קבלה · כתבי האר״י ורבי חיים ויטאל

פרי עץ חיים

רבי חיים ויטאל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

פרי עץ חיים

רבי חיים ויטאל

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/פרי-עץ-חיים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

שער התפלה 4
שער הברכות 39
שער הציצית 62
שער התפילין 84
שער עולם העשיה 141
שער הקדישים 156
שער הזמירות 177
שער הקריאת שמע 201
שער העמידה 277
שער חזרת העמידה 340
שער כוונת אמן 357
שער הסליחות 365
שער נפילת אפים 392
שער קריאת ספר תורה 404
שער מנחה ומעריב 421
שער קריאת שמע שעל המיטה 429
שער תיקון חצות 464
שער הנהגת הלימוד 475
שער השבת 501
שער ר"ח חנוכה ופורים 615
שער מקרא קודש 656
שער חג המצות 668
שער ספירת העומר 708
שער חג השבועות 737
שער ראש השנה 744
שער תפילות ראש השנה 776
שער השופר 802
שער יום הכפורים 823
שער חג הסוכות 845
שער הלולב 856

שער התפלה

הקדמה

השער הא' שער התפלה ויתחלק לו' פרקים:

ונבאר בו ענין עליות התפילות בחול וצורך תפילה ומה ענינה ויתבאר בפרקים:

ענין התפלה:

הנה כל תפילה היא בעולם העשייה מלכות דעשייה. כמ"ש תפלה לעני כי יעטוף. והיא המלכות דלה ועניה ששואלת ומתפללת מז"א בעלה, שיתן לה חסרונה. וסימן ואני תפלה, כי אני היא המלכות. ולכן כל לשון תפילה שבתורה נזכר בלשון שפיכת נפש, שהיא או בחי' מלכות שבאצילות או עולם עשיה, כי שניהם נקראים נפש. וז"ש הכתוב ואשפוך את נפשי לפני ה' ורבים כמוהו. (ס"א לכן התפילה נקראת בלשון שיחה, דכתיב תפלה לעני וכו' ישפוך שיחו, כי תפלה היא בחי' המלכות, לעני דלית לה מגרמא כלום. ולפני ה' דהיינו ז"א הנקרא י"י, שואלת צרכיה, וזהו נאמר בין במלכות דעשיה בין במלכות דיצירה, כי כל אחת שואלת ממה שלמעלה ממנה):

מע"ח - בשרשי המנהגים, שיש חלוקים בין אשכנזים ובין ספרדיים, קטאלוניים ואיטליים וכיוצא בהם, שיש בהם מנהגים קדמונים שלהם בסידורי התפלה, ולא במה שנוגע לפיוטים ופזמונים האחרונים רק בשרשי התפלות כפי הדין. והיה אומר מורי זלה"ה, שיש י"ב שערים ברקיע, נגד י"ב שבטים, וכל אחד עולה תפלתו דרך שער אחד, והם השערים הנזכרים בשלהי ספר יחזקאל. ואמר שודאי לא היו השערים ודרכי השערים שוין, וכל אחד משונה מחבירו, לכן גם התפלות משונות. לכן כל אחד ואחד ראוי להחזיק כמנהג תפלתו, כי מי יודע אם הוא משבט ההוא, ואין תפילתו עולה אלא ע"י שער ההוא. אך מה שהוא דינין מפורשין בתלמוד, זה שוה לכל השבטים:

מורי זלה"ה, לא היה חפץ בשום פזמון או פיוט מאותן שחברו האחרונים, רק מאותן שחברו הראשונים, כגון תפילת ר"ע, ור' ישמעאל ור"א בן ערך, ור"א הקליר ודוגמתן, שנתקנו על דרך האמת. אך אלו האחרונים שלא ידעו דרך קבלה, אינם יודעים מה שהם אומרים, וטועים בסדר דבורם, בלא ידיעה כלל, ולא היה אומרם כלל, ובפרט יגדל אלהים וכו', וגם וידוי אשמנו באומר ובפועל וכו' וכל שאר וידוים, כגון וידוי דר' ניסן אדנט"ל וכיוצא, לא היה רוצה לאומרם:

מע"ח. דע, כי יש מלאך א' ממונה על התפילה. ומעלה אותה למעלה בעת ההיא, בכח שם י"י. שעמו בנה הקב"ה את העולמים. ולכל עולם ועולם מהלך ת"ק שנה, ובעת אחד מהלך אותם. והנה על אלו המלאכים נאמר, ורגליהם רגל ישרה, כי אותיות ישרה, הוא

ת"ק י"ה. והנה תפילה כמנין ישרה. וזהו רמז משה ואתחנן אל ה' בעת ההיא, ר"ל כי בעת ההיא כנ"ל, מעלין התפילה ת"ק שנה הליכה, לכן ישרה תפלה ואתחנן מנין א', לרמוז כל הנ"ל:

מהחברים - אמרו רז"ל שתפילת הבוקר בסוד אריה, ותיקנה אברהם אבינו, דכתיב וישכם אברהם בבוקר. וכתיב ויקרא את שם המקום ההוא ה' יראה, תכווין שהוא ארי"ה. תפלת מנחה בסוד שור, ותקנה יצחק, שהוא רומז לו שפשט צוארו על גבי המזבח, להשחט כשור, והוא סוד דין. תפילת ערבית בסוד נשר, שהיא מרחפת על בניה, כך יעקב בגידול בניו. וכמאמר רז"ל כשהיו מקריב הקרבן, היה יורד דמות אריה וכו'. והאדם המתפלל בכל יום, מתקן ד' רגלי המרכבה. ואם ח"ו אינו מכוין, יש נגד אלו ג' אחרים. והם - כלב, נץ, חמור, קליפות, וז"ש שלמה עיניך לנכח יביטו, הזהיר על האדם כשהוא מתפלל, יכוין שתהא תפלתו בכוונה מקובלת, כדי שיקריב בכל יום תפלתו במקום קרבן, ויפחד פן יחטפוהו ג' קליפות הנ"ל, וזהו לנכח, ראשי תיבות - כלב, נץ, חמור. ואם תירא מאלו, ותכוין כאמור, בזה ועפעפיך יישירו נגדך:

פרק א

דע, כי בכל ד' עולמות אבי"ע, יש ב' בחינות - הא', הוא ענין חיצונית, שהוא כללות העולמות בחיצונותם. הב', הוא ענין פנימיות העולמות שהוא בחי' הנשמות, שהם נפשות בעשיה, ורוחין ביצירה וכו'. וכנגדם יש ב' בחי' בתפלה, ונזכר בזהר פרשת במדבר ופרשת ויקהל דר"א ע"א, והן - המעשה, וסדר התפלה בעצמה. וכל בחי' מאלו הב', נחלקות לד'. כי המעשה נחלק לד', והם - יפנה ויבדוק נקביו, ואח"כ ענין הציצית, ואח"כ תפלה של יד, ואחר כך תפלה של ראש. וכנגדן ד' חלקי סדר התפלה, והם - הקרבנות שהוא מתחלת כל הברכות, עד ברוך שאמר. ואח"כ הזמירות, שהם מתחלת ב"ש, עד סוף ישתבח. ואח"כ יוצר, וכל ברכת ק"ש, עד העמידה. ואח"כ העמידה עצמה, של ח"י ברכות. הרי נתבאר ד' חלקי בחי' המעשה, וד' חלקי בחי' התפלה עצמה:

ואמנם ד' חלקי המעשה, הם כדי לתקן ד' עולמות אבי"ע, בבחי' חיצונותם כנ"ל. וכל זה אינו אלא כדי לתקן מקומם למטה. וד' חלקי התפלה, הוא כדי להעלותם, ולכללם עולם בעולם כמ"ש בעז"ה. אבל בבחי' זו שהוא להעלותם למעלה, זה א"א רק ע"י שיוכללו ויעלו פנימית העולמות כולם, שהוא בבחינת הנשמות כנ"ל, ואז גם חיצונותם שהוא בחינת העולמות החיצונותם, גם הם עולין ונכללין עמהם:

ונבאר תחלה ענין ד' חלקי המעשה, אשר ענינם הוא לתקן בחינת העולמות בבחינת חיצונותם, וכל זה בהיותם במקומן כל א' וא'. תחלה ירחץ ידיו, ועי"ז מתקן חיצוניות

עשיה, וע"י ברכה מקיף. ואח"כ יפנה ויבדוק נקביו, ועי"ז מתקן נפש דעשיה. וע"י הברכות שלה, שהוא אשר יצר, שהוא בחי' הבל היוצא מן הפה, נעשה אור מקיף אליו. ואח"כ ע"י הטלית, הוא מתקן עולם יצירה. וע"י כך יורד אח"כ אור מנפש יצירה אל רוח דעשיה, שהוא בחי' היצירה שבעשיה. ואח"כ ע"י הברכה שבציצית, נעשה אור מקיף אל היצירה. ואח"כ על ידי תפלה ש"י, נתקן עולם הבריאה, ואז יורד אור מנפש דבריאה אל הנשמה שבעשיה. ואח"כ על ידי הברכה של תפלה של יד, נעשה א"מ אל הבריאה. ואח"כ ע"י תפלה ש"ר, נעשה תיקון עולם האצילות:

אמנם בענין הברכה יש מחלוקת, מר סבר כי גם בעולם אצילות צריך לעשות א"מ, וא"כ צריך לברך ברכה אחרת על תפלה ש"ר. ומר סבר כי א"מ בבחי' נשמה לנשמה, שהם עולם אצילות אינו נעשה ע"י, כי אין בידינו כח לזה:

ונמצא עתה, כי כל העולמות נתקנו בבחי' חיצונותם, שהוא בחי' העולמות בכללם עם א"מ שלהם, אך האדם בעצמו לא נתקן עדיין רק בחי' הנפש שלו, לפי שכל אלו הם מצות מעשיות מצד הנפש, ואפילו הברכות שלהם הוא מצד מצוה מעשיות:

פרק ב

כאשר האדם לובש מלבושים, בכל פעם שלובש, צריך ליזהר להשים שני צדדי כנפי לבושו בצד ימין, ואוחזן בימינו, ואחר כך ילבישנו, וישאר צד כנף ימינו של המלבוש בצד ימינו. ואח"כ יסבב צד שמאל המלבוש דרך אחוריו עד שמאלו. ואח"כ ילבוש תחלה ידו הימנית בבית יד ימינו של המלבוש. ואח"כ מלביש יד שמאלו. ותמיד יכוין שהכל נכלל בימין, ואח"כ הימין נותנו אל השמאל. ועיין למטה בענין נעילת המנעלים:

ולא ילבוש שני מלבושים ביחד, כמו שיש מי שעושין בימי החורף והקור, רק ילבוש כל אחד ואחד בפני עצמו, והעושה כך הוא קשה לשכחה. וטעם הדבר - דע, כי מלבוש האדם הוא מן הקדושה, אמנם ע"י העבירות שהאדם עושה, גורם שיתלבש בקליפות, ושיתאחזו הקליפות במלבושיו. והנה בחינת הלבושים, יש בהם בחי' א"מ מבחוץ, כנודע כי יש א"פ מבפנים בתוך הגוף, והמלבוש מלביש וסובב את הגוף, וא"כ הם אורות מקיפים העומדים בחוץ על המלבושים. ואמנם לכל לבוש ולבוש, יש א"מ אחד, ואין דבר שהוא דוחה את הקליפות כמו א"מ כנודע, כי אין הקליפה נאחז שם, כי לכן הוא עומד מבחוץ בבחי' מקיף, ואינו מתיירא מן הקליפות שיינקו ממנו. נמצא כי הלובש ב' לבושים ביחד, אינו נותן מקום אל האור המקיף שיכנוס ויעבור בין כל מלבוש ומלבוש, ועי"כ אין הקליפה נדחה מן הלבושים, ואז השכחה מצויה מצד הקליפות. ועיין בענין

הציצית למטה, שגם ענינו שהוא א"מ מן שערות. ועיין בברכת מלביש ערומים לקמן. ועיין בדרוש מעקה בדע"ח, ובדרוש אבי"ע ובדרוש חיבוט הקבר בספר הגלגולים בסופו: ברכת של מלביש ערומים, וברכת הנותן ליעף כח, צריך לאומרו היפך ממה שפסק בש"ע. הנה האדם בעוה"ז, אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ואז אם החטא הוא גדול, גורם שיתפשטו מעליו לבושי הקדושה אשר לו, ונותנין עליו ומלבישין אותו לבוש קליפת הנחש, דוגמת ויתנצלו בני ישראל את עדים, ונמשך עליהם זוהמת הנחש. וכן אירע ג"כ לאדם וחוה כאשר חטאו, וידעו כי ערומים הם וכו'. ואם אין החטא גדול כ"כ, נחלש כח הלבוש אשר בו, ואע"פ שנשאר עמו בסוד צור ילדך תשי (א):

(א) הגהה צמח נ"ל, שצ"ל אב"ותיכם צו"ר יל"דך תש"י, אותיות שניות הם לבוש:

וכאשר האדם מפקיד נשמתו, בפסוק בידך אפקיד רוחי קודם שישן ביד המלכות אז היא מחדשת אותם. ומי שאין לו לבוש, נותנין לו לבוש מחדש. ומי שיש לו לבוש אלא שנחלש כחו, היא מחזקת אותו, ונותנת בו כח. וכל זה באור הבוקר, כמ"ש חדשים לבקרים רבה אמונתיך. וחידוש זה נעשה אז בבוקר, ע"י שם אל שהוא חסד המתעורר בבוקר, בסוד וישכם אברהם בבוקר. וזהו מה שאנו אומרים בברכת יוצר, המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית בסוד חדשים לבקרים כנ"ל:

והנה בחינת המלבוש יתבאר למטה בענין נעילת המנעלים ע"ש, כי יש במלבוש זה בחי' לבוש אל הגוף, הנקרא לבוש. ולבוש אל הרגלים הנקרא מנעלים. והכל הוא בחי' אחת. והנה מלבוש גימטריא שע"ח, והם סוד שע"ח נהורין עילאין שיש בפנים עליון, כנזכר באדרא דף קל"ג, ושם ביארנו כי יש בכל פן א' שם א"ל, והוא במילואו קפ"ה. וכן בפן הב' א"ל שהוא קפ"ה, וב' פעמים קפ"ה גימטריא ש"ע נהורין, וששה אותיות דמילואיהן, ושני אותיות אל פשוטים, הרי שע"ח. וזהו ג"כ סוד שם אור "פניאל, גימטריא מלבוש, כי נמשך מן אור "פניאל כנ"ל:

גם זהו שכתב בסבא דמשפטים דף צ"ו כי לבוש הנשמה הוא אלו"ה, על פסוק בבגדו בה. וביארנו בזוהר פרשת לך לך, כי אלו"ה, ר"ל - א"ל ו"ה. פי' הדבר - כי הלבוש שהוא מן א"ל, הוא נמשך אל הזו"ן, הנקראים ו"ה שבהויה. ופי' זה נתבאר אצלינו, בענין שמות הג' כלים, שיש בספירת החסד של ז"א, ושם ביארנו, כי שם הכלי האמצעי שבו, הוא נקרא שם אלוה, הוא בחי' אל כפול כנ"ל, שהוא במילוי גימטריא שע"ח עם ו' אותיות המילוי. וכן עולה עש"ה עם הכולל. וב' אותיות ו"ה שבשם אלוה, הוא ענין מה שארז"ל ו"ה עם זכרי רמ"ח, הם רמ"ח מ"ע, והבן כל זה היטב:

גם זה ענין חשמ"ל, שהוא גימטריא מלבוש, והוא לבוש הבינה המלבשת לזו"ן, כמארז"ל על אלו"ה, שפירשו א"ל ו"ה. וכאשר תברך מלביש ערומים, תכוין אל זה המלבוש הנ"ל, שנעשה למי שנפשט מעליו מלבושו לגמרי. וכנגד מי שיש לו לבוש, אלא שנחלש ומחדשין ומחזיקין אותו, אנו אומרים ברכת הנותן ליעף כח:

פרק ג

ענין נעילת מנעלים נודע מה שארז"ל תחלה נועל מנעל של ימין, ולא יקשרנו. ואח"כ ינעל מנעל של שמאל, ולא יקשרנו. ואח"כ קושר מנעל של ימין, ואחר כך קושר של שמאל וכו'. ואם אין קשרים בנעלים, ינעל של ימין תחלה, ואח"כ של שמאל. והכוונה בזה, כי לעולם הבינה היא הנועלת את זו"ן בניה. וזהו הענין כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף, כי היא משימה אותם תחת כנפיה. וזהו הלבוש החיצון של הבינה, הנקרא חשמ"ל, כי חשמל גימטריא מלבוש, כנ"ל בברכת מלביש ערומים. והלבוש זה, מלביש ומקיף את זו"ן. ואל תטעה ותחשוב, כי הלבוש הזה הוא ענין א"מ דז"א, כנודע שהוא ג"כ מן הבינה. אמנם הלבוש הזה אינו בחי' א"מ, רק הוא בחי' לבוש אור חיצוניות של הבינה, המלביש לזו"ן בבחי' לבוש לבד, ולא בחינת א"מ:

וטעם מלבוש זה הוא, כבר נודע כי אין אחיזה אל החיצונים רק בזו"ן, אך לא באמא. ובעבור שלא יוכלו החיצונים להאחז בהם. לכן הבינה היא מגנת עליהם, והיא מפסקת ביניהם, בין החיצונים ובין זו"נ, ע"י חשמ"ל הזה, אשר אורו מועט מאד מאור של זו"נ. אמנם להיותם מן הבינה, אין כח בחיצונים לאחוז בחשמל ההוא וגם לסבת עביותו מפסקת כמ"ש:

והענין הוא, כי כבר נודע, איך א"א מלביש לעתיק, ואו"א מלבישין לא"א, וזו"נ לאו"א. נמצא, כי א"פ דעתיק הוא יותר פנימי מכולם, ושל א"א חיצון לו וכו', עד שנמצא כי א"פ דנוקבא דז"א, היא חיצון לכולם. אמנם אורות מקיפים הם להיפך, כי א"פ של נוקבא דז"א, הוא סמוך אל אור מקיף שלה, והוא מקיף עליו. וא"מ דז"א הוא מקיף עליו חוצה לו, וכן עד"ז, עד שנמצא א"מ של עתיק חיצון ועליון מכולם. והטעם הוא, לפי כי לסבת היותו גדול מכולם, אין כח בשום אור לסובלו בתוכו, לכן היותר גדול נשאר מקיף חיצון לכולם:

נמצא לפי זה, כי א"פ וא"מ דנוקבא דז"א, היא המלבשת ומכסה על כולם, בין בבחי' הפנימיות, ובין בבחי' המקיף. והענין הוא, כי הנה מקום עמידת ומושב ומדור הקליפות, הוא שם באמצע בין א"פ של הנוקבא דז"א, ובין א"מ שלה. ופניהם נגד א"פ של הנוקבא ליינק משם. ואחוריהם נגד א"מ שלה, כי אין כח בהם להסתכל בא"מ, ולא ליינק

משם. נמצא, כי גם שהחיצונים יונקים מז"א ג"כ כנ"ל, אינם יונקים משם לעולם, אלא באמצעיות של הנוקבא, שהיא היותר קרובה אליהם יותר מן הכל. והנה אם היו מקיפים על סדר הפנימים, נמצא שהיה המקיף הגדול של עתיק, סמוך אל החיצונים, וע"כ היו סדר המקיפים היפך מן הפנימים, ע"ד הנ"ל, כדי שיהיו ב' אורות של נוקבא דז"א, סמוכים זה לזה, א"מ שלה ע"ג א"פ שלה, והחיצונים עומדים בין שניהם. נמצא שהמקיף היותר קטן שבכולם, וכן א"פ הקטן החיצון שבכולם, יהיו קרובים אל החיצונים. ואורות הגדולים הפנימים והמקיפים, יהיו רחוקים מן החיצונים. וזהו הטעם למה א"א הוא המלביש את העתיק, וכן כולם זה לזה, בין בפנימי ובין במקיף, עד שנמצא דנוקבא דז"א מלבשת את כולם, בין בא"פ ובין בא"מ:

והנה עתה יש פחד מן החיצונים, שלא יתאחזו בא"פ של הנוקבא הסמוך להם, כי מן המקיף שלה אינם יכולים כנ"ל, לכן הלבישה אותם בכנפיה, הנקרא חשמ"ל כנ"ל. וביאור לבוש זה הוא, כנודע כי הנה"י דאימא, הכלים שלהם הם המלבישין את המוחין דז"א, ונכנסין תוך רישא דז"א כנודע, אמנם הלבוש היותר חיצון שבכל לבוש נה"י דאימא, אינו נכנס עם המוחין תוך רישא דז"א, אבל נשאר כנגדו מבחוץ של זו"ן, ונעשה להם בחי' לבוש, וזה הלבוש הוא בחי' החשמ"ל העליון של הבינה. ועי"ז אין כח בחיצונים ליינק, כי הוא עב מאוד, ואינן יכולין ליינק, לא ברוב עביות ולא ברוב דקות וזכות, רק מן הבינוני. ולכן אינם יונקים לא מן א"מ דנוקבא אשר הוא מקיף להם ג"כ, לפי שאורו גדול וזך מאוד. גם מן החשמ"ל שהוא לפנים מן הקליפות אינם יכולין ליינק מצד עביותו. אבל בהסתלקות האם מעל הבנים נשארו ערומים ח"ו, ואז יונקים מא"פ של זו"ן, והכל באמצעיות הנוקבא כנ"ל, כי היא היותר קרובה להם:

ודע, כי החשמ"ל הזה, מלביש אותן לגמרי מכל הצדדים, ואפילו מתחת רגליהם. והבחי' אשר היא למטה מתחת רגליהם, הם בחינת מנעלים המלבישים כנ"ל בברכת מלביש ערומים, שהוא בחי' החשמ"ל. ולכן כשתלבוש מלבושך, תכוין אל זאת הבחי' של הצדדים, הנקראים מלבושים. וכשתנעול מנעליך, תכוין אל הבחי' התחתונה הנקראת מנעלים כנ"ל, והם מבחי' בינה, המנעלת לזו"ן, ותכוין כשתנעלם אל צורך תיקון הנ"ל הנעשה מפני החיצונים. ותכוין ג"כ, כי הנה נתבאר לעיל, כי החשמ"ל הזה הנמשך מן הבינה אליהם, הוא מן הנה"י שלה, הלבוש החיצון שלה. וכבר ידעת, כי ג' שמות אהי"ה יש בבינה, דיודין בג"ר שלה, ושל אלפין בג' אמצעיות שלה, ושל ההי"ן בג' תחתונות שלה, נמצא כי אהיה דההין הוא נעל שלהם. וכן הוא בגימטריא כמנין נעל. אמנם הספק שיש לנו בענין סדר נעילת המנעלים כנודע הוא, כי ודאי הוא שתחלה נמשך הנעל בז"א,

ומתפשט אחר כך יותר ונועלת את הנוקבא. והנה זכר ונקבה הוא נקרא ימין ושמאל, וא"כ נראה לנעול תחלה של ימין (א):

(הגהה) מהרנ"ש - נלעד"ן, שצ"ל ינעול של ימין תחלה ולא יקשרנו, ואחר כך ינעול של שמאל ויקשרנו, ואחר כך קושר הימין, כך הנוסחא בגמרא, ובשולחן ערוך. ועל נוסחא זו מפורש בדרוש הסוד שלו אלא שנפל טעות בכאן:

או נאמר, שמאחר שעיקר כוונת נעילת מנעלים אלו, הוא מפני הנוקבא ששם הוא אחיזת החיצונים כנ"ל, וא"כ ראוי הוא לנעול תחלה של שמאל. וע"כ תיקנו חז"ל לקיים שניהם, וינעול תחלה של ימין ולא יקשרנו וכו' כנ"ל. ונודע, כי זה הנעל, הוא בחי' המסך המפסיק בין עולם האצילות לעולם הבריאה, כנודע אצלינו בדרוש אבי"ע. ודרך מסך זה עוברים כל אורות אצילות, ונחתמין בבריאה, ונעשין שם י"ס דבריאה, כנזכר אצלינו במקומו, והחשמל הזה נקרא נעל, עליו רמזו בתיקונים, באמרם כי אמא מקננא בכורסייא שהוא הבריאה ע"ש: (ב)

הגהה (ב) מהרנ"ש - נראה לעד"ן, דזהו שאמר ר' יוחנן כתפילין כך מנעלים, שמאל תחילה. מפני שנודע שמתחלה מנחת הנוקבא דז"א תפלה ש"י, שהוא סוד הרשימו בסוד שימני כחותם על לבך ע"ש. ואח"כ ע"י הקנאה, מתקנא בה הז"א, והוא ממשיך ג"כ הרשימו שלו אשר למעלה ונכנס בו בראשו, ואז נעשה בו ג"כ תפלה של ראש, וא"כ היה ראוי לנעול של שמאל תחלה, או נאמר, שמה שהנוקבא לובשת תחלה תפילין של יד, הוא הרשימו לבד, אבל אח"כ העצמות של המקיפים בסוד התפילין, מקבל הז"א תחלה בסוד ברכת כהנים, ואח"כ הוא נותן לנוקבא שלו וא"כ היה ראוי לנעול של ימין תחלה, ע"כ ירא שמים יוצא ידי שניהם כנ"ל:

פרק ד

ועתה נבאר ד' חלקי התפילה בעצמה, ונתחיל מן הקרבנות ונאמר, כי הנה אחר שכבר נתקנו כל הד' עולמות בבחי' חצונותם במקומם, אי אפשר עתה להעלותם ולכללם, רק על ידי שיוכללו הנשמות שהם הפנימיות דד' העולמות ע"י הקרבנות, אשר אז מעלין וכוללין עולם עשייה בבחי' הפנימיות שהם נפשין דעשייה, עם אור המקיף שלהם ג"כ, הנעשה ע"י הדיבור של חלק הקרבנות, ועולה הפנימיות והמקיף שלו עד עולם היצירה אחר אשר עשינו אל הנפשות האלו, שהם פנימית דעשייה בחי' מוחין פנימים, וגם א"מ להם במקומם למטה. ואחר כך עולין ונכללין ביצירה, ואז גם החיצונית שהוא כללות עולם העשייה, פנימי ומקיף שלו, עולה ג"כ עמהם, ואח"כ ע"י הזמירות נעשין מוחין פנימים ומקיפין אל הרוחין שביצירה, ואז עולין אלו הרוחות שהם פנימית עולם היצירה, עם א"פ וא"מ שלהם, אל עולם הבריאה. ואז בחי' א"פ דיצירה, שהוא חיצוניותו עם א"מ של החיצונות ג"כ, עולין עם הרוחין, ונכללין עמהם למעלה בבריאה:

אח"כ ביוצר, נעשין מוחין פנימים ומקיפין אל הנשמות, שהם פנימית הבריאה. ואז הם עולין עד האצילות, ואז גם החיצוניות כללות עולם הבריאה, א"פ שלו וגם א"מ שלו, הם עולין ונכללין עם הנשמות דבריאה ועולין באצילות:

והנה בק"ש שביוצר, כבר עלו עשייה ויצירה בבריאה, והם בחי' ת"ת ומלכות, שהם בני הבריאה. ועתה אנו צריכין להעלותם בבריאה בבחי' מ"ן אצל אמם, שהיא עולם הבריאה, כדי שיתנו להם מוחין פנימים ומקיפים בבחי' הפנימית שהוא בחי' הנשמות הנ"ל. כי כבר המוחין הפנימים והמקיפים של החיצוניות, כללות העולמות דבריאה דאצילות נעשין על ידי תפלה ש"י וש"ר כנ"ל, ועתה בק"ש נעשין מוחין פנימים ומקיפים, בפנימית נשמות הבריאה. ומוחין פנימים בלי מקיפים באצילות כמ"ש בע"ה:

ואח"כ בעמידה, נעשין מקיפים דמוחין דאצילות. והענין, כי כדי שאו"א דבריאה, יתנו מוחין לזו"נ אשר שם, שהם עשייה ויצירה שנכללו עתה שם, צריך לעשות בתחלה זיווג עליון דאו"א דאצילות בבחי' ו"ק כנודע. אז ימשיכו מוחין לאו"א דבריאה, ואז יזדווגו גם הם, ויתנו מוחין פנימים ומקיפים לזו"נ אשר שם, שהם בחי' עשייה ויצירה שעלו שם ונכללו שם, כי ע"י אור העליון שנמשך בבריאה כנ"ל, נעשין עשייה ויצירה מ"נ לבריאה. ואז יורד להם מוחין פנימים ומקיפים. והטעם הוא, כי כ"כ ירידת מוחין פנימים לבד בזו"נ דאצילות, כמו לתת מוחין פנימים ומקיפים בבריאה, כנזכר בדרוש אבי"ע, ובדרוש שלוח הקן עיין שם. והנה נתבאר, עליית עשייה ויצירה בסוד מ"נ אל הבריאה, וע"י כן נמשכו להם מוחין פנימים ומקיפים:

אמנם ענין עליות זו"נ דאצילות בבחי' מ"ן באופן זה, כי הנה רחל שהיא נקודת המלכות שירדה בלילה בהיכל ק"ק דבריאה כנודע, היא עולה עד האצילות, ונכללת שם עם לאה העומדת שם בפרצוף שלם של י"ס, והיא אות ד' דאחד. ואז אותה הד' הנכללת בה היא רחל כנ"ל. והז"א שהוא א"ח דאחד, וכוללת ז"א ולאה, נקרא אחד - א"ח ד'. ונעשין מ"נ לאו"א דאצילות, ואז יורדין להם מוחין פנימים לבד, לז"א וללאה ולרחל. אמנם אין כח ברחל לקבל מוחותיה, לפי שעדיין היא בסוד נקודה, ואין לה פרצוף לקבל מוחותיה, ונשארין למעלה בד' דאחד שהיא לאה:

הגהה (א) צמח - ומה שאנו סותמין עינינו ביד בק"ש לרחל, דלית לה עיינין כנודע:

והנה כל הענין זה, נעשה ע"י יחוד ק"ש, שהיא מצוה בדיבור, ואינה מצוה מעשית כמו התפילין, וע"י הק"ש נעשין מוחין של פנימים ומקיפים לזו"נ דבריאה, בבחי' נשמות ופנימיות בריאה כנ"ל, אך ע"י התפילין שהיא מצוה מעשית, נעשין מוחין דחיצוניות כללות העולם כנ"ל:

והנה נתבאר בדרך כלל, איך ע"י ד' חלקי המעשה, נעשין מוחין פנימים ומקיפים לכל בחי' חיצונית כללות העולמות. וע"י הדבור שהם ג' חלקי התפלה, נעשו מוחין פנימים ומקיפים לג' עולמות בי"ע, וגם מוחין פנימים דאצילות. וע"י עמידה, נעשה מוחין מקיפין אל האצילות, כמ"ש בתפלת ר"ה בע"ה ועיין בזהר פרשת במדבר דף קב - , ענין פנימית וחיצונית העולמות והנשמות בכל הנ"ל:

מהחברים - ענין התפילה וסודה, בבוקר ישכים ויפנה ויטול ידיו, והכוונה - כי האדם צריך לתקן ד' עולמות, בעובדא ובמלולא, דאינון עשייה ויצירה שבארבעתן, כדאיתא בזוהר. בעובדא הוא, כשיפנה, שהוא נגד עשיה. ויטהר גופו, ויכוין ג"כ שיטהר לעולם עשייה מהקליפות היינו עשייה שבו. אח"כ יכוין שמתקן עשייה שביצירה, לפיכך הציצית שבטלית קטן, יבואו מן הצד, כדעת בעל העיטור. וזה העיטוף של טלית קטן בביתו, קודם שילבוש את מלבושיו ויצא מפתח ביתו. אח"כ יכוין, שמתקן עשייה דבריאה, בזה שמלביש ויניח תפילין של יד על הזרוע. וסוד זה תבין ענין קטרוג לבנה, שמתחלה היתה יוצא בסוף שליש עליון דת"ת דז"א, כי שם מתחיל כתר שלה, והיתה נמשכת ונתפשטת למטה בסוף אצילות. ואחר שקטרגה וניתנה ראש לשועלים בבריאה, לכן אנו צריכין לתקנה ולהעלותה עד מקומה הראשון בחזה דז"א בת"ת דאצילות אב"א, כמו שהיתה קודם הקטרוג. ואח"כ תיקון ב', להחזירה פב"פ:

ונחזור לענין, כי תפלה של יד נגד בריאה, ששם עומדת עתה המלכות הנקראת תפלה של יד. אח"כ בתפלה של ראש, יכוין שמתקן עשיה דאצילות. וטלית גדול שהוא המקיף. עד כאן תיקון בעובדא:

ואח"כ במלולא הקרבנות, מטהרין יצירה דעשייה, ואז אנו מעלין נה"י למקום חג"ת, ומלכות עולה ליסוד. אח"כ בזמירות, נגד יצירהביד ימין, אינו משום מעשה ק"ש עצמו, רק לרמז דיצירה. ואח"כ קדיש וברכו ק"ש, נגד בריאה שבבריאה, ובק"ש אנו עושין יחוד כמ"ש. (ב):

(ב) צמח - וכל זה בעשייה, כי באצילות אינו רק עד העמידה, וכ"כ בספר עץ הדעת ח"ב כנלע"ד:

פרק ה

כוונת התפלה באופן זה - כי יש בו ב' בחינות, מעשה ודיבור. והנה ענין המעשה הוא בתחלה קודם הדבור, וע"י המעשה נתקנים בו ד' עולמות אבי"ע במקומן עצמן. ופי' התיקון זה הוא - כי הנה הקליפות אשר בסביבות כל העולם מהם, הנה נתדבקו ונתאחזו בקדושה בלילה ויונקים משם, כנודע כי אז הוא זמן יניקתן, כנזכר פרשת ויחי, בענין הני

תרין צפרין כמבואר אצלינו ועתה ביום אנו צריכין להפרידן מן הקדושה, ושלא יתאחזו בה ביום כמו שנאחזו בה בלילה, וכל זה נעשה על ידי תיקון המעשה כנ"ל, כמ"ש בע"ה: וזה ענינו - תחלה נוטל ידיו שחרית בקומו ממטתו, ויכוין לסלק ולהפריד הקליפות מבחי' החיצונית של ג"ת דעולם עשייה. אח"כ יפנה ויבדוק נקביו, והוא הוצאות הקליפות מהפנימית. ובזה נתקנו ג"ת דעשייה הפנימית שלהם, לפי שבעשייה אפילו בפנימותו יש אחיזה להקליפות כמ"ש בדרוש אבי"ע, כי בעשייה מתערבין טוב ורע, וכן ביצירה, כמו שביארנו והנה נתקנו פנימית וחיצונית ג"ת דעשייה. (ג) בבחי' אור פנימי שלהם, שבב' חלקים אלו. וע"י הברכות שלהם, שהם - על נטילת ידים, ואשר יצר, שהם בחי' הבל הפה, שהוא א"מ כנודע, נתקנו א"מ של ב' הבחי' והחלקים הנ"ל:

(ג) מהרנ"ש - נלעד"ן, כי מ"ש כי בעשייה יש אחיזה לקליפות אפילו בפנימית, ר"ל - בפנימית של בחי' הלבושים ולא בבחינת הכלים והעצמות ח"ו, והבן היטב ואל תטעה. ועיין בדרוש ציורי העולמות בקיצור של הרב ר' חיים וויטאל, בדע"ח שער מ"ג:

אח"כ ע"י ב' הבחי' של ט"ק, שהוא נגד הפנימי, שהט"ק הזה נלבש תחת המלבושים. והט"ג שהוא כנגד החיצוניות, ולכן נלבש על כל המלבושים. ועל ידיהם נתקנו ג"ת דיצירה, פנימית וחיצונית, כנודע כי בחי' הטלית הנ"ל ביצירה במטטרו"ן, אשר מתלבש בטלית, כנזכר פרשת פנחס. ועל ידי ב' ברכות נתקן א"מ לשניהן. והנה מעשה הפנימית של יצירה אינה פנימית גמור, כמו פנימי דעשיה שהוא בתוך הגוף, לפי שאין אחיזת הקליפות ביצירה כמו בעשיה. והנה בהיותינו בתחלה במעשינו בעולם דעשייה, לא נתקנו רק ג"ת דעשייה. אבל עתה שנתקנו כבר גם ג"ת דיצירה, ממילא ומאליו נתקנו הז' עליונות דעשייה בבחי' חיצונית לבד, נמצא כי עתה ע"י מעשים שביצירה, נתקנו ג"ת דעשייה פנימית וחיצונית. אח"כ ע"י תפלה ש"י, נתקנו ג"ת דבריאה בבחינת חיצונית. וע"י הברכה של תפילין, נתקן א"מ שלהם. ועתה כאן בבריאה, א"צ לתקן הפנימית כי אין לקליפה אחיזה בפנימית דבריאה. ועתה כיון שנתקנו ג"ת דבריאה, מכ"ש שמאליו נתקנו חיצונית הז' עליונות דיצירה, ופנימית ז' ראשונות דעשיה, וכבר היו מתוקנות חיצונית ז' ראשונות דעשיה ופנימית וחיצונית ג"ת דעשיה ופנימית וחיצונית ג"ת דיצירה:

אח"כ ע"י תפלה ש"ר ג"ת דאצילות בבחי' החיצונית, כי הפנימית א"צ תיקון כלל, כי אפילו בפנימית הבריאה לא יש אחיזה לקליפות, וגם א"מ של חיצונית א"צ לתקנו, ומאליו נעשה, ולכן א"צ לברך עליהם. ויש חולקין בפוסקים, ואומרים שג"כ צריך לברך עליהם על התפלה ש"ר, להמשיך א"מ על ידינו, ויש בידינו כח להמשיך. והנה אחר שנתקנו ג"ת דאצילות, כ"ש שנתקנו ז' עליונות דחיצונית דבריאה, וז' עליונות דפנימית

דיצירה. ונמצא עתה מתוקנים שם י"ס דעשיה החיצונית ופנימית, וכל א' מהן באור פנימי ומקיף. וג"כ עשיה דיצירה ע"ד הנ"ל ג"כ. ועשייה דבריאה חיצונית לבד, כי פנימי שבו א"צ לתקנו, ונתקנו ג"ת דאצילות דחיצונית לבד, כי פנימי א"צ לתקנו. ומכ"ש שאין צריך לתקן שאר הז' הראשונות דאצילות. והרי נתבאר בחי' המעשה, שהוא לתקן ד' עולמות אבי"ע במקומן למטה:

ונבאר עתה בחי' הדבור, כי הנה עד עתה היה התיקון לסלק ולדחות הקליפות מן הקדושה, ועתה ע"י הדיבור של התפלה, נוכל לעלות ולכלול העולמות, כל אחד ואחד בעולם שלמעלה ממנו. והנה נבאר בדרך קיצור, מה שאנו עושין עתה, מתחלת הברכות עד ברוך שאמר, כי כל זה הוא בבחי' דעשייה. והנה כל חלק תפלה זו, היא להעלות ג"ר דעשייה במקום ג"ת דיצירה, והנה כבר הודעתיך, כי בכל העולמות יש פנימית וחיצונית, א"כ צריך בתחלה להאיר בג"ר דחיצונית דעשייה, כדי שיוכלו להזדכך ולהיות בחי' פנימית ממש, כדי שאח"כ יוכלו לעלות מוחין פנימית ג"ר דעשיה אל היצירה כנזכר. והנה באמת הארתו וזכוך חיצוניות ג"ר הנ"ל דעשייה, הוא ע"י ברכות של שחר, מתחלתו עד פרשת קרבן התמיד, כי הם מתברכין ומקבלין ברכה ושפע, שיוכלו להיות בבחי' פנימית ממש. ואח"כ ע"י פרשת קרבן התמיד, עולין פנימית ג"ר דעשיה למעלה ביצירה, וע"כ נקרא קרבן, כי הוא מקרב העולמות כולם, ומקרב התחתון, ומעלה אותם במקום העליון:

ונמצא, כי בעליית פנימית ג"ר דעשייה ביצירה, הם נעשין בחי' חיצונית, אל החיצונית דג"ת דיצירה, כי ודאי הוא שחיצונית דיצירה, הוא יותר גדול מן הפנימית דעשיה. ואז נשאר חיצונית ג"ת דיצירה בבחי' פנימית, ופנימית ג"ר של עשייה נעשה חיצונית אליהם. ואז עולין פנימית ג"ת דיצירה, להיותן חיצונית אל חיצונית ג"א דיצירה, שעתה חזר ונעשין פנימיות אליהם. ועולין פנימית ג"ר דיצירה, ונעשין חיצונית אל חיצונית דמלכות דבריאה, שעתה חזר להיות פנימית אליהם. ועולין פנימית מלכות דבריאה, ונעשה חיצונית אל חיצונית דג"ת דבריאה, שעתה חוזר להיות אליהם:

ואל תתמה, איך פנימית ג"ר דיצירה, נעשין חיצונית אל מלכות של בריאה לבד. וכן גם כן איך פנימית מלכות דבריאה, נעשה חיצונית אל ג"ת דבריאה. והטעם לזה, כי הנה לעולם המלכות עומדת אחורי נה"י, בסוד והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה, הנזכר בזהר שהם בחי' ג' קוין, שמהם נבנית קומת המלכות כנודע. וע"כ יש יכולת בה, להתלבש בפנימית ג"ר דיצירה שעלו שם. וכן יש יכולת בפנימותה להלביש את החיצונית נה"י דבריאה העליונים ממנה כנזכר, ואח"כ פנימית ג"ת דבריאה, עלו ונעשו חיצונית אל

חיצונית ג"א דבריאה. והפנימית ג"א נעשו חיצונית אל חיצונית ג"ר דבריאה, ופנימית ג"ר דבריאה עלו ונעשו חיצונית אל חיצונית ג"ת דנוקבא. ופנימית ג"ת דנוקבא, נעשו חיצונית אל חיצונית ג"א דילה. ופנימית ג"א דילה, נעשו חיצונית אל חיצונית דג"ר דילה. ופנימית ג' ראשונות שלה, עלו ונעשו חיצונית לחיצונית למלכות דז"א. ופנימית מלכות דז"א, נעשו חיצונית לחיצונית ז"א דז"א. וכן עד"ז, עד שנעשו פנימית ג"ר דז"א, חיצונית אל חיצונית מלכות דאו"א. וכן עד"ז, עד למעלה, עד עתיק, יותר למעלה עד א"ס. וז"ש בזוהר פרשת בא דף כ', ובסוף פרשת פקודי, ר' אלעזר שאל לר"ש, אבא עד היכן סליק רעותא דקרבנין וכו', א"ל לעילא לעילא עד א"ס וכו'. ופירושו - כי ע"י הקרבנות, עולין העולמות ומתקשרין ונכללין עד א"ס זה בזה, ע"ד הנ"ל:

נמצא עתה, כי יש ב' חלוקים, מעולם עשייה לשאר העולמות. הא', כי הג"ר של פנימיות דעשייה, נעשין חיצונית אל ג"ת דחיצונית דיצירה. אמנם הג"ר דפנימית דיצירה, אינן נעשין רק חיצונית לחיצונית דמלכות לבד דבריאה כנ"ל. וכן עד"ז פנימית ג"ר דבריאה, נעשין חיצונית אל חיצונית דמלכות דנוקבא דאצילות, וכן עד"ז בכל העולמות שלמעלה. והטעם הוא, כי חלק הא' של התפלה, שהוא מתחלת הברכה עד ב"ש, הכל הוא תיקון העשיה לבד, אלא שכדי שתהיה מקום פנוי אל ג"ר דעשייה לעמוד ביצירה, צריך שגם ג"ת דיצירה יעלו גם הם למעלה ממקומם, להניח מקום פנוי אל אותן ג"ר דעשייה שעלו לשם. ועד"ז הוצרכו כל המדרגות העליונות, להתעלות כולם למעלה ממקומם זו אחר זו, עד א"ס כנ"ל:

אמנם תכלית הכל עתה אינו סיבת תיקון ג"ר דעשייה, וכיון שעתה נשלם עולם עשייה, יש בג"ר שלה כח, לעלות עד מקומם הצריך להם, שהוא מקום ג"ת דיצירה. אבל שאר העולמות, עדיין לא הגיע זמן תיקונם ולכן הלוואי שעתה על ידי תיקון עולם העשיה, יהיה בהם כח לעלות ג"ר שלהם במקום מלכות לבדו, של עולם שלמעלה מהם:

אמנם אח"כ כאשר הגיע זמן תיקונם, אז הם עולין ע"ד עליות העשייה, כי מב"ש עד היוצר, וקדיש של היוצר, שהוא תיקון היצירה, יכולין לעלות פנימית של ג"ר דיצירה, להעשות חיצונית אל חיצונית ג"ת דבריאה ממש. וכן מתיקון יוצר עד העמידה, שאז הוא תיקון הבריאה יעלו פנימיות ג"ר דבריאה, להיות חיצונית אל חיצונית ג"ת דאצילות, וכן עד"ז כל אחד ואחד במקום תיקונו וזמנו:

והשינוי הב' שיש מעולם העשייה לשאר העולמות הוא זה, כי בשאר העולמות נכללות המלכות של עולם העליון בג"ת שבה, ואז עולין ג"ר של עולם התחתון, ונעשה חיצונית אל כל הארבעה הנ"ל. אבל בעשייה אינו כך, אבל פנימית ג"ר דעשייה עולין ונעשין

חצונית אל חיצונית נה"י דיצירה לבדם, אמנם המלכות דיצירה נשארת למטה מהם בעולם עשיה עצמה כמ"ש בעז"ה:

וטעם הדבר הוא, לפי שכל עולם עשייה הוא בחי' מלכות בלבד, ולכן צריך שהמלכות של יצירה הסמוכה אל העשיה, שתהיה למטה בעשייה עצמה ולא ביצירה. ואף גם בג"ר דעשיה אחר שכבר עלו אל היצירה, אינו נקשרת עמהם, רק נשארת למטה בעשייה עצמה:

גם נחזור ונבאר הטעם אל השינוי הא', שביארנו לעיל שיש בין עולם העשייה לשאר העולמות, כי בעולם עשיה עלו ג"ר דפנימיות דעשיה, בג"ת דיצירה דחיצונית. אך ג"ר דיצירה דפנימית לא עלו אלא בחצוניות דמלכות דבריאה. ועד"ז מבריאה לאצילות. וטעם הדבר יותר מפורש הוא זה, כי חלק זה של הדיבור, שהוא ראשון שבכולם, שהוא מן תחלת ברכת השחר עד ב"ש, הכל הוא תיקון העשיה, כנודע כי עולם העשיה הוא כולו בחי' המלכות. ולכן בעולמות העליונים, הלוואי שע"י תיקון העשיה למטה שאנו אומרים עתה, יתקנו בחי' מלכות שבהם, שהם בחי' עשיה שבכל עולם ועולם, ולכן אין כח בג"ר דיצירה לעלות, רק עד מלכות דבריאה, הנתקנת ע"י תיקון התחתון של עשיה, כי הוא ג"כ עשיה של בריאה, אך יותר למעלה אין יכולין לעלות. כי אפילו מה שעלו במלכות דבריאה, אינו אלא לפנות מקום אל ג"ר דעשיה שעלו ביצירה, ולכן הוצרכו ג"ר דיצירה גם הם לעלות אל הבריאה, וכיון שעדיין אין זמן תיקונם, וזמן עליית יצירה עד אחר ברוך שאמר כנ"ל, לכן אין עולין למקומם האמיתי, רק אל המלכות דבריאה, שהיא עשיה של הבריאה, אחר שכבר יש עתה תיקון בעשיה התחתונים למטה. אבל בג"ר דעשיה, אשר בעת ההוא זמן תיקונם, יש בהם יכולת לעלות אל מקום הראוי להם, שהוא בג"ת דיצירה:

אבל אח"כ בב"ש, שכבר הוא תיקון יצירה יעלו ג"ר שבה אל ג"ת ממש דבריאה, כי זהו זמן תיקונם האמיתי. אך עתה, הם בהשאלה לבד. וכן עד"ז הוא בג"ר דבריאה, כי עתה אינם יכולים לעלות רק עד המלכות דאצילות, ואח"כ ביוצר שהוא זמן תיקונם, יעלו עד ג' אחרונות דאצילות. וכן באצילות עצמו כנ"ל בפרטות יהיה עד"ז בתפלה שמנה עשרה, שהוא זמן תיקון האצילות עצמו:

ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, כי עד ב"ש עולה פנימית ג"ר דעשיה, ומלבישין לג"ת דחיצונית דיצירה. אך אחר ב"ש נתקן היצירה ע"ד הנ"ל, כי אז יעלו ג"ר שבה דפנימיות, ומלבישין לחיצוניות ג"ת דבריאה, ואז ממילא ומאליו ניתוסף תיקון והארה בעשייה, כי גם עלו חיצונית ג"ר דעשיה ביצירה, והלבישו את הפנימית שלהם שעלו שם בראשונה.

ונמצא שאז יהיה פנימית וחיצונית של ג"ר דעשיה במקום ג"ת דיצירה, וחיצונית ג"ת דיצירה יעלו במקום ג"א. וכן אח"כ ביוצר, שהוא תיקון הבריאה ע"ד הנ"ל, וכן נלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה:

ונחזור ונבאר עתה עולם עשיה עצמה איך נתקנת, כי עד עתה לא נתבאר רק עליות פנימית ג"ר דעשייה ויצירה, ונמצא עתה שנשאר חצוניותם בלבד למטה בעשיה. ונמצאת עתה העשיה חסרה, ולכן כדי שנוכל להשלים כל חלקי העשה צריך להעלות בעשיה קדשוה אחרת כדי להשלים החסרון הנ"ל כמ"ש בע"ה. ע"כ בתחלה אנו מעלין י"ס דקדושה המתלבשים תוך הקליפות, בסוד ומלכותו בכל משלה, על ידי פטום הקטורת הנאמר תיכף אחרי קרבן התמיד קודם פסוק וערבה לה' מנחת יהודה וכו'. כי הקדושה ההיא, היא בחי' י"א סימני הקטורת, שהם י' פנימים, ואחד עשר הוא האור המקיף עליהם כמבואר במ"א כי אלו הם חיות הקדושה שמחיה את הקליפות, ועתה אנו מעלים אותם מתוך הקליפות, אל תוך הקדושה די"ס דעשיה עצמו, והיינו ע"י פיטום הקטורת מסתלקין מן הקליפות:

ואח"כ אנו עושין אליהם מקום שיכנסו לשם, ולכן אנו מתחילין מן ראש העשיה באופן זה, כי המלכות דיצירה שנשארה בעשיה כנ"ל, נחלקת לב' בחינות - כי הפנימית שבה מתלבשת בג"ר דעשייה דחיצונית, (א) ועולין שם להעשות חיצונית אל פנימית דיצירה. ועולין פנימית ג' אמצעיות דעשיה, ועושין חיצונית אל חיצונית מלכות דיצירה, וחיצוניות שבה נעשין פנימית אליהם, וכל זה למטה בעשיה עצמה וכו':

הגהה (א) הגה"ה נלע"ד נתן - כי פנימית מלכות דיצירה, היא מתלבשת בתוך ג"ר חיצונית דעשיה שעלו שם להתלבש. מלכות דיצירה היא מתלבשת תוך חב"ד דעשיה, ונה"י דעשיה מלבישין לחיצונית חג"ת דעשיה. ואחר כך פנימית מלכות דעשיה, מלבשת לחיצונית נה"י דעשיה. וי"א סממני הקטורת, מלבישין לחצונית מלכות דעשיה. הרי הם י"ג ספירות שלימות, כנזכר בפנים, ע"כ הגה"ה:

(בס"א כתובה בזה"ל) פנימית מלכות דיצירה, עומדת במקומה בסוף היצירה, במקום כתר דעשייה. והיא מתלבשת בתוך חיצונית ג"ר דעשיה, שעלו שם להלביש מלכות דיצירה הפנימי שלה. וחיצונית מלכות דיצירה היא מתלבשת תוך חב"ד דעשיה שהם פנימית חג"ת דעשיה, שהם עלו במקום חצונית חב"ד דעשיה. ובתוכם מתלבשת חצונית מלכות דיצירה ואחר כך פנימית נה"י דעשיה מלבישים וכו'. ע"כ:

ואמנם ב' בחי' אע"פ שנעשין למטה בעשייה, הנה נעשה עתה לבחי' מלכות דיצירה, אע"פ שהיא למטה, הרי כי מן העשיה חזרו להיות יצירה ממש. ולכן לעשות ב' בחי', אנו אומרים אנא בכח וכו', שהוא שם מ"ב, שהוא בעולם היצירה כנודע להעלות ב' בחי' אלו של העשיה, שהם חיצונית ג"ר, ופנימית ג' אמצעיות שיהיה בבחי' יצירה,

וילבישו את המלכות דיצירה. וכמ"ש לקמן בכוונת אנא בכוח וכו' מה ענייננו. ואח"כ ע"י שאר הסדר, וגם פרק איזהו מקומן וכו', אשר כל זה הוא תורה שבע"פ, עולה שאר חלקי העשיה, כמו שיתבאר. אמנם ג"ר שעלו ביצירה ממש, היה ע"י תורה שבכתב שהוא פרשת התמיד כנ"ל. וכן ב' בחי' הנ"ל שעלו במלכות דיצירה, אע"פ שהם למטה בעשייה הוא היה ע"י שם מ"ב דיצירה. אך שאר חלקי העשייה, נתקנו ע"י תורה שבע"פ, שהוא פרק איזהו מקומן, שאנו מעלין פנימית ג' אחרונות דעשיה, ונעשין חיצונית אל חיצונית דג' אמצעיות דעשיה. ועולה פנימית מלכות דעשיה ונעשה חיצונית, אל חיצונית ג' תחתונים דעשיה. ועולין י"ס דעשיה, ע"י מלכות דיצירה, שירדה בעשיה, וע"י חיות דקדושה שבתוך הקליפה שעלה בעשיה, ונוסף עליהם פנימית ג"ר שלהם שעלו ביצירה כנ"ל, ואז אנו אומרים ברייתא דר' ישמעאל, בי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם וכו', כנגד י"ג בחי' אלו של העשייה שהיו בתחלה, ונעשה עתה י"ג כנ"ל. ולפי שהג' עלו אל היצירה, שהוא בחי' ז"א, הנקרא תורה שבכתב, לכן נקראו י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן. והנה נשלמו י"ס של חיות דקליפות, ונעשו חיצונית אל חיצונית מלכות דעשיה. וכבר עתה נשלמה י"ס העשיה שבה, ונכללו ג"ר דפנימית שלה ביצירה, ואז הם מקבלים למעלה, נפש של יצירה בלבד. ואח"כ ע"י הקדיש שאנו אומרים קודם הודו, נוסף בהם רוח של יצירה ממש, כמ"ש בע"ה במקומו. וכן כל שאר חלקי הדיבור יתבאר כל אחד ואחד במקומו, בדרך פרטית:

ונבאר עתה כללות חלקי הדיבור, ואח"כ במקומו יתבאר כל פרטיהם. הנה מן הברכות עד ב"ש, הוא עולם העשיה. וגם הוא עולה ונכלל ביצירה כנ"ל, ומן ב"ש עד תפלת יוצר, הוא עולם היצירה, וגם הוא עולה ונכלל בבריאה ע"ד הנ"ל. ומיוצר עד העמידה, הוא עולם הבריאה, ונכלל באצילות ע"ד הנ"ל. ומן העמידה עד קדיש שקודם אשרי כו', הוא עולם האצילות. והנה עד עתה העלינו כל העולמות מלמטה למעלה, ונקשרין וכוללין עולם התחתון בעולם שלמעלה ממנו, עד שנמצאים כולם יחד מקושרים באצילות בעת תפלת י"ח, כדי לעשות זיווג עליון דזו"נ באצילות כנודע. ואז נעשה הזיווג ההוא באצילות:

ואמנם שאר העולמות, הם נעשין כדמות כנפים להם, והם בבחי' אג"ן הסהר, כחצי גורן עגולה, ופניה למעלה לכסות ולהעלים הזיווג העליון מן החיצונים, כזה - כנזכר במ"א בכ"י של הזוהר דפרשת בראשית הנקרא סתרי אותיות, המתחיל פתח ר"ש מי ימלל גבורות ה' וכו'. ואחר שנעשה הזיווג העליון ההוא שבאצילות, אנו צריכין לתת שפע לכל העולמות של בי"ע, וע"כ אנו חוזרין פעם אחרת לכלול בריאה באצילות, ואז מקבל

הבריאה שפע ממנו בהיותו שם כלול למעלה, וזה נעשה מן אשרי עד תפלה לדוד. ואח"כ אנו כוללין היצירה עם הבריאה פעם אחרת, ואז מקבלת שפע היצירה מן הבריאה, וזה נעשה מן תפלה לדוד עד קוה אל ה' וכו', אין קדוש כה' וכו'. ואח"כ אנו כוללין פעם אחרת עשייה עם יצירה, ואז מקבלת שפע עשייה היצירה, וזה נעשה מן קוה אל ה' עד עלינו. ואחר כך בעלינו יורדין כל העולמות למטה, כל א' וא' במקומו. וטעם הדבר, כי בימי החול אין בנו כח רק ליחדם לפי שעה בעת התפלה, ואח"כ חוזרין כל העולמות במקומם. וע"כ לסבה זו אין אנו עושים תיקון רק להעלותן כנ"ל, כי העליה נעשית על ידי תפלתינו. אך אחר שקבלו השפע, אין אנו צריכין להורידן, כי מעצמם הם יורדין בעלינו לשבח, ושם במקומו יתבאר כוונת עלינו לשבח מה עניינו:

גם בזה תבין, איך בשבת יש תוספת קדושה כל היום, ולכן יש בשבת תוספות נשמה. אבל בחול שאין תוספת קדושה רק בשעת התפלה, לכן אין בימי החול תוספות נשמה. ועם כל זה דע שליראי השם ולחושבי שמו יש בחינת תוספות הארה גם בחול בעת התפילה, ודי בזה:

פרק ו

ונבאר עתה כוונה כוללת בד' עולמות האלו, בד' חלקי הדבור כנ"ל, והוא, כי כאשר תתחיל הברכות דשחר, עד שתגיע אל ברוך שאמר, אז תכוין תמיד לשם הוי"ה דמילוי ההי"ן הנקרא ב"ן, כי שם זה הוא נשמת עשייה כלה, שהוא יוצא מאות ה' אחרונה של הוי"ה, הכוללת כל ד' עולמות אבי"ע. ונמצאת אות ה' אחרונה שבה, שהוא בעולם עשייה. ושם ב"ן זה היוצא מאות ה' זו, היא נשמת דעשיה העולה עתה למעלה ביצירה. וגם תכוין בשם אל אדני, שהוא בעשייה כמבואר אצלינו:

ובהגיעך לברוך שאמר, עד שתגיע ליוצר, אז תכוין בשם הויה במילוי אלפין הנקרא מ"ה, והוא נשמת עולם היצירה, ויוצא מאות ו' של הויה הנ"ל. וגם תכוין אל שם אל הויה, שהוא ביצירה:

ובהגיעך ליוצר עד העמידה, תכוין תמיד בשם הויה דמילוי ס"ג, שהוא נשמת הבריאה והוא יוצא מה' ראשונה של שם הוי"ה הנ"ל. וגם תכוין לשם אל שד"י שהוא בבריאה:

ואחר אומרך אדני שפתי תפתח, שהוא היכל ק"ק דבריאה כמבואר במקומו, וכאשר תתחיל בברכת אבות עצמו, אז תכוין בשם הוי"ה דמילוי יודין הנקרא ע"ב, שהוא נשמת האצילות ויוצא מאות יו"ד של שם הוי"ה הנ"ל:

ואמנם לא תכוין כל עולם נפרדים בפני עצמו, אמנם עיקר הכוונה, לחבר ולשלבן ולכלול עולם בעולם כנודע. ולכך בעולם העשיה תכוין לכוונה הנ"ל. ובהגיעך לברוך שאמר,

תכוין לאות ה' אחרונה של שם הויה, ולשם ב"ן היוצא ממנה, ולשם א"ל אדנ"י. ותעלם ותחברם יחד עם אות ו' של הוי"ה שביצירה, ולשם מ"ה היוצא ממנה, ולשם א"ל הוי"ה. וכן כשתגיע ליוצר, תכוין להעלות אות ה' אחרונה, דבוקה עם אות ו', ואות ו' דבוקה עם אות ה' ראשונה שבבריאה. וכן שם ב"ן תחברהו אל שם מ"ה, ושם מ"ה עם ס"ג שבבריאה. וכן אל אדנ"י תחברהו אל שם אל הוי"ה, ושם אל הוי"ה, תחברהו עם שם אל שד"י שבבריאה. ובהגיעך לברכת אבות, תכוין כל ארבעתן יחד, כלולים זה בזה מלמטה למעלה, עד עולם האצילות ע"ד הנ"ל:

ואח"כ תכוין בסדר העולמות מלמעלה למטה, כנ"ל לאחר העמידה, כי אשרי בבריאה, ותפלה לדוד ביצירה, ואין קדוש בעשיה כנ"ל. ותכוין מלמעלה למטה ע"ד הנ"ל. ובהגיעך אל קוה אל ה' וכו', תכוין אל כל העולמות ע"ד הנ"ל יחד מלמעלה למטה, היפך מבתחלה שהיה הכוונה מלמטה למעלה:

ונבאר כוונה אחרת כוללת, בד' חלקי התפלה שבד' עולמות אבי"ע הנ"ל, והוא, כי חלק הראשון, שהוא מן תחלת הברכות של שחר, מן ענט"י עד ב"ש שהוא תיקון עשייה, תכוין לכלול כל בחי' נפשין שיש בעולם עשיה, ולהעלותם אל היצירה, כי זה הוא עיקר כוונתינו, להעלות מ"ן למעלה, ואז תכוין לחבר נפשך ולכללן עמהם. ומברוך שאמר עד יוצר, תכוין להעלות כל הרוחין אשר ביצירה אל הבריאה, ואז תחבר ותעלה רוחך עמהם. וכשתגיע ליוצר, תכוין להעלות כל הנשמות שבבריאה אל האצילות. ואז תעלה נשמתך כלולה עמהם. ועי"כ נכללת השכינה מכולם, ואז נעשה בחי' מ"נ. וכן בירידת העולמות אחר עמידה עד עלינו לשבח תכוין ע"ד זה ג"כ:

וצריך עתה לבאר, ענין הנ"ל של עליות נפשין ורוחין ונשמתין, שהם עיקר כוונת העלות העולמות בתפילתינו כדי לעשות מ"נ. וכמו הנזכר בפירוש מן הקדמות הנ"ל, נראה כי גם חיצונית העולמות, יכולין לעלות למעלה ממקומם, ע"י הכללות בפנימית העולמות שהם נפשין ורוחין, ונשמתין, כנזכר בנוסח הקדמה הראשונה. והנה שמעתי ממורי זלה"ה ענין זה פעמים רבות, אלא שיש בהם דברים הפכים, ואיני זוכר תירוצם ותשובתם:

והנה בתפלת ר"ה כתוב כי בימי החול שלאחר החורבן, אין העולמות החיצונים עולין כלל, ע"י הזיווג שאנו עושין. וזה הוא שכתוב הן אראלים צעקו חוצה, ר"ל מפני שנשארים בחוץ, ואין להם יכולת לעלות עד המלכות מן העשייה ליצירה, ולבריאה, ועד האצילות. אבל הפנימיית של נפשין ורוחין וכו', הם עולין לבד. וטעם הדבר, מפני כח נפשותינו ורוחינו ונשמתינו, שהם משם, הבאים מן הפנימיות. משא"כ המלאכים, שהם מן החיצונות, ולכן יש כח בתפילתינו להעלות פנימיות הנפשין ורוחין ונשמתין, אפילו

בימי החול, אבל לא חיצונות העולמות. אמנם בי"ט ושבת ור"ה ויו"כ וכיוצא בהם, עולין עם השכינה בסוד מ"נ. ואמנם בר"ה, אין החיצונות עולין, רק ביום שני. ואפילו גם זה אינו עולה, אלא על ידי התכללותם עם הפנימית כנזכר שם, וע"ש:

גם בפעם אחרת, שמעתי, כי בחול אין עולין רק בחי' הפנימית הנפשין ורוחין ונשמתין לבדן, כי עולין עם השכינה בסוד מ"נ, אבל בשבת, עולה אפילו חיצונית העולמות:

ופעם אחרת שמעתי ממורי זלה"ה, זה הלשון, דע, כי בכל תפילתינו, אין אנו מעלין ג' העולמות בי"ע עם האצילות לכלול שם, אלא בבחי' הנפשות ורוחות ונשמות שבעולמות, אלו הם עולין עם השכינה, אבל כללות העולמות, אינם עולין עד ביאת המשיח ב"ב, כי אז יתעלו העולמות עצמן, אבל עתה לא יש לכללות עליה, אלא בבחי' הנשמות בלבד עם המלכות:

ופעם א' שמעתי ממורי זלה"ה, בענין פגם העולמות, ע"י חטא אדה"ר, כי קודם שחטא, היו כל העולמות ממש בכל בחינותם למעלה. ועתה בימי הגלות, אפילו ביום השבת, אין אנו יכולין להעלות, רק הפנימית העולמות, ולא חיצונות העולמות, כי אם היו עולין חיצונית העולמות, היינו רואין בעינינו עליות העולמות בשבת. גם פעם א' שמעתי ממורי זלה"ה, בדרוש השבועות והשבת, כי כל תפילתינו בימי החול, אינם רק להחזיר זעיר ונוקבא פנים בפנים למטה במקומם. וזה ענין נעשה ממילא בשבת, ומה שאנו עושין בשבת על ידי תפילתינו, הוא להעלותם למעלה עד אבא ואמא, ושיהיה גם שם בחי' פנים בפנים:

ועתה נבאר, נוסח אחר שמעתי ממורי זלה"ה, בכללות ד' חלקי הדיבור שבתפלה, וזהו עניינו - מתחלת ברכות, עד ברוך שאמר, עשיה. ומברוך שאמר, עד יוצר, יצירה. ומיוצר עד סוף ברכת אבות, בריאה. ושאר כל עמידה באצילות. וסוד עשייה מתתא לעילא, ואח"כ כדי לייחד עשייה שיש בה קליפות קשות מאוד, עם היצירה, צריך לייחד תחלה ראש היצירה עם ראש העשייה, ואח"כ שאר היצירה מתתא לעילא. וכן בבריאה הוא מתתא לעילא. ובברכה ראשונה מן העמידה, שהוא ברכת אבות, הוא ראש הבריאה, היכל ק"ק. ואח"כ שאר העמידה, הכל באצילות הוא:

ונחזור ונתחיל ונאמר, כי ח"י ברכאן דשחרית, מן ענט"י עד ברכת התורה, הם כנגד ח"י ברכאן דיסוד. ומן הודו עד ב"ש, הוא ראש עשייה. ואח"כ ב"ש הוא ראש היצירה. ולכן יש י"ג ברוך, כמנין אחד, והוא סוד י"ג מכילין, שיש שם ביצירה. ואח"כ ח"י פסוקים, מן יהי כבוד, שיש בהם ח"י הויות, מן יהי כבוד, עד אשרי. והם בחי' ח"י ברכאן, דיסוד דיצירה. ויען שיש בי"ס דיצירה, ג"כ פרצופין דא"א ודאו"א ודזו"נ, ולכן יש ח"י הויות

אחרות במקום ג' בסוף היצירה בשירת הים. וי"ג שבחין בישתבח שהם שיר ושבחה וכו'. ולכן בב"ש תיבות מנין פ"ז, לרמוז לראשו כתם פז, כי הוא ראש היצירה. גם צ"ל בפה עמו גי' פ"ז. ונלעד"ח - שאמר לי מורי ז"ל, כי מה שאנו אומרים שלא עלו ליצירה, אלא פנימית ג' ראשונות דעשיה, לנצח הוד יסוד יצירה. זו היא דווקא בעת קרבנות, אבל אחר שאנו אומרים הזמירות, שאז יעלה פנימית ג' ראשונות דיצירה לנצח הוד יסוד דבריאה, שעתה אנחנו בתיקון יצירה, יכוין לעלות מן מלכות דבריאה לנצח הוד יסוד, כמו העשיה בקרבן תמיד, שלהיות אז זמנה, עלו ג' ראשונות שלה, לנצח הוד יסוד דיצירה, כמו כן כאן. ואם כן, כיון שעלו פנימית ג' ראשונות דיצירה, לנצח הוד יסוד דבריאה, ואז נעשה יצירה כמו עשייה, שעלו חיצונית של ג' ראשונות דיצירה, למלכות דבריאה, ונתמעטה כל יצירה, אז ממילא נמשך אור לעשיה, ועלו חיצונית ג' ראשונות דעשיה, אצל פנימית. נמצא, ג' ראשונות דעשיה, חיצוניות ופנימית דנצח הוד יסוד דיצירה, ואז חסד גבורה תפארת דעשיה, במקום חכמה ב"ד. ונצח הוד יסוד במקום חג"ת. וכן ביוצר, כשעלו פנימית חב"ד דבריאה לנצח הוד יסוד דאצילות, אז נעשה בריאה גם כן כענין יצירה, והיצירה גם כן עלו חיצוניות חכמה בינה דעת שלה, למקום הנצח הוד יסוד דבריאה, אצל פנימית. וחג"ת דיצירה, במקום חב"ד. ונצח הוד יסוד, במקום חסד גבורה תפארת, וכן בתפלת י"ח, שעולין פנימית חכמה בינה דעת דאצילות יותר למעלה, אז נתוסף אור בבריאה על דרך הנזכר לעיל:

פרק ז

ענין כללות צורך התפילה בכללותיה מה ענינה. דע, כי אין לך דבר שאין מבחי' אותן המלכים הז' שמתו בארץ אדום, וכל העולמות כולם הם מבחי' אלו המלכים. והנה אם אלו המלכים לא היו מתים ומתבטלין, ונעשין קליפות מהם, היו הם עצמם מבוררים ומתוקנים, ולא היו צריכין להתברר לשום תיקון כלל. אמנם כיון שמתו ונתבטלו, ונעשה מהם בחי' הקליפות, וע"כ צריך שיתקנו ויתבררו ויצרפו ויתלבנו כל הקדושה אשר בהם, וישארו הסיגים למטה שהם הקליפות, וכשיושלם הבירור והצירוף הזה לגמרי, ולא ישאר שום ניצוץ קדושה למטה, וכל הניצוצות של הקדושה יעלו, אז ישארו הסיגים לבדם למטה בלתי חיות כלל, ואז יתקיים הפסוק בלע המות לנצח, וזה יהיה אחר ביאת המשיח ב"ב:

והנה אי אפשר שיתבררו הניצוצין מאליהן, אם לא ע"י מי שיבררו אותם, והוא, כי על ידי התפלה והמצות כולם, של בני אדם התחתונים, נעשה הבירור הזה, וע"י סיוע הי"ס עליונות דאצילות. כי הנה התחתונים צריכין לסיוע עליון, להספיק דברים אלו שיעשו

על ידם. וגם העליונים צריכין למעשה התחתונים, וכמ"ש תנו עוז לאלהים. והענין הוא כמ"ש לעיל, כי אין דבר בעולם, שלא נעשו מאלו המלכים, ויש בהם בירור הצריך אל ד' עולמות אבי"ע הם בעצמן, ויש בהם בירור לצורך נשמות התחתונים כי מה שנשאר אחר הבירור הצריך לעולמות הנ"ל, משם יסודם של הנשמות. ומלבד זה אפילו כל ענייני העולם הזה השפל, הצמחים וב"ח וכל הנבראים כולם הם מבירור אותן המלכים, אחר בירור הנשמות כנזכר. וכל זה נעשה ע"י תפלות ומצות התחתונים בעוה"ז, וזהו בכח סיוע העליונים כנ"ל:

והענין, כי ע"י מצות של אדם בעולם הזה, ובפרט מן תפלות התחתונים בעה"ז שהם עיקר ושורש לכל זה, ואין דבר גדול יותר לענין זה, כמו התפלות. וע"כ קראו רז"ל אל התפלות, דברים העומדים ברומו של עולם. וע"י התפלות, גורם אדם זיווג עליון, ואז מתבררים המלכים הנ"ל, ועולין למעלה בבחינת מ"נ, ושם הם מתוקנים ומתבררים לגמרי, כנזכר אצלינו בדרוש תיקון המלכים ובדרוש מ"נ וע"ש גם יתבאר ענין זה בדרוש השבת, ובספר טעמי המצות פרשת בהר:

והנה קודם שחטא אדם הראשון, היו כל העולמות העליונים למעלה במקומן, כמו שהיו בעת האצילם, ובריאה ראשונה. ואחר שחטא אדם הראשון, ירדו כל העולמות ממקומם. וענין הירידה הזאת תכליתה היא, כדי לברר בירור המלכים הנ"ל שהם למטה. ואין ענין זה נעשה, רק בימי החול, כי אז הותרו כל המלאכות, והוכר הבירור והתיקון בכל ענינם, ובכל מיני מלאכות. ואז יורדין כל העולמות העליונים, כדי לברר ולתקן בירורים הנ"ל, והם מתלבשים במדרגות התחתונים, אשר למטה מהם. וזה הטעם שירדה זו"ן דאצילות, ומתלבשות למטה בששת ימי המעשה, ימי החול, כדי לברר בירורין הנ"ל, על ידי זיווגם שהם מזדווגים שם בהיותם למטה במקומן. והנה אין כח בזה, רק בז"א בלבד, לפי שהוא הזכר, ויש בו כח לברור הבירור הנ"ל, ע"י זווגם. ולכן הם ו' ימי החול בלבד, כי הו"ק דז"א מתלבשים בהם, והם המבררים בלבד. אמנם ביום השבת, שהוא נגד המלכות, והיא נקבה, ואין בה כח לברר, ואדרבה ע"י מה שנתקן בימי השבוע, היא עולה ביום השבת, שהוא יום שלה, ומתחברת עם ז"א, ואז כל העולמות ההם עולין למעלה במקומן, כמו שהיו בתחלת האצילות, ואז לא יש בירור כלל ועיקר כנ"ל, כי לסבת זה הם עולין למקומן, ואז מוציאים נשמות חדשות ביום השבת:

כלל העולה, כי כל ימי החול, העולמות כולם, הם למטה ממדרגתן, והיה זה, כדי לברר בירור המלכים בסוד מ"ן. ומה שאנו עושין בתפילתינו בימי החול כנ"ל, הוא ב' הכנות - א' הוא לתקן תחלה את זו"ן במקומן למטה, כי בתחלה שלא בשעת התפלה, היו חסרים,

כי ז"א לא היה לו רק ו"ק, והמלכות נקודה אחת. ואח"כ ע"י תפילתינו, נתקנו שניהם בפרצוף גמור, כל אחד מהם כלול מי"ס שלימות, וכל זה בהיותן עדיין אחור באחור. ואח"כ ההכנה הב' היא, להחזירם פב"פ. ואז ע"י ב' תיקונים אלו, הם מזדווגים זה בזה, ומבררים בירור המלכים, ומעלין אותן בסוד מ"ן כנ"ל, ואחר התפלה חוזרין ומתמעטין כבראשונה, וזה עושין תמיד בכל תפלה ותפלה של ימי החול, כמו שכתבתי בע"ה כל דבר ודבר במקומו:

וגם כל זה התיקון אינו, רק בהיותם למטה במקומן האמיתי, שהיו בשעת הבריאה שנבראו. ובמקומו נבאר בע"ה, ענין ירידה אחרת שיש להם יותר מזו, והוא אחר התפילה, שחוזרין ומתעטין, התפלה. ב', ירידה אחרת יותר תחתונה והיא שלא בשעת התיקון, ובלילה, כמ"ש כל הענין במקומו בע"ה:

אמנם ביום השבת, תיכף בלילה בתחלתה, נעשין מאליהם ב' התיקונים שאנו עושין בתפלת החול, וחוזרין פב"פ במקומם למטה. ואחר כך ע"י תפלתינו ביום השבת, אז חוזרין מעלה אחר מעלה עד מקומם, שהיו בשעת האצילות, ועומדים שם פב"פ, ואז כל בחי' זיווגם שם למעלה, הוא לברא נשמות חדשות לא מבירור המלכים: (א)

הגהה (א) קול הרמז - ק"ל שהרי בזהר שמות ובמ"א אמרו, שלא יהיו נשמות חדשות רק באלף הז'. וכ"כ בספר הגלגולים. ונלע"ד עם הנזכר בספר הגלגולים, שיש כמה מיני נשמות חדשות. הא' אותן הנשמות שלא נכללו באדם הראשון כלל, והן העתידים לבא באלף הז', הב' הנקרא חדש במקצת שנכללו באדם הראשון, אלא שניתנו בו ע"י זיווג אב"א, וחסירה מהם בחי' פב"פ, ואלו יכולים לבא בזה"ז, ע"כ הגה"ה:

ומ"ש למעלה, כי אחר כל תפילה ותפילה מסתלקין המוחין מזעיר ונוקבא, וחוזרים ומתמעטין, אל תטעה בזה ותחשוב, כי אותן המוחין עצמן אשר נסתלקו, הם עצמן החוזרים אחר כך, בבחינות מוחין בתפילה אחרת, וכן על דרך זה בכל תפלה ותפלה, אמנם אין הענין כן, אמנם בכל תפלה ותפלה, מתחדשים מוחין חדשים גמורים לגמרי, ואין לך כל תפלה ותפלה שלא יתחדשו אז אורות חדשים גמורים לא ראי זה כראי זה:

והנה צריך שתדע, כי הנה יש הפרש גדול, בין תפלת החול ובין תפלת ר"ח, ובין תפלת י"ט, ובין חול המועד, ובין תפלת שבת. וגדולה מזו, דאפילו בי"ט עצמו, אינו דומה תפלת פסח, לתפלת שבועות, ולתפלת סוכות. וגדולה מזו, כי אפילו תפלת החול עצמו, אינו דומה תפלת יום זה, לתפלת יום שלפניו. וגדולה מכולם כי אפילו תפלת שבכל יום ויום, יש הפרש גדול בהם, ואינו דומה תפלת הבוקר, לתפלת המנחה, או לתפלת ערבית. סוף דבר, שאין לך תפלה מיום שנברא העולם, עד לעתיד לבא, שתהא דומה לחברתה כלל ועיקר. וטעם הדבר, כי הנה כבר ביארנו, כי כל התפלות הם כדי לברר הבירורים, שיש

באותן הז' מלכים שמתו, והנה בכל יום ויום, ובכל תפלה ותפלה, מתבררים בירורים וניצוצין חדשים, מה שלא נתבררו עד אז. והנה כמו שהבירורים הנבררים בכל התפלות, אינן דומין לבירורים שבתפלה אחרת, כי אותן הם הבירורים הראשונים כבר נתבררו בתפלה ראשונה, ועתה בתפלת אחרת מתבררים ונתקנים בירורים אחרים ומתחדשים, ואינם הראשונים עצמן, ואם כן כפי ערך הניצוצות המתבררים באותו תפלה, כך יהיו אז ערך המוחין שימשכו בזעיר ונוקבא, ובמה שלמעלה מהם:

וכן על דרך זה יהיה בענין המשכות האורות בקריאת שמע, כי אין קריאת שמע בעולם שתדמה לחברתה בסבה הנ"ל, וזה הטעם שנצטוינו להתפלל תמיד ג' פעמים ביום, ולקרא קריאת שמע פעמיים ביום, ואם ביטל אחת מהם, נקרא מעוות לא יוכל לתקן. והטעם הוא, שבכל תפלה ותפלה, ובכל קריאת שמע וקריאת שמע, נתבררים בירורים חדשים, ונמשכים גם כן מלמעלה מוחין חדשים, מה שלא נעשה מעולם בשום תפלה או קריאת שמע אחרת:

ואמנם דע, כי אין הדבר רק בעניינים הפרטים שבהם, אמנם בענין הכללי שבהם, כבר ביארנו במקומם, כי כל תפלת שחרית בכל ימי החול, הם שוין בכללות כוונתם. וכל תפלת מנחה של חול שוין. וכל תפלת ערבית דחול שוין. וכל תפלת ליל שבת שוין. וכל תפלת שחרית שבת שוין. וכיוצא בכל תפלות. ועל דרך זה, בכל קריאת שמע דשחרית דחול שוין, וכל ק"ש דערבית דחול שוין. אמנם פרטיהם בהם עצמן, אין ניצוצין מוחין אלו, ואין ניצוצין ברורים אלו, שוין מיום שנברא העולם:

נמצא, כי בכל תפלה ותפלה באין מוחין חדשים ובירורין חדשים, ואחר התפלה הם חוזרים ומסתלקין מהן. ובזה יובן מה שאמרו רבותינו ז"ל חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפילה, ושעה אחת אחר התפילה ושעה אחת בתפלה. והטעם הוא, כי קודם שחרב בית המקדש, לא היה פירוד בין זעיר ונוקבא, ותמיד היו פב"פ. (א) כי מעולם לא היו מסתלקין המוחין מהם, וכמ"ש אצלינו במקומו:

הגהה (א) צמח - לכן הזהיר שלא תעשה תפילתך קבע, כמאמר רז"ל:

ואמנם אחר שנחרב בית המקדש בעונותינו, נסתלקו המוחין מזו"נ, ולכן אנו צריכין להתפלל תמיד בכל יום, כדי להחזיר למקומן את המוחין כדי שיזדווגו זו"נ. אבל קודם שנחרב, היו זו"נ פב"פ זיווגייהו לא פסיק, וכמעט שלא היינו צריכין להתפלל, כי לא היה בהם חסרון, ולא היו צריכין אל תפילתנו, כדי להמשיך מוחין לזו"ן לזווגם פב"פ, כי מעולם לא היו מסתלקין המוחין מהם. ואמנם אחר גמר התפלה, חוזרים המוחין להסתלק, וחוזר הדבר לכמו שהיה, ולכן החסידים לא היו הולכין תיכף לבתיהם אחר

שהתפללו, אבל היו שוהין שעה אחת אחר התפלה, כדי שעל ידיהם יגמרו ויוסיפו כח למעלה ולא יסתלקו המוחין מהרה, וגם המוחין יתעכבו ברישא דזעיר ונוקבא שעה אחת יתירה אחר התפלה:

וגם זה הוא הטעם, שהיו חסידים הראשונים מתפללין תפלת נדבה באמצע היום, שהיא כדי להחזיר המוחין פעם אחרת בזו"נ, וכמו שאמרו בגמרא הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו:

ונלע"ד חיים שיש שמניח תפילין כל היום, הוא גורם להשהות המוחין כל היום, הכוונה על הרשימו דגדלות, כי המוחין עצמן כבר אמרנו, שאין יכולת להשהות אותם יותר מג' שעות, ואפילו משרע"ה לא היו ידיו פרושות רק ג' שעות, (ב) גם זה הוא הטעם מה שאמרו רבותינו ז"ל שהחסידים הראשונים, לא היו בטלו תפילין מעליהם כל היום. והענין הוא, כדי לגרום כח למעלה, שהמוחין עליונים דז"א יתעכבו שם כל היום כולו. וזהו שארז"ל שלא היו ידיו של משה פרושות יותר מג' שעות, כי אי אפשר לעשות כן יותר מג' שעות:

(ב) נלעד"ן - כי מ"ש הוא הכוונה על הרשימו דגדלות, ירצה שהוא הרשימו המוחין דגדלות דאבא. כי הרשימו המוחין דגדלות דאמא, שהוא שם הוי"ה בניקוד אלהים, גם הג' חלקים דמוחין דיניקה נשארים בז"א כל היום, כנזכר בכוונת הקדיש, על הס"ת יתגדל ויתקדש שמיה רבא בגימטריא של"ו ע"ש. ומי שמניח תפילין כל היום, גורם להשהות ג"כ הרשימו דגדלות הויות דמוחין דאבא, כמו שעשה מרע"ה, והבן זה היטב, ע"כ הגה"ה:

ועתה צריך לבאר, כי מאחר שביארנו, כי המוחין החדשים הבאים בכל תפלה ותפלה הם מסתלקין אחר גמר התפלה, ובתפלה שאחריה חוזרים מוחין אחרים, אם כן להיכן נסתלקו המוחין הראשונים, ומה נעשה מהם. אמנם הענין הוא זה, כי אחר גמר התפלה, המוחין ההם מסתלקין מתוך רישא דז"א, ועולין למעלה מראשו, ושם נעשין אליו בחי' אור מקיף, ואז המוחין המקיפין שלו ראשונים והעליונים, הם מסתלקין ועולין גם הם יותר למעלה ממקומן, כי אלו מוחין הפנימים שנסתלקו עתה, עלו ולקחו את מקומן, והוצרכו גם הם לעשות להם מקום, ולעלות הם למעלה יותר. וכן עד"ז, עולין שאר הבחי' יותר למעלה, עד שאי אפשר לבאר פרטם עתה, כל מדרגה ומדרגה להיכן עולה:

ואמנם כבר בארנו במקומו, כי כל דבר שבקדושה, הרוחניות, אע"פ שנסתלק ממקומו, נשאר הרושם דיליה במקומו תמיד. ונמצא, כי גם אלו המוחין דז"א, אע"פ שהן מסתלקין ממקומן כנ"ל, ועולין בסוד מקיפין, עכ"ז מניחין חד רשימו דלהון בז"א, כל היום ההוא, בסוד לעולם ה' דברך נצב בשמים וע"י אותן הרשימו (ב) של המוחין הנשאר בתוכן, אע"פ שאינן מוחין גמורים, נשאר בגדלותו, ואינו נתמעט ממדת גדלותו כל היום:

הגהה (ב) נלע"ד נתן - שכך הוא הפירוש, כי נודע שהרשימו הוא כינוי למלכות, כמ"ש בכמה מקומות, ועיין בספר הדרושים דף ל"ב ע"א, שהרשימו הוא מוחין דעיבור, שהם בסוד הנפש, הנקרא מלכות, וז"ס בכאן, לעולם ה', שהם המוחין הנקראים הוי"ה כנודע. הנה דברך, שהוא המלכות שלהם, שהוא הרשימו שלהם, נצב בשמים, ולא זז משם. וזה הרשימו הנ"ל שהם מוחין דעיבור, אפילו בלילה אינו מסתלק משם. וזש"ה לעולם ד' דברך, ר"ל - הן בלילה נשארים בתוכו ואינם מסתלקין. ע"כ הגה"ה:

ועד"ז גם המוחין של רחל הפנימים, אחר גמר התפלה, הם חוזרין ומסתלקין ממנה, והם עולין למעלה על ראשה, בבחי' מקיפים, ולא נשאר רק רשימו שלהם בתוכה, וע"י אותה רשימו נשארת גם היא במדת גדלותה כל היום כולו:

נמצא, כי אחר כל תפלה ותפלה, שמסתלקין משניהם המוחין ומתמעטין כנ"ל, אין פירושו מיעוט גמור, שהוא חוזר על ו"ק, והיא חוזרת על הנקודה הא' כמו שהיה שרשם בתחלה כנודע. אמנם הם שניהם נשארין במדת גדלותם כל היום, רק שהמוחין שלהם נסתלקו כנ"ל, והרשימו שלהם הנשאר בתוכם, מעמידם במדת גדלותם. וזהו הסתלקות המוחין עצמם, הוא שאמרנו למעלה, שנתמעטין זו"ן אחר כל תפלה ותפלה:

והנה כל זה הוא ביום, אמנם משתחשך היום ונעשה לילה, אפילו אותו הרשימו הנ"ל היו מסתלקין מזו"ן אחר תפלת ערבית, כמ"ש במקומו, ואז זו הרשימו של המוחין דז"א, היא עולה עתה על ראשו בבחי' מקיפין, ואותם מוחין פנימים אמיתיים שלו שעלו אחר תפלת שחרית, ועמדו על ראשו, בבחי' מקיפים בכל שאר היום הם עולין ועתה עלו יותר למעלה, והמקיפין האמיתים שלו, שהיו לו בחי' מקיפין בעת התפלה עצמה, עלו עתה גם הם יותר למעלה. ועד"ז עולין היצירה עצמה, אז יכולין לעלות ג"ר דיצירה בג"ת דבריאה ממש, וכן ביוצר אור שאז הוא תיקון הבריאה, אז יעלו ג"ר דבריאה בג"ת דאצילות:

גם יש שינוי אחר בעשיה, מבשאר עולמות, כי בשאר עולמות, כאשר עולין ג"ר דיצירה בג"ת דבריאה, וכיוצא בשאר עולמות, הנה אז עולין בד' אחרונות, כי המלכות של בריאה, נכלל בנה"י דבריאה, ובאלו הד' עולין הג"ר דיצירה ונכללין בהן. אך בעשיה אינו כך, כי עולין ג"ר דעשיה בנה"י דיצירה, אך המלכות דיצירה, נשארת למטה בשבעה תחתונות דעשיה לעולם. והטעם הוא, לפי שכל עשיה הוא סוד המלכות, ולכן צריך שהמלכות דיצירה הדבוקה אל העשיה, שתהיה למטה בעשיה עצמה, ולא בעולם היצירה. ולכן נקשרת עם הז"ת דעשיה, שעומדת בעולם העשיה עצמה, ואינה נקשרת עם ג"ר דעשיה, לפי שעלו כבר ביצירה:

והנה עתה בעולם העשייה חסרים ממנו, פנימית ג"ר שלו, להשלים עולם העשיה. ולתת בו כנגדו ממקום אחר, והוא סוד אותו חיות של הקדושה, אשר בתוך הקליפה ומחיה אותה, והוא סוד י"א סמני הקטורת. ולכן אומרים תיכף אחר פרשת תמיד, קודם וערבה,

פיטום הקטורת, כדי לסלק חיות הקדושה של קליפות עשייה, שהוא סוד י"א יריעות עזים, ואנו מסלקים אותו ע"י י"א סמני הקטורת:

ואחר שכבר נתקנו וסילקו אותה הקדושה משם, ואמנם עדיין לא נתקן מקום, שתחול שם חיות הקדושה הנ"ל, לכן אנו צריכין להתחיל תחלה מראש עשיה, ואז מחלקין מלכות יצירה הנשארת בעשייה לב' בחינות, והם - פנימית, וחיצונית. ואז מעלין את החיצונית ג"ר דעשיה הנשאר בעשיה, ובהם אנו מלבישין את הפנימית מלכות של עולם היצירה, שירדה בעולם עשיה. ואח"כ חיצונית מלכות הנ"ל, היא עתה בבחי' פנימית, ואז עולין פנימית ג"א דעשיה, ומלבישין אותה, ונעשין חיצונית. ואמנם להיות כי אלו ב' מדרגות, שהם - חיצונית ג"ר, ופנימית ג"א, כל אלו הם עשיה, והם נעשין חיצונית, לחיצונית ולפנימית דמלכות דיצירה, אם כן נמצא, כי מן עשייה נעשית יצירה. ולכן צריך שנאמר שם מ"ב שהוא ביצירה, להעלותן מעשייה, שכ"ז הוא בעולם אשר ירדה מלכות דיצירה, וז"ס מה שאנו אומרים אנא בכח וכו'. אח"כ שאר הסדר, ואיזהו מקומן, אשר כ"ז הוא מדרבנן, והוא להעלות שאר העשייה כמ"ש, אך ג"ר שעלו ביצירה ממש, הוא ע"י פסוקי התורה של פרשת תמיד. ועתה עולין פנימית ג"ת דעשייה, ונעשין חיצונית לחיצונית ג"א דעשיה, ועולין פנימית מלכות דעשייה, ונעשית חיצונית לחיצונית ג"ת דעשיה. ועולה אותו החיות דקדושה שעלו ע"י הקטורת, ועולין בסוד חיצונית, לחיצונית מלכות דעשייה. והרי בזה נשלמו כל חלקי עשיה, ע"י מלכות דיצירה, וחיות דקדושה התחתונה, במקום מה שעלו ג"ר דעשיה ביצירה. והנה הם עתה י"ס דעשייה שלימים, ועוד ג"ר שלה שעלו למעלה, ולפי שנכללו ביצירה שהוא ז"א, ונקרא תורה, לזה נקרא י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, הנה כל זה הם י"ג וז"ס ברייתא דר' ישמעאל, מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם:

והנה עתה כבר נכלל עשיה ביצירה, אך עדיין לא קיבלו ג"ר דעשיה מיצירה, רק בחי' נפש, לכן אנו צריכין לתת להם רוח של יצירה ממש, וזה ע"י הקדיש שאנו אומרים קודם הודו, ואז אנו מכוונין, כי יש בקדיש הזה ב"פ כ"ח, וב"פ מ"ב. והנה המ"ב וכ"ח הראשון, הוא של אותיות, כי הכ"ח הם עצמם הכ"ח אותיות, שיש מן יהא שמיה רבא עד עלמיא וכו'. והמ"ב אותיות הם ז' ווי"ן, שיש בר"ת מן וישתבח ויתפאר וכו', עד ויתהלל, גימטריא מ"ב. ותכוין בשם מלוי אלפין שביצירה, שיש בו כ"ח אתוון של מילוי דמילוי, וגם מ"ב אתוון בכללותן דכ"ח, וע"י כל הכ"ח והמ"ב, תמשיך רוח אל ג"ר דעשיה שעלו שם. ואח"כ תמשיך כ"ח אחר, שהוא כ"ח תיבות, מן יהא עד בעלמא. והמ"ב, הוא סוד ז' תיבות, מן וישתבח עד ויתהלל, ובכל תיבה ו' אותיות הרי מ"ב. והנה כ"ח ומ"ב זו,

היא משם ס"ג דבריאה. ולפי שכוונתינו עתה, להמשיך רוח יצירה אל תוך כל המדרגות שלמעלה מהם, מדרגה אחר מדרגה כנ"ל, ואז גם הרשימו של רחל, הוא מסתלק ע"ד הנ"ל, ואז נמצאו שניהם מתמעטים המיעוט האמיתי, והוא, שהזו"א מתמעט ונעשה בבחי' ו"ק בלבד, והיא בסוד נקודה אחת. וזהו ההפרש שיש בין מיעוט היום, למיעוט הלילה. והנה הענין זה של הלילה, יתבאר במקומו בע"ה. אמנם קיצור הדברים מה שנתבאר שם הוא, כי המוחין מסתלקין בלילה מז"א, אחר תפלת ערבית. אבל מוחין דנוקבא מסתלקין מחשכת הלילה, וחזרו אב"א, ועדיין מוחין דז"א הם במקומן בתפלת ערבית, להזדווג עם לאה כנודע, ואחר תפלת ערבית מסתלקין גם מז"א, ואז גם לאה חוזרת אל אחורי ז"א כמו רחל, ואז מוחין דז"א הולכין כמו בעת השינה, וניתנין ללאה, ונכנסת בה מתחלת הלילה עד חצות. ואז היא לוקחת הט' ספירות דרחל, הבאים אליה בסוד תוספות, ועל ידיהם נגדלת לאה בכל קומת זעיר אנפין, וחוזרת פב"פ עמו אחר חצות:

וזה הענין נעשה, מתחלת הלילה בעת השינה, אחר תפלת ערבית, עד חצות הלילה, ואז נמצאת לאה שלימה לגמרי בכל מדת ז"א, על ידי שלקחה הט' ספירות דרחל כנ"ל, ואז נשארת רחל בבחי' נקודה אחת בלבד, שהיא שורשה מתחלה, והיא הכתר שבה, שהיא היותר מעולה מן הט' ספירות שלה, שבאו לה ע"י תוספות. ואז בחצות לילה ממש, נמצאת לאה שלימה. ורחל בסוד נקודה אחת, ואז אותה הנקודה יורדת למטה בבריאה בהיכל ק"ק העליון:

ואז אחר חצות הלילה, ע"י עסק התורה שעוסקים הצדיקים בעה"ז, הם מעלין אותה מעט מעט, עד שנמצא כי באור הבוקר, נגמרה זו הנקודה של רחל לעלות באצילות, ואז לאה מתמעטת וחוזרת אל אחורי ז"א, והט' ספירות של התוספות שלקחה מרחל, יורדין אז בעולם הבריאה ויצירה ועשייה ועומדים שם, ואח"כ הם עולין בתפלת השחר כמ"ש במקומו בע"ה, ואז אותה הנקודה עצמה של רחל, שעלתה באור הבוקר בעולם האצילות, היא חוזרת פב"פ עם ז"א, ועומדת בזרוע שמאל דז"א, הנקרא גבורה מבחוץ אליו. אמנם הרשימו של המוחין שלה, שנסתלקו בלילה כנ"ל, הנה מקום עמידתו בתוך פנימית חזה של ז"א בלבו. וכאשר עלתה זו הנקודה באור הבוקר עד שם, אז ע"י מצות התפלה של יד, שאנו מקיימין אז, הרשימו שלה יוצא מהחזה של ז"א ולחוץ, וחוזר ונכנס בתוך אותו נקודה בבחי' מוחין אליה, ונעשין בה בחי' תפילין ש"ר כמ"ש במקומו, ונשארת עומדת שם עמו פב"פ, עד ברכת אבות התפלה דשחרית, לפי שכיון שזו הנקודה היא העיקרית והעצמות של רחל, והיא שורשה, והיא בחי' הכתר שבה. ובפרט עתה, אשר

אותו הרשימו של המוחין שלה, בהיותה עמה פב"פ, נכנס בנקודה הזה של כתר שבה, לכן יש כח עתה בנקודה זו, לעמוד שם עמו פב"פ עד ברכת אבות:

ואז בברכת אבות, נמצא שאותן הט' ספירות שלה, הנקרא תוספות, שהם מהחכמה שבה ולמטה, עלו מעולם לעולם, ע"י סדר תפלת שחרית, עד ברכת אבות. ואז בברכת אבות עצמה, עולין הט' ספירות של נקודה שלה באצילות באחורי ז"א, ונעשין שם פרצוף א' גמור, אב"א עם זעיר אנפין, ואז חוזרת זו הנקודה של כתר שלה באחורי זעיר אנפין, ומתחברת עם הט' נקודות אחרות שלה, ושם נתקנת עמהם ביחד, ע"י מוחין החדשים הבאים בכל תפלה הנ"ל. ואז בברכת אבות עצמה, חוזרת פעם ב', היא וכל הט"ס ביחד פרצוף א'. ועומדת פב"פ עם ז"א ועם יעקב כנודע. ואז יעקב עומד בקו ימינו, שהוא החסד והנצח. ורחל עומדת בקו שמאל, שהוא גבורה והוד, במקום שהיתה תחלה קשורה בזרוע שמאל, כנזכר למעלה. אלא שעתה הוא פרצוף שלם, ואז היתה רק נקודה. ואז היתה מזדווגת עם יעקב:

והנה נתבאר היטב, איך הרשימו של המוחין הראשונים, הם נכנסין קודם תפלה של שחר באור הבוקר בזו"ן, כנ"ל שאין הרשימו מסתלק גם הוא אלא בלילה, שאז הוא זמן המיעוט שלהם האמיתי, אבל תיכף בהאיר היום, חוזר אותו הרשימו להכנס בשניהן. ואח"כ בתפלת השחר, אז באים ונעשין מוחין אחרים גמורים חדשים, מה שלא היה כן בתפלה אחרת כנ"ל. וזה יובן היטב במ"ש בדרושי אחרים בענין מ"ן, שבכל תפלה ותפלה הם חדשים. ומשם תבין מה ענין רשימו הנשאר בהם תמיד. והנה כל דרוש זה נתבאר בענין כונת לילה, ובענין דרוש תפילין יתבאר באורך:

סדר עליות התפלות בחול בקיצור - תחלת הכל הוא, לתקן ד' עולמות אבי"ע ע"י מעשינו, וכוונת תיקון זה, כדי לתקן במקומו עצמן, לעשות שלא יתדבק ויתאחזו עתה הקליפות בהם אשר סביבותיהם כמו בלילה. תחלה נוטל אדם ידיו בשחרית, ועי"ז יכוין כי הקליפות של ג"ת דעשיה, נפרדין משם מסוד החיצונים. אח"כ יפנה, ובזה נתקנו ג"ת דעשיה הפנימית שלהם, כי הלא בעשיה אפילו בפנימית שלהם יש אחיזה לקליפות, כנודע כי בעשיה מתערבים טוב ורע. וכן ביצירה כמ"ש, ולכן סוד יפנה, הוא סוד הוצאות הקליפות מן הפנימית:

אמנם דע, כי לעולם יש סוד א"פ וא"מ, והנה אלו הב', כל א' וא' מהם נתקן על ידי הברכות שאנו מברכין ענט"י ואשר יצר, כי הלא הברכות הם הבל פה, אשר לעולם הוא אור מקיף כנודע, והרי נתקנו ג"ת דעשייה כנודע במקומן, ע"י ב' מעשים אלו:

אח"כ אנו משימין טלית קטן וטלית גדול, והם ב' תיקונים אל ג"ת דיצירה, כי לעולם סוד ט"ק ביצירה, במט"ט אשר יתלבש בטלית. ואמנם ט"ק, הוא נגד הפנימיות, היפך הנוהגין ללבוש ט"ק למעלה מהמלבושים. וט"ג נגד החיצוניות, ולכן ילבש על המלבושים:

ואמנם פנימיות של יצירה, אינו פנימיות גמור כמו פנימיות העשיה שהוא בתוך הגוף, כי אין אחיזת הקליפות ביצירה כמו בעשיה, ועל ידי ברכותיה נתקנו א"מ שלהם:

והנה בהיותינו בעולם העשיה, לא נתקנו רק ג"ת, רק עתה שנתקנו ג"ת דיצירה, ממילא נתקנו כל שאר עשר דעשיה, אשר הם למטה מהם. אמנם לא יוכלו הם לתקן, רק בסוד החיצוניות לבד, ולא בסוד פנימית. נמצא כי עתה נתקנו ג"ת דיצירה פנימית וחיצונית, וז"ר דעשיה חיצונית לבד, וג"ת דעשיה פנימית וחיצונית:

אח"כ אנו מניחין תפלה של יד, נגד ג"ת דבריאה, וברכה שלה נגד אור מקיף. אך כאן א"צ תיקון ב', לתקן פנימית, כי בבריאה א"צ לתקן רק החיצוניות, כי אין לקליפה אחיזה בפנימית, ומכ"ש בפנימית דאצילות. והנה עתה כיון שנתקנו ג"ת דבריאה, מכל שכן שנתקנו החיצונית דז"ר דיצירה, ופנימית ז"ר דיצירה, ופנימית החיצונית דנה"י דיצירה, ופנימית ז"ר דעשיה, ופנימית וחיצונית דנה"י דעשייה:

אח"כ אנו משימין תפלה של ראש כנגד האצילות, ובזה נתקנו חיצונית דג"ת דאצילות, ואין כאן ברכה, לפי שאין בנו כח לתקן א"מ ע"י מעשינו, וממילא נעשה. אך סברת רש"י וחכמי האשכנזים, כי יש בידינו כח לעשות, ולכן מברכין גם על של ראש:

והנה פנימית האצילות א"צ לתקן, כי גם פנימית דבריאה א"צ לתקן. והנה אחר שנתקנו ג"ת, מכ"ש שנתקנו ז"ר של בריאה בחיצונית, וגם פנימית ז"ר דיצירה. הרי עתה מתוקנות י"ס דעשייה חיצונית ופנימית. וי"ס דיצירה, חיצונית ופנימית. וי"ס דבריאה, חיצונית לבד, כי הפנימית א"צ לתקן. וג"ת דאצילות החצונית לבד, כי הפנימית א"צ לתקן, וכ"ש שאר ז' האצילות, הרי ביארנו כל סוד המעשה:

ועתה נתחיל בסוד הדיבור, כמבואר בזוהר פרשת במדבר, ונאמר, כי עד עתה נתקנו ד' עולמות במקומם, כדי לסלק מהם אחיזת הקליפות, כדי שאח"כ על ידי תפילתינו, נוכל לכלול עולם בעולם, ולהעלותן למעלה. והנה כוונתינו להעלות ג"ר דעשיה, בג"ת דיצירה. וכבר הודעתיך, כי בכל עולם יש פנימית וחיצונית, והנה מתקנים ומזככים ומאירים תחלה אל החיצונית ג"ר דעשיה, וזה נעשה על ידי ברכות, וע"י קרבן התמיד, כי הם מתברכין, ומקבלין אור גדול, כדי שיהיו במדרגה פנימיות ממש:

אח"כ ע"י קרבן התמיד, מעלין את פנימית ממש ג"ר דעשיה למעלה, כדי שיהיו חיצונית לחיצונית ג"ת דיצירה. וז"ס הקרבן, לקרב התחתון, ולהעלותו אל העליון. ועי"ז עולה

גם פנימית ג"ר דעשיה למעלה, כדי שיהיו חיצונית לחיצונית ג"ת דיצירה. ועד"ז גם הפנימית של ג"ת דיצירה, מתעלה למעלה ונשאר חיצונית של ג"ת דיצירה. נעשו חיצונית אל ג"א דיצירה, וחיצונית דג"א דיצירה, נעשו פנימית לג"א דיצירה. ופנימית ג"א דיצירה חיצונית אליהם. ופנימית ג"ר דיצירה, נעשו חיצונית אל המלכות דבריאה. ונשאר חיצונית שלה, בסוד פנימית. ופנימית שלה מסתלק, ונעשה חיצונית לג"ת דבריאה, כי החיצונית של ג"ת דבריאה, נעשו פנימית. כי הפנימית שלהם מסתלק בסוד חיצונית לג"א דבריאה, וכן עד"ז עד שפנימית של ג"ר דבריאה, נעשו חיצונית לחיצונית מלכות דאצילות. וכן עד"ז, עד שפנימית ג"ר דנוקבא דז"א, נעשה חיצונית למלכות דז"א. ופנימית מלכות דז"א, נעשה חיצונית לג"ת דז"א וכו'. ועד"ז, עד שפנימית ג"ר דז"א במלכות דאו"א. ועד"ז עד למעלה בעתיק:

ובזה תבין מ"ש בזוהר פרשת צו, כי רעותא דקרבנא סליק עד א"ס ב"ה. פירוש - כי על ידי הקרבנות, עולה ומתקשר עולם בעולם עד א"ס. ואל תאמר איך פנימית ג"ר, נעשה חיצונית למלכות לבדו, או ג"כ איך פנימית המלכות נעשה חיצונית אל נה"י שלמעלה ממנו, כי הלא שיעור המלכות, הוא נה"י לעולם, וז"ס שלשה עדרי צאן רובצים עליה, והם סוד הג' קוין, שממנם נעשית הבנין של מלכות, ולכן יש יכולת במלכות להתלבש בפנימית ג"ר. גם יש יכולת בה, להלביש את הנה"י העליונים ממנה:

נמצא עתה, כי יש חילוק א' בין עשיה לשאר עולמות, כי בעשיה הג"ר שבה, עולין עד ג"ת נה"י של יצירה. אך ג"ר של יצירה, אין מלבישין רק למלכות דבריאה. וכן בשאר עולמות עליונים. והטעם הוא, כי עד ב"ש הכל הוא תיקון עשיה לבד, רק שכיון שעולין ג"ר דעשיה ביצירה, צריך שגם ג"ת יעלו יותר למעלה, וכן בכולם. לכן כיון שאנחנו בעשיה, נשלם כל תיקון עשיה לגמרי, ויכולין להעלותם עד מקום ג"ת דיצירה ממש. אך בשאר עולמות, הלואי שיוכל לעלות הג"ר של עולם א', אל המלכות שלמעלה הימנו, ע"י תיקון העשיה. אך אח"כ כאשר אנו בב"ש, שהיא עשיה, לכן צריך שיקבלו ג"ר אלו של עשיה אור גדול, ע"י כ"ח ומ"ב עליון של הבריאה, כדי שיוכלו אח"כ לתת כח רוח יצירה בשאר העשיה:

סדר סוד עליות העולמות חול ושבת - דע, כי בכל העולמות שהמלכות עולה מדרגה אחר מדרגה, כשהיא עולה, עולה אב"א, לפי שגודל האור העליון לא תוכל לקבל פב"פ. וע"י תפילתינו, באה וחוזרות לפניו פב"פ. וז"ס בערב היא באה, ובבוקר היא שבה. פירוש - בשעת המנחה, בזכות תפלה באה לפניו בעת רצון. ובבוקר בתפלת שחרית

תשוב לפניו ג"כ. הרי שני התמידים הוא פב"פ, וכל זמן שתתעלה יותר חוזרת לאחור, ובעמידה חוזרת פב"פ:

ודע, כי בתפלת שחרית דחול, אז לאה עם ישראל אב"א, ורחל עם יעקב פב"פ, רק שיעקב יורד בנצח, ורחל עם יעקב פב"פ, רק שיעקב יורד בנצח, ורחל עולה בהוד. ובמנחה, אז לאה מזדווגת עם ישראל לבדו פב"פ, ואמנם רחל היא אב"א, אבל עכ"ז היא נגדלת שם, והיא נגדלת עם כל אחורי ישראל, והוא אב"א עם יעקב וישראל:

והנה כבר ידעת, לפי שראש הזכר הם דינין, וסופו הוא רחמים, והטעם לפי שהחסדים שלו בהיותו בראשו הם סתומים בנה"י של בינה, וגם הנה"י עצמן כנודע דמסטרהא דינין מתערין, ולכך לאה היוצאת משם היא דינין. אבל רחל, היוצאת אחר גילוי החסדים מן יסוד בינה שהוא בחזה דז"א, ששם מסיים יסוד בינה, ושם מתחלת רחל, לכן היא רחמים לכן לאה נקרא עלמא דאתכסייא, רחל עלמא דאתגלייא. ולכן נקברה רחל בפרשת דרכים, כמ"ש ותקבר רחל בדרך, שהוא מקום הפרש בין יעקב לישראל שהוא מהחזה ולמטה. ולפי שלאה יונקת דרך הפסק מחיצות נה"י של בינה, נקראת עלמא עלאה כמותה. הרי טעם, איך כי לאה היא דינין, ולכן במנחה הדינין מתערין, כי אז זיווג לאה. אמנם לפי שרחל נמשכת דרך אחור, במקום שהיתה לאה נגדלת עד שם, לכן עדיין הוא יום והדינין מתוקנין:

אך בערבית, אז רחל חוזרת להקטין עצמה להיות אב"א ביעקב לבדו, ולכן אז היא שליטת הדינין, ואז הוא חושך גמור, וזה נמשך עד חצות לילה. והנה בחצות לילה, אז לאה נגדלת פב"פ, ונמשכת עד כל שיעור יעקב כולו, בכל פרצוף הז"א, ואז הדינין נמתקין אחר חצות, כי זה נחשבת כמו רחל עצמה. וז"ס ליל ולילה - כי קודם חצות נקראת לאה ליל, ואחר חצות נקראת לילה. פי' אחר חצות, ר"ל - אחר שהיא נגדלת מחציו של ז"א ולמטה, וזהו פי' החצות, שלוקחת גם כן חציה התחתון, ואז נקרא חצות לילה:

ובשבת בלילה בתפילת ערבית, אז רחל עם יעקב פב"פ, בסוד כל נה"י דז"א. כי זהו יותר מן תפילת שחרית דחול. ואחר תפילת ערבית עולה רחל למעלה בהיכל בינה אמא עלאה, להגדילה שם, ואז יושבת לאה עם כל ז"א פב"פ, עם ישראל ויעקב, כמו שהוא אחר חצות בחול, וזה נמשך עד חצי הלילה. ואח"כ לאה עולה למעלה בהיכל הבינה, ורחל יורדת פב"פ עם ישראל ויעקב, ולכן ארז"ל כי עיקר הזיווג של ת"ח מליל שבת לליל שבת אחר חצות, כי אז רחל שהיא רחמים פב"פ עם כל הז"א כולו, ואז הוא הכל רחמים גמורים. אמנם לע"ה הותר בחול אחר חצות, כי גם אז לאה פב"פ עם כל הז"א,

ואז הוא הכל רחמים גמורים. אמנם קודם חצות, אפילו בליל שבת (א) לא הותר אפילו לע"ה, כי אז פב"פ מהחזה ולמטה בלבד:

הגהה (א) ונלע"ד חיים, כי זהו דווקא בשעת תפלת ערבית, אבל אח"כ רחל עולה למעלה, ואז לאה היא פב"פ עם ישראל ויעקב כמו בחול אחר חצות כנ"ל, א"כ כמו שע"ה מותר בחול אחר חצות, גם כן מותר בשבת אחר תפילת ערבית:

ובשבת עולה ז"א ג' דרגין נה"י של הבינה אמא, ואז צריכה המלכות לעלות בז"א. וכן בכל תפלה ותפלה ג' דרגין, כנודע ומבואר אצלינו, עד חזרת תפלת מוסף כי אז הז"א עם או"א ממש כמותם, והמלכות רחל היא עם נה"י של הבינה לבד. ובג"פ קק"ק של כתר דמוסף, אז עולה בחג"ת דבינה. ובאי"ה מקום כבודו, עלתה לחב"ד, ואז היא שוה אל הז"א עצמו. ובמנחה של שבת, אז עולה חצי הז"א שהוא ישראל לבד, עד מזלא הי"ג דדיקנא דעתיקא עם לאה ועם או"א. ואח"כ בתפלת חזרה של מנחה, אז עולין עד מזל הח' דדיקנא דעתיק, ושם הוא זווג. ורחל ויעקב נשארין למטה בלי זווג:

הפרש שיש בין חול לשבת:

ההפרש הוא, כי בחול ע"י תפילתינו, נכלל פנימית האצילות למעלה, וחיצונות האצילות חוזר להיות פנימית. ופנימית הבריאה עולה אל האצילות, ונעשה בחינת חיצונות, לחיצונות דאצילות, שחוזר להיות פנימית. וכל זה שנעשה ע"י תפילתינו בחול, הוא נעשה בשבת מעצמו. אך מה שנעשה בשבת על ידי תפלתינו הוא, כי בחול אין החיצונות של הבריאה עולה אל האצילות כלל, אפילו ע"י תפלתינו. ומכ"ש שאר חיצונות העולמות. אמנם בשבת, על ידי תפלתינו, עולין גם חיצונות הבריאה עד אצילות לעשות שם חיצונות לפנימית דעולם האצילות. (ונלע"ד חיים, כי אין זה ככל האצילות, רק בג"ת דאצילות. כי הפנימיות שבהן עולה לז"א, ונעשית חיצונות אל אמצעית, כמבואר אצלינו בתפילת חול ע"ש):

דע, כי בחול המלכות בהוד ז"א, ויעקב בנצח ז"א, ושם הוא הזווג ביסוד. ואחר כך בחזרת התפלה, אז מאירין חג"ת, ורחל שבנצח הוד, ואז אנו מחברים שניהם ע"י היסוד. וז"ס אמן שבחזרת עמידה. אך דע, כי בשחרית עולין עד פנימית נ"ה. ובמנחה באמצעית. ובערבית בחיצונות, כמו שידעת הענין על ג' בחי' שבכל ספירה וספירה, לכן בערבית נמצאת החיצונית בחיצונית והיא אב"א. (ב):

[ב] (אמר מאיר אעפ"י שגם במנחה יש זווג אב"א דרחל ויעקב כנזכר במקומו, בסוד ואתה הסבות את לבם אחורנית, אפשר שיש חילוק בין זיווג אב"א, לעמידת אב"א. לכן כשיונקים מהאמצעים, אז אינם פב"פ למטה, מאחר שאינן מקבלים מכלי הפנים. אך מאחר שמאיר בהם האמצעים, יהיה פב"פ שלא

במקומן, ועולין באו"א, ושם יהיה פב"פ. בסוד פי' הזיווג דאב"א. אך בערבית שיונקים מחיצונית אז אין זיווג כלל ליעקב ורחל, והם אב"א עומדין ממש והיא בסוד נקודה באחוריים ולא בפרצוף, ודוק היטב. נשלם שער א' בעזרת האל). אחרנין, שיש מן הנותן לשכוי בינה, עד סוף ברכת התורה, כנגד זעיר דעשיה שהוא ח"י ברכאן דנפקין מן ט"ט דמטטרו"ן. והם כנגד ח"י שמהן שיש בשירת הים, ושמהן שיש בח"י פסוקים של יהי כבוד וכו', וע"ש ומשם תבינם כאן, והם סוד ח"י ברכאן דיסוד:

ואלו מוסיף על הראשונים:

כוונה אחרת - הנה, כללות כל הברכות של שחר הם, נט"י כנגד א"א דעשיה, כמ"ש במקומו בע"ה. וברכת אשר יצר, הוא כנגד אבא שבעשיה. וברכת אלהי נשמה, היא אמא שבעשיה. כמ"ש ג' ברכות אלו במקומם. ואחר כך ח"י ברכאין:

ונלע"ד, מורי זלה"ה, כי כשאדם קם משנתו, רוח רעה שורה עליו, ובעי לנטלא ידוי, ומברך עליו. וכן מברך כל אותן הברכות וההודאות, שהם על חזרת הנשמה. ואחר כך בעי לאתקדשא במעשים דהאי עלמא, שהוא עולם המעשה. ולזה מתעטף בציצית ותפילין וכיוצא, אחר היותו בבה"כ, הוא נתקדש במעשה בעולם השפל הזה. ואח"כ יסדר ויתקן המבואות והדרכים שרוצה לילך אל המלך, ולהראות שהוא עבדו מחותם אותות מילה וציצית ותפילין. והנה אחר שנתקן הוא עצמו ומלבושו, אז יסלק מסילות הדרכים על ידי הקטורת המסוגל לבער כחות הטומאה מן הדרכים, אשר בהם תעלה תפלתינו. וגם צריך לתת להם חלקם, כמו בזמן ב"ה, ולכן יסדר סדר הקרבנות ויהיו דומין כעין הקרבנות, ובזה ג"כ יתכפר עונותינו, ונתקבלו הקרבנות ונתבטלו המעיקים, והם המקטרגים אשר נעשו ע"י חטאתינו. ואז ילך בדרך ישרה לפני המלך מלכו של עולם, בלתי מעיקים ומונע:

ואח"כ אומר הזמירות, שהם כחות הדין שבקדושה, המכונה למלאכים נוקבין כי נקבה סתמא דין, והוא עולם סנדלפו"ן. ויסדר שם סדר עמידתן ותושבחתן, וכולם תיקון שכינה, כנודע ששכינה מקננת בסנדלפון. ואחר הזמירות יאמר שירת הים, אשר מרמז ליסוד, שהוא מדרגה אחרונה שבו"ק, המקננים במטטרו"ן הנקרא תורה שבכתב. ואז מתחלת להתקן, ונכנס לעולם מלאכי רחמים צבאות מלך, והוא בעולם מטטרו"ן. וכ"ז בכח י"ג מדות רחמים הנזכר בישתבח, שהם שיר ושבחה וכו'. ואח"כ מתחלת והולכת מהיכל אל היכל כאשר מפורש בפרשת ויקהל פקודי:

והנה ענין קדושה דיוצר, הוא ו"ק דמטטרו"ן המתקדשת בהם שכינה, שעלתה מן סנדלפון, ואז נקראת קדושה דיליה. ואח"כ בשמע ישראל נקראת יחודא דיליה, דאיהי

מתיחד עם המלך, בהיכל אהבה ששם החסד העליון, ועל ידו היחוד כנודע, מתמן נקראו אחים, בקוראה המלך אחותי. ועדיין פה אינה אשתו, ואז מתייחדת שם ו"ק של המטרוניתא, שעלתה מן סנדלפון הנרמזים בו' תיבות בשכמל"ו. ומתייחדים עם ו"ק המלך שבמטטרו"ן, הרמוז בו' תיבות דשמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד:

ובברכות ק"ש שלפניה ולאחריה נקראת ברכה דיליה, הם סוד יב"ק - י', יחוד. ב', ברכה. ק', קדושה. שהם כנגד הג' קצוות ראשונות. בחסד, הוא הברכה. בגבורה, הקדושה. בת"ת, היחוד. ואז עולה בהיכל הרצון ת"ת, ושם הנשיקין באמת ויציב. ואח"כ עולה בהיכל ק"ק, דתמן מתיחד עלמא עילאה בינה, וחכמה וכתר, שהם בכסא כבוד, ומתיחדים בהיכל עם הו"ק שבהיכל הז':

ואז העמידה לקבל עלמא עילאה, ואז יכנוס שיעור ב' פתחים דעלמא עילאה, והם חו"ג. ועולה המלכות עמו תמיד למעלה, ואז נקראת תפלה ראוי בכל מעשיו, ויעמוד לפני המלך וישאל שאלותיו, בחסד, ברכה ראשונה. בגבורה, ברכה שניה. בת"ת, ברכה ג'. וכיון שקדשו ע"י הקדושה שבברכת אתה קדוש, אז ישאל שאלותיו, י"ב שאלות, הנרמזות בי"ב גבולי אלכסון דתפארת, ואח"כ יצא מעט. רצה בנצח, ובהגיע לירך ב' שהוא הוד, צריך לכרוע על ברכיו במודים. ואח"כ ביסוד בשים שלום. ויניח המלכות דבוקה ביסוד, כי כבר עלתה עד הבינה, ושאלה טרף לביתה, ועלתה לו עם תפלתו. ואח"כ יורדת עמו עד היסוד, שהוא מדרגה אחרונה שבמטטרון. אבל כל זה גם עתה בהיכל הנזכר, כי שם נתעלו כל רתיכין עילאין, ואז יפסע פסיעותיו, כי אין ראוי להמצא בעת הזיווג, ואז מזדווגת ביסוד, ומשפיע בה טיפת זרע נשמות דישראל הקדושים, לכן יפול על בניו, ויכלול גרמיה בהדי אותן נשמות, וימסור נפשו שם בנפילת אפים, בפסוק אליך ה' נפשי אשא, בזמן שהם מזדווגים. ואחר שמזדווגים מורידה טרף לביתה וחק לנערותיה, אז שואל ג"כ מאותם מזונות, במזמור אשרי יושבי ביתך וכו':

הנה בכל הירידות שיורדת, היא מושכת שפע לשם. כיצד - כשהיא בחסד, השפע בחסד. וכן בכל הו"ק, ברזא דג"ר וג"ת. ואחר שנתקנו הו"ק, אז יונקת משם המלכות הז', ע"י היסוד האחרון שבו"ק. ע"כ:

פרק ח

ונבאר כוונה אחרת בענין עליית העולמות בחול. דע, כי תחלה ע"י נטילת ידים וברכותיה נעשים מוחין דעשיה, פנימי ומקיף דעולמות. ואח"כ ע"י יפנה וברכותיה נעשים מוחין דנפש דעשיה, פנימי ומקיף דנשמות. ואחר כך ע"י ציצית וברכתה, נעשים מוחין

דיצירה, פנימי ומקיף העולמות. ואז ירד אור הנפש דיצירה אל העשיה. וע"י תפילין של יד, נעשים מוחין דבריאה, פנימי ומקיף הנשמות. (א):

הגהה (א) נלע"ד נתן, שצ"ע, שבתחילת שער התפילה כתב, שע"י ד' חלקי המעשי עם ברכותיה, אינו עולה רק חיצוניות העולמות, ואיך כתב בכאן, שעולים גם פנימיות העולמות דנשמות. ונראה, כי חיצונית הוא שם ב"ן, והפנימית שם מ"ה. ונודע כי יש נר"ן ח"י במ"ה ובשם ב"ן, ובכאן מדבר בנר"ן ח"י שבשם ב"ן, שהוא חיצוניות העולמות, ועל ידי הקרבנות נתן נרנח"י גם בפנימיות שהוא שם מ"ה. ועיין בספר דרושים דף ל"ב ע"ב, ועיין בספר דרושים דף ל"ג ע"א, כתב כי פנימית דנוקבא שהוא שם מ"ה, הוא נקרא דבור, וכשאין בה רק חיצוניות בעמדה אחור באחור, אז נקראת יונת אלם, ולכן נ"ל בכאן שע"י הדבור אנו מעלים פנימיות העולמות, שהוא שם מ"ה, ע"כ הגה"ה:

ואח"כ ע"י התפלה של ראש בלתי ברכתה, נעשו מוחין דעולמות אצילות פנימי לבד, כי המקיף נעשה שלא על ידינו, ויורד אור מנפש דאצילות עד העשיה לבד, הנקרא נפש בערך שאר העולמות, לפי שעד עתה לא עשינו רק מעשה, שהוא בעשיה. וזה למה שנוגע אל מעשה האדם, אך בחי' העולמות שאינם תלויים במעשה האדם, נעשה כולם מעצמם על ידי מעשה לבד. ואפשר לומר, כי גם ג' עולמות אב"י לא נתקנו לגמרי, רק קצתם מדרגות כמ"ש אח"כ בדרך ב' במקום אחר, ועיין שם היטב כדי שתקשר זה בזה יחד:

ב אחר כך בקרבנות, אנו מעלים עשייה ביצירה הפנימית והעולמות. ובזמירות היצירה בבריאה הנשמות והעולמות. אח"כ ביוצר, אז עולים הבריאה באצילות נשמות ועולמות. ואמנם עדיין הנשמות צריכין למוחין פנימיים, ואז ע"י ק"ש מזדווגים או"א באצילות, ועושין מוחין פנימים לבד דנשמות דזו"ן דאצילות, ואז נמשכין מוחין גם לאו"א דבריאה, והם מורידין מוחין פנימים ומקיפים דנשמות לזו"ן דבריאה, כי כ"כ הוא פנימית דאצילות כפנימית ומקיפין דבריאה, ואח"כ בבריאה נגמרין מוחין דג"ר דפנימים ונשמות לזו"נ דאצילות:

הגהה (ב) נלע"ד נתן - כי בקרבנות נגמרו מקיפים חיה, דיצירה. אחר כך ביוצר, אז עולים הבריאה ופנימי ומקיף דיחידה דעשיה דנשמות. ובזמירות באצילות, נשמות ועולמות:

והנה במקום אחר נראה באופן אחר, כי הנה תחלה ע"י נט"י וברכתה, נעשו מוחין דנפשין דעשייה, פנימי ומקיף דעולמות. וע"י יפנה וברכתה, נעשו מוחין דנפש דיצירה, פנימי ומקיף דעולמות. ובטלית קטן, נעשה מוחין דנפש פנימי ומקיף דנשמות דיצירה, וגם נשלמו מוחין פנימי ומקיף הג"ר דעשייה העולמות לבד. אלא שנראה הציצית קטן, גם הוא חיצונית העולמות וע"ש:

אח"כ בתפלה של יד נעשה מוחין פנימי ומקיף דנפש העולמות דבריאה, גם נשלמו מוחין פנימי ומקיף העולמות ג"ר דיצירה, וגם נשלמו מוחין פנימי ומקיף דז"ר דנשמות דעשיה:

אח"כ בתפלה של ראש, נעשה מוחין דנפש דאצילות, פנימי דעולמות לבד, נשאר עדיין לתקן י"ס פנימי ומקיף דנשמה דבריאה, וז' עליונות דאצילות. ומקיף העולמות ונשמות, ונפש פנימי ומקיף דנשמות דאצילות העולמות. אח"כ עולים כל הפנימית שהם הנשמות ונשארים החיצונות שהם העולמות התחתונים, עד"ז, ע"י הקרבנות והזמירות והיוצר והעמידה. אמנם בשבת בקבלת שבת, אנו מעלים החיצונות. וזה ההפרש שיש בתפילת שבת מבחול:

ובעמידה דאבות, נכנסו כל המקיפין מ"ס דתבונה ד', ואח"כ יצאו בנסירה וניתנו לרחל, והגדילוה כל האחור, ואז ננסרה, כיון שאינו לוקחתם ע"י זעיר, וכל זה במלת באהבה. ואז חוזרת פב"פ, אלא שהיא אז בסוד נקודה כי כל אורך אב"א אינו רק נקודה קטנה פב"פ. ואז חוזרת נה"י דאמא לתוך הנקודה, וגדלה פב"פ לגמרי. ואח"כ מסתלקים וניתנים לזעיר, ואז היא מתקטנת מהחזה ולמטה לבד פב"פ בברכת אבות:

אח"כ נגמרים לכנוס מקיפי התבונה בעמידה ובברכת כהנים נכנסו מקיפי אבא, וכל זה בחול. אמנם בר"ח, נגדלת לגמרי פב"פ כמוהו, כי אז היא לוקחת נה"י דתבונה ד', והוא נה"י דאבא לבד, ולכן הם שווים:

וביו"ט, אז חוזר הוא ליקח גם ג' בחי' תבונה דמ' סתומה, והם - עיבור, ויניקה, ומוחין. וכל מה שיש להם בחול בתבונה הד', יש לה ביו"ט בתבונה הם':

ובשבת לוקחים ג' בחי' דמ' סתומה בינה, והוא דאבא, והיא דאמא. וג' בחי' אלו, שהם - בינה, ומ' סתומה, וד', כ"א יש להם ג' כלים עיבור יניקה ומוחין, והם ט' בחי', כי בזה תבין הרבה דרושים וחילוקים בענין הנסירה:

וצ"ע ג"כ, כי הרי יש תפלת לחש בחול, ואז היא אב"א, וננסרה, וחוזרת פב"פ מהחזה ולמטה. ועוד יש חזרת התפלה בקול רם, ויש כל בחי' הללו פעם ב', לעלות יעקב ורחל בדעת דז"א. ואח"כ נעשה בחי' דנר"ן ח"י פנימי ומקיפים דנשמות בברכת כהנים מקיף אבא, ואיני יודע מה בינתים וצ"ע:

והאמת הוא, כי בשבת ובשבועות, עולה ז"א על ידינו עד דיקנא דא"א. ושאר י"ט, אינו עולה רק עד אימא ע"י מעשינו, אך מאליו אינו עולה רק בתבונה. ובפסח הוא כשאר י"ט, אלא שבליל פסח עולה עד אימא עילאה מאליו, ונלע"ד, כי בר"ח עולה על ידינו בתבונה, כמו שהוא ביו"ט ממילא. וגם זה אינו אלא במוסף בלבד, ואח"כ חוזר לירד. ובחול עולה על ידינו בתבונה, בג' בחינות. וכן ג' בחי' תבונה א' בחזרת העמידה, אך אינו עולה כמוהו רק חציו. אך בר"ח עולה כמוהו:

נלע"ד, כי בחול בלחש דשחרית, נכנסו כל הפנימים, ובחזרה נכנסין בברכת אבות מקיפי דאמא לבד, כי עולה ז"א נה"י שלו בחג"ת שלו, וחג"ת שלו בחב"ד שלו, וחב"ד במקיפי אמא. ואז גם אמא עולה יותר, ונמצאת זקופה במקומה ולא רבוצה. וחג"ת ראשונים אורם מגולה, ועולה שם רחל ויעקב בחזרה, והבן זה. ומקיפי אבא נכנסים בברכת כהנים, ובויעבור, וגם עולה הז"א יותר, ויעקב ורחל עולים עליה שלישית. אך אינו רק נה"י דזעיר של אותו העת, כי היא אינו עולה כמוהו:

הסתכל, כי אין זעיר נקרא גדול, עד היות לו צלם פנימי דתבונה בחי' ד', ואז הוא אחורבאחור:

ואח"כ חוזר ליקח בחי' תבונה מ"ם סתומה בג' בחינות כנזכר, ואז הוא פב"פ. ולכן צריך לעיין איך יהיו ג' מיני מוחין בסוד הנסירה והשינה, ואח"כ קטנות וגדלות שני בבינה עצמה הנקראת מ"ם, כנזכר בליל פסח. ואולי גם אז נחלק לב', שהם - אב"א, ופב"פ. נמצאו ד' בחינות - ב' תבונות וב' בינות, ולכל בחינה מארבעתן, יש צלם הכולל פנימי ומקיף. וכשנשלם צלם תבונה ד' לגמרי, אז נכנס צלם התבונה הג'. וכן הענין בב' הבינות:

תם ונשלם השער הא' שער התפלה, לאל יתברך שבח ותהלה:

שער הברכות

פרק א

ונתחיל שער הברכות, בעזרת המשדד המערכות:

יתבאר בו סוד הברכות, וברכות השחר. ההפרש שיש בין ברכות הנהנין, לברכות התפלה:

שער הברכות לסלק כל המחשבות הטורדות אותו, הן בתפלה, הן בשעת הלימוד, יכוין בשם זה ובנקודתו כזה - **יְהֹוָה**. והנקודות הם מפסוק לעברך בברית ה' אלקיך וכו':

כוונה כוללת מאה ברכות, שחייב אדם בכל יום אשר תיקנם דוד המלך ע"ה. תחלה צריך להמשיך ק' ברכות אלו מאמא עילאה לזעיר, כי מן הבריכה העליונה שהיא אימא עילאה, מתפשטים בו הק' ברכות, והם בחי' נה"י דאמא הנכנסים בזעיר בבחי' מוחין, והם בחי' ברכות ממש. וגם זה מלשון ברכיים כי ברכי אמא שהם נה"י, הם מתפשטין בו. והנה הם נתבארו בדרוש ו' בני לאה אשת יעקב, ודינה ע"ש:

אך הכוונה בקיצור הוא, כי שם ס"ג הוא באמא, והיא מתפשטת שם בז"א, עד שליש העליון דת"ת, שהוא בחזה דז"א, שהם ו' ספירות ושליש, שהם כחב"ד ח"ג ושליש הת"ת, הוא שם ס"ג. וכל זה הוא מקום הסתום, ואח"כ יוצאים החסדים ומתגלים מן היסוד

דאמא מן החזה דזעיר ולמטה, והם ב' שלישי הת"ת ונה"י דזעיר הרי הם ל"ז, והם בחי' מילוי דשם ס"ג, המתגלה מן שם ס"ג עצמו. וכללות ס"ג ול"ז, גימטריא ק', והם ק' ברכות אל זעיר. ואח"כ צריך להמשיכם גם כן אל המלכות הנקראת אדנ"י. ותכוין לצייר שם זה באופן זה - כי אות א הוא צורת י ו י, ונ היא צורת יג, כי הי' יושבת קוץ על ראש הנ'. ותמצא שזה צורת השם אדני הוא בזה האופן יו"י דיני והוא בגימטריא ק': (א)

הגהה (א) הג"ה נתן - וז"ס מאה אדנים:

כוונה כוללת, בכל ברכת המצות, או ברכת הנהנין, חוץ מברכת העמידה בלבד, והוא, כי בכלם המשכת השפע מלמעלה למטה, חוץ מח"י ברכות העמידה, שהם להעלותם מ"ן מלמטה למעלה. וכל זה נזכר בזוהר פר' עקב דף ר"ע - ומכאן תבין המאמר ההוא, ואף על פי שבמקצת המצות אבאר לך איזה כוונת בסיום הברכות, זכור ואל תשכח כוונת ראשית הברכות כמ"ש לך כאן:

ותחלה נבאר לך דרך כוללת בקיצור והוא, במלת ברוך, תכוין להאי שביל דקיק, שהוא יסוד דחכמה, המחבר חכמה בבינה, אשר ע"י מוריד השפע אל הז"א, כדי שיוכל לעלות. וענין עליה זו, הוא כלל גדול בכל מיני העבודות והתפלות, להשפיע ב' מיני שפע - הא' הוא, שצריך שיקבלו בתחלה שפע העליון, עד שיהיו ראוים ומוכנים כדי לעלות. ואחר שעלו, אז הם מקבלים השפע האמיתי הראוי להם:

הנה בתחלה, אנו מורידים השפע העליון מן ברוך הנזכר אל אתה, שהוא החסד, בסוד ואתה כהן לעולם. ואח"כ אל התפארת הנקרא יהו"ה. ואחר כך אל הגבורה הנקראת אלהינו. וע"י קבלת השפע, יכולים שלשתן לעלות אל מקום הבינה, ואז נקראת בינה מלך, כי אין מלך בלא חיילות. והנה הבינה היא הנקראת עולם, ועתה שעלו חיילותיה אליה, אז היא נקראת מלך העולם:

ועתה שכבר עלו שם, הם מקבלים השפע האמיתי הראוי להם, וזה אשר קדשנו. כי אשר שהוא בבינה, קדשנו בסוד התפארת. במצותיו - שהם נצח והוד. וצונו ביסוד. ותשלום הברכה באיזה אופן שהיא, היא לעולם במלכות:

כוונה אחרת בדרך פרט, הנה עיקר כוונתינו היא, להעלות ז"א עם המלכות אל הבינה, שתקבל שפע. והיא ע"י ג' הידים המעלים אותה, שהם חג"ת דז"א כנודע, שהם בסוד באר חפרוה שרים, והנה ענין חג"ת אלו, לפי שבשאר היום, כשהוא שלא בשעת התפלה והעמידה, אז זעיר אין לו מוחין, ואינו עומד אלא בבחי' ו"ק לבד, ואז החג"ת שלו הם בבחי' ראש אליו כנודע. ואז המלכות דבוקה עמהם בחזה של התפארת מאחוריו, ואז עולין זו"ן יחד שניהם אל הבינה, לינק ממנה בסוד היניקה. כי כשהוא תינוק שאין בו

רק ו"ק לבד, אז הוא יונק משדי אמו. ואז חג"ת שלו הם העולים שם בבינה לינק. וכאשר עלה ת"ת, אז גם המלכות הדבוקה עמו שם, עולה עמו לינק. ואמנם נה"י דזעיר, אין צורך שיעלו, כי הוא יונק דרך ג"ר שלו. ואח"כ הם יורדים, ומביאים השפע למטה לזו"נ, ולכל העולמות כולם:

וע"כ בתחלה אנו מעלים אותם ע"י שם מ"ב, והוא כי בכל הוי"ה יש מ"ב אותיות, שהם - ד' פשוטות, ועשר אותיות המילוי, וכ"ח אותיות מילוי המילוי, הרי מ"ב. ולכן אנו מורידין מ"ב הראשון של הוי"ה דיודי"ן דע"ב, אל החסד, להעלותו. ומ"ב השני דשם ס"ג, אל הגבורה, להעלותה. ומ"ב הג' דהוי"ה דאלפי"ן, אל הת"ת, להעלותו. וג' מיני מ"ב אלו נרמזו בתיבת ברוך. כי ג' מ"ב גימטריא קכ"ו, וג' מילוים הנזכרים בלתי הפשוטים, שהם - מ"ו, ל"ז, י"ט, שהם בגימטריא ק"ב, הרי קכ"ו וק"ב גימטריא ברוך:

נמצא דע"י ג' מילוים - ע"ב, ס"ג, מ"ה, וע"י ג' מ"ב שבהם, אנו מעלים חג"ת דז"א, הנקראים אתה יהו"ה אלהינו, בדרך ג' קוים. תחלה אתה שהוא החסד קו ימין, ואח"כ קו האמצעי הת"ת הסמוך אליו, ואח"כ קו שמאלי גבורה. ושלשתן עולים אל הבינה לינק משם כנזכר, ואז נקראת הבינה מלך העולם. כי הנה הבנין מתחיל מן החסד, וז"ש אמרתי עולם חסד יבנה. וג' אבות הם נקראים עולם, וכשהג' אבות עלו אל הבינה, אז נקראת הבינה מלך העולם:

והנה גם צריך לרמוז אל המלכות שגם היא עולה עמהם, דבוקה בחזה הת"ת מאחוריו, ואז תכוין ג"כ במלת מלך העולם, שהוא לשון מלכות. כי כמו שהבינה נקראת מלך עליון בעליונים, כן המלכות היא מלך בתחתונים. ואחר שעלו כולם, וינקו משם השפע, אז הם יורדים ומביאים השפע למטה בסיום הברכה, כפי מה שתהיה נוסח הברכה, כמ"ש כ"א וא' במקומו בע"ה, ע"כ:

כוונה שלישית יותר בדרך פרט:

תחלה במלת ברוך, תכוין לחבר היסוד של חכמה ביסוד של בינה, ולהשפיע שפע בזיווג העליון מיסוד שלו ליסוד שלה. והנה היסוד שלו נקרא ברוך, והיסוד שלה נקרא ברכה. ונמצא, כי במלת ברוך תכוין אל יסוד דאבא, גם תכוין אל יסוד דאמא, הנקרא גם היא ברכה, ועם הכולל הוא כמנין ברוך. (ב) והנה היסוד דחכמה נקרא שביל דקיק, ויסוד דבינה נקרא נתיב, וכבר ידעת כי כל בחי' זיווג או"א דברכת הנהנין והמצות, הוא זיווג חיצוניות העולמות וחיותם, שהוא זיווג תדיר דלא פסיק לעלמין, וע"כ ב' אלו היסודות שלהם, נרמזין יחד במלת ברוך, כי שניהם לעולם בזיווג, ולכן נקרא זה השביל, דלא

אתיידע לא לעילא ולא לתתא, כי לעולם הוא בזיווג עם הנתיב, ולא אתיידע אם הוא לעילא בחכמה, או לתתא בבינה, מרוב חבורו עמה:

הגהה (ב) צמח - למזכרת עיין בכוונת משיב הרוח ומוריד הגשם, שכתב שם, כי גשם גי' שביל, והכל בחכמה, כי אותיות יש משביל, הם י"פ א"ל, שבי"ס שבחכמה. ול"ב דשביל הם ל"ב נתיבות החכמה. ועיין והסתכל כי אין יסוד דאימא נתיב, אלא בהיות בתוכה יסוד דאבא, דוק ותשכח:

גם תכוין, כי מלת ברוך, עם הד' אותיות, בגימטריא רל"ב, כמנין ד' שמות - ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, שהם כמנין רל"ב. והכל נמשכין בשביל העליון דחכמה הנקרא ברוך. ותכוין שיש גם רל"ב אחרים, ויומשכו גם ביסוד של בינה, הנקראת ברכה כנ"ל, שהיא ג"כ רל"ב, כמנין ברכה עם ד' אותיות והכולל. כי נודע כי אהיה במילוי ההי"ן הוא ביסוד הבינה, ותכוין שיומשכו שם שאר האהיה דאלפין ודיודין כמ"ש:

אמנם אהי"ה דההין לבדו אשר שם ביסוד הבינה, הוא רל"ב בציורו, כי הד' ההי"ן שיש בשם זה, יש בכ"א ג' ציורים - דו, די, ווו כנודע. וכאשר תחבר כל הד' ההי"ן, וכ"א בג' ציורים הנזכרים, יעלו בגימטריא קס"ח, והיוד הוא כ', ואם תחלק הדלת לב' וויו, יהיו בגי' ל"ב, הרי קס"ח ול"ב כמנין ר'. ואח"כ תצייר אות אלף בציור יוד כנודע, ותחלק ג"כ הד' לב' וויו ועם כ', ויהיו ל"ב, ועם הר' הרי רל"ב. ונשאר עתה ב' אותיות ל ף דמילוי אלף, ועם א' עצמה, הרי פלא, הוא בחי' השביל דקיק, הנקרא פלא, דלא אתיידע לא לעילא ולא לתתא כנזכר, שהוא הוראת היות זיווגייהו תדיר ולא פסיק, ולכן רמוז השביל העליון הנקרא פלא, שהוא יסוד דחכמה, ביסוד דבינה שהוא אלף מאהי"ה דההין:

והנה נתבאר כי שם אהיה הוא בגי' רל"ב, ועם פלא הרי גשם, ואלו הם ה"ג בחי' מ"נ שביסוד הבינה, הנקרא גבורת גשמים. והנה גם הוא בגימטריא בשם עם הכולל, ומשם היה נשמת משה נמשך. וזש"ה ואתה אמרת ידעתיך בשם. (ג) וגם הוא בגימטריא שביל, לרמוז היסוד של החכמה הנקרא שביל גנוז שם לעולם, ולא פסיק זיווגייהו:

(ג) ונלע"ד נתן - ואתה הוא היסוד דאבא, קודם כניסתו ליסוד דאמא דבינה, כמ"ש בע"ה בגליון. אמרת מלשון וה' האמירך, שהוא לשון התגדלות והתרוממות, בסוד הקמת הברית. ואז ידעתיך שהוא לשון זיווג, וידע אלקנה. ואז נכנס בשם, שהוא ביסוד בינה כנזכר:

ואמנם כאשר תחבר בחי' פלא לבד עם השביל עצמו העליון שהוא יסוד דחכמה, הוא בגימטריא תנ"ה עם ב' הכוללים, והם ג' אהי"ה - דיודין, דההין, דאלפין. וזה להורות, איך נקשר זה בזה, כי הפלא העליון קשור ביסוד דבינה, שהוא אלף דאהיה דההין כנזכר. גם אהיה דיודין דאלפין דההין שהם ביסוד הבינה, נקשרים עם השביל העליון דחכמה. להורות הקשר העליון הגדול והנמרץ דלא פסיק כלל:

וכן כאשר תחבר כללות ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם גימטריא רל"ב, שבשביל העליון דיסוד דחכמה, עם ג' אהיה דיודין דאלפין דההין עצמן, שביסוד דבינה, הנה הם ז' שמות, וכאשר תחבר כללות הז' שמות הנ"ל עם תנ"ה, יהיו בגימטריא נתיב, שהוא יסוד דבינה הנקרא נתיב, ויש בו ג' שמות אהי"ה ועם ג' כוללים עצמם תנ"ה, ונקשרים וכוללים עמהם כללות ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שביסוד חכמה זה וזה בגימטריא נתיב, הרי נתבאר ענין נתיב ושביל הנזכר בכל מקום: (ד)

(ד) ונלע"ד נתן - ושבילך במים רבים, שהם ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, עם אותיות פלא, הרי בגימטריא שביל כנודע. וע"י שביל הנזכר שהוא רחמים רבים, מתבטל כח הדין. וז"ס ועקבותיך, שהם ב"פ עקב, שגימטריא ד"פ אלהי"ם לא נודעו, שהם נמתקו בגבורתם ונהפכו כולם לרחמים, וז"ש במי"ם רבי"ם, בגימטריא ד"פ אלהים, ועתה נקראים מים שהם חסדים:

ונחזור עתה אל הכוונה הנ"ל, כי אחר אשר המשכנו האורות הנ"ל אל השביל ואל הנתיב העליונים במלת ברוך, שהוא גימטריא ברכה ג"כ כנ"ל, שהם השביל והנתיב, אז צריך שיתחבר כל זה בבחי' זיווג בנתיב שלה לבד, שהוא היסוד. ואח"כ צריך להמשיך שפע אל המלכות שבה, שהוא עטרת היסוד שבה, כמבואר אצלינו ענינם. והוא הבשר הנקרא שפולי מעים. (הגהה צמח - שהוא נקרא בשר תפוח). וב' בחי' אלו נרמזו בתיבת אתה: והוא שתכוין בר"ת "אשר "תנה "הודך, והוא, כי יסוד הזכר חכמה נקרא ראש, ויסוד שלה נקרא אשר, כנזכר בזוהר פרשת ויחי דרמ"ו. ובתיקונים דע"ז. והוא, כי עתה ע"י המשכת כל השפע הנזכר ביסוד שלה בלבד, ואז נקרא היסוד שלה אשר, ומשם תמשיך אחר כך אל תנ"ה, והוא העטרה של היסוד שבה, הנקרא תנ"ה, לפי שהוא נעשה מג' אהי"ה דיודי"ן אלפי"ן ההי"ן, שהוא כמנין תנ"ה. והנה כל השפע הזה הנמשך שם, הוא בחי' ה' חסדים שנותן בה חכמה, ואמנם בעטרת יסוד שבה, שם ה' גבורות ונקראים הודך, לפי שהם מתפשטים מן החסד עד הוד, ולכן כולם נקראים הודך. וכל אלו הה"ג מתקבצים אחר כך בעטרת היסוד שלה, הנקרא תנ"ה כנ"ל. הרי עתה נמשכים ה"ח של הזכר בעטרה שבה ששם ה"ג. וכל זה נרמז במלת אתה, "אשר "תנה "הודך כנזכר:

ואח"כ במלת יהו"ה, תכוין, כי עתה יוצא השפע משם מן העטרה של בינה ולחוץ, ונתפשט עד המקיפין של המוחין דז"א, הנקראים יהו"ה. וז"ס תנה הודך על השמים, כי מן העטרה דבינה הנקרא תנ"ה הודך כנזכר, משם נמשך על השמים, שהם המקיפין של המוחין של ז"א, העומדים על השמים, שהוא ז"א הנקרא שמים, ואינם בשמים ממש במוחין פנימים, רק על השמים בסוד מקיפין כנזכר:

אח"כ צריך לכוין עתה בשם הוי"ה זו, איך נעשית גם הוא רל"ב, כמנין רל"ב של ברוך, שנמשך השפע ההוא כאן. ופירוש הדבר - כי הד' מוחין, הם הנקראים ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והם בגימטריא רל"ב, ותכוין להמשיכם ולכוללם כולם בשם ב"ן האחרון, לפי שעתה ז"א נקרא ב"ן, לפי שהוא בסוד ו"ק, כבן היונק משדי אמו. וצריך שזה הב"ן שלו, יהיה ציורו כמנין ברוך שהוא רל"ב. כיצד - ד' ההי"ן שבשם זה הב"ן, כ"א בג' ציורים - דו, די, ווו, כנ"ל בשם אהי"ה דההי"ן, יהיה גימטריא קס"ח, ויו"ד הרי כ', ותצייר הד' בב' ווי"ן יהיה בגימטריא ל"ב, ועם קס"ח יהיה בגימטריא ר', וב' ווי"ן כמנין רי"ב, אח"כ תקח הד' ההי"ן כפשוטן שהוא כ', הרי רל"ב כמנין ברוך עם ד' אותיות. והרי נתבאר ג' תיבות ברוך אתה יהו"ה:

גם צריך שבכל פעם שאתה מברך ומזכיר שם הוי"ה, שתכוין לכלול ביחד הוי"ה ואדנ"י. והענין - כי הנה בכתיבתו הוא הוי"ה, ובקריאתו אדנ"י. וביותר מזה צריך שתכוין, אפילו בכל פעם שאתה מזכיר שם הוי"ה, אפילו שאינו בברכה, תכוין אל קשר המלכות אל ז"א באופן זה - כי הג' אותיות ראשונות יה"ו הוא דז"א, וה' אחרונה היא מלכות, ותכוין שנעשית זאת ה' אחרונה שם שלם, הנקרא אדנ"י, והרי נתחברו יחד הוי"ה ואדנ"י בשם הוי"ה, מעץ חיים עצמו ע"כ:

פרק ב

ברוך - הוא יסוד אבא הטמיר וגנוז בתוך יסוד אימא, באותו השביל דקיק, נתיב לא ידעו עיט. וכמו שבברכת אבות אמרנו, שהיסוד שהוא ברוך בלשון זכר, מחובר עם ה' תתאה הנקרא ברכה, עכ"ז נקרא ג"כ ע"ש הזכר ברוך. והנה כן גם כאן מלמעלה למטה, להיות היסוד דאבא מחובר ומלובש בנקודת ציון שבמלכות דאימא המזדווגים ע"י שביל דקיק, כנ"ל כי תמיד הם כחדא ולא מתפרשין לעלמין, לכן נקרא ע"ש יסוד דאבא ברוך, אפילו כשהוא בתוך יסוד אימא הנקרא ברכה:

חסד תפארת גבורה:

אתה יהו"ה אלהינו הם חג"ת, ונודע כי ה' גבורות הם ה' אותיות מנצפך, העולים פ"ר, ואם תחלק פ"ר לה' חלקים, יהיה בכל חלק נ"ו, לכן אלהינו מסיים בנ"ו, לרמז כי היא גבורה אחת מה' גבורות:

מלך העולם - הנה אחר שאמא מקבלת שפע מאבא, ע"י אותו שביל דקיק הנזכר המזווגם, אז אמא נותנת שפע לכל העולמות שתחתיה, ונקראת מלך העולם, ר"ל להשפיע לקיום העולם וזהו זיווג תדיר דלא פסיק לעלמין, שהוא לקיום העולמות:

אשר קדשנו - הנה הבינה נקראת אשר, בסוד מאשר שמנה לחמו, כנזכר בזוהר והוא יתן מעדני מלך, כי הבינה הוא הנותן שפע לעולמות שהוא סוד מעדני מלך. ומ"ש אשר קדשנו שלא לנוכח, וברוך אתה לנוכח, הענין הוא, שכבר נודע שכל קודש הוא מאבא, ויסוד דאבא הוא טמיר וגנוז תוך יסוד אמא, ולכן אנו אומרים אשר קדשנו שלא לנוכח, כי הבינה שהיא אשר, קדשנו ע"י יסוד אבא, הנקרא קודש, לכן אנו אומרים שלא לנוכח כיון שהוא טמיר בנקודת ציון כנזכר ואינו נראה מבחוץ, ע"כ במצותיו - נצח והוד. וצונו - יסוד. וחתימת הברכה, מלכות, אשר בה בחי' הגפן, ועץ, ואדמה:

והנה כל מ"ש, רמוז בתיבת ברוך, כי ב' דברוך רומז אל החכמה, והוא ב' לכתר. ואות ר' לאמא, הנקראת אשר ראש. ואות ו' לז"א, עמודא דאמצעיתא, יחודא דתרוייהו, ולכן בא ו' אחר אותיות ב"ר, שהם או"א. והנה ך' דברוך, לא רמזנו אותה בברכה, כי אם מחכמה ולמטה, מפני שהם בחי' ברוך כנ"ל. והנה כ' זו, רמוז לכתר, והוא כתר דל"ב נתיבות חכמה, דכתיב נתיב לא ידעו עיט. וכתר זה הוא שלא השיג מרע"ה, כי הוא סוד הנ' דנ' שערי בינה, שנעלם ממשה. ולעתיד נאמר, הנה ישכיל עבדי, בסוד לא כן עבדי משה, בסוד לקדושים אשר בארץ המ"ה, דהיינו ישיגו כל הנ' שערי בינה שבגי' מ"ה:

מה הפרש בין גשם למטר, שהמטר רומז ליסוד דזעיר, רמ"ח אברים ע"ה, שהוא בחי' דין שביסוד, דהיינו ה' גבורות. וגשם, הוא יסוד אבא, ונקרא שביל - י"ש ל"ב, היינו חכמה, ול"ב נתיבות. ושביל ע"ה, גימטריא גשם, והוא רחמים גמורים. לפיכך יש, עולה י"פ אל, כנגד י"ס דאבא, שהוא חסד גמור. אבל באמא ובזעיר, הם ה"ח וה"ג. וז"ס בים דרכך, דרך שהיא המלכות, הוא בים שעולה ב"ן, שבה הוא שם ב"ן שהוא גבורה. ושבילך שהוא יסוד דאבא, במים רבים דהיינו אמא. ועקבותיך לא נודעו שהם נ"ה שלו שהיו מגולים, עתה הם מכוסים ונעלמים בזעיר, ולפיכך לא נודעו:

מהאר"י זלה"ה, בים דרכך וגו', מדבר באריך שמתלבש במים עליונים, וע"י מתגלים לנו האורות, ואנו נהנים ממנה. אבל עקבותיו וראשי הרגלים לפי שהם מגולים, לא נודעו, שאין אנו יכולים לידע ולהשיג אותו האור המגולה שהוא צח ותקיף מאוד, ואי אפשר להשיגו בלא התלבשותו (א):

(א) נלע"ד נתן - ושבילך במים רבים, י"ל אע"פ שהיסוד נכנס תוך המ"נ ביסוד דאמא, הנקראים מים רבים כחשבון שביל ממש, אע"פ כן מהחזה ולמטה בזעיר, אזי היסוד דאבא נודע לכל, מפני שהוא מגולה ויוצא מנרתקו ולחוץ. אבל עקבותיך שהם נ"ה, לעולם הם סתומים בתוך נ"ה דאמא, ואינם מתגלים לחוץ כלל ועיקר בשום אופן, מפני שהז"א אין יכול לקבל הארתם דנ"ה בלי תיק שהם נ"ה דאמא, וז"ס לא נודעו - נודע ו' שהוא ז"א:

למה נאמר קדשנו שלא לנכח, הטעם הוא, כי יסוד דחכמה הנקרא ברוך, ונקרא אתה, טמיר וגנוז בנקודת ציון דאמא, ואינו נראה לחוץ, וזה אחר כניסתו לתוכה. ולכן בתחלה אנו אומרים אתה לנוכח, שעדיין לא נכנס בתוכה ואח"כ אנו אומרים אשר קדשנו, כי אשר הוא בינה כנודע, ובתוך היסוד דילה, גנוז יסוד דאבא הנקרא קדש. וז"ס אשר קדשנו במצותיו שלא לנוכח, כי הוא טמיר, כי קדשנו הוא בינה, אשר בתוך נקודת ציון דילה יסוד דאבא, הנקרא קודש, ואינו נגלה:

פרק ג

ברוך אתה - דע, כי אין ברוך שבתפלה, דומה לברוך שבברכת הנהנין ושבמצות. כי ברוך שבתפלה, הוא מלמטה למעלה, ויהי ביאורו כן - ברוך, מלכות, בסוד היסוד הדבוק בה. אתה, חסד, כי אין זיווג אלא ע"י חסד. יהו"ה, בסוד התפארת. הרי מלמטה למעלה, עד החסד. אח"כ עולים לקבל מח"ב, וז"ס אלקינו - בינה. ואלקי אבותינו - חכמה. ומקבלין משם תרין עטרין, דגניזין בח"ב. ואחר שנתקנו מלמטה למעלה עד חכמה, יורד השפע מלמעלה למטה, מחכמה לאבות העולם. וזהו אלקי אברהם, אלקי יצחק, ואלקי יעקב. ואמנם שפע זה בהיותם בתוך החכמה, כד עלו אבהן במחשבה ובעלמא דאתי, וכשיוצאים לחוץ לירד למטה, יוצאים באותו השפע, ולכן אנו חוזרים ואומרים האל הגדול הגבור והנורא, שהם חג"ת:

אמנם בברוך שבברכת הנהנין וברכת המצות, הוא מלמעלה למטה. כי תיכף בעלות ברכת האדם בכוונה למקום המלכות, ירד השפע מעולם הנעלם למטה. וזהו - כי ברוך ירמוז לבינה, סוד נקודה האמצעית שבה, בהתחבר בזאת הנקודה דעת עליון, והוא נתיב לא ידעו עיט, וז"ס ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו. ואל יקשה בעיניך, באמרנו שבברוך ירמוז לבינה, ומ"ש בזוהר פרשת ואתחנן דף רס"ד ב', ואי תימא עלמא דאתי איקרי ברוך, לאו הכי, דהא נקודה עילאה הוא דכר, ועלמא דאתי היא נוקבא, איהו ברוך ואיהי ברכה, ברוך דכר ברכה נוקבא, שכבר נתרץ קושיא זו במאמרינו, שאין נקרא ברוך, אלא בסוד דעת עליון, המתחבר עמה בסוד שביל דקיק, דנחית מן י' שהוא חכמה: ונמצא, כי ברוך, הוא סוד מלכות בינה, הנרמזת בב' ויסוד חכמה הנרמזה בר' דהייינו ראשית חכמה, וסוד דעת הנרמז בו' עילאי וסוד כתר נרמז בך' פשוטה, כי נתיב לא ידעו עיט, הוא שער הנ' והוא כתר עליון, כנזכר בתיקונים דף קי"ט ע"ב, לפי שממנו נמשך הטיפה העליונה והנעלמה, והכל נכלל בברוך, והוא דוגמת ברוך שבתפילה שפירש אותו בתיקונים ב' תרין שכינתא עילאה ותתאה וכו':

אתה, הוא חסד, כי אחר שהתחיל השפע מבינה ע"י חכמה, ונתגלה במקום גבוה, נתגלה יותר בחסד, כי שם תחלת מקום הגילוי, ולפיכך נקרא אתה, כמד"א אתה כהן לעולם, כנזכר בזוהר פרשת עקב רע"ד ומשם יורד השפע למטה הנקרא יהו"ה. ואח"כ אלהינו שהוא סוד גבורה השמאל כלולה בימין, וימין כלול בו, דכד משתכחין מרזא דתרין סטרין, אתקרי אלהינו. ואין זה דומה לאלהים, כי הוא בתרין סטרין. א"ל מימין, והי"ם משמאל, ולפיכך הוא דין. אבל כאן, אותיות נ"ו, והם נ' משמאל מצד הדין, רזא דסיהרא ו' מצד ת"ת שהוא רחמים, ונמצא שבזה בתחלה אל שהוא רחמים ימין, נכלל בסוד ה"י שהוא דין שמאל, וסוד נ' שהוא דין שמאל, נכלל בתוך ו' רחמים, הרי סטרא דשמאלא כלייל בימינא, וימינא ביה. כנזכר בר"מ פרשת עקב דף ר"ע ע"ב:

והנה ע"כ סוד השפע הנזכר היורד מלמעלה להתברך המדות הנזכרות לצורך עצמן, ולא להשפיע לאחרים, לכן אינו מגיע השפע רק עד הזרועות. וכאשר יתברכו מדות אלו הנזכרות לצורך עצמן, אז יחזרו למקומם לבינה, לקבל שפע להוריד למטה, ואז נקראת הבינה מלך, להיות שבה נשפעין ומלובשים לבוש מלכות ועשירית. ואם זה השפע לא היה להם מתחלה, לא יוכל לקבל שפע להריק למטה, כד"א ולא יראו פני ריקם, כי מדות אלו הם סוד הפנים פני משה:

אמנם נ"ה אינם עולים למקור העליון שהוא בינה בזרועותיהם, כי אין דקותם כל כך, לשיוכלו להכלל בעולם הנעלם, ולעלות שם, ולקבל שפע, לפיכך הם לבר מגופא והבן זה. מלך זה עולם הנעלם ולפיכך אנו אומרים אשר קדשנו דרך נסתר באור הסתום. ועולם זה הוא נקודה אמצעית שבבינה, דוגמת ציון שהוא במלכות, ואין המדות האלו עולים רק עד מקום זה לבד, ולא למעלה ממנו. ומקום זה שעולים בו הוא בסוד התדבקות השביל העליון בתוכה, ונקרא אשר, כמו שהיסוד נקרא למטה אשר, כמד"א מאשר שמנה לחמו, כן עלמא דאתי נקרא אשר, בסוד דעת עליון הדבוק בו. וזהו מלך העולם אשר:

ועם זה יתיישבו ב' מאמרים הסותרים זא"ז בפירוש אשר. (א) ואשר זה הוא אהי"ה:

(א) הגהה נלע"ד נתן - שז"ס מאשר שמנה לחמו, מאשר שהוא יסוד אבא, הנקרא לחמו, בסוד כי הלחם אשר הוא אוכל, בסוד אכלה ומחתה פיה. ואז הבינה נעשית שמנה, בסוד העיבור, שהז"א ממלא כריסה דבינה, ע"י שהוא בתוכה בסוד העיבור, בסוד מבטן מי יצא הקרח כנודע. וגם נוכל לומר, מאשר הוא יסוד דאבא, משם יבא שמן ולחם, שהם חו"ג דאבא, הנקראים שמן ולחם. כי הגבורות שלו, הם חסדים דאמא. אבל הגבורות דאמא עצמה, נקרא יין, כנודע בסוד יין דמנטרא. וז"ס מאשר שמנה לחמו:

או נוכל לומר, מאשר שהוא יסוד כנ"ל, שמנה לחמו, בסוד המוציא לחם מן הארץ, כנודע שהוא יסוד אבא, הטמיר וגניז בתוכה. והוא יתן מעדני מלך, שהוא יסוד דאריך המלובש בתוך יסוד דאבא, והוא

נקרא מלך - א"א. מלכי - או"א. המלכים - מחסד עד הוד. הקדוש - הוא יסוד זעיר. ברוך - הוא יסוד נוקבא דזעיר, ששם נעלם כל השפע שיורד מי"א פרצופים. ועם המלכות עצמה הרי י"ב. וז"ס הוא - כי ביסוד שלה, משפיעים כל הפרצופין כנודע. ע"כ מהר"ן:

וב' בחינות אלו, שהם - סוד נקודה אמצעית שבבינה, הנקראת עלמא דאתי, וסוד הדעת העליון שבתוכה, הוא קדושה ומצוה. כי סוד הדעת העליון, הוא קדושה בסוד קודש העליון, הנמשך מחכמה. ועלמא דאתי, הוא מצוה העליונה, כמו שהמלכות הוא מצות המלך התחתונה. וזהו אשר קדשנו במצותיו. וימשוך קדושה ומצוה זו עד למטה בקדוש התחתון, ובמצוה התחתונה. וזהו במצוותיו - ב' מצות, עליונה ותחתונה. וכל זה בברכת המצות, כי מצוה ממשיך השפע מעולם הנעלם:

אבל בברכת הנהנין, אין אנו אומרים לא קדושה, ולא מצוה, כי אחר שנתברכו האבות, וחזרו ועלו להוריד שפע מבינה ולמטה, לא הורידו שפע רק מיסוד בינה בדעת שבה, ולא מסוד עלמא דאתי, שהוא נקודה אמצעית שבה, אלא מסוד הבינה עצמה מחיצונותיה ולפיכך אנו אומרים בורא פרי, שהוא סוד בינה המקננא בתלת ספירין בבריאה. וז"ס בורא, כי משם יורד לעולם היצירה, שהוא סוד התפארת, הנקרא בן י"ה, דמקננא בשית ספירין ביצירה. והגפן או העץ, או האדמה, בסוד העשייה, שהמלכות נקראת גפן, עץ, אדמה, והיא מקננת בעשיה. ע"כ:

פרק ד

ונבאר עתה מנהג מורי זלה"ה, בענין הח"י ברכות של שחר. וענין ציצית ותפילין וכו'. עד פרשת העקידה בכללות, ואח"כ נבארנו בפרטות בע"ה:

הח"י ברכות וברכות שיש מן ענ"י עד ברכת התורה, היה נוהג מורי זלה"ה לאמרם בביתו אפילו בלילה קודם עלות השחר, ומסדרם בכל ברכה וברכה שנתחייב בה, וכמ"ש בגמרא וכתב הרמב"ם ז"ל, כד שמע קל תרנגולא, מברך הנותן לשכוי בינה. כד משי ידיה, מברך ענ"י, והיה נפנה ובודק נקביו. ואח"כ היה מניח ביום, ציצית טלית גדול ומתעטף בו, ואח"כ מניח תפילין, ואח"כ היה הולך לבה"כ, מעוטף ומוכתר בתפילין ובציצית טלית גדול. ושם היה מתחיל, מן אלקינו ואלקי אבותינו שהוא פרשת העקידה:

והנה כל הח"י ברכות, שהוא מן הנותן לשכוי, עד סוף ברכת התורה, חייב אדם לברך בכל יום. אע"פ שאינו חייב בהם ביום ההוא, כגון שלא ישן בלילה ההוא כלל, או לן בכסותו ובאזורו ובמצנפתו, או אם לא הותר מנעליו וכיוצא בו. והטעם הוא, לפי שלא נתקנו אלא על מנהגו של עולם, ולא על כל אדם ואדם בפרטות. ועוד כי כולם יש בהם רמז אל דברים עליונים, ואין ראוי לבטלם. חוץ מענ"י, ואשר יצר, אם לא ישן כלל בלילה,

או אם לא הוצרך לנקביו כלל. וחוץ מברכת שעשה לי כל צרכי בט"ב ובי"כ, מפני שאז הכל אסורים בנעילת הסנדל:

וכשהיה בבה"כ, והיה איזה אדם מברך ברכות הנזכרות היה יושב ושומע, ועונה אמן, ואף אם היה באמצע התפלה, היה פוסק ושותק ועונה אמן, ואפילו אם היו המסדרים הרבה. ובברכת התורה של שחר, היה עונה אמן בין ברכה ראשונה להערב נא, והוא כמ"ש הפוסקים, כי הם ב' ברכות, ואעפ"י שמתחיל והערב נא בוי"ו, אינן אלא ב' ברכות, ואינן ברכה א', וע"כ היה עונה אמן באמצע ב' ברכות אלו ע"כ:

פרק ה

כוונות כוללות עשרים ברכות של שחר, שהם קודם כל תפלה, והם מן ענט"י עד סוף ברכות התורה. ברכת ענט"י, כנגד א"א שבעשיה כמ"ש בע"ה במקומו. וברכת אשר יצר, כנגד אבא דעשייה. ברכת אלהי נשמה, היא אמא דעשייה. כמו שיתבאר ג' ברכות אלו במקומן. ואח"כ ח"י ברכאן שיש, מן הנותן לשכוי בינה עד סוף ברכת התורה, הם כנגד ז"א דעשייה, שהוא ח"י ברכאן דנפקין מן ט"ט דמטטרו"ן, והם ממש כנגד ח"י שמהן שבשירת הים, וח"י שמהן שיש בח"י פסוקים של יהי כבוד. וע"ש ומשם תבינהו לכאן. והם סוד ח"י ברכאן דיסוד. ונתחיל לבאר בדרך פרטי:

ברכת על נטילת ידים, היא ברכה ראשונה, וברכה זו היא כאשר מתעורר האדם משנתו, תיכף צריך ליטול ידיו, קודם שיגע כלל במלבושיו, וגם אסור ללך ד' אמות בלא נטילה זו של שחרית, כמ"ש בזוהר על פסוק לאשר הביא אלוה בידו. וענין נטילה זו היא, כדי להעביר רוח הטומאה שעליהן, באופן זה - תחלה תקח הכלי בידך הימנית, ואח"כ תתנהו לידך השמאלית, ואז תשפוך בידך השמאלית מים על ידך הימנית. ואח"כ תקח הכלי בידך הימנית, ותשפוך על ידך השמאלית. וכן תעשה ג' פעמים, עד שנמצא, שרחצת הימנית ג"פ בדילוג, וכן השמאלית. וכן נתבאר בזהר כתיבת יד. והטעם, כי רוח רעה הנקראת שיבת"א שורה על הידים, ובת מלך היא, ומקפדת עד ג"פ. ושיהיו בדילוג, ואם לאו אינה הולכת:

הגהה (א) צמח - וביה"כ אינה שולטת, ובט"ב אינה מקפדת על דבר מועט כזה, כי כל היום הוא שלה בעונותינו:

נלע"ד נתן - הטעם הוא, שאין הקליפה הולכת, אלא דוקא בסירוגין ג"פ, הכוונה הוא, כי ע"י ברכת הנהנין והמצות, אנו ממשיכין שפע ברכה לג"ר דעשיה, כנ"ל בשער התפלה, ועתה אנו ממשיכין ומעמידין ע"י הנטילה, הזיווג דאו"א. והוא, כי אבא נקרא ימין, ונוטל הכלי בידו שהוא יסוד שלו, ונותן לאמא שנקראת שמאלית, ואז תיכף השמאלית שהיא אמא, שופכת מים שהוא מ"נ, שמתעוררת, ונותנת לימין שהוא אבא. ואז הימין שהוא אבא מתעורר ונותן מ"ד לשמאל שהוא אמא. ואח"כ יסוד

אמא, שהוא דעת דזעיר, שופכת המים לחסד דזעיר דרועא ימינא, וחסד דז"א שופך המים לגבורה דז"א דרועא שמאלי, ואז הגבורה על ידי ת"ת קו האמצעי, שופך המים על נצח דז"א, ונצח דז"א שופך המים אל הוד דז"א, הרי כבר נשלמו ג"פ בדילוג מימין אל שמאל ומשמאל אל ימין. ופעם ד' צריך לשפוך ב' הידים ביחד, להורות כי אח"כ ההוד דז"א משפיע ביסוד דז"א, ושם מתערבים כל החסדים יחד דאו"א, וזהו השפשוף. ואח"כ מיסוד דז"א יורד השפע למטה עד חג"ת דז"א דעשיה, שהם הידים שלו, ולכך צריך לפשוט ב' כפות הידים, כדי לקבל בתוכו הארה הזאת:

והנה מאחרי שעיקר הארה זו, הוא יסוד דאבא שהם החסדים שלו, ולכן אח"כ רומזים בברכת אשר יצר ומפליא לעשות, שהוא סוד פלא יועץ, שהיסוד דאבא נקרא פלא, בסוד פתחי לי אחותי, שר"ת פלא, והוא ממתק הבשר, שהם הגבורות של עשיה, כמ"ש לקמן: כלל העולה, שכל זמן שלא הגיע התפשטות החסדים דאבא עד הוד דז"א, בסוד הדילוג כנ"ל, אין הקליפה מסתלקת משם, מפני שהקליפה יונקת מהוד, בסוד והודי נהפך עלי למשחית, וכשמגיע לשם החסדים דאבא, אז הקליפה אינה יכולה לסבול האור שלהם ובורחת משם, כי אבא מגרש כל החיצונים כנודע. והנה ביארנו סוד הסירוגין ג"פ בעת נט"י, והבן זה היטב, ע"כ מהר"ן ז"ל:

ואמנם טעם הנטילה כבר נת"ל, שהוא להסיר הקליפות מחיצונית נה"י דעשיה, ובזה נתקן א"פ שלהם, וע"י ברכת ענ"י נתקן א"מ שלהם, של בחי' חיצונית. והנה ענין הנטילה בעצמה הוא, כי הנה נודע כי כל בחי' שערות הזקן, הם דינים, כמ"ש ביפנה ויבדוק נקביו. וכמו שיש בשערות סוד הדינים, עוד יש באדם עצמו, סוד ה' גבורות, והם - הפה וב' נקבי החוטם, והזרועות והאצבעות, כמבואר באדרא. והנה שערות הזקן דז"א, הם דינים תקיפין, והם סביב הפה והחוטם וכו'. אמנם אלו הה' גבורות עצמן, נמשכים דרך הזרועות עד סיום האצבעות, ומשם הוא יניקת החיצונים ע"כ נמצאו ה' אצבעות ביד ימין, שהם סיום הה' גבורות, שנסתיימו כולם באצבעות. וכנגדם ה' אצבעות אחרים ביד שמאל, כי כבר ידעת כי הה' גבורות הם ה' אותיות מנצפ"ך והם כפולות, ע"כ הם ה' בימין וה' בשמאל. והנה כל זה בידים דז"א כי בז"א אפילו בחסד שלו, יש בו סיגים, כדמיון הכסף שיש בו סיגים, וכדמיון המים שהם ג"כ בחסד, ויש בהם עכירות שהם מים עכורים:

והנה עד"ז, הוא ג"כ בסיום הקוים ימין ושמאל שהם ב' רגלים ימין ושמאל, עד"ז הנזכר בב' הידים, כי מסתיימים הה"ג שהם הה' אצבעות רגל ימין, וה' אצבעות רגל שמאל. ולכן לא יש אבר באדם שיתגלו בו מציאות עשר, אלא אצבעות הידים והרגלים, לפי שהוא סיום כל הדינים. ונמצא, כי אע"פ שנט"י הוא בעולם העשיה כנ"ל, הנה הוא בז"א שבעשיה, שהוא בחי' יצירה שבעשיה. וזהו הענין שאמרו רז"ל ענין ראשון ושני ושלישי

ורביעי לטומאה. וסדרן ממטה למעלה כיצד ראשון בעשיה, ב' ביצירה, ג' בבריאה, ד' באצילות. כי יש ד' מיני קליפות, בד' עולמות אבי"ע. והנה הקליפה הנקרא רביעי הוא טמא בקדשים, שהוא אצילות, הנקרא קדשים. והקליפה הנקרא ג', הוא פוסל בתרומה, שהוא בריאה. והקליפה הנקרא ב', הוא טמא בחולין, שהוא היצירה, ושם הם הידים, ולכן הם שניים לטומאה, ושני עושה שלישי בתרומה כנודע. והקליפה הנקרא ראשון, הוא בעולם העשיה:

ויש טומאת המת, שהוא אבי אבות הטומאה, שהוא באותן הקליפות אשר הם יותר למטה, שהם סיגים הנשארים מבירור המלכים שמתו, והם תחת עולם העשייה. והנה להיות שסיום כל הדינים הנזכר של האצבעות הידים הם בעולם העשיה, ולכן נט"י הם בעשיה בידים דז"א אשר שם כנ"ל, כי אין בכל האברים שיתגלו בו בחי' י' בגילוי, כמו הידים והרגלים שהם י' אצבעות:

וטעם הדבר, דע, כי הנה א"א יש בו כללות ג' רישין עילאין, הנזכר בתחלת האדרא זוטרא, ורישא עלאה שהוא תחת הא"ס, אין בו תפיסה כלל, ולא אתיידע, כנזכר בא"ז שם. אמנם תרין רישין אחרנין, יש בהם גלוי קצת ותפיסה. אך עכ"ז לא נתגלה בהם לא זרועות ולא ירכין, אבל נגנזו בהם ונעלמו, בסוד אות ו' דאית ביה ב' אנפין, דאינון ב' יודי"ן שבאות א' שהם ב' דרועין, ובהם כלולים ג"כ תרין ירכין, אבל כשהם בהעלם אינו רק צורת אות ו' פשוטה לבד בלתי זרועות ושוקיים, ולא נתגלה בו רק קו האמצעי, שהוא בחינת הגוף. וקרוב לזה כתב בריש פרשת תצוה. והרי הם ב' מקומות, שלא נתגלו לא הזרועות ולא הרגלים. וכן באו"א נעלמו ג"כ, שהם בחי' ח"ב, הרי הם ב' מקומות אחרים. וכאשר בא בחי' ז"א, שם נתגלו ו' קצוות כנודע. ונמצא, שעם הזעיר, הם ה' מקומות, שנכללו בהם הזרועות והרגלים. אמנם לא נתגלו אלא בזעיר, שהוא מקום החמישי, ולכן בזעיר נתגלו בו כל זרוע, וכל ירך, בבחי' ה' אצבעות ודי בזה:

ונודע, כי ג' ידים הם - יד הגדולה, ויד החזקה, ויד רמה באמצעיתא. והנה יד האמצעית, הוא בסוד הדעת, שהוא אמצעי, וגם בו נעלמו הזרועות ולכן הם יד האחרת האמצעית. והנה צריך להגביה הידים בעת הברכה למעלה, ולפחות יגביהם עד כנגד הפנים כי גם הם בכלל הראש. וטעם הדבר לכוין כי תחלה היו בחי' רישא דז"א. והענין במה שנודע, כי מתחלה בעת שנאצל ז"א היה חג"ת בבחינת רישא דיליה, ונ"ה בבחינת זרועות, ויסוד בבחינת גוף. ואח"כ נכנסו בו ג' מוחין, ואז נעשו בו חב"ד, וחג"ת נעשו בבחי' ב' זרועות וגופא, ונה"י ב' שוקין ואמה. ולכן אנו מגביהים אותם בשעת הברכה, לכוין ולרמוז ולהעלותם אל מדרגתם הראשונה, שהיה לזעיר בבחי' ראש ממש:

גם צריך בעת שתגביה ידך עד כנגד הראש, שתכוין להכניס קשרי הזרועות לפנים מן הגוף, שהם בסוד כל אחוריהם ביתה, כנזכר בפרשת ויצא, והם אצילי הזרועות, הנקרא קובדים בלע"ז. וטעם הדבר, לפי שכיון שאינם רוחצים במים, אלא הידים והאצבעות ולא הזרועות. ולכן לפחות צריך לחבר ב' הזרועות ביחד, וקשרי הזרועות לפנים כנ"ל, וצריך לפשוט ב' כפות הידים בשעת הברכה, כמי שרוצה לקבל בתוכה איזה דבר, והוא רמז לקבלת הטהרה בהם:

ואמנם הטעם שאין אנו רוחצים הזרועות הוא, כמ"ש בפרשת נשא על החוטמא דזעיר אנפין, דאית ביה תרין נוקבין וכו', ושם נתבאר כי בחוטם הזעיר, שם מתקבצין כל הגבורות שבו, וב' נקבי החוטם הם ב' אותיות ראשונות דמנצפ"ך, שהם ם סתומה ונ כזה, ומ' סתומה מימין, ונו"ן הפוכה משמאל, בנקב הב'. ומן חוטם דא"א, נמשך רוחא דחיי אל זעיר. והנה אותו הנקב החוטם הב' דזעיר, הנרמז באות נ' הפוכה הוא מתפשט בזרוע דזעיר אנפין השמאלי ששם בחי' המלכות, בסוד תפלה של יד, וע"כ זרוע דז"א הוא סתום, ואין בו פתח פתוח, כמו בקו האמצעי שהוא הגוף. וא"כ הזרוע הוא צורתו פשוטה דמנצפ"ך:

ולעתיד לבוא, ימשך גם כן רוחא דחיי מחוטמא דע"ק דרך הזרועות דז"א ואז יתבסמו דיני הזרועות וגבורותיו, ואז ימשיך דרך שם האי רוחא דחיי אל המלכות, שהיא תפלה של יד, הניתנית בזרוע, והוא הנקרא מלכא משיחא, הנזכר באדרא רבא. והנה עתה בגלות, נמשך ההוא רוחא דחיי בזרוע זעיר, ומשם נמשך אל המלכות, שהיא תפלה של יד. אמנם אינו אלא בסיתום, וכנזכר כי אין בזרוע. פתח פתוח כנ"ל, אבל לעתיד לבא ב"ב, ימשך בגלוי גמור, ע"כ אין לנו עתה נט"י, רק עד הפרק עצמו דזרוע, כי אין לנו עתה כח לבסמו ולמתקו עד לעתיד לבא. (א):

הגהה (א) - נלע"ד נתן, שז"ס הפסוק חשף ה' את זרוע קדשו, כי עתה מקבלת המלכות רוחא דחיי על ידי לבושים דזרוע דז"א. ולעתיד, יתגלו הלבושים דז"א, ואז תקבל המלכות רוחא דחיי בגילוי בלי לבושים, אלא דרך הזרוע דז"א בלבד ע"כ:

גם ענין הגבהת ידים יתבאר לך, במ"ש בענין פרצוף לאה, וע"ש גם בענין נשיאת כפים וע"ש איך דרך צפרני האצבעות, דרך הבקיעות אשר שם, האורות של מוחין בוקעין ויוצאין לחוץ, ואז האורות נכנסין בראשי פרקין עילאין נ"ה, שהם ב' הרגלים, ומאירים בה. ולפעמים אנו צריכים ואז אנו מעלים הידים למעלה, כדי שאותם האורות יצאו משם, ויאירו בפרצוף לאה העומדת אחורי דעת דזעיר, וזה נעשה בנשיאת כפים בברכת כהנים כמבואר במקומו. ואמנם עתה ענין הגבהת הידים הוא, מפני שנודע כי הידים

הם עסקניות ושניות לטומאה, ורוח רעה שורה על הידים. והענין הוא, כי אין אחיזת החיצונים אלא בסיום הדינים ובקצוותיהן כנ"ל, ואין להם כח לינק למעלה מהקדושה, אלא מסיומא ולמטה, וע"כ הושמו הצפרניים על ראשי האצבעות, שהוא לבוש קשה למאוד, והוא של קדושה, שאל"כ לעולם היו ידים טמאות, כנזכר בפרשת ויקהל ע"ש:
ואמנם העודף מצפרנים מכנגד בשר האצבע, שם הוא אחיזת הקליפות, ויניקתן מאותן האורות הבוקעים מתחת הצפרנים, ולכן צריך לחתוך אותם הצפרנים שגדלו יותר מדאי. ולהיות כי שם אחיזת הקליפות, על כן צריך ליטול הידים במים, שהם בחי' החסד, הכולל ה' חסדים, ועי"כ נמתקים הה' גבורות דמנצפך, הכפולות בה' אצבעות יד ימין, ויד שמאל, ואז הקליפות שהיו נאחזים באותם ה"ג שבה' אצבעות הכפולות כנזכר, הם נדחים ומתגרשים ומסתלקים משם ע"י הה"ח, כי לעולם החסד דוחה ומגרש הקליפות משם. אך אנו יראים, שאם נניח האצבעות כפופים למטה, ימשכו האורות ב' מוחין דזעיר הנמשכים דרך הקוים ימין ושמאל דרך הזרועות, ויצאו דרך בקיעות הצפרנים, ויחזרו הקליפות להתאחז שם ולינק משם, על כן תיכף אחר הנטילה שנסתלקו הקליפות, אנו מעלים הידים למעלה, ומגביהים אותם עד הראש, וע"י הגבהת הידים, חוזרים האורות שהיו מתפשטות בהם לצאת דרך הצפרנים, ונכנסים במקומם, וחוזרים עם המוחין דזעיר עצמו, ממקום שיצאו, ועי"כ הקליפות אינם חוזרים להתאחז שם עוד:
עוד כוונה אחרת, בענין הגבהת הידים למעלה, שהוא עליית הידים אלו שבעשיה אל היצירה, ע"י שם מ"ב שביצירה, כמ"ש בכוונת הברכות ע"ש. ותחלה נבאר לך ענין המים, כי תכוין בהם כאשר תקח בידך קודם שתרחץ בהם, תכוין, כי כל בחי' המים אלו, הם ב' אותיות מ"י של שם אלקים, ויכוין בא' וחמשים יודי"ן, שיש בד' אחוריים של ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ובד' אחוריים של ד' שמות אהי"ה, ב' דיודי"ן וא' דאלפין וא' דההי"ן, ובג' אחוריים של ג' שמות אלקים, דיודי"ן דאלפי"ן דההי"ן, והם כמנין מ"י של אלקים:
ואמנם הכוונה בעת הנטילה עצמה הם ג' נטילות בסירוגין ביד ימין, וג' נטילות בסירוגין ביד שמאל. ואח"כ צריך לשפשף שתיהן ביחד, בסוד היד הגדולה בימין, יד החזקה בשמאל, ויד רמה באמצע. ותכוין בג' נטילות יד ימין, אל שם מ"ב דהוי"ה דיודי"ן, שהוא מילוי המילוי שלו, שהוא כ"ח אותיות בנטילה א'. והמילוי שלו לבד, שהם י' אותיות בנטילה הב'. וד' אותיות פשוטות, בנטילה הג'. ועד"ז תכוין בנטילת היד השמאלית, בשם מ"ב דהוי"ה דס"ג. ואח"כ בשפשוף ב' הידים יחד, תכוין אל שם מ"ב דאלפי"ן ביחד. ואח"כ תגביה ידך למעלה ע"ד הנ"ל, ובכל התנאים והכוונות הנ"ל. (א):

(א) נלע"ד נתן - שמ"ש שתכוין שאתה מעלה אותם מן העשיה אל היצירה הוא לאו דוקא, כי אינה מתחלת לעלות מן העשייה ביצירה, עד פרשת התמיד. אלא הכוונה הוא, שאנו עשוים עתה בזו הכוונה ההכנה לבד, כדי שאח"כ יכולים לעלות ע"י שם מ"ב, כנודע כי לא יש דבר בעולם שיוכל לעלות, אם לא ע"י שם מ"ב, ובפרט עשיה ביצירה:

וגם תכוין, שאתה מעלה אותם מן העשיה אל היצירה ע"ד שנתבאר בכוונת הברכה. וזה ענין הכוונה של ענט"י, בתחלה תכוין שהוא בא"א בעשיה כנ"ל, וע"כ יש בו י"ג תיבות, כנגד י"ג תקונים דא"א דעשיה. אח"כ תכוין אל כללות הברכה כנ"ל. ואח"כ תכוין אל ג' תיבות של ענ"י, כי ר"ת הם עני שהוא העשיה, שהוא כנגד המלכות הנקרא עניה ודלה, ואתה מעלה אותה למעלה ע"י שם מ"ב דיצירה, שהוא ג"פ יד, והם - יד גדולה מימין, יהו"ה אלהינו יהו"ה. ויד החזקה משמאל, חילוף הג' שמות הנז', שהם כוזו במוכסז כוזו. יד רמה באמצעיתא ת"ת, והוא ד' אותיות הוי"ה בפשוט, וי' אותיות של מילוי שלו באלפי"ן, כי שם זה ביצירה כנודע. ובכח ג' ידים אלו שהם מ"ב, אנו מעלים ואוחזים בעשיה, להעלותן ביצירה, והם בחי' חג"ת. וזהו הכוונה ענט"י ר"ל הגבהה, כמו וינטלם וינשאם, שהוא הגבהה אל היצירה, ע"י ג' הידים כנזכר, כי כן דרך הידים לאחוז ולהעלות, והרי נמשכת הארת פנים של היצירה בעשייה, שהוא שם מ"ה דאלפי"ן שהוא ביצירה כנודע. וגם צריך להמשיך האחוריים של מ"ה דיצירה בעשיה, כנודע כי האחור דיצירה שהוא שם מ"ה, הם היורדים למטה להאיר בעשייה, ולכן תכוין בר"ת ענ"י, שהם בגימטריא ק"ל, שהוא אחוריים של שם מ"ה דיצירה, המאיר בעשיה, שהוא ג"כ ר"ת ענ"י, שהיא עניה בעשיה כנ"ל, כי המלכות נקראת עניה, ודעתה קלה כמנין עני, לפי שמקבלת מאחוריים דזעיר, שהוא שם מ"ה, שהוא ק"ל. וזהו כוונת עליית הידים וירידתן למטה כנזכר. גם תכוין, כי יד ימין הוא חציו הראשון של שם הוי"ה דמילוי המילוי דמ"ה - יוד ואו דלת, הא אלף. ויד שמאל, הוא חצי האחרון של שם הוי"ה דמ"ה כנ"ל, ואו אלף ואו, הא אלף. ויד אמצעית בת"ת, הוא שורש השם בעצמו, שממנו מתפשטים ב' הידים הנ"ל, ולכן הוא באמצעית יהו"ה, יוד הא ואו הא. ע"כ:

פרק ו

ברכת אשר יצר, ברכה זו היא, כאשר האדם בודק נקביו, ויפנה. והנה כבר נתבאר, שעי"ז נתקנו ג' אחרונות דעשיה, בחי' הפנימיות וזה בבחי' א"פ שלהם, וע"י הברכה נתקן א"מ שלהם. ונבאר עתה בדיקת נקבים אלו מה ענינם, וזה מש"ה אל תשקצו את נפשותיכם, ואמרו ז"ל זה המשהה נקביו. והענין הוא, כי כבר ביארנו, כי כוונת האכילה הוא, לברר הפסולת והזוהמא שיש בכל המאכלים להשליכה לחוץ, אחר שנתבררה בתוך המעיים,

ומי שמשהה הזוהמא ההיא, אחר שנתעכלה ונתבררה ונעשה קליפה, הוא משקץ נפשו ממש, יותר ממה שמשקץ גופו, וצריך לכוין לזה:

עוד צריך שתדע, כי הנה מצינו ב' נקבים יש באדם העליון, הוא ז"א דעשיה, הא' הוא נקב האחור של הגדולים, והב' הוא נקב היסוד של הקטנים. והענין הוא, כי כבר ביארנו, כי השערות שבאדם, הם בחינת מ"נ של בירור המלכים, וכולם הם דינין תקיפין. אבל יש ב' מיני שערות באדם העליון שהוא ז"א, שערות הראש, ושערות הזקן. והנה שערות הראש, הם דינים חלשים, ולכן יש ג"כ בנקבה, כי אין כ"כ חשש אם יונקים מהם החיצונים, ואין המותרות שלהם המתבררים מהם ונעשים סיגים כל כך קשים, ולכן אינם בחי' הקליפות ממש, אמנם הם דינים קשים עד מאד. ועיקר מוצאם לחוץ הוא, דרך נקב השמאלי שביסוד, כנודע שיש בו ב' נקבים, א' להוציא טפת זרע וקרי, וא' לדחות מותר המים. אבל שערות הזקן, הם דינים תקיפים מאוד, יותר משערות הראש, ובהיותם יורדים למטה, אז נעשה ממותרם בחי' הקליפות ממש. והנה סוף סיום השערות אלו של הזקן, הם יוצאים המותרות שלהם, והם בחי' הקליפות, ומקום מוצא מותרות אלו, הם מנקב האחור, שהוא בין נצח להוד, בבחי' כלי החיצון, כמבואר אצלינו, שיש ג' כלים בכל ספירה וספירה. וכל זה הוא באדם דעשייה, שהוא ז"א אשר שם, ואז מאותו נקב יונקים הקליפות כולם אשר שם. והנה להיות כי הם דינים תקיפים מאד, לכן לא נתהווה בחי' זקן בנקבה, לפי שדיני הזקן הם דינים תקיפים מאד, ואם היו דינים אלו בנקבה התחתונה, שהוא היותר סמוכה אל הקליפות, היתה אחיזה גדולה אל הקליפות, שם בזקן שלה, והיו דינים מתרבים עד אין קץ, ולכן אין זקן רק באיש לבד:

והנה גם בא"א, יש ב' מיני שערות ההם, אלא שהשערות ההם הם לבנים, כמ"ש ושער ראשו כעמר נקי, והם רחמים, ולכן אדרבא יש בהם כח לכפות את הדינים ולבסמם. והנה ענין ב' נקבים אלו - הנקב השמאלי של היסוד, נתבאר בענין טעם בני גד ובני ראובן וחצי שבט המנשי שיצאו לח"ל, וע"ש וכן בענין מערת המכפלה, שהיתה תחלה ביד בני חת וע"ש. ואמנם בענין הנקב האחור, נתבאר אצלינו בענין דרוש ז"א, במאמר פרשת תצוה דף קפ"ד ב', בענין אינון תלת נקודין וכו', והראשון מהם נקרא סטרא אחרא, והוא בחי' זה הנקב האחור, וז"ס פעור (א) וע"ש איך הם יונקים מן המוחין דקטנות שיוצא הארתם אל העורף העליון, ומשם נמשך קו היושר עד פעור התחתון. וכבר ידעת מ"ש בפרשת נשא, כי שערות הזקן ממותרות מוחא נפקו, וסיומם יוצא דרך פעור אל הקליפות ודי בזה ע"כ:

(א) ונלע"ד נתן - שצ"ע, מאחר דק"ל שאין הקליפות יונקים אלא במקום פתח פתוח, והרי בעורף אין שם פתח פתוח ושום נקב, ואם כן מאיזה כח הם יונקים שם. ונבאר כי שם על המוחין דזעיר, מכוסה נה"י דתבונה, והנקב האחור שלה מגולה, ומשם הם יונקים החצונים עיין בדרוש הצלם דרוש ה', ותמצא הסוד בפירוש, ע"כ הגה"ה:

והנה ברכת אשר יצר, כבר ביארנו שהוא כנגד אבא שבעשיה, ולכן יש בברכה זו מ"ה תיבות, כמנין אדם, שהוא החכמה, כח מ"ה. וזהו ענין אשר יצר את האדם בחכמה, כי מבחי' החכמה העליונה, נוצר האדם זה שרמזנוהו, ולפי שהיצירה קודמת אל העשייה, לזה אמר אשר יצר את האדם, כי ע"י היצירה נעשה העשיה. ואמנם לפי שהבריאה היא ג' ספירין עלאין, ואדם שהוא החכמה א' מהם, לזה אמר, וברא בו, שהוא מבחי' הבריאה שבעשיה. וזהו בו, ר"ל, בעצמו, כי אדם עצמו הוא בחי' הבריאה שבעשיה, שכ"א מד' עולמות אבי"ע כלול מכולם. ג"ר בבריאה, ו"ק ז"א שהוא יצירה, והעשירית מלכות שהיא עשיה:

והנה נקבים אלו, הם סוד ז' נקבים שיש בראש, כנזכר בזוהר משפטים בר"מ, והם בראש האדם שהוא אבא, והם בחינת ז' דגולגלתא הנודעים, והם - עינים, ואזנים, וחוטם, ופה. אבל הענין כך הוא, כי אין אנו צריכין כאן בעשיה, רק אור הנקבים האלה, לפי שנודע כי בחי' מציאות הדינים, הם לתועלת העולם, כדי שיוכלו לקבל האור העליון, ע"י המדה הקצובה לו ע"י הדינים, שהם הנותנים קצבה ומדה אל האורות ההם, בסוד בוצינא דקרדינותא, הנותנת קצבה וקו המדה, והרי כי אין תיקון אלא ע"י הדינין והבן זה מאד. ואם זה התיקון הוא בכל העולמות, מכ"ש בעולם העשיה, כי שם צורך הדינים בהכרח, כנודע כי שם הדינים הם סנדלפו"ן, שהוא בגימטריא פ"ר, שהם ה"ו דמנצפ"ך, ולכן אם יפתחו ז' נקבי הראש יותר מדאי, ויאירו אות הרחמים בעשיה דרך הנקבים ההם בהיותם פתוחים יותר מדאי, יתבטלו הדינין שבעשיה, ואין קיום אל העולם כלל ותתבטל. וכן אם יסתמו אותם הנקבים יותר מדאי, ויהיו דיני עשיה בלי מיתוק רחמים, ג"כ א"א להתקיים העולם, ואפילו שעה אחת, היינו המלכות שבעשיה הנקראת שעה אחת, כנודע בסוד שעה עומדת לו כנזכר בתיקונים תיקון ס"ט. ולכן הוא רופא כל בשר, שהם הדינים הנקרא בשר, בסוד בישרא סומקא, והוא בעשיה, כי משם סוד הבשר. והוא רופא לכל בשר, ע"י מיתוק הדינים, ע"י הרחמים, ולכן הוא מפליא לעשות. ר"ל - הוא ממשיך אור הנתיב העליון הנקרא פלא כנזכר, עד העשייה, למתקה, וזהו ומפליא לעשות. (ב):

(ב) צמח - עוד נוכל לומר, עם מ"ש בזוהר פרשת וארא כנ"ל, כי אין לנפש קיום אפילו רגע אחד בלא רוחא ע"ש, וזהו אי אפשר להתקיים הנפש שהוא בחי' עשיה, בלא רוחא, דהיינו היצירה בחי' הרוח: ומ"ש גלוי וידוע לפני כסא כבודך, ר"ל - כי מאותן נקבים העליונים של האצילות, הנקרא לפני כסא כבודך, כי הבריאה הוא הכסא עצמו, והאצילות לפנים מן הכסא, ומשם הם גילוים אל הנקבים למתקם משם, ע"י הנקבים ההם של האצילות, הנקרא לפני כסא כבודך כנ"ל, ע"כ:

פרק ז

אלהי נשמה שנתת בי וכו' - וכבר נתבאר כי היא כנגד אמא שבעשיה, ולכן היא ברכה הסמוכה לחברתה, שהיא בינה עם החכמה, דלא פסיק זיווגייהו מבינייהו. והנה אע"פ שרוב ב"א אינם זוכים אלא לנפש בלבד, והלואי שתהיה שלימה, עכ"ז אנו מברכים ברכה זו, כי אין אדם שאין לו חלק נשמה בנשמתו של אדה"ר, אע"פ שלא זכה עדיין אליה, ואמר טהורה - כנגד נשמה לנשמה, שהוא מן האצילות. ואתה בראתה - כנגד נשמת הבריאה. ואתה יצרת - כנגד רוח דיצירה. ואתה נפחת - כנגד נפש דעשיה. ונמצא, כי באומרו נשמה שנתת בי, הוא כללות ד' בחי' הנזכר, אשר כולם בכללות נקראים נשמה סתם. והנה המלכות, נוטלת הנשמה לבחי' מ"נ בלילה, ואחר כך בבוקר היא מחזרת אותה, בסוד חדשים לבקרים. וגם לעתיד יהיה כן, וז"ש ואתה עתיד ליטלה ממני בסוד מ"נ, ולהחזירה בי בסוד חדשים לבקרים, ע"כ:

ענין ח"י ברכות, שהוא מן הנותן לשכוי בינה, עד סוף ברכת התורה, כבר ביארנו שהם י"ח ברכאין דמטטרו"ן של עשיה, והם בחי' ו' צירופים של שדי, שיש בו' כלים האמצעים דז"א דעשיה, כמבואר במקומו וזה פרטן - הנותן לשכוי בינה, הנה כבר ידעת, כי מחצות לילה ואילך, נקרא לילה, וקודם חצות נקרא ליל, ולכן אין אנו מברכין ברכה זו, אלא מחצות לילה ואילך, כי אז מתבסמים הדינים, בסוד נער ונערה, כמבואר אצלינו בסוד לאה המתפשטת אחר חצות לילה בכל קומת זעיר, וע"ש ושכוי הוא גבריאל, בסוד הגבורה. ואז בחצות לילה, מאירה כח הבינה, מילוי ס"ג שהוא ל"ז, בגבורה, וזהו ר"ת "הנותן "לשכוי "בינה, ואז הגבורה ממותקת בסוד יין המשמח. ובסוד ויבא לו יין וישת, והוא סוד היום. אמנם הגבורה בעצמה, הוא יין המשכר, והוא סוד הלילה. וז"ש להבחין בין יום ובין לילה, כי גם זה נעשה ע"י הבינה, המאיר בסוד יין המשמח, וזהו המבחין בין יום ובין לילה. (ג):

הגהה (ג) צמח - פירוש הענין בכוונת הברכות כך, הנותן לשכוי בינה, ומ"י הוא הנותן בינה, ובאיוב ביאור יותר בהדיא, ומ"י שהוא בינה, נותנת לשכוי מאורה המתפשט מתוכה, הנקרא ג"כ בינה, ר"ת הנותן לשכוי בינה עולה ל"ז, נגד מילוי דס"ג, סוד בינה, שם ס"ג:

אוזר ישראל בגבורה - היינו הנוקבא שיצאה במקום המתניים שלו, מקום אחורי האיזור, דהיינו הת"ת שלו מאחוריו, וזהו אוזר ישראל, דהיינו הזעיר, בגבורה, היינו שנוטל הגבורות מסטרא דלבא בינה:

עוטר ישראל בתפארה - הכתר שלו, ידוע שהוא מתפארת דאמא, וזהו בתפאר ה', דהיינו תפארת ה', וזהו שלא אמר בתפארת, אלא תפארה:

המעביר שינה מעיני, תכוין היפך מה שכוונת בלילה בברכת המפיל, וכל הפרטים ממש הם עתה בהיפך, עיין שם בברכת המפיל, ע"כ:

ברכת התורה, הם ג' ברכות, וע"כ צריך לענות אמן בין ברכה ראשונה לשניה שלו, שהוא והערב נא וכו'. (ד):

הגהה (ד) צמח - ברכת הנותן לשכוי, הוא גבריאל, כי שכוי גימטריא מלאך גבריאל, ושכוי עם ד' אותיות, גימטריא הוי"ה שדי, ת"ת ומלכות, מדת יום ומדת לילה. וזהו להבחין בין יום ובין לילה. גם ר"ת "הנותן "לשכוי "בינה הל"ב, שהוא ת"ת. וס"ת שם אדנ"י, לייחדם בבינה, ותלכנה ב' ההין, ולא בגלות:

מהרב זלה"ה, אלו דברים שאין להם שיעור וכו', והבאת שלום כו', לא הוי משגיחין פב"פ, שהוא הבאת שלום בין אדם לחבירו. וז"א בנוקבא, שהוא הבאת שלום בין איש לאשתו. ועכשיו רואין זא"ז, לפי שחכמה וחסד פנו לימין ובינה וגבורה לשמאל, נשאר כתר ות"ת שניהן באמצע, מאירין פניהם באהבה, וכן תפארת ומלכות. כי נצח לימין, והוד לשמאל, ואין היסוד מונע, כי גוף וברית חשבינן חד. כלל העולה, כל המביא שלום בין אדם לחבירו, גורם הארת א"א בז"א, ובין איש לאשתו, הארת ז"א בנוקביה:

כוונת ברוך הוא וברוך שמו. הוא אהי"ה, המלביש במילוי ג' יודי"ן שלה, לג' יודי"ן דמילוי הוי"ה הנקרא ס"ג. וברוך שמו, הוא אדנ"י, מלביש מילוי שלה להוי"ה של מילוי אלפין. גם כוונה אחרת, כנגד ד' אותיות הוי"ה, תכוין כי ברוך - אות י' מן השם, והוא השם הוי"ה. ומלת הוא - ה' ראשונה של השם, והוא שם אהי"ה. וברוך - ו' של השם, והוא שם הוי"ה. שמו - הוא ה' תתאה, והוא שם אדני, ע"כ:

כוונת אמן - נודע, כי נוקבא דז"א, אינה מחוברת עמו באחור, אלא בקו האמצעי, כי להיותה מתחלת מת"ת שלו ולמטה, ואינה שוה לו, אינה יכולה להשתוות אליו בדרועין וברגלין. והנה ג' אותיות אמן, הם ג' אותיות, ששם הם מחוברים, והם - הא' ת"ת דז"א, וכנגדו כתר דידה. והמ' יסוד דזעיר, וכנגדו דעת דידה. והן' הוא החלל שבין נצח והוד,

ששם יש הבל מהארת חו"ג דאמא, המתגלים בז"א, המסתיים יסודה בחזה, וכנגד חלל זה, נעשה גופא דידה. והכוונה באמן, להוריד אור מבינה עלאה לז"א ורחל, בג' מקומות אלו, ששם מחוברים יחד, וזהו בהיותם באחור. אך אמן שבחזרת העמידה, שכבר היא פב"פ, אז יכוין לחברה עמו, בג' מקומות אלו פב"פ:

ועוד יכוין, להאיר ברושם אשר הניחה שם באחור, אפילו אחר שחזרה פב"פ. והנה בכל א' מג' מקומות אלו, צריך לכוין הוי"ה ואדנ"י. ובאמן של הקדיש, היא מתעוררת תחלה, ואחר כך הוא מחבקה. ולכן סדר השילוב, הוא נקרא אידהנויה. אך אמן של התפלה, וברכת הנהנין, הוא נושק אותה, והיא נושקת אותו, ולכן תרווייהו מתעוררים יחד, ולכן הסדר הוא כזה - יאהדונהי, ע"כ מעץ חיים. כבר כתבנו כוונת אמן, שהם ב' יחודים, הויה ואדנ"י, כמנין אמן. גם מצאתי כוונה זה מאיש א', משם מורי זלה"ה, וראיתי לכותבה פה, והוא, כי ג"כ צריך בב' יחודים הנזכרים כזה - יהוה אדני בנקודותיו, כי נקודות הוי"ה הוא כמנין שם מ"ה, ונקודת שם אדנ"י הוא כמנין שם ב"ן, כי ב"ן ואדני שרשיהם במלכות. והנה נקודות ב' שמות אלו, הם כמנין צ"ח, ועם כללות ב' שמות שהם צ"א, הכל כמנין קפ"ט, והוא כמנין ג' שניות ס"ג. והנה אות ה' אחרונה של הויה אין לו ניקוד, גם לא אות י' של אדנ"י. ואם תנקד אות ה' בצירי, ואות י' בחולם, הם ל'. והב' חשבונות צ"א וצ"ח שהם קפ"ט עם ב' כוללים, והיה הכל כמנין ארך, כי הנה במ"ה וב"ן הנזכר הוא חיבוק זו"ן, כי מ"ה שהוא ניקוד הוי"ה הוא בז"א, וב"ן שהוא ניקוד אדנ"י, היא מלכות, מקבלים עתה שפע מן א"א. כי כבר ידעת, כי א"א משפיע לאו"א, ואו"א משפיעים בז"א, וז"א בנוקבא. ולכן ע"י החיבוק, פעמים יש להם הכנה ע"י אותו הזיווג, לקבל אותו השפע אשר משפיע, ע"כ:

סדר בין המצרים - הנה בין המצרים, להיותה סכנה מאוד, שקטב מרירי שולט בהן, לכן צריך לכוין אלו הכוונות כדי להמתיק הדינין ששולטין באלו הימים, ולא יהיה כח בחיצונים לאחוז עוד בדינים האלו. והנה בחתימת ברכת אבות, כאשר תזכיר הוי"ה, תכוין שיאיר הוי"ה לשם שלפניו, שהוא טדה"ד כל אות לאות שלפניו. דרך משל - הי' מאיר לט', הה' לד', הו' לה', הה' לד'. ובגבורות תכוין, שיאיר שם הוי"ה לאותיות שלאחריו שהוא כוז"ו, ג"כ ע"ד הנזכר. ובאתה קדוש תכוין, שיאיר שם הוי"ה, לשם הוי"ה בא"ת ב"ש, שהוא מצפ"ץ, שעולה ש'. ועם ב' שמות טדה"ד כוז"ו, גימטריא אות שי"ן במילואה ע"ה. וברצה תכוין, כי רצה בגימטריא אלהים במילוי ההי"ן, ואותיות רצ"ה הוא צרה, וז"ס עת צרה היא ליעקב, שהוא שם אלהים הנזכר, וז"ס בין המצרים, כי משם באים הצרות ר"ל, וגם אם תוסיף שם אדנ"י, שגם הוא דין, עם רצה, יהיה ג"כ

שי"ן, ותכוין כי הב' שמות אלו שהם דינין, בין המצרים, והם צרה, והם גימטריא שי"ן, יתמתקו עם ג' שמות, שבג' ברכות ראשונות, שעולין ג"כ שי"ן כנ"ל, ואז מן צרה נהפך לרחמים, ונעשה רצה ה' אלהינו בעמך ישראל:

ובשים שלום, כי ר"ת שים שלום, הם ב' ש' הנ"ל, (ה) וגם שים שלום, הם גימטריא ב"פ שי"ן הנ"ל, ועודף ו', כנגד ו' שמות הנזכרים, והם - הוי"ה, טדה"ד, כוז"ו, מצפ"ץ, אלהים, אדנ"י. וז"ס אני ראשון ואני אחרון, ר"ל - מה שלפני שם הוי"ה, שהוא טדה"ד, גימטריא כ"ב, ומה שלאחריו שהוא כוז"ו, גימטריא ל"ט, ושניהם יחד גימטריא אדני. וז"ס אנ"י ראשון ואני אחרון:

ודע, כי מזיווג בין המצרים, יוצאים נשמות גרים דעמונים ומואבים האסורים לבא בקהל, משום דנשמות הגרים באים, מזיווג נשמות הצדיקים בגן עדן, ר"ל שהזיווג הוא מצד התעוררות התחתונים, אז נכללין ו' שבה לו' שבו, אז הם נשמות חשובות מזיווג פב"פ. אבל כשהוא אחר מיתתם, אינו כ"א שעשוע שכינה לבד, לכן אינם כ"א בסוד המלכות השוכנת עליהם, לכן ממלכות ניתוסף נשמות לגרים, ע"כ מ"כ:

הנה באותן ימים, שבין י"ז בתמוז עד י' באב, כבר פסקו כל הפוסקים, שאז אסור לאכול פרי חדש, או ללבוש מלבוש חדש, כדי שלא יצטרך לברך עליהם שהחיינו, וכן ראוי לעשות אפילו בשבתות ור"ח. ופ"א, היו באים גדולי הדור לסעוד אצלי על שולחני, והפצירו בי לאכול פרי חדש, ואכלתי בלא ברכת שהחיינו. בט"ב אין לומר בשחרית ברכת שעשה לי כל צרכי, מפני שאז הכל אסורים בנעילת הסנדל, ע"כ מע"ח ישנים:

ואלה מוסיף על הראשונים - זה לשון מורינו האר"י זלה"ה, ונלע"ד, כי כשהאדם קם ממטתו, רוח רעה שורה על ידיו ובעא לנטלא לידייהו, ולברך עליהם. וכן מברך כל אותן ברכות וההודאות, שהם על חזרת נשמה, וכל אותן הברכות. ואח"כ בעא להתקדש במעשים דהאי עלמא, שהוא עולם המעשה, ולזה יתעטף בטלית ובתפילין וכיוצא. ואחרי היותו בב"ה, הלא נתקדש בעולם השפל הזה, ואח"כ יסדר ויתקן המבואות והדרכים, אשר רוצה אל המלך, ולהראות שהוא עבדו, וחותם באותות המילה וציצית ותפילין. והנה אחר שתיקן עצמו ומלבושיו, אז יסקל מסילות הדרכים, על ידי הקטורת המסוגל לבער כוחות הטומאה מן הדרכים, אשר בהם תעלה תפלתו. וגם צריך לתת להם חלקם, כמו בזמן המקדש, ולכן יסדר סדר הקרבנות, ויתהנה דוגמת עשן הקרבנות, ובזה ג"כ נתכפרו עונותיו, ונתקבלו קרבנותיו, ויתבטלו המעיקים, והם המקטרגים אשר נעשו על ידי חטאותיו, ואז ילך בדרך ישרה, לקראת מלך מלכו של עולם, בלתי מעיק ומונע:

ואח"כ יאמר הזמירות, שהם כוחות הדין שבקדושה, המכונה למלאכים נוקבין, כי נקבה שרשה תמיד דין, והוא עולם סנדלפון, ויסדר שם סדרי עמידתן ותושבחתן. וכל זה תקון השכינה עם צבאותיה שבסנדלפו"ן, כי נודע כי השכינה מקננת בסנדלפו"ן. ואחר כך אחר הזמירות, יאמר שירת הים, אשר הוא רומז אל היסוד, שהוא מדרגה האחרונה שבו' קצוות המקננת במטטרו"ן, ונקרא תורה שבכתב. ואז מתחלת לתקן על ידי תורה שבכתב, ונכנסת לעולם המלאכים הרחמים, צבאות המלך, והוא בעולם מטטרו"ן. וכל זה בכח שלש עשרה מדות הרחמים, הנזכר בישתבח, שהם - שיר, ושבחה, הלל, וזמרה וכו'. ואחר כך מתחלת והולכת מהיכל להיכל, כמפורש בפרשת פקודי ובפרשת ויקהל: והנה ענין קדושה דיוצר, היא הו' קצוות דמטטרו"ן, דמתקדשא בהם שכינה, שעלתה מסנדלפו"ן, ואז נקראת קדושה דילה, ואח"כ בשמע ישראל, נקרא יחודא דיליה, כי היא מתייחדת עם המלך, בהיכל האהבה, ששם החסד העליון, ועל ידו היחוד, כנודע דמתמן נקרא אחים, בקוראה המלך אחותו. ועדין פה אינה אשתו, ואז מתייחדת עם ו"ק של המטרוניתא שעלו מסנדלפו"ן, הנרמזים בו' תיבות בשכמל"ו ומתייחדים עם ו"ק המלך שבמט"ט, הרמוזים בששה תיבות של שמע ישראל וכו'. ובברכת ק"ש לפניה ולאחריה, נקרא ברכה דיליה, הרי סוד יב"ק - יחוד, ברכה, קדושה. שהם כנגד ג' קצוות הראשונים, חסד הוא הברכה, וגבורה קדושה, ותפארת יחוד. ואז עולה בהיכל הרצון דת"ת, ושם הנשיקין באמת ויציב:

ואח"כ עולה בהיכל ק"ק, דתמן מתייחד עלמא עלאה בינה חכמה כתר, שהם בכסא כבוד, ומתייחדים עם הו"ק בהיכל הז', ואז העמידה לקבל עלמא עלאה, ואז יכנוס שיעור ב' פתחים דעלמא עלאה, והם גבורה וחסד מלכות תמיד עמו למעלה, ואז נקראת תפילה, ראוי בכל מעשיו ויעמוד לפני המלך שלמה בינה, וישאל שאלותיו, בחסד ברכה ראשונה, וברכה שניה בגבורה, וברכה שלישית בתפארת. וכיון שקידש השם, בג"פ קק"ק שבברכת אתה קדוש, אז ישאל שאלותיו י"ב שאלות הנרמזות בי"ב גבולי אלכסון דת"ת. ואח"כ יצא מעט, רצה בנצח, ובהגיע לירך שניה היא הוד, צריך ליכרע על ברכים במודים. ואח"כ ליסוד, בשים שלום:

ונניח המלכות דבוקה ביסוד, כי כבר עלתה עד הבינה, ושאלתה טרף לביתה, ועלתה עם תפלתו. ואח"כ מורידה עמו עד היסוד, שהוא מדרגה אחרונה שבמט"ט. אבל ע"י כל זה, גם עתה בהיכל הז', שם נתעלו כל רתיכין עילאין. ואז יפסע פסיעותיו, כי אין ראוי להמצא בעת הזיווג, ואז הזדווגת ביסוד, ומשפיע בה טיפת זרע נשמות ישראל

הקדושים, לכן יפול על פניו, ויכלול גרמיה בהדייהו אותן הנשמות, וימסור נפשו שם בנפילת אפים, בפסוק לדוד אליך ה' נפשי אשא, בזמן שהם מזדווגים:
ואחר שנזדווגו, ומוריד טרף וחק לנערותיה אז שואל הוא ג"כ מזונות מאתה, במזמור אשרי יושבי ביתך תהלה לדוד. והנה בכל הירידות שיורדת, היא מושכת שפע לשם, כיצד - כשהיא בחסד, מורידה שפע בחסד. וכן בכל הו"ק, ברזא דג"ר וג' אחרונות, ואחר דינקה הני הו"ק, אז יונקת מהם המלכות השביעית, על ידי יסוד האחרון:

שער הציצית

פרק א

שער הה' - שער הציצית ויתחלק לו' פרקים

פרק א'

ונבאר תחלה סדר עשיית ציצית. והנה יש שינוי א' בין טלית גדול לטלית קטן בעשייתן, כי הנה בט"ג, היה עושה נקב א', בכל כנף מד' כנפות הטלית, ומכניס בו קצוות כל הד' חוטין עד אמצעם, וכופלן לשנים, באופן שיהיו ח' חוטין, שהם ד' כפולים. ויהיו קצוותיהן שווין כל הח' חוטין, ויכרוך בא' עד שיהיה שליש א' גדיל, וב' שלישים ענף, ויסמן אותו החוט בקשר א' שיקשור בסופו, כדי שלעולם יכרוך בו החוליות כולם. (א) גם ישים סימן בד' חוטין, שהם מצד א' של הנקב, שלעולם יהיו באותו צד. כאשר קושר קשר גדיל, (ב) והנה הגדיל הוא כך, שיקשור תחלה ב' קשרים זעג"ז, ואח"כ יכרוך, ויעשה חוליות חוליות, כל ג' כריכות יעשה חולית אחת. וחוזר לקשור ב' קשרים זה עג"ז, וחוזר לכרוך כריכות חוליות. וכן תעשה עד ד' פעמים שהם בין הכל, ה' קשרים וד' אריגות של חוליות. ואריגה ראשונה הסמוכה לנקב הכנף, תהיה בה ז' כריכות. ובשני, ח' כריכות. ובג', י"א כריכות. ובד', י"ג כריכות. כמנין הויה אחד:

הגהה (א) צמח - קשה לי, שסימן החוט הוא היותו ארוך יותר מן השאר:

(ב) צריך לטוות החוטין, שיהיה בכל חוט ד' חוטין, נגד אותיות הויה, נמצא שהם ח', וח"פ ח' בכל כנף, הם ס"ד כנפי כל ד' חיות, וכללותן הם רנ"ו, כמנין רנ"ו כנפי חיות. והם סוד שערות של רחל, המקולעים והמשוזרים היוצאים משולי טלית, תשלום מקיף זעיר אנפין, המסתיים בחוזה:

אמנם בטלית קטן, היה עושה מורי זלה"ה, כדעת בעל העיטור, והוא שהיה עושה ב' נקבים סמוכים זה לזה כמו צירי בכל כנף מד' כנפות הטלית, והכניס ראשי החוטין בנקב א', ויעבירם דרך שם, ויחזור ויכניסם דרך הנקב הב' אשר בצדו, ויוציאם מעבר הראשון. באופן, שב' קצוות החוטין יהיו תלוין מצד א' לבד, ולא מב' צדדי הכנף, כמו בטלית גדול. (מע"ח, באופן שיהיו כל בחי' הציצית מתגלין לחוץ. ואפשר שזה תלוי

במה שביארנו בטלית, שהוא אור מקיף של זעיר אנפין, ואור השערות בוקע בסופו, ויוצא ממנו ומתגלה. ואפשר שלכן צריך שיתגלה הכל מצד החיצון, וזה בט"ק דווקא): גם טעם מספר הכריכות ל"ט, כמנין אהי"ה דההין, שיש בפשוט ומילוי ומילוי המילוי ל"ט אותיות. כי הכנף עצמו שממנו יוצאין הציצית, הוא בגימטריא קנ"א, כמנין אהי"ה דההין במלואו, כמנין כנף:

וטעם היות שליש א' גדיל, וב' שלישים ענף הוא, כי הציצית רמוזים אל המלכות והיא יוצאת בתפארת דזעיר מאחוריו, בסוף שליש העליון שהוא במקום החזה. וע"כ שליש א' גדיל, כנגד שליש עליון דת"ת. וב' שלישי ענף, כנגד ב' שלישי התחתונים דת"ת, ששם היא המלכות:

גם אין לחוש בזה שנוהגין האשכנזים לעשות סימן לטלית, כדי שתמיד יניח הצד ההוא על ראשו. גם אין לחוש כלל במה שנוהגים בני אדם, למנוע שלא לקשור קצוות החוטים של הציצית התלוים, כדי שלא יפרד שזירתם. ויש שינוי בין ט"ג לט"ק, כי ט"ג צריך שתהיה תמיד ראשו מעוטף בו, כי זה תכלית ט"ג, שהוא לעטוף בו את הראש כמ"ש. אמנם הט"ק, הוא מעטף את הגוף, ולא את הראש וכמ"ש. ועכ"ז היה נוהג מורי זלה"ה, שהיה לובש את הט"ק, כמו בשעה שהיה עולה מן הטבילה וכיוצא בזה, אז היה מתעטף בו ראשו, ומברך להתעטף בציצית, ומכניס בו ראשו, ומוריד אח"כ בדרך לבישתו. (ג):

הגהה (ג) צמח - להורות בשאר זמנים היה עליו תמיד:

ואמנם אלו השינוים, כי טלית גדול הוא למעלה מכל המלבושים. וטלית קטן, הוא למטה תחת כל המלבושים. ושלא כדעת קצת המקובלים שמניחין אותו למעלה מן המלבושים, והוא שיבוש. אמנם יניחנו על החלוק. וטעם הדבר הוא, כי ענין ציצית קטן, הוא בחי' הפנימית של ג"ת דיצירה, וט"ג, הוא בחינת החיצונות שלהם. וכמ"ש עתה בע"ה:

והנה אופן העיטוף, צריך שיהיה כעטיפת ישמעאלים, וכמו שנוהגים בני אשכנז, ועטיפת ערביים שהם מעטפים ראשם בטלית, וכורכים קצה הב' של הטלית סביב גרונם וצוארם, ומחזירים הציצית כולם לצד א', וכמ"ש כוונתו בע"ה. והענין הזה הוא, בין בט"ג ובין בט"ק. וימתין וישהה כדי הילוך ד' אמות, ואחר כך יחזירנו כמנהג שאר בני אדם, בלתי עטיפת הצואר. גם צריך לכסות תפלה של ראש עם הטלית גדול. וטעמו יתבאר בענין לבישת הט"ג, בליל יה"כ וע"ש. (מע"ח, צריך שיקיף הראש, וכל גוף האדם פנים ואחור עד החזה). והענין הוא, כמ"ש עתה בענין שיש בין ט"ג לט"ק. ע"כ:

ענין חילוק בין ציצית גדול לקטן הוא זה, ובו נתבאר מ"ש לעיל, כי ציצית קטן הוא ביצירה, ואמנם אנו רואים כי ציצית קטן אינו רק בעשיה. אך הענין הוא זה, כי לעולם

בחי' הטלית הוא א"מ של הבינה אשר מקפת לז"א. ויש בה ב' בחי' - א', בזמן קטנות דזעיר, אשר הוא בסוד עיבור בתוכה, כי אז הוא בבחינת תלת כלילין בתלת, ואז היא מקפת עליו, והוא בתוכה בבחינת עיבור. ואז נקרא ציצית קטן, שמקפת אותו בזמן דקטנותו, ואז הוא כנגד העשיה, כי אז אין בזעיר אלא בחי' עשיה בלבד. ונמצא א"כ, כי הטלית קטן הוא ביצירה, אלא שהוא בהיותו בקטנות בסוד עשיה לבד. אבל הבחי' הב', הוא טלית גדול, שאז הוא בבחינת יצירה דגדלות ממש. אך התפילין, הם מקיף על המוחין. והטלית מקיף על מקיף דמוחין דזעיר, שהם התפילין. ועיין בענין הדרוש שביארנו, בענין ג' כלים שיש בכל ספירה וספירה, ושם תבין ענין שם שדי ממש בו' צירופיו, שהם בחי' ז"א דיצירה, ואמרנו שזהו ציצית דמטטרו"ן, וגם עיי' בסוף שער הציצית. ע"כ:

אין טלית וציצית בלילה. כי הטלית והציצית הוא אור מקיף של הבינה לז"א, הנקרא מדת יום. אך המלכות מדת לילה, זמן שליטתה אינה מוקפת משם. אך הט"ק, צריך שישכב עמו אפילו במטה, כי בלילה הז"א ישן בסוד עיבור, שחוזר להתעבר תוך בינה, בבחי' קטנות ג' כלילין בג', לעולם לא יתבטל, וזה אפילו בלילה אינו נפסק. רק של גדלות לבדו הוא שמתבטל. אבל ציצית דג' כלילין בג', לעולם לא יתבטל אפילו בלילה, לכן נקרא ט"ג וט"ק. ולכן ראוי ליזהר שלא להסיר מעליו ט"ק בשום זמן, אפילו בהיותו ישן. רק בכניסתו למרחץ, לכך ראה דוד עצמו ערום במרחץ, ולא בהיותו ישן, כי אז היה לו ט"ק כנ"ל:

פרק ב

ענין הציצית:

דע כי כל ציצית הוא בחינת א"מ כנודע. והנה בחי' ז"א בסוד העיבור תוך הבינה, הוא בחי' ו"ק, ג' גו ג' בלבד, נמצא, כי לא היה לו אז, לא ראש ולא זרועות, רק גוף א' פשוט לבד. וזהו ענין סוד בחי' טלית קטן, שאין בה עטיפת ראש וזרועותיו. אמנם טלית גדול, הוא א"מ דזעיר בהיות גדול, שגדל ונעשה לו י"ס, ונתפשטו ראשו וזרועותיו, ואז שיעור הטלית הוא, כדי לכסות ראשו ורובו. ונמצא, כי סוד הטלית אינו מלבוש כולו, כ"א נוגע רק עד שליש הת"ת, שהוא רוב של גוף האדם עד החזה, אשר משם יצאתה הנקבה מאחוריו, ומשם ואילך אין שם טלית. וזהו הטעם, שהנשים פטורים מן הציצית. ואמנם ד' ציצית יוצאים מד' כנפות הטלית, ואלו הם המקיפים הנקבה אשר שם, ולכן נקראים ציצית, כמ"ש בדרוש אחר. וזהו ציצית לשון נקבה, ולא ציץ לשון זכר, לפי שהם בחי' מקיפים אל הנקבה. וזהו הטעם הנ"ל שצריך להתעטף כעטיפת הישמעאלים, להחזיר

כל הד' ציצית לצד א' בלבד, והוא כי שם הוא עיקר מציאת המלכות כנודע. ולכן בהיות אדם בתוך ביתו, אז אין לו רק ציצית קטן, שהוא בחי' זעיר בהיותו בעיבור תוך הבינה כי שם ביתו. אמנם בבואו לבה"כ, שהיא מקום כניסה לכל, והוא בחינת המלכות, כי זה אחר שהגדילו שניהם זו"ן, אז הוא בחינת טלית גדול:

והנה ענין אלו הד' ציצית, כולן יוצאין מן היסוד הנקרא צדיק עליון. וכמ"ש הפסוק, מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק, כנזכר בזוהר פרשת שלח לך דף קע"ה. ועניינם הוא, כי כמו שמן הדעת העליון, שהוא הלשון שבתוך הפה, יוצא ממנו בחי' הבל המקיף והמלביש, כמבואר אצלינו כן מזה היסוד התחתון, יוצא בחי' הבל המקיף והמלביש, והם בחי' אלו הד' ציצית הנ"ל. ועניינם הוא כמו שנודע, כי יש ה"ח וה"ג. וה"ג, הם מן הבינה ונקראים מנצפ"ך. וכבר נתבאר לעיל, כי אור המקיף לזו"נ, הוא משם אהיה שהיא הבינה, כי ממנה בחי' הכתר המקפת. ולכן ענין ד' ציצית אלו, הם בחי' ה"ג שהם א"מ לנוקבא:

אמנם עניינם נתבאר בדרוש המ"נ וזה עניינם בקיצור - הנה נודע, כי אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי. והענין הוא, כי המלכות לא היה בה רק הוי"ה אחת פשוטה, בד' אותיות לבד. ואחר ביאה ראשונה של הזכר, אז נעשה בה מלוי לאלו הד' אותיות, ונתמלא הוי"ה זו בההין. וזהו הענין ההוא רוחא דשביק בגווה, הנזכר בסבא וזהו הענין ויהי בצאת נפשה כי מתה. ובמילואו הזה שבו ה' אותיות, והם - ו"ד הו"ה, הם בחי' ה"ח דיהיב בה בעלה. אבל היא, לא היה בה רק ד' אותיות הפשוט. והטעם, כי לעולם היא בבחי' ד' אחורי הו', שהוא נוקבא אחורי דכורא, לכן היא נרמזת באות שאצל הו', שהם במילוי אות יו"ד. נמצא, כי גם היא יש בה ה' אותיות, לפי שגם היא נכללת באות ו' כנ"ל, ואלו הם הה"ג שהם נמשכין בה. וזה ענין ה' קשרים וד' אוירים שיש בכל כנף וכנף, כי הה' קשרים הם הה"ח של היסוד הנקרא קשר, שבו נקוד שר"ק כנודע, והם כלולים בד' אוירים, שהם ד' אותיות הוי"ה שלה, כי לעולם סוד אויר היא בנוקבא. (א):

הגהה (א) מהרנ"ש - נלע"ד, מפני שגוף הנוקבא, עומדת בחלל נ"ה דזעיר אנפין. ועיין בכוונות בסוד אות ן', לכן לעולם כל בחי' אויר הוא בנוקבא:

והנה לפי שכפי האמת, אינו רק ד' אותיות, כי ו"ד הם מילוי אות אחת שהוא י', נמצא, כי אינן רק ד' מלואים. וד' אותיות הוי"ה פשוטה שבה, הם ח' חוטין שבכל כנף. וענין ד' מילואים אלו, כבר נתבאר בדרוש מ"נ, שהם ד' בחינות הנמשכין אל הנוקבא בביאה ראשונה, שהם - בחי' הנפש, ובחי' החיה, נשמות הצדיקים, בסוד אור זרוע לצדיק, ע"ש היטב. (ב):

(ב) למהרח"ו זלה"ה, נלע"ד, מש"ל כי ציצית הוא מקיף אמא לזו"נ. נ"ל חיים, שזהו חצי תפארת דתבונה, ונ"ה החדשים היורדין ומקיפין מחוץ לראש עד כתר רחל, כי עד שם מגיעין עד החזה. וזהו ענין מציאת הטלית, אך לכתר רחל, אז הם ד' ציצית היוצאין מיסוד תבונה. והענין, כי גם אין זה בחי' תבונה עצמה, אלא מקיף חיצון דז"א, והבן זה מאד, ואם כן יסוד דתבונה זו, תוך יסוד מקיף דז"א, ומשם יוצאין להאיר לרחל. ויש מקיף יותר פנימי, כנודע כי הם ג' מקיפין. וגם יש שם נה"י דתבונה חדשים, והם בחי' התפילין והרצועות, מכסים ללאה קשר של תפילין ויורדין ועושין כתר לרחל לתפלה של ראש, והרצועות כעין ציצית. ע"כ:

פרק ג

ענין הציצית:

דע, כי ענין הציצית ר"ל הסתכלות, מלשון מציץ מן החרכים. גם הוא מלשון שער, כמו ויקחני בציצית ראשי. וז"ש פרשת שלח דף קע"ב בר"מ ע"ש, ותבין אותו ע"י מה שכתבתי לך כאן, פירוש הענין, במה שנודע כי הנוקבא מקומה אחורי הז"א, מהחזה שלו ולמטה:

והנה יש מקיף א' שהוא מקיף אל כל הז"א, וז"ס הטלית שאמרו עליו במדרש שנתעטף הקב"ה בטלית לבנה, כשאמר ויעבור. והנה אין בנו כח להשיג קדושת אור גדול של המקיף הזה, ולכן נקרא תשמיש מתשמישי קדושה ואינו נזרק. אבל הציצית יש בהן קצת השגה, ולכן נקרא תשמיש מצוה כנודע:

(ג) יש תשמישי מצוה נזרקים, תשמישי קדושה נגנזים. והענין, כי הציצית נקראין תשמישי מצוה, שמאירין אל הנוקבא, הנקראת מצוה, אך תשמישי קדושה הם התפילין, שמאירין לז"א, בסוד מוחין דיליה הנקראים קדושה, לכן שיורי קדושה דהיינו רצועות או תפילין, נגנזים. ובזה לא תקשה, כי כפי הנ"ל שהציצית א"מ לז"א, אם כן הוא גדול מן התפילין. אך הענין הוא, כי הציצית הוא לצורך הנוקבא, ותפילין הוא לצורך הז"א, לכן זה תשמיש מצוה, וזה תשמיש קדושה כנ"ל:

והענין כנודע כמ"ש, כי יש ברישא דא"א, חד קוצא דשערי דתליא עד רישא דז"א במקום העורף, מכנגד המצח שלו, והוא מאיר במוחין דז"א, ומוציא הארתן לחוץ. ועד"ז יש חד קוצא דשערי, דתלייא מרישא דז"א עד רישא דנוקבא במצח שלה ממש, כמ"ש בע"ה בענין תפילין ש"י, וזהו דז"א הם שערות שחורות, כנזכר באדרא והנה אותו קוצי דשערי דרישא דא"א, נקרא ציץ לשון זכר, לפי שהוא מתפשט ונתלה עד רישא דז"א שהוא זכר. אבל קוצי דשערי דרישא דעצמו דז"א, נקרא ציצית לשון נקבה, לפי שהוא מתפשט ונתלה עד רישא דנוקבא והם בחי' הציצית הנ"ל, כי הטלית עצמו הנה בחי' אחרת כמ"ש:

(ד) מכאן, שתפלה ש"י אינה כ"כ חמורה כתפלה ש"ר. מפני שתפלה ש"י, הוא מאיר אל ראש הנוקבא כנודע, לכן הרצועות של ראש אין משימין בש"י, ואע"פ ששניהם קדושה. ונ"ל הטעם, כי בתפילין יש פרשיות קדש לי כל בכור, ושאר פרשיות, ויש בהם שמות משא"כ בטלית. והסוד הוא, ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור דהיינו תפילין, הם קדושה עשה אותן או"א. ויתפרו עלה תאנה, הם הציצית שעשה אדם וחוה, והם מצות ולא קדושה. עיין זוהר ח"ג דק"ה ובראשית כ"ח:

בליקוטים פרשת ויקהל כתב וז"ל, ויעש ציץ נזר הקדש, דע, כי אור יסוד אמא, שבה חו"ג, היה אורו יוצא במצח דז"א, ולכן היה כתוב בציץ קדש לה', כי היסוד נקרא לעולם קודש. ולפי שנתגלה במצח דז"א יסוד אמא, לכן היה כתוב קדש לה', כי היסוד נקרא קודש, ויסוד נוקבא נקרא בית ק"ק, כי היא הבית המקבלת כל הקדשים העליונים. והנה כה"ג כשלובש ח' בגדים, היה דוגמא האדם העליון, ואם היה אדם כשר עובר לפניו, היה ניכרים אותיות קדושים, כנודע שהאותיות הם בבינה ובמצח הוא בינה דז"א, לכן היה נתגלה האותיות שבבינה במצח הז"א. ואם הוא אדם רשע, היו פנים נופלים בס"א, ומתביישים ונופלים לפני הקדושה, ובכן היה שב בתשובה. ע"כ הגה"ה:

ביונתן בן עוזיאל, על פסוק ושמת אותו על פתיל תכלת, והיה על המצנפת - עלוי תפלה דרישא, א"כ נראה מכאן, שהציץ היה למעלה מן התפילין. והא דאיתא בפ"ה דזבחים שערו היה נראה בין ציץ למצנפת, ששם היה מניח תפילין, פירושו בין ציץ שהיה למעלה מן המצנפת, ושם היה כ"ג מניח תפילין. ע"כ מהר"ן זלה"ה:

וב' בחינות אלו, נתבארו בענין תפלה ש"ר וש"י, כי תפילין הנ"ל שניהם נמשכין על ידי הכאת הקוצין שהם הציצית, במוחין דז"א ובמוחין דנוקבא וע"ש. והנה יש ב' מיני מוחין ברישא דז"א, א' הם מוחין מצד אבא, והב' הם מוחין מצד אמא. ומן המוחין דאבא שבתוך ז"א, יוצאין הארתו לחוץ במצח ז"א, בבחי' א"מ אל המוחין ההם. ואותו א"מ הוא בחי' הציץ של כ"ג, ונקרא ציץ לשון זכר, לפי שהם ממוחין דאבא שהוא זכר. ולכן הציץ של כ"ג היה נתון למעלה מהתפילין במצחו, לפי שהתפילין הם מצד מוחין דאמא, והציץ מצד מוחין דאבא. ולכן היה כתוב בציץ קודש לה', לפי שכל בחי' קדושה הוא במוחין, ובפרט במוחין דאבא הנקרא קודש, כנודע שכל קודש הוא בחכמה. והענין, לפי שבאבא יש שם ע"ב דהוי"ה דיודין, ויש בהם ד' יודין, וכל י' כלול מי' עולה מאה, נמצא שהם ד יודי"ן, הרי ארבע מאות, וכללות הד' יודי"ן, הרי הכל בגימטריא קודש, כמבואר אצלינו. והיו בוקעים אור הד' מוחין דאבא הפנימית לחוץ, במצח דזעיר אנפין, מב' צדדי המצח אצל האוזן, והיה יוצא הארת החכמה והחסדים שבדעת מצד זה והבינה והגבורה מצד זה, והיו כולם מתפשטים בכל המצח ונעשה בחינת הציץ של כהן גדול:

ונראה לעניות דעתי ששמעתי ממורי, שגם שם הוי"ה הכתוב בציץ, היה גם כן כתובה על דרך זה, י"ו בצד ימין זה על גב זה, ו"ה בצד שמאל זה על גבי זה (ה). ואיני זוכר היטב. ואני מסופק אם שמעתי ממורי זלה"ה, שגם בחינת ציצית הם היו יוצאין מן המוחין דאבא, זולת הציץ (ו) כדרך שיש ב' מיני ציצית במוחין דאמא, ציצית לבן וציצית תכלת:

(ה) צמח ס"א מהרנ"ש - בספרנו כתוב י"ה מכאן ו"ה מכאן:

(ו) נלע"ד - שהוא חכמה דבינה, שבא מבינה דאבא, כנזכר אח"כ. וז"ש כאן, שגם ד' ציצית יוצאין מן מוחין דאבא, שהם בינה דאבא, הנעשה חכמה דאמא, והבן זה:

והנה נתבאר טעם, למה נקרא הציצית לשון שערות, וגם נקראים ציצית לשון הסתכלות כנ"ל, שהוא מלשון מציץ מן החרכים. והענין, כי אלו הקוצין דשערי דאריך ודז"א, צריכין אנו ע"י כוונתינו במצות ציצית, שיושלכו ויהיו נתלים דרך העורף מאחוריהם, כ"א ח"ו יומשכו דרך פניהם, לא היה משגיח ומסתכל לא אריך בז"א, ולא ז"א בנוקבא, וע"י מעשינו בלבישת הטלית, הם נמשכים דרך אחוריים ולא דרך הפנים, ועי"כ מסתכל אריך בז"א, וזה נקרא ציץ, לשון זכר, שע"י שנשלך ונתלה ההוא קוצא דשערי דרך אחוריו, יכול א"א להסתכל בפני ז"א שהוא זכר. וכן ע"י השלכת הציצית של קוצי דשערי דרך אחוריו, יכול הז"א להסתכל בפני נוקבא. וזהו ציצית לשון נקבה. הרי נתבאר ב' הטעמים:

ונחזור עתה אל הענין, כי הנה נתבאר אצלינו בענין האורות והמקיפים, כי יש ב' מקיפים אל ז"א, הא' הוא מקיף החיצון העליון מכולם, שמעולם לא נכנס בפנים תוך ז"א, אלא נשאר בחוץ, ומקיף לכל כללות ז"א, והב', הוא מקיף יותר קטן ממנו, שאחר שנכנס אור הפנימי תוך ז"א, חוזר ובוקע, ועולה מאור המוחין הפנימים למעלה, בבחי' שערות הראש, ושם הם בבחי' א"מ חוזר, בג"ר שבו לבד, שהוא מקום הראש. (ז) ונמצא, שכל מה שיש בפנים, שהם ג' מוחין פנימים, ג"כ עד"ז ממש בחוץ בבחי' א"מ חוזר, והם בחי' שערות הראש כנזכר. ונמצא, כי זה א"מ של שערות הראש, הוא מקיף פנימי שברישא דז"א בלבד, ואלו הם בחי' הציצית של הטלית כמ"ש ב"ה. אמנם הטלית עצמו, הוא אור מקיף עליו, והוא אור יותר חיצון ממנו, והוא יותר גדול ממנו, והוא מקיף לכל כללות ז"א כולו:

הגהה (ז) נלע"ד נתן - שכח המקיף נקרא יחידה. והמקיף הב' נקרא חיה. וע"ש בדרוש המקיפים:

אמנם התפילין, הם מקיפים אחרים, שמן הכאות או"מ הפנימי דאריך, הנקרא קוצי דשערי, המכה בעורף ז"א, גורם שיוצא אור המוחין הפנימים לחוץ, ובוקע במצח דז"א דרך יושר, ובולט אור המוחין במצח, ונעשה שם א"מ באופן אחר, אמנם אינו המקיף של הציצית שהם בחי' אור השערות. ובדרוש התפילין יתבאר כל זה בע"ה. והנה ביארנו,

איך הטלית הוא מקיף חיצון כולל כל ז"א. אך הציצית, הם מקיפים הפנימים, שהם השערות, שאינם מקיפים רק הג"ר לבד:

וצריך עתה לבאר, שהרי אמרנו לעיל שהציצית נמשכים עד החזה, דרך האחור, עד רישא דנוקבא. והענין, כי ג' בחינות יש בזה הא"מ של השערות הנזכר. ולכן נבאר כאן ענינם, דע, כי במוחין הפנימים, יש ג' בחינות, והם - מוחין של עיבור, ויניקה, וגדלות. וכבר נודע, כי המוחין של עיבור ויניקה, הם שמות של אלהי"ם. אבל המוחין דגדלות הם הויות. ונודע, כי בבוא המוחין דגדלות, אז נדחין המוחין דקטנות למטה בגוף, אבל עכ"ז הארתם עולה מלמטה למעלה, מתוך הגוף למעלה על הראש בבחי' שערות, והנה מג' מיני מוחין אלו, יוצאין ג' מיני שערות, והם - שערות ממוחין דגדלות, ונימין שעיעין יתיר, ממוחין דיניקה. וקוצין תקיפין, ממוחין דעיבור. ולהיות כי המוחין דגדלות, הם הויות דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שבכל הוי"ה יש בו י' אותיות, לכן נקרא שער, שהם אותיות עשר. וגם לפי שהוא כנגד י' ראשונה שבהוי"ה:

והנה הקוצין היוצאין ממוחין דעיבור, הם קודמין לצאת, טרם כל השאר, והם הולכים וגדלים מעט מעט, עד ביאת המוחין דגדלות, ואז הם גדולים כל צרכם, ומגיעים למטה עד רישא דנוקבא כנגד החזה כנ"ל, ואלו הם בחי' הציצית כנ"ל. ואמנם הנימין יוצאין אחר כך בזמן היניקה, ולכן אינם גדולים כ"כ כמו הקוצין של העיבור, ואינם מתפשטין רק עד ראש של לאה, כנגד הגרון דז"א, כי שם התחלת רישא דלאה. והנה הנימין הם שערות יותר קצרים, והם גדלים בתוך שערות הארוכות, הנקראות קוצין. ואמנם השערות הם יותר קטנים, והם גדלים באמצע בתוך הנימים, והם יוצאים באחרונה ממוחין דגדלות, וע"כ הם קצרים יותר מכולם, ואלו אינם מתפשטים רק הם עומדים בגולגלתא וברישא דז"א עצמו לצורך עצמן. וע"כ אלו השערות היוצאים ממוחין דגדלות, אינם כפופים ונמשכים לצד מטה, אמנם הם זקופים למעלה בגולגלתא, כדי להאיר בבחי' א"מ אל רישא עצמה דז"א, ואלו היו כפופים היו אורם יורד למטה מהגולגלתא, ולא היו מאירין בהגולגולת עצמה דז"א. אבל הקוצין והנימין, שהם להאיר לרישא דלאה ורחל, הם כפופים ויורדים ונמשכים למטה, עד רישא דלאה ורחל כנ"ל. גם יש בחי' אחרת, והוא, שהקוצין הם ממוח החכמה, והנימין הם ממוח הבינה, והשערות ממוח הדעת. לכן נימא גימטריא ס"ג ול"ז, שהוא מילוי ס"ג שהוא בבינה כנודע, ואיני זוכר היטב ענין זה ולכן לא אאריך בו:

ונחזור אל הנ"ל, כי ענין הציצית, הם עצמן בחי' הקוצין היוצאין מן המוחין הפנימים של הקטנות דעיבור של ז"א, והם ד' מוחין, וכנגדן ד' ציצית. ולהיותן הם מתחברים ארבעתן

יחד דרך אחורי ז"א כנ"ל, לכן נקרא חד קוצי דשערי בלבד, והבן זה מאוד, אם לבחי' ז"א, אם לבחי' א"א. ובזה תבין הטעם למה משימין הטלית בראש, קודם הנחת תפילין, כנזכר בזהר פעמים הרבה. והענין הוא, מפני שהתפילין הם ממוחין דגדלות, ואלו הם ממוחין דעיבור שקדמו למוחין דגדלות. (א):

הגהה (א) צמח - והנה בר"מ ובתיקונים אמרו, כי לבושי נשמה, נעשים ע"י טלית ותפילין, ב' מלבושי עור וצמר, וזהו שמלתו לעורו, לכן צריך ללבוש טלית קודם, שהוא רמז במלת שמלתו. ואחר כך תפילין, שהוא רמוז במלת לעורו:

וא"ת, למה אין הקטן מחויב להתעטף בציצית, כיון שכל עיקר הציצית הם ממוחין דעיבור. אך יתורץ עם הנ"ל, כי אין אותם קוצין ארוכים מגיעין עד רישא דנוקבא, עד שיצאו מוחין דגדלות, ועיקר כוונת הציצית הוא בעבור הנוקבא כמ"ש בע"ה, ע"כ הקטן פטור מן הציצית:

והנה כיון שזה המקיף שהם הציצית, הוא מובלע ונתון תוך המקיף הגדול שהוא הטלית, ועוד לפי שאור הטלית שהוא המקיף הגדול, הוא אור גדול מאד, אע"פ שאינו מושג אלינו כנ"ל, שע"כ אין קדושה בטלית, אבל עכ"ז הוא בעצמו למעלה אורו גדול מאד וע"כ לשני סיבות אלו, אין הציצית ניכרין ונגלין, אלא בסיום הטלית מהחזה ולמטה, כנזכר למטה, כי משם ואילך אין שם בחי' טלית בד' כנפות ואינן דבר בפ"ע. עוד ט"א, כי כבר ביארנו, כי כל א"מ הוא ממש עד המוחין שבפנים, וכמו שבפנימית אין האורות נגלים אלא מהחזה ולמטה, ששם הוא סיום יסוד דאמא הפנימית המתלבש תוך ז"א, לכן עד שם אין כח באורות לבקוע ולצאת לחוץ להאיר בשערות, לכן אינן מתגלין עד למטה במקום גילוי האורות:

ועוד, כי עד שם היו השערות שחורות כעורב, כנזכר באדרא, כי שערות דזעיר אנפין אוכמא, ושל נוקבא ארגמן. ולהיות כי החסדים עדיין לא נתגלו בפנים, לכן לא הלבינו השערות בחוץ. אבל בסיום החזה, ששם מתגלים החסדים, וגם כי שם יסוד אבא, מתגלין ויוצאין כל אלו האורות לחוץ, ומלבינים השערות, ועל ידו מתגלים השערות שהם הציצית. ולטעם זה הדין הוא, שיהיו הציצית לבנים:

נמצא, כי אע"פ שהטלית הוא המקיף לכל ההתפשטות דזעיר אנפין, על כל זה, כיון שאין אנו יכולין להשיג אורו, ואינו ניכר רק היכר בעלמא, אך הציצית נעלמים בו לטעם הנ"ל, אבל בהגיע אל החזה אז מתגלין הציצית, ולכך אין צורך שיגיע הטלית רק עד החזה, שהוא הרוב. וז"ש בגמרא, עד שיכסה ראשו ורובו של קטן. כי הציצית האלו הם ממוחין דקטנות כנ"ל. ועד החזה הוא הרוב, כי הרי יש למעלה כח"ב ח"ג, ועוד שליש

ת"ת שהוא עד החזה, נמצא שהוא הרוב, לכן צריך שהטלית יהיה רחב כשיעור שיגיע רחבו עד החזה של אדם:

ונלע"ד ששמעתי, כי טלית גימטריא י"פ מ"ה, יען הוא מקיף לכל הי"ס דז"א, והדבר הוא אצלי מסופק. והנה נתבאר לעיל, כי הטלית הוא המקיף לכל הז"א, עד סיום היסוד שלו. גם נודע, כי ג' גבורות התחתונים שביסוד דז"א, הם בלבד ממותקות, וע"כ אין רשאי להטיל ציצית בטלית, רק עד שירחיק ג' אצבעות ולא יותר מסיום הכנף ולמעלה, לפי שלמעלה מזה המקום, אעפ"י שיש גילוי להחסדים, עכ"ז לא ימתקו הגבורות, ע"כ אין הציצית מתגלים בטלית רק בג' אצבעות התחתונים, שהם ג' גבורות הנמתקות. ומה שנקרא בלשון אצבעות הוא, כמו שנתבאר, כי החו"ג הם הזרועות של א"א, ואצבעות הימין הם החסדים. וה' אצבעות השמאל הם הגבורות:

גם לא יפחות מקשר אגודל, והוא חצי אצבע. והטעם, לפי שכבר נתבאר סדר התפשטות הה' אצבעות, שהם - גודל, אצבע, אמה, קמיצה, זרת. והם נחלקו בה' ספירות, ח"ג תנ"ה. והנה כשחוזרין החסדים לעלות מן היסוד למעלה להגדיל ז"א, אז מסתלקין ההארת והמיתוק של הגבורות אשר שם, אמנם אינן שוין, כי הגבורה שבגבורה כולה אובדת המיתוק, וגבורה שבת"ת, כולה ממותקת, לפי שכשעולין החסדים ממתיקין חג"ת, נמצא ת"ת ממותק ב"פ כנזכר במקומו. לכן יש בכולו כח המיתוק. אמנם גבורה שבחסד, ממותק חציו לבד, לפי שהוא ממוצע, כיון שהוא בחי' גבורה נשאר חציו התחתון בלתי מיתוק, לפי שהוא רחוק מן החסדים אחר עלייתן. אבל להיות גבורה של החסד, וגם לסבה שכבר נמתק מתחלה, לכן נשאר חציו ממותק. לכן כאשר אנו משערין לידע כמה הוא ממתק הגבורה, בגבורה של החסד שהוא ממוצע מכולם, וחציו הוא הממותק, לכן אנו משערין בו, שלא ירחיק מקשר גודל, כי אין בגודל רק ב' קשרים, וחצי גודל הוא קשר א'. וע"כ אין רשאי להטיל הציצית רק למעלה מקשר גודל, ולמטה מג' אצבעות. ואע"פ שג' אצבעות אלו, הם ת"ת נצח הוד, שהם אמה קמיצה זרת, על כל זה, כולם נקראות אצבעות, ע"ש אצבע, שהוא גבורה שבגבורה, כי כולם הם גבורות:

והטעם שאנו מודדין הג' אצבעות ברוחב זה על גב זה, אך הקשר גודל אנו מודדין אותו לארכו זקוף. הענין הוא, כי הגבורות ירדו תחלה ליסוד, ואח"כ יורדין הג' חסדים מגולים למתקם, וכשהם יורדין, יורדין א' לא', ולא בדרך קוין, ואע"פ שהגבורות הם עומדין בדרך קוין, עכ"ז החסדים יורדין א' לא', ולכן שיעור ג' אצבעות, הם ברוחב זעג"ז, להורות מיתוק דרך ירידה. אבל כשהם דרך עליה, אז כולן עולין דרך קו האמצעי ואין מגיעין לא בנצח קו ימין, ולא בהוד קו שמאל. והטעם, לפי שאם היו מתפשטים דרך קוים, היו

מאירים גם כן בב' הגבורות של נ"ה פעם שנית דרך עליה, והיה מתמעט אור החסדים העולים, ולכן אינם עולים אלא דרך קו אמצעי לבד. אך בהגיעם אל ב' גבורות עליונות שעדיין לא נמתקו, אז מתפשטים בדרך קוים כדי למתקם. נמצא, כי אין מי שימתק ב"פ בעליה ובירידה, רק הת"ת לבדו. וגם נמצא כי דרך עליה אינו עולה זעג"ז, אלא דרך קו אמצעי ישר מעומד, ואינו עולה זעג"ז מן ההוד לנצח, ומן הנצח לת"ת, ואח"כ לב' עליונות, שא"כ גם עתה היה ראוי למדוד זו עג"ז. אך להיותו עולה דרך קו אמצעי מעומד, לכן הגודל הוא זקוף, ובו אנו מודדין קשר אגודל. ואע"פ שהוא עולה דרך קו האמצעי, ולא דרך גודל, כבר בארתי הטעם, לפי שאנו לוקחים המיצוע שהוא החסד כנ"ל:

והנה המלכות היתה תחלה אחורי ז"א כנודע ולכן צריך להתעטף בעת עטיפת הציצית כעטיפת ישמעאלים, והוא לכרוך ב' הציצית הימניות, ולהשליכם לאחור דרך כתף השמאלי, כדי שיגיע אל רישא דנוקבא העומדת באחור בצד שמאל, כנודע כי נוקבא בשמאלא אחיזתה, שהם הגבורות. וב' האחרות ישארו דרך פנים אל האדם. והטעם הוא, כי הנה נתבאר לעיל, כי ד' ציצית יוצאין מד' מוחין דקטנות, והנה ב' מהם שהם החו"ג של הדעת, הם אלו בלבד שנוטלת המלכות בהיותה באחור, אבל כשחוזרת פב"פ אז לוקחת גם הב' ציצית אחרים שעומדים דרך הפנים כנזכר, שהם חו"ב. ואע"פ שקוצי דשערי הנ"ל, הוא בד' מוחין כולם, וכולם הם נמשכין דרך האחור כנ"ל, עכ"ז כיון שהם מובלעים תוך א"מ שהוא הטלית, הנה הא"מ הנזכר, מוליך ב' הציצית האלו דרך היקף מבחוץ סביב הז"א, ומוליכן בפני זעיר אנפין, ונשארין שם:

גם יש מציאות אחר, והוא, להיות מקום גילוי הציצית במקום החסדים המגולים, לכן בוקע האור שלהם דרך קו אמצעי של ז"א, ועובר בתוך גופא של ז"א, ויוצאים אל הפנים. וגם יש מציאות אחר, והוא, כי מציאות הנזכר נחלק לב', והוא, כי הנה יסוד החכמה הוא באמצע הגוף, ויש ג"כ חלק אור הציצית שבוקע בתוכו, ויש שמקיף את היסוד דאבא, ויוצא דרך פנים דז"א. והרי הם ב' בחי' וכולם נמצאות ביחד. ועל הבחי' המקפת וסובבת, נאמר תוחלת ממושכה מחלה לב. ועל העוברת דרך יסוד אבא בעצמו, נאמר ועץ חיים תאוה באה. וע"כ, כאשר אנו מגיעים לשמע ישראל, אנו מקבצים הד' ציצית, ונוטלין ביד, ומשימין אותן בחזה, להורות כי עתה יומשכו המוחין והחסדים בק"ש, ויאירו כולם בבחי' פנים, ע"כ מלקוטי החברים:

ודע, כי כמו שיש בחי' ציצית דז"א והם יוצאין מן המוחין של עיבור ראשון, והם הנקראים קוצין, הנה ג"כ יש בחינת ציצית ברישא דיעקב. אמנם ז"א יש לו ב' נשים מאחוריו, שהם לאה ורחל, וצריך ג' בחי' שער, א' לעצמו, והם דגדלות. וב' ללאה, והם

דיניקה. והג' לרחל והם דעיבור. אבל ליעקב, שאין לו רק אשה אחת, שהם דור המדבר, כמבואר אצלינו במקום אחר, אין לו רק ב' מיני שערות, א' לעצמו, וא' לנוקבא דיליה הנזכר, באופן שיש ב' מיני ציצית, א' בטלית דז"א, ואחד בטלית דיעקב:

פרק ד

הנה נתבאר לעיל ענין הציצית, שהם אור חוזר וא"מ, שהם השערות אשר ברישא דז"א. עתה יתבאר דרוש זה פעם אחרת, ששמעתי ממורי זלה"ה, וצ"ע לקשרו עם זה הדרוש הנ"ל. וזה עניינם - הנה נתבאר אצלינו, כי יש בז"א ב' מיני מוחין, א' מצד אבא, וא' מצד אמא. והמוחין שמצד אבא, מלובשים בנה"י דאבא, ומוחין שמצד אמא מלובשין בנה"י דאמא. ונדבר עתה של ו"ק הנכנסין בשעת ק"ש, כמבואר במקומו, שאח"כ בגדלות נשארין אלו בסוד מוחין לחג"ת דז"א, ובאים לו מוחין אחרים אל ג"ר, ובכל בחי' מאלו הב' בחי', שהם מוחי אבא ומוחי אמא, יש ד' מוחין, והם - חו"ב, ודעת כלול מחו"ג. וגם כל מוח כלול מכל הד', נמצא שמוח חכמה מצד אבא, הם ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהוא חו"ב חו"ג. ומוח בינה מצד אבא, הם ד' הויות של ג' אותיות הראשונים שהם יה"ו לבד בכל הוי"ה מהן, והם ע"ד הנ"ל, ממולאים בדרך ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והם ג' אותיות יה"ו:

ומוח החסד של אבא, כלול מד' מוחין ג"כ, והם ד' שמות של אהו"ה. ומוח הגבורה של אבא כלול מד' שמות של אהו"ה ג"כ. אבל המוחין דאמא, הם ג"כ כלול כל א' מד' מוחין, אלא ששמותיהם הם באופן אחר, והוא, כי מוח חכמה דאמא, הם ד' שמות אהי"ה, ב' דיודי"ן, וא' אלפי"ן, וא' דההי"ן. ומוח בינה דאמא, הם ד' שמות אה"י, ממולאים ע"ד הנ"ל. ומוח החסדים של אמא, הם ד' שמות אה"ו. ומוח הגבורה דאמא הם ד' שמות אה"ו ג"כ:

הגהה (א) בכוונת מדוייקים וז"ל - אמנם החו"ג, כיון שאינם מוחין עצמן, רק מכריעים, לכן אינן לא הוי"ה לא אהי"ה, כי אין הוי"ה ואהי"ה אלא בחו"ב, אך בחו"ג בין משל אבא ובין משל אמא, אינו רק שם א' לבד, והוא שם אהו"ה. אך ההפרש שבין אבא לאמא, כי באבא אהו"ה בד' אותיות, אך חו"ג של אמא, אינו רק ג' אותיות:

ושם נתבאר בדרוש ק"ש, כי כשמתלבשין אלו המוחין כולם תוך הנה"י דאבא, או דאמא, הם מתערבין, ונכנס מוח בינה דאבא הכלול מד' שמות יה"ו בנצח אמא, ונקרא חכמה דאמא. ומוח בינה דאמא, בהוד דאמא ונעשה בינה דאמא. וגבורות אבא, נעשה חסד דאמא, וגבורות דאמא, נעשו גבורה דאמא. וב' מוחין אלו, ביסוד דאמא. וכן עד"ז במוחין דאבא, כי חכמה שלו נקרא חכמה דאבא. וחכמה דאמא, נקרא בינה דאבא. וחסדים

שלו, נקרא חסדים דאבא. וחסדים של אמא, נקרא גבורות דאבא, וכל אלו הד' בחי', נתלבשו בנה"י שלו, ונקרא מוחין דאבא:

ועתה נבאר כוונת הציצית, דע, כי מן המוחין דאבא הנ"ל של ו"ק המלובשים בנה"י דאבא, מהם היה בחי' ציץ של כ"ג כנ"ל. אבל מן המוחין דאמא, מבחי' ו"ק המלובשים בנה"י דאמא כנ"ל, ואלו הם בחינת ציצית, מהם יוצאין ב' מיני ציצית, הא' הוא ד' ציצית מן מוח חכמה דאמא, שהוא בינה דאבא כנ"ל, ואלו הם בחי' הציצית, שהיו נוהגין בזמן שבהמ"ק היה קיים, שהיה כל הציצית מן ז' חוטין לבנים, וחוט א' היה תכלת. אבל לאחר החורבן, הם הכל חוטי לבנים, ואין לנו תכלת, לפי שכל הציצית הד' של אח"כ, הם בחי' ד' מוחין דבינה דאמא, ואין שם תכלת כמ"ש. וא"צ להזכירך עוד, כי כל אלו הציצית אינם ממוחין הפנימים עצמן, אלא הם עור שערות הראש, מבחי' מקיפין. והם יוצאין מן המוחין פנימים עצמן, דרך שערות כנ"ל, וכנגד כל מה שיש בפנים, יש במקיפים, וזכור זה ואל תטעה בזה. והנה למטה יתבאר, כי אעפ"י שהציצית שאנו נוהגין עתה לאחר החורבן, הם היוצאים ממוח בינה דאמא לבד, עכ"ז ודאי, שאין אור ד' ציצית במוח דחכמה דאמא שהוא בינה דאבא, נמנע מלצאת שם למעלה, אלא שאין הדבר נעשה על ידינו. אמנם יוצא הוא בהתלבשות תוך ציצית בינה דאמא. גם יתבאר למטה, ענין ב' מוחין האחרים, שהם חו"ג דאמא. אך אינם יוצאים ב' מיני ציצית אחרים מהם, רק שהם נכללין באלו הב' מוחין העליונים: (ב)

הגהה (ב) נלע"ד נתן - מפני זה צ"ל להתעטף בציצית, שהוא אותן ציצית הידועים שיש בהם תכלת גם כן, אבל לא על ידינו, ע"כ מהר"ן זלה"ה:

ונחזור לענין, כי יש ד' ציצית, מן מוח חכמה דאמא, שהוא בינה דאבא כנ"ל, והם הנקרא ציצית דתכלת. ויש ד' ציצית ממוח בינה דאמא, והם נקראים ציצית דלבן. ונבאר עתה, ענין ד' הציצית דתכלת. והענין, כי הנה נת"ל, שהם יוצאין ממוח חכמה דאמא, שאינו אלא בינה דאבא כנ"ל, והיא כלולה מד' מוחין, שהם ד' שמות יה"ו, מלואים בדרך ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ואם תמנה מספר אותיותיהן, הם ל"א אותיות בלבד. כי כל א' מהם, יש בו ח' אותיות, כנגד ח' חוטים, שיש בכל ציצית מהן. אך הד' שהוא יה"ו דב"ן, אינו בו רק ז' אותיות לבד, וע"כ כדי להשלים החוט הח' של הציצית הד', צריך לעשותו תכלת:

והענין הוא, כי בחי' התכלת, היא לעולם במלכות, שהוא בחי' ה' אחרונה, שהיתה חסירה בשם יה"ו. וכדי להשלים הל"ב חוטין, אנו צריכין לקחת את המלכות של יה"ו הד', ולחברו עמהן, כדי שישלים הל"ב חוטין, ויהיו ח' חוטין בכל שם יה"ו, שהוא ציצית א':

אמנם לפי זה, יש קושיא, שאם כן היה מספיק שיהיה ל"א חוטין לבנים, וא' לבדו של תכלת. ואינו כן, אלא שבכל הד' ציצית יש חוט א' של תכלת, וז' חוטין לבנים. אך הענין הוא, כי בשם יה"ו האחרון של ב"ן, שהוא במילוי ההי"ן, וכל מילוי ההי"ן הוא במלכות, לכן בזה השם יה"ו הד', שהוא בחי' המלכות, אנו לוקחין המלכות שבה היא בעצמה, להשלים המספר. אבל הג' ציצית האחרים שהם ע"ב ס"ג מ"ה, והם זכרים, וכל א' יש בו ח' חוטין שלימות, אין אנו לוקחין שם את המלכות עצמה שבהם, אלא ע"ד רמז לבד, לכן יש תכלת בכולם. אבל בחי' המלכות המשלמת באמיתת המספר ל"ב חוטין, אינה היא אלא בכנף הד', שהיא נוקבא כנ"ל:

אמנם כבר נתבאר לעיל, שכל שם מאלו הד' שמות יה"ו שבמוח חכמה דאמא, אינו אלא רק מג' אותיות לבד, ואם נצרף המלכות שהיא ה' אחרונה שבשם האחרון כנ"ל, יהיה הוא מד' אותיות גמורים, והרי נתבאר שאינו כן, (ר"ל שלא יש אלא יה"ו בלבד) אבל הענין הוא, כי אפילו בזה הכנף הד', אין אנו לוקחין המלכות עצמה לטעם הנ"ל, אבל מה שאנו לוקחין ממנה, הוא בחי' המילוי שלה לבד. והענין, כי הנה מן הה' אחרונה של שם, שהיא דמות המלכות כנודע, יוצא הוי"ה אחרת במילוי ההי"ן כנודע, והנה מילוי דמילוי הוי"ה זו, הם כ"ג אותיות, כזה - יו"ד וא"ו דל"ת, ה"ה ה"ה, וא"ו וא"ו, ה"ה ה"ה. כמנין חוט, וזהו ענין חוט שחסר שם בכנף הד', שאנו משלימין אותו ע"י המילוי הזה, שהוא גימטריא חוט. אמנם החוט זה, נזכר בתורה בלשון פתיל תכלת, והוא רומז כי המלכות הזאת הנרמזת בתכלת, גם היא כלולה מיו"ד, והם י' הויות כולם במילוי ההי"ן, והם גימטריא פתיל. הרי נתבאר ענין התכלת מה ענינו:

ויתורץ בזה, מה שמצינו מדרשים חלוקים בזוהר, כי בתיקונים אמרו, שהתכלת הוא בחי' החכמה גוון ספיר. ובזוהר אמרו, כי התכלת היא המלכות. גם אמרו במ"א, שהיא בינה. וג' מקומות אלו הם אמיתים, כי הנה בחי' המלכות של בינה דאבא, הנקראת חכמה דאמא, והמוח הזה נקרא עתה מוח דחכמה דאמא כנ"ל. והנה כנגד ט"ל אותיות, שיש בד' שמות דהוי"ה, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, יש ט"ל כריכות בכל ציצית, שהם י"ג חוליות, כנ"ל בסדר אופן עשית הציצית. והנה הארבע ציצית שאנו נוהגין אחר החורבן, היוצאים מכללות הד' מוחין אשר במוח הבינה דאימא והם ד' שמות אהי"ה כנ"ל במילואיהן, ובכל א' מהם יש ח' אותיות המילוי, שהם ד' ציצית, ובכל א' ח' חוטין שלימים וכולם לבנים, כי א"צ לחבר עמהם את התכלת, שהוא בחינת המלכות ע"ד שנתבאר לעיל, ולכן אין תכלת נוהג בזמן הזה:

ובזה תבין מ"ש בגמרא התכלת אינו מעכב את הלבן, והלבן אינו מעכב את התכלת. נמצא כי כל א' וא' מהם היא מצוה בפ"ע. וקשה, כיון שאין תכלת, למה אין אנחנו פטורין מן הציצית לגמרי, אך הענין כמש"ל, כי כל בחי' מהם הוא דבר בפ"ע ומצוה בפ"ע. כי אלו הם של מוח חכמה דאמא ואלו הם של מוח דבינה דאמא, וכולם לבנים ל"ב חוטין ואין צריך אל התכלת להשלים מספרם:

ועתה נבאר ענין הב' מוחין אחרים, שהם חו"ג, הנקרא דעת דאמא. והנה אין ציצית בפ"ע יוצאין מהם, אמנם הם נכללין למעלה. וזהו הטעם שצריך שיהיו חוטי ציצית כפולין לב', ושזורין, והוא מעכב מן הדין, והם רומזים אל החו"ג, שאינם נמשכים למוחין בפ"ע, רק הם נכללין בהם למעלה, ולכן הם כפולים ושזורים להורות שהחו"ג נכללין בהם. וזהו הענין שמעתי בתחלה ממורי זלה"ה, וקשיא לי טובא, כי הרי החסדים לבד הם ל"ב חוטין, כנגד ל"ב אותיות, שיש בד' שמות ממולאים. וכן הגבורות לבדן הם בחי' ל"ב חוטים ואיך כל הס"ד, יהיו כלולים בל"ב חוטין לבדם של מוח הבינה. ואחר כך זכרתי שאמר לי מורי זלה"ה, שהחסדים היו נכללין בחכמה, והגבורה בבינה. ובזה נ"ל כי הכל מבואר, והוא, כי הד' ציצית דתכלת שמצד חכמה של אמא כנ"ל, גם הם שזורים, וא"כ ל"ב חוטין דמוח החסדים הם נכללין בהם, אבל הל"ב חוטין דגבורות לבד, הם הנכללין בד' ציצית דלבן, דמוח דבינה דאמא, שהם שזורים וכפולים ג"כ:

גם זכרתי עוד אח"כ שאמר לי מורי ז"ל, כי הנה נתבאר כי בד' ציצית היוצאין מן מוח חכמה דאמא, אין בהם אלא ל"א חוטין בלבד, ועם שזירתן שהם ל"ב נשלמו. והענין הוא עם הנ"ל, כי החוטין השזורין, הם הוראות כלולות ל"ב חוטין של החסדים עמהם, וכיון שאלו החוטין של החסדים הם שלימים, גם הל"א חוטין העליונים, יושלמו לל"ב על ידי אלו. (ב) נמצא, כי צריך ב' דברים - הא' הוא, ע"י שלמות אלו החוטין של החסדים. והב' היא ע"י התכלת כנ"ל, ואם לא היתה בחינת שזורה המשלמת, לא היינו יכולים להשלים ע"י התכלת, כיון שאין שם בחי' כנ"ל, שאינם רק שמות של ג' אותיות יה"ו:

הגהה (ב) מהרנ"ש - נלע"ד, שכאשר תכתוב ציצית במילואו, צד"י יו"ד צד"י יו"ד תי"ו, המילואו לבד גימטריא ס"ד, להורות שצריך החוטין של ציצית ל"ב, והם שזורין, הרי ס"ד חוטין, יש בציצית. ע"כ:

ענין הציצית וכבר נתבאר לעיל, בענין היותם ח' חוטין, לפי שהציצית הם שערות הבאים ממוחין דקטנות, ויסוד דאבא יש בו ב' אלהים, שהם ד', וכנגדן יצאו. (ג) נלע"ד, שהם ד' מוחין מצד אבא בנה"י שבו, וכן הם ד' אחרים באמא:

(ג) צמח - ונ"ל, כי מפני שמתלבשין ד' של אבא בתוך ד' של אמא כנ"ל, לכן אנו עושים ד' חוטים כפולים שהם ח'. גם אמר שם, כי ד' מוחין אבא הם, וכל א' כלול מד', הרי י"ו. וכן הד' מוחין דאמא, כל א' כלול מד', הרי י"ו, ואלו מנין ל"ב חוטין:

בענין השערות הנ"ל שבז"א, יש בהם ג' בחי' שבהם קוצין ממוח הדעת, וזהו קווצותיו תלתלים, כי קוצין הם יו"ד אלהים, ה' דחסדים וה' דגבורות. וכן דקטנות, והם גימטריא ת"ל ת"ל, ועם ג' אותיותיהן, הרי הכל גימטריא תלתלים. ונודע כי יוד אלו הם בדעת, ונקרא קווצותיו. והנימין, ממוח בינה. והשערות, ממוח חכמה. (ד):

(ד) הגהה: הנה הציצית, צריך שיהא בה - חוליות, קשרים, כריכות. וסימנם, חק"ך, עם חי חוליות, עם הקשרים, וד' כנפות, גימטריא כנף. כי כל כנף י"ג חוליות, וחמשה קשרים הרי ח"י, וז"ס כנף, ר"ל כמנין כנף יש בין הכל, וזהו דרך כלל. אבל דרך פרט, בכל כנף ט"ל כריכות, ד"פ ט"ל כריכות, הם קנ"ו, כמספר יוסף. וס' גודלים יש בכל הכנפות, כי ג' קשר אגודל בכל כנף, וי"ב גודלים בכל ציצית, שליש גדיל, וב' שלישי ענף, הרי ט"ו בכל כנף, וד"פ ט"ו הם ס'. וז"ס הנה בנך יוסף בא אליך, כמנין הנ"ה גודלים, וכמנין בנ"ך חוליות וקשרים, ויוסף חשבון כל (במצת שמורים כתב וז"ל הרי ב"ן חוליות וכ' קשרים בכל הכנפות, הרי כמנין בנ"ך עכ"ל) הכריכות יחד, ט"ל בכל כנף, והחוטין הם ל"ב והם שזורין, הרי ס"ד, כמנין בא אליך, והכל רמז לייעקב:

ודע, כי יוסף בו ס' גבורות סביב, והם מסבבים למלכות שהיא מטתו, שנאמר ששים גבורים סביב לה. וג"כ עוד סוד, בנ"ך גי' ע"ב, הוא חסד המתגלה בפום אמה, והוא י"ח בכל כנף, בסוד ט"ט דמטטרו"ן, שהוא שדי, וד' ציצית שהם כנגד ד' חיות המרכבה, דכתיב והחיות רצוא ושוב, גימטריא שדי. וכנגדן הוא אור שבא בתוכם, והוא ד"פ יה"ו, שהם מוחין של ו"ק, וכל א' יש בו ח"י אותיות, בסוד ו' צירופים, והם בסוד ע"ב ד"פ ח"י. וגם סוד ח"י אלף עולמות סביב הכסא, ומילוי כ"א עולה ט"ל, וד"פ ט"ל עולה יוסף כנ"ל, וזהו "הנה "בנך "יוסף, ור"ת הוא י"ז גימטריא גי"ד, והכולל הוא ח"י, לזה בן ח"י לחופה, כי נשלם לו עת הזיווג. ועיין בנע"ח זוהר פרשת בראשית בדרוש המתחלת יש ב' חללים:

פרק ה

ונחזור לבאר מה שכתבתי לעיל, כי האמת הוא, שבזמן הזה אחר החורבן, אין בנו כח להטיל תכלת, כי אין אנו משיגין רק עד מוח בינה דאמא. אמנם ודאי הוא, שאין אור עליון ההוא דמוח חכמה נמנע מלצאת, רק שאינו יוצא ע"י מעשינו, אבל ודאי הוא שהוא יוצא, בהתלבשות תוך ציצית מוח בינה, וא"כ מוכרח הוא שיהיו רומזים ציצית חכמה דאימא, בציצית בינה דאמא:

והענין הוא, כי אם נחבר ד' שמות יה"ו הממולאים שבמוח חכמה, עם ד' שמות אה"י, הממולאים שבמוח בינה, יהיה הכל כמנין שנות חיים. וז"ס, ויוסיפו לך שנות חיים, כי כבר ביארתי לך, שהמוחין דז"א נקראו חיי המלך, כנזכר בסוד התפילין. ואלו הב' מוחין שהם חו"ב דאמא, נקרא שנות חיים, כנודע כי החו"ב יחד נקראים חיים, משא"כ במוח הג' הנקרא דעת. והנה נודע, כי אין כל האורות של מוחין יוצאין בגילוי תוך ז"א, אלא מהחזה ולמטה, אחר שנשלם ונגמר יסוד אמא, ואז כל האורות עוברין בתוכו, ויוצאין

ממנה לחוץ תוך ז"א בגילוי, ואז היסוד דאמא לוקח קנ"ו אורות לעצמו, שהוא מספר יוסף, שהוא בחי' היסוד, ושאר מספר האותיות של מוחין יוצאין לחוץ בגילוי. והנה אם תסיר קנ"ו מן שנות, ישאר ציצית, וזכור זה, כי כל זה ג"כ בחי' אור מקיף השערות כנ"ל, ואל תטעה, כי בו אנו מדברים כי הם בחי' הציצית הנ"ל:

ודע, כי מה ששמעתי ממורי זלה"ה הוא, שהיסוד לוקח קנ"ו אורות כמנין יוסף, נלע"ד בתחלה ממה שהבנתי בדבריו, שזה הוא היסוד דאמא כנ"ל. ונלע"ד ממה שהבנתי מתוך דבריו והוא יותר אמיתי בעיני, והוא זה, כי זה היסוד הוא ממה שהודעתיך במ"א, כי ישראל מזדווג עם לאה בימי החול בעת המנחה, ואינה מתפשטת רק עד החזה, ושם במקום החזה יש בחי' היסוד, ובו מזדווג ישראל עם לאה וע"ש. (א):

הגהה (א) מהרנ"ש - נלע"ד, שז"ס הנה בנך יוסף בא אליך. הכוונה, אחר שז"א הוא מקבל סוד הטלית והציצית מיסוד בינה הנקרא יוסף כמ"ש בע"ה, אז צריך להניח סוד תפילין, שהם כ"א אזכרות, כמנין ישראל עם ה' אותיות, שנאמר ויתחזק ישראל, ואז ראוי הוא לחיבור, כי כבר יש לו מוחין בשלמות. וז"ש וישב על המטה, שנתיישב על המלכות הנקרא מטה. מכאן רמז שצריך להניח תחלה טלית, ואח"כ תפילין. ע"כ:

נמצא, כי זה היסוד, הוא שלוקח קנ"ו אורות לצורך זיווג לאה, והשאר הם ת"ר אורות כמנין ציצית. ופירוש זה הוא יותר נכון בעיני, לפי שזה היסוד הוא דכר, ונקרא ג"כ יוסף. וגם כי היסוד התחתון עצמו הנקרא יוסף, הוא עולה בכאן לבחי' זיווג, וכמ"ש בזוהר פרשת שלח על ונסכו רביעית ההין, ופרשת פקודי דיוסף איהו לתתא ואיהו לעילא. ועוד שזה היסוד, צריך ליקח קנ"ו אורות לצורך זיווג עם לאה, אבל היסוד דאמא אין צריך ליטלם:

והנה לטעם הנ"ל, שאין האורות מתגלין אלא מהחזה ולמטה, ולכן אין הציצית מתחילין, אלא מן סיום הטלית המסתיים בחזה דז"א, כנ"ל בדרוש הקודם לזה. והנה כיון שאלו האורות של הציצית עוברין דרך יסוד דאמא כנ"ל, ויוצאין בחוץ בגלוי, לכן נקרא הציצית בלשון כנף, כי הנה היסוד של אמא, הוא אהי"ה דההין, והוא גימטריא כנף. וז"ס כנף הארץ, ועיין בדרוש הקודם לזה, שנדרש בפ' זוהר, בענין הציצית. והוא בחי' אחרונה של הנוקבא הנקראת כנף, שהוא אהי"ה דההי"ן, ביסוד שלה. גם אפשר לומר, כי הנה נודע, שבג"ר דאמא הוא אהי"ה דיודי"ן. ובג' אמצעית באלפין. ובג"ת בההי"ן. אמנם בהכנס נה"י דאמא תוך ז"א, אז נעשין פרצוף גמור, ואז הם אהי"ה דיודי"ן בנצח, ודאלפי"ן בהוד, ודההי"ן ביסוד. וא"כ הוא נמצא, כי הד' מוחין לוקחין הארה מלבוש נה"י דאמא אשר להם, והם ד' אהי"ה דההין, והם סוד ד' כנפות הטלית. אעפ"י שביארנו בראשונה, שאין

אהי"ה דההי"ן אלא ביסוד, עכ"ז בעוברים דרך שם, לוקחים כולם הארה משם, וע"כ כל הארבעתן הם בחי' כנ"ף, שהם אהי"ה דההי"ן כנ"ל. נמצא, כי מלבד שהם נקראים ציצית, ע"ש האורות המוחין עצמם, שהם בחי' ציצית כנ"ל. גם בחי' הארה שלוקחין, מלבושים נה"י דאמא, הם ג"כ כמנין ציצית, כי ד"פ כנ"ף, הוא גימטריא ציצית:

והנה אחר צאתם לחוץ, אע"פ שכולם לקחו הארה מאהי"ה דההי"ן כנ"ל, עכ"ז מציאת עצמן לא נתבטלו. והענין הוא, כי הנה נודע שבכללות ד' מוחין דנה"י דאבא, הם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וכללות ד' מוחין דנה"י אמא, הם ד' אהי"ה, ב' ביודי"ן, א' באלפי"ן וא' בההי"ן. ואם כן אלו הד' מוחין היוצאין עתה בבחינת ציצית, שהן מוחין דנה"י אמא, הם בחינת ד' אהי"ה אלו, והם גימטריא תרי"ו. וכאשר תסיר מהם י"ו אותיות העיקרים, שהם אותיות הפשוטות שלהם, ישארו ת"ר, שהם כמנין ציצית, והרי בכמה בחי' נרמזו שם ציצית:

ועתה נבאר, מה נעשה מאלו הי"ו אותיות. והענין, כי אלו הד' ציצית, כבר נתבאר לעיל בדרוש הקודם לזה, שארבעתן הם לרחל, אבל להיותה היא אב"א, אינו לוקחת רק שני ציצית לבד, כנ"ל בסדר העטיפה, שב' ציצית הם דרך פנים דז"א, וב' ציצית הם באחור דז"א, כנ"ל בדרוש הקודם. לזה נמצא כי ב' הציצית דאחור הם לרחל, וב' הציצית שהם לפנים, הם לצורך רישא דיעקב. והנה ב' הציצית של יעקב, הם ב' אהי"ה דיודי"ן העליונים, שהם גימטריא שכ"ב. וב' הציצית של רחל, הם ב' אהי"ה דאלפי"ן ודההי"ן, הם בגימטריא רצ"ד. והנה אם תסיר ח' אותיות הפשוטים מן רצ"ד דרחל, נשאר רפ"ו, והם סוד פסוק פרו ורבו, כי בכח אלו, האשה פרה ורבה, והם בחי' מנצפ"ך שבה, העולה פר"ו עם ה' אותיות והכולל של כל מנצפך. אבל ב' הציצית של יעקב, הם גי' שכ"ב, כי הוא בחי' טפת מ"ד, שבהם נופל לשון שכיבה. ושם תצרף עמהם ח' אותיות פשוטות של ב' אהיה דרחל הנ"ל, וגם ח' אותיות הפשוטות של ב' אהי"ה שלו, יהיו י"ו אותיות הנ"ל, ותחברם עם שכ"ב הנ"ל, יהיו גימטריא וישכב עמה בלילה הוא, כי אלו בחי' שהם מ"ד, ניתנין אליה בעת שכיבתו עמה, וזהו וישכב, ויש כ"ב, נזכר בזוהר. והוא, כי ה' אותיות מנצפ"ך הם ברחל כנ"ל, אבל אלו שביעקב הם כ"ב אותיות הפשוטים, והנה כשחוזרת רחל פב"פ, אז חוזרת היא ולוקחת כל הד' ציצית, כנ"ל בדרוש הקודם לזה. וכבר ביארנו לעיל בציצית דתכלת, ענין ל"ב חוטין, ול"ט כריכות שבהן. אמנם באלו הציצית דלבן, ג"כ יש בהם ל"ב וט"ל כריכות והוא, כי כבר ביארנו, כי כל א' מהם נקרא 'כנף, ע"ש אהי"ה דההי"ן, והנה בשם זה בפשוטו ומילוי ומילוי דמילוי, יש בו ט"ל אותיות, וכנגדן הם ט"ל כריכות בכל ציצית:

מהחברים - ואחר שנכנס לב"ה, ישים טלית גדול בציצית, בין בחול ובין בשבת. ופירוש ציצית, לשון שער, כמו ויקחני בציצית ראשי. וגם כן הוא לשון הבטה והסתכלות, כמו מציץ מן החרכים. והיא סוד הארה העליונה, של ל' דצלם שלמעלה מראש ז"א, והוא א"מ לז"א. פירוש - כי בחול לא יש בז"א רק בחינת צ' דצלם, ולא הל', ונשאר מקיף לו לז"א, וזהו בחינת טלית:

ודע, כי קוצי דשערי דא"א, יורדין עד רישא דז"א. וקוצי דשערי דז"א, יורדין עד רישא דנוקבא להאיר לה. ושערי הם בראש נגד המוח, והם מבפנים, ומכים שם במוחין דיליה, ששם מוחין דאו"א, ומן היוצא ממוחין דאבא, נעשה בו ציץ, וזהו ציץ דכורא, ציצית נוקבא. רמז למ"ש דשערי א"א יורדין לראש ז"א. פי' - ציץ מה שיבא מצלם אבא, וציצית מה שיבא מצלם אמא. פי' - מיסודות של שניהם ששניהם תוך ז"א. ומה שלקח בעצמו ציץ, ומה שיקח לנוקבא ציצית. א"כ נמצא, כי ציץ וציצית מן צ' דצלם שבז"א, צלם אבא וצלם אמא. א"כ הטלית שאנו מתעטפין בו, הוא רמז לא"מ דזעיר אנפין, כי הלא כל המקיפין שהוא מכתר שהוא א"א, יוצא דרך השערות ומקיף לו לעצמו. וכן צלם חכמה, וצלם בינה, סוד המקיפין שלהם הם להם בעצמם, חוץ מבינה הנקרא פום ממלל רברבן, המקיף לז"א בהבל היוצא מפיה לו"ק, נמצא שמקיף ז"א הוא הטלית, שהוא ארוג מכל המקיפים:

וא"ת, אם כן גדולה מצות ציצית ממצות תפילין, וקיימא לן שיורי תשמיש מצוה נזרקין, ושיורי תשמיש קדושה נגנזין. אבל הענין, כי הציצית נקראין תשמישי מצוה, שמאירין אל הנוקבא, הנקראת מצוה, ואע"פ שהטלית לז"א, עיקרו לצורך הציצית, שהוא משמש לשכינה, בסוד תחלת המחשבה סוף מעשה, לפיכך כשאנו מתעטפין, מביאין כל הציצית לצד שמאל ששם השכינה, שמאירין לנוקבא. אך תשמיש קדושה, הם התפילין מאירין לז"א, בסוד המוחין דיליה, הנקרא קדושה. ובזה לא יקשה, כי כפי הנ"ל שהציצית א"מ לז"א, אם כן הוא גדול מתפילין, כי הציצית לצורך נוקבא, והתפילין לצורך זעיר אנפין:

וכבר ידעת, ששערות של א"א לבנים כעמר נקי, ושל ז"א השערות שחורות כעורב, כמ"ש קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, ושל נוקבא השערות אדומים כארגמן, וכמ"ש ודלת ראשך כארגמן, וסימן אש"ל - "אדום, "שחור, "לבן. כי ע"י מדות אברהם, צומחין השערות הנקראים אש"ל. והציצית, הם רמז לשערות, א"כ היו ראוי שיהיו שחורות. וג"כ ראוי לדעת, למה הם ח' חוטין ולא יותר, מאחר שהם רומזים לשערות. וג"כ למה הם הציצית בקצוות היה ראוי שיהיו בראש. אבל כבר ידעת, שהמוחין של ז"א באים

לו מאו"א, ומוחין של אבא ד', ומוחין של אמא ד', הרי ח'. והמוחין של אבא, הם ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וד' יה"ו לבד מהויות הנ"ל. ושל אמא ד' שמות אהי"ה, ב' ביודי"ן וא' באלפי"ן וא' בההי"ן, וד' אהי"ה לבד מאהי"ה הנ"ל כנזכר ביחוד ק"ש, לכן כנגדן ח' חוטין. והשערות למעלה הם שחורות, ואלו השערות נכללין בטלית למטה והם מתלבנים. לפי שלמעלה החסדים הם מכוסים וכשיורדין מהחזה ולמטה, מתגלים החסדים, ונמתקים הדינים, ומתלבנים חוטי הציצית, כנודע כי דינין דדוכרא קשין ברישא ונייחין בסיפא. והוא מטעם זה, כי למטה מתגלים החסדים, ומטעם זה אנו לוקחין הציצית בידים, ומשימין אותם נגד הלב, כי משם מתגלים החסדים ומתלבנים ומתמתקים השערות כנ"ל:

והטעם שהם לבנים, מפני כי להיות כי שערות אלו הם שחורות כעורב, להיות באים ממוחין דקטנות שהם אלקי"ם, והם הציצית, לכן אח"כ בבקיעות יסוד בינה, כשנבקע תוך ז"א מבחי' גדלות, אז יוצא אותו הארה לאחורי דז"א, ומתמתקין ומתלבנים השערות דמוחין דקטנות הם הציצית:

והטעם שישים הציצית בכנף, ולא יותר למעלה מג' אצבעות, מפני שהגבורות הם ה', וג' מהם ממותקים לבד ע"י גילוי החסדים, פי' התחתונים של ת"ת נ"ה, והב' שלמעלה של חו"ג, הם בלי מיתוק. והיינו דאמרינן, דינין דדוכרא תקיפין ברישא ונייחין בסופא. לכן לא יותר מג' אצבעות, שלא יפגעו בגבורה הד', שהוא בלא מיתוק. ולא יפחות מקשר אגודל, מפני שנה"י דבינה כשהן נכנסין תוך הז"א, הב' פרקין מהן לבד נכנסין בשעת ק"ש, וכשנבקע יסוד, יורד השפע וחוזר לאחוריו בסוד שערות הראש, וכשחוזר עולה מפרק א' לגמרי, פי' מאלו הב' שנכנסו מפרק הראשון בראש הז"א, ממש לגמרי עולה האור לאחוריו, ומוציא לחוץ קוצותיו תלתלים, ונשאר בלי הארה. ומן פרקין השניים שהוא התחתונים דנה"י דאמא שיורד מראש ז"א, נשאר בהם קצת הארה של רשימו, לכן אנו עושין הנקב בכנף על קשר אגודל, כדי שירד הארה לפחות מהפרק שיש ממנו רשימו בראש ז"א, שאם עושין הנקב בפחות מן גודל, ירד הארה מפרק שאין ממותק כנ"ל, ואין בו הארת מתוק כלל, שהרי עדיין לא הגיע שם שום פרק מנה"י אמא, לכן במקום הזה שיש בו קצת רשימו, שם נקב הציצית, שיהיה בהם קצת הארה. (ה):

הגהה (ה) ונלע"ד חיים, שלא הבין מי שכתב זה לדברי מורי זלה"ה. והטעם מבואר אצלי כתוב בע"ח, וז"ל, ולהיות כי תסתלק הרשימו מאותן פרקים כנ"ל, ולא נשאר כ"א הארת פרק אמצעי לכן לא יפחות מקשר אגודל שהוא פרק אמצעי:

פרק ו

ועתה נבאר כוונת הציצית, הנה נתבאר לעיל שהוא ביצירה. וגם שם ביארנו, שהוא ביצירה דעשיה. ועיין שם ענין ב' טליתות, טלית קטן וטלית גדול. קודם שתברך על הציצית תכוין כוונה זו, להוריד ולחבר תחלה או"א, שהם ב' אותיות י"ה, עם אות ו' שהוא ז"א, ונותנין לו מוחין שהם א"מ של הטלית כנ"ל. אח"כ תחבר אות ו' עם ה' תתאה שהיא רחל, וניתן לה בחי' הציצית, הנוטפין ונתלין עד רישא דילה כנ"ל, ויחוד זה גימטריא ל"ב, שהם ל"ב חוטי הציצית, שהם ל"ב נתיבות החכמה. והם עד"ז - יהווה, גימטריא ל"ב:

ודע, כי ארבעה יחודים יש, בארבע אותיות הוי"ה, וטוב הוא לכוין בהם תמיד, אפילו באמצע היום. והם תיקון למה שחטא אדם בשוגג, או אפילו במזיד, שלא התפלל, או לא קרא ק"ש, או לא הניח תפילין או ציצית. והעובר על מצות תפלה, פגם בה' תתאה, הנקראת תפלה. והעובר על מצות תפילין, באיזה יום שיהיה, פגם בה' עלאה, כי אמא היא תפילין על ברא כנודע. והעובר על מצות ציצית באיזה יום שיהיה, פגם באות ו'. והנמנע באיזה יום שיהיה מן יחוד ק"ש, פגם באות יו"ד. וכדי לתקן אלו הד' פגימות, צריך ליחד אלו הד' יחודים, כל יחוד על פגם שלו:

והנה אלו הם הד' יחודים, בד' אותיות יהו"ה - יחוד כנגד ק"ש, באות י' כזה - תקח תחלה אות ה' תתאה, ואח"כ תחבר אות ה' עם ו'. ואחר כך שיהיו אלו מחוברים, אז מתחברים י"ה באותיות ראשונות, והם ה' ה"ו י"ה:

ויחוד הב' כנגד התפילין באות ה'. כזה - תחלה תחבר י"ה, או"א, שרוצים להזדווג, כדי לעשות מוחין לז"א, אח"כ עולה ה' תתאה ומתחברת עם ו', כדי להעלות מ"ן. ואח"כ ה' עילאה מתחברת עם ו', שהוא כניסת נה"י דאמא כדי לעשות לו מוחין כזה - י"ה ה"ו ה"ו:

יחוד הג' כמ"ש לעיל, שהוא כנגד ציצית באות ו'. יחוד הד' כנגד התפלה באות ה' אחרונה, כזה - יכוין להעלות ו' אל ה' עלאה, ואחר כך ו"ה אל יו"ד, ומתחברים יחד. ואח"כ נקשרת ה' תתאה, עם אותיות וה"י, כזה - ו"ה, וה"י, הוה"י. והוא בגימטריא ח"ן, הרי נתבאר כל הד' יחודים:

וטוב ליחד ולכוין אלו הד' יחודים, כל יחוד בזמן המצוה ההיא. ועכ"ז אם יחדם בכל שאר שעות היום, מה טוב מאוד. וכבר נתבאר בענין יחוד ג', שהוא נגד אות ו' של הוי"ה, שהוא לתקן פגם הציצית, וכנגד שאר עניינים יתבאר בע"ה כל א' וא' במקום הראוי לו היטב באורך, שהוא יחוד ק"ש טוב לעשותו, קודם שתאמר הק"ש של שחרית, וק"ש של ערבית. וכשתניח התפילין, תכוין ליחוד ב' של תפילין. וקודם שתתחיל העמידה

של ברוך, אחר פסוק אדני שפתי תפתח, שאז היא עיקר מצות התפלה, תכוין ליחוד הד' של תפלה כמ"ש בע"ה במקומו. גם טוב הוא לכוין בהם ביחד כולם, כשתשכב בלילה לישן, כנזכר שם במקומו:

אחר כך תברך הברכה, ותכוון באומרך להתעטף בציצית ר"ת ל"ב. והם נגד היחוד הנ"ל שהוא ל"ב. (א):

הגהה (א) ראוי לומר פסוק מה יקר חסדך אלהים כו', ובצל כנפיך יחסיון, בקול ערב, אחר עטיפת הציצית, עם ג"פ שלאחריו, ירויון מדשן כו', כי עמך מקור חיים וכו', משוך חסדך וכו'. ויש נוהגין לומר קודם עטיפת הטלית ברכי נפשי וכו', עוטה אור כשלמה וכו'. כשילבש טלית קטן יכוין הוי"ה בניקוד י' בפת"ח, ה' ציר"י, ו' פת"ח, ה' ציר"י. כי הציצית מוחין דאו"א, פתח צירי, בי"ה. ובט"ג, יכוין הוי"ה בסגול, וי"א בחולם. י"ה בקמ"ץ, ו"ה בחולם. ובשבת, י' קמץ, ה' חולם, ו' צירי, ה' אחרונה בלי ניקוד. וי"א, בשבת כולו קמץ. ונ"א מצאתי, בחול יכוין ניקוד הוי"ה, זכרים קמץ, נקבות חולם. ובשבת כולו בקמץ:

מהרנ"ש - ולעד"נ, כי כל המניח טלית ניצול מגלות של הקליפות, כי סוד א"מ, הוא שומר את האדם מכל דבר. וזהו הטלית גי' גלות של כל הד' קליפות, ובזכותו ניצול מכולן:

וכנגד ל"ב חוטי ציצית, שהם סוד ל"ב נתיבות החכמה. גם דע, שצריך להסתכל בציצית בשעת פרשת ציצית כשאומר וראיתם אותו כמ"ש בע"ה. אמנם גם כן צריך להסתכל כל יום וכל שעה, כמ"ש וראיתם אותו, והוא תועלת גדול אל הנשמה כדי שלא יזדמן חטא על ידו, וגם כדי להשיג הוא תועלת גדול. וזה מה שתכוין בעת הסתכלות שלא בשעת התפלה, כי הנה עי"ן גימטריא ק"ל, והוא בחי' אחוריים דמ"ה. וכשתסתכל בציצית בשעת ק"ש, יכוין בסוד כנף, הוא גימטריא אהי"ה דההי"ן כנ"ל, ומילואיו הוא גם כן גימטריא ק"ל כמו עי"ן. וע"כ צריך להסתכל ב"פ זא"ז, כדי שיהיה ב"פ עי"ן, והם יו"ד הויות שיש בדעת, שהם בה"ח ובה"ג, והם גימטריא סר. וז"ס, וירא ה' כי סר לראות, כי ע"י סר הוא הראיה. ותכוין אל י' הוי"ה דחו"ג, גימטריא סר. ואחר כך תכוין לשאר הכוונות. וז"ס הסתכלות באמצע היום. אמנם הסתכלות באמצע התפלה נבאר בע"ה שם:

ואמר לי מורי זלה"ה, שעדיין לא היה בנו כח השגה להסתכל בז"א, רק בטלית של יעקב לבדו, תהיה לנו כוונת הסתכלות הנ"ל. ואני מסופק קצת, אם אמר לי שנכוין בציצית היוצאת לרחל, והראשון נראה לי עיקר. בענין כוונות הציצית, כבר כתבנו שיסתכל בו ב' פעמים, ויכוין בכל פעם לשם ק"ל, גימטריא עי"ן. והענין הוא, כי תכלת של הציצית, הוא סוד החושך שאין בו עינים, לכן הוא דין, לכן צריך להסתכל בציצית, ולכוין כאלו יש שם תכלת, ואז יסתכל ב"פ בוראיתם אותו, ותכוין להמשיך אליה סוד עינים עליונים, וראיה עליונה. ותכוין ב' פעמים ק"ל, שהם ב' עינים עליונים, להמשיך הראיה משם

לסוד התכלת, שהוא עולימתא שפירתא דלית לה עיינין, דוגמת הכוס שנותן עיניו בו. ולכן ביום נוהגין הציצית, שאז יכולין להמשיך הראיה, משא"כ בלילה שהדינין גוברין, ואז אין בידינו כח להמשיך ראיה:

ב הזהיר בציצית, משמשין לו לעתיד לבא אלף ות"ת עבדים. והענין זה מספר הדרושים, כי שם שדי בו' צירופים, עולה אלף ת"ת, דהיינו ו"פ אות ש' לבדה, ונשאר ד"י לבד, והנה ו' פעמים ד"י גימטריא חנוך. והסוד הוא, כי זהו ציצית של מטטרו"ן, כי הלובש ציצית של מטטרו"ן, הוא בסוד עבד, ישמשו לו עבדים כמנין אלף ת"ת, ע"כ בשם האר"י זלה"ה מספר הדרושים:

הגהה (ב) נלע"ד נתן, שצ"ע, איך נאמר שהאר"י ז"ל, היה דורש נגד הדרשה של הפסוק שדרשו רז"ל, במסכת שבת, ז"ל, כל הזהיר בציצית, זוכה ומשמשין לו ב' אלפים ות"ת עבדים, הדא דכתיב, אמר ה' צבאות בימים ההם, אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי וגו' עכ"ל. אבל זה שנ"ל עד"ז הוא שנפל ט"ס בכתבי האר"י זלה"ה, וכצ"ל, הזהיר בציצית, משמשין לו לעתיד ב' אלפים ת"ת עבדים, והענין הוא, כי מטטרו"ן שר הפנים, שמספרו אלף ע"ה. וגם מטטרו"ן הוא מספר שדי, ושם שד"י בו' צירופים כנ"ל, הרי ב' אלפים ות"ת כמו שארז"ל, כפתור ופרח כנלע"ד:

סליק שער הציצית, בעזרת גדול העצות:

שער התפילין

פרק א

השער הד' שער כוונות התפילין ובו י"ז פרקים

פרק א: והוא ביאור מצות תפילין, וסדר כתיבתן, ועשייתן, והנחתן כסדרן:

ענין התפילין:

הנה בתפילין ש"ר, יש בהם כ"א אזכרות, כמנין אהיה. וד' בתים, נגד ד' אותיות אהי"ה. וד' פרשיות, נגד שם הוי"ה. וג' שמות אלו, הם גימטריא חיים, כי הם סוד חיי המלך שהוא ז"א, וחייו נמשכין לו מבינה וחכמה הנקראים חיים. וז"ס הפסוק, י"י עליהם יחיו, ואמרו רז"ל כל המניח תפילין מאריך ימים. וצריך לדעת למה האזכרות והבתים נרמזו בשם אהיה, ולא כן הפרשיות שרומזין בהויה. גם נבאר שאר הכוונות והטעמים. והענין, דע, כי ג' בחי' היו אל ז"א - א', הוא בסוד עיבור ראשון. והב', הוא יניקה. והג', הוא עיבור ב' דגדלות. אמנם בחינות האמצעות אינה בסוד עיבור, לכן עיבור ראשון ואחרון, רמוזים בשם אהיה, כי ביאור שם זה מורה, שאו"א זמין לאמשכא ולאולדא, כנזכר בזוהר פרשת אחרי. ופירוש הדבר - כי בהיות הז"א במעי אמו, אז היה ו' זעירא, בחי' ג' גו ג', והמלכות היתה אז עמו בבחי' פסיעה לבר, נקודה בסוף אות ו', כמ"ש בזהר פרשת בלק

דף רג ע"ב. והנה בהיות שם כל א' מאותן התלת, היה כלול מז' שהם ו"ק, עם המלכות שבסופם. והנה ג"פ ז', גי' כ"א, כנגד כ"א אזכרות. ולפי שהם היו במעי אמא, והיו יותר מעולים וזכים בבחי' מוחין, להיותן שם תוך הבינה, ולכן הם נרמזים בסוד כ"א אזכרות: וענין ארבע פרשיות הוא, אחר שנולד ויוצא לחוץ, אז לא היה בסוד עיבור, אלא שנתפשט אל הו"ק שלמים והמלכות היתה שביעית להם, ואז המלכות לוקחת ב' מוחין לבד כנודע. ולוקחתם מן הו"ק, והד' מן הו' נשארו אל ז"א, וכנגדם הם ד' פרשיות, נגד שם הוי"ה. ואם היה בסוד עיבור, היה בשם אהיה כנ"ל:

וענין הד' בתים, הם בבחי' השלישי, כי עוד חזרה הבינה בסוד העיבור, ונתנה ד' מוחין לז"א שהם חו"ב וחו"ג שהם תרין עטרין, וכנגדם שם אהיה, המורה אל עיבור. והנה היותם נרמזו בד' בתים ולא במוחין עצמן הוא, כי תחלה עדיין לא היתה הבינה בסוד בית, רק בסוד מוח, ועתה נעשית בית כמו שהקדמתי לך הקדמה זו. גם הענין, כי כבר ידעת, כי מוחין אלו אינם מן אמא לבד, רק כלולים מן אבא, כי תרווייהו כחדא שריין, נמצא, כי הבינה היתה ד' בתים אל החכמה והבן זה, ולכן כנגדם הוא שם אהיה שהוא בבינה. גם הטעם הוא כי אין המוחין נכנסין בז"א, אלא בהתלבשם תוך נה"י דאמא, ואינו מתגלה רק הלבוש, ולכן נקרא שם אהיה גם בעיבור הב':

ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, כי ע"כ גם העיבור הב' של הגדלה נקרא אהיה, לפי שכיון שהוא בחי' עיבור, הנה נתקשרו כל הו"ק מחסד עד המלכות, ונכללין כל הז' בסוד ג"פ ז', כמו שהיה בעיבור ראשון, ולכן נקראים גם כן אהי"ה, שהוא גימטריא כ"א, שהוא ג' פעמים ז':

וענין היות השיטות של תפלה ש"ר ד' לבד הוא, לפי שהן ד' מוחין, נגד ד' פרשיות, וכל א' כלול מכל הד', ולכן יש בה ד' שיטות. אמנם ענין תפילין ש"י, הכ"א אזכרות שיש בה, הוא ממש כענין שביארנו בתפילין ש"ר, כי גם היא כלולה מכל הז' ג"פ, והרי כ"א: וענין ד' פרשיות הם, כי הנה אין בה רק ב' מוחין שהם נ"ה, וכל אחד כלול משניהן. והענין, כי המלכות נעשית מנצח הוד, דהיינו מאחור נ"ה דז"א, והם ב' פלגי גופא, וגם המלכות נחלקה ג"כ מאחוריו לב' פלגין, והרי הם ד' פרשיות, ולסבה שהם בסוד חצאין, נמצא שכולם אינם רק בבית א', כנגד שם אדנ"י, לכן אין בהם ד' בתים, רק בית א' לבד: וענין ז' שיטין שיש בה הוא, כי הנה ב' מוחי המלכות הם נ"ה, והיא צריכה להאיר, מראשית ג' מוחי בעלה, וכשתמנה אותן הן ד' מוחין, וחסד וגבורה ות"ת הם ז', ומהם מאירין נ"ה שהם מוחין דילה, וע"כ הם ז' שיטין:

וענין המעברתא של תפילין, שם שלשה שמות - אהי"ה, הוי"ה, אדנ"י, שהם גימטריא יב"ק, כי דרך אלו עובר כל שפע, מתחלת אצילות עד סופה. והנה נתבאר לעיל, כי כל צורת היודי"ן תתאין דאותיות אלפי"ן אשר נכתבין בתפילין, הם צורת דלתי"ן, כזה - א כנזכר בתיקונים, דאית א' שהוא בצורת יוי, ואות א' שהוא בצורת יוד. ולפי שהתפלה של ראש, הם אמא על ברא, ע"כ אלפי"ן שבהם בצורת יו"ד, מה שאין כן שאר כל האותיות שהם - שי"ן, צדי"ק, עי"ן, וכיוצא, כי כולם סוד יודי"ן ולא זייני"ן:

וטעם למה יש בראש ארבע בתים, וביד רק בית א', הענין כמו שנת"ל, כי המוחין דז"א הם מלובשים תוך נה"י דאמא, והנה היסוד נחלק לב', כמ"ש במ"א, ואז נעשין ממנו ב' מוחין חו"ג, גם הנ"ה הם ב' אחרים, והרי הם ד' בתים. אבל המלכות אין בה רק ב' מוחין לבד, מבחי' נ"ה דז"א, ואלו הנ"ה עצמן דז"א, היו נכנסין תוך הנוקבא, והם עצמן היו נעשין בתים אל ב' מוחין דילה, היה בנוקבא ב' בתים, כדוגמת הנ"ה דאמא שנכנסין תוך ז"א הם עצמן, אבל כאן אינו כך, כי הארה שלהם בלבד הוא הבולטות אל המלכות, לכן שניהם נחשבין לבית א' לבד:

גם טעם אחר, ובו יתבאר מ"ש בזוהר בראשית דף כ"ח ע"ב, דשמואל מהוד אתנבי דרגא רביעאה, וקשה, שהרי נצח הוא הרביעי, וההוד הוא החמישי, וכבר ביארנו זה במ"א ושם נתבאר, כי הזכר והנוקבא הם אב"א, נמצא כי אחור הנצח שלו, עומד כנגד אחור ההוד שלה. וכן אחור ההוד שלו, עומד כנגד אחורי הנצח שלה. וכן נתבאר שם, כי מצד הפנים של נ"ה דזכר, הם חלוקים לב', לפי שלגבי הזכר הם בחי' רגלים, וע"כ צריכין לחלק לב' רגלים. ומצד האחוריים שלהם, מחוברים ביחד, מפני שהם משמשין לראש הנוקבא, והם מוכרחין להתחבר יחד ממש, כי הם עצמן נעשין ראש הנוקבא, כי הנ"ה של ז"א הם משמשין לזו"ן, ומהן נעשין שניהן, וכותל א' מפסיק ביניהן, רק שמצד הפנים הם חלוקים לב' כנ"ל, ומצד האחוריים הם מחוברים כנ"ל. וזהו אחד מן הטעמים שנ"ה נקראים ב' פלגי גופא. ואם כן כיון שמהם ממש נעשה ראש הנוקבא, הוא מוכרח שיתחברו, לכן אינם רק בית א' לבד, כי אין בנוקבא רק ב' מוחין לבד, ואלו הב' נעשו בית א' בלבד לטעם הנ"ל. וגם לטעם זה, נקרא בית זה, שם אדנ"י כנ"ל, לפי שהוא עצמו נהפך ונעשה ראש של הנוקבא הנקראת אדנ"י:

אבל נ"ה דבינה, אין הראש לז"א נעשה מהם, אבל הם נכנסים בתוכו, וכשהם נכנסים בתוכו, אז נחלקים בב' חללי דגולגלתא, ימני ושמאלי, לכן הם נקראים ב' בתים. וגם לטעם זה נקרא שם אהי"ה ע"ש הבינה עצמה הנקראת כן. אבל בנוקבא, אשר הנ"ה

דזעיר אנפין מצד האחוריים אינם נקראים כלל על שם הז"א, אך הם עצמן ראש הנוקבא ממש, לכן נקרא אדנ"י על שמה:

והנה אמרנו בתיקונים תיקון י"ח ובגין דא הוא קרית ארבע, חבורא דד' שמהן, דאינון בד' פרשיות דתפילין דיד, ובד' בתים דתפילין דרישא. וצריך להבין, למה אמר בתחלה בד' פרשיות גבי תפלה דיד, וגבי תפילין דרישא אמר בתי. אבל הענין הוא, כי הנה הז"א יש לו מוחין פנימין ומקיפין, ובחי' מקיפין בחוץ, הם ד' מוחין - חו"ב, ודעת דכליל ב' עטרין, ואלו הם ד' שמות הנ"ל, כי החו"ב הם הוי"ה אהי"ה, והחו"ג הם הוי"ה אדנ"י, ואלו הם בחינת תפילין, שהם א"מ של המוחין. והנה ד' בתים הם שם אהי"ה, לפי שזה עיבור ב' של הז"א בתוך בינה, לעשות לו מוחין, לכן הם בחינת אהי"ה, כי הבתים לעולם בחינת א"מ סוד התפילין, ואין עיבור אלא בסוד אהי"ה כנ"ל, ואז אותן הד' מוחין נשארין לו ד' בתים מקיפים. אמנם חג"ת שלו, נתעלה אז בסוד הפנימית, אבל אור נה"י דבינה, הם סוד ד' בתים אלו. אבל בנוקבא הם פרשיין ממש, כי נה"י דדוכרא נעשין לה פרשיין, ולא בתים, כי אז אינם בסוד אהי"ה, כי אהי"ה אינו אלא בסוד עיבור. והנה התנה"י שלו, שהם ד' ספירות נעשה בה בחינת התפילין שלה:

וזה הוא שאמר באדר"ז דף רצ"ב, בחללא דגלגלתא, נהירין ג' נהורין וכו', פירוש - כי כבר נתבאר באד"ר דף קל"א, כי כשהם בבחי' מוחין, אינם רק ג' מוחין, כי הב' עטרין הם מתחברים בתוך הדעת. אבל בבחי' א"מ שלהם, שהם בחינת התפילין, אז הם ד' מוחין, כי הב' עטרין נחלקין לב'. וזהו מה שהקשה כאן ואמר, ואי תימא תלת, ארבעה אינון וכו', כי לעולם כשהם בבחי' א"מ הם ד', שהם - אחסנתא דאבוה ואמא, ותרין עטרין. וז"ש דמתעטרן כולה ברישא, ואינון תפילין דרישא, כי העטרה והתפילין הם בחי' אור מקיף. אבל לבתר כשהם בבחי' א"פ, שהם מוחין דלגאו, אז הם ג' חללי דגולגלתא, כי אז אינם רק ג' מוחין. וז"ש, ולבתר מתחברן ונהרין ועאלין גו ג' חללי דגולגלתא, כי עד עתה בבחי' א"מ היו ד', ועתה שנכנסו בפנים הם ג' לבד, וביאר הטעם ואמר, משום דמוחא תליתאי כליל מאינון ב' עטרין, ולכן אינם רק ג' לחוד:

פרק ב

ונבאר ענין השינין שיש בתפילין ש"ר, שי"ן של ד' ראשים, ושי"ן של ג' ראשים. הנה נתבאר לעיל, כי מוחין הם ד'. אמנם כאשר נכנסין תוך ז"א, הם נעשים ג' מוחין לבד. וכנגד ב' בחי' אלו, הם ש' של ד' ראשים, וש' של ג' ראשים. וגם באופן אחר, כי המוחין הם ד', אמנם לבושיהן הם נה"י דאמא, הם ג'. וכנגד ב' בחי' אלו, הם ש' של ד' ראשים, וש' של ג' ראשים:

וגם יש סוד גדול בזה, והוא, כי הנה המוחין של קטנות, כאשר באין אלו המוחין דגדלות, הם נעשים אליהם בחי' בתים, אל המוחין דגדלות, שהם הפרשיות דתפילין, ולכן הם רמוזים בבחי' עור לבד, ולכן צריך שיהיו שחורים, כי הקטנות הם דינין. והנה הקטנות הוא שם אלהים, והנה אלהים במילוי יודין הוא ש'. וגם המוחין דגדלות, שהם הויות, כאשר תחליף שם הויה בשם מצפ"ץ בא"ת ב"ש, הוא גימטריא ש'. וזהו ענין וראו כל עמי הארץ כי "שם "ה' "נקרא עליך, כי ר"ת הוא שי"ן, כי מאלו המוחין דקטנות שהוא שם אלהים, שהוא גימטריא שי"ן, ונרשם בתפילין כנ"ל, ע"כ וירא ממך, כי כל היראה משם אלהים הוא. והנה כאשר נמנה שי"ן, גימטריא ש"ס. ואם נמנה ז' ראשין דב' שיני"ן, שהם סוד המוחין דנה"י, יהיה ע"ה שס"ח מנים שהם בקטורת, כי הלא מאלו המוחין דקטנות שהם אלהים, נמשכין י"א סמני הקטורת שהם חיות בקליפות כמבואר, לכן בחי' הקליפות נקראים אלהים אחרים. גם ז' ראשין שהם ב' שיני"ן, הם סוד הארת המוחין דגדלות ד' וג' כנ"ל, ואותן ז' הארות ועם אלהים העולה שי"ן, יהיה שס"ח מנים שהם בקטורת, ויהיה שס"ה העיקרים נגד השנה, שהם מוחין דקטנות עצמן שהם שי"ן, ודגדלות ד', והכוללת שס"ה. אך ג' יתירים הם נגד נה"י דאימא אלו הם יתירים. ונלע"ד, כי לכן היו משמשין ליה"כ נגד בינה, לכן אלו שכנגד נה"י דבינה הם היו משמשין ליה"כ: וטעם היותן ב' שינין, הוא על דרך הנ"ל במוחין דגדלות, כי מתחלה היו ד' מוחין דגדלות, ואחר כך כשנכנסו ברישא דז"א, נעשו ג' מוחין לבד, הרי הם בחינת ד' וג'. וגם לסבת שהם ד' מוחין ונכנסים תוך נה"י דאמא, וכנגדם היו ש' דד' ראשים, וש' דג' ראשין:

ונבאר ענין הרצועות, וענין קשר של תפילין ש"ר, וקשר ש"י, הנה ב' נשים יש לזעיר אנפין - א' היא למעלה, אחורי הדעת, והיא הנקראת לאה, והוא בחי' קשר של תפילין ש"ר. והב' היא למטה אחורי התפארת, והיא הנקראת רחל, והיא בחי' תפלה ש"י. ונבאר עתה עניינם, כי הנה אחר שנעשה התפילין ברישא דז"א, שהם בחי' ד' מוחין שלו, והם הד' פרשיות בראשו, שהוא הקרקפתא. הנה אח"כ נמשכין ממנה ב' רצועות, והם ח"ג, ומקיפין הראש, ונמשכין עד אחורי הראש, ושם אנו עושין קשר א', שהוא סוד התפארת, כי בו הוא קשור הכל כנודע, ואז נרשמת בו המלכות, והיא לאה, כי שם מקומה באחורי הז"א, וזה הוא הד' הגדולה דאחד, וזהו ד' של יהודה כנודע אצלינו, וזה שארז"ל וראית את אחורי, מלמד שהראהו למשה קשר של תפילין, כי לאה היא העומדת אחורי הראש של ז"א, בסוד קשר של תפילין, ואינה כדוגמת רחל אב"א עם ז"א, אלא פנים באחור, כי פני לאה הם נגד אחוריים דז"א, וזהו וראית את אחורי, כי לאה הנקראת קשר של תפילין, היא רואה את אחורי ז"א, כי פניה הם מביטים אל אחוריו. וגם נאמר זה על

מרע"ה, אשר סודו הוא לאה כנודע. והנה לאה זו, אינה לוקחת הארת מוחין דז"א ממש כמו רחל, אבל היא לוקחת הארה בעלמא העוברת דרך העור של ז"א, ולכן היא נרמזת בבחינת קשר של תפילין, שאין שם בחי' פרשיות ממש כמו בתפילין עצמם, רק עור לבד. להורות - שאינה יכולה לקחת מן המוחין עצמם, רק מן הלבושים שלהם, שהם נה"י דאמא, ומשם לוקחת הארה מועטת מן המוחין, לכן יש בקשר הזה צורת ד' כנודע, להורות שהיא דלה ועניה. ולהורות גם כן על לקיחתה הארה מועטת מן הד' מוחין, לכן צורתה ד':

וגם כי הנה היסוד דבינה נחלקת לב', ונעשה לב' בתים דתפילין. ונ"ה דבינה הם ב' בתים אחרים כנ"ל. והנה הם ד' שמות אהי"ה, והד' אלפי"ן של אלו ד' אהי"ה, הם נעשים מוחין ללאה, והם בגימטריא מדת, כמבואר אצלינו על פסוק ומדת ימי מה היא. וכנגד ד' אלפי"ן של ד' אהי"ה אלו, הוא קשר של תפילין צורת ד'. וטעם הדבר הוא, לפי שעדיין המוחין שבתוך נה"י דבינה שם למעלה הם סתומין, ואינם מתגלין אלא מן החזה ולמטה, ולכן כאן למעלה, אין בה הארה, רק בחי' עור לבד. וכ"ז נתבאר בענין דרוש פרצוף דלאה, ובפסוק עור בעד עור וכו'. ואח"כ אחר הקשר הזה, שהוא בחי' ת"ת שלמטה מחסד וגבורה, שהם ב' רצועות המקיפין את הראש, כנודע כי כל בחי' התפילין הוא א"מ, והתפילין עצמן הם ג"ר ג' מוחין מקיפין, וב' רצועות המקיפין את הראש הם חו"ג, ואחר כך מתקבצים ומתקשרים בקשר א' והוא הת"ת, ושם דבוקה עמו בחי' לאה, והבן זה כי באחורי ת"ת היא עומדת. ומן הת"ת הזה, שהוא הקשר, יוצאין עוד נ"ה, והם ב' הרצועות הנמשכות ויוצאות מן הקשר למטה, ויורדין כנגד הגוף דז"א, ונמשכו עד התפלה ש"י. שהוא בחינת רחל דמוחין המקיפין שלה. והרי נשלמו בחי' המקיפין שלה, והבן זה מאוד:

והנה ענין הרצועות, נתבאר בהקדמת התיקונים דף ט', גם פרשת פנחס דף רכ"ח ב'. והענין הוא, כי רחל היא נעשית מבחי' נ"ה דז"א, ומקום התחלתה הוא בחזה דז"א, כנזכר באדרא דף קמ"א. אמנם עיקרה הוא מן ההוד שהוא שמאל, כנודע דאיהו בנצ"ח ואיהי בהו"ד, ולכן רצועות הימין שהוא נצח, מסתיימת עד החזה לבד, לפי שמשם היא התחלת רחל. אבל רצועות השמאל הוא הוד, ולכן היא מתפשטת יותר למטה, ושיעורה עד הטבור, כי הלא בטיבורא שלים כנזכר באדרא. (א) וז"ש בתקונים דף ט' בסוד הרצועות כי רצועה הנצח קצר, ורצועה ההוד היא ארוכה. ואע"פ שבפרשת פנחס בר"מ דף רכ"ח ב', נאמר כי הרצועה הימין היא ארוכה, ורצועה השמאל היא קצרה, אין

זו קושיא, כי שם נאמר בבחינת המניח. אבל בתיקונים מדבר, בבחינת הבינה עצמה, כי השמאל שבו הוא הימין שבה, והשמאל שבה הוא הימין שבו. (ב):

הגהה (א) צמח - נ"ל שמ"ש עד החזה, ר"ל, שלא יהיה פחות, שהרי אמר שישים באבנטו אם הם ארוכות:

(ב) מהרנ"ש - נלעד"ן, דאכתי איכא למיפרך על תירוץ של הרב זלה"ה, שאינו מתרץ, כלומר, והקושיא במקומה עומדת, מאחר שכ"ע מודים בזה, שפני הבינה הוא שוה עם פני הז"א, וכן כל הספירות עומדין כל הפנים לצד א', וכל האחוריים לצד השני, חוץ מרחל שהיא להיפך, מפני שהיא עומדת אב"א עם ז"א. ועוד ליכא מאן דפליג, שהכלים דנ"ה דבינה, הם מסתיימין עם הנ"ה דז"א שוה בשוה, והנצח דאמא מתפשט בנצח ז"א, וההוד בהוד דז"א, וא"כ היאך מתרץ שיש הפרש בין בינה עצמה, ובין בחי' המניח, והא אי אפשר לומר כן, והדרא קושיא לדוכתא. ותו איכא למידק טובא, מאחר דקי"ל שהנה"י דבינה הם שוין עם הנ"ה דז"א, ימין בימין ושמאל בשמאל, א"כ מאחר שעיקר השתלשלות הרצועות ש"ר, הם עבור רחל לעשות לה מוחין בבחי' התפילין כמ"ש בע"ה, ואיך אפשר שיעשה מן הוד דבינה קו ימין דנוקבא, ומן נצח דבינה קו שמאל, ולא נמצא בחי' כזאת בכל האצילות:

זאת ועוד אחרת, אם יש בחי' שהוא מוכרח לצאת כן, שלא כסדר הקוין, א"כ למה ישתנה בבחי' הציץ, שאמר למעלה שהוא מן בחי' מוחין דאבא, ושם יוצאין כסדר, החכמה בצד ימין המניח, ואח"כ הבינה וכו'. לכן צ"ע היטב, איזה בחי' יש שגורם השינוי בין מוחין דאבא למוחין דאמא:

ונראה לתרץ קושיא זו האחרונה, כפי הכלל לפי שלעולם בעת השתלשלות המוחין ממקום שיצאו, ועד מקום שינוחו שם, אעפ"י שבינו לבינו נשתנה הסדר שלהם בעת שמתיישבין למטה במ"א, חוזרין לסדר הראשון. והנה או"א מלבישין לא"א הזרועות שלו, אבא מימין, ואמא משמאל. והנה בעת שיצאו המוחין דאמא, קודם שבאין להתיישב כאן בז"א במצחו בסוד תפילין, אזי חוזרין להתיישב כמו שהיו למעלה בא"א, דהיינו מתחלה יוצא דעת א' לבד מצד שמאל ז"א, ואח"כ יוצא הבינה ויושבת בצדו, ואח"כ יוצא החכמה ויושבת אצלן. ונמצא שהם כסדר בשורה אחת, מצד שמאל לצד ימין. אבל המוחין דאבא שיוצאין בבחי' הציץ, הוא יוצא חכמה בצד ימין דז"א, כי כן אבא מצד ימין דא"א, ואח"כ הבינה וכו', שהם מוחין דז"א לצד שמאלו. והנה בעת שמתלבשין מוחין דאבא בתוך מוחין דאמא בבחי' תפילין, מוכרח החכמה דאבא שיתלבש בתוך חכמה דאמא, והיינו בצד שמאל דז"א, וזה גרם מפני שמוחין דאמא וכו':

ועוד נראה לי לתרץ שנלע"ד הוא זה, כי כאשר מכה ההוא קוצי בעורף ז"א, ומוציא את המוחין לחוץ במצח דז"א, ואז חוזרת הארה לאחוריים פעם אחרת, עד העורף, ובעת החזרה הולכין כסדר, דהיינו פ"ב דנצח דבינה שהוא חסד דז"א, מסבב בצד ימין של ראש דזעיר אנפין, ופ"ב דהוד דבינה שהוא גבורה, מסבב בצד שמאל של ראש ז"א. כי מן הפרקין הראשונים של נה"י דבינה, נעשו מוחין לז"א חב"ד בבחינת התפילין בסוד א"מ, והפרקין האמצעים שהם חג"ת דמקיפים, הם סובבים הראש שלו. ואח"כ כשבאים באחור של הראש דז"א, ומתקשרים הח"ג יחד בסוד התפארת המקשר אותן, ובו מתערבים,

וכוללים ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא, ושם באחורי הת"ת יוצאת הנוקבא שלו בסוד א"מ, והוא ד' של קשר בסוד הד' של יהודה, הנזכר בסבא דכד אתייליד יהודה, נפקת נוקבא, ומתדבקת בדכורא וכו', יה"ו דכורא, ד"ה דא נוקבא דהות בהדיה וכו' כי יה"ו הם חג"ת, ואות ד' היא מלכות לאה, שנעשה מקיף לרחל, שהוא אות ה'. כי אות ד', היא דלה ועניה, בבחי' עור לבד. ואות ה' היא רחל, שיש לה כל ד' פרשיות בעצמן כז"א כמ"ש בע"ה:

והנה עד הקשר, הוא תיקון של זעיר אנפין. ועתה מקשר ולמטה, שהוא התפארת דמקיף ולמטה, הוא תיקון אל נוקבא רחל, לכן אחר שנעשה הקשר בתיקונה, נתהפכו הרצועות, ומה שהיה תחלה בימין דז"א, משתלשל ויורד בשמאל דז"א. ומה שהיה בשמאל דז"א, יורד בימין דז"א, כדי שיוכלו להכנס ביושר בראש הנוקבא בבחינת מוחין, שמאל בשמאל וימין בימין:

ולפי הבחי' הזאת, יבא הכל על נכון, כי מה שאמרו בתיקונים, הוא, דהיינו בבחי' הכלים של נה"י עצמן דבינה. ומ"ש בפרשת פנחס, בבחי' המניח שהוא ז"א, שאחר הקשר מתחלפת ימין לשמאל ושמאל לימין, ויורדין נגד גוף דז"א עד הראש בבחי' המקיפים:

וצריך להבין, שזה ההתחלפות, הוא בסוד אורות מקיפים ואור פנימית, כמ"ש הר"ב זלה"ה על משה ואהרן וכו'. אבל הכלים של נה"י דבינה הם יורדין לעולם ביושר, שוה בשוה עם נה"י דז"א, נצח בנצח הו"ד בהו"ד. וזה בפנימית הז"א, ששם מתלבשים הכלים דנה"י בינה, ופנימית האור דפרקין תתאין דנה"י דאמא, שם מתחלפין האורות כנ"ל. וכן באורות מקיפין, מתחלפין האורות והם הרצועות. לכן בבחי' המניח, צריך שיהיה הרצועה הימני יותר ארוכה משמאלית כנ"ל:

ואכתי איכא למידק, ממה שמצאתי בספר הוא סוד הנה"י החדשים דתבונה, כנודע בדרוש הצלם, משם נעשית הרצועות, היינו נצח הוד החדשים, הם תרין רצועין דתפלין דז"א והבן, עכ"ל, והנה נודע של' דצלם, הוא סוד הכתר, והוא א"מ דז"א, דהיינו כאדם הכופף קומתו וכו'. נמצא שראש האריך וחצי קומתו עליונה, הוא זקוף למעלה. וחצי ב' נכפל על ראש הנכנס, והרגלים הם מתפשטין מאחוריו כנודע. וכן הענין אמא עם ז"א וכו' ע"ש, הרי בפירוש שנה"י החדשים הם סוד א"מ, והם יורדין אחורי ראש ז"א שוה, ימין עם ימין ושמאל לשמאל, ובכאן א"א לומר שמתחלפין. ונוכל לומר, שגם בנה"י החדשים אע"פ שהם א"מ, מכל מקום הם כלים דתבונה. ואפשר לומר, שאור פנימית של נה"י החדשים מתחלפים גם כן, כמו אור פנימית של נה"י הישנים, כן נלע"ד:

והנה כיון שעתה מתפשטין עד רחל, שהיא פרצוף גמור, ואינה כמו לאה, שהיא קשר של תפילין של ז"א לבד, ורחל היא תפלה של יד בפנימי ממש, וכל עצמה של רחל, הוא מנ"ה. ע"כ הב' הרצועות נמשכין דרך החזה, וא' נשארת שם בחזה, והב' מתפשטת עד הטבור כנ"ל. והנה כבר הודעתיך, כי נ"ה דז"א נתחדשו ונתכוננו ע"י בינה, בסוד כונן שמים בתבונה, וז"ש כאן תרין רצועין דאחידן בה' עלאה וכו':

פרק ג

ונבאר עתה, כללות אחר בענין תפילין של ראש ורצועותיו, והקשר שלו, ותפילין של יד, ותפילין של יעקב ורצועותיו, והקשר שלו. כבר נתבאר במ"א, כי המוחין דז"א נעשו מזיווג או"א, והנה יש בהן ג' בחי' שהם ו', והם ג' פנימים, וג' מקיפים. בחי' ראשונה הוא, כי תחלה כשנעשו ד' מוחין אלו תוך או"א ע"י זיווגם, ונשארו הד' שם בסוד עיבור, בבחינת מוחין פנימים:

בחינה ב' הוא, כי כמו שהמוחין הנ"ל הפנימים, היו מבחי' זיווג התרין מזלות דדיקנא דעתיקא, ואח"כ נמשכו אל המוחין דאו"א, ואז נתרבה הארת המוחין דאו"א, ונעשין מוחין לזו"ן. וכן עד"ז, על ידי אותו הארה דמזלא קדישא, ניתוסף הארה באלו המוחין פנימים אשר עומדים שם בסוד העיבור, ואז מתנוצץ מבחוץ להם שם במקומם כנגד הפנימים, ונעשין שם א"מ:

בחי' ג', כי משם נמשכת הארתו עד למטה בנה"י דאמא, והם נכנסים תוך פנימית של נה"י דאמא, ומתלבשים ועומדים שם, עד שיוצאין ונולדו ויוצאין לחוץ:

ודע, כי כל בחי' אלו, אין הכוונה שנעקרו ממקומן ח"ו, רק ע"י ריבוי הארה דמזלא קדישא כנ"ל, ניתוסף בהם כח, ומאירין למטה ממקומם, ושורשם נשאר קיים לעולם למעלה:

אך יש הפרש אחר, והוא, כי השניים הנקראים תרין אחסנתא דאו"א, אלו הם שאינן יוצאין הם עצמם, רק הארה שלהם לבד. אך ב' עטרין, הם עצמם יוצאים ונמשכין בז"א, כי אלו הם גנוזים באו"א, אבל אינם אחסנתוי דאו"א, רק הם של ז"א, אלא שנגנזים תוך או"א דרך גניזת פקדון לבד, והם נקרא תרין מוחין דחו"ג, הנכללין ונעשים מוח אחד, והוא דעת דז"א:

ונחזור לענין, כי כאשר אלו הד' מוחין, יוצאין מן העיבור שבתוך הבינה העליונה, הנה הב' מוחין הנקראין חו"ב, שהם אחסנתוי דאו"א כנ"ל, אינם יורדים הם עצמם, רק הארה שלהם לבד, ושרשם נשאר למעלה בכל הבחי' כולם. אבל ב' מוחין הנקראים תרין עטרין, שהם חלק ז"א עצמו כנ"ל, הנה עצמותם ממש, הם אשר יורדין ונמשכין בז"א, ולא הארתן לבד:

וביאור הענין הוא, כי אחר שהיו תחלה בסוד עיבור באו"א, נתלבשו שם בכח הארת או"א, וכאשר יצאו ונתלבשו תוך גולגלתא דז"א למטה, הוא בכח ההלבשה שנתלבשו תחלה באו"א, ואז נתלבשו ב' מוחין דחו"ב בנ"ה דאימא:

בחי' הד', כי שם ממש כאשר נתלבשו תוך נה"י דאמא, טרם שירדו ונתלבשו תוך גולגלתא דז"א, ניתוסף בהם הארה עצומה, ויצאו הארתן מבחוץ של נה"י דאמא עצמה. והאירו שם בבחי' א"מ ב' ג"כ, כי כמו שבהיותן למעלה תוך או"א, הם בבחי' א"פ ומקיפין, כך ברדתן בגולגלתא דז"א, נעשה מוח א' הנקרא דעת, והרי עתה הם ג' מוחין לבד, עם היותן ד' מוחין. ובצאתן משם מאו"א, נתלבשו תחלה בנה"י דאמא, ושם היו בב' בחי' שונות - בחינת מוחין פנימית, בתוך נה"י דאמא. ובחינת מוחין מקיפין מחוץ להם: בחי' ה' ובחי' ו', אחר כך נתלבשו הנה"י דאמא עם המוחין שבתוכם, בתוך רישא דז"א, בבחי' ג' מוחין לבד, תוך ג' חללי דגולגלתא דז"א, ושם ג"כ היו בבחי' ג' בחי' מוחין פנימים, ובחי' מוחין מקיפין, כנ"ל, שלעולם כל מקום שהיתה שם קדושה, אינה מסתלקת. נמצא, כי כל אלו הבחי' הם קיימות, אעפ"י שנכנסו המוחין אח"כ תוך ז"א, שרשם נשאר למעלה קיים, אלא שניתוסף בהם הארה ונמשכה עד למטה ג"כ, והרי נשלמו ו' בחי' הנ"ל:

נמצא עתה, שיש ב' מיני מקיפים לז"א, מלבד הב' בחינות הראשונות של אורות מוחין פנימים ומקיפין בהיותן תוך או"א כנ"ל, כי אלו אין אנו עסוקין בהם, רק אחר צאתן לחוץ מאו"א מסוד העיבור, כי אז הם ב' בחי' מוחין שניות פנימית ומקיפין, וב' בחי' שלישית, מוחין פנימיות ומקיפין. הא' הוא בהיות המוחין מתלבשין בנה"י דאמא, טרם שיכנסו ברישא דז"א, כי אז מלבד המוחין הפנימים אשר בתוך נה"י, היה ג"כ להם א"מ שלהם מבחוץ נה"י דאמא. והב' הוא, אחר שנכנסו המוחין מלובשים תוך הנה"י, והכל יחד נכנסו בגולגלתא דז"א, כי גם אז חזרו לצאת בבחי' א"מ שלהם:

והנה יש חילוק בין ב' מקיפים אלו האחרונים, כי המקיף הראשון מהם, כיון שהוא עומד למעלה יותר, לכן הנה משם נעשה בחי' א"מ אל כל הגולגלת מלמעלה הימנו, וגם את המוחין, לפי שהוא עליון על כולם, וחופף על כולם. וא"מ הזה, הוא עיקר מציאת א"מ העצמי של ז"א ממש ממקומו, בהיותו למעלה בנה"י דאמא. אבל המקיף הב', היוצא אחר שנכנסו המוחין והנה"י דאמא תוך רישא דז"א, אין זה נקרא א"מ של המוחין, כי אדרבא מהן יצאו לחוץ, ואיך יהיו מקיפים אליהם. אמנם הם יוצאין ובולטין במצח דז"א, ושם הוא מקומם ממש, באמצעי בין השתי עינים, וזה המקיף נקרא א"מ אל כל הבחי' הפנים של ז"א והבן זה:

וז"ש באדר"ז דף רצ"ב, כי מן המוחין מנהירוי, נהיר אנפוי, ואסהיד באו"א, גוונא דאנפוי, וז"ש והיו לטוטפות בין עיניך, כי א"מ זה אשר במצח דז"א, הם עצמן סוד התפילין ממש, אשר הם במצח דז"א, שהם א"מ אל כל הפנים שלו, ומקומן הם בין שתי העינים, במצח,

במקום הנחת תפילין, ושם בולט אור מקיף הזה, מכנגד בין שתי העינים, ומקיף הפנים של ז"א, אשר הם למטה מן העינים, כנודע כי הם נקראין תרי תפוחין כנזכר באידרא:
ועתה יתבאר לך היטב, כי כ"א אזכרות שבתפילין, הם כנגד אהי"ה. וד' פרשיות, נגד שם הויה. וד' בתים נגד שם אהי"ה. כנזכר בהקדמת תיקונים דף ט'. והענין הוא במה שהודעתיך, כי כל בחי' א"מ של זו"ן, כולם הם מבחי' שם אהי"ה, והנה צריך שיהיו ג' מבחי' אחרונות באלו התפילין - א' היא בחי' א"מ הראשון העליון, היוצא מנה"י דאמא, טרם התלבשותן תוך רישא דז"א. והב' הוא בחינת המוחין הפנימים, אחר שנכנסו בג' חללי דגולגלתא דז"א. והג' הוא בחי' א"מ הבולט מתוכם במצח:
והנה עיקר התפילין, הוא א"מ אשר במצח, אמנם צריך שיהיה בו הב' בחי' שקדמו אליו, וגם בחי' עצמו. ולכן הבחי' ראשונה של המקיף הראשון, הוא שם אהי"ה כנ"ל, כי כל אהי"ה הוא א"מ. אמנם מקומו שם למעלה מראשו דז"א, ואי אפשר לנו לעשות רמז תפילין כנגד בחינתו, לרוב העלמם, ולא נזכרו, רק עיקר מציאתם נשארו למעלה, בסוד א"מ העליון, וגם הם מתגלין ומאירין למטה במוחין פנימים, אחר שנתלבשו בחללי גולגלתא דז"א:
והנה כנגד ד' מוחין הפנימים, שמשם יצאו אלו התפילין, יש ד' פרשיות התפילין האלו, והם בחי' ד' אותיות הוי"ה, ואינם אהי"ה כמו המקיפין. וכנגד א"מ העליון למעלה מן המוחין פנימים, נכתבין בפרשיות האלו כ"א אזכרות, שהם ניצוצי האורות הא"מ במוחין הפנימים, שהם בחי' הפרשיות. ויען הם מציאת ניצוצין ההם בהיותן למטה, לכן הם ג"כ שמות הוי"ה. ולהיותן מבחי' א"מ, הנה חשבונם כ"א אזכרות כמנין שם אהי"ה, שהוא שם א"מ. נמצא, כי אור הכ"א אזכרות, גדול יותר מן הפרשיות עצמן, לכן נרמזו בבחי' שמות ואזכרות, והבן זה:
וכנגד הבחי' הג', שהוא המקיף של מצח, היוצא מן הא"פ, היו בחינת הד' בתים של הפרשיות, שהם בחי' א"מ, אשר הוא כעין בית המקיף אל המוחין הפנימיות, ונקראים אהי"ה, לסבת היותם א"מ:
נמצא, כי כל ג' בחי' של רישא דז"א, שהם ג' הבחי' הנ"ל, כולם נרמזו בתפילין בלבד, שהם - מקיף עליון, ופנימי, ומקיף קטן. והם בחי' - אהי"ה, הוי"ה, אהי"ה. ובמ"א ביארנו זה דרך הסתר והעלם, ואמרנו, כי אהי"ה הראשון של כ"א אזכרות, הוא נגד עיבור א'. ואהיה הב' של בתים, הוא נגד עיבור הב' ושם הוי"ה שבאמצע, הוא ד' פרשיות. ועתה גלינו לך סודו יותר בפרטיות. (א):

(א) כתב מהרח"ו - כלל העולה, שהתפילין ודיקנא הם אור מקיפין מפנימית ז"א, בסוד אור חוזר להיות לו מקיף. אבל הל"ם דצלם, הם אור מקיפין, שמעולם לא נכנסו בפנימית ז"א, ושמור חילוק זה:

פרק ד

ועתה נבאר, מי הוא הגורם אל בליטת אור המוחין הפנימים לצאת לחוץ במקום המצח, להיות שם א"מ. ובזה נתבאר הטעם, היות קטן פטור מן התפילין. והענין הוא, כי בחי' הז"א הוא בבחי' ו"ק לבד, שהוא זמן קטנות, היה ראש שלו, במקום שהוא עומד הת"ת שלו בימי הגדלות, וקוצי דשערי דרישא דא"א דנגיד מאחוריו עד רישא דז"א, איננו מגיע ומתפשט שם. אמנם כאשר הגדיל ז"א, ונכנסו בו מוחין דגדלות, ונשלם לי"ס, אז ראשו נגדל ועולה למעלה, ואז מגיע עד חצי התבונה כנודע, ואז יש שם באחורי הז"א, ההוא קוצי דשערי דרישא דא"א, ומסתיים שם ממש במקום הדעת דז"א, בהיותו הוא גדול כשיעור הזה הנ"ל, שמגיע עד חצי התבונה. ואז ע"י ההוא קוצי דשערי דרישא דא"א, המגיע אל הדעת דז"א, יוצאין התפילין. משא"כ בהיותו בזמן הקטנות שראשו הוא למטה, במקום שהוא ת"ת של זמן הגדלות, אז אין לו ההוא קוצא:

וא"ת, והרי בזמן יניקה דז"א, כבר נתבאר, שאז עולה ז"א ועומד בין שתי זרועותיה, דוגמת מה שמגיע ראשו בזמן הגדלות ויונק משם, ואז קוצי דא"א כבר מגיעין בדעת שלו, ולמה לא נתחייב אז בתפילין. (ב):

(ב) ז"ל מהר"ן - צ"ע, והלא כבר נתבאר, כי הז"א בעת יניקתו, הוא עומד בפני הבינה, והבינה בפני א"א, וקוצי דשערי הוא באחורי א"א, ואיך אפשר שיהיה לו בעת יניקתו בחינת התפילין. ונלע"ד, שזאת הקושיא עצמה, היה להרח"ו זלה"ה, ולכן כתב שהראשון עיקר, שפירושו הוא, שיורדת האם למטה ממקומה, ומשפלת עצמה, כדי שיוכל הנער לינק מן השדיים שלה, ולפי זה לא קשה מידי. עד כאן:

והנה התירוץ דקושיא זו כבר שמעתי ענין א' ממורי זלה"ה, ויש לי ספק, איזה מאלו ב' דרכים שנזכיר הוא מה ששמעתי, אבל בודאי שא' מהם אמת, והוא, כי כבר נתבאר בענין הרביצה, שפירושו הוא, שיורדת האם למטה ממקומה, ומשפלת עצמה, עד שיוכל הנער לינק מן השדים שלה. אבל בגדלות, הוא עצמו עולה למעלה יותר, בין ב' זרועותיה שהם חו"ג, כדי שיינק מן הדדים אשר שם למעלה, ונמצא שהוא גבוה, ואין היא יורדת, ואז ההוא קוצא דשערי מגיע. והספק אצלי, אם אמר הוא להיפך מזה, והוא, כי הז"א בגדלותו, הוא מגיע ראשו עד חצי התפארת של התבונה. אבל ביניקה, האם מגביהתו למעלה, בין ב' זרועותיה שהם חו"ג כדי שיינק מן הדדים אשר שם, ונמצא שהוא גבוה למעלה יותר ממקומו, ואין שם בחי' תפילין, על דרך שביארנו בענין שבת, שפטור אז מן התפילין, לסבה זו. (ג) אך נ"ל, שהראשון הוא עיקר:

הגהה (ג) צמח - ונלע"ד כפי הכתוב כאן שבת, שבמקום שבת צ"ל ר"ח, ועיין בכוונת ר"ח:

והנה כדי שיתבאר לך האי קוצי דשער דרישא דא"א, שהוא הגורם בליטת אלו התפילין במצח דז"א, צריך שנבאר קצת ממקומות שבאדר"א, ולחקור קצת חקירות, והוא, כי הנה המוחין הם ג' חב"ד, ואיך הפרשיות של התפילין הם ד'. גם מ"ש באידרא דף קמ. כי ג' מוחין דהוי בז"א, עם חד מוחי דשקיט על דורדייא דא"א, ומתחברין כחדא, ואינון ד' פרשיות שבתפילין וכו'. ומלבד זה כי זה המאמר סותר והורס כל הבנין שאמרנו למעלה, כי הד' מוחין דז"א הם הד' פרשיין. גם הלשון בעצמו הוא דחוק מאוד, כי איך אפשר שיתחבר מוחא דא"א, עם ג' מוחא דז"א, ויהיו ד' פרשיות שבתפילין ברישא דז"א, ואין לדבר זה שחר:

גם צריך להבין, מ"ש באידרא דף קכ"ט ודף קל"א, כי שערי דרישא דא"א, נמשכין עד רישא דכתפוי, בגין למיגד מן מוחא דיליה למוחא דז"א, וצריך להבין, למה השערות האלו נמשכין דרך האחור בעורף של א"א. ועוד, כי הנה מקום סיום או"א, הוא בטבורא דליביה דא"א, ומשם ולמטה מתחיל ז"א, מטיבורא דליבא ולתתא כנזכר באדרא, וא"כ על הלב היו צריכין להמשיך אותן השערות כדי למיגד ברישא דז"א, ולא עד רישא דכתפין, אשר אין ראש זעיר אנפין מגיע שם:

אבל הענין הוא מובן, במה שביארנו בענין הדעת דז"א, הכולל הב' עטרין דחו"ג, ואמרנו שם, כי אותן הב' עטרין, הם בחי' ב' פרקין עילאין, דב' זרועות דא"א, דהיינו כתפיים, שהם פרקין תתאין, בסוד הגבהת ידים על הראש, והנה נקראין רישי כתפין דא"א. נמצא, כי מה שכתב באדרא, דההוא קוצי דשערי אתמשך עד רישא כתפין, אין פירושו שם למעלה בא"א עצמו, רק באותו רישא כתפין דיליה, שנעשו בחי' ב' עטרין דז"א, הנקרא דעת שלו. ונמצא, כי סיום קוצי דשערי דא"א, הוא כנגד אחורי הדעת של ז"א, מוח הג' שבו, הנקרא רישי כתפין דא"א. והנה בהיות ב' עטרין אלו, בבחי' מוחין פנימי דדעת, הוא מוח א' לבד כלול מב' עטרין, לפי שהוא מלובש ביסוד דאמא, וע"י ההוא קוצי דשערי הגורם שיוצא מהם א"מ של התפילין, נחלק הדעת לב' בסוד א"מ, והיו ב' מוחין, זולת תרין מוחין אחרנין, שהם חו"ב דז"א, ואלו הם הד' פרשיות שבתפילין:

וביאור הענין הוא זה, כי הנה ההוא קוצי דשערי דרישא דא"א, הוא היוצא וצומח מן המוחא סתימאה דא"א, וכל שערות ההם שבההוא קוצא, הם צינורות דקים וחלולים. ובמקום סיום השערות אלו, שם הם פיות כל השערות, ומשם יוצא הארת מ"ס דא"א לחוץ. והנה נודע ג"כ, כי ז"א מלביש את או"א הנה"י שלהם, ונה"י דאו"א מלבישים לנה"י דא"א, ונמצא, כי קוצי דשערי דא"א, אשר מקום סיומו עד טבורא דיליה דא"א,

אשר שם הוא רישא דז"א, ונמצא, כי קוצי דשערי הנמשך דרך העורף מאחורי א"א, איננו מסתיים ממש בהתדבקות בגופא דא"א או או"א, רק ברישא דז"א ממש, שהוא מלביש את כולם כנ"ל, ושם כנגד הדעת מאחוריו במקום העורף דז"א, שם נוגע קוצי דשערי דא"א, ושם הוא מסתיים, ואותן האורות דמוחין סתימאה, הנמשכות דרך צינורי השערות הנ"ל, הם נגלים בסוף האי קוצי דשערי דיליה, והם מאירים בעורף דז"א באחורי הדעת שלו, אשר שם תרין רישי דכתפוי דא"א הנ"ל, שהם ב' עטרין בדעת, וכח אותן האורות העצומים היוצאות שם, שהם ממוחין דא"א, מכים ומבטשין שם במקום ההוא, ועוברת הארתם לפנים תוך המוחין דז"א שהוא כנגד העורף, אשר שם הכאת קוצי דשערי, ויוצאין שם הארתן בבחינת אור מקיף דתפילין:

ומכח הכאת קוצי דשערי באחורי הדעת, דוחה את הא"פ שיצא לחוץ במצח, מכנגד מקום הכאה, ודוחה את האור לצד הפנים של ז"א במצח שלו, ולטעם זה נמשך קוצי דשערי דרך האחור, כדי להכות שם בעורף ז"א, ועל ידי ההכאה ודחיפה זו, יתנוצצו אורות המוחין דז"א מכנגד מקום ההכאה אשר בעורף, ואז מאירין במצח ז"א, ונעשין בחי' התפילין:

ונמצא, כי בתחלה לא היו מוחין בהיותן בפנים, רק ג' מוחין, ועתה ע"י האור הניתוסף בהם ע"י ההוא קוצי דשערי דא"א כנ"ל, נחלקו הב' עטרין שבדעת, ונעשו בחוץ ב' מוחין, מה שאין כן בהיותן בפנים, ועתה נעשו ד' פרשיות בתפילין, והם הם ד' פרשיות, שהם ד' מוחין דזעיר אנפין:

אמנם להיות שאינם רק ג' כנ"ל, ומי הוא שגרם להם להיות ד', הוא הקוצי דשערי, ולכן אמרו שם באדרא דף ק"מ. כי האי מוחא עליונה דא"א, עם ג' מוחין דז"א, אינון ד' פרשיות דתפילין, ר"ל - כי ע"י התחברות האי מוחא עלאה, עם הג' מוחין דז"א, באמצעית קוצי דשערי, הוא גורם להיותן ד' פרשיין ולא ג':

ובזה תבין, למה יהא ד' בתים בתפלה של ראש, מה שאין כן בתפלה של יד. כי כיון שעיקר אלו הארבע פרשיות הם הארבע מוחין עצמן דזעיר אנפין כנזכר לעיל, רק שנתלבשו תוך נצח הוד יסוד דאמא, לכן גם הבתים יהיו ד'. משא"כ בנוקבא כמ"ש בע"ה. ונמצא עתה, כי המוחין האלו בהיותן תחלה בסוד אור מקיף הראשון העליון, היו ד' מוחין. ואח"כ כשנתלבשו בנה"י של הבינה ונכנסו תוך הגלגלת דז"א, נעשו ג' לבד. כי הב' עטרין נתלבשו יחד ביסוד של התבונה. לכן בתפילין של ראש, הם ב' שינין, א' של ד' רישין, וא' של ג' רישין:

פרק ה

ונבאר עתה, ענין הרצועות והקשר של ראש. הנה ענין קשר של תפילין של ראש, ענינו כך הוא, כי כל מציאת אור, יש בו אור חוזר, והנה האור הזה שיצא מקוצי דשערי כנ"ל, ונמשך עד תפלה ש"ר במקום המצח, צריך שיהיה לו אור חוזר למקום הראשון, שהוא בההוא אתר, דתמן קאי האי קוצא דשערי דא"א, אשר מכחם האירו בתפלה של ראש. לכן חזר האור של ד' פרשיות האלו, ומתנוצץ לפנים בג' מוחין הפנימים, ובלטו לאחור עד מקום הקשר של תפילין, ושם נעשית ד' זו, שהוא סוד ד' דאחד. כדרך מי שמכה במקום אחד, שמכח ההכאה, חוזר לאחור. וכדרך מי שזרק אבן בכח גדול למקום אחד, שחוזר האבן לאחור:

וענין הד' זו הוא כך, כי הנה תמיד אנו אומרים, שנה"י של התבונה נכנסו עם המוחין תוך הגולגלתא דז"א, אמנם המלכות של התבונה שהיא יותר תחתונה מהן, בודאי הוא שגם היא נכנסת עמהם, והיא שם דבוקה עם הנה"י בדעת של ז"א, לפנים מן הגולגלתא, אבל איננה בכלל המוחין. והנה כאשר האור חוזר, ר"ל של ד' פרשיות דתפילין ש"ר, חזר לאחוריו, ונכנס דרך המוחין פנימים, אז האירו ד' האורות שם מבפנים, ונתלבשו באור המלכות של התבונה, הנקראת גם היא ד', נגד האורות אלו המתלבשים בה, ואז נוקב האור שלהם באחור העורף מבחוץ, במקום קשר של תפילין, ושם נתגלית בחינת המלכות, שהיא בחי' ד' של קשר, ובתוכה מתלבשין ד' אורות של ד' מוחין:

אמנם לפי שאין שם רק מציאת המלכות לכן אין שם רק בחי' עור, כי העור הוא בסוד המלכות, ואין שם בחי' פרשיות כתובות, לפי שאין שם מוחין ממש כמו בתפילין. ועיין בדרוש ח"י נשים של המלך, ושם יתבאר ענין ד' זו. והרי נתבאר ענין הקשר. ודע, כי בחי' ד' זו שהוא הקשר של תפלה של ראש, היא בחי' א"מ עצמה של המלכות הנקראת רחל, שהוא עומד כאן למעלה, ומכאן הוא מקיף אליה:

והנה מן הד' זו, שהיא קשר ש"ר, והוא אור המקיף של המלכות הנקראת רחל, שהוא בחי' תפלה ש"י כמ"ש, הנה יצא מד' זו הרצועות של תפלה ש"ר. והנה הם כוללים הד' מוחין, באופן זה - כי הרצועה הימנית שבו, הוא בחי' חכמה וחסדים של ז"א. והרצועה השמאלית, שם הוא בינה וגבורה דז"א. והנה הד' מוחין נתלבשו בנה"י דאמא, אבל לפי שביסוד אמא שם עיקרי עטרה דחסד, ולא ניתן אל הנוקבא אלא אותו המיעוט הנשאר ממנו, ולכן אין אנו מזכירים, רק הנ"ה לבד, ולכן אלו הב' רצועות נקראים נ"ה לבד. ולפי שהד' בעצמה אינה רק בחי' עור כנ"ל, לכן גם הרצועות הם עור לבד, וכולם הם מבחי' א"מ מבחוץ:

וכבר נתבאר ענין נ"ה הנ"ל, בעת כניסת המוחין פנימים להתלבש בתוכם, ואמרנו, כי תחלה נתלבש מוח החכמה בנצח, ואח"כ נתלבש מוח בינה בהוד, ואח"כ ב' עטרין ביסוד. והטעם הוא, כי לעולם בחי' נצח בין בא"א, בין בבינה, בין בז"א, לעולם הנצח שבהם, הוא יותר גבוה מן הוד, ועי"ז נמצא שהנצח הוא יותר גבוה מההוד, ועליהם נאמר בתיקונים דף ט', והקרנים גבוהות, והא' גבוה מן חברתה, וז"ס שנקראים נ"ה שחקים, שהם שתי הרחיים, הטוחנות מן לצדיקים לעתיד לבא. וא"כ הוא מוכרח שיהיו זו למעלה מזו, וזכור כלל זה לכמה מקומות, שתצטרך אליו מאוד. והנה ע"י היותם כן, נמצא כי כאשר יכנסו הנה"י עם המוחין שבתוכם, להתלבש גו גולגלת דז"א, הנצח עם החכמה היא הנכנסת תחלה, ואחריו ההוד עם הבינה, ואחריו היסוד עם הדעת:

ונבאר עתה ענין הרצועות. כי הרצועה הימנית, שהוא הנצח של הבינה, היא קצרה, ולא נתפשטת רק עד טבורא דלבא דזעיר אנפין. ורצועה שמאלית שהוא ההוד של בינה נתפשטה עד ההוד של ז"א. וזהו ענין מ"ש בהקדמת תיקונים דף ט', ומתפשט וכו', דה' עילאה עד הוד אתפשטת. כי זה מורה שההוד שלה לבד, הוא שנתפשטה עד ההוד דז"א, משא"כ בנצח, שהיא היותר קצרה, ונשארה למעלה כנ"ל. וטעם הדבר הוא, כי לעולם הנה הנצח הוא בסוד התפארת, וההוד הוא בסוד המלכות כנ"ל, ולכן לא נמשך הנצח בבינה אלא עד החזה, שהוא נקרא טבורא דלבא, לפי שעד המקום הזה הוא בחי' ז"א לבדו. אך מהחזה ולמטה, מתחיל בנין המלכות כנודע, ועד שם נתפשט הנצח לצורך הז"א. ואח"כ נתפשטה ההוד לבד, עד למטה, עד ההוד דז"א, לפי שמשם מן הפרק הראשון דהוד ז"א, משם נעשין מוח בינה דמלכות. והנה ההוד ההוא מן הבינה העליונה שהיא אמא, ונמשכה עד מוח בינה של המלכות, ולפי שבטיבורא שלים לכן שיעורה עד הטבור:

וסוד הענין מבואר יותר, כי הנה נודע, כי ז"א רובו הוא מצד החסדים. אבל הנוקבא רובו שלה הוא מצד הגבורות, לכן הוא יונק ולוקח כל עטרת החסדים אשר בדעת שלו, ואינו נשאר אל הנוקבא רק מעט מזעיר ממנו לבד, ולטעם הזה נקרא הז"א, מטה כלפי חסד. ולכן הרצועה הימנית, שם הוא בחינת החסדים כנ"ל, היא נגנזת בטבורא דלבא דזעיר אנפין, ונכנסת תוך פנימית דלבא דזעיר אנפין, שהוא במקום החזה שלו, לפי שמשם ולמטה הוא התחלת ראש הנוקבא בחוץ, ולכן שם בחזה נפסק וכלה בחי' החסדים הזה שברצועות הנצח, ומה שנשאר ממנו, שהוא דבר מועט מאוד, נכנס ונגנז שם בפנימותו דז"א, ומתפשטים שם בפנימיות עד היסוד דז"א עצמו:

אך דע, שאעפ"י שעטרא דחסד נשארה בז"א לבדו, עכ"ז בחי' מוח החכמה של ז"א, לרוב גדלות האור שלו, לא נפסק מפני זה, אמנם גם נשתלשל עד המלכות. אמנם רצועות הגבורות השמאלי, הנקרא הוד, גם היא מקפת מבחוץ, ומתפשטת גם עד מקום הנוקבא, ונפסק עד מקום הטבור עצמו של ז"א, ואין זה טבורא דלבא הנ"ל, כי זה נקרא טבורא דגופא. והנה טעם הדבר שנפסק הוא, לפי ששם הוא התחלת נה"י דז"א, ונכנסים הגבורות שם, להתלבש ביסוד ז"א, כמו המוחין של ז"א, שנתלבשו בנה"י של אמא, ולפי שהז"א הוא רובו חסד כנ"ל, לכן לא לקח מהאי עטרא דגבורה רק מעט מזעיר, וכולה נשארת אל הנוקבא. נמצא עתה, כי לא יש להמלכות, רק ג' מוחין לבד, שהם חו"ב וגבורה:

והבן עתה היטב ענין זה, כי כמו שבארנו למעלה בתחלת דרוש זה, ענין ג' בחינות שיש אל המוחין דז"א, ובכל א' יש מוחין פנימים ומקיפים, והמקיפין התחתונים שבכולם, הם בחי' התפילין שבמצח, כן הוא ברחל נוקבא דז"א, כי הנה תחלה היתה בחינת המקיף העליון שבכולם, בבחי' קשר תפלה ש"ר כנ"ל, כי אותו הקשר, הוא המקיף העצמי של רחל. והנה אחר כך נמשכו בבחי' הרצועות בסוד א"מ עצמו. ובאלו ב' רצועות, היו נכללין חסדים וחכמה מצד ימין, ובינה וגבורה מצד שמאל, ואותה של ימין בחי' החסדים שבה, נפסק בטבורא דלבא, ומשם נכנס תוך ז"א, ונתפשט עד היסוד שבו. אך מוח החכמה אשר ברצועה הימנית, נתפשט עד המלכות, במקום שהוא מוח חכמה שבה. וכן הרצועה השמאלית הכוללת מוח בינה, ועטרה דגבורה נתפשט עד הבינה שבמלכות, ומקום זה הוא טבורא דגופא:

ונמצאין עתה ג' מוחין לבד, שהם חו"ב וגבורות, ואלו נכנסו דרך טבורא דגופא דז"א, ונתלבשו תוך נ"ה דז"א, באופן זה - חכמה בנצח, ובינה וגבורה בהוד, וזהו בחי' מוחין פנימים שלה, נתלבשו בנ"ה דז"א, ואז יצא אור הארתו לחוץ מן הנה"י דז"א, בסוד א"מ ב'. ואחר כך נתלבשו ונכנסו נה"י דז"א, תוך חללי דגולגלתא דרישא דנוקבא עצמה, ובתוכה ג' המוחין שלה, בסוד פנימית. ואחר כך חזרו לצאת בבחי' א"מ שלה, בסוד תפלה ש"י כמ"ש בע"ה. והרי נתבארו כל בחי' המוחין של המלכות, איך הם ממש דוגמת מה שביארנו בתפלה ש"ר ומוחין דזעיר אנפין בכל בחינותיהן. (א):

(א) מהרנ"ש - נלענ"ד, מאחר שהמלכות של התבונה, הוא בחינת עור של היסוד שלה ולא הבשר כנודע, לכן ג"כ בסוד א"מ, הוא עור לבד, והבן. ובזה יובן שבזוהר פרשת פנחס בר"מ, אמר - וילון אינו משמש כלום, אלא נכנס ערבית ויוצא שחרית. ובדף רל"ט אמר בהיפך, נכנס שחרית ויוצא ערבית. והכוונה - כי בלילה מסתלקת זאת הד' מז"א, ומאירה בלאה הארה גדולה יותר מביום, בסוד ויבן ה'

אלקים את הצלע. והנה בר"מ מדבר בפרצוף לאה, שהד' נכנס ערבית בלאה, ויוצא שחרית שבשחרית מסתלקין נה"י דבינה, ונכנסין בז"א. אבל בזהר, מדבר בזעיר אנפין עצמו, שנכנס שחרית ויוצא ערבית, כי בלילה הנה"י דבינה מסתלקין פעם אחרת:

להר"מ דלנזאנו - וז"ל, קשר של ראש של תפילין, זה נעלם מעיני רבים, ובבחרותי הוקשה לי, כי הקשר שהיה לי, היה בצורת ם ם, והוקשה לי, כי אלו הם ארבע ם ם מרובעים, ואנן צורת ד' בעינן, ולא מנין ד' שהוא ארבע. ועוד, כי צורה זו, יש שעושין אותה גם מבפנים ואנו בחוץ דווקא אמרינן. ועוד, כי בזהר פרשת פנחס דף ר"צ אמרו, ד' כפולה. לא נתקררה דעתי, עד שעליתי לארץ ישראל, ועשו לי תלמידי האר"י זלה"ה, קשר, בצורת ד' כפולה, וקשר זה אי אפשר ללמד, אלא במראית עין, כי הוא כצורת ד' כפולה מבחוץ כזה - ם. ודע, כי גם הי' של קשר ש"י, היא כפולה, נמצא שיש בתפילין שם שד"י:

פרק ו

ונבאר עתה, ענין המוחין פנימים בתוך גולגלת דנוקבא. ונבאר ענין התפלה של יד, שהוא המקיף שלה במצח שלה. והענין, כי הנה המוחין הפנימים אינם רק בבחי' ב' מוחין לבד, לפי שהיסוד של ז"א אינו מתפשט עד מקום הנוקבא כנודע. וגם לטענה הנ"ל, כי העטרא דחסד נגנז אותו המועט שנשאר ממנו, ביסוד שבו, לכן אין בה רק ב' מוחין, שהם נ"ה דז"א. והנצח בו כח החכמה, וההוד בו כח הבינה והגבורות. ובזה תבין, איך המלכות היא בשמאל, כי הרי רובה מן השמאל, כי יש בשמאל בינה וגבורה, ובימינה אין בו רק חכמה בלבד:

ואמנם ודאי הוא, כי היסוד של זעיר אנפין ודאי שהוא נכנס ברישא דנוקבא, ובתוכו נתלבש עטרא דגבורות. ובזה תבין מ"ש בזוהר, דיסוד נטל שמאלא, ורובו הוא דין. והוא בחי' היסוד, בהיותו כאן במלכות, לפי שעטרא דחסד שבו, הוא מועט מאוד, ועיקר מה שיש כאן ביסוד למטה בהיותו במלכות הוא בבחינת עטרא דגבורה, ולכן נקרא בחי' היסוד בחינת דין:

ובזה תבין טעם, למה נשים דעתן קלה, והוא, לפי שעדיין אין בה רק עטרא חדא דגבורות, בחי' חצי הדעת, לפי שהדעת הוא כולל ב' עטרין כחדא, בשביל שיכול להיות מכריע בין חו"ב, ע"י שכולל את שניהם בבחי' חו"ג. אבל הדעת שלה, אינה רק עטרא חדא דגבורה, וכמ"ש על פסוק בלחם הקלקל, כי דעת עליון, יש בו ה' הויות חסדים שהם גי' ק"ל א', וה' הויות גבורות, גימטריא ק"ל ב', וזהו קלקל. אבל זה הדעת דמלכות, אין בו רק עטרא דגבורה שהוא ק"ל א' לבד, ולכן אמרו שדעתן של נשים קלה:

והנה נבאר תפלה ש"י, כי הנה כמו שנתבאר לעיל, איך ע"י קוצי דשערי דא"א, שהכה בעורף של ז"א, גורם יציאת הארת מוחין במצחו בבחי' תפילין ש"ר. ג"כ יש חד קוצי דשערי, דנחית מרישא דז"א לרישא דמטרוניתא, כנזכר באדרא דף קל"א, והוא מכה

בעורף שלה, ואז נוצצין ובולטין אורות המוחין במצח שלה, ונעשין שם בחי' התפילין שלה, הנקרא תפלה ש"י, כמו שיתבאר. והנה מכח הכאת האור דקוצי דשערי דז"א ברישא דנוקבא, נגדל אותו המעט מזער מעטרא דחסד הגנוז תוך היסוד דז"א כנ"ל, ועי"כ נשלמו ד' פרשיות בתפלה ש"י:

ודע, כי אע"פ שאמרנו, כי הב' עטרין הם ביסוד ז"א, עכ"ז עיקרם תליין בחו"ב שלה, שהם בנ"ה דז"א, רק שאח"כ הם מתחברים ביסוד של ז"א, לצורך הדעת שלה, כמ"ש בע"ה למטה בסוף הדרוש הזה, כי עיקרה אינה רק ב' מוחין לבד, שהם נ"ה דז"א, כמ"ש בע"ה: והנה טעם היות ד' פרשיות של תפילין שלה בבית א' בלבד, משא"כ בתפילין ש"ר, שהם בד' בתים, הוא במה שנתבאר לעיל, כי בתפילין ש"ר, נמשכין הד' מוחין עצמן של או"א בתוך הז"א, רק שנתלבשו בנה"י דאמא, ולכן נעשה להם ד' בתים ש"ר. אך המלכות, עיקר המוחין שלה אינם רק בחי' התלבשות נה"י דאמא תוך ז"א, ואח"כ בלטו לחוץ במצח, ואח"כ חזרו להאיר בעורף דז"א, בבחי' קשר של ד' של תפלה ש"ר, כי משם נמשכין המוחין של מלכות כנ"ל. ונמצא, כי עיקר המוחין של נוקבא, הם בבחי' נ"ה דאמא, ולא במוחין עצמן. וגם למטה בז"א, אין מתלבשים בה, רק הנ"ה בלבד כנ"ל, ובשניהן בלבד הוא כללות המוחין שלה. וכבר ידעת, כי הנ"ה הם ב' פלגי דגופא, ואינן רק גופא חד, ולכן אין במלכות רק בית א' בלבד. אבל הפרשיות הם ד', כי סוף סוף ד' מוחין אינון בגווה:

והנה, כמו שבתפילין ש"ר, חזר האור בעורף שלו, ונעשה שם בחי' הקשר שלהם, כן בתפילין שלה, חוזר בחי' האור החוזר מן המצח שלה, ומכה בפנימית במוחין שלה, ומתחברין אלו הד' אורות בתוך היסוד של ז"א אשר בה, ואז בולט בחוץ בעורף שלה, ואז נעשה בה הקשר דתפילין ש"י, שהוא צורת י', לפי שנעשה מן היסוד דז"א אשר בה, שהוא צורת י'. ובתוכו הוא בחי' ד' מוחין שלה, שהם ד' פרשיות דתפלה ש"י, ע"ד שביארנו בתפלה של ראש:

והנה נתבאר, כי התפילין של יד, הם המקיפין של המוחין, במצחא דנוקבא תתאה רחל, וצריך לתת טעם, למה נתינתה הוא בזרוע שמאלי של אדם. אך הענין הוא כמש"ל, כי ראש המלכות, הוא בטיבורא דלבא, שהוא החזה של ז"א, והיא קרובה אל הלב, ואל הזרוע שמאלי דז"א, מצד עטרא דגבורה אשר לה, כנ"ל כי רובה מהשמאל, לכן אנו מניחין אותה התפלה שלה בזרוע שמאל של הזכר, כי שם מקומה של ראשה:

והנה נודע מ"ש לעיל, כי מן הד' מוחין עילאין, כמעט אינה לוקחת מהם, רק עטרא דגבורה לבד, וכל הג' מוחין אחרים לוקחים הז"א כמעט כולם. והנה עטרא דגבורה, הוא

בחי' פרק הזרוע השמאל הדבוק אל הכתף הנ"ל, ולכן מקום הנחתה הוא שם בפרק הג' של זרוע השמאל דז"א, הדבוק אל הכתף כנ"ל, כי שם אחיזתה של עטרא שלה. וגם כי הנה ביארנו לעיל כי ב' עטרין הם מתרין רישין דכתפין דא"א, ומשם נמשכו כתף ימינא, שהם עטרא דחסדים אל הז"א. והכתף השמאלי דא"א שהם עטרא דגבורה אל הנוקבא. ולכן גם בכאן בז"א, נקשרת באותו פרק של הכתף:

גם טעם אחר נתבאר לך, במה שנתבאר לעיל בענין נט"י, על ענין אחר, למה אין נט"י גם מן הזרועות ולמעלה, ושם נתבאר, כי השמאלי הוא גבורות, ודרך שם בפנימית, נמשך רוחא דחיי דע"ק אל המלכות, הניתנית שם בבחינת תפלה ש"י בדרך סתום. אך לעתיד לבא, ימשך בגילוי אל המלכות, הנקראת אז מלכא משיחא, כנזכר באדרא בענין התרין נוקבין חוטמא:

פרק ז

ועתה נבאר דרוש א', כולל כל בחינת התפילין ש"ר שהם דז"א, ותפילין של יד שהיא ברישא דרחל, ותפילין דיעקב, וקשר שיש בכל ג' תפילין הנ"ל. וכדי לבאר כל זה, צריך שבתחלה נעורר כמה שאלות, וע"י תשובותיהן יתבארו כל הפרטים הנ"ל, ומה שצריך לעורר הוא זה - למה זמן הנחת תפילין הוא ביום, ואין זמנם בלילה. ועוד, כי הרי כפי הנ"ל בדרושים הקודמים, שאי אפשר שיצאו אורות המקיפים במצח דז"א או דנוקבא, שהם בחי' התפילין, רק אחר שכבר נכנסו המוחין פנימים ברישא דז"א, ואז מכה ההוא קוצי דשערי בהם, ובולטים במצח, ונעשה תפילין בראש, וכן עד"ז בתפילין ש"י. וא"כ לא היה לנו להניח תפילין קודם התפלה, רק אחר גמר התפלה, כי הרי המוחין פנימים אינם נכנסין בז"א, אלא בעמידה הנקרא תפלת השחר, ואח"כ יוצאין המקיפין במצחו בסוד התפילין, ולא קודם התפלה:

ועוד שינוי הסדר בתפילין בעצמם, כי הרי תחלה נכנסין מוחין פנימים ברישא דז"א, ואחר כך יוצאין המקיפין במצחו, בבחי' תפלה ש"ר. ואח"כ נמשכין המוחין הפנימים ברישא דנוקבא. ואח"כ יוצאין המקיפים שלהם במצח שלה, בבחי' תפלה ש"י. וא"כ איך התפלה ש"י קודם לתפילין ש"ר, והוי ליה להיות בהיפך. וגם, כי כיון שהתפלה ש"י היא במצח דנוקבא, איך היא נקשרת בזרוע שמאל של הזכר, ונקרא על שמו תפלה ש"י:

ועוד, כי למעלה ביארנו, כי בכל עת תפלה ותפלה מהג' תפלות שבכל יום, נמשכין מוחין, ואחר כל התפלה, חוזרין להסתלק המוחין, ומתמעטין הזו"נ. וא"כ איך כל היום כולו הוא זמן תפילין, מאחר שאין בחינתן נעשה רק בזמן התפלה בלבד. גם שאלות רבות

כאלה, ובפרט במה שכתבתי לעיל, כי תפלה של יד הוא בבריאה, ותפלה של ראש הוא באצילות. וכפי הנ"ל הכל הוא באצילות בזו"נ אשר שם:

והנה לבאר כל הפרטים האלה, נבאר בתחלה פסוק א', שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך, הנדרש בזוהר ובתיקונים שהוא בחינת תפלה ש"י, המונחת בזרוע וכנגד הלב, ובזה יתבאר במה שכבר ביארנו, איך בלילה גם הרשימו של המוחין דזו"נ מסתלק, וכן בדרוש שכיבת הלילה נתבאר ענין זה באורך ושם בדרושים הנ"ל נתבאר, כי הרשימו של זעיר אנפין מסתלק לגמרי, ויושב על ראשו. אך הרשימו של המוחין שלה, נשאר תוך הז"א ממש, במקום החזה, בלבו של ז"א, ומשם הוא מאיר לנוקבא. וזה הוא שאומרת הנקבה אל הזכר, שימני כחותם על לבך:

והנה נתבאר שם, כי באור הבוקר תיכף קודם התפלה, אותה הנקודה העיקרית של רחל, שהיא הכתר שבה, עולה מלמטה מהיכל ק"ק של בריאה, עד זרוע שמאלי של הז"א, ועומדת שם פב"פ עמו. אך הט' נקודות אחרות מחכמה שבה ולמטה, יורדות אז למטה בבי"ע, ועומדת שם עד תפלת שחרית, ואז ע"י התפלה הם עולין כמ"ש בע"ה. ואז אחר אור הבוקר, שעלתה אותה נקודה העיקרית שעמדה בזרוע של ז"א פב"פ, אז הרשימו של המוחין דזעיר אנפין, חוזר למקומו תוך ז"א באור הבוקר, וגם הרשימו של נוקבא שהוא בלילה ניתן בפנימית החזה של ז"א בלבו כנ"ל, הנה עתה יוצא משם ולחוץ, ונכנס ברישא דההוא נקודה, והם שם בבחינת מוחין של הנקודה הנ"ל פב"פ, עם הגבורה של ז"א. אמנם תחלה נמשך הרשימו שלה, ואח"כ הרשימו דיליה, כמ"ש עתה בע"ה בענין התפילין:

לכן נבאר תחלה ענין של תפילין, ונאמר, כי הנה כאשר זה הרשימו של המוחין הראשונים, הוא חוזר ונכנס תוך ז"א ונוקביה כנ"ל, אז חוזר האור שלהם ונעשים בחי' תפילין במצחיהם. ונמצא, כי התפילין אינם נעשין אלא מאותו הרשימו לבד, הנשאר מן המוחין שעברו בראשונה ונסתלקין. וכאשר אח"כ אנו מתפללין תפלת השחר, אז באין מוחין אחרים חדשים, וניתן מוחין אחרים חדשים ברישא דזעיר אנפין ונוקבא ממש. ואותו הרשימו יוצא בבחינת תפילין במצחם:

ובזה יובן, למה מצות תפילין קודם למצות התפלה, כי התפילין הם מן הרשימו הראשונה שחזרה בהם קודם זמן התפלה באור הבוקר, ואח"כ ע"י התפלה, באין מוחין ממש אחרים חדשים ברישא דזו"נ. וגם בזה יתבאר לך, למה זמן התפילין כל היום, כי מאחר שגם כל היום יש רשימו דמוחין תוך רישא דזו"נ, לכן יש גם כן תפילין בראשיהם דזו"ן, כי מכח אותן הרשימו התפילין יוצאין. אבל בלילה, שאפילו הרשימו של מוחין

דזו"נ מסתלק, לכן אין אז זמן תפילין לא לז"א ולא לנוקביה. אמנם עכ"ז בודאי, יש הפרש בין שעת התפלה לשאר היום, כי בשעת התפלה, שאז יש מוחין גמורים ממש ברישא דז"א, ולכן עיקר של מצות תפילין, הוא אז בשעת התפלה. אבל בשאר היום, שאין תפילין אלו אלא מכח הרשימו בלבד, ולכן אין התפילין אז מצוה וחובה כמו בשעת התפלה:

והנה ענין התפלה הנעשה בה באותה הנקודה של רחל, זה שאמר הכתוב, כחותם על לבך כחותם על זרועך, כי עתה שעלתה אותה הנקודה באור הבוקר עד זרוע שמאלי של זעיר אנפין, ועמדה שם פב"פ עמו, אז נשלם ענין כחותם על זרועך, כי רשימו של המוחין שלה, היה בפנים בלבו של זעיר אנפין. (א) אך זו הנקודה, היא בחוץ, ונתונה בזרוע השמאלי דזעיר אנפין מבחוץ, ואז בהיותה שם הנקודה, יוצא הרשימו שלה מתוך לבו של זעיר אנפין, ונכנס באותו הנקודה בהיותה עמו על זרוע, ואז משמש הרשימו ההוא לאותה הנקודה במקום המוחין, ואז בהכנס הרשימו ההוא לתוך אותה נקודה, אז נקרא אותו נקודה תפלה של יד, כי אותה נקודה נקשרת אז בזרוע שמאלי דז"א, במקום הקיבורת, לפי שהוא כנגד הלב של ז"א, כדי לקחת אותה הרשימו שלה אשר שם כנ"ל, ואז נכנס בה אותה הרשימו, ונעשין בראשה בחינת תפילין. ונמצא, כי בערך הז"א עצמו, הן תפילין בזרוע על לבו. אבל בבחי' הנוקבא, הם תפילין של ראש שלה:

הגהה (א) צמח - כפי טעם זה, וכפי טעם דלעיל, שרצועה שמאלית קצרה עד החזה מטעם הנ"ל שם, וכפי טעם שצריך ליקח הציצית בעת קריאת שמע ביד שמאל וכו', מכל אלו נ"ל לומר, שאטר יד אינו רשאי לשנות, כדי שלא לשנות הסדר הנ"ל:

ובזה יתבאר לך ענין שינוי מאמרי הזוהר אם הם תפילין בזרוע של ז"א, או אם הם תפילין של ראש דנוקבא כי הכל א', ונמצא כי תפלה זו של יד היא תפילין גמורים כמו התפילין ש"ר דז"א. ועתה צריך שנבאר דא"כ למה הנשים פטורין מתפילין דבראש. (ב) אך הענין הוא, כי בחי' אלו התפילין ש"י, הוא בהיות אותה הנקודה נקשרת בזרוע שמאלי דז"א, ואין בה פרצוף כלל עדיין, לכן אין אנחנו עושים אז רמז אליה עדיין, אבל אנו רומזים אותה בבחי' זעיר אנפין עצמו, שהוא קושר אותה הנקודה עמו בזרוע, ע"י אותו הרשימו הנ"ל, וכל זה הוא מחמת אהבתו אותה, וז"ש כחותם על זרועך, לפי כי עזה כמות אהבה שאני אוהבת אותך:

(ב) טעם, למה אין הנשים חייבות בתפילין הוא, כי אין לרחל אותן הד' מקיפים שיש אל ז"א. עוד טעם אחר, כי תפילין דיד דיעקב, הם בחי' תפילין ברישא דרחל, ואין תפילין נגד רישא דרחל:

ונבאר טעם, למה לפי זה, תפלה של יד קודם לתפלה של ראש. והענין הוא, כי אותה הרשימו של רחל, שהיה נתון תוך החזה של ז"א ממש, וע"י עסק התורה אחר חצות כנזכר במקומו, היה עולה נקודה זו של כתר דרחל למעלה בעת אור הבוקר ממש, ואז

יוצא אותו הרשימו דילה, שבתוך החזה שלו, ונכנס באותה הנקודה כנ"ל, ועושה בה בחי' תפילין בראשה, בהיותה קשורה בזרועותיו, וזה נעשה ע"י שאנו מקיימין מצות התפילין, ומברכין הברכה, ועי"כ נעשה זה המעשה הנ"ל. ואחר כראות ז"א, שכבר היא יש לה תפילין בראשה, מחמת שנתקרבה בזרועו אצל הרשימו שלה, אשר שם בחזה, אז מתקנא בה, ואז הוא ממשיך הרשימו שלו אשר למעלה ונכנס בו בראשו, ואז בו גם כן תפלה ש"ר, ואף גם זאת הוא, על ידי המצוה שאנו מקיימין מצות תפילין בהנחת תפילין ש"ר, כנודע כי אין דבר נעשה למעלה, אלא על ידי מעשה תחתונים בעה"ז. וז"ש הכתוב, קשה כשאול קנאה, אחרי מ"ש כחותם על לבך כחותם על זרועך, כי עזה כמות אהבה: והרי נתבאר, קדימת תפילין ש"י לתפילין של ראש. ואחר כך על ידי הק"ש ועמידה, באים מוחין אחרים חדשים לצורך הזווג, כנזכר לעיל כי הרשימו אינה רק לבחינת התפילין כנזכר שם:

ועתה ביאר הפסוק, מה היתה קנאתו בה, ואמר רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה, ר"ל - כי נתקנא בתיקון הנעשה בה, כי הנה אותה הנקודה היא הכתר של רחל, והיא עומדת קשורה בזרוע שמאל שלו, ואז נכנס בה הרשימו, ונעשה בה התפילין. וגם בחי' האלו פירש הכתוב, שהם דברי הנקודה עצמה, האומרת כך לפני הז"א בעלה, שימני כחותם וכו'. וביאורם הוא, ענין קנאתו הוא, לומר :

כי כאשר הוא ישימני כחותם על זרועו, ימשך גם אליו תועלת, לפי שהוא יתקנא בה, ויתקן גם הוא כמו שנתקנה כנ"ל:

וז"ש רשפיה "רשפי "אש "שלהבת "יה, אשר ר"ת שלהם - ראש"י, שהוא בחי' אותה הנקודה שהיא כתר וראש שלה, ונותנה בזרוע דגבורה שלו שהוא אש, ונעשית אז היא רשפי אש, שיונקת משם, ונעשית אז בה תפילין שלה, שהם נקראים שלהבת י"ה. כי הם בחי' גבורות ושלהבת, היוצאין מן י"ה, שהם חו"ב של או"א, הנקראים י"ה, אשר מהם נעשה המוחין ותפילין שבראש. וגם המוחין בעצמם שלה, הם חו"ב שבה, הנקראים גם הם י"ה:

מהחברים - אח"כ מניח תפילין, בסוד ז"א, שהוא הקב"ה מניח תפילין, כמאמר רז"ל פי' - שז"א מניח על ראשו, ד' אורות, שהם ד' מוחין. ובתחלה הם ד', וכשנכנסין בראשו, מלובשים בנה"י של תבונה, הם נעשין ג'. ובתפילין יש כ"א אזכרות ולא יותר, כמנין אהי"ה, ויש ד' פרשיות, וד' בתים. וכפי מה שכתבנו היה ראוי להיות ג' בתים, נגד נה"י דתבונה שנכנסו במוחין. אבל הכוונה שהם ד' בתים, כי דע שהקוצי דשערי דא"א, בטש באחורי זעיר אנפין, בעורף זעיר אנפין, כי ז"א מלביש כל צדדי נה"י דא"א, א"כ נמצא כי

הארת קוצי דשערי כשהולכין מאחורי ז"א, אז היא פוגעת בעורף זעיר אנפין, ואז יוצא הארת ד' מוחין ד' פרשיות, והארת נה"י דתבונה. ומאותו בטישה, נחלק יסוד דאמא בראשו לב', חסדים לבד, וגבורות לבד. ואז יצאו הבתים נגד פניו במצחו, וחוזרין להיות ד' מוחין, באותו הארה של קוצי דשערי דא"א. ולהיות המוחין ד', גם הבתים עצמן, צריכין להיות ד', אעפ"י שאינן אלא ג', שהם בתים שמכסים לפרשיות, לפי שבאים המוחין מכוסים, וד' פרשיות נגד ד' מוחין, וע"כ הם ד', כדי להלביש אל כל המוחין. ועוד טעם אחר, כי בהיות ז"א בסוד עיבור ג' גו ג', שהם נה"י תוך חג"ת, ואז השביעית שהיא מלכות, גם היא היתה בודאי נכללת עמהן, והיתה היא עטרה, ונכללת ביסוד, וכשחוזרין ומתפשטין והיה הוא ו"ק, ואז מלכות גם כן נתפשטה, וחוזרת למקומה. לכן הם ד' בתים בערך מלכות, שהיא מתפשטת, שהם נהי"ם:

והטעם שהם כ"א אזכרות, כמנין אהי"ה, ולא כ"ו כמנין הוי"ה, שהוא כמנין זעיר אנפין עצמו. והטעם, כי הנה בסוד עיבור ג' גו ג', והמלכות נכללת עמהם כנ"ל, והרי הם ז', וכ"א מז' כלול, ונכלל מכללות הג' קוין דחג"ת, וג"פ ז' הרי הם כ"א, לכן הם האזכרות כמנין אהיה, המורה על העיבור כנודע:

וקשה, א"כ כי מאחר שבהם כמנין אהיה, יהיה ממש כ"א אזכרות דאהיה, ולא כ"א הויות. אבל הטעם, כי מלת אהיה הוא מורה על ההתפשטות, והוי"ה מורה על היות כפי מה שהוא עתה, כשהיא במקומה בלי התפשטות במוחין דז"א:

ונ"ל, שאלו האזכרות הכ"א כמנין אהי"ה, וד' בתים של עור, נגד אותיות אהי"ה. וד' פרשיות נגד אותיות דהויה. תחשוב אהי"ה הוי"ה אהי"ה, עולים חיים, שהן חיי המלך: ובתפילין של יד, יש ג"כ כ"א אזכרות, נגד אהי"ה. וד' פרשיות, נגד הוי"ה. ובית א' נגד אדנ"י, עולין גימטריא יב"ק:

ודע, כי הבטישה הנ"ל דקוצי דשערות, להוציא את התפילין הנ"ל, היא הארה לבד, ואינה אלא בזמן שבהמ"ק היה קיים, ובעבור הגלות מסתלקין המוחין, שמוחין אינם אלא בגדלות, וחזר הז"א לקטנותו, ואז נאמר עליו בגלות, מי יקום יעקב כי קטן הוא:

אמנם ע"י התפלה שאנו מתפללין, ויחוד ק"ש שאנו מייחדין בכל יום, אנו מגדילין את הז"א, ובאים בתוכו המוחין מלמעלה. ואחר התפלה חוזרין ומסתלקין, ועכ"ז נשאר הרשימה והארה כל היום, לכן כל היום זמן התפילין. אך בלילה מסתלקין גם אותה הרשימו, כי לילה לאו זמן תפילין. לכן מהראוי שלא יסורו לפחות עד שיאמר עלינו, להעמיד הארת מוחין דזעיר אנפין:

וזהו הטעם הרצועות שמקיפים הראש, שהם סוד נ"ה דתבונה בא"מ על הראש, ועי"ז נמשך הארה זה כל היום עד הלילה כנ"ל. והקשר ש"ר נגד לאה, וכ"ז בתפלה ש"ר. אך תפלה ש"י נגד רחל, שמוחין דידה נגד נה"י דז"א, שנעשו מוחין לה:

וכשם שתפילין דז"א, יוצאין ע"י בטישה דקוצי דשערי דא"א. כך תפלה ש"י, ע"י בטישה קוצי דשערי דז"א, שמגיעין עד רישא דרחל, ושם בוטשין ויוצאין. ולזה אנו מניחין תפלה ש"י נגד הלב, במרפק בזרוע שמאל, ששם הוא רישא דנוקבא מאחוריו, שהוא כנגד הלב:

והטעם שקושר על הזרוע, לפי שהדעת שלהם ההה"ג, שניתן לה מיסוד ז"א. והנה הוא הרבה למטה ממקום רישא דנוקבא הנ"ל, שהוא כנגד הלב. לזה הטעם צריך לקשור תפלה ש"י בזרוע, שהוא גבורה. והכונה, כי הה"ג שביסוד ז"א, הם יעלו דרך אור החוזר למעלה עד הלב, במקום זרוע שמאל, הנקרא גבורה, ויתחברו ה"ג שם, כי הם מסוד א', ואז יאירו הה"ג בסוד אור החוזר, ויהיו כולם שם ברישא דנוקבא למעלה נגד הלב:

וז"ס אזהרת רשב"י בזוהר שיו"ד של תפלה ש"י, איצטרך דלא יעדי מן תפלה ש"י, ותהיה תמיד מחובר עמה. כי קשר הזה, הוא סוד היסוד הנ"ל של ז"א, שהוא דעת בנוקבא, לפי שמקומן למטה, אנו צריכין להעלותה, ולכוין בו תמיד שלא יחזור לירד למקומו, ולא יעדי מגו תפלה ש"י. ועיין בקונטרס, כי שם נתבאר ענין זה יותר:

והטעם שתפלה ש"י בית א', לפי שנ"ה דז"א הם ב' פלגי דגופא, ולפי שהיסוד ז"א הוא למטה, ואינו מגיע להיות שוה לנ"ה, ומנ"ה נעשו מוחין דידה, אף כי נראין שניהם כמו שנים, מ"מ הם מחוברין במוחין כמו א'. פירוש - מצד אחוריהם הם נדבקים בנוקבא ונעשה א', לכן הוא בית א' לתפלה ש"י. או כנגד פרצוף של מלכות, שחזרה פרצוף א'.

או מפני שכבר נוקבא דז"א, יונקת משם א' שבדעת זעיר אנפין, שכולל מב' הויות:

והטעם שאנו מניחין תחלה תפלה של יד, ומהראוי היה להניח תפלה של ראש, מפני שבתחלה באים המוחין לז"א מאו"א, ואחר כך מז"א לנוקביה. והטעם יובן, עם סוד הפסוק שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך, והענין הוא בב' בחינות - א' הוא, הארה מבטישת קוצי דשערי דז"א ברישא דנוקבא, אינן בטשין רק לחו"ב שלה לבד, ולא לדעתה, לפי שראש הנוקבא היא דבוקה לגוף זעיר אנפין בחזה שלו, ושערי לא בטשי כי אם לחו"ב שלה, שהדעת שלה הוא למטה כנ"ל, לפי שקוצי דשערי מגיע עד החזה, ודעת שלה נגד יסוד שלו, ואין בטישה מגעת שם לפי שיסוד ז"א הוא למטה. בחי' ב', סוד הקשירה שאנו קושרין בזרוע, לפי שתעלה הגבורה של הדעת ממקום היסוד עד הזרוע כנ"ל, ובבחי' הא' אמרה שימני כחותם על לבך, נגד הבטישה שהוא בלב. ובבחי' ב' אמרה כחותם על זרועך, שהוא הקשירה בזרוע, בסוד גבורה, להעלות הגבורות כנ"ל,

מיסוד שהוא שורש הדעת, למעלה בגבורה. לזה בבוקר תיכף, יש לה הארה, מהארת אותו חותם שעל לבו וזרועו, לפיכך משימין בבוקר תפלה ש"י, מאחר שכבר יש לה אותו הארה:

וא"ת, לא יניח תפלה ש"ר, עד שיאמר ק"ש ותפלה, שבאותו זמן נכנסים ב"פ של נ"ה אמא בראש ז"א בק"ש, ובעמידה אז נכנסין ג' פרקין, והאחרים שנכנסו קודם, יורדין למטה, ואז נכנס יסוד אמא בדעת ז"א ונעשו המוחין. אבל תשובה לזה, שפי' הטעם, כי עזה כמות אהבה דז"א לנוקבא, קשה כשאול קנאה. מאחר שיש לנוקבא הארה ג"כ, פי' לנוקבא יש הארה, ולא לז"א. ובזה הוא מקנא, ועולה לקבל המוחין שלו שנסתלקו, אז הם באו לו בסוד תפילין. וטעם הדבר, שזו"ן נקראים דודים, אשה ובעלה, ויש אהבה ביניהם, לזה אמרה שימני כחותם על לבך, כי עזה כמות אהבה מז"א לנוקבא, לכן מתחברים ומתדבקין עמו, כי הם דודים אשה ובעלה, לכן אנו משימין תחלה תפלה ש"י, ותפלה ש"ר באה אח"כ. כי אם היתה באה מאו"א לז"א, היתה גם כן בסוד אהבה, כמ"ש ושמים לא זכו בעיניו, ר"ל בעיני בינה, כי מטבע האם להאיר בכל עת אל הז"א בנה הנקרא שמים, כדרך אם מרחמת על בניה, משום אהבה גמורה, א"כ אם שהיו תפילין יוצאין לז"א מחמת או"א, היה הטעם ג"כ משום אהבה, והיה מוקדם תפלה ש"ר לש"י. אך תפלה ש"ר בז"א, אינה יוצאת רק ע"י א"א, שע"י הקוצי דשערי המכה ומאיר בראש ז"א, נעשה בו בחי' תפילין, ואינו מטעם האהבה, רק כי חפץ הוא להיטיב לזולתו, כטבע השלם המטיב לזולתו, טוב אתה ומטיב אמר דוד, לכן תפילין ש"י שהוא משום אהבה, קודמת לבא, ונותן לה הז"א רשימו ההארה הנשארת בו, ועושה בה בחי' תפלה ש"י, ואח"כ מתקנא בה הז"א, וזהו קשה כשאול קנאה, ואז גם ניתן לו רשימו שלו שנסתלק בלילה, ונעשה לו תש"ר אח"כ. ע"כ מהחברים:

פרק ח

ואחר שנתבאר כל הטעמים אל השאלות הנ"ל, וביארנו מה ענין של התפילין אלו כולם, נבאר עתה, סדר יציאת תפילין אלו. אמנם תפילין ש"ר דז"א, כבר נתבאר לעיל היטב, בדרושים הקודמים לזה. ונבאר עתה תחלה, תפלה ש"ר דיעקב, ואח"כ תפלה דרחל, כי כן הוא סדר יציאתן, כמ"ש בע"ה:

והנה על דרך שנתבאר לעיל בתפלה ש"ר, שהם יוצאין ע"י הכאת קוצי דשערי דא"א ברישא דז"א, כן הוא הענין כאן, כי גם ברישא דז"א, יש חד קוצי דשערי, ומתפשט דרך אחוריו עד מקום אחורי החזה שלו עצמו, אשר שם הוא רישא דרחל באחורי זעיר אנפין, ושם הוא נסתיים ונגמר ההוא קוצי דשערי, המתפשטת דרך אחוריו נגד המצח של רחל

ממש, כנ"ל בדרוש ציצית, לפי שהיא עומדת אב"א עם הז"א, ונמצא פנימה כלפי האי קוצי דשערי:

והנה רחל אינה מלבשת את הז"א ממש, רק באחוריו עומדת בלבד, ואע"פ שגופה היא מחוברת ודבוקה ממש בגופא של ז"א, אמנם הראש שלה שהוא עגול, אינו דבוק ומחובר לגמרי כולו בת"ת דז"א, רק אמצעית עגול שבראשו לבד, הוא המתחבר, אמנם ב' צדדי הראש בימין ובשמאל, אינם מחוברים, ויש שם מקום פנוי וחלל ואויר ביניהם, ונמצא אם כן כי מקום הדעת שלה בלבד העומד באמצע, הוא הנדבק באחורי הז"א, אבל חו"ב שבה אינם דבוקים עמו:

גם יש ענין אחר, והוא, כי הראש שלה הוא קטן, אך רוחב מקום החזה שלו, הוא יותר רחב מן הראש שלה כנודע, וכאשר ראשה נדבק בגופו מאחורי ז"א, יעדיף רוחב גופו דז"א מב' צדדי ראש הנוקבא, ונמצא, כי ההוא קוצי דשערי דז"א נחלק לב', ומכה בגופו דז"א עצמו, מב' צדדי המצח של הנוקבא, ואינו מכה במצחא דנוקבא, כמו שמכה קוצי דשערי דא"א בראש ז"א עצמו, לפי ששם היה מלביש הז"א את א"א שם, והיה הסיבוב ראשו, מפסיק בין ההוא קוצי דשערי, לההוא גופא דא"א. אבל כאן, שיש מקום בגופו עצמו מב' צדדי הראש הנוקבא, לכן כל מה שיכול להתחבר עם בחי' עצמו של ז"א, הוא מתחבר ומאיר שם:

ועוד, כי בז"א שם האי קוצי דא"א מכים בעורף דז"א, מקום שערות כמותם, אבל כאן שהוא מצח דנוקבא אינה מכה. והנה נודע, כי הג' מוחין דז"א מתפשטין מראשו עד רגליו, דרך ג' הקוין שלו, אעפ"י שבערך הז"א עצמו אין התפשטות ההוא נקרא מוחין, עכ"ז בערך יעקב ורחל נקרא מוחין, ומההארתם היוצאין מהם, נעשין מוחין ליעקב ולרחל כנודע, נמצא, כי האי קוצי דשערי המכה בב' צדדי גופא דז"א, הוא מכה בב' הקוין שמן הצדדין, שהם ב' פרקין אמצעים דנה"י דאו"א הגנוזים תוך ח"ג דז"א, ששם ההתפשטות חו"ב דז"א, הכלולים מחו"ב דאו"א, אך בדעת של ז"א אמצעי אינו מכה, מפני ששם מחובר זו"נ כנ"ל: (א)

הגהה (א) ונלע"ד שצ"ע, כי כבר נודע מכל הדרושים של הרב זלה"ה, שמן ב"פ קדמאין דנ"ה דז"א, נעשו ב' מוחין חו"ב דנוקבא, ותוך נ"ה דז"א, שם מלובשים ב"פ תתאין דנ"ה דאו"א. וא"כ איך אמר בכאן, שמן ב"פ אמצעים דאו"א, המלובשים תוך ח"ג דז"א, נעשין במוחין דנוקבא, ומהארה שלהן יוצאין במצח דנוקבא, ונעשין תפילין בראשה, כנזכר לקמן. ונלעד"ן לתרץ, שכבר נודע שמשליש דת"ת ז"א, נעשה כתר לרחל, וכבר נתבאר לעיל, שבזמן שהיא בסוד נקודת כתר, יושבת על הזרוע שמאלית דז"א, אז נכנסין בה כל המוחין בסוד התפילין, ואח"כ בעת שהכתר מתחבר עם ט' אחרות, אזי נכנסין כל המוחין מכתר ולמטה במקומם בחו"ב דנוקבא, ולכן גם עתה שע"י הכאת קוצי דשערי נכנסים

החו"ב בכתר שלה, שהוא כנגד החצי תפארת התחתון דז"א, ואח"כ משתלשלין למטה במקום חו"ב שלה, שנעשין מב"פ קדמאין דנ"ה דז"א, ודו"ק:

והנה בהיות ההוא קוצי דשערי מכה בב' הקוין דחו"ב דז"א עצמו כנ"ל, והוא מאיר בהם ע"י הארות הנמשכין דרך השערות שלו מן המוחין שלו, ע"ד הנ"ל בקוצי דשערי דא"א, המכה בראש ז"א, ואז מוציא שם חכמה וחכמה דאו"א, ובינה ובינה דאו"א, אז מוציא אותן כלפי פנים דז"א, ויוצאין לחוץ לצד הפנים שלו, ושם פוגעים באחורי רישא דיעקב, העומד אחור בפנים עם הז"א, כי אחורי יעקב הפוכים כלפי פנים זעיר אנפין כנודע, ואז פוגע הכאה ההוא קוצי דשערי בעורף של יעקב, ונכנס תוך רישא דיליה ובמוחא דיליה, ומוציאין אותו לחוץ במצחו של יעקב, ושם נעשין תפילין במצח דיעקב:

ויש בהם ד' פרשיות, ואינם כמו ד' פרשיות של תפלה ש"ר דז"א, שהם מחו"ב וחו"ג של אמא, וכן באבא, בסוד תפילין של ר"ת, ואכתוב לקמן בע"ה, אמנם בתפילין דיעקב, לא יש רק ב' חכמות וב' בינות דאו"א, ואז פרשה קדש, היא נגד חכמה דאבא. ופרשה והיה כי יביאך, היא בינה דאבא. ופרשה שמע, היא חכמה דאמא. ופרשה והיה אם שמוע, היא בינה דאמא. וחו"ב דאמא, הם בערך חו"ג לגבי חו"ב דאבא:

ואח"כ מכח ההכאה ההוא, חוזרות האורות אל האחור. וכמו שההכאה בהם, גרמו שילכו לצד פנים, עד הסוף שהוא רישא דיעקב. כן בחזירתן לצד האחור, חוזרין עד הסוף שהוא רחל, ובכל מקום שפוגעין, עושין ההארה. הא כיצד - הרי שהם חוזרין אל אחורי רישא דיעקב במקום העורף, ושם הם מוציאין ההארה הא', הנקרא לאה אשת יעקב, ונקרא אצלינו דור המדבר כמבואר במקומו ואז מאירין שם, ועושין שם קשר של תפילין דיעקב, שהיא בחי' לאה אשת יעקב, ע"ד הנ"ל בלאה אשת ז"א, שנעשית קשר של תפילין בעורף של ז"א, וכל זה נתבאר שם יותר היטב בארוכה במקומו וע"ש:

ואחר כך חוזרת ההארה יותר לצד אחור, עד שפוגע בז"א, ונכנס שם, וחוזר ויוצא מן ז"א, ונכנס ברישא דרחל בעורף שלה, כי הלא אחורי ראשה, הם כנגד אחורי ז"א, לכן תחלה פוגע בעורף שלה, ונכנס ברישא, ויוצא במצח שלה, ושם נעשין התפילין דנוקבא שבראש, הנקרא תפלה ש"י כנ"ל. והנה אלו התפילין של רחל הנקרא תפלה ש"י, גם הם יש בהם ד' פרשיות, ואינם כמו ד' פרשיות דתפילין דרישא דז"א, שהם חו"ב חו"ג, אמנם הם ע"ד שביארנו בתפילין של יעקב, והם חו"ב דאבא, הם קדש והיה כי יביאך, וחו"ב דאמא, הם שמע והיה אם שמוע. וחו"ב דאמא, הם חו"ג לגבי ערך חו"ב דאבא. ואעפ"י שבזהר פרשת בא נתבאר כי גם ד' פרשיות דתפילין של יד, הם חו"ב חו"ג, הוא לסבה הנ"ל, כי חו"ב של אמא, נעשה בה בבחינת חו"ג לגבי חו"ב דאבא:

ובזה יתבאר מאמר באדרא זוטא דף רצ"ו, וז"ל, ונהירו דתרין מוחין גליפין בה, והנה משם נראה כי אין בה רק ב' מוחין בלבד, ודעת אין בה. ובפרשת בא קאמר שם איפכא, דד' פרשיות ש"י הם חו"ב וחו"ג. אבל יתורצו ב' מאמרים במ"ש, כי אמת הוא שיש בה חו"ב וחו"ג, אלא שכל עיקרם אינם רק ב' מוחין לבד, כי החו"ג שבה, אינן אלא ב' מוחי דחו"ב דאמא לבד, אלא שהם כפולים של או"א:

אמנם מה שקראם ונהירו דתרי מוחין, ולא אמרו ותרין מוחין גליפו בה. הענין הוא, כי הם אור נמשך בסוד חותם, מן הנ"ה דז"א, וע"כ בהיותה בה, נקרא נהירו דתרין מוחין. ועתה צריך לתרץ קושיא אחרת יותר גדולה, כי הרי בפרשת שלח דף ק"ע, אמר דדעת של הנוקבא התחתונה נקרא ק"ל, ובסוד דעתן של נשים קלה. וגם אנחנו ביארנו במקומות אחרים רבים, כי הם בחי' עטרא דגבורה, שהם ה' הויות ה"ג, שהם בגימטריא ק"ל, ואיך אמרו באדר"ז ונהירו דתרין מוחין גליפין בה. אמנם ענין זה נתבאר במ"א, כי יש חילוק בענין הדעת דז"א, אל הדעת דנוקבא, כי הדעת של ז"א הוא למעלה בראשו ממש. אמנם דעת של הנוקבא, הוא למטה מראשה, והוא בגופא ממש, והוא באמצע בין ב' הכתפים שלה, שהם ח"ג שלה, ושם בשליש עליון של הת"ת, שם עומד הדעת שלה תמיד. אמנם למעלה בראשה, לא יש רק ב' מוחין לבד, שהם חו"ב דאבא, ועוד יש לה חו"ב דאמא, תמורת חו"ג כנ"ל. ונמצא כפי זה, שאין בראשה רק ב' מוחין לבד, שהם חו"ב, ועכ"ז נחלקין לד' מוחין כנ"ל ע"ד הנ"ל, כי הדעת האמיתי שלה, שהם עטרא דגבורה, הוא למטה בגוף שלה, לכן אינו עולה בשם מוחין. וע"כ לא היה ה' פרשיות בתפילין ש"י, כי התפילין הם כנגד המוחין שבראשו, וע"כ הם ד' פרשיות ממש, דוגמת תפילין ש"ר דז"א. אבל הדעת שלה שהיא למטה בבחי' גוף, ואינם בבחינת מוחין, ולכן לא היה פרשה כנגדה:

אמנם ענין הדעת שבה, היא בחי' הקשר בתפילין של יד, לכן הוא בצורת י', שהוא בחינת הדעת, שצורתו י' כמו היסוד כנודע. ולהיותה למטה בגוף, אין צורתו רק י' מן העור בלבד, ואין בתוכו פרשה, שהוא בחינת המוח כשאר הפרשיות:

אמנם דע, כי אין קשר זה כקשר תפלה ש"ר, כי שם הוא בחי' אחרת, שהוא לאה אשת ז"א, נפרדת ממנו, ועומדת שם באחוריו, וע"כ קשר תפלה ש"ר, הוא רחוק מן התפילין עצמם, כי תחלה נמשכין ב' רצועות מן התפילין, ואחר כך רחוק מן התפילין, אנו עושין שם קשר, שהוא קשר רחוק מאד מהם. אבל הקשר הזה, הוא עצמות רחל ממש, בבחי' הדעת, בעטרה דגבורה שלה, מצד הפנים שלה, ולא באחוריה כקשר תפלה ש"ר. אלא שלסיבת היותה למטה מן הראש, לכן לא היה תוך התפילין, המורים על המוחין, אמנם

הוא למטה מהם, בבחי' עור לבד, לסיבת שאינו מוח. אבל עכ"ז, הנה הוא בחי' מוח, אע"פ שהוא למטה בגוף, וע"כ כתב בזוהר פרשת פנחס דף רל"ב, דאיצטריך דלא יעדי האי קשר מתפלה ש"י, ולא תתפרד ממנה כלל ועיקר, שאם יתפרד הדעת שבגופה מן המוחין שלה, הוא פגם גדול מאוד מאוד. לכן הזהיר שם בזוהר מאוד על י' הזו, דלא לאפרשא לה מגו תפלה ש"י, כי הכל הוא בחי' פרצוף רחל עצמה, אלא שאלו הם המוחין בה, וזה גוף. משא"כ בקשר דתפילין ש"ר, שאין בו בחי' ז"א עצמו, רק פרצוף א' של לאה, א"כ צריך להפרידו ולהרחיקו מן התפילין של הראש עצמן, אלא שיש לה דבקות עמו על ידי הרצועות לבד:

ואם כן נמצא, כי קשר תפלה ש"י, אינה דומה כלל לקשר תפילין ש"ר. כי תפילין ש"י, הוא גם כן מכללות המוחין של רחל, שהוא הדעת של ה"ג שלה, ולהיותו למטה בגוף שלה, הוא בחי' עור. אבל על כ"ז הוא מכלל המוחין שלה, אלא שירד למטה. אמנם פרצוף של רחל עצמה, איננה נרמזה כלל בתפלה של יד, לפי שהיא נקודה קטנה של כתר, לכן אין אנו עושין לה זכר, אלא למוחין שבה עם הדעת שלמטה, שהם תפלה ש"י, והקשר שלה. אמנם עכ"ז אנו קושרין תפלה זו בזרוע שמאלי, להורות כי שם גם כן נמצאת הנקודה ההיא, ונקשרת שם כנ"ל, אך בתפלה ש"י עצמה, אין לה שום זכר, רק אל המוחין שלה בלבד, לפי שהם מוחין שלמים בבחי' כל הפרצוף רחל שלימה, וזכור אל תשכח, כי כל זה הוא מבחי' הרשימו של המוחין בלבד כנ"ל:

והנה בזה תבין, ענין האי קוצי דשערי דז"א שאמרנו לעיל, שאינו מכה באמצע כנגד הדעת, רק מב' צדדיו, שהוא בב' הקוין של חו"ב, והטעם כבר נת"ל. אמנם עוד הוא לטעם הזה, כי אחרי שאין שם דעת דנוקבא, אם כן למה יכה שם ויאיר על חנם, במקום שאין שם מוח, ואמנם למטה לא יצא בבחי' קשר, כמו אותה של לאה בבחי' קשר ש"ר, שהרי אין הקוצי דשערי מגיע שם, ואינו מכה בו, ואיך יצא לחוץ בבחי' קשר. אבל ענינו הוא, מוח הדעת עצמו של רחל, שנשאר במקומו ממש, ואינו בולט לאחור כנ"ל. ואם תשאל ותאמר, כי הרי החסדים המגולים של אמא, המתפשטין תוך ז"א בכל הקוין ימין ושמאל ואמצע כנודע, וא"כ כאשר הקוצי דשערי דרישא דז"א, הכה בב' קוין דז"א, איך אינו מכה אלא בחו"ב אשר שם, ואינו מכה בחסדים המתפשטים שם בנ"ה דז"א, ואז מכח ההכאה, יכול לעשות דעת דרחל למעלה בראש בבחי' החסדים. ואי תימא כי עטרא דחסדים הוא לז"א ולא לנוקבא, אי אפשר, כי הרי פשוט אצלינו, כי כל בנין גופא של רחל, נעשה ע"י ב' חסדים. אבל הענין הוא, כי אדרבא, מפני שהוצרכו לבנות

פרצוף רחל עצמה, לכן הלואי שיספיקו לזה הענין, ומפני זה אין עוד כח בהם לעשות בה בחי' דעת:

ועוד, כי הנה אפילו המוחין עצמן, שהם חו"ב, לא היו יכולין לצאת, לולי על ידי הב' חסדים המאירין בהן, והם אשר נותנים בהם כח להוציא הארתן לחוץ, שיוכלו לעשות בהם בחינת התפילין לרחל, והלואי שיספיקו לזה:

וכבר הודעתיך, שאל תשכח, כי כל זה הוא מבחי' הרשימו של המוחין בלבד, אמנם הקוצי דשערי דז"א, אשר האיר שם בחו"ב, שיש בב' קוים דז"א, לא היה בו כח להוציא אלו המוחין של חו"ב לרחל, אלא ע"י הארת של ב' חסדים אשר בפנים כנ"ל. וטעם הדבר הוא, לפי שקוצי דשערי צריך להוציא הארות רבות, שהם - תפילין דיעקב, והקשר שלהם, שהיא לאה דיעקב. ותפילין דרחל, לכן הוצרך אל אלו הב' חסדים הנ"ל, להוציא מוחין דרחל, ולא יכלו החסדים לעשות דעת ברחל בראשה למעלה:

ובזה תבין טעם אחר, למה קוצי דשערי דא"א, לא הוציא רק הארות תפילין דזעיר אנפין, והקשר שלהם בלבד. וקוצי דשערי דז"א הוציא הארות רבות, והם - תפילין דיעקב, והקשר שלהם, ותפילין דרחל. וגם למה, כיון שהוציא תפילין דיעקב וקשר שלהם באור החוזר, למה לא הוציא קשר לתפילין דרחל ג"כ. אך יובן עם הנ"ל, והוא, כי קוצי דשערי דרישא דא"א, הכה בראש ז"א, אשר שם האורות סתומים, בב' מחיצות - נה"י דאבא, ונה"י דאמא, כנודע. וע"כ לא היה כח בקוצי דשערי דא"א להוציא, רק תפילין דז"א, וקשר שלהם בלבד. אבל קוצי דשערי דז"א, הוא מכה במקום שהחסדים מגולים בתוך ז"א, שהם ב' חסדים הנ"ל, וגם כי שם נגלה יסוד אבא כנודע, ואורו גדול, וגם הוא מאיר בב' הקוין ימין ושמאל. וגם אותן הב' חסדים הנ"ל בנה"י דאו"א, אשר בתוכם חו"ב דאו"א. ונמצא, כי כאן יש אורות רבות מאוד, וע"כ היה בו כח לעשות כל הבחי' הנ"ל, שהם - תפילין דיעקב, והקשר שלהם. ותפילין דרחל:

ואע"פ שבערך הז"א עצמו, אינו שם בחי' מוחין. עכ"ז בערך יעקב ורחל, הם נעשין להם מוחין ממש גמורים כנודע. בפרט לסבות היותם שם בגילוי גדול, ובאורות רבים כנ"ל. אבל עכ"ז, די להם שהיה להם כח לעשות כל הבחי' הנ"ל, שהם תפילין דיעקב, ולאה אשתו, ותפילין דרחל. אבל קשר לרחל לא יכול לעשות, לפי שכבר האיר דרך הליכה מכח הכאה באחורי ז"א, ובלטו עד מצח יעקב שהוא מרחק גדול. ואחר כך בסוד אור חוזר, חזרו האורות דרך חזרה פעם שנית, אל מקום שיצאו לכתחלה במקום רחל, והוציאו את התפילין כנ"ל במצח שלה, ואיך עתה יחזרו פעם שלישית לאחור אל העורף שלה, להוציא קשר אליה. וזהו נראה מחוש הטבעי, שכשהאדם זורק אבן בכח גדול אל

מקום אחד, הולכת שם, ואח"כ חוזרת לאחור, מכח ההכאה הגדולה שהיה בעת אשר נזרקה, אבל שתחזור פעם ג' לילך ולחזור כבתחלה זה אי אפשר. ועוד, כי הרי כח גדול היה לעשות כל הבחי' הנ"ל, מה שלא עשו כן קוצי דא"א, ומכ"ש שלא יכול לעשות יותר, וע"כ לא יש קשר בתפלה ש"י, כדמיון הקשר בתפלה של ראש:

אמנם הקשר של תפלה של יד, שהוא צורת י', כבר ביארנו לעיל, שאין קשר בולט באחורי התפילין, כמו הקשר הראשון. אמנם הוא מוח הדעת הפנימי עצמו של רחל, אלא שלהיותה למטה בגוף שלה כנ"ל, לכן הוא מחוץ אל התפלה של יד, שהוא בחי' מוחין שבראשה למעלה:

הרי נתבאר מכל הנ"ל, כי בחי' התפילין הם לעולם במצח, או במצח דז"א, או במצח דיעקב, או במצח דרחל. כי אין התפילין יוצאין, אלא מבחי' המוחין אשר בתוך הראש, ובולטין ההארתן לחוץ. א"כ התפלה ש"י, אי אפשר כמו שחשבו קצת חכמי דורנו, שהם יוצאין מזרוע עצמו דז"א, שהרי אין שם מוחין. אמנם הם תפילין היוצאין מן המוחין דרחל עצמה במצח שלה, אלא שלהיותה עומדת שם בזרוע שמאלי דז"א, אנו קושרים אותו שם כנ"ל. והנה שם למעלה נתבאר כי תפלה ש"י הוא בבריאה, ותפלה ש"ר הוא באצילות. וכפי הדרוש הנ"ל נראה, שגם התפלה של יד הוא באצילות. (א):

(א) מהרנ"ש - ונלעד"ן, למה אנו מניחין תפילין של ראש, שהוא תפילין דז"א, ותפילין של יד שהוא דנוקבא, ולמה ג"כ אין אנו מניחין תפילין דיעקב. ועוד איך יש ליעקב רק תפלה של ראש בלא ש"י. ולפום ריהטא נראה, שהוא המשנה ששנינו, תפלה של יד אינה מעכבת ש"ר וכו', כי כן מצינו ליעקב, שאין לו אלא תפלה ש"ר בלבד. אבל קשה, למה באמת אין לו רק תפלה א'. ונ"ל, שהתפלה של יעקב, הוא בערך תפלה של יד דר"ת בזרוע דז"א, כמו שהתפלה ש"ר דנוקבא הוא תפלה ש"י דרש"י בזרוע שמאל דז"א, כך תפלה ש"ר דיעקב, הוא בערך תפלה ש"י דר"ת בזרוע ז"א:

והנה פעם אחרת שמעתי ממורי זלה"ה, בענין טעם למה מקדימין תפלה ש"י לתפילין ש"ר, ואמר, כי הנה תחלה נעשין לה מוחין מצד הבריאה, כי הרי תפלה ש"י הוא בבריאה. ואח"כ אנו עושין לתת לו מוחין באצילות. ואז אח"כ נמשכין ג"כ אליה מוחין דיליה מצד האצילות. והענין הוא, כי אחר שהנחנו תפילין ש"ר בראש הז"א, אז נמשכין משם ב' רצועות בסוד חו"ג, ונמשכין אחורי הראש, ושם מאירין באורם, המלכות אשר שם, שהיא צורת ד', הנקרא קשר של תפילין, בסוד התפארת שהוא הקושר, ובאחוריו הוא המלכות. ואח"כ נמשכין ב' הרצועות שהם נ"ה, עד תפלה ש"י, שהוא נוקבא דז"א. ואז נמשכין ונעשין אליה מוחין בסוד האצילות:

ופעם אחר שמעתי טעם אחר, למה התפילין ש"י קודמין לתפילין ש"ר, ואמר, כי הטעם הוא, כי התפילין הם בבריאה ושם הם אלו המוחין, והם מאותן שירדו בלילה אל עולם הבריאה:

ופ"א שמעתי ממנו, כי ודאי שתמיד יש בין לנוקבא ובין לז"א סוד מוחין, אלא שקודם הנחת תפילין, אז יש אל הז"א מוחין בסוד רוח, כי כן הז"א נקרא רוח. והמלכות יש לה מוחין בבחינת נפש, כי המלכות כן נקרא נפש. אבל אחר הנחת תפילין, אז הז"א יש לו מוחין בסוד נשמה. והמלכות יש לה מוחין בסוד רוח:

פרק ט

התפילין כסברת רש"י ור"ת, הפוסקים אמרו, כי ראוי הוא להניח שני זוגות תפילין מספק, א' כסברת רש"י, וא' כר"ת. ודע, כי ב' הסברות אמיתית. וכמ"ש בפרק הקומץ מקום יש בראש להניח ב' תפילין. וכן נזכר בזוהר במקומות רבים ובתיקונים, ובפרשת פנחס בר"מ דף רכ"ח, דאית תפילין דעלמא דאתי, דאינון הויות באמצע. ובג"ד אוקמוהו מארי מתניתין, אית ברישא מקום, להניח ב' זוגי דתפילין, וע"כ צריך לבאר ענינם:

הנה תחלה שמעתי ממורי זלה"ה, כי ענין החילוק ששמעתי מה שביניהם, הוא תלוי, אם בתחלה נכנסה עטרא דחסד, או עטרא דגבורה תחלה ברישא דז"א. וכפי סברת רש"י, נכנס תחלה עטרא דחסד, ולכן פרשת שמע קודם לפרשת והיה אם שמוע. ולסברת ר"ת הוא בהיפך, כי תחלה נכנסת עטרא דגבורה, ולכן פרשת והיה אם שמוע, קודם לפרשת שמע:

ואח"כ שמעתי דרך אחר ממורי זלה"ה, ועמו נתבאר כי שניהם דברי אלהים חיים, ולא פליגי. והענין, כי הנה נתבאר אצלינו, כי יש מוחין לרישא דז"א מסטרא דאמא, ומסטרא דאבא. והנה ממוחין דאמא, יוצאין התפילין של סברת רש"י. וממוחין דאבא, יוצאין התפילין של סברת ר"ת. ובזה לא פליגי, וצריך להניח ב' זוגות ביחד, כשתי הסברות שלהם:

ונבאר עתה, למה יש שינוי ביניהן. והענין, כי הנה יסוד אמא הוא נוקבא, והוא רחב, ולכן יש בו מקום להכיל בתוכו ביחד ב' עטרין חו"ג, באופן זה - מוח החסד מצד הפנים. ומוח הגבורה מצד האחור. והנה היסוד דאבו"א מפסיק בין שניהן, ומכריע ביניהם, כי הנה הוא נתון תוך היסוד דאמא:

והנה התפילין של רש"י הוא כנ"ל שנבקעים הנה"י דאמא, אבל בתחלה נבקעים העליונים שהם נ"ה, שבתוכם חו"ב. ואחר כך נבקע היסוד, שבתוכו חו"ג, ואז יוצאין

כסדרן במצח דז"א, ותחלה יוצא חכמה, ואח"כ בינה, ואח"כ חסד שהוא מצד הפנים, ואח"כ הגבורה שהוא מצד האחור. ואלו הד' פרשיות, כסדר סברת רש"י ז"ל:

אמנם בתפילין דמוחין דאבא, הנה החו"ג אין יכולין לעמוד שניהם יחד תוך היסוד שהוא הזכר, שהוא צר מאוד, לכן תחלה נכנסים עטרא החסדים בתוכו, לפי שהוא גדול מעטרא דגבורה, וכאשר נכנסין עטרא דגבורה לתוכו, הוא דוחה החסדים לחוץ דרך פי היסוד. ואמנם אין הענין כן, כי ודאי שאינן יוצאין, כי הנה אורך היסוד דאבא, הוא מסתיים ממש בסיום היסוד דז"א בעת גדלותו, וא"כ אי אפשר שיצאו החסדים לחוץ בתוך ז"א עצמו. אבל הענין הוא, בעת התחלת כניסת ראש היסוד דאבא בתוך רישא דז"א, ואז מתחילין לצאת לחוץ בסוד התפילין, אבל אח"כ שנכנס כל היסוד, אז אין הדבר כן, כמו שנבאר:

וגם ענין אחר, כי הנה הם מתפשטין ומגיעין עד עטרת היסוד דאבא, והנה עד מקום ההוא, יש ב' עורות אל היסוד, אך בעטרה שבו לא יש אלא א' לבד, והוא מן הבשר, כי עור החיצון הוא כבר נכרת בסוד הפריעה, לכן בהגיע שם החסדים המתפשטים בתוכו, אינם יוצאין מפי היסוד לחוץ, ואמנם הם יוצאין לחוץ דרך המסך הדק והזך ההוא, ועיקר שרשם נשאר בפנים, כיון שיוצאין דרך המסך. משא"כ, אם היו יוצאין דרך פי היסוד, כי אז הכל היה יוצא לחוץ:

והנה כבר ביארנו בענין הציצית והק"ש, כי הם שמות אהו"ה. ושם נתבאר, כי אותן של אבא, הם שמות שלמים, אבל החו"ג דאמא, הם שמות החסרים, כל אחד מג' אותיות אה"ו בלבד, וחסר מהם ה' האחרונה:

והנה כאשר נכנסים הגבורות תוך יסוד אבא, גם הם אין להם מקום לעמוד שם כולם ביחד, ואז ההי"ן אחרונים של שמות אהו"ה, של גבורות, הם יורדין למטה עם החסדים, כי היסוד הוא צר מאוד, ואינם יכולים לחזור למעלה. (א) והנה החסדים רוצים להדבק בשרשם שהוא יסוד אבא, וגם רוצים להיות עם הגבורות, אלא שאינם יכולין, מצד צרות המקום, לכן הם עולין ממטה למעלה מהעטרה ולמעלה ומקיפים את יסוד דאבא בחוץ. וזה סוד, והבוטח בה' חסד יסובבנו, כי הבוטח בה' הוא בבחינת אבא, ושם הוא מעלת הבטחון, ולכן חסד יסובבנו, דוגמת החסדים דאבא, שהם סובבים את היסוד שלהם:

הגהה (א) נלע"ד נתן - איני יודע מה בא להודיעני בענין שמות אהו"ה, שבעת שיוצאין החסדים דאבא, יוצאים ג"כ ההי"ן של ד' שמות אהו"ה של הגבורות. והשם יאיר עינינו בתורתו:

נמצא, כי ביסוד דאימא יש חו"ג שלה, וגם חסדים דאבא. אבל ביסוד דאבא, לא יש רק גבורות שלו לבדם, ומטעם זה נקרא היסוד ג"כ שם י"ה, כמו שמבואר אצלינו בענין הרפ"ח ניצוצין מה ענינם. והטעם הוא, כי יש בתוכו ט"ו חסדים וגבורות גימטריא י"ה: והנה בהכנס נה"י דאבא ברישא דז"א, אז נבקעים גם הם ע"י קוצי דשערי דרישא דא"א, ואז יוצאין התפילין כסדר הזה - חכמה, ואח"כ בינה, ואח"כ הגבורות שהם בפנים דיסוד, וזהו הטעם הויות להדדי, בינה וגבורות, ואחר שיצאו הגבורות יש מקום אל החסדים לכנוס תוך היסוד, ומה שהיו תחילה מקיפים בחוץ, הם נכנסים למקום שיצאו דרך המסך העטרה לפנים מן היסוד, ועולין למעלה ביסוד בפנים, ואז הם יוצאין ממקום ההוא, ובולטין לחוץ במצח, אחר שיצאו הגבורות. וע"כ פרשת שמע, הוא אחר פרשת והיה אם שמוע:

והנה הרי כשהיו החסדים מקיפים, היו יכולין לצאת במצח קודם הגבורות, וא"כ מה טעם כניסתן לפנים מן היסוד, כי על ידי כן נתאחרו ויצאו אחר הגבורות. והענין, כי אי אפשר לצאת לחוץ במצח, אם לא בהיותן מלובשים בלבוש שלהם, שהם הנה"י עצמן דאבא, שהם בחינת הבתים שלהם של התפילין בחוץ, וע"כ הוצרכו לכנוס בפנים, כדי שיצאו אח"כ עם לבושיהם:

אמנם כל זה אינו אלא בעת התחלת כניסתן, אבל אח"כ שכבר יצאו בחי' התפילין לחוץ, אז אינו כן, אבל כשהן יורדין ומתפשטין נ"ה דאבא יותר למטה תוך ז"א, עם אותן המוחין המתפשטין תמיד, כנודע שבכל רגע נמשך המשך שפע המוחין מן או"א אל ז"א, ואז ע"י אותו המשך המחודש תמיד, הם מתפשטין להפך, כי תחלה נכנסין הגבורות ויוצאין לחוץ, ואח"כ נכנסין החסדים ונשארים בפנים מן היסוד, היפך ממה שהיה בתחילה. ובזה תבין, דלא פליג הקדמה זו, למה שביארנו במ"א, כי חו"ג דאו"א כולם עומדים ביסוד דאמא, והוא היפך כל הנ"ל, ויתורץ עם הנ"ל:

והנה נתבאר חילוק שבין תפילין דרש"י ודר"ת, אבל בכל הפרטים הם שוין (ב) ובזה תבין מ"ש בזוהר שם כי אלו התפילין דר"ת עצמם, הם תפילין דעלמא דאתי. כי להיותן ממוחין דאבא, גדלה מעלתן מאוד מן הבינה הנקראת עלמא דאתי, וא"כ אלו הם התפילין דידה, כי הם למעלה ממנה והבן זה. וז"ס גם כן צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, כי כבר ידעת, כי עטרא דחסד הוא דדכורא שהוא ז"א, וג"כ הם נמשכין אל היסוד, ואלו הם הצדיקים. אמנם עטרא דגבורה שהוא עטרא דנוקבא, היא למעלה מהם, כי פרשת והיה אם שמוע, היא למעלה מפרשת שמע, וזהו ענין ועטרותיהם בראשיהם, כי גם המלכות גם כן נקראת עטרה כנודע, ועטרא דגבורה שהוא בחי' המלכות ג"כ

נקראת עטרה, והיא למעלה מראשיהם. משא"כ בתפילין דרש"י שהעטרה היא למטה מן הזכר בעה"ז, שהוא עולם הנוקבא, הנקראת עה"ז, והיא יתבא תחותיה:

הגהה (ב) נלע"ד נתן - כי טעות סופר נפל בזה הלשון, ומה שלע"ד הוא, כי בפרשת פנחס כתב וז"ל, אבל בעלמא דאתי הויו"ת באמצע וכו', והכוונה הוא, כמו שפירש הר"ב זלה"ה, שיש הפרש, כי בעת שהנה"י דאו"א עומדים למעלה בראש דז"א, אז דוקא יוצאים הגבורות דאבא קודם החסדים שלו. אבל אח"כ בעת התפשטות עד היסוד ז"א, אז הוא להיפך, כי תחלה יוצאים החסדים דאבא, ואחר כך הגבורות. וז"ס, אבל בעלמא דאתי הויו"ת באמצע, ר"ל - דוקא כשנה"י דאבא הם מלובשים בנה"י דאמא, הנקראת עלמא דאתי, ואז הם הויו"ת באמצע. אבל אחר כך בעת התפשטות בתוך גוף ז"א, אז היסוד דאבא הוא יוצא לחוץ מיסוד דאמא, ואז היציאה חו"ג דאבא שוים עם יציאת חו"ג דאמא, וזה שמדייק בזוהר אבל בעלמא דאתי, ר"ל דוקא בעת שיסוד דאבא מלובש ביסוד בינה, הנקרא עלמא דאתי, למעלה בראש ז"א, והבן היטב, ע"כ:

נמצא, כי תפילין דמוחין דאבא, הם רמוזים בהויות, צירוף שם י"ה ה"ו. ותפילין מוחין דאמא, הוא צירוף שם יהו"ה, כנזכר בתיקונים ובזוהר:

פרק י

ונבאר הדינין הצריכין בעת הנחת תפילין. כאשר יניח תפילין ש"י בראשונה, צריך להושיט הזרוע השמאלי, כנזכר בזוהר. וטעם לזה, כדי להורות כי כל זה הוא בסוד א"מ כנ"ל, וצריך לשום שמאלו תחת ראשה, ולחבקה ביד ימינו, כמ"ש שמאלו תחת ראשי וכו', וחיבוק הימין הוא, כאשר כורך הרצועה סביב הזרוע. (א):

(א) מע"ח - וצריך להניח תפלה של יד מיושב, מפני שמראים אנחנו, שהיא בעת הבוקר בבריאה. ואסמכיה רשב"י, על פסוק ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה, וכל דבר שבבריאה צריך מיושב, כי להורות שאנו קושרין אותה בשמאל של הזכר, ולמתק אותה, ולתת לה הארה. אבל הטלית שאינו נותן לה הארה לבד, שהוא ביצירה בחי' ז"א, עולם הזכר, עולם האצילות, צריך להיות מעומד, כלומר צריך ליתן הארה ביצירה, וממילא מתעורר למעלה באצילות:

(מהחברים - יכרוך ג' כריכות על הקיבורת, וט' על זרוע, וב' שנכנסו במעברתא, הרי י"ד. וג' כריכות עושין על פרק א' של אצבע האמצעי הרי י"ז. ויזהר כל אדם באותן כריכות, ויהיו מעומד, לרמז שהם ג"ר חב"ד, לפי שכל אבר הוא בסוד עליון, וכלול מי'. וב' פעמים כורכין הרצועה על היד - א' בהליכתו על האצבע, וא' בהבאתו, הרי י"ט. והמעט הנותר מן הרצועה, מכניסין בכריכה שעל הזרוע לבד, ורמזה לה לו' יסוד, כי משיבו תחתון בו', רומז ליסוד, הרי כ'. והרצועות בא על הראש, א' מימין וא' משמאל, הרי כ"ב. ונמשכת ונופלת לפני אדם מימין ומשמאל, הרי כ"ד, נגד כ"ד צירופי אדנ"י):

וכוונת עניין זה הוא, כי כאשר הנוקבא היא עדיין למטה, וראשה כנגד החזה בין ב' זרועותיו, ונמצא, כי אין החיבוק הזה גמור בגופה רק בראשה לבד. וז"ס הפסוק, שמאלו תחת ראשי, ולא אמר לראשי, כנזכר בפרשת אחרי אלא תחת ראשי ממש. אבל אחר כך בברכת אתה גבור לעולם, של העמידה, אז הוא חיבוק גמור, שמחבק גופה ממש, לפי שכבר גדלה, ואז הוא שמאלו תחת לראשי כנ"ל, ר"ל למטה מן המקום שהיה תחלה ראשי, אבל עתה היא גופא ממש, ולא ראשה, ותחת גופה ממש הניח שמאלו. (ב):

הגהה (ב) נלע"ד נתן - כי בכוונת ר"ה אמר בהיפך, כי תחת לראשי הוא תחת ראשה ממש, אבל ראשי הוא החיבוק בגופה, במקום שהיה מקודם ראשה, וצ"ע. ונראה שכאן הוא האמת, ששם הוא ליקוטי החברים, וכאן הוא דברי הרח"ו זללה"ה, ע"כ הגה"ה:

והנה ד' ספירות שלו, שהם תנה"י, נעשין בה בסוד תפילין שבראשה, כנזכר בדרושים שקדמו. ובעת הנחת תפילין ש"י, צריך להיות הנחתן בהצנע, ולכסותם בטלית, ויקשור התפילין בקיבורת כעין ש ג' כריכות, ואחר כך יכרוך בפרק האמצעי של הזרוע ז' כריכות, והם נגד שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך כמו שידעת. (ג):

(ג) צמח - ואם זה נאמר בתפלה ש"י, שהוא בראש רחל, הנקראת עלמא דאתגלייא, וצריך לכסותן אפילו בהנחתן, מכ"ש תפלה של ראש, שהם מכל הבחי' המכוסים:

אח"כ יוציא התפילין ש"ר, ודע, כי אפילו קודם שיכרוך ז' כריכות בזרוע, יכול להוציא תפילין ש"ר מן הכיס. אבל קודם שיקשור ג' כריכות במקום הקשר של הקיבורת אסור. אך אחר שקשר ג' כריכות הנ"ל, יכול להוציאו מן הכיס, ואח"כ תחלה יכרוך ז' כריכות סביב הזרוע, ואח"כ יניח תפילין של ראש, והם תפילין של בעלה ז"א. ואחר שכבר בא בעלה, שהוא תפילין של ז"א של ראש, אז יכרוך ג' כריכות באצבע האמצעי של יד השמאלית, הנקרא אמה, והן סוד הקדושין, שמקדש אותה, ונותן לה הטבעת באצבע הנ"ל. ויכרוך כרך א' בפרק הב' של האצבע הנ"ל, ואחר כך יכרוך הב' כריכות בפרק התחתון של האצבע זה, בפרק שהוא סמוך לכף היד. ולא כסברת הנוהגין לכרוך ג' כריכות בפרק התחתון של אצבע:

ואח"כ כשהניח תפילין של ראש, טוב שישים סופי קצות הרצועות בתוך אבנטו, כדי שלא יגיעו לארץ. היפך מן אותן שאינם מקפידים ומניח אותן תלויות בארץ:

וצריך שלא יסיח דעתו מן התפילין, בין בזמן התפלה, ובין כל היום כולו. זולת בשני זמנים אלו, או בעת תפלת י"ח בלחש, או בעת שהוא עוסק בתורה:

ומורי זלה"ה, היה מזהיר בענין זה מאוד מאוד, כי ענין היסח הדעת גורם לסלק מוחין העליונים, ואין לך פגם גדול יותר מזה. וכבר ידעת, בכל עת שמעלין נשמת האדם למעלה ממדרגתה, מענשין אותו על עבירות קלות, כפי ערך עליות המדרגה ההיא, ופעם אחת

ראה מורי זלה"ה, נשמת צדיק חכם גדול, שהיו דנין אותו, כשהיו רוצין להעלותו למדרגה העליונה גדולה, והיו מענישין אותו, על שפעם א' היה מכוין בקדושת ובא לציון, באומרו לא נגע לריק ולא נלד לבהלה, ואז ע"י אותו כוונה שכח והסיח דעתו מן התפילין, וע"כ צריך להזהר מאד מאד. (ג):

](ג) ס"א באורך - ראה מורי זלה"ה לחכם גדול הדור, שהיו מענשין אותו, כשרצו להעלותו למחיצה עליונה מאוד, והיו מענשין אותו על דקדוקי מצות. כי בפעם הראשונה אין מענשים על הדיקדוקים האלו, רק כשרצו עתה שישיג עלייתו, יותר למעלה ממה שהיה, ואז חוזרין לדון אותו אף על הדיקדוקי מצות. וכן בכל פעם ופעם, שמעלין אותו ממדרגה למדרגה אפילו לאחר כמה שנים, חוזרין להענישו על מצות ודיקדוקים, כי כפי גדר עליות כן מדקדקין עמו. ולכן אין מנוחה לצדיקים לעה"ב, כי רוצין להעלותם ממדרגה למדרגה. ואפילו שמואל הנביא, היה מתייירא מן הדין, כשהעלה אותו בעלת אוב, אחר כמה חדשים למיתתו. אמנם לאותו חכם הנ"ל, היו דנין אותו על שהסיח דעתו מן התפילין באומרו ולא נגע לריק ולא נלד לבהלה, מחמת כוונתו:

ומורי זלה"ה, צוה לעשות התפילין שבראשו שיהיו החריצים עמוקים עד המעברתא ויהיו נפרדים הד' בתים כל א' מחבירו, עד למטה במקום מושב המעברתא שלהם:

גם צוה, שיעברו הגידין בשעת התפירה מעבר לעבר, להפסיק בהם באמצע החריצין, בין בית לבית, כאשר היו תופרים אותם. וכבר ידעת, כי הם י"ב תפירות, ג' מכל צד:

וגם היה נוהג, להניח יחד בתפלת שחרית, ב' זוגות תפילין, דרש"י ודר"ת. ובתפלת המנחה לא היה מניח רק דר"ת לבד. ואח"כ צוה לעשות לו תפילין של שמושא רבא, כסברת רש"י זלה"ה, אלא שהיו אצבעיים רוחב וקומה מרובע, כנזכר בשמושא רבא. וגם היו באופן הנ"ל, שהיו החריצים נוגעים עד למטה, וגם שיעבירו הגידין באמצע כל חריץ וחריץ כנ"ל:

ותפילין אלו, היה מניח תמיד במנחה, אחר שעשה תפילין האלו. והיה אומר, כי התפילין האלו עולין כב' הסברות כרש"י וכר"ת, כי המוחין שניהם מתערבים ביחד, ונעשין תפלין א', לכן שיעורם אצבעיים, אצבע כנגד אבא, ואצבע כנגד אמא:

אמנם אופן הנחת ב' זוגות הנ"ל, הוא באופן זה, שתקח ב' ש"י דרש"י ודר"ת ביחד, ומכניסן בזרוע, ותשים תפלה של יד תחילה אותו של רש"י במקום הקיבורת, ותפלה דר"ת ג"כ על הקיבורת, אלא שתהיה ע"ג התפלה של רש"י ז"ל, יותר למעלה מעט אליה לצד הכתף. (ד):

(ד) מהרנ"ש - כי לצד הכתף נקרא מטה, בסוד וישא אהרן את ידו, אם כן סמוך לקיבורו נקרא מעלה: צמח - וא"ת, למה לא עשה תפילין דר"ת אצבעיים על אצבעיים, והיו במקום ב' סברות כנזכר. וי"ל, כי תפילין דרש"י הם מוחין דאמא, ודר"ת הם דאבא, ומעלין בקדש. וגם כי אמא יותר נגלית מאבא, לכן

עשה כרש"י ז"ל. סוד ג' מיני תפילין - דרש"י, ודר"ת, ושמושא רבא הוא, כי ג' מיני מוחין נכנסין בז"א - א' מאמא, וא' מאבא, וא' מא"א. והנה תפילין דרש"י, הם מאמא. ודר"ת, הם מאבא. ושל שמושא רבא, הוא מא"א. לכן הם שקולים כנגד רש"י ור"ת, כי א"א כולל בתוכו לאו"א, כמבואר במקום אחר, בטעם היות תפילין אלו אצבעיים על אצבעיים. לרבינו האי גאון, על דברי תפילין אלו, שמור תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום. הכוונה כי תפילין דר"ת, הם באבא, בסוד נקודות, ולכן צריך לכסותן, ותפילין דרש"י הם באמא, ולכן הם מגולים. והנקודות קטנות מן האותיות, לכן צריך שיהיו בתים דר"ת קטנים, ומשם הרח"ו זלה"ה מצאתי כתוב, ששלשתן רמוזים בפסוק הנ"ל. שמר ת"ם - תפילין דר"ת. וראה ש"ר - תפילין דרש"י. כי אחרית לאיש שלום - אלו תפילין דרב שר שלום, שהם נקראין שמושא רבא מהרב זלה"ה:

ואח"כ יכרוך הב' רצועות ביחד, ותהיה הרצועה של תפילין דר"ת למטה, תחת הרצועה דרש"י ז"ל, מכוסה תחתיה בכל כריכות כולם אשר שם, למעלה בקיבורת, ובזרוע, ובאצבע האמה. ולא תתגלה רק הרצועות של רש"י בלבד ואחר כך בתפלה של ראש ג"כ, תשים תחלה תפלה ש"ר דרש"י, ואח"כ תניח תפלה של ר"ת ש"ר. (ה) ויהיה הקשר של ר"ת, יותר מצומצם וקצר משל רש"י ז"ל, כדי שתהיה התפלה ש"ר דר"ת, מונח מעט למעלה מתפלה דרש"י ז"ל. וכן הקשר דר"ת, יהיה בעורף גבוה מעט למעלה ממקום הקשר של רש"י ז"ל. וטעם הנחת תפילין של רש"י, קודם הנחת תפילין דר"ת, כי נכנסין תחלה מוחין דאמא, ואח"כ המוחין דאבא. וגם בעת יציאת התפילין, קודמין של אמא לשל אבא:

הגהה (ה) מהרנ"ש - מפני שנה"י דאבא, תמיד טמיר וגניז תוך נה"י דאמא:

להאר"י זלה"ה, יש לכוין בש"ר, בי"ב צרופי הויה, צרוף בכל תפירה. ובשל יד בכל תפירה מצד פנים, צרוף א' מאדנ"י. ומצד ב', עד שיושלמו כ"ד צרופים. וככה יעשה מצד שמאל, יכוין להקים סכת דוד הנופלת, ואח"כ כשישים הגידים תוך המחט, יכוין שהמחט הוא סוד ו' של השם, ואח"כ בראש עצמו בכניסת החוט במחט, יכוין באות י' של השם. ואחר כך בתפירה ראשונה, שיכנוס המחט תוך התפילין, יכוין באות ה' ראשונה, ובהוציאו מצד אחר של התפילין, יכוין באות ה' אחרונה:

ואחר כך בתפירה שניה, יכוין כזה - יההו. ובג' יוהה. ובד' הוהי. ובה' היוה. ובו' ההוי, ובז' והיה. ובח' וההי, ובט' ויהה, ובי' הויה - , ובי"א ההיו. ובי"ב היהו, ואח"כ בתפירות ש"י, כשישים גידים במחט, יכוין באות ו' שבין ב' יודין של א. וכשיכניס המחט, יכוין שמקום י"ב אותיות דאדנ"י, אלף דלת נון יוד, ומקיימו בב' ווין של ד, כזה. ואח"כ הנקב של התפירה יכוין לאות ו. והנקב של מחט יכוין לאות י, ועיין במשנת חסידים:

פרק יא

והנה ענין הכוונה שתכוין בעת הנחת תפילין של רש"י הוא כך, כי תחלה תכוין אל מה שכתוב למעלה, כי תפלה ש"י בבריאה, וש"ר הוא באצילות ושם יתבאר עניינם, וע"ש מה תיקון הוא עושה בעולמות אבי"ע. אח"כ קודם שתברך ברכת תפלה ש"י, שהוא להניח תפילין, אחר שהיה כבר מונח על הקיבורת בזרוע, קודם שתקשרם, תכוין כוונה זו - וכבר ביארנו ענינה לעיל בענין ציצית, ענין ד' יחודים, שיש בד' אותיות הוי"ה. ויחוד תפילין הוא בה' ראשונה. וצריך שתכוין, שיתוקן הפגם שפגם האדם, אם איזה פעם חטא, ולא הניח תפילין, ופגם בה' ראשונה. ויכוין ליחד יחוד זה, לתקן הפגם הזה. וזהו כוונתו - תכוין לחבר ב' אותיות י"ה, והוא חיבור או"א, לעשות זיווג, כדי להמשיך מוחין לזו"נ. כי מהמוחין ההם יצאו תפילין כנודע. ואח"כ תכוין להעלות ה' תתאה עם הו', כזה - ה"ו אל ה' ראשונה, והוא המלכות העולה עם ז"א, למעלה בבינה, להיותן מ"נ אל הזיווג הנ"ל. ואח"כ תוריד ה' ראשונה לגבי ו"ה אחרונים, שהוא כניסת המוחין ע"י הנה"י דה' ראשונה ברישא דזו"נ:

ופ"א שמעתי, שלא יכוין רק להוריד ה' ראשונה לגבי ו', כזה ה"ו. והנה אם תחבר כל בחי', הם - י"ה, ה"ו, ה"ו, יהיה גימטריא ל"ז, והוא מילוי דהוי"ה דס"ג, שהוא באמא שהיא מניחה את התפילין, וכמ"ש בתיקונים וגם בזוהר, שהתפילין הם אמא על ברא, ותכוין, כי היחוד הזה הוא באות ה' ראשונה של הוי"ה:

ואח"כ תקשור תפלה ש"י, ותברך הברכה, ותכוין אל הנ"ל, מהתיקון הנעשה ע"י הברכה. ותכוין תחלה, שיש כ"א אזכרות בד' פרשיותיה והם בגימטריא אהיה פשוטה, והוא בחי' עיבור ראשון, כמבואר בדרושים הקודמין. ואחר כך תכוין אל ד' פרשיות עצמן, שהם ד' מוחין שבה, והם ד' אותיות הויה פשוטים, והם בחי' זמן יניקה. ואח"כ תכוין לבית תפלה ש"י, שהוא בית א' לבד, והוא בחי' עיבור ב', והוא שם אדנ"י במילואו, כזה - אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. אח"כ תכוין, כי ג' שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י, גימטריא יב"ק, והם בגימטריא הוי"ה אלהים, שהוא המלכות הנקראת מעבר יב"ק:

אח"כ תניח תפלה ש"ר, ותכוין אל הנ"ל, כי הוא באצילות, ותכוין מה תיקון עושה למעלה בעולמות אבי"ע. ואח"כ תכוין, שיש בד' פרשיותיה כ"א אזכרות כמנין אהיה, אלא שתכוין אותו במילוי יודי"ן, והוא בחי' עיבור ראשון. אח"כ תכוין בבחי' יניקה, והוא שם הויה, וגם בחי' ד' פרשיותיה עצמן, והם בחי' ד' מוחין, והם ד' אותיות דהויה פשוטה, שהם חו"ב חו"ג. ותכוין למה שהודעתיך, כי כל א' מהד' מוחין כלול מארבעתן, ולכן תכוין בד' שמות של יה"ו, שהם במילוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והוא מוח החכמה כנזכר

בכוונת ק"ש ע"ש. אחר כך תכוין לד' שמות אה"י מן אהי"ה, ב' ראשונים במילוי יודי"ן, והג' במילוי אלפי"ן, והד' במילוי ההי"ן, והם מוחין דבינה. וטוב הוא שתשלבם יחד, יה"ו הראשון עם אה"י הראשון. וכן כל יה"ו השאר הג' האחרים, תשלבם כ"א עם חבירו. ותכוין כי ד' שמות אה"י במילוי הנ"ל, הם גימטריא תפילין. ואל זה תכוין באמרך ברוך אתה וכו' להניח תפילין. ותכוין לשם פסת"ם ג"כ, שהוא בגי' תפילין. אמנם השמות אחרים של החו"ג, מספקא לי אם צריך לכוונם. והנלע"ד ממורי זלה"ה, שא"צ רק שיכוין אל ב' מוחין דחו"ב כנ"ל. לפי שהחו"ג נכללין בה, ע"ד מ"ש בק"ש במלת אחד ע"ש. אח"כ תכוין בעיבור ב' דגדלות, אל שם אהי"ה במילוי יודי"ן ג"כ, והם סוד הד' בתים:

אח"כ תכוין דרך כלל, כי ג' אלו, שם אהי"ה הוי"ה אהי"ה פשוטים, הם גימטריא ס"ח, והוא גימטריא חיים, שהם סוד התפילין, כנ"ל בדרושים שקדמו, וגם הם גימטריא בינה עם הכולל, כי כל זה הוא תפילין דאמא לז"א כנ"ל:

ואחר כך שכבר הנחת תפילין דש"ר, אז תחבר כללות כל השמות ש"ר וש"י, והם ס"ח של הראש, ושמות ש"י שהם גימטריא יב"ק, הרי כולם הם גימטריא ק"פ, כמנין ג' הויות ע"ב ס"ג מ"ה. וכבר אמרנו לעיל, שאין להסיח דעתו מן התפילין, אפילו בתפלה עצמו כנ"ל, ולא תוכל לכוין זו הכונה בכל רגע, כי אתה טרוד בכוונת התפלה, לכן די לך שתכוין כונה הנ"ל בעת הנחת תפילין, ואחר כך בשעת התפלה, או באמצע היום, תכוין כוונה קצרה כזו, שתכוין תחלה כי תפלה ש"ר, הם אהי"ה הוי"ה אהי"ה פשוטים. אח"כ תכוין לש"י, שם אהי"ה הוי"ה אדנ"י כפשוטן. וששה שמות גימטריא ע"ב ס"ג מ"ה. ואל יליזו מעיניך כוונה קצרה זו, בכל רגע ורגע תמיד, אפילו כשאתה אומר התפלה, זולת בעת העמידה או בעת העסק בתורה בלבד כנ"ל:

והנה תכוין ברצועות, כי שם א"ל במילואו קפ"ה, וב' א"ל במילואם, הם גימטריא רצוע"ה. והם סוד ש"ע נהורין:

והנה בכוונת התפילין דר"ת, לא קבלתי ממורי זלה"ה, והנלע"ד מדבריו, שצריך אל כוונה קצרה הנ"ל, והוא בש"ר - אהי"ה, י"ה ה"ו, אהי"ה. ובשל יד - אהי"ה, י"ה ה"ו, אדנ"י. הם גימטריא ק"פ, כמנין ע"ב ס"ג מ"ה:

גם כוונה אחרת, של הד' שמות של יה"ו, וד' של אהי"ה, נלע"ד שצריך לכוונם ג"כ כאן, אלא שכל שם מהם, יהיה מן ד' אותיות שלימות, כי אלו הם המוחין דאבא, שהם הויות ואהי"ה גמורים, כנ"ל בק"ש:

ואל תתמה, איך יש אהי"ה בתפילין דאבא, כי כבר נתבאר לעיל, כי בינה דאבא, הוא חכמה דאמא. וגם מלבד הנ"ל, נודע כי כיון שהתפילין של אבא, הם מתלבשים תוך של אמא, לכך נקראו שם אהי"ה כמותן. (א):

הגהה - (א) נלעד"ן - כי ד' הויות דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, גימטריא רל"ב. וד' אהי"ה קס"א קס"א קמ"ג קנ"א, עולה יתר"ו. סך הכל, עולה תתמ"ח, וז"ס הכר נא למי החתמת והפתילים. למי החתמת שהם התפילין. ולמי הפתילים, שהם ציצית כשארז"ל. חתמת חסר, שהוא תפילין דאבא כנ"ל. והתפילין הם יוצאין לד' מילואי אהי"ה לבד, כמ"ש בציצית. והנה ג"כ ד' מילוי אהי"ה, שהם התפילין דאמא כמ"ש, גם כי פתילים הם רמוזים בתפילין דאו"א, והציצית בתוכם, למי החותמת ולמי הפתילים, ע"כ. הג"ה - כוונת התפילין שבכל יום, הם בחי' המוחין. והם גדולים ביותר מן הציצית, רק שמפני שאחר החורבן, אין זווג אלא לנשמות, ולא לבחי' העולמות בימי החול כנודע, וז"ס הן אראלם צעקו חוצה, כי המלאכים הם חיצוניות בבחי' העולמות, ואין להם זיוג. אמנם הטלית, אין מציאותו חסר לעולם כמו התפילין, כי הוא מציאת ראשון דעיבור ויניקה, שאורם חסרים, אפילו לבחי' העולמות:

ולכן צריך שיכסה הטלית על התפילין, לומר, כי התפילין פנימית, בסוד הנשמות. אך הטלית מקיף, אפילו עולמות החיצונים, לכן הטלית מלביש ומכסה את התפילין, כי כן העולמות מכסים את הפנימית, שהם הנשמות. ולכן טוב לכסות התפילין עם הציצית ויהיו מכוסים על ידי הטלית. גם זהו הטעם ללבוש הטלית קודם התפילין, כי הטלית הוא בחי' המקיף, לבחי' ראשונה עיבור ויניקה. ואחר כך באים התפילין, שהם פנימית המוחין, בעיבור ב' דהגדלה. אך אין בחי' הטלית לסוד המוחין, רק שיש ב' טליתות קטן וגדול, שהם עיבור ויניקה. אך לא כנגד הגדלות, ולכך הוא קודם לתפילין, לפי שבאים אח"כ בעת הגדלה:

פרק יב

כבר נתבאר באורך, בדרוש הכולל, כי ג' כלים הם. והנה על הג' כלים הנ"ל, מכסים העור דז"א. הנה הנשמות נמשכין מפנימיות הכלים שהם נר"ן, והעולמות נמשכין מהג' כלים עצמם. והעור הוא החיצונית שני בפ"ע, והוא נקרא חיצונית לחיצונית, והם באחורי החיצונות. וזה העור עצמו, הוא עור א' עב, שהם ב' עורות דבוקים, הנקרא גויל. והוא כותל המפסיק בין זו"ן. והוא כולו שמות אלהים, הנקראים כורסייא דשביבין, הנזכר באדרא:

ואחר הנסירה, נחלק זה העור וננסר לב', כנודע כי אין החיבור בבשר אלא בעור, כי כל א' יש לה גוף בפ"ע, ואינן דבוקים אלא בעור, ואז נחלק הגויל ונעשה ב' עור - קלף, ודוכסוסטס. לזעיר אנפין קלף לתפילין, כי הלא היא בחי' מוחין. והדוכסוסטס למזוזה, למלכות:

והנה ענין כ"א אזכרות בתפילין, כי היה בו אז בעיבור ראשון ז"ת דנצח ז"א, וז"ת דהוד ז"א, וז"ת דיסוד דז"א, וכל אלו בחי' העשיה, והם כ"א אזכרות, ואלו לא נסתלקו מז"א אח"כ, אלא אדרבא היה ניתוסף בו יותר, ומתלבש היצירה תוך העשיה, ובריאה תוך יצירה וכו', והכל יחד נקרא זעיר אנפין, וע"כ הוא מוכרח שכל הבחי' יהיו רשומים בתפילין, שהם כ"א אזכרות מבחי' מקיפים דמוחין דעיבור:

ואח"כ ניתוסף בו ג"ר דנצח, וג"ר דהוד, וג"ר דיסוד. והמקיפים שלהם, שהם ב' שלישי ת"ת כתר לג"ת:

ואח"כ ביניקה, נכנסו בו ז"ת דחסד, וז"ת דגבורה, וז"ת דת"ת. ואח"כ ניתוסף בו מוחין, שהם ג"ר דחסד, וג"ר דגבורה, וג"ר דת"ת. ואח"כ המקיפים שלהם, שהם ב' שלישי הדעת, כתר לג' אמצעית. וכן בבריאה, ז"ת דחכמה, וז"ת דבינה, וז"ת דדעת בק"ש. ואח"כ ג"ר דחכמה, וג"ר דבינה, וג"ר דדעת בעמידה. ואחר כך המקיפין, שהם הכתר של ג"ר. וזה הכתר של ג"ר, הוא הנקרא כתר האמיתי דז"א, ונקרא כתר דכללות של כל הז"א, ואינו כתר הפרטי כנ"ל:

והנה צ"ע במ"ש במ"א, כי התפילין הם מוחין, והם חיצונית. ונלע"ד כמ"ש במ"א, כי התפילין הם חיצונית לבד, כי אין קליפה אחוזה בפנימית. וגם זה מ"ש במ"א, כי מוחין דתפילין הם רשימו לחוד דמוחין, ולא מוחין עצמן. וזה הוא קודם תפלה, כי אחר התפלה ניתוסף בהם מוחין עצמן כנזכר במקומו. והרשימו הוא אור פנימי דחיצונית, וזהו אמת. ואע"פ שלפעמים נקראים מוחין, אינם רק רשימו דמוחין, ואם כן אינו רק חיצונית העולמות כרשימו דמוחין:

הנה כשהמוחין דזעיר אנפין מסתלקין עתה אחר החורבן, כנודע כי אינן אלא בעת התפלה ע"י מעשינו, ואח"כ חוזרין ומסתלקין, ויוצאין ועומדין על ראש ז"א, בסוד המקיף. והמקיפים הראשונים שהיו לו, כאשר היו מוחין בסוד פנימים, הם ג"כ מתעלין למעלה יותר ממקומם, מקיפין על המוחין שנסתלקו, ונעשו מקיפים כנ"ל:

אמנם כשמסתלקין אלו המוחין, כבר נודע שכל דבר של קדושה, נשאר רושם תמיד לעולם, ולכן אפילו כשהמוחין נסתלקו, נשאר הרושם שלהם בתוכו, בסוד מוחין, והן מקיימין את הז"א במדת גדלותו, וגם בזה הרשימו נעשה בחי' המוחין עצמן, ויוצא ממנו בחינת התפילין, כנזכר בדרוש התפילין. ויש בו הבחי' עצמה של המוחין אמיתים, אלא שהם בבחינת רשימו לבד. אמנם בלילה, אף הרשימו ההיא מסתלק ממנו, ועולה בסוד מקיף, והמוחין שיצאו ביום בסוד א"מ, מתעלין יותר למעלה, והמקיפים האמיתיים גם הם עולין יותר למעלה. ואז הרשימו שנשאר בנוקבא ביום אחר התפלה, נכנס בפנימית

ז"א, ומשם נעשה בסוד מקיף אל הנוקבא. ועי' במקומו כי לעולם אינו חסר בחי' ו"ק פנימית דאמא ע"ש, נמצא, כי כאשר בלילה יוצא אף הרשימו, אז ז"א חוזר אל בחי' ו"ק, ונוקבא בסוד נקודה. וזהו תכלית המיעוט שיש להם, כי המוחין שהם בג"ר נסתלקו לגמרי מהם, באופן כי התפילין של שחרית הם נעשין מהרשימו, שחוזר אז לכנוס בהם, ואח"כ בק"ש חוזרין אז לכנוס המוחין עצמן דגדלות:

והנה בענין הדיקנא דז"א לא נתבאר לי היטב זמן הוייתה, אמנם מה שקבלתי ממורי זלה"ה הוא, כי בתחלה יש לו ט' ת"ד בלבד, ואח"כ היות לו כ' שנה, שנכנסו מקיפים אבא ל"ם דצלם, נעשה לו זקן גמור, בי"ג תיקונים. וז"ס עד שנתמלא זקנו, כי זה ג"כ כוונת ברכת כהנים, שהם מקיפי אבא, כנזכר במקומו. ונמצא כי מילוי הזקן אינו, רק אחר כ' שנה. אמנם היות בו טת"ד, לא ידעתי פרטי זמן הווייתם, אם הוא תיכף אחר שנכנסו המוחין פנימים דאו"א, שהם צ' דצלם, שהוא אחר שנת י"ג ויום א', או אחר שנכנסים מקיפי אמא וצ"ע:

אמנם הכלל עולה, כי הדיקנא דז"א, וגם התפילין כנ"ל, כולם הם אורות מקיפין, היוצאין מפנימיות ז"א, ואינם כמו המקיפים ל"ם דצלם, שהם מקודם שנכנסו תוך ז"א כלל, אמנם אלו המקיפים הם מהארת פנימים עצמן, שחזרו לצאת בסוד אורות מקיפין. והבן הפרש זה כמו שהודעתיך במ"א:

ובודאי כי תחלה התחילו לצאת המקיפים של התפילין, שהם יותר גבוהים מאלו של הדיקנא, כי הרי האיש נתחייב במצות תפילין, אחר היותו בן י"ג שנה. והדיקנא מתאחרת לצאת יותר אח"כ:

ואלו הב' מיני מקיפים, שהם תפילין ודיקנא, הם בבחינת הששית, כנזכר בספר דרושים וע"ש כל הו' בחי', שהם ג' מקיפים גדולים לכל כללות ז"א, לכל מה שתחתיו עד התהום, והם שלימים גדולים יותר מהפנימים כלים והם סוד הטלית, שמעולם לא נכנסו בפנים, והם המוחין דעיבור ויניקה ומוחין דגדלות:

ואח"כ יש ג' מקיפים יותר פנימים קטנים, שיצאו מפנימותו, שלא יוכלו להצתמצם בפנים, וחוזרין מתתא לעילא, בבחי' שערות ונימין וקוצין, היוצאין ג"כ מגדלות ויניקה ועיבור. והקוצין מקיף ארוך עד ראש רחל, והנימין עד ראש לאה, והשערות בראש הז"א עצמו. ואח"כ ג' מקיפים דיושר, בולטים במצח בבחי' תפילין, והם ג' בחינות - עיבור, ויניקה, ומוחין, בתפילין עצמן, כנזכר במקומו, זהו דרך כללות:

עוד יש דרך פרטיות, כי יש תפילין דאבא, ותפילין דאמא. וציצית דחכמה דאמא תכלת, וציצית דבינה דאמא לבן. ועד"ז יהיו במוחין דאבא. ועד"ז יהיו בכל פרטי המקיפין הנ"ל.

וכל זה בראש לבדו, ואח"כ יוצאין מכל המינים הנ"ל, מהיסוד דז"א, אלא שאלו אינם לעצמו, אלא אל נוקבא. ויש שם כל הבחינות הנ"ל שבז"א עצמו ממש, כי מיסוד דאמא יצאו כל מיני המקיפים הנ"ל אל הז"א:

גם יש מקיפים אחרים, זולת אותן של הטלית, והם ג' מקיפים - א', סוד התפילין שהיו להם בהיותן תוך עיבור דאמא, במצח שלו דוקא. הב', הוא סוד התפילין שהיו לו בהיותן תוך נה"י דאמא, טרם יכנסו בזעיר אנפין, והיה להם אור מקיף במצח שלהם דוקא. הג', הוא במצח דזעיר אנפין במקומו. (א) באופן, כי כל ג' מיני מקיפים הנ"ל שם, אינם רק בחינת מקיף המצח והפנים לבד, ואין אלו כמו המקיפים של הטלית:

הגהה (א) ס"א יש עוד וז"ל - ודע, כי המקיפים שהם מבחי' הציצית הנ"ל, הם גרועים ממקיפין של הטלית עצמן, לפי שהציצית אינן מקיפים אלא לכל הראש:

ס"א - כי בחי' המקיפים, אינם מקיפים רק המצח והפנים לבד, ולא כל הראש. ודע, שגם התפילין הם ג' מקיפים, והם - א', בהיותן בעיבור תוך הבינה, במצח שלו דוקא. הב', בהיותן בנה"י דאמא, טרם יכנסו בז"א, ובמצח שלהם דוקא. ג', בהתלבשות תוך מצח דז"א עצמו, והבן מאוד. וכנגד ג' מקיפים אלו, יש ממש ג' בחינות פנימים, היוצאין מן הפנים אל המצח:

ונמצא, כי ג' מיני מקיפים הם - א', הוא כל האורות טרם שיכנסו כלל בשום בחינה מהבחי' הפנימיות. ואלו הם סוד הטלית, והם אורות מקיפים גדולים מאוד מן הפנימית כולם, והם המקיפים שלימים לכל הכללות כולו של הגוף דז"א, ולכל מה שיש תחתיו. והשניים והשלישים הם בחי' א', נחלק לב', והוא, כי שניהם הם מהאורות שכבר הם מבחי' פנימים, והא' שיצא לחוץ אח"כ דרך השערות, שלא יכלו להיות שם מצומצם, והם בחי' ציצית וטלית, ואינם מקיפים רק לכל הראש בלבד של הפרצוף ההוא, ומ"מ הם גדולים מן הפנימים שבראש, ומן הפנים שבגוף, ומן המקיפים של התפילין, כי הוא המקיפים היוצאין מן הפנימים אל המצח בסוד תפילין, כי אלו הם גרועין מן הפנים, וגם שאינן מקיפים רק הפנים והמצח לבד, ולא כל הראש:

והנה ג' בחי' אלו של המקיפים עם ג' בחי' הפנימית כמותם, כולם הם נמצאים בג' בחינות אחרים שהם - א', בהיותן בעיבור תוך הבינה, במצח שלו דוקא. הב', בהיותן בנה"י דאמא, טרם יכנסו בז"א, והיה להם א"מ במצח שלהם דוקא. ג', בהתלבשם תוך ז"א עצמו, והבן זה מאוד:

הנה התפילין הם מוחין פנימים עם מקיפים שלהם, מבחינת העולמות. ובק"ש הם מוחין פנימיים מבחי' נשמות ובעמידה א"מ מבחי' נשמות:

ענין סברת התפילין דר"ת, לפי שהזיווג או"א, הוא לצורך התפארת, וכשאשה מזרעת תחלה, יולדת זכר, והרי אמא נותנת טיפת בינה תחלה, ואח"כ אבא חכמה, ובעת

הלידה הנכנס אחרון, יוצא ראשון, ולזה חכמה יוצא א', שהוא פרשת קדש. ואח"כ בינה, שהוא פרשת והיה כי יביאך. וכשניתנו הב' עטרין שהם חו"ג, הם לצורך מלכות, וכשיולדת נקבה, איש מזריע תחלה, לכן כשנתן אבא טיפת חכמה נתן תכף טיפת החסד הגנוז בגוויה, ואח"כ נתנה היא טיפת הגבורה הגנוזה בגווה, לכן בעת הלידה הגבורה שנתהווה באחרונה, יצאה ראשונה, והיא פרשת והיה אם שמוע, ואח"כ יוצא חסד, והיא פרשת שמע ואהבת רומז לחסד:

פרק יג

ונבאר ענין תפילין, ותחלה נבאר סדר כתיבתן. כבר ידעת שהפרשיות ש"ר, נכתבין ד' שיטין, כל פרשה ופרשה. ופרשיות של יד, נכתבין ז' ז' כל פרשה ופרשה. וזהו סדר חלוקיהם:

של ראש, בד' שורות כזה:

פרשת קדש - וידבר, מזה, בחודש, בצאתי:

פרשת והיה כי - והיה, וכל פטר, ה' ממצרים, פטר רחם:

פרשת שמע - שמע, נפשך, לבניך, לאות:

פרשת והיה אם - והיה, ונתתי, יבולה, בשבתך:

צורת תפילה של יד, בז' שורות, כזה:

פרשת קדש - וידבר, את היום, בחדש, זבת, את שבעת, ה' לי, ה' ממצרים:

פרשת והיה - והיה, רחם, ואם לא, זאת, לשלחנו, לה', עיניך:

פרשת שמע - שמע, את מאדך, היום, בביתך, לאות, על מזוזות:

פרשת והיה אם - והיה, ובכל, ואכלת, ה' בכם, אשר ה', בין עיניכם, ביתך וכו':

ונבאר כל פרשה ופרשה מהם, ואחר כך נסדרם כסדר השמות שלהם. פרשיות של ראש פרשת קדש, היא אות ראשונה של הויה, שהיא אות י'. ואחריה והיה כי יביאך, אות ה' ראשונה. ואחריה פרשת שמע, באות ו' של הויה. ואחריה והיה אם שמוע, באות ה' אחרונה של הויה. הרי נתבאר איך יש הויה, כוללת כל הד' פרשיות הללו. עוד דע, כי מזאת הויה פשוטה נמשכין ממנה ד' שמות דהויה, והם - ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, ונכללין בה. והם - ע"ב, באות י'. וס"ג, באות ה'. ומ"ה, באות ו'. וב"ן, באות ה' אחרונה:

עוד דע, כי מזאת הויה פשוטה, נמשכין ממנה ד' שמות - ג' אהיה, והם - מאות י', נמשך אהיה דיודין. ומאות ה', נמשך אהיה דאלפין. ומאות ו', נמשך אהיה דההין. ומאות ה' אחרונה, נמשך שם אדני במילואו. וגם ד' שמות הנ"ל, כוללין כל הד' פרשיות בתפילין, על הסדר שלהם:

נמצא, כי קודם שיכתוב פרשת קדש, יכוין כי כל פרשה זו, היא אות הראשונה של הויה פשוטה, והוא שם ע"ב א' שלם, והוא שם אהיה דיודין. וקודם כתיבת פרשת והיה כי יביאך, יכוין כי כל פרשה זו, היא אות ה' ראשונה דהויה פשוטה, והיא שם ס"ג א' שלם, והוא שם אהיה דאלפין. וקודם כתיבת פרשת שמע, יכוין כי כל פרשה זו, היא אות ו' דהויה פשוטה, והוא שם א' שלם דמ"ה, והוא שם אהיה דההין. וקודם והיה אם שמוע, יכוין שהיא ה' אחרונה של הויה פשוט, והוא שם א' דב"ן, והוא שם אדני במילואו אלף דלת נון יוד. וכך סדר הכוונה:

ואחר כך כשתכתוב סדר הד' שיטין, של פרשת קדש, יכוין קודם כתיבת שיטה ראשונה, באות י' פשוטה של הויה, ויכוין באות י' דמילוי ע"ב, ויכוין באות אלף דאהיה דיודין. ובשיטה ב', יכוין באות ה' דע"ב דיודין, ובמילוי ה' דאהיה דיודין. ובשיטה ג', יכוין באות ו' דע"ב דיודין, ובמילוי יוד דאהיה דיודין. ובשיטה ד', יכוין אות ה"א דמילוי ע"ב, ואות ה' דמילוי אהיה דיודין:

ועד"ז יכוין בד' שיטות של והיה כי יביאך, לג' בחינות כוונת שבה, לה' ראשונה של הויה פשוטה לכל הפרשה. ולשם ס"ג שלם, מתחלקין ד' אותיות במילואם, לד' שיטין. ולשם אהיה דאלפין, מתחלקין ד' אותיותיו מליאות בד' שיטין:

ועד"ז יכוין בד' שיטות של פרשת שמע, לג' בחינות כוונת שבה, אל ו' של הויה פשוטה לכל הפרשה. ולשם מ"ה שלם, מחולקות ד' אותיותיו מליאות בד' שיטין. ולשם אהיה בההין מחולקין ד' אותיותיו מליאות בד' שיטין:

ועד"ז יכוין, בד' שיטין של פרשת והיה אם שמוע, לג' בחינות כוונות אשר בהם, שהם - אל ה' אחרונה של הויה פשוטה, לכל הפרשה. ולשם ב"ן שלם, מחולקים ד' אותיותיו מליאות, בד' שיטין. ולשם אדני, מחולקין ד' אותיותיו בד' שיטין:

אמנם כוונת הפרשיות של יד, הם באופן אחר, כי הנה הם ז' שיטין, וצריך לחלק הכוונה לז' שיטין. והנה הכוונה שלהם דרך כלל, הם אלו - ראשונה הוא ד' אותיות הויה פשוט, כוללים ד' פרשיותיה. עוד יש ד' שמות, יוצאין מד' אותיות הויה כנ"ל, והם - שם ס"ג באות י', ושם מ"ה, באות ה' ראשונה. ושם ב"ן, באות ו'. ושם אלף דלת נון יוד, באות ה' אחרונה:

עוד יש ד' שמות יוצאין מד' אותיות הנ"ל, והם - אהיה דיודין באות י', ואהיה דאלפין באות ה' ראשונה, ואהיה דההין באות ו', ובאות ה' תתאה אין שם יוצא ממנה, רק שם אדני במילואו כנ"ל. וכל ג' בחי' האלו, נחלקים בד' פרשיותיה של יד. כי קודם פרשת קדש, קודם השיטה הראשונה, יכוין באות י' של הויה פשוטה, ובב' שמות אהיה דיודין,

והויה דס"ג משולבים יחד, ויקדים אהיה להויה, לפי שהוא תפלה של יד, שהיא נוקבא. ואח"כ יחלק השילוב של ב' שמות הנ"ל, לז' חלקים, בכל ז' שיטין, והם כ' אותיות, ויצרף עמהם אות יו"ד של הויה פשוטה בתחלת הכל, ויהיה כ"א אותיות. וכשתחלקם לז', יהיו ג' אותיות בכל שיטה, כזה - יא"ל, פי"ו, דה"י, הי"י, וד"ו, או"ה, יה"י:

וכן עד"ז, יכוין קודם פרשת והיה כי יביאך, אל ה' ראשונה דהויה פשוטה, ואל שילוב הב' שמות אהיה דאלפין והויה דאלפין, ויקדים אהיה להויה, מטעם הנ"ל. ואח"כ יחלק הכ"א אותיות לז' חלקים, ג' אותיות בכל שיטה מהז' שיטין ע"ד הנ"ל:

וכן עד"ז יכוין קודם שמע, ו' דהויה פשוטה, ולשלב ב' שמות אהיה דההין והויה דההין, ויקדים אהיה להויה. ואח"כ יחלק השילוב, לג' אותיות בכל שיטה, מהז' שיטות ע"ד הנ"ל:

וכן עד"ז קודם פרשת והיה אם שמוע, יכוין קודם אל ה' אחרונה של שם הויה פשוטה, ואל שם אדני במילואו. והנה אין בהם רק י"ג אותיות, לכן תחזור לכוין פעם ב' אות ה' הפשוטה אחר הכל, ויהיו י"ד אותיות, ותחלקם ב' אותיות בכל שיטה:

ודע, כי מלבד זה, יש כוונה אחרת באלו הד' פרשיות ש"י, והוא, בפרשה ראשונה תכוין אל מ"ב אותיות דפשוט ומילוי ומילוי דמילוי דהויה דע"ב דיודין, ותחלקה לז' חלקים, שהם ו' אותיות בכל שיטה ושיטה. ופרשה ב' יכוין ע"ד הנ"ל, למ"ב דפשוט ומילוי ומילוי דמילוי דהויה דס"ג. ותחלקם ו' אותיות בכל שיטה ושיטה כנ"ל. ובפרשה ג' יכוין ע"ד הנ"ל, למ"ב אותיות דפשוט ומילוי דמילוי דהויה דמ"ה, ותחלקם לו' אותיות בכל שיטה ושיטה כנ"ל. ובפרשה ד', יכוין לשם ס"ג, ולשם אהיה דיודין, ולשם מ"ה, ולשם אלף דלת נון יוד, על סדר זה עצמו, והנה הם מ"ב אותיות אחרים ותחלק גם כן לו' אותיות בכל שיטה ושיטה כנ"ל:

(א) ונלעד"ן כי בתפלה של יד יש רמ"ה אותיות, שצריך לכוין בהם. וז"ס רמ"ה ידך בל יחזיון. ר"ל בעת שהמלכות יש לה תפילין של יד שהם במספר רמ"ה אותיות, אזי בל יחזיון כל הקליפות, שכבר עבר הלילה, ונתבטלו כל הקליפות. ועל זה כיון שלמה בעת שהלך להרי חושך, כנודע מפרשת משפטים:

ל"א פסוקים נגד ייא"י דס"ג, וכנגד איי"י דאהיה דיודין

תפלה של ראש:

פרק יד

ונבאר סדר כתיבתן. כי הנה תחלה צריך שיכתוב תפלה של ראש, ויתקנם, ויתפרם לגמרי, וישחירם. (ב) ואח"כ יכתוב תפלה של יד, ויתפרם וישחרם ויתקנם:

הגהה (ב) נלעד"ן - שזה היפך מבעל המפה שכתב בש"ע בסימן ל"ב, דלכתחלה יכתוב ש"י קודם לש"ר, והרי בפרק הקומץ ובטור מפרשים כ"א ש"ר תחלה ואח"כ של יד. ואע"פ שבהנחת התפילין של יד

קודם לשל ראש, מדכתיב וקשרתם לאות, והדר ולטוטפת בין עיניך, מכל מקום בכתיבה צריך לכתוב ש"ר קודם שקדושתו חמיר משל יד. (צריך לעבד הרצועות, ולכוין בכוונה זו כשישים העור לרצועות במים ובסיד, יכוין ברצועה ש"ר לשם הויה. וכשיתן העור לרצועה ש"י, יכוין לשם אדנ"י. לכן צריך לעבד שני עורות, א' לש"ר, וא' לש"י):

גם צריך ליזהר, כל מה שיכול לכתוב כל ד' פרשיות של ראש או של יד רצופים, ולא יפסיק בינתיים בשום דיבור כלל ועיקר, ומכל שכן באמצעם. ואם הוא זקן או חולה, ואינו יכול לכתוב כל הד' פרשיות ביחד, יכתוב ג' פרשיות ראשונים, ואח"כ יכתוב הד'. ואם גם זה קשה עליו לכתוב, יכתוב ב' פרשיות הראשונים רצופים עכ"פ, ואח"כ יכתוב ב' פרשיות אחרות ביחד. אבל בין פרשה ראשונה לשניה, לא יפסיק בשום ענין:

והנה אם כתב ב' הפרשיות הראשונים, והפסיק קודם שיתחיל לכתוב פרשת שמע, יעביר הקולמוס בדיו על תיבת וידבר של קדש, ועל תיבת והיה של פרשה ב', ואחר כך יכתוב מפרשת שמע ואילך, ועי"ז יש קצת חיבור. ואם כבר כתב בתחלה כל הג' פרשיות והפסיק, אז יעביר הקולמוס על תיבת וידבר של פרשה ראשונה, ועל תיבת והיה של פרשה שניה, ועל תיבת שמע של פרשה שלישית, ואח"כ והיה אם שמוע, ועל ידי זה יש קצת חיבור:

גם קודם שיתחיל לכתוב, יתפלל כך ויאמר, יה"ר מלפניך י"י או"א, שתשרה שכינתך במעשה ידי, ותצליחני בכתבי זאת, שאני כותב תפילין הללו, לשם קדושת מצות תפילין, שציוונו ה' אלהינו, ותצילני מטעות הכתיבה, ומטעות הכוונה, אמן וכי"ר. ואח"כ יתחיל לכתוב עם הכוונות הנ"ל:

גם יכוין, כי בפרשה ראשונה יוד פסוקים, נגד י"ס, וכנגד אות י' דהויה פשוטה. ובפרשה ב' יש ו' פסוקים, נגד אות ה"א במילוי. ובפרשה שלישית, יש ו' פסוקים, נגד אות ו' דהויה פשוטה. ובפרשה ד' יש ט' פסוקים נגד ט' אותיות דשם ב"ן, שהיא מלכות. (ג):

הגהה (ג) צמח - לרמז שהיא מלכות המקבלת מט' ספירות שעליה, שהם כח"ב חג"ת נה"י:

ויכוין, כי כל הפסוקים של כל הד' פרשיות הם כמנין א"ל, היוצא מס"ג, כנודע שהם ג' יודין ואלף, כנזכר בר"מ פרשת פנחס וכן הוא נגד א"ל היוצא משם אהיה דיודין, שהם גם כן ג' יודין ואלף. וכוונה זו הוא בד' פרשיות של תפילין של ראש. אך בד' פרשיות של יד, יכוין לשם אל היוצא משם אהיה דיודין כנ"ל, ואל שם א"ל שהוא בחסד, וכמ"ש חסד א"ל כל היום, כנזכר בזוהר פרשת ויקרא:

גם יכוין, כי כל הויות שיש בתפילין, הם כ"א אזכרות, והם כמנין אהיה פשוט. לכן כשכותב הויה ראשונה, יכוין לאות א' של אהיה. ובה' הויות האחרות, יכוין אל ה' של

אהיה. ובי' הויות אחרות, יכוין לאות יו"ד של אהיה. ובה' הויות אחרונות, יכוין לאות ה' האחרונה:

אמנם סדר פרטן, הם ז' הויות בפרשה ראשונה. וז' הויות בפרשה שנייה. וג' בפרשה ג'. וד' בפרשה ד'. ויכוין להמשיך כל ז' הויות שבפרשה ראשונה, בג' הויות שבפרשה שלישית. ויכוין להמשיך ז' הויות של פרשה שנייה, לד' הויות שבפרשה רביעית, בסוד כללות חכמה בחסדים, ובינה בגבורות, כמ"ש בעז"ה במה שנכתב למטה:

גם כשכותב שם הויה, איזה שתהיה מכל הפרשיות, יקדש השם בראשונה כדין וכהלכה. ואח"כ כשכותב אות יו"ד, תכוין שנחלק בג' קוין, והם ג"ר כח"ב, שהם כוללים בהם כל הי"ס, כי כתר כולל כל קו האמצעי, שהוא כת"ר ת"ת יסו"ד. והחכמה, כולל כל קו ימין, חח"ן. ובינה כולל כל קו שמאלי, בג"ה. והמלכות כוללת את כולם:

ובאות ה' יכוין אל החכמה ביחוד הבינה. והנ' שעריה מתחלקין בחג"ת נ"ה, והיסוד כללן, והוא נתנם למלכות. ובאות ו', יכוין לחג"ת נה"י, והמלכות כוללת אותן, בסוד ששה סדרים משנה שלה, כנודע. ותכוין לראש אות ו', לדעת העליון הנמשך מכח"ב. ובאות ה' אחרונה תכוין לי"ס שנכללין בה, כי אות ה' צורתה ד"ו, שהם י'. גם תכוין באות י' אל שם ע"ב, ובאות ה' ראשונה לשם ס"ג, ובאות ו' לשם מ"ה, ובאות ה' אחרונה לשם ב"ן:

גם בצורת האותיות של כתיבת התפילין, יש קצת שנוים, שהם אלו - כי כל אלפין יהיו צורת יו"ד, כנזכר בתיקונים. וצורתן כך - א. וכל צורת ההי"ן ראשונה של הוי"ה, יהיה להם כעין קוץ קטן מאוד, יוצא לחוץ למטה ברגל ו' זעירא שבתוך ה, ונקרא פסיעה לבר, בזוהר פרשת בלק דף ר"ג, וזהו צורתה (). וכל צורת ווי"ן, יהיה להם גוף וראש וקוץ קטן על הראש, וזהו צורתה ו'. וכל צורת י', יהיה בה ג' קוצין - א' למעלה, וא' למטה, וא' באמצע, וזהו צורתה י'. וכל צורת הטתין יהיה קו שמאלי שבה כעין ז', וזהו צורת ט'. (ד):

הגהה (ד) ובספר מצות שמורים כתב בענין ו', וזהו ספירות שעליה, שהם כח"ב חג"ת נה"י. צורתה ט':

וכל צורת העיינין, יהיו ב' קוין שבה, כעין ב' ווי"ן, ולא כעין ב' זיינין, וזהו צורתה ע. וכל צדיק, יהיו ב' יודין בב' ראשיה, הימין כעין י' הפוכה, והשמאלית כעין י' ישרה, וו' תחת י' שמאלית, וזהו צורתה (צ). וכל צורת השינין יהיו הקוין כעין ג' ווין, ולא זיינין, וזהו צורתה ש:

ושאלתי למורי זלה"ה, אם יש סמך אל השנויין רבים שראינו בענין צורות כתיבות האותיות, בין הספרדיים והאשכנזים, והשיב לי, כי יש סמך לכולן, וסודות ורמזים

למעלה, וכמו שראינו בעינינו בתוך הדרושים והיחודים שלו, לכמה מיני ציורים וצירופים משתנים צורת האותיות, ושאלתי לו בפרטות על צורת י' של אות א שעושין הספרדיים כצורת הזיין, ואמר לי שגם לזה יש רמז בספר התיקונים. (ה):

הגהה (ה) לפי שתפלה ש"ר היא בינה על ז"א, וע"כ האלפין שבהן הוא צורתן יוד, לפי שהם בבינה, אבל אות א שהוא צורת יוי, הוא באבא, ואין לה שייכות עם תפילין שלו. ונלעד"נ, לפי זה הטעם, צריך לעשות בתפילין דר"ת, כל האלפין בציור יוי שהם באבא, כי תפילין דרש"י הם באמא, ותפילין דר"ת הם באבא והבן. וחלק עלי מהרמ"ז נר"ו קצת בזה, ואמר שלעולם צריך לכתוב האלפין בצורת יוד, אפילו בשל ר"ת, רק שיכוין גם ביו"י כשיכתוב דר"ת. וטעמו, שלעולם אין אור אבא מתגלה רק על ידי כיסוי דאמא, כמ"ש האר"י זלה"ה בדרוש ארון וכפורת ופני לא יראו, והבן זה מאוד:

פרק טו

והענין בענין כתיבת שם הוי"ה, אבאר לך מאמר זוהר פרשת ויקרא, דף י"א ע"ב, ובו יתבאר לך סדר כתיבתו. אמר, מאן דבעי למיכתב שמא קדישא וכו', וענין כתיבת שם זה, הוא זה, כי תחלה יכתוב אות י', ויעשה קוצי קדמאה, ואח"כ קוצי תניינא, ואחר כך תליתאי. ויכוין כי באות זו, כלולים ג' ראשונות וגם הם רומזין לג' אותיות שיש במילוי יוד, שהם כוללים כל הי"ס, כנודע כי באות י' נכללין כח"ב בג' קוצין שבה, ואות ו' היא כוללת ו"ק, ואות ד' כוללת המלכות. גם היו"ד גימטריא כ', שהם י"ס מתתא לעילא מעילא לתתא:

אח"כ יכתוב אות ה', וכדי להורות ענין חיבור אות יו"ד בה', בסוד ונהר יוצא מעדן, דלא אתפרש לעלמין, אין לכתוב ה' זו כשאר ההי"ן. אבל קודם שיכתוב ה, יכתוב צורת אות י', ואח"כ ישלים צורת ה, כי יתפשט קו א' לאורך, וקו א' לרוחב, וקו ג' תלוי ועומד, כזה, ובזה נמצא, שאות י' קשורה באות ה'. והנה הג' קוין, הם חסד דין ורחמים, שהם - חס"ד נצ"ח, גבור"ה הו"ד, ת"ת יסו"ד. ואלו הששה הם כלולים בג' קוין שבה, המתפשטין ויוצאין מן י' שבקרן זויות הימיני של הה', כמצוייר למעלה, והרי בזה היא מקושרת ה' עם י' שלפניה, ועם ו' שלאחריה, והרי ג' אותיות יה"ו כלולים ביחד:

אח"כ אות ו', שהוא בן בכור. אחר כך יכתוב אות ה שנייה, דוגמת ה ראשונה, לרמז גם כן הקשר שיש לה עם התפארת:

אמנם יש שינוי א', כי תמורת מה שכתבנו שיעשה צורת י' בקרן זויות הימני דה' ראשונה, יעשה צורת ו' בקרן זויות, וזהו צורתה - והנה בזה, כל ההוי"ה קשורה ביחד:

והזהר, שאין כוונתי לומר שיניח ההין פרודות, כמצוייר לעיל, אלא הענין הוא, כי בעת שכותב יכתבנו בדרך הנ"ל, שיכתוב תחלה אות י', ואח"כ יכתוב ויצייר עליו צורת ה'

בשלימותה, ויעבור הקולמוס על היו"ד גם כן בשוה לשאר צורת ה, ויעשנה כשאר כל ההין, וכעד"ז יעשה באות ה' השניה:

ונבאר ענין זה הוי"ה בביאור יותר, ואכתוב מאמר אחד של אדרא זוטא דף רפ"ט, וז"ל - אתגלף האי חכמתא וכו'. ובו תבין, כי ג' מציאות הן לאו"א - א' הוא מציאת אבא במקומו, בסוד י', ושם בקוץ התחתון של הי', היתה הבינה כלולה בו, וב' אותיות של מילוי היוד, הם ברא וברתא, וכל זה הוא בכללות היו"ד. ואחר כך כשנתיישבה ונאצלה בינה במקומה, אז נעשית בנין גופה, מבחי' ו"ד דמילוי יו"ד דברא וברתא, לכן נעשית צורת ה. ובזה תבין מ"ש בפרשת אחרי מות, (דף ס"ה) דבקדמיתא ינקא להו, ולבתר איתעברה מינייהו, והוא דבר שאין לו שחר, שאין השכל סובלתו, שיקדים היניקה אל העיבור. אמנם הענין כך הוא, כי בהיותה הבינה תחלה בקוץ התחתון של היו"ד, אז היא ינקא להו לב' אותיות ו"ד של מילוי יו"ד, שהם ברא וברתא, לבתר כאשר אתפשטא וירדה במקומה, בסוד ה' שבשם אז אתעברת מינייהו כי מן אותן ב' אותיות ו"ד של מילוי יוד שהם ברא וברתא בהיותו באבא אתעברת מינייהו, וקבלתן בסוד עיבור בתוך מעיה פעם אחרת בהיותה בבחי' אות ה' ראשונה של השם ואז ב' אותיות ו ד נעשין ה, וז"ס בינה בן יה כי בינה עצמה היא מציאת הבן. אמנם להיותה נקבה גבר בה כח הבת שהיא ד' ועלתה על ראש הבן שהוא ו' ונעשית צורת ה, שהוא צורת ד על ו', אבל בהיותה תחלה בסוד חכמה היתה להיפך ו' על ד' דכורא על נוקבא:

וז"ש פרשת ויקרא דף י' ו ד מעילא לתתא ד ו מתתא לעילא ובעת שנתפשטו הבן והבת, אז יוצא אות ו' מן הה', שהיא אמא, ונשארה בינה צורת ד כי עיקרה היא מן ברתא, לפי שהיא נוקבא כנ"ל. ובסיום הו' יצאת הנקבה בסוד אושיט פסיעה לבר כנזכר בפרשת בלק דף ר"ג:

והנה גם אז כשנאצלה הבינה במקומה בסוד ה', גם החכמה איתגליף עמה שם בסוד י' העומדת בעוקץ הה' אחוריה בקרן זוויות העליון הימיני, כמבואר אצלינו למעלה בענין כתיבת שם הוי"ה שצריך לכותבה בסוד י"ה, ועיין שם לעיל, הרי ג' בחינות שיש לאו"א - א' הוא בסוד י'. ב' בסוד יו"ד במילואו, כי שם נכללו שניהם. ג' בסוד ה', כי גם שם נכללו שניהם. ואחר כך איתגליפו ואתקריאו או"א. וענין או"א הוא שחידש הרשב"י בא"ז מה שלא הזכיר באדרא רבא:

פרק טז

ונבאר ה' דרכים בענין שם הוי"ה.

דרך א' - הוא זה, ובו יתבאר מה שאמר בספר יצירה הבן בחכמה וחכם בבינה. הנה נודע, כי אבא נחלק לשני פרצופים. הראשון, עד החזה, והוא הנקרא אבא עלאה. הב', הוא ישראל סבא מהחזה ולמטה. ועד"ז הוא באמא שנחלקת לב'. ועד החזה היא נקראת אמא עלאה בינה, ומשם ולמטה נקרא תבונה. והנה ב' אותיות ראשונות של הוי"ה, שהם י"ה, הם רומזים לאו"א, ולכן צריך שיהיו בו כל הד' בחינות כנ"ל. וכל זה יתבאר כמש"ל בענין סדר כתיבת השם, וביאור הענין זה, דע, כי באות י' שבשם בה נרמזו או"א עילאין, ובאות ה' נרמזו ישראל סבא ותבונה:

והענין, כי האות יו"ד במילוי הם ג' אותיות, י' הוא אבא הנקרא י', וגם הוא רומז לי"ס שבו. וב' אותיות ו"ד, מילוי היו"ד, הם רומזים אל הבינה, כי גם הם גימטריא י"ס של אמא, וגם ציורה היא נעשית ה' בסוד ד על ו', כי כבר ידעת, כי הבינה נקרא ה'. ולפי שאמא עלאה טמירא יתיר מן תבונה, לכן לא נרמזה בציור אות י' עצמה, רק במילואה לבד כנ"ל. משא"כ בשאר פרצופים. וזהו להורות ההעלם הגדול:

וגם נודע, כי לעולם כל מציאות הנוקבא היא בחי' מילוי הזכר, לרמז שהיא טפלה אליו, והוא כדוגמת מלכות עם ז"א, כי לקח תרין עטרין של ח"ג, ואח"כ נותן הגבורות לנוקבא. ותחלה היתה אותו עטרא דגבורה בתוכו, ומילוי גופא של ז"א היו בחי' הגבורות, לכן נקרא הנוקבא מילוי של זכר. גם הענין הוא, כי הז"א הוא שם מ"ה דאלפין, ומילוי הוא י"ט, ומשם נעשית המלכות הנקרא חוה גי' י"ט. שהוא המילוי של שם מ"ה. גם ענין כי מילוי גימטריא אלהים, והוא דין.(ו) ולפי שהנוקבא הוא דין, לכן לוקחה המילוי שלו שהוא דין:

הגהה (ו) צמח - ולכן כיון שהנקבות לוקחים המלוי כמנין אלהים, לכן הנקבות נקראים בשם אלהים:

וכן הוא הענין בכאן באו"א, כי אבא הוא יוד, ואמא לוקחת המילוי של אבא, שהם ו"ד, ונעשית ה' כנ"ל. וזהו הענין הבן בחכמה, ר"ל שאע"פ שנתבאר אצלינו, כי היו"ד הוא חכמה, עכ"ז הבן בחכמה, ותשתף את הבינה עם החכמה, כי גם באות חכמה הרמוזה באות יוד ראשונה של השם, שם היא הבינה משתתפת עמו:

ואמר עוד, וחכם בבינה, פירוש - כי אע"פ שנתבאר, שאות ה' ראשונה היא בינה, עכ"ז תצרף חכמה עמה, כי גם החכמה רמוזה באות ה' זו שנייה שבשם. והענין הוא, כי גם בה' זו יש או"א ביחד, והם בחי' ישראל סבא ותבונה, והוא ע"ד מש"ל ע"פ מאמר ויקרא דף י':

וגם בכתיבת צורת אות ה' דהוי"ה שבתפילין, צריך לצייר בה תחלה בעוקץ קרן זויות הימיני שלה כעין יו"ד, ואח"כ ישלימנה ונעשה צורתה ה', כזה. ונמצא, כי העוקץ

שבאחורי הה', היא צורת י', מחוברת עם ה'. והוא חיבור ישראל סבא עם תבונה. והרי נרמזו ב' זווגים עליונים, בב' אותיות י"ה, וכולם יחד נקראו או"א, בסוד הבן בחכמה וחכם בבינה כנ"ל:

והנה סוד הענין הוא, כי נודע שזיווג או"א לא פסיק לעלמין תדיר, ולהורות על זה החיבור והקשר האמיץ הזה, נתחברה הבינה באות י' של אבא, ונתחבר אבא באות ה' של הבינה, ומכח החיבור הזה נעשה ב' בחי', שהם - או"א, וישס"ותבונה כנ"ל:

ונבאר ענין זה יותר ונאמר טעם, למה באות י' נטפלה נוקבא לדכורא, ובאות ה' נטפל הדכורא אל הנוקבא. אך הענין הוא, כי נודע מ"ש זוהר דאו"א כחדא נפקין וכחדא שריין ולא פסיק זיווגייהן לעלמין, הוא באו"א עילאין. אבל בישראל סבא ותבונה, יש זמנים שאין זיווגם תדיר, והוא בזמן יניקת זו"ן, שאז התבונה היא בסוד האם רובצת על האפרוחים, כי אז אמא היא בתוך ז"א, ואין שם זיווג:

ובזה יתבאר לך מה שאמרו רז"ל נשבע הקב"ה שלא יכנס לירושלים של מעלה, עד שישראל יכנסו לירושלים של מטה, שנאמר לא אבא בעיר וכו'. ונודע שירושלים של מעלה, היא אמא. ושל מטה, היא מלכות. ואם כן איך אמר באדרא, דאו"א, לא פסיק זיווגייהו לעלמין, דעלייהו אתמר ונהר יוצא מעדן וכו'. אך הענין הוא מבואר עם האמור, כי או"א עלאין, הם שאין להם הפסק כלל. אך ישראל סבא ותבונה, יש להם הפסק ואין להם זיווג אלא לפרקים. נמצא עתה, כי אבא ואמא עלאין דזיווגייהו תדיר, ולכן אמא נקשרה ונתחברה עמו יחוד גמור באות י' עצמו, ולא באות ה' הנפרדת מן אות יוד. אבל ישראל סבא ותבונה, נרמזו באות ה':

וביאור הענין הוא זה והבינהו, כי הנה ישראל סבא ותבונה מתלבשין זה תוך זה, כדי לכנוס בבחי' מוחין תוך רישא דז"א, ואז נמצא כי ישראל סבא מוכלל ומלובש תוך תבונה, והוא סוד אות י' הנכללת בה' ראשונה שבשם כמצוייר לעיל. והנה אח"כ ב' אותיות ו"ה שבהוי"ה, הנה הם בחי' זו"ן:

דרך ב' - ועמו ניתוסף ביאור דרך הא' הנ"ל, וזה הדרך הב', הוא בענין עיבור ז"א תוך אמא. הנה נתבאר לעיל, כי ב' אותיות י"ה הם או"א, והנה האות ה' הרמוזה באמא הוא צורת ו"ד כנ"ל. והנה עצמות הבינה היא אות ד', ואות ו' שבתוכה היא רמז לעיבור ז"א תוך אמא, כי כבר ידעת כי ג' זמנים היו לז"א, והם - עיבור, ויניקה, ומוחין. וג' זמנים אלו צריך שיהיו רומזים בשם הוי"ה, כיצד, הנה נודע כי ז"א הוא בחי' ו' נקודות לבד, וכאשר נכנס בסוד העיבור במעי אמו, אז אתכלל ג' גו ג' כנודע. והנה בתחלה לא היה ז"א בבחינת קוין, רק ו' נקודות זה על גבי זה, כי לסבה זו היתה מיתת המלכים כנודע, ואז

היה צורת ו' ארוכה, שהם ו' נקודות זו למעלה מזו. וכאשר נכנס בסוד העיבור, אז נכלל ג' גו ג', והיו ג' הנקודות בבחי' ו' זעירא. נמצא כי תחלה היה ו' ארוכה, ועתה בהיותם תוך אמא, נעשה ו' זעירא, והוא בחי' ו' זעירא שבתוך הה', והיא ו' קטיעה בלתי ראש, כי הראש הם ג"ר, ולפי שלא היה בו רק ו' נקודות לבד, לכן אין ראש לאות ו' שבתוך ה' ראשונה שהיא אמא, ולא עוד אלא שאפילו אינה שיעור ו' ארוכה בלתי ראש, אלא ו' קטיעה בלתי ראש כלל, לפי שהוא בחי' ג' גו ג':

ולטעם זה הוא מ"ש בגמרא דכרעיה דה' היא תלויה, ואינה דבוקה בגגה, להורות שאינה מכלל גוף הבינה, אמנם היא בחינת זעיר אנפין, שהוא בתוכה בסוד העיבור:

ואחר כך יצא לחוץ, ואז נעשה בחי' אות ו' שבשם, אמנם בעת צאתו מבטן אמו לחוץ בא היניקה, ואז נתפשט ונעשה ו' ארוכה, כי מתחלה היה ג' כליל בג', ועתה נתפשט ונתארך. אמנם היה חסר לו ראש, ולא היה בו רק ו"ק מתפשטין, והוא זמן היניקה. ואח"כ ניתוסף בו בחי' ראש, ואז הוא זמן מוחין כנודע, ואז באו לו ג"ר ונשלם, והיה בו בחי' י"ס גמורות הנכללות בצורת אות ו' בהיות לו ראש:

ונבאר ענין המלכות, כי הנה מתחלה היתה בבחי' אותה פסיעה לבר, נקודה בסוף אות ו', בהיותה במעי אמה. ואחר צאתה משם, אז גם היא נעשית פרצוף, ונעשית בבחי' אות ה' אחרונה של השם כנודע. והנה עיקרה אינו אלא ד', וכנ"ל בענין אימא, אמנם כאשר נזדווג עמה הז"א בביאה ראשונה, והניח בה שרשו ורשימו, והיא בחי' ההוא רוחא דשדי בגווה, ואז נעשית תוך ד' שלה צורת ו' אחת, ואז נעשית גם היא צורת ה' שלימה:

דרך הג' - ובו יתבארו ב' דרכים הראשונים, והוא ענין מה שארז"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, איש מזריע תחלה יולדת נקבה. והענין, כי הנה או"א הם ב' אותיות י"ה של שם הוי"ה, ואות יו"ד במילואו הם ג' אותיות, ואמרו בזהר ובתיקונים, כי י' אבא, ה' אמא, ו' ברא, ה' ברתא, שהיא גנתא. ופירוש הדבר הוא - כי הנה עקר אבא הוא אות י', שהם י"ס שלו. והנה כאשר הוא מזריע תחלה טפת הזרע, צריך שיהיו כוללת דכר ונוקבא בודאי, שהם זו"ן, ואלו הם ב' אותיות ו"ד שבמילוי יוד. ונמצא כי כאשר האיש מזריע הזרע טפת דכר ונוקבא כחדא, וכשנתנם גו אמא, נתהפכו, ומה שהיה ו"ד, נעשה ד"ו, ולכן צורת אמא היא ה', צורת ד' על ו', נוקבא על דכורא. הרי כי כאשר האיש מזריע תחלה, יולדת נקבה תחלה, ואח"כ דכורא. ואח"כ כשמזריע הבינה הוציאה לחוץ תחלה הזכר, ואח"כ הנוקבא שהם ב' אותיות ו"ה שבשם הוי"ה:

וביאור הענין הוא - כי הנה כתיב כולם בחכמה עשית, כי תחלת הכל היה בחכמה, היוד. וכאשר היו בניו נרשמים בתוכו שהם זו"ן, היו נרשמים בבחי' ו"ד, ו' על ד', פירוש

- כי ז"א הוא מכח ו' ראשונים שבו, ונוקבא נמשך מכח ד' אחרונות שבו. כי כבר ידעת, כי גם בהיות הנוקבא אב"א עם ז"א, נקראת הנוקבא ד', כי אין לה מקום רק בד' תחתונות שבו, שהם תנה"י, או נהי"ם. וכן הוא שרשם באבא, ואז היו זו"ן בבחי' ו"ד במילוי היו"ד בהיותן באבא:

ואח"כ כשנבראת הבינה, ונותנם אלו הבנים במעיה, ואז אמא נעשית עצמותה מן אותן האורות הניתנין בתוכה של זו"ן, ולהיות כי אמא היא נוקבא, לכן מתחלפין בה האורות, והד' של נוקבא, עומדת לעולם בבחי' ד"ר שבה, וו' של ז"א עומד למטה בבחינות ו"ק שלו, ואז היא בבחי' ד' על ו', והוא צורת ה' ממש, שהיא עצמות אמא:

והנה אמא נקראת עולם הבא, אשר שם צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. והנה בחי' ז"א נקראת צדיק עליון היושב בעולם הבא, שהיא בינה, ועטרה שלו בראשו, והיא הנקבה, שהיא בחי' ד', כעין עטרה על ראש הו', שהוא הצדיק, וזהו ועטרותיהן בראשיהם. פי' - כי הד' עשויה כעין עטרה ממש, ומקיף על ראש הו'. הרי כמו שהיה בתחלה בתוך אבא, שהוא הזכר בחי' ו"ד, ו' על ד', נתהפך החותם בעת שנחתם באמא, ונעשה ד"ו שהוא בת תחלה:

אמנם כאשר הזריעה בינה, והוציאה אותן לחוץ, אז נתהפכו, ויצא ו' על ד', ו' בתחלה שהוא זכר, ואח"כ נוקבא, ונעשה ב' אותיות ו"ה של הוי"ה, כי האשה גורמת להיות יולדת זכר תחלה. ולפי הדרך הנזכר, הוא ענין סברת תפילין דר"ת, והוא, לפי שזווג או"א הוא לצורך הת"ת, וכשהיא יולדת זכר, אשה מזרעת תחלה, והרי אימא נתנה בינה תחלה. ואח"כ אבא נתן חכמה. ובעת הלידה, הנכנס אחרון יצא ראשון, ולזה חכמה יצאה קודם, שהוא פרשת קדש. ואח"כ בינה, שהיא פרשת והיה כי יביאך. וכשנתנה ב' עטרין שהם חו"ג, הם לצורך המלכות, והיולדת נקבה איש מזריע תחלה, לכן כשנתן אבא טיפת חכמה, נתן תיכף טיפת חסד הגנוז בגוויה, ואח"כ נתנה היא טיפת הגבורה הגנוזה בגווה, ולכן בעת הלידה הגבורה שנתהוה באחרונה, יצאה ראשונה, והוא פרשת והיה אם שמוע, ואח"כ יצאה החסד והוא פרשת שמע, ואהבת רומז חסד:

דרך הד' - הוי"ה הוא בענין החסדים והגבורות. כי תחלה הוא אות י', בסוד הדעת של ז"א, שיש בו ה"ח ה"ג הרי י'. אח"כ אות ה', הם ה"ח המתפשטין תוך ז"א, מחסד עד הוד שבו. אח"כ אות ו', הוא היסוד שבו, הנקרא ו' זעירא, כי שם נקבצים הה"ג, בסוד והיה האוכל לפקדון לארץ. והה"ג האלו עצמם, הם ה' אחרונה דהוי"ה. (ז):

הגהה (ז) קשה לי כי ו' של השם, אינו רומז ליסוד, כי אם לז"א עצמו, והוא ו' קטנה הוא יסוד, מילוי של ו' הגדולה שהוא ת"ת. ונלע"ד ג"כ, כי זה רומז בסוד ב"ן, כי יו"ד - הוא הדעת, מצד אבא, הנקרא

יו"ד. ה"ה - ה"ג מאמא, הנקראת ה', ובאין לדעת ז"א, ונקרא ו'. ואח"כ יורדין ליסוד הנקרא ו' קטנה, ומשם יורדין להנוקבא הנקראת ה"ה, שהה"ג הם למטה:

הדרך הה' - הוא בחי' צירוף של הויה, הוא יהה"ו, היוצא מר"ת 'יתהלל 'המתהלל 'השכל 'וידוע אותי, הנזכר בתיקונים בהקדמה, כי אות י' הם ה"ח ה"ג. ה' ראשונה הם ה"ח המתפשטין. ה' אחרונה ה"ג הנשארים למעלה בדעת להמתיק. ו' הוא היסוד באחרונה, כי שם יורדין ומקבצין יחד כולם החו"ג, ושם מתמתקים:

פרק יז

ונבאר ענין הכוונה הנ"ל, בסדר כוונת התפילין. הנה היות ד' שיטות בכל פרשה ופרשה מד' שבתפילין של ראש הוא, כי הז"א אין לו רק ד' מקיפים בלבד בראשו. אבל בתפלה ש"י, יש ז' שיטין, נגד המלכות שיש לה ז' מקיפים בראשה. והוא - כי תחלה ד' מוחין קדמאין דז"א, מתלבשים בנה"י דאמא, ונכנסים בגולגלתא דז"א, ואלו נעשין בחי' מוחין מקיפים אל ראש הנוקבא, ועל מוחין שלה. והנה הם ד' בתוך ג' שהם ז', וכנגדה ז' שיטין בתפלה ש"י:

גם מ"ש כי בפרשת קדש דתפלה ש"ר, יכוין לאהיה דיודין. ובפרשה ב' לאהיה דאלפין. ובפרשה ג' לאהי"ה דההין. ובפרשה ד' לאדני מלא. הענין הוא, ובו תבין מ"ש בהקדמת תיקונים דף ו', כי תפילין, הוא אמא על ברא ת"ת. ובזוהר פרשת בא, ופרשת ואתחנן אמרו, כי התפילין הם חו"ב חו"ג. אבל הענין הוא זה, כי הד' פרשיות האלו, הם בחי' שם אהיה שהוא בינה, ובערך זה נאמר כי תפילין הם אמא על ברא:

וגם בחי' ב', לפי שאלו הד' פרשיות הם נכנסים תוך נה"י של אמא, והנה כל אלו השלשה אהיה, הם בחי' הכתרים של הד' פרשיות אלו, והם כנגד שם אהיה דיודין, שהוא בכתר של חכמה, יש שם הויה במילוי ס"ג, והם ג' יודין ואלף, נגד ג' יודין ואלף שבשם אהיה דיודין, והוא בז"ת שבחכמה, ושם אהיה הנ"ל מתלבש בו בסוד נשמה אליו, כי הוא בחי' ג"ר. ושם אהיה דמילוי אלפין, הוא כתר שבבינה, והוא נשמה אל הוי"ה דאלפין שבבינה, שהוא בז"ת שבה. ושם אהי"ה דמילוי ההין, הוא כתר דז"א, שהוא נשמה אל שם הוי"ה דמילוי ההין שבז"ת שבו. אבל שם אדני הוא במלכות, כנגד והיו, אם שמוע, ואין לו התלבשות אחר, ולכן בתפלה ש"י, שם תכוין בד' פרשיות, אל ד' שמות תתאין הנ"ל, שהם ס"ג ומ"ה וב"ן ואדני במילואו:

בענין ב' שינין של תפילין נתבאר כי הם ד' מוחין דקטנות דז"א, וג' לבושין דנה"י דאמא דקטנות, וכולם הם שמות אלהים, ומאלו המוחין דקטנות שהם אלהים, נמשכין י"א סמני הקטרת, שהם רוחניות הקליפות, לכן כל בחי' הקליפות הם משם אלהים,

והקליפות עצמן הם אלהים אחרים, ועיין שם בביאור אדרא רבא דף כ"ח, על מאמר כורסייא דשביבין דנורא וכו'. (א):

הגהה (א) יחוד אל ישראל הוא נותן וגו', פי' - כשאדם הוא לובש טלית ותפילין, יש בו כ"ב שמות של הוי"ה, שהם גי' אל ישראל. היינו כ"א בתפילין, וא' בטלית. וגם הוי"ה כזה - יוד פעמים ה"ה, ה"ה פעמים ו"ו, ו"ו פעמים ה"ה, גי' טלת ע"ה, הוא היינו א"א, נותן עוז ותעצומות לעם ברוך אלהים, היינו שמברכים ומתקנים הגבורה שבז"א. עוד ס"ת ותעצום"ת לע"ם ברו"ך אלהי"ם, הוא מכת"ם, היינו מילוי של שד"י, וכן ברוך אלהים גי' שדי ע"כ:

מכת"י הרח"ו זלה"ה וז"ל, אלו התגין ממורי זלה"ה:

ע"כ מכת"י הרב ר' חיים וויטאל זלה"ה. ועיין במ"ח:

שער עולם העשיה

פרק א

שער הה' שער עולם העשיה ובו ו' פרקים:

פרק א'

הנכנס לבה"כ. כבר נודע משארז"ל, שחייב אדם לנהוג מורא בבה"כ, כמ"ש וממקדשי תיראו. וגם זש"ה בבית אלהים נהלך ברגש, ר"ל, שירגיש האדם וירתיע בעצמו בהכנסו לבה"כ, מרוב פחדו עליו, איך נכנס בבית אלהים ית"ש:

ודע, כי זה הענין מועיל מאד אל שלימות האדם והשגת רוח הקודש עליו, והוא, קודם שתכנס תמתין מעט, ותשהה, ותכוין ליכנס במורא ופחד, לפני אלהים ית"ש, ולא תכנס בפתע פתאום כמי שאינו מתייירא ח"ו, וע"כ קודם שתכנס תאמר פסוק, ואני ברוב חסדיך אבא ביתיך. ותכוין בתיבת ברוב חסדך, שהוא סוד החסד עליון, שאנו צריכין לו תמיד, ובפרט ליכנס עמו בהיכל המלך כדי שיפיק שאלותיו בכח החסד ההוא, ואחר שתאמר זה הפסוק בכוונה, אח"כ תכנס בבה"כ:

ואמנם באמרך ברוב חסדך, תכוון אל שם אבגית"ץ שהוא בחסד, וזהו עצמו גימטריא מלת ברגש. והנה בכל הג' תפלות, כשאדם נכנס לבה"כ צריך לעשות סדר זה כנזכר. גם יכוין בר"ת "בבית "אלהים "נהלך "ברגש. שהוא ר"ת גימטריא - ג' וב"ן. ויכוין לעשות ג' מוחין חב"ד אל הנוקבא מלכות מנה"י דז"א, והם ר"ת ג' וב"ן, כי ג' הם חב"ד, וב"ן היא המלכות כנודע. ונודע כי החסד נקרא יומא דכלהו, וע"כ בכל הימים בקר וצהרים וערב, תמיד צריך לכוין בזה החסד שהוא השם הנזכר:

אמנם בכל יום ויום תכוין לאות א' משם הזה, ותכוין כי הוא הגובר ביום ההוא. כיצד, אות א משם זה, הוא הגובר ביום א' של השבוע. ואות ב', ביום ב' וכו', עד ץ שהוא גובר

ביום ו'. ונמצא כי תכוין בשם זה בכל יום בכללות, ולכל אות ואות בפרטות, כפי היום כן גובר האות על שאר האותיות, ובזה תכוין. וזה יהיה בכל הג' תפלות שבכל יום ויום מימי החול, אמנם ביום ז' יש כוונה אחרת ונכתבה במקומה בע"ה:

וכשנכנס בבה"כ יכווין כי בה"כ הוא שם ב"ן דההי"ן, והוא ע"ב ס"ג מ"ה, בית כנופיא לג' שמות העליונים עס"מ. ושם ב"ן הוא במלכות, ויש בה י"ס והם עשרה פעמים ב"ן, בסוד הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים, וי"פ ב"ן עם י' כוללים, גימטריא כנסת. ואח"כ יאמר, הרי קבלתי עלי עול מלכות שמים שלימה שתקנתי בע"ה שהסרתי הקליפות מאבי"ע, ויהי נועם וגו':

וכשנכנס לבה"כ ישתחווה נגד ההיכל ויאמר, אלהים יחננו וגו', ויש בו ז"פ, ובכל פסוק מהז' יקיף פ"א את התיבה, ולא את בה"כ עצמה. ויכוין כי התיבה היא המלכות, וע"י הקפה, אנו ממשיכין אליה ז' אורות מקיפין, שהם מן החסד עד המלכות, ואור המקיף של המלכות ג"כ אנו ממשיכין אליה, והוא מכלל הז' מקיפין. ותכוין לכלול עצמך עם המלכות יחד לקבל מז' אורות מקיפין הנזכר:

ביום א' בשבוע תכוין אל פסוק א', אלהים יחננו, ותכוין שהוא גובר על הו' פסוקים, והוא תגבורת החסד על ו' התחתונים, וכן עד"ז בשאר הימים בכל יום ויום פסוק שלו, עד שנמצא ביום ו' תכוין, כי פסוק ו' גובר על כולם. ואמנם ביום ז' א"צ להקיף רק פ"א לבד, ויש ספק בדבר אם הוא נגד הת"ת שהוא יום הז' וכולם כלולים בו, או הוא נגד הבינה והיא כוללת כל הז', לכן אין בשבת רק הקפה א' בלבד. (א):

הגהה (א) סוד הקפות בה"כ:

פסוק לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא לכל חסידיו הללויה, ר"ת גימטריה:

ע"ג, שהוא ס"ג עם י' אותיותיו. כתוב' הדר' הוא', ס"ת גימטריא קנ"א ב"ן. לכל חסידיו הללויה, ס"ת גימטריא א"ם, שהוא אהי"ה במלא ובמלא המלא ובפשוט. יום ב', אחר הקפה יאמר - לעשות בהם משפט, ר"ת גימטריא ע"ב דיודין, ס"ת גי תמ"ט, וע"ה תן, כמנין י"פ מ"ה. יום ג' - לעשות, גימטריא תת"ו. אחורים דאלהים שהוא גי' אלף, תסיר ר', ישאר ת"ת, וה' אותיות והכולל. בהם, גימטריא מ"ז, הוי"ה ואהי"ה. יום ד' - משפט, גימטריא תכ"ט, ע"ה גימטריא ה"פ אלהים. כתוב, גי' תכ"ח, גי' אלהים דיודין, תסיר פ"ו נשאר רי"ד, וגי' מצפ"ץ, תסיר פ"ו נשאר רי"ד, הרי חת"ך. יום ה' - הדר הוא, גימטריא רכ"א, גימטריא - י' אהיה עולה רדו, וי' שמות עצמן והכולל. יום ו' - לכל חסידיו, גימטריא קע"ח, ג' הויות, גי' ע"ח, ואדני ול"ד אותיות והכולל, הרי ק'. יום ז' - הללויה, גי' פ"ו, אהי"ה אדנ"י, ומלה זו דהללויה יכוין בכל יום, ע"כ מהיחודים:

בע"ח כתב וז"ל, בענין הקפות הנזכר לא היה מורי ז"ל עושה אותם, כי היה מתאחר לבא בבה"כ, ושלא יראה כיוהרא, לכן לא היה עושה הקפות, אך כשהיה משכים בבית מדרשו היה מקיף. וכתב מהר"י צמח וז"ל, ואני שמעתי שהרב ר' חיים היה מקיף פ"א בכל יום, ובשבת ז"פ. ע"כ:

צריך שיהיה מן הי' ראשונים של בה"כ, ושם ישאר להתפלל תפלתו, ואם אחר שיהיה מי' הראשונים יוצא והולך לו, אפילו שהולך להתפלל בב"ה אחרת, ה"ז לא הועיל כלום במה שעשה. והנה ראיתי למורי זלה"ה שלא היה מי' ראשונים, לסבה שהיה חולני והיה מוכרח לפנות גופו, וגם עוד כדי לצאת מביתו מעוטף בטלית ותפילין כנזכר בזוהר. והנה בלילה לאו זמן תפילין, והיה צריך להמתין עד שיהיה יום, ואז כבר לא היה משיג להיות מהי' ראשונים:

גם ראיתי למורי זלה"ה שלא היה מדבר בבה"כ אפילו אחר זמן תפלה בשאר היום, וכמעט אפילו בדבר מוסר ויראת שמים לא היה משיב תשובה, עד שיצא מבה"כ, כדי שלא ימשך בדברי חול:

גם ראיתי למורי זלה"ה שלא היה רוקק כלל בבה"כ בכ"ז שהיה שם, ואם נזדמן לו רוק היה מבליעו בכסותו. גם הזהירנו שלא להכניס אצבע תוך האוזן בתפלה, כדי שלא יצטרך נטילה. גם ראיתי למורי זלה"ה שלא היה מרים קולו בתפלתו אפילו בזמירות ובתפלה דמיושב, לפי שצריך להראות הכנעה לפני השי"ת, כעבד המתחנן לקונו. ואמנם ביום השבת, היה מרים קולו מעט יותר מימי החול, והיה אומר בנעימה מפני כבוד השבת. גם כל הזמירות והקרבנות ותפלה דמיושב שהוא דיוצר, היה אומר הכל מסידור שבידו, אמנם בתפלת י"ח היה סותם את עיניו, ואומר בע"פ כל העמידה, ואפילו בחזרת התפלה מש"ץ, היה סותם את עיניו ומכוין ושומע אל הש"ץ:

גם צריך שאחר שישב בבה"כ, קודם שיתחיל להתפלל כלל ועיקר בתפלת שחרית, צריך שיקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך, ויכוין לאהוב כל איש ישראל כנפשו, כי על ידי זה תעלה תפלתו כלולה מכל ישראל, ותוכל לעלות ולעשות פרי ויצליח. ואסור לאדם להתפלל לפני ה' בעצבות, רק כעבד המשמש את קונו בשמחה גדולה, שאל"כ אין כח בנפש לקבל הארה עליונה הנמשכת בו ע"י תפלתו. ואין ראוי להיות עצב רק באומרו וידוי ובהזכרת עונותיו, אך בשאר התפלה לא ישים נגד עיניו שום עצבות, אפילו דאגות עבירות שחטא בהם. אמנם טוב הוא שיהיה נכנע באמרו את התפלה אך בשמחה גדולה, וזה דבר גדול מאד וראוי לזהר בו, ואין ערך לדבר הזה. ודע שהתפלה בדמע מרוצה,

לפי שהדמעות נמשכין מחו"ב, וכשאלו ב' ספירות נפתחים, אז יחול אור כתר עליהם, וימשכו רחמים לכל המדות. הר"א הלוי להר"מ קורדיוואר:

פרק ב

והנה עתה נתחיל בביאור התפלה מפרשת עקידה ואילך, כי כבר נת"ל כל מה שנעשה מכאן ועד הקדיש שאומרים קודם הודו, ע"ש, איך מתחלת הברכות עד פ' קרבן התמיד מזדככין ומקבלין חיצוניות ג"ר דעשיה הארה, כדי שיוכלו להיות בבחינת פנימיות ממש כמ"ש בע"ה:

והנה דע, כי רצוני להגיה קצת הגהות שיש להגיה, והם מסודרים על מנהג ספרדים כפי נוסחות של סידור גדול של תפלת כל השנה, הנדפס בשנת רפ"ז ליצירה, ואכתוב רק התיבות והמלות שצריך להגיה:

ופקדינו בפקודת ישועה - צריך להיות ד' של בפקודת דגושה. רבש"ע כמו שכבש א"א וכו', ותתנהג עמנו במדת החסד ובמה"ר, ותכנס עמנו לפנים משה"ד ובטובך הגדול וכו'. ונאמר ע"י נביאך ה' חננו כו'. ונאמר ועת צרה כו'. ונאמר בכל צרתם וכו'. אלו דברים שאדם עושה אותם ואוכל פירותיהם בעוה"ז כו'. לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר כבגלוי. קדש את שמך בעולמך על עם מקדשי שמך וגו'. ובישועתך מלכנו תשוב ותרום ותגביה קרננו למעלה והושיענו בקרוב למען שמך ברוך המקדש שמו ברבים. אבינו שבשמים חי וקים עשה עמנו חסד כו'. ואחר פרשת התמיד קודם פסוק וערבה יאמר - אתה הוא כו':

ת"ר פטום וכו'. שבולת נרד - הם סם אחד. קלופה שלשה - בחיריק תחת הקוף. יין קפריסין - היוד בצירי, כי הוא סמוך. מלח סדומית רובע - ואצ"ל הקב, כי סתם רובע בגמרא הוא רובע קב. אף מכיפת הירדן כ"ש וכו'. בורית כרשינה כו'. כדי לשפות בו את הצפורן. יין קפריסין - בצירי כו'. כדי לשרות את הצפורן כדי שתהא עזה. ר' נתן אומר כו'. תני בר קפרא כו'. יפה לבשמים - בשבא תחת הבית, ולא בקמץ. לא תקטירו כו'. ה' צבאות עמנו כו', ה' צבאות אשרי כו', ה' הושיעה כו'. ובכל פעם שיאמר פטום הקטורת, צ"ל ג' פסוקים אלו בסופו, בין בשחרית בין במנחה בין אחר התפלה, וזכור זה. וערבה וגו'. ולא היה אומר פסוקים אחרים כלל, ולא אותו התפלה של י"ר שאומרים בזמן המגפה ח"ו. אבי כו'. ובהגיעו לקטרת קודמת לאברים, א"ל מלת קודמת משם ואילך ואיברים למנחה וכן כולם, עד ובזיכין קודמין לתמיד של בין הערבים. עליה השלם, ולא השלים. אנא כו', צריך לחבר כל שתי תיבות יחד, כי כל ו' תיבות הם שם אחד כנודע. וצריך לחלק כל ב' תיבות שבשם, כגון - אנא בכח, גדולת ימינך, תתיר צרורה,

וכן עד"ז כל הז' שמות. והוא בסוד, בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף, כמבואר אצלינו. וצריך לאומרו בניגון, ואחר תשלומו יאמר בשכמל"ו, בלחש. ומורי זלה"ה בהגיעו לשום פסוק מפסוקי התורה ובתפלה, היה קוראם בניגון ובנעימה, כפי טעמי הפסוק במקומו ממש:

רבון העולמים אתה צויתנו כו'. אח"כ איזהו מקומן כו'. רי"א וכו', וכאן שני כתובים, ולא יאמרו וכן. ואח"כ קדיש - על ישראל. אח"כ הודו לה' כו', ה' מלך וגו', הושיענו כו'. ואם הוא בחול יאמר - אלהים יחננו וגו'. אח"כ יאמר - ב"ש, ואם הוא שבת יאמר - השמים מספרים במקום אלהים יחננו. ואח"כ רננו צדיקים כר. וכל המזמורים ההם, ואח"כ יאמר ב"ש:

נוסח הקדיש הוא כסדר הדפוס של ימות החול, וזה נוסחו - יתגדל ויתקדש שמיה רבא, בעלמא די ברא כרעותיה, וימליך מלכותיה, ויצמח פורקניה ויקריב משיחה כו' איש"ר וכו', על ישראל כו', יהא שלמא כו', וצריך שיהיה ז' ווין וישתבח ויתפאר ויתרומם כו'. תשבחתא הת' בחירק כמ"ש רד"ק שהיא במשקל תפארתו שהתיו בחירק. די ברא - הם ב' תיבות:

אמנם, סוד מה אנו מה חיינו. פי', כי מלת מה - מלכות. ופי' אנו - ישראל ממדת המלכות. ומה חיינו - לפי שכל הנשמות מיוחסת אליה, והיא משפעת לנו. ומה חסדנו - פי', כי אנו מקבלים מחסד ע"י המלכות הנקראת מה. מה ישועתינו - מלכות למעלה. הלא כל הגבורים כאין לפניך - בהסתלק שפע השכינה מהם, ועי"ז מצילין תיק הספר עם הספר, וזהו לבד הנשמה. אבל הגויים כאין לפניך, שהם נגדך כמר מדלי:

הק"ש שאומרים בקרבנות, ראוי לאומרה אפילו למתפלל תפלת הוותיקין, וענין כונתה נתבאר באורך בענין הק"ש של יוצר, ושם נתבאר כל הצורך, אבל הקיצור נבאר פה, כי צריך לכוין כי המלכות שנקרא שם, מקבלת מע'. כל הפירושים שבארנו בשמע דיוצר.

ויכוין כי בלילה נסתלקו המוחין ממש, ולא נשארו בו רק פנימים דקטנות דאמא ועתה במלת ישראל להיות שהוא יום, יש בו כח להמשיך בו ב' מדרגות יחד, והם מקיפים דקטנות דאמא, ופנימית דקטנות דאבא. ויכוין במלת ישראל, שם שד"י במלואו לבד, שהוא גימטריא ש"ר, ואלי גימטריא מ"א אותיות הפשוט, ומלא, ומלא המלא, דאהי"ה דאלפי"ן. ה' אלהינו ה', יכוין שזו"ן עולים לשם מ"ן לאו"א, והוא ישתתף עמהם, כנזכר בק"ש דיוצר. אז א"א מוריד הטפה שהוא שם ע"ב, ונעשים ד' מוחין לז"א, ועתה זו הטפה באה מפנימיות א"א, ובזה נכנסים מקיפים דקטנות אבא ו"ק דגדלות אמא. בשכמל"ו. כ"ז יכוין כאשר מפורש בק"ש דיוצר, ע"כ הקיצור:

פרק ג

פרשת התמיד - כבר נת"ל, כי ע"י התמיד עולים פנימית ג"ר דעשיה ונעשים חיצונית, אל חיצונית ג"ת דיצירה. והמלכות דיצירה נשארת למטה בעשיה, וחיצונית נה"י דיצירה נעשה פנימית וכו', ע"ש:

והנה באמרך צו את בני ישראל, תכוין כי עתה אנו מתקנים עולם העשיה, שהוא שם - א"ל אדנ"י, גי' צו. וזהו שאמרו בזוהר צו, לית צו אלא ע"ז, וכן אמרו רז"ל בגמרא, על ויצו ד' אלהים על האדם וכו', אין צו אלא ע"ז וכו'. והענין, כי הקליפות אשר בעשיה הם רעות וקשות מאוד, ונקרא ע"ז, וצריך לשרפם באש. כמש"ה היא העולה על מוקדה על המזבח כו', כנזכר בזוהר שם, ויען כי אחיזתם ויניקתם הוא מקדושת העשיה, הנקרא א"ל אדנ"י, לכן נקרא צו, גימטריא א"ל אדנ"י:

עולת תמיד וכו', יכוין כי עולת, גי' אבגית"ק. ונודע כי שם זה בחסד, והוא מדת החסד המתגלה בכל בקר, בסוד וישכם אברהם בבקר, והוא סוד אל תיראי תולעת יעקב. ויש כנגדו קליפה של תולע שהוא מכלה הכל, וכל בקר ובקר מתגלה אותו תולע הטמא לכלות כל העולם כולו, כי כמו שמתגבר תולעת יעקב בכל בקר, כן כנגדו מתגבר אותו תולע הטמא להרקיב ולכלות העולם, ע"כ השי"ת ברחמיו, צוה להקריב קרבן תמיד להתגבר תולעת שבקדושה, על תולע שבקליפה, כדי שלא תגבר בכל בקר, ויתבטל. וענין תולע שבקליפה יתבאר בענין י"א סמני הקטורת לקמן. (א):

הגהה (א) נלע"ד נתן, כי תולעת הוא גימטריא שקוצי"ת, והוא שם אחרון של שם מ"ב:

אמנם התולע הזה שבקדושה כבר בארנו שהוא שם אבגית"ק, שהוא החסד שבגבורות לכן נקרא תולע בסוד תולעת שני, כמבואר אצלנו בפ' תרומה בפסוק ותכלת וארגמן ותולעת שני הנזכר בזוהר. כי גוון אדום בסוד תולעת שני, לפי ששרשו הוא גבורה, וע"כ נק' ישראל על שמו, כמש"ה, אל תיראי תולעת יעקב, כי הם מכלים את האומות, כדרך התולעת שמכלה ומרקיב את עץ הקשה והחזק. אמנם הוא בחינת החסד שבגבורות, וז"ס לדעת לעות את יעף דבר, כמבואר אצלינו:

ודע כי כל עולה הוא בחינת לאה שהיא העליונה, ששם נאחזים כל הדינים הקשים, ולכן היה בא עולת התמיד למתק הדינים והקליפות אשר בה, כדי שלא ימשול וישלוט התולע הטמא, ותולע יחזור לעולת, וזש"ה עולת תמיד, כי תמיד חסר י', אותיות מדת. כמבואר אצלינו בפסוק, ומדת ימי מה היא, וכמבואר אצלינו בק"ש דיוצר בכוונת בשכמל"ו, שלאה לוקחת ד' אלפי"ן מד' שמות אהי"ה, שהם גימטריא מדת, כמבואר אצלינו בענין צורת ד' שבקשר של ראש. (ב):

(ב) נלע"ד נתן - כי תמיד מלא, גי' קס"א קנ"א קמ"ג. אבגית"ץ - גי' שו"ר וגי' אשרה, כי ז"ס כי אברהם מכניע קליפות ישמעאל, שהוא חמור, לילית מתלבשת בחמור, ויצחק ג"כ מכניע קליפות עשו, הנקרא שור מועד. והנה אשרה הוא סוד לילית, והבעל הוא סמאל, ולכן אבגית"ץ שהוא חסד לאברהם, מכניע אשרה. וקרע שט"ן שהוא יצחק עם הד' אחרים, שהוא כנגד ה"ג ביצחק, מכניע הבעל. ושם שקוצי"ת הוא דיעקב, וז"ס אל תיראי תולעת יעקב, גי' שקוצי"ת שהוא ליעקב, וז"ש בדוד ויהי דוד בא עד הראש, אותיות אשרה. כמ"שא רז"ל בקש דוד לעבוד ע"ז, ע"כ:

אני חיים הייתי נוהג לומר פ' המן ופ' עשרת הדברות אחר התמיד, ומנע אותי מורי זלה"ה מלאומרו מפני תערומת המינים, שאומרים שלא ירד מן השמים כ"א תורה שבכתב:

מהחברים - סי' קט"ו, כשיאמר אשה ריח ניחוח לה', יכוין, אשה - עליית עשיה ליצירה, ריח - יצירה בבריאה. ניחוח - בריאה באצילות. לה' - לעלות אצילות עד א"ס ב"ה:

פרק ד

פיטום הקטורת - כבר נת"ל כי ע"י פיטום הקטורת עולים הי"ס דקדושה שבתוך הקליפות, והם נעשים חיצונית אל חיצונית מלכות דעשיה:

וענין י"א סמנים הוא, כי יש י' קליפות דוגמת י' דקדושה ונתבאר ענין זה בתפלת ר"ה, וגם ביארנו ענין זה בזהר תרומה על י"א יריעות עזים, ע"ש כו'. ותחלה שמעתי ממורי זלה"ה ענין זה, כי י"א סמני הקטורת הם י"ס דעשיה. והנה יש י"ס דקליפה, עוד לוקח כח א' של הקדושה המחיה אותה והם י"א. ואלו י"ס דעשיה, עם אותו הכח של הקדושה המחיה י"ס דקליפה, הם י"א סמני הקטורת. וכשאנו מסלקין הכח המחיה אותם, אז אותן י"ס דקליפה נשארים מתים, ואין להם חיות, וזהו הטעם שהקטורת מבטל מותנא, כי הוא שממית המלאך המות, ואין לו עוד חיות ואין בו כח להמית אח"כ, ולכן אנו אומרים אותו קודם כל תפלה בשחרית ובמנחה. אך בערבית שהוא לילה אין בנו כח, לכן בזמן המגפה ח"ו נוהגין לומר וטוב הוא. ומורי זלה"ה היה נוהג בזמן המגפה לאומרו אחר חצות לילה, כי אז נכנעת ממשלתן, ובפרט אם יאמרו יו"ד אנשים ביחד ויהיו יראי ה'. ולפי שכוונתינו להעלות העולמות, ולכן בכל תפלה אנו אומרים אותו קודם, כדי שלא יעלו עם העולמות. וכן אחר תפלת שחרית אנו אומרים הקטורת, כדי שלא יינקו מן השפע היורד, ע"כ:

ופ"א שמעתי ממורי זלה"ה, כי אלו י"א סמני הקטורת הם עשר ניצוצי הקדושה של אור פנימי המחיה את הקליפות, ויש ניצוץ א' שהוא אור המקיף. ונודע כי א"מ, כיון שמקיף מבחוץ אינו נחלק לעשר ונקרא אחד. ונמצא כי זה המקיף עם י' דא"פ, הם י"א סמני הקטורת:

א לאמר פסוק קח לך סמים. מיעוט סמים, שנים, כמ"ש רז"ל. והם ת"ת ונצח. נטף ושחלת וחלבנה - והם, הוד יסוד ומלכות. הרי ה' תחתונים כסדרן. ולפי שניצוץ האחרון שהיא מלכות, היא קדושה מועטת מאד, והקליפה גוברת, לכן החלבנה ריחה רע, ואע"פ שהוא מכלל הסממנים של הקדושה. אח"כ, סמים - הם ה"ר כמשארז"ל שסמים הם ה' סמים אחרים, כמספר ה"ר, והם כחבח"ג. ולבונה זכה - הוא אור המקיף, כי הפנימי הוא בהכרח מוגבל, ונתון תוך הקליפה, ואינו זך. אמנם המקיף הוא זך, ולכן תראה כי עיקר הקטורת הנעשה ע"י מכשפים הוא - או חלבנה שהוא כנגד המלכות הקרובה אליהם יותר מן הכל, או לבנה זכה, שהוא עליונה שבכולם, שהוא א"מ. וזה הקטורת יותר מעולה מכל הקטורת שלהם, וכן כשמקטירין לפני ע"ז שלהם הוא לבנה. (ב) ותכוין בי"א סמני הקטורת, הנז' בפ' קח לך סמים, אל ענין הזה שביארנו:

הגהה (א) מע"ח - צ"ל בתחלה, אתה הוא ה' אלהינו, הם יחוד או"א. אתה- חכמה. הוא-בינה. ה' אלהינו- זו"נ. אבותינו: ת"ת שהוא כולל ג' אבות חג"ת, שהם האבות, כנודע.

(ב) נלע"ד נתן - כי לבנה זכה, גימטריא סמאל. לכן מקטירים לפני ע"ז שלהם שהוא ס"מ, לבנה זכה. שהוא כמנין שלו, ליתן לו בזה כח, שיוכל לעשות כמו שהם רוצים ממנו. ע"כ:

ואמרו, בד בבד יהיה. זה תבין עם מה שהודעתיך בענין לבישת השק, בא"ת ב"ש, ב"ד. וזהו הענין, ולבש הכהן מדו בד. והענין, כי השק הם הקליפות המתלבנים משחור ללבן, שהוא בד, שהוא פשתן, בסוד שעטנז. כי גם הוא מחלקו של קין, מצד ס"א. והנה אלו הסמים היו מוחין אל ס"א, ועתה נכנסין במוחין דקדושה, וזהו יהיה. פי' יהיה - כי כבר הודעתיך כי ב' מוחין דנוקבא הם ב' י"ה י"ה, וזהו יהיה:

ועתה נבארם בברייתא, ואלו הן - הצרי, כתר. והצפורן, יסוד. וחלבנה, מלכות. והלבונה, הוא א"מ. ואנו צריכין לקשר המלכות עם א"מ שהיא הלבונה, כדי שיאיר בה. אמנם היסוד שהוא התחתון משאר קצוות, אבל הוא עליון יותר ממנה, כדי שיאיר הכתר העליון, לכן אנו מחברים אלו ד', שנים בשנים עד"ז. מור - זה אברהם, כמ"ש אלך לי אל הר המור. וקציעה - גבורה. ושבלת נרד - ת"ת, כי הוא קו אמצעי, ויוצאין ממנו ענפים, זרועות ורגלים, ונעשה כעין השבלת. וכרכום - נצח, כי גם הוא מריח קצת, כי הוא קו ימין, אבל אינו מריח כ"כ כמו החסד שהוא המור. קושט - חכמה. קלופה - בינה. קנמון - הוד:

אמנם היותם י"א סממנים נתבאר בענין הקדיש של קודם הודו ע"ש. ונתבאר שם, שהענין הוא, כי הם נמשכין ממה שנשאר מבירור הז' מלכים שמתו בארץ אדום, שהם ז"ת, ועוד ד' אחוריים של חו"ב וישסו"ת. וסודם הוא ב' אותיות אחרונות שבכח הוי"ה וה, שהם

גי' י"א. וכבר ידעת כי ב' אותיות אלו הם זו"ן שהם ז"ת, אמנם עם ד' אחוריים הנז' שירדו למטה במקום זו"ן, הם י"א, כמנין ו"ה. כי כ"ז הוא בכלל זו"ן. ולכן תמצא כי לעולם אין הפגם עולה רק נגד זו"ן, ולא באו"א. וזהו ענין הקליפה הנקרא תולע, הנזכר בפסוק עולת תמיד, וע"ש. כי הנה הם י"א קליפות של י"א סמני הקטורת, והם י"א יריעות עזים, והם י"א ארורים הנזכר בפרשת כי תבא:

והנה כ"א מי"א נקראים אדם מבחינת ארץ אדום, וי"א פעמים אדם, גימטריא תולע. וז"ס לעו"ת אד"ם בריב"ו (ג) אדני לא ראה, ע"י י"א אדם אלו, שהם גימטריא לעו"ת, משם נמשך עיוות הדין אל האנשים. והנה כל זה הוא בקליפות, ולכן אדנ"י לא ראה. כי אינם במקום קדושה, הנקרא אדנ"י:

הגהה (ג) ס"ת - מת"ו. שי"א אדם מתו בסוד השבירה. נלע"ד נתן:

וזהו ענין, ואמר אי אלהימו, כי תחלק מלת אלהי מ"ו, כזה. וכ"א עולה בגימטריא אדם, ע"ה שלו. והם י"א אדם, כמנין אי. וזהו, אי אלהימו. וזהו ענין ג"כ, תביאמו ותטעמו. פי', תביא לאותם מ"ו, ותטעם לאותם מ"ו, ותזככם בי"א סמני הקטורת. ותביאמו ותטעמו בהר נחלתך, שהוא הקדושה. וגם בתיבת תביאמו, יש תיבת א"י מ"ו, שהם י"א אדם הנז'. וגם הם עולים שו"ר, וזשארז"ל ענין שור שחור ביומי וכו' (ד):

(ד) נלע"ד נתן - כי ז"ס שתמצא בי"א אלופי עשו, שכתוב תיכף אחר מיתות המלכים. ויש בהם מ"ו אותיות במכוון, והם רמז אל י"א אדם עם י"א כוללים. כי כ"א וא' מי"א אלופים, כלול מן מ"ו אותיות. הרי הם י"א פעמים מ"ו, גימטריא שור. ע"כ:

והנה כל אלו החיצונים אחיזתן ויניקתן ממוחין דקטנות שמות אלהי"ם, כמ"ש בענין הקדיש. ולטעם זה היה שס"ח מנין דקטורת. והענין כמו שביארנו בדרוש התפילין, בענין השיני"ן של תפילין, שהם בחינת המוחין דקטנות, שהם אלהי"ם. אשר במילוי יודי"ן גימטריא שי"ן. ושי"ן במילוי גי' ש"ס. ואם נמנה עמהם הז' ראשים שיש בב' השינין, א' מד', וא' מג', הרי שס"ח ע"ה, כנז' שם. שהז' ראשים הם כללות ד' מוחין, וג' לבושיהם שהם ג' מוחין דקטנות:

ובזה תבין למה הקליפות נקראים אלהים אחרים, מפני שיונקין ממוחין דקטנות הנקרא אלהים, והם נקראים אלהים אחרים. גם הז' ראשין דב' שיני"ן, והם ד' מוחין דגדלות, וג' לבושיהן דנה"י, הרי ז'. ועם אלהים במילוי העולה שי"ן וע"ה, כנז', הרי שס"ח. לכן תמצא כי עיקר ימות השנה הם כמנין שס"ה. שהם המוחין דקטנות שהם שי"ן, וד' מוחין דגדלות הם שס"ד, וע"ה הם שס"ה. אבל הג' היתירים, הם נגד הג' נה"י דאמא, שהם הלבושים. ונלע"ד, כי לכן היה ליום הכפורים שהוא נגד בינה עלאה:

ושמעתי ממורי זלה"ה, כאשר יש לו מוחין דאמא, הם נקראים קטורת, וכשיש בו מוחין דאבא, נקרא שמן. והענין, כי שמן הוא בחשאי, כנזכר בזוהר תזריע. וכן אבא הוא בחשאי, הנקרא מחשבה, שהוא בחשאי. ואז נקרא ז"א שמים, גימטריא שמן. וז"ס, שמן וקטורת ישמח לב. ולכן היו נעשים ביחד, שהוא העלאת נרות המנורה, וענין הקטורת: אמנם ענין הקטורת, הם המוחין מצד אמא המלובשים בנה"י דאמא, שהם המחתה, שבה היו נותנין הקטורת. ונודע, כי נה"י דאמא, הם ג' שמות אהיה - דיודי"ן, דא"לפין, דה"הין. שהם גימטריא מחתה ע"ה. כמ"ש, בענין נדב ואביהוא ע"ש. (ה):

הגהה (ה) במהדורא בתרא, כתב הרח"ו זלה"ה, כי מוח אבא הם בסוד יה"ו. והנה, יה"ו דאלפי"ן, עולה ט"ל. והם סוד חב"ד דבינה דאבא, כנז' בכוונת ציצית. והנה י"פ ט"ל, גי' שמים. וז"ס, ויתן לך מטל השמים. וז"ס, כשמן הטוב כו' וכטל חרמון וכו', ע"כ:

אח"כ יאמר - ה' צבאות וכו' ג"פ. צריך לאומרם בכל פעם, אחר שאומר פיטום הקטורת כנז':

פרק ה

אנא בכח כבר נת"ל, שהוא כדי להעלות חיצונות ג"ר דעשיה, שיהיו חיצוניות לפנימית מלכות דיצירה. ופנימיות ג"א דעשיה, יהיו חיצונות אל חיצונות מלכות דיצירה. ושם בן מ"ב זה ביצירה הוא, וע"י אנו מעלים העשיה, שתחזור לבחינת יצירה. ותוכל להלביש מלכות דיצירה כנז':

וצריך שתכוין ב' כוונות, א' הוא שתכווין תמיד, להעלות ע"י כל הז' שמות האלו, שבשם מ"ב. רק שביום א' של השבוע, גובר שם א' אבגית"ק, ושאר השמות כלולים בו. וביום ב', תכווין בכולם ג"כ, ותכווין בשם ב', שהוא הגובר באותו יום, והשאר כלולים בו. וכן עד השם האחרון. שקוצי"ת תכוין ביום שבת, ושכולם כלולים בו. וצריך שתכוין למה שאמרנו בעת השכיבה, ויתבאר אח"כ, שיכוין להעלות הפנים בב' אותיות ראשונות של שם, הגובר בכל יום, בסוד, בשתים יכסה פניו. וב' אותיות אמצעות, לכסות רגלי העולים, בסוד, ובשתים יכסה רגליו. ובב' אותיות אחרונות, לעופף ולעלות למעלה, בסוד, ובשתים יעופף:

גם תכוין הכוונה הב', כי הנה אלו בחינות העולים עתה, הם ו' בחינות מדרגות, הנכללות במלכות דיצירה, ונודע כי במלכות דיצירה הוא שם שקוצית, האחרון שבשם מ"ב, ויש בו ו' אותיות, כי ע"י ששה שמות הראשונות דשם מ"ב, אנו מעלים ו' מדרגות העשיה, אל ו' אותיות שבשם שקוצי"ת, שהוא מלכות דיצירה, לכן צריך לצרף, שם אבגית"ק בשי"ן שקוצית. ושם קר"ע שט"ן, בק' שקוצי"ת. וכן שאר ד' שמות, בד' אותיות אחרונות,

שבשם שקוצי"ת. ועי"ז, עולין ו' מדרגות העשיה שם. ולכן צריך לכוין בו' שמות לו' אותיות שקוצי"ת, אות א' בכל שם מהם. ובשבת, יכלול הכל, בשם שקוצית:

כתב בע"ח. הכוונה זו מועיל מאד כדי להחזיר החוטא בתשובה. והוא שיאמר פיטום הקטורת בכוונה הכתובה לפניך לעי'. וצריך למנות הסמים באצבעות הידים א' לא', כדי שלא ידלג ח"ו א' מהם. וגם הוא טוב להנז'. ובכל פעם שהיה אומר פיטום הקטורת, היה אומר אח"כ ג"פ ה' צבאות, ואח"כ וערבה. ואם ח"ו היה בזמן המגפה, לא היה אומר רבון העולמים ולא שאר הפסוקים שנוהגים, זולת אלו ג"פ הנז', ואח"כ וערבה. (ו):

(ו) ונלע"ד, שיש לכווין בכל פעם שאומר, ג"פ ה' צבאות אחר קטורת, צריך לכווין בזה היחוד, עמנו - גי' קס"א, עם ד' אותיות השרש, והכולל. משגב - גי' א"ל שד"י. לנו - גי' אלהי"ם, וכן אהי"ה אדנ"י. אלהי יעקב - גי' ע"ס מ"ב, בהסרת ד' אותיות השרש. אלהי - גי' מ"ו, מילוי ע"ב. יעקב - גי' ז' הויות, הנכללות בז"א. סלה - הס', חב"ד חג"ת. ל', נה"י. ה', מלכות, וכל המלה בעתיקא תליא. יעקב סלה - גי' י' הויות, ומ"ק של הוי"ה גי' טו"ב. ה' "צבאות "אשרי "אדם בוטח בך, ר"ת, גי' ק"ב, הם י"ז ווי"ן שבשם ב"ן, הנקרא קו המדה, ועם ר"ת, בוטח בך, גי' ק"ו. וגם ס"ת בוטח בך, הם כ"ח אותיות המילוי מ"ה. אדם בוטח בך - גי' מ"ו מ"ו, גי' צ"ב, הם יאהדונה"י ע"ה. המלך יעננו ביום קראנו - גי' קפ"ד קס"ו ק"ל קדם ע"ב. שהוא גם אחורים דהוי"ה פשוט, והוא לכוון למתק הדינין, בכח שם יב"ק, שהוא הוי"ה אהי"ה אדנ"י, והוא יוצא מר"ת, יעננו ביום קראנו. ע"כ מדברי הר"ן זלה"ה:

כתב האר"י ז"ל - שם הזה אבגית"ץ, כל אות הוא שולט שעה אחת ביום ראשון, ומו' ולמעלה מתהפך השם כדי לפעול דין, צתיגב"א. וכן כל הז' שמות בז' ימי השבוע:

ועתה נבאר הכוונה שצריך לכווין בשם מ"ב. הנה נודע כי יש ב' בחינות באצילות, א' שהוא רוצה לעלות למעלה לשרשו, אלא שיש להם יראה, גי' גבורה, וזהו יראה פנימית. ויראה חיצונית היא, שלא ירד שום בחינה למטה ממדרגתו. וכ"ז ע"י שם מ"ב, שמעכב שלא יעלה לשרשו. כי מעיקרא קודם התיקון היו כל הבחינות בסוד גלגולת ופנים לבד, ואח"כ בא התיקון ונתפשט ג"כ הגוף, והוא רוצה לעלות לשרשו, ושם מ"ב מעכבו:

והנה שם מ"ב מתחלק לד' אותיות הפשוט, שהם העיקר בכתר, וי' אותיות המילוי הם בחו"ב, וכ"ח אותיות מילוי המילוי בז"ת, וזה בכל בחינה ובחינה ו' אותיות. וז"ש, בשתים יכסה פניו וכו', כי מאלו הו' אותיות שבכל בחינה, בב' אותיות מהם מכסה פניו, כדי שלא יעלה למעלה למקום שהיה גלגולת בתחלה, בהיותה סוד נקודה א'. וצריך ב' אותיות, א' לעכב א"פ, והב' לא"מ:

פניו - גי' קמ"ו, שהם, ב' שמות ס"ג, עם י' אותיות הם ב"פ ע"ג, והם בב' פניו, א' בימין וא' בשמאל, והם כמנין פניו. ואלו השמות הם פנים עליונים, כמו שנבאר בסוד ואמת שבי"ג מדות, שהם הב' תפוחין, שהם ז' שמות ס"ג, שהם כמנין ואמת. כי הפנים בסוד

ס"ג ועולה עם כל ע"ג מאלו הפנים. מילוי מ"ה שהוא י"ט גימטריא חוה, והנה י"ט וע"ג, כמנין צ"ב. וזהו ר"ת "בשתים "יכסה "פניו, וב' אותיות מכסים הפנים. "ובשתים "יכסה "רגליו, ר"ת רי"ו, וז"ס אשר שמתי חול גבול לים חק עולם, ב"פ חק, גימטריא רי"ו. וז"ס "קול "דודי "דופק, ר"ת גימטריא חק, שדופק למטה, והם ב' חק, א' נגד המקיף, וא' נגד הפנימי, שלא יעבור מהגבול. ובשתים יעופף, עד מקום הפנים שבנקודה לבד, כלהבה זו שעולה למעלה אצל השרש, ולכן אין יכולת לעלות רק למקום שהיה תחלה בחינת הפנים, בהיותם סוד נקודה, והם ב' אותיות, א' של אלקים נגד הפנים, וב' שם אהי"ה דיודין נגד המקיף, וזהו יעופף - יע"ו גי' אלהים, פ"ף גי' קס"א ע"ה. ואלהי"ם, לעולם בסוד ראש, כי אלהים ביודי"ן גימטריא ש', ואלהים דאחוריים גימטריא ר', ואלהים באחוריים דההי"ן גימטריא אלף, הרי ראש. וטעם שמעכב שם מ"ב לעלות, הוא כדי שלא תתבטל מתיקונה שלא תוכל לקבל האור:

רבון העולמים וכו'. ושחט אותו על ירך המזבח וכו'. הפסוקים שנוהגים לומר, עורי צפון ובואי תימן וכו', לא היה נוהג מורי זלה"ה לאומרם, לפי שאין אנו ראוים עכשיו כ"כ, שיעורר הצפון לקבל חלקם בקרבנות. (ז):

הגהה (ז) נלע"ד נתן - שיש לכוין היחוד הזה. צפונה ע"ה, גימטריא ע"ס מ"ב, וזהו אם למקרא ואם למסורת. לפני ה' ס"ת י"ה, עם ב' אותיות י"ה, גי' טו"ב, שהוא טוב הצפון עין לא ראתה. וזה שארז"ל כל האומר פרשה זו, זוכר לעקדת יצחק. כי צפנה גי' בחירה, שהיתה צפונה בידיעתו ית', שכשם שאותיות י"ה שהם או"א הם צפונות ומלובשת בזו"ן, בסוד ו"ה, כך הבחירה צפונה בידיעה. ובעקדת יצחק נאמר, עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה, שאז נתאמת הידיעה ע"י הבחירה, לכן כל האומר פרשה זו, אז זוכרין לו עקידת יצחק, ע"כ:

פרק ו

פרק איזהו מקומן וכו' כבר נת"ל, שהוא כדי להעלות שאר חלקי העשיה, הנשארים לעלות. ודע כי בחרו לומר פרק זה יותר מכל הפרקים שבש"ס שיש בו ענין הקרבנות, מפני שהוא כולל כל מיני הקרבנות. וגם מפני שאין פרק בכל משניות כולם, שלא יהא נזכר מחלוקת התנאים, אלא פרק זה בלבד, ונקרא פרק זה הלכה פסוקה, ועתה אנו צריכין אל השלום ולא אל המחלוקת:

ברייתא דר"י אומר בי"ג מדות. כבר נת"ל שהן ענין העשיה, שיש בה י"ג בחי', והם ג"ר שעלו עד ג"ת דיצירה כנ"ל. וי"ס שלימות דעשיה, עלו עם י"א סמני הקטורת. ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, באופן אחר, והוא, כי אחר עליות ג"ר דעשיה, נשארו י"ג בחינות אחרות דעשיה, כי הנה י"א סמני הקטורת, הלבישו למלכות דעשיה בחיצוניותה, הרי

ספירה אחת. ופנימיות המלכות, לחיצוניות נה"י, הרי ג' ספירות אחרות. ופנימיות נה"י עם חיצונות חג"ת, הרי ג' ספירות אחרות. ופנימיות חג"ת, עם חיצונית מלכות דיצירה, הרי ג"ס אחרות. וחיצונית כח"ב, עם פנימית מלכות דיצירה, הרי ג"ס אחרות, והרי י"ג ספירות שלמות, זולת פנימיות כח"ב שעלו בג"ת דיצירה. ודע כי כן נעשה ביצירה, סוד י"ג שבב"ש. וכן יש י"ג שבעולם הבריאה י"ג שבחים שבישתבח. וכן יש י"ג באצילות שהם י"ג ברכות האמצעית דשאלות צרכיו:

והנה אין ספק, כי התורה התחתונה שנדרשת בי"ג מדות אלו, שנמשכים אליה מי"ג מדות עליונות תורה שבכתב, הנדרשת בי"ג מדות אלו, דוגמת י"ג אלו. כי כל מה שיש בתחתונים יש בעליונים, ומשם נתפשט בתחתונים. והנה תורה עליונה שהיא ת"ת, נחלקת בסוד ו"ק שבה, כלולה מדין ורחמים, וכללותה הרי י"ג:

מקל וחומר. דרשא זו מצד המלכות, שמקבלת מהת"ת פעם כך ופעם כך, כי פעם תקבל מחו"ג שבת"ת, וזהו מקל. כי קל רמז לרחמים, המקילים את הדין, ומרחמים על העולם. וחומר, רומז אל הדין, המחמיר לדון את העולם, הרי מדה א'. ומדה זו, כשהעולם נידון קצת ממנו בדין גמור, וקצת ממנו ברחמים גמורים, ומרחם על העולם:

מגזרה שוה. לפעמים תקבל מת"ת שבת"ת, שהוא מכריע בקו השוה בין החו"ג, ואז יהיה העולם נידון בדרך ממוזג, לא רחמים גמורים ולא דין גמורים, אלא גזרה שוה לשניהם, ממוצעת בסוד הת"ת. מבנין אב מכתוב אחד. לפעמים תקבל מצד הת"ת הנקרא אב, בנטותו לצד הנצח. או ההוד הנקרא כתוב אחד. וזהו בנין אב מכתוב אחד:

מבנין אב משני כתובים. לפעמים בהכרעה בין שניהם נ"ה. זו ב"א מב"כ, שהם נ"ה:

מכלל ופרט. לפעמים תקבל המלכות מכללות ת"ת מכל הו"ק, וזהו מכלל ופרט. כלל ואח"כ פרט, ותהיה אז ההנהגה במדת המלכות, כי אין בכלל אלא מה שבפרט:

מפרט וכלל. לפעמים תקבל המלכות מכללות הת"ת כנ"ל, ומתגבר מדת הת"ת עליה, ותתנהג העולם על ידו, ומדת מלכות נכללת בו, והוא יהיה עיקר בההנהגה, כי פרט וכלל, מתרבה הכלל, ויהיה הכלל עיקר, כי יתגבר ו"ק שלו על ו"ק שלה. ולפעמים להיפוך, וזה מכלל ופרט מפרט וכלל. כלל ופרט וכלל וכו'. לפעמים תעלה המלכות למעלה מן היסוד, ותכריע היא בין היסוד והת"ת. וזהו כלל ופרט וכלל, כי כלל הוא הת"ת, שבו כלולים ו"ק, ופרט היא המלכות, דלית לה מגרמה כלום. ועוד, ששם הדברים נפרטים ומתפרשים, בסוד, ופרט כרמך לא תעולל לעני ולגר תעזוב אותם, כי שם מקומם. וכלל, הוא היסוד הנקרא כל, דכליל שית בקרטופא חדא. ואז יתנהג העולם כפי הכרעת מדת מלכות, וזהו אי אתה דן אלא כעין הפרט, שהוא מדת המלכות:

מכלל שהוא צריך לפרט וכו'. כי לפעמים תעלה המלכות למעלה, בסוד עטרת בעלה, ותשפיע לת"ת, ויתנהג העולם ע"י ברדתה למטה בבחינה זו, וזהו מכלל שהוא צריך לפרט, שהכלל שהוא ת"ת הנזכר, צריך לפרט שהיא מלכות, שהיא למעלה ממנו. ולפעמים תחסר אור המלכות, ותצטרך לקבל מת"ת האור, כדי להשלים עצמה, ותתנהג העולם בבחי' זו הגרועה, שאין לה אלא לצורך עצמה, ולא להשפיע. כי כל הבחינות שנזכר לעיל, הם שמקבלת המלכות שפע לצורך העולם, מלבד צורך עצמה. אמנם מדה זו, היא שצריכה לצורך עצמה, ואין לה לצורך אחרים, וזהו מפרט שצריך לכלל:

וכל דבר שהיה בכלל וכו'. לפעמים מקבלת מן הת"ת בסוד למודי ה', ע"י נצח או הוד, ותהיה המלכות בהוד, והת"ת בנצח, בסוד שם הוי"ה בנצח, ואדנ"י בהוד. והנה זו הנהגת תחלת בריאתו של עולם, כי תחלה היו למעלה ד"ו פרצופים, והמלכות שנקראת דבר, היתה בכלל הת"ת הנקראת כלל ונכללה בו, ויצא מן הכלל שהוא ת"ת, ונדבקה בלמודי ה'. וזהו כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד ע"ע יצא על המלכות לבד שתהיה היא לבדה בלמודי ה' למטה, אלא ללמד על הכלל כולו יצא, שגם הת"ת יזדווג עמה שם בלמודי ה' למטה. כיצד - ת"ת בנצח בימין בשם הוי"ה, והמלכות בשמאל בשם אדנ"י, ויתחברו אז שניהם ע"י היסוד, בסוד יאהדונה"י כנזכר בתיקונים. נמצא שע"י ירידתה במקום הת"ת, ירד הת"ת ג"כ עמה בלמודי ה', שהוא נ"ה, וזהו אלא ללמד כו'. ועוד, כאשר ירדה המלכות מאת פני המלך למטה, לא לבד גרמה לת"ת שנקרא עצמו, כמשארז"ל משה מפי עצמו אמרו, שהוא המקום שהיתה שם תחלת אצילותה בין ב' זרועין, כי יצטרך המלך כאשר ירצה לדבר עם הכלה, לרדת למקומה בלמודי ה', כי זולת זה א"א להתדבק גופא בגופא, אלא גם ראש המלך בסוד רישא, ירד גם הוא למטה, כדי שיהיה החיבוק שלם, גופא בגופא, אנפין באנפין, דרועין בדרועין, רגלין ברגלין. וזהו ללמד על הכלל כולו יצא, לומר שהת"ת כולו בכללו, ירד בלמודי ה', ולא הת"ת בלבד, שהוא בסוד גופא. ועוד, גם טרם רדתה למטה, יצדק אומרו כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, כי נוקבא יצאה מאחוריו, בין ב' דרועין דיליה לעומת החזה, ומשם נעשה לה ראשה וזרועותיה, שהם חו"ג שבה, נגד נ"ה שבזכר. ונ"ה שלה שהם למודי ה', יצאו מן הכלל שהוא ת"ת, ואין להם על מה שיסמוכו בת"ת, והוצרך הזכר העליון למשוך את רגליו למטה ג"כ להיות היא עזר כנגדו, ולא חוצה לו. וזהו כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, הם נ"ה, שיצאו מן הכלל סוד הת"ת, לא ללמד ע"ע כו' אלא ללמד על הכלל כולו יצא, שהוצרכו למודי ה' הזכר העליון להתפשט למטה, וכל זה בכלל מדה שמינית:

וכל דבר כו'. לפעמים יתנהג העולם בסוד עיבור המלכות, להוליד למטה דוגמת עליונים, בסוד תיבת נח, שיצאו ממנה ג' גוונין, שם חם ויפת, שהן דין ורחמים, וכללותם דמיון הת"ת הכולל דין ורחמים. אלא שלפעמים תתעבר בסוד הרחמים בלבד. ויהיו כל הג' גוונים נוטים לצד הרחמים, וזהו כל דבר שהיה בכלל, בסוד האצילות למעלה מת"ת, ויצא לטעון טעון א' למטה בסוד עיבור, ונתעברה בג' גוונין הנז', כלולים זה בזה בסוד הרחמים, שהוא כענינו, כענין ו', הוא בסוד הת"ת נוטה לצד הרחמים, ואזי יצא להקל בסוד הרחמים, להוליד ג' גוונין כולם בסוד הרחמים, ולא מצד הדין:

וכל דבר שהיה בכלל כו'. ולפעמים בסוד דין ורחמים ביחד, ולא כענין ו' שהוא ת"ת נוטה לצד הרחמים, ואז יצא להקל ולהחמיר, ותתעבר ותלד למטה ג' גוונין, דין, ורחמים, וממוזגים:

וכל דבר כו' ויצא לדון כו'. ולפעמים מתנהג העולם במדת המלכות ברדתה למטה ממקום אצילותה עם הת"ת, ותרד למטה ביצירה בסוד מטטרו"ן, שהוא נער חגור חרצין, בסוד ס' פולסי דנורא, שהם ס' גבורים מצד הדין, וזהו ויצא לידון. ולפי שמטטרו"ן תמיד מתחדש, כמד"א אנוש כחציר ימיו כציץ השדה כן יציץ, כנזכר בזוהר פינחס. וזהו בדבר החדש, ואז ברדתה למטה בסוד מטטרו"ן, הוא סוד הגלות, בסוד אי לך ארץ שמלכך נער, וזהו אי אתה יכול להחזירו לכללו, כי הזווג הוא בטל בזמן הגלות, ואין לה יכולת לעלות אצל בעלה, עד שיחזירנו הכתוב שהוא סוד נצח, כמד"א למנצח על אילת השחר, שחרין דאיילתא, ולפי שההוד הוא בגלות, כמ"ש כל היום דוה, צריך נצח עם ת"ת להחזירה למקומה, ותהיה החזרה נגלית לעיני כל חי, ולא תהיה סתומה אלא מפורשת, וזהו עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפירוש. דבר הלמד מענינו כו'. לפעמים יתנהג העולם הנקרא דבר סוד מלכות, בנ"ה, ונ"ה שבה מקבלים מת"ת, וזהו הלמד מענינו, מענין ו', הוא הת"ת. או יהיו מקבלים נ"ה שבה מסוף הת"ת שהוא יסוד, וזה דבר הלמד מסופו, סוף ו', הוא ת"ת, וסופו הוא היסוד, סוף הת"ת:

וכאן שני כתובים וכו'. ולפעמים מתנהג העולם ע"י נ"ה שבמלכות, שהם ב' כתובים המכחישים זא"ז, זה דין וזה רחמים, וע"י היסוד שהוא הכתוב הג' המכריע ביניהם, יתמזגו ויתנהג העולם ע"י מיזוג היסוד והכרעתו בתוך המלכות דידה, וזהו המדה הי"ג. ע"כ מדברי הרח"ו זלה"ה שמצא מכת"י האר"י זלה"ה בעצמו:

שער הקדישים

מהדורא בתרא

מכאן עד פ"א מיותר והוא מהדורא בתרא:

והנה נבאר סוד כל הקדישים שבכל תפלה ותפלה, ושלא בשעת התפלה, ונבאר ענינם בכללם במקום הזה, ואח"כ נבאר פרטם, כ"א וא' במקומו. ותחלה נבאר ענין מציאות המעשה הנעשה ע"י הקדיש. והנה ביארנו לעיל בשער התפלה, כי התפלה נחלק לד' חלקים, שהוא, מתחלת הברכות עד ב"ש הוא עולם העשיה, ומב"ש עד סוף ישתבח הוא עולם היצירה, ומישתבח עד העמידה הוא עולם הבריאה, והעמידה עצמה הוא אצילות עד אשרי, ואשרי עד תפלה לדוד בריאה, ותפלה לדוד עד פיטום הקטורת יצירה, וקטורת עצמה הוא עשיה:

והנה תיקנו קדיש א' בין כל עולם ועולם, כמ"ש ב"ה. וטעם הדבר יתבאר לך בהקדמה אחת. ונתבאר בענין מיעוט הירח, מה ענין המיעוט, ושם נתבאר כי ראשונה היתה נוקבא דזעיר דאצילות במקומה, שהוא אחורי החזה דזכר, נמצא שיעור קומתה כולה, מראשה ועד רגלה, הוא כשיעור נה"י של הזכר עד סופם. גם נתבאר איך מתנוצץ אור של כל הי"ס דאצילות בבי"ע, ואמנם הוא אור המתפשט מהם בלבד ולא הם בעצמם. וכבר נודע כי מן תנה"י דז"א, נתהווה אור ד' מוחין דנוקבא דז"א עליונה אשר באצילות, וכל מציאות הי"ס שבה. ולעולם שיעור קומתה, הוא בד"ס תנה"י דז"א בלבד, לכן נקראת ד' כנודע, וגם ממנה נתהוה אור א' כלול מד' אורות, וד' אורות אלו נתהוו מתנה"י שבה, ואלו יורדין ומתלבשין בהיכל העליון הנז', בז' היכלות אשר בו, כנז"ל. ואל תחשוב כי תנה"י עצמן דמלכות דאצילות, הם נעשין מוחין למטה, רק שמאירים הד' אורות הנז', והם יורדים למטה בהיכל הנז' והם הנקראים כסא כבוד:

והנה בעת מיעוט הירח שאמר לה לכי ומיעטי את עצמך, היה באופן אחר, כי המלכות הנז', שהיתה תחלה באחורי הזכר מן החזה ולמטה, היא עצמה ירדה למטה בהיכל ק"ק דבריאה, ולא נתלבשה בהיכל עצמו, אלא באותן הד' אורות שנתהוו מתנה"י שלה, ונכנסו בהיכל ק"ק דבריאה, שהוא בחינת כחב"ד דבריאה עצמה, ואותם הד' אורות, הם הכסא כבוד עצמו, והם נשמות של בריאה, והם המתלבשים בהיכל ק"ק, שהוא כחב"ד דבריאה, ונעשה נשמה תוך כסא הכבוד הזה, שהוא נשמת הבריאה, שהם אותם הד' אורות הנז', שם נתלבשה מלכות דאצילות, וכן עד"ז בכל הד' עולמות. אלא שיש שינוי ביניהם, והוא כי המלכות דאצילות, כל כללותה וכל י"ס שבה, וכל שיעור קומתה, שהיה תחלה כשיעור ד"ס של הזכר, שהם תנה"י באחורים שלהם, כ"ז ירדה למטה, ונתלבשים

באותם הד' אורות הנקרא כסא כבוד, המתלבשים בהיכל קדשי קדשים דבריאה, שגם הוא בחינה ד' שהם כחב"ד דבריאה. ושעור קומתה שהיא בד"ס של ז"א, היא מתלבשת עתה בשיעור קומת הכסא הזה, שהוא ד' אורות ג"כ, וגם היא שיעור קומת כל היכל ק"ק, שגם היא ד', כחב"ד דבריאה. (ח):

הגהה (ח) וז"ס וארא את ה' יושב על כסא רם ונשא. שהוא מלכות דאצילות הנקראת אדנ"י, והיא יורדת בהיכל ק"ק דבריאה ומתלבשת בכסא כבוד הנז', וזהו על כסא רם ונשא, שהוא בראש עולם הבריאה. וז"ש ג"כ יחזקאל ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. דמות דיקא, ולא אדם ממש שהוא ז"א דאצילות, אלא מלכות בלבד שהיא נקראת דמות כנודע. ע"כ דברי הר"ן זלה"ה. בשם מ"ב:

אמנם המלכות של הבריאה כאשר ירדה למטה בעולם היצירה, לא ירד רק חלק העשירי שבה בלבד, שהוא המלכות שבה, ירדה למטה בהיכל הנקרא ק"ק דיצירה, ונתלבשה שם. וכן עד"ז המלכות של עולם היצירה חלק הי' שבה ירדה ממנה, ונתלבשה בהיכל ק"ק דעשיה. א"כ נמצא, שבכל ד' עולמות אבי"ע, יש בכל עולם מהם ב' בחינות, א' הוא ענין ו' היכלות תחתונים שבעולם ההוא, בעלייתם הם עולים ונכללים זה בזה דרך כללות, ע"ד הנז"ל, שעולין פנימית ג"ת, ומלבישין חיצונית ז"א כו'. ובחינה הב' הוא, בחינת היכל ק"ק שבאותו עולם, שכשהוא עולה ונכלל למעלה, הוא חוזר להיות ממש בבחי' העולם שלמעלה ממנו, ע"י המלכות של עולם העליון ההוא, ע"י שמתלבשת בהיכל העליון הז' הזה, שבעולם שלמטה ממנו, ושמור כלל זה בידך. והוא ע"ד תוספות שבת בענין הקליפות נוגה, כי לפעמים היא קדושה, ולפעמים היא טומאה:

והנה מתחלת הברכות עד עתה, כללנו ו' היכלות תחתונים דעשיה, דרך כללות זה בזה, כנזכר. ועתה ע"י הקדיש, עולה למעלה עולם העשיה אל היצירה, והם ב' מיני העלאות. כי הנה כל התיקון הנעשה עד עתה, הוא ו' היכלות העשיה, ואח"כ מהודו עד ב"ש, הוא היכל ק"ק דעשיה. ולכן ע"י הקדיש הזה, אנו מעלים הז' היכלות, כי קדיש הוא בחינת העמוד, כנזכר בזוהר פקודי בהיכלות, ואמר שם, שיש עמוד אחד באמצע כל היכל, ודרך העמוד ההוא עולה כל היכל בחבירו ונכלל בו. ובחינת העמוד הזה, הוא בחינת הקדיש, שאנו אומרים בין כל עולם ועולם. ובקדיש הזה, אנו מעלים את העשיה אל היצירה, ולכן יש באיש"ר וגו' כ"ח תיבות, וכ"ח אותיות, כמ"ש למטה באורך בע"ה. וע"י הכ"ח אותיות, אנו מעלים הו' היכלות, לפי שלעולם כל בחינת אותיות הם הגבורות, כנודע בשם ע"ב, שיש בו רי"ו אותיות, כמנין גבורה. אך התיבות הם ע"ב כמנין חסד, ולכן ע"י האותיות, אנו מעלים הו' היכלות. וע"י כ"ח תיבות, אנו מעלים היכל הז' שבעשיה

למעלה. והענין הוא, כי לעולם אין שום יכולת לעלות שום עליה, אלא בכח שם מ"ב, והוא המעלה כל עליות שבעולם, וז"ש בזוהר תרומה, דשם מ"ב סליק ולא נחית כו':
והנה בחי' הכ"ח הם מילוי המילוי דשם הוי"ה, שהוא כ"ח אותיות, והוי"ה עצמה הוא מ"ב, שהוא ד' אותיות הפשוטות, ועשרה אותיות של המילוי, וכ"ח של מילוי המילוי, הרי מ"ב אותיות. נמצא, כי אלו כ"ח הנזכר, הוא מילוי המילוי, של מ"ב אותיות בשם הוי"ה, נמצא כי כל כ"ח הוא בשם מ"ב ולכן הקדיש נרמז בב' הבחינות שהם כ"ח, ומ"ב, כמ"ש בע"ה. והוא, כי יש בו ב' מ"ב, וב' כ"ח, מ"ב וכ"ח דאותיות, ומ"ב וכ"ח דתיבות:
ואלו הם מ"ב וכ"ח דאותיות - כי ביהא שמיה רבא מברך לעלם לעלמי עלמיא כ"ח אותיות, ובר"ת של "וישתבח "ויתפאר כו' יש ז' ווי"ן, והם עולים מ"ב. והענין הוא, כי גם שם מ"ב הוא עד"ז, ז' שמות באנא בכח, ובכל שם יש ו' אותיות שהם ז' ווי"ן הנז'. וכן יש ו' אותיות בכל תיבה, ו"ישתבח ו"יתפאר כו' בווי"ן, ולא ביודי"ן כמו שנוהגין קצת מחכמי דורנו כי הוא טעות גדול, לפי שאין עליה אלא בשם מ"ב דסליק ולא נחית, ושם ע"ב נחית. ואמנם הכ"ח תיבות הם שיש מן איש"ר וכו' עד דאמירן בעלמא, הרי כ"ח. וצריך לומר לעילא מן כל ברכתא בב' תיבות, כדי שיהא כ"ח תיבות, וגם כי כן הוא לשון התרגום. הרי נתבאר מ"ב וכ"ח דתיבות, ומ"ב וכ"ח דאותיות:
וצריך שתדע, כי הנה ד' שמות הם בד' עולמות אבי"ע - הוי"ה דע"ב באצילות, הוי"ה דס"ג בבריאה, הוי"ה דמ"ה ביצירה, הוי"ה דב"ן בעשיה. והנה בג' הויות ראשונות עס"מ יש י' אותיות בכל מילוי מהם, ולכן יש במילוי מילואו כ"ח אותיות. אבל בשם ב"ן לא יש רק ט' אותיות, לכן אין במילוי המילוי כ"ח אותיות, לכן אין שום עליה ע"י, רק ע"י ג' הויות ראשונות, כמבואר אצלינו בדרוש שם מ"ב דד"ע אבי"ע:
ונחזור לענין כ"ח אותיות הנז' שיש בקדיש זה של הודו, תכוין בהם אל כ"ח אותיות שיש במילוי המילוי הוי"ה דאלפי"ן, שיש ביצירה. ותכוין להעלות ע"י ו' היכלות תחתונים דעשיה ביצירה. ואח"כ תכוין בכ"ח תיבות שיש בקדיש הזה, אל כ"ח אותיות מילוי המילוי דס"ג אשר בבריאה, ותכוין להעלות בהם את היכל ק"ק דעשיה ביצירה, שהוא חוזר להיות יצירה ממש ע"י כ"ח הנזכר. נמצא, כי המ"ב אותיות שהוא גי' של ז' ווי"ן שיש בוישתבח ויתפאר וכו' כנ"ל. וכן הכ"ח אותיות שיש בישר"ר כו', אלו הם יותר תחתונים, כי הם נגד מ"ב וכ"ח של מילוי אלפ"ין שיש ביצירה. אבל המ"ב מבחי' ז' תיבות עצמן של וישתבח כו' שיש בהם מ"ב אותיות, וכן הכ"ח תיבות עצמן שיש מן איש"ר עד דאמירן בעלמא, אלו הם מ"ב וכ"ח יותר עליונים בבחינת הויות דס"ג. לכן הראשונים נרמזו במ"ב וכ"ח אתוון, והשניים נרמזו במ"ב וכ"ח תיבין, שהם יותר

מעולים. וע"כ במ"ב וכ"ח דאתוון התחתונים, אנו מעלים ו' היכלות דעשיה התחתונים, וע"י מ"ב וכ"ח תיבין העליונים, אנו מעלים היכל ק"ק דעשיה:

ואחר שביארנו ענין זה הקדיש, נבאר כל שאר הקדישים דרך כללות, ואח"כ נחזור לבאר דרך פרט ענין הקדיש בביאור גמור. דע, כמו שביארנו בזה הקדיש של אחר הקרבנות, שיש בו ב' מ"ב וכ"ח. וע"י מ"ב וכ"ח ראשונים של אותיות, אנו מעלים ו' היכלות תחתונים דעשיה אל היצירה, כך בין כל עולם ועולם יש בחי' העמוד הזה שהוא הקדיש, כי דרך העמוד הזה עולה כל א' ונכלל בחבירו ע"ד הנז' בעשיה. כיצד, הרי אח"כ בין ישתבח ליוצר יש קדיש א', ויש בו ג"כ מ"ב וכ"ח דאתוון ודתיבין, של אתוון להעלות ו' היכלות דיצירה, ודתיבין להעלות היכל ק"ק דיצירה בבריאה. והנה בין עולם הבריאה לעולם האצילות לא תקנו קדיש, והטעם, לפי שכבר ביארנו למעלה, שיש הפרש בין עולם האצילות לשאר העולמות, כי בשאר העולמות אין המלכות שבעולם ההוא מתלבשת בראש העולם שלמטה ממנו, רק חלק הי' שבה בלבד. אבל המלכות של אצילות כולה ירדה למטה בראש הבריאה, ואין לך קשר גדול מזה, וא"צ להעלות את הבריאה, כי היא קשורה עם מלכות דאצילות:

ונבאר הקדישים שלאחר העמידה. כי הנה תיכף אחר העמידה קודם אשרי, אנו אומרים קדיש. והענין הוא, כי כל הקדישים של קודם העמידה, היה להעלות כל העולמות למעלה, כדי שיוכללו כל העולמות בעולם האצילות לעשות זיווג העליון, ואז בעת הזיווג ההוא, אין שם רק יחוד ת"ת ומלכות לבדם, וכל שאר העולמות, הם עושים כדמות כנפיים להם, בסוד אגן הסהר, הנז' במאמר של סתרי האותיות של הזוהר כת"י. ואחר אשר נעשה זיווג העליון, אנו צריכין לחזור ולהעלות העולמות, כדי שיקבלו אותו השפע הנשפע ע"י הזיווג, לכן אנו אומרים קדיש זה אחר העמידה, שאז הוא עת זיווג העליון, כדי לכלול פעם אחרת הבריאה באצילות, כדי לקבל שפע הזיווג ההוא. ואז מקבלת שפע ההוא, שהוא תוספות קדושה, של ובא לציון גואל. ואח"כ קדיש אחר, כדי לכלול היצירה בבריאה, ואז היצירה הוא ענין תפלה לדוד. ואח"כ קדיש אחר, כדי לכלול העשיה ביצירה, ע"י הקדיש ההוא, ואז העשיה הוא פיטום הקטורת. והרי נשלמה התפלה:

אבל ענין הקדיש בתרא אינו מכלל התפלה, כי הרי כבר עלו כל העולמות כנזכר, אבל הוא נקרא קדיש יתום, ששם הוא בחי' המתים שבעולם העשיה. וביאורו הוא, כדי להעלות כל הנפשות והנשמות שבעולם העשיה, בסוד תחיית המתים, ולכן אומרים היתומים, על אביהם ואמם שמתו:

והנה ע"ד שביארנו באלו הקדישים של תפלת השחר, כך הם הקדישים של תפילת מנחה וערבית, כמ"ש במקומו. ויש עוד קדישים שהם באמצע היום, בקריאת ס"ת ועל הדרשה, והוא נקרא קדיש דאגדתא, וגם ענינו ע"ד הנז'. אבל יש בו חילוק, כי אם הקריאה היתה ביום במקרא, שהוא בעשיה, לכן הקדיש יהיה בכוונת ב' מ"ב וב' כ"ח, א' של מ"ה ביצירה, וא' של ס"ג דבריאה. ואם הקריאה היתה של משנה ואגדה או הלכה, שהם ביצירה ובבריאה, הקדיש יהיה בכוונת ב' מ"ב וב' כ"ח, א' של ס"ג, וא' של ע"ב, שהם מבריאה ואצילות. ואם הקריאה היא של קבלה שהם באצילות, הקדיש יהיה בכוונת ב' מ"ב וב' כ"ח, א' של ע"ב דנוקבא דאצילות, וא' של ע"ב דכורא דאצילות, שהוא ז"א:

ונחזור עתה לבאר שאר כוונת הקדיש הזה של הודו, וממנו יתבאר כל שאר הקדישים כולם. דע, כי לעיל אמרנו כי ב' מ"ב וב' כ"ח שיש בזה הקדיש, שהם של מ"ה ושל ס"ג, והם להעלות ו' היכלות תחתונים דעשיה, ולהעלות היכל ק"ק:

ופ"א שמעתי באופן זה, ונ"ל שהוא עיקר. כי הנה טרם הקדיש כבר נכלל העשיה ביצירה, אבל עדיין לא קבלה הג"ר דעשיה מיצירה רק בחי' נפש של היצירה בלבד, ואנו צריכין עתה לתת להם בחי' רוח ממש של היצירה. והוא באופן זה, כי הנה ע"י מ"ב וכ"ח אותיות של הקדיש, אשר כוונתם הם אל שם מ"ב וכ"ח דהויה דאלפי"ן דיצירה, נמשך רוח של היצירה אל ג"ר דעשיה שעלו שם. ואח"כ ע"י מ"ב וכ"ח הב' של תיבת הקדיש, אשר כוונתם הם במ"ב וכ"ח דהוי"ה דס"ג של הבריאה, שהוא עליון מאד, נמשך כח אור גדול אל ג"ר דעשיה, כדי שיוכלו הם לתת אח"כ כח הרוח של היצירה אל שאר היכלות העשיה עד סופו:

ונבאר עתה ענין הקדיש בעצמו, דע, כי הקדיש ניתקן בלשון תרגום, כנז' בזוהר תרומה, כי הוא מתבר שלשלין דפרזלא וכו'. וביאור הענין, כי הנה הודעתיך כי התרגום הוא בחי' אחוריים של הקדושה, והוא קדוש ג"כ. אמנם החיצונים יונקים משם, אעפ"י שהוא קדושה ג"כ. והנה נת"ל, כי הקדיש הזה, הוא כדי להעלות העולמות התחתונים, אל העליונים למעלה ממדרגתם, ואנו יראים, פן ע"י עליות העולמות, יעלו החיצונים עמהם, לכן אומרים הקדיש בלשון תרגום, לישנא דלא משתמע למלאכין עילאין. פי', כי המלאכים הם מצד הפנים, ולכן הם מדברים בלה"ק. אבל החיצונים שיונקין מן האחוריים שהוא תרגום, לכן הם מבינים אותו, וע"י שאנו אומרים שבח הגדול הזה, נכנעין החיצונים, ואין עולים עם העולמות למעלה. נמצא, כי יש ב' כוונות בקדיש, א' הוא להעלות העולמות, הב' להכניע הקליפות, שלא יתאחזו בהם לעלות גם הם עמהם. וב' הכוונות הם א', כמ"ש בע"ה. לכן נבאר תחלה ענין הקדיש בעצמו, ואח"כ נבאר ב'

הכוונות הנז'. והנה ענין נוסח הקדיש בעצמו הוא, כי הנה מצינו בנוסח הקדיש שם מ"ב כפול ב"פ. והוא סוד הוי"ה פשוט, ומילוי, ומילוי המילוי כנז'. והוא כך - כי מן יתגדל עד משיחיה, הם י"ד תיבות, לפי שדי ברא ב' תיבות נפרדים, ולא תיבה א' דברא, כי הוא טעות. וזהו נוסחו - יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא די ברא כרעותיה וימליך מלכותיה ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה, הרי י"ד תיבות. וי"ד אחרים מבחינת אותיות, נרמז במלת די ברא, מלת די, הוא י"ד, ועוד יש כ"ח תיבות, מן אמן יהא וכו' עד דאמירן בעלמא. וכ"ח אחר דאותיות, שיש מן יש"ר וכו', הרי הם מ"ב אותיות ומ"ב תיבות. וצריך לחלק כל חלוקה בפ"ע, ר"ל, כמו שמ"ב של הוי"ה, היא נחלקת לג' חלוקים, והוא, ד' אותיות הפשוט, וי' אותיות המילוי, וכ"ח אותיות מילוי המילוי, כן נחלקים בקדיש. כי תחלה יש ד' תיבות, והם יתגדל ויתקדש שמיה רבא, ומפסיקין אז ואומרים אמן. וחוזרים לומר י' אותיות המילוי, והם י' תיבות, שיש מן בעלמא עד משיחיה, ועונין אז אמן אחר בנתיים, וכן ראוי לנהוג. וחוזרים לומר כ"ח תיבות מן איש"ר עד בעלמא, ועונין אז אמן אחר, כנודע:

ונבאר עתה ענין ב' מ"ב. כי נת"ל ענינם, שהם להעלות העולמות, ונבאר ענין הכנעת החיצונים איך נרמז בקדיש, ואח"כ נחזור לבאר ב' כוונות ביחד. כונה א', בענין הגדלת המוחין, ועי"ז נכנעו הקליפות ויעלו העולמות. אמנם הכנעת החיצונים תחלה, נרמז בד' תיבות יתגדל ויתקדש שמיה רבא. והענין הוא, כי הנה הקליפה הם י"א בחי', כנז' אצלינו בענין י"א סמני הקטורת. אמנם ענינם בקיצור נבאר גם בכאן, והוא, כי הנה ד' אותיות הוי"ה, הם מורים על חיבור או"א וזו"ן, והנה בזמן הגלות אין השם שלם, ואינו נקרא רק בחצי השם העליון, בסוד כי יד על כס יה:

וסוד הענין הוא, כי הנה נודע שכל הקליפות נעשו מברורי ז' המלכים שמתו, והם בחי' זו"ן, אבל באו"א לא יש מיתת המלכים. והנה זו"ן הם ב' אותיות וה של השם, כנודע. שהם גי' י"א, כנגד הקליפה. והנה מאלו ב' אותיות אחרונים שהם ו"ה, נמשך ההארה אל הקליפה, והם יונקים משם, כיון ששרשם הוא שם, וזה הטעם שאין אחיזה אל הקליפה מאמא ולמעלה, שהם ב' אותיות י"ה, רק בב' אותיות ו"ה שהם זו"ן בלבד. וזהו הטעם שאין הכסא שלם ואין השם שלם, לפי שחציו הראשון שהם ב' אותיות י"ה, שהם או"א, אין לקליפה אחיזה בהם, כי אין שרשם שם, לכן ב' אותיות אלו נשארות למעלה. אבל בב' אותיות אחרונות שהם ו"ה, יש להם אחיזה ושורש בהם, ונמשך להם מהם אותו הרוחנית וחיות שלהם, שהם י"א סמני הקטורת בין הקליפות:

והנה כוונתינו ע"י הקדיש הזה, לסלק אותם י"א סמני הקטורת מן הקליפה, ע"י שאנו מעלים ב' אותיות ו"ה למעלה שהם זו"ן, עד ב' אותיות י"ה ראשונות שהם או"א, ויתחברו כל הד' יחד, אז יהיה השם שלם, ואז אותן י"א סמני הקטורת, יתחברו עם ב' אותיות ראשונות שהם י"ה, הנז', ואז הקליפות מתבטלין. וזהו ענין, יתגדל ויתקדש שמיה רבא, ר"ל שם י"ה רבא. פי', שם י"ה שהם ב' אותיות ראשונות של הוי"ה, שהם או"א, יהא שמיה רבא, שיעלו ב' אותיות אחרונות שהם ו"ה זו"ן, ויתחברו עם או"א שהם י"ה. ואז יהיה השם שלם וגדול, וגם יהיה קדוש, שעי"ז יתבטל הטומאה הנאחז בקודש. לכן תקנו י"א אותיות שיש בב' תיבות יתגדל ויתקדש, להורות על י"א סימני הקטורת שהם ב' אותיות ו"ה, שיעלו עם י"ה, ויהיה שם גדול וקדוש:

ונבאר עתה ענין הכנעת החיצונים, ב' הכוונות יחד, שהן הכנעת הקליפות, והעלאת העולמות, כי זה גורם לזה. והענין, כי הנה נודע, שכל אחיזת החיצונים הוא מבחי' המוחין שהם אלהי"ם, והנה הם ג':

ע"כ מצאתי במהדורא בתרא. וה' יאיר עינינו בתורתו אכי"ר:

פרק א

ענין הקדישים נחלק לכמה חלקים. כי כבר ביארתי לך, כי מן התחלת התפלה עד ב"ש, הוא עשיה. ומב"ש עד התחלת יוצר הוא יצירה, ומשם עד עמידה הוא בריאה, ותפלת י"ח הוא אצילות. ואח"כ הם יורדים מלמעלה למטה, כי אין כח בימות החול רק ליחדם לפי שעה, ואח"כ יחזרו למקומם. והנה מן אשרי עד תפלה לדוד הוא בריאה, ומשם עד אין קדוש הוא יצירה, ומשם עד סוף, הוא עשיה. ולכן בכל שינוי עולם אחד, אנו אומרים שם קדיש א':

ונתחיל תחלה מן הראשון, שהוא קודם הודו לה' וכו'. והנה כבר הקדמתי הקדמה בסוד מיעוט הירח, כי הכוונה הוא, כי הנה תחלה היתה המלכות עם הת"ת במקומה, בתר חדוי דמלכא, ושיעור קומתה מראשה עד רגלה, הם נה"י של הת"ת עד סופו. והנה כבר ביארנו איך מתאצל האור של ספירת האצילות בבי"ע, איך הוא אור המתפשט מן הספירה, ולא הם עצמן. אמנם מלכות עצמה שהיתה תחלה בנה"י בעת המיעוט, ירדה למטה בהיכל ק"ק של בריאה, ושם באותו היכל נחלקו בה כל החלקים שבה שהיתה שיעורה בנה"י שלו, הם עתה בהיכל זה ק"ק דבריאה, והיא אוחזת שם שיעור ההוא של ג"ר דבריאה, במקום נה"י הראשונות של הזכר (ט) ובזה נקיש אל השאר, כי המלכות דבריאה היא בהיכל ק"ק דיצירה, ומלכות דיצירה בהיכל ק"ק דעשיה:

הגהה (ט) מהרנ"ש. נלע"ד, בזה יובן מה שאמר, הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, שהנה"י של זכר הם זנב להם, והם בראש הבריאה הם ראש לשועלים. מוטב להיות זנב לאריות נה"י של זכר, להיות אורה רב, מלהיות ראש לשועלים שנתמעט אורה:

והנה מן תחלת התפלה עד הודו לה' קראו וכו', הוא ו' היכלות דעשיה, ומן הודו לה' עד ב"ש, הוא היכל ק"ק דעשיה שחזר ממש להיות יצירה, ע"י המלכות דיצירה אשר שם בהיכל ק"ק. וז"ס תוספות קדושת שבת ע"י קליפות נוגה, כי לפעמים היא קדושה ולפעמים היא טומאה. נמצא, כי ד"ע אבי"ע, יש ב' מציאות. א', הוא סוד ו' היכלות שיש בכל א' וא', כי הם נכללים למעלה זה בזה דרך כללות לבד. משא"כ בהיכל ק"ק שהוא נכלל למעלה, והוא חוזר ממש במציאות העולם של מעלה, ושמור כלל זה. ולכן תבין כי אנו אומרים מזמור הודו לה' קודם ב"ש, עם היות שכל המזמורים ביצירה. אך הטעם, כי היכל ק"ק דעשיה חוזר להיות יצירה ממש, ולכן אחר שכללנו כל הו' היכלות של העשיה זה בזה, עד מזמור הודו לה', אז אנו צריכין להעלותם בסוד עמוד א', כנזכר בהיכלות דפקודי, כי יש עמוד א' בין כל היכל והיכל, ובדרך זה העמוד עולה כ"א בחבירו ונכלל בו. וסוד עמוד זה, הוא סוד הקדיש שבאמצע כל עולם ועולם. (י):

הגהה (י) וצריך שתדע, מ"ש בסוד הקדיש עולה כל העשיה ביצירה, וכל היצירה בבריאה. וצ"ל, שאין עולים רק פנימיות העולמות לבדם, אך החיצוניות לא עלו, רק מה שהיו קודם הקדיש בלבד. וראיה שהיה העמוד שבין עולם לעולם כנקודה, ואיך כל העולם יעלה דרך אותו העמוד. אך יתורץ כנז', שאין עולים רק הנשמות דרך העמוד כנז' בזוהר ויחי ובפ' ויקהל:

והנה בזה הקדיש, אנו מעלים העשיה ביצירה, לכן יש בו כ"ח אותיות, שהם מן יש"ר עד עלמיא, וכ"ח תיבות מן איש"ר עד דאמירן בעלמא. וסוד הענין, כי ע"י כ"ח אותיות אנו מעלים הו' היכלות, כי לעולם סוד אותיות הם גבורה כנודע בשם ע"ב, כי מספרם של האותיות הם רי"ו כמנין גבורה, אך התיבות הם ע"ב כמנין חסד, ולכן ע"י כ"ח אותיות, אנו מעלים הו' היכלות. וע"י כ"ח התיבות אנו מעלים ק"ק דעשיה למעלה:

והענין, כי לעולם אין יכולת לשום עליה כ"א בשם מ"ב, והוא מעלה כל עליון שבעולם, כי הוא סליק ולא נחית כנז' בפ' תרומה, והנה סוד הכ"ח הוא מילוי שם מ"ב כנודע. כי שם הוי"ה דאלפי"ן, בפשוט ומילוי ומילוי המילוי, הוא מ"ב אותיות,ולהיות שלעולם אין עליה אלא בשם מ"ב, לכן צ"ל וישתבח ויתפאר כו', כי הנה ז' ווין מן וישתבח עד ויתהלל, לרמז על שם מ"ב, שהם שבעה פעמים ו'. וכן גם כן בכל תיבה מאלו, וישתבח כו', יש ו' אותיות, הרי נרמז שם מ"ב באותיות. לכן האומר ישתבח כו' ביודין, טעות הוא בידו, כי הוא בגי' שם ע"ב, ששה יו"דין וב' ווי"ן, גי' ע"ב. וטעות הוא, כי אין כח עליה

אלא בשם מ"ב, וגם כי כ"ח אותיות לעולם הוא שם מ"ב. והוא, כי אחר שהעלינו היכל ז' ע"י כ"ח תיבין, אז יש בו כח לחזור עצמו ליצירה, ואנו אומרים הודו לה' וכו' והבן:

אמנם כבר ידעת סדר ד' שמות - מילוי ההי"ן בעשיה, מילוי אלפי"ן ביצירה, מילוי ס"ג בבריאה, מילוי ע"ב באצילות. והנה בא' מאלו ג' שמות האחרונים, תוכל לעשות מהם עשרה אותיות מילוי, לכן יש בהם כ"ח אותיות מילוי המילוי, אך בשם הוי"ה דההי"ן אין במילוי רק ט' אותיות, ואין בו כ"ח אותיות במילוי המילוי, לכן אין בו עליה ע"י, לכן ע"י כ"ח אותיות אנו מעלים הו' היכלות עשיה אל היצירה, וזהו ע"י כ"ח מילוי אלפין שביצירה. ואח"כ ע"י כ"ח תיבין, אנו מעלים היכל ק"ק, שהוא חוזר להיות יצירה ממש, ע"י כ"ח מילוי ס"ג דבריאה. נמצא מקום הקדיש, הוא קודם הודו לה' קראו בשמו:

קדיש הב' הוא קודם יוצר אור, והוא דוגמת קדיש הא' דעשיה, ג"כ בב' מיני כ"ח אלו, א' לו' היכלות, וא' להיכל ק"ק. נמצא כ"ח אותיות ע"י שם ס"ג דבריאה, וכ"ח תיבין ע"י שם ע"ב דאצילות. ואחר שהעלינו היכל ק"ק, אנו חוזרים אותו ממש בבריאה, כי גם בו נכללות מלכות דבריאה כנ"ל. לכן אחר הקדיש אנו אומרים ברכו, הוא דוגמת הודו לה'. וכבר ידעת, כי כמו שהמזמור הוא ביצירה, לרמוז כי היכל העשיה זה נהפך ליצירה, כן כאן אנו אומרים ברכו שהוא בריאה, ששם הוא סוד ברוך בכל מיני ריבוין כנודע. לרמוז כי היכל ז' דיצירה נהפך ממש לבריאה עצמה:

והנה בהגיענו אל יחוד ק"ש, אז הענין, כי היכל האהבה הוא החיבוק, והיכל הרצון הוא הנישוק. וכבר ידעת, כי אין נישוק אלא דביקותא רוחא ברוחא, וא"א לעשות זה, עד ירידת ז"א דאצילות אל היכל הרצון, וגם הוא אינו יכול לירד, עד שיתוסף בו כח מן או"א מן רוחא דילהון. ולכן אנו מיחדים בשמע ישראל הז"א, ואנו מאירים בו סוד המוחין, וג"כ בנוקבא, ואז יורד הוא למטה. נמצא כי בעת יחוד, נעשו לו ולה מוחין, וז"ס טעם כי ק"ש הוא מדאורייתא, ותפלה מדרבנן. פי', כי כבר ביארנו לך, כי נה"י שלו הם מאירים במלכות, בסוד ד' מוחין, אך בסוד יחוד ק"ש יורדים לה סוד ד' מוחין שלמעלה ממש מאו"א. וז"ס תפלה דרבנן, כי רבנן הם נה"י, כי הם נקראים ת"ח מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי ה', שהם הנצחים, נמצא כי באותו רגע של יחוד ק"ש, הוא יותר הארה ממה שנעשה בתפלה, כי אח"כ אין זה האור ניכר, ונסתלק הוא אחר זמן ק"ש, ואנו מורידין כל ז"א ברמ"ח איברים, ברמ"ח תיבין דק"ש. ולכן הוא סוד פרשיות התורה, והוא תורה שבכתב ממש, ולכן בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק, כי אנו צריכין להוריד ז"א הזה, בהיכל הרצון:

א והנה כבר הודעתיך, כי בהיכל הרצון יש בתוכו ו' היכלות אחרים, והוא כולל שית אחרנין, אמנם שם יורדין ת"ת עם ו"ק, אך עדין אנו חסרים ד' היכלות עליונות, כי הלא ז"א הוא י"ס, ולכן אנו מורידין סוד היכל ק"ק שהוא סוד ד' היכלות, כמ"ש בע"ה. ושם נגנזים כחב"ד של ז"א, ולכן אנו אומרים ד"פ אמת קודם עזרת. ושם נגנזים תנה"י של הז"א בד' היכלות שבהיכל הרצון. ועוד יש ב' היכלות אחרים, ששם נגנזים חו"ג, אך אין אנו זוכרים אותם, כי עיקר כוונתינו להזכיר אלו הד' לבד, שהם מאירים בקומת המלכות כנודע. ואח"כ בעזרת אבותינו, שם סוד הורדת היכל ק"ק למטה בהיכל הרצון, והוא נקרא עזרת אבותינו. ושם אנו אומרים ד"פ אמת ג"כ, ושם נגנזים ג"כ ד"ר דז"א. והרי נכללים כל י"ס שלו בהיכל הרצון הכולל ו' היכלות שבו לבד התחתונים, וג"כ נכללו ד"ר שבהיכל ז':

הגהה (א) נלע"ד נתן - כי בלילה יורד יעקב בהיכל ק"ק דבריאה כנזכר בתפלת ערבית, ועתה יורד למטה בהיכל רצון בסוד וישק יעקב לרחל כנזכר שם בכוונת הד"פ אמת. וז"ל, כי אנו צריכין להוריד לה הארה מן המוחין עילאין דז"א דק"ש, כדי שתעשה פרצוף ותוכל לעלות אל האצילות, ולכן אנו מורידין אלו הד"פ אמת שהם המוחין כנ"ל. ומ"ש בזוהר דנחית ישראל לקבל בהיכל הרצון, אינו ישראל עצמו אלא הארה הנז', והוא יעקב, שהם אחוריים דאבא שנפלו עד מקום מלכות דאצילות, ע"כ הגה"ה:

והנה ענין ז' היכלות אלו, סודם הוא זה. דע, כי הנה כל עולם מד"ע אבי"ע, הוא סוד י' ויש בו י"ג. אמנם סוד הבריאה הוא י"ס, והם ו' דרגין דכרסייא, והם כנגד ו' היכלות מן היכל לבנת הספיר עד היכל הרצון, והד' רגלין דכרסייא הוא בהיכל ק"ק. ואלו הד' רגלין הם היכל ק"ק עצמו, והרי הם עשרה. והנה בזה תבין מ"ש בזוהר פ' בא כי שית דרגין וד' רגלין אית לכרסייא וכולהו איהו לכרסייא. ויש לדקדק, אם הרגלין והדרגין הם עשרה, אם כן מי הוא הכסא. אך סוד הענין הוא, כי אלו הז' היכלות הם ו' דרגין וד' רגלין, והם סוד הבריאה. אמנם סוד אותן הג' אורות שירדו מאמא עילאה, הוא מלכות דאצילות שמקננא בג"ר דבריאה. ואותן הג' אורות שהם נשמת הבריאה הם הנקראים כסא, ואלו הם נקראים ק"ק, שהם מתלבשים בהיכל זה הכולל ד' דרגין, ולכן נקרא היכל זה היכל ק"ק. הרי, כי י' הם מציאות הבריאה, וג' אורות שהם נשמה להם, והרי הם י"ג, והבן כל זה. ואמנם, היכל הזה הז' שהוא כולל ד"ר, הוא סוד כחב"ד של הבריאה. ובאלו הד' מתלבשים סוד הכסא שאמרנו, שהם סוד אמא עלאה מקננא בג"ס, והיא סוד אור הנאצל מן המלכות עליונה דאצילות. ולפי שהיא סוד ד', להיות סוד קומתה ד"ס תנה"י, לכן נתאצל מן שיעור קומתה אור א' וגם הוא בסוד ד', ונגנזים בד' היכלי הבריאה שבהיכל

ק"ק. ובזה תבין, כי כמו שמוחין דז"א הם תנה"י דאמא, וכן מוחין דמלכות הם תנה"י דז"א, וגם מוחין דבריאה הם תנה"י של המלכות. והבן איך בכל העולמות הם בסדר א', והבן זה מאוד:

ואמנם, אע"פ שהם ד' היכלות, עכ"ז אין נמנים אלא לג', לפי שהד' שהוא סוד הדעת, אינו לעולם במנין, לפי שהוא נעלם בין חו"ב. והנה כל מציאות הנז', אינו שנה"י עליונים הם עצמן מוחין למטה, רק מאירין שם. והרי, כי מתנה"י דז"א, נתהוו אור ד' מוחין דנוקבא דז"א העליונה, וכל מציאת י"ס שבה. ולפי שלעולם הוא שיעור קומתה בד"ס אלו, לכן גם ממנה נתהוו מתנה"י שלה, ד' אורות בהיכל ק"ק, והוא סוד הכסא נשמת הבריאה, ואותם הד' אורות שהם סוד תנה"י שלה, מאירים מהם ד' היכלות, הנכללים בהיכל ק"ק הנזכר. והם סוד מוחין של הבריאה. וו"ק דבריאה הם בו' היכלות תחתונים:

אמנם לבנת הספיר, אינו, רק יסוד המכריע וכלול מו"ה, וזהו לבנת הספיר, ולא כמו שחשבו רבים שהם יסוד ומלכות. אמנם המלכות של הבריאה הוא בהיכל ק"ק דיצירה, כי תמיד הוא זה הסדר, היינו, מלכות של זה, בכתר של זה, כי כל זה הוא מיעוט הירח, ורדתה למטה. אך יש הפרש א' והוא, כי כל כללות מלכות דאצילות בכל י"ס שבה, הם מתלבשות בכסא שהוא ראש הבריאה, באותם הד' אורות הנק' כסא. אך כל שאר העולמות, אין מתלבשת כל המלכות, רק חלק הי' שבה לבד, בהיכל הנז' של עולם שלמטה ממנו. לכן תמצא בין כל עולם ועולם אנו אומרים קדיש, משא"כ בין הבריאה לאצילות, כי שם כל כללות מלכות דאצילות הוא בראש הבריאה, ואין לך סמיכת גדול מזה, וא"צ להעלות הבריאה, כי הרי קשורה עם מלכות דאצילות לגמרי, וז"ס סמיכת גאולה לתפלה, שהוא בריאה במלכות:

ובזה תבין סוד שבעה ושבעה מוצקות, מוצקים לא כתיב, וז"ס הנזכר בזהר שביעאה בשביעאה ונא' שבעת הימים ושבעת ימים. והנה הענין כי אלו הי"ד הם נוקבין, כי הם ז' דמלכות דאצילות וז' דבריאה. והוא, כי הנה ד' היכלות הם בבריאה בהיכל הזז', וג' אורות הנק' כסא והם הנקראים ק"ק, הרי ז', וגם במלכות הם ז', כי היכל ק"ק כולל ד"ס וו' היכלות תחתונים, הרי הם י"ס דמלכות דאצילות נחלקים לז' היכלות, הרי ז' בז':

אמנם קדיש של אחר העמידה, כי תחלה העלינו כל העולמות למעלה, כדי שיוכללו כל העולמות באצילות, לעשות זיווג עליון, אמנם בעת הזיווג אין שום יחוד רק ת"ת ומל', אך כל העולמות כולם עושין בסוד כנפיים, בסוד אגן הסהר כנזכר בזהר. לכן אחר הזיווג, אנו צריכין לחזור ולהעלות העולמות, שיקבלו אותו השפע הנשפע בעת הזיווג, לכן אנו

אומרים פ"א קדיש, כדי לכלול בריאה באצילות עוד פעם לקבל שפע הזיווג, לכן כל מ"ב דקדיש זה, הוא ע"י מילוי דיודי"ן במ"ב אותיות. (ב):

הגהה (ב) נלע"ד נתן - הטעם הוא שאומרים עתה קדיש בין אצילות לבריאה אחר העמידה. כי באדני שפתי תפתח היו הי"ס דמלכות דאצילות נכלל בהיכל ק"ק דבריאה, ולכן הם מחוברים כנזכר ואצ"ל קדיש, אבל בשעת הזיווג נסתלק מהם המלכות ונזדווגו עם יעקב בסוד נ"א, ואז מתפרד החבילה, ואז צ"ל קדיש כדי להעלות בריאה במלכות עצמה, במקום שהיתה עומדת למעלה באצילות, ואז נשארים י"ע בסוף אצילות לבדם. אחר כך אנו אומרים קדיש ב' להעלות גם כן יצירה במקום שעומדת עתה בריאה, שעומדת במלכות דאצילות לפנים, כי מתחלה ע שנעשו בסוד אגן הסהר, אזי הם עומדים במקום שהיתה עומדת רחל מתחלה, כדי לכסות הזו"ן שלא יזונו ויסתכלו הקליפות שם מאחורים שלהם, ועתה עולים כל ב' י"ע בסוד פנים ליקח מהם שפע. ואח"כ קדיש ג' כדי להעלות העשיה ביצירה, שהוא בפנים דז"א, ששם עומדת מלכות כנ"ל, והרי עתה כולם בפנים דאצילות, ואח"כ בעלינו יורדים למטה כל עולם במקומו כנזכר לקמן, ע"כ מוהר"ן. אני ראיתי למורי זלה"ה, שהיה אומר קדיש בתרא בכל שנה ביום שמת בו אביו בכל ג' תפלות היום, והיה כנוסח הקדיש של בני ספרד, ולא כנוסח שכתב הרמב"ם ז"ל, אלא ע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה. וטוב הוא לומר ליתום כל השנה זה הקדיש גם בשבת וי"ט ור"ח, כי יש עליה אל הנשמה ההוא, כי אין הטעם לאמרו כדי להציל מגיהנם לבד, אלא גם בג"ע הוא מועיל להעלותו ממדרגה למדרגה, א"כ גם בשבת וי"ט ור"ח מועיל ג"כ. ע"כ הגה"ה:

אח"כ מקבלת הבריאה תוספות הקדושה ובא לציון, ואחר כך קדיש ב' לכלול היצירה עם הבריאה, ע"י ס"ג וע"ב. ואח"כ היצירה הוא תפלה לדוד, ואחר כך קדיש, להעלות העשיה ביצירה על ידי מ"ה וס"ג. ואח"כ העשיה פיטום הקטורת. הרי כי בזה נשלמה התפלה:

אך קדיש בתרא אינו מכלל אלו, כי כבר עלו כל העולמות. אמנם קדיש זה נקרא קדיש יתום, פירוש, כי סוד קדיש זה, הוא כדי להעלות כל הנפשות המתים, בסוד תחית המתים, ולכן אומרים אותו יתומים שמתו אביהם ואמם. והענין, כי יש בו שם מ"ב באופן אחר ונרמז בנט"י. ודע כי ע"י שם במוכסז הוא התחיה, בסוד אני אמית ואחיה, כי שם זה בגבורה, ובמה שהקב"ה ממית, בו בעצמו מחיה, לכן קודם אלו שם כוזו כי הוא מנין ט"ל, שיחיו בו המתים. אמנם דע, כי בשבת נמשכת כל היום תוספת שבת, אך בחול אין תוספת קדושה רק בעת התפלה לבד, לכן אין תוספת נשמה רק בשבת לבד. ועכ"ז, ליראי ה' ולחושבי שמו יש איזה קצת הארה בעת התפלה אפילו בחול, והבן זה. עוד יש חילוק, כי בשבת נעשה תוספות קדושה מעצמו, מכל מה שאנו עושין בחול ע"י תפלתינו. גם חילוק אחר, כי בשבת עולין כללות העולמות, משא"כ בחול רק מציאות הנשמות בלבד, שעולים עם השכינה בסוד מ"נ:

פרק ב

והנה דע, כי אנו צריכין להעלות כל העולמות. וכבר ידעת, כי כל העלאת הוא בשם מ"ב, ע"י ג' ידות שבשם, האוחזים בעולם ומעלים אותם, ולכן תיבת כל הקדיש הוא מ"ב תיבות, וכפי בחינת הקדיש כך כוונתו. כי בקדיש דהודו, יכוין בשם מ"ב, היוצא מהוי"ה דמ"ה, ע"ש. אמנם נמצא, כי שם מ"ב של כוונת הקדיש אינו שם מ"ב הנודע אצלינו, שהוא אנא בכח כו', רק שם מ"ב דהויות, כ"א כפי מקומו. כיצד - ד' אותיות הוי"ה בחינה א'. ואחר כך י' אותיות המילוי בחינה ב', ואחר כך כ"ח אותיות מלוי המילוי בחינה הג', הרי מ"ב בג' בחינות. לכן יתגדל ויתקדש שמיה רבא, ד' תיבות, נגד ד' אותיות הוי"ה פשוטה. ואחר כך יש י' תיבות מן בעלמא עד משיחיה. לכן צריך לחלק די ברא בב' תיבות, והם י' תיבות נגד י' אותיות המילוי, ואז צריכין לענות אמן פעם אחרת. ואח"כ, מן איש"ר עד דאמירן בעלמא, הם כ"ח תיבות נגד מילוי המילוי, ולכן אז עונין אמן פעם אחרת:

גם ראוי לכוין, כי הלא סוד הקדיש הוא סוד הכנעת הקליפות כנזכר בזהר תרומה. והנה ראוי שתדע, כי כל אחיזת החיצונים הוא בסוד מוחין דקטנות, שהיא סוד אלהים כמבואר אצלינו. והנה הם ג' מוחין בנה"י דבינה, וג' מוחין בנה"י דאבא, שהם ו' מוחין, ו' אלקים. והנה במוחין הללו מהם יונקים החיצונים, לכן ראוי לתקן מוחין אלו, להמשיך מוחין דגדלות, כדי שיסורו ויושבתו החיצונים. והנה אלו המוחין הם מלובשים בנה"י דאמא, והם סוד ג' אהי"ה, כי כל אהי"ה הוא באמא, כנודע. אמנם במוחין דגדלות, אז הם נה"י דאמא, בסוד ג' מילוי אהי"ה, דיודי"ן דאלפי"ן דההי"ן, שהם גי' תנ"ה, אמנם בקטנות לא יש רק ג' מילוים לבד שהם גי' שצ"ב. אמנם תחלה אנו מזכירין נה"י דאמא יותר חיצוניות, ואנו אומרים יתגדל שהם אותיות תגיד"ל, פי', כי תג"י, גי' שצ"ב עם אהי"ה כ"א, הרי תג"י. שצ"ב, הם נה"י דאימא דקטנות, שהם ג' מלוים דאהי"ה, הרי שצ"ב. וגם אנו לוקחים עמהם כללות אהי"ה עצמו, הרי תג"י, וז"ס במוחין דדוכרא דז"א: אמנם מוחין דנוקבא דקטנות הם בסוד אלהים, רק שהם לוקחים הארה מנה"י דאמא שבז"א, כי יוצאים הארת נה"י דאמא והארת מוחין שבתוכם ויוצאים אל הנוקבא, וא"כ הלבושים במוחין דנוקבא, אינם מילוי אהי"ה עצמו כמו בדוכרא, אמנם הוא בסוד חילוף אהי"ה שהוא שם בוכו כמבואר אצלינו בסוד העמידה בסוד מלך עוזר ומושיע ומגן, ושם זה גי' ד"ל, כי לסוד זה נקראת המלכות דלה ועניה, כי אינה לוקחת רק מן החילוף לבד. וז"ס יתגדל - תג"י ד"ל, תג"י לדוכרא, וד"ל לנוקבא, ולפי שאנו רומזים ד"ל לנוקבא, שהוא חילוף אהי"ה כנזכר, א"כ בהכרח, שבדוכרא יהיה שם אהי"ה ממש. והוא סוד

מה שביארנו בסוד תג"י, שהם ג' מילוים, העולים שצ"ב ואהי"ה עצמו פשוט. וממנו יכוין ביתגדל, כי מוחין אלו דנוקבא ודדוכרא דקטנות, יגדלו ויהיה להם מוחין דגדלות. וגם שהמוחין דקטנות עצמם יגדל, וזהו יתגדל, כמ"ש במלת יש"ר:

ואח"כ אנו רומזים נה"י מוחין דאבא באמרנו ויתקדש. והענין הוא כמבואר אצלינו, כי כל קדש הוא בחכמה כנזכר בזהר. והענין, כי כל קדש הוא במוחין, ולכן אין להקשות אם נרמז מלת קדש בז"א, או במלכות, אע"פ שכל קודש הוא בחכמה, הוא בסוד המוחין. ואמנם, הבינה היא עלמא אריכא כנזכר בזהר, ועליה אנו אומרים יתגדל כנז'. ונגד אבא, אנו אומרים יתקדש. אמנם, נה"י דאבא מכוסים בנה"י דאמא, ואינו נגלה מהם רק יסוד אבא לבד המגולה, כי יסוד אמא קצר, ודאבא אריך. לכן, אין אנו מזכירין עתה אלא יסוד אבא לבדו המגולה, כי במכוסה אין שם אחיזה. אמנם היסוד, הוא שם סוד שד"י, במילואו גימטריא ת"ק. וזהו יתקדש - אותיות שדי ות"ק. כי מילוי שד"י גימטריא ת"ק. הרי, כי יתקדש הוא שד"י במלואו, והוא יסוד אבא:

ואח"כ שמיה רבא כו', כי הלא נתבאר אצלינו, כי המוחין דאלהים, לפעמים הם שהקליפות אוחזין בו, והוא נקרא אלם. פי' כי סוד ב' אותיות י"ה מאלהים, הם מתכסים ונעלמים, ונשארין אלם מאלהים. וז"ס נאלמתי דומי"ה. כי כאשר הוא דום י"ה, פי' שאותיות י"ה דאלהים הם דומים, ואינם מתגלים בשביל החיצונים, ואז נאלמתי, ונשאר מאלהים אלם. ובפרט עתה בגלות שבו נאמר נאלמתי דומיה, וחזר הז"א לקטנותו, ולכן אנו אומרים שיגדלו המוחין דקטנות אלו דאלהים, ויתקדשו, כי כל קדש הוא במוחין. (א):

הגהה (א) נלע"ד נתן - ז"ס, או מי ישום אלם. כי י"ה במילוי יוד ה"י ה"א ה"ה, גימטריא מ"י ע"ה. ומאחר שאין הפרש באותו יו"ד, לכן אנו מונין רק יוד אחת. והכוונה, כי מ"י גימטריא י"ה, גורם שז"א יעשה אלם, וכשתחבר י"ה פעם אחרת, אז נאמר מי שם פה לאדם, ע"ה גימטריא אלהים. ויש ציור א', כי אות יו"ד יש בו ג' תגין, וכל תג אות י', הרי ד' יודין. כנז' ביחוד של שדי, וגם אות ה' בציור ד"ו, ג"כ עשר, הרי כי שם י"ה גימטריא מ"י, ע"כ הג"ה:

והענין, כי עיקר המוח ושרשיו הוא שם י"ה מאלהים, שהם סוד חו"ב, שהם י"ה דאלהים, וכשיוסרו שרשי המוחין, נשאר אלם. וכאשר יבאו שרשי המוחין שהם י"ה דאלהים אזי יתקדשו. פי', יומשכו המוחין, ושרשם מתגדל, וז"ס יתגדל ויתקדש. ולפי שהם ב' מיני הגדלות בענין זה, כמ"ש בע"ה, לכן ביאר, שגדלות וקדושה ממטה למעלה. פי', הגדלה ראשונה הוא, כי עד עתה היו המוחין סוד אלם, ואח"כ יגדלו ונעשו אלהים דהיינו פשוט. ואח"כ צריך הגדלה ב', והוא למלאות אלהים במילואן הנודעים, במילוי יודין בחכמה,

בההי"ן בבינה, דאלפין במוח הדעת. אמנם צריך תחלה ממטה למעלה, והוא שמן אלם נעשה אלהים. נמצא שהם עד עתה שם בן ג' אותיות, ועתה נגדלו בו ב' אותיות אחרות י"ה, ונעשה גדול. וזה שמיה רבא, פי' יתגדל שמו של הז"א בסוד המוחין של ז"א, ויעשה רבא פי' גדול, שמאלם נעשה אלהים. והנה זה עצמו פי' שמיה, שם י"ה, כי שם י"ה שבתוך אלהים, יגדל ויראה פעולתו ושרשו, וזהו שמיה רבא שם י"ה. הרי רמזנו לבושין דנה"י דאו"א:

ואמנם המוחין דאלהים עצמם נרמז בר"ת וס"ת, הא כיצד - "יתגד"ל "ויתקד"ש, "שמי"ה "רב"א, ר"ת יושר. והוא סוד ידין לאמים במישרים כנזכר בזהר, שהגבורה נקראת מישרים, ובזהר שיר השירים על פסוק מישרים אהבוך, ביארנו, שהם אותיות מנצפ"ך, וכבר הודעתיך שמנצפ"ך הם ה' גבורות. והנה המוחין דאלהים אלו, הם כולם דינים כמו שהודעתיך, ונקרא יושר. גם הענין, כי הלא הם ו' מוחין, ג' מאבא וג' מאמא, ו' אלהים. והנה ו"פ אלהים גי' יושר:

אמנם כבר ביארנו, כי בהכרח כשבאין המוחין דגדלות ומסתלקין אח"כ מהם, אינם מסתלקין לגמרי, כי לעולם נשאר רשימו דלהון תמן, והוא הממתיק את אלהים. אמנם בהיותו סוד אלם, אין הרשימו דגדלות ניכר, אך בהתגדלותו שנעשה אלהים, אז ניכר רשימו דגדלות. והנה המוחין דגדלות הם הויות, וא"כ הרשימו דגדלות הוא שם הוי"ה. והנה הוי"ה אלהים הוא סוד מעבר יב"ק, והנה ג' מוחין דאמא דקטנות, הם ג' אלהים עם ג' הויו"ת דאמא. נמצא, ג"פ הויה אלהים גי' של"ו. והוא ס"ת יתגד"ל ויתקד"ש שמי"ה רב"ה, גי' של"ו. והם ג' מוחין דאמא, הממותקין עתה ע"י אותו הרשימו דהוי"ה כנז'. אמנם, אחר שמוחין דאבא מכוסין באמא, מספיק ברמזנו ג' דאמא, שהוא סוד של"ו. ובפרט שכבר נרמזו המוחין דאבא בר"ת יתגדל ויתקדש ש"ר, שהוא ר"ת יושר כו', וא"צ להזכירו בס"ת:

פרק ג

ועתה נבאר הגדלה ב', והוא סוד איש"ר כו'. והענין הוא, כי סוד אמן גימטריא צ"א, והוא סוד ג' מלואי י"ה דשם אלהים דיודין דאלפי"ן דההי"ן, הרי הם גימטריא אמן:

אמנם, לפי ששאר האותיות המילוי של שם אלהים שהם אל"ם, שלשתן שוים, ואין ההפרש רק בב' אותיות י"ה, לכן אין אנו רומזין, רק מילוי ב' אותיות י"ה לבד כפי הפרשן, ואנו אומרים שיתמלאו עתה ג' מוחין דאלהים דאמא:

וכבר ביארנו, דממילא אתו ג' דאבא ג"כ, וא"צ להזכירם, כי כוונתינו בג' דאמא מספיק, כי מלובשים באמא. גם כוונתינו פעם ב' באמן הה', שהוא בעלמא ואמרו אמן, כנז'

למטה בעז"ה, והם בג' מוחין דאבא. והנה זהו סוד אמן, ועי"כ יהא שמיה רבא, ויתגדל הגדלה שניה זולת הראשונה, ואז יתמתקו יותר. והנה זה עצמו פירוש יהא שמיה, שהוא סוד ההפרש ג' י"ה, שם י' בחכמה, ה' בבינה, א' בדעת, וזהו יהא כסדרן. וביאר היכן הוא סוד יהא הנזכר, אמר שהוא בשמיה רבא. פי' בשם י"ה הנז', כי ג' שמות י"ה יתמלאו בג' מלואים כסדרן, ואז נעשה שמיה רבא, וגדל באופן אחר יותר מעולה:

גם ראוי לכוין כי עי"ז יהא שמיה רבא, פי' כי רבא הוא באר, וז"ס הוי"ה אדנ"י הוי"ה אלהים, גי' באר. כי ע"י מילויים אלו מן בור, נעשה באר. והנה סוד באר הזה, כי הלא המוחין מלובשין בנה"י דאמא שהוא סוד אהי"ה, כנודע. וכאשר יורדין המוחין לנוקבא הנקראת אדנ"י, יתחבר אהי"ה באדנ"י, ונעשה אלהי"ם, והז"א הוא סוד הוי"ה, הרי איך ע"י אהי"ה ואדנ"י, נעשה הוי"ה אלהי"ם הוי"ה אדנ"י:

ובעלמי עלמיא, תכוון, כי הלא נודע כי תחלה הוא מוחין דאלהי"ם דקטנות דעיבור, ואח"כ אלהים דיניקה, ואח"כ מוחין דגדלות עיקרן. והוא סוד לעלם - עיבור, לעלמי - יניקה, עלמיא - גדלות, ועתה נגדלו המוחין לגמרי. (ב) תחלה מציאות פרטי קטנות דעיבור מתחלת הקדיש עד לעלם. ואח"כ ביניקה בלעלמי. ואח"כ דגדלות בעלמיא, כנזכר. אמנם, עיקר הם מוחין דגדלות, ולכן צריך לכלול כל הז' תיבות מן יהא עד עלמיא בסוד הגדלות. כיצד, כי הלא הם ד' מוחין חו"ב חו"ג, ובהכנסם בנה"י דאמא הרי הם ג' מוחין כנודע, הרי ז'. גם אם נמנה ד' מוחין עם נה"י דאמא עצמן, הרי ז', ואלו הם סוד ז' תיבות אלו. אמנם כבר הודעתיך לעיל, כי הכל הוא כפי מציאות הקדיש, כי בקדיש דהודו תכוין לשם מ"ה דאלפין וס"ג, ובקדיש דיוצר למ"ב דס"ג וע"ב, וכיוצא בזה. והנה שם ביארנו כי לכך יש ב' מיני מ"ב בקדיש וב' כ"ח, א' דמ"ה וא' דס"ג. כיצד, ז' ווין מן וישתבח עד ויתהלל, הם גימטריא מ"ב, הרי מ"ב בסדר האותיות והוא סוד מ"ב התחתון שהוא דמ"ה. ואח"כ התיבות עצמן מן וישתבח עד ויתהלל הם ז' תיבות, כל תיבה בת ו' אותיות, הרי מ"ב ב' דתיבין. ולכן האחרון יותר גדול מן הראשון, והוא מ"ב דס"ג, כנזכר בסוד קדיש דהודו, כן עד"ז בשאר הקדישים. אמנם יש ג"כ כ"ח דאתוון וכ"ח דתיבין, ודתיבין הם יותר מעולים, הרי מ"ב וכ"ח דתיבין, ומ"ב וכ"ח דאתוון, אמנם כבר ביארנו שהם ממ"ה וס"ג:

הגהה (ב) נלע"ד נתן - שע"י הקדיש נכנסין המוחין בז"א לפי שעה, וז"ס שארז"ל, שאמר אליהו ז"ל לר' יוסי, ולא עוד, אלא כ"ז שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ואומרים איש"ר, הקב"ה מנענע בראשו ואומר, אשרי המלך כו'. כוונת נענוע הראש, ע"י שגורמין שנכנסין המוחין דגדלות בז"א בכוונת הקדיש, ולכן בזמן שבה"מ קיים היה ז"א עם המוחין תמיד בשלימות ולכן זה הקילוס של לעלם

ולעלמי עלמיא היה טוב כשהיה בביתו בזמן בה"מ קיים. אבל בשעת הגלות אין שוהים המוחין אלו אלא בשעת עניית איש"ר בלבד שהוא זמן נענוע הראש של הקב"ה בלבד, ולכן א"ל מה לו לאב שהגלה כו'. ואין להם כח שיגרמו להשהות המוחין אלא לפי שעה, כי ע"י הכובד הגלות מסתלקין פעם אחרת ואוי לבנים לעשות זיווג אלא מעצמו נעשה הזיווג תמיד כנודע, ועתה צריך להטריח בכמה תפלות ויחודים וכוונות ותורה ומצות, ואולי שהיו יכולים לעשות הזיווג בשעת תפלה לבד, לכן גם מזונתינו שהוא השפע היורד מלמעלה הוא בטורח גדול ואין להם במה שיתפרנסו א"ע. ע"כ הגה"ה:

ואמנם, עם זה הדרך שביארנו בכאן שהם המוחין דגדלות, נבאר ג"כ עתה ב' מ"ב וב' כ"ח אלו, ע"ד הראשון, ששניהם אמיתיים, וב' הכוונות צריך לכוין ביחד. והענין, כי יש מוחין דגדלות דאו"א, ואמנם מ"ב וכ"ח הראשון שהוא דאתוון, הם מוחין דאמא, שהם הראשונים היותר מגולה ומוקדמים, לכן כבר נתבאר כוונתם באמן יהא שמיה רבא מברך. אמנם מוחין דאבא הם בסוד כ"ח האחרון, שהוא עד אמן האחרון, ולכן אנו רומזים בהם לעילא מן כל ברכתא וכו', כי אבא הוא לעילא מן בינה. והנה אנו חוזרין לומר בסוף כ"ח ומ"ב הב' הזה, שהוא עד בעלמא, ואז אומרים אנו פעם אחרת אמן. ולכן צריך לכוין בסוד מוחין דאבא, ג"כ על דרך איש"ר וכו', והוא לכוין ג' י"ה שיש בג' אלהים דג' מוחין דאבא, שיתמלאו בג' מילואים יודין ההין אלפין, שהם גי' אמן כנ"ל:

אמנם יש קדישים שנמשך אחר זה, ואומרים יהא שלמא רבא מן שמיא, ובו צריך לכוין במלת יהא, לג' מילואין שסימנם יה"א, לכן תכוין יהא שלמא רבא ע"ד יהא שמיה רבא, רק כי שלמא, הוא יסוד של אבא המגולה לבדו, ונקרא שלום. ובשאר קדישים, לא קבלתי עדיין למה לא נזכר בו ענין יהא שלמא רבא, ע"ד שרמזנוהו בקדיש זה כנ"ל. אמנם, שאר אמן שיש בקדישים, אין בהם כוונה זו, אלא בשני אמן אלו לבד, שהם אמן יהא שמיה וכו', ובדאמירן בעלמא ואמרו אמן. אמנם בשאר האמנים יש בהם כוונה אחרת, וביארנוהו בסדר כל האמנים והברכות, שיש חילוק בין ברכות התפלה והמצות, ובין ברכת הנהנין:

אמנם, בקדיש שיש בין השכיבנו לתפלת י"ח בלילה בערבית, משא"כ ביום בבקר, כבר ביארנו הטעם למה. ולכן מטעם ההוא עצמו, צריך לומר קדיש בערבית, לפי שכבר בארנו, כי בערבית אין הבריאה עולה, אך האצילות יורד למטה בהיכל ק"ק דבריאה, ולכן צ"ל קדיש קודם העמידה, כדי להוריד האצילות. אמנם במנחה, ג"כ אנו אומרים קדיש קודם עמידה. והטעם, לפי שלא זכרנו ענין הבריאה כלל, לפי שאין חיוב במנחה רק העמידה לבד, ונתבאר הטעם שאין בנו כח להעלות הבריאה בעת הדין, ומכ"ש יצירה ועשיה:

אמנם, הקדישים שיש קודם עמידה ואחר העמידה, הם כולם משם ע"ב, כמבואר אצלינו. אמנם, צריך שיהיו בהם ג"כ ב' מ"ב וב' כ"ח, לכן צריך שתדע, כי הלא אנחנו מכנים ע"ב לאצילות, וס"ג לבריאה, ומ"ה ליצירה, וב"ן לעשיה. אמנם, כל האצילות כלולות בשם ע"ב, ולכן ראוי שתכוין, מ"ב הא' משם ע"ב דיודי"ן דנוקבא דאצילות. ואח"כ מ"ב הב' מע"ב דדכורא דאצילות ז"א:

אמנם, ע"ד מציאת הקדישים של שחרית, כן הוא במנחה ובערבית ובשאר היום, כי קדיש שקודם עמידה דמנחה, כוונתו לשם ע"ב כמו בשחרית, וכן שלאחר עמידה. ובערבית של קודם מעריב, הוא ס"ג וע"ב. וקודם העמידה ושלאחר עמידה, הוא ע"ב וע"ב. ושלאחר ערבית, הוא מ"ה וס"ג. ובשאר היום, כפי מה שתקרא כן תכוין, כי אם הוא קריאת מקרא, הוא בעשיה, (וצ"ע לעיל ואולי שצ"ל בהלכה) לכן הקדיש הוא מ"ה וס"ג. ואם משנה, הקדיש הוא ס"ג וע"ב. וכן בקבלה ג"כ, כי כל זה הוא ביצירה:

פרק ד

סוד הקדיש כבר ביארנו, כי יהא הם ג' מילואים של י"ה דשם אלהים. והנה מילוי אלף הוא סוד הדעת דקטנות, ודעת כולל חו"ג, ושניהם דעת א'. לכן גם באות א' יש בו ב' ציורים א' יו"י כנגד החסדים. וא' יו"ד כנגד הגבורות. וכבר ידעת שנתבאר אצלינו, כי יש בנוסח הקדיש ב"פ י"ד דאתוון ודתיבין, וב"פ כ"ח דאתוון ודתיבין, וכוונתינו למתק ג' אלהים דקטנות, שנשארים אלם בימי הגלות, ולמלא אותם בסוד יה, ויהיו אלהים שלמים. והנה שם י"ה זה שאנו ממשיכין עתה בכ"א מג' מוחין דקטנות, יש בו ג' מלואים והם - ה"י ה"ה ה"א. כי ההפרש הוא באות ה', כי הי' אין בה הפרש, רק מילוי א'. לכן אין ניכרים רק ג' מלואי ה"י. והנה ג' מלואים הם ו' אותיות, ואם תחזור למלאות אותם, יהיו י"ד אותיות כזה - הי יוד, הה הה, הא אלף, הרי י"ד אותיות. וי"ד הזה תכוין להמתיק בי"ד אותיות של ע"ב כזה - יהוה, יוד הי ויו הי. בי"ד אותיות הוי"ה אלו, תמתיק לי"ד מן אלהים דקטנות, והרי ב"פ י"ד, י"ד אותיות ותיבות בנוסח הקדיש. ואלו הם בשם של אבא, שהוא הוי"ה דיודי"ן:

עוד יש ב"פ כ"ח בקדיש, והם כ"ח אותיות מילוי המילוי, שם ע"ב הנזכר. תסיר מהם עשרה של מילוי הראשון שכבר נרמזו בי"ד הנז', נשארים י"ח, ותמתיק בהם לי"ח אותיות של אלהים פשוט ומלא כזה - אלהים, אלף למד הי יוד מם, הרי ח"י אותיות:

עוד יש ב"פ מ"ב בקדיש, והם להוריד כל המ"ב של הוי"ה הנזכר, שהוא י"ד וכ"ח, אל הי"ח של אלהים הנז' למתקו שיתרחבו, כי הוא מוחין דקטנות, וצריך להגדילו

ולהרחיבו, כדי שיסבול בתוכו הויות דמוחין דגדלות, ונעשין יב"ק כמבואר אצלינו. ועיין בביאורינו כי שם נתבאר היטב, ענין ב' מ"ב וב' כ"ח אלו, ע"ש:

גם תכוין כי יתגדל ויתקדש הם י"א אותיות, להעלות י"א סמני הקטורת אל הקדושה כמבואר במ"א. שמיה רבא - ז' אותיות, נגד ז' היכלות דקדושה. ובכח ד' וי' וכ"ח ומ"ב אותיות של הקדיש, וכן של תיבות אשר בו, שהם ד' וי' וכ"ח ומ"ב של מילוי הוי"ה כנ"ל, אנו מעלים ו"ה של שם הוי"ה, שהוא סוד זו"נ כנודע, ומהם נפלו י"א סמני הקטורת אל הקליפה כמנין ו"ה עצמן, ואנו מעלין אותם עם ב' אותיות ראשונות י"ה שהם באו"א, ונעשה מהם שם הוי"ה שלם וגדול. וזהו יתגדל ויתקדש שמיה רבא, כי עתה הוא שם י"ה, ועם זה יג"דל ויהיה רבא שם הוי"ה שלם:

עוד יכווין כי יתגדל הם אותיות, תג"י ד"ל. ותגי הוא סוד התגין, שהם בכתר של הבינה, אשר שם הוא שם ד"ל. פי', כי בוכ"ו הוא חלוף אהי"ה שבבינה, והוא מנין ד"ל, וזהו יתגדל. ויתקדש - הם אותיות ת"ק שדי, כי שדי במלואו, הוא בגי' יתקדש, וגם כי שדי עצמו הוא באותיות יתקדש, ושאר האותיות יתקדש הוא ת"ק, והוא מילוי של שדי העולה ת"ק, הרי נרמז בו שם שדי עצמו, באותיות ובמספרם ג"כ:

עוד דע, כי התרגום הוא אחוריים, לכן הוא מכניע הקליפות, כשאומרים קדיש בלשון תרגום:

יתגדל ויתקדש - הם י"א אותיות נגד הקליפה י"א יריעות וי"א סמים. כי הקדושה הם עשר ולא י"א, כמבואר בס"י, כי החיות שבהם נכלל עמהם. אך בקליפה אין נכלל עמהם החיות, לכן הם י"א, כי המוסיף גורע, כנזכר בזוהר תרומה. משא"כ בקדושה, כי א"ס מתפשט בכולם בתוכם ממש, והם עשר לבד. וז"ש בס"י עשר ולא י"א, והבן זה. ולכן אנו אומרים יתגדל ויתקדש, י"א אותיות, כי החיות שבתוך הקליפה מסתלק מתוכם, ויעלה למעלה תוך הקדושה. וזהו ג"כ ויתקדש, שיכנס בקדושה. וע"י הסתלקות החיות, יכנעו הקליפות וימותו:

שמיה רבא - ז' אותיות, כנגד ז' היכלות דקדושה. וז"ס י"ב בקר והים עומד עליהם, והם סוד ז' היכלות. כי ו' היכלות התחתונים, הם ממטה למעלה, הוד נצח וכו'. והיכל ק"ק, כולל חב"ד. נמצא, כי היכל ק"ק, הוא סוד הים העומד על י"ב בקר, שהם ו' היכלות התחתונים. ועוד ו' היכלות נכלל בהיכל רצון, כי סוד ת"ת נקרא ו', ויש בו כללות כל הו', הרי הם י"ב היכלות, שהם י"ב בקר, והים עליהם, הוא היכל ק"ק:

תשלום סוד הקדיש: כבר נתבאר לעיל, איך נתמתקו מוחין אלהים דקטנות ע"י הויות דמוחין דגדלות. אך כל הקדישים אינן שווין, כי אם היא בסוד עשיה, הם אלהים והוי"ה

דעשיה כנזכר באורך. אמנם צריך לכוין, כי הלא מצינו בנוסח הקדיש ב' פעמים י"ד וב"פ כ"ח. והענין, כי מן יתגדל עד משיחא הם י"ד תיבין, כי מלת די ברא הם ב' תיבין. גם מלת ד"י ברא בו נרמזו י"ד אחרת, הרי הם ב' ידות, א' מתיבות וא' מאותיות. לכן תכוין כסדר הב' הויות שאתה מכוין בכל קדיש כמבואר. ונמשיל לך משל, אם הוא קדיש של קודם הודו, אז הוא ב' הויות דמ"ה ודס"ג. לכן תכוין בי"ד ראשונה של אותיות, שהוא ד"י, בסוד הי"ד של הוי"ה דמ"ה, שהוא, יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כנודע. ותכוין, להמתיק בו סוד אלהים דקטנות דאמא, כי כל כללות המוחין דקטנות שמצד אמא, כללותן הוא שם אלהים, כי גם המוחין דגדלות הם ד' מוחין, וכולם אנו מכוונין אותן לשם הוי"ה, ולכן תמתיק בשם מ"ה, שהם כללות מוחין דגדלות. ובי"ד אותיות שבו, תמתיק לשם אלקים דקטנות דאמא, שהוא י"ג אותיות דמילוי כנודע, ועם הכולל הוא י"ד. ובי"ד הב' של התיבות, תכוין לי"ד של ס"ג, להמתיק בו אלהים דקטנות מצד אבא, כמבואר אצלינו, שסוד אותיות מבינה, ותיבות מחכמה. האמנם צריך לעורר תחלה את ד' אותיות של הויה, שהם ד' תיבות - יתגדל ויתקדש שמיה רבא. ואח"כ, צריך לעורר יוד אותיות מילוי דהויה, שהם יוד תיבין שיש מן בעלמא עד משיחיה. ואח"כ, צריך לעורר את הי"ד, זולת החלוקה הנ"ל, כי כן המ"ב והכ"ח של אחר כך, הם זולת הנ"ל:

ונלע"ד שזהו הטעם של האשכנזים, שבנוסח שלהם, יש י"ד תיבות, מן בעלמא די ברא כרעותיה וימליך מלכותיה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, הם י"ד תיבין. אך אני לא קבלתי, רק כפי נוסח הספרדים:

ונחזור לענין, כי גם יש ב"פ כ"ח כנודע, והנה הכ"ח של ס"ג, תכוין להמתיק אלהים דקטנות דאבא, ובכ"ח של מ"ה, תמתיק אלהים דאמא. וכן יש ב' מ"ב, במ"ב של מ"ה תמתיק לדאמא. ובמ"ב של ס"ג תמתיק לדאבא. אך אופן המיתוק קבלתי ממהר"ם שקיבל ממורי זלה"ה, ואומר, שלא היה זוכר אותו היטב, אך מה שזכרנו בכללות, הוא לכוין להמתיק הי"ח של אלהים, שהוא ה' אותיות הפשוט, וי"ג אותיות המילוי, הם ח"י אותיות, להמתיקם בכ"ח דהויות, ואע"פ שהוא עודף יוד מן הכ"ח עד י"ח, עכ"ז כבר היו צריכין אל חשבון אחר, ואיני זוכר מה הוא. גם במ"ב דהויות, היה ממתיק המ"ב של אלהים, ואיני זוכר גם זה היטב:

אמנם נלע"ד בזה, כי דבריו הוא זה, כי אלהים אחוריים שלו במילואו, הם מ"א אותיות, ועם כולל הם מ"ב. הרי מ"ב דהויה, נגד מ"ב דאלהים. כיצד - אלף, אלף למד, אלף למד הא, אלף למד הא יוד, אלף למד הא יוד מם, הרי מ"ב דאלהים, וזהו טענה נכונה, אם לא מה ששכח בענין הכ"ח עם י"ח העודפים עשרה. (א) לכן נלע"ד באופן אחר, ויתיישבו

כל דבריו היטב, כי הוא דוחק להכניס בכאן סוד אחוריים של אלהים. והענין, כי הנה תקח י"ח מן הכ"ח דהויה, ותמתיק בו הי"ח דאלהים, ויהיה יוד עודף דהויה, ותצרפם עם המ"ב דהויה, ויהיה ב"ן. ואז תמתיק בהם הב"ן של אלהים, שהוא פשוט, ומילוי, ומילוי דמילוי, דוגמת המ"ב של הויה, ובזה הכל מיושב היטיב. (ב) כי תחלה אתה ממתיק פשוט דאלהים, ה' אותיות בד' תיבות של יתגדל ויתקדש שמיה רבא. אח"כ מילוי י"ג אותיות ביו"ד תיבות, מן בעלמא עד משיחיה. אח"כ תצרף פשוטו ומילוי ומילוי דמילוי במ"ב דהויה, עם יוד העודפים מן הכ"ח. וזה נלע"ד אמיתות הענין בלי ספק:

א **צמח** - ונלע"ד, כי סדר הכ"ח ומ"ב הנז' הוא כך, כי הנה באלהים פשוט, יש ה' אותיות, ומילוי י"ג, הרי י"ח. תשים אלו הי"ח תחת י"ח אותיות מכ"ח של הקדיש, וחסרים יוד אותיות להשלים הכ"ח, לכן תעשה זה, כי הנה בפשוט ומילוי ומלוי דמלוי דאלהים, יש ב"ן אותיות, קח מהם י' להשלים הכ"ח, ונשארו מ"ב, ותשים אותן תחת המ"ב האותיות. וכן תעשה כסדר זה, בסדר כ"ח ומ"ב דתיבין, ע"כ הגה"ה:

ב **צמח** - נסתפקתי אני, איך אומר שיומתקו ה' אותיות אלהים בד' אותיות של הוי"ה. והשיב לי מהרח"ו ז"ל בחלום, שצריך לכוין בה' אחרונה של הוי"ה, ב' אותיות י"ם אחרונים של אלהים, שי"ם הוא בחינת ה' אחרונה:

(ס"א מצאתי וז"ל - בכל קדיש יש ב' פעמים י"ד, א' דאותיות רמוז ד"י בר"א. וא' בתיבין מן יתגדל עד משיחיה. בי"ד אותיות ראשונות ממתיק ה' אותיות דאלהים בד' אותיות ראשונות מהי"ד, ונשארת אות א' וימתיקנה וגם ימתיק י"ג ראשונים של מילוי אלהים, הרי י"ד בי"ד הנ"ל. ובחזירתו, צריך לכוין הד' ראשונים פעם ב'):

צריך לענות אמן בכל קדיש ד' אמנים, והם יתגדל ויתקדש שמיה רבא, אמן. ויקרב משיחיה, אמן. אמן יהא שמיה רבא. דאמירן בעלמא, ואמרו אמן. ואם העונה מסיים עד דאמירן בעלמא, קודם שאומר שמיה דקב"ה, צריך לענות כאן אמן ג"כ, והם ה' אמנים:

בענין הקימה בקדיש היה אומר מורי זלה"ה כפי מה שנראה מהירושלמי שצריך לקום בעניית איש"ר, טעות הוא כי הוא אינו מהירושלמי ממש, רק חכם א' עשאו הגה"ה, ואח"כ הדפיסוהו בתוך הירושלמי וטעות הוא. ומה שמורי זלה"ה היה נוהג הוא כך, כי בכל הקדישים שלאחר עמידה שחרית ומנחה וערבית היה נשאר מעומד, ובשל תתקבל ושל חזרת ס"ת להיכל, היה עונה מעומד ואח"כ היה יושב:

צמח - מכאן היה נראה כי הקדיש שאומרים אחר קבלת שבת שאז עומד, שצריך לענות אותו קדיש קודם שישב:

צמח - מכאן שאין לשנות בשבת הקדיש:

(צמח - ומפני שמ"ב דעשיה הוא תחתון שבכולן והוא תחת הווין כמ"ש בשאר קדישים, לכן ראיתי לסדר מ"ב זה שבכאן ג"כ תחת הווי"ן, כזה)

קדיש יתום. המ"ב אשר בזה הקדיש, הוא ע"ד מ"ב אשר בנ"י שהוא, יהו"ה אלהינו י"ה ו"ה, כוזו במוכס"ז כוז"ו, יהו"ה יוד ה"א וא"ו ה"א. והענין זה, כי הקדיש הזה הוא בעולם העשיה, ששם בחינת המיתה, כדי להעלות הנפש רוח נשמה בסוד תחיית המתים, וע"כ אומרים היתומים שמתו אביהם או אמם. בענין הקדיש שכתבו התיקונים שנהגו לומר, יגדל נא כח ה', לא רצה מורי זלה"ה לומר, ולא רצה לגלות הטעם. ונלע"ד חיים, שהוא ע"ד מה שכתבתי, בענין הקימה שנזכר בהירושלמי שאינו מן התיקונים:

שער הזמירות

פרק א

שער הו' שער הזמירות ויתחלק לו' פרקים:

הודו שאומרים קודם ב"ש:

כי כבר נת"ל כי על ידי קדיש ניתן רוח לג"ר דעשיה שעלו ביצירה. ועתה על ידי הודו שהוא מזמורים, וכל מזמור הוא ביצירה, לכן נעשו יצירה גמורה, ויש בהם א"פ נשמה מיצירה. אך לפי שאחר קדיש תעלה היצירה למעלה, כמבואר דג"ר דיצירה, חיצונית ופנימיות שלהם עולה במקום ג' האמצעים וכו', הרי חוזרים אז להיות עשיה כבראשונה, רק שהם במקום יצירה, אך אינם דבוקים ביצירה ממש כבראשונה, שהיו פנימית ג"ר דעשיה חיצונית לג"ר דיצירה, ואז ישארו בלי בחי' נשמה, כי יצירה מסתלק למעלה, לכן אומרים הודו קודם ב"ש, שהוא תיקון יצירה כי אז מסתלק בחי' זו:

הודו לה' קראו בשמו. הנה כל תיקון זה שמכאן ועד ב"ש, הכל הוא בכאן, באלו הג"ר של עשיה שעלו ביצירה. והנה מנהג אשכנז לאומרו אחר ב"ש. והטעם, לפי שכבר זה נקרא יצירה, לכן אומרים אותו בתוך תיקוני יצירה, שהוא מב"ש ואילך. אך הספרדים אומרים אותו קודם, לפי שהנה עתה עדיין כל זה הוא תיקון עשיה, כי עדיין היצירה עצמה אינה נתקנת, ומקבלת אור רק אחר ב"ש, לכן אומרים אותו בין יצירה לעשיה, שהוא אחר קדיש העשיה, וקודם ב"ש של יצירה. וכן הוא מנהג האר"י זלה"ה:

והנה כוונת הודו הוא, כי הנה תחלה ע"י מעשה טלית גדול וטלית קטן, אז תקנו את הקליפות של עולם היצירה, וסלקנו אותם. והנה מה שעשינו אז הוא, שלא יקבלו ויאחזו הקליפות דיצירה ביצירה, אך עתה שג"ר דעשיה הם הנעשין חיצונית אל ג"ת דיצירה, וכבר ידעת כי ודאי חיצונית היצירה גדול מפנימית העשיה, וא"כ עתה שחיצונית

היצירה מן העשיה הוא, אנו יראים שלא יחזרו הקליפות של ג"ת דיצירה להתאחז שם, ולכן אנו אומרים הודו לה' קראו בשמו וכו'. פי', אתם מלאכים קדושים וכתות הקדושים, קראו בשמו של הש"י, והודיעו עלילותיו בעמים שהם הקליפות, ועי"ז יפחדו הקליפות מהש"י, ולא יתאחזו שם בג"ת דיצירה. וכמעט כל המזמור הזה, וכל הסדר הזה עד ב"ש, כולו מדבר ע"ז, שיכירו העמים והגוים ואלהיהם, גדלותו ית', ולא יאחזו בג"ת דיצירה. אמנם התיקון תלוי, שלא יעלו הקליפות גם הם, ויכללו זו בזו למעלה כמו בקדושה, ואז יסתלקו הקליפות:

הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו:

הוד - זה הוד, והדר - זה נצח, עוז וחדוה - זה יסוד, שהוא חדוה ועוז דמטרוניתא. והכוונה, כי נה"י דיצירה אלו שהם עתה, היו תחלה ג"ר דעשייה, ולא ישלטו בהם הקליפות, אלא אדרבה, יהיה עוז והדר וחדוה. כי כל אלהי העמים אלילים - אלו הקליפות. וה' שמים עשה - פי', פנימית חב"ד דעשייה שעלו לחיצונית נה"י דיצירה ישארו שם, ולא יאחזו בהם הקליפות. ווהו, הוד והדר - נצח, עוז וחדוה - יסוד. "לשפוט "את "הארץ. ר"ת לאה. כי ממנה המשפט. וכן, וישב משה "לשפוט "את "העם. כי הוא ב"ד העליון שבבינה, והלל לה'. הלל - גי' אדנ"י, יחבר לה דכורא:

א אח"כ אנו אומרים אל נקמות ה' וכו'. והוא, כי הלא כוונתינו עתה ע"י תפילתינו להעלות העולמות, ולכוללן עד אצילות, וללקט כל ניצוצי הקדושות שנתפזרו בין הקליפות דעשיה ויצירה, למעלה לאצילות. וללקט הנשמות והניצוצות של המלכים שמתו, כנודע. ומהם נעשו מ"נ אל המלכות בנפילת אפיים, והם סוד הנשמות המתעברות אז ברחם הנוקבא, ע"י זיווג נפילת אפים. אמנם אותן שנפלו בעשיה, אינם דומים לאותן שנפלו ביצירה ובבריאה, שם בעשיה קליפות עצומות, ואין יכולת להוציאן משם אותן הניצוצין, אם לא ע"י עשרה הרוגי מלוכה, כמבואר אצלינו בפרשה פקודי על אינון רוחין וגופין דאינון י' הרוגי מלוכה. ושם פירשנו, כי הגופים שלהם נעשו מ"נ אל המלכות, והם המלקטים את נצוצי הנשמות שבעשיה, שבאופן אחר א"א ללקט כלל, משא"כ בשאר העולמות. ולכן הוצרכו בהכרח ליהרג אלו עשרה אבירי ישראל, כדי שיוכלו ללקט אלו הנצוצות שבעשיה, מן היום שנהרגו עד ביאת מלך המשיח ב"ב, כמבואר אצלינו שם. ועל זה אנו מכוונים באל נקמות אדנ"י, שינקום נקמת אותן עשרה הרוגי מלוכה, וע"י זכרינו אותם, הם מתגברים ומלקטין נשמות וניצוצין שבקליפות העשייה. ומכאן עד ה' מלך וכו', הכל מדבר מענין זה:

הגהה (א) מהודו עד אל נקמות, רצ"ה תיב"ן, גי' אלהים דההי"ן. והודו גי' אהי"ה, שנכלל עתה הכתר דעשיה הנקרא אהיה, במלכות דיצירה, לכן יש בו כ"א הויות. אל נקמות אדנ"י, ר"ת גי' ב"ן. אדנ"י אל נקמות, ר"ת ב"ן אחר, לזווג מ"ן דעשיה שיש בכאן, מ"ן ומ"ד, ויש קי"א תיבות והכולל - יב"ק, להתעוררות הזיווג. ויש י"א הויות עולין רפ"ו, סוד פ"ר דינין, הנרמזים במלך מלך ימלוך:

מהחברים - הנה ע"י הקדיש שקודם הודו, אז נה"י שבאצילות דעשיה, עולין עד מקום חג"ת, ומלכות עולה עד מקום יסוד, להיות אצלו. ולפי מה שנתעלו העולמות כן היא משתרבבת ומתחדשת למטה, שלא ישאר מקום פנוי. וכן חג"ת שבאצילות דעשיה עולין לחב"ד, וחב"ד לנה"י דיצירה, ונה"י לחג"ת. ולפי שהראש עגול בסוד נקודה, והמדות התחתונים מרובעים בסוד צלעות והכוונה להאיר שמות הקדושים וצורותיהן, הנעשין כעין מסך בין עולם א' לחבירו, ובהגיעם אל הקדושה וזר לא יקרב אליהם:

ובאמרו ה' מלך וכו', צריך לכוין שהם נגד חג"ת וחב"ד דאצילות דעשיה, שעלו למעלה עם ראשו כתם פז דב"ש, שהוא כתר דאצילות דעשיה, לכלול הכל ביצירה, ומפני זה אנו עומדים. ואז אנחנו מעלין שם כל העשיה, חוץ ממלכות שנשארה ברוח עשיה, ומשתרבבת לזו"ן התחתונים. ושאר כל קומת העשיה נכנסת בב"ש ליצירה:

וממזמור לתודה עד סוף תהלת ה', הוא תיקון יצירה דיצירה. וה' הללויה, שהם י' כשתמנה תחלה וסוף, הוא תיקון בריאה דיצירה, ממלכות עד חכמה, דהיינו הללויה דריש מזמור בתראה. וי' מיני הילולים שבו, הם תיקוני כתר בריאה דיצירה, ממעלה למטה, ונכללו בהללויה בתראה:

ויברך דוד. תיקון אצילות דבריאה, וכן ג"כ כתם פז, כי כן מנין אותיותיו, עד ועתה מחיה וכו', ואז במלת כולם, עולה יצירה בו"ס עליונים חג"ת חב"ד תוך בריאה, עד ב' שלישים שבה. ושירת הים וישתבח תיקון לחלל זה:

קדיש וברכו, מעלין כתרי יצירה, קרוב למקום דעת הבריאה:

פרק ב

בהודו לה' קראו, עד ה' מלך. כבר נתבאר לעיל, כי כל זה הוא, כדי לשבר כח הקליפות, וזהו כי כל אלהי העמים וכו'. לכן תיכף אחר פסוק זה, נמשך אחריו פסוק הוד והדר לפניו, המדבר על ג"ת דיצירה כנ"ל. באמרך לשפוט את הארץ, תכוין שר"ת הוא לאה, כי משם כל הדינין המשפטים, כי היא דינא קשיא כנודע. באמרך והלל ליהו"ה, תכוין לחבר אדני גי' הל"ל, עם הויה דכורא, והלל ליהו"ה. באמרך נפשינו חכתה ליה"וה, תכוין ר"ת נח"ל בשם ב"ן, שם זה ג"כ, בפשוט ומילוי ומילוי דמילוי, שהם ל"ו אותיות,

והרי ב"ן ול"ו, גי' נח"ל. ושם זה הוא בעשיה הנקראת נפש. ונלע"ד חיים, כי כשמשימין א' בכל וא"ו מהם, אז היא ל"ו. ושם הזה הוא גי' ב"ן ול"ו:

הגהה (ב) מע"ח - הנה ר"ת של פסוק זה, יוצא שם קדוש, נח"ל. רמז ג"כ בר"ת נוצר חסד לאלפים, גם במלת חכתה, בהפרידם אות ח', נשאר כה"ת, שם קדוש משם ע"ב:

וגם נראה לע"ד חיים, ששמעתי ממורי זלה"ה, לכוין באמרך אשירה לה' כי גמל עלי, ס"ת הוא יל"י, והוא שם משמות ע"ב, כי שם זה מעלה הניצוצין של עשיה, כמבואר אצלינו בקבלת שבת בפסוק ה' למבול ישב וכו':

במזמור ארוממך יש בו ט"ו פסוקים, וצ"א תיבות, גי' הוי"ה אדנ"י, וי' הויות, הכוונה לחבר זו"ן ולחבר י"ה:

העלית מן שאול נפשי, הוא סוד העלאת מ"נ מקליפות דעשיה, הנקרא שאול דרגא תתאה, ואין בעשיה אלא נפשות, וזהו נפשי, וכמעט כל המזמור מדבר ע"ד הנז'. (ג):

הגהה (ג) נלע"ד נתן - טוב לכוין ביחוד זה, כי רגע באפו. דע, כי ג' אלה"ים, גי' נח"ר. ועם ט"ו אותיות שבה, גי' רג"ע. נמצא, כי ג"פ אלהי"ם הוא רגע. וזהו רמוז במלת באפו. כי בא, הם ג'. פ"ו, גי' אלהי"ם. וג"פ פ"ו, גי' רגע. רגע באפו, גי' הוי"ה אלהי"נו הוי"ה, כוזו במוכסו כוז"ו. עוד, כי רגע באפו חיים ברצונו, גי' שד"י במלואו. בערב ילין בכי ולבקר רנה, גי' מטטרו"ן שר הפנים:

פרק ג

מורי זלה"ה כשהיו אומרים ה' מלך בבית הכנסת בזמירות, אע"פ שלא הגיע עד שם בסדר הזמירות, עכ"ז היה קם, ועמד עם הציבור בעוד שאומרים ה' מלך. אך הוא היה אומר סדר זמירותיו במקום שהיה אומר. ואח"כ אומרים ה' מלך והוא סוד מ"ן שהעלינו ע"י עשרה הרוגי מלכות באל נקמות, והם י' בחינת ניצוצין שבעולם העשיה. ולפי שעולם העשיה הוא סוד מלכות, לכן כל הי' שלה הם בסוד מלכים, ולפי שחזרו להיות כבראשונה והם מלכים גמורים כבראשונה, וזהו ה' מלך וכו' שהם ג"ר דעשיה שעלו ליצירה, וכנגדו ג"פ מלכים בפסוק זה, והם סוד מ"ן שהם מנצפ"ך. לכך תכוין במלת מלך שעולה למנין מ"ן, ומלך עולה צ', וימלך חסר וי"ו, עולין פ"ך, הרי מנצפ"ך כולו. וז"ס ה' מלך וכו':

אמנם סדר הי' איך הם רמוזים בפסוק זה, הוא, כי ה' מלך הם ג' הויות, וג"כ ג"פ מלכות, ותכוין בזה לג' ראשונות דעשיה, והם ג' הויות וג' מלכים, והם חכמה בינה דעת. גם תכוין אל ג' אמצעים ג"כ באלו הג' הויות והם חג"ת:

והנה באמרך לעולם ועד, תכוין אל בחינת המלכות הנקראת עולם כנודע. וכבר ידעת כי בעשיה יש א"א ואו"א וזו"ן, אמנם היא נוקבא הוא מלכות דעשייה, ולזה אנו קוראין עולם. אמנם כבר ידעת, בסוד אשה עולה עמו ואינה יורדת עמו, כי ג' בחינות יש אל המלכות דבוקה בז"א, וכמעט הם ג' בחינות פרצופים, וכבר נתבאר במקום אחר. והם

בג' מקומות, בדעת של ז"א ובת"ת וביסוד. לכן, נגד מה שכוונת לכפול הג' הויות בסוד שש ספירות שהם מן חכמה עד ת"ת, כך תכפול בו כוונת לעולם לב' עולמות, שהם ב' בחי' המלכות, א' בדעת וא' בת"ת. אחר כך כופלים פעם ב' לומר ה' מלך, לכוין בג' אחרונות שהם נה"י, ואין בכאן כפל כמו בתחלה. ובמלת לעולם, תכוין לבחינה ג' של המלכות, תוך היסוד:

אח"כ אנו אומרים פסוק והיה ה' למלך על כל הארץ וכו', והם סוד פרצוף י"ס דמלכות נוקבא דעשייה, הרמוזה בכללות במלת לעולם כנ"ל. ועתה אנו מפרטים אותן כל יו"ד ספירותיה. וצ"ל ג' פסוקים אלו מעומד, כי הם כל הי"ס דעשיה, ובהם א"א ואו"א דעשיה. וכבר ידעת כי בכל מקום תיקון א"א או או"א, נאמר מעומד בהכרח, כנזכר בזוהר:

ונבאר עתה תיבת ג' פסוקים אלו. הנה הוי"ה ראשונה ה' מלך, ניקוד בסגו"ל ביו"ד, וסגו"ל בוי"ו, כענין ב' נקודות סג"ל שבמלת מלך. אך ב' ההי"ן נחטפים ואין בהם ניקוד. והויה ב', בב' פתחין ע"ד הנ"ל באותיות י"ו, וב' ההי"ן בלי ניקוד, כענין ב' נקודי פתח שבמלת מלך. והוי"ה ג', נקודותיה כתיבת ימלוך, יוד בחירק, ה' ראשונה שב"א, ואו חולם, וה' אחרונה בלי ניקוד. מלת לעולם תכוין בו אל המלכות כנ"ל:

ותכוין בהוי"ה א' בנקודתה, כמו לעולם כזה - שב"א בי', חול"ם בה', קמ"ץ בוי"ו, ה' אחרונה בלי נקוד:

וכשתאמר הוי"ה ג' אז תכוין כי נקודין ג' הויו"ת אלו, הם גי' יב"ק, שם הויה אלהי"ם, כנז' בר"מ פ' פנחס דר"מ ודרי"ו:

א ובאמרך ה' מלך הראשון נקודו בסגו"ל, תכוין כי מלך גי' צ' כמנין מים, והכוונה כנ"ל, כי אלו הם סוד מ"נ דעשיה אל האצילות:

הגהה (א) כתב מהר"ן שפירא, וז"ל - כאשר נודע שחב"ד חג"ת נקראים כולם פנימית בערך נה"י שנקראים כלים חיצונים, ע"כ ראוי לכוין בה' מלך כו' שהם חב"ד חג"ת, שעולים כלים פנימים מה"פ של עולם עשיה, וכן עולים הפנימים זא"ז עד הא"ס. ואח"כ עולים בה' מלך כו' שניהם שהם נה"י כל הכלים החיצונים מה"פ דעשיה, וכן עולים כל החיצונים עד אין סוף, והבן היטב ענין זה:

ובאמרך ימלוך תכוין, כי מלך מלך ימלוך הם גי' מנצפ"ך, שהם סוד ה"ג של מ"נ. כי ימלוך חסר וי"ו, והכל עולה פ"ר, ואם נמנה ימלוך בוי"ו יעלה רפ"ו, שהוא סוד מנצפ"ך העולה פ"ר, וה' כוללין של ה' אותיות מנצפ"ך עצמן עולה רפ"ה, והכולל רפ"ו, ועיין בתיקונים דף קל"ג ע"ב ותבין כל זה:

ושם אמרו בפירוש כי ה' מלך וכו' הם ראשין, פי' ג"ר:

ח"ח סן ב"ג ץ ד"ת ף"ך יהוה ד"ת יהוה מלך יהוה מלך יהוה ימלוך לעולם ועד נצח מנ הוד צ יסוד פ כ יהוה יסוד יהוה מלך יהוה מלך יהוה ימלך לעולם ועד:

ואח"כ אמר נקודה דילהון י"י מלך וכו' פירושו שניקוד ימלו"ך. ואח"כ שוקין ואמה, שהם ג"ת, ובגין דא כפיל לון תרין זמנין וכו', פי' הכפל הב' הוא בפעם ב' תכוין אל ג"ת, אמנם הג' אמצעים לא הזכירן, והענין כנ"ל, כי כופלין ב"פ פסוק של ה' מלך, ופעם א' ג"ר, ופעם ב' אל ג"ת, וז"ש והכי אינון לתתא בתרין שוקין ואמה שהם ג"ת. ובג"ד כפיל לון, פ" כי הכפל הוא בפעם ב' לכוין בג' תחתונים. אמנם הג' אמצעים לא נרמזו, רק בפעם הא' כוללם בג"ר:

עוד אמר שם לעולם ועד שכינתיה ונקודה דילה וכו', פי', כי במלת לעולם, יכוין אל השכינה, בשם של הוי"ה, ונקודו כמלת לעולם כנ"ל. או אפשר לחברו למטה, כי י"ס דשכינתיה רמוזים בפ' והיה ה' למלך על כל הארץ, שאמר כי הוא סוד "כי "בי "חשק, ר"ת בכח, כת"ר חכמ"ה בינ"ה. והוא סוד פסוק והיה ה' למלך כמ"ש, והיה ה' - או"א, יהיה ה' אחד ושמו אחד - בכתר, הרי ג"ר, וכל השאר של העשר כלולות בהם. וגם תכוין כי ה' מלך לעילא א"א, ה' מלך לאו"א, ה' ימלוך זו"נ, ועל דא צריך לעמוד על רגליו.(ב):

(ב) אמר לי ה"ה הר"ב ר' חיים הכהן נרו, ששמע מן מ' חיים וויטאל, שבה' מלך הראשון, יכוין למנצפ"ך פשוטות. ובה' מלך ב' יכוין למנצפ"ך כפופות:

אח"כ בימי החול אומרים אלהים יחננו, ובשבת השמים מספרים כבוד אל. ב"ש בפ"ז תיבות, ואין לשנותו בין בחול בין בשבת, כי הכל בחי' א':

פרק ד

בהגיעך לב"ש, אז תאחז הטלית בב' צדדין, שהם נגד פניך, ביד ימין. ותכוין, כי הלא ב"ש הוא ביצירה, דוגמת הטלית, רק שהטלית מעשה, וב"ש דיבור, כמבואר אצלינו, וכ"כ בזוהר ח"ב דף ר"ב ענין ב"ש:

ברוך שאמר והיה העולם - א"ל. ברוך הוא - רחום. ברוך אומר ועושה - וחנו"ן. ברוך גוזר ומקיים - אר"ך. ברוך עושה בראשית - אפי"ם. ברוך מרחם על הארץ - ורב חסד. ברוך מרחם על הבריות - ואמ"ת. ברוך משלם - נוצ"ר חס"ד. ברוך חי לעד - לאלפי"ם. ברוך פודה - נושא עו"ן, ברוך שמו - ופשע. ברוך אתה ה' אלהינו - וחטא"ה. ברוך אתה ה' מלך - ונק"ה. בתשבחות בחירק תחת התי"ו, על משקל תפארת:

והנה מכאן עד יוצר הוא עולם היצירה. וכבר ידעת, כי בכל א' מד' עולמות אבי"ע, יש בהם א"א ואו"א וזו"ן. אמנם מב"ש ועד מלך מהולל בתשבחות, (א) הנה הוא י"ג ברוכים, נגד י"ג ת"ד דא"א, כי ברכה זו היא בא"א, דאיהו רישא בלא גופא. אמנם הוא כולל שרשי זו"ן, דמיניה נפקין וביה תליין, לכן הוא כולל פ"ז תיבות, כי הם י"ג ת"ד דא"א, וט' ת"ד דז"א, כי אלו הם שם כ"ב אותיות דברכת כהנים כנודע בפרשת נשא, וס"ה שעולה אדני,

הרי פ"ז. והם ב' שמות, כ"ב אותיות, וס"ה. ובהם נכללין א"א וזו"ן, אבל הכל בתוך א"א, דמתמן נפקו, וז"ס ראשו כתם פז. לכן צריך לומר מעומד, כי הוא רישא דא"א:

(א) מע"ח - דע, כי בברכה שוין עליונים ותחתונים, כי נמשך מזון ופרנסה ע"י הברכות, לכן העליונים אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, ותחתונים אומרים ימלוך ה' לעולם וכו'. לכן ב"ש והיה העולם, ר"ת בשוה, לרמז כי עליונים ותחתונים שוין בברכה. שבח שאומרים מהש"ר לפני כסא כבודו י"ת, יש לאומרו בכל יום, ויש בו פ"ז תיבות, והוא כתם פז עם כולל, וראוי לנו לאומרו, קודם כתם פ"ז דב"ש, וזהו נוסחו - האדרת והאמונה וכו':

צמח - מכאן שאין לשנות אפילו בשבת וי"ט, שבשבת כ"י הוא בראש אותו עולם, ששם בחינת השבת, וכן בי"ט, ולכן התחיל ברכה זו בשוה בכל הימים:

(ב"ש, הוא בהיכל ק"ק שבראש היצירה, וזהו ראשו כתם פז. והנה היצירה הוא ו', ובמלוי הוא וא"ו, גימטריה י"ג. לכן יש י"ג ברוך, בברוך שאמר (ב):

הגהה (ב) מהרנ"ש - נראה לע"ד נתן, כי מלת כתם, ר"ת כתר ת"ת מלכות. שהם א"א זו"נ. אבל הוא הכל תוך א"א, והם נכללין בראשו שהוא א"א:

מהרנ"ש - נלעד"ן, שטוב לכוין בעת שאומרים ב"ש בזה היחוד, ראש"ו כת"ם פ"ז, שם מ"ה ומ"ב, גי' פ"ז. והמוציא מפיו נבלות הפה, גורם שתתהפך מן לבנה אל נבלה, וז"ס נבל שמו, ונבלה עמו, ועניות ירדוף אחריו. ופ"ה אד"ם, גי' ק"ל. וז"ס מי שם פה לאדם, כי פ"ה אד"ם, גי' ק"ל והפוגם בו עונשו גדול. והאומר בשיר ובנבל, גורם שזרוע שמאל של סמא"ל, תמשיך הלבנה למטה אליו, ואוי לו, לכן צריך להזהר הרבה בזה:

אמנם ג' שמות יש לת"ת, וג' למלכות. כי ת"ת ומלכות נקראו שמש וירח, בבריאה חמה, ולבנה ביצירה, וחרס וסהר בעשיה. נמצא שהמלכות כוללת ביצירה אלו פ"ז תיבין, ולכן נקרא לבנה, כי לבנה גי' פ"ז:

אך דע, מה שנקרא פ"ז, הוא, כי הנה מן כ"ב ת"ד דא"א ודז"א, כ' מהם בזכר לבד, ולא בנקבה, והב', הם אפילו בנקבה ג"כ:

והענין, כי סוד הפנים דא"א, וסוד הפנים דז"א, הם ב' תקונים, תרין תפוחין, מכלל הכ"ב תיקונים. ואמנם ישנם ג"כ בנקבה, כי גם הנקבה יש לה בפנים תרין תפוחין, משא"כ בשאר התיקונים, שהם בסוד הזקן, ולא שייכי אלא בא"א ובז"א, ולא בנוקבא, כי הנוקבא אין לה זקן, הרי כי כ' מהם זכרים, והב' ישנם ג"כ בנוקבא:

והנה גם שם ס"ה הרומז לאדנ"י, והוא כנגד היסוד והמלכות, כנודע בזוהר, ס' אינון וה' אינון, כנזכר בפרשת לך לך דף צ"א. והוא, כי הס' בסוד יסוד כולל כל ו"ק, כל א' כלול מיו"ד גי' ס'. וה' מצד המלכות הנקראת ה'. נמצא, כי ג"כ בשם אדנ"י, ס"ה. ס' זכרים וה' נקבות. והרי, כי הכ' והס' הם זכרים, ואותיות הב' וההה' הם נקבות. וזהו פ"ז, כי הפ'

זכרים, והז' נקבות. גם דע, כי בכוונות הפ"ז שפירשנו, הוא סוד חיצוניות שבו, כי הלא הוא בסוד הזקן והשערות:

אך יש כוונה אחרת בסוד הפ"ז, זה בסוד הפנימית שבתוכו. והוא סוד שם הו"ה במילוי אלפין, שהוא ביצירה. כמו שהודעתיך בכריעה שלישית של מודים במנחה של ערב שבת, ושם זה במילואו גי' מ"ה. והנה, בסוד חשבון אותיות הם מ"ב אותיות כנודע, ד' אותיות הפשוט, וי' אותיות המילוי, וכ"ח אותיות אחרים דמילוי המילוי, הרי מ"ב ומ"ה, הרי פ"ז. לכך צריך לומר בפה עמו, ולא בפי עמו. כי בפה גי' פ"ז תיבות שבנוסח זה:

גם צ"ל בתשבחות בחירק, ולא בשורק. גם צ"ל מרחם על הבריות, ניקוד שב"א בב"ית, בחירק הרי"ש, חולם ביו"ד, כנזכר בזוהר בסדר היכלות:

(ניקוד הויות של ב"ש בפתיחה וסיום, הכל בחולם. נ"א, יכוין לנקוד חולם בההין, וי"ו בקמץ):

מהחברים - ברוך שאמר והיה העולם - לרדל"א. ברוך הוא - רישא דאי"ן ברוך עושה בראשית - רישא דאריך אנפין. ברוך אומר ועושה - אבא. ברוך גוזר ומקיים - אמא. ברוך מרחם על הארץ - ז"א. ברוך מרחם על הבריות - נוקבא. ברוך משלם שכר טוב ליראיו - רמז לכתר דבריאה, ששם יש שכר לפעולתו. ברוך חי לעד - אבא דבריאה. ברוך פודה ומציל - בינה דבריאה. ברוך שמו - ז"א דבריאה. ברוך אתה י"י - מלכות דבריאה, ועם כתר דעולם היצירה המשולבים הוי"ה אדנ"י. ובזה מתעורר השפע מן הטהירו לרדל"א, וכן מזה לזה על הסדר. האל אב הרחמן - חכמה דיצירה. המהולל - בינה דיצירה. משובח ומפואר - זעיר אנפין דיצירה. בלשון חסידיו - דאינון נשמת ישראל המתחסדים עם קונם ונמסרין על קידוש שמו. ועבדיו - זה עשר כתות דמלאכים, הנמצאים בעולם הזה. ובשירי דוד עבדך - יסוד ומלכות. נהללך ה' אלהינו - אריך אנפין דעשיה. בשבחות - הם ה' חסדים. ובזמירות - הם ה' גבורות. ונגדלך - אבא דעשיה. ונשבחך - אמא. ונפארך - זעיר אנפין. ונמליכך - נוקבא. ויש זיין ווין בר"ת, ממלת ובשירי דוד עבדך עד ונמליכך, מספרם מ"ב, שבכח מ"ב הוא ממשיך לעולם עשייה. ונזכיר שמך מלכנו אלהינו יחיד - יסוד זעיר אנפין, הרומז לכל העולמות בכלל. ח"י העולמים - שכבודו מלא ומחיה את כולם. מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול - שקילוסו תמיד ונצחיית בעוה"ז ובעה"ב. בא"י מלך - זעיר אנפין דאצילות. מהולל בתשבחות - מג' עולמות בי"ע שכולם מקבלין ממנו ומשוררין לפניו. ויכוין הוי"ה זו, זכרים קמצין נקבות בחולם. שכל עולם יצירה הוא בזעיר, הרומז לחולם. ומכ"ש מה שתחתיו, מושפעים מן הראשונים העליונים, שהם חו"ג. וב"ש רומז לאצילות, כי הוא עדות לישראל, המעידין עליו יתברך.

ובמאמרו נעשו ד' עולמות, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, וכל אשר בהם, ועל זה נאמר, נפל פתקא מן שמיא:

ברוך שאמר, מעומד. ובזה ממשיכין י"ג מדות של רישא דאין מפנים לאחור, שהוא א"ת ב"ש כנודע, והרמז לרדל"א. כי אעפ"י שהוא ראוי להיות תמיד פנים בפנים, הנה עתה לצורך זעיר ונוקבא, יספיק שיבוא השפע ממקומו בסוד הארה, שיוכלו העולמות התחתונים ליהנות ממנו, ועל ידם יגיע אלינו:

וב"ש, הוא רומז לעולם יצירה, נגד א"א ראשו כתם פ"ז כנ"ל, לראש עולם יצירה, שהוא מעורר למעלה לז"א דאצילות המקנן ביצירה. וכן עולם עשייה מתעורר למלכות דאצילות. וכן תיקוני עולם בריאה, מעורר אמא דאצילות. ותקוני אצילות מעוררין לאבא, דאתנהיר ממזלא. נמצא, התעוררות זה מגיע למעלה בתלת רישין, ומהן יוצאין שפע רב לזו"נ, שיכינו עצמם לזיווג אחר הנסירה. מהחברים - ברוך שאמר, ידוע מפסוק והמלך שלמה ברוך, שהוא זעיר אנפין, שהוא מלך שהשלום שלו, וכאן רומז לז' מדות תחתונים דרדל"א, ז"א שבו. שאמר - ש, גי' מצפ"ץ, תמורת הוי"ה. ויותר נכון לדרוש, כי ש', אלהים ביודי"ן, שהוא בנצח אמא. א"מ שבאמצע המלה, הם ממש יסוד דאמא, והם גימטריא י"ה הוי"ה, כי כל יסוד יש בו הוי"ה קו האמצעי, וי"ה, הם הו"ה, דאינון ב' יסודים, מלובשים זה בזה, וכן אל"ף מ"ם יו"ד ה"י יהו"ה זה וזה במילוי עם ב' כוללים, הם גימטריא אלהים באלפי"ן שהוא ביסוד. ר' - אלהי"ם ברבוע, הוד דאמא:

ונודע, כי אמירה ודיבור שניהם במלכות, אלא שהדיבור לשון קושיא מלכות שבמלכות בלי מיתוק, ואמירה ממותקת מיסוד שבמלכות מהדבוק עטרה ליסוד, שהוא אמירה שפה לפיו סביב, וכאן רומז במלה זו לג' מלכיות שבנה"י דאמא:

והיה. הוא צירוף ח' של הוי"ה, ואעפ"י שהוא בבריאה, מ"מ עכשיו מאיר ביצירה, בסוד הארת מוחין לזו"נ דאיהו ו"ה, מן אמא דאינון י"ה:

העולם. עולם ז"א, דנפיק מאמא שהיא ה', ואיהו נמי ז"א ו' גופא, ותיקונו ע', שהוא ז' ספירות בכללות י', מחסד עד מלכות, ופרצופיו ב' - ישראל בחג"ת דאיהו ל', ויעקב בנה"י דאיהו ס', ובשבח זה יורד השפע דרך העולמות לג' מלכים של נה"י דאמא הנ"ל, וכנ"ל: ברוך הוא. כבר אמרנו כי ברוך הוא רומז לרישא דאי"ן, כי ה' דא א"א, שכל קומתו של אין גנוזה בתוכו, ו' דא ז"א שברדל"א, העושה תיקונים לרישא דאי"ן, ג"ט קר"ע פ"ח. א' הוא הגלגולת של רישא דאין, בשליש כתר שלה העודף על רישא דא"א, שאל"ף מתחלק י"ו י"ו ומשם התחלת ל"ב נתיבות החכמה, ובשבח זה יורד השפע דרך המעלות, לג' יסודות שבנה"י דאמא, לצורך ז"א:

ברוך עושה בראשית. רישא דא"א, כי בינה נקרא מעשה בראשית, שכחה מתפשט עד סוף עשיה, כיון דדינין מתערין מינה ואין קיום הקליפות שבעולם השפל אלא מהם. ובשבח זה יורד השפע דרך המעלות לג' אדנ"י שבנה"י דאמא, לצורך ז"א:

ברוך אומר ועושה, הרי או' ומ', רומז לפרצוף עליון דאבא, שהוא בנוי מד' ספירות של זרוע ימין דאריך אנפין, דאינון חו"ב חו"ג שבו הרי מ' פתוחה, ויש עמהם קנ"ה חכמה מימין, גרון דא"א שהוא כתר אבא, ושתי ספירות בכח לבד, וחצי ת"ת של זרוע ימין, וחלק ת"ת שבא"א עצמו מצד ימין עד החזה, הרי ב' ספירות אחרות בלתי משולבים, שכנגדן מם פתוחה שהוא בכח תוך מ' פתוחה שבמלת אומר:

ר'. רומז לפרצוף תחתון של יש"ס, שהוא ראשית בנינו של ז"א, ונקרא ישראל כמוהו, אלא שזה סבא וזה זוטא. ושאר אותיות יש א"ל, רמז לאבא חכמה, שהוא יש מאין ואל חסד א"א. א"כ כולו שנקרא אל, בסוד ייא"י דס"ג שבא"א:

ועושה. רמז לאמא, שאין פעולה משלמת לאבא אלא על ידיה, כנ"ל בסוד עושה בראשית, ובשבח זה יורד שפע דרך מעלות, לג' הויות שבנה"י דאמא, לצורך ז"א:

ברוך גוזר ומקיים. אמא, דאיהי פומא ממלל רברבן דגזיר גזירין. פי', חותך השפע מלמעלה, לצורך הז"א. ועוד, גוזר ומשריש הקליפות מכח הדינין הקדושים, כמ"ש בגזירת עירין פתגמא, וקיומו של ז"א בכלי אבא, אבל תלוי באמא שהיא קרובה אליו. ובשבח זה נכנסת נקודת ת"ת שבנה"י אמא, לראש הז"א, והוא משפיע בכחו זה, לכתר יצירה ולכתר עשיה:

ברוך מרחם על הארץ. זו"נ שרחמו עליו, ומתגבר לחב"ד ברחמיו, שכח גבורות שבנה"י דאמא הנכנסים עתה לראש ז"א, וממנו לחב"ד דיצירה, וחב"ד דעשיה, ע"כ מהחברים: והנה מכלל רמ"ח איברים יש מהן ט' בראש, לפי שהוא לבדו כולל כל תיקונים דז"א. ואלה ט' כלולים מי', הרי צ'. חסר מהם ג' שהם שרשין חב"ד עצמן, שהם קשורים בפרקי אמצעי אמא ומתוקנים ממנה, ומה שנשאר ממנו הוא ראשו כתם פז. ומלת כתם עולה ת"ס, נגד ג' מילוי אהיה עולין תנ"ה, וג' שמות וב' כוללים א' לשמות וא' למספרן, הרי ת"ס, שהם בנה"י דאמא בפרקין ראשונים, קס"א בנצח, קמ"ג ביסוד, קנ"א בהוד. וכשאנו פותחין בברוך שאמר בבוקר, מתעורר פרק נה"י דאבא, להוליכם בנה"י דאמא, ומתחילין פרקי ראשונים דאבא, להכנס בראש ז"א דאצילות דעשיה, ומיכאל משורר עמהן, ומעורר המוחין לזעיר אנפין בט' תיקונים, וזהו הרמז בברוך שאמר וכו':

מזמור לתודה הוא בסוד או"א דיצירה. כי כל הקרבנות הוא למטה בעשיה, אך קרבן תודה הוא למעלה ביצירה עד או"א, משא"כ בשאר הקרבנות, כי הם נעשים לתקן קטרוג

הקליפה שבעשיה, ולכן כל הקרבנות בטילים חוץ מקרבן תודה. (לפי שכל הקרבנות באו על חטא, לכן הם למטה במקום שיש אחיזה לקליפות, אבל קרבן תודה אינה באה על חטא, לכן הוא למעלה ביצירה, ואינו אלא שבח ותודה). וזהו עבדו את ה' בשמחה, כי את ה', באבא. בשמחה, היא אמא. ועבדו, בסוד מטטרו"ן ו"ק שהוא עבד, בסוד עבודו את או"א. וזהו דעו כי ה' הוא אלהים, הם או"א. ונלענ"ד חיים, כי דעו הוא לשון זיווג, כמו שנא' וידע אדם את אשתו:

מזמור לתודה הוא מ"ב תיבין, מלבד מלת מזמור שאינו עולה בחשבון, שבו נברא שמים וארץ. (ג):

הגהה (ג) מהר"ן צריך לכיון ב"מזמור ל"תודה ה"ריעו, ר"ת גי' ע"ה, מנין ג' "אלהים שבגרון, וג' הויות במלואן, הרי ס"ט אותיות, והם ו' שמות, גי' ע"ה. "לה' "כל "הארץ, ר"ת גי' נ"ה, תכוין להמשיך מן ע"ה הנז', שהוא בגרון, לת"ת שהוא שם מ"ה, וי' אותיות, הרי נ"ה. ס"ת מזמור לתודה הריעו, גי' א"לף למ"ד הוי"ה, ולהמשיך משם אל אדנ"י, שהוא בר"ת "לתודה "הריעו "לה'. מזמור, גי' רצ"ג, שהוא אלהים דאחוריים שלו גי' ר', ותמשיך מן ג' א"ל שבדיקנא דא"א, שהוא התיקון הא', להמשיך אל אלהים הנז', שהוא הז"א, הרי רצ"ג. לתודה, גי' ד' אלפין של מילוי ד' אהי"ה כנודע, לעשות כתר אל לאה. הריעו, גי' רצ"א, שהוא אלהים דאלפין. לה' גי' אל הוי"ה. כל הארץ, גי' קפ"ד קס"א, ושם שלו כפלמד, גי' קע"ד, שהוא ב' אלהים וב' כוללים, והנקודה יוצא מר"ת, מזמור לתודה הריעו לה' כל, והניקוד עולה ס"ח, מנין אהי"ה הוי"ה אהי"ה, ע"כ מוהר"ן:

כתב הרב רבי ישראל סרוג, הריעו לה' כל הארץ, ר"ת הלכה. כי מיום שחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה, והוא פנימיותה הנכלל בד' אותיות השם, והוא המכוין באמרם, תורה לשמה, אל השם המתלבש בהלכה ומאיר בתוכו, למי שישים אליו לבו, ואז רוחו ונשמתו אליו יאסוף שיאיר כולם בעיונו, אלמא הלכה לבד בלתי הסוד אינה מספקת. והני ד' אמות גופייהו, אי גמירי להו אינשי בהדי הלכה אין, אי לא, לא השלימו מצותן. עוד, ארבע אמות, גי' תש"ך, וכן תמים דרכו עם אותיות הא"ל, הרי שנו"ת חיים. והנה תש"ך הוא ע"ב דא"א בכללות עשר, והיינו גי' פום ממלל רברבן, שמדבר בפשט ומכוון לרזי תורה. "של "הלכה בגי' שמים, דא ז"א, וכן השכינה, ששניהם נכללין בכוונת לשמ"ה, וכן עולה לשמה ע"ה מ"ק:

עוד ארבע אמות של הלכה, גי' אלף רבתא בכללות עשר, היינו אלף קי"א, סוד אי"ק מקור האותיות, הכולל כל התורה כולה. וכשם שכל הקרבנות בטלות לעתיד לבא חוץ מן התודה, כן כשנחרב בה"מ, כל השלימות בטלה, חוץ מד"א של הלכה, כדקאמרן שאין בטלות לעולם. וז"ס סמיכות הפסוק זה לתחלתו, שהוא מזמור לתודה. והכוונה, כי אחר חרבן חזרה המלכות אב"א, לד"ס תחתונות שהוא תנה"י, והקב"ה מפורש כאן בסוד

מלכות, שאין לה אלא ד' אמות של הלכה, שהיא הכלה. ובזכותם נזכה במה דכתיב, "הקיצה "לפקוד "כל "הגוים, ר"ת הכלה, וזה הטעם שאסור לילך אחורי אשה בד"א שלה, כי שם מקומה, ותופסת כל שיעור הזה, ואין לגרוס בה דינין ח"ו:

עוד, ד' אמות, הם הוי"ה ואהי"ה, שהם גי' אמ"ה ע"ה, והנה שיתוף ע"ב עם קס"א, אמה א'. וס"ג עם קס"א, אמה שנית. ומ"ה עם קמ"ג, אמה ג'. וב"ן עם עם קנ"א, אמה ד'. וז"ס הזוגות הללו - רג"ל דר"ך פק"ח ר"ג, וביארנו במקום אחר. והם גי' ארבע אמות, בתוספות ד' מלואים - מ"ו ל"ז י"ט כ"ו, עכ"ל:

יהי כבוד וכו'. עד תהלה לדוד, שהם ח"י אזכרות, הוא סוד ט"ט מן מטטרו"ן. והענין, כי הנה אכתריאל הוא הבריאה, אכתריאל הוא באריך אנפין. י"ה באבא, ה' צבאות באמא, כנזכר בסבא על פסוק שארה כסותה ועונתה, שעונה טמירא היא, בסוד ה' צבאות. אמנם מטטרו"ן הוא ביצירה, בסוד ו"ק דזעיר אנפין לבד, ולא למעלה בא"א ובאו"א, לכן יש ו' אותיות נגד ו"ק. אמנם ט"ט שבמטטרו"ן הם ברישא דז"א, בסוד ט' תיקוני דיקנא דיליה, והם כפולים ט' מעילא לתתא, וט' מתתא לעילא. ולכן יש בפסוקים אלו ח"י הויו"ת. והנה שר העולם כבר ידעת שהוא מטטרו"ן, ופסוק זה של יהי כבוד, אמרו רז"ל ששר העולם אמרו. והבן זה:

הפסוקים של יהי כבוד, תמצא שהם י"ח פסוקים, ובהם ח"י שמות הרמוזים בח"י עלמין, שמקבלת חיות ושפע רב מאילנא דחיי, וזהו חי חי וכו'. וכל זה להטיל לחקל תפוחין קדישין, לכן יש בו קל"ז תיבות, והכולל, הרי חק"ל. והשפע נתמלא מאלו ד' הויו"ת וג' אהי"ה במילוי, גי' תרפ"ז. וכן ראשי פסוקים אלו עולין תרפ"ו. הוא סוד פותר, כי יוסף נקרא פותר, ובזה נעשה כתר לחקל תפוחין קדישין. ולזה ס"ת דח"י פסוקים אלו, גי' כתר עם ח"י עצמו, לרמוז שהוא סוף כל הדרגין. ונקרא כתר, בסוד אבן מאסו הבונים, ובסוד אני ראשון ואני אחרון. וזה הכתר, הוא כלול מכ"ב אתוון הנרמז בתהלה לדוד, לכן צריך לומר מיד תהלה לדוד אחריו בלי הפסק, אפילו בשבת:

אמנם נלע"ד כפי הנזכר, צ"ל הפסוק של והוא רחום יכפר עון וכו' אפילו בשבת, לאפוקי מקצת אנשים שאין אומרים זה הפסוק, וא"כ אינם משלימים הענין הנז"ל. (ד):

הגהה (ד) מהר"ן. לפי זה צריך לומר הפסוק רבות מחשבות ג"כ, לאפוקי קצת אנשים שאין אומרים זה הפסוק, שהרי עם זה הפ' מכוון קל"ז תיבות. והוי"ה אחת שהוא יותר, הוא כמו ברכת המינים שאינם מכלל הח"י ברכות והיא ברכה בפ"ע. ועוד כתב מהר"ן זלה"ה כי ט"ט ממטטרו"ן, רומזים בעת שא"א משפיע הט' תיקונין שלו לבד בט' תיקונים דז"א, אזי יש לז"א ח"י תיקונים עכ"ל. עוד כתב, כי ח"י ברכות הם נגד ט' פנימית ג' כלים וג' מוחין וג' נשמות, וגם הם מקיפים עד"ז, והם נגד ט' דז"א דעשיה. ונלע"ד, שכן הח"י הויו"ת שבכאן, הם נגד ט"ס דז"א דיצירה עם המקיפים שלו. עוד צריך לכוין בזה

היחוד, יהי כבוד, גי' א"ל הויה. כבוד ה', גי' נ"ח, והוא יוד הי ואו הה. לעולם, גימטריא רבוע ס"ג עם י' אותיות. לעולם ישמח גי' תקמ"ד רבוע אהי"ה דיודי"ן. ישמח ה', גי' שכינה ע"ה. ה' במעשיו גי' ג' מלואי אהי"ה. ר"ת כל הפסוקים גי' הוי"ה אדנ"י. עיין ביחודים עוד מה שחסר כאן. ע"כ הגה"ה:

כתב בליקוטים, כי יעקב בחר לו י"ה. הנה יעקב הוא מאור יסוד אבא, הנכנס תוך ז"א, והכלי שלו הם אחוריים דאבא, שנפלו בזמן שבירת הכלים. והנה אבא עצמו, הוא המעלה אותם אחוריים, כי היסוד דאבא שיורד תוך ז"א, עולין לקראתו אחורים שלו, כי הוא אורו ממש המלבישין אורו של יעקב, וז"ש כי יעקב בחר לו יה, שהוא אבא, בוחר ובורר והעלה לו ליעקב. ובזה ישראל לסגולתו, כשמזדווג יעקב עם רחל, אז הם נעשין כמו סגול עם יעקב, ע"כ ליקוטים. והוא רחום וכו'. ה' הושיעה וכו':

פרק ה

אשרי יושבי ביתך, הוא סוד הכתר דיצירה, וכנזכר בתיקונים שכל אשרי הוא בכתר. תהלה לדוד, תהלה ע"ה, גי' אמת. ויכוין לחתום את המלכות בחותם אמת. ועוד, הוא גי' תפלה עם ג"פ כ"ה, דאינון ג' מוחין דנוקבא דז"א. א', כ"ה דברכת כהנים דקרבנות. ב', כ"ה דברכת כהנים דעמידה. וכ"ה דקטורת. (ה):

(ה) כתב מהר"ן זלה"ה. שהם כ"ה אותיות של פסוק סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים לבנה. ברכת כהנים של מקדש הקודמת לקטורת, מתניתן היא בפ' א"ל הממונה, לכך קרינן ליה קודם כ"ה דקטורת. להודיע לבני האדם ר"ת לל"ה, והוא שם א' מע"ב שמות, והוא ג"כ גי' אדנ"י:

בדרושים, סומך ה' לכל הנופלים, כאשר תתפשט התבונה למטה, אז גם הז"א מתפשט למטה ממקומו, וגם הנוקבא תרד למטה ממקומה, בסוד המדרגות. ולהיות התבונה זו בסוד אחוריים, לכן יש אחיזה לקליפות עד התבונה זו, ואז כולם נקראים נופלים, וכאשר נתעלו כל אלו אחוריים למעלה, אזי תתעלה המלכות למעלה, וגם הז"א יעלה למעלה, וגם התבונה תחזור להיות כמו בתחלה, ואחוריים דבינה נקראים ס', ושם אין מקום אחיזה לחיצונים, ואז ע"י זאת הסמך, יהיה סומך ה' לכל הנופלים ע"ש:

ואח"כ עיני כל אליך ישברו, אינון ב' עייניין של רחל, דאינון דינא ומונעין את הפרנסה, והם ב' דמעין דנחתין לימא רבא, וכן ב"פ דמעה גי' רחל, וזהו ר"ת "לכל "חי "רצון הוא רחל, עד כאן:

פותח את ידיך. יש בו ג' כוונות - א' באשרי דזמירות, וא' באשרי ובא לציון, וא' באשרי דקודם מנחה. אמנם הכוונה של עתה היא זאת, כי תכווין בר"ת של פא"י, והוא שם א' מע"ב שמות, וגם הוא סוד חיבור הוי"ה אדנ"י גי' יאהדונה"י. והנה כבר ידעת מה שנזכר בזוהר ובתיקונים, את ידיך קרי ביה יודיך. והם ב' יודי"ן של הוי"ה ואדני וביניהם ו' אותיות, והוא צורת ו' פתח א', וזהו פותח את ידיך. ובס"ת תכווין לשם חת"ך, והוא

שם קדוש ונורא, ונקרא שם הפרנסה בין המקובלים. גם תכוין כי חת"ך בא"ת ב"ש, הוא סא"ל, שם קדוש, וגם הוא גי' יאהדונה"י כמו הר"ת. והנה בשם זה, הוא החילוק שיש בשחרית בעת הזמירות ובין לאחר העמידה ובין קודם מנחה. והוא כי עתה תכוין בשם זה, שפירושו וסודו נגזר מחילוף הוי"ה בא"ת ב"ש מצפ"ץ גי' ש', וכן אלהים ביודי"ן גי' ש'. וכבר ביארנו כי שם מצפ"ץ הוא קצת רחמים ומעורב בדין, כי הוא הוי"ה הוא דין, ולכן הוא ג"כ חילוף הוי"ה, אך להיותו חילוף גי' כמו אלהים דיודין:

מהר"ן - סומך ה' לכל הנופלים, נלע"ד נתן, שטוב לכוין זה היחוד - סומך ה' לכל הנופלים - ר"ת גי' ק"ה, ב"פ ב"ן ע"ה, וג' הב"ן עצמו בציורו הם ט"ו ויו"ן, ואותיות י"ד הרי ק"ד. וס"ת גי' צ"ה, וע"ה גימטריא א"ל אדנ"י, להמשיך מדיקנא דא"א אליה:

וזוקף לכל הכפופים. ר"ת גי' א"ם, שהוא אהי"ה דאלפין פשוט ומלא ומלא המלא, הם א"ם אותיות. וע"י אם זה, תעלה רחל שהוא שם ב"ן הנז', שהיא עומדת בהוד, לבינה דז"א. וס"ת גי' ק"ן, וע"ה גי' אהי"ה דההי"ן, להאיר אליה מן הדעת דז"א שהוא יסוד דבינה שהוא שם קנ"א, שיש ביסוד הבינה. סומך, גי' קכ"ו, להמשיך ג' מ"ב דעס"מ לז"א. ואדני ברבוע ג"כ בגי' קכ"ו, להמשיך ג"כ לה. וב' הכוונות אלו הם ג"כ הוי"ה שלימה, היינו ג' מ"ב הנז' הם עס"מ שהם סוד ג' אותיות יה"ו, ושם אדני היא ה' אחרונה:

סומך אדני לכל, ר"ת גי' הוי"ה ואדנ"י, להמשיך מוחין אליה. הנפלים, גי' רט"ו, שהוא אחוריים דאלהי"ם גי' ר', עם ט"ו אותיות. והוא ג"כ גימטריא אחור:

וזוקף. גי' קצ"ט. והוא יוד פעמים הה, והוא אל עליון שהוא ייאי דס"ג, וקס"ו עם הב' כוללים, גי' קצ"ט:

לכל. גי' מ"ה יוד ה"י, שהוא מוחין די"ה לז"א שהוא מ"ה. ב"פ לכל, גי' קס"א, שהוא אהי"ה דמילוי יודי"ן:

הכפופים, גי' רמ"א, שהוא כמספר רוח הוי"ה של מצפ"ץ, תסיר ממנו פ"ו, נשאר רוח, ורוח ה' ע"ה גימטריא רמ"א. השם שלו בא"ת ב"ש צלופומי גימטריא רס"ב, שהם יוד הויות דחכמה וגבורה וב' כוללים. וניקודו יוצא מר"ת הפסוק, סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים) ע"כ מהר"ן:

אמנם סדרם כך - הוי"ה, ואח"כ מצפ"ץ, ואח"כ אלהים, לכן בזמירות שעדיין לא התפללו, ולא ירד שפע, לכן אין עדיין מתגלים רחמי הוי"ה, אך להיותו בוקר שהוא החסד, לכן אין מאיר שם אלהים שהוא דין, רק מצפ"ץ שהוא ממוצע. ואחר העמידה, אז מאיר שם הוי"ה עצמו. אבל אשרי שקודם מנחה, הוא שם אלהים, שאז מתעוררים הדינים. ואמנם שם חת"ך הנזכר, מקורו מן ג' שמות אלו. אמנם בבקר, הוא נגזר מן שם מצפ"ץ, כי הוא

בגי' ש' כמנין אלהים כנז'. וכאשר תסיר משם מצפ"ץ מספר אלהים שהוא הדין, ישאר רוח, וז"ס ורוח אלהים. והנה בבקר עדיין הם בבחי' אב"א, והנה הב' אחוריים הם דינים, והם סוד ב' אלהים, והם ב"פ רוח גי' חת"ך. גם סוד הוא, כי כל האחוריים הוא סוד רבוע כנודע, וכשתרבע שם אלהים בגי' ר', ועם י"ג אותיות מילוי אלהים וכללותו, הרי רי"ד, מספר רוח. והנה ב' אחוריים שהם ב"פ רוח גי' חת"ך, והוא פי' חת"ך שהוא מקום חתך, שנחתך בעת הנסירה שהוא באחוריים והבן זה. נמצא כי שם נרמז בס"ת הנז' שהוא סוד אחורים דזו"ן, הרמוזים בר"ת פא"י. שכוונתו לשם יאהדונה"י זו"ן:

והנה פי' שם חת"ך הנז', במנחה הוא בשם אלהים, ולא בשם מצפ"ץ, כי הוא זמן דין, אך הכוונות הם שוות, כי כשתסיר מב' מלואים דאלהים, ב' אלהים פשוטים, ישאר חתך, והוא מובן. אמנם כוונת שם זה בשחרית אחר העמידה, הוא בשם הוי"ה דע"ב דיודין, כי הוא סוד החכמה, דמתמן אתא מזונא עילאה, כנז' בזוהר. וז"ס פותח את ידיך ג"כ, שהם הד' יודין דע"ב הנז', והוא גי' ת', כי כל יוד כלול מי' הרי ת', ומילוי המילוי שם ע"ב, הרי כ"ח אותיות, הרי חת"ך. אמנם כל כוונת זה הפסוק בכל הזמנים הם שווים, רק בשם זה של חת"ך, יש בו חילוק בין ג' זמנים הנ"ל. אך שאר הכוונה הם שוות בכל הג' זמנים. אמנם במלת ומשביע, צריך לכוין כי גם זה חת"ך, ותכוין ע"ד חתך הנ"ל:

ונלע"ד חיים, כי הראשון הוא ב' אחוריים דלאה וישראל, והב' נגד אחוריים דרחל וישורון:

ובמלת רצון, תכוין להמשיך מרצון העליון, הוא שם דפק, שהוא אחוריים דע"ב שהוא ביסוד דאבא שבתוך רישא דז"א. ושם קס"א הוא שם אהי"ה דיודי"ן, שהוא יסוד דאמא שבתוך רישא דז"א, ומב' יסודות אלו, תכוין להמשיך מזון ושפע לעולם, ועל ידיהם יומתקו ב' כחות הדין המונעין את הפרנסה, והוא סוד ב' עיינין הנז' בפסוק הקודם עיני כל אליך ישברו. ובב' עיינין יש ב' דמעות, שמהן יורד הדין לעולם, והם למטה בב' עיינין דרחל נוקבא דז"א, וכן רחל, גי' ב"פ דמעה. לכן ר"ת "לכל "חי "רצון, הוא רחל, ותכוין להמתיק הנוקבא תתאה שהיא רחל, וב' הדמעות היורדים בימא רבא שהוא הנוקבא. שב"פ דמעה, גי' רח"ל, הם ג"כ נמתקים ע"י רצון עילאה, שהוא קפ"ד קס"א גי' רצון כו':

והנה בכל פעם מג"פ שאומרים אשרי, היה מסיים מורי זלה"ה בפסוק, ואנחנו נברך כו' ולא כאותן אנשים שאין אומרים רק בשחרית בזמירות:

כתב האר"י זלה"ה ביחודים. והנה חת"ך הוא סוד חשמ"ל שהוא בגי' אור פניא"ל, שהוא סוד אור פני המלכות הנקרא אל. ומן החשמ"ל חסר נ' עד שיהיה בגי' חת"ך, וסוד נ' אלו הם סוד ה"ס דז"א, מחסד עד הוד, כ"א כלול מי' הרי נ'. ומן נ' זו לפעמים לוקחת

הקליפות נוגה מן השם חת"ך, ונשאר חשמ"ל לבד למלכות, וכשאדם חוזר בתשובה אז מה שהיתה תחלה קליפת נוגה, נקרא אור נוגה, וחוזר אל הקדושה:

עוד כתב, מכתם לדוד שמרני אל כי חסיתי בך. חסיתי, גי' פת"ח, והוא סוד כוונת פותח את ידיך, והוא להמשיך משע"ח נהורין לשם מ"ה, שהוא בת"ת, ולשם אדנ"י שהוא גי' ס"ה, ושניהם עולים ק"י, וגם שע"ח, הרי גי' פת"ח, ע"כ. (ו):

הגהה (ו) מהר"ן - נלע"ד, שז"ס הוי"ה אלהים מצפ"ק, עם האותיות הם בגי' חת"ך, להורות שמהם יצא, עכ"ל:

מהחברים - יש כאן י' הויות, והוא נשמה לי"ס, ויש לכוין בסוף יענינו ביום קראינו:

הללויה הללי נפשי את ה'. מלכות דיצירה הנקרא נפש. ומסיים אלהיך ציון שהוא מלכות, ויש בו ט' פסוקים ט' הויו"ת, נגד ט' נקודות. ופ"ג תיבין כשם ב"ן ושם אל, שאל הוי"ה הוא ביצירה, וכאן במלכות הוי"ה דב"ן:

הללויה כי טוב זמרה הוא יסוד, ג"כ זמרו הוא יצירה, ולפי שתוקף הדינין הם ביצירה, לכן אינם מזכירין נ"ה בפי', רק רמוזים ביסוד, בסוד ולא בשוקי האיש ירצה, פי' שאינו רוצה בשוקיים לבדו כי הם סוד דין, רק בהצטרפות עמהם היסוד) ויש במזמור הזה ק"מ תיבות כ"ח ויב"ק, הכ"ח סוד הש' המתמלא בכחו ביסוד, ומייחדים על ידו י"ה אלהים גי' יב"ק. הרופא לשבורי לב, ר"ת לל"ה, והוא שם מע"ב שמות, גם הוא גימטריא אדנ"י דיצירה. ויש בו י"ד פסוקים, נגד י"ד רמה בת"ת, ויד חזקה בגבורה. (ז):

הגהה (ז) נתן, גדול אדונינו ורב כח, יכוין ביחוד זה אוחזה בסנסיניו כו', אך לא תאמר תחלת הפסוק. ותכוין כי אוחזה גי' כ"ז, נגד כ"ז אותיות התורה, ותכוין בניקודו ככתוב בספר ממש, בניקוד אוחזה ותכוין כי אוחזה הוא שם קדוש, ואח"כ תכוין במלת סנסינו שיצא מכאן שם בסנסניו בניקוד ורב כח, ותכוין כי שם זה הוא סוד השדיים והדדים ונקרא סנסניו, ותכוין לאחוז ולקבל האור הגדול. ותכוין, כי אלו הדדים הם בהיכל האהבה כנז' בזהר פקודי, ולכן תכוין בר"ת וס"ת של אחזה בסנסניו, שהוא אוהב. ותכוין, כי אות א' נקודו בחולם וו' וה' וב' נקודים בשבא בניקוד הפ' עצמו. ותכוין, כי אוהב הוא שם קדוש, ותכוין למלואו כזה. אל"ף וי"ו ה"י בי"ת. ואח"כ יאמר פסוק גדול אדונינו ורב כח, ותכוין כי ורב כח גי' סנסניו כו'. ותכוין, כי ב' דדים אלו הם סוד אלדד ומידד, וכשתסור א"ל מ"י, ישאר דד דד, שהם הב' דדים, הראשון הוא הימין, הב' הוא השמאל. כי א"ל הוא חסד, מ"י הוא גבורה, בסוד נ' שערי בינה כמנין מי, והוא א"ל מ"י מאלהים. ותכוין, כי אות ה' הנשאר מן אלהים, הוא באמצע הדדים, וזה ג"כ תכוין קודם שתישן, אחר כל סדר השכיבה. ואח"כ בקומך משנתיך, תכוין כנ"ל, רק שתקדים פ' גדול אדונינו אל פ' אחזה בסנסניו, ואם תרצה לעשות יחוד זה בשאר היום, הרשות בידך, ע"כ הגהה:

הללויה שירו לה' שיר חדש. הוא חסד, וזהו תהלתו בקהל חסידים, ואנו כוללין עמה הגבורה למתקה בפסוק רוממות אל וכו' וחרב פיפיות בידם, כלול הגבורה גימטריא וחרב, בחסד. ויש בו ט' פסוקים נגד ט' רקיעים, וס"א תיבות נגד שם אגל"א הויה:

כתב מהר"ן שפירא, טוב לכוין בזה היחוד - "יעלזו "חסידים "בכבוד, ר"ת גי' כ', שהם כ' אותיות שיש בהוי"ה ואהי"ה דיודין. וס"ת נ', הם מ"ב דע"ב, וח' אותיות שיש בהוי"ה ואהי"ה דיודין, הרי נ'. ועוד, י"ד אותיות דע"ב וי"ד אותיות דאהי"ה, הרי כ"ח אותיות, ואלף אחרונה דאהי"ה דיודי"ן וא' עצמה דאהי"ה ויו"ד ראשונה דהוי"ה דיודין, הרי כ"ב, וכ"ח, הרי נ'. הרי ג' בחי' נ' שהם גי' קנ"א, וכ"ז להמתיק השם קנ"א:

יעלזו, גי' קכ"ג, שהם ג' א"ם, דיודי"ן דאלפי"ן דההי"ן, להמשיך כ"ז אל שם מ"ה, כדי לעשות ג' אלפין שבו, ג' אהי"ה, והם גי' ס"ג:

חסידים. גי' קל"ב, שהם ה"ג של ה' הויו"ת, וב' חסדים, להמתיק הגבורות עם החסדים:

בכבוד, גי' בוכ"ו, והשם של בכבוד בא"ת ב"ש, שלש"פק. מנוקד מן יעלזו חסידים, והוא גי' תת"י, שהם ד' מלואי הוי"ה וג' מלואי אהי"ה, הרי תרפ"ז. ובאלו תמתיק ג' א"ם הנז', שהם קכ"ג, והכל גי' תת"י, ע"כ:

הללויה הללו אל בקדשו. הם בג"ר, הרי כי ה' הללויה הם, והם כוללים כל הי"ס דיצי', ויש בו ששה פסוקים, סוד י"ס דיצי' שהם ו' אותיות ו"ק דמטטרו"ן. והכוונה, לעלות עשיה ליצירה. "כל "הנשמה "תהלל יה, ר"ת כה"ת, שם א' מע"ב שמות, וגם עולה במספר שמיע"ה שהוא באוזן, בסוד הנשמה. בדרושים כתב וז"ל, והוא יוצא מפסוק ויאמר לרשע למה תכה רעך, כי בזה השם הכה משה את המצרי, והוא בסוד ב' אלהים בסוד אחוריים וכ"ו אותיות מלואן, שז"ס על מה תכ"ו עוד. וז"ס רק בעיניך תביט, עם ד' אותיות, עולה כה"ת. והענין, כי ע"ב ק"ל הם ב' עינים שהם ג' ר"ב, עם י' אותיות גי' רי"ב, וב"פ רי"ב ע"ה, עולה כה"ת. הרי כה"ת ב' עינים, שבהם מביט, בכח השם הזה היו מסתכלים ברשעים ומענישים, וז"ס ושלומת רשעים תראה, ובהכפל פסוק ז' יהיה ז"פ, נגד ז' אותיות דסנדלפון, שהוא העשיה המתחבר ביצירה:

מע"ח - הנותן שלג כצמר, הנה שלג הוא ד' מוחין שנכנסין בנה"י דאמא, ונעשין ג' לבד, ואז ג' אלפין של ג' אהי"ה שבהם, יוצאין לחוץ ללאה, והם כמנין שלג שבקדושה, וכשתסיר שורש ג' אלפין, נשאר צמר. וז"ס הנותן שלג כצמר:

(מהרנ"ש - ונ"ל, שז"ס אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו כו' כצמר יהיו, כי מתלבנים עונות ע"י אמא עלאה, ששם השלג והצמר, בסוד שמות אהי"ה הנ"ל. וז"ס יה"כ שמלבן עונות ישראל, כי יה"כ בסוד אמא, לכן אמרו בזוהר על הוא הכה את הארי ביום השלג,

דאתדן בי דינא עלאה, שהיא אמא ב"ד עליון, ה' עילאה דמינה דינין מתערין. והנה משלג נעשה שג"ל שבקדושה, בסוד נצבה שגל לימניך, וכנגדו בקליפה והשגל יושבת אצלו, והיא כלבתא, ובקדושה שם ב"ן מלכות) ומשפטים בל ידעום, כי אותיות בל, הוא הרע של הבל שלקחם בלעם, והם מורים על הקליפה, לכן בל ידעום:

מהחברים - הללו כי טוב זמרה. יש בו ה' הויות, נגד ה"ח שהם ביסוד הנקרא טוב. ובו נמתקים הגבורות ונותן למלכות דרך מעבר שלו, ולזה נקרא שלום. הללו את ד' מן השמים הוא ת"ת דיצירה, יש בו ד' הויות נגד ד' אותיות השם. ולמעלה הללו מן השמים, מקור אצילות. במרומים - בריאה. מלאכיו - יצירה. צבאיו - עשיה. אח"כ חוזר ועולה ממטה למעלה, וכלל אותן זה בזה. הללוהו שמש וירח, כולל יצירה ועשיה הרמוזים בשמש וירח. הללוהו כל כוכבי אור, יצירה בבריאה, יצירה הם כוכבים של אור שהוא בריאה. הללוהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים, הם בריאה באצילות, והאצילות משבח לעילת העילות א"ס ב"ה, וזהו הללו את שם ד' כי הוא צוה ונבראו, הוא, להההוא דסתים. הללויה שירו לה' שיר חדש תהלתו בקהל חסידים, הכוונה למתק החסדים שלו. בני ציון יגילו במלכם, הם נ"ה שבונים לציון שהוא יסוד. יגילו במלכם, שהוא ת"ת. או נוכל לומר, במלכם מלכות, למתק הגבורה שלה. יעלזו חסידים, הם נ"ה, נקראים חסדי דוד הנאמנים. בכבוד, זה מלכות. הללו אל בקדשו, הי"ס דיצירה מלמעלה למטה. וחותם כל הנשמה וכו'. ואומר ויברך דוד, כאן רמוזים הי"ס של בריאה, כדי לכלול יצירה בבריאה, ואלו הם - לך ה' הגדולה וכו' כי כל בשמים ובארץ אלו הם ז' ימים של הבנין. לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש - הם ג"ר:

ויברך דוד. לתקן גולגלתא הנקרא כתר דיצירה. כי הנה כבר זכרנו, כי כל הי"ס דיצירה הוא דמלכות דיצירה ואיני זוכר. אמנם נזכרו כאן מן הללי נפשי את ה' עד הללו אל בקדשו וכו', וגם ביארנו כי יש כמה פרצופים בכל עולם ועולם, לכן אל תתמה אם נזכיר הדברים כפולים ומכופלים, ולכן תמצא כי אנחנו חוזרים להזכיר כל י"ס דיצירה בויברך דוד, ולא ידעתי היכן הם. אך ראיתי למורי ז"ל, שהיה קם מעומד מן ויברך דוד עד אתה הוא ה' האלהים ועד בכלל מעומד, כי הם סוד הכתר. ולכך בר"ת, שם אהי"ה מרומז, וכל אהיה הוא בכתר, ונזכר בו י"ס, כי כל פרצוף כלול מי"ס, אך ויברך דוד הוא בכתר דיצירה:

אמנם היה נוהג מורי זלה"ה ליתן צדקה עתה באומרו ואתה מושל בכל. והטעם, כי הלא הצדקה הוא מ"ע, וראוי לעשות המצוה מעומד. גם ט"א, כי הלא הצדקה ניתנית לעני שהיא השכינה, והיא יושבת לארץ וצריך להקימה ולהעמידה ע"י הצדקה, שהוא

ת"ת דכורא, והוא סוד עמידה, לכן היה נותן צדקה בשעה שהיה עומד. אמנם היה נותן באומרו ואתה מושל בכל, כי הלא בכל, הוא היסוד הנקרא כל ח"י, והוא אשר נותן הצדקה לשכינה, ולזה ראוי לכוין. גם תכוין, כי במלת בכל נרמזת השכינה, כי נתינת הצדקה מן היסוד הנק' כל, להשכינה הנקראת בכל, בסוד בת היתה לאברהם ובכל שמה, והוא שם ב"ן דההי"ן, שהוא גימטריא בכ"ל. אמנם ע"י הצדקה זו שנותן לה היסוד שהוא שם ב"ן הנ"ל, נגדלת פרצופה. (ח):

הגהה (ח) צמח. כי צדקה בא"ת ב"ש, חוזר לאותיות צדקה:

אמנם כבר ידעת היות קו המדה דז"א סוד נה"י דבינה, שהם מתפשטים דרך קוין ומדות בז"א. והנה שם אהיה שהוא בינה כנז' אצלינו, שהם ג' שמות אהי"ה, דיודין דההין דאלפין. אך המלכות שהיא מן הארת אהי"ה, הנה הקו המדות שלה הוא שם בוכ"ו, שהוא שם אהיה בחילוף כנודע. והוא ר"ת "בכל "ובידך "כח "וגבורה. לכן סמך אבתריה ובידך לגדל ולחזק, בסוד הנז' פרשה ואתחנן בזוהר במאמר קו המדות. כי הנטיעות, השם מכה בהם ואומר לו גדל, וכן בנקבה, השם המכה בה ומגדלה בסוד קו המדה הוא שם בוכ"ו הנ"ל. אמנם יש בכאן ב' ידים, והם בידך כח וגבורה, ובידך לגדל. והם סוד בכל הנ"ל, שהוא סוד ב"ן הנ"ל, המעלה מ"ן דיצירה אשר אנו עתה בו. וסוד המ"ן, הם ה"ח וה"ג, שהם מנצפ"ך כפול, והוא סוד ב' הידים ימין ושמאל, שבהם יו"ד אצבעות, נגד י' אותיות מנצפ"ך פשוט וכפול. ועיין בסוד בידך אפקיד רוחי, שם בארנוהו ג"כ:

והנה מציאת הצדקה שהיה נותן בויברך דוד, היה ג' פרוטות, א' נגד לאה, וא' נגד רחל, וא' נגד מלכות דבינה דבגו רישא דז"א, דממנה יוצאת לאה כנודע. אמנם, היה נותן תחלה ביד הגבאי שתי פרוטות נגד הב' נשים העליונים, שהם מלכות דבינה, ולאה היוצאת ממנה. אח"כ, היה משליך ומטיל הפרוטה הג', כנגד רחל שהיא תחתונה. אמנם כ"א מאלו נקרא צדק, וזהו צדקצדק תרדוף, צדק עלאה לאה, וצדק תתאה רחל, כנז' בתיקונים. וגם מלכות דבינה נקראת צדק עלאה, אך להיות כי היא עצמה סוד לאה, לכן לא נזכר בפסוק רק ב"פ צדק. והיה מכוין לעשותה צדקה, כי צדק דין וצדקה רחמים, כנודע באד"ר, כד אתער צדק בשלהובוי וכו'. ותכוין בנתינת הפרוטה, כי פרוטה פרט ו"ה, כי שורש הדין רפ"ח, והכולל רפ"ט. והדינין במלכות תתאה, וכשמתחברים עם ו"ה נמתקים. גם תכוין, כי פרוטה גימטריא מצפ"ץ, שהוא חילוף הוי"ה בא"ת ב"ש:

בפסוק ואתה מושל בכל, תכוין סוד גדול, והוא, כי כאן רמז שם בוכ"ו, שהוא ר"ת "בכל "ובידך "כח "וגבורה, כי שם זה הוא קו המדה של המלכות, והוא מוסיף חיות במוחין שלה, ואז ניתוסף בה כח המשכות חיות אל המ"נ שלה, שהוא שם שלה מלוי הה"ן גי'

בכל, וזהו ואתה מושל בכל. גם אמר, ובידך כח וגבורה, בסוד מה שביארנו בפסוק כרוה נדיבי עם, בסוד כל מיעכות של בית רבי תמר שמן, כי סוד הבינה אשר ממנה יצאה המשך בוכ"ו, הנה מן היד שלה נעשה כלי המלכות לסוד מ"נ, כי שם ה"ג בה' אצבעות היד, ודי בזה. והנה שם זה הוא קו המדה שלה, לגדלה ולחזקה ולפחות ממנה כפי רצונו, וזהו בידך לגדל ולחזק לכל, שהיא המלכות הנקראת כ"ל. והנה בידך, גי' בוכ"ו כנ"ל. בואתה מחיה את כולם, יכוין כי ואתה שהיא מלכות, הוא מחיה את העולמות, בסוד שם ס"ג, העולה גימטריא מחי"ה:

והנה נפרש אותיות צדקה. דע, כי אות צדיק, אות יוד שבה הופכת פנים מן הנ' כפופה, ומורה אב"א. ד', גם זה מורה לשון דלות ועניות. ק', אע"פ שיש איזה זיווג, אמנם רגליה ארוך ומגעת עד החיצונים, ולבסמא, צריך שיתן צדקה ולמלאה באות ה', כי הוא זיווג אמיתי. גם אות ק' מורה על קין קינא דמסאבותא והתפשטות הנחש, ובנתינת צדקה יכוין, שחוזר התפשטות רגל הק' לעלות למעלה, ונעשית ה' בסוד הבל, ושם אין אחיזה לקליפות. והנה כשהוא אב"א נקרא צדק, וכשהיא פב"פ נקראת צדקה, שהיא מקבלת ה"ח להמתיק. וזהו בכוונת הצדקה שאנו עושין להמשיך ה"ח שלו, כדי שתהיה עמו פב"פ, וזהו אוהב צדקה ומשפט, ר"ל, המשפט הוא אוהב צדקה. ודע, כי צדקה ותפלה, הוא ליחד שם י"ה הנפרד מן ו"ה, לחברם ביחד. גם צריך לכוין, כי צדקה, גימטריא אלהי"ה אדנ"י ומ"ה וד' אותיות השם, עולים צדקה ע"ה. והכוונה, על ידי שם אלהים והוא דין הקשה, ואדנ"י הוא דין הרפה, ושם מ"ה דאלפין הוא המתקת שניהם. ולכן צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר, ליחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י"ה עם ו"ה בשם כל ישראל. ויתן פרוטה, ויכוין, כי פרוטה הוא סוד פרט ו"ה, והוא, כי שורש הדינין הם רפ"ח ניצוצין וע"ה הם רפ"ט, והם יצאו מן ו"ה בסוד י"א סממני הקטורת, שהם גימטריא ו"ה. ועיין בסוד קדיש. וע"י התחברות שם י"ה עמהם ע"י הצדקה, אז נמתקו הדינים של זו"נ שהם ו"ה, ונמתקים ג"כ הרפ"ח ניצוצין כנודע, ודי בזה:

פרק ו

אז ישיר. יש בו ח"י אזכרות, מן אז ישיר עד ביום ההוא יהיה ה' אחד. הם נגד ח"י אזכרות, שיש ביהי כבוד. והוא בסוד ה' פרצופים שיש ביצירה. כי כבר פירשנו למעלה בויברך דוד, שאל תתמה שהזכרנו הספירות. והדברים כפולים ומכופלין, כי יש כמה פרצופים בכל עולם ועולם, לכן אע"פ שאמרנו הח"י הויו"ת ביהי כבוד, מ"מ צריך להזכיר אותן כאן בשירת הים פעם אחר, מטעם הנ"ל, ע"כ. (ט):

הגהה (ט) אז ישיר, כאן רמז ליו"ד הויות הנ"ל, א' רומז לג"ר חשובים כאחד, ז' לז"ת. גם אז, הוי"ה אדנ"י, ח' אותיות. גם לשם אזבוג"ה, שכל חלק ממנו גימטריא ח' ואת רודפיהם השלכת במצולות ר"ת רה"ב, שהוא שר של מצרים, וזהו שארז"ל וירא ישראל שר שלהם ראו:

"נהלת "בעזך "אל "נוה "קדשך. ר"ת ב"ן והם נודעים שהם גי' באר, והוא הוי"ה ואהי"ה דההין:

צ"ל ה' ימלוך לעולם ועד, ב"פ שמו"ת, כי כן היה נוהג האר"י זלה"ה. ופסוק כי בא סוס פרעה כי כל זה הוא מן השירה. כי הח"י הויות שהתחילו מאז ישיר שמשם התחילו את השירה עד ושמו א', לכן אין לומר שמע ישראל כי אז יהיה כ', ואנו צריכין רק ח"י הויות: (מע"ח - אין לומר פסוק שמע ישראל):

נלעד"ן - שצריך עיון, בשלמא מה שאנו כופלין הספירה כמה פעמים, הוא נכון לפי טעם הנ"ל, מאחר שיש כמה פרצופים, נוכל לפרש שכל י"ח מדבר בפרצוף אחר. אבל לפרש ענין א' ב"פ בפרצוף א' הוא מיותר, מאחר שכבר היה פירש למעלה, שח"י הויות הם נגד ט"ט דמטטרו"ן, שהם טת"ד דז"א מתתא לעילא ומעילא לתתא. ומצאתי בספר כוונת שגם ח"י שבשירה מורה על ט"ט דמטטרו"ן ט' ת"ד דז"א כנ"ל, לכן לא ראיתי להעתיק זאת, בכוונה, שפשוט הוא שאינו מהאר"י זלה"ה. אבל מה שנלע"ד הוא זה, כי למעלה כבר כתבנו שהם רמוזים נגד ט"ס דז"א דיצירה עם הט' מקיפים שלו, שהם ח"י, ע"ש. אבל בכאן רמוזים בדיקנא דז"א שיש לו ט' תיקונים, ואריך אנפין משפיע בו גם ט' תיקונים אחרים, הרי ט' וט', גי' ח"י. או נלע"ד לומר, מאחר שאנו עוסקין עתה בכתר דילה דיצירה שכבר התחילה לכנוס בויברך דוד בסוד אתה הוא ה' האלהים ע"ש, לכן נראה שח"י אזכרות שבשירת הים מדבר בדיקנא דא"א, שיש בו י"ג תיקוני דיקנא, וה' ראשונים שהם אור צח ומצוחצח ואויר קדמון וחו"ב, הרי י"ח. וגם באופן אחר, כנודע שג"ר שהם מגולים שהם בעצמם נקראים אור צח ומצוחצח ואויר קדמון, והב' מוחין דא"א שהם מתלבשים, שהם הגולגלתא ומ"ס והי"ג ת"ד, הרי הכל ח"י בחי' שיש בא"א, וז"ש בזוהר פ' בשלח מה תצעק אלי בעתיקא תליא מילתא כנודע. לכן הח"י אזכרות, הם רומזים בא"א דיצירה, והבן זה היטב:

מהרי"ס. בהר נחלתך - ר"ת ב"ן. וסמך ליה, לשבתך פעלת ה' מקדש אדני, ר"ת קס"א, שהוא אהיה דיודין:

מתלמידי האר"י זלה"ה. את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו - ר"ת בפסוק זה איוב. וז"ש רז"ל משל לרועה שהיה רוצה לעבור צאנו וכו', כך הקב"ה כשרצה לעבור לישראל בים בא שר עשו לקטרג ומסר לו איוב וכו', וזהו רמז 'את "ה' 'ויאמינו "בה', ר"ת איוב. אז

ישיר וכו' סוס ורוכבו רמה בים ס"ם ונוקביה בנוקבא דתהומא רבא. ה' איש מלחמה, שהוא מלא גבורות, ונקרא שמו מלחמה גבור חיל. ומהו הגבורות שלו, מרכבות פרעה וחילו ירה בים, בכח הגבורות כמנין יר"ה עם הכולל. ומבחר שלישיו, מבחר הג"ר שלו, שהם כנגד נה"י למעלה, אותן שהיו למטה בטומאה טובעו בים סוף, בנוקבא דתהומא רבא. תהומות יכסיומו וכו' כמו אבן, שירדה אבן שהיא מלכות בית דוד עד מלכות דעשיה, כך ירדה הטומאה בעשיה, שהיא מלכות החיצונה שירדה בעשיה של טומאה. ימינך ה', להציל את ישראל וכו'. אמר אויב, כאן רמז ה' אלפין בר"ת נגד ה' אלפין מבריאת עולם, ובששי ע"ש ובשביעי שבת אין שופ"ר. אחלק שלל, הלמ"ד ב' של שלל אחלק אותן, ויהי חצי ש"ל, כמנין משה, פי', תחלק הלמ"ד של שלל האחרונה ויהיה ט"ו, ומספרו כמשה וג"כ מנין שילה, ואז יתגלה ולו יקהת עמים. א"נ, ה' אלפי"ן ומנין שילה, תמלאמו נפשי אריק חרבי. מי' כמוכה", ס"ת י"ה. באלים" ה', ס"ת מ"ה. וחזר פעם אחר מי כמוכה שהוא י"ה, והם ב' פעמים י"ה, וכנגדן אמר דוד, מן המצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה, ב"פ י"ה, נורא תהלות עושה פלא - הוא ת"ת. שמעו עמים ירגזון וכו', הם כוחות הטומאה מצד ישמעאל, ואז נבהלו אלופי אדום אילי מואב, הם שאר כל השרים שהם נכנעין תחתיהן. תפול וכו' עד מקדש אדני וכו', מכאן שעתיד הקב"ה להוריד בהמ"ק עשוי מלמעלה ויהיה מעשה ידיו להתפאר, ואז יהיה ה' למלך וכו', ע"כ עולם היצירה. ישתבח והקדיש, חלל הבריאה, ע"כ:

עולת תמיד - אחר הזמירות יאמר השירה אשר הוא רומז ליסוד, שהוא מדרגה האחרונה שבנוקבא המקננא במט"ט, הנקראת תורה שבכתב ואז מתחלת לתקן ע"י תורה שבכתב, ואז נכנסת לעולם הרחמים, צבאות המלך מעולם מט"ט, מקדש אדני כוננו, ביחודים לקמן, ובע"ח:

ונלע"דן, שהוא יותר אמתי כמו שכתבתי בשער התפלה, ונאמר להעתיקם פה כדי לפרש הענין על אמיתתו, וז"ל שם - ח"י ברכות בשחרית, מן ענט"י עד ברכת התורה, הם נגד ח"י ברכאן דיסוד עשיה, (ונלעד"ן, שהי"ג שיש בברכת ענט"י הם רחמים, נגד י"ג ת"ד דא"א, כמ"ש הר"ב בעצמו) אח"כ בב"ש הוא כתר דיצירה, לכן יש בו י"ג ברוך כמנין וא"ו, והם סוד י"ג מכילין דז"א שיש ביצירה. (ונלעד"ן שהם י"ג מכילין דז"א דיצירה). אח"כ ח"י פסוקים ביהי כבוד, שיש בהן ח"י הויות, והם ח"י ברכאן דיסוד יצירה. (ונראה לעד"ן שהם ביסוד דז"א דיצירה, ויען שיש בי"ס דיצירה ג"כ ה' פרצופים א"א או"א זו"נ, לכן יש ח"י הויות אחרות בסוף היצירה בשירת הים). נראה לעד"ן שהם נגד יסוד דא"א, וי"ג שבחים הם נגד י"ג תיקוני דיקנא דא"א, והטעם נכון, מפני שצריך לחבר לעולם

היסוד עם הדיקנא, בסוד והדרת פני זקן, בסוד מלך הדר שהוא היסוד, ומי שהוא סריס אין לו זקן, לכן צריך לרמז ולחבר ברית עם הזקן, וזהו אמיתת הענין, כנלע"ד:

דרושים. אשירה לה' כי גאה גאה. הנה אות א' של לאה היא בחינת המלכות, שהיא שורש עיקרית בחינת לאה, ואות ל' של לאה הוא ג"ס אחרונות נה"י דאימא, הרי הם ד"ס שלוקחת, ואז נעשית צורת ה', והיא אות ה' של לאה, ואז כל בחינות אלו נקראות לאה. וז"ס - אשירה לה' כי גאה גאה, כי פסוק זה נאמר על לאה, שנתגאה ועלתה למעלה בדעת ז"א, למעלה מן ראש רחל במקום גבוה, ושם נעשית בחי' גאה. כי הג' הם נה"י דאימא, והא' היא מלכות דאימא, ונתחברו ארבעתן ונעשו פרצוף בצורת ה' כנז'. וחבור ג' אותיות הוא גאה, והוא ממש בחשבון לאה, כי ג' ול' הם בחשבון א' במספר אי"ק בכ"ר, וזהו כי גאה גאה, ר"ל שנתגאה ועלתה למעלה במקום גאה ורם, וגם נעשית בחי' גאה באותיות ממש:

נשפת ברוחך, ר"ת ב"ן. כסמו ים צללו כעופרת במים אדירים, ר"ת גי' קמ"ג, שהוא אהיה דאלפין:

ימינך ה' נאדרי בכח, ר"ת גי' ע"ב. נאדרי בכח, לבדו, גי' ב"ן. נאדרי בכח ימינך ה', ג"כ גי' ע"ב. והב"ן ממוצע בין ב' ע"ב. (כ):

הגהה (כ) מהר"ן שפירא כתב, וז"ל - טוב לכוין בזה היחוד, ימינך ה' נאדרי בכח, ר"ת גי' ע"ב דיודין. בכח, הוא כ"ח אותיות של מילוי המילוי שלו, וס"ת גי' יג"ל, וניקודו ימינך ה' נאד"רי, גי' רס"ה, לכלול ה"ח בה"ג, שהם ר"ס, ב"פ ק"ל ק"ל, עם ה"א מנצפ"ך פשוטים שהם חסדים. וזהו ימינך, שעולה ק"ל, שהם ה' הויות חסדים, לכלול אותם בנאד"רי, שהם החו"ג, בה' אותיות של מנצפ"ך. וזהו בכח, שהוא מילוי המילוי, וי"פ כ"ח גי' מנצפ"ך עצמו שעולה פ"ר. והכוונה לכלול במנצפ"ך הנז', וצריך לעשות מן נאדרי שם אדי"ררון, ולהוסיף עליו ר"ו, שהם אחוריים דאלהים וה' אותיות והכולל, ואז נעשים אדיררון, והניקוד שלו, הוא נאדרי בכח. עכ"ל:

נהלת בעזך, ר"ת ב"ן. אל נוה קדשיך, ר"ת קנ"א, שהוא אהי"ה דההין, והם נודעים שהם בגי' בא"ר:

בהר נחלתך, ר"ת ב"ן. וסמיך ליה לשבתך פעלת ה' מקדש אדנ"י, ר"ת ע"ה קס"א, שהוא אהי"ה דיודין. תביאמו ותטעמו, כבר פירשתי למעלה בסוד י"א סמני הקטורת. מקדש אדני כוננו ידיך, נודע מ"ש האר"י זלה"ה בדרוש הנוקבא בבחינת הו' ע"פ באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם הם האבות הנק' נדיבים כנודע, והם חג"ת שחוקקין חותמם שהוא חג"ת ביסוד. והוא ש' של שדי, וזש"ה והיה שדי בצירך, כי ש' דשדי נעשה מן הצירים שביסוד, כי ציר ש' דשדי, ע"ש. וזה הש' של הציר נמשך מן אותיות י"ד העליונים שהם חג"ת, יד הגדולה יד החזקה יד רמה, וזהו שדי ש' יד. וז"ס משארז"ל יצחק מיעך

באצבע, והבן זה. גם זש"ה מקדש אדני כוננו ידיך, ר"ל כי הידים העליונים שהם ג' אבות, כוננו ותקנו בחי' מקדש של אדני שהיא הנקבה. ונודע כי ציון שהוא יסוד, נקרא קודש קדשים, וז"ש מקדש אדני, שהוא נקודת ציון שבה. ובכוונות ק"ש נבאר ב"ה ענין אחר, בפ' בידך אפקיד רוחי, ושורש הדברים הם, כי בזמן הראשונים הוציאו הבתולים באצב"ע, כדי שתהיה נכר הכלי שלה מתוקן, ואז תוכל להתעבר מביאה ראשונה, והנה גם בחי' זו היתה בנוקבא העליונה מלכות, כי ירדה יד של אימא ביסוד שלה, ושם מיעכה ביד, ונשאר שם אותן ה' אצבעות לצורך כלי המלכות, וז"ש מקדש אדני כוננו ידיך, פי', המקדש הנקרא אדני, כוננו אותו ידים העליונים, דהיינו יד א' של אימא כלולה מב' ידים, כמ"ש בדרוש באר חפרוה שרים ע"ש, ודי בזה:

ישתבח. הי"ג שבחים שיש בישתבח, נלע"ד ששמעתי שהם ע"ד ברייתא דר' ישמעאל, כי הבריאה היא ג"כ בי"ג ספירין. אך נלע"ד ששמעתי כוונה אחרת, שהוא ע"ד י"ג ברוך שיש בב"ש. כי כן בשירת הים הם ח"י הויות, נגד ח"י הויות שביהי כבוד, והוא בסוד ה"פ שביצירה, כן הוא ב"ש הוא כתר דיצירה, ולכן יש בו י"ג ברוך כמנין. אחד, והם סוד י"ג מכילין דא"א דיצירה. ואח"כ ח"י פסוקים שיש בהם ח"י הויות, נגד ח"י ברכאין, שהם בז"א דיצירה, ויען שיש בי"ס דיצירה ג"כ ה' פרצופים א"א או"א זו"נ, לכן יש ח"י הויות אחרות בחלק שני בסוף יצירה בשירת הים:

ואח"כ צ"ל, גדולה גבורה וכו', כמ"ש בזוהר, ולא כמו שכתבו ס"א גבורה גדולה. ואח"כ אומר אל ההודאות "אדון הנפלאות "בורא כל הנשמות "רבון כל המעשים "הבוחר בשירי זמרה "מלך אל חי העולמים, והוא ר"ת אברהם, שא"א ע"ה תיקן זה, אבל לא שמעתי זה ממורי זלה"ה:

צריך לומר בתשבחות בחירק, בניקוד של תפארת ולא בשורק. טוב לומר בעשי"ת בין ישתבח ליוצר, מזמור ממעמקים. כי סוד עומק הוא גבורה, גי' רי"ו. וכל יום מאלו העשרה מתעורר א' מעשרה העמקים, וכולם הם בסוד רי"ו. ואלו הם י' עמקים הנז' בס"י, ואלו הן - יום א', עומק ראשית. יום ב', עומק ראשית. יום ג', עומק אחרית. יום ד' עומק טוב ורע. יום ה', עומק דרום. יום ו', עומק צפון. יום ז', עומק מזרח, יום ח', עומק רום ועומק תחת. יום ט', עומק מערב. יום עשירי, ג"כ עומק מערב:

קדיש, כבר פי' למעלה סדר קדיש, שהוא בין יצירה לבריאה. והכוונה, אחר שהעלינו היכל ק"ק דיצירה לבריאה ע"י הקדיש, עתה בברכו חוזר להיות בריאה עצמו כמו מזמור הודו לד', ע"ש שהארכנו בשער הקדיש:

מהחברים - ניקוד הוי"ה שבחתימות ישתבח, בחולם. נ"א, זכרים בקמץ, והנקבות בחולם, ותוסיף לכוין בהם לשם יה"ו:

כתב מהר"ן שפירא ז"ל, נלע"ד, שצ"ל באמרו ובכן ישתבח, כמו ובכן אבא אל המלך, שמלכות עולה במקום אבא שהוא חכמה דאצילות, ושם היא נתלבשת בי"ס דאבא, אשר כל ספי' הוא ע"ב, הרי י"פ ע"ב, גי' ישתב"ח. להורות בעת שמתחלת המלכות לעלות, הוא בשם ע"ב, גי' בכ"ן. עד שעולה כל י"פ ע"ב, גי' ישתבח. ואז המלכות הנקרא שמך מלכינו, שכל ד"ע אבי"ע הם מתנהגים על ידה, מפני שהיא במקום אבא דאצילות:

מע"ח - צ"ל בתשבחות בחירק של תפארת, ולא בשורק. כתבו המקובלים הראשונים, כל האומר חי העולמים. בפת"ח תחת הח', הוא טעות גדול. כי חי הוא חוץ מן העולמים, אבל האומרים חי העולמים בציר"י תחת הח', הוא מחבר המדות שהם חו"ב ביחוד, לכן צ"ל חי העולמים בציר"י, והוא נכון. עיין בתי"ט סוף מסכת תמיד טעם נכון:

שער הקריאת שמע

פרק א

השער הז' שער קריאת שמע וברכותיה ויתחלק לכ"ט פרקים:

ברכו - יכוין, כי הוי"ה פשוטה, גימטריא כ"ו. ובריבועו, ע"ב. וגם הוי"ה דמ"ה ברבוע, גימטריא ק"ל. הרי, כ"ו ע"ב ק"ל, גימטריא ברכו:

המבורך - יכוין, ה' מ"ב ר"ך, פירוש, מן ה', תעשה מ"ב ר"ך. כי הלא ג' ציורים יש לאות ה', ד"י ד"ו וו"ו, וג' ציורין אלו גימטריא מ"ב. וכשתכה ה"י במילוי יו"ד, על ה"י מילוי יו"ד, עולה רכ"ה. וכאשר תסיר הה' עצמה, נשאר ר"ך. הרי מן ה' עצמה, נעשה מ"ב ר"ך. וזהו המבר"ך, ר"ל, שמאות ה' יוצאת תיבת מבר"ך:

בענין פיוטים שנהגו האשכנזים לומר, היה נוהג מורינו זלה"ה לומר, והיה אומר שאין בהם שום הפסק, כי הכל הולך אחר החיתום, והואיל ומסיימים מעין הברכה, לא הוי הפסק:

כתוב בדרושים - היצירה, אע"פ שהנוקבא שלהן גדולים מהדוכרא, עכ"ז באים מסוד דוכרא אפילו הנוקבא שבה, לכן נקרא יוצר אור. כי היצירה כולו רחמים ודוכרא כנודע, בסוד יוצר אור ובורא חושך, הם דוכרא ונוקבא, וזהו יוצר אור לשון יצירה, ובורא חושך לשון בריאה. והנה הבריאה נעשה מכח הבינה, היא אימא מקננא בכורסייא, ולכן נוקבא דבריאה שלטין על דוכרא, ולכן היא דינים, וז"ס ובורא חושך, כי מכח הנוקבא נעשית. גם דע כי אין עליה וירידה רק במעלות המדרגות, וזה מבואר יוצר אור ובורא חושך,

כי הבריאה להיותה סתומה נקראת חושך, והיא גרועה מן היצירה המגולה הנקראת אור, וז"ס תחתונים למעלה ועליונים למטה, כי אדרבה מקום הגילוי נקרא אור, ומקום הסתום נקרא חושך, כי מניעת אור גורם לירידה, ובפרט כשמסתלקין ומתעלים בגרון, שאז הוא חסרון האור לגמרי, ע"כ:

בשעה שהחזן אומר ברכו, יאמרו הקהל יתברך וישתבח ויתפאר וכו'. והאר"י זלה"ה אמר, אפילו מי שמשכים ללמוד ולעסוק בתורה, אינו חוזר בו נשמתו, עד שיתפלל ויענה ברוך ה' המבורך לעולם ועד, חזרה אליו הנשמה. לכן יש בו ה' תיבות, נגד ה' שמות של נ"ר נח"י שיש לנשמה:

כבר נודע מהזוהר שמצות צריכות עובדא ומילולא. והנה בתחלת עליית עולם לעולם מד' עולמות אבי"ע, צריך לרמוז ב' דברים הנ"ל, כי בנט"י שהוא התחלה לעלות עולם העשיה, הנה הנטילה עצמה הוא עובדא, והברכה הוא מלולא. וכן בתחלת עליית עולם היצירה שהוא ב"ש, צריך לאחוז ביד ימין רק ציצית ב' שלפניו, וזהו עובדא. וב"ש, הוא מלולא. וכן בתחלת עליית עולם הבריאה שהוא יוצר אור, צריך לאחוז בתפילין, ולמשמש בם בתפילין ש"י, וזהו עובדא, אח"כ יוצר אור הוא מלולא. וכן בשאר המצות צריך ג"כ עובדא ומלולא:

מהחברים - ניקוד הוי"ה דיוצר אור, הוא ציר"י. אהבת עולם, הזכרים הוא פת"ח, והנקבות הוא סגו"ל. נ"א, ג' אותיות ציר"י, והד' בלי ניקוד. גאל ישראל, סגו"ל והיכל. פי' והיכל, ששם הניקוד של הוי"ה בסגו"ל יהיה משולב באדנ"י, זהו היכל סגו"ל. נ"א, בפתיחה וחתימה של יוצר בציר"י, הבוחר בעמו פת"ח סגו"ל פת"ח סגו"ל. נ"א יה"ו שלשתן בציר"י והד' בלי ניקוד. וחתימות הגאולה הוי"ה סגו"ל ואדנ"י משולב בו:

מהחברים - סוד ברכת ק"ש, הוא כללות פנימיות ההיכלות דבריאה, אמנם ברכת של שחרית, הם היכלות דז"א דבריאה. ובערבית בנוקבא דבריאה, ושל ערבית דשבת הם באמא דבריאה, ושל שחרית של שבת הם היכלות דאבא דבריאה, ותפילות עמידה הוא לעולם באצילות.) ועתה נבאר הכוונה, מן יוצר עד עמידה הוא בבריאה, ובו נכללו עשיה ויצירה. והנה בתחלה עולין אל היכל הראשון דבריאה, והלא כבר הודעתיך כי ז' היכלי דבריאה אין המלכות בכללם, כי המלכות דבריאה היא נקודת כתר דיצירה בהיכל ק"ק דיצירה, וכן בשאר העולמות. אמנם היכל ראשון, הוא היכל לבנת הספיר, והוא ביסוד דבריאה, וזהו אומרו ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר. כי רגליו, הם נ"ה, ותחתיהם היסוד, וז"ש בזוהר פ' בראשית בסוד היכלות, די"א, יוסף הצדיק זכה ונטל היכלא דספיר. ואע"ג דכתיב ותחת רגליו, בגין יקרא דמלכא הוא, פירוש היסוד מכוסה, ובגין

יקרא דמלכא לא פירסמו, רק ביאר מקומו שהוא תחת רגליו וכו', כנ"ל. והנה היסוד הוא דכורא ונוקבא, כי יש בו ב' בחינות היסוד והעטרה, כי כבר הודעתיך כי אין העטרה סוד המלכות עצמה, רק כללות דכורא מי"ס. אך המלכות הוא רחל ואינה העטרה עצמה, ומבשרי אחזה אלוה, והוא מפורסם. לכן נקראת לבנת הספיר, לבנת, לשון נוקבא עטרת הספיר, וספיר הוא יסוד עצמו. אח"כ היכל עצם השמים - הוד, היכל נוגה - נצח, היכל זכות - גבורה, היכל אהבה - חסד, היכל רצון - ת"ת:

אמנם סדרם מפורסם בזוהר פרשת פקודי דרס"ב, כי ברכה ראשונה דיוצר אור עד אל ברוך גדול דעה, הוא היכל לבנת הספיר. ומשם עד לאל ברוך, הוא היכל עצם השמים, ומשם עד המחדש בטובו, היכל נוגה, ומשם עד אהבת עולם, הוא היכל זכות. ומשם עד אמת ויציב, היכל אהבה. ומאמת ויציב, הוא היכל רצון. והנה סוד זה, זהו עושה שלום ובורא את הכל, כי שלום הוא ביסוד, וכן מלת הכל הוא ביסוד:

דע, כי היכל לבנת הספיר מתפשט והולך עד אל ברוך גדול דעה. ומן אל ברוך הוא היכל עצם השמים, ונקרא עצם השמים לפי שהוא עצמות ז"א דבריאה, הנקרא שמים, ובזה ההיכל יש אל"ף בי"ת. ולמה אל"ף בי"ת בזה ההיכל, לפי שאותיות הם מבינה, הוא היכל ק"ק, ומתפשט נגד נש"ב כל א' כלול מי', ויבוא עד הוד, שהוא רומז מאת היכל האל"ף בי"ת, ומהיכל זה הם השרפים בעל כנפים, וכאן הוא חשמ"ל הנקרא אור פניאל, וז"ס ויקרא את שמו פניאל:

ודע, כי עצם השמים הוא הנק' אלהים צבאות, וכן אלהים צבאות ע"ה כמנין עצם השמים, כי הוא בהוד של בריאה, ואל"ף בי"ת עד וקדושתו, הוא כ"ו תיבות, כמנין הוי"ה. ומשם עד היכל נוגה הבא אחריו, ק"ל תיבין. שהם ה' הויו"ת, והם ה"ח למתק ההיכל זה:

אח"כ נכנס להיכל נוגה, הרמוז לנצח דבריאה, והוא מתחיל מן לאל ברוך, ומתפשט והולך עד אדון הנפלאות. ובזה ההיכל רמוזים עצמות הבריאה, והם מלמעלה למטה, מרום - כתר. וקדוש - חכמה. פועל גבורות - בינה. עושה חדשות - חסד. ובעל מלחמות - גבורה. זורע צדקות - ת"ת. ומצמיח ישועות - נצח. בורא רפואות - הוד. נורא תהלות - יסוד. אדון הנפלאות - מלכות. הרי לך י"ס, שהם עצמות הבריאה, ומהיכל זה הם חיות הקדש. ושם הממונה בזה ההיכל שנקרא נג"ה, רומז לנצח דבריאה, ונקודו יו"ד ה"א וא"ו ה"א ויוד אותיות, כמנין נג"ה. (א):

הגהה (א) ונ"ל, שהוא ס"ג עם כולל, כמנין נוג"ה מלא וא"ו, שהוא נצח דבריאה שנקרא הוי"ה, ונקרא צבאות כנז'. כי הוי"ה ג"כ עולה צבאות כזה - י"פ יו"ד - ר', ה"פ ה"ה - נ'. והשם עצמו עם ד' אותיות עולה ל'. וא"ו פ' וא"ו, עולה ק"ע. וה' אחרונה ג"כ נ'. הרי צבאות נמצא בנצח, כנלע"ד:

אח"כ נכנס להיכל זכות שבזה ההיכל הסנהדרין, אלו מזכין ואלו מחייבין, והיכל זה של זכות נגד גבורה שבבריאה, והיכל זה הממונה שבו, נק' אליהו. וז"ס ואלהי לצור מחסי, והוא אליהו המלמד זכות על ישראל. ויש בזה ההיכל י"ט תיבות, נגד י"ס וט' נקודות שבהן. ועוד דע כי ע' אותיות עד ברוך אתה, נגד ע' סנהדרין, ולזה נקרא זכות לרמז גבורה דבריאה. אח"כ נכנס להיכל אהבה שהוא חסד דבריאה, ומתפשט היכל זה עד אמת ויציב. והממונה שבהיכל זה, נקרא אל שד"י. לשון שדיים, והדברים עתיקין. ובזה ההיכל הוא סוד נשיקין, שנאמר וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך, ז' תיבות, נגד היכל זה שהוא ממטה למעלה ז', היכל כנס"י נק' מל', אבל לא רצה הרשב"י לזכור אותו. ואחריו לבנת הספיר ואחריו עצם השמים ואחריו נוגה ואחריו זכות ואחריו אהבה ואחריו רצון, ואע"פ שכתוב היכל אהבה קודם ואחריו היכל רצון, עכ"ז הוא ידוע שהרצון קודם, וידוע כי חסד ז' מלמטה למעלה:

ודע כי עד שמע ישראל יש קל"ח תיבין, לרמוז שישראל הם חלק ה', וג"כ לפי שהוא נכנס עתה לחקל תפוחין בסוד היחוד והוא מריח ריח עליון, כמ"ש בע"ה עוד. חל"ק - גימטריא אהי"ה הוי"ה הוי"ה אדנ"י, ע"כ מהחברים:

ובאמרך יוצר אור ובורא חשך, תכוין כי לעולם אור דוכרא, וחושך נוקבא. והנה בריאה נוקבא ולכך כתיב בה חושך. ויצירה דכורא כתיב ביה אור. וזה גורם קדימת הזרעת טיפת האיש, כי לכן גברה הבריאה שהיא הנוקבא על הזכר שהוא היצירה, כמבואר אצלינו:

ובאמרך המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. תכוין, כי טובו הוא סוד החסד, כמ"ש אך טוב וחסד ירדפוני. וע"י חסד הנקרא טוב, מחדש בכל יום מעשה בראשית, בסוד חדשים לבקרים, כנ"ל:

ובאמרך מה רבו מעשיך ה', תכוין, למה שאמר הזוהר בפ' תזריע דמ"ג, כולם - בחכמה, עשית - בבינה. והענין, כי הלא יסוד חכמה תוך יסוד בינה, ויסוד בינה תוך הז"א, כנודע. והנה נודע, כי החכמה אומרת והבינה עושה, בסוד ל"ב אלהים דמ"ב. כי ל"ב נתיבות דאבא אומר, ול"ב דאמא עושה, כמ"ש ויאמר אלהים, ויעש אלהים. נמצא, כי כל הדברים וכל הפעולות הם נמשכים מן החכמה, רק שנעשו ע"י הבינה המלבשת אותו. וזהו כולם בחכמה עשית, כי כל מעשיו הם בחכמה, רק שנעשית בבינה. וזהו אומרו עשית בבינה,

כי כולם נעשו על ידי הבינה, המלבשת ליסוד החכמה, ותכוין למ"ש בזוהר פ' פקודי דף רמ"ו, בפי' ברכה זו, כי מדבר בענייני חיות ואופנים שבהיכל זו, וזהו מלאה הארץ קנינך: ובהמלך המרומם לבדו מאז וכו', ביאר בזוהר כי הוא שם, יאהדונה"י. וענין פירוש הדברים, כי היכל זה הוא יסוד הבריאה, וכבר עולין עתה עשיה ויצירה, והמלכות דבריאה אשר כלולים בו, והיא עלתה אל היכל זה, ונתחבר מלכות ביסוד, ושם זה סודו יאהדונה"י. כי שם זה ביסוד כשמחבר עמו המלכות, כדי להעלותו אל התפארת, כמו שאנו עתידין לעשות בעמידה. ולכן יכוין שם זה באמרך לבדו מאז, כי אז הוא ח' אותיות של שם זה, כמנין א"ז, וזה נתבאר בזוהר בכמה מקומות, כי אז הוא כינוי לשם זה, וכנ"ל: צ"ל יוצר משרתים ואשר משרתיו, בוי"ו ואשר, כי בו רמז שם מו"ם, שם האחרון משמות ע"ב, והוא גימטריא אלהים. בקול דברי, כמנהג האשכנזים, ולא קול בדברי כמנהג הספרדים:

נראה לעד"ן, שזה מובן עמ"ש בדרוש נשיקין ע"ש, כי קודם כל זווג הוא זווג דנשיקין, שעדיין לא נבראו זו"נ, ועדיין לא היה שום זווג תחתון, דבחי' יסוד ביסוד דאו"א, אז מזיווג העליון ההוא יצאו נשמות המלאכים העליונים, שאין שמם משתנים לעולם והם קיימים תדיר, כנז' בפ' פקודי דרנ"ג רע"ב. וכארז"ל על יוצר משרתים ואשר משרתיו וכו', ואלו הם המלאכים העליונים מכל שארי המלאכים. והנה הקשה שם, איך יתכן שהמלאכים יהיו יותר חשובים מזו"נ וכו', ומתרץ שם, אעפ"י שיצאו המלאכים מאותו זיווג העליון קודם לזו"נ, מ"מ לא היה ראוין ולא היו מושלמים עד שנזדווגו זו"נ, ואז היו יוצאין מזווג ההוא, ע"ש. וז"ש ברמז בר"ת, מו"ם, להורות, שאע"פ שיצאו קודם, מ"מ היה נשאר בהם מו"ם, עד שיחזרו ויצאו פעם אחרת מזווג זו"נ, כדי שיהיו גדולים מהם, כנ"ל. וגם נוכל לומר, כי מאחר שיצאו קודם, היה נראה שאותן המלאכים היו יותר מבוררים, לכן בא הרמז של מו"ם, להורות שלא היו מבוררים, יותר מזו"נ. והראיה, שאח"כ חזרו ונתבררו ע"י זו"ן פעם אחרת, א"כ מוכרח לומר, שביציאה ראשונה היה בהן מומים של פסולת, והכל אחד, כנלע"ד:

מהרי"ס - באמרך כלם עומדים, גימטריא יו"ד הוויות. ובמלת כלם, גימטריא אדנ"י, (נ"א הוי"ה אדנ"י). עומדים, המ' רבתי, גימטריא יו"ד שמות דס"ג, עם יוד אותיות של כל א' מהם. ברום עולם, גימטריא שכינה, עם ט' תיקונים שמשפיעים למעלה להגדילה ממה שהיתה נקודה, שתהא קומתה שלימה. והם גי' ג' מלואים של ג' אהיה, שהם ק"ל קכ"ב ק"מ עם ג' כוללים. ומשמיעים, גי' יושר. (נ"ל שרי"ו ג' קווין ועמהם אלהים ביודין גי' שי"ן או מצפ"ץ, וזה בסוד רגל רביעי) ומשמיעים ביראה יחד, גימטריא שנו"ת חיים, אשר

ידעת סודו. וצ"ל עונים באימה ואומרים ביראה כמו הספרדים, ולא כמו האשכנזים, שמדלגים באימה ואומרים עונים ואומרים ביראה, ע"כ ממהר"י סרו"ג:

פרק ב

סוד הקדושה דיוצר הוא בבריאה. ותכוין - קדוש הא', הוא ת"ת העולה לקבל הארה מחכמה. קדוש ב', בת"ת החוזר עם הארה למקומו. קדוש ג', להמשיך הארה זו שירדה עם הת"ת, להורידה עד נה"י דידיה, וז"ס ה' צבאות, יסוד ונ"ה. ואח"כ הם ממלאים לארץ עליונה המלכות, משפע זה הנקרא כבוד, וזהו כבוד ו'. אח"כ קדושת העמידה והוא עד"ז ממש, רק שתכוין שהוא באצילות:

גם יש כוונה אחרת בסוד ג"פ קדוש, והוא כי תוריד הארה מרישא דא"א מג' הויות דיודין שיש שם, וכל א' גימטריא קדוש שהוא ת"י כנודע. ג"פ קדוש, תכוין להמשיך שערות דאו"א לז"א, פירוש, כי הנה הנימין שלו, הם גימטריא קדוש והם ת"י נימין, ת"י עיבר, ת"י עלמין, כנזכר באיד"ר דף קכ"ח, לכן אומרים ג"פ קדוש:

ענין הקדושה. דע, כי כבר הודעתיך, כי בחול עולה המלכות בהוד בת"ת בנצח. והנה סוד קדושת יוצר, עניינה להעלות מלכות דבריאה, העומדת בהיכל ק"ק דיצירה, להעלותה בהוד דבריאה, שהוא היכל עצם השמים. ולכך קדושה זו באל ברוך, ואנו ממשיכין לה שפע וכח רוחניות מג"ר חב"ד. ולכך אבאר לך סדר פירוש הקדושה בכל מקום. קדוש - בסוד החכמה. ברוך - בסוד הבינה. ימלוך - בסוד הדעת. והנה ענין קדוש, הענין הוא, כי תחלה עולה סוד ו' של ת"ת לקבל הארה מחכמה הנקרא קדוש, ונעשה קדוש. ואח"כ מתפשט עד הת"ת, בסוד הקדוש העליון ונעשה שם קדוש ב', ואח"כ מתפשט ביסוד ונעשה שם קדוש ג'. נמצא, כי לעולם סוד קדוש, פירוש קדש ו'. ובקדוש ג', אנו מחברים יסוד עם נ"ה, וזה הוא ה' צבאות נה"י. ומשם מתפשט במלכות הנקרא מלא כל הארץ כבודו, והרי נתקדשה בסוד חכמה:

אח"כ אנו מברכים אותה מבינה, וזהו ברוך כבוד ה', שהוא מלכות. ברוך ממקומו, שהוא בינה. (נ"א להיפך) וז"ס ההתפשטות הבינה עד הוד. כי הלא הבינה היא סוד הבריאה, כנודע:

ואח"כ בסוד הדעת אנו אומרים ימלוך וכו', ומתחילין במלכות. ולהעלותה דרך עליותה עד ה' שהוא הדעת, ואז היא אצלו ממש בהוד. לכן ר"ת אלהיך ציון לדור ודור, הוא אצלו. כי אנו מעלין אותה אצלו אצל ו' הת"ת, ובזה ימלוך לעולם. אמנם בקדושה דעמידה, אנו מעלים המלכות דאצילות בהוד עם הת"ת, לכן אחר אשר האירה המלכות מן חסד גבורה

בסוד חזרת התפלה כמו שידעת בב' ברכות ראשונים, אז תתחבר ע"י אותה ההארה עם הת"ת, ואז אנו אומרים קדו"ש ברו"ך ימלו"ך, ע"ד קדושת יוצר:
ואמנם בקדושת ובא לציון, הוא סוד ירידת המלכות בבריאה בהיכל ק"ק כנ"ל, ששם מקומה תמיד, ואנו צריכין להמשיך לה שפע קדושה, ואנו חוזרים ואומרים קדוש ברוך ימלך, ע"ד הנ"ל. ולפי שקדושת ובא לציון הוא דרך ירידה, ואנו מקבלים שפע, לזה אומרים ומקבלין דין מן דין וכו'. אמנם יש חילוק, כי בקדושת יוצר אנו מעלין אותה, לכן אין רצונינו להוריד התפארת אצלה בבריאה, לכן אין אנו אומרים ימלוך יהו"ה, שהוא בסוד הת"ת רק בעמידה, שאז שניהם יחד. אך בקדושת ובא לציון, אז אנו מורידין הת"ת עמה, לכן אין אומרים ימלוך, רק במקומו אנו אומרים ה' ימלוך לעולם ועד. והענין, כי עתה הוא מקדים לרדת אצלה להיות עמה, ולכן מקדים ה' ימלוך. והנה בזה תבין, למה קדושה זו בלה"ק ותרגום, אך לפי שהוא למטה בבריאה לפיכך אומרים בלה"ק, ואנו מכסים אותה בסוד התרגום, כי היא נסתרת ונעלמת בו:
לאל ברוך כו', למלך אל חי, הלמדין בקמץ. והאופנים וחיות הקדש מתנשאים לעומת השרפים וכו', כי האופנים הם בעשיה והחיות ביצירה, והם מתנשאים ועולין למעלה לעומת השרפים שבבריאה. וכולם לעומת דז"א ונוקבא. ברוך יאמרו, ברוך כבוד ה' ממקומו כי הוא לבדו מרום וקדוש וכו', ואין לומר אור חדש כו', וגם לא והתקין מאורות שנהגו הספרדיים. וצ"ל המחדש בטובו, ולא המחדש טובו כמנהג הספרדים:

פרק ג

אהבת עולם הוא בהיכל אהבה, ואין לומר אהבה רבה, כי אהבה רבה הוא באצילות, ובכאן בברכת ק"ש אנו עדיין בהיכלות. לכן נכון לומר אהבת עולם, כי הוא אהבה זוטא של המלכות הנקרא עולם, והיא עדיין למטה בהיכלות. וצ"ל והאר עינינו בתורתיך ודבק לבנו במצותיך וכו', ואין לומר בהיפך כמו שאומרים הספרדים. וצ"ל כפול מהר והבא עלינו ברכה ושלום מהרה. וצ"ל כי בשם קדשך הגדול והנורא ואין לומר הגבור. וצ"ל להודות לך וליחדך ולאהבה את שמך, שהם סוד ג' מוחין דנוקבא הנעשין מנה"י דז"א.
(ג) ובהגיעך אל מהר והבא עלינו וכו' מארבע כנפות הארץ, אז אותן הכנפות של הטלית המונחת בכתיפך תתירם אז, שיפלו הציצית למטה, וז"ס הנזכר בתיקונים דבעידן ק"ש, חיוון שמטן גדפייהו. בהגיעך אל מהר וכו', (ד) תשים ב' צדדי הטלית על כתפך, בסוד ויקחו להם שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם. והוא סוד מה שהודעתיך בענין כוונת הציצית, כי תחלה אינו לוקחת המלכות רק ב' ציצית, לכן ג"כ אנו לוקחין בב"ש ב' ציצית ביד הימין. אמנם עתה אנו צריכין להאיר אליה כל הד' ציצית. אמנם מי

שהוא משורש קין והבל הם יותר צריכין לכוונה זו, ולשום אותה על הכתף, כי הלא קין והבל הם סוד שני הכתפים כנודע, וראוי לכוין בזה מי שהוא משרשם. ובאמרך מארבע כנפות הארץ, מי שהוא מבחינת קין יעלה הציצית על הכתפיים, אבל מי שהוא משורש הבל יפריד על זרועותיו, וראוי לכוין בזה. (ה):

הגהה (ג) וצריך שיקח כנפות הציצית כשיאמר מהר והבא וכו', למתק הדין של כנף, העולה כע"ס. עוד מלת כנף עם ג' אותיות, כמנין נקב, שרומז לנוקבא, וצריך מיתוק. והמיתוק לשום הכנפות בחזה שהוא נגד הלב, והחזה הוא ממתק אותן, לפי שמשם מתחילין החסדים להגלות מהחזה ולמטה כנודע:

הגהה (ד) וצ"ע, הלא דבריו סותרין זא"ז, דלעיל אמר תסירים הציצית מעל כתפך וכו', וכאן אמר תשים הכנפות על כתפך. ונ"ל שזה התיקון לשום על הכתפות היה להרח"ו דוקא, שכן מ"כ בספר עץ חיים וז"ל, מישהוא מבחינת קין יעלה הציצית על הכתפיים, אבל מי שהוא בשורש הבל יפרידם מעל זרועותיו, בסוד וכנפיהם פרודות וכו'. ואני חיים הייתי נוהג לעולם להעלותן למעלה, לפי שאני משורש קין עכ"ל וק"ל, והנה מזה תבין מ"ש בפנים החילוק וכו', וכדי לידע אדם מאיזה שורש הוא, אעתיק פה לשון א' של סע"ח וז"ל, כל מי שהוא משורש קין מתפחד מהמים, כי המים מכבים האש, גם ירא מאוד מן המזיקין, כי כל זרע קין הם מזיקין בארקא, כנזכר בזוהר. גם הוא בעל מלאכה ובעל ציורין, כענין יובל ותובל קין בני קין, ששרשו בדברים ציורים, כי האש כולו ציור. אך מי שהוא מהבל, אינו כ"כ בעל מלאכה, אך הוא דברן ודרשן בסוד הבל הפה. ומי שהוא מקין אינו בדיבור כ"כ, כמו במלאכה. וגם מי שהוא מקין הוא יותר חזק ובעל כח, כמו הגבורות. ומי שהוא מצד החסדים שהוא הבל, הוא דל ודק וחלש, ודוגמתו הכסף והזהב וכו', וכן עיין בגילגולים סימנים:

הגהה (ה) ונעלד"ן, מאחר שהניצוצין הם מעורבים זה בזה קין עם הבל והבל עם אדם, כמ"ש בספר הגילגולים, לכן כל מי שמכיר בזאת, יכוין כ"א יש בו איזה ניצוצין משורש קין שיתקן אותו בזה, אא"כ מי שיודע ודאי שאין בו שום ניצוץ כלל מקין אזי צריך להפריד הציצית מעל הזרוע, ועדיין בעו"ה לא זכינו למדרגה זו עד יערה עלינו רוח ה' ממרום ע"כ מהר"ן:

ותכוין באמרך מארבע כנפות, כי הם סוד ד' כנפות הציצית של המלכות הנקראת ארץ, לקבצם יחד בהיותם מפוזרים, כדי שיהיו ארבעתם יחד במלכות, ולכן תעלה השני צדדי הטלית על הב' כתפיך, ואח"כ תקבוץ ד' ציצית בידך השמאלית כי משם מקבלת המלכות מן השמאל תמיד. ותשים ידך השמאלית עם הד' ציצית בצד השמאל נגד הלב שהוא בשמאל, כי משם מקבלת המלכות תמיד, ויהיו כך ד' ציצית נגדו על לבבך בידך השמאלית, מן באמרך מהר והבא עד אחר אמת ויציב, עד ונחמדים לעד, כמ"ש בע"ה: ובהגיעך אל ובנו בחרת מכל עם ולשון, תכוין למעמד הר סיני, שאז בחר בנו מכל עם, אמנם הם ד' זכירות יש בתורה, שתלויין בזכירת הלב:

ונלע"ד חיים, כי לכך צריך לשום הציצית נגד הלב, כי הציצית מזכרת כל המצות, לכן ניתנה עתה בלב להזכיר לו אל כל הד' זכירות, כמ"ש בע"ה. גם נלע"ד, לפי שעתה בק"ש יורדין המוחין ויש לה הארה מהם כנודע, לכן אנו מקבצין הארת הד' ציצית האלו אשר יצאו מן המוחין הישינים כנודע, ויש לה הארה מהם כנודע. ועתה במוחין מחודשים יקבלו הארה הגדולה, לכן אנחנו מקבצין אותן נגד הלב, ששם גילוי המוחין כי שם נגמר יסוד בינה, כי זהו בחינת הלב כמבואר אצלינו:

ונחזור לענין, כי הלא ד' זכירות הם, והם - זכירת מתן תורה, כמ"ש זכור את היום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב, פן תשכח את הדברים וכו' והיא מצות עשה. זכירה ב', זכור את אשר עשה לך עמלק, וגם זה מצות עשה. זכירה ג', זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים, וגם זה מ"ע. זכירה ד', לזכור את יום יציאת מצרים, וגם זה מ"ע. והנה ד' זכירות אלו הם כנגד ארבעה ימים טובים שיש בשנה, יציאת מצרים, נגד פסח. ומ"ת, נגד שבועות. ועמלק, נגד סוכות כנודע, שלא היה עמלק מכה בישראל, אלא אותן שאין עננים קולטן, ועניי כבוד הם סוד הסוכות, והרי ג' רגלים. עוד יש יום טוב אחד והוא ראש השנה, והוא כנגד זכירת מרים, שדברה מרים דלטורין על משה לכן נצטרעה. וכבר ידעת כי מרים הוא סוד הדינין והמרירות, כי כן מרים גי' פ"ר, מנצפ"ך, ועוד ה' השורש והם כפולות הם יו"ד, נמצא פ"ר ויו"ד גי' ר"צ, כמנין מרים. אמנם בר"ה כל המקטריגים והדלטורין מתעוררין ג"כ. והנה אלו הד' מועדים שבשנה, כי יה"כ הוא שבת שבתון ואינו י"ט, כי אין בין שבת ליה"כ, אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בידי שמים בכרת. וחנוכה ופורים אינם י"ט, כי לא הוזכרו בתורה:

ונחזור לענין, כי ג' אנו מכוונים עתה, וזכירה הד' שהיא יציאת מצרים, אנו מכוונין בפ' ציצית. אמנם הם ג' זכירות אלו, ומ"ת היא הא', ולכן תכוין לזכור אותה, ולקיים מ"ע מן התורה באומרך ובנו בחרת מכל עם ולשון וקרבתנו מלכנו, שהוא קריבת מעמד הר סיני לקבל אותו עלינו למלך ולקבל תורתו, וזהו וקרבתנו מלכנו:

מהחברים - כשאומר להודות לך וליחדך ולאהבה את שמך, יכוין לקשט זו"ן ולעורר המוחין שלו שנעשה מנה"י דבינה. להודות לך - מצד הוד. וליחדך - מצד יסוד, שהוא השושבין המייחדם, ולאהבה את שמך - מצד נצח, ענף חסד הנקרא אהבה, הרי התעוררת ג' מוחין שלו. את שמך - רומז לו"ק, הנקרא שם. אח"כ אומר, בא"י הבוחר בעמו ישראל באהבה, ר"ת גי' ל"ב, להמשיך לזה היחוד, ל"ב נתיבות החכמה. עוד נרמז בזה, שם כ"ח וד' אותיות, הרי ל"ב, וזה השם נקרא כ"ח אדני, ונכנס עתה בקישוטין לזו"ן, בזה היחוד שמע ישראל):

הב', זכירת עמלק, וזהו לשמך הגדול, כי הלא בעבור עמלק אין השם שלם כביכול, כמאמר רז"ל, ואנו מכוונין עתה שיהיה שמו גדול:

הג', זכירת מרים, וזהו להודות לך, פי', כי הפה והלשון שנתן לנו הש"י, אין לדבר בו לשון הרע, אלא להודות לך ולרוממך, ואנו זוכרים ע"י זה מה שאירע למרים, שקטרגה ודברה לשון הרע על משרע"ה. אמנם זכירה ד' והיא יציאת מצרים, תכוין בפ' ציצית בפסוק, אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. אמנם ענין זכירה זו, הוא ענין, כי הטעם שיותר נזכיר יציאת מצרים משאר יציאות, כגון - בבל מדי ויון וכיוצא, דע, כי הלא ארץ מצרים ארץ טומאה הוא מכל הארצות, והשכינה היה גולה שם בגלות ישראל, וכבר ידעת, איך אותו הגלות היה ע"י חכמה נפלאה של כשפים שעשו המצרים, שלא יכלו ישראל לעלות משם כנז' בזוהר, ואמנם כבר הודעתיך ענין גלות השכינה באמתיות מה ענינו, כי הלא ע"י חטא אדה"ר נפלו כל הניצוצין של נשמות הקדושות לתוך הקליפות, ואין בהם כח לצאת משם לולי רחמי הש"י שגלתה שכינה עמנו, ואז ע"י הכנסתה תוך הקליפות, היא מלקטת אותן הנשמות הקדושות, וכאשר יסתיים קיבץ גלות זה מבלוע הקליפות, אז הוי עידנא דהוי מטא רגלין ברגלין, ואז יתקיים הכתוב בלע המות לנצח כנז' בזוהר פ' פקודי:

אמנם, בכל הגאולות שנגאלו ישראל נק' על שם העיקר, אך אינה גאולה שלימה, כמו בבל מדי יון לא היה גאולה שלימה, כי נשארו קצת ניצוצות הקדושה שלא יכלו להתברר, אך נקרא גאולה. אך גאולת מצרים היתה גאולה שלימה, כי אז וינצלו את מצרים שעשאוהו כמצולה שאין בה דגים, ולא נשאר בהם שום ניצוץ קדושה והיתה גאולת השכינה לגמרי, משא"כ בשום גאולה אחרת. וזהו הטעם לזכור יציאת מצרים יותר מכל שאר הגאולות, כי היא גאולה שלימה, אך האחרות צריכין עדיין תשלום, אמנם לעתיד לבא תהיה גאולה שלימה יותר מגאולת מצרים, כי גאולת מצרים היתה פרטיות, אבל לעתיד תהיה גאולה שלימה וכלליות בכל העולם, כי אז לא ישאר שום ניצוץ קדושה בכל הגוים אשר הדיחנו שמה, לכן לא נאמר חי ה' אשר העלנו ממצרים, כי אם חי ה' אשר העלה ישראל מכל הארצות כנז' בירמיהו, לכן גאולת מצרים היתה אחריה הפסק, כי עדיין בכל שאר הארצות הוי שם ניצוצין, אך לעתיד תהיה גאולה שאין אחריה הפסק, כי היא כללות בכל עולם. ובזה תבין סוד גדול, בסוד, כל גליות שהוצרכו ישראל לגלות שם בכל ד' רוחות העולם, כמאמר רז"ל שגלו ישראל בכל ע' לשון, כי כיון שגלה א' מישראל בין אומה א', וא' מישראל בין אומה אחרת, נחשב כאלו גלו כל ישראל שם, נמצא, כי כל ע' אומות שלטו בישראל וגלו ישראל לשם. וטעם הדבר

תבין עם הנ"ל, ובפרט כאשר תסתכל בכתוב, כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, וכתיב לא תוסיפו לשוב בדרך הזה עוד, ולמה נאסר דירת מצרים מכל שאר ארצות, רק סוד הדבר, כי הלא גם זה לעומת זה עשה אלהים, וכאשר חטא אדה"ר פגם בכל העולמות, וא"כ היה מוכרח שנפלו ממנו ניצוצי הקדושים ונתערבו בכל ד' רוחות העולם ובכל ע' אומות, כל א' נטל את חלקו, והנה אותן הניצוצין, אין בהם כח לצאת משם, רק ע"י ישראל העושין מצות ותפלות, וע"י תפלותיהן מעלין אותן בסוד מ"נ כנודע ליודעי חן, ומתבררין אז כולן. ודוגמת זה הוא ג"כ בעה"ב אחר פטירת הצדיק מהעה"ז, שאין לך כל צדיק וצדיק מישראל שאינו עובר ונכנס בגיהנם, אע"פ שהוא אינו ראוי אליו. אך הענין, כשמעבירין אותו בתוך גיהנם, לחטוף ולהוציא משם נשמות בכח מעשיו, לאיזה רשע מישראל אשר בגיהנם, וזה ג"כ עושין הצדיקים בחייהם בעה"ז, כי הם גולים אצל האומות כדי להוציא משם מתחת ידן אותן הניצוצין, וזה סוד אשר ישלוט האדם באדם לרע לו, כי שולטין האומות בישראל להוציא מידם אותן הניצוצות, ואותן הניצוצין הם המחיים את הקליפות, כי הקליפות הם מתים כי הרשעים אפילו בחייהם קרויים מתים, כי אין בהם נשמת קדושה מן היסוד הנקרא אל חי, רק מן הקליפות הנק' מות וצלמות, וע"י אותן הניצוצין הם חיים, וזהו סבת חפץ ורצון הקליפות לאחוז נשמות ישראל להחטיאן, כי אין להם חיות לולא ע"י חטאינו, שאז יש להם יכולת לחטוף נשמות קדושות והם חיים, לכן גדול עונש הרשע, שהוא ממית הקדושה שהוא נותנה ביד מות והקליפה, ומחיה את הקליפה. אמנם ישראל, צריכין להגלות עם השכינה בכל ע' לשון, אשר שם ניצוצי הקדושה ללקטן משם. ובזה תבין, איך חטא אדה"ר גרם כל הגליות עד ימות המשיח:

והנה בזה תבין הטעם ג"כ, למה הוצרכו ישראל להגלות לבבל ומדי ויון וכיוצא, וגם תבין למה מזכיר דווקא אלו הגליות מאחר שגלו בכל לשון, וגם למה באלו הד' גלו כל ישראל, אך בשאר ע' לשון אפילו א' מישראל גלה שם, מעלה עליו כאלו כל ישראל גלו שם, (כמ"ש במדרש שיר השירים בפ' קול דודי הנה זה בא וכו'), אך הענין, כי הלא ידעת כמו שעיקר הקדושה הם ד' נהרות הגן והם ד' אותיות הוי"ה, כך כנגדן יש ד' נהרות אחרות היוצאין בקליפה, והם כוללים הכל, וכשגלו הנשמות, עיקר כל ניצוצי הנשמות הלכו לשם לאלו הד' נהרות היוצאין בקליפה, ולכך הוצרכו כל ישראל להיותן גולים באלו הד', כי כפי בחינתם כל אדם ואדם כפי שורש הנשמות, כך יוכל לברר להוציא משם. אמנם בשאר ע' אומות, יש מהם שלא נטל רק בחי' א', אז גלה אותו יהודי הבא מן אותו שורש ומן בחי' נשמת ההיא, כדי להוציא משם. ובזה תבין כל השאר מעצמך,

וגם לטעם זה גלו למצרים תחלה כי הוא ראשון מד' נהרות, וכן בבל אנת הוא רישא דדהבא, כי סדרי הגלות כך הוא, שמתחלת הקדושה לכנוס מן הראש ואילך, עד למטה עד הרגלים, לכן כאשר נכנסה השכינה ברגלין, אז הוא תגבורת החיצונים, אך אדרבא הוא כי יבא כנהר צר וכו' ובא לציון גואל, כי אדרבא תוקף הגלות הוא סיבת הגאולה, כי כיון שנשתלמו הרגלים להתברר, אז בלע המות לנצח. אמנם בגלות יון ואדום לא היו כל ישראל, כי עשרת השבטים גלו תחלה, והוא כי בחי' ניצוצין שביון ואדום הם מאלו השבטים וכיוצא בהם, ואין להאריך, והמשכיל יבין מעצמו ויקיש אל השאר:

והנה בכל הגאולות לא היו שלימות, כי עדיין נשארו איזו ניצוצין קטנים אשר גברה יד הקליפה בהם מאוד, ולא יכלו להתברר כ"א באריכות הזמן, ולכן לא הוצרכו ישראל להתאחר שם ויצאו מן הגלות ההוא, ואמנם לטעם זה לא אסרה תורה חזרה למקום ההוא, כי עדיין צריך שיגלו לשם אותו אדם הבא משורש אותן ניצוצין שנשארו שם, כדי להוציאם משם, אך במצרים לא נשאר בה שום שורש ועיקר כלל, וא"כ מה צריך לחזור שם. וא"כ, בשאר ארצות אע"פ שכאשר גלה ישראל ביניהם, הוא מכניע הקדושה ומכניסה הוא שם לצורך, בסוד עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, אבל מי שחוזר ליכנס למצרים בחנם, הוא גורם גלות השכינה על חנם ללא תועלת, וחוזר ומחיה את החיצונים אחר שמתו, אמנם לטעם זה, תראה כי אין לך שום גלות מאלו שלא היה מעלה וגדולה להם, כי כשגלו ישראל למצרים היו מולכים בכל העולם, כי השכינה גלה שם ועיקר החיות מושכת לשם, ושאר ארצות טפילות להם, ולכן בצאת ישראל ממצרים אח"כ, נשארה ממלכה שפלה, אך לא מתו ונתבטלו לגמרי, והטעם כי לא היה גאולה כוללת, כי אחרי שיש גלות בשאר ארצות יש להם יניקה משם, אך לעתיד לבא שתהיה גאולה שלימה כוללת ואין שום גלות עוד, אז לא תהיה שום יניקה להקליפות ויתבטל החיות מהם לגמרי, ואז בלע המות לנצח שהוא מס"א:

פרק ד

אמנם, ענין אהבת עולם, הוא היכל אהבה, שהוא חסד כנודע, כי והוכן בחסד כסאו. גם אמר הפסוק ואיש אשר יקח אחותו וכו' חסד הוא. כי חסד, הוא המתקן אותם ומזווגם: אמנם כבר ידעת, כי כל הכוונות של התפלה הם לחבר זו"נ ולזווגם. והנה, בהיות הבית המקדש קיים, היו המוחין דלהון תדירין ולא היו מסתלקין, אך עתה מסתלקין מינייהו, לכן נקראין זו"נ נופלים ואובדים. וענין תפלתינו הוא להחזיר להן מוחין:

והענין, כי הלא כוונתינו לזווגם כדי שילדו שפע ונשמות בעולם. והנה ירידת טיפת הזרע הוא ממוחין, ואם אין להם מוחין, איך יולידו. כי לכן ביאת קטן אינו ביאה עד

שיגדיל, שאין באין לו המוחין עד היות בן י"ג שנה, לכן אנו צריכין לתת להם מוחין. והנה המוחין, הם בב' בחינות - א' הוא סוד מוחין דו"ק, ומוחין דג"ר, כמ"ש בעז"ה: אמנם, קודם שנזווגם בעמידה, צריך שיהיה להם המוחין, לכן כאן בהיכל אהבה, אשר הוא סוד הימין, המוכן בחסד כסא, נעשין בו מ"נ לעורר הזיווג העליון דאו"א שבאצילות, כדי שע"י זיווג או"א, יולידו השפע, וימשיכו מוחין לזו"נ, ויזדווגו גם הם זו"נ אח"כ בעמידה. נמצא, כי ענין ק"ש הוא בחי' זיווג דאו"א, והורדת מוחין לזו"נ, ואח"כ בעמידה זיווג זו"נ. לכן גדולה מצות ק"ש יותר מן התפלה, כי רבינו הקדוש ושאר החכמים אשר תורתם אומנתם לא היו מתפללים, אך בהגיע זמן ק"ש, היו אומרים פסוק א', כי בו סוד זיווג או"א. כי שאר ק"ש, הוא תיקון רמ"ח איברים דז"א, כמ"ש בע"ה. לכן צריך למסור נפשו על ד' מיתות ב"ד באומרו אחד, משא"כ בעמידה. אך להיותינו עדיין בבריאה, אין אנו חייבין לקום מעומד כמו בעמידה, שאז אנו בעולם אצילות. וזהו סברת ב"ה, כל אדם קורא כדרכו:

אמנם גם כן אדרבא, להיות זיווג או"א עלאין נעלם מאוד, אין בנו כח לעוררו בהיותינו בעולם האצילות, אך ורק בהיותינו בבריאה אז אנו מעוררים לזווגם, כי הוא נעלם מאוד. וכיון שאנו בבריאה, אין אנו צריכין לקום, לכן אנו אומרים פסוקי התורה פרשת שמע בעולם הבריאה, כי פרשת שמע אינו אלא באצילות, רק שנעשה זיווג זה, ע"י התעוררת מ"נ דהיכל האהבה דבריאה. נמצא, כי סוד ק"ש, הוא לזיווג או"א ולתת מוחין לזו"נ, ויורדין מוחין אלו עד היכל אהבה דבריאה, ואז תוכל המלכות לעלות באצילות, ונעשית פרצוף גמור:

וסוד הענין, כי המלכות נתמעטה בסוד נקודה חדא, וירדה עד העשיה. אך הז"א, לא נתמעט ממנו רק הג"ר, שהם סוד המוחין, ונשארו בו הו"ק כחושבן אות ו' שבשם, הרומז עליהן. לכן יורדין בחי' זו"נ אלו, הנמשכין אליהן מזיווג זה דק"ש עד הבריאה, ואז יש להן יכולת לעלות באצילות ולהזדווג שם. והנה, כיון שכוונתינו להמשיך זה, אין אנו מושכים עדיין רק מוחין דו"ק דאמא, וכמ"ש עניינם. ואח"כ בברכת אבות, יורדין ג"כ ג"ר, וכל הט' דאבא. והנה קודם שתאמר שמע, תכוין לקיים מ"ע לומר ק"ש. והנה ע"י מצוה זו שאתה מקיים, תכוין שע"י זה תוכל להעלות מ"נ אלו, להוריד המוחין אלו, כמ"ש בע"ה:

פרק ה

והנה דע, כי ד' פעמים אומרים ק"ש בכל יום, והם שתים בשחר - אחד קודם הקרבנות, וא' ביוצר. ובלילה שתים - א' בערבית, וא' על מטתו. ואנו צריכין לבארם:

הנה כבר הודעתיך שיש מוחין דאו"א, גם הודעתיך כי כל בחי' מוחין הם מתפשטין בכל הז"א, בג"ר ובג' אמצעים ובג"ת. וכשמתחילין לכנוס, נכנסין תחלה ג"פ תתאין דאמא בג"ר דז"א, ואח"כ יורדין ג"פ תתאין הנ"ל דאימא בג"א דז"א, ויורדים ג"א דאימא בג"ר דז"א. וכאשר נכנסין כל אלו הנ"ל אז נקרא מוחין דו"ק, כי הנה כל אלו עתידין לירד מחסד דז"א ולמטה, ואח"כ יורדין גפ"ת דאמא בג"ת דז"א, וג' אמצעים באמצעים והראשונים בראשונים, ואז הז"א נק' גדול ודעתו שלם במוחין דיליה, וכל זה עדיין במוחין דאמא, ואח"כ עד"ז במוחין דאבא. והנה בזיווג ק"ש, אין נכנסין בז"א רק מוחין דו"ק דאמא לבד, אך ג"ר דאמא וכל הט' דאבא כולם נכנסים בברכת אבות:

והנה כל זה שביארנו הוא במוחין דגדלות שהם מוחין של הויות. אמנם קודם כל זה צריך שיכנסו המוחין דקטנות שהם המוחין של אלהים, וכבר ביארנו כי יש עיבור ויניקה וגדלות, והנה בעיבור היו לו מוחין דאלהים, ואחר כך ביניקה באו לו מוחין אחרים דאלהים, ועתה בק"ש אנו ממשיכין מוחין דו"ק דגדלות לבד. גם דע, כי בכל מוחין יש פנימים ומקיפים הן בגדלות הן בעיבור הן ביניקה. גם דע, כי כמו שיש מוחין דאו"א בגדלות, כך יש מוחין דאו"א בקטנות שהם עיבור ויניקה, וכולם בחי' אלהים:

ועתה נבאר לך, כי הלא עתה בק"ש עדיין אין הז"א שלם במוחין דיניקה כולם, כי גם מוחין דיניקה צריך להשלימם כולם לו תחלה, ואח"כ להמשיך לו ו"ק דגדלות. אך יש הפרש בין הד' פעמים שאנו אומרים ק"ש כנ"ל, כי אין כולם שוים. וסוד הדבר, כי הלא כבר ביארנו כי מחמת הגלות והחורבן יש שינוי ופגם בג"ר, מה שאין כן קודם, כי תמיד היו זו"ן במוחין דגדלות שלימים. אמנם עתה, אין השינוים שוים, כי הלא יותר יש חסד בשחרית על העולם מבערב, כי בערב הם דינין תקיפין, ולכן הם ד' מיני ק"ש משונים. גם לטעם זה, אין הזיווגים שוים, כי הלא כפי המוחין שיהיו אל זעיר אנפין, כך יהיו הזיווגים. לכן גם הזיווגים הם ד', לכן גם התפלות אינם שוים, אך אינם רק ג' לבד נגד ג' זיווגים, כי הזיווג הד' אין לו צורך ע"י תפלה, כמ"ש בע"ה:

הרי כי עתה בק"ש אנו צריכים תחלה להשלים מוחין דיניקה, ואח"כ להמשיך מוחין דגדלות, גם אנו צריכין אל דבר א' והוא הנ"ל, כי הנה כל המוחין דזו"נ שהם הבנים, כולם נמשכים מהאבות שהם או"א, וא"כ אנו צריכים תחלה לזווג לאו"א, וע"י זיווג או"א יורדין המוחין הנ"ל אל הזו"ן, גם אנו צריכין אל דבר אחד והוא להעלות מ"ן אל או"א כדי שיזדווגו, והנה כל אלו הדברים נעשים ביחד:

והנה נבאר עתה ג' דברים אלו כסדר. דע, כי הלא זו"ן הם נקראים בני או"א, ואנחנו בני אדם גם בני איש היושבים בעה"ז, נקראו בנים לה' אלהיכם הם זו"ן. והנה המ"ן שמעלה

המלכות אל הז"א, הם סוד נשמת הצדיקים שהם הבנים שלהם, והמ"ן שמעלה אימא לאבא, הם זעיר ונוקביה, המוחין שלהם שהם סוד הנשמה הפנימית דזעיר ונוקביה, שהם הבנים שלהם. והנה דע, כי הלא באדם יש ד' בחי', שהם נשמה לנשמה הנקרא חיה מצד אבא, ונשמה מצד אמא, ורוח מת"ת, ונפש מהנוקבא מלכות. אמנם, רוחין ונפשין של הצדיקים הם מ"ן ומ"ד דזו"ן, אך נשמה לנשמה, ונשמה, הם מ"ן ומ"ד דאו"א, כי משם נחצבו, וכמבואר אצלי ביחוד של כת"י מורי זלה"ה, כאשר יש זיווג דאו"א ועולין זו"נ בסוד מ"ן, גם נשמה לנשמה ונשמה של הצדיק עולה עמהן לסוד מ"ן. אך עדיין לא זכיתי שיפרש לי מורי זלה"ה פרטי שניהן, רק בכללות אמר לי מורי זלה"ה, שאכוין להעלות נשמה ביחוד ק"ש, ולא הזכיר נשמה לנשמה. והנלע"ד שראוי לכוין ע"ד היחוד שמסר לי בכת"י מורי זלה"ה כי צריך להעלות שתיהן, זו מ"ד לחב"ד, וזו מ"ן להעלותן. והנה כוונתינו להעלות זו"נ בסוד מ"ן, רק שאין בהן כח להעלות מחמת הגלות, ואנו צריכין לתת להם תחלה איזה הארה מלמעלה, כדי שיוכלו אח"כ לעלות, ואח"כ יזדווגו או"א. והנה אותה הארה, איך תוכל לקבלם מלמעלה אם לא יש למעלה זיווג, כי עדיין לא עלו מ"ן. אך הענין, דע כי הלא ב' זיווגים יש למעלה באו"א, הא', להחיות העולמות ולקיים קיום הכרחי, וזיווג זה תדירי ואינו נפסק לעולם, כי אם יתבטל רגע א' יתבטלו כל העולמות. זיווג ב', לתת מוחין אל זו"נ כדי להוליד נשמות בעולם שהוא פנים העולמות כנודע. וזה הזיווג אינו תדיר לכן תמצא פעמים בזהר ח"ג קמ"ג, שהפירוד מטי כביכול עד או"א, דוגמת משארז"ל נשבע הקב"ה שלא יכנוס לירושלים של מעלה עד שיכנוס בירושלים של מטה, כי ב' ירושלים הם סוד אמא ומלכות. ולפעמים מצינו בזהר בפסוק ונהר יוצא מעדן דלא פסיק תדיר, והדבר מתורץ עם הנ"ל:

אמנם המ"ן דבינה לצורך זיווג הנשמות שהוא פנימית העולמות הם זו"ן, ואם הם לא יעלו, אין זווג לעילא, כי הלא כבר הודעתיך מציאת המ"ן, כי הלא בעת ביאה ראשונה, החתן שביק בהכלה רוחא דיליה בגוה, והאי רוחא אשתאר בה תדיר, ולפיכך אין האשה מתעברת מביאה ראשונה, כי תחלה צריך לעשותה כלי לקבל הטפה העליונה, ולכן בבעילה ראשונה עושה אותה כלי, וז"ס אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי, משום דשביק האי רוחה בגווה, ומשם ולהלאה כל שאר הבעילות מצטיירין על ידי ההוא רוחא דבה. אמנם כל הבנים הנולדים משם ואילך, הם נעשין מכח ההוא רוחא דאשתאר בה, וכולם לוקחין מעט מההוא רוחא, עד שנשלם, וכשנשלם, אין האשה יולדת עוד. ולכן תמצא, שאדם חייב בכבוד אחיו הגדול, כמאמר חז"ל כבד את אביך, את, לרבות אחיך הגדול. והענין, כי הלא אחיו הגדול הוא הלוקח בתחלה עיקריות דההוא רוחא,

ואחיו השני נוטל מה שנשאר ממנו, ונמצא הוא טפל אליו, וכן האח הג', הוא טפל להב' אחים הראשונים, כי הוא לוקח מה שנשאר משניהם, והדבר מובן. אמנם זו"נ, הם האחים הגדולים, וכל שאר נשמות הטהורות היוצאין מזווג עליון של או"א כנודע, הנה הם אחים לזו"ן, וז"ש למען אחי ורעי, קראם הש"י לישראל אחים ורעים, לכן אל תתמה מגדולת הצדיקים מה הוא, אמנם זו"נ הם אחים הגדולים, וכולנו חייבים בכבודם, והנה כשיצאו זו"ן נשאר השורש של ההוא רוחא דשביק אבא באמא, ונשאר ממנו גו אמא, אמנם עיקרית הוא זו"נ, לכן כשרוצין או"א להזדווג לצורך הבנים שהם הנשמות, אין זווג רק ע"י עליות זו"ן שם בסוד מ"ן, לכן זו הוא עיקר כוונתינו בסוד התפלות ובסוד המצות, כדי לתקן לזו"ן שיוכלו לעלות לא"וא, עתה אחר החורבן שנקראו נופלים, ואנו צריכין להקימם ולהעלותן על ידי מעשינו:

אמנם זווג החצון שהם לצורך חיות העולמות אשר אינו נפסק, א"צ לעליות מ"ן של זו"ן, כי אין זה זווג גמור, רק בבחי' החצונית, לכן ז"ס שאין לנו צורך להעלות מ"ן של זו"נ ע"י מעשינו, כי מעצמו נעשה, וגם זהו הטעם דלא פסיק ההוא זווגא תדיר, כי אם היה צריך לעליות זו"נ, לא היה תדיר, כי בזמן שזו"ן לתתא, לא היו יכולין להזדווג. אך אותו השורש של ההוא רוחא דאשתבק תמן באמא, הוא המעלה את המ"ן:

והנה כבר ידעת מן פסוק ויהי בצאת נפשה כי מתה, כי סוד ההוא רוחא דשביק בה בעלה, הוא שם ב"ן דמילוי ההי"ן. והנה נבא אל הכוונה, כי הלא תחלה אנו מכוונין אל הזווג החיצון דאו"א, ולפי שנעשה מעצמו אין אנו מכוונין בק"ש לעשותו, כי הלא הוא תדיר עשוי ואינו נפסק. אך כוונתינו הוא להוריד משם הארה מן הזווג ההוא, אל הזו"ן, שיהיה להם כח ע"י הזווג ההוא להעלות מ"נ, לצורך זווג הב' של פנימיות:

פרק ו

קודם שתאמר שמע, צריך לכוין אל היחוד שביארנו, בסוד ד' כוונות שיש בד' אותיות הוי"ה. שהוא בתחלה ה', אח"כ ה' עם ו', אח"כ יו"ד בה' עלאה, ע"ש. גם כשתאמר שמ"ע תסגור עיניך ביד ימינך כמ"ש בסבא דמשפטים עולימתא שפירתא דלית לה עייניך, הנאמר על רחל, שהיא העולה עתה בסוד מ"נ. ובידך השמאלית תאחז אותן הד' ציצית, ומונחים נגד לבך כנ"ל. וכן כל מקום הנוגע לתיקון רחל, כמו במנחה, צריך לומר בעינים סגורות. ובערבית, כל תפלת המעריב עד תשלום העמידה:

סוד שמ"ע. ש' הוא מצפ"ץ שם הוי"ה בא"ת ב"ש, והוי"ה זו יש בה י' בתחלה ועם ר"ת ישראל י"י, גי' אהי"ה:

שמ"ע ישראל, כבר בארנו כוונתה כי שמע הארה לנוקבא וישראל לז"א. ודע, כי ישראל הוא שי"ר א"ל, פי' א"ל מן ס"ג ייא"י גי' אל, החסדים דאבא שהם בבינה ביסוד שלה. שיר, הם הגבורות של בינה עצמה. גם סוד ע' רבתי דשמ"ע כבר נת'. גם תכוין, כי שם ס"ג הוא בבינה, תסיר ג' יודין נשארו ז' אותיות, וכל אות כלול מי' הרי ע', גם זה נלע"ד שביארנו במקומו:

פרק ז

הנה ענין זה הוא זווג או"א, שאח"כ בשים שלום הוא יחוד זו"נ, ולכן צריך להקדים זווג עליון זה אל התחתון, וכמו שלזווג התחתון של ת"ת ומלכות, אנו צריכין אל התעוררות מ"ן שהם הנשמות, שהם בנים של ת"ת ומלכות, כמ"ש בנים אתם לה' אלהיכם זו"נ, גם זווג עליון דאו"א צריכין אל המ"נ שהם בניהם והם זו"נ. ולפי שהם צריכין תחלה להתקין את עצמם כדי שיוכלו לעלות להיות בסוד מ"נ, לכן אנחנו ממשיכין להם שפע בסוד שמע ישראל, כי שמ"ע הוא מלכות, שם ע', ושם הוא מלכות, בסוד שם הוי"ה ושם שד"י, העולים גי' ש"ם, ואנו ממשיכין לה שפע מן ע' הגדולה, שהם סוד ע' שמהן דבאילנא דחיי הוא בינה, והם סוד ז"ת של בינה עצמה כלולה כל א' מי', הרי ע'. וז"ס ע' רבתי שהוא בבינה:

ואח"כ ישראל הוא שי"ר א"ל, הם סוד בינה הנקרא שי"ר, וחכמה הנקרא א"ל. כי עתה מקבל תפארת משניהם, ואחר שקבלו השפע אז הם בסוד מ"ן, ואנו מזדווגין לאו"א בסוד הדעת המזווגם, והם סוד ה' אלהינו ה', הם סוד חב"ד. ואחר אשר כבר נזדווגו או"א, אז אנחנו מורידין שפע המוחין הנ"ל אל הת"ת ג"כ, בסוד א"ח דאחד שהוא ת"ת, ואנו מכוונין שג' מוחין הנ"ל, נמשכים בסוד חב"ד של ז"א, וחוזרין להיות בו ג' שמות הנ"ל בא"ח דאחד שהוא תפארת. ובד' דאחד, תכוין אל המלכות המיוחדת עם התפארת, הנקרא א"ח. כי הוא אח למלכות, והיא אחותו. לכן הד' גדולה, להיותו למעלה באו"א בסוד מ"נ:

ועתה בברוך שם כבוד מלכותו וכו', אנו ממשיכין גם כן מוחין דמלכות בסדר זה, ברוך שם כבוד - חב"ד. מלכותו - הוא גולגלתא דרישא דילה. לעולם - הוא ו"ק שלה, ועד - בחי' עשירית שבה לכן מסיים באות ד', שהוא בחי' תתאה שלה. אך דע, כי הנה בזווג תפארת ומלכות אנו עושין לנפילת אפים בסוד המיתה, שאנו נחשבים כמתים ומעלים שם נשמותינו, וזהו אליך ה' נפשי אשא, וזהו מלת אליך, כי אנו מעלין עצמינו עד ה' ממש שהוא התפארת, אך עתה בקריאת שמע אנו כוללין עצמינו ג"כ בסוד מ"נ של כללות זו"נ, אך לא די שיהיה בסוד מיתה, רק בסוד קידוש השם ע"י מסירת נפשינו

להריגה, וזהו כי עליך הורגנו כל היום וכו'. לכן צריך לכוין במלת אחד, בשם יאהדונה"י, ויכוין בד' מיתות ב"ד ע"ד שידעת, וז"ס כי עליך הורגנו כל היום. ולא אליך רק עליך, פירוש, במה שהוא עליך שהוא החכמה שהוא על הת"ת, ועליו הורגנו ממש, וז"ס ר"ע שעלה במחשבה, שהוא החכמה שהוא על הת"ת בסוד מסירת נפשו על ההריגה וד"ל:
והנה, אחר שיחדנו הת"ת בג' מוחותיו בסוד אח דאחד דרך כללות, אנו חוזרין לפרט אותן דרך פרט, ואהבת והיה ויאמר, שהם ג' מוחין דיליה. ואל תתמה איך לא יחדנו לת"ת רק ג' מוחין דיליה לבד, ואף גם זה לא היתה בפירוש רק במלת אח, אמנם למלכות יחדנו כל י' בחינותיה. אין זו קושיא, כי בשכמל"ו לא נזכר בתורה והוא בלחש, אך יחוד הת"ת הוא בקול רם, ואעפ"י שאין בו יחוד רק דרך רמז, הוא יותר נגלה משל מלכות, שלא נזכר בתורה, רק בלחש אנו אומרים אותה:
ביחוד קריאת שמע כבר בארנו בכמה מקומות, אמנם כפי סדר הראשון שביארתי ראיתי בכאן קצת פירושים, והם, כשאנו אומרים ה' אלהינו ה', אז יכוין שלוקח ז"א את המוחין שהם חב"ד, ויכוין, כי כמו שזו"ן דאצילות העלו מ"נ בבינה דאצילות, כן עולם עשיה ויצירה שהם סוד זו"נ, עלו אל הבריאה שהוא סוד אמא עלאה הנקרא אמת, וז"ס הנזכר בזוהר פרשת שלח דקס"ב, כי ה' אלהינו ה' הוא חותמא דגושפנקא אמת. וע"י עליות המ"ן אל הבריאה, יזדווגו אבא ואמא של הבריאה גם כן ליתן מוחין אל זו"נ דבריאה, דוגמת מה שאנו עושין באצילות. אמנם יצירה ועשיה, אינם בעלי זווג כמבואר אצלינו במקום אחר:
והנה ע"י יחוד ק"ש זה, ניתנין מוחין פנימיות לזו"נ דאצילות, וגם ניתן פנימיות דו"ק אל הבריאה, ואז מזה פנימיות דאצילות נעשה מקיף אל הבריאה. ואח"כ בעמידה, אנו נותנים בחי' מקיפים לזו"נ דאצילות, וכל בחי' המוחין. וכבר ביארנו, כי הפנימית הנ"ל, אינו רק הפנימי דוקא מצד המוחין דאמא לבד, אבל השאר נכנס בעמידה עם המקיפים:

פרק ח

ענין קריאת שמע של שחרית וערבית, ובעת השכיבה, ולמה לא נאמר בתפלת המנחה, ולמה אין בערבית נפילת אפים. והענין הוא, כבר נתבאר בהקדמת ביאור אדרא זוטא סוד העלאת מ"ן מה ענינו באורך, ואחר שידעת זה, דע עתה, כי הלא בתפלתינו של שחרית אז הזיווג ההוא פב"פ, ולכן יש בו נפילת אפים וקריאת שמע. אך סוד הקריאת שמע, הוא ליחד או"א יחוד המעולה, וכדי שתתייחד זו"ן בסוד פב"פ. אמנם במנחה אז הזיווג הוא אב"א, אמנם כבר ידעת כי היום והלילה הוא כ"ד שעות, ונחלקו לד' זמנים, כי היום נחלק לב' חצאין, וכן הלילה, אמנם ממשלתן שוה. כי כבר ידעת, כי אחר חצי

היום אז מתעורר כח דגבורה של יצחק, והנה אחר הזיווג של היום בשחרית, אז נפסק כח המוחין שניתנו אל זו"ן מיחוד ק"ש דאו"א, וכבר הולידו והוציאו הנשמות מתוספות המוחין ההם וכבר נפסק, אך לפי שהוא יחוד נעלם ומעולה עד שהועיל אל זיווג פב"פ, אם כן כחו גדול, והוא מספיק אל זיווג המנחה לפי שאינו פב"פ רק אב"א, לכן א"צ לק"ש אחרת:

אמנם סוד אב"א זה של המנחה, הוא מעולה מאוד ואינו כשאר זיווגים של אב"א, ולכך הוא צריך אל נפילת אפים, והטעם, כי המלכות עולה עמו עד שיעור כל קומתו ממש, רק שהוא אב"א. אך בערבית הוא אב"א, ושיעור קומתה אינו רק בתנה"י שלו לבד, לכן א"צ לנפילת אפים בערבית, כי אחר שאינה עולה עד למעלה במוחין שלו עד נה"י דאו"א, אם כן אין תועלת בעליות מ"ן של הנשמות. אך במנחה, שעולה היא כמוהו עד או"א רק שהיא אב"א, היא צריכה אל מ"ן מנשמות הצדיקים, לכן גדולה כוחה של תפלת המנחה, שלא יש שום זמן בעולם, שתהא היא אב"א ושניהן שווין, רק במנחה, וז"ס שלא נענה אליהו רק בתפלת המנחה, והבן סוד זה:

ודע, כבר בארתי לך, כי אליהו יש בו סוד נדב ואביהו, והם מצד קין שהוא מסוד נפש של אדה"ר הנק' מלכות, והם סוד המ"ן של המלכות, לכן פנחס הוא אליהו, אחרי שנתעבר מנו"א, וז"ש אנחנו טמאים לנפש אדם כמ"ש בזוהר, לכן תחלה היה נקרא פנחס, ואח"כ נקרא אליהו, כי אליהו בגי' ב"ן, שהוא סוד מילוי ההי"ן שעולה הגי' שם אליהו, וסוד שם זה המ"ן במלכות כנודע, לכן אליהו העלה מ"ן ונענה בתפלת המנחה, כי אז היא צריכה לזה כנ"ל, ולפי שכבר הודעתיך בשער מיעוט הירח, כי מיציאת מצרים עד בנין בהמ"ק תמיד היתה המלכות עם הת"ת אב"א, בסוד תנה"י לבד, לכן היתה תגבורת אל הקליפות בימים ההם, וכן בכל הזמנים אשר היו ישראל עע"ז, ולכן בימי אחאב כתיב, ואתה הסיבות את לבם אחורנית, כי לבם הוא סוד מלכות, בהיות שעורא עד טיבורא דלבא דז"א לבד אב"א, לכן גרמה להם שיכשלו, כי נתגברו הקליפות, ולכן ע"י תפלת אליהו להעלות מ"ן כנ"ל, נתקן, כי אז העלה המלכות אחור עד למעלה עד רישא דז"א, ולא עד הלב כנ"ל, ואין להאריך בזה יותר:

ונחזור לענין, כי הנה אע"פ שנשתנה הזמן מחצות היום ואילך עכ"ז הוא ממשלת היום, ומספיק קריאת שמע דשחרית אל המנחה, אך בערבית שהוא מדת לילה, אז צריך אל היחוד ק"ש, כי כבר כלה ונפסקה המ"ן בב' זיווגים של שחרית ומנחה, ואז הוא צריך מחדש יחוד לק"ש לזו"ן, לזווג אב"א דערבית, לכן אנו אומרים ק"ש. אך לפי שזיווגם עתה אינו רק אב"א, ועד הלב לבד כנ"ל, לכן א"צ לנפילת אפים עתה:

אמנם יחוד ק"ש זה, אינו כ"כ מעולה כמו של שחרית, כיון שאינו רק לצורך אב"א דזו"ן לבד, ועד הלב כנ"ל, לכן אין בו כח כמו בק"ש של שחרית שהועיל אפילו למנחה. אך עתה אינו מועיל כך, רק כי אחר חצות לילה, אז מתעורר השמאל לחבק את המטרוניתא לצורך היום, בסוד שמאלו תחת לראשי, וחבוק זה נעשה, בכח אותו היחוד דערבית:

אמנם קריאת שמע של השכיבה אינו כלום בענין הנ"ל, אך הכוונה הוא, כדי להשפיע אור חזק מאו"א לזו"ן, כדי לחדש הנשמות בכל לילה, בסוד חדשים לבקרים רבה אמונתיך, לכן אנו צריכין אל יחוד ק"ש מחדש, ולא יספיק אותו של ערבית רק לחבק אחר חצות, אך זהו לחדש נשמות כנ"ל:

וצריך לסתום עיניו בידו הימנית, בסוד עולימתא שפירתא דלית לה עיינין הנז' בסבא משפטים, שהוא על רחל, וכן בכ"מ הנוגע לתיקון רחל, ובמנחה כל העמידה צ"ל בעינים סגורות, ובערבית כל תפלת מעריב, היינו משהתחיל המעריב ערבים, עד תשלום העמידה:

פרק ט

ונתחיל לפרש שמע. הנה תחלה תכוין להאיר אל המלכות מן אמא, ואל ז"א מן אבא, וזהו שמע לנוקבא, וישראל זכר. והנה תחלה תכוין דרך קיצור, כי שמע פי' שם ע', כי המלכות הנקראת שם, תקבל עתה מן ז"ת דאמא, אשר כל א' מהם כלול מי', הרי ע'. ולכך ע' זו היא גדולה, להורות כי היא באמא, כי אותיות גדולות הם באמא. אמנם ביאור זה הוא, כי הלא המלכות נקראת שם, כי הלא כבר הודעתיך, כי כל האחוריים העליונים שנפלו בימי המלכים שנתבטלו, אשר אותן הביטולים הם סוד מ"ן, שאנו מעלים לתקנם כמבואר אצלינו:

מהחברים - טעם היות הד' ע"ב הנ"ל. בע"ב השני א' מיותר, ובע"ב הג' א' חסר, הוא סוד נקודות זעיר אנפין המושרש באמא, לכן יש עודף א' בע"ב דאמא, וא' חסר בז"א, לפי ששורש ז"א נשאר במעוי דאמא, כדי שאבא יתן לו מוחין, כי אלו המוחין אינם ניתנין לו תמיד, אלא בשעת זווג, ובשעות ידועות, שהוא עת קריאת שמע, ובג' ברכות אשונות. וזהו טעם שיש פיסוק טעמים בפ' והיה אם שמוע, לכוין ע"א תיבין, ומלת ושמתם המשלים לע"ב, היא דבוקה לכ"ב, ויתר על חשבון נ', להשלמת ז"א כנ"ל:

הגהה (ו) והטעם מפורש וז"ל, מה שיש א' עודף באמא דהיינו בשם ס"ג, וא' חסר בז"א דהיינו בשם מ"ה, לפי ששורש זעיר נשאר במעי אמא כדי שאמא תתן לה מוחים, וע"ש באורך חלק א' סי' כ"א, ע"כ הגה"ה:

והנה כל האחוריים שנפלו, כולם הם רפ"ח ניצוצין, שהם ד' ע"ב, שהם ע"ב דיודין, וס"ג עם יוד אותיות הרי ע"ג, ושם מ"ה עם מספר השם כ"ו גי' ע"א, הרי גי' ע"ב. ואחוריים של שם ב"ן בפשוט ולא מילוי, הוא ע"ב ג"כ, כזה - י' י"ה יה"ו יהו"ה, הרי ד"פ ע"ב. וד"פ ע"ב, גימ' רפ"ח ניצוצין. ושם ב"ן עצמו, שהוא הפנים של המלכות, שגם הם ירדו, הרי הכל גי' ש"ם. הרי כי כללות כל אלו הצריכים להתמתק כולם מתחברים אל המלכות ונקראים שם על שמם. והנה לזה השם, תכוין להוריד אליו אור מן ע' עליונה הגדולה, שהם ז"ת דבינה. והטעם, לפי שהמלכות נקראת שביעית בערך הו"ק, לכך היא צריכה לקבל מכל ז"ת דבינה, כדי שתוכל להזדווג אח"כ עם ו"ק דז"א, שהוא סוד ו' כנודע:

אך ישראל שהוא הז"א, א"צ לקבל רק מן ישראל שר א"ל, שהם חו"ג, שהם ב' קצוות הראשונים, כי כבר יש לו ו"ק. ובקבלתו מן ב' קצוות הראשונים, יספיקו לו. אך המלכות שהיא שביעית, צריכה לקבל מן כל הו"ק:

אמנם, ביאור ע' זה יותר בביאור, הוא מה שהתחלנו לפרש לעיל, כי היא מקבלת עתה מזיווג עליון של או"א, שהוא להחיות העולמות. אמנם, המ"ן של זיווג ההוא, הוא שם ב"ן אשר שם בז"ת דבינה, ומשם ההוא של ב"ן, היא מקבלת עתה, כדי שיהיה לה כח להעלות מ"ן אח"כ:

ז ולכן, גם הארה שלוקחת עתה היא ממ"ן דוגמתן, דוגמת מה שהיא צריכה להעלות עתה מ"ן, ולכן כיון שהיא צריכה להעלות מ"ן, צריכה ליקח מן שורש מ"ן עילאין:

הגהה (ז) מע"ח - גם תכוון כי ב' חסדים וב' שלישים המגולים שהם ב' הויות וב' שלישי הויה הם גי' ע'. גם כשתחלק חסד שהוא כמנין ע"ב לשלישים יש ג' שלישים כ"ד כ"ד כ"ד, הרי ב' שלישים מ"ח ועם ב' כוללים הרי נ', ועם ב' שליש מן השליש הג' עם כוללים והכולל הרי ע':

אמנם, כבר הודעתיך בפסוק וארבע הידות יהיה לכם, כי הלא ה' ידות, הם כולם רמוזים בשם ב"ן, וז"ס, מיעוך באצבע, שהיו ממעכין הראשונים להוציא את הבתולים, כמבואר אצלינו:

אמנם, סוד היד, הם ה' אצבעות, שהם ה' אותיות של מנצפ"ך, שהם המ"ן עצמן, וכל אחד כלולה מה', הרי ה' פ"ה. וכל ה' צורת ד"י, הרי ה' ידות. ואמנם, כולם הם בשם ב"ן, שהיא המעלה מ"ן, כי כשתצייר שם ב"ן בציור י' יהיה כך, כיצד - יו"ד במילואה שיש בה ב' אותיות י"ד, הרי י"ד א', נשאר ו' אחת. ואח"כ תקרא ב' ההין במילואם, והם ד' ההי"ן, וכל א' צורת ד"י, כי הלא רגל הה' קטן ואינו ו', וצורתו ו' קטנה שהוא צורת י' גדולה, הרי ד' ההין שהם ד"פ י"ד, הרי ה' ידות. נשאר משם ב"ן ג' ווי"ן, שהם ו' אחת דמילוי יוד, וב' ווי"ן אחרים, הרי ג' ווי"ן. אמנם ה' ידות הם בגי' ע', וזהו ע' רבתי דשמע,

שהם סוד ה' ידות דמ"ן דאמא עלאה. אמנם, ג' ווין הנשארים, עם שם ב"ן עצמו, שהוא גי' ב"ן בלתי ציורים, הוא ע' פעם אחרת:

וסוד זה רמוז בפסוק, ובניהו בן יהוידע בן איש ח"י, כי הלא כבר ביארנו, כי יש צדיק עליון וצדיק תחתון. צדיק עליון, יוסף, שהוא ביסוד דכורא מ"ד. וצדיק תחתון מ"ן, בנימין, ונקרא גם הוא צדיק, כי שרשו מן דכורא. כי הלא הוא סוד ההוא רוחא דיהיב בה בעלה בביאה ראשונה, לכן גם הוא נקרא צדיק תחתון, והוא בנימין. פי', ב"ן ימי"ן, כי בן הוא שם ב"ן הנ"ל, והוא ימין כי ניתן לה מן הזכר בביאה ראשונה, כי הדכורא נקרא ימין, סוד החסד, והנקבה נקראת שמאל, סוד עטרא דגבורה, וכל זה רומז בפרשת ויצא בענין רחל דיתבא בין תרין צדיקין:

ואמנם, כל אותן הצדיקים שהיו מעלין מ"ן, ע"ש נקראים בנימין, והוא בניהו בן יהוידע א' מהם, וזהו בניהו, ר"ל בן יה"ו, כי יה"ו שהם ג' אותיות ראשונים, שהם ע"ב ס"ג מ"ה, ואות הד' ה' תתאה, והוא שם ב"ן, וזהו ב"ן יה"ו:

אמנם, נקרא בן איש חי, פי', כי הוא סוד שם ב"ן, והוא שם ב"ן דמלוי ההין, והוא איש חי. וזהו בן איש חי, פי' כי הוא ב"ן וגם איש ח"י, כי כמו שהיסוד נקרא אל חי, כך צדיק התחתון נקרא איש חי. והנה בן חי, גי' ע', שהם ג' ווי"ן הנשארים משם ב"ן הנעשה בציורים, הם גי' ח"י, ועם שם ב"ן, גי' ע'. עוד תכוין פירוש ג' בע' זו, אל כללות ז"ת דבינה, כי כבר הודעתיך, כי ג"ר דבינה נקרא אהיה דיודין, וז"ת דבינה הוא שם ס"ג, והנה ע' זו דשמע, ביארנו שהם סוד ז"ת דבינה, והנה הם רמוזים בשם ס"ג, כי הוא סוד ע'. כיצד - ס"ג וי' אותיות, עולה ע"ג, וכאשר תסיר ג', נשאר ע'. נמצא, ג' כוונות בע' זו, א', בסוד מ"ן עצמן, שהוא ציור ה' ידות. הב', הוא בשם ב"ן המעלה את המ"ן, כי כבר ידעת כי יש מ"ן, ויש גם כח אחר המעלה המ"ן, והן הכל א'. הג', בז"ת דבינה, אשר בתוכן ובפנימותן הם המ"ן הנ"ל. אך ג"כ מן הז"ת עצמן צריך לקבל הארה, והוא סוד שם ס"ג אשר בז"ת שלה, עם י' אותיות, הרי ע"ג, תסיר מהם ג', הרי ע' של שמע:

ופי' הדבר, כי כבר הודעתיך כי עיקרית שם ס"ג הוא שם אל שבתוכו, שהם ג' יודין ואלף שבתוכו שהם גי' אל, כמבואר אצלינו בסוד מצות ציצית ע"ש. והנה, עתה בתחלה שאינו מעלה עדיין מ"ן, א"צ לקבל הארה מן העיקרית השם, רק מן שארית השם, לכן כשתסיר ג' יודין ואלף, הם ד' אותיות בכללותן, אע"פ שבמספרם הם יותר. אך לא תכוין להוציאם רק בכללותן, וישארו ס"ט, ועם כולל, הרי ע'. וזה סוד, ד' רבתי דאחד, כמ"ש בע"ה:

פרק י

ונבאר מלת ישראל. פי', כי עתה מקבל הז"א מן אבא הארה, כדי שיוכל לעלות מ"ן אח"כ, דוגמת מלת שמע לנוקבא. ובזוהר ח"ב דקמ"ב אמרו, כי זה ישראל הוא יש"ס. וכבר הודעתיך פירושו, כי הלא כמו שהז"א נתחלק לב', והם יעקב וישראל. וכן נוקבא נתחלק לב', רחל ולאה. כן למעלה בינה נתחלקת לב', בינה ותבונה. וכן אבא נחלק לב', אבא ויש"ס. ונקרא סבא בערך ז"א, שנקרא ישראל זוטא. ועתה זה הישראל זוטא שהוא ז"א, מקבל הארה מן יש"ס. ומהיכן, מן חו"ג, שהוא סוד שי"ר א"ל. א"ל מימינא, שי"ר משמאלא, וכנ"ל במלת שמע. וא"ת למה במלת שמע מקבלת מלכות ז' תחתונות דאמא, וישראל מחו"ג שהוא סוד שי"ר א"ל לבד. והטעם נלע"ד, כי ח"ג אלו כללות כל י' דאבא. כי כאשר נחלק אבא לב', יהיה ח"ג הנ"ל רגלים שלו. כי ישראל סבא, מתחיל מת"ת של אבא, ומשם הוא מקבל ז"א הארת הרגלים דאבא עילאה, שהם ח"ג של כללות י' דאבא בלתי התחלקות לב' בחינות:

ונחזור לענין, כי הארת ז"א אינה כהארת נוקבא. והוא מה שנתבאר לעיל, כי עדיין אנו צריכין להשלים לו מוחין דיניקה, שהם אלהים. אמנם בזה יש הפרש בין הד' ק"ש, שאנחנו קוראין בכל יום, כי הלא אין הזמנים שוין כנ"ל. אך עתה נפרש הסדר דשחרית, ואח"כ נפרש בעז"ה כל הד' ק"ש:

אמנם דע, כי הלא בהכרח הוא, שבימי היניקה יש לו מוחין, אך אינם שלמים. והנה לעולם אי אפשר שיחסרו לו מוחין פנימים של אלהים מצד אמא, אך השאר יש בהם בחינות, כי הלא ד' בחינות הם - א', הוא מוחין פנימי דאמא. ב', פנימי דאבא. ג', מקיפין דאמא. ד', מקיפין דאבא. וכל זה במוחין דקטנות דאלהים. והנה סדר מעלתן הוא כך, תחלה פנימית דאמא, ואחר כך פנימים דאבא, ואחר כך מקיפין דאמא, ואחר כך מקיפין דאבא. ואני מסופק אם הוא להיפך, כי הסדר הוא מקיפין דאמא, ואח"כ פנימים דאבא. והנה עתה בשחר בברכת יוצר יש לו כל בחינות הנ"ל הג' ראשונים, אך הבחינה הד' שהוא המעולה שבהם, הם המקיפים דאבא, עדיין הוא חסר מהם, ועתה נכנסים בו בהארה שקיבל עתה, באומרך ישראל. וכבר עתה נשלם בד' בחינות של אלהים דקטנות. ואח"כ מעלה מ"ן במלת אחד, ואז מקבל ו"ק דמוחין דגדלות:

אמנם סוד אלו המקיפים של אבא, הם רמוזים במלת ישראל. ותכוין באופן זה, כי הם סוד ב' אותיות י"ה מן אלהים, ואלו הם מקיפים של אבא, והם ג' מקיפין לג' מוחין - א', הוא י"ה במלוי יודין, והוא ע"י הכאה, כיצד, אם תכה יו"ד בה"י, יהיה יו"ד פעמים ה"י גי' ש' מישראל, וזהו מקיף חכמה. הב', מקיף בינה, הוא י"ה במילוי ההי"ן ע"י הכאה,

כי יו"ד פעמים ה"ה, גי' ר' מישראל. הג', מקיף הדעת, הוא י"ה באלפי"ן בלתי הכאה, כי אין בכאן בדעת דקטנות כח כדי להכות, כי הלא בעיבור לא היה דעת כלל, אך עתה יש בו, אך אין בו כח כדי להכות, והוא גימטריא כ"ו, ועם שם י"ה עצמו, אשר בו כל הג' מילואים הנ"ל, הרי כ"ו וי"ה, גימטריא מ"א. והם ג' אותיות אל"י מישראל:

והנה אני לא שמעתי רק דרך כללות, כי יו"ד הוא ש'. יו"ד ה"ה הוא ר'. ויו"ד ה"א עם י"ה, הוא אלי מן ישראל, אלו הם מקיפים דאבא:

אך הנלע"ד שצריך לפרשו ע"ד שאמרתי, אע"פ שלא קבלתי. והוא, כי כבר ידעת, כי ג' מוחין דאלהים במילואם, הם על סדר יה"א, יודי"ן ההי"ן אלפי"ן, והם חב"ד. לכן נלע"ד עתה לומר, כי יודי"ן הם במקיף דחכמה, וההי"ן בבינה, ויו"ד ה"א בלי הכאה וי"ה הכולל שלשתן, הוא בדעת:

גם נלע"ד ע"ד מה שאמרו בכוסות דפסח, שהם מוחין דקטנות הנ"ל עצמן, והם ד', חו"ב חו"ג, והם משונים זה מזה, כנזכר שם ע"ש. וכנלע"ד בכאן, כי יודין בחכמה, וההי"ן בבינה, אלפין בלתי הכאה בחסדים, כי אינו מתגלה כ"כ כמו הראשונים. י"ה פשוט בלי מילוי, הוא בגבורות. הרי כי הגבורה נבלעת תוך החסדים, כמבואר אצלינו, כי יסוד דאמא יש בו חו"ג, והגבורות נעלמים תוך החסדים ואינם ניכרים, דאל"כ היה מוכרח להיות שם ב' חללים, ב' מוחי חו"ג, ולכן גם הגבורות נתמעטו מתוך החסדים, ואינה ניכרת בה המילוי, רק י"ה פשוט. הרי נתבאר מה הארה ניתוסף עתה בז"א, והוא כי נקרא ישראל ע"ש אלו הבחינות הנ"ל:

והנה הארה זו, ומוחין מקיפין אלו, קיבל עתה ז"א מן יש"ס, מזיווג הכולל לחיצונית העולמות כנ"ל, שכבר הודעתיך, כי אלהים הוא הכולל כל החיצונית העולמות, והוי"ה כוללת פנימותן, וכן מוחין דגדלות הם הויות:

פרק יא

ה' אלהינו ה'. ואחר שקבלו זו"ן הארה מן זיוג דחיות העולמות במלת שמע ישראל, הנה עתה מכינים את או"א, כדי שיזדווגו זיווג הפנימי לצורך מוחין דגדלות דזו"ן, כי זיווג זה אינה תדיר וצריך הכנת מעשינו ותפלותינו, לכן מזכירין את ג' שמות אלו, כדי שיכינו ויזדמנו לזיווג זה:

אמנם לעד"נ בזה, כי הלא זיווג דעולמות הוא מזיוג דיש"ס ותבונה, וזיווג הפנימי הוא מן חו"ב עלאין, ולכן בשמע ישראל היה כוונתינו לקבל מיש"ס ותבונה, אך ג' שמות אלו, הם עתה בחו"ב עילאין. וזה קבלתי מפי מור"י זלה"ה, כי המוחין דגדלות דז"א הנקרא

עיבור ב', הוא ע"י שנכללין חכמה עם יש"ס ונעשין פרצוף א', ובינה נכללת עם תבונה ונעשין פרצוף אחד, ואז מזדווגין לצורך מוחין דגדלות:
ונחזור לענין, כי הנה הוי"ה הוא באבא, ואלהינו באמא, והוי"ה הג' בסוד הדעת המזווגם לאו"א, כנז' בזוהר ובתיקונים. והוא סוד מזלא קדישא דדיקנא עילאה דא"א המזווגם, ויורד אור ממנו אל הדעת דאבא, ומשם אל היסוד דאבא, ואז מזדווג עם אמא, כנודע באידרא, כי מזלא קדישא מזווג לאו"א, ואין כאן מקום ביאורו:
והנה תכוין, כי אלו הג' שמות, הוי"ה באבא במילוי יודין, ובאלהינו שהוא באימא, תכוין בשם אהי"ה ביודי"ן, והוי"ה הג' שהוא הדעת המזווגם, תכוין להוי"ה במילוי יודי"ן ג"כ:
אמנם הכוונה זו הוא סוד גדול, כי הלא כל הי"ס כולם הם מזדווגים יחד, ואין התחתונים מזדווגים זה עם זה עד שיזדווגו העליונים ויאירו בהם, דוגמת מה שביארנו כי זיווג ז"א ונוקבא היא בשים שלום, ואנו מקדימין תחלה זיווג או"א בק"ש. וא"כ גם או"א מנין להם כח הזיווג, אם לא שיקבלו תחלה מן זיווג עליון הסתום מן א"א. וכן הולך הסדר עד שאין הפה יכול לדבר:
אמנם סוד הענין הוא, כי זיווג העולמות הוא נמשך מן מוחי או"א עצמן, בלתי שיקבלו מלמעלה, כי כיון שכולם נמשכו מהם, א"כ ודאי שיש בהם כח כנגד כל מה שלמטה מהם. אך זיווג שהוא להוציא נשמות חדשות, בזה צריך שיקבלו אור חדש מלמעלה, ושמור כלל זה בידך:
והנה עד עתה לא הוצרכו לקבל ההארה, אך עתה שהם מזדווגים צריכין הכנה, והוא לקבל אור עליון מן א"א. אמנם הם מקבלים, ג' הויו"ת דמילוי יודי"ן, והם רמוזים בה' אלהינו ה'. ובארנו בקריאת שמע של השכיבה, שהם סוד י"ג תקוני דיקנא דעתיקא, והם י"ג חיוורתא דרישא דעתיקא, ואין כאן מקום ביאורו. אמנם, לפי שזיווג א"א נעלם מאוד, כי אין אנו מוצאין לו נקבה בפירוש, לכך נעלם זיווג א"א בכאן, ולא נזכר רק מזיווג או"א ולמטה, והבן זה וד"ל:

פרק יב

אחד. ואחר אשר כבר הוכנו או"א, עתה אנו מעלין להם סוד מ"נ כדי לזווגם במלת אחד. והנלע"ד, כי צריך לכוין להעלות ז"א לצורך מ"ד לחברם ולשלבם יחד, ונוקבא לצורך מ"נ, כדי להוריד אח"כ טיפת דוכרא בנוקבא, ע"ד יחוד של כת"י מורי זלה"ה, אך לא קבלתי בכאן בפירוש, אך מה שקבלתי הוא זה, כי בכאן תכוין לג' דברים - א', להעלות מ"נ. ואח"כ תכוין לזווג או"א. ואח"כ להוריד המוחין לזו"נ. כיצד, תחלה תכוין במלת אחד - אח נגד ז"א שהוא אח המלכות. ובאות ד' תכוין, נגד נוקבא, ותכוין להעלות שניהן.

וגם תכוין ששניהם זו"נ הם אחדות אחד גמור, וזה פירוש אח"ד. גם תכוין, כי א"ח גי' ט'. כי הוא הז"א הכולל ט', והמלכות היא עשירית, ונקראת ד', על שם שעומדת נגד ד' ספי' תנה"י של הזכר מאחוריו, כנודע:

גם תכוין בב' אותיות א"ח שהוא ז"א, להוי"ה דמילוי אלפי"ן העולה מ"ה, שהוא שם הז"א. ובאות ד' שהוא נוקבא, תכוין לשם אדנ"י במילוי אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד ולשלבן יחד ולהעלותן, כי עתה נתמלאה שמה. אמנם זה המלכות שאתה מכוין בד' דאח"ד, הוא סוד רחל ולא לאה. כי כבר הודעתיך כי רחל היא עיקרית מי' ספירות עצמן, אך לאה היא אחוריים שנפלה מן הבינה, ולכך נקראת עקרת הבית עיקרה של הבית, ולכך ויאהב יעקב את רחל כי היא העיקרית:

והנה ע"י המצוה הזאת שאנו מקיימין באמירת ק"ש וע"י תפלתינו, יש יכולת לרחל לעלות עד מקום ישראל ז"א דאצילות מהיכל אהבה דבריאה. ואח"כ עולין שניהן יחד עד או"א להעלות מ"נ, כי הם הבנים עצמן של בינה, משא"כ בלאה:

והנה בימי הגלות אין בה כח לעלות אחרי שעדיין היא למטה בהיכל אהבה דבריאה, לכן אנו צריכין למסור נפשנו על קדושת השם בד' דאח"ד. וצריך לקבל עליו ד' מיתות ב"ד, סקילה שריפה הרג וחנק, מן ד' אותיות אדני במילואו, כי שם שרשם. ולכך תכוין לקבל בד' אותיות של אדני, שכוונת בד' של אח"ד. גם תכוין בד' של אח"ד בד' מיתות הנ"ל, שאתה מוסר נפשך בד' מיתות אלו, ושאתה מקדש את השם בכל לבבך, ולקבל עליך עול מלכות שמים זה של הק"ש:

והענין, כי כבר ביארנו, כי אין כח במלכות לעלות עד כאן, וע"י מסירה זו יש בה כח לעלות, וסוד הדבר הוא במה שהודעתיך, בסוד נשמה לנשמה ונר"נ, בסוד היחוד של כת"י מור"י זלה"ה. כי הלא נשמה לנשמה היא באה מאבא, ונשמה מאמא, ורוח מת"ת, ונפש ממלכות. הרי כי נשמה לנשמה, ונשמה של אדם, הם בנים של או"א, ואחים גמורים של הת"ת ומלכות. אמנם הרוח והנפש הם בנים גמורים של זו"נ. וזהו סוד למען אחי ורעי, כי קראם הקב"ה לישראל אחים ורעים, נגד הנשמות. ובנים אתם לה' אלהיכם, נגד רוח ונפש. והנה אנחנו עתה בזיווג עליון של או"א, וכוונתינו עתה להעלות מ"נ אליהם מן בניהם, והנה בניהם הם זו"נ וגם נשמות צדיקים, וכל אלו צריכין להעלות מ"נ לאמותם שהיא אמא עלאה:

ואמנם הפסוק אומר תנו עוז לאלהים על ישראל גאותו, כי כביכול הש"י צריך כח ועזר מן ישראל על ידי מעשיהם. והנה המלכות נפלה בעונותינו, וגם כשרוצה לעלות צריך שיהיה ע"י זכיותינו, כי עונותינו מפילים אותה, וזכיותינו מעלין אותה. וא"כ עתה אי

אפשר לעלות לה, אם לא יהיה בנו צדיקים גמורים, אשר יש להם נשמות קדושות, שיש להם כח לעלות עד מקום הבינה, ועל ידיהם תעלה המלכות. כנזכר בתיקונים כי ישראל אנון גדפין דשכינתא, להעלותה למעלה:

והנה לטעם זה הגלות מתעכב ומתגבר ומתארך בעונותינו, כי אין בנו מי שיכול לעלות למדרגה זו, כי אם היה בינינו מי שיכול להעלות שם נשמתו, אז היה מעלה את המלכות גם היא, והיה הזיווג נעשה כתיקונה והיתה ממהרת לבא קץ הגאולה. אך עתה אין יכולת לעשות זיווג כתיקונו למעלה, ומפני זה הקץ מתארך, וכמעט רוב צרות והרעות של אדם בא מן זה הנ"ל. ואמנם על כל זה יש קצת תיקון, במה שנמסר עצמינו על קדושת השם בכל לב, כי עי"ז אפילו נהיה ח"ו היותר רשעים שבעולם, הנה ע"י קידוש השם ומסירת נפשינו בכל לב ובכל נפש אנו צדיקים גמורים, ויש יכולת בנפשותינו לעלות למעלה עד הבינה, כמ"ש שובה ישראל עד ה' אלהיך, כי סוד התשובה מגעת את האדם ומעליהו עד אמא עילאה הנקראת תשובה, ואז עי"ז תוכל לעלות המלכות עמנו בסוד היותינו גדפין דשכינתא כנ"ל, ואז יעלו זו"נ ונשמה שלנו בסוד מ"נ של אמא עלאה. אמנם בזיוג תחתון של זו"נ אין צריך לזה רק נשיאת נפש, כמ"ש בעז"ה בסוד נפילת אפים אמנם צריך לכוין בשם ס"ג, כי הוא המעלה את הנשמות והמ"נ של אמא עלאה כנודע, כי שם ב"ן מעלה המ"ן של המלכות, ושם ס"ג מעלה המ"ן דבינה. אע"פ שיש גם שם ב"ן עליון דבינה, עכ"ז השם של ס"ג הוא המעלה, כנז' ביחוד מכת"י מורי זלה"ה. לכן אחר שקבלת ד' מיתות ב"ד, תכוין להעלות זו"נ ונשמתך אל הבינה בסוד מ"נ, ע"י שם ס"ג:

אמנם שם ס"ג זה, תכוין אותו בד' של אחד. כיצד, הרי בארנו לעיל במלת שמ"ע, כי ע' של שמע תכוין בה לשם ס"ג עם י' אותיות, הרי הם ע"ג. ובארנו כי אז עדיין לא היה העלאת מיין נוקבין, ולכך לא קבלו הארה רק מחשבון ס"ט לבדו עם הכוללת, הרי ע'. ונשארו חשבון ד' אותיות שלא קבלו הארה מהם, כי הם יותר גבוהים, והם סוד ד' אותיות של ס"ג המעולים, שהם ג' יודין וא' שבשם זה, שחשבונם אל כנודע. ועתה שהוא המעלה מ"ן ממש, הנה עתה צריך להאיר בה ד' אותיות ייא"י הנ"ל. (ז)

הנהה - (ז) מ"כ בקריאה בכוונת מדויקים, וזה לשונו - אמנם בזה תבין למה בינה נק' ס"ג, כי הלא בכאן יש ל"א אותיות באלו ד' שמות יה"ו הנ"ל, וז"ס א"ל היוצא מס"ג, שהם ג' יודין וא' שיש בשם זה, והם שורש של ס"ג. והטעם, לפי שהוא חכמה דאמא, לכן ג' יודין וא' שהם שורש ס"ג, יוצאין מחכמת אמא. גם בזה תבין, כי לעולם הויה באבא, אהיה באמא. אך פה שהיא בינה דאבא ונעשה כאן חכמה דאמא, לכן מכח זה קנתה האמא שם ס"ג. אך היא מתחלה רק אהיה, כנז' לעיל. אמנם שאר ל"ב של ס"ג, הם יוצאין מבינה דאמא, והיא משלמת שם ס"ג כי חו"ג הם מכריעין, ולא מוחין. לכן יוצאין שם ס"ג מחו"ב דאמא לבד, רק שהשרשים יוצאין מן החכמה, שהם ג' יודין וא'. ושאר השם יוצא מן בינה

דאמא, הם ד' שמות אהיה במילואן, ויש בהם ל"ב אותיות. והרי ל"א דחכמה ול"ב דבינה, גי' ס"ג. אמנם ד' שמות אהיה כנ"ל, גי' תק"ע, הם סוד מ"ן דבינה, והם נמשכים ממוח בינה שבה, והם סוד מנצפ"ך כפולים, גי' תק"ע, עכ"מ.

אמנם סוד הארה שמקבלת עתה מד' אותיות הנ"ל הוא, כי תחלה לא היתה רק אדני פשוט, ועתה הוא אדני במילואו אלף דלת נון יוד. כמ"ש שצריך לכוין בד' של אחד, אל השם אדני במילואו הנ"ל. והנה צריך לכוין, כי מילוי הזה לקח ע"י הארה זו הנמשכת אליה מד' אותיות ייא"י דס"ג הנ"ל. וביאור הענין יותר הוא, כי הוא המלכות כולו דינין, כמארז"ל תמר בתמרוריתה עומדת ובקשו חכמים להמתיקה. והענין, כי המלכות נקרא תמר כנודע, והענין, כי תמר הוא סוד הש"ך דינין כפולים, כי כבר הודעתיך כי יש דינין באחוריים דדכורא ודנוקבא, והם ב' ש"ך, אמנם כשננסרה המלכות ולוקחת כל הב"פ ש"ך דינין ונעשה תמר ולכן בתמרוריתה עומדת. אמנם כדי להמתיקה צריך להמשיך אליה שם ייא"י הנ"ל משם ס"ג של אמא עלאה, שהוא גי' א"ל שהוא רחמים, בסוד חסד אל כל היום. וכאשר תמשיך א"ל לתמר, יהיה הכל גימטריא תרע"א, שהוא אדני במלואו. נמצא שאין לה אדני במילואו, עד שנמשך אליה שם ייא"י משם ס"ג, והם חשבון הד' הנותרים מחשבון ע' של שמע, אך קודם זה היתה תמר. הרי בארנו סוד העלאת מ"ן במלת אחד:

פרק יג

עתה נבאר סוד הזיווג במלת אחד. והוא, כי אחר שכוונת אל שם זה כנ"ל, להעלות מ"ן אל אמא עלאה, תכוין לחבר או"א עלאין יחד, לכן תכוין בב' שמות הוי"ה אהי"ה, שהם או"א, ותבוין לשלבם יחד זה בזה, כזה - י"א ה"ה ו"י ה"ה. ועי"ז הם מזדווגים ונעשין אחד. ואחר כך תכוין בסוד הורדת טפה של זווג מאבא לאמא. אמנם תכוין, כי אותו הטפה הוא שם אחד דע"ב דיודין, כי הלא אבא הוא שם ע"ב כנודע, לכן גם הטפה היוצא ממנו הוא שם ע"ב, אמנם עדיין טפה זו הוא בסוד הכללות, כי ברדתו מן מוח אבא אין בו ציור, ולכן צריך לכוין אח"כ, כי טפה זו היא מצטיירת באמא, ונעשין ממנה ד' מוחין לז"א, שהם חו"ב וחו"ג. ותכוין כי ד' מוחין אלו, סוד ד' אותיות של שם ע"ב הנ"ל, כי אות יוד, ממנו נעשית מוח חכמה, ואות ה', ממנה נעשית מוח בינה. ואות ו', מוח חסד. ואות ה', מוח גבורה. אמנם עתה בהיותן מוחין גמורים, יש להם ד' שמות גמורים:

אמנם כבר הודעתיך כי עתה בק"ש אין נמשכין לה כל המוחין, רק בחינת מה שמגיע אל ו' קצוות לבד, כי הלא המוחין הם פרצוף אחד מי' ספירות, ומתלבשין בנצח הוד יסוד דאמא. והנצח יש בו ג' פרקין, והם נגד קו ימין דז"א, חח"נ. וההוד דבינה יש בה

ג' פרקין, ומתלבשין בקו שמאל דז"א, בג"ה. וכן היסוד דבינה נעשה ממנו קו אמצעי, דת"י דז"א. אמנם כשמתחילין לכנוס, תחלה נכנסין ג"פ תתאין דנה"י דאמא בג"ר דז"א, ואח"כ נכנסים ג"פ אמצעים דנה"י דאמא בג"ר דז"א, ונדחין ג"פ תתאין דנה"י דאמא בג"ס אמצעים דז"א, וזה נעשה עתה בזיווג של ק"ש. אך אח"כ בעמידה בברכת אבות, נכנסים ג"פ עלאין דנה"י דאמא בג"ר דז"א, ונדחין ג"פ אמצעים דנה"י דאמא בג"פ אמצעים דז"א, ונדחין ג"פ תתאין דנה"י דאמא בג"פ תתאין דז"א, ואז נגמרו כניסת המוחין, וכל זה במוחין דאמא, ואחר כך נכנסין המוחין דאבא ע"ד הנ"ל:

אמנם דבר פשוט הוא, כי הדברים העליונים אינם שוין במדרגת תחתונים מהם, לכן אלו הט' פרקין דמוחין אין שמותן שוין, כי ג"פ תתאין דנה"י דבינה, יהיה להם ג' שמות. וג' אמצעים, יהיה להם ג' שמות אחרים. וג"פ עלאין, יהיה להם ג' שמות אחרים. וכל זה באמא, וכן באבא ע"ד הנ"ל. וכל זה הוא בסוד הלבושים, שהם נה"י דאמא או דאבא. אמנם ודאי כי גם זה במוחין עצמן הבאים מלובשים בתוכו. ואמנם בענין הציצית, שם ביארנו בחי' שמות המוחין האלו היטב מאוד ע"ש:

אמנם עתה ראוי לכוין סוד הד' מוחין בדרך קיצור. והוא, כי כבר הודעתיך, כי הד' אותיות הוי"ה הם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. והם - ע"ב באבא, ס"ג באמא, ומ"ה בז"א, וב"ן בנוקבא. והנה גם ד' מוחין אלו הם עד"ז, כי הלא מוח חו"ב הם נגד או"א וחו"ג הם נגד זו"ן. כי כבר ידעת, כי חו"ג, הם אלו הב' עטרין, חסדים לדכורא, וגבורה לנוקבא:

ונחזור לענין, כי הלא ד' מוחין אלו, הם ג"כ ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, רק שלהיותן מוחין דאמא, ומצד אמא, אין להם רק ג' אותיות יה"ו במילואם לבד. כי כל יה"ו בבינה, כי הוא גימטריא אהי"ה. לכן תכוין בד' שמות יה"ו, ממולאים בסדר ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. וזה תכוין במלת ד' דאחד, שאתה מוריד עתה אלו הד' מוחין לז"א, הנקרא א"ח כנ"ל, וזהו א"ח ד'. פי', אח שהוא הז"א, מקבל עתה הד' מוחין הנ"ל. והנה הם באים מלובשים תוך נה"י של אמא, וצריך לכוונם ג"כ, והם סוד ד' שמות אהיה, כי כל אהיה בבינה. אך תכוין בג' שמות אהיה ג' אותיות אה"י לבד, לכן ראוי לחבר כל א' וא' יחד. כיצד, המוח הא' מלובש עם הלבוש שלו כזה - יו"ד ה"י וי"ו, אל"ף ה"י יו"ד. יו"ד ה"י וא"ו, אל"ף ה"י יו"ד. יו"ד ה"א וא"ו, אל"ף ה"א יו"ד. יו"ד ה"ה ו"ו, אלף ה"ה יו"ד. הרי הורדנו מוחין אל ז"א חו"ב, שהם יה"ו אה"י במילואן, כנ"ל בדרוש של ציצית. אך החו"ג שבו, הם שמות של אהו"ה, כנזכר שם. לכן גם כאן צריך לכוין אח"כ בד' אותיות של אהו"ה, בסוד ד' של אחד, ותכוונם במילואם ביודין, אלף ה"י וי"ו ה"י, ותכוין כי שם זה הוא כללות חו"ג, כי שניהם נקראים בשם זה:

והנה עתה יש לי ספק, אם הד' אה"י הנ"ל הם בינה, והד' יה"ו הם חכמה, כיון ששם אהו"ה זה הוא חו"ג. אך היותר ברור לי הוא, כי הד' יה"ו הם ד' מוחין בכללות, והד' אה"י הם ד' לבושין בכללותן. ולקמן בפסוק והיו הדברים האלה, נבאר קצת ענין זה של חו"ג. אח"כ צריך לכוין להמשיך ג"כ מוחין במלת אחד, אל הנוקבא:

ואמנם גם כבר בארנו, כי המעלה מ"ן מעלה רחל, ולא לאה, אמנם ד' דאחד כתוב בזוהר שהוא קשר של תפילין מלכות. וגם אומרו כי בשכמל"ו הוא מלכות, וצריך לבאר דבריהם איך צדקו זה עם זה:

והענין כי ב' נוקבין אינון, חד לאה וחד רחל, ואלו תרין נשין דיעקב שהוא ז"א, והנה מצינו היות יעקב אוהב את רחל מלאה, ותמיד דיורו היה באוהל רחל. וטעם הדבר בארנו קצתו לעיל, כי היא עיקרה של בית, כי היא מכלל הי"ס העשירית שבהם, ויש לה פרצוף גמור, פנים ואחור פנימי וחיצון, כמו שאר הפרצופים שבאצילות. אך לפי שאין בה רק אחוריים של אמא עלאה לבד. ולכן היא כולה דינין תקיפין, כי בינה בעצמה מינה דינין מתערין, ובפרט באחוריים שלה:

לכן תמצא בסוד התפילין, כי גם שם נרמזו הב' בחי' שיש בק"ש. והוא, כי יש בהם הקשר של תפילין שבראש שהוא נוקבא, בסוד וראית את אחורי, וגם נרמזה בסוד התפלה ש"י. וכבר בארנו שם, כי קשר תפלה של ראש היא לאה, כי היא עומדת אחורי הז"א, בחצי הראשון, באחור ראשו, ושם היא לאה, בסוד קשר של תפילין דראש ממש. אך רחל, היא כנגד תפלה של יד, כי היא מחציו התחתון ולמטה, מכנגד הלב דזעיר אנפין, ולכן ניתנית נגד הלב. ושם הארכנו בזה, ובארנו, כי לכך הקשר של ראש אין בו פרשיות וכתיבות האותיות, כי אינה רק עור לבד, כי היא חיצונית הבינה. אך רחל שהיא פרצוף גמור, יש לה בתים ופרשיות, דוגמת זעיר אנפין ממש:

וז"ס הקריאת שמע גם כן, כי הלא קריאת שמע היא כניסת המוחין, וכבר ידעת, כי סוד התפילין יוצאין מן המוחין, נמצא, כי כל דרכי התורה ומצותיה סובבין על קוטב א'. ולכך, כמו שבתפילין אנו מחברים את לאה עם זעיר אנפין, שהוא הקשר עם תפלה של ראש,ואחר כך תפלה ש"י רחל בפני עצמה, כך בקריאת שמע אנו מחברים את לאה עם יחוד הזעיר אנפין, שהוא פסוק שמע, ובו נרמזה לאה, בסוד ד' דאחד:

ואחר כך, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, יחוד בפני עצמה לרחל. והוא הטעם בעצמו של תפילין, כי רחל פרצוף גמור שלם בפני עצמו, ולכן יש לה יחוד בפ"ע, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. אך לאה, אין לה רק הארה קטנה מד' מוחין של זעיר אנפין, ולכך נטפלה אליו. וזהו הטעם גם כן, שאנו מתחילין בלאה, כי היא העליונה במקום

הראש, כי לכן נקראת לאה עלמא עלאה, ולכך נקראת ד', כי היא יוצאת אחורי ד' מוחין דזעיר אנפין ממש. וגם נקראת ד', לפי שהיא דלה וענייה, כי היא דינין תקיפין, להיותה אחוריים. גם נקרא ד', לפי שהיא דלה וענייה, כי אין לה פרצוף בפ"ע כמו רחל, לכן אינה רק עור בעלמא, ולא תפילין גמורים כמו רחל, ולכן גם כן ד' זו גדולה, כי כל אותיות גדולות הם בבינה, ולאה זו אחוריים של בינה, לכן היא גדולה. הרי ד' זו תכוין להמשיך מן הד' מוחין הנ"ל הארה אל לאה:

וסוד הענין, כי הנה ביארנו היאך רחל היתה עתה עומדת בהיכל אהבה של בריאה, רק שעתה העלינו אותה בסוד מ"ן. וכבר ידעת כי רחל בהיותה למטה מן האצילות היא סוד נקודה, כי כשתעלה אל האצילות אינה רק בסוד נקודה קטנה, וצריכה לקבל מז"א מעט מעט עד שתעשה פרצוף גמור, כמ"ש בע"ה בברכת אבות. והנה עתה כשעלתה לעשות מ"ן, היתה מוכרחת לעלות כנ"ל. אמנם עלתה בסוד נקודה קטנה, ועתה אשר ירדו המוחין לזעיר אנפין, עדיין היא אינה יכולה לקבל מוחין, כי אפילו הגוף עצמה אין לה, ואיך תקבל המוחין עד ברכת אבות. אך לאה, יש לה כח לקבלם עתה, וטעם, במה שנודע כי רחל נפלה אפילו בבריאה. אך כשנפלה לאה, אחוריים של בינה לא נפלו למטה מן האצילות לעולם אחר, רק נפילתן הוא שנפלו למטה ממדריגתן במקום רחל, לכן בעלות ז"א למעלה בסוד מ"נ, גם היא עלתה אל מקומה וזהו התיקון שלה. אך רחל, לפי שירדה למטה מן האצילות, היא נתמעטה בסוד נקודה, וצריכה תיקון מחדש, כדי שתעשה פרצוף כבתחלה, לכן לאה יכולה לקבל הארת מוחין עתה בק"ש, אך רחל לא: וא"ת, א"כ למה אנו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד לרחל. אך הענין, כי אינו רק הכנה על העתיד, כי כשתבא בברכת אבות תמצא הכל מוכן ותקבלם. וזה סוד, הביאו לה עבדיה בחשאי, אם תאמר יש לה גנאי. והענין, כי להיותה חסירה התיקון שלה, גנאי אם תשאל, ולכן מביאין לה בחשאי כמ"ש בע"ה:

ואחר שבארנו בקיצור, שצריך לכוין תחלה בד' של אחד ללאה, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד לרחל, אח"כ צריך לכוין בפרטיות יותר, אחר כוונת כללות הנ"ל. והוא, כי על האמת גם לאה היא נוקבא, ויחודה הוא בשכמל"ו עם רחל, רק שלהיותה עליונה יש לה יחוד למעלה בראש הזכר בסוד ד' דאח"ד, לכן דע, כי בד' דאחד אינה רק כתר לאה, אך שאר התפשטותה נרמז בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד עם רחל:

והנה תכוין, כי ד' זו דלאה דאחד היא הכתר שלה, והענין, כי דע, כי הלא כבר ביארנו כי לאה אינו רק בחינת עור לבד, וכבר בארנו פי' עור זה מה ענייננו, ואמרנו, כי אינה לוקחת מן המוחות דז"א, רק מן הלבושים שלו, שהם נצח הוד יסוד דבינה, אך רחל

לוקחת מן המוחין עצמן, כי היא במקום החסדים המגולים, והן מכין במוחין ומוסיפין בהן הארה, ומוציאין לחוץ. מה שאין כן בלאה, שעדיין החסדים סתומים. והלבושים של המוחין כבר בארנו, שהם ד' שמות של אהי"ה, נמצא, כי כל קבלת לאה הוא מן אלו ד' שמות אהי"ה. אמנם תחלה מקבלת כללותן לבדו, ולוקחת ד' אלפין של ד' אהי"ה, כי הם ד' אותיות הראשונות יותר מעולה, ומהם נעשה הכתר שלה, וזה תכוין בד' של אחד, שהם ד' אלפין אלו, אך תכוין שהיא ד' גדולה, פי', כי הלא כל מוח מן הד' מוחין אלו, הם כלולים כל א' מכולם, כנזכר אצלינו באורך בסוד הציצית, נמצא, שהם ד"פ ד', הם י"ו מוחין. וזה תכוין, בהיותה ד' זו גדולה, ד"פ ד', שהם ד' מוחין, כל אחד כלול מד':

והיה אומר מורי זלה"ה, כי צריך לכתוב ד' זו גדולה ועבה, ושיעור העובי כמו ד' דלתין מהקטנות, ולפי שעתה היא סוד הכתר, וכבר ידעת, כי לעולם הכתר כוללות כל הד' מוחין שבו, וד' מוחין יש בהן כללות כל הי"ס, א"כ מוכרח שיהיה בכתר, סוד כללות כל הד' מוחין:

פרק יד

בשכמל"ו. תכוין בו יחוד תרין נוקבין. וביאורו כך, ברוך שם וכו', אחר שכבר ביארנו כי תכוין בד' דאחד בסוד הכתר, עתה תכוין בסוד הד' מוחין עצמן דלאה אע"פ שאינו רק הארת אור לבד כנ"ל. אמנם כבר ביארו בזוהר, כי ברוך - חכמה. שם - בינה. כבוד - חו"ג, הם סוד ד' מוחין עצמן. גם צריך לכוין איך הם מסוד הד' אהיה הנז'. אמנם תכוין, כי ברוך שם כבוד, ג' תיבות אלו הם מסוד המוחין, כי הם ג' והם ד', כנודע. כי הם ג' חב"ד, והם ד', כי הם חו"ב חו"ג. ולכן בש"כ, הם ג' תיבות. וכוונתם, ד' מוחין. ותכוין, כי ג' תיבות אלו, גי' ת"ר. והענין, כי ד' שמות אהי"ה במילואם, ב' ראשונים ביודין, והג' באלפין, והד' בההין, הם בגי' תרי"ו. וכבר הוסרנו מנין י"ו בד' דאחד, שהיא ד"פ ד' הם י"ו לכתר שלה, נשאר ת"ר למוחין שלה. אמנם, ר"ת של בש"כ, הם גי', מנין ב' אהיה ראשונים של יודין, להורות, כי אלו הב' ראשונים של יודין הם העיקרים, לכן הם בר"ת, והם ב' מוחין חו"ב. ושאר האותיות של ג' תיבות ברוך שם כבוד - רו"ך ם' בו"ד, הם כנגד חשבון ב' אהיה אחרונים שהם חו"ג:

מלכותו - כאן נעשה כתר לאה כתיקונו. ותכוין, כי מלכותו, פי' אל הנוק' הנקראת מלכות כנודע. ותכוין, נעוץ ראשו בסופו, כי עתה נעשה כתר מלכות בראשה, מן הד' אלפין של ד' אהיה, שלקחתם פשוטים בד' של אחד, עתה הם מתמלאים, והם גי' תמ"ד. כי כבר ידעת איך לאה נקרא מד"ת ימי מה היא. גם תכוין עתה ברחל, שגם היא נוק' והיא מלכות אמיתית ספירה העשירית. והענין כמו שכתבתי לעיל, כי אע"פ שרחל עלתה

בסוד מ"ן, אין לה כח עתה לקבל המוחין, עד ברכת אבות. רק שעתה אנו מכינין לה למעלה המוחין שלה, וכאשר תבא בברכת אבות תטלם, ועכ"ז, איזה דבר יורד לה עתה מן הזיוג זה של מוחין אלו אשר באצילות, עד היכל אהבה דבריאה, שהיא עומדת שם. והם סוד ציקי קדרה שהביאו לה עבדיה בחשאי. והוא סוד י"פ אהיה, שהם גי' ציק"י והענין, כי הלא כבר נכנסו המוחין בז"א, ונכנס שם הדעת שלו עם ה"ח וה"ג, רק שהם מבחינת התפשטותן בו"ק, כי הג"ר עדיין לא נכנסו עד ברכת אבות. וכבר ידעת, כי אלו הה' חסדים וה"ג כשנכנסים להתלבש ביסוד אמא, הנקרא אהיה, כי כל אהיה הוא באמא, הנה לוקחים משם עמהם הארת י' פעמים אהיה, וכשיוצאין ומתפשטין למטה, אף על פי שכבר כלה יסוד דבינה, בחינה דזעיר, על כל זה אותן ההארות הם יורדין ומתפשטין למטה, עם החו"ג:

ועתה רחל, אינה יכולה ליינק מן החו"ג עצמן, רק מן לבושי אהיה שלהם, שהם י"פ אהיה, גי' ציק"י קדרה. ואלו ציקי קדרה מביאין לה עבדיה למטה, עד היכל אהבה דבריאה ע"י תפלתם. וזווגם בחשאי, כדי שלא יתאחזו בהם החיצונים, שעדיין לא נגמרה פרצופה, כי בהיותה נקודה יש קצת אחיזה אל החיצונים בה. ואמנם המוחין אמיתים שלה, הם נשארים למעלה, והם מוכנים למעלה בלאה, עד שתבא רחל ותטלם:

אמנם סוד המוחין שלה, הם הנשאר מד' אהיה הנ"ל במילואם, כי אחר שנטלם לאה הד' אלפין במילואם, שהם מד"ת, נשארו אורות לרחל כמנין עק"ב, כי הלא הד' אהיה הנ"ל, הם גי' תרי"ו, תסיר מד"ת, נשאר מנין עק"ב אורות לרחל. ואלו הם המתפשטים בכל גוף רחל, כמו שנודע כי רחל היא נקראת יראה, והיא עקב אל לאה הנקראת ענוה, כמ"ש, עקב ענוה יראת ה', ואין כאן מקום ביאורו. נמצא כי במלכותו יכוין אל כתר לאה, ואז תיכף תכוין אל הנמשך לרחל שהוא עק"ב. וכל זה הוא הכנה לבד כנ"ל, אך הנמשך משם הוא ציקי קדרה:

לעולם - אח"כ במלת לעולם, תחזור להשלים פרצוף לאה, והם ז"ת שלה. כי כבר הכתר שלה דרך כולל נעשה בד' דאחד, והמוחין בברוך שם כבוד. והכתר נעשה לגמרי במלת מלכותו, ומשם נשאר עקב לרחל. ועתה הז"ת דלאה הנקראת עולם, תכוין להמשיך בהם עוד שם ס"ג של הבינה אחוריים שלה, כי הפנים לקחם ז"א, אך לאה אין לה רק אחוריים של אמא, והם אחוריים של שם ס"ג, שהם גי' קס"ו וי' אותיוו, כמנין לעולם. והם נמשכין בו"ק שלה:

ועד - אח"כ במלת ועד, תכוין להמשיך סוד המלכות הז' שבה, וזהו ועד, דתמן וועודא דכולא, מקום כניסת הכל, ולכך מסתיים ג"כ היחוד באות ד' של ועד, כנגד המלכות

דלאה הנקראת דל"ת שהיא דלה ועניה דלא נהרא מגרמה, וכבר ביארתי כוונת של לעולם ועד, במ"א יותר באורך ע"ש:

אמנם מה שראוי שתכוין הוא, כי הנה מלת ועד, הוא סיום לאה שהוא במלכות שלה, ואז שם הוא מקום התחלת פרצוף רחל, ולכן אנו מכוונים לתקן כתר דרחל, ולהכינה מעתה. והענין, במה שנודע בפסוק עקב ענוה יראת ה', כי כתר דרחל היא עקביים של לאה, לכן אנו מוכרחים מעתה לתקן כתר דרחל, כי הלא עדיין לא נגמרו עקב רגליים של לאה, אך פרצוף של רחל לא נזכר כאן כלל. אמנם, כתר דרחל נרמז במלת ועד. הנה, כי אחר אשר כיוננו במלת מלכותו דרך כולל, להכין ולהניח עק"ב אורות מן הד' אהיה לרחל, שהם ג' אותיות אחרונות מן הד' אהיה ממולאים, הם גי' עק"ב. אמנם כל העקב הם מתפשטים בכל הפרצוף רחל, דוגמת הד' אלפין העולה מד"ת, שבארנו שהם כללות כל הפרצוף לאה מראשו ועד סופו. אך הכתר שלה, אינה רק מן הד' אלפין פשוטים, אך מילואם הוא בשאר פרצוף, אך להיות כי הכתר כולל כל הי"ס שלה שלמטה ממנה, לכן אמרנו כי הכתר שלה נרמז במלכותו, בסוד מד"ת. אך עיקרו של דבר, כי ד' אלפין פשוטים הם בכתר, נרמזו בד' של אחד, ומלואם הם בשאר הפרצוף. וכן הענין ברחל, כי ד' פשוטים הי"ה נשארו מלאה מד' שמות אהיה, הנה אלו ד' פעמים הי"ה בפשוטים, הם כתר של רחל, והם גי' פ' כמנין ועד, אך במלואן הם עקב, והם מתפשטין בכל פרצוף רחל, הרי בארנו כוונות ק"ש בשלימותה:

עוד ענין ק"ש. דע, כי ג' שמות ה' אלהינו ה', הוא יחוד או"א ודע"ת, ובאומרו אחד, תכוין לעשות זו"ן מ"ן, ואז יכוון כי אז הם מזדווגים או"א ודע"ת, ואז נחית מנייהו שפע לתתא בזו"ן, ואז יכוון כי נמשך אל הת"ת ג' מוחין הראשונים, ג' שמות הנ"ל. ובברוך שם כבוד, תכוין אל המלכות הנ"ל. וענין ואהבת והיה ויאמר, כי אחר דנחית השפע לג' ראשונות דת"ת, נחית אח"כ אל חג"ת דז"א, גופא וב' דרועין:

מהחברים - הנה במלת ה' אלהינו ה' יכוין להוריד ג' הארת מן א"א לאו"א, וג' שמות אלו הם הורדת הארה לאו"א, שיזדווגו אח"כ במלת אחד, ע"ד מ"ש בשמע ישראל, שהם הכנות זעיר ונוקביה תחלה, שיזדווגו בנפילת אפים אחר כך. והנה באריך אנפין, יש בו שם הוי"ה הכולל י' ספירות שלו, ותחלה בשם ה', של ה' אלהינו, תכוין שהוא במילוי יודי"ן, המקבל עתה את שם זה מן יוד הוי"ה דע"ב דא"א. אלהינו, תכוין שהוא אהיה דיודין, היורד עתה לאמו, מן הי' של הוי"ה דע"ב דאריך אנפין. ה' ב', תכוין שהוא מלוי ע"ב, והוא הדעת המזווג לאבא ואמא, ומקבל עתה הארה מן ו' שבהוי"ה דע"ב דא"א. אח"כ תכוין במלת אחד, להוריד מן ה' תתאה דהויה דע"ב דא"א, הארה לזו"נ, שהם

הוי"ה אדנ"י, בסוד אח"ד שעלו עתה לעשות מ"נ לאו"א. וד' אותיות הוי""ה הנ"ל של א"א, תכוין שהם במילוי יוד"ין, כזה - יוד הי ויו הי. אח"כ תכוין להמשיך ד' מוחין לז"א, והם ד' יה"ו, וד' אה"י. והד' יה"ו, יוצאין מד' יודין של שם ע"ב, אשר ג"כ תכוין בו קודם יה"ו אלו כמבואר אצלינו. והד' יהו, הם כסדר הזה - יוד הי ויו, יוד הי ואו, יוד הא ואו, יוד הה וו, ואלו המוחין הם סוד א"פ ללאה וא"מ לז"א, שלא נכנסו לו מוחין במצחו, ולאה רמוזה בד' גדולה של אחד:

לכן אח"כ במלת מלכותו, תכוין ברחל הנקרא מלכות ו' שהוא הז"א, כי אשתו של ז"א העיקרית, היא רחל כנודע אצלינו, והוא סוד בת מלך שהריחה ציקי קדרה, כי רחל נקראת בת מלך, משא"כ בלאה שהיא סוד הבינה, והריחה כמאן דארח מרחוק, כי מוחין אלו נעלמו ממנה, כי הרי אפילו לז"א עצמו, אינן אצלו אלא בסוד א"מ נעלם. לכן עבדיה הם הצדיקים, ע"י שמסרו את נפשם על ק"ה במלת אחד כמבואר אצלינו, הביאו לה משם הארה אליה בחשאי במוחין שלה, הארה לבד ולא מוחין ממש, לכן צריך לכוין כשאומר מלכותו, שירכין ראשו וישפיל ראשו מלמעלה למטה, להורות שמוריד הארה הנ"ל עד רחל למטה:

גם באות ד' של ועד, יכוין לגמור הפרצוף רחל ממש כלאה בפרטיות, כמו שעד עתה היתה כל זה בסוד לאה, לכן תכוון בד' של ועד להמשיך לה בסוד א"מ. וז"ס ואהבת את ה' אלהיך, כי את היא רחל נוקבא דז"א, הנקראת אלהיך. ואהבת זו להמשיך אור הנ"ל. (עכ"ל החברים):

פרק טו

ענין ההפרש שבין ד' בחי' ק"ש הנ"ל. כי הנה ק"ש דיוצר כבר בארנו שיש בו כל מוחין דקטנות, חוץ ממקיפי קטנות אבא, והם נכנסים במלת ישראל. אמנם במלת אחד, נכנסין ו"ק דגדלות, כי כל הקטנות נשלם. לכן גם אלו המוחין, הנמשכין עתה אל הז"א ונוקבא, הם מזווג או"א, אשר משכו המוחין ההם מן החיצונות דעתיק יומין, כי מן הפנימית דעתיק, אי אפשר להמשיך עד זמן משיח ב"ב:

והנה בק"ש דקרבנות דשחרית, הוא גרוע ומועט, כי נכנסים בו סוד פנימית דאבא ומקיפין דאמא שניהם ביחד, במלת ישראל. ואח"כ מקיפים דאבא נכנס במלת אחד, עם כניסת מוחין דו"ק דגדלות, לכן אין יכולין להמשיך או"א ע"י זיווגם, רק מפנימיות א"א. והק"ש דערבית הוא יותר גרוע, כי במלת ישראל אין נכנסין בו רק הפנימית של אבא, כי מקיפים דאמא היה לו מקודם, ומקיפים דאבא נכנסו במלת אחד, ואז אין או"א מושכים רק מחיצוניות א"א. והק"ש שעל המטה גרוע מכולם, כי במלת ישראל אין נכנס בו

מקטנות רק מקיפי אמא לבד, כי כבר בארנו שתמיד לא יחסר לו פנימים דאמא בהכרח, ובמלת אחד נכנסים פנימי ומקיף דאבא וו"ק דגדלות, ואז אין או"א מושכין לז"א רק מחיצונות דאו"א עצמן, אך מפנימית או"א לא יש שום זמן שימשיך מוחין משם. והשיב לי מורי זלה"ה הטעם, כי כ"כ הוא פנימית דאבא כמו החיצונית דעתיק ולא הבנתי דבריו. הרי סדר הד' ק"ש ממטה למעלה, הם - ק"ש שעל המטה, ואח"כ ק"ש דערבית, ואח"כ דקרבנות, ואחר כך ק"ש דיוצר. ולעולם אין הו"ק דגדלות נכנסים במלת אחד, עד שנכנסו כל הקטנות כולם, רק ההפרש הוא סוד כניסת הקטנות כנ"ל, וכפי ערך שלימות המוחין דקטנות שיש לו אז, כן הם או"א מושכין, כי הלא לעולם כשאו"א הם מזדווגים, הזיווג ההוא מושך אור עליון ממה שלמעלה מהם למטה,ואין כל הזיווגים שוין כנ"ל:

ענין הק"ש של הקרבנות לא נתבאר לעיל, אמנם בק"ש דיוצר נתבאר מעט. אמנם כבר בארנו שם, כי כל הכוונות הם שוים יחד, רק בתיבות ישראל הוא החילוק שביניהן, ונבארהו כאן:

דע, כי ד' מיני זיווגים הם, פי', כי הלא כשמזדווגים זו"נ, כוונות זווגם הוא להוריד הנשמות בעולם, וכבר נתבאר לעיל אצלינו, שכל מי שמזדווג אינו מוציא ממה שיש בו, אלא מה שלוקח ממה שלמעלה ממנו, כיצד - ז"א נוטל לצורך זווג ממה שלמעלה מן או"א, ואח"כ נותנו להנוקבא בסוד הזיווג, וכן או"א נוטלין לצורך זיווגם ממה שלמעלה ממנו שהוא א"א, וכיוצא בזה. אמנם נדבר עתה בסוד זיוג ז"א, כי הלא אין כל הזיווגים שוין, וכמו שמבואר אצלינו שכמה מיני זווגים הם - ישראל ורחל, ישראל ולאה, יעקב ורחל, יעקב ולאה, ואין כולם שוין. וכבר נתבאר אצלינו סדר מעלת הזיווגים. והנה יש פעמים שהז"א מושך טפה שלו מן אבא לבד, ממה שהוא חלק אבא. ולפעמים מושך הטפה יותר מלמעלה, שהוא מן א"א. ולפעמים יותר מלמעלה, שהוא מן עתיק. והכל כפי גודל הזיוג של ז"א, כך מעלת המשכת טפת זרעו מלמעלה:

וגם דע, כי הלא בכל פרצוף יש פנימי וחיצון, ולפעמים נמשכת הטפה מן בחי' החיצוניות, ולפעמים מן הפנימית. ואמר לי מורי זלה"ה, כי לעולם כשיונק ז"א וממשיך אותו הטפה מן אבא, אינו יונק אלא בחיצונות שלו לבד, כי מהפנימי שלו הוא חשוב כאלו יונק מן עתיק הגנוז תוך א"א. הטעם, כי כשנתקן עתיק, היה או"א אב"א, נמצא כי זיוג או"א (ס"א באחור) הוא נמשך מעתיק. ואין אני מבין טעם זה, ואיני זוכר הבנתו. אמנם הענין הוא כי לעולם אין המשכה מן אבא אלא מהחיצונות, אך בא"א יש בו המשכה מהחיצונות ומן הפנימית וכן מעתיק:

והנה ד' זיווגים אלו כל א' מושך המשכה א'. כיצד - זיוג תפלת שחרית, הוא המשובח מכל הזיוגים שיש בימי החול, והוא זיוג יעקב ורחל כנ"ל. אמנם זה הזיוג המשובח, המשכת טפה שלו אז, הוא מחיצונית של עתיק, כי משם נמשכין המוחין אל ז"א בעת ק"ש, ואז הז"א נותן ליעקב להזדווג ברחל. ואמנם בק"ש דקרבנות, אז נכנסין מוחין דז"א כנודע, וגם הם כוונתן להזיווג הזה של עמידה דיעקב ורחל, כי אין זיווג אחר בעת ק"ש של הקרבנות, לכן אותן המוחין נמשכין מפנימות א"א, שהוא למטה מחיצונית עתיק. ואח"כ נבאר ענין זה למה הוא כך:

והנה הזיוג של עמידה של ערבית הוא יעקב עם לאה מהחזה ולמעלה, והוא גרוע משל שחרית דיעקב ורחל, ולכן כיון שהזיוג יעקב ורחל, משכו ב' מיני מוחין, א' מהחיצונית דעתיק, וא' מפנימית א"א, א"כ זה הזיוג של ערבית ימשכו מהמדרגה שלמטה מהם, והוא מהחיצונות א"א. אך ק"ש שעל המטה, הוא לצורך זיוג של חצות לילה, שהוא יעקב עם לאה מהחזה ולמטה, ואינם מושכין אלא מחיצונות או"א:

הרי בארנו לך בחי' הג' זיוגים, כי הזיוג הד' אין בו ק"ש, והוא זיוג תפלת המנחה ושם נתבאר הטעם. נמצא, כי תפלת שחרית יש בו ב' מיני ק"ש, ושניהן לזיוג אחד, ובתפלת מנחה זיוג בלתי ק"ש, ובתפלת ערבית זיוג א' וק"ש א', ובחצות לילה זיוג א' עם ק"ש א'. הרי בארנו ד' מיני זיוגים, וד' בחינות של ק"ש, כל א' היכן הוא הזיוג, ומהיכן המשך המוחין שלו בק"ש שלו:

פרק טז

והנה, הטעם אשר בזיוג דשחרית צריך ב' מיני ק"ש לצורך זיוג א', וממשיכין מוחין מב' מקומות לצורך זיוג א', משא"כ בשאר הזיוגים, שאינו צריך רק המשכת מוחין ממקום א', לצורך אותו זיוג. הטעם הוא, כי הלא בחצות לילה המוחין הם בחיצונות דאו"א, ואח"כ נסתלקו כל המוחין לגמרי כנודע, כי אחר כל הזיוגים חוזרין ומסתלקין המוחין לגמרי כנודע. וז"ס הגלות, כי בימי החורבן לא יש מוחין למעלה, רק בעת התפלה לבד, ואח"כ מסתלקין מפני הפגם שלא יגיע להם וגם שאין בנו כח לקיימם כל היום. והנה בתפלת שחרית, זיוג מעולה מאוד, שהוא יעקב ורחל, ובפרט שמושכין מחיצונות עתיק:

והנה הכל ריק וחסר, ואיך אפשר להמשיך כל זה בפעם א', ושישתלם הז"א מכל מדרגות האלו עד עתיק, כי הלא כשאנו אומרים שלוקח מעתיק, כ"ש שלוקח מכל המדרגות שבנתיים, ואי אפשר שמה שהיה חסר עד עתה לגמרי, שיושלם ויעלה בפעם א' כל המדרגות אלו, רק מעט מעט, לכן אנו אומרים ב"פ ק"ש. בק"ש הראשון של הקרבנות אנו ממשיכין מפנימית א"א, ואח"כ בק"ש ב' של יוצר, אנו ממשיכין פעם ב' המוחין,

ממקום יותר עליון, והוא מחיצונות עתיק. ואחר שכבר המשכנו די סיפוקו החלק הראוי לזיוג זה, אז הם מזדווגים יחד בתפלת שחרית בעמידה. הרי איך מוכרח לומר ב' ק"ש לצורך זיוג א' הזה, אמנם שאר הזיוגים שאינם עולים רק מדרגה אחד, די להם בהמשכה ק"ש א' לבד, כמ"ש בעז"ה:

והנה בזה יתבאר לך ענין מעלת הוותיקים שהיו נוהגין לומר ק"ש קודם נץ החמה. וסוד הענין, דע, כי הלא באמת הוא, כי לא היה צריך אל הזיוג הזה רק ק"ש אחת, כשאר כל הזיווגים. אך הטעם שיש בו ב' מיני ק"ש, הוא לטעם שבארנו, כי כיון שנסתלקו כל המוחין, לכן צריך להמשיכן ב"פ. והנה טעם זה אינו, רק כשאנו מתפללין ואומרים ק"ש אחר נץ החמה, שהוא יום ממש. והענין, כי זיוג יעקב ולאה של אחר חצות, הוא נמשך כל חצות לילה עד הבוקר, וז"ס ויהי בבוקר והנה היא לאה, שעד היות הבוקר עדיין היא לאה, כי בהיותה עם יעקב בזיוג א' יחד, ובפרט ממה שבארנו כי יש בחי' זיוג ליעקב עם לאה בסוד איילת השחר, שאז מתחלת הארת היום. ובזה לא יקשה בעיניך אם נראה מהזוהר שהזיוג הוא אז בעת איילת השחר, וממקום אחר נראה כי הזיוג אז בשים שלום בנפילת אפים, כי הכל אמת. כי הזיוג של איילת השחר, הם יעקב ולאה, כי אין המוחין שבאו בחצות לילה מסתלקין, רק אחר היות היום ברור, כי עדיין בעת איילת השחר, עדיין המוחין לא נסתלקו, לכן כאשר אומרים ק"ש של היום קודם נץ החמה, אין טורח להחזיר המוחין, כי כמעט שלא עבר רגע מעט מזעיר שנסתלקו, לכן בקל יכול להחזירם, לכן הוותיקין היו אומרים ק"ש קודם נץ החמה, ואז לא היו צריכין לומר ק"ש ב"פ. אך אנחנו אומרים ק"ש אחר נץ החמה שאז כבר נסתלקו המוחין לגמרי, ולא נשאר בהם שום דביקות ברישא דז"א, לכן אנו צריכין ב' ק"ש, כדי להחזירם מדרגה אחר מדרגה. אך כפי מנהג הוותיקין, לא היו צריכין כי אם ק"ש אחת, לפי שהמוחין שבאו אחר חצות אין צריך טורח גדול להחזירם וכמעט שמעצמם הם חוזרים. וכשאומרים ק"ש, אז אנו ממשיכין מוחין אחרים חדשים יותר עליונים. אך עתה אנו צריכין ק"ש א' להמשיכן, וק"ש אחרת להמשיך יותר עליונים. וזה סוד שתקנו ק"ש של קרבנות, לפי שאין אנו נוהגין כוותיקין:

אך ראיתי למורי זלה"ה, שאפילו כשהיה מתפלל כוותיקין, עכ"ז היה אומר ב' מיני קריאת שמע. והטעם, כי ג"כ צריך תנאי אחר, שאותן שמתפללין ק"ש קודם נץ החמה, יהיו חסידים גמורים, שתועיל מחשבתן לקיים אותן המוחין של אחר חצות שיחזרו מעצמן, ואין כל אדם ראוי לזה:

צמח - והנה, לפי שהק"ש דקרבנות הוא עד הזמן לאה, לכן אין באותו ק"ש פרשיות, כי אין בלאה אלא עור. ולפ"ז אין צריך לסתום עיניו אז, כי לאה נהירין עיינין דילה בתורה, אבל רחל, היא עולימתא שפירתא דלית לה עיינין:

פרק יז

אמנם סוד תפלת המנחה, זיווג ישראל עם לאה מהחזה ולמעלה, וא"צ לק"ש. והענין הוא, כי הלא בשחרית כבר אמרנו ק"ש, והמשכנו מוחין עילאין. ואע"פ שאחר התפילה הם מסתלקים, עכ"ז כבר אמרנו כי מדת היום הוא חסד, ומדת הלילה דין וגבורה, לכן ביום שהוא חסד, אפילו שמסתלקים המוחין אחר התפילה, עכ"ז כיון שהוא יום, ואין החיצונים שולטים כ"כ בו, כי החסד גובר, לכן בבא תפלת המנחה, אין צריך קריאת שמע לעשות יחוד העליון, כי מעצמן הן חוזרים המוחין ומספיק בזה. אבל על כל זה צריכים התעוררות, והוא לומר תפלת המנחה, כי על ידי תפלה שאנו רוצים לזווגם, אז תיכף מעצמן הם יורדים המוחין, בלתי שנחזור להביא חדשים על ידי ק"ש. ועיין גבי סוד תפילין, טעם למה תפילין נוהגים ביום ולא בלילה, ושם תבין ענין זה, כי ביום אין מוחין מסתלקים לגמרי, רק שנשארו שם כסוד מקיפים. אך בלילה, הולכין ומסתלקין לגמרי, לכן בתפלת ערבית, צריך לומר קריאת שמע פעם אחרת, כדי לעשות זיווג, לפי שכבר הוא לילה והם דינין גמורים, לכן צריך קריאת שמע חדשה, כדי להכין המוחין לצורך זיווגם:

גם טעם אחר קרוב אל הנ"ל, כי בתפלת המנחה סמכנו על הק"ש של היום, ממה שנשאר מהזיווג של שחרית, ומה שנשאר במוחין אחר שנעשה הזיווג ההוא דשחרית, משיורו אנו עושין זיווג המנחה. אבל אין בו סיפוק ואינו מספיק להזדווג פעם ג' בתפלת ערבית, על סמך קריאת שמע של שחרית, כי הנה כבר כלה ונפסק בתפלת המנחה:

וגם עם זה הטעם הנ"ל, יתבאר לך טעם אחר, למה זווג מנחה אינו כ"כ מעולה כמו של שחרית, כי אף ע"פ שהוא סוד יום. והטעם הוא, כי זווג זה הוא משיורי המוחין דשחרית: והטעם שאז בעת המנחה גוברין הדינין, כי המוחין הם חסרים ומתמעטים והולכים, אבל עכ"ז עדיין הוא יום, אבל בלילה שנפסקו לגמרי, אז הוא שליטת המזיקין שהוא בלילה כנודע, כי אז שערי גן עדן נסתמים לגמרי, ושערי גיהנם נפתחים, כנודע כי דיני הלילה גדולים לכמה דרגין יותר משעת מנחה, כי שליטת עצמות לחיצונים אינו אלא בלילה, כנודע בהזוהר:

אמנם בקריאת שמע שעל המטה, אנו צריכין לעשות מחדש מוחין, ואינו מספיק בקריאת שמע דערבית, כמו שהספיק ק"ש של שחרית אל זווג המנחה, והטעם, כשהוא

יום אין המוחין מסתלקין לגמרי כנ"ל, אך בלילה מסתלקין לגמרי, ולכך צריך קריאת שמע מחדש, לצורך זיוג שלאחר חצות. ומה שאנו אומרים אותו קריאת שמע על המטה, נבאר הטעם בזה בע"ה לקמן. ועכ"ז להיותה לילה ממש יותר משל ערבית, לכן הוא זיווג תחתון, כי אינו מושכין רק מחיצונית או"א לבד. הרי בארנו, כי יש ב' חילוקים בד' מיני ק"ש אלו. הא', הוא סוד המשכתן שאינן שוה. ב', בענין הזיווגים הנמשך מהם, כי אינם שוין כנ"ל. עוד יש חילוק ג' בין אלו הד' קריאת שמע, והוא, כי כבר בארנו בענין הק"ש של יוצר, כי ז"א יש בו מוחין דקטנות וגדלות, ובבחי' דקטנות יש בו מקיף ופנימי, וכן בבחי' דגדלות. ושם אמרנו, שבכל הק"ש מהד' ק"ש, נכנסין בז"א הו"ק של מוחין פנימים דאמא דגדלות, ואי אפשר שיכנסו אלו עד שיכנסו כל מה שלמטה ממדרגתן, והם כל המוחין דאו"א פנימים ומקיפים דקטנות, ואח"כ נכנסין הו"ק הפנימית דאמא דגדלות, וכל זה נכנס בכל הק"ש מהד' ק"ש הנ"ל. אמנם, במה שנכנסין אח"כ, זהו שיש ההפרש בהזיווגים האלו כנ"ל, וכמ"ש בע"ה כל אחד במקומו:

אך הזווג של שחרית, כבר ביארנו שנכנסין בו קודם הזיווגין, כל המוחין דגדלות הפנימים ומקיפים דאו"א, ואח"כ הוא הזיוג בנפילת אפים. אך בשאר הזיווגים אינו כן כמ"ש בע"ה, וגם זה תלוי טעמו במה שאמרו לעיל, כי אין הד' זווגין שוין, כי לפי שבשחרית הוא ממולא מכל מוחין אלו, לכן יש זווג גדול דיעקב ורחל, אך בשאר הזיווגין, כפי ערך המוחין שלוקח, כך הוא ערך הזווג ההוא, או ישראל ולאה או יעקב ולאה וכיוצא בזה, וכמ"ש בעז"ה. גם טעם זה תלוי במ"ש לעיל, כי אין הד' זיווגין שוה, כי בשחרית הוא חסד גדול, לכן מוחין שלו הם גדולים, וזיוג הוא גדול. ובמנחה מעט דינין, לכן זיווגם ומוחין שלו יותר מתמעטים, וכיוצא בזה בערבית וכמ"ש. אמנם החילוק שביארנו, אינו אלא בזיווגים עצמן, אך בעת קריאת שמע, כולם שוין, כי בכולם נכנסין בזעיר אנפין מוחין דו"ק דגדלות דאמא הפנימים:

אמנם החילוק הג' שיש בין הד' קריאת שמע הוא זה, כי הלא אע"פ שאנו אומרים כי בקריאת שמע נכנסו כל המדרגות עם הו"ק דאמא דגדלות דפנימים, עכ"ז אלו המדרגות שיש בנתיים יש הפרש ביניהן, כי יש פעם שנכנסין כולם ביחד, ופעם נכנסין בפירוד, וסוד זה תלוי במלת ישראל. פי' כי הלא בארנו בקריאת שמע דיוצר, כי כל סוד ק"ש, הוא להעלות מ"נ מזו"נ לאו"א, ואז או"א מזדווגין ומורידין מוחין לזו"נ. אמנם קודם העלאת מ"נ אלו, עדיין הז"א אינו ראוי להעלותן, וצריך להביא לו הארה מלמעלה, כדי שיוכל להעלותם. אמנם הארה זו ניתנת במלת ישראל, כנ"ל בק"ש דיוצר:

אמנם ביאור הדברים הוא, כי הז"א כדי שיעלה מ"נ לעילא, בהכרח צריך שיהיה לו לפחות מוחין דקטנות, כדי שיוכל להעלות מ"נ אחר כך, כדי לקבל המוחין דגדלות. אמנם בשחרית במלת ישראל, נגמרים כל המוחין דקטנות, אפילו המקיפין דאבא דקטנות כולם נכנסין במלת ישראל. וזה תוספת הארה שניתן לו אז, כדי שיוכל אחר כך להעלות מ"נ, במלת אחד כנודע, כדי לקבל אז מוחין דו"ק דגדלות כנ"ל:

והנה כבר ביארנו לעיל בק"ש דיוצר, כי לעולם אי אפשר שיחסרו מן הז"א כל מוחין דקטנות, אבל המוחין הפנימים דאמא דקטנות אלו, אינם מסתלקין כלל בשום פנים, בין ביום בין בלילה מן הז"א, כי בהכרח צריך שיהיה לו איזה בחי' מן מוחין כדי להתקיים, כי המוחין חיות וקיום האדם הם. אמנם, מוחי פנימי דאבא ומקיפי דאבא ומקיפי אמא, ג' מדרגות אלו יכולין להסתלק מז"א לגמרי, כמו שמסתלקין מוחין דגדלות, אך הכל הוא לפי הזמנים:

לכן נתחיל לבאר מקריאת שמע שעל המטה, כי הוא מדרגה תחתונה שבכולם, כי הלא בלילה ודאי שאז מסתלקין הכל לגמרי, ואינם נשארים רק פנימיות דקטנות דאמא, כי אלו אינן מסתלקין לעולם כנ"ל, ואמנם, כשאנו אומרים ק"ש שעל המטה, נמצא שקודם ק"ש, אין לו לז"א רק פנימית דקטנות דאמא לבד. לכן כשאנו אומרים ישראל, כדי להמשיך לו אז הארה מלמעלה כדי שיוכל להעלות אח"כ מ"נ, לקבל גם המוחין דגדלות, והנה אז אינו יכול להמשיך הארה גדולה, רק מדרגה אחד לבד, יותר ממה שהיה לו בתחלה, כי בתחלה היו לו פנימית דקטנות דאמא, ועתה במלת ישראל הארה ניתוספת לו, אז הוא מקיפים דקטנות דאמא. נמצא עתה כשמעלה מ"נ במלת אחד כנודע, אין לו רק מקיפין דאמא. ועדיין חסרים ממנו אותן פנימים ומקיפים דאבא דקטנות, כפי מה שהיה לו בשחרית במלת ישראל כנ"ל:

ובזה תבין סוד וטעם האמיתי, למה אין הד' זיווגים והד' המשכות של ק"ש הכל שוים, והכל תלוי בזה, כי כפי הכנה שיש לו כשהוא מעלה מ"נ, כך יש בידו כח להעלות ולהמשיך המשכה העליונה או תחתונה. גם בזה תלוי כניסת המוחין דגדלות שבו אח"כ, אם כולן או מקצתן.וגם בזה תלוי הפרש מעלת הזיווגים זה גדול מזה, והכל תלוי בהתחלה הזו, כי כפי ההכנה שיש לו כשהוא מעלה מ"נ, כפי הכח ההוא יש לו ג"כ כח להמשיך המשכה עליונה מלמעלה. נמצא, שהכל תלוי בזה:

והנה עתה שאין לו רק מדרגה א' לבד מן הג' שהוא מקיף אמא, לכן אין בו כח להמשיך רק חיצונית או"א לבד הנ"ל, ולכך אין נכנסין בו רק המוחין דו"ק דגדלות דאמא ולא יותר, וכמ"ש בעז"ה. ולכן הוא זיווג התחתון יעקב ולאה מהחזה ולמטה. אמנם דע, כי

אח"כ כשיורדין בו המוחין במלת אחד כנודע, הנה אז נכנסין לו ביחד מחדש פנימים ומקיפים דקטנות דאבא, וגם פנימים דו"ק דגדלות דאמא, לכן כיון שכל אלו המדרגות באו לו עתה מחדש, אין בו כח לקבל יותר, ונשאר ב' בחי' אלו לבד כנ"ל:

אמנם בתפלת ערבית, עדיין הוא תחלת הלילה, ולא שלטו החיצונים עדיין הרבה, כי עדיין לא התחילו לשלוט, כי עד אז היה יום שהוא חסד ורחמים בעולם, ולכן לא נסתלקו לגמרי כל המוחין דקטנות, אבל נשארו בו ב' מדרגות, אחד הוא פנימית דקטנות אמא, שאלו אינם מסתלקין תמיד, וגם נשאר מקיפי דקטנות דאמא. ולכן, כשאנו אומרים ישראל, להמשיך לו תוספת הארה, אנו מביאין לו מדרגה אחת יותר, והוא פנימית דקטנות דאבא. נמצא, כי כשמעלה מיין נוקבין למעלה, כבר הוא יותר שלם, לכן הוא מושך ממקום יותר עליון, מחיצוניות א"א. ואח"כ במלת אח"ד, נכנסים בו מקיפי דאבא דקטנות וו"ק דגדלות דאמא, ולכן כיון שלא קיבל כ"כ עתה מחדש, לכן יש בו כח לקבל אח"כ בעמידה של ערבית מוחין אחרים יותר גבוהים, והם ו"ק פנימים דגדלות אבא כמ"ש בעז"ה, לכן גם הזיווג ההוא למעלה מהחזה, יעקב עם לאה:

והנה בק"ש של הקרבנות כבר הוא יום, ולכן הוא יותר עליון ממדרגת ק"ש של השכיבה, אבל הוא שוה בערך ק"ש של ערבית, רק שיש חילוק א' ביניהם, והוא, כי בתפלת ערבית נשארו לו הארת מוחין מן היום, אבל זמנה ועונתה הוא בלילה, אך ק"ש של הקרבנות, הוא נמשך מן הלילה, שלא נשאר הארה, אך עכ"ז זמנו ועונתה הוא ביום, לכן הוא שוה אל ק"ש דערבית בבחינה אחת, וגבוה ממנו בבחינה אחרת. והענין, כי לפי שהוא בא אחר הלילה, שלא נשאר בו רק פנימים דקטנות דאמא לבד, לכן צריך שבמלת ישראל, נביא לו עוד מדרגה אחרת, והוא מקיפי דאמא דקטנות, ובבחינה זו היא פחותה מק"ש של ערבית, כי אז כבר היה לו ממילא מקיפי קטנות דאמא, אבל להיות כי יותר מעולה היום מהלילה, כי כשנעריך ערך ק"ש של ערבית עם ק"ש של הקרבנות, ודאי שק"ש של הקרבנות גדולה היא בעצמה, כי מעלת ק"ש דערבית אינה תלויה בה בעצמה, רק מפאת מה שקדם אליה שהיה יום, אך היא בעצמה מדרגה תחתונה כי היא מדת לילה. אך ק"ש של הקרבנות הנה פחיתות שלה אינה בעצמה, רק מפאת מה שקדם אליה שהיא לילה, אך היא בעצמה מדרגה העליונה, כי היא מדת יום. וכשנעריך שניהם, ודאי שיותר גדולה המעלה שיש מפאת עצמה, מן המעלה הבא מחמת אחרים מה שקדם אליה, לכן יש כח בק"ש של הקרבנות, להמשיך ב' המשכות ביחד, שהם מקיפי אמא דקטנות, ופנימיות דאבא דקטנות. אך בודאי שבבחינה אחרת שוין הם, כי במלת ישראל, אין בו בז"א יותר בק"ש זו מבזו, אבל עכ"ז גדולה הק"ש של הקרבנות, שהמשיכה ב' מדרגות ביחד, מה

שלא יכלה ק"ש דערבית רק מדרגה אחת, ולכן, כיון שיש לה יתרון זה יותר משל ערבית, לכן מושכות יותר מלמעלה, והוא מפנימית דא"א. ואח"כ במלת אחד, נכנסין המקיפים דקטנות דאבא, עם הו"ק דגדלות דאימא:

והנה, אם לא היה בשחרית רק ק"ש זו, א"כ זיווג זה הוא קטן הערך, דוגמת של ערבית, לכן הוצרך לומר פעם אחרת ק"ש, לעשות זיוג א' למעלה, והמשכה גדולה עד עתיק, ואז יכנסו בז"א כל המוחין דגדלות כולם, פנימים ומקיפים דאו"א, וגם הזיוג יהי' יותר עליון דיעקב ורחל, כי בבוקר הוא שעת החסד והרחמים יותר מכל הזמנים, לכן הזיוג שבשעה ההיא, צריך שיהא גדול ועליון משאר הזיווגים:

הרי בארנו כל החלוקים שיש בד' ק"ש ובד' זיווגים באר היטב, לכן יש ג"כ הבדל בשלשה מקומות מן הק"ש, כפי חילוק הזמנים וראוי לכוין בהם. והנה, שאר הק"ש כבר נתבאר בק"ש של יוצר, אבל אלו החילוקים לבד נבאר אותם בעז"ה עתה:

הנה החילוק הראשון הוא במלת ישראל, כי בק"ש דקרבנות תכוין, שעתה נכנסים בז"א בחי' פנימים דקטנות דאבא ומקיפים דקטנות דאימא, כי כבר היה לו הפנימים דקטנות דאמא, ובכח האלו המוחין, הוא מעלה אח"כ מ"נ במלת אחד. ובק"ש של תפלת יוצר תכוין, כי כבר יש לו פנימי דקטנות דאבא, ופנימי ומקיפים דקטנות אמא, ועתה במלת ישראל, אתה מכניס לו מקיפי דקטנות אבא, ובכח כל אלו המוחין, הוא מעלה מ"נ אח"כ במלת אחד. ובק"ש של תפלת ערבית תכוין, כי כבר יש לו פנימים ומקיפים דקטנות אמא, ועתה נכנסים לו במלת ישראל הפנימים דאבא, ובכוחם מעלה מ"נ במלת אחד:

והחילוק הב' הוא נמשך מהקודם, והוא במלת אחד, כי כבר ביארנו בק"ש של יוצר, שצריך לכוין במלת אחד, לשם הוי"ה ואהי"ה בשילוב יחד, והוא סוד חיבור או"א. ואח"כ תכוין בהוי"ה א' דמילוי ע"ב, שהוא סוד טיפת הזרע היורדת מן אבא, אשר שם כלולין המוחין דז"א ביחד באותו הוי"ה. ובכוונת הוי"ה הזה, הוא החילוק הזה הב'. כי בק"ש של קרבנות תכוין, כי הוי"ה זו שהיא טיפת הזרע, שרשה הוא מלמעלה מפנימיות דא"א, ומשם המשכוהו או"א, ע"י זיווגם וחבורם זה בזה. ובק"ש דיוצר תכוין, כי הוי"ה זו המשכוהו או"א מחיצוניות דעתיק. ובקריאת שמע דערבית תכוין, כי הוי"ה זו המשכוהו או"א מחיצוניות א"א. ובק"ש שעל המטה תכוין, שהוי"ה זו המשכוהו או"א מחיצוניות אבא ואמא עצמם:

והחילוק הג', הוא ג"כ במלת אחד, כי כבר בארנו בק"ש דיוצר, כי אחר שתכוין להמשיך טיפה של הוי"ה דע"ב הנ"ל, הנה אח"כ תכוין, כי אחר הצטיירות טפה זו דאבא במעי אמא, וירדו המוחין לז"א, נחלקת לד' מוחין כנ"ל, ואלו המוחין הם של ו"ק דגדלות

דאמא כנ"ל. ובזה הוא החילוק הג', כי בק"ש של קרבנות תכוין, כי כשיורדין המוחין אלו דגדלות, הנה ג"כ נכנסין תחלה עמהם המקיפין דקטנות אבא, שהיו חסרים לו במלת ישראל. ובק"ש דיוצר תכוין, כי אין נכנסין לו רק ו' קצוות דאמא דגדלות, כי כבר כל הקטנות נשלמו לו תחלה במלת ישראל. ובק"ש דערבית תכוין, שנכנסין עמהם תחלה המקיפים דקטנות אבא, שהיו חסרים לו תחלה במלת ישראל. ובק"ש שעל המטה תכוין, שנכנסין עמהם תחלה פנימים ומקיפים דקטנות אבא, שהיו חסרים לו תחלה במלת ישראל:

אמנם יש חלוקים אחרים, בין ק"ש שעל המטה לשאר ק"ש, וכבר נתבאר אצלינו במ"א. אך בענין כוונת כללות ק"ש עצמה, הכל הוא שוה ביחד. וכן בשאר ק"ש, דערבית, של הקרבנות, של יוצר, כולם שוין ממש, חוץ מג' חלוקים הנ"ל. אמנם חילוק ד' שאמרנו לעיל, שיש הפרש בין הזווגים האלו, אינם נוגעים בענין ק"ש עצמו, רק בסוד המוחין דגדלות, ובמקומה נבאר בע"ה:

והנה החילוק הראשון שבארנו לעיל במלת ישראל, ראוי שנפרש כוונתו.והענין הוא, כי הלא כפי הבחי' שנכנס, כך צריך לכוין. אמנם, כוונת ישראל שבקריאת שמע דיוצר, כבר בארנוהו במקומו, אך הקריאת שמע של הקרבנות, שאז נכנסים מקיפים דקטנות אמא, ופנימית דקטנות אבא, צריך לכוין כוונה אחרת, שהיא ג"כ גי' ישראל, דוגמת אותו הקריאת שמע דיוצר. והוא שתכוין לשם שדי במילואו, ומילוי שלו הוא גי' ת"ק. ואם תקח אהי"ה דאלפי"ן, פשוט ומלוי ומילוי דמילוי, הוא מ"א אותיות, ותחבר מ"א בת"ק, גי' ישראל:

וכוונת ק"ש דערבית, במלת ישראל הוא בשמות אלהים, כי באות ש' של ישראל, תכוין לשם אלהים מלא ביוד"ין, גי' ש'. ובאות ה' של ישראל תכוין, לשם אלהים באחוריים, שהוא גי' ר'. ובג' אותיות אל"י, הנשארין מישראל, תכוין לאחוריים דשם אלהים, כשתמלאם במילוי דמילוי, יהיו מ"א אותיות כמנין אל"י מישראל:

ובק"ש שעל המטה, תכוין לשם אהי"ה דמילוי יודי"ן בריבוע, שהוא אחוריים, כשתקח המלואים לבד, יהיה גי' ת"ק. ופשוט ומלוי ומלוי דמלוי של אהיה זה דיודין, יש בו מ"א אותיות, והנה ת"ק ומ"א, גי' ישראל. נמצא למורינו האר"י זלה"ה ומ"א, גי' ישראל. נמצא למורינו האר"י זלה"ה מכת"י שלו בעצמו:

פרק יח

ענין קריאת שמע. כשהיתה היא ד"ו פרצופים אב"א, היו בה דרועין ושוקיים נפרדים לבד. והטעם, משום דדרועין דיליה יש להם הכרעה המייחדם, ודילה לא, לפי שאין לה

דעת, וכן בשוקיים דילה אין להם הכרעה בה. ועוד, דנ"ה שלה ג"כ אינן דבוקים, כי ג' פרקין דנ"ה, הוא פתוח מלפניו, וסתום מלאחריו. וב' פרקין ראשונים דנ"ה שלו, הם חו"ב דילה. וביסוד שלו מתחיל חסד שבה, ועולה ללדעת ולחסד ולגבורה דילה. דעת הוי חסד, ובבחי' חסד הוי גבורה. הרי זו שבבחי' דעת עולה, וזו בבחי' גבורה יורדת, ועל דא לא אתדבקו. ות"ת שבה יש בה בחי' זרוע, גבורה. ובחי' גוף, ת"ת. וע"כ בק"ש שהיחוד הוא להנחיל להם העטרין, אל הזיוג בתפלה בשים שלום. ושם סוד היחוד לא נמשכו אליה, אלא אלו המוחין לבד:

ומאהבת עד ובשעריך דהוי מ"ב תיבין, בסוד הראש דהוי חסד ודעת, הרי ע"ב ומ"ב. ויש חמשה פסוקים המתחילין בו' ומסיימים בך', עולה ק"ל. משום דהוי מ"ב בסוד דעת ק"ל, דהוי חסד ודעת כאמור. באופן שהוא חסד ע"ב, והוי דעת מ"ב, והוי"ה כ"ו, והוי ק"ל, כי תחלת חמשה פסוקים ו', וסופם כ', הרי כ"ו, גימטריא הוי"ה. והנה (ב') וי"ו במילואו וכ', בגימטריא מ"ב:

ובפרשה והיה אם שמוע עד ושמתם, והוא בכלל, יש בו ע"ב, ואף שהוא גבורה דיליה, מאיר בגבורה דילה, בבחי' הדעת, הוי חסד שהוא ע"ב, ע"כ יש בו ע"ב, ולא הוזכר גופא, משום שיש לו בחינת זרוע גבורה בבחי' הדעת, ועוד משום דחסד גבורה שלה לא היה לה, וצריך להמשיך לה, משום הכי הוזכרו. אבל תפארת כי שם היתה ההיא נקודה בראשונה, אין צריך המשכה לה, כי שם ביתה, וכיון דהוי שלה לא הוזכר. ותחלת הפרשה ו' וסופה ם', הרי מ"ו. וכ"ו דפרשה ראשונה, הרי ע"ב. ומן תיבות את, עד הארץ, יש נ' תיבות, נגד נ' ש"ב, כי שם הוי הבטן, וזהו מבטן מי יצא הקרח, וזהו בטנך ערמת חטים, חטה גימטריא כ"ב, דהיינו כ"ב אותיות הרמוזים בבטנה, כי שם רמוזים הרל"א שערים, בסוד הגלגלים שהם בבטן. וכ"ב אותיות הם בבינה, הנקראת מי, ועל כן יש חמשים שערים בבינה כנזכר בספר יצירה:

ועוד, בינה אתפשטותא דילה עד הוד דיליה, וצריך לידע שיש לבינה בחינת ס', שהיא מסתלקת מעל בנין, ואז יש להם זיווג למעלה בין או"א. ויש לה בחי' ס' סתומה, כאשר יתבאר, ורביעא על בנין, וראשה נגד דרועין דאבא, ואז אין זיוג. ואם היא מסתלקת ע"י עון, ע"ז נאמר לא תקח האם על הבנים, וזהו גילוי ערותה, כשהיא רביעא נכנס יסוד ערותה תוך ז"א, והיא מכוסה. וכשמסתלקת, פתחה פתוח ומגולה ערותה, ואז דינין מתערין, ואז אין הזיוג להנחיל עטרין. וכשהיא מתפשטת כשם שהמלכות הוא י' דילה, כן הת"ת ד' שבבינה כוללים עד הוד דיליה, דהיא ס' היינו ד' דילה, ואז נעשין מוחין, והוא סותם את פתחה, וע"כ עד הוד אתפשטת, דהיינו מדת ד' דילה, ומכה אור הבינה

הה' דילה בה' דיליה, ואז חג"ת נ"ה דיליה, הם בסוד נ' ש"ב. ומבינה עד הוד אתפשטותא, והוי נ"ה דיליה חו"ב דילה, ומבינה דיליה היינו הוד דיליה עד הוד דילה, והם נ' שהם שערים לבינה, דהיינו הוד דיליה, ובפרשת ויאמר ע"ב תיבין, עם הב' שמות שצריך לכפול בסוף, ושם נה"י דיליה עכ"ל:

פרק יט

כוונת ק"ש. שמע ישראל היא הכנת קבלת ז"ן אור מלמעלה, לשיוכלו לעלות בסוד מ"ן לאו"א, ואלו הם ישראל ולאה. ואח"כ ה' אלהינו ה', הם אבא ואמא. ה' אלהינו, הם הוי"ה דיודי"ן ואהי"ה דיודי"ן. והשם ב', הוא הדעת דמזווגן, והוא המתעורר עתה אל הזיוג, ועתה הוא בסוד שם ס"ג. ולא תחבר עדיין הוי"ה ואהי"ה:

ותאמר אחד, ותכוין להעלות ישראל הנקרא אחד, בסוד שם מ"ה. והדל"ת שהיא לאה בסוד אדנ"י במילוי, אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, ותחבר עמהם נשמתך אחר שמסרת עצמך על קדוש השם, ותעלה כ"ז בסוד השם ס"ג, מ"ן, ואז תחבר ותשלב הוי"ה באהי"ה כזה - י"א ה"ה ו"י ה"ה, ואז תכוין להוריד מ"ד בסוד שם ע"ב דיודי"ן. ואח"כ תכוין להוריד מזיווג זה מוחין לז"א, והם ד"פ יה"ו במילואם, כסדר הזה - א', במילויו ע"ב. והב' במילויו ס"ג. והג', במילויו מ"ה. והד', בב"ן. ותכוין כי כל אלו היה"ו, הם גימטריא מקום. והוא גי' הוי"ה בהכאה, י"פ יו"ד, ה"פ ה', ו"פ ו', ה"פ ה'. וז"ס תפילין מרובעת הל"מ, כי אלו המוחין הם תפילין, והם מרובעת בסוד שם המרובע העולה מקום. וחסר מד' יה"ו אלו ד' ההי"ן לצורך המלכות, וצריך להמשיך אליה הד' יה"ו הנ"ל, והיא בחי' ה', ובזה נשלמו ד' הויו"ת. והנה ד' ההי"ן במילוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, גי' מ"ו. וזה סוד הנה מקום אתי, ראשי תיבות גי' מ"ו. אשר כל זה הוא רל"ב, שהם ד' הוי"ות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ואח"כ בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, תכוין להוריד מוחין של לאה, בסוד ד' שמות אהי"ה כפשוטו בלא מילואו. וזהו, ברוך - חכמה, שם - בינה, כבוד - דעת ח"ג. מלכותו - היא סוד כתר של לאה. והענין, כי הכתר של לאה אינה נעשית רק אחר עשיית המוחין, והוא, כי המוחין שלה הם ד' שמות אהי"ה, וד' אלפין שלהם הם מתעלים על המוחין, ונעשין כתר אל לאה. והנה אל"ף, גי' קי"א, וד' פעמים הוא תמ"ד. והוא סוד עולת תמיד, כי תמ"ד חסר י' כתוב, וזה סוד ויעקב איש ת"ם. והד' הנשארת מן תמ"ד היא המלכות העשירית שבה, שנכנסת תוך רחל, בסוד עקב ענוה יראת ה', ומתלבשת בה. ובמלכותו תכוין מלכות ו', שהיא לאה הנקרא מלכות דזעיר אנפין, הנקרא לעולם - הם סוד ו"ק שלה, אחר אשר כבר ידעת כי ז' תחתונות שלה הוא ס"ג, והנה בריבוע ומלואו הוא קס"ו, וי' אותיות, הוא במנין קע"ו כמנין לעולם:

ועד - הוא סוד היסוד שלה, שמתחבר עם המלכות שבה. והנה בס"ג הנ"ל העולה במילואו וברבועו גימטריא קס"ו, יש בו ח' יודי"ן. ותכוין, כי הו' ראשונים של השם הם עד הת"ת שלה, וזה הוא ו' של ועד. וי' הז' ביסוד שלה, ושם כלולים כל הז' יודי"ן שהם גי' ע' של ועד. וי' הח' במלכות שבה, כי היא ד' של תמ"ד כנ"ל שמתפשט ברחל, וזהו ד' של ועד:

מהחברים - במלת לעולם, יכוין לעשות פרצוף לאה, עם ס"ג האחוריים העולה קס"ו, עם י' אותיות, גי' לעולם. וזה השם, יש בו ח' יוד"ין שהם פ', כמנין ועד. וכשהוא בו' של ועד, יכוין לו' ווי"ן שבשם הזה דס"ג, ויכוין, שאז יעשה הת"ת ללאה בו"ק, באופן זה - יו"ד ראשונה דס"ג, היא כתר ללאה, דהיינו שיר פשוט. יו"ד ה"י חו"ב שלה, שיר כפול. יו"ד ה"א וא"ו, שיר משולש דח"ג שלה. יוד, שהיא תחלה לשיר מרובע, הוא ת"ת במלא קומתה, דהיינו ו"ק. ה"י, יסוד. וא"ו ה"י מלכות שבה, ר"ל כשהיא בע' מן ועד, יכוין ביוד ז' הנ"ל, שאז יסוד לאה. וכשהוא באות ד' מן מן ועד, יכוין ביו"ד ח' שאז נגמר פרצוף לאה לגמרי:

פרק כ

ענין קריאת שמע בקיצור מופלג. (צמח - ר"ל שעל המטה):

תחלה נעשה זיוג החיצוניות דישסו"ת, ומשם נמשך הארה לז"א, והוא שניתוסף בו המקיף דאבא דיניקה, ונשלם בכל מוחין דיניקה. ועתה שנשלם יכול לעלות למ"ן, משא"כ מקודם שנשלם בכל מוחין דיניקה, לא היה יכול לעלות, כי כל מוחין דיניקה הם אלהים, ונמשכים מחיצוניות הבינה, אך מוחין דגדלות הם הויות, והם מפנימית הבינה. ואחר כך מזדווגים או"א, אחר העשותן כל הד' פרצופים שנים לבד, ומזדווגים בבחינת הפנימיות, והם תחלה מקבלין מוחין חדשים לצורך הנשמות, מדרגה למעלה ממדרגה, עד רום המדרגות. ויורד להם הארה, ודיקנא אריך מזל הח', מאיר באבא ונותן בו הארה בדעת שלו, ומשם נמשך ליסוד שלו, ואז מזדווג עם אמא, ואז פנימית ז"א שהוא מוחין והנשמה שלו, הם עולין בסוד מ"ד, עד אבא, ונוקבא מעלה בסוד מ"נ עד אמא, ואז מזדווגים או"א יחד, ואז יורד הטפה דכורין, והוא שם ע"ב דיודין, כנזכר אצלינו בדרוש או"ר מים רקי"ע ע"ש. ויורדתן מן מוחו עד היסוד שבו, ומשם ביסודה, ואז היא נכללת בתוכו ומצטיירין ונעשין ד' מוחין כנודע, מד' אותיות דע"ב במלואן, יוד הי ויו הי. ואז בהצטיירם, נעשין ד' שמות גמורים, והם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן:

ואמנם נעשין ד' מוחין גמורים, אשר אח"כ יתפשטו בז"א בט' ספי' שבו כנודע, ואח"כ ט' בחי' אלו אינן שוין, כי ג"ר יהיו שמותן באופן א', וג"א באופן אחר, וג"ת באופן אחר,

וכל זה במוחין דאמא. וכעד"ז במוחין דאבא, וכל זה במוחין עצמן. וגם במלבושים שהם הצלמים (צמח - הצללים), של או"א, יש בהן כמה מדרגות שונות, ע"ד הנ"ל במוחין. אמנם המוחין של ו' קצוות דגדלות, נתבאר בדרוש הציצית ע"ש, שהם יה"ו מלאים וד' אה"י לבושיהן. ודע כי עד"ז יהיו במוחין דעיבור כמה בחינות, וכן ביניקה כמה בחי'. ודבר זה נכתב במ"א:

ונחזור לענין, כי הו' קצוות הם באופן אחר, ונדבר בדרוש ציצית וכן בק"ש. ודע, כי אינן רק ו"ק דאמא אותן דק"ש, ולא אבא. והנה אחר זה צריך זיווג ב', כדי שיכנסו ג"ר דמוחין דאמא, ואחר זה תיכף נכנסין כל הט' דאבא. ותחלה נבאר זה, ואח"כ נחזור לענין:

דע, כי צלם דאמא היא אהי"ה דיודין, וב' אותיות א"ה במילוי יודין, הם לבושי ג"ר דמוחין. וב' אותיות י"ה דאהי"ה דיודין הנ"ל, הם לבושי ו"ק דמוחין. ודע, כי תיכף כשנכנסים ג"ר דאימא וג"ת דאבא, אז מתחיל לצמוח שער זקנו. ואני מסופק, כי נלע"ד שחסר פה, כיון שתחלה נכנסים ל"מ דצלם אמא, ואח"כ צ' דאבא. גם נראה לע"ד, שהיה זיוג אחר גם לצלם דאבא, ואולי גם לכל פרטי מהם יש זיוג אחר, שהוא לל"מ דצלם דאימא, ול"צ ול"מ דאבא, וצ"ע. אמנם ברדת ג"ר דאימא, יורדין ג"ר דיניקה בגרון, וגרון גי' ג"פ אלהים. וז"ס בחינת אבר הגרון דז"א, ומזה נעשה. וכשנכנסו ג"ת דאבא אז יורדין עד חג"ת, וכעד"ז ג"א דאמא דגדלות שהיו בראש, כשנכנסו ג"ר דאמא בראשו ירדו הם יחד עם מוחין של היניקה בגרון:

ואח"כ יורדין ג"א בחג"ת, וגם המוחין דקטנות יורדין בחג"ת עמהם, ואז יורדין ג"ת דגדלות עם ג"ת דקטנות, בנה"י דז"א. גם ברדת ג"א ממקומן, אז מתפשטין ה"ח במקומן. כי כבר העטרה דאמא הוא בחזה, ונפתחת שם. גם ברדתה שם נגדלים חג"ת עצמן דז"א כנודע, ע"י ג"פ האמצעים דאמא, שנעשית שם ק"ו המדה כנודע. ולא אתפשטו שם אמצעים, רק ג"ח דחג"ת. ועתה קצת היסוד דאבא שהוא ארוך מדאמא, אע"פ שלא נכנסו בו רק ג"ת דאבא, כבר מתחיל קצת לכנוס ויורד הארתו למטה עד ת"ת דז"א. גם ברדת ג"ת בנה"י דז"א, אז נה"י עצמן נגמרין, ע"ד הנ"ל בחג"ת. ואז מתפשטין ג"כ הב' חסדים בנ"ה, ואחר כ"ז נכנסו ג"א דאבא בחב"ד דז"א, ונדחין ג"ת בחג"ת דז"א, ומשם מאירין לנה"י דז"א, ונתקנין יותר. ואח"כ נכנסים ג"ר בחב"ד, וג"א בחג"ת, וג"ת בנה"י, ונשלם ז"א. ודע, כי בסוד העמידה ראיתי, כי השינוי של ט' ספירות דמוחין דאבא הוא זה, כי ג"ת, הג' מלויין דע"ב. והג"א, ג' הויות ממש, אלא שהם פשוטות. והג"ר, ג' הויות שלימות, מלאים ביודין דע"ב. ודע, כי אלו ג"א דאבא, אינן נוסעין ב' מסעות, א' בגרון, וא' בחג"ת. רק מסע א', עד חג"ת לבד. והנה יש זיווג אחר כדי להכניס ג"ר דאבא, ונעשה

ע"י הארת מזלא דדיקנא דא"א. ודע, כי אחר שנכנסו, גם הנה"י נגדלין כנודע, כי נה"י נעשין מחדש, ע"י הארת א"א הנ"ל. וגם היסוד נעשה ע"י זה, כנזכר בדרושים ע"ש. ואחר שנעשה היסוד, ניתן בו כללות ה"ח, אשר לכן נק' כל. ומתפשטין בו עד ו"ק שבו, כנודע, דכליל שית, בקיטופא חדא. ושם גם כן מתפשטין בו"ק ההה"ג, ומשם נמשכין לרחל. והנה יסוד אבא מסתיים ביסוד ז"א ממש. ודע, כי להכניס מוחין דג"ר, אע"פ שיש זווג דאו"א, א"צ להעלות מ"ן:

בק"ש נעשו מוחין בסוד א"פ לז"א, ונמשכו מזווג או"א בבחינת חצונית שלהם. ובברכת אבות חוזרים או"א להזדווג בבחינת אמצעי שלהם. ואז נעשין מוחין מקיפין לז"א, וזהו בחול. אך בשבת, נעשין לז"א מקיף למקיף, מבחינת פנימיות של אבא ואמא:

פרק כא

מ"ב, ענין הק"ש. שם ב"ן הוא בי"ש ותבונה המעלה מ"ן שם, וזהו בבחינת חיצונית. וכן יש בפנימיות, רק שאין זווג בפנימית די"ס ותבונה, אם לא בהצטרף עמם למטה או"א עלאין, כנז' במקומו. כי ב' זווגים הם, חיצון ופנימי באו"א, ושניהן בי"ס ותבונה. אמנם, החצון נעשה או למעלה או למטה. אך הפנימי, בזמן שבהמ"ק היה קיים נעשה למעלה, ואחר החורבן נעשה למטה, והבן אוד. נמצא, כי שם ב"ן המעלה מ"ן דאמא עלאה אחר כלולותיה למטה,אינו ב"ן אלא ס"ג. ועתה צריך זו"נ שמוחין שלהם יעלו מ"ן ממש לצורך זווג הפנימי, ובהכנס מ"ן דגדלות, עדיין ראשו הוא מבחי' חג"ת, כנז' במקומו. ודע, כי בהיות הנוקבא בבריאה, יש לה פרצוף י"ס, ובעלותה למעלה באצילות אינה עולה רק באחור היסוד לבדו בבחי' נקודה. כי כל פרצוף י"ס דבריאה, אינה רק נקודה ביסוד, ואף זה באחור. ואח" כ צריכה להגדיל חצי האחור, ואח"כ נגדלת כל האחור, ואחר כל זה אינה רק נקודה אחת בפנים עם היסוד:

ואח"כ צריכה להגדיל חצי הפנים עד הת"ת שבו שהוא החזה. ואח"כ צריך שגם ז"א יחזור עליה אחרת גדולה, ואז צריכה גם היא לחזור בסוד נקודה לבד באחור, ואח"כ נגדלת כל האחור. ואח"כ נקודה בפנים, ואח"כ נגדלת בכל חג"ת דז"א פב"פ. וזהו בחזרת עמידה דחול דשחרית:

ואם תרצה לעלות יותר, גם ז"א עולה יותר, וצריכה היא לחזור נקודה באחור. ואח"כ נגדלת פב"פ עד חב"ד דז"א, וכל אלו הם זווגים דיעקב ורחל:

ואח"כ חוזרת נקודה באחור כי גדל הז"א. ואח"כ נגדלת פב"פ עם הז"א עד כתר הז"א, ואז הזיווג ישראל ורחל. וכעד"ז הוא, אם יעלה ז"א עליה, צריכה להחזיר לאחור:

ואח"כ נתקנה פב"פ. וזכור כלל זה. ואח"כ זווג אחר לו באו"א, להמשיך מוחין דג"ר דז"א, וא"צ מ"ן, כי כבר הם עומדים בסוד מקיף ואינו חסר רק הכנסתן:

אח"כ יש זווג אחר לאו"א, להמשיך מוחין חדשין יותר עליונים לנוקבא, להיותן זו"ן פב"פ, ולכן צריך עתה מ"ן אחרים, שיעלה ז"א לבדו, ואז נתרוקנים נה"י דאמא מתוך ז"א, ונתנין לנוקבא, ונגדלת כל האחור, ואז חוזרת פב"פ ביסוד. ונלע"ד חיים, כי תהלה בהיותה באחור ניתנין לה המוחין הראשונים עצמן אליה שלא ע"י ז"א, כי תחלה לא יצאו הארתן רק מחזה ולמטה, אך עתה כל הארתן גלויה, ולוקחת כולם, לכן נגדלת כל האחור:

ואח"כ מוחין חדשים ניתנית אליה פב"פ ע"י ז"א. ואח"כ מסתלקין ממנה וניתנין אל הז"א אלו החדשים, והיא מתמעטת עד חציו פב"פ. ונמצא א"כ, כי תחלה אב"א ניתנין המוחין ההם אליו, ואח"כ אליה. והמוחין החדשים תחלה ניתנין אליה פב"פ, ואח"כ אליו. וזה יובן בענין ר"ה:

כללים

א'. ה' בירורים הם. הא' אל הז"א עצמו, וזה בהיותה היא עמו אב"א, אלא שגם האיר ברחל ויעקב העומדים אב"א, וישראל ביניהן. אח"כ היו ב' מיני בירורים לרחל. א' בהיותה אב"א, והב' בהיותה פב"פ, וכעד"ז ב' מיני בירורים ליעקב, א', פעם א' בהיותה רחל אב"א. וא', בהיותה פב"פ, ושניהן ע"י הז"א. אמנם ב' בירורים דרחל קבלה ע"י הז"א, וגם על ידה לבדה, בין באחור בין בפנים כנ"ל. וכבר ע"י זה נתקנו המוחין של כולם. ואח"כ צריכין ה' בירורים אחרים, לצורך נשיקין, ולצורך זווג, והוא לצורך י"ב אמצעים של העמידה, הנק' נשיקין:

ב'. בחזרת העמידה עולה גם ז"א עצמו, חג"ת שלו למקום חב"ד, ונה"י במקום חג"ת, ואז אמא אינה רובצת אלא זקופה, ובברכת כהנים (אינם) נכנסים מקיפים ל"ם דצלם דאבא, ואפשר שבחזרת עמידה נכנסים מקיפי אמא, לכן זקופה ואינה רובצת בו, כי גם היא עלתה כמו ז"א:

ג'. בהיותן אב"א עד חציו מסתלקין מוחין דאו"א, ושניהם ניתנין בה, להגדילה כנגד כל האחור. ואח"כ בהיותה שוה אליו בבחינת אב"א, אז יהיה לה כח להחזיר פב"פ. אך עכ"ז כשהיא פב"פ, צריכה להגדיל בחינת פב"פ, כי כל הארות אב"א אינה רק בחינת נקודה לבד, בערך בחינת פב"פ:

ד'. ענין הנסירה הוא, כי היא אינה דבוקה עמו, רק להיותה יונקת המוחין שלה דרך אחוריו על ידו, ובהסתלק המוחין ממנו, אין לה קשר עמו וננסרה, וזכור זה:

ה'. י' אלהים דאחוריים הם ננסרים. וא' יתירה, הוא בחינת הנסירה כולה, והם י"א סמני הקטרת:

ו'. בהיותן אב"א בחול, הם דינין, בבחי' אלהים באחוריים שלו, שהוא גימטריא ר'. ופב"פ דחול, אז הוא בחינת רחל לבדה מחזה ולמטה, ואז חזרה היא בפנים של אלהים דיודין, גימטריא ש'. והוא נעשה שם מ"ה דהוי"ה דבפנים. ובשבת אז רחל עלתה עמו פנים בפנים בכל אורך ז"א כמוהו.וזה נ"ל יותר אמיתי ממה שנכתב במקום אחר. (ח):

הגהה (ח) מהרנ"ש. נלע"ד שזאת מדברת בלאה. כי ברחל לא שייך זה העניין, כי רחל עם זעיר אנפין הם בסוד ד"ו פרצופים, וכותל א' ביניהם. אבל לאה, הפנים שלה נגד אחור ז"א, ולא שייך בה נסירה אחרת כי אם בזה האופן הנ"ל:

ז'. הנה הדעת החצון דאב"א שלה, בחול הוא ע"ב ק"ל, ובפב"פ דחול הוא רי"ו, ע"ב קד"ם. ובשבת הפנימי הוא ב"ן. וגם זה צ"ע, עמ"ש במ"א, כי בביאה ראשונה עושה בה אל הנוק' כלי רי"ו ע"ב קד"ם, ואינה הכלי עצמה רק רוחא דיליה המעלה מ"ן, והוא לוקח ע"ב דיודי"ן, ונחלק לב' ב"ן, א' לו, וא' לה, בסוד רי"ו כנזכר במ"א. כי הכלי שבו מעלה מ"ן, הוא ע"ב קד"ם, והוא גימטריא גבורה. כי היא מגבורה נעשית, וב"ן עצמו הם מ"ן, ומ"ה הם מ"ד, ושם ב"ן בהיותה בדעת וביסוד ז"א נקרא יוסף, וכשנותנה בביאה ראשונה של בריאת העולם, נקרא ב"ן ימי"ן, בדעת שלה וכן ביסוד שלה, ונמצאו שהוא רוח מצדו, ובה נקרא נפש:

ונלע"ד, שזה הסוד קין הבכור, רוחא דשדי בגווה. והם גבורות ראשונות, ככתוב במקומו, והוא, כי דע, כי הגבורות כשהם בזעיר אנפין, יוצאות הארתן המועטות לבד, דרך מחיצות אחוריים בנקב החזה אל רחל, ונעשה פרצופה מהתפשטותם בה, אך שרשן נשאר בדעת ז"א. לכן הארתן יותר גדולה, מזה שיצא אל הנוקבא, ומתפשטין עם ה"ח בגופא דז"א עצמו. ואחר כך בביאה ראשונה נותן בה הגבורות אלו שבו, ונקרא גבורות זכרים, והוא עליות ב"ן, מהתפשטות הגבורות שבה, שהם נוקבא, ויצאו קין ותאומתו מב' בחי' הנ"ל, והבן זה מאוד. כי אין שום נשמה יוצאת אלא זכר ונקבה, זו ממ"ן וזו ממ"ד. והנה גם הנוקבא לוקחת הארת חסדים בביאה ראשונה שלה כנודע, ואז כבר כלו מ"נ דגבורה וכן מ"ד דגבורה, ואז בזיווג ב' מעלה היא מ"נ גם מהארת חסדים הנוקבין, והוא מוריד מ"ד מחסדים דכורין. והרי כל המוחין זכרים ונקבות, ואז צריכין למוחין חדשים בפעם אחרת, וכן תמיד. וזה אינו, רק בחטא של אדה"ר, אך בפעם אחרת, אז החסדים הזכרים יוצאין תחלה בזווג ראשון, ואח"כ הגבורות בזווג ב'. ונ"ל כי כל אב"א יוצאין תחלה הגבורות, כי כן זווג אדם וחוה, היה אב"א:

ח'. תרין עטרין בדעת ז"א בהיותן אב"א, והם החו"ג, והם ע"ב ק"ל, ע"ב חסד דכורא, ק"ל גבורה נוקבא:

ט'. יש זווג אב"א מחציו ולמטה, ויש בכל קומתן שוין, וזהו במנחה. כמ"ש באורך במ"א:

פרק כב

סדר כוונה אחרת בענין רמ"ח אברים, כנגד רמ"ח תיבות דק"ש. והוא סוד, יששכר חמור גרם. הנה כבר בארנו, כי הק"ש דשחרית נכנסין המוחין של בחינת הו"ק לבד, וכן בק"ש דערבית. אמנם, פי' הוא, כי ו' פרקין התחתונים דנה"י דבינה, נכנסים בו' ראשונים של ז"א, ונשארים ג' אחרונים דז"א בלתי מוחין. ונשארין ג"פ קדמאין דנה"י דבינה, לעילא מז"א, שלא נכנסו לתוכם. אמנם, החילוק שבין שחרית לערבית הוא בסוד העמידה, כי בברכת אבות דשחרית נכנסין כל הפרקין קדמאין, באופן שנכנסין כל המוחין דאו"א, אך בערבית אינן נכנסין רק ו"ק דאו"א לבד, והפרקין קדמאין אינן נכנסין. באופן, כי הפרקין אמצעים אשר היו ראוין להיות בחג"ת דז"א, הם עתה בכח"ב שלו:

והנה בק"ש דשחרית, במלת אחד, ששם אתה מכוין בד' של אחד להוריד ד' מוחין דז"א כנודע, שהם עסמ"ב גי' רל"ב, ויש בהן י"ו אותיות, כי דפ"ד, הם י"ו. והנה י"ו ורל"ב, גי' רמ"ח, הרי אלו הם רמ"ח הנכנסין. והנה כבר בארנו, כי כל אלו הו"ק, הם מוחין דגדלות. אמנם, כשאלו נכנסין, הם מוצאים בז"א המוחין דקטנות, שהם בחי' אלהים, וכמבואר אצלינו שהם מוחין דקטנות, הרי ג' מוחין בנה"י אבא וג' מוחין בנה"י אמא, הם ו"פ אלהים, ואם תחבר ו' אלהים אלו עם רמ"ח, יהיה רומ"ח. וז"ס ק"ש, הנקרא רומ"ח בינוקא פ' בלק ובר"מ, וז"ס יששכר חמור גרם:

אח"כ כשתגיע לעזרת, שאתה אומר שירה חדשה, והנה שם היתה שירה היוצאת מן הגרון, ובמה שאנו אומרים ענו ואמרו, אז תכוין במלת גרון, כי תחלה היה לנו רומח, תוסיף עליו כללות הד' שמות, שהם ד' הויות הנ"ל דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, גי' גרו"ן. וסוד הענין, כי תחלה היו יורדין המוחין בראש בק"ש, ואח"כ בשירה חדשה הם מתחילין להתפשט הטפה שלה עד הגרון, ועומדים שם במקום צר ומתערבים שם, ואז שם ניתוסף הארתן, בבחי' הד' כוללים, ונעשים גרון:

אחר כך באתה קדוש, בברכה זו כבר הודעתיך, כי עתה היא בבחינת חיבוק ימין ושמאל ואמצעי, והנה אח"כ כשתגיע החיבוק של האמצעי, אז מתחילין המוחין לצאת מן הגרון לחוץ למטה, וזה סוד, שאחר אתה קדוש אנו אומרים אתה חונן. פירוש, כי עתה כבר הדעת מתחיל להתגלות ולצאת אל המרחב ואל הגלוי, ואז אנו שואלין אותו הדעת, וגם כבר אז ניתן בדעת להנוקבא בקדושה כמ"ש לקמן שער י"ז בס"ד, לכן אנו שואלין דעת:

וגם ז"ס, שמן ברכת אתה חונן מתחיל התיקון י"ס דנוקבא כמבואר אצלינו, כי לפי שכבר התחילו המוחין לירד ולצאת מהגרון, הנה אז מתחיל שם פרצוף הנוקבא במקום החזה, ואנו מתקנים אותה:

ונחזור לענין, כי ראוי לכוין באתה חונן, שיורדין המוחין ויוצאין מן הגרון, להתפשט בשאר הגוף, בהיות החסדים או הגבורות שעומדים ביסוד אמא במקום הגרון סתומים שם. לכן תכוין כי הלא סוד הגרון כבר בארנו, שהוא גימטריא ג"פ אלהים, שהוא סוד המוחין דקטנות שהוא אלהים, ובחי' דגדלות הנק' הוי"ה, ושניהם מתלבשים זה תוך זה, באותו מקום צר מעבר הגרון, ונקרא מעבר יב"ק, כי אלהים והוי"ה גי' יב"ק:

והנה הה"ח או הה"ג, הם עוברים דרך מעבר יב"ק האמצעי, שהוא ביסוד קו האמצעי, וכל חסד או גבורה הוא הוי"ה א'. נמצא, כי ה"ח הם ה' הויות גי' ק"ל, וה"ג גי' ק"ל, לכן תכוין להוריד אותן הק"ל, דרך אותו מעבר יב"ק, שיצאו חוץ לגרון ולמטה. והנה ק"ל ויב"ק, גי' גר"ם, וז"ס חמר גרם. ואני זוכר בודאי שהם ק"ל דגבורות, שהם יוצאים לעשות דעת בנוקבא:

הרי בארנו ג' כוונות רמ"ח, רומח, גר"ם, וכולם בשחרית. אמנם של ערבית הם משונים לטעם הנ"ל, כי יש הפרש בין שחרית לערבית:

והנה הרמח, כשתכוין שהם ג' הויות ס"ג מ"ה ב"ן, כולם בסוד ע"ב, כיצד - ס"ג וי' אותיות, ומ"ה וכ"ו, וב"ן בסוד האחור, ע"ב. הרי ג"פ ע"ב, גי' רי"ו. וכשתחבר עמהם ל"ב אלהים, הרי רמ"ח, ואח"כ עם ו' אלהים דמוחין דקטנות, הרי רומח:

אח"כ באתה קדוש, תכוין גרם כמו בשחרית, ק"ל ויב"ק. עוד יש הפרש אחר, והוא, כי הלא בשחרית שכבר נכנסו בברכת אבות כל נה"י דאו"א, כוונו הגרם בגרון, לפי שמקום הגרם הוא יסוד אמא, בסוד העטרה שלה למטה, ושם הם בסוד יב"ק. אך בערבית, שלא יש רק מוחין דו"ק, נמצא כי זה העטרה של יסוד אמא, היא למעלה בכתר דז"א. לכן תכוין שם גרם זה, כי שם ביסוד בהיותן שם למעלה, יוצאין ממנה ק"ל גבורות, כנ"ל. הרי בארנו הכוונה בק"ש דערבית:

והנה גם בק"ש של השכיבה קבלתי, ושכחתי מקצתה. אך בענין הגרון הנ"ל, עתה הוא, תכוין כשתאמר רוממות אל בגרונם, ושם תכוין הגרון הנ"ל. ונלע"ד כפי הכתוב בקונטרס, כי אין לכוין במלת גרון בק"ש דערבית, רק תמתין עד השכיבה, ושם תכוין אותו בפסוק רוממות אל בגרונם:

פרק כג

בפסוק ואהבת, תכוין לקיים מ"ע אהבתך להקב"ה. בשמע בפסוק ואהבת, תכוין שיש בהם ה' פסוקים מתחילים בו' ומסיימין בך', הרי ה"פ כ"ו שהוא ק"ו ה' שמות דהויות: וצריך לכוין, כי הלא הדעת שבו החסדים וגבורות, הנקרא ב' עטרין שבדעת דז"א, יש בו י' הויות, ה' מצד עטרא דחסדים, וה' מצד עטרא דגבורות, והם ה"ח ה"ג. וצריך לכוין כי בפ' זו מ"ב תיבין, בסוד ראש (א) וצריך לכוין כי ה' הויות חסדים בראשו, ומשם מתפשט ה' דגבורות בראשו:

הגהה (א) צמח: כי בז"א יש הויה פשוטה בכתר, וי' אותיות במילוי בחכמה, וכ"ח אותיות דמילוי המילוי בבינה, הרי מ"ב בזעיר אנפין ברישא:

ב צריך לשום ריוח בין הדבקים שהם ס', כנזכר בתקונים שהם ס' אתוון, בסוד הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה. וטעם לזה שמעתי ממורי זלה"ה, כי קודם הנסירה היו זו"נ דבוקים אב"א, ועתה לצורך הזיווג יורדים ה"ח וה"ג לצורך נסירה, לכן מעכשיו שאנו רוצים לזווגם, צריך להפריד ביניהם, כדי שיהיו פב"פ. לכן בק"ש צריך להתחיל להפרידן, כדי שיהיו פב"פ, כי הזיווג אינו יכול להיות בהיותן דבוקים אב"א, לכן צריך לשום ריוח ביניהן להפרידן, וזה צריך עתה, כי בעמידה אז כבר הם נפרדין לגמרי:

הגהה (ב) צמח - שאלתי לה"ה הרב ר' חיים כהן, מה הן ס' אותיות הדבוקים. ואמר לי בשם חכם אחד, כי בכל לבבך במ"ק ו'. על לבבך ו'. בכל לבבכם במ"ק ו'. עשב בשדך ד'. ואבדתם מהרה ח', על לבבכם ו'. הכנף פתיל י" ו. אתכם מארץ ח'. הרי ס' במ"ק, עיין בתיקונים. ותמיה לי איך מונין מ"ק, הא הזהיר ע"ז האר"י זלה"ה כנודע. ואפשר לומר כפי שמ"כ, כי להקטין כמות הדינין מותר למנות במ"ק, וכ"כ בספר עץ חיים, ולפי"ז אפשר לומר גם כן להקטין דיני הק"כ אלהים, וק"ל כנ"ל, ויש לדחוק ולומר שיש באלו תיבות ס' אותיות:

כשתאמר ואהבת, תכוין להוריד ב' אורות לכתר דנוקבא כמבואר אצלינו, שהכתר שלה הם ב' אורות לבד, והם גימטריא ואהבת. כי מכאן מתחיל כתר דנוקבא, וז"ש ואהבת את, כי את היא נוקבא. ואהבתך את השכינה תלוי בה, בהשפעך אליה את הכתר שלה. ואני שמעתי למהר"ם מינץ ששמע ממורי זלה"ה, שיכוין להוריד אליה ב' מוחין, כי אין לה רק ב'. אך הדעת נוטה למה שכתבתי אני, כי אין מלת אור שייך אלא בכתר, כי ג' פעמים אור הם כתר דדוכרא. ודנוקבא הם ב' לבד:

כשתאמר אני ה' אשר הוצאתי אתכם, תכוין לקיים מצות עשה להאמין ולזכור יציאת מצרים ביום ובלילה:

מהחברים - ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך. יכוין, הם ב' לבבות לכלול ימין בשמאל, ב' זרועות, שהוא החסד בשמאל שהוא הגבורה. אח"כ תכלול המלכות עמהם, בין זרועות,

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, וזהו ובכל נפשך, שנק' נפש. אח"כ תעלם ותכללם למעלה בחב"ד, וזהו ובכל מאדך. ודברת בם - תכוין מ"ב הנז' כנודע, והוא ברישא דז"א בג"ר שבו, וכן יש בפ' זו מ"ב תיבין, ובפ' והיה ע"ב תיבין, הם בג' אמצעים דז"א, וזהו תכוין במלת עש"ב, והוא ע"ב שמות, כי הם אותיות עב"ש, כי ש' הוא ג' אבות, שהם אמצעים. ויש בהן ע"ב שמות, והוא עשב, ע"ב שמות דויס"ע ויב"א וי"ט, שהם נחלקים בג' אבות, כ"ד כ"ד כ"ד, ג' פסוקים ויס"ע ויבא ויט, עד ושמתם שהוא הטבור. ומן ושמתם עד על הארץ, יש נ' תיבין, נגד נש"ב, מכנגד הטבור עד הירכיים. ובפ' ציצית יש ע"ב תיבין, נגד נה"י. ופי', כמו שבזרועות יש בהם ג' פרקין ע"ב ויס"ע ויב"א וי"ט שעולין רי"ו להחיות, כך כנגדן בשוקיים בנה"י:

פרק כד

אמנם מורי זלה"ה רצה לבאר כוונת ק"ש כפי מאמר קו המדה, והתחיל ולא זכינו לשמוע, ועכ"ז נבאר אותו המועט ששמעתי:

הנה כבר נתבאר במקום אחר, כי בעת הולדת התבונה את המוחין דז"א, אז מתקררים הירכיים שלה, בסוד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ואמנם סוד קרירת הירכיים, הוא סוד הסתלקות הארה פנימית דבנה"י דבינה, שמתעלה למעלה בת"ת שלה, ואז נשארין נה"י של תבונה חיצונות לבד בלתי א"פ. ואז כאשר יולדת המוחין חוזרין לכנוס תוך נה"י דתבונה הרקנים, אך אור שלהם האמיתי נשאר למעלה, ואז נכנסים נה"י דתבונה עם המוחין, תוך רישא דז"א, לכן נחשבים נה"י דתבונה, כגופא דזעיר אנפין עצמו, ועל ידי זה היתה הגדלות זעיר אנפין כמבואר אצלינו:

ועתה נבאר פ' שמע עד"ז, כי סוד שמע ביארנו שהוא סוד קבלת מלכות האור מיסוד בינה, ששם הם מ"ן שלה, בסוד שמע שם ע' כנ"ל, לכן תכוין במלת שמע, כי אז מתחלת התבונה להכין את עצמה לצורך מוחין דזעיר אנפין, ומתחלת לסלק ולהעלות המוחין והארה פנימית שבתוך נה"י דילה, אל הת"ת שבה, כדי להכין מקום ריק ופנוי אל כניסת המוחין לז"א תוך נה"י שלה, ובשמע, נצטנן יסוד שלה, ועולה א"פ שלה למעלה, ומסתלק מן היסוד שלה, כי משם התחלת הצינון והקרירות. וסוד הענין יותר בביאור הוא, כי הלא כבר ביארנו לעיל, כי אין עתה רק מוחין של ו"ק לבד, ואם כן נמצא שעתה נכנסין המוחין הראוין להיות אח"כ בחג"ת נה"י דז"א, ונכנסין עתה בחב"ד חג"ת דזעיר אנפין. אמנם גם בסוד הלבושים שלהם שהם נצח הוד יסוד, אינם נכנסים רק הלבושים הראוים לחג"ת נה"י דז"א, והם, כי הלא נצח אית ביה ג"פ, והם נגד חח"נ דז"א, והוד אית ביה ג' פ' ג"כ, והם נכנסים בבג"ה דז"א, ויסוד אמא אין בו אלא ב' פרקין יסוד

ועטרה, והם נגד דעת ושליש עליון דת"ת דז"א. אמנם נגד יסוד דז"א, לא יש לו לבוש מצד אמא בפרטות. והטעם, כי גם חסדים אין לו, כי הה"ח נסתיימו עד ההוד, בסוד אמא עד הוד אתפשטת, אבל על כל זה דע, כי כבר ביארנו, כי מן ההארת התפשטות ה' חסדים, מתקבץ הארתם ביסוד, ונקרא כל. וכבר ביארנו, כי כמו שנתפשט הארת ה"ח, ג"כ מתפשט הארת הלבושים שלהם מנה"י דאמא, א"כ מכח יסוד דאמא, אשר בה גנוזים ה"ח ברישא דז"א, יורד משם ומן העטרה שלה הארה, עד היסוד דז"א. והנה עתה בק"ש, נכנסים ב' פרקין תתאין דנצח שלה, בחכמה וחסד דז"א, וב' פרקים תחתונים דהוד דידה, בבינה ובגבורה דז"א, ופרק ב' מיסוד דידה שהיא עטרה, בדעת ז"א, וההארה הנ"ל שנמשך משם, אל יסוד דז"א, נכנסת עתה בשליש הראשון ת"ת דז"א, ונשארו ג' פרקין עליונים דנה"י דאמא, למעלה על ראש דז"א, עדיין בסוד מקיף אחד. והנה כי כבר ביארנו, כי בברכת אבות אז נעשה זיווג ב' לאבא ואמא, כדי להוציא ג' מוחין הראשונים לז"א, בסוד אלהינו ואלהי אבותינו ע"ש. נמצא כי זה הלידה של אמא, אינו עתה רק בו"ק לבד, ואין צינה וקרירות והכנה בכל נה"י דילה, רק במה שהיא בבחינת ו"ק לבד כנ"ל: ועתה תבין היטב בקיצור - שמע. היא הארה הנמשכת מן העטרה לצורך יסוד דז"א, ועתה הוא לצורך ת"ת. ישראל. הוא העטרה שעל הבינה בדעת ז"א, הרי קו האמצעי, כי משם מתחיל הצינה וההכנה:

יהו"ה. הוא פרק תחתון דנצח אמא, לחסד דז"א. אלהינו. הוא פרק אמצעי דנצח דאמא, לצורך חכמה דז"א, הוא קו ימין, כי תחלה מתקרר פ"ת, ואח"כ העליון:

יהו"ה. פ"ת דהוד אמא, לצורך גבורה דז"א:

אחד. פרק אמצעי דהוד אמא, לצורך בינה דז"א:

ועתה נבאר עד"ז יחוד של בשכמל"ו. והנה, כי כבר בארנו הכנות וקירור נה"י דאמא הנכנסים בז"א, אע"פ שעדיין אינם נכנסין רק עד מלת אחד, כי אז הוא כניסת המוחין, ואין זה רק הכנה וצינון, כדי שיהיו הם מוכנים לכנוס אח"כ במלת אחד. אמנם עתה בבשכמל"ו, צריך לבאר סדר כניסתן בזעיר אנפין, וצריך לחלק ו"ק שלו:

והענין, כי כבר הודעתיך, כי אין סוד הז"א מתחילת אצילותו אינו אלא רק ו"ק לבד,לכן נרמז באות ו' של הויה, אך הד' הראשונים הנכנסים ע"י תפלתינו, חסרים ממנו. ובארנו סדר הגדלתו, איך נעשה אח"כ י"ס גמורות בז"א, כי מתחלה יש לו חג"ת נה"י לבד. וכבר ידעת, כי כל א' מאלו אין בו רק ג"פ, ונתחיל מקו ימין שבו, שהם חסד נצח, הם ג"פ בכל א', הנה כאן ו' פ'. וכן בקו שמאל ובקו האמצעי:

והנה כשנגדל זה הקטן, היה על דרך זה - כי הו' פרקין שיש בקו ימין שלו, נחלקין לג' בחינות. כיצד - ב' פרקין עלאין דחסד שבו, נעשה ממנו מדת החכמה, ומתחבר עם פרק עליון דנצח אמא, הרי שיש בו ג"פ מדה גמורה. נשאר מן חסד פרק אמצעי, ועולה פ"א דנצח ז"א ומתחבר עמו, הרי ב' פרקים, ונכנס שם פרק אמצעי דנצח אימא, הרי ג"פ, היא מדה שלימה. ונשארין בפ"ת דנצח ז"א, לצורך נצח שלו, ונכנס בו שם פ"ת דנצח אמא, והרי הוא ג"פ, מדה שלימה. וכן עד"ז בקו שמאל ובקו אמצעי, כי כבר ידעת כיון שהבינה ממית עצמו על ז"א, כי נכנסין בו החיצונית נה"י דאמא, והפנימית נשאר למעלה בבינה ולוקחה במקומה פנימים אחרים, והם המוחין דז"א, לכן הם ממש נעשין חלק מאברי הז"א ומגופו, ונגדל על ידם. והנה עתה מעת שנכנסו המוחין של ו"ק בעת ק"ש, כבר מתחיל להגדיל בהכרח, אך אין לו עדיין בראש ג"ר של הגדלות, רק עדיין החג"ת שלו הם נקראים רישא דיליה, ולכן הוא בהכרח שיהיה בזה הראש שהם חג"ת שלו, ניכר בהם גדלות, והוא כי כבר התחיל לחלק חילוק הנ"ל באופן זה. ונתחיל לבאר מן הקו ימין, כי הנצח שלו התחיל לחלק, פ"ע שלו עלה לחסד, נצטרף שם עם ג"פ שלו ולא נשאר רק ב"פ לבד, כי עם פ"ת דבינה נעשה בו ג"פ. נמצא כי הו' פרקין שהיו בנצח וחסד דז"א, נחלקו והיו ד' פרקין בחסד, וב' בנצח. וכעד"ז בקו שמאל גבורה והוד, ועד"ז בקו אמצעי ת"ת ויסוד. אמנם ד' פרקין שיש בכל א' מאלו הג' דז"א, שהם חג"ת, הם עומדין עתה בסוד רישא דיליה. וכבר יש בכאן רושם הגדלות הראש שלו, כי כבר הם בכאן בכללות, אע"פ שאינם בפרטות, כי הרי יש כאן ד' פרקין, אשר כאשר יכנסו ג"ר עלאין בז"א בברכת אבות, כבר אלו מוכנים מעתה, כדי שיתחלקו אח"כ אותן הד' פרקין, ויהיו ב"פ הראשונים אל החכמה, ובפ"ת אל החסד. אך עתה שלא באו ג' מוחין עלאין, הם כלולים עתה בחסד, נמצא, כי כבר יש לו בחינת ראש, אך שאינו ניכר, כי הוא מתערב בחסד. וכן בגבורה וכן בת"ת. נמצא עתה שצריך לחלק ולתת ד' פרקין לכל א' מאלו הג', שהם חסד גבורה תפארת. וב' פרקין לכל א' הג' תתאין, שהם נה"י. גם צריך שתדע, כי הלא הז"א בהיותו קטן, כמו שיש בחינת מוחין והגדלות מצד אמא, כן יש לו מוחין וגדלות בקטנותו מצד אבא. נמצא, שיש בו בקטנותו מוחין דאו"א כנודע, וא"כ, כמו שאנו מחלקין כח הז"א מצד אמא, כן צריך לחלקו מצד כח של אבא אשר בו. נמצא, כי צריך לחלקו ד' פרקין מצד אבא, וד' פרקין מצד אמא, בחסד, וכן בגבורה, וכן בת"ת. וב' פרקין מצד אמא בנצח, וכן בהוד, וכן ביסוד:

אך צריך שתדע, כי כפי הראוי, כך היה ראוי להיות, אך אינו כן עתה. והטעם, כי הלא יחוד בשכמל"ו הוא יחוד הנוקבא כנ"ל, וצריך לתת גם כן חלק אל רחל נוקבא דז"א,

כי הלא היא חלק ממנו בשר מבשרו ועצם מעצמיו. והנה, היא לוקחת אבר מאיברי הז"א ממש ומחלקיו, מצד אבא שבו ומצד אמא שבו, וז"ס בשכמל"ו, שהביאו לה עבדיה בחשאי. וצריך לבאר מהיכן היא לוקחת. דע, כי הלא המלכות נבנית מהשמאל כנודע, כי היא עטרא דגבורה, ואין לה חלק בקו ימין של הז"א כלל, אם לא בעת הזווג, שאז לוקחת ה"ח. נמצא כי אין לה חלק בקו ימין של ז"א כלל, לא מצד אבא ולא מצד אמא, אך בקו שמאל יש לה אחיזה. אמנם, להיות כי גם הבינה מצד שמאל, לכן החלק שלוקחת מקו שמאל דז"א, הוא מצד אמא שבו, ולא מצד אבא שבו. וגם הטעם, כי שם אבא מכוסה תוך אמא:

גם בקו האמצעי יש לה אחיזה ביסוד שבו כי שם עיקר יניקתה כנודע, ולפי ששם כח אבא מגולה, לכן אותו החלק שלוקחת הוא מצד אבא שבו. הרי כללות הענין, שהמלכות נוטלת חלק שלה מן כח ההוד דז"א, מן כח אמא שבו. ומיסוד דזעיר אנפין מכח אבא שבו. כי הז"א בגדלותו, מסתלקת ממנו ב"פ תתאין של הוד שלו מצד אמא, וניתנין אל המלכות, כי ההוד היא עיקר הקו שמאל כנודע, בסוד כל היום דוה, ואין נשאר בו רק בפ"ת מצד אבא, וכן מסתלק מתוכו מן היסוד שלו בפ"ת דיליה מצד אבא, ואין נשאר בו אלא בפ"ת מצד אמא:

ועתה נבאר סוד היחוד בשכמל"ו. דע, כי בשכמל"ו אינו ע"ד שמע, כי שם היה מתחיל ממטה ולמעלה, כי כן דרך הצינון והקרירות, וגם היה מתחיל מן קו אמצעי, כי משם מתחיל הצינון והקרירות. אך בשכמל"ו שהוא הגדלה והתחלקות, תחלה נגדל למעלה, ואחר כך נשאר השארית אל התחתון, וגם כי הוא מתחיל על הסדר, קו ימין וקו שמאל וקו אמצעי, שהם על סדר חג"ת. ברוך - הם ד' אותיות, כנגד ד' פרקין עלאין בחסד, ותכוין גם כן שהם כפולים, ד"פ מאבא וד"פ מאמא. שם - הוא ב' אותיות, ותכוין שהם כפולים ב' מצד אבא וב' מצד אמא לנצח, ובזה ג"כ תבין מש"ל, ברוך הוא בחכמה, והוא קו ימין, נגד חכמה הכלולה בחסד כנ"ל, כי לכן יש בו ד' פרקין:

כבוד - אמרו בזוהר פ' תרומה דקכ"ג שהיא בינה, והם סוד ד"פ של גבורה, ששם כלולה הבינה. אך כאן לא תכוין רק לד' מצד אמא, כי להיותם חסדים אינן מתערבים עם של אבא, והנה הם חסרים ב' פ"ת של הוד:

לכן אח"כ אנו אומרים, מלכותו - לרמז כי הוא בהוד ז"א, אשר חלק המגיע לו לקחה המלכות, וזהו מלכותו. גם תכוין כי הם ו' אותיות נגד ו' פרקין מצד אבא, ד' לגבורה ב' להוד:

לעולם - ת"ת דז"א, וד' אותיות לעו"ל הם ד"פ דאמא. ועד - ב' אותיות ע"ד, הם ב"פ דיסוד דאמא ביסוד דז"א, הרי הז"א שלם מצד אמא בקו אמצעי שלו. אך מצד אבא, כבר בארנו שהמלכות לוקחת משם, והטעם, כי שם אבא מגולה. והנה גלוי של אבא מן החזה, נמצא שאין מצד אבא סתום, רק שליש עליון של ת"ת דז"א, שהוא דבר מועט, וכל השאר מגולה, ושם הוא מקום אצילות המלכות, לעולם באמיתית, כנודע, מחזה הת"ת עד סיום היסוד. לכן בכאן לוקחת כל ד' פרקין מצד אבא שבת"ת ז"א, ואינם נשארים בז"א מצד אבא רק ב' פרקין לבד, ואלו הב' פרקין נחלקין - א' בת"ת, וא' ביסוד. ואלו הם ב' אותיות הנותרים מן לעולם ועד, שהם אותיות מ"ו הסמוכים, שהוא מ"ם שבסוף לעול"ם, ו' שבתחילת ועד, הרי מ"ו, מ"ם אל ת"ת, ו' אל יסוד. וכבר ידעת, כי מ"ו הוא גי' מלוי דע"ב דיודי"ן, שהוא באבא כנודע. וכוונת הענין, כי מילוי ע"ב לבד הם ב' אותיות מ"ו, הם הנשארים ביסוד, ות"ת דז"א. אך השם עצמו לוקחת המלכות, לכן תכוין בב' אותיות מ"ו, אל מלוי ע"ב, והרי עתה נתבאר, איך לוקחת בכאן רחל בפ"ת מצד אמא בהוד דז"א, וד"פ ת"ת ויסוד מצד אבא, וכל זה הוא ו' פרקים, בין מה שלקחה מצד אבא ומצד אמא, והם מדה א', כי בכל מדה הוא ג' פרקין מאבא וג"פ מאמא כנודע, והרי עתה המלכות מה שהיתה בסוד נקודה קטנה, יש לה מדה א' שלימה. אך עדיין הוא בכח, כי בברכת אבות אז נגמרת לעשות מדה שלימה, ואח"כ פרצוף שלם וע"ש. והנה ביחוד ק"ש הוא סוד הנשיקין עליונים, לכן הוא סמוך אל היכל אהבה אשר שם הנשיקין, צריך לייחד לכן ד' דאחד גדולה, לרמוז על ה' עליונה, דה' עליונה נמי ד' הויות כנזכר בזוהר, ואנו מייחדין אותה בסוד נשיקין עילאין. ובשכמל"ו, הוא סוד נשיקין תתאין, ת"ת ומלכות. לכן צריך לכוין להמשיך לה מן א"ח לד', והוא אחד, כדאיתא בזוהר תרומה. ולעתיד, תהיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה וגו' אז יהיה ה' למלך על כל הארץ, ולא יהיה אחיזה לקליפות כלל, זה שמלכות יהיה בסוד והיה ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד: והנה במלת ה' אלהינו ה', תכוין להוריד ג' הארות מן א"א אל או"א, וג' שמות אלו הם הורדת הארה לאו"א, שיזדווגו אח"כ במלת אחד, ע"ד מ"ש בשמע ישראל, שהם הכנות זו"ן תחלה, כדי שיזדווגו בנפילת אפים אח"כ. והנה בא"א יש בו שם הויה הכולל י"ס שלו, ותכוין תחלה בשם הויה שהוא במלוי יודין, שמקבל עתה אבא שם זה מן י' של הויה דאריך:

אלהינו - תכוין שהוא אהיה דיודין, שיורד עתה לאימא מן ה' ראשונה דהויה דא"א. הוי"ה הב', תכוין שהוא שם הויה מילוי ע"ב, והוא הדעת המזווג לאו"א, ומקבל הארה עתה מן ו' שבהויה דא"א. ובאחד - תכוין להוריד הארה מן ה' תתאה שבהויה דא"א

לזו"נ, שהם יאהדונה"י, שהם סוד אחד - אח' ד', שיעלו עתה לעשות מ"נ לאו"א. וד' אותיות הויה של א"א, תכוין שהם במילוי יודין. אח"כ תכוין להמשיך ד' מוחין לז"א, והם - ד' יה"ו, וד' אה"י. והד' יה"ו, יוצאין מד' יודי"ן של שם ע"ב, אשר תכוין בו ג"כ קודם היה"ו אלו, כמבואר אצלנו, והד' יה"ו הם בסוד ע"ס מ"ב, ואלו המוחין הם בסוד א"פ ללאה, ואור מקיף לזעיר אנפין, שלא יכנסו לו מוחין במצחו. ולאה רמוזה בסוד ד' גדולה דאחד, לכן אחר כך במלת מלכותו שהוא ברחל, הנקרא מלכותו, מלכות ו', שהוא הזעיר אנפין, כי אשתו של ז"א העיקרית היא רחל, וז"ס בת מלך שהריחה ציקי קדרה, כי רחל נקראת בת מלך ממש, משא"כ לאה שהיא בסוד הבינה. והריחה, כמאן דארח מרחוק, כי מוחין אלו נעלמו ממנה שהרי אפילו לז"א עצמו אינו עולה, אלא בסוד מקיף נעלם. לכן עבדיה שהם הצדיקים, ע"י שמסרו נפשם על ק"ה במלת אחד, כמבואר אצלינו, הביאו לה משם הארה למוחין שלה בחשאי, הארה לבד, ולא מוחין ממש. ולכן צריך לכוין כשאומר מלכותו, שירכין ראשו למטה, לרמוז שמוריד הארה עד רחל. ובאות ד' של וע"ד, יגמור פרצוף רחל ממש כלאה בפרטות, כי עד עתה היה בסוד לאה, ולכן בד' זו, יכוין להמשיך לרחל בסוד א"מ, וז"ס ואהבת את ה', כי את היא רחל נוקבא, הנקראת את ד' אלהיך,ואהבה זו היא להמשיך לה הארה הנז':

ענין הק"ש הוא סוד החסד של הז"א המתפשט בראש המלכות, ולכן בפסוק ואהבת, ראוי לכוין כי פסוק זו הוא בז"א בחסד שלו, כי האהבה היא חסד, ותכוין כי ע"י חסד זה, נמשך לרישא דנוקבא בשיתוף הדעת דז"א. נמצא, כי הדעת והחסד דז"א, מכינים ומתקנים רישא דנוקבא. ובזה תבין, כי ואהבת הוא בחסד והוא בראש ולכן תמצא כי ה' פסוקים הם בפרשה זו, וכל פסוק מהם ראשו ו' וסופו כ', הרי כ"ו מנין הוי"ה. וה"פ הוי"ה גי' ק"ל, לרמז על דעת המלכות שהיא ק"ל, ונתקנת ע"י דעת וחסד דז"א. ודברת בם - במלת ב"ם תכוין למ"ב הידוע, והוא ברישא דז"א, בג"ר שבו, וכן יש בפרשה זו מ"ב תיבין, ומן והיה עד ושמתם ע"ב תיבין, והם בג' אמצעים דז"א, וזה תכוין במלת עשב - ע"ב ש', כי ש' הוא ג' אבות חג"ת ג"א, ויש בהם ע"ב שמות דויסע ויבא ויט, שהם נחלקים לג' אבות, כ"ד כ"ד כ"ד, עד ושמתם שהוא הטבור. ובפרשת והיה אם שמוע, תכוין שהוא גבורה דז"א, וע"י מתקן החסד שבה במלכות. והנה, בהיות החו"ג הנה הגוף נכלל באמצעיתם, ולכן פרשה זו היא כוללת שם ע"ב, גופא ותרין דרועין:

ומושמתם עד פרשת ציצית, תכוין להוריד כל שאר בנין הת"ת, מטיבורא ולתתא, עד טבורא ולתתא דמלכות. ובפ' ציצית תכוין לב' פרקין תחתונים דז"א דנה"י, שבהם נתקנו נ"ה כולם של המלכות, ובתוכן ג"כ היסוד. ונתתי מטר - המטר הוא אור עליון היורד

מלמעלה, שהם מ"ד, וכנגדו עולין ניצוצות הקדושה, אשר בעמקי הקליפות בסוד מ"נ, והוא בירור המלכים דמיתו, לקראת אותו היורד, ועולין ומתדבקין ומתבררים, כי הם מתאוים וחושקים לעלות אל מקומם, וכשיושלם זה הבירור יבא משיח צדקנו, וזה סוד, גדול יום הגשמים כיום קיבוץ גליות:

כתב האר"י זלה"ה - עולימתא שפירתא דלית לה עיינין, היא הכלה הכלולה, דמסטרא דיצחק אתי, דכתיב ביה ותכהן עיניו מראות, ועיינין הם למטה בהיכל הזכות, והם ע' קתדראות, כדאיתא בזוהר פרשה ויחי ופרשה פנחס, ובהם מקום החשבון, כדכתיב עיניך ברכות בחשבון, כדאיתא התם. אבל למעלה באצילות שהיא שפירתא, לית לה עיינין, לכן היה רבינו הקדוש מעביר ידיו על עיניו בשעת ק"ש, ביחוד הכלה. וגם גופא לית לה, דהא נפקא מתדבקת מאחוריו בראש האצילות, כדאיתא באדרא, ולא מתפרשא אלא בדרועין וירכין, וכך כתב הרמ"ק עצמו. וז"ס ד', שא"ל אלא ב' דרועין ושוקין, ובשעת היחוד דהיינו א"ח ד', שהיתה ד' בתחלת אצילותה, צריך להעביר ידו על עיניו כדכתיבנא. ואפשר שלזה נהגו העולם, לכוף ראשם על ברכיהם בשעת היחוד, לבל יראה הגוף, ומנהג ישראל תורה היא. והנה לא נזכר עיני הכלה, וזה יורה על מה שכתבנו. וטעם הדבר, כי נוקבא דזעיר אנפין היא כולה דינין, ואלו הוית לה עיינין, הות מוקדא עלמא בשלהוביתא, וז"ס הסבי עיניך מנגדי, שיהיו למטה ולא כנגד החתן. וז"ס המתפלל צריך שיתן עיניו למטה, למטה ממש בהיכל הזכות, ולבו למעלה באצילות:

פעם אחת, חששתי אני חיים בעיני, וישבתי קרוב לב' חדשים חולה מן העינים ושאלתי למורי זלה"ה, ואמר לי על שלא כוונתי בליל שבת בקידוש, כי הלא פסיעה גסה נוטלת א' מת"ק מאור עיניו של אדם, ואינה חוזרת אלא בקידוש ליל שבת, ולפי שאז לא כיונתי בו, לכן אירע לי זה. ואח"כ שאלתי לו יותר סיבת הדבר, ואמר לי שגם היה בו מציאות אחר, שפעם א' הייתי מסתכל בהרב זלה"ה בשעת התפלה, שהוא היה מכוון כוונות עליונות, ויש שם קדושה רבה מאוד והשראת השכינה מאוד, ולא היה ראוי להסתכל בו, ואמר לי, לפחות לא אסתכל בו בג' זמנים אלו - כשהיה אומר ק"ש, וכשהיה אומר ב"כ, וכשהיה אומר קדושה מעומד. כי באלו המקומות הם כוונות גדולות. וביום א', שמנעתי מלהסתכל בו בג' זמנים אלו, ונתרפא עיני מיד ברגע ההוא:

פרק כה

בענין סדר רמ"ח תבין שבק"ש. כבר בארנו כי אחר שיורד השפע לג' מוחי ז"א, אח"כ יורד לחג"ת ונה"י דז"א. ועתה איך נגדל ז"א, ונעשין לו רמ"ח איברים שלימים. כי פ' שמע יש בו מ"ב תיבין כנגד רישא דז"א, וגם הוא סוד עטרא דחסדים, והם ברישא

דנוקבא, כי מהם נעשו חו"ב דנוק'. וזהו ואהבת, בסוד אהבת חסד, וסי' מ"ב, וזהו ודברת ב"ם, אותיות מ"ב, והם כנגד מ"ב אתוון דאבגית"ץ. והנה אמרו בתיקונים, רישא דאילנא דאינון מ"ב תיבין דאבגית"ץ, והנה שם מ"ב זהו גבורה, ואיך אמר שואהבת הוא חסד כנגד שם מ"ב הנ"ל, והוא גבורה. והענין הוא, כי גם יש שם מ"ב הנ"ל שהוא בחסד, והוא, כי כבר בארנו בענין הדרוש דשמים ז"א דאצילות, שיש בחסד דז"א שם אלו"ה, והנה שם אלו"ה הוא כמנין מ"ב, וזהו ואהבת את, זהו אהבת חסד:

ובפרשת והיה אם שמוע עד ושמתם ע"ב תיבין, נגד חג"ת דז"א, ג"פ כ"ד והוא עטרא דגבורה דנוקבא. וחרה אף ה', משם כח התפשטות ה"ג בגופא דנוק'. ומן ושמתם עד פרשת ציצית נ' תיבין, נגד ב' שלישים דת"ת דדכורא. ובפרשת ציצית ע"ב תיבין, נגד נה"י דדכורא, ומהן כל בנין גופא דנוק':

והנה המוחין של נה"י דז"א, עדיין לא ירדו למקומן, כי הלא ג"ר אינן נכנסין עד ברכת אבות, והמוחין של ג"א הם במקום ג"ר, ושל הג"ת במקום הג"א, נמצא הג"ת ריקנים. וכבר הודעתיך, כי נ"ה נקראו לבר מגופא, כי הם באים בתוספות, ואינם נגמרים רק ע"י ג"פ תתאין דאמא, המתפשטות שם. אמנם עתה, אין להם ההארה מהם, כי עדיין לא נתפשטו למטה במקומן, לכן צריך לכפול ג' תיבין ה' אלהיכם אמת, להוריד ההארה ההיא של נה"י דאמא לנה"י דז"א אשר אנחנו בהם, בסוד פרשת ציצית, כדי שיושלמו כל רמ"ח איברים של דכורא. אמנם בואהבת, תכוין לב"פ אור כמבואר לעיל, והם לרחל. וזהו ואהבת את, כי רחל נקרא את, כמבואר בזוהר. עוד תכוין, בעטרא דחסד כנ"ל, וז"ס ואהבת, שהוא אהבת חסד. וכבר הודעתיך בסוד הציצית, וגם למעלה במלת אחד, כי עטרא דחו"ג נקרא אהו"ה, לכן תכוין בר"ת והיו הדברים האלה אשר, אהו"ה הנ"ל, שהוא עטרא דחסדים. והכוונה, כי למעלה במלת אחד, ירדו המוחין והיו כלולים החסדים במוח חכמה, וגבורה במוח בינה. ואמנם, אינם מתגלים שם כלל, רק אח"כ מתחילין להתפשט ולירד במקומן, כי בפסוק והיו הדברים, אזי יורדין החסדים ממוח החכמה אל מוח הדעת ששם הוא מקומן:

והנה הם ה"ח, והם ה' שמות של ב"ן דההי"ן, לכן תכוין שיש ה' פסוקים בפרשה זו כנגד ה"ח. גם תכוין, כי ה"פ אלו מתחילין בוא"ו ומסיימין בך' והם גי' הויה והם ה"פ כ"ו, כי הם ה' הויות נגד ה"ח. גם תכוין כי הם של מילוי ההי"ן, ה"פ ב"ן יש בפרשה זו כיצד - בכל לבבך. בכל, גי' ב"ן. 'ובכל 'מאודך 'והיו, ר"ת גי' ב"ן. הדברים האלה אשר אנכי מצוך, ר"ת גי' ב"ן. 'האלה 'אשר 'אנכי 'מצוך 'היום, ר"ת גי' ב"ן. בם בשבתך בביתך ובלכתך, תכוין כי ב"ם גי' מ"ב, והוא ברישא דז"א בג"ר שבו. ועם ר"ת 'בשבתך 'בביתך

'ובלכתך, הוא גי' ב"ן, הרי ה' בנים, וכוונת האלו הבנים טוב מאוד לכוין בק"ש שעל המטה בסוד מ"נ, ועיקר כוונה זו היא בק"ש ההוא ולא כאן:

גם באומרך ובכל מאדך, יכוין לשם מ"ה שהוא סוד הדעת, שהם החסדים שהם שם מ"ה, ולפי שכל הנשמות, יש מהם שנמשכים מן דכורא ויש מן נוקבא כנודע, ולכן כשמדבר בלשון יחיד, אמר ובכל מאדך, כי יש שהיא מן הדכורא שהוא שם מ"ה, שהוא גי' מאד. אך בפרשת והיה אם שמוע, שמדבר בלשון רבים, לא אמרו ובכל מאדכם, כי רובם מן הנוקבא, ולא מן מאוד שהוא הזכר, ובפרט כי פרשה זו ע"ט דגבורה שהוא נוקבא:

גם באמרך וקשרתם לאות, תיגע בתפילין של יד ושל ראש. ובפרשת והיה אם שמוע תשמעו פ' זו נגד עטרא דגבורה, וזהו אם שהיא אימא עלאה. ותכוין ר"ת אש"ת שהיא עטרא דגבורה בנין דנוקבא, גם מלת אם היא נוקבא כנודע והיא גבורת הבינה אימא עלאה, ולפי שהמלכות עטרא דגבורה לכן נזכר ונרמז יציאת המלכות בפ' זו, כי הלא יציאת המלכות בחזה דז"א בת"ת דז"א, ואלו הם ד' אותיות וה"יה. כי כבר ביארנו כי בפרשה זו יש ע"ב תיבין שהם בחג"ת דז"א, ויציאת המלכות הוא בחזה שהוא ת"ת דז"א. והנה כבר הודעתיך סוד של המזוזה, והם סוד ד' אותיות של והיה אם שמוע, כי אות ו' בחזה דז"א שהוא הת"ת ששם הוא ו' של הוי"ה כנודע, ושם הוא יציאת המלכות הנקרא הי"ה. פי', כי המלכות היא ה' אחרונה של הוי"ה, לכן הכתר שבה שהיא ספירה ראשונה שבה נקרא ה', וז"ס ו"ה של והיה, כי ו' הוא ת"ת דז"א, ושם יוצאת ה' שהיא כתר דנוקבא הנקרא ה'. אח"כ י"ה הם תרין מוחין חו"ב דילה, וז"ס והי"ה. לכן פ' זו עטרא דגבורה שהוא בנין הנוקבא:

אמנם אחר שהחסדים נתגלו במקום הדעת, שהוא מקומן בפ' ואהבת, הנה עתה נתגלין הגבורות במקומן,והוא שם אהו"ה כנ"ל, וזהו "את השמים "ולא "יהיה, ר"ת אהו"י. ותכוין כי הוא שם אהו"ה ויש בו ה' יתירה כנגד ה"ח, שצריך לכוללם עם ה"ג ולמתקן, ולכן אהו"ה עם כללות ה"ח, הם גי' אהו"י. אמנם סוד הדבר, צריך שתדע כלל אחד, לפי שעתה אנו בק"ש, שלא ירדו רק מוחין של ו"ק, לכן אין כח בחו"ג להתפשט במקומן, עד שיכנסו ג"ר, ואז יתפשטו במקומן, כי אין יכולת בחו"ג לכנוס במקומן, רק עד אחר שנגמרים ליכנס כל המוחין לגמרי, אך עתה שהם עומדים מחוברים עם חו"ב כנ"ל, לכן אפילו עתה אינן מתפשטים רק הארה שלהם לבד ולא הם בעצמם, ולכן נרמזו בתוך הפרשה, ובסוד ר"ת לבד, אך עדיין שרשם נשאר למעלה עד ברכת אבות, ולכן בפרשת והיה אם שמוע, אנו מביאין הארת ה"ח עם ה"ג למתקן כנ"ל, משא"כ אם כבר כולם ירדו יחד אל מקומם שאין צריך אל הנ"ל, כי כבר הם יחד מחוברים:

מהחברים - ואהבת, יש בפרשה זו מ"ב תיבין וכו' ודברת ב"ם. וצריך לכוין בה לשם פשוט, ומילוי, ומילוי דמילוי דמ"ה, שהם י"ד אותיות, וכ"ח דמילוי המילוי, הרי מ"ב, בסוד ראשו של ז"א. וכן פשוט בכתר, מלא בחכמה, מילוי דמילוי בבינה. והם נחלקים לג' חלקים שוין שהם חב"ד, י"ד אותיות לכל אחד מהן:

אח"כ פרשת והיה אם שמוע עד מלת ושמתם, והוא בכלל יש ע"ב תיבות, וסימן ונתתי עשב, ע"ב ש'. רמז לג' אבות, שכנגדן יש בפרשה זו ג' הויות, ע"ב הוא בחינת מספר התיבות, לפיכך צריך לצייר בשכלו אותן ההויות של עגולים ג' לי', ג' לו', ט' לכל ה', הרי כ"ד עיגולין לכל הויה, וכולן יחד עולין ע"ב. ואלו העגולים, הם כל א' כדמות עין האדם, אל כל תגין, שהם גבינין דעינא, הרי ע"ב תגין לכל הויה. צירוף שלשתן, רי"ו גוונין דעינא, הרי ע"ב עייניין, רי"ו תגין. צירופם ע"ב רי"ו:

והכוונה כל זה לחג"ת דז"א, וגובה של ראש לאה, למטה מקשר תפילין ש"ר. שעיני לאה נגד כתפיו שהכלים חלושים, כדכתיב ועיני לאה רכות, והם קרובים למוחי ז"א הנותן להם הארה, ובשבילם ציירנו ההוי"ה בעייניו:

ויכוין הוי"ה ראשונה בחסד, ונקודם כל ד' אותיות בסגול, וסימן לאהבה את ה', שהם י"ב יודין, מספרם ק"ך, למתק ק"ך צירופי אלהים, שכל שנים מהן הן י' אותיות, משלמת הנקודות לששים המה מלכות:

בהויה הב' שהיא שמאלית, גבורה. וסימן וחרה אף ה', שד' אותיותיה בניקוד שב"א, שהם ח' נקודות, ח' יודי"ן, גי' פ'. בסוד, שמונים פילגשים:

הוי"ה ג' בת"ת, יכוין ניקוד ד' אותיותיה, בחולם. וצירוף ארבעתם ם. בסוד ם' דלמרבה המשרה:

ודע, כי כמו שיש לז"א ע"ב חסר א', שהוא צירוף מ"ה וכ"ו, והמשלים לע"ב, הוא א' הנותר בע"ב דס"ג דאמא, שהוא ס"ג וי' אותיות, הרי ע"ג, כך יש כאן תיבות ושמתם, שהוא סוף תיקונו ושלימותו, לפרשה של אחריה, שהוא באמא. לפיכך, יש בה נ' תיבין, כמנין אדמה שבפסוק אחרון שבפרשה. והכוונה למלכות דתבונה, שעשתה כוננת בז"א בבטן ומעיים, שהם למטה מן החזה, יש לאחוריו ראש רחל, ואותיות אדמה הן מ"ה כמשמעה, וד' אותיות הפשוט וא' כולל השם. ובפרשת ויאמר יש בו ס"ט תיבות, נגד ג' שורות של סנהדרין כ"ג בכל שורה ויש נשיא ואב"ד, ושכינה עליהם, להשלים מספר ע"ב. ויכוין שכללות הפרשה זו הוא בנה"י דז"א, וכל א' הויה בעייניו כנ"ל, אלא שהה' אחרונה, אין לה אלא ב' עגולים בתוך ו' שבתוכה, ומנין כל התגין שבג' הויות אלו גי' אור זרוע לצדיק, עד שיושלם ש"ץ שהוא ת"ת, שליח לי"ס דז"א, למנין ע"ב רי"ו, מדת

הנשיא הויה. אלהיכם, מדת אב"ד. אמת, שכינה עלאה, דאהי"ה פ' אהיה גי' אמת. והנה נה"י אלו הם ראשי מתניים וכנגדן עינים דרחל, ושבח אותה הכתוב בהן, יפת תואר ויפת מראה, כי הכלים חזקים, אמנם הגבורות חזקים והמוח חזק, ולפיכך לית לה הארת עיינין אלא בסיוע הנותן בו עינו, וכמארז"ל שיתן עיניו בכוס של ברכה. ומשיתחיל פ' ציצית יקח הציצית ביד ימינו ויסתכל בהם, עד שמגיע למלת לעד, ואז ישים על עינו לעשות לה הארת עיינין, מב' שמות ע"ב קס"א מאו"א, כי היא עולימתא שפירתא דלית לה עיינין, עד שתקבל הארה מכח נה"י דאמא שהם עיינין. ואז ניקוד ד' אותיות שבהויה ראשונה דכתיב בה וראיתם וכו', הוא חירק לארבעתן, שמנצח ז"א מתקן קו ימין דנוק', וד' נקודות של חירק גי' מ' פתוחה, והויה השניה ד' קבוצין, שהוד ז"א מתקן לה קו שמאל מכח אמא עלאה, דעד הוד אתפשטותא. וי"ב נקודים אלו הם סוד ג' ממין, והם המם פתוחה והמם סתומה דלסרבה המשרה. ועוד מם פתוחה אחרת השייכת במקום הסתומה בראש התיבה. הוי"ה שלישי אחרונה שבסוף הפ', ניקוד ד' אותיות הוי"ה בשורק, שכולל חכמה וגבורה, דהיינו ב' אלפין שכל ו' שורק חצי א אחת משם אהי"ה דאמא, הרומז ליסוד תבונה שהוא קצר ורחב, וחצי מלבר מכוסה, סוד מערת המכפלה חדר ועלייה, וחצי מגולה היא הפרוזדור, לפיכך פלגינן אלף י"ו י"ו חצי מגולה חצי מכוסה, דהיינו האלף שניה, ואחת היא אמצעה, ושם מ"ה דז"א שגם היא חצי מגולה וחצי מכוסה, ע"כ מהחברים:

פרק כו

בהגיעך אל וקשרתם, תשים ידך על התפילין ש"י וש"ר. בהגיעך אל תחלת פ' ציצית, אז תקח כל הציצית בידך. פי' כי כבר בארנו לעיל כי בהגיעך אל מהר והבא עלינו ברכה ושלום, שתזקוף ב' צדדי הטלית על כתפך, באופן שישארו ב' ציצית מאחור, וב' ציצית לפניו, ותקבץ כל הד' יחד בידך השמאלית, ותניחם על לבך עד עתה, ויהיו ענפי הציצית נופלין לצד מטה, ויהיו בידך, עד ודבריו חיים וקיימים. ועתה תאחז גם בידך הימנית בענפי הציצית, ותביט בהם, ותכוין כוונת יחוד הציצית שידעת. וכשתגיע אל וראיתם אותו, תכוין כוונה שידעת. ובהגיעך אל אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, תנשק הציצית ותשימם על עיניך. אמנם יהיו כך בידך אחוזין בהם נגד הלב כנ"ל, עד בהגיעך אל ודבריו חיים וקיימים, כמ"ש בע"ה:

גם באמרך ועשו להם ציצית, תכוין אל אותו היחוד שבארנו, בסוד אותיות יהו"ה הנ"ל שבהם, והוא אותיות י"ה לגבי ו', וו' לגבי ה' תתאה, ע"ש. אח"כ במלת ונתנו על ציצית, תכוין בד"פ יה"ו במלואם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וד"פ אה"י, ב' ביודין, וא' באלפין, וא' בההין,

שכולם עולין ציצית, וג"כ יוסף, וע"ש בביאור כוונת הציצית. ובמלת הכנף, תכוין לשם אהי"ה דההי"ן שהוא גי' כנ"ף. וד"פ כנף, גימטריא ציצית. (א):

הגהה (א) תיקון הכעס. הנה כעס הוא כמנין כנף, שהוא שם אהי"ה דיודי"ן כמנין כנף, וד' כנפות שיש בציצית, הרי ד"פ כנף, גימטריא ציצית. והנה אמרו כי בק"ש צריך לשום ד' ציצית נגד החזה, והנה שם בחזה דז"א מתגלים החסדים כנזכר, לכן בעוד שציצית שם בחזה, יכוין למתק הכעס, שהוא כמנין כנף, ע"י החסדים המתגלים עתה שם בחזה דז"א, אשר שם הכנפות נתונים, ויכוין בחסדים הממתקין הכנף, וכל כנף הוא מנין כע"ס. אשר החזקתיך מקצות הארץ - דע, כי ד' שמות אהו"ה, ב' דיודין וא' דאלפין וא' דההי"ן גימטריא קצו"ת. ואלו הד' כנפות, הם סוד ד' שמות, הם כנפות הארץ, כזה - אל"ף ה"י וי"ו ה"י, אל"ף ה"י וא"ו ה"י, אל"ף ה"א וא"ו ה"א, אל"ף ה"ה ו"ו ה"ה. ע"כ:

ובמלת פתיל, תכוין גם כן כמ"ש בכוונת ציצית, כי חוט התכלת הוא סוד המלכות. והנה היא כלולה מי"ס שבה, שהם י' הויות במילוי ההי"ן, גימטריא פתיל. גם במלת תכלת, תכווין כי המלכות מקבלת ז' שמות, שהם רמוזים בסוד מ"ב אהי"ה ויה"ו כנזכר בסוד קב"ש, והם הוי"ה בלי ניקוד והויה בנקוד אלהי"ם, ומצפ"ץ, וי"ה ואדנ"י וא"ל ואלהים ומצפ"ץ גימטריא תכלת:

וראיתם אותו. צריך להסתכל בציצית ב"פ, ויכוין בכל פעם בשם ק"ל, שהוא גי' עי"ן. והענין, כי הלא התכלת שבציצית, הוא סוד החשך שאין בו עינים ולכן הוא דין, לכן צריך להסתכל בציצית, ולכוין כאלו שם תכלת, ואז תסתכל בו במלת וראיתם אותו, ותכוין להמשיך אליו סוד עינים העליונים, והראיה העליונה. ותכוין, כי ב"פ ק"ל שהם ב' עינים העליונים, להמשיך משם הראיה אל סוד התכלת, שהוא עולימתא שפירתא דלית לה עיינין, דוגמת הכוס שצריך ליתן עיניו בו. ולכן ביום נוהג הציצית, שיכול להמשיך הראיה אליה, משא"כ בלילה שהדינים גוברים, ואין כח בידינו להמשיך שם הראיה, וזהו כוונת הסתכלות בציצית בשעת התפלה. אמנם ההסתכלות בשאר היום הוא זה, כי עי"ן גימטריא ק"ל, והוא סוד אחוריים דמ"ה, וכשמסתכל בציצית יכוין בסוד הכנף, שהוא אהי"ה דההי"ן, ומילוי לבד גימטריא ק"ל, כמו עי"ן. וצריך להסתכל ולחזור ולהסתכל ב"פ זא"ז, ואז יהיה ב' פעמים עי"ן, שהוא גימטריא ס"ר:

ואח"כ תכוין לשאר הכוונות, והוא תועלת גדולה לנשמה שלא תבא חטא ע"י. גם להשיג הראיה בציצית, תועלת גדול לו:

בפסוק אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי וכו', תכוין לקיים מ"ע להאמין ביציאת מצרים תמיד:

פרק כז

ענין ה' אלהיכם אמת שחוזר הש"ץ לאומרו. הענין, כי פסוק ויאמר, הוא כנגד נה"י, והם יצאו בסוד הבינה, פי', כי הנה הת"ת הוא אות ו', ואין בו אלא ו' ספירות והם ג' מוחין וחג"ת. אמנם אח"כ האריכה הבינה שוקיה למטה והאצילה נ"ה. וגם לפי שהבינה היא עלמא דדכורא ואית בה סיומא דנוק', נפיק מינה היסוד ואז נעשית נה"י. ובזה תבין מ"ש בתיקונים ומבינה נביאים, וזה פי' ה' בחכמה יסד ארץ, כי אחורי הת"ת נתהווה רישא דנוקבא ע"י החכמה:

ואח"כ כונן שמים בתבונה, שהם נה"י, שהם כוננו השמים שהוא הת"ת, כמ"ש יסד ארץ על מכוניה, כי השוקיים הם מכיני הגוף, וזה נעשה בתבונה ע"י הבינה, ואז הועיל לה הנה"י במקום שוקי הת"ת ואמה. וגם הועילה למוחין של הנוק' כי הם מוחי הנוקבא. לכן אחר שאמרנו פעם א' ג' שמות אלו במקום שוקי הת"ת, אח"כ על יד ש"ץ שכבר ידעת מקומו, הנה על ידו נעשין גם הם מוחין לנוקבא, לכן חוזר לאומרו פעם ב'. אמנם להורות ע"ז כי אלו עצמן הם מוחי הנוקבא, לכן אין בפ' זו ע"ב תיבין, רק על ידי חזרת ג' שמות אלו:

ענין ה' אלהיכם אמת שחוזר הש"ץ. הענין הוא, כי הלא יש רמ"ח איברים בזכר, והנה הבינה היא נכנסת בז"א כנודע, כי מנה"י דבינה נתקן הז"א, כי נה"י דבינה הם מתפשטים בכל הגוף דז"א, והנה ברמ"ח חסרים ג' איברין, והם סוד נה"י שלו, אשר כבר בארנו כי עלו נה"י בסוד חג"ת, ונשאר הז"א בלי נה"י, אשר אח"כ הוצרכה הבינה, להיות כונן שמים בתבונה. ונמצא, כי אמת כי יש אל הז"א תשלום רמ"ח איברים ע"י נה"י של הבינה, אבל ע"י נה"י שלו אין לו רמ"ח, כי עדיין אין לו נה"י. לכן אנו צריכין לחזור ולומר, ה' אלהיכם אמת, בסוד כללות נה"י שחסרים ממנו:

והנה אם היו חסרים ממנו לגמרי, ודאי כי היו חסרים מן רמ"ח איברים יותר מג' איברים, כי יש כמה איברים הנכללין בנה"י. אבל לפי שישנם בו מצד הבינה, נמצא שאין אנו מונין רק כללות ג' לבד. והנה, עד היכל אהבה שהוא יחוד ק"ש, הוא סוד חיבוק. והיכל הרצון שהוא אמת ויציב, הוא סוד הנישוק. וכבר ידעת, כי אין נישוק אלא סוד התדבקותא רוחא ברוחא. וא"א לעשות זה הנישוק, אלא עד שירד ז"א דאצילות אל היכל הרצון, וגם הוא אינו יכול לירד, עד שיתוסף בו כח מן רוח דאו"א. לכן אנו מיחדין בשמע ישראל לאו"א, ואז מאירין בו סוד המוחין, וגם בה כנ"ל, ואז יורד הוא למטה, ונמצא כי בעת יחוד זה, אז נעשה לה ולו מוחין. וזהו הטעם כי ק"ש דאורייתא ותפלה דרבנן, כי נה"י שלו מאירין במלכות בסוד ד' מוחין. אך בעת ק"ש, יורדין אליה ג"כ סוד ד' מוחין

מלמעלה מן או"א. נמצא כי בעת זמן ק"ש, הוא יותר הארה ממה שנעשה בתפלה, כי אח"כ אין אור זה ניכר כשמסתלק הוא אחר זמן ק"ש. ואח"כ אנו מורידין כל הז"א ברמ"ח איברים ברמ"ח של ק"ש, לכן הוא פרשיות התורה, תורה שבכתב ממש, לכן בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק, כי אז צריכין להוריד בזה ההיכל של רצון, כמ"ש בעז"ה. לזה אין לומר אהבה רבה שהוא באצילות, רק אהבת עולם שהוא אהבה זוטא של המלכות הנק' עולם, והיא למטה עדיין בהיכל זה:

והנה בהיכל הרצון יש ו' היכלין, כי הוא סוד הת"ת. והנה הוא ו"ס, לכן אנו מורידין סוד היכל הז' ששם נגנזים כחב"ד של ז"א, עם ו' היכלות של היכל הרצון, הרי י"ס. כדי שירד הז"א להיכל הרצון, לסוד נשיקין. ודע, שאין הכוונה שירד הז"א בעצמו, אמנם הכוונה שתרד הארה ממנו למטה כנ"ל. לכן אומרים ד"פ אמת קודם עזרת, כנגד ד' היכלות שבהיכל הרצון, ושם נגנזים תנה"י של ז"א. ועוד, ששם נגנזו חו"ג. אך אין אנו זוכרים אלא אלו ד', שהם מאירין בקומת המלכות כנודע. ואח"כ אנו אומרים עזרת, הוא סוד הורדת ההיכל ק"ק למטה בהיכל הרצון, והוא נקרא עזרת אבותינו, ושם אנו אומרין ג"כ ד"פ אמת, כי שם גנוזים ד' ראשונים דז"א:

ד"פ אמת שאומרים באמת ויציב, הם כנגד ד' דאחד, שהוא למעלה בקשר של תפילין. וד' אמת של עזרת, הם למטה בד' התחתונה של מלכות עצמה:

ענין ד"פ אמת קודם עזרת, וד' פעמים אחרים אומרים אח"כ. הענין, כי הם סוד ד' מוחין הנוקבא, הנעשין לה ע"י תנה"י, ובאים מיסוד הזכר, אך אח"כ הם נעשין סוד ד' מוחין שלה עצמן, בסוד היסוד שהוא כולל ו' אחרת, כמו הת"ת. וו' מן ו' זו הב', נעשין לה הד' מוחין אחרים. וב' אחרים שנשארו בו', הם אלו היסוד עצמו:

ט"ו ווין של אמת ויציב, הם ו"פ י"ה, שהם צ'. הרי לך ב' אותיות י"ה בכל הו"ק, והוא סוד שם יה"ו, וה' של הדבר הזה, הרי הוי"ה שלימה:

פרק כח

סוד ד"פ אמת שאומרים קודם עזרת, וד' אחרים אחר עזרת. כבר נת"ל שהם סוד ההיכלות הכלולים בהיכל הרצון, שכולל שית היכלין אחרנין בגווה, ואין צריך להאריך בזה. אך נבאר הענין כוונה אחרת ג"כ בזה, עם שהכל אמת והכל נקשר זה בזה, והכל בסיגנון א' עולה, וזה גורם את זה:

הנה כבר ביארנו לעיל, כי המלכות עתה עדיין היא למטה בבריאה בסוד נקודה, והעלינו אותה בעת ק"ש לצורך מ"נ, ועי"ז תקבל אור עליון, ועם זה יתוקן הפרצוף ז"א בי"ס

גמורות. כי תחלה היה בסוד ו"ק, וכן המלכות נעשה מי"ס גמורות. אמנם כבר הז"א נתקן רמ"ח איבריו בק"ש:

אך כבר הודעתיך, כי יש ד' מיני זווגים. והיותר מובחר הוא שבשחרית, שהוא זיוג יעקב עם רחל. וכבר ידעת, כי איך יעקב ורחל הם אב"א, וז"א נהפכין פב"פ יעקב ורחל, כמ"ש במקומו בע"ה. והנה עתה אנו צריכין להמשיך הארה אל יעקב ורחל כדי שיוכלו ליעשות אח"כ פרצוף גמור בברכת אבות:

והנה ב' מיני מוחין היו בק"ש. א', המוחין עצמו, שהם ד"פ יה"ו, במילוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ותכוין להוריד מאלו הארה למטה, והם סוד ד"פ אמת, שיש מן אמת ויציב עד עזרת. וכבר ידעת כי יה"ו פעמים יה"ו, עולה תמ"א. נמצא, כי באמת הראשון תכוין אל יה"ו דיודין וכו', עד שבאמת אחרון תכוין יה"ו דההין. גם תכוין כי אלו ד' יה"ו, הם אל לאה, והם נגד ד' דאח"ד, שהוא למעלה מקשר של תפילין. וד' אמת אחרונים שאחר עזרת, הם בסוד ד' פעמים אהי"ה, שהם לבושי הד' מוחין כנ"ל, אשר גם הם באים בק"ש עם המוחין, כנ"ל. והנה אהי"ה פעם אהי"ה, גימטריא ג"כ, אמת:

אמנם בד' אמת הראשונים, הכוונה הוא בד' יה"ו במילוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, אך אלו הד' אמת האחרונים אל תכוין בהם, רק אל ד' אהי"ה פשוטים. כי אין יורד מהם רק בסוד הפשוטים ולא במלואם, כי כל עצמם אינם רק לבושין לבדו, ולא מוחין, הרי ביארנו כללות ח"פ אמת אלו, ואח"כ נחזור לבארו. ובאלו הט"ו ווי"ן שיש בכאן תכוין, שהוא סוד שם הויה ואדנ"י באופן זה, כשתכה י"ה עם ו', הרי ו' פעמים י"ה, הם צ'. ועם הכולל, כמנין הויה אדני:

ובע"ח כתב, וז"ל - גם הט"ו ווין הם י"ה, והווין הם בחי' ו', הרי יה"ו, ועם ה' של הדבר הזה הוי"ה. ולכך צריך לקשר ולכוין מלת הדבר, עם הט"ו ווין.) גם בז' יש כוונה אחרת, והוא קשור עם כוונה הנ"ל, והכל א'. כי הלא סוד הויה הזאת היא במלכות, כי הנה כל האורות האלו, אנו מורידין אותן במלכות העומדת עתה בהיכל הרצון, כדי שתוכל לעלות בברכת אבות. והנה שם ב"ן דמילוי ההי"ן הוא במלכות. ואמנם, כיון שלעולם בחינת ההי"ן היא במלכות, א"כ גם בחינת ההי"ן שבשם זה, יהיה מכונה אליה, לכן אנו לוקחין ד' ההין שיש בשם זה של הב"ן, ואנו מציירין אותן בסוד ווי"ן, כי כל ה' ציורה, ג' ווי"ן. הרי ד' ההי"ן הם י"ב ווי"ן, ועוד ג' ווין אחרים בשם זה, הרי ט"ו ווין שיש בשם יה של ההין בציורו:

אך הד' ג"כ היינו יכולין לציירה לב' ווין, אך כבר ביארנו הטעם כי אין בחינת ציור עתה רק בההין לבד, כי הם עיקרה של המלכות. אמנם הכאת אותיות יה בו', שהוא גי' ט"ו ווין, הוא הגורם לצייר בההין בסוד ט"ו ווין ע"ד הנ"ל:

גם תכוין כי הלא ט"ו ווין אשר זכרנו צריך לידע בחינותיה. והענין הוא, כי כל בחינת המלכות נעשה בשם ב"ן דההי"ן כנודע. ואמנם אנו מתחילים לתת לה עתה הארה לגולגלתא שבה. אמנם לעילא בגולגלתא, יש לה נימין ושערות ברישא, והם ט"ו נימין, שהם ט"ו ווין אלו. ואלו הנימין נמשכין לה ע"י ציצית, הקדומין בפ' ציצית. וכבר הודעתיך, איך סוד הציצית הם מנימין ושערות שברישא דז"א, שנמשכת הארה מן הרישא דיליה אל רישא דנוקבא. והנה אחר שהמשכנו, אז נעשה בה ג"כ נימין ושערות אלו:

ונלע"ד, כי אין בה רק ב' מוחין חו"ב, והנימין מן המוחין הם יוצאים כנודע. ולכן מנין הנימין שבראש, הם ט"ו, כמנין י"ה. שהם תרין מוחין חו"ב שבה, אחר שהמשכנו לה נימין מתקנין הקדקד שלה, כי הנימין הם ממותרי מוחא, והקדקד הוא עצם הגולגולת, שמוח הדעת בתוכו ושאר המוחין. אמנם גם הקדקד שלה נעשה משם ב"ן של ההי"ן, כי ד' פ' ב"ן גי' קדקד. והנה, כי קדקד שלה נעשה מן הגבורות כנודע. ולכן יצחק שהוא מסוד הגבורות נקרא יצחק, כי הוא גימטריא קדקד. וז"ס מה שבארנו כנגד ארבעה בנים דברה תורה וכן בסוד הארב"ה, שכל זה גימטריא יצחק ג"כ. כי הה"ג הם ד' בני"ם, כי ג' מהם הם ממותקים ביסוד דז"א עם ג' חסדים, וכל א' מה"ח או מה"ג הוא הויה א', והנה ג' גבורות שהם ג' הויו"ת ממותקות, עם ג' הויות החסדים, הם ו' הויות, שהם ג"פ ב"ן. נשארים ב' גבורות בלי מיתוק, והם ב' הויות, הרי ב"ן ד'. הרי ה"ג, הם סוד ד' בנים, ואין להאריך כאן:

והנה מכח עטרא דגבורה נעשה קדקד שלה, כי אין בה חסדים. ומאותן ד' בנים הנ"ל נעשה קדקד שלה. לכן נמצא ב"פ לעד שיש כאן, הם גימטריא קדקד. א', ומלכותו ואמונתו לעד, שהוא ק"ד, וזה מלכות שהוא ראש המלכות. וכן הב', נאמנים ונחמדים לעד, וב' אלו, גי' קדקד:

אמנם צריך שתכוין, כי קדקד זה נעשה משם ב"ן בציורו בדרך הנ"ל, כי אם תצייר הד' ההי"ן בשם הב"ן, הם י"ב ווין. נשארו בשם זה ג' ווי"ן הם ט"ו ווי"ן. ונשארו ב' אותיות י"ד, הרי גימטריא ק"ד. וכן הוי"ה אחרת דההי"ן היא ק"ד. הרי מן ב' הויות דההי"ן, נעשה קדקד שלה. שהוא כנגד ב' מוחין שבה:

והנה אחר שהגעת, לדבריו חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים, כבר נשלם קדקד שלה, (שהוא כנגד ב' מוחין שבה) כי כל זה נעשה ע"י הציצית, וזהו ודבריו חיים - הוא היסוד. וקיימים - הוא בסוד תרין קיימין דגופא והם נ"ה, כי ג' אלו נה"י, מהם נבנית המלכות הנקרא דבר, וזהו ודבריו חיים וכו'. ואלו הם סוד הציצית כנ"ל, וחלקנו לעיל פרשת ציצית בנה"י. נמצא, כי מן הציצית הנ"ל נעשו הנימין והקדקד שלה. ואז תנשקם בפיך ותשימם בעיניך, ואח"כ תסירם ותניחם מידך, וא"צ להחזיק ולאחוז אותם בידך עוד:

ובאומרך פודינו ומצילנו, תכוין בר"ת אלהים בגי'. מעולם הוא שמך, יכוין אל ר"ת הוא שם קדוש, מה"ש, משמות ע"ב. בעזרת אבותינו יכוין כי הוי"ה פ' הוי"ה גי' עזרת. למלך אל חי וקים קמץ תחת הלמד. רם ונשא גדול ונורא אל גבור:

מהחברים - מכאן ואילך נכנס בהיכל הרצון, שהוא ת"ת דבריאה, גנוז בסוד היכל הרצון, שהוא אור ת"ת של בריאה, והוא היכל הרצון. (ב):

הגהה (ב) נ"ל, שממנו עולה לרצון עלמין רעוא דרעוין, שהיא המחשבה העליונה:

ודע, כי רצון עולה שמ"ו, להורות כי זה השם של רצון הוא לבוש שנתלבש בו ת"ת, לזה אמרו שהוא היכל רצון, שהוא היכל של ת"ת:

ודע, כי יש כאן ח"פ אמת, נגד ד' גאולות כפולות, והראשון, נגד שם אהי"ה. אח"כ, מן אמת זה עד אמת הג' אמת ואמונה וכו', תמצא מ"ה תיבין נגד שם מ"ה. אח"כ מן זה האמת עד האחר, שהוא אמת שאתה הוא וכו', יש ד' תיבות נגד ד' אותיות השם. ומכאן עד אשרי איש לשם אמת, והוא אמת אשרי איש וכו', יש מ"ח תיבין, נגד ת"ת שיש בו י"ב צירופים, וכל צירוף ד' אותיות, הרי מ"ח אותיות, נגדן כאן מ"ח תיבין. ומכאן עד אמת אתה הוא אדון, יש ט' תיבין, נגד ט' נקודין התורה. ומכאן עד אתה הוא ראשון, יש יוד תיבין, נגד י"ס דבריאה, שנתלבש היצירה בבריאה עתה. ומכאן עד אמת ממצרים שהוא האחרון, יש בו י"ב תיבין, נגד י"ב צירופים שיש בת"ת דיצירה, וכן יש בת"ת דבריאה, וכן יש בת"ת דאצילות. אלא שיש הפרש, כי למטה נקרא י"ב תחומין דעשיה, וביצירה י"ב גבולים, ובבריאה י"ב שבטים, שבטי יה עדות וכו'. ובאצילות י"ב צירופי הוי"ה. ומכאן ואילך עד אל מלך חי וקיים, יש מ"ה תיבין, נגד שם מ"ה שביצירה. ומכאן עד מי כמוכה באלים, יש מ"א תיבין, נגד בינה דיצירה הנק' א"ם לבינה תקרא. ומכאן רמז, עצמות היצירה המלובשת בבריאה, א"כ עתה רומז בעצמות הבריאה:

רם ונשא גדול ונורא - חו"ב. משפיל גאים - גבורה, ומגביה שפלים - חסד, מוציא אסירים - ת"ת. פודה ענוים - נצח, ועוזר דלים - הוד. העונה לעמו ישראל - יסוד. בעת שועם אליו - מלכות הנקרא שועת. ואח"כ חוזר וקורא, וכולל הכל לכתר:

ומכאן עד גאל ישראל, מ"א תיבין, נגד מ' יום שעמד משה בהר לקבל התורה, וא' יותר הוא התורה הנק' מן אל"ף, ונאמר האלף לך שלמה, הוא למשה אותיות שלמה, הכל אחד:

פרק כט

כשתגיע לעוזר דלים, אז תעשה עצמך עני עם השכינה, כנז' בפ' בלק בזוהר. וכשאומר תהלות לאל עליון, אז יקום האדם בעמידה. והטעם, כי הלא בארנו בברכת אבות כי תחלה המלכות הוא מאל עליון, ומשם מתחיל בנין הכתר שלה, ואז ע"י שם זה אל עליון, נחית מלכא לקבלה לתקנה, לכן כאן שאנו אומרים תהלות לאל עליון גואלם, אנו קמים ועומדים קמי מלכא קדישא, הבא לתקן הכלה. ותכוין מלת גואלם, גו אל"ם, פירוש תוך אל"ם. והכוונה, כי מלוי מלת אלם - ל"ף מ"ד מ', גימטריא צדק. שהוא מלכות הנקרא תהלה, וז"ס הפסוק האמנם אל"ם צד"ק תדברון, פי' כי צדק מלוי של אל"ם ונחזור עתה לבאר סוד הח' פעמים אמת הנ"ל. דע, כי הלא דברי קדושה באופן זה. המשל בזה, כי בהיות למטה המלכות דאצילות, כשהיא למטה בבי"ע, היא שם בסוד פרצוף א'. אמנם בעלותה אל אחורי ז"א באצילות, כי שם היא מקומה האמיתי, אז היא שם נקודה א' קטנה, כי כל פרצופה שלמטה, אינה מגעת לנקודה קטנה בהיותה למעלה, לכך צריך לעשותה פעם אחרת פרצוף, בהיותה שם אחורי ז"א, ואח"כ יכולה לחזור עמו פב"פ, ואז חוזרת שם ג"כ בסוד נקודה. כי אור הפנים גדול לאין קץ מאור אחוריים, ואז צריכה לעשות פעם אחרת פרצוף לעמוד עמו פב"פ כנגד נה"י שלו. ואם תרצה לעלות יותר בחג"ת שלו, שהוא בסוד חזרת עמידה דש"ק, אז עולה הדכורא ג"כ בהכרח, ואז צריכה היא לחזור אב" א פעם אחרת, מפני גובהו של ז"א, ואז צריכה לחזור פעם אחרת פב"פ ולעשותה פרצוף מחדש. ולכן תראה כי ביום השבת בשחרית, יש ד' עמידות, ב' בלחש וב' בחזרה. ובכל א' מהם ז"א עולה מדרגה א'. ולכן בכל פעם ופעם חוזרת היא להיות נקודה קטנה באחור, ולכן צריך ברכת אבות בכל עמידה מהם, כדי לחזור ולתקנה פרצוף באחור, ואח"כ להמשיכה פב"פ ולעשותה שם פרצוף. אך לא ראי זה כראי זה ואין כל עמידות שויז, כי כפי עליית המדרגות כך סדר האורות, וכוונת השמות, ולכן בכל עמידה יש כוונה בפ"ע, בין בשחרית, במוסף, במנחה, ובין בערבית, או בחול, או בר"ח או בחנוכה או בפורים או בי"ט, וכיוצא לאין קץ:

ונחזור לענין, כי הלא עתה המלכות בהיכל רצון דבריאה, ושם הם סוד הנשיקין וכנזכר בזוהר. והוא, כי להיות היכל הרצון, הוא מכונה אל יעקב, כי היכל זה הוא בסוד וישק יעקב לרחל כנזכר בזוהר, לכן מכאן תחלת הארת המלכות לעשותה בכאן פרצוף שלם,

כדי שעי"ז תוכל לעלות אל האצילות באחורי ז"א, ואז הלוואי תהיה שם בבחינת נקודה קטנה. ואם לא היתה עשותה פרצוף קודם עליותה לשם, לא היתה יכולה לעלות בשום אופן, אחרי ירידתה מחמת עונותינו הרבים. נמצא, כי עתה אנו צריכין להוריד לה הארה מן המוחין עילאין דז"א בק"ש, כדי שתעשה פרצוף ותוכל לעלות אל האצילות, ולכן מורידין אנו אלו הח' פעמים אמת שהם המוחין הנ"ל. והענין הוא, כי אנו מורידין הארת אלו מלמעלה, מן ישראל שבאצילות למטה, ואינו ישראל בעצמו, רק הארה ממנו, והוא סוד יעקב שהוא אחוריים של אבא, שנפלו עד מקום מלכות דאצילות:

ואמנם, הם ח' הארת שהם ח"פ אמת, כנ"ל, והנה, ד' אמת הראשונים, שהם ד' יה"ו, ללאה. וד' אמת השניים, שהם ד' אה"י, לרחל. וכל אלו הח' נטלם יעקב כולם, ומהאחוריים שלו יוצאין אל האחוריים שלה לאה ורחל. נמצא, שתכוין להאיר ח' הארת אלו כולם ליעקב, ואחר כך מחציתן יוצאין ללאה ומחציתן לרחל. ומ"ש לך במ"א, וכן מ"ש בזוהר, דנחית ישראל לקבלא בהיכל הרצון, אינו ישראל עצמו, אלא הארה זו הנ"ל. הרי איך בתחילה היתה רחל בסוד נקודה בבריאה, ואח"כ נעשית פרצוף שלם אב"א ע"י הארת אלו הנ"ל, ואח"כ חוזרת עמו פב"פ:

באמרך תהלות לאל עליון גואלם, צריך לומר מעומד כנ"ל. והענין, כי צ"ל תהלות כמנהג האשכנזים, ולא תהלה כמנהג הספרדיים. והענין, כי באמרו תהלות לאל עליון גואלם, אז התחלת עליות יעקב עם לאה ורחל, בהיכל ק"ק דבריאה. ואז מתחילין לעלות שם, ואז הם חוזרים פב"פ, ואז הוי נשיקין דא בדא כנזכר בזוהר. ואח"כ אדני שפתי תפתח, הוא גמר כניסתם בהיכל ק"ק:

והענין בביאור המלות כאומרו בזהר, כי בתהלות לאל עליון, תמן נפיק מלכא עלאה לקבלה. ופירוש הדבר, דע, כי כבר בארנו בסוד ק"ש, כי לא נכנסו בז"א דאצילות רק מוחין דו"ק, ונשארו מוחין דג"ר למעלה על ראשו, והנה קצתו של היסוד של אבא הוא ארוך יותר משל אמא כנודע, והוא בין תרין מוחין יתיב, בין חו"ב. והנה קצתו של זה היסוד היותו ארוך, נמשך עד ב' פרקין אמצעין של נה"י. ואל תשיבני במ"ש במקום אחר, כי שיעור היסוד דאבא הוא מגיע עד סיום היסוד דז"א. כי אין זה רק אחר גמר כניסת כל המוחין, שאז מתארך וגדל היסוד ההוא יותר משיעורו, כמבואר שם, וכמ"ש בעז"ה בסוד חזרת העמידה, איך מתגלים ג' האמצעים, כי היסוד אינו מגיע עד למטה, רק כשהאם רובצת על האפרוחים, אך כשאינה רובצת, הנה מבשרי אחזה אלוה, שאין היסוד מגיע רק בב' פרקין עלאין דנ"ה לבד וע"ש. אמנם עד עתה לא נכנס היסוד כלל, אך עתה מתחיל לכנוס היסוד היותו ארוך קצת, ברישא דז"א בסוד הדעת שבו. והארה

זו נמשכת דרך קו האמצעי עד היסוד דז"א, ומשם מאיר אל המלכות שבבריאה, וז"ס מלכא עלאה נפיק לקבלה, שיוצא ממחיצתו ויורד לקראת הכלה, ואז יש יכולת בה לעלות כנגדו, ומהארה זו חוזרת פב"פ עם יעקב למטה, ומתחלת לעלות בהיכל (ס"א מהיכל) ק"ק דבריאה, ע"י הארה זו הנמשכת לה משם. וכבר ידעת כי כל תכלית הזיוג הוא להמשיך חו"ג דדעת בנוקבא, ולכן סוד היסוד הוא המעלה אותן, בסוד החו"ג שבו, בסוד והוכן בחסד כסאו:

והנה מלכא עילאה הוא יסוד דאבא, כי הוא מלכא באמת, וזהו סוד תהלות לאל עליון גואלם. והוא ב' תהלות שהם לאה ורחל, כי כל א' מהם נקראת תהלה. והם אלו הארת, של ח"פ אמת. כי אלו מתחברים ועולים, כנגד בינה, בסוד שם ס"ג, שבו י"א"י שהוא גימטריא אל כנודע. ועליון, הוא יסוד אבא המלובש בתוכה כנודע, והוא נקרא עליון כנגד אמא. וזה היסוד הנקרא אל עליון, בו תלוי סוד הגאולה, וזהו גואלם, שהוא המעלה אותן וגואלם מן החיצונים שלא יאחזו בהם, ועי"כ יכולה לעלות. והנה סוד הגאולה הוא ביסוד כנודע, וכבר ביארתי במ"א בסוד גואלם, שפירושו ג"ו אל"ם, ע"ש. לכן צריך לקום מעומד כשאומר תהלות לאל עליון, לכבוד מלכא עלאה דנפק. וז"ס ברוך הוא ומבורך, כי ברוך, הוא יסוד של אבא הנקרא ברוך הוא - כי מלת הוא מורה על העלם דבר. וג"כ נקרא ברוך, כי הוא עצמו ברוך מצד עצמו. גם היכל ק"ק נקרא ברוך, כי כל ברוך הוא ביסוד, ומבורך, כנגד היסוד דז"א, כי הוא מבורך מיסוד עליון דאבא. ולכן זה נקרא ברוך, וזה נקרא מבורך. כי להעלות את המלכות מלמטה, צריך להוריד הארות היסוד דאבא ביסוד ז"א. והיסוד ז"א הוא המעלה את המלכות מבריאה לאצילות. וכבר הודעתיך סוד משה, איך הוא שרשו מיסוד דאבא, וזה הוא שכתב כאן משה ובני ישראל לך ענו וכו', כי משה הוא יסוד אבא, ובני ישראל נ"ה. (ברוך אתה ה' גאל ישראל. יכוין לסמוך גאולה לתפלה, שהם יסוד ומלכות. שיסוד נקרא גאל, כמ"ש אם יגאלך טוב. ותפלה היא מלכות, שנאמר תפלה לדוד. ומאוד יש לזהר שלא לדבר כלל ועיקר ח"ו, כמו שאתה נזהר מאש, וכן תמצא שהמלכות נקרא אש, כי ה' אלהיך אש אוכלה. ויסוד נקרא ג"כ אש, כאש אוכלת בראש ההר. כי עתה נכנס האדם באצילות, וצריך ליישב אותו שעה באימה ובחלחלה ברתת ובזיע לפני הבורא, לכן הוא בעמידה ולא מיושב כשאר תפלה. כי אפילו כל הכתות שלמעלה עד חיות הקודש שהם יותר עליונים, כשישראל הם בעמידה אז גם הם מרפים כנפיהם, כמו שכתוב בעמדם תרפינה כנפיהם):

והנה בזה תבין סוד סמיכת גאולה לתפילה באמיתות, כי כל גאולה הוא ביסוד, ותפילה במלכות כנז' בזהר. וא"כ קשה, איך גאולה שהוא יסוד הוא למטה בהיכל ק"ק

של בריאה, והתפילה שהיא מדה שהיא מלכות הוא למעלה באצילות. אך יובן במה שביארנו כי גאולה הוא יותר למעלה, רק שהוא מוריד הארה מלמעלה למטה, ומעלה את התפלה שהיא מלכות למעלה באצילות. והנה בעלות המלכות שהיא נקראת תפלה למעלה, הנה העליה הראשונה היא במלת ברוך, ביסוד דז"א, כמ"ש בעז"ה, וזהו סמיכת גאולה לתפלה ממש. גם היכל ק"ק דבריאה נקרא ברוך, ברבויא דברכאן כדפירש בזוהר וכמ"ש בעז"ה, על ידי הארה העליונה מיסוד עליון הנקרא ברוך. ודקדקו רז"ל באמרם כל הסומך גאולה לתפלה, ולא תפלה לגאולה, כי כן ראוי להיות שנסמוך ונעלה את התפלה עם הגאולה. אך מתורץ עם הנ"ל, כי תחלה אנו מורידין הארת הגואל לתתא עם המלכות, וזהו סמיכת גאולה לתפלה. אח"כ עולה התפלה עד הגאולה עצמה במקומו, ולא בסוד סמיכות לבד, שהיא הארה, אלא עצמות הגאולה:

(זה מצאתי בס' כוונת אחרים, וראיתי להעתיקם פה, וז"ל - אח"כ אנו ממשיכין הארה לכל העולמות בהיכל הרצון, והם ח"פ אמת. ולזה בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק, שכל הק"ש נעשה להוריד זה האור להיכל הרצון. והנה זה האור בא מן האצילות אור דוכרא, ונוטלין כל העולמות כמ"ש בעז"ה:

והנה יוסף הצדיק נטל היכל לבנת הספיר. וו' צדיקים נטלו ו' היכלין. וזה ההיכל הרצון יש בעצמותו ו' היכלין, לפי שהוא ו', וכולל כל מה שלמטה ממנו. וג"כ עלו ה' היכלות והוא, הרי ו':

והנה צריך שיבא האור בכל היכל. כיצד, אמת א' הוא אור יסוד דאצילות דז"א בהיכל זה. אמת ב', אור הוד. אמת ג', נצח. אמת ד', ת"ת. הרי ד' אמת הראשונים תנה"י, אבל ח"ג אין אנו זוכרין אותן אעפ"י שבאים ג"כ, אבל ברמז בעלמא נזכרים, וא"כ כשבאים ח"ג, הרי נשלמו כל בחינות שיש בהיכל זה, שאין בו רק ו' בחינות אלו. וכדי להשלימו ליו"ד צריך ד' אחרים, אנו מביאים להיכל ק"ק דבריאה שהוא כולל ד' כחב"ד, וכוללים אותו בזה ההיכל, וזהו בעזרת וכו'. ואחר שהשלמנו ליו"ד, אנו מביאין ד' אמת אחרים, ויתלבשו בד' החדשים שנעשו לו. והטעם שלא זכרנו אלא כחב"ד ותנה"י, לפי שהם מקום לאה ורחל, ד' עלאה וד' תתאה, לכן ח"ג לא זכרנו. והנה עתה נכללו כל העולמות כללות א' בהיכל הרצון, ואחר כך עולין כלולים בהיכל ק"ק:

והנה המלכות דאצילות בהיכל ז' דבריאה כולל כחב"ד, ואלו הם ד' רגלי הכסא. ושאר היכלות הם ו' דרגין לכורסייא, וא"ת א"כ מי הוא הכסא. והענין, המלכות דאצילות הנקרא אדנ"י, ירדה בהיכל זה קדשי קדשים. ולפי שכשהיא באצילות היה לה נצח הוד יסוד דז"א, לכן עתה כשבאה לבריאה ומתלבשת בהיכל ז' הכולל ג"ר, ומתנה"י שלה

נעשין מוחין לכחב"ד דבריאה, והוא לבוש חיצון שלה. ומתלבש בכחב"ד, בערך התבונה בז"א, וזה נקרא כסא שהם המוחין דחב"ד, והמלכות דאצילות שירדה לכאן בכללות י"ס נקרא אדם הרוכב על הכסא, כי היא נשמה לאלו המוחין ורוכבת עליהן, וז"ס כסא הכבוד. כי הכבוד הוא מלכות דאצילות בכללות י"ס, ומוחין להם כסא, וכחב"ד דבריאה הם רגלי הכסא. לכן צריך לסמוך גאולה שהוא היכל ז', לתפלה שהיא מלכות, כי הם סמוכים לעולם. והענין, כי יש הפרש בין אצילות לשאר עולמות, שאעפ"י שאנו אומרים שהמלכות דבריאה ירדה בהיכל ק"ק דיצירה, לא ירדה אלא בחינה אחת, דהיינו בחינה עשירית דמלכות דבריאה, שהיא מלכות שבמלכות. וכן מלכות דיצירה בעשייה, מלכות שבמלכות. אבל מלכות דאצילות ירדה בכל י"ס, לכן הם סמוכים לעולם ואין ביניהם הפסק, והשח בנתיים עבירה גדולה היא, לכן צריך לסמוך גאולה היכל הז', לתפלה היא המלכות שהיא אדנ"י. והנה המוחין הם ג', ומתלבשים בכחב"ד הרי ז', לכן אמרו בזוהר לאיתדבקא שביעאה בשביעאה, פי' כי זה ההיכל ז', ויש בו ג"כ ד' רגלי הכסא וג' מוחין שהם ז', ומדבקים אותו במלכות דאצילות, הרי ז' בז'. והנה המלכות עתה נכללת מכל חיילותיה שלמטה, ונכללו עמה סביב, וא"כ ניתוסף בה הרבה מלמטה, ואז מיד מתעורר ברוך עליון שהוא יסוד דאצילות, לתת לה ברכות. ונמצא מתברכת מלמעלה ומלמטה, והכל רומז בברוך, ע"כ מצאתי:

א ועתה אנו צריכין לבאר אדני שפתי תפתח, כי הוא הפסק גדול בכאן. וזהו מה שהרגישו רז"ל שהיה ראוי לחבר ולעלות התפלה עם הגאולה בסוד ברוך וכו', ותירצו כי היא כתפלה אריכתא דמיא. ופי' הדבר, כי הלא בתהלות לאל עליון אז התחילו לעלות מהיכל הרצון אל היכל ק"ק וחזרו פב"פ, ועתה באדני שפתי תפתח הוא בהיכל ק"ק עצמו, כי כאן הוא שם אדנ"י, כמ"ש בשער השמות ע"ש. וכנזכר בהקדמת תיקונים, כי אדנ"י הוא בבריאה, דתמן לאו איהו וכינויו חד ע"ש:

הגהה (א) מהחברים - וכשמתחיל אדני שפתי תפתח, אזי נכנס בהיכל ק"ק הראוי לכחב"ד של בריאה שלשתן יחד, כי נחשבים כאחד. וצריך שיעלה במחשבתו ממדרגה למדרגה עד בינה שלמעלה, כי זה ההיכל הוא ז', והבינה למעלה היא ז', ממלכות עד בינה. ומשם יכלל ז' בז', ויעלה עד א"ס במחשבתו, וחוזר חלילה ברצוא ושוב כברק למקומו, ע"כ:

והנה אנחנו צריכין בהכרח לעלות משם, כדי לעלות אח"כ משם לאצילות. אך ארז"ל כתפילה אריכתא דמיא, זה יובן עם מ"ש בסוד ברוך, כי סוד היכל ק"ק דבריאה בריבויא דברכאן וכו'. הענין, כי כבר הודעתיך כי בהכלל העולמות זה בזה, אז חוזרים ג"ר דעשיה והם נעשין יצירה ממש. וכן ג"ר דיצירה נעשין בריאה ממש. ועד"ז ג"ר דהיכל

ק"ק דבריאה, הם נכללין עם מלכות דאצילות, ונעשין ביחד עצמות א' ממש, ועולין יחד אל אצילות. נמצא, כי היכל ק"ק דבריאה שהוא פסוק אדני שפתי תפתח, הוא כתפלה אריכתא דמיא, כי המלכות דאצילות הנקרא תפלה, נתארכה ונתגדלה יותר, במה שנתחבר עם היכל ק"ק דבריאה, ונעשה הכל בחי' אצילות, וזהו כתפלה אריכתא דמיא:

ב ומורי זלה"ה היה מתפלל מתוך הסידור, הקרבנות ומזמורים וק"ש, חוץ מן העמידה, והיה מתפלל בעינים סגורות, וידיו אסורות ימין על שמאל נגד לבו. גם בחזרת עמידה עיניו סגורות, והיה מכוין לענות אמן אחר כל ברכה וברכה, והיה שומע מפי הש"ץ ע"כ:

הגהה (ב) מע"ח - למה ק"ש שהיא דאורייתא אנו אומרים מיושב, ותפלה שהוא אליבא דחד מ"ד דרבנן, הוא מעומד. והוא, כי בק"ש עדיין אנו בבריאה, ובתפלה שאז אנו באצילות צריכין לקום. כשאדם מתפלל, צריך לשום ידיו זו ע"ג זו, ימנית על שמאלית, כי החסדים המתפשטים בגופא דז"א בחזה, צריך לחזק ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא, לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא, ועי"ז תמתיק שמאלא בימין, עכ"מ:

מן אדני שפתי תפתח מתחלת תיקון של הנוקבא דז"א, לבא בפנים דז"א, וזהו נלע"ד שלכן נהגו כל היהודים הדרים בארץ ישמעאל, כשעומדים להתפלל העמידה מהפכים פניהם לאחוריהם, ועושין תנועה בידיהם לאנשים העומדים באחוריהם, שיבאו בפניהם מפני הכבוד. אבל מנהג ישראל תורה היא, כי חסידים הראשונים היו נוהגין לעשות כן, לשכינה העומדת באחורי הז"א, להביאה עם ז"א פב"פ. ומנהג אבותיהם בידיהם, ואינם יודעים הטעם הנכון הנז' לעיל, והאמת יורה דרכו:

שער העמידה

פרק א

שער הט' שער העמידה ויתחלק לכ' פרקים:

סוד אדני שפתי תפתח. תכוין, כי עדיין הוא בבריאה, ואדני - הוא נגד המלכות, ושפתי - נצח הוד, ותפתח - על ידי התפארת, ובזה שיפתחו אותם ותשפיע בבריאה, אז ופי שהוא מלכות, יכול להגיד להמשיך תהלתיך, מן אצילות לבריאה, ובזה תוכל הבריאה לעלות אל האצילות:

(אדנ"י - זה מלכות, שפתי תפתח - נ"ה, ופי יגיד תהלתיך - מצד הבינה הנקרא תהלה. ופי - רומז למלכות, יגיד - פי' ימשיך. תהלתך - היא הבינה שמושכת השפע מלמעלה. אדנ"י, ג' אותיות הם דין, והם ה"פ דין הרומזים לה"ג מנצפ"ך, ואות א' להמתיקם, מפני ש א' ציורו רי"ו, ושם ג' אבות כ"א משם ע"ב, שעולין רי"ו, א"כ זו א' הוא להמתיק גבורות.) אדנ"י. תכוין, כי ב' מיני דינין הם יורדין מלמעלה, א' לז"א יורדין אליו ש"ך

ניצוצין ושרשם מל"ב נתיבות חכמה, כל א' כלול מי', הרי ש"ך. והם יורדין מן ז"א לנוקבא הנקרא אדנ"י, ולכך ש"ך הם ה"פ דין שיש בה' שמות אדנ"י:

והענין, כי אלו הם סוד ל"ב אלהים שיש בבינה, שבאו אליה מן ל"ב נתיבות חכמה, ושם אלהים יש בו ה' אותיות ושם זה הוא בבינה, שהוא ג"כ אות ה' ראשונה שבשם, ובחי' אלו כולם, נקראים ש"ך ניצוצין, נחלקים לה"פ דין כנ"ל, לכן תכוין עתה להמתיק ה' דין אלו, ע"י שרשם שהוא הבינה. לכן תכוין להוריד ה' אלפין מן ה' שמות אהי"ה שבבינה, ונמשכין אל ה"פ דין הנ"ל, ונעשה ה"פ אדנ"י בנוקבא דז"א ממותקין. ולכן הכוונה הוא, כי תחלה היתה הנוקבא נער בסוד ש"ך ניצוצין שלא היתה ראוי לזיווג, ועתה נעשית נערה גי' שכ"ה, הראוי לזיווג, לכן קודם הזיווג שהוא עתה באצילות, בסוד העמידה, אנו מקדימין לתקנה, ולעשותה נערה עתה בפסוק זה. וזה סוד ובזה הנערה באה אל המלך, הנזכר בזוהר פרשת פקודי:

גם סוד ה' זו של שכ"ה, אשר בה נמתקים ש"ך דינין ש"ך ניצוצין, הם סוד ה' גבורות, שהם מתוק הש"ך דין בשרשם. גם יש דינין בבחינה ב', והם ה' גבורות מנצפ"ך הנ"ל, והם יורדין אל הגבורה ומשם יורדין למלכות. (ונלע"ד, כי גבורה הנ"ל, פי' גבורה שבדעת זעיר אנפין, אך ש"ך הם בחו"ב שבו, כנזכר), והוא גי' פ"ר ניצוצין כמנין מנצפ"ך, וגם הם צריכין מתוק ע"י שרשם, שהם ה"ג למעלה, ואז נעשין פרה כנודע, ואז נמתקו. וכוונת מיתוקם הוא ג"כ בשם אדנ"י, כי כשתקח א' של אדנ"י, ונעשה צורת יו"ד, כי רגל תחתון של א' בסוד ציור ר' הרי ריו"ו, וג' אותיות דין, הנשארת מן אדנ"י יהיה הכל גי' פ"ר, שהם הדינין. ומתוקם הוא כך, שתכוין למה שנודע כי המלכות בפ"ע נקרא אדנ"י, וכשאנו רומזים אותם בשם הוי"ה, נשמת כל י"ס דאצילות, היא נרמזה בה' תתאה של הוי"ה, לכן תכוין להאיר אל שם אדנ"י הנ"ל, המורה על ציורו, ועל פ"ר דינין, ותאיר בו ה' תתאה של הוי"ה, ואז נעשית פר"ה, ונמתקין דינים:

גם כשממתיקין ש"ך דינין הנ"ל שנעשה שכ"ה, תכוין ג"כ כי ה' אלפי"ן של אדנ"י הממתיקין לש"ך דינין שהם סוד ה' תתאה דהוי"ה הנ"ל. ועל ידה נמתקין ונעשה שכ"ה ניצוצין, שהם מורים על המיתוק בסוד נערה כנ"ל. וזהו למהר"ם מינ"ץ:

עוד יש כוונה אחרת נלענ"ד, וכן מצאתי להר"ר גדליה הלוי יצ"ו, והוא, כי במלת אדנ"י תכוין להמתיק השכ"ה דינין הנ"ל, בסוד השיניים, ואח"כ יוצאין לחוץ והוא בשפתים ושם נמתקין יותר, וזהו שפת"י. ופי' הענין כך, כי השיניים הם ל"ב, שהם סוד ל"ב נתיבות חכמה, שהם הש"ך דינין הנ"ל, והם י"ו למעלה י"ו למטה, והם רמוזים באות א' של אדני, כי כשתחלק ו' אמצעי של א' לב' חצאים באורך, חציו עם מים עליונים י' עלאה,

ופני רקיע התחתון של ו' הם המים תחתונים י' תתאה, זה והם י"ו למעלה וי"ו לתתא, שהם הסוד ל"ב שיניים, ושורש אלו השיניים נאחזין בלחיים, לחי עליון ולחי תחתון, והם תקועים בחניכים שבהם, והם, חיך עליון וחיך תחתון, והם שמות אלהים, כי חיך, הוא אלהים באחוריים העולה בגי' ר'. וכן חיך התחתון, הוא אלהים גי' ר', ואלו הם דינים גמורים, ובהם תקועים השיניים, והם י"ו שיניים עליונים, עם חיך עליון שהוא ר' של אלהים ברבוע, הם רי"ו גי' גבורה. וכן י"ו שיניים התחתונים, עם חיך תחתון ר' של אלהים, גימטריא רי"ו גימטריא גבורה, הרי ב' פעמים רי"ו, וב' פעמים רי"ו, גי' תב"ל, והם סוד כל הגבורות והדינין. אמנם ע"י טחינות השיניים, מתפררין הדינין ונמתקין, כמבואר באכילה ושתיה דיוה"כ ע"ש. הרי, איך השיניים באות א' מן אדני על ידי ציור הנ"ל, ונשאר מהם אותיות דין, כי כאן שורש הדינים, ונמתקים על ידי השיניים הנ"ל:

אחר כך יוצאין לחוץ יותר אל השפתיים ונמתקו יותר, וזהו שפתי. ותכוין, שהוא אותיות בומ"ף שהם משפתיים כנודע, והם גי' ב"פ דין דין, שהם סוד הדינין שבב' החניכיים הנ"ל, שהם רמוזים בדין של אותיות אדנ"י, והם נמתקים עתה על ידי השפתים בומ"ף, שגם הם גימטריא ב' פעמים דין. אמנם מתוקם הם באופן זה, שתכוין לתקנם בד' מילוין של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם גימטריא גם כן בומ"ף:

אחר כך במלת תפתח, תכוין בסוד נקודת פתח שהוא בחכמה, והוא שם ע"ב דיו"דין, שיש בו ד' יודי"ן, שהם ת' של תפתח. והכוונה, לעשות זיוג עליון של או"א הנעלם בסוד הפה, שהם חיך וגרון או"א, והם אותיות גיכק ואחהע, והם גי' רי"ו וא' יותר, וכוונה, כי רי"ו גי' גבורה דינין, והם נמתקים ע"י א' המיותר והכולל להם, והוא סוד א הממתיקם כנ"ל. והנה מצאתי חילוק להר"ם נגאר"ה יצ"ו, שכתב אופן אחר, כי כוונת מיתוק השיניים בצורת א של אדני לא כתבה, אמנם במלת שפתי, שם ביאר באופן הזה שנכתוב, והוא, כי הם אותיות בומף גי' ב"פ דין, נגד ב' בחי' דינין הנ"ל ש"ך ופ"ר, ושורש ב' הדינין אלו, הם בב' רי"ו שיש בב' החניכים עם ל"ב השיניים, שהם ב"פ רי"ו כנ"ל, שהם גי' גבורה, שהם סוד ב' דינין הנ"ל ש"ך ופ"ר. וכולם תמתיק, בד' מילוין ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם בגי' בומף. וזה ההפרש שראיתי בינו לביני:

פרק ב

ונחזור לענין, אח"כ ופי - תכוין להמתיק ב' גבורות מן הה"ג של מנצפ"ך, והם מ"ן, שהם גימטריא צ' כמנין פי. ומתוקם, ע"י פי, שהם ד' יודין דע"ב וג' יודין דס"ג, הרי ז' יודין. ובאות א' של אדני הם ב' יודין, ותצרפם ב' אלו עם הז' יודין אחרות הם גי' פי. וכוונת ענין זה, כי ב' יודין אלו, עם ו' שבאמצע הנחלקת לב', הם י"ו שיניים לעילא, י"ו שיניים

לתתא, וכשהשפע והדינין יורדין מאו"א שהם ז' יודין דע"ב ס"ג הנ"ל, ויורדין לז"א, הם נטחנים תחלה בפה עליון ע"י שיניים הנ"ל ונמתקים. והשיניים, הם סוד השחקים. והז' יודין כשהם מצטרפים עם ב' יודין שבשניים נטחנים שם, ואז ממתיקים ונעשה הכל מ"ן, וזשרז"ל כי השחקים שוחקים מ"ן לצדיקים. וכנגדו ו' שבאות א' הנ"ל, הוא של ופי: וכשאומר תפתח - יכוין בסוד הפתח, שהוא ב' נקודת זו בצד זו בקצוות, וקו המייחדם. וזהו דעת, שגורם הזווג של חו"ב הרמוזים בחיך וגרון באותיות אחה"ע גיכ"ק וכו' כנ"ל. ופי - פי', יכוין שעולה צ' וכו' כנ"ל. ו' של ופ"י, יכוין שהוא ו' שבאמצע א של אהיה, ויש בא' ב' יודין, נשים יוד א' למטה בנ' של דין דאדני, (נ"א של מ"ן דמנצפ"ך), ותעשה ג'. ותשים יוד אחרת קודם הנ' שעשינו ג', הרי י"ג. אח"כ תדרוש מ' של מ"ן שהוא עשרה פעמים ד', הרי י"ד. וכשנצרף שלשה עשר עם י"ד, הרי יגיד. גם תכוין כי פה, הוא סוד שם ס"ג, ועם כ"ב אתוון היוצאין ממנה, הרי גי' פ"ה. והם מוצאות הפה שמשם יוצאין הכ"ב אתוון, הרי הכל צ' כמנין פי בגי'. וכוונה זו, להמתיק ע"י בחי' זו לכל הדינין של מ"ן דמנצפ"ך גם תכוין יגיד תהלתך - ר"ל, ימשיך אחר כך תהלתך, שהוא האור העליון למטה, אחר צאתו מהפה. ויגיד - תרגום לשון המשכה. ותהלתך - כמו בהלו נרו עלי ראשי, לשון הארה. אמנם הכוונה הוא, כי כבר בארנו ורמזנו א' של אדני במלת פי, נשאר דין מאדני, ותעשה יוד א' מא' של אדני, תחת הן' זו שהיא פשוטה בסוד דין, תעשה אותה כפופה ותהיה נ כזה ויהיה הכל גיד. וגם יוד אחרת של א' דאדני, תניחיה קודם ג' אותיות גיד הנ"ל, ובזה יהיה יגיד. ובזה מה שהיתה דין מאדני, נמתק ע"י ב' יודין של א' ונעשה יגיד, מלשון המשכת שפע ורחמים. גם תכוין אל ז' יודין דע"ב ס"ג שהם הדין, והם גי' גד מן יגיד, תצרף עמהם ב' יודין מן א ויהיה הכל צ' ונמתקו. וי' ראשונה של א' עם הג' דס"ג הוא י"ג, ויוד הב' של א' עם הד' דע"ב, הרי י"ד. הרי הכל יגיד:

ופי יגיד תהלתך - ר"ת תי"ו למפרע, תכוין להמתיק כל הכ"ב אתוון מן א' עד ת' שבפה, הרמוזים במלת ופי כנ"ל, לכן תי"ו למפרע בר"ת, להורות שהיא מתחברת ונכללת עם כל השאר הכ"ב אתוון הקודם אליה, לכן הופכת פניה למפרע למעלה אליהם. וס"ת ידך. והם סוד ה"ג דמנצפ"ך, שהם שרשם בה' אצבעות היד שמאלי כנודע אצלינו, ותמתיקם על ידי שם בוכ"ו, חילוף שם אהיה היורד מן בינה אל המלכות, והוא גימטריא ידך, ואז נעשית המלכות בסוד מילוי אדני, ובסוד מלוי המילוי שהם ד"ל אותיות כמנין בוכ"ו, כי ממנו ובכחו נעשית היא במלוי זה:

גם תכוין להמתיק סוד מנצפ"ך שהוא ידך הנ"ל, עם ד"ל אותיות דמילוי המילוי דאדני הנ"ל, והם ג' מתוקים. גם במלת יגיד, תכוין להמתיק כ"ז אותיות, שהם כ"ב ומנצפ"ך

- כ"ז, כמנין יגיד. גם תכוין, כי יגיד תהלתך ר"ל, ישפיע וימשיך השפע עד הבריאה הנקראת תהלתך. כי הבינה נקראת תהלה, ומקננא בכורסייא. וכבר ידעת, כי עתה בפסוק זה אנו בהיכל קדשי קדשים דבריאה, וכוונתינו להמשיך לו שפע מן האצילות, ולהעלותו ולכללו באצילות במלת ברוך, רבויא דברכאן שבברכת אבות, כנזכר במקומו לקמן ע"ש:

אין להתפלל תפלה שבלחש בקול רם, כי בלחש אנו מעמידין יעקב ורחל בנ"ה דז"א, ובחזרה אנו רוצין להעלותה יותר למעלה עד חו"ג, יעקב בחסד ורחל בגבורה. ודע, כי בהיותן בנצח הוד, ששם אחיזת הקליפות, לכן צריך התפלה בלחש, שלא יתעוררו שם החיצונים. ואחר כך בחזרה, שאז עולין בחג"ת אין פחד, לכן אז העמידה בקול רם. וזהו הטעם שאין חזרת העמידה אלא ברבים, לפי שהם חג"ת, כי אין רבים פחות מג'. ואם תגביה קולך בעמידה דלחש, תגרום לאחיזת הקליפות, לכן הזהר מאוד שלא תגביה קולך. אין לומר העמידה בשחרית ובמנחה כי אם בלחש, ואח"כ יאמר החזרה בקול רם:

פרק ג

סוד ברכת אבות. ברוך - היכל ק"ק דבריאה, שנתברך מכל אצילות עליון, ע"י יסוד העליון הנקרא ברוך לעולם לעלות על ידו כל הבריאה, שית היכלין תתאין, מתחלת היכל לבנת הספיר ולמעלה, כי הוא בסוד היסוד הנקרא ברוך. הרי כי היכל ק"ק נקרא ברוך, על ידי ב' היסודות אלו עליון ותחתון, וע"י רבויא דברכאן דכולהו דרגין דידה:

אתה - הוא הורדת כ"ב אתוון, מן א' עד ת' שביסוד, אל המלכות סוד הה' שהוא היכל ק"ק, וזהו אתה - את ה':

י"י - הוא הת"ת, אשר ממנו נשפעין כל האל"ף בי"ת דרך היסוד. והרי עתה עשינו קשר הזה. ואחר עשותינו קשר הזה, אנו מחדשין כל האצילות כמו שנתאצל תחלה קודם בריאת העולם, ואנו מתחילין מן אלהינו ואלהי אבותינו הם או"א, ואינם אלו חו"ב, רק או"א כמו שידעת בסדר האצילות. והענין, כי האו"א הם אשר מתחילין לתקן מציאת הז"א, ותחלת מציאותו, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב הם סוד ג' מוחין דז"א, הנקרא חב"ד, אשר היותן תחלה חג"ת, ואח"כ נתהווה הם עצמן ג' מוחין כמו שידעת. לכן נזכרו כאן אברהם יצחק ויעקב, כי כך היו תחלה, ואח"כ היו מוחין והבן זה. האל הגדול הגבור והנורא - הם חג"ת דז"א:

והנה אחר שנאצל הת"ת, הוצרך עתה להתחיל רישא דנוק' דז"א. כי כאן מקומה דבוקה בת"ת בתר חדוי מאחוריו כנודע. והנה אין כח באו"א להאציל, והוצרך הכתר דא"א לחזור ולהשפיל ולירד למטה להאציל רישא דנוקבא, וז"ס אל עליון. ובזה תבין, איך

המלכות בסוד הכתר ונקראת ראשית וכיוצא באלו, לפי שהוצרך הכתר להתגלות פעם אחרת כדי להאציל המלכות. והנה אל עליון הוא הכתר, והוא גומל, מלשון ויגמל שקדים. פירוש מוציא ומגדל ומתקן שם את החסדים טובים - הם נ"ה דדכורא דז"א, ונעשה כולו חסדים. וכן הוא קונה ומתקן את הכל - הוא היסוד. והרי עתה נאצלו נה"י לדכורא, וגם הם היו מוחין דרישא דנוקבא, ומכאן מתחיל רישא דנוקבא, כמו שהודעתיך שהוא סוד חב"ד של הנוקבא, והרי בזה נשלם סדר הדכורא ונתהווה רישא דנוקבא:

וזוכר חסדי אבות - עתה נתקנו לה חג"ת שבנוקבא. ומביא גואל - הוא היסוד. לבני בניהם - נ"ה. הרי נשלם סדר הנוקבא ג"כ בנה"י. ובזה תבין, כי אם היות כי גאולה ביסוד, הנה הוא בסוד היסוד שבמלכות. וביאר ואמר, כי אלו הנה"י שהם גואל לבני בניהם, הנה הם במלכות, וזהו למען שמו באהבה:

ולהיותינו בברכה ראשונה שהוא סוד החסד, לזה אמר באהבה, כי בו נתקן הכל. ואחר שנשלם כל האצילות, עד עתה היו אב"א, ועתה באה הבינה ונסרה ותקנה פב"פ, וזהו מלך - היא הבינה, והוא עוזר - לת"ת, בסוד אעשה לו עזר כנגדו, אנפין באנפין. ומושיע - אל הנוקבא מצד החסד, ששם סוד הישועה, והוא אשר תיקן את המלכות כנזכר בזהר, עד דאתי חסד ופריש לון וכו', ואז נמשך החסד בשניהם לחברם פב"פ, וזהו ומגן - הוא החסד. והנה עתה שנתחברו פב"פ, אנו מורידין משם הברכה ואומרים - ברוך אתה ה', ע"ד ברוך אתה הראשון אשר בתחלת הברכה. ולהיות כל זה נעשה בסוד החסד, לכן אנו אומרים מגן אברהם, כי מסודו יורדין הברכות וע"י:

אמנם כוונת ברכה זו, בקצור נמרץ ע"ד הנ"ל הוא, כי הלא צריכין לחבר יחד זו"ן, כמו שהיו בעת בריאת העולם אב"א, ואח"כ לנסר אותם ולהביאם פב"פ, ולכן בהגיעם אל מלת ה', שהוא ת"ת, אנו צריכין לתקן אז את המלכות עם ת"ת, ולכן אנו מתחילין, מן אלהינו ואלהי אבותינו שהם או"א, כי חכמה נקרא אב לאבהן, שהוא אלהי של אבותינו, כי אבותינו הם חג"ת, ואח"כ אלו או"א הם עושין מוחין לת"ת, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב:

ואח"כ נעשין לו חג"ת, האל הגדול הגבור והנורא:

ובהגיעם לת"ת, אז כבר נשלם ו"ק הת"ת, כי אין לו מצדו רק ו"ק, לכך הוצרך הכתר העליון ממש להשפיע ולהיות גומל חסדים וכו', כי כיון שאין לת"ת רק ו"ק, א"כ גמילות חסדים, מה שנותן הוא לו ג' אחרים נה"י, וזהו אל עליון גומל חסדים טובים. והענין, כי נה"י אלו הם יורדין אל הת"ת כי הם חסדים, חסדי דוד הנאמנים, והם מוחין לנוקבא,

ובערך זה נקרא חסדים טובים, פי', חסדים - נגד נ"ה ב' ירכין דז"א. וטובים - נקראים ע"ש שהם מוחין לנוקבא. וכבר הודעתיך כי אין לנוקבא רק ב' מוחין, והם נ"ה. ואחר כך קונה הכל - הוא היסוד של ז"א, והרי נשלם הז"א ונעשין מוחין לנוקבא. וזוכר חסדי אבות - הם חג"ת דנוקבא. ומביא גואל לבני בניהם - הוא היסוד עם נ"ה, והוא הנקרא בני בניהם. אמנם אלו חסדי אבות והגואל לבני בניהם, אינם כי אם לנוקבא, וז"ס למען שמו. וזה נעשה לה ע"י החסד, וזהו באהבה:

והרי עד עתה נעשה בסוד אב"א, ועתה צריך שיהיו פב"פ. וכבר ידעת מ"ש בזוהר על חסד, כי אתי חסד ופריש לון, ואסגיאו אנפין מתתא לעילא ואתעבידו אנפין באנפין. ואנו אומרים מלך עוזר וכו', ופי', כי בינה הנקראת מלך, הוא עוזר לת"ת, במה שעשתה לו עזר כנגדו, שהוא סוד חזרת נוקבתו פב"פ, וזהו עזר כנגדו. והענין, כי חזרה פניה נגד נה"י, ואח"כ מושיע - שעלתה בחג"ת שלו. ואח"כ מגן - שעלתה בחב"ד, והרי היא פב"פ ממש:

מלך עוזר - ע"י נה"י העוזרים וסומכים הגוף, ומושיע - נגד חג"ת, שכן כתיב הושיעה ימינך ועניני, שהוא בזרוע. ומגן ג"ר, כי שם הגנה מן החיצונים שאינן נוגעים שם כלל. תרגום חנם - מגן, פי', שאין להם שום אחיזה כלל ובחנם הם נאחזים שם. והנה כריעה ראשונה, כדי לעשות סוד אב"א, ועתה בכריעה ב' בסוד פב"פ, וזה שאמרו באבות תחלה וסוף, כי תחלה היו אב"א, ולבסוף נעשו פב"פ. ולפי שכל ענין פב"פ, נעשה ע"י החסד כנז' בזוהר, לכן אנו עושין כ"ז בברכת אבות, שהוא כנגד אברהם שהוא החסד. גם דע, כי קונה הכל, פי' כי כל שהוא היסוד, קנה ו'. ר"ל, שכלל בו מציאת הו"ק כולם, ואז מכח כללות ו"ק אלו בו, הוא זוכר חסדי אבות, ומביא גואל, כי ע"י ו"ק שביסוד, נאצלו הו"ק דמלכות, כי ג"ר הם מנה"י, וו"ק הם מן ו"ק שביסוד:

פרק ד

סוד העמידה

ונתחיל בברכת אבות. דע, כי הלא בעת שעושין זווג או"א ביחוד ק"ש, הנה היה אז הענין - כי כבר הודעתיך ענין ג' בחינות שיש לזו"נ. א', בהיותן תוך הבינה. ב', בצאתן לחוץ שהיה שיעורו ו"ק, והמלכות נקודה, פסיעה סוף הו'. ג', אחר שגדלה וחזרה פב"פ. עוד בחי' ד', והיא אחר שחזרה ונתמעטה, כי אז אין בכמותה רק אותה פסיעה לבר, רק שהיא נחלקת לי"ס והיא בעולם הבריאה:

והנה באח"ד בעת יחוד ק"ש, אז עשינו מוחין לת"ת מצד א"פ שלו, שהוא מן בחי' חיצונה אשר יש לא"פ של נה"י דאימא, וכן עשינו אז מוחין פנימים לנוקבא בבשכמל"ו, מצד

בחי' חיצוניות של פנימית נה"י דז"א כי שם מקומה, כי לית לה מגרמא כלום אלא מה דיהיב לה בעלה. אמנם עדיין אין בזה כח רק כדי שיוכלו לקבל אור גדול של ו' היכלות דבריאה בסוד היכל הרצון שיש בו סוד ו' היכלין כנודע, ואח"כ, להעלותן אל היכל הז'. אמנם זה נמשך מן זווג או"א מצד בחי' חיצונית שלהם, ואז נעשה להם מוחין, ולכן אין עדיין בהם כח, רק לכלול היכלי הבריאה יחד עם היכל ז':

אמנם עתה צריכין לזווג פעם ב' אל או"א כבתחלה, בסוד בחי' אמצעית שלהם, ואז מהן נמשך שפע לז"א, ונעשה לו מצדם א"מ אל המוחין שנעשה לו תחלה. היה הנה מצד א"מ של או"א, אין לו כח לקבל רק מבחי' אמצעי של הפנימי של אור האמא, ומשם נעשה לו א"מ. ומן בחינת פנימית של הבינה, נעשה לו מקיף למקיף, ואין זו בחי' הג' שאמרנו נעשה בחול כלל. (א):

הגה"ה (א) כפי דרוש הצלם, נלע"ד, שהג' אותיות צלם זה תוך זה, והצ' חיצונית מכולם, והל' אמצעי, והם' פנימי. ובחול אין עולה כלל הם', וגם הל' אין עולה בחול כלל, והצ' משמע מכמה מקומות, שג"ר שלה נכנסים בברכת אבות, וצ"ע היאך אמר שרק בחינת הפנימית אינה נעשה, והא אפילו אמצעי אינה נעשה:

והנה אנו מעלין עתה את המלכות, אחר אשר כללנו כל היכלי דבריאה יחד, הנה אז המלכות חוזרת אל מקומה הראשון, בסוף הו', בסוד אותה פסיעה בסוד אב"א כמתחלת אצילות. אך אע"פ שכבר יש סוד נה"י לז"א, אחר שכבר עשינו יחוד ק"ש ונעשו לו מוחין, אם כן מוכרח הוא שיהיה לו נה"י. אך הענין הוא, כי אינם מתלבשים בנוקבא, כי היא בסוד אב"א, ואינה עדיין כי אם פסיעה בסוף הו', רק שהיא נחלקת לי"ס, אז עולין מהבריאה מהיכל ק"ק ששם מקומה, ומתדבקת בסוף היסוד אחרון של ז"א. וז"ס ברוך - כי נקשרת בהיכל ק"ק, אחר הכללנו היכל ק"ק זה עם שאר כל היכלות, וי"ס המלכות שם, ועולין עד היסוד האחרון, (לאפוקי ת"ת, נקרא יסוד הראשון) וזהו ברוך:

ולפי שכל בנין המלכות אינה אלא ע"י בנין החסד כנודע, לכן אומרים אתה, בסוד אתה כהן לעולם. ומשפיע בה בסוד אלף בית, שהוא את ה'. ואז מעלה אותה עד הויה שהוא ת"ת דז"א, שהיה תחלה נקרא יסוד ושם הוא מקומה ממש בעת אצילות הראשון, בסוד הו':

ועדיין היא בסוד אב"א ובסוד נקודה א', ומתפשטת לי"ס. ועתה אנו עושין סוד זיווג או"א פעם ב' כנ"ל, וזהו אלהינו ואלהי אבותינו שהם אבא ואמא, ואנו צריכין למסור עצמינו על ק"ה עתה גם כן, וזהו אלהינו ואלהי אבותינו, שאנו מכנים אותו שהוא אלהינו ואנחנו

עבדיו, ואז אנו מצטרפין עם זו"ן הנ"ל בברוך אתה, ונעשין הכל יחד מ"נ בתוך הבינה. ולכן אלהינו שהוא הבינה אנו מקדימין:

אמנם דע, כי מסוד הת"ת של הבינה נעשה כתר אל ז"א, כי אלהינו הוא סוד הת"ת. והענין, כי ת"ת דבינה נעשה כתר אל ז"א, בסוד א"מ כנ"ל, אך אין זה רק הכלי המקבל את הא"מ של כתר, וזה נמשך מצד הבינה, ואל זה תכוין באמרך אלהינו, כי בזה נעשה הכלי המקבל א"מ מן הכתר:

ובאמרך ואלהי אבותינו, תכוין בו' של ואלהי שיהיה לו נשמת א"מ דכתר דז"א, כי זה נמשך לו מצד אבא. ודע, כי סוד זה הכתר הנמשך אל ז"א מצד הבינה, זהו מ"ש בזוהר, דאמא עלאה דאיהי כתר בראש כל צדיק, ומצדה נקרא הכתר נוקבא. ואחר זיווג זה נעשה נה"י דאמא ג' מוחין א"מ, אל ג' מוחין דז"א מצד בחי' אמצעי של א"פ דאו"א, וזהו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. אח"כ אנו עושין לו סוד הדיקנא שהוא בט' תיקונים, וזהו האל. והענין, כי ביחוד ק"ש לא עשינו לז"א רק סוד המוחין בסוד א"פ, ועתה עשינו אותו בסוד אור מקיף. אך בשאר איברים שלו, לא עשינו בהם כלל, רק שזכרנו ענין התפשטותן והמשכנו הארתן למטה בהיכל הרצון. ולכן לא יש עתה רק א"מ בבחינות המוחין, אבל בשאר פרטים של הגוף, הכל הוא בסוד א"פ שלו, וכן הענין בנוקבא כמ"ש לקמן, לכן האל הוא סוד דיקנא דיליה א"פ. וענין ההי"ן של האל הגדול הגבור והנורא, כולם הם בסוד בינה ה' עלאה, כי מצדה מאיר האור בז"א:

והנה סוד האל, הוא ל"א קוצין תקיפין בריש דיקנא, הנז' בתיקון א' דדיקנא, הנקרא אל רחום וכו', ואחר שהזכיר הראשון לא הזכיר האחרים, כי שם נכללין כולם. גם דע, כי האל גי' ל"ו, והם סוד ט' ת"ד דז"א, שבכל תיקון יש שם הויה א'. והנה הם ט' פ' הוי"ה, הם ל"ו אותיות, וזהו האל. וכבר ידעת, כי י"ב ת"ד דעתיקא, הם ג' שמות הויה ביודין, שהם י"ב אותיות. ואח"כ נכללין כולם בסוד מזלא, שהוא תיקון הי"ג, שהוא סוד ונקה, שהם אהיה במילוי יודין שהוא בגי' ונקה, שהוא כולל כל הי"ב עלאין. כי הלא יש בו ג' יודי"ן, שהם ג' הויות אחרות במילוי יודין, הרי כי בהאי מזלא כלולים כל הי"ב ממש. הרי ב"פ י"ב, וב"פ ג' הויות, וט' ת"ד דז"א, בגי' האל עם ג' אותיות. גם דע, כי האי מזלא יש בו ג' יודין וא', והוא אל, וזהו האל. והנה גם הת"ת הוא ט' הויות, וזהו האל:

הגדול הגבור והנורא - הם חג"ת שלו, ובהגיע אל הת"ת שלו, שהיתה תחלה סוד היסוד, הנה שם מקום הנוקבא מחצי ת"ת ולמטה, שהוא מן תחת החזה אמצעי הגוף, וזהו החצי נעשה לה כתר, וזהו אל עליון, כי כן נקרא שם כתר, וגם מצינו שהבינה נקראת כך אל עליון, כי הלא על ידה נעשה הכל:

גומל חסדים - הוא סוד נה"י המחודשים אל הז"א, שהם תוספות ואינם עיקרים, כי אין מחלקו רק ו"ק, ועתה נעשו לו ט' מדות שלימות, וזהו גומל חסדים, כי הוא סוד גמילות חסד ממש, שאינו חלקו רק במתנת חנם, וזהו גומל חסדים שהם נ"ה שבו, והם נעשין לה ב' מוחין וזהו טובים:

וכבר ידעת, כי הז"א יש לו ד' מוחין שהם כחב"ד, הנמשכים לו מתנה"י דאימא, אבל המלכות אין לה רק כתר וב' מוחין מן חצי ת"ת ונ"ה שלו, ומן היסוד לא נעשה לה דעת, וז"ס דעתן של נשים קלה, אך בסוד אור הגדול של כתר, נעשה לה לפעמים סוד הדעת, אבל אינו כמו הז"א שיש לו דעת בשלימות. אמנם כבר ידעת, כי התפשטות הבינה הוא עד הוד לבד, ונמצא שחסר עדיין לז"א סוד היסוד. אמנם עניינו הוא סוד גדול, כי אחר שידעת מציאות או"א, דאתכלילו במזלא שהיא ונקה, שהוא גימטריא אהי"ה דיודי"ן, אז מאותו הארה גדולה החופפת עליהם, יש כח בהם להמציא סוד היסוד, כי כן אותו מזלא נקרא דעת, ולכן על ידו ומכחו נמשך אור גדול לדעת הב' שבין או"א, וממנו יצא סוד היסוד, וזהו קונה הכל. פירוש, כי ע"י מזלא הנקרא קונה, שהוא שם ונקה, נעשית הכל. אמנם זה נעשית ע"י או"א דאתכלילו במזלא, ואח"כ מתחלק ענין זה, כי הלא מצד אור שלוקח היסוד מאבא, משם נמשך וזוכר חסדי אבות שהם חג"ת דנוקבא, וזהו וזוכר, מצד זכר. אבל מצד אור שלקח היסוד מצד אמא נעשה לה נה"י, וזהו ומביא גואל לבני בניהם, כי סוד הגאולה מצד הבינה:

אמנם, כל זה הוא עתה אל המלכות, וזהו למען שמו. וכל זה על ידי החסד, וזהו באהבה. וכבר הודעתיך, כי סוד אותה פסיעה של הו', הוא תמיד סוד המלכות של זעיר אנפין המשלמת אותו לי' ספירות, ואע"פ שירדה בעת שנתמעטה אל הבריאה, נשאר שם רשימה, וזה שכותב בזוהר, כי יסוד ומלכות אינם נפרדים לעולם, והוא בסוד בחינת עטרה, והוא בסוד קוץ ד' דאח"ד הנזכר בתיקונים. ואין אנו צריכין עתה להזכירם, כי בחינה זו תמיד עומדת כנודע, וזכור מה שכתבתי לעיל, כי כשאנו בסוד המוחין, בין בזעיר אנפין בין בנוקבא, הוא בסוד אור מקיף, אבל כל השאר, בין בו ובין בה, הכל הוא בסוד אור פנימי:

פרק ה

ענין העמידה

דע כי ג' ברכות ראשונות, הם חג"ת שלו הראשונים, שאח"כ היו בסוד חב"ד. וג' ברכות אחרונות, הם נה"י הראשונים, שאח"כ היו חג"ת שלו. אמנם י"ב אמצעים, הם סוד תוספות, כי מעיקרא לא היה הת"ת רק ו"ק, והם ג"ר וג"ת. ואלו הו"ק עצמן אינם צריכים

אל תפילתינו. אמנם סוד התוספות שנעשה אח"כ, הם ג' לז"א שהם נה"י המחודשים, וט' אל הנוקבא, כי לא היתה רק פסיעה לבר בסוף הו', הרי הכל י"ב:

אך יש עוד בחי' אחרת והוא כתר דז"א, כי זה ג"כ בסוד תוספות, רק שלרוב גדלותו א"צ לתפילתינו. אך אחר שנתרבו המינים, אז נסתלק בעונותינו, ומשם ולהלאה הוצרכו לתקן הברכה ולמלשינים, שהוא סוד הכתר דז"א, והרי אלו הם סוד י"ב האמצעים, והי"ג הוא ולמלשינים אל תהי תקוה וכו', וביאור זה יותר, נתבאר באורך בפ' ויקרא דף ד' בר"מ דף ג' בפ' באתי לגני אחותי כלה וכו' ע"ש דבר נפלא:

אמנם ברכת אתה חונן והשיבנו וסלח לנו, הם הנה"י שלו אחרונים, שניתוספו ונתהוו ג' מוחין לה. נמצא כי אלו הג' הם חב"ד שלה, והנה דע, כי אע"פ שאמרנו כי ע"י החסד, שהוא ברכת אבות הראשונים, אנו מעלין אותה, אין הכוונה, רק התפשטות אותו ההארה של החסד הראשון, שחזר אח"כ בסוד חכמה של ז"א, והוא מעלה אותה מעט מעט, וז"ס והוכן בחסד כסאו, כי ע"י החסד הוא מתקן את המלכות, סוד אותו פסיעה הנחלקת לי"ס, שנתמעטה ונתלבשה בכסא שהוא הבריאה, כנ"ל בברכת אבות באורך:

ענין מלך עוזר ומושיע ומגן. כבר ביארתי בסוד עונש הנדר ושבועה כי קו המדה דז"א נעשה ע"י שם אהיה, וקו המדה דמלכות הוא בסוד בו"כו, שהוא צירוף חילוף אה"יה. ואלו הארבע אותיות בוכ"ו, הם מלך עוזר ומושיע ומגן. וקו מדתה, הוא סוד ד"ל, ארכה שלשים באמה ורחבה ארבע באמה. וכן זה השם בוכ"ו, גי' ד"ל. ואחר שנמשך קו המדה זה בה, אז היא שלימה, ואנו אומרים אתה גבור לעולם אדני. ותכוין בשם אדנ"י זה, במילוי המילוי שהוא ד"ל אותיות. שיעור קומתה כזה - אלף למד פא, דלת למד תיו, נון ואו נון, יוד וו דלת. וכן בוכ"ו עם כללות השם עולה ל"ה, וכן שם אגל"א הרמוז בר"ת, והוא ד"ל בגימטריא עם הכולל. הנה בברכת אבות עשינו בניינה וסדר אצילותה, ואחר שנתקנה, אז אתה גבור - בסוד שמאלו תחת לראשי. אח"כ אתה קדוש - וימינו תחבקני. ואח"כ האמצעית. והענין, כי עד עתה כל מציאותה מצד הבינה, המתקנת אותה בסוד שם בוכ"ו חלוף שם אהי"ה כנ"ל, ועתה צריך לתקנה מצד ת"ת עצמו, ולהשפיע אל בחינותה הט' הנוספות מן הת"ת. והנה ב' ראשונות הם ב' מוחין שלה, ושאר הז' הם סוד הז' נשיקין שיוצאין מפיו אל פיה רוחא ברוחא, ונכנס אל תוך פיה ומתקן ז"ס שבה. וזה נמשך מז"ס שבו, ועולים עד פיו. ומשם יוצאים אל פיה ושם נכנסין. ויש אופן אחר שנמשך הבל היוצא מפיו עד ראשו, וזה נעשה א"מ להיותו למעלה, וז' נשיקין אלו הם ז' תיבות בפסוק ישקני מנשיקות וכו'. והנה ברכת ולמלשינים כבר ביארנו כי הוא סוד הכתר שבו. אמנם על הצדיקים - יסוד שבו. תשכון - הוד שבו. את צמח - נצח שבו.

אב הרחמן - ת"ת שבו. והם סוד הד"ס שלו שהם מדת המלכות. אמנם, לפי שמחצי הת"ת נעשה כתר דרחל, לכן נקרא אב הרחמן, שהוא סוד כתר שבמלכות. בברכת אבות אומרים ב"פ מגן, גי' קפ"ו, כמנין הויה העולה מקום:

פרק ו

ברכת אבות דשחרית דחול כבר בארנוהו. ואמנם, מצאתי כאן דברים, אע"פ שאינם אמיתים בעיני. אל עליון - תכוין אל מס"ג לזעיר. ואל עליון מיסוד דאבא, הנקרא דעת עליון ונעשה כתר ליעקב, ועליון קס"ו, לכתר דרחל. גם בקונה הכל שביארנו, שהכל, הוא שם ע"ב דיודין, פחות מנין הטוב הגנוז. וכאן כתוב כי ג"כ צריך לכווין שהוא סוד שם מ"ה וי' אותיות, גי' הכל. וגם בתיבת וזוכר ביארנו, שהם ב' יסודות דאו"א, שהם ע"ב וקס"א, כמנין וזוכר. וכאן כתוב כי ו' של וזוכר הוא היסוד שבזעיר, המושך ב' יסודות הנזכר:

סוד עמידה. גומל חסדים טובים - לשון גמילת חסד ממש, כי היא ענייה, ונותן לה ב' מוחין מן הב' חסדים שבנ"ה שבו, ונעשין בה חו"ב. מלך - כי אחר שננסרה נעשית מלך, שהיא מלכות. ואח"כ עושה אותה עזר כנגדו פב"פ, וזהו עוזר ומושיע ומגן, שהם ג' אמצעים. עד החזה נקרא עזר כנגדו, ומושיע ומגן, עד ב' הזרועות. אתה חונן - חכמה ודעת של הנוקבא. השיבנו - בינה דנוקבא. סלח - חסד דנוקבא. ראה נא בעניינו - גבורה דנוקבא. וראשי תיבות רנ"ב, שהם רמ"ח איברים שבה, ועוד ארבעה איברים יתירים מן הרמ"ח שבזכר, והם סוד ב' צירים וב' דלתות שברחם הנוקבא, וכולם מצד הגבורה כנודע, הרי הם רנ"ב איברים. רפאינו ה' וכו', ר"ת רי"ו. 'הושיענו 'ונושעה 'כי 'תהלתינו 'אתה - ר"ת גי' ב"פ רי"ו. תק"ע - גי' ב' מנצפ"ך שברחם שבה. בשופר גדול, שהוא חכמה: דע, כי בחג"ת דז"א שנתעלו ונעשו בסוד חב"ד, הנה המוחין שלהם הם בחי' הדעת הכולל ג' מוחין, כי הם ב' עטרין כנודע, הנקרא חו"ג, ובאמצעית יש בחינת הדעת המחברם ונקרא תפארת, וכללות שלשתן נקרא דעת, ונקרא חג"ת, ונקרא אברהם יצחק ויעקב. אלא שהכלים נקרא אברהם יצחק יעקב ג' אבות, להיותן למעלה ברישא, אך המוחין שבתוכם שהם הב' עטרין והמכריע כנ"ל, נקרא אלהי אלהי אלהי, וג' כלים אלו נקרא דעת. (א):

(א) צמח - וכן בכוונת של ר"ה כתוב שם:

בעמידה לא נתפשטו החסדים בגופא דז"א, כשחזרו לכנוס בכריעה ב' דמגן אברהם תוך ז"א רק בחסד, אחר כך באתה גבור נתפשטו בגבורה. באתה קדוש בת"ת המכוסה, הרי זה חיבוק. אח"כ באתה חונן נגלה הדעת בגלוי, ואז נתקנה הנוקבא כולה עד סוף עמידה,

כי בברכת אבות נתפשטו לגמרי, אך במלך עוזר הוסרו וניתנו לנוקבא. ובברוך אתה ה' מגן אברהם, חזרו לכנוס לז"א והתחילו להתפשט בזרוע ימין. ובאתה גבור בזרוע שמאל ע"ד הנ"ל. ונ"ל כי זה אמיתת הדבר ונתבאר זה במקום אחר. הנה בכריעות של התפלה באבות תחלה וסוף יש ב' כריעות וב' זקיפות, בסוד כל הכורע כורע בברוך וכל הזוקף זוקף בשם, וסוד ב' כריעות אלו י' לגבי ה', ו' לגבי ה'. וסוד ב' זקיפות ה' לגבי ו', ה' לגבי י'. וזה בכל א' וא', והוא בסוף ברכת הודאה. אבל בתחלת ברכת מודים אין שם כי אם כריעה א' וזקיפה א', כי בכולם גופא נחין לברכים סוד ו' לגבי ה', ורישא נחין לגבי גופא י' לגבי ה', וזוקף ברכים לגבי גופא ה' לגבי ו', וזוקף גופא לגבי רישא ה' לגבי י'. אמנם בתחלת ברכת הודאה לא יש שם ברוך ולא הוי"ה, נמצא שכריעה זו הם בסוד ו' לגבי ה', זקיפה ה' לגבי ו' לבד. לפיכך אנו צריכין לחזור ולעשות כריעה במודים דרבנן, להוריד י' לגבי ה', וזקיפה ה' לגבי י'. (ב):

(ב) צריך שתדע לכוין, לשם הוי"ה שזוקף לאדנ"י, באופן זה - כי בכריעה ראשונה יכוין, שיו"ד דהוי"ה זוקף לאל"ף דאדנ"י. ובברוך הב' יכוין, שה"ה דהוי"ה זוקף לד' דאדנ"י. ובמודים יכוין, שוי"ו דהוי"ה זוקף לנ' דאדנ"י. ובסוף יכוין, שה' אחרונה של הוי"ה זוקף ליוד דאדנ"י. ומי שאינו מכוין בו, אמרו בתיקונים שעליו נאמר נתנני ה' בידי לא אוכל קום:

מהחברים - כוונת ניקוד ההויות של תפלת י"ח. ברכה ראשונה סגול. נ"א כזה יהוה י' שבא ה' שורק ו' קמץ ה' סגול (נ"א בפתח). אתה גבור פתיחתה שם קדוש בניקוד, מקורו אגלא א' פתח ג' קבוץ ל' חולם א' חולם. וסימנך יהודה אתה יודוך. גור אריה יהוד:

ה. לא יסור. אוסרי לגפן. וחתימתו שבא, ואית דאמרי צירי, ושניהן שייך גבי יצחק דאתמר גביה ברוך מחיה מתים, קדמאה לפני עקידה, בתראה לאחר עקידה. (נ"א יהוה י' שורוק ה' קמץ ו' שורוק ה' קמץ. או זה יהוה י' ו' שבא, ההין בקמץ. או כזה יהוה: אתה קדוש, בניקוד דעת, שהוא חולם צירי קמץ צירי, כפי תנועת האותיות (נ"א, בסגול. נ"א, כולו בשבא:

אתה חונן - בפתח, ובטעם רביע על כל אות ואות. נ"א, בפתח ובטעם רביע, וב' הנקודות רומזין לחכמה ודעת של הנוקבא. נ"א יהוה י' צירי ו' שבא ההין בסגול או בקמץ. השיבנו הוי"ה בצירי (נ"א כזה יהוה כולו בשורוק. סלח - בסגול, נ"א כזה יהוה י"ה קמץ ו"ה פתח. ראה נא - בשבא, נ"א יהוה י"ה בקמץ ו' שבא ה' פתח. רפאינו - חולם, נ"א יהוה י"ה שבא ו"ה צירי. ברך - בחירק. נ"א, יהוה י' שבא ה' ו' ה' בקמץ. או יהוה י"ה בשורק ו"ה בקמץ. תקע - קיבוץ. נ"א, יהוה י"ה בשורק ו"ה בקמץ. ויכוין במלת נדחי, לשם ע"ב להשיב ניצוצי החסד ולמהר הגאולות בע"ב דיודין. השיבה שורק. נ"א יהוה י"ה

בסגול ו' צירי ה' פתח. ולמלשינים - ניקוד צבאות, או כולו בקמץ. נ"א יהוה י' פתח ה' ו' ה' בקמץ, ותרוייהו איתניהו, קדמאה, נכללת המלכות בברכה רמוזה בה'. בתראה, לכתר שבה שבכפירת האמונה הטובה פוגמת עד שם וצריך תיקון. על הצדיקים - שורק, תשכון - קיבוץ. נ"א, חולם. צמח - חירק. נ"א, יהוה י"ה בחריק ו"ה בסגול. שמע - חולם, או במלופום, כזה - יו הו וו הו. רצה - חירק. נ"א, יהוה כולו בפתח. מודים - קיבוץ, או כזה יהוה י' קמץ ה' פתח ו"ה בקמץ, וגם היכל או חירק והיכל, ואית דמוסיף בחירק נוסף הוי"ה על השילוב. שים שלום - שורק. ואדנ"י משולב, עם כל הוי"ה מג' אחרונים, והוי"ה בפני עצמו באותו ניקוד המיוחד לכל ברכה כנ"ל, רק שבנצח מתחיל הוי"ה, ובהוד באדנ"י, וביסוד לשניהן. נ"א, יהוה בחטף פתח. ולעולם העונה אמן, יכוין לניקוד המיוחד לאותו ברכה הויה המשולב באדנ"י גי' אמן, ע"כ מהחברים:

פרק ז

ועתה נתחיל לבאר ברכת אבות באורך. דע, כי הלא הנוקבא יש בה י"ס, ובלילה, שאז יורדת לבריאה כמבואר אצלינו בסדר הלילה, הנה היא מתמעטת. והנה, מה שעלה עתה אל האצילות, הוא סוד ט"ס דמלכות דאצילות הניתנים בהיכל ק"ק דבריאה, ועולין יחד למעלה באצילות, וכל שאר העולמות כלולים זה בזה, עד שנמצא כולם כוללים בהיכל דק"ק דבריאה, והוא כלול במלכות דאצילות. ועתה נבאר סוד ברכה זו. ברוך - הנה צריך לכרוע ב' כריעות, א' בברוך, והוא שתכרע גופך לבד כריעה ב', באתה תכרע את הראש וזה שאמרו רז"ל ו' לגבי ה', י' לגבי ה'. כי ו' הוא גופא, וי' הוא רישא. ובזקיפה, שהוא מלת י"י, תכוין לזקוף ב' זקיפות, ראשונה תזקוף גופך לבד, והוא ה' תתאה לגבי ו', ואח"כ תזקוף את ראשך, והוא ה' עלאה לגבי י'. גם תמצא בתיקונים, לכרוע באהי"ה - פירוש באהי"ה של יודין, לזקוף בהוי"ה, פירש, במילוי יודי"ן העולה ע"ב:

ועתה נבאר הסדר. דע, כי הלא כבר ביארנו כי בק"ש לא ירדו רק מוחין דו"ק מצד אמא, ונשארו למעלה ג"ר מצד אמא, וכל הט' מצד אבא. והנה ע"י זיוג או"א בג' שמות אלו, ה' אלהינו ה' שבק"ש, אז נכנסו ו"ק דמוחין, ועתה צריך לעשות זיוג אחר באו"א, כדי להכניס ג"ר דאמא ע"י תוספת הארה שנמשך לז"א ע"י זיוג זה הב' דאו"א, ויכנסו אח"כ ג"כ כל הט' מוחין מצד אבא וכמ"ש. אמנם, נמצא כי ג"ר דאמא הם עדיין למעלה, דוגמת א"מ ברישא דז"א, והנה כבר ידעת, כי שם הוי"ה כוללת כל האצילות. כיצד, א"א בקוץ של י', ואו"א בי"ה, וזו"נ בו"ה, ומלבד זה הז"א לבדו כולל כל הוי"ה. כי כתר שבו רמז לקוץ. וח"ב שבו, י"ה. והת"ת שבו עם ו"ק, רומז לו'. והנוקבא רומז באות ה'.(ג):

הגהה (ג) וצריך לכרוע בברוך עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה, שהוא ח"י חוליין, לגבי ח"י העולמים. להוריד השפע ולייחד ג' אותיותיה יה"ו, שנעשה בו ו' צירופים כנודע, נגד ו' הרומז לחוט השדרה, ואותיות של ו' צירופים הם ח"י, נגד ח"י חוליות. ואחר שהמשיך השפע במלת ברוך לח"י העולמים כנ"ל צריך גם כן לזקוף בשם, ב' זקיפות, שכרענו בברוך שתי כריעות, א' י' לגבי ה' וכו'. ועתה ב' זקיפות ה' לגבי וכו', וכן צריך לכוין לזקוף כתר הרומז לקוץ, ולהמשיך השפע עד סוף המעלות שהוא מלכות:

גם יש בכללות אחר, כי בת"ת דז"א לבדו, שם הוא כל הוי"ה בכללותיה, כמבואר אצלינו בשער השמות של הספירות ושמור כללים אלו בידך למה שנבאר:

גם דע, כי סוד הבינה הנכנסת בז"א, ומלבשת בתוכה את המוחין דז"א כנודע, הנה נקרא שם אהי"ה. אמנם אהי"ה זה בכללותיה, הוא במילוי יודין, שהוא גי' צלם, הנכנס תוך הז"א כנודע. אמנם, כי כמו בשם של הוי"ה בארנו, כי ג"ר שבו הם ב' אותיות, י"ה, וז"ת הם ב' אותיות ו"ה, כך הענין בשם אהי"ה. כי ג' מוחין עלאין, הם ב' אותיות א"ה. וו"ק דמוחין תתאין, הם י"ה דאהי"ה. נמצא, כי עדיין לא נכנסו מן אהי"ה דבינה תוך ז"א, רק ב' אותיות אחרונות ברישא דז"א:

והנה ראוי שתדע, כי הלא הז"א נעשה ע"י הכ"ב אתוון כנודע, אמנם הם מחולקין בו לג' חלוקות, שהם ג' קוין - ז' אותיות ראשונות בקו ימין וז' אותיות שניות בקו שמאל וח' האחרונות בקו האמצעי, וכנז' בזוהר. והנה הם אב גד הו ז חסד. חט י כל מנ בגבורה. סע פצ קר שת בת"ת. נר אמר מורי זלה"ה:

והנה הם סוד להנחיל אוהבי יש, כי ש"י עולמות הם בבינה, וכולם מתחלקים בז"א. וז"ש בזוהר, כי ש"י עולמות אלו, הם שריין תחות כורסייא תחות עלמא דאתי. וכבר הודעתיך פירוש עלמא דאתי, שהיא התבונה בהתלבשותה תוך ז"א, שתמיד הוא משם בא השפע ונמשך תוך הז"א. אמנם עיקרית הם בג"ר דז"א, אך הארתן יוצא לחוץ, אחר כלות יסוד בינה אשר בחזה דז"א כנודע, ואז הם מתחילין דרך ג' קוין. ונמצא, כי עיקר הארתן הוא בחג"ת דז"א, וז"ש בזוהר שהם תחות עלמא דאתי, שהיא בסיום דיסוד בינה אשר בחזה דז"א:

גם יש פירוש אחר, שגם בינה שבז"א עצמו שהם בחג"ת דז"א נקרא עלמא דאתי, וממנה מתפשטין. אמנם שרשם האמיתי בג' מוחין עלאין, רק שהארתן מתגלין למטה בחג"ת דז"א, אך אין זה, רק כאשר כל הט' מוחין נכנסו בז"א, אמנם עתה שעדיין לא נכנסו רק מוחין דו"ק, נמצא כי כל הארת אותן הכ"ב אתוון שבבינה הנמשכין אל הז"א, הם עדיין על רישא דז"א ואותה הארה שהיתה נמשכת בחג"ת דז"א, היא עתה בכתר, והיא הארה מועטת כמ"ש בסמוך, ברישא דיליה ובג"ר שבו מתחלקין אלו ש"י עולמות שהם כ"ב אתוון הנ"ל:

עוד יש אותיות כפולות מנצפך. וכבר הודעתיך, כי אלו הם ה"ג, ואמנם הם כפולות, כי יש בדעת דז"א ה"ח וה"ג. והנה בהכנס כל המוחין בז"א, הנה היסוד שלו כולל כל הכ"ב אתוון, הנזכר בזוהר על פסוק וישכב במקום ההוא, וי"ש כ"ב, פירוש, כי י"ש, שהם י"ש עולמות, וכ"ב הם סוד הכ"ב אתוון עצמן, וכולם בסוד אמא בהיותה בחזה דז"א, ומשם יוצאין הארותיהן ומתגלין בז"א, ומתחלקין בחג"ת שלו כל הכ"ב אתוון, וגם הב' עיטרין נותנין ה"ג עצמן אל הנוקבא, וה"ח מתפשטין בו"ק של ז"א כנודע:

אך עתה, כל החו"ג הם למעלה על רישא דז"א בסוד א"מ, כי עדיין לא נכנס יסוד אמא, ואמנם מן העת שהתחלנו לומר תהלות לאל עליון, שאז מלכא עלאה הוי נפיק לקבלה, שפירושו שמתחיל הארת הדעת בהיותה למעלה, להאיר דרך קו האמצעי תוך ז"א, ומאז ולהלאה מתחיל הארת הדעת לכנוס תוך ז"א, והארת החו"ג נכנסין בתוכה, ושרשם נשאר למעלה. ואמנם גם בהיותן כל המוחין תוך הז"א, הנה היסוד אמא היה מתגלה במקום רחב מאוד שהוא בחזה דז"א, והיו האורות מתגלין הרבה מאוד בנה"י דז"א, יותר מההארה שיש עתה בחג"ת דז"א, כי עתה אע"פ שנכנסו מוחין דו"ק דז"א, ונמצא כי הארה שהיתה ראויה לירד בנה"י דז"א, הוא עתה בחג"ת דז"א, עכ"ז היא עתה יותר פחותה הארה זו משעה שהיתה למטה בנה"י דז"א, כטעם הנ"ל, כי בהיותה הארה זו בנה"י, אז יסוד הבינה במקום רחב מאוד, אך עתה כי היסוד דבינה היא למעלה בכתר דז"א, אשר שם הוא מקום צר מאוד, לסבול שם מקום ג' קוי כח"ב, לכן הארה המתפשטות משם אל ג' אמצעים היא מועטת מאוד. ובכל זה שבארנו, תדע מה שנבאר בפירוש המלות:

פרק ח

ברוך - כאן תכרע גופך לבד, ותכוין להוריד ו' לגבי ה'. פי', כי הלא המלכות היא ה' תתאה, והיא עתה בהיכל ק"ק דבריאה, וצריכה לעלות, לכן אנו מכוונין להוריד ו' לגבי ה' להעלותה. והנה ו' זו, סוד הת"ת דז"א, שהוא סוד הו' הנ"ל, והוא גופא דז"א. לכן גם במעשה צריך לכרוע גופא לבד, ולא רישא. אמנם, צריך תחלה לתת הארה מן המוחין אל הת"ת דז"א, שהוא כדי שיוכל לירד ולהעלות את המלכות. לכן צריך לכוין, להוריד ב' אותיות אחרונות י"ה משם אהי"ה, אל ו' זו, ואח"כ להוריד ו' זו אל ה' שהיא מלכות שבהיכל ק"ק דבריאה:

וביאור הענין זה כנ"ל. אך קיצור הענין, כי הלא המוחין דו"ק הם סוד י"ה דאהי"ה כנ"ל, וזה י"ה הוא עתה בג"ר דז"א, לכן אנו מורידין הארה מזה י"ה, שהם עתה המוחין בג"ר דז"א, ולהוריד מהם הארה אל ג' אמצעים דז"א, ומשם ולמטה, אשר הם רמוזין באותו ו'

של הוי"ה שבז"א כנ"ל. ואז יוכל לירד ו' זו דז"א משם ולמטה, עד הה' שהיא המלכות, ויעלה אותה למעלה. אמנם צריך לכוין, כי ב' אותיות י"ה, מלאים ביודי"ן כזה - יו"ד ה"י, מפני שהם בחינת מוחין. אך אותיות ו"ה הם פשוטין, כי הם סוד גופא שהוא הת"ת דז"א שהוא ו', והמלכות שהיא ה', והם פשוטים, כי אינם מוחין כדי שיהיו ממולאים. גם צריך שתכוין, כי הרי עתה חיבור ד' אותיות אלו, נעשה מהם הוי"ה, כדי שיוכל לירד ולהעלות את המלכות, לכן צריך לכוין ב' אותיות י"ה מן אהי"ה, וב' אחרונים ו"ה מן הוי"ה, הוא יהו"ה. הרי בכריעה ראשונה יש הוי"ה:

גם תכוין, כי הלא ב' אותיות י"ה ביודין הם גי' ל"ה. וב' אותיות ו"ה, הרי הכל מ"ו. ותכוין בה למילוי שם ע"ב דיודין, שנמשך מן הארה דאבא, ומן חכמה דז"א ג"כ שהוא ע"ב דיודין. ויורד מהם הארה למטה, שהוא המילוי שלהם שהם גי' מ"ו. אמנם בחינת הארה זו הוא מש"ל, כי הם סוד הארת כ"ב אותיות שביסוד הבינה הנקרא ברוך, וזה תכוין במלת ברוך:

אמנם עתה, אינם הכ"ב אתוון עצמן, כי אלו הם עדיין על רישא דז"א בסוד א"מ. אך הוא מן הארה היורדת משם בג"ר דז"א, אשר אלו הם הארה יותר מועטת, מן הארת הכ"ב אתוון עצמן המתפשטות בחג"ת דז"א, אחרי הכנס כל המוחין בתוכו כנ"ל, להיות המוחין במקום צר כנ"ל. אמנם הארת הכ"ב אתוון אלו, תכוין בכ"ב שבמלת ברוך שהוא אות ראשונה ואות אחרונה שהם ב"ך. ותכוין להוריד הכ"ב אתוון מן יסוד דבינה אשר למעלה ברישא דז"א, ואינו אלא רק הארתו ולא עצמותו כנ"ל. ותכוין, להוריד הכ"ב אתוון הרמוזים במלת ברוך כנ"ל, ותכוין להורידן מן הארת יסוד הבינה הנקרא ברוך:

גם תכוין כנ"ל, להוריד הארת הה"ג שברישא דז"א, כי הגבורות עצמן הם למעלה ג"כ, רק הארתן לבד תוריד עד המלכות, בסוד הכריעה כנ"ל. ואמנם הארה זו גי' ברוך ג"כ, ע"ד שבארנו בפירוש עמידה של ר"ה, שהם סוד כ"ו ע"ב ק"ל, כי כל זה גי' ברוך ע"ש.

גם תכוין, כי הלא המלכות עתה צריכה לעלות תחלה באחורי דז"א, וצריך להמשיך כל הארת הנ"ל דרך אחורי ז"א. והנה פנים של הז"א הוא סוד כ"ו שבמלת ברוך. האמנם, הוא במילוי אלפין גי' מ"ה, ואח"כ עובר דרך האחוריים של הז"א, שהם ע"ב ק"ל, שהם אחוריים של שם כ"ו ומ"ה כנודע. הרי ברוך, כ"ו ע"ב ק"ל, בב' פרושים:

גם תכוין, כי הלא כל זה נמשך אליה, ע"י גילוי יסוד עליון דאבא, שהתחיל להאיר כמבואר לעיל, בתהלות לאל עליון, ברוך הוא ומבורך. ותכוין, להמשיך מברוך הוא, ליסוד דז"א הנקרא ברוך, שהוא הקצה האחרון מן הו"ק הגוף, הנרמזת בכריעה ראשונה,

ו' לגבי ה'. ומן היסוד שהוא סיום הו', משם יורד אל הה' ואז נעשית המלכות גם היא ברוך על הדרכים הנ"ל. וז"ס סמיכת גאולה לתפלה כנ"ל:

גם תכוין, כי ע"י כריעה זו ו' לגבי ה', עולה המלכות שהיא ה', עד כנגד אחורי יסוד דז"א ממש הנקרא ברוך, והרי עלייה א' אל המלכות:

גם תכוין, כי עלייה זו, עולה ג"כ עמה היכל ק"ק של הבריאה, עם כל העולמות הנכללין בתוכה. כי לטעם זה נקרא היכל ק"ק דבריאה. גם הוא ברוך, בסוך רבויא דברכאן, שכולל כל העולמות בתוכו, כנזכר בזוהר פרשת פקודי:

אמנם כבר הודעתיך במ"א, כי המלכות תחלתה סוד נקודה קטנה, ואחר כך נגדלת כמדת יסוד ממש כמותה בגדלותה, כמבואר בסוד וכל בשליש בשליש עפר ארץ, שהוא שליש מדה לבד, וזה מה שעלתה והגדילה עתה בתיבת ברוך, ויש גדלות אחר עליה גדולה מזו, והוא שתהיה אח"כ מדה גמורה בכל המדות, המשל כמו מדת הת"ת שבז"א, וכמבואר וכיוצא שהוא מדה גמורה, ואינו כמו היסוד שהוא מדה קטנה, אח"כ יש מדה אחרת גדולה, והוא שנעשית פרצוף גמור, רק שהוא מן החזה דז"א למטה בכל גובה יעקב. עוד יש לה גדלות אחר, והוא בהיותה שוה בשוה עם כל האורך ז"א, וזה אינו רק בשחרית שבת כמ"ש בעז"ה. אך עתה במלת ברוך, הגדילה הארת יסוד כנגד האחוריים שלו:

פרק ט

אתה - עתה צריך לכרוע כריעה שניה י' לגבי ה'. פירוש, כי עתה צריך להמשיך אור יותר גבוה, כדי להעלות את המלכות יותר למעלה. והנה, הארה זו צריך להמשיכה, מן הג' מוחין עלאין שעל ראש הז"א שעדיין לא נכנסו. ולכן צריך לכרוע, להורות, שגם הז"א כורע את ראשו, שהוא י"ה, י' לגבי ה' עלאה, שהם סוד ג' מוחין, שנכנסין עתה לצורך הארה זו תוך הז"א. אך תיכף חוזרים לעלות, כי אינם נכנסין אלא עד מלת אלהי אברהם וכו', כמ"ש בעז"ה. אך עתה הוא הארה מהן לפי שעה, ולכן תכוין להמשיך ב' אותיות ראשונים של אהי"ה שהם המוחין, ולכרוע, להכניס ג' מוחין ראשונים, שהם סוד א"ה דאהי"ה, במילוי אל"ף ה"י, ע"ד הנ"ל גם בברוך, ולהורידם אל הרישא דז"א שהם י"ה. ותחלה לוקחין אות י' שהוא החכמה דז"א, ושם ניתנין אל הבינה שהוא ה', וזהו י' לגבי ה', ומשם ירדו אל ו' שהוא הת"ת דז"א, ומשם ירדו אל ה' תתאה מלכות. ואע"פ שלא אמרו בזוהר רק י' לגבי ה', עכ"ז מוכרח הוא שיורד ג"כ עוד ו' לגבי ה', רק שכוונת הזהר הוא, כי תחלה במלת ברוך הוא ו' לגבי ה' לבד, אך עתה בכריעה שניה של אתה מתחלת כריעה זו גם מלמעלה, מן י' לגבי ה', ומכ"ש שגם ו' לגבי ה' בכלל, ואין צריך להזכירו:

והנה בכריעה ראשונה, היו ב' אותיות אחרונים של אהי"ה בב' אותיות אחרונים של הוי"ה, וארבעתן היו סוד הוי"ה, ועתה הם ב' אותיות ראשונים של אהי"ה א"ה, וב' ראשונים י"ה של הוי"ה, הרי הוא שם אהי"ה א', הרי ב' כריעות אלו ע"י שם אהי"ה והוי"ה, אך עיקרם הם מן אהי"ה, כי משם יורד אל הוי"ה כנ"ל, שהוא מן המוחין אל כללות י"ס דז"א:

ולכן אל תתמה אם נמצא בתיקונים ובזוהר כמה נוסחאות וכוונות מחולפות ומנוגדת זו לזו בסוד כריעות אלו, כי לפעמים אומרים ו' לגבי ה', י' לגבי ה', ולפעמים כורע באהי"ה וזוקף בהויה, ולפעמים אומרים בהיפך, כי כל זה תמצא בביאורינו והכל אמת, כי בחי' א' היא. ואח"כ בהצטרף האורות, נעשין שם א' ע"ד הנ"ל, כי כמה שמות הוי"ה אהי"ה יש בכאן מחולפים זה מזה, ואיך נולדים זה מזה כנ"ל, וד"ל. גם תראה, איך כריעה ראשונה הוא בסוד מ"ו, מלוי חכמה דיודי"ן, שהם ב' אותיות י"ה דאהי"ה במילוי יודי"ן, וב' אותיות ו"ה פשוטין דהוי"ה. ועתה בכריעה שניה הם ב' אותיות א"ה דאהי"ה דיודי"ן, וי"ה דהוי"ה פשוטין. הרי שם אהי"ה א', מן ד' אותיות ההם. אך בכריעה א' הוא שם הוי"ה:

גם עתה בחשבון ד' אותיות אלו, ק"ם, והם מילוי דאהי"ה דיודי"ן, להורות כי עתה יורד מן אמא, ומן הבינה דז"א ולמטה, שהוא מילוי שלה שהוא גי' ק"מ. ואם תחבר שניהם מ"ו וק"מ, הם אותיות מקו"ם. וז"ס כל הקובע מקום לתפלתו, כי ע"י מקום זה, מעלה אדם את תפלתו עד מקום שירצה למעלה. והתפלה היא סוד המלכות, שעולה עי"ז המקום הנ"ל:

וצריך שתכוין, כי ב' מלואים אלו נעשה מהם שם א', הנקרא מקום, והוא סוד השם בהכאתו - יפ"י, הפ"ה, ופ"ו, הפ"ה, שהוא גי' מקום. כי ע"י ב' מלואים אלו מתרבים הכאות אורות ז"א זה בזה, ונגדלים האורות כמנין מקו"ם:

והנה סוד הארה זו היורדת עתה, הוא בסוד הארת כ"ב אותיות עצמם מן שרשם, מן ג"ר, שהם סוד ב' אותיות א"ה דאהי"ה כנ"ל. וז"ס ב' אותיות א"ת שבמלת אתה, שהם כ"ב אותיות מן א' עד ת':

גם עתה נכנסין הה"ג עצמן משרשם, ולא הארה לבד כמתחלה, ויורדין אל המלכות. וזהו אות ה' של אתה, שהם הה"ג עצמן. גם עתה נכנסים הארת ה"ח, ולא החסדים עצמן כמו הגבורות, וז"ס ה' של אתה. גם זה סוד של אתה, שאמרו בזוהר שהוא סוד החסד, והוכן בחסד כסא. והוא סוד הכהן, בסוד ואתה כהן לעולם, שהוא סוד הארת הה"ח כנ"ל:

אמנם, על האורות האלו שלוקחת עתה יותר מכריעה ראשונה, כי בכריעה ראשונה לא לוקחת רק הארת כ"ב אתוון, והארת הה"ג. ועתה לוקחת מהכ"ב אותיות עצמן, והה"ג עצמן. הוא מפני, שצריכה לעלות יותר למעלה, נגד נ"ה באחור של ז"א, כי הם גבוהים יותר מן היסוד. גם יש תוספת הארה אחרת עתה יותר מכריעה ראשונה, והוא, כי עתה לוקחת ג"כ הארת ה"ח. והענין הוא, כי בתחלה היתה שעורה מדה א' ברוחב כנגד היסוד, אך עתה שעורה בקומת מדה א' לבד ג"כ, כי עדיין נ"ה אינם זו למעלה מזו, רק שוין. אך ברוחב יש לה עתה רוחב ב' מדות, שהם רוחב נ"ה, ולכן צריכה לתוספת הארה אחרת, יותר מכריעה ראשונה. אך אל תטעה שעולה כנגד היסוד ונ"ה ביחד, רק שנעקרה לגמרי מן היסוד, ועומדת כנגד נ"ה לבד, כי עדיין אינה פרצוף גמור:

ונלע"ד ששמעתי, שזהו אתה, את ה', שעתה נקראת ה' בשלימותה, כי כבר היא במקום אצילות הראשון, נגד נ"ה של ז"א. גם שכבר עלתה בג' קוי הז"א שהם נה"י, שציורה ג' קוין של הה', ואיני זוכר זה באמיתית:

ואמנם, ב' עליות הם עתה ע"י כריעות אלו. והענין, כי ע"י כריעות דז"א שיורד בה, עי"כ היא עולה עליות אלו, רק אותן הארות אינם חוזרין לזקוף ולעלות, כי עדיין צריכה היא להם. ואע"פ שבערך המלכות הם נקראים זקיפות, אחרי שהיא עולה כל המדרגות הנ"ל, שהם נה"י דז"א. הטעם הוא שנקראים כריעות, אע"פ שהם זקיפות בערכה, מפני שמקום המלכות ונקודת אצילותה העיקרית, הוא כנגד החזה, וכל זמן שלא עלתה שם עדיין, היא כריעה ולא זקיפה, כי אין הזקיפה עד שתעלה במקומה האמיתית. אך כל שאר עליות הם נקראים כריעות, רק שהם כריעות מעולות ועליונות זו למעלה מזו, ולכן במלת הוי"ה אז הם הזקיפות, כי אז היא בת"ת דז"א עולה, שהיא מקומה אמיתית, כמ"ש בעז"ה:

פרק י

יהו"ה - עתה הם ב' זקיפות כנגד ב' כריעות הנ"ל. וז"ס, כל הכורע כורע בברוך, כי ב' כריעות הם - א' בגופא, וא' ברישא. לכן כל הזוקף, זוקף בשם, כי ב' זקיפות הם - א' ברישא וא' בגופא. והנה כבר פירשתי לעיל, כי בב' כריעות עלתה המלכות עד נ"ה דז"א, ועתה בב' זקיפות עלתה בת"ת דז"א, ולפי שמקומה האמיתי הוא בת"ת, לכן אלו נקראו זקיפות ולא כריעות:

ואמנם, ענין ב' זקיפות האלו, תבין ממה שהודעתיך, כי הז"א היה בסוד עיבור ג' גו ג', ואח"כ ביניקה ו"ק, ואח"כ בעיבור ב' של המוחין, היה בי"ס גמורות. והנה לעיל ג"כ בק"ש, בארנו קצת מזה, איך נגדלים ו"ק ונעשו י"ס גמורות ע"י חלוק השלישים בכניסת ג"פ נה"י דאמא בתוכם, ואז נגדלין:

והנה מוכרח הוא, כמבואר אצלינו במקומות רבים, כי הקטן מיום שנגמרה צורתו במעי אמו, כבר כל רמ"ח איבריו גמורים, רק כי אח"כ בזמן היניקה נגדלין איבריו, וכן בזמן הגדלות. אבל לא שצריך שיביאו לו איברים מחדש, וז"ס ת"ת של הז"א, שהוא אות ו' שבשם כנ"ל. ובארנו, כי תחלה היא ו' קטנה בלתי ראש, ואח"כ נעשית ו' גדולה עם ראש, כי ו' זו הוא ז"א בערך שאר האצילות, וכן הת"ת שלו נקרא ג"כ ו', בערך שאר גופו כנ"ל, והנה בעת קטנותו היה גופו קטן, דמיון ו' בלתי ראש, ואח"כ הגדיל גופו כדמיון ו' עם הראש. אמנם, ראש הו' הוא צורת י' על ו', כי בהיותו בעיבור היה ו' בלתי ראש, ועתה ביניקה וגם אחר הכנס ו"ק דמוחין דגדלות בק"ש, כבר הגדיל ונעשה לו ראש באות ו' שבו. א"כ נמצא, שב' בחינות יש לת"ת דז"א - א' של קטנות דז"א, וא' בעת הגדלות. אמנם, אלו הב' זקיפות - א' להעלותה למקום הת"ת הראשון של קטנות, שזה נקרא ו' לבד. וא' להעלותה עד הראש הו' זו, שהוא צורת י' שבמקום התפארת, כשיעור מה שהגדיל עתה מחדש:

אמנם הסדר כך הוא - תחלה תזקוף גופך לבד, ותכוין לזקוף המלכות הנקראת ה' לגבי ו', שהוא מקום התפארת הראשון, שהם ב' שלישי ת"ת של הגדלות. ואח"כ תזקוף ראשך, ותכוין לזקוף המלכות הנקראת ה', למקום י' למקום הגדלות שהיא י' שבראש הו' זו, שהיא שליש עליון של גדלות הת"ת. ובזה תבין הטעם גם למש"ל, כי אע"פ שבברוך אתה עלתה המלכות לנה"י דז"א, עכ"ז עדיין ראש וגוף דז"א כפופים בכריעה. אך עתה בשם הוי"ה, שהם ב' זקיפות, הנה הת"ת דז"א שלו שהוא סוד הו' כנודע, הכורע לגבי ה', הוא עולה וזוקף במקומו. אך בהיותה בנה"י, עדיין היה כורע, כל זמן שלא עלה אל מקומו. הרי עתה עלתה המלכות אל שורשה הראשון. ועתה יש לה שיעור מדה א' לבד, שהוא מדת הת"ת של הז"א באחוריים. והנה כל הכוונה הזאת, תהיה להעלותה ע"י שם ע"ב דיודי"ן. וז"ס, כל הזוקף זוקף בשם, כי הכריעה היתה ע"י מילוי אהי"ה דיודי"ן כנ"ל:

והנה צריך להבין, איך עלתה עתה עד ראש הת"ת של הז"א, כי שם הוא מקום לאה. כי רחל מתחלת מן החזה ולמטה. ומטעם זה הקושיא, נלע"ד, כי הם סוד עליות רחל ולאה, שהם ב' ההין של הויה, שעליו אמרו כל הזוקף זוקף בשם. וה' תתאה עולה לגבי הו', הוא הת"ת דקטנות, שהוא עתה עד כנגד החזה. וה' עלאה לאה, עולה עד כנגד שליש עליון דת"ת הנקרא י' ראש ו', ששם מקומה. כי כל אלו היה למטה בסוד תהלות לאל עליון כנ"ל, ועתה הוא עליות שניהם, אך לא שמעתי זה מפי מורי זלה"ה, ולא אוכל לכוין בזה:

האמנם מה שאני מסופק ששמעתי ממנו הוא - אם נאמר כי הוא בסוד ותגנוב רחל את התרפים כמבואר אצלינו, שלפעמים רחל גוברת ועולה עד אותו שליש עליון, נגד אחור דת"ת דז"א. או נאמר, שאע"פ שאנו אומרים שעולין ד' עליות אלו, הכוונה הוא שעולה רחל תחת מקומות אלו, ולא כנגד מקומה ממש, כי תחלה עולה תחת היסוד, כי שם שורש א' של המלכות, כמו שכתבתי בפירש בברכת אבות דראש השנה, ואחר כך עולה תחת נצח הוד, ואחר כך עולה תחת התפארת, כי שם יש לה שורש א' אל המלכות. ואח"כ עולה תחת הי', שהוא ממש כנגד החזה. והדבר הוא מסופק אצלי איך שמעתיו: והנה אל תתמה איך בתחלה היתה עולה מדה א' גמורה בכל פעם, ועתה בב' זקיפות לא עלתה רק מדה א' של הת"ת, כי הלא אור ת"ת גדול מכל מה שלמטה ממנו כנודע, וכן בשיעור ג"כ אינו בערך עם שאר ספירות, כי הוא גדול מהם מאוד. הרי עתה עשינו מדרגה א' אל המלכות, והוא, כי בהיותה בבריאה, היתה נקודה קטנה, ועכשיו העלינו אותה למקומה האמיתי, שהיתה האצילות אחורי חזה של ז"א, וגם יש לה תוספות שהיא עתה בסוד מדה א':

ועתה אנו צריכין לעשותה פרצוף גמור, כנגד כל אחורי הז"א, מן החזה עד סיום כל נה"י דז"א, ואח"כ תוכל לחזור עמו פב"פ, נמצא, כי הגדלות דז"א בסוד ו"ק דמוחין בק"ש, הגדילה גם המלכות כנגדו, להיותה מדה גמורה כנגד החזה שלו. אך כאשר יבואו המוחין דג"ר דאמא, עם מוחין כולם דאבא, אז גם המלכות תשתלם להגדיל להעשות פרצוף. נמצא, כי אנו צריכין עתה להכניס ג"ר דאמא וגם כל המוחין דאבא, וזהו אי אפשר. רק שנעשה זיווג או"א מחדש בבחי' אמצעי שלהם כמבואר בראש הברכות לעיל, לכן אומרים אלהינו ואלהי אבותינו, שהוא סוד הזיווג הזה דאו"א:

פרק יא

אלהינו - ונתחיל לבאר אלהינו. תכוין באמא, כי כל אלהינו הוא באמא, או פעם בקו שמאל, וג"כ באלהינו דק"ש היתה הכוונה באמא:

ואלהי אבותינו - תכוין באבא, ובדעת המחברם ומזווגן:

וסוד הענין, כי הלא כולו הם י"ס. והנה או"א, הם רמוזים בחו"ב. והז"א, הוא מחסד ולמטה ז"ת. והנה הג' אבות, הם חג"ת הנכללין בז"א. נמצא, כי אלהי אבותינו הוא אבא, שהוא אלהי של אבותינו, שהם ג' אבות:

האמנם עוד צריך לידע, כי אמר לנו מורי זלה"ה, כי הלא בברכת אבות שאנו מבארין עתה, הוא בסוד המוחין הפנימים. אמנם עוד יש בה פירוש ב', שהוא בבחינת המקיפים.

ונלע"ד, כי הוא אותו שבארנו בר"ה וע"ש. אך עתה אין אנו מבארין, אלא בסוד הפנימים לבד:

גם שמעתי ממורי זלה"ה, כי אותן ברכת אבות של ר"ה, הוא ממש דוגמת של חול דשחרית, כי אין ביניהם הפרש, רק סוד הרי"ו שהוא דין, והוא גבורה, וגבורה גי' רי"ו. לכן צריך לעשות כל בחינת תפלות דר"ה, בסוד רי"ו. לכן בכל בחי' רי"ו שתמצא בברכת אבות דר"ה, אינו רק לאותו היום בלבד, אך כל השאר הוא סדר של חול ממש. אמנם, אע"פ שבר"ה, בארנו כוונת מקיפים דאו"א, עכ"ז כאן בחול אינו רק פנימים דאו"א ומקיפים דאמא לבד, כי מקיפי אבא אינם נכנסים עד ברכת כהנים כמ"ש בע"ה, ושמור ב' דברים אלו שבארנו בידך:

ונחזור לענין, כי אלהינו - אמא, ואלהי - אבא. כי אלהי גי' מ"ו, והוא מילוי ע"ב דיודין דאבא, ובו' של ואלהי, תכוין אל דעת המזווגם, כי הוא בסוד ו' כנודע. גם תכוין, כי הדעת עליון, הוא בסוד ו"פ ו', גי' ל"ו. ועם אות י' של ואלהי, הוא גי' מ"ה במילוי אלפין, שהוא סוד הדעת המכריע ביניהם:

אבותינו - הוא סוד הג' מוחין, שאנו רוצין להמשיך עתה ע"י זווג זה, שהוא ג"ר דאמא, וכל מוחין דאבא:

ואמנם אלהינו באמא, תכוין, כי אל מן אלהינו, מן שם ס"ג שבאמא, שיש בו י"א"י כנודע, והוא סוד אל מן אלהינו, ועיין בברכת אבות של ר"ה, ושם ביארנו ביאור יותר בזה. וגם שם ביאר ד' אותיות הינ"ו הנשארים מן אלהינו. וגם שם טעם, למה אנו מקדימין אמא לאבא ע"ש. אמנם תכוין ג"כ בסוד אלהי, להמשיך סוד לאה מאחורי ז"א, כמו שכתבתי בסוד אלהי אברהם, כי ד"פ יש כאן אלהי, וע"ש למטה באלהי אברהם:

ואחר שעשינו זיווג או"א, אז אנו מורידין את המוחין ברישא דז"א, וז"ש אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. והענין תבין, במה שביארתי בדרוש מוחין של אלהים דקטנות, סדר כניסת המוחין של ז"א, ושם ביארנו, כי נכנסים ג"ר דאמא שהם חב"ד, ואז נכנסין תיכף ביחד עמהם חג"ת נה"י דאבא. וא"כ עתה נכנסין ג"ר פנימי נה"י דתבונה, הנקרא גדלות ראשון דאמא, ובזה גמרו לכנוס כל המוחין שמצד אמא. ותכוין כי ג"כ נכנסים אח"כ עמהם ג"ת דאבא דפנימית נה"י דיש"ס, הנקרא גדלות ראשון דאבא:

אכן ביאור המלות כך הם - אלהי אברהם, הוא חכמה, שהוא נקרא אלהי אברהם שהוא חסד. ואלהי יצחק, הוא בינה, שהוא אלהי גבורה הנקרא יצחק. ואלהי יעקב, דעת, שהוא אלהי ת"ת, הנקרא יעקב. והענין, כי תחלה תכוין איך הם ג"ר חב"ד מצד אמא הנכנסים בז"א, והם אלהי אברהם חכמה וכו' כנ"ל:

גם תכוין, במה שהודעתיך בסוד הגדלה של ז"א, כי מב' שלישי עליונים של מדת החסד, נעשה כלי וגוף לז"א, לקבל בו מוח חכמה, ושליש תחתון של חסד עם שליש עליון דנצח, נעשה כלי וגוף של חסד. וכן קו שמאל וכן קו האמצעי, וכנ"ל גם כן בסוד ק"ש. ועתה בברכת אבות, הוא סוד הגדלות כנודע, כי נכנסין כל המוחין בשלימותן. והנה עתה כשנכנס מוח חכמה, הוא נכנס בסוד חללי דגולגלתא, הנעשה מב' שלישי העליונים של ספירת חסד, וזה המוח הנכנס עתה של חכמה הנקרא אלהי אברהם, כי הוא פנימים הנכנס תוך חללי דגולגלתא, הנעשה מב' שלישי החסד הנקרא אברהם. כי פנימית המוח, נקרא אלהי בערך החיצונית והכלי שלו, וזהו אלהי אברהם. וכן הענין אלהי יצחק ואלהי יעקב, הרי פרשנו הכוונה של ג' ראשונות דאמא:

גם תכוין, כי נכנסין ג"כ ביחד עמהם ג"ת דאבא, שהם ג"פ תתאין דנה"י דאבא, וכמו שג"פ תתאין דאמא נכנסו תחלה בג"ר דז"א, ואח"כ ירדו ירידה שניה אל הג' אמצעים דז"א, ואח"כ ירידה ג' למקומם האמיתי שהוא בג"ת דז"א, כן עתה אלו הג"ת דאבא, נכנסים עתה בג"ר דז"א, והם עומדים שם ביחד עם הג"ר דאמא. לכן גם בהן תכוין, ע"ד הנ"ל אלהי אברהם וכו'. כי הם עתה בג"ר, והם נקראים אלהי אברהם וכו', ע"ד הכוונות שבארנו לעיל בסוד ג"ר דאמא:

אך תכוין בזה תוספת כוונה, והוא, כי אלהי גי' מ"ו, והוא מילוי דע"ב דיודין הרמוז באבא. ותכוין, כי אלו הג' מוחין הם מצד אבא, שהם שם ע"ב דיודין, ואלו הם ג' מוחין הנמשכין ממנו, הם ג' מילוין דע"ב, ג"פ אלהי אלהי אלהי. אמנם בואלהי יעקב, ניתוסף ו' יתירה, ואלהי. והטעם, כי הלא ביארנו בסוד הפסוק, כי אל דעות ה', כי ב' דעות הם - א' מצד אבא, וא' מצד אמא. גם יש פירוש אחר, והוא, כי במוחין דאבא עצמן לבדו, יש ב' דעות, וכן במוחין דאמא לבדה, יש ב' דעות. והוא, כי כבר הודעתיך, כי הדעת דז"א, הוא נמשך מהחו"ג המתפשטים בו"ק דגופא דאו"א, כמבואר אצלינו בדרוש ד' נכנסו לפרד"ס, ובחטא אדה"ר ע"ש. והרי זה דעת אחד. אמנם מן הדעת עצמו העליון דאבא ואמא, אותו המכריע בין חו"ב דאבא או של אמא. הנה יש בו ג"כ בזעיר אנפין, והוא נעלם למעלה, ועומד בין חו"ב שבו, והוא נעלם מאוד, כי הוא המזווג והמכריע בין חכמה ובינה, והוא סוד, ונהר יוצא מעדן, ולא אתגלייא, דהוא טמיר גו אמא בסוד הזיווג, ולא יתנכר. ולכן אין אנו מונין אותו בסוד ג"ר, וכן בזוהר לא נמצא רק אותו הדעת הב' הנ"ל, לכן אותו הדעת הב' הנכנס במנין, שהוא התפשטות דו"ק דאו"א, הוא הנקרא ב' עטרין. כמבואר אצלינו היטב, שהם ב' כתפין דא"א, ואינם נחשבין מכלל או"א, רק שהם בתוכה לפקדון. אך הדעת עצמו או דאבא או דאמא, ודאי שגם מהם נמשך אל

ז"א, והוא נעלם בין חו"ב, ואין נחשב בחשבון כלל. לכן כשתכוין באלהי אברהם כו', אל המוחין דאבא או אל המוחין דאמא, תכוין בו' זו היתירה, לאותו דעת הנעלם של אבא או של אמא:

גם תכוין כוונה אחרת, בסוד מה שהודעתיך על ענין כוונת ההולך ארבע אמות בארץ ישראל, שהוא להמשיך ד' אמות, שהם ד' מילוי ע"ב, שכל מילוי גי' אמה, להמשיכם לד' פרצופים בחי' דלאה שיש בז"א, בסוד מה שהודעתיך בענין תאומה יתירה של הבל מה עניינה, לכן הוזכרו בכאן ד"פ אלהי, שהם - אלהי אבותינו - אלהי וכו', וכולם מצד חכמה, או מצד אבא, או מצד אמא, להמשיך לד' בחי' דלאה, כי אלהי גי' מ"ו כנ"ל:

פרק יב

האל - הנה תחלה תכוין, כי אחר שנכנסו מוחין עלאין ראשונים דאמא, וגם ג"ת דאבא, כבר הז"א נקרא גדול, ואז מתחיל לצמוח בו שער זקנו, ונעשין בו י"ג ת"ד. והנה סוד י"ג ת"ד הוא - אל רחום וכו', וזהו האל, הוא תקונא קדמאה דדיקנא, שנקרא אל:

אך ה' יתירה של האל, פירושו הוא, כי הלא ראוי שתדע, כי הלא זה התיקון קדמאה דדיקנא, שהוא אל, והוא מתפשט בבי"ע, והוא מנהיג כל העולמות כמבואר אצלינו. והם סוד - א"ל שד"י, בבריאה. אל הויה, ביצירה. אל אדני, בעשיה. כמבואר באד"ר, בסוד תקונא קדמאה, שהוא אל, ואית ביה סוד תלת עלמין וכו' ע"ש, והנה נמצא, כי אל זה נחלק לג' שמות אל. והנה הם ב' פאות הזקן מב' צדדי הפנים, הם ו' אל, ג' מימין וג' משמאל. אמנם, ענין ג' אל אלו, הם נמשכים מג' מוחי חב"ד, היושבין בגולגלתא לעילא, גו תלת חללי דגולגלתא, וסיומם עד המצח, ומשם ולמטה יורדין הארתן ונמשכים למטה, ואז מאיר הארתן דרך צדדי דיקנא והפנים, ואז נעשה י"ג ת"ד מהארת מוחין הנ"ל הנמשך למטה. והארה הראשונה הוא אל תקונא קדמאה, והנה כשיוצא הארת ג' מוחין אלו, מאירים בלחיים, ג' אל מכאן וג' אל מכאן. אמנם אינם מתגלים, רק ה' אל לבד, ואל הו' נעלם. והענין, כי מוח חכמה מאיר בלחי ימין אל שדי, וכן בשמאל. וכן מוח בינה מאיר בלחי ימין אל הויה, וכן בשמאל. הרי ד"פ א"ל. אמנם מוח הדעת להיותו כלול מחו"ג, ואינם ניכרין בו אלא מוח אחד לבד, כי אין אנו מונין אותו רק לערך מוח א', כי הגבורות נכללין בחסדים, ולכן גם כשיוצא הארתן לחוץ, הם כלולים זה בזה, כי מן הארת גבורות יוצא אל אדני בלחי שמאל, ומן הארת חסדים יוצא אל אדני בלחי ימין. ואמנם ב' אל אדני אלו, הם כלולים זה בזה, ואינם ניכרים רק א' לבד, והוא אותו של החסדים אשר בימין הכולל גם של השמאל עמו:

האל - פירוש ה' פעמים אל. והכוונה לעשות עתה י"ג ת"ד דז"א, להמשיך הארתן. אך קשה, כי הלא אח"כ נעשין בויעבור כנודע. לכן נלע"ד, כי אלו הם מצד מוחין דאמא, שכבר נכנסו המקיפים כנ"ל, אך אותן של ויעבור, הם מצד מקיפי אבא, שאינן נכנסין בברכת אבות עד ברכת כהנים כמ"ש. ובזה תבין, כי כאן שהם מקיפי אמא, א"צ בקיעה, כי הם מחוץ לנה"י דאמא, אך אותן של ויעבור, הם מקיפי אבא, שהם מלובשים באותן דאמא, ואז צריך לבקוע נה"י דאמא, כדי להוציא הארתן של מקיפי אבא לחוץ. וזהו סוד ויעבור, בסוד ביקוע, כמבואר אצלינו. כנלע"ד ולא שמעתי מפי מורי זלה"ה, אך האמת יורה דרכו:

אמנם נסיים לבאר איך אינם רק ה' א"ל, ולא ו' א"ל גמורים. והענין, כי הלא ג' מוחין חב"ד, וכל א' מאיר מב' צדדים של הפנים, בלחי ימין ושמאל. והנה הדעת הוא בתוך יסוד אמא, ונקרא שדי כנודע. נמצא כי ב' אל שדי שבפאות ימין ושמאל, הם נמשכין ממוח (ימין מן) הדעת, ומוח הבינה, ומאיר בב' צדדי של הפנים, ב' אל אדני, כי הבינה היא דינים, ונקרא אל אדני. מוח חכמה מאיר בב' צדדי של הפנים, ב' אל הויה. אמנם סדרן הם - אל שדי למעלה, ואח"כ אל הויה, ואח"כ אל אדני, והם דעת וחו"ב. כי אל שדי גי' משה, שהוא מן היסוד כנודע:

והטעם בזה, כי הלא ג' מוחים, הם סתומים בנה"י אמא, ואינם מאירין, עד שירד אורם ומתפשט למטה בב' צדדי הלחיים בפאות הזקן, והנה הדעת אשר הוא למטה מג' מוחין, הוא יוצא בהכרח תחלה קודם לחו"ב, והוא צריך לצאת תחלה ממקומו ולירד למטה, כדי להתגלות בדיקנא, ומניח מקום פנוי כדי שירדו חו"ב גם הם דרך הדעת, שהוא דרך פי היסוד דאמא, כי דרך הקוין שלהם אין להם גילוי. והנה, כיון שמוכרח הדעת לצאת תחלה, לכן המקום הראשון שהוא מוצא, הוא נשאר בו, ואינו מניח מקום פנוי אל אחרים, רק שהוא לוקח מקום ראשון והעליון הפנוי, ואז נעשה שם אל שדי. ואח"כ כשיורדין חו"ב, הנה כשהם למעלה במקומם, שוין הם, ואין הבינה למטה מחכמה, כמו שהיתה הדעת למטה מהם, רק החו"ב הם שוין יחד בב' צדדי הראש, לכן יורד תחלה חכמה, שהוא מעולה מן הבינה, מה שאין כן אם היתה הבינה תחתיו. אך תחלה יורד עתה חכמה, כי כבר הוא יכול לירד קודם בינה, ואינו כמו הדעת, ואז יורד ונעשה אל הויה, למטה מן אל שדי, כי אינו מוצא מקום פנוי למעלה. ואח"כ יורדת הבינה, ונעשית אל אדני. הרי בארנו טעם הסדר שלהם:

והנה הדעת לפי שאינו מתרחק ממקומו, כי הלא עדיין הוא במקומו הוא יסוד דאמא, ועדיין יסוד אמא מתפשט עד החזה כנודע, לכן אין בו רק התפשטות לבד, ולא יציאה

לגמרי. לכן אינו נחלק לב', רק אל שדי דימין ושמאל כלולים ביחד, והם אל אחד. אך החו"ב יצאו לגמרי מן הקוין שלהם ונכנסו דרך היסוד דבינה, ולכן הם מתגלים לגמרי מן הקוין, ונעשו ב' אל הויה, וב' אל אדני, א' מימין וא' משמאל ממש. לכן ה' אל הם לבד, וזהו האל, ה' אל:

והנה בויעבור, שאז מתבקע היסוד דאמא ממש, ואז ניכרין ב' אל שדי ג"כ, ולכן תמצא כי תקונא קדמאה הוא אל רחום וכו'. והנה ו' אל הם, כנז' אצלינו. רק הטעם, כי ה' כבר נתגלו כאן במלת האל, ואז בויעבור ניכר גם אל הו', ולכן לא נזכר אלא אל לבד. אמנם אותו אל הוא מצד שמאל, (נ"א מצד ימין), כי לעולם שמאלי כלול בימיני, ואינו ניכר רק הימין לבד, ואע"פ שלמעלה בארנו סדר אל שדי וכו' להיפך מזה, זה נלע"ד יותר אמיתי, שכך שמעתי ממורי זלה"ה, ואמת יורה דרכו:

גם תכוין אח"כ במלת האל, שהם אותיות לאה, והסוד שתכוין עתה, לעשות פרצוף לאה ג"כ, קודם רדת פרצוף רחל, כי פרצוף רחל מתחלת מן אל עליון וכו' כמ"ש בעז"ה, ועתה תכוין לפרצוף לאה. כי גם היא צריכה לזיווג של ויעבור, כמבואר אצלינו שם. ולפי שאין לאה יוצאת רק אחר סיום ג' מוחין דז"א, בתחלת ב' שלישי הדעת דז"א, דוגמת רחל שיוצאת בתחלת ב' שלישי דת"ת דז"א, לכן אין לאה מתחלת רק אחר שאמרנו אלהי אברהם וכו', שהם ג' מוחין כנ"ל. ואחר ואלהי יעקב שהוא דעת דז"א, שם יוצאת לאה שהוא האל:

ואל תקשה ממה שאמרנו, כי ד' אלהי הנזכר כאן לצורך לאה, כי הלא כל זה הוא המשכת הארה של המוחין, לאותן ד' לאה שיש בז"א, כמבואר אצלינו בסוד ח"י נשים שהמלך מותר בהם. אך זו אחרונה שבכולם, היא הנעשית עתה במלת האל, אחר יציאת כל הד' הארת אלהי אלהי וכו' לחוץ. ולפי שרחל היא נקודה לבד, צריכה פרצוף לגמרי, כמבואר אצלינו בעז"ה. אך לאה שהיא אחוריים של בינה כנודע, א"צ רק זכר בעלמא במלת האל, להעלותה בכאן ולהדביקה בנה"י דאמא במקומה הראשון:

גם תכוין במלת האל, כי כבר בארנו איך המוחין דאלהים דקטנות, יורדין למטה ע"י כניסת המוחין דהויות דגדלות, ובארנו שאין יכולת במוחין דהויות דגדלות להורידן, רק עד רדת ג"ר דהויות, ואז דוחין דקטנות. ועיין בדרוש של המוחין דקטנות ודגדלות, כי שם נתבאר כל זה באר היטב. והנה כשיורדין אלו המוחין דקטנות, יורדין תחלה אל הגרון דז"א, כי גרון גי' ג' אלהים, כנז' שם באותו דרוש ע"ש היטב. לכן תכוין ג"כ, כי עתה נעשית סוד הגרון של ז"א, כי מציאת אבר הגרון, אינו נעשה רק מהמוחין דקטנות

היורדין לשם. וכשנכנסין ג"ר דאמא, שהם רמוזים באלהי אברהם כנ"ל, אז יורדין ג' אלהים אל גרון, במלת האל:

ולפי שנכנסו גם כן ג"ת דאמא, באלהי אברהם כנ"ל, לכן יורדין מסע ב' אל חכמה גבורה ת"ת דז"א. נמצא כי אף על פי דג"ת דאבא והג"ר דאמא נכנסו ביחד, עכ"ז ב' מסעות נוסעים האלהים, א' בגרון דז"א, מן העת שמתחילין לכנוס ג"ר דאמא. וכשמתחילין ליכנוס ג"ת דאבא אז נוסעים האלהים מסע ב', אל חג"ת דז"א כנ"ל:

והנה מסע ראשון, תכוין במלת האל. ופי' ה' אל, פי', כי הנה הג' אלהים הם ממולאים כנודע, ואין הפרש ביניהם רק בסוד מילוי של אות ה' מן אלהים, כי אלהים בחכמה מלוי ה' שלו ביודין, ומילוי ה' אלהים דבינה הוא בההין, ומילוי ה' אלהים דדעת הוא באלפין, וסימנם יה"א, כנזכר אצלינו בסוד קדיש, אמן יהא ש"ר וכו'. נמצא, כי ה' של אלהים הוא משונה בג' מלואים, והם סדרן כך - הי הא הה, ושלשתן גי' א"ל. נמצא כי אות ה' יש בה ג' מלואים, שהם גי' א"ל. וזהו האל, פי' אות ה' של ג' מלואים שהם גי' א"ל, והוא רומז אל ג' אלהים דקטנות, ואינם רמוזים כאן, אלא בסוד ההפרש שלהם כנ"ל. שהוא באות ה' לבד:

גם תכוין, כי הלא כבר נכנסו עתה הג' ראשונות דאימא, וצריכין לירד אותן ג' אמצעים שהיו ברישא, ולירד למקומן שהוא בחג"ת דז"א, ואינם יורדין תיכף, רק עושין ב' מסעות. ותחלה הם נוסעים אל הגרון. וזהו תכוין במלת האל, דוגמת המוחין דקטנות כנ"ל:

אחר כך במלת הגדול הגבור והנורא, תכוין, שיתפשטו במקום האמיתי, שהם בחג"ת דז"א, הנקרא גדול גבור נורא, ואז ממילא גם הג"ת שהיו עומדין בכאן, הנה הם עתה יורדין למטה במקום נה"י דז"א, והרי המוחין דאמא עתה נגמר תיקונם:

גם תכוין להוריד גם המוחין דקטנות כנ"ל, מסע ב', אל מקום ג' אמצעיות. אמנם, כשתכוין בסוד מוחין דג' אמצעיות דאמא, תכוין, בסוד ה' הרומז בכאן - הגדול הגבור הנורא, ה' יתירה בכל תיבה. לרמז, שהם מוחין דאמא, ה' עלאה, היורדת אל ג' אמצעיות הנקרא גדול, ולא הגדול, וזהו הגדול, ה' גדול. פי' - מוח מן אמא, הנקראת ה', ויורדת בחסד דז"א הנקרא גדול, וזהו ה' גדול. וכעד"ז הגבור והנורא:

וכשתכוין בסוד מוחין דקטנות, אז תכוין בסוד ג' ההין דג' אלהים דקטנות, בג' מלואים שיורדין בכאן, גדול גבור נורא, וכמו שבארנו במלת האל, ה' אל. כי לפי שאין שינוי במוחין דקטנות רק בההין, לכך לא נרמזו בכאן רק בההין, וזהו הגדול - ה' גדול, ה' גבור, ה' נורא:

גם תכוין, כי הה"ח דאמא, הם מתפשטין בו"ק דז"א, ועתה נתפשטו ה"ג. והם - "גדול "גבור "נורא. ואולי זה תכוין בה' דה' גדול, אל שורש ה' חסדים. אך לא קבלתי:
גם תכוין, כי עתה מתקנים ג' אמצעיות עצמו דז"א, בסוד הגוף, זולת המוחין הנכנסין בהן. והוא בסוד ההגדלה שבארנו, איך ע"י אותן ג"ר דאמא שנכנסו בהם, הם נעשין מדה שלימה:
אמנם בו' יתירה של והנורא, תכוין, כי היסוד דאבא הוא ארוך ואינו כמו דאמא, לכן עתה אחר שנכנסו ג"ת דאבא, הנה כבר נכנס סיום וקצה היסוד דאבא, והארתו מגעת דרך קו האמצעי עד הת"ת דז"א, והוא סוד ו' דוהנורא. וע"י הארה זו, יש כח לצאת כבר תיקון הנוקבא, בסוד וי"י בחכמה יסד ארץ. לכן תיכף אנו אומרים אל עליון. פירוש, כי עתה צריך לתקן גם כן מקום החזה דז"א המגולה, כי הוא משונה משאר ת"ת המכוסה, כי בכאן מתגלה הארת יסוד אמא, וניתוסף בו אור גדול, בין לז"א בין לנוקבא:
והנה מחזה דז"א, הוא ראש התפשטות יעקב ורחל. נמצא, כי ג' הארת אלו, אנו צריכין להמשיך, א' לת"ת דזעיר אנפין עצמו. ב' לכתר יעקב. ג' לכתר רחל. כי מהחזה דז"א עד סיום הת"ת שלו, הוא שיעור הכתר דיעקב, מצד פני ישראל. כתר של נוקבא, מצד אחוריו:
ומתחלה תכוין, כי ע"י גילוי יסוד דאמא, ניתוסף אור אל ז"א עצמו, בסוד הכאת האורות היוצאין ופוגעין זה בזה. והוא באופן זה - תכוין, כי יוד פעמים ה"א, גי' ק"כ. כי מכה החכמה דז"א בבינה דז"א, ומוציאה ק"ך אורות. אח"כ מכה ואו בהא, והם ואו פעמים הא, הם ע"ח, והכל ביחד גי' קצ"ח, כמנין אל עליון. ולפי שהוא סוד ז"א עצמו, וגם הוא בת"ת של הז"א ג"כ, אשר הוא שם מ"ה דאלפין, לכן ההכאה זו, הוא בשם מילוי דאלפין:
ואח"כ תכוין לתת אור ליעקב, לעשות הכתר שלו, וזה תכוין במלת א"ל. ואח"כ לרחל, תעשה הכתר שלה בסוד עליון. נמצא, כי תחלה תכוין, לתת כולל אל עליון לז"א, ואח"כ מחלקת אור זה לשנים - חציו תחלה ליעקב לדוכרא, ואח"כ חציו לרחל נוקבא, כי כל האורות לוקחם זעיר אנפין, ואח"כ מסתלקין חציו לכאן וחציו לכאן:
והענין, כי הלא יסוד דבינה מתגלה עתה, ונמשך אור הבינה בגילוי גדול, לכן יש כח לצאת פרצוף יעקב ורחל מכאן ולהבא. והנה הבינה היא שם ס"ג כנודע, לכן הפנים של ס"ג לוקח יעקב, כי הוא במקום הפנים, והוא סוד שם ייא"י משם ס"ג, ואינו לוקח את כולו, כי עיקר יעקב מיסוד אבא המתגלה בכאן, ואע"פ שעדיין לא נכנס כאן, עכ"ז כבר נרמז הארתו באות ו' של והנורא כנ"ל. וע"י הארה זו יכול לצאת יעקב, אף על פי שלא נכנסו המוחין דאבא לגמרי, ולכן צריך יעקב ליקח קצת הארה מבינה, ולא כולה, רק

שם ייא"י, שהוא עיקר שם ס"ג, כמבואר אצלינו בדרוש ציצית ובדרוש ק"ש. והנה שם ייא"י, גי' אל, ואח"כ עליון לרחל, הוא אחוריים דשם ס"ג, גימ' קס"ו, בגי' עליון, לרחל היושבת באחור:

גם תכוין, כי אל עליון נקרא כתר, והוא סוד הכתרים דיעקב ורחל, כמבואר במ"א: ענין שם מה דאלפין בז"א, הוא כך - יוד בראש הא' בגרון. ואות א' של המילוי, הוא סוד אהי"ה אשר אהי"ה, אשר בה סוד אחוריים הוא גימ' דם, שנותן דם החיות אל ז"א. ואו, הוא ו"ק, אך א של המילוי, הוא עד מקום שמגיע יסוד אמא, עד החזה לבד. והוא ג"כ שם אהיה, אשר שם ה' אחרונה מלכות היוצאת מאחורי חזה, לכן אל עליון שבעמידה בברכת אבות, שם ראוי לכוין בכתר דנוקבא, סוד ה' תתאה הנ"ל, היוצאת אחר סיום יסוד אמא בחזה הנקרא עליון, שהוא קס"ו, אחוריים דס"ג, שהוא אמא המסיימת שם, ומכחה יוצאת המלכות שם, ע"כ:

פרק יג

גומל חסדים טובים - תחלה תכוין בז"א, לתקן הנה"י שלו, על ידי המוחין דאמא שנכנסו בהם, והם סוד חסדי דוד הנאמנים, ולכן נקראו חסדים. גם הם טובים, כי הם ממשיכין השפע אל צדיק יסוד עולם, שעליו נאמר אמרו צדיק כי טוב, והם טובים כמוהו. ובכאן תכוין, בג' פרקים עליונים דנ"ה דז"א לבד:

גם תכוין, כי הה"ח, שכבר נתפשטו ג' מהם בסוד הגדול הגבור והנורא, ועתה מתפשטין ב' חסדים אחרים בנ"ה דז"א, הרי כוונה אל ז"א:

אח"כ תכוין גם כן, כי עתה נכנסו ג' אמצעים דאבא בראש ז"א, והתחתונים נדחין באמצעים דז"א, וכנגד ג' אמצעים אלו של אבא, גי' גומל, שהוא גי' ג"פ הוי"ה, כי הם ג' הויות דאבא, ועי"ז גורם לעשות התפשטות נה"י דז"א, וז"ס חסדים כנ"ל. והרי זה כוונה אל הז"א. אח"כ טובים, הוא ליעקב ולרחל, כי עתה חג"ת דאבא, הם בחג"ת דז"א. ויעקב יוצא מת"ת דז"א, ולוקח אותן הארות דג"ת דאבא, ומשם נעשה פרצוף יעקב כנודע, ואע"פ שהם רחוקות. והנה כבר נעשה הכתר באל עליון, ועתה נעשין לו ב' מוחי חו"ב, כי עדיין לא יש בנ' האמצעים רק הנ"ה דאבא. אך היסוד אינו ממנו, רק הארה בעלמא כנ"ל, כי אינו כל כך ארוך, וזהו טובים, כי הם מוחין ממש ליעקב, אך לז"א הם חסדים ולא מוחין. וכן לרחל הם טובים, כי ע"י ג"ת דאבא, העומדים בחג"ת דז"א מאירין ויש כח בנה"י אבא, שהם למטה כבר במקומן, ויוצאין להאיר ולעשות ב' מוחין לרחל שהם טובים. כי כבר ידעת, כי רחל נעשית מנה"י דאמא, ויעקב מנה"י דאבא, אך אע"פ שכבר

נכנסו בתחלה כל נה"י דאמא, אינן יוצאין לרחל, עד שנכנסין דאבא, בסוד י"י בחכמה יסד ארץ:

והנה, אע"פ שאנו אומרים כי אין רחל לוקחת רק מנה"י דאמא, עכ"ז לוקחת גם מאבא, בהיותן מרחוק. פירוש, כי בהיות נה"י דאבא בחג"ת דז"א, ורחל בנה"י דז"א, אז נה"י דאבא רחוקים מרחל מדרגה א', ואז יכולה היא לקבל הארה משם. אך כשהם מכוונים יחד, כמו אחר שנכנסים כל נה"י דאבא בנה"י דז"א, אז אין רחל יכולה לקבל אור נה"י דאבא, מן ג' פרקין תתאין שלהן, המכוונים כנגדה, לפי שאין בה כח לקבלם, אבל מקבלת היא מג' פרקין אמצעין דאבא, העומדין בחג"ת דז"א, כי הם רחוקים ממנה מדרגה א', ואין האור מכה בה בכח, ואז תוכל היא לקבלם למטה, אע"פ שהוא יותר גדול מפרקין תתאין, וז"ס ותתצב אחותו מרחוק, כי אחותו היא כנסת ישראל. מרחוק, דא חכמה, כמד"א מרחוק ה' נראה לי. ונראה, גי' ע"ב פק"ד, שהם אחוריים דחכמה, כי בהיותן מרחוק תוכל לקבלם הנוקבא, משא"כ מקרוב, לכן נקראת חכמה, רחוק:

פרק יד

קונה הכל - עתה נכנסין ג"ר דאבא ברישא דז"א, ויורדין ג"פ אמצעים במקומן בחג"ת דז"א, ויורדין ג"פ תתאין ג"כ במקומן, בג"ת דז"א. ועתה נשלמו כל המוחין דאו"א, במקומם הראוין להם, וז"ס קונה הכל, כי עתה נגמר הכל לגמרי. גם תכוין, קונה הכל, גי' ר"יו, שהם ג"פ ע"ב, והם ג' הויות של מילוי יודי"ן, והוא סוד ג"ר דאבא, שהם ג' הויות דמילוי יודין, שהם גי' קונה הכל, כי אלו הם המוחין ממש. אך ג' אמצעים, הם ג' הויות פשוטות, לפי שלא היו מוחין ממש, והם גי' גומל, כנ"ל. וג"ת, לא הוזכרו אפילו בסוד הויות פשוטות, רק בסוד מילוי הויות לבד, שהם אלהי אברהם וכו'. כי אלהי, גי' מ"ו, שהוא מלוי ע"ב דיודין. גם תכוין, כי הנה המוחין דאמא, כשנכנסו ג"ר דאמא וירדו ג"א לתתא, לא ירדו בפעם א', רק תחלה ירדו לגרון בסוד האל, ואח"כ נסעו פעם ב' למקומן, שהוא הגדול הגבור והנורא כנ"ל. והטעם הוא, לפי שגרון הוא מקום צר מאוד, והראש הוא יותר רחב, ואין כח להוריד המוחין דרך מעבר צר של הגרון בפעם א'. רק בתחלה הוא מתעכב בגרון, ואח"כ ע"י מעשינו באמרינו הגדול וכו', אז יורדין מגרון ולמטה. אמנם גם אלו של אבא היו ראוי להיות כן, כי ירדו ג"א דאבא בגרון, ואח"כ בחג"ת דז"א, אמנם אינו כן, רק שבפעם א' יורדין עד חג"ת דז"א, וז"ס וקונה הכל, כי הכל נגמר עתה בפ"א וברגע א', וא"צ נסיעה ב', והטעם זה הוא, כי עתה אנו מעוררים את אור עליון של מזלא עילאה דדיקנא דא"א, שהוא תיקון י"ג של ונקה, שהוא אהיה דיודין, גי' קונה, ואותיות אלו כאותיות אלו ממש, וע"י האור הגדול שנמשך עתה מן זה המזלא במוחין

דאבא, יש להם כח גדול לרוץ ולירד בכח נסיעה אחת. וקרוב הוא שנאמר כי ז"ס זיווג במזלא עלאה, וע"י זיוג ההוא ניתוסף אור הנ"ל, ואין להאריך בזה, וכבר בארנו קצת במ"א, בסוד שידעת כי כל זיווג או"א במזלא אתכלילו, וכיון שכדי להכניס ג"ת דאבא, הוצרך לזיווג בסוד אלהינו ואלהי אבותינו וכו', כן עתה יש זיווג אחר, ואין להאריך בזה:
גם תכוין עם הנ"ל, כי ע"י קונה שהוא מזלא עלאה, נעשה יסוד דז"א הנקרא הכל, כנזכר בכמה מקומות, איך נה"י דז"א הם תמיד ע"י תוספת הם באים, לכן אחיזת החיצונים בהם. וז"ס תחום שבת, ולפי שהם באים מחדש, לכן צריך לאור עליון דא"א לזיוג שלו כנ"ל, להאציל נה"י דז"א מחדש, ולכן ב' פעמים נרמז כאן א"א, א' הוא באל עליון, שהוא אריך אנפין, שהוא הכתר הנקרא אל עליון, שהוא הגומל חסדים, שהם נה"י דזעיר אנפין, המוציא אותם בסוד תוספת מחדש, מלשון ויגמל שקדים. וגם הוא קונה בסוד מזלא כנ"ל, ומוציא את הכל שהוא היסוד דז"א:
גם תכוין במלת הכל, כי כל גי' נ', שהם כללות ה"ח הנמשכים ביסוד דז"א, וכל א' כלול מי' כנודע, וגם מתפשטין ויורדין בתוכו הה"ג, לצורך נוקבא רחל, וזהו ה' של הכל לנוקבא. כ"ל, אל היסוד. וכל מציאות התפשטות זה דה"ח וה"ג אלו, הם ביסוד עצמו:
גם תכוין, כי עד עתה לא היו ליעקב ורחל רק ב' מוחין מנ"ה, אך עתה שנגמרו כולם לירד במקומן, הנה נעשה מוח ג' אל יעקב, שהוא סוד הדעת, מן היסוד דאבא שנכנס עתה למטה, ונקרא הכל, כי כל בחי' היסודות נקרא כל כנודע:
גם נעשה דעת של רחל מן הה"ג דאמא, שהם ה' דהכל כנ"ל. כי כבר ידעת, כי כנגד היסוד דז"א הוא מקום הדעת דיעקב ורחל, אך דעת דרחל נקרא דעתן של נשים קלה, כמבואר אצלינו בכמה מקומות, וביאורם בסוד התפילין:
גם תכוין, כי כ"ז שבארנו שנמשך אל יעקב ורחל, הם ע"י הארות דאבא ליעקב, ודאמא לרחל. לכן תכוין, כי קונה גי' קס"א הוא לרחל, שהוא גי' אהי"ה דיודין, שהוא גי' קס"א, שהוא צלם דאמא כנודע. והכל ליעקב, שהוא אבא, הוי"ה דיודין, שהוא גי' ע"ב:
והנה כבר ידעת, כי אור שקדם לעולם הוא יסוד דאבא, והיה מאיר מסוף עולם עד סופו, כי הוא יוצא מפי יסוד אמא אור גדול עד מאוד, וגנזו הקב"ה לצדיקים, שהוא תוך יסוד דזעיר אנפין, כי שם מתלבש כנודע, ושם הוא גנוז לצדיק ההוא, והוא סוד אור זרוע לצדיק, והוא מסוף עולם ועד סופו, כי הוא מתגלה בו"ק דז"א, הנקרא עולם כנודע. ואח"כ נגנז ביסוד ז"א. והנה כשיוצא ממנו אור כדי לעשות פרצוף יעקב, אינו יוצא כל האור, רק נשאר כמנין טוב, גנוז ביסוד דז"א, והוא סוד אך טוב וחסד ירדפוני הנזכר בזוהר, כי חסד איקרי כד אתפשט, וטוב איקרי כד לא אתפשט. והענין, כי שם היסוד הוא שם

ע"ב במילוי יודין, והוא כמנין חסד בגי', וכולו הוא מתפשט ויוצא לחוץ ליעקב, חוץ מחשבון טוב, שאינו מתפשט ונשאר גנוז בפנים. והנה, כשתסיר מנין הכל מע"ב, ישאר טוב, הרי מבואר, איך כמנין הכל ניתן ליעקב, והשאר הוא בגי' טוב, הגנוז לצדיקים - צדיק וצדק, לצורך זיוג שברחל, כי גם אז יש זיווגם מן החו"ג דאו"א. נמצא, כי ניתן אז לרחל ג' יסודות - יסוד דאו"א, ודז"א המלביש אותן, לכן זיוג ישראל ברחל גדול מאוד, ואינו, רק ביום השבת, כמבואר אצלינו, ואין להאריך בזה:

גם תכוין כוונה אחרת כוללת שלשתן, במלת הכל, שעתה יש ה' ליעקב, כי הנה יש לו מתחלה ב' מוחין, שהם חסדים טובים כנ"ל, ולהיות שעתה נכנסין ג' מוחין עלאין, ולוקח הארה גם מהם, ויש לו ה' הארות. מר' יצחק ע"ה. ואני חושב כי פ"א אמר מורי זלה"ה, והוא, כי הלא יעקב לוקח הארת או"א, ומן אבא לוקח ג' מוחין חב"ד כנודע, ומן אמא לוקח חו"ב לבד, כי דעתן של נשים קלה, וכמ"ש בע"ה באות ה' של הכל, הרי הם ה' מוחין:

ובאות כ' מן הכל תכוין לרחל, כי הלא לוקחת עתה ב' מוחין שלה בשלימותן, מה שאין כן בגומל חסדים טובים, כי עתה שנגמרה יסוד חכמה לכנוס, עתה המוחין שלה בשלמותן, והם ב' מוחין לבד חכמה ובינה, כי הדעת אין לה, כי הדעת דאמא הם חו"ג, והחסדים לוקח ז"א בהתפשטות גופא, ולא נשאר לה רק הגבורות, והם דעת ק"ל, ה' גבורות ה' הויות כמנין ק"ל, ואין להאריך בזה. ובאות ל' מן הכל תכוין אל ג' מוחין מן אבא, הנותן עתה לז"א כנ"ל:

גם תכוין, כי הלא יעקב הוא דכורא, ואית ביה דיקנא, וצריך לתת לו דיקנא. ותכוין, כי קונה הכל גי' ריו"ן, שהוא אל אל"ף למ"ד, הרי ריו"ן. וכבר ידעת, כי הראשון מי"ג ת"ד הוא אל, וכמ"ש לעיל במלת האל, לדיקנא דז"א:

צמח - גם תכוין באות כ' מן הכל, אל ב' מוחין דאבא כנ"ל:

פרק טו

וזוכר חסדי אבות - הנה כבר עשינו כחב"ד ליעקב ורחל באופן זה, שב' שלישים דת"ת המגולים, הם כתרים ליעקב ולרחל. וב' פרקין עלאין דנ"ה הם חו"ב דתרוויהון, והיסוד דז"א הוא דעת דתרווייהו. ועתה, מן ב' פרקין אמצעין דנ"ה דז"א, עם העטרה דז"א, נעשין חג"ת דיעקב ורחל, וזהו וזוכר חסדי אבות, כי חג"ת נקראו אבות, וכולם נכללים בחסד, וזהו וזוכר חסדי אבות. (ד)

(ד) וזוכר חסדי אבות. הענין הוא, כי הנה האבות הם חג"ת כנודע, וחסדי אבות הם חב"ד, שהם חסדי אבות שלהם הם חב"ד, למעלה מן האבות חג"ת. ונ"ה הם בנים לחג"ת, ובני בניהם אל חב"ד. וזהו

ומביא גואל לבני בניהם, פירוש. כי חג"ת בנים לחב"ד, ונצח הוד יסוד הם בני חג"ת, ובני בניהם של חב"ד. והגואל הוא היסוד, בסוד אם יגאלך טוב יגאל.

אמנם יעקב מצד פנים ע"י אור דאבא, ורחל מאחור ע"י אור דאמא, לכן תכוין במלת וזוכר, שהיא גימ' ע"ב דיודין באבא. שם אהי"ה דיודין באמא. וב' שמות אלו, הם גי' זוכר: ומביא גואל לבני בניהם. בכאן תכוין לעשות ג"ת ליעקב ולרחל, מג' פרקין תתאין דנה"י דז"א כנודע, ואין להאריך בכאן מציאותו. אמנם תכוין, כי בני בניהם, הם נ"ה דיעקב ורחל, הנעשים עתה, ונקראים בני בניהם. והטעם, כי ג"ר חב"ד נקראים אבות, כי הם סוד אברהם יצחק יעקב, כמבואר אצלינו בסוד אלהי אברהם. וג"א חג"ת, הם נקראים חסדי אבות. פירוש, החסדים הנמשכים מן האבות הראשונים שהם הג"ר, ואלו בנים שלהם, והג"ת הם בנים של הג' אמצעים, והם בני בניהם של חב"ד:

אמנם, במלת גואל, תכוין ליסוד יעקב ורחל, ולפי שהיסוד הוא מגדל הפורח באויר, כי אין כנגד היסוד דיעקב ורחל שם שום אחיזה בז"א, לזה אמר ומביא גואל, שהוא הבאה מחדש. אך ג"א שלהם יש להם אחיזה בז"א, לזה לא אמר ומביא, רק וזוכר, זכירה בעלמא מה שכבר היה במציאות. אמנם תכוין, כי יסוד נקרא גואל, כי ביסוד הגאולה כנודע. אך היסוד של רחל, אע"פ שגם בו שייך גאולה, עכ"ז תכוין בו ענין אחר, והוא כי הלא נקודות ציון דנוקבא שהיא היסוד שבה, והיא סוד ם סתומה, סוד הרחם שבה, וצורת ם סתומה, היא סוד ב' דלתות הרחם, בסוד כי לא סגר דלתי בטני, והם כצורה זו מ, כי ב' דלתין הם צורת מ"ם סתומה, ואין להאריך בזה עתה. והנה גואל, גימט' מ' שהוא ארבעים:

למען שמו. עתה נשלם בחינת המלכות של יעקב ורחל, והם סוד העטרה שבהם כנודע, כי לעולם בחינת המלכות נקראת שם, ולפי שאין אחיזה כנגדה בז"א, לא נזכר בה שום המשכה כנ"ל, וזוכר חסדי וכו' ומביא גואל וכו' רק הזכיר אותם לבד:

אמנם מה שראוי לכוין בכאן הוא, כי הלא עד עתה המשכנו כל אלו הפרצופים, ואין אנו מזכירין של מי הם. ועתה ביאר ואמר, כי כל אלו המשכות הם למען שמו. פירוש, לעשות פרצוף יעקב ורחל, כי כל א' מהם נקרא שמו, באופן זה, כי הלא רחל פשוט הוא שנקראת שם כנודע בזוהר, וגם יעקב נקרא שמו, שהוא משה קפ"ד קס"א, כי הלא יעקב נמשך מן יסוד אבא, ע"י יסוד אמא, שהם קפ"ד וקס"א, גי' שמו:

פרק טז

באהבה - והנה עתה כבר נשלם פרצוף ז"א ויעקב ורחל. אך עדיין עומדת רחל עם ז"א אב"א, וצריך להביאה פנים בפנים עם יעקב. והנה היה צריך לנסרה כדי להביאה פב"פ,

והנסירה היא ע"י הפלת דורמיטא על האדם, הנז' בסוד המפיל חבלי שינה על עיני. אך עתה, לפי שכבר קיבל הז"א מוחין שלימים דאו"א כנ"ל, לכן אפילו כשנסתלקו ממנו כדי לתתם לרחל, עדיין נשאר בו רשימה גדולה, ואין צריך לישן. אך בלילה, אפילו רשימה לא יש, כי הלא אחר סיום התפילה, חוזרין המוחין להסתלק כנודע, ונשאר בו הרשימו. וכשהוא בלילה, אפי' רשימו אינו בו כמ"ש בסוד תפילין, לכן בלילה צריך שינה בסוד הנסירה:

וביום ר"ה שצריך שינה ואתערותא שהוא סוד שופר כנודע, וגם שם יש סוד הנסירה כנז' בפירוש זכרנו לחיים כמבואר שם. והענין, כי אז הוא רומז לבריאת העולם, שאז היתה תחלת האצילות וביאת המוחין, ועדיין לא היה רשימו ולא שום דבר כלל, אך עתה א"צ, כי אחר שכבר ננסרה בר"ה, הנה בשאר הימים אין צריך לשינה, מפני רשימו הנשאר, ולא לנסירה כלל כנ"ל בפירוש, כי נעשין מאיליו, כיון שננסרה בר"ה ע"י מעשינו:

ונבאר עתה מלת באהבה, שפירש הענין ב' אהבה, פירוש שני אהבה. והענין, כי כבר ביארנו בק"ש, כי נתקנו בברכת אהבת עולם, שהוא היכל אהבה שבבריאה, שעל ידי העלאת מ"ן משם, עד למעלה באמא של אצילות, ומשם המשכנו מוחין הנ"ל אל זו"ן. והנה להביאם פב"פ, צריך להעלות מ"ן אחרים, וכבר ידעת כי כל העלאות מ"ן הוא לצורך הזיווג. ופעם א' שבקש הוא לעשות זיווג לאו"א, לתת מוחין לזו"ן בהיותן אב"א. ועתה צריך לתת מ"ן אחרים, לצורך זיווג פעם ב' לשיבואו פב"פ. ואל תקשה מזיווג אלהינו וכו' שלא היה שם מ"ן, כי שם לא היה חסר, רק הכנסתן לז"א כנ"ל. אך עתה הוא דבר מחודש, והוא סוד הנסירה, כנודע מציאותה כי נוטלת בינה הנה"י מזעיר אנפין, ומזדווגת עם אבא, להוציא המוחין זולת הראשונים, לרחל לבדה, שהוא סוד ויבן ה' אלהים את הצלע. וה' להים הם או"א, ואז נכנסים נה"י דבינה עם אותן מוחין חדשים של רחל ברחל, דוגמת שנכנסו בז"א, ואז נגדלת רחל בהיותה אב"א, בכל מדת גוף ז"א ממש עד הכתר שבו:

וסוד הדבר, כי להיותם שם רחל ולאה, הנה כשמתחלת הבינה להכנס בלאה, אז לוקחת ללאה ולרחל ומחברת יחד לפרצוף א', ואז היא גדולה כמותו. והנה לצורך זה צריך העלאת מ"ן אחרים, וכולם מצד היכל אהבה, שהוא בסוד והוכן בחסד כסאו. רק כי היכל אהבה הא' שבק"ש היה תחתון, והוא היכל אהבה שהוא היכל הה' מלמטה למעלה בבריאה. אך למ"ן אלו של עתה, הוא מהיכל אהבה שיש בק"ק דבריאה:

כי הלא היכל ק"ק דבריאה, הוא ג"ר דבריאה, ששם א"א ואו"א, וכמו שלמטה בז"א יש שית היכלין, וחד מינייהו היכל חסד ואהבה. גם לעילא בהיכל ק"ק, יש היכל אהבה

עליון. וכמו שהודעתיך כמה פעמים, כי ז' היכלי דבריאה הנה הם יו"ד היכלין דז"א, שהם י"ס כנודע. כי היכל לבנת הספיר, הוא ב' היכלין כנודע. והיכל ק"ק, כלול מג', הרי י' היכלין. והם י"ס דז"א, רק שהם כלולים מז' היכלין לבד, ואלו הם של יוצר דשחרית. וכנגדם ז' היכלין דנוקבא, והם דערבית. וכנגדם ז' היכלי דיוצר דשחרית שבת, והם ז' היכלין עלאין דאבא. וכנגדם ז' היכלין דערבית דשבת, והם ז' היכלין דאמא. וכולם הם בסוד שבעה ושבעה מוצקות כפולות, ואין להאריך:

אמנם ז' היכלין דיוצר דשחרית דחול, הם בז"א דבריאה. וגם בז' היכלין אלו עצמן, הם כפולות ומכופלות, כי כמו שיש ו' היכלין עד היכל רצון, גם בהיכל רצון עצמו יש ו' היכלין אחרנין בתוכו, והוא סוד ו"ו כפולה. אח"כ בהיכל ק"ק דבריאה שהם כח"ב, שם יש כללות כל אלו ג"כ. ויש שם ג"כ היכל אהבה א' יותר עליון, וזה מעורר עתה מ"ן אלו: נמצא, שהם ב' היכלי אהבה, וזהו - ב' אהבה. ופשט הלשון הוא כך, למען שמו באהבה - פירוש, כי כל הנ"ל עד עתה היה ע"י אהבה, וז"ש באהבה, כי ע"י העלאות מ"ן בהיכל אהבה התחתון בעת ק"ש, נעשה כל זה הנ"ל עד עתה בברכת אבות:

ואח"כ תכוין, כי באהבה הוא, ב' אהבה, לעורר להיכל האהבה הב' העליון, שיעורר מ"ן עד שתתגדל רחל אב"א, ואז תכוין להביאה ג"כ עי"ז פב"פ אל הז"א, כי אין לה יכולת להיות פב"פ, רק בהיותה שוה כמוהו באחוריו, כי אם אין בה כך, אין בה כח לקבל אורו. ותכוין, כי כהן שושבינא דמטרוניתא, והוא היכל אהבה, וע"י חוזרת פב"פ. הרי כל זה תכוין במלת באהבה:

והנה אחר חזרתה פנים בפנים, מתמעטת ונופלת לרגלי ז"א בסוד נקודה. כי כל גדלותה אב"א, הלואי יספיק לשתוכל להשאר בסוד נקודה קטנה בהיותה פב"פ. והיא ממש למטה נקודה קטנה, נגד עטרה של יסוד דז"א, ואז תחזור ותכוין לבנותה כבתחלה בסוד פב"פ, וזהו ע"י מלך עוזר ומושיע ומגן:

והנה אני מסופק, אם נכנסין נה"י דאמא ברחל בהיותה באחור ג"כ, או שתמתין עד שתחזור פב"פ. ואז נכנסין בה ודאי, שבהיותה פב"פ אז נכנסים בה בלי ספק:

גם אני מסופק, ששמעתי טעם אחר ממורי זלה"ה. ונראה בעיני שאמר טעם זה על קושיא א' שהקשתי לעיל, והרי כל הענין הנסירה צריך הפלת דורמיטא, לכן בלילה אנו מברכין המפיל חבלי שינה על עיני וכו' כמבואר, וא"כ איך עתה הפלת דורמיטא בז"א, כי אחרי שניתנין נה"י דאמא להנוקבא בהיותה אב"א, כנלע"ד בלי ספק כנ"ל, וא"כ איך הוא השינה. והטעם הוא בזה, כי הכלל הוא, כי כאשר צריך לתת מוחין לז"א ונוקבא, אז עולין בסוד מ"ן. אך כשהמוחין הם לרחל לבדה, אז הז"א לבדו עולה בסוד מ"ן, וזהו

הטעם ששמעתי ממורי ז"ל. ונלע"ד שאמר טעם זה לתשובת שאלה הנ"ל. והוא, כי הלא עתה יש כבר מוחין שלימים אל ז"א. וכוונתינו לתת גם אל המלכות, ולכן הוא לבדו עולה בסוד מ"ן, אך בשאר המקומות אפילו המלכות עולה, ואז יש שינה אלינו, כי אנחנו בני המלכות, ואיני זוכר זה היטב:

פרק יז

ונחזור לבאר מלך עוזר ומושיע ומגן. כי עתה אחר חזרתה פב"פ, והיא נקודה למטה בסוף היסוד, אז צריכה להגדיל בכל שיעור פרצוף ז"א. והטעם כמו שבארנו, שבהיותה אב"א היא נגדלת כל שיעור הז"א, וכדי שתחזור פב"פ הלואי שיספיק כל מה שקבלה אז אב"א, לשתהיה עתה בסוד נקודה קטנה בפנים. גם עתה צריכה לקבל אותו הארה שמקבלת בהיותה גדולה עד למעלה. כדי שכשנסתלקה ממנה הנה"י דאמא, ויכנס בז"א, כמ"ש בע"ה בברוך אתה ה' מגן אברהם, הלואי ישתייר אז נגד החזה ולמטה, ועי"ז שקבלה עתה, תעמוד אז קיימת בגדלותה, מחזה דז"א עד למטה:

והנה, מתחלה מסתלקין המוחין מז"א, ואח"כ נכנסין ג' פרקין דנה"י דאמא באותו נקודה, כי הלא אנו צריכין להגדיל הנקודה ההיא להיותה בת י"ס כמו הז"א. והנה, תחלה נכנסת סוד העטרה דיסוד דאמא באותו נקודה, ואז תגדל בבחינת המלכות שבה, ואז תקרא מלך. ואח"כ יכנסו בה ג' פרקין תתאין דנה"י דאמא, ואז תגדיל היא שיעור תלתא, הם נה"י שבה, וזהו עוזר. כי כל העזר, הוא ע"י הסומכים השוקיים, העוזרים להקים את הנופלים:

ואח"כ נכנסין בה הג' פרקין האמצעים, ונגדלים בה שיעור ו"ק, וזהו ומושיע, כי מושיע סוד הישועות, שהם ג' אבות חג"ת, בסוד כוס ישועות אשא. ואח"כ נכנסין ג"פ עלאין והם מגן. פי', כי סוד מגן הוא ג"פ אל כמבואר, כי יש בפנים ג' אל, ב' בתרין תפוחין, ואל ג' בחוטמא. וב' אל במלואם, גימטריא ש"ע. והם סוד ש"ע נהורין, ואין להאריך כאן:

אמנם, סדר זה הוא ממטה למעלה, כי מתחיל מן עטרה עד ג"ר, והם בסוד נה"י דאימא, אך בערך רחל הוא להיפך מלמעלה למטה, כי הלא כשמתחילין לכנוס ג"פ תתאין דאמא, הם נכנסין תחלה בראש המלכות בג"ר שבה, וכשנכנסים ג"פ אמצעים, אז נכנסים התחתונים באמצעים, וכשנכנסין ג"פ עלאין, אז נכנסים ג"ת בג"ת דרחל. נמצא, כי בערך רחל הוא מלמעלה למטה, לכן פירוש אלו תיבות ברחל הוא להיפך, כי מלך, הוא כתר דרחל, כי זה נקרא מלך כי הוא ראש המלכות. וזה נתקן, כשנכנס בחי' אחרונה של נה"י דאמא, שהיא עטרה שלה, ונקרא גם הוא מלכות. עוזר - הם הג"ת דאמא, בג"ר דרחל. ומושיע - הג' אמצעים דאמא, בג' ראשונות דרחל. ומגן - הם ג"ר דאמא, בג"ר

רחל. והנה מצינו בזוהר, שיש לכוין בברכת אבות לשם בוכ"ו. והענין הלא, כי פה הוא מקומו ד' אותיות של שם בוכ"ו, בד' תיבות - מלך עוזר ומושיע ומגן. וראוי לכוין, כי ע"י אות ב' נעשה מלך. וע"י אות ו', נעשה עוזר. וע"י כ', נעשה ומושיע. וע"י אות ו', נעשה ומגן. והענין, כי כבר הודעתיך, איך האמא נקרא אהיה. והנה נה"י דאמא הנכנסים בז"א, הוא סוד אהי"ה. כי הוא סוד דם האדם באדם, כמבואר אצלינו. והנה, כאשר יוצאין הארת אמא מתוך הז"א, מאחורי הז"א, לתקן את המלכות, אינם הם עצמם ודאי, רק הארה מהם, והוא החלוף שם אהי"ה שהוא שם בוכ"ו הנ"ל, כי הם אותיות שלאחר השם אהיה, כי א' מתחלף בב' הסמוכה לה לאחריה, וכן בשאר אותיות. נמצא, כי עיקר הארת המלכות הוא ע"י שם הנ"ל, החילוף אהיה:

הרי עתה נתקנה רחל כשיעור הז"א כולו, וממילא בלתי שום דבר יוצאין נה"י מן המלכות, וא"צ לתיבת הברכה לרמז בהם, כי אחר שאינה צריכה להם, יוצאין הם ממילא ממנה. והנה ברגע הזאת שיוצאין ממנה, היא מתמעטת עד החזה של ז"א ולא יורדת למטה, כי כבר קבלה אור גדול. אך היותה בצימצום עד החזה, הוא מפני כי שם מקום עיקר של אצילותה כנודע. אמנם, אנו צריכין עתה להכניס נה"י דאמא בז"א במקומן, ולהבאת תועלת צריך ע"י מעשינו, מה שאין כן הסתלקות מן הנוקבא, כי ממילא הסילוק נעשה, לכן אנו כורעין כריעה שנייה, ואומרים בלשון ברכה:

ברוך - פירוש, כמו שבקריאת שמע נכנסו כל המוחין של ו' קצוות, גם עתה נכנסים ברגע א' במלת ברוך, המוחין של ו' קצוות תוך הזעיר אנפין. ואח"כ נכנסים במלת אתה, המוחין של ג"ר בז"א, ואז נשלם הז"א כבראשונה. אמנם צריכין לכוין על דרך הכריעה הא', כי כמו שבתחלת ברכת אבות בארנו, כי כל כריעה כלולה מב' כריעות, שהם - הראשונה, ו' לגבי ה'. והשנייה - י' לגבי ה'. כי כל כריעה מהד' כריעות שבתפלת י"ח, הם כלולים כ"א מב' כריעות הנ"ל:

והנה הענין הוא, כי הנה כשנסתלקין נה"י דאמא מן רחל, ונתמעטה עד החזה דז"א, ואז עדיין היה נה"י דאמא חופפין על ראשו מלמעלה. אמנם כאשר יתחילו לכנוס בראש ז"א, בהכרח הוא שתחשך מאור רחל, כי מתעלמין ממנה המאורות, לכן כשיכנסו ו"ק המוחין בתוך הז"א, אז תחשך רחל, ונתמעט יותר מן החזה, עד שתעמוד כנגד יסוד דז"א. נמצא כי יורדת מת"ת דז"א עד היסוד דז"א, ואח"כ בהכנס ג"ר דז"א, אז תחשיך יותר, כי כל האורות דאמא החופפת על ראשה, נתעלמו בתוך הז"א ונחשכו לגמרי, ואז חוזרת לקדמותה להיותה נקודה תחת היסוד, בסוד העטרה. נמצא, כי כנגד מה שמרויח ז"א, מפסדת רחל, וסוד זה רמוז בב' מלות אלו - ברוך אתה. והוא, כי תחלה תכוין ו'

לגבי ה', פירוש, כי הו"ק של המוחין, הם יורדין בסוד כריעה ראשונה, ונכנסין לתוך ז"א עד סיום הת"ת שלו כנודע. ושם הוא מקום אצילות כתר דרחל, בב' שלישי ת"ת דז"א האחרונים. ורחל היא ה' תתאה, ה' אחרונה שבשם, הרי ו' לגבי ה'. כי גם כניסת המוחין האלו, הם לתועלת רחל אח"כ, אע"פ שלכאורה נראין הפסידו:

אח"כ במלת אתה, תכרע כריעה ב', שהוא רישא לגבי גופא, כנזכר בריש ברכת אבות זו. ואז תכוין י' לגבי ה', כי י' הם הג' ראשונות, כמבואר אצלינו בתחלת ברכה זו, כי הז"א בהיותו בבחי' ו' קצוות, נקרא ו' בלתי ראש, ואח"כ בהכנס ג"ר נעשה ראש אל הו', והוא צורת י' אחת ע"ג ו', ואז נשלם כל הי"ס. הרי כי עתה, הוא י' לגבי ה'. גם תכוין, כי כמו בכריעות הראשונים היה שם אהיה בכריעה, ושם הוי"ה בזקיפה, גם עתה תכוין בכריעה, שהוא על ידי אהיה במלוי אלפין:

יהוה - עתה אלו הם ב' זקיפות ג"כ, תחלה ה' לגבי הו', ואח"כ ה' לגבי י'. והענין, כי אינה עולה בפעם א', רק בב"פ. והוא, כי הלא עתה רחל, כראות את עצמה נקודה קטנה, היא רוצה לחזור אל האחור למקום אצילות הראשון, כי יראה להיות כאן, בראותה שאינה יכולה לקבל אורות שלו, לכן היא יורדת מדרגה אחר מדרגה, עד שירדה נגד עטרה, ואז בנקל תוכל להתהפך אחורי הז"א, ולחזור אל האחור, אחרי שהיא עומדת בסוף היסוד, ובנקל תתהפך משם אל האחור. ולכן אנו צריכין תיכף לזקוף אותה, שתשאר פב"פ. אמנם סוד זקיפה זו, הוא ע"י הוי"ה דס"ג:

והנה נעשית זקיפה זו בב' פנים, תחלה תכוין ה' לגבי ו'. פירוש, כי אחר שכבר נכנסו כל המוחין תוך הז"א, והיתה רוצה המלכות לחזור אל האחור כנ"ל, והטעם הוא, מפני שהטבע של אורות דאמא, לצאת מאחור החזה אל המלכות, לכן היתה חוזרת לקבל אורות ההם באחור, ולכן אנו זוקפים אותה עתה, ואז אותן האורות שהיה דרכן לצאת מן האחור, עתה יחזרו לצאת דרך הפנים. והענין הזה היה ראוי לבארו במלך עוזר, ושכחנוהו, לכן נבארהו בכאן. והענין, כי ראוי שתכוין, כשתחזור פב"פ, אינה עם זעיר אנפין, רק עם יעקב. והענין הוא כמ"ש במ"א, כי ד' מיני זיווגים הם - א' הוא, ישראל עם רחל, והוא ביום השבת דשחרית. הב', זיווג ישראל עם לאה, והוא במנחה דחול, רק שלאה עומדת מחזה ישראל ולמעלה, מחציו הראשון. הג', יעקב ולאה בערבית. הד', יעקב ורחל, בשחרית דחול, וזהו שאנו עוסקים בה:

והענין הוא זה, דע, כי הלא יעקב יוצא מיסוד אבא, מכנגד החזה ולמטה דז"א בחוץ, ואחוריו של יעקב נגד פניו של ישראל, ומכנגדו ממש יוצאת רחל באחורי דזעיר אנפין מהחזה ולמטה, ועומדת אחור באחור עם זעיר אנפין. והנה כשחוזרת פנים בפנים עם

זעיר אנפין, (ד) הנה אין לה מקום לעמוד שם, כי הלא יעקב עומד שם רחבו לרוחב הז"א, וא"כ נמצא יעקב מבדיל ביניהן:

הגהה (ד) נלע"דן - כי יש לדקדק, והלא יש לה מקום פנוי במקום דור המדבר, וצ"ע. ועיין בדרוש המטות:

אך ענין הדבר הוא זה, כי יעקב נהפך מכמו שהיה בתחלה, ועתה נהפך ועומד מן הצדדים. פירוש, שאינו הופך לא לפניו ולא לאחוריו כנגד הז"א, רק צדו א' לבדו עומד בצד ימין של ז"א, וכן רחל צדה הא' לבד עומדת בצד שמאל של הז"א, הרי כי יעקב ורחל הם עומדים פנים בפנים זה עם זה. אך עם הז"א אינם כן, רק צד ימין של רחל בצד שמאל של ז"א, וצד שמאל של יעקב עומד כנגד צד ימין של הזעיר אנפין. דוגמת אדם א' שיש לו שני בנים, ומעמידם כנגד פניו, וב' בניו הופכים פניהם זה כנגד זה, ואז אלו הב' יסודות דאו"א הגנוזים תוך זעיר אנפין, הם מאירין כולם מצד פנים. כי כבר בארנו לך, כי רחל ניבנית מיסוד אמא שממנה יוצאים הגבורות, והוא עובר דרך אחור דחזה דזעיר אנפין, אל רחל העומדת שם באחור. ויסוד דאבא הוא מאיר דרך הפנים דזעיר אנפין והוא יוצא אל יעקב. אמנם עתה שיעקב ורחל שניהם בפני הזעיר אנפין, וא"כ צריכין הב' יסודות של אבא ואמא, ששניהן יאירו כולם בצד אחד, שהוא בפני הזעיר אנפין, ומשם יונקים שניהם יעקב ורחל, זה מיסוד דאבא, וזה מיסוד דאמא. ועיין בתפלת ר"ה, ושם נתבאר זה יותר היטב וע"ש. נמצא, כי יעקב עומד בצד ימין, ורחל בצד שמאל:

והנה, כיון ששניהם יוצאין מהחזה דז"א ולמטה, וכבר ביארנו, כי מן התפארת דזעיר אנפין נעשו שני הכתרים שלהם דיעקב ורחל, ומנה"י דז"א נעשו כל הב"פ דיעקב ורחל, א"כ עתה שנתהפכו, נמצא שיעקב עומד נגד קו הנצח של ז"א, ורחל נגד קו שמאל נגד ההוד דז"א, כי לעולם הזכר יונק מן הימין, והנקבה מן השמאל כנודע. וזה סוד שאמרו בזוהר, איהו בנצח ואיהי בהוד. פירש, כי איהו הוא יעקב, עומד בנצח ז"א. ואיהי שהיא רחל, עומדת בהוד דז"א. גם ממילא תבין, שכמו יעקב עומד בנצח ז"א, כן הוא עומד בנצח דאבא ואמא וא"א כנודע, כי כל הנצחיים הנ"ל, הם בנצח ז"א כמבואר, בסוד ציור ז"א ויעקב ורחל ולאה ע"ש. כמ"ש בזוהר איהו בנצח, פי', בנצח ז"א, או דאמא, או דאבא, או דא"א. (ה):

הגהה (ה) צמח: וכפי מ"ש בגלגולים פכ"ב, צריך להוסיף או נצח דעתיק:

וכן בהוד, הוא הוד דז"א, ודאמא, ודאבא ודא"א. וז"ס מ"ש בתיקונים כי נצח הוא באספקלריא המאירה, והוד הוא אספקלריא דלא נהרא. והכוונה הוא על יעקב ורחל, העומדים זה בנצח, וזה בהוד. גם זה סוד מ"ש בתיקונים, כי הוי"ה אדנ"י אינון פרודות,

דא בנצח ודא בהוד, והם יעקב ורחל, וכד אינון בת"ת, אינון כחדא יאהדונה"י, כי שם יעקב ורחל הם ביחוד א', כי שם אין ב' קווין:

וכן כשחוזרין העמידה דש"ע, שאז הם זה בחסד וזה בגבורה, כמ"ש בעז"ה, שהם הוי"ה בחסד, ואדנ"י בגבורה. וכן כל כיוצא בכל קומת ז"א עד הכתר שלו. כי לפעמים עולין עד כתר, שהוא בשחרית שבת, שאז עולין יעקב ורחל עד הכתר שלו, ואז הם פרודות בחו"ב, ומחוברים בכתר. גם יובן זה, כשנזדווג יעקב עם לאה בערבית, שאז הם מהחזה דז"א ולעילא, וא"צ להאריך בזה. נמצא, כי כשאנו אומרים באהבה מלך עוזר ומושיע ומגן, שאז היא חוזרת פב"פ כנ"ל, תכוין, שהם יעקב ורחל, שחוזרים זה עם זה פב"פ. וא"כ, תכוין עתה במלת ה', בזקיפה ראשונה תכוין, ה' לגבי ו', להעלות להאיר ה' אל ו' קצוות, ושם תעלה המלכות הנקרא ה' תתאה, וע"כ היא עולה עד הת"ת דז"א, עד הו"ק שבת"ת דז"א עצמו, כנ"ל בשם הוי"ה הראשון של ברכה זו, שהוא סוד הב' זקיפות הראשונים ע"ש:

ובזקיפה הב', תכוין להעלות ה' לגבי י' שהוא ראש הת"ת, כמבואר גבי ב' זקיפות הראשונים של ברכה זו וע"ש. ואני מסופק אם שמעתי בענין אחר, והוא, כי ב' זקיפות אלו, הם דמיון הב' כריעות אלו השניות גם כן. והוא, כי בזקיפה הא', עלתה ה' לגבי ו', שהוא סוד היסוד הנק' ו' זעירא. ובזקיפה ב' עולה עד הת"ת, שהוא י' על גבי ו', שהוא צורת ו' דיסוד, וצ"ע. גם תכוין, כי כמו שב' זקיפות ראשונות כוונתם להעלותה בסוד שם ע"ב, גם עתה תכוין להעלותה ע"י שם ס"ג. נמצא, כי הכריעה היתה ע"י אהי"ה דאלפי"ן, והזקיפה בשם ס"ג. והרי עתה עומדים יעקב ורחל פב"פ:

מגן - יכוין, כי הלא סוד הפנים הוא סוד שם א"ל, כי סוד הש"ע נהורין הם ב' שמות אל במילואם, ואל ג' שהוא באמצעי, והוא מקום החוטם, ואין כאן ביאור ענין זה, והוא בגי' מגן. ואלו הג' א"ל, יש לה עתה בהיותה פב"פ עם יעקב בעלה, וז"ס מגן. וגם תכוין, לחבר זה מגן עם המגן עליון הנז' במלך עוזר ומושיע ומגן, הם ב"פ מגן. ותכוין, כי הם סוד שם הוי"ה בהכאה, שעולה גי' מקום. והוא כשתכה, יפ"י, הפ"ה, ופ"ו, הפ"ה, כי מכח הכאה זו מאיר במלכות. וב"פ מגן, עולה מקום. וזה שארז"ל, כל הקובע מקום לתפלתו וכו':

אברהם - יכוין, כי ברכה זו הוא ע"י אברהם שהוא חסד, והוא סוד מלת אהבה כנ"ל. כי היכל אהבה הוא הגורם שתבנה המלכות, וגם גורם שתחזור פנים בפנים, בסוד והוכן בחסד כסאו, ואז אברהם הם חסדים עליונים דזעיר אנפין, הם הגורמים כל זה כנ"ל. לכן נמצא, כי בעלה הוא אוחזה ביד ימינו להעלותה אליו, וזהו ענין מגן אברהם:

כוונה לבטל הכעס בחתימות ראשונות, עיין מפע"ח ענף הג' בתיקון הכעס. אמנם, בקיצור לתקן הכעס הבא לאדם שלא על ידו. הנה הכעס בא משם אלהים שיש בו ק"ך צירופים. וז"ס כעס בחיק כסילים ינוח וכו', כי בחיק כמנין ק"ך צירופים. והנה המיתוק של זה אלהים, הוא ע"י שם הוי"ה, לכן באותיות בחי"ק, יש בו יב"ק, שהוא יחוד הוי"ה אלהים. והכועס, משים ח' בין ב' יחודים הנ"ל, ונעשה בחי"ק, וגורם פירוד ביניהן, וזהו, ונרגן מפריד אלוף. נ"ל, שאלף כתיב חסר ו', הוא גי' עם כולל, כמנין יב"ק. וג"כ שמעתי, כי ג' יחודים, יכוין אותם בג' תפלות היום - שחרית, מנחה, ערבית. בשחרית - בברכת אבות, יכוין הויה דיודין, ועמו אהיה דיודין. במנחה - בברכה ב', יכוין שם ס"ג, והוי"ה בניקוד אלהים. ובערבית - בברכה ג', יכוין שם מ"ה ושם אדני. (ה):

(ה) צמח - משם הר"ב ז"ל, בברכה א', יכוין המ"ה דיודי"ן למתק אהיה דההין, כמנין כעס. לכן יכוין בברכה ב', לס"ג, למתק אלהים. ובברכה ג' למ"ה, למתק אדני. מגן אברהם, הוא חסד ע"ב, כמנין חסד, וזוכר חסדי אבות. וגם כי הויה שלו בפתח, הרומז בחכמה ע"ב דיודי"ן. ובברכה ב' במחיה מתים, יכוין ס"ג, והוא ברוך מחיה, כמנין ס"ג. וגם הוי"ה זו צירי, שהוא בבינה. ובברכה ג' שם מ"ה, לכן אתה חונן לאדם דעת, שהוא מ"ה דאלפין, והויה זו חולם שהוא אדם ת"ת, צירי בינה, פתח חכמה, ע"כ:

מע"ח - ח"י ברכות שבעמידה, הם סוד ג' קוין, והם רמוזים באות ש' שיש בה ג' קוין, והם ג' ווי"ן, כמנין ח"י, ועם השי"ן עצמו, הרי שיח, הנזכר בקדושה לקמן:

פרק יח

אתה גבור - הנה בברכת אבות, נתקן בנין המלכות ועלתה עד מקומה, וכל זה הוא ע"י חסד המעלה אותה, בסוד והוכן בחסד כסאו. אמנם עתה היא נתונה בשמאל, בסוד שמאלו תחת לראשי, כי הלא המלכות בקו שמאל עומדת, ויעקב בקו ימין כנודע:

והנה כבר הודעתיך במלת מלך עוזר ומושיע ומגן, כי תכוין באותיות בוכ"ו, והוא סוד כניסת נה"י דתבונה תוך ז"א, והבינה נקרא אהיה, והאור היוצא ממנה ומתחלף במלכות, הוא שם בוכ"ו חילוף שם אהיה. ואמנם ע"י שם זה של בוכ"ו המאיר במלכות, היא מתגדלת כשיעור קומתה, וז"ס אורך היריעה האחת שלשים באמה ורחבה ארבע באמה, כי שם זה ד' אותיות רחבו, ובחשבונו הנקרא ארכו הוא ל"ד, וזהו אורך היריעה, קומת המלכות הנקרא יריעה, ואז יש לה למלכות שם קדוש א', והוא שם הגבורה, והוא שם אגל"א, והוא ר"ת - אתה גבור לעולם אדני, והוא גימטריא בוכ"ו עם הכולל. גם תכוין, כי שם זה של אדני באל"ף דל"ת, ר"ל לעולם אדני. ותכוין ג"כ, כי שם המלכות הנקראת אדני, הוא נגדל שיעור קומתה והוא ד"ל אותיות, כמבואר אצלינו בסוד ועתה יגדל נא כח אדני, כי המילוי דמילוי הם ד"ל אתוון, מכח הארת שם בוכ"ו, שהוא גי' ד"ל:

גם תכוין, כי הלא כל הגבורות הם ניתנין במלכות, והם ה"ג מנצפ"ך, והם שורש לכל הגבורות, כי כמה וכמה גבורות לאין קץ מתפשטים מהם:

אמנם כללות הגבורות, נתבאר באד"ר על פסוק וגבורותיך יגידו, שהם אל"ף וד' מאות וה' גבורות. ושם בארנו, כי כולם הם נשרשים במנצפ"ך, כי ה"ג הם, וכל אחד מהם כלולים מכל ה'. נמצא, כי ה' פעמים מנצפ"ך, הם גימטריא אלף ות"ה גבורות, שהם מנין אתה, כי אות א' הוא אלף, ות"ה, הוא אתה. וזה תכוין במלת אתה שהם גבורה כמנין אתה, וזהו אתה גבור:

גם תכוין ענין אחר, והוא כי הלא בארנו, כי כל העולם כולו הם סוד הבירורים של הז' מלכים שמתו, וכל פרצוף זו"ן ניתקן ונגמר, ע"י מה שמלקטין ומעלין מן בירור אלו ז' מלכים, ובכל יום ויום ובכל תפלה ותפלה, הם נלקטין ניצוצין חדשים, ואין להאריך בזה, כי הוא סוד עמוק:

והנה בברכת אבות, הוצרכו לברר ולתקן זו"ן ה' פעמים, וה' מיני בירורים היו - בירור א', לז"א, לתת לו מוחין. וב' בירורים לרחל, וב' בירורים ליעקב. והוא, כי רחל יש לה שינוי, כי תחלה היא היתה נקודה באחור, ואז לקחה בירור א', כדי להתתקן בבחי' אב"א. ואח"כ ביררה בירור ב', כדי להתתקן בבחי' פב"פ, הרי ב' מיני ברורים לרחל. ועד"ז ב' מיני ברורים ליעקב, כי תחלה בכניסת נה"י דאמא בזעיר אנפין, הוציאה את יעקב. ואחר כך נתנה לרחל במלך עוזר כנ"ל, ואז נסתלקה בחי' יעקב ונכנס ברחל. ואח"כ כשחוזרת רחל פב"פ, וחזרו נה"י דאמא במקומם בזעיר אנפין, אז חוזר יעקב למקומו באורות אחרים גדולים של בחי' פנים. הרי ה' מיני ברורים, שנתבררו בברכת אבות, ואז הם כנגד ה"פ, שנזכר באתה גבור מחיה מתים, כי הם ניצוצין ז' מלכים שמתו, ועתה חיו על ידי ברור. וכנגד ה' בירורים אלו ותחיית אלו, אנו מודים להש"י, ואומרים לו, ה"פ מחיה המתים:

גם תכוין, כי גם אלו הם להבא. פי', כי כמו שעד עתה נתבררו ה' ברורים אלו לצורך שעבר לתקן זו"ן ויעקב להביאם פב"פ, הנה עדיין הם צריכין בירור מחדש, לצורך נשיקין וזיווג. וכנגדם אנו אומרים ה' פעמים מחיה המתים דרך תפלה, כי גם צריכים להיות ה' מיני בירורים אחרים, כמו הראשונים. ואמנם, גם בארנו שורש דרוש הזה במ"א, כי ה' פרצופים באצילות - א"א, אבא ואמא, זו"ן. וכנגדן יש ה' באחוריים שנפלו בקליפות, ומהם אנו מבררים הכל. וכנגדם אנחנו אומרים, ה"פ מחיה מתים. וגם תכוין ר"ת - אתה גבור לעולם אדני, גי' יוד הי':

מוריד הטל - כשאומר מוריד הטל, תכוין, אל שם יו"ד ה"א וא"ו, שחשבונו טל, שמורידין אל ה' תתאה. גם יכוין אל כוז"ו שעולה טל, שהוא תמורת הוי"ה. גם יכוין, אל ד' שמות במילואם, וכולם הם בסוד שם בן ד' בד' מלואים, שהם - ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ומלוי ההין דב"ן - יוד הה וו הה, הם ט' אותיות לבד. והנה כל אותיות אלו, עולין טל אותיות, וזהו בדרך כלל. עוד יכוין בדרך פרט, בר"ת של מוריד הטל, יכוין אל שם מ"ה. ובתיבות מחיה מתים, אל שם ס"ג, גי' מחיה. ובתיבות מכלכל חיים בחסד, יכוין אל מלוי יודין, שהוא עולה ע"ב כמנין חסד. ובמלת אתה קדוש, בתיבות בכל, יכוין ג"כ שעולה בן, כמנין בכל. הנה הוא לך כל הד' שמות הרמוזים בטל:

והנה כל זה בימות הקיץ שאומרים מוריד הטל, אבל בחורף צריך כוונה אחרת, והוא - מוריד הגשם, לקמן כוונתו בברכת ברכנו. סומך נופלים, יכוין למ"ש בזוהר פרשת פקודי, כי צריך לכוין בברכת אתה גבור לשם אכדט"ם, וכבר נתבאר אצלינו שם זה, כי הוא חילוף אלהים, והם קטנות שני של חג"ת דתבונה, וע"ש. וזה תכוין, באמרך סומך נופלים, כי עי"ז, סומכת הבינה את הנופלים, שהם זו"ן, שנפלו תוך הקליפות בעון ישראל. מי כמוך בעל גבורות, הנה בינה דינין מתערין מינה, ובזוהר אמרו שהיא נקראת גבורות שמונים שנה, וזהו מי כמוך בעל גבורות, בינה דמינה מתערין. (ז):

הגהה (ז) כתב מהו"ר ישראל סרוק - כשאומרים בחסד, יכוין בו גימטריא ע"ב. מחיה, גי' ס"ג. וכשאומרים מחיה המתים, יכוין בר"ת מ"ה וס"ת מ"ה הרי ב"פ מ"ה, וז"ס אם יתמהמה חכה לו:

פרק יט

אתה קדוש - ואחר שנותן שמאלו תחת לראשה בברכת אתה גבור, ופירוש הדברים, כי הלא רחל בקו ההוד דז"א, וא"כ ראשה כנגד הזרוע שמאלי דז"א, והוא נותן יד שמאלית תחת לראשה. ואח"כ ימינו תחבקני, וחיבוק הימין, הוא לחבק רחל בעמודא דאמצעיתא ת"ת, כי ע"י חיבוק מקרבה ומחבקה עם גופא. וז"ס מה שאמרו בזוהר, כי בברכת אתה קדוש, לחבר יתה באמצעיתא, ובברכת אתה קדוש, יכוין בתיבת בכל, שעולה ב"ן:

אתה חונן - כי הנה כבר חבקה באתה קדוש. אמנם, עתה מתחיל הוא להאיר בה בכל י"ס שלה, כי עתה אחר שנבררו ונתקנו מחדש כל הפרצוף שלה, היא צריכה לקבל הארה ממנו בכל י"ס, מנה"י דז"א המאירין בה כנודע. כי י"ס דנוקבא, נעשין מנה"י דז"א, ויכוין, להאיר מהם אליה. כיצד - מפרק א' דנצח, יכוין להאיר אל ספירת חכמה דנוקבא. ואח"כ מפרק א' דהוד, אל בינה שבה, וכן עד סיום י"ס שלה. והנה אתה חונן - נגד חכמה שבה, השיבנו - בינה שבה. סלח - נגד חסד שבה. ראה נא - נגד גבורה שבה. רפאינו - נגד ת"ת שבה. ברכנו - נגד נצח שבה. תקע - נגד הוד שבה. השיבה - נגד יסוד שבה.

אח"כ ולמלשינים, חוזר נגד הכתר שבה. והנה כבר ידעת, כי אין ספירה, שאין בה הויה א' ונקודה כפי הספירה, כנזכר בתיקונים. לכן באמרך - בא"י חונן הדעת, תכוין להויה בניקוד פתח. ובבא"י הרוצה בתשובה - יכוין אל הויה בצירי, וכיוצא בזה, עד שביסוד בשורק. ובהשיבה שופטינו בניקוד שורק - יו הו וו הו. ובולמלשינים - בניקוד קמץ, כי הוא בכתר הנ"ל. והענין, כי הוי"ה שבמלכות אין לה ניקוד, אבל כשהיא מקבלת מבעלה, אז כל ז"ס שלה מתנקדים כמותו. והנה בברכת אתה חונן, יכוין לספירת חכמה. ותכוין באמרך בא"י, לשם כוז"ו, חילוף הויה, והוא בגי' ט"ל, והוא משם ט"ל - יוד הא ואו במלוי אלפין, ותכוין להוריד שפע מחכמה, הוא שם הוי"ה במילוי אלפין, אל המלכות ה' אחרונה, ותכוין להשפיע לך, משם זה ט"ל דחב"ד, להבין רזי התורה. אתה חונן - חכמה ודעת של הנוקבא:

השיבנו - יכוין אל הבינה מצד החסד שבה, בסוד הקומה שבה שהוא החסד שבה, והחסד הוא הנותן קומת המלכות, ואיהו קומה דילה, בסוד אתי חסד ופריש לון, ואסגיאו אנפין. וקומה ומקוה הכל אחד, לכוין שם זה בניקוד סגול, באמרך השיבנו אבינו לתורתיך. והנה בברכה הזאת, יכוין ב' הויות - א' בניקוד צירי כולה, שהיא הבינה הנקרא תשובה, וחכמה נקרא אבינו, וזהו השיבנו אבינו. והנה הבינה היא בקו השמאלי, וארז"ל כי ימינך פשוטה. הסוד הוא, כי אמא בקו השמאלי, והיא פרצוף שלם מי"ס, ויש בה חסד ג"כ בימין שלה, לכן צריך לכוין ב' הויות כנ"ל, א' בניקוד צירי, והויה א' כולה בניקוד סגול, מצד חסד שבבינה, כי סגול הוא בחסד, וחסד ימין פשוטה לקבל שבים. ולכן בתיבת אבינו, שהוא הבינה דהיינו תשובה, תכוין להויה דסגול, ובשם הויה דחתימת הברכה תכוין בצירי כולה, שהיא הבינה. וזהו ברוך אתה יי הרוצה בתשובה, דהיינו בינה הנקרא תשובה:

ראה נא - בגבורה שבה, ור"ת רנ"ב. שהם רמ"ח אברים שבה, ועוד ד' איברים יתירים מן רמ"ח שבזכר, והם ב' צירים וב' דלתות שברחם הנוקבא, וכולם מצד הגבורות כנודע, הרי הם רנ"ב איברים, וכנ"ל:

רפאינו ה' ונרפא - ר"ת רי"ו. הושיענו ונושעה כי תהילתנו אתה - ר"ת בגי' ב"פ רי"ו, שבחג"ת דידה, שבכל א' יש רי"ו אותיות, הרי ג"פ רי"ו. ולפי שבכאן ת"ת הכולל ח"ג, לכן נרמזו שלשתן:

ברכנו - מע"ח, בקיץ צ"ל ברכנו, ובחורף צ"ל ברך עלינו, ולא כהנוהגים לומר תמיד ברך עלינו. ותכוין, באמרך ותן טל ומטר, כי מטר - גי' רמ"ח ע"ה, סוד רמ"ח איברים שבאדם. גם טל ומטר - גי' רפ"ח, כי הם המבוררים. מטר - הוא יסוד דז"א, הכולל רמ"ח איברים,

מנין מטר עם הכולל שהוא בחינת דין שביסוד, דהיינו הה"ג. גשם - הוא יסוד דאבא, הנקרא שביל - י"ש ל"ב. י"ש - היינו חכמה, ול"ב נתיבות. וכל זה בחכמה, כן גשם - גי' שביל ע"ה, והוא רחמים גמורים, שהוא מאבא. (והי"ש הוא י"ס דאבא, י"פ א"ל, שכולו רחמים, וזה למעלה הי' עם א"ל, שכולו רחמים) (ס"א - לפיכך י"ש עולה י"פ אל, נגד י"ס דאבא, שהוא חסד גמור. אבל באמא וז"א, הם ה"ח וה"ג. וז"ס, בים דרכך, דרך ים שהיא מלכות, וזהו דרך שנודע לכל הוא בים שעולה ב"ן, שבה שם ב"ן שהוא גבורות. ושבילך, שהוא יסוד אבא כנ"ל, במים רבים שהיא אמא, הנקראת מים. ועקבותיך לא נודעו, שהם כ"כ רחמים, שאפילו העקביים שהם נצח הוד שלו, שהיו מגולין עתה, לא נודעו, לפי שהם נעלמים בז"א. (נ"א - בים דרכך ושבילך במים רבים. מדבר בא"א, שמתלבש בים ובמים עליונים, ועי"ז מתגלה לנו אורו ואנו נהנין ממנו, אבל ועקבותיך וראשי הרגלים, לפי שהם מגולים, לא נודעו, שאין אנו יכולין לידע ולהשיג, אותו אור המגולה שהוא צח ותוקף מאוד, ואי אפשר להשיג בלי התלבשות, עד כאן:

מע"ח - קודם סיום הברכה, צ"ל תפלה על הפרנסה - ירמ"י או"א, שתתן לי ולכל הסמוכים על שולחני, היום ובכל יום מזונותי ומזונותיהם בכבוד ולא בבזוי, בהיתר ולא באיסור, בזכות שמך הגדול דיקרנוסא, גי' חתך, היוצא מפסוק והריקותי לכם ברכה עד בלי די, ומפסוק נסה עלינו אור פניך ה', ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם, כי אם מידך המלאה, ומאוצר מתנת חנם תכלכלני ותשפיעני, אמן סלה. והניקוד זה יוצא נסה עלינו אור פניך ונקודו גי' יוד הי ואו הי, לפי שפרנסה באה מסוד הבינה. הג"ה - וכבר מצאתי בפרקי היכלות, דע, שזה השם עם נקודו, גי' ז"ן ומפרנס). תקע - גי' ב"פ מנצפ"ך, עם יוד אותיותיהן שברחם שבה, ונמתקים בשופר גדול, שהוא חכמה שבבינה. תקע - גי' ב"פ מנצפך כפול, עם ב"פ ה"ג. כי תקע לשון ביאה, כמו ונתקע ביבמתו, הנזכר בדברי רז"ל. וכל הגבורה שבה הם בקו הוד שמאל, ומשם הם ניתנין אל היסוד, כי ה"ג שבה מסתיימין ומתפשטין עד הוד שבה, ואח"כ כולם ניתנין ביסוד שבה ונמתקים בשופר גדול שהוא חכמה. כשיאמר וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ, יכוין לשם חב"ו (במשנת חסידים כתוב הבו) ח' בקמץ ב' בסגול ו' בשבא, שעולה עם נקודו ע"ב. והוא שם א' משמות ע"ב, ויוצא מפסוק חיל בלע ויקיאנו. ואחר שאומר מארבע כנפות הארץ, יאמר ירמ"ה או"א וכו'. ומהר"י סרו"ק תלמיד האר"י זלה"ה היה אומר תפילה זו, יר"מ שתקבל כל טפה וטפה של זרע שיצא ממני לבטלה שלא במקום מצוה, בין באונס ובין ברצון בין בהרהור ובין במעשה, וגם כל הנשמות העשוקות בתוך הקליפות נוגה, שבלע הקליפות בתוכה, שתקיאנה מבטנה של הקליפה, ויורישנו א"ל שהוא הקדושה, בזכות שמך הגדול היוצא

מפסוק חיל בלע ויקיאנו, ומבטנו יורישנו אל. ובזכות יהו"ה ברוך אתה יהוה מקבץ וכו'.
ובכל יום יכוין כוונה אחרת:
בברכת תקע, כתב הר"ן שפירא, קודם סיום הברכה יאמר י"ר הידוע לתיקון קרי, ויכוין בתיבת יח"ד מארב"ע כנפו"ת, שאותיות הקודמת לאותיות אחרונות שהוא שם חב"ו עם הנקודות העולה ע"ב. והוא שם אחד מע"ב שמות ויסע ויבא ויט, וסגולתו להוציא ניצוצות קדושות מתוך הקליפות, לכן יכוין בתיבת מקבץ, שהוא גי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ותיבת נדח"י גימ' ע"ב. ר"ל כל הניצוצות שנפלו מע"ב ס"ג מ"ה ב"ן בזמן שבירת הכלים, בסוד רפ"ח ניצוצין כנודע, יקבץ אותם על ידי שם הגדול הב"ו, שהוא מן שם ע"ב גימט' נדח"י. וכל הניצוצות נקרא ישראל, מפני שהו"ק הנקרא ישראל, הם שנפלו מהו' פרצופים, שהם עתיק וא"א ואו"א וזו"ן, כנודע בדרוש א"ק ע"ש. וז"ס עמו, עם ו' ישראל, ר"ל, ו' פרצופים עתיק ואריך או"א וזו"נ. גם יכוין, כי מקבץ נדחי, גימטרי' ש"ד, כי השדים לוקחים כל הטיפות ובוראים מהם שדים אחרים כנודע, ועל ידי שם הא' הוא ימית אותם, ומחזיר כל הטיפות למקום שיצאו משם. כנלע"ד נתן:
יום א. בריא"ה. על צבא. ושם כוז"ו טפטפי"ה, ואות א' מן אהיה דמרגלא והוי"ה בסגו"ל:
יום ב. יציר"ה. ע"ל מג"ן. כוז"ו טפטפי"ה. אות ה' מן אהיה דמרגלא והוי"ה בניקוד אלהים:
יום ג. עשי"ה, צו"ה פח"ד, כוז"ו טפטפי"ה. ואות י' מן אהי"ה דמרגלא ושם מצפ"ץ:
יום ד. עשי"ה. צו"ה פח"ד. כוז"ו טפטפי"ה. ואות י' מן יה"ו דמרגלא ושם א"ל. יום ה. יציר"ה. ע"ל מג"ן. כוז"ו טפטפי"ה ואות ה' מן יה"ו דמרגלא ושם אלהי"ם. יום ו. בריא"ה. ע"ל צב"א. כוז"ו טפטפי"ה. ואות ו' דיה"ו מרגלא ושם מצפ"ץ:
יום שבת. אות ה' שנייה של שם אהי"ה ושם י"ה אדנ"י. וכשמסיים בא"י, יכוין הוי"ה ושם חב"ו בשילוב, כנ"ל. ובתיבת מקבץ, יכוין שעולה מספרו ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ובתיבת נדח"י, יכוין שהוא גי' ע"ב:
השיבה - ר"ת "השיבה "שופטינו "כבראשונה, שכ"ה דינין בדוכרא, וגם אלו הם ביסוד שבה:
ולמלשינים - הוא כתר שבה. דע, כי כבר בארנו במקום אחר, כי רחל לא היתה מעולם אלא נקודה א' קטנה, והנה קודם תיקונה היתה נקודה א', אך אחר תיקונה באים לה מחדש ט' נקודות אחרים, ואז נעשין בה י"ס. באופן, כי אי אפשר לעולם לה שתתמעט ביותר מבחי' נקודה א'. וזה יובן עם אשר כבר בארנו, כי לכן היו הט' נקודות דמלכות באים בסוד תוספת, מפני שגלוי וידוע לפניו יתברך שהבריות עתידים לחטוא, ופגם

עונות ישראל מגיע עד למעלה ח"ו, ואם פגמו ישראל במה שהוא שורש קיים, יהיה ענשם כפול, לכן היו כל הט' שבה בסוד תוספת. כי אם ח"ו יחטאו ישראל, יעופו למעלה ויסתלקו, ואל ימשלו בהם החצונים. משא"כ אם היו משורשים בה, היו החיצונים אחוזים בה. אמנם, נקודה השרשיות שבה, היא נקודת הכתר שבה, כי להיותה עליונה, אין כח בחיצונים להתאחז בה, ואין חשש בה אם תשאר שם. וגם כי לפגום שם, צריך חטא גדול כדי שיגיע עד שם. וגם להיות המלכות בלתי נקודה כלל, אי אפשר, כי מאין יהיה לה יסוד לבנות עליה כל הבנין, לכן פחות מנקודה אי אפשר שתהיה. והנה במ"א מצינו, שהנקודה שנשארה הוא נקודת המלכות שבה, אין זה קושיא. והענין, כי הכתר שבה כאשר מסתלקין ממנה כל הט"ס תחתונים, בודאי שגם הוא מתמעט אורו ואין נשאר בה רק בחינת אור מלכות לבד, ולכוונה זו אמרנו, שנשארה בה נקודות המלכות. והנה, בראשונה לא היה הפגם מגיע לסלק הכתר שלה, וכאשר רבו המינים משומדים בימי ר"ג, אז ע"י החטא הגדול ההוא, גברה יד הרשעה עד הכתר שבה, וכביכול עד שם היה מגיע הפגם, לכן אז הוצרכו לברכה זו, ולמשומדים, לתקן גם את הכתר שלה, ולפי שהיתה ברכה זו חדשה מחדש, הניחוה אחר כל י"ס דידה:

כוונה אחרת בלמשומדים, כבר בארנו עניינה, שהוא לעשות כתר לנוקבא דז"א. כי לפי שהיא באה אחר כל שלימות הי"ס דידה כנודע, לכן נעשית עתה. אמנם, יש לה כתר כנודע, כי זה נעשה בה בראשונה, ואין חסר בה רק הדעת, בסוד נשים דעתן קלה. אמנם, אין אנו צריכין לתת בה דעת, כי הכתר שבה מספיק לה לבחינת הדעת שלה. וז"ס, גוף וברית חשבינן חד, כי כתר שבה נעשה מגוף ת"ת דז"א, ודעת שבה נעשה מיסוד שבו, כנודע שהוא הברית. והנה, הכתר שאמרנו שהיא עולה לבחינת הדעת שלה, נמצא, כי גוף וברית, חושבן חד:

ונחזור לענין, כי הלא ברכה זו לכתר שבה, כי לדעת שלה אין צריך. אמנם, מה שאני זוכר הוא, כי מתחלה לא היה הפגם מגיע רק עד ט"ס, אך בנקודה היוד שהוא סוד השורש בתחלת אצילותה, אין כח בפגם לסלקו, כי אין הפגם רק במה שהוא ע"י תוספת בכח תפילתינו, לכן גם ע"י חטאינו מסתלקין אורם. אבל השורש, שלא בא על ידינו, אין אנו יכולין לפגום שם. אמנם אחר שרבו המינים בימי ר"ג, ועונש המינות חמורה מאוד, ומגיע עד הכתר שבה ג" כ, עם היותו שורש גמור, נמצא, כי ע"י ברכה זו, אנו ממשיכין גם הכתר שבה. נלע"ד שכך שמעתי, אך מה שראיתי כתוב הוא כך, כאשר כבר בארנו. אל תהי תקוה - תמצא בר"ה, בובכן תן כבוד ותקוה טובה וכו':

על הצדיקים עד עתה זכר הי"ס שבה, ועתה הנה"י שבו המאירים בה. על הצדיקים יסוד שבו, כי צדיק ביסוד. תשכון - תכוין בהוד שבו, לכן נזכר בו בנין ירושלים, כי ירושלים בשמאל. את צמח - בנצח. אב הרחמן - בת"ת שבו, הנעשה כתר שבה:

והנה באמרך ושים חלקינו עמהם, בברכת על הצדיקים, היה נראה שהוא תפילת שוא, כי אם יהיה האדם צדיק, ודאי שיהיה חלקו עמהם. ואם הוא רשע, אע"פ שיתפלל כך, ה"ז תפלת שוא. ואם יתפלל להש"י שיעזרהו שיהיה צדיק, גם זה א"א, כי אדם הוא בעל בחירה:

אך פירוש הדברים האלו, כי הלא האדם כשעושה מצות ועבירות, פעמים שהעבירות דוחים שכר המצות שלא יגיע אל האדם. והנה בין כך ובין כך נותנים לאיזה צדיק הראוים לו, בסוד יכין רשע וצדיק ילבש. ואמנם, יש צדיקים גדולים, שאף אם יקחו אותן המצות המלאכים והמאורות, מחזירין אותם לבעליהם הראשונים, ואינם רוצים אלא בשלהם, והם נאמנים ומחזירים הפקדון לבעליהם. וכשיעשו בעליהם תשובה, יחזרו להם ברצון נפשם אליהם. ולכן אנו מתפללים שחלקינו וחלק מצותינו ומ"ט, שאנו אובדים אותם ע"י מעשינו הרעים, שישימהו עם אותן הצדיקים והחסידים הגדולים, כדי שישאר קיים לנו בהיותם עמהם. וכאשר נשוב אליו ית', יהיה זה שמור לנו, ויחזרו לנו הצדיקים:

תשכון - במלת וכסא דוד עבדך, הזהיר לנו מורי זלה"ה מאוד, ביום א' שהלכנו על ציון שמעיה ואבטליון בהתפללנו שם, והכפיל שם לנו לומר, שנזכיר בכל תפלה ותפלה, לכוין במלת דוד עבדך, שיחיה משיח בן יוסף, ולא ימות ע"י ארמילוס הרשע, והוא נקרא כסא דוד עבדך. וזה סוד, חיים שאל ממך, כמ"ש בר"מ שעתיד משיח בן יוסף למות. ולא הבינו דבריו, והשם יודע נסתרות, וסופו מוכיח על תחלתו, שמת מורי החסיד זלה"ה בעו"ה. (ח)

הגהה (ח) ונלע"ד נתן - שרמז האי רמז בפסוק, כי ס"ת חיים' שאל' ממך' הוא מלך ור"ת למפרע הוא מש"ח, ונשארים אותיות אמצעים יא"מ, שהוא בא"ת ב"ש מו"ת. ר"ל, שמלך המשיח התפלל לפניך, שלא ימות על ידי ארמילוס הרשע, ושמעת לתפלתו ונתת לו אורך ימים, ר"ל, נתת לו אריכות הגלות שלא יבא במהרה, כדי שיוכל לבא כמה פעמים בגלגולים כמ"ש בתיקונים ע"ה, שבכל דור ודור יבא משיח בן יוסף בגלגול, אם יש צדיקים בדור שיהיו מגינים עליו שלא ימות, ומאחר שלא נמצא מי שיגין עליו, מוכרח הוא בעצמו למות, וע"י עונש המיתה שסובל בכל דור ודור, הוא מכפר עליו שלא ימות ע"י אותו רשע ארמילוס, אלא שבכל פעם הוא ימות ע"י הקב"ה בעצמו, בסוד הנשיקה כנודע. ע"ש בחי' הנ"ל. ונראה, שע"י זכות העוסקים בחכמת אמת, יש כח בידם להגין על משיח בן יוסף שלא ימות ע"י הרשע ארמילוס, ועיין בפירש הזוהר ותראה ע"ז רזין דרזין:

מע"ח - ארז"ל, והשימותי את מקדשכם, קדושתן עליהן אף כשהן שוממין, דאם לא כן הל"ל את מקדשכם השימותי. אך עתה משמע, שגם בחורבן נקרא מקדש, לזה אמר תשכון בתוך עירך, ר"ל, בהיות עירך אפילו חריבה, תשכון בה כאשר דברת. והשימותי כו' כנ"ל, כי לעולם לא זזה שכינה מכותל מערבי:

מע"ח - צ"ל וכסא דוד עבדך מהרה לתוכה תכין, ולא כנוסח רומניא, שפעם אחת נכנס חכם א' לפני מורי זלה"ה, ונסתכל במצחו, ואמר לו שמימיו לא התפלל תפלה כראוי, ושאלו אותו החכם למה, ואמר לו, שלא אמר וכסא דוד עבדך במהרה לתוכה תכין בברכת תשכון. ע"כ מע"ח:

וכסא דוד עבדך - הנה הש"י אומר כי יד על כס י"ה, וארז"ל אין הכסא שלם, כי אות א' חסר מכסא, וידוע כי כסא בבריאה, ובכל עולם יש בו י"ס, והנה אות כ' הם שנים, שהם חכמה ובינה ואות ס' ו"ק, וחסר חד שהוא אות א שאינו מאיר שם עד מיתת עמלק. גם מלכות היא בהיכל ק"ק דבריאה כנודע, וזה גורם הסתלקות אור הכתר, כי אני ראשון ואני אחרון, ר"ל אני שהוא מלכות שהיא ה' אחרונה, גם הוא ראשון, שהוא אין אותיות אני, שהוא כתר. לכן בהסתלקות אור הכתר, יורד אור המלכות למטה. לכן אמר, וכסא דוד עבדך מהרה לתוכה תכין, ר"ל, שהכסא שלם, ויאיר הכתר שם, באופן שהמלכות תעלה למקומה, ויהיה כסא שלם. ובנה אותה בנין עולם, לא כבנינים הראשונים שנחרבו, להיות כי בניינם היה על ידי אדם:

את צמח - במלת צמח, יכוין לשם הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אדני, גי' צמח. באמרך לישועתך קוינו כל היום, יכוין למה ששואלין את האדם לאחר מיתתו, צפית לישועה, ולכן בברכה זו תכוין, שאתה מן המקוים לישועתו של הש"י. והנה יש לי ביאור אחר בברכת אמצעים אלו באופן אחר, ואולי שהכל א'. והוא, כי אלו י"ב אמצעים הם סוד הנשיקין, הבאים אחר החיבוק של אתה קדוש. והנה הנשיקין מן הפה באים, לכן אומרים בברכה אחרונה מן האמצעים שהוא אב הרחמן, צ"ל כ אתה שומע תפלת כל פה, שפי', אלו הנשיקין מן הפה העליון, והם י"ב נשיקין. ולא יאמר, כי אתה שומע תפלת עמך ישראל וכו'. (ח):

הגהה (ח) צמח. וגם אני מכוין, לצפות לישועת ה', שעושה עמנו להצילנו מכמה פגעים רעים בכל יום ובכל רגע. ומצאתי תועלת גדול כמה פעמים בכל זה:

שמע קולינו ה' - בהוי"ה זו תכוין, בניקודו ביום ג' בשבוע, אל הנקוד של שם ב"ן של יום ג', שהוא דעת המלכות, ויועיל לו הרבה מאוד לעלות במעלה. (עיין בטעמי המצות פ' ואתחנן ובדע"ח שער שמות):

ראוי לאדם כשיאמר בלחש העמידה, שיאמר וידוי בשומע תפלה, כנז' בזוהר ח"ג דקצ"ה ע"ב. ונלע"ד ששמעתי, שטוב שיאמר חטאתי עויתי בלשון סתם, ולא יפרט החטאים, ואיני זוכר. וגם בשומע תפלה, חייב האדם לשאול מזונותיו מן הש"י, להורות שהוא בוטח בו ית', אשר בידו מזון כל האדם. וזו תפלת רב ייבא בכל יום קודם אכילתו, הנזכר בזוהר (ט). ומסיים, בא"י שומע תפלה. ויכוין, בהוי"ה זו ניקוד חש"ק חולם שבא קמץ, שהם ג' אבות, והגבורה בנתיים לבסמה:

הגהה (ט) צמח. וגם ר' ייסא בפ' בשלח דס"ה ע"ב:

ברכת שמע קולינו - כבר ביארנו, כי ברכת על הצדיקים הוא סוד יסוד שבו. ותשכון - הוא הוד. את צמח - נצח. אב הרחמן - ת"ת. והם סוד ד"ס שבו, שהם מדת המלכות. ואמנם, לפי שמחצית הת"ת הזה נעשית כתר המלכות, לכן נקרא אב הרחמן, שהוא כתר המלכות:

נלע"ד נתן. שטוב לכוין בזה היחוד בכאן של מה רב טובך וגו'. מ"ה - הוי"ה במילוי אלפין. ר"ב - ע"ב ק"ל, ומ"ה, גי' רמ"ח עם הכולל, כי בשמות הנ"ל, יעשה לבוש שמתלבשים הצדיקים בג"ע, ויש בו רמ"ח אברים. טוב"ך - גי' ל"ז, מילוי ס"ג. תיקון י"ב דדיקנא דא"א, שהוא הפה שממנו הבל, והבל גי' ל"ז, והוא אור המקיף לכל זעיר בכללו, כי יש מקיף פרטי לכל א' מאבריו. עוד יש א"מ שלם ביחד לו ולנוקבא, ועד"ז לכל הי"ס. ועוד יש מקיף א' כולל כולם, שהם א"א או"א זו"ן, והבל הנזכר נקרא אחסנתא דאבהן, אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, יומין קדמאין דאריך, שיהיה להם א"מ מהבל הפה, וזהו אשר צפנת ליראיך, הם האבות. והבל זה, זה משה, שהיה גלגול הבל, לכן פה אל פה אדבר בו, והשיג אל הפה הזה, משא"כ באבות, עד לעתיד לבא. וכאן הוא ברכת י"ב דשומע תפילה, נאמר בו כי אתה שומע תפלת כל פה, ולכן נאמר בו ותפתח וגו' ותראה"ו, כי ה"י וי"ו גי' ל"ז, הבל, והם סוד ל"ז אלף עיבר, הנזכר באדרא. וזהו טובך, לכן נאמר בו כי טוב הוא, לכן נאמר בו ותצפנהו, כנגד מה רב טובך אשר (ר"ת בג') י"א הה ו"י ה"ה נשמה. איל"ה ה"ו יה"ם רוח. יאהדונה"י נפש. והם היחודים שמייחדים הצדיקים, ועי"ז זוכים ומתלבשים בהבל ובטוב הנ"ל. אשר צפנת ליראך - ר"ת אצל וז"ש רז"ל בין אצל לאצל תריסר גמלי כו'. פירוש, בין אצל הראשון לשון עבר, בין אצל הב' לשון הוה עתה. צפנת ליראך - ר"ת, ק"ך צירופי אלקים, נגד שמותיו של משה, לכן נאמר בו ראה נתתיך אלהים לפרעה. פעלת לחוסים בך - ר"ת, גי' יב"ק, 'נגד 'בני - ר"ת ב"ן, אדם - הוא גי' מ"ה, ע"כ:

מ"כ בספר ישן וז"ל לבקש בשומע תפלה, וכך הזכיר הכוונה, כשתאמר שמע קולינו ה' אלהינו, יכוין לשם אב"ג ית"ק. אב הרחמן רחם עלינו - קר"ע שט"ן. וקבל ברחמים וברצון את תפלתינו - נג"ד יכ"ש. כי אל שומע תפלות ותחנונים אתה - בט"ר צת"ג. ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו - חק"ב טנ"ע. כי אתה שומע תפלת כל פה - יג"ל פז"ק. בא"י שומע תפלה - שק"ו צי"ת. אח"כ תאמר בכוונה, וידך תשים על לבך סמוכים יהיו, אלהים בישראל גדול יחודך תשגבני וכו', ותאמר התולדות היוצאת משם מ"ב, שתחילתו אדיריר"ון וכו', הלא הם כתובים בספר נע"ח פ' בשלח, ובספר שושן סודות ע"ש, עכ"ל:

פרק כ

רצה - אחר שהארנו בה מן נה"י שבו, אנו מאירין בה מן הנה"י דאמא המתלבשות תוך הז"א. ורצה - הוא כנגד נצח. מודים - נגד הוד. שים שלום - נגד היסוד. כשאומר רצה בעמידה, תכוין לשם אלהים במילוי ההי"ן, עולה גי' רצה. וסוד הדבר, כי לעולם שם אלהים ובפרט כשהוא במילוי, תמיד הוא בבינה, ואעפ"י שנמצאהו במ"א, עכ"ז שורשו הוא כאן, רק שנמשך ונתפשט למטה. והנה סוד נה"י אלו, שהם רצה ומודים ושים שלום, הם סוד נה"י דז"א, הבאים לו מצד הבינה, כנודע סוד כונן שמים בתבונה, לכן בתחלת כולם כשהוא אומר רצה, תכוין אל שם הנ"ל. והנה בהוי"ה זו, של בא"י המחזיר שכינתו וכו', תכוין לשם ב"ם, שהוא חילוף א"ל דחסד, וזה מ"ש הוא בחסד וחילופו בנצח. וכן בהוי"ה דמודים בבא"י הטוב שמך וכו', תכוין לשם חילוף אלהים במוכ"ן, כי אלהי"ם בגבורה, וחלופו במוכ"ן בהוד:

מ"כ וז"ל - וכמו שהיא קשטה עצמה, כך ז"א צריך להכין עצמו לזיווג, ומתחילין מיסוד שלו, ואח"כ הוד ונצח שבו, ואח"כ ת"ת שלו, ואח"כ רצה ומודים שים שלום נה"י שלו בשלה. ר"ל, פרצופה נעשה מנה"י שלו, ואותו הרושם שלו נשאר בה, ולזה רמוזין ג' ברכות אלו. ובשים שלום אז מתעורר יסוד צדיקים. נמצא, כי בתפלת הלחש עולה מלכות בהוד ויעקב בנצח, ויסוד מזווגן, לכן הוא בלחש, כי עדיין היא למטה קרובה לחיצונים, ואנו רוצין שלא ירגישו ושלא ידביקו שם. אבל בחזרה, עולה עד ח"ג, ושם הוא הזיווג, שהיסוד מתעורר בשים שלום, ולכן מיד צ"ל ויעבור:

מודים - ענין מודים. תכוין, כי נודע כי אות ה' במלואו יש לה ג' מלואים, וסימנם יה"א, השלשתן מורים על שם הוי"ה, כי האות ה"א במילוי יו"ד כזה - ה"י, תמלאנה במילוי המילוי כזה - ה"א יו"ד, גי' הוי"ה. וכשהוא במילוי א' כזה - ה"א, תכוין כי הפ"ה הוא כ"ה, ועם א' המילוי הרי כ"ו, גי' הוי"ה. וכשהוא במלוי ה"ה, תכוין, כי ה"ה גי' י', וכשתמלאנה כזה - יו"ד, גי' כ', תמלא כ' כזה - כ"ף, גי' מאה. א"כ חוזרת להיות יו"ד,

ולכן תחבר האותיות שיש מן א' עד י' שהם ה' זוגות, ולא תמצא חיבור י' עם ה', רק בג' מקומות אלו לבד, שהם - י"ה ט"ו ז"ח, כי בכל א' מג' זוגות אלו, נרמזו ב' אותיות י"ה, והם ג"פ י"ה שיש בג' זוגות, והם גי' מ"ה, שהוא שם הוי"ה באלפין. גם תעשה באופן אחר, כי כיון שמילוי אות ה' הוא יו"ד, א"כ תחבר מן א' עד י' כזה - א"י, ב"ט, ג"ח, ד"ז, ה"ו, וכל זוג מאלו, גי' י"א, שהוא ב' אותיות ו"ה, כי למעלה כוונו בסוד י"ה, ועתה בסוד ו"ה, והוא ה"פ ו"ה. והנה ה"פ ו"ה שיש בה' זוגות אלו, הם גי' נ"ה, שהוא גי' שם מ"ה הנ"ל, עם י' אותיותיו. והנה אם תחבר י"ה כנ"ל ג"פ, שהוא גי' מ"ה הנ"ל, עם ה"פ ו"ה שהוא גי' נ"ה, יהיו מ"ה ונ"ה גי' מאה. הרי לך י"ה ו"ה עולין ק' לבדו, שהוא שם הוי"ה. וזהו שצריך לכוין במלת מודים, שהוא גי' ק', ר"ל, מודים אנחנו לך, בק' שהוא עולה הוי"ה, ע"ד הנ"ל. גם דע, כי שם הוי"ה ע"ה, עולה כ"ז, כי בשם הוי"ה רמוזים כל האותיות שהם כ"ז, שהם - כ"ב ומנצפ"ך. בכריעה של מודים אל תכוין, רק ו' לגבי ה' בכריעה ראשונה, וכנגדה בזקיפה ה' לגבי ו'. כי מודים דרבנן הוא כריעה שנייה של י' לגבי ה', ובזקיפה ה' לגבי י'. וז"ס מודים דרבנן, כי אין הכריעה זו אלא בגוף, ח"י חוליות שבשדרה:

מודים דרבנן כי הנה ידעת, כי ת"ת יורד בנצח, ומלכות עולה בהוד, לכן צריך הת"ת לכוף ראשו, כדי להגיע אצלה ולנשק לה. והנה, ענין הב' כריעות אלו, תכוין בכריעות מודים, לכרוע ע"י שם אהי"ה במילוי ההין, וע"י יורד ו' לגבי ה' להאיר למלכות, ואין כאן אלא כריעה א', והוא סוד חוט השדרה, ח"י חוליין דביה, שהם חיוב הכריעה בברכת מודים, שהוא להוריד טפת החסדים, דרך חוט השדרה היורדת מן המוח דז"א דרך חוט השדרה, לתת לנוקבא. והזקיפה תהיה ה' לגבי ו', ע"י הויה דאלפין שהוא בגופא. ובאמרך, ויהללו ויברכו את שמך, צ"ל הגדול, ויכוין שם ע"ב דיודין, הנקרא גדול מצד החסד, חסד, גי' ע"ב הנקרא גדול. ובאמרך, והמרחם כי לא תמו, תכוין, כי הלא ה"ח המתפשטים תוך ז"א, מחסד עד הוד שבו. והנה ברכה זו של מודים היא בהוד, ושם מסתיים התפשטות הה"ח, ולכן אנו אומרים כי לא תמו חסדיך כי מעולם, כי אע"פ שכפי הנראה אינו שם, עכ"ז לא תמו, כי עדיין הארתן חוזרות למשוך ביסוד, כי שם מתקבצין ה"ח, וכמ"ש בעז"ה בברכת שים שלום. ובאמרך, ולך נאה להודות, ס"ת כה"ת, שם קדוש. אח"כ כריעה ב', שהוא הטוב שמך ולך נאה להודות. תכוין בם ב' כריעות, ו' לגבי ה' י' לגבי ה', וזה ע"י אהי"ה הב' דמילוי יודין. כי ד' אהי"ה הם בבינה, ב' ראשונים ביודין, וא' באלף, וא' בההין. ולזה תכוין בשם יודין הב', ותזקוף ב' זקיפות, ה' לגבי ו' ה' לגבי י', וזה ע"י שם ב"ן דמלוי ההין. והנה נשלמו עתה הארת ד' שמות דאהי"ה וד'

שמות דהוי"ה במלואיהן, והאירו בזו"נ, ואז אנו אומרים שים שלום. פי', כי שלום הוא היסוד, שאחר שהאירו כל הד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם המוחין בז"א ונשלמו בו, ואח"כ יורד טפת הזרע להזדווג הז"א בנוקבא, וזהו בשים שלום. והענין, כי אחר החיבוק והנישוק, אז היא הכנסת עטרה לצורך הזיווג, והוא סוד שים שלום וד"ל:

שים שלום - כבר ידעת שהוא היסוד, ואז הוא סוד הזיווג. והנה, עדיין לא נרמזו שם הוי"ה ואלהים שם מלא הנזכר בהיכלות פ' פקודי, כי הלא בכל שם הוי"ה אנו מכוונין לשם, י"א ה"ד ו"נ ה"י, ובכל תפלתינו. אך באמרם ברוך אתה י"י המברך את עמו ישראל, יכוין אז אל שם מלא, כי ע"י מזדווגין היכלין תתאין בעילאין, נוקבא בדכורא. והנה בשם הויה, הם ז' היכלי דדכורא נכללין בו, ובפרט עיקר הכוונה הוא, לרמז לה' חסדים דאתכלילן בההוא אמא, כנזכר באדרא:

דקמ"ב. והנה הם ד' חסדים, שהם ד' אותיות הוי"ה, והיסוד הוא ה' הכולל כולם, והם ה"ח, ובאמרך המברך את עמו ישראל, יכוין, שהוא ר"ת גי' אלהים, והם ה' אותיות, נגד הה"ג ברחם אשה. ובאומרך בשלום, תכוין אל שם הוי"ה אדנ"י, כזה - יאהדונה"י, שהם זו"ן המתחברים ועושים שלום ביחד. הזהר בכל תפלתך בין בחול ובין בשבת, לעולם תכוין באמרך המברך את עמו ישראל בשלום, לשם - אילההויהם, שהוא שם הויה אלהים שם מלא, ה"ג המתבסמין בה"ח, וגם שם זה עולה יב"ק:

תועלת אל הזכירה. לכוין בשים שלום, באומרו בא"י, כי הויה זו נקוד בשורק, כמו שידעת שהוא נקוד הויה דיסוד. ותכוין, כי שורק אותיות קשר. כי עתה מקשר כל העולמות על ידי יסוד, ושיתקשרו דברי חכמה בלבך. וכבר ידעת, כי בהתעוררות יסוד התחתון להזדווג עם נוקבא, אז ברגע מתעוררין המוחין, להוריד ביסוד אותו הטפה הזרעית, ואז בברכת שים שלום, מתחיל לירד. והנה טיפת הזרע, יורדת ממוח הדעת מה"ח, והנה הם נתונים בתוך יסוד דאמא כנודע. וגם הוא נקרא שלום, כי כל בחי' היסוד נקרא שלום. לכן, באמרך את עמו ישראל בשלום, תכוין להמשיך הטפה ההיא, ולהוציא ממוח הדעת של ז"א, ומן היסוד דאמא הנתון שם, ולהורידה עד היסוד דז"א, לכן תכוין בהויה זו, שהיא נקודה בשורק ואו, שהויה בנקודה זו היא ביסוד כנודע (א):

(א) ונלע"דן - כי כאשר תמלא יסוד מן ז"א, מן הטפה של חסד, שהוא שם ע"ב עם ד' אותיות השורש שלהם, שהוא במספר מלאה, בסוד מלאה הארץ דיעה, דהיינו שנתמלאה היסוד דנוקבא, מאותו הטפה של חסד, על שהוא כמנין מלאה, אז גם היסוד דנוקבא הנקראת אלהים, נתמלאה גם כן, ונעשית שם אלהים ביודין, שעולה מספר הארץ עם ד' אותיות. וזהו ומלאה הארץ דעה, ע"י הזיווג שנקרא דע"ה, בסוד וידע אלקנה את אשתו, ואז מתחברין יחד. ש' עם מל"ו, הוא גי' שלום, לכן נקרא שמא שלים:

גם תכוין באמרך ה', שהם ה"ח, שכל א' הוא הויה אחת, והם סוד טפת ה"ח היורדין ביסוד, וכנגדן מעלה הנוקבא מ"ן ה"ג, הנקראים שם אלהים, וזהו ר"ת, המברך את עמו ישראל גי' אלהים. הרי חבור הויה אלהים, ה"ח וה"ג, הניתנין כולם ביסוד הנוקבא, לצורך בריאת הולד, והם הנשמות המתחדשין בכל זווג וזווג כנודע. נמצא, כי ה"ח יורדין, וה"ג עולין, ועי"ז מזדווגים זו"ן, ומתחבר הכל ביחד. וזהו בשלום, פירוש, כי ב' יסודות של זו"ן, נקראים שלום. לכן באמרך בשלום, תכוין לחבר יאהדונה"י עתה שהם זו"ן האמורים:

האמנם ג"כ, כשתכוין ב' שמות הויה אלהים, תכוין לחברם כך - א"י ל"ה ה' ו"י ה"ם, כי הלא אלהים ה"ג הם, ומתחילין תחלה לעלות, ואח"כ יורדין הה"ח. גם תכוין בנקוד הויה זו בשורק כנ"ל, כי שורק אותיות קשר. פי', כי היסוד מקשר ומחבר את כל העולמות, ומחבר זו"ן יחד. ותכוין לקשרם על ידו, כל הי"ס שלו בי"ס שלה. ותכוין במלת בשלום, כי הלא ה"ח וה"ג, הם מי"ם וא"ש כנודע, והם עושים שלום ומתחברים יחד, ואז נעשה יאהדונה"י. גם ראוי שתכוין, כי הלא כבר ידעת בזוהר, כי צריך האדם בתפלתו לחבר שמא שלים, שהוא הויה אלהים, שלא יש שמא שלים, אלא שמות אלו. והענין הוא, כי עד עתה בכל ברכותינו שבעמידה, לא כוונו אלא בשם הויה ואדני, כמו שמבואר אצלינו, שבכל עת שתאמר שם הויה, תכוין לחבר עמו שם אדני באות ה' תתאה, כמבואר אצלינו במ"א. והנה חיבור זה של הויה אדני, הוא זו"ן לבד, אך אנו צריכין להאיר ולתת שפע אל כל העולמות שהעלינו, שהם עי"ב:

והנה כבר בארנו, כי עשיה נכלל ביצירה, ויצירה בבריאה, באופן, שאין ניכר מכל העולמות, רק בבריאה הכולל את כולם. והנה כשנוקבא דאצילות מזדווגת עם בעלה, אז הרי שבע הנערות, שהם ז' היכלין דבריאה, הם מתרחקין משם, כי אינו דרך ארץ. אמנם, הם נעשין סוד מלבוש ומכסה כחצי גורן עגולה אל הנוקבא דאצילות, כנזכר בזוהר שיר השירים. והם מכסים את הנוקבא שלא יסתכלו שם החיצונים. וכבר הודעתיך, כי הבריאה היא הכסא ונקראת אלהים, גי' הכסא. ועיקר שם אלהים הוא בבריאה בהיכלות, לכן תכוין בר"ת של "המברך "את "עמו "ישראל בשלום, ר"ת גי' אלהים, לחבר היכלי של הבריאה, באצילות הנקראת הויה הנזכר באדרא, ואז מזדווגים היכלי תתאין בעלאין, שהם דנוקבא עם דכורא. וז"ס שמא שלים, כי השם של הויה אלהים, גי' יב"ק, הוא שמא שלים הכולל כל העולמות, ואין לך שם הכולל כל העולמות כשם זה, לכן נקרא שם זה שמא שלים, יותר משאר שמות. (ב):

(ב) מע"ח - דע, כי בשלום, גי' חשמ"ל. והם גי' שע"ח נהורין, וגי' מלבוש, כי הוא מלביש ומכסה ומקיף אל הקדושה, שלא ישלטו החצונים, והוא כסוי לכל ד' עולמות אבי"ע, כל א' לפי מדרגתו, כך הוא עב יותר מחבירו, ועשיה יותר מכולן הוא עב, כי שם הוא עיקר החצונים, לכן אחר תפלת י"ח, שהמשכנו האורות של הקדושה, אז כדי שלא ישלטו החיצונים בהם, באותם האורות של הקדושה, אנו מסיימים בעמידה במלת בשלום, שהם אותיות מלבוש של חשמ"ל הנ"ל. ופי' החשמ"ל, כי בזמן שיש הארת הקדושה, אז הוא חש, וכשיש ח"ו שליטה לחיצונים שם נקרא מ"ל:

אמנם יש כאן כוונה גדולה אחרת, והוא, כי הלא בד' כריעות הראשונים, יחדנו שמות אהיה בהויה, ועתה אנו עושין חיבור הויה אלהים הויה אדני. וסוד הענין מה שהבנתי מדברי מורי זלה"ה הוא זה, כי הלא כבר ידעת, כי ג' מיני יחודים הם, א' הוא יחוד אהי"ה בהוי"ה. ב' יחוד אלהים בהויה. ג' יחוד אדני בהויה. ולפעמים מתייחדים יחוד הא' או הב' או הג', ולפעמים שלשתן, ואז הוא יחוד הגמור שבכולם, ואז נקראת המלכות נ"ר ג"כ, כי ג' יחודים אלו גי' נ"ר, ואז המלכות היא נקראת נר מצוה, ומאירה. אמנם, ביאור ג' יחודים אלו, הוא מב' פנים. א' הוא, כי הלא שם הוי"ה בז"א, אכן ג' מיני יחודים שיש לז"א, א' הוא עם שם אהי"ה, שהוא סוד הבינה הנקראת אהיה והיא נכנסת תוך הז"א, והיא מתייחדת עמו, הרי זה חיבור הויה ואהיה. אח"כ חיבור ב' של ז"א עם לאה, והוא הויה אלהים, כי להיות לאה במקום הכסוי והעלם והסתר, הוא כולו דינין ונקראת אלהים. אח"כ חיבור ג' של ז"א עם רחל, והוא הויה ואדני, כי שם אדני עיקרו ברחל נוקבא דז"א, וכאשר כל ג' חבורים אלו מחוברים, הוא יחוד שלם לגמרי:

פירוש ב', והוא הפירוש אשר אנו צריכין אליו יותר, והוא זה - דע, שג' חלוקות נחלק הז"א, א', הכתר. ב', המוחין חב"ד. ג', גופא ו"ק. והנה הענין הוא, כי הכתר הוא כולל כל המוחין, וכללותן הם בו ודאי כנודע, לכן צריך שיהיה בחינת כל הד' מוחין, כלולות בכתר לבדו, ששם הוא שורש המוחין, וזה סוד הויה ואהיה, כי אהיה הוא בכתר לבד, הויה הוא כללות הז"א, וכתר שבו נקרא אהיה, וכשנשלם הכתר שבו, אז נעשה הויה אהיה. והנה כללות כל הד' מוחין, צריכין להיות בו, והד' מוחין הם ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, מלובשים בנה"י דאמא, שהם ד' אהיה, וכל זה נתקן ונשלם ע"י ארבע כריעות וארבע זקיפות, ולכן הם בסוד כריעות וזקיפות, להוריד משורש ד' מוחין שבכתר עצמו, לכן כל הכריעות וזקיפות, כולם הם סוד חיבור הוי"ה אהיה. ואחר שנשלם חיבור זה ונתקן הכתר, אז אומרים ברכת שים שלום בא"י המברך וכו', ואז הוא חיבור הב' שהוא הויה ואלהים, וענינו הוא, להוריד הארת המוחין עצמו, אשר הם בחי' ב' לז"א, כי כמו שהכתר כולל כל מה שיש בהמוחין, כן המוחין כוללים כל מה שיש בגופא כנודע, כי

הם מתפשטים מהארתן בכל קווי ז"א, וזהו הויה אלהים. והענין, כי כבר ידעת כי מן המוחין ואילך, אינו כ"כ רחמים כמו הכתר, כנודע שהמוחין במחשבה אתברירו כל הש"ך נצוצין, לכן נקרא אלהים. אח"כ אנחנו מגיעים אותו הארה, עד שאר גופו דז"א, אשר הנוקבא עומדת שם באחוריו, וזה נקרא הויה אדני. הרי בארנו ענין ג' יחודים אלו ובזה נשלם פירוש העמידה:

אמנם עדיין צריכין אנו לבאר, שלא נטעה במה שבארנו, כי הלא תחלה בארנו, שזיווג זה הוא של יעקב ורחל, וכאן בארנו כי זו"ן מזדווגים, ואנו מורידין טפת הזרע של החסדים בברכת שים שלום. אך ביאור הענין הוא זה, כי אע"פ שבארנו כי זווג זה הוא של יעקב ורחל, עכ"ז יש עוד זווג אחר של ישראל שהוא ז"א עם לאה, מהחזה ולמעלה. והרי זו טענה א', כי גם הז"א יש לו זווג. עוד טענה אחרת והוא, כי הלא א"א ליעקב להזדווג עם רחל, אלא ע"י מה שניתן לו מן הז"א כנודע, לכן כל תיקון תפלתינו הוא בז"א, כדי שיומשך ממנו וירד שפע ממנו ליעקב, ויזדווג יעקב ורחל, לכן תכלית הכוונה, אינו אלא בזעיר אנפין:

והנה הענין בסוד ויעבור, בסוד י"ג מדות של רחמים, שם נתבאר זה יותר. כי הלא תחלת הכל, אנו צריכין להכניס מוחין בראש ז"א, ואח"כ בשים שלום, יורד הטפה הזרעית ממוח ז"א, אך אינה יורדת עד סיום פי האמה שלו, רק קודם שתרד אנו לוקחין אותו הארה במקום החזה דז"א, ששם בחי' יסוד עליון דז"א, כמבואר אצלינו, ועד שם ירדה הטפה בשים שלום באותו יסוד עליון, ושם הוא ג"כ בפי היסוד דאמא כנודע. וקודם שיתגלה לגמרי וירוץ בכח למטה כי אין מחיצות שם המעכבות ירידתה, כמבואר אצלינו אצל ירידת החסדים והתפשטותם בז"א, לכן שם אנו לוקחין הטפה, ומחלקין אותה לג' חלקים - שליש א', לחיבור יותר מעולה. שליש ב', לזווג הז"א בלאה וזה בי"ג מדות כמ"ש. שליש ג', יורד עד סיום פי האמה דז"א, ומשם יוצא ליעקב לדעת שלו, ומשם יורד לפי האמה דיעקב, והוא נותנה בסוד הזיווג לרחל, ע"ש היטב בביאור י"ג מדות ושם נתבאר היטב:

אח"כ, קודם שתאמר יהיו לרצון אמרי פי, אמור עשה למען שמך וכו', ואמור פסוק למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני. ויכוין בר"ת, שם של יל"י, ושם זה מעלה ניצוצין מז' מלכים, כמבואר אצלינו בקבלת שבת, בפסוק ה' למבול ישב וגו'. ותכוין להעלותן ע"י שם זה. ור"ת ידידך הושיעה ימינך וענני, ר"ת יהיו, גימטריא א"ל. ולכך אומר אחריו יהיו לרצון אמרי פי, ותכוין ביהיו שהוא גימטריא א"ל. ובר"ת לרצון אמרי פי, הוא אלף. והכוונה בשם שדי במילואו, שהוא גי' תתי"ד, ותחברו עם שם א"ל הנ"ל במלואים ג"כ,

שהוא גי' קפ"ה, הרי הכל גי' אלף. נמצא, שתכוין בשם א"ל שד"י במלואו. אמנם תכוין, כי בפסוק זה יש י' תיבות, וכל תיבה שבה אות י', חוץ ממלת רצון שאין בה יו"ד. אבל עכ"ז, באומרו ב' יודי"ן במלת יהיו, יכוין א' לגופא, וא' כדי לתת יו"ד אחת, להשלים החסר במלת רצון. אמנם, עכ"ז אין יודי"ן ממש אלא בט' תיבות לבד, ותכוין כי ט' יודי"ן אלו, הם ט' יודי"ן אשר יש בד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. נמצא, כי בפסוק זה נכללין כל הד' שמות הנ"ל, אשר כל סוד העמידה תלויה בהן:

אח"כ תפסע ג' פסיעות, פסיעה אחר פסיעה דווקא, ולא להתפשט הרגלים ולא להרחיב. וכוונת הדבר, כי הלא בעמידה אתה באצילות, ואתה מזווג חתן וכלה, לכן בעת הזיווג אתה פוסע לאחוריך ומתרחק משם, והם ג' פסיעות, נגד ג' עולמות - בריאה יצירה עשיה. פסיעה א', להוריד מאצילות לבריאה. פסיעה ב', להוריד מבריאה ליצירה. פסיעה ג', להוריד מיצירה לעשייה:

בברכת המברך את עמו ישראל בשלום. נמצא בליקוטים, בשלום - גי' חשמ"ל, והם כמנין שע"ח נהורין, גימטריא מלבוש, כי זה הוא מלבוש ומקיף אל הקדושה שלא ישלטו החיצונים, והוא כסוי לכל ד"ע אבי"ע, כ"א לפי מדריגתו, כך הוא יותר עב מחברו, ועשיה הוא יותר עב מכולם, כי שם עיקר אחיזת החיצונים. לכן אחר תפלות י"ח, שהמשכנו האורות של הקדושה, ואז כדי שלא ישלטו החיצונים, אנו מסיימין במלת בשלום, שהוא אותיות מלבוש, גי' חשמ"ל כנ"ל:

כתב מהר"ן שפירא - נלע"ד, כאשר תכה הוי"ה שהוא יסוד ז"א, באדנ"י שהוא יסוד דנוקבא, בסוד הכאות הזיווג, בסוד והכית בצור, כזה - י' פעמים א', הרי עשר. ה"פ ד', הם עשרים. ו"פ נ', הם ג' מאות. ה"פ י', הם נ'. ס"ה מנין שלום עם ד' אותיות. להורות על הכאות יסוד ז"א ע"י סוד הזווג עם יסוד הנוקבא, יוצא שלום מביניהם אל כל העולמות שלמטה מהם, כנלע"ד:

הרב יוסף דן כתב, ששמע מהרב ז"ל - קודם יהיו לרצון, יאמר פסוק יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה, ויכוין כי ר"ת עולה פ"ר, שהוא סנדלפו"ן (והוא גי' ריו"ד די"ן). וס"ת גי' קמ"ד, ושניהן ביחד גי' כה"ת, שבזה השם הרג משה למצרי. ידידך - גי' מ"ח, הוא כ"ד כ"ד, כמ"ש בתיקונים טעם כ"ד דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וניקודו, ניקוד כ"ד כ"ד. למען יחלצון ידידך - ס"ת גימ' ק"ך צירופים דאלהים:

כתב הר"ן שפירא ז"ל - צריך לכוין בזה היחוד של למען יחלצון י"דידך ה"ושיעה י"מינך ו"ענני, גימ' ג' יודין וא' משם ס"ג. וס"ת כל הפסוק קנ"ה, ועם הכולל קנ"ו, ג"פ ב"ן, לרמז

הידוע. למען - גי' ק"ץ, שהוא ב' א"ל אדנ"י דעשיה כנודע, יחד שניהם שהוא הכולל, ועננ - גי' מקו"ם סוד הוי"ה כנודע, כמ"ש בתיקונים:

סדר הי"ח ברכות מהחברים מלך עוזר ומושיע ומגן - יכוין לשם בוכ"ו, פנים של אהי"ה. וכך הוא הכוונה - מלך עוזר, רומז לגבורה של רחל, שנסרה הקב"ה. עוזר - ר"ל, שאחר שנסרה נעשית עוזר ומושיע לו, שעומדת פב"פ. מגן - שאנו מעלין אותה למעלה, להיותה מגן עלינו. וג"פ א"ל, גי' מגן, וזהו מגן אברהם. וכאן חוזר להיכל אהבה שבאצילות, וכאן סוד השדיים ונקרא אל שדי. ובברכה זו נעשה פרצוף כולו דז"א ומוחין שלו, ובברכה זו מ"ח תיבין, נגד מח:

אתה גבור - יכוין בגבורה, ובברכה זו מ"ה תיבין, נגד שם מ"ה, ובר"ת "אתה "גבור "לעולם "אדני ר"ת שם של אגל"א, והוא שם גדול ואמיץ, ובו היה יהודה מתגבר על אויביו, וכאן הוא היכל זכות שדנין בו לבני אדם לחולי ולרפואה לחיים ולמות, גבורה דאצילות:

אתה קדוש - בברכה זו י"ד תיבין, נגד פסוק וקרא זה אל זה, י"ד תיבות, והיכל זה הוא היכל רצון דאצילות, ובו ממונה רזיאל, אשר הוא המגלה רזין:

אתה חונן לאדם דעת - רומז לנוקבא הנסתרת בדעת, שמשם נותנין מתנת חנם, ומדעת זה בא לת"ת הנקרא אדם, ומדעת זה יורד בינה לאדם, וזהו שאנו שואלין שיחננו דעה חכמה בינה מאתו חנם, אף ע"פ שאין אנו ראוין. בא"י חונן הדעת, חונן - בחכמה. הדעת - בחכמה. ויכוין בחכמה ודעת שלה, שמקשטת עצמה לזיווג, ויש בברכה זו י"א תיבות, נגד י"א יריעות עזים, וכנגד הפסוק ואתה תדבר אל כל חכמי לב שיש בו י"א תיבות, וגם נגד י"א פעמים חכמה שבקהלת:

השיבנו - בבינה שלה. ודע, כי כל אדם שיש לו דעת, שב אל קונו, כי אין בור ירא חטא, וגם נפש בלא דעת לא טוב. ולפי זה נמשכה התשובה אחר הדעת, ותשובה זו, הכוונה שאנו מכוונים עתה, להוריד השפע מחכמה לבינה, ומבינה לחסד בדרך ישרה. ובכל ספירה וספירה, אנו שואלין הדבר התלוי באותו ספירה, לפי שהתשובה היא לחזור הדבר לשרשו, ולתיקון הראשון לתקן את אשר עיות, ואין דרך לשוב ולתקן, כ"א ע"י התורה שבע"פ, שנתרחק ממנה, ואנו שואלין, שימשכנו לתורתו שהיא השכינה. ודבקנו במצותיך - שהם הספירות הנכללין בת"ת. והחזירנו בתשובה שלימה לפניך - הוא היובל. ולכן צריך לכוין בבינה שלה, ולקשטה לזיווג. ובזו הברכה ט"ו תיבין, לפי שהתשובה מגעת עד כסא הכבוד, ז' רקיעים ז' אוירים, ורקיע שע"ג החיות, הרי ט"ו. גם טעם אחר, לפי שתמצא בפ' יעזוב רשע דרכו וכו', ט"ו תיבין, שמדבר על התשובה. וגם כן בפסוק חטאתי אודיעך וכו', ט"ו תיבין, וגם זה מדבר בסוד התשובה, כמ"ש ועוני לא

כסיתי, וט"ו הוא שם י"ה. בברכת השיבנו. שמעתי שמהרמ"א, ביקש ממורי זלה"ה על אודות בנו להחזירו בתשובה, וציווהו מורי זלה"ה שיכוין בתפילתו בהשיבנו וכו', שידוע הוא שהבינה הוא התשובה. ושיאמר כך בברכה זו - יהי רצון מלפניך יאו"א, שתחתור חתירה מתחת כסא כבודך, ותקבל בתשובה את פ' בני, כי ימינך פשוטה לקבל שבים. ויכוין באמרו כי ימינך, לסוד החסד, והיא הוי"ה ניקוד סגו"ל כל אות ואות, כי הלא חסד קשור בבינה. ותכוין לחבר חסד עם בינה, ותפשוט אותו הימין לקבל בתשובה:

ראה נא' אחר התשובה יש לנו לשאול, והוא, שיראה בעניינו, וזאת הברכה רמוז לגבורה, שצריך שמדת הגבורה יראה בעניינו וילחם מלחמותינו, כמ"ש וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים, לכן צריכין אנו למדת הגבורות, להשפיל ולהכניע אויבי ה', שהם שרי עמים של מעלה, ובזה יגאל אותנו ביד חזקה. לכן יש בברכה זו י"ז תיבין, נגד י"ז פעמים בפ' בהר - גאולה, חוץ ולא יגאל. ודע, כי ברכה זו רומז לגבורה, לכן בר"ת רנ"ב וכו'. עיין בפע"ח, וסימן - בר"ן יחד ככבי בוקר:

רפאינו, סלח לנו אלו הב' ברכות, לפי שהם חסד ורחמים. סלח, למדת החסד, לכן אנו שואלין במדת החסד, אעפ"י שאין אנו ראוין לסליחה, סלח לנו, בחסד הגדול. כי אל טוב וסלח אתה - אל, רומז לחסד. טוב - ליסוד, בתיבות אתה - רמוז לת"ת ומלכות. וברכה זו רומז לחסד שלה, ויש בהן ך' תיבין, נגד ך' תיבין, שיש מן ברכי נפשי את ה' ואל תשכחי וכו', עד המעטרכי. חסד ורחמים ורפואה תלויה בת"ת, ולזה רמזו רז"ל שלא רצה הקב"ה לתת רפואה לשום שר משרי אומות ע' שרים, ולתת לו כח, בעבור שלא ישימו בטחונם בשום שר, אלא בהקב"ה, כמ"ש כי אני ה' רופאך. ובזו הברכה יש כ"ז תיבין, נגד כ"ז אותיות שבפסוק, הסולח לכל עונייכי הרופא וכו'. וכ"ז אותיות שבפסוק, רפאות תהי לשריך ושקוי לעצמותיך, וכנגד כ"ז אותיות התורה, והתורה היא מת"ת. וצריך לכוין בברכה זו בת"ת שבה, ובר"ת, הוא ריו"ו, לרמז, שעתה היא כלולה מחג"ת שלה:

ברך עלינו - רמוז לנצח ירך ימין, ולשון ברך, מלשון כי לך תכרע כל ברך, לשון ברכיים. ומכאן יתברכו השנים, כי מכאן טוחנים מן לצדיקים, שהם יסוד ומלכות. ויכוין בנצח שלה. ויש בברכה זו ל' תיבין, נגד ל' אותיות שבפסוק, המשביע בטוב עדיך כו'. וכנגד ב"פ אלו - יפתח ה' לך את אוצרו הטוב, ופסוק פותח את ידיך כו'. כי בזו הברכה סוד הפרנסה בשם חת"ך, הרמוז בס"ת פא"י:

תקע - רמוז להוד ירך שמאל, שנאמר ותקע כף ירך יעקב, ועליו נאמר כל היום דוה, לזה אמר, ותקע כף ירך יעקב. וצריכין אנו הגאולה, משופר גדול, שהוא השופר הגדול הנקרא יובל, ולחבר את האוהל להיות אחד, לגאול אותנו. והם רמוזים במלת, ושא נ"ס,

כמנין יב"ק עם הב' אותיות, וזהו למתק הדין של הוד, שהוא דוה, וזה המיתוק הוא קיבוץ גליות. ויש בברכה זו כ' תיבין, נגד כ' תיבין שבפסוק, וביום שמחתכם ובמועדיכם וכו', ותקעתם וכו', וסוד ברכה זו - תקע, גי' ב"פ מנצפ"ך עם אותיות תי"ו וקו"ף עי"ן וכולל, והם ב' גבורות ושליש שלא נמתקו. וצריך לכוין בבינה, שהוא שופר גדול, להביא מיתוק, להמתיק אלו הב' גבורות במלת ושא נ"ס, עם ב' אותיות גי' יב"ק כנ"ל, השיבה שופטינו - דע, כי שופטים הם צדיק וצדק, אחים לא יתפרדו. ויועצינו - הם נ"ה, שהם כליות יועצות. ומלוך אתה - הם הויה אדני, שרמוזין בת"ת ומלכות, וזהו בצדק ובמשפט. וכשמחברין ומיחדין צדק עם משפט, אז נקראים שניהם צדקה. לזה אנו חותמין מלך אוהב צדקה ומשפט. ויש כ"ד תיבין, כנגד כ"ד תיבין שיש בפסוקים אלו, י"ב בכל א' מהן. א' ואשיבה שופטיך וכו'. ב' וארשתיך לי וכו'. והם נגד כ"ד ספרים, וצריך לכוין ביסוד שלה. ובר"ת שופטינו כבראשונה, ש"ך דינין, שהם ה"פ דין. וה' של השיבה, רומזת לה' אלפין של אדני, כדי למתק הה' דינין, עם הה' אלפין:

ולמלשינים - דע, כי כאשר יתחברו הב' מדות שהם צדק ומשפט, אז יאבדו כל כוחות הטומאה, ולא יהיה להם חלק במרכבה שבפנים, שהם מפסיקים עתה בינינו ובין אלהינו, שפחה כי תירש גבירתה ועבד כי ימלוך, ובאותו זמן לא תהיה תקומה לרוח הטומאה, כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, הם השרים שנכנסו, ומפסיקין השפע מן הארץ הקדושה, כי עתה הם מקבלין השפע, ומפסיקין בין אות ה' לאות וא"ו. אבל כשיתחברו עם משפט וצדק שהם ו"ה, אז לא יעבור ביניהם זה הזר, ואז לא יהא ביניהם תיק ו"ה. והסוד, כי בעונותינו רוח הטומאה, כמו תיק ומלבוש לב' אותיות ו"ה, והם מקבלין השפע עתה. אבל באותו זמן שיתחברו יחד, לא יהיה להם חלק באותן ב' אותיות וכו'. אל תהי ת"ק ו"ה, פי', לא יהא להם תי"ק ו"ה, ומיד היונקים מהם למטה כרגע יאבדו, לכשיאבדו אלו למעלה, אז גם הם למטה יאבדו, כמ"ש יפקוד ה' על צבא מרום וכו', ואח"כ על מלכי אדמה וכו'. לכן אומרים בר"ה תן כבוד לעמך ותקוה טובה לדורשיך, ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך. ויש בברכה זו כ"ט תיבין, כנגד כ"ט פורעניות שעתיד הקב"ה ליפרע מבצרה, שנאמר קצף ה' על הגוים וכו', ונטה עליו קו תוהו וכו'. וברכה זו, ביבנה תקנוהו וכו', כמ"ש בפנים בפע"ח, ולפיכך קבעוהו בתפלה. נמצא, עד עתה היה התיקון בה ממש מראש עד סוף, וגם נתקשטה היא לזיווג, לעמוד פב"פ לפניו, אבל עתה צריך ז"א לתקן עצמו לזיוג עמה:

ברכת ולמלשינים, באומרך אל תהי תקוה, תכוין שהוא סוד תי"ק ו"ה. כי יצירה ועשיה הם תיק ונרתק, אל אותיות ו"ה דהוי"ה. וזהו ותקוה טובה, שהאומות אין להם אחיזה

רק בעשיה והיא נפש לבד. ואפילו זו מצד הקליפה ודעת שבה ובחינת רוח אין להם כלל. ואנו מתפללין, שלא יהא להם שום חלק, אפילו בנפש דעשיה, ולא יתפשטו כלל בקדושה, וזה סוד אל תהי תקו"ה:

על הצדיקים - הם צדיק וצדק, יסוד ומלכות. ועל החסידים - הם נ"ה, הנקראים חסדי דוד הנאמנים. ועל שארית עמך בית ישראל - מצד הת"ת. ועל גירי הצדק - מצד חסד לאברהם אב הגרים. ועלינו יהמו נא - מצד הגבורה, יהמו הרחמים ויתגברו על הדינין. ותן שכר טוב וכו', בא"י משען ומבטח לצדיקים - ר"ת ימול, כל מי שימול מישראל, נקרא צדיק, שנאמר ועמך כולם צדיקים. ויש בברכה זו מ"ב תיבין, נגד שם מ"ב, שבו נברא העולם בשביל הצדיקים, וכאן יכוין ליסוד שלו:

תשכון - ר"ל, כאשר יחברו אלו ב' מדות צדיק וצדק, הנקראים צדיקים, אז יתחברו העולמות כולם, ויבנה בית המקדש, וישכון שכינה בתוכה, ואין שופ"ר. שנאמר בונה ירושלים ה' וכו'. ואז יקדים המוח לקליפה, שנאמר הטיבה ברצונך וכו'. ויש בברכה זו כ"ד תיבין, נגד שיש בפסוק וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב, ודוד עבדי נשיא להם לעולם. ובפסוק רני עקרה, יש בו י"ז תיבין, ובפסוק ראשון לציון הנה הנם, הם ז' תיבין, הרי כ"ד, וכן ג"כ פסוק למען ציון לא אחשה, ט"ו תיבין. ופסוק והיתה עטרת תפארת, ט' תיבין, הרי כ"ד. וכן בישעיה כ"ד דברים, יען משח ה' אותי לבשר וכו', עד כי הם זרע ברך ה'. וצריך לכוין בברכה זו להוד שלו לתקן לזיוג, כי כבר נתקן כל פרצופה ועתה כוונה זו לתקן גם פרצוף שלו ויהיו פב"פ:

את צמח - רמוז למשיח ב"ד, שיצמח בהיות זה הזיוג למעלה, שיתחברו צדיק וצדק, וירום קרן משיחנו ומלך דוד למטה. ומלכות שהיא נגד מדה שלו, תרום קרנה למעלה, וז"ש וקרנו תרום בישועתיך. ויש בברכה זו כ' תיבות, נגד שיש בפסוק כי נחם ה' ציון, וכן בפסוק כה אמר ה' רנו ליעקב שמחה וכו'. וכן על הר גבוה עלי לך וכו', יש ג"כ כ' תיבות, וצריך אתה לכוין בנצח שלו:

אב הרחמן - רמז לת"ת, שהוא אב הרחמן, ולזה אומרים בר"ה, אם כבנים אם כעבדים, אם כבנים, רחמנו כרחם אב על בנים. ויש בברכה זו ל"ה תיבות, וסימנם - הלה' תגמלו זאת. וכן יש בתפלה לדוד שמעה ה' צדק, עד זמותי בל יעבר פי. וחותם בא"י שומע תפלה - ר"ת ש"ת. הם ש"ת אותיות, הבאים מן היסוד הנקרא שת, והוא אב הרחמן אבא עילאה, היכל נוגה דאצילות, ונקרא זהדריא"ל. רצה - ע"כ הם השאלות, שאדם שואל צרכיו מאל יתברך, ואחר ששאלנו צרכינו, צריכין אנו להזכיר שבחו של מקום בג' אחרונות, כאדם הנפטר מרבו ונותן לו צרכיו, ואז מתפלל רצה. ויכוין ברצון עלאה,

הוא הכתר הנקרא מצח הרצון. ה' - חכמה. אלהינו - בינה. שבאלו הג"ס נכללות ב' אותיות י"ה. בעמך ישראל - רמוז לת"ת ישראל, שהוא ו' הכולל ו"ס. ותפלתם - היא מלכות, הנקרא תפלה, שנאמר ואני תפילתי, והיא ה' אחרונה של שם, תפלה של יד. ועתה שהוא מתוקן הכל למעלה, אנו מתפללין שישוב עבודה למטה בדביר ביתו, ושם יקבלו את הקרבנות והתפילות, וישוב השכינה לרצון שהוא היסוד, ויתחברו צדק וצדיק, וזה המחזיר שכינתו לציון, מחזיר טובה, מחזיר אבידה לבעלים:

מודים - אז צריך לכרוע במודים, כדי להמשיך שפע ליסוד מלמעלה בב' כריעות נגד הב' ההי"ן. ומי שאינו כורע במודים, נעשה שדרתו נחש לאחר ע' שנים. והטעם, כמו שהנחש הפריד אלופו של עולם, שנאמר ורגן מפריד אלוף, ואין נרגן אלא נחש. אך מי שאינו כורע במודים, אינו ממשיך השפע מלמעלה, ויונק מצד הנחש, ואז נעשה שדרתו דומה לנחש לאחר ע' שנה, שהם ב"ד של מעלה, שהם מסכימים לענוש אותו ולהפרידו מן הבנין, ויונק מצד הנחש, ואין לה חלק בה, ובעבור זה צריך למהר ולכרוע במודים, כשישמע מן הש"ץ כשהוא מתפלל. ודע, כי מודים עולה בגי' ק', נגד ק' ברכות, וכנגד כל הי"ס, כל א' כלולה מיו"ד, ונמצא, שמייחד העשר. ודע עוד, כי מסטרא דנחש יש יו"ד קליפות הטומאה, וכל מי שאינו כורע במודים, נראה שאינו מודה בקדושה, בודאי יודה בטומאה, כי מכלל הן וכו'. נמצא, שהודה ביוד של נחש ונדבק בו, ולכן נעשה שדרתו נחש. ועוד דע, כי מלת מודים עולה ק' כנ"ל, וכן הוי"ה בכללו במספר קדמי, אות י' עולה נ"ה, אות ה' עולה ט"ו, אות ו' עולה כ"א, אות ה' ט"ו, סך הכל ק"ו. וכן עולה מודים עם ה' אותיות והכולל. וכל הכורע בו, מודה בקו האמצעי, שבו תלוים תרי"ג מצות. לכן מי שאינו כורע, כופר בעיקר בתורה ובתרי"ג מצות:

ואומרים מודים אנחנו לך שאתה הוא ה' אלהינו - כת"ר. ואלהי אבותינו - חו"ב. על חיינו המסורים בידך - חו"ג. ועל נשמותינו הפקודות לך - ת"ת. ועל נסיך שבכל יום עמנו - נ"ה. ועל נפלאותיך וטובותיך - יסוד ומלכות. הרי כולם מלמעלה למטה דרך פרט, אח"כ חוזר וכולל אותן דרך כלל, הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך - הם נה"י ומלכות בכלל, הרמוזים בה' של הטוב. והמרחם כי לא תמו חסדיך - הם חג"ת, כי מעולם היא מלכות שנקראת עולם. קוינו לך - בת"ת. ועל כולם יתברך - מצד בינה. ויתרומם - מצד חכמה. ויתנשא - מצד כתר. הרי שהחתן וכלה ושושבינן כולם למעלה, עד שמושיבין הכל לחופה בבית אביה ואמה, ונשארו החתן והכלה לבדם למעלה לזיוג. וזהו וכל החיים יודוך, הם הו"ק ח"ג נה"י, והדעת בכלל הו', ועתה הוא סוד הזיווג, וצריך לישב באימה וביראה וברעדה, לפני מלך ומלכה, להוריד פניו למטה בהכנעה גדולה.

וזהו ויהללו ויברכו את שמך הגדול באמת לעולם כי טוב, בסוד השושבין, שהוא יסוד הנקרא טוב, בא"י הטוב שמך ולך נאה:
דע, כי ברצה ומודים, צריך לכוין בנ"ה, וכאן צריך לכוין בשם א"ל אלהים, השם במוכ"ן. ודע, כי מרצה ועד מודים ל"ד תיבין, וכן בפסוק אבא ביתך בעולות, עד אשר עשה לנפשי, ל"ד תיבין. ומן מודים עד שים שלום, פ"ו תיבין. וכן במזמור למנצח על מות לבן וכו', עד הגידו בעמים עלילותיו, פ"ו תיבין. נגד מדת המלכות שנקראת אלהים:
שים שלום - זהו היכל לבנת הספיר, לזה אנו מתפללין שים שלום, לפי שאין כלי מחזיק ברכה אלא שלום כמשארז"ל. וזיווג שלמעלה לא נעשה אלא ע"י שלום, ועתה סוד הזיווג תו"מ ע"י היסוד, ומסתיים בשלום, ע"כ מהחברים:

שער חזרת העמידה

פרק א

השער העשירי ויתחלק לז' פרקים:
חזרת עמידה דש"ץ. דע, כי הלא בתפלת הלחש, העמדנו יעקב בנצח, ורחל בהוד של ז"א, ואנו רוצין בחזרה להעלותן יותר למעלה, עד חו"ג, יעקב בחסד ורחל בגבורה. והנה כבר בארנו, כי בהיות יסוד אמא מגיע עד החזה, גורם שלא יעלה יעקב ורחל יותר למעלה, כי כתרם הוא בת"ת המגולה, וראשי פרקי נ"ה הם במוחין שלהם, והנה היות יסוד אמא מגיע עד החזה, אין זה סדר שלה. והענין, כי הלא כשאנו מסתכלין בבשרינו אחזה אלוה, כי היסוד של נוקבא כולה היא למעלה בפרקין עלאין דנ"ה דידה, והיה ראוי שיסוד דאימא יושלם למעלה בדעת ז"א, ובמקום ב"פ קדמאין דנ"ה דידה. אך ענין הזה, הוא סוד והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים, כי כאשר הנוקבא תרבץ על בניה, הנה יושפל כל היסוד שלה, עד נגד ב' פרקין תניינין דנ"ה דידה. והנה, לכן היסוד דאמא מגיע עד פרקין תניינין דנצח הוד דידה, שהוא בחזה ז"א, ואז נקרא והאם רובצת על האפרוחים. אמנם, אין האם רובצת, אלא כשיש ב' בנים, וזהו והאם רובצת על האפרוחים או על הבצים. אך כשאין לה אלא בן אחד לבד, אינה רובצת אלא זוקפת מעומד:
והנה, במלת באהבה בברכת אבות בארנו, שאז נכנסין נה"י דאמא בנוקבא, ואז היתה על הבת לבדה, ולא על הב' בנים שהם זו"נ, ולכן אז לא היתה רובצת רק עומדת זקופה, ואז היסוד דאמא היה נגד דעת דז"א, ולא יותר שפל מזה. ואח"כ, אפילו שחזרו נה"י תוך ז"א, עכ"ז לא חזרה להיות רובצת, ונשארה כמו שהיתה, כי המלכות, אינה צריכה כ"כ עד

שתושפל אמא עד למטה, ואז נשארו ג' אמצעים שהם חג"ת דז"א מגולים, כי יסוד אמא כלה ונפסק בדעת דז"א, ועי"כ יכולין יעקב ורחל לעלות כל חג"ת דז"א, כי מה שמקומן תמיד בנה"י דז"א לבד, הוא מפני יסוד דבינה היורד למטה, ומכסה ומחשיך, ואין יכולין לצאת אלא ממקום מגולה. ועתה שחג"ת דז"א הם מגולין, הנה גם הם עולין, כפי גובה אור המגולה, כי מאור המגולה הם יוצאין, וכפי גדלו הם נגדלין. וז"ס שחזרת עמידה אינה אלא ברבים. וכבר ידעת מה שאמרו בזוהר ובגמרא, דאין רבים פחות מתלת, והם סוד תלת אבהן חג"ת, אשר שם עולין יעקב ורחל בחזרת עמידה:

פרק ב

ענין העמידה. כבר בארנו לעיל, כי זיווג שחרית ביעקב ורחל מהחזה ולמטה, ושל מנחה וכו'. וטעם הדבר, דע, כי הלא הטעם שרחל ויעקב אינם יוצאים אלא מהחזה ולמטה, כבר נתבאר לעיל, לפי שלמעלה מן החזה עדיין האורות סתומים בין אותם דאבא ובין אותם דאמא, אך מהחזה ולמטה שם נתגלים כל האורות, בין אותם של אבא לייעקב, ובין אותם של אמא לרחל:

והנה, כשאמא הכניסה כל נה"י שלה תוך הז"א, ואז יש לו אל הז"א מוחין גמורים, הנה אז עומדת אמא בב' בחינות, או זקופה או רובצת על הבנים. אמנם בעמידה דשחרית בלחש, כבר יש אל הז"א מוחין גמורים, ואז היא רובצת על הבנים כנ"ל, לכן אינה מתגלה ממנה אלא ג"ת לבד, שהם נצח הוד יסוד, ולכן יעקב ורחל הם בנה"י לבד. ואחר כך בחזרת העמידה, נזקפת, ואז מתגלין גם חג"ת דז"א כנ"ל, ולכן עולין יעקב ורחל עד חג"ת גם כן. אך במנחה, אין נכנסין רק ו"ק דמוחין דאמא, ואין נכנסין דאבא כלל, ולכן אין יעקב יוצא, רק לאה לבד, מו"ק דאמא, עם ז"א עצמו. ואם היו נכנסין כל המוחין דאמא, היתה יוצאת רחל לתתא, ועתה שהם ו' קצוות למעלה לבד, לכן יוצאת לאה לבדה, ומזדווגת עם ז"א עצמו מהחזה ולמעלה לבד:

אמנם, לפי שרחל עומדת באחור ורואה מקום לאה פנוי, כי נהפכה פב"פ בז"א, לכן עולה ולוקחת מקום לאה ג"כ מן האחור, ונמצאת ארוכה בכל אורך דז"א, רק שהם אב"א:

נמצא, כי במנחה לא נכנסו ג"ר רק ו' קצוות דאמא לבד, שנסתלקו אחר תפלת שחרית, ועתה חזרו הם ולא יותר, ומה שנעשה בשחרית ע"י ק"ש לבד, נעשה במנחה ע"י עמידה, ואין כאן ק"ש. אך בערבית, יש ק"ש חדשה, ואז נכנסים ו"ק דאמא, ואחר כך בעמידה מה שניתוסף, הוא ו"ק דאבא. נמצא, לא יש לרחל מוחין, כי אין רחל יוצאת אלא תחת לאה, ועתה שלא יש רק ו"ק, אינם אלא כנגד לאה לבד, לכן בערבית, הוא זווג לאה, אמנם לפי שנכנסו ו"ק דאבא, לכן יוצא יעקב, כי הגלוי דאבא עתה ברישא דז"א. אמנם

יעקב, אין מי שימנעהו שיצא למעלה מהחזה, משא"כ ברחל שלאה מנעתה, לכן עתה הוא זיוג יעקב ולאה, רק הוא מהחזה ולמעלה. אך אחר חצות לילה, אז הוא זיוג יעקב ולאה פב"פ, באורך כל הז"א. והטעם, כי הלא תחלה נטלה לאה אותן האורות של ו"ק דאמא כנ"ל, ואחר תפלת ערבית חזרה למקומה, וכל חצות לילה היה או"א בונים אותה באחור, ונכנסו בה כל חצות לילה ראשונה נה"י דאמא, לכן יש בה כח אח"כ בפנים להיות באורך ז"א כולו. וגם יעקב נגדל, לפי שבחצי לילה ראשונה כשנכנסו נה"י דאו"א בלאה, שם הוא יוצא בחי' יעקב מלאה, וכשנצרף אותו הארה ורשימו ההוא, עם יעקב היוצא מז"א עצמו, אחר שנכנסו בו נה"י דאמא וע"י כל אותן האורות, יש בו כח לגדל בכל הז"א. כוונת ברוך הוא וברוך שמו שבחזרת עמידה, ג' יודין (ס"א אהי"ה) של אהי"ה, מלבוש למלוי ג' יודין הנקרא ס"ג. וברוך שמו אדנ"י, מלבוש לשם מלוי דאלפי"ן. גם בחינה אחרת כנגד ד' אותיות הויות, ותכוין, כי ברוך, אות י' מהשם והוא הוי"ה. הוא, ה' של השם ושם אהי"ה. וברוך, ו' של השם ושם הוי"ה. שמו, ה' תתאה והוא שם אדנ"י: צריך אדם לכוין בקדושה ביותר לקדש שמו יתעלה, ויכוין הרגלים בעת שיאמר הש"ץ הקדושה נקדישך ונעריצך, לעשות הקדושה בסוד ורגליהם רגל ישרה. גם לא היה נוהג לעשות ג' פסיעות אחר הקדושה ולומר שלום, כמו שיש נוהגין כשהש"ץ מסיים הקדושה לומר שלום ולחזור למקומו. ומורי זלה"ה לא היה נוהג כן, אלא כשהש"ץ היה רוצה להתחיל הקדושה, היה פוסע ג' פסיעות לפניו, ממקום שהיה שם אחר עמידה, והיה נשאר שם במקומו עד נפילת אפים, והיה מכוין מאוד הרגלים, והיה אומר נקדישך ונעריצך בקול רם, וגם ק' ק'' בקול רם, והשאר היה אומר תיבה ותיבה עם הש"ץ, ועוצם עיניו ודולג ג' דלוגים. וטעם ב' תיבות נקדישך ונעריצך כתוב בתוס' דמס' פאה. (ג):

הגהה (ג) צמח - ואני לא ראיתי ולא מצאתי זה ברב אלפסי ששם כל התוספתא ואולי יש שבכתב נזדמנה לו:

מע"ח - ואין לומר נקדש את שמך, כמנהג האשכנזים, אלא נקדישך ונעריצך:

פרק ג

ענין הקדושה. דע, כבר הודעתיך, כי בחול עולה המלכות בהוד וכו', כל זה כתוב לעיל בקדושה דיוצר, עד כי הוא נסתר ונעלם בו ע"ש כולו:

אמנם אני המעתיק מצאתי כתוב בס"א בשינוי הלשון, ורצוני להעתיק זה הנה וז"ל - סוד הקדושה בכ"מ, כי ת"ת עולה ומקבל חכמה ואחר כך יורד למקומו, ואח"כ נותן לנה"י, וזהו ה' צבאות. ומשם הולך למלכות, והוא מצד החכמה. וצריך לדעת, למה ביוצר אין אומרים ימלוך כלל, ובובא לציון, אומרים ה' ימלוך לעולם ועד, ולא ימלוך ה'. והענין,

כי בעמידה אנו מכוונין להעלות המלכות אצל ז"א ע"י קדושה זו, וזהו "אלהיך "ציון "לדור "ודור, ר"ת אצלו, וכן תכוין. אבל ביוצר עדיין לא עלתה אצלו, לכן אין אומרים ימלוך, כי ימלוך מורה על אור הדעת, המעלה המלכות אל הת"ת, והוא אור דאמצעיתא. וברוך כבוד, אור בינה, וזהו לעומתם של המקדישים שמביאין אור החכמה, ולעומתם מביאין אור הבינה, וזהו ברוך כבוד ה' ממקומו. ברוך כבוד ה' - שהוא בינה. ממקומו - שהוא המלכות. כלומר, ע"י מלכות העולה אליה, ימלוך הוא דעת, ונמשך עד מלכות להעלותה. אמנם ביוצר, עדיין לא עלתה אצלו באצילות, ששם הוא הוי"ה, והמלכות עלה אצלו. וזהו ימלוך ה', כלומר, המלכות תעלה לה', שהוא ת"ת דאצילות. אבל בבריאה אין הויה, לכן אין אומרים ימלוך, אבל קדושה זו כדי להעלות מלכות דבריאה להוד, לפי שעולה מלכות דבריאה, בהיכל ק"ק של עולם התחתון, ואנו מכוונין ביוצר להעלותה להוד בריאה, לכן אנו אומרים קדושה זו בלאל ברוך, שהוא היכל עצם והוא הוד, על ידי קדושה זו תעלה. ואין לומר ימלוך, שאין אור ז"א בכאן הנקרא ה'. ובובא לציון, שאנו מקדשין המלכות כדי להורידה לעולם בריאה, מלאה אור וקדושה, וכיון שהיא יורדת, מקדים לה אור ז"א לשמרה, ואח"כ תרד, וזהו ה' ימלוך, כלומר יי' קודם, ואח"כ מלכות, עכ"מ:

ימלוך ה' כו', ר"ת אצלו, פירוש, כי אנו מעלין אצלו, אצל ת"ת ו', ובזה ה' ימלוך וכו'. עוד יש כוונה אחרת בקדושה, והוא, הלא ג' קדושות הם - א' הוא קדושת דשחרית של עמידה. וא' בתפלת מנחה בעמידה. וא' הוא קדושת ובא לציון, שאנו אומרים אותה במ"ש. והנה בחי' הקדושה כבר ידעת מציאותה, והוא דילוג המלכות למעלה ממקומה, לקבל דעת, כי דעתה קלה. וז"ס הדילוג שאנו מדלגין, כשאנו אומרים קדוש וכו'. והנה כל העלייה אינה אלא ע"י שם מ"ב, לכן תכוין בקדושת העמידה בשחרית מב' אותיות של אבגית"ץ, שהם א"ב, כי הלא שם זה הראשון, הוא כולל כל שם מ"ב, והוא עיקרו של שם, כי הוא סוד ספירת החסד, המתפשט בכולם, לכן כל הכוונה בשם זה, ותכוין באותיות א"ב בשחרית. ובקדושת המנחה, תכוין ב' אותיות ג"י. ובמ"ש בקדושה ובא לציון, תכוין בב' אותיות ת"ץ האחרונות. (נ"א - ג"י בשחרית, וא"ב במנחה):

צריך האדם לכוין בקדושה ביותר לקדש הש"י, כדי שישרה עליו קדושה מלמעלה. וזה כוונת הפסוק באומרו, והתקדשתם תחלה, ואח"כ והייתם קדושים, כנזכר בזוהר, וזהו ונקדשתי בתוך בני ישראל. לכן צריך ליזהר מאוד בקדושה, ולכן באמרם ברוך כבוד ה' ממקומו, יכוין כי המלכות היא כבוד דז"א, הנקרא הוי"ה. ואחר שנתברכה מהויה שהוא

ז"א, אז מלא כה"כ שהיא המלכות, כבודו הארץ ממש, דהיינו זה העולם. (נ"א - מלא כל הארץ כבודו, כי מלכות הנקראת ארץ, נתמלאה מקדושת הש"י, ואח"כ מכה"כ ממש):
נ"א - ענין הקדושה, דע, כי כבר הודעתיך כי בחול עולה המלכות בהוד, והת"ת בנצח. והנה סוד קדושת יוצר, הכוונה להעלות מלכות דבריאה העומדת בהיכל ק"ק דיצירה, להעלות בהוד דבריאה, שהוא היכל עצם השמים. ולכך קדושה זו, היא באל ברוך, ואנו ממשיכין לה רוחניות וכח שפע מג"ר חב"ד. ולכן אבאר לך סוד פירוש הקדושה בכ"מ קדוש וכו'. והענין הוא, כי תחלה עולה סוד הוא"ו של הת"ת, בחכמה הנקרא קודש, ונעשה קדוש. ואח"כ מתפשט עד הת"ת סוד הקדוש, ונעשה שם קדוש, ואח"כ מתפשט ביסוד, ונעשה קדוש. ונמצא, כי לעולם סוד קדוש, פי' קדש ו'. ובקדוש ג', אנו מחברים יסוד עם נ"ה, וזהו הוי"ה צבאות, ומתפשט שם במלכות הנקראת מלא כל הארץ כבודו, והרי נתקדשה בסוד החכמה. ואח"כ אנו מברכים אותה מהבינה, וזהו ברוך כבוד ה', שהיא מלכות. ממקומו, שהוא בינה, וז"ס התפשטות הבינה. ואח"כ בסוד הדעת, אנו אומרים ימלוך וכו', ומתחיל המלכות דרך העליה להעלות, עד הויה שהוא הדעת, ואז היא אצלו ממש בהוד כנ"ל. ולכן ר"ת "אלהיך "ציון "לדור "ודור, הם אצל"ו. אמנם בקדושת מעומד, אנו מעלים המלכות דאצילות, בהוד עם הת"ת. ולכן, אחר אשר האיר במלכות מן חו"ג, בסוד חזרת התפלה, כמו שידעת בב' ברכות הראשונות, אז תחבר ע"י אותו ההארה עם הת"ת, ואז אנו אומרים קדוש וברוך וימלוך, עד קדושת יוצר. ואמנם בקדושת ובא לציון, סוד ירידת המלכות הבריאה בהיכל ק"ק כנ"ל, ששם מקומה תמיד, ואז אנו צריכים להמשיך ולהשפיע קדושה, ואז אנו חוזרים ואומרים קדוש וברוך וימלוך, ע"ד הנ"ל. ולפי שקדושה אלו דובא לציון, הוא דרך ירידה, ואז מקבלין שפע, לזה אומרים ומקבלין דין מן דין וכו'. אמנם יש חילוק, כי בקדושת יוצר, אנו מעלים אותה, לכן אין רצוננו להזכיר הת"ת אצלה, ולכן אין אנו אומרים ימלוך וכו' שהוא בסוד הת"ת, רק בעמידה, שאז שניהם יחד. אך בובא לציון, אז אנו מורידים הת"ת עמה, ולכן אין אומרים ימלוך, רק במקומו אנו אומרים ה' ימלוך לעולם ועד:
ועתה נבאר לך סוד הקדושה. הנה, אע"פ שאמרנו כי בחזרת עמידה עולין עד חג"ת, אינה בתחלת עמידה. אך בברכת אבות, מאירים בהן מן החסד, כדי לעלות שם יעקב. ובברכת גבורות, מאירים בהן מן הגבורה, כדי שתעלה שם רחל. ואחר שכבר קבלו הארה מן ב' זרועות דז"א, אז הז"א מעלה אותה ע"י ב' זרועותיו אלו ועולין עד חג"ת, והעלאה זו הוא ע"י הקדושה:

אמנם סוד הקדושה ותכליתה הוא, כדי להאיר לדעת של רחל, כי דעתן של נשים קלה. ואחר אשר קבלה הארה מן ב' זרועותיו, אז מקבלת הארה מקו האמצעי, הנמשך מן הדעת עליון דז"א, ומאיר בדעתה שישלם, ואנו אומרים אז קדושה, כי כל קדושה הוא במוחין, וכוונתם הוא, להשלים המוח שלה. ואחר שקבלה המוחין, מסוד הדעת ועלתה שם, אז אנו אומרים אח"כ אתה קדוש. פי', כי כבר נתקדשה וקבלה הארה מקדוש עליון הם המוחין, דרך קו האמצעי. אשר אתה קדוש, רומז אל קו האמצעי כמבואר:

אמנם דע, הלא קודם שיעלו יעקב ורחל בחג"ת דז"א, צריכין אנו להעלות גם את חג"ת דז"א עצמן אל ג"ר שלו, שהם המוחין שלו הנקרא קדוש, ולקדש את חג"ת שלו מאותו הקדוש, וע"י הקדושה שנטלו משם, ישפיעו ביעקב ורחל גם הם לעלות עד חג"ת, כי כל דבר התחתון אי אפשר להעלות למעלה, עד שיגיע לו תוספת אור עליון ממה שהיה לו בתחלה, כמבואר אצלנו בסוד קבלת שבת. והנה חג"ת דז"א, צריכין ב' מיני עליות. א' תחלה לצורך עצמן, כי גם הם צריכין תוספת הארה, כדי שיוכלו לקבל הארה מג"ר. ואחר שיעלו לצורך עצמן, חוזרין ועולין פעם ב', לצורך העלאת יעקב ורחל:

והנה אנו אומרים תחלה, נקדישך ונעריצך כנועם. ותכוין בג' תיבות אלו, שעולין חסד גבורה ת"ת למעלה עד המוחין, לקבל הארת עצמן תחלה. ולכן נקדישך כנגד חסד, שעולה לחכמה הנקרא קודש, וזה נקדישך, פי', נעלה אותך עד הקודש. ונעריצך, לעלות הגבורה עד הבינה, ולפי שכולם סוד גבורות, אנו אומרים נעריצך, פי', נגבירך. כנועם, להעלות הת"ת בדעת. והענין, כי יסוד דבינה נקרא נועם העליון, והוא אהי"ה דיודי"ן גי' נועם, ושם מתגלה נועם אור הבינה, בדרך יסוד של תבונה העומדת בדעת ז"א, והנה מקבלין עתה הארה לצורך עצמן, ואח"כ מורידין אותן למטה, שירדו להאיר למטה, ואנו אומרים שיח סוד שרפי קודש. שיח, כנגד החסד שירד למקומו מלא שפע. סוד, כנגד הגבורה, כי סוד גי' יי"ן, הוא הגבורה. שרפי קודש, הוא ת"ת היורד. וא"ת, הלא יותר מעולה הוא הסוד, מן הדבור שהוא שיח, כי הסוד הוא למעלה, והדיבור הוא למטה. אך הענין בכאן הוא להיפך, כי הלא הדיבור שבו נכלל הסוד, שהוא הקול שמוציא האדם קול הברה מפיו בחשאי שהוא ההבל, וכשיגביה האדם קולו יותר נעשה דיבור. נמצא, כי הסוד נכלל בכלל הדיבור, אך הדיבור אינו נכלל בכלל הסוד, כי אפשר להיות הסוד שהוא ההבל פה בלתי דיבור. אך הדיבור בלתי הבל שהוא סוד, א"א להיות, לכן בכאן קרא לחסד שהוא עליון קרא שיח, ולגבורה סוד. כי הלא הימין כולל את השמאל עמו, אך השמאל אינו יכול לכלול את הימין עמו:

המשלשים לך קדושה - עתה נותנין שפע ג' מדות אלו שהם חג"ת, מאירין מן האור והקדושה שקבלו מן הקודש העליון שהם המוחין, ונותנין אל הג"ת שהם נה"י דז"א עצמו, ומאירין אז ג"כ ביעקב ורחל. וזהו וקרא זה אל זה, כי הם י"ב פרקין דכורא דיעקב, בי"ב דנוקבא רחל, ומאירין אלו לאלו, ואז עולים כולם למעלה. כיצד - חג"ת בכח"ב, ונה"י בחג"ת, ואז עולין יעקב ורחל שהיו בנה"י דז"א, ועולין עמהם עד חג"ת. ואל תתמה, אם עולין נה"י דז"א עצמו במקום חג"ת. כי כבר ביארנו, כי כל תפלה אפילו בחול, עולים העולמות ונכללין זב"ז, וזהו ענין ק' ק''. פי', קדוש א', ראוי להעלות חסד בחכמה. קדוש ב', עולה גבורה בבינה. קדוש ג', עולה ת"ת בדעת:

אח"כ עולין נה"י בחג"ת, והם ה' צבאות. כי ה' יסוד, וצבאות הם נ"ה העולין בחג"ת. ואח"כ עולה הנוקבא שם עד נה"י במקומן, וזהו מלא כל הארץ כבודו. כי הארץ היא המלכות, ממלאה את כל אותו מקום של נה"י. וביאור הדבר, כי הלא כשעלתה המלכות אל מקום נה"י, היה נראה שנשאר מקום המלכות חלול ופנוי, ולזה אמר מלא כל הארץ כבודו. כי אפילו מקום הארץ שהיא המלכות, היא מלאה מכבודו, ולא נשאר המקום ריקן, מפני זה שעלתה למעלה:

והנה מטעם זה, צריך לדלוג בקדושה, כי הלא כל זה הוא בחינת דילוג שמדלגין למעלה ממקומן, חג"ת בכחב"ד, ונה"י בחג"ת, ומלכות בנה"י. והנה המלכות מקבלת עתה דעת שלם, ע"י דילוג זה שמדלגין:

והנה ראוי לכוין, כי קדוש גי' ת"י. וסודו שם ע"ב שיש בו ד' יודין, כל א' כלול מי' הרי ת', וי' אותיות מילוי הויה, הרי ת"י. ועיין מ"ש בענין י"ג נימין דרישא דא"א, שהם הנקראים קדוש, שיש בהם ת"י נימין כמנין קדוש, ושם בארנו שיש חיוורתא בגולגלתא, ויש נימין ושערות. והנה הנימין הם י"ג, שהם הג' הויות דע"ב, ועם הכולל הרי י"ג אותיות. וכל הויה מהם במילוי יודין, הוא קדוש. אמנם הארת אלו של הקדושה, הם נמשכין מקוצי דשערי דא"א, היורד מאחורי ז"א כנודע, והוא מאיר לו שפע ממוחין עליונים דא"א, הנקרא קדוש. לכן אומרים ג"פ קק"ק, נגד הויות ההם, שכל אחד גי' קודש, ואלו נמשכין כנ"ל, ומאירין במוחין דז"א. ובזה תבין, כי איך כל קדוש הוא במוחין עלאין, כי ג' קדוש אלו, נמשכין ממוחין עלאין דא"א, דרך קוצי דשערי להאיר בז"א, וכבר בארנו יותר סוד הקדושה במ"א כנ"ל:

פרק ד

למורינו האר"י זלה"ה, מכת"י שלו מועתק, סוד הקדושה דמעומד. הלא ידעת, כי האצילות הקדוש נתקן בג' תיקונים. הא', הוא עתיקא קדישא דאשתכח בג' רישין. הב',

או"א. הג', זו"נ. והנה, ג' קדושות לג' רישין דע"ק, א', להההוא דלא אתיידע כלל. הב', לכתר עלאה. הג', למוחא סתימאה, חכמה קדמאה. א"נ, קדוש א' לע"ק. ב', לאו"א. ג', לזו"נ. וזה ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו, דהיינו נוקבא. ברוך כבוד ה' ממקומו, ברוך - אבא. כבוד ה' - אמא. ימלוך ה' לעולם - זו"נ. ימלוך, נוקבא דז"א. וכנגד ג' אלו אומרים, ה' מלך - לעילא לא"א. ה' מלך - לאו"א. ה' ימלוך - לזו"נ. אמנם, ענין קדושת יוצר, וקדושת תפלה של ובא לציון היא הכלה הכלולה, לא נמצא לה באד"ר, רק ב' מוחין, והם חו"ב. אך הדעת אין לה בשלימות, כי נשים דעתן קלה, והוא ע"ב ק"ל, כדאיתא פ' שלח. והנה, כי הנוקבא נפקת מאחוריו מחדוי, ונמצא שקדם לה בעלה כשיעור ו"ק חב"ד חג"ת, כי מן החזה מאחוריו תחלה התפשטותה, וו"ק אלו דעת כוללם, כי הוא כולה חו"ב ומכריע ביניהן, וכולל חו"ג ומכריע ביניהן. וכאשר נתפשט הדעת לצורך הנוקבא להכריע בין ב' מוחותיה, נשאר ק"ל. וז"ס דעת אתי בו' דרגין, ומה דאשתאר ק"ל איהו. והענין ע"ב ק"ל, הוא חשבון הוי"ה באחוריים - י' י"ה יה"ו יהו"ה עולה ע"ב, והוא במילוי - יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א עולה ק"ל, ושניהן הם דעת שבנוקבא. והנה, אדה"ר לא מזדווג עם חוה עד היותו בן ק"ל שנה. ואז ידע את חוה ונתן לה דעת זה, ויוכבד לא ילדה את משה שהוא סוד הדעת, עד היותה בת ק"ל, ונכנסו בדעת זה, והבן זה:

והנה קדושת יוצר, לתקן ג' מוחותיה בג' קדושות אלו, ולהיות דעתה כלול מג' קדושות של עליונים, וכל זה למטה במקומה בבריאה בהיכלותיה, ולפיכך הוא מיושב. וכאשר תעלה עם בעלה אל מקום אצילותה כנגד החזה פב"פ, צריכין אנו לשלש הקדושה, ולתקן ג' מוחותיה, ולעשות דעתה שלם. וזהו קדושת התפלה, להמשיך לה חב"ד, מג"ר שבזכר שלמעלה ממנו שהם חג"ת, ולפי שהחזה כנגד הת"ת דשם אצילותה, נמצא שהוא אחר ח"ג וכנגד הת"ת. ולפיכך מקדשין אחר ח"ג, שהם ב' ברכות הראשונים, להיות דעתה כלול מהם, ואז יתוקן מוחה, ואז יהיו שניהם קדושים, וזהו אתה קדוש ושמך קדוש. ואחר שכבר נתקנה בדעת שלם, אח"כ אנו שואלין הדעת, וזהו אתה חונן לאדם דעת:

והנה, לא עלתה הכלה רק כנגד החזה מקום אצילותה, וכאשר תהיה תפלת מוסף, עולה עד למעלה פב"פ, ראשה אל ראשו, ואז תקבל המוחין, (ס"א מכ"ע) על ידי שמתקנין לה ג' מוחותיה במקום גבוה בג' קדושות. וזה חדושה, לעלות למעלה מקום אצילותה, ולפיכך גם בר"ח אומרים כתר, ומתפללים מוסף על חידוש הלבנה, כדפרישית. ודע, כי גם הזכר עולה בחיק אביו, וכאשר הנוקבא עולה אצלו, עולה למעלה ממקום אצילותה הראשון בחיק אביה גם היא, ואז תקרא עטרת בעלה, וזהו בשבתות וי"ט. לפיכך אומרים במוסף, איה מקום כבודו, ממקומו וכו', נגד שניהם. נגד הכלה שנקרא כבוד, אנו אומרים כבודו

מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו. וכנגד הזכר, אומרים ממקומו, מקום ו', סוד ו' שבקדוש, העולה עד קודש חכמה, בסוד הדעת, ישראל עלה במחשבה: אמנם, בר"ח היא חידוש הלבנה לבד, לעלות אצלו פב"פ, ולא בחיק אביהם, עם היות ששפע הכתר יורד לה דרך המדרגות, ולפיכך אין אומרים איה מקום כבודו ולא ממקומו, כי משרתיו יודעין מקומה. ודע, כי אין קדושת שבת דומה לקדושת יו"ט וכו'. סיום הדרוש הזה, עיין לקמן בשער יום טוב בכוונת חול המועד ע"ש כל הדרוש הזה. עד כאן מהרב זלה"ה מכ"י שלו:

ונבאר עתה ענין מברכת כהנים:

מע"ח - צריך לכוין מאוד בברכת כהנים. וצריך הכהן לישא ידיו נגד ראשו ממש, וצריך ליזהר בזה. מהחברים - תקנו ברכת כהנים קודם שים שלום שהוא נשיאת כפים. וידוע שהברכה שורה בנשיאת כפים, לפי שיש בהם יו"ד אצבעות, הרומז לי"ס. וכל ברכות הבאות לעולם, צריך לבא קודם למדה אחרונה שהיא כנ"י, ומשם יורדין לעולמות, וכשרצה הקב"ה לזכות את ישראל ולברך אותם, נתן להם התורה שהיא המישרת ומדרכת אותנו את הדרך אשר נלך בה, ואת המעשה אשר נעשה, וצוה לכהנים שהם מצד החסד שיברכו את ישראל, וגילה להם את הסוד, שצריכין קודם להמשיך הברכה מא"ס עד אין תכלית, ומשם יתברכו ישראל מהאל ית'. ואמר הכתוב כה תברכו וכו', שהוא מדה י' הנקראת אין תכלית, ועל ידה נמשכו כל פעולות עה"ז, ובה נעשה כל הניסים וכל הנפלאות, שנאמר כה אמר ה', וצוה לכהנים שימשכו הברכה למדת כה, וממנה לישראל. וזהו כה תברכו, למדת כה. תברכו אתם כהנים, מא"ס עד לאין תכלית: ופי' תברכו, אותיות בכתר"ו. כלומר, מן הכתר צריך להמשיך הברכה. בא וראה, בשעה שהכהנים פורשים ידיהם לברך העם, אז השכינה שורה על ידיהן, ויתמלאו משפע, ויד ימין עולה על יד שמאל, לכן צריך להגביה יד ימין על יד שמאל, ואז כל אותן המדרגות כשפרשו ידיהן, כולם מתברכים ממקור כולם שהוא עה"ב, שהוא מקור עליון, שכל הפנימים מאירין ממנו, וכל הנרות ממנו מתדלקין ומתמלאין, ואז הוא שעת רצון מסטרא דא"א. ותמצא, שכל ברכה מג' ברכות היא כפולה, יברכך וישמרך הוא כפול, יאר ה' ויחונך ג"כ כפול, ישא ד' וישם שלום גם כן כפול. לרמז, שקודם יבא שפע למדת כה, ואח"כ לישראל. וזהו ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. ובאלו ג"פ יש ס' אותיות, נגד ס' אותיות נסתרות שיש בק"ש בפסוק שמע, וז"ס ששים גבורים וכו', ע"כ מהחברים:

פרק ה

ברכת כהנים. כבר ידעת מ"ש בזוהר, כי הכוונה להוריד מכילין דרחמי, מן י"ג תיקוני דדיקנא דעתיקא, לט' ת"ד דז"א. והנה פסוק יברכך, הוא בא"א, לכן הוא ג' תיבין, סוד ג' רישין עילאין שבו, כנז' באדרא. אמנם יש בו ט"ו אותיות. הב' אותיות ראשונים מן הט"ו, נגד ב' ראשין, עתיק וא"א עילאין סתימן. והי"ג אותיות, נגד י"ג ת"ד דרישא תליתאי:

אמנם שם הויה זו במילוי יודין, והנקוד חול"ם ציר"י קמ"ץ ציר"י כמו שידעת. וזהו המשך של תלת רישין עילאין למטה, לכן נרמז סוד הוי"ה בר"ת וס"ת. כי ר"ת ג' תיבות אלו, הם גי' כ"ו. וס"ת גימ' מ"ה. כי הוא השם בן ד' אותיות בחשבונו ובמלואו, כי הוא מתברך מן הא"א:

פסוק יאר, הוא להמשיך מן או"א ג' מוחין לז"א, לכן הם ה' תיבות, כנגד או"א וג' מוחין. והם כ' אותיות, כי הם ב', י' י', כי כמו שהחכמה נקראת י', בערך היותו ראש גמור עם המוחין, גם הז"א נתהוו בו ג' מוחין, ובזה נשלמו בו י"ס ג"כ, ונקרא י'. אמנם הויה זו במילוי ס"ג. פסוק ישא, הוא בחי' המוחין שנתהוו אח"כ בב' עטרין, חסד וגבורה עלאה של הת"ת כנודע, ולכן יש בו ז' תיבות, ועם הב' עטרין הנ"ל, הם ט' ת"ד דז"א. ויש בו כ"ה אותיות, לרמז כי עתה המלכות הנקרא כ"ה, בסוד כה תברכו, ולכן תכוין באומרך שלום, להוריד כל השפע הנ"ל, בכח ב' שמות שהם מלוי אלפין, ואדנ"י במלוי י"ב אותיות כנודע, שהם כ"ב אתוון. ובזה נכללו י"ג דעתיקא וט' דז"א, והם נכנסין תוך המלכות, ונעשין בה בסוד כ"ה אותיות שבפסוק זה, שהם כ"ב אתוון דב' שמות הנ"ל, וג' פסוקים, הרי כ"ה. לכן הוי"ה זו באלפי"ן:

פרק ו

מצות ברכת כהנים. כבר בארנו שיש מוחין דאמא, ויש מוחין דאבא, ומקיפים למוחי דאמא שהם ל"ם דצלם. כי הנה הצ' הם המוחין, והל"ם הם מקיפין. וכן יש צלם דאבא, מוחין הפנימים הם צ', והמקיפין הם ל"ם. וכבר בארנו, כי המוחין דאמא נכנסים עד י"ג שנים, ואז נקרא איש. אח"כ נכנסים בו מקיפי אמא, והם נכנסים בו בה' שנים, מן י"ג עד י"ח, ואז בן שמונה עשרה לחופה, ואח"כ בב' שנים שהם מי"ח עד כ', נכנסים מוחי אבא, ואז הוא בן עשרים ומוכר קרקעות. אמנם, בברכת אבות נכנס הכל, חוץ ממקיפי אבא לבד, ועדיין הם חסרים לצורך הזווג:

אמנם כפי מה ששמעתי, שמקיפים אלו הם הל' בחג"ת של תבונה, והם בג"ר. נמצא, שבתפלת שחרית דחול, עולה הז"א עד ראש תבונה, אך אינו עולה עד שם, רק הם יורדין

למקומו, כמו שהוא בליל שבת. נמצא, כי שחרית דחול כערבית דשבת, והש"י הוא היודע האמת:

ונחזור לענין הראשון, שאנו צריכין להכניס לו מקיפי אבא בסוד פנימים לצורך הזיוג, ואז ע"י כניסת כל המקיפים אלו, נתוספו אורות גדולים במוחין דז"א, ואז נבקע היסוד דאמא, בסוד ויעבר כמבואר אצלינו. ומזה נעשה לו ת"ד הד' העליונים, כי ת"ד הם אורות מקיפים, ודי בזה. נמצא, כי ברכת כהנים, הוא הכנסת מקיפי אבא, שהם ל"ם של צלם אבא. והנה כל כהן הוא באבא, ושם הוא הכ"ג העליון כנודע. וזהו הענין ברכת כהנים, שעל ידי ברכת כהנים יכנסו מקיפי אבא הנקרא כהן, תוך הז"א:

והנה דע, כי בברכת אבות כבר היו נכנסים מקיפי אמא במלת אבותינו, ואח"כ באלהי אברהם נכנסין מוחין פנימים דאבא, ועתה יכנסו מקיפי אבא בברכת כהנים. והנה כבר בארנו, כי המוחין הם ד', חו"ב חו"ג. אך בהיותן מלובשין בג' לבושין לבד, שהם נה"י דאמא, לכן אין אנו קוראין אותה תמיד, אלא ג' מוחין:

והנה דע, כי ב' מקיפים הם - א', ל' של צלם. וא', הוא ם' של צלם. והענין, כי הצ' של צלם הם המוחין הפנימים הנכנסין תוך ז"א. והל"ם מקיפים, והל' מקיף אל המוחין, ונקרא ל', כי הם ג' מוחין, שגם שם הם מלובשים בנה"י דאמא, ולכן נקרא למ"ד, כי הם ג' לבד. ועוד מקיף אחר למעלה ממנו, הנקרא ס'. ושם אינן מלובשים, רק הד' מוחין עצמן בלתי לבוש, לכן נקרא ס', כי שם ניכר שהם ד' מוחין, כי הלבוש של חכמה וגבורה, הוא יסוד אמא המלביש שניהן יחד, ולכן בהיותן מלובשים נקרא אחד, אך בהיותן בלי לבוש, אז הם ב' מוחין נפרדין:

ואמנם, היות הענין כך הוא, כי הלא בתחלה נזדווג או"א להוציא המוחין אלו, והיו תוך בטן הבינה, וכאשר רצו לינתן תוך ז"א להיותן מוחין בו, אז הוצרכו להוליד ולצאת ממעי אמא עלאה, ובצאתן לחוץ יצאו לאויר העולם בלתי שום לבוש, ושם נרשמו להיותן ד' מוחין, כי כל דבר של קדושה עושה רושם בכ"מ שהוא, והוא נעשה שם רושם א', הנקרא ס':

אחר כך, כשרצה המאציל לתתם תוך ז"א, ראה שלא יכול לקבל האורות ההם הגדולים, כי המוחין כבר ידעת שהם טפה נמשכת מלמעלה, כי או"א מושכים אותם מלמעלה מהם, שהם א"א, וא"א מעתיק, וכן עד למעלה. ולכן, אין כח בז"א לקבלם מגולים, לכן מה עשו, נתעלו האורות של נה"י דתבונה, לעילא, כמ"ש בסוד אדם כי ימות באהל, ונשארו ריקנים. ואז, נתלבשו המוחין בתוכם, והרי שם נעשין בסוד ל' של צל"ם, ונעשה שם רושם א' קודם שיכנסו, ואח"כ נכנסו בז"א, ושם הם סוד צ' של צל"ם, כבר בארנו

במ"א, למה נקרא צ'. הרי לב' טעמים אלו, הוצרכו להיות אלו הב' מקיפים, חוץ מן הפנימי. והטעם הראשון, לפי שכל דבר שבקדושה הוא עושה רושם במקומו בהכרח. וטעם ב', כי הלואי אחרי כל אלו המיעוטים הג', יהיה יכולת בז"א לקבלם, ולא קיבל, אלא בהארה הנמשכת מהם אחר המיעוט הג'. כי ודאי, שאין מעלת הג' כמעלת הב', וגם אין מעלת הב' כמעלת הא'. הרי בארנו, סוד כללות ענין צל"ם מה עניינו בקיצור. נמצא, כל מה שיש בצ', יש למעלה בל', וכנגדו בם':

והנה עתה בברכת כהנים, נכנסו שם הג' בחינות כפולות זו בזו, והם הל"ם. ותחלה נכנס ל' תחתונה, ואח"כ הם' עליונה. והם כך - נתחיל מן יברכך, עתה נכנס מוח חכמה של ל'. יהו"ה - נכנס חכמה של ם'. וישמרך - הם י' חסדים דם'. יאר - בינה דל'. יהו"ה - בינה דם'. פניו - עתה אנו חוזרין לחבר עמהם הראשון, והם כי פניו הוא חכמה של ל'. אליך - הם ד' חסדים של ם'. ויחונך - הוא חכמה של ם'. ישא - הם י' חסדים של ל'. יי' - הם יוד גבורות של ם'. פניו - עתה חוזרים לחברם כל מה שנכנס עם אלו, והם פניו חכמה של ל'. אליך - הם י' חסדים של ם'. וישם - חכמה של ם'. לך - בינה של ל'. שלום - בינה של ם':

והנה, עדיין הם חסרים י' גבורות של הל'. אמנם, אלו אינם נתקנים ע"י הכהנים, רק אלו תלויים ועומדים בכוונת הקהל, לכן ראוי שיכוונם כשאומרים הכהנים ברכתם. ברוך אתה ה', אז יכוונו קודם שיאמרו יברכך, באות ראשונה של וידבר ה', שהוא ו'. ובאות ראשונה דבר אל אהרן וכו' אמור להם, שהוא הד'. והרי ו"ד, גי' יו"ד. לכוין שיכנסו י' גבורות של ל', כי הם מוח התחתון שבכולם, והוא נכנס ראשונה על ידי כוונת הקהל:

עוד יש תקון א' תלוי בכונת הש"ץ, ואיני זוכר. אמנם, הטעם שאנו כופלין כוונת המוחין האלו, כבר בארנו אותו לעיל. כי בתחילה נכנסין הג' מוחין של פסוק יברכך, אחר כך כשנכנסין המוחין האחרים של פסוק יאר, אנו מחברים עמהם מוחין הראשונים. וכן פסוק ישא, אנו חוזרים לחבר הכל ביחד, להאיר אלו באלו. והנה תראה, כי הד' מוחין של מ' להיותן עליונים יותר, הם רמוזים כולם בסוד הויות שבפסוקים אלו, חוץ ממוח החסדים של מ', שזה אינו רמוז בהויות, רק בתיבות וישמרך. וזהו מ"ש לעיל, כי יש תיקון אחר הנוגע לכוונת הש"ץ דווקא, ואיני זוכר היאך. האמנם המוחין תתאין של הל', הם בשאר תיבות של ברכת כהנים, חוץ מן הגבורה שבהם, שלא נרמזו אפילו בתיבות של ברכת כהנים, לכן הוצרכו לכוין בהם בב' אותיות ו"ד כנ"ל, והוא תיקון הנוגע לכוונת הקהל, וכל השאר נוגע בכוונת כהנים המברכים:

אע"פ שבארנו שפסוק יאר ישא ומלת אליך, הם כנגד החסדים העליונים של הם', עכ"ז אין כוונתינו לומר, אלא שבפעם א' שנכנסו יהיו רמוזים בהויות אלו שבג' פסוקים אלו, אך אם אח"כ רמוזים בתיבות אחרות, אין כאן קפידא:

הנה, באמרך ויחונך, שהוא רמז אל חכמה דם' והוא דוכרא, תכוין להשפיע אל ז"א שהוא דוכרא. אך בסוף פסוק ישא שהוא שלום, שהוא רמז אל הבינה של הם' שהיא נוקבא, תכוין להוריד מזה הארה אל נוקבא דז"א, וע"י ב' אלו הם מקבלין הארה זו"נ. עוד יש כוונה אחרת, בסוד מנין התיבות והאותיות שבכל פסוק מאלו, וכבר בארנו במ"א אך חסר מהם קצת, ונבארהו כאן. הנה פסוק יברכך, יש בו ט"ו אותיות, נגד ב' ראשין עילאין, המאירים בי"ג ת"ד היוצאין מרישא תליתאי כנודע, כי כל דיקנא ממוח חכמה דאריך אנפין, שהוא רישא תליתאי, משם יוצאין. בפסוק יאר כ' אותיות, תכוין להאיר מן הד' תיקונין עילאין של דיקנא עלאה דא"א, שיש בה י"ג ת"ד, ובז"א חסר מהן אותן הד', כי אין לו אלא רק ט' לבד, ולכן תכוין להאיר מאותן הד' בט' דז"א, ונעשה י"ג. ואח"כ מאיר בהם מז' תיקוני דגולגלתא דא"א, שהם יותר עילאין מן הדיקנא בא"א, ואז הם כ'. בפסוק ישא יש בו כ"ה אותיות, תכוין לשם כ"ב העליון, שהוא מ"ה דאלפי"ן ואדנ"י במילואו, כי מ"ה וס"ה, יש בהן כ"ב אותיות במילואן, כי עתה הם מתמלאים ע"י נה"י דתבונה, שהם ג', הרי הכל כ"ה. ובזה תבין מ"ש בזוהר פ' נשא, כי יברכך יאר ישא, הם נה"י דתבונה המלבישים את המוחין המקיפים:

וכבר ביארנו לעיל, כי אין המקיפים האלו נכנסים בז"א, אלא משנת כ' ואילך. וזהו הטעם שאין הכהן עולה לדוכן לבדו, רק מך' שנה ואילך, או עד שתמלא זקנו. והנה הענין מילוי הזקן, סודו הוא, כי הלא ז"א אין לו אלא רק ט' ת"ד לבד, ואינן ממולא לו הזקן, כי חסרים ממנו ד' תיקונים אחרים עלאין, וכאשר נכנסו אלו המקיפים, אז נתמלא זקנו. לכן אנו אומרים אח"כ י"ג מדות, כי ע"י כניסת המקיפים ורבו הארתם, גורמים לבקוע יסוד אמא, ואז נעשין י"ג ת"ד, וכמבואר בסוד י"ג מדות ע"ש:

והנה בזה תבין מ"ש הכתוב, אמור להם יברכך. פי', כי הלא כבר בארנו כי ג' מוחין הם, והם ג' אותיות צלם, וכל אחד הוא פרצוף שלם כמבואר אצלינו, כי המוחין אלו הם, סודם הוא סוד הנפש הרוחניות, המתפשטת בגוף האדם בכל רמ"ח איברים. וכמו שהנפש נכנסת בי"ג שנה, כן המוחין האלו גם כן. ונמצא, כי המוחין האלו יש בהם גם כן רמ"ח אברים, ומתפשטין ומתלבשין ברמ"ח איברי הגוף. נמצא, כי הל' ום', בכל אחד יש לו רמ"ח אברים מצוייר בהם, וז"ס אמור להם, כי אמור, גימטריא רמ"ח ע"ה. וכמו שכן דרשו רז"ל ג"כ ענין זה, כי אמור גימ' רמ"ח, וכוונו לזה שאנו מבארים כאן:

והענין,כי עתה נכנסין רמ"ח איברים עליונים, המקיפים פרצוף שלם ברמ"ח איברים, וז"ס היראה שצריך האדם להיות מורא אלהיו על ראשו, סוד האמור ברמ"ח, כמנין מורא, והוא השכינה המקפת ראשו של אדם, המקפת המוחין שלו. והנה הנזיר אין לו מקיף זה, כי כל מקיפים אלו הם פנימים בו, כי הוא עולה עד עתיקא כנזכד בזוהר, וז"ס האמור בשמשון, ומורא לא יעלה על ראשו, כי אין לו מקיפים למעלה, כי כולם תוך ראשו פנימים:

ברכת כהנים. הנה דע, כמו שרחל לוקחת נה"י דז"א, ונעשה מהם ג' קוין שלה, כן נעשים אל לאה ג' קוים מחג"ת שלו. אמנם יש חלוק מנה"י לחג"ת, כי מנצח נעשה לרחל חח"נ, ומן הוד בג"ה, ומן יסוד קו האמצעי. אך מחג"ת דז"א, אע"פ שכ"א נחלק לג"פ, עכ"ז כאשר יפשוט אדם זרועותיו למטה ביושר, יבואו הזרועות הנקרא קובד"ו, שהם סיום הפרקין עילאין, נגד הירכיים שהם נ"ה עצמן. וכבר נודע, שאורך לאה עד ראש רחל, וא"כ אין ללאה אלא פרקין עילאין דחג"ת, כי ג' אמצעים וג' תחתונים כולם הם לרחל. וא"כ, איך נגמר פרצוף לאה, באורך פרצוף רחל בי"ס גמורות. אמנם להבין זה דע, כי קו ימין הם חח"ן, ונמשך הארה ושפע מזו לזו ביושר, דרך קו ימין, וכן בקו שמאל. ואמנם נודע, כי ת"ת הוא סוד גופא דאמצעיתא, וחו"ג הם ב' זרועותיו. וא"כ קשיא טובא, חדא, הלא החסד זרוע ימין, מתחיל בכתף ומסיים בסוף האצבעות של יד, וא"כ איך יתפשט ממנו האור שלו ממנו לנצח. והנה לזה צריך, שיהיו דבוקים סוף האצבעות, עם ראשי השוקיים, כדי להמשיך אור מהזרוע לשוק. אמנם בהיות הידים מושפלים למטה דרך קו ישר באורך הז"א, אז יצאו האורות דרך ראשי אצבעות, אל ראשי שוקיים באותן הפרקים אשר שם, ונבלעת ההארה דרך הפרקין, וחיבור אברים זה עם זה, כי שם הוא חלול, ויכול ההארה לעבור דרך חוץ, כי זהו מ"ש לעיל, כי יצא האור דרך האצבעות ונכנס תוך ראשי הירכיים, אע"פ שהם סתומים, ונכנסו דרך בין הפרקים אשר שם:

והנה בברכת אבות עשינו פרצוף רחל ופרצוף לאה במלת האל הגדול, אך לא נעשו שם רק ז"ת דלאה, ובחינת דעת לבד, וחו"ב שלה לא נעשה עדיין כנ"ל. אמנם, תיקונה הוא בברכת כהנים נשיאת כפיים. והענין, כי בברכת כהנים נכנסים המקיפים בז"א, ויש שם הארה גדול, לכן נושאין כפיים אז, לרמז, כי אותן האורות שיצאו מסופי אצבעות, יחזרו למעלה, ויצאו ז"ת לעילא בראש הז"א, ועי"ז נעשים חו"ב דלאה. והענין הוא, כי הלא כשאדם מגביה ידיו למעלה, הנה צריך לישא אותן נגד ראשו ממש, וצריך ליזהר בזה. הענין כי אז ראשי אצבעות מב' קצווי הדעת, אצבעות הימין מימין הדעת, ואצבעות השמאל משמאל הדעת, ואז יוצאים אורות דרך אצבעות מתתא לעילא, סוד אור חוזר.

ובצאתם מן האצבעות, אז הם אורות מגולים מבחוץ, והם סוד חו"ב דלאה, ב' קצוות הדעת שלה, והם יותר גבוהים מן הדעת, כי כן הוא תמיד. ומתחיל הארה, ומתפשט מתתא לעילא, מב' צדדי הדעת. וכ"ז נעשה ע"י נשיאות כפים של כהנים, ואז אין חסר מפרצוף לאה, רק היסוד לבד כנזכר. לכן אנו אומרים ויעבור, סוד יסוד שבשליש העליון דז"א, ואז הוא זיווג לאה. והנה, אחר נשיאת כפים שהוא המשכת אור המספיק לב' מוחין דלאה, אנו מורידין הידים ואין צורך להגביה בויעבור, כי כבר לקחה סיפוקה. ובזה יובן ענין הידים, שהם משונים מכל האברים, שהם עולים ויורדים:

פרק ז

סוד ברכת כהנים. בג' פסוקים אלו יש בהם י"ג יודין, כנגד י"ג ת"ד דא"א. וט' ווין, נגד ט' ת"ד שבז"א, הנקרא ו' שבשם. וששה ההין, נגד המלכות הנקראת ה' תתאה, ויש בה ו' ת"ד בלתי שיער, והם סוד שש מעלות לכסא. ותכוין, להאיר מי"ג דא"א, לט' ת"ד דז"א. ומט' ת"ד דז"א, לו' דנוקבא. ונ"ל חיים ששמעתי ממורי זלה"ה, כי לכך בי"ג ת"ד דא"א, שהם ג' הויות, שיש בהם י"ב אתוון והכולל י"ג, ומילוי של ג' הויות אלו הם ביודין. ותמצא, שיש בהם ג"כ י"ב יודין, וכללם י"ג, כנגד י"ג דא"א. וט' ווין, נגד ט' דז"א. וו' ההין, נגד ו' דנוקבא כנ"ל. להורות, כי שורש כולם בא"א, בי"ג ת"ד שבו. ועיין ביחוד שיש לו בסוד י"ג חוורתא דרישא דא"א. נמצא, כי ז"א אין לו רק ט' תיקונים, וכשנשלמים בו כל הי"ג, אז נתמלא זקנו, ולכך מטבע העולם שלא לצמוח שער בזקן האדם, רק מי"ג שנה ואילך, אחר שנגמר זקן האדם העליון ז"א. אמנם, מי שמתחיל לצמוח קודם, הכל הוא בחי' השפיים. והטעם, כי התיקון א' מי"ג ת"ד, הוא אל, ואל מקום למעלה אצל פאות הראש. ואמנם בא"ת ב"ש, הוא למעלה בשפה, כי אל בא"ת ב"ש, ת"ך, והוא גי' שפם. ולכן זהו התיקון הראשון הקודם לצמוח באדם, ולכן בכ"ג, יש בו לאו יותר בהקפת ראש. וזהו פי' דיקנא דכהנא רבא הנזכר באד"ר. נמצא, שכ"ג אינו מקבל מהאור הגדול, כ"א ע"י צינורות שהם השערות:

הטבת חלום. יאמר החולם ג"פ, חלמא טבא חזאי. להוריד שפע טובה על ג"ר של מדת החסד. אח"כ ג' פעמים להוריד אל גבורה, וכן לכל הז' מדריגות על הסדר. והמטיבים, כופלים בכל פעם, חלמא טבא חזית, ג"פ, להשלים כוונת החולם, שהוא במקום ה' תתאה במקום יה"ו, ומשלימין המרכבה להורדת טובה הנ"ל. ויש נוהגין לומר, חלמא טב בלא אלף, וכן טוב בכל סדר זה להסיר כל י"א קליפין, גי' ט"ב, שלא יקטרגו עליך. חלמא - גי' היה הוה ויהיה ע"ה. ר"ל, עם ג' כוללים של ג' תיבין, ועם ד' אותיות. חזאי - גי' כ"ו כמספר הוי"ה, וכן חזית במ"ק עם המלה עולה אהי"ה. וכשהם אומרים בכל

פעם - חלמא דידך טבא הוא, טבא ליהוי, רחמנא לשוויה לטב, טבא הוא טבא להוי, הרי ז"פ טבא. ז' הטבת כללותן ממספר מ"ט, ועם כ"א הראשונים הרי ע'. אח"כ אומרים שבע זמנין, יגזרון עלך מן שמיא דיהוי טבא וטבא ליהוי, הרי ע"ב. ואלו הב', הם ממקור חו"ב. ומן השמים, היינו מכתר עליון ממקור הטוב. (בכ"י וז"ל - ג' הטבה, גי' אהי"ה, ובו י"ב צירופים גי' טבא):

ס"א - כשהם אומרים כפל ו' הטבות ז"פ, הרי מ"ב, גי' אהיה יהו. ויצרפו אליהן שאמרו כ"א פעמים טבא בענייתן, דהיינו בכל א' מז' פעמים אמרו ג' פעמים חלמא טבא חזית, הרי ס"ג שהוא בבינה, שממנה יצאו ז"ת המושפעים במלכות. ויצרף עוד כללות הג' תיבות של חלמא טבא חזית ג' פעמים הרי ס"ו, גי' אדנ"י ע"ה, שהוא במלכות, סוד החולם המשפיעים לה כל השפע הזה. ויצרפו עוד כללות ו' הטבות שבסדר חלמא דידך וכו', הרי ע"ב גי' חסד, שהוא מקור השפע. ואח"כ יאמר החולם בלחש בינו לבין עצמו, חטאתי עויתי פשעתי במ"ע ול"ת, התלוין במלכות או בחסד, והרי אני מצדיק עלי את הדין. ובפעם ב' יאמר, ביסוד או בגבורה. ובפעם ג' יאמר, או בהוד או בת"ת. ובפעם ד', בנצח. ובפעם ה', בת"ת או בהוד. בפעם ו' יאמר, בגבורה או ביסוד. בפעם ז' יאמר, בחסד או במלכות. ורשות בידו לכוין באחד משתיהן, או מעילא לתתא, או באור חוזר מתתא לעילא, אך לא יזכור שניהם, רק א' מהם. ובג' הפוכות יכוין כולם בבינה, להפוך מדין לרחמים, בכל הע' שנים שלה, המשפיעים אל הז' מדות. ובג' פדיות, יכוין לחכמה, שמשם פדיון הבכור. ובג' שלומות, יכוונו לכ"ע שכולו שלם, לא יגורוהו רע. וכל א' מג' מדות אלו כלול משלשתן. ויש בהן גם כן בחי' עצמן וקבלתן והשפעתן. וכשיאמר ה' שמעתי שמעך, פעם א' יכוין להוריד שפע מכתר לחכמה. פעם ב' מחכמה לבינה. פעם ג' מבינה לו"ק. שיר למעלות, פעם א' להוריד שפע מחסד לגבורה. פעם ב' מגבורה לת"ת. פעם ג' מת"ת ולמטה, כי אין הרים אלא אבות. כה תברכו, מלכות. ברוך תודיעני אורח חיים, נה"י. או יאמר כה תברכו באחרונה. ומיד לך אכול בשמחה לחמך, שתיקן כל האורות עד רצון עליון, כי כבר יש כאן מרכבה עליונה שלימה, שכבר רצה אלהים את מעשיך:

בקשה על החלום. צריך לבאר מה שארז"ל, כל החלומות הולכין אחר הפה. והענין, כי חלום גימ' ג' הויות, והחלום הוא במחשבה, וצריך להוציאו בפה. ודיבור בא דרך הגרון, ובגרון יש ג' אלהים, והם ג' שרים - שר המשקים, שר האופים, שר הטבחים. והם נגד קנה וושט ווריד, הם ג' אלהים, וזה שר - ש', הוא מלוי אלהים ביודין, ור', הוא אחוריים דאלהים, והוי"ה הנ"ל דגדלות, הם הממתיקין לג' אלהים. ופ"ה, גימ' ג"כ אלהים ע"ה.

והכוונה שימתקו אלו הג' אלהים, עם ג' הויות. וזה ארז"ל אחר הפה, כי פה גימטריא אלהים, וכפי מה שפותר הפה כן הפתרון. והענין, כי אפילו אחר שנגזרה גזירה בבית דין של מעלה, במקום שרומז החלום, עכ"ז נמתקת בבית דין של מטה, ומלמדת סנגורייא על ישראל. ולזה אמר יוסף, לאלהים פתרונים, ר"ל שפתרון שייך לאלהים, הפה הנ"ל. א"כ, תספרו לי ואני אפתור החלום, כי יוסף גי' ג"פ ב"ן, לרמז לג"פ ב"ן שיש בג' אלהים הנ"ל כנודע. וא"כ לי נאה הפתרון:

ובזה תבין, מה שייכות יש לחלום עם ברכת כהנים, ובאיזה מקום ראוי לבקש על החלום, שאומרים רבש"ע וכו' הנזכר במסכת ברכות. והענין הוא, כי יש בברכת כהנים ג' הויות, והם נגד ג' רישין - רדל"א, וכ"ע, ומ"ס. והנה יברכך הוא ט"ו אותיות, והם י"ב אותיות שבג' הויות, ועם כללותן ט"ו. ובכל הג' פסוקים, יש ג"כ ט"ו תיבות ג"כ נגד הנ"ל. וממ"ס נפקין י"ג ת"ד מיניה, והם ג' הויות עם הכולל. ומכתר נפקי י"ג תקוני דרישא. ועל ענין זה אנו אומרים אחר ברכת כהנים ויעבר וכו', כדי לתקן י"ג ת"ד דז"א:

ונחזור לענין, כי אחר המשכת אורות בברכות כהנים ע"י הכהן איש חסד, שהוא נוטל חלק בראש, ועל ידו המשכת אורות מתלת רישין, לבד מה שמגיע לש"ץ ולקהל כנ"ל:

והנה, כשהכהן אומר וישם לך שלום, יכוין אז לבקש על החלום, כי ר"ת "וישם "לך "שלום, הם ול"ש, גימ' ג' אלהים וג' הויות כנ"ל, הממתיקים ע"י כנ"ל. ולזה נתכוין איוב באמרו, שלו קויתי ויפרפרני, פי', שחשב שהיה הדינין ממותקין, שהם ג' אלהים עם ג' הויות, אבל ויפרפרני, שנהפך הכל לדין, שהם פ"ר כנודע. ומ"ש אח"כ ויפצפצני, הוא פ"ץ מנצפ"ך, ועיין בל"ת פרשת וישב בענין חלום שר המשקים ושר האופים. ותכוין להוריד שפע, ע"י ב' שמות מ"ה דאלפי"ן, שיש בו י' אותיות, ואדנ"י במלואו, שיש בו י"ב אותיות. כי אדנ"י אשר בכאן הוא במלוי, והוא למעלה, בדיקנא עלאה דא"א. ובזה תבין מ"ש בזוהר בלק, ע"פ אם עונות תשמר י"ה אדני מי יעמוד, אם חובין סגיאין עד דסליק לעילא עד או"א, הא אדני דאיהו רחמי. ואמא דא אע"ג דאיהי רחמי, אתער בה דינין. וכל דרגין אסתכמו בדיניה, דרגא אחרת אית דנהיר, דכל אסוותין נפקין מנה, ואיהו יחוס עלן, מאן ניהו, איהו מי יעמוד ודאי. מי כו' עד י"ה אדני. והנה שם זה שהוא אדני, הוא במלוי, כי הפשוט הוא למטה במלכות איך יוכל לעמוד, כי מאחר שאו"א שהם י"ה, שהם יותר עליונים משם אדנ"י פשוט, לא יכלו לעמוד. אבל הטעם הוא, כי זה אדני הוא בבחינת מלוי כנ"ל, ויש בו י"ב אותיות, שהוא בי"ב תיקוני דיקנא דא"א, והוא יותר עליון מאו"א כנודע. ובזה יתיישבו הדברים. (ג):

הגהה (ג) נלעד"ן - שעדיין אינו מיושב המאמר מהזהר, תמצא ג' פירושים לעומקו, עכ"ה:

שער כוונת אמן

פרק א

השער הי"א שער כוונת אמן ויתחלק לד' פרקים:

כוונת אמן. כבר בארנו, שצריך לכוין בו ב' שמות הנכללין ביחד, והוא שם יאהדונה"י, שהם גי' אמן. והנה ג' אותיות יש באמן, וצריך לכוין בכל אות מאלו שמות הנ"ל, ולכך ראוי לפרש היאך רמוזים ג' אותיות אלו. והנה, אות א' רמוז בת"ת שבז"א. אות מ' ביסוד שבז"א. ואות ן' פשוטה, במקום החלל בין תרי ירכין נ"ה, אחר שנסתיים היסוד, כי אין אורך היסוד כאורך נ"ה, לכן ממקום שנסתיים היסוד עד שיעור נ"ה, שהם באותו קו האמצעי, הוא סוד צורת ן' פשוטה. נמצא, כי ג' אותיות של אמן אלו, הם כולם בקו האמצעי דז"א, אך אינם מתחילין רק מן הת"ת ולמטה, כי משם ולמטה מתחלת הנוקבא שהוא רחל לצאת, ומשם ולמטה הם מחוברים ביחד אב"א קו האמצעי:

אמנם כבר ידעת, מ"ש בתיקונים על וכנפיהם פרודות, כי זו"ן הם מתפרדין דין מן דין, בסוד זרועות ורגלים, הנקראים כנפיהם, לפי שאין שיעור בנוקבא בזרועותיה ורגליה כמו הז"א, לכן א"א שיהיו מחוברים הזו"ן בזרועות ורגלים, כי הרי אין הנוקבא מתחלת מרישא דז"א, אלא מת"ת ולמטה, וכל פרצופה אינם רק ברגלים אלו לבדם של ז"א, א"כ א"א שיהיו מחוברים. אמנם מן הת"ת דז"א ולמטה בקו האמצעי, שם הם מחוברים ומיוחדים חיבור גמור, ושם הם נעשין שם הזה יאהדונה"י, ואין נפרדין הוי"ה מאדני, לכן אין אנו רומזים חיבורם רק בג' אותיות אמ"ן, כי שם הוא חיבורם לבד ולא במקום אחר:

והנה, ענין חיבורם יחד בג' אותיות אלו הוא כך, כי אות א' הוא סוד ת"ת דז"א, ושם מחוברים זו"ן יחוד אחד, כי משם מצד פנים הוא ת"ת דז"א, ובצד אחור נעשה כתר אל נוקבא. ואות מ', ביסוד דז"א, כי מצד פנים הוא יסוד דז"א, ומצד אחור הוא דעת דנוקבא. ואות ן', באותו חלל ואויר שבין נ"ה דז"א, אחר שנסתיים היסוד עד שיעור סיום נ"ה, שם באותו חלל קו האמצעי, הוא סוד ן' פשוטה. וכבר הודעתיך, כי מן פי האמה ביסוד יוצא בחי' הבל, והוא אור גדול, והוא נמשך דרך יושר בין הרגלים, ואור זה יוצא מן פי היסוד של אבא שהוא תוך יסוד דז"א כנודע, ואין גילוי גמור של פי היסוד דאבא אלא שם לבד, וגם יוצא הארה משם דרך פי היסוד של הז"א עצמו. אמנם עיקרו מן אבא, כי אין לו שום גילוי אחר אלא זה לבד. אמנם הארה זו משמשת ליעקב, כי הלא כתר דיעקב הוא בת"ת דז"א, ודעת דיעקב הוא ביסוד ז"א. ואמנם שאר גופא דקו האמצעי דיעקב, אין לו מה שיסמוך כנגדו בז"א, וא"כ מהיכן יצאו. אמנם הענין הוא זה, כי מן האור וההבל היוצא

מפי היסוד אבא וביושר מגיע עד הרגלים, שם מכה אותו הארה כנגדו בצד פנים ונעשה גופא של יעקב:

אמנם זה ההבל עצמו כבר נתבאר אצלינו שהוא סוד הבל בן מאדה"ר, וז"ס משה, ר"ת - שת הבל משה, כמ"ש במקומו בעז"ה. ואמנם, גם הבל יוצא מבחינת ז"א עצמו, והוא מבחינת החו"ג של בינה המתגלים בז"א, וגם הוא יש לו שורש, והוא סוד קין יתרו צרי כמ"ש בע"ה. והנה מן ההבל זה של ז"א עצמו, שהוא מצד בינה, משם מאיר אל רחל, ונעשה כנגדו גופא דאמצעיתא דרחל, כי הזרועות והרגלים שלה אין צורך לזה, כי נ"ה של ז"א ארוכים ויש להם על מה שיסמוכו, אך היסוד של ז"א קצר ואין לו על מה שיסמוך, גופא דאמצעיתא דרחל, אלא בזה ההבל היוצא ממנו סוד הן' והרי נתבאר סוד הן' איך הוא בהבל זה, שהוא הבל דז"א ממש, והוא נקרא הויה, וכנגדו מאחוריו גופא דנוקבא, אדני, הרי ג' קשורים בג' מקומות. לכן באות א' של אמן, תכוין יאהדונה"י, וכן באות מ' וכן באות ן', וז"ס שאמרו בזהר פ' וילך דרפ"ה, על סוד אמן, א' דא רישא עמיקא דבירא הוא. פי', כי כבר הודעתיך כי פירוש עמיקא דבירא, הוא היסוד של אמא עלאה, שנפתח פיה בחצי ת"ת דז"א, והנה לכן אות א' הוא שם, נגד א' דאהיה שהוא אור הבינה הנקראת אהיה, הנפתחת מפי היסוד שלה בת"ת דז"א. וז"ס א' שבתוך הואו דשם מ"ה, כי א' הוא בשליש אמצעי, ששם פתיחות פי היסוד הנקרא אהיה:

מ פתוחה - נהרא דנגיד ונפיק, הוא היסוד דז"א. וכנגדו מאחוריו מ סתומה, דעת דנוקבא סתום, ן' פשוטה וכפופה, פשוטה נגד הבל של יסוד דז"א, ש הוא פשוט וישר, ובו נכלל נ' כפופה, והוא גופא דנוקבא מאחוריו, הנקרא נ' כפופה. הרי בארנו ענין כוונת אמן. אמנם הכוונה הוא להוריד אור עליון מן בינה אמא עלאה אל זו"ן, באותן ג' מקומות החיבור והייחוד:

האמנם אמן של חזרת העמידה, אין שם אב"א, לכן כוונת אמן אינו אלא לחברם בסוד פב"פ בג' מקומות אלו, אך עכ"ז עיקר הכוונה כמו שידעת, כי הקדושה בכ"מ שהוא שם, מנחת שם רושם א', וא"כ אעפ"י שעתה הוא פב"פ, אנו אומרים אמן, להאיר אותם הג' קשורים הראשונים, כי שם נשאר בהם רשימו, ושם הוא כוונת אמן. ומורי זלה"ה רצה לבאר לנו, היאך אות א' מורה על ב' שמות הויה אדני, וכן אות מ' וכן אות ן'. ולא ביאר רק אות א', ואפי' אות זו שכחתי. האמנם מכח סימנים שאני זוכר, נראה לעניית דעתי שהוא זה, ואיני זוכר אם כך הוא ממש, ועל כל זה לא אניח מלכתוב, כי כפי הסימנים הנ"ל, ודאי שכך הוא:

והענין, כי הלא שם מ"ה דאלפין הוא למעלה במקום הדעת דז"א, הקושר עמו חו"ב. וכן הת"ת נקרא שם מ"ה, ונקשרים עמו ח"ג. וכן ביסוד נקרא שם מ"ה, ונקשרים עמו נ"ה. והנה כבר ידעת כי דכורא בנצח, ונוקבא בהוד, כי הוי"ה לימינא ואדני לשמאלא. והנה בסוד הת"ת יש בו מ"ה א', ובזה השם חציו הוא בחי' הוי"ה, וזה ו' בבחי' ימינית שבת"ת, שהוא קרובה אל החסד. ובבחי' השמאלית שבת"ת הקרובה אל הגבורה, שם הוא בחי' אדני. כיצד - הנה חציו הוי"ה דמ"ה הראשון בצד ימין, הוא יו"ד ה"א. והנה יוד ה"א גי' כ"ו, כמנין הוי"ה לימינא. ותצייר אות א' של מלוי ה"א, ותצייר בציור יו"ד, הרי גי' מ"ה, שהוא הוי"ה הנ"ל במלוי אלפין. גם הוא מ"ו כי הוא מלוי ע"ב כנודע, והוא בקו ימין. אח"כ חציו האחרון דשם ו"ה נוטין לשמאל, והוא אדני. כיצד - וא"ו ה"א גי' י"ט, מנין חוה, הוא נוקבא. אח"כ תצייר ב' אלפין שיש במלוי וא"ו ה"א, א' ראשונה בציור יו"י, והב' בציור יוד, הם גי' מ"ו, ועם י"ט הרי ס"ה, גי' אדני, הרי אדני משמאל. נמצא, כי ציור אות א' בציורה שהוא בשם מ"ה שבת"ת זו, היא גורמת אל שם הוי"ה אדני. הרי איך שם יאהדונה"י, בסוד א'. אמנם ענין כולל בסוד עניית אמן, דע, כי הלא כבר בארנו, כי אמן, הוא כוונתו בחיבור ב' שמות הנ"ל:

כוונת ב"ה וב"ש. ברוך הוא - אהיה מלביש לג' מילוי יודין, הנקרא ס"ג. ברוך שמו - אדנ"י מלביש לג' מילוי אלפין. גם כוונה אחת לד' אותיות הוי"ה, ותכוין, כי ברוך - אות י' מהשם, והוא - ה' של השם. ושם אהי"ה. וברוך, ו' של השם, ושם הויה. ושמו, ה' תתאה, והם שם אדנ"י:

כוונת אמן להר"ם דולונזנו, כוונת אמן, להוריד שפע וברכה מראש אצילות עד סופו, על הסדר. ר"ל מן י' שבשם לה', ומן ה' לו', ומן ו' לה' אחרונה. כיצד - א' דאמן, הוא סוד י' שבשם, כמ"ש בר"מ כד איהו חד ה"א, ואות א' או אות י' קדמאה לה', א"ה או י"ה, הרי שהשוה א"ה לי"ה. וכן יש א' שצורתו יוד. ונודע, כי יוד שבשם כולל א"א ואבא. כי קוצו של יוד, רומז לא"א. וגוף י', לאבא. וכן א דאמן, ניקוד קמץ, שהיא נקודת כתר. ומ' דאמן, אמא, רזא דאשת חיל, ה' ראשונה, וכן היא נקוד ציר"י, שהוא נקוד בינה. ון' פשוטה, לרמז לזו"ן, וכמ"ש בזוהר. וראוי לדעת, דלכאורה אדרבא, דנ' כפופה ירמוז לשניהן, לפי שהוא בצורת ו' שהוא ז"א, ואח"כ מושבה רמוז למלכות, כי באשה קראה מושב, אבל ן' פשוטה אינה אלא פשיטות אחת, איך ירמוז לשניהם:

אבל ענין הוא סוד גדול, בסוד עץ עושה פרי אשר זרעו בו על הארץ, דוקא היא ארץ חפץ, ובפ' פקודי דקס"ה וז"ל, לא איקרי גדול אלא בהאי דכתיב גדול ה' ומהולל מאוד בעיר אלוהינו, וכן תמצא בזוהר פרשה כי תשא, הדא הוא דכתיב גדול ה' ומהולל, במה

איתקרי גדול, להתעטר בעטרוי בעיר אלוהינו כדין נהירא דעתיקא קדישא נהיר ואתעטר בגין להדבק בקרתא קדישא וכו'. ומ"ש לאתעטר בעטרוי, הוא סוד אתרוג ופנימי. ודע, כי בלשון יוני קורין למי שהוא נשוי, מעוטר. ועוד דע, כי מהולל, הוא בהיפך ובתולותיו לא הוללו. וכשתתבונן תבין כל זה בזוהר פ' ויצא, וז"ל - והאבן וכו' בית אלוהים. היינו קרית מלך רב, אית מלך ואית מלך, ודאי עלמא עלאה מלך רב, ואיהו קרית מלך רב. וסוד הדבר, כי הנהר היוצא מעדן, אינו נכנס בביתו אלא כשהוא בגבורתו, והוא אינו מתגבר אלא מסטרא דגבורה, לכן נקרא בית אלהים שהוא גבורה, והיינו נמי קרית מלך רב, כי אז הוא גדול. וידוע מאמר רז"ל, המקשה את עצמו לדעת, יהא בנידוי. מכל זה תבין, כי הן' פשוטה ודאי כולל דכר ונוקבא, הרי איך במלת אמן נרמז כל שם הוי"ה על הסדר. ומנין כי א"מ רומז לשם י"ה, שכך הוא בפ' תרומה ע"פ יום ליום יביע אומר, אמרו, א' אבא איהו ודאי דסליק ונחית ואתחברת מ' בהדיה ודא אמא. והכוונה שנרמזו בפ' וילך באתוון גליפין דר' אליעזר מן א למ' ומן מ' לן' עד רשייא עמיקא דבירא דכל ברכאן נפקין מתמן נבעין מ' פתוחה נהר דנגיד ונפיק ן' פשוטה כללא דב' נונין נ' כפופה בכללא דפשוטה היא:

ובאמן של קדיש יש לכוין יאהדונה"י גי' אמן, קב"ה ושכינתיה, כמ"ש פ' תרומה. כי ע"כ בקדושה זו, קב"ה אסתלק ביקריה, ויקריה היינו שכינתיה. ואח"כ יש"ר, שם י"ה רבא ודאי, ככתוב ומה תעשה לשמך הגדול, כי כיון שנכנס בירושלים של מטה, ודאי שיבא בירושלים של מעלה, בסוד י"א ה"ה ו"י ה"ה. וז"ס בסבא דמשפטים, דהא בגלותא אסתלק מי מאלהים לעילא כביכול מעל בנין, ובנין נפלו, ושמא קדישא דהוי שלים, ההוא שמא עלאה נפל, וע"ד אנו מצלאין על שמא דא, דיתבני כמה דהוי, ודא יתגדל ויתקדש שמיה רבא ההוא קדמאה דכולא בגין דלית ליה בנינא אלא בהדה מי לא אתבני לעלם אלא בהדה. ובזוהר בראשית מי בעי באלהים לאתגליא ולאתקרי בשמיה ולאתלביש בלבוש יקר ונהיר ובהר אלה ואתחברו אתוון ואשתלים בשמא דאלהים ועד דלא ברא אלה לא אסתלק בשמא דאלהים. ובפרשת פנחס העונה איש"ר בכל כחו, ודאי אצטריך לאתערא כל שייפוי בחילא תקיף, בגין דיתבר חילא ותוקפא דסט"א, ובפ' נח בזימנא דישראל מתיבין בקול רם איש"ר, קב"ה איתמלי רחמין וחיים על כולא, עכ"ל. ע"כ מכ"תי:

פרק ב

ואמנם, כמו שיש חלוקים בענין הברכות, כך יש חילוק בענין עניות אמן. כי יש עניות אמן בתפילה ובעמידה, ויש בברכת הנהנין והמצות, ויש אמן של הקדיש, הרי הם ג'

בחינות. והנה, ענין אמן של הקדיש, נקרא בסוד החיבוק, שהוא רבוע שם אדני העולה חיבוק. והענין, כי צריך לכוין להקדים בכוונת ענייתו, שיקדים הנוקבא לדכורא, דתחלה יעורר שם אדני, ואח"כ שם הוי"ה, וזהו סדורו - א"י ד"ה נ"ו י"ה. כי הנוקבא מתעוררת תחלה אליו, ואז הוא מחבקה, ולפיכך אותיותיה קודמין. והוא הטעם, לפי שהחיבוק נעשה קודם להנישוק, לכן בתחלת הכל שהוא החיבוק, שהוא סוד הקדיש, אז אותיותיה קודמין:

אך ב' חלוקות האמן האחרות, שתיהן נקראין נישוק, לכן הן שוין. כי לעולם הכוונה בהם הוא, אותיות הזכר קודמין, כזה - יאהדונה"י, כי לעולם כיון שהנישוק הוא אחר החיבוק, אז הזכר מתעורר תחלה. רק בעת הראשונה שהוא החיבוק, ומשם ואילך הוא הקודם תמיד:

אמנם עכ"ז, יש קצת חילוק בין ב' בחי' אלו, כי אם היות שניהן בחינת נישוק, עכ"ז יש נישוק שהזכר נושק לנוקבא, והוא מקדים אליה. ויש נשיקין שוין ביחד, זה נושק לזה וזה נושק לזה. אמנם, זו ההפרש בין אמן של תפילה שהוא העמידה, ובין אמן שאר כל הברכות של כל המצות וברכת הנהנין, כי זהו שהוא מקדים לה כי נשיקה דיליה יורדת תחלה, ואח"כ עלתה נשיקה דנוקבא. נמצא, כי תחלה יורד יו"ד דהויה, ואח"כ עולה א' דאדני. אך בחינה הב' נעשין כאחת, כי כשמתחיל י' דכורא לירד, אז ממש מתחלת לעלות א' של אדני, עד שפוגעין זה בזה ביחד בשיקול אחד, אך תמיד הזכר גובר אל הנוקבא, והוא יאהדונה"י, חוץ מן הקדיש כנ"ל. אמנם שכחתי איזה חלוקה מהם של ברכת הנהנין והמצות, ואיזה היא של עמידה. ונלע"ד, כי נישוק של עמידה הם שוים, לפי שהם נשיקין שווים, של עת הורדת הטפה בעמידה כנודע, ואז שניהם נושקין זה לזה ברעותא חדא. אך ברכת הנהנין והמצות, הם נשיקין קדמאין שקודם הזיווג, שאז הוא לבדו הזכר, מתחיל לעורר ולנשק:

אמנם בזה יובן ענין בריה דרב ספרא הנזכר בפ' תרומה, שראוהו חמיו שדילג מן הגג לענות קדיש. והענין הוא, כי זה החכם כשהיה בגלגול תחלה, טעה בענין החיבוק, ובא עתה בגלגול זה לתקן. אמנם כבר ידעת, כי המתגלגל על דבר פרטי, צריך לתקן באופן זה שיבא מעשה לידו וימסור עצמו עליו, לכן כל עוד שלא תיקן עדיין ענין החיבוק, לא רצה להזדווג עם אשתו, וכן נראה מלשון הזוהר. אמנם כשבא לידו ענין עניית הקדיש, שמסר עצמו לנפול מן הגג כדי לענות הקדיש, שהוא החיבוק הנ"ל, ואז נתקן מציאותו אח"כ, ע"י שדרש התורה, אז תיקן בחי' הנשיקה, ואח"כ בא על אשתו ונזדווג עמה. כי

הדברים צריכין להיות כסדרן, ולכן עד שהשלים החיבוק אשר היה צריך לתקן כנ"ל, לא היה יכול לעשות זיווג ונישוק:

מהחברים - דע, כשעונין ישראל אמן, אז מקבלין ההארה מב' שמות א"ל א"ל, א' מן א"א מי אל כמוך. וא' מז"א אל רחום. והנה אל שבא"א, מקורו ג' יודין ואלף דס"ג. וא"ל דז"א, מקורו הוי"ה פשוטה וד' אותיות והמלכות. ואל הרמוז בא"א הוא מאיר לז"א, וז"א מאיר לנוקבא פב"פ, מפני שאל היא בפנים והארה הוא בפנים. וכן א"ל במלואו, גי' פניהם. וזאת ההארה היא תלויה בעניית אמן. ומי שעושה עצמו אלם בעניית אמן, עליו נאמר מלא פניהם קלון, ס"ת אמן. ומלת מלא, אותיות אל"ם, דעביד הא, יפול בהא. לפי שלא האירו עיניהם באמן, אז מלא פניהם קלון. פי', מלא אותיות מא"ל, היינו מאל שמלויו פניהם, שעולה אל"ף למ"ד, גי' קפ"ה, וע"ה גי' קפ"ו, הרי הוא גי' קלון. ור"ת פניהם קלון ויבקשו, הם קפ"ו, הרי ב"פ קפ"ו בזה הפסוק, נגד ב"פ אל אל מלאים, שהם ש"ע נהורין, א' לא"א וא' לז"א, ורומזין לב' פאות, כי פאה גי' אלהים, ושם הוא רחמים גמורים, לפיכך נקרא אל לבד. וכתיב ויבקשו שמך ה', דהיינו הויה אדני, גי' אמן. כי הקלון שלא ענו אמן, גורמים ישחרוננו ולא ימצאוננו. וז"ס ר"ש הפקולי, פי', כי בעניית אמן היה ממשיך אור הארת ב' אל אל, לכן נקרא פקולי, אומר בצדק פקו, דהיינו אלף למד ע"ה, אפיק ליה הוא כל היכא דאיתא, והוציאו ואפיקו יתי מדינא של גיהנם. ובזה תבין אסתר ירקרקת היתה וכו' (עיין לקמן בכוונת פורים גמר הדרוש) הרמז לאל מצד ז"א שהוא ירוק. וענין, כי כשנכנסה בביתה קלקלתה בסוד נוטרה את הכרמים, אז הוסר מעליה הארת א"א, וע"ז אמרו רז"ל לא שחורה ולא לבנה היתה, דא"כ היה משמע שאפילו מז"א לא היתה לה הארה, לכן אמרה אלי אלי למה עזבתני, נגד ב' אל אל, א' קדוש וא' חול. פי', אלי ראשון שמושית, כאלו הלמד נקוד בקמץ, אמרה מה עשיתי כי עזבתני מאל של א"א. או יאמר אלי אלי, על היות האל של א"א צריך להשפיע על א"ל של ז"א, ומשם לנוקבא, ואע"פ שהוא משפיע בה, כיון שאינו ממשיך להאיר אלא מעצמו, לא מאיר אל דא"א, הוי כאלו היא נעזבת משניהן, לפיכך עזבתני לשון יחיד, אף על פי שנכפלת מלת אלי אלי, והיה אומרת לז"א שעזב אותה הארת אל עליון, ולכך ירקרקת היתה:

פרק ג

הנה, אותיות אמן במלואו כזה - אל"ף מ"ם נו"ן. אלף, אותיות אפל, והוא חושך הכפולה, כמו החושך של מצרים, כענין ארץ עיפתה כמו אופל. והנה אפל זה, הוא במדור השביעי דגיהנם, שהוא כולל שתים, אבדון ושאול. ומשם היה חושך של מצרים שלא קמו איש מתחתיו. מ"ם נו"ן - גי' קלון. בכאן רמוז, כל מי שאינו עונה אמן עונשו אפל וקלון. וז"ס

מלא פניהם קלון, ס"ת אמן. ואותיות מלא, הם אותיות אל"ם, לומר, מי שהיה אלם באמן שאינו עונה אמן, עונשו הוא הקלון. וגם מלת פניהם, עולה בחשבון קלון:

והנה אמן, גי' הוי"ה אדנ"י, כזה - יאהדונה"י, והכוונה, כי העונה אמן גורם לזו"ן שיהיו פב"פ, ועל כן מי שאינו עונה אמן, שחיסר להם שיהיו פב"פ עליונים, יהיה לו ג"כ מדה כנגד מדה וז"ס פניהם קלון, תחת מה שחיסר בפנים עליונים. והנה ידוע, כשהם פב"פ, מאירין בנוקבא הש"ע נהורין שבפנים דזעיר אנפין, וכשאינו עונה אמן, חסר הש"ע נהורין ממנה, ותחת זה יהיה לו ב"פ קלון, שעולה ש"ע. וזהו מלא פניהם, ב' פעמים קלון. וגם פניהם קלון ויבקשו, ר"ת קפ"ו, שהוא מנין קלון, הרי ב"פ קלון. הנה רז"ל דרשו גבי קרא דכתיב פקו פליליה, כי המתבטל מן התורה הולך לגיהנם, ואם יש לו מצוה שזוכה בעבורה, אפיק לה משם, וזה שמעון הפקולי, דאפיק ליה מגיהנם, ואם לא זכה הוא קפו שהוא חושך כפול וקפוי, וכשתעשה להם כן, אז ויבקשו שמך, שהוא אדנ"י, לחבר אותו עם הוי"ה, שיחזרו אחר האמן לענות אמן, דהוי התחברות הוי"ה ואדנ"י, מיראת העונש הזה:

והנה במילת אמן, ג"כ רמוז הש"ע נהורין הרמוזים בה, כי אמן הוא ר"ת, אל מלך נאמן. ומנין כולו האותיות והתיבות, כמנין ש"ע:

הנה, הענין העונה אמן יתומה, הוא שאינו ממשיך מאו"א לזו"ן, שזהו כל הכוונות הברכות, והאמן להמשיך מהם אל הבנים, כי ברוך הוא הנתיב דאבא ואמא. וא"ם דאמן, הם חכמה ובינה, שהם נגד ב' אותיות י"ה. כי א' הוא יוד כנודע, הוא אבא, ומ' היא אמא כנודע. ון' פשוטה, הם הבנים. כי התפשטות הו', הוא הזעיר אנפין, והאריכות הן' שמתפשט יותר, הוא הנוקבא, בסוד הפסיעה לבר. והנה מי שאינו יודע הברכה שהוא עונה עליה, אינו ממשיך מאבא ואמא להם, והרי הם יתומים בלא אב ואם. ומה שנתייחס היתומה אל הנוקבא יותר ממנו, שאמרו יתומה, כי היא המפסדת, כי עיקר מה שניתן לה מאבא. ואבא, הוא נותן לה בסוד זיוג, וכשאין ממשיכין עליו אור דאבא ואמא, גורמים הפסד אליה, ולכן אמרו אמן יתומה, ולא אמן יתום. כי הנוקבא היא יתומה:

ועל זה אמרו, אסתר ירקרקת היתה, דהיינו שחיסרו אז ממנה ש"ע נהורין, שלא האירו בהם הפנים דז"א, לכן אמרו אלי אלי למה עזבתני, שהם ב"פ אלף למד, שיש בפנים דז"א שעולין ש"ע. והושיט לה המלך שרביט הזהב, כי הזהב כאן הם החסדים דאמא, שהם הגבורות דאבא, בסוד חכם בבינה. ונתן לה ז"א בסוד טפה ע"י היסוד, שהוא השרביט להאיר בה הש"ע נהורין. והיא אמרה כן באילת השחר, שהוא קדרותא דצפרא, דאז אין חסד כלל בעולם שחסרו בעת ההיא, כי האור הוא החסד, ואז הוא חושך גמור ואין שם

אור כלל, אלא שרוצה להאיר אז האור שהם החסדים. ואז אמרה אלי אלי למה עזבתני, כי החסדים שהם הש"ע נהורין, וזהו מנין לאסתר מן התורה שנאמר ואנכי הסתיר אסתיר פני, דהיינו שחסר מהן הש"ע נהורין של הפנים, וזהו הסתר פנים:

פרק ד

כוונת אמן בכ"מ שהוא, ומבואר אצלי בכ"מ, שיש בו ג' חלוקים. והאמת כי שכחתי מ"ש לי מורי זלה"ה, והרי הוא זה, ושם נכתב בטעות. דע, כי יש הויה בחסד, ואדני בגבורה, ותרוויהו בת"ת באמצעיתא כנזכר בתיקונים. ואינם אלו שבחסד וגבורה עצמן, רק בחי' אחרת של הוי"ה אדני שיש בת"ת עצמו, וכן הויה בנצח אדני בהוד, ושניהן ביסוד. וכן יש במלכות הוי"ה אדנ"י, וע"ש בביאורו ענין הוי"ה אדנ"י שבמלכות מה ענינה, ואיך הוא בסוד ן' פשוטה דאמן:

והנה, מה שאמרנו שיש בת"ת הוי"ה אדנ"י, הוא מחיבור חסד וגבורה שמתחברים בו. כי יש הוי"ה אדנ"י ג"כ בעצמות הת"ת. ולכן תמצא, כי בשם מ"ה דמילוי אלפין, שהוא בספירת הת"ת לבדו כנודע. הנה אות א שבתוך מילוי של הוא"ו, אם תמנה משם ולמטה, הם ג' אותיות וה"א, גי' י"ב, והם נגד י"ב אותיות אדנ"י במילוי, הרי שם אדנ"י משמאלא דת"ת, שהוא בסוף השם. ושם הוי"ה, נרמז במלת שם מ"ה הזה בימינא, והוא כך - כי מן אל"ף זו שבמלוי הוא"ו, יש שם מתחלה ועד ו' אותיות יו"ד ה"א ו', גי' ל"ב, והם נגד כ"ח אותיות מילוי המילוי של הוי"ה, ועם ד' אותיות הפשוטים הם ל"ב, הרי הוי"ה מימינא ואדנ"י משמאלא. ואות א' הנ"ל של מילוי וא"ו באמצעית שניהן:

גם יש בו הויה אדני באופן אחר, כי שם מ"ה תחלקיהו לב', יהיה כ"ב מכאן, וכ"ב מכאן, וא' באמצע, הרי מ"ה. והנה כ"ב מכאן, הרי כ"ב אותיות שיש במילוי הויה אדני. ומכאן ג"כ עד"ז, הרי כי בשם מ"ה, יש ב"פ כ"ב, שהם ב' פעמים הויה אדני שיש בו, כמו שבארנו שיש בו ב' קצוות, שהם בחי' ח"ג הנכללין בו, ונעשין בו הויה אדני. וכן יש בעצמו, בחי' ב' של הויה אדני:

גם דע, כי מילוי של שם ע"ב דיודין שבאבא, הוא גי' מ"ו. וז"ס הטפה של אבא, שיורש הבן מן האב, וצורתה של מ"ו, הנה נעשית צורת א, כי א, הוא ו' וב' יודין, במילואם יו"ד יו"ד גי' מ', ואות ו' שבאמצעיתן מ"ו. ולכן צורת א' שבחכמה, הוא צורת יו"י, ולא צורת יו"ד כמו הבינה כנזכר בתיקונים. והנה מכח המילוי זה, נעשה ז"א שם מ"ה דאלפין, כי עם כולל הוא מ"ו. ואח"כ כשהוא מגדל לנוקבא, נותן לה המילוי שלקח מאבא, שהוא מ"ו, והמלוי שלו של מ"ה שבו, הוא גי' י"ט כמנין חוה, שהיא הנוקבא שממנה יוצאה תחלה מן המלוי שבו, וכשנותן לה ג"כ מילוי של אבא שהוא מ"ו, אז נעשה היא הנוקבא

שם אדני, כי מ"ו וי"ט, הוא גי' אדני. וז"ס, ה' בחכמה יסד ארץ, כי ה' הוא הז"א, נשתתף עם החכמה, וע"י שניהן יסד ארץ, ובנה בנין הנוקבא הנקרא ארץ, כי הוא נותן י"ט, והחכמה ג"כ היא נתנה מ"ו, ואז בכח מ"ו וי"ט, יסד ה' שהוא הז"א, את הארץ שהוא שם אדני:

מע"ח - כבר כתבנו בכוונת אמן, שהם ב' יחודים הויה אדני, כמנין אמן. גם מ"כ כוונה אחרת, מאיש אחד ששמע ממורי זלה"ה, וראוי לכותבו פה. והוא, כי צריך לכוין הוי"ה אדני בנקודותיו של ב' שמות אותו היחוד הנ"ל, דהיינו הוי"ה אדנ"י באופן זה - כי נקודת יהו"ה בנקודת חש"ק, בגי' מ"ו, מילוי דע"ב דיודין. וגם גי' מ"ה דאלפין ע"ה, והוא ז"א. וניקוד שם אדני בניקוד חטף חולם קמץ, גי' ב"ן. כי שם ב"ן ואדני שורש של שניהן במלכות, והנה נקודת ב' שמות אלו, הם כמנין צ"ח, ועם הכולל ב' שמות שהם צ"א, גי' קפ"ט, והוא כמנין ג' שמות ס"ג. והנה נודע, כי הפנים העליונים דא"א, הם בחינת ס"ג, ככתוב במקומו. והנה ה' אחרונה דהוי"ה ויוד אחרונה דאדני, אין להם ניקוד, ואם תנקוד ה' דהוי"ה בצירי וי' דאדני בחולם, הרי הם ל', ועם חשבונו צ"א וצ"ח שהם קפ"ט, עם ב' כוללים, הכל ארך. כי הנה הוי"ה אדנ"י הוא חיבור ז"א ונוקבא, וגם כי שם מ"ה שהוא ניקוד הוי"ה גי' מ"ו, הוא בז"א שהוא מ"ה, ועם הכולל מ"ו. ונ"ב שהוא ניקוד אדנ"י, שהוא מלכות, והם זו"ן, מקבלין עתה שפע מן א"א, שיש לו ארך אורות. כי כבר ידעת, כי א"א משפיע באו"א, ואו"א בז"א, וז"א בנוקבא, ולכן ע"י חיבוק שעושין זו"ן, יש להם הכנה ע"י אותו הזיווג, לקבל אותו השפע של ארך אורות, אשר משפיע אריך בז"א כנ"ל:

מע"ח - פסוקים, ואתה ה' מגן בעדי, המיוחסים בשם ע"ב, אל יאמר, לא קודם תפלה ולא לאחר תפלה, בשום אופן:

שער הסליחות

פרק א

שער הסליחות ויתחלק לאחד עשר פרקים:

סוד ויעבור ה' על פניו ויקרא. הנה ויעבור, צירופו ע"ב עם רי"ו. וסוד העיבור נעשה ע"י היסוד, הנקרא שדי. והנה אם תמנה הויה בעצמו, גי' כ"ו. ותמנה בסוד ע"ב רי"ו, עולה הכל שדי. וזהו ויעבור ה' גי' שדי:

ענין ויעבור. דע, כי הנה כבר בעמידה עשינו חיבוק בשמאל ובימין, בברכת אתה גבור ואתה קדוש. (קודם חצות לילה אין לומר שום סליחות וי"ג מדות בשום פנים בעולם,

חוץ מליל יה"כ לבד). אמנם סוד החיבוק הזה, ע"ב מימינא, שהוא שם מלוי יודי"ן בחסד אל. וע"ב משמאלא דיליה בגבורה, שהוא ס"ג עם י' אותיות העולין ע"ג. וע"ב באמצעית בת"ת, שם מ"ה עם השם עצמו שהוא כ"ו, ועם כללות הוא ע"ב. וע"י אלו מחבק הז"א לנוקבא, וכל אלו נמשכין מטפת מוח חכמה של הז"א, ומתפשט בהם ע"ב ע"ב בחג"ת כנ"ל. ואח"כ באמרינו שים שלום, אז אנו מעוררין היסוד, ואז מתעורר טיפת המוח של ההזרעה, להמשיך למטה. וטיפה זו מעולה היא ביותר, כי היא נמשכת מהמקיף שעל רישא דז"א, מפאת המקיף של החכמה. והנה כבר הודעתיך, כי טיפת ההזרעה היא מאירה אור גדול, וכאשר היא יורדת נמשכת דרך הדעת של ז"א, המלובש ביסוד של הבינה כנודע, ואז לפי שהיא יורדת במרוצה אל נקודת ציון שבמלכות, לכן נמשכת עד למטה דרך צינור זה:

ואמנם, לפי שחיבוק הראשון מחכמה דז"א, וכבר ידעת כי כל מציאת חכמה היא גבורה, כנודע אצלינו, כי כן היה בא"א, גבורה דעתיק בחכמה שלו, ולכן כל בחינת ע"ב ע"ב ע"ב אלו, הם גבורה. לכן אנו רוצין כי זו טיפת ההזרעה תתחלק לג' חלקים - א' למטה לצורך המלכות להזריע. וא' לתתו בחסד ז"א, לעשות ממנו ע"ב אחר, לחיבוק יותר מעולה. וא' להעלותו למעלה, להמשיכה אל דיקנא דז"א, לעשות י"ג תיקוני דיקנא שלימים. ודע, כי טפה זו נמשכת מן חסד דעתיק יומין, הגנוז בכתר דא"א, ומשם נמשכת למטה:

אמנם, קודם נפילת אפים, שהוא הורדת טפה במלכות, אנו רוצין להקדים קודם ירידתה למטה ליקח אותה למעלה במקום החזה של ז"א, כי אז יצאת מן מחיצות יסוד של בינה אשר ירדה בתוכה, ושם היא מתגלית. ואז אנו מעכבין האור ההוא שם, ואז נמשך משם כח ע"ב, והולך אל הזרוע ימין שלו, לחיבוק יותר מעולה. ואמנם, ג' ע"ב הראשונים שהיו בחג"ת, כולם נתקבצו בשמאל הז"א, ונעשו שם ריו"ו. ובזרוע ימין בא חסד כנודע, בסוד ע"ב הטפה הנ"ל, וז"ס ויעבור - ע"ב ריו"ו:

והנה, כאשר ירדו מים רבים דרך צינור א', אע"פ שהצינור יהיה צר, כיון שיש לו מקום לצאת אינו מעכב, אבל אם תסתום מקום היציאה שלו, אז יחזרו המים למעלה ויקלקלו המחיצות ויסודם, כן הענין בכאן, כי כאשר האור זה יורד במלכות, לא היה מקלקל מחיצות, אך עתה אשר אנו מעכבין אותו במקום יציאתו, שהוא בסיום היסוד של בינה שהוא בחזה הת"ת, אז רוב האור שלו הגדול, להיות נמשך מן המקיף העליון, הנמשך מן מוח חכמה שבחכמה, הנה הוא מקלקל מחיצות היסוד של הבינה ומסיר אותן, ונשארים המוחין בלי לבוש כלל:

והנה מתחלה לא היו אלא ג' מוחין, ולכן הדיקנא של הז"א, ט' תיקונים, להיות כי לעולם הדיקנא נמשכת מן המוחין, הנה כנגדם היה ט' תיקונים, ג' מכל מוח. והרי עתה הם ד' מוחין, ויכולין להשלים כל הי"ג ת"ד, כי כל אחד מהד' מוחין, משמש לג' תיקונים הם י"ב, והכללות, הם י"ג. כי הלא עתה נפתח היסוד דבינה, ונפתחו ב' מוחין שבו, הם חו"ג, והרי הם ד' מוחין גלויים. אך עדיין אין בהם כח לצאת לחוץ מהפנים בדיקנא, ולכן, כמו שבארנו כי התפילין שבו יוצאין ממצחא, מחמת הכאת אותו נימא דשערי דא"א בערפו, ג"כ כאן הוא כך. וביאור הענין, כי כבר ידעת כי יש ג' שם הוי"ה בחוורתי דרישא דאריך אנפין, ובהם י"ב אותיות, והוא סוד י"ג חוורתא דרישא, כי הי"ג היא כללות כולם. וכבר ידעת, כי הד' מהן, שהן ד' אותיות הוי"ה א', נמשכים דרך עורף מאחורי הראש, והב' הויות שהם ח' חוורתא, עם הי"ג הכולל כולם, הם נמשכים כלפי הפנים שלו:

גם ידעת, כי י"ג ת"ד אלו דא"א, הם ג' הויות אחרות, שבהן י"ב אותיות, ותיקון הי"ג הכולל מכולם. והנה ד' ת"ד אלו הראשונים, אינן צריכין אל ההארה עליונה, כי כבר יש להם חלקם, אך הח' האחרונים שבהם, שהם נקרא דיקנא דכהנא רבא, שהם ח' תיקונים אחרונים מהדיקנא, שהם מתחילין מרב חסד ולמטה, כי ורב חסד, הוא מציאת כהנא רבא, כי החסד הוא כהן, ואלו הט', לפי שהם צריכין לירד למטה, להאיר בט' ת"ד דז"א, הנה הם צריכין אל אור עליון, משא"כ בהראשונים. כי אלו הט' הם תדיר מתקוני דיקנא דז"א, וצריכין תדיר אל האור העליון (משא"כ בד' הראשונים). ולכך נמשך אותן ב' הויות שהם ח' חוורתא דרישא ומאירין בהם, ואז יש בהם כח להאיר בדיקנא דז"א. אך הד' תיקונים הראשונים, שאינם מאירין תדיר בדיקנא דז"א, אינם צריכין להאיר באור עליון:

והנה עתה, אשר כוונתינו להשלים י"ג תיקונים בדיקנא דז"א, והנה הכח שלהם שהוא אותה הטפה שהמשכנו מלמעלה, אשר בקעה היסוד של הבינה, וקלקלה מחיצותיה כנ"ל, היא עומדת שם, ועדיין אין בה כח להוציאן לחוץ. ואז אותו שם הוי"ה דחוורתא דרישא, הנמשכת מאחורי רישא של א"א עד עורף הז"א, היא מכה שם ונכנסת בתוך המוחין. אחר אשר כבר זה הא"פ קלקל מחיצות הבינה, יש כח להויה זו לכנוס שם, ואז מתחברין ב' אורות האלו, והם מכים בפנים ואז יוצאים לחוץ. והד' אותיות של הוי"ה זו של חוורתא דרישא, נעשין בו ד' תיקוני דיקנא עלאה, ונשלמים לי"ג ת"ד:

נמצא, כי האור הראשון בקע מחיצות הבינה, ואז היה כח אל אור הוי"ה דחוורתא דרישא, לכנוס ולבקוע אח"כ את הפנים, ואז נשלמין י"ג ת"ד. והנה עדיין חסר, כי הלא אז ט' תקונים תתאין מאירין יותר, כי יש בהם האורות ח' חוורתא, הנמשכין דרך פנים, שלא ע"י התלבשות. אך אלו הד' תיקונים עליונים הם גרועים מהם, כי באים על ידי ד'

חוורתא, שבאו דרך העברה והתלבשות כנ"ל, ומהראוי היה שיאירו יותר אלו ד' תיקונים עלאין, מן הט' תתאין. לכן זה ההוי"ה, שהוא ד' חוורתא דרישא מאחוריו, הנמשכת כאן מהחכמה, נעשה ד' תיקונים הראשונים, הנה הוי"ה זו, אע"פ שהיא עליונה, הנה כבר נתיישבה כאן בז"א, ונעשין ממש בחי' ז"א ונקרא על שמו, והיא קוראה אל הוי"ה א', שיש בד' ת"ד עלאין בא"א, כדי שירדו למטה ויאירו באלו הד' תיקונין עלאין של ז"א, ויאירו בהם ג"כ, ואז יהיה אור ד' תיקונים אלו, גדול מהט' תחתונים. והרי פירשנו פירש ויעבור וכו':

פרק ב

ועתה נבאר בתיבות הפסוק עצמו. והוא כי ויעבור, הוא ענין המשכות ע"ב רי"ו, כמ"ש. וי"י - פירושו הוא, הלא ידעת איך הז"א הוא י"ס עם המלכות, ועתה אשר ננסרה המלכות ממנו וחזרה פב"פ והנה אין בו אלא ט"ס. ועתה ע"י אור זה אשר אנו ממשיכין, מבין ב' הזרועות בחזה שלו, אז הוא ג"כ מאיר כנגדו מאחוריו, כי שם היה תחלה מציאות המלכות כנודע, ואז מאיר בו שורש המלכות אשר שם, עם תוספות האור הזה, ובזה נשלם לבחינת י', והוא עתה שם מלא, וזהו י"י:

והנה כל זה הוא לחיבוק הנ"ל, הרמוזה בפסוק שלמעלה ממנו, ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך, שהיא המלכות, והנה זו היא עתה על פניו, פירוש, שכיון שכל מציאות טפה זו היתה להוריד למלכות, אלא שאחר כך אנו עכבנוהו לתת ג"כ אליו עצמו, נמצא שהוא אוכל משלה וטפל אליה, והיא גדולה ומאירה בפניו יותר ממנו, וזהו על פניו ולא בפניו, רק היא מעולה יותר, וזהו על פניו:

והנה ע"ב רי"ו אשר רמזו בויעבור, הנמשך ע"י חזרת האור ההוא, ואז נעשה הויה על פניו, והנה זה גרם אח"כ למעלה ג"כ מציאות הנ"ל, כי גם אותו השם שהוא דחוורתא דרישא דא"א של אחוריו, נמשכו אל עורף ז"א ועברו ונכנסו בפנים במוחין, ויוצאין אח"כ על פניו, שהיא לעשות ד' ת"ד, שהם בב' הפנים כנ"ל, וזהו ויעבור ה', כי אותו השם ד' חוורתא, עברו ויצאו על פניו, ושם נעשו ד' ת"ד:

ואומר ויקרא י"י י"י וכו'. הוא מה שבארנו, שזה השם הרמוז בויעבור י"י, אחר אשר נתיישב בד' ת"ד ז"א, הנה קרא והמשיך זה השם אל הוי"ה אחרת, שהוא למעלה בד' תיקוני ד' עילאין דא"א כנ"ל, כדי להאיר כאן, וזהו ויקרא י"י י"י, כלומר, שהשם הראשון, קרא אל השני הא' העליון:

והנה ידעת כי פסיק טעמא בגוויהו. ופי' בזוהר, כי א' בז"א וא' בא"א, והענין, כי אע"פ שהא' הוא אותן הד' חוורתי, שהם אדרבא יותר מעולים משם י"י שבד' ת"ד דז"א, עכ"ז,

כיון ששם י"י זה של החוורתי נמשך למטה, ונתיישב בד' ת"ד דז"א, הנה זה כבר נקרא ז"א. אך שם הב' אשר הוא בד' ת"ד דא"א, עדיין הוא שם למעלה בא"א, לכן יש ביניהם פסיק טעמא, כי א' בסוד ז"א, והב' בסוד א"א. אמנם דע, כי לעולם אין הז"א יש לו רק ט' ת"ד. אך הענין הוא, כי כאלו הט' שלו מאירין ד' ת"ד עלאין דא"א, ובזה נחשב לו כאלו יש לו י"ג, אך לעולם אינן אלא ט', רק שבאותן הט' יש בהם הארה של י"ג, כמ"ש בע"ה. ונחזור לענין, כי הלא בט' ת"ד דז"א יש בהן ב' הויות, כי תיקון ט' כולל כולם, ועתה יורדין מלמעלה ב' הויות, ע"ד הנ"ל ויקרא י"י י"י, ואז מאירין עליו הב' ראשונים אשר כל שניהן אינם רק הויה א', שהם סוד ד' תיקונים לקדם, ומתפשטין ומאירין בט' אלו, ואז הם י"ג הארת, בט' ת"ד דז"א. לכן באמרך ויקרא ה' ה', יש בו ג' כוונות - תחלה צריך לכוין, כי אותו הויה שעברה מן העורף לפנים, היא קוראה וממשכת את הוי"ה אחרת, שבד' תיקונים הראשונים של א"א, ואז נמשכין שניהם למטה. אח"כ תכוין, כי הויה ראשונה שבד' ת"ד דז"א הראשונים מן הט', הם קוראים אל אותו שבד' ת"ד ראשונים דא"א, כי באה דרך פנים והוא יותר מעולה. אח"כ, קורא הוי"ה דד' תיקונים תתאין מן הט' ראשונים דז"א, קורא אל הוי"ה דחוורתא שנתיישבו בד' תיקונים עלאין דז"א, מהארה שבאה דרך האחור מן העורף ומאיר בהם. הרי לך ג' כוונת בויקרא ה' ה' - א', הויה דחוורתא דרישא שבא לז"א דרך עורף א"א ונעשה עצם מעצמי דז"א, קורא להוי"ה שבד' ת"ד עלאין דא"א שיאיר אליהם. ב', שהוי"ה דד' תיקונים עלאין שבט' דז"א, היא קוראת אל הוי"ה שבד' ת"ד עלאין דא"א. ג', ההוי"ה שבד' ת"ד תתאין דדיקנא ז"א, קורא אל הויה דחוורתא שבא דרך אחורי עורף דא"א על פנים דז"א, על ט' תיקונים דיליה, שיאיר לי'. והרי לך איך יש הארת ב' הויות ראשונים דא"א, בב' האחרונים שבז"א. אך לעולם אינן אלא ט', אלא שהארות הם י"ג כמ"ש. ודע לך, כי כבר בארנו איך יש רי"ו בגבורות הזכר, וגם יש אחרים למלכות, והיא נמשכת מדיקנא דא"א ג"כ באופן זה, כי הלא וכו' שכחתי יותר:

פרק ג

אמנם נבאר ענין זה יותר בביאור, כי הלא סוד מציאות ויעבור, הוא לסוד עיבור ממש, וכן אותיות ויעבור הם אותיות עיבור. אמנם עיבור זה סודו הוא משם לאה, פי', כי לעולם כל הנשמות נמשכין מלאה ורחל, ויש מהם יוצאין מרחל, ויש מהן יוצאין מלאה. אך ג"כ ידעת כי מלאה הם נשמות, ומרחל הם נפשות, וצריכין הנשמות לעבור תחלה דרך לאה, ואח"כ נפשותיהן מרחל, אך יש מי שנשמתו ונפשו שניהם מלאה, כגון השבטים בני לאה, וכן שתיהם מרחל, כגון בני רחל, ואין כאן ביאורו:

לכן צריך בכאן שני זווגים - א' בסוד לאה, וא' בסוד רחל. אמנם זיווג דרחל עם יעקב, הוא בנצח הוד דז"א כנודע. וזיווג ישראל עם לאה, הוא מחציו ולמעלה. וזה סוד רחל שהיתה תחת המטה, כשנזדווג ישראל עם לאה, כי הלא בעת שנזדווג לאה עם ישראל, שם מטתם למעלה עד חזה דז"א, ומשם ולמטה יושבת רחל, הרי רחל נתונה תחת המטה ממש, ולזה וונו רבותינו ז"ל:

והנה כבר ידעת, כי לאה הוא סוד אחוריים שנפלו מבינה, ואין לה שום מציאות פרצוף, או בחינת יסוד שבה, כדי שתזדווג עם ישראל, וצריכה הבינה שהיא אמא, לקשט בתה, ובפרט אל לאה שהוא עצמותה, והיא משאלת היסוד שלה עם המיין נוקבין שלה אל לאה, כדי שתזדווג עם ישראל:

אמנם יסוד הבינה, הוא גו רישא דזעיר אנפין, וכדי שתצא משם, אנו אומרים ויעבור ה' ע"ד הנ"ל, כי מכה קוצי דשערי דאריך אנפין, אחורי הזעיר אנפין, ונבקע הר הזתים האמור בדברי הנביא, והוא סוד יסוד הבינה, כי היסוד נקרא זית כנודע. ונבארהו בסוד שמן זית זך כתית למאור בע"ה ע"ש. וכאשר נבקע, אז יוצא קו האמצעי של בינה, שהוא יסוד שנבקע ויוצא לחוץ, ונותן אל לאה לעשותה כלי ראוי לזיווג, ונשארין הנצח הוד תוך זעיר אנפין, שהם ב' קווין האחרים, כי הם אינם מעכבים לאמצעים מלצאת, אחר שהוא קו בפני עצמו, ועל ידי זה נעשין ב' הכנות, ותועלת - א', הוא סוד עשיית לאה. ב', הוא תיקוני דיקנא דזעיר אנפין, כמ"ש בעזרת השם:

אמנם לזה רמזו בזוהר, במה שקראו את לאה ה' עליונה בינה, כי הלא בינה עצמה היא המזדווגת עם ישראל, ויסוד שלה הוא. והנה תיקונא דיקנא דזעיר אנפין הוא, כי הלא תחלה היו ג' מוחין, ועתה הם ד' כנ"ל, ונשלמים י"ג תיקונא דיקנא דזעיר אנפין, כנ"ל ע"ש. והנה מה שאנו אומרים שהוא לצורך זיווג לאה, וכינו אותם בשם חיבוק, וגם מ"ש לעיל כי ע"ב רי"ו, ע"ב מימינא רי"ו משמאלא, נראה לעניית דעתי פירושו הוא, כי הלא כל הזיווגים הם לברר ניצוצין של המלכים שמתו, והם רפ"ח ניצוצין כמנין ויעבור, ע"ב רי"ו. והנה תחלה נתבררו ג' בחינת של ע"ב, שהם ס"ג מ"ה ב"ן, כל אחד בסוד ע"ב, כמבואר אצלינו בסוד הרפ"ח ניצוצין, והרי ג' ע"ב הם רי"ו. ואלו ניתנין עתה אל השמאל, אל צורך רי"ו, שהוא כלי דנוקבא כנודע, ומן הימין שהוא סוד דכורא, נמשך טפה ע"ב ממש של יודי"ן, ונשלם בזה ע"ב רי"ו, כי הלא טפה זו שיורדת עתה, היא מן חסד דעתיק כנ"ל, והוא ע"ב דיודי"ן ממש. אך הראשונים, היו ס"ג מ"ה ב"ן כנ"ל:

הרי, כי סוד ויעבור, הוא זיוג לאה ועיבורה, ואח"כ נמשך אחר הטפה למטה ביסוד דזעיר אנפין, אחר שנזדווג עם לאה, ואז בהיותה הטפה ביסוד, אז נמשך ומאיר כנגדו בדעת

של יעקב, כי שם הוא מקומו כנודע. ואז הדעת של יעקב, יורד עד היסוד שלו, ומזדווג עם רחל בסוד נפילת אפים כנודע. והנה ב' כוונות ביחד אנו עושין, א', תיקון יסוד לאה וחיבוק וזווג. ב', תיקונא דיקנא דזעיר אנפין. לכן צריך לכוין בויעבור ב' כוונות, כנגד הב' כוונות הנ"ל. וצריך לכלול כל הב' כוונות יחד כנ"ל, כיצד, ויעבור - תכוין סוד עיבור לאה, והוא סוד ע"ב ריו"ו כמבואר לעיל היטב. גם תכוין, כי זה נעשה ע"י הכאת קוצי דשערי דאריך אנפין, ועובר אותו הוי"ה, מאחוריו עד פניו, והוא סוד ההוי"ה העוברת, וזהו ויעבור ה' על פניו, וזהו אחר שעכבנו הטפה מלרדת למטה, ונעשין ע"ב ריו"ו כנ"ל. גם במלת י"י, תכוין להשלים י' ספירות דז"א, ובמלת על פניו, שלאה נגדלת ממנו, וזהו על פניו ולא בפניו כנ"ל, אח"כ תכוין בויקרא ה' ה' וכנ"ל:

מע"ח. ויעבור י"י על - ר"ת גי' פ"ו. פניו ויקרא - ר"ת פ"ו. הנה בב' ר"ת אלו, יש ב' פעמים אלהים, וצריכין מיתוק, השם א' יצא קצת ממותק בחיבור ויעבור, שהוא אותיות ע"ב ריו"ו, ופניו שהם כמנין קמ"ו, הוא סוד הפנים העליונים, שיש בהם ב' שמות ס"ג, כל אחד עם אותיותיו, הרי ב' פעמים ע"ג ע"ג, והם גי' קמ"ו שהם גי' פניו, שהם ב' פנים ימין ושמאל. ואלו השמות הם סוד הפנים העליונים, כמ"ש בעז"ה בסוד ואמת שביע"ג מדות, שהם ב' תפוחין, והם ז' שמות ס"ג שהם כמנין ואמת. ואלהים הב', צריך להמתיק עם תיבות ויקרא שהוא כמנין שכ"ב עם ה' אותיותיו, והמתוק הוא ע"י ב' שמות דאהי"ה דיודין, שהם קס"א קס"א, שהם כמנין שכ"ב, נמתקו הב' אלהים הנ"ל:

פרק ד

ועתה נבאר פי' הי"ג מדות בסוד י"ג תיקוני דיקנא דז"א, ונבאר מקום הי"ג ת"ד היכן הם בדיקנא. והנה נמנה תחלה התיבות, איך הם י"ג מדות. א', אל. ב', רחום. ג', וחנון. ד', ארך. ה' אפים. ו', ורב חסד. ולפי שארך אפים מורה על ב' מדות ביחד, לזה לא אמר ארך אף, אלא אפים. ז', ואמת. ח', נוצר חסד. ט', לאלפים, דוגמת ארך אפים הנ"ל, שהם ב' מדות. י', נושא עון. י"א, ופשע. י"ב, וחטאה. י"ג, ונקה:

ועתה נבאר בפנים של האדם בעצמו איך הם י"ג ת"ד. אמנם, תחת פאתי הראש מתחילין ב' רישין דדיקנא, והם קצרים ולא רחבים, והם כנגד האוזן. וזהו תיקון הראשון ונקרא אל. אחר כך תיקון הב', הוא שורש השערות הגדלים על שפה העליונה לאורך הפה, והוא רחום. ג' וחנון, והוא אותו ארחא שהוא חלול כנגד אמצעית החוטם. ד' ארך, והוא שורות של השערות שתחת שפה תחתונה. ה' אפים, הוא ההוא ארחא תניינא (א) דמפסיק באמצעות הזקן, והוא מכוון נגד ארחא קדמאה שתחת החוטם. ו' ורב חסד, הוא תחת תיקונא קדמאה דא"ל, והוא מסיום שיער אותן הקצרים של שיער, אך ממקום שמתחיל

להתרחב מעט שהוא מקום התחלת עצם הלחיים שהוא יוצא כמין זויות תחת האוזן, משם ולמטה הוא רחב יותר משל מעלה, וזהו נקרא ורב חסד, וזה נמשך עד המקום שכנגד הפה. ז' ואמת, הוא ב' הפנים החלקים מן שיער, תרין תפוחים קדישין. ח' נוצר חסד, והוא נקרא מזלא קדישא, והוא כי הזקן מן כנגד הפה ולמטה, הוא כללות הזקן בכללותן בחיבור א', כי מה שלמעלה מזה הוא נחלק לב', כי ב' תפוחין וחוטמא, הוא מפסיקין בנתיים, אמנם מכנגד הפה ולמטה הוא עובי הזקן והתחברותם יחד, ואמנם הוא עבה מאוד והם שערות ע"ג שערות ואלו נחלקים לב'. כיצד, צד הזקן שכנגד מעלה שהוא מקום זקן המגולה, הוא תיקון א'. ומצד הזקן המכוסה שהוא נגד הגרון, הוא תיקון הב'. נמצא, כי אנו מחלקין עביות הזקן לב', העליון הנגלה לעינים הוא תיקון א', ומה שהוא כנגד הגרון הם שערות, שתחת אלו הראשונים הם מתכסים באלו, והם התיקון הב'. והנה ב' תיקונים אלו, נקרא מזלא, והם ב' מזלות ופי' מזלא, הוא מלשון תזל כטל אמרתי, שהוא המשכות שערות באורך מלמעלה למטה, ואין לך בכל הי"ג תיקונים שיהיו כך, אלא אלו הב'. והעליון, הוא תיקון הח'. והתחתון, הוא תיקון הי"ג. ושניהן כל אחד נק' מזל. אמנם, אלו השערות הם ארוכות עד הטבור שלו. ט' לאלפים, הוא כי בין אלו השערות הארוכים הנק' מזלא, יש שערות קטנים, והם מובלעים בשרשי אלו הארוכים וזהו לאלפים. י' נושא עון, אחר כל הב' מזלות אלו, יש שערות קטנים והם סמוכים אל הגרון למעלה ממנו מעט, ואינם מובלעים במזלא הנ"ל, רק ניכרים לבדם וחפיין תחות גרונא. י"א ופשע, הוא היות אלו השערות קטנים הנ"ל, שוין בארכן ולא נפקא דא מן דא. י"ב וחטאה, הוא הפה עצמו, היותו פנוי מן השערות. י"ג ונקה, הוא המזל הב', הנקרא ונקה, תיקון י"ג. אמנם אלו הב' מזלות, הם שוכבים זה על זה, והם דכורא ונוקבא, ואבא יונק מן תיקון הח', ואמא מתיקון הי"ג. הרי בארנו י"ג ת"ד:

הגהה (א) צמח - מציאת זה לא נמצא בחוש הראות בבני אדם, ואולי שיש הפרש בינינו, שאנו נגד זעיר אנפין ולא נגד בחי' א"א, לכן אנו הרמוזים נגד תיקוני ז"א, יש לנו שערות קטנות דתיקון ג' דארחא דתחות חוטמא, וכל שכן שיהיה שערות בתיקון זה. ואולי שבז"א מונה שפה עליונה ותחתונה לתיקון א', ומונה תיקון ג', ארחא מלייא שערא זעירין, ואינו מונה תיקון דארחא תתאה בז"א, שזה הוא תיקון ה' דזעיר אנפין:

פרק ה

ועתה ראוי שנבאר מציאותן. הנה כל מציאת הדיקנא, הוא א"מ על ראש א"א, ואלו הם שערות מקיפים אל א"פ. והנה ראוי שנבאר לך מציאת רישא של א"א, כדי שיובנו הדברים. הנה נודע, כי א"א הוא מלביש לעתיק, ובארנו כי בא"א יש גולגלתא והוא סוד

הכתר של א"א, ובגווא חד מוחא דלא אתפליג לג' מוחין כמו בז"א, רק חד לחודיה. והאי מוחא הוא סוד חכמה דא"א, ואיקרי מ"ס. ואמנם, שינוי יש בא"א מבשאר פרצופים. והוא, כי בשאר פרצופים יש כתר חב"ד בגולגלת, אמנם בא"א לא יש בראשו רק כ"ח, אך בינה ודעת אין בו:

אמנם, בינה דא"א הוא סוד הגרון דא"א, ותמן נחתי ולא קיימין ברישא, ומכאן תבין איך הבינה ודעת בין הכתפיים, נקראים גרון, ונקרא שופר, ונקרא כתר. כי הלא הגרון דא"א, נעשה כתר לאו"א. נמצא, כי ג"ר דא"א יתבי דא על דא, כתר, ותחתיו חכמה, ותחתיו בינה, ואינם בסוד קווין כתר למעלה, וחו"ב למטה, מב' צדדי הכתר:

והנה, עיקר התיקון הוא להיות קוין, כמבואר אצלינו בכמה מקומות. וטעם שינוי זה דא"א הוא, לפי שכבר הודעתיך סוד המלכים שמתו הם סוד הנקודים, ואח"כ נתקנו. ואמנם בעתיק יומין, לא היה בו שום בירור מהמלכים שמתו, ברישא דעתיק, כמבואר אצלינו. אך מא"א ולמטה, היה בו בירור ז' מלכים, ולכן א"א המלביש ומקבל אור ע"י עצמו, לא היה כח אל הבינה שבו לקבל אורו, ולכן ירדה בגרון, כי ממקום רחוק תוכל לקבל ההארה. והטעם, לפי שהבינה דינין מתערין מינה, לכן אין בה כח לקבל אור עתיק כמו החכמה, לכן החכמה נשארה במקומה והבינה ירדה אל הגרון. אמנם, בשאר גולגלתא, כגון או"א וזו"נ, כולם מקבלים אור עתיק ע"י לבוש א"א, ויש בהם יכולת להשיגה, וא"צ אל הבינה שלהם לירד ולהתרחק. אמנם, אחר שירדה הבינה בגרון, ירד הדעת ונתלבש בו"ק דא"א עצמן והיה רוחניות אליהם. ונחזור לענין, כי ברישא דא"א יש כתר וחכמה לבד, והנה כל זה הוא בכללות, אבל כבר ידעת כי כל מדה ומדה מנהון כלולה מיו"ד, וא"כ כתר וחכמה יש בכל א' מהן י"ס. והנה כל שיעור הראש שהוא עד המצח מקום השערות, שם יש כללות י"ס מכתר, וי"ס מחכמה, כן למטה מן המצח עד הגרון ששם הבינה, יש ג"כ כללות י"ס מן הכתר, וי"ס מן החכמה, וכל זה בבחינת פנימיות. וג"כ בבחינת א"מ יש יו"ד מקיפים מן הכתר, ויו"ד מן החכמה, וזה בראש. וכן יוד מקיפים מן הכתר, וי' מקיפים מחכמה, ממקום המצח עד הגרון, ואין לנו עוד עתה עסק במקיפי הראש:

אמנם נדבר במקיפ הפנימי והנה סוד י"ג ת"ד, הם סוד מקיפי הפנים, ע"ד שנבאר בעז"ה. והענין, כי האמת הוא שבבחינת א"פ, יש י"ס מן הכתר וי"ס מן החכמה, אך בסוד המקיפים לא יש רק י"ג מקיפים, מן כתר וחכמה לבד, כי השאר אינן יכולין להתגלות. ואמנם, כ' אורות הפנימים, הם עומדים ומחזיקים שיעור המקום, המחזיק וסובל לי"ג

אורות, (צמח - צ"ל מקיפים) ושיעורן שוה. וז"ס דשערות דדיקנא, שיוצאין האורות דרך נקבי השערות, ומאירין בסוד מקיפין:

אמנם, יש חילוק אחר בין פנימים למקיפים, והוא, כי הפנימים עומדים זעג"ז כסדרן, כתר חכמה, עד המלכות האחרונה. וכן הי"ס פנימית של חכמה, הם כסדרן ג"כ. אמנם המקיפים הם להיפך, כי מתחילין ממטה למעלה, כי המלכות עומדת למעלה בראש כל הי"ג ת"ד, וכתר בסופן. וכן הי"ס מקיפים של חכמה, הם עליונים מכל ספירות של חכמה, הם ע"ז הסדר ג"כ. ולא די זה, אלא שגם כן כל ספירת החכמה, הם עליונים מכל י' ספירות של מקיפי כתר. נמצא, כי האחרונה שבכולם שהוא מלכות דחכמה, היא עומדת למעלה מכולם. והגבוה והמעולה שבכולם והוא כתר שבכתר, עומדת למטה מכולם. והטעם הוא, כי להיותה אור מגולה מקיף, לא היה כח בתחתונים לסבלו, לכן אורות עליונים לא נתגלו רק למטה ממדרגותן, לפיכך כתר שבכתר שהוא במדריגות יותר עליונות, הוצרכו להתגלות במדריגות היותר תחתונה שבכולם. וכן המלכות שבחכמה, שהוא היותר קטנה שבכולם, נתגלית למעלה מכולם, כי יש כח בתחתונים לקבלה, וכיוצא בזה בשאר הספירות. ומה שאנו אומרים, שכתר שבכתר נתגלה במדרגה התחתונה, לא דייקת למילתיא, שהרי אינם רק י"ג ת"ד לבד, ואין כאן כ' ספירות. אך הכוונה לומר, המדרגה היותר עליונה שבכתר, שהוא נקרא ונקה, שהוא החסד שבכתר, כמ"ש בעז"ה:

גם דע, כי הלא אין גדר המקומות, כמו שנראה בעיניך לסדרם זעג"ז ממש, כי אין סדר המדרגות שוות כפי היות המקום עליון או תחתון, כי אינו תלוי בזה, כי הלא יש מקום למטה ונקרא עליון. ויש מקום למעלה, ונקרא תחתון, כי הלא המקום שתחת הפה, הוא יותר תחתון מכולם. ואמנם הוא מכלל מקומות העליונים, להיותו סמוך אצל הפה, ומקבל האור, וההבל היוצא משם יותר משאר המקומות. וכן הסמוך אל החוטם, וכן הסמוך אל העינים, כי גם מהם יוצא ההארה. וא"ת, א"כ מקום שתחת הפה, ראוי לקוראו תקונא קדמאה, ומקום הראשון דדיקנא. אך דע, כי אין הדבר תלוי בזה, רק ראוי להעריך המקום עצמו אם הוא עליון, או אם הוא תחתון, וקרוב אל מקום ההבל. ולפעמים יש מקומות עליונים, שהם יותר גבוהים מן מקומות ההבל, וזה תלוי בסוד ההערכה, לאחר שהעריך הבורא יתברך המקומות, סדר י"ג תיקוני דיקנא בהם, ע"ד שבארנו למעלה במקומו, ע"ש:

פרק ו

נשאר עתה לבאר שמות הי"ס ביי"ג ת"ד. והוא, כי הלא ח' ת"ד קדמאין, הם ח' ספירות החכמה, והם ממלכות עד הבינה. כי הכתר והחכמה של החכמה, לא נתגלו כלל, כי לא היה יכולת בתחתונים למטה לקבל הארתן, אף על פי שיתגלו למטה מן סדר מקומן, וסדרם כך. אל - מלכות. רחום - יסוד. וחנון - הוד. ארך - נצח. אפים - ת"ת. ורב חסד - גבורה. ואמת - חסד. נוצר חסד - בינה. הרי ח' תיקונים תתאין, כי ב' ראשונים לא נתגלו כלל. וה' תקונים עלאין הם קצוות הכתר, כיצד, לאלפים - הוד. נושא עון - נצח. ופשע - ת"ת. חטאה - גבורה. ונקה - חסד. הרי נשלמו כל י"ג ת"ד:

אמנם, ג"ר דכתר לא יכלו להתגלות. אך בחכמה, הב' ראשונים לבד לא יכלו להתגלות, אך הבינה שלה נתגלית, לפי שהחכמה מציאותה למטה מהכתר, ואין הבינה שלה מאירה כמו בינה של הכתר, ויש יכולת בתחתונים לקבלה. אמנם המלכות דכתר לא נתגלית, כי בא"א אין מציאת נקבה נכרת בו, ובפרט בכתר שבו. אך בחכמה שבו, שהוא סוד הנוקבא דיליה כמבואר אצלי, יש יכולת להתגלות המלכות שבה. והיסוד של הכתר נתגלה בבינה של החכמה, בתיקון הח', וז"ס נוצר חסד, כי נוצר הוא בינה דחכמה, וחסד הוא היסוד שבכתר, ושניהם נקרא תיקון א'. והטעם, כי שם למעלה אין פירוד בין דכורא שהוא הכתר, אל הנוקבא שהוא חכמה בשום פנים, ולכן היסוד של הכתר הוא דבוק לעולם בג"ר דחכמה, ולפי שאינו ניכר מהם רק הבינה לבד, לכן אנו מחברין אותה עם הבינה. ואמנם, מקום האורות פנימים, הם מכוונים ממש מבפנים כנגד המקיפים האלו, ואין הפרש, אלא שאלו הם ממטה ולעילא, ואלו מעילא למטה כנ"ל. לכן ראוי לכוין, ג"כ בא"פ שכנגד אלו. ואכתוב סדרן עתה, אל - פנימי דבינה. רחום - פנימי דחסד. וחנון - פנימי דגבורה. ארך - ת"ת. אפים - נצח. ורב חסד - הוד. ואמת - יסוד. נוצר חסד - מלכות, כי בפנימית מתחילין מן הבינה עד המלכות, ובמקיפים מתחילין מן המלכות עד הבינה:

אח"כ תכוין בה' אחרים, חסד שבנוצר חסד, הוא חסד פנימי ממש. לאלפים - פנימית גבורה. נושא עון - ת"ת. ופשע - נצח. וחטאה - הוד. ונקה - יסוד. הרי ג"כ באלו האחרונים מתחיל בסוד הפנימים מחסד עד יסוד. ובמקיפים מיסוד עד חסד. אמנם שנים הראשונים דחכמה וג"ר דכתר, כולם בסוד הפנימים, אין בהם מקיפים כנ"ל, ומקום ה' אלו, הרי הם בה' מקומות אחרים שיש בפני הא"א ג"כ, ואין עתה זמן ביאורם:

אך יש לי ספק אם הם מכוונים ממש, ח' מקיפים דחכמה עם ח' פנימים דחכמה עצמה, וה' מקיפין דכתר עם ה' פנימים דכתר בעצמו. וזהו הפירוש הוא יותר אמיתי אצלי, כי

בזה הפירוש יבואו ח' מכוונים נגד הח', והה' נגד הה', ואין שום הפרש ביניהן, רק שאלו הם ממטה ולמעלה ואלו מלמעלה ולמטה. ואם כך הוא הפירוש, נמצא שאפילו באלו הפנימים עומדת החכמה למעלה מן הכתר, והוא דוחק. או אם נאמר, שלעולם ודאי שפנימית הם כתר על חכמה, וא"כ המקיפין של כתר, יבאו מכוונים נגד פנימים דחכמה, והמקיפים דחכמה יהיו מכוונים נגד פנימים של כתר, וקצתן כנגד החכמה, וצ"ע:

אמנם יותר אמיתי אצלי הפירוש הראשון, לפי שמורי זלה"ה אמר לי הסדר הראשון, פנימי דחסד שבכתר, נגד מקיף דיסוד דכתר, וכן כל שאר התיקונים. וא"כ הוא מוכרח, שגם בפנימי יהיה חכמה למעלה מן הכתר, וזהו אמיתי אצלי קרוב לאמת:

פרק ז

ונשאר לנו ביאור שמות י"ג ת"ד בשמות הספירות איך הם מכוונים. ונאמר, כי הלא בארנו לעיל, כי בגולגלתא יש י"ס עד המצח. ואמנם הם כסדרן, כתר לעילא ומלכות לתתא. והנה הספירה האחרונה שהיא מלכות, הוא סוד פאות הראש, כי בכל מקום פאה היא המלכות. והנה ברישא דא"א, פאה הזאת הוא שם מצפ"ץ. ופאה ז"א, הוא שם אלהי"ם ביודי"ן. כי כבר בארנו במ"א, כי אלהי"ם דיודי"ן הוא מצפ"ץ בגי', כי א"א בו אתמר, ואין אלהים עמדי, לכן אין בו אלא הוי"ה. ובמקום שהוא מציאת אלהים בז"א, יש במקומו בא"א חילוף הוי"ה מצפ"ץ, שלפי שהוא בחילוף, הוא דין, כמו אלהי"ם. וכן עולה זה, כמנין זה:

והנה המלכות הוא דין, ונקרא אלהים כנודע, כי ג' אלהים הם - א' בגבורה, וא' בהוד, וא' במלכות. ולכן מלכות של י"ס דרישא הוא אלהים, העולה גימ' פאה. רק שהוא במילוי עליון שהוא ביודין, להיות בסוד ראש ז"א:

והנה כבר ידעת, כי כל השערות הם דינין (א) ולכן בעי לספרא יתהון שערי דרישא כי הוא סוד גילוח הלוים, אבל צריכין להניח פאה שלא יספרו. אמנם אם יגלחו כולם יבטלו הדינין כולם, והם מוכרחין וצריכין בעולם, ולכן צריכין להניח הספירה האחרונה שהיא המלכות שהוא הפאה, כדי להשאיר שורש הדינין, וזהו כוונת האדם בעת התגלחו, בעת הניחו פאת הראש, ובפרט אם הוא משורש קין שממנו יצא קרח, שצריך לגלח ראשו, כי כולם דינין קשים, חוץ מן פאת הראש, ולכן פאה, בגי' אלהים, כי הוא בחינת דינין. אמנם ברישא דא"א, הפאה שלו הוא מצפ"ץ כנ"ל:

הגהה (א) מע"ח - לכן צותה התורה על הלוים לגלח ראשם, להוציא מהן השערות שהם שורש הדינין:

והנה ב' פאות הם בב' צדדי של הראש, והם סוד שני המאורות הגדולים הנז' בזוהר פרשת בראשית, שהם מצפ"ץ מצפ"ץ, והם ב' שמות קודם י"ג מכילין דרחמי, שהם י"י

י"י אל רחום וכו'. ופי' הענין הוא, כי הלא ז"א יוצא ממצפ"ץ ימנית, ונוקבא אוחזת ויוצאת משם מצפ"ץ השמאלי, ואלו הם שני מאורות הגדולים, כי אין הפרש בין זה לזה, כי לכל אחד יש לו הויה שלימה, רק שזה ימין וזה שמאל:

והענין, כי כבר בארנו שבא"א יש בו חו"ג, והם זכר ונוקבא, ולכן מצד ימין של ראש, שמשם החסדים עטרא דדכורא, יוצא פאה א' שממנה יונק הז"א, כי השערות ממותרי מוחא אינון. ומהגבורות שבשמאל, יוצאת פאה שמאלי, שממנה יונק נוקבא דיליה. ואמנם מ"ש בזוהר, כי הן תרין שמהן קדמאין, די"ג מכילין דרחמי, והענין, כי הלא ת"ד הם מי"ס שיש בפני האדם, מן המצח עד הגרון כנ"ל, והם יוצאין ויונקים מן הי"ס דברישא, דמתמן נפקין אילין. אמנם כבר בארנו, כי י"ס די"ג מכילין, הם ממטה ולמעלה, נמצא, כי תיקון ראשון שבדיקנא הוא א"ל, והוא מלכות, ופאה ג"כ בחינת מלכות. נמצא, כי ב' מלכויות סמוכים ודבוקים זה לזה, כי במקום שמסתיימת מלכות שבראש, שהיא הפאה דראש, משם מתחלת המלכות של הדיקנא, שהוא תקונא קדמאה, ואז יונקת זו התתאה מן העילאה, כי מכח השערות הנשארות בפאות הראש, מהם יוצאין השערות די"ג ת"ד. א"כ נמצא, כי כל הי"ג מכילין דדיקנא, יונקים מב' פאות הראש, ולכן בתחלת כל הי"ג מכילין דרחמי, אנו מזכירין ב' הויות אלו, שהם סוד מצפ"ץ מצפ"ץ בחילוף. ואח"כ אנו מזכירין הי"ג מדות, וזהו י"י אל רחום וכו':

אמנם כבר בארנו, כי אין בז"א מציאת י"ג ת"ד רק ט' לבד, ואפילו כשאנו אומרים י"ג מדות, אינם אלא שנכללין הארת י"ג דא"א בט' דזעיר אנפין, ויש בהם י"ג הארת. אך תיקונים אינו אלא ט' לבד, ואם כן, אלו הי"ג מדות הם דא"א, שאנו ממשיכין עד הזעיר אנפין, ולכן הם ב' שמות מצפץ מצפץ, כי אם היה בז"א, לא היה אלא ב' אלהים דיודין כנ"ל. ואמנם מן ב' אלהים שבב' פאות של הראש, נמשכו ב' א"ל לתקונא קדמאה, שהוא אל. והב' י"ה י"ה דבב' אלהים הנ"ל, נמשכו לתיקון ו' שהוא נקרא ורב חסד:

וכבר ידעת, כי מן המצר קראתי י"ה. פירוש, כי תקונא קדמאה דדיקנא נקרא מצר הזקן, ומשם קראתי לי"ה של אלהים, כי שם התחיל אל דאלהים להתגלות, לכן היה שם כוונתי, לקרות לשם י"ה מאלהים הנשאר שם. אמנם, לא ענני זה השם י"ה במצר, כי אין שם מקומו, רק ירד למטה בתיקון ו' שהוא רוחב הזקן, שמתחיל להתרחב. וזהו ענני במרחב י"ה, כי גילוי י"ה הוא במרחב דדיקנא. והנה ב' א"ל מב' אלהים, היו בב' צדדי תקונא קדמאה, וב' י"ה מב' אלהים הנ"ל, היו בב' צדדי הזקן דתיקון ו'. נשאר ב' אותיות מ"ם מב' שמות אלהים, והוא תיקון י"ב הנקרא וחטאה, שהוא הפה העשויה כמין ם סתומה. וב' ממי"ן הם ם, א' בסוד השפתיים הסוגרים הפה כדמות ם סתומה. ום' ב',

כנגד השיניים שהם ג"כ כמין חומה עגולה, כמין ם' הסותמת מוצא הפה. הרי בארנו תיקון א', למה נקרא א"ל. אמנם, בפירוש ברכת אבות, נתבאר יותר בסוד האל הגדול וכו' ע"ש:

פרק ח

דע, כי כבר הודעתיך שיש י"ג חיוורתא דרישא, והם ג' שמות הויה, וב' שמות הם כנגד הפנים, ושם אחד מאחורי הראש. והנה אלו ב' שמות שכנגד הפנים, הם ב' שמות הראשונים, של י"י י"י אל רחום, ואינם במנין הי"ג מדות. והנה מאלו הב' שמות, יוצאין ב' שמות מצפ"ץ מצפ"ץ בא"ת ב"ש, והם א' מימין כנגד א"א, וא' משמאל כנגד ז"א, כי גם בעתיק יש ז"א וא"א:

והנה בכל אחד מאלו השמות, כלולים כל הי"ג ת"ד באופן זה, כי הד' עלאין הם בסוד מוחין, וזהו בסוד מ דמצפ"ץ. ואח"כ הנשארים הם ט' תיקונים, והם בסוד צ' דמצפ"ץ. והטעם, כי ראשונים הם סוד הד' הנכללין בכתר חכמה, כי אלו יש להם יותר הארה להיותם כלולים ברישא דעתיקא כנודע. ואח"כ הט' האחרים נמנין מבינה ולמטה, וז"ס צ'. ואח"כ להיות שעכ"ז יש יתור לבינה מאלו שתחתיה, לכן חזר למנות הח' בפ"ע, והם פ' של מצפץ. אח"כ ץ' אחרונה הם הט' דז"א, הרי שבכל שם מאלו נכללין תרין דיקנין. והנה אלו הב' שמות מצפ"ץ מצפ"ץ, משם משתלשלין ב' פאתי הראש, ושם הם ב' שמות אלהים ביודין, הם גי' מצפ"ץ. והנה ב' פאתי הראש אשר משם נמשכין רישא דדיקנא, הם אלהים אלהים, והנה אלהים במילוי יש י"ג אותיות, כזה - אלף למד הי יוד מם, נגד י"ג ת"ד הנמשכין משם:

למורינו האר"י זלה"ה:

אמר יצחק. מנין י"ג מדות הם, אל רחום וכו' ונקה, אלו י"ג מדות ת"ד דא"א, הורידן משה למטה במקום הדין למתקם. אמנם ט' ת"ד דז"א, הם ארך א'. אפים ב'. ורב חסד ג'. נושא עון ד'. ופשע ה'. ונקה ו'. פוקד עון אבות על בנים ז'. על שלשים ח'. ועל רבעים ט'. והנה ג' תיקונים אחרונים הזכירם משה, אחר י"ג ת"ד דא"א, כי שם מקום הדינין, וכיון להמשיך י"ג מכילין דרחמי כדי למתקם. כי ג' אלו קשים לפקוד עון, והם יותר דין מכל השאר כמבואר מפשוטים, וצריכין מתוק. והנה תיקון ח' דא"א, הוא מזלא, כנז' באדרא. ולפיכך נוצר חסד שהוא בינה, רמוז בנוצר חסד, בנ' גדולה בנוצר, לרמז בינה שבכתר, שהוא חד חוטא דשערי דדיקנא, כי הוא קו ירוק המקיף העולה למטה. וכן יש דוגמתו למעלה, להקיף זקן העליון, ושם נעלמים נ' שערים העליונים, בתכלית הרחמים בהעלם ודקות גדול:

צמח - שבהיות נ' רומז לנ' שערים, ולהיותה גדולה רומז לבינה, שכל האותיות גדולות הם בבינה, כנודע. ובהיות נעלם בתוכה, מורה על העלם, ע"כ:
והנה הז' הוא ואמת, וכנגדו נזכר בתיקוני א"א, שהוא מי אל כמוך ישוב ירחמנו. וכן אמרו באדרא דקל"ד, הה"ד ישוב ירחמנו, ובז"א דלתתא ואמת, וזה ראיה למניננו שמנינו פה:
ודע, כי י"ג ת"ד הם ג' הויות, שבהם י"ב אותיות, והם נגד י"ב ת"ד, והמזל הכוללם אותן כולם הם י"ג. וג"פ הויה, עולה ע"ח, גי' מזלא, להורות, דכולא במזלא איתכללו. והנה אם נדקדק באותיות נוצר, הם רצון בהיפך, כי במצח הוא רצון חסד עילאה, ולמטה בזקן נהפך לנוצר, והוא תיקון ח' היוצא מרצון העליון שבמצח, ומקיף הזקן. ולהיות כי הוא בינה שבכתר, נמצא בר"ת נוצר חסד לאלפים - נחל, כי הוא נחל קדומים, והוא הנוצר חסד לאלפים, זו נוצר חסד עלאה, להורידו למטה, כי חסד עלאה הוא הויה דיודין, גי' חסד, ויורד למטה משם להויה דאלפין על ידו, וזהו לאלפים, מלוי אלפים. והנה בתיקון ו' דעתיק, הוא חסד דעתיק, וזהו כי חפץ חסד הוא, כנזכר באדרא. וכנגדן בי"ג מדות אלו בתיקון ו', מנינו ורב חסד, מדה ו'. ומדה זו הוא מדות כ"ג, ומכאן מתחיל דיקנא דכהנא רבא, דאיתתקן בח' תיקונים, כנזכר באדרא. והוא אתגלייא קצת ע"י חסד עלאה, דאיהו גופא דאתלבש ביה חסד דעתיק דלגו, כנזכר באדרא, דחסד דקשוט בחיי דנשמתא. ולפיכך נאמר בכתוב, כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן וכולי, כי הם זקן תוך זקן, כי ממדה ו' ואילך, מתחיל זקן אחר מתלבש בשמונה בגדים. והתיקונים אלו, הם לו כנשמה, ולפיכך נגלו ע"י התלבשות ח' בח'. נמצא, כי התיקון ו' מתלבש, וממנו ואילך הם דיקנא דכהנא רבא, בהתלבשות ח' בח' נגלין, והם נגד ח' בגדים, וח' מכוסים הם תקוני דיקנא דעתיקא ממש, והם נשמה לאלו. והנה י"ג תיקוני דיקנא אלו, הם כלם בכתר, וה' ראשונים נגד אור צח ואור מצוחצח ואור קדמון וחו"ב, ומשם ואילך מתחיל חסד, והוא דיקנא דכהנא רבא מסטרא דחסד קאתי, כנזכר באדרא דקל"ג. ודע, כי התלבשות ח' אלו, נמשכין ונעשין נשמה לז"א, שגם הוא מתחיל מחסד. ונמצא, שיש חסד לגו בעתיקא, וחסד המתלבש בו מלבר, והוא חסד דלגו בז"א. ועוד יש חסד דלבר המתלבש בו בז"א, והבן כל זה. כי לפ"ז, נמצא כ"ג וסגן הכהן וכהן הדיוט, ע"כ:
ועתה נתחיל בסדר הי"ג. דע, כי סדרם כך הוא - אל, רחום, וחנון, ארך, אפים, ורב חסד, ואמת, נוצר חסד, לאלפים, נושא עון, ופשע, וחטאה, ונקה:

אל. דע, כי תחלה תצייר אות א בציור יוי כזה א. ואות ל כ"ו. והרי אלו עולין נ"ב, כי הוא שורש ב"ן. וקודם הכל דע, כי בכל מדה מאלו הי"ג, צריך לכלול בו שם א"ל. והטעם הוא, כי שורש כל הדיקנא הוא שם א"ל, כמו שבארנו ונבאר:

ונחזור לענין. דע, כי מב' שמות אלהים הנ"ל, שהוא בב' פאתי הראש, מהם נמשכין ב' רישין דדיקנא, וכל א' משניהן, לוקח שם אל משם אלהים שלמעלה ממנו, ובכל א' יש בו אל קוצי דשערי. אמנם באותו המצח של הדיקנא, שם הוא י"ה דאלהים, יוד בימין וה' בשמאל במצר, וזהו מן המצר קראתי יה. ואח"כ מלמטה כשמתחיל להתרחב הזקן, שהוא בב' תפוחין, ג"כ יש שם יה הב', מאלהים הב', יוד מימין ה' משמאל, וזהו ענני במרחב יה. אח"כ ב' מימין סתומות דב' אלהים, הוא בפה, שהם בשפתיים ובשיניים, שהוא כעין ם סתומה, הרי איך שם אלהים כולל כל הי"ג ת"ד:

והנה אל אל שבב' שמות של אלהים, הם בב' ראשין דדיקנא. והנה ב' אל אלו, הם נמשכין מן אל אל של ב' אלהים, הרי ד' פעמים אל אאל אל. וכאשר נצייורוהו ע"ד ציור הנ"ל, יהיה ד"פ נ"ב, שהוא בגי' קדקד, והוא סוד יצחק בגי', כי הוא מקום הדינין שהוא שם אלהים, אשר ממנו הוא שורש כל הדיקנא. ואל תתמה אם כל הדיקנא הוא דינין, כי כבר הודעתיך שהדיקנא הוא שורש כל הדינין כולם, רק שהם נרפין, הרי לך בציור הזה נכללין בו כל כוחות הדינין, שהם גי' יצחק:

אח"כ תצייר ב' אל בציור ב', והוא אות א' ציור יוד, ואות ד' יוד כזה - ל', הרי גי' ם'. והוא סוד מ' סתומה, ששם נכללין כל הדינין בבטן המלאה, ושם הם נכפין ע"י שם אל, הרועה והכופה אותן שם, בסוד אל זועם בכל יום. ואעפ"י שב"פ אל יש בב' רישא דדיקנא, עכ"ז כבר ידעת כי בעתיק כולו חד הוא, ואתכלל בחד:

מע"ח - פירוש כי אל זועם. פי', כי שם אל שבכאן, הוא זועם וכועס על הדינין לכפותן, וע"י שזועם עליהם ימתקו. רחום. אם תצרף קדקד הנ"ל, שהוא ציור האל, עם ציור הב' אל, העולה ם, יהיה רמ"ח, ושש אותיות של מילוי אל, אלף למד, הרי גי' רחום. כי כבר הודעתיך, כי בכל מדה צריך לכלול שם אל, ואיני מאריך בזה מכאן ולהבא:

וחנון. הנה הוא גי' ק"כ, והוא לרמז על שורש הכל, שהוא שם אלהים בכללות, אשר בו ק"ך צירופים כנודע, והם גי' וחנון. ושם אלהים זה, הוא אות ו' שבפאות הראש. עוד יש פי' ב', כי וחנון עם ה' אותיותיו וכוללותיו, גי' קכ"ו. והם ג' שמות מ"ב, היוצאין מג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה כנודע, והוא גי' קכ"ו. ארך. הם ב' אלפין שבב' שמות אל, שהם במילואם אלף אלף, גי' ארך, ועם המלה רכ"ב. עוד פירוש ב', כי הלא ש"ע נהורין יורדין מעתיק, והם מתחברים בב' שמות אל אל, שבתיקון ראשון כנ"ל. והנה ב' שמות אל אל

במלואם, שהם אלף למד אלף למד, גי' ש"ע. ואלו הם ש"ע נהורין דכלילין בב' תפוחין דעתיקא. וכבר הודעתיך, כי הרכ"א מהם נשארין בעתיקא, והק"ן הולכים אל ב' תפוחים דז"א, והנה לכן נקרא תיקון זה ארך:

אפים. הוא שם אהיה ביודין, ואם תסיר ממנו שם אל שהוא ג' יודין ואלף, נשאר גי' אפים ע"ה. ואז בהסירך ממנו שם אל שהוא חסד, הנה השאר נשאר דין שהוא אפים, לכן בא שם אל אשר הוא סוד ארך כנ"ל, ואז נעשה ארך אפים. והנה ראוי שיהיו תיקון א', אבל באמרו אפים לשון רבים, נעשו ב' תיקונים, והם ב' אפים. עוד פי' ב', כי אהיה בההין גי' קנ"א ואם תסיר ממנו סוד אהיה שהוא כ"א, נשאר אפים עם הכולל:

(הנה אמרנו בכוונת אתה גבור, שיש אלף ות"ה גבוראן, וכולם בשורש גבורה א' נזכר בזוהר, שהם פ"ד גבורות כנז' בעמידה. ושמעתי ממורי זלה"ה, שיש ג"כ אלף ות"ה חסדים, וכולם הם בשורש חסד א', שהוא ורב חסד, כי לכן נקרא בסופו ו' ורב חסד, ר"ל רב של חסדים, שכולם יוצאין ממנו. והנה ורב חסד, עולה פ"ר, והם סוד ה"ח, וכל חסד כלול מכל הה', הרי ה"פ פ"ר גי' אלף ות', ועם ה"ח שהם השורש, הרי אלף ות"ה):

ורב חסד. הנה אפים הנ"ל, סוד ק"ל בגי'. וכבר ידעת, כי כל ק"ל מצד הדין שהוא בנוקבא, והנה שם ק"ל שרשו הוא, יוד, יוד הא, יוד הא ואו, יוד הא ואו הא, כנודע. ואנו צריכין לחבר בו סוד הע"ב, שהוא סוד החסד, ואז נעשין ע"ב ק"ל, שהוא גי' ר"ב. והנה מלוי אלפין הוא בז"א, שהוא סוד הואו, וזהו ורב חסד. ואחר שנעשה כל זה אז הוא מתהפך לשם ע"ב דיודין, שהוא גי' חסד, וזהו ורב חסד:

(מע"ח - ואמת. באדרא אמרו שאמת בעתיקא תליא מלתא, והוא די"ג תיקונים הנזכר בכי תשא, הם בדיקנא דעתיקא, ובפרשה שלח שנזכר ט' תיקונים דיקנא דז"א, לא נזכר תיקון ואמת, ואלו אמת לא קאמר, וז"ס הפסוק מה תצעק אלי, ר"ת אמת. אמר על פ' זו אמרו בזהר, בעתיקא תליא מלתא):

ואמת. הוא סוד אהיה פעמים אהי"ה. (ב):

(ב) צמח - דהיינו בז"א שהוא מה, והוא נקרא אמת תליא בעתיקא, וזהו מה תצעק אלי, ר"ת אמת:

פי' אחר, הנה סוד ז' שמות ס"ג, שהם גי' ואמת, והם בב' תפוחין דעתיקא, הנקרא ואמת, והוא מדה ז' מן הי"ג מדות:

ורב חסד. כבר נתבאר שהוא סוד הגבורה מן המקיף, ואנו רואין שנקרא ורב חסד. והענין הוא, כי הנה י" ס הפנימים הם מלמעלה למטה כסדרן, והמקיפין להיפך. ואם תמנה הפנימית בסוד י"ג מדות, יהיה תיקון ורב חסד סוד ספירת הוד, וגם הוא דין. אמנם הוא

דין ממותק, לכן נקרא ורב חסד, והוא כי ורב חסד גי' פ"ר, כמנין מנצפך שהם ה"ג, ונקרא בלשון זה, להורות על המיתוק:

ואמת. כבר בארנו, כי ואמת הם ז' שמות ס"ג דבב' תפוחין, ג' מימין וג' משמאל וא' באמצע כנגד המשך החוטם, והנה זהו תיקון ז' והוא ספירת יסוד:

נוצר חסד. כבר בארנו שהוא בינה דחכמה נוצר, ויסוד של כתר חסד, ושניהן תיקון א' הם. אמנם נקרא רצון כנודע, ומשם נשמת משה, שהוא גי' נוצר, אותיות רצון כנודע. גם מצח רצון הוא בינה, לכן אותיות מתגלים במצח, לכן נ' של נוצר חסד, גדולה, כי היא הבינה מאלפא ביתא גדולה. והוא סוד אחוריים דחכמה, העולה קפ"ד. ופנים דאמא שהוא קס"א, אהיה דיודין, ושניהם גי' נוצר, נגד יסוד שבכתר. וכבר ידעת, כי חסד מתגלה בפומא דאמה, כנזכר באדרא. ופי', כי ה' חסדים עומדים ביסוד, לתת אל הנוקבא, ולכן נקרא חסד. והנה לטעם זה, נקרא זה תיקון ח', מזלא עלאה, כי הוא סוד יסוד הכתר, המזיל טללי ברכה וחסדים טובים, לכן תיקון זה הוא של ע"ב, כמנין חסד. ומיניה יונק אבא, כי הוא דכורא:

אמנם תיקון הי"ג, הוא ונקה, וגם הוא נקרא מזלא כנודע, כי הוא החסד שבכתר, והוא ג"כ נוזל ויורד בפומא דאמה, כנודע. והוא אהיה דיודין, גי' ונקה, לכן מזה המזל הי"ג, יונקת אמא שהיא סוד אהיה, לכן אמרו בזוהר, דאבא טמיר וגניז יתיר מאמא. להיותו יונק ממזל הראשון הח' דע"ב דיודי"ן דהויה, ואמא מהתחתון, מאהיה דיודין. (ג):

הגהה (ג) מע"ח - תיקון א' נוצר חסד, ואחריו לאלפים. והנה חסד גי' ע"ב דיודי"ן, ובדיקנא א"א, יש ג' הויות דיודין, ובהם י"ב אותיות, (פי' אחר, הנה יסוד אבא ע"ב, גי' חסד, ואחוריים קפ"ד, והיא תוך יסוד אמא שהוא אהיה. והנה קפ"ד וקס"א, גי' נוצר. וכן בינה נקרא, ע"ש ששומר ונוצר בתוכה יסוד אבא, שהוא חסד.) והמזל הי"ג כוללן, והשם ע"ב דיודי"ן גי' חסד, וז"א הוא מ"ה באלפין, ולא יש בו כי אם ט' ת"ד. וכדי להמשיך לו עד מנין י"ג, צריך לכוין להמשיך לו הארה מאותן ד' יודין דע"ב, והוא חסד נוצר חסד לאלפים, כי הויה ד' יודי"ן שהוא ע"ב, נותן הארה לז"א שם מ"ה דאלפין, מד' יודין הנ"ל, ועם זה נשלמו לו י"ג. פירוש אחר, ע"ב דיודין שהוא יסוד אבא העולה חסד, הוא תוך יסוד בינה הנקרא נוצר, וביסוד בינה יש אהיה דיודין קס"א, גי' לאלפים, וזהו נוצר חסד לאלפים, ע"כ:

לאלפים. הוא ספירת הוד דכתר, ולפי שנ"ה חבירים ורעים זה לזה, כמארז"ל, קול שני רעים אני שומע תהום אל תהום קורא, כי הם סוד תרי פלגי דגופא, לכן נכללין יחד. לאלפים, הם ב' אלפים נ"ה. והנה הנצח הוא בכלל ההוד למתקו, לכן נרמז הנצח בהוד בסוד לאלפים, ולא הוד בנצח שהוא נושא עון. אמנם ביאור הענין של לאלפים, בארתיו במקום אחר שיש לאדם השולטין עליו מצולת ים, ומתגבר עליו יצה"ר ע"ש:

נושא עוון. הוא תיקון י' והוא נגד ספירת נצח שבכתר. נושא, גי' שכ"ה ניצוצין, הממותקין בשם הויה, והויה ושכ"ה, גי' נשא. וז"ס הנזכר באדרא, חזי הוינא נהורא עלאה נהיר וסליק לשכ"ה עיבר וכו', וחד חשיך הוי מסתחי וכו', פתחי ואמרי נושא עון, חמיתא שהוא סוד שכ"ה דינין שהם חשך, והם נרחצים ונמתקין ע"י שם הויה, ושניהם גי' נשא. (ד):

(ד) צמח - ולא הוד בנצח, היינו תיקון נושא עון, כי בו נצח דכתר מקיף, וכיון שהוא נצח ונושא עון לשון יחיד, לזה לא נרמז אותו הוד כמו לאלפים שנים. והוד מקיף וגבורה פנימי, הם אלו הדינין, ובנושא עון נצח, שניהם חסד ורחמים:

וחטאה, תיקון י"ב הוא הפה בהיותו פנוי משערות, כדי שלא יתעכב יציאת ההבל מן הפה כשהוא בחי' א"מ, אל הדיקנא. וז"ס הפסוק אמרתי שגם זה הבל, כי תיקון י"ב שהוא גי' זה, הוא כדי לתקן מקום לצאת ההבל, כי הוא תיקון בלי שערות כנודע, וזהו שגם זה הבל:

סוד ויעבור. כבר נתבאר אצלינו ג' כוונת כנ"ל, שיש בויעבר כנ"ל. אמנם בב' שמות אלו י"י י"י, כבר נתבאר אצלינו ששם א' הוא בקוצי דשערי דאריך אנפין, והוא תחתון, וקורא לשם עליון של ד' תיקונים קדמאין דדיקנא דא"א, וזהו ויקרא י"י י"י, ופסיק טעמא בגווייהו. והנה השם הא' שהוא תחתון, יכוין בו כי י' שבו הוא הויה א' דמלוי דאלפין, וה' אהיה דמלוי אלפין, וו' הויה דאלפין, וה' שניה אדני פשוט. והויה זו על סדר הזה, קורא להוי"ה אחרת עליונה ממנה, והוא השם הב'. ותכוין בו, כי י' שבו הוא הויה דע"ב דיודי"ן, הה' אהיה דיודי"ן, הו' הוי"ה דס"ג, הה' אדני במלוי אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד שיש בו י"ב אותיות. תיקון א' אל, וכבר נתבאר אצלינו בביאור הזוהר מאמר פרשה נשא באדרא דף קל"א. ובארנו, כי ג' אל הם, אל שדי אל הויה אל אדני, ושלשתן נכללין באל הראשון הנקרא אל שדי, כי הוא בבריאה, ובו שורש יצירה ועשיה בסוד הג' אלהים שבויכולו, והיות שם אל שדי בבריאה, לפי שהוא בסוד הבינה שהוא סוף ג"ר, ושם אמר לעולמו די, כי משם ולמטה הם בחינה אחרת של ז"ת, וכך שם שדי זה נזכר בכ"מ, אשר שם נאמר בחינה זו, להבדיל בינה ובין המדריגה התחתונה הימנה, אעפ"י שכולם בקדושה. וגם כל ג' אל הנ"ל, הם שרשם בבריאה שהוא הבינה הנקראת ארץ אדום, ולכן שלשתן רמוזים בשם אהי"ה דאלפין, באופן זה, כי אות ראשונה א', הוא שם אל הראשון, שהוא ל' אל"ף עלמין. אל הויה גי' ז"ן, והוא ב' אותיות ראשונים שהם אל מן אלף, וה' מן ה' ראשונה, וי"ו מן יו"ד, וה' מן ה' תתאה, הרי ז"ן. אל אדני, גי' צ"ו, הוא באותיות הנשאר מן אהי"ה הנ"ל, שהם פ' מן אל"ף, א' מן ה"א, ד' מן יוד, א' מן ה"א אחרונה, גי' צ"ו עם

כללות י' אותיות ממלוי אהי"ה כנ"ל. ועניין נוצר חסד הוא, נוצר - הוא בינה דחכמה, וחסד - יסוד הכתר כמבואר אצלינו, ושניהם אינם אלא תיקון א'. והטעם, כי הבינה הוא שמינית מתתא לעילא, ויסוד שמיני מעילא לתתא, לכן הם שווים בבחינה זו. ראוי לכוין באל מלך יושב, כי אל מלך, סודו בינה דעתיק, וגם מלך, גי' עתיק בא"ב דאי"ק בכ"ר. ויושב על כסא רחמים, הוא א"א. ואח"כ מפרש והולך כל הז' תיקונים, ומתנהג בחסידות - הוא חסד עלאה, תקונא דגולגלתא חוורתא. מוחל עונות עמו - טלא דבדולחא, דאיהו במוחא סתימאה, המבטל כח עונות. מעביר ראשון ראשון - הוא קרומא דאוירא, שהוא כח המפסיק בין א' לא'. מרבה - לשון עמר נקי כשלג ילבינו. וסליחה לפושעים - לזה צריך כח גדול רעוא דרעוין. עושה צדקות - אשגחא תדירא, לא כרעתם תגמול - חוטמא דא"א, ואחר שזוכר הז' שבחים האלו, חוזר ואומר אל הורית לנו לומר וכו':

מע"ח - אחר עמידה, אל מלך יושב על כסא רחמים, כבר כתבנו שהקדושת שבת מתחלת משעה ו' מיום ו', והם ז' שעות עד הלילה, וכ"ד שעות של יום שבת עצמו, הרי ל"א, נגד חסד אל כל היום, והם ל"א שעות, וזה אל מלך יושב על כסא רחמים, שכל שעות אלו יושב על כסא רחמים, וזהו יום הששי ויכולו, ר"ל מסוף שעה ה', דהיינו מתחלת שעה י', מתחלת קדושת שבת ובחול יושב על כסא דין. וצ"ל ומתנהג בחסידות בוי"ו. ר"ת כרוב, בסוד וירכב על כרוב:

אחר חזרת ש"ץ העמידה, יאמר וידוי בפרטות חטאיו עם הקהל קודם ויעבור, ואח"כ יאמר הי"ג מדות, וביום ב' וה', יאמר וידוי ויעבור ונ"א תיכף, כדי לסמוך תיכף אחר הורדת הטפה בשים שלום את הוידוי, שלא יהיו חטאיו מעכבין את החסדים, כמ"ש בעז"ה. ואח"כ ויעבור זיוג לאה, משום שהאור גדול בהם צריך להתפשט, כדי שיקבלו אור התחתונות. ואח"כ נפילת אפים, הורדת הטפה מיעקב אל רחל. ואח"כ חוזר ומתחיל, אנשי אמנה ויעבור וכו' אל תעש וכו' מה נאמר ויעבור וכו', ואעפ"י שכבר נעשה הזיוג אין חשש, כי זה סוד שהוא בועל ושונה זיווג כפול, והוא דבר עמוק. אח"כ והוא רחום מעומד, גם נהג מורי זלה"ה לומר ולפרט הוידוי כולו, אפילו שלא היה בו חטא, והיה אומר כי כל האדם אעפ"י שלא ימצאו בו, צריך להתוודות עליהם בפרטות, ולזה נתקן בלשון רבים, וכן צ"ל בלשון רבים, חטאנו וכו', ולא חטאתי. והטעם, כי כל ישראל הם גוף אחד, וכל אחד מישראל הוא אבר אחד פרטי, כי זהו הערבות שאדם ערב בעד חבירו אם יחטא, לכן אעפ"י שאין בו אותו עון, עכ"ז ראוי הוא להתוודות עליו, כי כשעשוהו חבירו הרי כאלו הוא עשהו בעצמו, לכן נאמר בלשון רבים. אפילו אם האדם מתוודה בביתו ביחיד, לומר כי מה שחטא, נחשב כאלו עשינו אני והוא חטאנו אותו

ביחד, מצד ערבות הנשמות. אמנם כבר בארנו, כי אחר חזרת ש"ץ עמידה, יאמר כל הקהל ביחד וידוי, אח"כ י"ג מדות אח"כ נפילת אפים. אמנם סוד הוידוי, בסוד ונשא השעיר עליו את כל עונותם, והוא נפרש מן הקדושה, ע"י אותו החלק שלוקח בעת הוידוי, ואחר שהלך לו, אז אנו עושין אלו הב' זיווגים, ולא יתערב זר בתוכינו. והנה י"ג מדות, גורם להתמלאות זקן ז"א בי"ג תיקונים, וגם להזדווג ז"א עם לאה מהחזה ולמעלה, ואח"כ בנפילת אפים אז הוא זיוג יעקב עם רחל:

והנה כשתאמר הוידוי, אז על כל מלה ומלה שתאמר אשמנו בגדנו, תכה באגרופך על הלב. וסוד הדבר, כי לעולם הלא האדם ע"י חטאיו, הוא גורם שיסתלק המוחין ויחזרו למעלה במקום הסתום. ואמנם כבר בארנו סוד הלב של אדם שהוא בחזה, ונעשה כשיוצאין הארת חו"ג היוצאין מיסוד אמא הנפסק בחזה, אשר שם הוא בחינת הלב, כי בתחלת יציאת המאורות נעשה שם הארות גדולות, והוא בחינת הלב. לכן צריך אדם להכות בלבו, להורות כי הוא גורם להעלות החסדים למקום הסתום, ומנען מן המקום מגולה מן הלב, לכן יכוין כי ע"י הוידוי שאומר, מתכפרין עונותיו, ועם זה החסדים יורדין ומתגלין בחזה, כי שם מקום גלוין, ואז הם מתגלין שם במקום הלב. ולפי שסוד היד ימנית, הוא סוד ה"ח בשרשן העליון, לכן יכה ביד ימינא שם, ויכוין לנענע החסדים ממקומן, ולהורידן במקום הגלוי:

ענין ע"ב רי"ו האמורים בכ"מ, הוא סוד ויעבור, וגם סוד תב"ל, שהוא בסוד ב' רי"ו, ענינם הם - כי הנה רי"ו א' יש בהויות, ורי"ו א' באהיה. והנה בהוי"ה יש ד' אותיות, ונגד י', הוא הוי"ה דיודין, ע"ב. ונגד הה', הויה דס"ג, ועם י' אותיותיה ע"ג, שהוא ע"ב ב'. ונגד הו', שם מ"ה דאלפין, ועם מספר ד' אותיות של הויה שהוא כ"ו, הם ע"ב עם הכולל. ונגד הה' אחרונה, הוא הב"ן דההין, ואין בו ע"ב רק בסוד רבוע, כי אות ה' זו היא רביעית שבשם, ולכן הוא ברבוע, הרי ד' פעמים ע"ב. אמנם הוי"ה דיודין הראשונה, הוא כמנין חסד ממש, כי כל שאר הג', אינם רק ע"י חיבור וצירוף. ולכן הוא לעולם סוד ע"ב של ויעבור, וג' ע"ב אחרים גי' רי"ו, כמנין גבורה, גם ראיה. פי', כי הב' הוא ע"ג, והג' ע"א, ובין שניהן הוא כל אחד ע"ב. וזהו לשון ג"ע, כלומר שאינו בפ"ע כראשונה, רק נוגעת עם הג', ובין שניהן נעשין ע"ב ע"ב. נמצא, כי ג' אחרונים הם רי"ו, וז"ס ע"ב רי"ו לעולם, והרי בארנו רי"ו של הויות. עוד יש רי"ו של אהי"ה, כי הם ג' שמות אהי"ה, דיודי"ן דההין דאלפין. והנה יש מלוי המלוי, באהיה דיודין דההין דאלפין, ודיודין ודאלפין, כל אחד יש בו כ"ז אותיות במלוי המלוי, וכשתרבענה יהיה מ"ד, מ"ד עם הכ"ז הם ע"א. אמנם אהי"ה דההין, אין בו רק כ"ה אותיות, ועם רבוע מ"ד, הרי ס"ט, תצרף עמו ד' אותיות

דאהיה, הרי ע"ב, וזה האחת המיותרת כאן, תצרפנו עם כל א' מע"א הנ"ל, יהיה ג"כ ע"ב, הרי ג"פ ע"ב הם ריו"ו. הרי ב"פ ריו"ו של הויה ושל אהיה, הם כמנין תב"ל. והמלכות הלוקחת ב' ריו"ו הנ"ל, נקראת תבל, המלכות נקראת תבל, הכינוי זה נקרא כך, בשעה שהמלכות מתחברים בה הריו"ו העליון בסוד מזלא קדישא, וריו"ו התחתון שבה בסוד ע"ב קד"ם כנ"ל, וכמבואר אצלי בכוונת הק"ש בעת השכיבה. והנה ב' פעמים ריו"ו, גי' תבל, ואז נקראת כך:

מהחברים - בסדר והוא רחום, מתחלה עד כי אל טוב וסלח אתה, שי"ב תיבין, נגד י"ב הויות. מן אנא מלך עד אין כמוך, ק"ל תיבין, נגד ה"ח ה' הויות. מן הפותח עד סוף, פ' תיבין, כמנין יסוד, וכולם יחד גי' ראשך עם כולל עליך ככרמל, וכמספר המלוין של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן קס"א קנ"א קמ"ג, ואמר שזה החשבון צ"ע. אח"כ התחנה, שלפני ה' שארית ישראל פליטת אריאל, יש בהם פ' תיבין, כמנין יסוד:

מהאר"י זלה"ה. כשאדם מתפלל עם הצבור, אומר ויעבור י"י וכו', וכשהוא מתפלל ביחיד, יאמר י"ג מדות בא"ת ב"ש, מצפ"ץ מצפ"ץ ת"ך וכו'. (א):

(א) ונלע"ד שצ"ע, שבמ"א אומר להיפך:

מע"ח - לא יפסיק בין חזרת הש"ץ ובין נ"א, אלא צ"ל הוידוי פעם א', וי"ג מדות פעם א', ואח"כ יאמר נ"א, עד למען שמך. ואח"כ יאמר הסליחות. ולא כמו שאומרים ב"פ או ג' פעמים הוידוי, כי הוא כמו הכלב השב על קיאו, וכשארז"ל עבירות שהתוודה עליהן ביה"כ זה, אל יתוודה ביה"כ אחר. וזהו בשאר ימי השבוע, אבל בב' וה' יעשה כסדר הזה, שיאמר פעם א' וידוי, וי"ג מדות פ"א, ואח"כ נ"א, ואח"כ אל מלך וכו', ואח"כ ויעבור וכו', תמהנו וכו', אל תעש עמנו וכו', אח"כ מה נאמר עד שמע ישראל, אח"כ והוא רחום. ואע"פ שחוזרים אחר נ"א ואומרים ויעבור ב' או ג"פ, הוי כמארז"ל הבועל ושונה הויין לו בנים זכרים וד"ל, כי אז הוא זיוג לאה וישראל כנ"ל:

פרק ט

ענין ויעבור באתה גבור ובאתה קדוש, נעשה חיבוק בסוד החכמה, שלעולם גבורה מתלבשת בחכמה. והנה הג' ע"ב, שהוא ע"ב דיודין מימין, וע"ב דס"ג עם י' אותיות משמאל, וע"ב דמ"ה עם כ"ו באמצעיתא. ואז אפילו ע"ב דימין הוא גבורות, והיו הג' ע"ב בסוד ריו"ו, שהוא גי' גבורה. ועתה בויעבור, אנו רוצין להמשיך הטפה מצד א"מ של חכמה שבו, שהוא חסד עלאה, דהוא יומא דכולהו, כדי שתהא הטפה בכל אורה אחר ההמשכה, וזהו ויעבור - ע"ב ריו"ו, והשאר כתוב אצלי. ענין ויעבור, ב' נקודות ראשונות נעשה אחר התיקון, ב' רישין דא"א, והם כתר וחכמה שבו, ויש בהם כ' פנימים, י' מכתר

וי' מחכמה. וכ' מקיפים, י' מכתר וי' מחכמה. ואפילו במקיפים, יש בחי' הרבה נר"ן, ומן הפנימים אינם מתגלין בי"ג ת"ד דא"א, אלא י"ג, שהם ח' מחכמה סתימאה, שהם בחג"ת נהי"ם. ומן הכתר, מתגלין חג"ת נ"ה, ויסוד כולו כלול עם הבינה דחכמה, הרי י"ג. וכתר דחכמה וחכמה שבחכמה ושאר שבכתר, אינם מתגלין, משום דדיקנא הוא סוד הדין, וע"כ אינן מתגלין בה מן הפנימים, אלא מבינה ולמטה וכל השאר, אבל המקיפים מתגלים כולם, משום דמקום הי"ג שבחוץ, הוא שיעור כל הכ' שבפנים. והמקיפים, הם מתגלין מלמטה למעלה, אל - במלכות, רחום - ביסוד וכו', נוצר נ' גדולה - בינה דחכמה, חסד - יסוד שבכתר, ונוצר חסד, הכל תיקון א', כי הבינה שמינית מלמטה למעלה, ויסוד שמיני מלמעלה למטה. ועוד, כי הנ' שערים הכלולים בבינה, הם מתחלקין עד הגיעם אל היסוד, והוא חוזר וכולל את הכל כמו הבינה, ולכן נקרא כל, שהם הנ' שערים עצמן, ואין הפסק ביניהן, כי אין בחינת נוקבא בא"א, להורות על היחוד, אלא היא שם בנקודה, וע"כ אינה מתגלת, ומשם ולהלאה מתחלת זכר ונקבה, והוא סוד תמר, זכר ונוקבא יחד, כי ביסוד כלולה גם המלכות:

ונקה - גדולה שבכתר, שהוא החסד המתגלה בפומא דאמה, כי המזל הזה הוא המייחד או"א, ולעולם חסד הוי יומא דכולהו, כי כדי להמשיך הטפה באריך (ס"א, באורה) מלמעלה ממש, צריך ע"י החסד, שאינו משתנה בהתפשטותה. והטעם שהם ממטה למעלה, משום שהאור הגדול שבהם צריך להתפשט, כדי שיקבלו אותן התחתונים מהם, לכן מתחיל מחכמה, ואח"כ אותן שמתגלין מן הכתר, ומן הטעם שבארנו. אך הפנימים מתגלין כל הכתר, והם מלמעלה למטה, מפני שהם לעצמם ולצרכם, ולא לצורך התחתונים לקבלם. ולכן שערות הזקן הסמוכים לראש, שהוא התיקון הא', הוא א"ל, מלכות הפנימי, וכתר שבכתר מקיף בצד ימין, וכתר שבחכמה מקיף בצד שמאל:

תיקון ב', רחום, מה שעל הפה רחום, יסוד דחכמה פנימי, וחכמה שבכתר מקיף:

תיקון ג', וחנון, ארחא דתחות חוטמא, חנון, הוד פנימי דחכמה ובינה שבכתר מקיף:

תיקון ד', ארך, מה שתחת הפה ארך, נצח פנימי דחכמה, וחכמה שבחכמה מקיף. תיקון ה', אפים, ארחא דתחות פומא אפים, ת"ת פנימי דחכמה, ובינה דחכמה מקיף:

תיקון ו', ורב חסד, שער ברוחב הלחי שבפנים עד הפה, ורב חסד, גבורה דחכמה פנימי, מפני שהפנימי מורה דין וצמצום ומדה, וחסד שבכתר מקיף, לכן אהרן היה כהן ולוי. לכן פנימי גבורה לוי, וחיצון חסד כהן, וזהו בימין הפנים. אך בשמאל הפנים, חסד שבחכמה מקיף:

תיקון הז', ואמת, הפנים עצמן, ואמת. חסד דחכמה פנימי, וגבורה דכתר מקיף בימין, וגבורה דחכמה מקיף בשמאל, לכן הפנים אדומים ומטילים יראה:
תיקון ח', נוצר חסד, שורת השערות הנמשך עד הטבור, הוא מזל ח' הנקרא נוצר חסד, שהוא בינה דחכמה, פנימי מצד שמאל, ות"ת דחכמה מקיף לו. ויסוד כתר מצד ימין פנימי, ות"ת דכתר מקיף לו, ובהו מזלא קדישא:
תיקון ט', לאלפים, השערות קצרות שבין המזלות עצמן, הוד דכתר פנימי, ונצח דכתר מקיף לו בימין, ונצח דחכמה מקיף בשמאל:
תיקון י', שערות שתחת הצואר, נושא עון, נצח דכתר פנימי, והוד שבכתר מקיף מצד מימין, והוד דחכמה מקיף בשמאל:
תיקון י"א, ופשע, והם השערות הנ"ל, היותם על ידי תיקון, דלא נפיק נימא מן נימא, הוא ת"ת דכתר פנימי, ויסוד דכתר מקיף ימין, ויסוד דחכמה מקיף שמאל, כי החוטם הוא מפסיק עד למטה, ועשה הפסק והבדל בין ב' הצדדים ימין ושמאל:
תיקון י"ב, וחטאה, הפה, גבורה דכתר פנימי, ומלכות דחכמה מקיף:
תיקון י"ג, ונקה, שורת השערות שתחת מזל ח' מגיע עד הטבור ג"כ, והוא ונקה, חסד דכתר פנימי, ומלכות דכתר מקיף, הכולל ביסוד הכתר, המקיף צד ימין דופשע התיקון הי"א כנ"ל. נמצא שיש לה בחינת יסוד משום דהוי בבחינת חסד פנימי, המתגלה בפומא דאמה שהוא יסוד, והוא המזל הב':

פרק י

למורינו האר"י זלה"ה:
אנשי אמנה אבדו תמהנו מרעות אל תעש עמנו כלה, מיוסדים בסוד ג' א"ב. אנשי אמנה - הם אותיות אבג"ד ישרות, הם כנגד חסד. תמהנו - הם דרך תשרק, כנגד גבורה. אל תעש - בסדר א"ת ב"ש, נגד ת"ת שהם ישר והיפך, וכן הוא הסדר של שמות ע"ב:
ה' הוא אלהים, ב"פ, הוא נגד ד' אותיות הוי"ה, והם נגד חו"ב תו"מ. כי חכמה ות"ת, נקראים הויה, ובינה ומל', נקראים אלהים. ויכוין, כי ארבעתן יחוד א'. נמצא, כי ב"פ ה' הוא האלהים, אינו נקרא אלא פעם א', וחוזרין אותו ז' הגהה (ב) ושורש לזה שלעולם הפנימי מקדים למקיף, לכן הלוי קודם לכהן. צמח. (ג) אמר החכם צמח - כל זה דרך רמז. פעמים. לכן צריך לכפול אלהינו שבשמים - בינה, הרוכב על ז"א ת"ת, הנקרא שמים:
ה' שמעה ה' סלחה אדני הקשיבה - ר"ת שס"ה. ש', נגד בינה, כי היא כוללת ג"ר, וגם כי יש לה נ' שערים, ו' פעמים נ' עולה ש', נגד הת"ת שבה העולה ש'. והוא"ו שבת"ת, אינו עולה רק לס' שהוא יפ"ו, הם ס'. כי אות ו' זעירא דיסוד, אינו עולה, כי אם ו'.

וה' דהקשיבה, היא ה' אחרונה, וגם כי שמעה - בבינה, והקשיבה - במלכות, וסלחה - בת"ת. וג"פ השם, ג"כ רמוזין לאלו הג', וזהו ממש שם בן י"ב, שג' שמות הם י"ב אותיות, והוא שם בן י"ב, הרמוז בפסוק ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך, והם ה' מלך - בינה. ה' מלך - ת"ת, ה' ימלוך - מלכות. וענין נקודות מלך בסגול בבינה, הרמוז להויה, כי שגם הם ג' רישין, אין לומר בהם שכבר עברו ח"ו, כי היום הם. ונקודת מלך בפתח לשון עבר, בת"ת הוא, כי גם שהם אמצעים אינם ח"ו מחודשין, רק בלשון עבר שייך בהם. ונקודת ימלוך במלכות, שלא נאמר ח"ו שיש להם קץ וסוף ופה נשלמו, רק ימלוך לשון עתיד, כי אין בהם סוף וקץ. לכן צ"ל המיוחד באהיה וכו', הוא היה והוא הוה והוא יהיה, לרמז על ג' שמות שהזכרנו, ולא כאותן האומרים הוא יהיה, קודם הוא הוה והיה. וגם אין לומר מיוחד אהי"ה, אלא באהי"ה. ר"ל, כי א"ס מיוחד בכח"ב, שהם אהיה אשר אהיה. תן זרע לזורע ולחם לאוכל, הוא שפע הנשפע לצדיק, הנקרא אוכל וזורע, כי הוא אבר ההולדה, ונקרא צדיק אוכל לשובע נפשו. תן שלום בארץ, הוא חבור יסוד ומלכות. וכן תן שלום, במלכות. תן ט"ל ומטר, ט"ל, הוא הנשפע על ידי הת"ת, או החסד. ומטר, הוא דרך גבורה, כי ישפיעו כל האורות בה, הנקרא בעתו. ר"ל, עת ו', הוא יסוד, בחבור מלכות נקרא עת"ו. ואח"כ בארץ, היא מלכות לבדה, לכן אין לומר בעתם, אלא בעתו. ענינו ופחד יצחק, הכוונה, כי אין אנו שואלין בגבורה בפ"ע, רק שתשתתף עם הימין ותכלל בו, ואז ענינו, וזה אומרו ופחד יצחק בוא"ו, כלומר מוסיף על אלהי אברהם הנ"ל, ולכן לא נזכר בו אלהי כמו בכל האחרים:

מ"ב, מכת"י להרח"ו זלה"ה. סוד ויעבור. דע לך, כי הלא בפ' ויקהל דר"א בפרקי המרכבה שכתבתי שם, זכרתי כי הם ו"ק הת"ת, וכל אחד כלול בחבריה, הרי י"ב. והם סוד הואו שבשם אשר בת"ת, דאפיקת ו' אחרא הם י"ב. והדעת, הוא ראש המלך מושל על כולם, ונרמז זה באות א', שבאה בין ב' ווין, הרי הם י"ג, כמנין אחד. ואלו עצמן, הם הי"ג מדות:

והנה כבר אמרנו, שהם ו"ק לבדם, וכל אחד משפיע שוה. אמנם, יש בכל א' ימין ושמאל, לכן ו"ו הם י"ב. א"כ, צד הימין של החסד יהיה ראשון, ואחריו בא צד שמאל. נמצא, כי צד הימין, בהכרח יקדים אל השמאל, כי סדרם הוא חסד, ואח"כ גבורה כו', וא"כ בכל ספירה מאלו הו', יבואו בה ב' מדות, הראשונים רומזים לצד ימין, והוא החסד שבה. והשניה לצד שמאל, והוא הגבורה שבה. והמדה הי"ג, הוא בסוד הדעת. ושם אין ימין ושמאל, כי הכל הוא אחדות א', והכל הוא ימין, כי הוא ראש המלך, הנגנז בבינה. אמנם בגוף, יצדקו בו זרוע ימין ושמאל, ושוק ימין ושמאל וכו', וסידורם כך - השם הא' הוי"ה,

הוא ביסוד. והשם הב' הוי"ה, הוא בת"ת בדעת. והוא, כי כוונתינו לחבר מעלה ומטה, הסוף עם הראש, להיות אחד העולה י"ג כנ"ל, ויהיו כולם לאחדים:

והנה, אלו ב' שמות הנ"ל, הם שני מאורות הגדולים הכלולים בת"ת, והם ב' שמות הויה, שהם בת"ת, כי כמו שיעקב נקרא הויה, כן יוסף נקרא הויה הקטן, בסוד גוף וברית. אך השם של הויה שביסוד, הוא בחלק הימין והראשון של הרחמים והחסד. וכן ג"כ שם הויה שבת"ת, הוא בדעת, שהוא הראש. ואותו השם, נקרא מאור גדול, והיסוד מאור הקטן. לכן אנו מתחילין ביסוד, חלק הראשון ממנו, שהוא החסד, ולכן הוא פסיק טעמא, כי הוא מאור קטן חסר האורה, ואנו מחברים אותו עם המאור הגדול שבדעת, ושם לא פסיק טעמא, כי שם הוא שלימא דכולהו. ואח"כ אנו מחברין שאר הספירות שביניהן, כי מאחר שנתחברו ראש וסוף, אז יש יכולת באמצעים להתחבר. ואז מתחיל בחסד, להתחבר צד ימין שבו עם צד שמאל שבו, והם אל רחום וכו'. ונודע, כי אל, הוא תכלית החסד, בסוד כי א' הוא האור קדמאה, והל' הוא רומז להארת הבינה בו, ואחריו בא מדת רחום, שסתם רחמים, הוא הכרעת החסד והדין, ועתה נתחברו שניהם, ונתחברו ספירת החסד בכל צדדין. ואחר כך נתחבר גבורה בכל הצדדים, והם חנון ארך אפים. מדת חנון, הוא לשון חן השייך בלוי, שהוא בגבורה. אמנם, הוא הרחמים שבגבורה וחסד שבה, כי חן זה בא לה מצד הבינה, מהארת פניה, כי החן מעורר חדוה ושמחה, ואז בינה מאירה פניה בשמאל, והוי יין המשמח. ובא מלת ו' יתירה, ו' חנון, ע"ד שכתבתי לעיל, באמרו ופחד יצחק, כי בכל עת שאנו אומרים ומעוררים את השמאל, צריך תיכף לחברה אל המכריע, הוא הת"ת הנרמז באות ו' המחברה עם הספירה חסד, שהזכרנו באל רחום, וזהו וחנון:

אמנם, אח"כ בארך אפים, אין לחברה עם הקודם, כי הקודם לפניה היא שמאל ג"כ, ולכן אנו אומרים וחנון ארך אפים, כי אין הכרעה בין ב' שמאלים, רק בין ימין ושמאל, ואז ב' שמאלים נעשין א', כי מתחבר צד השמאל שבה עם צד הימין שבה, הנרמז בחנון, הארת פני הבינה, ונעשה הכל א' ימין:

והנה, ארך אפים הוא גרוע מחנון, חנון הוא מתנת חנם, כמארז"ל, והוא הארת הבינה. וארך אפים, מורה שיש כעס ואף. אמנם שהוא מאריך אפו וכעסו, ואחר זמן גביה דיליה, כמארז"ל, מאריך רוחו וגביה דיליה. וא"כ, הוא גרוע מחנון, אבל גם הוא רחמים, שאינו פורע עתה החוב:

פרק יא

אח"כ ורב חסד ואמת, והוא בספירת הת"ת, ולכן בא בו', ורב חסד, כי כאן הוא עיקר הו'. והנה רב חסד, הוא מדה יותר טובה ממדת אמת, כנודע בביאורנו, כי חסד הוא לפנים מן השורה, ומה גם באומרו ורב חסד, שהוא לפני ולפנים מן השורה. אמנם ואמת הוא היושר, ואמת, בלתי עשיית לפנים מן השורה. וגם מ"ש בזוהר, כי חסד הוא מדת החסד, ורב חסד הוא הת"ת, וזכר רב טובך, הוא ביסוד:

אמנם באמת, הוא נרמז אות ת', שאותו הרגל של ת', יש בו קצת אחיזה להחיצונים נזכר בזוהר, שיר השירים, על שית דאתעביד שיר, וזהו שיר השירים. ואם כן, עתה נתחברו ימין ושמאל שבת"ת, שהוא גוף המלך. אח"כ ספירת נצח, והוא נוצר חסד לאלפים ונושא עון, והוא, כי הנצח הוא קו ימין, ירך החסד, ולזה אמרו נוצר חסד לאלפים, ואח"כ נושא עון, כי אינו כל כך רחמים כפרת העון, כמו עשיית חסד עד לאלפים דורות, ואין קץ ותכלית, המשך שכר מצוה אחת. ואמנם כפרת עון, הוא אינו חשוב כנתינת שכר מצוה, כי כפרת עון הוא לאיש החוטא, ושכר מצוה הוא עד אלף דור כפולים, שהם ב' אלפים דורות:

אח"כ ספירת ההוד, והם ופשע וחטאה, ובאו שניהן בו', כי הם מן השמאל, וצריך לשתפם עם הרחמים יותר מן הגבורה, כי הגבורה היא למעלה, ואין בה כל כך אחיזת החיצונים, כמו בהוד ירך שמאל. והראייה, ותקע כף ירך יעקב, כנודע ליודעי חן. והראשונה, הוא כפרת פשע גדול, שהוא במרד להכעיס. ואח"כ וחטאה, שהוא פחות מהנ"ל, שאינו מכפר רק על השוגג. ואלו הם ב' מדות שצריך לכוין:

וצריך שתכוין, כי גם הנצח היא רמוזה בירך, הנקרא ברייתא, נזכר בתיקונים, שעליהם נאמר ואחוריהם ביתה, שהוא קשרי פרקי ארכובות. ולא נתנבא אדם משם עד שמואל באומרו וגם נצח ישראל לא ישקר. וגם בזה הועילה תפלה דוד, באומרו נעימות בימינך נצח, התפלל שיתקשר עם הימין החסד, שגם היא ברייתא נרמזה בירך, א"כ נמצא, כי גם היא שמאל כמו ההוד, להיותה רמוזה בירך. ואם כן, הימין שבהוד, יהיה יותר חסד משמאל הנצח. כי ימין ההוד, מכפר הפשע להכעיס ובמזיד. ושמאל הנצח, מכפר עון במזיד לבד, כפי העון. אמנם, עכ"ז כי שניהם כמעט שמאלים, לזה רצה ל הורות, כי על כל זה גדולה מדת הנצח שהיא מדת הטוב, ת"ק פעמים על מדת הוד, כי מדת הוד, עולה עד רבעים, הם ד' דורות. והנצח, הוא עד אלפים דור, ות"ק פעמים ד', הם ב' אלפים. לזה תמצא בנצח ה' תיבות, נוצר חסד לאלפים נושא עון, שהם ה"פ ק', הם ת"ק, שיתירה מדת הנצח על מדת ההוד, וזה תמצא בספר מערכות אלהות פרק י'. אח"כ מדת ונקה

ביסוד, כי מדת הימין שביסוד, כבר נזכרה בשם הויה הראשון דפסיק טעמא, והוא הימין שביסוד. ועתה אנו אומרים מדה השמאלית שביסוד, והוא ונקה, באופן שעלינו ממטה למעלה, ואה"כ ירדנו ממעלה למטה, והוא סדר האמיתי כנודע. ובא ונקה בו', כי גם היסוד הוא ו' זעירא, ונודע כי מדת ונקה שהוא תיקון העונות וכפרתן, אינה חשובה כמדת הויה בן ד', גם שהוא פסיק טעמא. וכוונה זו של י"ג מדות שפירשתי על הסדר, לא כ"כ בארוכה, אלא הפירוש שפירשתי בהם, מצאתיה דומה רבה, לזה שפרשתי בספרי, ע"כ:

שער נפילת אפים

פרק א

השער הי"ג שער מ"נ ונפילת אפים ויתחלק לששה פרקים:

ענין נפילת אפים. דע, כי בין בשחרית ובין במנחה וערבית, תמיד יש זווג. רק כי זיוג הבוקר הוא סוד פב"פ, וזיוג מנחה וערבית הוא אב"א. והנה הם עתה ג' בחינות - בבוקר הנה החסד מתעורר, ויש בנו כח לכלול עשיה ביצירה, ובריאה באצילות, לכן אנו כוללים כל אלו העולמות, ונופלין על פנינו בסוד מ"נ, בסוד נ"א, להעלות נפשותינו מן עשיה, ורוחינו מן יצירה, ונשמותינו מן הבריאה, ואז יהיה הזווג על ידינו פב"פ, בסוד החסד אשר הובא ונתקנה פב"פ:

אמנם במנחה, אין אנו יכולין לעורר העולמות ולכלול כולם. אמנם, אך עכ"ז, כיון שהעולם נברא בשם אלהים שהוא הדין, לכן כיון שהוא מתעורר אז בעולם, לכן הוא כולל כל העולמות, ועל ידו נעשה הזיוג, לכן אז ג"כ אנו נופלין על פנינו, אע"פ שאינו על ידינו, עכ"ז יש זיוג וכללות העולמות, ע"י גבורה. אמנם, לפי שאינו על ידינו רק בסוד הדין, לכן הוא זיוג אב"א:

אך בערבית, לא יש למעלה מי שיעורר הזיוג, וגם אין אנו יכולין ג"כ לעורר אז העולמות, וגם הגבורה אין עתה זמנה אלא ביום אחר חצות, ואין מי שיעורר אותן, לכן אין שום נפילת אפים:

עוד יש טעם אחר, כי בשחרית ומנחה היא עולה למעלה אליו, והיא אשר מעוררת התשוקה, לכן היא צריכה אלינו שיהיה בסוד מ"נ ע"י נ"א כנודע, כדי להעלותה. אבל בערבית, אין היא יכולה לעלות אליו, רק הוא יורד למטה בהיכל ק"ק דבריאה, לכן אין אנו צריכין לעורר בסוד נ"א, כי הת"ת הוא המקדים התעוררות, לכן אין נפילת אפים בערבית:

פרק ב

הנה כבר ביארנו, כי בברכת שים שלום שיורדת טפה של החסדים עד החזה, ואחר אשר ירדו שם, אז אומרים ויעבור, כדי לעשות זיוג בלאה. ולכן הי"ג מדות הם אחר הודוי, ואחר כך נפילת אפים, להוריד טפת החסדים עד היסוד דזעיר אנפין עצמו, ומשם ניתן ליעקב ומזדווג עם רחל. ואפשר שז"ס הנפילה, להורות הורדת החסדים עד למטה בזיווג התחתון, כי בזיוג דלאה אין נפילה, כי היא למעלה:

אמנם סוד נ"א ענינו הוא, כי הנה עתה סוד הורדת הטפה מ"ד לרחל, ואנו צריכין להקדים ולהעלות מ"ן, כדי לקבל מ"ד, בסוד אשה כי תזריע. אמנם, סוד מ"ן כבר נתבאר, שהוא מן הבירור, שאנחנו מבררים בכל יום ע"י תפילתינו, מז' מלכים שמתו, ומשם אנו מעלין את המ"ן, ואלו המלכים שלא יוכלו להתברר עד עתה, הנה הם בעשיה, קרובים אל הקליפות ונתונים בתוכם. וגם יש קליפות ביצירה, ושם בחינת המלכים השייכין ליצירה, וגם יש בחינת אלו המלכים בבריאה, כי גם שם יש קליפות. נמצא, כי צריכין להעלות מ"ן מן כל האלו הבחינות שיש בבי"ע, ולהעלות חלק מן בי"ע. וז"ס שתכוין בנ"א, שתפיל עצמך מלמעלה עד סוף עשיה. פירוש, כי הלא בעמידה העלינו עד עולם האצילות, ואז נכללין שם תוך נוקבא דז"א, ואנו עבדיה ובניה המעלין לה המ"ן, ואנו מפילין עצמינו מן אצילות עד סוף עשיה. וז"ס נ"א גמור, כאדם שנופל מראש הגג עד הקרקע. ותפול על פניך ותכוין לירד עד עשיה (א) ואז תכוין לברר וללקט מ"ן מעשיה, ואחר כך תעלה ביצירה, ותברר משם:

(א) מע"ח - וצריך שיהא פניו טוחות בקרקע, כמ"ש הרמב"ם ז"ל. פ"א נכנס מורי ז"ל לבית תלמיד אחד שלו, ומצאו נופל על ידו, וגער בו ואמר שהוא סכנה רבה, כי הארת פנימית היד עצומה, אלא שיפול על זרועו ולא על ידו:

מהרנ"ש - ונראה לעד"נ, כמ"ש הרב ז"ל למעלה בברכת ענט"י, למה אין אנו נוטלין ג"כ הזרוע, כי הזרוע עצמו אין לנו כח לבסמו ולמתקו, עד לע"ל, ע"ש. לכן צריך בנ"א, שהוא מוסר נפשו למיתה, לכוין, אולי יוכל להמתיק הזרוע גם כן. ועוד, כי בזרוע הגבורות שם סתומים, כמ"ש שם, אבל בה' אצבעות היד שם הם מתגלין, כל הה' גבורות. והנה עתה בנ"א, שמוסר עצמו למיתה במקום הקליפות, יש לחוש אפילו אם יכוין כוונה גדולה יאחזו בו החיצונים, מפני שמשם יונקים, לכן צריך ליפול על הזרוע ששם הם הגבורות סתומים והחיצונים אין יונקים מהם, לכן אין כ"כ סכנה בנ"א שם בזרוע. וכשנופל על פניו, צריך שישים ראשו בין ברכיו, ופניו טוחות ע"ג קרקע כנ"ל:

צמח - וזה סוד, שהצדיקים במיתתם מוציאין הקליפה הנקרא מת, וזהו נשמת הרשעים, ומעלין אותן לקדושה הנקרא חיים:

אחר כך תעלה בבריאה, ותברר משם ג"כ. אח"כ תעלה לנוקבא דאצילות ותתנם ביסוד שלה. אמנם, א"א שאותם הברורים יעלו מעצמן, אמנם, צריך האדם לשתף נפשו ורוחו, ועל ידי נפשו יעלו אותן הבירורים. אמנם, אותם הבירורים הם נתונים תוך הקליפות עצמו, ותכוין, להוריד נפשך שם, ושתלקט אותן הברורים ותעלה עמך, בכח מצות התפלה, ובזכות זה. וזה סוד שארז"ל, כי הצדיקים אחר מתתן יורדין לגיהנם ואוחזין ברשעים ומוציאין אותן משם. והנה כבר בארנו, כי צדיקים בעת מיתתם גרמו בעת ההוא זיוג עליון דזו"נ. וז"ס, מיתת צדיקים בנשיקה. וז"ס, שארז"ל בזוהר, כי במות הצדיק, כדין אלביש קנאה צדיק עליון, ומזדווג בנוקבא. אמנם, אז צדיק מברר אותם נשמות שהם נתונים בגיהנם, שזהו הוא סוד הקליפות, למעלה אותן בסוד מ"נ, ומעורר זיווג העליון ונתקנו על ידו. והנה זה בעצמו יעשה אדם בנפילת אפים, כי כבר ידעת מה שארז"ל, כי בנ"א מפקיד אדם עצמו באילנא דמותא, ומוסר עצמו למיתה. וענינו הוא, כי הלא סוד מיתה האמיתי הם הקליפות, וזה פשוט. והנה האדם צריך למסור עצמו למיתה, ושיתכוין לירד עד מקום מיתה שהם הקליפות, ומוציא למעלה משם אותן הבירורים כנ"ל, כדרך שהצדיק עושה לאחר מיתה ממש, כעד"ז יכוון האדם בנ"א. ויכוין, כי ע"י נפשו שהוא מעשיה, יברר הבירורים דעשיה, ויעלה בהן עד היצירה, ושם ע"י רוחו שהוא מן יצירה, יכוין לברר הבירורים שמן היצירה. ואח"כ יעלה משם עד הבריאה, ושם ע"י נשמתו שהוא מן הבריאה יבררו הבירורים דבריאה. ואז כל הבירורים אלו, יעלו עד האצילות, ביסוד דנוקבא דז"א, ושם ישתף נר"נ שלו, עם אותן הבירורים אלו, וכולם יעלו עד האצילות, ביסוד דנוקבא דז"א. ואז כשירדו המ"ד, אזי הש"י ג"כ שופע שפע רב, וכח גדול במ"ד אלו, אל נפשו של זה האדם שגרם דבר זה, וישפיע בו כח הראוי אל חלק נפשו מלמעלה, כי שכר העושה זו, ודאי שאין למעלה הימנה, כי מוסר עצמו למיתה בכל העולמות, לברר אותן הבירורים, ולגרום זיוג דזו"נ. ולכן זולת המ"ד, שיורדין להתערב עם המ"נ של אותן הבירורים, כדי שיתקנו ויעשו צורת הולדת חדשים, הנה קודם כ"ז ירד מ"ד עלאין לצורך הארה הזה, ומתערב בנפשו שניתנה שם, ומתחדשת שם. ז"ס הנזכר בזוהר, כי האדם המכוין בנפילת אפים, נוטל חלק ברכתו בתחלת כל הברכות, כי הוא גורם את הכל, לכן ראוי שיתנו לו תחלה, והנה בארנו סוד נ"א:

ודע, כי נ"א כמה מצוה גדולה הוא זה, עד אין קץ. אמנם דע, כי אין יכולת לעשות דבר זה, זולת צדיק גמור הראוי שבזכותו יכול לעלות ולברר אותן הבירורים מתוך הקליפות. כי כל זה צריך זכות, וכח, ומע"ט רבים, שיוכל לעשות דבר זה. ולפחות צריך שיכוין בכל אותו התפלה היטב מתחלה ועד סוף, דאל"כ ח"ו, ברדתו אל הקליפות לברר שם, לא

די שלא יוכל לברר, רק אדרבא יקחו ממנו ויתאחזו בו ויתפשהו, וישאר בסוד תחתיות בטיט היון, דוגמת הנשמות שבארנו לעיל. כי בהיותם צדיקים, יכולין לעלות עמהן נשמות אחרים, מטיט היון של גיהנם שהם הקליפות. ומי שאין לו כח כ"כ ומצות, עולין הם לבדם, אך אינם יכולין להעלות אחרים עמהן. ומי שהם רשעים, הם עצמן נשארים שם. וכעד"ז, הוא בסוד נ"א, כי יש מי שיש יכולת בידו להעלות מ"ן, ויש מי שאין יכולת בידו להעלות, רק את נפשו, ואין בו כח לברר, ויש שנשאר ונטבע בקליפה ח"ו, ואינו עולה. וכעד"ז בשינת הלילה, כי הוא בסוד המיתה. ויש מי שמעלה נשמות אחרים עמו כנ"ל, ויש מי שהוא לבדו עולה, ויש מי שנשאר בקליפה ח"ו, כנזכר בזוהר. ולכן בזה תבין, מהיכן בא לאדם מי שהוא צדיק, ואחר כך מרשיע (ב). רק הענין הוא, כי ברדתו בעת נ"א ואינו יכול לעלות מחמת איזה עון, ואז אוחזין בו החיצונים, ונשארת נפשו בקליפה, ואינו יוצא עוד משם, ונותנין לו נשמה טמאה אחרת במקומה. וז"ס רשעים בחייהם קרואים מתים, כי הם מתים בסוד נ"א, ואינם מרגישים מיתתם, שנחלף נשמתם כנ"ל רחמנא ליצלן. לכן ראה גודל נ"א, ועניינה, כמה הוא גדול לאין קץ, והזהר בה בכוונה עצומה. לכן ארז"ל, כל האומר נ"א בכוונה, אויביו נופלין לפניו, כי אין דבר גדול מזה. אמנם כבר נ"ל הענין, כמה שמות צריך האדם לכוין בנ"א, והם מובנים כמ"ש:

הגהה (ב) מע"ח - כמו יוחנן כה"ג, ששימש פ' שנה בכהונה גדולה, ולבסוף נעשה צדוקי. והענין, שנכנס בו ניצוץ של קליפה:

והענין, כי תחלה תכווין באומרך אליך י"י נפשי אשא, כי הוי"ה זו הוא נוקבא דז"א. לכן תכווין הוי"ה זו במילוי ההי"ן, גי' ב"ן. והענין הוא, כי לצורך שלך שאתה הוא הנוקבא, ולצורך שלך תעלה מ"נ, לכן נפשי אשא. פי', אני מוסר נפשי למות. והוציא המיתה בלשון נשיאות, באומרו אשא, לפי שאחר המיתה, תכליתה הוא להחזיר ולשאת את נפשו עם המ"נ למעלה, לכן רמזו בלשון אשא, לרמוז על המיתה, כי אשא מלשון מתנה, כמו ותרב משאת בנימין, כי אני נותן לך נפש ומוסרה למיתה עבורך. גם פי' אשא, לשון נשיאות, שאני מעלה אותך בסוד מ"נ. וכל זה הוא אליך הוי"ה, שהוא נוקבא דאצילות, הנקראת הוי"ה במלוי ההין. והרי האדם בעשיה, אז יכולין לבררן ולהעלותן ממדריגה למדרגה. ולכן נרמזו כאן ג"פ ב"ן, כי כל מ"נ הוא ע"י שם ב"ן, שהיא הנוקבא, והיא מעלה מ"נ כנודע. אמנם אין שוין, כי שם ב"ן המעלה מ"נ דבריאה, הוא גדול משם ב"ן המעלה מ"נ דיצירה. וכן דיצירה, גדול מעשייה. לכן צריך לכוין ג' שמות דב"ן. וכבר נתבאר שר"ת אליך י"י "נפשי "אשא גי' ב"ן. אלהי, גי' מ"ו. ועם ר"ת של בך בטחתי אל אבושה, הרי ב"ן ב'. ר"ת "אל "יעלצו "אויבי עם מלת ל"י, גי' ב"ן:

מע"ח - גם מ"כ אצלי ג' ב"ן אחרים, "מי ז"ה "האיש, ר"ת ב"ן. "נפשי "בטוב ר"ת ב"ן. בטוב" תלין", ס"ת ב"ן. לכן תחלה תכוין בב"ן הראשון, שהוא ר"ת של "נפשי "אשא "אלהי, ותכוין כי שם ב"ן זה דעשייה, מעלה ומסייע לנפשך שתוכל להעלות ולברר מ"ן דעשייה. ואח"כ בב"ן ב', שאתה עולה ביצירה, ואתה מעלה ע"י ב"ן שביצירה, מ"נ דיצירה. אח"כ יכוין ב"ן ג', תכוין להעלות מ"נ דבריאה, וכל אלו עולין בנוקבא דאצילות, הנרמז בשם הויה של אליך י"י נפשי אשא, במלוי ההין שבאצילות כנ"ל:

גם יש לו מציאות אחר, והוא, כי הלא לא כל האדם זוכה להיות לו נר"נ, כמבואר אצלינו. והנה, כי אף על פי שאין לאדם נר"נ, כי אם נפש לחוד, על כל זה על ידי חלק הרוח אשר לו, אף על פי שאינו עמו, על כל זה הוא יברר ויעלה מ"נ, וכן נשמתו, ואין להאריך. אך כוונת דברים אלו הוא, כי ראוי לאדם שיכוין בנ"א, כי כל חלקי הנפש המגיע לאדם לחלקו שנתנם תוך הקליפות, ואין לו יכולת כדי להעלותן ולהשלים נפשו, ויכוין בנ"א להעלות בחינת חלק נפשו שבקליפות שעדיין לא עלו, להעלותן עתה. וכן יכוין, להעלות רוחו ונשמתו הנתונה תוך הקליפה שעדיין לא זכה להם, ויכוין להוציאם משם ולהעלותן במ"ן שיתוקנו משם ואז הוא יכול לקבלם ויהיה בו נר"ן, וד"ל:

אמנם יש לי ספק גדול בזה, כי מורי זלה"ה אמר לי תחלה, כי ג' ב"ן אלו של בי"ע, להעלות מכל העולמות. ואח"כ פעם ב' ביאר לי, כי בנ"א לא יש רק העלאת נפשות דוקא, וזהו אליך י"י נפשי אשא, ולא אמר רוחי ונשמתי. אך רוח ונשמה, הם עולין במזמור אשרי ובמזמור יענך, כמ"ש, ואיך יצדקו יחדיו:

ונלע"ד בזה הוא שנאמר, כי כבר ידעת, כי נ"ר נ', יש בבי"ע. ויש נ"ר נ', באצילות כנודע. והנה כל מה שתחת נפש דאצילות, נקרא נפש. לכן בנ"א היא בחינת בי"ע ונפש דאצילות. אמנם היותר אמיתי אצלי בזה הוא, כי כבר הודעתיך ובארתי לך, כי בעשייה יש ה' פרצופין, והם נ"ר נח"י, וכולם נקרא נפש. וכן ביצירה כולם נק' רוח. וכן בבריאה כולם נק' נשמה. והנה בנפילת אפים הם כולם בסוד נפש לבד, לכן הוא ג' שמות ב"ן, וכל ב"ן מורה על הנוקבא של כל עולם ועולם. נמצא, כי בנ"א אנו מעלין בחינת הנפש של כל עולם ועולם. אח"כ באשרי, בחינת רוח של כל עולם ועולם. וביענך, הנשמה של כל עולם ועולם:

מע"ח - פסוקי ואתה מגן בעדי, המיוחדים לשם ע"ב, אין לאומרם לא קודם התפלה ולא אחר התפלה בשום אופן. ודע, שפ"א אמר לי מורי זלה"ה, שאמר לאחד מן החברים סוד אחד בנ"א, ולא רצה לגלות לי, לפי שח"ו יבוא לידי סכנה, ויש סכנה בדבר, ולא הבנתי את כוונתו, לומר שיש סכנה עשיית הכוונה ההוא, או אם סכנה הוא אם לא יעשה,

ושאלתי פי אותו חבר, ואמרתי לו מה כוונה מסר לך בעניין נ"א, ומה הסכנה. והשיב, שא"ל מורי זלה"ה, שיזהר כשיפול בנ"א, יזהר שלא ישים פניו דביקות תוך יד השמאלית ממש, רק על זרועו שמאלית ממש:

מהחברים - צריך ליפול על פניו, לפי שהוא עת זיווג מלך והמלכה, ואין ראוי להסתכל בהם, כי כל המסתכל חייב מיתה. לכן צריך ליפול על פניו ולמסור עצמו למיתה, לפי שהוא נסתלק מחברת מלך והמלכה, כי באור פני מלך חיים, ועתה זה יצא מלפני המלך, וכאלו נתחייב מיתה בהפרדו ממנו, לכן יפול על פניו וימסור למיתה. ויאמר אליך י"י נפשי אשא. ולסתום עיניו, וישים ידו עליהם להראות עצמו כמת, וכמי שאין לו ידים ורגלים ועזב את הארץ. וימסור וישיב נפשו עם הצדיקים שמתו. וצריך לכוין לעשות עצמו במיתה ומ"נ, לזיוג זו"נ, ורמזו בשם ב"ן, שהוא מ"נ ג"כ לאו"א, לזה יש כאן ד"פ ב"ן, נגד אבי"ע, שיכוין להפיל מן אצילות עד עשייה, ובכל עולם יעשה עצמו מת בין הצדיקים שבכל עולם. ובזה יכוין בזאת התחנה, רחום וחנון - ר"ת רוח. ואח"כ הנפש, שנאמר נפשי אשא. ונזכר ג' פעמים נפש, רמוז לנר"נ, שכולם נכללין בנפש, והוא מוסר למיתה, ובזה יכופרו עונותיו. וז"ס אם יכופר העון וכו', ובזה ינצל מדין של גיהנם ונדבק בעץ החיים. ובא"ב זו, לא יש אותיות בו"ק, גי' גיהנם, והוא לשון אבוקה. וגם תמצא ג' אותיות כפולות, וסימנם - אפ"ר פ"אר, מאחר שהוא מכין עצמו ונפשו, להיות כמת ואפר תחת רגלי הצדיקים, זוכה להיות פאר וניצל מגיהנם ונכנס לג"ע. וחוזר להזכיר אות ו' בסוף אותו מזמור, א"ב רמוז בא"ת ב"ש ו"פ, והוא, פדה אלהים וכו'. ולמה חזר והזכירו, לפי שהוא רומז אל עץ החיים, כי עד עתה היה באילנא דמותא, אז כאשר מסר עצמו למיתה. לכן חזר עתה ונתעלה באילנא דחיי, הוא בג"ע הנרמז בוא"ו, לכן חזר וזכר אותו ב"פ:

פרק ג

סוד נפילת אפים. כבר נתבאר אצלינו שירד ויפיל עצמו עד עשייה, ומשם יעלה מ"נ בסוד ב"ן הרמוז בכאן. והענין, כי הלא הצדיקים ירשו ארץ, וארץ העליונה יתבי בין תרי צדיקים צדיק עליון וצדיק התחתון, יוסף ובנימין:

(מ"כ בשם מהו"ר מ"פ וז"ל - נ"א, בסוד הפלת סט"א, לכן בכל ניסן ותשרי ושבת וי"ט א"צ ליפול, כי כבר נפל הסט"א. ולפעמים אין בנו כח להפיל, כמו באבל וט"ב.) וביאור זה, כמו שארז"ל, אין אשה מתעברת מביאה ראשונה אלא מביאה שנייה. והענין, כי בביאה ראשונה שדי רוחא בגווה, והוא סוד בנימין, פירוש, בן ימין. כי הוא סוד ב' הגבורות, שהם בלתי מיתוק כנודע. ואלו נותן תחלה הזכר בביאה ראשונה אל הנוקבא,

והם ב' הויות, שהם גי' ב"ן, וזהו ב"ן ימין - בנימין. וז"ס רוחא דשדי בגווה, בסוד ויהי בצאת נפשה כמבואר אצלינו, ואלו הב' גבורות בעצמן, נעשין כלי לקבל מ"ן, ולהעלותן לקבל מ"ד דיליה. ובביאה ב', נותן לה המ"נ עצמו, שהם הג' גבורות הממותקות בג' חסדים, והם ו' הויות, גי' ג"פ ב"ן, והוא גימטריא יוסף. ולכן יוסף דכר, כי נמתק בג' חסדים שהם זכרים. ובנימין, בעלמא דנוקבא, כי הוא ב' גבורות בלי מתוק. גם תבין, איך עלה יוסף מן עלמא דנוקבא רחל אמו, וחזר דכורא, עם הטעם הנ"ל. וגם, כי ג' הגבורות האלו, הם העולות דרך אור החוזר כנודע, כי הם עולין מן היסוד למעלה, ומגדלים את הנוקבא, לכן ג"כ אלו הג', הם לבדם בחינת מ"נ, העולה ממטה למעלה לקבל מ"ד. אך הב' גבורות התחתונים, אינן עולין, רק הם כלי שבהם ניתן המ"נ, לכן בנימין הוא הכלי המקבל המ"נ ומעלה, ואין הוא המ"נ עצמו, ולכך נקרא נפשה של רחל, כי הם לעצמה ממש, והוא נקרא נפש כנודע. אך הג' גבורות הנמתקות, אינם כלי להיות לרוחא דשדי בגווה, רק לצורך מ"נ להוריד נשמות, לכן לא מתה רחל רק בצאת בנימין, ואז נקרא בצאת נפשה כי מתה, כי הוא צורך חיותה ממש, וכשיצא ממנה מתה, משא"כ ביוסף. וז"ס, רוחא דשדי בגווה הנקרא כלי, וזה סוד המ"נ הנז' אצלינו בכמה מקומות, ושמור כללים אלו בידך:

והנה עתה בכוונת נ"א, יכוין להעלות המ"נ, מן העשייה עד המלכות דאצילות. והנה המלכות דאצילות, מזדווגת עתה עם בעלה, והוא נקרא שם ב"ן דההין, כנודע. וזהו שתכוין באומרך הוי"ה זו, של אליך י"י נפשי אשא, שהוא במילוי דההין. וכוונת הענין, כי אליך, שאתה מלכות דאצילות הנקרא הויה במילוי ההין, אליך נפשי אשא, ואעלה אותך אחר שירדתי ונפלתי עד העשייה, בסוד נ"א כנ"ל. ואשא נפשי, ואעלה עדיך עם המ"נ אשר שם, כי כוונת ירידת הנפש שם, הוא לאחוז ולהוציא משם בחינת המ"נ, שנפלו שם בקליפות שבכל העולמות, ולהעלותן אל המלכות שבאצילות, ושם יתוקנו ע"י מ"ד של הזיווג, שבשעה זו יתוקנו ויהיו נשמות גמורות. ואולי נאמר אני הנלע"ד חיים כפי הנ"ל, כי שם הוי"ה הזה שהוא שם ב"ן כנ"ל, הוא בסוד ב' גבורות של בנימין אשר בה, ואין אתנו יודע עד מה, עד ירחם יתברך. והנה עתה תכוין בסוד המ"נ, שהם הג' גבורות הממותקות כנ"ל. נפשי אשא - נ' דנפש, וב' אלפין דאשא, הרי ב"ן אחד. ואני חיים לא קבלתי כך, ועמ"ש במקומו. אלהי, גי' מ"ו, ועם ר"ת בך בטחתי אל אבושה, ר"ת ב"ן, הרי ב"ן ב'. גם ר"ת אל יעלצו אויבי, ר"ת גי' י"ב, ועם תיבות לי, גימ' ב"ן ג', הרי ג"פ ב"ן, שהם גי' יוסף הנ"ל. ובאלו הג' ב"ן, תכוין להעלות נר"ן מעשיה יצירה בריאה, אל מלכות דאצילות כנ"ל:

ונלע"ד חיים, כי ג' ב"ן אלו, להעלותן עד מלכות דאצילות, וג' בני"ם אחרים שיש במזמור הזה, שהוא א' ר"ת מי זה האיש, גי' ב"ן. וב"ן ב', בר"ת נפשו בטוב. וב"ן ג', בס"ת בטוב תלין, הרי ג' ב"ן אחרים, והם להעלותן מן המלכות עצמה, כנגד המ"ד, והכל בתוך הרחם יסוד שבה, ולא קבלתי זה:

פרק ד

ענין נפילת אפים למורינו האר"י ז"ל, הועתק מכ"י:

הנה בתפלה ב' מיני מסירות למיתה, עם מה שאנו מוסרים עצמינו על קדוש השם בק"ש, ועם מסירה למיתה בנ"א כנודע. והענין, כי יש ב' מיני זיווגים באצילות העליון - אחד זיוג חו"ב. ואחד זיוג ת"ת ומלכות. ואי אפשר לשניהם בלי מ"ן. אמנם מ"ן דמלכות, הם נשמות הצדיקים, וכאשר ימסור עצמו למיתה, וכאלו נפטר מן העולם ותדבק נשמתו למעלה ביסוד שלה בסוד באר, ויעשה באר מים חיים, ואז יוצא מ"ד מת"ת, וזווג זה הקדוש נעשה כתיקונו, וז"ס אליך י"י נפשי אשא, להעלות נשמתו למעלה, ויעשה בירא דמיין נבעין מתתא ונבעין מלעילא. נביע מתתא - מנשמותיהן דצדיקייא, ונביע מלעילא - מן דוכרא. ומ"ן דבינה המשובחים, הם הצדיקים המוסרין עצמו על ק"ה, שהיא הבינה הנקראת שם גדול, וקדוש הוא לעלות ממטה למעלה בסוד הקדוש שהוא חכמה, אבל מסירות עצמו למיתה, הוא בסוד מלכות, שהוא אתר דמותא. וקדוש השם, למעלה. וז"ס כי עליך הורגנו כל היום, עליך ממש, כי הם למעלה ממלכות, ובמוסר עצמו למיתה כתיב, אליך י"י נפשי אשא, אליך ולא עליך, כי הם למטה במלכות. וז"ס אפילו הוא נוטל נפשך, הוא דייקא, בסוד ועבד הלוי הוא, דהיינו בינה, המעלה נשמות הצדיקים לעלות בהם למחשבה עליונה. וז"ש למשה, שתוק כך עלה במחשבה, על ר"ע כשנהרג על קדוש השם:

ודע, כי הזיוג העליון הוא סוד א', י' למעלה בסוד מ"ד, י' למטה מ"ן, ו' באמצע, בסוד דעת עליון המזווג חו"ב. וזיווג התחתון הוא בסוד יאהדונה"י, י' בראש מ"ד, וי' בסוף מ"ן, ו' אותיות באמצע, סוד ת"ת:

והנה, גם לזווג עליון יש בחינה אחרת בסוד יאה"ה ויה"ה, י' בראש, ה' בסוף, סוד י"ה. והם י"ה בראש מ"ד, ה' בסוף מ"ן, כי אין להם כח לעלות ממטה למעלה בבינה, כי אם הה' העליונות כח"ב ח"ג, ובמלכות כולן עולין ממטה למעלה בסוד י', ולפיכך בבינה ה' ובמלכות י'. ועוד, כי הבינה נקראת אם הבנים, והמלכות הם הנשמות של צדיקים, ובני הבינה שהם ד"ו בסוד ה' הם מ"ן דילה, והם ת"ת ומלכות, ובני המלכות הם נשמות

של צדיקים הם מ"ן דילה סוד י'. וטפה הנמשכת מן היסוד שהוא צדיק, מקום הצדיקים. ועוד, כי כל נשמה ונשמה כלולה מי', ולפיכך י' בסופה:

והנה מ"ן של בינה, לעולם אינם פוסקים, כי בניה אצלה תמיד תו"מ, ולפיכך הזיוג העליון תדיר ולא פסיק, אלא שבנשמות הצדיקים המוסרין עצמן על ק"ה, יהיה זיווג העליון שלם ומשובח, ויראו בנים הני תרי עטרין דגניזין בגווייהו, ונהרי אנפי מלכא כנזכר באד"ז, ואז ונהר יוצא מעדן דהיינו בינה, מעדן דהיינו חכמה, להשקות את הגן דהיינו ת"ת, ומשם, דהיינו בינה, יפרד והיה לארבעה ראשים, דאתעבידו לז"א ד' מוחין, ואינון ד' בתי דתפילין דרישא, כנזכר באד"ז. וקאמר יפרד, משום דאתפרשו ברחמי ובדינא, מה דלאו הכי לעילא דכולהו חד, כנזכר פרשת חיי שרה. (כי ע"י הנשמות יאירו ת"ת ומלכות, הארה נפלאה. וכפי ערך הארתן, יהיה הזווג עליון משובח.) וכאשר אין איש מוסר על ק"ה, לא בכח בק"ש, ולא בפועל כמו עשרה הרוגי מלוכה, אז אין הזווג שלם לצורך בנים תו"מ, להריק עליהם ברכה עד בלי די, רק להחיותן על עמדם לבד, ואז תקרא אתתרכת מעל בנין כנודע:

פרק ה

ודע, כי עד זמן עשרה הרוגי מלוכה היו מאירין תו"מ, והיה די באורם להעלות מ"ן אל בינה מלמטה למעלה, ע"י קצת סיוע מן הצדיקים אשר מסרו נפשם על קידוש השם בכח, בשעת קריאת שמע. אבל בזמן עשרה הרוגי מלוכה, שמש וירח קדרו בעונות הדור, ולא היה בהם כח להעלות מ"ן, עד שנהרגו עשרה הרוגי מלוכה בפועל, ואז האירו בנשמותיהן לתו"מ, ועצרו כח להעלות מ"ן לקבל מ"ד הבאים מחכמה הנקראת מחשבה, ועל זה אמרו כך עלה במחשבה. וז"ש ממתים ידך י"י ממתים מחלד. ב' מיני מיתות. אם למסירת עצמו למיתה, וזהו לצורך יד ה', שהיא המלכות הנקרא יד ה'. ואם למסור עצמו על ק"ה, וזהו ממתים מחלד, וחלד הוא אמא עלאה, שהיא נעלמת ונחדלת, כעין דרסה חלדה, שאינו נגלית. חלקם בחיים, כי הם עולים אל חיי העליונים, כי חיי המלך היא בינה, וצפונך, סוד נתיב לא ידעו עיט, שהוא שביל דקיק דנחית מן י', ואפתח רחמה דאמא, ואושיד מ"ד. תמלא בטנם, ומקבלת להו אמא עלאה, הנק' בטן, ואתמלאת אמא מההוא שביל דקיק וגניז (בטן, בסוד מבטן מי יצא הקרח, שהוא ז"א לפני הזיווג, מעובר בבטנה) ואז ישבעו בנים, תו"מ, והניחו יתרם לעולליהם, נה"י, או נשמות דצדיקייא, דאתיין מתו"מ, ואינון עוללין דלהון:

והנה הזיווג העליון התמידי, הוא בסוד הויה אהיה, כזה - יאההויה"ה. וכאשר כבר כתבתי, י' בראש חכמה, ה' בסוף, ד"ו פרצופין, שני בנים. וכאשר יהיה הזיווג עוד,

ע"י נשמות הצדיקים המוסרים עצמן על ק"ה, אז יהיה בסוד א', י' בראש מ"ד, י' בסוף מ"ן נשמות הצדיקים המוסרים עצמן על ק"ה, ו' באמצעיתא, סוד דעת עליון. והנה שם המחבר זווג העליון, יא הה וי הה, הוא שם בן ד' במילוי יודי"ן ע"ב, והוא נשמתן הפנימי, ונק' מזלא, דחיבורא דלהון תלוי במזלא. ושם המחבר זיווג התחתון יאהדונה"י, הוא שם מ"ה, והוא שם המחשבה, אותיות חש"ב מ"ה, בסוד קול דבור מחשבה, והוא שקיא דאילנא, כנז' בתיקונים:

והנה, הזיווג העליון בהתחברו ונעשה אי הה יו הה, האותיות ראשונים הם שם אהי"ה, ואחרונות שם הוי"ה, נמצא שגברה בינה על חכמה. וטעם הדבר, כי להיות כי חבורא דילהון בשם ע"ב דיודין, והוא ה' על י', נוקבא על דכורא, כמבואר בתיקונים. לפיכך, גבר שם אהיה על הויה, נוקבא על דכורא, בינה על חכמה, ועלתה להיות עטרת בעלה העליון:

וביאור הענין, כי החכמה נעלמה מעין כל חי, ואין בנו כח לקבל שפעה, ומה גם ע"י מזלא, כי אם ע"י בינה, כי החכמה משפיע בבינה, והבינה תשפיע משפע החכמה שבה, ע"י התלבשות אור החכמה בה, ולפיכך הבינה גוברת, לשיוכלו הבנים לקבל השפע, ולפיכך נקראת אם הבנים. ועוד, כי השפע היורד הוא מחכמה, כי מצד בינה עצמה דינין מתערין מינה, ולפיכך שם בן ד' המורה על החכמה, רחמים, הוא בסוף קרוב לבנים, לשיוכלו לקבל שפע רחמים מחכמה שבה, ולא דינין מצד עצמותה. ועוד, כי האשה העליונה תזריע תחלה, ואח"כ האיש העליון. ולפיכך, קדמו אותיותיה לאותיות של הזכר העליון, ובאותיותיה עצמן, קדמו הזכרים לנקבות, כי י"א, קדמו לב' ההי"ן שהם נקבות, וכן באותיות הזכר קדמו י"ו להה"י"ן, ולפיכך ילדה זכר תחלה ת"ת, והוא ברא בוכרא, וברתא בתר הכי. ואפילו בשפע היורד, היא ניזונית ממנו, וז"ס ה', ד' על ו', כי ו' ברא בוכרא, ונולד תחלה ונתגלה, ואח"כ נתגלה הכלה מבין חדוי כנזכר באדר"ז. נמצא, שהזיוג העליון שהוא לצורך החתן והכלה, באה שפע מזכר העליון לחתן, וממנו ניזונית הנוקבא. והזיווג התחתון, שהוא לצורך נשמות של התחתונים, יוצאין נשמות זכר ונקבה ביחד כלולים זה בזה, אלא שאחר כך מתפרשין לפום אורחין דבני נשא למטה. ולפיכך, הזיווג של תו"מ שהוא יאהדונה"י, נכללין זה בזה אותיות הזכר עם אותיות הנקבה והיו לבשר אחד, ומולידין נשמות כדומה להם, ומ"מ זיווג של אי הה יו הה, יש בו קצת התפשטות דין למטה, אחר שהנוקבא על הדכורא. והמחבר, הוא שם בן ד' ביודין, ה' על י' ודינא איהו. אבל זיווג ע"י אלף א הוא רחמים גמורים, דכולא דכורא יו"י. ובינה אושידת מיין לקבלא, בסוד נקודה אמצעית שבה סוד י'. ולפיכך י' בראש י' בסוף, והוא

פלא יועץ כשהוא באלף. והוא זיווג עליון סוד רוחא ברוחא, נכללין זה בזה בפנימותו, דזיוג יא הה וי הה מלבר, וזיווג א מלגאו, והוא סוד נשיקין הנעלמים בעולמים העליונים: והנה הצדיקים המוסרים עצמן על ק"ה עולין עד המלכות, והם מ"ן דילה, ועולין עוד עד הבינה, ונעשים מ"ן דילה לעלות למחשבה, והמ"ן והמ"ד הם סוד ך', דהיינו י' מלמעלה למטה, וי' מלמטה למעלה. והזיווג התחתון שהוא יאהדונה"י, הוא בסוד כ' כפופה, והזיווג העליון שהוא בסוד א, הוא בסוד ך' פשוטה שהוא אמא עלאה, י' מלמעלה למטה וי' ממטה למעלה, ולפיכך יש כ' כפופה וך' פשוטה. ולפי שהמוסר עצמו על ק"ה, עושה ב' זיווגים האלו, שהם כ' כפופה וך' פשוטה, לכן נאמר למשה על ר"ע, כ"ך עלה במחשבה, והבן זה מאוד. וז"ס, ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום, ב' שלימות לעילא ולתתא:

פרק ו

ודע, כי זיוג י"א ה"א ויה"ה, הוא ע"י הדעת אשר משה מרכבה אליו, והוא נשמה לת"ת וגופא לבינה, ולפיכך, פעם יקרא מאור הגדול ת"ת, ופעם יקרא בינה, וכולא חד. וזיוג הא' ע"י דעת העליון נשמת הבינה, ולפיכך נאמר למשה, שתוק כך עלה במחשבה, למעלה ממנו להיות מרכבה לזיוג הפנימי. ומשה ע"ה, מרכבה לזיווג אהיה. ולפיכך בקש משה מהב"ה, שתינתן תורה ע"י ר"ע, והודיע לו הקב"ה שהתורה הניתנית לישראל, היתה מגופא דבינה הנמשכת עד המלכות בסוד ה"ג, לכן היה ראוי שתנתן תורה ע"י משה שהוא הדעת, אשר משה מרכבה אליו, שהוא גופא דבינה נשמת ת"ת, והוא סוד תורה שבכתב, ולא תורה שבע"פ שהיא הפנימית. ולכן התחיל וידבר אלהים ולא וידבר ה', וכ"ז רומז, במה שהוליכו בבתי מדרשות עליונים, ושמע על כל דיבור ודיבור, שהיו אומרים הלכה למשה מסיני, שהם סוד הו"ק הנמשכת מבינה, למשה שהוא סוד הדעת, מצד הדינין המתערין מינה, ר"ל הגבורות, ואז נחה דעתו עליו, שהפנימית לא נתגלה כלל, והבן זה מאוד. ולפיכך נאמר בתחלה, אהיה אשר אהיה:

והנה עם היחוד ק"ש עם בשכמל"ו, הוא סוד הנשיקין העליונים. ולפיכך סמוך להיכל אהבה אשר שם הנשיקין, צריך לייחדו. ולפיכך ד' באחד גדולה, לרמוז לה' עליונה, כי ה' עלאה נמי ד' הות, כנזכר בזוהר, ואנו מייחדין אותן בסוד נשיקין עלאין. ולפיכך יצאת נשמת ר"ע באחד, כי נתכוון לייחדם בסוד נשיקין עלאין, ובשכמל"ו הוא בסוד הנשיקין התחתונים דזו"ן. ולפיכך אין אנו אומרים ברוך שם אחד, אבל צריך לכוין להמשיך לה אחד כדאיתא בזוהר פרשת תרומה. ולע"ל שתהיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים, אז יהיה י"י למלך על כל הארץ, ולא יהיה אחיזה

לחיצונים כלל בה, שהיה במקום מלכות בסוד אור הלבנה כאור החמה, וביום ההוא יהיה י"י אחד ושמו אחד, והבן גם זה מאוד. והם הם ציקי קדרה שהריחה בת מלך, הכלה הכלולה, כי הריחה נשיקין עליונים, ורצתה להזדווג בחתן רוחא ברוחא בזיוג העליון הפנימי, ולא אמרו משה, כי הוא היה בסוד נשיקין, בסוד פה אל פה אדבר בו, ולא היה צריך לאמרו, כי הוא המזווג תו"מ רוחא ברוחא בסוד נשיקין, ומזווג חו"ב גופא בגופא בסוד הדעת הנ"ל. ויעקב הוא המזווג גופא בגופא לזו"ן, ורצה לייחדם בסוד נשיקין בשעת מיתתו, כי כמו שהמוסר עצמו על ק"ה מייחד חכמה ובינה בסוד נשיקין עלאין, כך המוסר עצמו למיתה מייחד תו"מ בסוד נשיקין תתאין. ומה גם המכוין לכך בשעת המיתה ממש, וז"ס מיתת צדיקים בנשיקה:

ודע, כי גם בתפלה הצדיקים מעוררים מ"ן, לקבל מ"ד, בין בבינה בין במלכות, אלא שאין נשיקין לא עלאין ולא תתאין, כי אם ע"י שימסור עצמו למיתה, או על ק"ה, כי אז יהיה מ"ן לעילא או לתתא, וכן נשיקין לעילא או לתתא, ויהיה זווג שלם גופא בגופא רוחא ברוחא. והנה, אע"פ שהמוסר עצמו למיתה מיחד תו"מ בסוד נשיקין, וכן המוסר עצמו על ק"ה, מיחד חו"ב בסוד הנשיקין, זהו לפי שעה, אבל אינו נעשה מרכבה תמיד לכך, אא"כ ימסור עצמו למיתה על התורה ועל המצות בפועל, ועל ק"ה כר"ע. וסוד נשיקין התחתונים שהם בתו"מ רוחא ברוחא, הוא התעלמות הגוף העליון, ובטול הנתלין בו שהם הקליפות, כדי שיתדבקו אז רוחא ברוחא, ולא יהיה להם מעכב, וזה צריך בחשאי, לבל ינקו הקליפות מהכח החיוני המחיה את כולם, חוץ מיה"כ, דנהרא אמא עלאה בתתאה וכולא חד, ולפיכך אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ביה"כ בקול רם, ע"כ מהרח"ו זלה"ה, מכת"י הר"י ז"ל:

פרק ז

מ"ן - הם מן המלכים שבעשיה, והם נתונים תוך הקליפות של עשיה וקרובים אליה. וכן מלכי יצירה, קרובים אל הקליפות דיצירה, וכן בבריאה. והנה, יש שם ב"ן בעשיה, והוא המברר בירורי המלכים דעשיה, וזה ע"י שיתוף נפשות דעשייה, ויורדין עד המלכים ומוציאים בירורים מהם משם, ומעלין אותן עד היצירה, ושם הרוח של צדיק יורד. ר"ל, עולה עד מלכי יצירה, ומוציא ומברר משם מה שיוכל, כפי גודל התפלה או המצוה ההוא, וזה בסיוע ב"ן דיצירה. ואז עולין שניהם עד הבריאה, ואז הנשמה עם שיתוף ב"ן דבריאה, מבררים ועולין עד נוקבא דאצילות, ושם ניתנין ביסוד שלה בסוד מ"ן, ואז יורדים החסדים מן הזכר, ומשניהם נתקנו עולמות. וכבר ידעת שיש חסדים דאמא, ויש דאבא, וגבורות דאבא הם החסדים דאמא, וכבר נת"ל בג"פ ב"ן בנ"א. שם ס"ג מעלה

מ"ן דאמא, ושם מ"ב מוריד מ"ד דאבא, ושם מ"ה מוריד מ"ד דז"א, ושם ב"ן מעלה מ"ן דמלכות:

צמח, צריך להקדים מ"ן דמלכות, קודם מ"ד דז"א. כמו מ"ן דאמא הקודמין למ"ד דאבא, וכן הכלל בסוד כוונת המברך את ישראל וכו':

מהחברים - אח"ז אומרים א"מ אתה, ד"פ אבינו וכו' ואנחנו לא נדע. והכוונה, כי אע"פ שהתפלל בישיבה נגד כ"י, ובעמידה נגד ת"ת, ונפלנו על אפינו, עכ"ז, אנו מודים כי אין בנו מעשים, אלא שיעשה למען שמו הגדול, וזהו כי עליך עינינו. ואם יש בנו עונות, שיעבור ראשון ראשון, ולזה אמר אל תזכור לנו וכו'. לכן תמצא בו ק"ח תיבין, נגד הוי"ה שעולה ק"ו כנודע, וכלול מדין ורחמים, הרי ק"ח. והיא נגד יסוד שנקרא ח"ק, וכ"י נקרא חקה, שנאמר זאת חקת התורה:

מהחברים - בסוד נ"א זוכה למעלות רבות - א'. נעשה בריה חדשה, כאלו כבר מת ונסתלק מן העולם. ב'. נותנין לו עוז ותעצומות ללחום עם היצר הרע. ג'. תוספות השכל בתורה ובסודותיה. ד'. תוספות דביקות בקונו. ה'. זוכה למסילה כדכתיב אשרי אדם עוז לו בך מסילות בלבבם. ו'. השפעה לשכינה, שאומרת תן לי כך, בשביל פלוני בני. ז'. אין חטא בא על ידו, ואם יזדמן לו באקראי יתיסר באקראי עד ימרוק עונותיו. ח'. אם זוכה למות ולהסתלק, במותו אומרים לו שלום בלי עיכוב, ושאר הצדיקים שלא כוונו לזה מתעכבין כל שבעה:

כוונת הקדיש שאחר נפילת אפים נתבאר במ"א והם ב' מ"ב, ושניהן של ע"ב:

שער קריאת ספר תורה

פרק א

השער הי"ד שער קריאת ספר תורה, ותשלום התפלה ויתחלק לז' פרקים:

בעת פתיחת ההיכל להוציא ס"ת ביום שבת, היה נוהג מורי זלה"ה, לומר בריך שמיה מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף רי"ו. ובקונטריס אומר ג"כ. גם מורי זלה"ה היה אומר הסדר הכתוב בזוהר, שצריך לומר בעת הוצאת ס"ת בריך שמיה, ולא הזכיר יום שבת, אלא סתם בריך שמיה דמארי עלמא עד ולשלם וכו'. (א):

הגהה (א) צמח - וכן נראה מלשון זוהר שם דקאמר רזא דס"ת וכו', דיומא דא וכו', אחר כך דר"ו, קאמר בריך שמיה, משמע שאין לאמרו ביום שבת, ואפילו הכי, אינו אסור לאומרו גם בחול בשעת הוצאת ס"ת:

הנה סוד התורה, הוא סוד יסוד דאבא שבתוך ז"א, והנה הזיווג שאנו עושין הוא שהיסוד דאמא נפתח, ויוצאין אורות החסדים והגבורות משם. אך יסוד אבא סתום בכל צדדיו

והאורות שבתוכו אינן יוצאין מתוכו, רק הארה בעלמא להוציא את יעקב, אך מוחין עצמן שבפנים אינם יוצאים, לכן עתה אחר זיוג העמידה, אז נבקע יסוד אמא ומאירין המוחין שבתוכן אל יעקב ורחל, העומדין חוץ לז"א בנ"ה שבו:

אמנם לצאת אותן האורות לחוץ, צריך ב' מיני בקיעות - א', שיבקע יסוד אמא, והחסד שלה המתפשטין בזעיר אנפין, ומלבישין את היסוד אבא כנודע. וכשיבקע, יוצא אור יסוד אבא, תוך ז"א עצמו, לחוץ מן יסוד אמא, הרי ב' בקיעות באים כאחד. וזהו פתיחת ההיכל להוציא ס"ת לחוץ ממנה. פי' - ההיכל, יסוד אמא, ס"ת, יסוד ועיין לקמן:

ספר תורה שנוהגין להוציא בב' וה'. כבר הודעתיך בששת ימי המעשה, שיום ב' וה' הוא סוד היצירה, הנרמז בז"א אות ו' שבהוי"ה, הוא הנקרא תורה, לכן בב' ימים אלו דווקא אנו מוציאין הס"ת:

סוד הס"ת יום ב' וה', הוא בסוד העולמות. כי הנה יום א', הוא סוד עולם הבריאה, לכן אז הנשמה הולכת, ולכן אנשי משמר לא היו מתענין יום א' מפני הסכנה. וביום ב' הולך הרוח שהוא מיצירה, ולכן צריך לקרות בתורה אותו יום, שתורה סוד היצירה וזעיר אנפין. אח"כ יום ג' סוד עשייה, שהולך הנפש, לכן עד יום ג' רשאי להבדיל. יום ד' עשייה, חוזר ועולה וקונה נפש לשבת הבאה. יום ה' עולם יצירה, חוזר ועולה, וקונה רוח לשבת הבאה, לכן קורין בתורה, סוד זעיר אנפין המקנן ביצירה. יום ו' עולם הבריאה, חוזר ועולה וקונה נשמה לשבת הבאה:

והנה כוונת הוצאת ס"ת הוא זאת, כי הלא כבר בארנו, כי לעולם סוד התורה הוא יסוד אבא שבתוך ז"א. והנה הזיוג שאנו עושין הוא, שהיסוד של אמא נפתח, ויוצאין אורות החו"ג משם. אך היסוד דאבא הוא סתום בכל צדדיו, והאורות שבתוכן אינן יוצאין מתוכן, רק הארה בעלמה להוציא את יעקב, אך המוחין עצמן שבפנים אינן יוצאין, ולכן עתה אחר זווג של עמידה, אז נבקע היסוד של אמא, ומאירין המוחין שבתוכם לחוץ, אל יעקב ורחל העומדין מחוץ לזעיר אנפין בנה"י שבו. אמנם, לצאת אותן האורות לחוץ, צריך ב' מיני בקיעות, א' הוא שיבקע היסוד דאימא, והחסדים שלה המתפשטין בזעיר אנפין, ומלבישין את היסוד דאבא כנודע, ולכשיבקע יצא אור דאבא בתוך הז"א עצמו, חוץ מן יסוד דאמא, זה בקיעה ראשונה, וזהו פתיחת ההיכל, להוציא הס"ת ממנו ולחוץ, כי ההיכל הוא יסוד דאמא, שבתוכו הס"ת הוא יסוד של אבא נתון. בקיעה ב', אחר כך שיבקע היסוד דז"א עצמו, ויעבור האור מחוץ לו, וזהו בקיעה ב'. וז"ס פתיחת התיק הס"ת, להוציא ולהראות הכתב (צמח - מכאן שצריך תיק לס"ת) שבתוכו לחוץ, אל

כל האנשים, ואז אנו קוראים בס"ת התורה שבתוכו, ויוצא האור שבתוכו לחוץ, שהוא הכתב שבספר תורה:

ונלע"ד באופן אחר, כי הבקיעה ראשונה היא הוצאת היסוד דאבא חוץ לגופא דז"א, כי כבר הוא יוצא מתוך היסוד דאמא, כי היסוד דאמא הוא כבר נפסק במקום החזה. ובקיעה ב', הוא בקיעת היסוד עצמו דאבא שהוא הס"ת, ולהוציא הארה שבתוכו, ובזה יצדק יותר סדר הבקיעות, כי בקיעת ההיכל הוא ז"א, ובקיעת הס"ת עצמו הוא בקיעת היסוד דאבא עצמו. אך הפירוש הראשון הוא יותר פשוט אצלי בביאור שכך שמעתי:

אמנם מספר העולין לס"ת, הוא חילוק, כי בב' וה' עולין ג', ובר"ח ד', וביום טוב ה', וביה"כ ו', ובשבת ז', ובכ"מ שהם, נבאר אותם במקומם:

אני חיים וויטאל, ראיתי למורי זלה"ה שאמר להר"ם רומי, שיעשה לו ספר תורה כמו במדינה, ולא היה מקפיד על הפתוחות וסתומות של המחמירין שמשנים אותם:

מצאתי כתוב, רמז להעולין בספר תורה בכל שנה, סימנך - שמ"ע, הוא ג' אותיות, נגד ג' העולין שבת למנחה, ובב' וה'. ישרא"ל - ה' אותיות, נגד העולין ביו"ט. הוי"ה - ד' אותיות, נגד העולין בר"ח וחולו של מועד. אלהי"נו - ו' אותיות, נגד יוה"כ. הוי"ה אח"ד - ז' אותיות, נגד העולין בשבת:

הנה רז"ל נובלות חכמה של מעלה תורה. דע, כי התורה הוא יסוד אבא שבתוך ז"א, ומכחו מה שנפל ממנו ויצא לחוץ לז"א, משם יצא יעקב הנקרא תורה, כמ"ש תורה צוה לנו וכו', שהוא יסוד דאבא הנקרא תורה, והוא הוציא התורה הנק' קהלות יעקב, שהם אורות הנקהלים ונקבצים ביעקב ויצא ממשה:

מצאתי כתוב, טעם ז' העולין בס"ת בשבת, הם נגד ב' רמונים שעל ס"ת כנודע, שהם ב' עטרין לז"א שהוא הס"ת, שאנו ממשיכין אותם מנה"י דאו"א, ומיסוד דא"א הנקרא רצון. ולפי שהוא הנהר היוצא מן העדן שאינו פוסק והולך, לכן בשבת מוסיפין עוד עולין כמו שרוצין. יוה"כ - עולין ו', מאחר שאסור בתשמיש, לכן אין שום יחוד ע"י יסוד דא"א, אלא שהם נגד נה"י דאו"א לבד. ביו"ט - ה', מאחר שעיקר העיטרא דז"א היא מאימא, כנזכר בפסוק "אלה מועדי י"י, ר"ת אמ"י, לכן הם ה', נגד ה' גבורות דאימא. בר"ח וחש"מ - ד', נגד שז"א יונק מי"ס דאו"א, ומכללות הח' דאבא ומכללות ה"ג דאימא, ולכן הד' שהוא מגבורות דאימא קורא קרבנות בענין היום, כדי לקרב האותיות שלא יהא הג' מעכבות. ושאר הקריאה בבו"ה, הוא להמשיך מנה"י דאימא, לכן הם ג' לבד, ע"כ מ"כ:

הנה נודע, כי החו"ב הוצרכו תיקון, כי הבינה היתה תחילה מקבלת האור אב"א, כי לא יכלה לסבול פב"פ, ואז נתקטנה ונתמעטת הכלי שלה, וזה המיעוט נפל למטה. וכן

החכמה, מאחר שהבינה לא היתה יכולה לקבל האור לה אם היתה פב"פ, ובחינה זו ירדה למטה, באופן שגם מן אור שהיה ראוי לקבל החכמה יותר ממה שקבלה עתה וגם מהבינה, ירדה להם חלק למטה במקום ז"א. וזשרז"ל, נובלות חכמה של מעלה תורה, פירוש, האור שנבל ונפל מן החכמה עליונה שהוא אבא, נעשה התורה שהוא ז"א, וכשהז"א עולה למעלה, מעלה עמו מן אותו האור שנפל מלמעלה מן או"א, וחזר להעלות אלו הנובלות הנז', וניצוצי הקדושה שנפלו למטה. כי כמו שנשמות הצדיקים מעלים מ"נ לצורך זו"נ לזווגם, כך זו"נ מעלים מ"נ לצורך זיווג או"א, מן אותו הנובלות שנפלו מהם למטה:

ודע, כי מן ג"ר שהם א"א ואו"א, לא נפלו בבריאה, לכן לא נזכר בהם מיתה, רק בז' מלכים בלבד. רק ירדו במקומם באצילות, למקום שהיו שם זו"ן קודם שנפלו בבריאה, וכיון שנשארו באצילות, לא נק' מיתה אלא נפילה. וז"ס הנובלות הנז', שג' נובלות הן, נובלות דחכמה תורה, ונקרא נובלות התורה, כי בחינת אלו שנפלו, אינם בחינת הפנים ח"ו, רק בחינת אחוריים לבד היותר חיצונים, להיותם דינים קשים ומרים, וז"ס נובלות התורה. נובלות החכמה תורה, הוא יעקב הנקרא תורה, והוא אחוריים שנפלו מן החכמה עילאה. ונלע"ד נתן, שזהו עצמו נובלות הג':

נובלות אורה של מעלה הוא גלגל חמה, בסוד כי נר מצוה ותורה אור (ועיין בתיקונים) וכבר ידעת, כי הטפה המגדלות ומציירות הולד, הן בחינת חו"ג. והן בחינת האותיות שמהם נוצר הולד, וגם האותיות הם בחינת הכלים, ואלו נעשים כלים לאו"א בסוד אחוריים כנז', ואלו הם שירדו למטה עם שאר החסדים, שיורדים לצייר הכלים של הולד שהם ז' מלכים של זו"ן:

והנה אלו הבחי' הם כ"ב אותיות התורה, הז' אותיות הם כלים לזו"ן שהם ז' מלכים, וט"ו אותיות הם כלים לאו"א היותר גדולים מזו"ן. וסימן אותיות או"א, הם י"ה, כי גם או"א נק' י"ה שבשם, ואותיות של זו"ן, הם ז' שעטנ"ז ג"ץ. ומט"ו אותיות הנשארים, הו' מהם שהם אותיות בד"ק חי"ה, הם אחוריים דאו"א, כנז' בזוהר כ"י. ושאר אותיות שהם מלאכ"ת סופ"ר, הם בנים לאו"א. והנה זה הטעם שאנו מתייגין על אותיות אלו תגין, ותבין למה בשעטנ"ז ג"ץ ג' תגין על כל אות מהם, ובד"ק חי"ה תג אחד לבד. והענין, כי שעטנ"ז ג"ץ הם ז' מלכים, וכבר ידעת כי הז"מ הם מקבלין אור של הגוף של א"ק ולא יותר למעלה, ונמצא חסרים ג' אורות עליונים של אוזן חוטם פה, לכן נשברו פנים ואחור שלהם. ואלו הם סוד ג' תגין על כל אות מהם, כי מורין העדר האור מהכלים שהם האותיות, ונשאר האור למעלה מהם ולא בתוכם. אמנם אותיות בד"ק חי"ה, הם אחוריים של או"א שירדו,

ואו"א מקבלים האורות של ח"פ, ולא חסר מהם רק אור אזן עליונה, כי לכן לא ירד מהם רק אחוריים, לנגד אותו אור שחסר מהם אנו מתייגים תג אחד על כל אות מאלו. כבר ביארנו לך טנת"א של הנקודות, וכאן הנקודות הם אורות שיצאו תחלה והאותיות הם הכלים, ואח"כ נפרדו אלו מאלו, ואז האורות נשארו בבחינת תגין של האותיות שהם הכלים, ואחר כך באו הטעמים שהוא בחינת שם מ"ה החדש שיצא מן המצח כידוע. הטעם שיש בספר תורה תגין ואותיות ואין בה נקודות וטעמים, כבר אמרנו לעיל כי אחר שבירות הכלים נשארו האורות בבחינת תגי"ן על האותיות, ואח"כ באו הטעמים שהוא שם מ"ה, לכן יש בס"ת תגין ואותיות, ולא טעמים ונקודות. וס"ת היא יסוד החכמה, וכבר ידעת כי במחשבה אתבררו כולהו, לכן ס"ת מורה על בחינה זו, וע"י זה שאנו קוראין בה בטעמים ונקודות, אנו מתקנים אותה. ולזה תראה כי לטעמים יש הוראה בהוצאת הפה, כי יש ניגון פרטי לכל טעם, וכן הנקודות. אך התגין אין להם שום הברה, והענין, כי בחי' טעמים ונקודות, בהיות האורות מאירים תוך הכלים, לכן עושין נדנוד והברה והם נרגשין, שמאירים האותיות ע"י הניגון שלהם. אבל התגין, הם הוראה בהיות האורות מבחוץ ועומדים מרחוק, לכן אין התגין נרגשין באותיות. גם חילוק אחר, כי ט"נ, יש קצתם תוך אמצעות האות, כמו דג"ש רפ"ה פסי"ק מקי"ף, וגם תחת האותיות, אך התגין הם תמיד חוץ לאותיות, (שהם זו"ן הנק' אותיות) עכ"ז הם עומדים אצלם להאיר להם, אע"פ שאינם בתוכם. ודע, כי בחינת תגין הוא אהי"ה דיודי"ן ודאלפי"ן, הרי ד"ש, והוי"ה ואהי"ה גי' מ"ז והוי"ה דההי"ן שעולה ב"ן, ס"ה גי' ת"ג. סוד תרין רמונים. כבר נודע כי הז"א שהוא בן או"א, הוא בחי' התורה, שנובלת חכמה של מעלה תורה. והנה ידוע, כי בן היקר, ירית תרין עטרין מסטרא דאבא עטרא דחסד, ומסטרא דאמא עטרא דגבורה, וכנגדן אנו משימין על ס"ת ב' רמונים. וכשמשים רמון ורמון, יכוין רמון ימין בעטרא דחסד, וברמון שמאל בעטרא דגבורה:

ענין התרין רמונים. כי הנה הס"ת הוא דיוקנא דז"א, ובצאתו מההיכל, הוא כעין יציאות ז"א ממעי אמו, ואז יוצא הארה מז"א, שהוא מושפע באותו שעה מן א"א כתרה של תורה. וכאשר מניחין עליו הרימונים, יכוין ב' עטרין דאו"א, והם הרמונים שלו, חסד כלל ה"ח, גבורות כלל ה"ג, ואז הוא עת רצון, והמגדל הוא בסוד אדני, וס"ת בסוד הויה. וכאשר מוליכין אותו צריך לחבקה, להורות שהוא ת"ת דז"א, והוא בין ב' דרועין דז"א, ובה"כ עצמה, היא המלכות. וכשמגביהין אותו להראות לעם הכתב, מורה בזה שז"א נותן כל מה שהיה לו למלכות, לכן הס"ת בלי טעמים ונקודות, לומר שלא נשאר בלתי אם גויתו סוד האותיות, אבל הנקודות והטעמים סוד תורה שבע"פ, לא. ויניח ב' ידיו

על ב' עמודיו, להמשיך על הס"ת ב' עטרין בה' אצבעות הימין, וה' אצבעות של שמאל, ויכוין שהם קס"א וקנ"א, גי' שי"ב, דהיינו גי' י"ב הויות. וכ"ח אותיות דמלוי המלוי, נגד כ"ח פרקין. ושי"ב, נגד גימטריא ספר. גם ד' ע"ב בארבע אצבען, גימטריא רפ"ח, ושם ב"ן בגודל ימין, דהיינו ש"ם וספ"ר בשוויה גמור, להמתיק המלכות להעלותה לז"א פב"פ. ויאמר ברכו את ה' המבורך, פי', שהוא מבר"ך שהוא שמאל וימין. וכשקורא, יכוין כי הדוכן הוא הר סיני, וכאלו מקבל התורה מפי זעיר אנפין. ואם יזכה, יאירו גולמי אותיות שלפניו, כאש לבנה. להורות, כי חוט של חסד משוך עליו, ואם לא יזכה כ"כ, יאירו כאש שחורה. ואם לא יהיה כוונה ח"ו, אז יהיה כעס ככהן:

כמה שנים התפלל מורי זלה"ה בביתו בעשרה במנין לבד, בלא ס"ת בהסגר ולא היה חושש כלל לס"ת. בעת הקריאה, היה יושב מורי ז"ל, ולקדיש היה עומד, ואח"כ היה חוזר ויושב:

מע"ח - גם מנהגו היה בהוצאת ס"ת, היה מנשק הס"ת ומלוה אותה עד סמוך לתיבה, והוא נשאר שם, עד שהיו פותחין אותה, והיה מסתכל ורואה האותיות היטיב, עד שהיה מכיר לקראתן, ואח"כ היה חוזר למקומו ויושב, ולא נזקף כמו שנוהגין הרבה, אלא יושב במקומו עד אחר קריאת ס"ת, ואח"כ לקדיש ס"ת, קם לענות איש"ר, וישב פעם אחרת, והיה אומר שהיה נמשך אור גדול, ע"י הסתכלותו בס"ת מקרוב עד שיוכל לקרות אותיות. גם כשהיה קורא בתורה, לא היה נוגע ביריעות הס"ת, רק ע"י המפה של הס"ת, גם לא היה עולה בתורה בשבת אלא לששי, כמבואר לקמן:

מע"ח - צריך לומר וזאת התורה אשר שם משה וכו'. סודו, כי ארז"ל נובלת חכמה של מעלה תורה, כי היסוד דאבא בתוך ז"א, ומכחו וממה שנפל ממנו ויוצא לחוץ דז"א, משם יוצא יעקב הנק' תורה, כמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה שהוא יסוד אבא הנקרא משה, והוא הוציא התורה שהוא קהלות יעקב, שהם האורות הנקהלים ונקבצים ביעקב, הוציאם משה:

פרק ב

ועתה נבאר ענין ג' העולים לס"ת ביום ב' וה'. והענין הוא, כי הלא אע"פ שהאירו גם החג"ת דאמא וחג"ת דז"א, וכמו שבארנו כי בחזרת העמידה עולין יעקב ורחל עד חג"ת, אך בחי' היסוד של אבא אינו מתגלה, רק בחינת נ"ה שלו לבד, כי בב' וה' לבד דחול נבקעים נה"י דאבא ויוצאין ומאירין לחוץ. והנה הכהן הוא נגד קו ימין נצח, והלוי הוא נגד קו שמאל הוד, וישראל נגד קו האמצעי יסוד (א), ואח"כ חוזרין ומתעלמין, כי אין זה רק הארה לפי שעה ואח"כ מתעלמים, ואז מחזירים ס"ת למקומו:

הגהה (א) צמח. כזה - כהן, נצח ז"א, שבתוכו פרק התחתון דנצח אבא. לוי, הוד ז"א, שבו פ"ת דהוד פרק אבא. ישראל, יסוד דז"א, שבו פ"ת דיסוד אבא:

אמנם כוונת האדם באחיזתו ס"ת בידו הוא (ב). כשאדם עולה לקרות בס" ת, יכוין ויאחוז בב' ידיו בס"ת עצמו ביריעות התורה, יד א' מפה ויד א' מפה, ויכוין כי ס"ת הוא סוד ב' שמות של אהיה דיודין וההין, והם קס"א קנ"א גי' חדש, ויכוין כי ע"י ב' ידיו שבהם כ"ח פרקין, הוא נשלם ונעשה שם, וז"ס שם חדש, כי הפשוט והמלוי של כל שם אהיה, הם י"ד אותיות. ותכוין כי אהיה דיודין הם י"ד אותיות ביד ימינך, ואהיה דההין י"ד אותיות ביד שמאלך, הרי בין שניהם כ"ח, וכשתצרף כ"ח עם חדש, יהיה גי' שם, וקרא לך שם חדש. והנה שם וספר, הכל אחד בגי', כי ספר, גי' י"ד אותיות של אהיה דיודין וי"ד אותיות של אהיה דההין, עם חשבונם שהם שי"ב, הרי הכל גי' ספר, וז"ס ס"ת. ואח"כ יכוין לכלול יד שמאל ביד ימין, להראות שימתקו הגבורות ונכללו בחסדים, ותסלק יד שמאל ותשאר יד ימינך לבדה אוחזת בס"ת, כ"ז שתקרא. והנה תחלה תפתח ותראה ואח"כ תסתום ותברך, ותחזור ותפתח ותקרא, ותחזור ותסתום ותברך. גם לא תאחוז הס"ת ביריעה בידך, רק ע"י מפה של ס"ת, כי הנוגע בס"ת עצמו ח"ו עליו נאמר, כל האוחז ס"ת ערום נקבר ערום, כדאיתא במס' מגילה בסופו:

הגהה (ב) מע"ח - בחול אינן מתגלין רק ג' פרקין תתאין דנה"י דאבא, וכן דנה"י דז"א:

הטעם שקורין בתורה בב' וה', נודע הוא כי ג' עולמות בי"ע עולין באצילות, כנז' בכוונת מנחה של ע"ש. והנה כפי עלייתן, כך הן ירידתן של כל ימי השבוע, כי ביום א' יורד הבריאה. וביום ב' יורד היצירה, שהוא ו' בחינת התורה, לכן אז קורין בתורה. וביום ג' יורד העשייה, ואינו יורד האור התורה שם, יום ד' משבת הבאה, וחוזר לעלות מה שירד עולם העשיה, לכן אין ביום ג' וד' ס"ת. יום ה' עולם היצירה, ולכן מוציאין הס"ת. יום ו' עולם הבריאה. ובשבת עולם האצילות. ומפני שיום א' ויום ו' עולם הבריאה כנ"ל, הנה לרוב הארתן א"צ להוציא בהם ס"ת:

מע"ח - צריך לעסוק ולקרות בתורה הרבה בב' וה', שהם בחינת הרוח והוא ז"א הנקרא תורה, וז"ס תקנת עזרא לקרוא בתורה בב' וה', והוא ג"כ סוד עליות משה להר סיני ביום ה' לקבל לוחות, וירידתו עם לוחות ביום ב', כי לוחות התורה הם הכסא כבוד, הוא סוד כשתחליף אותיות לחת בא"ת ב"ש, יהיה אותיות כס"א:

פרק ג

אח"כ אומרים קדיש. וגם הוא כמו קדיש שלאחר עמידה כנ"ל, שהם ב' המ"ב של ע"ב. אח"כ אומרים אשרי ומסיים ואנחנו נברך וכו'. אמנם כבר בארנו לעיל, כי כמו שעליית

העולמות הד', הם עולין מתחלת התפלה עד עמידה, ג"כ אחר עמידה חוזרין לירד העולמות וה אחר זה. אך בעליות הם תחלה עשייה, ואח"כ יצירה, ואח"כ בריאה. אך ברדתן הם להיפך, בי"ע, ואז כל העולמות חוזרין למקומם. אך דע, כי שאע"פ שאמרנו זה, עדיין אינן יורדין רק אחר עלינו לשבח, כמ"ש בע"ה. אך הענין הוא, כי הלא בארנו כי כל העולמות עלו ונכללו עד האצילות. אמנם טעם עלייתו הוא, כי כל העולמות עולין ליקח השפע הראוי להם, לכן אחר הזיוג העליון, יורד השפע הראוי לכל העולמות:

מהחברים - (אח"כ אומר תהלה לדוד שנתקן על הפרנסה, שנאמר פותח את ידיך. וג"כ לסוד אחר, כי מאחר שהתפללנו בעולם היחוד, צריכין אנו להביא הברכה ושפע למלאכים וחיות ואופנים, וז"ס יביעו ויגידו יספרו ירננו, שהכל נאמר על המלאכים, ואחר שהוא בשלימות עם הכל, וכולם סנגורים בעדו, ואז היא עת רצון לשאול צרכיו, לפי שבתחלה זימן המאורות החקוקים בכסא כבוד לסעודה, ולא פשט שום אחד מהם ידו עד שיהנה המלך קודם, ואח"כ ניתן רשות לשאר המאורות להנות, והאדם מוסר נפשו ונפל על פניו לעורר כחו כנ"ל, ושאר מאורות נהנין בסוד תהלה לדוד, כל אחד כראוי. וזהו יגידו ידברו וכו'):

אמנם תחלה לוקחת הבריאה, ואח"כ לוקחת השפע ליצירה, ואח"כ לקחו העשייה, אך עדיין כולם הם למעלה במקום שעלו באצילות, ושם במקום ההוא לוקחים כל עולם ועולם השפע שלו. ואחר עלינו לשבח, הם יורדין כל אחד למקומו עם השפע שלו שנטלו. וכבר בארנו, שתכוין קודם שתאמר אשרי, בשם הוי"ה דיודי"ן של ע"ב, והוא י' דהויה שהוא באצילות, ותכוין להוריד שפע משם אל עולם הבריאה שהוא שם ס"ג, והוא אות ה' הראשונה שבשם, והוא אל שדי:

ענין אשרי. הנה מה שראוי שתכוין הוא זה, כי הלא בנפילת אפים שם העלינו סוד מ"ן של בחינת נפש כנ"ל, ואז גם הז"א לא נתן בה כ"א בחינת נפש דדכורא. ותכוין, כי גם באשרי אתה מעלה מ"ן של בחינת רוח שבג' עולמות ג"כ כנ"ל, כי אין נר"ן באים בפ"א תוך הולד, ועתה בא הרוח ע"י ג' ב"ן. והנה יש ג"פ ב"ן במזמור אשרי, אחד הוא ר"ת של ארוממך אלהי, עם ס"ת של ארוממך אלהי המלך, גי' ב"ן. הב' הוא, ארוממך אלהי המלך בר"ת, עם גי' של אלהי, הכל יחד גי' ב"ן. הג', בכל יום אברכך, בכל גי' ב"ן, הרי ג"פ ב"ן, נגד ג"פ ב"ן שיש בנ"א. ותכוין בג' ב"ן אלו, להעלות מ"ן של בחינת הרוח. ותכוין, כי גם הדכורא שהוא הז"א, נותן בה מ"ד של רוח:

גם יש דבר אחד, והוא, כי הנה אמר הכתוב שארה כסותה ועונתה לא יגרע. אמנם אנו צריכין להוריד אל האשה העליונה, בחי' שאר כסות עונה, והנה ענין העונה הוא הזיווג,

וכבר נתבאר שהוא סוד נ"א כנודע. ועניין השאר שהוא המזונות, הוא רמוז בג' אשרי הנזכר כאן, והם - אשרי יושבי, אשרי העם שככה, אשרי העם שי"י אלהיו, הרי ג"פ אשרי, יכוין לתת לה שארה. וכמו שבענין העונה יש בה ג"פ שם ב"ן, גם השאר ג' שאר, ג"פ אשרי בסוד ג' עולמות. ובענין פסוק פותח את ידך, כבר נתבאר בסוד אשרי של הזמירות, ובאשרי של המנחה:

פרק ד

אח"כ מזמור יענך, יש בו ג"פ ב"ן אחרים, והם - א', בס"ת שם אלהי יעקב. ב', נרננה בישועתך ר"ת ב"ן, ג', בס"ת יעננו ביום קראנו, וכאן הוא סוד להעלות מ"ן של בחינת הנשמות, ותכוין כי גם ז"א נותן מ"ד הנשמות. אך דע, כי הלא במזמור הזה יש ע' תיבין, ובזוהר אמרו כי הם ע' קלין שצועקת היולדת. אמנם סוד הענין, כי הלא הנוקבא דזעיר אנפין דאצילות, נתעברה בנפילת אפים, והיא צריכה אח"כ לילד מה שנתעברה אז, כדי לתת חלק מן אותו עיבור לכל עולם ועולם. והנה קודם שתלד, אז צריכה שיהיה הולד שלם בנפש רוח נשמה, ואחר כך תלד ויצא לחוץ, ואז כח הנשמה לוקחת הבריאה, הרוח היצירה, וכח נפש לקח עשיה. ולכך קודם שתלד, אז נתן בה כח הנשמות, ואז כשהיא צועקת אז מזדווג עמה בסוד הנשמות ונשלם הולד, ועל ידי זיווג ההוא נפתח רחמה וילדה אחר כך. ואז כשילדה, אז לוקחין הבריאה המגיע לה. וסוד לידתה הוא כשתאמר ובא לציון כמ"ש בע"ה:

גם במזמור הנ"ל תכוין בזה המזמור בד' תיבות שם יב"ק שסודו הוי"ה אלהים. א', יענך י"י ביום צרה גי' יב"ק. ונפלו ואנחנו קמנו, גי' יב"ק. קדשו בגבורות ישע, ר"ת יב"ק. ואנחנו קמנו ונתעודד ר"ת גי' יב"ק. ונתעודד י"י הושיעה המלך, ר"ת בצרוף הוי"ה, והוא ויה"ה, ואחר כך יעננו ביום קראנו, ר"ת יב"ק. לכן צריך לחבר מלת המלך עם הושיעה, לתת טעם פסיק במלת מלך, ואח"כ יענך. גם תכוין בע' תיבין שיש במזמור הזה, כי הם סוד ע' קלין של יולדת כנ"ל. ומזמור יענך י"י ביום צרה שאומרים בשחרית קודם ובא לציון, הוא סוד הבריאה. והנה ע"י הקדיש שאמרנו אחר העמידה הורדנו סוד האצילות לבריאה. אמנם באצילות נתעברה המלכות ע"י זיווג בנפילת אפים, וירדה כאן בבריאה מעוברת. אמנם עתה בבריאה היא יולדת, ולכן היה צועקת עתה סוד הע' קלין של היולדת כנז' בזהר, נגד ע' תיבין שבמזמור הזה, ואח"כ יולדת הנוקבא דז"א, ומה שילדה הוא סוד קדושת ובא לציון, כמו שאכתוב בעזרת השם.

מהחברים - אח"כ אומר צרת לבו. יענך י"י ביום צרה, ויש בו ט' פסוקים, נגד ט' מאורות, ט' רקיעים. ודוד היה ממשיך שפע וברכה, מן הט' מאורות עליונים, למדה שלו למלכות.

ותמצא בו ע' תיבין, נגד ע' שמות שיש להקב"ה, וכנגד ע' צירין הסובבים לכסא הרודפים אחר דוד, כמ"ש כל גוים סבבוני, כמ"ש וכו'. ומזמור זה טוב לבקש רחמים על היולדת, לפי שיש בו ט' פסוקים נגד ט' חדשים של הריון, ויש בו ע' תיבין נגד ע' צירי יולדת, ואינה יולדת עד שנותנה ע' ולא פחות אלא יותר הן. והטעם, לפי שמפתח חיה לפנים מן ע' מדרגות, ובכל קול וקול יורד מדרגה א' אותה המפתח, ואם תצעק יותר מע' קלין הכל מרצון הבורא ית', אבל בפחות לא תלד. בענין מזמור לדוד יענך, מצאתי הג"ה להר"ם זלה"ה. וז"ל, מה אשים לא שמו אל ומה אפסיק לא הפסיקו ה', וכל העושה ככה מקלקל הכתוב, ואני קורא עליו אשר קרבת רחקתי, כי מי שיראה ויפתח עיניו שהקב"ה שם אתנ"ח בתיבת הושיעה, כדי להפסיק שם. כי המפסיק בהמלך, נמצא שהוא מתפלל על המלך שיושיעהו ה'. גם יתחייב מסוף דבריו להסיר פסיק מן ונתעודד, ואין שומעין לו בזה, ולא אאמין שקיבל כך ממורי זלה"ה. והכוונות אפשר לכוין גם בלי קלקול הפסוקים. אחר כך ראיתי בספר מלכיאל אשכנזי, שגם הוא מחקו מספרו:

פרק ה

ובא לציון. עתה יולדת הנוקבא דז"א, ומה שילדה ניתן השפע שלה בתחלה לבריאה, וז"ס הקדושה של ובא לציון, שהיא נמשכת מלמעלה, ונקראת תוספת קדושה שניתן עתה אל הבריאה, והיא דוגמת הקדושה שבאצילות ודוגמתה יולדת בבריאה:

אמנם קדושה זו, היא לה"ק ותרגום. והענין הוא, כי צריך להאיר ולהמשיך שפע בכל הבריאה בבחינת פנים ואחור, לכן לה"ק נגד הפנים ותרגום נגד אחורים, כנודע כי כל תרגום בסוד אחוריים. ויש בה הארת ג' מוחין חב"ד שדוגמתן יולדת בבריאה, והם קק"ק - נגד חכמה. וברוך - נגד בינה, י"י ימלוך - נגד דעת. וכבר בארנו היטיב זה במ"א, ושם בארנו כי י"י ימלוך, הוא כנגד מה שאמרנו בקדושת עמידה, ימלוך י"י לעולם וכו', ע"ש היטיב:

מע"ח - בובא לציון, יכוין כי עתה יורדת מ"ן דז"א בהיכל ק"ק דבריאה ויולדת כלול מנר"ן, והנשמה של זה הולד ניתנית בבריאה, והוא תוספת קדושה זו בין בפנים בין באחוריים בעולם בריאה. עוד טעם היות תרגום הוא, כי כאן צריך לכסות הקדושה של לה"ק בתרגום, כי הוא נסתר ונעלם בו. והנה אנו רוצין להוריד הת"ת אל המלכות, למטה בבריאה. לכן התחיל י"י, ואח"כ אומר ימלוך לעולם ועד, וזה כוונה להמשיך הארה מת"ת שהוא י"י, למלכות, ובזה תמלוך לעולם ועד:

מע"ח - מורי ז"ל היה נוהג לומר זאת הקדושה דתרגום בקול רם, ולא היה חושש למי שאומר שצ"ל הקדושה דתרגום בלחש:

(מהחברים - בסיום יאמר, כי לא עזבת דורשך ה', ס"ת תכ"ה, והוא השם אשר הרג משה בו את המצרי, למה תכה רעך והוא פנימי של שדי, וכל המכוין בו ניצול מאדם רע כל היום):

מע"ח - ארז"ל, אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. וזהו ובא לציון, שהוא המשיח. ור"ת "גואל "ולשבי "פשע, הוא גוף. גם דע, כי האדם המוציא ש"ז לבטלה, מוסר את בניו ביד החצונים, וכאשר יחזור בתשובה, אז יחזרו אותן בניו למקומן, תוך אותו האוצר הנקרא גוף. וזהו ולשבי פשע ביעקב, כי שב בתשובה מפשע ההוא. ר"ת, ביעקב נאום ה' ואנ"י, ר"ת בני"ו. כי כל זה הם מעכבים את המשיח, וכשיחזור בתשובה יחזרו למקומם, ועם זה ובא לציון גואל. גם שם בארנו, ענין פסוק שאומרים בסיום ובא לציון, והוא י"י חפץ למען צדקו, ובארנו שם, שתכוין לשם צי"ת, שהוא נרמז בשם שקוצי"ת, וזהו ר"ת "צדקו "יגדיל "תורה. והנה גם תכוין, כי ר"ת צדקו יגדיל תורה ויאדיר, גי' אבגי"תץ. באמרך ברוך הוא אלהינו שבראנו לכבודו, תכוין בו היטיב, כי שם סוד הבריאה, ומשם סוד תורתינו, ומשם סוד נשמותינו, וזה שבראנו לכבודו בסוד הבריאה, והבדילנו מן התועים בסוד נשמותינו משם, ונתן לנו תורת אמת תורת הבריאה. ולכן אנו מתפללין כאן, הוא יפתח לבנו וכו', ותכוין בזה היטיב. ובאמרך י"י חפץ, תכוין בר"ת של צדקו יגדיל תורה, בשם אחרון של מ"ב, שהוא בהיכל ק"ק דיצירה, נגד בינה דבריאה, ושם זה עולה ת"ק במילוי שדי, ומשם סוד התורה, כי שם זה הז' ביום השבת:

ואח"כ יאמר הקדיש, וכבר בארנו כוונתו, להוריד מ"ן דבריאה ליצירה, ע"י שם ב' מ"ב, א' דס"ג והוא הראשון, והב' דע"ב. והכוונה, ע"י הקדיש אנו כוללין יצירה עם בריאה ע"י ס"ג וע"ב, כדי לקבל שפע היחוד וזהו בתפלה לדוד. אח"כ אומרים תפלה לדוד, וגם זה בארנו, איך יכוין תחלה להוריד אור משם ע"ב דאצילות לס"ג, ואח"כ מס"ג למ"ה שביצירה. ותכוין מן תפלה לדוד עד קוה אל יי', באות ו' שבשם, ובשם מ"ה, ובשם א"ל הויה. והנה עתה יורד החלק של השפע המגיע אל היצירה, וכבר בארנו איך עדיין כל העולמות הם למעלה באצילות, רק שבעודן למעלה באצילות הם זה למעלה מזה וזה חוץ לזה בודאי, והזהירנו מורי ז"ל בענין תפלה לדוד, לאומרו בכוונה גדולה, כי עיקר הארתו הוא מן היצירה, שהם המזמורים, כי משם שורש נשמתו והשגתו, כי כל המזמורים הם בחינת גבורות. ואח"כ מזמור של יום, בכל יום ויום. אח"כ קדיש, ונתבאר לכלול עשיה ביצירה, שיכוין להוריד בו מן יצירה לעשיה ע"י ב' מ"ב, אחד של ס"ג, ואחד של מ"ה. אח"כ קוה אל ה'. אח"כ קדיש, והוא קדיש דיתמי, וגם זה נתבאר במ"א. (מע"ח - אין כאלהינו, רומזת לה' שבשם. אין כאדונינו רומז לו' שבשם, שהוא אדון כל הארץ,

וגוף וברית חשבינן כחד. אין כמלכינו רומז לה' עלאה, לרמז למלך עלאה כנזכר פרשת שמות. אין כמושיענו, דא י' עלאה וקוצו אבא וא"א):

אח"כ תאמר ברכו, וכבר בארנו כי סוד ברכו זה האחרון אינו כמו הראשון, כי הראשון כוונתו ע"ב ק"ל כ"ו, וזה האחרון הוא ג' מילוי ע"ב ס"ג מ"ה וג' מ"ב שלהם, וכולם גי' ברו"ך שהם רכ"ח, שהם יותר רחמים. ובמלת המבורך, יכוין כי אות ה' בג' ציורים כזה די דו ווו גי' מ"ב, וז"ס המבר"ך, כי ה' מ"ב ר"ך, כי המ"ב הוא המ"ב שלהם, ור"ך הם המלואים, שהם יותר רחמים מן המ"ב שהוא דין:

מהחברים - מן קוה אל ה' עד אתה תושיענו, יש ע"ד תיבות, נגד אהי"ה ב"ן ע"ה.) בתפלה, עולין תחלה ע"י מעשה הקרבנות לתקן העשיה, ואח"כ קדיש. ב"ש לתקן היצירה, כי המזמורים ביצירה, ואח"כ קדיש, ויוצר אור נתקן בריאה, ושמה הקדושה מיושב, והעמידה לתקן באצילות, ושמה הקדושה מעומד. ואח"כ יורדין להוריד השפע, בובא לציון חוזרים לבריאה, ושמה ג"כ קדושה מיושב, ותפלה לדוד חוזרים ליצירה במזמורים. ופיטום הקטרת, כנגד הקרבנות בעשיה, וביום השבת אין עוד ירידה, כי אם שאומרים פיטום הקטרת להבריח החיצונים שלא יתאחזו בתפלה:

מהחברים - ודע, כי עד ובא לציון היינו באצילות אחר נ"א שאדם מכוין להפיל עצמו עד עשיה, ואח"כ קם וחוזר לאצילות כבראשונה עד ובא לציון, וכאן עולם בריאה, עד שיאמר קדיש תתקבל, ויתחיל תפלה לדוד אז נכנס ביצירה. ודע, כי בקדיש תתקבל יש פ"ו תיבות כמנין אלהים, רומז להמשכת קדושה במלכות, ולפי שחלל הבריאה הוא מעט, לכן תמצא שאנו אומרים כי אם ובא לציון, ואחריו תיכף הקדיש. וא"ת, איך אצילות החלל שלו אינו כ"כ גדול, עד ובא לציון. תשובה, דע, כי הפיל עצמו עד עשיה, וכדי לחזור עד האצילות, היה צריך הרבה דעת לעבור ד' עולמות, לכן יאמר התחנה, אח"כ אבינו מלכנו, אח"כ אל ארך אפים ביום ס"ת, או יאמר קדיש כשאין ס"ת, ואח"כ יענך ה' ביום צרה. ובתחנה, עלה מן עשיה. ובאבינו מלכנו, עלה מן יצירה. ובקדיש, עלה מבריאה. וביענך ה', באצילות. וחוזר חלילה עתה לירד לבריאה, בובא לציון. אח"כ תפלה לדוד, ביצירה. ויש בו ח"י פסוקים עם פסוק בית יעקב. ויש קפ"ו תיבין מתפלה לדוד עד שיר המעלות, נגד הוי"ה שעולה קפ"ו, והרמז, פו"ק חזי. ובנביאים, פק"ו פליליה. אח"כ אומר שיר המעלות, ויש בו נ"ז תיבין, נגד א"ל הוי"ה העולה ז"ן, ויש בו ח' פסוקים, נגד מלוי השם שיש בו ששה אותיות וב' אותיות א"ל, הרי ח' אותיות נגד ח' פסוקים של כל המזמור. ומתחיל באות ש' ומסיים באות צ', רומז על ש"ץ רקיעים שהקב"ה בועט בהן, כשקם בחצי לילה להשתעשע בנשמתן של צדיקים. אח"כ נהגו

לומר שיר של יום שהיו הלוים אומרים. ודע סוד שיר של יום, דע, כי האורות האצילות השופעות עלינו בשבת בסוד נשמה יתירה, מאירה כל יום א' בסוד הכתר משפיע כחו אל החסד יומא קדמאה דאיהו בריאה, ושירה של לוים לעורר ההארת אלו יום יום, והארת בריאה מא', מאירה בב' שהוא יצירה. ונלע"ד, שהטעם דרועא שמאלא בירכא ימינא שהוא מתחלת יצירה, והארת יצירה, מאירה בסוד ז"א בג' בסוד עשיה. ואח"כ בדה"ו ע"י שיר הלוים, לעורר הארה עי"ב מקמי שבתא, וכל אחד מעצמו, לא תסייע מה שעליו כמו בתר שבתא, וזה פי' השירים:

יום א. בבריאה, לדוד מזמור לה' הארץ וכו', יוד פסוקים נגד י' של השם. גם קל"ח תיבות, נגד חקל תפוחין עד אמן ואמן. לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, ב' גבורות שלא נמתקו, להמתיקם, כי ב"פ גבורה גימ' תב"ל, כי הוא - כתר. על ימים יסדה - ז' ימים סובבים א"י נקרא ג"כ נהרות. מי יעלה - כתר. בהר ה' - בינה. מקום קדשו - חכמה. נקי כפים - אף מי שנשמתו מצד קין, יוכל להצדיק עצמו, נקי ע"ה, גי' קס"א. כפים ע"ה, גי' קנ"א. ובר - גי' יצחק, להמתיקו בשם בוכ"ו, שהוא גי' לבב. אלהי ישעו - בינה. זה דור דורשיו - יסוד. פניך יעקב - מלכות. שערים - ש"ע נהורין, נשאר רים, גי' נ"ר, נשמה רוח. שערים - כמנין כתר, ושעריו שערות ראש. פתחי עולם - הם או"א. מלך הכבוד - כתר מלך לאבא, שבו ל"ב נתיבות כמנין כבוד. י"י עזוז וגבור - אמא. ויבא מלך הכבוד - אבא. ה' צבאות - ז"א. מלך הכבוד סלה - נוקבא, ה"פ כבוד נגד ה' פרצופים. מי יעלה בהר ה' - ר"ת ב"ן, שהם מ"ן למטה לבינה. יקום במקום קדשו - יב"ק ס"ת מו"ם, שם האחרון דע"ב שמות. נקי כפים מזרע לבטלה. ובר לבב, גימטריא ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן עם ד' כוללים. "ישא "ברכה "מאת י"י - ר"ת ב"ן לת"ת וכו'. ואחר כך יאמר הושיענו וכו', ברוך ה' מציון - שהוא יסוד עולה מ"נ. ברוך ה' אלהים - חו"ב. אלהי ישראל - כתר. עושה נפלאות לבדו - חו"ב. וברוך שם כבודו - זו"נ:

יום ב. ביצירה, גדול ה' בעיר אלהינו - ע"י השושבין שהוא, יפה נוף, ת"ת. משוש כל הארץ על הר ציון - יסוד, בסיוע ירכתי צפון - נ"ה. קרית מלך רב אלהים - מלכות. בארמנותיה - ת"ת ויסוד שהם ארמונים. נודע למשגב - בטעם בו ירוץ צדיק ונשגב המגדל. כי הנה המלכים - זו"נ. נועדו עברו יחדיו - בסוד עובר על פשע, והמה החיצונים. רעדה אחזתם וכו', ברוח קדים תשבר - הקליפות. בעיר ה' צבאות - מצד הת"ת. בעיר אלהינו - מלכות ממש. אלהים - בינה. יכוננה, כשמך אלהים - מל'. כן תהלתך - בינה. ישמח הר ציון - ת"ת. תגלנה בנות יהודה - היכלות שבבריאה. בנות ירושלים. ינהגנו עלמות. ויש בו ט"ו פסוקים, נגד שם י"ה:

יום ג. בעשיה. מזמור לאסף, זה מדבר בחיצונים הקרובים אל העשיה. פלטו דל ואביון - יסוד ומלכות. אכן כאדם תמותון - בסוד ח' מלכים, וכנגדן ח' פסוקים בזה המזמור. וכאחד השרים תפולו - מעולם לעולם. קומה אלהים שפטה הארץ - מלכות שלא נשברה, לפיכך מלכותו בכל משלה, ויש בו ס"א תיבין, נגד אני ראשון ואני אחרון, וכתוב ששים המה מלכות, אחת היא יונתי:

יום ד. בעשייה. אל נקמות ה' - בעשיה, שהוא קרוב לחיצונים, והרוגי מלוכה מסרו עצמן שם למיתה. אל נקמות אדנ"י - ר"ת ב"ן, כאלו השם כתוב באל"ף דל"ת. אם אמרתי - ג"כ כ"ג פסוקים, ועם הושיענו שמוסיפין אחריו, כ"ד פסוקים, נגד כ"ד צירופי אדנ"י שבעשיה, ויש בו קס"א תיבות, נגד שם אהי"ה במילוי קס"א:

יום ה. ביצירה. הרנינו לאלהים עזינו - מלכות. אלהי יעקב - ת"ת. שאו זמרה - מנצח. ותנו תוף - מהוד. כנור - ת"ת, כ"ו נ"ר. נעים, מחסד. עם נבל - מגבורה. תקעו בחודש שופר - מבינה. כי חוק לישראל - סבא. משפט לאלהי יעקב - מסוד הדעת. עדות ביהוסף שמו - יסוד. בצאתו על ארץ מצרים - למלוך, הרי מלכות. ושם י"ז פסוקים מ"ק הוי"ה, וקכ"ו תיבות נגד שם אדנ"י ברבוע. לא יהיה בך "אל ז"ר - גימטריא רחל של הקליפה, והיא אשרה. לא תשתחוה לאל נכר - לעבודת השמש זה הבעל, והתורה אומרת כי לא תשתחוה לאל אחר, הכולל את שניהם אל - דכורא, אחר - נוקבא, והם עצמן אלהים אחרים זה לזה, דכתיב בהו אל תאמר אשלמה רע. הטעם יותרת הכבד דיהבא שיורין לבעלה, אחר שנתקשטה לחוטא בסוד אל זר כאומרו, והנה בעל אשרה גימטריא תרח וז"ס ארז"ל, תרח עובד צלמים היה, שהם תרין לזכר ולנוקבא, לפיכך מתחיל בגנות בליל פסח. ומנשה מלך יהודה כששב, חתר הקב"ה חתירה מתחת כסא הכבוד, ונתקבלה תפלתו:

יום ו. בבריאה. ה' מלך גאות לבש, גאוה לכבוד שבת. ה' פסוקים, נגד ה' עלאה מקננא בכורסייא. מ"ה תיבין נגד שם מ"ה. ובא לציון - בריאה. תפלה לדוד - יצירה. אין קדוש וקטורת - עשייה. ובסוף כולל כל העולמות ממטה למעלה עד א"ס. אין כאלהינו אין כאדונינו - רומז ליצירה. אדונינו מושיענו - עשיה, ובאו משולבים ורמוז כלולים זה בזה. ויש בנוסח זה ע"ד תיבות, אהי"ה ג"ן. תנא דבי אליהו - בריאה לכלול באצילות, וזהו אל תקרי הליכות שהוא מלכות, ומצדה כולן הלכות. ת"ח מרבים שלום - הכל באצילות. כי ת"ח - הם נ"ה, שלום - יסוד, עולם - מלכות, ע"כ מהחברים:

עלינו. יחוד זה נתן לי מורי ז"ל, שאכוין בשחרית במנחה בג' שמות דס"ג, ואכוין ברב המנונא סבא, ובר' נהוראי סבא, ובר' ייבא סבא, כי סבא גי' ס"ג, והם ג' שמות ס"ג. צריך

לכוין, א' בשם ס"ג עצמו. וב' סגים השניים, הב', צריך לכוין בג' שמות אהיה, שהם כמנין ס"ג. וס"ג ג', יכוין במלוי ס"ג ובמלוי ב"ן, גימטריא ס"ג, וזה סידורן בפירוש ג' שמות ס"ג - עלינו לשבח לאדון - ס"ת גי' ס"ג, יכוין בשם ס"ג עצמו בניקוד עלינו וכו', והוא נגד רב המנונא סבא. הב', לתת גדולה ליוצר - ר"ת גי' ס"ג, ויכוין בג' אהי"ה גימטריא ס"ג, והוא נגד רבי נהוראי סבא, והוא ג' שמות דאהיה אלו, יוצאין מכח הג' אלפין שיש במ"ה דאלפין. שלא עשנו כגויי הארצות - יכוין בשם ס"ג ג', במלוי הס"ג ובמלוי הב"ן גי' ס"ג, והוא נגד רב ייבא סבא. אח"כ יכוין בר"ת של זכר דבר לעבדיך, עם נקודות הפסוק כזה זדל שבא תחת זין קמץ תחת ד' שבא בל'. אח"כ יכוין בס"ת רך ר' שבא ר' קמץ ך שבא. ואח"כ בר"ת וס"ת יחד זרדרלך. ז שבא ד קמץ ל' שבא, אח"כ יכוין בשם אהו"ה במלוי דמלוי ויוצא מפסוק זכר דבר לעבדך כו' כזה - אלף למד פא, הי יוד, ואו אלף ואו, הי יוד: נ"א, מ"כ וז"ל - עלינו, גי' קס"ו, אחוריים דס"ג, ותכוין בס"ג עצמו נגד רב המנונא סבא. גם תכוין בר"ת עלינו לשבח לאדון הכל, גי' קל"ה ע"ב וס"ג, והוא ס"ג מן ג' אהי"ה בסוד ג' אלפין, נגד רב נהוראי סבא, ור"ת לשבח לאדון הכל, גי' אדנ"י, לתת גדולה ליוצר, ר"ת גימטריא ס"ג, והוא מילוי דס"ג ומילוי דב"ן, גי' ס"ג, נגד רב ייבא סבא:

עלינו וכו', ואנחנו כורעים ומשתחוים וכו', ויוסד ארץ, שהוא מלמעלה למטה, בסוד א"פ שהוא בינה. נוטה שמים - לז"א, ויוסד ארץ - מלכות. בינה האצילה לזו"נ, שהם שמים וארץ. ואח"כ המקיפים, ומושב יקרו בשמים, כי א"מ, מושב יקרו הוא בשמים, בז"א. והוא י' שמות של המקיפים דז"א:

מהחברים - ועתה צריך להמשיך א"פ וא"מ לזו"נ מבינה, שהוא נוטה שמים - פנימי לז"א, ויוסד ארץ - פנימי למלכות. ומושב יקרו בשמים ממעל - מקיף לז"א. ושכינת עזו בגבהי מרומים - מקיף לנוקבא. הוא אלהינו - מקיף לשניהן. והכל מפורש בכתוב. כי י"י הוא האלהים ר"ת יה"ה, שהוא סוד מקיף. בשמים ממעל - פנימי ומקיף לז"א. מתחת - פנימי ומקיף לנוקבא. אין עוד - מקיף לשניהם, ע"כ מהחברים:

ממעל - הוא סוד שם א' של א"מ כל כללות ז"א. ושכינת עזו וכו' - הוא י' שמות של א"מ, כל כללות י"ס נוקבא דז"א. הוא אלהינו אמת מלכנו וכו' - הוא שם א' של א"מ, כל כללות דזו"נ. וידעת כי ה' הוא אלהים - הוא כל כללות מלמעלה למטה א"פ, וזה ממעל. וכנגד א"מ שהיא ממטה למעלה, אמר ועל הארץ מתחת, ולא אמר בתחת ולא במעל, רק מתחת ממעל. כי מתחיל הא' מלמעלה למטה, והא' ממטה למעלה. ואומר על כן נקוה לך וכו':

עלינו, כבר בארנו מן ואנחנו כורעים עד סוף, כי הוא באצילות עם המקיפים שבו. אמנם תחלה צריך לכוין, בד' עולמות הקודמים אליו, וז"ש עלינו לשבח לאדון הכל, היא בריאה, הנקראת אדון כל הארץ. ויוצר בראשית - יצירה, שלא עשנו - עשיה, ולפי ששם סוד הקליפות, לכן מזכיר אותן בסוד עשייה, וזהו שהם משתחוים להבל ולריק. ואנחנו כורעים וכו', לפני ממ"ה הקב"ה, שהוא באצילות. והרי בזה נקשרו כל העולמות, אחר קבלת השפע אחר הזיווג: ד

פרק ו

סוד עלינו לשבח. כבר בארתי במ"א, כי הלא כוונת עלינו, הוא שבח גדול לאין קץ, וראוי לאומרו אחר כל תפלה מג' תפלות, ולא כמו אותן שנוהגין שלא לאומרו אלא בשחרית לבד. ועניין שבח זה הוא, כי אחר שסדרנו לך סדר כל העולמות בפרטותיהן, והעלינו אותן ממטה למעלה עד העמידה, ואח"כ נתננו להם שפע לכל עולם ועולם, מן העמידה ועד עתה, ועדיין כולם עומדין למעלה כנ"ל. והנה כוונתינו הוא, להוריד עתה כל העולמות במקומם, כדי שכל עולם יחלק טרף לבני ביתו המקוים לו, כמ"ש הכפירים שואגים לטרף. ואנו חוששים שלא יתאחזו הקליפות באותו שפע, לכן אנו אומרים שבח זה עלינו לשבח, כי עי"ז מתבטלים החיצונים, ואין יכולין להאחז בהארת העולמות (ס"א בטהרה). והטעם הוא, כי כבר הודעתיך, כי א"מ הוא המבטל האחיזת החיצונים, כי אורו גדול ומסמא את עיניהן, ואינן יכולין להתאחז בו, והוא מונעם. וכמ"ש לך, כי החיצונים מונחים בין א"פ לא"מ, כמבואר אצלינו בסוד החשמל. אמנם שבח זה, מתוקן להוריד הא"מ עצמו, כמ"ש בעז"ה, ובזה יתבטלו החיצונים, ולכן אומרים אותו אחר כל תפלה ותפלה. וגם, כי הלא תחלה לוקחין העולמות א"פ, ואח"כ א"מ, כי אור הגדול הוא בא באחרונה כנודע, לכן אחר שקבלו א"פ לוקחין עתה כל העולמות א"מ. הרי בארנו בזה ב' טעמים שיש בזה התיקון, ובשבח הזה אחר כל תפלה. א', לפי שהוא עצמו אינו יכול לבא אלא באחרונה. הב', כדי שלא יתאחזו החיצונים כנ"ל. והנה, תחלה אנו רוצין לתת שבח להש"י, שיכלל ד' עולמות בקדושה שבהם לייחדם יחד, ולהוציא ולגרש משם הקליפות ע"י שבח זה, ואח"כ יורדין המקיפין ומגרשין אותן.

והנה במ"א בארנו, שאדון הכל - הוא בבריאה, ליוצר וכו' - יצירה, וכו', ואח"כ שאלתי למורי זלה"ה, ואמר שאינו כך, רק שצריך להתחיל מן האצילות, והוא באופן זה. תחלה, עלינו לשבח לאדון הכל - נגד האצילות, שהוא אדון כל העולמות, כי הוא אדון עליון מכולם, והוא המציאם, והם כולם ברואיו כנודע, כי כל האצילות נקראת אלהות, והבריאה כסא אליו יתברך, ומכ"ש מה שלמטה מהם, שהם חיות ומשרתים.

נמצא, כי האצילות, הוא אדון הכל, שהוא הבורא ית'. לתת גדולה ליוצר בראשית - הוא הבריאה. ואמנם קוראו יוצר, לפי שהוליד והוציא את היצירה. שלא עשנו - הוא יצירה, ונקרא לשון עשייה, לפי שהוליד והוציא את עשייה למטה ממנו. ולא שמנו כמשפחות האדמה - כנגד עשייה. והנה, לפי שתוקף הקליפות הם ביצירה ועשייה, כי הבריאה שהוא כנגד הבינה, אין לקליפות יכולת להתאחז שם, ולכן לא הזכיר גנות הקליפות, אלא ביצירה ועשייה. וז"ש כגויי הארצות וכמשפחות האדמה, שהם הקליפות. וכבר בארנו כוונת גנאי הקליפות, בשבח זה יותר מבשאר שבחי התפלה, והסוד הוא, כי לפי שאנו כוונתינו לגרש הקליפות ולהכניעם, ואין להם שברון והכנעה כמו בזה שאנו מגנין אותם כשאנו משבחים להקב"ה ומגנין הקליפות, אז הקליפות נכנעים. אמנם, אחר שבארנו לך והזכרנו לך קדושת ד' עולמות אלו, אחר כך אנו מזכירין גנאי הקליפות, שעומדין אחר כל העולמות האלו, בסיום עולם עשייה. וזהו שלא שם חלקנו כהם שהם משתחוים להבל ולריק, ועי"כ הם משתברים ונכנעים, ואז אנו כורעים להש"י, וע"י כריעה זו יורד א"מ, ומתבטלים כל החיצונים כמ"ש בעז"ה. מע"ח - אך יש קצת שמות בר"ת שבח זה, ומורי ז"ל הזהיר מאוד באחד מהם שאזהר תמיד, והוא זה, שתכוין בר"ת של גדולה ליוצר בראשית - ר"ת גל"ב, ותחלוף הב' בא' מן האלפא ביתות דס' יצירה ביוד, ואז רמוז בכאן יג"ל, שהוא שם ו' של שם מ"ב, וגם הוא גימטריא מ"ג. גם תכוין בר"ת של עלינו לשבח לאדון הכל - גי' קל"ה, והם ע"ב ס"ג. לשבח לאדון הכל - ר"ת לל"ה, והוא גי' אדנ"י. גם תיבת עלינו, גימטריא קס"ו, אחוריים של ס"ג. לתת גדולה ליוצר - ר"ת, גי' ס"ג, ואנחנו כורעים ומשתחווים - בכריעה זו תכוין, להורדת האורות עליונים מקיפים לכל עולם ועולם, עד סיום הד' עולמות. וכבר בארנו איך רמוזים אורות המקיפים בשבח זה ע"ש. אך דע, כי גם הזהרנו מאוד מורי זלה"ה, שאכוין בר"ת של, שהוא נוטה שמים, גי' י"פ אדנ"י, שהם י"ס דנוקבא, וכל ספי' נקראת אדנ"י, וכולן נכללין בו:

מע"ח - וכשהיה מסיר ש"י, מסירו מיושב כמו בהנחה, וגם הג' כריכות של אצבע יסירם מעומד כמו בהנחה:

טוב מאוד להזהר, ומועיל מאוד, אחר עלינו לומר על כן נקוה וכו', פסוק והיה ה' למלך וכו'. והנה הוא מתחיל בו', ומסיים באות ד', גימטריא י', ותכוין, לי"ס דנוקבא, ששם הוא ב"ן, והם י' בנים. ותכוין למ"ש בפסוק, הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים, ותכוין להאיר ולהמשיך אותן עשרה בנים בלאה, וכמ"ש באותו פסוק, והם סוד ה"ח וה"ג, וכולם בכח ב"ן. מע"ח - אחר ג' תפלות, טוב לומר מזמור ה' רועי ומזמור אלהים יחננו:

שער מנחה ומעריב

פרק א

שער מנחה ומעריב ויתחלק לששה פרקים:

ויקח מן הבא בידו מנחה רצוני לבאר לך מציאת המנחה. כבר ידעת מ"ש בזוהר תרומה מענין עולמות דשריין תחות כורסייא, ר"ז בסטרא דימינא, וק"ג בסטרא דשמאלא. והענין, כי ידוע ענין ש"י עולמות. הנה אותם ק"ג עולמות שהם בצד שמאל, גי' מנח"ה, הם מתעוררין אחר חצות היום, כי אז שמאל של יצחק גוברת, לכן נקרא תפילת מנחה: גם דע, כי סוד הדינים כולם ה"ס מנצפ"ך ואותיות מ"נ דמנחה, הם מ"נ דמנצפ"ך. גם נודע כי אלו הג' חוזרים להתאסף בחוטמא ששם מקור הדינים והתבסמותם כמבואר בפסוק ואסף איש טהור כו', ואח"כ נמשכין בפומא שהוא סוד אות ה', נגד ה' מוצאות הפה, זה אות ה' דמנחה. הרי כי מנחה מורה על הדינין של ה"ג, שהם ק"ג מנין מנחה: והנה הודעתיך כי מנחה הוא סוד הזיוג אב"א כשיעור קומתה ממש, וזה הענין לא היה אלא במשכן שילה. זשרז"ל אל המנוחה זו שילה, ואל הנחלה זו בית עולמים. כי גם בשילה היה הזיוג ע"ד הנ"ל, וזהו מנוחה, אותיות מנחה ו'. פירוש סוד מנחה של ו', שהיא גבורה דז"א, וז"ס וירא מנוחה כי טוב, כי הוא נמשך מן האור עולמות של חסד הנקרא טוב, ובין כולם הם ש"י עולמות. אמנם סוד מנחה זו שייעד לעתיד לבא יתבאר בע"ה באותיות נחמה:

ונחזור לענין, הלא ביארנו כי מנחה הם ק"ג עולמות של גבורה וז"ס ויקח מן הבא בידו מנחה, בידו שהוא הגבורה, ידו א' שהוא בסוד המנחה, ולפי שעשו נמשך מן הגבורה לכן נתן לו חלקו משם. אמנם עשו הרשע רמז, כי אם ירצה יוכל לינק מכל ש"י עולמות, על ידי קטרוגו בעוה"ר, וז"ש י"ש לי רב, ודי בזה:

פרק א'

ענין תפלת מנחה כבר בארנו במקום אחר. אמנם קיצור הדברים הוא במש"ל, כי הלא הזווג שהוא תפלת המנחה, הוא מן ישראל שהוא ז"א עצמו עם לאה, אך אינה ארוכה כמותו רק מהחזה ולמעלה. וכבר בארנו, כי יש שם בחזה מקום היסוד הראשון דז"א, ובאותה הבחינה מזדווג עמה ואין להאריך כאן. אמנם רחל היא אב"א עמו ואינו מזדווג עמו, אך כיון שלאה נסתלקה מן האחור, נשאר מקום פנוי לרחל, שהיא עולה ונגדלת בכל שיעור ז"א באחוריו בשוה. וכבר בארנו לעיל ובמקומות אחרים, כי לפי שנשאר עדיין רושם המוחין של ק"ש של השחר, לכן א"צ לומר עתה קריאת שמע במנחה, אך עכ"ז יש בו זיווג גמור, לכן יש בו נפילת אפים רק שנמשך מק"ש של שחרית. גם בארנו

איך יש בה דינין, לפי שלאה היא בחינת דינין, וגם לפי שרחל עומדת באחור, וגם לפי שאין המוחין חדשים, אך עכ"ז אינו כ"כ דינין כמו בלילה, ואין להאריך בזה. אמנם מה שנתבאר בכאן הוא מש"ל, כי הלא בעמידה של תפלת מנחה, יש לי בזה ספק אם נכנסין בו מוחין, אם לא, כי פשוט הוא אצלי כי נכנסין בו הו"ק של גדלות אמא, אך מה שאני מסופק, אם נכנסין בו הג"ר דגדלות אמא לבד, או נכנסין בו ג"כ הו"ק דאבא לבד, כמו שהוא בערבית. ענין תפלת מנחה כבר בארנו בכמה מקומות, ועניינה ביארתי היטיב בפסוק ויקח מן הבא בידו מנחה בספר לקוטי תורה פ' וישלח, וע"ש למה נקרא מנחה: מורי ז"ל נהג שלא לגלח אחר חצות שהוא עת מנחה גדולה, ואפילו בע"ש היה נזהר מאוד. גם היה נזהר דבר גוזמא להשלים שכר שכיר קודם תפלת מנחה, ולפעמים היה מתעכב עד אחר שקיעת החמה כאשר לא היה לו לפרוע השכר שכיר, והיה משלח לכאן ולכאן לבקש מעות עד שישלם שכר שכיר, ואח"כ היה מתפלל מנחה, והיה אומר, איך אתפלל להש"י ובא לידי מצוה כזאת ולא קימתיה, ואיך אשא פני להתפלל:

במנחה, צריך שבשעת התפלה, תשים שני ידך זעג"ז על החזה, ימין על שמאל, לרמז כי החסדים שבז"א המתגלים שם בחזה, ימתיקו הגבורות שהם יד שמאלית, וכן בערבית. ודע כי כל זמן שיש הזיווג הנוגע ממנו תועלת אל רחל, צריך לרמז אותה אז, כי ז"ס הנזכר בסבא דמשפטים עולמתא שפירתא דלית לה עיינין, כי בלאה כתיב ועיני לאה רכות, אבל ברחל לא נזכר אלא יפת מראה, לכך בק"ש של שחרית כבר רמוז אותה בפ' ראשון, כנזכר שם, שצריך לסגור עיניו בידו הימנית בסוד עולימתא וכו'. והנה עתה בתפלת מנחה שאין בו ק"ש, כל עמידה יהיה בעינים סגורות, מאותו הסוד עצמו בעולימתא וכו': ענין הצדקה אמר לי מורי זלה"ה שאינו כ"כ ענין הצדקה כמו בשחרית, כי עקרו בשחרית, אך עכ"ז היה נותן לצדקה שלשה פרוטות ג"כ במנחה, אבל בערבית אין זמן צדקה כלל, כי החצונים גברו מאוד. והיה נזהר שלא לאומרו אלא בטלית, ולא היה מסיר טלית ותפילין עד עלינו, וטוב מאוד להזהר:

אמנם ענין התפילין, מתחלה היה נוהג להניח דרש"י ודר"ת ביחד בשחרית, ובמנחה היה מניח תפילין דר"ת לבד, ואחר שהיה לו תפילין של שמושא רבא גדולים, אז היה מניחם בכל מנחה ומנחה, ולא היה מניח של ר"ת במנחה, והיה אומר כי אלו התפילין הם עולין במקום ב' הסברות יחד כרש"י וכר"ת, כי מוחין דאו"א שניהן מתערבין יחד, ונעשין תפילין א', לכן הם אצבעיים על אצבעיים:

צמח - הרב ר' חיים זללה"ה, היה מניח תפילין דר"ת במנחה, והיה שומע מאיזה אדם הברכה על תפילין דרש"י, ואז היה מניח בלא ברכה):

גם היה נזהר מאוד שלא לאומרה אלא עם שקיעת החמה. גם היה נוהג אפילו אם היה בע"ש לא היה מניח לאומרה התפלה בקול רם אלא בלחש, ואח"כ החזרה בקול רם:

פרק ב

ענין הצדקה. יכוין כי אות ק' רומז בקין, קינא דמסאבותא התפשטות הנחש, והוא רגל הקוף. ובנתינת הצדקה, יכוין שהק' נעשה ה', ושיחזור התפשטות רגל הק' ולעלות למעלה ונעשית ה', ואז אין שם אחיזת הקליפות:

הר"ר אפרים משם מורי זלה"ה, סוד הצדקה, תתן הפרוטה ויכוין כי סוד פרוטה, פרט ו"ה, כי שורש הדינין הם רפ"ח נצוצין, והכולל פר"ט. והדינין במלכות ה' תתאה, וכשמתחברין ו' עם ה' נמתקין הדינין, וזהו ע"י הצדקה. אע"פ שאמרנו כי עיקר הצדקה בתפלת שחרית, וגם במנחה אמרנו כי עכ"ז היה מורי ז"ל נותן ג' פרוטות, אבל עכשיו בערבית להיות שאז זמן שהדין גובר, לכן אין זמן צדקה.

טוב מאוד ליזהר, ומועיל מאוד לאמר עלינו ועל כן נקוה לך, ואח"כ יאמר פ', והיה ה' למלך כו', והנה מתחיל בו' וסיים בד', גי' י' ותעיין מ"ש על פ' הלא אנכי טוב לך:

פרק ג

ערבית. והוא רחום שבתפלת ערבית יש י"ג תיבין, נגד י"ג מכילין דא"א, לאכפייא כולה דינין, למתק בהם ד' פרצופים דקליפה המתחילין להתעורר בערבית, והם - משחית עון אף וחמה. עון - חכמת דנוגה. משחית - בינה דנוגה. אף - ת"ת דנוגה, חמה - נוקבא דנוגה. וגם לכוין שהקב"ה מרחם על הרשעים בגיהנם, כנזכר בזוהר. שאז טפין אש יורדין בגיהנם, והם פ"ר ושכ"ה מיני דינין, וצריך למתקן, וטוב לכוין כי ר"ת של ג' תיבין הראשונים, הם ר"יו גי' גבורה, וגם רחום יכפר עוון, ראשי תיבות פ"ר בגי':

מע"ח, כבר בארנו שבתפלת מנחה ושחרית, צריך לסתום עיניו בתפלת עמידה עד סוף התפלה, לומר בעינים סגורות, בסוד עולימתא שפירתא וכו'. אבל עכשיו בערבית כשמתחיל לומר ערבית, חייב לסתום עיניו תיכף, לומר כל התפלה בעינים סגורות, והוא בסוד עולמתא שפירתא וכו', דהיינו משעה שמתחיל ברכות ק"ש הראשונים, שהוא אשר בדברו מעריב ערבים, עד סיום כל עמידה, תסגור עיניך וסתום אותם, וגם תאסור ב' ידך זעג"ז יד ימנית על שמאלית עד סיום עמידה:

וסוד הטעם סתימת העינים נתבאר בסבא פ' משפטים, עולמתא שפירתא דלית לה עיינין, כי הנה רחל נאמר בה, ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ, וזהו עולמתא שפירתא, כי לית לה עיינין כמו בלאה שנאמר בה ועיני לאה רכות. וטעם הדבר כי לאה עומדת באחורי רישא דז"א, ונמשך שפע מעינים דיליה ללאה ונעשו בה עינים, אבל רחל היא מחזה ולמטה באחורים

דז"א, ושם בפנים תוך ז"א מסתיים יסוד אמא, וחסדים מתגלין בגלוי רב, ומאירין לרחל שהוא בחינת היופי, אמנם אין שם בחינת עינים בז"א כדי שימשיכו ויעשו עינים ברחל, וע"כ כינה היופי מראה לרחל, ועיינין ללאה, ולא יופי ללאה, כי שם האורות מגולים. וכינה העיינין ללאה ולא לרחל. והנה בלילה הוא חשך, ונחשכין עיני רחל, משא"כ ביום, וכמ"ש בתפלת השחר. וע"כ צריך שיסגור העינים, לרמוז על החשך כנ"ל:

ובזה תבין מה ענין בחינת חשך ומהיכן נחשך, וגם למה חשך בלילה ולא ביום, וטעם חיבוק הידים זעג"ז כמ"ש בתפלת השחר בעמידה, כי החסדים המתפשטים בגופא דז"א ולמטה, צריך לחבק ימין על שמאל ושמאל בימינא, לאכללא ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא כנודע, וע"יז תמתיק צד שמאל בהימין. והנה בערבית רשימו שלהם המתפשטין נשארו שם מן היום, לכן מחבק הימין בשמאל והשמאל בימין לטעם הנ"ל:

מה שנהגו לומר מזמורים קודם ערבית, לא היה אומרם הרב ז"ל רק פסוקי י"י צבאות. גם א"ב שאומרים במוצאי שבת קודם ערבית לא אמר:

פרק ד

תפלת ערבית ג"כ כבר בארנו, אך קצור הדברים, כי עתה אין בנו כח להעלות כל הד' עולמות רק היכלי דבריאה לבד, כנזכר במ"א באר היטב:

אך דע, כי כבר ידעת, כי בעולם הבריאה יש ג"כ ה' פרצופים ויש שם זו"נ. אמנם הז"א יש בו ז' היכלי דכורין הכוללים י"ס, ואלו הם היכלות דיוצר דשחרית, אך ההיכלות של תפלת ערבית, הם ז' היכלות דנוקבא דבריאה. וזו שבשחרית אנו אומרים אמת ויציב, כי הוא היכל הרצון דז"א, אך בלילה אמת ואמונה כי הם היכל רצון דנוקבא. ולכן אנו מזכירין ביום מדת יום ואומרים יוצר אור, אך בלילה אנו אומרים מעריב ערבים, כי הם היכלי דנוקבא הנקרא לילה. אמנם ברכת השכיבנו, הוא היכל ז' דנוקבא והוא הנקרא מטתו שלשלמה, ושם זווג של תפלת ערבית, כי שם יורד הז"א דאצילות עד נוקבא ושם מזדווגים:

הנה כבר בארנו בתפלת שחרית, כי אדני שפתי תפתח, הוא היכל דדכורא בבריאה, ואמרנו כי הוא מתדבק עם האצילות ונתהוו יחד, וזשארז"ל כתפלה אריכתא דמיא, וע"ש. ושם בארנו, כי לכן אנו אומרים אותו מעומד, אמנם השכיבנו הוא היכל ק"ק דנוקבא, לכן אין עמידה בנוקבא אלא בישיבה, ונלע"ד כי לכך אנו אומרים אדני שפתי וכו', הוא כדי לחבר עמו היכל ז' דדכורא, כדי שתוכל האצילות לירד שם ולהתקשר שם. ונלע"ד כי לכך אנו אומרים אח"כ קדיש בין השכיבנו לאדני שפתי, כי זה דכורא וזה נוקבא, לכן ג"כ זה מיושב וזה מעומד. והנה כוונת ק"ש של עתה, הוא ממש ע"ד

ק"ש של שחרית. וכבר בארנו הג' חלוקים שיש ביניהן לבד. אמנם הוא סוד רמ"ח איברי ז"א דאצילות, שיורדין ומצטיירין בהיכל אהבה דנוקבא דוגמא דשחרית, רק שאותן הם בהיכל אהבה דדכורא דבריאה. והנה בברכת אבות של עמידה דערבית תכוין, כי הלא בק"ש של ערבית נכנסו הו"ק דגדלות אמא, ועתה בעמידה נכנסו הו"ק דגדלות אבא, אך הג"ר של או"א אינם נכנסין כלל בערבית, ואע"פ שאנו בארנו שאין מוחין דאבא נכנסין כלל, רק עד שנגמרים לכנוס כל ג"ר דאמא, כמ"ש בברכת אבות דשחרית, עכ"ז שם הוא, לפי שעדיין צריכין לכנוס הג"ר של אמא, אבל כאן שאינן נכנסין ג"ר דאמא כלל, לכן נכנסין הו"ק דאבא בברכת אבות, ולכן יש כוונה אחרת בברכת אבות של ערבית:

מהחברים - צריך לכוין בכלל תפלת ערבית, בפרט בברכו. במוצאי שבת - אלהים דיודין. ליל ב' - אלהים דאלפין. ליל ג' - אלהים דההין. ליל ד' - אלהים דההין. ליל ה' - אלהים דאלפין. ליל ו' - אלהים דיודין:

ניקוד הברכות - פתיחה וחתימה של ערבית, נקוד צבאות. חתימה, אוהב עמו ישראל - צבאות ואדני משולב עמו. חתימת הגאולה - בשבא. והשכיבנו - בשורק. ויאמר ערבית הרומז לסוד המטה, ובבוקר שלחן, בסוד הקרבנות הנשחטים בצפון ושלחן בצפון:

ויש להקשות, כי ארז"ל תפלת ערבית רשות, והוא נגד מדת יעקב, כי אברהם תיקן שחרית, שנאמר וישכם וכו'. יצחק תיקן מנחה, שנא' ויצא יצחק לשוח וכו'. ערבית תקן יעקב, שנאמר ויפגע במקום וכו'. נמצא שערבית רשות, והיא ליעקב. ולמה מאחר שהוא בחיר שבאבות, למה לא תקנוה חובה כמו שאר התפלות. אלא הכוונה, מאחר שמטה נתונה בין צפון לדרום, ותתחבר במזרח בסוד תפלת יום, שוב א"צ לקבעה חובה, שכבר היא בחיק דודה וכבר נזדווגה. אבל עתה קבעוה חובה, ואין להניח רשות בפ"ע, כי הוא קיצוץ בנטיעות ח"ו. וז"ס מחלוקת ב"ש וב"ה. ב"ש אומרים בערב כל אדם יטו ויקראו וכו', לפי שהיא שולטת בלילה, וצריך להורות הקריאה אליה לרמוז לנוקבא, שכל דבר הנוקבא הם מיושב. ובבוקר שהוא זמן שליטת זכר, צריך לעמוד, וזהו ובבוקר יעמדו. וב"ה אומרים כל אדם קורא כדרכו, כ"א היה זה לבדו וזה לבדו, היה כסברת ב"ש, אבל מאחר ששניהן ביסוד, אין להראות פירוד, אלא יקרא כמו שיזדמן לו, בין עומד וכו', לרמוז שהם בייחוד א', ואין להראות קיצוץ ח"ו לא במעשה ולא במחשבה. והלכה כב"ה, ואין קיצוץ בשום צד ואופן ח"ו:

מע"ח - יאמר שיר המעלות הנה ברכו את יי' יברכך וכו'. יכוין כשהצדיק אומר ברוך, מעלה הניצוצין שנפלו בעמקי הקליפות, מ"ן לרחל, וגורמין ששופע עליה צדיק עליון, וא"כ היה לרחל ב' צדיקים - יוסף הצדיק עליון ובנימין הצדיק תחתון, וז"ש הנה ברכו

את ה' כל עבדי ה', ואז בהיות הנשמה של הצדיק שעלה מ"ן ביסוד שלה, היא מתברכת במ"ד הנשפעים אל רחל על ידו. וזה יברכך ה' מציון שהוא יסוד עליון.
מע"ח - יאמר יצוה ה' חסדו. הכוונה כי יש ב' מיני חסד, א' עליון אחר הבינה ומתפשט והולך בכל הספירות, והב' נשאר במקומו. אמנם תיכף אחר הגרון של א"א, קודם שיראה התפשטות חלוקי הזרועות שמקום זה הוא ראש כתפין, שהוא מקום חסד עליון הנקרא יומא דכולהו יומין. וכבר ידעת כי חסד לעולם מצד זכר, ואז אור היורד מגרון נמשך ונתלבש בחסד זה, ואז יוצא הבינה מכח הגרון, כי גרון הוא בינה דא"א, וחכמה יוצא מצד החסד ההוא. והנה זה החסד שבחכמה מתפשט אחר כך בכל הנשמה, ומחכמה נכנס בבינה ומתפשט בכל הבינה, ואחר כך נכנס תוך ז"א ומתפשט בכל גופו, וממנו נתפשט בכל מלכות בשעת הזווג, ועל זה החסד נאמר יומם יצוה ה' חסדו הוא דכולהו יומא, דאזיל עם כולהו יומין:

פרק ה

מ"ב. תפלת ערבית דינא רפיא, לכן אנו אומרים ק"ש בברכותיה, משא"כ בתפלת המנחה שהיא דינא קשיא, כנ"ל. והנה ק"ש עם ברכותיה, הם בהיכלי דבריאה. אך יצירה ועשיה, אין רמז כאן, כדי שלא יתעוררו הקליפות דיצירה ועשיה. אך עכ"ז, אינם מזכירין רק היכלי רחמים לבד, שהם ברכה ראשונה היכל לבנת הספיר שהוא יסוד כנודע. וע"כ אנו אומרין בברכה זו ומבדיל בין יום ובין לילה, דוגמת רקיע, כי היסוד הוא רקיע המבדיל בין מים למים והוא סוד ה' צבאות שמו, שהוא יסוד הכולל נ"ה, כי הוא הויה הכולל לב' צבאות עמו, שהם נ"ה:
אח"כ אהבת עולם, היכל אהבה, אח"כ אמת ואמונה, היכל רצון. אח"כ השכיבנו, בסוד מטה עליונה בהיכל ק"ק. ולזה נזכר שם הפורס סוכת שלום, בסוד הנה מטתו וכו'.
אח"כ העמידה, באצילות:
ענין ברכה ד' של השכיבנו בלילה ולא ביום, כי ביום אנו רוצין להעלותן באצילות, ושם תחבר עם דודה בת"ת. אבל בלילה, יורד היסוד למטה בבריאה, ושם הוא סוד המטה שהיא היכל ק"ק דבריאה, אנו אומרים השכיבנו, משא"כ בשחרית, כי אז היא עולה אליו כנ"ל, לכן לא יש נפילת אפים בערבית. עוד ט"א, כי בשחרית ומנחה היא עולה למעלה אליו, והיא מעוררת התשוקה וכו', כמ"ש לעיל בשער נ"א ע"ש. עוד ט"א, כי בבוקר החסד מתעורר, ויש בנו כח לכלול בי"ע באצילות לכן אנו כוללים כל העולמות ונופלין על פנים וכו', ג"ז עיין לעיל שם. ובזה יובן למה אין זיווג בערבית באצילות, אלא

למטה בבריאה כנ"ל, אמנם ענין הזיווג דערבית, עניינו הוא בחצי ליל הא' בבחינת יסוד לבד, כמ"ש בע"ה:

פרק ו

השכיבנו. כבר ידעת שהיא מטה עליונה, אך דע כי בלילה קודם חצות, אין ת"ת מתחבר עם המלכות, רק יסוד לבד, והוא מזדווג במלכות בסוד אב"א, ומשם באים הנשמות לאותן המזדווגים קודם חצות, ואין זווג זה משפיע נשמות למלאכים החדשים, שאין המלאכים נבראים ע"י יסוד התחתון. ואחר חצות אז הוא זווג ת"ת עצמו במלכות, כדי להשפיע הנשמות למלאכים חדשים, כנז' פ' פקודי. ובשים שלום הוא זווג פב"פ זו"ן, להוציא נשמות, לכן ע"ה אע"פ שהותר להם זיווג בימי החול, עכ"ז צריכין להמתין עד אחר חצות לילה, עד זיווג של המלאכים, כי אז מתגלה אור יותר עליון מן הת"ת, ומביא עמו המשך חיי הבינה הנקרא חיים, עולה ומוליד נשמות למלאכים חדשים. אך בשבת אחר חצות, אז יש זווג פב"פ, אפילו להוציא נשמות. וזהו ענין השכיבנו אבינו לשלום, שהוא נגד חצות ראשונה, שאז הוא זמן השכיבה שעל המטה, בהיכל ק"ק דבריאה. ולפי שאין הזיווג אלא ביסוד הנקרא שלום, לכן אומרים לשלום. ולפי שאין עת הזווג להוליד חיילות המלך, שהם המלאכים, לכן אינו נקרא מלכנו, אלא אבינו. אך אחר חצות, שהוא זיווג ת"ת לצורך נשמת המלאכים, ומכ"ש שהיסוד נכלל עמו, לכן אומרים והעמידנו מלכנו לחיים טובים:

ס"א, פי', כי מלכנו הוא מורה על חיילותיהם מלאכיו, לכן קודם חצות זמן שכיבה, אין זווג למלאכים, לכן נק' אבינו, לפי שאינו אלא ביסוד אמר לשלום. אך אחר חצות זווג המלאכים וזמן הקימה והעמידה מן המטה, אנו קוראין אותו מלכנו, ע"ש החיילות שהם המלאכים הנבראים עתה, וזהו והעמידנו מלכנו, ואז מתגלה הת"ת המושך חיי הבינה עמו, וזהו לחיים טובים ולשלום, שהם הת"ת ויסוד, שהם החיים הנמשכים מהבינה הנקרא מלכנו, וגם לשלום שהוא היסוד:

חצי קדיש, ב' כ"ח וב' מ"ב דע"ב, אלא שהא' דנוקבא, וא' דז"א עצמו:

אדני שפתי תפתח. היכל ק"ק דדכורא המתחבר עם היכל ק"ק דנוקבא, לכן אומרים קדיש בין זה לזה, כי זה דכורא וזה נוקבא. והנה אין כוונת ברכת אבות דערבית כמו בשל שחרית, כי בשחרית, נכנסו יותר בחי' של המוחין, ממה שנכנסו עתה:

קדיש תתקבל של אחר עמידה, ג"כ כמו החצי קדיש של קודם עמידה. קדיש שלאחר ערבית, ב' כ"ח וב' מ"ב. אחד דמ"ה, ואחד דס"ג:

מהחברים - ויאמר ברכת המעריב ערבים, שיש בה ג"ן אותיות כנגד מלכות שהיא נקראת גן נעול. ועוד, שהוא רומז לשם ב"ן. וכשתשים אות א' באמצע וא"ו, מצד ת"ת שמשפיע עליה, אז היא ג"ן. ועוד יש ס"ג תיבין, לפי שהיא רומזת תפלת ערבית, וגן עם כולל, כמנין מטה. ובזו הברכה מתפשטים הנערות שלה בכל העולמות. בחכמה פותח שערים - נגד בריאה, שהם עולמות נערות לגבי מעלה עולם האצילות, ולזה אמר שערים, שנאמר פתחו שערים, וגם היא נקרא שער, זה השער לי"י, וכולם מצדה נקראו שערים. אח"כ, בתבונה משנה עתים - נגד יצירה, ששם הוא שנקרא משנה למלך, ומשנה לעתים. אח"כ, ומחליף את הזמנים - נגד עשייה, ששם חלוקי הזמנים יותר מכל העולמות, וחלופי מאורעות שמתחלפין שם כפי הראוי לו. ומסדר את הכוכבים - רמז לז' כוכבי לכת שהם בקליפה, נערות והיכלות של עשייה שצ"ם חנכ"ל, הרמוז בזוהר, שהם אור הקליפות. ומסדר אותן במשמרותיהם ברקיע - שלא יצא שום אחד ממחיצתו ולפנים, שלא ברצון עליון, וז"ש כרצונו. בורא יום ולילה - אור וחושך כלול זה בזה, ולזה אמר גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור, וכוונת גולל אור מפני חושך, שגולל האור שלא יושג בשום אופן. מפני חושך, שבשביל החושך. או נוכל לומר מפניו ממש, ר"ל שגולל אור מפני הקליפה ג"כ, המסדרם לסדר, באופן שגולל האור כשיבא זמן שליטת החושך, כדי שלא יהנה הקליפה ממנה. בא"י המעריב ערבים - מעריב, ומחשיך על הקליפות בשביל הערבים שהם העולמות של מעלה, שהם מעורבים יחד ולא יש בהן פירוד כלל, ולזה נקרא ערבים. ולזה כוון למעלה ואמר, המבדיל בין יום ובין לילה, שיש ביניהן פירוד, לא כאלו שאין להם פירוד כלל:

אהבת עולם. לרמז שהם באהבה שהם העולמות בית ישראל שהם העולמות של מעלה, והזכיר ד' דברים, נגד ד' עולמות מלמעלה למטה, בראשונה אמר תורה, נגד אצילות. מצות, נגד בריאה. חוקים, נגד יצירה. משפטים, נגד עשייה. אח"כ חוזר וכולל אותן זה עם זה, כמה שתראה בעיניך. ויש בברכה זו חמשים תיבות, נגד אהי"ה אהי"ה עם ח' אותיות, שהם נ'. ולמה שם אהיה, לפי שרז"ל כי מי שלא אמר אמת ויציב שחרית, ואמת ואמונה ערבית, לא יצא י"ח. כי בבוקר לא זכה לומר עם הצבור ק"ש, שיכוין ט"ו ווי"ן שבאמת ויציב. וג"כ בלילה, אם לא זכה לומר ערבית עם הציבור, שיכוין בב' ווי"ן של ואמונה, שכל אחד עם כללות, גי' אהי"ה. ואמר כי פירושו, אב גד הו, עולה כ"א, כמנין אהיה, ומלה האחרת לתשלום רמ"ח צריך ג' תיבין, יכוין במלת אמת, שעולה כ"א פעמים אהיה, גי' אמת, לכך נרמזו כאן ב"פ אהיה. ויקרא ק"ש, ויכוין בפרשה ראשונה לסוד הגולגלתא, בב' פסוקים ראשונים במלת שמע, יכוין ת"י נימין, גי' קדוש, בראש

היינו גולגלת הנוקבא, לחברה עם ע' שמות שבבינה, ולדבקה בזרועות באופן זה, י"י - בחכמה, אלהינו - בבינה, ה' - דעת, ואלה יתלבשו בזרועות וגוף שהם חג"ת, ויעלה ג' מוחין לז"א. אח"כ יאמר אחד, ר"ל, א"ח משפיע מג' מוחין אלו, לד', בזה אופן, ברוך - בחכמה, שם - בבינה, כבוד - בת"ת, מלכותו - במלכות, לעולם - לו"ק, ועד - בנה"י דז"א. נמצא שבב' פסוקים ראשונים, נתקן פרצוף זו"ן בסוד גולגלתא ויכלול נשמתו בגולגלת הנוקבא. פ"ב, יכוין לתקן זרועות עד הטבור, ולכוין במלת עש"ב - ע"ב ש', ג' אבות. ויכלול נשמתו, לתקנה בסוד זרועות עולם, עד ושמתם, ומשם ואילך, יכוין לתקן מטבור ולמטה, ויכלול נשמתו בבינה וכו'. מלת אדמה - עולה נ', כמנין מ"י הרמוז לבינה. בפ' ג', יכוין למלכות, לעשות פרצוף שלם, כי יש בפ' זו ג"פ ע"ב, נגד זרועות וגוף, שבכל אחד שם ע"ב:

שער קריאת שמע שעל המיטה

פרק א

שער קריאת שמע שעל המיטה ויתחלק לאחד עשר פרקים:

פרק א'

טוב לאדם לישן בלילה, ובפרט אחר ב' או ג' שעות, משום שחסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת אחר תפלתם. והשינה, הוא בסוד המפיל חבלי שינה על עיני כמבואר. אך השינה ביום היא רעה לצדיקים וטובה לרשעים, והוא שארז"ל, שינה לרשעים הנאה להם והנאה לעולם. והענין, כי הצדיק ע"י מעשיו, אפשר שיתעבר בו נשמות הצדיקים כאשר יישן בלילה, וחוזרת נשמתו אליו, וממשכת עמה נשמות הצדיקים כדי לסייעו. וכאשר יישן ביום, יחזרו הנשמות ויתפרדו ממנו. ובפרט כי בלילה האדם מפקיד נשמתו ביד המלכות, ובאה זכה וברה ושלימה. אמנם ביום אין הנשמה מוצאת מקום מנוחה ופקדון, ולכך מפסדת מה שלוקחה בלילה. אמנם הרשעים הוא להיפך, כי בלילה אינם נכנסים בפקדון בכנפי השכינה, והם משוטטות בעולם ומוציאין נשמת רשעים, ובאים עמו בעיבור, ולכן אם יישנו ביום, אפשר שע"י מעשה טוב שעשו אותן הרשעים ביום ההוא, כאשר יישנו יתפרדו מהן. לכן יש צדיקים שמגיע להם כמעשה הרשעים, ורשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים. אמנם השינה למי שהוא אדם חשוב וגדול, כמו הראשונים, אז אפשר שאפילו אם יישן ביום, ירויח כמו בלילה:

אמנם השינה ביום שבת, טובה לצדיקים, כי אז אין הדבר רע גובר ביום השבת, ואדרבה אפשר שירויח, לכן טוב לישן ביום השבת, משום עונג שבת אחר האכילה, וכך היה מנהגו של מורי ז"ל:

ומעשה שהיה ישן מורי ז"ל ביום שבת שינת צהרים, ונכנס רבי אברהם הלוי, ומצאו שהיה ישן ב' או ג' שעות, והיה אומר כי השינה מכלל עונג שבת ומצאו שהיה מרחש בשפתיו. בין כך ובין כך נתעורר הרב, אמר לו ימחול אדוני שהקצתי אותו משינתו. א"ל, ומה היה אדוני מרחיש בשפתיו, א"ל, חייך שעסקתי עכשיו בישיבה של מעלה, בפרשת בלק ובלעם דברים נפלאים. ואמר לו, יאמר מכ"ת לי מהני מילי מעלייתא. א"ל, חייך אם הייתי דורש פ' שנים רצופים יומם ולילה מה ששמעתי עתה, איני יכול להשלים:

וכן היה מנהגו ז"ל כשהיה ישן, היה מביאים אותו לפני סוריאל שר הפנים, והיה שואלו באיזה ישיבה הוא רוצה לילך, והיה מוליכין אותו. ופעם היה בוחר בישיבה של הקב"ה, ולפעמים בישיבת ר' עקיבא, ולפעמים בישיבת משה רבינו, ולפעמים בישיבת ר' מאיר. וכעד"ז בכ"מ שהיה רוצה:

פרק ב

סוד קריאת שמע שעל המטה:

יאמר רבש"ע הריני מוחל וכו' כמו שנדפס בסידורים, עד אך לא ע"י יסורין קשים וכו':

צמח - השכיבנו לא נזכר בספרי הרח"ו ז"ל בק"ש שעל המטה, רק בקריאת שמע דערבית. ושמעתי מן החברים שר' אפרים פנציירו היה אומר אותו בלי ברכה בסוף, וטוב הוא לאומרו כן:

יאמר ברכת המפיל, ופרשה שמע, והיה אם שמוע, ופרשת ציצית. ויכוין כי הוא עושה מרכבה את נשמתו, אל אלו הרמ"ח תיבין שבק"ש, ולהלביש את נשמתו בזה לעלות אל אדוניה, ולכן צריך שיאמר אל מלך נאמן, או יחזור ה' אלהיכם אמת. ויכוין בפרשת שמע, לשם מ"ב - אב"ג יתי"ץ כמספר התיבות, ויכוין שעושה ראשו מרכבה לשם מ"ב, ומתלבש בו. ובפרשה והיה עד ושמתם, יכוין שהם ע"ב תיבין, ויכוין לשם ע"ב, היוצא מן ויס"ע ויב"א וי"ט, ויעשה זרועותיו וגופו מרכבה אליו. ומן ושמתם עד פרשת ציצית נ' תיבין, יכוין להלביש גופו מבטנו ולמטה בנ' שערי בינה, בסוד מבטן מ"י, שהוא בינה. ובפרשת ציצית יכוין, שהוא מלביש יסוד ברית קודש וב' ירכין, בשמות ע"ב, שהוא ג"כ מנין תיבות פרשת ציצית, וכל זה נזכר בתיקונים קל"ד. ויכוין שכל אלו רמ"ח איברים דדוכרא, ואז יחברם עם הנוקבא הנקראת מטה, והוא המלכות. ויאמר פסוק הנה מטתו שלשלמה כו' אחוזי חרב וכו' ג"פ, וירמוז שהם ס' תיבין, והם ששים גבורים, והם ו"ק

שלה, כל א' כלול מי'. אח"כ יאמר יברכך יאר ישא, שבהם ס' אותיות, שהם ס' גבורים הנ"ל. אח"כ יושב בסתר עד עליון, כי הם ג"כ ס' תיבין. אחר כך פסוק בידך אפקיד רוחי, ויכוין שג' תיבות ראשונות ר"ת בא"ר. ויכוין להעלות נשמתו אל המלכות בסוד מ"נ, כדי שתתמלא המלכות ממ"ד של מעלה, ותקרא בא"ר כמו שידעת. אח"כ יתודה על עונותיו, ויכוין כאלו הוא מודה על פשעיו לפני ב"ד, ורוצין אז להמיתו ולכפר על חטאיו. אחר כך יכוין, וישים נגד עיניו יאהדונה"י, ויכוין כאלו עושין בו ד' מיתות ב"ד, ויחשוב בב' אותיות י"א, כי משם דנין בסקילה, ויחשוב עצמו כאלו אז סוקלין אותו בב"ד. ובב' אותיות ה"ד, יחשוב כי משם הוא שריפה, ויחשוב כנ"ל. ובב' אותיות ו"נ, יחשוב בחרב וסייף, ויחשוב שהורגין אותו. ובב' אותיות ה"י, יחשוב שחונקין אותו. נמצא, כי אע"פ שעבר על ד' מיתות ב"ד, הוא מקבל עתה בחפצו וברצונו, כדי לכפר על ונותיו. וכבר ידעת, איך ד' מיתות ב"ד באים משם הוי"ה בהתלבשותו באדנ"י, וד"ל. ואז תחשוב כאלו נפשך עולה למעלה. ותאמר אנא בכח וכו', ויכוין לשם מ"ב כולו בז' שמותיו, כי שם מ"ב זה מעלה מעשייה ליצירה, ע"י שם מ"ב זה שביצירה. ויכוין בר"ת שם מ"ב זה היוצא מתפלה זו, והם ז' שמות אבגית"ץ וכו' כסדרם. וסדרן מחסד עד המלכות. ואח"כ אם הוא ליל מ"ש, יחזור לומר אנא בכח עד צרורה, ויכוין כי בשם זה כלולים כל הז' השמות דמ"ב, ויכוין שהוא בספירת החסד:

מהחברים - דע, כי במדות עליונים יש ג"כ יראה שלא יעלה למעלה ושלא יתפשטו למטה ממקומם. כטעם ל שדי, שאמר לעולמו די. עיין קודם שער שבת נ"א יפה.) ויכוין בספירת החסד, אל הוי"ה שבה, בנקודת סגול, גם יכוין אל הוי"ה ב', שנקודה בר"ת של בראשית ברא אלהים את. יהוה ויכוין שמעלה את נפשו בשם זה. בב' אותיות ראשונים מן השם א"ב, יכסה פניו. ובב' אותיות ג"י, יכסה רגליו. ובב' אותיות ת"ץ אחרונים, יעופף:

ואח"כ יחזור לאומרו פעם שנית, ויכוין להעלות בו את הרוח כסדר הנ"ל. ויכוין בב' שמות אהי"ה יה"ו העולין מ"ב גם כן, שהוא מ"ב דבריאה, ועיין לקמן פירושו. ואח"כ יחזור. לאומרו פ"ג, ויכוין להעלות את הנשמה כסדר הנ"ל, ויכוין במ"ב אותיות דהוי"ה דמ"ה, שם יהו"ה, יוד הא ואו הא, יוד ואו דלת, הא אלף, ואו אלף ואו, הא אלף. ויזהר שלא יזכיר שם מ"ב, אלא בסדר אנא בכח דרך תפלה, ולא באותיות ממש. וזהו דווקא המ"ב הראשון, אמנם ב' מ"ב האחרונים, יהיה במחשבה לבד. ואז יתעורר כאלו הוא פורח למעלה לרקיע. ותמיד יכוין בשם אנא בכח וכו', עד שיישן:

ובליל ב' יעשה כסדר הנ"ל, רק שבמקום שם ראשון, יזכיר הב', קר"ע שט"ן, ויכוין שהוא בגבורה, והוי"ה ניקוד שב"א, והוי"ה אחרת ניקוד בר"ת ויאמר אלהים יהי רקיע יהוה.

ובליל ג', שם נג"ד יכ"ש, והוי"ה בחול"ם בתפארת, והוי"ה אחרת בניקוד ר"ת, ויאמר אלהים יקוו המים. יהוה בליל ד', בט"ר צת"ג, והוי"ה בחיריק בנצח, והוי"ה אחרת בניקוד ר"ת, ויאמר אלהים יהי מאורות. יהוה ליל ה', חק"ב טנ"ע, והוי"ה בשורק, והוא קיבוץ בהוד, והוי"ה אחרת בר"ת, ויאמר אלהים ישרצו המים. יהוה:

ליל ו', יג"ל פז"ק, והוי"ה בשורוק בו' ביסוד, והוי"ה אחרת נקוד בר"ת, ויאמר אלהים תוצא הארץ. יהוה. ליל שבת, שקוצי"ת, מלכות. והויה כלולה מכולם. והוי"ה אחרת בניקוד ר"ת, ויאמר אלהים הנה נתתי. יהוה ובסוף יאמר פסוק בידך אפקיד רוחי. ובשם הוי"ה שבפסוק זה יכוין בו תמיד, ויחשוב בו עד שיתנמנם, וכל זה מעומד, ובפרט בעת הודוי. ובתיבות ובשעריך, יכוין בו, בראש תיבה ו', ובסוף תיבה ך'. הרי כ"ו, וכחשבון הוי"ה:

בעת השכיבה, יכוין למסור נפשו. כשיאמר פדית אותי ה', יכוין הוי"ה זו במילוי ההי"ן, ובפרט לי שאני מגולגל כפול, כי יש אתי חלק נפשי וחלק ר"ע. והנה סוד שם זה, הוא סוד מערת המכפלה, כי יוד הם גי' י"י, והה' ב' ההין, ו"ו ב' ווי"ן, וה"ה ב' ההי"ן. גם תמיד בכל עת יהיה יראת שם על פניו:

מע"ח - ק"ש של השכיבה. הכוונה להשפיע אור חדש, מאו"א לזו"נ, כדי לחדש הנשמות בכל לילה, בסוד חדשים לבקרים רבה. לכן אנו צריכים יחוד מחדש, ולא יספיק אותו של ערבית, רק לחיבוק של אחר חצות. אך זה, לחדש הנשמות, חדשים לבקרים רבה, לכן ר"ת, הוא סוד רחל, המתעברת בכל לילה מנשמת הצדיקים:

מהחברים - בלילה קודם שיישן. יאמר ברכת המפיל. ויכוין כל הו' ימים בהוי"ה זו, לשם מ"ה, שהוא בז"א. וממנו יונק שם אלו"ה, שהוא גי' מ"ב, ועם ג' שרשין דאינון נר"ן, דהיינו - י', נשמה. ו', רוח. ה', נפש. הרי מ"ה. ודרך כלל זה, יכוין בניקודו, שכל אותיות חולם, חוץ מן ה' וב' ההין, שהם בצירי. (ואני מגיה בחירק):

ובדרך פרטי יכוין כזה עוד - ליל א', שהוא מ"ש, כל אותיות בצירי. ליל ב', חולם. ליל ג', חטף פתח. ליל ד', ג"כ כך. ליל ה', חולם. ליל ו', אותיות דדכורא סגול, וג' דנוקבין צירי. ובכל ליל שבת יכוין, הוי"ה פשוט, ומלוי, ומלוי דמלוי כ"ח, הרי מ"ב אותיות, גי' אלו"ה. ובכולם ינקד בשכלו, זכרים קמצין, נקבות פתחין. ואותיות אלו"ה כדרך הנקרא - א' חטף סגול. ל' חולם, ונקוד פתח שתחת הה', הוא משמש לו' ולה"א, שלא תשאר שום אות בלי ניקוד, הרי ו' נקודות וב' פתחין, גי' ע"ב, ששם אלוה יונק ממנו. ומאיר לאישון בת עין, בחשאי, שהיא נקודת ציון של רחל, עצם היסוד שלה. י"ר מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתשכיבנו אבינו לשלום, הוא יסוד דז"א, ותעמידני לחיים, אמא

עלאה. לשלום, יסוד דאמא. ואל יבהלוני רעיוני וחלומות רעים, ולא כל גרדיני טהירין. וכאן יכוין לתקן עצמו לחלומות צודקים, כפי כחו וצרכיו, שיאירו נשמתו ושכלו ברזי תורה. והאר עיני פן אישן המות, להנצל מסוספיתא דדהבא. ברוך - פי', ר' דהיינו רבוע אלהים, מתמתק מכ"ח אותיות של מלוי המלוי דע"ב, היינו בוך גי' כ"ח, והכל בז"א הנקרא אתה. ובהויה יכוין לס"ג, ז' אותיות פתח וג' אותיות בצירי, ושם זה באמא שהוא מקום הנשמה, להעלות בלי פגע. המאיר לעולם, היינו הארת אמא לז"א. בכבודו, הם ל"ב נתיבות גי' כבוד. ויקרא ק"ש, ויכוין בשם של עשב, לג' שאמרנו שהם נר"נ (א):

הגהה (א) ודע, כי יש באלהים ק"ך צירופים, חציים ימינים וחציים שמאלים. של ימין אצטריכו לתיקון הנערה גופא. ושל שמאל, ס' גבורים להושיע לה מהקליפות. והנה הדבקים שבק"ש, הם ס'. צריך ליתן ריוח, הם ס' במ"ק של מט"ט המנהיג את העולם בחול מן ס' ימינים, וכנגדו ס' אותיות של ברכת כהנים. וכן בפסוק הנה מטתו וכו'. ויאמר בידך אפקיד רוחי, ר"ת באר, שהוא רחל הפוך אבר, ויוכל לשומרו מקרי והיינו פדית אותי אות שלי. אותי י"י א"ל, גי' דעת. הכוונה לדעת ז"א, הנאצל מיסוד אבא ואמא, לפי שאין הדעת ספירה אלא קיבוץ ב' היסוד אלו. אמת, רבוע אהי"ה:

פרק ג

ברכת המפיל. ברכה זו יש בה כמה הקדמות רבת התועלת, הנה בבריאת העולם ביום ע"ש, כבר ידעת, כי ז"א אינו רק ו' של הוי"ה, יען היותו כלול מו"ק. ואמנם, היו חסרים ממנו סוד ג"ר, ואז הבינה שהיא אמא, ואבא מלובש בתוכה, האריכה נה"י שלה בו, ואז נתהוו מהם ג' מוחין לז"א, חב"ד, ואז נתעלה חג"ת שלו, בסוד הגלגלתא, ובהם היו ג' מוחין הנ"ל שלו. אמנם, אל יקשה בעיניך ממ"ש בזוהר באד"ר, כי מאבא ואמא ודעת, מהם נתהוה ג' מוחין דיליה, כי הנה דע, שיש הפרש בין או"א, לברא וברתא, כי זו"ן אינם שוין בסוד המיעוט, אך או"א שוין זה כזה, ושניהן כל אחד יונקים בשוה, לכן הם חשובים כא', ואז תמיד החכמה תוך הבינה. נמצא כי כשאנו אומרים נה"י של בינה, הנה גם הם מכח החכמה:

וז"ש בזהר כי ירכין דאמא אינון סתימין, ולא נזכרו בשיר השירים. והענין הוא, שנכנסו בגולגולתא דז"א, ושם הם מוחין, והם סתומים בתוך הגולגולת. ואח"כ מכח אור חג"ת שלו שקנו אור גדול, ועלו למדרגת חב"ד, נמשך לנה"י שלו ונעשו חג"ת. ואח"כ מכח אור נה"י שלו שקנו אור גדול, ועלו למדרגת חג"ת, מהם נמשך אור נה"י, והם מתהוים למטה, ובזה נשלם ז"א. אמנם בהגיע אל הת"ת, אז נקוב לאחוריו בין חדוי, ואז נאצלה הנוקבא: והענין, כי הנה ז"א כלול מי"ס עם המלכות. אמנם, אז אין המלכות רק בסוד חלק י' שבו, אמנם, אז נגדלת ונעשית פרצוף שלם (ב). אמנם, אז נה"י שלו, מן האחוריים נעשו לה

מוחין ג' חב"ד, ומסיום הת"ת שלו נעשה לה כתר. אמנם כבר ידעת, כי כמה פרקין יש בירכיים ושוקיים, ומהם נעשו לה מוחין, וב' זרועין וגופא, וב' ירכין ויסודה. נמצא, כי שיעור נה"י של הזכר, הוא אורך כל הנוקבא. והנה להיות שיעור קומתה, היתה בתנה"י שלו, לכן נקראת ד', נגד ד' שלו. אך זה בהיותה בסוד אב"א, ואז נקרא ד', אך כשהיתה חוזרת פב"פ, נקראת ה':

הגהה (ב) ונלע"ד חיים, כי זהו מחלוקת רז"ל, שי"א פרצוף. וי"א זנב היתה:

נמצא, כי בהיותה אב"א, היא קטנה ממנו ויונקת ממנו, והוא פותח עיניו ומביט בה כנגד חדוי דיליה, ואז אור עיניו נקוב מאחוריו, ומאיר בה כפי מה שהיה באצילות עצמו: והנה בהיות הוא מביט בה, גם א"א הוא מביט בו, כנז' באדרא ובסבא ע"ש. ואז רצה המאציל העליון להביא פב"פ, כדי שיהיה היחוד פב"פ, כי בהיותה אב"א אין זיווג, כי אם ע"ד אב"א, וגם כי אז היתה צריכה להיות קטנה ממנו, להיותה מקבלת ממנו. לכן מה עשה, אפיל דורמיטא על ז"א, ולא אשתאר בו אלא קוסטא דחיותא. פי', מדת החיים של הז"א, שהוא ו"ק. והכוונה, כי חזר ת"ת להיות כבראשונה כמדתו בו"ק לבד, ואז אין כח בו להאיר בה, כי אז מלכות אין בה סוד מוחין ושום אבר מגופא, רק חלק א' מי' ממנו כבתחלה כנ"ל, והת"ת אינו רק ו"ק. ושיעור קוסטא דחיותא הוא ו"ק הנ"ל, כי הוא מדת חיי ז"א ושיעורו:

והביאור הוא, כי כשאינו אלא ו"ק, אין בו חיות רק אותו חלק י' של חיות שהוא מגיע למלכות, ואז נחלק אותו החיות חלק הי' ונחלק לו"ק, עם המלכות שבו. וזהו ביאור קוסטא דחיותא, ואז נסתמו עפעפיו בתנומה, שלא היה יכול להביט במלכות להאיר. וגם שינה העליונה נפל בעיניו, שהוא הבטת עיני א"א בז"א, חסרה ממנו. ואלו הב', הם סוד המפיל חבלי שינה על עיני. וחבלי שינה על עיני, הוא חסרון הבטת עיני א"א בו. ותנומה על עפעפי, הוא חסרון הבטת ז"א בנוקבא, בסתימת עפעפיו, ואז ננסרה מאחוריו אותו הצלע לבד, כי תחלה היתה המלכות פרצוף שלם בסוד אב"א, וכשהפיל תרדמה על הז"א ונתמעטה, וחזרה להיות היא חלק י' שבו לבד, וזהו שנקרא עתה צלע, כי אינו רק צלע א' לבד, ולא פרצוף שלם, ואז ננסרה ועלתה למעלה מצד פני הז"א, ואז האציל בה א"א להשלים תיקונה, ובנאה בנין שלם, כמו שהיה הזכר מתחלה, ואז שניהן שוין ממש זה כזה. ואח"כ חזרה הבינה להאציל לז"א כבתחלה, כי נמצא שהיה אז פב"פ:

אך יש ב' מיני פב"פ, א' הוא זה הנ"ל, כי נעשין פב"פ ע"י המאציל העליון, ואז באה לה אותו הפנים מלמעלה מן המקום שנמשכו לז"א. והב' הוא, כי חוזרת היא להיות פב"פ, אבל היא בסוד פנים של נה"י של הזכר, כי מתחלה היתה מאחוריו, ועתה היא בפניו

ממש, ונכנס בה האור נה"י מצד הפנים שלהם, ונעשין מוחין דילה. אך בהיותה בסוד אב"א, אין מאירין מוחין דילה אלא מצד אחוריים נה"י שלו:

אמנם כבר הודעתיך, כי אין הכוונה שהנה"י שלו הם ממש מוחין דילה. אך הענין הוא, כי מאירין בגולגלתא דילה אלו ג' הנ"ל, ונעשה מהם גולגלתא לקבל מוחין עלאין. אמנם, לפעמים אין בה רק ג' אורות אלו לבדם, בסוד מוחין. ולפעמים, אפילו אלו אין בה רק ניצוצין מן אלו האורות, והם מוחין לה בימי החול, ושלא בשעת התפלה. הרי נמצא, כי ע"י הפלת שינה בז"א, אז אותו המפיל שינה הוא א"א, אז מאיר לאישון בת עין, היא המלכות. וזה הענין נעשה בכל לילה, כדי שבבוקר בשים שלום, תהיה בסוד פב"פ. וכבר בארנו, כי אין כל פב"פ שוין. והנה, אז בלילה הדינין מצדה הם מתגברין, והם נגדלות, עד שבעת הבוקר אז כולם מתחברים בסוד נקודת ציון, ואז היה זיוג בסוד ה' גבורות בנקודת ציון, לכן אין הזכר שולט בלילה, כי נפלה שינה בעיניו, ואז ביתא אתמסרת בידהא כנודע:

אמנם רצוני לבאר, כיון שהתחלתי ענין גילוי עריין הנזכר ספ"ק דספרא דצניעותא, וז"ל - ואז אתי מפתחא דכליל שית מפתחין, ומכסי פתחהא לעילא ולתתא וכו'. והענין, כי כבר בארנו כי התפארת אינו רק ו"ק, וזהו מפתחא דכליל שיתא, ונכנסין בגולגלתא נה"י דבינה ויסוד דילה הוא סוד נקודת ציון שבבינה והוא בית רחמה, ואז בהיותו תוך גולגלתא והיא סתומה, וסיום האי מפתחא הוא נה"י שלה, והם נכנסין בנקודת ציון של המלכות, ה"ח בה"ג, ואז הם סתומים תרין עריין של אמא וברתא, ואין הדינין נמשכין:

אמנם כשישראל חוטאין, אז ח"ו נסתלקה הבינה מעל גולגלתא דז"א, ונמצא ערותה מגולה. גם הת"ת מסתלק לעילא, ונמצא ערות המלכות מגולה, ואז יורדין הדינין מן אמא וברתא בפתיחת רחמה מצד העון, וז"ס וי למאן דגלי ערייתהון הנזכר בזוהר, וזה סוד הסתלקות האם מעל הבנים (ג). וסוד הסתלקות ו' מן ה'. אמנם בפתיחות רחמותיהם, והם בסוד הלידה, אז אדרבה הם בסוד הרחמים, והבן חילוק זה:

הגה"ה (ג) ונלעד"ן, שהוא סוד שע"י גילוי עריין של דור המבול, גרמו שנחרבו מיין עילאין במיין תתאין, כנזכר בזוהר:

פרק ד

בברכת המפיל כבר בארנו למעלה כוונתה. אמנם נבארהו יותר בפנימית כוונתן, עם שהכל כוונה א'. והענין, כי הלא סוד הארה העליונה והסתכלות העליון, נמשך משם מלוי יודין אל מילוי ס"ג, ומשם אל מלוי מ"ה, ומשם אל מלוי ההין, וכל זה סוד מדת יום, כי השפע נמשך דרך זכר הגובר. אמנם בלילה, מדת לילה גוברת, ונמשך השפע

ממלוי יודין עצמן, למלוי ההין דרך ישר, ואז מתמלא הוי"ה זו של ההין, ונעשית מלוי יודין, ולכן צריך שיוסר הארה מב' שמות האחרים, שהם ס"ג מ"ה. וזהו, המפיל חבלי שינה על עיני, שהם סוד ס"ג, שיש בו ג' יודין, הנקרא עינים. וגם תנומה על עפעפי, הוא מלוי אלפין, שהם כדמות עפעפים ממש, כי כן ב' יודי"ן של א' הם דמות עפעפים. וגם, כי מלוי אלפי"ן, הוא כמו עפעפים, אל מלוי ס"ג, הנחתם ונסתם בתוכו יודי"ן באלפי"ן, ואז מאיר לאישון בת עין, שהוא מלוי ההין של נוקבא, ומאיר בהם בסוד התהפכותן למלוי יודין:

בברכת המפיל, אנו אומרים ומאיר לאישון בת עין. הסוד הוא, כי הלא המלכות לעולם הוא בבחינת נקודה א', עד שאנו בונין אותה בברכת אבות כנודע. ואין בה פרצוף שלם, רק נקודה א' כלולה מי', ולא בפרטות. ואותו נקודה, היא נקראת אישון בת עין, כי זו היתה בתחלת אצילותה, ומאיר לאישון זו, עד שנעשית פרצוף שלם. ודע, כי נקודה זו, יכולה להיות עמה פב"פ בכל עת:

מע"ח - ארז"ל, אל יהרהר אדם ביום, ויבא לידי טומאה בלילה. הנה, לעולם המחשבה הוא בחכמה, הנקרא י"ש. כי החכמה י"ש מאי"ן, שהוא כתר. וכנגד בחינה זו שבקדושה, יש בסט"א קרי, כמנין י"ש. אלא שהש' שהוא אות אמת, יעשה ק"ר, שהם אותיות שק"ר. והיו"ד נהפכת בהם למטה, שהוא טפת הקרי. לכן כל צדיק השומר אות ברית קודש, על זה יש לו שם צדיק, ויש לו ש"י עולמות, כנגד מה שנזהר במחשבה רעה, כמנין ויהי ער רע, נגד קרי. וענין ש"י עולמות וכו', עיין בנע"ח פרשה וישלח:

פרק ה

בענין השכיבה בק"ש. דע, כי הלא לא יש עבירות בכל התורה שיוליד המזיקין, כמו שכבת זרע לבטלה. והענין, כי מי שעשה שאר עבירות, הנה מתלבשים בהם המזיקין, ונעשין קטגורים. אך משז"ל עונשו גדול. ונבאר סוד גדול נעלם ונפלא עד מאוד לתקן נשמתו של אדם, כדי שיצא נקי וטהור מזה העון:

דע, כי כמו מי שהוא מוציא שז"ל הוא פוגם במחשבה, כי אינו משתמש בשום כלי, עונשו מגיע עד דעת עליון של או"א. והנה דוגמת מה שהוא משמש זכר בלי נקבה, גם כביכול למעלה נמשכת אותו הטפה של אותו נשמה מן הזכר, ואינו נשפעת במלכות, רק יוצאות לחוץ בקליפות נוגה, וזה טיקלא דעשיקת נשמתין, הנז' בסבא במשפטים. והנה אשת זנונים תתאה אפתי לחוה ע"י קליפות נוגה, ונמשכת אותה נשמה אליה, ואז מתלבש בה כח מזיק אחד מן אשת זנונים, והיא נעשית גוף אל אותה נשמה. נמצא, כי

המוציא שז"ל, הוא גורם לטפת נשמות בניו, שיהיו מלובשין בגופים, הנעשין מאשת זנונים. נמצא, שהחזיר הקדושה והטובה אל הרע:

והנה תיקון החטא הזה, הוא להמית אותן גופין הנעשין מאותן נשמות, כדי שיברחו אותן נשמות למקומן, כדי שיוכלו לעלות אותן נשמות עמו בכל לילה, ואלו הם סוד אותן המזיקין שממית אדם ע"י ק"ש שאומר על מטתו, והבן סוד גדול הזה:

אמנם יש עון דומה לזה, והוא מי שנזדווג עם אשתו ואינו משהה עצמו על הבטן לגמור כל הטפה, אלא שנפרד ממנה אחר גמר תאותו, גם כן הוא נכשל בעון דומה לזה. אך אמנם אינם כ"כ חמורים, כאלו שופך זרע, כי אע"פ שאין אותה הטפה ראוי להוליד, עכ"ז נברא ממנו משחית א', ע"ד הנ"ל. אמנם צריך אדם להמיתם בכל לילה, ויש אדם שיוכל להמית אל"ף וקכ"ה בכל לילה, כנזכר פ' בלק דרי"א. ויש אדם שיוכל להמיתם דבר יום ביומו כמספר הימים אשר חטא כך צריך לתקן. יש כמה פרטות בזה, ולכן לזה הוא תיקון להמית אותן גופות המזיקין, כדי שיוכלו לעלות אותן הנשמות עמו בכל לילה. והנה כמו שיוצא מן האדם מזיקין אלו בלא אשה, כך אשה בוראת מזיקין אלו בלא איש, וז"ס, לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך. לא תאונה אליך רעה - זו לילית. ונגע - זו ס"ם. לא יקרב באהלך - זו אשתך:

והנה מיתת ענין מזיקין האלו, הוא ע"י חרב פיפיות בידם. והענין הוא דע לך, כי אחר שבארנו לך כי עון זה הפוגם עד או"א, א"כ אנו צריכין להוריד השפע ממזלא דדיקנא דעתיקא, דעת עליון החופף על או"א כנודע דבמזלא אתכלילין. ואז יורד שפע גדול משם, ואז אין יכולת בקליפות להתגבר, ולקבל אורו כלל ועיקר, ואז מתים:

והנה סוד הדעת הזה הנקרא מזלא, כבר בארתי לך, שהוא ג' הויות דמלוי יודין, וכל א' גימטריא ע"ב. והג' ביחד, גימטריא רי"ו, הרי בזה סוד ע"ב רי"ו, שהוא סוד עיבור של המשכות הטפה הנשמה משם. כי מציאות כללות כולם הוא מילוי יודי"ן, וכל א' שהוא בגי' ע"ב, ובפרטות הם ג' הויות שהם רי"ו. והנה ע"ב רי"ו, גי' רפ"ח. וז"ס והנה פרח מטה אהרן לבית לוי, כי אהרן הוא חסד והוא ע"ב, ולוי הוא גבורה והוא רי"ו, ושניהם גימטריא רפ"ח. וז"ס ורוח אלהים מרחפת על פני המים, מרחפת הוא מלת מת רפ"ח, כי אותיות רפ"ח באמצע אותיות מת, והוא סוד קליפות נוגה הנקרא רוח אלהים מרחפת, כי על ידה אותו הנשמה היורדת מן רפ"ח העליון שהוא ע"ב רי"ו, היא נכנסת במקום המיתה, כנ"ל בענין שז"ל:

אמנם עם הכללות עצמן, הוא גי' טרף, וז"ס טרף נתן ליראיו, כי אותן הטפות הטורף, חוזרין וטורפין אותן מן החיצונים, וזהו נעשה כאשר יזכור לעולם בריתו העליון, שהוא

המשך הדעת העליון, הנקרא מזלא, עד היסוד התחתון. וז"ס לא ישכב עד יאכל טרף, כי בהריגת אותן מזיקים, אז טורפין אותן נשמות הבאים מסוד טרף שהוא ע"ב רי"ו, ומחזירין אותן למקומם. וז"ס יפול מצדך אלף, שהם אותן גופין החיצונים, ואז אליך לא יגש. אין הכוונה אליך ממש, כי זה פשיטא, כי אחר שיפול מצדך אלף, פשיטא שאליך לא יגש. אך הכוונה לומר, כי לאותן הנשמות שהם נמשכין ממך, וזהו אליך לא יגש אליהם להתלבש בהם, כי אחר שיפלו וימותו, לא יוכלו עוד ליגש לאותן הטפות ונשמות, לחזור וליקחם. וז"ס יעלזו חסידים בכבוד, ופי', החסידים הם אותן טפות הנמשכות ע"י שאינו משהה עצמו על הבטן, כי זה אינו נקרא רשע, כמו המוציא שז"ל, כי אותן הטפות מתלבשות בהן בסוד קליפת אשת זנונים, רע גמור שאין בו טוב כלל, כיון שכל כוונתו כולו לרעה. אבל מי שאינו משהה עצמו על הבטן, הוא כלול טו"ר, כי כוונת התשמיש לטובה, רק שנעשה עמו רעה. לכן הם מתלבשים בקליפות נגה שהוא טו"ר, ואלו שעשו כן ובאים עתה לחזור בתשובה ולנקותם, נקראו חסידים. וזהו ירננו על משכבותם, פירוש, בעבור מה שעושין במשכבותם ובתשמישן, שאינם משהים על הבטן. וזהו על משכבותם, ולא אמר במשכבותם:

והנה, עתה ביאר איך ממית אותן, ואמר רוממות אל בגרונם. פירוש, כי הלא סוד או"א בארנו שעורם, מהגרון עד טבורא דלבא דז"א, וזהו רוממות אל בגרונם. כי אל, הוא סוד הדיקנא הנקרא אל, בסוד אל רחום וחנון, דאית ביה אל קוצין תקיפין, וכמ"ש לעיל, האל הגדול הגבור וכו'. כי זה הדיקנא החופף על גרונם, ואז נמשך מזלא תיקון י"ג, הנקרא וחרב פיפיות בידם. כי וחרב, גי' רי"ו, שהם ג' שמות מלוי יודין דהאי מזלא:

והנה כבר הארכנו הרבה מזה, ונחזור אל הכוונה, כי הנה ראוי לכוון, כשאומר ק"ש ומזדווג או"א בסוד י"י אלהינו י"י, לכוין, כי אותן ג' הויות במלוי יודין, שהם גימטריא וחרב, שהם משפיעין בג' שמות י"י אלהינו י"י, שהם או"א ודעת שלהם, המקבלין מדעת עליון ממזלא עלאה. ומאלו ג' הויות נשפעים עד ב' מוחין דנוקבא דז"א, ובזה מתים החיצונים, כי סוד הדיקנא הוא לאכפייא דינין כנודע. והנה אחר שיחדנו כל הרמ"ח איברים דז"א הנ"ל בקריאת שמע, אנו מחברים אותן עם המלכות, הנקרא עתה מטה בלילה. וז"ש הנה מטתו שלשלמה וכו' אחר ק"ש, לכן אנו צריכין עתה לתקן ג"כ איברים דנוקבא. והנה סוד המטה, היא בבריאה בהיכל ק"ק, לכן הסתכל וראה, כי ג"כ אנו קוראין סוד הפסוק הנה מטתו וכו', כולם אחוזי וכו', וג"פ הרי ס' תיבות. ובברכת כהנים ס' אותיות. יושב בסתר עליון עד מחסי, ס' תיבות. והענין, כי תחלה אנו מתקנין המלכות במקומה בבריאה, ששם נקרא מטתו שלשלמה. והענין, כי הנה עדיין הוא כאן בסוד ד',

כי כבר בארנו שיעור גובה קומתה היא מתפארת עד יסוד של הזכר, נמצא, כי היא בסוד ד' וחסרים ממנה ו' אחרים, כדי שתהיה קומתה שוין אל קומתו, לכן אנו אומרים הנה מטתו שלשלמה בסוד בריאה, כי שם חוזרים להיות בסוד ד' לבדה, להיות שלימה כמותו בכל י"ס שלו אשר שם בבריאה. וז"ס ס' תיבין, כי הם סוד הו' החסרים ממנה, ועולין למנין ס'. ואחר כך אנו מעלין אותה אל האצילות, ושם ג"כ אנו צריכין להשלים לה סוד הו', שתהיה קומתה שוה לקומתו באצילות, והוא ע"י ס' אותיות שבברכת כהנים. ואח"כ אנו מחברים יחד סודה באצילות, עם סודה בבריאה, כדי שתהיה בסוד מטה. וז"ס ס' תיבין שביושב בסתר עליון עד מחסי. וז"ס מלת עליון, כי זה חיבור אצילות עליון עם הבריאה. ותכוין בפסוק יפול מצדך אלף, ע"ד מ"ש לעיל, להמית המזיקין ההם. ובאמרך הוידוי, אז תכוין אל עשייה, כי שם סוד הנפש האומרת הוידוי. ואחר שתאמר אנא בכח, תכוין לשם אהי"ה יה"ו. ותכוין בכל לילה ולילה, לאות א' מאלו הז' אותיות, כמו שאנו עושין בז' ברכות של שבת, ואח"כ תכוין לשם מ"ב דמלוי אלפין:

פרק ו

ואבאר הדבר יותר בביאור, הנה דע לך, כי בלילה אין היחוד שאנו עושין לתכלית הזווג, רק לעשות כלי. פירוש, כי הנה בינה כשנזדווג עם החכמה ביאה ראשונה, בתחלת בריאת עולם כנ"ל, הנה השפיע בה סוד רוח א', הנזכר בסבא דמשפטים, דשביק לה בעלה, והוא מסוד הדעת שבאבא שהוא השם דיודין, וזהו רוחא חדא דשביק חכמה בבינה לעשותה כלי, כדי שתהא ראויה להתעבר ולקבל טפת העיבור:

והנה סוד זה הדעת שבחכמה, נמשך מדעת עליון שהוא בדיקנא דעתיק מזל הי"ג, הנשפע ממזל הח', אשר בו ג' ע"ב, וכל ההמשכות האלו הם מדעת עליון דעתיקא דעתיק יומין, שהוא רדל"א הגנוז בין גולגלתא ומוחא דא"א, כמבואר אצלי באדר"ז, והוא סוד דאוירא דיתיב על קרומא דמוחא. והנה נמצא, כי האי רוחא מוחא נקרא אוירא דכיא, כי היא סוד רוח הנמשך מן יסוד דחכמה ההוא נתיב לא ידעו עיט, איתגניז ביסוד של האמא. אמנם סוד זה השם, הוא ביוד"ין, גי' ע"ב, וג"פ עולה רי"ו. וכבר הודעתיך, כי שם רי"ו מטיל היסוד בנוקבא בביאה ראשונה לעשותה כלי, כי סוד רי"ו הוא הכלי, ואח"כ מושך לה סוד הע"ב תיבות כוללין רי"ו, ואז הוא טיפה זרעית להוליד ממש. לכן סוד רי"ו, הוא נוקבא. וע"ב הוא זכר, כנזכר פ' בשלח:

וכבר ידעת, כי חסד גנוז בפומא דאמה. ונמצא, כי סוד יסוד זה הוא נמשך מן החסד, והכרח לזה ג"כ הוא, כי שם מלוי דיודין לעולם הוא בחסד, וכן הוא גי' ע"ב כמנין חסד. אמנם ג"פ ע"ב, הם רי"ו, ענינם הוא סוד חסד חסדים, פי', כי ג' פרקין דזרועות ימינא,

והם מתגלין בפומא דאמה, ואלו הם שבהם נעשה כלי. וזהו סוד מה שידעת, כי חסד כונן ומתקן למטרוניתא, ונמצא עתה, כי סוד כלי זה שהנחיל חכמה לבינה, נקרא אוירא דכיא, כי הם סוד ה"ח, ואוירא דכיא הוא סוד ה"ג שביסוד בינה, ומאלו הב' נתקנו גלגלתא דז"א כנודע באדם, ונעשה מהם סוד הדעת דז"א:

נמצא כי מיסוד חו"ב נעשה דעת בז"א, אך להיות שגם סוד אוירא דכיא הוא רוחא דגניז ביסוד הבינה, לכן אנו אומרים כי נה"י דאמא הם ג' מוחין לז"א, ואין חושבין את החכמה, כי גם האי אוירא נחשב משל אמא. נמצא, כי אחר ביאה ראשונה דבריאת עולם, אז אתא מפתחא דכליל שית שהוא הז"א, וסתם פתחא דאמא, כי נה"י שלה נעשין מוחין אליו. נמצא, כי מקורה סתום וגנוז, בתוך גולגלתא דז"א, ואז אותו הכלי הנקרא אוירא דכיא יהבא אותו לז"א, ואז חזרה הבינה להיות סתומה כבתחלה. ואח"כ בזווג ב', הוצרך להנחיל החכמה פעם ב' כלי א', ואח"כ נזדווג עמה, והוצרך אל כלי מחדש. והנה כה דרכה תמיד עמו, כי מאחר שז"א סותם תמיד פתחה, נמצא כי לעולם הבינה סוד בתולה. וזה סוד אסתר ירקרקת היתה, מיסוד הבינה, והיא נקראת אילת השחר, ורחמה צר, בכל שעה דומה לבעלה טעם בתולה, והבן זה:

אמנם, מה דשביק בה ההוא רוחא בכל זמנא, איננה לבטלה, כי הלא הוא נמשך למטה בז"א, וממנו נמשך אל המלכות, לעשותה כלי גם היא, כמ"ש. כי הנה בהאי טפה הנקראת כלי, הוא נמשכת מיסוד ז"א לנוקבא, לעשותה כלי, כי הלא להיות כי לעולם סוד המלכות בעשיה אצל החיצונים, והיא צריכה שתהא בתולה ואיש לא ידעה מפני חיצונים, ובפרט בלילה, אז תרעין דילה סתומים, והיא בתולה ממש, ובפרט אחר החורבן בזמן הגלות:

אמנם, כשאותו כלי נמשך אליה ג"כ, אז אין בה כלל שום מלוי יודין, כי מתחלה היה חציו נוטל ז"א לעצמו לדעתו, וחציו נותן לה ביסוד שלה למטה, וב' רוחין אלו החצאין, הם מלוי ההין, כי ב' ההין הם יו"ד, א"כ נמצא, כי נחלק לחצאין ממש. הרי נתבאר כי תחלת כל זווג, בין באמא ובין במלכות, צריך תחלה לעשותה כלי, ואח"כ יחוד ב' לזווגם, ולהוליד ולהתעבר. אמנם סוד עשייתם כלי, הוא בחצות לילה באמצעי, כי אז נזדווגים או"א, בסוד ביאה ראשונה לעשותה כלי, ומזה נמשך ביאה ראשונה לזו"נ בחצות, לעשותה כלי. וביום, אז זווג שניהן נעשין לעיבור ממש. כי בשמע ישראל, הוא זווג או"א, ובשים שלום, הוא מתעורר זווג זו"ן, נמצא, כי יחוד ק"ש שבלילה, היא תכלית לעשות כלי את האמא ואת המלכות, שיהיו מוכנים ביום להתעבר מביאה שניה:

הנה מהראוי היה שנאמר ק"ש בחצי הלילה כי אז זמנה, אמנם אנו אומרים אותן קודם שישן, כי אחר כך בחצות לילה, נעשה הדבר למעלה ע"י נשמותינו, כמ"ש בע"ה. לכן אנו אומרים ק"ש, קודם שנפקוד רוחינו, בהיותינו עדיין כאן בעה"ז, וכוונתן הוא לאחר חצות:

פרק ז

אמנם הענין הוא, כי תחלה אנו אומרין המפיל חבלי שינה, כמו שידעת כוונתינו, ואז ההוא רוחא דבמלכות, חוזר לעלות ונדבק במקורו בז"א, ואין המלכות מאירה מצדה כלל, רק מיסוד הבינה שהוא בונה את הצלע. עד שבבוקר, אז ויביאה אל האדם בשים שלום. נמצא, כי הרי המלכות חזרה להיות בתולה, ולכן אנו צריכין לעשותה כלי בחצות הלילה, לה ולבינה עלאה:

וכבר בארנו, כי בחצות לילה היא ראויה לאומרה, רק כי אז נעשה ע"י נשמותינו למעלה, אך עתה קודם שישן אנו אומרים אותה, נמצא, כי כוונת ק"ש הוא לעשותה כלי לבינה ולמלכות, ע"י זווג חצות לילה. וק"ש בשחרית, הוא לזווגם ממש, לצורך עיבור לחו"ב. ובשים שלום, לזו"ן:

ועתה נבאר ענין ק"ש, הנה אנו אומרים ק"ש, הכוונה, בשמ"ע ישרא"ל, תכוין אל ז"ק הבינה תתאין, שהם סוד ע' שנין עלאין, ולהמשיכם מבינה אל המלכות ע"י ז"א, וזהו שמע - שם ע', שתקבל השם שהוא מלכות, מן ע' דבינה, לכן ע' זו גדולה, כי היא בבינה, ועי"ז הוא עולה המלכות עד הבינה. ולפי שכל עיקר המלכות, אין בה רק סוד נקודה א' תחת ו"ק דת"ת, לכן צריכין לקבל מן ז"ק עליונים. אך הת"ת אין צריך לקבל, רק מן ב' לבד, והם חו"ב שבחכמה, וזו ישראל - שי"ר א"ל. והוא סוד ישראל עלה במחשבה, שהוא סוד החכמה:

והנה, מת"ת דז"א ולתתא, הוא סוד המלכות. נמצא, שאין למעלה מהם רק ח"ג, שהם לו לז"א, ולה מלכות, והם צריכין לקבל מח"ג שבחכמה. והנה ג"ר שהם המוחין, בין בז"א ובין דנוקבא, עדיין אין מקום קבלתן רק עד אח"כ באחד, כמ"ש בע"ה. והוא, כי ישראל נעלה במחשבה, ועי"ז נמצא כי המלכות קבלה איזה תיקון, ועלתה בבינה ומעוררת אותן. וז"א ג"כ נתקן, ועולה באבא ומעורר אותן, ואז כיון שמעורר אותו, אז מתעורר היסוד שבחכמה בסוד ג' שמות דיודין הנ"ל, שהם כנגד י"י אלהינו י"י, כנ"ל בתחלת הדרוש. כי גם אלהינו, גי' ק"ב, כמנין שם מלוי יודין, הרי ע"ב, ועוד ל' נגד הויה שהוא גי' כ"ו, ועם ד' אותיות הרי ל', הרי ק"ב. נמצא כי ג' שמות רי"ו, הם מתחילין עתה להתעורר. נמצא, כי תכלית שם זה של הרי"ו, שהם ג"פ שם ע"ב מלוי יודי"ן, כוונתן להדביק יחד

באו"א ודעת, ולכן כנגדם הם י"י אלהינו י"י, שהם או"א ודעת. אמנם, תחלה לקחם אבא גם אלהינו כנ"ל, אך כוונת אלהינו להכין את אמא, ועדיין לא קבלה. נמצא, כי אין עתה רק הכנה לבד והתעוררות. אח"כ שכבר התעוררו, אז צריך שיעלה מ"נ לבינה, כדי לקבל כלי הזה. והנה מ"נ שלה הם הבנים, שהם זו"ן, ולכן אנו אומרים אחד - אח ד', והם מתחברים יחד, להיותן מ"ן ביסוד בינה:

אמנם כבר ידעת, כי גם אנו צריכין להשתתף באותו זיוג, רק שאין בנו כח לעלות שם, כי אם ע"י שנמסור עצמינו על ק"ה, ולכן צריך לכוין במלת אחד למסור נפשותינו על ק"ה, ולחבר נפשותינו עם זו"נ בסוד מ"ן. ואז תכוין להוריד ריי"ו הנ"ל באמא, ונעשית כלי, ואח"כ נותנין ברישא דז"א, בד' דאחד:

ואח"כ תכווין בבשכמל"ו, יחוד זו"נ, לעשות כלי את המלכות ג"כ, לכן היא צריכה אל התיקון פעם ב'. והענין הוא, כי הלא מהמשך כלי הבינה, נמשך כח בז"א לעשות כלי למלכות כמבואר אצלי, לכן דוגמת י"י אלהינו י"י, כן הוא ברוך שם כבוד, שהם חב"ד של הז"א, שהם סוד ריי"ו. אמנם הריי"ו ההוא משתנה בו, כי אינו נותן כולו, כי בו נשאר שורש החסדים שם ע"ב, ואינו נותן רק הגבורות שהם סוד ריי"ו התחתון, שהוא - י', י"ה, יה"ו, יהו"ה. יו"ד, יו"ד ה"ה, יו"ד ה"ה ו"ו, יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, לכן אנו ממשיכין תחלה סוד ברוך שם כבוד בחב"ד דז"א, ומשם במלכות, וזהו מלכותו. ואז מאירין מוחין דיליה בגולגלתא דילה, הנקרא מלכותו. ואח"כ מזדווגים ועולים הנפשות למ"נ, ואז צריך להפקיד רוחו שם בסוד מ"נ. וזהו ההפרש שיש בעשותה כלי, שאין צריך עליות נפשך רק בסוד פקדון. אך בזיוג הבוקר, צריך נ"א ע"י מיתה ממש:

ותכוין באמרך לעולם ועד, שאז מזדווג ונמשך בה הריי"ו התחתון, מן הז"א לנוקבא. כי כן עולה גימ' לעולם ועד, כמנין ריי"ו ם. והענין, כי גם בהפקד נפשך, אתה צריך לכוין לאותן הטפות הנשמות של הקרי, להעלותן משם, ולהמית גופם על ידי זה הריי"ו הא' והב', שהוא בגי' חרבו, ותעלם עם נפשך, ותכוין, כי הלא ע"י הריי"ו נעשית היא כלי, כדוגמת בינה, ם מרובעת, ששם נוצר הולד בסוד מ' יום של יצירת הולד, וזהו מם סתומה של לעולם:

ותכוין להמשיך שם אותן הנשמות, ומה שהיה תחלה בזכר בלי נקבה, עתה יוצרו בסוד נקבה, באותה הכלי שהוא ם סתומה של לעולם. גם תכוין, כי כמו שאתה מחבר ובונה כל איברי דזכר, ברמ"ח דק"ש כנודע, כך אנו נוצרין רמ"ח אברים לאותן הנשמות, גם כן תוך ם סתומה. וזה תכוין, עד שתגמור ק"ש. אמנם הזהר, שלא תכוין בם' של לעולם, עד שתגמור הב' תיבות של לעולם ועד, שהם עולין ריי"ו ם, כדי לעשותה כלי בסוד ריי"ו,

דהיינו לעולם ועד. ואח"כ תצייר צורת ם, שהיא הכלי שבה נגמר הולד למ' יום צורתו, ואם תכוין הם', במקומה באמרך לעולם, אז נשארין אותן נצוצים תלוים ועומדים באויר, לכן הזהר בזה:

אמנם סוד יחוד של ק"ש זה עתה, אחר שכבר עשית אותה בתפלת ערבית, כבר בארתיו במ"א, ובארתיו שם סוד ק"ש דשחרית וערבית ועת השכיבה, ולמה לא נאמר ק"ש במנחה ע"ש היטיב. אמנם תכוין כשתאמר בידך אפקיד רוחי, במה שבארתי לך בכמה מקומות, כי הידים של הבינה, שם ה' אצבעות ימינים, וה' אצבעות שמאלים, הם נעשין סוד כלי אל המלכות להיות בתוכה סוד מ"נ. וז"ס ה' אותיות מנצפ"ך כפולות. אמנם אלו נמשכין לה בכח שם בוכ"ו, הנמשך מן אהיה שבבינה, והוא גי' ד"ל כמנין ידך, לכן כשתאמר בידך, תכוין לשם זה, אשר ע"י נעשית באר וכלי לקבל מ"נ. אח"כ תכוין בס"ת של בידך אפקיד רוחי - ידך למפרע. ותכוין, כי היא היד הב' השמאלית של הבינה, לכן הוא למפרע, והוא בס"ת. והענין, כי אלו הב' ידים נעשים בית קבול להיותה בתוכה המ"נ, יד ימנית ע"י שמאלית, ובתוכם תפקוד נפשך בפקדון וכו':

טעם למה בהיות הנה"י דאמא נכנסין ברחל בסוד הדרומיטא יוצא ממנה בחינת יעקב, אך כשנכנסין בלאה אינו יוצא, אף כשנכנסין. והענין הוא במה שהודעתיך, שלאה אינה מכלל הי"ס, רק אחוריים חיצונים מבחינה תחתונה דבינה, לכן כדי שתעשה פרצוף גמור, הלואי שיספיקו לה כל ההארות ההם, לצורך עצמה. אבל רחל, היא מכלל י"ס, ושוה להם, לכן אין צריכין כ"כ לעשות פרצוף, לכן מה שהוברר ממנה יוצא יעקב:

פרק ח

בענין ק"ש של השכיבה כבר ביארנו. אך דע, כי ראוי שתכוין בה ג"כ כשאר ק"ש של שחרית ג"כ, ולא תחסר דבר כלל, חוץ המקומות שנראה שחלוקים יחד. כיצד - בה' אלהינו ה', תכוין ג' ע"ב. אך בשחר, הם ע"ב קס"א ע"ב. ג"כ כשתאמר לעולם ועד, אחר שתכוין כוונת דשחרית, תכוין ג"כ אח"כ מה שבארנו סוד הרי"ו, שיש בו שם ע"ב קדם, שהם רי"ו ום סתומה של לעולם, ותכוין כל הכתוב אצלי בק"ש הזאת של השכיבה:

אח"כ כשתאמר שמע ישראל, אמור פסוק יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם רוממות אל בגרונם וכו', וכבר נת"ל כוונתן. אך יש איזה כוונה שדלגתי, והוא שתכוין, שהוא ר"ת באר, והוא סוד ה' אלהים ה' אדני, כמנין באר. פי', שתכוין לעשות מ"נ העולה מתתא לעילא. במלת פיפיות, תכוין להויה מלוי ההין, שהיא נקרא חרב פיפיות. פי', כי זה השם נקרא חרב שיש לו ב' פיות, כיצד - כשתצייר צורת אות ה' בג' ציורין, שהם די דו וו הרי גי' מ"ב. והנה הם ד' ההין בשם זה נחלקים, ב' ההין תחלה, וב' ההין אח"כ בסוף.

והנה ב' ההין הראשונים הם ב"פ מ"ב, שהם פ"ד, ועם כולל פ"ה. וכן ב' ההי"ן אחרונים פ"ה עם כולל, הרי ב' פיפיות בשם זה. אח"כ הנה מטתו. ר"ת הנה מטתו שלשלמה, יכוין בר"ת שם קדוש מה"ש, משמות של ע"ב:

מע"ח - בידך אפקיד רוחי. כי הנפש נשארה בגוף בעודו ישן, כי זהו ההפרש בין מיתה לשינה, כי במיתה יוצאה גם הנפש, ובשינה אין הנפש יוצאה, אלא מן הרוח ולמעלה. וז"ש בידך אפקיד רוחי, ואף שאני חייב לך והיה ראוי שלא להחזירה לי, אעפ"כ פדית אותי ואתה מחזירה לי, להיותך אל אמת, ע"כ:

אח"כ ברכת כהנים. אח"כ יושב בסתר. אח"כ תקום מעומד ותאמר ווידוי על עונותיך, כי הלא השינה אחד מס' במיתה, בפרט עתה שכוונותיך להעלות מ"נ, והרי אתה כמי שנפטר מן העולם לעלות למעלה, לכן התודה תחלה על עונותך, בסוד הנפש החוטאת היא תמות, כי בנפשו תלויה סוד החטא והוא בעולם עשיה, וע"י זה תתפרש מן עשיה, ולא יגעו בך החיצונים:

ס"א - ויכוין כאלו מודה בפני בית דין הגדול, ורוצין אז להמיתו לכפר על חטאיו. ולא עוד אלא הוא מרויח ריוח גדול, בסוד מודה בקנס פטור. וגם בסוד גנאי דאית בך קדים אומרה. פי', טרם שיבואו המקטרגים לקטרג על עליית הנשמה, לכן יכוין וישים נגד עיניו שם יאהדונה"י ויכוין כאלו עושין בו ד' מיתות ב"ד כנ"ל.):

וכבר כתבתי שיקבל ד' מיתות בית דין, ע"י ד' אותיות הוי"ה ואדנ"י. אמנם יותר טוב להוציא ממש בפה, ולומר - יהר"מ י"י אלהי ואלהי אבותי, שאם חטאתי לפניך באות י' של הויה ובאות א' של אדני, יהא חשוב לפניך כאלו נסקלתי ע"י אות א' מאדני. ואם חטאתי באות ה' ראשונה דהוי"ה, ואות ד' דאדנ"י וכו' כמבואר אצלינו. וגם טוב מאוד שיכוין בד' כוונות שבארנו שיש בד' אותיות הוי"ה, שהם יהו"ה - ק"ש ציצית תפילין תפלה, נגד ד' יחודים שיש בד' אותיות הויה, לכוין בהם כמבואר. ואח"כ תכוין כאלו נפשך עולה למעלה, ותעלה מעשיה ליצירה ע"י שם מ"ב כמבואר. אח"כ תאמר שם מ"ב דבריאה בב' כוונתן בשם אהיה אשר אהיה, ואהיה יה"ו. ותכוין להעלות בו את הרוח מן יצירה לבריאה. ותכוין ג"כ בכל לילה מן השבוע באות א' מאלו הז' שהיא העיקרית, ע"ד שם אבגית"ק כמבואר אצלינו. ותכוין לשם א' מן הז' שמות שיוצאין מב' שמות אלו, כל אחד בלילה שלו. ואח"כ תאמר שם מ"ב דאצילות שהוא מילוי דמלוי דשם מ"ה, ואח"כ המלוי, ואחר כך הפשוט, כדי להעלות נשמה מבריאה לאצילות, ותתחיל ממלוי המלוי. גם טוב מאוד לכוין, להעלות בכללם עם נשמתך, לכל הנשמות שאין יכולים לעלות מצד

חוסר ידיעתן בכוונת ק"ש, או מצד איזה חטא. בכן טוב לכוללם בעליית נשמתך, ובפרט אם הם נשמות ידועות מאהובך וחבירך:
ואומר אח"כ ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, אחר אלו השמות דשם מ"ב. והזהר שאלו הב' מ"ב אחרונים יהיה במחשבה לבד, אך שם מ"ב הראשון תכוין בו, ע"י הזכרות תפלת אנא בכח כנ"ל. אח"כ תכוין הויה, בג' ציורים רי"ו כנודע. אח"כ תאמר בידך אפקיד רוחי, וכבר בארתיו כי ס"ת גי' ידך. והוא י"ד הב', ותכוין בה למלוי המלוי של אדני, שיש בו ל"ד אותיות כמנין ידך. בר"ת פדית אותי יי', תכוין פא"י שם קדוש. גם תכוין, כי הוא גי' הויה אדני, והנה טוב מאוד שאם אינך יכול לישן תיכף אחר זאת, ראוי שתכוין ושתעסוק במחשבה באיזה דרוש המגיע אל הנוקבא דז"א, כי כל עלייתך עתה הוא שם כנודע:
מע"ח - אח"כ יאמר מזמור לדוד בבוא אליו נתן הנביא, כי הוא מועיל מאוד לזכירה ולהשגת חכמה זאת, להשלמת נפשו, אם יכוין בו כמ"ש בתיקון של אחר חצות, וכן א"ל מורי ז"ל. אחר כך פסוקים אלו - אם תשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך, בטוב אלין אקיץ ברחמים. אתה סתר לי מצר (ר"ת סמאל) תצרני רני פלט תסובבני סלה. תודיעני אורח חיים וכו' ואומר פסוקים אלו ג' פעמים. בידך אפקיד רוחי וכו', אתה תקום תרחם ציון וכו':

פרק ט

הנה הוידוי בעולם עשיה, שהוא לנפש החוטאת, וע"י וידוי יתפרד מן עשיה ולא יגעו בו החיצונים, וישים לפניו כל מיתות ב"ד. י"א - סקילה, ה"ד - שריפה. ו"נ - הרג. ה"י - חנק. וצריך שיאמר מעומד אשמנו וכו', יר"מ יאו"א שאם חטאתי לפניך ופגמתי באות י' של שמך הגדול יהו"ה, ובאות א' של אדנ"י, ונתחייבתי בדינך הצדק סקילה, או כיוצא בה, הרי הוא כאלו נסקלתי ע"י אות א' דאדני בב"ד הגדול שבירושלים. ואתה ברחמיך הרבים תשוב ותיחד ג' אותיות ראשונים של ג' שמותיך היקרים, הויה אהיה אדני יא"א. ושם קדשיך במלוי ד' יודין יאיר בעולם אצילות, ואל יהיה מונע. ואם חטאתי לפניך ופגמתי באות ה' ראשונה של יהו"ה, ובאות ד' של שמך הגדול אדנ"י, ונתחייבתי בדינך הצדק שריפה וכיוצא, הרי כאלו נשרפתי בב"ד הגדול שבירושלים, ואתה ברחמיך הרבים תשוב ותיחד ג' אותיות שניות של ג' שמותיך היקרים, הוי"ה אהי"ה אדנ"י ההד, ושם קדשיך במילוי ג' יודין ואלף, יאיר ברצונך בעולם הבריאה, ואל יהא מונע. ואם חטאתי לפניך ופגמתי באות ו' של שמך הגדול יהו"ה, ובאות נ' של שמך הגדול אדנ"י,ונתחייבתי בדינך הצדק הרג וכיוצא בו, הרי כאלו נהרגתי בב"ד הגדול שבירושלים, ואתה ברחמיך

הרבים תשוב ותייחד ג' אותיות שלישית של ג' שמותיך היקרים הוי"ה אהי"ה אדנ"י וי נ, ושם קדשיך במלוי אלפין יאיר בעולם היצירה, ואל יהא מונע. ואם חטאתי לפניך ופגמתי באות ה' אחרונה של שמך הגדול, יהו"ה, ובאות י' של שמך הגדול אדנ"י ונתחייבתי בדינך הצדק חנק וכיוצא, הריני כאלו נחנקתי בב"ד הגדול שבירושלים, ואתה ברחמיך הרבים תשוב ותייחד ג' אותיות אחרונות של ג' שמותיך הקדושים הוי"ה אהי"ה אדנ"י ההי, ושם קדשיך במילוי ההין יאיר בעולם העשיה, ואל יהא מונע. וזה קבלתי ד' מיתות בית דין לכפר על עונותי לתקן העולמות שפגמתי בהם:

פרק י

בידך אפקיד רוחי. הענין, כי הרוח הוא מצד ז"א, לכן אין אנו מפקידין לה בסוד מ"נ אלא הרוחין, שצריכה להם כדי להזדווג עם ז"א על ידן. קודם שתאמר בידך אפקיד רוחי, תכוין לצייר שם הויה שהוא גי' רי"ו, כי צורת ה' ראשונה ר"ו, ועם י' הרי רי"ו. אח"כ תחבר ה' בצורת ר"י עם ו' ונעשה רי"ו ב', כי ציור הה' ר"י. אח"כ תחבר ו' עם ה' אחרונה, והוא רי"ו ג', כי צורת ה' הוא ר"י, ועם ו' הקודם הרי רי"ו. והנה הם ג' רי"ו, כמנין אתה תקום תרח"ם ציון. גם תכוין, לעשות צורת ב' ההין - ד"י ד"י, הרי י"ד י"ד. ותאמר אח"כ בידך אפקיד רוחי, ותכוין לידים אלו:

בעת השכיבה יכוין למסור נפשו, כשתאמר פדית אותי ה', שהוא מלוי ההין, ובפרט לי שאני מגולגל כפול, כנ"ל פרק י'. עיין בביאור הגלגולים, כי שם כתבנו שהמרגיש בעצמו שהשלים חלק נפשו, יאמר בעת שכיבה פסוק, נפשי אויתיך בלילה, עם הכוונה שבארנו שם, ויזכה אל חלק הרוח. ולמי שמכיר בעצמו שיש בו חלק הרוח, או אפילו שאין בו אלא דרך מקרה, כמו בתוספת שבת אחר שיאמר אנא בכח כסדר, ויכוין להעלות נפשו, כי שם זה דמ"ב המעלה נפש למעלה, ושם זה הוא ביצירה, ואנו מעלין הנפש מעשיה ליצירה, ע"י שם זה שביצירה. וג"כ תכוין בשם אהיה אשר אהיה, שגי' מ"ב של הבריאה, ב"פ אהיה גי' מ"ב, ותכוין, כי על ידה עתה מעלה הרוח שלך לבריאה. אך דע, כי שם זה של אהיה אשר אהיה, הוא בבריאה תחת שם אהיה יה"ו, הוא ג"כ גי' מ"ב, ותכוין גם בזה:

אח"כ פסוק בידך אפקיד רוחי. כי כבר ידעת, כי בג' תיבות אלו ר"ת בא"ר כמו שלמדתיך. ולכן תכוין כי הוא גי' ב' שמות, אשר כל א' מהם נקרא שמא שלים והם הויה אלהים הויה אדני, שעולין גי' באר. וכבר ידעת, כי אלהים, הוא גי' אהיה אדנ"י, ותכוין כל זה. והנה, לכן הוי"ה אלהים הוא שמא שלים יותר מהאחרים, והוא כי עולה גי' יבק. ותחשוב בכל זה, שגם שם אלו"ה מלא - אלף למ"ד ו"ו ה"א, גימטריא - באר, שעולה

למיין נוקבין ביסוד של רחל. וכשיגיע אל ה' אל אמת, תכוין בהוי"ה זו כזה - י' י"ה יה"ו יהו"ה. ובזה האחרון המרובע, תכוין בו שהוא מלוי ההין - יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה. וכשתגיע למלת אל, תכוין לס"ג, שיש בו ייא"י כמנין אל. ובמלת אמת, תכוין לשם אהי"ה, כי מספרו המרובע שהוא בגי' אמת, כי כ"א פעמים כ"א, גי' אמת. ותישן מתוך מחשבה זו, וזה הפסוק יהיה סיום הכל, ובשם י' י"ה יה"ו יהו"ה כו' תכוין, י' באצילות. י"ה בבריאה. יה"ו ביצירה. יהו"ה - בעשיה, במלוי ההי"ן:

והנה, כדי שיוכל אדם לעלות נשמתו למעלה בלילה, בסוד הפקדון נפשו ובסוד בידך אפקיד רוחי, יש לזה ו' תנאים. א' הוא, שבאותו היום יכוין היטיב בתפלתו, עד שגרם זיווג העליון בעת נפילת אפים, וז"ס מי יעלה בהר ה'. פי', מי הוא האיש, שיוכל לעלות נשמתו בלילה למעלה בהר ה', שהוא ג"ע שלמעלה. והשיב הפסוק, נקי כפים וכו' אשר לא נשא לשוא נפשו. פי', כשעושה באותה נשיאת נפשו, באומרו אליך ה' נפשי אשא, ועושה שכאשר נשא נפשו ביום ההוא, לא היתה לשוא ולחנם, רק שהיה כח בידו לגרום זווג עליון, ע"י נפילת אפים שלו. ונמצא, שלא היה לשוא נשיאת נפשו. הנה אחר זה, תעלה נפשו בלילה בהר ה' ובמקום קדשו, לעשות זווג עליון, שעושה אחר חצות לילה כנודע, ע"י מ"ן שעושה בלילה:

ב', שצריך שיתן ביום ההוא צדקה כתיקונו, שהוא לא ידע למי נותנו, וגם המקבל לא ידע ממי מקבלה, ושיהיה באדם הגון וראוי לתת לו צדקה, וא"צ שיעשה כולם, אלא אפילו אם לא עשה אלא אחד מאלו כתיקונו, יספיק לעלות נשמתו בלילה ההוא. רק אם עשה ח"ו איזה עבירה גדולה המונעת אותו לעלות, ואין אנו מדברים אלא באדם שרוצה להתנהג בדרכי ה', ואינו עושה עבירות במזיד:

ג', צריך שיהיו נגד עיניו כל החטאים שבאו לידו אותו היום, ויהיה נגד עיניו בעת שכיבתו, ויתודה עליהם בפיו, אחר הק"ש כנודע, שסידורו הוא אחר יושב בסתר עליון, ואלין אקרון מארי דחושבנא בכל לילה. וצריך שלא לאבד שום אחד מהם, רק כל החטאים והדיקדוקים שעשה ביום ההוא, יתוודה עליהם בעת השכיבה, ולא ישכח אחד מהם:

ד', שיהיו עליו כל היום תפילין, בלי היסח הדעת, עם הכוונה הידועה אצלינו:

ה' ו', מאן דמזכי לחייבא באותו היום, ומנע לאיזה אדם מאיזה עבירה והחזירו בתשובה מעון ההוא, או שמדבר על לבו דברי התשובה והם מועילים, כי האמת הוא שמי שיהיה שלם, תעלה נשמתו, אך אלו המצות בהם סגולה להעלות הנשמה בלילה. ונלע"ד עתה ששמעתי ממורי זלה"ה, שאין צריך לזכור מהחטאים שעשה ביום ההוא בפרטות, דא"כ

אין לדבר סוף, אמנם שיטרח ויזכור כל מה שיכול מהחטאים שעשה ביום ההוא, מספיק. והוא סגולה לעלות בעולם העליון, ולא יהא טרוד בהבלי העולם. תזהר לישן מתוך הבכי:

ארבע כוונות יש בד' אותיות הוי"ה, וטוב לכוין בהם תמיד. כיצד - הנה אדם לפעמים מפסיק מלהתפלל כגון ע"י שוגג וכיוצא, או אפילו מזיד, ומבטל מצות עשה ועבדתם את ה' אלהיכם, ועבודה זו תפלה. והנה, העובר מצוה זו, פוגם בה' תתאה, והמונע איזה פעם מלהניח תפילין, פוגם בה' ראשונה. והמונע מציצית, פוגם בו'. והמונע מן יחוד ק"ש, פוגם בי'. נמצא כסדרן הוא, יחוד ק"ש - י'. תפילין - ה', ציצית - ו', תפלה - ה'. אמנם לתקן פגמים אלו, צריך לייחד ד' יחודים כל יחוד של פגם שלו. כנגד היוד שהוא יחוד ק"ש, תכוין לעשות יהו"ה א' באופן זה - תחלה קח את ה' תתאה לבד, ואח"כ תחבר אות ה' עם ו', ואחרי שיהיו מחוברים אלו, אז מתחברים י"ה ב' אותיות ראשונות. נמצא, כי בבחינת ק"ש, תחלה מתעוררת מלכות, ואח"כ מתחברת עם ז"א, ואח"כ גורמים ע"י התחברותם להעלות מ"נ שיתייחדו או"א, ותכוין שחיבור זה גי' א"ל, והוא שם ייא"י דס"ג, אשר נתבאר בכוונת ק"ש אחד של שמע, א"כ הוי"ה באופן זה ההוי"ה:

אמנם, יחוד של ה' עלאה כנגד תפילין הוא זה, תחלה תחבר י"ה או"א, שרוצין להזדווג כדי לעשות מוחין לזו"ן. אח"כ עולה הה' תתאה ומתחבר עם ו', כדי להעלות מ"נ. אח"כ ה' עלאה מתחברת עם ו', שהוא הכנסת נה"י דאמא תוך ז"א לעשות לו מוחין, ומהם יוצאין התפילין, ויחוד זה גי' הב"ל, שהוא מלוי דס"ג, כי הבינה שהיא ס"ג היא המוציאה את התפילין, כי אמא על ברא נעשית תפילין, כנזכר בתיקונים. והוא כזה - י"ה ה"ו ה"ו, גי' הב"ל. יחוד הג', אות ו' ציצית. יכוין לחבר י"ה או"א, עם ו' ז"א, ונעשין לו א"מ טלית, (צמח - נראה מכאן שהוא טלית גדול, ו' של הוי"ה). ואח"כ תחבר ו' עם ה' תתאה, שנותן לה בחינת הציצית הנוטפין כנודע, ויחוד זה גימטריא ל"ב, שהוא ל"ב חוטין של ציצית, ל"ב נתיבות חכמה. כיצד - י"ה הו"ה, גי' ל"ב:

יחוד ד', ה' תתאה תפלה, תכוין, להעלות בסוד התפלה ו' לגבי ה' עלאה, ועי"כ עולים יחד ו' עם ה' עלאה, לגבי י', ומתחברין יחד. אח"כ נקשרת ה' תתאה עם ג' אותיות, והוא גימטריא חן. כיצד - ו"ה וה"י הוה"י, גי' חן. הרי נתבארו ד' יחודים אלה. אמנם, תכוין ביחד כולם כשתשכב בעת שתאמר הוידוי, בארנו שם שיאמר, אם חטאתי לפניך באות י' שבשם כו', ואז תכוין לעון דק"ש ולתקן יחודו, וכן בשאר אותיות. אמנם גם כשתאמר ק"ש, יכוין קודם ק"ש שחרית או ערבית, שהוא מ"ע, אז היחוד של אות י' לבד. וכשתניח

תפילין, תכוין ביחוד ה' עלאה. וכשתשים ציצית, תכוין אותו ביחוד שלו. וכשתאמר תפלה קודם עמידה, יכוין אחר אדני שפתי, ביחוד ה' תתאה:

פרק יא

כשרוצה אדם לישן, נתבאר אצלינו. והנה באומרו ק"ש, יכוין כי מן ואהבת עד ובשעריך, מ"ב תיבין, וסימנך ודברת ב"ם. ויכוין אל שם אבגית"ץ ויכוין לעשות ראשו מרכבה לשם זה. אח"כ בוהיה אם שמוע עד ושמתם יש ע"ב תיבין. וסימנך ונתתי עשב - ע"ב ש'. ויכוין לשמות ע"ב, ויכוין לעשות זרועותיו מרכבה לשם זה. אח"כ מן ושמתם עד הארץ, יש נ' תיבין כמנין אדמ"ה, הנזכר בפסוק למען ירבו, והם נ' שערי בינה. ויכוין שבטנו ומעיו שלו, הם מרכבה לשם זה. ובפרשה ציצית ע"ב תיבין, ויכוין כי שוקיו ואות ברית קודש, מרכבה לשם ע"ב זה:

והנה נודע, כי האדם לפעמים חטא בהשחתת שז"ל או שראה קרי לאונסו, ומכל בחינות אלו נבראים מזיקין ורוחין. והנה הק"ש, הוא חרב ההורגת אותן מיני מזיקין, על זה נאמר וחרב פיפיות בידם, וארז"ל שהורג אדם שע"י ק"ש בלילה, שיעור רב מהם, כנזכר בזוהר פ' בלק ע"פ לא ישכב עד יאכל טרף. והנה יכוין האדם, כי יש בק"ש רמ"ה תיבין, לכן אחר שמשלים ק"ש, יכוין בג' תיבין, שהם - ה' אלהיכם אמת, ויחזור לאומרו פעם ב', ויושלמו רמ"ח תיבין:

וכשיאמר ק"ש, שמע ישראל, יכוין שהם ו' תיבין, ועם הרמ"ח שיש מן ואהבת עד סוף ק"ש, הרי רומ"ח. ויכוין כי הרמ"ח, הם רי"ו ול"ב נתיבות חכמה הם רמ"ח. עם ו' אלהים דקטנות ג' מוחין דאבא וג' מוחין דאמא, ויש להם ג' מלואים וסימנם יה"א, כנודע בסוד הקדיש יהא ש"ר, ויה"א גי' י"ו. והנה הם ו' אלהים, שהם ב"פ יהא, הם גי' ל"ב נתיבות מוחין דקטנות, ועם רי"ו הרי רמ"ח, כי הרי"ו הם ג"פ ע"ב, של ע"ב ס"ג מ"ה, ועם כללות ו' אלהים כנ"ל, הרי רומח, להרוג בהם המזיקין:

אח"כ יאמר שאר הסדר הנ"ל, כמבואר אצלינו ע"ש. ואח"כ כשיגיע לבידך אפקיד רוחי, יכוין להעלות נשמתו אל המלכות בסוד מ"נ, כדי שתמלא המלכות ממ"ד מלמעלה, ונקרא באר. ויכוין ר"ת באר, גי' הוי"ה אלהים הויה אדני. פדית אותי ה', ר"ת פא"י, יאהדונה"י. ויכוין במלות אלו, כי הש"י פודה אותו. ר"ל, אות ברית קודש שנמסר לחצונים בהשחתת זרעו לבטלה, הש"י פודה ולוקח אותו מן החיצונים בכח שם זה הנזכר כאן, באומרו פדית אותי ה'. ותכוין כי יש בו ג"פ רי"ו, בציור זה - כי תחלה תצרף ב' אותיות י"ה, מן הויה הנ"ל, וצורתן רי"ו, כי ציור ה', ר"ו. ואח"כ תצרף ה' ראשונה עם ו', הם רי"ו, כי ציור ה', ר"י. אח"כ תצרף ו' עם ה' אחרונה, הם רי"ו, כי ציור ה', ר"י ג"כ.

הרי הם ג"פ רי"ו. ותכוין, כי סוד כל אחד רי"ו הנ"ל, הוא שם אל, כי אל פשוט ומלוי, גי' רי"ו, והנה ג"פ רי"ו הנ"ל, הם ג"פ אל פשוט ומלא. ותכוין, כי ג"פ אל, גי' מגן. ונעשה בבחינת רי"ו בפשוט ובמלוי הנ"ל, גי' יראה, כי יראה גי' רי"ו. וג"כ בק"ש כוננו הרומח כנ"ל, וכ"ז רמוז בפסוק מגן אם יראה ורומח. כי בכח אלו נהרגין המזיקין, וכמבואר אצלינו בפסוק לחם שערים, אז ירדו לשערים, שמדבר על המזיקין אלו, ע"ש. ולכן אחר בידך אפקיד רוחי, תאמר אתה תקום תרחם ציון, ובמלת תרחם, תכוין שהוא ג"פ רי"ו הנ"ל. וגם תכוין במלת תרחם, לב' מצפ"ץ, שעולה תרחם ע"ה ועם ב' שמות הויה אהיה. ותכוין להעלות הנר"ן, שיהיו ראוין לבא אל הקדושה, שנמסרו אל הקליפה עם הקרי ועם השחתת זרע, ויכוין להעלותן עם נפשו אל הקדושה:

מע"ח - להרח"ו. בידך אפקיד רוחי, ר"ת באר, יאהדונה"י יאהלוההים, שהם גי' באר, והכוונה, להעלות נפשו מבאר שחת, לבאר מים נובעים, עם יחוד זה. פדית אותי ה', ר"ת פא"י, יאהדונה"י. אל, ייא"י דס"ג. אמת, אהי"ה פעמים אהי"ה, לכן יחשוב שם אהיה:

מע"ח - בחצות לילה הראשון, תישן על צד השמאלית, כנז' ברמב"ם, וטוב מאוד להכניע החצונים. ואחר חצות, ישכב על צדו הימנית, לעורר הרחמים והחסדים:

בלילה אחת אמר לי, שאכוין כוונת בידך אפקיד רוחי באופן אחר. וא"ל, כי תמיד ראוי לכוין בפקדון זה, ביסוד רחל, אך אותו הלילה א"ל לכוין, להפקיד הרוח ביסוד לאה. וא"ל, שאז הוצרך זה לפי שעה, אך יותר טוב הוא לכוין תמיד ברחל. והנה, לפי שהיא בלאה, צריך לכוין באופן אחר, והוא, כי ב' ידות אלו הנזכר כאן, שהוא בידך אפקיד רוחי, יד א', ויד הב' הוא בס"ת בידך אפקיד רוחי, תכוין, כי ראשונה הוא אהיה, כי אהיה עלמא עלאה לאה, ותכוין כי האותיות ראשונות של אהיה אדט"ד, ואותיות אחרות בוכ"ו, כמנין ידך. הנה הכל ביחד, גי' ב"ן. וז"ס שם ב"ן, מ"ן של לאה, ולכן תכוין בר"ת בידך אפקיד רוחי שהוא באר, תכוין לשם ב"ן הנ"ל, ולשם אהיה דההי"ן קנ"א, הרי באר העליון דלאה, כי באר דרחל, הוא הויה אלהים הויה אדני. גם יש באר באמא, ואין כאן מקומו. גם א"ל כוונה גדולה, שאכוין ב"פ שם, שהם - שם דשמע ישראל, ואות ראשון ואות אחרון דק"ש, שהוא ש' מן שמע ום' של אני ה' אלהיכם, הרי שם ב'. גם ע"ד דס"ת שמע ע' גדולה, וס"ת אחד ד' גדולה. גם ע"ד שבמלת ועד, ואינני זוכר משא"ל:

(תיקון שיניחו נפשו לעלות, יכוין אלו"ה כנ"ל יכוין כ"ו, ושאר אותיות עולה ל"ח, הרי עם כ"ו הנ"ל גי' ס"ג, והשאר כנ"ל, וזהו חותם הנשמה שאמר בסבא. גם יכוין אלוה מלא, אלף למד ו"ו הא, גי' באר, שעולה למ"נ ביסוד דרחל):

אחר כך תכוין לשם אלוה, כי הוא השם המלביש את הנשמה להעלימה מן החצונים, והוא סוד כסותה הרמוז בפסוק שארה כסותה ועונתה, כמ"ש הסבא פ' משפטים דצ"ו. ותכוין, כי שם אלוה גי' מ"ב. ותכוין, כי הוא שם מ"ב אותיות, שיש בהויה פשוט ומלוי ומלוי דמלוי, הם גי' ג"פ י"ד, שהם מ"ב. והנה שם זה, הוא סוד קרקפתא דמוחא דז"א. גם תכוין כי א' של שם זה בציור יוד, גי' כ', ועם ג' אותיות לו"ה שהם גי' מ"א, יהיה הכל גי' ס"א, ועם הכולל ס"ב, והוא סוד שם הויה כזה - יוד הה ויו הה, ושם זה הוא ו"ק דז"א. גם תכוין, כי ל' של שם זה צורתו כ"ו. ותכוין, שהוא גי' הויה אחד של ס"ג. והנה כ"ו עם שאר אותיות של אלו"ה, גי' ל"ח, ושם זה מוריד התפשטות מלמעלה במוח הגולגלת, וההתפשטות בו"ק. גם תכוין באות ו' של אלוה, שיש בראש אות ו' זו צורת י', ועם התפשטות הו' הם י"ו, עם ג' אותיות אלה הם ג' נ"ב, שהוא ב"ן דמלוי ההין כנודע, ושם זה הוא נגד המלכות. גם תכוין, כי אות ה' של שם זה ציורו ד"ו, גי' י', ועם שאר אותיות אל"ו מן אלוה, הם גי' מ"ז, והוא גי' אהיה הויה שבכתר, שהם גי' כנ"ל, ומוריד התפשטות זו משם ולמטה. והנה כללות שם זה של אלוה, פירושו הוא א"ל ו"ה, כי שם א"ל, הוא חיות של ו"ה הוא זו"ן כנודע, ואל, הוא חיות שלהם, שהוא נמשך להם מן אמא, כי שם אל זה יוצא מן אהיה דיודין, שיש בו ג' יודין ואלף, שהוא גי' אל. ואל זה יורד לאותיות ו"ה לזו"ן, וזהו סוד כסותה הנזכר בסבא דמשפטים, וציורה כזה - יודלוה אלווה אליוה אלודו:

מהחברים - דבר מסוגל לשמירת אות ברית קודש, שכנגדו מדת חי העולמים, שלא יראה קרי, יאמר פסוק ויאמר י"י אל השטן, ח"י פעמים ח"י תיבות, ויאמר פסוק גד גדוד יגודנו והוא יגד עקב, שיש בו ו' תיבות, ג"פ ביושר וג"פ בהיפך גי' ח"י. ויאמר שיר למעלות, ויכוין בר"ת, הבאים אחר אזכרות שבאותו מזמור, עם נקודת אותיות של ראשי תיבות עצמן, עשצי"י, והוא שם קדוש גי' לילית, שיש בכחו להגן לאדם שלא תשלוט בו. וגי' פ"ת, שהוא טפת זרע נמשלים לפרורי פת, כדאיתא בר"מ פ' פנחס דרנ"ט. לשון אחר, גד גדוד, הם כ"ב אותיות, כי יגודנו מלא בו"יו. ויכוין בצירוף אותיות, אות ראשונה של פסוק, וכן כולם כזה - ג"ב ד"ק כו', והם י"א שמות קדושים לאכפייא י"א קליפות. ונקודם כניקוד הפ' בתורה, והשבא ישלים לחסר. ויסתום פי האמה בעקב ימין ע"י סדין מפסיק, בעת קריאת הפסוקים האלו:

למהרח"ו ז"ל. דע, שכל אדם יש לו ב' מלאכים המלוין לו, אחד מימינו ואחד משמאלו. אם הוא צדיק, אותו של ימין מכריז, תנו כבוד לצלם קב"ה. ואם הוא רשע, אותו של שמאל מכריז, שהוא מורד ברבו. ובכל לילה עולים עם הנשמה. וזהו סוד, והנה מלאכי

אלהים עולים ויורדים, ר"ל, עם יעקב עולים עם הנשמה, אחר ששכב במקום. ואח"כ יורדין עמו:

ודע, כשהנשמה יוצאות בלילה, פוגעת תחלה בשלשה עולמות שדין, והם שאמרו רז"ל, שעירים דבית הכסא. והכוונה, כי כמו שהיציאה, תכלית המאכל אחר כל הבירורים, כן אלו סוף הקליפות, לכן נק' ע"ז, צואה. וזהו שאמרו ז"ל, שא"ה נידון בצואה רותחת, שהם הקליפות, הנקראת שעירים דב"כ. וכשנשמת רשע יוצאת בלילה, נוטלין אותו ומטלטלין אותו לכאן לכאן, וזהו כף הקלע. ואם יש לו זכות, ניצול מאלו, ולוקחין אותו כת ב', ושואלין אותו איזה מקום שירצה לעלות, ורואה תחלה אם ראויה, ואז נדונים כפי מה שהוא. ואם תנצל מאלו, לוקחין אותו כת ג', ואומרים לה, הלא כל עלייתך לידע ולהבין, אנו נודיע מה שתרצה, ומודיעים לו קצת דברים, כמו שתראה האנשים החולמים דבר, רואין אותו תיכף. ואם יש לה זכות ותנצל מאלו הג', לוקחת הארה כפי מדרגתה:

עוד מי שלומדין לו רזי עלאין, ובחזירתו לוקחין אותו ממנה, עם שיש לו זכות ללמוד לא יש לו זכות לישאר בידו. לכן תמצא שיש שלומדים סודות התורה עליונים, וכשיעור משנתו שוכחים הכל, לפי הזכות שיש לאדם, וכפי מה שיכוין בתפלות בשחרית, יהיה לו סיוע ועזר כל היום. וכפי מה שיכוין בערבית, יהיה עלייתו בלילה למעלה. לכן היא רשות ואינה חובה, כי לא כל האדם זוכה, וצריך הכנה גדולה שתעלה נשמתו למעלה בלילה, שהרי מלאך הבא בשליחות לעולם הזה, כשחוזר צריך לטבול בנהר דינור שס"ה טבילות כמנין ימות החמה, וז"ס עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט, ר"ל עובר באש לוהט של נהר דנור, המלהטת אותן כדי שיעלו, ואשרי הצדיקים שעם היותן עה"ז, ישבחם להקב"ה. ועם זכיותיהן, נשמתן עולה למעלה העליונה בכל לילה, כל א' כפי מדרגתה, ע"כ:

לקוטים. השינה שהוצרכה לצורך הנסירה. ענינו הוא, כי שנשמותינו עולים למעלה בכל לילה בהיותינו ישינים, ואז הם נעשים מ"נ לצורך זווג העליון, ולצורך עצמן, כדי שיוחזרו להתחדש. כי בזמן שהיה בה"מ קיים, היה הזווג פב"פ לנשמות חדשות, אבל עתה, תפלתינו הם מועילות לפי שעה, להביא נשמות חדשות בסוד אב"א לבד, ולכן אנו אומרים יחוד ק"ש בשעת התפלה, לצורך זיווג או"א, כדי שמאותן הזווגים ינחילו מוחין לזו"ן, כדי שיזדווגו גם הם אח"כ בעת תפלת העמידה כידוע, וזהו בזווג היום, אמנם גם בלילה אנו מיחדים, יחוד ק"ש על מטתו. והחסידים ראשונים, די היה להם לומר חד פסוקי דרחמי, אבל אנו צריכין לפרט כל אותן פרטים, והלואי יעלה בידינו לעשות זווג עליון אחר חצות לילה, לחדש נשמות הישינות. ובתחלה אנו אומרים ק"ש של צורך זיווג

או"א, והם ינחילו עטרין לזו"נ, שיזדווגו גם הם אחר חצות לחדש הנשמות. נמצא, שזווג זו"נ דיום, גדול משל לילה, כמ"ש במ"א. וזה סוד חדשים לבקרים רבה אמונתיך, כי מלכות הנקראת אמונתיך, נעשית גדולה בכל לילה ע"י התכללות כל הנשמות בתוכה, ואז מתחדשות בתוכה, ובבוקר יוצאת משם מחודשות, וזהו חדשים לבקרים:

והנה הזיווג של לילה, בין אותו של או"א ובין אותו של זו"נ, כיון שהוא גרוע משל יום, לכן הוא צורך התחלת תיקון לזווג של היום, כי זה של לילה גורם תיקון כלי יסוד הנוקבא, שתוכל אח"כ בזווג היום להעלות מ"נ. וסוד כוונה זה הוא, שהרי עליות הנשמה בלילה הוא ברחם המלכות, שהוא ביסוד שלה, והיא נקראת י"ד, כי ז"ס כוונת בידך אפקיד רוחי שאנו אמרים בלילה:

והענין, כי ה"ג שהוא ה' אותיות מנצפך, וה' אותיות אלוהים שיש בו, הם למעלה בה' מקומות - בחוטמא, בפומא, בדרועין, בידין, ובאצבעין, ובכ"א ממקומות הללו כלולים כל הה' גבורות, רק שאינו ניכר שם אלא גבורה א' לבד, בחוטמא, ובה כלולים ונעלמים כל הה"ג. וכן בפומא וכו'. אמנם, בסוף הה' מקומות שהוא סוד אצבעות, שם נתגלו כל הה"ג, ולכן היו נגדם ה' אצבעות, שהם סוד היד כנזכר. ויד זו היא מן הבינה ומשם נמשכה למטה עד יסוד המלכות ותקנה ועשאה בחינת כלי. (א):

הגהה (א) נלע"ד נתן, שר"ת של פומא חוטמא דרועין ידין ה' אצבעות, פח"ד יה"א. ר"ל ע"י גבוראין, זה פחד על החצונים כולם בעת שמתגלים, כנזכר בנטילת ידים:

והענין, שהרי אין האשה מתעברת מביאה ראשונה, וגם ארז"ל אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי. פי', כי מן הביאה ראשונה נותן הזכר לנקבה ה"ג, ואלו נשארים בה תמיד בסוד שם ב"ן, האי רוחא דשביק בגוה. ובכחה מעלה מ"נ תמיד בשאר הביאות, ויש שם הכנה לקבל הטיפה ולציירה בצורת ולד. ואם לא היה אותן הכלי, היו כל הטיפות הולכות לבטלה ח"ו, לכן אין האשה מתעברת מביאה ראשונה, כי אותו הטיפה עושה אותה כלי, ואין הולד מצטייר, עד שיהיו שם בתחלה בחינת כלי. ואמנם בזמן חסידים הראשונים, היו ממעכין ביד, והיו מוציאים בתולים באצבע, כדי שגם ביאה ראשונה לא תהיה לבטלה, כי כיון שהיו ממעכין ביד, הכלי שלה היה מתוקן, והיתה יכולה להתעבר מביאה ראשונה. וגם זה היתה בנוקבא עליונה מלכות, כי ירדה היד עליונה של אימא ביסוד שלה, ושם מיעכה ביד, ונשארו שם אותן הה' אצבעות לצורך כלי המלכות. וז"ש מקדש אדני כוננו ידיך, פי', כי מקדש אדני שהוא המלכות, כוננו ידיך העליונים. ואמנם, כשמסתלקין המוחין בכל יום, שהם נה"י דאימא, אם כן מכ"ש שהם יותר גבוהים מסתלקים. ולכן בלילה, אנו צריכין להמשיך אותן הידים, לתקן לה

הכלי לצורך זווג היום, ולכן אין זווג זה מועיל לנשמות חדשות, רק לחדש נשמות ישנות, כמו שהכלי נתחדש בלילה בק"ש בב"ש כ"מ ל"ו, כמבואר אצלינו. ואחר שאמרנו הק"ש, ונעשה בה בחינת כלי, אזי אנו אומרים בידך אפקיד רוחי. באותה היד שתקנה שם, עתה אפקיד רוחי כדי שתתחדש:

ואח"כ בזווג היום, כבר מוצא כלי מתוקן, ועושה נשמות חדשות, רק שהוא בסוד אב"א כנזכר. וכן הוא באו"א, כי בפסוק שמע ישראל, עושין בחינת כלי דאימא עצמה, מן הידים היותר עליונים ממנו, וכן היא מורידה אח"כ, אחר שנתקנה, היא מורידה הידים שלה לעשות כלי למלכות, בבשכמל"ו. ובקריאת שמע דשחרית בפ' שמע, מזדווג או"א זווג גמור, וכח אותן המוחין נותנת היא ג"כ למלכות בבשכמל"ו, להוציא נשמות חדשות כנזכר. וכן אמרו בתיקונים, כי שמע נגד בינה, ובשכמל"ו נגד מלכות. והנה, לפי שבאצבעות היד שמאל נתגלו הה' גבורות, כי הה"ח נתגלו בה' אצבעות יד ימין, לכן הוצרכה לסמוך את המלכות בכל יום בתפלה של יד, לקשרה על זרוע שמאל, שהיא כנגד היד דגבורה דא"א, שהוא שורש כל הדינין, וע"י ימתקו כל הדינין שבה, כי אין מיתוק הדין אלא בשרשו. וידוע כי מלכות נקרא אילת השחר, בסוד אסתר, שהיה רחמה צר כמו אילה, והיתה חביבה על בעלה, כי תמיד היתה בתולה ומעיינה סתומה, ולכן בכל יום שהמלכות נעשית בחינת אסתר, לכן אנו צריכין לחדש בה בחינת הכלי שבה:

וכמו שבארנו בעלות הנשמה בלילה בעת השינה, כך הוא סוד הדורמיטא דז"א, כי נשמתו עולה למעלה אל הבינה, להיות שם בסוד מ"ן, כדי לזווג את או"א, שישפיעו באותן זיווג מוחין, לצורך המלכות היא לאה, כדי לבנותה ולהגדילה כמותה. ואמנם, אם גם שניהם זו"נ היו עולין בסוד מ"ן, אז היתה צריכה לקבל המוחין על ידו, ובזה לא היתה נגדלת שיעור מדתו, כיון שהארתו בא על ידי א"א, שתהיה שוה לו. ולכן הוא לבדו עולה בסוד מ"נ, ואח"כ ניתנין המוחין לה לעצמה שלא ע"י. והנה הנשמות אנו רואין שהם עולים בשינתם, הן הזכרים הן הנקבות. והטעם, כי כיון שצריך מ"נ אלו של הנשמות, לצורך התחדשות הנשמות של זכרים ושל נקיבות, לכן צריכין לעלות בין זכרים ובין נקבות, כי מ"נ של זכרים מועילים לצורך הנקבות, ומ"נ של נקיבות לזכרים, כי לעולם אין המ"נ עולים אלא לצורך זולתם. וכן כשצריכין זו"נ מוחין, אז עולים שניהם בסוד מ"נ, והז"א מעלה מ"נ לצורך נוקבא, והנוקבא מעלה מ"נ לצורך ז"א, ואז כיון שהשפע בא לשניהן, בהכרח הוא שתהיה הנוקבא טפילה לזכר. אך כשהמוחין הם לצורך הנקבה בלבד, אז עולה ז"א לבדו בסוד מ"נ לצורך נוקבא, ואז היא בעצמה נוטלת מ"נ לצורך

מוחותיה שלא ע"י, כי אין באין מעורבים יחד מוחין שלו ושלה, כדי שיטול הוא הכל תחלה. הנה בארתי אני חיים, דרוש זה באר היטיב, כפי שקבלתי ממורי זלה"ה:

סוד קרי. ארז"ל, אל יהרהר אדם ביום ויבא לידי קרי בלילה. הנה, לעולם במחשבה הוא חכמה, הנקראת יש, כי נקראת יש מאין, שהוא כתר. וכנגד בחינת זו שבקדושה, יש בס"א קר"י, כמנין י"ש, אלא שאות ש' שהוא אות אמת, עושה ק"ר, שהם אותיות שק"ר. ואות י' נהפכת בהם למטה, שהיא טיפת קרי. וכל צדיק השומר אות הברית קודש מהוצאת ז"ל, יש לו שם צדיק ויש לו ש"י עולמים, נגד מה שנזהר ממחשבה רעה. ונדבק במחשבה קדושה. ויש מי שנדבק במחשבה רעה, כענין שנאמר ויהי ער רע, כנגד הקרי. וענין הש"י עולמות, נחלקים לג' חלקים, ק"ג לכ"א, והם בחג"ת, והנה ת"ת מטה כלפי חסד, ונעשים שם ב' חלקים, שהם או"ר, שב"פ ק"ג, עולה אור. וק"ג נשארים בגבורה, מנין עגל. ועל אותם שמוציאין ש"ז לבטלה נאמר, פני ה' בעושי רע, כמנין ער, להכרית מארץ שהיא מלכות, זכרם בחינת הזכר. ר"ל, בחינת הדוכרא שניתן בנוקבא, וזהו מדה כנגד מדה, כמו שהם גרמו להוציא טפה העליונה, טיפת דוכרא לחוץ, ולא לתוך הנוקבא, כן הבחינה שלהם שניתן מן הזכר אל הנקבה, יכרת ויתעקר משם. וזהו עוקר מזל אדם של מעלה, מה שיש שם במלכות. וכדי שיכרת הוא למטה, צריך שיכרת מזלו למעלה משם, כמ"ש יפקוד ה' על צבא מרום וכו', וזהו להכרית מארץ זכרם, ר"ת מזל. כי כדי שיכרת הוא מכאן מזאת הארץ למטה, צריך תחלה להכרית מזל שלו למעלה, מארץ עליונה כנזכר:

כתב הר"ן זלה"ה, וז"ל - נלע"ד, כנגד קרי, עשו ישראל ג' עגלים, א' במדבר, ושנים בא"י בימי ירבעם, וג"פ עגל, גי' קרי, שהם י"ש עולמות דטומאה. וז"ס ויקח מן הבא ביד"ו, אותיות יו"ד, והוא אות יוד של יש, שמשם יוצא הקרי, ושלח מנחה לעשו אחיו. כיון בזה, שלא יש אחיזה לעשו אלא בשליש א' של י"ש, שהוא כמספר מנחה, שעי"ז ישכח לקטרג על ישראל שיעשו העגל במדבר. ועשו אמר, יש לי רב, ר"ל, הרוב של י"ש, יש לי ב' חלקים, שהם ב"פ עגל, כיון בזה, שהיה נמסר בידם לפתות ישראל לעשות ב' עגלים בימי ירבעם, א"כ מאחר שהרוב יש לי, א"צ לשליש א' שלך. ויאמר יעקב יש לי כ"ל, ר"ל, כל הג' שליש יש לי יכולת עליהם, ואם לא תקח זה השליש שהוא עון העגל של דור המדבר, לא תוכל לפתות אח"כ, כי זה תלוי בזה. וסוד הענין, פי' במקומו:

בספר הרזים כתב, וז"ל - כשפירש אדם מאשתו ק"ל שנה, הוליד רוחין ושדין וליליין, והם מזיקין את הבריות. ובמדרש מונה ביניהם, כמה וכמה אלפים רבבות שדין רוחין וליליין, והיו הורגין את העולמות, ונתן הקב"ה רשות למשותלח הצדיק, וכתב שם

המפורש על חרבו, והרג בהן ב' אלפים רבבות ברגע א', עד שבא אגרימו"ס, בכורו של אד"הר, ונשתטח לפניו והתחנן לו וקיבל עליו, ומסר לו שמות שידין ולילין וכל מלכיהם ושריהם, והשאר ברחו ונתחבאו במחבואות של אוקינוס, ע"כ. וצ"ע, איך אפשר ברגע א' להרוג ב"א רבבות, אלא ע"י שנתן הקב"ה רשות להמשיך ג' ע"ב דיודין, הנק' שם המפורש, והם כמנין וחר"ב, ובזאת הכוונה היה לו כח להרוג לכולם, לולי אם לא בא אגרימו"ס כנזכר, ע"כ להר"ן זלה"ה:

סוד הגלגול בעודנו בחיים. הנה דע, מי שמת בלא בנים, הגוף הראשון נחשב כאילו אינו, א"כ כשיחזור להתגלגל, יוצרך לבא הנר"נ כולם כאחד יחד, כי עתה דומה לבנין חדש. אך אין זה, רק אם יש מעשים ראוים לזכות את ג' חלקי נר"נ, וז"ס פסוק אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף, אל חלק הנפש ההוא. אמנם, כל שאר הגלגולים אין יכולים להשיג יחד נר"ן, רק תחלה תגלגל נפשם, ואחר שנזדככה הנפש ימות, אז הרוח יתגלגל עד שתזכך לגמרי. ואמנם, חלק הנפש מתגלגל עמו בסוד העיבור לבד להשלימו, וליקח ממעשים הטובים, ולא מן הרעים, כנזכר בענין הנפש וניצוציו. וכיוצא בזה גלגול אחר בנשמה עד שתזכך, והנפש והרוח מתעברים בה כנזכר, ואז כשיזכך, א"צ לגלגול עוד, כ"א לזכות את הרבים ע"י עיבור, ולא ע"י גלגול. אך יש בזה סוד נעלם, כי לפעמים אפשר שיזכה האדם אל כל הגלגולים נר"נ להשלים בפעם א', ולא יצטרך לגלגולים אחרים. והענין, כי כאשר נתגלגלה הנפש לבדה תחלה, אם אז היא מזדככת עד שנשלמה, יש לה תקנה א'. כי הנה הרוח אינו יכול להיות עמה, לפי שהיא שלימה, והוא אינו שלם, ותקנתו הוא, כי כשהוא ישן ומפקיד נפשו ורוחו בידו ית', בסוד באר העליון בסוד מ"נ. וכשהוא ניעור נכנס בו הרוח לבדו, ונחשב לו כאילו בא בגוף אחר פעם אחר, ואז הולך ומשלים חלק הרוח, וז" ס פסוק, נפשי אויתיך בלילה, שחלק הנפש שלו כשתתחבר עם הש"י, אז אויתיך בלילה בעת שאני מפקיד בידך, נתאוה אליו בסוד "נ הצריכות אל הזווג, וזהו אף רוחי בקרבי אשחריך, כי כשהוא ניעור אז אשחריך עם רוחי בקרבי, כי אז מתגלגל בו סוד הרוח כנזכר, ור"ת בלילה אף רוחי, באר, לרמז על הנזכר. ונכון יודע שנשלם נפשו. ויאמר זה הפסוק, נפשי אויתיך בלילה וגו', ולכוין אל הנזכר, ובזה יזכה אל הרוח כנזכר, והבן סוד זה. אמנם, מה שאנו אומרים בידך אפקיד רוחי וגו', הוא בסוד פקדון לבד אל הנשמות שילכו ויחזרו. אך פסוק זה הוא לענין הנזכר, וכשהשלים זה גם חלק הרוח, אז תבא נפשו ורוחו, ואפשר להיות שניהם ביחד, כאילו היה זה גוף אחר חדש. וכן הענין בחלק הנשמה, כי יצא הרוח ותכנוס הנשמה, ואחר שישלמו, אפשר ודאי שאז יבואו נפש ורוח למרכבה אליה:

בלילה אחר צאת הנשמה בעת השינה, מי שזוכה לעלות, הוא קורא שם פי' הפסוק הנוגע אל שרשו. אך יש בחינות חלוקות, כי בליל זה, מאיר יותר בנשמתו פסוק זה. ובלילה אחרת, פסוק אחר, והכל לפי מעשיו. ומורי זלה"ה, היה רואה במצח האדם איזה פסוק מאיר בו יותר, והיה מבאר לו פי' זה השייך כפי המגיע לו, כפי שורש נשמתו היה מבאר לו, שכאשר יקראוהו בהקיץ, יעלה נשמתו למעלה למעלה עד אין סוף וקץ, ויזכה להתגלות לו דברים אחרים, גם שהחומר לא ירגיש בהם. והנה טוב מאוד אם אינך יכול לישן תיכף, אחר פסוק בידך ראוי לך שתכוין ותעסוק באיזה דרוש הנוגע אל נוקבא דז"א, כי כל עלייתך לשם כנודע. גם עליות הנשמה בלילה בעולם העליון, ולא תשוט בהבלי עולם, תלוי בזה שתישן מתוך הבכיה:

סוד הזיווג בחצות הלילה. הטעם שהוא אסור בתחלת הלילה הזיוג, מפני שבחצות הלילה אז לאה נגדלת פב"פ, ונמשכת עם כל שיעור יעקב כולו בכל הפרצוף ז"א, ואז הדינין נמתקין. אך בערבית, הוא זווג יעקב ולאה, ואז רחל חוזרת להקטין עצמה להיות אב"א ביעקב לבדה, ולכן אז הוא שליטת הדינין, ואז הוא חושך גמור, וזה נמשך עד חצות הלילה, וז"ס ליל ולילה, כי קודם חצות נקרא לאה ליל, ואחר חצות נקראת לאה לילה. פי', כי אחר חצות היא נגדלת מחציו דז"א ולמטה. וזהו פי' חצות, שלוקחת גם חצי התחתון. ואז נקראת חצות לילה. ובשבת בלילה בתפלת ערבית, אז רחל עם יעקב פב" פ, בסוד כל נה"י דז"א, כי זה יותר מתפלת שחרית דחול, ואחר תפלת ערבית, עולה רחל למעלה בהיכל בינה אמא, להגדילה, ואז יושבת לאה עם הז"א פב"פ עם ישראל ויעקב, כמו שהיה אחר חצות בחול, וזה נמשך עד חצות הלילה. ואח"כ לאה עולה למעלה בהיכל הבינה, ורחל יורדת פב"פ עם יעקב וישראל. לכן תמצא, כי עיקר זווג האדם הוא יל שבת אחר חצות, כי אז רחל שהיה רחמים, היא פב"פ עם הז"א כולו, ואז הוא כולו רחמים גמורים. אמנם לע"ה, הותר בחול אחר חצות, כי גם אז לאה פב"פ עם כל הז"א, אך קודם חצות, אף לע"ה לא הותר אלא בליל שבת, כי אז לאה פב"פ למטה מן החזה לבד. והנה כ"ז, דווקא בתפלת ערבית, שאז רחל מן החזה ולמטה, אבל אח"כ עולה רחל למעלה, ואז לאה פב"פ עם ישראל ויעקב, כמו בחול אחר חצות, א"כ כמו שלע"ה מותר בחול אחר חצות, כן הותר בשבת קודם חצות, ודי בזה:

בזוהר קדושים ר"א פתח, אל תהיו כסוס כפרד וגו', לשון זה נבין, עם ה שארז"ל, ששה דברים נאמרו בסוס, וא' מהם זנאי. וכן בסוף פסוק זה אומר, אין הבין במתג ורסן עדיו לבלום, ר"ת בועל. ולכן הביא ראש פסוק, להזהיר לאדם שלא ירגיל עצמו להיות זנאי כסוס, אלא צריך האדם לקדש עצמו בשעת תשמיש המטה:

העונה, היה אומר מורי זלה"ה, שאדם צריך לקיים מצות עונה, אף בימי עיבור ויניקת הולד, כי גם יש זיווג למעלה תדיר, אפילו עיבור ויניקה עליונים, לצורך קיום העולם, כי זהו זיווג תדירי:

מורי זלה"ה היה אומר, כי כל אזהרה מע"ש לע"ש, הוא במשמש לשם הריון לצורך בנים. וצריך להיות אז הזווג, כדי שישרה בהאי טפה נשמה קדושה עליונה, מהזיווג עליון. אבל אם אשתו כבר מעוברת או מניקה, אין לחוש עליו כ"כ. והטעם, כי כל עצמה של אזהרה זו, אינה אלא לבל ישפיעו נשמות הנק' צדיק, ויעלו רק נשמות השבת כנז', אבל אם היא כבר מעוברת או מניקה, בטלה טענה זו:

שאלתי למורי זלה"ה, אם אמלט עצמי מהעונה בימי עיבורה או מניקתה, להיותה זמן קר, ואי אפשר לטבול. והשיב לי, כי אם גם האשה מוחלת ואינה מקפדת, בוודאי אני פטור, אך עכ"ז טוב לקיימו. ואני שמעתי מאחרים, שהיו יודעים בו, שהוא לא היה מקיים מצות עונה בזמנו:

המשמש מטתו לאור הנר הויין ליה בנין נכפין. היה מורי אומר, כי אפילו לא שמש מטתו לאור הנר בעת הולדת הולד, אלא אחר עיבור אשתו, עכ"ז יהיו בניו נכפין כדאיתא בזוהר. גם היה אומר, כי לא סגי במחיצה שנראה אור הנר מתוכו, אלא צריך שתהיה מחיצה גמורה, שאין שם אור הנר כלל ועיקר בבית לגמרי. ואם לא יעשה כן, לא ימלט להיות בניו נכפין. ועכ"פ אותם שאירע להם דבר זה, אפילו בעת זקנותם תבא להם נכפה, אם לא בא להם בעת בחרותם. והיה אומר שרוב קטנים שמתו בנכפה, הוא מסיבה זו. ואיש אחד נענש בגלגול עז, על ענין עון זה. ואמר לי מורי זלה"ה, על שגרם מיתת נכפה לבניו, לכן נענש כך:

המשמש מטתו ביום, אינו לוקח כ"א הנשמות המגולגלות. וזהו הטעם שבא יהודה על תמר, כדי שיתגלגלו ער ואונן בפרץ וזרח, ולפי שלילית עשקה נשמות ער ואונן, לכן הוצרך לקיים קיומם בדרך עבירה, היינו שמושו ביום ובדרך זנות. ולפי שירמיה הולידה אותו אמו גם כן ביום, לכן אמרו רז"ל שירמיה אמר, ארור היום אשר יולדתי בו, מלמד שחלקיהו שימש מטתו ביום, לפי שהוצרך לברוח כנודע. ואז נתעברה אשת חלקיהו מירמיהו, ולכן בהולדה ההיא יצא ירמיהו ונתגלגלה נפשו של שלמה ע"ה. וז"ס, למה זה מרחם יצאתי לראות עמל ויגון:

אמר הרב זלה"ה, מ"ש בזוהר ג' אינון דדחיין שכינה לבר וכו', מאן דקטל לבנוהי האי עובדא דמתעברא איתתא, וגרם קטלא ליה במעוהי וכו'. הכוונה, כי המשמש מטתו בליל צ' שנתעברה אשתו, גורם שימות הולד, וצריך האדם לשמור מאוד שלא ישמש

מטתו באותו לילה. וזהו ג"כ משארז"ל, ג' חדשים הראשונים קשה לולד. ונלע"ד, כי גם כן צריך לשמור מליל הספקות:

העונה בליל שבת היא משובחת לת"ח. והסוד הוא, כי כבר נודע שיש הפרש בין הנשמות, כי אין נשמות חדשות רק בערב שבת, אם כן אין לשמש מטתו, כ"א בליל שבת בחצות הלילה. ונלע"ד חיים, כי אלו הנשמות הם ממש היורדין בליל שבת. והנה אם האדם בלילה ההוא שימש מיטתו, ונשארת אשתו מעוברת בלילה ההיא, ודאי אותה הנשמה תשרה על אותו טפה, וכיון שהוא נשמה חדשה ולא ענושה, לזה אמר שאותן הבנים יהיו חסידים קדושים. וזה טעם הורדת אותן הנשמות בליל שבת, ועיין זה היטיב כי הוא אמיתי. וכשאדם ישן בליל שבת, מדברת נשמתו עם אותן נשמות חדשים, ומראים לה את ג"ע תחתון והולכות שם יחד, ובחצות הלילה שבים כל הנשמות לגוף האדם, ואז אתיין הני תרין נשמתין מתעטרין כחדא מגן עדן, ולכן צריך אז בחצות לילה כשמתעורר משנתו, לומר פסוק אחד, רוח ה' אלהים עלי וגו'. ובלכתם, ילכו כדי לעורר אותו נשמה חדשה, ואח"כ יתחבר עם אשתו, ותשרה אותו הרוח על הטיפה ההיא, ויצא בן חסיד וקדוש, אם יזכה שתתעבר אז אשתו, ואם לאו, יעשה כה בכל ליל שבת, עד שיזדמן לידו. ונראה, כי גם צריך האדם לטבול בכל ע"ש, כמו שמצינו ברב המנונא סבא, כדי להקביל שבת בקדושה ובטהרה:

ליל ר"ח או ליל י"ט אחר חצות, דינם כליל שבת, אע"פ שאין זיווגם כליל שבת, עכ"ז ר"ח מותר לשמש מטתו, כי גם אז רוח קדושה שורה מחכמה, על ת"ח המשמשים בליל שבת. גם ליל ז' של פסח מותר בזיווג, והסימן ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים. (א):

הגהה (א) בספר שני ליעקב מ"כ בשם האר"י ז"ל, וז"ל - הזווג בימי הרעים שהם בין המצרים, אז זווג הנ"ל אינם בעולם הזכר, רק בעולם הנוקבא, פירש שמתלבשת שכינה במלכות שבת"ת, וכל המלכות של כל המדות לבד, לפי שאינה מקבלת אז אלא ממלכות של כל המדות, הנקרא בחינת גרים הבאים מהנוקבא, ומזווג הנ"ל יוצא נר"ן לגרים, האסורים לבא בקהל, כמו עמוני ומואבי:

בענין המטה של איש ואשה, נכון שיהיה ראשו למזרח, בסוד ממזרח אביא זרעך, שהוא סוד דעת עליון, ומרגלותיו למערב בסוד יסוד מל' כענין וממערב אקבצך. ויד שמאלית לצפון העולה בסוד גבורה, ויד ימנית לדרום העולה בסוד החסד:

הפסוקים נזכרים בזוהר חדש פרשת בלק, לומר בקומו בחצות לילה, גם אותן הנזכרים בזוהר לאומרן בעת הזיווג בליל שבת, רוח ה' וגו', לא היה מורי זלה"ה נוהג לאומרם, וכמעט שהיה מגמגם בהן שאינם מדברי הזוהר אלא חכם אחד כתבה בגליון, ואח"כ הדפיסוה בתוך הזוהר. טבילת אשתו של מורי זלה"ה, היה נוהג באותו לילה להיות

ניעור עד חצות הלילה, והיה עוסק בתורה ואח"כ שכב במטה ושמש מטתו, ואח"כ קם תיכף ומיד, ורחץ ידיו וקרא ק"ש. אח"כ שכב פעם אחרת וישן, וכוונתו היתה שלא יבא לידי הרהור כלל, כי אולי יבא ח"ו לידי קרי, ולכן עסק בתורה עד חצי הלילה:

הבועל בחול, ידע כשתתעבר אשתו, תלד בן סורר ומורה או עז פנים או משומד או ממזר או ע"ה ר"ל, הנפש שלו יהיה מאחד הבעילות של חול. שיש שנותנין לו נשמה ממתי מדבר, ויש מעדת קרח, ויש ממתי ישראל, כל אחד ואחד כפי אותו המחשבה והרהור, שיש לו בעת זווגו שמזדווג עם אשתו:

האדם המתעורר משנתו בקישוי אבר, היינו כשמתעורר ומוצא עצמו בקישוי אבר, אז יזהר מאוד שלא יבעול ח"ו עם הקישוי ההוא, כי יצאו בניו פגומים, ואלו בנים היוצאים מזה הזיווג נקראו בני תמורה בעצם. ואם היא מעוברת ג"כ מוליד רוחין שדין ולילין, שהכל צריך שיבא בכוונה שניהם. מורי זלה"ה אמר, כי גם אותן הטיפות היוצאת מן האדם קודם הזיווג, הם בכלל מוציא זר"ל, וצריך תיקון גדול ע"ז:

סוד זיווג ליל שבת. יכוין בשם היוצא מס"ת של פרשה ראשונה של בראשית, והוא צמרכד עם הנקודות אלו צ' בקמץ מ' בפתח ר' בחולם כ' בפתח ד' בסגול. וגם בשם היוצא מן אז ישיר משה ובני ישראל כי גאה גאה אזבוגה עם הנקודות אלו א' ז' בקמצין ב' בצירי ו' בקמץ ג' בחיריק ה' בצירי. והב' שמות אלו גימטריא חשמל, שהוא מכסה בזיווג עליון דזו"ן בסוד תלמיד חכם מכסה בטליתו. נלע"ד קצת, נקודות של השם הא' הוא גימ' חיי"ם, שהוא אהי"ה הוי"ה אהי"ה. והנקודה של שם הב', הוא גי' ב"ן מ"ה ע"ה, להורות כשז"א יש לו מוחין שהם חיי המלך, אהי"ה הוי"ה אהי"ה, אז מזדווגים זו"נ יחד, שהם נקראים מ"ה וב"ן, בסוד חסדים וגבורות שלהם:

קודם הזיווג, יאמר פסוק מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר וגו', כדי שיפרה וירבה. וגם טוב לומר אותו המזמור קודם האכילה, מפני שיש בו ז"ן תיבות, והאומרו לא יחסר לו מזונותיו, וטוב ג"כ למזון הנפש:

הלחש קודם הזיווג יאמר - עטיפא בקטפא אזדמנת שארי שארי לא תיעול ולא תנפוק לא דידך ולא בעדבך תוב תוב ימא ארגישת גלגלוי לך קראן בחולקא קדישא אחידנא בקדושא דמלכא אתעטפנא ע"כ לשון הזוהר. פי', כי צריך אתה לדעת, שבעת הזיווג, להיות שהוא מעשה בהמה ומעורר תאות זימה, מזדמנת שם לילית חייבתא, לראות אם אותו האדם מכוין תאות זימה של בהמה, אז היא נכנסת בתוך הסדין שלו ולוקחת אותם הטיפות המתמצות מאבר הקדוש הנשארין בסדין, ועושה מהן שדין ורוחין. עוד שנית, שמכח אותן הטיפות, היא שולטת בולד שנתהווה מאותן הטיפות של אותו הזיווג, שהיא

לוקחת המותר שהיה בסדין שלו, ותיכף שיצא הולד לאויר העולם, היא מזדמנא לחייכא ביה, לכן אמר בזוהר ויקרא, אסוותא להאי בשעתא דמזדווג ב"נ באתתא, יכוין לביה לקדושי דמארי, ולימא הכי, עטיפא וכו'. וזהו פי' הלחש:

עטיפא - פי', המעוטפות, בקטפ"א בסדין, כמו שפי' בערוך, כי יש בגד רך שמשימין על המטה, שקורין בלע"ז לנעצל"י, ובערבי קטפא. אזדמנ"ת - פי', היא מזומנת לכנוס בסדין הזה, לעשות הפעולה שאמרנו. שארי שארי - פי' תתיר הקטיפה וקשר שלך מן הסדין. לא תיעול - לא תכנוס בסדין, ולא תנפוק - פי', לא תוציא אותן הטפות משם. לא דידך - פי', אותן הטיפות שהולכות לבטלה, לא יהיו שלך. ולא בעדב"ך - ולא יהיו בגורלך, שתעשה מהן שדין כמו שאתה רוצה. ומלת עטיפא בקטפא, גי' שטן עם ג' אותיות, ועולין כמנין נח"ש עם ג' אותיות, והכולל. תוב תוב - כלומר, חזור חזור לנוקבא דתהומא רבא שהוא מקומך, כי מלת חזור אינו נופלת אלא למי שיצא ממקומו שיחזור למקומו, ואמר כפל תוב תוב, וכן שארי שארי, א' נגד סמא"ל, וא' נגד הנוקבא לילית. ימא ארגישת - פי', הים העליון, שהוא אמא עלאה, ארגישת, כלומר הרגיש השם שביסוד שלה, שהוא שם אהי"ה מרובע גי' חו"ל, והחול זה הוא גבול ים, וע"ז ארז"ל בב"ב, שהיה מראה לים השם זה של אהי"ה, והים שוקט מזעפו והיו חוזרים הגלים לאחוריהם, מפני שמתיראים מזה השם, ואומר האדם לקליפה הנ"ל, שכבר נתעורר השם זה, לכן תעלה למקומך שהוא מצולות ים, היינו נוקבא דתה"ר. וזהו אומרו גלגל"וי ל"ך קרא"ן - פי', שהגלגלים של הים קוראין לך, שתחזור גם אתה עמהם לנוקבא דתה"ר. ונקט בנוסח לומר גלגלוי, ולא אמר גלין, לפי שחוזר גם על גלי השם אהי"ה, היינו המרובע שזכרנו, שאנו מפחדין אותן שאלו הגלגלים של אהי"ה שהם דין קוראין לה כדי למחוץ את ראשה. בחולקא קדישא אחידנא - כמה דאת אמר, ה' מנת חלקי וכוסי, ותהפוך מלת חלקי הוא חקל קדישא שהוא מלכות, ואז יכוין שאשתך היא דוגמתה. ואח"כ בקדושא דמלכא אתעטפנא - פי' ז"א מתקדש כשבא אליו הארת הקדושה בסוד הטלית כמבואר במקומו, ועכשיו יכוין שהוא בדוגמתו, והוא מאפיל בטליתו, ואז מובטח שאותן הטיפות לא ילכו לאיבוד ח"ו, אלא יעשו מהם נשמות לגרים נפש, כדכתיב חיל בלע ויקיאנו מבטנו יורשנו אל. וכ"ו תיבת יש בלחש הזה, נגד שם הוי"ה, ויש בה קי"ו אותיות, והוא נגד אהיה מרובע, שעולה מ"ד, ושם הוי"ה המרובע שעולה ע"ב, בין הכל קי"ו, שהוא ג"כ ביסוד אמא, שנותנין אותה למלכות ביחוד ק"ש. ויכוין שמכח אלו הב' שמות, הוא מבריח הקליפות וממשיך עליו הקדושה:

פירש השני. עטיפא - כד"א, כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי. והכוונה כי תיכף שגזר על הנשמה של הזכר לבא אל עה"ז, אזי נחצבת ג"כ נקבתו מהיכל לבנת הספיר, ועולה למעלה באחורי הזכר בהיכל עצם השמים, ומתעטפין שניהן יחד ברוח העוטף אותם ממחצבם, וזה הרוח בא מרוח פסקנית, ע"י שרף א' ששמו רוח פסקנית, ומעטף אותם כמו שמעטפין בטלית לחתן וכלה. ומנהג אבותיהם בידיהם, ואינם יודעים מה הם עושים. בקטפא, צריך להגיה באות י', היינו מלכות של לבנת הספיר, הנקרא קיטפא, שהוא היכל שמקבצין לתוכה פירות הנלקטין מן האילן שהוא ת"ת, שמלכות קולטות אותן הנשמות שנלקטים מלמעלה. ואח"כ אזדמנת - שהוא מלת הזמנה, שהוא מבריח הקליפות כמ"ש בזוהר, בסוד ברכת המזון בפ' תרומה, שצריך האדם לומר הב לן ונברך, שהוא הזמנה להבריח הקליפות, וז"ס אזדמנת. ודע, שעטיפא רומזות לשם הוי"ה, שמשם הנשמות של הזכרים, ומלת בקטפא רומזת לאדנ"י, ובאמרו אותו הזמנה, ובחשבו ב' שמות אלו יחד, הן גוערין על ס"א. ואומר שרי שרי, צריך להגיה בלא א', פי', שרי כדי להבריח הקליפות הג' קשות, א' הוא רוח סערה ענן גדול אש מתלקחת, והב' שרי, הוא קליפות נוגה, דכתיב ונוגה לה סביב. והענין הוא, שכבר ידעת שכל ס"א הוא בד' קליפות אלו. הג', שהם של ערלה, ג' שני ערלה, שם הוא מעשה טומאת עבירות, ובקליפות נוגה תלוים טומאת המחשבה, ולזה אמר שרי הראשון, מלפעול מעשה הטומאה. שרי ב', מטומאת המחשבה. ולזה מועיל לחש הזה, להסיר המחשבות הזרות והרהורים רעים מן האדם, האומר בעת הזאת. לא תיעול ולא תנפוק - פי', שהקליפות נוגה כשיורד הנשמות, הוא לוקחת אותם בסוד הטיקלא הנז' בסבא משפטים, שר"ל שקליפת נוגה לפעמים מכרעת לצד הקדושה, ולפעמים מכרעת לצד הטומאה, וזה וראיתי אני את דמעת העשוקים ואין להם מנחם, פי', שהקליפת נוגה, לפעמים כשהיא לוקחת אותו הנשמה, לחסרון כוונת הבעל, לפעמים היא נכנעת לצד הטומאה, ועושקות כל אותן הנשמות, וז"ס יש נספה בלא משפט. ולזה אמר לא תיעול - ר"ל, בזמן שתיעול בקדושה, לא תקח הנשמה בידך. ולא תנפוק - ר"ל, כשאתה יוצא להיות נכללת בג' קליפות, לזה אמר לא דידך ולא בעדבך - פי', לא כשאתה בעצמך כולל בקדושה, ולא בעדבך שהם הג' קליפות אחרות, איני רוצה בשליחותך כלל. תוב תוב ימא ארגישת - פי' חזור בך חזור בך, אחר שכבר ימא שהיא המלכות, ארגישת בך. כלומר, שהס' צרופים של אלהים שהם ס' גבורים סביב לה, ארגישת שכבר נתנה להן כח ורשות, שיוצא השלהבת מתחת כסא הכבוד, כדי להרוג אתכם. וז"ש גלגלוי לך קראן - פי', אותן הגלים שיש סביבותיה, שהם סוד ה' עלין תקיפין דסחרין לשושנה שהוא מלכות מכל סטרוהי,

והם ה' אותיות של אלהים, שהם השורש לס' גבורים שאמרנו. וז"ש גלגלוי, כלומר, אותן הגלגלים שסביבות השושנה, הם קוראין לך, וגם הצרופים קוראים לך לרצוץ את מוחך. אח"כ בחולקא קדישא אחידנא - פי', כי אני בסטרא דקדושה תמיד, לא כמותך שלפעמים אתה אוחז בקדושה, ופעמים אתה אוחז בקליפה. בקדושא דמלכא אתעטפנא - פי' בקדושה דמלכא שהוא ז"א, אתעטפנא, כלומר שז"א מתעטף בשערות של א"א המעורבים בשערות עצמו בסוד טלית כך אני מעוטף באותו ההארה, כדי שלא תוכל לבא למקומי כלל, לא למעלה ולא למטה, ובזה גורמים שיביא נשמה לאותו ולד מסטרא דקדושה, וגם דבר זה גורם שרוב הבנים יהיו זכרים. בעזרת יוצר הרים. יה המאיר לארץ ולדרים. תפלת הרמב"ן על הזיווג כבר נדפס בש"צ.)

בענין הזיווג עצמו בכוונתו, שיהיה לכוונת המצוה לבד, ולא לשום הנאה גופנית, וכפי מה שיקדש א"ע, כך היא עצמות הבן ביתר שאת. גם שלא יהא מצוי אצלה תמיד, אלא מע"ש לע"ש, כמ"ש בזוהר. וע"ז נאמר איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו, ר"ל, כשהאבות ימתינו וישמרו הזיווג מליל שבת ללילל שבת, מלשון ואביו שמר את הדבר, אז הבנים יהיו הגונים, ואיש אמו ואביו תיראו. ואם לאו ח"ו לא יראו מהם. כפי שהאדם מקדש את עצמו מלמטה, מקדשין אותו מלמעלה, וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. כי הנה באדם יש ג' שותפין - הקב"ה, אביו, ואמו. האב נותן הלובן, והאם האודם, ומזה נעשה גוף הבן, והש"י, נותן הנשמה. ואם האדם עשה הגוף בקדושה, אז הש"י שוכן בתוכם, וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ר"ל, אם יעשו דבר זה בקדושה, אז ושכנתי בתוכם, ואמר בתוכם, לשון רבים, כי אם זוכה האדם, יהיו לו נר"נ, והנפש מלביש לרוח, ושניהם לנשמה, וכנגד הנשמה אמר, ושכנתי בתוכם. ר"ל, בתוך הרוח והנפש. וכי תאמר, במה יהיה קדושה, לז"א, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן, ר"ל, כשעשה הקב"ה את אדה"ר, לא היתה שום כוונה אחרת רק לבריאתו לבד. וכן תעשו, גם עתה, כדי שלא יהיה הזיווג להנאת הגוף, כ"א למצות פריה ורביה. והנה היו ג' מיני תרומות - תרומת האדנים, ותרומת המשכן, ובקע לגולגולת, כנגד נר"ן. וע"ז נאמר, ואתשבתותי תשמרו ומקדשי תראו, ולכן אמר הכתוב אל תהיו כסוס כפרד, שלא תהיו כבהמות להנאת הגוף בלבד. גם שלא יתמיד, כי הסוס הוא יותר שטוף בזמה מכל הבהמות. ואם יעשה כן, אזי הבנים ח"ו שיצאו משם לא יהיו הגונים, וזהו כפרד, כי הפרד אינו מוליד, וגם האדם שתהיה כל כוונתו לתאות גופנית, הבנים שיצאו משם יהיו מכוערים, ולא יראו ממנו ולא יקראו בניו. ואמר, במתג ורסן עדיו לבלום, הכוונה שהסריסים המה מכוערים, וכל יופי ועדי האדם תלוי ביסוד, ולכן היה יוסף יפ"ת ויפה

מראה. פי' ב', כי מלבד זה שצריך האדם להמתין מליל שבת ללילה שבת, גם בליל שבת עצמו צריך להמתין עד אחר חצות, ולכן אמר במתג ורסן עדיו לבלום, ואמר בל קרוב אליך, ע"ד לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך, ולרמז לכל הנזכר, תמצא בר"ת במתג ורסן עדיו לבלום, הוא בועל. להורות, שכל זה הוא בענין הזיווג. גם ס"ת, גימ' גיהנ"ם. להורות, למי שאינו נזהר לקדש בענין זה, סופו לירד לגהינם. והנה ידעת, כי יש באדם ג' שותפים, האב נותן הלובן, והאם האודם, ואודם זה הוא מדם נדה, והוא מתעכב כל ימי היותה מעוברת, ומדם זה מתברר הטוב שבו, ונעשה בשר הולד, שהוא אודם שבו. וידוע שיש י' מיני דמים, ה' טהורים וה' טמאים, והם דם טוהר ודם טמא, וכל זה הוא באשה, שנא' ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה, שעם היותה טהורה לשאר דברים, עכ"ז בכל קודש לא תגע, וכל זה גורם לולד לנטות לתאוה גופנית, מצד זוהמא של דם זו, וע"כ נאמר בן חכם ישמח אב, לפי שהאב אומר שוודאי מצדו בא היותו חכם, שבטיפה שנתן בו לא היה מסטרא דמסאבא כלל. אבל בן כסיל תוגת אמו, כי הוא מצדה שמאותו הזוהמא שבה, גורם לו להיות כסיל, ולכן בבריאת עולם תמצא שאמר ה', תוצא הארץ עץ פרי עושה פרי, וארז"ל שהעץ עצמו יהיה ראוי לאכילה כמו הפרי, וזהו עץ פרי וגו'. והארץ לא עשתה כן, אלא שהיא הוציאה עץ עושה פרי. ויש לדעת באמת למה שנתה הארץ מאמרו ית', ג"כ קשה למה הניח הש"י. ולאמת הדבר הזה, נראה שכוונתו ית' היה, שכל עולם יהיה כ"א וא' צדיק וישר וירא אלהים, אבל הנחש גרם כל המרי הזה, ואין ספק שהכל גלוי לפניו, כמשארז"ל בעלילה באת על בני אדם, ולכן בתחלה ברא העולם בשם אלהים במדה"ד, כדי לדון הרשעים, אבל כוונתו היה שכולם יהיו צדיקים, וכמו שהפרי היה ראוי לאכילה, כן העץ יהיה כן, וגם שלא יהיו כולם שוים במדריגה אחת, עכ"ז יהיו כולם לומדי תורתו, כל אחד כפי מדריגתו, כי האדם עץ השדה הוא, וא' ידמה להפרי עצמו, וא' לעלין, וא' לעץ. והנה הארץ היא נוקבא, בערך השמים, וכראותה שמצד זוהמת נחש מוכרח שיהיו רשעים בעולם, לכן לא רצתה להוציא אלא עץ עושה פרי, ולא שהעץ עצמו יהיה פרי, ושינתה בזה, לפי שהזוהמה זה הוא הגורם רשעה, זה הוא מצד הנוקבא דהוא מצדה כנזכר, לכן היא שינתה מאמרו ית', יותר מהשמים, ודי בזה:

שער תיקון חצות

פרק א

השער הי"ז שער תיקון חצות ויתחלק לארבעה פרקים:

ענין שכיבת הלילה כבר בארנו במקומות רבים באר היטב. אך הכוונה הוא כי הלא רז"ל אמרו, כי החסידים הראשונים היו שוהין שעה א' ומתפללין. וגם ארז"ל כי היו שוהין שעה אחת קודם התפלה, ושעה א' אחר התפלה, ושעה א' של תפלה עצמה הרי ג' שעות בכל תפלה. עד ששאלו רז"ל תורתם אימתי נעשית:

אמנם ענין הדבר הוא צריך שתדע, הלא כבר ביארנו כי קודם חורבן הבית כמעט שלא היו צריכין להתפלל, כי לא היה חסרון בז"א עם נוקבא, ותמיד היו פב"פ, ולא היו צריכין למעשה ידינו ותפלתינו, להמשיך מוחין לזו"נ לזווגם פב"פ, כי לעולם לא היו מסתלקין אלו המוחין מן הז"א. אמנם, אחר החורבן, שנחרב בהמ"ק בעונותינו, נסתלקו המוחין מן זעיר ונוקביה, לכן אנו צריכין להתפלל, ולחזור המוחין אל מקומם כדי לזווג זו"נ. אמנם אחר התפלה חוזרין המוחין להסתלק, וזה סוד של אותן חכמים שהיו מתפללין תפלת נדבה באמצע היום, כדי להחזיר המוחין כמה פעמים אחרים, גם ז"ס מי שמניח תפילין כל היום, שגורם כי המוחין העליונים יהיו כל היום בראש זו"נ. ז"ס חסידים הראשונים לא היו הולכים לביתם תיכף אחר גמר התפלה, אך היו שוהין שעה א' אחר תפלתן, כדי להשהות גם למעלה הפעולה הנעשה על ידי התפלה, שלא יסתלקו המוחין עלאין במהירות, רק שהם ישהו בראש ז"א ונוקביה שעה א' יותר, א"כ צריך האדם שטוב הוא שלא לישן תיכף אחר ערבית, רק ימתין אחר התפלה עד שיעור ג' שעות בלילה אח"כ ישן, כי השינה מורה הסתלקות המוחין, אמנם אח"כ יישן:

וסוד השינה כבר נתבאר אצלינו, שיכוין האדם שהוא עצמו ז"א, אשר נופלת עליו תרדמה, וישן כדי שיסתלקו ממנו המוחין הנתונים תוך נה"י דאמא, והם מסתלקין מן שם, ונותנין ברישא דנוקבא דז"א, ועי"ז היא נבנית. כמו שנאמר, ויבן י"י אלהים את הצלע, וכ"ז, כדי שאחר חצות לילה יהיה לה אז זיוג, ואז צריך האדם לקום, כי כבר חזרו המוחין למקומם ברישא דזעיר שיזדווג בנוקבא, וז"ס קימת חצות לילה:

גם צריך לידע כוונה ב' של השינה, כי כוונת השינה הוא, כי הלא סוד הדורמיטא בז"א שיישן ויסתלקו המוחין, שהם סוד נשמתו, ועולה עד א"א, ושם הוא מעלה מ"נ אל אמא, וגורם זיווג העליון כדי שיהיה מוחין אליו, ויזדווג עם הנוקבא, ואע"פ שבכל הזיווגים צריך העלאות מ"נ מבן ובת, עכ"ז זו הוא כשהוא לצורך שניהם, אבל עתה הוא לצורך נוקבא לבד, שצריכה תיקון בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע, ולזה מספיק בהעלאות מ"ן של הז"א לבד לצורך נוקבא:

גם צריך האדם לכוין זה הדבר בעצמו, כאלו רוחו ונשמתו נסתלק ממנו ומעלה אותו בסוד מ"נ לצורך הנוקבא עלאה, שתעלה היא מ"נ באותו הרגע של חצי הלילה לגבי

בעלה שהוא הז"א, המתחיל להזדווג עמה בחצי הלילה. ואע"פ שהזיווג מתמיד והולך עד אור הבקר, אין בכך כלום, כיון שכבר העלאות מ"נ בתחילת הזיווג שהוא בחצות הלילה, אז היא חיבור של יעקב ולאה, ולכן באחר חצות, מכריזין למעלה שירדו נשמות הצדיקים לתתא לשבחא למרייהו. אך קודם חצות, אז עייל קב"ה לג"ע, ומשתעשע עם הצדיקים. וענין השעשוע הזה הוא, שאותן הנשמות עולין שם בסוד מ"ן, והוא משתעשע בהם ואח"כ יורדין לתתא:

אמנם מצינו שנשתבחו מאוד אותן העוסקים בתורה אחר חצות. ומהו הטעם הזה, אך הענין הוא, כי הלא סוד הזיווג של חצות הוא יעקב עם לאה, אך רחל הנקראת עקרת הבית אין לה זיווג. אמנם בכל חצות לילה היא צועקת ושואגת אל הש"י על חורבן בית המקדש, כמ"ש, קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה. וג"כ היא נותנת זמירות והודאות כל לילה. וזשארז"ל בזוהר על פסוק, אלהים אל דמי לך, כי רחל נקראת אלהים, ונקראת אל, ואינה מחרשת ושוקטת ודומיה כל הלילה לשבח להקב"ה (א). לכן ראוי לאדם לשתף עצמו עמה, לעשות כמעשיה, לכן צריך האדם להרבות ולבכות ולצעוק בכל לילה על גלות השכינה שהיא רחל וחורבן בית המקדש, ואח"כ לעסוק בתורה, וז"ס, דוד המלך, שכל לילה היה עוסק בשירות ותשבחות, לסייע לשכינה, ואחוריים דאלהים היא ר', היא בחינה דרחל, במערב. ויוצאת מאחורי דז"א הנקרא מ"ה, ועם ר', הרי שמו עוסק בשירות ותשבחות, לסייע לשכינה, כמ" ש חצות לילה אקום להודות לך. וז"ס, ולא אמר איה אלוהי עשי הנותן זמירות בלילה, כנדרש בספר הזהר, עיין שם:

הגהה (א) מע"ח - כי רמה היא רחל היוצאת מאחורי דז"א מהחזא ולמטה, והוא בחינת אלהים, ואחוריים דאלהים היא ר' היא בחינה דרחל, ויוצאת מאחורי דז"א הנקרא מ"ה, ועם ר', הרי רמ"ה. ובעו"ה לפעמים נעשית מרה, וזהו רחל מבכה על בניה, ר"ת מערב, לרמז שהשכינה במערב:

פרק ב

אמנם סוד ענין זה, דע, כי הלא כבר בארתי לך בענין פסוק עקב ענוה יראת ה', ועיין שם היטיב. כי הרגלים של לאה ועקביים שלה, הם נכנסין תוך עטרה וכתר רחל, וכל זה הוא בשליש אמצעי של ת"ת דז"א. ונמצא, כי אורך רחל ולאה, הם זעג"ז, והוא מן הדעת דז"א, עד סיום רגלי נה"י דז"א, אך בודאי שיותר ארוכים הם מן השיעור הזה של אחוריים דז"א. כי הלא הכתר של רחל לא היה שם למעלה מתערב, תוך מקום רגלי לאה, אלא שהיתה מתחלת אחר סיום רגלי לאה לגמרי, ודאי שהיה רגלי של רחל עודפים ויתרים למטה מרגלי נה"י ז"א, והיתה צריכה להתפשט למטה, והיתה נכנסת בבריאה

בהכרח. לכן הוצרך שתעלה הכתר שלה במקום שרגלי לאה עומדים ממש, ועי"כ היא יכולה לעמוד באצילות, ולא תתפשט לגמרי ותכנוס בתוך הבריאה:

והנה ידוע כי עתה בלילה בתפלת ערבית, הזיווג הוא דיעקב ולאה, כיון שלאה מאחורי ז"א הוא עד החזה לבדו, גם כשחזרה פב"פ הוא הזווג שלה עד החזה בלבד דז"א. והנה אחר תפלת ערבית, חוזרת גם היא לאחור עם רחל, כי בעת תפלת ערבית עמדה רחל באחור, ועתה חוזרת גם כן לאה עמה באחור:

אמנם אחר השינה כבר בארנו, שיוצאין המוחין דז"א הנתונים תוך נה"י דאמא, ונכנסין תוך הנוקבא העומדת באחור:

והנה צריך לידע, כי נוקבא הזו אינה רחל, כי רחל היא עומדת למטה מן לאה, אם כן כשנכנסין המוחין הם פוגעים בלאה תחלה ונכנסין בה:

והנה דע, כי לפעמים כשהמוחין נכנסין להגדיל את רחל, הם מתערבין ומתחברין יחד לאה ורחל, כי הלא בהיות נה"י דאמא תוך ז"א, היו אורכן שוה לאורך ז"א ממש. ועתה כשנכנסין בנוקבא, הנה אורך ב' הנקבות שוה לאורך ז"א, וא"כ הוא צריך שיכנסו תוך הב' נקיבות ביחד לארכן, כדי להתלבש תוך שניהן, כי אין מספיק להן לנוקבא אחת לבד. והנה, אע"פ שהם ב' נקבות מחולקות, עכ"ז בהכנס בתוכם נה"י דאמא, שהם בחינה א' ארוכה, היא מחברת שתיהן, ועושה אותן פרצוף א' לשניהן, ע"ד מה שבארנו בענין בינה ותבונה, שלפעמים מתחברים ונעשים פרצוף אחד. והנה כשעיקר הזיווג היא לרחל, אז לאה משאלת ונותנת בהלואה הגוף והכלים שלה לרחל, כדי שתתארך. וכן להיפך, לוקחת לאה הגוף של רחל והכל נקרא לאה:

והנה עתה קודם חצות נכנסין נה"י דבינה תוך לאה בהיותה באחור, ונכנסין מעט מעט עד חצות, עד שנמצא כי בחצי הלילה נגמרים נה"י דתבונה לכנוס עד סיום רגלי רחל, אז נגמר פרצוף לאה לגמרי באורך ז"א, ואז חוזרת בחצות הלילה לאה פב"פ כנודע, והיא ארוכה בכל אורך ז"א פב"פ. וזו, מחמת שלוקחת לאה גוף רחל בהלואה. וגם יעקב נגדל, לפי שבחצות לילה הראשונה כשנכנסו נה"י דיש"ס ותבונה שם, הוא יוצא מלאה בחינת יעקב, ונתחבר אותה רשימה והארה ההיא, עם יעקב היוצא מז"א עצמו, אחר שנכנס בו הנה"י דיש"ס ותבונה. ועל ידי כל אלו ההארות, יש בו כח לגדלו בכל אורך ז"א, ואז מתחברים יחד יעקב ולאה:

ונבאר לך ענין זה מה ענין הלואה זו, דע, כי הלא כבר בארנו לך, כי רחל לא היתה בתחלה רק נקודה א' לבד, וזו שורשה ומציאותה לבד. אח"כ ע"י המוחין, אז נתוספו לה ט' נקודות אחרות בסוד תוספות ואז נתהוים בה י"ס, ומזדווגות בז"א, נמצא, כי שורש

רחל נקודה א' לבד מן הי', ושאר הט' הם תוספות, ואינם משורש מציאותה. והנה בלילה, אלו הט' נקודות של תוספות, לקחם לאה היא לעצמה, ועל ידיהן נגדלת בכל אחורי הז"א, ואז נמצא שלאה נגדלת ורחל מתמעטת, עד שנשארה בסוד נקודה א', אך פחות מאותה נקודה אינה מתמעטת:

והנה כבר אמרנו לעיל, כי בהיות לאה ורחל באחורי הז"א, צריכין להיות רגלי לאה תוך כתר רחל, כדי שיהיה המקום מספיק להם, ולא תוריד רחל אל הבריאה. אמנם זה התיקון הוא, כאשר הם ב' פרצופים, שידחיקו שתיהם את עצמם וישבו בדוחק, אך כאשר הוא פרצוף א', א"א שישבו שם באותו שליש האמצע אורות כפולים, רק שיתפשטו זה תחת זה. כי גוף א', א"א להיות כפול קצתו תוך קצתו ומובלע בתוכו, וזה פשוט. וא"כ מוכרח הוא, שכשיתחברו לאה עם רחל פרצוף א', מוכרח הוא שתעדיף רחל, ותרד קצתה למטה מן האצילות לבריאה:

וכאשר נרצה להבין איזה חלק הוא אותו שיורד לבריאה, בוודאי שנאמר כי אותה הנקודה עצמות של רחל שנתמעטה, כנ"ל. כי שאר הט' נקודות נתקשרו יחד, ונעשו פרצוף א' של לאה. אך אותה נקודה דרחל שלא נתקשרה עם פרצוף לאה, היא המיותרת ויורדת ונדחית למטה בבריאה. נמצא, כי בחצות לילה נמצא שיורדת רחל ונכנסת לבריאה, כי דחו אותה רגלי לאה:

והנה מש"ל כי ט' נקודות המלכות לוקחם לאה לגדל, ונקודה הי' דמלכות יורד מלמטה לבריאה. והנה מ"כ אצלי כתוב בהיפך, כי הט' נקודות הם תוספות ואלו הם יורדין בבריאה, אך הנקודה עצמה אינה יכולה לירד וליפול בבריאה. ואח"כ בבוקר כשאומרים זמירות וקרבנות והיכלות, אז אנו מעלין כל ניצוצי אבי"ע שירדו לעולמות אלו, וגם הט' נקודות של המלכות עצמה כנ"ל. אך מש"ל נלע"ד יותר אמיתי:

והנה נודע כי מדור הנשמות הם בבריאה כסא הכבוד. והנה ז"ס ג"ע העליון כמבואר אצלינו, כי ג"ע העליון כנגד הבריאה שהוא בינה גן עליון, בסוד נקודת יסוד שבה. וגן תחתון בעשיה, נקודות יסוד מלכות. וז"ס שאמרו רז"ל, שהקב"ה נכנס לג"ע להשתעשע בנשמת הצדיקים אחר חצות לילה:

והענין הוא, כי לאה היא בעת ההיא מזדווגת ביעקב, אך רחל אין לה שעשוע בעת ההיא אלא בנשמות הצדיקים. וז"ס ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת והנה אשה שוכבת מרגלותיו, כי קודם חצות אינה תחת מרגלותיו, רק היא עומדת בצדו, אך אחר חצות אז שוכבת מרגלותיו למטה ממש, כי ירדה תחת רגליו במקום הבריאה, לכן ויחרד האיש וילפת וצועק בקול מר, כי נדחית אשתו למטה, כי כל זה מחמת העונות, שאל"כ

היו תמיד פב"פ כנודע. גם פירשתי למעלה פירוש אחר בסוד שעשוע הקב"ה בנשמות הצדיקים, שהוא העלאות נשמותיהן בסוד מ"נ אל לאה. ולכן רחל כל חצי הלילה האחרונה צועקת וקוראת למעלה, כי היא עומדת בחוץ ונדחית ממקומה בגלות, וז"ס אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. ובזה תבין כי בזוהר במקום א' אומר, כי אחר חצות הקב"ה משתעשע בנשמות הצדיקים במה שעוסקין בתורה, כמ"ש היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך, ובמ"א נראה שהוא מזדווג עם הנוקבא, ובמ"א נראה כי הוא זיוג עליון של או"א אחר חצות, לכן הוא סתום ונעלם בלתי תפלה ע"י בני אדם. והרי לך ג' מקומות חלוקים, וכולם אמת. כי זו"נ שהם מזדוגים אחר חצות הם יעקב ולאה, אך רחל וז"א הם אינם מזדווגים, ואלו הם השומעים קול העוסקים בתורה אחר חצות לילה. גם קראוה בזוהר זווגא סתימאה דאו"א. כי כבר ידעת, כי לאה נקרא עלמא דאתכסיא סתימאה. גם ידעת, כי יעקב ולאה הם האחוריים של או"א עצמן. הרי שהכל אמת ודברי אלהים חיים:

והנה צריך שיכוין האדם כוונה גמורה לב' דברים הנ"ל, ובזה יהיה אהוב למעלה ונחמד למטה, וחוט של חסד משוך עליו ביום, והוא יהיה מבני היכלי דמטרוניתא. כי תחילת הלילה בלכתו לישן, יחשוב ויכוין להעלות נשמתו בסוד דרומיטא ובסוד מ"נ, כדי לזווג יעקב ולאה. ובבוא חצות הלילה, אז כבר אין צריך הזעיר אנפין להעלות מ"נ, ואז יכוין כוונה שניה, והוא להשתתף בצער של רחל, כי בעת ההיא היא יורדת למטה בבריאה, וצועקת וקוראת לבעלה, כי היא עומדת בחוץ נדחית ממקומה בגלות. לכן אז יבכה כמו חצי שעה או יותר, על טרדת רחל וגרושיה למטה בבריאה וגלותה, ועל חורבן:

ובפרט מה שראוי לכוין הוא, כי כיון שאנו חטאנו והשלכנו את הנשמות תוך הקליפות, והכרחנו את רחל שהיא השכינה שתרד למטה בגלות לבין הקליפות, ללקט אותן הנשמות, כמ"ש אל גנת אגוז ירדתי, נמצא כי בעוונותינו, היא נצרכה לירד בגלות, ואנו גרמנו לה כל זה. ובפרט, מי שהוא משורש קין, שריבה בו זוהמת הנחש, שבה נתונין הנשמות, ראוי לבכות ולהתעורר יותר, כי ידו במעל הזה יותר משאר השרשים. וכן הזהרנו מורי זלה"ה על זה:

ואחר כך שאר חצות לילה יעסוק בתורה עד אור הבוקר, ויכוין לתת נחת רוחו והעלאה אל השכינה רחל, ושתתקן על ידי התורה שאתה עוסק בה אז, כדי שתהא מתוקנת בעלות השחר לעלות בתפלת השחר עם בעלה להזדווג על ידי הכח שהוספת בה בלילה, ואז אתה נקרא שושבינא דמטרוניתא כשתכוין לזה להשתתף עמה בצערה ולתקנה:

אמנם היותר טוב הוא, להיות עוסק בתורה כל חצות לילה, עד שתלך להתפלל בלי שום הפסק, אך אם לא תוכל בעצמך, אז התיקון הוא, שאחר שתעשה סדר הבכיה על החורבן תעסוק בתורה, ואח"כ תישן. ותזהר לקום חצי שעה קודם עלות השחר, ותעסוק בתורה, כדי שקודם שיבא השחר, אז רחל עולה ומתחלת לעלות, לימצאך אז שאתה מבני היכלי דידה, ותעלה אותך עמך שמה:

פרק ג

סדר חצות, מועתק מעץ חיים. הנה אחר שיטהר גופו וינקה עצמו, וירחץ פניו ידיו, וילבוש מלבושו, ויסדר ברכותיו, על פי סדר הגמ' וכמ"ש הרמב"ם ז"ל:

וכבר בארנו כי אחר חצות נעשין שני דברים, הא' הוא זיוג לאה ויעקב. השני לבכות על רחל שירדה לבריאה, בסוד שכינה בגלות, היורדת למטה בעת הזה ממש. לכן צריך שתלך ותשב אצל הפתח סמוך למזוזה, שהוא סוד השכינה פתח העליון, ותסיר מנעלך ותשאר יחף, ותתעטף ראשך כאבל ותרבה בבכיה כפי כחך, ותקח אפר מקלה ותשים על מצחך במקום הנחת תפילין, ותכוין כוונת אפר כמ"ש בשער תיקון העוונות. גם תכוף ראשך ותחבוט פניך בקרקע ממש, ותכוין בזה על שריפת התורה שנעשית אפר. וגם על מה שכתוב אצלי בשער רה"ק, איך מיום שנחרב הבית ונשרפה התורה ונמסרה סודותיה ורזיה לחיצונים, וזה נקרא גלות התורה:

ואמור תחלה על נהרות בבל, ותכוין לבכות על חורבן הבית. ואח"כ אמור מזמור לאסף וכר, ויכוין לבכות על הריגת הצדיקים. ואח"כ מן זכור ה' מה היה לנו עד סוף מגילת איכה, ותכפול השיבנו ה' אליך כו':

ובפסוק זכור יי' מה היה לנו ר"ת מיל"ה, ור"ל כי במקום המילה נכנסה הערלה הנקרא חרפה, כמ"ש הכתוב כי חרפה היא לנו. וזו שכתוב, זכור ה' מה היה לנו בתחלה שהוא המילה הקדושה, ואח"כ הביטה וראה חרפתינו של עתה, ששלטה הערלה בעולם. גם תכוין, כי מה שהיה בתחלה מדת הרחמים גוברת בעולם, שהוא שם הוי"ה באלפי"ן העולה מ"ה, חוזר להיות מדת הדין גוברת בעולם, הנקרא לנ"ו, שהוא גי' אלהים. וזהו זכור ה' מה היה לנו, כי מה במלוי מ"ם ה"א, בגמטריא אלהים, שהוא גי' לנ"ו. הרי שמן מ"ה, נעשה לנ"ו:

ובפסוק נפלה עטרת ראשינו, יכוין, כי ר"ת הוא, נע"ר. ויכוין, כי השכינה הנקרא ה' אחרונה של הוי"ה, נפלה בעונינו, וזהו נפלה - נפל ה', ובמקומה נשאר מטטרו"ן הוא נער, בסוד אי לך ארץ שמלכך נער. גם תכוין, כי ש"ך דינין העולין נער כמבואר אצלי, גברו על הרחמים, ונחסר מהם מתוקם, כי מתוקם הוא סוד ה' אלפין, אשר אז נקרא נערה,

כמבואר בזוהר. ושם בארנו כי הש"ך, הם ה"פ אותיות דין, שבה' שמות אדני, וכשנותנין בה הה' אלפי"ן, מתמתקים ונעשין ה' שמות אדנ"י, ואז יהיה שכ"ה כמנין נער"ה: ובפסוק על זה היה דוה לבנו, יכוין, כי זה הוא סוד, ועל היסוד ההוד, ועתה ההוד נהפך לדו"ה. נמצא על זה, שהוא יסוד, הוא דוה, תמורת ההוד. ועל השם הו"ק הנקרא אלה, חשכו עינינו. אז תכוין לסט"א ג"כ הנקרא אלה אלהיך, כי על אלה חשכו עינינו: אח"כ יאמר פסוקים בישעיה, והם - הבט משמים וכו', כי אתה אבינו וכו', למה וכו'. אח"כ פסוקים, ועתה ה' אבינו אתה וכו' ערי קדשך וכו' העל אלה וכו'. אח"כ פסוקי נחמה על חומותיך ירושלים וכו' ואל תתנו דמי וכו' נשבע ה' וכו' כי מאספיו יאכלוהו וכו' אח"כ יאמר ג' פסוקים אלו אתה תקום תרחם ציון וכו' כי רצו עבדיך וכו' בונה ירושלים ה' וכו' הרי נשלם ענין רחל:

מהחברים - אח"כ יאמר, הטה אלהי אזנך וכו' פקח עיניך וכו' עד על רחמיך הרבים. ויכוין במלת פקח, שהוא כתובה פקח"ה, בה' נוספת, גי' טפטפי"ה, דהיינו קנ"א, ויה"ו דמלוי ההין, דהיינו מ"ב. עיניך - גי' קס"א.) אח"כ יאמר מזמור לה' הארץ ומלואה כל המזמור, ותכוין כי עתה הקב"ה נכנס להשתעשע בנשמות הצדיקים, וזהו שאו שערים ראשיכם, עד סוף המזמור. ויכוין כי בתחלה אמר והנשאו, שהם עליות יסוד ומלכות, שהם אותיות ו"ה של והנשא. אח"כ אומר שאו, והוא רומז אל ת"ת ו' עלאה, שהוא שאו. ובפסוק ישא ברכה מאת ה', תכוין אל הוי"ה בצרוף הי"ב, אשר נרמז בס"ת וצדקה" מאלהי' ישעו' זה', ס"ת היו"ה. אחר כך מזמור כאיל תערוג, ומזמור שפטינו, לפי שב' מזמורים אלו, מיוסדים על חשק המלכות לעלות עם דודה הת"ת, וגם ישראל בניה הם בחשיקה הנ"ל. ויכוין דאית בהו ע' תיבין, כמנין ע' קלין דראמת ההיא איילתא עלאה, וזהו כאיל תערוג. ובס"ת חסדו' ובלילה' שירה' עמי', תכוין לצירוף אחד מי"ב צרופי הוי"ה, והה"י. ובפסוק אלה אזכרה, יכוין לתקן המלכות הנקראת אלהים אשר היא ניתקנית תיקון אחר תיקון, כי בתחלה אלה מאלהים, ואח"כ ואשפוך עלי נפשי נתוסף י', וזהו עלי - על י'. אח"כ ניתוסף אות ם', וזהו אדדם - אדד"ם, והרי נשלם שם אלהים מלא, וזה עד בית אלהים. ופירש אדדה אות מ', ואעלה עם אותיות אלה וי' הנ"ל, שיחברו עם מ' ותעשה אלהים, וזהו עד בית אלהים. ואם הוא בלילה שבין פסח לעצרת, שהם ימי הספירה, תכוין, כי אעבור בסך אל ימי סך הספירה שהם מ"ט, כמנין אדדם: אח"כ אומר מזמור יענך ה' ביום צרה, ותכוין בג' הויות דמלוי ב"ן, וכמ"ש בתפלת שחרית, בביאור זה המזמור. ותכוין כי ע' תיבין שבמזמור זה, הם ע' קלין דראמת איילתא, הנז' במזמור כאיל תערוג. ותכוין, כי ר"ת יענך י"י ביום צרה, גי' יב"ק, שסודו

הויה אלקים, או ג"כ הויה אהיה אדני. וכן ר"ת ונפלו ואנחנו קמנו ר"ת בגימטריא יב"ק. ור"ת ואנחנו קמנו ונתעודד, ר"ת בגי' יב"ק. יעננו ביום קראינו, ר"ת יב"ק. ותכוין, כי ר"ת ונתעודד י"י הושיעה המלך, צירוף אחד מי"ב צירופי הוי"ה, ויה"ה:

אח"כ מזמור אלהים יחננו, ויכוין כי הלא אחר אשר השכינה תערוג כאיל על אפיקי מים, ואח"כ יענה אותו במזמור יענך, אנו שואלין על עצמינו אלהים יחננו ויברכנו לנו לישראל התחתונים:

ודע, כי בכל לילה שבין פסח לעצרת שהם ימי הספירה, תכוין בכל תיבה וכל אות ואות הנוגעת ומיוחדת לאותו לילה במספר ימי העומר, כנזכר בדרוש ספירת עומר:

ודע, כי כל בחינת אלו המזמורים, הם ענין זווג של לאה ועיבורה ולידתה, בסוד ותקם בעוד לילה וכו' וזכור זה היטיב. לכן תאמר אח"כ הללויה אודה את ה' וכו', ותכוין כי יש במזמור זה כ"ב אותיות אלפא ביתא, לכן אחר שמסיים המזמור, תכוין עוד בה' אותיות מנצפ"ך, אשר בהם נשלמו כל הכ"ז אותיות דא"ב, כי אלו הם בחי' ציור הולד הנזכר, על ידי אותיות אלו, והבן זה. גם תכוין בה' אותיות מנצפ"ך, שהם שם אחד קדוש, השולט אחר חצות לילה, כנז' בזוהר פרשת שלח:

גם תכוין אלו ג' שמות הנ"ל הנז' שם, והם כלך שעפה ייעצה. (אבל הר"ב ז"ל היה אומר שצ"ל סעפה בסמך). כי שם זה יצא מחמשה אותיות מנצפ"ך. והענין, כי בחצות ליל ראשונה ניתקנת לאה בכל איבריה, וכולם הם גבורות ודינין, בסוד מ"ש פרשה בא דף ל"ח, נער נערה, כמו שהודעתיך למעלה, שתכוין בר"ת של "נפלה "עטרת "ראשינו, אל נער, שהם ש"ך דינין כמנין נע"ר. ואחר חצות היא מתמתקת, בסוד חמשה אותיות מנצפ"ך, הם דינין וגבורות, כנז' בפרשת וירא בס"ת דס"א. והענין ה"ג אלו הם הרחם של אשה יסוד שבה, כנזכר פרשה נשא דף קמ"ב, ובבחינה זו בחצות לילה אחרונה, על ידי עסק התורה שעוסקים התחתונים בעולם הזה, ומתקנים תקוני דמטרוניתא. ואחר כך יכוין שם אחד קדוש דע"ב, דויס"ע ויב"א וי"ט, והוא זה - אלד. ותכוין, כי שם זה הוא סוד הלידה של לאה, וגם שם זה עם כולל עולה לאה. וצריך שתכוין, כי תחלה עדיין לא היה כך, והוא למעלה פסוק על חומתיך ירושלים וכו', "אל "דמי "לך וכו', ראשי תיבות אד"ל. ועתה נהפך ונעשה אל"ד, בסוד לידה כנ"ל. ודע, כי פעם אחר שמעתי ממורי זלה"ה, סדר המזמורים באופן זה, כי מזמור לה' הארץ יש לומר אחר יענך ה' וכו', והנה סימן של המזמורים הם כך, בחול הסימן כא"יל, שהם כאיל תערוג, אלהים יחננו, יענך ה', לה' הארץ. ובליל ר"ח סימן כל"אה. כאיל, לה' הארץ, אלהים יחננו, הללויה אודה ה'. והענין, כי בראש חודש או ביום שאין אומרים תחנון, אין לבכות ולהתחנן על חורבן

בית המקדש ח"ו, וגם אין לומר כל המזמורים והפסוקים הנ"ל, זולת יתחיל ויאמר אלו מזמורים, שהם סי' כלא"ה בלבד. (ס"א אח"כ תקום ממקומך ותלך לעסוק בתורה):
ולקחתי מפירוש האדרא, אחר מזמור הללויה אודה את ה', צריך לומר פסוק נוע תנוע ארץ כשיכור, ופסוק והיה ביום ההוא יפקוד ה' וכו', כי שמות אלו יוצאין מפסוק באופן זה, כי כל"ך יוצא מסופי תיבות ג' אותיות כ' דשכור, ל' דמלונה, כ' וכבד עליה, ושם שעפ"ה, אותיות פשע"ה גופה. ושם ייעצ"ה, ר"ת יפקוד ה' על צבא המרום. ותכוין להשלים באותיות מנצפ"ך. אחר כך תתודה על עונך, ותאמר מזמור בבא אליו נתן הנביא:

פרק ד

גם צריך שתדע, כי אחר שכבר גמרת כל המזמור של הללויה, צריך שתבכה בכל לילה על עונותיך, ותבקש מלפניו ית' מחילה. לכן אחר שתאמר מזמור אלהים יחננו, תאמר מזמור בבא אליו נתן הנביא, כל המזמור בבכיה תחינה ובקשה. ותאמר אח"כ, עד אנה בכיה בציון ומספד בירושלים תרחם ציון ותבנה חומות ירושלים. ואח"כ תקום ממקומך, ותלך למקום אחר לעסוק בתורה עד עלות השחר, ותכוין עד אנה בכיה, כי ציון נגד רחל, וירושלים נגד לאה, ותכוין למתק שניהם מגבורתן. והנה לאה עומדת מחזה ז"א ולמעלה, ורחל מהחזה ולמטה. ותכוין, כי הנה אורות הניתנין לרחל, הם מאחוריים דז"א, שפנים שלו מ"ה. ואחוריים רבוע מ"ה שהם ק"ל כנודע, והוא גי' עד אנה. גם מגיעין אליה אורות הנגלים דיסוד אמא, אשר בהיותן למעלה כנגד לאה הם אורות סתומים, והם בחינת הבל היוצא מיסוד אמא, והוא מלוי הוי"ה דס"ג, שהוא גי' ל"ז כמנין בכי"ה. וזהו עד אנה בכיה בציון, המכונה לרחל, כי עתה הם חסרים מרחל הנקרא ציון, ב' מיני אורות הנ"ל, שהם עד אנה בכיה, ואנו צועקים אליו, עד אנה תמשיך בכיה זו ברחל, על חסרון אורות אלה והשפע שלה, אשר שניהן עולין כמנין, ע"ד אנ"ה בכי"ה:
ומלת ציון, כבר נתבאר במקום אחר, ונגד לאה הוא מספד בירושלים, כי אורות המאירין בלאה שהם קפ"ד, שהוא סוד אחוריים דע"ב דיסוד אבא המאירין בלאה, כי שם זה הוא בחינת משה כנודע, המאיר בלאה כמבואר אצלינו במאמר רז"ל כל ההולך ד' אמות בא"י וכו', כי רבוע הוי"ה דע"ב גי' קפ"ד, כמנין מספד. והענין, כי אורות שלה נהפכו למספד, שהוא תמורת האור שהוא גימטריא קפ"ד, וטעם היות נק' ירושלים הוא, כי לאה היא למעלה אחורי הפנים דזעיר אנפין ממש, לכן יש לה הארה נמשכת מהפנים. וכבר ידעת, כי אורות הפנים הוא משם אל במלוי, בסוד ב' שמות אל במילואן, והם גי' ש"ע נהורין דאנפין עלאין, לכן תכוין כי ג' אותיות של"ם מירושלים, הם גימטריא ש"ע

נהורין, שהם ב"פ אל"ף למ"ד. והרי הוזכר ג' שמות א"ל במלואם במקומם, בב' תפוחים קדישין, ובחוטם אשר באמצעיים, והרי נתבאר למה לאה ירושלים:

ואחר אשר צעקנו עד אנה בכיה בציון ומספד בירושלים, מתפללין לאל יתברך, תקום תרחם ציון, נגד רחל. ותבנה חומות ירושלים, נגד לאה. והכוונה, שבכח הב' יסודות דאו"א, תאיר בהם ותקימם לשתיהם מנפילתן, ואז תקו"ם - תקמ"ו, כי ת"ק אחוריים דאהיה דיודין שהם תקמ"ד, גי'. תסיר מהם אחוריים הפשוטים אשר הם מנין דם שהם חשבון אותיות פשוטין, ושאר המלוי גי' ת"ק. וגם המלוי הוי"ה ביודין גי' מ"ו, וזהו תקום - תקמ"ו, תרחם - הם גי' ג"פ ריו"ו, שיש בציור ד' אותיות הוי"ה, כמ"ש בסדר השכיבה אחר ביאור כוונת אנא בכח ע"ש. והכוונה, כי ע"י ג' אלו ריו"ו, תרחם ציון ותבנה חומות ירושלים, שהם רחל ולאה. וכבר ידעת, כי ציון הוא בחינת הנקודה פנימית דרחל, שהוא יסוד שבה, לכן שם הוא ענין תרחם, שהם ג' ציורים ריו"ו שבהוי"ה, שהם סוד מ"נ שבה. אמנם ירושלים היא מלכות, שאינה פנימית, רק חומה חיצונה, כמבואר בסדר החותם דליל ה"ר. וג"כ בענין אותיות - חותם, חומת, תחום, היא במלכות ולא ביסוד, וזהו תבנה חומת ירושלים, כי ירושלים היא לאה:

גם בפסוק לב נשבר ונדכה, שבמזמור בבא אליו נתן הנביא, נתן לי מורי זלה"ה יחוד גדול, שאכוין בו קודם השכיבה, כנודע אצלי מנהג היחודים הללו מה ענינם, ואיני זוכר אלא קצתה, ועלה בדעתי להעתיק פה, כי נראה לעניות דעתי כי טוב לכוין הדבר גם עתה כן. ל"ב - הם ל"ב נתיבות, ל"ב אלהים עובדא דבראשית, "לב נשבר ונדכה, ר"ת גי' אלהים. "לא "תבזה, ר"ת גי' ת"ל, והם סוד חמשה שמות אלהים גימטריא ת"ל, שמשם נמשכין בחינת תלתלים וקוצי דשערי דאריך אנפין, היוצאין מה' גבורות שבדעת שלו, שהם ה' אלהים, לכן נרמז ונכתב ג"כ שם אלהים בבירור, באמרו אלהים לא תבזה, ולהודיע כי שורש הת"ל, הם משם אלהים, ולהמתיקם בסופי תיבות של פסוק הנ"ל, כיצד - שם אלהים הפשוט, הנרמז בראשי תיבות לב נשבר ונדכה, תמתיק בסופי תיבות שהם בר"ה, שהוא גי' או"ר, והם סוד אל"ף למ"ד אהיה ע"ה, כמבואר אצלינו. וחמשה אלהים, גימטריא ת"ל, הרמוזים בראשי תיבות "אלהים "לא "תבזה, תמתיקם בסופי תיבות אלו עצמו, הם ג' אותיות מא"ה, שהוא גימ' מ"ו, מלוי הוי"ה דע"ב. גם תכוין, כי ראשי תיבות "זבחי "אלהים "רוח "נשברה, ראשי תיבות חר"ן, שהם סוד ג' אלהים שבגרון, וזהו זבחי אלהים רוח נשברה. ותכוין להמתיק על ידי סופי תיבות אלו עצמן, שהם בגימטריא הוי"ה דס"ג. שמעתי ממורי ז"ל, שראוי לכוין אחר חצות, בפסוק פקח עיניך וראה, לכוין בו כך - כי פק"ח, גי' שם מ"ה ואהי"ה באלפי"ן ג"כ, שעולה קמ"ג,

ושניהן גי' פק"ח, ותאיר בהם מן שם אהי"ה דיודין, גי' עיניך קס"א, וזהו מועיל מאוד אל האדם. גם במ"ש, לא היה מניח להתאבל על חורבן בית המקדש ולומר קינות כטעם האומרים שבמוצאי שבת נחרב הבית, שהציתו אש בהיכל, כי עדיין תוספות קדושת שבת קיימת אפילו בבחינת הנשמה. וגם אחר חצות ליל מוצאי שבת, לא היה מאריך בבכיה יותר משאר לילות, אלא עושה כשאר לילות, אחר שיטהר גופו כנ"ל. בענין תיקון הנפש, הזהרני מאוד מורי זלה"ה בכוונת התפלה, ובפרט בברכת שמע קולינו, ולשים מלח על השלחן, ולכוין רגליו בעת הקדושה, ושיאמר עלינו לשבח ועל כן נקוה לך, ויאמר פסוק והיה ה' למלך וכו', ויכוין שראש פסוק זה ו' וסופו ד', גימטריא י', בסוד הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים, וגם שיכוין בתפלה לדוד הטה כו', ואכוין שהוא בעולם היצירה, ושורש נפשי משם:

גם הזהיר אותי לקום בחצי לילה לעסוק בתורה ולתקן שורש נשמתי, כי להיות שאני מן הזיוג של אחר חצות שהוא יעקב ולאה, ולזה צריך לקום, ואשאר נעור עד אור הבוקר ולעסוק בתורה וזהו אחר שאומר התיקון. אמנם בלילות של קיץ, סמוך לאור הבוקר שאז הלילות קצרים, ואין רק המזמורים לעשות התיקון, אע"פ שלא נשאר זמן ללמוד, שסימנם כלא"ה, ואחר כך יעסוק בתורה אם בר"ח ובי"ט שאין אומרים נפילת אפים אין ישאר לו זמן:

שער הנהגת הלימוד

פרק א

כוונת כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה, הוא באופן זה, כי פי' לשמה - לשם ה'. פירוש להמשיך התורה אל ה"ה. ואמנם ה' זו היא בלאה, כי כבר ידעת כי סוד התורה הוא ביסוד החכמה, ורחל אינה מקבלת אלא מיסוד הבינה, ולא מאבא, לפי שלקחן יעקב. אלא למעלה לא יש יעקב כנגד לאה, לכן כל אותם האורות שהיו ראוים לצאת אל יעקב ולא יצאו, לסבת היותן כאן סתומים יסוד של אבא מכוסה ביסוד של אמא, לכן כולם יוצאים אל לאה, וז"ס העוסק בתורה לשמה, פירוש, להמשיך מיסוד דאבא אל לאה, ועי"ז יתמתקו הדינים של לאה שכולה הוא דינים קשים כנודע, ולכן שכרו גדול:

וכל כוונה זו הוא ע"י אות ה', לכן לשמה לשם ה', באופן זה, כי הלא אנו צריכין אור לכל פרצוף לאה, כי פרצוף לאה כולה נגד יסוד החכמה המכוסה. והנה הם ג' בחינות - א' בג" ר שבה, וא' בג' שניות שבה, וא' בג"ת, ואין מציאותם שוה. והנה, בג"ר שלה צריך

להמשיך סוד הה' בג' מלואין שלה, כיצד - הי ביוד, בחכמה. הא בא', בבינה. הה' בהא, בדעת. ואח"כ בג"א בסוד ציור, כי ג' ציורים יש בה' כנודע, ד"י בחסד, ג' ווין בגבורה, ד"ו בת"ת, וג"ת בסוד הכאה ה' פעמים ה' ביודין, בנצח. הא' פעמים הא' באלפין בהוד. הה' פעמים הה', בההין, ביסוד. וכל אלו מיסוד אבא. ואמנם בכל בחינה צריך לשתף הה' עצמו עמהם. בג"ר, שהיא ה' בג' מלואים, ועולים ל"א, תצרף עמהם ה' עצמה בין הכל ל"ו, והיא סוד לא"ה. ובג"א שהם ה' ציורים ועולין מ"ב, ועם ה' הוא מ"ז, בגימטריא הוי"ה אהי"ה. וב' בחי' אלו שהם ל"ו מ"ז, הם גימ' פ"ג, והוא סוד ב' מלואים ע"ב ס"ג שהם מ"ו ול"ז. ובג"ת שהם הכאות ועולין שס"א, ועם הפ"ג הנזכר גימ' מד"ת, והוא סוד לאה הנקרא מדת כידוע:

והנה, כשתסיר מד"ת מתור"ה, ישאר קס"ז. והוא סוד אחוריים של הבינה הנכנסת בז"א. ואמנם כשיוצא אור התורה, שהיא מן היסוד של אבא אל לאה, אז יש הפסק יסוד הבינה בנתיים, שהוא שם קס"ו אחוריים דס"ג, כי מתמעט אור החכמה, ולקח אותו אימא כמנין קס"ו, והשאר ניתן ללאה. קודם שיתחיל ללמוד, וגם באיזה זמן שתרצה מהיום, תכוין בזאת הכוונה:

ג"כ יכוין האדם כי הוא נברא בצלם אלהים. והענין, כי יש באדם פנימית וחיצונית, וכן הוא באדם העליון. אמנם הפנימית הן המוחין, והחיצונית הוא בשר האדם. והנה, בסוד המוחין הנפשטיז בכל הגוף, כידוע רמוז שם הוי"ה. כיצד - י"ה, הם המוחין שבראש, חו"ב. ואות ו', הוא גוף האדם, והתפשטות המוחין בו. וה' אחרונה, היא עטרה, והוא בת זוגו של האדם. והנה בחיצוניותו הוא רמוז שם אלהים ושכחתיו, ואחשוב שהוא כך - א', בכתר האדם בגלגלת. ל"ה, ב' מקומות של המוחין. אך יותר אמיתי נלע"ד חיים, כי א' הוא הכתר. ה"ל, ג' מוחין חב"ד. ה', הם ה"ק מחסד עד הוד. י', הוא יסוד. ומ', היא מלכות, שהיא מ' סתומה והיא הנוקבא או העטרה של יסוד. ופי' זה הוא אמת. וזהו, ויצר ה' אלהים את האדם, כי מב' שמות אלו נוצר. וז"ס, ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים, הם ב' צלמים. א' הוי"ה וא' אלהים, וזהו בצלמו - צלם ו', שהוא הוי"ה דז"א, ודי בזה:

מורי זלה"ה היה אומר, מי שהוא חריף ובקי בעיון מאוד במהירות, טוב שיעיין שעה אחת או ב' ביום ולא יותר, כדי לשבר אגודי הקליפות, אבל מי שאינו מהיר כ"כ והוא קשה העיון, יותר טוב לו שיעיין בפנימיות הדבר שהוא בפרי, ממה שיעיין בקליפות. והוא שיעיין ויעסוק במדרשים ובאגדות, ובפרט בזוהר ובספרי קבלה. ומורי זלה"ה מרוב מהירות עיונו, היה מעיין ו' דרכים ע"ד הפשוט, נגד ו' ימי החול, ואח"כ היה אומר אותה

הלכה ע"ד הסוד, נגד שבת. והיה אומר שעיקר כוונת הקריאה בתורה, תלוי בזה שיכוין לקשר את נפשו להדביקה לשרשה ע"י התורה, כדי להשלים אילן העליון, ולהשלים אדם העליון ולתקנו, כי זה הוא תכלית כל בריאת אדם, ותכלית עסקו בתורה:

גם ראיתיו כשהיה קורא בהלכה בין החברים, היה מקשה בכח עד שהיה נלאה מאד, ומזיע זיעה גדולה, ושאלתיו למה עושה כן, והשיב לי, כי עסק ההלכה הוא לשבר את הקליפה, שהוא סוד קושיות, ולזה צריך שיטריח האדם מאוד, וע"ז נקרא תורה תושיה, שמתשת כוחו של אדם, וכן ראוי להעיר עצמו ולשבר כוחו:

גם העוסק בתורה, צריך לכוין, כי כל קושיא שמתרץ כהלכה, מסיר קש ותבן מהלכה, שהוא אותיות הכ"לה העליונה, ומקשטה בכ"ד קשוטין, י"ב שלו וי"ב שלה, והם סוד, מזה ומזה הם כתובים. ובקראו הלכה, ישים לנגד פניו שמקשט הכלה:

היה אומר, להר"א הלוי יצ"ו, בענין השגת החכמה, הוא תנאי הא', למעט דיבורו ולשתוק כל מה שיכול, שלא להוציא שום שיחה בטילה, כשארז"ל סיג לחכמה שתיקה. תנאי ב', כל דבר שלא תבין בתורה, תבכה עליו ותרבה בבכיה, גם עליות הנשמה בעולם עליון, ולא תשוט בהבלי העולם, תלוי בזה שתישן מתוך הבכיה. עוד אמר להה"ש אוזיד"א, מי שיושב מ' יום בלי שיחה בטילה, ישיג בודאי השגת רוח הקודש בלי ספק. טוב לאדם שיצייר אותיות הויה נגד פניו בניקוד יראה יהוה וז"ס שויתי ה' לנגדי תמיד, וזהו הגורם להביא יראה גדולה בלב אדם, ולזכך נפש הטהורה. צריך האדם להרחיק עצמו מריח הנבילה, כי הוא פוגם מאוד בנפש, וראיה מן בשמים במ"ש, שמחזירין את הנפש. וגם הריח טוב, ארז"ל שעליו נאמר כל הנשמה תהלל יה. וגם הסתכלות האדם בנהרגין ובנצלבים, פוגם מאוד בנפש האדם, אף ברחוק מאה אמה פוגם:

הנה, ענין הקורא ושוכח מה שלומד. אין ראוי לומר כי מאחר שהכל נשכח ממנו, נמצא יגע לבטלה, ואולי מפני זה ח"ו ימנע לעסוק בתורה. והטעם שקורא ושוכח, הוא שעדיין לא השיג רוח דוכרא, שממנו הזכירה, רק השיג נפש הנוקבא שממנה השכחה. ואמנם הקורא ושוכח, מתקן בעולם הנוקבא, ולעתיד יזכירוהו כל מה ששכח, וא"כ מוכרח לתקן תחלה בעולם הנוקבא, כי שם א"א רק ע"י שכחה, כי המקום גורם לו. ותיקונו הוא כדי להסיר השכחה, יתגלגל בשלג שעולה כמנין שכחה, ויכוין לג' אלפין של ג' אהיה - דיודין דאלפין דההי"ן, וזה יועיל לו הרבה, וירחץ מצחו ג"פ בשלג, ובכל פעם יכוין במלוי א', ויועיל הרבה לזכירה. לטהר המחשבה - יצייר לפניו ה"פ ק"ל, שהוא שם מ"ה, פשוט כמ"מ, וזה רמוז במלת מחשבה - חשב מ"ה, ופי' אם תכבסי בנת"ר, כי ה"פ ק"ל, גי' נת"ר. יחוד להשגה. יכוין בכל יום, שם הויה בנקודתו המושל בו, כגון - יום א', יכוין

הויה בסגול, ויכוין כל אות ואות בסגול, ויכוין ג"כ בשמות המלאכים הנז' בתיקונים שהם מרכבת הסגול, כזה - יהוה סטוטרי"ה גורי"אל וענ"אל למו"אל, ותחת כל אות מהם סגול. וביום ב', יהוה בשבא, והמלאכים ג"כ שמעיאל ברכיאל אהניאל ג"כ מנוקדות בשבא תחת כל אות ואות. יום ג', יהוה בחולם, והמלאכים חולם, חניאל להדיאל מחניאל. יום ד', יהוה בחירק, והמלאכים ג"כ חירק, חזקיאל רהטיאל קדושיאל. יום ה', יהוה בקיבוץ, והמלאכים - שמועאל. רמיאל קניאל. יום ו', יהוה במלאפום, שומשואל רפאל קדשיאל. ליל ז', הויה בניקוד כל אות שבא וצירי, והמלאכים - צוריאל רזיאל יופיאל. יום ז', הויה בשבא וקמץ, ומלאכים - קדמיאל מלכיאל צוריאל. מנחת שבת, הויה בשבא פתח פדיאל תוניאל חסדיאל. ובס"א איתא כך, ליל שבת - שמיעל ברכיאל אהני"אל, סטוטריאל גבריאל וענאל למואל. יום ז' - שמיעל ברכיאל אהניאל, קדמיאל מלכיאל צוריאל. מנחה שבת - שמיעל ברכיאל אהניאל, פדיאל תומיאל חסדיאל:

בהכנסו לבית המדרש, יכוין באחוריים דאהיה דיודין שהוא עולה כמנין מדרש. ומורי זלה"ה, כשהיה נכנס לב"ה, היה אומר יהי רצון מלפניך וכו', ואחריה לא שמעתי:

כוונה בעת שעוסק בתורה, למי ששולטין עליו מצולת ים סמאל ונחש, כי מצולת - הם אותיות צל מות, צל דוכרא, מות נוקבא. צריך לכוין בשם א' תמיד ובפרט בעת קביעת התורה אל יזוז מעיניו, ובזה לא ישלטו עליו ולא יתגרה בו יצר"ה. והענין, דע כי שורש הדינין הם אדני ואלהים, בסוד ה"ג, שהם נער ומנצפך כידוע, שהם ב' מינים אלהים זכר ומנצפך, אדני נקבה נער, אלו הם שורש כל מציאת הדינים, ואלו הם תיקון הט' דדיקנא הנקרא לאלפים, כי הם השערות דלא תליין, רק הוא נגד רוחב הפנים ואין תליין בשיקולא, והם בין תיקון ה' לי"ג, והם נקראים מצולת ים העליונים, וב' שמות אלו, גי' קס"א, ומקורם הוא שם אהיה במלוי ההין, שעולה בגי' עם י' אותיותיו קס"א, מנין לאלפים. והנה זה השם, הוא תיקון הט' הנקרא לאלפים, ונקרא כן ע"ש ג' שמות המתחילין בא', שהוא אהיה אלהים אדני. ואמנם סוד הדבר, והכוונה הוא להמשיך מן נוצר חסד שהוא המזל הח', שהוא הויה במלוי יודין כמנין חסד, ממנו תשפיע אור לאלפים שהוא תיקון הט'. והנה שם אהיה דההין, עולה קס"א עם יוד אותיות, ואז תכוין להמתיק אדני אלהים, הנקראים מצולת ים, והם בגי' קס"א ג"כ, ואז תשליך במצולת ים כל חטאתיך, שהוא תיקון הט' ג"כ של מי אל כמוך. ואז אותן החטאים שעשה האדם, שהם אותן המזיקין שברא, הם יורדין במצולת ים עם סמאל נחש, ואינם עולים, לפי שכבר נמתק שרשם שהוא אדני אלהים, ואינם נשפעים מהם. אמנם, בוודאי שאין כח החטאים הנבראים ע"י האדם, שאין מתערבין בהם נצוצי קדושה ע"י העון, לכן אח"כ

בהגיעך אל ונקה מזל הי"ג, שהוא אהיה דיודין, ועולה ג"כ קס"א, אז תכוין להעלות אותן הניצוצות ולנקותם, ולהוציאם משם ע"י שם זה וזהו ונקה, נקוי כסף מן העופרת. וסדר שמות אלו, יהיו תמיד נגד עיניך, ובפרט כשתעסוק בתורה תכוונם במחשבתך, בראותך שהחצונים רוצים להתגבר עליך ולהחטיאך, ובפרט, אם אתה בעת תיקון טיפת הזרע שהוצאת לחיצונים, כי אז הם מקנאים ומתגרים בך, ואז טוב לכוין ביחוד זה:

ראוי לאדם לכוין תמיד, ובפרט קודם הלימוד וקודם התפלה, ולהעריך כאלו הוא מדור וכסא אל האצילות הקדוש, כי הלא בצלם אלהים עשה את האדם, ובזה תענה ותקובל תפלתו ותורתו, כי עי"ז יוכל לקשר כל העולמות, ע"י שתחול הקדושה עליונה בו. כיצד - יכוין האדם להכין ראשו כסא אל שם הויה בניקוד קמץ, וב' מוחין דיליה חו"ב, ג"כ הווית פתח וצירי. וב' זרועותיו, סגול ושבא. וגופו, חולם. וב' כפיו, קבוץ וחירק. ויסוד, בניקוד שורק ו'. ועטרה, הויה בלי ניקוד, כנזכר בתיקונים. ויכווין ג"כ, כי אדם הוא שם ס"ג, כנזכר אצלנו. ויכוון, כי אוזן הוא שם ס"ג, חוץ ה' אחרונה. ואולי עם זה ישיג לשמוע איזה קדושה עליונה, בתפלה ובעת לימודו. גם חוטם שלו בשם ס"ג, כי הוא גי' כך, ואולי יריח איזה רוח קדושה. וגם בפה שלו, שם ס"ג וכ"ב אותיות מה' מוצאות הפה, אולי ישיג, לרוח ה' ידבר בו, ומלתו על לשונו בעת לימודו ותפילתו, והכל תלוי כפי עוצם כוונתו והתדבקותו. ובסוד העינים, אם הוא בעולם העשיה, יכוון לה' הוויות שחשבונם עי"ן, ה"פ כ"ו, ויכוין השם במלוי ההין. וביצירה, שהוא מב"ש עד ישתבח, יכווין הוויות דאלפין. וביוצר שהוא עולם הבריאה, יכווין לה' הויות דס"ג. ובעמידה שהוא באצילות, יכוין לה' הויות דע"ב. וכן אם הולך בשוק, יכוין שב' רגליו הם נ"ה. וכשמסתכל, יכוין כי ב' עיניו הם חו"ב. וכן כיוצא בזה בכל פרטים, יכוין שהוא כסא לקדושה עליונה. ואין ספק אם כך יתנהג כמה זמן, שישיג לדעת את אשר ירצה, ויהיה כאחד מן המלאכים המשרתים ברקיע, וז"ס בכל דרכיך דעהו, ובפרט אם בכל רגע יחשוב, ולא יעבור המחשבה, וזכור זה בלבך:

ועתה נבאר סדר נאה, לזכך הנפש ולהאירה ולהוסיף בה כח והארה, להתקשר למעלה בקדושה עליונה. בלילה, קודם שתעסוק בתורה, תכוין לכל הכוונות שנבאר, ואח"כ בכל שעה ובכל רגע, וכפי מה שתרבה לכוין בהם, כך תרבה הארה בנפשך. ומה טוב ומה נעים, אם כל היום כולו יהיה נגד פניך, כי זה מתקן הנשמות ומאירה מאוד, וסדר הדברים הוא כך - תחלה תכוין בהויה דמלוי יודין, ואח"כ באהי"ה דיודין עמה, ואח"כ בשם ס"ג ואהיה דמלוי יודין עמה, ואח"כ בשם מ"ה ואהיה דאלפין עמה, ואח"כ בשם ב"ן ואהיה דההין עמה, הרי נתבאר ד' הויות בד' אהיה, אלו אבא ואלו אימא:

והיותר טוב, שישלבם יחד זב"ז, כיצד - תקח י' אותיות דשם ע"ב, וי' אותיות דאהיה דיודין, ותשלב אות מזה ואות מזה, עד שתשלימם. וכן תעשה בס"ג וקס"א, ובשם מ"ה וקמ"ג, וב"ן עם קנ"א, ולעולם תתחיל השילוב בשם הויה:

ואם יום הוא, כשאתה מכוין בשילוב זה בשמות הנזכר, תכוין אח"כ לשלב שם הויה פשוטה בשם אהיה פשוט, ותתחיל מן אהיה, כזה - איה"היוה"ה, וזהו חיבור או"א. ואח"כ תכוין ג"כ לשלב שם אדני בשם הויה, ותתחיל מן אדני כזה - אידהנוי"ה. ואם כשאתה עושה יחוד זה הוא ליל, יכוין להיפך יא"ההויה"ה. יאהדונה"י. והטעם, לפי שחיבור אלו הד' שמות אחרונים, תכוין בהם שהם סוד נשיקין כפולים, כמ"ש בזוהר תרומה. והנה שם א"י ה"ה י"ו ה"ה, אחר חיבורו חוזר להיות אהיה, מחיבור ב' אותיות ראשונות דאהיה וב' ראשונות דהויה. וגם נעשה שם הויה שלם, מחבור ב' אותיות אחרונות דאהי"ה וב' אותיות אחרונות דהויה. נמצא שהם כפולים, כי גם אחר הנשיקה והשילוב, חוזרים לעשות כתחילתן. ואמנם ביום, צריך לכלול מדת לילה ביום, לכן תתחיל מאהיה ואדני. ובלילה, צריך לכלול תגבורת מדת היום, לכן תתחיל בהויה ואהיה, שהוא דוכרא ברישא והדר נוקבא, וביום נוקבא וכו':

סדר אחר, אחר סדר הנזכר. ואם תרצה לעשות כל אחד מהסדרים בפ"ע רשאי, רק שאני מסדרם יחד, להיות כוונתו סדורה בפעם א', וא"צ לכוין כולם בפעם אחד:

ידוע כי ג' עולמות בי"ע הם, ויחוסם - אל שדי בבריאה, אל הויה ביצירה. אל אדני בעשיה. וידוע, שיש לאדם תוספת נשמה בכל שבת מן אבי"ע. ובליל מוצאי שבת, מסתלקת בחינת האצילות, ונשארים עמו ביום א', ג' בחינת - בריאה יצירה ועשיה. וביום ב' מסתלק בחינת בריאה, ונשארים יצירה ועשיה. וביום ג', מסתלקת יצירה, ונשארים עשיה. וביום ד', מסתלק גם העשיה מתוך שבת שעברה, כידוע ששבת הוא שביעי ורביעי. ולכן ביום ד', חוזר האדם לקנות תוספות שבת, הבאה מבחינת עשיה. וביום ה', קונה יצירה. וביום ו', קונה בריאה. וביום ז', אצילות. לכן ביום ראשון, תכוין תמיד בשם אל שדי, שיבוא לך הארה משם, לקיים תוספת שבת מבחינת בריאה. וביום ב', אל הוי"ה. וביום ג', אל אדני. ואח"כ ביום ד', תכוין להמשיך מתוספת שבת הבאה מן אל אדנ"י. וביום ה', מן אל הוי"ה. וביום ו', מן אל שד"י. אך צ"ל, כי הג' ימים ראשונים תכוין, כי אל שדי ואל אדני שהם נוקבא, הם בחינת לאה, ובחינת אל הוי"ה הוא ז"א ישראל, ובג' ימים אחרונים ליעקב ורחל:

סדר אחר. ביום א', תכוין בשם ס"ג. וביום ב', בשם מ"ה. ויום ג', לשם ב"ן. ואח"כ תכוין מלמטה למעלה, יום ד', ב"ן. יום ה', מ"ה. יום ו', ס"ג:

סדר אחר. ביום א', תכוין לה' ראשונה. יום ב', תכוין בו'. ויום ג', ה' אחרונה. ואחר כך מלמטה למעלה כנזכר. סדר ביום ב' וה', שאמרנו שכוונתם ביצירה, תכוין לשם מ"ב דיצירה, שהוא אב"ג ית"ץ כל הז' שמות, להעלות בהם נפשך מעשיה ליצירה ע"י שם מ"ב. אך ביום ב', תכוין שגובר קר"ע שט"ן, על כל השאר, כדי שע"י תעלה. וביום ה', גובר ח"ק ב"ט נ"ע. גם צריך לשלב ולקשר השם האחרון עמו, כי כיון שכוונתך לקבל תוספת שבת, וידוע כי שם יום שבת שק"ו צי"ת, לכן צריך ביום ב', לקשר ולשלב שם יום ב' עם שם יום ז'. וביום ה' תשלב שם יום ה' עם שם יום שבת, שיקבל הארה משם כל היום, משם של השבת:

מצאתי, טוב לאדם לכוין ביום א' בשם אבגית"ץ. וביום ב', קרעשט"ן וכו'. וביום ז', שקוצי"ת. שעד עתה היה מתלבשת בימי החול, ועתה הוא עולה למעלה, והיא מאירה עלינו מבלי מלבוש דחול, ע"כ. סדר אחר. תכוין להעלות נפשך, מן העשיה אל גדר היצירה, באופן זה. דע, כי סוד הכנפים המעלים את האדם למעלה הוא הזרועות, שהם נגד כנפי העוף. וידוע, כי ה"ח מתפשטים בו"ק האדם. אמנם, יש בהם מגולים ויש בהם מכוסים, והם ב' חסדים שהם בח"ג הזרועות, ושלישׁ ת"ת א'. נמצא, כי בג' קוים אלו, יש חסדים אלו הסתומים. והנה ז"ס עפיפת האדם ע"י כנפים שהם הזרועות, ולא ע"י רגלים או איברים אחרים. והטעם, כי בכל אלו הזרועות החסדים שבהם ואין יכולין להאיר ולהתפשט, וידוע כל דבר היושב במקום צר ודוחק גדול, נותן כוחו בפנים, כדי לנענע לכאן ולכאן, וע"י הניענוע ההוא מתנודד. ואמנם, אלו החסדים שורשם הוא למעלה בדעת, כי שם מקומם, כי אלו החסדים המתפשטים, הם אורות המתחדשים מהם, לכן רוצים לעלות לשרשם שבדעת, לינק ולקבל הארה משם, ולהיותם עומדים שם בדוחק ובצרות גדול, כשהן עולין הן מעלים את האדם עמהן למעלה. וזהו הטעם, למה הכנפים הם בזרועות, יותר מבשאר מקומות, ולפי שכל עליות הוא בשם מ"ב, לכן תכוין, כי שם אבגית"ץ בזרועך הימני. ושם קרע שטן, בזרועך השמאלי. ושם נגדיכ"ש, בשלישׁ ת"ת העליון המכוסה. וע"י אלו הג' שמות, הם מתעופפים אותן החסדים לעלות למעלה בשרשם בדעת עליון, ובדרך עלייתם הם מעלים את האדם עד היצירה, כמו אלכסנדר מוקדן שעלה למרום ע"י אותו העוף. אמנם, כדי לחזק ולהגביה עפיפה זו יותר, תכוין להוריד חסדים בז"א לצורך זיווג, ועי"ז יתוסף כח בחסדים, ויעופפו יותר בכח, ותעלה עשיה ביצירה:

ועתה נבאר סדר קריאת השבוע. וקודם נבאר מ"ש בזוהר, כי מארי מקרא הם בעשיה. ומארי משנה הם ביצירה. ומארי תלמוד בבריאה. ומארי קבלה באצילות. ואדרבה היה

נראה להיפך, כי תורה שבכתב הוא למעלה מתורה שבע"פ. אך הענין, כי באצילות יש כל מה שלמטה ממנו, ויש שם תורה שבכתב שהוא מקרא, עם משנה ותלמוד וקבלה. אך בבריאה, יש שם מקרא משנה תלמוד, וחסר משם ענין הקבלה, ולכן הקבלה שהוא באצילות לבדו, נקרא האצילות מארי קבלה. וכן הבריאה נקרא מארי תלמוד, לפי שביצירה חסר תלמוד. וכן היצירה נקרא מארי משנה, לפי שבעשיה חסר משנה, ואין שם אלא מקרא בלי שום פי' אחר, ולכן היא גרוע מכולן, והבן:

ודע, כי בכלל היצירה יש מדרש והגדה. ואולם מה שאנו אומרים כי תלמוד הוא בבריאה, הוא תלמוד שהוא הפי' המשניות והמשא ומתן ופלפול, אבל הדינין שבתלמוד ושאר המימראות שאינו ביאור על המשנה, אינם בכלל התלמוד אלא בכלל משנה ומדרש ואגדה, ולכן הם ביצירה:

ואמנם יש חילוק במאמרי זוהר, שנראה שכל אלו הם דנוקבא גם יש שם שהנביאים הם נ"ה בדכורא, והכתובים הם יסוד ומלכות דדכורא. אך הענין בקיצור, דע, כי הכל בנוקבא, אך הנוקבא כוללת כמה בחינות, כי כל מה שיש מן ז"א מאצילות ולמטה הוא בנוקבא. נמצא, כי הקבלה - היא במלכות דאצילות, ותלמוד - בבריאה, ומשנה ומדרש ואגדה - הם ביצירה, ומקרא - בעשיה. הרי הכל הוא בנוקבא עצמה. והנה בקבלה עצמה יש כמה חילוקים, והם נחלקים לי"ס של נוקבא דאצילות. והתלמוד, ג"כ יש בו כמה חילוקים, ונחלקים בי"ס דבריאה. והמשנה ביצירה, רק שהוא בו"ק של נוקבא דיצירה, ושם הם ו' סדר משנה. אבל המדרשים ואגדות ורמזים וכיוצא בהם, הם בשאר היצירה. ומקרא, בעשיה. כיצד, תורה - בת"ת שבה. נביאים - בנ"ה שבה. וכתובים - ביסוד ומלכות בשתיהן יחד, ואין להאריך. והנה, צריך האדם לכלול בכל יום נפשו מאבי"ע, ולקרא מעילא לתתא, תורה נביאים כתובים קבלה משנה תלמוד:

אך עתה נבאר סדר המקרא, הנה בקראו בתורה, יחשוב בשם הויה נקוד חולם, שהוא בת"ת הנקרא חולם, וקודם שתקרא מקרא, תכוין כי מקרא הוא בעשיה. לכן תכוין כי שם ב"ן הוא בעשיה, ותכוין בה' אותיות מלואו ודהוה, וניקודם הוא מה' נקודות של אותיות את אשר יביאו שבפסוק והיה ביום הששי והכינו וגו', כי כל זה הוא הכנה ליום השבת, ולכן כל ענין זה נרמז בפסוק זה. ובלילה לא תקרא מקרא, לפי שהוא סוד עשיה, וגם לילה זמן שליטת עשיה, ואין לעורר הדינין אז, וה' אותיות המילוי הם לה' ימי השבוע, מיום א' עד יום ה', ותכוין אות א' מהם, בכל יום ויום. וביום ו' אז כל ה' אותיות דמלוי הנזכר, תכוין בהם עתה ביחד, כמו ענין נ' שערי בינה, שהם נכללין מחסד

עד הוד, ואח"כ כולן נכללין ביסוד, כן תכוין בה' אותיות אלו. ביום ו' כולן בניקוד שורק, הנשאר מן אשר יביאו:

והנה, כדי לתת בו ניקוד שורוק, אנו צריכין להוסיף בו ג' ווין, בג' אותיות ד'ה'ה', והם בגי' ח"י, כי יום ו' הוא יסוד חי עולמים, שנותן משלו ח"י אלו, אל הנוקבא שהוא יום שבת, כי יום ו' מכין לז', דלית לה מגרמה כלום. וג"כ ניקוד שורק, הוא סוד היסוד, ואח"כ תצרף ה' אותיות אלו לד', והוא אותיות ו"ד תעשם יו"ד, כי כן מנינם, ויהיה הויה. ואולם קריאתם כסדר הזה, והיה. וז"ס והיה ביום הששי, כי תחלה תכוין במילוי לבדו בה' אותיותיו, ע"ד ניקוד שורק. ואחר כך פעם ב', תצרפנו כמו והיה, וניקודו הוא בניקוד ביום הששי והכינו. ונראה שכוונה עיקרית היא להתפשט בה ה"ג כי כל מילוי הוא דין, נמצא שביום ו' כבר היא מוכנת לזיווג, כי כל ה"ג הם ביסודה והבן:

הגה"ה - ונלע"ד שכוונה זו הוא בו"ק של הנוקבא והב' גם הם חברים לקשטה להשכינה לזווג שבת:

והנה בליל ו' יש קצת מציאות שיוכל האדם לקרא מקרא, כי הוא מכין לשבת, ואז הוא רחמים מתעוררים. והכוונה הוא, והיה כולם בניקוד חיריק, בניקוד ש' שניה של הששי. אך במלואו אין לכוין כלל, כי מילוי גימטריא אלהים והוא דין, ואין לעורר דינים בלילה:

וביום שבת, אז תכוין כל השם של ב"ן, כזה - יוד הה וו הה, וניקודו כניקוד משנה על אשר ילקטו. ואח"כ תכוין ב"פ והיה והיה, כי ביום הו' היה מילוי א' כסדרו, ואח"כ צירף והיה, אך ביום ז' אין מילוי, כי מילוי גימטריא אלקים, לכן תכוין בכ"פ והי"ה, וכולם נקודים בשורק, והוא ניקוד של ילקטו:

אמנם, מה שתקרא בעצמך הוא פ' השבוע, ובכל יום מימי השבוע תקרא כמה פסוקים, כמנין הכוונה. פירש, כי ביום א' שכוונתך לאות ו' של המילוי, תקרא ו' פסוקים. וביום ב', לאות ד', תקרא ד"פ, וכן עד"ז כל הה' ימים. ובליל ששי, תקרא כ"ו פסוקים, כמנין והי"ה. הנה ביארנו, כי ביום ו' הוא שם והי"ה פעם אחד, וז"ס והיה ביום הששי, אז מילוי שם ב"ן נעשה והיה. אך ביום שבת, הם ב' והי"ה, וז"ס והיה משנה, כי שם והי"ה הוא אז כפול ב"פ, והי"ה והי"ה. והנה, מי שלא קרא קריאת יום ראשון מהשבוע, יש לתקנה יום ב', שיקרא ביום הב' קריאה של אתמול ושל היום. אמנם זה תיקון לצורך יום שני, אך צורך תיקון היום שלא קרא, אין לו תקנה, ועליו נאמר, מעוות לא יוכל לתקן. ובכל פעם שתקרא מקרא בע"ש, צריך שתכוין בכל הויות הכתובים בפ' של אותו ע"ש, שמילואם הוא בההין שם ב"ן:

מליקוטי החבירים. והנה כוונת יום ו' בקריאת הפ', הוא מילוי שם ב"ן בניקודו שורק. נמצא, כדי לנקדו בשורק, צריך להוסיף בו ג' ווין, בג' אותיות ד' ה', והם בגי' ח"י, כי יום ו' הוא יסוד חי עולמים, שנותן משלו תוספת אלו, אל הנקבה שהוא יום שבת, כי יום ו' מכין לשבת דלית לה מגרמה כלום. והנ' ג"כ ניקוד שורק ו' ששורשו ביסוד:

מנהגים של מורי זלה"ה. הוא היה נוהג לקרא כל פרשת השבוע בע"ש, ולא ביום שבת. ואמר, כי זה סוד והיה ביום הששי כו', ותיכף אחר התפלה ביום ו' שחרית, היה הולך לבה"כ או לבה"מ, מעוטף בטלית ותפילין, והיה קורא בס"ת בסדר השבוע, והיה כופל כל פסוק ב"פ, והיה שם תלמיד אחד שהיה קורא התרגום של אותו הפסוק פעם אחד, ומורי זלה"ה היה שומע, וכן היה עושה עד שגמר כל הפרשה. גם לא היה נוהג לקרא התרגום של הפרשה ע"ש, בניגון וטעמים. גם אם היה אונס גדול וגלוי מאד, שלא היה יכולת בידו לקרות הפרשה שמו"ת בע"ש, אז היה קורא ביום שבת תיכף אחר התפלה קודם אכילה. ואחר קריאת הפרשה בע"ש היה טובל, והיה אומר, כיון שכבר קרא הפרשה בע"ש, יש יכולת לקבל תוספת שבת. אמנם, קודם קריאת הפרשה לא היה טובל, אך במקרה היה טובל קודם, וגם זה לא היה אלא אחר ד' שעות של יום, ולא קודם לזה. והיה אומר, כי תוספת שבת, היה ניכר ומתגלה תיכף אחר הטבילה במצח האדם, אך עיקר הגילוי לא היה רק אחר חצי היום, ודווקא אם כבר טבל, והסיר ממנו בגדי חול של הנפש ע"י הטבילה. ואפשר לומר, כל מה שיהיה קרוב יותר לליל שבת, יתגלה יותר תוספת שבת. גם קריאת הפרשה שמו"ת, צריך לקרות ג"כ פרשת וזאת הברכה ערב שמחת תורה, כשאר פרשות שמו"ת. גם אחר סיום הפרשה, היה מורי זלה"ה כופל פסוק האחרון בלי תרגום:

ביום שבת, א"צ לקרות הפרשה כ"א לשמוע מפי הש"ץ, ויכוין אל כל מילוי שם ב"ן. אבל הפטרה, אין אתה יוצא בשמיעה לחוד, כ"א לקרותה, וצריך אתה לשמוע ברכותיה שלפניה ולאחריה:

סוד התרגום - דע, כי תמיד תקרא פסוקים אלו עם תרגום. ותכוין, כי המקרא הוא הפנים, ותרגום אחוריים. וביום ו', שאתה מכוין אז לשם הוי"ה, היינו והי"ה, אז תקרא כל הפרשה שמו"ת. וביום שבת, אינך צריך לקרות, רק לשמוע מפי הש"ץ כולה היטיב, ולכוין בה כדרך הנז'. ולפי שגם ביום ז' אנו מכוונים לכל שם ב"ן, לכן צריך לשמוע כולה. ודע, כי בתרגום יש כוונת שם ב"ן, אך הם בסדר ריבוע, ועדיין לא קבלתי הסדר. אבל מה שזכרתי הוא זה, כי ביום ו' שאתה מכוון במקרא, כל מילוי שם ב"ן דפנים בשורק, אז תכוין ג"כ, באחוריים שלהם מנוקדים בשורק, שהוא סוד התרגום, כי כל

תרגום אחוריים כידוע, כזה - ו"ד וד"ה ודה"ו ודהו"ה, והוא מה שזכרתי. אך אפשר להבין מזה, כי גם ביום ז', יהיה שם ב"ן כולו בסוד אחוריים, רק שאיני יודע איך יהיו הנקודות: והנה, מ"ש שחייב האדם לקרות הפ' שמו"ת, הוא, כי שנים מקרא הוא כנגד ת"ת ויסוד. והענין, כי שנים מקרא, ר"ת שם, והוא שדי הויה, עולה שם. וכן מקרא, בגימטריא שם ע"ה, להורות על ב' שמות הנז', שהם בת"ת ויסוד. וז"ס, לשון הרגיל בדברי רז"ל, לומר שנים מקרא ולא אמרו שנים תורה. וגם במקרא נמצא פנים ואחור, והנה, פנים הוא לשון רבים, ואחור הוא לשון יחיד. כי לשון קדש הוא פנים, והוא שנים מקרא. אך התרגום שהוא אחור, אינו אלא אחד, וז"ס ואחד תרגום. גם תבין הענין, כי האחור הוא תמיד בסוד הריבוע, שתמיד אות ראשונה הולכת עם כל האותיות שלפניה, וכן השניה הולכת עם כל שלפניה, וכן השאר הולכת עם כל שלפניה. וזהו ענין ואחד תרגום, כי התרגום שהוא אחוריים, לעולם הוא א', הראשון הולך עם כולן, וכן הב' עם כולן שלפניו, וכן כל השאר נקשרים כאחד. אך לה"ק הנקרא פנים, הם רבים כי כ"א בפ"ע, כזה - אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. אך התרגום, הוא קשור ביחד כידוע, וזהו שנים מקרא וא' תרגום. ואבאר לך הטעם, למה אחוריים הם תרגום. והענין, כי תרגום גי' תרדמה, והנה נסירת אחוריים הוא ע"י התרדמה שנאמר ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם, והוא סוד התרגום. גם ט"א, שהרי בכל ספירה מי"ס, יש הויה א', ואחור שלה שהוא ריבוע, גי' ע"ב. נמצא ט' פעמים ע"ב, מנין תרגום, נגד כל אחוריים, מן החכמה עד היסוד. וכולם ניתנים אל המלכות, וזהו ואחד תרגום, שכל האחוריים, הם במספר תרגום. והבן. והנה תרדמה, בגימטריא תרגום, כי בלשון תרגום מדבר עם הנביאים, שאין יכולים לקבל הנבואה רק ע"י תרדמה, וזהו ותרדמה נופלת על אברם. ולזה אמר במחזה, שהוא לשון תרגום, ע"ש בזוהר. ודע, כי לשון תרגום הוא אחוריים של הקדושה, וכל אחוריים הם בסוד פכמ"מ, ואלו נק' תרדמה. וזהו ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם, כי הנסירה היתה בסוד אב"א, שזהו סוד תרדמה, שאז ננסרת, ואח"כ ויביאה אל האדם:

תורה. הנה אמרנו, כי בקוראו בתורה, יחשוב בשם בן ד', בניקוד חולם, שהוא בת"ת הנקרא תורה. ויחלק הפרשה של השבוע, לה' חלקים כנזכר. ובכל יום חלק א', עם התרגום שלו ג"כ כנז'. ויכוין אל הת"ת דז"א, לג' בחי' שבו, בסוד פרטותיה נר"ן, ואלו הן - הוי"ה חיצונית, הויה בריבוע אמצעי, שם מ"ה פנימי:

נביאים. אח"כ יקרא נביאים עם התרגום שלהם, פעם א' מקרא ופ"א תרגום. ויכוין לב' הויות חירק ושורק, הא' בחירק והב' בשורק, והם בנ"ה, ויכוין לג' בחי' נ"ה דז"א, כזה - החיצון צבאות, האמצעי צבאות ברבוע, הפנימי נחלק לב' - הויה בנצח, אדני בהוד:

כתובים, אח"כ יקרא כתובים, ויכוין בב' הויות, א' בשורק ו', והב' ניקוד צבאות, והם חיבור יסוד ומלכות. גם יכוין ליסוד בג' בחי' - חצונה מכולם שדי ברבוע. הפנימי יאהדונה"י, החיצונה של המלכות אדנ"י ברבוע, באמצעי אדנ"י, בפנימי אדני מלא:

קבלה. כשיקרא האדם קבלה, יכוין לשם מ"ה:

משנה. אח"כ יקרא משנה, ויכוין לשם ב"ן. וגם יכוין, כי ו' סדרים משנה, הוא עתה בנוקבא. והם מצד ו"ק נוקבא דז"א, שהם בו' בחינת אמצעים של ו"ק שלה, ולכן כפי הסדר שתקרא כך תכוין. וסדרם - סדר זרעים בחסד וכו', עד טהרות ביסוד, ואח"כ תלמוד חצונה שבכולם:

סדר זרעים. כנגד חסד, והוא תיקון לקרי, ולמי שנהנה מעה"ז בלא ברכה, וגוזל את העניים, ממה שחנן לו ית', ואין נותן להם כראוי. לכן בעת קריאת משניות דסדר זרעים, תכוין אל בחינה אמצעית של כלי חסד, שהוא א"ל ברבוע:

סדר מועד. הוא נגד גבורה, והוא נגד מחללי שבת וי"ט, ואינו נזהר לשמרן כהלכתם כסדורם, ובמוספין כאנשי מדות, לכן בעת קריאת משניות סדר מועד, תכוין לבחינה אמצעית דגבורה, שהוא אלהי"ם:

סדר נשים. נגד ת"ת, והוא תיקון לעריות, ומי שרגיל בנדרים ונדבות ונזירות ושבועות וכדומה לו, יכוין בעת קריאת משניות סדר נשים, אל כלי אמצעית דת"ת, שהוא צבאות.

נזיקין. הוא כנגד נצח, והוא תיקון גדול למי שגזל וחמס את חבירו, וגם לרוצח בין שוגג בין מזיד. ולכל דבר מה שבין אדם לחבירו. לכן בעת קריאת משניות סדר נזיקין, תכוין אל בחי' אמצעית דנצח, שהוא א"ל ברבוע:

קדשים. נגד ההוד, והוא תיקון גדול להאיר הנשמה, והוא שם אלהים ברבוע:

סדר טהרות. נגד היסוד, והוא תיקון לנשמה שנפגמת, ובפרט לטומאת נדה וזבה, ולכהן שנטמא באחד מן הטומאות שצריך להתרחק מהם. ולכן בעת קריאתך במשנה סדר טהרות, תכוין אל כלי אמצעית דיסוד נוק' שד"י. גם בכל פעם שתקרא משנה באיזה סדר שתהיה, תכוין בשם שד"י שהוא בגימטריא מטטרו"ן:

תלמוד. אחר כך יקרא תלמוד, ויכוון בשם אדנ"י, ויכוין בחי' חצוניות של ו' קצוות דנוקבא. ואלו הן - חיצוניות חסד א"ל. חצונית גבורה אכדטם. חיצונית ת"ת השתפא. חיצונית נצח ב"ם חצונית הוד במוכן. וחצונית יסוד שדי ברבוע. וטוב ג"כ לחלק התלמוד לג' חלקים אחרים, שהם ברייתא תוספתא ומימרא:

כוונת קריאת המשנה, דע, כי המשנה הוא מטטרון ביצירה - ותכוון להעלות היצירה בבריאה. והענין, כי ע"י קריאתך במשנה, תכוין שמן אותיות משנה, יהי נשמה. וידוע,

כי הנשמה בבריאה יסוד. נשמה - הוא נ' משה. פי', כי משה בגי' אל שדי, שהוא עולם הבריאה, כי לכן זכה משה לבינה, המקננא בכורסייא. ותכוין, שהוא סוד קפ"ד וקס"א, ושהם אחוריים דא"וא בעולם הבריאה, והם בגימטריא משה. ותכוין, להוריד הארה משני שמות אלו שהם של הבריאה, עד היצירה, ועי"כ תכלול היצירה בבריאה, וההארה שתוריד מב' שמות אלו שהם בגימטריא משה, תוריד מהם ע"י נ' שערי בינה שבבריאה, וזהו אותיות נשמה - נ' שמה. כי תוריד נ' שערי בינה מב' שמות הבריאה, העולין משה. וענין נ' שערים אלו, תכוין סוד ג' אהי"ה שיש בבינה, ומקננין בבריאה, והם בג' מילואין - יודין אלפין ההין, שהם סוד ג' קוי בינה, ימין ושמאל ואמצע. והם ג' קוי ה' עילאה, ויש בהם ה' יודין שהם נ', ואלו הם סוד נ' שערי בינה, ושמור כלל זה בידך. ולפי שאלו הנ' הם באים מבחינת אותיות יודין, לכן נקראים שערים, כי היו"ד בגימטריא עשר - והוא אותיות שער. הרי ביארנו אותיות נשמה שבבריאה. ותכוין להוריד הארה זו ביצירה, ואח"כ תקרא משנה. גם תכוון כוונה זו הפשוטה הנזכר, והוא, כי אותיות נשמה, הוא נ' משה, ר"ל, להשפיע ממשה שהוא אל שדי שבבריאה, ליצירה, וסוד השפעה הזאת, הוא ע"י נ' המתפשט ביצירה:

גם כוונה אחרת, תכוון שיש בבריאה ג' שמות אהיה, הנזכרים, וסימנך יה"א. והמילוי שלהם בלבד, גי' שצ"ב, ועם הג' שמות הם שצ"ה, כמנין משנה. ארז"ל, מיום שחרב בה"מ אין להב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה. פי', כי אחר שנחרב ב"ה חזרה המלכות אב"א במקומם הראשון בד"ס תנה"י. וזהו אין להקב"ה שהוא המלכות, אלא אותו ד' אמות לבד, ומזה הטעם עצמו אסור לילך אחורי אשה בד' אמותיה, כי שם הוא מקומה ותופסת כל שיעור ד' אמות, וזהו הכלה - אותיות הלכה. ועיין ביחוד א' של מזמור לתודה "הריעו לה' "כל "הארץ. מליקוטי החברים - סוד ד' אמות של הלכה, סוד הויה אהיה בגי' אמה ע"ה, וידעת היחוד שהם ד' הויות ע"ס מ"ב, ליחדם בד' אהיה - ב' דיודין, וא' דאלפין, וא' דההין, הרי הם ד"פ אהיה הויה, וז"ס ד' אמות של הלכה. יחוד לעיון הלכה, יאמר בשם לי"ש ועת דקו יתי יהוה, י"ר מלפניך ה' או"א שתפתח לבי בהלכה זו, להבין דקדוקיה ופלפולה:

ענין אחר. אמור שם י"ה עם כל אות מא"ב, ובניקוד שב"א קמץ, ד"מ - איה, ביה, ועיין במ"א עוד מזה. סדר העיון, הנה קודם שתעיין בגמרא, יראה קודם המשנה אשר אותו תלמוד מיוסד עליה ויסתכל בה, ויכוין כי מ' של משנה הם ד' יודין של שם ע"ב, ולפי ששם אהיה שכנגדו אין בו ד' יודין כמוהו, לכן אין כאן כוונה רק בהויה לבד, שיש בה ד' יודין, והוא מ' של משנה. ובאות ש' של משנה, תכוין לג' יודין של ס"ג, ומהראוי שתהיה

כמו ד' יודין של ע"ב, שנרמז במ', אך לפי שכאן צריך לכלול ג"כ ג' יודין של אהיה דיודין שכנגדו, לכן נרמז באות ש', כי כל יו"ד דס"ג עם היו"ד של אהיה, כשתכם יחד יפ"י, הרי ק', הרי ג' יודין של שם ס"ג עם ג' יודין של אהיה, הם ג' מאות, הרי ש' של משנה. באות נ' של משנה, תכוין לחבר שם ס"ג שהיא בינה, עם בן ובת שהם מ"ה וב"ן, ובג' שמות אלו ה' יודי"ן, והם נ' דמשנה. ובאות ה' של משנה תכווין לחבר ג"כ אהיה דיודין שבבינה, עם ב' אהיה אחרים של בן ובת, שהם אהיה דאלפין דההין, שהם ה' יודין, וזהו ה' של משנה, ולפי שאלו הן יודין של אהיה כולם לבד, וכן הם סוד ה' לבד, ולא סוד נון כמו ה' יודין של ג' הויות הנז'. ואח"כ תכוין בהלכה:

תועלת אל העיון. תכוין מגמת פניך בעת העיון, שם הפנימי דדעת של מלכות, ובו סוד העיון. והנה סוד דעת הפנימי של המלכות, הוא שם ב"ן, כמבואר בשער השמות. והנה זה השם ב"ן, מתחלק בניקודו כפי הימים, כי ביום א' יהיה נקודתו כפי יניקתו, פירוש - ניקוד הי' בחולם, ה' בסגול, ו' בקמץ, ה' בסגול. וכבר ידעת, כי כפי מקור יניקתו כך נקודתו, המשל בזה, כי י' בחולם, מורה כי החכמה שבה, יונק מצד ת"ת הנק' חולם וכו'. ה' בסגול, מורה כי הבינה שבה, יונקת מן החסד. וכן בשאר הנקודות, ושמור כלל זה בידך, בכל הנקודות שבעולם. יום ב', היוד בחולם. ה' - בשבא. ו' - בצירי. ה' - בשבא. יום ג', יוד - בחולם. ה' ראשונה - בחולם. ה' שניה - בסגול. והענין הוא, כי בכל ז' ימים, חוץ מיום ג' ויום ו' שהם סוד ת"ת ויסוד, אין ניקוד באותיות הכפולות, אבל יום ג' ו' מנוקדות גם אותיות הכפולים. יום ד', היוד - בחולם. ה' - חירק. ו' - פתח. ה' שניה - חירק. יום ה', יוד - חולם. ה' - קיבוץ. ו' - שבא. ה' - קיבוץ. יום ו', יוד - חולם. ה' - שורק בואו. ה' שניה - בשבא. וכן ראשונה בו' שורק והשני בשבא. יום שבת נקודות צבאות היינו באותיות השרשים ולא במלוי והבן:

כ"ז צריך לכווין בר"ח, אם נופל ר"ח באיזה יום יכוין בקריאתו בתורה באל אדני במילוי כזה, אלף למד אדני שהם יוד אותיות ובהם עשר נקודות, וסדרן הוא כך - קמץ תחת א' מורה ספי' כתר, פתח בלמד חכמה, צירי בף' בינה, סגול בלמד חסד, ותחזור קמץ במ' כתר פתח בד' חכמה, צירי בא' בינה, סגול בד' חסד, עד"ז עד סוף. גם יכוין שם שד"י במלואו וכל אות מנוקדת קמץ שהוא גי' ר"ח:

ענין ר"ע שהי' דורש כו'. ארז"ל דברים שלא נגלו למשה ע"ה, נגלו לר"ע. וזה תמיה גדולה. והענין הוא, כי משה ע"ה ידע כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בכל התורה, אך היה יודע הסוד בע"פ, והרבה מהם לא ידע לדרשה ולהוציא מהכתוב, אך אח"כ שבאו חכמים שבכל דור, ודורשיו דורשים אותם מהכתובים, וכן הענין בר"ע, שהיה יודע לדרוש על

כל קוץ וקוץ תלי תלין של הלכות, וענין זה לא נגלה למרע"ה, אך בעצמו וודאי ידע משה ע"ה, ודי בזה:

כשהיה הרב ר' חיים בא אצל הרב ללמוד הימנו זאת החכמה, אז כל מה שלמד ממנו היה שוכח ולא היה יכול להשיג שום דבר, עד שהלכו שניהם יחד לטבריה, והרב זלה"ה הוליך להרב ר' חיים בתוך הים של טבריה בספינה קטנה שהיה שם, וכשהיו הולכים בתוך הים נגד העמודי ב"ה הישן, לקח הרב זלה"ה כלי אחד ומלאו אותו מים מבין העמודים, והיה משקה להרב ר' חיים זלה"ה, וא"ל, עכשיו תשיג החכמה הרבה, כי המים ששתית היה מבארה של מרים ומשם ואילך התחיל לכנוס בחכמה זו. אם יש ב' ת"ח שיונקים משורש א' אז שניהם מקטרגים זא"ז, כי מאחר ששניהם משורש אחד, לכן זה רוצה לינק יותר מזה, לכך תדיר יש קנאה ומחלוקת ביניהם:

אבל אם יזכו אחר כך שניהם לרוח הקודש, אז תתוסף אהבה ביניהם, כי יבא להם הארה ושפע בריבוי גדול, ולא בצמצום כמו מקדם, וכ"ז הוא דווקא בעולם הזה. אך הצדיק שבעה"ב, אדרבה מועילים זה לזה ומשפיעים שפע רב לעה"ז, למי שהוא משרשם, ומתעברים בו להועיל לו, כי יש להם חלק מאותן המצות והתורה שגורמים לאותו אדם לקיים תורה ומצוות בסוד שאמרו רז"ל, הבא לטהר מסייעין לו, כי אין חשבון בשאול של קנאה לקנא זה בזה:

שאלתי למורי זלה"ה. ממה זכה להשיג חכמה הזאת כ"כ נפלאה, ואמר שהיה טורח להבין את לשון הזוהר שבוע או שבועיים, והיו אומרים לו שעדיין לא השיג היטב, ואז היה מעמיק יותר, עד שהיה מבין המאמר על בוריו, ושאלתי לו הלא גם הרמ"ק ואני טרחתי הרבה, ולא זכינו לזה. והשיב לי, אמת שטרחתם, אבל לא כמוני, ויש לי סמך בדברי רז"ל, מרבה ישיבה מרבה חכמה:

מצאתי כתוב, ביום שבת כשתשמע הפרשה מהחזן, תכוין לשם ב"ן מנוקד כזה - יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה. ושרשו בפסוק זה, משנה על אשר ילקטו. ועיקר כוונתו צריך שיהא בזה האופן, ישמע יוד פסוקים מפי החזן, ויכוין לאות יוד עם נקודת חיריק, ואח"כ יקרא ו"פ עם החזן, ויכוין לאות ו' מנקוד שבא, וכולן על דרך זה, עד שיקרא נ"ב פסוקים נגד שם ב"ן, ע"כ:

כוונת השבוע, מהרמ"ע ז"ל יום א' בעולם הבריאה שהוא כסא הכבוד, ומשרתיו נקראו שרפים, וכוונתו להעמיד כל אותו היום הרושם של נר"נ. ומדת היום, היא אות ה' ראשונה של השם, אל שדי בסוד לאה, מילוי יודין ואלף, היינו שם ס"ג, ועמו שם קס"א. צירוף שניהם גימטריא דרך. וכן גימטריא אלהי יעקב. וכן גימטריא מקום כבודו. וכן

גימטריא הן לצדק ימלוך מלך, שהוא ר"ת למפרע מילה. וכל ביטול ערלה דהיינו קליפה, מילה קרוי לה, וכל ענפי הבינה מבטלין הקליפה. ויכוין ג"כ אהי"ה אשר אהי"ה, וכן אהיה יה"ו, בסוד המחשבה, שהוא כוונה תדירה בשמות אלה של עולם הבריאה. ויועיל הרבה מאוד אל הנשמה, שהוא מדת היום, וכן יכוין ביום הששי. ודע, כי טהרת המחשבה, גימטריא תתקע"ד דורות, שהוא תיקונם, אחר שעלו במחשבה להבראות ולא נבראו, וכן מרגלאן בנון רבתי, גימטריא תתקע"ד דורות, ודי בזה:

עוד יכוין ביום א', אות א' של אהיה של מרגלא, ועמו שם הוי"ה בניקוד צבאות, וכן מצפ"ץ כולו נקוד פתח יוצא ממלת קח, וכן שם הא' של מ"ב אבגית"ץ כלול באות א' ראשונה שלו, וניקודו סגול, והוא במספר ע"ה רל"ב תנ"ה, והוא במספר קבלה במילוי אותיות, וכן גי' ובחרת בחיים עם המלה, ועיין לקמן ביום ב' כוונות אחרות. ודע, כי כל האמור בקונטרס בסוד המרגלא, הוא אמת וברור ומנה לא תזוע, וכל הכוונות אלו דבר יום ביומו לא נזכרו כאן רק דרך כלל, להתכוין בהם אפילו בשוק, ובלבד שיהיה המקום נקי, ע"ד שויתי ה' לנגדי תמיד, אך יש לכל פרטיהם מקום קבוע, אם בתפלה אם בק"ש או בברכת המזון, וכיוצא בשאר פרטים, ונתבאר במקומו:

ומנהג כשר לומר בכל יום הפסוק, הורני ה' דרך חוקיך וגו' עד סוף הפסוקים באות ה' של תמניא אפי, נקוד דרך, גי' ס"ג קס"א כנזכר. ויכוין בהם ה' ראשונה של השם בסוד לאה. ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלוז בארץ כנען ויברך אותי. שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. יחל ישראל אל ה' מעתה ועד עולם. ר"ת של ב' פסוקים אלו, הם חותמו של שם ס"ג י"י א"י. אם אסק שמים שם אתה ואציע שאול הנך. ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה שלחני אליכם. ויכוין בראשון קס"א, שהוא עיקר ביום שבת, ואות א' בצורת יו"י. וביום א' וביום ו', אות א' בצורת יוד. וביום ב' קמ"ג, שהוא עיקר בב' וה'. וביום ג', קנ"א, שהוא עיקר ג' וד', ומספר שלשתן יחד, תנ"ה, מית"ה, הזמנת כפרה על עונש מיתה, כגון עובר על דברי חז"ל, ובלבד שלא יהא אדם חוטא אגב כפרתו:

אחר כך יאמר מקרא של אחריו, ויאמר עוד אלהים אל משה כה תאמר אל בני ישראל וכו', ר"ת יא"א, חותם של מ"ה, והזכרה ג' שבפסוק הוא ע"ב לשבת, ס"ג יום א' ויום ו', ומ"ה ב' וה', ב"ן ג' וד'. אלהי אברהם - ע"ב. ואלהי יצחק - ס"ג. ואלהי יעקב - מ"ה. שלחני אליכם זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור, ויש הבדל בין פסוק ראשון שאמר כה תאמר אל בני ישראל, כי הראשון לדרשה מדת כה שהוא מלכות, תאמר לבני ישראל על אודותם ובשבילם. אהיה שהוא בינה שלחני אליכם, גי' י"פ ב"ן, שהיא במלכות. אבל הב', מצוה למשה כפשוט, שיאמר ככה לבני ישראל ממש באזניהם:

ה' אלהי אבותיכם, ויכוין בהויה ביום שבת במילוי ע"ב, ויום א' ויום ו' למלוי ס"ג, יום ב' ויום ה' למילוי מ"ה, ויום ג' ויום ד' למלוי ב"ן. אלהי אברהם - ע"ב. אלהי יצחק - ס"ג. ואלהי יעקב - מ"ה. שלחני אליכם - בגי' צבאות, שלא נמצא בתורה אלא על שם ישראל. זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר, ר"ת בגי' שכינה, וס"ת בגי' ע"ת, כמספר י"פ אהיה וי"פ הויה לאו"א, ואותיות אמצעות גי' ש"ע נהורין והכולל שהוא א"א. וכנגד אות א' דמרגלא, יאמר פסוק המתחיל באות א', וזהו אודה את ה' מאוד בפי ובתוך רבים אהללנו, ויכוין לשם ס"ג. וכנגד הויה בניקוד מפורש יאמר ה"פ שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט, ויכוין לשם ס"ג, וכנגד מצפ"ץ כולו בניקוד פתח, יאמר הפסוק רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם ויבחר בזרעם אחריהם בכם מכל העמים כיום הזה, ויכוין מצפץ בגי' ש', והניקוד הוא פתח, והשם יכוין המילוי ס"ג. אבגית"ץ עיקר ביום א', ואומר ו' פסוקים אלו אנא בכח וכו', שהם כנגד שם מ"ב של ס"ג, והוא ד' אותיות פשוט, יוד דמילוי, וכ"ח דמילוי המילוי, וחותם בפסוק ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללויה, ויכוין הוי"ה דס"ג. ע"כ כוונת יום ראשון:

יום ב' בעולם היצירה, שהוא עולם המלאכים בכלל. אך דרך פרט, נקרא חיות, והם חיות קטנות, בערך חגת"ם שבאמצע אצילות, הכולל נה"י עמהם, ואלה נה"י גם הם חיות קטנות בערך חג"ת, ומלכות נמנה עם אלה ואלה, כאן לפני מיעוט הירח כאן לאחר מיעוט הירח. וכבר ידעת, כי המציאות איננה בטלה לעולם, וכוונתינו להעמיד אותו היום הרושם של הרוח והנפש. ומדת היום הוא אות ו' שבשם, וכן אל הויה בסוד ישראל זוטא, וכן שם מ"ה, וכן אות ה' של אהיה דמרגלא, ועמה הויה בניקוד אלהים, וכן שם מצפ"ץ בניקוד שבא קמץ, שהוא מלת לך של סמני הקטורת, וכן שם קר"ע שט"ן שהוא כלול באות ב' של אבגית"ץ. וכוונת שם מ"ב זה בכל ימי השבוע בשוה, הוא לקשור הנפש ולהעלותה שתכלל ברוח. ושם קר"ע שט"ן יהיה לוקח הארה, משם שקוצי"ת של שבת, ומשולב אות באות. וגם הוא בניקודו, מפורש לפנים בכוונת שבת, כי ע"כ אמר ר' יהודה בפרק בני העיר מקום שמפסיקין שבת שחרית, שם קורין במנחה ובב' וה' ובשבת הבאה, והלכתא כוותיה. וניקוד קר"ע שט"ן, כולו שבא:

נ"א. כוונת שם מ"ב בכל יום ויום, להעלות ו' שמות הראשונות ממנו, בשם שקוצי"ת, שם א' מהראשון שהוא חג"ת נה"י, לאות א' ממנו על הסדר שהוא במלכות. והרמז בו להעלות חיצונית כח"ב דעשיה, להלביש פנימיות מלכות דיצירה. ופנימית חג"ת דעשיה, גם הם להיות לבוש לחיצוניות מלכות של יצירה. ונ"ל, כי זאת הסברא יצאה ו מן בעלי הקונטריסים, להוסיף שם שקוצי"ת, ביום ז' של כל שבוע מימי העומר, ועיין

בכוונת יום שבת. וצריך לחלק תמיד קריאת שמות הללו לנגן תיבותיו ב' ב', בסוד ובשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף. ומנהג כשר לומר בכל יום, ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל ויכוין בראשי הפסוקים הללו ובו' של שם מדת היום, בסוד ישראל זוטא. ולכוין באזכרות שתיהן מלוי מ"ה:

אל ה' ויאר לנו אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח, ואני עליך בטחתי ה' אמרתי אלהי אתה, ותכוין בר"ת אלה, חותמו של שם מ"ה, כנזכר ביום א'. אלא ביום זה קמ"ג עיקר, והוי"ה דמ"ה. ובשביל ה' ראשונה דמרגלא, פותחין בה, הנה כי כן יבורך גבר ירא ה', ויכוין למילוי מ"ה. ויאמר ה' חילי וישם רגלי כאילות ועל במותי ידריכני למנצח בנגינותי, לפי שביום זה שולט המרגלא הוי"ה בניקוד אלהים. ויאמר פסוק רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם ויבחר בזרעם אחריהם בכם מכל העמים כיום הזה, ויכוין במלת רק לשם מצפ"ץ, שבא קמץ מן קח לך דסמני הקטורת, ויכוין בהוי"ה דמ"ה. קר"ע שט"ן עיקר ועמו שקוצי"ת, ויאמר תחלה אנא בכח כו', ואחר כך ו"פ של קרע"שטן, ו"פ של שקוצי"ת, ויכוין אל שם מ"ב דמ"ה, ואחר כך יאמר ברוך ה' אלהי ישראל וגו', כנזכר ביום א', ויכוין בהוי"ה דמילוי מ"ה. יום ג' בעשיה, אשר שם האופנים. וכוונתינו להעמיד כל אותו היום הרושם של תוספת נפש. ויכוין אל אות ה' אחרונה שבשם. גם יכוין אל אל אדני בסוד לאה. וגם יכוין שם ב"ן ועמו קנ"א, צירוף שניהם גי' נ"ר. וגם יכוין לאות י' דאהי"ה דמרגלא, ועמה מצפ"ץ בניקוד פתח חירק, ויוצא ממלת סמים מסמני הקטורת. וגם יכוין בשם ג' דמ"ב נג"ד יכ"ש כולו בחולם, ויכלול אותו בג' של אבגית"ץ, ובו "יישר "כחך "ששברת, פי' יכ"ש בר"ת, בסוד הנתיצה ללוחות, שהם ו' טפחים כמספר אב"ג. ובשעת הרצוי, נגד כל עמך אעשה נפלאות, וגם נגד כל שבטי ישראל, דכתיב ואשברם לעיניכם לנגד עיניכם:

ומנהג כשר לומר בכל יום ג', המלאך הגואל עד גמירא. ולכוין באות ה' אחרונה של שם בראש פסוק, ויכוין במלת המלאך שגימטריא אל אדני. ויאמר אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל, אדני שמעה בקולי תהיינה אזניך קשובות לקול תחנוני, ה' הוא הטוב בעיניו יעשה, ה' הוא האלהים. וכל האזכרות הללו יכוין בשם ב"ן, וחותם שלו בראשי תיבותיהם כנז' ביום א'. קנ"א דויאמר עיקר והוי"ה במילוי ב"ן, ואות יוד דאהי"ה דמרגלא, פותחין בה יום אירא אני אליך אבטח. לכן כה אמר ה' שבתי לירושלים ברחמים גימטריא מצפ"ץ. ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות וקו ינטה על ירושלים. ואחר כך יכוין למצפ"ץ פתח חירק פתח חירק. רק באבותיך חשק ה' וגו' ויכוין הוי"ה דב"ן. נג"ד

יכ"ש, ויאמר ו"פ שלו, ומ"ב של ב"ן עמו, עם כללות ג' מילואים גימטריא ע"ב. ויאמר ביום ג' ו"פ שלו, ויכוין בהוי"ה דב"ן, ויאמר ברוך ה' לעולם וגו', ויכוין בהוי"ה דב"ן. יום ד' בעולם עשיה. להכין עצמו תוספות נפש יתירה לשבת הבא. ויכוין בה' אחרונה דשם, ואל אדנ"י, י"ה אדני, בסוד רחל מלוי ההין, דהיינו ב"ן. אות י' דיה"ו דמרגלא, ועמו שם מצפ"ץ, כולו קמץ, יוצא ממלת נטף דסמני הקטורת. וגם יכוין בטרצת"ג בניקוד חירק כולו, והוא כלול בי' של אבגית"ץ. ויאמר המלאך כולו, ויכוין בראש הפסוק לה' אחרונה של שם, סוד רחל, ויכוין כי המלאך, גי' אל אדנ"י. ואומר אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל, אדני שמעה בקולי תהיינה אזנך קשובות לקול תחנוני, ה' הוא האלהים, ה' הוא הטוב בעיניו יעשה, ר"ת שניהם יה"ה. ויאמר קנ"א עיקר, הויה דב"ן, אות יו"ד יה"ו דמרגלא פותחין בו, יהללוהו שמים וארץ ימים וכל רומש בם. הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי וזמרת יה ה' ויהי לי לישועה. וגם יכוין מצפ"ץ בקמצין, רק באבותיך חשק ה' וגו' אנא בכח וגו', בטרצת"ג עיקר כוונת יום ד', ויכוין במ"ב וב"ן כנז' לעיל, ואומר ו"פ שלו, ואחר כך ברוך ה' אלהי ישראל וגו', ויכוין בהוי"ה דמילוי ב"ן: יום חמישי בעולם יצירה. להכין עצמו לתוספת רוח לשבת הבאה. ויכוין לאות ו' שבשם, וגם אל הויה בסוד יעקב. ויכוין הוי"ה דמ"ה, ועמו קמ"ג, שניהם גי' פקח. ויכוין לאות ה' דיה"ו דמרגלא ויכוין לשם אלהים דמרגלא. ויכוין לשם מצפ"ץ, ניקוד שורק בו' שבא סגול, יוצא ממלת ושחלת. ויכוין לשם חקבטנ"ע, כולו ניקוד קיבוץ, והוא כלול באות ת' של אבגית"ץ, ולוקח הארה משם שקוצי"ת של שבת. ובניקודו יפורש, ויאמר משה קומה ה' עד אלפי ישראל. ולכוין בראשי הפסוקים, אות ו' של השם בסוד יעקב. והאזכרות, שתיהן מילוי מ"ה. אל ה' ויאר לנו אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח, אלי אתה, ואני אליך בטחתי, אני אמרתי, קמ"ג עיקר והוי"ה במילוי מ"ה. וה' דיה"ו דמרגלא, האירה פניך על עבדך הושיעני בחסדך, אלהים שמע תפילתי האזינה לאמרי פי, מצפ"ץ בניקוד ושחלת, רק באבותיך חשק וגו', אנא בכח כו', ומ"ב של מ"ה עמו, חק"ב טנ"ע עיקר, עם שקוצי"ת. ואומר ו"פ שלו ושל שקוצי"ת, ברוך ה' אלהים וגו', ויכוין להוי"ה דמ"ה. יום ו' בעולם הבריאה. להכין עצמו לתוספת נשמה יתירה לשבת הבאה. ויכוין לה"ר אל שדי, בסוד רחל, ויכוין לשם ס"ג עם קס"א. ועיין בכוונת יום א' מה שהוא שייך כאן ושם בשוה. ועוד יכוין ביום ו', לאות ו' דיה"ו דמרגלא עצמה מצפ"ץ. ועוד מצפ"ץ, בניקוד וחלבנה של סמני הקטורת. יג"ל פז"ק כולו בניקוד שורוק, וכלול באות ץ' של אבגית"ץ, וזהו השם עצמו הוא, ולו אין עוד אות שביעית, משמש בשבת עם שקוצי"ת כדלקמן. ומה שאנו כוללים כל השמות שבכל יום באות א', שהוא כנגדו באבגית"ץ,

לפי שהוא בחסד הנקרא יומם דכליל כולהו יומא, וכבר זכרנו ביום א' שהוא וניקודו כוללים רל"ב ותנ"ה, ומאותו הטעם עצמו שם אל שהוא בחסד, משמש עם כל יום עם שדי הוי"ה אדנ"י, איש יומו. ומה שאנו מחליפין ישראל ולאה בתר שבתא, ויעקב ורחל מקמי שבתא, הדבר ברור כי הרושם הנשאר אחר שבת, הוא הארת ישראל ולאה כמוהו, ולעולם ההזדמנות מלפני שבת, אתערותא דלתתא בסוד נקודה, ולעולם בריאה ועשיה נוקבא, ויצירה בסוד דוכרא כנודע. ומנהג כשר לומר בכל יום ו', הורני ה' דרך חוקך וגו', עד סוף הפסוקים של ה"ה, בכוונת ה"ר של שם בסוד רחל. ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלוז בארץ כנען ויברך אותי, שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, יחל ישראל אל ה', זה וזה ר"ת ייא"י חותמו דס"ג. קס"א עיקר, והויה במילוי ס"ג, ובשביל אות ו' דיה"ו דמרגלא, יאמר הפסוק ואני תפילתי וגו', וארשתיך לי לעולם וארשתיך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים, מצפ"ץ, רק באבותיך חשק וגו', ויכוין בהויה דס"ג. אנא בכח כו' ומ"ב של ס"ג, יגל פז"ק עיקר, ויאמר ו"פ שלו, הויה דס"ג, אם ירצה יאמר ה' פסוקים של יום א'. ואחר התבוננתי ראיתי דהתם כתוב יאות הוי לקמי דשבתא דהוא עתיד, והכא כתיב ויאמרו כי הוא לבתר שבתא זה וזה כמשפטן של מקראין, אלמלא הוי מחליפין, ללמד שאין קפידה בדבר ושניהם כאחד טובים הם, בין ביום ראשון בין ביום ששי:

יום שבת קודש. ללמד אותו מתוך הספר בכל שבת, וכללות הכוונה בעולם אצילות י' שבשם, שהרי שבת דמעלי שבתא היא מדת לילה בי' של היפוך ממטה למעלה בסדר הימים דמקמי שבתא. שבת דיומא בי' של שם ישר מלמעלה למטה, שהיא תחלה לשאר אותיות המשלימות לבתר שבת, וכפל היוד הוא סוד לחם משנה שהוא ע"ה בגי' דעת, הכולל חו"ג. ודע, כי סדר הזכיה ביתרון הנשמה בשבת הוא זה, באמרך באי כלה - תכוין ליתרון הנפש, ובברכו - ליתרון הרוח, ובופרוס עלינו סוכת שלום - תכוין ליתרון הנשמה, וכולן מעלמא דנוקבא. ובשבת שחרית, תכוין ג"כ כולם בעלמא דדכורא, בברכו - ליתרון הנפש, שכן נפש שברוח דומה לרוח שבנפש, וזהו ששתיהן בברכו, אע"פ שלעולם מדת יום עדיף, לכן לא הספיק גאל ישראל לתיקון הנשמה בלילה, כמו שמספיק לרוח ביום, אלא שהוצרכה בלילה לפרוס שלום גאולה אריכתא, ולא שנשמת הלילה עדיפא מרוח היום, אלא שגאולת היום משובחת. ואז יכוון בגאל ישראל, ליתרון הרוח, ואח"כ בתיבת איה מקום כבודו, ליתרון הנשמה, ויש בס"ת נר של שבת - בר"ת גי' י"פ היכל, ובס"ת גי' י"פ ס"ג, וב' כוללין באמצע. להדליק - גימטריא עס"מ. והשם דב"ן בנו"ן רבתי, גי'

שבת. וכן נר - ר"ת נפש רוח. נפש - גי' להדליק נר ע"ה. וכן מטת שלמה, בסוד עונת ת"ח, והוא סוד נפש יתירה:

והנה ידוע, כי נר הוא לבנון יב"ק, שהוא הוי"ה ואהי"ה בחב"ד, ליחוד או"א, שהדעת מיחדם. הוי"ה אלהים בחג"ת, ליחוד יש"ס ו"ת, שת"ת מיחדם. הויה ואדני בנה"י, ליחוד יעקב ורחל, איהו בנצח ואיהי בהוד, שהיסוד מיחדם. וב' זוגות אחרונים בלבד, צירופם יחד גי' בא"ר. ודע, כי אלף למד אדני, גימטריא נר, וכן אור גדול, וכן חפץ חסד, וכן הפסק"ה של תענית. ולעולם ביום שבת ובלילה, צריך לכוין ג"כ, א"ל אלף דלת נון יוד, גי' שבת. וכן אל אדון על כל המעשים. וכן מרום וקדוש. וכן ועתיק יומין. וכן קס"א ישראל. לקיים כי אות היא ביני וביניכם. וכן י"ה ע"ס מ"ב קס"א קנ"א קמ"ג, כי היוד הוא מקור להוית, וה' מקור למלוי אהיה. עוד רל"ב תנ"ה בתוספות הויה, גי' תשובה. הוסיף עליהם עוד שם אהיה, יהיה תשל"ד, שהוא במספר כבוד שבת. והמדליק ב' נרות ע"פ תיקונים, יכוין בא', לב' יחודים שלימים שזכרנו, ובב', אל מלא ואדני פשוט כנז' לעיל. ג"כ לאל אדני שניהם במלוין, בשחרית דשבת, שהוא כי לעמך ישראל נתתו באהבה, כי אז התחיל לעלות הז"א חב"ד שלו, לנה"י דאו"א, ונוקבא עולה עמו, ונה"י דידה שעלו לחג"ת דידה, לכן באו ב' שמות אלו במלוי, כדאמרן לעיל. ובחזרה דמוסף, נקרא אל הויה במלוי שניהן, והויה באלפין, מספרם יחד רל"א שערים, הנכללים בא"ב דתקנת שבת, ודי בזה:

עוד, שבת, גי' ז"ך הויות פשוטות, שהם מקום לבד מילואם. עוד, שבת עם הנקודה, שהם פתח קמץ, בגי' תשכ"ד, מנין י"ג מלואים הראשונים של שם הגדול, וככה עולה אחרית הימים, שהשבת שלימות וי"ג מילואים הללו, עם זכות שמירת שבת יהיו מסייעים גדולים באחרית הימים לעשות תשובה, במספר שוה עם תוספות אותיות של מלוי ת"ו ש"ן ו"ו בי"ת ה"י. וכן תמימי דרך. וכן ויראת מאלהיך ע"ה, ובתוספות הדגוש שהוא י', יהיה מספרו תשל"ד. והוא דו"ק ותשכ"ח, פי', דו"ק הוא יחוד מ"ה אדני, ותשכח גי' תשל"ד, כמנין כבוד שבת. ואיזה כבודו, שהוא א"א או"א זו"נ, גימטריא כבוד שבת ע"ה, שהוא שבת עצמה שקדמה לעולם התיקון, והוא סוד אם תשיב משבת רגלך בך' רבתי, עולה מנין ה' פרצופים. וכן הכון לקראת אלהיך ישראל, הכון בנ' רבתי ע"ה, וכן לקראת אלהיך, כי לקראת, הוא במספר הכון, אלהיך הם הה"פ, והרמוז בה' אותיות. עוד אל"ף למ"ד ה"י יו"ד, גי' ר"ך, עם י"א אותיות גי' רל"א, ועוד ך' רבתי של אלהיך, הרי הכון לקראת אלהיך שלשתן שוה. וכן בקרבך קדוש, גי' כבוד שבת. וכן לאברהם ליצחק וליעקב. וכן ותפול מעל הגמל, האמור ברבקה בכבודו של יצחק. וכן יצחק מלא

וד' אותיות של רבקה, עם ב' כוללים, ג"כ גי' כבוד שבת. וכן לבת אש ע"ה. ודע, כי לבת בגי' אב"א, והיא הנהגת המדבר. וכן שי"ן בי"ת תי"ו, ר"ת ואמצעם יחד, בגי' והארכת ימים. וכן שכר הרבה. וכן כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל. וכן לשבת יצרה, דכתיב לא תהו בראה, גי' תר"ן, זר מלכות דאיתבטלת ולא מתה כמו שאר נקודת של תוהו לשבת יצרה, קרי ביה לשבת והאמת שהיא השלמה לישובו של עולם התיקון ביצירתה בסוד פרצוף. וכן כי אתה נירי ה', בתוספת יו"ד למלת נרי, ככתוב בספר שמואל, והיינו הה"פ שזכרנו, ס"ת של שבת במלוי, תנ"ה ע"ה. ודע, כי נירי בגי' כ"ז אותיות בכללות עשר. אתה נירי ה', גי' כ"ז הויות, שהוא רבוע הוי"ה על עצמה, והוא סוד הי' הנוספת, כי היא הנשמה יתירה. ותדע אותו הי', ג"כ לי"ס הנכללות בה"פ. עוד ר"ת, כי אתה נרי ה', גי' כסא. ס"ת, יהיה. פי', יהיה הכסא שלם, שממנו לבוש השבת לעולם האצילות הבינהו וזכרהו. ואותיות אמצעיות גי' והכולל, גי' כתר. שכן הכסא הוא כתר לנפרדים ושם השר שלו יוכיח:

עוד יכוין בשבת שם הויה במלוי יודין ע"ב קס"א, גי' רגל. והוא סוד אם תשיב משבת רגלך, ויכוין ג"כ למרגלא שלימה של ו' ימי החול, ונתוסף עליהם באמצע ה' אחרונה דאהיה, ועמו י"ה אדני. י"ה, הוא שביעי של שמות המרגלא, וחד סיכתא בהדייהו הוא שם אדני היינו הנוקבא, וב' מוחין דילה הם י"ה, כנודע כי דעתה קלה ואינה מוחין שלימין כמו הב', ונקראת כלה, כלולה מן המוחין, ומצירוף ב' שמות אלו דאזלין בהדה כאלו הם שם א', נפקין מאליו כתר דנוקבא, בסוד שבת מלכתא, מכח ה' אחרונה של שם אהיה שהוא כתר דידה:

עוד סוד שבת, עליות ז"א לאו"א דאינון י"ה, ונקרא בשמם, ונוקבא אדני עולה עמו. והנה כל מספר שמות המרגלא יחד, גי' כי שבת היום לה'. וכן שויתי ה' לנגדי. וכן קונה שמים וארץ ע"ה, וכן ארץ נתנה יבולה. וכן זוכר הברית. וכן פטום הקטורת. וכן רגל דרך פקח גר ע"ה. והכוונה, כי רגל ישראל בדרך הגלות גורם לפקח עיניהם עורות, להכירו כי גרים אנחנו בכל הארץ, דוק והבן:

עוד מצפץ של סמני הקטורת. נקוד ערבית, פתח חירק פתח חיריק, יוצא ממלת סמים. שחרית ומוסף, נקוד שורק שבא חולם קמץ, יוצא ממלת ולבונה. במנחה, נקוד פתח קמץ פתח קמץ, יוצא ממלת זכה. גם יכוין לו"ק כולו ניקוד צבאות פעמים, והוא כולל עמו כל ו' נשמות הקודמים, זו היא הכוונה הכוללת ותמידית בכל שבת. הרי שקוצי"ת דומה לאב"ג ית"ץ, שכל א' מהן כולל את השאר. וכשם שאבגית"ץ משמש בכל ימי השבוע בא' מאותיותיו עם יתר השמות יום יום, כך אבגית"ץ כולו משמש עם שקוצית בשבת. וכשם

שאבגית"ץ משמש עם שקוצית בשבת, כך יש סברא, ששקוצית ג"כ הוא משמש בו' ימי השבוע באות א' ליום כמו אבגית"ץ. ויש יתרון לשקוצי"ת על אבגית"ץ, שאבגית"ץ הוא כללות הו' ימים, ושקוצי"ת מיוחד לשבת כלליו ופרטיו, וכל שכן אם יש בו ג"כ כללות הו' ימים כדאמרן. ועוד, שכולו מאיר ביום ב' וה', עם קרעשט"ן וחק"ב טנ"ע, כמבואר לעיל ביום ב' וה', וסימנך צירוף שניהם ונתן אהרן, כי הנה ונתן, גי' אבגיתץ, וניקודו מ"ב, וכן אהרן בנ' רבתי, גי' שקוצי"ת, וניקודו מ"ב, שכל אחד מהן כולל כל מ"ב אותיות שבכל השם, ויהיה השם הז' הזה נחלק, ש"ק לתפלת ערבית, ו' לתפלת שחרית, צ' לתפלת מוסף, י"ת לתפלת מנחה. כי ערבית, יכוין כי השם כולו נתגלה בש"ק שלו, ויכוין עמהם לב' שמות קרעשט"ן, א"ב דאבגית"ץ. וכן שחרית, השם כולו נתגלה בו', ועמו נגדיכ"ש, עם ג' דאבגית"ץ. ובמוסף, כולו נתגלה באות צ', ועמו חק"ב טנ"ע, עם אות י' דאבגית"ץ. ובמנחה, כולו נתגלה באות י"ת, ועמו בט"ר צת"ג יג"ל פז"ק, עם ת"ץ דאבגית"ץ, שהוא גי' תמים. וכן פי שנים. וכן נפש כתר. וכבר ידעת סודו כי רב הוא, היינו, תמים באות מ' רבתי, עולה ת"ר, הרי אל"ף נו"ן כמספר נפש כתר. והסוד הוא, כי כל העושה מצוה בלב שלם, ונוטל שכר כפול והוא פי שנים, א' על המצוה והוא נפש, וא' על התמימות וזכות המחשבה וטהרתה, והיינו כתר. ובפרט במנחה דשבת, דכתיב ביה ואת עלית על כולנה:

ודע, כי ואהבת לרעך כמוך אני ה', גי' שקוצי"ת ע"ה, כי מצות של אהבת ריעים בשלימות, גורם קבלת התפלה בסוד שקוצי"ת, שק"ו מלשון שפתים יש"ק שהוא התפלה. וצי"ת, הוא האזנה בלשון תרגום שהוא קבלתה, כטעם המבקש רחמים על חבירו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחלה. ויש לפרש פסוק זה על אהבת ה', ריעך וריע אביך, בסוד למען אחי וריעי, למען אחי לתתא וריעי לעילא. כמוך, גי' אלהים, ור"ל אפילו בשעה שמתנהג עמך במ"הד, והוא טעם ארחמך ה' חזקי, לפי שעורינו, וארז"ל דעלך סני לחברך לא תעביד, פירוש, לבורא שעליך, מה שהוא שנאוי לו, לא תעשה לו יתברך, כדכתיב לא תשא עליו חטא, הוא אזהרה בגלוי. הא האהוב לו עביד, דכתיב הוכח תוכח את עמיתך. רק באבותיך חשק ה', רק במילוי, הם סוד ב' שמות אלו, ר"ש עם המ"ק והכולל, גי' אבגית"ץ. קו"ף, גי' מקום. ובפ' רבתי, גימטריא שקוצית. וכן הוא השוכן אתם בתוך טומאתם, בתוך ך' רבתי, גי' הכי הוי, וכן גמל דלת, שהם חילוף בא"ת ב"ש, גי' אבגית"ץ והכולל. (א):

הגהה (א) נלע"ד נתן - אב"ג בא"ת ב"ש, הוא תשר, ועם אותיות אב"ג עצמן, גימטריא שקוצית, הרי נעוץ תחילתו בסופו וסופו בתחילתו. ודע כי שקוצית, גי' רא"ש תג"א,

שהם פנים ואחור לשבת, וכתיב מפורש ושום שכל, בגימטריא כתר שבת, שניתן ללמוד תורה, ע"כ:

עוד, שקוצית היינו אבגית"ץ. וכן שקוצי"ת, ש"ק בראשו י"ת בסופו, נעוץ זה בזה, להורות קשר ב' שמות אלו, מראשית אחרית. שקוצית עם מ"ק שלו, גי' י"פ הוי"ה בהיכל, דהיינו י"פ מג"ן. עוד שבת, גי' תר"ך עמודים שבכתר, ול"ב נתיבות חכמה ונ' שערי בינה, שג"ר שולטות בשבת בסוד אצילות שבבריאה. וכתיב ימים יוצרו - אלו הנהגות ימי המעשה, שהנהגתם מן היצירה. ולא אחד בהם - להיות השבת שכסות נקיה שלו מן הכסא, וקדם לעולם כמוהו. עוד הוא בגי', כן דעה חכמה לנפשך גי' שבת, שלא נתנה לישראל אלא ללמוד תורה חכמה יתירה. ומתן שכרה, הוא נהרי אפרסמון, שהם בגי' שבת. וכן אל אלהי הרוחות, גי' שבת, שהוא זמן אצילות נשמות חדשות לכל בשר, מאותם שנאמר בהם כל בשר יבואו וישתחוו לפני. אלהי הרוחות גי' תרעא, עם י' אותיות אלהי הרוחות, גי' זרע קודש. וכן אכתריאל י"ה יהו"ה גי' שבת עם הכולל. וכן עדותיך נאמנו מאוד, בגי' שב"ת, לכן נסמוך לומר שירו. עוד, י"ה, יהו"ה צבאות והכולל, גי' ישראל, ועם קס"א גי' שבת, כי הנה שבת וישראל, מעידין זה לזה:

ויאמר בכל שבת כמו שנזכר, ובכל האזכרות יכוין למלוי ע"ב, ומתחלה ה' הוא אלהים, ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם וגו', ויאמר הפסוקים ויסע ויבא ויט כולם. נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי. אל אדון על כל המעשים, כי הוא לבדו מרום וקדוש, ותתן לי מגן ישעך וימינך תסעדני וענותך תרבני, מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב ה' שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל, ישיב ישיבני ה' ירושלים ויאמר וכו'. וקס"א העיקר שם הויה דמלוי ע"ב, וכנגד אות א' דמרגלא יאמר פסוק המתחיל בא', אודה ה' מאוד בפי ובתוך רבים אהללנו, שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט, הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'. הוי"ה אדני חילי וישם רגלי כאילות ועל במותי ידריכני למנצח בנגינותי. יום אירא אני אליך אבטח, לכן כה אמר ה' שבתי לירושלים ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות וקו ינטה על ירושלים, הוד והדר לפניו עוז ותפארת במקדשו, לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה, אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתיך, יהללוהו שמים וארץ ימים וכל רומש בם. הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי וזמרת י"ה וכו', האירה פניך על עבדך הושיעני בחסדך. אלהים שמע תפילתי האזינה לאמרי פי, ואני תפילתי וגו', וארשתיך לי לעולם וארשתיך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים. ויאמר ג"כ הפסוק רק באבותיך חשק ה' כדלעיל, ויכוין במילת רק, לשם מצפץ בניקוד סמים פעמים, מצפץ ב' בניקוד ולבונה, מצפץ ג' בניקוד זכה פעמים, ובשלשתן יכוין באזכרה לשם ע"ב. אנא בכח וכו'

עס מ"ב דע"ב, אבגית"ץ עם שקוצית עיקר, ואומר ו"פ של כל א' מהם, ברוך ה' אלהים אלהי ישראל עושה נפלאות לבדו, וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן, כלו תפילות דוד בן ישי, כל הנשמה תהלל יה הללויה, כלו - גי' שם ב"ן וד' אותיות. תפלות דוד בגי' ת"ת ק"ל. בן - וב' י' מישי, גי' ע"ב. דוד בן ישי גי' שכינה ע"ה. ר"ת כל הפסוק, גי' נפשו. וגם אותיות אמצעות, גי' בדמות ס"ת, גי' עת:

ודע, כי אל אדני שניהם פשוטים, הנהגת החול הוא בקדימת החסד לדין, כמעשה שמים וארץ. ובחידוש מעשה בראשית בכל יום, אל פשוט ואדני במלוי, גימטריא שבת. והיינו הנהגת שחרית עד גאל ישראל. בתחילת עמידה אז שניהם אל אדני במלואן, גי' לעמך ישראל נתתו, והוא כמספר מגדול עוז במלוי. וכן ותתן לי מגן ישעך, וכן ע"ה, גי' שבת קדומה. נתת באהב"ה, גי' י"ה, בסוד המוחין העליונים המאירים בשבת, והן הן מגדל עוז למבין, לפי השמות המרגלא, לקחנו שם י"ה אצל הכל במקום א"ל דהכא, כי לעמך ישראל ע"ה, גי' שבת:

ובז' ברכות אשר בד' תפילות שבת, ובכל תפלה מהן כפי עליות מקומה ושעתה, יכוין במג"ן, מרגלא של יום א'. במחיה, מרגלא דיום ב'. בהאל הקדוש, של יום ג'. והם חג"ת דדוכרא שעלו ונעשו חב"ד, בסיוע נה"י דאימא כנודע. וזה הכוונה של עליות חג"ת, שוה לכל זמן לג"ר, וכן הכוונה לג"ת שנזכיר בסמוך. אצל מקדש השבת, יכוין למרגלא דשבת שסודם כתר דנוקבא, שנשלמה ב' מוחין דילה. בעבודה, יכוין למרגלא של יום ד'. בהודאה, יכוין למרגלא דיום ה'. בשים שלום, למרגלא דיום ו', שהם חב"ד דידה, מנה"י דדוכרא שנתחדשו לו מאימא אחרי נה"י שלו הראשונים, להיות לו חג"ת כמבואר במקומו, כי תחלת הויות ז"א, אינה אלא ו"ק, ודי בזה כאן:

אבל סדר המרגלא של קבלת שבת, כשאתה מכוין להעלות ז"ת דיצירה, ואחריהם ג"ר למלכות דבריאה, באמרך באי כלה ג"פ, הנה עליות ז"ת תחלה הוא, ע"י אהי"ה יה"ו. סוד השמות, אות א' עם הויה בניקוד, מפורש לחסד. ה' ראשונה עם הויה בניקוד אלהים, לגבורה. י' דאהיה עם מצפץ, לת"ת. ה' אחרונה עם י"ה אדני, למלכות. י' דיה"ו עם מצפץ, לנצח. ה' עם אלהים, להוד. ו' עם אל, ליסוד. וזהו סדר המדות עצמן, עם האותיות והשמות אלה. אבל סידורן כאן אצל המרגלא הזאת של קבלת שבת, הוא שמתנוצצים א' דאהיה ו' דיה"ו, שתיהן בה' אחרונה, ומאירין הויה אלהים בניקוד שוה, דגבורה והוד כי הדדי. וכן ב' ההין, אצל ה' אחרונה דאהיה, ומאירין הויה אל בחסד וביסוד. וכן ב' יודין, אצל ה' אחרונה דאהיה, ומאירין מצפץ מצפץ, ת"ת דנצח. ומכל אלה הארות, שמתנוצצים י"ה אדני דמלכות עצמה מאות ה' אחרונה, וכולן עולות זו אחר זו, וזה סדרן.

וזה הסדר של קבלת שבת, כשאתה מעלה מעשיה ליצירה קודם לכן במזמור הבו לה' בני אילים, צריך להקדים עליות ג"ר תחלה, ואח"כ ז"ת. אך במזמור שיר ליום השבת, שהוא העלאת בריאה לאצילות, הנה כוונת הסילוק לג"ר, הוא בפסוק טוב להודות, ר"ת ט"ל, שהוא גי', ג' הבו וג' באי. אבל העלאת ז"ת, יש בה ב' כוונות - א', בר"ת מזמור שיר ליום השבת, ר"ת למשה, בסוד ז"א דאצילות. והב', במלת לה', אחר טוב להודות, ומכאן ראיה גמורה, שאין שום קדימה ואיחור בשום א' מן העולמות בעליות הג' והז', שכולן עולות כאחד, אלא חלוף הסדר בכוונותינו זה, להקדים ג"ר דעשיה וז' עמהם, ולהקדים סילוק ז' דיצירה והג' עמהם. אבל דבריאה, הז' מעוררות תחלה לעלות, והג"ר עולין ומעלין אותם עמהם, ליפוי כחן של ג"ר דבריאה, יותר משאר עולמות התחתונים, והסדר הזה נכון וברור:

עוד יש מדרגה אחרת לכוין בה, קודם שיכנוס לטבילה ע"ש, בשליש א', להפשיט בגדי החול, ושתים לזכור ולשמור. והמרגלא איהו, אהי"ה יה"ו עס מ"ב קס"א קנ"א קמ"ג, אלו הן ז' שמות של שבת, ושם י"ה עמהם. והם לבדם עם י"ה, גי' שבת. הוסף עליהם אהי"ה יה"ו, וה"א א' לאהיה, וא' ליה"ו, וא' לרל"ב, א' לתנ"ה, וא' לי"ה, הרי מספר מרגלא שלימה:

ובד' תפילות של שלש רגלים, יכוין במגן א' דאהיה עם קס"א. במחיה, ה' ראשונה דאהיה עם קס"א. והבדל בין קס"א א' לקס"א ב' בכ"מ הוא, כי אפשר לצייר אות א' של ראשון בציור יו"י, ובאות א' של שני בציור יו"ד. והיותר נכון לומר, כי במלוי מלוי, הנה אות ו"ו שבאמצע יוד דאהיה הראשון, יהיה מלואו ביוד. ושל אהיה ב', יהיה מלואו בא', והוא החלוף עצמו שבין ע"ב לס"ג. ובאותו מקום ממש שהוא אות ז' לארבעתן, רצוני לע"ב ס"ג ולתרין קס"א קס"א, נקרא לפעמים לקס"א ב' זה אהיה דמלוי א' וי', ולראשון אהיה דיודין, וזה אמת נכון וברור, אע"פ שהדרך הראשון ג"כ אמת בעצמו, ושניהם כאחד טובים צדקו יחדיו. ויכוין בהאל הקדוש, אות י' דאהיה עם קמ"ג. ובחתימת הזמנים, ה' אחרונה דאהיה עם קנ"א. ובעבודה, י' דיה"ו עם אלהים דיודין. ובהודאה, ה' די"הו עם אלהים דההין. ובשים שלום, ו' דיה"ו עם אלהים דאלפין. ונ"ל דלאו דווקא רגלים לחוד, אלא אף ר"ה וי"כ, לפי שכל ז' שמות הללו הן באימא. ובכל ר"ח, יכוין תמיד בשם שדי במלוי, שהוא גי' ר"ח ע"ה. וכן תרפ"ז קכ"ו ושז' מלואים משפיעים בה:

עוד ראש, הן ב' גווני אלהים דקטנות דנוקבא, שהדעת שלה קל מאוד כנודע, והן מתחדשים ומתגדלים בג' הוי"ן, שהם י"ב אתוון. וכל אות נכללת ומאירה בסוד הוי"ה שלימה, דאינון י"ב הוויין בגימטריא ר"ח. והרמז, שכל ר"ח, כלול מכל י"ב חדשים.

וכשחל ר"ח בשבת, יכוין ג"כ כי שבת עם אדני, הוי"ה אהי"ה, בסוד ג' סעודותיהם, בגי' שד"י במלוי, ודי בזה:

ודע, כי יש ג' מזמורים בספר תהלים, שנאמר על הגיתית, וא' מהן ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ, שנוהגים לומר בכל ר"ח, וזהו גתית - גי' ר"ח. שני, על הגיתית לאסף הרנינו לאלהים וגו', שהיו הלוים משוררים אותו במוספי החג שהחדש מתכסה בו. תדע, כי גיתית גי' ר"ח, כנזכר לעיל, וכן היום הרת עולם עם הכולל, וכן אסף בפ' רבתי, גי' ר"ה. ומה שאומרים הלוים ביום ה', הוא מטעם אחר, שבו נבראו עופות ודגים כדאיתא בר"ה. הג', על הגיתית לבני קרח, מה ידידות משכנותיך, ר"ת מים, לתשמישן של בתי אבות איש יומו, לאסור הכניסה למי ששתה רביעית יין, ולמי שלא קידש ידיו ורגליו לפי צורך השעה. והם אמרוהו על עצמם, שנתבצר להם מקום בגיהנם. נתבצר להם ע"ה, בגי' הגתית. ויצאו משם לשורר במקדש וגם אביהם יזכה לעתיד. והרמז בס"ת, צדיק" כתמר" יפרח", ס"ת, הוא קרח כנודע. והנה המילוי דקרח, גי' תת"ו, הוסף עליהם ו' אותיות המילוי והכולל, הרי גי' גיתית. וכן מספר שד"י מלא, זכרוהו בפתיחת פי הארץ, כמנהג עם קדוש במקום סכנה כשתפול עליהם פתאום, זהו כיוונו באותו שעה, להבדיל בין לוי לדתן ואבירם בתשובה שלימה, ויצילם ה' אמן ואמן נצח:

שער השבת

הקדמה

פרק א

הקדמה לשער השבת - פרק א:

ענין השבת הנה יש בו ב' בחינות - אחד הוא בחינת ז', והב' הוא בחינת י"ג. אמנם בחינת ז' הוא, כי הלא כבר ביארתי לך, דג"ר של עשיה הוא ממש סוף היצירה, וכן כל עולם ועולם. והנה ביום השבת, עולין ג"ר דעשיה ונכללין במלכות דיצירה, ונשארין בעשיה ז"ת לבד, כי הג"ר נתעלמו תוך המלכות של יצירה, ולא נשאר בגלוי רק הז' לבד. אמנם כשעולין ג"ר, אין הז"ת נשארין למטה כי גם הם עולין עמהם זה אחר זה, רק שהג"ר מתעלמים במלכות של עולם שלמעלה ממנו, ונשארין למטה ז"ת מגולות, אך הם נקשרים אחריהם, ועולין עמהם. וכן הסדר ג"ר דיצירה, ביו"ד דבריאה. וכן ג"ר דבריאה בי' דאצילות. וזה תבין במה שהודעתיך, כי ראש הבריאה, סיום אצילות עצמו וכן כל עולם מאלו:

אמנם לא די בבי"ע, כי גם באצילות עצמו הוא כך, כי הנה יש בו כמה מיני אלף אלפי אלפים עולמות, וכולן נעשין בשבת ע"ד הנזכר זא"ז, כמעט עד רדל"א:
וזהו סוד השבת, הנקרא שביעי, לפי שיסוד הוא סוד כל הז' כנודע, לכך אומרים המלאכים באותו השיר, עולם שכולו שבת ומנוחה לחי עולמים, כי סוד שביעי דשבת כולם בסוד היסוד הם:
והנה כאשר יש עליה לאותן הי' של עשייה, ויתלבשו הג"ר בעולם העליון שממנו, נמצא כי נשאר בעולם עשיה למטה בסופו מקום פנוי, מחמת אותו עלייה שנתעלו, ונשאר מקום פנוי שיעור ג"ת, נגד ג"ר שנתעלו בעולם שלמעלה ממנו. והנה נודע, כי בימי החול הקליפה היא ממש דבוקה בקדושה עצמה. ואמנם ביום השבת יש הפרש בין הקדושה לקליפה, שיעור אותן ג"ת, מקום פנוי ביניהן. אמנם מקום הקליפות עצמו, נקרא מדבר, לפי שאינו ראוי לזריעה כלל, אך אותו המקום הפנוי אשר נשאר עתה בשבת, נקרא שדה. והענין הוא, כי הלא בהיות שם הקדושה נקרא בית, אך אחר שנסתלק נקרא שדה, אך אינם מדבר, כי הנה שדה ראוי לזריעה. והטעם, כי אף על פי שהקדושה מסתלקת משם, עכ"ז נשאר שם איזה רוחניות דוגמת האדם כשישן, שהולכת ממנו הנשמה, ונשאר בו קצת חיות. והנה שיעור ג"ת, הם ג' פרסאות, כי כל ספירה נקרא פרסה, והטעם, כי הנה סוד העשיה הוא סוד המלכות הנקרא אדני, וסוד סנדלפון, והנה אדני וסנדלפון גי' פרסה, נמצא כי ג' פרסאות, הוא שיעור מקום הנשאר פנוי בשבת, בין הקדושה לקליפה:
מע"ח - דין הספינה, הנה נודע שאין שם איסור תחומין, ואע"פ שיצא אדם כמה פרסאות יותר, הטעם, כי אין תחומין למעלה מי' בשבת, והים שמהלכת בה הספינה גבוה יותר מי'. והענין, כי הספינה היא מלכות קרובה לחיצונים. והנה הרגלים שהם נה"י, כל זמן שאינן נוגעין בקרקע שהיא המלכות, אין זה נקרא יציאה מתחום, אע"פ שיש כמה פרסאות באויר, למעלה מהקרקע י' טפחים, אז אי אפשר שיצא לחצונים, רק עד שיגיעו בקרקע, ואז אם יוצא חוץ לתחום הוא נוגע אל החצונים. והנה המלכות גבוה י', לכן אין תחומין למעלה מי' וכו', אע"פ שהלך כמה פרסאות, עדיין הוא תוך קדושה, ושם מהלך תוך הקדושה:
מהחברים - סוד תחום שבת מן התורה י"ב מילין, ורז"ל אמרו אלפים אמה, כבר ידעת, שנה"י דעשיה מתעלה למעלה בחג"ת, ונשאר שם חלל, וזה המקום נקרא מדבר, שהוא טעון שמירת שבת, דכתיב אם תשיב משבת רגליך. והנה חלל עולה חיים, שהחיים של הקליפות נסתלק. וכבר ידעת, שהאחיזה שלהם הוא, באותו מקום שנשאר עתה חלל, ונסתלק חיות שלהם, ונשארו מתים. והעושה מלאכה, ממלא חלל ההוא, ונכנס

הקליפה שם. וכנגד נה"י, הם ג' פרסאות, והמלכות נכללת עמהם. וכל פרסה ד' מילין, הם י"ב מילין. ובזמן המקדש שלא היו אז תגבורת הקליפה, היו יכולין ללכת בשבת כל אותו שיעור, אבל לאחר החורבן גברו הקליפות, שהם י"א, ונכנסו בי"א מיל התחתונים. נמצא, נצח שבנצח הוא לבדו תחום שבת, ועז"נ וגם נצח ישראל לא ישקר, פי' בכולו לא ישקר, אבל בחציו או במקצתו יש אחיזה. או יאמר נצח הסמוך לישראל, והיינו פי' נצח שבנצח הקרוב ממש לת"ת, הוא שלא ישקר. ובמדת הוד, נאמר והודי נהפך עלי למשחית. ובעבור זה תחום שבת שהוא נצח, שהוא אלפים אמה. ועדיין יש יסוד בנצח אמצעי, בין נצח ובין הוד שבו, והוא סוד עירוב, ע"ב רי"ו, כי היסוד הוא המערב ומזווג חו"ג, ושורש עליון שבקליפה מתמתק על ידו, לפיכך בא עירוב לדבר מצוה, להתיר ההלוך ב' מילין, הרי מקום שהתירו לך חכמים, משלך נתנו לך, כי שורש קליפה אינה קליפה גמורה:

והנה תחום, אותיות חותם, עולה תנ"ה, גימטריא אהיה דיודי"ן קס"א קמ"ג קנ"א, וזהו חותם, שלא יכנסו הקליפות בחלל של אלפים אמה, או ד"א על ידי עירוב, עד ליל מוצאי שבת, שאז יסור החותם, ויחזור נה"י למקומו, ואז שולטין הקליפות. וזהו וינפש - ווי נפש, ולא רוח, ולא נשמה, אלא שנפש בעשיה, וכשחוזרת הנפש שהיא בעשיה, יש לה צער, שהיא סמוכה לקליפות, משא"כ בר"ן. ע"כ מהחברים:

והנה כבר ידעת, כי בתחלה היה שיעור תחומין מן התורה, כשיעור מחנה ישראל, שהוא י"ב מילין, שהם ג' פרסאות. וטעם הענין, הוא סוד מה שבארנו, כי שיעור ההרחק, הוא שנשאר פנוי בין הקדושה להקליפה, שהם י"ב מילין, שהם ג' פרסאות. ולכן היו יכולין לצאת עד י"ב מילין, ולא יותר, שלא להדביק קדושה בקליפה ביום השבת, כי היא מעלת שבת, כי היא מתרחקת אז מהקליפות לגמרי. ואמנם אחר שחטאו ישראל, גרמו שהקליפה תשלוט בימי החול, גם כשיעור נ"ה וחצי יסוד של עשיה, כי מתחלה היו דבוקים בסוף עשיה, אך עתה נכנסין ב' ספירות וחצי יותר בפנים. והטעם, לפי שנה"י הם לבר מגופא, והם יכולין לשלוט בהן. וכן היסוד, כבר ידעת כי יש ב' מציאות - א' הנקב המוציא ש"ז. הב' הוא הנקב שמוציא מי רגלים, מזון אל הקליפות. נמצא כי באותו החצי של יסוד, שלטו בו הקליפות. וגם כי הנה חצי יסוד, הוא נאחז בגוף עצמו, אך בחצי ב' שנשאר בין הרגלים שהם נ"ה, שלטו בו גם כן:

נמצא, כי נתקרבו הקליפות בפנים שיעור ב' פרסאות וחצי, שהם י' מילין, לכן ביום השבת כשעולין ג"ר, ונשאר מקום פנוי ביניהם, רק ב' מילין מן הי"ב, כי י' מילין נכנסו

בו בחול, לכן סוד תחומין עתה הם ב' מילין מדרבנן, שגזרו אחר שחטאו ישראל מטעם הנ"ל:

והנה ענין חילול שבת, יש בו ב' בחי' - א', הוא סוד עשיית מלאכה. ב', הוא הליכה ויציאה חוץ לתחום. אמנם מי שעושה מלאכה בשבת, הנה גורם להכניס הקליפה בפנים בקדושה, ומגיע עד השורש שנשמתו תלויה שם, לכן ראוי להיות חייב מיתה, לפי שגורם להכניס הקליפות ולטמא מקדש י"י ח"ו. אך היוצא חוץ לתחום, אינו מריע לאחרים, רק לעצמו לבד, כי הוא עוקר נשמתו מן הקדושה, ומוציאה למקום הקליפה, לכן אין ראוי להמיתו, כיון שאין מריע רק לעצמו. אך עכ"ז, עונו ישא, כדי להתלבן, ולחזור אל מקום שורשו שבקדושה:

אמנם בחי' י"ג הוא, כאשר נעריך היצירה כשנכלל בהן ג"ר דעשיה, הנה הוא י', ועתה הוא י"ג. וכן הענין בכל העולמות, ואפילו באצילות עצמו, חוץ מן עשיה שלעולם נשארת בסוד ז' לבד. וז"ס השבת שנקרא אחד, כי אחד גימט' י"ג, כי כל עולם נעשה בסוד י"ג. פירוש - כי הנה כשהג' דבינה עולין בחכמה, וזהו אתה סוד חכמה, הנקרא אתה, נעשה אחד. וכשהג' דת"ת עולין לבינה, נעשין אחד, וז"ס ושמך אחד. כי בינה נקרא שם כנודע. וכשהג' דמלכות עולין לת"ת, נעשין אחד, וכן בכל העולמות, וזהו אתה אחד ושמך אחד, ומי כעמך ישראל גוי אחד:

אמנם אודיעך סוד שדה מה ענינו, דע, כי זה יורה אל המלכות, שהוא עולה ומצליח ומתגדלת, כי תחלה הוא סוד ש' של שדה, שהם נה"י של הזכר, אשר אלו נעשין בה מוחין בשבת, ואז היא מתגדלת. ואח"כ היא בסוד ד', מורה אל המלכות שהיא ד', כי תחילה בסוד ש' סוד ג' קוי נה"י, ועתה אמה, דהיינו מלכות בסוד ד'. גם סוד ד', מורה על עליית המלכות גם באחור הת"ת, ואז יש לה ד' מדות תנהי"ם. ואמנם הד' הוא צורה כזה ד, ב' ווין, ולפי שיש לזה ו' סוד ראש, שהם המוחין, לכן כח ו' זו שיש בראש, גורם לאותו האחור של ד', שנעשית מאותו הראש של אות ו', ר"ל ע"י המוחין הרמוז בראש הו' עלתה עד הת"ת דזכר, כי תחלה בנה"י לבד, אח"כ נעשית ה' שהיא מתעברת ממנו, ונותן לה סוד העובר בתוך הד', והוא ו' אחת, הרי איך עולה מג' אל ד', ומד' אל ה'. והקליפה הם להיפך, כי הם אותיות שקר, וכל מה שהולכין הם מתמעטים כמ"ש:

והענין, כי אותיות שדה ושקר הכל א', רק שהם שלא כסדרן לטעם הנ"ל, כי שדה הולכין ורבין, ושקר הולך ומתמעט. והנה אות ה' וק' הכל אחד, רק שנתארך הרגל מעט, וכן אות ד' ור' הכל א':

ועתה נבאר הענין, כי הנה כבר בארנו כי כל אחיזת החיצונים, הם בנה"י, להיותן לבר מגופא. והנה בארנו, כי הקליפה שולטת בנה"י בעונותינו, והוא ש' דשקר. ואח"כ מה עושה הקליפה, הנה לוקחת אותו עובר של מלכות לעצמה, שהוא הו' שבתוך ה' דקדושה. וכשהאשה המנאפת לוקחתו, הנה היא מתעברת ממנו, והנה תחלה סוד ר', כנודע כי ד' בקדושה ור' בקליפה. והנה זו הר' לוקחת אות ו', שהוא העובר תוך ה' של מלכות, ומחברתו לאות ר' שלה. ולא די זה, אלא שפושטת אותו בסוד רגל הק', שתחבר עמה בסוד הקליפה נחש כרוך על עקיבו, ואז נעשית ק', כי הקליפה נקראת כקוף בפני אדם. וזהו אות שק מן שקר. ואח"כ הקב"ה ברחמיו חוזר ולוקח אותו ממנה וחוזרת להיות ר' כבתחלה ומתמעטת כנ"ל. והנך רואה ענין שקר ושדה הכל א'. אך בקדושה מדלת נעשה ה'. ובקליפה מה' שהיא ק', נעשה ד', שהוא ר' אצל הקליפה, הרי הולך ומתמעט:

אמנם כי עיקר אחיזת הקליפות היא בהוד ולא בנצח כנודע, ולזה השקר אין לו רגלים, פי' כי אין לו אחיזה בב' רגלים שהם נ"ה, רק ברגל א' שהוא בהוד. והוא סוד כל היום דוה, לכן באלף הה' היה החורבן, ומהוד נהפך לדוה, וז"ס והודי נהפך עלי למשחית. אך בנצח אין לו תפיסה אל הקליפה, הנקרא שקר. ולזה אמר וגם נצח ישראל לא ישקר, והבן זה. לכן אות ק' של שקר אין בו אלא רגל אחד, שהוא כנגד ההוד שלוקחת:

פרק ב

הקדמה לשער השבת - פרק ב:

מה שכתבתי בסוד שבת, שהוא בחינת ז' וי"ג, ושם בארנו סוד - בית, שדה, מדבר. ובארנו, כי שדה בקדושה, ושקר בקליפה. ובארנו כי הקליפה נוטלת הקדושה שהוא ו' שבתוך ה', שהוא הקדושה שנמשכת ע"י עיבור תוך ה' תתאה, וכשהאשה הנואפת לוקחת ומתעברת ג"כ ממנו, והיא היתה תחלה ר', ואח"כ משימה אותו הקדושה סוד ו' הנ"ל, תוך ר' שלה להתעבר בו, ולא די בזה אלא שעי"כ מערבת טוב ורע, ואז מתחברת הרע באותו ו', ומתארכת ונעשית ו' ארוכה מאוד, ואז נעשית מר' צורת ק'. אמנם כשהקדושה מלכות קדישא היתה מעוברת תחלה מן ו' זו, היתה סוד הטוב כולו בלי רע. ואמנם אות ה' מורה, על ה' דהבל, וק' זו על ק' דקין. כי נשמה דהבל מכניע את הקליפות:

אמנם תבין טעם, למה כל שבת בסוד שביעי, ונקרא שביעי, הטעם, כי הלא הם י"ס דעשיה וי"ס דיצירה, אמנם ג' ספירין עלאין הם בהיכל א' הנקרא היכל ק"ק. עוד ו' היכלות אחרים יש להם, נגד ו' ספירות אחרות, עד היסוד. ונשארה המלכות בלתי היכל, והיא יורדת למטה בהיכל ק"ק שלמטה ממנו. כיצד, מלכות דאצילות בהיכל ק"ק

דבריאה, ומלכות דבריאה בהיכל ק"ק דיצירה, ומלכות דיצירה בהיכל ק"ק דעשייה, וכיוצא בזה:

והנה ביום שבת הוא להיפך, כי היכל ק"ק דעשייה, מתעלה ביצירה, במלכות שלה, ונעשה ממש יצירה עצמו, ואז נשארין ז' ספירות לבד בעשייה. וכן היכל ק"ק דיצירה, מתעלה בבריאה, ונהפך לבריאה ממש. ואז נשארין ז"ס לבד ביצירה, בז' היכלין, כי המלכות דיצירה בהיכל א' עם ג"ר של העשיה, נמצא שאינן רק ז' היכלין לבד. וכן בכל אבי"ע, וכן בכל פרטי האצילות כנודע, כולן הם ביום שבת בסוד ז' לבד, כי ג"ר שבכל בחי' ובחי' הם מתעלין, ולכן השבת הוא לעולם בסוד שביעי:

פרק ג

הקדמה לשער השבת - פרק ג:

הנה כל העולמות הם זה תחת זה, ובכל עליה ועליה, מוכרחין שכל העולמות יעלו ויתנענעו, כדי שלא יהיה מקום פנוי ביניהם, והנה בחול אינן עולין רק מן העשיה עד נוקבא דאצילות, ועד בכלל. אך ז"א אינו עולה כלל. אמנם המקיפים הם ל"ם דצלם שבו, נכנסין בסוד פנימית, ובאים לו מקיפים אחרים גדולים מהם. (ונלע"ד שהם בחי' או"א, כי אין דבר אחר בנתים) ואמנם הכנסת מקיפים הנ"ל, אפשר בב' מציאות - או שהז"א יגדיל ראשו, בכל קומת גובה המקיפים, ומתלבשים בו. ונמצא כי ראשו הוא עולה, והמקיפין במקומם עומדים. או אפשר להיפך, שהמקיפין יורדין תוך ראשו, וראשו עומד במקומו. והנה בחול לא קבלתי איך היה, זולת שאין עלייה כלל אל הז"א בחול, ואפשר שאין עלייה זו בכלל. וא"כ יהיה ע"ד מה שקבלתי בליל שבת, שגם אז אין עלייה לז"א, והמציאות הוא שראשו במקומו עומד, והמקיפים יורדין ונכנסין לתוכו. וזה קבלתי תחילה בענין השבת:

אך אח"כ קבלתי יותר מפורש, והוא יותר אמיתי שעליו תסמוך, והוא, כי א"א שהמקיפים יורדין, דא"כ ישאר המקום פנוי בין מקיפים שנכנסין בשחרית של שבת, למקיפים הנכנסים בליל שבת כנודע, שהרי שניהן הם בפרצופין א' של תבונה כנודע, ואיך תחלק ויתרחקו ג' אמצעים שבה, אשר בתוכן מקיפי ל' דצלם, מן ד' ראשונים שבהם מ' דצלם, וישאר מקום חלול ופנוי ביניהם. אך הוא הענין, כי ראש דז"א הוא נגדל ועולה למעלה, עד שמלביש אל מקיפי ל' דצלם בתוכו, והמקיפים נשארים במקומן. וגם ז"א אינו עולה כלל, ובמקומו עומד, וכן ראשו במקומו עומד, אך הענין, כי נגדל ונעשה גדול, ומלביש את המקיפים. נמצא, כי ג"ר שבו במקומן הראשון עומדים, רק שנגדלין יותר ממה שבתחלה כנ"ל. ונמצא כי אינו לוקח מקום זולתו, רק מקום שלו, כי גם אלו

המקיפים הם שלו. אם כן אין בזה עלייה כלל לזעיר אנפין, רק שנגדל ראשו בבחי' הכלים שלו, מה שהצריך להתגדל:

והנה גם בדרוש שבת ראיתי, כי בהכרח שכיון שנכנסין מקיפים ל' דצ"לם, ודאי שהמוחין הפנימים דצלם נדחין יותר למטה ממקומן, כדי לתת מקום למקיפים.(צ"ע כי זה פליג אל הנ"ל שנגדל ראשו) ואז נה"י דצ' דצל"ם של אמא, נדחין ויורדין יותר למטה. ודע כי אמת הוא, שכל מה שיש בצ', יש כנגדו בל', וכן בם'. אך אין ארכן שוין, כי הנה אורך הצ' הם ט"ס כנודע, ואורך הל' הם ג' ספירות ראשונות לבד, של ג"ג פרקין, באופן שהם ט' פרקין לבד, והצ' הם ט' ספירות. נמצא אורך הל', הוא שליש אורך הצ', עכ"ז מתחלקין לט' פרקין כנ"ל. ונלע"ד כי הטעם הוא, כי ג' ראשונות הם באיכיות גדולים, וקצרים בכמות. אך ג"ת שהם הירכים גדולים בכמות, וקצרים באיכות, ואורך הירך ג"כ כמו אורך הראש או הגוף:

פרק ד

הקדמה לשער השבת - פרק ד:

והנה כדי להבינך סוד אלו המקיפים ל"ם דצלם ביתר ביאור, תדע כי הם ב' בחי', כי הל' הוא סוד התלבשות תוך נה"י דאימא, זהו ל', שכל אחד כלול מי', הוא ל'. וכן הוא התלבשות בחג"ת, הם סוד ל' כנ"ל. אך המ', הם המוחין עצמן, ואין מלובשים תוך נה"י דאימא, אלא ערומים בלי לבוש, לכן הם סוד מ' דצלם, כי ד' מוחין כ"א כלול מי', הם מ' כנודע. ובהתלבשות המוחין עם הנה"י בתוך ז"א, אז מתפשטין בכל ט"ס דז"א, אז הם בסוד צ', כי ט"ס דז"א כ"א כלול מי', הם צ' כנודע:

כלל העולה, כי צ"ל דצלם נחלקים, זה לט"ס, וזה לט' פרקים, כי הם מלובשים בנצח הוד יסוד. וכל בחינת נצח הוד יסוד, הם נחלקים ומצויירים בבחינת פרקים. וכל בחינת מ' דצלם, נכנס בפעם א'. אך הל' נכנס בג' זמנים, תחלה ג"פ תתאין, ואח"כ ג"פ אמצעים, ואח"כ גפ"ר כמ"ש לקמן. וזהו בצלם דאימא, וכמו כן בצלם דאבא, ושניהם נכנסים עתה בליל שבת. כמ"ש בעזרת השם:

ונחזור לעיל, כי כיון שנכנסין ל' דצלם, מוכרח שירדו מוחין דצ' הפנימים עם לבושי הנצח הוד יסוד. א"כ הנה"י דאמא המסתיימים בחזה זעיר אנפין, יורד יותר למטה. אמנם מתרחק בסוד ופרוש עלינו סוכת שלומך כנזכר במקומו. ואיני יודע א"כ יהיה כך בשחרית דחול בחזרת עמידה, שנכנסין כל המקיפים, כי כך הוא ליל שבת כשחרית דחול. או אם נאמר שבחול, יורדין ממש למטה המוחין פנימין, עם נצח הוד יסוד דאמא, ואיני יודע איך ירדו. ואפשר להבין זה, עם דרוש אחר של שבת, והוא, שאפילו שאין

עלייה אל הזעיר אנפין כנודע, על כל זה ג' תחתונות שבו לבד, יש להם עלייה, שעולין עד ג' אמצעים, וישבו שם יחד כל ו' ספירות במקום ג"א, ואז יעקב ורחל נכנסין במקום ג"ת דזעיר אנפין, ואם כן אפשר שכן יהיה עתה בחול, והפנימים יכנסו ביעקב ורחל, או לפחות ו"ק שלהם, ובזה יובן יעקב בנצח ורחל בהוד:

ודע, כי בליל שבת נכנס כבר מבעוד יום במנחת ערב שבת, מוחין פנימים דאו"א. ובק"ש נכנסין מקיפי ל' דצלם דאימא, וגם אח"כ דאבא, בחיצוניות שהם העולמות. ובערבית, הפנימיות, שהם הנשמות. ובשחרית שבת, נכנסין גם מקיפין דם' דצל"ם דאימא, ואחר כך דאבא חיצוניות ופנימיות:

ובעמידת שבת, אז יורש מקום אבא ואמא, ואז מוכרחין או"א שיתעלו גם הם במקום אריך אנפין, וא"א במקום עתיק, וכן עולין כולם עד א"ק. וזהו בבחי' עליונים מן זעיר אנפין, (א) וכן בבחי' התחתונים ממנו:

הגהה (א) צמח - היינו מן הטבור ולמעלה, נ"ל צ"ל למטה:

כבר נתבאר לעיל, כי כל זמן שאין הז"א עולה, רק במקום שלו, אין העולמות התחתונים מזעיר אנפין עולין, וגם לא העליונים מן הז"א עולים, וכולם במקומם. אכן לפי שהעלה ז"א הג' תחתונות שלו בג"א יחד, לכן היה מקום להעלות כל העולמות שתחתיו, ג' מדרגות גם כן כל אחד למעלה במקומו, דוגמת הז"א. עד שנמצאו נה"י דעשיה, פנויים בליל שבת. אך אם לא היה מעלה רגליו, אע"פ שהיו נכנסים בו המקיפים, לא היו העולמות התחתונים ממנו עולין, ואף לא עולמות שלמעלה ממנו. אמנם כשעולה יותר מן המקיפים, אז בהכרח שלא ישאר חלל כלל, ואז כל העולמות שתחתיו עולין כפי השיעור ההוא, וגם עולמות שעליו עולין, להניח לו מקום פנוי לעלות בו, כי אין אורם שוין להיותן במקום אחד, שזה מעולה מזה וזה מזה. (ב):

הגהה (ב) צמח - שאם תרצה לומר, שכיון שהם אורות ולא דבר גשמי, יכולין לכנוס אלו תוך אלו, וישאר במקום אחד, לזה נותן טעם שאינן שוין. לכן אין נכנס זה תוך זה:

הגה"ה - והנה הבן ותראה. כי עתה פנימית דאימא נכנסין תחלה, ואח"כ פנימית דאבא. ואח"כ ל' דאמא, ואחר כך ל' דאבא. ואח"כ ם' דאמא, ואחר כך ם' דאבא. ואינו כמו שכתבנו במקום אחר, שתחלה נכנסין פנימין ומקיפין כולם דאמא, ואח"כ פנימים ומקיפים דאבא, וראיה אל הנ"ל מברכת אבות ע"כ הג"ה:

אלחנן - צריך לומר, אמנם בכוונת קריאת שמע, במלת ישראל נכנסין מוחי קטנות אמא, כדאיתא שם להדיא, שתחלה נכנסין פנימים אמא, ואחר כך מקיפים, ואחר כך פנימיות אבא, ואח"כ מקיפים:

פרק ה

הקדמה לשער השבת - פרק ה:

גם אמרנו לעיל, שעולין ג"ת בג"א יחד, במקום אחד. ראיתי זה, כי ג' תחתונות הם גרועות מן האמצעים בבחינה א', והוא, כי הרגלים הם צרים ואינן רחבים כמו הג"א, ואין האורות והחסדים יכולין להתרחב שם, עד כי האורות שבהם הם בחינת רגלים, ולא בחינת מוחין. אך יש להם תוספת על הג"א, כי החסדים שבהם הם מגולות, (צמח - ואורם נכפל) וג"א יש להם גרעון א', שהם מכוסים. אך יש בהם ג' תוספות, ב' הנ"ל, שהם רחבים, וגם כי הם יותר עליונים מתחתונים. ועוד שלישית, כי אורות ג"ת יורדות בהם תחלה, וכל דבר שבקדושה מניח בכ"מ שיוסר משם, רושם. (א):

(א) צמח - ונ"ל, יש יתרון ד', שג"א עולין בג"ר, מה שאין כן הנ"ל, והרב ז"ל מדבר כשהם במקומן דווקא:

וג' ראשונות גדולים מכולם, יען הם מוחין אמיתיים, ועליונים מכולם, וכן רשימו של אמצעים ותחתונים נשארין בתוכן מידי עברם, (צמח - תחלה בג"ר, כנ"ל בג"א.) לכן אורן גדול מכולם ויש להן גרעון א' מן האמצעים ותחתונים, כי הם יותר קצרים, כי הראש קטן וצר מאוד, ואפילו מג"ת. ועוד גרעון ב' בערך התחתונים לבד, שהם אורות סתומים ולא מגולין:

הרי כמה בחי' תוספות יש מעלה לאלו על אלו, ולאלו על אלו. ועתה בתוספת שבת, כולם הרויחו גרעונם. כי ג"ר נתרחבו ונתארכו מאוד, שיכנסו המקיפים בתוכם, והכלים מקום רחב וגדול. וגם האורות מרובים מאוד. והאמצעים גם הם נתגדלו, יען הם אורות רבים שם ביחד, ונבקע יסוד דאמא שבתוכן, ומתגלין האורות, וגם כי האורות כפולים בהן. וג' תחתונות הרויחו שנעשו גבוהות כמו האמצעים, ונעשו כהם להיותן מכוסין במקומן:

ענין עליית העולמות - דע, כי כל זמן שאין ז"א עולה רק בצלם שלו, כל אחד נשאר במקומו, כי כל זה הוא משלו. אכן אחר שלוקח צלם שלו (ג) ורוצה לעלות יותר, הוא מוכרח שאבא ואמא יסתלקו משם ויעלו. כי הנה א"א ממלא כל מקום ההוא שלו, ואין מקום פנוי שם. וכן אבא ואמא במקומן, וכן זעיר אנפין, וא"כ בהכרח שבעלות ז"א במקומו, צריך שאו"א יעלו גם הם, וכן האריך אנפין עולה גם הוא. ונמצא, כי עליית בחי' א', הוא גורם טלטול ועלייה לכל שאר העולמות עליונים ותחתונים, כי כולם קשורים זב"ז:

(ג) אלחנן - כמו בשחרית, או בליל שבת:

ואמנם אין כולם עולין, דא"כ אין מעלה בזה. אמנם הענין הוא כי יש בעולמות כולם, פנימיות וחיצוניות בענין הכלים עצמן, והמלאכים מחיצונית הכלים, והנשמות מפנימית הכלים, וכל אלו הם עולין, אך העצמות נשאר תמיד במקומן. נמצא כי כשהזעיר אנפין עולה, אינו עולה רק בחינת הגוף והכלי, ונשאר עצמותו למטה, ואז עולין כלים דנוקבא

במקום זעיר אנפין, ונמצאת הנוקבא חזרה להיות לה עצמות דז"א, וכלים שלה, ואז הכלים שלה נגדלים בבחי' כלים דז"א, וכן בכיוצא בזה בכולם, והבן זה מאוד. כי הוא כלל גדול בכל מיני עליות ואל תטעה. (ב) וכל זה, הוא דוגמת גוף האדם, שקונה נשמה חדשה יתירה ע"י מעשיו, ואין גופו משתנה אלא הנשמה היא משתנית:

הגהה (ב) נלע"ד, כי זה העצמות הוא בחינת א"ס המתפשט בתוכם, כי נשמתן ממש נקרא כלי בערכו, כי הרי הנשמות באין ואיך נאמר שהוא מפנימית הכלים:

ונתבאר במקומו בענין תוספת שבת, כי ג"ר דל' דצלם, משם נמשך תוספות נשמה, ומן ג' אמצעים רוח, (ג) ומג' תחתונות נפש, והכל בל' דצלם כנראה, כי כל בחי' מצ' ומל' ומם', כלולה נר"ן, וא"כ שלשתן בכללות יהיה נר"ן כנלע"ד. והנה ל' דצלם הוא בחג"ת דתבונה אם הבנים. והנה אחר שהז"א לוקח כל הצלם שלו, (ד) אחר כך הנוקבא עולה, ותחלה עולה בג"ת דאו"א יחד, ואח"כ בג"א של שניהם, ואחר כך בג"ר של שניהם יחד ג"כ, ואינו לוקח תחלה כל אמא ואח"כ אבא. והיותר נלע"ד ממ"א, שאינו לוקח רק אבא ולא אמא כלל, כי הנוקבא לוקחת אימא ע"ש. ואח"כ עלייה רביעית בכתר דאבא, (צ"ל דאו"א וצ"ע) ואח"כ מקבל מקיף דג"ת, ואח"כ מקבל מקיף דג"א, ואח"כ מקיף דג"ר, ואחר כך עולה אל מזל הי"ג, ואחר כך עולה אל מזל הח' (ה):

הגהה (ג) צמח - נראה לי, שזהו בל' דצלם שהרי בעמידות שבת כתב כי אמצעים דל' דצלם דאבא, הם בחי' נשמה בערך אמצעים דל' דצלם אמא שהם בחי' רוח וצ"ע:

הגהה (ד) אלחנן - ר"ל, שלוקח מקיף שלו ונגדל ראשו:

הגהה (ה) צמח - האמור הוא דווקא בעליית שבת, ומ"ש שבמזל ח' וי"ג, היינו כי במנחה דשבת בלחש, עולה הז"א בג' ברכות ראשונות, בתיקון י"א י"ב י"ג, והוא מזל הי"ג, ובחזרה עולה יותר, בתיקון ח' ט' י', והח' נקרא מזל הח':

פרק ו

הקדמה לשער השבת - פרק ו:

בענין פנימית וחיצונית שבארנו במ"א, דע, כי יש ב' מיני חיצונית ופנימית - א' הוא, כי החיצונית הם העולמות, והפנימית הם הנשמות. והב', הוא כי בחיצונית עצמו, יש ג' כלים, וב' כלים הראשונים עם המוחין שלהם, נקרא חיצונית, שהם אלהים דקטנות. והפנימית והכלי הג' הם מוחין דגדלות. וכן בפנימית שהם הנשמות, כי ב' החיצונית, הוא עיבור ויניקה, והפנימות הוא מוחין דגדלות. וזה הבחינה הב', הוא הנזכר במ"א. אך הבחי' הא' הוא הנזכר במקום זה. והענין, כי כל העולמות שבכל עולם ועולם מאבי"ע, יש בו חיצונית ופנימית, והחיצונית הוא בחי' עולם עצמו, הנקרא בשם היכלות ומדורות, שהם כמו הרקיעים והארצות והימים והנהרות ודשאים ואילנות וכיוצא בזה,

והפנימית הם בני אדם השוכנים בתוך העולם, וכן שם למעלה ההיכלות והרקיעים, אפילו המלאכים בעצמם, כולם נקראים בחי' חיצוניות, שהוא העולם בעצמו. ובתוכם יש פנימית, והוא בחי' הי"ס, שהם נר"ן של עולם ההוא, אם היא עשייה נקראו נפשין. ואם יצירה נקראו רוחין וכו'. אבל העצמות הוא מתלבשת בין בי"ס הנקרא עולם, ובין בי"ס הנקרא נר"ן. אלא שהעצמות של הנר"ן, יהיה יותר גדול מעצמות המתלבשות בעולם עצמו:

או אפשר, שבחי' עצמות אינה רק מה שבתוך הנר"ן, והם בחי' חלקי הכלים דאצילות המתלבשים שם כנזכר (בשער השמות בע"ח) אך מה שבי"ס החיצונית הנקרא עולם, אף העצמות שלהם, אינם מבחי' עצמות דכלים דאצילות, אלא רוחניות אחר מבחי' העולם ההוא וצ"ע. נמצא שיש עיבור יניקה ומוחין לחיצונית שהם י"ס הנקראים עולם. ועי"ומ לי"ס הנקרא אדם:

תבין מן התיקונים דצ"ג, כי כל אזהרת רז"ל על זיווג משבת לשבת, הוא כשמשמש לשם הריון הצריך לבנים, וצריך להיות הזיווג אז, כדי שישרה בהאי טפה נשמה קדושה עליונה מזיוג העליון, אמנם אם אשתו מעוברת או מינקת אין לחוש כ"כ. וטעם כנ"ל, כי כל עצמה של אזהרה אינו רק לבל ישפיע נשמות הנקראים צדיק ורע לו, רק נשמות הנקראים צדיק וטוב לו, ואם כבר מעוברת או מניקת בטלה טענה זו (ו):

הגהה (ו) צמח - ויש נשים שמתעברות בימי יניקתה, וצריך ליזהר:

פרק ז

הקדמה לשער השבת - פרק ז:

אפשר לפרש, כל עליות התוספות שבת, ועליית התפלות של חול, שעולין פנימיות ג"ר דעשיה, ונעשית חיצונית לחיצונית ג"ת דיצירה, וכל זה הוא בבחי' הנשמות, כי גם בהם יש חיצונית שהם הב' כלים, ופנימית שהם כלי הג' שלהם. וכן הענין בכללות העולמות, שעולין פנימית ג' ראשונות שבהם דעשייה, ומלבישין את חיצונית ג' תחתונות דיצירה שלהם, והכל נקרא חיצונית, כי הם העולמות. (א):

הגהה (א) אלחנן - זה סותר למש"ל פ"ה, שעניין עליית העולמות שז"א עולה בחי' הגוף והכלי, ואז נשמה פנימית נקרא גוף וכלי, בערך אין סוף. והעצמות, שהוא א"ס נשאר במקומו, ונוקבא עולה ומלבשת אור א"ס, וקונה נשמה חדשה:

וכן נראה מכוונת ר"ה, כי הרי תפלת יום א' דר"ה הוא לנשמות, ושם יש עלית התפלות דחיצונית ופנימית, והכל הוא בנשמות. וביום ב' ג"כ עליות חיצונית ופנימית, והכל בעולמות:

ובזה יובן הכתוב בכוונת שבת, כי בשבת עולין העולמות, ובחול נשמות לבד. והרי במ"א כתב שעולין פנימית וחיצוניות. אך הענין הוא, כי בתפלת חול עולין חיצונית ופנימית, והכל בבחי' הנשמות. ובשבת, תוספות שבת בשדה, עולין חיצוניות ופנימיות עולמות לבדם, ובעמידה ותפלה של שבת, עולין פנימית וחיצונית הנשמות. (ב) וקשה, שבמ"א כתבנו, כי גם בתפלת דחול עולין העולמות. ואפשר לתרץ, כי בשבת עלו העולמות תחלה בשדה, ואח"כ פנימית דנשמות בתפלה. אך בחול, לא עלו העולמות תחלה, אלא נתקנו במקומן, ואח"כ בעת עליות הנשמות בתפלה, נכללות העולמות תחלה עם הנשמות, ועולין עמהם:

הגהה (ב) אלחנן - לקמן מוכח, שהעצמות דהיינו פנימית אינו עולה בשום פעם, רק שכל עליות בשבת הם הכלים, שהם חיצונית ופנימית שלהם עולים, וקונים נפש ועצמות חדש, ועצמותו אינו זז ממקומו, וא"כ אין לסמוך על מ"ש כאן שבעמידת שבת עולין פנימית וחיצוניות דנשמות:

והנה פנימית העולמות, הוא העצמות שיש בעולם ההוא, כגון עצמות עשיה, שיש בה נרנח"י, וכולם נקראו נפשין דעשייה. ומזיווג זה העצמות, נעשין נפשות של ה' בחי' הנ"ל לבני אדם. ועצמות היצירה, שיש בה נרנח"י, כולם נקראו רוחין דיצירה. ומזיווג זה העצמות, נעשין רוחין של ה' בחי' הנ"ל, לבני אדם. וכן בעצמות הבריאה, וכולם נקרא נשמה דבריאה, ומזיווג זה וכו'. וכן בעצמות דאצילות, כלול ה' בחינות נרנח"י, ואפילו נפש אשר כאן, נקראת נשמה לנשמה, בערך הבריאה. ומזיווג זה העצמות נעשין נשמה לנשמה, לבני אדם. וכל זה הוא פנימות העולמות כנ"ל. וחצוניות העולמות הם הכלים, כי כלים דעשייה שיש בהם ה' בחינות נרנח"י, ומזווגם נעשו כלים דנפשין, והם האופנים שבעשייה, ונקראים כלים דנפשין. ומכלים דיצירה, שיש בהם ה' בחינות נרנח"י, בבחי' כלים, והם כלי המלכות, וכלי הז"א, וכלי בינה וכו', ומזווגם נעשו המלאכים דיצירה, וכולם, נקראו כלים דרוחין, כמ"ש עושה מלאכיו רוחות. ומכלים ה' דבריאה, נעשו מזיווגם השרפים וכסא הכבוד, ונקראו כלים דנשמתין. (ג) ומכלים ה' דאצילות, ומזיווגם, נעשין מלאכים שאין שמם משתנה לעולם, עליונים מאוד, והם נקראו כלים דנשמה לנשמה, כי המלאכים הם מחיצוניות הכלים כנ"ל. וכל בחי' מאלו, יש בהן עיבור ויניקה ומוחין, בין באורות בין בכלים, כי יש כלים קטנים דעיבור, ובחי' אורות הוא נפש דעיבור. ויש כלים דיניקה אמצעים ואורות הוא רוח דיניקה, ויש כלים דמוחין פנימים ואורם נשמה דמוחין:

הגהה (ג) צמח - מכאן שצ"ל שרפים וחיות ואופני הקודש:

ויש קושיא לכל הנ"ל, שהרי כתוב במ"א, כי גם האורות היו בעיבור א' עם הכלים, א"כ אין עיבור ראשון לכלים בפ"ע, ולאורות בפ"ע. ונלע"ד, כי שם הוא טעות, שבקונטרס הישן כתוב להיפך, כי החיצונית והפנימית הוא בכלים, וכל זה נקרא עולמות, אלא שבתוספת שבת עולין פנימית העולמות לבד, וליל שבת עולה גם העצמות שנשאר למטה, ועמו עולה החיצונית דעולמות ג"כ. ובמ"א כתוב בפירוש כי יש ג' כלים, ובתוכם יש אורות דעצמות, ונחלק גם הוא לנר"נ, שהם מוחין דעי"מ כנ"ל. ובפירוש אומר, כי הג' כלים אחרים של אמא, בהם מתלבשת ג' מיני מוחין אלו, בסוד א"פ דעצמות, הרי יש עי"מ לחיצונית, ועי"מ לפנימיות. ובזה הספר מבואר בדרוש צלם בפירוש, כי צלם דעיבור הוא נפש, וביניקה הוא רוח, וגדלות הוא נשמה:

פרק ח

הקדמה לשער השבת - פרק ח:

והנה ממ"א תבין כאן היטב, כי סעודות דשבת, הם נגד החיצוניות, שהוא מזת הגוף, שהם הכלים. והתפלות הם מזון הנפש בעצמות והאורות, כמ"ש לנפש חיה, לרוח ממללא. וכל אחד מאלו, יש בו פנימית וחיצונית. כי בתוספות קבלת שבת, היה בבחינת הכלים, הנקרא חיצונות, והוא כלול מפנימית וחיצונית, כנזכר במ"א, שעולין הפנימית דג"ר דעשייה, ונעשו חיצונית לחיצונית ג"ת דיצירה. ופירושו הוא, כי בחי' הפנים נקרא פנימית, ובחינת אחוריים נקרא חיצונית. וכל זה בכלים, הנקראים חיצונית. וכן בחי' הנשמה, שהוא אור עצמות הנקרא פנימית, יש בו פנימית וחיצונית, שהם בחי' פנים ואחוריים. נמצא, כי גם האורות והכלים, נקראו פנימית וחיצונית, כי הפנימית שהם האורות הם בחי' פנים, וכלים שהם חיצונית נק' אחוריים בערך האורות. ועד"ז כל בחי' משתיהן, כלולה משתיהן, כי האורות יש בהם פנים ואחור, והם פנימית וחיצונית באורות הפנימית, והכלי יש בהם פנים ואחור, והם פנימית וחיצונית דכלים החיצונים אל האורות:

כלל העולה, כי מלת פנימית וחיצוניות, ר"ל פנים ואחור. ובזה יובן, איך בתפילת החול, וכן בתוספות שבת, שעולין פנימית של עשייה, ונעשה חיצונית לחיצונית היצירה, וכן בשאר עולמות, אלא שהכוונה שהפנימית וחיצונית שתיהן שוין,:

כי גם זה פנים וזה אחור, בערך פנימית המאירים בהם, א"כ פנימית תחתונות, יהיה אחוריים בערך אחוריים העליונות, וכמ"ש בענין תבונה, שפנים שלה, הם אחור דבינה, לכן זהו ממש מ"ש כאן, כי חיצונית היצירה שם מ"ה באלפין, ופנימית עשייה אחוריים של מ"ה זה עצמו, הרי כי כל אחוריים עליונים גדולים מפנים התחתונים. וזה הנזכר

כאן, צריך שתדע שמדבר בענין אורות ועצמות, כי כך הוא בסדר תפילת דויהי נועם, ואינם בסעודות שהם הכלים, והבן זה:

גם נזכר במ"א, כי שם ב"ן, הוא נשמת העשייה, העולה ביצירה, והוא מ"ש במ"א, כי הוא נשמת עשיה, אלא שהוא סוד אחוריים. וצריך שתדע ענין זה, כיון שזהו בליל שבת, א"כ הרי כי גם החיצונית עולה, משא"כ בבוקר שלא עלה רק הפנימית, כנ"ל במקומו, והבן זה. ולא יקשה עליך הנזכר שם, אלא שיש הפרש, כי בתוספות שבת, פנימית דעשיה עולה ביצירה, הוא בבחי' העולמות. אך בתפלת שחרית, אינו עולה רק פנימית הנשמות, ולא העולמות, והבן. וצ"ע, כי גם בחול אמרנו שעולה גם בחי' העולמות וצ"ע. וצ"ע בענין אצילות, שפנימיות אהי"ה דיודין, אך הכוונה, כי סוד הנועם הוא בבינה, א"כ אינו מדבר עתה בכללות האצילות, שא"כ שם ע"ב דיודי"ן הוא אמת שהוא יהיה פנימית דאצילות בחכמה, ונודע כי אצילות נגד החכמה, אלא שהוא מבינה שבו, בסוד והבן בחכמה, וממנה שהיא אהי"ה, נמשך הנועם, והוא אחוריים שבו תקמ"ד, ובריאה נגד תבונה וישס"ס, בסוד וחכם בבינה, שם הוא אחוריים הפנים של התבונה, שהם תקמ"ד, ופנים שלה ס"ג. ותכוין כל זה, כי יש בכללות אצילות ב' בחי', והם חו"ב, כי כל הי' ספירות דאצילות הם בכללות חכמה, שהם ע"ב קס"א דפנים, וקפ"ד ותקמ"ד דאחור. וגם בינה נעלמים בחכמה, סוד הבן בחכמה. אך עולם הבריאה נגד בחי' הב' הנקרא בינה, אשר בחינתה הוא וחכם בבינה, שהוא יש"ס ותבונה, אשר פנימותן הם בחי' אחוריים דאצילות, שהם קפ"ד ותקמ"ד, ואחוריים שלהם הם ס"ג וקס"א השני, ועיין בכוונת ויהי נועם לקמן:

סליק הקדמה:

פרק א

השער הי"ח שער השבת ויתחלק לעשרים וארבעה פרקים:

סוד קבלת תוספות נר"נ בימי החול להכין לשבת. דע, כי צריך האדם להכין עצמו, ולקבל אור תוספות שבת בימי החול, בענין זה, כי הלא בשבת נתוסף לאדם תוספת המגיע אל הנר"נ, וכבר ידעת, כי יש אדם זוכה לקנות תוספות זה מפאת נשמתו ממש, ויש מי שאינו מקבל, רק על ידי כללות העולמות לבד. ויש מי שאין לו רק נפש לבד, ומקבל תוספות נפש מפאת נפשו עצמו לבד. אך תוספות רוח ונשמה, תבוא בו בסוד כללות העולמות לבד, וכן כל כיוצא בזה שאר החלוקות:

נמצא, שאין לך אדם שאין לו תוספת נר"נ, כפי חלק המגיע לו, וצריך האדם לכוין כדי שישאר לו איזה תוספת ממנו לימי החול, ובזה יכונו דרכיו אם יכוין היטיב, ומובטח לו שלא יחטא, ולא יבואו החטאים על ידו, ולא יקטרג בו היצה"ר, והכל כפי הכוונה:

ודע, כי אי אפשר רק על דרך זה, והוא, כי תוספות שבת, בסוד ד' חלקים - נשמה לנשמה, ונפש, רוח, נשמה. והנה תוספת נשמה לנשמה, מסתלק במ"ש, וביום אחד בשבוע תשאר בו הנשמה. ואחר כך תסתלק גם אותו תוספות נשמה, לכן מצטער האדם כשמתענה ביום א', יותר משאר ימים. וז"ס שאמרו בגמרא, אנשי משמר לא היו מתענין ביום א', ולא ביום ו'. כי ביום א' מפני תוספות הנשמה שנסתלק, ויש סכנה שמא ימותו. וכן ביום ו' משום תוספת נשמה, והבן זה. ותוספת הרוח ישאר עד יום ב' בשבת, ואח"כ מסתלקין. ותוספת נפש ישאר עד יום ג' בשבת, ואחר כך מסתלק. לכן סוד הבדלה בשבת עד יום ג'. ומיום ג' ואילך, צריך לכוין ולהכין עצמו לקבלת תוספת של נר"ן של שבת הבאה:

נמצא ג' ימי השבוע הראשונים, הן מן שבת העבר. וג' ימי שבוע האחרונים הן מן שבת הבאה, וזה סוד שבת שהוא שביעי ורביעי. והנה ביום ד' יכוין להכין לקבל תוספת משבת הבאה תוספת נפש. וביום ה' יכוין לקבל תוספות משבת הבאה תוספת הרוח. וביום ו' יכוין לקבל תוספת הנשמה. ועי"כ יבואו ג' תוספות אלו ביום השבת:

וכבר בארנו במקום אחר, כי לכן צריך האדם לעשות ביום א' דשבת, לכוין תמיד בסוד המחשבה, ויחשוב מחשבות וכוונות קדושות, ושתהיה פנויה ונקיה המחשבה בסוד הנשמה. ביום ב' יעסוק בתורה הרבה, לכוין לקבל הרוח, שהוא סוד התורה. יום ג' יעסוק במצות, נגד תוספות הנפש. וכעד"ז ביום ד' מצות, ביום ה' תורה, ביום ו' מחשבה. ובכל פניתו תהיה לסוד קבלת תוספת נר"ן שבת הנ"ל:

ודע, כי הנה ביום ב' וה', שאז הוא סוד היצירה, להעלות הנפש ברוח שביצירה, ואז תעשה הכנה על שבת, לקבל הרוח ע"י שם מ"ב שביצירה שהוא אנא בכח כו'. לכן צריך שתקשור שם היום בשם שבת. כיצד - יום ב', שהוא שם קרעשט"ן, תכוין לחבר ולשלב שם זה בשם שבת, שהוא שקוצי"ת אות באות, ותכוין לקבל תוספות רוח בשבת. וכן ביום ה', שהיא ג"כ כוונת הרוח, יכוין אל שם חק"ב טנ"ע, עם שם שק"ו צי"ת. וכוונת זה, יהיה לך תמיד. ובפרט בעת קביעת התורה בב' ימים אלו:

וכן תמיד תאמר, היום יום א' בשבת, וביום ב' תאמר היום יום ב' בשבת, וכן בשאר ימים, כי הוא מ"ע הנזכרת בספרי. ובזה תשיג להכנת שבת. וכבר ידעת, כי רשות לאדם לומר הבדלה עד יום ג' בשבת, והענין - כי תוספת שבת, הוא בסוד ד' חלוקים, נשמה לנשמה

ונר"ן, ותוספות נשמה לנשמה מסתלקת במוצאי שבת. וביום א' נשארת הנשמה, ואח"כ מסתלקת. וביום ב' אינו נשאר לו אלא הרוח, ואח"כ מסתלק. וביום ג' אין נשאר לו רק נפש לבד, ואחר כך מסתלקת:

לכן צריך האדם ביום א', לקבוע כל היום ולעסוק במחשבה, כדי שיקנה אותה הנשמה. וביום ב', יעסוק בסוד עסק התורה, בדבור הרבה עם הכוונה הנ"ל, כדי לקבל הרוח, שאז הוא סוד היצירה, להעלות שם נפש ברוח שביצירה שהוא אנא בכח וכו'. וצריך לקשר ולשלב שם זה, עם שם דשבת כנ"ל, וכוונה זו תמיד תהיה, ובפרט בעת עסק התורה יום ב' וה', שצריך לעסוק בתורה הרבה, כי הרוח בז"א ונקרא תורה. וזה סוד תקנת עזרא לקרוא בתורה בב' ימים אלו. גם כי ז"ס עליות משה להר סיני יום ה' לקבל לוחות, וירד ביום ב' עם הלוחות. וביום ג' יעסוק במצות מעשיות, ובפרט הנעשין ע"י הרגלים ויכוין להעמיד הנפש:

אמנם ביום ד', יתחיל אדם לקבל להכין עצמו לקבלת תוספת נר"ן, ולעשות מצות מעשיות בסוד הנפש, ומלבד כוונת תועלת המצות בעצמן, יכוין לתקן לשבת הבאה, כדי שיבא לו תוספת נפש, וכנ"ל ביום ג'. וכן על דרך זה ביום ה' יעסוק בסוד דיבור, לקנות תוספת הרוח, כנ"ל ביום ב'. וביום ו', יכוין הנשמה בסוד המחשבה כנ"ל יום א', וזה תועלת גדול אל תוספות שבת, לשמור כלל זה הסוד. ולכן רמוז בספרי שמצות עשה לזכור את יום השבת, שיאמר היום יום א' בשבת וכו' והבן:

אמנם סוד המחשבה צריך לכוין בכל רגע אותו היום בשם ס"ג, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, ובשם אהי"ה אשר אהי"ה, ובשם אהי"ה יה"ו, כי כל אלה הם בבריאה. שמשם הנשמה. ולכן צריך לקשור שם היום בשם של שבת, כיצד - יום א' הוא אב"ג יתי"ץ, ויכוין לחברו ולשלבו עם שם יום השבת שק"ו צי"ת, א"ש ב"ק ג"ו י"צ ת"י צ"ת, ויכוין לקבל תוספת נשמה, וכיוצא כל השאר:

ובערב שבת תכוין לקבל נפש יתירה בהכנסת שבת, ורוח יתירה בברכו, ונשמה בופרוס. גם תכוין באמרך י"י מלך גאות לבש וכו', י"י לאורך ימים, ר"ת יל"י, כמ"ש במקומו. גם טוב לאמר בקידוש שחרית דשבת, מזמור לדוד י"י רועי וכו', ותכוין באמרך שבתי בבית י"י לאורך ימים, לשם הנ"ל. גם סוד תוספת קדושה תכוין, כי קליפות נוגה סביב לו היא, ומתקדשת עצמה, ובו סוד תוספות קדושה, עיין בפ' ויקהל דר"ג:

ביומו תתן שכרו, ר"ת שבת. כי כל המצות שאדם עושה באמצע השבוע, או אם קורא בתורה הרבה, אז יש לו אפילו בחול תוספת קדושה, כל מה שיכול עם הארץ, וכללות בני האדם, להשיג בתוספת שבת, כמ"ש רשב"י, ת"ח יש לו בכל יום נפש של עם הארץ

שביום השבת. נמצא כי השכר שנותן לו הקב"ה לת"ח העוסק בתורה, או מקיים המצות, והוא נמשל לשכיר, יקוה פעלו, והוא שיש לו שכר ביום ההוא, אפילו בחול יש לו תוספת קדושה, לכן נרמז בר"ת שבת. גם הכוונה, כי כל אור תוספות קדושת שבת של השכר, שניתן לאדם בימי החול, היא מצטרפת עם שאר תוספת קדושת שבת הבאה מאליה כנודע, וכל תוספות האלו ניתנין אל האדם ביום השבת, נמצא כי פריעת שכרו ביום השבת, לכן נרמז בר"ת שבת, בסוד מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. גם הכוונה, מי שמקיים המצוה של שכר שכיר, בפרטות יש לו סגולה, שיזכה אדם המקיים אותה באמצעית תוספת נפש באותו שבת, והוא מדה כנגד מדה, כי בשכר שכיר נאמר ואליו הוא נושא את נפשו, וכנגד זה נותן לו ג"כ נפש יתירה שקיים נפשו של שכיר, לכן נרמז בר"ת שבת במצוה זו.

מהחברים - טוב לאדם שכל צרכי שבת יקנה ביום ו', ולא ביום ה', אם הוא בטוח בעיר שלא יחסר לו, וכל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה, חוץ מהוצאת שבת וי"ט, שכן שב"ת במ"ק אותיות אחרונים כפל מהראשונים, וכן אותיות מוע"ד, וע"ד גי' פ', כפל המ':

מורי זלה"ה, היה נזהר שלא לגלח אחר חצות שהוא עת מנחה גדולה, ואפילו בע"ש היה נזהר מאוד בזה:

פרק ב

בו יבואר ענין הכנסת תוספות שבת בליל ששי, וזהו עניינו - דע, כי הלא כתוב והכינו את אשר יביאו, כי יום ו' מכין לשבת, לכן צריך שיקדים מן יום ו', להכין צרכי שבת. אמנם במעשה, הרי נתבאר יותר טוב לאדם שכל צרכי שבת יקנה ביום ו', ולא ביום ה'. וכל מה שיקנה, יאמר לכבוד שבת, הרי זה ענין מעשה:

ובענין לימוד, כבר ביארנו, שיקרא בליל ו', כ"ו פסוקים מן פרשת השבוע, באותו הכוונה שבארנו במקומו. וכן כמה דברים שבארנו ביום ו' סוד טבילה, וקריאת שנים מקרא ואחד תרגום, ורחיצת פניו ידיו ורגליו, וכיוצא בזה:

ועתה נבאר כוונה אחת שראוי לכוין ליל ששי, והכוונה תהיה במחשבה, ותכוין אותה בעת שכיבתך אחר קריאת שמע, קודם שתאמר פסוק בידך אפקיד רוחי. והנה מה שתכוין הוא זה, תחלה תכוין להעלות עשייה ביצירה ג"ר שלהם, ואח"כ ז"ת. והם ע"י כוונת שבארתי לך בסוד מזמור לדוד הבו לה' וכו', ע"י ג' הבו הג"ר, וע"י הז' קולות הז"ת, כמ"ש בע"ה. ואח"כ תעלה יצירה לבריאה, ג"ר ע"י ג' באי, והז"ת ע"י אהיה יה"ו

כמבואר. אח"כ תעלה בריאה לאצילות ע"י טוב להודות לה', כמ"ש בקבלת שבת. הרי זו כוונה א':

אח"כ יכוין כוונה אחרת, והוא תחלה יכוין בשם ע"ב באצילות, ותכוין שיש בכל אות דג"ש ורפ"א. אח"כ תכוין בשם ס"ג בבריאה, אך יהא בניקוד שב"א גע"א. אח"כ תכוין בשם מ"ה ביצירה וכל אות בניקוד בשור"ק הו', כי הלא סוד ו' הוא בת"ת, שהוא יצירה. אח"כ יכוין עשיה בשם ב"ן, כל אות מנוקד בשב"א וקמץ. וב' אלו הם ב' הכוונות שיש בקבלת שבת עצמה, ולפי סדר זה עצמו, צריך לכוין עתה, רק שא"צ להזכירו בפה, רק בכוונה לבד. גם לא תכוין במזמורים ופסוקים ההם, רק כוונת השמות לבד, אשר תכוין בהם להעלות הד' עולמות לבד:

ודע כי כשתכוין בתחלה בסוד הז"ת בשם מ"ב, תכוין כי כל אות ואות נחלקו לכמה אורות. כיצד - אות א' מן אב"ג ית"ק, הוא בצורת יו"י. הביתי"ן והכפי"ן, בצורת ג' ווי"ן. הגמלי"ן והנוני"ן כפופין, בצורת ב' ווי"ן, ו' אחת רבוצה, והב' זקופה. הו' אינה מתחלקת אלא היא בצורתה. הז', בצורת י"ו. הח', בצורת ג' ווין, א' רבוצה, וב' זקופות. הט', בצורת ב' דלתי"ן, א' ביושר, ואחת מהופך, היודי"ן אין מתחלקים. הל', בצורת כ', ועליה ו' זקופה, ועל הו' יו"ד. נ' פשוטה, בצורת י"ו. הע', בצורת נ' כפופה, ו' רבוצה, וז' זקופה. הפ', בצורת כ"י. הצ' כפופה, בצורת נ' כפופה. הצ' פשוטה, בצורת נ' פשוטה. הק', בצורת כ"ו. הש', בצורת ג'. יודי"ן, ג' ווין, וכ"א מהופכת. הת', בצורת ד' נ' כפופה, הרי לך ביאור צורת כל האותיות:

אבגית"ץ. קרעשט"ן. נגדיכ"ש. בטרצת"ג. חקבטנ"ע. יגלפז"ק. שקוצי"ת. והנה טעם הכוונה הוא, בסוד והכינו את אשר יביאו, כי יום ו' מכין לשבת, כי הוא בחי' יסוד המכין למלכות, לכן תכוין תמיד להכין מעתה הכנה זו, כדי שכשיבא שבת וימצא זה מוכן, ותהיה אותו קבלת שבת כתיקונה. אח"כ יאמר פסוק בידך אפקיד רוחי. ותכוין כנ"ל, ועיין שם:

פרק ג

אחר שנתבאר בפרקים הקודמים, ענין הכנה לשבת במחשבה, נבאר עתה מה צריך להכין לשבת במעשה, וזה ענינו - ביום ו' תכין צרכי שבת. ותיקון הנר שבת, תהיה אתה זהיר, אך הדלקתם תהיה ע"י אשתך. גם תקרא שמו"ת, כי זה ג"כ הכנת ששי ליום שבת. (יום ו' צריך לטעום מכל מאכל, בסוד טועמיה חיים זכו, האמור בתפילת מוסף):

מהחברים - ויקשט עצמו יום ו', וזשארז"ל התקן עצמך בפרוזדור, כדי שתכנס לטרקלין. א"כ צריך לעורר אותך קודם קבלת שבת בקריאת שמו"ת, ואח"כ בטבילה, ומצוה

שמו"ת בזמנה יום ו' אחר חצות, שאז נפרד הקליפה מהקדושה. ובסוד שמו"ת אנו מפרידין הקליפה מהקדושה. ואח"כ בכוונת טבילה, משפיעין הארת קדושת שבת, לזה אמר יתפרדו כל פועלי און. שבת אותיות בשת, כי ראוי לאדם להתבושש מקדושת שבת: מהחברים - בע"ש מן מנחה ולמעלה, דהיינו ו' שעות ומחצה, או לכל המאוחר ט' ומחצה, זמן מנחה קטנה, צריך להכין קליפות נוגה להעלותה בקדושה, בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום:

ומנהג מורי זלה"ה, לקרא פרשת השבוע בכל ע"ש, ולא בשבת, ואמר כי ז"ס והכינו את אשר יביאו ביום ו'. והיה קורא בספר תורה כשר, רק אם היה אונס גדול עד מאוד, אז היה קורא הפרשה ביום השבת אחר התפילה קודם האכילה. ואחר קריאת הפרשה, היה טובל בערב שבת, והיה אומר כי אחר שקרא הפרשה של שבת, כבר יש יכולת לקבל תוספות שבת. אמנם קודם קריאת הפרשה, לא היה טובל, אך במקרה היה טובל קודם, וגם זה לא היה אלא אחר ד' שעות היום ו', ולא קודם. והיה אומר, כי תוספות שבת, הוא ניכר ונתגלה תיכף אחר הטבילה במצח אדם, אך עיקר הגלוי לא היה רק אחר חצי היום, ודווקא אם כבר טבל, והסיר בגדי חול של הנפש על ידי הטבילה. ואפשר שכל מה שיהיו יותר קרוב לליל שבת, יתגלה ביותר תוספות שבת:

אמנם קודם שתטבול, תרחץ פניך, ואחר כך ידיך, ואחר כך רגליך במים חמין, והזהר לרחוץ תחלה הפנים ואחר כך ידים, ואח"כ הרגלים במים חמין בע"ש. כי הלא תחלה צריך לטהר הראש, ואח"כ להעלות הרגלים, אשר הם למטה. וסוד רחיצה בחמין, הוא סוד שלהובותא דאשא דנפיק בכל ע"ש, ומתגלגלא בהאי כוכבא ומדורא דאשא, ששם הקליפה ומכניעם למטה. וכנגד האי שלהובא, הם המים החמין, שהם המסירים הזוהמא הדבוקה באדם, והכוונה בסוד מ"ש פרשת ויקהל כי בכל ע"ש מתקבצין אותן ע' כוכבים וכו'. ואח"כ נעשה כעין מדורה של אש, ורוצה להתקרב וליינק מן האצילות:

וסוד הדבר הוא, קליפת נוגה שהיא הקליפה היותר קרובה אל הקדושה, והנה הקליפה רואה, כי הלא מן השפע של שבת, לקחו כל ימי החול בו' ימי המעשה, ועתה שהוא ע"ש, היא יודעת שתחזור הקדושה להתעלות, כדי להזדווג למעלה, לחזור ולהשפיע למטה בעולמות פעם אחרת, ואז היא עולה ג"כ כדי לשאול פרנסתה, כי כמו שכבר גמרו כל ימי החול לקחת חלקם, הנה היא באה אחריהם לקחת גם היא חלקה כהם, ולזה הטעם היא עולה בכל ע"ש. ואז, כדי שלא ימנעו ויבטל הקליפה את הכללות ותוספת קדושה עליונה, אז נמשך מגבורה עליונה מה"ג, כח א' הנקרא שלהובא דאשא, ומוריד אותו הכוכבא ומדורא דאשא לתתא עד התהום:

והנה כי הלא הו' ימים, הם סוד הו"ק, חג"ת נה"י, אמנם אורך הרגלים הם למטה ממדת המלכות, אשר שם דבוקה עם היסוד. אמנם הקליפה היא למטה מנה"י, ובראותה כי נשלמה ו' ימי החול ליינק, וכבר נשלמו הירכיים, אז רוצה היא לעלות ולקבל, כי בא זמנה. וזה סוד קציצת הצפרנים בע"ש, ולרחצם בחמין, להורות להוריד ההוא שלהובא דאשא (אנו רוחצין בהם) עלאה, ולהורידה למטה. נמצא כי המים חמין הם סוד ההוא שלהובא דאשא, ואנו רוחצין בהן הרגלים, להסיר אותה קליפה משם, וירד למטה:

אמנם נמצא, כי צריך לכוין, כי כל זה הוא למטה באדם דעשיה, כי שם החיצונים נדבקים לכן צריך לרחוץ גם הפנים והידים, מקום אחיזת החיצונים בקדושת דעשייה, לכן תחלה רוחצין הפנים, ואח"כ הידים והרגלים כנ"ל, ואז נשלמה מלהפרד משם, והענין, כי השכינה רגליה יורדת מות כנ"ל, ועתה רוחצת רגליה מזוהמא זו:

אמנם סוד מים חמין בארנו, שהם סוד ההוא שלהובא, לכן צריך לכוין ברחיצת רגלים בערב שבת, בסוד כוונת שלהבת י"ה, כי זה שלהבת יוצא מן י"ה, כדי להפיל הקליפה למטה. ואותיות שלהבת, הוא שבת ל"ה, שהוא עליות שבת, שהיא המלכות הנקרא בת, העולה בנה"י שהוא ש', או בחג"ת הנקרא ש' ג"כ, וזהו שלהבת י"ה. כי סוד השבת נמשך קדושתו מן י"ה, שהוא או"א, כמו שידעת שהשבת נאמר בו כי קדש הוא, כי עולין זו"ן עד או"א, הנקרא י"ה, ועלייה זו גורמת אותו שלהבת, שריחקה הקליפה, שאם לא כן לא היתה הקדושה יכולה לעלות, עם נחש כרוך על עקביה:

ונפרש יותר כוונת שלהבת י"ה, ותדע איך משם י"ה, נעשה שלהבת, באופן זה - כי י"ה יש בו ג' מלואים - יודין, ההין, אלפין. ושלשתן גימ' יאהדונה"י שהוא אמן. אח"כ תכה ב' אותיות י"ה זו בזו בכל הג' מלואים, כיצד - יו"ד פעמים ה"י, גי' ש'. יו"ד פעמים ה"ה, גימטריא ר'. יו"ד פעמים ה"א, גימ' ק"ך. הרי שלשתן גי' כתר. וסוד הענין, כי ג' י"ה הם ג' מוחין, והם למעלה בסוד הכתר של הנוקבא שכל מוחין שלה הם בסוד י"ה כנודע, אחר כך נצרף כתר עם צ"א הנ"ל, הרי תשי"א, שהוא אשתי, כי אז נקרא אשתו. ואחר כך תקח ג' מלואים לבדם כזה - יה"א, גם תקח מלוי יוד ו"ד, הרי יה"א ו"ד, גימט' כ"ו, כי ג' מלואים של יוד אין בהם הפרש, לכן מספיק ליקח מלוי א' לבד. אך באות ה' יש ג' שנויים למלוים, לכן אנו לוקחין כל שלשתן, והוא יה"א. והנה תשי"א כ"ו, גימ' שלהבת, הרי איך משם י"ה יוצא שלהבת זו, והוא בסוד ב' מוחין של או"א, אשר מתפשטת בתוך נה"י כנודע, משם תוציא שלהבת הזה ותגרש הקליפה:

בענין קציצת הצפרנים אמר מורי ז"ל, כי בחול יש להם הארה מצד הקליפה, אך בערב שבת אחר הטבילה, הם מאירין מצד הקדושה, ונכרין בהם דברים רבים. ובמוצאי שבת

חוזרין לכמות שהיו. גם שערות של אדם של ראש ושל זרועות ושל גוף, מורים על דברים רבים, וכפי גוונם או נטייתם למעלה או למטה וכיוצא, וכן כל אבר ואבר יש בו אותיות, אלא שבמצחם הוא עיקרם, וכן בעיני בני אדם יש בהם גלוי אותיות. ובענין קיצוץ הצפרנים שכתב הר"ר אבודרה"ם הסדר שלהם, לא היה חושש לזה מורי זלה"ה: מהחברים - אחר קריאת הפרשה יקוץ צפרניו, להעביר מהם זוהמת הנחש, דפרח באוירא ואזיל בפירודא, שארי בחבורא, וסיים בפרודא. ונחש הזה הוא קליפת נוגה, כי כשהיא רוצה להעלות, הקליפה מתחברת עמה, שהם - ענן גדול, רוח סערה, אש מתלקחת, שלש שנים ערלים, שהם לעולם בטומאתם. והטיקלא נכלל לפעמים בקדושה, ולפעמים נכללת בטומאתה, פעמים חצייה, או רובה, או מעוטה. ובזמן שהשלשה קליפות מבקשים לדבק בטיקלא, להכלל גם הם בקדושה, נפקא שלהובא דאשא מעולם יצירה, בסוד שיתין פולסי דנורא ומחי לון, ומפילין בנוקבא דתה"ר, כמ"ש שברת ראשי תנינים על המים, והדברים עתיקין וכו':

וזהיר בה להקדים אותה קודם מנחה קטנה, וידוע שהשכינה בחול רגליה יורדת מות, ובשבת מעלה אותן למעלה ונכללין נצח הוד יסוד דידה בחג"ת דידה, וכן בכל העולמות בסוד השכינה, וז"ס רחצתי את רגלי וכו', אם יחזרו לרדת למטה להקליפה:

וטעם מים חמין, יובן עם מה שכתוב בזוהר שלהובא עולה בכל ע"ש, עם נפשות רשעים בע"ש, הנכנסין בג"ע במים חמין, זכר וסיוע להביא שלהובא דאשא הרוחצת לרגלי נוגה מהקליפות הקשות, וכשאדם רוצה לרחוץ רגליו, יאמר הנשאר בציון והנותר בירושלים וכו', אם רחץ י"י את צואת בנות ציון, ויכוין במלת אם, אל תקרא אם אלא אם, ששלהובא דאשא זו נפקי מסטרא דאמא, ובזה תוסיף תת כח בגבורה של מעלה, לרחיצת רגלי השכינה המלבישים רגלי זעיר אנפין, שלא ינקו החיצונים. (א"מ - כי שלהובא זו נפקי מנה"י דנוקבא, הנקרא ציון וירושלים):

ויכוין בעת הנגיבת ידים ורגלים אחר הרחיצה והטהרה, בשם סנדלפו"ן, כי נעשה סנדל לרגלי שכינה בערב שבת, כשמקשטת עצמה לזווג ליל שבת, ורוחצת אז השכינה לרגליה. ואחר רחיצתה מנחת היא לסנדלפון ברגליה, לכנוס לפרגוד לזווג. ואחר שירחוץ אדם את רגליו במים חמין יטבול וכו':

סוד הטבילה - יכוין, כי הלא המקוה הוא הכלי המקבל מים שבו, לכן שם אהיה דההין בגי' מקוה, והוא לבוש וכלי לשם הויה, שהם המים שבמקוה. והענין, כי הויה יש בה ד' מלוים, שהם - ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. ויש בהם ט' יודין, גימ' מים, ואלו הם המים שבתוך המקוה. ולפי שכל ד' מלוין אלו שהם סוד המים, כולם נמשכין משם ע"ב הראשון, והוא

שורש כולם, כי כולם בחכמה עשית, גם עיקר המים הוא בחסד גימ' ע"ב. ולכן שיעור מקוה ארבעים סאה, נגד ד' יודי"ן דע"ב, ולזה יובן:

מהחברים - תנן התם שש מעלות במקואות, הם ו' צרופי יה"ו, שהם - יה"ו, יו"ה, הי"ו, הו"י, וה"י, וי"ה. עוד ט' יודין דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, עולין מים, והם חסדי התבונה, שהזעיר אנפין נכנס בה, בו"ק של מקוה. ויכוין, כי מקוה גי' קנ"א על הסדר, הא כיצד - אל"ף מזרחית רומית, יו"ד מערבית תחתית, ה"ה ה"ה צפון דרום, ויכוין בשם אהיה פשוט, שהב' ההין שבו יהיה בציור ד"ו ד"י כזה ק"ס ועם א' י', ועם ד' אותיות והמלה, יעלה חלב, וזה יועיל לחמם המים. ואם אינו יכול לכוין הרוחות יצייר במחשבתו ד' רוחות וישוח למערב, ויאמר פעם א' אני טובל לפשוט מלבושי חול. ואם הוא מזכי הראות, יראה כעין עשן מעלה פרצופים קטנים רבים מצפרני ידיו, וכשיגיע המים לחזה, יכוין ע"ב קס"א, וישוח למערב באימה וביראה, עד שיתכסה ראשו במים. ויאמר הריני טובל לאעברא זוהמא הלבושים דחול, ויתודה ויחזור וישתחוה, ויאמר הריני טובל לקבל קדושת שבת, זכור ושמור בדיבור א' נאמרו, ויכוין זכור גי' ע"ב קס"א, ושמור ש' אלהים ביודין, ר' אלהים ברבוע, מ"ו מלוי דע"ב, ויטבול, ואח"כ ישתחוה, ויאמר הריני טובל לקבל נשמה יתירה, ויכוין קס"א קנ"א קמ"ג, גימ' תנ"ה, וימסור עצמו למית"ה, ויוצא. וכשיוצא יפסע לאחוריו בשעת יציאה כמו בבה"כ, ויעלה וינגב ויתכסה בכסות נקייה, ויאמר ג"פ כל כלי יוצר עליך כו', כל הפסוק, ויכוין כל כלי יוצר, ס"ת ר"ם, דהיינו י"ו פעם י"ה, י"ב י"ה בד' רבועים אמצעים, לד' צדדים של תחום שבת. וד', בד' זוויות. עלי"ך ל"א יצלח, ס"ת כ"א גי' אהיה, לא יצלח, גי' ע"ב מ"ה ב"ן, כל כלי יוצר עליך לא יצלח, גי' שתי"ה, שהיה תנאי קודם שנברא העולם, שהוא אבן שתיה, לבטל הרצועה מפני בעלי התשובה, עד כאן:

לתלמידי האר"י ז"ל, סוד הטבילה הוא - מה שצריך האדם כשירצה לטבול במ' סאה, צריך שיהיה בו מ' סאה ולא חסר, ויכוין בשם מ"ה, לחבר י"ם העליונה שהם י"ה, עם ו"ה דהיינו ד"ו פרצופים ביחד, וע"ז הטבילה א"ר עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור וכו', מים עליונים מים תחתונים. וחכמה עם המלה גי' ע"ד, והויה ג"כ ע"ד, באופן זה - יוד היא ויו היא, דהיינו בב' מלואים יודין ואלפין, גי' ע"ד. (חסר) והנה מלכות באותיות ראשונות מלך, נשאר ת"ו, דהיינו תצאו ע"ה, כי בשמחה תצאו. ואם זכה כבר חבר למלך, דהיינו ת"ת, ת"ו דהיינו מלכות, הרי טבל י"ה, מלשון טבלי וערב, וחיבר להיות אחד אשרי לו ואשרי חלקו. וז"ס והתוית תי"ו על מצח אנשים, וארז"ל תיו של די"ו, כוונתן די"ו הוא יוד, רמוז לחכמה:

ואם ח"ו לא זכה, נעשה מן טבילה בטל י"ה, לכן אמרו המבטל טבילת מצוה, מקצץ בנטיעות, וז"ס ונרגן מפריד אלוף. כי מצוה שם הויה בא"ת ב"ש, י"ה מ"צ, כי בזה מחבר י"ה עם ו"ה, ואז יהיה אדם שהוא מ"ה, ושם הויה במלואו מ"ה, ויתחבר מ"ה עם מ"ה, גימטריא מלך. וג"כ הוי"ה אדנ"י גימטריא צ"א, מלך ע"ה:

וכשאינו מכוין בזה, הסיר א' ממלוי אדם, כזה - יו"ד ה"א ו"ו ה"א, לפי שהסיר א' נשאר דם. וז"ס והתוית תיו של דם, והוא מלכות, ר"ל מלך ת"ו, וכשתחבר המלך עם ת"ו, אז היא טבילה שלימה. ואם הפריד המלך מן ת"ו, נעשה דם. מלך ת"ת, ת"ו מלכות, ואדם מ"ה, ושם הוי"ה מ"ה, עם מ"ה, היינו מלך. ומים גם כן גי' צ', לכן מי שיטבול בלי כוונה, יצא מקו ה', דהיינו מקוה, וכפר במקוה ישראל ה', ומעלה בו מעל, מעלה בה', מעל ו"ה, ר"ל מעל בו"ה, שהפריד י"ה מו"ה, וז"ס הקטון יהיה לאלף, יהיה גי' אלף, כי יוד ה"ה במלוי כזה - יוד ויו דלת, הה הה, גי' ת"ק חסר ד', וב"פ זה חשבון, גי' אלף חסר ח', לכן תקח אותיות המלוי הם ח' אותיות להשלים האלף, לחבר האהל להיות אחד, דהיינו אלף. ואם לאו ח"ו מפריד אלף הא'. ובזה תבין ג"כ סוד ותרא אותו כי טוב הוא, ראתה, ועל זה קראה בתיה משה, כי מן המים משיתיהו, ור"ל כי מן מים התחתונים דהיינו מקוה טבילה, שנתכוונה אמו להטבילו, וטבל ועלה בידו, ר"ת טוב. וכשלא יכוין בזה, טובל ושרץ בידו. וע"ז נתכוונה אמו, להמשיך השפע ממקום טבילה, דהיינו י"ם העליונים לים התחתונים שהוא בתיבה, והוא שהגין עליו. וזשרז"ל למה לא הכה משה היאור, כי הגין עליו. וז"ס ותצפנהו, פי' - ותצפון ה"ו, וכשראתה בתיה ונטלתו, אמרה מן המים משיתיה ו', נתחברה י"ה של בתיה עם ו"ה של ותצפנהו, שהצפינו אמו, וניצל מילדי העברים:

פרק ד

בו יבואר כוונת ע"ש, ומלבושי שבת, וזה ענינו - אחר שתכנס במים, קודם שתטבול, תכוין כי המקוה הוא שם אהיה דההין, גי' קנ"א, והם מקוה, כי שם מתקבצין כל שאר אהיה העליונים. ואח"כ תכוין, להמשיך בו הנחל העליון, והוא בסוד ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וג' אהיה, דיודין וההין ואלפין, כי כאשר הם פשוטים יש בכל א' מהם י', הרי הם ז' יודין, בז' שמות אלו, הם סוד שמות של שבת, בסוד ז' אותיות אהיה יה"ו הנזכר בר"מ פרשת יתרו. וצריך לכוין, כי בפשוטין יש מהם ז' אותיות יודין, אך תכוין שהם במלואם ג"כ, ותוסיף עליהם שם (א) י"ה, כי הוא סוד השבת, הרי ח' יודין, גי' פ' כמנין נ"ל מנחל, ועם כללות הח' יודין עצמן, הרי נחל. ואח"כ תכוין לכלול כללות היודין עצמן, ובכללותן ב"פ הם ב' כללות ותצרפם יחד עם נחל ויהיה מים, הרי המשכת מים במקוה:

הגהה (א) נ"ל י' אחת מן י"ה, וק"ל:

אח"כ תכוין, כי כל זה יהיה לכבוד שבת, כי הלא הח' שמות הנ"ל, ד' הויה וג' אהיה וי"ה, יש ל' אותיות בהם, והוא ל' של לכבוד שבת, וכאשר תוסיף ב' כוללים שהם כללות הז' שמות, עם כללות שם י"ה,יהיה ל"ב, כמנין כבוד של לכבוד. וכשתמנה כל הח' שמות במספרם כנ"ל, יעלו בגי' שבת, שהם רל"ב ותנ"ה י"ה, הכל גי' שבת. וכאשר תעלה מן המים, אמור אם תשיב משבת רגליך וכו':

עוד כוונה אחרת. דע, כי צריך טבילה א' לפשוט בגדי חול, וטבילה אחרת לכבוד שבת, לקבל תוספות קדושה. בראשונה תכוין לאהיה דההין, גי' מקוה. ובשניה תכוין, לשמות אהיה יה"ו, ולז' שמות שלהם, הם סוד שבת. ותכוין, כי באלו הז' שמות יש ה' יודין, הרי נ', וב' השמות עצמן אהיה יה"ו הם מ"ב, הכל גי' מים. ובעלייתך מן הטבילה, תכוין לד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ולג' אהיה דיודין דההין דאלפין, שהם גי' תרפ"ז. תוסיף עליהם שם י"ה הרי הכל בגי' שבת, כי סוד שבת הוא עליית זו"ן באו"א, ואז הוא סוד י"ה. ובבוקר טבילה א', ותכוין בה ענין תרפ"ז וי"ה, שהוא שבת, וטבילה עצמה:

והנה כבר בארנו, שבכל ע"ש יטבול אדם לקבל תוספת שבת, וכבר בארנו שצריך לטבול ב' טבילות - א' לפשוט בגדי חול מעליו. והב', להמשיך עליו תוספות שבת. ושמעתי מן מר"י ארז"ן, ששמע ממורי זלה"ה, שאם הוא בעל קרי, צריך שיטבול ג"פ - א', להסיר הטומאה. ב', להסיר בגדי חול. ג', תוספות שבת. וכשהיה עולה מורי ז"ל מן הטבילה, לא היה מנגב עצמו במטפחת וכיוצא, כי הם מימי שבת, וראוי הגוף לשאוב אותן. ראיתי למורי ז"ל, שחורף א' לא טבל, עבור אמו שלא היתה מניחתו, וכן אמר הרי"ס בשם מורי זלה"ה:

בענין המלבושים של שבת, אמר לי מורי ז"ל ענין א' שצריך לכוין, ונלע"ד, כי גם לזולתו תועיל הכוונה, והוא שטוב מאוד ששום מלבוש או כיוצא בו, מכל מה שהאדם לובש בשבת, אין ראוי שיהיה עליו בימי החול. ואפילו החלוק של שבת, אין ראוי ללובשו בימי החול. ואמר לי כשאלבוש בע"ש החלוק של שבת, אכוין לשם זהריא"ל, שהוא סוד החלוק של הש"י, הנזכר בפרקי היכלות, והוא מועיל מאוד אל הקדושה, להמשיכו אל האדם. וכשילבש הלבוש, יכוין בשם אכתרי"אל, וצריך שילבוש בכל שבת בגדים לבנים. לכן אל יפחת מד' בגדי לבן, כמו - מלבוש עליון ותחתון, ואזור, וחלוק. וקבלתי ממורי ז"ל, שכפי הגוון המלבושין שאדם לובש בשבת בעה"ז, כך מלבישין אותו אחר פטירתו בימי השבת תמיד, לכן ראה לחכם א' לבוש שחורים אחר פטירתו בימי השבת, והגיד כי כך היה לבוש בעה"ז, והוא נענש במדה זו. וד' בגדי לבן אלו, נגד ד' אותיות הוי"ה,

והם בגדי הבריאה. גם ראיתי למורי ז"ל בחורף בשבת, שהיה לובש מלבוש גיבאני תחת מלבוש הלבן העליון מפני הצינה, ולא היה מקפיד בזה, רק שהיה ד' בגדי לבן נגד ד' אותיות הוי"ה כנ"ל, ואלו הבגדים הם א"מ מבחוץ:

מורי זלה"ה היה אומר, כי כל המצות שאדם עושה, נרשמות במצחו. וכל מצוה ומצוה, נרשמת באות א', דרך אותיות המיוחדת לאותו מצוה. ואם עושה מצוה אחת מאיר האות של אותו מצוה, ואם עשה מצוה אחרת, אז הארת אות מצוה א' מסתלקת, ונבלעת בפנים במצחו. אבל אם עשה מצוה של צדקה, אינה נבלעת בפנים כמו בשאר האורות של שאר אותיות, אלא מאיר כל השבוע במצחו, בסוד וצדקתו עומדת לעד, ולא נבלעת תיכף:

אמר מורי ז"ל, כי הזוכה בנפש יתירה בשבת, אז אין מאירין במצחו עבירות שעשה, כי תוספות הנפש והארתו, מכסה אותן. ואם האדם טמא קרי ניכר במצחו, ואז אין הארת נפש יתירה מכסה אותו, עד שיעשה טבילה, ויסיר מעט רושם ממצחו, כי אז אין ניכרת כ"כ:

לערב בכל ע"ש שתופי מבואות וערובי חצרות, ויבצע ביום שבת בבוקר, על הפת שנעשה בו העירוב, ובלילה על פת השיתוף. ומורי ז"ל קודם שהיה מערב, היה אומר הברכה, ואח"כ מזכה לבני החצר ע"י אחר, כי כן הדין, כי אחר שיערב בעדו יזכה לאחרים, ויכוין כי עירוב ע"ב רי"ו, ושאר דיני עירוב, עיין בספר טעמי מצות פרשת בשלח.

הדלקת הנר - ארז"ל, הדלקת נר בשבת חובה, הסוד הוא, כי ב' נרות הם, בינה ומלכות, ותכוין לכבות ב' הנרות של הסט"א. (ועיין בשבחים) והנה נר שבת הוא בבינה, שהוא אהי"ה, גי' חובה, לכן הוא חוב"ה ולא רשות. ועיין מ"ש בפסוק כי נר מצוה ותורה אור. וכבר ידעת, כי הם סוד ג' יחודים עליונים - הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אלהי"ם, הוי"ה אד"ני, וכולם גי' נ"ר. גם דע, כי סוד נ"ר, הם רמ"ח איברי המלכות, כי היא נכללת בב' דרועין דמלכא, אז נקראת נ"ר כנודע:

אמנם ב' נרות אלו שהם בינה ומלכות, בשניהם יחד שייך סוד זה הנר. והנה בנר יש ד' מיני שלהובין, נגד ד' אותיות הוי"ה, כנזכר בזוהר פרשת ראשית והנה הב' אחרונים הם סמוכים אל הפתילה מושגת אצלינו. אך הב' עליונים, אינם מושגת ענינם ומהותם. אמנם לכן ד' שלהובת הנר, הנקרא נר מצוה, כי הם סוד הוי"ה, כנזכר בתיקונים. כי מ"צ בא"ת ב"ש י"ה, והרי כי אותיות ו"ה גלויות, אך אותיות י"ה נעלמות באותיות מ"צ, וזהו כי נר מצוה. והנה ב"פ נ"ר שהם בינה ומלכות, גי' ת"ק, והוא הנעלם. ומלוי של שדי עולה ת"ק. אמנם אותיות שדי עצמו, הם סוד ב' שמות אהי"ה דההין ודיודין, גי' שי"ב.

ועם ב' שמות עצמם גי' שדי. וסוד זה רמוז בפסוק בין שדי ילין, אמנם הרמוז לזה, כי כל זווגים וחיבורים אלו, הם ע"י היסוד הנקרא שדי בין למעלה ובין למטה, בבינה ומלכות, אמנם שדי בבינה הוא רפ"ה, ושדי שבמלכות הוא דג"ש, לכן בין שדי ילין רמוז לבינה, לכן הוא רפ"ה. (ובתיקונים כתב שיהא נר של ד' פיות):

מהחברים - אמנם סוד הדלקת נ"ר בהיכל, כשתמנה בזה אופן, שהוא הנקרא מספר קדמי, א"ב הם ג', ועם ג' הרי ו', וד' ארבע הרי י'. וכעד"ז עד י' יעלה נ"ה, כ' עולה ע"ה, ל' ק"ה, עולה הכל גי' נ"ר. פי' הדבר - אותיות היכל, מן א' עד ה' הוא ט"ו, ועם י' נ"ה, ואות כ' ע"ה, ואות ל' ק"ה, הרי היכל גי' נ"ר:

פרק ה

בו יבואר כללות העולמות, וקבלת תוספות נר"ן בע"ש במנחה, וזה ענינו - אח"כ במנחה דע"ש, תכוין בו היטיב, וכמ"ש כוונתה, ואז מתחילין העולמות לכלול זב"ז, רק שיש כמה מיני בחי' של כללות העולמות, ובהם מדרגות רבות. ונלע"ד כי אמר לי מורי ז"ל, כי בקבלת שבת יכוין, שכבר נכנסו ג"פ תתאין דל' דצלם דאו"א. ונלע"ד, כי אותן של אימא נכנסין עתה, ושל אבא נכנסין בקבלת שבת. הרי התוספות שניתוספה לז"א. ומג' פ"ת דאבא, יכוין לקבל תוספת נפש, ותוספות שיש לנוקבא, היא עליה גמורה:

והנה קודם תפילת מנחה, תכוין בדעתך לעלות ולכלול שם ב"ן שבעשייה עם היצירה, בשם מלוי אלפין גי' מ"ה. ויצירה בבריאה, בשם ס"ג. ובריאה באצילות, בשם מלוי יודין. ותכוין ד' שמות, בד' אותיות יהו"ה. בכל א' מד' עולמות, תכוין להעלות חלקי האלהות שבהם, ע"י מ"ן של נשמות, ואז תכוין בעשייה ששם הנפשות, ובכללן תכלול נפשך. וביצירה הרוחות, ותכלול עמהם רוחך. ובבריאה, נשמתך. ובאצילות, נשמה לנשמה:

ואח"כ תתחיל תפילת י"ח, ובכריעה ראשונה ובזקיפה, כנודע לך בסדר ד' זקיפות, הנזכר בשער עמידה דחול, ואין רצוני להאריך, רק בארנו בקיצור, ארבע כריעות, הם - ב' אהי"ה דיודין, ואח"כ ג' אהי"ה דאלפין, ואח"כ ד' אהי"ה דההין. וכן ד' זקיפות, הם - ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ותכוין בכריעה הא', לקבל שפע מן המאציל, כדי שיוכל לכלול ולהעלות עמו הבריאה, ואז תזקוף ותעלה האצילות למעלה. ובכריעה ב', יכוין להוריד ב' מיני שפע לבריאה - א' כדי שיוכללו עמו היצירה. וא' כדי שיוכל לכלול ולעלות באצילות. ואז זוקף, ותעלה בריאה ע"י ס"ג. וכן תעשה ביצירה. ובעשיה יכוין לשפע א', והוא שיוכלל ביצירה:

ובברכת שים שלום, כשאומר בא"י המברך וכו', יכוין בהויה זו, כי הרי י' באצילות, ה' בבריאה, ו' ביצירה, ה' בעשיה. ואז תכוין אותם לכלול זה בזה כל העולמות ממטה

למעלה פעם ב', מן ה' עד י', עד אצילות. ותכוין, כי אז ג"כ יורד תוספות נשמה לנשמה, ותוספות נשמה, ותוספות רוח, ותוספות נפש. נמצא, כי תחלה אנו מעלין אותן לקבל התוספות, כי סוד העליה והכללות, הוא עצמו הוא התוספות. (כי סוד העליות) ואח"כ תכוין להורידם עליך, ואח"כ להעלותן. והנה אל תחשוב להוריד נשמות או להעלות רק בברכת שים שלום, כשתאמר בא"י המברך וכו', בשם הזה בד' אותיות כנ"ל, אבל בכל התפילה לא תכוין בנשמות:

קבלת תוספת נשמה במנחה בע"ש, הוא דבר גדול, קודם שתאמר אדני שפתי תפתח, תכוין ותחשוב לעלות במחשבתך, כל חלקי הנפשות שהם בעשיה, ע"י שם יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, ולהעלותן עד היצירה, וז"ס תוספת נפש שבת, כי העשיה נכללת ביצירה, ונתוסף בו מקדושת תוספת נפש. ואח"כ להעלות היצירה עם הרוח שבה, ע"י שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ולהעלותן אל הבריאה, וזה תוספת הרוח. ואחר כך להעלות הבריאה עם הנשמות שבה, על ידי שם ס"ג יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אל אצילות, וזה תוספת נשמה. ואחר כך לחבר עם נשמה לנשמה, שהוא נפש דמלכות דאצילות, על ידי שם יו"ד ה"י וי"ו ה"י אשר שם. ואמת הוא, כי יש עוד רוח ונשמה דאצילות, אך הלואי שיוכלו דורינו זה לכוין בכך, ולזכות נפש דאצילות, והרי במחשבה זו יקבלו כל חלקי תוספת קדושה:

ואז תתחיל עמידה, ותכוין בכריעה ראשונה ברוך, להוריד כח הנשמות ההם נפש דאצילות עליך, על ידי שם ע"ב דיודי"ן. ובמלת הוי"ה תזקוף, ותכוין כי על ידי נשמות האלו, אתה מעלה את המלכות למעלה בסוד מ"ן, ותזקוף את המלכות על ידי שם ע"ב כנ"ל. אחר כך בכריעה ב' במגן אברהם, תכוין להוריד עליך סוד נשמה מן בריאה, בסוד שם ס"ג כנ"ל, ואחר כך תזקוף על דרך הנ"ל. ובכריעה ג' דמודים, תכוין להוריד עליך רוח מן יצירה, על ידי שם מ"ה כנ"ל, ותכוין זה בשם הוי"ה במודים, ובזקיפה יכוין כנזכר לעיל. ובכריעה ד' בהטוב שמך, תכוין להמשיך הנפש מן עשיה ע"י ב"ן הנ"ל, ואחר כך תזקוף כנ"ל, ובאמרך המברך בשלום, יכוין לחבר יחד כולם חיבור אחד:

להר"ם נאגרה, סוד מנחה, כשאומר מנחה, צריך לידע ולכוין, שאז במנחה בשעה שהוא רוצה להתפלל, אז המלכות שהיא שכינה אשר היא בגלות בעונותינו הרבים, אז עולה למקום שהיתה שם קודם הקטרוג, לכן צריך לכוין כוונות בד' זקיפות שעושה אדם בתפלת מנחה - באבות, ובהודאות. בזקיפה ראשונה יכוין לשם ע"ב, ודע כי שם ע"ב שהוא בחכמה, הוא חיות לעולם האצילות כולו, בסוד כולם בחכמה עשית. וס"ג הוא בבינה, חיות לעולם בריאה. ושם מ"ה בזעיר אנפין, חיות לעולם יצירה. ושם ב"ן בנוקבא, חיות לעולם עשיה:

והטעם אמרו בזוהר כי אמא מקננא בכורסייא, ות"ת מקנן ביצירה, ומלכות מקננא בעשיה. פי' - כי בינה נקראת קו ירוק המקיף העולם, שיוצא קו מן אמא, ומקפת כל העולם אצילות, ונעשה מסך בין אצילות לבריאה. ר"ל - כמו שהבינה נעשית אור פנימי לזעיר אנפין, כי מלבשת המוחין דזעיר אנפין, בנצח הוד יסוד שלה, ונכנסו בתוכו בפנימותו כן נעשית אמא אור מקיף לכל האצילות, ואור של אצילות האיר ע"י מסך של בינה, ומתנוצץ בבריאה על ידי מסך הנ"ל. וכן בבריאה, ת"ת שבבריאה מקיף מבחוץ לעולם בריאה, ונעשה מסך, שעל ידו מתנוצץ האור למטה ביצירה על ידי מסך הנ"ל. וכן מלכות שביצירה, עובר בה האור ומאיר לעולם עשיה וכו'. לזה ס"ג שהוא בבינה, הוא בבריאה. ושם מ"ה של זעיר אנפין שהוא ת"ת, הוא ביצירה. ושם של ב"ן שהוא במלכות הוא בעשיה:

לזה בזקיפה יכוין בד' זקיפות - בזקיפה ראשונה יכוין לע"ב, להאיר לבריאה, שע"ב שהוא בחכמה, לתת הארה באצילות, שיכינו מקום לקבל הבריאה, כאשר תעלה למעלה באצילות:

ובזקיפה שניה, יכוון לשם ס"ג, שהוא בבינה, להאיר לעולם בריאה שיעלה באצילות, לקבל הארה מאצילות, שכל כוונתינו שיעלו העולמות, ותעלה השכינה לקבל הארה, כדי שירד שבת אחר המנחה בהשפעה רבה כמ"ש בע"ה:

ובזקיפה שלישית, יכוין לשם מ"ה, להאיר לעולם היצירה, שיעלה בבריאה לקבל הארה מבריאה:

ובזקיפה ד', יכוין בב"ן, להאיר לעולם עשיה, כדי שיוכל לעלות ליצירה, לקבל השפע והארה מיצירה:

ואחר כך בחתימת הברכה בשים שלום, בהוי"ה אחרונה, יכלול כל העולמות זה בזה ממטה למעלה. וכן האותיות כולם במלוין. ה' עם ו', ו' עם ה', ה' עם י', שהם ד' שמות הנ"ל - ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. ואנו גם כן מעלין בעלייה זו, החלק שיש לנו מג' עולמות, נר"ן, להביא הארה לשמות הנ"ל מחיה לנר"ן, ע"כ להר"ם:

פרק ו

בו יבואר כל עניני שבת בכללות, ואחר כך בפרקים הבאים נבארהו כל א' במקומו בעזרת השם. אחר כך תצא לשדה לקבל שבת, ותכוין בסוד מלכות, שהיא עתה שדה של תפוחין, בסוד נה"י כמ"ש בע"ה בסיום הדרוש. אחר כך תאמר מזמור לדוד הבו לי"י, ותכוין ג' הבו, כי הבו גימטריא אח"ד וג' פעמים הבו גי' ט"ל, כמנין יו"ד ה"א וא"ו, שמהם מקבלת ה"א אחרונה, ותכוין כי הם גי' בא"י, והם סוד באי כלה כמ"ש:

ואח"כ תכוין שהם סוד נה"י שביצירה, שמשם יבוא תוספות אל עשיה, ותכוין בסוד פסוק זה, כי בו רומזין קין והבל. וכל מי שמכיר בו מאיזה מהם הוא, יכוין לכלול עצמו בהם, כי רוב הנשמות באים מהם, כי ר"ת "הבו "לה' "בני, היא הב"ל, ובני אלים הוא קין, בסוד ויראו בני אלהים, כמו שידעת, וכן "השתחוו "לה' "בהדרת קדש, ר"ת הב"ל. אחר כך בז' קולות שם מ"ב אב"ג וכו', וכפי הויו"ת שבהם כפי נקודם, חס"ד סגו"ל גבורה שב"א וכו'. כבר ידעת כי שם מ"ב הוא ביצירה. ובהגיעך לשם ז', אז תכוין לכלול כל הז' בו, והוא סוד היכל ק"ק דיצירה, ובניקוד הויי"ה צבאות. אח"כ אומר ב' פעמים באי כלה, נגד נ"ה. ואחר כך באי כלה שבת מלכתא. והענין, כי בא"י גי' אח"ד, ושלשתן הם ט"ל, גי' יו"ד ה"א וא"ו. ותכוין באי א' בנצח, ב' בהוד, ג' ביסוד. אמנם בג' אמור שבת מלכתא, לרמז לש' ב"ת, כי אז ביסוד כולל שלשתן נגד ש, ואז נכללין שלשתן. ואלו ג' באי הם בבריאה, כי משם באים ליצירה, כי המלכות עולה מן יצירה לנה"י דבריאה:

אמנם כוונת קבלת שבת בשדה, ואח"כ בבית, דע, כי הלא תחלה אנו יוצאין אל השדה, כי ב' בחינות הם - א' בחי' הנשמות, שהם פנימית לכל העולמות. ב' החיצונית, שהוא בחי' היכלות ומלאכים, אשר עליהן נאמר, הן אראלם צעקו חוצה. ועתה בשדה, מעלין סוד חיצונית, שהוא סוד ההיכלות והמלאכים. אמנם אנו מעלין ג"ר שבעשייה, בעשירית שביצירה, והם ג' הבו שבמזמור זה. אח"כ אנו מעלין ז"ת ע"י אב"ג וכו' שביצירה, והם אלו ז' קולות, קול ה' על המים וכו', שבמזמור זה. אח"כ כשאומר "ה' "למבול "ישב, יכוון בר"ת יל"י, לעלות ולכלול עמהם את הפנימית שהם הנשמות ע"י שם זה:

אח"כ ג"פ באי כלה, כדי להעלות ג"ר דיצירה, בעשירית דבריאה. והז"ת ע"י ז' אותיות אהי"ה יה"ו, שהוא מ"ב דבריאה. ואח"כ ג"ר שבבריאה במלכות דאצילות, שבר"ת "טוב "להודות לה', ר"ת ט"ל, שהם ג"פ באי, והבן. ואח"כ ז"ת ע"י שם מ"ב שבמילוי אלפין שבאצילות וזהו לה', ר"ל טוב להודות לה'. ומי שהוא מבחינת קין, יכוין בר"ת "יחיל "ה' "מדבר "קדש, ר"ת גי' קין, להעלות כל ניצוצי קין עמו:

וכשתאמר "מזמור "שיר "ליום "השבת, תכוין בר"ת, שהם למשה. ואז תעלה שם הבריאה, ותכוין להעלותה ע"י שם מ"ב דאצילות, והוא הויי"ה דאלפין, כמו שידעת. גם אותיות למשה, רמז לתיקון הבל שנתגלגל במשה. (מזמור שיר ליום השבת, ר"ת למשה, כי הוא סוד האצילות, שעלה שם המלכות ומאירה בנה"י דאצילות) ותכוין באמרך "טוב "להודות לי"י, ר"ת ט"ל, שהם סוד ג' באי הנ"ל העולין ט"ל. הוא סוד יה"ו שבבריאה. ועתה מעלין אותו באצילות, וזהו לי"י. כי ט"ל, הוא טוב להודות, אנו מעלין לי"י. ובזה הויי"ה של לי"י, תכוין לשם מ"ב דאלפין:

גם תכוין, כי עתה נתקנו ניצוצי קין, לכן תחילה נזכר שלא כתיקונו, שהוא "קולם "ישאו "נהרות, ר"ת קין. ואח"כ נזכר כתיקונו, שהוא "נאוה "קדש י"י, ר"ת נקי, כי עתה נתקנו הניצוצין:

גם עתה תכוין בר"ת - י"י "למבול "ישב, יל"י, והוא שם קדוש של ע"ב. והענין, כי ע"ב שמות מתחלק לששה חלקים, נגד ששה כוכבי לכת, ובכל א' יש בו י"ב שמות, נגד י"ב מזלות, לכן המזל הב' הוא שור, ונרמז בשם יל"י, שהוא שם ב' ג"כ, לכן בכח זה עשו העגל. ושם זה עולה נ', בסוד נש"ב, מסוד הגבורה. והנה תכוון בו להעלות נשמות שבין הקליפות שהם דבוקים הרבה, ולא יוכלו לעלות ע"י שם מ"ב, ושם זה הוא בעשיה:

גם במזמור שיר ליום השבת, תכוין לשם יל"י, אחר שהוא באצילות ג"כ, והוא י"י "לאורך "ימים כמו שידעת, רק ששם זה הוא באצילות הנקרא לאורך ימים, וגם בו תעלה נשמות ניצוצין דבריאה, שאין יכולין לעלות ע"י שם מ"ב. והנה באמרך באי כלה, תכוין לקבל תוספת הנפש. ובברכו, לקבל הרוח. ובופרוס סוכת שלום, לקבל הנשמה. וכל אלו הם בסוד הלילה, שהוא בסוד המלכות. אח"כ בבוקר, תכוין בברכו לקבל נפש, ובסמיכת גאולה לתפלה, לקבל תוספת רוח. ובמוסף באיה מקום כבודו, לקבל נשמה. ושלשתן מן הת"ת מדת יום:

ונחזור לענין, הנה כל תיקון זה הוא בשדה. והענין הוא בסוד בחי' חיצונה של נה"י דז"א, אך בבואך מן השדה, תקיף לשולחנך פ"א, הוא נגד א"מ של החיצונית. ואח"כ תקיף פ"ב כמ"ש. וכשתבוא מבה"כ מתפלת ערבית, תעמוד במקום השולחן, ותאמר דא הוא סעודתא דחקל תפוחין קדישין, שהם דנה"י כמ"ש, ואח"כ תקיף השולחן דרך ימין, בשתיקה. ואח"כ קח בידך שני אגודות הדס, ותחברם בשתי ידיך, ותברך עליהם, ותריח בהם. ואח"כ תקיף בהם השולחן פ"ב בשתיקה, ואמור זכור ושמור בדבור אחד נאמרו: ותאמר הקידוש, ואחר אכילתך אמור איזה פרקים ממסכת שבת, ואמור ברכת המזון, ותאמר זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו. ותברך על ההדס פ"ב. ובבוקר בסעודה שניה, תעשה כמו בלילה, וכן בסעודה שלישית:

ובסוד המוציא, תכוין כי ה' דהמוציא, בינה. לחם, ת"ת. ה' מן הארץ, מלכות. ואח"כ תבצע כזית לעצמך, בסוד יוד ראשונה דהו"יה. ואח"כ כביצה לאשתך, הוא י' אחרונה דיאהדונ"הי. וקודם סעודת השחר, אמור דא היא סעודתא דעתיקא קדישא, וקודם סעודת מנחה, יאמר דא היא סעודתא דזעיר אנפין:

גם יהיה לך ד' בגדי לבן, נגד ד' אותיות הוי"ה, ואלו הבגדים הם סוד א"מ מבחוץ, והוא סוד המלבושים. ותלך לערבית, ובאמרך ברכו, יכוין לכלול היכל ק"ק דיצירה בבריאה,

ונעשה ממש בריאה, וזה תוספות שבת ביצירה, וזה סוד תוספות הרוח, ולכן תכוין בתוספות הרוח, לקבל עתה, והם ממש בבריאה, שהוא סוד ברכת ק"ש כנודע. והנה אין בהם תוספת, רק עד היכל ק"ק, שהוא בברכת השכיבנו, כי אז אנו מוסיפין ופרוס, כי שם סוד סוכת שלום, בהיכל ז' דבריאה, ואז חוזר אותו היכל להיות אצילות, וזהו תוספת הנשמה, ולכן תכוין בופרוס עלינו, לקבל תוספת נשמה. אך עכ"ז, להורות כי יש עתה יותר קדושה בליל שבת, אנו אומרים ברכת ק"ש בנועם גדול, בסוד נועם הנמשך מן הבינה:

וביכולו של עמידה, אז תחשוב דאתעבידו לה ג' מוחין, מנצח הוד יסוד בפנימותן. כי בשדה היתה בחיצוניות, ועתה נקרא חקל תפוחין קדישין, וכל קדישין הם בסוד מוחין, כי חכמה נקרא קודש. ותכוין כי יש לה ל"ה תיבין, נגד ל"ב נתיבות חכמה, וג' שביעי כנודע. והנה ג' שביעי הם נצח הוד יסוד:

אח"כ בויכולו של אחר עמידה, יכוין שאז ג' שביעי הם חג"ת. והענין - שאז מאירין בה ג' יודין אלו, אך עתה אינה עולה היא להם:

אח"כ בויכולו של הקידוש, תכוין כי אז מאירין ג"כ חב"ד דז"א, וכנגדם ג' שביעי, כי הם מאירין בנה"י, אך לעולם כל שביעי בנה"י:

והנה בבואך מבהכ"נ, עמוד במקומך, ואמור דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין, כי הלא אז המלכות יש לה ג' מוחין, ונשפעת מהם, ומשם אוכלת. ואח"כ תקיף השולחן דרך ימין בשתיקה, נגד אור מקיף של חג"ת, המאיר באור מקיף של נצח הוד יסוד. ואח"כ תקח בידך ב' אגודות הדס, ותחברם בידך, ותברך עליהם, ותריח, ותקיף בהם פעם א' בשתיקה, נגד אור מקיף דחב"ד, המאיר באור מקיף דנצח הוד יסוד. ואחר כך אמור זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, ותאמר הקידוש, ותכוין בהם כנ"ל:

ואחר כך אחר אכילתך, תאמר איזה פרק, או ח' מהראשונים בערב, וח' בבוקר, וח' במנחה, שהם כ"ד תכשיטי כלה. ואמור ברכת המזון, ותכוין יו"ד במילוי דמלוי, בברכה א'. ה"י במילוי דמילוי, בברכה ב'. וי"ו במלוי דמילוי, בברכה ג'. ה"י במילוי דמילוי, בברכה ד'. ובברכת החליצנו, תכוין בחליצת המנעל דמט"ט, לעלות אל הבריאה, שהם לבושי שבת וי"ט. ואחר כך חזור ואמור זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, ותברך ותריח בהדס, וטוב לומר בליל שבת מסכת עירובין, בסוד ע"ב רי"ו. ובבוקר בעמידה בלחש, תכוין כי אז הת"ת עולה מנצח הוד יסוד שלו שירד בלילה להדביק במלכות שם, והוא עולה בבוקר לנה"י דאבא ואמא, להיות לו מוחין ג"כ. אמנם המלכות עולה אז ג"כ לחג"ת

זעיר אנפין. והענין - כי אחר שזעיר אנפין מתעלה ג' מדרגות בנה"י דאבא ואמא, נמצא כי נה"י שלו הם בסוד חג"ת, לכן עולה עתה המלכות עד שם, להיות לה מוחין משם:
ובחזרת עמידה, אז היא מתעלה ג' אחרות, שהם חב"ד דז"א, ואז היא שוה כמוהו. ואח"כ בתפלת מוסף בלחש, אז עולה הז"א בחב"ד דאו"א, ואז הוא ושמרתם את השבת כי קודש הוא, כי הוא ממש שוה אל או"א עצמה ואז המלכות עולה לנה"י של ז"א, שהם נה"י של או"א. ובחזרת מוסף, מדלגת מלכות מדרגה אחת שהוא חג"ת, ועולה עוד מדרגה אחרת שהוא חב"ד של או"א, ואז או"א וברא וברתא שוים יחד, כי הת"ת אין לו עתה עלייה אחרת. ולפי שמדלגת המלכות ב' מדרגות שלא כסדר עליית האחרות, לכן שואלין המלאכים אי"ה מקום כבודו, כי אין יודעין איך עלתה כל כך במרוצה. אמנם סוד אי"ה - א', סוד מזלא דעתיקא הי"ג, שהוא סוד הדעת של או"א, שהם י"ה, וזהו אי"ה:
ודע, כי ביום השבת אין זיווג כלל לזו"נ, אלא עתה בחזרת מוסף. והטעם - כי עד עתה לא היה שוין בקומתן, ולא היה היסוד נשתוה עם המלכות, אך עתה שניהם שוין ממש, והיסוד מזדווג עמה. ובזה תבין סוד מוסף, שהוא לעולם בסוד היסוד. אמנם לפי שעתה הם באו"א, לכן צריך עתה סוד זיווג ע"י מ"נ, ע"י קדוש ה' ממש, ע"ד יחוד או"א עצמן בשמע ישראל כנודע, וזה סוד שאנו אומרים שמע ישראל בחזרת מוסף, וצריך לכוין בזה, והבן:
והנה בסעודת שחרית, אז כבר עלו שתיהם עד הכתר, דוגמת אבא ואמא עצמו. נמצא כי עתה הם נזונין מעתיקא קדישא בעצמו, לכן עמוד במקומך, ואמור דא היא סעודתא דעתיקא קדישא, ועשה כמו בלילה אותן הב' מקיפין, שהם נגד עמידת הלחש, וחזרת דשחרית. אך עמידת המוסף הלחש והחזרה, אין בנו יכולת להקיפם, כי הם למעלה באבא ואמא:
אח"כ במנחה בשבת, אז לבדו הז"א נכלל באבא ואמא, ועולין שלשתן בעמידה בלחש עד מזל י"ג דדיקנא דעתיקא קדישא. ובחזרה, עולין עד מזל ח' דדיקנא דעתיקא קדישא, ולא עד בכלל. אז נמצא כי הז"א יש לו י"ג ת"ד דיליה, כמ"ש בר"מ פרשת נשא, בפסוק יברכך יאר ישא בסוד ג"פ אהי"ה, ואז מזדווגין או"א, כמ"ש בפירוש אתה אחד:
והנה סעודה ג', הוא אוכל הז"א מפה של עתיקא, לכן נקרא סעודתא דזעיר אנפין, לכן אין ראוי לקדש על היין בסעודה זו, כי אין בעתיקא שום יין כלל, ועיקרו רחמים גמורים, ואינו ראוי לעורר היין בגו סעודה זו. אבל בב' סעודות ראשונים, אנו מקדשין על היין, בסוד יין המשומר בענבים, המשומר של הבינה המשמח, משא"כ עתה. ועושה

בסעודה זו בכל פרטות הנ"ל, וענין הסעודות כבר ביארתי, כי בלילה הוא מפה דמלכות. ובשחרית מפה דז"א, ובמנחה מפה דעתיקא:

פרק ז

צריך שתדע, איך יש בז"א מוחין פנימין ומקיפין. והנה ביום השבת, הוא עליית ז"א כמ"ש. אך בליל שבת, כל העליות הוא בנוקבא דאצילות, שעולה בז"א, וכל ג' עולמות שתחתיה, כי כל זה נקרא עלמא דנוקבא. אך הז"א דאצילות, ומכ"ש כל מה שלמעלה ממנו, אין להם עלייה בליל שבת, רק הארה יתירה במקומן עצמן. וזו סוד ליל שבת, שהוא מדת לילה, ונקראת שמור, כי אז הוא עליית הנוקבא, לכן אנו אומרין כי ליל שבת רומז לנוקבא. אך יום שבת עיקר עלייה אל הז"א, רק שאגב גררא דיליה, מעלה הנוקבא עמו לעילא, לכן כל אתר דאית תמן גברא, אין הנוקבא עולה לשם, לכן ביום שבת מכונה לז"א שהוא זכר, ולקמן נבאר בע"ה:

אמנם הארה זו שנתוסף אל הז"א בליל שבת, הוא שאורות מקיפים שלו, נכנסו בו בסוד א"פ, ואז נמצא שיש לו מוחין א"פ גדולים מאוד, ועי"כ נתוסף לו מקיפין אחרים גדולים מהם מאוד, אך אפשר להיות זה, בב' מציאות - או שהז"א יגדל ראשו, ויעלה ראשו למעלה, עד גובה כל המקיפים, ועי"ז יתלבשו אותן המקיפין בו, באופן שראשו יעלה למעלה, והמקיפין ישארו במקומן למעלה, רק שראשו הוא עולה למעלה ומלביש אותן. או אפשר שראשו תשאר למטה במקומו, אמנם המקיפים הם יורדין ממקומן למטה ונכנסין תוך ראשו. אמנם כבר ביארנו, כי אין לז"א שום עלייה בליל שבת, ואינו עולה ונגדל כלל, וא"כ מוכרח הוא שנשאר הוא במקומו, והמקיפין הם יורדין ממקומן ונכנסים בראשו, והוא אינו נגדל כלל:

אמנם סוד אלו המקיפים כבר ביארנו במ"א, שהם ב' אותיות ל"ם דצל"ם, ושם בארנו כי הם ב' בחי' - כי הל' הוא סוד המלבושים תוך נה"י אמא וזהו ל'. אך המ' הוא סוד ד' מקיפין עצמן, בלי לבוש נה"י דאמא כלל. גם ביארנו, כי יש ל"ם דאמא, ול"ם דאבא, ושניהם נכנסין עתה בליל שבת. וצריך שתדע, כי אע"פ שאנו אומרים, כי הל' או מ' דצלם, כל א' מהם דומה אל הצ' דצלם, עכ"ז אין הכוונה רק לומר, שכל מה שיש למטה מצ' דצלם, יש בל', או בם'. אכן אין אורכן וקומתן שוה, כי הצ' יותר ארוכה ג"פ יותר מן הל', פי' - כי הצ' דצלם מתלבש בג"ת ובג"א ובג"ר, נמצא שארכה ט"ס. אך הל' אין ארכה רק ג"ס לבדה, באופן שכל אורך כל אחד מאלו הג' של הל', שיעור ספירה אחת לבד, ושלשתן שיעור ג"ס לבד, אך עכ"ז אעפ"כ הם נחלקין כל א' לג' מדרגות, כמ"ש שנחלקין לג"פ עלאין, ולג"א, ולג"ת. אך אין אורכן רק כמו פרקין של צ' דצלם הראשונים. ואמנם

הם' דצלם, באופן אחר, כי הל' דצלם אע"פ ששיעורו כשליש לבד מן הצ' דצלם, עכ"ז להיות סוד נה"י דאמא כנ"ל, היא מתחלקת לט' ספירין ופרקין, ג' עלאין וג"א וג"ת, כי כל בחי' נה"י בין אם יהיה קטנים או גדולים, הם נחלקים לפרקין כנודע. אך הם' דצלם שהם מוחין לבד בלי לבוש, אינם נחלקין כלל, רק כל מ' נכנסין בפעם אחד. וכמ"ש בצלם דאמא, כך הוא בצלם דאבא:

ועתה נבאר הסדר, והנה קודם קבלת שבת, תכוין, כי אז נתוסף הארה כבר בז"א, והוא שנכנסין אז ג"פ תתאין של ל' דצלם אמא, וכן ג"פ תתאין של ל' דצלם אבא, וזה נעשה סוד תוספות שבת, שזו התוספות בליל שבת שיש לז"א, ותכוין לקבל תוספת נפש יתירה, מבחי' ג' תתאין אלו הנכנסין בז"א, כי ג"ת הם בחי' נפש. אך התוספות שיש להנוקבא, הוא סוד עלייה גמורה, ואינו כמו הז"א:

והנה עלייתו הוא באופן זה - כי כבר בארנו במ"א, כי סוד קבלת שבת הוא בחוץ בשדה, וסוד הדבר, כי הלא כל העולמות יש להם חיצונית ופנימית, וסוד החיצונית הוא, בחי' המלאכים והעולמות בעצמן, אך הפנימית הוא הנשמה של כל העולמות, אשר משם באים נשמות הצדיקים, וגם בעולם האצילות הוא באופן זה, כי המלאכים יונקים מהחיצונית, והנשמות מפנימית. אמנם תחלה עולין חיצונית, שהם בחי' מלאכים, ואח"כ עולה פנימית. אמנם כל הבחי' מאלו הג', יש בה ב' בחי' א"פ וא"מ. והנה עתה בצאתך לשדה, תכוין כי הוא חיצונית העולמות, דוגמת שדה, וחיצוניות היא, שאנחנו מעלין עתה בקבלת שבת בשדה, וכל זה בסוד א"פ שלו, ומעלין חיצוניות ד' עולמות בבחי' א"פ שלהן, ומקבלין תוספות שבת, וכל זה נעשה בשדה לבד. ואח"כ נבאר שאר בחי':

והנה באומרך מזמור לדוד, תכוין להעלות עשיה ליצירה כנודע, רק שהוא בסוד חיצוניות העולמות כנ"ל. אמנם סדר עלייתן, שעולין ג"ר דעשייה במלכות דיצירה, ואז המלכות דיצירה, הלא היא עומדת באחור נה"י דז"א דיצירה כנודע, ואז עולין לשם, וכולם מתקבצין במלכות דיצירה, והוא סוד הרחיבי מקום אהלך, כי המלכות היא סוד א"י, ונקראת ארץ צבי, כמאמר רז"ל שנמשלה ארץ ישראל לצבי, שאין עורו מחזיק את בשרו אחר הפשטו ממנו. נמצא, כי תחלה קודם שחיטתו, היה מחזיק בתוכו בתוך העור שלו, כפל כפליים ממה שיוכל להיות בתוכו אחר שחיטתו. כך א"י, בהיותה בישובה קודם חורבנה, היתה מחזקת אנשים הרבה לאין קץ, כפלי כפליים כיוצאי מצרים. וכן מלכות דיצירה, מחזקת בתוכה כל אלו הג"ר דעשיה, והיא מתרחבת ומקבלת בתוכה, ואז הם

ג"ר דעשיה באחורי ג"ת דיצירה, בתוך המלכות אשר שם. נמצא כי הם עולין במלכות, וגם בנה"י, ואינם רק במלכות לבד:

אח"כ כשתאמר באי כלה, תכוין שעולין ג"ר דיצירה, במלכות דבריאה, ע"ד הנ"ל. אח"כ במזמור שיר ליום השבת, עולין ג"ר דבריאה במלכות דאצילות ע"ד הנ"ל. ואמנם עדיין המלכויות של כל עולם ועולם הם אב"א. הרי בארנו התכללות העולמות, בסוד החיצוניות שבהם, בסוד קבלת שבת, וכל זה נעשה בשבת על ידינו, וזה נקרא תוספות שבת בכל מקום שהיא, נפש יתירה, כי כיון שנעשה קודם זמנו, נקרא תוספות שבת, ולא שבת עצמה. ואח"כ במעריב ליל שבת, והוא לילה ממש, אז מעצמה נעשה הקדושה שלא על ידינו:

ואמנם ענין זה הוא, שהמלכות נעשית נקודה, וחוזרת פב"פ עם הז"א, בכל ד' מלכיות של ד' עולמות, רק כשעומדות פב"פ, היא נקודה אחת קטנה בסוף היסוד של ז"א, וכך עומדת עד העמידה של ליל שבת, כמ"ש בעז"ה. ונחזור לענין, כי הלא בקבלת שבת בשדה, הוא סוד חיצונות העולמות, בסוד א"פ לבדם. לכן אח"כ נכנסין לבית, ומקיפין השולחן קודם ערבית, ואז אנו מעלין גם בחינת א"מ שלהם כמבואר. ועם זה נשלם בחינת חיצונית העולמות בתוספות שבת:

פרק ח

אחר שנתבאר לך בפרק הקודם, ענין ק"ש בקצרה, ויעדנו לך לבאר ג"כ באורך עתה בפרטות, ועתה נבאר איזה פרטות וזה ענינו - תחלת הכל תצא לשדה לק"ש, ויאמר לכה דודי נצא השדה, (הכוונה רמז לשכינה, אשר היא שדה) בואו ונצא לקראת שבת מלכתא חקל תפוחין קדישין, ויכוין למלכות, הנקרא חקל תפוחין. ויכוין כי חקל, הוא הוי"ה אהי"ה הוי"ה אדנ"י, וכן המלוין דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, עולה חקל עם י' אותיות דהוי"ה מלא. והנה ביוצא לחקל תפוחין, תכוין אל סוד המקום פנוי, כי כשעולין ג' ראשונות דעשיה בג' אמצעים, נשאר מקום פנוי וחלק, והנה חקל מלשון חלק בב' פתחין, גם חקל מלשון חלק בב' סגול. והענין - כי מה שהיה למטה, אשר אח"כ נשאר המקום שלו פנוי חלק בפתח, ופנוי ממנה, הנה עלו למעלה, ונעשו חלק שלהם ממש בב' סגול. והנה תכוין ס"ג וי' אותיותיו, ועם אדנ"י ס"ה, הרי חק"ל. (מ"כ, וכן מנחם עולה חק"ל, שהוא שמו של משיח, ובגלות רחק ממני מנחם).

והנה קבלת שבת בשדה, צריך להיות מעומד, פניו למערב, ואם הוא הר גבוה יותר הוא טוב, וצריך להיות נקי מאחוריו ד' אמות ולפניו כמלא עינו. ותאמר כל הסדר בעינים סגורות, ותכוין תחלה, כי עתה נכנסין ג' פרקין תתאין דל' דצלם בזעיר אנפין, בין צלם

דאבא ובין צלם דאמא. ותשים נגד פניך ד' עולמות כסדרן - ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. ואח"כ תתחיל ותאמר מזמור לדוד הבו לה', ותכוין להעלות חיצונית העשיה, הג"ר במלכות דיצירה כנ"ל. וזה ע"י ג' הבו הנזכרים. אמנם תחלת הכל תכוין בהויה של הבו לי"י, לשם ב"ן דההין, ותכוין כי שם זה בעשיה, וזה העולם שרוצה עתה להעלות ביצירה. ואח"כ יכוין, כי יש בכאן ג"פ הבו, וג"פ הוי"ה. וסוד הענין הוא זה - כי תכוין בהבו ראשון, שהוא גי' י"ג, והסוד הוא, שמכוין להוריד מן י"ג תקונים שיש בא"א דעשיה, אל העשיה עצמה, ותכוין להוריד הארה מהם. אמנם סדר הארתו, זהו ג' הויות, כמנין הבו ע"ה. מהחברים - ויאמר תפוחין קדישין, ע"ש תפוחין של עכשיו, העתידין לזכות למחר לתוספות קדושה. ומיד ש של עשיה נכללת ביצירה, ששם ש של שמור. ובבריאה ש של שבת, ובאצילות ש של (אדני) שביעי, והכולל ג' פעמים שביעי שבויכולו, וג"פ ש' כזה ש ש ש, הם ט' ווי"ן, והוא שם של ג' תיבין, וכ"א מהן ג' ווי"ן, ו ו ו, ו' א' בקמץ, ב' מלופום, וג' בפתח. ו' ו' ו' א' בשבא, ב' בחולם, וג' בקמץ. ו' ו' ו' ראשון בשבא, וב' ווין בצירי, הנזכר בתפלת ר' ישמעאל כהן גדול, וניקודם יוצא מן הבו ליהוה בני אלים. ה' בקמץ, ב' במלופום, ל' בפתח, י' שבא, ה' חולם, ו' בקמץ, ב' שבא, נ' בצירי, א' בצירי, ל' בחירק. ואז נכללת הזכור ושמור, שהם ענני כבוד, אלא ששם הוא בסוד הבריאה שכן מקוה גימ' קנ"א, דהיינו אהיה בסוד בריאה, ולמחר באצילות סוד שבת ממש:

למהר"ם נאגרה - ויאמר מזמור לדוד הבו לה', ויכוין במלת הבו גימטריא י"ג, והרי ג' שמות הוי"ה פשוטים, שיש באלו הג' עולמות, שהם י"ב אותיות והכולל. או נרמז, שאנו רוצין עתה בקבלת שבת, שיעלו ג"ר חב"ד דעולם עשיה, לנה"י דיצירה, ומתרחבת מלכות דיצירה, ומקבלת אותן שם, שהמלכות נמשלת לעור צבי, ופנימית דג"ר דעשיה, נעשין חיצונית ומלבוש, לחיצונית נה"י דיצירה, עד הלילה, והם כמו אור מקיף מבחוץ, וזה נקרא תוספת שבת מחול על הקודש. והאמת, כי לא עלה שם רק הרוחניות לבד, כי הכלים שלהם נשארין במקומם, לכן העושה מלאכה בתוספת שבת, אינו חייב מיתה, כי עדיין לא נשאר חלל בין העשיה לקליפה, שהכלים שם. אבל בליל השבת, שעולים הכלים דעשיה ג"כ, ונשאר כפי זה, מקום הג" ת דעשיה חלל לגמרי. ולא נשאר שם רק הרשימו לבד במקומן, וז"ס של חילול שבת, שנאמר מחלליה מות יומת, שיש חלל ונכנסין שם הקליפות עד החלל, ע"י חילולו:

וכיון שעולין שם ג"ר דעשיה למעלה, הם שם עתה י"ג ספירות ביצירה, כמנין הבו. וכן עד"ז י"ג בבריאה, י"ג באצילות, והם ג' הבו שבמזמור. משא"כ בעשיה שנשארין בה ז' לבד, לכן ג' הבו נגד ג' עולמות אב"י. והשם ראשון של הבו לי"י, יכוין לשם ב"ן, הכולל

כל עשיה, מן אריך אנפין דעשיה עד למטה, כי כל מה שיש באצילות, יש בכל עולמות, ובזה השם תבא הארה לדעת שבעשיה, שיעלה ליסוד של יצירה וכו'. כמ"ש בפנים:

אח"כ אנו מכוונים על הדרך שאמרנו, ועולין ג' ראשונות דיצירה, לנצח הוד יסוד דבריאה, באמרנו ג"פ באי כלה, ומלת באי גימטריא י"ג כמו הבו, לרמז שעולין שם חב"ד לנצח הוד יסוד, לג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה, שהם י"ג אותיות עם הכולל. ויכוין לשמות א' לא' עד"ז שנז' לעיל, ויכוין שיש י"ג ספירות בבריאה, כמנין באי כלה, כנ"ל במלת הבו:

אח"כ יכוין בשם מ"ב אחר, כדי שיעלה ז' מדות מיצירה לבריאה, והוא שם אהי"ה יה"ו, גימטריא מ"ב, ויוצא ז' שמות מרגלאין הנודעים בזהר פרשת יתרו אח"כ אנו מעלין ג"ר דבריאה לנצח הוד יסוד דאצילות במזמור שיר ליום השבת וכו'. אח"כ יכוין לקבל שפע הקדושה, מאלף עולמות שיוצאין ונוצצין מבינה, ואלו האלף רמז לתתמ"ט שעולין שבעה שמות מרגלאין וכו', כנזכר לקמן. ע"כ:

והענין, כי כבר ידעת, איך שהי"ג ת"ד דא"א הם סוד ג' הויות שיש בהם י"ב אותיות, והכולל הרי י"ג כנודע. ולכן תכוין להוריד הארה מן אותן י"ג ת"ד, והם בחינת ג' הויות כמנין הבו. אמנם הטעם הוא, כי כוונתינו כדי להעלות עשייה ביצירה, וכבר ידעת בכמה מקומות, שא"א להעלות שום דבר למעלה ממדרגתו, עד שירד לו תחלה אור מלמעלה, ואח"כ ע"י אותו אור שבא לו, הוא מתגדל ומתעלה ויכול לעלות למעלה. לכן אנו מורידין תחילה הארת הויות אלו, מי"ג ת"ד דא"א דעשיה עצמה. אמנם ג' הויות אלו, יהיה במילוי ב"ן דההין, כי העשיה היא שם ב"ן דההין כנודע, ותורידם עד הדעת דעשייה, ששם חו"ג. וכבר ידעת, כי גבורה שם ב"ן בההין, לכן תוריד להם ג' הויות ב"ן. אך כנגד החסדים אין אנו מורידין שם מ"ה, כי אין בעשייה שם מ"ה. אך עכ"ז עולין הח' עם הג' ביחד, ואח"כ נאיר אל הח' ג"כ מבחינת שם מ"ה, כמ"ש בע"ה:

לכן תכוין בהויה זו של הבו לה' בני אלים, בשם ב"ן, והוא סוד הדעת דעשיה, ותמשיך לו הבו שהם ג' הויות דב"ן, לדעת הנקרא הויה זו דב"ן ג"כ, וזהו הבו לה'. ותכוין, כי ע"י הארת אלו עולה הדעת דעשיה למעלה ביצירה במקום יסוד דיצירה, כי שם מקומו באמצע כנודע:

ואח"כ הבו לה' כבוד ועוז, תכוין באותו הבו הב' להוריד ג' הויות מן י"ג ת"ד דאריך אנפין דיצירה, ואלו הם מבחי' שם מ"ה דאלפין, ותמשיכם אל הבינה דעשיה. ועל ידי זה תעלה בינה דעשיה בהוד דיצירה, ולכן כשתאמר הבו לה' כבוד ועוז, תכוין כי הויה זו במלוי אלפין מ"ה. ובאמרו הבו לה' בני אלים, יכוין במלת בני אלים לבחי' קין, בסוד ויראו בני האלהים, שהם זרעו של קין. אמנם מ"ש אלים חסר ה', לפי שעתה אין אנו

חפציך בדין, כי הוא שבת. והנה ה' של אלהים הוא דין, לפי שהוא ה' על י', לכן לא נזכרה בכאן:

אחר כך בהבו לה' כבוד שמו, תכוין בהבו זה, להוריד ג' הויות מן י"ג דאריך אנפין דבריאה, עד חכמה דעשיה, ועי"ז תעלה חכמה דעשיה בנצח יצירה, וכל אלו ג' הויות יהיה בשם ס"ג, כי הרי הם נמשכין מן הכבוד, שהוא גי' ל"ז מילוי דס"ג, לכן תכוין בהבו לה' כבוד שמו, כי הויה זו במלוי ס"ג, הרי עלו ג"ר דעשיה בג"ת דיצירה. אמנם הכתר של עשיה לא זכרנו אותו, וסוד הענין במה שהודעתיך, כי כל בחי' כתר נעשה מעצמו, לכן אינו נמנה מכלל הספירות, ואין להאריך. אמנם מה שתכוין הוא, כי הלא כשתכוין בהבו לה' ראשון, להעלות הדעת ליסוד דיצירה, תכוין, כי הלא הכתר דעשיה הוא קו האמצעי, והוא עומד למעלה מדעת, א"כ א"א להעלות הדעת עד שיעלה הכתר תחלה, ולכן תכוין כי תחלת הכל עולה הכתר דעשיה מעצמה ביסוד דיצירה, ואח"כ כשעולה הדעת ביסוד, אז נגבהה ונתעלה הכתר יותר, ונתעלה בהוד דיצירה:

אח"כ בהבו הב', תכוין להעלות הבינה בהוד דיצירה, תכוין כי הכתר מתעלה יותר בנצח דיצירה, אח"כ בהבו הג', תכוין להעלות החכמה בנצח, ותכוין כי הכתר מתעלה עד ת"ת דיצירה, ואז הוא שם מקומו האמיתי, כי הוא בקו האמצעי ע"ג הדעת. וגם ממה שידעת כי כתר נעשה תמיד מן התפארת שלמעלה ממנו, כמו כתר ז"א מת"ת דאמא, וכן כולם, כן הוא כתר דעשיה נעשה מת"ת דיצירה, והרי עלו כל הד' ראשונות דעשיה:

ואמנם ראוי לבאר לך סדר הורדת אלו האורות של ג' הבו כנ"ל, והוא, כי כאשר תוריד ג' הויות דב"ן באריך אנפין דעשיה אל הדעת, תכוין להורידן בדרך קו הישר, מכתר אל הדעת, ואח"כ כשתוריד ג' מ"ה מאריך אנפין דיצירה אל הבינה דעשיה, תכוין כי אותן הארות הם יורדין ומתפשטין מן אריך אנפין דיצירה לבינה דיצירה, דרך קו השמאלי, ויורד הקו עד הוד דיצירה, ומשם יורד דרך קו הישר ההוא אל בינה דעשיה, העומדת בקו שמאל דעשיה, ועל ידי זה עולה בינה דעשיה בהוד דיצירה:

והטעם, כי אריך אנפין דיצירה הוא באמצע, וצריך להטות הארתו דרך קו שמאלית כדי שיכנס בבינה דעשיה, גם הטעם הוא, כדי לקבל מבחינת השמאלי, כי כן הבינה היא שמאל, לכן הארתו היא דרך צד שמאל דיצירה. וטעם זה קרוב אל טעם הקודם. אח"כ כשתוריד ג' הויות דס"ג מא"א דבריאה, תמשיכם דרך קו ימיני שבו, שהוא בחכמה דבריאה, ואחר כך לנצח דבריאה, ואחר כך בחכמה דיצירה, ומשם תוריד לנצח דיצירה, ומשם לחכמה דעשיה. ואז תעלה חכמה דעשיה, בנצח דיצירה, וכ"כ בר"מ פרשת וארא. אמנם נלע"ד ששמעתי, שיש חילוק בזה, והוא, כי ג' הויות דב"ן דאריך אנפין דעשיה,

תורידם עד הדעת עצמו דעשיה. אך הארת ג' מ"ה דיצירה, לא תורידם רק בהוד דיצירה, ועי"ז תעלה בינה דעשיה שם בהוד דיצירה, וא"צ להוריד אותן הויות עד בינה עצמה דעשיה, וכן הענין בג' הויות דס"ג דבריאה, תורידם עד נצח דיצירה, ולא עד חכמה דעשיה, כנלע"ד ששמעתי:

אמנם תבין ותראה, כי ר"ת של הבו לה' כבוד שמו, הבו לה' כבוד ועוז, הוא כלה כלה. והענין, כי הלא בשם מ"ה ובשם ס"ג, נתקנת העשיה שהיא סוד מלכות, ונעשית כלה, כי שם מ"ה דיצירה הוא סוד שם ז"א כנודע, והם הבעל והחתן המקשט את הכלה ועושה אותה כלתו. וכן שם ס"ג שהוא בבריאה, סוד בינה, אמא עלאה, היא המתקנת ומקשטת את הכלה, בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע כנודע, לכן בב' מקומות אלו נקראת כלה:

אמנם מה שתכוין בשם כלה בזה, שהוא ב"ן דההין, שהוא שם עשיה, ועולה לגבי ג' ספירות נה"י דיצירה, הרי ב"ן וג' ספירות הנ"ל, גי' כלה, כי כששם ב"ן עולה בנה"י, אז נקרא כלה:

אח"כ תאמר השתחוו לה' בהדרת קודש, אמנם סוד הענין, כי הלא נודע, שהדעת כלול מחו"ג כנודע, והם סוד של מ"ה נגד ה"ח, וב"ן נגד ה"ג, ושם ס"ג נגד הבינה, ושם ע"ב נגד החכמה. והנה עד עתה אע"פ שעלו ד' ראשונים דעשיה ביצירה כסדרן האמיתי, שהוא - חכמה בנצח, בינה בהוד, חו"ג ביסוד, עכ"ז האורות שהמשכנו אליהם הם שלא כסדר, כי ג' הויות ס"ג ירדו בנצח, והיו ראוין שירדו ג' הויות ע"ב. ובהוד ירדו ג' הויות מ"ה, והיה ראוי שירדו ג' הויות ס"ג. וביסוד ירדו ג' ב"ן, והיה ראוי שירדו עמהם ג"כ ג' שם מ"ה. אמנם עד עתה לא יכלנו לעשות באופן אחר, אבל עתה אנו מתקנים את הכל, ע"י השתחוו לה' בהדרת קודש, והוא כי זה ההויה היא רביעית, והוא באצילות, ותכוין כי הויה זו בשם ע"ב דיודין שהוא באצילות כנודע:

(מהחברים - צריך לכוין במזמור הבו לה' בני אלים ג"פ הבל, בר"ת הבו לה' בני, השתחוו לה' בהדרת, וא' בס"ת קול ה' חוצב להבות, לרמז הנשמות הבאות בשבת, נשמות יתירות, יש מהן שבאים מצד הבל, ויש מהן שבאין מצד קין. הבאים מצד הבל, נרמזין בזה המזמור. והבאים מצד קין, נרמזין במזמור שיר ליום, י"י מלך גאות וכו', באופן זה - נשאו נהרות ה' נשאו, ר"ת גי' קין. קולם ישאו נהרות, ר"ת קין. נאוה קודש י"י, ר"ת קין. ויש בו מ"ה תיבות, כנגד שם מ"ה. ובמזמור שיר ליום השבת, ר"ת - שמלה, שלמה, למשה. גם במזמור זה קי"ב תיבין, כמנין יב"ק. ויש בו ט"ז פסוקים, נגד ד' חיות הקודש, ד' פנים לאחת, הם י"ו פנים).

אמנם עתה אנו ממשיכין שם ע"ב שבאצילות, ומורידין אותו בנצח יצירה, ואז שם ס"ג שהיה שם תחילה, יורד בהוד יצירה. ואז שם מ"ה שהיה שם תחלה בהוד, יורד ביסוד דיצירה, ומאיר בחסדים אשר שם, וכבר יש שם ג"כ שם ב"ן בתחלה, כנגד הג', ובזה נשלם הכל כתקונו, והוא מה שתכוין בהויה דהשתחוו לה'. אמנם לפי ששם זה הוא באצילות, יש לו מעלה על שאר שמות, והוא, כי בשאר שמות שבג' עולמות, היינו אומרים בלשון הבו, פי' להמשיך ולהורידו למטה, אך עתה באצילות, אין אנו אומרים הבו, רק השתחוו לה'. כאלו ג' עולמות אלו משתחוים אל האצילות, כעבד המשתחוה לרבו מרחוק, ואז נמשך לו הארה משם.

ולפי שזה באצילות, נאמר בו בהדרת קודש, כי הוא הדר האמיתי וקודש האמיתי, וגם כבר ידעת, כי שם ע"ב נקרא קודש, בסוד ד' יודין שהם גי' קודש כנודע, לכן אמר בהדרת קודש. אמנם ע"י השתחואה זו, גורמין שירד שפע והארה משם, אבל אינה רק הארה א', מסוד הבל היוצא משם, ויורד עד העשיה בחכמה שבו כנ"ל, בהיותו בנצח דיצירה למעלה. ור"ת השתחוו לה' בהדרת קודש הבל:

וביאור הענין זה, כי הלא מהפה היסוד העליון שבאצילות, יוצא משם הבל, וזה ההבל יורד ומאיר למטה בעשיה, ונלע"ד ששמעתי, הוא פי היסוד של המלכות דאצילות, ולא מן היסוד דז"א, אמנם כוונה אחרת יש כאן, ונתבאר במ"א.

הרי עלו ג"ר דעשיה בג"ת דיצירה, אח"כ אנו מעלין ז"ת דעשיה למעלה, כיצד - חג"ת דעשיה, במקום כח"ב, ונה"י במקום חג"ת, ומלכות במקום נה"י. הרי נשארת מדרגה אחת לבד של עשיה פנוי וחלל, והיא המלכות שבה. והנה כוונת עלייתן הוא, ע"י ז' קולות שבמזמור זה. וסוד הענין הוא, כי הלא ההוא ההבל העליון דיסוד ז"א שבאצילות, שהוא סוד מילוי מ"ה דאלפין, הנה יש בו ו' אותיות והכולל הרי ז', הנה הוא מתחלק לז' הבלים, כי הלא כבר בארנו, כי ההבלים הם בז"ת, ויש ז' הבלים, היוצאים מפה העליון דז"א, ומקיפין לז"ת שבו. ואח"כ הבלים אחרים יוצאין מן פי היסוד דז"א, מן א"פ שבתוך ז"א עצמו שבז"ת, יוצאין ז' הבלים ואלו ז' הבלים הם יורדין למטה להאיר בעולמות תחתונים אחרים, לכן תכוין עתה להמשיך הבל הנ"ל, בר"ת השתחוו לה' בהדרת קודש, ולחלקו לז' הבלים:

אמנם כבר בארתי לך, בסוד שם ס"ג, אשר מילואו הוא ל"ז, כמנין הבל, ושם בארנו, כי מלוי השם הוא נקרא הבל, כי כמו שהבל אדם גנוז בתוכו, ואח"כ יוצא לחוץ ומתגלה, כן מלוי השם גנוז בתוכו, ואח"כ יוצא לחוץ ומתגלה. נמצא כי בכל שם ושם, המלוי שלו הוא סוד ההבל, וא"כ זה ההבל היוצא מפי יסוד ז"א, הוא שם מ"ה, ויוצא ממנו

מלוי, שהוא ו' אותיות ודא אוא והכולל הרי ז' אותיות, והם ז' הבלים וכמ"ש בע"ה, וא"כ צריך שתמשיך הז' הבלים לז"ת דעשיה, וע"י שם מ"ב דיצירה יעלו למעלה ממקומם, כמ"ש בע"ה:

גם צריך שתדע, כי סוד ז' הבלים אלו, הם סוד החסדים המתפשטים תוך ז"א, וכבר ידעת כי הם ה"ח מהחסד עד הוד, וכללות כולם ביסוד, ואח"כ כללות במלכות שבו פעם ב', הרי הם ז' בחי', ואלו הם סוד ז' הבלים היוצאין מפי היסוד ששם הוא העטרה סיום כל הז'. ואח"כ יוצאין ז' הבלים, והם עצמן ו' אותיות המלוי שם מ"ה הנ"ל, רק שנכללות אותיות אלו במלכות, הם ז' בחי', וא"כ ראוי שנפרטם ונבארם. והנה אלו ההבלים הם בחי' האורות היוצאין מן האצילות כנ"ל, אמנם ג"כ צריך להוריד שם מ"ב דיצירה להעלותן, כי אין שום דבר עולה, אלא ע"י שם מ"ב שבעולם שלמעלה ממנו. ואמנם ז' הבלים דאצילות, הוא המשכות האורות למעלה בז"ת דעשיה, כדי שיוכלו לעלות למעלה ממדרגתן, ואז הם עולין ע"י שם מ"ב דיצירה, וכבר ידעת כי שם מ"ב דיצירה הוא שם אבגית"ץ. גם ידעת כי שם מ"ב זה הוא ז', מחסד עד המלכות, כמ"ש בכוונת ק"ש, והוא בחיצוניותם. אמנם יש נשמה להם, והם ז' הויות, ראשונה בסגל, ונקודה זה בחסד וכו' כנודע. גם ידעת, כי שם מ"ב שבעולם היצירה, הוא שם אבגית"ץ, לכן ראוי לכוין בהם, לכן כל הכוונת כולם ראוי לכוין בהם עתה:

וזהו הסדר שלהם - קול י"י על המים - תכוין הבל ראשון שהוא מן החסד, וזהו קול י"י על המים. ותכוין כי הבל זה, הוא ו' ראשונה דמלוי שם מ"ה כנ"ל, ותכוין כי שם זה ביצירה, הוא אבגית"ץ. ותכוין בפנימותו, שהוא הויה הנזכר בכאן, כמ"ש קול י"י, ותכוין כי זה הויה בניקוד סגול. ותכוין ג"כ, כי הבל הנ"ל הוא סוד החסד, המתפשט בספירת חסד דז"א. ותכוין, כי ע"י האורות האלו, עולה ספירת החסד שבעשיה:

קול י"י בכח - ענין כח, הוא הגבורה דעשיה, העולה עתה. ותכוין להבל הב', שהוא חסד שבגבורה דז"א, והוא ד', אות הב' דמלוי מ"ה. ותכוין לשם מ"ב, שהוא קר"ע שט"ן, ותכוין בפנימותו, שהוא הויה בניקוד שב"א:

קול י"י בהדר - ת"ת דעשיה, ותכוין לחסד שבת"ת דז"א שבאצילות. והוא הבל הג', ואות א, אות הג' דמלוי מ"ה. ותכוין לשם ת"ת, שהוא נג"ד יכ"ש, וגם הויה נקודה בחולם:

קול י"י שובר - בנצח דעשיה, ותכוין לחסד שבנצח ז"א דאצילות, והוא הבל ד', והוא אות א, אות ד' דמלוי מ"ה. וג"כ שם בט"ר צת"ג. והויותו ניקודו בחירק:

קול י"י חוצב - הוא הוד דעשיה, ותכוין לחסד שבהוד דז"א דאצילות, והוא הבל ה', ואות ו' אות ה' דמלוי מ"ה, וג"כ שם חק"ב טנ"ע, והויה זו נקודה בקיבוץ:

קול י"י יחיל - הוא יסוד דעשיה, ותכוין לכללות קיבוץ ה"ח שביסוד ז"א דאצילות, הוא הבל ו':
ואות א' אות ו' דמלוי מ"ה. וג"כ שם ו', שם יג"ל פז"ק, והוי"ה נקודה שורק. קול י"י יחולל - מלכות דעשיה, והוא הבל הז' ותכוין לכללות קיבוץ ה"ח, שבעטרת יסוד דז"א דאצילות, והיא כללות אותיות דמלוי מ"ה, והוא שם שקוצי"ת, והויה בניקוד צבאות:
אמנם תעיין בסוד הכוונת ליל ששי, כנ"ל פרק ב', ושם נתבאר כל אלו הכוונות, ושם ביארנו, כי אותיות שם מ"ב הנ"ל, ראוי לחלק כל אות ואות לכמה חלקים כנ"ל, ועתה צריך לכוין ג"כ כך וע"ש. וכשתגיע לשם אחרון דשם מ"ב, תכוין לכלול בו כל הז' שמות, כי הלא הוא שם של שבת, וכולם נכללין בו:
בר"ת קול ה' על המים, שתכוין בו גי' אל"ף למ"ד, גי' הק"ף, והוא אל במילוי, ושם א"ל הוא בחסד. גם אל רמוז באל הכבוד הרעים, הרי ב' אל בפסוק זה. גם זה תכוין, כי הרעים גי' שכ"ה, (הם נמתקים ע"י שם אל) שהם דין, וגם ר"ת "הרעים "י"י "על "מים "רבים, ר"ת הרעים, והוא סוד ב' שכ"ה, שהם דינין כפולין כנודע, והם נמתקים ע"י שם א"ל הנזכר בפסוק הנ"ל. וסוד ב' שכ"ה אלו, הם באמא ובברתא, או ברחל ובלאה:
קול י"י בכח, ר"ת יב"ק, הוי"ה אלהים. קול י"י בהדר, ר"ת יב"ק, הוי"ה אהי"ה אדנ"י. קול י"י יחיל מדבר, ר"ת גי' קי"ן. גם יחיל י"י מדבר קדש, ר"ת גי' קין. וכבר בארנו, כי עולין כל ניצוצי קין והבל, שירדו בקליפה, עולין עתה אל הקדושה. בס"ת ה' למבול ישב, ס"ת הבל, עולין ע"י שם יל"י, הנרמז בר"ת:
אח"כ תכוין להעלות ע"ד הנ"ל, ז"ת דיצירה, ואח"כ הג"ר דיצירה, בג"ת דבריאה. והטעם למה בעשיה עולין ג"ר תחלה, הוא, מפני כי בעשיה הקליפות נאחזות שם, ולכן אם היינו מתחילין להעלות הז"ת תחלה, היו הקליפות דעשיה נאחזות ועולין שם, וע"י עלייתן שם, היו נשארין דבוקות תמיד. אך אנו מעלין תחלה את הג"ר, ונתוסף בהם אור גדול, ואז כאשר באין הז"ת לעלות ולהתאחז עם ג"ר, אין יכולת בקליפה להתאחז, כי גדול אורם, ואינם יכולין לקבלן. האמנם אם לא היה פחד זה, היינו מעלין אותן כדרכן, שהוא ז"ת, ואחר כך ג"ר, כי סדר התכללות הוא ממטה למעלה, לכן ביצירה שלא יש פחד הנ"ל, הם עולין על הסדר, ז"ת ואח"כ ג"ר:
והנה ז"ת עולין, ע"י כוונת השמות, שיש בז' אותיות - אהי"ה יה"ו, שהוא סוד מ"ב דבריאה, כנודע, וכבר בארנו כוונתן במ"א. ואחר עליית הג"ר, שהם ג' הבו, שהם ג"ר דעשיה, אז נעשו הנשמות הדרת קודש, לכן ר"ת השתחוו "לה' "בהדרת, הב"ל. ואח"כ

שעלו ג"ר, שהם היכל ק"ק דיצירה, אז נאמר ובהיכלו כולו אומר כבוד, כי היכל עליית היצירה הנקרא כבוד:

ובחול אינו מעלין ע"י תפילתנו, אלא פנימית העולמות שהם הנשמות לבד, וחיצונית נשאר במקומו. ועתה בשדה בקבלת שבת, אנו מעלין את החיצונית, ומכ"ש הפנימית שעלו מעצמן לא על ידינו. אך עכ"ז, צריך לכוין בר"ת י"י למבול "ישב, ר"ת יל"י, ולא להעלות הנשמות, כי מעצמן עולין, רק שיקבלו אור גדול של הכללות שנכללו למעלה, ואחר שנכללו כנ"ל לעלות מעצמן, אז אנו ממשיכין להם אור של אותו המקום אשר שם עלו על ידינו, כי במה שאנו מכוונים בשם יל"י הנ"ל, להעלות גם הנצוצי נשמות שבעמקי הקליפות שלא יוכלו לעלות הם עצמן, ואנו צריכין להעלותן ע"י הכוונת הנ"ל. (א):

הגהה (א) צמח - אח"כ יאמר לכה דודי. גם צ"ל כבוד ה' עליך נגלה, מראש מקדם נסוכה, כי באלפא ביתות אותיות המאוחרין אל אותיות ראש, הם שב"ת. ובשבת עולה המלכות הנקראת שבת, במקום הראש. והוא יחמול עליך חמלה, גם ברנה ובצהלה. ובשבת וי"ט יאמר גם בשמחה. וכל זה היה נוהג הרח"ו ז"ל, וכן אמרו לי החברים:

אח"כ תאמר ג"פ באי כלה, ותכוין להעלות הג"ר דיצירה, וגם זה נתבאר. אמנם כאן צריך שתכוין לקבל תוספות נפש כשתאמר באי כלה. ויאמר ג"פ באי כלה, כי עולין ג"ר דיצירה ונכללין בבריאה, ונעשין י"ג ספירות בבריאה, כמנין באי כלה, כי לעולם ג"ר דיצירה כשנכללין בבריאה, נעשין י"ג ספירות דבריאה, כמנין באי כלה כמו שנתבאר:

גם יכוין לג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה, שהוא י"ב אותיות והכולל כנ"ל, אח"כ אמור ב"פ באי כלה נגד נ"ה, אחר כך אמור באי שבת מלכתא. והענין, כי באי גי' אחד, ושלשתן הם ט"ל, בסוד יו"ד ה"א וא"ו. ותכוין באי א' בנצח, ב' בהוד, ג' ביסוד. אמנם כשתאמר באי ג', אמור שבת מלכתא, לרמוז לשבת, כי אז עולה ביסוד כלול שלשתן, נגד ש, ואז נכללין שלשתן. ואלו ג' באי הם בבריאה, כי משם באים ליצירה, כי המלכות עולה מיצירה לנה"י דבריאה:

גם צריך שתכוין, כמו שכוונת במקומו הבו לי"י כנ"ל בשם ב"ן, ששם הוא עולם עשיה, גם תכוין בכאן, שאתה עתה בעולם היצירה, ואתה מעלה אותן. והנה הוא שם מ"ה, לכן כוננו ותרמז באי"י שהוא גי' י"ג, והוא כנגד שם א' היוצא משם מ"ה, כנזכר בתיקונים וברע"מ, שהוא - י"א א"א, שהוא ג' אלפין וי' אחת שיש בשם מ"ה, והוא גי' אחד, כנזכר בזוהר, והוא גי' י"ג כמנין באי"י:

מהחברים - וצריך לכוין במזמור ב"פ באי כלה, הבו לה' כבוד ר"ת למפרע כלה. הבו לה' כבוד שמו, ר"ת כלה, נגד ב"פ באי כלה הנ"ל. וב"פ באי כלה, גי' קול, לעורר "ת קול דנפיק שופר, וז"ס קול דודי דופק:

והנה כשתאמר ב' פעמים באי הראשונים, תאמר אותן בקול רם, ובאי ג' בלחש, שהוא נגד הדעת, ולפי שאינו מכלל הי"ס כנודע, לכן נאמר בלחש, לכן לא נזכר בתיקונים כי אם ב' פעמים באי כלה, לפי שהם נגד הנאמרים בקול רם, אך הג' שבלחש לא נזכר:

כשתאמר באי כלה ג"פ, אז תכוין ג"פ הם כחשבון ט"ל, שהם מלוי יה"ו, ואז ג"כ תכלול שם אהי"ה שעולה לחשבון הזה, ואע"פ שמלוי אהיה אינו עולה לחשבון ט"ל, עכ"ז אהי"ה עולה יה"ו, והרי הוא כמוהו, וז"ס אהי"ה כט"ל לישראל. והנה בזה אתה כולל אהי"ה יה"ו, שהוא גי' מ"ב דבריאה, וממנו יוצא ג"כ שם אהי"ה אשר אהי"ה, שהוא שם מ"ב דבריאה, והוא גי' אהי"ה יה"ו. ותכוין בזה להעלות רוחך מיצירה לבריאה:

וצריך שתחשוב, איך יוצאין ז' שמות אלו מז' אותיות אלו, כנזכר בר"מ פרשת יתרו בפסוק זכור את יום שבת ומהם יוצאים ז' שמות מרגלאין, וכסדר הזה יכוין בהם עתה - אלף דאהי"ה היא בחסד, ויורדת בה' אחרונה דאהי"ה, שהיא במלכות, ששם המרגלא שלה, הוא י"ה אדנ"י. והו' דיה"ו הוא ביסוד, ועולה ויוצא מביניהם, ב' שמות מרגלאין, והם הוי"ה נקודה כמשפטה, וא' דאהי"ה, והיא בחסד, וא"ל מו' דיה"ו, והוא בנצח. אח"כ ה' ראשונה דאהי"ה היא בגבורה, ויורדת בה' אחרונה האמורה, וה' דיה"ו היא בהוד, ועולה ויוצא מביניהם ב' שמות מרגלאין, והם הוי"ה בניקוד אלהים. וה' ראשונה דאהי"ה, והיא בגבורה, ואלהים מה' דיה"ו והוא בהוד. אח"כ יו"ד דאהי"ה היא בת"ת, ויורדת בה' אחרונה הנ"ל, וי' דיה"ו בנצח, ועולה ויוצא מביניהם ב' שמות מרגלאין, והם מצפ"ץ, תמורות הוי"ה שבבחי' חצונה דת"ת ז"א, ומצפ"ץ זה יוצא מי' דאהי"ה והוא בת"ת. ומצפ"ץ אחר תמורת הוי"ה שבבחי' פנימית דנצח ז"א כנודע, ומצפ"ץ זה יוצא מי' דיה"ו והוא ביסוד. נמצא סדרם אחר שיצאו הוא כך - א' דאהי"ה, והוי"ה בניקוד כמשפטה בחסד, ה' ראשונה דאהיה והוי"ה בניקוד אלהים בגבורה, י' דאהי"ה ומצפ"ץ בת"ת, י' דיה"ו וא"ל בנצח. ה' דיה"ו, ואלהים בהוד. ו' דיה"ו ומצפ"ץ ביסוד. ה' אחרונה דאהי"ה, וי"ה אדנ"י במלכות. ואחר שתצייר כל זה במחשבתך, אז תאמר ג"פ באי כלה כנ"ל. והנה באמרך באי כלה, יכוין לקבל תוספות נפש. ובברכו תוספות רוח. ובופרוס תוספות נשמה. וכל אלו הם בסוד הלילה, ואח"כ בבוקר בנשמת, יכוין לתוספות נפש. ובסמיכת גאולה לתפילה, תוספות רוח, ובמוסף באי"ה מקום כבודו לתוספות נשמה, וכל הג' מן ת"ת מדת יום.

אח"כ מזמור שיר ליום השבת, תכוין להעלות בריאה באצילות, לכן תכוין בהוי"ה זו של טוב להודות לה', שהוא מליאה במילוי ס"ג, שהוא סוד עולם הבריאה, ועולין עתה אל האצילות. גם תכוין, כי האצילות נקרא יום שבת דכורא, כי משם ולמטה כולם הם עלמא דנוקבא:

גם תכוין בר"ת טוב להודות לה', ט"ל, כנגד ג"פ באי הנ"ל, להעלות ג"ר דבריאה, בנצח הוד יסוד דאצילות. אחר כך להעלות ז"ת דבריאה באצילות, על ידי מ"ב של מ"ה, הרמוז במלת לה', וזהו טוב להודות לה', והוא ביסוד דאצילות, כשעולה שם המלכות, ומאירה מנה"י דאצילות:

וכשתאמר מזמור שיר ליום השבת, תכוין בר"ת שהם למשה, ואז תעלה שם הבריאה, ותכוין להעלות על ידי שם בן מ"ב דאצילות והוא הוי"ה באלפין ומילוי דמילוי, כמו שידעת. גם אותיות למשה, רמז לתיקון נשמת הבל, המתגלגל במשה:

ותכוין באומרך טוב להודות לה', ר"ת ט"ל, שהוא סוד ג"פ באי הנ"ל, העולין ט"ל, הוא סוד יה"ו שבבריאה, ואתה מעלה אותו באצילות וזהו לה', כי ט"ל הוא ר"ת טוב להודות, אנו מעלין אותה לה'. ובזה ההוי"ה של לה', תכוין לשם מ"ב דמ"ה:

גם תכוין, כי עתה נתקנו ניצוצי קין, לכן תחלה נזכר שלא כתיקונו, שהוא "קולם "ישאו "נהרות, ואח"כ נזכר כתיקונו, "נהרות "קולם "ישאו, ר"ת נקי. גם נאוה קודש י"י, ר"ת נקי, כי עתה נתקנו נצוצותיו:

גם תכוין בר"ת ה' למבול ישב, ר"ת יל"י, והוא בעשיה, שם ב' של ע"ב שמות. והענין, כי ע"ב שמות מתחלקים לו' חלקים, כנ"ל פ"ו. גם ה' לאורך ימים יכוין יל"י, והוא באצילות, כנ"ל פ"ו ע"ש באורך. גם תכוין ר"ת למשה, כי אצילות נקרא משה, בסוד ויביאו את המשכן אל משה, ולמשה זה אנו מעלים את הבריאה:

גם תכוין, כי הלא כבר בארנו בסוד ישמח משה במתנת חלקו, שכשעלה משה להר לקבל התורה, נתנו לו אלף חלקים של אור, שהוא סוד א' רבתי דאדם שת אנוש, וכשעשו ישראל העגל, נאבדו ממנו בעון ישראל. ואז נשאר לו חלק א' לבד מכל האלף חלקים, לכן א' דויקרא זעירא. אמנם משה לא חטא לשיאבדו ממנו, רק בעון ישראל היה זה, לכך הקב"ה משלים אותן אליו משל ישראל, והם הכתרים והאורות שהם עדיים של ישראל, שנתנצלו מהם בחורב, ונטלם משה אח"כ, להשלים מה שנחסר לו בעבורם. אמנם בכל ערב שבת בלילה, חוזר משה ומקבל האלף חלקים שאבד, ולוקחם בסוד תוספות שבת, ואז מחזיר הכתרים של ישראל להם, ומאלו הכתרים יורשים ישראל תוספות שבת בכל ע"ש, וז"ס ישמח משה, פי' - כי משה שמח במתנת חלקו, פי', כי ביום השבת נותנין

לו במתנה, אותו חלק שניטל ממנו, והוא שמח במה שהוחזר לו, וביאור הדבר ישמח משה, פשיטא ששמח בו:

אך הסוד הוא, לומר, שאינו רוצה להשאר באותן הכתרים שלקח מישראל, כי כיון שנתמלא לו חלקו, שהוא שמח בחלקו, ואינו מתאוה לחלקן של ישראל, ואז חוזר ליתן לישראל חלקיהם, ואינו אומר אחר שאני לא חטאתי, והם חטאו, וכבר זכיתי בחלקיהן, א"כ אקח חלקיהם ואת שלי. אמנם הוא שמח בחלקו, ומחזיר להם חלקם, כי הלא עבד נאמן קראת לו, לכן אותן הכתרים של ישראל שהוא פקדון בידו, הוא מחזיר לבעליהן, וזהו עבד נאמן קראת לו. וביאר מהו מתנת חלקו, ואמר, שהוא הכליל תפארת אשר בראשו נתת בעמדו לפניך על הר סיני, ונאבדה ממנו ברדתו מן ההר, ושני לוחות אבנים הוריד בידו לבד, וניטל ממנו אותו כליל תפארת זו, שהוא מתנת חלקו, שלוקח עתה ביום השבת:

ונחזור לענין, כי הלא בכל ערב שבת, מקבלין ישראל תוספות נשמה, מן אותו חלק שנטל משה. וזהו שתכוין במלת למשה, שבר"ת של מזמור שיר ליום השבת. ותכוין שבשבת ראוי לשורר ולזמר, כי ניתן חלקו למשה בימי החול, ואז יורשין ממנו תוספות שבת של חלקנו:

גם תכוין, כי משה ע"י שהוא זריז בענין זה בכל ערב שבת, ולהעלות כל הנשמות הנתונות בקליפה ואינן יכולין לעלות, או הנשמות של כל בני אדם שאין להם זכות לעלות, הנה משה יורד בכל ערב שבת, וכמה צדיקים עמו כפי בחינתם, ומעלה את כל הנשמות למעלה, בין הנשמות של מתים, ובין נשמות של חיים:

טוב להודות לה', כבר נתבאר לעיל כוונתו, להעלות ג"ר, ואחר כך ז' תחתונות. ושם בארנו, כי תכוין דהוי"ה זו של טוב להודות לה', בשם מ"ב דאצילות, גדול מס"ג דבריאה, לכן ב' כוונת אמיתות ביחד:

בפרוח רשעים כמו עשב וכו' - זה תבין ממה שכתוב בזהר, שבהאי יומא איהו גלגולא דנשמתין, וסוד הדבר, כי בערב שבת אז כל הנשמות אפילו אותן שבקליפות, הם עולין להכלל למעלה, ולא כל הנשמות זוכין לעלות, ונדונין במעשיהם, אם ראוין לעלות אם לאו. ואז נקרא גלגולא דנשמתין, כי הם מתגלגלין אלו לכאן ואלו לכאן, ונדונין במעשיהם אם ראוים לעלות אז, לכן נקרא גלגולא דנשמתין. לכן נזכיר ענין הרשעים והצדיקים במזמור שיר ליום השבת, ואומר בפרוח רשעים להשמידם, כי ביום השבת אין להם מנוחה. אך הצדיקים הם כתמר יפרח, והם פורחים כתמר לעלות אל האור המוכן להם, וז"ס צדיק כתמר יפרח שתולים וכו'. גם יש בחינת גלגול באופן אחר, כי יש נשמות

שעולות מן ג"ע הארץ למעלה כנזכר בזוהר. ויש נשמות שיורדות להיות בסוד תוספות שבת אל הצדיקים שבעה"ז.

י"י מלך גאות לבש - הוא סוד אותן השערות והנימין עלאין, דברישא דעתיקא, דכולם בסוד קדוש, כנזכר באדרא, שהם עולין כמנין קדוש. ושם בארנו כי הם סוד של ע"ב, כי הד' יודין כולם כ"א כלול מי' הם ת', וי' אותיות המילוי הם ת"י, כחשבון קדוש. אמנם מאותן השערות מתלבשים אבא ואמא, וגם הזעיר אנפין, וזה סוד גאות לבש. כי גאות גי' קדוש כמ"ש:

וא"וא הם בסוד יום השבת כנ"ל, בסוד ושמרתם את השבת כי קודש הוא, כי כשעלה הז"א עד מקום או"א, אז נקרא קודש, ועלייתו הוא ביום השבת. נמצא מתלבש הז"א באותן השערות דא"א, דוגמא מה שהיו אבא ואמא מתלבשים בו בימי החול. וזהו מקולות מים רבים, פי' - כי הלא השערות הם סוד הצינורות, המושכים הארה ממוח דעתיקא, ועובר האור דרך צנורות, כי השער הוא חלל בפנים, והוא מושך הארה שבפנים. ואח"כ מפי השער היוצא לחוץ, יוצא מעיין אחד מים, ואלו נקראו מעינות וצינורות ונהרות:

אמנם כל עיקר שער, הוא גבורה ודין כנודע. והענין - כי כל שער יונק מגבורה עליונה. והנה סיום קוצי דשערי דא"א, מגיע עד ראשי הז"א, ואז בסיום אותן השערות, הם פיות של נהרות היוצאין מהם המים, שינקו מן מוחא דעתיקא, אמנם להיותן סוד גבורות, לזה אמר מקולות מים, כי מים רבים הם סוד מ"ן דמנצפ"ך, וכן ר"ת גימ' מנצפך פ"ר:

אמנם האורות מן השערות אלו העליונים דעתיקא, נתונים לאו"א, וביום השבת עולה הז"א עד מקומן, ולוקחן. ותחילה לוקח הארה המגיע לאימא, ואח"כ עולה יותר ולוקח האורות דאבא, כי הלא היא מלמטה למעלה. וזה אדירים משברי ים, ר"ת אמי. אח"כ אומר אדיר במרום י"י, ר"ת אבי. כי תחלה לוקח מאמא, ואח"כ מאבא. וכבר נתבאר זה במקום אחר.

כשתאמר מקולות מים רבים, תכוין כי במזמור זה, הנך עומד באצילות, והנה גם כן בכאן יש שם מ"ב, המעלה את עולם הבריאה. וזהו מקולות מים רבים, הם סוד ז' קולות שם מ"ב כנודע, אשר הוא יוצא מאבא ואמא, כי לעולם שם מ"ב הוא ברישא דמלכא, באבא ואמא, הנקראים מים רבים. ואלו הקולות נמשכין ממים רבים, שהם אבא ואמא, ונרמזין בר"ת אדירים משברי ים, אמי. אדיר במרום י"י, אבי. אמנם סוד קולות אלו, נמשכין מסוד השערות, שהם אבא ואמא כנודע. וזהו אדיר במרום י"י, שהוא סוד אדרת

שער, ואדרת אמונה, כי כבר ידעת שאו"א במזלא אתכלילן, והמזל נעשה להם אדרת שער. וע"י קולות אלו, תעלה הבריאה באצילות:

באומרך ה' לאורך ימים, תכוין - כי יש בפנים עליונים ש"ע נהורין, ומהם לוקח ז"א ק"ן נהורין, ונשארין באו"א כמנין ארך, לכן לארך חסר, להורות ארך נהורין הנ"ל, כנודע בקבלת שבת. גם תכוין, כי עתה ניתקנו ניצוצות קין, לכן תחלה נזכר שלא כסדרן, שהוא נהרות קולם ישאו, ראשי תיבות אותיות נקי וקין מהופך. גם אחר כך נאוה קודש י"י, ראשי תיבות נקי. ואחר כך נזכר כתיקונו, שהוא קולם ישאו נהרות, כי בעלות הבריאה באצילות, ניתקנו ניצוצין, ונתיישר שמו:

ואחר תשלום כל הסדר, יכוין לשם ע"ב דיודין, כי כבר ידעת כי עד עתה כוננו במ"ה וס"ג וב"ן כנ"ל, ועתה תכוין בשם זה דאצילות, לומר כי כבר הגעת עד האצילות, וכל העולמות אלו עד שם, ונכללו שם. אמנם להיות הוי"ה זו באצילות, יש לה מעלה אחרת, שתכוין בכל אות ואות, בנקודת קמץ:

ואחר שהעלה בריאה באצילות בטוב להודות, יכוין לקבל שפע וקדושה מן האלף עולמות, שיוצאין ונוצצין מבינה. ואלו האלף הם סוד ז' מרגלאין, שהם ז' שמות הנרמז בבריאה באהי"ה יה"ו, שהם סוד שבת. והם עולין גי' תתמ"ט, ועם הכוונה שכוונת ע"ש בטבילה, אהיה דההין גי' מקוה, ועם תתמ"ט הרי אלף. ועי"ז יזכה לתוספות שבת, נר"ן בשבת, ואלו מתקיימין באדם בשבת:

אח"כ ילך לביתו, ובבואך מהשדה ותכנס לבית, ותתעטף בטלית מצויצת, תקיף את השולחן, ותעשה כל הסדר הנ"ל, ותמיד תהיה מקיף השולחן, עד כמה פעמים, עד שתגמור כל הסדר שאמרת בשדה, רק שתכוין, כי שם בשדה הוא סוד חיצוניות של נה"י דז"א כנודע, ועתה הוא סוד א"מ אל החיצונית הנ"ל:

ותאמר ד' פרקים ממסכת שבת, נגד ד' אותיות אדנ"י, כי הם תכשיטי הכלה. גם יהיה לך ד' בגדי לבן, נגד ד' אותיות הוי"ה כנודע, ואלה הבגדים הם סוד א"מ מבחוץ, והוא סוד המלבושים, ותכוין לא"מ של חיצונית שקבלו בשדה כנ"ל:

ואח"כ באור הנר שברכו עליו בשבת, ותכוין כי הלא נודע, כי א"ל אדנ"י הוא במלכות הנוקבא, בהיותה בחול, אמנם כאשר תעלה ממקומה, יהיו בה שמות אחרים יותר מעולים, כפי המדרגות אשר תעלה בכל יום שבת, וזכור זה שאמרנו שנתבאר בו כמה פרטים. ואמנם עתה כבר יש תוספות שבת, וא"כ בוודאי עלתה המלכות יותר למעלה, לכן תכוון כי עתה יש לה שם אחר גדול מן הראשון, והוא, כי שם אל ממולא, כי אלף למד אדנ"י גי' נ"ר, כי כבר ידעת שנר שבת רומז במלכות, שיש לה עתה שם זה, שהוא גי'

נר. ואז תכוין ג"כ, כי ג' יחודים - הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אלהים, הויה אדנ"י, שהוא גי' נ"ר. ונלע"ד ששמעתי, כי אלו ב' כוונות של נר, הם סוד ב' נרות של שבת, כנזכר בתיקונים: ותלך לבה"כ לערבית, וכשאומר ברכו, יכוין להיכל ק"ק דיצירה בבריאה, וז"ס תוספות רוח, לכן יכוין עתה בתוספות רוח לקבלו עתה, והם ממש בבריאה שהוא מברכה דקריאת שמע כנודע. והנה אין בהם תוספות רק עד היכל ק"ק, שהוא ברכת השכיבנו, כי אנו מוסיפים ופרוס, כי שם סוד סוכת שלום, בהיכל ז' דבריאה, ואז חוזר אותו ההיכל עצמו להיות אצילות, וזו תוספות נשמה, לכן תכוין בופרוס לקבל תוספות נשמה, אך עכ"ז להורות כי יש יותר קדושה עתה בליל שבת, שאנו אומרים ברכת ק"ש בנועם גדול, בסוד נועם הנמשך מהבינה:

פרק ט

אמנם כל מה שעשינו עד עתה, היו בבחי' חיצונית העולמות כנ"ל. גם בארנו לעיל, כי בהיות ליל שבת ממש, שהוא אחר בין השמשות, אז המלכות דאצילות, היא חוזרת נקודה קטנה, ועומדת פב"פ עם ז"א, רק שעומדת בסוף היסוד דז"א. ודע, כי למעלה בארנו, כי המלכות של כל עולם ועולם הוא באופן זה, כי ג"ר דעשייה עלו למלכות דיצירה בלבד, בהיותה באחור. וכן היצירה בבריאה, ובריאה באצילות. וכתבתי זה, לפי שפעם א' שמעתי ממורי ז"ל, שג"ר דעשייה עולין בג"ת דיצירה, וכן בשאר עולמות, וא"כ צריך שהמלכות חוזרה פב"פ. ופעם א' שמעתי כי אינן עולין רק במלכות, והמלכות נשארת במקומה עמהן, בסוד הצבי שאין עורו מחזיק בשרו כנ"ל, א"כ מוכרחין אנו לומר שהמלכות עדיין באחור של כל נה"י. וכדי ליישב ב' מאמרים אלו, אמרתי שכן נראה כנ"ל:

אכן עתה נלע"ד באופן אחר, והוא, כי כל ג' עולמות אפשר שיהיה כך שהם יעלו שם, ומלכות תחזור פב"פ. אך כאן באצילות, שאין עליתו רק בנוקבא לבד, ואפילו הנוקבא אין עולה רק עד הלילה אח"כ, נמצא שהמלכות דאצילות היא העולה בליל שבת, ועומדת נקודה קטנה בסוף היסוד פב"פ, א"כ אינו דומה עולמות בי"ע לאצילות, והאיך אמרנו לעיל, שבכל העולמות הוא כן:

אמנם שמעתי ממורי ז"ל דרוש אחר בזה, ועמו יובן הנ"ל היטב מאוד, והוא, כי הלא כבר בארנו לעיל, כי ליל שבת נקרא שמור, על שם הנוקבא, כי אז עולה הנוקבא, אך הז"א אינו עולה. וכבר בארנו, כי בודאי יש עלייה אל הזעיר אנפין, רק שאינו נקרא עלייה. וסוד הענין כך הוא - ונתחיל לבאר עליית הז"א, וממנו יובן השאר. דע, כי הלא בארנו, איך יש אל הז"א מקיפים אל ראשו, והם ב' - א', ל' של צלם. וב', הוא מ' של צלם, ודע,

כי בליל שבת מקבל ז"א מקיף התחתון, שהוא ל' דצלם דז"א לבד. וכבר בארנו, כי ל' של צלם, שיעורו כמו ג"ת דז"א לבדו, ולא ככל ארכו, רק כשיעור נה"י דז"א, והוא נחלק לג"פ ג"ס, וכ"ז של אמא, וכנגדו ל' של אבא, ואמנם אין כל הג"פ אלו נכנסין בפעם אחת כמ"ש בע"ה:

אמנם הז"א, אין הג"ר שלו עולות במקום ל' זו, וג"א במקום הג"ר וכו', דא"כ גם זו תיקרא עלייה אל הז"א, וזה אי אפשר כנ"ל, דא"כ יתייחס ליל שבת אל הזכר ולא אל הנוקבא. גם אי אפשר לומר, שיורדין המקיפים מלמעלה מעל ראשו, ונעקרים משם ונכנסין בתוכו, דא"כ ישאר שם חלל למעלה על ראשו, והלא אי אפשר, כי מקום המקיפים אלו הם בהגוף דתבונה עצמה, כמבואר אצלינו בסוד הצלם, וא"כ א"א שיכנסו ג"א דתבונה שהם סוד ל' דצלם תוך ז"א, ויתרחקו מן ג"ר שלהם, ויתחלק גוף התבונה לב' חלקים, וישאר מקום חלול ביניהם. אך הענין הוא, כי הז"א יגדיל ראשו, והוא עולה למעלה, עד שמלביש את המקיפין. והמקיפים הם נשארין במקומן, וגם הז"א אינו נעקר ממקומו. אמנם הוא נשאר במקומו, רק שעולה ונגדל ראשו, ונעשה כפלים גדול משעור הראשון, באופן שראש ז"א נשאר במקומו, וגם המקיפין נשארו במקומן, רק שנתגדל ראש ז"א, ומלביש את המקיפין בתוכו, ועי"ז יעלה הז"א ג"כ, ויש לו תוספת קדושת שבת ג"כ, ואינו נחשב לו עלייה, כי ג"ר אלו במקומן נשארו כנ"ל:

אמנם ראוי עתה לפרש, כי הלא בארנו איך ג"ת דעשיה עולות בג' אמצעים, וג"א בג"ר, וג"ר בג"ת דיצירה, וכעד"ז, עד שעולין ג"ר דבריאה בג"ת דאצילות, והנה ודאי נראה שג"ת דאצילות, צריכין לעלות במקום ג"א, כדי שבמקומן יכנסו ג"ר דבריאה. והנה עם הנ"ל, אין הז"א עולה, א"כ ג"ת שבו נשארין במקומן, אם כן איך יעלו שם ג' ראשונות דבריאה. אך הענין כך הוא, כי ג"ת דז"א הם עולין במקום ג"א דז"א, והג"א עומדין שם עמהם, ואין זזים משם, כי כיון שג"ר נשארו במקומן, גם האמצעים נשארו במקומן, ועומדין שם ביחד:

ועם זו יש תוספות שבת בכל בחי' ז"א, והוא, כי הלא כשנעריך ההפרש שיש בין ג"ר לג' אמצעית או לג"ת, מה יש יתרון לאלו על אלו, והענין - כי ג"ת הם פחותין מעלתן ממה שלמעלה מהם, בב' בחינות - א' הוא, כי הרגלים אינם רחבים, אלא צרים, ואין האור מתפשט בתוכן. ב', כי הם במקום התחתון, ולכן אינם בערך מוחין. אך יש להם יתרון אחד, שהם במקום המגולה, כי החסדים שבהם מגולים. אמנם ג"א, הם גדולות מן הג"ת באופן א', והוא, כי הם עליונים מהם, ועוד, כיון שהם עליונות מהם, והאורות של ג"ת קודם שיכנסו במקומן, הם עוברים דרך האמצעים, ומניחים שם רשימו דלהון, כי

כל דבר שבקדושה, מניח רושם שלו, בכל המקומות שהוא הולך. ועוד כי הם רחבות, כי הגוף רחב מאוד, ואינו צר כמו עובי הרגלים, ויש בהם התרחבות גדול, והאורות שלו גדולים, אך הוא פחות מן הג"ת, והוא, כי האורות שבהם סתומים ואינם מגולים. אמנם כי ג"ר הם גדולים מן הג"א ומן הג"ת באופן א', והוא כי הם עליונים, ולכן הם מוחין גמורים, משא"כ בג"א ובג"ת. ועוד, כי הלא הרשימו של ג"א ושל ג"ת העוברים בהם נשארים שם, לכן אורם גדול, אבל הם פחותים מהאמצעים בערך א', כי הגוף מקום רחב, והראש מקום צר קטן מאוד. אבל הם פחותים מן התחתונים בערך א', והוא כי התחתונים הם מגולין, והעליונים הם סתומים, באופן שיש ביניהם חלוקים רבים, שאלו גדולים מאלו, ואלו מאלו, ואלו פחות מאלו:

אמנם עתה בליל שבת, כולם הרויחו הרבה, התועלת של הזה ניתן לזה, כיצד - הרי ג' תתאין, נתוספו מעלת הג' אמצעים, כי הלא עלו במקומן, ונעשו כמוהם. והג' אמצעים הרויחו, כי ניתוסף בהם האור, כי יש בתוכם אורות כפולים מהראשונים, וגם כי עתה הם מגולים גם כן, כי כיון שנתוסף כל כך אורות בהם, אין יכולת ביסוד דאמא לקבלם בתוכה, והוא נבקע, ואז כל האורות הג' אמצעים הם מגולים לגמרי. והג' ראשונות גם כן הרויחו, כי מה שהיו תחלה במקום צר מאוד, שנתגדלו עד מקום המקיפין, באופן שעתה כל בחי' הז"א כולם הרויחו, וקיבלו תוספות שבת גדולה מאוד כו':

ונחזור לענין, כי אף ע"פ שהז"א נגדל ראשו, עד שלוקח המקיפים, אין זו נקרא עלייה אליו, כי ג"ר שלו נשארין במקומן, רק שראשו נגדל למעלה. גם יש טעם אחר, כי כיון שכל העליה הזו, אינו רק במוחין שלו ממש, ואינו תופס מקום אחר כמו שאר העולמות, שאלו תופסין מקום אלו, ואלו תופסין מקום אלו, אך הז"א אינו תופס מקום זולתו, רק מקום שלו עצמו, לכן אינו נקרא עלייה:

ועתה נפרש עליית הנוקבא, ונאמר איך נקרא עלייה ממש, והנה די עם זה שביארנו, שג"ת דזעיר אנפין עולין במקום ג' אמצעים שלו עצמו אח"כ. נמצא כי מקום ג"ת, הוא מקום פנוי לגמרי, לכן אנו אומרים כי עליה של נוקבא היא עליה גמורה ממש, שתופסת מקום זולתה, ולכן נקרא ליל שבת בשם הנוקבא:

אמנם דע עתה, כי הלא ב' עליות עולה הנוקבא של הזעיר אנפין, א' הוא תחלה בסוד תוספות קבלת שבת, היא עולה במקום נה"י דזעיר אנפין, שנשאר שם מקום פנוי נ"ל. ואחר כך בנצח הוד יסוד שעלו בחג"ת, בזה יצדקו כל הדברים הנ"ל, כי אמת הוא, שאין הנוקבא עולה אלא בג' תחתונות בקבלת שבת, ואז הג' ראשונות דבריאה, עולים בנצח הוד יסוד דאצילות. ומ"ש במ"א כי אינו עולה המלכות בנצח הוד יסוד, רק נשארה

במקומה, וג"ר שבכל עולם עולים במלכות של עולם שלמעלה, הכוונה כי עולה במקום נצח הוד יסוד, אך אין זה מקומן האמיתי, כי מקומם האמיתי עתה בליל שבת הוא במקום ג' אמצעים כנ"ל, והיא עדיין בנה"י הראשונות, שעומדת במקומה. ואז הג' ראשונות של כל עולם ועולם, עולים במלכות, העומדת בנה"י, והבן זה מאוד:

אמנם נמצא, כי בהיות אחר בין השמשות, אז היא ממילא חוזרת פנים בפנים, בסוד נקודה אחת כנ"ל, באותן הנה"י שעולין בזעיר אנפין עמהם ממש כנ"ל. אבל היא נקודה אחת תחת היסוד. ואח"כ בעת עמידה אז נעשית פרצוף גמור, כמ"ש בע"ה:

ובזה תבין מ"ש זוהר כי שבת, הוא ש' ב"ת, כי הבת שהיא המלכות, היא עולה עד ש, שהם הג"א. ואנחנו אומרים כי אינה עולה, רק בג' תחתונות לבד. אך שניהם אמיתים, כי בעלייתן בג' תחתונות, הוא גם כן נקרא עלייתן בג' אמצעית, רק שהם יותר פנימית מן החיצונית, לכן אינה מקבלת רק תחתונים ששם היא עומדת בצדם פנים בפנים:

ואמנם כבר בארנו, כי בערבית שבת מזדווגין יעקב ורחל, ואם כן נמצא, כי בג' אמצעית דזעיר אנפין, ששם הם גם כן ג" ת, ושם עלתה הנוקבא, ואז גם יעקב יוצא עמה, כנודע כי יעקב ורחל כחדא נפקי, מהחזה דזעיר אנפין ולמטה, ושם הם עומדין ליל שבת. ונראה לע"ד ששמעתי, כי בתחלה עומדין יעקב ורחל, ומתפשטין בנצח הוד יסוד הראשונים של זעיר אנפין, שנשארו עתה חלל כנ"ל. וגם הם עולין ומתפשטין כנגד ג' אמצעים דז"א, ששם עומדין גם כן הג' תחתונות. ונמצא עתה, כי אורך יעקב ורחל הוא באורך ז"א ממש, כי הלא ז"א אין בו רק ג"ר וג"א, כי ג' תחתונות שלו עלו באמצעית, וכן יעקב ורחל אורכם ג' אמצעים וג' תתאין, נמצא כי הם עומדים בג"א דז"א אשר שם גם כן עמהם הג"ת, ואז עודפים רגלי יעקב ורחל יותר למטה עד הראש דבריאה, באותן נה"י הראשונים דז"א,:

פרק י

ואמנם אפשר ששמעתי באופן אחר, כי יעקב ורחל שניהם למטה בנצח הוד יסוד הראשונים דזעיר אנפין, ואח"כ כשעולין למעלה בערבית שבת, ועולין נגד ג"א דז"א, ששם הם הג"ת גם כן כנ"ל, ואז עולין שם יעקב ורחל, ונשאר מקום פנוי וחלל במקום הג"ת, ואז עולין שם הג"ר דבריאה. וכעד"ז בכל העולמות, עד שנמצאו ג"ת דעשיה מקום פנוי וחלל לגמרי, וזה סוד תחום שבת, כמבואר במקום חר, ושם הוא מקום פנוי:

וכבר ידעת כי הקליפות כולם הם למטה מי' ספירות דעשיה, ונדבקים שם ברגלי העשיה, ועתה כשעולין רגלי העשיה, שהם ג"ת דעשיה, עולין לג' אמצעים, אז הקליפות אינן עולין עמהם, אך נשארין במקומן, ונשאר גם כן מקום נה"י דעשיה, שעלו במקום ג' אמצעים, נשארו מקום פנוי חלל, ומקום החלל הזה, הוא מפסיק בין הקדושה להקליפה,

ומקום זה נקרא תחום שבת. כי הלא העיר עצמו, הוא סוד מקום הקדושה, שהוא נגד מקום ג' אמצעים דעשיה, אשר עתה הם נה"י דעשיה. וא"כ תחום שבת מבחוץ לעיר הזאת, ובאותו התחום יכול לילך אדם בשבת, לפי שהוא מקום פנוי ואין שם קליפה, רק שאין קדושה, אך רושם הקדושה שם. אך חוץ לתחום, הוא מקום הקליפות, ואם רגלי האדם יוצאין חוץ לתחום, גורם שגם רגלי אדם דעשיה, שהם ג"ת שבו, ירדו חוץ לתחום, ויכנסו תוך הקליפות:

וזה סוד אם תשיב משבת רגליך, כי הרגלים עליונים תשיבם ותחזירם למעלה, כי אין השבה רק למקום שיוצאין ממנו תחלה, וכן הוא כאן, כי בתחלה בעת האצילות נתפשטו נה"י דעשיה וירדו מן הג"א למטה, כי הלא בעת קודם שירדו,הוכרחו שיעברו דרך האמצעים, ואחר כך יעברו למקומן, ועתה הם חוזרים ושבים למעלה במקום הראשון בג"א, וזה סוד אם תשיב משבת רגליך, שהוא השבת רגלים למעלה:

ובזה יתיישב מה שכתוב אם תשיב, ולא אמר אם תמנע רגליך, אך הוא רמוז להנזכר לעיל, כי גם הוא סוד שהודעתיך, כי נצח הוד יסוד לבר מגופה אינון, כי הו"ק שהיה אורך זעיר אנפין מתחלה, נתעלה עתה בעשותה פרצוף, וגם חג"ת שלו נעשה כח"ב, ונצח הוד יסוד שלו נעשה חג"ת, ונשאר בלי נצח הוד יסוד לבד, עד שהוצרכה בינה אמא עלאה להתפשט בו, כדי לעשות בו נה"י חדשין ממש, לכן שייך בזה השבה, כי מקום נצח הוד יסוד אמיתים הראשונים, הוא מקום ג' אמצעים:

אמנם נבאר יותר ענין השבת רגלים הנ"ל, ובו יתבאר חדוש וכלל אחד בסוד התכללות ועליות העולמות אלו באלו, והוא, שאל תחשוב כשאנו אומרים שהזעיר אנפין עולה במקום אבא, או הנוקבא במקום ז"א, או ג"ר דבריאה במקום ג"ת דאצילות וכיוצא בזה, אל תטעה לומר כי העליון נשאר במקומו, וגם התחתון עולה שם, כי אי אפשר, כי הרי נודע מה שארז"ל כי הקב"ה מקומו של עולם, וכמ"ש בזוהר, והוא ממה שאנו צריכין לידע כלל גדול בדברי קבלה, והוא, כי מקום שיעור אורך אריך אנפין, הנה רחבו הוא כל בחינת אריך אנפין, המתפשט ברחבו כל רוחב שיכול להיות עד סוף העולם, והוא ממלא כל רוחב ההוא, ואין מקום פנוי ברוחב. וכן במקום אבא ואמא או ז"א וכיוצא, אם כן נמצא כי בעלות זעיר אנפין באבא, אי אפשר לו לעלות שם, אם לא שיסתלק אבא למעלה ממקום ההוא, אז ז"א הבן יורש מקום אביו. אך אי אפשר להמצא ביחד במקום אחד. וכן כשעולין ג' ראשונות בג' תחתונות שלמעלה ממנו, אין עומדין במקומן ביחד: גם אל תטעה באופן אחר ותאמר, כי עולה ומסתלק לגמרי, דאם כן אין זו נקרא עליה. כיון שאין בו רק מעלת מקום לבד, והרי הכתוב אומר ושמרתם את השבת כי קודש היא,

פי' - כי זעיר אנפין חוזר להיות אבא עצמו, ואם אינו לוקח רק מקום של אבא לבד, אם כן אינו קודש גמור, כי אינו אבא עצמו הנקרא קודש, רק יש לו מקום אבא:

אך סוד הענין דע, כי הלא יש בעולמות העליונים בחי' עצמות וכלים, כמבואר אצלינו, אמנם הכלים עצמן יש בהם פנימית וחיצוניות, והמלאכים הם בחי' חיצוניות הכלים, והנשמות הם פנימית הכלים. ואמנם כל זה שאמרנו, שבקבלת שבת עולין חיצוניות העולמות, בסוד השדה חקל תפוחין, ואח"כ בעמידה עולין גם פנימית העולמות ששם סוד הנשמות כנ"ל. והנה כל זה היה בסוד הכלים לבד, אבל עצמות שבו, אינו זז ממקומו כלל:

ובזה תבין סוד שבת היטב, והענין נתחיל מאבא ואמא, כי הלא ביום השבת אשר נאמר בו ושמרתם את השבת כי קודש היא, אז מסתלק כלי גופא דאריך אנפין למעלה ממקומו, והעצמות נשאר במקומו, ואז יוצא כלי של אבא ואמא שם למעלה, ומלביש את עצמות אריך אנפין ממש, ואז נמצאו שאו"א הם א"א ממש, ונשאר עצמות אבא ואמא במקומם, אז עולה ז"א ונוקביה הכלים שלהם, ומלבישים עצמות או"א, ואז הם או"א עצמם, וזה סוד ושמרתם את השבת כי קדש היא ממש:

אחר כך עולה בריאה במקום אצילות, בסוד הכלי, ונשאר עצמות הבריאה במקומה, וכן עד הסוף, שנמצא כי הכלים של נה"י דעשיה, עלו והלבישו עצמות של ג"א. דעשיה, ונמצא עתה בסוף הכל, נשארו העצמות דנה"י דעשיה מגולין בלא כלים כלל:

ובזה תבין סוד תוספות שבת הבא אל אנשי העה"ז, מהיכן הוא, ואיך הוא בא, והוא, כי היות שנתגלו אותן הנה"י דעשייה, העצמות שבהם בעת קבלת שבת, הנה הבריקו והאירו כל העולם כולו, ומהם נמשך נפש יתירה לבני אדם בערב שבת:

ואמנם אח"כ כשעלו הכלים למעלה, ונשארו העצמות שבהם מגולים, ובזה היה אפשר שיינקו החיצונים משם, כי הוא אור מגולה, לכן הם עולין ונכללין למעלה בכלים שלהם שעלו למעלה, ואז נמצא כי הכלים דנה"י דעשיה, יש בהם אורות רבים, שהם העצמות של עצמם, והעצמות של ג' כלים דג"א, ועי"כ האורות מוצנעים שם מן הקליפות. אמנם אין מציאת זו בכל מקום, רק בכאן בנה"י דעשייה לבד, לפי שהם סוף כל הקדושה, הוצרך להיות כך כנ"ל:

ועתה יתבאר היטב אם תשיב משבת רגליך וכו', כי השבת עצמות רגלים למעלה, בכלים שלהם עצמם שעלו למעלה, זו נקרא השבה גמורה. כלל העולה מזה, כי כל תוספות שבת הוא, כי כל הכלים קנו נפש חדשה, ועצמות חדש, מה שלא היה לו בתחלה, והוא ממש דוגמת בני אדם, אשר ע"י מעשיהם ומצותן, קונים נשמה חדשה, וגדולים מן הראשונים

שהיו להם תחלה, והוא בגוף הזה אשר היה לו בתחילה, והגוף הזה אשר היה בתחילה אינו משתנה, רק העצמות שבתוכם, וכן הענין בתוספות שבת:
מהחברים - בליל שבת, נקרא השכינה חקל תפוחין, כי נכללת בלאה הארה, ומן מקיף לנקודות ציון שלה, היא מקום התפו"ח, גי' צבאות. ותפוחים הם יסוד בינה ותבונה, שעליהן נאמר תפוחי זהב, וחסדים דאבא הנכללים בהן, הם משכיות כסף:
ובשחרית נקראת חקל תפוחין, בהארת ע"ק, דאיהו מרום וקדוש גי' שבת, והוא באמת סוד שבת עלאה. ובמנחה, כיון שבחול מאותו שעה מתעורר הדין, הנה גם בשבת די לה להיות חקל בלבד, שיסוד תבונה מרוה אותה. אמנם אית חקל ואית חקל, כי לעולם חקל מצד עצמו, בסוד קרית ארבע, הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אדנ"י. אבל בליל שבת שמכינה עצמה לזווג, מוחין דידה נתעלו למקום מוחי ז"א, אז היא חק"ל במלואו ע"ב שבחסד, ויוצאין מהמלואים כלי לנוקבא, ג"פ מ"ו גי' חק"ל.
ובמנחה שדינין מתעוררין, ואין זווג, צריך ליקח אחוריים דע"ב, ואחוריים דס"ג, ואחוריים הוי"ה פשוט, דהיינו - טדה"ד. טה"ג, ד"ט, הט"ה, ד"ט. טה"ג, ד"ט, הא"ה, ד"ט. ואע"פ שהא' דרכה לחלוף בתיו, כאן אות א' נשארה במקומה. ומנין ג' אחוריים אלו, כ"ב ס"ב נ"ד, גי' חק"ל ע"כ:

פרק יא

ועתה נחזור לענין, כי תלך לב"הכ, ותכוין לשם שקוצי"ת, כי שם זה גובר על כולם ביום השבת, והוא נחלק לג' חלקים - כיצד, בליל שבת כשתכנס לבה"כ, תכוין לב' אותיות ש"ק, ובשחרית תכוין לב' אותיות ו"צ, ובמנחה תכוין לב' אותיות י"ת, ופי' הענין - כי בלילה יש ג"פ ויכולו, שאנו אומרים. וכבר הודעתיך, כי הא' רומז למלכות שעלתה עד נה"י של הזכר, ובאור הענין, כי כבר ידעת, איך נה"י של הבינה הם מוחין לז"א, והם מתפשטין בכל הז"א, וב' פרקין אחרונים מהם, הם בנה"י של הז"א, ואלו נעשין עתה מוחין אל המלכות. וכנגד עלייה זו, תכוין באות ש של שקוצי"ת, כי אות ש רומזת לנה"י, בג' וי"ן שיש בצורת ש, והם עולין גם כן בג' ווין בסוד י"ח, הרי הכל שיח סוד, וכל שיח השדה. אחר כך תכוין, כי עתה המלכות נקרא חקל, הוא סוד שדה, שהוא נצח הוד יסוד, הנקרא שיח השדה:
ובאות ק תכוין, אל ויכולו הב', שהוא עליה הב', והוא שמקבלת המלכות אור במוחין שלה, מחג"ת של ז"א, אשר שם נה"י דבינה, הוא הג' פרקין אמצעים, כי גם הם נקראים מוחין, כי כל בחי' נה"י של הבינה, נקרא מוחין. ואמנם לפי שעתה אין המלכות עולה עד שם, רק שאור חג"ת מתפשט בה למטה במקומה בנה"י, לכן נרמוז מציאה זו, באות ק:

וביאור הענין - כי אם תחלק אות ק' לג' חלקים, יהיה כל חלק מהם ל"ג, כי חג"ת הם ג"פ ל, כי כל א' כלול מי', ואלו הג' חג"ת, הם נכללין ויורדין למטה בכל א' מהג"ת שהם נה"י, ומאירין במלכות, ולכן הם ל"ג. וכאשר תכלול ג"פ הל', עם כ"א מהג' יהיה ג"פ ל"ג, הם ק' עם הכולל, כי כוונתינו להוריד חג"ת שהם ל', אל נה"י שהם ג':

ולכן אין חוזרת התפילה בערבית, כי בחזרה הם עולין בחג"ת כנודע, ועתה אין עולה לחג"ת, לכן אומרים ברכה מעין ז'. ובשחרית תכוין לאות ו', כנגד ישמח משה, שהוא אות ו', והצ' כנגד מוסף, שהוא ביסוד צדיק עולה, כי כן אות צ' רמוז ליסוד שהוא הצ', שבו תפלת מוסף. ובמנחה תכוין לאות י', באמרך ואני תפילתי, תפלת י':

והנה הענין - כי הלא עתה עולה עד דיקנא דא"א, והנה ידעת כי בהיותו למטה, היה יורד שער ראש א"א למטה, עד ראש הז"א, לתת לו שפע משם, והוא ת"י נימין, כמין י"ת של שקוצי"ת, ושם בארנו באד"ר דקכ"ה, כי הם ת"י נימין, כחושבן קדוש, ות"י עלמין, ות"י עיבר. אמנם כל מציאות אלו, הם סוד ע"ב במילוי יודי"ן, אשר הוא י' אותיות של מילוי שלו, וזהו תפלת י'. כי עתה עולין עד שם, ומשם מקבלת שפע אותן השערות, שהם נמשכות מהויה זו, שיש בה י' אותיות מלוי, כי עד עתה היה שפע השערות נמשכין ברחוק גדול, בהיות ז"א למטה, אך עתה שהוא עולה, הוא מקבל זה בקירוב גדול:

ולאות ת' תכוין, נגד תפילת מנחה, שאנו אומרים בה אתה אחד, והענין הוא - כי ד' יודין שיש בשם ע"ב הנ"ל, כל א' הוא ק' כנודע, לכן הם עולין ת', וזהו אתה אחד, כי עתה הז"א הנקרא אחד, עולה לד' יודי"ן הנ"ל, וזהו א"ח ד'. וזהו עת רצון, כי ע"י עליות הז"א בדיקנא, שיש בו כח לקבל ממצח הרצון דעתיקא:

ואז בעוד שהם אומרים הקהל מזמור שיר ליום השבת, אז קודם שיאמרו הקדיש של ברכו הראשון, אז תכוין בתוספות שבת יותר עליון, והוא מה שבארנו בכוונה הב' של ליל ו' כנ"ל פרק ב', והוא שיכוין לד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ונלעד"ן, כי זהו עתה סוד חזרת המלכות בסוד נקודה תחת היסוד פב"פ כנ"ל, ולכן ניתוסף עתה הארה יתירה בתוספות משונה על הראשון. וסוד הזה, כי הלא תחלה לא עלו העולמות רק בדרך העליות בתפילת שחרית דחול, שהם פנימית ג"ר דעשיה בחיצונית ג"ת דיצירה, וכיוצא בזה, ולכן אינו שבת ממש, אך עתה כבר הוא שבת ממש, וא"כ עתה יכול לירד הארה מעולם לעולם, ויורדין ד' הארות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כידוע למעלה כנ"ל, ואלו נמשכין הארתן מלעילא לתתא, אך בתחילה שהיה כללות העולמות, היה מתתא לעילא:

ואח"כ כשאומרים קדיש ראשון של ברכו, יש בו הפרש מקדיש שבחול. וכבר ביארתי לך ענין קדיש של חול, שיש בכל קדיש ב' מיני עליות, של ב' מיני מ"ב. אמנם המ"ב

הראשון, הוא הז' ווין שבושתבח ויתפאר וכו', וגם יש כ"ח כנגדן, והוא כ"ח אותיות, שיש ביהא שמיה רבא עד עלמיא. אמנם כוונת מ"ב זו, שיכוין תחלה במלת יה"א שמיה רבא עד עלמיא, שיש ז' תיבין, לז' אותיות שיש באה"יה יה"ו כסדרן, א' ביהא, אות ה' בשמיה וכו', גם תכוין במילוי אותיותיהן, וכולם בסוד מילוי ההין, ותכוין לז' שמות היוצאין מהם כנזכר בקבלת שבת - יהו"ה, יהו"ה בניקוד אלהים, מצפ"ץ, י"ה, אדנ"י, מצפ"ץ, אלהים, אל:

אך עתה הם באופן אחר, כזה - יהו"ה, יהו"ה בניקוד אלהים, מצפץ, י"ה, אדנ"י, א"ל, אלהי"ם, מצפ"ץ. כי אז היו השמות מסודרים כפי הסדר של הכאתן ופגיעתן זה בזה, הנזכר בר"מ פרשת יתרו בפסוק זכור וכו'. אך עתה הוא סדרן האמיתי כפי הספירה, כמ"ש בסוד שבע ברכות שיש בתפלה, וע"ש:

נמצא כי במלת יה"א, תכוין לאות אל"ף, ושם הוי"ה. בשמיה הה' בההין, והוי"ה בניקוד אלהים. רבא, יו"ד, ושם מצפ"ץ. מברך, הה' בההין, ושם י"ה אדנ"י. לעלם, יו"ד, ושם א"ל. לעלמי, הה' בההין, ושם אלהים. עלמיא, ו"ו בלי יו"ד ובלי אל"ף בין הב' ווי"ן, שהוא מ"ב, ושם מצפ"ץ. ותכוין כי ביהא שמיה רבא יש כ"ח אותיות, ובאלו הז' שמות, נגד ז' תיבות מן יהא שמיה עד עלמיא:

אמנם תכוין, כי כל אותיות אלו של אהי"ה יה"ו, במלואם בההי"ן כנ"ל, הם גי' שם קדוש. טפטי"ה, גם תכוין כי ב' שמות אהי"ה יה"ו גי' מ"ב, הרמוז בז' ווין של וישתבח ויתפאר וכו'. הרי בזה בארנו מ"ב הראשון של הקדיש הזה. אך מ"ב הב', כדרך שבארנו בחול, לא נתבאר לי, אמנם טעם כוונת מ"ב זה, כי כל כוונת שבת, מציאותו הוא בסוד הבריאה, בסוד נתעלה וישב על כסא כבודו, דמלכא לביש לבושי דבריאה ביומא דשבתא, לכן כל כוונת שבת, בז' שמות אלו, היוצאין מב' שמות אלו, לכן הז' ברכות של תפלה מכל תפלה דשבת, כולם הם בסוד ז' שמות הנ"ל, כמבואר אצלינו במקום אחר:

מהחברים - כשעונה אחר ברכו, ברוך ה' המבורך, יכוין לקבל רוח יתירה, בה' בחי' נרנח"י, בה' תיבות - ברוך, ה', המבורך, לעולם, ועד. ולזה צריך כוונה גדולה ושלא יסיח דברים בטלים, לכבוד נשמה יתירה. ועיקר ק"ש בברכותיה, כי יש לנו קבלה, שבשעה שישראל למטה אומרים ברכו בליל שבת, אז בת קול הולכות בפמליא של מעלה לומר, אשריכם עם קדושים, שאתם מברכים למטה, כדי שיתברכו למעלה כמה מחנות קדושים, אשריכם בעולם הזה ואשריכם בעולם הבא, ואין ישראל מתברכים, עד שיתעטרו בנפש יתירה, וקורין קריאת שמע וברכותיה, עד והושיענו למען שמך, ופרוס עלינו סוכת שלומך, רומז לסוכת דוד, ואז פורסת נפש יתירה על כל העולם, וזו שכתוב

הפורס סוכת שלום עלינו. ויכוין להמשיך על מדת אדנ"י, הרומז בראשי תיבות "הפורס "סוכת, להמשיך אליה מלמעלה ש"ע נהורין, שהם רומזין בר"ת "שלום "עלינו, ואח"כ מה שהשפעת עלינו נפש יתירה שאמרנו, וזהו על כל עמו ישראל ועל ירושלים אמן, שהוא כפל הענין לחזק הענין בקשר אמיץ, לפי שכבר אמר ופרוס עלינו, חזר ואומר ועל כל עמו ישראל, לחזק הענין:

ניקוד הויות של כל השבת - פתיחה וחתימה של ערבית, ניקוד בסגול לכל אחת מן הברכות קריאת שמע, לפניה ולאחריה. ברכת אמצעית של עמידה דשבת, של הד' תפלות, צירי עם אהי"ה משולבים. נ"א, ערבית חולם, שחרית צירי, מוסף שורק, מנחה קמץ. נוסחא אחרינא, ערבית של שבת, פתיחה של אבות, קמץ. וחתימה בפתח. פתיחה דאתה גבור לעולם אדני, אגל"א כנ"ל, והחתימה בצירי. ברכה ג', טעם רביע על כל אות ואות. האמצעית, יה"ו בניקוד צבאות, ואות ה' בצירי. שחרית, פתיחה וחתימה בקמץ. מחיה מתים, פתיחה סגול, וחתימה בפתח. האל הקדוש, חולם וזרקא עמו על כל אות ואות, אמצעי צירי. מוסף, ברכה ראשונה פתיחה וחתימה בקמץ, עם תג א' על כל אות מד' אותיות. מחיה מתים, קמץ בלי תגין. בהאל הקדוש, חולם ופזר על כל אות. מקדש השבת, שורק עם ב' גרשיים. מנחה באומרו ואני תפילתי, יכוין י' הויות וי' אהיה כדלקמן. ועוד, קפ"ד וקס"א גי' רצון, וגי' משה, כי שם מדתו כדלקמן. פתיחה לאבות, פתיחה וחתימה בשורק, ועם תלשא גדולה ימיני על כל אות. מחיה מתים, צירי. האל הקדוש, פתח. מקדש השבת, סגול. ולעולם בחתימת מקדש שבכל ד' תפלות, יש אהי"ה משולב עמו. ג' ברכות אחרונות שבכל הד' תפלות - עבודה סגו"ל, הודאה שבא, אחר שים שלום חולם. ושלשתן משולבים. אלא שבשבת א' קודם ליו"ד, וכן כולם. אחר כך יכוין בשם בן ד' פשוט, עם אותן הנקודים עצמן כנ"ל:

פרק יב

אח"כ כשאומר החזן ברכו, תכוין לקבל תוספות הרוח, באופן זה - כי הלא כבר בארנו בתפלת החול, כי כל בחי' ברכו, הוא עליית היצירה בבריאה, והוא מתברך ברבוי ברכאן, ונקרא אז ברוך. וזהו היכל ק"ק דיצירה, שהם ג"ר שלו, שעלו לג"ת דבריאה. ולכן ברכו הוא קודם ההיכלות של הבריאה שהוא סוד הד' ברכות של קודם ק"ש ואחר ק"ש כנודע. וא"כ כיון שזהו סוד תוספות היצירה, א"כ תכוין שגם רוחך שמן היצירה נתוסף בה קדושה יתירה:

אמנם סוד תוספות זה ענינו הוא, כי כבר בארנו לעיל, כי בליל שבת נכנסין המקיפים של ל' דצלם בראש הז"א, אך אינו נכנס ביחד, רק נחלק לג' פרקין. וכבר בארנו, כי

בקבלת שבת נכנסין ג"פ תתאין של ל' דצלם אמא, וכן דשל אבא. והנה עתה תכוין, שמתחילין להיות נכנסין ג"פ אמצעים של ל' דצלם אמא לבד, ונגמר כניסתן בופרוס לסוכת שלום. והנה הפרקין תתאין הם בסוד נפש, ולכן בקבלת שבת קבלת נפש יתירה אז כנ"ל, ועתה שהוא כניסת ג"פ אמצעים, הוא תוספות הרוח. והנה כוונת ק"ש בליל שבת או בשחרית, וכן כל כוונת התפלות של שבת, אינו כמו הכוונה של חול, כי יש בהם כמה מיני מדרגות, אמנם לא קבלתי כוונתה:

ופרוס עלינו סוכת שלומך, הנה כאן תכוין לקבל תוספות הנשמה, כי הלא בברכת השכיבנו, הוא בהיכל ק"ק דבריאה כנודע אצלינו, רק שהוא בסוד הנוקבא, כי אלו היכלות של ערבית, הם היכלי דנוקבא, ואין חילוק בין חול לשבת, רק בסוד כוונת ופרוס כמ"ש בע"ה. והנה ק"ק הזה דבריאה, הרמוז בהשכיבנו, חוזר עתה ונעשה האצילות ממש, וזו תוספות שבת בבריאה, לכן תכוין לקבל תוספות נשמה, כי הנשמה היא מבריאה, והוא דוגמת שבארנו בברכו:

והנה תכוין, כי עתה מתחילים לכנוס ג"פ אמצעים דמקיפי ל' של צלם דאבא, אמנם בערך שהאמצעים דאמא נקרא רוח, לכן נקרא אמצעים דאבא נשמה, אע"פ שאינן אלא אמצעים, ונגמרים לכנוס בו בויכולו של עמידה. לכן תכוין כשתאמר בא"י הפורס סוכת שלום, תכוין לקבל תוספות נשמה כנ"ל:

אמנם אמירת ופרוס עלינו, מה ענין פריסת סוכת שלום, היא תלויה במה שבארנו, כי הלא עתה כבר נכנסו ג' פרקין תתאין וג"א דאו"א, וכבר גדל ראש ז"א גדלות גדול כמבואר אצלינו. ואמנם כל זמן שאלו נכנסין בראש ז"א, הנה המוחין שהוא מתחילה פנימים ברישא דז"א, הם נידחין מעט ממקומן למטה בודאי, כדי לתת מקום להמקיפין אלו, אז הנה"י דאמא של בחי' צ' דצלם, הם נכנסין ויורדין תוך הז"א יותר למטה קצת. והנה נודע, כי בתחלה היה היסוד של בינה כלה ונגמר בחזה של ז"א, ושם היו יוצאין יעקב ורחל מהחזה ולמטה, והנה ודאי כי זה היסוד של אמא אינו כ"כ רחב, עד שהוא ממלא כל החלל של גופא דז"א, כי חלל הגוף של ז"א הוא רחב מאד, אמנם היסוד של אמא הוא כעין צנור צר תוך גופא דז"א, ויש חלל גדול בין דופני יסוד דאמא, לדופני גופא דז"א:

והנה כבר נודע, כי תוך היסוד דאמא, נתון החו"ג, תרין עטרין. ואע"פ שאנו אומרים שהגבורות יוצאין וניתנין אל הנוקבא, עכ"ז שרשי העיקרים נשארין תוך יסוד דאמא, שאל"כ היה הז"א דעתו קל כמו הנוקבא. ואמנם הגבורות הם מדורת אש חזקה עד מאד, בפרט בהיותם שם סתומים תוך היסוד דאמא, המתבערים ונדלקים שם, נמצא כי מפתח פי יסוד הבינה, אינם יכולים לצאת, כי שם החסדים, והחסד המתפשט בת"ת דז"א, הוא

עומד בתוך אותו הפה וסותמו. ולא די זה, אלא גם החסדים היוצאין מפה היסוד, כבר בארנו שהם יוצאין קודם הגבורות, כי הם מים, ולכן יכולין לצאת דרך מקום צר, אך הגבורות הם אש, ואינן יכולין לצאת עד שהמים שהם החסדים יוצאין תחלה, וירחיבו פי היסוד:

גם ט"א, כי הלא אפילו שיצאו שלהבת הגבורה משם, פי היסוד הוא דבר מועט, כי הוא צר מאוד. ואמנם מקום יציאת השלהבת דגבורות וחומם, הוא דרך מחיצות דופני היסוד של הבינה עצמו, ויוצא החום ההוא, בין החלל שיש מדופן יסוד אמא, לדופן גופא דז"א, כי שם הוא חלל גדול כנ"ל, ושם מתקבץ כל אותן השלהבת והחום ההוא, ועי"ז עובר החום מגופא דז"א ולחוץ, ומחממין את יעקב ורחל, העומדין שם פב"פ, ראשם נגד חזה של ז"א, וכל אותן השלהבת לוקחם יעקב ורחל, והם דינין גמורים. ואמנם עתה בליל שבת, ראוי להסיר כל הדינין כנודע, ובפרט שיעקב ורחל שבהם הוא סוד הזווג של ליל שבת כנודע. גם עתה יש בחי' אחרת, כי ע"י כניסת המקיפים ל' דצלם, יורד היסוד דאמא למטה ממקומה, ואז רישא דיעקב ורחל נמשכים כנודע, כי אינם יוצאים רק מהאורות המגולים, ועתה שיורד המסך מן היסוד בינה למטה ממקומה, הנה נתמעטו יעקב ורחל משעורן, לכן לתקן כל זה, אנו אומרים ופרוס:

והענין - כי תקון זה צריך לעשות באופן זה, כי שפולי מחיצות יסוד בינה, לא נניחם שירדו ביושר תוך הז"א, שא"כ ירדו למטה ויתכסו יעקב ורחל כנ"ל, אך יתרחב אלו השיפולי מחיצות דיסוד דאימא לרחבם, באלכסון, עד שמה שהם יורדין באורך וביושר למטה, ילכו ברוחב עד שיגיעו עד דופן גוף דז"א, והוא ממש דוגמת שיפועי אוהלים, כי כל מה שהולך למטה, נתרחבין מחיצותן יותר בהתרחבות, ואינן צרים כמו למעלה בראש היסוד בתחלתו למעלה, באופן שבאם היו מחיצות האהל יורדין ביושר ולא יתרחבו למטה יותר ממה שהם למעלה, היה האוהל מתארך יותר למטה. אך מה שהיה הולך ומתפשט למטה, הוא הולך ומתפשט בהתרחבות אל הצדדין, וזה מבואר ונודע. נמצא כי ע"י זה נשאר המקום מגולה כ"כ גדול כמו בתחלה, ואין כאן סתום יותר מבתחלה:

גם נתקן תיקון אחר והוא, כי הלא מחיצות יסוד של בינה, מגיעים עד דופני הגוף דז"א, ונדבקים שם, ואז כל אותו החום, ואותו השלהבת, שהיו מכונסים שם באותו החלל, שבין דופני יסוד דאמא לדופני גופא דז"א, אינם יכולים לירד למטה מאותו מקום, כי הלא דופן יסוד בינה הגיע עד גופא דז"א, ונעשה כמין מסך א', ואינו מניח את השלהבת לירד למטה כלל. והנה עי"ז אינו מגיע השלהבת אל יעקב ורחל, כי הם למטה מן המקום

הזה, ומן מסך הזה, ואינו מגיע להם חום הדינין כלל. ואם תאמר, שכמו שבתחילה עברו אותן השלהבת, דרך דופני היסוד דאמא, א"כ גם עתה יחזרו לעבור דרך המסך שיורד מן יסוד אמא. תשובה, כי תחלה היו רק מסך א', ולא עבר רק הארת הגבורות, ועתה יש מסך ב', ואין כח בהם לבקוע הב' מסכים. גם טענה אחרת אמיתי, והוא, כי בתחלה היו הגבורות במקום צר תוך היסוד, ולכן בקעו ויצאו. אך עתה שיש להם מקום רחב בין דופני יסוד דאמא, לדופני גוף דז"א, שהוא מקום רחב מאוד, אין בוקעין לצאת:

וא"ת, תחלה איך אנו אומרים שהיו בוקעין גוף דז"א, ויוצאין לחוץ. התשובה הוא, כי אז היו החסדים מגולים, ממולאים כל אותן החלל. אך עתה שנפרש מסך הזה, נשארים החסדים למטה מן מסך הזה, אך למעלה מן המסך, נשאר פנוי לגמרי, כי הלא אם אין החסדים תחתונים עולים שם, אין שום אורות אחרים שיכנסו שם, ולכן יש להם התרחבות גדול, ואין בוקעין לצאת ליעקב ורחל:

וזו ופרוס עלינו סוכת שלום, כי שלום סוד היסוד דבינה, כי לעולם בכ"מ היסוד נקרא שלום, ואנו אומרים שיפרוס אותו השלום שהוא היסוד דאמא, ויעשה כסוכה פרוסה כנ"ל:

גם יש כאן בחי' אחרת והוא, דע, כי הלא בעת ירידת החסדים מהיסוד דאמא, עד יסוד דז"א, הנה כשחוזרין לעלות אח"כ מלמטה למעלה, כדי להגדיל ז"א כנודע, הנה הם עולין ממטה למעלה, ומתחלקין לב' בחי' - א', מה שנכנס תוך היסוד עצמו מאמא מבפנים, להגדיל אותן החסדים הסתומים שבפנים, וא"ת כיון שחוזרין לעלות ולהסתתם בפנים, איך הם מגדילין. אך הענין הוא, כי אחר שכבר נתגדלו בפ"א, ונתרחבו, וקבלו הגדולה הם בעצמם ונתפשטו, ולכן כשחזרו לעלות למעלה, כבר קנו בעצמן כח וחוזק והגדולה, והם מגדילין את החסדים הסתומים. בחי' ב' הוא, החלק שמתחלק ועלו חוץ ליסוד אמא, באותו החלל שיש בין יסוד אמא לגופא דז"א, והוא מגדיל ומאיר החסדים הסתומים מצד חיצון. באופן שמתחברים אלו הב' חלוקות, זו בפנים וזו מבחוץ, ומתחברים יחד, ומגדילין את הז"א:

והנה אלו החסדים שעלו באותו החלל מבחוץ כנ"ל, הנה אחר שנעשה אותו המסך ע"י סוכת שלום כנ"ל, הנה הם מתעכבים שם, כי אינם יכולין לירד מפני המסך שנעשה עתה, ונשארין למעלה בקביעותם, וע"י כן מאירין את ז"א, ומשם ולמעלה, כי הוא המקום הסתום להם, והם מאירין בהן עתה בקביעות, משא"כ תחלה, שלא היו אסורים שם בחוזק, ועי"כ הם חוזרין לירד. וטעם ירידתן, כי תמיד חשק כל דבר לחזור לשורשו, לכן רוצים לירד לשורשן, ושורשן הם החסדים המגולים, ועתה נשארים למעלה:

עוד נתוסף הארה ב' והוא, כי אלו הניצוצין שעלו למעלה, הם מועטין, והמקום למעלה הוא רחב מאוד, ואמנם החסדים המגולים שנשארו למטה תחת המסך כנ"ל, הם בוקעין את המסך בכח, ועולין נצוצין למעלה מהמסך, באופן כי בעלייתן, הם עוברים בכח ובוקעים המסך, אך בירידתן אינם יכולים לירד ולבקוע המסך, כי שם היו בהתרחבות, ונשארין שם. ונמצא כי כל אלו האורות נשארין למעלה בקביעות, ואז מאירין ועולין עד רישא דז"א, והם מאירין בכל אותן האורות הסתומים במוחין דז"א אור גדול, מה שלא היה תחלה. וזה תוספות אור נפלא מתוספות שבת, מה שאינו בזמן אחר. וגם זה תועלת מכלל תוספות שבת:

ואמנם אותן הנקבים הנעשים במסך ההוא, ע"י עליית החסדים כנ"ל, הם נשארין כן, ואז אותן החסדים שעלו, אינם יכולין לחזור ולירד כנ"ל, עם היות שהנקבים הנשארים פתוחין שם, ומשם הם מאירין למטה, ונראין למטה כעין כוכבים, וזשארז"ל סכך הסוכה אין ראוי שיהיה מעובה כעין בית, רק שיהיה כוכבים נראין מתוכם, שהם ניצוצי החסדים שעלו שם, ודומים לכוכבים:

קדיש שקודם עמידה, ג"כ לא קבלתי, רק מ"ב הראשון לבד. ואמנם הוא ע"ד מה שכתוב בקדיש של ברכו ממש, אך יש ביניהם שינוי, והוא שיתכוין ו' אותיות יה"ו אהיה ממולאים באלפין כל ההין שבהם, ווין ממולאין באלף, ותכוין כי הם גי' יעקב, כי בעמידה זו מזדווג עם רחל:

מהחברים - צריך לכוין בד' קדישין, לסוד המרגלא הנזכר בר"מ שהוא אהיה יה"ו באופן זה, כשהחזן אומר קדיש, צריך לכוין לקדיש ראשון שקודם ברכו קנ"א מ"ב, שהוא מלוי המרגלא בההין, ומספרן גי' טפטפיה, שם כלל ג' עולמות בי"ע, יצירה ועשיה שהם טף טף, בסוד יברך את הנערים, ובריאה הוא י"ה, דאמא עלאה מקננא תמן. והנוהגין שלא לומר אותו קדיש, יכוונו בהזכרת של ברכו, וכן בברכו את י"י המבורך, בקדיש שלפני עמידה, קמ"ג טל, מלוי המרגלא באלפין, גי' יעקב, על שם ויקרא בהם שמי, ואח"כ שם אבותי:

פרק יג

העמידה של ערבית, תכוין כי המלכות שהיתה עד עתה בסוד נקודה בסוף היסוד, היא נגדלת בכל אורך נה"י דז"א, העומדים בג"א. נמצא, שכל תכלית העמידה זו לצורך רחל, ואז מזדווגת עם יעקב. והנה נודע, כי ג"פ אנו אומרים ויכולו בליל שבת, אמנם ויכולו הראשון, הוא של עמידה, וכבר ידעת כי בכל ויכולו יש ג"פ אלהים, וג"פ שביעי. ותכוין

כי ג"פ שביעי אלו הם סוד נה"י דז"א, אשר שם עלתה המלכות ומזדווגת עם יעקב שם, וזו סוד העמידה הזאת:

והענין הוא - כי בתחלה בעת קבלת שבת, היה בסוד חיצונית העולמות, ועתה הוא בסוד פנימית. אמנם ע"ש במה שכתוב אחר הקידוש בע"ה, סוד חק"ל תפוחין קדישין, ותראה כי עתה נקראת חק"ל, כשעולה עד נה"י דז"א לבד נקרא חקל, והטעם כי לעולם שדה הוא בסוד נה"י, כי כשעולין נה"י למעלה, נשאר אותו המקום פנוי, והוא נקרא שדה שאין בו בנין בית, רק מקום פנוי, ושם הוא סוד תחום שבת, ונקרא שדה. אמנם למעלה, בקדושה, הם אורות גמורין, ונקרא בית, עיר, מדינה. כי הוא הישוב. אך מבחי' נה"י ולמטה הוא מקום הקליפות ונקרא מדבר. וז"ס זוהר פרשת תצוה, כי סט"א הוא מדבר ואינו בר זריעה, והוא דוגמת הקליפות, אך השדה היא בר זריעה, כי הוא ראוי לקבל הקדושה עליונה, ודי בזה. וגם חקל, הוא גי' חיבור הויה אהיה, הויה אדני, ותכוין לזה: ואמנם, אע"פ שבארנו שם לקמן, כי חקל תפוחין קדישין, הם ג' דרגין דנה"י חג"ת חב"ד, עכ"ז גם בהיותם בשדה לבד, שהוא בחי' נה"י דז"א, נקרא חקל תפוחין קדישין כל ג' תיבות אלו. והענין, כי כל קדוש הוא בחכמה, שהם המוחין, ועתה כשעלתה לנה"י דז"א, ונעשין לה מוחין ממש בפרצוף גמור, נעשה חקל תפוחין קדישין, כי קדישין הוא בסוד מוחין, רק שהם מבחי' נה"י דזעיר אנפין לבד. והנה דע, כי ביום השבת, כל הסעיפים נקרא שביעי מסטרא דילה, לכן ג"פ שביעי הם בנה"י עתה, ואח"כ יהיה בג"א, ואח"כ בג"ר בע"ה:

ענין התפלות של שבת, ד' תפילות, שבכל אחת יש ז' ברכות, לכן בכל ברכה מן הז', תכוין לאות א' מן אהי"ה יה"ו, כי ז' ברכות בכל תפלה ותפלה, והם ז' אותיות אהי"ה יה"ו כסדרן, כי ג' ראשונות אה"י, אמצעית ה', ג' אחרונות יה"ו, על סדר זה ממש. וכן בז' שמות היוצאים מהם, כמו שידעת. ולכן בברוך אתה מגן אברהם, יכוין לאות א', עם השם שהוא יה"וה. ובברכת מחיה המתים ה, והוי"ה בניקוד אלהים. ובאתה קדוש י, מצפץ. ואלו הם אה"י. וה' שהיא ברכה אמצעית, ה', י"ה אדנ"י. ואח"ז יה"ו כסדרן - י', א"ל ברצה נצח. ה', אלהים במודים הוד ו' מצפץ בשים שלום ביסוד. וסוד הענין דע, כי לעולם שם מצפ"ץ מצפץ, היא ת"ת ויסוד. וזהו בסדר הברכות הז' של התפלה:

אך בקבלת שבת, שאז הם מתנוצצים זה עם זה, ולכן הולכין שלא כסדר. כיצד - תחלה א' דאהי"ה, שהוא הוי"ה, יורדת בה' אחרונה דאהיה, ואז סליק י' דיה"ו, ושם א"ל שהוא בנצח. אחר כך ה' ראשונה דאהי"ה, ושם הוי"ה בניקוד אלהי"ם, עם ה' דיה"ו, ושם אלהים. ואחר כך י' דאהי"ה, ושם מצפ"ץ, וי' דיה"ו ושם מצפ"ץ:

אמנם אודיעך ענין נאה, ז' ברכות התפלה מה ענינם. דע, כי לעולם ג"ר, הם תמיד בנצח הוד יסוד אמא, הנעשין ג' מוחין לדכורא. ואחר שנעשו מוחין לדכורא, בסוד ג"ר - אבות, וגבורות, וקדושות, בסוד ג' אותיות אה"י, עם ג' שמותן כסדר. אח"כ אנו ממשיכין אותם לנוקבא לכתרה, בסוד ה' ב' של אהי"ה, שעליה אמרו בהקדמת תיקונים שהם אמצעית ג' מכאן וג' מכאן, והיא אמצעי, כי היא סוד כתר הנוקבא, והיא ברכה אמצעית. ואח"כ נכנסין לה ג' מוחין בסוד חב"ד, הנעשין מנצח הוד יסוד, שהם - רצה, ומודים, שים שלום. והם ג' אותיות יה"ו, שכל שמותן על הסדר הנ"ל. אך דע, כשאנו ממשיכין לה נה"י הראשונים, דאבות גבורות וקדושות, כי אותן הם של הבינה שנעשין מוחין לדכורא. ואלו נעשו מוחין לנוקבא, ושמור סוד זה בכל התפלות, אפילו בתפלות חול. (א) אמנם דע כלל א', כי לעולם כפי מציאות התפלה, כך יהיה סדרן הנ"ל, כיצד - בתפלת ליל שבת, הג"ר הם נה"י דדכורא, ששם יורד הז"א. ואח"כ רצה ומודים ושים שלום, אז עלה שם הנוקבא, ונעשין לה ג' מוחין מנה"י עצמה הנ"ל. אתה קדשת, כבר ידעת כי בליל שבת נעשין מוחין אל המלכות, וכל מוחין מסטרא דקודש חכמה, וזהו אתה קדשת:

הגהה (א) חנן, וצ" ל כך, כשאנו ממשיכין לה נה"י, הם ג' פרקין תתאין, דנצח הוד יסוד אמא הראשונים דאבות גבורות וקדושות. (ונ"ל דצ"ל אינם הראשונים וכו', כי אותן וכו', כי לפי הגהת אלחנן לא שייכי קישור דברים דלקמן, כי אותן וכו', ודוק.):

מהחברים - ומתפללין אתה קדשת, רמז לסוד קדושין שלה, שנותן לה החתן בסוד ז' ברכות, ואז היא נתקנית ונקנית לבעלה, ואסורה לכל העולם, כי אין לכוחות החיצונים שם אחיזה ויניקה בה, ולפיכך ניתקנה בסוד הקדושין. ואומרים ג"פ ויכולו, כי לפי שהיא עדות על חידוש העולם, שהקב"ה ברא עולמו בששת ימי בראשית, והעדות ע"פ שני עדים או שלשה עדים. ולמה מעומד, לפי שעדות צריך מעומד:

ויש בויכולו ג' פעמים שביעי, כי מוחין שלה נעשה מנה"י שלו, והם שביעית, כיצד - מכתר עד נצח ז', מחכמה עד הוד ז', מבינה עד יסוד ז', הרי נעשה ג' מוחין, מאלו ג"פ שביעי:

ודע, שיש בויכולו ל"ה תיבין, ואומרים אותו בבית, להשלים לה ע', נגד ע' עטרות, שהכלה נוטלת ז' שעליה, וכ"א כלול מי'. עוד הם ג"פ ל"ה עם הקידוש שאומר בבית, נגד אדנ"י הוי"ה אהיה, גי' יב"ק, עם ג' שמות וד' אותיות, ג"כ יב"ק. ג"כ נוכל לומר, כי ג"פ ל"ה הם ק"ה, ועם כולל ק"ו, רמז שהיא נתחברת בקו אמצעי. וגם נוכל לומר, כי שם ב"ן נתוסף זאת הלילה בתוספות ברכה, ונשתנה שמה ג"ן, שנכנס באמצע דווי"ן אות א',

נמצא כי ב"ן וג"ן גי' ק"ה. וז"ס באתי לגני אחותי כלה, שבלילה זאת היא כלה, ויש ג"פ שביעי נגד ז' דבריאה, וז' דיצירה, וז' דעשיה:

ויכולו - בויכולו של עמידה, אז תחשוב דאתעבידא לה ג' מוחין מנה"י מפנימותן, כי בשדה היתה בחיצונית, ונקראת שדה, ועתה נקראת חקל תפוחין קדישין, כי כל קדישין הוא בסוד מוחין, כי החכמה נקרא קודש. ותכוין כי יש בו ל"ה תיבין נגד ל"ב נתיבות חכמה, וג' תיבות שביעי כנודע. הנה ג' פעמים, הם ג' נצח הוד יסוד. אחר כך בויכולו של אחר עמידה, תכוין שאז ג' שביעי הם חג"ת. והענין, שאז מאירין בה ג' אלו, אך אינו עולה היא להם. אח"כ בויכולו של הקידוש, תכוין כי אז מאירין בה ג' ראשונות חב"ד של הז"א, וכנגדם ג"פ שביעי, כי הם מאירין בנה"י, אך לעולם כל שביעי הוא בנה"י:

ענין ג"פ ויכולו, כבר נתבאר אצלינו, והם - א' חקל, ב' תפוחים, ג' קדישין. והנה ויכולו הג', המקבל מן המוחין עצמן בשרשם, אז נקרא קדישין, כי כל קדוש הוא בחכמה. משא"כ בב' ויכולו הראשונים, שמקבלין מוחין, מהמקום שאינן מוחין ממש, רק התפשטות והארות מוחין לבד:

והנה תיבות חקל תפוחין, שהוא בסוד הויה אהי"ה, הויה אדני, מן ד' שמות אלו מקבלת עתה המלכות. וסוד הענין, כי למעלה בראש הז"א שבהם המוחין, ונקרא הויה אהיה. ונראה לענ"ד חיים, כי שם הבינה ולאה ג"כ, הנקרא אהיה. והחכמה אהיה הויה, ותמשיך משם הארה עד נה"י דז"א, כדי שיספיקו אותן הארות שבתוכן, לתת מציאות מוחין לנוקבא, אע"פ שאין שם מקום מוחין, נלע"ד כי אין נגמר הורדת הארה זו, רק עד ויכולו הג' הנקרא קדישין. והנה בנה"י דז"א, שם נקרא הויה אדנ"י, נה"י נקרא הוי"ה, והמלכות נקראת אדני, הרי הכל כמנין חק"ל:

בתפילת ערבית, אנו אומרים ישמחו, וכן בשחרית ומוסף. ולמה במנחה א"א ישמחו במלכותך, והסוד, כי מלכותך שהיא נוקבא מלכות, והטעם, כי באותן התפילות היא עיקר עליה למלכות, והיה לה שמחה ע"ז, כי אותן זיווג זו"ן, וזהו שומרי שבת, שאנו בני ישראל משמרים הזווג מחול לשבת, וגם אנחנו משמרים בשבת כוונה לזווג זו"ן. אבל בתפילת מנחה דשבת, עיקר כל עלייה לז"א, שהוא עולה עד דיקנא דא"א, והיא נשארת למטה באו"א, במקום שהיה הז"א מקודם, לא יש עתה זווג, ולכן ראוי שלא להזכיר ישמחו במלכותך, כי אין למלכות שמחה עתה, כי דודה עלה, והיא נשארת למטה בלי זיווג, אין לה שמחה על זה, לכן אין אומרים ישמחו. (א):

הגהה (א) צמח וכפי הפשוט נוכל לומר, שנפטר אז משה, ובטלו המדרשות מן התורה המשמח הלב:

ויכולו שלאחר עמידה, תכוין, כי עתה נכנסין בז"א ג' פרקין קדמאין דל' דצלם דאמא. ותכוין, כי עתה המלכות מקבלת הארה במוחין שלה, מחג"ת אמצעים דז"א, ומאותו האור נעשין מוחין שלה, ובג' שביעי עתה בחג"ת. ועתה נקרא המלכות תפוחין, אע"פ שהמלכות אינו עולה בליל שבת רק עד נה"י לבד, הכוונה הוא שמשם נמשכין לה הארה למטה:

והנה ב' בחי', א' נקרא תוספות שבת, ואינו שבת עצמו. ב' הכנסת שבת עצמה. והנה בתוספות שבת, המקדים לבוא קודם היות שבת גמור, והוא בעת קבלת שבת, אז המלכות דאצילות נכנסת מאחוריו דז"א, ובאה לפניו, נגד מקום מה שהיתה מאחוריו. אך בהכנסת שבת, מתעלין נה"י דז"א בחג"ת שלו, ואז המלכות לוקחת מקומם:

אח"כ בויכולו האחד של עמידה, עולין חג"ת ז"א שהם ג"פ שביעי הנזכר בויכולו, ונכללין בחב"ד, וחב"ד עולין בל' של צלם דזעיר אנפין, וחכמה בינה דעת דבריאה, בנה"י דאצילות, וכעד"ז עד שעולין נה"י דעשיה, במקום חג"ת דעשיה, ונשאר מקום נה"י דעשיה חלל ופנוי, ר"ל בסוד מחלליה מות יומת:

ובויכולו הב', צריכה מלכות דאצילות, לעלות בחג"ת דאצילות, לקבל הארה ממוחין שלו אשר שם בחג"ת, ואינה יכולה לעלות רק עד נה"י, הנקראים מדת לילה, מדת מלכות, כי מדתה מתפשטת בה. אך חג"ת, אינה מדת לילה, רק מדת יום. ועתה בליל שבת הוא לילה, ואינה יכולה לעלות מדת יום, לכן נשארה במקומה בנה"י, ומשם מקבלת הארה למוחין דילה, ומחג"ת ז"א היורדת הארה ההיא למטה למוחין דילה, והיא אינה עולה:

וזו סוד ברכה מעין שבע, כי כבר ידעת, כי כל חזרת עמידה דש"ץ הוא בחג"ת, אמנם בשחרית דחול, שעולה המלכות עד חג"ת דז"א ממש, לפי שהוא יום, לכן נקרא חזרת עמידה גמורה. אך עתה שאינו עולה עד חג"ת, לכן לא יש חזרת עמידה ליל שבת, אך שיורדת הארת חג"ת למטה במקומה, לכן יש חזרת מעין ז', ולא שבע:

(מהחברים - ואומר הש"ץ מגן אבות, אשר הוא מעין שבע, שנתקנה בשביל הסכנה. וביו"ט אין מזכירין בה י"ט, אלא מקדש השבת לבד. כי ברכה זו תקנו אותה מפני כבוד הכלה הכלולה מז', וקרואה מעין שבע, פי' הארה מן ז' ולא הז' עצמן, וזהו בלילה. אבל ביום הם הז' עצמן, כי אז הן שולטין). (א)

הגהה (א) צמח. פי' טעם זה, לפי שמציאותו לא נמצא כי אם בליל שבת לבד, אפילו כשחל יום א' של פסח בשבת אומר אותו, משא"כ כפי הפשט:

קדיש אחר ויכולו, תכוין ע"ד ראשונים, רק שמילוי אהי"ה יה"ו, ע"ד ס"ג, שכל ההי"ן מלאים ביודין, חוץ מן אות ו' שמלויו באלפין. ותכוין שהוא גי' יצחק, ומ"ב הב' לא קבלתי:

אח"כ מזמור לדוד י"י רועי כו', ויכוין בר"ת אך טוב וחסד ירדפוני גי' הויה. וכן ס"ת אך טוב וחסד. אח"כ קדיש אחרון, תכוין ע"ד הראשונים ממש, רק שמילוי אותיות אהי"ה יה"ו, כולם ביודי"ן, ותכוין שהוא גי' רי"ח, לכן תכוין להשלים עד רמ"ח, שהוא גי' אברהם. לכן צריך להשלים ל' אותיות שיש בברכו את י"י המבורך שאומר החזן, ויש בו י"ו אותיות, וג"כ תכוין בענייתך ברוך וכו', בי"ד אותיות שיש בהם, והרי נשלם ל' אותיות, ועם רי"ח גי' אברהם. והנה אם שכחת לקבל תוספות רוח שבת, בברכו את י"י המבורך הראשון, או אם לא שמעת אותו, תכוין עתה בברכו אחרון, לקבל תוספות רוח ונשמה בפעם אחד, כי אם לא קבלת רוח בברכו ראשון, איך אפשר לקבל נשמה בופרוס: מהחברים - וד' מלואים אלו של ד' קדישים, עם י"ט אותיות של טפטפי"ה אברהם יצחק יעקב, גי' תכלת ע"ה, כמנין ז' מרגלאין הנ"ל, ואינן סוד תכלת שבציצית:

פרק יד

ענין ב' פעמים ברכו של ליל שבת - בברכו א' יכוין לקבל תוספות סוד רוח, ויכוין ששם הוי"ה העולה כ"ו, אח"כ ברבוע הוא ע"ב, ואחר כך במילוי הרבוע הוא ק"ל, והנה כ"ו ע"ב ק"ל, גי' ברכו. ובברכו ב', תכוין לג' מלוים ע"ב ס"ג מ"ה, גי' ק"ב, ולג' מ"ב שלהם שהם קכ"ו, הרי הכל גי' ברכו. וז"ס המבורך, מ"ב ר"ך, מ"ב הנ"ל, ור"ך הוא יותר רחמים, והם הג' מלואים העולין ק"ב:

אח"כ תלך לביתך, ותאמר בקול רם שבת שלום, כי הוא המקבל הכלה בסבר פנים יפות, בשמחה גדולה. גם היה נוהג מורי זלה"ה, לנשק ידי אמו בליל שבת, כי כך הזעיר אנפין עולה ומנשק ידי אמו בכל ליל שבת. וסוד הענין - כי כיון שעולה בסוד ל' של צלם דתבונה, הוא עולה בין זרועות הידים ואז נושק הידים. כי בחול הוא בג"ת שלה לבד, שהוא צ' דצלם, היא נגד החזה. גם אתה תנשק ידי אמך בכל ליל שבת. וביאור הדבר הזה - כי בחול אין לזעיר אנפין רק מוחין פנימים מן צ' דצלם, שהם נה"י דתבונה כמבואר. אך בליל שבת, עולה עד מקיפים, שהם ל' דצלם חג"ת, שהם חג"ת דתבונה כאמור, ושם הזרועות של התבונה אמא דז"א, והוא עולה שם ומנשק כנ"ל:

מע"ח - וסוד נשיקות שע"ג היד הנזכר, דע כי מציאות ה"ג, והם ה' אותיות מנצפ"ך, הם ביסוד דמלכות. אמנם שרשם הראשון, היא בה' אצבעות של יד שמאל, כי ה' של יד ימין הם ה"ח. והנה סוד כל הה"ג אלו, שרשם הוא בפה העליון, שיש בו ה' מוצאות,

ג' מהם בד' אותיות, וב' מהם בה' אותיות, והם דטלנ"ת וזסשר"ץ, ואלו הם ה"ח וה"ג. וכאשר האדם נושק בפיו, גורם להשפיע ולהאיר משרשן אשר בפה הה"ג כנ"ל, אל הה' אצבעות למתקן, שהם למטה חזקים וקשים. ולפיכך כשבא הקטן להתברך מן הגדול, תחלה הקטן נושק יד הגדול, כדי שיתעורר אח"כ הרחמים, ויברכהו. וכך הענין למעלה, בעת הגלות שאין זווג שלם, אין הת"ת יכול להזדווג עם המלכות בסוד היסוד שבה, שהוא מנצפ"ך. אמנם גם הוא נחית מדרגא דיליה, ונושק יד המלכות להמתיק דינה אשר שם, כטעם וישק יעקב לרחל, שאינון נשיקות פה אל פה, ובזמן הגלות, הוא יורד ומחבבה ומטפל אליה במשמוש היד, שהיא מתפייסת בו, ותאחז במשפט ידי כנודע, וע"י אצבעות אלו מזדווג עמה, ומשם היא מעלה מ"ן אליו, אשר הוא צריך אליהם בסוד אור החוזר. ואולם בהיות המלכות למעלה בבינה, בסוד ד' על ו', אמו היא יורדת ומנשקת ידו כנ"ל:

וכשתבוא מבית הכנסת תעמוד במקומך בשולחן, ותאמר, דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין, שהם דנה"י, כמ"ש ענינו בסיום הדרוש בע"ה. אח"כ תקיף השולחן דרך ימין בשתיקה, ואח"כ תקח בידך ב' אגודת הדס, ותחברם בב' ידך, ותברך עליהם, ותריח בהם. ואח"כ תקיף בהם השולחן פעם ב' בשתיקה, ואח"כ אמור זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו. ותאמר הקידוש:

ואחר אכילתך, אמור איזה פרקים ממסכת שבת. ואחר בהמ"ז, תחזור ותאמר זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. ותברך על ההדס פעם אחרת. ובבוקר בסעודה ב', תעשה כמו שאמרנו בראשונה. וכן תעשה בג':

והנה בבואך מבה"כ תעמוד במקומך ותאמר דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין, כי הלא עתה המלכות יש לה ג' מוחין, נשפעת מהם, ומשם אוכלת. ואח"כ תקיף השולחן דרך ימין בשתיקה, כנגד א"מ של חג"ת, המאיר בא"מ של נה"י. ואח"כ תקח בידך אגודה של הדס, ותחברם בידך, ותברך עליהם, ותריח. ותקיף את השולחן פעם אחרת בשתיקה, כנגד א"מ דחב"ד, המאיר בא"הם לנה"י. ואח"כ אמור, זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. ותאמר הקידוש, ותכוין בויכולו:

אמנם תעמוד במקומך, ותאמר דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין, הטעם, כי הלא עתה בסוד הסעודה מקבלת הארה גם מג"ר דז"א, ואז נקרא חקל תפוחין קדישין. והטעם - כי הלא תחלה בהיותך בקבלת שבת בשדה, נקרא חקל כמבואר. (א) אח"כ בעמידה שמקבלת הארה מג"א דז"א, נקראת חקל תפוחין, כי הלא ג' אמצעים נקראים אבות, והם סוד ג' תפוחין. ועתה בקידוש נקראת חקל תפוחין קדישין, כי היא מקבלת הארה

אל מוחין שלה, מן המוחין דז"א עצמן, שהם ג"ר, וכבר בארנו שמוחין נקראים קדישין, ובפרט המוחין דז"א:

הגהה (א) (מורי זלה"ה, היה נוהג לומר כל הקידושין מעומד בשבת וי"ט, ואח"כ יושב וטועם מן הכוס של קידוש, והיה נוהג להשאיר מעט יין בכוס הקידוש, ובכוס בהמ"ז, בסוד אסוך שמן, להשאיר ברכה):

אמנם להיות מקבלת עתה משם, ושם הוא הפה דז"א, והיא אוכלת וניזונית משם מן הפה של הז"א, ואע"פ שהיא למטה בנה"י שלו כנ"ל, אמנם נקרא סעודה זו דמטרוניתא, כי כשהיא מגעת ואוכלת ונוטלת מפומא דמלכא, ולכן נקרא סעודה זו סעודה דמטרוניתא, כי היא אוכלת ולא הוא. אח"כ נבאר במ"א, ענין אכילתה וסעודה בל"ב שינים:

והנה תקיף השולחן תחלה דרך ימין, ותכוין כי הלא בעמידה עלתה בנה"י דז"א, והוא בסוד א"פ, דוגמת שבת שהוא חיצונית נה"י דז"א, בבחי' א"פ. ואחר שבאת מן השדה, הקפת השולחן, להמשיך א"מ של החיצונית. וכן עתה ג"כ תכוין, להמשיך א"מ, מבחי' נה"י דז"א, נגד ויכולו ראשון שבעמידה. אח"כ תקח בידך ב' האגודות, ותברך עליהם, ותריח בהם, ותקיף בהם את השולחן, ותכוין להמשיך א"מ, מבחינת הג"א, שנמשך א"פ שלהם בויכולו הב', ולכן הקפה זו בהדס, כי הדס רומז אל ג' אבות, שהם ג"א. אמנם ב' אגודות הדס, תכוין שהם נגד זו"ן, ולכן אחר שתריח בהם, אמור זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, ותכוין לחברם יחד:

והנה נגד אור פנימי, שקבלה מג"ר עתה בסוד הקידוש כמ"ש בע"ה, אין בנו כח להמשיך המקיף שלהם, כי הם המקיפים מבחינת מוחין עלאין, ואינו נעשה על ידינו, ומעצמו נעשה. ואחר כך אמור הקידוש, וסוד הקידוש להמשיך א"פ מן ג"ר דזעיר אנפין לנוקבא, כדי שתאכל ותקבל הארה משם, ולכן נקרא קידוש, כי כוונתו לקבל הארה מג"ר שהם המוחין הנקראים קד"ש:

מע"ח - צריך למזוג הכוס, קודם שתאמר הקידוש, והכוס יהיה נגד החזה, כי משם יוצאת הנוקבא הנקרא כוס הברכה, וישתה מהקידוש מיושב, למורי ז"ל וכו' לעיל וגם צמח לקמן:

פרק טו

ועתה כוס הקידוש, תקבל מיד זולתך, מב' ידיו לב' ידיך. ותחזיק אותו בב' ידיך, ותכוין בהו להמשיך המוחין מג"ר דז"א לנוקבא, כי זהו סוד הקידוש כנ"ל, שהוא המשכת המוחין הנקרא קדיש. אמנם תכוין להמשיך ג' י"ה פשוטות, בג' ידים - גדולה, וחזקה, רמה. ותכוין כי ג"פ י"ה, גימטריא מ"ה, והוא מ"ה דאלפין. והכוונה הוא, להמשיך מג"ר

דז"א, ג' שמות י"ה, דרך הג' קוין, ויורדין דרך ג' הידים, שהם עד חג"ת דז"א, הנקרא מ"ה דאלפין:

אחר כך תכוין למלאות ב' י"ה מהם, ביד ימינך שהם י"ה במילוי יודין, יו"ד ה"י ביד ימין דז"א, הנמשך לשם מיוד ה"י דע"ב שבחכמה דז"א עצמו. וכן יוד הי ביד שמאלך, משם ס"ג דבינה דז"א עצמו, שהם סוד ב' המוחין, כולם משם י"ה, כמבואר אצלינו, שאלו הם מוחין דנוקבא בבחי' י"ה, והנה ב"פ י"ה במלוי יודין, גי' ע'. ותכוין י"ה פשוט באמצע, כמו שידעת שהם ב' ידים - גדולה, וחזקה. ובאמצעותה רמה, בסוד דעתה קלה לכן אין בו מילוי:

והנה ג' י"ה הנ"ל, שהם חב"ד, נמשכין מז"א לנוקבא. והנה ב' י"ה ממולאין ביודין, וא' פשוט, גי' פ"ה, שהוא גי' אלהים, שהם מוחין דנוקבא הנקרא אלהים, שהם גי' כוס. והוא סוד כוס היין שבידך, שהרי הוא רישא דנוקבא, עתה הוא מחזה ולמטה דז"א, ועתה ממשיך ג' מוחין אלו, שהם ג' י"ה הנ"ל, ב' מהם ממולאים, נגד מוחי חו"ב. אך י"ה האמצעי פשוט ואינו מלא, הוא כנגד הדעת, שדעתה קלה, וג' אלו תמשיך עד ראש הנוקבא, העומדת שם בחזה דז"א, ואז נעשית הנוקבא כוס, ע"י ג' מוחין אלו, כנודע כי המלכות נקרא כוס:

ולכן טוב להניח הכוס נגד החזה, ואז אתה מאיר בה בב' ידיך האוחזין בו, וגם מחזה שלך, כי שם החסדים מגולים, ואז נעשה כוס שלם. האמנם ודאי שכבר יש לה תחלה מוחין מנה"י דז"א, אך התוספות שאנו נותנין לה עתה, הוא בבחי' שורש מנצפ"ך שבג"ר דז"א, וזהו עיקר צורך המלכות, ולכן עיקר המשכתה הוא סוד הה"ג האלו מן דעת דז"א, ולכן תכוין כי כוס גי' אלהים. וכבר ביארנו, כי ה"ג מנצפ"ך, הם סוד אותיות אלהים עצמו כנודע, שכבר המשכנו בה ג' מוחין הנ"ל, וגם סוד המנצפ"ך כנ"ל. אז תחזיק הכוס ביד ימינך לבד, בלתי סיוע מהשמאל, כי אחר שכבר קבלת הארת מוחין מכל הקוין, אנו מניחין ביד ימין, כדי להאיר בה צד ימין, ולכלול כולה בימין, בסוד והוכן בחסד כסא:

אמנם אח"כ תכוין בסוד היין שבתוכו, כי הכוס היא הנוקבא עצמה, והיין שבתוכו הם המוחין. ותכוין, כי הלא בארנו, כי הנוקבא אינה עומדת רק בנה"י דז"א לבד, ומן החזה ולמטה. ואמנם היא מקבלת הארה ג"כ מכתר דז"א עד שם ג"כ, ולכן תכוין כי סוד היין, הוא הארה המגיע אליה מן הז"א, מן המקום שלא עלתה שם, והם ז"ס - כח"ב, דח"ג, ושליש עליון דת"ת, הם ז"ס, וכל אחת כלול מי', הרי ע', כמנין יין:

ואח"כ אמור ויכולו וקידוש, וכבר ידעת כי יש בהן ע' תיבין, ויכולו ל"ה, וקידוש ל"ה, ותכוין שהם סוד היין הנ"ל. גם תכוין, שהוא סוד הב' י"ה הנ"ל במלואם, וסוד הענין

כך - כי בתחלה, הם כסוד אור פנימי של המלכות במוחין שלה, וזהו כסוד המעשה. אח"כ בסוד הדבור שהוא הקידוש, ויכולו הוא דיבור היוצא מן הבל הפה העליון דז"א. וכבר ידעת, כי כל הבל הפה הוא אור מקיף, ובזה הדיבור אנו ממשיכין א"מ אל המוחין דנוקבא. ואע"פ שלעיל אמרנו שאין בנו כח להמשיך מן האור מקיף דג"ר, הענין הוא, כי מא"מ של ג"ר דז"א עצמו, אין בנו כח להמשיך. אך מה שאמרנו עתה, שמן הפנימים עצמו דז"א, אנו ממשיכין אור מקיף ואור פנימי אל הנוקבא:

והענין הוא - כי א"פ דמוחין דז"א, אנו ממשיכין דרך הג' קוין עד החזה, ושם יוצא וניתן אל הנוקבא, בסוד היין הנכנס תוך הכוס בפנימיותו, והוא יוצא משם ממש, בסוד הג' י"ה שבארנו, בהיותו אוחז בכוס, והם יוצאין משם בקרוב, ונכנסו תוך הכוס. אך מן חלק א"פ דמוחין דז"א, היוצאין מפה ז"א בסוד הבל, אלו אנו ממשיכין עד הכוס, ונשאר שם בסוד א"מ, אך שרשו אינו אלא פנימית בהיותו תוך ז"א, וצריך שיהיה בו ג"כ דוגמת הפנימית, ולכן יש בקידוש ע' תיבין כמספר יין, שהם פנימים, וכחשבון ב' י"ה הנ"ל. ולכן קודם ויכולו תאמר יום הששי ויכולו השמים, ר"ת י"ה, נגד י"ה ג' הפשוט, שהוא נגד הדעת כנ"ל. אך ויכולו ל"ה תיבות, והקידוש ל"ה תיבות, כנגד ב' י"ה המלאים חו"ב כנ"ל. ולכן יכוין האדם, שהוא סוד הז"א עצמו, והכוס שבידו הוא המלכות שכנגד החזה שלו:

אמנם אחר שיגמור הקידוש, ישתה מכוס, וסוד שתייה זו - להורות, כי הוא בחי' אור פנימי הנכנס תוך הגוף. וא"ת, איך שותה האדם המברך, הלא הוא בסוד ז"א, והרי הנוקבא היא צריכה לשתות. והענין הוא - כי שותיהו הז"א, ונכנסין הארת אלו בפנימותו, ומשם הם עוברין דרך מחיצות דופני גופא דז"א, בתוך דופני גופא דנוקבא, וכדי שיהיה א"פ גמור. והוא כדרך שאר מוחין הפנימים, שיוצאים מגופא דז"א ממש לגופא דנוקבא, ולכן צריך שישתה אותו, כדי שירדו עד הגוף, מקום שהנוקבא עומדת כנגדו מבחוץ:

והנה ג' שביעי שבויכולו, הג' תיבין בג"ר דז"א. האמנם נבאר כוונת ויכולו, כי ראוי שתכוין, שעתה נכנסין ברישא דזעיר אנפין, ג"ר של ל' דצלם דאבא, ובזה נשלם לכנס המקיף הראשון לגמרי:

והנה בברכת בפה"ג תכוין, כי מלת הגפן, גי' יהו"ה אהי"ה יהו"ה אדני, שהוא גי' חק"ל. פי' - כי יין זה אתה מוריד אל המלכות הנקרא גפן, שהיא עומדת בנה"י דז"א כנודע, והיא נקראת חקל בהיותה שם כנ"ל, לכן עתה מוריד לה הארת מוחין דז"א כנ"ל. גם תכוין, כי יש בהם ט' תבין, נגד ט' יודין, של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, להמשיכם אל הנוקבא, לט' אותיות דב"ן שבה. ובענין ג"פ שביעי שיש בויכולו זה הג', כבר ביארנו כוונתן במקום אחר. גם תכוין כי הם בג"ר דז"א, שהם ג' שביעי הנ"ל:

כשתאמר הברכה, צריך להיות הכוס של ברכה נגד החזה, כי הכוס הוא המלכות היוצאת מאחורי הז"א כנגד החזה. גם בסוד הקידוש של הלילה, ידוע, כי יש בויכולו ובברכת הקידוש ע' תיבין, ועם י"ה דיום הששי פ"ה כמנין כוס, הם ה"ג כנודע. וג' אלהים שבויכולו תכוין להם, שהם נגד היניקת המלכות עתה מן המוחין קדישין, והם ל"ב נתיבות וג' אלהים, והם השינים, ל"ב שינים, הם נרמזים בזוהר פרשת ויקהל. והענין ל"ה תיבות שיש בויכולו עיין זוהר פרשת ראשית. ענין הקידוש ליל שבת, כבר נתבאר לעיל, ושם כתבנו סוד היין, כי הוא גימט' ע', והם ז"ס נמשכין אל המלכות ע"ש. והנה סוד אלו הע', הם ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וג' אהיה דההין דאלפין דיודין, והם ע' אותיות הנמשכין לה עתה בסוד המוחין. אמנם סוד הקידוש הוא, כי יש בו ל"ה תיבין, נגד ל"ב שבילי חכמה, והג' כנגד נה"י. אמנם יש בו ג' אלהים, וג' שביעי. והנה ג' אלהים, הם ממעלה למטה - בינה, גבורה, מלכות. וג' שביעי, הם ממטה למעלה - מלכות, יסוד, חסד. וסימנם - שומר הברית והחסד, כיצד - ויכל אלהים, בינה. ביום השביעי, המלכות הנקראת מלאכתו. וישבות ביום השביעי, יסוד. ויברך, חסד. אלהים, גבורה. את יום השביעי, חסד. אשר ברא אלהים, מלכות. והנה ויברך הוא סוד חסד, ואלהים גבורה, ואת יום השביעי חסד, הרי חסד מכאן ומכאן, וגבורה באמצע להמתיקם:

בליל שבת, ראוי שתאמר קודם קידוש, מזמור לדוד י"י רועי לא אחסר, ולכוין בפסוק אך טוב וחסד ירדפוני, ר"ת גי' יהו"ה, וס"ת אך טוב וחסד, גי' יהו"ה. ובכל ג' סעודות יאמר זה:

בשבת שחרית, בלקחו הכוס בב' ידיו, יכוין - י"ה, יו"ד ה"ה, יו"ד ה"ה. ובמנחה, י"ה, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א. והסימן לג' סעודות, יהא. קדושא רב"א, הוא גי' קנ"א וב"ן בענין כוונת הקידוש בליל שבת, צריך שתדע, הלא כבר אמרנו, שתחלה תכוין י"ה פשוטים. ואח"כ תחזור לכוין שהם מלאים ביודין, אך הכוונה הוא - כי י' עגול הוא כצורת הכף עגולה של יד הימין, לכן כף עשרים כמנין יוד כולל, ויש י"ד פרקין בה' אצבעות, והם סוד הי במלואו, כזה - הי, הם ה' אצבעות, ובהם י"ד פרקין עם כולל שלהם. וכן ביד שמאל, יוד הי, ע"ד הנ"ל. וגם תכוין, כי הלא עתה בסוד הקידוש, מקבלת הארה מג' מוחין שבו כנודע, ותכוין כי לא די בזה, אלא גם מכתר שלו היא מקבלת, והוא בסוד היין, שהוא ע', ז' ספירות מן ת"ת עד הכתר כמבואר אצלינו וע"ש, כי בסוד הקידוש שהם קדוש מציאות המוחין, כי כל קדוש הוא במוחין כנודע, אך היין הוא בחינת הכתר, ע"ד הנ"ל, גי' ע':

פרק טז

סוד הקידוש של ליל שבת, יכוין ב"פ יוד הי, יוד הי, גי' ע', כמנין תיבות הקידוש. ובלקחו הכוס בב' ידיו, יכוין כי ידיו הם יו"ד ה"י יו"ד ה"י, שהם באותיות אלו, י' אותיות כנגד י' אצבעות, וכף היד הוא י', כדפירש בתיקונים, וה' אצבעות הם ה'. ואח"כ יכוין באותו מלוי, שהם מלאים יו"ד וא"ו דל"ת, ה"י יו"ד, הם י"ד, וי"ד שניות, הם כ"ח פרקין. ובלקחו הכוס, יכוין שהוא גי' אלהים, והם ה' אותיות, נגד ה"ג, נגד ה' אותיות אלהים. ויכוין בג"פ י"ה שהם גי' אדם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ובלקחו הכוס, כשתשים שם י"ה, על יו"ד ה"י יו"ד ה"י, יעלה אלהים ע"ה. ויקחהו בימין, להורות, שהוא נותן לה ה"ג ממותקות בימין: ביי"ן, יכוין לעשות לה הכתר, כי בג"פ ויכולו, א' בנצח הוד יסוד, וא' בחג"ת, וא' בחב"ד, והיין הוא כתר לה. וצריך לכוין ג"כ, בד' מוחין הנמשכים לה מבינה, שהם ד' הויות וג' אהיה דנה"י, שבהם ז' יודין בהיותן פשוטין גי' יי"ן. גם יכוין במלואם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, יש בהם ט"ל אותיות, והג' אהיה דיודין דאלפין דההין ל' אותיות, הרי ע' אותיות עם כולל:

ויכוין עוד, שהכתר שלה היא ע"י הכאות, יו"ד ה"י, יו"ד ה"ה, יו"ד ה"א, שבהכאתן הוי כתר. כיצד - יו"ד פעם ה"י, גי' ש'. יו"ד פעם ה"א, גי' ק"ך. יוד פעם ה"ה, גי' ר'. הרי הכל בגי' כתר:

ומלוי שם י"ה בג' מלואים אלו, עולה כ"ו, שהוא הויה. כיצד - ו"ד שביוד, גי' י'. ויה"א שבמלוי ההין הרי כ"ו, והוא סוד כי בי"ה י"י צור עולמים, פי' - כי בשם י"ה, רמוז שם הויה ע"ד הנ"ל:

אח"כ בקידוש, מקבל מג"ר, וז"ס קבלת הכוס בב' ידיך, וכבר נת"ל. ותכוין, כי היין סוד ד' מוחין, שהיא מקבלת עתה. והם - ע"ב בחכמה, ס"ג בבינה, מ"ה חסדים, ב"ן גבורות. הם ד' מוחין, ד' הויות, ומתלבשים בנה"י אמא, ג' אהיה דיודין דההין דאלפין, והרי ד' שמות, ובהם ע' אותיות כמנין יי"ן:

והיין יש לו ב' לבושים - א' מהם הכוס והם נה"י דאמא שבתוכם המוחין שהוא היין. והב' ידים דאדם, שאוחז בהם הכוס, והם סוד הידים דז"א, אשר נה"י בתוכם, כן מתפשטים בפנימים. גם תכוין לז' יודין שבע"ב ס"ג, אשר אנו מכונים בהם בב' ידים, יהיה מכל א' מהם, כמבואר אצלינו:

גם תכוין ע"י ראיית עינך בכוס, להמשיך לה כתר, כיצד - יוד פעם ה"י גי' ש וכו' כנ"ל. והנה כאשר תתן עינך בכוס, תכוין בשם י"ה אדני, שהוא סוד בת עין, ב"פ אדני. וה"פ יה אדנ"י, עם ב' כוללים, גי' בת, זהו בעין השמאל. וה"פ הויה הם ה"ג ק"ל גי' עין, וזהו בעין

ימין. (בס"א, ואם תמלא ה' הויות בס"ג, ועם ב' אותיות ו"ה המשלימין שם ס"ג לס"ה, ונעשה ה"ס, כמנין ב' אדני שבעין שמאל. ואם תקח ה' הויות ס"ג כנ"ל שהם ה"פ ס"ה, ותצרף עמהם שם י"ה כנ"ל בעין שמאל, הרי ה"פ ס"ה וי"ה, הם בת עין ימין ג"כ, כמו שפי' בעין שמאל):

ענין הכתר בל"ש, כבר נת"ל, ושם כתבנו סוד היין כי הוא ע', והם ז"ס נמשכת אל המלכות ע"ש. והנה סוד ע' אלו הם סוד ד' אותיות הויה שבו ביסוד שבה, ומכח הארה ההיא נעשה שם כתר לרישא דז"א, ומטבור אמא למטה. מהחברים - כשמקבל בב' ידיו הכוס, ומגביה מהארץ,יגביהנו בב' ידיו. ויכוין בהגבהה זו, שבכל יד יש בו י"ד פרקין וכף א', הרי י"ה פעם אחד נגד החכמה, שממנו עצמות כל המוח. עוד כל אחד מכפות ידים עגול כעין י', ועם חלוקות ה' אצבעות הרי י"ה, נגד בינה, שהיא נותנת הציורים, כטעם וייצר י"י אלהים. עוד כף גי' ק', וי' עולה ק', כמנין יפ"י, דהיינו רבוע י' פשוטה בלי מלוי, ועם מספר ה' אצבעות, הרי י"ה נגד דעת, שאינה אלא הארה, לפיכך בא רמיזתו בחושבנא בעלמא, והכל להורות כי אנו עושין ומתכוונים שתקבל הנוקבא אורה, מן י"ה שהם חב"ד דז"א, שכולם חתומים בשם י"ה, וכולם נרמזו בכוס, ובכל א' מכפות הידים, בג' דרכים כנ"ל:

וכן היין שבתוך הכוס, צריך להביט שעולה ע', לרמז לז' יודין דע"ב ס"ג או"א, או לרמוז ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן באבא, ע"ב ס"ג בחו"ב שלו, מ"ה וב"ן בדעת אבא חו"ג. וקס"א קנ"א קמ"ג בחב"ד אמא, עם כולל ע' אותיות גימ' יין, והיין גנוז תוך הכוס, ובתוך ב' ידיו, הם ב' לבושין, לרמז שהמוחין מלובשים ביסוד אמא והוא כוס, גי' אלהים:

ביסוד אבא, יש בו כללות חו"ג, ה"ג ה"ח, שכנגדן י' אצבעות, המתפשטין למטה מהכוס, כמו שיסוד אבא מתפשט ויוצא למטה מיסוד אמא. ולפי שרוב התפשטות מעלה הארה כנגדו למעלה, כי כאיש גבורתו, בסוד השיב אחור ימינו, לאכפייא דינין. לפיכך נקרא אצבעות הימין, ה' ישועות, כי כל חזרה הוא דין, אבל הוא ממותק בסוד החסדים, לפיכך נשאר הכוס בימינו. ויגביהם בשעה שמברך עליו. ויכוין בהביט אל היין, לעשות כתר לנוקבא וכנ"ל. והנה עכשיו שעולה ז"א למקום הצלם, הנה ת"ת אמא נעשה כתר ז"א, ועיני ז"א נהירין מנה"י אמא, דאינון ל דצלם, להוסיף הארה על ראש נוקבא, וזה תוספות נקרא כתר דנוקבא, בסוד נשמה יתירה. ומגביה היד עם הכוס של קידוש נגד לבו, למקום שמתגלין החסדים בב"ש של ת"ת, לקבל הארה שם, ע"כ:

סברי מרנן - סברי גי' יו"ד הויות פשוטים, שהם ה"ח ה"ג הם ר"ס, וב' כוללים של ה"ח וה"ג הרי סב"ר, גם י' סברי כללות ה"ח וה"ג, שהם י' לזכר ולנוקבא. מרנן - מספר רפ"ח ניצוצי, עם ב"ן דפנים כנודע. מרנן גי' שם, ופי' כמו שביארנו בשם של שמע ישראל:

אח"כ תטול ידך, וכבר אמרנו כוונותינו, אך ראוי שתטלם ותגביה ידך נגד ראשך בעת שתנגבם, וזהו להורות עליה קבלת הנוקבא ע"י הידים העליונים, מן המוחין דז"א, רישיה דיליה. ולכך תגביה ידך עד כנגד ראשך, ולכן ג"כ ראוי להיות מעומד, כי הוא במקום מוחין דז"א:

צמח - וכן אמרו לי החברים, שהרח"ו ז"ל היה נוהג למזוג הכוס וכו'. גם א"ל החכם כמוה"ר שמואל ויטל נר"ו, שאביו היה נוהג, כשהיה עושה המוציא, לקח ב' ככרות העליונים והיה מדביק אותן אב"א, ולא היה נוגע בב' ככרות התחתונים:

פרק יז

בו יבואר כוונת אכילה, וי"ב לחמים, וכוונת הריח. בענין הלחם המסודר על השולחן, צריך שתסדרם שיהיו י"ב לחמים, ו' מצד ימין, ו' מצד שמאל. והששה של ימין, יהיה ג' על ג'. והששה של שמאל ג"כ. והג' עצמם יהיה כעין סגו"ל, וזה סדרן ממש: נמצא כי בצד ימין הם ד' לחמים, ב' על גבי ב'. וכן בצד שמאל הם ד', ב' על גבי ב'. ובאמצעים ד' לחמים אחרים, רק שהם מפסיקין בנתיים, שהם ב' לחמים אצל אותן הד' של ימין, וב' אחרים מצד שמאל אצל אותן הד' אשר שם:

מהחברים - בכל סעודה מסעודות שבת ומוצאי שבת בכלל, צריך להזכיר ולומר אילין סעודתא מהימנותא שלימתא. ומסדר י"ב ככרות על שולחנו ערב שבת, ויאמר דא סעודתא דחקל תפוחין, וזעיר אנפין ועתיקא קדישא, אתיין לסעדא בהדה. וסעודה זו דיצחק, שהוא בעל הסעודה, שהוא מנהיגם, וכל המענג סעודה זו, ניצול מחבלי משיח:

ובסעודת שחרית, מסדר ח' ככרות, ויאמר דא היא סעודתא דעתיקא קדישא, וזעיר אנפין וחקל תפוחין קדישין אתיין לסעדא בהדיה, והוא נגד אברהם סבא חסידא, ובזכותו ניצול מדינה של גיהנם:

ובמנחה מסדר ארבע ככרות, ויאמר דא היא סעודתא דזעיר אנפין, וחקל תפוחין קדישין ועתיקא קדישא אתיין לסעדא בהדיה, והוא נגד יעקב, אביהם של ע' נפש, ובזכותו ניצול ממלחמות גוג ומגוג:

ובכל אחד מג' סעודות, לא ינקוט בידים אלא ב' ככרות, ומכווין ומניח להו על גבי תרי אחריני עליונים נגד י"ו, תחתונים נגד ה"ה. ולעולם יבצע מימינית. ואחר הבדלת מוצאי

שבת, יסדר ב' ככרות, ולא ינקוט בידים אלא א', ויאמר דא היא סעודתא דדוד מלכא, ובזכותו ניצול מחיבוט הקבר:
הרב ז"ל היה נזהר, לאכול בשבת על שולחן של ד' רגלים, בשבת וי"ט, שהוא דוגמת שולחן בהמ"ק, ומשם הרב ז"ל אמרו, שצריך שיהיה ארכו י"ב טפחים ורחבו ו' טפחים, וגובהו לא פחות מט', ולא יותר על י', ע"כ מהרב:
אמנם דע, כי הזעיר אנפין מקבל הארת סעודה, מן י"ג נימין דשערי דרישא דעתיק, וכבר בארנו כי אותן הי"ג נימין הם ג' הויות, ובהם י"ב אתוון. כי היתירה, היא הכולל של כולן, אך שרשם אינו רק י"ב אתוון, וכנגדו הם י"ב לחמים אלו, וכנגד שהם ג' הויות שהם גי' לחם, גם כן אלו נקראו לחם. באופן שתכוין להוריד מן הארת ג' הויות ההם, שהם גי' לחם, ואחר כך מכל אות נעשה לחם א' בהוי"ה א' כנודע, ומשם שואבת המלכות עתה ליל שבת, אך אינה מקבלתן רק על ידי הזעיר אנפין, כי הוא מקבלם תחלה ונותן לה. ודע כי כל מקום לא יש סעודה, רק כשיש בחי' פה, ולכן עתה בלילה, שמקבלת מפה דזעיר אנפין, יש סעודה ממש, ואינו על ידי תפלה כשאר המשכות ועליות, רק סעודה ממש, וכן הוא בב' סעודות היום, כמ"ש בע"ה:
אמנם נבאר עתה, סדר הי"ב לחמים, כי הלא הד' שבצד ימין, הוא ב' על גבי ב', ותכוין שהם הוי"ה א', והב' תחתונים הן ב' ההין, וב' עליונים הם ב' אותיות י"ו, שהם זכרים על נקבות. וכן בד' שבצד שמאל, הוי"ה אחרת כמו זאת. אחר כך הד' אמצעים, הוי"ה ג'. ותכוין כי הב' העומדים בצד ימין, מאותן הד' האמצעים, הם י' על גבי ה'. והב' שבצד שמאל, הם ו' על ה':
וכשירצה לעשות המוציא, תקח מאלו אמצעים הב' העליונים, ותצרפם ותחברם, ב' ידך יהיה ב' שולי הלחמים דבוקים זה לזה, וב' פנים שלהם יהיה פן זה מצד א', ופן זה מצד הב', ואז יהיה נראה כאלו הוא לחם א', ובו ב' פנים, וזה סוד לחם הפנים. ותכוין, שבאותו שביד ימינך כנגד אות י', ושביד שמאלך כנגד אות ו', ותברך המוציא:
וכשתאמר המוציא לחם, תכוין ללחם הנ"ל, שהם י"ג נימין. ותבצע מן הלחם ימיני, שהוא אות י', כי הוא נגד החכמה, שמשם הוא המזון המעולה שבכולם, ותבצע בציעה שהוא כזית ותקחנה לך, והוא כנגד י' של הויה שהוא זעיר אנפין. ותבצע בציעה ב' שיעור ביצה, ותתננו לאשתך, שהיא כנגד הי' של אדנ"י שהיא נוקבא, ותחברם, ונעשה יאהדונה"י. ואחר כך תבצע בציעה אחרת, אם תרצה לתת לאחרים:
אמנם באכילתך, תכוין כי אתה אוכל מפה הזעיר אנפין ומוחין שלו, ול"ב נתיבות חכמה, והם מאירין בל"ב שניים שלך, ועל ידם טוחן המאכל, וכפי הכוונה שבארתי לך

במקום אחר, ומה ענין הטחינה וכוונתה, ואלו הם סוד ל"ב תיבות שיש בויכולו, חוץ מג' אחרונות שהם כנגד הג"ר עצמן. אחר כך בברכת המזון, תחזור להריח באגודות של הדס, ותאמר אחר כך זכור ושמור בדבור א' נאמרו. ואל תריח בלא ברכה. והנה סוד כוונת הריח, בכל פעם שתריח, ובכל הזמנים הוא באופן זה, והם מיוסדים על פסוק לריח ניחוח אשה לה'. והענין, כי הלא סוד הריח, כי הדינין המתפשטין, הם חוזרים להתמתק בשרשן ע"י הריח. לפי שא' מן ה"ג מנצפ"ך הוא חוטמא, והוא עליון שבכולם, שהם - חוטמא, פומא, דרועין, ידין, אצבעין, כנזכר באדרא זוטא, והחוטמא הוא עליון שבכולם, וכשהם מתקבצין ועולין דרך החוטם, ונכנסין בו ועולין עד המוח, כי שם הדעת, ושם שורש הה' גבורות, ושם הם מתקבצים ומתמתקים, כנודע כי אין הדינין מתמתקים אלא בשורשם, כמבואר אצלינו בספר טעמי המצות פרשת חקת, בסוד פרה אדומה:

והנה הריח בעצמו, קודם שיעלה להחוטם, הוא בחי' א', ואז נקרא ריח, והוא סוד הדינין, כי ר' שהוא אחוריים דאלהי"ם, וי"ח הוא אלהי"ם - ה' אותיות פשוטים, וי"ג דמלוי, הרי ג' בחי' אלהים נקרא ריח, שהם - ה' אותיות אלהים פשוטים, וי"ג דמילוי, ור' אחוריים, הרי רי"ח. ואחר שנכנס בחוטם, אז נקרא ניחוח, כי כבר הוא המתחיל להתמתק, והוא ניחוח, בלשון חן בעיני השם יתברך:

והנה הריח זה, נכנס תוך ב' נוקבין החוטם, ולכן ריח הזה נחלק לב' הבלים, ונכנס תוך ב' נקבי האף, והנה ב' פעמים הבל, גי' ניחח עם ב' כוללים שלהם. וכבר ידעת, כי חרון אף הוא אדרבה הוצאת הדינין מן האף ולחוץ, כמו אז יעשן אף י"י, כנזכר באדרא רבא, בפסוק ויחר אף י"י בם וילך. אף הריח ההוא קמיטת רוגזא, והתקמטותא תוך החוטם כנ"ל:

ואח"כ עובר הריח באמצע המצח, כי החוטם באמצע המצח עומד, והנה דעת היא ממש כנגד המצח, וזה הוא סוד נתינת אפר ע"ג המצח, מקום הנחת תפילין, כי שם עומדין הגבורות, אך המצח יותר למטה ממקום זה, ולכן המצח הוא גילוי דינין, כי שם אית כ"ד בתי דינין, בסוד ומצח אשה זונה היה לך, ולכן עולין שם הגבורות, כי שם הוא שורש כל הדינין, ואז נקרא שם אשה, שהוא אלהים ביודין גי' ש', וה' אותיות אלהים, והשם עצמו, הוא אשה:

ואח"כ מגיעין עד המוחין עצמן, מגיעין שם אותן ב' הבלים, הנקראים ניחח כנ"ל, ומגיעין עד המוחין, שהוא ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם כלולים בד' אותיות דהוי"ה. והנה ניחוח גי' ל' של לה', והשם בעצמו הוא המוחין, הרי לה' הם ניחוח והמוחין, ואז נתמתקו, והזהר בכל מיני ריח שתכוין כוונה זו:

ובסוד המוציא, תכוין כי ה' דהמוציא, בינה. ולחם, ת"ת. מן הארץ, מלכות. ואחר כך תבצע כזית לעצמך, בסוד י' ראשונה, הרי שם הויה. ואחר כך תבצע שיעור ביצה לאשתך, הרי י' אחרונה דיאהדונה"י. וקודם סעודות שחרית, אמור דא היא סעודתא דעתיקא. וקודם סעודות מנחה, יאמר דא סעודתא דזעיר אנפין. מנהג מורי ז"ל, להגביה הב' ככרות בב' ידים מעט מן התחתונים וריוח ביניהם:

בענין כוונת הלחם של המוציא בשבת, כבר נתבאר כי י"ב לחם נגד י"ב נימין, או נגד י"ב תיקוני דיקנא, וכנגד י"ב תקונא חוורתא דרישא, וכולן יורדין עד היסוד. ושם מה שהיו תחלה ג' הוי"ות, שבהם י"ב אותיות, נעשה כמנין לחם, שהוא ג' הויו"ת, ועתה כשיורדין ביסוד נעשה מלח, שהם סוד ג' גבורות הנמתקות, והם ג"כ ג' הויות כמנין מלח, ואז נמתק זה בזה, שהם ג' גבורות בג' חסדים, ואז מה שהיו גבורות שהם בסוד דין בסוד המרירות, עתה היא בסוד המלח, שנתבטלו קצת מרירות מהם. ואמר לי מורי ר"מ אלשיך, משמו של מורי ז"ל, כי ביום השבת הוא באצילות, אך בחול הכוונה תהיה בעולם היצירה עד"ז, (נ"א בעולם בריאה עד"ז):

אחר אכילתך, תאמר איזה פרקים ממסכת שבת, או ח' הראשונים, וח' בבוקר וח' במנחה, שהם כ"ד תכשיטי כלה, ואמור בה"מז, ותכוין יו"ד במלוי דמלוי בברכה ראשונה, וה"י במלוי דמלוי בברכה ב', וי"ו במלוי דמלוי בברכה ג', ה"י במלוי המלוי בברכה ד'. וברצה והחליצנו, יכוין בחליצת נעל דמטטרו"ן, לעלות לבריאה לבושי שבת וי"ט. ואחר כך חזור ואמור זכור ושמור בדבור א' נאמרו, ותריח בהדס, וטוב לומר בליל שבת מסכת עירובין, בסוד ע"ב ריו"ו. מע"ח - מורי ז"ל תיקן ג' פזמונים, לג' סעודות של שבת, והיה אומר אותן, ואח"כ היה קורא ד' פרקים ממסכת שבת. וכן בסעודה של שחרית ד' פרקים שניים, והם נגד ד' אותיות הוי"ה או אדנ"י, ואיני זוכר איזה מהם הוא. ולפעמים כשהוא מתעסק בדברי תורה בתוך הסעודה, לא היה קורא אז כי אם פרק א', וכל זה קודם מים אחרונים. וטוב לקרות ח' פרקים בכל סעודה, שהם כ"ד תכשיטי כלה. ואחר כך תאמר הפזמונים, ותאמר אותו בניגון, ואח"כ מים אחרונים:

להרח"ו ז"ל, ענין הסעודות, כבר בארתי, כי בלילה הוא מפה מלכות, ובשחרית מפה זעיר אנפין, ובמנחה מפה דעתיקא. ענין אכילות הללו הם בסוד גדול, כמו שכתבתי לך, כי כל אכילות העליונים, הם סוד זיוג עליון בסוד הפה. ובלילה מזדווגת המלכה בפה מניה וביה, בסוד לשון שבה, שהוא יסוד המכריע בין הגרון לחיך. ובבוקר מזדווג הזעיר אנפין בפיו מניה וביה על דרך הנ"ל, וכן בעתיק במנחה בסעודה ג', מזדווג עתיק בסוד פיו מיניה וביה, ומכל אלו אוכלין שלש סעודות:

פרק יח

דרוש נאה למורינו האר"י ז"ל, על ענין שלש סעודות.

סדר שלש סעודות - הראשונה היא של לילה, נגד חקל תפוחין קדישין, שהיא המלכות. וסעודת הבוקר, היא סעודת עתיקא קדישא. והג' היא סעודת זעיר אנפין. והנה אותיות שבת, הוא סוד התדבקות הבת בש', שהם ג' אבות. והיא עולה למעלה מן נה"י שהם תפוחין, לפי שהם כמו תפוח, לבן ואדום כלולים, אלא שזה אודם נוטה ללובן, וזה לובן נוטה לאודם. ולפיכך נקראת שדה תפוחין, כי ש' בסוד ג' אבות. ד"ה, בסוד ד"ה דיהודה, שהוא ד' קודם הזיווג, וה' לאחר הזווג:

והנה כנגד סעודה זו של הלילה, נאמר והרכבתיך על במתי ארץ, על דייקא, כי עולה למעלה מנצח הוד יסוד, ועלייה שעולה למעלה מנצח הוד יסוד, דהיינו מנה"י דידה, שהם במתי ארץ דייקא, ועולה על נצח הוד של הזכר דהיינו ת"ת, והם נקראים תפוחין קדישין, בסוד קודש יהיה לכם, ולפי שמכניסין ומבשלין הזרע העליון, היורד מן המוח הנקרא חכמה, והוא קודש, לפיכך נקראים תפוחין קדישין:

ולפיכך בקידוש לילה אנו מזכירין ל"ה תיבות, נגד ל"ב שבילין, וכנגד ג' נה"י הנ"ל. וכנזכר בספר הזוהר, לרמוז שנתעלו ג' הנ"ל שלה, ועלו למעלה על ג' של הזכר העליון, ונדבקת באבות. וכאשר תתעלה היא ותתדבק באבות, בהכרח יתעלה גם הזכר העליון על ידה, בסוד ג"ת שבו, ויעלה אותן במדרגות אבות, כמו בימי החול בחזרת עמידה, ולפיכך בקידוש הוא כנגד הזכר, יש בו ג"כ ל"ה תיבין, שהם כנגד ל"ב שבילין, וג' כנגד נה"י של הזכר, שגם הם נתעלו ממה שהיו:

ואין ספק כי שניהם יתענגו בעדן העליון, כי ג"ת שבשניהם יעלה למעלה למדרגות אבות, וג"א למדרגות מוחין, וג"ר בחיק או"א, ושניהם שהם הויה אדני, שהם גי' אז, מתענגים על י"י ממש, וזהו אז תתענג על י"י דייקא, אלא שאין זה השפע אלא להם, ואנחנו מקבלים שפע מעל במתי ארץ, לפיכך סעודה זו היא נגד והרכבתיך על במתי ארץ בערכינו, כי אין אנו מקבלים שפע כי אם מעל במתי ארץ בסעודה הא', עד בא הסעודה הב', כי אז היא סעודת עתיקא קדישא, שאנו מקבלים השפע מעתיקא קדישא ממש:

ומפני זה נתבאר בכתוב אז תתענג על י"י, קודם והרכבתיך על במתי ארץ, שלא כסדר סעודות, כי גם סעודה ראשונה יש בה קבלת שפע מע"ק, אלא שהוא לעצמה, ואח"כ אנו מקבלים השפע מעל במתי ארץ. והיינו דקאמר אז תתענג על י"י, ולא אמר ואענוג לך על י"י, כדקאמר והרכבתיך על במתי ארץ, אלא אמר אז תתענג על י"י סתם, וקאי על חקל תפוחין קדישין שמקבלת היא עצמו מע"ק בסעודה א', לפי' נאמר קודם והרכבתיך,

וקאי נמי עלינו בסעודה הב', שאנו מקבלין השפע מע"ק ממש, בזה הסעודה הב', אמנם סעודה הב' הוא סוד התעלות הבנים הנעימים בחיק או"א בסוד בנים, ויהיה הוא נכלל חלקו בתוך אבא עלאה בהכרח, וכן היא בחלקה תוך אמא עלאה. כי כבר בארנו, כי סוד סעודה א', הם התעלות התחתונים שבשניהם למדרגות אבות, וחג"ת למדרגות מוחין, וג"ר בחיק אבא ואמא. ובסעודה הב', הוא היות ג' תחתונות שבו, בג' תחתונות דאבא ואמא, ואמצעים שבשניהם עולין במדרגות חג"ת דאבא ואמא, וג' מוחין במדרגות ג"ר דאבא ואמא. וכאשר תדקדק בענין שכתבנו, תמצא שהסעודה זו הראשונה, בה השיגו הבנים אל אבא ואמא, בסוד ג' תחתונות שבהם, וזה סוד חקל תפוחין קדישין, בסוד ק"ק לפני ולפנים. ובסעודה הב' השיגו הבנים הנעימים לאבא ואמא, בסוד ג"א, וג' אבות שבהם, ולפיכך תקרא סעודה זו סעודה דעתיקא קדישא, כי עד שם התפשטות הכתר, בסוד ג' תחתונות שבו, והדברים עתיקים. ולפיכך נקרא קדושא זו, קדושה רבא, בסוד צומא רבא:

אמנם סעודה ג', היא סוד התעלות ז"א כולו תוך אבא ואמא עלאין, ג' תחתונים שבו, בג' תחתונות שבהם, וג"א שבו בג"א שבהם, וג' מוחין שבו בג' מוחין שבהם. וזהו נקרא נחלה בלי מצרים, כי אין קליפה שולטת שם, כיון שכלם נכללין באו"א עילאין, ולא נשאר ממנו כלום בסדר האצילותן הראשונה, וכאשר יעלה למעלה ויהיה כולו נכלל בא"א, יהיה סמוך למצח העליון בסוד ג' ראשונות שבעתיקא קדישא וזהו עת רצון:

אמנם עלייה זו לא תשיגהו הכלה רק החתן לבד, לפיכך נקרא סעודתא דז"א, ואנו מתפללין שגם הכלה תשיג למדרגה זו, וזהו אני תפלתי לך י"י עת רצון. וכבר ידעת, שהיא נקרא תפלה ועת. וסוד ואני, לחבר ו' עם אני, ולפיכך אנו קורין במנחה בשבת בס"ת, להדביקה עם בעלה, שהוא תורה שבכתב. וקורין ג' לבד, כי זה ההפרש שיש בינה לבעלה בשעה הזאת, כי נשאר ממנה ג' למטה שלא נכללו בעולם העליון, מפני היות ז"א נכלל כולו באו"א, ודינין שבזעיר אנפין מתבטלין, אע"פ שהוא זמנם, כי מסתכל בו המצח עליון בהתעלותו שם סמוך לו, וכל העולמות בהשקט ושלוה, כי המצח העליון יתיב על כורסייא דשביבין דנורא לאכפיא לון:

(ס"א - והנה לכן קורין במנחה ג', להורות נגד אותו הנה"י דנוקבא שנשארו למטה. ואף על פי שבשאר הימין של חול, מתעוררין הדינין בעת המנחה, וצריך נפילת אפים ולתיקון מ"ן, ולמסור עצמו למיתה לעשות זיווג למעלה, עתה במנחה דשבת, הכל רחמים פשוטים, דאתגלי חסד עלאה במצחא דאריך אנפין, ובהסתכלותו לתתא מתכפיין הדינין כולם, ולכן להורות כי אותן הג' צדיקים שמתו, לתקן אותן ג' תחתונים דנוקבא שנשארו

למטה כנ"ל, ולא מתו ע"י הדין, ולכן נפטרו במנחת שבת, בשעה שנקרא עת רצון, ועל ענין זה התפלל דוד ואמר, ואני תפילתי לך י"י עת רצון, כי היה שואל מאתו, כי המלכות הנקרא תפלה, שדוד נאחז בה, תהיה נהנית ממצח הרצון, כמו הזעיר אנפין הנקרא הוי"ה, כמו שיש להויה עת רצון, כן תהיה לו. ואני - ו' זעיר אנפין, אני מלכות, מדת דוד, ושאל ששניהן יהיו נהנין מעת רצון:

ונחזור לענין, שאמרנו כי בסעודה ג' עלה זעיר אנפין באבא ואמא, לכן סעודה זו שאז הכל רחמים פשוטים, אין להזכיר יין, וגם כי סעודה זאת נאחזת בפסוק והאכלתיך נחלת יעקב אביך, ולא נזכר בה שתייה כי אם זעיר אנפין היה באבא ואמא כנ"ל, והנה אכלו רעים באבא ואמא, ושתו דודים לתתא בזו"ן, שהיא בחי' השתייה הם עתה במקום הרעים, ששם אכילה, ולכן אין להזכיר שתייה שאינה במקומה כי אם במקום זו"ן לתתא, ע"כ):

צמח - אבל בתוך הסעודה צריך לשתות, וכ"כ בע"ח, והטעם נ"ל, כי זו"ן שהוא שתייה, הם עתה באבא ואמא, שהם בחי' האכילה, וזהו בתוך האכילה, אכלו רעים, נקרא אכילה קודם שתיה שהוא זו"ן, הוא כי הזווג נקרא בלשון אכילה, ותחלה נעשה זווג אבא ואמא, דהיינו הרעים, לאכול,זו"ן שהם בחי' השתייה, וגם כי דרך הטבע, כי תחלה אכילה שהיא גורמת שתייה, וזהו לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי:

והנה כאשר תפתח עיניך תמצא, כי סעודה זו עם היותו של ז"א, היא גדולה מכולם, לפיכך אין אנו אומרים בו קידוש כלל, כי נעלמת מאוד, ושם מקום האכילה ולא השתייה, וזהו והאכלתיך נחלת יעקב אביך, כד"א אכלו רעים לעילא, ושכרו דודים לתתא, כנזכר זוהר פרשת ויקרא משום דייתבו ברעותא ואחדותא ואחוותא דלא מתפרשין לעלמין. והיין אע"פ שהוא לפעמים משמח, בסוד מתוק הדינין, אין להזכיר אותו עכ"פ, אמנם בעת הסעודה ג' אז אין הדינין נזכרים כלל, והכל רחמים גמורים. ולפיכך נסתלק משה בשעה זו ולא בבוקר, להורות שנתעלם בסוד רחמים פשוטים. אמנם הוצרכו ג' - משה, יוסף, דוד, להסתלק בשבת, לצורך ג' תחתונים שבמלכות הנשארין, להעלותן למעלה עם בעלה, ודי בזה, ע"כ מהרב ז"ל.

מורי זלה"ה היה נוהג ג"כ, להשאיר ולהניח השולחן במקום ליל שבת, והמפה פרוסה על השולחן, וכוס של בהמ"ז עליו, והניח בו מעט יין, כדי להשאיר ברכה מן ליל שבת. גם היה משייר קצת פתיתין ופירורין בשולחן, ולא לחם שלם, משום העורכים לגד שולחן. טוב לקרות בכל סעודה ממסכת שבת כנ"ל. ומה שמורי ז"ל היה נוהג, שבסעודה של לילה היה קורא ח"פ וכו' כנ"ל.

מע"ח - בסוד האכילה מכוין, כי הלחם נלע"ד שהוא במלכות, יין בגבורה. ואני חיים מצאתי ביני שיטי, בינה מים, מחסד בשר, נלע"ד חיים ממלכות. גם נ"ל להגיה נ"ה, ר"ל נ"ה. פרי עץ הוא יסוד, הנקרא פרי עץ, שהוא ז"א ת"ת. ונלע"ד חיים, כי כל זה הם ג"ת דז"א, אשר משם אוכלת המלכות:

מהחברים - סוד הזיווג בל"ש, יכוין בס"ת של פסוקים דפרשת בראשית, והוא - שכמרסך וגם בשם היוצא מן אז ישיר וכו', כי גאה גאה, עם נקוד אזבוגה ואלו ב' שמות עולין גי' חשמ"ל, שהוא מכסה זווג עליון דז"א, בסוד ת"ח מכסה בטליתו. ונלע"ד, נקודות של שם ראשון גי' חיים, שהוא סוד אהיה הויה אהיה. ונקודות של שם ב', גי' מ"ה וב"ן ע"ה, להורות כי הז"א יש לו מוחין, שהם חיי המלך, אהיה הויה אהיה, ואז מזדווגים זו"נ ביחד, שהם נקראים מ"ה וב"ן, בסוד חו"ג שלהם:

בענין הזווג של שבת. הנה בתפלת ערבית, הוא זווג יעקב ולאה, בכל אורך שיעור הז"א. ואחר חצות, יעקב ורחל מהחזה ולמטה. זה נראה שהוא טעות, ועיין למטה כי שם נאמר שהוא זווג רחל באורך כל הז"א אחר חצות ליל שבת:

מע"ח - את שבתותי תשמרו, כבר כתבנו בענין זווג מל"ש לליל שבת, ורמוז בפסוק זה, ר"ת אש"ת. "אות "היא "ביני "וביניכם, ר"ת אהבו, כי בשבת הנזכר בפסוק, אז הזווג טוב עם אשתו הנזכר. גם כן בפסוק זה רמוז מה שארז"ל, אוהב אשתו כגופו, כי גם בני ישראל את השבת, ר"ת ביאה. גם ר"ת "בני "ישראל "אות "היא, ר"ת ביאה, כי אז הזווג המובחר. וצריך להיות מחצי הלילה ואילך:

בשבת בבוקר לענין טבילה, היה אומר, כי הלא כמו שיש הפרש בין חול לקדושת שבת, כך הפרש בין קדושת ליל שבת ליום שבת, כי הוא קדושה חמורה, וצריך לטבול. ומכל שכן אם נטמא, שאז אין צריך לומר שצריך לטבול. ותכוין בטבילתך שהוא תרפ"ז, דהיינו ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וג' אהי"ה קס"א קנ"א קמ"ג, ועם י"ה גי' שבת:

פרק יט

מע"ח, טעם שאין תפילין בשבת, כבר בארנו, כי המוחין דזעיר אנפין כשיוצאין מבינה הם ד', והם סוד מ' דצלם. ואחר כך נכנסין בנצח הוד יסוד דתבונה, ונעשין ג', והם סוד מגדל הפורח באויר. כי אז בחי' לאה, אשר שם סוד מלכות דתבונה, ומקבלת האור שהוא סמוך ליסוד, וקוצי דשערי דאריך אנפין בטש שם, ונעשין שם תפילין בכח, שם באותו הצלם, כמו שכתוב בזוהר, כי בעבור צלם של ב"ו, יש בו צלם אחר רוחני, וזה סוד אך בצלם יתהלך איש, שאותו צלם הוא מגדל הפורח באויר, כעוף הפורח ועובר:

והנה כמו שלמטה בסוד צ' דצלם, שכבר יש בהם מלכות דתבונה, משא"כ במ' דצלם שלא נתלבשו המוחין עדיין, אך בל' של צלם, בטש קוצי דשערי דאריך אנפין, ויצאו תפילין בכח ובדקות דק ביותר משל מעלה, ואז נעשה גם כן לאה בסוד אור פנימי, ואלו הם סוד התפילין של שבת, שהם למעלה מן הראש, שהם ל' דצלם. וכשבא שבת בא פנים חדשות, שהם אלו המוחין שבסוד ל' דצלם שהיו למעלה בראשו בסוד תפילין. ועתה בשבת נכנסו בראשו, ונעשין מוחין חדשים לאחד מהבחינות, והם פנימים עתה, ולזה אין אנו מניחין תפילין בשבת, כי התפילין נעשין מוחין פנימים, ובתחלה היו מקיפים לזעיר אנפין, והיו בבחינת אור פנימי ללאה. וכבר נודע, כי התפילין הם מבחי' חיי המלך, כי המלך הוא זעיר אנפין, והחיים נמשכין לו מבינה, כי אהי"ה הוי"ה אהיה כמנין חיים, כנזכר בכוונת המניח תפילין, והוא בנשמת כל חי רמוז כאמור, כי הנשמה היא מבינה, וכ"ל ח"י כמנין חיי"ם, והם תמורת התפילין שהם חיי המלך כנ"ל:

מהחברים - בשחרית משכים לבה"כ, ואומר קרבנות וברכות כשאר ימי השבוע, ואסור לדבר בבה"כ דבר חול בשבת. ואח"כ אומרים הודו לה', כי שבח זה משבח השמש במסעותו, שנוסע והאיר העולם, ואומרים אותו בניגון, בקול רם וערב, וישראל משבחים להקב"ה עם השמש, שנאמר יראוך עם שמש. וסדר זה סדרם דוד, לאומרו לפני אדון י"י בכל יום, והלוים היו משוררין אותו למטה לפני הארון, וג"כ אהרן והלוים כ"כ למעלה משוררין אותו לפני ארון הברית אדון כל הארץ. והניגון מתחיל בכאן, לפי שנכנס בחלל יצירה, ועולם יצירה יותר למעלה ממה שהיה:

ואח"כ רננו צדיקים, וקודם לכן יאמר השמים מספרים, לפי שאין אומרים אותו אלא בשבת, לפיכך תמצא בו ו' הויו"ת, נגד ו', והם ו"ק. אח"כ רננו צדיקים, נגד צדיק. ובמזמור השמים יש י"ג פסוקים נגד י"ג מדות המנויות בו. ובמזמור רננו, יש כ"ב פסוקים נגד אותיות התורה, נגד ב"ך צרינו ננגח. כי ב"ך ארוץ גדוד. ויש קס"א תיבין, נגד אהיה דיודין:

אח"כ לדוד בשנותו האדם את טעמו וריחו לפני אבימלך שבשמים, מלך העולם, ונשתנה טעמו שהיה לו בחול, אז ויגרשהו לסמא"ל וילך, וזה השבח הוא באל"ף בי"ת, והם כ"ב פסוקים נגד אותיות התורה, ויש קס"א תיבין נגד אהי"ה דיודין:

ואחר כך תפלה למשה, שרומז לזעיר אנפין, כבוד ישראל, שמזווג עם לאה. ויש ר"ת "למשה "איש "האלהים, לאה. ומזדווג עם לאה משה, שהוא לפניו, ואמר איש האלהים, כמו איש נעמי, ופורש ימינו ושמאלו לקבל תפלה שלו, פי' הכלה שלו, כלת משה, כמ"ש

שמאלו תחת לראשי וכו'. והם פנים בפנים, ואז מריק הוא עליה נועם ברכותיה, שהוא בשלימותו, ואין הברכה שורה אלא על דבר שלם:

אחר כך אומרים ויהי נועם, שהוא סוד נועם עליון הבאה מנעמי. ונוהגין לומר שיר של פגעים, ואחריו שירו לי"י שיר חדש, רמוז לוישרנה הפרות בדרך, אמרו רז"ל מלמד שהיו הפרות משוררות, ואומרות שירו לה' שיר חדש. וזה רמוז בסוד חיות נושאות הכסא, וי"ב בקר הם פרות הבשן, היוצאים מפרה אדומה, והם תחת הים הנחושת, ג' לכל רוח. וכאשר נשאו ארון הברית למעלה לחברו שם, אז אומרים שבח זה תמיד. ונקרא חדש, על שם שמתחדשין בחידוש הירח, וזהו חדש. הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, התעוררות ימין ושמאל, כשמעלין הארון לבית שמש, בסוד כי שמש ומגן י"י צבאות:

אחר כך שיר למעלות באות ל', לפי שרומז למלכות שניקנית בל' מעלות. אשא עיני אל ההרים, הם אבות הנקראים הרים כי שם תשוקתם לעלות. מאין יבא עזרי, מצד אריך אנפין הנקרא אין, וחכמה גם כן נקרא אין, שמקבלת מאין, כמ"ש והחכמה מאין תמצא. ויש בזה השבח ו' פעמים שמירה, נגד ו' קצוות, בסוד ה' גדול. וביום השבת היא מתחברת עם בעלה, בסוד האבות עולם, וברחמיו מאציל עליהם מלמעלה שפע הברכות, ובזה היא נשמרת מכל רע, לא יבוא בה ערל וטמא:

אחר כך שיר המעלות שמחתי, שבח זה אמר דוד על מלכות, ואמר ירושלים הבנויה, וכי ירושלים יש למעלה, אין, שנאמר ירושלים וכו', ששם שבטי יה, נגד י"ב גבולי אלכסון, והם מעיינות מים היוצאין מעין משפט, וכנגדן י"ב בקר. כסאות לבית דוד, הכל ביחוד אחד, צדק ושלום נשקו, וזה אבקשה טוב לך:

אחר כך אליך נשאתי, שבח זה ישראל למטה אומרים אותו, נגד הכלה, לכן ה' דהיושבי מיותר, יושבי מיבעי ליה, אלא רמוז לה' אחרונה שהיא כלה:

אחר כך לולי י"י, דוד המלך ע"ה אמר על הגאולה העתידה, שאז יאמרו ישראל לולא י"י שהיה לנו בקום עלינו אדם בליעל, אזי המים שטפונו. ברוך י"י שלא נתננו טרף לשניהם, לשניהם לא כתיב אלא לשיניהם, ויתקיים מקרא שכתוב בלע המות לנצח. ולפי שבשבת דוגמת עולם הבא, עולם שכולו שבת, נחלה בלי מצרים, וגם כן רמוז לכלה שנמלטה מהמצרים שלה, מאותו רשות, ונכנסה ברשות הקדוש, כשקידש היום בערב שבת:

אח"כ הללויה, שכולל ב' - י"ה שהם חתן וכלה, הלל ויה, יה"ו הוא ת"ת, הלל אדני. ושם בשבח זה כ' פסוקים, נגד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, וז' קולות, ויש בהן קס"ה אותיות, ר"ל תיבות קס"א נגד אהי"ה דיודין, וד' אותיות השורש. אח"כ הודו לה', יש בו כ"ו פסוקים נגד הויה, ויכוין בהודו עד ויוצא ישראל, ביוד של הוי"ה. ומפסוק ויוצא

ישראל, עד למוליך, בה' של הויה. ומפסוק למוליך, עד נחלה לישראל, באות ו' של השם. ומפסוק נחלה עד הודו לאל השמים, ה' אחרונה:

ומכאן חוזר ואומר ב"ש, מזמור שיר ליום השבת, ויש בזה השבח קי"ב תיבין, נגד יב"ק, שהם ג' שמות אהיה הויה אדני, ויש בו י"ו פסוקים, נגד ט' נקודות התורה, הרמוזים בט' הויות, מכתר עד יסוד, כי המלכות אין לה ניקוד קבוע, אבל היא כלולה מכולן, וז' קולות שהתורה ניתנית בהן. אח"כ אומרים עד ישתבח, ע"כ):

ועתה נבאר יום שבת, ובו יבואר ענין שחרית דשבת, עד סוף עמידה. דע כשמתחילין לומר קרבנות, עד נשמת כל חי, נכנסין ברישא דז"א מקיפין שניים דמ' דצלם דאמא, כולו נכנס בפעם אחת, ובנשמת כל חי אז נכנסין המקיפין מ' דצלם אבא, וז"ס נשמת כל חי, ר"ת גי' ע"ח, ג' הויות, שהם חב"ד דמקיף דמ' דצלם אבא, ונכנסין בפעם אחת, ואז תכוין לקבל תוספות נפש דבחי' קדושת היום דכורא, כי נר"נ של הלילה, כולם נוקבא, וביום הם הדכורין:

וסוד נשמת כל חי, הוא תוספות קדושה דבריאה, ואין תוספות רק בג' היכלות לבד, שהם ג' חלוקות - מן יוצר אור עד אין כערכך, ומן אין כערכך עד אל אדון, ומן אל אדון עד תתברך, הרי ג' חלוקות. וכבר בארנו ענינו, כי הרי אלו היכלות של יוצר דחול, הם ז' היכלי ז"א. אבל בשבת, נפתחין היכלי שבת, והם היכלי דאו"א דבריאה, ואז עולין ההיכלי ז"א, ונכללין שם, ומקבלין משם תוספות. אמנם ז' היכלי דאו"א, הם ז"פ הכל, כנזכר כאן - ובורא את הכל, הכל יודוך, והכל ישבחוך, והכל יאמרו, הכל ירוממוך סלה, יוצר הכל:

אמנם לא כל היכלי ז"א עולין, רק ג' לבדם, שהם יותר חסדים ממותקים מכולם, א' הוא היכל היסוד, הנקרא לבנת הספיר, והוא מן יוצר עד אין כערכך, אחר כך היכל רצון שהוא ת"ת, והוא אין כערכך. אח"כ היכל אהבה שהוא חסד, שהוא אל אדון. אך היכל שכנגד הנצח, אע"פ שהוא קו ימין, אינו עולה, כי הוא קשור עם הוד, תרי פלגי גופא, ולכן הוא דין, וגם כי הוא לבר מגופא:

והנה היכל לבנת הספיר דיסוד ז"א, עולה בשבת למעלה מכל ז' היכלין דאו"א, עד היכל אהבה, ומקבל משם אור, והם ו"פ הכל, והם מלמטה למעלה, מן יסוד עד חסד, והרי נקשר היסוד בהיכל אהבה העליון. וז' היכלי או"א, נקראו ז' הסריסים כנודע:

והנה ז"פ הכל, הם על הסדר מלמטה למעלה, מיסוד עד חסד, כיצד - ובורא את הכל, היכל לבנת הספיר, דיסוד ז"א שעולה להיכל לבנת הספיר דאו"א. בהכול יודוך, עולה להיכל עצם השמים. בהכל ישבחוך, עולה להיכל נוגה. והכל יאמרו, להיכל רצון. בהכל

ירוממוך, להיכל זכות. ביוצר הכל, להיכל אהבה. והטעם שנקרא כל אחד כל, כי כל אחד כלול מנ' שערי בינה, הנפתחים בשבת, כמנין כל:

מהחברים - ויתחיל נשמת כל חי, וס"ת תלי, הידוע אצל בעלי תכונה. ומכאן רמז לסוד הנשמות הפרודות מח"י עולמים, מברכין ישראל שם הנכבד, ג"כ הצדיק מברך אותו למעלה, והכלה נמצא שהיא כלולה מב' צדיקים, מן צדיק של מעלה, ומצדיק של מטה. וסימן צדיקים ירשו ארץ, לפי שאחיזתן מצדיק עליון, מוכתר בתוספת ברכה של מעלה, ומלכות ג"כ מתברכת מהנשמות הפורחת מחי עולמים, והיא כלולה בכל, ומברכין אותה מ"ה תיבין, מן ואלו פינו, והם מן נשמת עד לבדך אנו מודים, שם מ"ה תיבין, כנזכר זהר אח"כ ישתבח בחלל הבריאה. והקדיש ג"כ. ומשם ואילך ברכת יוצר עולם הבריאה:

מהחברים - כוונת כי לעולם חסדו, הנה כולם מסתיימין בחסדו, שהם ג' הויות שבמזלא, שהחסד עליון מתפשט בהו. וחסדים הללו נקראים חסד דלגאו, לכן יש לכוין בי' פסוקים ראשונים, יוד בקמץ של הויה דא"א, ובה' פסוקים הי קמוצה, בו' פסוקים, יוד קמוצה. ובחמשה פסוקים, הי קמוצה. כי נקודת קמץ בכתר, בסוד חסד, וקמץ הכהן:

נשמת כ"ל ח"י, גי' חיים, זהו תמורת תפילין, הנקרא חיי המלך. וזהו נשמה, כי בינה הוא בחי' נשמה, ונקרא חיי ז"א, שהוא חיי המלך:

בפי ישרים - הם ד' שיטות, כל שיטה בת ג' תיבות, והם נגד ד' רגלי המרכבה, כ"א כלול מג', בסוד י"ב מלאכים, הנזכר פרשת ויצא דקמ"ט, ויש לכוין בהם גם בהאל בתעצומות י' תיבין, ובהמלך ו', ובשוכן עד ה', הם נגד אבא וז"א ואמא, ונוקבא כלולה באמא:

אל אדון - בכאן תכוין, שהמלכות נקראת אל אדני, ונתוסף בה קדושה ונעשית אדנ"י במילוי, תרע"א, והנה אל עם אדנ"י במלואו, גי' שבת, כי עתה הוא קדושת יום שבת ממש, וזהו אל אדון אל אדני, רק שאדני נוקבא, ואדון דכורא. והנה כאשר תמלא אדנ"י הוא תרע"א עם אל גי' שבת, וזהו אל אדון:

דע, כי ז' היכלי דיוצר דחול, הם ז' היכלי דז"א דבריאה, ונכללין בהון היכלי דנוקבא, והם נקראים ז' נערות אסתר. אך יש היכלי אבא ואמא, ואלו נפתחין ביום השבת. אמנם היסוד של ז"א דבריאה, שהוא היכל ראשון, עלה בשבת למעלה מכל ז' היכלין שלו, והוא מתעלה למעלה, עד היכל אהבה, ועולה עד שם ממטה למעלה, ומקבל משם אור, וזהו ברכות יוצר אור, שהוא כנגד יסוד דז"א, ועולה כל ז' היכלות עליונים ממטה למעלה, והם ז"פ הכל הנזכר ביוצר של שבת, והם בסוד ממטה למעלה, מן היסוד עד למעלה בחסד, והרי נקשר היסוד בהיכל אהבה העליון:

אח"כ אין כערכך, הוא היכל הרצון התחתון, שנקשר למטה, ואיני זוכר יותר. אמנם היכלי זו"ן, הם נקראו שבע נערות אסתר, כי הם נוקבין בערך של אבא ואמא, שהם נקראים שבעת הסריסים המשרתים לפני המלך. ביוצר של שבת, אנו אומרים ז"פ הכל, והם על סדר ממטה למעלה. מיסוד עד החסד. כיצד - בורא את הכל, הוא יסוד. הכל יודוך, הוד. והכל ישבחוך, נצח. והכל יאמרו, ת"ת. הכל ירוממוך, גבורה. יוצר הכל, חסד. כי כל אחד מו"ק אלו, כלול מנ' שערי בינה, אשר נפתחין בשבת, דוגמת אל אדון. (א):

הגהה (א) צמח - ויאמר ב"ש בלי שנוי, ובב' ציצית בידו. באל אדון, יאמר דעת ותבונה סובבים הודו, ולא אותו. ויאמר שרפים וחיות ואופני הקודש, שהם ג' עולמות- בריאה, שרפים. יצירה, חיות. אופנים, עשיה. וכ"כ בתרומה בזוהר דקל"ה:

בין גאולה לתפילה, אחר אומרך אדני שפתי תפתח, תכוין לקבל תוספות הרוח מעלמא דדכורא, שהוא יום השבת כנ"ל, כי הרוח שמקבלת בלילה היא מנוקבא, ולכן בין גאולה לתפילה, תכוין תוספות הרוח:

דע, כי עשייה סוד הלילה, ויצירה ו' ימי החול, והבריאה יום השבת. וזהו מ"ש, ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו. וסוד הבריאה, שהוא שם אהי"ה יה"ו, והענין - כי המלכות היא שביעי, והיא רביעי, מעילא לתתא, ומתתא לעילא. לפי שהיא יושבת בסוד נקודה מאחורי הת"ת, וא"כ אם נמנה מעילא לתתא, תהיה רביעי, חסד גבורה ת"ת ומלכות, ואם נמנה מתתא לעילא, ג"כ תהיה רביעי, יסוד הוד נצח ומלכות. וכן הם ו' ימי המעשה, כשתמנה ג' ימים קודם שבת, השבת רביעי. גם ג' ימים אחר שבת, והשבת רביעי. באופן שלעולם הוא רביעי ושביעי, וז"ס אהי"ה יה"ו, כי הם מאירין במלכות להעלותה. כיצד - ג' אותיות ראשונות, שהם אה"י, הם חג"ת, וה' אחרונה מלכות. וג' אותיות יה"ו, הם נה"י, וע"י ז' אלו שבבריאה, מעלין המלכות לבריאה, ואח"כ הבריאה שהוא יום השבת, עולה באצילות:

ענין אהי"ה יה"ו שצריך לכוין בהן בכל ז' ברכות של תפילה דשבת, דע, כי כפי ערך עליית זו"נ דרך אותן המדרגות כמו שהודעתיך, כן אלו אותיות הנ"ל צריך לכוין בהם, כפי המדרגות והמעלות שעלו עד שם, בבחי' אלו עצמן שהם למטה, והבן:

אח"כ בעמידה בלחש, אז מתחיל הז"א לעלות באו"א עלאין, והוא עולה בג"ת שלהן. והנה רחל היתה בלילה בג"ת של ז"א, ועתה עולה בג"א דז"א, אחר שעתה עולה הז"א בג"ת דאו"א, נמצא שהוא עדיין בג"ת שלו, והזווג הוא יעקב ורחל:

אח"כ בחזרת עמידה, עולה ז"א בג"א דאבא, ועולה רחל בג"ת של ז"א של עתה, שהיו תחלה ג"ר של ז"א. נמצא כי רחל עתה נגדלת וגבוהה, כשיעור שהיה ז"א תחלה. וכבר ידעת, כי בכל מקום שיש קדושה, נשאר הרושם שם במקומו, והנה רושם ז"א נשאר שם תמיד, ובפרט עם מה שבארנו שאין עולה בשבת רק הכלים ולא העצמות כנ"ל, נמצא כי יעקב הוא מלביש כנ"ל למקום הז"א עצמו כשיעור כולו, ורחל ארוכה כמוהו לגמרי, ואז מזדווגת רחל עם יעקב, אשר זווג זה נחשב ממש כאלו זווג ז"א עם רחל ממש:

והנה כשתתחיל עמידה דלחש, אחר אומרך אדני שפתי וכו', תכוין לקבל תוספות הרוח מבחי' יום שבת בבוקר. בעמידה דלחש תכוין, כי אז הת"ת עולה מנה"י שבו, שיורד בלילה להדבק שם במלכות, והוא עולה בבקר לנה"י דאו"א, להיות לו מוחין ג"כ למלכות. אמנם המלכות עולה ג"כ אל חג"ת שבז"א. והענין, כי אחר שהז"א מתעלה בג' מדרגות בנה"י דאו"א, נמצא כי חג"ת שלו הם עתה בסוד נה"י, ולכן עלה עתה המלכות עד שם, להיות לה מוחין משם. ובחזרת עמידה, אז מתעלה ג' שהם חב"ד של הז"א, ואז היא שוה כמוהו. ובתפילת שחרית בלחש, אז עולה הת"ת בנה"י דאו"א, ונעשין לו מוחין, וג' אמצעים הם סוד נה"י דדכורא, שהיו תחלה נה"י ועתה חג"ת, שעלה ז"א ג' מדרגות אחרים. נמצא מה שהיה לו תחלה חג"ת, הם נה"י, ואז עולה נוקבא שם, בסוד ג' מוחין לה. ובחזרת תפילת שחרית עולה הז"א בחג"ת דאו"א בג"ר, והנוקבא עולה לנה"י שבמקום חב"ד. נמצא כי אחר שעלה ג' מדרגות אחרים, נמצא כי מה שהיה לו בתחלה חב"ד, הם עתה נה"י, ושם עולה מלכות בג"ת:

ישמח משה, כבר הודעתיך, כי בתפילת שחרית בלחש, עולה ת"ת עד נה"י דאו"א, ונעשין לו סוד מוחין, וזה סוד ישמח משה, והוא ת"ת, במתנת חלקו, שהם המוחין הנ"ל. אמנם בחול אינם רק בסוד עבד מטטרו"ן, כי על ידו מזדווג בחול כנודע, וזה כי עבד נאמן קראת לו, אבל עתה ישמח משה:

ענין ישמח משה, כבר נתבאר לעיל, במזמור שיר ליום השבת ע"ש. גם סוד הענין הוא, כי משה הזה הוא סוד הז"א, והנה עתה הוא תחלת עלייתו באבא, כי כל מה שקיבל עד עתה, היה מחלקו ממש, בסוד הצלם והמקיפין שלו. אך עתה התחיל לעלות בירושת אביו ואמו, בג' תחתונות שלהם כנ"ל, וזהו במתנת חלקו, כי חלק זה הוא שלו, שעתה הוא התחיל לעלות בירושת אביו, היא אצלו נתונה לו במתנה מאביו ואמו, ולא משלו נתנו לו, אלא משלהם:

והנה צריך לכלול מדת יום בלילה, ולכן אנו אומרים ושמרו בני ישראל את השבת בכאן, כי שמור הוא נוקבא, מדת לילה נכללת ביום. והנה מלכות אחר שעלתה למעלה זו,

חזרה ונעשית אל אדנ"י, במילוי הב' שמות יחד, גימטריא תתנ"ו, וזה תכוין באמרך, כי לעמך ישראל נתתו באהבה, כי נתתו גי' אל אדנ"י הנ"ל. וקדישים של יום השבת לא קבלתי:

אחר כך הוצאת ס"ת, אמנם מציאות ס"ת בארנו בחול, ביום ב' ה', שהוא סוד יסוד אבא שבתוך זעיר אנפין, המתגלה לחוץ ליעקב ורחל. אמנם שם בארנו, כי בחול אין מתגלה רק נה"י דאבא לבד, ג' פרקין תתאין, שהם בנה"י דז"א. אך עתה, נתגלו כולם חוץ מג' ראשונות, והוא, כי הלא ז"א עולה באו"א, עד ג"א שבהם, נמצא שעולה בז"ת דאבא, לכן עתה אותן ז' תחתונות (פי' דאבא) הם מתגלות בז' תחתונות דזעיר אנפין. אך בחול שלא עלה יעקב, רק נגד נצח הוד יסוד דזעיר, לא יש רק ג' עולין. אך עתה הם ז', לפי שהם נגד ז' תחתונות, שעולה ז"א עתה במקום אבא. והנה הז' העולין, הם אלו - כהן, חסד. לוי, גבורה. ישראל, ת"ת. רביעי וחמישי, נצח הוד. ששי, יסוד. שביעי, מלכות:

ועתה יתבאר לך הטעם הנזכר בזוהר פרשה שלח לך דף קס"ג, על רבי כרוספדאי, כל יומא לא סליק לספר תורה, אלא ששי, דאיהו צדיק, בו ירוץ צדיק ונשגב. דע, כי ה"ח מתפשטים תוך זעיר אנפין, והמגולים שבהם הם נבחרים, ומגדלין כל האורות. אמנם בחול, אין גילוי רק בנצח הוד יסוד, אך עתה שעלה עד ג"א דאבא, הנה כל ז' תחתונות הם אור מגולה. אמנם כבר ידעת, כי כל מציאות שמתגלה באבא, הוא ביסוד לבדו, כי כבר נפסק יסוד דאמא, ומה שאנו אומרים כי כל הז' מגולין, הענין הוא, כיון שהחסדים מגולין, מכה האור שלהם בכל הצדדים, ובנצח הוד דאבא, ומתגלין אורם בפנים, אך ודאי שאינו נקרא גלוי כמו היסוד. והנה אין כאן גילוי, רק ב"ש ת"ת, ויסוד כולו, נמצא הגדול שבכולם הוא היסוד, כי כולו בגלוי, לכן ר' כרוספדאי לא היה סליק אלא ששי, כי הוא מקבל אור מגולה בכולו. ואחר היסוד הן ב"ש ת"ת, והוא שלישי, כי הוא מגולה רובו, שהם ב"ש תחתונים שלו. ואחר ב' אלו, הם שאר העולין, ובהם יהיו המדרגות כפי גובהן, כי החסד גדול מגבורה, ואח"כ נצח, ואח"כ הוד, ואח"כ מלכות. אך הת"ת גדול מכולם, והיסוד גדול מכולם. והז' קטן מכולם, כי שם הארה מועטת מאוד, כי אינו רק סוד העטרה לבד, ולכן הכל עולין למנין ז', אפילו נשים, שהוא סוד השביעי, כמ"ש הפוסקים. ראיתי למורי זלה"ה, שהיה נוהג לומר בריך שמיה, הנזכר בזוהר פרשת יקהל כשהיו מוציאין הספר תורה בשבת מהיכל בשחרית, עיין בשער קריאת התורה. גם כשהיה עולה לתורה בשבת, היה תמיד ששי:

ביום השבת, אין צריך לקרוא הפרשה, כי אם לשמוע אותה מפי הש"ץ. אבל ההפטרה אי אתה יוצא ידי חובתך, כי אם לקרוא בפיך, ולשמוע הברכות הראשונות והאחרונות

מפי המפטיר. כשהיינו בבית מדרשו, ראיתי שקרא מפי עצמו קללות של בחוקותי במנין הז'. גם קרא עשרת הדברות. גם לא היה נוגע בידיו בספר תורה, אלא על ידי מפה:
מע"ח - ז' שעולים לס"ת, כהן חסד דז"א, אשר בתוכו פ"א דנצח אבא. לוי, גבורה דזעיר אנפין, ובו ב"פ דהוד אבא. ישראל, ת"ת דזעיר אנפין, אשר בתוכו ב"פ דיסוד אבא. וזה השלישי, הוא בחינת גלוי ב' שליש הת"ת, לכן הוא גדול מכולם, חוץ מן ששי, שהוא נגד יסוד המגולה שהוא גדול מכולם. רביעי נצח ז"א, שבתוכו פרק תחתון דנצח אבא. החמישי הוד דז"א, שבתוכו פרק תחתון דהוד אבא. ששי יסוד ז"א, שבתוכו עטרת יסוד אבא, וזהו גדול מכולם, לכן ר' כרוספדאי עלה תמיד ששי. שביעי קטן מכולם, שהוא עטרת היסוד ז"א לבד, כי כבר נפסק יסוד דאבא בששי שהוא יסוד כנ"ל:
צמח - והנה ג' פרקין עליונים דנה"י דאבא, שהם בחי' חב"ד שבזעיר אנפין, שהם הפרקין עליונים דנצח הוד יסוד, שהם בחי' מוחין דיליה, נכנסין בג' העולין לס"ת במנחה של שבת כמ"ש:
מהחברים - מפטיר נגד הנוקבא, לכן קורא בנביאים, נ"ה דז"א המאירין בה, וד' ברכות שלאחריה הם ד' אותיות אדנ"י. ונ"ל מאיר, כי הוא בהארת בינה בתוכם, כי נביאים מבינה, ובינה גימ' ס"ג, לכן צריך לקרות כ"א פסוקים נגד אהי"ה:

פרק כ

בו יבואר תפלת מוסף, וחזרת מוסף. בלחש עולה הזעיר אנפין בג' ראשונות דאבא, ואז יורש מקומו לגמרי. והנוקבא עולה בג' תחתונות דאמא, והיא שם קונה בחדש, כי תחלה היתה א"ל אדנ"י, ועתה מן אדנ"י נעשית הוי"ה, ונעשית א"ל הוי"ה, רק ששם א"ל הוא ממולא, כי כבר בתפלת לחש דשחרית היה א"ל אדנ"י ממולא. והנה א"ל במלואו עם הוי"ה, גימטריא רי"א, ולכן תכוין באמרך זכר למעשה 'בראשית 'אלהינו 'ואלהי 'אבותינו 'רצה, ר"ת גימטריא רי"א:
אמנם עתה, נקרא רחל אשת חיל עטרת בעלה, והוא סוד עולם הבא, שהצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. כי הלא עתה המלכות שוה עד כשיעור מקום ז"א כולו שבימי החול, כי הוא מקומו העיקרי, ובפרט עם מה שכתבתי לעיל, כי העצמות נשאר במקומו, ואינו עולה כנ"ל. ואמנם אז היתה המלכות שוה בשוה. ואז היא נקרא עולם הזה, כי עדיין לא עלתה בסוד מקום אבא ואמא, הנקרא עולם הבא ושבת, אך עתה בלחש דמוסף דשבת, עלתה עד אמא הנקראת עולם הבא והנקראת שבת, ואז היא למעלה ממקום זעיר אנפין שבחול, בההיא רשימו הנשאר שם, ואז היא עטרת בעלה ממש, גדולה ממנו ולמעלה ממנו, וזה סוד עולם הבא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם:

מע"ח - הנה המוסף הוא ביסוד כנודע. ואנו אומרים בו, אי"ה מקום כבודו. והנה כל זה רמז בפסוק זכור את יום השבת, ר"ת אי"ה, וקודם לו בא תיבות זכור, ורמוז הזכר דהיינו בחי' יסוד. והנה יסוד הוא יוסף העולה עם הו"ק דז"א, לכן אנו תיכף אחר אי"ה, אנו אומרים מקום כבודו, והענין הוא, כי המוסף שהוא היסוד הוא הזכר כנ"ל, הנה הוא אם תחליף אות י' ביוסף בא"ת ב"ש, יהיה מוסף, כמנין מקום, הרי רמוז זכור הוא יוסף כנ"ל:

ואמנם צ"ל תקנת, על סדר תשר"ק, ולא למשה צוית וכו'. והוא סוד הארת כ"ב אתוון במוחא עלאה מתתא לעילא, בסוד מ"ש בזוהר, תי"ו רשים רשימו לעתיק יומין דלית דכוותיה. במוסף שבת, צ"ל תקנת שבת, וצ"ל תקנת בק' ולא בכ'. וצ"ל צוויי בב' יודין, כל הא"ב, ובסוף כל הא"ב יאמר מנצפ"ך, שהוא מסיני נצטוו צוויי פועליה כראוי. וצ"ל בסוף המוסף זכר למעשה בראשית, כי היסודות דזו"נ הנקראים זכר שוין הם, ומזדווגין בתפלת מוסף בלחש, שעלה הז"א בחב"ד דאו"א, נמצא עתה כי נצח הוד יסוד דאבא ואמא, שם עצמן הם הנצח הוד יסוד דז"א ממש בג"ר, ובג"ת עלתה הנוקבא לנה"י דדכורא, שהם נה"י דאבא ואמא עצמן. ובחזרת מוסף, הת"ת אינה עולה, כי כבר הוא שוה לאבא ואמא, רק שאנו חוזרין לעורר הג"ר, כדי שתעלה מלכות אח"כ מכח אור זה, מג"ת אל חב"ד דדכורא, ששם עצמן חב"ד דאבא ואמא, ואז מזדווגים זו"נ, כי עתה הם שוין בקומתן:

מה שאנו אומרים כי בחזרת מוסף עולין זו"נ עד הכתר א"א, שמעתי ממורי ז"ל פעם א', שאז עולה ז"א בכתר אבא, ונוקבא בכתר אמא, והוא יותר נכון. והנה אח"כ בחזרת מוסף, עולה ז"א בכתר אבא, כי בלחש לא עלה רק בג' מוחין. והנוקבא עולה ב' מדרגות, שהם ג"א וג"ר דאמא, ואז נקראת א"ל הוי"ה במלואו. כיצד - א"ל במלואו עולה קפ"ה, יהו"ה במלוי אלפין מ"ה, והוא גי' ב' תיבין מקום כבודו, ונשלם עם ו' של להעריצו, לכן בו' של להעריצו תכוין כנ"ל:

וז"ס כתר יתנו לך ה' אלהינו, כי עתה עולה ז"א בכתר אבא. והנה בכל התפילות אינן עולין לא ז"א ולא נוקבא רק מדרגה אחת, שהם, או ג"ת, או ג"א, או ג"ר, אך עתה עולה הנוקבא בתפלת מוסף ב' מדרגות בפעם אחת, כי היא עומדת בג"ת, ומדלגת ג' אמצעות, ועולה בג"ר, לכן שואלים המלאכים אי"ה מקום כבודו, כי הם תמהים מזה, וחושבים שעולה מדרגה אחת כשאר הפעמים, ורואים שאינה שם, ושואלין איה מקום כבודו, שהיא הנוקבא הנקראת כבודו, כבוד ו', שהוא הז"א:

אמנם ב' עליות אלו תכוין, באמרך קק"ק ג"פ, הוא נגד עלייתה בחג"ת דאמא, קדוש בחסד, קדוש בגבורה, קדוש בתפארת. ובאמרך אי"ה מקום כבודו, תכוין להעלותה לג"ר, שהם אי"ה - א' דעת, באמצע י"ה, חו"ב. נמצא, כי אי"ה הוא מקום של הנוקבא, הנקראת כבודו. ולכן צריך לומר כל זה בדילוג, בסוד הדילוג ועלייה, שהיא מדלגת מתתא לעילא: ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, באמרך כתר, תכוין לשם ס"ג. אמנם באמרך ימלוך יי' לעולם אלהיך ציון לדור ודור, תכוין בר"ת אצל"ו, כי המלכות היא שוה בשוה עמו ואצלו, משא"כ בשום פנים:

כתר יתנו לך ה' אלהינו מלאכים המוני מעלה, תכוין כי מלאכים והמוני מעלה, הם אבא ואמא, כדאיתא בתיקונים, כי אבא ואמא הם מלאכים לכתר דאצילות, והם יתנו כתר לז"א, שהוא הוי"ה אלהים.(א):

הגהה (א) צמח - ואולי צ"ל, והם יתנו כתר לזו"נ, שהם ה' אלהינו, כצ"ל:

והנה בתפלת מוסף בלחש, עולה ז"א בחב"ד דאבא ואמא, ואז סוד ושמרתם את השבת כי קודש הוא, כי הוא ממש שוה אל אבא ואמא עצמן, ואז המלכות עולה אל נה"י דז"א, שהם עתה נה"י של אבא ואמא. ובחזרת מוסף, מדלגת המלכות מדרגה אחת שהיא חג"ת, ועולה עוד מדרגה, שהיא חב"ד של אבא ואמא, ואז אבא ואמא וברא וברתא שוין יחד, כי הת"ת אין לו עתה עלייה אחרת. ולפי שמדלגת המלכות ב' מדרגות שלא כסדר עליות אחרות, לכן מלאכים שואלין איה מקום כבודו, כי אין יודעין איך עלתה כ"כ במרוצה. אמנם סוד אי"ה - כי א', סוד מזל עתיקא הי"ג, שהוא סוד דעת. וי"ה הם אבא ואמא, וזהו אי"ה:

ודע, כי ביום שבת, אין זווג כלל לת"ת, אלא עד עתה בחזרת מוסף. והטעם, כי הלא עד עתה לא היו שוין בקומתן, ולא היה היסוד משתוה אל המלכות, אך עתה שניהן שוין, והיסוד מזדווג עמה. ובזה תבין סוד מוסף, שהוא לעולם בסוד היסוד. ואמנם לפי שעתה הם באבא ואמא, לכך צריך עתה סוד זווגם ע"י מ"נ, ע"י ק"ה ממש, ע"ד יחוד אבא ואמא בשמע ישראל וכו' ע"ש, וז"ס שאנו אומרים בחזרת מוסף שמע ישראל והבן, ולכן צריך לכוין בזה:

מע"ח, בקדושה יאמר ה' אלהינו ה' אחד, הוא אלהינו, כי אין צ"ל ב"פ אחד אחד, כמו שנוהגים, כי טעות הוא בידם, אלא יאמר ה' אלהינו ה' אחד הוא אלהינו וכו':

ובאמרך כבודו מלא עולם, צריך לכוין, כי הנוקבא נקרא כבוד של ז"א, כבוד ו', ועלתה למעלה לקבל שפע להשפיע להו, וזה מלא העולם, דהיינו עה"ז. ובאמרו ממקומו הוא יפן ברחמים, צריך לכוין ג"כ שהוא מקום ו', ועולה למעלה, וזהו ממקומו, ממקום ו',

דהיינו ממקום דז"א עתה, והם ז"א בכתר אבא, ונוקבא בכתר אמא. ואנו מתפללין, שכיון שהם למעלה, שלא ישכחנו משם, וזהו יפן ברחמיו. וגם כי הוא במקום הרחמים גמורים, דהיינו כתר אבא, לכן אומרים ברחמיו לעמו המיחלים לחסדו, שהם המיחדין שמו, וגורמין הזווג:

איה מקום כבודו, דע, כי כתיב זכור את יום השבת לקדשו, ר"ת אי"ה הנאמר כאן. ומה שנאמר במוסף, הסוד הוא, כי הנה זכור היא בחי' יוסף, שהוא יסוד דז"א, אשר הוא עולה כל אותן המדרגות שביארנו. והנה י' של יוסף בחילוף א"ת ב"ש, הוא מ', ועם שאר האותיות הוא מוסף, לכן אומרים זה במוסף של שבת. והנה מוסף כמנין מקום, לכן במוסף אחר שאומרים אי"ה, אנו אומרים אי"ה מקום כבודו, וז"ס ג"כ ממקומו הוא יפן ברחמים:

גם בשבת צ"ל פטום הקטורת, כדי שלא יתאחזו הקליפות בשפע היורד עם התפלות, כי אע"פ שאין ירידה לעולמות, עכ"ז יש שפע היורד כנודע, לכן אין אנו אומרים ובא לציון ושאר המזמורים על ירידת העולמות בחול, אבל פטום הקטורת צריך לומר לטעם הנ"ל: והנה בסעודות שחרית, אז כבר עלו עד הכתר, דוגמת אבא ואמא עצמן, נמצא כי עתה הם נזונין מע"ק בעצמו, לכן עמוד במקומך, ואמור דא סעודתא דע"ק, ועשה כמו בלילה אותן הב' מקיפין, שהם נגד עמידת הלחש וחזרתה דשחרית. אך עמידה מוסף בלחש וחזרתה, אין בו יכולת להקיפן, כי הם למעלה באבא ואמא. אח"כ בסעודת שחרית, תכנס ותעמוד במקומך, ותקיף השולחן, להמשיך א"מ של ג' תחתונים דאבא, ששם עולה הז"א. אח"כ תקיף פעם ב' עם ההדס, נגד ג"א דאבא, להמשיך א"מ שלו.

והנה כבר בארנו, כי ביום השבת רומז אל ז"א דכורא, ולכן המקיפים האלו כנגדו, ואין אנו חוששין למדרגת עליית הנוקבא, שהיא כמה וכמה מדרגות, והיה ראוי לתת א"מ לכולם, אך כוונתם רק בעליית הז"א, אשר הוא סוד יום השבת, דוגמת הקפת ליל שבת, שהוא בסוד עליית הנוקבא:

ואמנם, כמו ששם לא עשינו הקפה ג', כנגד המוחין, ג"כ בכאן אין בנו כח להמשיך לו א"מ של ג"ר דאבא. ואמנם סוד הסעודה הזאת דשחרית הוא, הלא ביום השבת בס"ת, קבלת הארת התורה שהם נה"י דאבא, וכל הז"ת שלו, כנגד מה שעלה בשחרית. אך כנגד מה שעלה במוסף שהם הג"ר, אנו עושין סעודה, לקבל הארת ג"ר דאבא עצמו, שיבקעו ויתגלו דוגמת מה שנתגלו הז"ת, ולפי שהם בג"ר ששם הוא הפה עליון דאבא, לכן הוא בסוד הסעודה:

מהחברים - כוונה לתענית שבת, דע, כי שבת עולה אדנ"י במלואו תרע"א, עם אל פשוט, ולהשלים המנין עד תענית, שעולה תתק"ל, חסרים רכ"ח, שהוא ע"ב ק"ל וכ"ו מהוי"ה, כמבואר במלת ברוך, יהיה גי' תענית, וזה סוד תענית שבת. וזה תכוין, באמרך אל אדון, כי אל אדון הוא סוד אל אדני, כי אדנ"י במלואו תרע"א עם א"ל גימטריא שבת, ובברוך הוא ומבורך, יכוין כוונה הנ"ל, ברוך, ר"ב כ"ו, ופירוש רב, היינו ע"ב ק"ל, ועם שבת גי' תענית כנ"ל. וא"ת אם כן לא נאמר נוסח זה אלא בשבת שאז מתענין בו, וי"ל, לא גרע עונג שבת בזה שהוא מייחד כל השמות אלו יותר מן התענית, היינו שנודע כי מי שהוא צריך להתענות בו, הואיל והוא מכוין לשם מצוה, מייחד זה:

וכשאומרים במוסף אי"ה מקום כבודו, תכוין ד' שמות דהויה וג' דאהיה כולם מלאים - ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, קנ"א קס"א קמ"ג, גי' תרפ"ז. וסוד ז' שמות אלו, הם סוד שארז"ל המתענה בשבת קורעין לו גז"ד של ע' שנה, שהם ז' שמות הנ"ל, שבהן ע' אותיות, כי קורעין סוד קר"ע שטן, גי' ש"ע, פי' - כי ש"ע נהורין עלאין המתגלין בשבת, שהם גי' קרע, הם קורעין גז"ד של אדם, ע"י אלו ז' שמות, שהם ע' שנים. גם ענין ע' שנים, הם ענין הז' יודי"ן דע"ב ס"ג, גימטריא ע'. ושנה הם אחוריים של ע"ב ס"ג, שהם קפ"ד קס"ו, עם ד' אותיות השם והכולל, גימ' שנה. כי נהורין קורעין נגד של אלו האחרונים שהם ע' שנה:

ותכוין לשם זה תרכוסיה וכולו בקמץ, ופי' השם - כי הנה תר"י, הוא שרשו משם הוי"ה, הכ"ח אותיות דמלוי המלוי דהוי"ה דע"ב ביודי"ן, כזה - יו"ד וי"ו דל"ת, ה"י יוד, וי"ו יו"ד וי"ו. ה"י יו"ד, גי' תר"י. כ"ו, הוא שם הוי"ה, שורש הוי"ה עצמו גי' כ"ו. ה"ס, שרשו משם אדנ"י. שנמצא כי כוונת שם זה, למתק שם אדנ"י, ע"י שם הוי"ה, ועם כ"ח דמלוי יודין. והנה אות י' שהושמה בין ב' אותיות ס"ה, היא הפסק ביניהן, ומקומן למעלה עם אותיות ת"ר, אך הושמה בין ב' אותיות ה"ס שורש אדנ"י. והנה נודע כי המתענה בשבת, צריך להתענות גם למחרתו יום א' בשבת, ואז ביום א' דשבת, תכוין בשם זה בניקוד אתה סתר לי מצר תצרני רני, כי משם שרשו תרכסה:

פרק כא

הקידוש דשחרית, להר"א הלוי בשם מורי זלה"ה, בברכת בפה"ג יש ט' תיבות, נגד ט' יודין, שיש בד' שמות - ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. עוד יש ה' יודין אחרים, בג' שמות אהי"ה, קס"א קנ"א קמ"ג, הרי כולם הם י"ד יודין. ויכוין בלקחו הכוס בידו, הי"ד יודין כמנין י"ד. והנה אלו י"ד יודין, גימ' ק"מ מלוי דקס"א, ותכוין במזגך הכוס במים, כנגד ט' יודין הנזכרים בד' שמות הוי"ה, שהם גי' מים. ותכוין, כי יי"ן הוא ע' אותיות, שיש בד' שמות

הוי"ה, וג' אהי"ה ממולאים. והנה ב' כוונות אלו, שהם מים יין, גימ' קס"א, שהוא אהי"ה דיודי"ן, ויכוין להמשיך מזה השם דאהי"ה, ותקח ממנו מלוי שהוא ק"מ, ותצרפנו לשם ס"ג, ויהיה גימט' בר, והוא רומז לבאר עליון, אשר הוא למעלה בחזה של בינה, וימשיך עוד לבאר התחתון, שהוא ב"ן וקנ"א גי' בר, והרי ב' פעמים בר, וז"ש קדושה רב"א אותיות בר:

ועתה הא לך מה שקבלתי אני, והנה הוא נקרא קדושא רבא, והענין, כי הלא עתה הוא הסעודה נגד מוחין דאבא עצמו, שהם קדש העליון, וזהו קדושא רבא. אך בלילה, היו המוחין בז"א, קדושא זוטא. והנה דע, כי הלא כל אלו העליות שאנו אומרים שעולין זו"ן, וכמ"ש בדרוש אדה"ר, שהיה כך בגן עדן קודם שחטא. גם דע, כי גם העולמות אשר למעלה מזו"נ, הם גם כן עולין בהכרח, כדי להניח מקום לזו"ן שיעלו במקומם:

והנה קצור הדברים הוא, כי הם עולין מדרגה אחר מדרגה, עד שעולין בסוד אדם קדמון, כמבואר אצלינו, ועד שם עולה ע"ק ואין להאריך בזה. והנה ע"ש בדרוש א', שבארנו ע"ד הסוד הז' המלכים שמתו, אשר סודם היה מן האזן העליון דאדם קדמון, ואין הכוונה ח"ו שהם המלכים שמתו עצמן, כי המלכים עצמן הם מן העין דאדם קדמון, אך בחי' אחרת למעלה מהם, ושם בארנו על האזן של א"ק, שמשם יצאו האורות, ושם בארנו בדרוש מטי ולא מטי, בסוד הכתר וחו"ב, שהם סוד ג' י"ה במלוי ההין, ואיך נעשה ד"ו או ד"י וכיוצא בזה, "ש והנה עתה בסעודת שחרית עולה עתיקא קדישא, עד אותן י"ה דההין אשר שם, ולכן נקרא סעודתא זו, סעודה דעתיקא קדישא:

אמנם תכוין, כי זו"נ עתה הם במקום או"א, ונמצאים תחת רישא דא"א, והם אוכלין משם, לכן גם כן נקרא סעודתא דעתיקא קדישא. והנה כבר בארנו, כי בלילה בכוס שבידך, תכוין, כי ג' שמות י"ה במלוי יודין. אך עתה, לג' י"ה דמלוי ההין. אע"פ שסעודה זו גדולה משל לילה, ואם כן איך בלילה היא י"ה דמלוי יודי"ן, והשתא במלוי ההין. אך זה מתורץ במה שאמרנו לעיל, כי אלו השמות די"ה דההין, הם גבוהים הרבה מאוד, שהם שם בסוד אזן העליון דא"ק:

ותכוין, כי ג"פ י"ה במלוי ההין גי' צ', והם סוד ט' יודי"ן, שיש בד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וה' יודי"ן אחרים בג' שמות אהי"ה הידועים, הרי כולם י"ד יודי"ן, ויכוין בלקחו הכוס בידו, בי"ד יודי"ן אלו, כמנין יד:

ותכוין, כי הט' אותיות שיש בשם ב"ן, מקבלים הט' יודין הנ"ל, ותכוין כי ברכת בפה"ג הם ט' תיבות, שהם ט' אותיות דשם ב"ן, הם המקבלין ט' יודין הנ"ל. ויכוין, כי ג' י"ה

הנ"ל הם גי' צ', ועם היין שהוא ע' גי' קס"א, והוא נגד אהיה דיודין, גימט' קס"א. ותקח מלוי דקס"א שהוא ק"מ, ותחברהו עם שם ס"ג, הרי גימטריא באר, ויהיו קדושא רבא:
ונחזור לעיל, כי אחר שתקיף השולחן ב"פ, תשוב ותקח הכוס בידך, ותכוין בג' י"ה הנ"ל, ואח"כ אמור מזמור לדוד י"י רועי, ותכוין בג' אותיות י"י לאורך ימים, ר"ת יל"י, כמו שידעת. וס"ת אדני. גם אח"כ אמור ושמרו בני ישראל, לחבר זכור עם שמור, לכלול מדת לילה ביום:
ואח"כ פסוק אז תתענג על ה', כי בפסוק זה נרמז ג' סעודות דשבת, ותכוין בתיבות אז תתענג על ה', רמוז על האי סעודתא דע"ק. ואח"כ אמור בקול רם, דא היא סעודתא דע"ק. ואמור בפה"ג, ותכוין כנ"ל לט' תיבות שבו. וענין הלחם שבסעודה זו, ג"כ יהיה על סדר הלילה ממש, בלי שום שנוי, רק אלו הי"ב לחמים, הם בסוד הי"ב חוורתא דרישא דעתיקא, שהם עליונים משל לילה, הרמוזין בי"ג נימין דשערי:
כבר אמרנו בקידוש לילה שנקרא קידוש, מפני שבא שפע לנוקבא דז"א מחב"ד, שהם מוחין הנקראים קדוש, לכן בסעודת שחרית שבת, שעולה הז"א עד כחב"ד דאבא ואמא, שהם ג"כ מוחין הנקראים קדש, והם מוחין יותר עליונים מחב"ד דז"א, לכן נקרא קדושא רבא, שהוא באבא:
והנה קודם שנבא לבאר קדושא רבא דשחרית, נבאר תחילה פסוק אז תתענג הנ"ל. והנה דע, כי כנגד סעודה דלילה, נאמר והרכבתיך על במתי ארץ, על דייקא, כי היא עולה למעלה מנ"ה דידה, הנקרא במתי ארץ כנודע, ועולה בנה"י דז"א, כמ"ש לעיל בערבית. ונ"ה דידיה הם נקראים תפוחין קדישין, לפי שמבשלין את הזרע עליון היורד מן המוח הנקרא חכמה, והוא סוד קדש כנודע, לכן נקרא תפוחין קדישין:
לכן בקידוש הלילה אנו מזכירין ל"ה תיבות, נגד ל"ב שבילין דחכמה, ונגד נה"י כמ"ש לעיל. לרמז שנתעלה המלכות מנה"י דידה, ועולה למעלה מנה"י דידיה, ונדבקת בחג"ת דידיה הנקראים אבות:
וכאשר תעלה ותדבק באבות, בהכרח שיתעלה גם הזכר נה"י שבו, ויעלו למדרגת אבות, כמ"ש הכל לעיל באריכות, לכן יש בקדוש ל"ה תיבות, נגד ל"ב שבילין דחכמה, ונגד נה"י דזכר, שגם הם נתעלו ממה שהיו כנ"ל, ואין ספק כי שניהם יתענגו בעדן עליון, כי נה"י שלהם עלו לחג"ת, וחג"ת לכח"ב, וכח"ב לחיק אבא ואמא כמ"ש לעיל, ואז שניהם שהם סוד הוי"ה אדנ"י כנודע, אז מתענגים על ה', על ממש, וזהו אז תתענג על ה' דייקא, שאין זה השפע אלא להם, ואנחנו מקבלים שפע מעל במתי ארץ דייקא, לכן סעודת

הלילה כנגד והרכבתיך על במתי ארץ בערכינו, כי אין אנו מקבלים השפע, כ"א מעל במתי ארץ, בסעודה הראשונה:

עד בא הסעודה שניה, כי אז היא סעודת עתיקא, כמ"ש לעיל שאנו מקבלים שפע מע"ק ממש, ומפני זה נזכר בכתוב אז תתענג על ה', קודם והרכבתיך על במתי ארץ שלא כסדר הסעודות. גם בסעודה ראשונה יש בה קבלת שפע מע"ק, אלא שהוא לעצמה, ואח"כ אנו מקבלים שפע מעל במתי ארץ, והיינו דקאמר אז תתענג על ה', ולא אמר וענג לך ה', כדקאמר והרכבתיך על במתי ארץ, אלא אמר תתענג סתם, וקאי על חקל תפוחין קדישין, שמקבלת בעצמה מע"ק בסעודה א', לכן נזכר קודם והרכבתיך, וקאי נמי עלינו בסעודה ב', שאנו מקבלים שפע מע"ק ממש, זו היא התעלות בנים הנעימים בחיק אבא ואמא, בסוד בנים, ויהיה הוא נכלל בחלקיו תוך אבא עלאה, והיא תוך אמא עלאה, כי כבר בארנו כי סוד סעודה א' הוא התעלות התחתונים נצח הוד יסוד שבהם לחג"ת, וחג"ת לכח"ב. ובסעודה ב' היות אמצעים שבהם מזדווגים חג"ת דאבא ואמא וג' מוחין במוחין דאו"א:

וכאשר תדקדק תמצא, שסעודה א' בה השיגו הבנים לאו"א, בנצח הוד יסוד שבהם, וזה סוד חקל תפוחין קדישין, בסוד קודש קדשים לפני ולפנים. וסעודה ב', השיגו בנים הנעימים חג"ת שבאבא ואמא, לכן נקרא סעודה זו סעודתא דעתיקא קדישא, כי עד שם התפשטות הכתר הנה"י שבו כנודע, לכן נקרא קדושה זו קדושא רבא, בסוד שמיה רבא. וסעודה ג', הוא עליות זעיר אנפין כולו תוך או"א שוה בשוה להם כמ"ש, וזה נקרא נחלה בלי מצרים, כי אין קליפה שולטת שם, כי לא נשאר ממנו כלום למטה, רק כולו באו"א כסדר הנ"ל, ואז יהיה סמוך למצח עליון מכח"ב דעתיקא, וזהו עת רצון:

ואמנם עלייה זו לא תשיגהו הכלה, רק החתן לבד, לכן נקרא סעודתא דז"א, ואנו מתפללים שגם הכלה תשיג למדרגה זו, וזהו ואני תפילתי לך ה' עת רצון, וכבר ידעת שהיא נקרא - תפלה, ואנ"י, ועת, וזהו ואנ"י לחבר אני עם ו', לכן אנו קוראין בספר תורה במנחה דשבת, להדבקה עם בעלה, שהוא תורה שבכתב. וקורין ג' לבד, כי זה הפרש שיש בינה לבעלה בשעה הזו, כי ישארו ממנה ג' למטה שלא נכללו בעולם עליון. ומפני היות ז"א כולו תוך אבא ואמא, ודינין שבזעיר אנפין מתבטלין, אע"פ שהוא זמנם, כי מסתכל בו המצח עליון בעלותו שם סמוך לו, אזי כל העולמות בהשקט ושלוה, כי המצח עליון ישב על כורסייא דשביבין דנורא לאכפיא להון:

והנה תראה, כי סעודה זו עם היותה דז"א, היא גדולה מכולם, לכן אין אנו אומרים בה קידוש כלל, כי נעלמה מאוד, ושם מקום האכילה ולא השתיה, וזהו והאכלתיך נחלת

יעקב אביך, כמד"א אכלו ריעים לעילא, שתו ושכרו דודים לתתא, כנזכר זוהר משום דיתבי ברעותא חדא דלא מתפרשין לעלמין. והיין שהוא לפעמים משמח, בסוד מיתוק הדינים, אין להזכיר אותו, כי אין הדינים ניכרים בע"ק כלל, וכולא רחמי:

לכן משה נסתלק בשעה זו, לרמז שנתעלה בסוד הרחמים הפשוטים. והוצרכו ג' צדיקים להסתלק בשבת למ"נ דמלכות הנשארה, להעלותה עם בעלה. ודי בזה כי יצאתי כמעט מהדרך שאנו עומדין בו, וכמדומה לי שמעורבים כאן דברי התלמידים עם דברי האר"י זלה"ה. ואתה המעיין דוק היטיב. ונחזור לדברינו:

אח"כ יאמר על כן ברך וגו', ברו"ך את"ה, וימזוג הכוס, ויכוין במזיגתו לכוונת הצ' הנ"ל, סוד ט' יודי"ן שמספרם מי"ם, והיין הוא סוד ע' אותיות, בז' שמות אלו ד' הויות ע"ס מ"ב, וג' אהי"ה. והנה ב' כוונת אלו מי"ם ויי"ן, הוא גימטריא קס"א. ויכוין להמשיך מזה השם מלואו שהוא ק"ם, מספר היודי"ן של הז' שמות אלו, ותצרפו לשם ס"ג, ויהיה בא"ר, והוא סוד באר עליון אשר הוא בחזה דבינה, סוד יסוד דפרצוף עליון דבינה כנודע. וימשיך עוד לבאר התחתון שהוא ב"ן וקנ"א גימטריא בא"ר, בהיפך אתוון רב"א, וזה סוד קדושא רב"א, והבן זה:

מורי ז"ל, היה ישן אחר סעודות שחרית, ב' או ג' שעות, ואמר כי השינה מכלל עונג שבת הוא. טוב ללמוד בשבת קבלה, כמו שהיו נוהגים הקדמונים. והטעם הוא, כי הקבלה בעולם האצילות, אשר הוא משפיע בתחתונים ביום השבת, והנה עולם האצילות הוא קדש גמור, אשר אין שם קליפה כלל, וזה רמוז בפסוק השתחוו לה' בהדרת קדש, ר"ת קבלה, והוא באצילות הנקרא קדש, וכן השבת, כי השבת נקרא קדש, והיא עתה עולה באצילות הנקרא קדש גמור, אשר הוא סוד השתחויה, לכן ירמוז בתיבות אלו קבלה נ"ל. מורי ז"ל היה נזהר מלדבר בשבת כי אם בלשון הקדש, וכשהיה מספר איזה דרוש לחברים, היה מבארו בלע"ז כדי שיבינו היטב, וגם היה נזהר שלא לדבר דברי חול אפילו בלה"ק:

פרק כב

בו יבואר ענין ואני תפלתי, וסוד ס"ת דמנחה דשבת. ענין ואני תפילתי הוא, כי כבר ידעת, כי סוד ג' בחי' הדעת שבמלכות, עולין ג' ע"ת (פי', י' הויות גימטריא ר"ס, וי' אהיה גימטריא רד"ו, הרי עת) ועם הנשמה שלהם, שהוא הוי"ה המלכות בארבע אותיות, עולין ג' דעת. והנה עתה אנו צריכין להעלות המלכות עד תחת רצון עליון, כי לפי שהתפארת עולה באבא ואמא עד הרצון העליון כמו שהודעתיך, ומלכות נשארה

באבא ואמא במקומם, לכן אנו מתפללין שגם היא תתחבר ותקבל שפע מן רצון עליון, המתגלה עתה במנחה דשבת:

צמח - יה"כ שחל להיות בשבת, אין אומרים ואני תפלתי. והטעם נלע"ד, שלעולם עת רצון, הוא גלוי החסד שבמצח במנחת שבת כנזכר בזוהר, וזהו לעולם בעת המנחה, ומפני שביה"כ מתגלה א"א בנעילה ולא במנחה, אז אותו רצון אינו מתגלה לכן אין אומרים אותו, ע"כ. ענין זמן הנחת ציצית במנחה דשבת, קודם ואני תפילתי, כדי שתשים הציצית בעת רצון:

(צמח - ואין אנו מכסים הפנים בטלית במקומו, לרמז כי אז מתגלה המצח, וג"כ אנו מגלין מצח שלנו מעם הטלית כנ"ל):

(לתלמידי הרב - ראוי לשום הטלית, כשיאמר החזן ואני תפילתי, והטעם, כי באותו שעה נעשה זיווג עליון למעלה בדעת, הכ"ג כי יהיה במצח הציץ, והוא במקום הרצון, כי ציץ זכר ציצית נקבה. נמצא כשאומר עת רצון, מתגלה מקום הציץ שהוא עת רצון, ואנו משימים הטלית רמז לנוקבא שהיא ציצית, ונעשה הזיוג, ואז מתעטפין הטלית משום נקבה תסובב גבר):

ענין ספר תורה במנחה דשבת, הנה בבוקר ביום שבת בחזרת מוסף בארנו, שזו"נ עלו עד כתר דאבא ואמא, ואז נמצא כי עולם הבריאה, הוא עתה במקום ז"א, ואם כן עתה קודם עמידה של מנחה בשבת, מוציאין ספ"ת. אמנם בשחרית דשבת, וגם בחול בב' וה', אין הוצאת ס"ת רק אחר עמידה. ובארנו הטעם, לפי שעליית המדרגות הם בעת עמידות והתפילות, ואחר שעלו אז מוציאין ס"ת, שהוא לפתוח ולגלות אותן האורות, שהיו עד עתה סתומים, לגלותם עתה. אבל קודם עמידה, לא באו עדיין אותן אורות, וא"כ איך נגלו אותן לחוץ בסוד הוצאת ס"ת, וא"כ עתה במנחה איך מוציאין ס"ת קודם תפלת המנחה. אך הענין, כי אלו האורות שמתגלין עתה בספר תורה הזה, הם אותן אורות ועליות שכבר עלו זו"נ בשחרית:

לכן נבאר עתה, מי הם הג' העולין בס"ת במנחה דשבת, והלא הם סוד ג"ר דז"א, כשהיה שם תחלה מקומו הראשון בימי החול, אשר עתה במוסף שבת, עלה שם עולם הבריאה במקומו כנ"ל, ואותן ג"ר הם מתגלים עתה בחי' אורות אבא אשר בתוכם, והם יוצאין לחוץ. (א) ואלו הג' הם העולין בס"ת במנחת שבת - א', כנגד חכמה. ב', נגד בינה. ג', נגד דעת. אמנם הז"ת, הם במקום גלוי כנודע. אך ג"ר אורות דאבא, הם סתומים תוך נה"י דאמא, ואין יכולין להתגלות, ולכך ז"ת נתגלו בבקר אחר העמידה, אך ג"ר אלו לא נתגלו, לטעם הנ"ל, כי הם סתומים:

הגהה (א) מע"ח - ג' העולים לס"ת במנחה שבת, הם ג"ר דז"א - כהן, חכמה דז"א, אשר בתוכו פרק עליון דנצח אבא. לוי, בינה דז"א, שבתוכו פ"ע דהוד אבא. ישראל, דעת דז"א, אשר בתוכו פ"ע דיסוד אבא:

גם ז"ס, שכל הדינין הם תלוים במצח, כנודע כי שם בחי' מה שכתוב, ומצח אשה זונה היה לך, וגם כי שם הוא גלוי הדינין, כי שם סתומים אורות של אבא, לכן עתה במנחה דשבת עת רצון, לכן אומרים ואני תפילתי לך ה' עת רצון קודם הוצאת ס"ת, להורות כי אע"פ שבמנחה בימי החול הוא דינא קשיא, עכ"ז הם עתה רחמים גמורים ורצון גמור. (ז"א עולה במנחה דשבת, עד רצון, תיקון נוצר חסד, אשר הוא דיקנא דא"א. לכן יש לעשות סעודה ג' בדגים, כי הדג עינו פקיחא, ואז הארה מא"א לז"א בלי שום מסך כלל. ונוקבא יושבת בחיק אביה, בסוד כי קודש היא. והנה י' חסדים הם, וי' גבורות, כי ה"ח וה"ג דאבא הם י' הויות, וכן ה"ח וה"ג דאמא הם י' אהי"ה, ועולין ע"ת, והד' הם ד' כוללים דחו"ב חו"ג, הוא דע"ת, וזהו ואני תפילתי עת רצון):

אמנם סוד עת רצון הוא, כבר ידעת, כי במצח דא"א דעתיקא אתפשט ביה חד נהורא, ונקרא רצון עלאה, הוא יסוד ע"י, ובג"כ נקרא מצח רצון. ועתה במנחה דשבת, מגלה הע"ק מצחא דיליה, הנקרא מצח רצון, ועי"כ נכפין הדינין של מצחא תתאה דז"א, ואז חוזר להיות רצון כמוהו:

והענין, כי הלא במנחה שבת בארנו, כי איך הז"א עולה בדיקנא דא"א עצמו, עד מזלא הנקרא נוצר חסד, והוא סוד רצון העליון, כמבואר אצלינו, כי סוד חסד עליון המתפשט במצח עתיק הנקרא רצון, הוא עצמו יורד עד דיקנא דעתיק במזלא, ושם נקרא נוצר חסד, כי חסד ההוא למעלה נקרא רצון ולמטה נקרא נוצר, ואותיותיהן שוין. (צמח - נוצר, החולם הוא במקום ו') לכן כיון שז"א עתיד עתה לעלות עד שם, יש בו כח קודם שיעלו, שיאיר אותו הרצון דמצחא עלאה בהאי מצחא תתאה דז"א, אשר שם עולה עתה עולם הבריאה כנ"ל, ומאיר בו ונקרא עת רצון, כי עת הוא סוד הדעת, כמבואר אצלינו, כי עת, הם מוחין, יו"ד הויו"ת ויו"ד אהי"ה גימ' עת, וכללות הד' מוחין הרי דעת, וזהו עת רצון, כי המוחין הם תוך המצח כנודע, ונעשה עתה עת רצון:

ואז ע"י הארה הזאת הבא עליו מלמעלה, הוא נבקע, ואורות דאבא יוצאין ומתגלין, ויאירו לבריאה אשר עלה שם, וז"ס הס"ת של מנחה:

העולה מזה, כי ס"ת דמנחה שבת, הוא סוד ג"ר דז"א, אשר שם הוא עתה עולם הבריאה, והיא המקבלת הארה זו, כי שם היא עומדת. לכן אנו מקדימין קודם ס"ת, ואנו אומרים קדושת ובא לציון, שהוא סוד המשכת אור בתחלה אל עולם הבריאה, כדי שיוכל אח"כ לקבל אור הס"ת, מסוד אורות אבא בחב"ד דז"א. וכבר ידעת, כי קדושת ובא לציון,

הארת אצילות בבריאה. וכן בחול בשחרית, אנו אומרים קדושת ובא לציון, שהוא הארת האצילות בבריאה, ואחר שקבלה בבריאה הארה זו, אנו מוציאין ס"ת, ויכולין לקבל אז אותו הארה:

פרק כג

אח"כ במנחת שבת אז הזעיר אנפין לבדו נכלל באו"א, ועולין שלשתן בעמידה בלחש, עד המזל הי"ג דעתיקא, ובחזרה עולין עד מזל ח' של הדיקנא דעתיקא, ולא עד בכלל, ואז נמצא שהזעיר אנפין יש לו י"ג תקונים שלימים בדיקנא דיליה, כמ"ש בפרשת נשא ר"מ, יברכך יאר ישא, בסוד ג"פ אהיה, ואז מזדווגין או"א, כמ"ש בסוד אתה אחד, פי' תפלת מנחה של שבת:

דע, כי בעמידה זו, ישראל ולאה עולים בנה"י דדיקנא, שהם ג' תיקונים אחרונים דדיקנא, ויעקב ורחל עולה בנצח הוד יסוד דזעיר אנפין, הנשארים כנגד חג"ת דאו"א, והבן זה:

ונבאר עמידה זו הכוונה בפרטות - בברכה א', חכמה דז"א בנצח דדיקנא, שהוא תיקון י"א דדיקנא. בברכה ב', בינה שלו בהוד דדיקנא שהוא תיקון י"ב דדיקנא. בברכה ג', דעת שלו, ביסוד דדיקנא שהוא תיקון י"ג דדיקנא, הנקרא מזלא תתאה. בברכה ד' ממשיך הארות אלו, בכתר נוקבא כמ"ש כבר:

אתה אחד, כבר הודעתיך, כי אז עולה ת"ת בלחש, בתיקון י"ג דדיקנא דאריך אנפין, ובחזרה בקול רם, עולה בתיקון ח', כי שנים אלו נקראו מזלא. אמנם אי אפשר לו לעלות אלא על ידי אבא ואמא בהכרח, כי איך יכול לעלות למעלה מהם, אך עולין שם או"א, ואז הז"א עולה עמהם בשוה, אחר שכבר בתפלת מוסף נשתווה אליהן, עד מוחין דילהון ממש. וז"ש אתה אחד ושמך אחד, אתה אחד הוא אבא, חכמה. ושמך אחד, בינה, אמא.

(ב) ומי כעמך ישראל גוי אחד. הוא ז"א, בסוד הדעת, כי שלשתן עולין עד אחד, שהוא הכתר, וגם כי עולין בדיקנא, בתיקון י"ג גימטריא אחד, וגם ג"פ אחד גימטריא ט"ל, והוא שם יה"ו במלוי אלפין, הרמוז באו"א וברא. אמנם המלכות אינו עולה למעלה, כי אין לנשים דיקנא, אך נשארת במקום או"א, ונעשית שם כסא לז"א העולה בדיקנא, וזהו מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ שהיא המלכות, שהוא תחתיו, במקום אבא ואמא:

הגהה (ב) מע"ח - צריך לומר ומי כעמך כישראל וכו', ולא כעמך ישראל. (צמח - נ"ל, כי זה מובן עם מ"ש הר"ב ז"ל לקמן, על וידעו כי מאתך היא מנוחתם, מאתך - מאת ך', שהוא כתר, כי זהו מה ששאלו היש ה' בקרבנו שהוא ז"א, אם אין שהוא א"א. והנה עתה ידעו, כי מאת כתר, כנזכר בספרים, וזהו מי כעמך כישראל, כ' ישראל, שיודעין שמכתר מושפעים עתה, וזהו כ' ישראל):

אמנם עליית ת"ת שם, אינו רק ג' מוחין דיליה, ושאר הו"ק נשארו למטה, ואנו אומרים כנגדן אברהם יגל, חסד דז"א. יצחק ירנן, גבורה דז"א. יעקב ובניו ינוחו בו, הם הנצח הוד יסוד, שהם בניו דיעקב, בני ישראל, והרי ו"ק רמוזין כאן, כי עתה נמשך להם גילה ורנה כו', מנוחת אהבה ונדבה, הוא אבא ואמא, הנקרא אהבה ונדבה, שהם נוחין עתה בעלייתן בכתר. מנוחת אמת ואמונה, הם זו"ן. יכירו בניך וידעו כי מאתך וכו', וזה סוד מה ששאלו ישראל, היש ה' בקרבנו אם אין, שהוא שרצו שיכירו וידעו, אם נשפעים מן הז"א הנקרא ה', או מן הכתר הנקרא אין, אך ודאי יכירו בניך הם ישראל, וידעו כי מאתך, ר"ל מאת כ' שהיא הכתר, משם היא מנוחתם עתה:

ועל מנוחתם יקדישו את שמך, זה סוד גדול, והענין, כי אחר שעלו או"א, והם מזדווגים שם למעלה, הנה בכל עת יחוד או"א, הוא ע"י מ"ן, וכבר ידעת כי מ"ן דאו"א הוא אינן נעשין, רק על ידי מסירת נפשו על קדושת השם, כי שם סוד החכמה, הנקרא קדש, אך למטה די במסירת עצמו למיתה, כי שם במלכות סוד המיתה. ולכן אנו אומרים ועל מנוחתם יקדישו את שמך, וצריך לכוין בזה, למסור עצמו על קדושת השם, כי עתה זווג או"א. בברכה ה', קו ימין דמלכות עולה בנצח זעיר אנפין, חוץ לדיקנא. ברכה ו', קו שמאל דמלכות בהוד ז"א. ברכה ז', קו אמצעי דמלכות עולה ביסוד זעיר אנפין, וכבר ידעת שהם נגד חג"ת דאבא כנודע:

והנה תפלת מנחה בלחש, אז עולה הז"א במזל הי"ג. פי' - כי הנה מן מזל ח' דדיקנא דעתיק, עד מזל י"ג, יש לו ו' תיקונים, שהם - ח', ט', י', י"א, י"ב, י"ג. והנה סוד ו' ספירות התחתונים של הדיקנא, מחסד עד היסוד. אך דע, כי מזל החי' הוא סוד הת"ת, שהוא לעילא מח"ג, כמבואר בסוד היכל רצון, שהוא על היכל אהבה והיכל זכות. ומזל הי"ג, הוא יסוד, לכן מזל ח' היא הוי"ה במלוי יודי"ן, ומזל י"ג אהי"ה במלוי יודי"ן, והם ב' מזלות, ת"ת ויסוד. והנה בג' תקוני עלאין, שהם תיקון י"א י"ב י"ג, שהם סוד נצח הוד יסוד דדיקנא, ואז עולה שם הז"א כלול באו"א, ונעשה לו ג' מוחין שם, ואחר כך ג"ת, והם נצח הוד יסוד דז"א, ונוקבא עולה לשם:

ובחזרת מנחה, אז עולה הז"א כלול באו"א בג' ראשונות, לג' תקונים קדמאין, שהם ח' ט' י', שהם חג"ת דדיקנא. והמלכות עולה, בג' תחתונות של הזכר. נמצא כי חג"ת של ז"א, עתה הם בנה"י דדיקנא, נמצא כי אין שום עלייה אל המלכות בדיקנא כלל, כי אין לנשים דיקנא:

והנה המלכות היא נקרא עתה אל הוי"ה, בסוד פשוט, כיצד - אברהם יגל יצחק ירנן יעקב ובניו ינוחו, ר"ת גימטריא א"ל יהו"ה, אך הוא לוקח סוד אל שדי, ונותן לה אל

יהו"ה כנ"ל, לכן תכוין גם כן בא"ל שדי, מנוחת שלוה השקט, גימטריא ר"ת אל שדי. ובחזרת מנחה תכוין, כי הוא לוקח אל שדי במלואו, גימט' אלף, ונותן אליה הפשוט, שהוא ר"ת השקט מנוחה שלימה, גימ' אל שד"י:

ונבאר בפרטות, בברכה א' עולה ז"א במזל עליון, בשניה בתיקון ט', בג' יו"ד. והנה בענין קדושת מנחה, הוא סוד גדול, כי אז הקדושה נמשכת מן הדיקנא קדישא, ואף על פי שאין הז"א יכול לעלות עד חכמה שבו, עכ"ז יכוין להוריד שפע, בקדוש א' מן החכמה שבדיקנא, ובקדוש ב' מן הת"ת שבו, ובקדוש ג', מן היסוד שבו, וכל הג' קדושין אלו הם בז"א, נמשכים בו מן הג' הנ"ל, והכל על סדר הקדושה:

ג' ברכות אחרונות הם נה"י דז"א, הנשארים חוץ לדיקנא והם נעשין מוחין בחב"ד לנוקבא. כלל העולה, כי הז"א עלה ו' מדרגות בדיקנא, ונוקביה ו' מדרגות באבא, כי ג"ר דאבא הם בנה"י דז"א שכנגדם. ועולם הבריאה במקום אימא, וזה סוד אימא מקננא בכורסייא. ויצירה במקום ז"א, וזה סוד ז"א מקנן ביצירה. ועשיה במקום נוקבא, וזה סוד אימא תתאה מקננא באופן. והוא מקומן אמיתי, כמו שבארנו בדרוש אדם הראשון שהיה בג"ע קודם שחטא, ע"ש דרוש נחמד וכאן לקצר אנו אמנם ענין צדקתך צדק, הוא בסוד עליית מ"ן, משה יוסף דוד עם המלכות, שיהיו מ"ן אל זווג או"א, שהוא עתה בחזרת דמנחה, דוגמת נ"א בחול. והטעם, כי ידעת, כי זווג או"א, הם לעולם ע"י מ"ן של הזו"ן, והנה ת"ת היא עתה עמהם, ואינו מעלה מ"ן, ולכן אנו צריכין ליקח ג' אלה - משה, יוסף, דוד, במקום הת"ת, ולהעלותן עם הנוקבא בסוד מ"ן, אל או"א ביסוד שלהם. נמצא, שלעולם אין המלכות עולה בדיקנא כלל, כי נה"י דאו"א נשארים חוץ לדיקנא, כי לא עלו רק הו', שהם חג"ת חב"ד, בו' ת"ד:

וענין סדר צדקתך במנחה, היה אומר כמנהג ספרדים, ולא כסדר האשכנזים והאיטלייאנים. והנה מה שאין אומרים צדקתך בשבת וראש חודש, הטעם הוא, כי הלא כבר בארנו, כי ביום השבת היא טפילה אליו, אף על פי שעלתה עד שיעור קומתו, היא טפילה אליו, ולכן גם היא צריכה להעלות מ"ן לזווג או"א, והנה תפארת אינה עמה, לכן במקום הת"ת, אנו לוקחין אלו הג' צדיקים, יוסף משה דוד, להעלות גם הם עמה בסוד מ"ן. והנה יש ג' בחינות - א', אנחנו על ידי קידוש השם, באמרינו ועל מנוחתם יקדישו את שמך. בחי' ב', הצדיקים אלו, שהם במקום ת"ת. ג', המלכות עצמה. אך בראש חודש ושבת יש לה מעלה נוספת, והוא כי היא ממש, כמו הת"ת עצמו ממש, ויש בה בחי' ת"ת ממש, נמצא כי ממש יש בה בחי' ת"ת ומלכות יחד, כי היא יורשת ממש מקומו, אחר

עלייתו למעלה במזלא קדישא, באותו מציאות שהניח ז"א למטה במקום אבא, כנודע שהיא נכללת המלכות יחד:

והטעם הוא - כי בראש חודש עולה להיות משתמשות בכתר א' עמו, וא"כ אין צריך לג' צדקתך, לג' צדיקים אלו, כי כבר יש בה גם כן מציאת הת"ת עצמו להעלות מ"ן:

והנה הסעודה הג', היא אוכלת המזון מן פה דעתיקא, לכן נקרא סעודתא דזעיר אנפין. והנה אין ראוי לקדש על היין בסעודה זו, כי אין כאן בעתיקא שום יין כלל ועיקר, רק רחמים גמורים, ואין ראוי לעורר הדין. אבל הב' סעודות הראשונות, אז מקדשין על היין, בסוד יין המשומר של הבינה המשמח, משא"כ עתה. ויעשה בסעודה זו, כמו בב' סעודות אחרים בכל הפרטים האחרים. (סוד הסעודה ג' בדיקנא דאבא ואמא, לכן אין בו קידוש, כי היין בבינה וגבורה מאוד):

ענין הסעודה - דע, כי באמצע סעודה צריך לשתות יין, ולא בתחילת הסעודה בסוד הקידוש כמו שאר סעודות. אך באמצע צריך לשתות, ותכוין בג' י"ה מלאים באלפין, שהם גי' מזלא. והסוד, כנגד ז"א שעולה עד מזלא דדיקנא דעתיקא בתפילת מנחה, וסימן אל הוי"ה של ערבית שחרית מנחה, יה"א. בענין אלפ"א בית"א של תמניא אפי שנהגו לומר קודם ערבית, לא נהג הר"ב לאומרם, ולא חשש לזה:

פרק כד

במוצאי שבת, כשתאמר ויהי נועם, צריך לאומרו מעומד, לקבל אור החוזר מסוד הבינה, הנקרא נועם. וצריך לכוין, כי שם אה"יה ביודי"ן בבינה, ועולה גי' קס"א, וכן נעם עם המלה גי' קס"א. אך א"צ לומר מעומד רק פסוק ראשון, ולא כל המזמור. ענין מ"ש, הוא אור החוזר, כי ממנו הם נהנין, ולכן אור חוזר מצד התפילות, אנו אומרים ויהי נועם, המשך הבינה הנקרא נועם. ולפי שעתה אין הזווג, והתוספת נעשה מעצמו, ולכן אנו מתפללין. כי מה שאנו עושין בכל יום על ידינו, הוא נעשה מעצמו בשבת, לכן אנו מתפללין ומעשה ידינו כוננה עלינו, כי הוא הזווג הנעשה על ידי, שיתכונן וישלים אותו ע"י. ולהיות זה אור הבינה, צריך לאומרו מעומד, ולכן גם כן יש בנו כח להאיר בבריאה, בסוד ובא לציון, מה שאין כן בשאר ליל חול. וכנגד אור חוזר של סעודות מוצאי שבת: כשתאמר ויהי נועם, כבר בארנו, שתכוין שם אהי"ה ביודי"ן, כמנין נעם. ותכוין שיש בו ג' יודין ואל"ף, כמנין א"ל, והוא סוד ויהי א"ל. נועם, תכוין להמתיק מן הבינה, לה' גבורות מנצפ"ך, הרמוז בה' פעמים נ"ו, האמורים בפסוק זה - אלהינו, עלינו, ידינו, עלינו, ידינו. הם ה"פ נ"ו, כמנין פ"ר, כמנין מנצפ"ך כנודע:

ויהי נועם של מ"ש, צריך לכוין כי יש בה ה"פ נ"ו, שהם גי' פ"ר, ה"ג מנצפ"ך, להמתיק עם ב' שמות אל, כי ויהי גי' א"ל, שם אל. ומלוי דע"ב דאבא, שהוא אדם התחתון, שם מ"ה דמלוי אלפין. ומלוי מ"ה דז"א שהוא י"ט, יוצאת נוקבא חו"ה, גי' י"ט. גם מן הבינה שהוא אחוריים דאהי"ה גי' ד"ם, נעשה אדם, שם מ"ה, כי ד"ם הוא חיות הז"א, הנקרא אד"ם. והנה כאשר תאמר ויהי נועם, תכוין בפסוק זה אל ב' מיני זווגים בחול, שהוא זווג אבא ואמא, וזווג זו"ן, ואנו רוצין להמשיך אליהם עתה אור גדול, ממה שנשאר משבת, כדי שעל ידו יהיה מציאת זווג בימי החול. וכבר ידעת, כי סוד ויהי נועם במ"ש, הוא סוד אור החוזר מתוספת קדושת שבת, בסוד ברח דודי ודמה לך לצבי, שמסתכל לאחוריו, בסוד אור החוזר. והנה מציאת השבת, הוא סוד הבינה, והוא סוד ויהי נעם, כי אנו ממשיכין סוד אותו נועם של הבינה, לב' זווגים הנ"ל דחול:

וביאר ואמר, מי אלו הב' זווגים. וכנגד א', אמר ומעשה ידינו כוננה עלינו, ופי' - כי אחר שמה שנעשית בשבת ע"י עצמו, הוא נעשה ע"י תפילתינו ומעשה ידינו בחול, וזהו ומעשה ידינו, ר"ל שנעשה זווג זה על ידינו בימי החול, כוננה עלינו ע"י נועם זה. ולפי שהזווג רומז אל או"א, לכך אמר כוננה עלינו, כי האו"א הם עלינו, כי ישראל הוא סוד הת"ת. וכנגד זווג התחתון של זו"ן, אמר ומעשה ידינו, כי גם הוא נעשה ע"י תפלת ישראל וגם הוא כוננהו, ולא אמר כוננה כמו באו"א, מטעם הנ"ל. וגם ר"ל כוננהו, כונן ו"ה, שהם זו"ן, וז"ס כוננהו:

וכבר הודעתיך, כי ע"י חזרת האור דמ"ש, ע"י ויהי נעם, נמשך עד יום ג' בשבוע. ואח"כ מיום ד' בשבוע, אנו מכוונים לעשות הכנה עוד ג' ימים אחרים לקבל השבת, וזה שאמרו רז"ל בספרי, זכור את יום השבת, מצוה לומר היום יום א' בשבת, שני בשבת וכו', כבר הודעתיך בסדר לקבל נר"ן בג' ימים ראשונים, ובג' ימים אחרונים, ואין להאריך. ונתחיל עתה לבאר כ"ז בעז"ה, במ"ש כשאומרים ויהי נועם, הוא לפי שב' מיני תוספות שבת היו, א' בסוד תפילות, וא' בסוד הסעודות. וכנגד הסעודות אנו עושין סעודה במ"ש, כדי להמשיך אור הסעודות, לכל סעודות השבוע. וכנגד התפילות, אנו אומרים ויהי נועם, ותכוין להמשיך אותו הנועם העליון לכל התפילות של כל השבוע:

ונתחיל מן ויהי נועם, הנה תכוין, כי הלא ד' עולמות הם אבי"ע, וכבר ידעת כי אהי"ה במילוי יודין, הוא עולם אצילות בפנימותו, וריבועו במילוי יודין העולה תקמ"ד, הוא נקרא אחוריים של האצילות. ובבריאה, הפנים שלו, הוא זה הרבוע הנ"ל, שהוא אחור האצילות העולה תקמ"ד, והאחוריים של הבריאה הוא ס"ג ברבוע העולה קס"ו. וביצירה, אחוריים דס"ג שהוא רבוע העולה קס"ו, הוא פנימית דיצירה, וחיצונותו הוא

שם מ"ה באלפין. ובעשייה, אחוריים דשם מ"ה הנ"ל, וריבועו העולה ק"ל, הוא פנימית העשיה. וחיצונותו, הוא שם ב"ן דההין, וכל זה הוא בימי החול. אבל בשבת, מאיר א"פ עצמו של אצילות בבריאה, וכן פנימית בריאה ביצירה, ופנימית יצירה בעשיה:

אמנם עתה, ע"י כוונתינו להמשיך אור תוספות שבת בימי החול, הנה לא יהיה מציאות החול, ולא מציאות של הארת שבת עצמו, כי זה אי אפשר להיות, אך יהיה הדבר ממוצע, כי נקח קצת חלק מן הארת יום שבת לימי החול, וזהו ענין ויהי נועם. והנה במלת ויהי נועם, תכוין להמשיך מאצילות לבריאה. ובמלת ה' אלהינו, תכוין להמשיך מבריאה ליצירה. ובמלת ומעשה ידינו כוננה עלינו, תכוין להמשיך מיצירה לעשיה. ובמלת ומעשה ידינו כוננהו, מבריאה לעשיה, לפי שסוד שבת הוא בריאה כנודע, לכן כמו שכללנו יצירה בבריאה, גם העשיה היה ראוי לכלול בבריאה, לקבל משם אור שבת זה, ועל ידי זה ומעשה ידינו כוננהו. אך לפי שאין יכולת לעשיה לעלות אל הבריאה רק על ידי היצירה, לכן תחלה נעלה אותה ליצירה, באומרו ומעשה ידינו כוננה עלינו, ואז תוכל לעלות לבריאה, באומרו ומעשה ידינו כוננהו:

וזה ביאור הענין - ויהי נועם, תכוין להמשיך ויהי מן נועם, פי' שם אהיה ביודין באצילות, גי' נועם, ותמשיך סוד ויהי, שהוא גימט' אל, שהם ג' יודין וא' שבשם אהיה הנ"ל לבריאה, כי כל שם אהי"ה הנ"ל אינו רק בשבת עצמו, אך עתה נמשך סוד א"ל ממנו, שהם ג' יודי"ן וא' שבשם הנ"ל. אח"כ תכוין להמשיך זה בבריאה, בז' שמות שיש בה, שהם סוד תוספות שבת עצמו, שהם ז' אותיות אהיה יה"ו עצמן הנ"ל, ותכוין כי ויהי נעם, הוא מציאת אהי"ה יה"ו, באופן זה - כי ויהי, בו נרמז שם יה"ו, ואות י' הנוספת תחבר עם מלת נועם, ויהי ינעם, והוא גימטריא שם אהי"ה במלוי יודין. גי' ק"ע עם י' אותיות, כמנין ינעם. הרי נתבאר, מציאת אהי"ה יה"ו של הבריאה:

גם כן י"י אלהינו עלינו, תמשיך מבריאה ליצירה באופן זה, כי סוד ד' שמות, שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, תוריד מהם המלואים שלהן, כיצד - מלוי של ב"ן הוא כ"ו, הרי הויה, וג' מלואים אחרים גי' ק"ב כמנין אלהינו, ואנו לוקחין ממטה למעלה, ואנו ממשיכין אורה ליצירה, הנקרא עלינו, שהוא רבוע ס"ג, שהוא גימטריא קס"ו, ועם שם זה אנו ממשיכין אותה ליצירה:

ומעשה ידינו כוננה עלינו, אנו ממשיכין אותה מיצירה לעשיה, כיצד - ומעשה גי' ת"ך, ותכוין שהוא אל בחלוף א"ת ב"ש, והוא גי' י"פ מ"ב, וכולם משם מ"ה דיצירה, תמשיך מי"ס היצירה שהם י"פ מ"ה, תמשיך מהם י"פ מ"ב, כמו שידעת, שהם בפשוטו ומלוי

ומלוי דמלוי, הם מ"ב אותיות, ותמשיך י"פ מ"ב, להעלות העשיה בסוד תוספות, כי כל מ"ב הוא להעלות:
ידינו - הוא נתינת מוחין לעשיה, והעשיה הוא שם א"ל אדנ"י, והמוחין היא שם י"ה, שהם ב' מוחין שיש אל הנוקבא, חו"ב, י"ה, ואדני הוא גי' ידינו:
כוננה - היא נתינת כתר אל העשייה, כי כן כתר מלכות, הוא א' א"ד אד"נ אדנ"י ברבוע, והוא גי' כונן, וזהו כוננה, כונן ה', שהוא עשייה, ה' תתאה:
ובר"ת של ידינו כוננה, תכוין כי י"פ מ"ב שכונת במלת ומעשה, שהם ל' ידות, כי ג"פ י"ד הוא מ"ב כנודע, כי הם ג' ידים עליונים, העולין ממטה למעלה. וכן ר"ת ידינו כוננה, עולה ל', וכן מלת ידינו, מורה על הידים:
עלינו - תכוין, כי משם מ"ה שהמשכנו מיצירה לעשייה, הנה יש בו ג' אלפין בכל שם מ"ה, וכבר ידעת, שרומזין לג"פ אהי"ה, ותכוין לעשותה ג"פ אהי"ה, שהם גי' ס"ג, ואז יהיה רמוז הוית ס"ג ממש, ואז תרבענה, ותקח האחוריים שלה אל העשייה, שהוא גי' עלינ"ו:
ומעשה ידינו כוננהו, כבר המשכנו הכל עד עשייה, האמנם לפי שהעשייה תוך הקליפות, לכך צריך תיקון עליון יותר, והוא שנחזור להמשיך עליה מבריאה עצמה, ולהעלותה עד שם, כדי שישאר לה איזה דבר של תוספות, וגם כי הבריאה סוד שבת כנ"ל. לכן תכוין, כי ג' אותיות וע"ש מן ומעשה, הוא סוד עשו גי', כי מכאן היה אחוז כנגדו עשו בקליפה, והם ב' בחי' - א', אחוריים דע"ב, שהם גי' קפ"ד, וי' אותיות, הרי קצ"ד, וזה תמשיך מהאצילות שהוא ע"ב דיודין כנודע. וגם ב' אלהים עם י' אותיות שהם בגי' קפ"ב, והם סוד יעקב, והכל יחד גי' עש"ו. והם סוד הבריאה הנקראת אלהים כמנין הכסא, והם ב' אלהים זו"נ אשר שם, הרי הכוונה מאצילות לבריאה:
נשאר מ"ה מן ומעשה, וזה תמשיכהו מן היצירה ששם שרשו, וכל אלו תמשיך העשיה, כדי שתוכל לעלות עד הבריאה, וזה תמשיך אל ידינו, שהם סוד י"ה אדנ"י:
כוננהו, פי' כונן ו"ה, פי' - במלת כונן, תכוין להמשיך ג"פ מ"ב, אחד מע"ב דאצילות, ב' מס"ג דבריאה, ג' ממ"ה דיצירה, וג"פ מ"ב גי' כונן, ועי"ז יהיה ה"ו של כוננהו. פי' - כי ה' היא בעשיה, וו' ביצירה, ועי"ז תעלה העשייה למעלה מן היצירה ויהיה ה' על ו', וע"י כל תיקון זה ישאר רושם בעשיה:
גם תכוין כי ה' נ"ו, רומז פ"ר גבורות מנצפ"ך שבעשיה, שהוא נוקבא, למתקן. גם תכוין, אל ג' מיני תוספות שבת - א', הוא מה שבא אלינו מפאת קדושת שבת עצמו, וזה ויהי נועם ה' אלהינו עלינו, וכנגד מה שתקן אדם, שהרויח ע"י מעשה ידיו באמצע שבוע,

כדי לקבל תוספת שבת בע"ש, גם מזה ישאר מכאן ולהבא, וזהו ומעשה ידינו כוננה עלינו. וכנגד מה שתקן והרויח האדם ע"י מעשה ידיו באמצע השבוע, רק שעושה איזה עון ונסתלק ממנו, וגם מזה ישאר, וזהו מעשה ידינו כוננהו, פי' - כונן למעשה ידינו בעצמן, אשר הוא פגום. אך למעלה שלא היו פגום, לא אמר כוננהו, כי אינו צריך רק המשכתו אלינו עתה, וזו כוננה עלינו. ואומר מעומד זה המזמור, ולפחות פסוק ויהי נועם, ומספיק בזה:

כוונת ויהי נועם, שאומרים במ"ש, כבר בארתיו, ומצאתיו בו דברים מחולפים. והענין, כי אחוריים דאהי"ה דיודין, שהם גי' תקמ"ד, הם אחוריים דאצילות, והוא תוכיות לבריאה. ושם ס"ג עיקר תוכיות לבריאה, והאחוריים שלו קס"ו, אחוריים דבריאה, והוא תוכיות ליצירה. ושם מ"ה עיקר תוכיות היצירה, ואחוריים שלו ק"ל, הם אחוריים דיצירה, והוא תוכיות עשייה. כי ע"ב ק"ל, הם מוחין לשכינה כנודע, ושם ב"ן עיקר תוכיות העשייה, ואחוריים שלו קמ"ד, והוא אחוריים דעשייה:

גם כתב כאן, כי הנה יום שבת הוא מאיר בבריאה ונודע, כי אמא עלאה מקננא בכורסייא, לכן נעם גי' קס"א, להמשיכו מהאצילות לבריאה. גם ויהי נועם, ז' אותיות, נגד ז' מרגלאין, אהי"ה יה"ו, שנזכר בריש פרשת יתרו, והם בבריאה. גם ה' אלהינו, הוא במלוי ד' שמות, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. כי ביום שבת, האירו ד' שמות אלו בעצמן בבריאה, ועתה במוצאי שבת, אנו לוקחין המלואים לבדם מבריאה להאיר ליצירה. גם במעשה ידינו, כנגד עולם עשייה, כי כן ומעשה הוא עשייה. ג"כ ומעשה ידינו כוננה עלינו, תכוין מנין ג"פ מ"ב, מע"ב ס"ג מ"ה, ויש בהם ט' ידות, כי כל מ"ב גי' ג"פ יד, וזהו ידינו, ט' ידות:

קדושת ובא לציון במ"ש, להאיר מאצילות לבריאה, בסוד התוספת שבת, שיתקיימו כל השבוע. משא"כ בלילי החול, כי אין בנו כח להוריד אצילות בבריאה, ואומרין ומקבלין דין מן דין וכו', ואומרים בלשון תרגום, ונהגו לומר עם לה"ק בקול רם, כן נהג הרב ז"ל, ולא היה מקפיד לאומרו בלחש, כי יש מקפידין בדבר:

סוד הבדלה כבר נתבאר, אבל ענין עצי בשמים, תכוין אל סוד הריח, כמבואר צלינו בסוד ענין הריח ההדס לשבת. אמנם תקח מן הב' אגודות של הדס של ליל שבת, והזהר שיהיה בהם ג' הדסים משולשים כשרים, ויהיו קשורים באגוד אחד, ועתה במ"ש תקחם אחד משם בפ"ע, ותריח בהם. ותכוין, כי ג' הדסים הם סוד נר"ן, ותכוין כדי להאיר לך כח תוספת נשמה מחלק נר"ן, על ידי ג' הדסים אלו. אמנם כבר נתבאר, איך כל פעולות של ליל שבת הוא, כדי להשאיר מן קדושת שבת לימי החול, וענין ג' הדסים יהיו קשורים בקשר אחד אגודה א', וג' הדסים נגד נפש רוח נשמה:

ומורי ז"ל היה מריח על אגודה א' של הדס בליל שבת כנ"ל, והיה נזהר שיהיו קשורים בקשר א' כנ"ל, והיה אומר מורי ז"ל, כי במ"ש יכול אדם להריח ולדעת באיזה מקום בגופו יושבת אז נפשו, והוא, כי בהריחו בהדס, כי אם הריח בא לו תיכף בהריחו בהדס, בידוע שנפשו קרוב לחוטמא, ואם מתאחר להריח, הנפש רחוק מחוטמו, ועל דרך זה ישפוט, כי לפעמים יורדת נפשו ח"ו למטה ברגליו, כנזכר בתקונים על פסוק ותגל מרגלותיו, ויש להריח בהדס ג' פעמים, נגד נפש רוח נשמה:

וענין ראיית הצפרניים, היה מורי ז"ל כופף ראשי האצבעות לתוך כף היד, והיו נכפפים כנגד פניו של אדם. גם בזוהר פרשת יקהל כתב, לאכפייא ד' אצבעין חוץ מן האגודל, לקבל שרגא. פי' הוא, להחזיר אחורי האצבעות מקום של צפרניים נגד הנר. נמצא כי כפיית האצבעות ע"ג האגודל, ולא כיש מפרשים להחזיר פנימית האצבעות כנגד היד ולכפותן, רק להיפך:

ובענין הסתכלות הצפרנים, תכוין לסוד החשמל שנשאר על ראש הצפרנים, והוא נקרא מאורי האש, המבדיל בין מוחי קודש לחול, היא קליפות נגה, המתעוררות עתה במוצאי שבת, לכן תסתכל בהן, לומר כי יש מגן זה החשמל שלא תוכל הקליפה להניק יותר, ונקרא מאורי האש, בסוד כעין החשמל מתוך האש, כי ממש אמא עלאה מאירה בחשמל, ולכן נקרא מאורי האש:

כשתברך מאורי האש, תכוין בו, כי הנוקבא היא נקרא אש אוכלה, ובמוצאי שבת הגבורות שולטין בעולם, ואנו אומרים בורא מאורי האש, ואין לנו חלק עמהם רק בבורא, כי הוא אלהינו, ואין לנו חלק עמהם. ומורי ז"ל לא היה מבדיל על הנר שבבית, כי אם על הנר של שעוה שהיה לו מיוחד לזה, והיה מברך בורא מאורי האש:

בענין הד' ברכות של הבדלה הם - נגד אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. וכנגד ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ויכוין בכל אחת מהם, בברכות בפה"ג, נגד האצילות. עצי בשמים, נגד בריאה. מאורי האש, נגד יצירה. המבדיל, נגד עשיה. גם יכוין בד' אותיות יהו"ה, אות אחת בכל ברכה. ויכוין בהמבדיל, הוא הבדלת הקליפות והחול מהקודש בעשיה, הרי ד' עולמות: מהחברים - כשהאדם מדליק האבוקה, יכוין כי דונג גימטריא ס"ג. ושעוה, ר"ל - ש"ע ו"ה, ר"ל ש"ע נהורין דאריך אנפין, הם מאירין לאותיות ו"ה שהם זו"נ, דכתיב בהו עושה גדולות עד אין חקר, עושה היינו שעו"ה. ובכח ש"ע זה, הבדילנו מש"ע קליפין, דכתיב בהו ע"ש תאכלם, היונקים מו"ה. ואז הרים הקליפות, כדונג נמסו מאש הקדוש שבאמא, שבה שם ס"ג, דאלהים מלא ביודי"ן גימטריא ש', וע"ה א"ש. והנה שעוה ודונג גימטר' ד' אלפי"ן מד"ת, כי כן בא"ב דאי"ק בכ"ר, הוא כולה באמא, דאהי"ה ס"ג היינו דונג,

ונכללו בה כל שאר המלואים, על סדר זה - אי"ק ע"ב, בכ"ר ס"ג, גל"ש מ"ה, דמ"ת ב"ן. וחוזר למפרע, הנ"ך ב"ן, וס"ם מ"ה, זע"ן ס"ג, חפ"ף ע"ב, וחוזר ביושר, טצ"ץ ע"ב. וכן על דרך זה, וכולם באמא, כנודע דבתר דאולידת הדר אתעברית מינייהו. ועוד כתיב בה, ושמים לא זכו בעיניו. והנה דמ"ת לשם ב"ן שבה, כי עיקר הבדלה בנוקבא שמאלית כנודע. ועוד אל"ף שבס"ג, הוא שורש ומקור לג' אלפי"ן שבמ"ה, וארבעתן יחד גימטריא דמ"ת, דהיינו ברך ברך, חד לו וחד לה:

נ"ר - יכוין גימטריא לבנון ויב"ק, דהיינו הוי"ה ג' פעמים, עם אלהים אהי"ה אדנ"י, דהיינו משולב הג' יחודים - הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אלהי"ם, הוי"ה אדנ"י. וכשהוא מסתכל בד' צפורני ידיו הימין לבד, יכוף האגודל תחתיה בפנים, ולא יראה החוצה. והנה בד' אצבעות, יש ל"ט לבושין דחול, דמינייהו ל"ט מלאכות. ויש ר"ן כחות החיצונים, בכל א' מד' אצבעות שמאלית דעלייהו אתמר יפול מצדך אל"ף, ובכל א' מד' אצבעות הימין, יש אלפים וה' מאות כמנין נ"ר, ופירש י"פ נ"ר, דעלייהו כתיב ורבבה מימינך. (פירש ד' פעמים ר"ן גי' אלף, ד' פעמים אלפים ות"ק, גי' עשרת אלפים) וכשתסתכל בנר מצוה, דהיינו לבנון יב"ק, ויברך עליו, ותביט ביד הימין, ותקיים בהם הך הכפתור וירעשו הסיפים. ונ"ל שאינו של מורי זכרונו לברכה:

כוונה לזכירה - בשעת הבדלה קודם שיברך יאמר, משבענא עליך פורה שר של שכחה, שתסיר לב טפש ממני, ותשליכהו על טורי רומיא, ארמימ"ס רמימ"ס מימ"ס ימ"ס מ"ס ס', ונח מצא חן בעיני י"י. פי' - כבר נודע, שבע"ש כל הקליפות כולם נגנזין בנוקבא דתהומא רבא, ובמ"ש יוצאין, ורוצין לשטוף העולם, אלמלא שאנו אומרים ויהי נועם. והנה בפסוק זה ה' פעמים נ"ו, שהם גי' פ"ר מנצפ"ך, והנה אין דינין נמתקין אלא בשורשן. לכן צריך לכוין באלו ה' פעמים נ"ו, להתיש ולהכניע כח הקליפות, שהוא פרה, שהיא נגד הנ"ל. והנה שר שלהם שמו פור"ה, ר"ל פ"ו פשוט אלהים, ר' אחוריים דאלהים, ה' אותיות אלהים. וזהו פורה דרכתי לבדי, כי לבדי אותיות בדי"ל, ר"ל להבדיל שהם דינין קשין דרכתי בשעת הבדלה. והשם של אדם בליעל שהוא ארמימ"ס, הולך ומתמעט, והוא ראש הקליפה. והנה בליל שבת כשאומר הקידוש ומברך על היין, יכוין באותו הוי"ה דברוך אתה י"י שהוא ביודי"ן, העולה חסד. ובמוצאי שבת, יכוין בשם ע"ב דאחוריים, ויכוין בהויה כ"ו, וישאר מע"ב מ"ו גי' הבדלה, והשם היותר מעט הנ"ל שהוא האחרון, שהוא גי' מ"ס, כמנין ק' וזהו שארז"ל אינו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים לשונה קא פעמים. וזה פורה דרכתי לבדי ומעמים אין איש אתי, ר"ל מהקליפות אין איש

אתי, ואדרכם באפי, ר" ת פותח את ידך, והוא שם משמות ע"ב, והוא גי' הוי"ה אדנ"י, וע"י כוונת אלו, יתכנעו הקליפות שהוא גורם שכחה, ויבא הזכירה בע"ה, ועיין ביחודים: ממורי ז"ל - שלא למזוג כוס יין של הבדלה. ובענין הבדלה שהיו נוהגין לומר בבה"כ, היה אומר מורי ז"ל, שהוא מנהג טוב, והיה נותן ד' זוזים לאנשי בה"כ שיקחו יין, כדי לזכות ולהבדיל עליהם משלו. מורי זלה"ה הזהרני מאוד שלא אשתה מים קודם הבדלה, וא"ל כי השותה מים בזמן ההוא ימות באסכרה (ס"א השותה מים בין השמשות של מ"ש שימות) אבל אם היה אוכל בשולחן בסעודה שלישית, ונמשכה סעודתו, שראוי לומר הבדלה, יכול לשתות בתוך הסעודה קודם הבדלה, ואין בכך כלום. (א):

הגהה (א) צמח מכאן נראה שמ"ש בגמרא כל מאן דשתא מיא בין שמשייא ימות באסכרה, י"א בין השמשות דל"ש, וי"א בין השמשות דמ"ש, וכן הלכתא דבליל שבת אסור מן הדין מפני הקידוש של לילה. ובין השמשות דמ"ש אסור מפני האסכרה, כמ"ש בספר הליקוטים:

היה מורי ז"ל נוהג לומר אחר הבדלה, ויתן לך, כמו שנוהגין לומר במ"ש בביתו, כדי להמשיך תחלת ימי החול בפסוקי רצון וברכה. בח"ב של הזוהר משמע שצריך לברך על נר של שבת, פי' הרח"ו ז"ל, וכן משמע מבראשית האי שרגא וכו'. דין שיטעום מן הכוס קודם שיפסק בדבר אחר:

הנפש יתירה אינה הולכת לגמרי, עד אחר סעודת מ"ש, לכן אין ראוי להתעסק במלאכה שאינו אוכל נפש, או בתורה, עד אחר סעודה דמ"ש:

ל"א מלכים יש בקליפות שכבש יהושע, וכנגדן ל"א שעות קודש. וזה סוד א"ל מלך יושב, היינו מחצות יום ו' עד הלילה ו' שעות, ויום שבת הרי כ"ד, עם ו' הרי ל', וא' בסעודת מ"ש, שהוא סעודה דדוד מלכא, הרי ל"א. ומי שאינו מקיים סעודת דוד, ישאר קליפה א' בלי הכנעה:

במ"ש לא הניח להתאבל על ירושלים כטעם האומרים שבמוצאי שבת נחרב הבית, כי עדיין תוספת קדושת שבת קיימת בבחי' נשמה, וגם אחר חצות לילה לא היה מאריך בבכיה יותר משאר לילות. (ההפרש שבין שבת לחול עיין בהקדמה לשער א' וסוף שער א').

ועתה נבאר סדר האכילה ושתיה וברכת המזון, הכל באר היטיב. יקח מים כשרים לנטילה ויטול ידיו, וכוונת הנטילה נתבאר בחלק א' מזה, וכן כוונת ברכת על נטילת ידים. אחר כך יסב על שולחנו, ויקח הלחם מן השנים הנזכר לעיל, והלחם יגביהנה בין שני ידיך, ויברך המוציא, וידקדק בה' דהמוציא, כאלו הוא ב' ההי"ן. ויכוין ה' מוציא, בינה מוציאה לח"ם, ג' הויו"ת שבחג"ת דז"א כנודע, מן הארץ היא בינה. וכן ה"י תתאה

שהיא המלכות, מוציאה לחם שהוא המזון שקיבלה מן הארץ היא המלכות, להשפיע לעולמות של מטה ממנה, וכבר נתבאר מזה היטיב בחלק א' מזה:

אחר כך יפרוס הפרוסה דהמוציא, ויטבול במלח, והכוונה כי ביסוד יש ג' גבורות, ג' הויות שעולים מל"ח, ונמתקים בג' הויות חסדים שעולים לח"ם, ואז מה שהיו הג' גבורות בסוד דין, הוא עתה בסוד לחם, שנתבטל המרירות:

אחר כך יאכל ההמוציא, ובאכילתו יכוין, כי כשנשברו המאנין תבירין, נתקלקלו ד' בחינות, שהם דצח"ם, והיו המאנין תבירין, מנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו, ואנו צריכין לברר האוכל מתוך פסולת, ומן האוכל חוזר לאברי האדם, והפסולת יוצא ממנו. וכן הענין באכילה העליונה, לברר האוכל מתוך הפסולת. והאכילה דחול כבר נתבאר לעיל, שהוא נגד היצירה, ורובה הולכת לחצונים, ומעוטה הוא הנברר מהניצוצות קדושה שנפלו בעת מאנין תבירין הנ"ל ובא לקדושת אדם, והבן זה היטיב. אך הבירור הוא על ידי מחשבה דאבא, לכן יכוין בעת שהאוכל בין לחיו, יכוין שהלחי עליון הוא סוד חכמה דאבא, שבה א' בצורת יו"י, מספרה הוי"ה. ולחי תחתון היא בינה דאבא, ובה א' צורת יו"ד מספרה ך', ועם הוי"ה הנ"ל הוא מ"ו, סוד מלוי ע"ב דאבא כנודע:

ותכוין גם כן בצורה אחרת, שאות א' נחלק לשנים בארכה ואז יהיה מספרה ל"ב, סוד י"ו שיניים למעלה, וי"ו שיניים למטה, כמספר ל"ב נתיבות דחכמה. וכדי לכלול בינה בחכמה וחכמה בבינה, בסוד הבן בחכמה וחכם בבינה, יכוין שחצי א' דיו"י, מצטרף לחצי א' דיו"ד, וחצי א' דיו"ד מצטרפת עם חצי א' דיו"י, וכללות כולם גי' אוכ"ל, מספרו א"ל הוי"ה, אשר הוא ביצירה כנודע, והוא גי' ז"ן, שעם האלפין כשהם שלימים שהם גי' מ"ו, נעשה אותיות מזו"ן. ויכוין להוי"ה אדנ"י, שהוא גימטריא מאכל האוכל, והבן זה. ועוד יש כוונת אחרות ויתבאר במקומו:

אחר כך יאכל די צרכו, וכששותה יין באמצע סעודה, יברך הטוב והמטיב, ויכוין כי הטוב לדידיה, הם החסדים שמקבל יסוד ז"א לטוב לו. ומטיב, שממתיקים את הגבורות שהוא סוד יין כנודע:

על פרי חדש יברך שהחיינו, ויכוין שהחיינו - ביסוד, שהוא סוד חי. וקיימנו - בנצח הוד, שהם העמודים ומקיימין את האדם. לזמן - הוא מלכות שהיא סוד הזמנים כנודע:

אחר כך יטול ידיו למים אחרונים, ויכוין כך, כי הלא ידעת כי הסטרא אחרא קאים על השולחן, וצריך האדם ליזהר מאוד בזה, כי אז יכול לשלוט עליו יותר משאר זמנים. אמנם כשיש ברכת זימון בג', אז אין כל כך חשש, כי על ידי ברכת הזימון יסתלק משם. אך בהיות אדם יחידי, אז צריך כוונה גדולה עד מאוד לסלק מעליו כח הס"א, וצריך

לכוין מאוד בברכת המזון. והנה גם במים אחרונים, יותר צריך לנהוג בהיותו לבדו, כדי שלא יקטרג עליו הס"א, ועל ידי מתנה זו של המים אחרונים יסתלק, אמנם עכ"ז עתה הוא כאורח, ואחר כך אם לא יכוין בברכת המזון אז יחזור לבעל הבית, לכן צריך כוונה גדולה במים אחרונים ובברכת המזון, ובפרט בהיותו יחידי:

והנה כוונת מים אחרונים, יכוין כי ר"ת שלהם מ"א, וכן ר"ת וס"ת של אחרונים הוא א"ם, והוא סוד אהי"ה דיודי"ן פשוט ומלא ומלא דמלא, הוא א"ם אותיות. וכן באהי"ה דאלפי"ן הוא מ"א אותיות. ותכוין בב' מ"א אלו, לדחות כח הסטרא אחרא, שלא יקח יותר מהראוי. גם זה הכוונה עצמה, תכוין בציור ידיך, כשתתחבר ד' אצבעותיך דידך הימנית לצד א' יחד, ואצבע ה' הנקרא גודל לבדו, ותכוין כי בד' אצבעות בהם מ' אותיות, י' אותיות בכל אצבע, ובגודל הוא אות א', הרי מ"א אותיות ביד ימין, ובזה תכוין אל אהי"ה דיודי"ן, וגם יכוין כי השם הפשוט שהם ד' אותיות לבדם בגודל. ובמלוי הוא י"ד אותיות, כמנין פרקי היד, ואח"כ תמלא הד' אותיות ואות א' מלאה בכל אצבע, ובאגודל ד' אותיות אהי"ה כולם בו כי הוא עיקר כנודע. ועוד יכוין השם הפשוט בגודל, וד' אותיות אלו במלוי המלוי תכווין בד' אצבעות אחרים, וכולם דיודי"ן ביד ימין. אח"כ ביד שמאלית תכוין בד"ז, באהי"ה דאלפי"ן, וכ"ז תכוין בהיות אצבעותיך כפופים למטה, כי במים אחרונים צריך אדם להשפיל ידיו, ובזה מגרש הסטרא אחרא כנ"ל:

אם יש זימון, תברך ברכת המזון על הכוס של יין, ותאחזו בין ה' אצבעותיך של ימין על גביהם ממש, ויתן עיניו בו. וכשמברך בלא כוס, ישים ב' ידיו זה על גב זה נגד החזה, יד ימין על יד שמאל, ויסגור עיניו עד שיגמור כל הברכה. וקודם ברכת המזון, אחר נטילת מים אחרונים, יאמר למנצח בנגינות כו'. אח"כ יאמר אברכה את ה' כו', הנזכר בזוהר. כי סטרא אחרא קיימא על פתורא, ונקרא בכל עת, וצריך לומר הב לן ונברך, אחר פסוק אברכה וגו'. אחר כך פסוק סוף דבר הכל נשמע וגו', ופסוק תהלת ה' ידבר פי וגו', ואנחנו נברך יה וגו', וידבר אלי זה השולחן וגו', אח"כ ברכת המזון. ואמר לי מורי זלה"ה, כי מלשון הינוקא דבלק משמע, שאוחז הכוס בב' ידיו עד שמתחיל ברכה שניה, ואז יתיישב כסא על תיקונו בימינך, אך הוא זלה"ה לא נהג כן:

ועתה נבאר כוונת בה"מ היטיב, תחלת הכל תכוין לשם אדנ"י במלוי המלוי, שהוא ל"ד אותיות, ואדנ"י פשוט הוא ס"ה, הרי הכל גימטריא צ"ט, וע"ה הוא מאה, כי מלוי הת' חסר י', ונשלם עם הכולל. וברי"ח יכוין במלוי התי"ו ביוד, כמ"ש לקמן ואז מלואה ל"ה, כי בחול היא דלה וחסירה, ואחר כך תתחיל בה"מ. ובכללות ברכה א', יכוין אל אות א' דאדנ"י, במלוי המלוי כזה אל"ף למ"ד פ"א, שהם ח' אותיות, ח' אורות. ובאמרו נותן

לחם לכל בשר, יכוין כי הוא סוד החסד, נות"ן גי' אבגית"ץ, שהוא שם החסד כנודע, והוא סוד ונתן הכהן, ושם מקום הברכה:

באומרו אל זן ומפרנס לכל, תכוין להשפיע מסוד אל שהוא א"ל שדי דבריאה, עולם הראשון הנקרא מגן, כי יש בו ג' א"ל כנודע, משפיע לז"ן גימטריא א"ל הוי"ה דיצירה. באומרו פותח את ידיך, יכוין למה שכתבנו באשרי שאחר עמידה דיוצר דחול. ובהוי"ה דחתימת ברכה זו, יכוין אותה בניקוד אלהי"ם.

בכללות ברכה ב', יכוין באות ד' דאדנ"י, במלוי מלואה, והם ח' אורות אחרים, כי ת' בלא י'. ובהגיע לתיבת את שבפסוק וברכת את ה' אלהיך, ימזוג הכוס במים, וטוב שתסתכל ותביט במים בעת נתינתך בכוס, ותכוין בהם שהם ט' יודין דע"ס מ"ב, למתק גבורות יין במים, שהוא מימי החסדים כנודע. וכן יין גימטריא ע' אותיות, שבז' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וג' אהי"ה הידועים, כמש"ל בפרקים הקודמים. ובהוי"ה דברכה זו יכוין אותה בשם אלהי"ם.

בכללות ברכה ג', יכוין אל אות נ' במלוי המלוי, והם ט' אורות. ובהוי"ה דברכה זו בחתימה, יכוין אל שם א"ל, והיינו - ביום א' מהשבוע, יכוין בא"ל שד"י. וביום ב' בא"ל הוי"ה, ביום ג' באל אדנ"י. וכן בג' ימים אחרים, היינו ביום ד' כיום ג', ויום ה' כיום ב', ויום ו' כיום א'. והטעם הוא כמו שביארנו, כי תוספת שבת, ממנו ניזון כל השבוע, ויש תוספת שקבלנו ע"י ג' סעודות דשבת, ואנו צריכין להשאיר קצת קדושה מהם בכל שבוע בברכת המזון, כדי להשאיר אותו תוספות, והבן זה:

בכללות ברכה ד', יכוין אל אות י' במלוי המלוי, והם ט' אורות. ובג' הטובות דברכה זו, צריך לכוין, כי הלא ד' ברכות, הם נגד ד' מוחין דנוקבא. וברכה ד', הוא נגד מוח גבורה דנוקבא, ואנו צריכין למתקם, לכן מציאות הטבה, הוא להמתיק הגבורה כמ"ש לעיל גבי הטוב והמטיב. אך לפי שעיקר המתקה בחסדים, הם ג' גבורות לבד, הנמתקות ביסוד דרך ירידת החסדים כנודע במ"א מהדרושים ובשער הציצית בחלק א' מזה, לכן כאן ג' הטבות, שהוא סוד ג' חסדים, המטיבים לג' גבורות. ובעושה שלום במרומיו, יכוין בר"ת עש"ב שם ע"ב, ואחר כך יברך סברי מרנן כו', בורא פרי הגפן, וכוונתה כבר נתבאר במקומו בערבית דשבת ע"ש היטיב. ובברכת המזון דשבת, קודם כל יכוין לשם ע"ב, ולהוי"ה פשוטה גי' צ"ח, ועם ב' כוללים הוא מאה, כנ"ל גבי בה"מ דחול לעיל, והבן זה:

שער ר"ח חנוכה ופורים

פרק א

השער הי"ט - שער ראש חודש חנוכה, ופורים. ויתחלק לששה פרקים:

פרק ראשון

ראש חדש היא הנוקבא שנעשה בה ר"ח, שהיא מתחדשת, כי הנה מתחילה היתה היא שוה אל הז"א, כתר שלה לכתר שלו, ופב"פ היתה עמו, וחסרה ממנה כמה דברים - א', בחי' זו דאמרן, שהוא פב"פ. ב', פנים שלו בפנים שלה, וראשה כנגד החזה שלו לבד. ג', אף באחור לא כשיעור קומתו דבאחור, אלא מכנגד החזה. ד', אפילו בחי' זו חסרה ונפלה לבריאה. והנה כל בחינת הללו שירדו, מהם גרם הקטנות, ומהם גרם עון אדה"ר, וע"ז נאמר לכי לבריאה, ומעטי את עצמך, שלא יהיה בה כל שיעור קומתה ונעשית ראש לשועלים שהם למטה בבריאה:

והנה הנשים, במה שלא פרקו נזמי זהב אשר באזניהם במעשה העגל, תקנו בה קצת תיקון, שתתעלה ותתחדש מחדש לחודש, וע"כ בר"ח אין להנשים לעשות מלאכה, כי הם גרמו לה תוספות זה. והנה בר"ח יש לה ב' עליות - א', בתפילה דשחרית, ולעולם תפלה בלחש וחזרה, הכל עליה אחת, אף בחול בחזרה, ולכן בחול אין נפילת אפים עד אחר החזרה כי שניהן עלייה אחת וזיוג אחד לבד, ובר"ח עולה עוד במוסף, וגם בלחש וחזרה עלייה אחת. והנה עלייה הראשונה הוא עד חג"ת שלו, וז"ש ובראשי חדשיכם כי נעשה לה ב' רמוזים, וזהו ראשי, זהו תקריבו עולה ליהו"ה, שאנו מעלין אותה שתעלה ותקרב לה', ואמר פרים ואלים וכבשים, הם אברהם יצחק ויעקב, כמבואר בזוהר שהם חג"ת. אח"כ במוסף, עולה עד ראשי יעקב, דהיינו שיעור כתר הז"א, ולכן אנו אומרים כתר. אבל אין עלייה זו, אלא לפי שעה לבד בשעת התפלה לבד ותו לא, וזהו מוסף שיש לה תוספת זה בראש חדש יותר מימי החול, וזה על עולת התמיד הנזכר בשבת ור"ח, שעכשיו עולה עלייה זו, תוספות על עולת התמיד, על מה שהוא עולה בחול:

והנה ענין השעיר לחטאת ליתן חלק חיות מעט אל הקליפות, כדי להעלות מתוכם בחי' חיותם שהיא בתוכם, שהיא המלכות דעשיה, סוד י"א סמני הקטורת, וכל זמן שלא הגיע זמנם להבטל מכל וכל, כדכתיב בלע המות לנצח, אין אנו יכולין להעלות בחי' חיות זה שבהם, אם לא שנתן חיות קצת להם להעמידם, כדי שתתעלה היא, וזהו ענין שעיר דראש חודש, שהוא חלק חיות להם, ובזה אנו יכולין להעלות המלכות המחייה אותן, ולכן השעיר הוא חטאת, שהוא במקום עון והחטאת שהוא בקליפות. וגם הכוונה, להיות מחטא ומטהר אותן הבחי' שבהם, ולהעלותן מביניהם, וזהו לחטאת. כי העולה

שהקריבו תחלה שנאמר בה תקריבו עולה לה', אין להם חלק בה כלל, כי היא כולה כליל לה', לכן אנו יכולין להעלותן בר"ח, לכן אין אנו יכולין להסיר אותו הבחי' מביניהם, אבל בחטאת שהוא שעיר, ואנו נותנין להם חלק קצת חיות, ולכן אנו יכולין להעלותן:

פרק ב

ענין ר"ח, כבר ידעת כי בחול יורד הת"ת בנצח, והמלכות עולה בהוד, בתפלת י"ח בלחש. אמנם עתה עולה המלכות עד הנצח, לכן אומרים יעלה ויבא ברצה שהוא בנצח. והיינו גם כן ראשי חדשים שהם ב' ראשים שיש לה בר"ח, והם נ"ה דז"א, ואח"כ בחזרה מאירין בה ח"ג, ואח"כ במוסף הוא עולה עד חו"ב דז"א. והנה הענין הוא, כי הנה אמת הוא, כי ודאי קדושת שבת אין כמוהו, אך ההפרש הוא, כי בשבת היא אוכלת משולחנו, והיא עולה ע"י הת"ת, ואע"פ שעולה עד או"א, עכ"ז אינה עולה אלא עד שיעורו לבד, שהוא בחו"ג שלו. ובמוסף ר"ח, אז שניהן שוין כאחד. ולכן בשבת נאמר ונסכה, כי היא בסוד נקבה וטפלה אל הזכר. אך בר"ח, כתיב ונסכו, כי היא כמוהו במעלה, ונקרא לשון זכר: ולכן תמצא, כי ר"ת ימי המעשה וביום השבת, הם יהו"ה כסדר, כי אז הוא קודם עליה במעלה, ונקרא לשון זכר, ומשלו היא אוכלת. אך יש הוי"ה אחרת, והוא השבת יפתח וביום החודש, ר"ת ה"י ו"ה, ה' על י', להורות כי בר"ח בינה גוברת על חכמה, ואז גם המלכות תעלה מאליה, ולא ע"י הת"ת. אך שאע"פ שאני אומר שהיא עולה מאליה, ג"כ הת"ת צריך להעלות כדי שיהיו שניהן שוין בעת הזווג, אך כונת העליה הוא אליה לבד, וזהו הביאו עלי כפרה, שהיא בבינה, שהוא על הת"ת, ה' על י':

ועיין בתפילת ר"ה, דבר כולל לשבת וי"ט ור"ח, ואולי בלילה לא יש עליה כלל לנוקבא רחל כ"א ביום, שאז עולה נוקבא בנצח, לכן אומרים יעלה ויבא ברצה, שהוא בנצח. ובלילה אם לא אמר יעלה ויבא, אין מחזירין אותו, הסוד כי בלילה הזווג עם לאה עלמא דאתכסייא כנודע, לכן אם לא אמר יעלה ויבא בלילה, אין מחזירין אותו, מה שאין כן ביום, כי אז מפני שהיא עליית וזווג יעקב ורחל, אשר רחל עלמא דאתגלייא ביום, שאז זמנה, לכן אם לא אמר יעלה ויבא, צריך לחזור:

והנה ר"ח הוא, הנה ראש, הוא עליית הנוקבא בכתר דזעיר אנפין, שהוא ראש ממש. חדש הוא להורות על חידוש זה, הבא מזמן לזמן, שאינו נעשה בכל יום ויום. והנה הנוקבא נקרא אלהים, ונעשה ראש, לכן צריך לכוין לג' אותיות ראש אלו, והוא - כי הנוקבא יוצאת מאחורי הז"א, כי גם הוא נקרא אלהים, והאחוריים דאלהים, הוא גי' ר' דראש, וא' רומז על אלהים פשוט, וש' הוא בגי' אלהים דיודין, שהוא גי' ש' דראש, וזהו ראשחד"שהוא גימ' אל"ף ה"י יו"ד ה"י, אל"ף ה"ה יו"ד ה"ה:

צריך האדם לכוין בר"ח, בשם שדי במלואו, כזה שי"ן דלת יוד בניקוד קמץ בכל אות, גי' תתי"ד, והוא בגי' ראש חדש:

ומה שאמרנו לעיל כי כל העליות של ר"ח בין ביום ובין בלילה היא לנוקבא, לכן צריכין הנשים שלא לעשות מלאכה בר"ח, מפני שהם בחי' הנוקבא ולהם העלייה ולא להזכר (א"מ, כי מלכות קנ"א, ובקבלתה מבינה הנקראת קס"א, נקרא חדש):

ואומרים הלל בדילוג ויכוין בר"ת "לקרא "את "הלל שהוא לאה ששורשה ממלכות דתבונה, והיא המוסיפה אור בר"ח בהלל, שמספרו אדנ"י שבמלכות דאצילות כנודע, ונמתקת רחל, כמו בי"ג מדות, לכן במקום י"ג מדות אומרים הלל:

הלל, לר' יוסף מערבי, הנה ההלל בר"ח, הוא כנגד י"ג מדות הרחמים, להורות שנמתקו בסוד הרחמים, בסוד הי"ג מדות, שיש תוספות אור כמו בי"ט, אלא שי"ט הוא סוד מוחין דו"ק דאמא עלאה, שרומז לס"ג עם י' אותיותיו, שעולה גי' יום טוב, ואז אין ההנהגה למלכות דבינה שהיא מלאכה, לפיכך אסור במלאכה. אמנם ר"ח, הוא רומז שיש תוספות אור מלכות בינה, שממנה מתחיל אור למלכות ביום ר"ח. ובשבת שהוא קודש, והוא מציאות אבא שכולו רחמים, א"צ לא הלל ולא י"ג מדות, שאין שם שורש דין, כמו באמא דמקננא בכורסייא למתק הדינין שיצא ממנה, אמנם אבא מתפשט רק עד סוף אצילות לבד, לפי שלא יצא ממנו דינין כלל, לזה א"צ לעורר לא הלל ולא י"ג מדות, והי"ג מדות נרמזו בט' פעמים אדם, בפסוקים מן המצר, שזה צריך לכוין בהם, כנזכר באדרא:

מהחברים - טעם ההלל בר"ח שאומרים, אע"פ שאין בו נס, נודע מה שארז"ל בקטרוג הלבנה, במסכת ולין לכי ומעטי את עצמך, כבר פירשנו במקומו, כי דקדקנו במלת לכי. פי' - שכל מה שיורדת למטה, מתמעטת, שבכל מקום שהלכה הניחה עיקר, עד שאנו אומרים שנקודה אחת ממדת מלכות, יורדת להיות נשמה לעשייה. וכן בגשמיות, הלבנה הולכת ומתמעטת, עד שאינה נראת כלל, כמו שלמעלה בעולם העליון, בהתלבשה בעשייה, מאירה על כל עולם התחתון, שאז קבלה אור בשלימות, ונאמר בה ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. פי' - מתחלת הלילה, שאין זווג אלא בחצי לילה האחרונה, ואין שולט אז רק בחי' לאה, הנקרא ליל כנודע, וזהו ליל שמורים כדפירש בזוהר. ומחצות ואילך, מתעוררת לזיווג, ונקרא אז לילה, ומאותו הארה היא משפעת לכל העולמות, וזהו שנעשית ראש לשועלים, וזהו בעוד לילה, שאז יש לה מוחין והארה, באמצעית התורה אשר לומדים בלילה, אשר זה צורך קימת לילה לעסוק בתורה, כנזכר בזוהר בכמה דוכתי, באופן כי מהאור שקיבלה היא משפעת, ואין לה פחד, מאחר שהאור גדול.

אמנם מחצי חודש ואילך, מתחיל נגה שהוא נשמה לחיצונים לעלות, ולפתות לקדושה, שהחיצונים מפתים אותה לגנוב האור מהקדושה, ורוצה לפתות ואז היא מתמעטת, וכל מה שנגה עולה ומתדבק בקדושה, הקדושה מתעלמת למעלה ומסתלק אור הנוקבא מחמת תגבורת הדינין, עד שנסתם אורה, שכשיש דינין והחצונים מתגברין ומתדבקין בקדושה, אז האור עליון מסתלק למעלה, כדי שלא יזונו עיניהם ממנו, ואינם מתגברין בו, רק במה שגנבו כבר, וזה הענין פירשתי במקומו בס"ד באורך:

וא"ת, לפי מה שפרשתי לכי ומעטי את עצמך, שכל מה שמתפשטות מתמעטת אורה, א"כ איך אפשר שבהתפשטותו לתת שפע לא יחסר, וכשמתעלמת למעלה יחסר אורה, הענין - כי מתחלה לא היתה צריכה לקבל אור ע"י בעלה, רק הוא והיא שוין ומקבלין יחד, והיא היתה גדולה כמוהו, וכשנתמעטה וירדה למטה ולא נשאר בה למטה אלא נקודה א' עשירית ואפילו ו"ק שלה אינן מתקנין, אלא ע"י התחתונים בסוד יראה כל זכורך, שמתקנים אותה ומגדילין אותה ע"י בעלה כמו העלין (ס"א כמו פרי) שצריכין לאילן עד שיתבשל הפרי, כן היא צריכה לו ודבוקה בו, וכל זמן שדבוקה בו אין פחד, וט' חלקים שלה נשארין למעלה גנוזים בבינה, שהם עיקרה ונשמתה, ולפי שרצתה להיות ראש לכל העולמות ואין ראוי שיהנו מאורה, לזה נשארו ט' חלקים שלה שהם עיקרה ונשמתה, כיון שנשאר אורה למעלה, וכל מציאות הרחמים נסתלקו ממנה, ולא נשאר בה אלא בחי' נפש לבד, עיקר הדין שמציאותה היא מהגבורה עליונה, לזה גברו כל הדינין, שגבר הדין בה, ונסתלקו כל הרחמים ואז אסכרה לרביא ח"ו יום ד' כנודע, והיא נקרא חדש ל' יום, לרמז לנצח הוד יסוד ז"א, שעל ידם גדלותה ופרצופה בהתדבקה בו באחור, כהדבק הפרי לאילן:

ודע, שמוחין שלה הם בפרקין העליונים דנה"י שלו, והם נעשין לה חו"ב, ופרקין שניים הם נעשין ח"ג, ויסוד מתפשט עד הטבור שלה, ופרקין תחתונים הם לנ"ה שלה, ואין מגיעין לשם חסדים כלל, אלא אדרבא שם הגבורות מתגלות, והם מתקבצין ביסוד שלה, ולזה דינין דגבורה נייחין ברישא וקשין בסופא, שאין החסדים מגיעין אלא עד מקום שמגיע שם יסוד הזכר, וכנגדו מן הצדדים, כמו שיסוד אבא מתלבש בז"א, כן ג"כ יסוד דז"א מתלבש תוך המלכות עד הטבור שלה, ושל אבא מגיע עד שעטרה שלו מתלבש ביסוד ז"א, לפיכך מתפשט בכל אצילות, באופן שאין למלכות מאבא, כי אם עטרה שלו, סוד ד' של יוד כנודע, ולפי שירדה המלכות ונתמעטה, אינו מגיע לה יסוד דזעיר אנפין עד יסוד שלה, ותהיה מתוקנת אפילו בסוד שהיתה קודם הקטרוג. ואלמלא חטא אדם הראשון, שגרם שהחיצונים פשטו יד בכל העולמות, ופגמו אותן, היה נקל לתקן מה

שנפגם בקטרוגה, שאינה פגם על ידי בני אדם, אבל כיון שחטא אדם הראשון, נפגם הכל, וגברו הקליפות, רגליה יורדת מות. ונמצא לפי שפירשתי שהמלכות ל' יום, רמוז לנה"י שלו, כל אחד י' הרי ל', ועוד חצי שכנגד היסוד הוא רחמים. ומחציה ולמטה שאין שם כנגדו יסוד דז"א, ואין להם על מה שיסמוכו הוא דין גמור:

וסדר גדלותם, אחר שעולה הנקודה מאחוריו בין חדוי, מתחיל להיות לה חו"ב, אחר כך חג"ת, אחר כך נצח הוד יסוד, וכשאלו מתגדלין, האור מתפשט להגדילה, וכיון שנצח הוד יסוד דילה אין להם על מה שיסמוכו, ויש פחד מהחיצונים שיהנו ממנה, כי היא באחור, עד שתבוא להיות פנים בפנים, ועולה עמה עד שיהיה פנים שלה ושלו שוין, באופן שעד חצי חודש, תהיה ההנהגה גם כן התמידית שהוא לחיות העולמות לבד, על ידי חצי עליון. ומחציים ולמטה, תהיה ההנהגה על ידי חציים התחתון, עד סוף החודש, והם פועלים דין, אם לא על ידי התפלה ודמעה שיחזור אותה כולה בסוד רחמים לעלות למעלה. ולפי שעשה המאציל העליון יתברך, שאף על פי שגברו דינין הממעטים אורה, על כל זה חוזרת לעלות למעלה לקבל אור גדול ומתחדשת כבראשונה, ומתפשטת למטה, ובהתפשטותה באותו אור גדול מתמתקים כל הדינין, ונותנת לכל א' חלקו כראוי לו, ומשתלמת בשלימות, ואז אין שופ"ר, לזה אנו אומרים הלל, שזה הנס שמתגדלת בשלימות גדול, ומתחדשת למתק הדינין שגברו במיעוטה, וניצול העולם מאסכרה, ומכל חלי ר"ל, עכ"ל:

פרק ג

קריאת התורה בראש חודש, כבר כתבנו במ"א, הכוונה הצריכה לקריאה בכל יום, ומשנה וקבלה, והנה כאן נדבר בראש חודש, הנה יום שחל ראש חודש, באיזה יום שיהיה, צריך לכוין כשיעסוק בתורה, לשם אל במלוי, ובשם אדנ"י פשוט, אשר בהם י' אותיות, וזהו תוספות הארה לשכינה, ובהם י' נקודות, וזה סדרן - א' תחתיו קמץ, מורה לספירת הכתר. ל' ותחתיו פתח, מורה לספירת החכמה. ף' תחתיו צירי, מורה לספירת בינה. ל' תחתיו סגול, מורה לספירת חסד. ותחזור פעם אחרת, מ' ותחתיו קמץ, מורה לכתר. ד' תחתיו פתח, מורה לחכמה. א' תחתיו צירי, מורה לבינה. ד' תחתיו סגול, מורה לחסד:

נ' תחתיו קמץ, מורה לכתר. י' תחתיו פתח, מורה לחכמה. צריך לחלוץ התפילין קודם מוסף, והטעם כי עד עתה לא היתה עליה לנוקבא יותר מימי החול, (ובספר זאת חקת התורה מצאתי וז"ל, וצריך בראש חדש באשמורת הבוקר, לכוין בשם אלף למ"ד אדנ"י קמץ, כמו רביע שעה, ואחר כך כולו פתח, כמו כן. ואחר כך כולו סגול). ועתה אז עולה

הנוקבא יותר מימי החול, כי התחילה לעלות במוסף עד הכתר, לכן קודם המוסף צריך לחלוץ התפילין. והרב ז"ל לא היה מסיר התפילין עד שיגמרו כל הקדיש שלאחר חזרת ספר תורה בהיכל קודם מוסף, ואחר כך חולץ תפילין, והתפלל מוסף:

מע"ח - דע כי בראש חדש מסלקין התפילין קודם מוסף, כי אז נגלה עליו שפע עתיקא קדישא, ויורד דרך המדרגות, והוא למעלה מהתפילין, ועיין בכוונת חול מועד ובנע"ח נוף א' פרשת אחרי:

מוסף ראשי חדשים - יש להבין, למה אמר ראשי חדשים בלשון רבים, וכי כמה ראשים יש לנוקבא רחל העולה עתה, והיא רמוזה בר"ת "ראשי "חדשים "לעמך, ר"ת רחל. והענין - כי בתחלה יש לה כמה בחי', אשר כל אחת נקראת ראש, והוא כי הלא בתחלה יש לרחל מוחין מנצח הוד יסוד דז"א, והם לה בחי' ראש. ואחר כך בעמידה עולה לחג"ת שלה, ונעשין לה בחי' ראש, ובמוסף עולה עד חב"ד דז"א, ונעשין לה מהם בחינת ראש, ובכתר יתנו לך עולה עד כתר דזעיר אנפין, כי הוא בראשו ממש, ובהעלותה בכל בחי' ובחי', נעשה ממנה בחי' ראש, לכן אמר ראשי בלשון רבים, כי כפי גודל המוחין שהיא עולה, נעשה לה ראש כנ"ל. ראשי חדשים, ב' ראשים יש לה בראש חדש, והם נצח הוד דז"א כנ"ל. מהחברים - ניקוד הוי"ה בראש חדש במוסף אמצעית, שוין עם מוסף שבת ור"ח, צירי ושורוק. נ"א ראש חדש שורק ואהי"ה. הצירופים של י"ב הויות וי"ב אהי"ה שצריך לכוין בכל חדש, לקמן בשער היחודים):

בליל ראש חדש אחר חצות, או בליל י"ט אחר חצות, מותר לשמש לת"ח, אע"פ שאין זווגם כליל שבת:

חייב אדם להקביל פני רבו בר"ח, והטעם כי גם בר"ח יש נפש יתירה בעת הכתר, ואז אם יקבל פני רבו, יושפע לו מכח רבו, אבל עיקר הוא בשבת, כי כל היום יש נפש יתירה. וברגל (ס"א לא צ"ל) אצטריכא ליה, דלא כתיב בקרא. (א):

הגהה (א) (ס"א הם הקרא שהזכיר הרב, הנה זה נוכל לומר, שהשונמית שהיא בחינת נפש, שתקן מטה ושלחן ומנורה, מדוע את הולכת אליו היום, לא חדש ולא שבת היום, רומז לי"ט, וא"כ גם כן נזכר בקרא, אבל אם היא יו"ט לא היה יום קצר, ולזה אינה ראיה).

צמח - נ"ל כי ברגל לא אצטריכיה ראייה, כי יש בו גם כן כתר, ואינו גרוע מר"ח, כי הלא מוסיפים העולין לספר תורה, ואיסור מלאכה, ולא כתיב בקרא כי אם לא חדש ולא שבת, והלא יום טוב לא כתיב בקרא:

מצאתי כתוב במכתבי קודש של הרב במצרים, סגולה נפלאה מכל צרה וצוקה, בפרט בזמן המגפה, שמדת הדין מתוחה, לומר בכל ג' תפילות של ר"ח עלינו עד אין עוד, ישר והפוך ז"פ, ובפ"א יאמר אבנית"ץ קרעשט"ן, ובפ"ב יאמר נגדיכ"ש, ובפ"ג יאמר

בטרצת"ג חקבטנ"ע, ובפ"ד יאמר יגלפז"ק שקוצי"ת. (מ"כ הטעם, לפי שיהושע תיקן עלינו, והפיל עי"ז ז' חומות יריחו, נגד ז' קליפות, ועי"ז ז' שמות דמ"ב, שהם לשבר כח הקליפות ז' של ז' חומות) אח"כ יאמר על כן נקוה עד גמירא, ויכוין בס"ת מהרה" בתפארת "עוזך "ס"ת תכ"ה. אח"כ יאמר מזמור ז' שגיון לדוד וכו'. וסיים הרב, ויודע אני שהוא מקובל, ונגע לא יקרב באהלו עכ"ל:

א"מ מנהג הרח"ו ז"ל, שלא להניח תפילין דר"ת לאחר שאמרו קדושת כתר, עד שחרית של יום ב', כי הלילה מפסקת. והרמ"ע חולק, אף שהיה ירידה בחטאת דר"ח, דאסקי תיכף אחר מוסף, ויש להניח:

להרח"ו ז"ל, דע ענין ר"ח, וההבדל שבין שנה לחדש, והוא, כי החמה מקפת י"ב מזלות בי"ב חדשים, והם י"ב צרופי הויה. והלבנה מקפת אותם בחודש א', והם י"ב אותיות של אדני. ואין מכוונות י"ב של אדני לי"ב של הויה, לפי שזה מקיף הי"ב מזלות בי"ב חודש, וזה בל' יום, והחמה אין בה שיעור בהקפה. (ס"א כחה בתחילת הקיץ, וכחה בסוף הקיץ, כי ככחה בתחלת ההיקף כמו ן בסוף ההיקף, והלבנה יש בה חסרון:

והענין - שהם ה' פרצופים, א"א או"א זו"ן, וכנגד ה' השמות בנשמה, הם נרנח"י - נפש נגד מלכות, רוח נגד ז"א, נשמה נגד בינה, חיה נגד חכמה, יחידה נגד א"א, וכל א' כלולה מי', וכל א' יש בו אות א' מהויה, וקוצו של י' רומז לא"א, וכן כל א' מאלו האותיות יש לה י', שהוא פרצוף שלם. י' כפשוטה, ה' יש לה ה' אחרת, כזה ה"ה, הרי י'. ו' כשהוא בבטן המלאה, והוא אות ו' זעירא שבתוך ה', והוא בעל ו' קצוות, ואין לה ראש, ולזה הולד כשהוא בעיבור אין לה ראש למעלה אלא בין ירכותיה, וכשנולד נעשה ראש אל ו' והם ג"ר, וקוצו התחתון של אות ו' הוא המלכות והוא עשיה. ואות ה' אחרונה, יש לה ג"כ ה' אחרת, ופי' - כי בהיותה בבטן, וכשיורדת למקומה נשאר שורש שלם שם למעלה, הרי יש שם למעלה י', וכשיורדה, הביאה שורש אל אמא עמה ולזה יש לה עשר. וז"ס מנצפ"ך, שהם ה"ג, והם כפולים, וה"ג אינם אלא ה', אלא שהם ה' דאמא עלאה, וה' דאמא תתאה, ולזה הם כפולות:

עוד בחי' אחרת לה' תתאה שמורה על עשר, שהם ד"ו, ונחלקים לב' אותיות, ו' נשאר באצילות למעלה, אות ד' שהוא בחינת המלכות ירדה למטה, ונעשה פרצוף שלם, והיא נשמה דבי"ע, ולזה היא דל"ת, שהיא עניה ודלה כשיורדת למטה. וכשיוצאה לחוץ אמא, אז אוזיפת אמא לברתא מנהא. וזו הדל"ת שיורדת לבריאה, נקראת אלהים, כי מלכות שבאצילות אינו נקרא בשם אלהים, רק זאת שיורדת למטה ונעשה ה', בסוד היורד לבריאה, ומזדווג שם, והוא ו' שנשארה למעלה באצילות, ונעשית זכר אליה, ויסוד שבה

יורד ומזדווגת עמה, ונעשית מן ד' ה', וזהו שאנו אומרים השכיבנו אבינו לשלום וכו', כי באצילות לא יש שינה, אלא מבריאה ולמטה, ובריאה שהוא הכסא, בלילה נעשה מטה. ורחל שהיא בעשיה של אצילות למטה, המלכות שבה היא תחת המטה, והזווג הוא בלאה, "השכיבנו "אבינו "לשלום, ר"ת לאה למפרע, ואנו מתפללין שירד השלום שהוא היסוד, שאות ו' המלוי שנשאר שם למעלה, שירד להזדווג עמה, זהו בזיווג של לאה. אבל ביום, והעמידנו לחיים ולשלום, שהוא זווג עליון ביסוד של מעלה:

וזהו כל מה שמתפללין אנחנו, ומתקנים בתפילת שחרית, שיעלה אות ד' זו למעלה במקומה הראשון, שהוא שער ראשון מלכות שבמלכות, שבלעדה אי אפשר להזדווג. וכשהיא עולה כולה, נעשית הזווג העליון. וכאשר יורדת למטה, אות ד' נעשית נקבה, ואות ו' שבה נעשה בחי' זכר אליה:

וז"ס בזהר פרשת בלק על פסוק מעיין גנים, ה' גנים אית להקב"ה דקא משתעשע בהון, מעיין חדא עלייהו דקא משקי לון האי גנתא, אית גנין אחרנין עבדין איבין לזינייהו, והאי גנתא אתשקי מהאי מעיין דאשקי לון. פי' ה' גנים שעל ידם נבנית מלכות, ונעשית גן, ומעיינא חדא דאשקי לון, הוא היסוד המשקה את הגן. תחות האי גן, אית גנין אחרנין, אות ד' שבארנו שירדה למטה, ונעשים גנים אחרים שהוא אות ו' הנשאר למעלה אתהפיך לבחי' זכר, והיסוד שבה נעשית מעיין, דאשקי ומזדווג עמה, כמ"ש, וזש"ה וכגנה זרועיה תצמיח, זרעה לא נאמר, אלא זרועיה, והם הספיחים:

ופי' - כי קודם החורבן, היו באים נשמות חדשות לעולם, אבל לאחר החורבן לא יש אלא ספיחים. והטעם, לפי שסבת החורבן היה, שלא שמרו שמיטה, ואכלו חדש, לפיכך נגזר עליהם, שכל ימי החורבן לא יאכלו אלא ספיחים. ופי' - כי ממה שנזרע בנוקבא העליונה בזמן הבהמ"ק, כשיורדת למטה, היא מתהפכת בבחי' זכר, ומזרעת ספיחים עליונים בתחתונים. וז"ס השכיבנו אבינו לשלום, וזהו בלילה. אבל ביום, והעמידנו מלכינו לחיים ולשלום, כי למטה יש מות, ולמעלה אין מות:

וכן מצינו, כי יסוד הנוקבא שהוא בנימין, כשמסתלק יוסף בסוד מצרים שהיא הגרון, משמש בנימין תחתיו, והוליד עשרה בנים, דוגמת י' בנים שהיה ראוי להוליד יוסף ואבדם, ויצאו בלי נקבה, כשהוציא י' טפין כמאמר רז"ל שהם עשרה הרוגי מלכות, והם י' נשמות שיצאו מיסוד עליון בלתי נקבה דרך קרי, וקיבלום החצונים ועלו בעלייה ראשונה ביסוד בנימין, וזרעם בסוד ד' היורדת למטה. ואפשר שלכן נקרא ר' עקיבא בן יוסף, וכשנסתלקו על ידי הריגה עלו ביסוד דיוסף, וז"ס ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום,

שנכנס בשלום של בנימין, ויצא מן העולם בשלום של יוסף. או יהיה פירושו, נכנס בשלום, לתקן השלום הזה שהיה פגום ועלה בידו, וז"ש ויצא בשלום:

וז"ש בפרשת פקודי, בגין דר"ע סליק לעילא כדקא יאות, אעל בשלם ונפיק בשלם, כמ"ש בפירוש שאיל שאילתא, ולא איתפרש. פי' שימות באותו מיתה לתקן יסוד עליון, ולא יפרד ממנו. ופי' הכא תרין סטרין, ידך ה' דא קב"ה, שהיא השכינה, ונשמתו איתכניש לגבוה. ממתים מחלד, דא סט"א דגופא איהו שליט עלייהו. ופי', שבמיתה זאת יש ב' בחי', א' מיתה טבעית, שכבר היה בן ק"ך שנה. והב' היא ההריגה. ואם היתה מיתתו מיתה טבעית, היה נכנס בנוקבא העליונה, ובנוקבא נסתלק למעלה, ויהיה ידך משתמשת למעלה ולמטה, ומלת מחלד ג"כ למטה ולמעלה, וז"פ ממתים ידך היתה המיתה נכנס בידך שהיא השכינה, עכשיו שהיתה המיתה מחלד, אשר הם החצונים מחלד, חלקם בחיים. וחלד פי' לשון חלודה, שהוא ר"ל מוצנע, והוא נכנס בסוד העליון, והוא הנקרא חיים אל חי, וזהו אור" זרוע" לצדיק" ולישרי" לב" שמחה", ס"ת ר' עקיבה. ולישרי לב, מישרים הנקראים גבורות. ולב הוא המלכות. וז"ש ולישרי לב, שהם הנמשכים מהגבורות שבלב, שמחה נמשך להם מאמא, ושמחה היא הגבורות, שאין שמחה אלא בבשר ויין, שהם גבורות. וז"ש וצפונך, שהם הגבורות, תמלא בטנם, ישבעו בנים שהם הם עצמן, והניחו יתרם לעולליהם, פי' - כי משה ויתרו, לקחו חלק הטוב שהיה בקין, וז"ש וחבר הקני נפרד מקין, והוא עיקר עליית הגבורות, והגבורות הם עיקר לע"ל, לפי שאז אין חצונים שולטין, וההנהגה היא על ידם:

וז"ש רז"ל - לע"ל, הצדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם, וההבדל שיש בין העטרה לכתר, שהכתר הוא בזכר, והעטרה היא בנוקבא. ולע"ל, שיהיה ההנהגה ע"י הגבורות, צדיקים יושבים, ועטרותיהם בראשיהם שהיא עולה להיות עטרת בעלה, כי כל גבורה נוקבא, ולכן נקראת בשם עטרה:

וכן מוצא בחוש, שהזהב חשוב מן הכסף, ומצפון זהב יאתה, והכסף מצד החסד. אלא בגין שקין היה קינא דמסאבותא, שהיה בו תערובת מהקליפות יותר מהבל. א"ה, כשנראה בדעתינו, שבקין היה ב' חלקים זהב, וד' חלקים תערובות. ובהבל ד' חלקים כסף, וב' חלקים תערובות. כמה חשיבות יש לשני חלקים זהב, מד' חלקים כסף. ומזה העופרת של קין, לקח קרח, כשחלק על משה ע"ה. וז"ש רז"ל, ויקח קרח, שלקח מקח רע לעצמו, שהוא היה ממדרגה מעולה ביותר, שהוא רומז ראש ללוים, ולקח זה המקח לעצמו של קין, כדי לעלות ולחלוק על משה. ויתרו לקח מהטוב, והניח המותר לעולליהם הבאים אחריהם, ולזה הביא קין קרבן מזרע פשתן, דפשתן הם הגבורות, אלא

שהביא מדרגה תחתונה, שנאחזים בה הקליפות, לכן פשתן בס"ת של קרבן - קו"ף רי"ש בי"ת נו"ן. וזה סוד זכור רחמיך י"י וחסדיך, וארז"ל ויצחק היכן היה, שהלך להציל את בניו משעבוד מלכויות, כי רחמיך וחסדיך היינו יעקב ואברהם, וז"ש למה לא נזכר יצחק, אלא שהלך להציל בניו וכו'. דאז הוא עיקר שלטנותו, ומה שעתה אינו ראש ההנהגה, לפי שהחצונים נאחזים בו, אבל לע"ל בלע המות לנצח, ואז לא יהיה קליפה ותהיה ראש ההנהגה ע"י יצחק, וז"ש כי אתה אבינו, ופי' ז"ל על יצחק נאמר, והבן:

עוד ענין אחר, בניצוח שמש וירח, בהיות שניהם תאומים נבראו, והושוו זה לזה. וכשטענה אין שני מלכים משתמשים בכתר א', אז ירדה ממעלתה והקטינה את עצמה, שהשמש בהיות שנברא ביום ד', וניתן ברקיע ד' שהוא חלקו, ואין מקום הירח שם, שאז היתה סמוכה לשמש, והשמש עיקרו שם, לכן ירדה היא ואין לה אור מעצמה כי אם מבעלה השמש שמזווג עמה בערב ובשעת המנחה, שמשם והלאה משפיע בה מאורו, ומתגדלת עד י"ד יום, שהם ימי טהרה. ומשם ולהלאה היא הולכת וחוסרת י"ד ימים אחרים, ונקראת עיר פרוצה, כי אין לה חומה, כי אין לה אור ממנה, כי נפרצה מאותו האור, ולא כמו שהיתה עד עתה נשפעת ונתגדלת אורה. והשמש ישיש כגבור לרוץ אורח, שהיא הלבנה, שיש לה אורח כנשים כנודע:

והנה דם נדה באשה, ממקום התוהו, ומשם נתהווה הנחש הבא על חוה והטיל בה זוהמא, וכן נרמז בירח כי לא יהל אורו הבא מן שמש, כי אם רגע אחת, כי היא בתוספות אורה, ונטהרה לבעלה. וי"ד ימים פסק אורה, שהם ימים דמסאבותא, ואחר הכ"ח יום, אין אנו רואין אותה, שהיא תחת הארץ. אבל חסרון אורה הוא ברגע אחד, והיא באותה רגע א' נרמז בפסוק, ברגע קטן עזבתיך, וברחמים גדולים אקבצך, וז"ס הסתרתי פני רגע ממך:

עוד רמוז, שזמן רגע א' קטן, שממנה אותה שעה הטה השמש, שלא יהל עליה אורה, ואז נדבק שם סמ"אל, להטיל בה זוהמא להנות ממנה, והיא כ"ט לחודש, וסימן כז"ב שהיא שקר, לכן נדבק שם באותו יום, ואפילו כולו שקר אין לו רגלים, כי אץ ברגלים חוטא, שנתקצצו רגליו, ושארו בחבורא וסיים בפרודא, כי כבודי לאחר לא אתן והבן:

ורמוז ג"כ שפגימת הלבנה היתה ברקיע ז', סמוכה לחיצונים, לכן יכול לגשת, אבל הזמן הוא ברגע קטן. וסוד ותצא דינה בת לאה, וירא אותה שכם בן חמור, שהטיל בה זוהמא. וכן לחוה בהיות שיצאה חוץ לג"ע מן הפתח, לכן יכול הנחש לפתותה, והטיל בה זוהמא, עד שיעביר הטומאה מן ארץ, ואז והיה הויה למלך על כל הארץ, ויהיה הויה אחד ושמו אחד:

להרח"ו ז"ל - ענין ידוע, שהאצילות נתחלק לג' חלקים והם - ג"ר, ו"ק הוא ז"א, ומלכות. וידוע, שבג' ראשונות, י' בחכמה, וה' בבינה דין, אך לא דין גמור כמו ה' אחרונה. והטעם, שה' ראשונה בין י' לו', שגם הוא חסד, מה שאין כן בה' אחרונה, שאין לה אלא אות ו' מצד א', לכן היא יותר קשה מה' ראשונה. ועל ידי התורה והמצות שעשו ישראל, אז אשת חיל עטרת בעלה, תעלה עד למעלה בסוד צדיקים יושבים וכו'. ונודע, ששם הוי"ה, מהוה כל הויות, ואין לך דבר שבעולם, שלא יהיה לו אור מצד שם זה, וכל אחד לפי מעלתו, ובלתו אין קיום כלל. וידוע, שבשם זה יש י"ב צירופים, והם מתחלקים לי"ב חדשי שנה:

גם ד' אותיות הוי"ה, אות א' בכל חדש, וחוזרים בכל שנה. וגם הם ד' יסודות - י' מים. ה' אש. ו', רוח. ה', עפר. וידוע שכ"א נוטל מחדש, נגד אותיות הוי"ה. גם כן המלאכים, י' מיכא"ל, ה' גבריא"ל, ו' נוריא"ל, ה' רפא"ל. ניסן נגד י', ובו שולט מיכא"ל, ומזל ניסן טלה. אייר ה' ראשונה, ומלאכו גבריא"ל, ומזלו שור. סיון ו', וידוע שהוא כלול מב' ראשונים חו"ג, לכן מלאך שלו פעמים נקרא נוריא"ל מצד ו', אוריא"ל מצד ה'. נוריא"ל כנודע שנקרא אורפניא"ל כשיונק מהפנים שעולה חשמ"ל, גי' מלבוש שהוא לבוש הפנים גי' שע"ח. ואוריא"ל הוא לבוש הגוף, ואוריא"ל גימ' רמ"ח, כמנין אברהם, שהוא חסד, שהוא תחלת הגוף, לכן מזלו תאומים, לשון רבים, לכן ניתנה התורה בסיון, שהוא אות ו' שבשם, וגם היא נגד ו':

תמוז ה' אחרונה דין גמור, כידוע שמבכות את התמוז, שהבחי' בה' אחרונה, ע"ד רחל מבכה על בניה. ומ"ש קול ברמה נשמע, הוא על ה' ראשונה, שהיא רומז ה' עלאה, שם נשמע קול נהי ובכיה של רחל, ואז גם היא בוכה, שהבכיה דאימא עלאה, ע"ד במסתרים תבכה נפשי, לכן כתיב ועיני לאה רכות, אמ"זל מהבכיה, וע"ז אמרו קול ברמה נשמע, הכוונה על ה', לזה אמר תמרורים, לשון רבים, ואח"כ אמר רחל מבכה על בניה, שהולכת בגלות, ואין הבכי על הגלתה, אלא כי איננו, פי' שהיא אינה עמהם, ונפרדה, שאז הוא החורבן כנ"ל, לכן היין שהוא הגבורה, ה' אחרונה, צריך למזוג ג' חלקים מים וא' יין, כדי למתקו בג' אותיות יה"ו, שהמתוק שלה הוא, להעלותה לנה"י, ואז ממתיקה, לכן צריך ג' חלקים מים כנ"ל, לכן בתמוז אירע מה שאירע עד ט"ב, עד שנגלה י', שהוא י' שבו, ולכן הציתו אש בהיכל בתשע, קודם שנתגלה י', לכן חכמים הראשונים קבעו התענית ביום ט', שבעשירי כבר נתגלה אור י':

אלול, ה' הראשונה, תשובה כנודע, לכן הם ימי תשובה. תשרי ו', ואמרו רז"ל מאזנים לשון רבים, וגם בר"ה הדין. יוה"כ מצד סליחה, והיינו המלאך נוריאל אוריאל. וזה סוד

ג' ספרים נפתחים בר"ה - צדיקים גמורים, רשעים גמורים, בינונים. וזהו מאזנים שתי תיבות, היינו מאזנים, וכשזה עולה זה יורד, היינו צדיקים גמורים, או רשעים גמורים, ושאר חדשים תבין. וכן ד' אותיות הוי"ה, נגד ד' רוחות העולם - י' מזרח, ה' צפון, לכן כתיב מצפון תפתח הרעה, שהוא גבורה, אך לא כמתחתה (צ"ל כמתנקם) לכן אמר תפתח, שמשם ההתחלה לבד. ו' דרום, ה' אחרונה מערב, שהשכינה במערב, לכן ר"ת "רחל "מבכה "על "בניה, מערב. והנה השמש יוצא ממזרח, ששמה דכורא, והלבנה ממערב, והשמש אינה משנה הלוכה, אבל הלבנה משנה הלוכה שהיא מתחדשת, והיינו חדש. ובתחילה נראה במערב, ואח"כ מתקרבת למזרח מעט מעט, עד ט"ו יום. וע"ז נאמר, יש דרך ישר לפני איש, דהיינו השמש שהוא הזכר, שלעולם יוצא ממזרח, ולעולם הוא מאיר באופן א', אבל אחריתה שהיא הלבנה, הולכת לאחור, שהיא משנה הלוכה, והם דרכים לשון רבים, והם דרכי מות, שאחר כך נשארת בלא אור כלל, וזהו וילכו לאחור ולא לפנים, וזהו אחור וקדם צרתני, כאשר יבואר בסדר פגימות הלבנה בהלכות פורים:

והנה פרעה לקח עמו שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלישים על כולו. ר"ל, שמצרים הוא הבן הב' של חם, ולקח ת"ר רכב בחור, שהוא נגד ו"ק, וכל רכב מצרים נגד המלכות. ומלבד כל זה, לקח שלישים על כולו, רצה לומר גם בג"ר, דהיינו שלישים. ועשו היה מצד הדין, בנו של יצחק, אלא שהיה יונק מג"ר לכן כתיב ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, ר"ל בעבור ניצוץ הקדוש שהיה בו בפנים, דהיינו בג"ר. ובעבור אותו הציד, היה יצחק אוהב אותו, שאולי יתוקן עי"ז:

נמצא במקום אחר, כתיב עשי"ו, כי להיות שנתגלגל בישוע, תלמיד רבי יהושוע בן פרחיה, ולפי שדחוהו בב' ידים, וענשו, וכמ"ש. ולטעם זה, חושם בן דן הרג לעשו, שחתך ראשו, ונפל הראש תוך המערה, ונקבר שם עם יעקב, לפי שהקדושה שבו היה בראשו לבד, לכן נקבר שם:

ובהיותו יונק מג"ר, שהם ראשי ישראל, כגון שמעיה ואבטליון, ור"מ ור"ע, וע"ז נאמר והאבדתי חכמים מאדום, לכן אין מקבלין גרים לימות המשיח, מאחר שלא ישאר שום ניצוץ קדושה כלל יבוא משיח:

ונחזור לענין כי ביצחק וגו', כאשר כתוב בפגימת הלבנה בהלכות פורים, והנה מי' עממין לא נתן הקב"ה לישראל אלא ז', ונשארו ג', שהם קנ"י וקניז"י וקדמו"ני, שהם עמון ומואב ואדום, נגד ג"ר - מואב נגד חכמה, עמון אותיות נועם, דהיינו בינה, אדום עשו, נגד הדעת, שהם נגד ראש ג"ר, שהם עיקר האור, לכן נאמר פני י"י חלקם לא יוסיף להביטם,

שהאומות היו אומרים, מאחר שהקב"ה מסתיר פניו מישראל, לא יוסיף עוד להביטם, שהחזרת הגוף אינו קשה כ"כ כמו הסתרת פנים, שהוא חשך גדול, אבל הש"י כוונתו לטובה, כי להחזיר הגוף לצד אחר צריך יגיעה גדולה, וצריך זמן, משא"כ כשהגוף נשאר במקומו, ומחזיר רק פניו לצד אחר, שתיכף בפתע פתאום מחזיר פניו למקומו, לכן הש"י הסתיר פניו לבד, וז"ס בשצף קצף הסתרתי פני רגע ממך, ר"ל שלא יהיה העונש אלא רגע, ותיכף אוכל להחזיר אותו הסתרת פנים, מה שלא היה אפשר כ"כ אם היה בהיפך. ומש"ה ברח דודי ודמה לך לצבי, ארז"ל כשהצבי בורח מחזיר פניו לאחור, א"כ נראה היפך מה שכתבנו, שהוא הסתר כל גופו, אך שמחזיר פניו. אלא מתרץ בעצמו זה, ואומר על הרי בשמים, ר"ל - שלעולם פניו גופא הוא על הרי בשמים, ומחזיר פניו ממנו, נמצא הוא ממש מ"ש, שהש"י אפילו כשהעונות גורמין, אין כוונתו אלא הסתרת פנים רגע ממך, שכוונתו לבלתי ידח ממנו נדח, ומגלגל אדם לעולם, עד שיעשה לבוש הראוי לנפש מתורה ומצות, כידוע כי דור הולך ודור בא, הדור שהולך הוא הדור שבא וחוזר ומתגלגל:

ובזה יש פרושים רבים, והרשע שאינו מתוקן, אינו מתגלגל אלא פעמים ושלש עם גבר, והצדיק ר"ל המתחיל לתקן, לאלפים, עד שישלים תרי"ג מצות. ועכ"ז יש באדם חלק ראשו וגופו, והגוף הוא ב' חלקים, צד ימין ושמאל, והנה הש"י אחר שבא אדם ולא תיקן כל הצריך לו, הש"י מביא חלק אחד ממנו דהיינו ראשו, ואחר כך מביא חלק האחר, ואם לא תיקן מכל וכל, חוזר חלילה לעולם, באופן שאפילו יהיה אלף פעמים, הם לעולם חוזרים על ג', וזהו פעמים ושלש עם גבר, וכל זה לבל ידח ממנו נדח, לכן הדור שבא וכו'. וזה דווקא לאנשים שיש להם מצות הרבה, אבל הנשים, עליהם נאמר והארץ לעולם עומדת, או היא צדקניות, או נכנסת לגיהנם, או הולכת לאבדון:

והנה בכל דור ודור, יש צדיק אחד שראוי להיות מנהיג הדור, וגם הוא מהלך ובא עם בני דורו, להאיר להם, וזהו וזרח תחלה, ואחר כך ובא. והוא מה שאמרו רז"ל קודם שתשקע שמשו של עלי, זרחה שמשו של שמואל הרמתי. קודם פטירת הצדיק, נולד צדיק אחר, כמאמר רז"ל. וזהו וזרח השמש ובא השמש אל מקומו שואף זורח הוא שם. והכוונה שנפטר הצדיק, משם מאיר לצדיק שנשאר במקומו, וזהו אל מקומו, ר"ל לצדיק שנשאר במקומו, שואף וזורח הוא שם. ואמר כל הנחלים הולכים אל הים, שמלבד המנהיג הכולל, יש כמה פרטים חכמים המנהיגים הדור, והיינו כל הנחלים הולכים, שהם ת"ח שיוצאין מצדיק זה, והם ענפים לו, כולם הולכים לים, שהוא כללות, כדי לתקנם ולהנהיגם, והים אינו מלא, ואינו מתנהג ומקיים התורה ומצות כראוי, באופן

שיחזרו ויתגלגלו הם, והחכמים עמהם, וזה אל המקום שהנחלים הולכים, הם שבים ללכת, ומתגלגלים עם הדור ההוא, ע"כ מהרח"ו. צמח - שמעתי שאומרים בדמשק, ששאלו להרח"ו, טעם למה אנו מברכין ברכת הלבנה במ"ש, ואמר, כי הטעם הוא, שאז נחרב הבית, והלכה השכינה בגלות, לכן אנו מבשרין חדוש ישראל והשכינה:

ברכת הלבנה להר"א הלוי

קודם ברכת הלבנה צריך לומר הללו את י"י מן השמים, עד חק נתן ולא יעבור, ודע כי יעבור גי' רפ"ח, וכן דוד מלך חי וקיים, גי' רפ"ח. מהרב ז"ל - שיש לומר קודם הברכה, מזמור הללו את ה' מן השמים, כי בד' הללו ראשונים רמוזים ד' עולמות אבי"ע כסדרן, ובג' הללו אחרונים לכלול עשיה ביצירה ויצירה בבריאה, ובריאה באצילות, ממטה למעלה. וגם כי בו רמוז בס"ת קנ"א, חק" נתן" ולא", כי שם זה ביסוד אמא, המתגלה בחזה ז"א, ומאיר על עבר פני רחל היוצאת משם, וע"כ סמוך לו ולא יעבו"ר, העולה מספרו דוד מלך חי וקים:

להרח"ו ז"ל - ברכת הלבנה אנו אומרים בר"ח, לפי שאז היא מתחדשת, ולפי שהיא יוצאת בת"ת שלו, נקראת עטרת תפארת, והנה עטרה היא כתר, ובכל היא נקבה, אלא שהכתר הוא ג"כ דכורא, כי הוא כתר שלו, אבל העטרת היא כתר לנוקבא, לכן היא נקראת עטרת, וזהו עטרת תפארת לעמוסי בטן. כי לכך אנו אומרים ברכה זו בר"ח, מפני שהיא מתחדשת בר"ח, ולפי שהיא יוצאת בת"ת שלו, נקראת עטרת תפארת, לעמוסי בטן הם ישראל, שכולם יוצאים מבטן שלה, והם עמוסים, ולפי שהם שם מקום שלה, גם הם עתידין להתחדש כמותה:

ומדלגין ג' דלוגין, כי לפעמים מלכות תחת היסוד, והנה כדי להתחבר גופא בגופא, שהוא בספירת ת"ת, צריך לדלג ג' דלוגים, כי מדלגים נה"י, ועולה בחג"ת, ואלו הם ג' דלוגים של ברכת לבנה לחברה עם בעלה, והוא עליית נה"י בחג"ת:

וצריך לנער שולי בגדיו, להבריח את החיצונים הנעשין מקטרוג הלבנה. (ומורי ז"ל היה מנער כנפות הטלית קטן, כי הוא בגד המלכות כנודע) ואחר ברכת הלבנה אומרים שלום עליכם ג"פ, והוא כי קטרוג הראשון של לבנה, באומרה א"א לב' מלכים להשתמש בכתר א', ולזה אנו אומרים בברכת לבנה שלום עליכם שלא יהיה עוד שום קטרוג:

מהחברים - ברכת לבנה, הנה נודע לכל באי שערי חכמה, כי כל פנות שאדם פונה לעלות, עליונים למעלה ותחתונים למטה, והם יתעוררו הכוחות של מטה בעובדא ומלולא, אשר הם נקראים מ"ן, לעורר מ"ד דלעילא, זה אחר זה, וזה למעלה מזה, עד הגיע להוריד שפע מעילת העילות ית' שמו, לכן צריך בכל תפלות וברכות שאדם מתפלל,

לכוין בהם כוונה גדולה, כי דבור נחשב לעובדא, והכוונה שהוא מכוין הוא מלולא, ואם ככה, אנחנו חייבים לעשות בכל הברכות, ק"ו בברכת לבנה, שאנחנו תובעים עלבונה בתחלה, מנה אחת אפים, לספר קצת בשבחה בפניה, ולהעלותה למעלה העליונה, כאשר היתה באמנה אתו, וק"ו בן בנו של ק"ו, אחרי שאנחנו בברכה זו ותופסים אמונת אמון ויוצר שלנו, אשר מלא בפיו לאמר, הביאו עלי כפרה, כי אם ככה הוא עושה, נדבק בו, לאחריו נלך, כאשר רמזו רבותינו ז"ל בדבריהם הקדושים בשם ר"י, תנא דבי ר' ישמעאל, אלמלא לא זכו בני ישראל להקביל פני וכו', שכוונה לומר, בברכה זו שאנו מברכים, ומעלין ומתנשאים את הלבנה, אנו מקבלים בדורון נאה, פני אבינו שבשמים, לפי שאנחנו מפייסין אותה במקומו על שנתמעטה, וא"כ הרי זה לו ית' דורון וקבלת פניה מאתנו, לכן נבאר ברכה זו, וזהו - ברוך - עולה רכ"ח, ר' אלהים ברבוע, כ"ח אותיות המילוי דמלוי דס"ג, אמא המאירה ברחל, והכוונה שאנו מכוונין בשם אלהים המאיר לרחל, שתתפייס בחסרונה, אשר כמאמרו, מאמר ו', היא רחל הנקרא מאמר, שהיא מקודשת לו' ת"ת, ומאמר הם קדושין, נמצא שהיא מאמר של ו' ברא שחקים - בנצח הוד יסוד דידה, שנתפשטה בעולמות, ברא שחקים, שהם היכל חסד וגבורה דבריאה, שנקראים שחקים, ששוחקים מ"ן לצדיקים כנזכר פרשת פקודי, שהם מ"ן דמנצפ"ך, שהם צריך מתוק גדול, לפי שהם יותר חזקים מן הג' גבורות, והראשונים יתמתקו משלם לע"ל, וזה במאמרו, מאמר ו', פי' - בנצח הוד יסוד דידה שיתפשטו בעולמות, ברא שחקים, אלו ב' היכלות דבריאה, שבהם שוחקים מ"ן, ומי הם השוחקים מ"ן, אותן דקבלו יסורין בשביל הקב"ה, דאתתרכת מאתרהא, וגם הנהרגים על קדושת השם, מדה כנגד מדה, מפני שהם זבחו את יצרם וגבורתם, וקיבלו יסורין לשם שמים, אין עומד לנגדו, ותיכף אחר מותם עולה לב' היכלות אלו לשחוק מ"ן כנ"ל:

וברוח פיו כל צבאם, פי' - רוח הוא זעיר אנפין, הנקרא רוח, ופיו של הרוח היא הנוקבא, כי פ"ה רומז לנוקבא. ופי' - כי זאת על ידי הנוקבא שהיא פיו, תיקן כל צבאם דיצירה, שהם המלאכים הנקראים צבא מעלה. ואע"פ שזעיר אנפין מקנן ביצירה, יכוין עתה לרחל בבחינה זו, שלא יעשה דבר ביצירה, כ"א על ידי רחל:

חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם, צריך לדעת כי כל הנבראים הם תחת הזמן וחוק, הם בעשייה, ויהיה בחינת חק וזמן, חק ע"י ז"א, וזמן ע"י רחל, נתן לעשיה לכל דבר, שלא ישנו את תפקידם ר"ל הנהגם:

ששים ושמחים, כי כל העולמות ששים לעשות רצון קונם, ואמר לשון רבים, שהם ב' שמות קס"א, כי כל א' גימטריא קונה, שהם בנצח הוד יסוד דאמא, לעשות רצון ב' שמות הנ"ל, המאירין בכל העולמות:

פועל אמת שפעולתו אמת, אמת הוא הזעיר אנפין, כי כ"א פעם אהי"ה, גימטריא אמת, כי הז"א נבנה ונתקן כולם בשם אהי"ה דאמא, ועוד כי א' דאמת הוא שם אהי"ה שהוא בבינה כנודע. והמ' פתוחה רמוז למלכות דבינה המשפעת לזעיר אנפין, כנזכר בזוהר, ות' רומז לרחל באופן זה, כי תחלת ת' הוא י', שהוא תק"י, ובאה מה' דאמא, ת' כלולה מי' וי' מי' הרי ת"ק, וי' רומזת לי' דאבא, המאירה לה' פי' נקודה בהיכליה כי ה' דאמא נבנית מן י' דאבא, כיצד במלוי יו"ד יש ו"ד, והוא צורת ה' ולכך יו"ד דאבא מאיר בה' דאמא, הרי לך י' של ת' רומזת למלכות, ורומז לה' לאה, וכרעים דת' שהוא נ' כפופה רמוז לז"א, שהוא בסוד ו', ופסיעה לבר רומז לרחל, הרי נרמזו זו"ן, הרי לך מלת אמת, רומז בנין ז"א כנ"ל, לכן אמר פועל אמת ז"א, שחותמו ובנינו אמת:

שפעולתו אמת היא המלכות, שמקבלת ממנו, כי גם היא כל מעשיה כמוהו, ואמת שהוא ז"א, כי כל העולמות שהם בי"ע שנתקנו על ידה, ג"כ לא נתקנו אלא בדמותו שהוא ז"א, בדמותו ובצלמו:

וללבנה אמר, פירוש - הקב"ה הבטיח לישראל, למלכות שהיא לבנה, שתתחדש ותעלה למקום תפארת. פי' - למקום שהוא עתה ז"א, וקובע לה מקום עד היכן שמגעת, שהוא לעמוסי בטן, אמא עם ז"א. וזה וללבנה אמר, שהיא נוקבא, אמר הקב"ה, שתתחדש ותעלה למקומה לע"ל, עד שזאת היא עטרת, תהיה בתפארת, ולהיות במקום שהוא עמוסי בטן:

עיין בראש השנה פי' אחר על עמוסי בטן, שהם עתידין להתחדש כמותה, פי' - שזו"ן יתחדשו לעתיד, ויהיו כאו"א. גם הוא פירש אמא, תתחדש ותתעלה באופן כי אמא ותבונה הם פרצוף א', וכן יש"ס ואבא יעשו פרצוף א', ויתוקן העולם. לפאר ליוצרם ר"ל - יעלו ב' מעלות, ויתקשרו, עד שבמקום שהיא עתה פאר, שהוא ת"ת, שם יהיה יצירה, כי יתעלו העולמות ב' מעלות, באופן - שעשייה תתעלה ביצירה, ויצירה בבריאה, ובריאה באצילות, וזהו מעלה א'. ואחר כך יעלו מעלה ב', העשייה שעלתה במקום יצירה, תתעלה בבריאה, הרי ב' מעלות. ויצירה שעלתה לבריאה, תתעלה למקום אצילות. ובריאה תעלה מעלה העליונה וגבוהה עליהם. ואצילות יעלו עד הסיבה העליונה. לזה רמז הכתוב, באומרו והיה אור הלבנה שהיא מלכות תהיה כאור החמה זעיר אנפין. ואור

החמה ז"א, יהיה שבעתים, פי' - שז"א יעלו י"ד ספירות, וזהו שבעתים ב' פעמים, לרמוז שהם ז' של התבונה של מעלה ממנו, וז"ס של יש"ס:

כאור שבעת הימים, פי' - ואבא יהיה אור ז' ימים, ר"ל שאבא יעלה לז' תיקונים דעתיק, הנקרא ג"ט קר"ע פ"ח, שהם ז' ימים הידועים, ולז' תקונים אלו, היה שבח יותר ומעלה אחרת נודעה, כי הם מעולם הנסתר:

על שם כבוד מלכותו, פי' - שעלו זה דיצירה עולה עד מקום אצילות, כל שאר העולמות יהיה בכח "שם "כבוד "מלכותו, שעולה בא"ת ב"ש ב"ם, רמז לשם מ"ב דאנ"א בכח, שמקומו המיוחד לו הוא ביצירה, אמת שיחפוץ הוא ופועל פעולתו בעשיה, כי שם בעשיה צריכין לו, ושם פועל גבורות מעשיו, והעשיה היא הנקודתו הרגילה, וביצירה הוא שם של מ"ב דבראשית, באותיותיו ונקודתו. וכל שם מז' שמות, נחלקו בספירות דיצירה, כיצד - אבגית"ץ, בחסד, וכן כל א' וא' עד"ז, באופן שבכח זה דמ"ב, שהוא ר"ת "שם "כבוד "מלכותו, ר"ת שכם, ובא"ת ב"ש גי' מ"ב, יתעלה עד מקום מ"ה, המיוחס לז"א דאצילות, באופן שיצירה נתעלה לאצילות, ואז יהיה ראשו כתם פז, כי מ"ה ומ"ב, גי' פ"ז, וזהו תולה ארץ על בל"י מ"ה, גי' מ"ה ומ"ב:

ברוך אתה י"י מחדש חדשים - יכוין, כי בכוונה פתיחה, במלת ברוך, דהיינו אלהים ברבוע ר', וכ"ח אותיות דמלוי מלוי ס"ג, ויכוין עתה ממטה למעלה. ובפתיחה מלמעלה למטה, ויאמר ברוך עושך ברוך יוצרך, עשייה ויצירה. ברוך בוראך, בריאה. קונך, אצילות. ומדלג ג"פ להעלות עולמות בי"ע לאצילות, ויאמר כשם שאני וכו', כך כל אויבי וכו', שהם הקליפות לא יוכלו ליגע בי לרעה, כי לא יהיה בי, כך סימנא היא שלא יגע בך לרעה. ויאמר ג"פ, כדי להציל מלכות מג' עולמות בי"ע, מכל מיני קליפה:

ויאמר תפול וכו', ישר והפוך, ישר להציל מלכות דבי"ע מן הקליפה. ובהיפך יכוין לחרב פיפיות בידם, להשליך הקליפות על שונאי ישראל להכניעם אמן:

ויאמר סימן טוב ומזל טוב וכו', דוד מלך ישראל חי וקים, כי ראי זה כראי זה, בחשבך כפל אותיות דוד, גי' חי וקים לעד, באופן זה - ד' כפול ח', חפ"ח ס"ד. ו' כפולה י"ב, י"ב פעם י"ב, קמ"ד. ד' אחרונה ס"ד. הרי רע"ב, כמנין חי קים לעד. ועוד דוד בכפל מרובע התיבה, יעלה מספרו דוד מלך ישראל קים, באופן זה - דוד גי' י"ד, והכפל הוא כ"ח, כ"ח פעם כ"ח עולה תשפ"ד:

ויאמר תנא דבי ר' ישמעאל וכו', שלום עליכם, כלומר הם הם דברי הקב"ה, שאומר הנה אני שולח מלאכי השלום, כנגד הדורון אשר אתם משלחים במקומי, והנה נותן לכם את בריתי שלום:

פרק ד

בזה הפרק יבואר סוד חנוכה:

סוד שמונת ימי חנוכה, איהי מקבלת אור ההוד בעצמו, שלא ע"י ז"א, כי בחול יעקב בנצח ורחל בהוד, וביען אשר לא תיקן ההוד, בענין והודי נהפך עלי למשחית. והנצח נתקן, בענין וגם נצח ישראל לא ישקר, לכן מקבלת איהי אור מן ההוד על ידו דרך הנצח. אבל מתתיהו בן יוחנן כ"ג, תיקן ההוד, באלו הח' ימים לבד, לכן מקבלת איהי אור מן ההוד עצמו על ידה, ושלא על ידו, לכן אנו אומרים על הנסים בברכת מודים, שהוא כנגד ההוד:

מהחברים היא נצח, שהוא ענף החכמה, סוד שמן משחת קודש, ולכן היה הנס בשמן, וע"י כהן. ודע, כי יש בה ג' יחודים, א' נגד נה"י, כי עד שם מגיע קומתה לבד, ובזה היחוד הוא הוי"ה אדני. ולפעמים הוא נגד החזה, ואז הוא הוי"ה אלהים. ולפעמים הוא שוה עד הכתר שלו, ואז הוא הוי"ה אהי"ה, וג' יחודים אלו, גי' נר. (עיקר כוונת נר חנוכה הוא, להוריד הארה למטה באלו הימים, כאלו היה הזווג עם בעלה פב"פ, שוה לו עד הכתר ברמ"ח אברים, הרי רמ"ח וב' דרועין, גי' נר. ושם הויה בזווג זה, הוא י"א ה"ה ו"י ה"ה). והנה בחנוכה היא נגד נה"י לבד, ואנו ממשיכין לה אור מג' יחודים אלו עליונים, לעשות אותה נר. והנה בחנוכה, זו היה כוונת ההדלקה, שיכוין האדם כשמוריד ידו להדליק, כי היא למעלה מג' טפחים, שהוא כנגד נה"י, שהם ג' טפחים, ולמטה מי' טפחים, שאינו עולה עד הראש, ואנו ממשיכין לה אור מן הראש. לכן אם הניח אותה בתוך י' יצא, כי כל זה נקרא מקומה, כיון שהיא נוטלת אור מן כל י'. אבל למעלה מי' אין להניח. וביום השבת, היא עולה עד הכתר שלו, ואז מקומה ממש בכל הי', ואז היא נקראת נר שבת שלימה. ולכן אם לא השיגה ידו, לקנות שמן לנר של שבת ונר חנוכה, נר שבת קודם, שיותר טוב להעלותה עד למעלה, עד כל הי', ולא נר חנוכה שהוא למטה, אף שהאור בא לה מכל הי':

וגם לכך ראוי להדליק ערב שבת, נר חנוכה קודם שידליק נר שבת, כי ראוי להעלותה מעט מעט ממטה למעלה ממדרגה למדרגה. אבל אם הדליק של שבת קודם, שכבר עלתה למעלה עד הראש, איך ידליק של חנוכה, ויחזור להורידה למטה בנה"י ח"ו:

ודע, כי אנו מדליקין אותה עם שקיעת החמה, כי אז היא מדת לילה, והיא יורדת למטה, אל הבריאה וליצירה ולעשייה, לתת טרף לביתה וחק לנערותיה, ואז אנו ממשיכין לה אותן האורות שהיו לה למעלה. ולפי שעיקר המשכה היא מאותו האור הנמשך אליה מן הראש, שהוא הו"יה אהי"ה, כי כשהם מלאים ביו"דין הם גי' רגל, ואין האור הזה

יכול להמשיך אליה, אלא זמן מועט, לכן גם מצות הדלקה אינה אלא זמן מועט, וזהו עד שתכלה רגל מן השוק, כי השוק הם העולמות התחתונים, עד שתכלה אותו רשימו מן האור שנמשך אחריה למטה עד מקומה. לכן הדלקה עושה מצוה, ולא ההנחה, כי אין אנו מעלין אותה ממקומה כלל, אלא שאנו ממשיכין לה אור מלמעלה אל מקומה לבד, היינו ההדלקה. ולכן אסור להשתמש לאורה, כי כדי להיות אור הקודש העליון יורד עד למטה, אשר שם מקומה במקום אשר מצוים שם החיצונים, ואנו חוששין שלא יתאחזו באור העליון, ולכן אין להנות מן האור. (א):

הגהה (א) צמח - מכאן כי בשבת יכול להנות מנר של שבת, כי שם אין החיצונים כנזכר בנר של חנוכה:

פי' חנוכה, הוא חנ"ה כ"ו, והוא שיונקת המלכות מאימא עלאה הנקרא חנ"ה, העולה ס"ג, כי חנה בבינה, ושם שם ס"ג, ושרשו הוא ייא"י, מספרו אל, כמספר הוי"ה עם ד' אותיות והכולל, וזהו חנ"ה כ"ו. וזש"ה, ואת חנה אהב וה' סגר רחמה, (ב) פי' - כי אלקנה הוא בחינת אבא, וחנה בחינת אימא, ואינו יכול להזדווג עמה, לפי כי ה' סגר רחמה, ר"ל שנה"י דבינה שם נעלמים בראש ז"א בסוד מוחין. וז"ס בספרא דצניעותא, אתי מפתחא דכליל שיתא לכן או"א אינם יכולים להזדווג ביחד, אבל מסתלקות למעלה ומזדווגת, וז"ס ועלה האיש ההוא מעירו, ואז מזדווגין יחד:

הגהה (ב) א"מ, אלקנה גי' אל במלואו, אלף למד:

בענין חנוכה - בברכות, תחלה תכוין, כי הלא יש תוספות קדושה יותר מבחול, כמו שיש בשבת וי"ט ור"ח, רק שאינו דומה להם. אמנם נלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, לידע איך בחול איהו בנצח ואיהי בהוד, ובחנוכה ופורים הוי תרוויהו בהוד, ואדרבא נראה כי הוא גרוע מבחול, אך הענין כי בחול יעקב לקח הארת שניהם דידיה ודידה, מן נצח ומן הוד, ואח"כ נותן חלק ההוד בה אל הנוקבא, נמצא כי היא טפילה אליו. אך בחנוכה ופורים, היא יונקת מן ההוד ע"י עצמה, שלא על ידו, וזה תוספות קדושה אליה:

ונדבר עתה בענין הברכות, דע כי שרשם סובב, על היות לה סוד יחוד א' ונאה, והוא סוד נר, שידעת, שהוא סוד יחוד שם הויה ואהיה, הויה אלהים, הויה אדני. וג' יחודים אלו, גי' נ"ר. והנה בברכות אלו, רמוזים כל הג' יחודים, דהיינו - בברכה א', יחוד א', הויה אהיה. בברכה ב', הוא יחוד ב', של הויה אלהים. בברכה ג', יחוד ג', של הויה אדני. אמנם תכוין תחלה, להמשיך אליה ע"ב ס"ג מ"ה, גי' ק"פ, כמנין להדליק ע"ה, כי הוא סוד שם ב"ן, ולכן תמשיך אליה ע"ב ס"ג מ"ה, וע"י זה תמשיך ודולקת ומאירה, ותעשה נר חנוכה, ואז תתייחד עם דודה, בג' היחודים שהם גי' נ"ר. ותכוין לשם קדוש נח"ל, שהוא ר"ת להדליק נר חנוכה, והוא המשכת אור עליון של הבינה לז"א. (ס"א, עצמו

מן הנחל העליון, כי בכח אור זה הבא עליו מלמעלה, יש בו אור ליתן אליה, להדליק ולהאיר אותה) כדי שיוכל להתייחד עמה, ביחוד נ"ר הנ"ל. לכן תכוין, כי נחל ע"ה, הוא סוד שם מ"ה, ובתוכו שם אהי"ה כזה ברבוע - יו"ד ה"א, ו"א א' א"ה אה"י אהי"ה וה"א, גימטריא פ"ט, והוא, כי סוד אחוריים דאהי"ה הוא סוד דם אדם, כמבואר אצלינו. (ס"א, כי אחוריים דאהי"ה הנ"ל גימטריא דם, הוא דם זעיר אנפין, ומן א' שבתוך וא"ו דמ"ה, נעשה אהי"ה גימטריא דם, הבא לזעיר אנפין מלמעלה, מן אהי"ה שבאמא):

ואפשר ששמעתי, גם כן לכוין להמשיך זה לשם ב"ן, ומלוי אותיות דמלוי המלוי, שהוא גימטריא נחל, רק שאיני זוכר אם שמעתיו:

אחר כך תכוין, להמשיך מס"ג אל הנוקבא, וזהו חנוכה, שהוא ס"ג כ"ו, אלו הם גימטריא חנוכה, ותמשיכם למלכות:

אחר כך ברכה ב' במלת שעשה, שהוא ש"ע ש"ה. ופירוש ש"ע, הוא ב"פ אל"ף למ"ד, שהוא הארת פנים עליונים, מסוד א"ל, למתק אלהים דיחוד ב' הנ"ל, שהוא במלוי יודי"ן, שהוא ש, ועם ה' אותיות אלהים, הרי ש"ה:

מהחברים - כשיאמר נ"ר, יכוין ג' יחודים הנ"ל, גימט' נ"ר. וכשיאמר חנוכה, יכוין גימטריא ס"ג כ"ו. וב' אל יוצא - א' מן ס"ג, י"י א"י. וא' מן כ"ו, כי כ"ו ם אותיות ההוי"ה, ועם כולל, עולה א"ל. וכשיאמר חנוכה, יכוין ס"ג כ"ו, ויאריך בב' אותיות אחרונות כ"ה, עד שיכוין הג' יחודים העולין נ"ר. בברכה ב', יכוין הוי"ה במילוי ס"ג, והוי"ה בניקוד אלהים. כשיאמר שעשה, יכוין ב' אותיות ש"ע, יכוין ב' אל הנ"ל, שעולין ש"ע. ובב' אותיות אחרונות ש"ה, יכוין אלהים ביודי"ן גי' ש, ועם ה' אותיות אלהים, הרי ש"ה):

ענין נר חנוכה, כבר נתבאר לעיל, והנה בברכה ראשונה יכוין כשאומר ברוך אתה י"י, יכוין כי הוי"ה זו דע"ב דיודי"ן. גם תכוין לחבר אהי"ה דיודי"ן, ושניהם גימטריא רגל, וזה עד שתכלה רגל מן השוק. ובברכה ב', כשמזכיר הוי"ה, יכוין שהוא במלוי ס"ג, ויחבר עמה אלהים. והענין יכוין כי הוי"ה זו של ס"ג, וניקודה בניקוד אלהים. ובברכה ג', יכוין כשאומר יהו"ה, שהיא של מ"ה, ויחבר עמה שם אדנ"י:

בענין נרות חנוכה, כבר בארנו כי נר חנוכה, יכוין ג' יחודים הנ"ל. וכאן מצאתי כתוב, שיכוין כי הוי"ה א' שעם אהי"ה הוא ביודי"ן, והוי"ה שעם אלהים הוא בס"ג. והוי"ה הג' דאדנ"י, היא דמ"ה. ואלו הג' עצמן הם גימטריא להדליק, ע"ב ס"ג מ"ה. גם במלת חנוכה, שארז"ל חנו כה. וסוד כ"ה, הוא סוד כ"ה אותיות של הו' שמות שבמלת נר:

שעשה, בארנו - כי ש"ע, הם ש"ע נהורין, שהם גימטריא ב' א"ל במילוי, ומציאות ב' א"ל אלו, הם בשם ס"ג, שבארנו במלת חנוכה, שהיא חנ"ה כ"ו, כי חנה גימ' ס"ג, שהוא

הוי"ה פשוטה ומלאה. והנה הפשוטה הוא כ"ו, וד' אותיותיה ועם הכולל גי' א"ל, וכן בס"ג במלוי יש י"י א"י גי' א"ל, וב' א"ל הנ"ל מתמלאין כנ"ל, ונרמזו באותיות ש"ע מן שעשה. גם במה שבארנו במלת נ"ר, כי יש בו יחוד הויה דע"ב עם אהיה, תכוין כי גם אהי"ה זו היא ביודי"ן, אז שניהם גימטריא רגל, כי גם חנוכה גימטריא רג"ל, נ"ל שצ"ל נקרא רגל, כנזכר בתיקונים:

מורי זלה"ה, היה נוהג להדליק נרות חנוכה בנוסח מהרי"ק, (הובא בב"י) שלא כנוהגין באופן אחר, והוא מה שהיה נוהג, כי בלילה הא' מתחיל מן היותר רחוק מן הפתח, ובלילה ב' מתחיל מנר הסמוכה לראשונה. וכן היה עושה. באופן, כי בלילה אחרונה היה מתחיל להדליק, אותה שהיא יותר קרובה לפתח:

מהחברים - בברכה יש י"ג תיבין, נגד י"ג מכילין דרחמי, דאמא מקשטי לברתא לתקנא הוד דידה. וקשטה בח' מכילין דידה קדמאין מן א"ל וכו', עד תמינאה נוצר חסד. ויכוין למכילתא חדא, שכל א' כלול מי"ג, וביום הח' שהוא נוצר חסד, מעוררת ביומה כל שאר המדות, ע"י בטישה דנוצר עם ונקה, שהם ב' מזלות עלאי ותתאי, כדי להשפיע למלכות, ואלה הח' מדות דאמא, אינון תמנין. אהי"ה כל אחד ברבוע אותיותיו, אהי"ה פעם אהי"ה, עולה אמת, שכנגדם ח' אמת דאמת ויציב:

והם כזה:

הסר השורש שהוא קס"א, נשארו ח', לפי שאין השפעתה לזעיר אנפין, אלא מטבורה ולמטה וקס"א הוא למעלה מהטיבור. ליל א', יכוין אל הוי"ה, י"ו בסגול ה"ה בקמץ. ליל ב' יכוין רחום הוי"ה, י"ו שב"א ה"ה קיבוץ. ליל ג' י כוין וחנון הוי"ה, י"ו חול"ם, ה"ה קיבו"ץ. ליל ד' ארך הוי"ה, י"ו חירק ה"ה קיבוץ וכו', עיין לקמן. ליל ח' נוצר חסד הוי"ה בניקוד צבאות. יש נ"א, ה' אחרונה בקיבוץ. ברכה ב', בכל יום באזכרה ס"ג וקנ"א. עוד, ליל א' ניקוד צבאות. ליל ב', שורק. ליל ג', קיבוץ. ליל ד', חירק. ליל ה', חולם. ליל ו' שבא. ליל ז' סגול. ליל ח' צירי:

בברכה ג', שם מ"ה כולו חולם, ובכל שהחיינו הכל מ"ה:

מ"כ בסידור א', כסדר זה - יום א', אל"ף ה"י יו"ד ה"ה, קנ"ו א', ורבוע פשוט, עולה אמת, דהיינו אהי"ה פעם אהי"ה, גימטריא אמת, והם מן ח' אמת שבאמת ויציב, דהיינו א' רבוע אהי"ה, ומעורר מכילתא א' מי"ג מכילין דרחמי, ונקרא א"ל. יום ב', אל"ף ה"ה יו"ד ה"ה, קנ"א ורבוע פשוט, גימטריא אמת, ומעורר מכילא ב', הנקרא רחום. יום ג' אל"ף ה"ה יו"ד ה"א, קמ"ז ב', ורבוע פשוט, גימטריא אמת, ומעורר וכו', וחנון. יום ד', אל"ף ה"א יו"ד ה"ה, קמ"ז א', ורבוע פשוט וכו'. יום ה', אל"ף ה"א יו"ד ה"י, קנ"ב ב', ורבוע

פשוט וכו'. יום ו', אל"ף ה"י יו"ד ה"א, קנ"ב א', ורבוע וכו'. יום ז', אלף ה"ה יו"ד ה"ה, קנ"א, ורבוע וכו'. יום ח', אלף ה"א יו"ד ה"א, קמ"ג, ורבוע וכו'. ומעורר יום ח' כל שאר מדות וכו':

ענין על הניסים, כבר ידעת מה שכתוב בתיקונים, כי נ"ה הם ב' פקודין, דאתמר בהון פקד פקדתי, והם חנוכה ופורים, שבהם מתגלין האורות דנ"ה. והנה בנצח שם הויה, ובהוד אדנ"י, הנזכר בתיקונים, והם מ"ה ואדני, גי' נ"ס, ויסוד כלול בגויהו, הכולל נ' שערים, גי' י"ם, לכן נקרא על הנסים, נס י"ם. והנה נמצא, כי נ"ה נקראו נסים, לכן אומרים בחנוכה ופורים על הנסים. מ"כ, כל הגאולות ראשונות, היו בסוד ההוד, ולכן כל השירות הם בלשון נקבה, דאיהי בהוד. ואפילו גאולת מצרים, היה על ידי בתיה בת פרעה, ולפיכך כתיב ונתת מהודך עליו. וכן גאולת סיסרא, היה על ידי דבורה ואשה יעל. וכן גאולת יון, ע"פ בת מתתיהו, והיה אז בתיקון הוד, לפיכך הם ח' ימי חנוכה, כי הוד ספירה ח'. ופורים היה על ידי אסתר. אבל לעתיד לבא, יהיה הגאולה מצד הנצח, ולכן יהיה גאולה נצחית וקיימת, כדכתיב וגם נצח ישראל לא ישקר, וזה ויז נצחם על בגדיהם, בסוד גם את זה לעומת זה וכו':

פרק ה

בזה הפרק יבואר עניני הפורים:

סוד הפורים. סוד הפורים הנה נודע, כי כל זמני הגלות, עומדת הנוקבא רחל עם ז"א, אחור באחור. אמנם אז היה בסוף אותן הע' שנים של גלות בבל כנודע, ואז היה מתחיל למעלה לעשות תיקון, כדי להחזירם פנים בפנים, אז הוא צריך הפלת דרומיטא בז"א. שהוא הסתלקות המוחין מן הז"א, ונכנסים תוך רחל, ונתקנת פרצופה, ועי"ז יכולה לחזור אחר כך פנים בפנים:

(מהחברים - ענין פורים בהוד ענף גבורה, סוד יין הרומז בגבורה. לכן הנ"ס בדם, שהרגו בשונאיהם, וגם השמחה הוא ביין) והנה אז בימי מרדכי, היה סוף זמן הדורמיטא של ז"א, וסוד שאמר המן ישנו עם אחד מפוזר ומפורד. ארז"ל על ישנו, שאמר המן, אלהיהם ישן הוא, פי' ישן הוא המלך שלהם שהוא ז"א כנ"ל. וזהו הדורמיטא, וכיון שהוא ישן, ורוצה לחזור פב"פ לחזור ולבנות בהמ"ק פעם ב', (וזהו נדדה שנת המלך, מלכו של עולם, כי חזרו המוחין בו, ונתעוררו. וזה סוד ונהפוך הוא, דהיינו שנהפך הוא ע"י אמא, הנקראת הוא, ונתלבנו ונתמתקו דיניו.) א"כ נבטל בביטול עצתו של ית', ולא יבנה בה"מ בימיו ח"ו, דהיינו מלכות הנקראת מקדש, בסוד מקדש אדני:

והנה בהיותן הנה"י אמא נכנסין תוך רחל, בהיותה באחור הז"א, היה גם הנה"י דאבא נכנסין בה ג"כ, נמצא כי כמו שבזמן היות המוחין תוך ז"א, היו יוצאין ב' האורות, א' של רחל מאחוריו של ז"א, וא' מלפניו לשל יעקב, גם עתה יוצאין מן רחל ב' הארת אלו. אמנם יש עתה בחי' אחרת חדשה לגמרי, אשר לא נמצאת בהיותן המוחין תוך ז"א, כי כבר נתבאר, כי בהיותן המוחין תוך ז"א, היה מסתיים יסוד אבא תוך ז"א ממש, בסיום יסוד ז"א, ומתלבש בתוכו. אמנם עתה אשר המוחין הם ברחל, הנה היסוד שלה הוא קצר, ואינו ארוך ומתפשט כמו היסוד של הזכר, נמצא כי כשנכנסין נה"י דאבא בתוכה, הנה היסוד דאבא יוצא ומתפשט חוץ מן היסוד שלה, ואינו מתלבש תוך היסוד שלה, והיה מתגלה למטה לגמרי. אמנם בחי' הארה זו לא נמצא בז"א כלל בשום זמן, לטעם הנ"ל שיסודו ארוך, אמנם זאת בבחי' של יסוד דאבא, שמתגלה לחוץ מיסוד דרחל, ודאי שהיא הארה גדולה מאוד, שמתגלת הארת אבא אשר הוא טמיר וגניז מכולהו. והנה בחינת מרדכי, הוא סוד הארת יסוד אבא המתגלה בהיותו ברחל, כי מרדכי בא מאותו הבחינה, ומשם יונק שורש נשמתו, וזה סוד מרדכי, מרא דכיא, מר טהור, שהוא זך ונקי וב"ר, (ס"א - שלא נשברו מעולם בעולם התוהו, ונשאר זך ונקי) מצד אשר הוא היסוד דאבא. וזה סוד ואצבעותי מור עובר, והמבין יבין בסוד אצבעות שהוא מר עובר, (שהם חב"ד דאבא ואמא, אח"כ מתלבשים בנה"י שלהם בנוקבא) כי הם עוברים ויוצאים לחוץ, על כפות המנעול, והבן זה. (ס"א ובראשי הוא היסוד אמא, ס"א ובראשי אצבעות, כי שם פרקין עליונים דא"א, אשר שם חב"ד דאבא ואמא, ושם היסוד דעתיק, וגם נתגלה במצח.) הנה המן הרשע, רצה לאבד הארת אלו, ולהרוג מרדכי הרמוז בהארה זו, כדי שתתבטל בנין פרצוף נוקבא הנקרא רחל, ולא יבנה בהמ"ק ח"ו, והש"י ברחמיו רצה להטיב עמהם יותר מכל אשר היה בתחלה, שכמוה לא נהיתה מימי קדם, והוא, כי הלא הארה זו של מרדכי, אינה יוצאת רק בהיות סוד זמן דרומיטא, אמנם אח"כ כשהם חוזרים פב"פ, ומסתלקין הנה"י דאו"א, עם המוחין מן הנוקבא רחל, וחוזרין ונכנסים תוך הז"א כנודע, הנה אז שמתבטל הארה זו של מרדכי, בלי ספק. והש"י רוצה להטיב עמנו, ולהאיר לנו בכל זמן וזמן, ובכל שנה שנה ושנה בימי הפורים האלה, שאז נעשה הנס, ושתמיד בימים האלה יתגלה אותו הארה של מרדכי, אפילו אחר היותן פב"פ, ותשאר קיימת תמיד. והנה הארה הזאת לא היתה, לא בשבת ולא בי"ט, אלא בפורים לבד, זשארז"ל כל המועדים עתידים לבטל, חוץ מן הפורים, שנאמר וימי הפורים לא יעברו וכו', והבן מ"ש לא יעברו מתוך, כי תמיד נשאר הארה זו בזמן הזה של ימי הפורים, ולא תתבטל אף גם בחזרת תוך ז"א פב"פ, כי היא הארה אשר מעולם לא נהייתה כמוהו:

ז"ס וזכרם לא יסוף מזרעם, פי' - כי אותו היסוד של אבא, הנקרא זכרם, לא יסוף ולא יפסוק מזרעם של ישראל תמיד, כי בכל ימי הפורים האלה, יהיה אותו הזכר קיים, ונתגלה אותו הארה:

וז"ס מגלת פורים, שלא תתבטל, כי אותו היסוד של אבא, הוא סוד מגלת פורים כנ"ל, ונודע כי סוד מגלת התורה, הוא מציאת יסוד דאבא, תורה שבכתב, אותה הארה היתירה היוצאת לחוץ של יסוד רחל נוקבא, נקרא מגלת פורים, שהוא ארוך דמיון המגילה בצורתה. והענין הוא, כי כל אותן ההארות לא נסתלקו מן רחל בחזירתו פב"פ, רק כל הארת ישארו בה, אפילו אחר סילוק המוחין ממנה כנ"ל:

גם מגלה, פי' לשון גלוי, ופי' מציאת יסוד דאבא המגולה. גם מגלה חסר יו"ד, גי' ג"פ הויה, שם סוד ג' מוחין דהויות של חב"ד דנה"י דאבא המתגלין בה. (א):

הגהה (א) (הג"ה. אפשר, כי לפי שיסוד המכריע הוא, וכולל נ"ה, לכן בהתגלות יסוד דאבא, מתגלין גם הנ"ה שהם חו"ב דרחל עתה.):

אמנם כדי לקיים אותה הארה של מרדכי ברחל ביום פורים, לכן אנו נותנין צדקה לעניים, כדי שבכח הצדקה ההיא, תנתן גם אותו הצדקה מן היסוד דאבא הנקרא צדיק, לרחל הנקראת צדק, וזהו לענין תיקון פרצוף של רחל עצמה, ע"י צדקה, דהא בהתחברות צדק וצדיק, נקראת צדקה:

אמנם יש בחי' אחרת, והוא הארת מוחין שהיה לה בעת הדורמיטא, וכוונתו הם, שאותן הארת ישארו, גם במוחין שבה, ולא בסוד תיקון הפרצוף עצמו, וזה נעשה ע"י הצדקה כנ"ל, רק תוספות הארה יתירה בסוד המוחין, והנה זה נעשה על ידי אכילה ושתייה בימי הפורים האלה, כי אכילה גי' אדני ע"ה, שהיא רחל, וזהו אכילה - אכל י"ה, כי ימשכו אליה המוחין, אשר הם כולם בסוד י"ה, כמבואר אצלינו במ"א. וגם שתיה, פי' - שת יה, והוא סוד החו"ב, הנקראים יה יה, כי הדעת שלה הוא ק"ל מצד הגבורות, ולית בה אלא נהירין דתרי מוחין גליפין בה. אמנם קריאת המגילה, הוא ענין שלישי, והוא להוציא אותן הארת לחוץ מיסוד רחל, בסוד מגלה כנ"ל, ודי בזה. וזה סוד על מקרא מגלה, כד"א למקרא ולמסע את המחנות, לקרותה ולהוציאה לחוץ ותתגלה שם:

ענין הפורים בזמן הגלות, כי בבבל אז היתה המלכות בסוד נקודה, וירדה למטה בבריאה, וצריכה בנין מחדש על ידי המוחין שיכנסו בה בבריאה. והחסידים שבאותו הדור, והחרש והמסגר, היו מתקנים אותה בכל ע' שנה של גליות בבל, כל הז"ס שלה, עד שהעלו אותה למקומה, בין ב' דרועין, וכיון שנכנסו בה המוחין, נפל שינה על זעיר אנפין, כל אותן ע' שנה, כנודע בדרושים, שכשהיא צריכה בנין מחדש, אז היה הזעיר

אנפין בסוד דורמיטא, שנסתלקו ממנו נצח הוד יסוד דאו"א. (כתב הר' בנימין, דאין לסמוך על זה, והעיקר הדרוש דלעיל, כי אין דורמיטא אלא אחר היות פרצוף שלם אחור באחור, ועיין בכוונת נסירה) ונכנסו למלכות לבנותה, בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע, כאשר היה בתחלת בריאת עולם:

ובסוף הע' שנה, יצא מרדכי שהוא מבחי' הארת יסוד אבא, היוצאין חוץ מיסוד המלכות, כי כשהיו נצח הוד יסוד של אמא תוך הז" א, היו מלובשים בהם הנה"י דאבא, והיה יסוד דאימא נכנס בתוך הז"א עד החזה, ויסוד אבא עובר ויוצא עד סוף היסוד של זעיר אנפין, אך כשנסתלקו נצח הוד יסוד דאבא ואמא, ונכנסו במלכות כדי לבנותה, נמצא שיסוד דאבא, הוא עובר ויוצא לחוץ ליסוד המלכות, וזהו ויעבור מרדכי, כי היה מאותו בחי' היוצאת לחוץ:

וז"ס גם כן לקחה מרדכי לו לבת, ואמרו רז"ל אל תקרא לו לבת, אלא לבית, כי יסוד אבא נכנס ברחל, והיא לו לבית. וזה שאמרו רז"ל בענין המגילה, נקרא ספר, ונקרא אגרת, כי מגילה לשון גילוי, והוא יסוד אבא, שהוא מגולה חוץ מיסוד רחל, כשהוא במקומו בזעיר אנפין נקרא ספר, וכשהוא בנוקבא נקרא אגרת. (אגרת בגי' שכ"ה ומנצפ"ך, בלקוטי ורה ספר יחזקאל, ותבין שאז היה קיבוץ כל הדינים, פרים חסר וי"ו לשון רבים, ב"פ פ"ר, גימט' ב' פעמים מנצפ"ך, עולה קס"ת, המנצפ"ך עליון היא גבורות גדלות דבינה, והם מכילין אל גבורות אחרים, (ס"א והב' חסדים) ולזה גבריאל אשר קסת הסופר במתניו והאזור במתניו, כי הם נצח הוד יסוד, הם סוד כל הגבורות שלוקח מנצפ"ך מבינה, ומנצפך ממלכות, הם גימטריא קס"ת):

והנה המן הרשע היה מכשף גדול, ואשתו זרש מכשפה גדולה, וי' בניו י' ספירות דקליפות, וראה אותו הארה הגדולה, והבין שרוצה לחזור המלכות פב"פ, ושיחזרו מוחין נה"י דאבא ואמא לז"א, ולא ישאר בסוד דורמיטא, ובזה יהיה גאולה לישראל, ולכן רצה לבטל את הארה. והנה המן גי' צ"ו, ואין צו אלא עבודה זרה, שהוא ראה זה הענין מתוך הקליפה, שהיא ע"ז, שהיא בעשיה, שעולה אל אדנ"י. והקב"ה ברחמיו, עשה עמנו נסים ונפלאות בזמן ההוא, וביטל מחשבתו. ולא עוד, אלא שאותו הארה הבטיחנו שתהיה תמיד בזמן הזה, ואע"פ שיחזרו המוחין למקומו בז"א, שישאר אותו הארה ההיא במלכות, כאשר היה באותו זמן. וזהו וימי הפורים האלה וכו', נזכרים וכו', דהיינו יסוד הנקרא זכר, יסו"ף, יוסף שהוא יסוד, מזרעם שנכנס ברחל. ומה שאמרנו שאותו הארה של יסוד אבא, לא היה אלא בסוף ע' שנה, אע"פ שבכל לילה נכנסים במלכות נה"י דאבא

מלובשים תוך נה"י דאמא, א"כ היה ראוי שבכל לילה יתגלה יסוד אבא, מ"מ אין אותו הארה יוצאת וניכרת אלא לזמן ארוך, ולזה לא יצא אלא בסוף זמן גלות:

פרק ו

ענין משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים

המנות, הם חו"ג שביסוד אבא, וניתנין למלכות, והם משתלחין מת"ת שבה ליסוד שבה, וזהו איש לרעהו. ומתנות לאביונים, הם חו"ב שלה, שנעשה לה מנה"י של אבא, וכל זה הוא להגדילה ולעשותה פרצוף אבא ג"כ, וכל זה הוא נעשה לה מבחי' אותו הארה שאמרנו, דהיינו ממה שמגולה מיסוד אבא, דהיינו מגלה, ואח"כ אנו קוראין המגילה. והכוונה להמשיך אותו הארה ולחוץ, ולזה אמרו שפושטה וקוראה כאגרת. ואח"כ אכילה ושתייה, והכוונה - שלאחר שעשינו אותה פרצוף אבא, בסוד מנות ומתנות לאביונים, אנו ממשיכין לה הארת המוחין בהיותה פנים בפנים מבחי' הנ"ל, שהיא אותה הארה היוצאת לחוץ:

צריך לכוין באכילה, לב' י"ה י"ה במילוי יודי"ן, יו"ד ה"י יו"ד ה"י. ותכוין שהוא משם ע"ב, שהוא כנגד מוח דחכמה. ובשתיה יכוין לב' פעמים י"ה י"ה במילוי יודין, יו"ד ה"י יו"ד ה"י. ותכוין, שהוא משם ס"ג שהיא בבינה, עולה גי' יין, שהוא נגד מוח בינה. וזהו אכילה - אכל י"ה. שתיה - ש"ת י"ה. ולכוין להמשיך לה מוחין אלו, מוח החכמה ע"י אכילה, ב' פעמים י"ה י"ה, יוד ה"י יו"ד ה"י דע"ב. ומוח בינה ע"י שתיה, ב' פעמים יו"ד ה"י יו"ד ה"י דס"ג, גי' יין. כי אין לה אלא תרין מוחין, וצריך להיות השתיה מרובה מאכילה, לרמז למלכות שהיא בחינת גבורה, ומוח בינה גובר בנוקבא, לכן צריך להיות השתיה מרובה. (א):

הגהה (א) הגה"ה - לכן אחשורוש ושריו שהיתה כוונתן להרוס בנין פרצוף נוקבא, היתה שתיה כדת, אכילה מרובה משתיה, אין אונס, שהוא רמז לנ"ה אותיות נ"ס, וה"ג והב' כוללים גימטר' אונס, וכל זה היה כדי להרוס פרצופה:

והנה מה שאמרו רז"ל שצריך אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, הכוונה היא - כי ידוע שיש ניצוץ של קדושה בכל קליפה המחייה אותה, ואם יסתלקו ממנו לא ישאר לו חיות ויתבטל לגמרי מיד. (ב):

הגהה (ב) הגה"ה צמח - ואע"פ דאכלו רעים אינון או"א, ושתו דודים אינון זו"ן על כל זה, אע"פ שכחדא שריין, הנה אמא נותן הגבורה דנוקבא, שהם סוד היין. ואבא נשאר בסוד האכילה למעלה, לכן השתיה שנגלה למטה, הוא יותר על האכילה שהיא למעלה, ע"כ הגה"ה:

והנה ביום הגדול הזה, שיש אותו הארה גדולה, אנו רוצין שגם לזאת הנצוץ יגיע לו חיות לעצמו, מזה ההארה, אבל לא שיגיע כל כך להאיר לקליפה (ולזה צריך שישתכר האדם

ביום הזה, עד שלא ידע בין ארור מן לברוך מרדכי, אולי ישגה ויתן ברכה לאותו ניצוץ שבקליפה ויתברך גם הוא, אבל לא תהיה ברכה כוונה שלימה, שאם יהיה כן יגיע לו הרבה, ותתברך גם הקליפה) (נ"א ולכן צריך לומר ברוך המן, להמשיך אור גם לניצוץ ההוא, לכן צריך לאומרו שלא בכוונה אחר שהוא שיכור וכבר יצא מדעתו, ואם היה בכוונה ח"ו יאיר גם אל הקליפה) ולעד"נ, כי כשאנו ממשיכין אותו מוח בינה ברחל, על ידי שתיית היין ברבוי גדול, יש הארה גדולה שיהיה זה כח להאיר גם לנצוץ ההוא שבתוך הקליפה:

ענין משלוח מנות - אמרו רז"ל שתי מנות לאיש א', וב' מתנות לשני האביונים. גם יש לדעת, למה ברעהו אמר מנות בתי"ו אחד, ומתנות לאביונים בב' תוי"ן. אמנם כבר ידעת, כי היסוד נקרא איש, ועיקר הארה יום זה, הוא גלוי יסוד אבא, והוא זכר בהיותו מלובש תוך היסוד דאמא, לכן אמר מנות בתי"ו אחד לבד, כי תי"ו הוא מצד הנוקבא, באופן שהם ב' מנות - א' מצד אבא, דהיינו אותיות מ"ן וא' מצד נוקבא ו"ת. ואמר איש לרעהו, איש שהוא יסוד אבא, לרעהו שהוא יסוד ז"א, כי אם היות אבא גדול, בהיותו יורד למקום היסוד ז"א נקרא רעהו, על דרך זעיר אנפין כשיורד ליצירה, שנאמר עליו שלף איש נעלו ונתן לרעהו:

ומתנות לאביונים שהם מצד אמא, ולכן הם בב' תוי"ן, כי הם מצד הנוקבא, והם ב' מתנות לשני אביונים, שהם נצח הוד, שהם אביונים, כאשר ידעת ענין הערבה, שאין בה לא טעם ולא ריח, והם נקראים אביונים, עד הוד היא התפשטותם:

גם מה שאמרו רז"ל, כי בימי הפורים האלה נותנין צדקה לכל הפושט ידו, הענין - כי הגבאי של צדקה, הוא היסוד, ובימי החול שהוא יסוד ז"א, צריך לראות למי נותן הצדקה, כי יש בו אחיזת דין. אבל עתה שהוא יסוד אבא הארה גדולה, ואין צריך להקפיד, אלא כל הפושט ידו נותנין לו. (צמח, מכאן לאבל בפורים, שאינו נוהג דברים שבפרהסיא, ולא דברים שבצינעה, כי גם בפורים יש יסוד אבא) והנה בברכה אחרונה של המגילה, הם ה' מטבעות, ה"פ נ"ו, הרב את ריבנו והדן את דיננו וכו', כנגד ה"ג מנצפ"ך בעלי הדין והמריבה:

סוד הברכה של המגילה הוא, כשאר ברכת המצות המבוארים במקום אחר, ברוך - בבינה. אתה ה' אלהינו - חסד ת"ת גבורה. אשר - בינה. קדשנו - בסוד הת"ת. במצותיו - נצח הוד. וצונו - על ידי היסוד. על מקרא מגלה - סוד המלכות. מגלה נקרא הארה היוצאת חוץ מן היסוד דאבא, והוא סוד ומרדכי יצא מלפני המלך וכו', ועטרת זהב גדולה מסטרא דאבא, גדול על כולם, אדם קדמאה, ודי בזה למבין. וזה סוד מלפני המלך,

שנתגלה חוץ. מן המלכות, וזה שעשה נסים, כמ"ש ועל עמים ארים נסי, הוא הנס הגדול המתגלה בזמן הזה, אשר כמוהו לא נהיתה. גם שהחיינו ביסוד, וקיימנו, בנצח והוד. וכד"א ואת כל היקום אשר ברגליהם. והגיענו לזמן הזה, זה המלכות, שהגיענו אל ג' הנ"ל, שהם נצח הוד יסוד הזה לצאת ולהלוך לחוץ, ודי בזה עד יערה עלינו רוח ממרום: מהחברים - ברכת המגילה, דע, כי שורש המן היה מן הקליפות, שכנגד ז"א דבריאה. ואות ה' מורה כח ה"ג דמנצפ"ך, ואותיות מ"ן מורה על ב' הראשונים היותר קשות: וזרש אשתו היתה משורשת מן הגבורה השלישית, שהוא צ' דמנצפ"ך. וסימנך ז' פצירא, והיא עצמה בת שבע של הטומאה, בסוד ז' תחלה שמה שהוא נגד דין של ע' שנה בפרוטרוט בסוד מוסיף גורע, הם ז' דזרש, והם מתרבות ז"פ ע', למספר ה' מאות, הרי אלו ר"ש דזרש, סוד הדינין של אחוריים דאלהים ברבוע, ושל מלוים ביודי"ן:

וחכמיו שרשם באותיות פ"ך דמנצפ"ך, שהיו תחלה אוהביו עוזרים ומחזיקים לרשעו, וכשהתחילו להמתיק בסוד ימין י"י רוממה, נקראו חכמיו. והוא חשב להשחית את מרדכי, שהיה מיסוד אבא ומתפשט בזעיר אנפין, ע"י ע"ץ גבוה, ולזה היה גבוה חמישים אמה, רמוז לה"ה דאמא, אשר יסוד אבא עובר דרך שם כלול בהם:

והפיל פור, פי' - שנעץ ו'. הרמוז לו' בין אותיות פ"ר, גי' מנצפ"ך, כדי לסבבו בגבורתו. והוא לא ידע, כי ב' פעמים קמ"ג יש באמא מימינא ומשמאלא, עולין ג"כ פור, ע"כ קראו לימים אלה פורים, כי אותיות מ"י שבבינה נשתתפה לז"א, להפוך הקללה לברכה ע"י אסתר, שהיא יסוד דאמא, לכן צריך לכוין בברכה ראשונה על מקרא מגילה, בהוי"ה ניקוד פתח שורק שורק צירי, כי מאבא שהוא י', ונקודה פתח, יורדין ה"ה סוד ה' ראשונה, מיסוד דידיה הרמוז בניקוד שורק, ומתפשטות לז"א שהוא ו', ליסוד שלו, שהוא ג"כ שורק. והכל ע"י אמא, ממלכות דיסוד שלה, שהיא אחרונה, ונקודה צירי מאמא:

וניקוד ברכה שנייה, ההוי"ה זכרים בחירק, ונקבות בקיבוץ, לכלול בנס זה נ"ה. ואע"פ שעיקרו בנצח, וחנוכה בהוד, מ"מ הרי אבא ואמא שניהן נתייחדו בנס זה, והנה אבא סוף התפשטותו בנצח, ואמא בהוד:

ובהוי"ה של שהחיינו, צריך לכוין בב' הויות, ראשונה לשלמותו. חד, כולו חול"ם שהוא אור וניקוד ז"א, וא' כולו חירק שהוא ניקוד נצח, שהוא היה עיקר הנס. ודע, כי בכל שהחיינו, צריך לכוין בב' הויות, ראשונה לעולם חולם, והשניה לפי הזמן:

ובברכה אחרונה, בפתיחתה, צריך לכוין כל האותיות ההויה שב"א, שהוא ניקוד גבורה, לרמז שהגבורה נהפכה לעזרתינו. ולכן בברכה זו יש ה' כפולות, נגד ה"ג מנצפ"ך. כי הרב ריבנו, רומז לגבורת אבא. והדן דינינו, לגבורת אמא. והנוקם נקמתינו, לגבורת

ז"א. והנפרע לנו מצרינו, והמשלם גמול, לגבורות לאה ורחל. ובחתימתה, יכוין לרחל, בהוי"ה בניקוד אלהים, בסוד כוס ישועות אשא. וה' עלין תקיפין דסחרין לשושנה:
וצריך לכוין בשמות היוצאין מהמגלה, ואלו הן - "היא "וכל" הנשים "יתנו, ר"ת הוה"י. לבדו עותה המלכה ושתי, ס"ת והה"י. ושתי המלכה לפניו ולא באה, ס"ת יהו"ה. "ומלכותה "יתן "המלך לרעותה "הטובה, ר"ת ויה"ה. "יום "ובמלאות "הימים "האלה, ר"ת יוה"ה. יהודי היה בשושן הבירה ושמו, ס"ת יהה"ו. כי כלתה אליו הרעה, ס"ת יהו"ה. ראה כי כלתה אליו, ס"ת היה"ו. "יבוא "המלך "והמן "היום, ר"ת יהו"ה. זה איננו שוה לי, ס"ת הוה"י. וגדולה למרדכי על זה ויאמרו, ס"ת היה"ו. יצא מלפני המלך ופני המן, ר"ת יהו"ה. עד כאן י"ב הויות. (ג' שמות של אהוה) 'אחשדרפני "המלך "ואל "הפחות, ר"ת אהו"ה. (ס"א "המלך "והמן "אל "המשתה ר"ת אהו"ה). "את "הלבוש "ואת "הסוס, ר"ת אהו"ה "אל "היהודים "ואל "האחשדרפנים, ר"ת אהו"ה. ד' שמות אהי"ה - הבירה אל יד הגי, ר"ת אהי"ה, הנשים אל יד הגי, ר"ת אהי"ה. אשר ישלטו היהודים המה, ר"ת אהיה. את ימי הפורים האלה, ר"ת אהי"ה:
המלך ודתו ובהקבץ, ר"ת וה"ו. המלך וישניה ואת, ר"ת וה"ו וס"ת כה"ת. ויבא התך ויגד, ר"ת וה"ו. (ס"א ותמאן המלכה ושתי, ר"ה וה"ו). (ס"א והשרים ויעש המלך, ר"ת וו"ה). ויבוקש הדבר וימצא, ר"ת וה"ו. ויבא המלך והמן ר"ת וה"ו. (ס"ת ה' שמות של הה"ה) מדינה ומדינה ככתבה, ס"ת הה"ה. ובזה הנערה באה, ס"ת הה"ה. אביה ואמה לקחה, ס"ת הה"ה. ומה יעשה בה, ס"ת הה"ה. הפורים הזאת השנית, ר"ת הה"ה. יעשה בכל מלכותו, ר"ת יב"מ, שם דע"ב, וגי' ב"ן. כי גדול מרדכי, ס"ת יל"י. יתנו יקר לבעליהן, ר"ת יל"י. יד איש משרי, ס"ת שד"י. לפני המלך אחשורוש, ס"ת יכ"ש. מרדכי להסיר שקו, ס"ת ירו"ו. נופל על המטה, ס"ת לל"ה. טעם הסכמת המן, לגזור הגזרה על ישראל באדר, יותר מבשאר חדשים, מפני כי י"ב חדשים הם נגד י"ב צרופי הויה, והוא החודש הזה אשר צרופו הוה"י בהיפך, אשר הוא סוד הדין. לכן הזכיר המן השם בהיפך, ז"ה איננ"ו שו"ה ל"י, ס"ת הוה"י. ואסתר רצתה להמשיך את הרחמים, והזכירה הויה ביושר, "יבא "המלך "והמן "היום, ר"ת יהו"ה. והקדוש ברוך הוא הסכים עם אסתר בבחי' א', רחמים לישראל. ועם המן לבחי' א', דין להמן, נגוף ורפוא, נגוף להמן, ורפוא לישראל:
כי כלתה אליו הרעה, ס"ת יהו"ה רחמים ביושר, ראה כי כלתה אליו ס"ת היה"ו שהוא דין, וגם הוא ביושר, ואם תדקדק בב' תבות כי ראה, ס"ת י"ה, לומר כי בשיתוף ב' שמות אלו, נפעל הכל י"ה ו"ה, כנודע אם עונות תשמר יה אדני מי יעמוד והבן זה:

פורים סוד הוד, ולזה יש במגילה הרבה ווין. גם העמוד שהוא בחי' וי"ו, לרמוז להוד שהוא בחי' וי"ו. ודע, כי נ"ד פעמים נאמר המן במגילה, וכן יש נ"ד אותיות בעשרת בני המן, צ"ל שסובר ארידי מלא. וז"ס וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי, ז"ס 'הצילני "נא "מיד "אחי, "מיד גי' ד"ן, ור"ת המן (עיין בכ"י ח"ג סימן י"א):

משם הרב זלה"ה - והנה צריך אתה לדעת, כי מגלה הם ג' הויות שהם ברישא דחוורתא, ומאלו ג' הויות נתפשטו י"ג ת"ד, ר"ל מי אל כמוך וכו', וגם אל רחום וחנון וכו', וגם ת"ך גספ"י וכו', שהם בא"ת ב"ש אל רחום וכו' ואלו הי"ג ת"ד הם נכנסין תוך אבא, ומאבא לאמא, ולהיותן שהם נכללין קודם ביסוד אבא, ואח"כ נכללין ביסוד אמא ג"כ, ונכנסו ג"כ אל הז"א. וכבר ידעת, כי יסוד אבא מלובש גו יסוד אמא, וידעת כי יסוד אמא הוא קצר, ויסוד אבא הוא עודף ויוצא לחוץ לתוך חלל של הגוף דז"א, ומרדכי בחי' יסוד אבא, ואסתר בחי' יסוד אמא, היינו דמלכות דיסוד אמא, ומרדכי דיסוד אבא עצמו, ולזה היה נקרא מרדכי איש ימיני, שהוא יסוד אבא כנודע, שבו מתגלין ה"ח בפום אמה. וביסוד זה יש בה בחי' יוסף ובנימין, ולהיות שמרדכי היה מבחי' בנימין, לזה היה לו הצער הגדול הזה בימיו, כי בנימין בסוד שם ב"ן, מ"ב די"ן, אלא שאינו נראה במקומו, מפני שהימין מחפהו. ובחי' זו של בנימין שהוא שדי, לכן מרדכי היהודי עולה שדי:

ולהיות שמרדכי ואסתר היו מבחי' אלו י"ג ת"ד, ואלו י"ג ת"ד הם י"ג הויות דשמות ע"ב כמנין תתקל"ו, שכן הוא מנין מרדכי ואסתר ע"ה, ומרדכי מצד ה"ח, ואסתר מצד ה"ג, ולזה הם כולל ביחד י' הויות, וה' הויות שהם ה"ח, כולם בניקוד קמץ, והם כ' קמצין, וקמץ הוא י"ו, ס"ה הקמצין של הכ' אותיות, גי' ש"ך, וה' הויות עצמן גי' ק"ל, הרי הכל ת"ן, וז"ס י"י יתן הטוב, ר"ל - שגם זה הויה שהוא בז"א, כשהוא מלא מן המוחין, שהם בסוד יודי"ן, בסוד ג' טפין, אזי הוא מקבל ה"ס, שהם ה' הויות הנ"ל עולים ת"ן, והם בחי' טוב, שהוא היסוד, והיינו שאמר ה' יתן הטוב, וטוב גי' י"ז, היינו היסוד:

וה"ג הם ה' הויות בניגוד אלהים, גי' שי"ן, ועם ה' הויות עצמן העולין ק"ל, עולה תלמוד, שהוא מצד הגבורות, איסור והיתר, קלים וחמורים. ושניהם יחד הם ה"ח וה"ג, שהם ת"ן ות"פ, ושורש החסדים שממתקין הה"ג, הכל עולה תתק"לה, כמנין מרדכי ואסתר:

וכבר ידעת, שיסוד אבא מגולה מחציו ולמטה, לכן תיבת מגלה חסר י', שיסוד אבא מגולה מחציו ולמטה, ויסוד אבא אות י' שבשם הוי"ה, מתפשט עד יסוד ז"א, וזה הטעם שצריך להתפשט המגילה כאגרת לפרסומי ניסא, דהיינו נ"ה דיסוד אבא. ולהיות שמתפשטות, ר"ל גלוי האור הזה דיסוד אבא בז"א. וכבר ידעת, שז"א דיוקן ס"ת עליונה, לכן צריך לכתוב המגלה בשירטוט ובתגין כס"ת. וכבר ידעת שטעמים ונקודות סוד ע"ב

ס"ג, ואינם מתגלין בז"א מפני רבוי אורם שלא יגרמו ח"ו איזה שבירה, ולזה מתגלה שם רק מ"ה וב"ן, סוד תגין ואותיות. ולהיות שכולם כלולים ביסוד אבא לבד, כי יסוד אמא קצר, ולזה א"צ רק עמוד א' במגילה, דהיינו ה"ח ממתקין את ה"ג ונעשו א':

וכבר ידעת כי נס שאמרנו, הם נ"ה דיסוד אבא, הם ב' לוחות, מ"ס שבלוחות בנס היו עומדין, כלומר מ פתוחה בלתי קו סתומה, צורתה נ', וס' הוא ס' של נס, ונצח ענף חסד, שיש בו ע"ב ד' יודין, ה' דברות בלוח ימין, ויש בו סוד יו"ד דאבא שורש החסדים, לזה המ' נעשה נ' דהיינו חמשים. ולהיות שישראל חטאו ביסוד שלהם, ולקחו נשים נכריות, וחותם המלך העבירו לסט"א, הם ע' אומות התלוין בסמא"ל, לזה נתגלגל עליהם עון הברית ביין, בזמן סעודות אחשורוש, והיין גי' ע'. וכבר נודע משארז"ל, הבא על הגויה כאלו השתחוה לע"ז, כי כשכורע לעבירה, כאלו כורע לע"ז, לזה הוצרכו לקבל התורה שנית, כמה שכתוב קיימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקבלו כבר, היינו סוד הנס, סוד ב' לוחות, כמו בימי משה, כן בימי מרדכי ואסתר ניתנו סוד ב' לוחות:

והנה כבר ידעת ענין הדורמיטא, ובקיעות יסוד אבא לחוץ מיסוד רחל, ועל ידי כן שיצא האור הזה והאירו ברבוי בלי כבוי, ירד ההארה עד העשיה, ואלמלא זה לא היה יכול להנצל מכלייה חס ושלום, מפני פגם היסוד שלהם:

והנה כבר ידעת, כי נצח הוד דזעיר אנפין, מאירין בה הנצח בכל קו הימין שלה, בג' פרקין. וכן ההוד אפילו שהוא באחור, הוי ו' פרקין, ונמצא שיש בה ו' אורות, וה"ו וה"ו שהם בנצח הוד דזעיר אנפין, כי הנצח הוד דזעיר אנפין, הם בסוד ווין, הנחלקים לב', בסוד א' א דצבאות, כזה - א', המתפשטין בקווין שלה, ויש בהן ב' ווין, נגד נצח הוד. ואות ו' ביסוד זעיר אנפין הכוללם בקו האמצעי שלה, ואות ה' שבין ווין, הוא סוד העטרה הנשפעת מכולם. גם יש בה ה' אורות של שמות, שכל א' יש בהן ג' ההין, הה"ה, שהם בסוד תפארת נצח הוד יסוד מלכות דזעיר אנפין, שהיא העטרה שבכולם, ולזה באה בסוד ג' ההי"ן כל שם, כי השפעתן על ידי הנצח הוד יסוד, ולזה אלו השמות רמוזים במגלה כנ"ל:

ואחר כך כשנכנסין מוחין דאבא ואמא, נשלמים ונעשין י"ב הו"יות, ג' הויות בנצח אמא, ג' בהוד אמא, ג' ביסוד אמא, וביסוד אבא הוא עודף מיסוד אמא, ויש לו ג' הויות ביסודו, יותר מיסוד אמא, גימטריא מגלה. ולפי שאין אור זה מתפשט ביסודה, אלא יוצא לחוץ, לפיכך לא נגלה בפירוש הויות אלו במגלה - גם יש בה הארה בדעתה, מדעת שביסוד אבא, ג' שמות אהו"ה. ומדעת שביסוד אמא, ד' שמות אהי"ה, וכל אלו תמצאם במגלה יוצאין, כנ"ל באר היטיב:

והנה כשיוצא מיסוד אבא, מתפשט בין ירכותיה, ולכן אין הויות עצמן נכתבין במגלה בפירוש, רק בר"ת וס"ת. וצריך אני לפרש, שקודם שאלו האורות דאבא, נכנסין ברחל, היו נכנסין תחלה בלאה, וכשנכנסין בה עשו ג' הארת בג' פרקין, שהם ג' אהיה. וגם יש בה ג' אורות מהמוחין כשהיו נכנסין תוך הזעיר אנפין, דהיינו - א' של הארה דיסוד אבא לאחורי לאה, וב' מהפנים דיסוד אבא, שהם בפני הז"א, שהם בחצי הת"ת עליון א' הכולל שניהן לזה ולזה, נמצא שיש בלאה ח' הארת, ד' הויו"ת דע"ב, משולבים עם ד' קס"א, וב' כוללים של הוי"ה אהי"ה, ואחד הכולל את כולם, ס"ה גימטריא תתקל"ה, כמנין מרדכי ואסתר:

ואותיות ג' אהי"ה פשוטים גימטריא ס"ג, וי"ב אותיות של ג' הויות הם ע"ה, וא' כולל של הוי"ה, וא' כולל של אהי"ה, הרי ע"ז. ובאלף בי"ת של א"ל ב"ם, הם ה"ץ, גי' המן. והג' שלובים במלואם, של ג' הויות ואהי"ה, גימטריא תרצ"ט, וג"פ של הוי"ה ואהי"ה, גימ' קמ"א, (ר"ל פשוטים) והמן גי' צ"ה, ס"ה תרצ"ט וקמ"א וצ"ה, גימ' מרדכי ואסתר, שהם תתקל"ה:

והנה לפניך, איך בלאה נתהוו בה המוחין, אבל הם דרך העברה, ולזה מרדכי שהוא מרא דכיא, עובר מלאה לרחל:

וצא"ל, שהארת שאמרנו דרך כלל, הריני מפרש דרך פרט, שההארה היוצא מיסוד אבא, בא ליסוד פנים דזעיר אנפין, ובהארה היוצאת מצד האחור נגד פני לאה, הם בסוד ב' אהיה פשוטים, והאור שבנתיים דהיינו מהכלי עצמו, ר"ל מיסוד אבא שהוא בסוד הוי"ה, וכשמסתלקת הארה זו, נשאר זעיר אנפין בסוד דורמיטא, גימטריא מרדכי כנ"ל, כי מרדכי הנכנס בלאה, ועושה אלו הב' הארות בלאה פעם ב', ויש בה ד' הארת ד' אהי"ה, וכן יש בה במגילה ד' אהי"ה רמוזין, והוי"ה דכלי יסוד אבא נסתלק בלאה ג"פ בג' קווין, וכל קו יש בו ג' פרקין, הם ט' הויות, וג' הויות דרישא חיוורתא, דהיינו רדל"א, נמצא שהם י"ב הויות, הרמוזין במגילה הזאת, שהם במלוי ע"ב, גי' תתס"ד, וד' אהי"ה פשוטים גי' פ"ד, ס"ה גי' תתקמ"ח, (ועם י' אותיות גי' תתקנ"ח) הם גי' מרדכי אסתר, והי"ג יתרים שמרדכי ואסתר לא הוי אלא תתקמ"ה, (צ"ל תתקל"ה) תסיר מהם נגד ט' אותיותיהם וב' תיבות מרדכי אסתר וב' כוללים, לפי שאין להם עמידה בלאה, תיכף יורדת ברחל, ולכן חסרו מהם הי"ג כנ"ל, וכבר ידעת תיכף כשנכנסין המוחין בלאה בדעת שלה, ולהיות שורש כל הדעת כנודע, נעשה בו ג' שמות אהי"ה במלואן יה"א, ס"ה גימטריא תמ"ב, (ס"א, אהו"ה, דהיינו קס"ג קמ"ג קל"ו גימטריא תמ"ב, עכ"ל הרב):

מהחברים - כתיב אלה המצות, שאין נביא רשאי לחדש, מהיכן סמכו למגלת אסתר, מדכתיב כתוב זאת זכרון בספר, בי"ת סמ"ך פ"א רי"ש. ועוד בספר, במספר קטן ח"י, וד' אותיותיו גימטריא אל"ף קמ"ה, והיינו גי' מגלת אסתר עם כולל. עוד מרדכי היהודי גימ' שד"י, ברוך מרדכי היהודי, גי' ישראל עם הכולל:

כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו, גימטריא אלה בגדי כהן גדול, מכנסים כתונת מצנפת ואבנט חשן ואפוד ומעיל, והוא מוסכם עם המדרש:

שאול, גי' אג"ג מלך עמלק, זה לעומת זה. מרדכי בתוספת י' וכולל, גימ' ג' פעמים המן, וכשביקש לבולעו ולהשחיתו, לקח הוי"ה הפוכה, ובס"ת זה איננו שוה לי. ואסתר שבקשה גאולה, לוקחה לעצמה הוי"ה יש"ר, ר"ת יבא המלך והמן היום. ומלכא שלם כד הוא דאין לטב את בניו, דאין לביש את עושקיהם, לפיכך ד' תיבות אלו, שהם ר"ת הוי"ה ישר, גי' ר"ע, על שם יגמר נא רע רשעים:

ואותו הוי"ה ישרה, נתפשטה בס"ת בשעת מעשה, ונתאמצו בשם י"ה עטרה לראשה, ע"ש כי בי"ה ה' צור עולמים. וזה סוד, כי ראה כי כלתה אליו הרעה, ס"ת י"ה יהו"ה. ועוד נתאמצה במלואה הוי"ה, באומרו מאת המלך, ר"ת מ"ה במלוי השם הראשון, דאינון האתוון מתלבשין בקליפות לאכנעה לון. עוד המן העץ, גימטר' י' הויו"ת ס"ר, אכן ס"ר המות, שכולם מסכימין במפלת המן ובניו, והיינו המן מן התורה מנין וכו', אכן ס"ר מר המות, שכולם נתלו בבזיון, לכן מיתתו היתה בסייף:

עוד, שבע ועשרים ומאה מדינות היה לאחשורוש, היה מ"ס על הארץ, פי' ק' מדינות ביבשה, והשאר ואי"י הם גימטריא כ"ז הים. מחה אמחה את זכר עמלק, מ"ם בשניהן נוטריקון מיתה. ח"ה גימטריא י"ג, אח"ה גי' י"ד. מכאן סמכה אסתר לשאול מאת המלך, שיום י"ד יהיה גם כן יום הקהלה בשושן, ע"כ מהחברים):

תלתא אינון, עבד שפחה אמה, כי אמה בכורסייא בבריאה. וז"א ועבד במט"ט ביצירה, ומלכות ושפחה בעשיה. פי' - כי כל זה בנוקבא דזעיר אנפין, פי' - כי אחר המיעוט, נסתרה בכורסייא, ולא נסתרה רק במלכות שבה, והמלכות שבה עדיין ראשה מגולה, דהיינו כתר שבמלכות שבה, והוא באצילות שבא לבריאה, והוא עתיק בבריאה, ואמא מקננא בה. ואבא דלא פסיק, כלול בה. ונשאר כתר שבה מגולה, כדפירשתי. דמות כמראה אדם, והיינו בריאה, וזהו שצפה יחזקאל בבריאה שביצירה, דהיינו דמות כסא ולא כסא, וכן דמות מראה, ולא מראה היינו מלכות שבה, שהיא דמות ואדם היינו ת"ת, וזה סוד אסתר שנסתרה בכסא:

וז' נערות הראויות לתת לה, הם ז' עולמות, דהיינו ז' בחי' המלכות שבמלכות שבה, שהם הנסתרות לגמרי, דהיינו רק ג"ר שבהם קצת מגולה, והקליפה נגד הבריאה, שלא תתערב באצילות, דלא יכיל לאתערבא. ובחינת אחשורוש הוא דוכרא שבקליפה, שהיה לו אחיזה כנגדו, ועל כל זה לא היה משמש בה ממש, כמאמר רז"ל שידה ניזדמן לו כדמות אסתר, דהיינו מלכות נוקבא דקליפת נוגה:

ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, היינו בינה, ולכן אין נסתר אלא בבינה. וביום ההוא, שייך נמי בבינה, שהיא נעלמת נגד בינה, וביום ההוא הסתר אסתיר פני ומצאוהו וכו', היינו הקליפות אשר כנגדה היא בבריאה. וכוס של ברכה הוא בריאה. דכוס גי' הכסא, ויין גי' דין ה"ג שבה, מתלבשות בבריאה. וגם ה"ח הנשפעים מז"א, שהם היו שם נפרדים ונבררים, ובינה שבבריאה משפיע ה"ג לעולם העשיה, ות"ת מיצירה שבבריאה משפיע ה"ח לעולם יצירה וזהו כי ת"ת מקנן ביצירה במט"ט:

אסתר גי' שושנה, גם אסתר גי' תרע"א פחות י', והוא סוד נקודה עצמה פנימית המסתתרת, וזה סוד י' של אדנ"י, כי אדנ"י במלואו גימטריא תרע"א. אמרו רז"ל אסתר ירקרקת היתה, כוונה - שישראל קודש, ועונין אמן, מקבלין הארה מב' א"ל, א' מזעיר אנפין, וא' מאריך אנפין, שהוא מי אל כמוך וכו', כי אל דא"א, מאיר לזעיר אנפין, ואז הז"א מאיר לנוקבא פנים בפנים, לפי שא"ל הוא בפנים, והארה הוא בפנים, וב' א"ל במלואן גימ' ש"ע, והארה הנ"ל היא תלויה בעניית אמן, לכן אמר דוד מלא פניהם קלון, ס"ת אמן, דמאחר שלא האירו באמן בב' אל דאבא ואמא ודז"א, מלא פניהם קלון, שלא רצו לקבל מא"ל אותיות מלא פניהם העולה קפ"ה, יהיה להם קלון, ג"כ גי' קפ"ה ע"ה. ויבקשו שמך, ר"ל שהוא הוי"ה אדני, שעולין אמן. והנה אסתר המלכה כשלבשה בגדי מלכות, ובאה לדבר לפני המלך, שנכנסה לבתי ע"ז מקום הקליפות, הוסר הארת הא"א, ולא נשאר בה רק הארת ז"א, לכן היתה ירקרקת, שלא היה לה רק הארת ז"א, שאם לא היתה לה אפילו הארת ז"א, היתה שחורה לא ירקרקת, לכן אמרה אלי אלי למה עזבתני, שאל א' דא"א הוא מסתלק, למה עזבתני הוא אל דא"א, כי אל דא"א צריך להשפיע אל א"ל דז"א, ומשם לנוקבא. ואע"פ שז"א משפיע בה, כיון שאינו נמשך לה אור אלא מעצמו ולא מאל דא"א, הוי כאלו היא נעזבת משניהם, לפיכך עזבתני לשון יחיד, אע"פ שנכפלה מלת אלי אלי, והיא אומרת לז"א שעזב אותה מהארת אל עליון והבן ירקרקת היתה.

סוד מרדכי ואסתר להרח"ו ז"ל

כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. בכ"מ שנאמר ואלה, מוסיף על הראשונים. אמנם בעולם הנקודות, כח"ב לא נשברו, וגם המוחין דז"א לא נשברו, אלא נשארו במעי

דבינה. א"כ יפורש אלה - א' בחכמה, ל' בינה, ה' דעת, שהיא במקום כתר בעצמו, שהוא ה"ח כולל ה"ג. וזהו פי' ואלה, שהם ג' נקודות כח"ב, וגם כח"ב דז"א נוסף על הראשונים, מלכו ולא נשברו. אבל היוצאין מאשר שהוא בינה, שייך לומר בהו וימלוך וימת, מפני שהוא בארץ אדום, אתר דכל דינין מתערין תמן:

וכתיב אלה בני שעיר החורי, אלה פסל את הראשונים פי' שעיר - שנותן מה"ד למדת שיעור, שלא יתפשטו ביותר, וזהו פוסל, מלשון ויפסול לוחות:

החורי - בחי' אלהים, היינו דינין, (הג"ה, נ"ל, כי חרי גי' אלהים ברבוע, ר'. ועם ח"י אותיות פשוט ומלא, הרי חר"י):

ונודע כי אברהם אבינו מדת החסד מאבא, ומתחלת ימיו היה העולם נמשך ע"פ הדינין, וכשראתה שרה שהיא מבחי' אבא, ובתחלה שהיה באברהם דינין, רצה למתקם ע"י הגר, שהיא תכללם בעצמה להרחיקם מגבול אברהם, קודם לידת יצחק. וכן הג"ר גי' יצחק:

והכוונה - כי הג"ר שהוא האב"ר מאברהם, ממתק מ', שהיא הס' סתומה, קודם שנעשה כלי, בסוד ס' של אברהם. כי כשהיה נכלל בה, היא מבחי' אבר, והוא מבחי' ס' וכשלוקחת הג"ר נכלל בו, הנה הוא בחי' ג"ר, והיא מבחי' ה', ואחר שנתמתק האבר שהוא ג"ר, עם הה' של אברהם שעשתה כלי, עלתה הה' ונמתק, להורות שהוא עתה ה' על מ', פי' הה' ממותקת במ' וזהו בה' חסדים:

וכן בבראשית צרופו אב"ר שי"ת, שהאבר הוא י' קטנה, והיא בחי' האצילות כולה המקפת, והנה האצילות זמנין נכלל בשית, וזמנין נכלל בארבע. וכתיב ותקשור על ידו שני, א"ת ידו אלא יו"ד, לאמר זה יצא ראשונה, ז"ה גי' י"ב, כי א' ראשונה לאותיות צורת יו"ד, וי' יש לה ג' עוקצין, ועם י' הם י"ג, ורמז גודו אילנא וקצצו ענפוהי, וכשנתגלה א' מקצץ החיצונים. וכן זה גי' י"ב, והכולל שהיא א' זעירא, זה במלוי זי"ן ה"י, ועם ה' אותיות שלהם, גי' אלהים ע"ה. והנה אלהים ברבוע ובמלוא, גי' אל"ף, הרי אלף שנעשית מן זה יו"ד, ותקשור על ידו השני, וקשירת החוט הוא צורת י' בחסד, (ס"א צורת מ') בחי' האצילות שמקפת היד, נקודה בהיכליה לאברהם, שהוא ממתק הגבורות כולם, ומפני זה היה אברהם מגייר אנשים ושרה נשים. וכשנתעברה הגר בראשונה, כוונה שרה להקל מעצמה הדין, ונתנה עיניה בעוברה, כדכתיב ותקל גבירתה בעיניה, שהקל בעיניה, שעל ידה הזמינה תקלה לאותו עובר והפילה, וע"ד ונשא השעיר עליו, והקל עי"ז הדינין משרה. ועל אברהם ארז"ל כתפוח בעצי היער וכו', כי הוא ממתיק העולם בחסדים, הנקראים בנים ובני בנים, והוא מתווך בניהם וכוללם. ועל שרה נאמר כשושנה בין החוחים שהם הקליפות, כן רעיתי בין הבנות, הם ה"ג הקדושות כוללתן שרה, פי' -

אלהים ביודין גי' ש', וברבוע ר', וה' אותיות אלהים הוא ה', והם ה"ג. והנה שרה חייתה קכ"ז שנה, נגד ק"ך צרופי אלהים וו"ק דז"א שהם באמא, ולכן אמרו במדרש מה ראתה אסתר למלוך על קכ"ז מדינות, פי' - מה הארה גדולה היתה לה כ"כ, למשול עליהם. עוד מלת ראתה היא הארת, ויהיה מה הארת אסתר, כי הוקשה לו שהרי שם אלהים אינה בונה רק ק"ך בתים בלבד, א"כ איך מושלת על ז' יתירים. והשיב מפני שמקבלת מן שרה אמה, וקבלה כל כחה:

ולזה מלכות היא אסתר, ג"כ יש לה אדנ"י ברבוע קכ"ו, (ס"א ואמא שרה) יורד עמה שלא ינקו ממנה החיצונים, וכשיורדת למטה מתפשטת בנקודה עשירית שבה לאחשורוש, שהוא בראש הקליפות, לעשות ז"א כדלקמן, וידוע בשעה שיש"ס בא להתפשט בתבונה, קודם התלבשותה, נותן בינה שבו בנצח תבונה, וחכמה תבונה בהוד יש"ס, א"כ יסוד שהוא לעולם המכריע, כשהוא עתה דבר חדש בהוד יש"ס מכריע בנתיים, ומציאות הכרעה ההוא, בחי' רוח משה, מאחור דאבא ומפנים אמא, שהוא קפ"ד קס"א. וג"כ יסוד אמא מכריע כך, ויוצא משם רוח אהרן, שמזדווגת או"א למעלה, מהארת עטרת אבא, תוך יסוד אמא:

ומכאן תלמד, מהיכן רצה קין לתאומתו של הבל, ולמה לא היתה הוגנת לו, כי הוא כעין נשים המסוללות. אמנם כשנכנס ישראל סבא תוך תבונה, ויסוד שלו תוך יסוד תבונה, יצאת אסתר. לכן אמרו רז"ל אסתר מן התורה מנין, שהוא יסוד אבא, מפסוק הסתר אסתיר, שיסוד אבא מוסתר תוך יסוד אמא, שהיא עצמה בסתר המדרגה, וכשיוצא אור נחלק לכאן ולכאן, כפל ואמר הסתר אסתיר:

ולמה נקראת הדסה מפני שיושבת בין הדסים חג"ת דז"א, בין חדוי, ששם יסוד יש"ס ויסוד תבונה, ושם האור בתוכם, והאור סתום, והוא ב' הויות ושליש עולה ס', ומפני זה אנו אומרים ששליש הוי"ה זו ח', כי מדה טובה מרובה, ולכן הב' שלישים המגולים מרובים מסתומים, והם י"ח. וכתיב דורי נסע ונגלה פירש דורי, מלשון האיר, מלשון ודר וסוחרת, מאי ניהו, פירש מקובץ מן בחי' נ' וס' וע', כי נ' הוא יסוד, הכולל ה' חסדים בכללות י'. וב' חסדים ושליש מכוסה, ח"ג ושליש ת"ת, והם סתומים ומכוסים, ועולין ס', וכן ס' סתומה, ואין לה פתיחה כלל. ואחר כך יש בה ב' חסדים של נ"ה, וב"ש ת"ת, הם ב"ן וי"ח, גימטריא ע', וזה ונסע ונגלה, שאור נגלה בלי כסוי. וסימנך כי עין בעין. וזה סוד ויקרע מרדכי את בגדיו, להורות על התפשטות ה"ח היוצאין מיסוד אבא, מדתו של מרדכי, היינו יסוד יש"ס. ולכן צריך לפשוט המגילה בשעת הקריאה, להורות על התפשטות החסדים. ופירש כאהל רעי, כי ברדת נצח הוד יסוד דתבונה

בזעיר אנפין, תחלה נכנסין לחב"ד שלו, אחר כך ירדו לזרועות וגוף, ואחר כך לנצח הוד יסוד שכמותם, והעליונים מניחין שרשם למעלה, ותאוותם להתפשט למטה, לכן נעשה ב"ח ושליש מכוסים, כאהל וסוכה שלא ירד האור הרבה. אמנם בעלייתו, הוא עולה למקום שרשו, ובוקע, לכן צריך דפנות הסוכה המגיע לסכך ממטה למעלה, באין מניעה, אבל הסכך רמוז לסוכה שלם, לאימא שמכסה לז"א עד שליש ת"ת, ומונעות האור שלא יתגלה ביותר, רק בענין צלתו מרובה מחמתה, וכוכבים נראים מתוכה שיראה מלמעלה אשר קצתו לא יהיה סתום לגמרי ח"ו:

ונחזור לענין מלת הדסה, כי ה' תבונה, ד' מלכות ס' ב"ח ושליש מז"א המכוסים בו כנ"ל, ה' רחל, שלייתה היוצאת מבין רגליה. ומרדכי היה מיסוד ישראל סבא, לקח אסתר בת דודו, ר"ל בת אבא, אחיו של יש"ס, שאסתר בת עטרת אבא תוך התבונה כנ"ל. ואחשורוש היה בקליפה, לעומת זעיר אנפין, וזהו ח"ש ר"ש, ר' אלהים ברבוע, ובמלוי ביודי"ן גימ' ש, הרי ר"ש ח"ש, ר"ל שהיה ח"ש וכואב בראשו, כדאמרינן שהגבורות שהם ר"ש כאמור, והוא היה מתפאר בהם בחוץ בז' תיקונים נגד ז"א, חור, כרפס, ותכלת, בוץ, וארגמן, כסף, ושש. וז' דנוקבא שהם מטות, ואלו הן - זהב, וכסף, רצפת, בהט, ושש, ודר, וסוחרת. כי יש רצפה שהיא נקודה עצמה, דלית לה מגרמה כלום, והוא תיקונים הנכללין בה. ויין מלכות רב, להפוך כל התיקונים לגבורה:

והשתיה כדת אין אונס - והשתיה כדת דוגמה לקדושה, כקוף בפני אדם, וזהו כדת, ד"ת הוא ב' פעמים ע"ב ק"ל, שהם ח"ג, ה' הויות לכל א', הרי ב"פ ק"ל. ויש בה ע"ב בחסד כנודע, ויין בגבורה, שגם הוא ע"ב, ונרמז בגבורה שגם הוא ע"ב, בסוד ביין שגו, שנהנו מסעודתו, כעין דור המדבר שאכלו ושתו לפני העגל. אין אונס, גימטריא אי"ק, דהיינו אל"ף, שממנו מתקו הגבורות:

גם ושתי בקליפה לעומת רחל, וזרש לעומת לאה, לכן המן אתרברב בכבוד עשרו ורב בניו, שהיה עשירי לאגג, לכן רצה ליתן עשרת אלפים ככר כסף, להמשיך אליו כל עשרה, ושיהיו גבורות. ככר כסף, גימ' ת', בסוד ת' איש של עשו, וכנגדו בצקלג נמלטו ת'. והקב"ה השיב, הכסף נתון לך, שעשרת אלפים ועשרת בניו אלופי עשו, יהיו על עץ גבוה נ', כמנין ל"ך. ותפסו עשרה, כולם בסוד אלפין לישראל, להמתיק הגבורות כולם. והנה המן מושך כחו ממ"ן דמנצפ"ך, שהם ב' גבורות עליונים דיסוד אבא מצד אחוריים, כי מהפנים היה משה מושך המן לישראל. ומרדכי היה משורש משה, ולשלוח יד במרדכי לבדו לא היה יכול, לכן ביקש לדון אחר הרוב, וכתיב ביה כי נפל תפול לפניו, כנגד הכלל והפרט, ובא הנס על ידי אסתר, שהיא מיסוד תבונה, ולכן מצוה לשתות יין בפורים, כי

ריבוי החסדים דאבא, ממתיק היין. ומה שיכוין בשתייתו, להמשיך היין מז' יודי"ן דע"ב ס"ג, יש"ס ותבונה, לא ישתכר אלא יתבסם עד דלא ידע, כי במקום יין המשומר בענביו, לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, ולכן כי שחטיה רבה לר' זירא, בעי רחמי ואתסי, נמי חריך שקיא, לבטל דינא של גיהנם:

דרוש למהרח"ו ז"ל, וגם הוא מדבר בענין פגימת הלבנה.

דע, כי שם הוי"ה, ב' אותיות ראשונות, הם או"א. ו', ז"א. ה', נוקבא. והד' אותיות עצמן, הם נגד ד' עולמות - אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. וכנגדו יש ד' קליפות, כי גם זה לעומת זה וכו'. ועל זה נאמר, אל גנת אגוז ירדתי, כי באגוז יש תחלה קליפה עבה ומרה כלענה, ואחריה קליפה ב' קשה מאד, ואחר כך בפנים יש קליפה אחרת, שמפסיק המאכל. ר"ל - שהרי אגוז מתחלק לד' חלקים, נגד ד' אותיות השם, וקליפה זו הג', מפסקת בין אלו הד' חלקים של אגוז, ולא שמסתלקת אותה מכל וכל, אלא שנכנסת ביניהן, וקליפה זו נגד עמלק, ועל זה אמרו רז"ל, אין השם שלם עד שיכרת זרעו של עמלק. ומלבד אלו הג', יש על האוכל עצמה קליפה דקה, וכשאוכל האגוז מתייבש, גם קליפה זו נאכלת, משא"כ בתחלה, שאז עם היותה דקה, היא מרה. ועל זה נאמר ומתוכם כעין חשמ"ל וכו', וחשמל גימ' מלבו"ש, ועוד אמרו רז"ל פעמים חשות פעמים ממללות, שלפעמים קליפה זו נאכלת, ופעמים אינה נאכלת. וכן האדם, אם ירצה בקל יתקן וממתק הקליפה מה שאין כן באחרות:

וכנגד אלו הד', הם ד' אבות נזיקין, וד' ידיעות הטומאה, וד' מראות נגעים, ב' שהן ד', כנגד אדום וישמעאל, ע"ז אכה כפי אל כפי כידוע, וז"ש רז"ל תרי מלכי תרי פלכי, שהם ד' מלכים, שהם ב' מלכי השרשית, אדום וישמעאל, כל א' כלול משניהן כנזכר. ולטעם הנ"ל, צוה הש"י על עמלק זכור וכו'. והנה לשאול המלך, צוה הש"י להכרית זרעו של עמלק, והוא הביא עמו מלך אגג חי. וכשבא שמואל, אמר לאגג כאשר שכלה נשים חרבך, כי אמרו רז"ל כי בלילה ההוא הביאו לו שפחה אחת בבית האסורים ונתעברה הימנו, ויצא ממנו המן, ולכן עם היותו הורג אגג, אמר כאשר שכלה וכו', כן תשכל לשון עתיד, על זרעו הנשאר ממנו, ואמר מנשים, ע"י נשים, שע"י אסתר נעשה הנס:

ותדע, כי תחלה אחיזת האויבים, הוא בשער המדרגה תחתונה, שער העשירי, כי משם נכנסין למלך. והנה המלכות, היא מדרגה אחרונה מי', והיא ה' שבשם, ונקרא דל"ת לכמה טעמים כנודע. וע"ז אמר דוד, ארוממך ה' כי דליתני, ונודע שהוא מן הנוקבא, הוא דלת ושער. גם שם אדני בנוקבא, במלוי גי' תרע"א, שהיא דלת, לכן אמר דוד, שעם היותו מהדלת, אשר שם מבקשים אויביו לבוא לאחוז, עכ"ז לא שמחת אויבי לי. לכן מדה כנגד

מדה, גם אני ארוממך, וזהו ארוממך כי דליתני, ר"ל כי עם היות שאני מדלת, לא שמחת וכו'. כי ב' אותיות י"ה לא מתפרשין, אבל ו"ה כפי מעשה בני אדם, ולפעמים מתפרשין. והנה כשגורם העון, מתפרש ה' מן ו', ע"ז נאמר נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, ר"ל לקום מאליה, אבל תקום ע"י אחר, ע"י ו', ר"ל ע"י שיורד למטה, ומעלה אותה:

עליו נאמר, שבע יפול צדיק וקם, פירוש - כי הצדיק שהוא היסוד, הוא ו', הוא מלכות הז', א"כ פי' שבע יפול צדיק וקם, ר"ל צדיק שהוא יסוד, נופל במלכות שהוא ז', א"צ אחר להקימו, אך הוא קם מעצמו:

והמן הרשע, בעון שלא הרג שאול את האגג, היה קם ח"ו לכלות שונאיהן של ישראל, בימי מרדכי ואסתר שהוא מזרעו, לכן היה מרדכי משתדל בענין, ואמר על אסתר ותלבש אסתר מלכות, ר"ל שנתלבש אסתר במלכות בית דוד. ובזה נצולו ישראל, שקדם דוד והתפלל ע"ז, וזהו למען יזמרך כבוד ביום, ולא ידום בלילה, ע"ד אלהי אקרא יומם, ולכן ה' אלהי לעולם אודך:

ונלע"ד, שזהו ארוממך, ר"ל לרומם ולהעלות ה' לו', ואז לא יוכלו האויבים לאחוז, כי יורד יסוד דכורא ומעלה אותה, באופן שבהתחברות ה' עם ו', אין הקליפות יכולין להתאחז בהם כלל:

לכן המגילה נקרא ספר ומגלה, ספר נגד ו', ומגילה נגד ה'. חסד ודין, יומם ולילה, לכן נקראת ביום ובלילה. ובה תעלה המלכות הנ"ל, לנצח הוד יסוד כנודע, שאז אין החיצונים יכולין להתאחז:

ודע, כי אותיות א"ב, הם אותיות הזכר, ואחר כך כל"ם, אותיות מלך, וזה מה שמו ומה שם בנו, פי' - כי ב"פ מ"ה, גימטריא מלך. ואותיות נ"ס הם נוקבא, נגד יהודית ואסתר, חנוכה ופורים, נצח הוד. וכנגדן ב' רצועות דתפילין, אחת ארוכה השמאלית שכנגד הוד, היא נופלת, לכן נאמר סומך ה' לכל הנופלים, שהם נ"ה, שהם נ"ס, הם סומכין את הנופלים. וידוע כי ג' אחרונות שבעמידת תפלה, הם נצח הוד יסוד, לכן בחנוכה ופורים, אנו אומרים על הנסים בהודאה, שהוא כנגד ההוד, לכן אמרו בלשון נס, לכן המן הרשע עשה עץ גבוה נ' אמה, בעצת זרש אשתו, כי זה לעומת זה וכו'. ונהרגה ושתי תחלה, כדי שתרום המלכות לאסתר:

והנה מאברהם עד שלמה, היו ט"ו מלכים, והיה הלבנה במלואה, ומלך שלמה בכיפה, ודוד המלך היה הי"ד, ודוד גימ' י"ד, ושפך דמים בידו, ועל זה נאמר בי"ד הרגו בשונאיהן, ובט"ו נחו כולם, שהוא שלמה:

והשמש יצא למזרח דכורא, והלבנה ממערב, והשמש אינה משנה הילוכה, והלבנה משנה, כי היא מתחדשת, היינו חודש, ובתחלה נראית במערב, ואחר כך מתקרבת למזרח מעט מעט עד ט"ו ימים. ועל זה נאמר, יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות, דהיינו השמש שהוא האיש, ההולך תמיד בדרך ישר, כי לעולם יוצא ממזרח, ולעולם הוא מאיר באופן א'. ואחריתה שהיא הלבנה ההולכת לאחור שהיא משנה הילוכה, והם דרכי מלשון רבים, והם דרכי מות, שאח"כ נשארת בלי אור, וזהו וילך לאחור ולא לפנים, וזהו אחור וקדם צרתני:

והנה כבר ידעת, כי הלבנה מקבלת אורה מהשמש שמאיר בה, וכפי מה שתתקרב למערב, מתחשך אורה. וכשהיא ממש בתחילת הלילה במערב, מקום ביאת השמש, מתחשך לגמרי, כי השמש בגלגל הד', והיא בגלגל הראשון. ובהיותה ממש נגד השמש, כל האור באחורים, ואין בה שום אור בפנים כלל, כי מאחורים היא מאירה לנו, לכן אז יונקים החצונים, וזהו נזורו אחור, ויונקים החיצונים מהאחורים, כי מהפנים אין יכולין כנודע:

והנה כשמתחלת הלבנה להפרד מעט מעט ממערב, אז מתחלת האור להאיר בפניה, עד בט"ו ימים, יוצאת ממזרח אז השמש אל עבר פניה מכל וכל, ואין לה אור באחורים כלל: ודע, כי הלבנה נקראת סהר, ונקראת ירח, ונקראת לבנה, וגם השמש יש לה ג' שמות כנגדם, שהוא - חרס, חמה, שמש. והלבנה בתחלת חדושה, נקראת סהר, כי אין לה אור בפנים, אלא מעט מזעיר, כי הלבנה נוקבא מכ' עליונה, וידוע כי עם היות ה' נוקבא, אינה דין גמור כנזכר, והוא שם אלהים, ר"ל הפנים שלו. ובהיות השמש כלול משם י"ה חו"ב, נאמר כי שמש ומגן ה' אלהים ר"ל - נקרא בשם הוי"ה מאבא, ואלהים מאימא, וה' אחרונה הוא שם אדני. ובתחלת חידושה יונקת מאחורים דאלהים, גי' ר', וס"ה אדני, גי' סהר. וכשאין בפניה אור כלל, היא סהר, כי לזה יוסף הצדיק שהיה ראוי להוליד י"ב שבטים מבחינת מלכות, ובעבור שהוציא י' טיפין מי' צפרני ידיו, שנאמר ויפוזו זרועי ידיו, נאסר בבית הסוהר י' שנים, ולא הוליד אלא ב', מנשה ואפרים. ואפילו אלו, לפי שאמר לשר המשקים כי אם זכרתני, נתעכב עוד ב' שנים בבית הסוהר. וזהו מנשה, לשון שכחה:

באופן כשהיא חשוכה מכל וכל היא סהר, וכשהיא מתחלת להאיר נקראת סהר כנ"ל, ובכל לילה ולילה הולך ומתרבה האור שבפניה, עד ט"ו יום, שהוא מליאה, והם באחורים דאלהים ט"ו אותיות, נגד ט"ו יום. גם אותיות אלהים מלא י"ה, שהיא מלאה

מן י"ה, שהוא גימ' ט"ו. ומט"ו ואילך, היא חוזרת לחשוך. וז"ס שנאמר על יצחק ותכהן עיניו מראות:

כי אברהם חסד עלאה, כי יש חסד עליון, וחסד עולם, וחסדי דוד. חסד עליון, בחכמה. וחסד עולם, בחסד, כי הנוקבא נקרא עולם כנודע. וחסדי דוד, בנ"ה, והם תרי פלגי גופא, נקרא חסדי לשון רבים. וכנגדן - כ"ג, בחכמה. סגן, בחסד. כהן הדיוט, בנצח. ואברהם לקח הכהונה ממלכי צדק, שהיה כהן לאל עליון, והוא שם בן נח. כי ג' בני נח, הם ג' קוין, שהם חג"ת, חסד שם, גבורה חם, ת"ת יפת. וכן בצד שמאל, לוים המשוררים בבינה, שהוא אומר שירה בפה, שהם ג"ר, ומנגן ביד גבורה, וכנור בהוד.(ס"א ושוער ברגלים בהוד):

והנה מאברהם יצא ישמעאל, ומיצחק יצא עשו, שהם בקליפות דין ורחמים, כי זה לעומת זה וכו', והם לבנה וחמה שבקליפות, מלשון אף וחמה. ובקריעת י"ס כתיב, והמים להם חומה, וארז"ל מה אלו עע"ז וכו'. ובחימה היה רוצה קליפות מצרים לשלוט על ישראל, כי מצרים בני חם מצד הגבורה, ולכן הבן האחד בני כושי שחור, והב' מצרים הם מעט יותר לבנים, והוא מצד דין שבקליפות חמה. והש"י עושה מהמים חומה במקום חימה, וחמל על ישראל:

ונחזור לענין, כי ביצחק כתיב ותכהן עיניו מראות, כי אחר הזקנה, כדרך שהלבנה אחר ט"ו ימים אחרונים, וארז"ל אין מברכין על הלבנה עד שתתמלא פגימתה. והענין, כי בבריאת העולם נבראים הב' מאורות שוין, וקטרגה הלבנה וכו', ולפייסה אמר הצדיקים יקראו על שמך. והענין - שיש ג"ר וו"ק ונוקבא מתחת היסוד, ובבריאת העולם היו שניהם שוין, דהיינו בו"ק, כבנים שהם בין דרועי אמא, וקטרגה שהיתה רוצה לעלות בג"ר, ונתמעטה מדה כנגד מדה וירדה למטה, דהיינו לכי ומעטי את עצמך, כי כל הרוצה להתלבש בגאוה נופל, ואם יתקן עצמו כראוי, יעלה. וכן אמר הש"י ללבנה שהצדיקים יקראו על שמך וכו', ר"ל שתעלה לג"ר, לאותו מקום שהיה רצונה בתחלה, ואז יקראו על שם של עכשיו, שהיא נקראת מאור הקטן. וזה סוד צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, שהיא מתעלה יותר מהשמש. וז"ש והיה אור הלבנה כאור החמה וכו', ר"ל שאור הלבנה שיהיה שבעתים ממה שהוא עתה, ואור הלבנה יהיה כאור החמה, ויהיו שוין בחידושה, וזה לימות המשיח, ואז שניהם שוין כמקודם קטרוגה. אך מה שכתבנו, הוא לע"ל, הוא צדיקים יושבים, ותהיה היא עטרה על ראשם:

ונחזור לענין, כי בתחלת חידושה נקרא סהר, והיא אות ה'. ודע, כי העולם מצד צפון פרוץ בלי מחיצה, ואין שם ישוב, כי אות ה' יש לה ג' מחיצות לבד, ומקומה הפרוץ

כנגד צפון, בהיותה הה' באורה, גם שם יש לה הארה, מאלו הג' מחיצות, ואם לאו ע"ז נאמר מצפון תפתח הרעה. אמנם מחיצה ג' פתוח, ויש בה חלון לצד מזרח, ומשם מאיר השמש, זהו ופותח חלוני רקיע:

וע"ז נאמר הכתוב, בראשית ברא אלהים, כי בב' נברא העולם, כי גם הב' יש לה ג' מחיצות, אלא שאין בה חלון, כמו אותה שיש ברגל ג' של ה'. ולכן אמר והארץ היתה תוהו ובהו וחשך, כי לא היה מקום לצאת בה האור, ולכן כתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם, ואז היה האור בעולם שבאותה מחיצה של צד מזרח שהיא פתוחה כנ"ל, משם יוצא האור המאיר לעולם, ולכן השמש נקרא חרס, אותיות חסר, כשהיה במדרגה התחתונה, שנהפך ה' של סהר לח' של חרס אותיות חסר, אין לה מקום לצאת בו האור, ועז"נ האומר לחרס לא יזרח, כי כשנקרא חרס לא יזרח כלל, והלבנה נקראת סהר, וכשהיא מתרחקת ממערב, אז תמלא אור בפניה, וכל מה שהולכת למזרח מאירה יותר, עד שבט"ו יום בהיותה במזרח היא מליאה מכל וכל כנ"ל. ובחזרה חוזרת ומחשכת כנ"ל, ועז"נ אני מליאה הלכתי וריקם השיבני, ר"ל כשיוצאת ממערב, היתה הולכת ומתמלאת מאור, וריקם השיבני ר"ל בחזרה, נמצאת אחר כך ריקם מכל וכל, א"כ למה תקראנה לי נעמי, וה' המר לי, וחזרתי להיות חשיכה מכל וכל. ולעתיד לבא שתעלה במדרגה עליונה, צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן, אז יהיה אור לעולם, ולא יחסר, וזה אי אפשר כי אם לעתיד לבוא אי"ה אמן:

שער מקרא קודש

פרק א

שער העשרים - שער מקרא קודש ויחלק לששה פרקים:

בענין ההפרש שיש בין שבת לי"ט, בארנו ב' פרושים, ומצאתי להר"ם נאגרה, כדברי פירוש הב', כי בי"ט אין באים בעצמם, רק נה"י דאמא לבדן, ובתוכם המוחין מצד אמא לבד, ולכן אין הי"ט נקרא קודש, אלא מקראי קודש, כי הקודש העליון שהוא אבא, אינה מתגלה בו בעצמו, רק אימא לבד. ואחר כך ע"י תפלה ומעשים, אנו קוראים ומזמנים את הקודש שהוא אבא, שיכנס תוך הבינה, וזהו מקראי קודש, ולא קודש גמור. וז"ס אלה מועדי ה', ר"ת אמי. פי' - כי כל המועדים כולם מצד אמא לבד, ואין הארת אבא מתגלה בעצמו בהם כמו בשבת. ואח"כ ע"י מעשינו, אנו קוראין את הקודש העליון, ומתחבר גם הוא שם, וזהו אשר תקראו אותם, אתם כתיב חסר ו', כי ע"י מעשינו וקריאתינו תלוי הדבר הזה, לכן ר"ת אותם במועדם ר"ת א"ב, הוא אבא, כי אבא תלוי ע"י קריאתינו, הרי

הפרש א' שיש בין שבת לי"ט. עוד יש הפרש ב', כי בשבת באים נה"י דאבא עם המוחין שלהם בתוכם, ונה"י של אמא ממש עם המוחין שלהם בתוכם, ואח"כ מתחברין ונכנסין נה"י דאבא תוך נה"י דאמא, ונה"י דאמא תוך הז"א, נמצא כי בשבת היא קודש עצמה, בסוד אבא הנקרא קודש ממש הנכנסין עתה:

אך בי"ט, אשר אין הארה שלו מעצמו וממילא, רק מאמא היא מעצמה ולא מאבא, רק ע"י מעשינו אנו קוראין את אבא, ומכניסין אותו תוך ז"א, ואינו מתלבש הנה"י שלו דאבא בעצמו, רק באים המוחין של אבא ונכנסין תוך המוחין של אמא, ומתחברין במוחין של אמא, וב' בחי' אלו מוחין דאו"א, ב' בחי' יחד, ומתחברין המוחין אלו תוך נה"י דאמא הם עומדין, ואין כ"כ גדול הארת מוחין דאמא כמו בשבת:

ובפשוט הוא כי כניסת המוחין דאבא תוך נה"י דאמא, גרעון הוא, ומורה על היותן בלתי מאירין ומעולים כ"כ כמו בשבת, אשר לגודל ערכם ואורם, לא היה כח בנה"י דאמא לסובלם בתוכם, אם לא כי הם באים מתלבשים תחלה בנה"י דאבא עצמו, אך עתה שבאים תוך נה"י דאמא עצמה, ויש בנה"י דאימא עצמה כח לסובלם בתוכה מגולים, זה יורה שאינם כ"כ מעולים ומאירין כמו בשבת, לכן אינן נקראים קדש אלא מקראי קודש, כי אין עצמות הקודש העליון מתגלה, שא"כ לא היה יכולת בנה"י דאימא לקבלם מגולים, אמנם הם מקראי קודש, מזומנים מקדש שנמשכה להם קצת הארה לבד מקודש העליון. ועל ידי תפלתינו ומעשינו, אנו קורין ומזמנין למוחין דאבא, ונקרא קודש, לכן אותם במועדם ר"ת אב, וגם כי עתה עיקר הארה הם מאמא ולא מאבא כמו בשבת, ולכן אין י"ט קודש ממש. אך בשבת עיקר הארה הם מאבא, כי במקום שיש אבא, אמא טפילה אליו, ולכן בשבת היא קודש ממש:

עוד יש הפרש ג', כי בשבת בא הדעת מצד אבא, מלובש ביסוד אבא כנ"ל, והוא ארוך ומתפשט, כי אינו דומה ליסוד הנוקבא שיסודו קצר כנודע, יש כוח בדעת הזה להתפשט תוך הז"א, אבל בי"ט בא הדעת דאבא מלובש תוך יסוד דאמא תוך ז"א כנ"ל, ויסוד דאמא קצר מלהשתרע, ולהתפשט גם כן מגולה אי אפשר, כי אין כח בז"א לקבל הארתו מגולה, ולכן נשאר למעלה ברישא דז"א, מכוסה תוך היסוד אמא. ולכן הותר בי"ט אוכל נפש, כי יש קצת אחיזה אל החיצונים בסוד אוכל נפש, כמבואר אצלינו מציאת הארת אוכל נפש מה ענינו, כיון שאין אור דאבא יורד עד למטה. אך בשבת שיורד אור הדעת עד למטה בגופא דזעיר אנפין, אין אחיזה לחיצונים כלל, אפילו באוכל נפש:

מהחברים. (וענין קדושת יום טוב עצמו, הוא מאור הבינה, לכן אין שמחה אלא בבשר, בסוד הדינין הממותקים בתפלתינו ממשיכין אור דאבא).

וזהו ענין אין בין שבת לי"ט אלא אוכל נפש בלבד, אמנם בבחי' אחרת, שאף על פי שהמוחין דאבא העומדין עתה בנצח הוד יסוד דאמא, הם יורה מעוט הארתן מבשבת כנ"ל, על כל זה בבחינת היותן עתה יותר מגולים כי אין להם ב' מסכים כמו בשבת, רק מסך א' ולבוש א' לבד, שהם נצח הוד יסוד דאמא, ובבחי' זו יתירה שמחת יום טוב מבשבת, כמ"ש ושמחת בחגיך. וא"כ נמצא, כי אע"פ שאנו אומרים בי"ט כתר איה מקום כבודו כו', כל זה הוא באמא לבד, כי בתוכן הם אורות אבא כנ"ל, ועל ידי אמא מקבלם ז"א, ולא מאבא עצמו כמו בשבת. נמצא כי ביום טוב כל קבלת ז"א אינה, רק מאמא לבד, ומשם לוקחין זו"נ כתר דאמא לבדה, ושם עלייתן, זה בימין אמא, וזה בשמאל. דוגמת יעקב ורחל בזעיר אנפין, איהו בנצח ז"א ואיהי בהוד כנודע, אך בשבת זה באבא, וזה באמא:

פרק ב

הפרש בין שבת לי"ט - דע, כי גם בי"ט הם דוגמת שבת, ועולין זו"נ עד אבא ואמא. אך הפרש הענין הוא, כי בחזרת מוסף שבת, עולה ז"א בכתר אבא, והנוקבא עלתה ג' אמצעיות דאמא בקדושה, ובאיה מקום כבודו, עלתה בג"ר, וגם עולה בכתר אמא, ושניהן שוין, זה באבא וזה באמא. ואחר כך עולה הז"א במנחת שבת, עד מזל דדיקנא דאריך אנפין, עד נוצר חסד כנודע. אך הנוקבא אינה יכולה לעלות, כי אין זקן בנשים, כמבואר אצלינו במקום אחר. אך סוד עלייתה הוא, כי במקום שעולה ומסתלק זעיר אנפין מן מקום אבא, כי הרי עולה ו' מדרגות בדיקנא, כנגדן מסתלק ו' מדרגות מן אבא, והם פנוים, ושם נכנס נוקבא במקום אבא. וז"ס ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם, ולא אמר כי קודש הוא לכם לשון זכר, רק כי קודש היא, לשון נקבה, כי היא סוד הנוקבא, כי גם היא עולה עד מקום קודש עליון, שהוא סוד אבא כנודע:

ובזה תבין סוד מאמר ז"ל מאי בעטרה שעטרה לו אמו, לא זז מחבבה עד שקראה אחותי, לא זז מחבבה עד שקראה אשתי וכו'. כי בהיותה אצלו שוה לו, אז היא אחותו, וכשהיא מזדווגת עמו, נקראת אשתו. וכשהיא עולה במקום נה"י דאמא, היינו במוסף שבת, נקראת אמו, וזהו עטרת בעלה כנ"ל, ואין נקראת אמו, עד שעולה כל פרצוף אמא. וכשעולה עד מקום אבא, שהיא במנחה שבת, אז הוא י"י בחכמה יסד ארץ, ועולה בחיק אביה כנודע:

אמנם כבר הקדמתי, כי כפי עליות שעולין זו"ן, כן כנגדם עולין אחריהם כל העולמות, של בריאה יצירה עשיה, והמבין יבין מעצמו, וא"צ להאריך, אחר ראותו ההתחלה. אך נבאר עתה סוד המנחה, וגם זה נתבאר אצלי בסוד אדה"ר כשגורש מג"ע ע"ש, והאמת

כי במנחת שבת, עולה הז"א בסוד א"א, והנוקבא בסוד אבא, ועולם בריאה במקום בינה אמא עלאה, כי שם מקומם האמיתי כנודע, ויצירה במקום ז"א, ועשייה במקום נוקבא, וזה סדרן הראוי להם, וזה נשלם במנחת שבת:

אמנם ביום טוב, אז בחזרת מוסף די"ט, אין שום עלייה כלל לז"א, ואינו עולה בכתר, ונוקבא עולה ג"א וג' ראשונות דאמא, אך בכתר של אמא אינה עולה. אמנם במנחת י"ט, עולין זו"נ זה בכתר דאבא, וזה בכתר אמא. ואע"פ שבחזרת מוסף די"ט, אינם עולין בכתר, על כל זה אנו אומרים קדושת כתר, אע"פ שאין עולין שם בי"ט, ומנחת י"ט אין עולין זו"ן יותר מהכתר, ואין להם עלייה אחרת כלל, ואין הז"א עולה בעתיקא, ואם כן אין אור מצח הרצון מתגלה כלל, ולכן אם אינו בשבת, א"א ואני תפלתי, גם אין מוציאין ס"ת, כי אינה עת רצון. ונלע"ד, כי במנחת יום טוב בלחש, עולה ז"א בכתר אבא, ואח"כ בחזרה, עולה נוקבא בכתר אימא:

ונשלים לבאר ענין ההפרש שבין שבת לי"ט, ונאמר, כי הלא בשבת עולה ז"א במקום אבא, ונוקבא במקום אמא, כי בשבת הם נפרדים כל א' בפני עצמו, אבא לחוד ואמא לחודה. ופי' הענין שתבינהו היטיב - כי ראוי הוא לדעת, שאע"פ שאנו אומרים שעולה ז"א כל המדרגות הנ"ל עד או"א, אל תחשוב שא"כ אחר שעולה ויורש מקום אבא עצמו, א"כ א"צ אל המוחין דנצח הוד יסוד דאו"א, אל תטעה, כי הלא כמו שבתחלה היה לו נצח הוד יסוד דאו"א בסוד מוחין, ג"כ עתה הוא כך, כי הלא כמו שהוא עולה, עד"ז עולה גם כן אבא למעלה, וכפי סדר המדרגות שעולה ז"א, כך ממש עולה אבא למעלה, נמצא כי לעולם באופן א', ותמיד יש לז"א נה"י דאו"א בסוד מוחין, ואין הפרש, רק בימי החול אז נה"י דאו"א הם ממקום התחתון, ועתה הם ממקום עליון, שעלו עתה ביום השבת, ואם כן אף על פי שאנו אומרים שעלו ז"א במקום או"א, אמת הוא שהוא עולה במקומו הראשון ממש, אמנם אבא נעלם בתוכו, בסוד נה"י שבו, להיותן מוחין לו, וזה יובן:

ועתה נשלים כוונתינו עם הנ"ל, כי הלא יש נה"י דאו"א, ואז בשבת כשעולין זו"ן אל מקום או"א, הנה אז או"א נפרדין זה מזה, ואז זעיר אנפין לוקח אבא לבדו, ונוקבא אמא לבדה. אך בי"ט, נכללין אבא תוך אמא ממש, ומתלבש בתוכה, וכשעולין זו"ן, אז הזעיר אנפין הוא מתלבש חציו הימיני של אבא, ונוקבא חציו השמאלי, והוא כדרך או"א עצמן, המלבישין את אריך אנפין, כי אבא מלביש חציו הימין, ואמא מלביש חציו השמאל כנודע, וכן בכאן:

ובזה תבין טעם, למה בכתר של או"א, עולים זו"ן שם בשבת מעצמן, בלתי שום תפלה, רק בתפלת מוסף לבדה, אשר היא עליית נוקבא בכל אמא כנודע, וממילא מספיק

לשיעלו זו"נ בסוד הכתר, אך ביום טוב, הוצרכה תפלת מנחה להעלות זו"נ בכתר או"א, אך הטעם עם הנ"ל, כי בשבת עולה ז"א בפני עצמו בכתר דאבא, ונוקבא בכתר דאמא, ולכן אנו אומרים כתר יתנו לך במוסף לשבת, כי כל א' לוקח כתר שלם. אך במנחת י"ט, אין אנו אומרים כתר במנחה, אחרי שאז הוא קבלת הכתר הנ"ל, אמנם בהיות שכתר א' לבדו הוא, כי אבא נכלל תוך אמא, ואז הז"א לוקח חציו, ונוקבא לוקח חציו, אם כן אין כל א' לוקח כתר לעצמו רק חצי כתר, ולכן אין אנו אומרים כתר כלל במנחת י"ט. ואמנם ז"ס למה אנו אומרים כתר במוסף דשבת, ואין אומרים כתר במנחת י"ט. וכן גם כן מה ששאלנו תחלה, כי בשבת כיון שהז"א לוקח כתר דאבא לעצמו, ונוקבא לוקחת כתר דאמא לעצמה, ולכן הם נחלקים ממילא, ואין צורך לקבוע תפלה מחדש בפני עצמו בסוד הכתר, אך בי"ט אשר הכתר דאבא צריך לכלול ולהתלבש תוך כתר דאמא כנ"ל, כדי שאחר כך יעלו שם זו"נ, ויקחו זה חציו הימין וזה חציו השמאל, לכך צריך תפלה מחודשת לעשות בחי' זאת:

פרק ג

לשון הרח"ו ז"ל: וז"ל, מצאתי בבית מורי ז"ל עצמו, אך לא ידעתי אם הוא שלו מפירושו, ודעתי נוטה שהוא שלו, וז"ל, פתח בית מועד, פתח דברי, ראיתי לבאר ענין מועדים, ור"ח, וחנוכה ופורים, הנה ענין זמנים אלו, הוא התנוצצות אורות העליונים בזמנים אלו, לפי הזמן, אם בחסד אם בגבורה אם בת"ת, אם בנה"י, אם במלכות, כל א' מתגלה לפי העת והשעה:

ודע, שאע"פ שבכל ו' ימי החול פועלים ז' מדות כנודע, אינו דומה פעולתן בימי החול, לפעולתן בימים אלו, כי בו' ימי החול, פועלים אצילות ע"י בריאה, ובריאה ביצירה בא"י, ויצירה בעשייה ג"כ בחוצה לארץ, וזהו בחול. כגון - יום א' פועל חסד שבאצילות, מתלבש בחסד שבבריאה, וחסד דבריאה מתלבש בחסד יצירה, וחסד יצירה בחסד עשייה. וביום ב', בגבורה. וביום ג', בת"ת. וכן כולם. אמנם בימים אלו הספירות העליונים מתלבשים בבריאה לבד, כל ספירה וספירה בזמן ממשלתה, כגון בפסח, חסד דאצילות מתלבשת בחסד דבריאה, ובריאה לא מתלבש בחסד יצירה, כי מרוב התגלות אור אצילות בבריאה, יתבטל אור חסד יצירה לגמרי, שרגא בטיהרא מאי אהני, וכ"ש אור חסד דעשייה. הא למה זה דומה, למעיין הנוטף טיפין טיפין, וארובות השמים נפתחו עד לרוב, ולא ניכרו אותן הטיפות הנוטפין ברוב ריבוי מים, היורדין מן השמים, ונתבטלו הטיפין. ועד"ז תקיש אל השאר מועדים. אמנם השאר לא נתבטל התלבשותן, כי בפסח אע"פ שביטל אור חסד דיצירה, ואור חסד דעשייה, עכ"ז לא בטלו שאר מדות

בהתלבשותן ביצירה ויצירה בעשייה כשאר ימי החול, ולפיכך הותר בהם מלאכת אוכל נפש, כי הנהגת חול לא בטילה, שהם יצירה ועשייה, ויש קצת אחיזה לחיצונים, לכן הותר מלאכת אוכל נפש, ולא מלאכה גמורה:

והנה נתבאר כללות כל המועדים, ועוד נבאר כל מועד ומועד, וענין חה"מ בכללות ג"כ, כי עם היות כי המועדים הם סוד הארת אצילות בבריאה, בחלק מחלקיה, אם חסד בפסח, אם ת"ת בשבועות וכו', ע"כ). ארז"ל חייב אדם לטהר עצמו ברגל, פי' - כי בכל ע"ט צריך לטבול, ותכוין לשם הוי"ה ואהי"ה מלאים ביודין, שהם גי' רג"ל, וגם כוונת הטבילה הוא, כי המקוה היא אהי"ה דההי"ן, גי' מקוה:

ועתה נבאר התפלה דמחרת י"ט שחרית ומוסף, ילך לבה"כ, ויתפלל שחרית ועמידה דשחרית, הכל כמו בערבית. ואח"כ יאמר הלל שלם, וטעמו יתבאר לקמן. ואח"כ מוציאין ס"ת, ובשעת הוצאת ס"ת, יאמר י"ג מדות הרחמים, וישאל לצאת מעבדות לחרות, ולמצוא חן וחסד בעיני בני אדם ועושר, שנאמר וה' נתן חן העם, ושאלה אשה וגו'. וישאל נקמה מאויביו, כמ"ש ועברתי בארץ מצרים וגו'. וכן במוסף יאמר י"ג מדות, קודם שיתחיל מוסף והבקשה הנ"ל. וכן ביוצר יום ב', כדי שיהיה ג"פ. וה' העולין בי"ט לס"ת, הוא ג"כ ע"פ הדברים הנאמרים למעלה, כי בי"ט מוחי אבא מגולים בנה"י דאימא, ואין כח בז"א לקבל הארת יסודו, אלא מעטרה שלו, וב"פ מנצח והוד דאימא הם מתגלים בז"א, לכן הם ה' עולין לס"ת. והחמישי שבהם, הוא נגד עטרת יסוד אבא. והד' ראשונים נגד ד' פרקים דנ"ה דאימא, והבן זה. ואח"כ יתפלל מוסף כדרכו. ובחזרה יכוין, כי אין לז"א עלייה כלל, ואין עולה בכתר, ונוקבא עולה ע"י ג' דילוגים בחג"ת וחב"ד דאימא כמ"ש כבר בכוונת שבת, ואינה עולה בכתר דאימא, אך עכ"ז אנו אומרים קדושת כתר במוסף, כי הם סמוכים לכתר, ונהנים מאורו. וישלים תפילתו כולה, וילך לביתו, ויקדש על היין, ויאמר פסוק אלה מועדי ה', ויכוין בר"ת אמ"י, ור"ת אותם במועדם הוא א"ב. וכבר נתבאר זה לעיל כל הצורך בזה:

תפילת יום טוב - אמנם בענין ז' ברכות שיש בכל תפילה ותפילה של כל הי"ט, בין בפסח ושבועות סוכות, וענינם הוא, כי כבר בארתי לך, כי בז' ברכות של תפילת שבת, צריך לכוין אותן שמות הז' מרגלאין, הנזכר בר"מ פרשת יתרו שהם יוצאין מז' שמות אהי"ה יה"ו. אמנם בדמיון ההוא ממש, תכוין בז' ברכות דתפלת י"ט. וז' שמות אלו, הם ד' שמות של ד' אהי"ה במלואים הנודעים, שהם ב' ביודין, וא' באלפין, וא' בההין. אלו הד', תכוין על הסדר בד' ברכות ראשונות. וג' שמות אלהים, בג' מלואים שסימנם יה"א כנודע, תכוין על הסדר בג' ברכות אחרונות. וסוד הענין, כי בי"ט הם מקראי קודש, ולא

קודש עצמו שהוא אבא רק באמא לבד, כמבואר אצלינו בפסוק אלה מועדי י"י, ר"ת אמ"י, לכן אנו מכוונין באלו השמות של אהי"ה ואלהים, כי כולם באמא עלאה:
מהחברים - ניקוד הוי"ות של ברכת י"ט, ניקודי הוי"ות בפסח אמצעית, בי"ט קמץ, בח"מ פת"ח. גם ערבית שחרית מנחה סגול, ומוסף שורק. נ"א פתח קמץ עם אהי"ה, חה"מ פתח עם אהי"ה:
שבועות - חולם, נ"א ערבית שחרית מנחה חולם, מוסף שורק, נ"א חולם עם אהי"ה:
סוכות, לז' ימי החג צירי, נ"א זכרים צירי, נקבות פתחין. נ"א ו' ימי הראשונים, ערבית שחרית מנחה צירי, מוסף שורק. כוונה לסוכות, שם ס"ג, אותיות זכרים בניקוד צירי, ונוקבין בפתחין:
הושענא רבה - ערבית שחרית מנחה, חטף סגול, מוסף שורק, בכל אלו הקדוש צרוף שם אהי"ה משולב לאותיות הוי"ה שלשתן:
שמיני עצרת - כולו סגול, עם אדנ"י משולב. נ"א ערבית שחרית מנחה כולו פתח, מוסף שורק, וכללות הכוונה ליום זה ע"ב דיודין, ושם פשוט בלי ניקוד:
קידוש לי"ט - בפסוק אל"ה מועד"י י"י, ר"ת אמ"י, שהם אורות נה"י אמ"א. אות"ם במועדם, ר"ת א"ב, שהם נה"י דאבא. מקראי גי' שכ"ה דינין ממותקים, עם שם הוי"ה. קדש הם ת"ד, גי' ד' יודי"ן דע"ב, כל אחד כלול מי', ועם ד' אותיות השורש, גי' קדש. אש"ר, נוטריקון - א' אלהים פשוט, ש' אלהים דיודי"ן, ר' אלהים ברבוע, ומיתוקם ע"י תקראו, דאינון ג' שמהן - י"ה, אהי"ה, אדנ"י. ושם י"ה חשבינן ליה בגי' כתר, כזה - יו"ד פעם ה"י גי' ש', יוד פעם ה"ה גי' ר', יו"ד פעם ה"א גי' ק"ך, הרי כתר. אותם במועדם, ר"ת א"ב, שהוא ממתק הדינין בי"ט, במועדם גי' קס"א ע"ה. סוד מה שאנו אומרים בתפילת מוסף, מפני היד שנשתלחה במקדשיך, יובן פרשת תרומה דקע"ב, סוד חלון אחד, הנקרא חלון זיהרא וכו', ובו צורת יד, והוא כפוף תחת כנפי השכינה, ובעת החורבן שלט על בית המקדש ונחרב ע"ש, וזה שאמר מפני היד שנשתלחה במקדשיך:
ותודיענו, אם חל במ"ש, אומרים ותודיענו. והוא, כי נודע, כי כל י"ט הוא באימא נקרא מקראי קודש. והשבת הוא באבא קודש גמור ממש, כי בשבת מקבל הז"א הארה מנה"י דאבא שהוא קודש, והם תוך נה"י דאמא לבד, הנקרא מקראי קודש. והנה במ"ש, יוצאין ומסתלקין נה"י דאבא שהוא קודש, והם בחי' שבת, ונשארין נה"י דאמא לבד, שהם מאירין בי"ט. לכן אומרים ותודיענו, בין קדושת שבת לקדושת יום טוב, שהם נה"י אבא קודש ממש, שנסתלקו, לבין קדושת י"ט שהם נה"י דאמא, שהם מקרא קודש כנ"ל:

ה' העולין לס"ת, דע כי ה' העולין לס"ת בי"ט הם, כי כבר ידעת, כי נה"י אבא תוך נה"י דאמא, והנה לא יגלה למטה, כי אם ב' פרקין תתאין דנצח אמא, וב' פרקין תתאין דהוד אמא, כי ב' פרקין עלאין דנ"ה אמא נשארו למעלה ברישא דז"א, בסוד מוחין, והנה יסוד אמא קצר, ומסתיים בחזה דז"א, ואינו נגלה לחוץ, ויסוד אבא שבתוך יסוד אמא, הנה הוא ארוך, ונגלה פרק א' לחוץ מיסוד אמא, והרי הן ה' פרקין הנגלין בי"ט, שהם ב' פרקין תתאין דנצח, ובפ"ת דהוד אמא, ופרק א' הנגלה מיסוד אבא, וכנגדן עולין ה' לס"ת בי"ט. (אמ"ז, בב"י בשם הגמרא שיכול להוסיף על ה' בי"ט, עיין סימן תפ"ד, והובא בשם הר"ן שאין להוסיף):

בשבת וי"ט אין לומר בהם יום המנוח הזה, כי אם בשבת או בחג, סימן אמר לי מורי ז"ל, מנוח ע"ה היה:

פרק ד

מהחברים - סדר המועדות, בראש השנה הוא התעוררות גבורה, בסוד שמאלו תחת לראשי, שאז הגבורה שוקטת ומיושבת, וימינו תחבקני לעורר האהבה:

יה"כ הוא התעוררות בינה למלכות, וז"ש כי יום כיפורים הוא, לכן תרין כפורים במשמע: יום א' דסוכות, נקבה תסובב גבר. פי' - מלכות מבקשת זווג, בסוד שבע נערות הראויות לתת לה, שהוא אתרוג ומנין פרטים שהם ז', דכתיב והחזיקו שבע נשים וכו'. פי' - מלכות שהוא נשמה, ושורש לז' נקודותיה, באיש א'. סוד התיבה שאנו מניחין באמצע בית הכנסת, ועושין הקפה בכל יום, וביום שביעי עושין ז' הקפות, בסוד שהספר תורה בתוכה, סוד נקבה תסובב גבר להשלמתו כאמור, ס"א באמא. וכדי שלא יהא אז קיטרוג, אנו לוקחין ערבה נוסף על הד' המינין, אשר יש בה סוד התעוררות הקליפה, ועם גמר הקפה חבוט חבוט ולא בירך, מפני שאין בה ברכה, ותרחק ממנה:

שמחת תורה הוא ש"ע, אומרים מזמור הושיעה ה', לבקש רחמים על ביטול הקליפה, כטעם ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר, ואומרים, יכרת י"י כל שפתי חלקות, בסוד הערבה דומה לשפתים, ובו ביום תרבה שמחה של תורה, אשר הז"א שהוא התורה כי ראה שנוקבא מבקשת אותו, כטעם שאהבה נפשי, בסוד נקבה תסובב גבר, עכשיו הוא הולך ומבקש אותה, וכתיב עצרת תהיה לכם, ובשמחת דודים דלעילא אל יתערב זר: פורים ענף הבינה וכו' כנ"ל. חנוכה סוד נצח, ענף חכמה וכו' כנ"ל. פסח, פי' - פה סח וכו', כדלקמן. לשון אחר, סדר המועדים - יום הכפורים בינה. פסח, חסד. ר"ה,התעוררות גבורה. סוכות, גבורה ממותקת, כדי שתהא ראויה לזיוג בשמיני עצרת. שבועות, ת"ת. שמיני עצרת, מלכות, בסוד עלייתה אחר התעוררות הנרמז עליהם בחה"מ, בסוד שמאלו

תחת וכו' בסוכות, וימינו תחבקני בפסח, (נ"א בהיפך) והנה עצמיו (צ"ל עכשיו) בשמיני עצרת בסוד זיווג ממש. ט"ו באב, נצח, חנוכה הוד, פורים יסוד, (נ"א) שבועות שורש הארת ת"ת, לכן הוא יום טוב מתן תורה עכ"ל:

פרק ה

להאר"י זצ"ל, חול המועד, ודע, כי אין קדושת שבת, דומה לקדושת י"ט, כי בשבת הבנים יורשים את אביהם ממש, ונקרא קודש, ומקבלין שפע מעתיקא קדישא כמוהם, אמנם בי"ט, עולים אל חיק אביהם לקבל שפע ממנו, והם נקראו קרואים אצלו, לפיכך הם מקראי קודש:

והנה בשבת, יעלו הבנים כאביהם שווין לו, ויהיה כולם במקומם, מראשם ועד רגליהם, ואין שם חול כלל. אמנם בי"ט, גבוה ראשם אצל אביהם, וו' קוצותיהם נשארין למטה, ויהיו חג"ת שלהם במקום חב"ד, ונה"י במקום חג"ת, וו"ק אלו נקראו חול המועד, ואינם חול גמור חס ושלום, כי נתעלו ממדרגה הראשונה, למדרגה אחרת עליונה, כדפירשתי, אבל מפני שעלו עד או"א בג"ר, נקראו חול המועד:

נמצא לפי זה, כי קדושת המועד למעלה מקדושת ראש חודש, כי בראש חודש נתחדש ראש לבד, לעלות למעלה מאצילותיה, ולכך נקרא ראש חודש. ובחול המועד ראשם במקום גבוה בחיק אביהם, והזרועות והגוף במקום הראש, ונה"י במקום הזרועות והגוף, ולפיכך אין מניחין תפילין בחול המועד כלל, משא"כ בראש חודש, שמסלקין אותן בתפילת מוסף לבד, כי אז נגלה אליה שפע ע"ק, ויורד דרך המדרגות, והוא למעלה מתפילין:

כי הנה הנחת תפילין יורה על החתן היורש את או"א, במקום אצילות, ומחותיו ג' שנעשו ד', חו"ב חו"ג. ועל הכלה, המקבלת מתנה"י למטה במקומה. והנה בחול המועד, שניהן עולין למעלה למקום הנחת תפילין, כי ראש שניהם בחיק אביהם. כדפירשתי:

וגם בר"ח, אע"פ שאין עולין למעלה ממקום אצילותן, מכ"מ שפע כ"ע כנ"ל, יורד להם דרך המדרגות, בתפלת המוסף, והוא גדול מהנחת תפילין, והבן כל זה, כי בזה תבין מפני מה לא הותר מלאכת אוכל נפש בשבת, ובי"ט מותר, ובחה"מ מותר דבר האבד, ובר"ח אין בו איסור מלאכה כלל. וזהו - כי המלאכה מורה על הקליפות, בסוד העשייה, ששת ימי המעשה, והנה בשבת המלך והמלכה כולם נכנסים אל הקודש פנימה, ואין מהם דבר בספירות הבנין, ואז הוא השבתת הקליפה לגמרי, לפיכך נאסר בכל מין מלאכה. אמנם ביום טוב, קצותיהן למטה בספירות ששם שולטת ומגיע יד הקליפה, אבל נתעלו, כי חג"ת חזרו במקום חב"ד, וחב"ד בחיק אביהם, ונה"י במקום חג"ת, ולפיכך נאסרו

מלאכת עבודה, כי אין שליטת הקליפה במקום חג"ת, אמנם יש להם יניקה חיות משם להחיות נפשם, והנה השליטה בסוד מלאכת עבודה שהוא הנה"י, כי מהם יגיע להם הממשלה לשלוט על הטהרה, ולהעבירה, ולהיות ישראל משועבדים לקליפה, כמו עתה בזמן הגלות, שאנו משועבדים מצד הוד, כמ"ש והודי נהפך עלי למשחית, כל היום דוה. וגם סמא"ל נגע ליעקב מצד הירך, והם נצח הוד בתי בראי, שמהם מגיע ממשלה לחיצונים, והאבר הקדוש נמשך ממנו צינור לקליפות כנודע. אבל בגופא שהם סוד חג"ת, אין להם מהם ממשלה ושליטה כלל, אלא חיות וקיום ומזון לעמוד על משמרתן הקבוע, ולהיותן נכנעים לטהרה, נמשך להם מיסוד חג"ת, ולפיכך מלאכת אוכל נפש הותרה:

ודע, כי חיות זה נמשך להם מג"ר, ויורד דרך המדרגות, ולפיכך בי"ט עצמו שהג"ר שולטות ומשפיע לו"ק אלו, הותר להם מלאכת אוכל נפש בלבד, כי אין העליונים משפיעים לחיצונים רק דרך חיות לבד ולא שליטה ח"ו. אבל בחו"ה, הו"ק שולטין, ולפיכך הם ו' ימים, ולהיות כי ו"ק אלו נתעלו, כי חג"ת עלו לחב"ד, ונה"י עלו לחג"ת, אין להם שליטה להחיצונים ולקליפות כ"כ, רק בדבר האבד, בסוד קצת ניצוצי קדושה שנכנסו בעמקי הקליפות ונאבדו שם בעון העולם, ועל אלו יש להם שליטה, אבל אין שליטה מחדש על הקדושה ח"ו, רק בדבר האבד, וכדכתבינא. עוד אני אומר, דבר האבד, היינו הקליפה שנכנסה, וחזר לקדושה בסוד נג"ה, והם נשמות אשר היו בעמקי הקליפות אבודים, וחזרו ונטהרו, ונכנסו במקום הקדושה, במקום מדרגות העשייה בפנימית, חוץ למקום הקליפה, ואלו לא זכו לעלות למעלה ביצירה, וכ"ש בבריאה, וצריכין אנחנו להשפיע בעשייה ומדרגותיה בסוד המלאכה, להשפיע לאותו הנשמה האבודה שם, לפיכך הותרה המלאכה בדבר האבד בחו"ה, אף לפי פשוטה של דבר, נבין ממנו לעומק העליון, כי כמו שהמלאכה בדבר האבד מעמידה שלא יאבד, כן ג"כ בכאן, ע"כ מהרב ז"ל:

פרק ו

אסרו חג

נבאר סוד אסרו חג, של אחר י"ט, משא"כ בשבת. ולכאורה היה נראה להיפך, שתשאר יותר קדושה אחר שבת, מן אחר יו"ט, כמו שקדושת שבת גדולה משל יום טוב. אך הענין, ע"ש הנזכר לעיל, כי בשבת עולה ז"א עד דיקנא דא"א, ונוקבא עלתה בחיק אביה. ועולם הבריאה עלה במקום אמא, כי שם עיקר מקומה האמיתי, כי אמא מקננא

בכורסייא. ויצירה, במקום ז"א. ועשייה, במקום נוקבא. והכל נכנס באור האצילות. אך בי"ט זו"נ לא עלו רק עד אמא כנ"ל, ובריאה במקום ז"א, ויצירה במקום נוקבא:

ונודע כי מקום נוקבא דז"א, אין לה רק מקום שיעור ד' מדות לבד, שהם נהי"ם דז"א, מהחזה ולמטה, וא"כ כשעולה יצירה במקום נוקבא דאצילות, נשארו ו"ת דיצירה, במקום ו' ראשונות דבריאה, וד' ראשונות העשייה, במקום ד' תחתונות דבריאה, וו' תחתונות דעשייה, בו' ראשונות דיצירה. נמצא כי ו' תחתונות דיצירה, וכל העשייה, נשארין למטה מן האצילות, ולכן יש קצת אחיזה בהם אל החיצונים:

ולכן הותר אוכל נפש בי"ט, כי החיצונים שהם סוד המלאכה, כנודע בסוד ט"ל מלאכות דשבת, כמנין ט"ל מלקיות. ובי"ט ו' תחתונים דיצירה למטה, יונקים משם. ויצירה נקרא אוכל נפש, יש אל החיצונים בי"ט, ולכן הותר מלאכת אוכל נפש בי"ט. אך מלאכה אחרת שאינה אוכל נפש, שהוא חיות לבד, לא הותרה, כי אין אחיזה אל החיצונים, רק חיות לבד, כי שורש המלאכה שהוא בעשייה, כי מלאכה גי' אל אדנ"י שהוא העשייה, וזה אין כח בחיצונים ביום טוב, כי ראש היצירה נכנס באצילות, ואין יונקים רק אוכל נפש, מן ו' תחתונים דיצירה, הנקרא אוכל של נפש שהוא עשייה, שגם היא למטה:

לכן יש אסרו חג ביום טוב, כי הלא החול היא ביצירה, ומשם ולמטה כנודע, והשבת בבריאה. ולכן כיון שיצירה ועשייה, שהם סוד ימי החול ישארו למטה גם ביום טוב כנזכר לעיל, ומשם נמשך להם האור בהיותן למטה, לכן אחר הי"ט שהוא החול, ישאר בהם קצת הארה של יום טוב אל החול, כי הארה הנמשכת להם ביום טוב היא קטנה ומיעוט, גם בי"ט היו קצתן עומדים במקום החול, ויש יכולת אפילו אחר י"ט בחול ממש, להשאיר קצת הארה של י"ט אל החול, להשאיר קצת הארה במקום זה, אחר שהיא הארה מועטת ואנו עושין בשביל הארה זה, וזהו אסרו חג. אך בשבת גם היצירה ועשייה שהוא סוד החול, עלו במקום הקודש גמור, שהוא עולם אצילות. ולכן במ"ש אשר יורדין ימי החול שהם יצירה ועשייה, וחוזרים מן הקודש חול, ואין כח בחול להשאיר בו הארת קודש דאצילות בחול, ולכן לא יש אסרו חג בשבת, כמו בי"ט, אשר האור שלהם בי"ט עצמו, הוא מבחינת החול ממש, ולכן יש כח בחול הגמור, לקבל ההארה ההוא קצת ממנה:

וז"ס, ה' יאר לנו אסרו חג וכו', וביאור הענין, כי הנס היו ו"ת דיצירה בראש הבריאה, ואח"כ עולה העשיה בד"ת דבריאה, ובו"ר דיצירה. ועתה באסרו חג, יורדין מדרגה אחת לבד, כי הבריאה יורדת במקום שהיתה יצירה בי"ט, והיצירה במקום שהיתה עשייה בי"ט, שהוא בד"ת דבריאה ובו"ר דיצירה, ועשייה היא עתה בד"ת דיצירה ובו"ר דעשייה,

ונמצא כי יש הארה אל ד"ר דעשייה, והם בד"ת דיצירה ממש, והנה היצירה נקרא אל י"י כנודע, ובהיות עתה במקום גבוה שהוא ד"ר דיליה בד"ת דבריאה, יש לו מעלה יתירה, כי שם א"ל שבו מתעלה, ונקרא אלף למד י"י, והוא גי' יאר, וזהו אל י"י ויאר לנו, כי מה שהיה לנו בחול אל ה', האיר בו הארה עליונה ונעשה גי' יאר, וזהו לפי שנשאר בד"ת דבריאה, הנקרא אלהים, כנודע כי אלהים במלוי ההין, וברבוע עולה אלף עלמין דבריאה, וזהו ויאר לנו, כי לנו גי' אלהים, ומהם נמשכה לו הארה זו הנ"ל, כמנין יאר, הרי נתפרשה הארה הראשונה דיצירה, בהיותה בד"ת דבריאה, ושניהן גי' יאר לנו:

ועתה ביאר ג"כ הארת ו"ת דיצירה, שהם עתה בו"ר דיצירה, וזהו אסרו חג בעבותים, פי' - אסרו וקשרו את הארת החג הוא י"ט, שנשאר הארה ההוא בו"ת דיצירה, הנקרא בעבותים, פי' ב' עבותים, שהם ב"פ ג', כי כל עבות הוא ג', נמצא כי ו"ת נקרא ב' עבותים, וזהו בעבותים. והענין, שאלו הב' עבותים ישארו בראש יצירה בו"ר שלה ולא ירדו במקומן. אח"כ ביאר הארת העשיה, והם ד"ר של עשייה שהם יצירה ממש, ועומדין בד"ת דיצירה, וז"ש עד קרנות המזבח, פי' - כי באסירת החג הנ"ל, ההארה ההוא תמשיך עד עשייה, שהוא עתה קרנות המזבח, כי מזבח הוא בעשיה, ששם זובחים הקרבנות, שסודם העשיה כנודע:

והנה מזבח הוא ביצירה ג"כ, כי מזבח גי' א"ל יהו"ה שהוא היצירה, א"כ איך יתקיימו ב' דברים אלו, והענין מובן עם הנ"ל, כי מזבח שורש העיקרי, הוא מלכות דיצירה, כי כן שמו מורה, שהוא אל הויה כנ"ל, אמנם להיות כי נתבאר אצלינו, שמלכות אצילות בראש הבריאה, וכן מלכות דבריאה בראש יצירה, וכן מלכות דיצירה בראש עשיה, בהיכל ק"ק דעשיה, נמצא שא"כ הב' דברים אמיתים, כי מזבח העולה אל יהו"ה הוא בעשיה ודאי כן, שהוא מלכות דיצירה העומדת שם בראש העשייה:

ונחזור לענין, כי הלא עתה באסרו חג, עומדים ד"ר דעשיה, במקום ד"ת דיצירה, ועתה המזבח שהוא מלכות דיצירה, היא עומדת במקומה האמיתי שהוא ביצירה, כי אפילו ד"ר דעשיה הם שם, ואז נמצא כי המזבח הוא מלכות דיצירה, וד' קרנותיהם הם ד"ר דעשיה העומדים שם למעלה, ונעשין לה בחי' ד' קרנות, כי כל הקרנות בראש הם עומדין, וז"ס ד"ר דעשיה שהם ראש העשיה, ועומדין ביצירה, ונעשין ד' קרנות המזבח, שהוא מלכות דיצירה. ואמנם אותן ד"ר דעשיה, הם סוד ד' מוחין, שהם סוד ד' שמות של יה"ו, של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, מלובשים בד' אה"י, ב' ביודין וא' באלפין וא' בההין, שהוא סוד המוחין המלובשים בנה"י דאמא כנודע, ושמות אלו גי' קרנות, והם בד"ר דעשייה כנ"ל. והם גי' שנות חיים, כנודע כי המוחין האלו הנקרא חיים שהם חיי המלך, והם אהיה

הויה אהיה, גי' חיים, ונחלקים לד' מוחין בסוד השמות כנ"ל העולין גי' שנות, ונקרא שנות חיים. וזה סוד הארה הנמשכת אל העשיה, עתה ביום אסרו חג. והנה להיותו כי עיקר מה שאנו צריכין להאיר עתה בחול, אינו אלא לו"ת דיצירה, ומשם ולמטה, אשר אלו אפילו בי"ט נשארו חוץ לעולם אצילות, לכן לא נזכר אסירת החג והארתו רק בהם לבד, וזהו אסרו חג בעבותים, הם ו"ת דיצירה הנקרא ב' עבותים כנ"ל, אשר אפילו בי"ט נשארו חוץ מהאצילות. וגם סוד הארה הזאת תמשיך עד קרנות המזבח שהוא העשיה כנ"ל, שגם היא נשארת בי"ט חוץ לאצילות:

שער חג המצות

פרק א

השער הכ"א הוא שער חג המצות ובו יתבאר ענין פסח ויציאת מצרים, מצות ומרורים, וד' כוסות, וסיפור הגדה. ויתחלק לח' פרקים:

ענין פסח ויציאת מצרים. הלא ידעת, כי הראשונים סלקו השכינה עד רקיע הז', מחמת עונותיהם. אמנם ישראל שבאותו הדור, שהיו בגלות מצרים, היו סוד אותן ניצוצין של קרי, שהוציאם אדה"ר באותן ק"ל שנה, והם סוד דור המבול, שהיו ג"כ משחיתים זרעם על הארץ, להיותם באים משורש ההוא, עד שנימוחו. וז"ס, וירא ה' כי רבה רעת האדם ממש, כי סוד הקרי הנקרא רעה, והמוציא שז"ל נקרע רע, כמ"ש בזוהר על פסוק לא יגורך רע. נמצא כי דור המבול, הם רעת אדם הראשון ממש. וז"ס ג"כ אמחה את האדם אשר בראתי דייקא:

אח"כ נתגלגלו בדור הפלגה, ושם ג"כ לראות את העיר והמגדל אשר בנו בני אדם, בניו דאדם קדמאה עצמו, שהיו בניו ממש, רק שהיו מצד קרי מדכורא לחודיה ולא מן הנוקבא ג"כ, וגם הם בעצמן חטאו ג"כ. ואח"כ הוצרכו להזדקק כי כבר הודעתיך שהיו נשמות קדושות ועצומות, רק שאחיזת החיצונים בהם הם המקלקלין אותן, ואחר שיצטרפו ויזדככו, יהיו נשמות קדושות, אחר תום חלאת טומאתן מהם. וכבר ידעת, כי אדרבא אין החיצונים אוחזים, רק בנשמות שהם יותר קדושים:

ואמנם כל הנשמות הם באים בחסדים וגבורות, אשר הם מסוד הדעת, אשר שם תלוי מציאת הזיווג, בסוד וידע אדם את חוה, ולכן נקרא דעת, כי משם הטפה של הזיוג נמשכת, וגם כי כל הדור ההוא דורו של משה כנודע, והנה משה הוא מבחי' הדעת, וגם הדור ההוא מבחי' הדעת ג"כ, כמבואר אצלינו, רק שנמשכו אל הקליפות. אמנם גלות מצרים, כל ענינה לא היה, רק לצרף נשמות ההם, ולכן באו באותו הגלות הגדול,

ומררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים, כנגד החומר והלבנים שהיו עושין בדור הפלגה, והבן זאת:

אמנם בהיות כי חטאם לא היה אלא בסוד הדעת כנ"ל, כי משם יצאו הניצוצין של הנשמות אלו, לכן ידע משה, כי הגלות הזה היה נמשך ג"כ משם. והענין, כי לעולם כשישראל פוגמים למטה, ועושין פגם באיזה מדה חס ושלום וספירות עליונים, הנה החיצונים יונקים משם, ובו יתאחזו כולם, וזה סוד גלות מצרים, כי יניקת מצרים והטומאה שלהם היו מצד הדעת שלהם, ובפרט במה שהודעתיך כי פרעה ומצרים הוא כנגד העורף העליון, שהוא באחוריים של הדעת העליון ודי בזה:

והנה ודאי, כי גלות ההוא היה, שכל שפע הדעת, היו יונקים אותו פרעה ומצרים, ולכן היו ישראל שבאותו הדור משועבדים אליו. אמנם כבר ידעת, כי כשיש ח"ו פגם למעלה ע"י עונות הדור, הכוחות עליונים מסתלקים למעלה, כדי שלא ינקו מהם החיצונים, כמו שהודעתיך בענין טעם היות ז"א ו"ק לבד ולא י' שלמים, רק אחר התיקון. ואמנם בזמן ההוא, חוזר הז"א לקדמותו הראשון, להיות ג' כלילן בג', וזה נקרא תמיד אצלינו עבור א', והיה תוך בטן אמא עלאה, ולא היה מתגלה לחוץ:

אמר מאיר (אין בדברים כפשטן, שחזר זעיר אנפין עצמו בסוד עיבור, שאי אפשר מכמה הכרחים, אלא הענין שהעיבור הם דינין גמורין, וכמו שבעיבור היה לו פרצוף גמור, ועכ"ז בחי' המוחין שבו להיותן דינין אינן נמשכין למוחין, כי המוחין הם רחמים, ולא עוד אלא הג"א הם רחמים בערך ג"ת, הנה גם הם כליתנהו דמי, כמ"ש בספר מ"ש ש"ה ח"א פ' א"ב, שגם הם דינין, ונתעלמו ונכללו עם הג"ת, ואינם מתגלין רק הג" ת, שהם תכלית הדינין, ולכן נקרא עיבור ג' גו ג'. כמו כן היה נמי בגלות מצרים, שלא נתגלו בז"א אלא בחי' מוחין דעיבור א', הנקרא ג' גו ג', שחב"ד נכלל בחג"ת וחג"ת בנה"י, ואינן מתגלין, אפילו שהוא עומד בפרצוף גמור, אלא שלהיותן דינין אינן נקראים מוחין ואינן עולין בשם, כי המוחין הם רחמים, ובהיותן דינין אינן נקרא מוחין, זהו סלת הדברים, ואין עוד):

והנה בהיות הז"א לחוץ הנה"י של אמא, הם מוחין אליו בגדלות כנודע, אמנם בקטנותו או בימי עיבורו הא', דג' כלילין בג', בהכרח הוא שיש לו מוחין, מנצח הוד יסוד דאמא, רק שהם בסוד חיצונותן לבד כנודע. נמצא כי אף בהיות בבחי' ג' כליל גו ג' תוך בטן אמא, היה לו מוחין מחיצונית נצח הוד יסוד דאמא, ואז כל המוחין, ובפרט כל החו"ג של הדעת, שבו תלוי הגלות ההוא, כולם היו מסולקים ממנו, ולא היו מאירין בו, רק חיצונית יסוד אמא לבד, והוא, כי כבר ידעת, כי דעת הוא ה"ח וה"ג, נמצא ממילא כי

היסוד דבינה, הוא כולל ומלביש את הי' בחי' הנ"ל, ובהכרח יהיה בלבוש זה ג"כ מציאת י', ולפי שהבינה היא סוד אהי"ה, ובפרט בהיות בסוד עיבור ראשון דז"א, אשר שם אהי"ה מורה על זמן עיבור, כי עתיד אנא לאולדא, ולכן נמצא כי היסוד של בינה הם י' שמות אהי"ה, והם מלבושים אל החו"ג. ואמנם בהיות בסוד עיבור ג' כליל בג', אינם מאירין בדעת דז"א רק י' לבושים אלו, והם י' שמות של אהי"ה:

מהרח"ו בחידושיו - (נלע"ד, דזה היה דווקא בגלות מצרים, כי אז היה כך, שע"י הגלות לא היו מאירין אלא אלו, ולסבה זו הוצרכו לעיבור גמור, ואז אפילו בחי' זו לא היתה, שאין בחי' אלו רק בגדלות, כי אז הם לבושים). ואמנם כבר ידעת, כי לעולם האחוריים העליונים, הם משמשין ונעשין פנים למטה ממנו, נמצא כי אחוריים של אמא, הם פנים בז"א, וא"כ אינן י' אהי"ה דפנימית, רק דחיצונית, וכל חיצונית נקרא אחוריים, והם סוד שמות אהיה מבחי' אחורים, והם סוד הרבוע, כמבואר אצלינו, שהוא - א', א"ה, אה"י, אהיה, עולה גי' ד"ם, נמצא שהם י' שמות אהיה ברבועם, וי' אהי"ה הם גי' רד"ו, כמנין שני גלות מצרים, וז"ס רדו שמה כנודע. אמנם משה חישב, כי אחר שחטאם הוא הסתלקות הדעת העליון, וגרמו להסתלק החו"ג, שהם סוד י' הויו"ת כמבואר אצלינו, שהם גימ' ר"ס, ולכן יהיו שני הגלות כמנין הפגם ר"ס, וזה מראה הסנה, שאז הודיע הש"י למשה סוד גלות מצרים. וז"ס וירא ה' כי ס"ר לראות, פי' - כי משה היה מסתכל בסוד הדעת הפנימי, שהוא גי' ר"ס וזהו ס"ר לראות, והודיע הש"י, כי אין שם סוד הפגם. כי נסתלקו מז"א, ולא יינקו החיצונים מהם, רק ממה שנשאר בג"א, והם י' שמות אהי"ה, וז"ס ויאמר ה' אהי"ה שלחני אליכם, שהודיעו שסוד הגלות היה משם אהי"ה, שהוא סוד העיבור, וכמבואר בזוהר. ולכן היה הגלות בסוד רד"ו, שהם י' שמות אהי"ה, כמנין אחיזת הקליפות ויניקתן מן הקדושה, ולכן שלטו בהם רד"ו שנה, כמנין מקום אחיזתן כנודע:

ודע, כי י"פ אותיות אהי"ה, עולין גימטריא ר"ע, שהם י"פ ז"ך אותיות של מלוי המלוי דאהי"ה, הם ע"ר אותיות, ואלו הניצוצין של קרי של אדה"ר, עשאום ר"ע, בסוד ויהי ע"ר רע, ולכן שני הגלות תלוים בשם אהי"ה, רד"ו שנה. וכבר הודעתיך, כי י' אהי"ה אלו, הם י' דמים, ה' של דם טמא, וה' של דם טהור. והענין, כי ה' חסדים ניתנים אל יסוד דזעיר אנפין, עם מלבושיהם, שהם ה' דמים. וה' גבורות ניתנין בסוד הנוקבא שבה, עם מלבושיהם, שהם ה' דמים. ואמנם גם הה' חסדים, ניתנין בסוד הזווג אל הנוקבא, ויש כח ביסוד שבה לקבל כל י' דמים הנ"ל, ואז מתבררים בבטנה (ס"א מתחברים בבטנה) כל אלו, ומהחו"ג נעשה הולד, ומהדמים הם מתבררים, חציים הם דם טהור, והם גם כן

לפעמים מתהפכים לחלב ליינק את הולד, ואז הם מתבררים.וה' דמים אלו הם לבושי החסדים לכן הם דם טהור, אך להיותן סוד האחוריים הם נקרא דמים, ויש בהם איזה פסולת. אך הדמים של ה"ג, הם דם טמא, והם קליפה גמורה. פי' - כי מה שנשאר מהם אחר כל הבירורים, הוא דם טמא ממש, ויצא אל הקליפות, אך לא עצמותן ח"ו, מה שאין כן בה' דמים של טהור, שתמציתם אחר הבירור, נעשה ממנה קדושה, הנקרא דם טהור, אך לא קליפה ממש הנקרא דם טמא:

מ"ב - בענין מה שנתבאר, כי ה' דמים טמאים וה' טהורים באשה, וזה סוד הפסוק ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך, הנזכר בפסח כמבואר אצלינו ע"ש, והנה י' הויות הם ה' חסדים וה' גבורות, וי' אהי"ה במרובע, הם בסוד דם, שהם י' דמים הנ"ל, הם ה' חסדים וה' גבורות מאמא, ואני לא קבלתי כן, ועיין בקונטרס. והנה נתבאר שם, כי בגלות מצרים חזר ז"א בסוד קטנות, ונסתלק אור ז"א למעלה בבחינת גדלות, ואז לא היו מתפשטים בו רק ה' חסדים וה' גבורות של קטנות, בסוד י' דמים הנ"ל, ופרעה שהוא העורף, ומצרים בסוד גרון כמבואר אצלינו היו יונקים מהם בהיותן בגרון, וזהו וארא מתבוססת בדמיך, פי' - מ"ת בוססת, ר"ל הקליפה הנקרא אבי אבות הטומאה, דרגא דמותא, היתה בוססת ואחיזת ויונקת בדמיך - ר"ל ב' דמייך, שהם ב' מיני דם טהור, ודם טמא נדה, ובצאת ישראל ממצר הגרון העליון, ונתפשטו משם בגופא, אז נפסק הדם, ולא ינקו החיצונים מהם, אז נתפשטו החו"ג בגופא דזעיר אנפין, מהגרון שהוא מצרים, ונתפשטו משם ולמטה בגוף הזעיר אנפין:

והנה בעזר ובסיוע ב' אורות המקיפין, הם מורידין ה' חסדים, מיסוד בינה שבשליש ת"ת מכוסה, והם מתפשטין למטה, הרי ז', שבהם ה' חסדים וב' מקיפים, וכנגד ה' גבורות עם ב' מקיפין, וכדי להורידן גם הם, הרי י"ד בזעיר אנפין, הנקרא ישראל. וכנגדן ביעקב י"ד אחרים, כי גם שם ה' חסדים וה"ג כנודע עם מקיפין הנ"ל, הרי כ"ח, וז' בלאה וז' ברחל, כי אין הנוקבא לוקחת רק ה"ג, הרי י"ד אחרים, הרי מ"ב, וז"ג אחרים שמקבלת רחל למטה, הרי מ"ט, שהם ז' שבועות של ספירת העומר:

ונחזור לענין, כי ז"ס גלות מצרים, כי ישראל שהוא הז"א, חזר לסוד העיבור דג' כליליין בג' תוך אמא עלאה, הנקרא מצרים ופרעה כנודע, וגם סוד אחד, כי עי"ז שז"א חזר למעלה במעי אמו, נסתלק ממנו בחי' ההתפשטות הה"ח שלו בגופא כנודע, ועלו למעלה אל הדעת שבו, במקום הגרון, אשר הוא מסתיים סוד היסוד דאמא תוך הזעיר אנפין כנודע, ושם בגרון הוא מצרים כמבואר אצלינו. (א) ולא היה סוד הדעת דזעיר אנפין אל כל גופו, רק בחי' אחוריים שהוא י' דמים כנ"ל:

הגהה (א) בסוד מן המצר קראתי יה מצר החזה, לכן נקרא מצרים, מצר ים עלאה):
נמצא, שסוד גלות הוא סובב על ב' קוטבים, אחד הוא בסוד עיבור זעיר אנפין, וא' בסוד מניעות החסדים להתפשט, וזה התחתון גורם אל העליון, כי לכך הוצרך לחזור אל בחי' ג' כליל גו ג'. וזה סוד הנזכר ביחזקאל, על גלות מצרים, ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך, פי' - כי הטעם שהיתה מתבוססת באותן העבודה הקשה בחומר ובלבנים, היה באותן הדמים ההם, אשר מהם יונקים הכוחות החיצונים של מצרים, וזהו מתבוססת בדמייך. ולכן ואומר לך בדמייך חיי, פי' - במקום הדמים ההם, המורים ומביאין מיתה וגלות, כי י"פ דם גימטריא מ"ת, זהו אדרבה הם חיים, עתה תקבל חיי עליונה. וזה סוד לידת הזעיר אנפין וגדלותו, עד שיקבל המוחין דגדלות, הנקרא חיי המלך, שהם סוד אהי"ה הוי"ה אהי"ה, שהם גי' חיים, שהם סוד מוחין דגדלות, כמבואר אצלינו בסוד התפילין וזהו בדמייך חיי, ולכן תמצא פסוק זה באמצע הגדה:
ואמנם ב' פעמים בדמייך חיי, כנגד ה' דם טהור, וה' דם טמא. וז"ס ב' פעמים בדמייך, ב' דמייך, והם עצמם ב' דמים, דם פסח ודם מילה, כי דם פסח בנוקבא, כי שם הוא דם פסח במקום הנוקבא כנודע מהזוהר, ודם מילה כנגד החסד בפומא דאמה בדכורא, ודי בזה:
אמנם כשרצה המאציל העליון לתקן הכל, ולהוציא ישראל ממצרים, הנה היו אחוזים כ"כ החיצונים בדעת זעיר אנפין, ובפרט שגרם החטא לחזור הז"א בבחינת ג' גו ג', לכן צריך קושי גדול מאוד, ולתקן זה כי היו אחוזים הקליפות שם, ולכן הוצרך להביא גדלות גדול בזעיר אנפין, ומוחין עליונים מאד מאד, כדי שיתבטלו החיצונים ולא יוכלו להתדבק ולהתאחז שם, וזה היה נס גדול של יציאת מצרים, וכמ"ש בע"ה:
והנה דע, כי הז"א יש לו תחלה כמה מיני מוחין, והענין - כי תחלה יש לו קטנות ראשון, והם סוד הלבושים של נה"י דאמא, ובתוכם לבושי נה"י דאבא, כי הם נקראים מוחין דקטנות בזמן היניקה, עד היות האדם גדול בן י"ג שנים, והם סוד מוחין דאלהים, כי הבינה נקראת אלהים ג"כ, ובפרט סוד אחוריים של נה"י שלה, ואלו הם מוחין דז"א בקטנותו. ואע"פ שבארנו לעיל, שהם י' שמות אהי"ה, לבושין של מוחי הגדלות, אך לבושי הקטנות הוא אלהים, כי הוא לבוש יותר החיצון של נה"י דאמא, ולפי שגם נה"י דאבא באים תוך נצח הוד יסוד דאמא כמבואר אצלינו, ולכן גם הם נקרא אלהים על שמם, כי אינם מתגלין בז"א אם לא על ידי הבינה, ולכן מאירים בסוד אלהי"ם גם כן. אח"כ בא הזמן דגדלות והם המוחין הפנימים בתוך נה"י דאמא, והם סוד הויו"ת, כמבואר אצלינו. ואז הוא נקרא בן י"ג שנה, ונקרא גדול כנודע, ואלו הם סוד צ' דצלם. (ב):

הגהה (ב) צמח - הדברים נראים כסותרים זא"ז מרישא לסיפא. ונראה ביאור, שבגדלות ז"א יש י' לבושי אהי"ה, ואח"כ כשנסתלק בחי' גדלות גמור, לא ישאר לו רק בחי' ג' גו ג', ואז החיצונים שהוא לבושי אהי"ה, נעשה לו פנימית גמור, ועי"כ גורם לו ג' גו ג' בסוד עיבור, ואז גם הוא מסתלק, ולא נשאר לו רק בחי' אלהים, מוחין שהם קטנות גמור, באופן שהם ב' מיני ג' בג', א' בחי' קודם שיכנס בעיבור, וא' בעיבור גמור, ובזה יבא הכל על נכון, והוא רחום יכפר:

אח"כ באים המקיפים שלהם, שהם ל"ם דצלם, והם ז', כחושבן ל"ם, וכמ"ש בדרוש הצלם ונכנסין בז' שנים אחרים, ואז הז"א בן כ' שנה, ויכול לישא וליתן בנכסי אביו, ואפילו בקרקעות. וכל זה הוא גדלות ראשון:

ופי' הענין - כי הלא ידעת סוד בינה ותבונה. ותחילה לוקח המוחין מצד תבונה, ואח"כ מבינה. וכבר ידעת, כי תבונה הוא מחצי פרצוף, שהוא מחצי ת"ת ולמטה, ובינה מחצי ת"ת ולמעלה. והנה כשעולה ז"א במקום התבונה, אז אנו קוראין לי"ה מוחין דנה"י דאמא, וכשנכנסו בו המקיפים הוא עולה בסוד חצי ת"ת, והוא מקיף דז"א כנודע, ולזה נקרא גדלות ראשון:

ואח"כ חוזר לקטנות ולגדלות אחרים יותר גדולים, והוא בסוד בינה העליונה, ואנו מכנים אותה בסוד חג"ת, כי הבינה העליונה היא חג"ת ולמעלה נודע ואז יורש הבן מקום אמו לגמרי, וגם מקום אביו שהוא חכמה ע"ד הנ"ל, כי כבר ידעת כי היות יש"ס נגד תבונה, חכמה עלאה נגד בינה עלאה כנודע. ואז נקרא הז"א זקן ממש, דוגמת חו"ב עלאין, הנקראים זקנים, שהם סוד תרין סבין עלאין כנודע:

ואח"כ הוא עולה בכתר, בדיקנא עילאה. ואחר כך אין בו עליה יותר, ואין לאדם תחתון ז"א, יותר אחיזה מזה. וזה סוד משנה בפרקי בות בן ה' שנים למקרא, בן י' למשנה וכו', עד בן מאה שנה כאלו מת וכו'. שהם בחי' גדלות ז"א, מקטנות הא' עד תכלית עלייתו. ואין אנו עתה בפרטותן, אך בכלל, כללותו הוא - היות ב' מיני קטנות, וב' מיני גדלות, והם נגד חיצוניות ופנימיות יש"ס ותבונה, וחו"ב עלאין. ואחר כך הוא עלייה אחרת בכתר דדיקנא עלאה, וכמ"ש בע"ה:

הרי הדבר בקיצור גדול, כי תחלה יש לז"א קטנות א', והוא הלבושים דישראל סבא ותבונה, ואנו מכנים אותן בסוד מוחין נה"י דאבא ואמא. ואחר כך גדלות, והוא המוחין הפנימים שלהם. ואחר כך חוזר ולוקח הלבושים וחיצונית של אבא ואמא עלאין, ואנו קוראין אותה חג"ת דאבא ואמא. ואחר כך מפנימותן, והוא גדלות ב'. ואחר כך עולה אל דיקנא דאריך אנפין:

ודע, כי אלו המקיפים ל"מ דצלם, יש גם כן בנצח הוד יסוד וחג"ת כפי הזמן, כי יש בחינת צלם שלם בנצח הוד יסוד, וצלם שלם בחג"ת. אמנם בצאת ישראל ממצרים,

להיות החיצונים כל כך אחוזים, ורצה המאציל העליון להגדיל אל הזעיר אנפין, כל בחי' הגדלות האלו, שעל ידי זה יתבטלו החיצונים, ולא הספיק בגדלות ראשון, כמו בשאר הזמנים, וזה סוד כל הימים טובים, שאין עלייתן רק בנצח הוד יסוד דתבונה לבד, כמבואר אצלינו, כי שם אהי"ה דיודי"ן בינה, ושם ס"ג בתבונה, לכן יום טוב גימטריא ס"ג עם י' אותיות הרי ע"ג, אם לא על ידי תפילתנו, שאנו מעלין עד אבא ואמא, כמבואר בפסוק אלה מועדי ה', ולכן הפסח הוא גדול מכל המועדים בבחי' זו:

אמנם הענין, כי בשאר הזמנים דזעיר אנפין הולך וגדול מעט מעט, תחלה קטנות ראשון, ואחר כך גדלות א', ואח"כ קטנות שני, ואחר כך גדלות שני. אך עתה בפסח, נכנס הכל ברגע אחת, ובפעם אחד. וזהו כי בחפזון יצאת, וכדי לשבר כח הקליפה. מה שאין כן בשום פעם אחרת, רק במדרגה כנודע. ואפילו ביום שבת, אינו עולה רק כפי התפלות. אך יש יתרון בצד א' ביום שבת, כי עולה עד דיקנא דאריך אנפין, מה שאין כן בפסח, כמ"ש בע"ה, רק עד יום שבועות במתן תורה:

והנה נמצא, כי בליל פסח היו בזעיר אנפין כל אלו בחינת המוחין בפ"א, משא"כ בשום זמן, כי אפילו בליל שבת, אין שום עליה אל הזעיר אנפין, רק הגדלות ראשון לבד כנודע, והמקיפים של ל' דצל"ם. ובליל פסח, יש לז"א אפילו מקיפים דם' דצל"ם:

וז"ס פסוק, ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים שדים נכונו וכו'. והענין כמו שבארנו, כי עתה ביציאת מצרים, נכנסו בזעיר אנפין המוחין בכל בחינתן, ואפילו עד גדלות ב', שהוא עליית הז"א עד חג"ת דבינה, ושם הוא מקום הדדים ושדים כנודע. (ב):

הגהה (ב) צמח - אחר כך כתוב שם דרוש צלם בקצור, ובתוכו כתב וז"ל, ונלע"ד חיים, כשהוא לוקח מחיצוניות נצח הוד יסוד דתבונה, הוא בחי' קטנות א', והוא צ' דצל"ם דקטנות דתבונה. וכשלוקח מחיצוניות חג"ת חב"ד דתבונה, הם בחי' ל"ם דצל"ם, בחי' מקיף קטנות א' תבונה, וכן מישראל סבא. וכשלוקח מחיצוניות נצח הוד יסוד דאמא עלאה, הוא בחינת קטנות ב', והוא צ' דצל"ם. וכשלוקח מחיצוניות חג"ת חב"ד דאמא עלאה, והוא בחי' ל"ם דצל"ם, בחי' מקיף קטנות ב' דאמא עלאה, וכן באבא עלאה. וכשלוקח מבחינת פנימיות נצח הוד יסוד דתבונה, הוא גדלות א', הוא צ' דצל"ם דגדלות א'. וכשלוקח מפנימיות חג"ת חב"ד דתבונה והוא ל"ם דצל"ם, מקיף דגדלות א' דתבונה, וכן מישראל סבא. וכשלוקח מפנימית נצח הוד יסוד דאמא עלאה, והוא צ' דצל"ם, והוא גדלות ב'. וכשלוקח מפנימית חג"ת חב"ד דאמא עלאה, הוא בחי' ל"ם דצל"ם, מקיף גדלות ב' דאמא עלאה וכן באבא עלאה, ע"כ צמח:

והנה בארנו, כי כל מה שלוקח בשאר ימות השנה דחול, הוא קטנות וגדלות מבחי' נה"י של בינה, שהוא לבוש החיצון, והפנימית. ועתה נתוסף קטנות וגדלות של חג"ת, בחיצונית ופנימית כנודע. והנה דע, כי קטנות התחתון שהוא מנה"י, לפי שהוא מקום

התבונה כנ"ל, הוא שם אלהים, כי שם זה מורה על הדינין ממש כנודע. אמנם יש הפרש, כי הלבוש דנצח, הוא אלהים ביודין, הוא קו החכמה, שהוא יודין. ולבוש ההוד, הוא אלהים דההין, כי הוא קו הבינה. ולבוש היסוד, הוא אלהי"ם דאלפי"ן. וסימן בסוד יה"א: אמנם קטנות של חג"ת, הוא למעלה בבינה אמא עלאה, אין הדינין מגולים שם כנודע, ושם הוא בסוד חילוף שם אלהים, והוא שם אכדט"ם. והענין - כי אלף אינה יכולה להתחלף, כי אין אות אחרת קודמת אליה, אבל למד תתחלף בכ' הקודמת אליה, וכן הה' מתחלף בד' הקודמת אליה, עד אות י' נתחלף בט' הקודם אליה. אך ם' של אלהים אמת שהיא מתחלפת, כי ם' דאלהים הוא מ"ם סתומה, ומתחלפת במ' פתוחה הקודמת אליה. אך שלפי שלעולם כל אות ם אחרונה שבכל תיבה היא סתומה, לכן נכתב שם זה אכדט"ם באות ם' סתומה, ואמנם בערך א' נקרא גם אות ם' מתחלפת, אך בערך שנתחלפה באות ם שכמותה, אינה נקראת נתחלפת. והנה שם זה יותר פנימי מן שם אלהים, כי שם זה הוא אותיות קודמת לשם אלהים, ולכן הם יותר רחמים. משא"כ, שאם היה נחלף באותיות אחרונות של אחר אותיות אלהים, והוא שם במוכ"ן, כנזכר בזוהר, והוא יותר תחתון ודין משם אלהים. ואע"פ שבשם הוי"ה הוא להיפוך, שכל מה שמתחלף הוא דין:

והענין הוא - שם הוי"ה הוא רחמים פשוטים, וכאשר יתחלף, מורה על העלם הרחמים. וכן בשם זה, ההתחלפות מורה על העלם הדין, שהוא בסוד בשם אלהים. נמצא כי השם אכדט"ם, עליון ופנימי יותר משם אלהים, ולסבת מציאות שם זה, נקרא בינה אלהים חיים, והוא בסוד שם זה. וכ"מ שתמצא אלהי"ם חיים, הוא רומז לשם זה. והנה נמצא, כי בנ"ה הוא שם אלהים, ובחג"ת הוא אכדט"ם, ואלו הב' הם ב' מיני קטנות. (ג):

(ג) א"מ. כי לשם אין אחיזה לחיצונים הנקראים מתים:

אך בענין ב' מיני גדלות, אין חילוק, וכולם הם הויות באופן א'. והטעם במה שהודעתיך (ד) כי המוחין דגדלות, בין דגדלות א', בין דגדלות ב', שניהם הם טיפין הנמשכין ממוחין דאו"א, לכן אין משתנים, כי ב' הבחי' הם ממקום א', שהם ממוחי דאו"א באים. אמנם בקטנות הם משתנים, כי הקטנות לעולם המוחין ההם, אינם דבר אחר זולת הלבושים דאימא, אמנם לבושי נה"י עצמן דאימא או דאבא, הם המוחין עצמן דקטנות, והוא עצמו משמש במקום מוחין בעת קטנותו דז"א. והנה קטנות הא', הם נה"י דתבונה. וקטנות הב', הם מחג"ת דבינה, שהם נה"י דבינה, א"כ בהכרח יש הפרש ביניהם, כי אלו מנה"י, ואלו מחג"ת. לכן משתנים, שאלו הם אלהים, ואלו הם אכדט"ם. אך צ"ע, כי הרי נתבאר בדרושים, כי כל המוחים בין בעיבור בין ביניקה בין דגדלות, כולם הם בחי' מוחין תוך

לבושים דאבא ואימא, וכן נתבאר זה לעיל. וגם נתבאר שם, שהאורות דהמלכים מהם נעשה המוחין, ומהניצוצות קרומות שלהם, ומהכלים כלים שלהם ע"ש, וצ"ע:

(ד) נוסחא אחרינא. והטעם במה שהודעתיך במ"א, כי הלבושים של נצח הוד יסוד, או של חג"ת ממוחין דקטנות, הם הלבוש עצמו דאמא, והוא עצמו משמש במקום מוחין אל הזעיר אנפין בעת קטנותו. ולכן יש הפרש, בין קטנות נצח הוד יסוד, לחג"ת. אך מוחין דגדלות, אינם הפנימים עצמן דנצח הוד יסוד, או דחג"ת דאמא, כדי שיהיה הפרש ביניהן, רק הם טיפות הנמשכין ממוחין דאבא ואמא, ושניהם הם הויות, דד' בחי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, חו"ב חו"ג, והם בין אותן המתלבשין בנצח הוד יסוד, או בחג"ת דאמא, ולכן הם תמיד הויות:

ונחזור לענין הראשון, כי שם אכדט"ם, הוא גימט' ע"ד, וזה ותרבי ותגדלי, כי ביציאת מצרים לא היה כשאר הזמנים שיש שם גדלות אחד לבדו, אך בכאן הוא גדלות אחר גדלות, וזהו ותרבי ותגדלי, ותרבי נגד נה"י, ותגדלי נגד חג"ת:

וביאור הענין הגדלות הב', מה הפרש יש בו ובין גדלות א', אמר, ותבואי בעדי עדיים, פי' - ג' השמות אכדט"ם, שיש בג' מדות חג"ת דאו"א, וכל א' הוא ע"ד, והם ג"פ ע"ד. וזהו ותגדלי בעדי א', עדיים ב', הרי ג"פ ע"ד. וכנגד הגדלות, אמר שדיים נכונו, שהם חג"ת דאמא, שהם מקום השדיים. או יאמר, ותרבי - קטנות א', כי עד עתה לא היה רק ג' גו ג', ועתה ותרבי, בסוד יניקה, קטנות א'. ואחר כך ותגדלי - גדלות א'. ואחר כך ותבואי בעדי עדיים - קטנות ב'. שדיים נכונו - גדלות ב':

אמנם עם מה שנתבאר לעיל, כי נצח הוד יסוד, הם סוד התבונה, וחג"ת הם סוד הבינה, אם כן נמצא, במקום הראש של תבונה, שם היא סיום נצח הוד יסוד דבינה, אע"פ שאנו קורין אותה חג"ת, כאשר נכללין בינה ותבונה יחד. נמצא כי מקום גדלות זה הב', הוא מקום פ"ה התבונה, ג' ראשונות שבה, לזה נקרא חג הפסח, פירוש - פ"ה ס"ח, כי הוא פ"ה תבונה, וזה סוד סיפור יציאת מצרים, וכמ"ש בע"ה:

ודע, כי בקטנות דימי פסח, שהוא היניקה, בו כלול גם עיבור. וכן מ"ש לעיל קטנות ב', הוא היניקה דקטנות ב', בו כלול גם עיבור ב' דקטנות שני, נמצא יש עי"מ לתבונה, ועי"מ לבינה, ובכ"א יש צלם שלם כנודע והבן. אמנם ביום א' של פסח, מתקיימים כל אלו המוחין הנ"ל בז"א, לכן אנו אומרים הלל גמור ביום א' דפסח, כי הם מוחין גמורים. ולפי שנכנס מן הלילה ג"כ, לכן אנו אומרים הלל גמור גם בליל פסח, משא"כ בשאר המועדים. אך אח"כ מסתלקין לגמרי כמתחלה, אח"כ חוזרין ונכנסים א' לא' כמ"ש בע"ה, עד חג שבועות, משא"כ בליל פסח ראשון, כי אז נכנסו כולם ביחד, משא"כ בשום זמן מן הזמנים:

והענין - כי אז הוצרך לעשות זה ברגע ההוא, שלא כדרך הטבע, כדי להוציאן מבית עבדות לחירות. ואחר שיצאו, לא הוצרך הענין ההוא, וחזר הדבר לטבעו הראשון לכנס כשאר המדרגות עד חג השבועות, ולכן אסור לשמש מטתו אם אינו מטבילת מצוה. והטעם, כי בפסח אין שום זיווג למעלה מסיטרא דילן, פירוש - כי בשאר זמנים, כל זווג עליון, אינו נעשה רק על ידי תפלתינו, אך עתה אין בנו כח להמשיך המוחין ההם שלא כדרך הטבע, רק שהוא יתברך למען רחמיו, הפליא לעשות הדבר הזה, ולא ע"י תפילתנו, ולכן הוא זווג מסטרא דלעילא, ולא מסטרא דילן דלתתא, כנזכר פרשת מור. ולכן בשאר הזמנים ישראל לתתא חייבים בעונות נשותיהם, כי הם הגורמים זווג עליון, אך בליל פסח אסורים בזווג, כי אינם גורמים הם, רק הגרם מעצמו:

ובזה תבין ענין קושיא גדולה, כי אחר שבליל פסח יש זווג למעלה, והותרה אשה עליונה לבעלה, איך אח"כ צריכה לספור שבעה נקיים, ולטבול לבעלה, ולא תטהר עד חג שבועות, ונודע הוא שאין לה טומאה אחרת רק אותה ראשונה של מצרים, איך יתקיים ענין זה. אך הענין הוא, כי כבר בארנו לעיל ענין טומאה זו מהיכן נמשכת, ושם אמרנו כי נמשכת מסוד הה' דמים טמאים, ואמנם עתה צריכה ליטהר מהם, ולסלק ממנה אחיזת החיצונים הנאחזין בהם, ובליל פסח באים ונמשכו אותן המוחין הגדולים, ועי"ז נסתלקו החיצונים לגמרי, כי לא יכלו להתאחז בהם, ואז לא היה שום טומאה כלל, כי ברגע נוטלה והוסרה שלא היה שום חיצון נוגע בה, אך להיות זה היה שלא כדרך הטבע, רק לפי שעה כנ"ל, לכן אחר שנסתלקו, חזרה הטומאה למקומה, כי חזרו חיצונים להתאחז בדמים ההם, ולכן צריכה ליטהר עד חג שבועות. אך עדיין צריכין אנו לבאר, שאם כן שחזרה הטומאה למקומה ביום ב' של פסח, א"כ איך יש ז' ימי הפסח, ולמה הם י"ט, וכן בכל השבתות ור"ח שבין פסח לעצרת, מה זווגים יש למעלה, אמנם זה נבאר למטה בע"ה, ביום ז' של פסח, בסוד קריעת ים סוף ע"ש:

מורי זלה"ה היה אומר, שצריך לעשות הגעלה קודם הליבון, כדי שיפלוט החמץ שבלע, מפני שלאחר הליבון נשאר הבדיל כמו טלאי, ואין החמץ יכול לצאת מתוכו, וכלי אינה כ"כ חם שיכלו לצאת ממנה ניצוצין, כי אם לא היה אותו מין מתכת, שזורקין עליו תחלה דק כעפר הנקרא נאשדי"ר, לא היה הבדיל יכול להיות ניתך ולהתפשט אל הכלי. גם צריך ליזהר מליתן הכלי אחר הליבון, במים שאומן עושה מהן מלאכתו, וחוזר ובולע:

מע"ח - כי הוא יצילך מפ"ח יקוש מדבר הוות, ר"ת ימימה, בסוד מימים ימימה, לרמז כי בליל פסח, אין שום מקטרג שהם הקוצים יזיק להם, כי הוא הש"י יצילך מהם:

צמ"ח - ספרו לי החברים, אשר בליל ראשון של פסח בזמן הרח"ו, נטלע אדם א' ברגליו, ושאלו לרב למה אירע לו דבר זה, ואמר שזה מפני שבאותו הלילה עצמה אותו אדם עבר עבירה פלונית. מ"כ בשם הרח"ו ז"ל, עתה בקריאת הלל בבית הכנסת אחר התפילה ערב פסח, נכנסים ג"ר בז"א נה"י דאו"א, והיינו כל הג"ר של כל בחי' המוחין חב"ד, דהיינו בחכמה ז"א שם ע"ב, ובבינה ז"א ס"ג, ובדעת דז"א מ"ה וב"ן חו"ג, והשם יודע אם הוא מהרב ז"ל:

פרק ב

מצות אכילת המצה והמרור, וארבעה כוסות:

ועתה אנו צריכין לבאר, מציאת המוחין הנכנסין בליל פסח, מה ענינם וסדרן. והענין - כי כבר בארנו, שאנו צריכין עתה בליל פסח, להמשיך לז"א מוחין דקטנות וגדלות ראשון, ומוחין דקטנות וגדלות שני כנודע. ונודע, כמו שיש מוחין אלו לבחינת אמא, כן יש ג"כ מבחינת אבא, כי הם נכנסין ומלובשים תוך של אמא. והנה דע, כי המוחין שהם מצד אמא, הם נרמזין בסוד כוסות. ושל אבא בסוד מצות:

והענין, ארשום לך עתה הסדר של המוחין כולם, הקטנות ראשון דאימא הם אלהים ביודין בנצח, ואלהים דההין בהוד, ואלהים דאלפין ביסוד, ונכנסים מוחין אלו בקטנות, בחב"ד דזעיר אנפין, וזהו קטנות ראשון. אח"כ נמשך גדלות ראשון דאימא, והוא שם ע"ב בנצח, ס"ג בהוד, מ"ה ביסוד, הרי גדלות ראשון:

אך עדיין צריך להבין, כי הלא בסוד יסוד יש ב' בחינות, והם חו"ג, ב' מוחין, ב' עטרין, ולכן גם שאמרנו, שהיסוד דקטנות הוא אלהים דאלפין, הוא כולל ב' בחינות - א' הוא א של מילוי ה"א דאלהים, בציור יו"י, והוא נגד ה"ח. ב', הוא בציור יו"ד, כי ד' רומז למלכות, שהם ה"ג. וכן ביסוד דגדלות הוא כך, כי הוא כולל ב' בחינות של הוי"ות, והם מ"ה וב"ן. אח"כ נמשך קטנות שני, והוא אכדט"ם בנצח, (נ"ל חיים שצ"ל בחסד) פי' - שתכוין בו בסוד ה' אותיות שלו לבד, שהוא חילוף ה' אותיות אלהים. אח"כ בהוד, (נל"ח שצ"ל בגבורה) הוא שם אכדט"ם ג"כ, רק שתכוין בו כוונה אחרת, והוא שתחלקהו לב' חלקים, שהם - א"ם ג"ל, פי' - כי ב' אותיות ראשונה ואחרונה, הם א"ם, ואינן מתחלפין, כנ"ל כי שם אלהים הוא דין, ובהתחלפו הוא נהפך לרחמים. לכן ב' אותיות א"ם דאכדט"ם, הם עצמן ב' אותיות דאלהים, והם דין כמו שהיו, אך ג' אותיות האמצעים, הם כד"ט, והם המתחלפין, והם גי' ג"ל. באופן שתכווין בסוד אכדט"ם, אל ב' בחי' הנ"ל, שהם סוד א"ם ג"ל, כי זה דין וזה רחמים. אחר כך ביסוד, (נל"ח שצ"ל בת"ת) תכוין לשם זה ג"כ, רק שתכוין לס"ט אותיות, דג' הויות מ"ה, וג' אלהים מילואים, כזה

- יוד אלף הא למד ואו הא הא יוד מם, ועם ו' כללותיהם, הם ע"ה, והוא מספר אכדט"ם ע"ה. וכל זה צד חסדים דדעת. ובצד הגבורות דדעת לשם אכדט"ם, רק שתכוין בחושבנו ומספרו שעולה ע"ד, כי יש כאן חילוק גדול, בין כאשר אם נקח השמות באותיות, אם בחושבנם ובמספרם. וכ"ז נכנס בחב"ד דז"א, בימי קטנות הב'. אח"כ גדלות ב' דאימא, הוא כמו גדלות הא', ואין שנוי ביניהם. הרי נתבאר קטנות וגדלות דאימא:

ועתה נבאר קטנות וגדלות דצד אבא. והוא קטנות א' דאבא, הם אלהים פשוטים, והשנוי שביניהם הוא, בצורת ה', הי הראוי לחכמה דזעיר אנפין היא צורת ד"י, ולבינה דז"א צורתה ד"ו, ולדעת דזעיר אנפין צורתה ג' ווין. וגדלות א' וקטנות ב' וגדלות ב', הוא שוה לאימא:

ועתה נבאר הענין, הנה אם היו המוחין האלו נכנסין כמו בשאר פעמים, שמדרגותיהן מדרגה אחר מדרגה, היו נכנסין א' לא', והיו מכוונין בו אחד לאחד כל א' לבדו, אמנם עתה נכנסים בו ביחד, לכן הכוונה וא פירוש - כי קו ימין, שהוא מוח החכמה, נכנס ביחד בכל בחינתו, וכן כל מוח מן הג' מוחין. אך כבר בארנו, כי הג' מוחין דאמא, הם רמוזים בכוסות, ובאורו - כי הכוס בסוד הדינין, כי כוס ג' אלהי"ם, וזה להורות על אמא, דדינין מתערין מנה. אמנם מוחין דאבא רמוזין בלחם, שהוא המצה, כי לחם גי' ג' הויות, אך הכוס גי' אלהים:

הנה בכוס א', יכוין אל קו ימין, שהוא מוח החכמה דאמא, (נ"א דז"א) שנכנס בו, והוא הנכנס ראשון, והנה כוס ראשון הוא של קידוש, וכל קידוש הוא במוח חכמה, לכן כוס זה רמז בחכמה דאמא, הנכנסת בז"א:

אמנם תכוון, כי כל קו הימין הוא נכנס עתה, ואינו כשאר זמנים שנכנסים כפי סדר פרקי הצלם. פי' - כי נכנס עתה הגדלות א' של מוח חכמה, שהוא שם ע"ב דמלוי יודין, וגם מוח חכמה דקטנות ב', שהוא אכדט"ם. וגם הגדלות הב' שהוא ע"ב. וכל זה הוא מצד אמא. אמנם גם הקטנות הא' דחכמה, היה ראוי לכנוס, כי איך יכנסו הבחי' האחרונות אלו, שהם - גדלות א', וקטנות וגדלות ב' הנ"ל, אם לא יכנוס תחלה קטנות א', כי אם לא יכנסו נה"י דאמא, איך יכנסו חג"ת. אמנם הטעם הוא, כי קטנות א' הם דינין גמורין, כי לכך הוא שם אלהים כמ"ש, לכן הואיל וכוונתינו הוא עתה שיחזור הכל רחמים פשוטים, ויכנסו המוחין דגדלות כל ב' בחי' יחד, כדי שלא יתאחזו בהם החיצונים, שאם לא כן לא היה אפשר ליגאל אז כנ"ל, לכן הוכרח שלא יכנסו הקטנות א' שהם דינין, שלא יתאחזו בהם החיצונים, רק עד גמר כניסת כל המוחין ואפילו של גדלות ב'. אמנם משם ולהלאה שהוא גדלות א', וקטנות ב' שאינו דין, רק אלהים חיים כנ"ל והגדלות ב'

נכנסו תחלה כסדרן ואחר כך יכנוס קטנות א', וכמ"ש בע"ה בסוד כרפס. נמצא עתה כוונת א', שנכנס גדלות א', וקטנות ב', וגדלות ב' של מוח החכמה מצד אמא, וכן גדלות הא' דמוח חכמה, נכנס בכוס א', וכן מוח חכמה דקטנות ב' דאבא, נכנס בכוס זה:

והנה צריך לפרש סדר הכוונה, והענין הוא, כי תחלה תכוין ה' אצבעותיך הימינים האוחזין בכוס, הם סוד קטנות ב', שהוא הלבוש והכלי של חג"ת דאמא, ותכוין כי גדלות הא' נכלל בהם, כי אחר שנכנס קטנות ב', וודאי שנכנס גדלות א', שהוא יותר תחתון ממנו. ואמנם מה שאין רומזים אותו, הוא, לפי שגדלות א' דרכו ליכנס תמיד, אך הב' הוא הפלא והנס שנעשה בכאן ביציאת מצרים, ולכן מבחי' ב' אנו מתחילין לרמז, והשאר מה שלמטה ממנו נכללו בו. ולכן תכוון, כי הכוס עצמו גי' אלהים, שהוא קטנות עליון, רק שהוא בחלוף אכדט"ם, שהוא קטנות הב'. וההה' אותיות שלו, הם סוד ה' אצבעות, אשר עליהן הכוס עומד, וזהו מה שנמצא כתוב אצלי:

אמנם מה שנלענ"ד עתה, הוא מה ששמעתי ממורי ז"ל, כי ה' אצבעות הם קטנות א', והכוס הוא קטנות ב'. אמנם אין ראוי לסמוך, אלא על מה שיש לי כתוב כבר. ואמנם גם המוחין של קטנות, הם מוחין ממש, ויש בהם לבוש ומוחין, ונקרא עצמות כלי. והנה הכלי הוא הכוס הנ"ל, שהוא אכדט"ם, והוא חיצונית חסד דאו"א, והמוחין הפנימים שבתוכו, הוא היין שבכוס, והוא שם אכדט"ם גם כן, באופן זה - כי יין גי' ע', ועם ה' אצבעות הרי ע"ה, כמנין אכדט"ם עם כללותו. הרי פנימית מקטנות שני דחסד או"א. והנה הגדלות הב' העליון, הוא נמשך על ידי הכוונה והדבור של קידוש וברכת היין, ותכוין הויה דע"ב במילוי יודין:

פרק ג

ענין ליל פסח כבר נתבאר אצלינו, כי הוא בסוד מוחין דקטנות, אלהים דיודין חכמה, דההין בינה, דאלפין דעת. אך צורת יו"י בחסדים. וצורת יו"ד בגבורה. והנה המצה הם נגד ב' מוחי חו"ב, כי שם לא יש אחיזה אל החיצונים כלל, אע"פ שהם דקטנות. ונקרא מצה שמורה מן המזיקין, כמד"א ליל שמורים. אך בדעת, יש להם אחיזה בחו"ג, החמץ נגד החסדים, והשאור נגד הגבורות, כי שאור קשה חימוצו מן החמץ, להיותו מן גבורות. ושאר חסר ו', הוא שם אלהים של המוח דגבורות - א', הנקרא אלהים כנודע, והוא מלא יודין גי' ש דשאר, ואלהים ברבוע גי' ר דשאור, ואלהים עצמו פשוט, הוא א דשאר. ומן אלו אלהים שבדעת, יוצאין ב' הפאות, כי פא"ה גי' אלהים. ולכן נצטווינו שלא יראה בפסח חמץ ושאור, כדי שלא ינקו החיצונים מן החו"ג של קטנות ראשון, כי נודע שפסח

הוא ימי היניקה דז"א, ועדיין לא נגדל עד חג השבועות, ולכן צריך לבער דינין אלו, שלא יתאחזו בהם החיצונים:

אמנם המצה, הם חו"ב, ואין שם אחיזת החיצונים. והנה הה' יש לה ג' ציורים - או די, או דו, או ג' ווין. וג' אלו בה' של אלהים. וכנגד ציור ד"ו, אנו בוצעין מן מצה ב' אמצעי לב' חלקים, וצריך לבצוע חלק א' יותר גדול מן הב', הגדול נגד ו', והקטן נגד ד', כי מספר ו' יתר על מספר ד'. וכנגד ציור ד"י, אנו לוקחין בציעת המוציא מן מצה העליונה, שהוא י' שלימה, וגם כי שיעור המוציא שיעור כזית דאיהו י'. וכזית מן אכילת מצה מן הפרוסה, שהוא סוד ד'. כי אותו של ו' הוא של אפיקומן. וכנגד ציור ג' ווין, אנו עושין זכר למקדש כהלל. במצה הג' שהוא רומז לג' ווין הנ"ל, וכן היא מצה ג' גם רמז שהיה כורך פסח מצה ומרור, ג' דברים, נגד ג' ווין הנ"ל. והנה נמצא, כי מלת מצה היא כוללת ב' מוחין חו"ב, שהם ע"ב ס"ג גי' מצה. אמנם כנגד הג' ציורים של ה', הנ"ל, לכן באו ג' מצות הנ"ל:

סוד מרור, גי' מות, שהם הדינים הקשים וצריך ללעסם ולמתקם ולטוחנם בשינים למתק המרירות שבהם, כמבואר אצלינו, בסוד שחיקת המן לצדיקים. לכן בלע מרור לא יצא. עד שילעסנו וימתיקם. וסוד הד' כוסות, הם כנגד ג' אלהים במלואם, כי כוס גי' אלהי"ם. כוס א' נגד אלהים דיודין בחכמה, ולפי שחכמה נקרא קדש, לכן בכוס ראשון שהוא כנגדו, בו הוא הקידוש של ליל פסח. והב' במילוי ההין, כנגד בינה, ולכן בה סיפור הגדה כי הוא קול עילאה, דמינה קול ודיבור נפקי, וגם כי בה רמז יציאת מצרים, כנזכר בהגדה. והג', נגד החסדים, והד' נגד הגבורות, ושניהן במלוי אלפין, ע"ד הנ"ל, זה א' צורת יו"י, וזה צורת יו"ד. לכן בין ג' לד' לא ישתה, לפי ששניהם כלולים יחד בסוד הדעת:

וסוד החרוסת, רמז לטיט, בסוד לאה, ואנו צריכין להמתיק דיניה ג"כ, והנה טיט י' שבאמצעי, עולה לפניו ולאחריו, כזה ט"י י"ט, והוא מלוי שם מ"ה, גי' ט"י, וגי' חו"ה, וב"פ י"ט ללאה ורחל:

פרק ד

והנה מציאת דרוש אחד אמר לנו מורי זלה"ה, ואיני זוכרו רק שמץ מנהו, רק מעט מזעיר, כמלקט שבלים, והוא, כי הלא מצינו וראינו, בתורה כתיב חמץ, וכתיב מחמצת, וכתיב שאר, וכתיב משארת, כמ"ש משארותם צרורת בשמלתם. והענין, כי הלא יש לז"א מוחין בב' פנים, א' מאבא, וא' מאמא. והנה כבר נתבאר זה בסוד עץ הדעת טוב ורע, שהם סוד היסוד דאמא שבתוך ז"א. שמשם יניקת החיצונים. ואמנם אני מסופק, אם מוחין אלו הם בחי' הקטנות או הגדלות, ויש פנים לכאן ולכאן, ואיני זוכרם כדי להכריע, ולכן נזכר הדרוש בלשון סתם, מה שאני זוכר בו:

והנה חמץ הוא במוחין דאבא, כי השאר הוא במוחי אמא, כי השאר הוא מחמץ לאחרים, כי דיניו תקיפין יותר מחמץ, ולכן יש בו יותר יניקה לחיצונים. והנה הוא שאור חסר ו', רמז אל אלהי"ם דמלוי יודין, שהוא ש' דשאר, והוא כנגד מוח חכמה דאמא, ור' דשאור הוא נגד אלהים ברבוע, והוא נגד מוח בינה דאמא, ולפי שהוא יותר דינין, לפיכך הוא באחוריים. וא' דשאו"ר, נגד מוח דעת דאמא, שם אלהי"ם דאלפין, ולפיכך א זו רומזת על כללות המילוי. ולפי שהוא מוח ג' קטן שבכולם, איני ניכר בו רק כללות הארת הא'. הרי בארנו, כי שא"ר הוא ג' מוחין מצד אמא, וכפי זה הוא סוד הקטנות, כי הם סוד אלהים כנודע. ואמנם חמץ הוא במוחין דאבא. (א):

הגהה (א) ס"א, והוא אלהי"ם גי' פ"ו, וה' אותיות אלהי"ם וי"ג אותיות דמילוי, וד"ל דמלוי המלוי הם ב"ן, ופ"ו הו"ל גי' חמץ:

ואמנם כל זה הם בהיותן עדיין תוך הז"א, שגם משם יש קצת אחיזה להחיצונים, דהיינו אל הדינים, לכן אנו מבערין חמץ ושאור, שלא ינקו החיצונים עתה, ואין אנו חפצים בדין בפסח, כמש"ל באריכות:

ואמנם מה שיוצא מאלו אל לאה, כי כבר ידעת, כי לאה היא עומדת אחורי המוחין דז"א ממש, ומשם יונקת ונעשית מוחין לה. והנה מה שיוצא לה מצד המוחין דאבא, הם נקרא מחמצת. וממה שיוצא ממוחין דאמא אליה, נקרא משארת. והענין, כי מחמצת הם אותיות חמץ ת"מ, וכבר ידעת כי לאה נקראת ת"ם, בסוד ויעקב איש ת"ם, כי הוא סוד מד"ת ימי. כן משארתם אותיות שאר ת"ם, ולכן יש לאוין בדכורא, כגון לא יאכל חמץ, ושאור לא ימצא בגבולך, ולא ימצא חמץ. וגם לאוין מצד הנוקבא, כל מחמצת לא תאכלו:

והנה סוד הענין הזה, כמו שהודעתיך, כי יש ד' בחי' שנקראים לאה, והם - ב' מצד אמא, וב' מצד אבא. והנה הב' של אבא הם, א' ביסוד אבא (ב) במקומו, וא' ביסוד אבא במקום יסוד אמא. אך הב' דאמא, הם א' ביסוד דאמא במקומה, וא' ביסוד באחורי הז"א מבחוץ. נמצא כי הג' הם בפנים בז"א, וא' הוא בחוץ, ולכן להיותן בחוץ, אפשר להחיצונים להאחז בה, וז"ס משארותם, כי זה הוא הלאה שבחוץ, הוא מבחי' מוחין דאמא, נמצא שדיניה מרובים, א' להיותה מבחי' אמא, שהיא דינים, וא' להיותה בחוץ הוא בלתי שימור, וכאן הוא חשש של השאור:

הגהה (ב) ס"א צ"ל בפומא, והוא העטרה של יסוד אבא, וכן באמא בעטרה שלה, הוא באחורי ז"א:

(א"מ כל בדק מצד אחיזת החיצון שם, וצריך לחזק הבדק שלא יתאחזו שם החיצונים, וז"ס בדיקת חמץ ביסוד נוקבא, אם יש ח"ו לאיזה חצון אחיזה בנקודה אשר שם). והנה

ידעת כי יש ב' מיני מצה - א' מצה שמורה, וא' נקרא מצה שאינה שמורה, אמנם מצה שמורה היא אותה לאה הב' של אבא, שהיא בפנים, כי תמיד היא מצה שמורה בפנים. אך הלאה של אמא הב', אותה שבחוץ, היא נקרא מצה שאינה שמורה, כי היא בחוץ, לכן זו צריכה שימור שלא תחמיץ:

והנה ענין השימור ההוא, שתחזור לכנוס הארתה בפנים, ולא תשאר בחוץ, ולכן כל כוונת ליל פסח הוא ברחל ולא בלאה, כי לאה מתבטלת עתה, כדי שלא ינקו ממנה החיצונים, והיא נקרא ת"ם, ותחזור לקריאת מ"ת, שהם החיצונים. (א) והנה כשנכנסים אלו המוחין של לאה בפנים, אין להם מקום לישאר שם בפנים, רק יורדין דרך פנימית הגרון הז"א, ויורד עתה למטה עד ראש רחל, ושם חוזרת ויוצאת ברחל, וכבר בארנו כי אין אחיזה אל החיצונים ברחל כמו בלאה, מן כמה טעמים - א' הוא, כי לאה היא נגד המקום המכוסה, ורחל היא נגד מקום המגולה, חו"ג שהוא מן החזה דז"א ולמטה כנודע, ואין יכולת בחיצונים לקבל הארה גדולה ההיא, דמיון השמש המכה במי שמסתכל בו:

הגהה (א) חנן נלע"ד, פי' פיסקא ת"ם מה הוא אומר וכו', פי' - כי תם היא לאה, אומרת מה זא"ת, מפני מה נכנסת זאת במ"ה שהוא ת"ת, ולמה נתבטל הארתה. ואומרת אליו, בחוזק יד, מפני תוקף הדינין החיצונים שרוצין להתאחז בה כנ"ל:

גם ט"א, כי כל עצמות לאה אינה פרצוף בפ"ע, רק מן האחוריים של אמא, שנפלו בעת בטול המלכים:

גם ט"א הוא, כי לאה פניה עומדת כנגד אחורי הז"א, אחוריה נגד החיצונים, ויכולין החיצונים להדבק. אך רחל עם ז"א הם אב"א, והחיצונים כנגד הפנים של רחל, ואינן יכולין להתאחז שם. וכבר בארנו, שזה הענין בכוונה, כי לאה להיותה למעלה מן חזה דז"א, אין כ"כ חשש אם יתאחזו החיצונים שם, ובפרט כי אדרבא, אנו צריכין לתת להם קצת אחיזה בהכרח, כי אם לא כן בלע המות לנצח, ואין עתה עוד זמן בטולם, עד כי יבא יומם. אך ברחל שהיא עיקרת הבית, וגם היא למטה, אין אנו רוצין שיתאחזו שם החצונים, כי ישחיתו העולם, ולכן הושמו אב"א, מדובקים ממש, ואז אין כח בחצונים ליינק משם. וכל זה בעוד שעדיין הלבנה בפגימותה, אז עומדת אב"א. אך אח"כ שרחל יתמתקו הדינים ותינסר, ויושם בשר תחתנה שהם סוד הרחמים והחסדים, ואז ננסרין וחוזרין פב"פ, ואף אם היו אחורי הז"א ואחורי דרחל מגולים אין פחד שיונקים משם החצונים כי כבר ניתקנו:

ונחזור לענין, כי כשיורדת למטה, כשמגעת אצל ראש רחל, יוצאת שם ומאירין בה. והנה זהו התוספת שיש לרחל עתה בליל פסח, מה שאין לה בשום פעם, כי עתה יש

לה שלה ושל חברתה בבת אחת. והנה כשיורד זה התוספת מלמעלה למטה, בפוגעת במקום הפה, שם הוא מתבקע ויוצא ממנו אור לחוץ, ועשה שם בחי' א"מ אל רחל ג"כ, והשאר נכנס ויורד בפנים, וז"ס בפסח פ"ה ס"ח:

והנה ברדתן למטה בראש רחל, הנה המוחין של רחל, הם נעשין טפלים למוחין דלאה בודאי. וז"ס ד' כוסות של פסח, כדי שירדו אותן המוחין דרך הגרון למטה, עד מקום ראש רחל. והנה כשנעשה שמור הזה בימי פסח, ממילא הם נשמרין בשאר ימות השנה, אף אם יאכלו חמץ. וזה שאלת ר"א לרשב"י וכו':

מהרב ז"ל, דע, בענין הביעור צריך להניח קודם הביעור עשרה פתיתי חמץ לבערם, ולכן שורפין ומבטלין מן העולם, נגד י' כתרין דמסאבותא:

פרק ה

ענין ליל פסח, כבר בארנו, בליל א' של פסח, היה זיווג גמור דגדלות, ובחי' היסוד המזדווג עם הנוקבא היה מבחינת גדלות. ועתה בליל ב' דפסח, אז זווג שאינו גמור, לכן מותרים אז בתשמיש המטה, מה שאין כן בלילה א', שהוא זווג עלאה כנ"ל היטיב. והנה כי יסוד המזדווג עמה, אין לה רק בחינת קטנות, כי עדיין לא נכנסו בו המוחין, וכאשר יתבאר לקמן בענין קריעת ים סוף באורך כל הצורך:

והנה ענין ליל פסח כבר בארנו לעיל. אמנם הענין, כי אחר שבארנו לעיל, כי זעיר אנפין חזר במעי אמו, בסוד תלת כליל בתלת, לכן פרעה הרשע היה כופר בעיקר, באומרו כי מציאת הז"א שהוא הוי"ה נסתלק למעלה, ולא נשאר שום רשימו ממנו ולמטה ח"ו, וז"ס מי ה' אשר אשמע בקולו, כי ה' שהוא זעיר אנפין, כבר אינו שולט בעולם ח"ו, ולמה אשמע בקולו, כמ"ש בזהר על פסוק ויחזק ה' את לב פרעה, כי שם הוי"ה בעצמו, כשהיה פרעה שומע אותה, היא עצמה היה מחזקת את לבו. כי הוא חכם ומכשף גדול, וידע כי עתה הוא בסוד העיבור, לכן חזק לבו. כי גם מיוסף הצדיק, לא היה שומע שם זה, רק שם אלהי"ם, כמ"ש אלהי"ם יענה את שלום פרעה. וכל בחינת אלהי"ם, הוא מוחין דיניקה או דעיבור, ואז נקרא ז"א בשם אלהים כנודע, לכן היה כופר בעיקר שם הוי"ה, ומודה בשם אלהי"ם:

והענין - נודע, כי כל החיצונים אין שליטתן בשם הוי"ה ח"ו, רק בשם אלהי"ם, כי להיות אז בחינת קטנות או עיבור, יש יכולת לחיצונים להתאחז שם, ואז שמא דאלהים מתפשט כל כך, עד שמוציאין השמרים אשר בו אלהים אחרים. והענין כמ"ש צלינו שג' מוחין הם, והם ג' פעמים אלהי"ם, ומשם יניקת מצרים, ופרעה בסוד העורף, וג' שריו - שר המשקים וכו', הם ג' אלהים האלו, כנזכר במקומו, כי מג' אלו הם יונקים. וזהו אלהים

אחרים, כי אחרים גימ' חרון וגרון, שהם ג' אלהים הנ"ל, אשר מהתפשטותן יוצא עמהם השמרים ונעשין אחרים:

והנה סוד התפשטות של אלהים כתבנו במ"א כי הוא מתפשט עד ק"ך צרופים, כי כל תיבה בת ה' אותיות בונה ק"ך בתים, ועדיין היא בקדושה, ומשם ואילך הוא שמרי היין והקליפה. אמנם יניקתן מן ק"ך אלהי"ם אלו, אע"פ שהם בקדושה, עכ"ז הם יונקים. ואמנם יניקת פרעה וארץ מצרים, אינם יונקים מכל הק"ך צרופים, רק במ"ח צרופים מהם לבד, שהם אותיות אחרונות משם אלהים, שהם אותיות י"ם דאלהי"ם, וזהו מי ה' אשר אשמע בקולו. ובכח אותן מ"י דאלהים, שהוא היה יונק משם, היה כופר בשם הוי"ה. כי אלולי היה הויות דגדלות נתגלית, היתה מבטלת יניקתו מן מ"י של שם אלהים דקטנות כנודע, וכיון שעדיין היתה לו יניקה משם, לכן היה כופר בעיקר שם ההוי"ה, וזהו מי ה':

והנה הש"י כדי להכניעו ולשברו, רצה להכותו מכות גדולות, מג' אותיות אחרות שהם אל"ה מן אלהים, כי בהם לא היה אחיזה לפרעה, ועל ידם הכהו מכות רבות, וזהו למען שתי אותותי אל"ה בקרבו, כי אותיות אלה, שלא היה משיג ויונק משם, הוא היה רוצה לחברם ולשומם בקרבו, בב' אותיות מ"י, אשר הוא נאחז בהם, ואז נשלם שם אלהי"ם כח הדינין, ויכה אותו:

ואל תתמה כי מצרים ראש הממלכות, וראש ד' הנהרות הוא פישון, ואיך הוא באותיות אחרונות של אלהי"ם, כי בידיעתך פי' אלהי"ם - מ"י אל"ה, תכוין כי מ"י למעלה מאלה, ואולי נגד מ"י, הם נ' יום מפסח עד עצרת, והם סוד נש"ב דגדלות, כנגד נ' יום דקטנות, וזהו מ"י כמבואר אצלינו. והנה הצרופים של ב' אותיות אלו, הם כ"ד כ"ד, והם מ"ח, ולכן נקרא מצרים ארץ ח"ם, כמ"ש נפלאות בארץ ח"ם, כי הם יונקים ממ"ח צרופים אלו, וזה סוד ח"ם בן נ"ח אבי מצרים, כמ"ש ובני חם כוש ומצרים:

ודע, כי אלו הב' שמות הם ב' שהן ד', כזה - מ"ם מ"ם יו"ד יו"ד, וי' אותיות שבהם עולין רד"ו, לכן שליט פרעה רד"ו שנים על ישראל, כמנין אחיזתו בב' אותיות מ"י. וכאשר שמע שם הוי"ה מפי משה עליו השלום תמה. והנה י' הוי"ות גימטריא ס"ר, והנה מחשבון רד"ו עד ס"ר, חסר חמשים, לכן אמר מ"י ה', פי' כשיבא ס"ר אז אשמע בקולו. עוד אפשר לפרש, אשר אשמע בקולו, לומר שעדיין לא יש בו מוחין, ואינו יכול לצאת מרשות שאני נאחז בראש שהוא עורף, כי מלת רא"ש הוא אש"ר, והם הג' מוחין דקטנות כמ"ש לעיל. לכן אמר, עדיין חסר מ"י, כמ"ש לעיל, וחסר מוחין שהם סוד אש"ר. וכאשר ראה כי יצאו קודם זמן, אמר ברח העם שלא בזמנו. וכן בר"ח מנין רד"ו. וגם משה טעה, שחשב

שהגלות שהיה בסוד הוי"ה העולה ס"ר, כמ"ש לעיל, וג"כ שעדיין אין לו מוחין, ואמר מי אנכי כי אלך אל פרעה, ר"ל מצד החשבון מ"י, וגם מצד המוחין, והשיב לו השם יתברך, כי הגלות מצד אהי"ה כמ"ש לקמן. וגם המוחין מצד אהי"ה, והם קס"א עם י' אותיות וד' אותיות השורש והכולל הוא קע"ו, וקנ"א וי' אותיות וד' אותיות השרש והכולל הוא קס"ו, וקמ"ג עם י' אותיות המלוי וד' אותיות השורש והכולל הוא קנ"ח, וכללות כולם הם גי' רא"ש, הרי המוחין מצד אה"יה ולא מצד אלהים והבן זה:

ולפי שפרעה הרשע היה כופר בעיקר הוי"ה שהוא ז"א הבן הנחמד, וחשב שלא יחזור עוד להתגלות ולהתגדל, וישאר תמיד במעי אימא, ועי"ז ישראל התחתונים הנאחזים בו, כי לכן נקראים ישראל, ע"ש הז"א הנקרא ישראל כנודע, ישארו ברשותו בגלות, לכן כתיב כי ישאלך בנך מחר וגו', כי אליו הגיע השאלה, כי בבן העליון היה רוצה לכפור, לכן אליו יגיע השאלה, לזה אמר הש"י בני בכורי ישראל, נגד בן העליון הנקרא ישראל בכור, וכנגדו היה מכת בכורות, נגד שכפר בבן הבכור ישראל העליון כמ"ש. וגם היה מכת בכורות בעת היציאה ממצרים, משום דאין פתיחת הקבר בלא דם, ואז שהיה שעת לידת הז"א יצא דם, לכן היה מכת בכורות. ולפי שגם זה לעומת זה עשה אלהים, כשזה קם זה נופל, והנה הז"א הנקרא ישראל, ונקרא בני בכורי כמ"ש לעיל, וכל בחי' בן הוא מ"נ, כמו שנשמות הצדיקים עולות למ"נ לזו"נ, כי הם הבנים שלהם, כן פנימיות זו"נ עולים למ"נ לאימא עילאה, כי הם בניה, וזהו בני מ"נ, בכור"י הוא בר"וך, סוד יסוד אימא, שהוא מ"נ ליסוד דילה, לכן כדי שיצא הבן לחוץ ויגדל, הוצרך להרוג הבכורות דס"א ולהפילה:

והיתה היציאה בחצי הלילה, ולא ביום, משום דבימי הגלות הם בסוד ג' כלילין בג', כמ"ש לעיל, ואז הנקבה בסוד פסיעה לבר, סוף הו' למטה כנודע, ובעת הלידה היא יוצא תחלה שהיא מדת לילה, והיא גבורות, לכן יצאה היא ועשתה בהם שפטים, ואח"כ נשלמה לידת הזכר, וזהו היום אתם יוצאים בחי' הזכר, והוצרך שם דם פסח ודם מילה, וזה יתבאר לקמן אי"ה בדברינו ודי בזה, כי יצאנו כמעט מן השטה:

ונבאר הטעם, למה הקטנות א', משונה מהקטנות הב', משא"כ בגדלות א' וב', ששניהן שוין, ששניהן הם הויות, דד' בחי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם חו"ב חו"ג. והטעם כי המוחין דגדלות, בין אותם דגדלות א', בין אותן דגדלות ב', שניהן הם טיפה הנמשכין ממוחי או"א, לכן אינם משתנים, כי ב' הבחי' הם ממקום א' ממוחי או"א, אמנם הקטנות הם משתנים כי הקטנות לעולם המוחין שלהם אינם דבר א', זולתי הלבושים דאמא, אמנם הלבושים הנצח הוד יסוד עצמן של אמא, או של אבא, הם המוחין עצמם דקטנות, והוא

עצמו משמש במקום מוחין דזעיר אנפין בעת קטנותו, והנה קטנות א', הם נצח הוד יסוד דתבונה, וקטנות ב' נצח הוד יסוד דבינה, שהם בחי' חג"ת של כללות פרצוף הכולל בינה ותבונה כנזכר במקומו, ואם כן בהכרח יש הפרש ביניהן, כי אלו הם מנצח הוד יסוד, ואלו הם מחג"ת, לכן הם משתנים, שאלו הם אלהי"ם, ואלו הם אכדט"ם. (א):

הגהה (א) לענד"נ, שצ"ע, כי הרי נתבאר במקום אחר, כי כל המוחין דעיבור או דיניקה או דגדלות, כולם הם בחי' מוחין תוך לבושי דאו"א, וגם נתבאר כי המוחין הם מאורות של המלכים דז"א עצמו, והקרומית מניצוצין שלהם וצ"ע:

הקטנות דליל פסח הוא היניקה, ובו כלול גם העיבור, וכן בקטנות ב' הוא יניקה, וכולל גם קטנות דעיבור, נמצא כי בהוליד ז"א, נעשה לו צלם דתבונה ג', וביניקה צלם דתבונה ב', ובגדלות צלם דתבונה א'. נמצא כי ג' כלים דתבונה, הם עיבור יניקה ומוחין, וכן בכל ג' כלים דבינה, הם עיבור יניקה ומוחין. ואחר כך עיבור ב' צלם דבינה ג', וביניקה צלם דבינה ב', ובגדלות צלם א':

צמח - נלע"ד, שיכוין עם הנ"ל בסוד פרקי עיבור, והוא שהבינה מה שהיא נגד תבונה ג', נק' בינה ג'. ומה שהוא נגד תבונה ב', נקרא בינה ב':

פרק ו

ואמנם כל זווג לילה זו, אינה רק עם רחל ולא עם לאה, וכמ"ש בע"ה. ולכן אנו צריכין לרמז את לאה ג"כ רמז אליה, כדי להמתיק דינה, והוא סוד טיבול החרוסת, כי הוא גימ' ח"ס רו"ת. (ב) והענין, כי לאה נקרא רו" ת, והטעם לפי שנוקבא דז"א בכללותיה נקרא אדנ"י, אמנם נחלקת לב' חלקים, לפעמים כשאינן נכללין זו בזו, והם לאה ורחל. אמנם לאה היא יותר דינים מן רחל, להיותה עולה מן האחוריים עליונים דז"א ודאמא כנודע. לכן אדנ"י בפשוטה, היא רחל, ומילוי היא לאה, והוא כי אדנ"י במלוי, גימ' תרע"א, תסלק ממנו הפשוטו לרחל נשאר המלוי רו"ת ללאה, כי כבר ידעת כי מילוי גימ' אלהי"ם שהוא דין, ולכן המלוי ללאה שהיא דינין, וכשתעביר מן חרו"סת רו"ת, נשאר ח"ס, והוא סוד מוחין דזעיר אנפין, וסוד תפילין, שהם אהי"ה הוי"ה אהי"ה, כמנין חיים, שהם חיי המלך כנודע, והוא גימ' ס"ח. נמצא כי הכוונה הוא, להמשיך מן המוחין שהם ח"ס אל רו"ת, שהיא לאה להמתיקה, לכן צריך שיהיה בו טעם מרור, ולכן אם בלעו לא יצא ידי חובתו, עד שילעסנו, כי ע"י טחינת השנים, נתבטל ונדקדק הדין, כמבואר בכוונת אכילה. ולהיות זה בלאה, שאין כוונת ליל פסח בה רק דרך ארעי, לכן אינו רק זכר בעלמא מדברי סופרים. הרי נתבאר ענין מוח החכמה מצד אמא:

הגהה (ב) (הג"ה סימן אל החרוסת, חרושת אבן חרושת עץ, בלשון אשכנ"ז איפ"ל בארי"ן ניס"ן אינגב"ר צימרנ"ד, ובלשון הקודש תפוחים אנסים קידה, אגוזים וקנמון):

ועתה אנחנו ממשיכין אח"כ סוד המוח הב' דאמא, והוא בינה דאמא, ואמנם בכל פרטיה הוא שוה לכוס א', רק שזה חכמה דאמא וזה בינה דאמא. לכן ההפרשות ביניהן הוא זה - כי הלא הקטנות הב' שבחכמה דאמא, שהוא כוס א', כוונתו היתה שם אכדט"ם, ובסוד ה' אותיות שלו לבדם, ולא בשום חשבון אחר. אך כוס הב', תכוין בכוונה הב' שיש בשם זה, והוא לכוין בדרך א"ם ג"ל, והוא לחלק בין אותיות המתחלפות, ובין אותיות שאינן מתחלפין כנ"ל. אמנם בגדלות א', וכן בגדלות הב', תכוין שהם סוד ס"ג, שהוא סוד בינה דאמא, בין בגדלות א' בין בגדלות ב'. אמנם קטנות א' של כוס זה הב', אע"פ שכבר נכנסו בסוד הכרפס כנ"ל, הנה הוא אלהים דההין. והנה אחר שנכנסו ב' כוסות אלו, שהם ב' מוחין דאמא, עתה נכנסים ב' מוחין דאבא של גדלות הב'. כי אותן של גדלות הא', אפילו המוחין של אבא כבר נכנסו עם הכוסות. והזהר שלא תטעה בזה, כי האמת הוא, שאין נשאר מלכנוס עתה, רק מוחין דחב"ד דאמא האחרונים, פי' אותן הנקראים גדלות ב', והנה אלו נכנסים עתה, בסוד ג' מצות. אמנם גם הקטנות א' דאבא לא נכנסו, כי בארנו כי קטנות א' אין נכנס, עד שיכנוס גדלות הב', אמנם קטנות א' דאמא, כבר נכנס בסוד הכרפס:

להר' חיים כהן בשם הר"י ז"ל, מע"ח - סדר סידור הקערה ליל פסח, תקח הג' מצות מצה שמורה, ותניח הכהן למעלה, והלוי למטה ממנו, והישראל למטה ממנו, והם ג' בחי' חב"ד, (ס"א ג' מוחין) דאבא עלאה. אח"כ תקח מרור וכרפס וזרוע וביצה, ותניח על הג' מצות. והזרוע הרומז לחסד מצד ימין שלך, והביצה בצד שמאל שלך, ומרור הרומז לת"ת, מבריח מן הקצה אל הקצה, באמצע בין הזרוע והביצה. ס"א, כי ת"ת מכריע בין ח"ג. והחרוסת בצד ימין, תחת הזרוע בקו ימין, והוא נגד נצח. והכרפס הרומז להוד, תניח תחת הביצה מצד שמאל בקו שמאל. וחזרת תניח למטה מן המרור בקו אמצעי, לעשות בו אחר כך כורך, והוא נגד יסוד. והקערה בעצמו הכוללת כולם, נגד מלכות:

מע"ח - ימלא כוס של יין מחזיק רביעית, ויאחז בימינו, קודם נטילה כנגד החזה, ויברך מעומד, ובברכה של כוס זה, יכוין לפטור כוס שני, ובין הכוסות הללו אם ירצה לשתות ישתה, דלא (כמנהגים) וידיח כוס של ברכת המזון בחוץ ומבפנים, וימלאנו יין, ויאחזנו בימין, ויברך בה"מ, ויכוין בברכת היין לפטור כוס ד', ואין לשתות יין בין שני הכוסות האלו:

פרק ז

ואבאר לך ע"פ הסימן שהוא קד"ש ורח"ץ וגו':

קדש - נכנס פנימיות חסד דאימא, גדלות שני דאימא. מוח חכמה, שהוא ע"ב. וגם נכנס קטנות שני דאו"א, שהם ב' אכדט"ם, מוח חכמה דקטנות ב' דאו"א, בחכמת ז"א, ומתפשט בכל קו ימיני בחסד ונצח שבו, כמ"ש לעיל:

ורחץ - נכנס אור חכמה דאימא, דגדלות שני כנ"ל, שהוא בחסד דאימא כמ"ש לעיל, והוא שם ע"ב, נכנס שם י"ה במלוי יודין בגוף ז"א, וברדתו מכה אותיות זה בזה, והם יו"ד פעם ה"י, שמספרם ש', וב' אותיות השרשים נשארים למעלה בחכמה דז"א, ששם נכנסו כנ"ל, ונשאר מספר רחץ מתפשט בגופו כנ"ל:

כרפס - הוא סוד קטנות ראשון דאימא, שלא נכנס עדיין, אך עתה שכבר נכנס מוח דגדלות כולו, יכול עתה מוח חכמה דקטנות א' לכנוס, ולכן התנוקת שואלין בטבול הכרפס, והוא, כי איך יכנסו כל הגדלות, ואח"כ אנו מביאים הכרפס, להכניס הקטנות. ויתבאר שאלה זו לקמן, בעבדים היינו:

והנה כרפס גי' שי"ן במלוי, נגד מוח חכמה דקטנות אימא, שהוא אלהים ביודין העולה ש', וי"ן דמלוי שי"ן שהוא ס', הוא נגד הז"א, שבו ו"ק כ"א כלול מי', הרי שי"ן מלאה, כמנין כרפס, לכן לוקחים כרפס שעולה שין מלאה. ובלקחו אותו, יכוין אלהים דיודין, שהוא חצונית נצח דאימא, שבה מוח חכמה דקטנות א', שעתה נכנס בחכמת ז"א, ויכוין ג"כ אלהים דההי"ן, מוח בינה שבהוד אימא, שג"כ נכנס עתה בבינה דז"א, וכן ב' אלהים דקטנות שביסוד אימא נכנס בדעת ז"א דחסדים, הא' בציור יו"י דמילוי ה"א, ודגבורות הא' בציור יוד דמלוי ה"א. ויכוין אותם בפנימית וחצוניות, כמ"ש גבי כוס א', כי מוח בינה ודעת דאימא, יכולין לכנוס אחר מוח חכמה דקטנות, לכן יכוין אותן הקטנות דג' מוחין דאימא בלקיחת הכרפס:

יחץ - והנה לפי שכבר נכנס גדלות ב' דאמא בב' כוסות, לכן צריך אתה לכוין בסוד המצה, להכניס גדלות ב' וקטנות א' מצד אבא, וזהו הכונה שתכווין, כי מצה גי' ע"ב ס"ג, והם ב' מוחין חו"ב דאבא דגדלות ב', ומצה ג' הוא סוד הדעת, הרי כאן גדלות ב' דאבא. (מ"ש בשם מהו"רם מ"פ. כי מצה גי' קל"ה, ה' הויות וה' כללות דדעת) גם תכוין קטנות א' דאבא, ותכוין כי ב' מצות עליונים, הם ב' אלהים דחו"ב דיודין דההין, והמצה הג' אלהים דאלפין שבדעת, אמנם הרמז בהם, אינו רמוז במצה, כי היא בסוד ציור. פי' - כי הדרך הוא, כשהשמות הם שוין זה לזה, ואין ביניהם הפרש, רק באות א' לבד, א"צ לכוין רק באותו ההפרש לבד, כמ"ש בענין יהא שמיה רבא, שהוא נגד הג' אלהים אלו, ולפי

שאין הפרש ביניהם רק במלוי ה' של אלהים, או ביודין או בההין או באלפין, שסימנם יה"א, ולכן אין אנו רומזים רק אותן לבדם, וזהו אמן יה"א שמיה וכו':

ונחזור לענין, כי גם בכאן הוא דומה לזה, רק שהוא באופן אחר, והוא, כי ההפרש שיש בג' אלהים אלו, הוא באות ה' לבדה, לכן אנו רומזים לג' שנויים שיש בג' ההין אלו, בסוד ציור ה', ולא בסוד מילוים רק בסוד פשוטים, ולפי שבהיותה פשוטים אין הפרש ביניהם, להכיר איזה של חכמה, ואיזה בינה ואיזה של הדעת, וכבר הודעתיך שיש זמן שאין אלו ה' דאלהים מלאים, וא"כ במה יבדלו אחד מחבירו, רק בציור. והוא עד"ז, והוא - כי אלהים דחכמה, הה' צורתה ד"י, ושל בינה, ד"ו. ושל דעת, ו"וו. והענין, כי ו' שבתוך הה' היא קטנה בלתי ראש, ולפעמים נקרא י', והוא, כשהוא מצד חכמה, נקרא י'. וכשהוא מצד הבינה, נקרא ו', כי הוא סוד הז"א, הנקרא ו', בהיותה בסוד עיבור בתוכה. אך מצד החכמה, היא טיפת י' לבד. ומצד דעת, נעשה ג' ווין הנודעים, כי היא אמא שמתפשטת בג' קוי הז"א, שצורתו ו', והדעת הוא קו האמצעי שצורתו ו', ולכן כל ההין נעשה ווין, והוא שאנו צריכין לצייר סוד המצות בג' ציורין אלו, והוא כי הלא בארנו, כי בסוד הגדלות ב' של אבא, אנו קוראין מצה ראשונה ע"ב, והב' ס"ג, והם חו"ב של אבא, ולכן אנו מניחין השלימה ראשונה, כי היא כנגד החכמה שהיא שלימה, אך הב' היא הפרוסה, שאנו חולקין לב', והוא כי היא סוד מוח בינה, הנחלקת לב', והוא כמו שידעת כי צורתה ה', וצורת ה' היא ד"ו, נמצא כי מן אות ה' א', נעשה אותיות דו, והוא סוד עיבור זו"ן שבתוך הבינה, כי מן הבינה הנקראת ה', יוצאין זו"ן, שצורתו דו, כי ד' רומז למלכות, וו' רומז לז"א כנודע, אך בהיותם בה' הם חיבור א':

הרי בארנו, איך מצה ב' היא בינה, ולכן נפרסה, ולכן צורתה ד"ו, לכן צריך לבצוע חלק א' גדול, מן חלק הב' הגדול, נגד הו', הקטן נגד הד', כי מספר ו' יותר מן מספר ד'. וחציו הראשון הגדולה, אנו מניחין לאפיקומן, שצורתו ו'. וחציו הב' שצורתו ד', אנו מחברין אותה עם המצה הראשונה השלימה, ומברכין עליה המוציא, ואכילת מצה, המוציא נגד השלימה, ואכילת מצה נגד הפרוסה הב':

אנו אומרים הא לחמא עניא, כמאמר רז"ל מה דרכו של עני בפרוסה. והענין, כי תחלה צורתה ה', ונפרסה, ואנו לוקחין חציה שהיא אות ד', הנקרא לחמא עניא, כי ד' פי' דלה ועניה, והנה בחיבורה עם ראשונה, אז נעשית צורת ד"י, נגד השלימה שהיא י', וד' נגד הפרוסה. ולהיותה פרוסה, אנו צריכין לחברה עם השלימה, ואז תקרא שלימה ד"י. הרי בארנו ב' ציורין, ד"י חכמה, וד"ו נגד בינה. והמצה ג', ג' ווין, שהוא מצה ג', ולכן כנגדה

ג' ווין שבציור ה', הרי נתבאר סוד המצה, ובזה נשלם כל גדלות ב' דאבא, כי נכנסו כולם ביחד:

ועתה נבאר הכוונה בקיצור נמרץ: יחץ - נכנס מוח בינה דקטנות א' דהוד דאבא, בבינת ז"א, ויכוין שמצה זו האמצעית, שהוא הלוי, היא סוד ה' בציור ד"ו, ויכוין להאיר הד' הזאת. ולפי שכאשר נכנס אלהים דיודי"ן קטנות א' דמוח חכמה דאימא, נכנס עמו גם ב' אלהי"ם דהוד ויסוד אימא כמ"ש לעיל, וכדי שלא יתגבר הדין, כאשר נכנס מוח בינה דקטנות א' דאבא, נכנס עמו גם כן קטנות א' דמוח חכמה, ודמוח הדעת שצורת ה' שבהם הוא ד"י, או ג' ווי"ן כמש"ל, כי כאן נכנס ה' ציור ד"ו, והבן זה היטיב:

מגיד - כבר ביארנו לעיל, כי תחלה יש לו מוחין מנצח הוד יסוד דאמא, ואחר כך מחג"ת דאמא, ובנה"י שם יסוד דתבונה, ובחג"ת שם יסוד בינה כנודע, אם כן נמצא שמקום ראש התבונה, שם הוא סיום נצח הוד יסוד דבינה, אף על פי שאנו קוראין אותה חג"ת דבינה, הוא כאשר נכללים בינה ותבונה יחד, אז הוי שם חג"ת דבינה. וכאשר נחלקים, אז הוי שם נה"י דבינה כנודע בדרושים. נמצא מקום גדלות זה הב', הוא מקום פה תבונה, ג"ר שבה, לכן נקרא חג פסח, פירש - פ"ה ס"ח, כי הוא פה התבונה, וזה סוד סיפור יציאת מצרים כמ"ש לקמן:

ועל המצה פרוסה שהיתה ה' בציור ד"ו כמ"ש לעיל, אומרים הא לחמא עניא, דע, כי הה' שבשם, הוא מזל בנים, לכן כל אמהות היו בשמן ה', חוץ מרחל, אמנם בלהה היה לה ב' הה"ן, לכן אמרה רחל בא אל שפחתי אולי אבנה ממנה. פירש - מצד אות ה' יתירה שהיא מזל בנים, וכן זכתה להבנות, וה' זאת היא סוד המילה, שממנה יוצא הזרע, ובכוחה, כמ"ש לעיל. אך בעון שחתם יוסף אותה במצרים, באמרו הא לכם זרע, וחתם ה' ברשות אחרת גרם לחמא, סוד מזלא ע"ה, שהבנים תלוים במזל כנודע, שיהיה עני"א בגלות מצרים. אלא שרחמי המקום גאלנו משם, בשם ע"ב, שבו רי"ו אותיות, והוא מספר ה"א לחמ"א עני"א. ופי' הא לחמא עניא הוא, ה' אחרונה שבשם, הנקרא לחם עוני, בחסרון הלבנה, כשאין היסוד מקבל שפע, נקרא הוא עני, והיא עניא, כמד"א כי אם הלחם אשר הוא אוכל, והיא היתה בגלות מצרים עם אבותינו, ומשפעת להם, כמד"א עמו אנכי בצרה:

וז"ש די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים. והנה ה' יש לה ב' ציורים או ד"ו, או ד"י, והוא כאשר תקבל מת"ת שהוא סוד ו', יצטייר בה סוד ד"ו, וכאשר תקבל מיסוד לבד בלי שפע מת"ת, אז היא לחם עוני, ויצטייר בה סוד ד"י, וז"ש די אכלו אבהתנא כו'. כי היו נשפעים כשהיתה בזווג עם יסוד לבדו, והבן זה:

כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח. ר"ל, היסוד שהוא עני, ורעב ללחם הוא המלכות, ולא היה מקבל מת"ת, ייתי עתה ויכול, היינו יזדווג עם המלכות בסוד הטיפה היורדת מן המוח דרך חוט השדרה, שהוא ת"ת בסוד הדעת, וכאשר יתעורר ברית קודש לזווג, יקדימו הנשיקין בסוד הפה עליון, בסוד פ"ה ס"ח, וזהו כל - הוא יסוד, דצריך לנוקבא, ייתי ויפסח, ימשיך מוחין פה עליון, והמוחין הם סוד חיי"ם, בגימטר' ס"ח כנודע. השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דישראל. הכוונה, כי בחוץ לארץ, אין זווג שלם ת"ת עם מלכות, רק יסוד עם מלכות, בלי קבלת שפע מת"ת, כמ"ש לעיל וז"ש השתא הכא היינו בח"ל, ואין הזווג שלם. אך לשנה הבאה בארעא דישראל, הוא זווג שלם, ת"ת עם מלכות, כי ארץ ישראל הוא בלאה, כי היא נקראת ארץ, ועומדת אחורי ישראל, פנים נגד אחורי ישראל כמ"ש לעיל, לכן נקרא ארץ ישראל, ושם סוד החירות כנודע, לכן אמר תיכף השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין. כי יזדווג המלך עם ארץ ישראל העליונה סוד לאה, וכאשר יהיה הזווג זה, אז הוא מקום החירות והבן זה:

מצאתי כתוב בפירוש מורי הרב זל"הה - הא לחמא עניא, הא פי' - היא ה' אחרונה שבשם, ונקרא עניא, דלית לה מגרמא כלום, אלא מה דיהבין לה. והנה ה' זו יש בה ב' ציורים - ד"ו, ד"י. והנה כל א' מב' ציורים, מורה על בחינת זווג א', כי ה' אחרונה צורתה ד"י, מורה על זווג יסוד ומלכות. והנה במצרים, אז היתה שכינה בגלות, והיה בא לה השפע ומזון מן היסוד הנקרא י', והיא נקראת ד', שהיא דלה ועניה, הרי ד"י. ואחר כך מזווג זאת, היו גם כן נזונין אבותינו במצרים, וזהו די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, כי מן זווג שצורתה ד"י, אכלו, כי גם זווג נקרא בלשון אכילה כנודע. ונקרא ג"כ עניא, מפני שנתן לה היסוד משלו, כי היה מקובצים בו ה' חסדים וה' גבורות. והנה נודע, כי הנוקבא מתגדלת מצד ה' גבורות, והם ה' הויו"ת העולין ק"ל, והוא בחינת ה' הרי קל"ה, כמנין מצה, וכמנין עניה, וזה הא לחמא עניא, ר"ל ה"ג לחמא עניא העולה מצה, שהיא לחמא עניא:

כל דכפין ייתי ויכול, הנה כי היסוד נקרא כל, כי הוא כולל ה' חסדים וה' גבורות, כמ"ש בזוהר, כליל שית בקרטיפא חדא. והנה ה' חסדים וה' גבורות מתפשטין מחסד עד הוד, והם ה"ס, כל א' כלול מי', הרי כל. ואחר כך כולם מתקבצין ביסוד, ובו נכללין, וזהו כל דכפין, כי כל השפע בא למלכות מצד היסוד, וממנה לעולמות:

כל דצריך ייתי ויפסח, והנה צריך להמשיך מן הפה העליון, מזווג הנעשה בה המוחין העליונים, הנקראים חיים, וזהו פ"ה ס"ח, כי צריך להמשיך הפ"ה מן המוחין הנקראים

חיים, גי' ס"ח, וזה פ"ה ס"ח, וזהו כל דצריך ייתי ויפסח, כי ע"י סיפור הגדה וכוונתה בה, נמשך מפה עליון חיים, וזהו פ"ה ס"ח:

השתא הכא - הנה אמרנו למעלה, כי ה' יש לה ב' ציורים, ופירשנו ה' צורת ד"י, ועתה נבאר ה' צורת ד"ו, והנה ד' זו מורה על המלכות, שהיא דלה כנודע, ו' הוא בחי' ז"א, הרי ד"ו, והוא זווג האמיתי זו"ן, וזה יהיה מעצמו לע"ל בע"ה, בביאת משיח, שאז יהי' זווג שלם דוד"י וזהו בארעא דישראל, דהיינו ו', וזהו ד"ו, ואנו בנים דזו"נ, אז נהיה בני חורין, כי זווג שלו בזו"ן גורם זווג שלם דאו"א, ששם הוא החירות ואז בני ישראל חורין הם לחירות עכ"ל:

מהר"י ז"ל, הא אתינן להודענא בהאי קרא דכתיב חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. פסוק זה, מדבר בגלותינו, דחנם היינו סט"א דהוי למגנא כל עובדוי, ולא בכסף תגאלו, דלא להוי פורקנא דלהון מסטרא דכסף דהוי חסד, אלא מסטרא דדהבא, דהיינו אמא עלאה, דלימות המשיח הוי כינור דשמנה נימין, דהיינו אמא עלאה, והיינו דאמרינן במסכת שבת דאמרו ישראל על יצחק, כי אברהם בחי' כסף, לא ידענו, כי אתה אבינו, דגבורה עלאה דאתאחדא באמא עלאה להוי לנא פרקנא, והיינו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, והתם מסטרא דיובלא נפקי, כדאיתא בזוהר, שהיא אמא עלאה, אלא דהתם אתגלי אמא עלאה באמא תתאה, ובתתאי נפקי. והשתא לאו הכי, אלא דאיתגלי אמא עלאה ביצחק, דין קשה, ובה יפקון, וכולא כדקחזי, וזהו אראנו נפלאות, והיינו דכתיב יושב בשמים ישחק, ואפיק צ' ועייל שין, דאיהי אמא עלאה, דאתכלילת ביצחק, והיינו יושב בשמים, והיא על השמים ת"ת, דאיהי אמא עלאה, דאתכללית ביצחק גבורה קשה, משום דנמכרו בקליפין דאינון חנם, פרק לון באתר דלא שלטין קליפין, דהיינו אמא עלאה:

הגהה (ג) נ"ל, דלזה כיון המדרש, שהשירה של עבר היו בלשון נקבה, שירה, השירה, ולעתיד יהיה לשון זכר, שירו ליי שיר. משום דלשעבר היה התלבשות בנוקבא, משא"כ לעתיד יהיה בזכר וק"ל. והשתא א"ש דקאמר כימי צאתך מארץ, ובתר הכי אמר אראנו נפלאות בלשון נסתר, דאיהי עלמא דאתכסייא, דע"י עלמא דאתכסייא להוי פורקנא, כמ"ש ועבד הלוי הוא, ולהכי אתמר באתכסיא, וכולא שפיר והיינו דכתיב ד' כגבור יצא.

א"מ - כי הגאולה על ידי בינה תמיד, אך לע"ל יהיה ע"י גבורה דז"א עצמו, ולכך גאל גי' בוכ"ו חילוף אהי"ה:

מה נשתנה הלילה הזה פי' - הנוקבא שנקרא ליל שימורים, וכן נקרא לילה, אחר שמקבלת מדכורא. ומה שלמטה ממנה, היינו בי"ע, נקראו לילות מצדה:

שבכל הלילות אין אנו חייבים לטבל אפילו פ"א, הלילה הזה ב"פ. פי' - כי בלילה הזה, יש ב' זווגים, דאו"א וזו"ן, הרמוזים במלת מטבילים, כי זווג ז"א הנקרא מ"ה, וד' אותיות השם, גי' מ"ט. וג"כ זווג של אבא ע"ב, וי' אותיות, הם פ"ב, גי' בלי"ם, ושניהם מזדווגים עם נוקבא דילהון, אמא ורחל, וזה שתי פעמים:

ועוד אמר, שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה, פי' - או דין, או רחמים. הלילה הזה כולו מצה, רמוז לה"ח, הבאים אל אות ה' אחרונה, דאו"א רמוזין במצה כי מ"ץ בחילוף א"ת ב"ש, הוא י"ה:

עוד אמר, שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, והם הספירות של ז"א, והלילה הזה כולו מרור, ר"ל - שפע היוצא משאר ספירות למלכות כל השנה, מכל צנור וצנור של הספירה, אבל בלילה הזה בא דרך קו האמצעי, הנקרא מרור, בלשון מר דרור. וכן עולה שם הוי"ה דב"ן, י"פ יוד, גי' ר'. ה"פ ה"ה, גי' נ'. וכן ה' אחרונה נ'. ו"פ ו"ו ע"ב, ועם ע"ב אחר של אחוריים דהוי"ה פשוט שהוא ע"ב, וב' כוללים, הרי גי' מרור. עוד פי' אחר, יו"ד פ"י ר', ה"א פעם ה"א ל"ו, וא"ו פעם וא"ו קס"ט, ה"א פעם ה"א ל"ו, וד' אותיות והכולל, הרי מרור. עוד מרור גי' מות, וצריך למתקו בשם הנ"ל:

שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין בין מסובין, ר"ל - בין יושבין מצד הדין, הוא חשמל שעולה בחשבון יושבין. או מצד הרחמים, הוא קס"א ע"ה, כמנין מסבין. הלילה הזה כולנו מסובין, מצד קס"א, וכולם מצד אבא ולא מצד אמא הרומז בחשמ"ל:

ודע, כי רמזו בכאן נגד ד' עולמות אבי"ע, מלמטה למעלה, ואמר, שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, נגד עשייה שאין שם זיווג, ולכן קראם לילות, ובליל פסח הוא הארה גדולה כ"כ, שאפילו שם יש זווג, ולזה ראייה הלל גמור, הרומז למלכות שמקננת בעשיה, והקליפות נבלעו בנרתקן כאלו לא היו, לכן יש זיוג, לכן אמר הלילה הזה ב' פעמים:

ואחר כך אמר, שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה. חמץ הרומז בגבורה, בפחד יצחק, צד שמאלי. או מצה מצד חסדים, והוא נגד יצירה, ששם יש זיווג מחמץ והם ה"ג, ג' מהם ממותקות, וב' בלי מתוק. וזהו חמץ - ה"ג, ה' הויות, גי' ק"ל. וח' דחמץ, רמז לה"ג, וג' ממותקים כנ"ל:

אחר כך אמר, שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, רמז למה שאנו נהנין משיורי ירקות, שהם הזווג הנעשים ביצירה, ששם מקנן ז"א הנקרא ירוק, ומצדו נקראו הכל ירקות. אבל בלילה הזה אינו כן, כולו מרור, כי אהיה פעם אהיה, וד' אותיות והכולל גימטריא מרור, וידוע כי בינה מקננא בכורסייא בבריאה, כי בה רומזין השמות אהיה:

עוד אמר, שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין בין מסובין, בין מצד הדין של אור פניאל, שהוא חשמל בבריאה. בין מסובין מצד הרחמים, י' פעמים ה' חמישים, ה' פעמים י' חמישים, ו' פעמים ה' שלשים, ה' פעמים ו' שלשים, כמנין ע"ץ, והכללות יעלה כמנין מסובין, ושם זה העולה עץ, רומז ביצירה עץ הדעת, אבל הלילה הזה כולנו מסובין, מצד האצילות הרמוז בשם קס"א, חכמה שבבינה, שהוא אהיה, ושם חירות שבבינה, שהוא אהיה דיודין, עולם חירות:

ועל זה אנו משיבין, עבדים היינו לפרעה. דע, כי פרעה אחיזתו בעורף ולא בפנים, והיא באחור הגרון דא"א, ששם בבינה דא"א, הנקרא גרון, ושם סוד מקום צר, לכן נקרא מצרים - מצ"ר ים, ושם היה מעכב הטפה, היורד לחוט השדרה, ויורד משם השפע לז"א הנקרא ישראל, ופרעה עיכב השפע ההוא, והיינו משועבדים תחת ידו, בהיות כי אחיזתו בב' אותיות מ"י דאלהי"ם, וזה בעורף. ושאר אותיות אלהים שהם אל"ה, הם בפנים, כידוע הוא כי אל בפנים, ושם נאחזין ישראל. וכל זה הוא, קודם אצילות אבא ואמא, והתפשטות בז"א בזרועות שלו, ופרעה היה בעורף הגרון שהוא בינה של א"א, קודם שיתפשטו הזרועות שלו באו"א:

ומה עשה א"א, הפסיק ותיקן העולם באופן (שיצאו ישראל, ס"א) שהכל בא מן הפנים ולא מן העורף, שהיא מקום אחיזת פרעה. לכן אמר עבדים היינו לפרעה במצרים, ר"ל בהיותו במקום צר שהוא חוט השדרה, והוא מצרים. ויוציאנו ה' אלהינו משם, הם או"א הוציאנו מן העורף, בסבת התפשטות ביד חזקה ובזרועה נטויה, ב' זרועות דא"א:

ואלו לא הוציא הקב"ה שהוא א"א את אבותינו ממצרים, פי' - שהוציא לאו"א בגרון א"א, והשפע שהיה הולך מצד האחור חזר לפנים בסוד או"א, עדיין אנו ובנינו ובני בנינו היינו משועבדים לפרעה במצרים, שהוא סוד המלך הראשון, בלע בן בעור, בסוד בית הבליעה שהוא הגרון, ששם אחיזתו, והיה מעכב השפע היורד לישראל שהוא ז"א, לכן מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, והרי זה משובח:

וכדי שתבין כוונת פרעה הרשע, דע, כי הוא רמוז בעורף, וממול ערפו שהוא הגרון, בפנים שם ה"ג מוחין דקטנות, כשהוא בבטן המלאה בינה שהוא אלהים, ובהיפך מליאה, ומשם יונק הז"א בקטנות, ג' אלהים כמנין גרון. (א)

(א) להרמ"ע, תבין מאמר המדקדקים, שאותיות הגרון, אין בהם מקף שחד, שהוא חיריק שורק דגש, ושלשתן סימנם דין. והם כנגד ג' אלהים שבגרון, שצריך למתקם בסגול פתח רפ"ה, ע"כ.

וזהו הגרון הוא מקום צר, ולזה רמז הכתוב, מן המצר קראתי יה, וכוונת פרעה היה, לעכב המוחין שלא יצאו לחוץ ולא לפנים, ויתהפך השפע לאחור, אמר כל הבן הילוד,

פי' - לעכבו במצר, וכן תמצא הב"ן הילו"ד היאור"ה, גי' מצר, פי' כי היאורה חסר ו', ואלו ג' מלות עולין שג"ל, וכן מצר עם שלש אותיותיו גי' שלג:

ונחזור לענין, כי היה רוצה לעכב שלא יצאו המוחין, ויהיו שם סגורים ובזה לא יצאו מהגלות לעולם, והיה מעכב בב' אותיות של מ"י דאלהים, עולין מנין ג' מוחין של זעיר אנפין בגדלות, ולא יהיה לו מוחין דגדלות וקטנות, ואלו הג' מוחין חכמה בינה דעת, עולין כתר עם הג' מלות וג' כוללים, וכן ב' אותיות אלו יו"ד מ"ם, הם תר"ך באי"ק בכ"ר, כי מ' נתחלפת באות ם סתומה, שהוא ת"ר. ואות יו"ד מלאה ך', הרי תר"ך, כמנין כתר, וכמנין חב"ד כנ"ל. ואלו הם דגדלות ודקטנות, הם ג' אלהים ברבוע שהם ר', ועם ט"ו אותיותיהן כמנין ירה, בים בב' אותיות י"ם, ועוד אלהים ב' עולה פ"ו, וי"ג אותיות המלוי והכולל הרי ק'. ועוד אלהים הג', שעולה ש כנודע, ועם ה' אותיות השורש הרי תר"ך כמנין כתר. הרי שהיה מעכב כל המוחין דקטנות וגדלות, והיה ג' גו ג', ראשו על כרעיו ועל קרבו כנזכר במקומו:

ונחזור לענין, וכל הבת תחיון, פי' - אם תאמר מאין תצא ההשפעה לפרעה, תצא מן הדעת, כי כך עולה מלת תחיון כמנין דעת, ומספיק לנקבה לבד, וממנה מקבל השפע ומוחין. ומה עשה א"א, הורידו למטה בסוד הנוקבא, ונקרא ערפה, מדה כנגד מדה, אשת כליון. ומה שחישב לעשות לז"א, כשהיה בבטן המלאה, וראשו על כרעיו ועל קרבו, כך דנו אותו, וצלו אותו צלי אש, ובאו במצרים ונחר גרונו, והיה אומר מי כמוכה ברפה, ובאלו הב' אותיות חזר והודה ב"פ מ"י, להורות לב' דיני מוחין דקטנות ודגדלות, ואמר מי ומי ההולכים, ר"ל שהיה הולכין אלו הב' מיני מוחין. (א)

(א) מ"כ הג"ה, ונלע"ד, שז"ס מי כמוכה הא' ברפה, שרמז אז לו לחסד נגד מוחין דגדלות, שהם כולם חסדים, ולזה נזכר אצלו הויה שהוא חסדים. והב' בדגש שהוא דין, נגד מוחין דקטנות, שהם דינין, לכן הוזכר אצלו נאדר בקודש נורא תהלות, שכולן לשון דין, כי תהלות שם בינה, שממנה דינין מתערין, והקדים המוחין דגדלות למוחין דקטנות, כמו שהיה באותו שעה שנכנסו, תחלה הגדלות קודם הקטנות ע"כ:

וזה שהשיב ואמר, בנעורינו ובזקנינו נלך, בנעורינו מצד הקטנות, ובזקנינו מצד הגדלות, בבנינו מצד הבן, ובבנותינו מצד הבת, בצאננו מצד הגבורה, ובבקרינו מצד החסד, בוקר דאברהם. וסוד כי חג ד' לנו, וזהו ח"ג ח' הוא חסדים, ג' הוא גבורות ממותקים, ד' לנו סוד הדעת, כל זה הוא לנו:

עבדים היינו לפרעה במצרים - ר"ל במעי אמו, כשהיה ז"א בסוד קטנות המוחין שלו, יונקים משם אלהים, והוא במצרים, ר"ל במעי אמו, במיצר מי, שהוא בינה, והיה ז"א בגלות, כמו הולד שהוא במעי אמו, שהוא בצער ובסוהר ובדוחק, כך היו זו"ן וישראל,

(א"מ צ"ל ויעקב) היוצא בפנים של ז"א, ג"כ היה בצער ובדוחק, ולא היו יכולין לצאת, לא זו"ן, ולא ישראל, בלא עיבור אבא ואמא:

ויוציאנו ה' אלהינו משם, שהם או"א, ביד חזקה ובזרוע הנטויה, ר"ל בהתלבשות הזרועות של א"א, המורים ליד חזקה וזרוע הנטויה:

ואלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים שהם או"א, עדיין אנו ובנינו ובני בנינו וכו' משועבדים היינו לפרעה במצרים, פרעה הוא בעורף העליון, ובגרון של א"א קודם התפשטות שלו, והוא יונק מהגרון של א"א, שהוא בינה שלו, הנקרא מ"י, וגרון כמנין ג' אלהים, וכן מנין חרן. וז"א בסוד קטנות, יונק מג' אלהים של א"א ודעת. נמצא שפרעה היה בעורף של א"א, ויונק משם ג' אלהים, העולין חרו"ן וגרו"ן, לכן היה מתגאה ואמר לי יאורי. ולכן אולי לא היה העיבור של או"א, היינו משועבדים לו.

ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו יודעים, בסוד חב"ד, והוצרך מהעיבור של אמא ג' גו ג', ועיבור ב', בתר דינקא ליה הדר אתעברת מינייהו, וז"ס יציאת מצרים, שיצאו זו"ן ממעי הבינה:

וז"ס כי לי יאורי, כמנין ג' אלהים, ויש ט' מיותרים, כי כל אחד כלול מהג', ועולין כמנין גרון, ולכן היה מתגאה שבחינתו למעלה מז"א, וז"א היה בבטן המלאה, והיה צריך ג' מלוין, לפי שהם מוחין דקטנות, שהם דההין יודין ואלפין, וכוונתו היה לעכב שלא יצאו ישראל ממצרים, ולמעלה שלא יצאו ממעי הבינה, והיה מעכב בב' אותיות אלו שהם מי, הרמוזין בבינה, ואמר מי י"י אשר אשמע בקולו, לא ידעתי את ה', וכפר בזו"ן שהיה יודע אותן שהם מעיבור ראשון:

וגם את ישראל לא אשלח, ניבא ואינו יודע מה ניבא, באמרו אשר אשמע בקולו, ר"ל - עד שיבואו עלי דצ"ך עד"ש באח"ב, מכת העולין כמנין אש"ר אשמע בקולו, לכן מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, המורה חידוש העולם, שנתחדש עתה זו"ן בסוד העיבור, ונתגדל איבריו. ועוד, כי במעי אמו, לא היה יכול לדבר, כמ"ש כי כבד פה, כב"ד גי' כ"ו, לרמוז לז"א, פ"ה ע"ה עולה אלהים, רמוז לנוקבא, וכשיצאו לחוץ דיבר, וזהו דבר נא באזני העם, וידבר אלהים, ואז השליכו לפרעה בי"ם, ונהפכת מלת מ"י י"ם, כמ"ש רמה בים, והיתה כוונתו לעכב ישראל למטה, כי כל זמן שישראל היו משועבדים לפרעה למטה, ג"כ זו"ן אינן יכולין לצאת. ולפי שהוא היה משיג באלו הב' אותיות שהם מ"י, לכן ניצול מן הי"ם ויצא. ודע באלו ב' אותיות י"ם, שם רמזו הג' מוחין דז"א שהם חב"ד העולין כתר כנ"ל, וידוע באלו ב' אותיות יש ם סתומה הוא ת"ר, יוד מלא הרי תר"ך,

וכן עולין ג' אלהים דקטנות, א' דיודין ש', ודההין רצ"ה, וה' אותיות הפשוט ג"כ, הרי ת"ר, וכנ"ל:

מעשה בר"א, מעשה - ש"ע מ"ה. שהיו מסובין בבני ברק, כמנין ש"ע נהורין, היו מספרין ביציאת מצרים, הם זו"ן שיצאו ממצרים, וחשבון י"ם, הוא כ"ו כ"ד, שהם זו"ן, בסוד וכד"ה על שכמה, ותמלא כדה ותעל, וכמ"ש אל ישוב דך נכלם, וזה בשבח יציאת מצרים, יציאת זו"ן מהמצר (ב) שהוא הגרון, של א"א, והיו מספרים בי"מ כל אותו הלילה:

הגהה (ב) ס"א, שיצאו מבין אמא הנקרא מצרים בסוד לידתן:

אראב"ע, הריני כבן ע' שנה ולא זכיתי שתאמר וכו' מלת שתאמר, מלשון וה' האמירך, והתרוממות זה אינו כי אם בימים, כי הימים באצילות, ואמר לא זכיתי שתעלה זווג זו"ן בלילות, אלא בימים, כי הלילות רמוזים בעשייה, שאין שם זיוג, והסוד על משכבי בלילות וכו', בקשתיו ולא מצאתיו. בלילות, אפילו בליל פסח, עד שדרשה בן זומא, שנאמר למען תזכור וכו', כל ימי חייך הימים באצילות דווקא. ובא בן זומא ואמר, כל ימי חייך לרבות הלילות בעשיה, וחכמים לא רצו בזה, כי אפילו בליל פסח שיש הלל גמור, מאחר שתיכף חוזרת לאחור באחור, אין מזכירין יציאת מצרים בלילות, לעשות שם זווג, לזה כיון הפסוק למען תזכור, כמו וזכרתי את בריתי, לשון זיווג. ואמרו כל ימי חייך, לרבות לימות המשיח, שיבטל כח הקליפה, אבל לא עתה, כי סוף סוף חוזרות לאחור תיכף, אפילו בליל פסח:

ברוך המקום, הנה ברוך נקרא יסוד אבא, לשון זכר. ויסוד אמא, נקרא לשון ברכה, לשון נקבה, וידוע כי יסוד אבא תוך יסוד אמא, ויסוד נקרא מקום, מפני שהוא נקרא מקום אשר יסוד אבא גנוז בתוכה. והנה התורה הוא יסוד אבא, והוא ארוך מיסוד אמא, ויצא מחזה ולחוץ, ונותן תורה בגלוי לישראל. וזהו ברוך, היינו יסוד אבא, שנתן תורה לישראל בגילוי, והוא יסוד אבא, מחזה ולחוץ. ונ"ל ששמעתי ממורי ז"ל, כי הויה בהכאה, יפ"י, הפ"ה, ופ"ו, הפ"ה, גי' מקום:

ונלע"ד, שהוא באופן זה, כי יסוד דאבא שהוא ע"ב דיודין, ומלוי עולה מ"ו, ויסוד דאבא תוך יסוד אמא כנ"ל, והוא אהי"ה דיודי"ן גי' קס"א, פי' מלוי של אהי"ה בלי פשוט עולה ק"מ, ושניהן מ"ו ק"מ, הוא מקום, שהם ב' מלוין הנ"ל, ב' יסודות. ברו"ך כבוד, כבוד מ"ו, ומקום הוא ק"מ ובתוכו מ"ו, הרי מקו"ם, ומשם תצא תורה לישראל:

וזה סוד כנגד ארבעה בנים דברה תורה, א' חכם, וא' רשע, וא' תם, וא' שאינו יודע לישאל. ואמנם הסדר איני זוכר, אך נלע"ד, שהוא א' מב' פנים אלו, כי שם ב"ן ב' הויות. והנה יש לה עתה ד' בנים, שהם ד' הויות כפולות, שהם ד' מוחין שלה, וד' מוחין של לאה, ואלו

הד' פעמים ב"ן ניתנין בה, והם קדק"ד של רחל, כי ק"ד ק"ד גי' ד' ב"ן. והנה כשמתחברין ב' מוחין חכמה בחכמה, נקרא בן חכם. וכשמתחברים גבורה בגבורה הוא בן רשע, כי הם דינין גמורים ביחד. וכשמתחברים חסדים בחסדים, נקרא ת"ם, וכשמתחברין בינה עם בינה, שהיא גם כן דינין, נקרא מי שאינו יודע לישאל:

גם נלע"ד יותר, כי הכל הוא בסוד הגבורות, כי כשמתחברין גבורות חסד לאה, עם גבורות חסד רחל, הוא בן חכם, שהם ב' הויות מב' גבורות וכולם מחסדים. וכשמתחברין גבורה דגבורה דלאה, עם גבורה דגבורה דרחל, הוא בן רשע. וכשמתחברין גבורות ת"ת דלאה, עם גבורת ת"ת דרחל, הוא ב"ן ת"ם. והב' אחרונים, שהם נצח הוד, הם כולם א' כנודע, ונעשה בן א', וזהו שאינו יודע לישאל:

כנגד ד' בנים וכו', אלו ד' בנים רומזים כנגד ד' מלכיות, של ד' עולמות אבי"ע, וכוללן ארבעתן זה בזה, חכ"ם באצילות. רש"ע בעשיה, שהקליפה קרובה שם. ת"ם בבריאה, ושאינו יודע לישאל ביצירה וכוללם יחד. ולמה אצילות סמוך לעשיה, לפי שעשייה צריכה אור גדול, כי אין מספיק לו אור היצירה, לכן המשיך לו מלמעלה מן אצילות. ותם ושאינו יודע לישאל יחד, לפי שיצירה מספיק לה אור בריאה להאירה. ואמר ד' בנים, רמוז לשם ב"ן, של כל עולם ועולם, והם ד' מלכיות, וד' גאולות שאנו צריכין לכוונה הזאת:

ולזה צריך לכוין בד' כוסות, כי כל כוס גי' אלהים, של ד' עולמות. כוס א' של קידוש נגד אצילות, ואלהים זה תכוין ביודין. (ת) כוס ב' סיפור הגדה, שאנו אומרים מתחלה היו עובדי ע"ז, לכן אמר רשע נגד עשיה, ואלהים בההי"ן, במלכות דעשיה. כוס ג' בברכת המזון בבריאה, לכן יש בה ד' ברכות, ואלהים זה ג"כ ביודין. כוס ד' ביצירה שיש שם קליפות, אמנם אינם רשעים כמו של עשיה, ולכן בכוס זה אומרים שפוך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך, כמו פרעה שאמר לא ידעתי את ה', וזה כנגד שאינו יודע לישאל, ואלהי"ם זה באלפין שהוא במלכות דיצירה. וד' בנים אלו, הם נגד ימין, חכמה. שמאל, רש"ע די"ן, ת"ם ק"ו אמצעי, ושאינו יודע לישאל, בסוד מלכות נאלמתי דומיה:

הגהה (ת) א"מ פי' - בי' אותיות שיש במילוי אלהים:

ימין חכם מהו אומר מה העדות, פי' - מה הם המוחין אלו, בסוד דעת חכמה בינה, הרמוזים באלו ג' מדות, עדות דע"ת. חוקים חכמה, חוק לישראל הוא. משפטים, בינה, מלך המשפט. ומשיבין לו כהלכות הפסח, כפי המוחין שיש לו בפסח, שהם ג' אלהים שעולין חר"ן, וסימן, אין מפטירין אחר הפסח, ס"ת חר"ן:

שמאל רשע מהו אומר, מה עבודה, די לי הדין, פי' - עבודה גי' אלהים, ואין לי לבקש הרחמים. וכפר בעיקר השם ובשורש שהוא הוי"ה, שהוא מ"ה. אף אתה הקהה את שיניו, ואמור לו בעבור זה עשה ה' לי, ולא לך:

(קו אמצעי) תם מהו אומר, מה זאת, פי' חיבור מ"ה בזא"ת, זו"ן, ע"י מי נעשה. ואמרת אליו בחוזק יד, פי' בהתעוררות צד שמאל, כמ"ש עורי צפון, ואח"כ ובואי תימן:

מלכות ושאינו יודע לישאל, אם דין אם רחמים, ולא סוד מוחין, אז והגדת לבנך, ר"ל שתשפיע ותגיד לו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון במה נעשה הזיווג. דע, כי נעשה ע"י יסוד הנקרא ז"ה, כמ"ש בעבור זה עשה וכו'. ואמר לו יכול מראש חודש, תלמוד לומר ביום ההוא, רצה לומר שמתחברת עם בעלה, הנקרא ביום, וזהו ביום ההוא הנסתר, ע"י זה הוא יסוד, וזהו בעבור זה כנ"ל:

וכנגד החכם ששואל סוד המוחין, אמור לו לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך, שיש לו אלו המוחין דקטנות ודגדלות, כי ביום שבועות יש לה מוחין דגדלות, ולכן אמור לו שלא יטעה, שאין לו מוחין אלו, אלא בזמן שמצות ומרור מונחים לפניך:

ועתה נבאר סוד עשר מכות ע"ד הסוד. (א) דם. עולה אהי"ה ברבוע, גימ' ד"ם. ומכה זו יצאת ממלכות שבמלכות דקדושה, והכה למלכות הרשעה חוץ למוח שלה. (ב):

הגהה (א) צמח - שמעתי מחכם אחד בשם הרח"ו ז"ל, שבהגיע לכל א' מי' מכות, היה שופך מעט מן הכוס עצמו, ולא כיש נוהגין לטבול אצבעו בכוס. ואפשר שהטעם, לרמז שהמכות יצאו ממלכות, הנקראת כוס של ברכה, כנודע מדרוש הרב זלה"ה:

הגהה (ב) א"מ, פי' - דהיינו בגולגולת שלה, שהוא כתר שלה, וזהו חוץ ממוח שלה:

(מיסוד דנוקבא בחב"ד דקליפה דנוקבא). צפרדע - גימ' תמ"ד, והוא, כי יש ש"ך דינין, ועוד שם אדנ"י ברבוע עולה קכ"ו, הרי תמ"ו. יש ב' יחודים, הם ב' כוללין, גימ' ש"ך וקכ"ו, ומכה זו יצא מיסוד שבמלכות, והכה לב' מוחין דמלכות הרשעה, וזהו צפרד"ע מקום הדעת שלה:

(מהוד דנוקבא בשערות דקליפה נוקבא ובראש ס"מ) כנים - הם גי' ק"ך, כמנין ק"ך צרופי אלהים, וכן אלהים גימטריא פ"ו, ומילוי המלוי דאדנ"י הם ד"ל אותיות, הרי ק"ך. ויוצא מכה זו, מהוד שבמלכות, שכן אמא עלאה עד הוד אתפשטת, ומכה בקרקפתא של מלכות הרשעה, בבחי' א', במקום השערות שבראשה, ובבחי' א' בראש סמא"ל בעלה, לכן נמצאו שם כנים כי שם מושבם:

(מנצח דנוקבא ביסוד זכר דקליפה) ערוב - כתיב חסר ו', והם אותיות רעב, והם ע"ב דאחוריים דהוי"ה, ואות ר' דאלהים ברבוע, הרי ער"ב, ויצאה מכה זו מנצח מלכות דקדושה, והכה ביסוד הזכר דקליפה:

(מת"ת דנוקבא בהוד זכר דקליפה) דבר - גי' ר"ו, וכן ב' אלהים פשוטים עולין קע"ב, וד"ל אותיות מלוי המלוי דאדנ"י, הרי דבר. ולמה נאמר במכה זו יד ה' הוי"ה, כי בת"ת היא ישבה, ונתהפכה להוי"ה, ויצא מת"ת של מלכות, והכה להוד זכר שבקליפת נוגה:
(מגבורה דנוקבא, בנצח זכר דקליפה) שחין - גי' גבורה שבמלכות, הוא רי"ו, וממנה מתפשטין י' לכל א' עד מלכות, הרי נ', נשאר ק"ב שהם מלוין של ע"ב ס"ג מ"ה, שהם מ"ו ל"ז י"ט, עולין ק"ב, והם הדינין היוצאין לחיצונים, וזה הקיטע יוצא בקב שלו, הרי גימטריא שחין. ועניו, ש גבורות דשם אלהי"ם דיודי"ן, וכן מצד אלהי"ם ב"ן אותיות, ר"ל ה' אותיות אלהים, וי"ג אותיות המילוי וד"ל אותיות מלוי המלוי הרי ב"ן. נשאר י"ו, והם ד' אותיות אדנ"י, שעם י"ב אותיות המלוי, גימ' שחין, ויצא מכה זו מגבורה שבמלכות, והכה אל נצח הזכר שבקליפה:
(מחסד דנוקבא בת"ת זכר דקליפה) ברד - אלהים ברבוע גי' ר', נשאר ו' הם ה' אותיות אלהים והכולל, הרי ר"ו. ויוצא מן חסד שבמלכות, שכן ברד סוד מים מצד חסד אלא שהאש מתלקחת בתוכה מצד הגבורה, והכה לת"ת זכר שבקליפה:
(מבינה דנוקבא, בגבורה זכר דקליפה) ארבה - הוא ד"פ ב"ן, והם מלוים של אלהים, שהם ב"ן אותיות כנ"ל. ואלו הד', הם ב' בחכמה וב' מבינה, ויש ג"כ ב"ן דהויה כנודע, לכן יש מיני ארבה טהורים משם ב"ן דהוי"ה, וטמאים משם ב"ן דאלהים, ויצא מבינה שבמלכות, והכה לגבורה הזכר שבקליפה:
(מחכמה דנוקבא בחסד זכר דקליפה) חשך - הם ש"ך דינין, ויש ח' יתירים, הה' הם ה' אלפי"ן של אדנ"י, שבאו למתק, כדי להאיר לישראל, כי אות א' הוא סוד אור, שכן בפרשת בראשית יש ה"פ אור. וסוד אות א', הוא ג' אותיות אלף, והם הג' יתירים משכ"ה, עד תשלום חשבון חש"ך. אבל במכת צפרדעים, באו הש"ך בלי מתוק, וגם אות א' מתחלק זה - הוא סוד ל"ב נתיבות חכמה, לרמז כי מכה זו יוצאה מחכמה דמלכות, והכה לחסד הזכר דקליפה:
(מכתר מלכות בכח"ב ז"א דקליפה) מכת בכורות - בכר חסר ו' כתיב, רמז אותיות - ב' בינה, כ' כתר, ר' ראשית חכמה, ויצאה מכה זו מכתר שבמלכות, והכה הג' ראשונות כח"ב של זעיר אנפין דקליפה:
מהרב זלה"ה, מנין שכל מכה ומכה וכו', כבר ידעת ביאור אצבע אלהים, כי ה' גבורות, הם ה' אצבעות ימינים. ימינך ה' נאדרי בכח, ומתלבש בתוכם ה' הויות, גבורות דגדלות בניקוד אלהים, וזהו ה' נאדרי בכח, דהיינו נקודותיו. הנה י"פ אלהים, הם י' אצבעות, לי' מכות, מנצפ"ך כפול, נמצא כל מכה כלולה מה' אותיות דאלהים, הרי נ' מכות. ועל

הים לקו ר"ן מכות, כי אז נתגלה רבוע אלהים גם כן, והטביע פרעה בים, בסוד יר"ה בי"ם, לכן יש כאן ר' ונ' הקודמין, הרי ר"נ, וכל החשבונות הנ"ל, הם משם אלהים:
אחר כך אומר כמה מעלות טובות וכו', עד לפיכך וקריאת הלל, וכבר ביארתי הכוונה גבי כוס ב', אח"כ ברכה דגאל ישראל, ואח"כ ירחץ ידיו פעם ב':
רחצה - יכוין ביו"ד ה"י דס"ג, שמכים זה בזה, ועולים ש', וב' אותיות השורש נשארים בבינה דז"א, ורחץ הנשאר, נשאר בגופו דז"א. והנה לכן אמר כאן רחצה בה', שהוא נגד בינה דז"א, ולעיל אמר ורחץ שהוא נגד חכמה דז"א, שהוא זכר:
מוציא - והנה אחר שכבר נכנס גדלות ב' דאימא, בב' כוסות, לכן עתה צריך לכוין בסוד המצה, להכניס גדלות ב' וקטנות א' דאבא. וכבר ביארתי, כי יכוין במצה זו השלימה, שהיא בצורת ד"י, נכנס בחכמה דז"א גדלות ב' דאבא, שהוא ע"ב. וגם יכוין בה באלהים, שה' שבו צורת ד"ו, קטנות א' דמוח חכמה, הנכנס בחכמה דז"א, וכ"ז מתפשט בכל קו ימיני דז"א כמש"ל. וזכור ואל תשכח, כי בכ"מ צריך גדלות ב' לכנוס, קודם קטנות א', שלא יאחזו הדינים כמש"ל:
מצה - כבר ביארנו, כי במצה הפרוסה שהיא סוד ד' דה', בצורת ד"ו, נכנס בבינה דז"א גדלות ב' דאבא, דמוח בינה נכנס בבינה דז"א שהוא ס"ג. וגם יכוין בקטנות א' דאבא דמוח בינה, שה' שבו בצורת ד"ו. אף שביארנו שביח"ץ נכנס קטנות זה דמוח בינה, כבר פירשנו ששם רק הארתו נכנס, וכאן נכנס עצמותו. ועוד יכוין, כי מצה מספרה ע"ב ס"ג, סוד ב' מוחי דחו"ב דגדלות א' דאבא, ולכן צריך לחבר פרוסת המוציא עם פרוסת מצה, שהם נגד חו"ב כמ"ש לעיל. וזכור ואל תשכח, כי מוחין דאבא מרומזים במצה, ומוחין דאימא בכוסות, כמ"ש לעיל:
מרור - גי' ד' אלפי"ן מלאים דד' אהי"ה. ואם תסיר ד' אותיות השרשית, ישאר מספר מ"ת, כחשבון מר"ר והם דיני לאה. ואם נמנה הו' שבדעת שלה, יעלו מרו"ר. וצריך למתקם בחרוסת, שהוא ח"ס רו"ת, כי רות הוא גי' מלוי אדנ"י, כי השורש הוא לרחל, ורות זו מתמתקת ע"י המוחין שהם גי' ח"ס כנודע. וכדי להבינך זה ביתר ביאור, דע, כי לאה נקרא רות, והטעם - לפי שנוקבין דז"א בכללותן, נקרא אד"ני, אמנם כשנחלקים לפעמים, ולאה היא יותר דינים, להיותה כולה מאחוריים דאימא כמ"ש לעיל, לכן אדני בפשוטו הוא ברחל, ומלואו בלאה שמספרו של אדני, כולו הוא תרע"א, תסלק הפשוט, ישאר רות ללאה. כי כבר ידעת, כי מלוי גי' אלהים שהוא די"ן, לכן המלוי הוא ללאה, שהוא דינים, וכשתסיר מן חרוסת רות, ישאר ח"ס, והוא סוד מוחין דז"א, כנודע בסוד התפילין, שהם אהי"ה הוי"ה אהי"ה, שעולים ח"ס:

נמצא, כי הכוונה להמשיך מן המוחין דז"א שהם ס"ח, אל רו"ת שהיא לאה להמתיקה, לכן צריך שיהיה טעם מרור, לכן בלעו לא יצא י"ח, עד שילעסנה, כי ע"י טחינת השינים, מתבטל הדין והמרירות, כנודע בכוונת אכילה. ולהיות זה בלאה, שאין כוונת ליל פסח בה רק דרך ארעי, לכן אינה רק זכר בעלמא מדברי סופרים:

וסוד חרוסת, הוא ג"כ מטיט, סוד לאה, והנה טי"ט הי' שבאמצע עולה לכאן ולכאן, הרי ב"פ י"ט, גי' ב' מלוים של שם מ"ה, ובגי' חו"ה ב"פ, נגד לאה ורחל הנקראת חוה כנודע, ועיקר הכוונה למתק דיני לאה, כדי שרחל יקבלם ממותקים, שעיקר הזיווג בלילה הזה הוא עם רחל כמ"ש לעיל, אבל לאה צריך שמירה, וכיון שנשמרה בפסח, ישאר כן תמיד בשאר ימות השנה, בסוד מצה שמורה מן המזיקין, והבן זה. ויכוין, כי במרור נכנס גדלות שני דאבא דמוח דעת בדעת ז"א מ"ה וב"ן, ומשם בכל קו אמצעי, והבן, הרי נשלם גדלות ב' דאבא כולו:

כורך - יכוין, כי בכריכת מרור, תכנס בדעת ז"א קטנות א' דדעת דאבא, והוא אלהים, שה' שלו בציור ג' וי"ן. וכורך מצה זו, בצורת ג' ווי"ן, במרור שהוא לאה, כדי למתקה בהארה זו שנכנס עתה בדעת ז" א, והוא יתן לרחל ממותק והבן:

שולחן עורך - ואוכל די צרכו, ואחר אכילה יאכל האפיקומן, וזהו צפו"ן, ויכוין שנכנס הו' דאלהים שבמצה הב', מוח הוד דאבא קטנות א', כי הו' נשארה לאפיקומן כמ"ש לעיל, ואח"כ רוחץ מים אחרונים. ואח"כ - ברך - והנה בב' כוסות אלו אחרונות נכנסו ב' מוחין אחרים דאימא, והם חו"ג. והנה יש חלוק בין כוסות אלו, לב' הראשונים, והוא, כי ב' ראשונים, כ"א מוח בפ"ע כמ"ש לעיל. אך החו"ג הם שניהם בדעת א', לכן באלו הב' כוסות צריך לכלול זה בזה וזה בזה, כדי לחבר דכר ונוקבא יחד, בכל כוס וכוס, וזה סוד בין הכוסות אלו אם רצה לשתות שותה, בין ג' לד' לא ישתה כי צריך לחברם. ועתה תחבר הב' כוונות יחד בכוס הג' הזה. והוא, כי כוס א' מב' כוסות אלו, הוא סוד החסדים, לכן הקטנות שלו, הוא אלהים דאלפין. אך צורת א' דמילוי ה', תהיה צורת יו"י, וגדלות א' שם מ"ה, וקטנות הב' הוא אכדט"ם, רק שהוא בסוד חשבון שהוא עולה ע"ד, וגדלות הב' הוא שם מ"ה ג"כ, כן הוא כוס הא'. והכוס הב' יכוין קטנות א' אלהים דאלפין, וא' צורת יו"ד, וגדלות א' וב' הוא ב"ן, וקטנות ב' ג"כ כקטנות הב' דחסדים. כך מצאתי כתוב, אך נלע"ד, כי יש הפרש בין קטנות ב' דכוסות החסדים, לקטנות הב' דכוסות גבורות. והוא, כי של החסדים הוא אכדט"ם, תכוין בו עם הכולל, שהוא גי' ע"ה, נגד ג"פ יב"ק, שהם ג' חיבורים דהוי"ה אלהי"ם, והג' הויו"ת מלאים אלפין, והג' אלהים באלפין ג"כ, ואז יהיה במלואים ס"ט אותיות, ועם כללות ו' שמות, הרי ע"ה כמנין אכדט"ם ע"ה. אמנם

בכוס דגבורות, לא תכוין רק לחשבונו פשוט, שהוא ע"ד, ולא ע"ה, לפי שהם גבורות הם חסרים, שהם ע"ד ולא ע"ה, הרי ביארנו דרך כללות הב' כוסות. אמנם תכוין ב' הכוונות יחד, בכל כוס וכוס:

ועתה נבאר דרך פרט, יכוין בכוס א', והוא גי' אלהים, והוא דאלפי"ן, וא' בצורת יו"י, סוד החסדים דדעת דקטנות א' דאימא, ויכוין לקטנות ב' שהוא ע"ה, מוח דעת דאימא בדעת ז"א, וכן ע"ה דאבא נכנס עתה, וגדלות א' דאבא דדעת נכנס ע"י קדושת היום, ויטפל אליהם הכוונות דכוס ב', וכל אלו נכנסו בדעת ז"א, ומשם לכל קו אמצעי, ומשם לרחל כמ"ש לעיל:

הלל - כוס זה הוא מוח דעת דאימא מצד גבורות, וא' בציור יו"ד, ויכוין למספר ע"ד קטנות ב', ובקדושת היום נכנסו מ"ה וב"ן גדלות א' דאימא, ויטפל אליהם הכוונה דכוס ג', וכולם נכנסים בדעת ז"א, והבן זה היטיב, הרי נשלם סדר של פסח בביאור גמור:

ענין מ"ע לספר ביציאת מצרים, כבר בארנו. והענין - כי פסח, הוא פ"ה ס"ח, והוא סוד מקיפין היוצאין מן הפה כנ"ל, לכן צריך לספר ביציאת מצרים, כי יציאת מצרים הוא יציאת החסדים מן הגרון הנקרא מצרים, ולכן אנו מספרין אותו, לכוין שאותו י"מ תצא גם כן דרך הפה, הסמוכה לגרון הנקרא מצרים, כדי שיהיה בחי' מקיפים כנ"ל. פסח, פירש - פ"ה ס"ח, ר"ל שהיא המלכות דיבור, ולכן דיבור, כי וי"י הולך לפניהם, על זה יש לה שמחה, ומדברת ומספרת ביציאת מצרים. וז"ס מצה שמורה, מצה פרוסה, אבל הוא במלכות, לכן אין בו הלל גמור, מפני שהוא מההיכלות, סוד היכל שהוא מלכות, כי הלל גימ' אדנ"י, וכשהוא הלל גמור, הלל עם גמור גימ' שד"י, בסוד החסדים היורדין אליה מיסוד, לכן גמור גימטריא אברהם. ולכן בסוכות שהוא סוד ד' מינים, והם ז' - ג' הדסים וב' ערבות, שבע הנערות, אשר הם ז"ס, יש בו הלל גמור:

ראיתי אנשי מעשה, כי בליל ראשון של פסח, היו נעורין כל הלילה, והיו מתעסקים בתורה, ומספרין בענין יציאה מצרים עד הבוקר:

סוד כוונת פסח בקיצור - קדש - הוי"ה בחירק, ובחתימת קידוש, הוי"ה כולו סגו"ל. ובמ"ש על נ"ר חול"ם, ועל הבדלה ניקוד צבאות, ולשהחיינו שם מ"ה:

ורחץ - יכוין הב' ידיו, ב' הויו"ת פשוטין ומלאין, מ"ה וב"ן עם כולל, גימטריא רחץ:

כרפס - יכוין לשם אלהים. יחץ - הם מילוי הה', ופעמים בחסרון:

מגיד - פתיחה ראשונה וחתימה בצירי, ולכוס הב' הוי"ה בקיבוץ, ואשר גאלנו בניקוד אלהים:

רחצה - י"י אלהינו י"י, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. מוציא - הוי"ה בפת"ח. מצה - הוי"ה בצירי. מרור - הוי"ה בשב"א. כורך - כולו חול"ם הוי"ה, אע"פ שאין בו ברכה:

צפון - הוי"ה בניקוד אלהי"ם. ברך - הוי"ה בקמץ, וד' ברכות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, סוף בה"מ בו' הויות בשורק. הלל - הוי"ה בנקוד צבאות, וכן ברכה אחרונה על הגפן. קיצור כוונה, בזמן שהיו ישראל במצרים, היה ז"א בסוד ג' כליל בג', וזהו גלות מצרים, שחזר בביאתן למצרים בסוד העיבור, ובחינה זו נתגלה למשה, ואמר אהיה אשר אהיה, כלומר דעתיד לאולדא ולצאת חוץ בסוד הלידה. וביען כי גלות הזה שאנו בו עתה, יש ג"כ בחינה זו בעונותינו, לכן אמר לו אהי"ה אשר אהי"ה, ומשה אמר דיה לצרה בשעתה, ואז אמר לו אהי"ה לבד. ולכך הוצרך להיות מכת בכורות ממש בעת היציאה, משום דאין פתיחת הקבר בלא דם כנודע, ואז שהיה עתה לידה יצא הדם, דהיינו הרג בכורות:

ולפי שגם זה לעומת זה עשה אלהי"ם, כשזה קם זה נופל, והנה ז"א דהיינו ישראל, נקרא בני בכורי, כנודע שכל ב"ן הוי בחי' מ"ן, שכמו שהנשמות הצדיקים עולין להיות מ"ן לזו"ן, כי הם הבנים שלה, כן פנימית זו"ן עולין למ"ן לאבא ואמא עלאה, כי הם בניה. וזהו בני בכור"י, בכו"ר הוא ברוך דהיינו יסוד, שהוא מ"ן ליסוד דילה, הנקרא ברוך, אותיות בכו"ר. ולכן כדי שיצא לחוץ הבן הבכור ויגדל, הוצרך להרוג הבכורים דסטרא אחרא, ולהפילם. והיתה היציאה בחצי הלילה ולא ביום, משום דבזמן שהיה תלת גו תלת, אז הנוקבא היתה התם בסוד פסיעה לבר, בסוף הו' למטה, ובעת הלידה היא יוצאת לחוץ תחילה, שהיא מדת לילה, והיא גוברת, לכן יצאתה היא ולא הזכר, והכתה בהם ועשתה בהם שפטים. ואח"כ ביום נעשה לידת הזכר, וזה היום אתם יוצאים לבחינת הזכר, והזכר עשה בהם נקמה ביום, לכן ראהו כבחור:

והוצרך שם דם פסח ודם מילה, כידוע כי ה"ח וה"ג מלובשים בי' אהי"ה, שאחור שלו עולה ד"ם, וכנגד הגבורות היה דם פסח דהוא נוקבא, וכנגד ה"ח היה דם מילה. כי ה"ח שם מקומם, כי שם מתקבצין ביסוד, ולפי שהיה צריך לעשות דין למצרים, ורחמים לישראל, והוצרכו החסדים לישראל דם מילה, ודין למצרים דהיינו גבורות, דם פסח. יום א' דפסח יאמר רבש"ע, כבר נדפס:

פרק ח

שביעי דפסח וקריעת ים סוף. ועתה נבאר יום שביעי דפסח, וקריעת ים סוף מה ענינו. אמנם כבר בארנו לעיל קצת, ושם אמרנו, לפי שכל המוחין נכללים במוח הראשון שהוא חכמה, בסוד כולם בחכמה עשית, לכן בשבוע ראשונה, שנשלם מוח הראשון

הנקרא חכמה, אז הוא מועד, ונקרא חול המועד. אמנם יום שביעי של פסח, שהוא יום ו' של עומר, הוא י"ט גמור. והטעם - לפי שאז נכנס סוד רשימו של מוח אבא דגדלות ב' כדלקמן, אך ביום שביעי של עומר, אע"פ שנכנס העצמות אינו י"ט, כי אין זה חידוש, אחר שכבר נכנס הרשימו, אבל עכ"ז נקרא א"ח כנודע, לכן הזעיר אנפין כבר ראוי להזדווג עם המלכות:

והענין - כי הנה ביארנו, איך המוחין הם נכנסים ומתפשטים בז' בחי', שהם - חב"ד, ודעת נחלק לב' חו"ג, הרי ד', ואח"כ חג"ת, הרי ז' בחי', נגד ז' שבועות. אמנם בחי' הו' שהוא ת"ת, צריך לכוין בה ב' כוונות, והם - ת"ת, ומלכות שהוא מאחוריו כנודע. אמנם כל מוח ומוח, מאלו הז' מוחין ובחי' הנ"ל, כלול מכל הז' כמבואר, אמנם עתה ביום ו' של עומר, עדיין לא נתקנה בחי' ז' שהוא סוד המלכות, ועכ"ז כיון שנתקן בחי' הו' שהוא ת"ת, הרי הוא כאלו נתקנה גם המלכות, כי היא מאחור ת"ת, ולכן ביום ו' לעומר, הוא י"ט, ויש בו זווג. אמנם זווג זה אינו זווג גמור, כיון שלא נשלמה כל המוחין, ונקרא זווג זה זווג דקטנות:

והוא סוד הנזכר בזוהר פרשת בשלח דף נ"ב עד סוף קריעת ים סוף, ואמר שם רשב"י, בההוא מלה לא תשאל ולא תנסה וכו'. וענין הדבר הזה, הוא סוד עמוק מאוד, והטעם הוא דע, בכל מקום שהקטנות עליון מתעורר, הם דינין תקיפין, אם האדם או היותר עליון שבעולם בכ"מ שעוסק בשער האצילות לעילא ולעילא, אין לו כ"כ סכנה, כמו מי שעוסק בקטנות, כי שם נאחזים החיצונים, ולכן בעת שהאדם עוסק בהם, אז החיצונים מתעוררים, ומזכירין עונותיו של אדם, ולכן בכל פעם שמורי ז"ל היה עוסק בשום דרש מן הקטנות, היה נענש וא"צ להאריך ע"ז, ואפילו משה רבינו, רבן של כל הנביאים, כי פגע בסוד קטנות, שהוא סוד המטה הנהפך לנחש, מה כתיב ביה וינס משה מפניו, כמ"ש בע"ה, כי סוד קטנות נקרא נחש, ולכן הסוד הזה ראוי להעלימה, אע"פ שאין יודעין בו, כי אם חלק אחד מרבי רבבות שיש בו:

וסוד הענין הזה, הנה בליל דפסח, היה זווג גמור דגדלות, ובחי' היסוד המזדווג עם הנוקבא, היה מבחי' גדלות. ואמנם עתה ליל ז' דפסח, הוא זווג שאינו גמור, ולכן אז מותרים אנו בתשמיש המטה, משא"כ בליל א' דפסח, דהוא זווגא עלאה, כמ"ש היטיב:

והנה היסוד המזדווג עמה עתה, אין לו רק בחי' קטנות, כי עדיין לא נכנסו בו המוחין. והנה בחי' היסוד דקטנות נקרא נחש עלאה. והענין, כי היסוד נקרא שדי, ובהיותו בסוד קטנות, אין לו רק מן האחורים של הדעת אהי"ה ברבוע, שהוא גימט' מ"ד, והוא סוד הד"ם שבארנו לעיל, והנה שד"י עם ד"ם, גי' נחש. והענין, כי הלא אינו ממשיך הטיפה

זו, רק מן אחוריים של היסוד דאמא שבתוך הז"א, והנה ידעת כי אמא הוא אהי"ה דין, ואחוריים של אהי"ה, הוא תקמ"ד, והנה המלוי של תקמ"ד גי' ת"ק, כמו מלוי של שדי, ולכן תסיר מן תקמ"ד מלוי שלו, שהוא ממש מלוי שם שדי, ישאר מ"ד, ויהיה שד"י ומ"ד גימטריא נחש, וזהו חיבור יסוד זעיר אנפין ביסוד אמא, כי אז משם יניקת הטפה לתת לנוקבא:

לכן נבאר ענין אותו האיילה, שבא נחש והכישה בערייתה, כנזכר בפרשת בשלח. והענין, כי הלא המלכות היא האיילה החביבה על בעלה שהיא ז"א, ואמנם היא נזדווגה עמו ליל א' דפסח, ונתעברה מן הזווג ההוא, ויום לידתה היא יולדת אותו יום ז' של פסח, ולפי שעתה אינה נתקנת לגמרי, כי אם הז"א עצמו הוא בסוד קטנות, מכ"ש היא, לכן עתה נקראת איילה ורחמה צר, כי אין לה רק הה' גבורות, שהם מנצפ"ך, שהוא סוד עומר של שעורים, שהקריבוהו יום ב' של פסח, כמ"ש כי שערה גימ' תקע"ה, שהם סוד ב"פ מנצפ"ך כפולות, שהם גי' פ"ר, ועם ה' אותיות גימטריא פר"ה, ועוד ב"פ פ"ר עם ה' אותיות, הרי ב' פעמים פר"ה, וגימ' תק"ע, וכשכוללין ה' בה' תקע"ה, כמנין שערה, לכן רחמה צר, כי עדיין הנוקבא אין בה ה"ח, לכן אינה יכולה לילד, כי אם תלד יתאחזו בה החיצונים, באותן הולדות שהם סוד נשמות הבאים מזווג גמור, ולפי שעתה זמן הקטנות יתאחזו בהן החיצונים, ולכן נחש עילאה נושך ערייתה, הוא בסוד היסוד דבחי' קטנות, מזדווג עמה, וזווג ההוא נקרא בלשון נשיכה, לפי שהוא בסוד הקטנות דין, ואז על ידי הזיוג ההוא רחמה הצר נפתח, ואז החיצונים יונקים הזוהמא והדין, ונשארת הקדושה, שאין נוגעים בה רק מבחי' הנחש, ולא מבחינת הגדלות, ואין להאריך בזה כנ"ל:

וז"ס קריעת ים סוף, הוא רחם הנוקבא, ויולדת ע"י הנחש, וזהו מ"ש בפ' בשלח בזוהר מה תצעק אלי בעתיקא תליא, פי' - כי להיותו קטן, אינו ראוי אל הזיוג, אם לא שעתיקא עלאה בכוחו הגדול, מאיר בו בז"א, כנודע כי הזעיר אנפין הוא מלביש לנצח הוד יסוד דעתיקא, ואז מתעורר עתיקא להאיר בז"א, ואז יכול הז"א להזדווג. אמנם שאר האורות של או"א, אינן יכולין לזה, אם לא היה עתיקא, לכן ביה תליא מלתא:

וז"ס שנאמר במשה, וינס משה מפניו, כי כבר בארנו, כי יש בחי' משה ג"כ מן הקטנות, והוא סוד אל שדי גימ' משה, והנה אם תוסיף עליו ט' אותיות דמלוי שדי, יהיה גימט' שנ"ד, ואם תוסיף ה' אותיות של א"ל שד"י, יהיה גי' שנ"ט, שהוא מסוד נחש עם כולל, וז"ס חשן המשפט, כי כולו דינין. וז"ס הנזכר בזוהר פ' ויקהל דר"ט, אבל חיה חדא איתי בעלמא, ואיהי שליטא על אלף מפתחאין, והוא סוד אל שדי במלואם, אל"ף למ"ד שין דלת יו"ד, גי' אלף מפתחאן, ודי בזה:

והנה כל שאר הימים עד שבועות, כל הזיוגים הנעשים בימים ההם, אפילו בשבתות ההם, הם זיוג דקטנות, דוגמת הזווג הזה של יום ז' דפסח, כפי בחי' המוחין שיש לו אז בזמן ההוא, אמנם הם עד חג השבועות כנ"ל:

ליל שביעי של פסח מותר בזווג, וזה נרמז בפסוק ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים. ובספר רנו ליעקב מ"כ וז"ל, כבר בארנו כי יום א' דפסח אסור בזווג, וז' דפסח הוא קריעת ים סוף, ואז מותר הזיווג. וסימן רמוז בפסוק זה, ובני ישראל שהם הזכרים, הלכו ביבשה בתוך הים, היינו נוקבא:

להרמ"ע ז"ל - כתב הרמ"ע, אין לספור עומר בליל ב', עד אחר גמר כל הסדר כולו תחלה, ונראין דבריו, שהרי בחי' הסדר הם כל פרטי המוחין, והעומר פרט א' לבד, ואיך נהפך סדר הדברים עכ"מ. צמח - ליל שביעי דפסח, טוב לקום קודם אשמורת הבוקר ולקרות סוד קריעת ים סוף והאדרא בזוהר:

שער ספירת העומר

פרק א

שער כ"ב - ספירת העומר ויתחלק לז' קרובים

פרק א'

ועתה נבאר סוד העומר, והענין, כי הלא כבר בארנו כי כל המוחין האלו, הם לצורך שעה, ליום א' דפסח לבד, כדי שיוכלו ישראל ליגאל, אך אחר יום א', נסתלק כל מה שנכנס לגמרי בקדמותו, וחזר למדרגה תלת בתלת, לכן לא יש הלל גמור, רק ביום א' לבד. אמנם מליל ב', שאז מתחיל ספירת העומר, כונתינו הוא, לחזור ולהמשיך אותן המוחין שנכנסו ליל פסח ראשון, אך אי אפשר להחזירן, אם לא ע"י זמן, והוא מפסח עד עצרת, כמ"ש:

והנה סוד הז' שבועות אלו, כי הנה הז"א כשהתחיל מן המוחין שלו, כנודע כי הכתר אינו נרמז בו לעולם, ואין אנו סופרין אותו, כמבואר אצלינו, ולעולם אין אנו מתחילין למנות תמיד רק מן החכמה. והנה ז' מדרגות הם, ממנו עד הנוקבא, והם חב"ד חג"ת הרי ו', והמלכות היוצאת מאחור כנגד הת"ת כנודע, הרי הם ז' מדרגות. והענין, כי אי אפשר להזדווג זו"נ, עד היות ז' מדות אלו בנויות ומתוקנים, ואז תהיו ראוים להזדווג, ולכן הם ז' שבועות. ואמנם להיות כ"א כלולה מכל הז' כנודע, לכן אינו מספיק בז' ימים רק בז' שבועות, שהם ז"פ ז' ימים, נמצא כי בכל שבוע א' מאלו הז', נתקן בחי' א' מן הז':

ונתחיל מן שבוע אחד, שבוע א' נגמר להתתקן כל חכמה, ובשבוע הב' נתתקן כל המוח של בינה, בז' בחינותיהן, וכן עד שבוע הז', נתקנות המלכות בכל ז' בחי'. ואני חושב שנלע"ד, שיש ב' כוונות, ושניהם אמיתים, והוא - כי שבוע ראשון מח חכמה, ובה הם כלולים כל הז' בחי', הראוים למצוא תוך המוח ההוא, שצריך שיהיה חכמה כולל חב"ד וכו' עד המלכות, וכולם הם נרשמים בתוכו. או אפשר לפרש, כי מוח החכמה מתפשט בכל אלו הז' מדות, פי' - כי מתפשט בחכמה החלק הראוי לה, וכן מתפשט מן החכמה בבינה החלק הראוי להתפשט בה, וכן עד המלכות. נמצא כי אלו הב' פירושים הם היפך זה מזה, ואפשר ששניהם כאחד טובים, אך הפי' הראשון נראה יותר אמיתי, כפי מה שיש בידי כתוב מן עת ששמעתי:

ונבאר עתה סדר השבועות - שבוע א', נתקן כל החכמה, ולכן הוא בסוד ע"ב. שבוע ב' בבינה, והוא ס"ג. שבוע ג', החסדים שבדעת שם מ"ה. שבוע ד', גבורות שבדעת, שם ב"ן. שבוע ה', חסד שם ע"ב. שבוע ו', גבורה שם ס"ג. שבוע ז', ת"ת ומלכות ביחד. כי לכך הן דבוקים אב"א, והם בחי' א' בשבוע אחת. ולפי שהם ב' מדות זכר ונקבה, ראוי לכוין שבוע הז' ב' הבחי' ביחד, והם שם מ"ה וב"ן, מ"ה לז"א וב"ן לנוקבא:

גם יש פי' אחר והוא אמיתי, והוא, כי הלא ז' בחינת יש במוחין, כל א' וא', כמ"ש בע"ה בסדר ימי השבוע, והם - קטנות וגדלות דאמא הראשון וכו', וכמ"ש בע"ה, ובכל מוח ובכל מדה מאלו הז' מדות, יש ז' בחי' אלו בהכרח, לכן הם ז' שבועות, כל שבוע ז' ימים, ולכן נבאר עתה ז' בחי' אלו, ונסדרם כסדר ז' ימים בכל שבוע ושבוע:

ונתחיל מן שבוע א', וכבר בארנו שבוע א' שהוא בחכמה, ויש בו ז' בחי'. ודע, כי אין אנו מכוונין עתה, כמו בליל הפסח, כי אז נכנסו בבת אחת. אך עתה אחד לאחד, ממטה למעלה, ואין הפרש רק שהקטנות הראשון נכנס אחר גדלות ב', כמו בליל פסח, שהוא נכנס אחר גדלות ב'. והטעם כמו שבארנו בליל פסח גם כן, שלפי שהם דינין, אינם נכנסין עד אחר גדלות ב', וזהו סדרן - יום א' גדלות א' דאבא, כי היא קודם אל אמא, והוא שם ע"ב. יום ב' גדלות א' דאמא, שם ע"ב. יום ג', קטנות עליון הב' דאו"א, והוא שם אכדט"ם, בסוד ה' אותיות לבד כנ"ל. יום ד' ע"ב דאמא דגדלות ב'. יום ה', קטנות א' דאו"א, אלהי"ם דיודין. יום ו', רשימו דגדלות ב' דאבא ע"ב. יום ז', הגדלות ב' עצמו דאבא ממש שם ע"ב, הרי ז' בחי':

שבוע ב' כולה בבינה, ולכן כולו בשם ס"ג. יום א' בינה דאבא גדלות א', והוא שם ס"ג. יום ב' בינה דאמא, דגדלות א' ס"ג. יום ג', קטנות ב' דמוח בינה, והוא שם א"ם ג"ל. יום ד', גדלות ב' בבינה דאמא, והוא שם ס"ג. יום ה', קטנות א' דמוח בינה, והוא שם

אלהים דמלוי ההי"ן. יום ו', רשימו דגדלות ב' של אבא ממוח בינה, והוא שם ס"ג. יום ז' עצמות גדלות הב' דאבא ממוח בינה, והוא שם ס"ג. שבוע ג', כל החסדים בדעת כולו, שם מ"ה. יום א' גדלות א' דאבא, דחסדים, שם מ"ה. יום ב' גדלות א' דחסדים דאמא, שם מ"ה. יום ג', קטנות הב' דחסדים, והוא אכדט"ם ע"ד מש"ל בכוס ג' דפסח, שהוא ס"ט אותיות, שיש בג"פ הוי"ה אלהים, ועם ו' שמות הרי ע"ה, כמנין אכדט"ם. יום ד', גדלות ב' דחסדים דאמא, שם מ"ה. יום ה' קטנות א' דחסדים, שם אלהים באלפין, וא ציור יו"י. יום ו', רשימו דגדלות ב' דחסדים דאבא, שם מ"ה. יום ז', עצמות גדלות ב' דחסדים דאבא, שם מ"ה. שבוע ד', כולו בגבורות דדעת, וכולו שם ב"ן. יום א', גדלות א' דגבורות דאבא, שם ב"ן. יום ב' גדלות א' דגבורות דאמא, שם ב"ן. יום ג' קטנות ב' דגבורות, והוא אכדט"ם, בסוד חושבנו ע"ד. יום ד', גדלות ב' בגבורה אמא, שם ב"ן. יום ה' קטנות א' דגבורה אלהי"ם באלפי"ן, וא' דמלוי ה"א צורת יו"ד. יום ו' רשימו דגדלות ב' גבורות דאבא, ושם ב"ן. יום ז', גדלות ב' ממש דגבורות אבא, בסוד עצמות שם ב"ן:

שבוע ה', דוגמת שבוע א', לפי שהוא ספירת חסד, ולכן הוא דוגמת החכמה. שבוע ו', דגבורה, הוא דוגמת שבוע ב', שהוא בינה. שבוע ז', צריך לכוין בה ב' כוונת יחד, והם דוגמת כוונת שבוע ג' ושבוע ד'. כוונת שבוע ג' נגד הת"ת, וכוונת שבוע ד' נגד המלכות, היוצאת מאחורי הת"ת כנ"ל, הרי בארנו כל הז' שבועות:

אמנם נבאר איזה טעמים, והוא, לפי שכבר בליל פסח נכנסו כל המוחין, לכן הספיק עתה להכנס מוחין דאבא דגדלות א' קודם לאמא, כי הוא גדול משל אמא, ובו כלול מוח דאמא. גם הטעם של קטנות א', שלא נכנס עד אחר גדלות ב' דאמא, כי הם דינין גמורין, אך אחר שנכנס גדלות ב' של אמא, אע"פ שלא נכנס של אבא, יספיק להמתיק ולבטל הדינין:

גם טעם, למה בגדלות ב' של אבא, הם ב' לילות בכל שבוע, א' בסוד רשימו, וב' בסוד עצמות. הטעם הוא - כי עיקר בליל פסח, היה ארבע כוסות, שהם רמוזין במוחין דאמא. אך גדלות ב' דאבא, לא נכנס רק בדרך רמז, בסוד המצה כנ"ל, אחר שנכנס שאר המוחין. ולכן צריך תחלה ליל אחד שיכנס בגלגלת, ולא יספיק זה רק להניח רושם קצת, ואח"כ בליל ב' עצמות ב' ממש:

גם נבאר טעם, למה בשבוע א' הוא י"ט. והטעם הוא - כי אחר אשר קיבל ראש ז"א, קצת הארה מהמוחין שנכנסו ליל א' דפסח, ונשאר שם רשימו גדול. וגם כי מלבד זה, חוזר ליכנס מוחין של חכמה בזה השבוע א', וכבר ידעת כי כולם בחכמה עשית, וכלם כלולין בו, והוא עיקר הכל. לכן השבוע א' בכלל חג המצות. אמנם אינו י"ט, רק יום א', והשאר

חה"מ. אמנם ביום ז' דפסח, שהוא יום ו' לעומר, והוא ז' לחג, והוא י"ט ממש. והטעם - כי ביום ז' דפסח, נכנס רשימו דגדלות ב' דאבא, ואע"פ שלא נכנס לגמרי, עכ"ז כבר נשלם מציאת מוח החכמה לגמרי, לכן הוא אז י"ט. אך יום ח' דפסח, אע"פ שבו נכנס העצמות, אינו י"ט, כי אין עושין י"ט רק על חידוש הנעשה מחדש, וכבר נעשה ביום ז' דפסח, כי אחר שנכנס מוח חכמה הרי הוא כאלו נכנסו כל המוחין, וכבר ראוי לזווג:

אמנם יש כוונה אחרת בכוונת ליל פסח, ובהקדמה שהקדמנו לעיל רמזנו אותה, וסוד הדבר - כי בארנו, כי כל גלות מצרים, כל סבתו היתה סוד דעת דזעיר אנפין, שבו פגמו ישראל כנ"ל, כי זהו טעם גלות מצרים רד"ו שנה. והענין - כי בגלות מצרים, נסתלקו החו"ג, שהם סוד מוח ג' דז"א, הנקרא דעת, והוא, כי יש לו ב' בחי', אחד הוא במקומו בסוד הדעת למעלה, והב' הוא בסוד התפשטות למטה כנודע, אך מתפשטין החסדים מחסד עד הוד, ואח"כ כולם נכנסין ביסוד, הנקרא כל כנודע, ואח"כ במלכות. אמנם ה' גבורות גם כן מתפשטין עד"ז בגופא דנוקבא דז"א:

והם בזמן גלות מצרים, להיות הפגם מגיע בסוד דעת דז"א כנ"ל, ונסתלקו התפשטות ה"ח וה"ג מן גופא, וחזרו ונעלמו במקומן ובשרשן מקום דעת דז"א, לכן נסתלקו ההתפשטות ושם נתעלמו, וישבו שם נעלמים, וז"ס גלות מצרים. כי כבר הודעתיך, כי גרון ז"א נקרא מצרים, ששם הוא מקום צר, ולכן נקרא מצרים. ושם הוא יסוד דאמא, ובו נתון דעת דז"א. וכאשר נעלמו שם, נקראו גלות מצרים, לכן המצרים אשר שם, יונקים מן העורף, אחורי הגרון, כמבואר אצלינו בסוד פרעה ושר הטבחים ע"ש. ולהיותן יונקים משם, היו משעבדים לישראל, ולא היו החסדים מתפשטים ומתגלין בז"א הנקרא ישראל:

והנה בגאולת מצרים, היה הורדת אלו החסדים למטה, והתפשטות בגופא דז"א, והנה בהיות החסדים אלו נעלמים למעלה, לא היו מאירין למטה רק אחוריים דיסוד אמא, אשר קראנו אותן למעלה י' דמים, כמש"ל על פסוק בדמייך חיי וכו'. ולטעם זה היו הורגין לבני ישראל, ושופכין דמם:

והענין דע, כי כבר ידעת, כי שם מ"ה דמילוי אלפין הוא בז"א, וסוד אות א' האמצעית שבשם וא"ו דמ"ה, הוא סוד הבינה, כנזכר בתיקונים, כי אות א' הוא אהי"ה. וכבר ידעת זה בסוד שופך דם האדם וכו':

והענין בקצור, כי שם דמ"ה כשתסיר ממנו אות א' נשאר ד"ם, ואותו א' הוא שם אהי"ה א', והוא סוד בינה, הנכנסת בז"א להחיותו, ולפי שכבר ידעת, כי כל דבר עליון כשנכנס לירד למי שהוא למטה ממדרגתו, הוא יורד בסוד חיצוניות שבו, שהוא אחוריים שלו, ופנימית נשאר למעלה במקומו. והנה זה השם דאהי"ה הנכנס בתוכו, הוא בסוד

אחוריים, וגם הוא עולה ד"ם כנודע, ושם זה של אהיה כשנכנס בז"א, נעשה בו בסוד דם אדם שהוא הז"א, שם מ"ה, שהוא גימ' אדם, הרי כי שם זה נקרא דם האדם:

והנה תחלה היו מצרים לוקחין ושואבין מזה הדם, לפי שלא נתפשט ונבלעו בז"א בגופא לפי שהיו מושכין אותו לאחור לעצמן, ונשאר הז"א בלי דם, לכן היו המצרים שופכין דם ישראל לחיצונים, כי היו הם נאחזים בדמים אלו. ועתה בגאולה נתפשטו החסדים בגופא דז"א, ונבלע בו דמים בווריד שלו, ועם זה אין מקום לחיצונים להתאחז בהם. וז"ס מ"ט יום דספירת העומר, והענין כי הם י' שמות דאהי"ה, וכולם בסוד ד"ם כנ"ל. אמנם כשנלקחים פשוטים הם י"פ אהי"ה, הם מ' אותיות וי' שמות עצמן הרי נ' יום, וזה נכון:

או פי' ב', כי לפי שכל שם מאלו, כדי שתהיה בסוד דם, צריך שיהיה בו י' אותיות כזה - א, אה, אהי, אהי"ה. ולכן כללות אלו י' אותיות של מלוי שם זה העולה ד"ם, עם מ' אותיות שבי' שמות פשוטין עולין נ', והם סוד נ' יום מפסח עד עצרת, ובכל יום נתקן בחי' אות א', וכשנשלם לתקן הוא חג עצרת, ויש זווג:

והנה גם בז"א יש יו"ד שמות מ"ה, כנגד אותן י' דמים שבדעת. וגם ט"א, כי הז"א הוא י"ס, והוא י' שמות מ"ה. ולכן כוונתינו, שיתפשטו ויכנסו אותן הדמים, הם י' פעמים אהי"ה, תוך י' שמות מ"ה שהוא ז"א. ובתחלה היה שם מ"ה חסר אותו א' של מלוי וא"ו, ולא היה רק דם, בסוד דמים בדמים נגעו. וכשהם מרוחקים זה מזה, נעשה דמים למעלה, ודמים למטה. ולכן היה שפיכת דמים שנשפכין לחוץ, והם נחלקין. אך בהתפשטותן זה בזה, נעשה אז אדם כנ"ל, והוא שנבלע הדם תוך הז"א, והוא סוד מ"ש נתן הבבלי לאותה אשה, שלא תמול את בנה, ואמר לה המתיני עד שיבלע וכו'. ועי"ז נשלמו י' שמות מ"ה שלימים וז"ס ואומר לך בדמייך חיי, כי ממש ע"י כניסת אותו הדמים בתוכו, יחיה, כי עד עתה נעלמו למעלה ביסוד דאמא, במצר הגרון הנקרא מצרים, ועתה התפשטו הדם בכל הגוף, ויחיה:

וכבר ידעת, כי ג' זמנים הם - א', עבור ראשון ג' גו ג'. ב', זמן היניקה. ג', עבור ב' של מוחין. והנה בגלות מצרים, היה בסוד ג' כליל בג'. והענין - כי אחר שפגמו בדעת, שחזרו החסדים לשרשם, ולא היו מתפשטין, הוצרך הז"א להכנס כולו למעלה בבטן אמא עלאה. ועתה בגאולת מצרים יוצא לחוץ, כי ז"ס יציאת מצרים, יציאת ז"א מבטן אמא, ונקרא זמן היניקה, ואז בזמן היניקה, הוא זמן הבלעת דם בתינוק:

והענין - כי כבר ידעת, כי כל הדם שבאשה, חוזר ומתהפך לחלב, ותינוק יונק אותו, והוא מתפשט בגופו ובווריד שלו, אותו החלב שינק וחוזר להיות דם. ואל תתמה איך

חוזר לדם, כי מתחלה היה דם, רק מעורב בסיגים. ובעת הלידה, כל זוהמא יורדת בסוד הלידה, ונשאר מבורר ומזוקק, ולכן יכול להתהפך לחלב, ואח"כ נעשה דם טהור ונקי בתוך התינוק, ואדרבא אז הוא חיות התינוק, וע"ש במ"ש זה, איך הדם החוזר לחלב, הוא בירור הזוהמא מה שנשאר, שלא היה יכול להתברר בט' חדשי עיבור ע"ש:

וז"ס ספירת עומר ז' שבועות, שהם ז' ימי טוהר, ונעשית בירור אותו הדם ויוצא לחוץ מאמא, ונכנס בז"א בסוד ימי הניקה. גם ענין לפרש יותר, עד שנראה שהוא באופן אחר, והענין כי כבר בארנו, איך נתפשטו עתה בגאולת מצרים, אותן הה"ח וה"ג בגופא דז"א, אותן שהיו תחלה נעלמים למעלה בשרשן בזמן הגלות, לכן צריכין אנו עתה בסוד ספירת עומר, לפשטם ולהורידם בגופא דז"א, ושיצאו ממצרים הוא סוד הגרון דז"א, מקום יסוד אמא, סיום הדעת דז"א, כבר נעתקו ויצאו משם, ע"י יציאת מצרים. ועתה בז' שבועות אלו, אנו מורידין אותן, וצריך שיהיה שבעה שבועות, והטעם - כי הנה תחלה, הה"ח הוא מן זרוע ימין דז"א הנקרא חסד, ומתפשט הה"ח עד הוד, הרי הם ה' בחי'. גם בחי' ו', הוא יסוד הנוטל הארת כולם, כי לכן נקרא כל שהן ה"ח, כ"א כלול מי', הוא גי' כ"ל. אח"כ בחי' ז', היא מלכות, שגם היא נוטלת כולם, ונקראת כל"ה - כל ה', כל הם ה"ח, ה' היא מלכות ה' אחרונה שבשם. עוד יש הפרש ב', שהם ה"ג, כל - הם ה"ג, כי גם הם גי' נ'. וה', מלכות עצמה, הרי כלה:

פרק ב

ונחזור לענין, כי החסדים צריכין להתפשט ז' בחי' אלו, וכנגדן הם ז' שבועות. אך להיות כל שבוע ז' ימים, הטעם הוא - כי כל א' מהם כלול מן כל הז' בחי' עצמם הנ"ל, כי הלא החסד הראשון המתפשט בזרוע ימין, הנקרא ג"כ חסד, צריך שיהיה בו ז' בחי', א' הנוגע לחסד, וא' נגד גבורה וכו', כנגד מה שצריך לתת ממנו חלק אל היסוד הכולל כולם כנ"ל, וכן יש בו בחי' נגד המלכות, שאם אין שרשים אלו, איך יכול לקבל היסוד והמלכות הארה מהם. וגם הה' חסדים, איך יתקשרו זה בזה, אם לא ע"י הנ"ל. נמצא כי בכל חלק וחלק מן החסדים המתפשטים בז' מדות הנ"ל, יש בכל א' מהם שורש לכל הז' בחינות הנ"ל:

ופי' הענין יותר בביאור - כי בספירת החסד, מתפשט בו החסד ראשון מן הה"ח, ויש בו כללות ג"ת נה"ים, וכן בכל א' נמצא עתה קיצורו של דבר, כי החסד ראשון של ה"ח, יש בו ז' בחי', ואנו קורין אותו חג"ת נהי"מ, והוא מתחלק בכל הו"ק, עד שנמצא כי בכל ז' ספירות הנ"ל, החסד שבחסד, והחסד שבגבורה, וחסד שבת"ת, חסד שבנצח, וחסד שבהוד, וחסד שביסוד, וחסד שבמלכות, כולם הם חסד ראשון מן הה"ח, המתפשטים

בכל הז' ספירות. וכן ז' חלקי הגבורה שבז' ספירות, הם החסד הב' של הה"ח הנקרא גבורה, וכן עד"ז כולם. באופן זה - כי בשבוע א' נכנס החסד ראשון שבה"ח, ומתחלק לז' חלקים, וכל חלק נכנס ביום א', עד הז' ימים:

ולכן נבאר זה על סדר השבועות - שבוע א' חסד א'. יום א', נכנס בחי' המלכות, שיש בחסד הראשון, ונכנס בחסד דז"א. יום ב' נדחה בחי' המלכות בגבורה, ויורד בחי' היסוד שבחסד א' בחסד דז"א. יום ג', נדחה בחי' המלכות בת"ת, ובחי' היסוד בגבורה, ובחי' ההוד שבחסד א', נכנס בחסד דז"א. יום ד' נדחה בחי' המלכות בנצח, ובחי' היסוד בת"ת, ובחי' ההוד בגבורה, ובחי' נצח שבחסד א', נכנס בחסד דז"א. יום ה', נדחה בחי' המלכות בהוד, ובחי' היסוד בנצח, ובחי' ההוד בת"ת, ובחי' הנצח בגבורה, ובחי' הת"ת של חסד א', נכנס בחסד דז"א. יום ו', נדחה בחי' המלכות ביסוד, ובחי' היסוד בהוד, והוד בנצח, ונצח בת"ת, ות"ת בגבורה, וגבורה דחסד א', נכנס בחסד דז"א. יום ז' כל א' יורד במקומו, מלכות במלכות, יסוד ביסוד וכו', עד בחי' החסד הא' נכנס במקומו בחסד דז"א, וכל שבוע א' לא ירד כי אם חסד א' מן הה"ח לבד. שבוע ב' הוא עד"ז הנ"ל, אלא שהוא סוד החסד הב' שבה"ח, הנקרא גבורה. יום א' נכנס בחי' המלכות שבו וכו', עד יום ז' כל א' נכנס במקומו, מלכות במלכות וכו', עד חסד שבגבורה שהוא חסד הב', נכנס בחסד דז"א. וכן בשאר הה' שבועות כיוצא בו, עד שבוע הו' נכנס בחי' היסוד שבדעת דז"א, אשר היא כוללת כל הה"ח, וגם יש בו ז' בחי' הנ"ל, ונכנסו בשבוע ו'. וכן בשבוע ז', נכנס בחי' המלכות הכוללת כל הז' בחי' הנ"ל, ובזה נשלמו ז' שבועות. והענין - כי אע"פ שאנו אומרים, כי בדעת דז"א יש בו ה"ח וה"ג, עכ"ז כבר נודע, כי הדעת היא הנשמה המתפשט בכל הגוף, ולכן נמצא כי יש בהכרח בסוד הדעת דז"א, י"ד בחי', והם - ה"ח, ובחי' כללותן ביסוד, ובחי' כללותן במלכות, הרי ז' בחי' בחסדים. וכנגדו ז' בחי' בגבורות, וז"ס י"ד שבטים, והבן זה. וכבר הודעתיך זה בדרוש י' הרוגי מלוכה, והרוגי לוד, והרוגי ביתר, ע"ש סוד נפלא. ותבין בזה ג"כ טעם, למה שבוע א' הוא ח"ה, מכלל חג המצות, לפי ששורש כל הה"ח הוא בחסד ראשון כנודע, כי הם סוד ענני כבוד, וענן אהרן הוא הראשון, נגד חסד הראשון, והוא כולל כולם, כנזכר בזוהר פרשה אמור, והוא סוד יומם יצוה ה' חסדו, כי ע"י יומם שהוא סוד החסד ראשון, כי הימים כולם זכרים, והלילות נוקבין. ולכן החסדים רמוזים בימים, כי הם עטרא דדוכרא, והגבורות בלילות עטרא דנוקבא. וכל א' מז' בחי' החסדים הנ"ל של ה"ח, הם ז' ימי השבוע, וכל א' נקרא יום, אך החסד הראשון שבכולן, נקרא יומם ולא יום, פי' יום הכולל הרבה ימים, כי כל

שאר הימים אין להם שורש ומעבר אלא בו, וז"ס ויסע עמוד הענן יומם, כי ז' עננים היו, אך ראשון שבכולם נקרא יומם, לכן ראשון נזכר לבד, והשאר כללם בו:

וזה סוד יומם יצוה ה' חסדו, כי ע"י יומם הוא חסד הראשון, על ידו יצוה ה' חסדו, כי מפקיד חסדיו האחרים בידו, שהוא יהיה לו רשות בהם לפשוט אותן, ולהורידן כפי רצונו, והוא מצוה עליהם. ואולי נוכל לומר, כי חסדו הוא חסד ו', פירש - שאר החסדים הו', כולם נפקדים בראשון, הוא הראשון הנקרא יומם. ובלילה, אז הוא שירה, שיר ה', הם הה"ג הנקראים שיר כנודע, והוא עמי, כי דוד המלך ע"ה היה אומר כן, שהוא סוד המלכות, ואלו הם עמו תמיד ולא החסדים, רק יצוה לבד להורידן בעת הזווג שהם ביום:

פרק ג

ונחזור לענין, כי לפי שבשבוע א' נשלם סוד החסד הראשון, לכן הוא חג ומועד. אמנם לפי שעדיין אינו נשלם, אינו רק ח"ה, ולא מועד גמור. אמנם ביום ז' דפסח, אז נשלם, והוא יום טוב גמור, ולכן יש זווג ביום זה, כי כל הזווג אינו יכול לעשות, רק בסוד החסדים כנודע, כי הוא טפת הזווג, ולכן כיון שנשלם החסד הראשון, ראוי להיות זווג. אך לפי שאין כל הה' חסדים שלימים, כי עדיין לא נכנס רק בחי' היסוד דחסד א', ולא נכנס המלכות שבחסד א', אין בו הלל גמור, ואינו זווג גמור, כמה שכתבנו יותר בביאור בע"ה. אמנם עדיין לא נשלם כל החסד, לפי שביום ז' של פסח הוא ו' לעומר, ולא נכנס בחי' מלכות. אך הטעם, כי עיקר החסדים אינן אלא לצורך יסוד טפה דדכורא, ולכן בהכנס בחי' היסוד במקומו, מספיק בזה, לכן כבר יש זיווג, והוא יום טוב גמור. אמנם לפי שביום ז' לעומר נכנסו כולם, ואפילו בחי' המלכות שבו, לכן נקרא א"ח כנודע, ויש בו קצת שמחה:

גם עם מ"ש בדרוש א', שבשבוע א' נשלם המוח חכמה, ולכן ג"כ הוא א"ח יום ז' לעומר, שאז נכנס עצמות דגדלות ב' דאבא, ואע"פ שכבר נכנס הרשימו יום ז' של פסח, אמנם צריך שתדע, כי כמו שיש בז"א או"פ גם יש בו א"מ, נמצא כי מן הדעת שבז"א, מתפשטין החסדים בבחי' א"מ, ובחי' א"פ. נמצא כי כל מה שביארנו, הוא כפול, בבחי' א"פ ובחי' א"מ. והנה האור פנימי, נכנס ויורד דרך הגרון ומתפשט בגוף, אמנם א"מ הזה, הוא יוצא דרך הפה, כי כמו שהפנימי אינו אלא בז"ת, כן המקיף הוא רק בז"ת. והנה להיות כי האורות שבתוך יסוד אמא שהם החו"ג, הם אורות רבים וגדולים, והם במקום צר, כנודע כי מוח החו"ב גדולים מן הדעת, ובפרט בהתפשט יסוד אמא במקום הגרון, כי אז יורדין האורות במקום צר מאוד, עד שלכן בהגיעם למקום צר שהוא הגרון, הם בוקעין, וז"ס בקיעת הפה שבאדם, כי נבקעו ע"י רבוי האורות ההם, ואז יוצאין קצתן ונעשין מקיפים

מבחוץ, וקצתן מבפנים. נמצא כי ב' כוונות יש עתה, א' להמשיך הא"פ, וא' להמשיך המקיפין, וכולם ע"ד הנ"ל בז' שבועות כנ"ל.

אמנם צריך שתדע, כי מסוד הגבורות שהם חזקים עד מאוד, ואינן יכולין לכנוס מרוב חמימותם ואישם הגדולה, הם יוצאת לחוץ ומהם סוד אור מקיף הזה, ומן החסדים הוא האור פנימי. וכבר ידעת, כי א"מ גדול מאוד מא"פ, ועם היות הא"פ חסדים, המעולים מבחוץ הם הגבורות, אבל ז"ס טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת. פי' - כי הגבורות הנקראים תוכחת, בהיותן מגולים, הם טובים ומאירים יותר מן החסדים, הנקראים אהבה בהיותן נסתרים מבפנים, כי בהכרח בהיותן נעלמים מבפנים, אינן יכולין להאיר לגלות אורם, עם שהם עצמות גדולות מן הגבורות. וז"ס ה' מוצאות הפה, שהם ה"ג מנצפ"ך, אותיות סתומות ועגולות כדמיון הפה כנודע, והם נקראים בתיקונים פיתוחי חותם. פי' - כי מקום הנפתח ונתגלה עתה, הוא נמשך מן אמא עלאה הנקראת חותם. כי כבר ידעת, כי עטרא דגבורה גנוז באמא. וגם ז"ס מ"ש בסבא פ' משפטים, דעת גנוז בפומא דמלכא. פי' - כי הגבורות שבדעת, הם גנוזים ועומדים בפומא דמלכא, וכשרוצה מוציאן לחוץ, בסוד קול ודבור, וכשרוצה נשארין בפנים, בסוד נאלמתי דומיה וכו':

ובזה תבין, איך יתקיימו ב' מאמרי הזוהר והתיקונים, כי אמר שיוצאין האותיות מן פומא, וממ"א נראה שיוצאין מן חותם הבינה. וכבר ידעת, כי חותם הבינה, הוא ה"ג שביסוד שבה כנודע, הרי שב' מאמרים צודקים. ואז יוצאים הכ"ב אותיות, כי סוד אותיות נפקי מבינה, שהם הה"ג אחה"ע בומ"ף כו', ולפי שהם באים מסוד הגבורות שהם עטרא דגבורה דנוקבא מלכות הנקראת נפש. לכן בתיקונים קורא נפש אל אותיות. גם ז"ס איך כל המקיפין הם מבינה:

ונחזור לענין, כי ב' מיני אורות צריכין אנו להמשיך - א' בסוד א"פ, וא' בסוד א"מ, ודוגמות א"פ שנתבאר, כי הם דוגמתן במקיף. לכן א"פ אין אנו יכולין להמשיכו עתה, כי זה לא היה נמשך רק בזמן שבהמ"ק היה קיים, ע"י מנחת שעורים שהיה קרב ליל י"ו בניסן, ליל ראשון של עומר. וז"ס והבאתם את העומר ראשית קצירכם וכו', וע"י מנחה זו, היה יורדין סוד החו"ג אל הדעת, ומשם נתפשטו אל הגרון, ועתה אנו צריכין לפשוט אותן בגופו דז"א, וכל לילה ממ"ט ימי העומר, אנחנו מורידין סוד ה"ח וה"ג למטה, מכל בחי' ובחי' ביומו כנ"ל, עד מלואת ימי העומר. והנה אנחנו ממשיכין סוד המקיפין, ויוצאין דרך הפה דז"א לחוץ, ומקיפין מבחוץ כפי הסדר שבארנו לעיל:

וז"ס הברכה, כי הוא בסוד דיבור והבל היוצא מן הפה, שהוא סוד אור מקיף, וכל כוונתינו אינו רק בסוד אור מקיף, ובזה עיקר כוונתינו. אמנם אור פנימי אינו נכנס, רק

על ידי קרבן, ועתה שאין בית המקדש קיים, ואין בנו כח להמשיכם, אנו אומרים אחר ברכת העומר וספירתו, הרחמן יבנה בית המקדש, ויחזיר עבודת בה"מ למקומה וכו', ועי"ז נתקן איזה דבר, אך עכ"ז ראוי שתכוין בעת שאתה מכוין להמשיך א"מ, גם תכוין להמשיך גם א"פ עמו כסדר המקיף ג"כ, אך עיקר כל הכוונה הוא במקיפים, כי הא"פ כבר נכנסו, ואינן צריכין רק התפשטות, אך המקיפים לא יצאו כלל. וז"ס שאנו קורין ליום הזה פסח, פ"ה ס"ח, ר"ל כי יוצא אותו המקיף מן הפה ולחוץ, על ידי השיחה והדיבור שהוא ספירת עומר בפה, לכן אין מצות סיפור רק באנשים ולא בנשים, כי אין זה אלא בפה של הזכר:

(צמח - ומפני שכל חושבנא דא דדכורא, לכן איהו בעמידה, כנזכר פרשת אמור דצ"ו בר"מ, ונ"ל מטעם זה, אנו אומרים המזמור מעומד, שגם אנו מונין התיבות והאותיות שבו בכל לילה):

פרק ד

סוד ספירת עומר - כבר אמרנו, שביום א' של פסח, המוחין של ז"א הם דקטנות, והם אלהים, א' דיודין, וא' דההין, וא' דאלפין, בציור יו"י, וא' דאלפין בציור יו"ד. ואלו ב' אותיות (ס"א אחרונות) א' נגד ה"ח, וא' נגד ה"ג. אמנם תחלה מתפשטין הה"ג בגופא דז"א, ואח"כ הה"ח. לפי שאלו הם המוחין דקטנות, והם דינין קשין, לכן בקטנות, היצה"ר שהם הגבורות, קודמין לבא קודם להיצ"ט שהם החסדים, משא"כ בגדלות:

לכן עתה בסוד העומר הם דינין, לפי שהוא זמן של הגבורות המתפשטים בז"א, אך החסדים נשארין כלולים בדעת דז"א, עד יום מתן תורה, שהוא חג השבועות, ואז באין מוחין דגדלות ג"כ:

והנה אנו סופרין ז' שבועות, שבוע א' מתפשטת ויורדת גבורה א' מן הדעת בחסד דז"א, שבוע ב' יורדת גבורה אחרת בגבורה דז"א וכו', עד שבוע ה' יורדת גבורה ה' בהוד דז"א, שבוע ו' יורדת כללות כל הה"ג ביסוד, וכן שבוע ז' יורדת כללותן במלכות, הרי הם ז' שבועות. אמנם כל שבוע נכללת בז' ימים, כי הלא שבוע א' הוא בחסד מלכות, ובספירת החסד עצמה, יש בה ז' בחי' כנ"ל, שהם חסד שבחסד, גבורה שבחסד וכו', עד מלכות שבחסד, הרי הם ז' בחי' בחסד, שהם ז' ימי השבוע הראשון. וכעד"ז בשאר ו' שבועות, שהוא הבל היוצא מפי האדם, גורם להוציא הבל בסוד א"מ מפי ז"א, ומקיף לכל ז"ת שבו, בז' שבועות, ע"ד הנ"ל, ואז מתמתקין הגבורות המתפשטין בגופא דז"א בפנימותו, שהם דינין גמורים. (נ"א בספירה אנו ממתיקין את הדינין והגבורות, שבהבל היוצא מן

הפה, בה' מוצאות שבבינה, יוצא א"מ ומאיר את הדינין, שהגבורות בסוד אהיה שבבינה, העולה קס"א, ונמתקים הדינין):

אמנם ענין מנחת עומר שעורים עצמה, עניינה הוא - כי הנה המלכות לוקח תחלה ה"ג, שהם עטרא דגבורה דילה, ואח"כ נותנין אליה הה"ח בסוד הזווג. אמנם עתה שאין לה עדיין רק הה"ג, שהם מנצפ"ך, וכבר ידעת כי הם אותיות כפולות, ואם תמנה ב"פ מנצפ"ך, יהי' גי' שערה, שהוא תקע"ה, הוא ב"פ מנצפ"ך, עם הכללות הה' גבורות, ועם עשרה אותיות של ב"פ מנצפ"ך:

והנה כבר נתבאר, כי ה"ח יש בהם ה' הויות, ומתלבשין בה' אהי"ה, שהם סוד אחוריים, והם הה' דם טהור, וכנגדם ה"ג הם ה' אהיה, הם דם נידות, ולכן הם ה' טמאים וה' טהורים והנה שם מ"ה הוא בז"א, ויש בו ג' אלפין, וכל אחד מורה על אהי"ה המרובע בסוד דם, שהוא בסוד אמא הנכנס בז"א, ומינה דינין מתערין, ולכן הכל בסוד דם:

והנה י' של שם מ"ה, הוא בראש ז"א, ה"א ראשונה בגרון דז"א, כי שם היסוד דאמא, ובתוכו ה"ח וה"ג שהם א' זו של הא, והוא בסוד דם, וכאן נקרא דם חיות, כי הדם שבגרון הוא דם החיות כנודע, והוא המחיה ז"א, בסוד הדעת אשר בו חדרים ימלאון, וכאשר נתפשט הדעת למטה בשליש המכוסה עד החזה של ת"ת דז"א, הוא סוד וא"ו של מ"ה, ואז מתגלה הדעת, בהתפשטות ה"ח וה"ג, וא' שבתוך הוא"ו רמוז לאהי"ה אשר שם, שהם ה"ח וה"ג אשר מתפשטין, והם ג"כ בסוד דם, ואם תסיר א' זו מכאן, נשאר שם מ"ה מ"ד גי' דם, וא' שנסתלקה משם היא שם אהיה בסוד דם, וז"ס שופך דם האדם כמבואר במ"א. ובהתגלות החו"ג, אז יש קצת אחיזה לחיצונים, בסוד עץ הדעת, כמבואר, וז"ס יוסיף דעת יוסיף מכאוב, כי בהיות הדעת גנוז ונעלם במקומו בראש, לא יש אחיזה לחיצונים, ובהיותו מתפשט וניתוסף בסוד הדעת, באמצעית המתפשט בכל גופו, וגלויה שם, ואז ניתוסף מכאוב, שהם אחיזת החיצונים, כי אין מכאוב כמכאוב הזה, ואז בחי' דמים אלו, נחלקו לה' דמים טהור, וה' דם נדות כנ"ל, ועדיין הם בז"א. ואח"כ ניתנין לרחל נוקבא, היא ה"א אחרונה של המ"ה, ואז אותו א' של מלוי ה"א אחרונה דמ"ה, רומז לשם אהי"ה בסוד דמים שניתנין לרחל, ואז נעשין בה דם טהור ודם נדות:

פרק ה

סוד ספירת העומר - בכל שבוע ראשון, יכוין הוי"ה בניקוד צבאות, בשביל מקיף מלכות העולה ונגמר ממטה למעלה, באופן זה - מלכות דמקיף בליל א', יסוד ליל ב', הוד ליל ג' וכו', בליל ז' מקיף חסד. בשבוע ב', הוי"ה בשורק, בשביל מקיף יסוד. בשבוע ג', בקיבוץ, מקיף הוד. בשבוע ד' חירק, מקיף נצח. בשבוע ה', חולם, מקיף ת"ת. בשבוע ו', שבא,

מקיף גבורה. בשבוע ז' סגול, מקיף חסד. ואין למקיף בימי השבוע חילוף נקודות כלל, אלא נקודה א' לכל השבוע. וכן חסד שירדה, אין בו שום שינוי בנקודו, כי כל שבוע ספירה שלו, יש לו ניקוד מיוחד, חסד א' שבוע א' סגו"ל, חסד ב' שבוע ב' שב"א וכו':
אבל פנימית מדת של ז"א, שבהם מתלבשים החסדים, הוא המשתנה בכל יום מימי השבוע על הסדר, וצריך לכוין ניקוד הפנימית של מדה הפרטית שמלכות של אותו חסד השולט בשבוע זו, יורד ומתפשט בה, והנה יורד מכניס תחלה מלכות שבו בחסד של המקבל, וזה המקבל נקודו בסגו"ל. אח"כ נכנס יסוד שבחסד, ודוחה המלכות לגבורה, ונקודו שב"א. ואח"כ הוד בחסד, ודוחה יסוד לגבורה ומלכות לת"ת, וניקודו חולם. וכן עד סוף השבוע, שאז הם חג"ת נהי"ם, תוך חג"ת נהי"ם ממש. והנה החסדים הנכנסים בז"א, הם שמות מ"ה. והגבורות הנכנסים בנוקבא, הם שמות ב"ן. והנה מ' אותיות יש, במלוי של י' שמות מ"ה עד מ' יום, וי' שמות של מ"ה עצמן, משלימין לנ' יום. והניקוד זכרים חולם, וא מכללם צורת יו"י. ונקבות בסגו"ל. והוי"ה דב"ן גבורות זכרים חול"ם, נקבות סגול. חוץ מד' שבב"ן בשב"א, והם מ' יום, וט' אותיות משלימין למ"ט יום, ואות א' שלם מן אל"ף דאהי"ה בכל לילה, והניקוד קמץ צירי חולם שבא. ובשם מ"ב בניקוד אז ישיר, עד א של לאמר. ובכוונת השמות שבסוד השבוע בניקוד בראשית, עד ב דובהו. וכל אות שאין בו ניקוד, יכוין בשב"א, ובלבד שתהיה אות הזאת שאין לו ניקוד, נגררת אחר הניקוד הקודם, כגון נסתר שבמלת אז ישיר, וכן משה. אבל המושכת לניקוד הבא אחריה, כגון ר' דויאמרו, השורק משמש לשניהן כזה - **אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ**.
ובכל לילה יכוין לאות אחת דמ"ב דמ"ה, ואות אחת דמ"ב דב"ן, נפש רוח דשם אב"ג ית"ץ, והם נקרא סיוע לרבות במלכות י' הויו"ת. בספירת עומר, יכוין להשפיע מז' שבתות שהם מ"ט יום דכורין, למ"ט יום נוקבין. וכיון שהענין הוא להשפיע במלכות, א"כ צריך להשפיע כסדר, מחסד ועד מלכות, מלמעלה למטה, כי איך יתחיל להשפיע ממטה למעלה, אם כוונתינו להוריד השפע מזכר אל הנוקבא. ושבוע א' ישפיע מחסד הזכר, אל חסד הנוקבא. ושבוע ב', מגבורת הזכר, אל גבורת הנוקבא כו', עד שבשבוע ו' מיסוד זכר, ליסוד מלכות. ובשבוע ז', ממלכות שבזכר, שהוא סוד שימני כחותם על לבך שנשאר בת"ת, אל מלכות שבנוקבא:
אח"כ יכוין דרך פרט, שבוע א' - יום א' להשפיע מחסד שבחסד הזכר, לחסד שבחסד הנוקבא. יום ב' דשבוע א', מגבורה שבחסד הזכר, לגבורה שבחסד הנוקבא. יום ג',

מת"ת שבחסד הזכר, לת"ת שבחסד הנוקבא, עד ז' ימים. וכן בשבוע ב', יום א' מחסד שבגבורת הזכר, לחסד שבגבורה הנוקבא וכו', וכיוצא בהן אלו ז' שבתות, וכן יחשוב בשם מ"ב בשבוע א' אל אבגית"ץ וכיוצא:

מהחברים, וז"ל - מ"ב דע"ב פשוט ומלוי ומלוי דמלוי וכו', וכן מ"ב דס"ג, ומ"ב דמ"ה, ומ"ב דב"ן בנוקבא. אלא שיש בשם ב"ן הפשוט ומלוי ומלוי דמלוי רק ל"ג אותיות, ד' מהפשוט, וט' מהמלוי, וכ' מהמלוי דמלוי, וט' ווי"ן של ת"ד דז"א, (פי' שט' ת"ד דז"א נגד ט' ווין שבברכת כהנים משלימין לו בסופו למנין מ"ב, והם נגד ב' ווי"ן אלו שבמלוי הראשון, א' ליו"ד, וא' לו"ו, וכל ז' ווין שבמלוי המלוי הרי ט' ווין עכ"ל, ובזה יובן לך המ"ב הנ"ל (עיין בע"ח שער י"ג פ"ח בכללים):

וכן בפרטות, יום א' משבוע ראשון, יכוין לאות א', יום ב' לאות ב', וכיוצא בשאר הימים, וביום ז' יכוין אל כל השם אבגית"ץ, וכן כל ז' שבועות. אח"כ יכוין ויחשוב כל שבוע ושבוע שם הוי"ה כפי נקודתו, כיצד - שבוע א', יכוין הוי"ה בניקוד סגו"ל. שבוע ב', ניקוד שב"א כו'. ובשבוע ז', יכוין ניקוד צבאות. וכן דרך פרט, שבוע א' יום א', יכוין הויה ניקוד סגול, עם רוחניותיה, שהיא הויה נקודת סגול ג"כ. יום ב' משבוע א', יכוין הוי"ה ניקוד שב"א, עם רוחניותיה, כזה הויה נקודה סגול. עד יום ז' משבוע א', יכוין הוי"ה בניקוד צבאות, עם רוחניותיה בניקוד סגול. וכן שבוע ב' וכו', ובשבוע ז' (ס"א בהיפך) יכוין נקודת סגול עם רוחניותיה ניקוד (ס"א בהיפך) צבאות, וכן שאר הימים וכיוצא בהן. גם יכוין כפי הימים והשבועות, לתקן מה שעוות בהם, למשל - אם חטא ביסוד, יכוין לכשיגיע לשבוע ו', יכוין את אשר עוות, וכן בשאר הספירות כנ"ל ע"ד הנ"ל:

פרק ו

ועתה נבאר לך ברכת העומר, ע"י הכוונה הנ"ל, ברוך אתה ה', במלת הוי"ה תכוין שהוא מ"ה באלפין, כי הכוונה כולה תלוי בז"א כנ"ל. לכן תכוין לכלול בשם זה, י' שמות דמ"ה דמילוי אלפי"ן, כנודע כי ז"א הוא שם מ"ה דאלפין, וא"כ הי"ס שבו יהיה כולם ממלוי אלפין, והם י' הויו"ת דמ"ה. ובתוך י' הויו"ת אלו דמ"ה, מתלבשין י' שמות דאחוריים דאהיה. וביאור ענין הכוונה - כי כבר בארנו, שבתחילה היו מאירין הי' אחוריים י' דמים, ועתה אנו מבליעין אותן הדמים בתוך הז"א כנ"ל, שהם סוד א' שבתוך וא"ו דשם מ"ה, ולכן אנחנו מכוונין י' שמות דמ"ה, להבליע אותו בדמים של חו"ג, להבליע בזעיר אנפין עצמו, כי הלא הדעת שלו הוא י' מדות, ה"ח ה"ג:

על ספירת העומר - יכוין בר"ת ס"ה, שהוא שם אדנ"י, כי כמו שאנו ממשיכין אל הז"א, ג"כ אנו צריכין להמשיך לתקן בנין הנוקבא וכמ"ש בע"ה. במלת העומר יכוין, כי הלא

כבר בארנו כי הם י' אחוריים י' דמים, ולכן עתה אשר נכנסים ונבלעים בז"א, נמשכין החיצוניות עצמן, וחוזרין להיות פנימים. כיצד - אהי"ה גי' כ"א, וכשתמלאהו, יהיה בו י' אותיות, והם כ"א וי', גי' אל. נמצא כי הי' דמים, שהם אחוריים, נעשו עתה י' פנימים, שהם י"פ א"ל. ונלע"ד, שמלוין אלו יהיה באלפין, דמיון הז"א שהוא בשם מ"ה. ואלו הי"פ א"ל גי' עמר, והנה תכוין להמשיך מזה השם א"ל היוצא מן אהי"ה וי' אותיותיו כנ"ל, להמשיך אל שם אדנ"י, הרמוז בר"ת ספירת העומר, ויהיה אל אדני:

גם תכוין להמשיך במלת יום, אל ז"א הנקרא אל הוי"ה כמנין יום. וכשתאמר המספר יום אחד לעומר, תכוין להמשיך הויה א' במלוי ע"ב, והוא סוד ע"ב דאבא דגדלות, של בחי' חכמה דז"א. גם תכוין אל אות ראשונה דשם אהי"ה ראשון, מאותן י' שמות דאהי"ה, שהם סוד י' דמי"ם. גם תכוין להמשיך א"מ וא"פ, מן בחי' המלכות שיש בחסד ראשון מן הה"ח. וכעד"ז יכוין בשאר הימים, ויש לי ספק במה שבארנו במלת העומר, שהם י"פ א"ל, יש לי ספק בזה, אם י' מקיפים, כי א"ל במלוי גי' הק"ף:

גם צריך שתדע סוד אחר והוא, כי הלא סוד העומר, כולם הם סוד דינין, והם סוד הש"ך ניצוצי הנודעים, אמנם כי סוד הש"ך ניצוצין אנו צריכין להמתיקם, כי הם שורש כל הדברים כמבואר אצלינו. אמנם הם סוד ל"ב נתיבות חכמה, ונ' שערי בינה, כי סוד הל"ב נתיבות חכמה נמשכין הם מן החכמה. וז"ס מ"ש בזוהר פקודי, שבמחשבה אתברירו, שהמחשבה עלאה זריק ש"ך ניצוצין וכו', והם סוד ש"ך נצוצין, והם סוד הל"ב נתיבות של חכמה, כי במחשבה הוברררו ניצוצין אלו, ולכן הם סוד ל"ב אלהי"ם שבעובדא דבראשית, וכולם סוד אלהים. וכאשר נמשכין מן החכמה אל הבינה נעשין שם נ' שערי בינה, כי הם סוד ה"ג, כל א' כלול מי'. נמצא כי נ' שערים, הם סוד הש"ך נצוצים, והם בסוד צרופים, נחלק כל חלק מחבירו, ומאלו הנ' שערים נמשכין הנשמות, כל א' משער שלו:

אמנם נבאר ה' או ו' שערים, והם - שער א' כי הנה מן בינה נמשך ס"ג, והנה בינה היא ה' עלאה, לכן כנגדה הם נ' שערים, כי כל א' מה' שבה כלול מי' הם נ'. אמנם כשנמנה ה"פ ס"ג, הם גי' שט"ו, ועם ה' של בינה עצמה שהם ה"ג מנצפ"ך, הרי הם ש"ך נצוצין:

שער ב' של הש"ך הוא, כשתקח ג' אותיות דין מאדנ"י. ותמנה ה"פ די"ן נגד ה' של בינה, יהיה גי' ש"ך, כי הה' אלפי"ן ה' שמות של אדנ"י, הם המיתוק של הדינין, כמבואר אצלינו, ואז הם שכ"ה. שער ג', כשתמנה ז"פ שם מ"ה דאלפי"ן העולה אד"ם, והם ז"פ אדם, ז' מלכים שמתו בארץ אדו"ם, שכל א' נקרא אדם, הנה ז"פ אד"ם הם שט"ו, ועם ה' דבינה הרי ש"ך:

ונלע"ד שער הד', כי הל"ב אלהים עצמם כל אחד כלול מי', גי' ש"ך שער ה' הוא בשם שד"י, ועם ו' בתים של צירוף שד"י, הרי ש"ך. שער ו' הוא בשם אל הוי"ה, כי הם ו' אותיות, וכנגדן תמנה אותן ו"פ א"ל הוי"ה גי' שי"ב, ועם ו' אותיות שלהם הרי שי"ח, ועם כללות ב' שמותן, הרי ש"ך:

הרי בארנו ו' מיני שערים, אע"פ שאין אלו הו' שערים הראשונים מנ' שערים, רק הם שערים מהם, והם מפוזרות, ואינן כסדר. והנה השער הראשון מאלו ו' שערים שכתבנו, הוא שער שורש נשמתי, וראוי לכוין ולעיין בכל שבוע מן הז' להמתיקם:

והנה הש"ך ניצוצין אלו, הם בסוד שם ס"ג, והוא על דרך זה - כי כשתאמר על ספירת העומר, במלת עומר יכוין, כי עומר גימטריא ש"ך עם ד' אותיות עומר, וכונתינו להמתיקם, ותכוין כי ה' פעמים ס"ג ועם ה' דבינה הרי ש"ך:

אמנם לפי שאינם ממתיקים רק בשבוע א', לכן אנו צריכין לחלקם לאלו ה' פעמים ס"ג לשבעה חלקים, ולכוין להם חלק אחד בליל אחד בכל לילה מן השבוע. חלק אחד כיצד, ליל א' תכוין להמתיק אותיות אלו מן ס"ג, יו"ד ה"י וא', ועוד שלשה ניצוצין מן ו' אחרונה, שהם ג', והם גימטריא מ"ה, אד"ם, הרי בלילה א' נמתק אד"ם א'. ליל שני, תמתיק ג' שנשאר מן אות ו' אחרונה, ותוסיף עליהם אותיות ה"י יוד ה', ותקח ב' ניצוצין מן אות י' של מלוי ה"י, הרי אדם ב'. וכן תשלים כל הס"ג באלו הז' לילות של שבועה ראשונה, וכה תעשה בכל הז' שבועות:

והענין, כי ז' אד"ם הם ז' מלכים, וכל אחד כלול מן הז', לכן בשבוע אחד אנו מכוונים לאדם אחד, שכל זה כלול מכל הז', וכן כלול מן הז' בשבוע ב', וכן בשאר הז' שבועות. וכן הדרך בשאר הנ' שערים, צריך לכוין כל אחד כפי הבחי' של נשמתן, לחלק השער שלו, לז' חלקים שהם ז' פעמים אדם:

והנה נמצא, כי כל שבוע ושבוע, תכוין להשלים ה"פ ס"ג, שהם כנגד הבינה שהיא ה' עלאה שבשם, ועוד ה' יתירים להשלים מנין הש"ך ניצוצין, ואלו הה' יתירים ההם כנגד בחי' הבינה, הנכנסת תוך הז"א כנודע, וכשנכנסה בו הוא בסוד אות ה' שהם ס"ג ג"כ:

ענין המזמור של אלהים יחננו, ראיתי למורי ז"ל הקפיד מאוד, לכוין בכל יום באות א' מן מ"ט אותיות, של פסוק ישמחו וירננו וכו', ובתיבה א' מן מ"ט תיבות שיש בזה המזמור, כי תשפוט מלא ו', לאמים חסר ו', מישור מלא ו', וצריך לאומרו מעומד:

פרק ז

ענין ימי העומר.

הנה ענין העומר, כבר בארנו שהם ימי הדינין, שהם סוד ש"ך דינין. אמנם בימים האלו, אין בז"א עדיין רק מוחין דקטנות, ולכן מתו כ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא בזמן העומר וסוד הענין, שכבר ידעת, שר"ע שורש נשמתו מן הה' גבורות, רק שאינו מבחינת הה' גבורות אחרי התפשטותן, רק בהיותם בשרשם למעלה במקום הדעת דז"א. והנה הכ"ד אלף תלמידים שלו, היו מן המוחין דקטנות אלהים, ולכן היו מקטרגים ושונאים זה את זה. והנה מספרם היו כ"ד אלף תלמידים, והענין כי שם מוחין דקטנות הוא שם אלהים, ואמנם יש בו ק"ך צירופים, ויש בו כ"ד צרופים שמתחילין באות אלף כנודע, ואלו הכ"ד, היו כולם שרשם מן כ"ד צרופי אלהים המתחילין באות אלף, לכן היו כ"ד אלף תלמידים, כי הם מסוד צרופי האלף, ואלף ואלף הכל אחד:

וזולת זה כבר ידעת, כי אלהים דמילוי ההי"ן ברבוע, גימטריא אלף, ולכן מתו כ"ד אלף תלמידים בימים ההם של עומר, שנאחזו בהם החיצונים, להיותן דינין, דוגמת עליונים שיונקים החיצונים משם אלהים דקטנות, ולכן נתייחסו אלו תלמידים לרבי עקיבא, כי הם דינין דקטנות, וכשבאים שם דינין דגבורות וגדלות, יונקים משם:

ואח"כ מה עשה ר"ע, לקח חמשה תלמידים - רבי מאיר, ורבי יהודה, ור"א בן שמוע, ורש"מ, ורבי נחמיא, ואלו נתקיימו. והענין, כי אלו הם סוד ה"ג דגדלות, ולכן נתקיימו. ואלו באו אחרי הכ"ד אלף תלמידים. כי כן דרך ה"ג דגדלות, לבא אחר גבורות דקטנות, ומתקיימין אותן דגדלות:

והנה בארנו, כי ר"ע הוא מן ה"ג לבד שבדעת למעלה, ואלו ה' חכמים אע"פ שהם ה"ג, עכ"ז מפני שהם ה' גבורות המתפשטין, הם תלמידים לר"ע, שהוא הגבורת הוד שבדעת לבד, מפני שהיא עליונה שהוא בדעת:

ודע, כי אע"פ שבארנו כי אלו הה' חכמים שרשם מה"ג אלו, עכ"ז זהו רשם הראשון בעת שנולדו, אמנם אח"כ ע"י מעשיהם, גדלו למעלה למעלה, כל א' לפי מציאותו:

אמנם סוד כ"ד אלף תלמידי ר"ע שמתו עד ל"ג בעומר אלו, לפי שר"ע הוא סוד הדעת, בין מבחי' קטנות בין מבחי' גדלות, והנה הדעת כלול מחו"ג, ושניהם אלהים במלוי אלפין, ונחלקים בציורם, יו"י או יו"ד כנודע, וז"ס שם עקיבא, כי עקב גי' ב' אלהים, של ה"ח וה' גבורות, וי"א היתרים במלת עקיבא, הם מיני הציורים של ב' אלהים עצמן דחו"ג, הראשון במלת עק"ב מעקיבא, כי אלהי"ם של גבורה ציור א' יו"ד, ושל חסדים א' העיקרי יו"י. ומן כ"ד צרופי של אות א' של אלהים, כולם מתחילין בא', ומשם כ"ד אלף תלמידי ר"ע, להיותן שרשם מן האלף, לכן היו כ"ד אלף. ולהיותן שרשם מן הדינין, לכן בימי העומר שאז התעוררות המוחין אלו דקטנות, אז פגעה בהן מדת הדין של קטנות, ומתו

בקטנותם. ובא ל"ג בעומר, אז נתגלה שם אכדט"ם שבבינה, שהוא חילוף שם אלהים, ולכן הוא יותר רחמים, משא"כ בחילוף הוי"ה, שהוא נהפך מרחמים לדין. אך חילוף שם אלהים, מורה על התחלפות הדין לרחמים, ואלו הם סוד ה' גבורות דגדלות, וז"ס בטחו בה' עדי עד, הוא שם אכדט"ם גימ' ע"ד, להיותו רחמים, לכן תלוי בו הבטחון, ולזה רמזו בזוהר פרשת וארא, על פסוק זה, ושם נאמר כי עד"י ע"ד הוא בבינה, ויובן עם מה שאמרנו כאן:

ואמנם מה שנתחלף שם אלהים, הן ג' אותיות אמצעית שהם כד"ט, כי אותיות א"ם, אינן מתחלפות, ואותיות אלו המתחלפות מדין ונעשין רחמים, הם גי' ל"ג, וזהו ע"ד הג"ל הזה ביני וביניך, כי שם נקרא ע"ד, וג' אותיות אלו המתחלפות, גי' ג"ל, זהו הגל הזה ע"ד. ואמנם בהתגלות שם זה, אז פסקו מלמות, כי הוא רחמים, ואז סמך ר"ע תלמידים אחרים, שהם ר"מ ור"י וכו', שהם ה' גבורות דגדלות, נגד ה' אותיות אכדט"ם רחמים, ואלו נתקיימו בעולם, והגדילו ועשו פרי. ואמנם רבי עקיבא, שהוא כולל גם הדעת דגדלות, הוא שורש לכולם, ורב להם, כי התלמידים הם בחינת הגבורות המתפשטות בגופא, והוא כללות דעת העליון בשרשו ובמקומו:

מע"ח - מורי זלה"ה, לא היה מסתפר מערב פסח עד ערב שבועות כלל ועיקר, לא בר"ח ולא בל"ג בעומר, ואמר לי הטעם שלא לגלח בימים אלו, כי כבר ידעת, כי יש תיקון א' בגולגלתא, והוא נקרא עמר נקי. ויש תיקון הב' הנקרא טלא דבדולחא. (א):

הגהה (א) א"מ - כי בימים אלו מתעוררין אז גולגלתא דא"א עמר נקי שהם נ"ה דרדל"א, שהם שערות א"א) (א"מ - מ"כ בכ"י של הרח"ו ז"ל, כי עמר גי' קרי עכ"ל, וז"ס י"פ ע"ב גים ' ע מ"ר ב מ ל וי, כ י הטפה בבחי' חסד כנודע, אח"כ מצאתי בנע"ח נוף א' פ' בראשית על הזוהר, וכ"כ בהדיא כנ"ל, ע"ש באורך.

צמח - הטעם שאין אנו נוהגין אבילות, אלא שלא לגלח השערות הם דינין בסוד אלפין, והם צירופי אלהים שהוא דין, המתחלף בא' שהם כ"ד כנודע, והנה הרמז ההוא עמר לגולגלת, דהיינו שהדיבור וחשבון העומר הוא בשערות הגלגלת. ומנלן שהעומר הוא שערות דכתיב שער ראשו כעמר נקי, והעמר חסר ו' והיינו עמר נקי:

והנה ז"ס פסוק והעומר עשירית האיפה, כי עומר גימ' ש"י עלמין, ומלא העומר מן, אז מ"ן עמ"ר גי' ת' עלמין, דירתון צדיקייא ארבע מאות שקל כסף, וכן ב"פ עומר גי' כתר, שהוא גלגלת, והעמר נקי שהם השערות הם בכתר. והנה העומר עשירית האיפה הוא, סוד אותיות פא"ה, שהיא המלכות הנקרא אלהים, והיא מדה י', וזהו עשירית האיפה:

והנה ר"ע, היה דורש סוד קוצין אלו, בסוד דורש כתרי ותיות, ולכן לפי שמתו תלמידיו, אסור להסתפר בימים האלו. עומר גי' ש"י עולמות יש מאי"ן, והוא יש מישכר חמר

גרם, שבא בר"ע, וזה סוד אנשכנו כחמור, והיה דורש תלי תלין של הלכות על כל קוץ וקוץ, מעין קצותיו תלתלים, הנרמזין בשערות, היוצא מן האין, שערי תורה, לכן מתו כ"ד אלף, כי לא קיימו את התורה הבא מן היש, וזהו להנחיל אוהבי יש המיוחדים, לכן אלו שהפרידו, מתו בימי העומר, שהם מקור היש. לכן המספר וכחות השערות הנרמזין בי"ש שהוא עומר, והעומר לגולגלת מבחינת שערות העליונים, לכן נרמזו בזורה גורן השעורים, וזהו תחלת קציר שעורים:

בזמן הזה בענין ההולכים על הקבר רשב"י ור"א בנו במירון בל"ג בעומר, אני ראיתי למורי ז"ל זה שמונה שנים, שהלך עם אשתו ועם ביתו, והיה שם ג' ימים ההם. גם העיד לי הרי"ס ששנה אחד קודם שהכרתי אותו, שהלך שם לגלח את בנו במשתה ושמחה בימים ההם. גם העיד לי הר"א הלוי, כי הוא היה נוהג לומר נחם בברכת תשכון, וכשמסיים אחר התפלה, אמר מורי ז"ל בשם ר' שמעון בן יוחאי הקבור שם, שאמר לי אמור לאיש הזה, למה הוא אומר נחם ביום שמחתי, לכן הוא יהיה בנחמה בזמן קרוב, וכן לא יצא חודש עד שמת בנו הגדול, וקיבל כוס נחמה עליו, נראה מכל זה, שיש שורש ליציאה זו. והטעם שמת רשב"י ביום ל"ג בעומר, כי הוא מתלמידי רבי עקיבא הנ"ל, שמתו בספירת העומר הנ"ל:

והנה אעמיד לפניך כוונת מ"ט יום של הספירה, כדי שתהיה תמיד לעיניך:

ליל א' - יוד הי ויו הי, פנימית נצח יש"ס, בחכמה דז"א, גדלות א' מצד החכמה. ונכנס א"מ וא"פ, וחלק מלכות דחסד א', בספירת חסד דז"א, ולנוקבא נכנס חלק מלכות דגבורה א' בחסד שלה, ומאיר יומא קדמאה, בחי' מלכות שנכנס בחסד שלו, ליומא קדמאה דנוקבא, לבחי' מלכות שנכנס בחסד שלה, אדם א', יוד הי וא () () ()עולה אדם, א דאהיה א' נבלע בז"א. ומאיר א דאבגית"ק. במזמור אלהים, בפסוק י' דישמחו, ויכוין מה שפגם בספירת חסד דזו"ן. יהוה יהוה:

ליל ב' - יוד הי ויו הי, פנימית נצח תבונה, בחכמה דז"א, גדלות א' מצד אמא, ונכנס אור מקיף וא"פ, חלק דיסוד בחסד א', בספירת חסד ז"א, והמלכות נדחית לגבורה. ולנוקבא נכנס חלק יסוד דגבורה א', בספירת חסד שבה, והמלכות נדחית לגבורה שלה, ומאיר יומא תנינא, בחי' מלכות שנכנס בגבורה שלו, ליומא תנינא דנוקבא, לבחי' מלכות שנכנס בגבורה שלה, אדם ב' () הי יוד ה () () עולה אדם. ה' דאהיה א' נבלע בז"א, ומאיר ב' דאב"ג ית"ק. במזמור, יחננו. בפסוק, ש' דישמחו. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת חסד זו"ן. יהוה יהוה:

ליל ג' - אכדט"ם, חיצונית חסד דאו"א עלאין, קטנות ב' מצד או"א, בחכמה דז"א, ונכנס א"פ וא"מ דחלק הוד דחסד א', בספירת חסד דז"א, והיסוד שהיה שם, נדחה לגבורה, והמלכות שהיה בגבורה, יורד לת"ת. ולנוקבא ונכנס חלק הוד דגבורה א' בחסד שלה, וי"מ נדחין לגבורה ות"ת שלה, ומאיר יומא ג' דדכורא, ליומא ג' דנוקבא, לבחי' מלכות שנכנס בת"ת שלה אדם הג', () (() () () () () וא"ו ה"י () () () (() () () () עולה אדם. י' דאהיה א', נבלע בז"א. ומאיר ג' דאבגית"ץ, במזמור ויברכנו, בפסוק מ' דישמחו. ויכוין לתקן מה שפגם בחסד זו"ן. יהוה יהוה:

ליל ד' - יוד הי ויו הי, פנימית חסד אמא עילאה, גדלות ב' מצד אמא, בחכמה דז"א, ונכנס א"פ וא"מ דחלק נצח דחסד א', בספירת חסד דז"א, והוד בגבורה, ויסוד בת"ת, והמלכות בנצח. ולנוקבא נכנס חלק נצח דגבורה א', בספירת חסד דנוקבא, והי"מ נדחין לגבורה ות"ת ונצח שלה, ומאיר יומא ד', בחי' מלכות של חסד שנכנסה בנצח דכורא, ליומא ד' דנוקבא, בחי' מלכות דגבורה א' שנכנס בנצח שלה. אדם ד' () וד הי ואו ה' () עולה אדם. ה' דאהיה א', נבלע בז"א. ומאיר י' דאבגית"ץ. במזמור יאר. בפסוק ח' דישמחו, ויכוין לתקן מה שפגם בחסד דזו"ן.יהוה יהוה:

ליל ה' - אלף למד הי יוד מם, חיצונית נצח ישׁ"ס ותבונה הנקרא קטנות ראשון דאו"א, בחכמה דז"א, ונכנס חלק ת"ת דחסד א', בספירת חסד דז"א, ונצח בגבורה, והוד בת"ת, ויסוד בנצח, והמלכות בהוד. ולנוקבא, נכנס חלק ת"ת דגבורה א', בספירת חסד שלה, ונה"ים נדחין לגבורה תפארת נצח הוד שלה, ומאיר יומא ה' בחי' המלכות דחסד א', שנכנסה בהוד דכורא, ליומא ה' דנוקבא, בחי' מלכות דגבורה שנכנסה בהוד שלה. אדם ה' () () () () () () () () () יו"ד ה"י () עולה אדם. א' דאהי"ה ב', נבלע בז"א. ומאיר ת' של אבגית"ץ. במזמור, פניו. בפסוק, ו' דוישמחו. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת חסד דזו"ן יהוה יהוה:

ליל ו' - יוד הי ויו הי, פנימית חסד דאבא עלאה, רשימו שלו מצד אבא גדלות ב', בחכמה דז"א. ונכנס חלק גבורה דחסד א', בחסד דז"א, והת"ת בגבורה, והנצח בת"ת, וההוד בנצח, והיסוד בהוד, והמלכות ביסוד שלו. ולנוקבא, נכנס חלק הגבורה של גבורה א', בספירת חסד שלה, ות"ת בגבורה, והנצח בת"ת, וההוד בנצח, והיסוד בהוד, והמלכות ביסוד שלה, ומאיר יומא ו', בחי' מלכות דחסד א', שנכנס ביסוד ז"א. ליומא ו' דנוקבא, בחי' מלכות דגבורה א', שנכנס ביסוד שלה. אדם ו' () () () () () או הי יו () עולה אדם. ה' דאהיה ב', נבלע בז"א. ומאיר ץ' דאבגית"ץ. במזמור, אתנו. בפסוק ו' דוירננו, ויכוין לתקן מה שפגם בחסד זו"ן. יהוה יהוה:

ליל ז' - יוד הי ויו הי, פנימית חסד דאבא עלאה, עצמות דגדלות ב' דאבא, בחכמה דזעיר אנפין. ונכנס א"פ וא"מ, חלק חסד דחסד א', בחסד דז"א. וגבורה בגבורה, ות"ת בת"ת, ונצח בנצח, והוד בהוד, ויסוד ביסוד, ומלכות במלכות. וכן בנוקבא, נכנס חלק חסד דגבורה א', בחסד שלה, וגבורה בגבורה וכו', וכן כולם. ומאיר יומא ז' מלכות שבחסד, שנכנס במלכות דז"א, ליומא ז' דנוקבא, בחי' א' דגבורה, שנכנס במלכות שלה. אדם ז' () () ה"י ואו ה"י, גימ' אדם. וה' יתירה ש"ך סוד מתוק הדינין, ש"ך ניצוצי דשבוע א'. י' דאהי"ה ב' נבלע בז"א, ומאיר השם אב"ג ית"ץ, במזמור, סלה. בפסוק י', דוירננו. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת חסד דזו"ן יהוה יהוה:

ליל ח' שבוע ב - יו"ד הי ואו הי, נכנס פנימית הוד דישראל סבא, הנקרא גדלות, בבינה ז"א. ובגופא, חלק מלכות דחסד ב', בחסד דזעיר אנפין. ולנוקבא, חל ק מלכות ד: גבורה ב', בחסד דנוקבא. ומאיר יומא ח' דדוכרא, מחלק המלכות בחסד שלו, ליומא ח' דנוקבא חלק המלכות שנכנס בה בחסד שלה. אדם א' בשבוע ב', יו"ד ה"י ו"א () () עולה אדם. ה' דאהי"ה ב', נבלע בז"א. ומאיר ק' דקר"ע שט"ן. במזמור, לדעת. בפסוק, ר' דוירננו. ויתקן מה שפגם בספירת גבורה דזו"ן יהוה יהוה:

ליל ט' - יוד הי ואו הי, נכנס פנימית הוד דתבונה, הנקרא גדלות א' מצד אמא, בבינה דז"א. ובגופא, חלק יסוד דחסד ב', בחסד ז"א, והמלכות נדחית לגבורה דז"א. ולנוקבא, חלק דגבורה ב', בחסד דנוקבא, והמלכות נדחית בגבורה שלה. ומאיר יומא ט' דדוכרא, חלק המלכות שנכנס בגבורה שלו, ליומא ט' דנוקבא, חלק המלכות שנכנס בגבורה שלה. אדם ב' דשבוע ב', () () () ה"י יו"ד ה' () () עולה מנין אדם. א' דאהי"ה ג' נבלע בז"א, ומאיר ר' דקר"ע שט"ן, במזמור בארץ. בפסוק, נ' דוירננו. ויכוין לתקן מה שפגם בספירה גבורה דזעיר ונוקבא יהוה יהוה:

ליל י' - א"ם ג"ל, חיצוניות גבורה דאבא, וחיצוניות גבורה דאמא, הנקרא קטנות שני, בבינה דזעיר אנפין. ובגופא, חלק הוד דחסד ב', בחסד דז"א, ויסוד נדחית לגבורה. והמלכות לת"ת דז"א. ולנוקבא, חלק הוד דגבורה ב', בחסד שלה והיסוד לגבורה, והמלכות לת"ת שלה. ומאיר יומא י', חלק המלכות שנכנסה בת"ת שלו, ליומא הי' דנוקבא, חלק המלכות שנכנסה בת"ת שלה. אדם ג' דשבוע ב', () () () () () () () () () ואו הי () () () () () () () () עולה אדם. ה' דאהי"ה ג' נבלע בז"א, ומאיר ע' דקר"ע שט"ן. במזמור, דרכך. בפסוק, נ' שניה דירננו. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת גבורה דזו"ן יהוה יהוה:

ליל י"א - יוד הי ואו הי, פנימיות גבורה דאמא, הנקרא גדלות ב', בבינה דז"א. ובגופו, חלק נצח דחסד ב', בחסד דז"א, וההוד בגבורה, והיסוד בת"ת, והמלכות בנצח שלו. ובנוקבא, חלק נצח דגבורה ב', בחסד דזעיר אנפין, והי"מ בגבורה ת"ת נצח שלה, ומאיר יום י"א דדכורא, חלק המלכות שנכנס בנצח שלו, ליומא י"א דנוקבא, חלק המלכות שנכנס בנצח שלה. אדם ד' בשבוע ב', () ו"ד ה"י וא"ו ה' () עולה אדם. י' דאהי"ה ג' נבלע בן"א. ומאיר ש' דקר"ע שט"ן. במזמור, בכל. בפסוק, ו' ב' דוירננו. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת גבורה דזו"נ. יהוה יהוה:

ליל י"ב - אלף למד הה יוד מם, חיצונית הוד דישס"ות, הנקרא קטנות א', בבינה דז"א. ובגופא, חלק ת"ת דחסד ב', בחסד ז"א, ונצח בגבורה. והוד בת"ת, ויסוד בנצח, ומלכות בהוד דז"א. ולנוקבא, חלק ת"ת דגבורה ב', בחסד, ונצח בגבורה, והוד בת"ת, ויסוד בנצח, ומלכות בהוד שלה. ומאיר יום י"ב דדכורא, חלק מלכות דחסד ב', שנכנס בהוד שלו, ליום י"ב דנוקבא, חלק מלכות דגבורה שנכנס בהוד שלה. אדם ה' דשבוע ב', () 00000000 יו"ד ה"י() עולה אדם. ה' דאהי"ה ג', נבלע בז"א. ומאיר ט' דקר"ע שט"ן. במזמור, גוים. בפסוק, ל' דלאמים. ויתקן מה שפגם בספירה גבורה דזעיר ונוקבא. יהוה יהוה יהוה:

ליל י"ג - יוד הי ואו הי, רשימו דפנימית גבורה דאבא, הנקרא גדלות ב' דבינה דז"א. ובגופא, חלק גבורה דחסד ב', בחסד ז"א, ות"ת בגבורה, ונצח בת"ת, והוד בנצח, ויסוד בהוד, ומלכות ביסוד דז"א. ולנוקבא חלק גבורה דגבורה ב' בחסד שלה, ות"ת בגבורה, ונצח בת"ת, והוד בנצח, ויסוד בהוד, ומלכות ביסוד שלה. ומאיר יום י"ג, חלק מלכות דחסד שנכנס ביסוד ז"א, ליום י"ג דנוקבא, חלק מלכות דגבורה, שנכנס ביסוד שלה. אדם ו' דשבוע ב', () () () () () או הי יו () עולה אדם. א' דאהיה ו' נבלע בז"א. ומאיר נ' דקרע שט"ן. במזמור, ישועתך. בפסוק, א' דלאומים, ויכוין לתקן מה שפגם בגבורה דזעיר ונוקבא. יהוה יהוה:

ליל י"ד - יוד הי ואו הי, עצמות פנימית גבורה דאבא, הנקרא גדלות ב', בבינה דז"א. ובגופא, חלק חסד דחסד ב', בחסד ז"א, וג"ת נהי"ם, בג"ת נהי"ם דז"א. ולנוקבא, חלק חסד דגבורה ב' בחסד שלה, וגתנהי"ם בגתנהי"ם שלה. ומאיר יום י"ד דדכורא, חלק מלכות דחסד שנכנס במלכות שלו,:

ליום י"ד חלק מלכות דגבורה שנכנס במלכות שלה. אדם ז' דשבוע ב', () () ה"י, וא"ו ה"י. עולה אדם. וה' יתירים הרי ש"ך. ה' דאהי"ה ד' נבלע בז"א. קר"ע שט"ן. במזמור, יודוך. בפסוק מ' דלאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בגבורה דזעיר אנפין. יהוה יהוה:

ליל ט"ו - יוד הי ואו הי, פנימית דיסוד דיש"ס, הנקרא גדלות א', בדעת ז"א, צד החסדים. ובגופא, חלק מלכות מהחסד ג' בחסד ז"א. ולנוקבא חלק מלכות דגבורה ג', בחסד דנוקבא, ומאיר יום ט"ו דדכורא, חלק המלכות דחסדים הנכנס ביסוד שלו, ליומא ט"ו דנוקבא, לחלק המלכות דגבורה ג' ביסוד שלה. אדם א' דשבוע ג', יו"ד הי וא () () () עולה אדם. י' דאהיה ד' נבלע בז"א, ומאיר נ' דנג"ד יכ"ש. במזמור, עמים. בפסוק, י' דלאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת ת"ת דזו"ן. יהוה יהוה:

ליל ט"ז - יוד הא ואו הא, פנימית דיסוד תבונה, הנקרא גדלות א', בדעת ז"א, צד החסדים. ובגופא, חלק מלכות יסוד דחסד ג' בחסד ז"א, ובמלכות נדחית לגבורה ז"א. ולנוקבא חלק יסוד דגבורה ג', בחסד נוקבא, והמלכות נדחית בגבורה שלה. ומאיר יומא ט"ז דדכורא, חלק המלכות הנכנס בגבורה שלו, לחלק המלכות שנכנס בגבורה שלה. אדם ב' בשבוע ג', () () () הי יוד ה' () (), עולה אדם. ה' דאהיה ד', נבלע בז"א. ומאיר ג' דנג"ד יכ"ש. במזמור, אלהים. בפסוק, מ' דלאומים. ויכוין לתקן מה שפגם, בספירת ת"ת דזו"נ. יהוה יהוה:

ליל י"ז - אכדט"ם, גי' ע"ה. חיצונית ת"ת דאבא, וחיצוניות ת"ת דאמא, הנקרא קטנות ב', ביסוד. ס"ט אותיות שיש בג"פ הויה אלהים מלאים, ועם ו' שמות, הרי ע"ה כמנין אכדט"ם, בדעת ז"א. ובגופא חלק הוד דחסד ג' בחסד ז"א, ויסוד ומלכות נדחית לגבורה ות"ת. ולנוקבא חלק המלכות דגבורה ג', בחסד שלה. ויסוד מלכות, בגבורה תפארת שלה, ומאיר יום י"ז דדכורא, חלק המלכות שנכנס בת"ת שלו, לחלק המלכות שנכנס בת"ת דנוקבא. אדם ג' בשבוע ג', () () () () () () () () ואו הי () () () () () () () () () עולה אדם. א' דאהיה ה', נבלע בז"א. ומאיר ד' דנג"ד יכ"ש. במזמור, יודוך. בפסוק, כ' של כי. ויכוין לתקן מה שפגם בספירה ת"ת דזו"ן. יהוה יהוה:

ליל י"ח - יוד הא ואו הא, פנימית ת"ת באמא עלאה, גדלות ב' דצד החסדים דאמא, בדעת ז"א. ובגופא, חלק נצח דחסד ג', בחסד ז"א. והי"מ נידחין לג"ת דז"א. לנוקבא, חלק נהי"מ דגבורה ג', בחגת"נ שלה. ומאיר יום י"ח דדכורא, חלק המלכות הנכנס בנצח שלו, ליומא י"ח דנוקבא, לחלק המלכות שנכנס בנצח דנוקבא. אדם ד' דשבוע ג', יוד הי ואו ה () עולה אדם. ה' דאהיה ה', נבלע בז"א. ומאיר י' דנג"ד יכ"ש. במזמור, עמים. בפסוק י' של כי. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת ת"ת דזו"נ. יהוה יהוה:

ליל י"ט - אלף למד הא יוד מם, חיצונית יסוד ישי"ס, א' ציורה יו"י. וחיצוניות יסוד דתבונה, הנקרא קטנות א' דצד החסדים דאו"א בדעת ז"א. ובגופא, חלק ת"ת דחסד ג' בחסד ז"א, ונהי"ם נדחין לגבורה תנ"ה דז"א. ולנוקבא, חלק ת"ת דגבורה ג' בחסד נוקבא,

ונהי"ם נידחין לגתנ"ה שלה. ומאיר יום י"ט דדכורא חלק המלכות שנכנס בהוד שלו, ליומא י"ט דנוקבא, חלק המלכות דגבורה ג', הנכנס בהוד שלה. אדם ה' בשבוע ג', () () () () () () () יו"ד ה"י () עולה אדם. י' דאהי"ה ה', נבלע בז"א. ומאיר כ' דנג"ד יכ"ש. במזמור, כולם. בפסוק, ת' דתשפוט. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת ת"ת דזו"ן. יהוה יהוה:

ליל כ' - יוד הא ואו הא, רשימו דפנימית ת"ת דאבא עלאה, הנקרא רשימו דגדלות ב', החסדים דאבא בדעת ז"א. ובגופא, חלק גבורה דחסד ג' בחסד ז"א, ותנהי"ם נדחין לגתנה"י דז"א. ולנוקבא, חלק גבורה דגבורה ג', בחסד דנוקבא, ותנהי"ם נדחין לגתנה"י דנוקבא, ומאיר יום כ' דדכורא, חלק המלכות שנכנס ביסוד שלו, לחלק המלכות הנכנס ביסוד שלה, אדם ו' דשבוע ג', () () () () () או הי יו () () עולה אדם. ה' דאהיה ה', נבלע בז"א. ומאיר ש' דנג"ד יכ"ש. במזמור ישמחו. בפסוק ש' דתשפוט. ויכוין לתקן מה שפגם בת"ת דזעיר ונוקבא. יהוה יהוה:

ליל כ"א - יוד הא ואו הא, נכנס עצמות פנימית ת"ת דאבא עלאה, הנקרא עצמות דגדלות ב', צד החסדים דאבא בדעת ז"א. ובגופא, חלק דחסד ג', בחסד ז"א, וגתנהי"ם, בגתנהי"ם דז"א. ולנוקבא, חלק חסד דגבורה ג' בחסד שלה, וגתנהי"ם בגתנהי"ם שלה. ומאיר יום כ"א דדכורא, חלק המלכות דחסד שנכנס במלכות שלו, לחלק מלכות דגבורות, שנכנס במלכות שלה. אדם ז' דשבוע ג', () () הי ואו הי עולה אדם, וה' יתירים הרי ש"ך. א' דאהיה ו' נבלע בז"א. נגדיכ"ש. במזמור, וירננו. בפסוק פ' דתשפוט. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת ת"ת דזעיר ונוקבא יהוה יהוה:

ליל כ"ב - שבוע ד, יוד הה וו הה, פנימית דיסוד ישו"ס, הנקרא גדלות א' דגבורות דאבא בדעת ז"א, צד הגבורות. ובגופא, חלק מלכות דחסד ד', בחסד ז"א. ולנוקבא, מלכות דגבורה ד' בחסד שלה. ומאיר יומא כ"ב, חלק מלכות דחסד ד' שנכנס בחסד ז"א, לחלק המלכות דגבורה ד' שנכנס בחסד שלה. אדם א' דשבוע ד', יוד הי וא () () () עולה אדם. ה' דאהי"ה ו' נבלע בז"א. ומאיר ב' דבט"ר צת"ג. במזמור, לאומים. בפסוק, ו' דתשפוט. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת נצח דזו"ן יהוה יהוה:

ליל כ"ג - יוד הה וו הה. פנימית דיסוד תבונה, הנקרא גדלות א', צד הגבורות דאמא בדעת ז"א. ובגופא, חלק דחסד ד' בחסד ז"א, ומלכות נדחית לגבורת ז"א. ולנוקבא, חלק מלכות ויסוד דגבורת ד', בח"ג דנוקבא. ומאיר יומא כ"ג דדכורא, חלק מלכות הנכנס בגבורה שלו, לחלק מלכות דגבורה ד' הנכנס בגבורה שלה. אדם ב' דשבוע ד', () () ()

ה"י יו"ד ה () () עולה אדם. י' דאהי"ה ו' נבלע בז"א. ומאיר ט' דבט"רצת"ג. במזמור כי. בפסוק ט' דתשפוט. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת נצח דזו"ן. יהוה יהוה:

ליל כ"ד - אכדט"ם עולה ע"ד, והוא חיצוניות דיסוד דאו"א עלאין, הנקרא קטנות ב', צד הגבורות דאו"א בדעת ז"א. ובגופא, חלק הי"מ דחסד ד', בחג"ת דז"א. ולנוקבא, חלק הי"מ דגבורה ד', בחג"ת דנוקבא. ומאיר יומא כ"ד דדכורא, חלק המלכות דחסדים שנכנס בת"ת שלו, לחלק המלכות דגבורה ד', שנכנס בת"ת שלה. אדם ג' בשבוע ד', () () () () () () () ואו הי () () () () () () () () עולה אדם. ה' דאהיה ו' נבלע בז"א. ר' דבט"ר צת"ג. במזמור, תשפוט. בפסוק ע' דעמים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת נצח דזו"ן יהוה יהוה:

ליל כ"ה - יוד הה וו הה, פנימית ת"ת אמא עלאה, הנקרא גדלות ב', צד הגבורה דאמא, בדעת דז"א. ובגופא חלק נהי"ם דחסד, בחגת"נ דזעיר אנפין. ולנוקבא, חלק נהי"ם דגבורה ד', בחגת"ן שלה. ומאיר יומא כ"ה דדכורא, חלק המלכות דחסד ד', הנכנס בנצח שלו, לחלק המלכות דגבורה ד', הנכנס בנצח שלה. אדם ד' דשבוע ד', () וד הי ואו ה' () עולה אדם. א' דאהי"ה ז', נבלע בז"א. ומאיר צ' דבטרצת"ג. במזמור עמים. בפסוק, מ' דעמים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת נצח דזעיר ונוקבא. יהוה יהוה:

ליל כ"ו - אלף למד הא יוד מם. חיצונית יסוד ישו"ס ותבונה, ציור א' יו"ד, הנקרא קטנות א', דצד הגבורות דאו"א בדעת ז"א, ולגופא חלק תנהי"ם בחסד ד', בחגתנ"ה דז"א. ולנוקבא, חלק תנהי"ם דגבורה ד', בחג"ת נ"ה דנוקבא. ומאיר יום כ"ו דדכורא, חלק המלכות דחסד ד', הנכנס בהוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ד' הנכנס בהוד שלה. אדם ה' דשבוע ד', () () () () () () () () יוד הי () עולה אדם. ה' דאהי"ה ז' נבלע בז"א. ומאיר ת' דבט"ר צת"ג. במזמור, מישור. בפסוק, י' דעמים. ויכוין לתקן מה שפגם בנצח דזו"ן יהוה יהוה:

ליל כ"ז - יוד הה וו הה. רשימו דפנימית ת"ת דאבא עלאה, הנקרא רשימו דגדלות ב', צד הגבורות דאבא, בדעת ז"א. ובגופא, חלק ג"ת נהי"ם דחסד ד', בחג"ת נה"י דז"א. ולנוקבא, חלק ג"ת נהי"ם דגבורה ד', בחג"ת נהי"ם שלה, ומאיר יום כ"ו דדכורא, חלק המלכות דחסד ד' הנכנס ביסוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ד' הנכנס ביסוד שלה. אדם ו' דשבוע ד' () () () () או ה"י י"ו () () עולה אדם. י' דאהי"ה ז', נבלע בז"א. ומאיר ג' דבט"ר צת"ג. במזמור, ולאומים. בפסוק ם' דעמים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת נצח דזו"ן. יהוה יהוה:

ליל כ"ח - יוד הה וו הה, נכנס עצמות פנימית של ת"ת דאבא עלאה, הנה עצמות דגדלות ב', צד הגבורות דאבא בדעת ז"א, ובגופא חג"ת נהי"ם דחסד ד', בחג"ת נהי"ם דז"א. ולנוקבא, חלק חג"ת נהי"ם דגבורה ד' בחכמה גבורה תפארת נהי"ם שלה. ומאיר יומא כ"ח דדכורא, חלק המלכות דחסד ד', הנכנס במלכות דז"א, לחלק המלכות דגבורה ד', הנכנס במלכות שלה. אדם ז' דשבוע ד', () () ה"י וא"ו ה"י עולה אדם. וה' יתירה, הרי ש"ך ה' דאהי"ה ז' נבלע בז"א. ומאיר בט"ר צת"ג. במזמור, בארץ. בפסוק, מ' דמישור. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת נצח דזו"ן. יהוה יהוה:

ליל כ"ט. יוד הי ויו הי, פנימית נצח דיש"ס, מצד אבא הנקרא גדלות א', בחסד ז"א. ובגופא חלק מלכות דחסד ה', בחסד שלו. ולנוקבא, חלק המלכות דגבורה ה' בחסד שלה. ומאיר יומא כ"ט דדכורא, חלק המלכות דחסד ה', הנכנס בחסד שלו, לחלק המלכות דגבורה ה', הנכנס בחסד שלה. אדם א' דשבוע ה', יו"ד ה"י ו"א () () () עולה אדם. א' דאהי"ה ח', נבלע בזעיר אנפין. ח' דחק"ב טנ"ע. במזמור, תנחם. בפסוק, י' דמישור. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת הוד דזעיר ונוקבא דאצילות. יהוה יהוה:

ליל ל' - יוד הי ויו הי, פנימית נצח תבונה, הנקרא גדלות א' מצד אמא, בחסד דז"א. ובגופא, חלק י"מ דחסד ה', בח"ג דז"א. ולנוקבא, חלק י"מ דגבורה ה', בח"ג דנוקבא. ומאיר יומא ל' חלק המלכות דחסד ה' הנכנס בגבורה שלו, לחלק המלכות דגבורה ה' הנכנס בגבורה שלה. אדם ב' דשבוע ה' ()() הי יוד הי () עולה אדם. ה' דאהיה ח' נבלע בז"א. ומאיר ק' דחק"ב טנ"ע. במזמור, סלה. בפסוק, ש' דמישור. יכוין לתקן מה שפגם בספירת הוד דזעיר ונוקבא דאצילות יהוה יהוה:

ליל ל"א - אכדט"ם חיצונית חסד דאו"א עלאין, הנקרא קטנות ב' מצד או"א, בחסד ז"א. ובגופא, חלק הי"ם דחסד ה', בחג"ת דז"א. ולנוקבא, חלק הי"ם דגבורה ה', בחג"ת דנוקבא. ומאיר יומא ל"א חלק המלכות דחסד ה' הנכנס בת"ת שלו, לחלק המלכות בגבורה ה', הנכנס בת"ת שלה. אדם ג' דשבוע ה' """""""" ואו הי """""""" עולה אדם. י' דאהי"ה ח' נבלע בז"א. ומאיר ב', דחק"ב טנ"ע. במזמור, יודוך, בפסוק ו' דמישור יכוין לתקן מה שפגם בספירה הוד דזו"נ. יהוה יהוה:

ליל ל"ב - יוד הי ויו הי, פנימיות חסד דאמא עלאה, הנקרא גדלות ב' מצד אמא, בחסד דז"א. ובגופא, חלק נהי"ם דחסד ה', בחגת"נ דז"א. ולנוקבא, חלק נהי"ם דגבורה ה', בחגת"נ דנוקבא. ומאיר יום ל"ב דדכורא, חלק המלכות דחסד ה' הנכנס בנצח שלו, לחלק המלכות דגבורה ה' הנכנס בנצח שלה. אדם ד' דשבוע ה', " וד ה"י ואו ה' "

עולה אדם. ה' דאהי"ה ח' נבלע בז"א. ומאיר ט' דחק"ב טנ"ע. במזמור, עמים. בפסוק, ר' דמישור. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת הוד דזו"נ. יהוה יהוה:

ליל ל"ג. אלף למד הי יוד חיצונית נצח דיש"ס ותבונה, הנקרא קטנות א' דאו"א, בחסד דז"א. ובגופא, חלק תנהי"ם דחסד ה', בחגתנ"ה דז"א. ולנוקבא, חלק תנהי"ם דגבורה ה', בחגתנ"ה דנוקבא. ומאיר יומא ל"ג דדכורא, חלק המלכות דחסד הנכנס בהוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ה' הנכנס בהוד שלה. אדם ה' דשבוע ה' " " " " " " " " " יוד הי " עולה אדם. א' דאהיה ט' נבלע בז"א. ומאיר נ דחק"ב טנ"ע. במזמור, אלהים. בפסוק, ו' דולאמים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת הוד דזו"ן. יהוה יהוה:

ליל ל"ד - יוד הי ויו הי. פנימיות חסד דאבא עלאה. רשימו של גדלות ב' מצד אבא, בחסד דז"א. ובגופא, חלק ג"ת נהי"ם דחסד ה', בחג"ת נה"י דז"א. ולנוקבא, חלק גתנהי"ם דגבורה ה', בחג"ת נה"י דנוקבא. ומאיר ל"ד דדכורא, חלק המלכות דחסד ה' הנכנס ביסוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ה', הנכנס ביסוד שלה. אדם ו' דשבוע ה' 00000 א"ו ה"י י"ו () () עולה אדם. ה' דאהיה ט' נבלע בז"א. ומאיר ע' דחק"ב טנ"ע. במזמור, יודוך. בפסוק, ל' דולאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בהוד דזו"נ יהוה יהוה:

ליל ל"ה - יוד הי ויו הי. פנימית חסד דאבא עלאה, הנקרא עצמות דגדלות ב' מצד אבא, בחסד דז"א. ובגופו, חלק חג"ת נצח הוד יסוד מלכות דחסד ה', בחג"ת נהי"ם דז"א. ולנוקבא חג"ת נהי"ם דגבורה ה', בחג"ת נהי"ם דנוקבא. ומאיר חלק המלכות דחסד ה' הנכנס במלכות דז"א, לחלק המלכות דגבורה ה' הנכנס במלכות שלה. אדם ז' דשבוע ה', () () הי ואו הי עולה אדם. ועם ה' יתירה, הרי ש"ך. י' דאהי"ה ט' נבלע בז"א. ומאיר חק"ב טנ"ע. במזמור, עמים. בפסוק א' דלאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירה הוד דזו"ן. יהוה יהוה:

ליל ל"ו - שבוע ו' יוד הי ואו הי. פנימית הוד דיש"ס, הנקרא גדלות א' דאבא, בגבורה דז"א. ובגופו, חלק המלכות בכללות חסדים שביסוד ז"א, בחסד שלו. ולנוקבא, חלק המלכות בכללות גבורות שביסוד נוקבא, בחסד שלה. ומאיר יומא ל"ו דדכורא, חלק המלכות דכללות חסדים שנכנס בחסד שלו, לחלק המלכות דגבורה ו' הנכנס בחסד שלה. אדם א' דשבוע ו', יוד הי וא () () () עולה אדם. ה' דאהיה ט' נבלע בזעיר אנפין. י' דיג"ל פז"ק. במזמור, כולם. בפסוק מ' דולאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירה יסוד דזו"ן דאצילות. יהוה יהוה:

ליל ל"ז - יוד הי ואו הי, פנימית 'הוד דתבונה, הנקרא גדלות א' דאמא, בגבורה דז"א. ובגופא, חלק י"מ דחסד ו' בח"ג דז"א. ולנוקבא, חלק י"מ דגבורה ו' בח"ג דנוקבא. ומאיר

יומא ל"ז דדכורא, חלק המלכות דחסד ו' הנכנס בגבורה שלו, לחלק המלכות דגבורה ו', שנכנס בגבורה שלה. אדם ב' דשבוע ז', () () () הי יוד ה () () עולה אדם. א' דאהיה י', נבלע בז"א. ומאיר ג' דיג"ל פז"ק. במזמור, ארץ. בפסוק, י' דולאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת יסוד דזו"נ דאצילות. יהוה יהוה:

ליל ל"ח - א"ם ג"ל, חצונית דגבורה דאו"א עלאין, הנקרא קטנות ב' דאו"א, בגבורה דז"א. ובגופא, חלק הי"ם דחסד ו', בחג"ת דז"א. ולנוקבא חלק הי"ם דגבורה ו' בחג"ת דנוקבא. ומאיר חלק המלכות דכללות חסדים הנכנס בת"ת ז"א, לחלק המלכות דכללות גבורות הנכנס בת"ת דנוקבא. אדם ג' דשבוע ז' () () () () () () () () ואו הי () () () () () () () () עולה אדם. ה' דאהיה י' נבלע בז"א, ומאיר ל' דיגלפז"ק. במזמור, נתנה. בפסוק ס' דולאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת היסוד דזו"נ דאצילות. יהוה יהוה:

ליל ל"ט - יוד הי ואו הי, פנימית דגבורה דאמא עלאה, הנקרא גדלות ב' דאמא, בגבורה דז"א. ובגופא חלק נהי"ם דחסד ו' בחגת"נ דז"א. ולנוקבא, חלק נהי"ם דגורה ו', בחגת"נ דנוקבא. ומאיר יומא ל"ט דדכורא חלק המלכות דחסד ו' הנכנס בנצח שלו, לחלק המלכות דגבורה ו' הנכנס בנצח שלה. אדם ד' דשבוע ו', () ו"ד ה"י ואו"ה () עולה אדם. י' דאהיה י' נבלע בז"א. ומאיר פ' דיג"ל פז"ק. במזמור יבולה, בפסוק, ב' דבארץ. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת יסוד זו"ן דאצילות. יהוה יהוה:

ליל מ' - אל"ף למ"ד הה יוד מם. חיצונית הוד דיש"ס ותבונה הנקרא קטנות א' דאו"א, בגבורה דז"א. ובגופו, חלק תנהי"ם דיסוד ו', בחגתנ"ה דז"א. ולנוקבא חלק תנהי"ם דגבורה ו', בחגתנה"י דנוקבא. ומאיר יומא מ' דדכורא חלק המלכות דיסוד ו' הנכנס בהוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ו' הנכנס בהוד שלה. אדם ה' דשבוע ו' " " " " " " " " " יוד הי " עולה אדם. ה' דאהיה י' נבלע בז"א. ז דיג"ל פז"ק. במזמור, יברכנו. בפסוק, א' דבארץ. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת יסוד דזו"ן דאצילות יהוה יהוה:

ליל מ"א - יוד הי ואו הי. פנימית גבורה דאבא עלאה (עצמות שלו הנקרא עצמות דגדלות ב' דאבא) רשימו שלו, הנקרא גדלות ב' דאבא, בגבורה דז"א. ובגופא חלק גתנהי"ם דחסד ו', בחג"ת נה"י דז"א. ולנוקבא חלק חגתנה"י דגבורה ו', בחג"ת נ"ה דנוקבא. ומאיר יומא מ"א דדכורא חלק המלכות דחסד ו' הנכנס ביסוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ו' הנכנס ביסוד שלה. אדם ו' דשבוע ו' " " " " " א"ו ה"י יו " " עולה אדם. אהיה א' נבלע בז"א. ומאיר ק דיג"ל פז"ק. במזמור, אלהים. בפסוק ר דבארץ. ויכוין לתקן מה שפגם ביסוד זו"ן דאצילות. יהוה יהוה:

ליל מ"ב - יוד הי ואו הי. פנימית גבורה דאמא עלאה, עצמות שלו, הנקרא עצמות דגדלות ב' דאבא, בגבורה דז"א. ובגופא, חלק חג"ת נה"ים דחסד ו', בחג"ת נהי"ם דז"א. ובנוקבא, חלק חגתנהי"ם דגבורה ו', בחגתנהי"ם דנוקבא. ומאיר יומא מ"ב דדכורא, חלק המלכות דחסד ו', הנכנס במלכות שלו, לחלק המלכות דגבורה ו', הנכנס במלכות שלה. אדם ז' דשבוע ו' ה"י וא"ו ה"י. וה' יתירים הרי ש"ך. אהי"ה ב' נבלע בז"א. ומאיר יג"ל פז"ק. במזמור, אלהינו. בפסוק ץ' דבארץ. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת יסוד דזו"ן דאצילות. יהוה יהוה:

ליל מ"ג - יו"ד ה"א וא"ו ה"א. פנימית דיסוד יש"ס צד החסדים. הנקרא גדלות א', צד החסדים דאבא בת"ת ז"א. ויוד הה וו הה פנימית דיש"ס צד הגבורות דאבא, גדלות א' מאחוריו, לנוקבא. ובגופא, חלק מלכות דחסד ז', בחסד ז"א. ולנוקבא, חלק מלכות דגבורה ז', בחסד שלה. ומאיר יומא מ"ג דדכורא, חלק מלכות דחסד ז' הנכנס בחסד זעיר אנפין, לחלק המלכות דגבורה ז', הנכנס בחסד זעיר אנפין שלה. אדם א' דשבוע ז', יוד הי וא " " " עולה אדם. אהיה ג' נבלע בז"א. ומאיר ש דשקוצי"ת. במזמור, יברכנו. בפסוק, ת"דתנחם. ויכוין לתקן מה שפגם במלכות זו"ן יהוה יהוה:

ליל מ"ד - יוד הא ואו הא. פנימית דיסוד דתבונה, צד החסדים הנקרא גדלות א' בחסד אמא בת"ת דז"א, ויו"ד ה"ה ו"ו ה"ה פנימית יסוד דתבונה צד הגבורות דאמא, הנקרא גדלות א' דגבורות דאמא מאחוריו למלכות. ובגופא, חלק המלכות ויסוד דחסד ז' בחלק ח"ג דז"א. ובנוקבא, חלק י"ס דגבורה ז' בח"ג דנוקבא. ומאיר יומא מ"ד דדכורא, חלק המלכות דחסד ז' הנכנס בגבורה שלו, לחלק המלכות דגבורה ז' הנכנס בגבורה שלה. אדם ב' דשבוע ז', " " " ה"י יו"ד ה' " ". אהיה ד' נבלע בז"א. ומאיר ק דשקוצי"ת. במזמור, אלהים. בפסוק, נ דתנחם. ויכוין לתקן מה שפגם במלכות דז"א דאצילות. יהוה יהוה:

ליל מ"ה - אכדט"ם, גי' ע"ה, חיצונית ת"ת דאו"א עלאין, צד החסדים ס"ט אותיות, שיש בג"פ הויה אלהים, ועם ו' שמות הרי ע"ה, גי' אכדט"ם, הנקרא קטנות ב' דצד החסדים דאו"א, בת"ת דזעיר אנפין ע"ה. ואכדט"ם חיצוניות ת"ת או"א עלאין צד הגבורות אכדט"ם גי' ע"ד, הנקרא קטנות ב' דגבורות או"א מאחוריו, למלכות. ובגופא, חלק הי"ם, דחסד ז', בחג"ת דז"א. ולנוקבא חלק הי"ם דגבורה ז', בחג"ת דנוקבא. ומאיר יומא מ"ה דדכורא, חלק המלכות דחסד ז' הנכנס לת"ת שלו, אל חלק המלכות דגבורה ז', הנכנס בת"ת שלה. אדם ג' דשבוע ז', ואו הי " " " " " " " " " עולה אדם. אהיה ה' נבלע בז"א. ומאיר ו' דשקוצי"ת. במזמור ויראו, בפסוק ח דתנחם, ויכוין לתקן מה שפגם בספירת מלכות דזו"ן דאצילות יהוה יהוה:

ליל מ"ו - יוד הא ואו הא. פנימית ת"ת דאמא, הנקרא גדלות ב', צד החסדים דאמא בת"ת דז"א, ושם יוד הה וו הה, פנימית ת"ת דאמא, הנקרא גדלות ב' דצד הגבורות גדלות ב', ואחוריו למלכות. ובגופא, חלק נהי"ם דחסד ז', בחגת"נ דז"א. ובנוקבא, חלק נהי"ם דגבורה ז', בחגת"נ. ומאיר יומא מ"ו דדכורא חלק המלכות דחסד ז' הנכנס בנצח שלו, לחלק המלכות דגבורה ז' הנכנס בנצח שלה. אדם ד' דשבוע ז' " ו"ד ה"י וא"ו ה' " גי' אדם. אהיה ו' נבלע בז"א. ומאיר צ' דשקוצי"ת. במזמור, אותו. בפסוק ם דתנחם. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת מלכות דזו"ן דאצילות. יהוה יהוה:

ליל מ"ז - אלף למד הא יוד מם. חיצונית יסוד דז"א דיש"ס ותבונה, הנקרא קטנות א', צד החסדים דאו"א בת"ת ז"א, וא' ציור יו"י, ואלף למד הא יוד מם, א' ציור יו"ד, חיצונית יש"ס דתבונה, צד הגבורות הנקרא קטנות א', דגבורות דאבא ואמא למלכות מאחוריו. ובגופא, חלק תנהי"ם דחסד ז', בחגתנ"ה דזעיר אנפין. ובנוקבא, חלק תנהי"ם בגבורה ז', בחגתנ"ה דנוקבא. ומאיר יומא מ"ז דדכורא, חלק המלכות דחסד ז' הנכנס בהוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ז' הנכנס בהוד שלה. אדם ה' דשבוע ז' () () () () () " " " " יוד הי () גי' אדם. אהיה ז' נבלע בז"א, ומאיר י' דשקוצי"ת. במזמור, כל. בפסוק, ס' דסלה. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת מלכות זו"ן דאצילות. יהוה יהוה:

ליל מ"ח - יוד הא ואו הא. רשימו פנימית ת"ת דאבא עלאה, הנקרא רשימו צד החסדים, בת"ת דז"א, ויוד הי וו הה, רשימו דפנימית ת"ת דאבא, צד הגבורות, הנקרא רשימו דגדלות ב' דאבא, מאחוריו למלכות. ובגופא, חלק גתנה"ים דחסד ז'. בחגתנ"הי דז"א. ולנוק', חלק גתנ"הים, בגבורה ז', בחגתנ"הי שלה. ומאיר חלק המלכות דחסד ז' הנכנס ביסוד שלו, לחלק מלכות דגבורה ז' הנכנס ביסוד שלה. אדם ו' דשבוע ז', " " " " " א"ו ה"י י"ו " " עולה אדם. אהי"ה ח' נבלע בז"א. ת' דשקוצי"ת. במזמור, אפסי. בפסוק, ל' דסלה. ויכוין לתקן מה שפגם במלכות דזו"נ יהוה יהוה:

ליל מ"ט - יוד הא ואו הא, עצמות פנימית ת"ת אבא עלאה, הנקרא עצמות גדלות ב' דאבא, צד החסדים, בת"ת דז"א. ויוד הה וו הה, עצמות פנימית ת"ת אבא צד הגבורות, הנקרא עצמות וגדלות ב' דאבא, צד הגבורה מאחוריו למלכות. ובגופא, חגתנה"ים דחסד ז', בחגתנהי"ם דז"א. ולנוקבא, חגתנהי"ם דגבורה ז', בחגתנהי"ם שלה, ומאיר חלק המלכות דחסד ז', שנכנס במלכות ז"א, לחלק מלכות דגבורה ז', שנכנס במלכות שלה. אדם ז' דשבוע ז', " " הי ואו הי, עולה אדם. וה' יתירים הרי ש"ך, אהיה ט' נבלע בז"א. שקוצי"ת כולו. במזמור, ארץ, בפסוק ה' דסלה, ויכוין לתקן מה שפגם במלכות דזו"ן יהוה יהוה:

שער חג השבועות

פרק א

השער הכ"ג - שער חג השבועות ויתחלק לב' פרקים

פרק ראשון

העומר שעורים ליל י"ו דניסן, ביום א' של החמשים יום. מנחת חטים, שתי הלחם בחג השבועות, ביום חמישים. והענין כמש"ל, כי ביום א' קודם חמשים, עדיין אין להמלכות רק ה"ג מנצפ"ך, שהם כמנין שער"ה כנ"ל. אך ביום השבועות מקריבין שתי לחם מן החטים, שהם טפת החסדים. והענין - כי חטה גי' כ"ב, ושם סוד הכ"ב אתוון, שהם כלולים בטפת החסדים, שמהם נוצר הולד, ואין להאריך בזה:

אמנם עד חג השבועות, נתפשטו המוחין עד המלכות באחוריו, נגד מוחי הת"ת. אמנם בחג השבועות, אז נתפשטו גם בנ"ה, והם סוד ב' לוחות התורה, שהם נצח הוד כמבואר בזוהר, ואז מזדווגים יסוד עם המלכות, וכבר נשלם בחי' זווג דגדלות גמור:

והנה סוד חג שבועות הוא, כי כבר בארנו, כי כבר נכנסו כל המוחין, והגדיל זו"ן בכל קומת או"א עלאין, ומשם ירדו החסדים כולם בז' שבועות דימי עומר. אמנם עדיין הז"א לא הגדיל, רק מן החו"ב ולמטה, שהם סוד המוחין, אך הכתר שלו לא קיבל עדיין אותו. ואמנם סוד הכתר, הוא מן אריך אנפין בעצמו, לפי שכבר ידעת, כי או"א הם חו"ג דעתיקא כנזכר, ועתה צריך ז"א לעלות עד א"א, ואז הוא סיום הז"א, כי אז לוקח מדות גוף א"א לגמרי, ונעשה כמוהו:

וכבר בארנו לעיל בסוד משנת הוא היה אומר, בן ה' שנים למקרא וכו' כי הם כמה בחי' ומדרגות גדלות דז"א, ואמנם בהיותו למעלה בא"א, אז נקרא ז"א זקן, ואז זקן שלו לבנה, כבן ע' שנה או שמונים שנה שמלבין זקנו. והענין - כי אז בזקנותו עולה ז"א עד דיקנא דא"א, וכמו שא"א זקנו לבן כעמר נקי, דיקנא חיוורא, כן הז"א בהגיע שם, זקנו לבן כמו א"א, וז"ש רז"ל כי בים סוף נדמה להם הקב"ה לישראל כבחור, זקנו שחורה כאיש מלחמה עם המצרים. אך במתן תורה זקנו לבן כזקן. (א):

הגהה, (א) א"מ - כי בחור גי' רי"ו גבורה, כי מצדו בחור כארזים ותקיף, וכבחור במלחמה:

והענין - כי בפסח היה קטן ובחור, והיה זקנו שחורה, כי סוד זקן ז"א הוא שחורה. אך בשבועות במ"ת, עלה עד דיקנא דא"א שהוא לבנה, ולכן נדמה להם כזקן לובש לבנים. לכן כדי להעלותו עד שם, שיהיה זקנו לבנה, צריכין אנו להמשיך הכתר שלו מא"א, ואז יהיה זקן ממש:

והנה כתר הזה נכנס מתחלת ליל שבועות, ואינו נגמר ליכנס עד אשמורת הבוקר, ואח"כ מזדווג עמה ביום, בתפלת שחרית ומוסף כנודע, כדרך השבתות וימים טובים, ולכן אנחנו אסורים בזווג ליל שבועות, כי גם למעלה אין זווג, ולכן המנהג פשוט בישראל לעסוק בתורה בליל שבועות, ואינן ישנים אף רגע א', כדי להמשיך אותו הכתר עליון דז"א שהיא דיקנא דא"א (ב):

הגהה (ב) צמח - ספרו לי החברים, שהיו נוהגין לקרות ליל שבועות בבית הרב הרח"ו ז"ל, וליל א' של שבועות נתקבצו החברים ז"ל כמנהגם, ולא בא חבר א', ושאלו להרח"ו למה לא בא פלוני, ואמר הרב רח"ו אולי נזדמנה לו טבילת מצוה:

ואח"כ באשמורת הבוקר, מעט קודם עלות השחר, בעת שמשחיר פני הרקיע סוד אילת השחר, אז מצוה לטבול, כדי לקבל תוספות קדושה מבחי' הכתר, ועליו נאמר וזרקתי עליכם מים טהורים, כי אז המלכות טובלת במקוה העליון, שהוא סוד הכתר שער הנ', ויתקן לה כתר בסוד הטבילה, ואנו ג"כ שושבינא דמטרוניתא טובלין עמה, ומוליכין הכלה לבית הטבילה בעת ההיא, (ואז היא טובלת בכתר שער הנ', בסוד וזרקתי עליכם) שנגמר תיקון של מקוה העליון:

ודע, שכל מי שבלילה ההוא לא ישן כלל ועיקר ויהיה עוסק בתורה, מובטח לו שישלים שנתו, ולא יארע לו שום נזק, והוראת חיי האדם הוא בלילה זה:

וזה סוד הטבילה ההיא, ארז"ל חייב אדם לטהר א"ע ברגל, בכל ערב י"ט, צריך לטבול, ויכוין הוי"ה אהי"ה ביודי"ן גי' רגל, וגם כוונת המקוה גימ' אהי"ה דההי"ן. ואחר שיטבול, יתפלל מנחה, ויכוין כי אותו שעה שמכין להתפלה, שמדת המלכות עולה למקומה שהיתה קודם הקטרוג, ולכן יכוין בכריעה וזקיפה כמו בע"ש בתפלתו תחלה וסוף כנ"ל בע"ש:

והענין - כי בלילה נכנס כתר עליון דז"א, אך היא אינה עולה עמו, רק מקבלת טהרה משם במקומה ובבוקר אז גם היא עולה עד שם ומזדווגת עמו. וז"ס הנזכר בזוהר פרשת אמור, והענין נ"ל שכך שמעתי ממורי ז"ל, כי הנה ידעת איך הכתר של ז"א, וכתר של נוקבא נעשין ברגע א', והוא כי החסד שבת"ת ז"א, היינו חסד ג', נחלק לב', חציו עולה למעלה בכתר, וחציו יוצא אל האחוריים לצורך המלכות. וכאשר עולה החסד למעלה, אז יורד הכתר של ז"א מלמעלה, ויורד עד ראש ז"א, ונתקן אז בחינת הכתר של ז"א. נמצא, כי בחי' החסד העולה, היא גורם ירידת הכתר, והנה כתר נקרא שער הנ' דבינה, לפי שאין הכתר ז"א נעשה כל עצמו, רק מגופא דבינה כנודע, והנה יש בה נ' שערים, והם סוד ה"ח, וכשנגמר תכלית כל החסדים לכנס, אז יורד הכתר. נמצא, כי הכתר כל

עיקרו אינו אלא מבחינת החסדים, והוא אחרון שבכולם, ולכן באותו החסד הנחלק, וגורם לכתר לירד, הוא משפיע אל הנוקבא, וטובלת בו ונטהרת:

והנה מה שראוי לקרות בליל שבועות, כדי להמשיך הכתר הנ"ל, הוא זה, שתקרא ג' פסוקים ראשונים, וג' אחרונים, מכל סדר וסדר, ואם נזדמן לו פרשה פתוחה מד' או ה' פסוקים, בין בתחלת הפרשה בין בסוף הפרשה, צריך לקרותה. בפרשת בראשית עד לעשות, סוף פרשת ויכולו. וכן מכל נביא ונביא, וכן של כתובים, וכבר נדפס:

(זה נמצא בס"א - ויכוין בשמות היוצאים מהם, שהם כ"ד קישוטי כלה, שם אחד בכל ספר, והוא יוצא מאות ראשונה ואחרונה, של תיבה שניה, של פסוק אחרון של הספר, אות א' נקוד קבוץ, ושניה קמץ. ואם התיבה בת ב' אותיות היא השם, ובספרים שכופלים פסוק אחד, אין השם יוצא מפסוק הנכפל, אלא מפסוק אחרון ממש. ועוד יכוין שם אחד, בתיבה שלפני תיבה אחרונה ע"ד הראשון, ויצרף זה השם השני עם שם הראשון, ויכוין אותו מצורף בשם א' של ד' אותיות. ויכוין בו צרוף א' של אדני, וכה יעשה בכל הכ"ד ספרים, בספר ראשון צירוף א' של אדני, ובשני השני עד כלותם. והכ"ד ספרים, הם ה' חומשי תורה, ה' מגילות, ח' נביאים, והם - יהושע, שופטים, שמואל, מלכים, ישעיה, ירמיה, יחזקאל, ותרי עשר כחד חשיבי. והשם יוצא מפסוק אחרון של מלאכי. וה' כתובים והם - תהלים, והשם יוצא מפסוק אחרון דספר חמישי, איוב, משלי, ד"ה, ודניאל עזרא ונחמיה כחד חשיבי, והשם יוצא מפסוק אחרון דנחמיה ע"כ. ובכח הלימוד זה, אנו מושכין כתר לז"א, כמ"ש לעיל.):

(נ"א מע"ח - צריך לקרות דניאל קודם דברי הימים, ואחר כל הסדר נוהגים החברים לקרות אדרא רבא, מן זמן הרב רבי אפרים ז"ל. אמנם הכתובים של מגלת איכה יקרא בלחש, כי הוא י"ט. ותקרא הפטרה דיום א' דשבועות, ביחזקאל, ובחבקוק הפטורה דיום ב', ותכוין בסיום כל ספר, בהשמות היוצאין מס"ת הספרים כ"ד, שהם נגד כ"ד תכשיטי כלה, הנזכר בימי אלול, מכתב יד מורי זלה"ה, והניקוד אות א' בקיבוץ, ואות אחרונה בקמץ, והם בסוד דע"ק וכ"ע עתיקא, והם התדפ עב וכו', ה'ד'ע' בשורוק, ת' פ' ב' בקמץ, ואיני יודע מנין לו. ומה שאני עיינתי וחקרתי הוא, כי אלו השמות יוצאין מר"ת ומס"ת של תיבה שנייה של פסוק אחרון מכל ספר וספר. (מתלמידי אר"י ז"ל, כתבו כ"ד צרופים אחרים, כגון בו, ב' בשורוק ו' בקמץ, היוצא מתיבה הסמוכה לאחרונה שבסוף הספר, כגון בארון. בן, ב' בשורוק בקמץ, וכן בספר ב' בכל מסעיהם בל וכו', ב' בשורוק ל' בקמץ) מהרי"ס, שהם טובים להצלחה ולזכירה, ומסוגלים מאוד לכוין בהם) ע"כ:

ובענין הטבילה של אשמורת יום השבועות כנ"ל, אמר לי רבי יצחק הכהן, כי נלענ"ד שהם אלו השמות ואיני זוכר היטיב, והם להמשיך אל כתר שלה, שעושה עתה כנ"ל ע"י הטבילה, הם בחי' כתר זה, והם בחי' ב' אותיות ראשונים משם ע"ב וס"ג, שהם יו"ד ה"י יו"ד ה"י גי' ע', וב' מלואים של ע"ב ס"ג, שהם מ"ו ל"ז הכל גי' קנ"ג, הסר מהם ב' כוללים של הב' שמות, נשארים קנ"א כמנין מקוה, ובמקוה הזה טובלת הנוקבא:

צמח - משם הרב ר"ח ז"ל, שהיה אומר כי בלילות הללו כמו שביעי של פסח, וליל שבועות, וליל ה"ר, מצוה לפרוש ולגלות עומק החכמה, לפי שבאלו הימים הזמן גרמא והוא זמן מוכן לסודות וראוי לפרשם אז:

זה מ"כ במחזור של מורי ז"ל, של מועדים כמנהג האשכנזים, בסוף חזרת עמידה דשליח ציבור, ביום א' בשבועות, שם כתוב מבחוץ, מכת"י מורי זל"הה, ענין זה, וז"ל, יום א' דשבועות, יקרא י"ג מדות ג"פ, ואח"כ יאמר רבש"ע מלא כל משאלותי וכו', וכן יהי רצון, ויחזור התפילה ג"פ, ואח"כ יאמר ג"פ ואני תפילתי וכו', וכן יעשה במוסף, וביום ב' דיוצר ע"כ, וכן בפסח ובסוכות. ויכוין כ"ד שמות הנ"ל בניקודים הנ"ל. מ"ש בזוהר פרשת בראשית, כל שתא איקרי אל, והשתא איקרי כבוד אל, כי לכל השנה אין לה שם א"ל, אבל עתה יש לה דעת יותר פנימי, והוא שם ס"ג גי' כבוד א"ל, ודעת זה אין לה אלא בעת הזווג, שהוא יום השבת ויום שבועות שאז דוגמת שבת כנודע, לכן אינו רק יום א', ולא ז' ימים כמו פסח וסוכות. (א):

הגהה (א) א"מ - וקשה, א"כ בשמיני עצרת יהיה ג"כ כך, שהרי הוא ג"כ יום א', וא"כ היינו הך, וצ"ע:

סוד ז' ברכות שבעמידת י"ט, לעיל שער מקרא קודם, וגם ניקוד הויות שבעמידה. סוד מפני היד שנשתלחה וכו' שם, ע"ש כל כוונת תפלת:

כוונת ט"ב, ובין המצרים - באותן הימים, שבין י"ז בתמוז עד ט"ב, כבר כתבו הפוסקים אסור לאכול פרי חדש, או ללבוש לבוש חדש, כדי שלא יצטרך לומר עליהם שהחיינו, וכן ראוי לעשות באלו הימים, לשמור עצמו מלאכול פרי חדש, או ללבוש בגד חדש:

צמח - ונ"ל, שבחולה מותר, אפילו בחול, מפני שהפירות פותחין תאותו לאכול דברים טובים, ובמקום חולי לא גזרו רבנן:

צמח - סיפר לי בנו של הרח"ו ז"ל, כי זוכר שפעם א' היו חכמי הדור אוכלין על שלחן אביו, והפצירו בו לאכול פרי חדש, ואכל אותן בלי שהחיינו וזה כל אותן הימים שבין המצרים:

מנהג טוב להתאבל אחר חצות היום, כי אז סוד הדינין, ולבכות חצי שעה או יותר על חורבן הבית, וטוב מאוד אל הנפש:

ודע, כי מתשרי עד אדר הם ו"ק דז"א, והם בסוד שנה, ואדר הוא היסוד. ואח"כ המלכות, הם ו"ק מניסן עד תשרי, נמצא כי חדש אב הוא הוד שלה, לכן שם נחרב הבית, בסוד כל היום דוה, וזה סוד הודי נהפך עלי למשחית. לכן אמרו בזוהר, שכל האוכל בט"ב, כאלו אוכל גיד הנשה, ונרמז את, ר"ת תשעה אב, ע"ש בר"מ, והוא כי הלא ידעת, כי הירך שצולע יעקב, הוא ההוד:

מהחברים - בין המצרים צריך לכוין כוונה זו בברכת אבות, בהויה בחתימה, תכוין שיאיר הויה לשם זה טדה"ד, היוצא מאותיות שלפניו. ובאתה גבור, תכוין בהויה בחתימה זו, שיאיר לשם כוז"ו, היוצא מאותיות של אחריו. ובאתה קדוש, תכוין בחתימה, הוי"ה לשם מצפ"ץ, היוצא מחלוף אתב"ש, וג' שמות אלו גי' שי"ן עם הכולל. ובג' ברכות אחרונות, יכוין רצ"ה, גימטריא אלהי"ם דההי"ן, אשר אותיות אלו רצ"ה הם צרה, וז"ס עת צרה היא ליעקב, שהוא שם אלהים הנ"ל גי' רצה שהוא דין, וז"ס בין המצרים, כי משם באו הצרות. אם תוסיף שם אדנ"י שהוא דין, והוא גי' שי"ן עם רצה הנ"ל, ותכוין כי ג' שמות אלו שהם דינין, בין המצרים, והוא צרה, והם גי' שי"ן, יתמתקו עם ג' שמות שבג' ברכות הראשונות, שעולין ג"כ גי' שי"ן כנ"ל, ואז מצרה נעשת רצה י"י בעמך ישראל:

וכשתאמר שים שלום, תכוין כי הם בר"ת ב' שין שי"ן הנ"ל, וג"כ ב' תיבות שים שלום שעולין בגי' ב"פ שין שין הנ"ל, ויתירים ו' יותר, והם נגד ו' שמות הנ"ל שהם הוי"ה וטדה"ד שלפניו, והוי"ה וכוז"ו שלאחריו, והוי"ה ג' ושם מצפ"ץ אלהים, ושם אדנ"י:

צמח - גם סיפר לי החכם הר"י כהן נר"ו, משם הרב ז"ל הרח"ו, שלא היו חכמי אותו הדור מניחין אותו לומר בט"ב, אותה קינה שכתובה איכה חשכה אור הלבנה, שבה סוד התורה היש מוציא לאורה ומי הוא זה אשר הדור יגין בשבילו וכו', כל זמן שהיה הרב בצפת, כי אז היה בדורו של הרב זלה"ה, שהיה יודע בסודות התורה והיה ראוי שהדור מגין עליו) והיה ראוי אח"כ להוסיף דברים שנפלאו ונעלמו, המה סודות בפטירתו בנשיקה. מהחברים - בט"ב יכוין ערבית ושחרית כל הויה בשבא, כי אז הגבורות שולטין, ובמנחה בסגול, כי כבר התחלת המתקה, שכך חמתו באש ויצת אש בציון לכן אומרים נחם במנחה בט"ב) ובמנחה בברכת ענינו, לעולם בסגול ואהי"ה משולב עמו. וליחיד, בשומע תפלה בניקוד חטף סגול ואהיה נוסף. ובמנחה חטף סגול ואהי"ה משולב עמו:

צמח - שמעתי בדמשק ששאלו להרח"ו ז"ל, למה אומרים ברכת הלבנה במוצאי תשעה באב, והשיב לי לבשר ללבנה ולישראל, כי כשנחרבה הבית וגלו, הרי הם עתידין

להתחדש כמותה, הרי ישראל והשכינה עתידין להתחדש, וזהו בשורה אז. וגם כי בט' באב נולד משיח. בט"ב אין לומר כל צרכי, שאז אסורים הכל בנעילת הסנדל:

דרוש למהרח"ו ז"ל, על סוד ט"ו באב, וט"ו בשבט:

כבר כתבנו סדר המועדות, בחג הפסח עד ט"ו בשבט, נצח. פורים, יסוד. חנוכה, הוד. ולפי שפרשנו במקום אחר, חנוכה בנצח, ופורים בהוד, יצדק מאוד ט"ו באב ביסוד, ויגיד עליו ריעו בט"ו בשבט, שהוא מלוי הלבנה, מלא כל הארץ, ודאי שמבין שניהם תתחנט עלים של פירות אילן כדלקמן. והנה ט"ו באב, בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים. כמבואר סוף תענית, וסוד הזיווגים יונקת מבינה, סוד יוה"כ, כמ"ש הנושא אשה לשם שמים, עונותיו נמחלין לו. וסוד כרמים, כטעם כי כרם י"י צבאות בית ישראל, כי כרם גימט' י' הויו"ת. ועוד פי' בעיגול, כמו כרם ביבנה, שכולם רואין זאת לתוספת צניעות, ונסמכו מלתא של אותו יום, הואיל שבו הותר שבט בנימין לבא בקהל, והותרו השבטים לבא זה בזה, ובו ביטלו המבטל עלית הרגל, וכל הנטיעות של אותו יום, פסקה ערלה שלהם לזמן מועט, שהוא ב' שנים ומחצה דווקא, והוא שיעור תיקון הזמן שנחלקו ב"ש וב"ה פרק קמא דעירובין אם נוח לאדם שנברא וכו', עיין שם הפסוק ערלת לב, ובו כלו מתי מדבר. ובו ניתנו הרוגי ביתר לקבורה. ובו תבר מגל, שכל אותו יום כורתין עצים למערכה ותו לא, לפיכך הרבוה בתפילות באותו יום, ומביאין קרבן עצים למערכה, כמ"ש בתענית, אלו הם ז' מעלות טובות של אותו יום, המכונה ליסוד, שהוא ז' בכ"מ. ותנן התם באמרם, פי' בעל הכרמים, הנעשין שושבינין לזרע קודש, בסוד בחור שא עיניך וראה, בסוד אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי, עזרי בסוד עזר כנגדו, ובנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים ושוחקות, שהוא שבח גדול אליהם בכל זמן. ואף לגירסא אחרת דתנינן תמן ואומרת, אין הכונה זה בלי ספק מאמרם, אלא על זקנות שבהם, שהיו אומרות כך, היינו את הילדות לצוותא ולצניעותא. לא יקשה אמרן ובלבד שתעטרני בזהובים, כי כן דרך הנשים שתאמרנה כך הזקנות לשם הילדות כדי לחבבן בעיניהם:

וטעם ד' משפחות - יפות, עשירות, מיוחסות, בינונית, שנינו שם בברייתא, הן הנה היו מכוונות לד' אותיות שבשם, כשתסדרן לכולם שכינה ביניהן, הללו אומרין אין אשה אלא לנוי, הן ה' אחרונה, שחורה אני ונאוה, והללו אומרים תנו עיניכם במשפחה, שאין אשה אלא לבנים, סוד ו' שבשם. והללו משתבחות בעושר, סוד ה' ראשונה, בינה. ועניות תולין עיניהם למרום, ליו"ד שבשם, חכמה עלאה, ואומר קחו מקחכם לשם שמים, שהוא גימטריא חכמה בכללות עשר, הרי י"פ ע"ג, והלמד שמושית אינו מן המנין, ובלבד שתעטרנו בזהובים, פי' לקנות בהם תכשיטין אחר הנשואין, דכולם בחכמה עשית:

ובהכי דייק שפיר מה אתה בורר ולמי אתה בורר, פי' באיזה מדה טובה תנוח דעתך, וזו היא סמיכות פסוקים שבאו במשנה, כי הפסוקים שבאו בסוף משנה הם הסתכלות האנשים בשבחות של בנות, ופסוק דצאנה וראנה, היא התבוננות הבנות בעושר דגברא. ואף ביה"כ תשמחנה בנות במחול, שהוא עצמו יום סליחה, ובו הזמנה לזווג על יום ח' דחג, ובו ניתנו לוחות שניות, סימן יפה נולדים שיהיה זרע ברך ה', מקרא שאין לו הכרע אשר ברכו י"י, ושהוא ברוך י"י בטרם תצא מרחם, ולפיכך במשנה נקרא יום חתונה למ"ת בלוחות שניות, וט"ו באב יום שמחה לבנין בהמ"ק שבשילה, שבו הותרו השבטים לבא זה בזה, ובמקדש ירושלים תבר מגל, ועליית הרגל שהוא שמחה רבה, ודי בזה:

ודע, כי אותיות אהו"י, הם חיות גדול למועדי הוי"ה, אהו"י גופא שם קדוש, היוצא מן אהיה הויה, באותיות שהן פשוטות בלי שום כפל, ואלו אותיות שם כח שסערת הים נוחה מפניה, אם תכתוב חותם זה על תורן הספינה, לאותו צד שהרוח נושבות. ומספרן כ"ב, שכל אותיות התורה נחות ע"י, שאין לשום אות הברה שתנוח בה בכח הנקודות, אלא בשיתוף אחד מאותיות אהו"י בסתר או בגלוי. וכן ר"ת "בראשית "ברא "אלהים "את "השמים "ואת "הארץ, שהוא פסוק ראשון דתורה גי' כ"ב, שלא נברא שמים וארץ, אלא בשביל כ"ב אתוון דאורייתא:

וכבר גרם גלות מיעוט לאותיות אהו"י, א' נגרע מן כסא, וה' מן השם הגדול, כדכתיב על כס י"ה, י' נגרע מקרתא רבתא דירושלים, ובזכות מועדים ישוב הכל לאיתנו, א' בתשרי שהוא ר"ה, כונן למשפט כסאו. ו' בסיון. ה' חמשה ימים בין יה"כ לסוכות, והי' עצמה של יה"כ, ובצירוף י"ה הוא חג המצות, דכולא עלמא מיהת יה"כ הוא בסוד בינה, לפיכך תוקעין זכר ליובל, וקודם לכן מרננין ז"פ י"י הוא אלהים, זכר לשמיטה הקודמת אליו, והם גי' תוצאות חיים, ר"ל י"י הוא האלהים גי' קכ"ט. וז"פ קכ"ט תתק"ג, גי' תוצאות, להכניע ג"ץ שהיא ץ' פשוטה, ט' מאות, היוצאת מתחת הפטיש, דכתיב ביה למות תוצאות. ורמז במספר אותיות ע"ה, וזה תיקונם שלא יזיק:

מכאן ואילך נזכה למצות סוכה, כ"ז בסוד ענני כבוד בזכות אהרן, במספר ז"פ ה' הוא האלהים, והם היו ז' כנודע, ובזה גשם נדבות תניף אלהים, לצורך תבואת גר"ן, והם במספר מכוון בנ' דמנצפ"ך, והכל בזכות הברית של ערבות מואב, כדכתיב ביה י"י אלהיך כורת עמך היום, והוא רל"ב ת"ד ע"ח. וכן ראשי בשמים במספר שו"ה, בת אשר, גי' תוצאות, והיא שכרה מברכת הזקן, שהצילה מתתק"ג מיני מיתות שנבראו בעולם, ונהפכו לה לתוצאות חיים. וכן ארור אתה מכל, גימ' אכן כאדם תמותון, שנתלה חובה על ידיכן, אחר ע' שנים במספר אכן, תמותון, כמנין תתק"ב מיתות שבעולם, ומיתה

הנשיקה שמשלמת חשבון תוצאות לא קחשיב, דלא אתערב במניניהון. וכאחד השרים תפולו, שהוא סמא"ל, מיוחד בשרים, שנטרד ממדרגתו. ואם תחבר עמהן מ"ה וב"ן גי' אלף, וז"ס האלף לך שלמה:

שער ראש השנה

הקדמה

פרק א

שער ראש השנה - הקדמה:

השער הכ"ד שער ראש השנה:

ביאור ענין ר"ה וכוונת נסירה, ויתחלק לו' פרקים. בענין ימים ראשונים שאחר ר"ח אלול, יעשה הפסקה של שני ימים, ויכוין היחוד שנתבאר בשער יחודים ע"ש. ומצוה להתענות בחודש הזה, כי כן התענה משה מ' יום אלו, מר"ח אלול עד יום הכפורים, כי הם ימי רצון. ויאמר ביום שמוציאין ס"ת ג"פ י"ג מדות, וג"פ פסוק ואני תפילתי, וג"כ יכוין בכ"ד שמות היוצאים מכ"ד ספרים, וישאל חיים וכפרה על עוונותיו. וגם יכוין באלו המ' יום יחוד הדיקנא, שנתבאר בשער היחודים ע"ש:

וקודם היחוד, יטבול עצמו, וירחיק עצמו מעבירות, ויהיה איש ירא וחרד את דבר ה', וירחוק עצמו מהקפדה ומכעס, אפילו לדבר מצוה, ומהליצנות וגאוה, ויזהר מאוד בברכת הנהנין, ואז יזכה להשגה ע"י יחודים. ועוד יש תקנה להשגה, ונתבאר בשער היחודים ע"ש:

הסליחות שנוהגין לומר באשמורת הבוקר, יאמר מלה במלה עם הצבור, וי"ב אלפא ביתא שבהם, הם נגד י"ב פרצופים שבאצילות כנודע. וקצת סליחות נתבאר גבי ב' וה', וע"ש בחלק א' מזה. ובחודש זה יתקן כל העונות והפגמים שפגם ושעוות, ויתקן כל פגם שראוי, כפי מה שיתבאר בתיקוני עוונות, ויתיר נדרו קודם ר"ה, וילקה ויכוין כוונת המלקות כמו שנתבאר במ"א, ואחר שתיקן פגם העוונות, אז ינסה בעצמו אם נשמתו מתוקנת, והוא שיסגור עיניו, ויצייר במחשבתו שם הוי"ה, אם תהיה נשמתו מאצילות, יראנו בצבע לבן מתנוצץ. ואם מבריאה, בלתי מתנוצץ. ואם מיצירה, בצבע אדום. ואם מעשייה, בצבע שחור. ואותו אות אשר לא יוכל לצייר בקל במחשבתו, הוא האות שפגם בו, וצריך לתקן אותו בתשובה, ואם יראה לפניו השם כשלהבת אש, ידע שאדם שלם הוא בלי חטא:

נוהגין להתענות ערב ראש השנה, ומתקבצת עדה קדושה של ת"ח, להתרת נדרים ושבועות. וסוד החכם שמתיר את הנדר הוא, כי נדר הוא בבינה כנודע, וחל על דבר מצוה סוד המלכות, ונדר למעלה וחלה על דבר מצוה. והחכם הוא סוד החכמה בעל הבינה, ומתיר נדרה, כי ברשות בעלה קיימת, והשבועה אינה חלה על דבר מצוה, כי השבועה היא במלכות כנודע, ומצוה ג"כ במלכות:

פרק א

מהחברים - ענין ארבע ראשי שנים כולם ברחל, ויום א' של ר"ה היא לאה, לכן היא דינא קשיא, כי היא בנה"י דבינה, הנקראת אלהים, דינין מתערין מינה. אך אשר יאהב ה' יוכיח אותו, וידין את דינו ביום ב' דר"ה, ואז דינא רפיא, כי פה הדינין נייחא ברישא וקשין בסיפא, כי מוחין שלה הם מנה"י דדכורא דז"א, ובלאה הוא להיפך ממש:

מ"כ במחזור מורי ז"ל כתוב מבחוץ, קודם תפילת אלול, וז"ל, בעשרת ימי תשובה יום צום, ישאל אדם חיים וכפרה, ויעמוד בשעת הוצאת ס"ת, ויקרא ג"פ י"ג מדות, ואח"כ יאמר, רבש"ע מלא כל משאלותי לטובה, ומחול כל עונותי, והפק רצוני, ותן שאלתי לי ולבני ביתי לטובה, ותן לי חיים טובים וארוכים, בכבוד ובמנוחה, ביראתך, בשלוה ובהשקט ובטחה, ופדני מכל צרה ויגון ומות, ומכל שעות רעות המתפשטות ויוצאות לעולם, והבוטח בה' חסד יסובבנהו אמן וכי"ר. ויאמר ואני תפילתי ג"פ, וכן שאלתו יאמר ג"פ, וכן במוסף ובמנחה, כדי שישלים ג"פ, ויושלם שאלתו ויקרא ג"פ. ומ"כ תיכף אחר הנ"ל, כתוב אלו שמות הכ"ד של ספרים, ואולי שצריך לכוין בהם לזוכרם תיכף אחר נוסח סידר התפילה הנ"ל. וזו נוסחה - י"פ ע"נ, י"ע בשורק, פ"נ בקמץ, עיין בשער שבועות, ובסידור כ"ד שמות של כ"ד ספרים:

העיד הרי"ס ששמע ממורי זלה"ה, שהיה אומר תמיד הסליחות שאנו אומרים בליל אשמורות ר"ח אלול עם הצבור מלה במלה. (צמ"ח, ויש לזה סמך בזוהר פרשת יתרו, ובעין יעקב) ואשר לא צדה, ר"ת של "אנה "לידו "ושמתי "לך, הוא אלול, לרמז כי חדש הזה נתנו הש"י לכפרה, לכל מי ששגג וחטא, ועשה שום עון בכל השנה, והוא קרוב לקוראיו בחדש הזה, שהוא ר"ת אלול. וכן ר"ת "אני "לדודי "ודודי "לי, ר"ת אלול. (צמח - גם "לייי "ויאמרו "לאמור "אשירה, ר"ת אלול למפרע, כי אז יצאו כל ניצוצין מהגלות):

ראוי להבין בכל אלו הימים, הראשונה למה היו ב' ימים דר"ה, ומה אלו הב' ראשים. ועוד מובא בספר הזוהר, כי יום הא' הויא דינא קשיא, והב' הוי דינא רפיא, ולמה כן. ועוד, למה היו עשרת ימי תשובה, ואלו ב' ימים ראשונים הם י"ט, והיום האחרון ג"כ י"ט, וצריך להתענות בו שהוא יוה"כ, והימים שבנתיים אנו אומרים תחנון וסליחות, ואחר

זה בארבע ימים שבין יה"כ לסוכות, אין אנו אומרים תחנון, ולמה כן, כי מה הפרש בין אלו ימים, שבין ר"ה ליה"כ, ולמה אח"ז בא יום אחד שהוא י"ט הראשון של חג הסוכות, ואח"ז ו' ימים של ח"ה, ואינם י"ט ממש, וגם אינם חול כימים שבין יה"כ לסוכות. ואח"ז בא יום א' י"ט, שהוא שמיני עצרת:

אלא, להיות כי הדברים חוזרים בזמנם בכל השנה למציאת הראשון, והנה בתחלת הבריאה יצאו זו"ן אב"א ד"ו פרצופים, וגרם זה מה שלא המתין אדה"ר את הזווג עד ליל שבת, כי אז היה יורד הכל מתוקן, והמאציל העליון עשה כן שיצאו אב"א, כדי שלא יתאחזו הקליפות באחור, כי בפנים אין להם אחיזה, אבל באחור שהוא בחי' אלהים, ואחר הק"ך צרופי אלהים שיש בקדושה, בסוף יש אלהים אחרים, וינקו, לכן באו אב"א, שיהיה אחור דנוקבא דבוקה אליו, ובזה אין להם שום יניקה משם:

והנה בתשרי נברא העולם, וחזר הדבר לקדמותו, לכן צריך הנסירה, ועניין הנסירה הוא, ליתן לה כל הדינין, וישאר הוא כולו רחמים, וצריך למתק דיניה בכמה מיתוקים כאשר נבאר למטה. והנה הנסירה נעשית באלו עשרה ימים, בכל יום ננסר מדה אחת, וידוע כי רישא דנוקבא הוא באחור שלו נגד החזה, ומשם ולמעלה היא מקום לאה, כנודע שעמה הוא הזווג נעשית בכל אלו הימים, כי רחל עדיין לא נשלמת נסירה עד יה"כ, ואפ"ה אינה ראוי לזווג עד ש"ע:

וביום א' דר"ה, ננסר מרישא דז"א עד הת"ת שלו ועד בכלל, ולהיות נוטלת ביום זה כל הנסירות הללו, לכן הוי דינא קשיא. ויום ב' דר"ה, שאינו ננסר אלא הפרק העליון דנצח שלו, שהיא חכמה שלה, ולכן הוי דינא רפיא, ולכן הוי ב' ראשים ממש, כי זה הוי מקומה, הא' בלאה מראש שלה, שהוא דינא קשיא. והב' מראש רחל, שהיא דינא רפיא. ועוד, כי הכתר דהיינו ת"ת שבו, שהוא כתר שלה, הוי ב' ראשית, כי נקרא ראשית חכמה, וגם הוי יום א' דינא קשיא, לפי שעדיין לא ננסרה המוח שהוא חכמה ולא נמתקה, כי בנסירה לעולם נמתקת. וביום ב' שכבר ננסרה החכמה, הוי דינא רפיא:

ולכן צריך לכוין באלו הימים, בכל יום תיבה א' מאלו שהוסיפו בברכת אבות, ביום א' זכרנו לחיים, כי זכור עולה ע"ב קס"א, ונמשך זה המיתוק אל הנסירה, דרך נ' שערי בינה, שהוא נ' של זכרנו, וגם צריך למתק מר"ת שהוא ל"ז, מלוי דס"ג. וס"ת מ"ו, מלוי דע"ב. ומלת לחיים, הם המוחין, אהי"ה הוי"ה אהי"ה, שעולין חיים. ומלת מלך חפץ בחיים, הוי מקום דלאה שהוא המלך, דהיינו המלכות. וגם מלך היא בינה, וחפץ הוא דעת, שמתגלה במצח הרצון. וכתבנו בספר חיים, רחל, שהיא הספר, והיא במקום הכתיבה, שהם הזרועות. למענך אלהים חיים, הם ב', שהם אלהים חיים:

ביוה"כ, אנו אומרים זכרנו, אף שכבר נעשית הנסירה מן החיצוניות, עכשיו ביום זה נעשה הנסירה בבחי' פנימית, בבחי' הנשמות. בר"ה ויוה"כ וסוכות, דמורה דחילו עד יוה"כ, שמאלו תחת לראשי. וביה"כ חיבוק, כדי להחזירו פנים בפנים. ובסוכות רחימו, וימינו תחבקני, לכן יש בו ניסוך המים. והמצות שבו, שהוא לולב ואתרוג, הם הארת החכמה בחסד. ויוה"כ הוא הארת אמא בחבוק השמאל, ובש"ע הזווג:

פרק ב

ענין הנסירה אשר בי' ימי תשובה. דע, כוונת הנסירה כבר בארנו, שהוא לתת דינין שבז"א אליה, ותשאר היא דינין, והוא חסד, ואח"כ אנו ממתיקין אותם. והנה כבר ידעת, כי בימים אלו היא אב"א עמו, והוא מחזה ולמטה, והנה ב' בחינות הם - א' הוא, כי כל הדינין אשר בכתר שלו, ניתנין לכתר שלה, וכן מחכמה שלו לחכמה שלה, וכיוצא בזה עד סיום הי' בחי'. ב', הנה מלבד זה, הנה מציאת הי"ס שלה הם בנה"י שלו, נמצא בזה כי הדינין שבת"ת שלו, הם ניתנין לכתר שלה. והדינין שבפרק א' דנצח שלו, ניתן לחכמה שלה, וכיוצא בזה:

ועתה נבאר ענין מציאותן, דע כי ביום א' דראש השנה, ננסרין כל הדינין אשר מכתר שלו, עד סיום הת"ת שלו, ואז נמצא כי הוא ננסר כחב"ד חג"ת שלו, והיא לא ננסרה רק הכתר שלה לבדה, שהרי כתרה הוא נגד הת"ת שלו, וכל אותן הדינין כולם מתקבצים בכתר שלה. והנה כבר בארנו, כשהבינה נסתלקה מתוך הז"א בסוד הדורמיטא של ז"א, אז דרך חוץ שלא ע"י ז"א, הבינה נותנת אלו הדינין כולם אל המלכות, כי תחלה היו באים לה ע"י הז"א, ועתה, סוד הגבורות שבמוח הז"א נסתלקו, וכל אותן הגבורות והדינין ניתנין לה שלא ע"י הז"א, והרי הם דינין קשים מאוד:

ואח"כ ע"י השופר, חוזרת הבינה בז"א, ואז נותן בה הזעיר אנפין מציאות הדינין כיוצא בהם כנגד הראשונים למלכות, אך הם ממותקים, כי הלא כאשר נסתלקו המוחין שלו למעלה, נעשה שם מ"ן לזווג או"א, וע"י אותו הזווג נמתקו יותר, ועתה נותן לה פעם אחרת, מציאות אותן הדינין ממותקים, ע"י תקיעת שופר כמו שביארנו. והרי לך ב' בחי' ביום זה, ונמצא כי הכתר שלה ננסר ביום זה, וכל פרצוף לאה כולה ננסר ביום א', ולכן נקרא דינא קשיא ג"כ לטעם זה. ונמצא כי ביום א' ננסר לאה לגמרי, ועוד בחי' הכתר דרחל:

ביום ב', נשארין חלק הדינין המגיעין אל כתר שלה מצד הכתר שלו, ונשארין בכתר שלה. ושאר המוחין שמחכמה שלו ולמטה, יורדין בחכמה שבה, ואז ננסרין החלק ראשון של נצח שלו, שהוא כנגד חכמה שלה, ואז נמצאת חכמה שלה נסורה, ואז יורדין כל הדין

שבחכמה שלו לחכמה שלה. יום ג', ננסר פרק א' של הוד שלו מהבינה שלה, ואז יורדין כל הדינין שמבינה שלו ולמטה בבינה שלה. יום ד', ננסר פרק א' של יסוד שלו מהדעת שלה, ואז כל הדינין שמדעת שלו ולמטה, יורדין בדעת שלה. יום ה', ננסר פרק ב' דנצח שלו, מחסד שלה, ואז יורדין הדינין שבחסד שלו לבד בחסד שלה, אך שאר הדינין של גבורה ות"ת שלו. נשארין לעולם בדעת שלה:

והענין הוא, כי ג' בחינת הם - כתר חכמה, בינה, ושאר הספירות. והענין, כי כבר ידעת, כי כ"ח לעולם הם סוד תרין רישין, ואלו הם סוד ב' ימים דר"ה, וב' ימים אלו הם שוין בבחי' א', והוא, כי כאשר אנו אומרים שכל הדינין הם מתקבצים ביום א' בכתר שלה, הנה כל הדינין הם משורשים שם בכח, ומתערבין שם, וכן כשמגיעין בחכמה ביום ב'. אך כשמגיעין ג' וד', בבינה ודעת שלה, אז אע"פ שכל הדינין יורדין שם, על כל זה אינה לוקחת הבינה שלה, רק הדינין של חלקה, אך שאר הדינין הם בה דרך פקדון לבד, ואינם מתגלין בה, וכיוצא בזה בדעת שלה:

עוד בחי' ג', כשיורדין מחסד שלה ולמטה, כי אז אינן אפילו כמו הבינה והדעת, כי אפילו בדרך פקדון לבד אינן יורדין שם כל חלק הדינין, רק הדינין של חלקם לבד, וכיוצא בזה בשאר הימים, כגון יום ה', יורדין דינין דחסד שלו בחסד שלה, ודינין של גבורה ולמטה שבז"א נשארין בדעת, וביום ו' יורדין דיני הגבורה שלו בגבורה שלה, והדינין שמתפארת שלו ולמטה, נשארין בדעת שלה, ואינן יורדין, רק דבר יום ביומו. נמצא עתה ג' מציאות - כתר חכמה, בינה דעת, ושאר הספירות. ולכן הב' ראשונים כ"ח, נחשבין לב' רישין, ב' ימים דר"ה, משא"כ אחר כך. אך בבחי' יתירה שיש לבינה ודעת שלה על שאר הספירות, כי מתקבצין כל הדינין שם, אע"פ שאינן רק בתורת פקדון לבד, ולכן נהרג גדליהו בן אחיקם ביום ג', כי אז גברו הדינין, ותקיעת שופר אין בו. ואמנם לפי שגם בדעת שלה שהוא יום ד', יש בו מציאת הדינין, ולכן לפעמים נדחה צום גדליהו ליום ד', כנודע כשחל להיות בשבת להיות יום ג', והרי ידעת למה הם ב' ימים ר"ה. אמנם ענין תקיעת שופר ביום ב' הוא, כי הלא אע"פ שכבר נתעורר הז"א מן השינה ע"י השופר, עכ"ז כיון שלא הגיע נסירה במוח שהוא חכמה, כי מציאותה אינה אלא ביום ב', ולכן עדיין נחשב לשינה. עד שביום ב' ננסר החכמה שלה, ויורדין שם דיני החכמה שלו, ואז תוקעין בשופר ומתערין המוחין, ומשם ולהלאה אין עוד שופר, כי אחר שנתעורר המוח שהוא חכמה, אין עוד שינה:

ודע, כי אחר יום א' שתקענו בשופר, אז לעולם כל מציאת נסירת הדינין, הם על ידי הז"א עצמו, ולא ע"י בינה אמא עלאה, כי כבר חזרה אמא על בנין, ונכנסה בגולגלתא דיליה:

והנה נשאר לנו לבאר עתה, ענין הפרש יום א' לב'. והענין, כי הלא ביום א' ננסרין כל הדינין מכתר שלו עד הת"ת שלו, וכל אלו נקרא דינא קשיא, כמו שידעת כי הלא יסוד של אמא מגעת עד החזה שלו, ולכן כל הדינין אשר שם נגד מקום הזה, נקראין דינין קשין, כי אין המוחין יכולין להאיר מחמת הפסק מחיצת יסוד הבינה, ולכן דינין דדוכרא תקיפין ברישא, ולכן יום א' נקרא דינא קשיא. ואח"כ יום ב', שהוא מן הת"ת ולמטה, וכבר כלה מציאת הפסק יסוד של הבינה, ואז הארת הדעת שלו מתפשטת משם ולמטה, הוא מאיר שלא ע"י מחיצות, ואז הדינין שכנגדן הם רפין ונקרא דינא רפיא. עוד טעם, כי כבר בארנו כי אחר יום א' ואילך, נמשכין הדינין אליה ע"י הז"א עצמו, כי כבר תקעו בשופר, ונמתקו הדינין:

ונחזור לענין, כי בכל יום ויום יש בו ד' בחי' - הראשונה שבארנו, שהם מציאות חלק הדינין, שהיה בה. ב', מציאות דין, וב' מתוקים שנעשו בב' ימים הראשונים כנ"ל. נמצא, כי כאשר הוא ביום ב', אז ירדו הדינין של הבינה דז"א, אחר שהיו ד' בחי' הנ"ל, שהם ב' דינין וב' מתוקים, שהיו בב' ימים דר"ה כנ"ל. ועוד נתוסף בחי' ה', שהיא נסירה מחדש פרק א' של הוד הזכר, וכן כיוצא בזה, עד הגיעם אל יום הז', שאז ננסרין פרק ב' של יסוד הזכר, שהוא כנגד הת"ת שבנוקבא, ואז יורדין של הזכר מת"ת שלו לת"ת שלה. ואמנם אין עתה מציאות ד' בחינות הנ"ל שאמרנו, כי הלא אותן ד' בחי' לא היה אלא ממה שננסר ביום א', שהוא עד שליש הת"ת שלו, אך משם ולמטה אינו רק בחי' א' לבד, שהוא נסירה פעם א' לבד בלתי מיתוק:

ואמנם להשלים אותן הד' בחי' בכל שאר הימים, הוא ענין באופן זה, כי הלא ידעת, כי הלא ג' מוחין פנימים דז"א, שהם חכמה בינה דעת שלו, הם מתפשטין גם כן לט' חלקים, ג' פרקין הראשונים בג' ראשונות שלו, וג' פרקין שניים בחג"ת שלו, וג' פרקין שלישים, בנצח הוד יסוד שלו. ונמצא כי מציאות הדינין שבאלו המוחין, הם מתפשטים בה ג"כ:

גם יש בחי' אחרת, והוא מציאת הדעת שלו, אשר הוא כולל ה"ח וה"ג, אמנם הה' גבורות שבו, יורדין ומתקבצין אל הדעת שלה, ומשם מתפשטין ה"ג אלו, בחסד גבורה ת"ת נ"ה, ומלבד זה גם כן החכמה ובינה שלה מתפשטין בה, כיצד - מוח חכמה שבה נעשין לג' חלקים, חלק א' בחכמה, וחלק ב' בחסד, וחלק ג' בנצח. ועל דרך זה מתפשטין הבינה שלה דרך קו שמאלי. אך הדעת שלה, מלבד שהוא מתפשט בקו היושר, שהם דת"י, על כל זה, גם הוא מתפשט בשאר, כנודע כי ה"ג מתפשטין בחסד גבורה נצח הוד שלה, וגם באלו יש בחינת דינין שנכנסין בה:

אמנם סדרן הוא זה - כי הלא כבר ביארנו, כי הדינין של מוחין עלאין של הזכר המתפשטים בכל הט' ספירות שבו, הם מתפשטין ג"כ במוחין שלה, המתפשטין בט' ספירות שלה. ואמנם כאשר נוריד אותן למטה, הנה כל בחינות עליונות, שהם מן המוחין עד סיום היסוד של הבינה, שהוא בשליש ראשון של ת"ת דזעיר אנפין, כאשר ירדו למטה בנוקבא, עד השליש ראשון של ת"ת שבה, הנה יבאו מלובשים עם יסוד של בינה, כמו שהוא למעלה ג"כ מוחין דז"א, בתוך נה"י של הבינה, ולכן כשירדו דיני המוחין של הז"א למטה, יבאו מלובשים עם הבינה עילאה עצמה:

ואמנם מה שיורד מן המוחין עלאין, הוא חצי דעת של הז"א, שהוא עטרא דגבורה, עם חצי היסוד של הבינה מלובשים בתוכו, ואלו נמשכין עד החזה של המלכות. אמנם גם כאן הם סתומים, ע"י חצי יסוד של הבינה שירדה עמהם, ואין האור מאיר הרבה. אך מן הת"ת ולמטה, שאז כלה יסוד בינה, שירדה ונתפשטה כאן, אז אין מחיצה מפסקת, ואז אותן הג' גבורות הנשארים פחות שליש, שהם ב' שליש הגבורות המגיעות אל הת"ת, וב' גבורות המגעת אל נ"ה שלה, מאירין הרבה בה עד מאוד, כי אין להם הפסק יסוד הבינה, והנה מרוב אור גדול הזה, הם מוציאין היסוד ומלכות של הנוקבא, אשר עדיין לא היה להם מציאות, כי הלא ההתפשטות הנ"ל הם עד ההוד, אך לא היה עדיין מציאות אלו יסוד ומלכות שלה, וע"י הארה זו הגדולה יצאו יסוד ומלכות:

וגם טענה ב', כי כבר אמרנו, כי ב' פרקי תתאין של חו"ב מוחין דנוקבא, הם מתפשטין בנ"ה שלה, נמצא כי אותן הב' גבורות, המגעת אל חלק נ"ה שבה, אין צריכין שם, ואז מכח אלו הב' יצאו יסוד ומלכות של הנוקבא, כי אלו הב' שלישים של הגבורה הג', הוצרכו לב' שלישי ת"ת שלה, אך אלו הב' גבורות שלא הוצרכו אל נ"ה שלה כנ"ל, וגם כי אורם גדול עד מאוד כנ"ל, לכן יצאו משם יסוד ומלכות, דוגמת מה שידעת בז"א, שלא היה מעולם רק ו"ק, אשר נתעלו אח"כ והיו בסוד חב"ד חג"ת, והיו חסרים בו נצח הוד יסוד, ומחמת אור הדעת ה"ח המתפשטין בת"ת שלו, אחר כלות יסוד הבינה מחזה שלו, ומרוב אותו אור שבא יצאו מחדש נה"י שלו, כן הענין בנוקבא. הרי כי יום הט' שהוא ההוד, ובו כלולים יסוד ומלכות. ואמנם יסוד ומלכות לפי שיצאו ברגע אחד כנ"ל, לכן שניהן כלולין ביחד, והם סוד העשירית שהוא יה"כ. והנה לפי ששניהן הם יום עשירי, והם כלולים בהוד יום ט', ולכן אמרו כל האוכל ושותה בט', כאלו התענה תשיעי ועשירי:

מיום ר"ה, מתחלת הנסירה, עד סוף עי"כ, שאז היא אב"א עמו, מהחכמה ולמטה. ואז אפילו דורמיטא לז"א, והוא, כי נה"י דאמא מסתלקין ממנו, ונשארין חכמה ועטרא

דחסדים ערומים בלי לבוש, בסוד מקיפים על ראשו. אך בינה ועטרא דגבורות עם הנה"י, נכנסין בנוקבא, ונתנין אליה ע"י אמא שלא ע"י ז"א, ואז ננסר ת"ת שבו וכתר שבה לבד. והנה בהסתלק אלו המוחין מז"א, עלו בסוד מ"ן לאו"א, ונתחדשו לו מוחין אחרים חדשים ממותקים יותר, אך החכמה והחסדים הם לבדם שהעלו מ"ן, כנזכר במקום אחר, בסוד התקיעה - תק"ע י"ה, דמטי לראש דאברהם, הם החסדים ועולין במ"ן לאו"א, ומולידין ב' מנצפ"ך לבד, כנזכר במ"א, כי כשהזווג לצורך נוקבא לבד, אז די שהז"א לבדו יעלה מ"ן, ולכן די שיעלו החסדים והחכמה בסוד מ"ן:

והנה ב' מנצפ"ך הם לצורך הנוקבא לבד, כי מנצפ"ך א' הוא דז"א, (ס"א החסדים) לרישא דז"א. ומנצפ"ך ב' הגבורות דז"א, שאח"כ הם חלק הנוקבא תתאה, ואז נותנם הז"א דרך האחור אל הנוקבא על ידו, והם יותר מתוקנים:

ודע, כי אחר תקיעת שופר דיום א', אז כבר חזרה אמא תוך ז" א, ולעולם לא יצאה משם, אמנם יורדין כל הה"ג שבז"א אל הנוקבא דרך אחור, עד שיורדין כולם בה, ונשארין בו בחי' החסדים לבד. וגם האחוריים עצמן דז"א ננסרין וניתנין אל הנוקבא, והרי זה ב' בחי':

והנה ביום עיה"כ, אז נגמרו להעשות יסוד ומלכות שבה, וכל זה לצורך פרצופה עצמה, וגם נכנסו כללות החסדים דיסוד ומלכות שבה. והנה הם ג' בחי' - תחלה ע"י הז"א, ואח"כ ע"י אמא, ואח"כ ע"י הז"א אחר תקיעת שופר, שהם יותר ממותקים. ודע, כי אלו הבחי' הנכנסים הם ב' כנ"ל, א' בבחי' הכלים (ס"א דאמא) האחוריים, וא' בבחי' המוחין עצמן הפנימיים, כי כבר ידעת כי כל ספירה מט"ס של ז"א, יש בה בחי' מלכות, וכל אלו המלכיות ירדו וניתן אל הנוקבא, שהיתה בתחלה נקודה א' לבד, ועם אלו הט' נעשית בת י"ס גמורות, כנזכר במ"א. וזהו עיקר פירוש בבחי' נסירה, כי בהיותם בו באחור נדבקת בו, וכשנתנין בה, אז אינה צריכה לו, ונפרדת וננסרת:

ויש בזה ב' בחי' - תחלה בחי' של הכלים, כמו שהיה הוא בעת היניקה. ואח"כ בנסירה, נותן לה גם בחי' המלכות שבמוחין פנימית עצמן, ואז נגדלת היא כל האחור שלו ממש כמוהו. והענין, כי גם החסדים שהיו באור המקיף, ועלו בסוד מ"ן, גם הם נתחדשו יותר, כנודע כי כל מוחין חדשים אינם הראשונים עצמן, והנה אלו החסדים, הם יותר ממתקים הגבורות שירדו עתה, שהם יותר ממותקות, ולכן כיון שהם יותר חסדים נמתקין, לכן הם דוחין את הגבורות אל הנוקבא, ונשאר הז"א חסדים לבד, וזה סוד אתי חסד ופריש גזעין הנזכר במקום אחר. והבן היטב מה שבארנו שם, שנמשכה לו בעת השינה חיים וחסד, ונמשך בז"א, והוא זה שביארנו. והבן מאוד, כי אינו נמשך בז"א רק אחר השינה.

והנה אחר שננסרה הג' מיני מוחין - א' מז"א, וא' מבינה, וא' מז"א אחר התקיעה כנ"ל, אז הוא י"כ, ואז הוא עולה עד אמא, וגם היא עולה אח"כ ביה"כ עצמו, בעת הנעילה, ולוקחת בה' תפילות ה"ג ע"י אמא עצמה למעלה במקומה ממש:

והענין, כי תחלה כל מה שלקחה, הוא לצורך חצוניות כנ"ל, (נלע"ד, כי כנגד הג' כלים דחיצונית, היו ג' מיני מוחין הנ"ל) ומה שלוקח עתה ביה"כ מאמא עצמה הם הפנימית, והרי נתפשטו בה ה"ג עד הוד שבה, ואחר אשר נתפשטו עד הוד בנעילה, שהיא תפילה ה', אז נכנסין כללותן שהיא החלק המגיע אל היסוד שבה, עם הלבושים הכוללים שלהם הנקרא צלם:

וז"ס החותם שהוא הצלם, ובתוכו ה"ג של כל חלק כללותן ביסוד, ואח"כ נכנסים בה בחי' החסדים הפנימית מאמא עצמה, וזהו אחר יה"כ, שאז כבר חזרה פב"פ עם ז"א כנודע במ"א, ואלו הם כניסת נה"י דאמא בנוקבא בהיותה פב"פ, לכן א"א תחנונים בין י"כ לסוכות, משא"כ בי' ימי תשובה שלוקחת גבורות כנזכר במ"א. ואחר שנכנסו החסדים הפנימים דאמא ונתפשטו בגופא, הנה החסדים המקיפין דאמא, נכנסים אח"כ בסוכות, ואז אין קפידא, אם גם החסדים הפנימים ומקיפים דז"א עצמו, יכנסו ויאירו בה ג"כ:

והנה בסוכות, אז נכנסים החסדים המקיפים דאמא, ונכנסים ג"כ החסדים פנימים ומקיפים דז"א עצמו, ומאיר בה ג"כ מכללות החסדים פנימים דז"א ביסוד שבה, וכללות החסדים המקיפים דז"א ביסוד שבה. ובה"ר, נשלם לכנוס כללות החסדים מקיפים דאמא במלכות שבה, וכללות חסדים פנימים דז"א במלכות שבה, ואפשר כי זהו אחר חזרת נה"י דאמא תוך ז"א פעם אחרת, בעת היותם פב"פ והבן זה:

ויש ג"כ כללות חסדים מקיפים דז"א, מדעת שבו במלכות שבה, באופן שהם, א' פנימי בסוד הלולב, וג' מקיפים בסוד ג' מיני מקיפים, אדם דיבור מעשה, הנזכר במ"א. ולהיות שבמלכות שבה נכנסים כל בחי' מאלו כלולה מז', שיש מחסד עד המלכות, וכולן נכנסים במלכות, ולכן יש ז' הקפות, ובכל הקפה יש אדם דיבור מעשה, והבן זה מאוד טעם ז' הקפות דה"ר הרי נשלמה. וביום שמחת תורה, אז הוא זווג פב"פ, ונותן בה ה"ג בסוד זיווג גמור, או ה"ח, כי יש ספק בדבר (א):

א הגהה צמח - ר"ל אם החסדים הם עיקרים, או הגבורות עיקרים:

אמנם צריך שתדע, כי כל זה אשר נעשה מיה"כ עד ש"ע, לא נתארכו כ"כ הימים, אלא בעת האצילות ע"י חטא אדם, ר"ל - כי בתחלה בע"ש נתקנה המלכות אב"א, ונזדווגה שם עם ז"א אב"א, והוציאה את אד"ה כנזכר במ"א, ואז כל מה שאח"כ נעשה עד סוף יה"כ,

שהוא אב"א ונסירה, דבר זה נעשה אז בע"ש, ואם היה ממתין מלהזדווג עד יום השבת, היה גורם שבאותו יום שבת בראשית יוחזרו זו"נ פב"פ, וישארו כן לגמרי, ויוברר אפילו המ"נ של המלכות דבחי' פב"פ, כי כבר המ"ן דאמא, ונוקבא דא"א, ונוקבא דעתיק, כולם הוברר לגמרי, אפילו בבחי' פב"פ, ולא נשאר לברר רק המ"נ דמלכות דבחי' פב"פ לבד, ואלו היה נבררין בשבת בראשית כנ"ל, היו כל המלכים נבררין לגמרי:

ולפי שחטא אדם, ואכל מעץ הדעת טו"ר, פי' הדברים על אמתתן הוא, כי הזווג נקרא בלשון אכילה, בסוד אכילה, בסוד אכלה ומחתה את פיה, והענין, כי בע"ש היו בסוד שעדיין לא הוברר המ"נ של המלכות, ועדיין היו הקליפות נאחזות בקדושה, וכשנזדווג בע"ש ועדיין היו זו"ן אב"א, גרם שגם זווג העליון דזו"ן יחזרו פב"פ, והנה עדיין הנחש נאחז שם, כנזכר במ"א, וזהו עץ הדעת טו"ר, פי' הדעת החו"ג שהם היורדין בעת הזווג, עדיין היה טו"ר למטה במלכות, שעדיין לא הוברר, וכשעלו בסוד הזווג בע"ש, היו מורכבים מטו"ר, כי לא יכלו להתברר לגמרי:

וזה סוד נחש דאטיל זוהמא בחוה, ואז שלטה הנחש בקדושה, ונתקלקלו אדם וחוה, ואז כל מה שכבר הוברר שהם מיין נוקבין דאמא, (שהם בחינת לאה שבאצילות כנודע, גם הוא חזר להתקלקל ונתערב בקליפות) ומכ"ש מ"ן דרחל, ואלו הם סוד קריין של אדם. וכנגדן למעלה ברא הש"י שדים ומזיקין בע"ש בין השמשות אחר זווג אדם, והבן זה מאוד. כי אלו הם דוגמת המלכים הראשונים, שכולם בחי' קריין בלי זווג, כנזכר במ"א, וז"ס עץ הדעת טו"ר על מתכונתו ולכן לא היה יכול עוד ז"א להזדווג עם נוקבא תיכף בשבת, ביחוד חסדים למתק הגבורות ההוא, כי גברו הדינין מאוד, וכל מה שהיה יכול לעשות ביום א' של שבת ההוא, נתאחר באותו זמן הרבה שיש בין ר"ה לש"ע, ואז נזדווגו פב"פ כשארי"ט, באופן, שאל תתמה איך הוצרכו כ"כ ימים:

אמנם אחר ש"ע, אז בכל שבת ושבת יש זווג פב"פ דזו"ן, הגם שבחול יש זווג פב"פ, אלא שהם יעקב ולאה, או יעקב ורחל, או ז"א ולאה, אך ז"א ורחל אינם חוזרים פב"פ עד יום שבת כנודע. נמצא כי כל אלו הבחי' של עכובי בכ"כ זמנים, וגדלות ז"א בעיבור ויניקה וגדלות, אינו רק בעת בריאת העולם, אך עתה הכל נעשה ברגע א':

אמנם כ"כ היה החטא גדול, כי אין בירור גמור בפעם א' של זווג פב"פ, כמו אם היה נעשה זה בשבת בראשית כנ"ל, אמנם מתבררין מעט מעט בכל זווג וזווג, בין בבחי' אחור ובין בבחי' הפנים, ואותו המיעוט נתקן, וחזרו זו"ן להתמעט מגדולתן כנודע, וגם אחוריים דאמא עלאה נתמעטו, בסוד נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה וכו', וחוזרין להתברר בכל זיוג וזיוג, עד ביאת המשיח, שאז יושלם הכל להתברר לגמרי,

אפילו אותו של המלכות, ולכן אח"כ יהיה תמיד פב"פ, וימשיכו נשמות אחרות שלא באו בעת המלכים הראשונים:

(וכפי הנלע"ד, כי אע"פ שבארנו במ"א שלא חזרו להתערב רק מ"ן דבינה ודמלכות, נ"ל כי גם בכל מה שנתברר, אפילו בעתיק וא"א ירדו, כי הרי כולם הם למטה במקומן, כנזכר במקומו, אך אז נתקנו ונשלמו עתיק וא"א של הקליפות, בסוד אמלאה החריבה, ולא נתמלאה צור אלא מחורבן ירושלים. אמנם מה שלא הוזכר במ"א רק בינה ומלכות הוא, כי עד שם יש יכולת בי' הרוגי מלכות לברר, זה ברוחם, וזה בגופם, אך לא משם ולמעלה, לפי שאין בן אדם שזכה עדיין להיות לו יחידה דא"א, וכ"ש מעתיק, עד שיבא משיח, בסוד הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וכו', כנזכר אצלינו, לכן עתה נעשה מעצמו שם למעלה, אך מאמא ולמטה נעשה על ידינו, ועל ידי הרוגי מלוכה. אך נשאר לידע, למה לא הזכיר באותו הדרוש רק הנקבות ולא הזכרים, כי הרי גם בזכרים יש בירורי המלכים וצ"ע):

דע, רחל היא כולה דינין, אספקלריא דלא נהרא מגרמה, ולולי שקדם להיות דבוקה תחלה אב"א עם ז"א, והיתה עצם מעצמיו, לא היה חושש אח"כ לתקנה ולהאירה ולתת לה כל צרכה, לכן נדבקה תחלה אב"א עמו בכותל אחד לשניהן. והענין, כי תחלה היא גבורות לבד, לכן לא היה כי אם כותל א', חציו לזה וחציו לזה, אך אח"כ שקיע חסד באתרה, ואז מהחסדים נעשה כותל א' שלם לז"א באחוריו, ומהגבורות כותל שלם לנוקבא. ענין פסוק אחות לנו קטנה ושדים וכו', וענין שמאל דוחה נתבאר במ"א:

פרק ג

מ"כ, ויפל ה' אלהים תרדמה, גי' תרגום, כי כל האחוריים הם בסוד רבוע כנודע, והנסירה היתה בהיות בו אחוריים אלו הנקרא תרדמה כנ"ל, ואח"כ הביאה פב"פ. והענין, כי כל ספירות מט"ס דז"א, יש בה הויה אחת, ואחוריים שלה גי' ע"ב, כי כל אחוריים הם בסוד רבוע כנודע, וט"פ ע"ב גי' תרדמה, ותרגום, וכולם ניתנין אל המלכות בעת הנסירה והבן זה. (וצ"ע, שאחוריים אינן אלא אלהים):

(ונלע"ד חיים, כי הרי ט' כוחות המלכות הם נאחזות בז"א, ועם ט' כחות אלו שהם כח א' לבד, נשלם לי"ס כנזכר שם, ובעת הנסירה נשאר הוא בט"ס לבד, ואז ט' כוחות אלו מתחברים עם כח נקודה אחת לבד דמלכות, ונגדלת ונעשית י"ס גמורות, והוא ט' לבד, כנודע כי אותו הנקודה שלה לעולם נפרדת ממנו, והיא בחי' בפ"ע, אך אותן הט' חלקים אחרים הם מתדבקים בו, ולפעמים ננסרים והבן זה מאוד):

אמנם יש ב' בחי', והם - אחור, ופנים. ובעת האחור, כל הט' בחי' שלה של אחור הם בו, ובחי' העשירית של אחור הוא לבדה בה, ותמיד לעולם עומדת בחזה שלו באחוריו, ואח"כ בנסירה מתחברים כל התשעה אחוריים בה יחד, ונגדלים כמוהו. ואח"כ בפנים יש בה נקודה אחת לבד מבחי' פנים, ויושבת בסוד תפלין דיד לעולם עמו, ואינה זזה משם לעולם. (א):

הגהה (א) צמח - נלע"ד, שאינה זזה מהפנים, דאל"כ איך אמר שחזרה להיות נקודה קטנה, שכוונתה תחת היסוד. גם מ"ש קטנה, נלע"ד, שר"ל אחת מי' נקודות דנקודה א' מה' נקודות, כמו בזמן אצילותה, ומ"ש קודם נקודה, היינו כלולה מי' נקודות, כמו נקודה שבה' נקודות:

ואז כל בחי' הט"ס דפנים שלה, ניתנין אחד לאחד עד שנגדלת פב"פ כמוהו, באופן כי כשאנו אומרים שאחר שנגדלת אב"א, אז חוזרת להיות נקודה קטנה בפנים, פי' הוא על אותו נקודה דבחי' פנים, שעדיין בבחי' פנים שלה אין לה רק נקודה, אמנם כל האחוריים שלימים לגמרי, והבן זה מאוד. (ב):

הגהה (ב) צמח - נלע"ד, כי הנקודה היורדת בבריאה, היא נקודה דאחור, כי הנקודה דפנים אינה זזה ממקומה, ואח"כ אותו נקודה דאחור, נעשית פנים למטה. והנה היא א' בסוד ראש לשועלים. והנקודה דפנים כשחוזרת להיות נקודה קטנה כנ"ל, הנה אז תחת היסוד במקומה באצילות, והיא בסוד זנב לאריות, והיא שם ב"ן, והיא בשביעית, הרי זנ"ב, והש"י ימחול לכל מי ששולח יד בדברים כאלה:

והנה דע, כי בכל ספירה וספירה יש בה פנים ואחור, בסוד אותיות ולא בסוד מספר, וכנגדה אחור ופנים בבחי' מספר נמצא א"כ, כי כל בחי' אחוריים של מספר, הם של הנוקבא הדבוקה בזכר, שהם אחוריים של אותיות, והם אב"א שלו, והפנים של המספר דמצד אחד, והפנים של האותיות דמצד האחד, עדיין אין להם כלל, רק ב' האחוריים לבד. ובעת הנסירה ננסרת האחורים של המספר, מן האחוריים של בחי' האותיות. ואח"כ באים המוחין דמצד הפנים שלו ושלה, ואז הפנים שלה ניתנין לה על ידו, והפנים שלו נשארין בו. (ג):

הגהה (ג) אמר צמח - מכאן תשובה, כי כשאנו אומרים שהנקודה שרשית נשארת למעלה, היינו שבפנים, שלעולם עמו. וכשאומר שהנקודה שרשית יורדת בבריאה, היינו נקודה דאחור. וכשאומר שהט' נשארו, היינו ט' דפנים. וכשאומר שהט' ירדו למטה, היינו ט' דאחור. ועיין בכוונות:

וכמו שהאחוריים לוקחים תחלה על ידו, ואח"כ על ידי אמא. כן בחי' הפנים תחלה ע"י, ואח"כ ע"י אמא כנודע. ודע כי כל זה הוא מן הבחי' שלהם עצמם, אך אפשר שגם האחוריים של מלכות דאו"א בבחי' מספרן, יהיה בחי' פנים אל ז"א עצמו, וזה מובן. (ד):

הגהה (ד) צמח - כפי הנזכר כאן, שאחוריים הם שלמים, יכולין הזו"ן להזדווג פב"פ במקומן למטה בלתי פחד מהאחוריים, שהרי פרצוף נוקבא העומד תמיד באחור, שומר האחוריים, ומ"כ בדרושים

אחרים כי עולין באו"א להזדווג שם פב"פ מפחד הקליפות, הנה שם מדבר, שאין פרצוף לנוקבא דאחור שלם, כי הם יורדין לפעמים בבריאה:

והמשל לכל זה - הנה המוחין של ז"א דבחי' אחוריים, היה מכתר שלו, עז"ה - י', י"ה, יה"ו, יהו"ה. ומחובר עמו מספר אחוריים שלו, שהם י' אותיות ממש, כיוצא בהם ממש, אלא שהם בבחי' מספר שהוא ע"ב. ואח"כ בעת הנסירה, נשאר י' י"ה יה"ו יהו"ה דבחי' י' אותיות לבד אל הכתר דז"א, י' י"ה יה"ו יהו"ה בבחי' מספר שבהן ע"ב, אל הכתר דנוקבא. אח"כ באו המוחין דפנים אל זו"ן, ואז באה שם הוי"ה דכתר דז"א דפנים בבחי' ד' אותיות לבד, ובאה הויה זו עצמה דפנים בכתר דנוקבא, אלא שהוא בסוד מספר, שהם גי' כ"ו, והוי"ה ברבוע באחור. ועד"ז בכל הט' אחרות:

העולה מזה, כי בכל ט"ס דז"א באחוריהם, הוא ט"פ ע"ב, והיא לוקחת ממנו מספר רבוע הוי"ה א', בכל ספירות שלה. ובנין הפנים שלו, הוא הוי"ה א' בט"ס שלו, והיא לוקחת לבנין הפנים שלה, מספר הוי"ה אחת, בכל ט"ס דפנים שלה, שהוא ט"פ כ"ו, והבן זה מאוד:

כפי הנראה ממ"א, כי אחר שהם אב"א, ונתן לה בחי' הגבורות, אח"כ נסתלקו ממנו המוחין, וניתנו הגבורות לבדן אל הנוקבא ע"י אמא, והן דינין קשים, ואז המוחין שנסתלקו שהם חכמה וחסדים, שנשארו מקיפים כנודע, נעשו מ"ן, ונזדווגו אבא ואמא, והוציאו מנצפ"ך אחרים, ונתחדשו, ונתמתקים עתה הגבורות, כי הרי הם דינין יותר רחוקים, וחוזרין לכנס כל אלו המוחין, עם זה מנצפ"ך החדש תוך ז"א, נמשכין לנוקבא ע"י, בכל ט' ימי התשובה:

וכפי הנלענ"ד משם הוא, שלאה לוקחת הדינין ע"י אמא, להיותה במקום מכוסה מחזה ולמעלה, ואחר שננסר לאה כולה, עם עקביים שלה הנכנסים תוך כתר דרחל. נמצא, כי ביום א' דר"ה ננסרה לאה, וכתר רחל, ואח"כ חוזרין המוחין תוך ז"א, לנסור את רחל מהחזה ולמטה, שכבר היא במקום מגולה, ויכולה לקבלם ע"י ז"א עצמו, משא"כ בלאה. וא"כ נמצא, כי כל לאה ננסרת קודם השופר, ביום א' דר"ה, והנסירה היא שמקבלת גבורות חדשות ע"י אמא, וננסרת אז. ואחר השופר דיום א', ע"י השופר ההוא עצמו, באותיות באו מנצפ"ך חדשים לרחל, אלא שהם ע"י הז"א עצמו, וננסרת כתר שלה ביום א' דר"ה, ואחר השופר:

כלל העולה, כי הם צריכין בין ללאה ובין לרחל, הנקראות ירושלים וציון, כנזכר במ"א צריכות ב' מיני גבורות קשות ומתוקות, והם הישנות קשות, וחדשות מתוקות, אלא שהקשות דלאה, לוקחין ע"י ז"א, והמתוקות ע"י אמא, ושתיהן נקרא קשות בערך דיני

רחל המתוקות. ואח"כ הקשות והמתוקים דרחל, שניהן נמשכות לה ע"י הז"א עצמו, אלא שאלו הם קודם השינה, ואלו הם אחר השינה שהוא סוד השופר. נמצא א"כ, כי המ"נ נעשה קודם כל דבר, ואח"כ נכנסו נה"י דאמא תוך לאה לנסרה, ויצאו משם לז"א לנסר את רחל, והבן זה מאוד, כן נראה לע"ד:

והנה אח"כ ביום הב', חוזרת לעלות עד הבינה, ולוקחת בחי' הפנים, כי החיצונית כבר לקחה. ונלע"ד, כי תחלה היו ב' מיני גבורות הנ"ל קודם השינה ואחר השינה, והם ב' כלים החצון ואמצעי, ועתה לוקחת הפנימית ע"י אמא עצמה, בסוד ה' תפלות, ה"ג פנימית, ונעשה הכלי הפנימית מהם על ידיהם, ונגדלו בה י"ס הפנימית, כי כבר ידעת כי ב' כלים ראשונים מחוברים זו"נ אב"א בג"א שלו, משם א דצבאות, בין דכלי א', בין דכלי ב', אך בכלי ג' הם ב' שמות נפרדים, כי אז בהיות לה כלי פנימית אין לה חיבור עמו, ויכולה לחזור פב"פ, כי אז הם רחמים ואין לה פחד להיותה באחור כנודע. ואמנם לאה כבר קיבלה בברכת אבות ביום א' דר"ה, וחוזרה פב"פ כנודע, אך כל הנ"ל הוא ברחל:

ובזה תבין מה שכתוב במ"א, כי תחלה קבלה ה"ג לצורך י"ס דאחוריים, ומכללם נעשה גם כלי החצון דיסוד שלה, הנקרא ירושלים. ואח"כ ע"י הנסירה אחר השינה, ה' גבורות שניים, ומהם נעשה ונגדלת הכלי ב' די"ס האמצעים, ואז חוזר לעשות כלי האמצעי דיסוד שלה הנקרא ציון, כנזכר במ"א, ע"ש מאוד. ואח"כ שננסרה, לוקחת ה"ג שלישים, ומהם נגדלה ועושה הכלי הפנימית שלישי. והבן זה, כי כל פנימית כולה אין נגדלין, אלא ע"י הגבורות, דוגמת ז"א הנגדל ע"י החסדים. א"כ כשאנו אומרים שניתנה לה ה"ג, ר"ל מוחין שלימים שלה, אלא שכיון שכל גדלות אינה אלא ע"י הגבורות לבדם לכן נזכרו לבדם כנ"ל, והבן זה מאוד. וגם לפי שבכל פעם נותנין ה"ג חדשות, ויסוד שלה, והם ג' מיני כלים שביסוד, עיין זה במקומו כנזכר. פי' - כי אותן דבין ר"ה ליה"כ, הם מיסוד דמלכות חיצונית. וביום הכפורים, נעשה יסוד דפנימית. ובה"ר מלכות הפנימית והבן זה מאוד. ואם נאמר, כי בכל המשך יה"כ, נמשכין בה בכל גופה המוחין שלה, עם הגבורות, ובהגיע עת הנעילה, אז נגמרו להתפשט ה"ג עד היסוד בה ולא יותר. ובה"ר, במלכות, והבן זה מאוד:

אמנם ענין ה"ח שלוקחה ג"כ, כנודע כי יש מ"ה וב"ן בז"א, ומ"ה וב"ן בנוקבא. ובנוקבא מקודם ירדו ה' גבורות להתפשט בה, ואח"כ ה"ח. והוא היפך מז"א, כנודע. והטעם - כי נוקבא, עיקרה גבורות, ולכן בהם מתחילין, ועיין במ"א. ונמצא כי אחר שנתפשטו בנעילה הה"ג ביסוד שלה, אח"כ ירדו הה' חסדים שלה, שלקחם ע"י אמא עצמה,

ונתפשטו בגופה, בימים שבין יה"כ עד ה"ר, בסוד הסוכה, פנימים ומקיפים, וביום ה"ר, נתפשטו הה"ג, גם תוך מלכות שבה:

אמנם אחר שחזרו פב"פ, תיכך אחר נעילת יה"כ, אז גם היא מקבלת מוחין ע"י הזעיר אנפין עצמו, כי נכנסו המוחין בז"א, ואז מאיר בה הז"א מן החסדים שלו אליה ע"י הלולב כנודע. וביום ש"ע, אז הוא זווג גמור, ונותן בה הה"ג, שהם מ"נ עצמו, ולא הכלים של היסוד שלה. אלא בזווג ראשון דבריאת עולם, אז אותן המ"ן דה"ג, נעשה רוחא דשדי בגווה, ומאז ולהלאה כולם הם מ"ן חדשים, וביום ש"ע נותן לה גבורות טיפות זרעית, ובפסח ה"ח:

כלל העולה, כי תחלה לוקחה רחל ע"י ז"א, י' ספירות חיצוניות, ואחר כך אחר השינה, לוקחת י"ס אמצעית ע"י ז"א, אך לאה לוקחתם ע"י אמא, ולפי שאז כבר א"צ להיותה אב"א, נקרא זה נסירה. ואח"כ לוקחת י"ס פנימית ע"י אמא עצמה ביה"כ, והם חו"ג. ואח"כ חזרה פב"פ, ונמתקת ע"י החסדים דז"א המאירין בה, ונגדלת. ואח"כ יהיב בה רוחא ממש ולא כלים, וזה הרוח נקרא מ"ן ממש, ונותנו לה בסוד זווג ממש, בביאה ראשונה. ואח"כ בביאה שנייה נותן בה ה"ח דכורין. אך דע, כי מ"ן, עיקרם גבורות, כי החסדים שבהם טפילים בסוד נוקבא שלטא על דכורא. והמ"ד הם החסדים, והגבורות טפלים להם. ואז יוצאין ב' נשמות, זכר ונקבה, וכל אחת כלול חו"ג. ואחר שהיתה זה בבריאת העולם, כל הזווגים שאח"כ, אע"פ שהם כפולים, שתחלה יש ביאה ראשונה דגבורות, וביאה ב' דחסדים, כולם נקראים מ"ן חדשות, והן מתלבשין בההוא יומא קדמאה, שהם ה' גבורות וחסדים ראשונים דבריאת העולם. ועיין מאוד במקומן, איך יש חצונית ופנימית, ובבחי' א' מהם, נכנסין תחלה המוחין בנוקבא, ואינה מקבלתן ע"י, ואחר כך בו. ובבחי' אחרת, נכנסין המוחין תחלה בו, ואח"כ על ידו מקבלתן:

ענין הנסירה, הנה כשבאים מוחין אל ז"א, נתקנת רחל מחציו ולמטה אב"א. אך לאה, אינה נגדלת חציה אחור העליון, עד שאלו אורות החסדים המגולים דנ"ה למעלה ביסוד הבינה, ויבקעו ויתגלו החסדים, ואז נגדלת גם לאה. והרי נתקנו זו"נ אב"א לגמרי בכל ארכו. והנה תיקון ג' אחרונות, וגם תיקון ג' אמצעים דז"א, שהוא שיבקע יסוד דאמא אשר שם, נעשה ע"י תפלת לחש ותפלת החזרה, אך בחי' ג"ר, זה נעשה מאליו, וזה בענין ויעבור, ואז נשלמה לגמרי:

סוד השינה והדורמיטא - כבר נתבאר אצלינו, כי המוחין דז"א מסתלקין אז ממנו, וניתנין לנוקבא שלא ע"י ז"א. ואמנם אל תחשוב שנשאר הוא בלי מוחין, כי אז באים לו מוחין

מאבא ואמא עלאין, ואותן שהיו בז"א, שהיו מיש"ס ותבונה, והם ו"פ תתאין, הם ניתנין אל הנוקבא, נמצא שמשיג הוא מעלה יתירה ע"י הדורמיטא:

פרק ד

מדרושי החברים - ענין השינה שהוצרכה לצורך הנסירה, כי כמו שהנשמות שלנו עולין למעלה בכל לילה, בהיותן ישינים, ואז הם עושין מ"נ לזווג העליון לצורך עצמן, כדי שיחזרו להתחדש, כי בזמן שבית המקדש היה קיים, היה הזווג פב"פ לנשמות חדשות, אבל עתה אחר החורבן, התפלות שלנו מועילים לפי שעה להביא נשמות חדשות בסוד אב"א לבד. וע"כ אנו אומרים יחוד ק"ש בעת התפלה, לצורך זווג אבא ואמא, כדי שמאותו הזווג ינחיל מוחין לבניהם שהם זו"נ, כדי שיזדווגו אח"כ בעת התפלה ועמידה כנודע, וזהו בזווג היום:

אמנם גם הזווג הלילה, אנו מיחדים יחוד ק"ש על מטותינו. וחסידים הראשונים, לא היו אומרים רק פסוקי דרחמי, ושמע ישראל, והוי סגי להו בהכי. אבל אנו צריכין לפרט, והלואי שנוכל לגרום הזווג העליון אחר חצות הלילה, לחדש את הנשמות הישנות. ותחלה אנו קוראין קריאת שמע לצורך הזיווג או"א, וינחילו עטרין לצורך זו"נ, שיזדווגו גם הם אחר חצות, לחדש נשמות. ונמצא, כי כמו שזווג זו"נ של היום גדול משל זווג הלילה, גם יחוד ק"ש של יום, גדול משל לילה, ונתבאר אצלי במקום חר. והנה הוא סוד חדשים לבקרים רבה אמונתך, כי המלכות הנקרא אמונתך, היא נעשית רבה וגדולה בכל לילה, ע"י הכללות של הנשמות בתוכה, ואז מתחדשים בתוכה. ובבוקר יוצאין מחודשות, וזהו חדשים לבקרים:

והנה בזווג של הלילה, בין אותו של או"א, בין של זו"ן, כיון שהוא גרוע משל היום, לכן הוא צורך התחלת תיקון לזווג של היום, כי זה של לילה, גורם הכנה ותיקון כלי של היסוד דנוקבא, שתוכל אח"כ בזווג של היום, להעלות מ"נ. וסוד התבוננות זה הוא, כי הלא עלית הנשמה בלילה, הוא ברחם של המלכות, שהוא היסוד שלה, והוא הנקרא יד, אשר הוא סוד כוונת הפסוק, בידך אפקיד רוחי, שאנו אומרים בלילה:

והענין - כי הלא ה"ג, הם ה' אותיות אלהים, והם חמשה אותיות מנצפ"ך, ושרשם הם למעלה, בה' מקומות - בחוטמא, בפומא, בדרועין, בידין, באצבען. וכל אחד ממקומות אלו, כלולים בו כל הה"ג, רק שאינו ניכרת שם, אלא גבורה אחת בלבד בחוטמא, ובה כלולין ונעלמים כל הה'. וכן הוא בפומא וכו'. ואמנם בסוף הה' מקומות שהוא סוד ה' אצבעות, נתגלו כל הה' גבורות, לכן היה נגדו ה' אצבעות שהוא סוד יד הנ"ל. ויד זו הוא מן בינה, אמא עלאה, ומשם נמשכה למטה עד יסוד המלכות, ותיקנה, ועשאה

כלי. והענין - כי הלא אין אשה מתעברת מביאה ראשונה, גם ארז"ל, אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי, פי' - שמן ביאה ראשונה, נותן הזכר בנוקבא ה"ג, ואלו הם נשארין בה תמיד, בסוד שם ב"ן, דההוא רוחא דשדי בגווה, ובכחם מעלה מ"ן תמיד בשאר הביאות, ויש שמה מקום לקבל הטיפה, ולציירה בצורת ולד, ואם לא היתה אותה כלי, היו כל הטפות הולכות לבטלה, ולכן אין אשה מתעברת מביאה ראשונה, כי אותה הטיפה עושה כלי, ואין וולד מצטייר עד שיהיה תחלה בחינת כלי. ואמנם בימים הראשונים היו מוציאין הבתולות באצבע, והיו ממעכים ביד:

והענין, כי כדי שביאה ראשונה לא יהיה לבטלה, לכן היו ממעכין ביד, שכבר תהיה כלי שבה מתוקן, ואז תוכל להתעבר מביאה ראשונה. והנה גם בחי' זו היתה בנוקבא העליונה מלכות, כי ירדה היד העליונה של אמא ביסוד שלה, ושם מיעכה ביד, ונשארו אותן הה' אצבעות לצורך כלי המלכות. וז"ס מקדש אדני כוננו ידיך, פי' - המקדש הנקרא אדנ"י, כוננו אותו ידיך העליונים. ואמנם כאשר המוחין נסתלקו בכל יום, כנודע שהם נה"י דאמא, כמ"ש שגם הידים שלה, שהם יותר גבוהים הם מסתלקין משם, ולכן בלילה אנו צריכין להמשיך אותן ידים עליונים, ולתקן לה בחי' כלי לצורך זווג היום, ולכן אין זווג זה מועיל לנשמות חדשות, רק לחדש נשמות הישנות, דוגמת מה שגם הכלי שלה נתחדש בלילה בק"ש בבשכמל"ו, כמבואר אצלינו. ואחר שאמרנו ק"ש, ונעשה בה בחי' הכלי, אז אנו אומרים בידך אפקיד רוחי, באותו היד שנתקנו שם, אפקיד רוחי כדי שתתחדש:

ואח"כ בזיוג היום, כבר יוצא הכלי מתוקן, ועושה נשמות חדשות, רק שהוא בסוד אחור כנ"ל, וכן הוא באו"א, כי פסוק שמע ישראל של לילה, אנו עושין בו בחי' כלי של אמא עצמה, מן הידים היותר עליונים ממנה, וכן היא מורידה אח"כ אחר שנתקנה, היא מורידה הידים שלה, לעשות כלי למלכות בבשכמל"ו. ובק"ש של שחרית בפסוק שמע ישראל, אז מזדווגים או"א זווג גמור, וכח אותן המוחין, נותנת היא ג"כ למלכות בבשכמל"ו, להוציא נשמות חדשות כנ"ל, וכן נזכר בתיקונים, כי שמע נגד בינה, ובשכמל"ו נגד מלכות. והנה לפי שבאצבעות ידו שמאלית נתגלו ה' גבורות, כי ה"ג נתגלו באצבעות היד, לכן הוצרכו לסמוך את המלכות בכל יום בתפילה של יד, לקשרה בזרוע שמאל, שהוא נגד ה' גבורות דא"א, שהוא שורש הדינין כולם, ועל ידם יתמתקו כל הדינין שבה, כנודע כי אין מיתוק הדין אלא בשרשו. ואמנם כבר ידעת, כי המלכות נקרא אסתר, אשר רחמה צר, וחביבה על בעלה היא, כי תמיד בתולה ומעיינה סתום, ולכן בכל יום אנו צריכים לחדש בה בחינת כלי שבה:

והנה דוגמת מה שביארנו, בעליות נשמות בעת שינה בלילה, כן הוא סוד השינה ודורמיטא בז"א, כי נשמתו עולה למעלה אל הבינה, להיות שם בסוד בחי' מ"נ, כדי לזווג את או"א שישפיעו באותו זיווג מוחין לצורך המלכות כדי לבנותה ולהגדילה כמוהו. ואמנם אם גם שניהן זו"נ היו עולין בסוד מ"נ, הנה אז היתה צריכה לקבל המוחין של ידו, ובזה לא היתה נגדלת כמוהו שיעור מדתו, כיון שהארתה באה על ידו, אי אפשר שתהיה שוה אליו, ולכן הוא לבדו עולה בסוד מ"נ, ואח"כ המוחין ניתנין לה שלא ע"י: והנה הנשמות אנו רואין בסוד השינה, שעולין של זכרים ושל נקבות, והטעם, שכיון שצורך מ"ן אלו של הנשמות, הם לצורך התחדשות הנשמות של הזכרים ושל הנקבות עצמן, לכן צריכין לעלות בין זכרים בין נקבות, כי מ"נ של הזכרים מועילים לצורך הנקבות, ומ"נ של הנקבות מועילין לצורך הזכרים, כי לעולם אין המ"ן עולין אלא לצורך זולתן. וכן כשצריכין זו"נ מוחין, אז עולין שניהם בסוד מ"נ, והז"א מעלה מ"נ לצורך הנוקבא, ונוקבא מעלה לצורך ז"א, ואז כיון שבא השפע לשניהן, א"כ מוכרח הוא שתהיה הנקבה טפילה לזכר. אך כשהמוחין לצורך הנוקבא לבד, אז עולה הז"א לבדו בסוד מ"נ, ואז היא נוטלת מוחין שלה לעצמה שלא על ידו, כי אין באים מעורבים יחד מוחין שלו ושלה כדי שיטלם הוא תחלה הכל. והרי בארנו דרוש זה היטב כמו שקבלתי אני חיים ממורי זלה"ה:

פרק ה

ענין ר"ה, שנקראת אז שמאלו תחת לראשי, פי' - כי פסוק זה מדבר בזמן החיבוק. והנה בכוונת תפלה בימי החול, שרחל בהוד ז"א, ויעקב בנצח, אז השמאל דז"א, שהיא ספירת הגבורה, היא למעלה מראש הנוקבא. אך ביום ר"ה, שאז שניהן יעקב ורחל מגיעין עד גבורה, ושם מגיע ראשה, א"כ עתה יכול הז"א לחבק לרחל בשמאלו. אבל כאשר יחבקנה, נמצא שלא יכול לחבק גופה, כי ראשה לבד מגיע כנגד השמאל שלו, ולכן נקרא אז החיבוק ההוא, בסוד שמאלו תחת לראשי, כי ראשה במקום שמאלו ממש עומדת, ויכול לחבקה. אמנם יש פסוק אחר, שמאלו תחת ראשי, וז"ס חיבוק שבת וי"ט, כי אז שניהן בקומה אחת, וראשם שוין, ואז החיבוק שלם, שמאל שלו לשמאל שלה. נמצא כי עתה בשבת, אין החיבוק של שמאלו תחת לראשה ממש, אלא במקום שהיה שם מתחלה נקרא ראשה, אך עתה אין שם אלא גופא, וזהו תחת ראשי, פי' - תחת המקום שהיה מתחלה לראשי, בזמן הבריאה שיצאה הנוקבא בחזה דז"א, בין חסד לגבורה שלו, גם אמר לראשי, אותיות ישראל, כי ז"א הוא ישראל, המחבק אותה:

ענין ויבן ד' אלהים את הצלע, ז"ס הנסירה שנעשית בר"ה, והוא שיוצאין המוחין מז"א, ונכנסין בנוקבא בנקודת המלכות, ונגדלת. וזהו ויבן, שניבנית ונגדלת. וגם ויבן, גי' חיי"ם, סוד מוחין דז"א, הנקראים חיי המלך, שהם אהיה הויה אהיה גי' חיים, וע"י אלו המוחין נבנית הנוקבא, כי עתה ניתנין אליה. ויש מוחין דאבא, ומוחין דאמא, ועל שניהן הוא אומר, ויבן ה' אלהים את הצלע, י"י אלהים או"א, את הצלע בחי' נקודה בלבד כלולה מי', ואח"כ נבנית, ויביאה אל האדם סוד ז"א, שם מ"ה גי' אדם:

ענין ר"ה, דע כי הלא סוד ר"ה, בו נברא אדה"ר, אז הוא יום אשר שמאלו תחת לראשי. ואמנם יום ר"ה של בריאת העולם היה יום ששי, ואם היה אדה"ר ממתין עד יום השבת, אז היו כל העולמות כתיקונן, אך לפי שחטאו אדם וחוה, והיה בא נחש על חוה כנודע מהזוהר, קודם ששימשו מטותיהן, כי לכן יצאו קין והבל מעורבים מטו"ר, והנה חטא הזה שאכל מעץ הדעת טו"ר, גרם לו להזדווג עם אשתו בו ביום, וז"ס עץ הדעת, מלשון וידע אדם את אשתו. (א):

הגהה (א) צמח - הדברים אלו אינן כפשטן, הסוד כתוב בעץ החיים, ונראה לי שצריך להיות והאדם ידע את חוה אשתו:

ואמנם מה שגרם אדם הוא, כי הלא סוד זה הוא סוד השמאל דינא קשיא, ואם היה ממתין עד יום השבת, אז היה דינא רפיא, והיה הזווג כתיקונו, והיה זו"נ מזדווגים באותו יום שבת פב"פ, וע"י שהקדים אדם הראשון ביום ההוא להזדווג בתוקף דינין הקשין, לכן גרם אל זווג העליון של ז"א להתאחר עד יום ש"ע, כדי להמתיק באותן הימים. אמנם בר"ה אז היה שמאלו תחת לראשי עד יה"כ, וביה"כ אז האיר ונמתקו הדינין ההם ע"י הבינה, ובחג הסוכות היה וימינו תחבקני, וביום ש"ע אז הזווג, זהו כפי פשוטי הדברים:

והנה נבאר ענין בפרטות יותר, הנה דע כי כל החדשים הם במלכות. (ב) האמנם יש בהם ב' בחי' - הא' בהיותה מצד הזכר, והנה הוא מתחלת חודש ניסן ואילך, ודע כי כל החדשים נקרא ראשי חדשים, והענין כי כולם הם מבחי' הראש, נגד כח"ב, לכן כל חדש וחדש יש בו מספר גדול, ל' יום, וסדרן כך הוא בנוקבא - ניסן, גלגלתא. אייר סיון, ב' אודנין. תמוז ואב ב' עייניין. (ג):

הגהה (ב) א"מ - חודש נקרא המלכות, וי"ב נגד י"ב אתוון דאדני, ונקרא חדש, כי תתחדש אחרי זקנתה ותתגדל שנית, וחדש הוא ל' יום נגד נה"י, שכנגדן שיעור קומתה:

הגהה (ג) (א"מ - והם ז' תקונים הראש, חוץ מן הפה):

לכן נחרב הבית בתמוז ואב, בסוד עיני עיני יורדה מים, שהם תרין עייניין הנזכרות. והנה כי נודע, מדת העינים הם סוד נ"ה, לכן עיקר החורבן בעין השמאל שהוא אב, והוא כל היום דו"ה, למפרע הו"ד. אלול הוא חוטמא, וכאן נשאר הפה שאינו במנין והוא נעלם:

גם סדר זה הוא בזכר - כי תשרי גולגלת הזכר. חשוון וכסלו, ב' אודנין. טבת ושבט, תרין עיינין. אדר חוטם. וגם בכאן נשאר הפה שלו נעלם וז"ס ראשי חדשים, שצריך לקדש אותן בפה הדיינים, (נ"א לומר מקודש) כמ"ש אשר תקראו אותם, אתם כתיב, כי הפה נעלם מהם, לכן צריך לקדשן בפה, שע"י הבל הפה נעשה גלגלת דילה כדי שיהא החודש ההוא בפומא דדכורא, לכן צריך לקדשן בפה:

וגם הם ו', מניסן עד תשרי. נמצא כי אלול חוטם דילה, ותשרי פומא דילה וגלגלת דילה. ונל"ח, דלא שייך אלא בניסן, דמפומא דיליה נעשים גלגלת דילה, אך בתשרי אינו רק גלגלת דילה ולא פומא דילה, כי אין גלגלת נעשים מפומא דילה. והראייה דא"כ יעברו אלול כמו אדר (והנה לפי שחסר הפה הזכר, לכן אין רשאי לעבר רק חודש אדר) למלאות פה הזכר:

והענין - כי אדר הוא חוטם, וניסן הוא הפה דדכורא, וגלגלתא דנוקבא, שיוצא ההבל מפה דכורא, ונעשה גולגלת דנוקבא. נמצא שמועיל ניסן לו ולה, לכן מעברים אדר ואין מעברים ניסן. ובזה טעה חזקיהו המלך, ועיבר ניסן בניסן, כי הוא הנוקבא, ואין רשאי לעבר רק חדש אדר הב', והוא סוד פה של הזכר, שהוא מכלל השנה שעברה להשלים הפה. אך ניסן הוא משנה הבאה:

והנה להבין כל זה, צריך שתדע, כי הנה יש חלוקת, אם בניסן נברא העולם, אם בתשרי, ונראה תמיה, שיחלקו במציאות. אך הענין הוא, כי הנה כאשר ירדו המוחין, ונכנסו שם הב' עיטרין החו"ג, הנה כבר ידעת, כי קודם שנכנסו בז"א, הנה מציאות הז"א הוא בבינה, מחצי ת"ת שלה ולמטה, והנה שם תחלה נכנסו אלו המוחין בחצי ת"ת שלה, והנה מת"ת זה נעשה סוד כתר דז"א כנודע, ושם התחילו לכנוס סוד המוחין, והנה הניחו שם רושם שלהם, ואחר כך ירדו בנה"י, ושם נתהוו לד' מוחין כנודע. ואחר כן מהם נעשה ז"א, מחצי ת"ת של בינה כנודע. והנה בעת כניסת המוחין אלו למטה בת"ת של בינה, הנה בזה הוא מחלוקת של ר"א ור"י, אם בתשרי נברא, או בניסן נברא:

והענין הוא, כי מר סבר, כי תחלה נכנסו סוד אוירא דכיא שהוא החכמה, ואח"כ אשא דכיא שהיא בינה. וכן תחלה נכנס החסד, ואח"כ הגבורה. ובזה נמצא כי התחיל בסוד הזכר תחלה, כי עטרא דגבורא היא נוקבא. ומר סבר להיפך, והדבר תלוי בזה:

כי הלא נבין תחלה, מהיכן נתפשטו הדינין בזו"ן. והענין הוא - לפי שראשית בנינם הוא מנה"י דבינה, והנה הבינה בעצמה היא הדינין, ומינה מתערין, וגם כי אינה מתחיל רק בנה"י שלה, שהם עיקרי הדינין, והנה מזה נמשכו לה הדינין, אחר דיני הזכר. לפי סברת האומר בתשרי נברא העולם, פי' תשרי הוא ר"ה כדפירשנו, נמצא שבזכר נכנס

תחלה, ואח"כ בנוקבא, ובזה נמצא, כי דיני הנוקבא אין להם קץ, והטעם כי הנה הלא תחלה לוקח הזכר סוד הדינין כולם, כי הלא דינין דדכורא תקיפין ברישא ונייחין בסיפא, ואח"כ המלכות לוקחת שאר הדינין בעת הנסירה, והנה כוונת הנסירה הוא להפריש כל מציאות הדינין של הזכר, ולתתם בנוקבא, ואז לוקחת מלכות כל מציאות הדינין. לכן האומר בתשרי נברא העולם, כי בז"א נכנסו תחלה, ונותן אח"כ כולם אל המלכות, וז"ס ר"ה. אך האומר כי בניסן נברא העולם, נמצא כי ר"ח ניסן הוא ר"ה שלה, ונכנסים ה"ג תחלה, ולוקחת הדינין שלה לבד, לכן דינין דנוקבא נייחין ברישא, כי נ"ה דת"ת דז"א נעשין לה מוחין, ואח"כ לוקחת שאר הדינין של הזכר.

והענין בבירור יותר הוא, כי הנה אם בניסן שהוא ראש של המלכות, אז נברא, ואז התחילו בה לירד תחלה, ונכנסו תחלה בתנה"י של הבינה, הנה נמצא כי היא נעשה שלימה שיעור קומתה קודם אל הז"א, נמצא שאינה צריכה לקחת מצדו שום דבר, ולכן אין בה כ"כ דינין, כי הנה אין בה דיני זכר, רק הדינין שבה לבד, והנה הדינין שבה נייחין ברישא, א"כ אין בה כ"כ דינין. וגם כאשר ננסרו מצדו, אינו לוקחת סוד נסירות הדינין, רק מה שהוא נגד נה"י של הזכר, אבל שאר דינין שבאחור כולם, אינה לוקחת אותן:

אבל אם בתשרי נברא העולם, אז הוא ר"ה, ראש של הזכר, נמצא שבז"א נכנס תחלה ונשלם קומתו, ואח"כ בא המלכות לקבל, ונשלם קומתה ע"י הז"א, וא"כ מאחר שאין לה השלמה אלא ע"י הז"א, א"כ כל הדינין שיש באחורי הז"א, מן הכתר שבו עד סופו, כולם ניתנין אליה בעת הנסירה, ודיניה רבים מאוד:

אמנם בזה תבין, כי ניסן הוא ראש לחדשים, שהוא סוד ראש של המלכות, הנקראת חודש, לכן הוא כנגדה, כי החדשים הראשונים נייחין, והאחרונים תמוז ואב קשין מאוד, בסוד דיני הנוקבא נייחין ברישא וקשיין בסופא. אבל ר"ה תשרי, רמוז לז"א בסוד שנה, לכן דינין שבו קשיין ברישא ונייחין בסיפא, כי טבת ושבט קשין, ואדר נייחא:

וזהו ענין מחלוקת אם בתשרי נברא העולם או בניסן, כי מר אמר בתשרי, כי ס"ל עטרא דחסד ירד תחלה, והוא ירד לזכר תחלה, ואח"כ לנוקבא. ומר אמר בניסן, כי ס"ל עטרא דגבורה ירד תחלה, ואז נשלמה המלכות תחלה, ואח"כ הזכר:

והנה אע"פ שפירשתי מחלוקתן, עכ"ז עדיין כולם דברי אלהים חיים ולא פליגי, כי מר מיירי בסוד הנשמות, ומר מיירי בסוד העולמות. וכמ"ש בע"ה. והענין הוא דע, כי כבר הודעתיך, כי כאשר נאצל ז"א היה בסוד עיבור ראשון, ואח"כ זמן היניקה, ואח"כ עיבור ב', כמו שהודעתיך בענין תפילין:

והנה דע, כי סוד ג' זמנים אלו היו, ב' פעמים - א' בסוד החיצונית, וא' בסוד הפנימית, כמ"ש בביאור אדר"ז ע"ש. והנה א' מדבר בבחי' העולמות. והב' מדבר בבחי' הפנימית ולא פליגי:

ונחזור לבאר לך כל הנ"ל יותר בקיצור, אך בפרטות, והוא סוד מ"ש פרשת תצוה בזוהר דקע"ג, בענין יהי שם י"י מבורך, רישי קשיא וסופו רך. והוא תמיה, והענין כי הלא ענין הנסירה, הנה הוא בלילה אחר השינה, וסוד כל הענינים האלו ביאורם הוא זה, דע, כי הלא בתחילה היה המלכות מקבלת מז"א, לכן היתה גרועה ממנו, ולא היתה יכולה להתתקן, עד דאפיל דורמיטא לז"א. וסוד הענין הוא, שהז"א לבדו יעלה למעלה בסוד מ"נ אל הבינה, כענין השינה, שאדם מפקיד נשמתו למלכות בסוד מ"נ. והנה אע"פ שכל העלאת מ"נ צריכין לב', זכר ונקבה שהם זו"נ, עכ"ז הכא שהכוונה הוא לצורך המלכות, די בהעלאת מ"נ של ז"א לבדו, וזה לצורך, שע"י זווג זה דאו"א, הם עצמן יתקנו את המלכות שלא ע"י ז"א, ובזה יחזרו בסוד פב"פ, ואמנם אחר שתחלה היתה סוד נקודה א' לבד:

והענין, כי הלא ראשית הכל דע, כי הת"ת היה כלול מו"ק, ומלכות שביעית אליו בסוד נקודה א' כלולה מי', אך לא היה פרצוף שלם, אמנם זו הנקודה יכולה להיות עמו פב"פ, כי נקודה זו הוא סוד ומאיר לאישון בת עין שאנו אומרים בלילה, והנה מזאת הנקודה מתחלת הבנין שלה אחר השינה, ונעשין בה פרצוף שלם גמור של י"ס בסוד אב"א, ואח"ז בא ענין הנסירה:

וסוד הענין, כי הלא דע, כי כל סוד האחוריים, הוא סוד שם אלהים, והנה כאשר נדבקו אב"א, כוונת דיבוק זה הוא, כי להיות שכולה דינין, לכן נדבקו דיני הזכר שבאחור עם דינין דנוקבא שבאחור, ולכן הוצרך אח"כ לנסירה. ואם תקשה למה צריך להדביקם אחר שסופם להנסר, הענין הוא לתועלת גדול, כי הלא כל הקליפות הם אחיזתן באותו אחוריים של אלהים. (א) והנה, אם קודם ביאת אדה"ר היה פב"פ, הנה היה מקום אחיזה לחצונים והקליפות לדבק שם, לכן נדבקו אב"א, ולא היו יכולים הקליפות להתאחז. וכאשר בא אדה"ר, תיכף עשה מצות והתפלל, כמאמר ז"ל כי כל העשבים היו בפתח הקרקע, עד שנברא אדם והתפלל עליהם וצמחו, והנה ע"י תקוני אדם אז היה כורת הקליפות, ואין יראה ופחד לשיתאחזו באחור, ואח"כ חזרו פב"פ, והבן זה:

הגהה (א) א"מ, לכן נקרא ע"ז אלילים לפי שאחר ק"ך צירופים אלהים מתחיל אלקים אחרים. ואלילים גי' קכ"א:

מ"ק. טעם שבארנו, למה בתחלה היו בסוד אב"א, כדי שלא יתאחזו בהם הקליפות, והענין כי אחוריים סוד אלהים, והם ק"ך צרופי אלהים, והם עד סוף עשיה כמבואר אצלינו, ושם אחריהם באים הקליפות, ונמשכין שם בסוף כל העשיה, והם נקראים אלהים אחרים בערך אלו הק"ך צירופים שהם אלהים חיים דקדושה. והנה כשיש ח"ו חטאים ועונות, נכללין אלו אלהים אחרים בשרשם, בסוד אלהים קדושים שבאחוריים, וע"י כללותן בשרשם, הם יונקים מן השכינה, וז"ס כל אחיזת החיצונים בקדושה, כי אינן אוחזין רק ע"י כללותן בשרש, ולא ח"ו שנכנסין הן עצמן:

וז"ס ערו ערו עד היסוד בה, כי אלו אלהים שרשן הם מן הז"א ביסוד הנוקבא, כי הם ה"ג ה' אותיות אלהים. וכאשר רצה המלכות להעלות מ"ן, נכללין כל אלהים דקדושה שם ביסוד שבה. וכשיש ח"ו פגם, אז אוחזין אלהים אחרים בשרשן, ונכללין עמהם, ואע"פ שהם אינם נכנסין ח"ו, עכ"ז הם יונקים בסוד הכללות, וז"ס ושפחה כי תירש גבירתה, שצדיק עליון מזדווג עם השפחה כביכול ביסוד הנ"ל, וזהו ערו ערו עד היסוד בה, כי שם מגיע הפגם כביכול, וז"ס אלהים באו גוים בנחלתך, פי' - כי החיצונים הנקרא אלהים אחרים, הם נאחזין באלהים דקדושה ועי"כ באו גוים בנחלתך, נחלת הקודש, ולזה אמר אלהים, ולא אמר ה':

והנה ענין היותם אב"א, מפני שהם דינין, ויוצאין ממנו אליה, ואז נדבקים, כי הענף נשאר דבוק באילן, אשר משם יצא. והנה בהיותן אח"כ פב"פ, היה ראוי שיחזרו לדבק, כמו בסוד האחוריים הנתנין ממנו אליה. אך הטעם הוא, כי או"א שקומתן שוים פב"פ, ולכן הם מתדבקים כחדא שווים ולא מתפרשין דא מן דא, ולכן זווגם תדיר. אבל זו"ן שאין קומתן שוה, אין דבוקים זה בוה בהיותן פב"פ אמנ ם בענין הנסירה הוא, כי הלא כאשר נדבקו הדינין יחד, הנה כדי להחזירם פב"פ, היה צריך להמשיך כל הדינין בנוקבא, כדי שתוכל להתפרד מן הזכר, וכל אותן הדינין שבאחוריו, כולם ננסרו ונתנין לה, והוא נשאר בסוד חסד והיא בסוד דין:

ונבאר הדבר - שבהיותן אב"א, היה הזכר מחצי ת"ת שלו ולמטה עד סופו, דבוק עם אחור הנוקבא, ולא היו הקליפות יכולין ליגע שם, נמצא כי כל שאר האחור שמן הראש עד חצי ת"ת של ז"א, הנה שם היה נמשך ההוא קוצי דשערי, היורד מראש הזכר עד ראש הנוקבא, והיה חופה על האחור ההוא ומכסה. ונחזור לענין, כי הלא סוד לדחות אותן הדינין שבאחורי הזכר ליתן אל הנוקבא, זה נעשה בכח החסד עליון של הבינה, וז"ס ואיש כי יקח אחותו חסד הוא, פי' - כי ע"י החסד, אתפרשו גזען, שהם סוד אחוריים שלהם, ואז לקחה לאשה. ופי' הדבר - כי הלא כבר ידעת, כי אע"פ שאדם ישן, עכ"ז

נשמתו מושכת לו חיים וחסד מלמעלה אל אותו ההוא קיסטא דחיותא הנשאר לו בגוף. והנה אע"פ שז"א היה נרדם בשינה, עכ"ז נשמתו משכה לו בסוד החסד של הבינה, ונתפשטו בכולן, ואז הדינין שבאחוריו היו נידחין מאליהן, ונדבקין באחור הנוקבא כמ"ש באדרא דקמ"ב, ובאתרהא שקיע חסד ורחמי:

והענין - כי הלא כאשר היה נמשך בו החסד, אז היה נדחה הדין, ואז היה נשאר החסד שקוע במקומו של הדין ההוא, ובאתרהא שקיע חסד. והנה האמת כן הוא כמו שהקדמנו, כי אם היה אדם ממתין מלהזדווג עד ליל שבת, אז היה הכל כתיקונו, אך עתה שנזדווג ביום ו', והקדים זווג העליון ביום ו', והענין, כי כשחטא אדם, גרם קלקול בכל העולמות, ולכן על ידו נזדווגו למעלה בו ביום. אך אח"כ משם ואילך, בעבור החטא שחטא, לא היה עוד שום יכולת להחזיר פב"פ להזדווג, אפילו ביום שבת שלאחר ר"ה, אלא צריך להמתין עד ש"ע ואז זמן הזווג:

והנה תחלה נדבר במהות ב' ימים של ר"ה, למה הם נוהגין תמיד. והענין, כי הנה כבר בארנו באדר"ז, כי יש ב' בחי' של עיבור ז"א - א' הוא מסוד חצונית, שהם כל מציאות העולמות. ב' הוא סוד הפנימית, שהוא סוד הנשמות. והנה כבר הודעתיך, שכל מה שאנו עושין עתה בזמן החורבן, אין כח בנו להעלות מ"ן, רק מסוד בחי' הפנימית, שהוא סוד הנשמות, לכללן זה בזה, מן העשיה עד אצילות בכח נשמתינו אשר משם, אך העולמות כולם אינן עולין, בסוד הן אראלם צעקו חוצה, כמבואר שם באד"רז. והנה קודם החורבן, היה כח בידינו לעלות הנשמות והעולמות ביום א', אך עתה אחר החורבן, בהכרח לעשות ב' ימים של ר"ה, כמ"ש בזוהר, הראשון הוא בסוד הנשמות, והב' בסוד העולמות:

ובזה תבין, למה יום א' הוא דינא קשיא, והב' דינא רפיא. והענין - כי ביום א', עדיין העולמות אין יכולין להכלל רק הפנימית לבד, ולכן הוא דינא קשיא. אך ביום ב', אז מתבסמין כל העולמות מצד כללותם, ולכן אינו הוי רק דינא רפיא. ואמנם לא היה הדבר יכול להיות בהיפך, כי תחלה צריך לכלול פנימית, ואח"כ ביום ב' אז נכללים גם העולמות, מכח מה שנעשה ביום א', ואפילו ביום ב' אינן נכללין מעצמן, רק ע"י הנשמות ג"כ.

העולה מזה, כי ביום א' נעשה הנסירה בכתרם בבחינת פנימיות העולמות. וביום ב', נעשה הנסירה ג"כ בכתר בבחי' חיצונית העולמות, והבן זה מאוד:

ונחזור אל הענין, כי יום א' נוטלת רחל בכתר שלה כל הנסירות, שמכתר שלו עד הת"ת שלו, ונוטלת הכתר שלו לעצמה בכתר שלה, וגם נוטלת בכתר שלה גם הארת השאר עד הת"ת, כי אף אם אח"כ נותנת את כולם בחכמה שלה כמ"ש לקמן, רק דיני כתר שלו

ישארו בכתרה, ודיני הת"ת שכתרה כנגדו, מ"מ נשאר ג"כ בכתר שלה רשימו והארה מכל השאר, לכן הוא יו"ט גמור. ומפני שלוקחת כל נסירות דינים אלו שמכתר עד ת"ת, ולוקחתם מאימא עצמה שלא ע"י ז"א, כמ"ש לעיל, לכן נקרא יום א' דינא קשיא:

וגם, כי עדיין לא ננסרה החכמה ולא נמתקה, שהוא עיקר המוחין, כנודע כי בעת שננסרת החכמה, אז היא נמתקת, בעבור זווג או"א, שממתקת הדינים כמ"ש לעיל, אך ביום א' עדיין לא נמתקה החכמה, לכן נקרא יום א' דינא קשיא:

ועוד, כי כבר ידעת, כי יסוד אימא מגיע עד החזה דז"א, לכן כל הדינים אשר במקום הזה נקרא דינא קשיא, כי אין המוחין יכולין להאיר בהם, מחמת הפסק מחיצות יסוד אימא, לכן דינין דדוכרא תקיפין ברישא. משא"כ יום ב', שלוקחת הדינים שמן הת"ת ולמטה, וכבר כלה יסוד אימא, ואז הארת הדעת שלו המתפשטת משם ולמטה, מאיר שלא ע"י מחיצות, ואז הדינים שכנגדם הם רפים, ונקרא דינא רפיא:

ועוד טעם, כי אחר יום א' ואילך, נמשכו הדינים אליה ע"י ז"א עצמו, כי כבר תקעו בשופר, ונמתקו הדינים, לכן נקרא יום ב' דינא רפיא, והבן זה. ואף שג"כ יש תקיעות שופר ביום ב', א"כ נמצא שג"כ ביום ב' יצאו נה"י דאימא מז"א ליכנס בנוקבא, הוא לחצונית העולמות, והבן זה:

ודע, כי ביום א' נגמר הז"א, ונעשה כלי כתר שבה ע"י איברי הגוף דז"א עצמו, ואז בא תרדמה על הז"א, ועולה בסוד מ"נ להמשיך פנימיות מוחין דכתר דנוקבא, ובין כך ובין כך ניתן לבושי ת"ת דאימא לעשות לבושין למוחין דכתר שבה, ואלו נמשכין מאימא שלא ע"י ז"א, כיון שהם איברים שלה דגופה ממש. אח"כ בא השופר, ונתעורר ונכנסו המוחין בז"א, ואז יצאו הדינים מתוקים, והן פנימית המוחין דכתר דנוקבא, ונכנסו בכתר שלה בסוד צלם. ודע, כי בחי' הכלים נקרא דינים גמורים, ונתינת המוחין פנימים בהם, נקרא מיתוק הדין, ועכ"ז דיני פנימים הם, והבן זה. ועתה נחזור לדברינו, לבאר סדר יום ב' דר"ה, ולמה הם ב' ראשים, ושניהם י"ט ממש. ונייחד לו פרק בפני עצמו:

פרק ו

והנה ביום ב' דר"ה, נשארים חלקי הדינים המגיעין לכתר שלה מצד הכתר שלו, נשארין בכתר שלה. ושאר הדינים שמחכמה שלו עד הת"ת דז"א, יורדין מכתרה לחכמה שבה, ואז נמצא חכמה שלה נסורה מפרק עליון דנצח שלו, שהוא נגד חכמה שלה, וגם בה נשאר רשימו והארה מכולם, אף שירדו אח"כ מחכמה ולמטה, ולא ישאר בה רק דיני החכמה שלו, ודיני פרק א' דנצח שלו, שהוא נגד החכמה שלה, לכן הוא ג"כ י"ט, וג"כ נקרא ר"ה, לפי שנוטל אור גדול באלו ב' ימים. ולא כן בשאר הבחי' שמכאן ואילך, כי

כ"א נוטל נסירה שלה השייך לה לבד, ואינו נוטלת הארה מן השאר, ואינו אלא למעבר לבד כמ"ש לקמן. ומפני שאין ננסר אלא פרק א' דנצח שלו, לכן הוי דינא רפיא. ולכן הוי ב' ראשין, כי יום א' בלאה, ויום ב' ברחל, שהוא מוח חכמה שבה הננסר ביום זה. וגם יום א' בכתר רחל, ויום ב' בחכמה דרחל שהוא ג"כ ראש, דכתיב ראשית חכמה, וביום ב' שננסרה החכמה הוא דינא רפיא:

וכבר נתבאר הטעם, שמפני שלוקחת ביום זה הדינים שמהת"ת למטה, ששם כלה יסוד אימא, לכן נקרא דינא רפיא יום שני דר"ה. ועוד אחר תקיעת שופר דיום א', שכבר נכנס נה"י דבינה בז"א, אין לוקחת דינים אלו רק ע"י ז"א עצמו, ולא ע"י בינה האימא עלאה, כי כבר חזרה אימא על בנין, ונכנסה בגולגלתא דיליה, לכן הוא דינא רפיא:

ומה שתוקעין שופר ביום ב' דר"ה, אע"פ שכבר התעורר הז"א מן השינה ע"י שופר דיום א', עכ"ז כיון שלא הגיע הנסירה במוח חכמה, לכן עדיין נחשב לשינה, עד יום ב' שננסרה חכמה שלה, וירדו שם דיני חכמה שלו, ואז תוקעין ומתעוררין המוחין, ומשם והלאה אין עוד שופר, כי אחר שנתעורר המוח חכמה, אין עוד שינה:

ודע, כי בעת הורדת דינין אלו בחכמה שלה, נמתקים אז פעם ב', כי יום ב' דר"ה נקרא דינא רפיא כמ"ש לעיל. ואח"כ ע"י השופר דיום שני, אנו חוזרין להמתיקן פעם ג'. הרי לך מציאת דינין פעם אחד, ושלשה ממותקין, אך מיתוק הב' נעשה מעצמו שלא על ידינו, לכן אין אנו חושבין אותו בסוד מיתוק, רק בסוד הורדת דינין לבד. נמצא שהם ב' דינין, וב' מתוקים, והם ד' בחינות:

ודע כי ביום ב', חזר הז"א לעשות מן פרק א' דנצח גופא וכלי לחכמה שלה. ואח"כ היה תרדמה, להמשיך מוחין דחכמה לנוקבא, ובין כך ובין כך יצאה אימא ונכנסה לנוקבא, ונעשה מלבושה ממש, לבוש לחכמה דנוקבא, ואח"כ ע"י השופר שהוא חזרת מוחין דז"א בו, ואז ניתן בה פנימית מוח חכמה, ועל דרך זה עד היסוד שבה, והבן זה:

ודע, כי מיום א' ואילך, לא נעשה הכלי והפנימיות שבו, אלא ע"י ז"א עצמו, על ידי בחינת לבושין דאימא, כי די במה שביום א' האירה אימא לבושה בכתר שלה, ושם נשארו כל הלבושין, ובכל יום ויום נכנסים מאליהם מדרגה אחר מדרגה, תוך הכלים שהז"א מחדש מגופיה ממש בכל יום ויום כלי א', ונמצא כי ביום א' עשה הז"א כלי כתר שבה, ואימא דרך חוץ, נותנת כל כח הלבושים ביום א' באותו כלי של הכתר, ואחר כך על ידי השופר, נכנסו מוחין פנימים עצמם בכתר, תוך לבוש כתר דאימא. וביום ב' עשה הז"א כלי חכמה, ואז מעצמו נכנס לבוש מוח חכמה דאימא, שכבר הוא בכלי כתר דנוקבא, ונכנס תוך כלי של חכמה, אך כיון שהוא בחי' מוח, הוצרך ז"א לעלות בסוד

תרדמה, וע"י השופר המשיך מוח פנימי דחכמה שם. ומשם ואילך ביום ג', לא הוצרך עוד ז"א להעלות פנימית שאר המוחין, כי כבר באו כולם כלולים במוח חכמה. אמנם ביום ג', עשה הז"א כלי בינה דנוקבא, ומאליו היה מתפשט בתוכו מוח בינה, ועד"ז עד ערב יה"כ, ואז עשיית כלי הוד ויסוד ומלכות כמ"ש לקמן, וביום כיפורים נתפשט בה הגבורה, ונעשה היסוד שבה מלבושי אימא, והוא חותם דנעילה, ובשאר היום ניתן בה כל הפנימית כנודע, ומאז עד הושענא רבה נתפשטו מוחין דחסדים, כי היא נקבה, ויורדין בה הגבורות תחלה ואח"כ החסדים כמ"ש לקמן. ובליל הושענא רבה נעשה חותם המלכות, ע"י הבינה מלבושי אימא. וביום הו"ר, נתפשטו הגבורות במלכות שבה, כל הארת ה"ג כנודע. ובש"ע היה הזווג, וניתן בה ה"ג זכרים בבחי' טפה זרעית עצמה, והבן זה מאוד, כי כ"ז יתבאר היטב כ"א במקומו בפרטות:

יום ג' דימי תשובה, ננסר פרק א' של הוד שלו, מבינה שלה, ויורדין כל הדינין מבינה דז"א, עד הת"ת שלו, מחכמה דרחל לבינה דרחל, אלא שאינה נוטלת הארה מהם, אלא שהיא מעבר לכולם בלבד, ומפני זה אינו י"ט, רק יום צום, כי שמשה למעבר לכל הדינים אלו, ועוד כי בינה דינין מתערין מינה, וכבר הודעתיך למעלה, כי אחר שנתעורר מוח חכמה דז"א ביום ב' דר"ה, אין עוד שינה, כי נצח הוד יסוד דבינה נכנסו בו ביום א' בבחי' פנימית, וביום ב' בבחינת חצונית כמ"ש לעיל, ואין יוצאים ממנו עוד, ואין צריך שופר לעוררו משינתו, א"כ אין הדינים נמתקים ביום זה, לכן נהרג בו גדליה בן אחיקם:

יום ד' דימי תשובה, ננסר פרק א' דיסוד שלו, מהדעת שלה, וכל הדינים שמהדעת שלו ולמטה עד הת"ת, שהיו בבינת רחל, יורדים ביום זה בדעת שלה, והם בו רק למעבר בעלמא כמו בבינה, ואין נשאר בו רק דיני דעת ז"א, ודיני פרק א' דיסוד שלו הננסר ממנו ביום זה, לכן אינו יום טוב. אך מפני שמתקבצין כולם בו, אף שהם למעבר בעלמא, לכן בא לפעמים בו צום גדליה, כשנדחה משבת, דפעמים ג' בתשרי הוי בשבת, ונדחה עד למחר שהוא ד' בתשרי. ומן הדעת ואילך, אין שום מדה שיקבל כל השאר, אפילו דרך מעבר, אלא מן הדעת הולך כל הנסירה למקומה, ואין עוברת דרך הקודמים אליה כלל כמ"ש לפנינו. ואין יורדים רק הדינים של חלקה:

יום ה' דימי תשובה, ננסר פרק אמצעי דנצח שלו מחסד שלה, ויורדים הדינים דחסד ז"א לבדם מהדעת דנוקבא לחסד שלה, אך שאר הדינים דגבורה ות"ת שלו, נשארים בדעת שלה, ומפני שאין בו אלא הדינים הראוים לו, לכן אינו י"ט ולא יום צום. וסוד הענין, כי ג' בחי' הם, והם - כתר, וחב"ד, ושאר הספירות. והענין, כי כבר ידעת, כי כתר וחכמה לעולם הם סוד ב' רישין, ואלו הם סוד ב' ימים דר"ה כמ"ש לעיל, וב' ימים אלו

הם שוים בבחי' א', והוא, כי כאשר אנו אומרים שכל הדינים מתקבצין ביום א' בכתר שלה, הנה כל הדינים הם מושרשים שם בכתר, ומתערבין שם. וכן כשמגיעין בחכמה ביום ב', כמ"ש הכל למעלה. אך כשמגיעין ביום ג' וד' לבינה ודעת שלה, אז אע"פ שכל הדינים יורדים שם כמ"ש לעיל, עכ"ז אינו לוקחת הבינה שלה, רק הדינים של חלקה, אך שאר הדינים הם בה דרך פקדון לבד למעבר בעלמא, ואין מתגלים בה, וכיוצא בזה בדעת שלה. עוד בחי' ג', כשיורדין מחסד שלה ולמטה, כי אז אינו אפילו כמו הבינה והדעת, כי אפילו למעבר בעלמא אין יורדין שם כל הדינים, רק הדינים של חלקה לבד, וכיוצא בזה כגון ביום ה', שיורדים דיני חסד ז"א בחסד שלה, ודיני גבורה ות"ת דז"א נשארים בדעת שלה כמ"ש לעיל, ואין יורד רק דבר יום ביומו. נמצא עתה ג' מציאות - כתר וחכמה, בינה ודעת, ושאר ספירות. לכן ב' ראשונות כתר וחכמה, נחשבין לב' רישין, ב' ימים דר"ה, משא"כ אח"כ. אך בחי' יתירה יש לבינה ודעת על שאר הספירות, כי מתקבצין כל הדינים שם, אע"פ שאח"כ יורדין מהם למקומם כמ"ש לעיל, לכן אירע ביום ג' וד' צום גדליה, כמ"ש הכל למעלה היטיב:

יום ו' דימי תשובה, ננסר פרק אמצעי דהוד מגבורה שלה, והדינים דגבורת ז"א לבדם, יורדים מדעת דנוקבא, לגבורה שלה. ודיני הת"ת דז"א נשארים בדעת שלה. ולכן אינו לא יום טוב, ואינו יום צום:

יום ז' ננסר פרק ב' דיסוד ז"א, שהוא העטרה שלו, כי אין ביסוד אלא ב' פרקים, היסוד פרק א', והעטרה פ"ב, והוא ננסר מת"ת שבה, והדינים דת"ת ז"א לבדם יורדים מדעת דנוקבא לת"ת שלה, וגם הדינים דעטרה יורדים בת"ת שלה. וז"ס עטרת תפארת, כי מן עטרה שלו, נעשה הת"ת שלה, ולכן ג"כ לא י"ט הוא ולא יום צום הוא:

וראה והבן, שבדינים אלו שהם מכתר שלו עד שליש ת"ת שבו, ששם מתחיל כתר דרחל, יש בהם ד' בחינות, כמ"ש לקמן, עד יום ז' שאין בדינים אלו שמשליש ת" ת ולמטה, אין בהם אלא דין דנסירה, ואין בהם ב' מתוקים שנעשו בשופר. וכדי להשלימם לד' בחי' בכל שאר הימים שמן יום ז' ולמטה, היה הענין באופן זה, כבר ידעת כי ג' מוחין דז"א מתפשטין ג"כ לכל הט' ספירות שלו, נמצא כי מציאת הדינים שבאלו המוחין, הם מתפשטין ג"כ בה, הרי הוא בחי' שניה, כי בחי' ראשונה הוא, הדין הננסר בכל יום מספירה א' לספירה שלה. בחי' ג', כי המוחין שלה ג"כ מתפשטות בכל ט' ספירות, כי מוח חכמה שלה מתפשט חלק א' בחכמה, וחלק ב' בחסד, וחלק ג' בנצח שלה, ועד"ז מוח בינה בקו שמאל שלה, הרי יש בדינים אלו שמת"ת שלה ולמטה ג"כ בחינת התפשטות המוחין שלה בהם, והרי הוא בחי' ג'. בחי' רביעית הוא בדעת שבה, כי מלבד

שהוא מתפשט ביושר, שהם דעת ת"ת יסוד, על כל זה גם הוא מתפשט בשאר, כי ה' גבורות שבדעת ז"א, יורדין ומתקבצין בדעת שלה, ומשם מתפשטין ה"ג אלו בחגת"נה שלה, וגם באלו יש בהם ד' בחינות כנ"ל:

ואמנם סדר של ה"ג אלו הוא זה, כי הלא ביארנו, כי הדינים של מוחין עלאין של הזכר, המתפשטים בכל הט"ס שבו, הם מתפשטין ג"כ במוחין שלה, המתפשטין גם כן בט"ס שלה כמש"ל. אמנם כאשר יוריד אותן למטה, הנה כל בחינות העליונות שהם מן המוחין, עד סיום היסוד של הבינה, שהוא בשליש א' של ת"ת דז"א, כאשר נוריד אותן למטה עד שליש הא' של ת"ת שלה, הנה יבואו מלובשים עם היסוד של בינה, כמו שהוא למעלה, ג"כ מוחין דז"א תוך נה"י דבינה, לכן כשירדו דיני המוחין דז"א למטה, יבואו מלובשים עם בינה עלאה עצמה. אמנם מה שיורד מן מוחין עלאין, הוא רק חצי הדעת של הז"א, שהוא עטרה דגבורה, עם חצי היסוד של בינה מלובש בתוכו, ואלו נמשכין עד החזה של מלכות, ואמנם גם כאן הם סתומים, ע"י חצי היסוד דבינה, שיורד עמהם, ואין האור מאיר הרבה. אך מן הת"ת ולמטה, שאז כלה יסוד הבינה שירדה ונתפשטה כאן, ואז אין מחיצה מפסקת, ואז אותן הג' גבורות הנשארים פחות שליש, שהם ב' שליש גבורות המגיעים לת"ת, וב' גבורות הנוגעים לנ"ה שלה, מאירים הרבה בה עד מאוד, כי אין להם הפסק יסוד הבינה, והנה מרוב אור הגדול הזה, הוציאו יסוד ומלכות בנוקבא, אשר עדיין לא היה להם מציאות, כי התפשטות ה"ג הם עד הוד שלה, א"כ לא היה עדיין מציאות ליסוד ומלכות שלה, וע"י הארה זו הגדולה, יצאו יסוד ומלכות כמ"ש לקמן בע"ה. העולה מדברינו אלה, שבדינים אלו היורדים משליש ת"ת ולמטה, גם בהם יש ד' בחי' כמ"ש לעיל. אך בדינים שמכתר שלו עד שליש ת"ת, יש בהם ד' בחי' אחרים, והם - ב' דינין דנסירה, וב' מתוקים שנעשו ע"י שופר, בב' ימים דר"ה. נמצא ביום ג', כאשר יורדים הדינים דבינה דז"א, אחר שהיו בהם ד' בחי' הנזכרות שהם ב"פ דין, וב"פ מיתוק, שהיה בב' ימים דר"ה, עוד נתוסף בחי' א', שהוא נסירה מחדש פרק א' דהוד הזכר, הננסר ביום ג' מבינה דנוקבא, וכיוצא בזה בשאר הימים היה בהם ד' בחי' הנזכרים שהם ב"פ דין וב' מתוקים שנעשו בשופר, כי עד שליש ת"ת שיצאו ע"י נסירה כמ"ש לעיל, היה בעת השינה זווג או"א, ונמתקו בכל פעם דינים אלו מכתר שלו עד שליש ת"ת, הרי בדינים אלו יש בהם ב' מיני דינים וב' מיני מתוקים, שהם ב' מיני נסירה שהיה בהם בב' ימים דר"ה, וב' מתוקים שנעשו ע"י השופר, והבן זה מאוד:

מכאן ראיה למ"ש לעיל כי המוחין שנסתלקו מז"א העלו מ"נ, ונתחדשו הדינים ונמתקו, היינו התחדשו לבד ולא אחרים הם, רק בכל פעם שיצאו בעת שינה נזדווגו או"א, וע"י

זווגם נתחדשו הדינים דז"א לבד ולא דנוקבא ונמתקו. ובעת השופר, חזרו בז"א מתוקים, ומשם יצאו דרך החור שבחזה לנוקבא מתוקנים כמ"ש לעיל, דאם אחרים הם, אי אפשר למצוא בהם ב' מיני דין וב' מיני מיתוק בשופר. והבן מאוד, ויש ליישב בדוחק וצ"ע:

יום ח' ננסר פרק אחרון דנצח שלו, שהוא כנגד כל נצח שלה, ונוטלת כל הנסירה שבנצח שלו:

יום ט' ננסר פרק אחרון דהוד שלו מהוד שלה, ונוטלת הנסירה שבהוד שלו להוד שלה. וביום זה, נשלמו ג"כ היסוד ומלכות שלה, אם מנסירת יסוד שלו עם העטרה, כי זאת הנסירה נוטלת היא ליסוד ומלכות שלה, אם מן הארת הגבורות המתפשטות בנ"ה שלה, שאורם רב כמ"ש לעיל, ואין נ"ה צריכות להם, כי כבר אמרנו, כי ב' פרקין תתאין של מוחי חו"ב דנוקבא, מתפשטין בנ"ה שלה, נמצא כי אותן הב' גבורות המגיעות לנ"ה שלה, א"צ, לכן מכוחן יצאו יסוד ומלכות שלה. דוגמת מה שידעת בז"א, שלא היה מעולם רק ו"ק, אשר נתעלו אח"כ, והיו בסוד חב"ד חג"ת, והיו חסרים בו נה"י, ומחמת אור ה"ח המתפשטין בת"ת שלו אחר הגלות יסוד בינה בחזה שלו, ומרוב האור יצאו נה"י שלו, כן הענין בנוקבא, מחמת אור הגבורה יצאו יסוד ומלכות שלה:

וגם מן החסדים המגולים המתפשטים בנ"ה דז"א, והיה די באור חו"ב שבנ"ה שלה, ואלו הב' חסדים מגולים מאירים, ורבוי האור הזה גורם ליסוד ומלכות שבה ליגמר, וזהו תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, כי ת"ח הם נ"ה שלה, מרבים שלום היינו יסוד שלה, בעולם היא מלכות. וגם אז ביום ט' מקבלת המלכות ב' בחי' חסדים דאימא, שהם כללות החסדים דמלכות אימא וכללות חסדים שביסוד אימא, כי אף שעדיין לא קבלה הגבורה דאימא עד יה"כ כמ"ש לקמן, ואחר הגבורה באו החסדים, אפ"ה כיון דרחל מקבלת מנ"ה דז"א, ושם אור המוחין חו"ב שלו מתפשטים כמ"ש לעיל, וכן שם החסדים המגולים שבנ"ה שלו, וידוע כי כל אלו האורות הם מלובשים בנה"י דאימא, וכיון דרחל נוטלת ממקום זה דאימא, אגב זה נוטלת גם אלו הב' מיני חסדים דיסוד ומלכות שלה קודם זמנן, והבן זה מאוד:

ודע, כי ביסוד של המלכות מתקבצין שם כל גבורה דדעת שלה, והרי היא כולו דין, והחיצונים באים לאחוז ביסוד לעולם, כמ"ש ערו ערו עד היסוד בה, וכן המלכות שלה ג"כ מלאה דינים, לכן כדי להמתיק ב' בחי' אלו, אנו לוקחין באשמורת הבוקר, שאז חוט של חסד משוך בעולם, תרנגול לבן הנקרא גבר, נגד הגבורות שביסודה כנ"ל, ושוחטין אותו, להכניע הגבורות, ומוציאין ממנו דמו להמתיקו, והרי זה כמו שעיר המשתלח, כי שניהם באין נגד ב' בחי' אלו דיסוד ומלכות, דשניהם נקראו כפרה, כי כמו ששעיר

המשתלח מכפר, גם זה מכפר, אלא ששעיר המשתלח היה נגד מלכות שלה, שיש בה אחיזה לחיצונים יותר, לכן היו משלחים לחוץ. ולא כן זה, אלא שאנו ממתיקין אותו, ונשאר בסוד הקדושה, לכן שניהם רמוזים לדין, כי הגבר רומז לגבורה, והשעיר גם הוא מסטרא דלהון, כענין ושעירים ירקדו שם. אלא שהגבר הוא ממותק יותר, לכן אין הכוונה ליתנו אותו לעניים, אבל הכוונה הוא למתק המקום הזה, וכל א' ממתק בחי' שלו, כי יש לכל אדם בחי' ביסוד, כי הוא מעבר לכל הנשמות, אף שתהיה ממקום אחר, והוא ממתיק בחי' שלו, לכן נקרא כפרה כמו שעיר המשתלח הנקרא כפרה והבן זה:

העולה מזה, כי ביום ט' נתקנו גם יסוד ומלכות שלה, עם ההוד שלה. והנה כל האוכל ביום זה, שהוא ט' דימי תשובה, שהוא עי"כ, מעלה עליו כאלו התענה תשיעי ועשירי. והענין, כי יתבאר לקמן, שבי"ה נוטלת רחל ה"ג עליונים מאימא, וכנגדם הם ה' עינוים שאנו מתענים ביה"כ, וכנגדם הם ה' תפלות, כי עה"ב היינו הבינה אין בה לא אכילה ולא שתיה, כי בז"א האור הבא אליו נקרא מזון ולחם, ושמה יש אכילה, אבל למעלה בבינה, האור הבא אליה אינה אכילה, ומן אור עליון שבא לאימא, מאותו אור נוטלת רחל ביה"כ, לכן אנו מתענים, כי אור זה הוא בחי' קו"ל, שכן עולה עינוי, וכן עולה צו"ם. ואע"פ שהיא העולה, והיה ראוי שהנשים יתענו, ולא האנשים, כי ז"א אינו מקבל מזה כמ"ש לקמן, אעפ"כ כיון שאין אנו מקבלין ממנו אלא על ידה, כענין בזאת יבא אהרן אל הקודש, כי אין מי שיקבל דבר מלמעלה אלא על ידה, לכן אנו עושין כפי מה שהיא מקבלת, וכדי שתקבל היא, אלו ה' ענוים, שהם ה"ג דאימא, צריך להשלים בחי' הכלי שלה בשלימות, כדי שתקבל בפנימיות הזה, שאם לא יגמר בחי' הכלי שלה, איך תוכל לקבל הפנימית, לכן אנו אוכלין בט' להשלים יסוד ומלכות שלה בחי' הכלי, לכן מעלה עליו הכתוב כאלו התענה, כי מן האכילה נמשך אליה אח"כ אור הענוי, היינו קול כדאמרן:

והנה ביום זה אנו צריכין לתקן ב' תקנות, תקון יום זה עצמו, שהוא נגד הוד שלה כמ"ש לעיל, ותיקון יום עשירי שהוא סוד יסוד ומלכות, כי שניהם יצאו ברגע א' כמ"ש לעיל, לכן ירבה באכילה ושתיה נגד שני הימים, כי כן זו"ן אוכלים אכילה חצונית דאימא ביום זה. ולא כן ביה"כ, שנזונים מן הפנימית דאימא כמ"ש לקמן, והנה כדי לבאר אכילה ושתיה זו היטב, זה יתבאר לקמן, ובזה ניתרו כמה שאלות ששאלנו בפ"ב ע"ש:

פרק ז

ועתה נבאר סוד ר"ה בעצמו, כי הלא כבר בארנו, כי ר"ה הוא סוד הכתר של הזכר, עם היות שכל החסדים הם של הנוקבא. וביאור הדבר הוא, כי הלא ביום א', אז אינו ננסר

רק סוד הדינין שבראש הזכר וסוד הכתר, עד ראש הנוקבא, וזהו פי' ראש השנה, והרי איך הוא סוד ראש הזכר וראש הנוקבא, והכל אמת. והנה כי סוד הכתר, הוא כולל כל מציאות הי', ולכן ביום זה אנו אומרים זכרנו לחיים, שהוא סוד כל הנסירה כמ"ש בע"ה, ויש בו י"א תיבות, נגד כל י"ס הכלולים בראש השנה, כי כולם הם ננסרים ביום זה, ואל תתמה איך הם י"א תיבות ולא י', כי כל זה נבאר בע"ה:

והנה זאת הנסירה עצמה חוזרת להיות ביום ב' בסוד העולמות בסוד ראש ג"כ, והנה תחלת ביאור התפלות, נבאר חילוק שבין השבת למועדים, ונאמר, כי הנה בשבת נודע הוא שהמלכות עולה עד כתר של או"א, והיא שוה אליו עצמו כמו הזכר, אך להיותה גם שם מקבלת ע"י הזכר עצמו, לכן אין לה כ"כ שלימות. אך במועדים ור"ח, אז שניהן שוין, ויונקים מכתר א', ובערך זה יש יתרון מעלתה בר"ח משבת. אך עכ"ז, בבחי' אחרת יותר גדולה מעלת שבת מכל המועדים ור"ח, כי להיות שעולין עד כתר אבא, אע"פ שהיא מקבלת ממנו, עכ"ז גדולה מעלתה מאוד עתה יותר מכשהיו למטה, אע"פ שלא תקבל ממנו:

ונבאר עתה עניינם בקיצור, כי הלא בכל הזווג שבעולם, כולם צריך שיקבלו זו"ן מן הט"ס של א"א, ומכחם יזדווגו יחד, אך אין כל הזמנים שוין, כי בימי החול אז הזכר מקבל מסוד נצח של א"א, והנקבה מצד ההוד, והנה כל בחי' הזכר נכללת בסוד קו ימין בנצח, וכל בחי' המלכות נכללת בסוד קו שמאל בהוד, ואז אין שניהן שוין. ואמנם בר"ח, אז שניהן שוין ומשתמשין בכתר אחד, כי שניהן נכללין בנצח וכולם מקבלין בשוה, ואז אין יתרון לזכר על הנוקבא. ובי"ט אז כפי מציאות המועד, כך משתנים, כי בפסח כולם הם בסוד החסד, וכיוצא בשאר מועדים:

והנה ביום שבת, אז עולין שניהם בסוד הכתר של או"א, אך אינם שוין, כי זה נכלל באבא וזה נכלל באמא, ולכן היא מקבלת ממנו. וז"ס שבת שנקרא קודש עצמו, שהוא יום שבת, הוא קודש. ושאר מועדים, נקראים מקראי קודש. לפי שביום שבת, הזכר מקבל מן קודש של או"א, ונותן אל המלכות. נמצא כי הזכר עצמו שהוא יום שבת, הוא קודש עצמו ממש. אך שאר י"ט, אינן עולין שם רק כפי הבחי', ולכן גם שניהן הזכר והנוקבא שניהם בסוד מקראי קודש, מזומנים, אך אינם הקודש עצמו אפילו הזכר:

והנה דע, כפי הבחי' שעולין זכר ונוקבא, כך נכללין העולמות. והביאור - כי הלא ביום ר"ה, אז שניהן עולין בסוד הגבורה, נמצא כי כל הזכר, וכל כללות הנוקבא, כולם נכללין בקו הגבורה, ואפילו כל שאר הספירות שבהם של א"א, שהם מגבורה ולמטה, כולם אז בסוד גבורות. הרי ביארנו מציאת ר"ה בכללותיה:

ועתה נבאר מה שהתחלנו, בענין יהי שם י"י מבורך, רישי קשי וסופו רך, כנזכר פרשת תצוה דקע"ו, ואחר זה נבאר תפילות ר"ה. והנה כבר ידעת, כי לעולם שם מ"ב בראש, (א) והנה בארנו לעיל, כי ביום ר"ה אינו ננסר אלא סוד הראש של זכר ושל הנוקבא, והנה הנוקבא לוקחת כל הדינין של ראש הזכר, והנה ז"ס מ"ב של מברך כי שם מ"ב הוא בראש, ולכן הוא רישיה קשיא. אבל סופו רך, משום כשמסיימין הדינין, אז הוי בנוקבא דתקיף חילהא, כי אחר שמשלמת לפעול הדינין שלוקחת מהזכר, אח"כ אין בה עוד מה ליתן, ולכן סופה רך. אך הזכר אינו כן, כי הוא אינו צריך לזולתו, ואדרבא רישא וסופו קשה, כי כל מה שהולך הוא מתגבר והולך. ובזה ידעת, כי אינו חולק לשון זה עם ספרא דצניעותא, האומר כי דינין דנוקבא נייחין ברישא וקשיא בסופא, כי התם הוא בסוד הדינין בעצמם, שהם נה"י של הזכר, שהם המוחין לה, והם נייחין ברישא, אבל בסופא, נה"י אינו נעשין מוחין, והם תקיפין. אבל הכא אינו מדבר בדינין עצמן, רק בבחי' מה שלוקחת מן הזכר, כי בתחלה קשין, ואח"כ שאין לה מה לקבל אז הם נחים:

הגהה (א) (צמח. כי בז"א יש הויה פשוטה בכתר, וי' אותיות המלוי בחכמה, וכ"ח מלוי דמלוי בבינה, הרי מ"ב בז"א ברישא):

שער תפילות ראש השנה

פרק א

השער הכ"ה - תפילות ר"ה ויתחלק לז' פרקים

פרק ראשון

כללות ר"ה, קודם ערבית אז בחינתה בבריאה, וע"י תפלת ערבית, עולה עד הגבורה, שבו"ק שלה עצמה שבאצילות, ושני המלכים זו"נ (נ"ל כי המלכים הם יעקב ורחל) בכתר א'. ובבוקר בתפלה בלחש, עולין שניהן בגבורה שבו"ק הזכר עצמו, ובחזרה עולין שניהם בעטרא דגבורה, שהיא בדעת שלו, כנודע מב' עטרין שיש בדעת שלו. ודע כי לעולם סוד החזרה, הוא בסוד אבות שהם חג"ת, והם עולין למעלה במוחין ובבינה:

ובתפילת לחש דמוסף, עולין שניהם בגבורה שבו"ק הבינה. ובחזרת מוסף, עולין שניהם בבינה שבבינה, כי לעולם דעתן של נשים קלה, ולכן אין עולין בסוד הדעת, כי אין לה, רק עולין בבינה שבבינה, כי היא מסוד הגבורה דא"א. ובמנחה חוזרין שניהן בגבורה של ו"ק דמלכות, ובחזרה עולין בבינה של מלכות, כי גם הוא מצד עטרא דגבורה כנודע, וגם היא דעתה קלה, ואין בה דעת, ולכן עולין בה:

ובליל ב' דר"ה, כבר נכנסו כל מציאת הדינין שיש מן ראש הזכר עד חצי הת"ת שלו, וכולן ניתנין בראשה, כי שם מקומה. והנה כבר נתפשטו בו ה"ח, וכח ה"ג אשר מצד עטרא דגבורה שבה, כבר הם מזומנים שם להכלל בה, כי אז מתחיל ענינם ומציאותן, והם שם עדיין בכח בראשה. וסוד תפלת ערבית זו, בבחי' הגבורות שבה"ג אלו, אשר עתידה להתפשט אח"כ בגבורה שבו"ק דנוקבא עצמה.

ענין תפלת ר"ה בערבית, שניהן בהוד שלו, אך היא אינה מקבלת רק דרך חוץ, כנודע כי כבר נסתלק אמא מז"א, ונשאר ישן, אך מגיע אליה, בהיותה עומדת בהוד שלו, ואח"כ היא נוטלת ממנו בהוד שלה. ובבוקר בלחש, שניהן בגבורה שלו, ובחזרה שניהן בעטרא דגבורה שלו, ובמוסף בלחש שניהן בגבורה דו"ק דבינה שלו, ובחזרה שניהן בבינה דבינה:

מהחברים - ניקוד הויו"ת יום א', צירי, שהוא בלאה. יום ב', בנקוד צבאות, שהוא ברח"ל. וככה יכוין בכניסתו לבה"כ, ובכל אזכרות של אותן הימים, וכל עשרת ימי תשובה, כמו ביום א' דר"ה. ובשעת קריאת התורה, יכוון למ"ב דהויה, דהיינו פשוט ומלא ומלא דמלא. ובמוסף, בב' ימים בשורק. במ"ח כתב, מ"ב דע"ב, מפני שהוא יום דין:

עליות של ר"ה, בערבית עולות מ"י, (ס"א מלכות) שעולה אל מקום גבורה דרחל, שהוא כנגד פרקי אמצעי דהוד ז"א באצילות. ובשחרית בלחש, עולה אל הגבורה דז"א, ובחזרה אל הגבורה דז"א שבדעת שלו. ובמוסף בלחש, אל הגבורה דאמא, ובחזרה אל בינה שלה. ובמנחה בלחש, אל פרקי אמצעי דהוד שלו, שהוא גבורה שלה, כמו בערבית. ובחזרה, אל פרק עליון דהוד שלו, שהוא בינה שלה. וביום ב' כמו ביום א', ואין בה הפרש:

בענין ר"ה ויה"כ, כבר נתבאר, אמנם קיצור הדברים, כי להיות שבר"ה נברא העולם, לכן אירע בימים אלו, מה שהיה בבריאת עולם, והוא כי עתה חוזרין זו"ן אב"א, וצריכין נסירה, וחוזרין פב"פ, וחבוק ונשוק וזווג. והנה מר"ה עד עיה"כ, כי אז אע"פ שהוא ט', חשוב כט' וי', בסוד כל האוכל ושותה בט' כאלו התענה וכו', ואז עמדה הנסירה להנסר כל י"ס דנוקבא. וכל הזווגים שאנו עושים בתפלתינו מר"ה עד ש"ע, כולם הם בישראל, או יעקב עם לאה:

דע, כי קודם ערבית, בחינת רחל היא בבריאה, ועל ידי תפלת ערבית, עולה עד הגבורה שבששה קצוותיה עצמה שבאצילות. ויעקב ורחל עולים שניהם שם. נמצא כל כללות הזכר, וכל כללות הנקבה, כולם נכללים בקו הגבורה, ואפילו כל שאר הספירות שבהם, שהם מגבורה ולמטה, כולם הם אז בסוד גבורה והבן זה. ובכניסתו לבה"כ, יכוין הוי"ה בנקוד צירי, סוד לאה הננסר ביום א', כמ"ש לעיל. ועוד יכוין הוי"ה משולב באהי"ה,

והוי"ה נקוד ציר"י, ואהיה נקוד סגו"ל. וביום ב' הוי"ה בנקוד צבאות. סוד רחל כנודע. ועוד יכוין משולב הוי"ה ואהי"ה, והוי"ה בנקוד צבאות, וה' אחרונה נקוד סגול, ואהי"ה סגול, חוץ ה' אחרונה בשב"א:

ודע, כי ברכת אבות דר"ה, הוא דומה לשל חול ממש, חוץ כוונות הרי"ו אשר יתבאר לקמן, שהם סוד גבורה, כנודע שכוונתינו למתקם, ולא לבטלם, שאין לכוין אלא בר"ה ולא בחול, לכן אבאר לך הסדר היטב. והנה פסוק אדני שפתי וגו', כבר נתבאר בעמידה דחול, ושייך לכאן ולאו להתם. כמו שכבר כתבתי זה בחלק א' מזה. רק עתה נבאר מברוך אתה וגו', הכוונות הנוספת בר"ה, חוץ אותן של חול. רק נחזור הכוונות של הכריעות והזקיפות שנתבאר בעמידה דחול, לבל יליזו מעיניך גם בר"ה וי"הכ, ואח"ז נתחיל לבאר השינוי שביניהם:

פרק ב

בכריעה ראשונה, צריך לכוין באהי"ה דיודי"ן והוי"ה פשוט, וזהו בברוך, שהוא כריעת הגוף, יכוין יו"ד ה"י דקס"א, והוי"ה פשוט, שהוא סוף דקס"א וסוף הוי"ה פשוט. ובמלת אתה, שהוא כריעת הראש, יכוין אל"ף ה"י דקס"א, וי"ה פשוט, שהוא ראש דקס"א וראש הוי"ה פשוט. ובזקיפה, יכוין הוי"ה דיודין והוי"ה פשוט, וזהו במלת יהו"ה כי כשהוא זוקף זוקף בשם. ובזקיפת ראש, יכוין וי"ו ה"י דע"ב, ו"ה פשוט. ובזקיפת הגוף, יכוין יו"ד ה"י דע"ב, וי"ה פשוט:

ובמגן אברהם, יכוין בברוך יו"ד ה"א דקמ"ג, וו"ה פשוט. ובמלת אתה, אל"ף ה"א דקמ"ג, י"ה פשוט. ובזקיפת הראש, יכוון וא"ו ה"י דס"ג, ו"ה פשוט. ובזקיפת הגוף, יכוון יו"ד ה"י דס"ג, וי"ה פשוט:

ובמודים דרבנן, שאין כאן כריעות הראש אלא דגופא לבד, יכוין ביוד הא דקנ"א וי"ה פשוט, ונשאר אלף הה דקנ"א וי"ה פשוט, למודים דרבנן. ובזקיפה דמודים, יכוין ואו הא דמ"ה וו"ה פשוט, ונשאר יוד הא דמ"ה וי"ה פשוט למודים דרבנן, ויכוון במודים דרבנן בכריעה, באל"ף ה"א דקנ"א ובי"ה פשוט, שנשאר מכריעת מודים כמש"ל, ויכוין דנחית י' לגבי ה'. ובזקיפה דמודים דרבנן, יכוין יו"ד ה"א דמ"ה וי"ה פשוט, שנשאר מזקיפת מודים, ויכוין שמעלה ה' לגבי י'. ובהטוב שמך, יכוין בכריעה במלת ברוך, יו"ד ה"י דקס"א וי"ה פשוט. ובמלת אתה, שהוא כריעת הראש, יכוין אלף הי דקס"א וי"ה פשוט. ובזקיפת הראש, יכוין ו"ו ה"ה דב"ן, וו"ה פשוט. ובזקיפת הגוף, יכוון יוד הה דב"ן, וי"ה פשוט:

פרק ג

ועתה נבאר פירוש הברכה, ברוך - כבר ידעת, כי עד גאל ישראל, העלינו המלכות בסוד נקודה לבד כלולה מי' בלתי פרצוף, בסוד לכי ומעטי את עצמך, ועדיין היה חסר ממנה סוד הדעת שלה, שהוא ע"ב ק"ל. ועתה כוונתינו לתת לה בחי' זו, ואנו מכוונים עתה, כי עתה ע"י רבוי ברכאין, שנכללה הנקודה הזו בכל היכלותיה כנזכר בזוהר, כי על ידי כן נקרא ברוך, אז אנו רומזין ג"כ לברוך העליון, שהוא היסוד העליון, שיורד ברבוי דברכאן עלאין, ונותן לה סוד הדעת, שהוא שם הויה העולה כ"ו. ואח"כ נעשה פשוט כפול משולש מרובע י, יה, יהו, יהוה, שהוא ע"ב. ואח"כ נעשה ק"ל, שהוא שם מ"ה, פ"כ מ"מ, כזה - יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כי כל זה הוא בדעת שלה, וכל אלו גי' ברוך, שהוא כ"ו ע"ב ק"ל. ואח"כ אנו נותנין בה כח הכ"ב אתוון שיש ביסוד כנודע, שעי"ז תעשה אח"כ סוד פרצוף שלם, וזהו אתה, את"ה, כי היא סוד ה' שבשם, ואנו ממשיכין לה כ"ב אתוון מן א' עד ת'. גם תכוין בה' של אתה, שהם ה' אותיות כפולות מנצפ"ך:

י"י, תכוין עתה להעלות נקודה של המלכות, עד מקום הת"ת כנגד החזה מאחוריו, במקום שהיתה תחלת אצילותה, ואח"כ אנו מתחילין לומר אלהינו וכו':

פי' תפלת ר"ה, דע, כי אין הפרש בין ברכה זו לימות החול, רק סוד הרי"ו לבד, שאנו מוסיפין סוד הרי"ו בכל בחי' ובחי', כי הוא יום דין, ואין אוו רוצין לבטלו, רק להמתיקם לבד:

ברוך - תכוין, כי הלא עד עתה המלכות דז"א היא למטה, בבחי' נקודה א' כלולה מי' בלי פרצוף. ועתה צריך להעלותה עד מקום אצילותה עד החזה אב"א, ואח"כ לעשותה פרצוף שלם, ולהחזירה פב"פ. והענין, כי ד' בחי' יש למלכות - א' בסוד קשר של תפילין ש"ר, תחת ג"ר דז"א, שהם חב"ד, ויש לה שם שורש א'. עוד יש לה שורש ב', תחת ג"א שהם חג"ת, ושם הוא במקום החזה. עוד שורש ג', תחת ג"ת נה"י, ושם הוא בסוד ה' אחרונה שבשם. עוד שורש ד', למטה בראש הבריאה, בסוד נקודה אחת כלול מי' בלתי פרצוף, וכוונתינו עתה להמשיכה אל שרשים העליונים:

ונתחיל עתה בביאור הענין, כי הלא עתה היא נקודה כלולה מי', ואפילו בחי' דעת קל שלה חסר ממנה, ואנו רוצין להמשיך לה סוד דעת ק"ל שלה מן היסוד, לזה ג"כ בהיות הנקודה א' כלול מי'. וכבר ידעת, כי הדעת ק"ל שלה, הוא סוד עטרא דגבורה, מב' עטרין שבדעת ז"א, כי עטרא דחסדים נחלק לה' חסדים בז"א, מן החסד עד הוד, ונשארת

עטרא דגבורה, הנחלקת לה' גבורות, בחגת"נה של המלכות, וכל אלו הן ביסוד, הנקרא ברוך כנודע:

ולכן תכוין, כי המלכות אותה נקודה, היא עתה ברוך, בכל הנהו רבוין דברכאין, שהם ההיכלות שלה שנכללו בה, ואז יורד מן ברוך העליון שהוא יסוד דז"א, ויורד אליה משם סוד העטרה דיליה שהוא גבורה. לכן תכוין, כי הלא תחלה ההיא עטרא דגבורה הוא סוד הוי"ה גי' כ"ו, וכשיורדת בדעת של המלכות, שם נחלקת לה' הויות, אשר הם ה"ג, וה' הויות גי' ק"ל, הרי לך כ"ו ק"ל. אחר כך תכוין, כי הלא המלכות בהיותה נקודה אחת אין בה רק סוד ג' קוין, והוא תלת כלול בתלת, כי חכמה בינה דעת שלה נכללין בחג"ת, וכן נה"י שלה נכללין בחג"ת שלה, הרי שאין בה רק הוראות ג' קוין, ולכן אלו הה' הויות הנכללין בדעת שלה, הם מתפשטין אח"כ בה"ס שלה, מחסד עד הוד, אך לפי שאין לה עתה רק בחי' נקודה אחת, לכן אין בה גילוי רק לג' קוין, לכן אין מתפשט בה רק ג' הויות, מן הה', בחג"ת שלה, אבל השנים האחרים אינם מתפשטין:

והנה סוד התפשטות הוא, כי מה שהיה עד עתה בדעת שלה, בסוד ד' אותיות הוי"ה, הוא עתה בהתפשטות כזה - י', י"ה, יה"ו, יהו"ה, שהוא גי' ע"ב, הרי לך כ"ו ע"ב ק"ל, גי' ברוך. והנה שצריך לכוין הרי"ו דכאן הוא, כי ג' הויו"ת המתפשטין בחג"ת שלה, כל אחת גי' ע"ב כנ"ל, וג"פ ע"ב גי' רי"ו. גם תכוין, אל מלת ברוך, כי הוא גי' רי"ו וי"ב, והרי"ו הם ג"פ ע"ב הנ"ל, וי"ב הם י"ב אותיות אדנ"י, כזה - אלף דלת נון יוד. כי זה הרי"ו נמשך אליה, כי כבר ידעת, כי שורש המלכות תחת היסוד, בסוד ה' תתאה שבשם, והמלכות בסוד נקודה בבריאה, הוא שם אדנ"י, הרי רי"ו, הרי ב"פ רי"ו:

אמנם כבר בארנו, בחי' מה שמתפשט בה, ועתה נבאר ע"י מי משכנו אלו. והענין, כי הלא ב' כריעות צריך לכוין, כריעה ראשונה הגוף לבדו, והב' צריך לכרוע הראש. והגוף צריך לכרוע במלת ברוך, והראש במלת אתה, דתמן גחין רישא. אמנם כוונתינו בכריעות אלו הם, כי הלא תחלה צריך לידע, כי הזעיר אנפין יש בו הויה שלם, והנה במלת ברוך בכריעת הגוף, תכוין תחלה להוריד ו' לגבי ה', כדי לתת כח בה, וע"י כח השפע הזה תוכל המלכות שם אדנ"י, שהיא אותה הנקודה לעלות למעלה. והה' שאנו מורידין ו' לגבה, הוא שורש המלכות שתחת היסוד. תכוין, כי אותיות ו"ה אלו, נעשין רי"ו, כי ות ה' צורת ר"י, ועם ו' הרי רי"ו. וכוונת רי"ו זו הוא, ג' שמות הוי"ה דס"ג, ועם י' אותיותיהן דהויה הרי ע"ב, הרי ג' שמות הם גי' רי"ו, כי כל א' המיותרת בכל שם מס"ג, הוא כוללת, ואלו נמשכו שם מן אות א דאהיה במלוי ההין שבבינה, וגם אות א צורת יו"ר שהוא רי"ו. אתה - כאן צריך לכוין, כי אחר שניתנה בה סוד הדעת ק"ל שלה, בבחינת נקודה

לבד, אנו צריכין לתת בה כח לעשותה אחר כך פרצוף שלם. והנה אין הפרצוף נעשה, אלא על ידי האותיות כנודע, ולכן צריך להוריד לה עתה בכריעה זו הב', שהוא כריעת הראש, סוד כ"ז אותיות, שהם כ"ב אותיות ומנצפ"ך. וכבר ידעת, כי כל האותיות הם ביסוד הנקרא ברוך, בסוד נגילה ונשמחה בך, וזהו אתה - את ה', כי את הם כ"ב אתוון מן א' עד ת', וה' הם ה' מנצפ"ך:

והנה צריך שתכוין, אתה גי' ת"ו, והם גי' רי"ו צפ"ך. והענין - כי הנה המנצפ"ך של המלכות, אנו צריכים להמתיק, על ידי הורדת המנצפ"ך זה של ה' של אתה. אמנם הב' גבורות מהם כבר המתקנו אותו, כשאמרנו ופי יגיד תהילתך, כי פי גי' מ"ן של מנצפ"ך, ואין להאריך בזה, לכן אין נשאר לנו עתה להמתיק, רק ג' גבורות צפ"ך. והנה אתה גי' רי"ו צפ"ך, והענין - רי"ו הוא בסוד כ"ב אתוון, הרמוזין בא"ת דאתה, וצפ"ך הוא אות ה' דאתה:

וענין היות הכ"ב אתוון סוד רי"ו הוא, כי כל א' מן כ"ב אתוון כלול מי', הרי כ"ב פעם י', גי' ר"ך. ואמנם ר"ך, הם רחמים גמורים, ולכן צריך להסיר הד' אותיות, ונשאר רי"ו, הוא סוד הגבורות, וד' אלו הם ד' אותיות גיכ"ק, שהם השרשים לבד, פי' - כי כל ד' גיכ"ק, כל א' כלול מי' הם מ', אך עתה אין אנו לוקחין מהם רק ד' אותיות לבד שהם גיכ"ק השרשים. וטעם הדבר, כי הלא הכ"ב אתוון נמשכין מה' מוצאות הפה, נעשין מחבור ח"ך עם גרון, שהם חכמה ובינה, ואותיות הח"ך הם גיכ"ק, שהם מן חכמה, ומשם נתפשטו כל האותיות אל הגרון שהיא בינה, והחכמה הוא רחמים, לכן ד' אותיות גיכ"ק שהוא חכמה שהם רחמים גמורים, ואין אנו צריכין להכניסם במנין, כי יתבטלו הדינין לגמרי, ואין כוונתינו רק למתוק. ונשארין עתה אותיות צפ"ך, ואם תחבר עמהם הוי"ה אחת העולה כ"ו, הרי רי"ו א' בה' של אתה:

אמנם ב' רי"ו הנ"ל, הם מצוירין באותו א"ת של אתה, כי א צורתה יו"ר. ת ג"כ צורתו רי"ו, הרי ב"פ רי"ו, א' נגד כ"ב אתוון, וא' נגד ה' אותיות מנצפך:

עוד צריך לכלול כל כ"ב אתוון וה' דמנצפ"ך, בחיבור אחד של רי"ו א', הוא לעשות אותה בצורת אהי"ה, כי א"ה של אהי"ה, הם א"ה של אתה, וצורת ת' של אתה הוא צורת רי"ו, ר"ו הוא צורת ה', וי' הרי י"ה של אהיה. ותכוון בת' זו שהוא רי"ו א', ותכוון כי רי"ו זה הוא סוד אהיה, שהוא גימטריא כ"א, וכל אחד כלול מי' הרי ר"י, ואהי"ה במילוי הרי י' אותיות, ואם תסיר ממנו ד' אותיות השורש, נשארו אותיות המלוי ו' לבד, ור"י הנ"ל הרי רי"ו, הרי ג"פ רי"ו. ועתה עוד יכוין, ע"י מי נמשכין אלו, והענין, כי עתה הוא כריעה ב' של ראש, והוא לכרוע י' לגבי ה', שהם חו"ב של ז"א עצמו, ותכוין בי"ה אלו שהם רי"ו,

כנודע כי ה' זו צורתה ר"ו, ועם י' הם רי"ו. ותכוין כי רי"ו זה, הם ג' שמות הויה במלוי יודין, שב"א הוא ע"ב, הרי ג"פ ע"ב גי' רי"ו, ואלו נמשכין מן אותו א' של אהיה במלוי יודין שבבינה:

והנה כאן בארנו ה' רי"ו, ב' במלת ברוך, כי שנים האחרים שכוננו בכריעה הם עצמן הב' רי"ו שבמלת ברוך. וג' רי"ו שבמלת אתה יש כנ"ל, הרי ה' רי"ו. אמנם תכוין, כי ע"י אלו הרי"ו, יש כח אל המלכות לעלות בה' בחי', שהם ה"פ הוי"ה אדנ"י, הנזכר בתיקונים תיקון י"ח דל"ז ע"ש, יאהדונה"י במלכות שתחת היסוד. יאהדונה"י. ביסוד, הויה בנצח, אדני בהוד. יאהדונה"י בת"ת. הוי"ה בחסד, אדנ"י בגבורה. הרי ה"פ יאהדונה"י, שבהם עולה המלכות עד החזה, שיש עד שם ה' בחי' הנ"ל. ועתה נבאר, איך בכל אחד מאלו, יש בו סוד רי"ו, כי הלא במלכות הוא יאהדונ"הי הוא צ"א, גם יש בו סוד אדני ברבוע כזה - א', א"ד, אד"נ, אדנ"י, גי' קכ"ו, וצ"א הרי רי"ו ע"ה. אח"כ עולה ביסוד, וכבר ידעת, כי יש נ' שערי בינה, והם נחלקין, כ"ה בז"א וכ"ה בנוקבא, והוא, כי ה"ח הם בזכר, וה"ג בנוקבא, וכל א' מן הה' כלול מכל הה', הרי הפ"ה שבזכר הם כ"ה, וכן בנוקבא הה' אחרים:

והנה דע, כי בדעת יש כ"ה, ובחסד כ"ה, ובגבורה כ"ה, ובנצח כ"ה, ובהוד כ"ה, וביסוד כ"ה, ובמלכות כ"ה. ובת"ת אין בו כ"ה, לפי שהוא מקום סיום יסוד דבינה, לכן אין בו בחי' כ"ה, והכ"ה שלו הם בדעת. גם טעם אחר, כי הלא תחלה היה ו"ק, וכל אחד מהם כלול מן הנש"ב, ואח"כ נתחלקו מהם כל אחד מהם לב', ונעשה כ"ה כ"ה, כיצד - החסד נחלקת חציו לחכמה, וחציו לחסד, הרי כ"ה כ"ה, וכן בגבורה, וכן בת"ת. ועתה נחזור אל הכוונה, כי הלא ביסוד יש יאהדונ"הי שהוא צ"א, והוא נטל ה' פעמים כ"ה, שהם כ"ה חסד, כ"ה גבורה, כ"ה נצח, כ"ה הוד, כ"ה יסוד, וצ"א הרי רי"ו. ואח"כ נ"ה, יש בהם צ"א של יאהדונה"י, אבל לא בשלוב, רק הוי"ה בנצח, אד"ני בהוד כמש"ל, ונוטלין ה"פ כ"ה, שהם כ"ה דעת, כ"ה חסד, כ"ה גבורה, כ"ה נצח, כ"ה הוד. והיסוד אין לוקחת, כי עתה היא למעלה מיסוד שהיא בנ"ה, הרי רי"ו:

אח"כ הת"ת, יש בו יאהדונה"י שהם צ"א, ויש בו ג' שמות הנכללין בו, ע"ב ס"ג מ"ה, וכל א' יש בו מ"ב אתוון, הרי ג"פ מ"ב גי' קכ"ו, וצ"א הרי רי"ו והכולל. אח"כ חסד גבורה יש בה צ"א, דיאהדונה"י, היינו הוי"ה בחסד, אדני בגבורה, ונוטלין ה' פעמים כ"ה, חב"ד חו"ג, הרי ה' רי"ו:

והנה דע, כי הלא כל בחי' שאנו מונין ענין כ"ה, שהם בח"ג נה"י, כי בת"ת ומלכות אין הרי"ו שלהם נעשה ע"י כ"ה הנ"ל. והנה ג"פ קכ"ה, שיש בכל א' מאלו הג' חלקים

שהם שע"ה, והם סוד המלכות הנקרא שעה, גם יש בשעה תתר"פ חלקים, והם ה"פ ריו"ו הנ"ל, שהם גי' תתר"ף. ונחזור לענין, בענין כריעה ו' לגבי ה', והענין כי הלא הכתר יש בו תר"ך אורות, ונותן מהם חציו י"ש אל או"א, והם נחלקין, קנה חכמה קנה בינה. והנה נמצא כי הקנ"ה מגיע לחלק אמא, אך לפי שהיא צריכה להוציא את ז"א שהוא ו"ק, צריך שיהיה לה ו' יתירים, והם קנה וששה, הרי קס"א, כמנין אהיה דיודין בבינה. אמנם דע, כי אלו הם בסוד ל"ב נתיבות חכמה, אשר כולם הם סוד אלהים כנודע, והנה כל א' מהל"ב נתיבות אלו כלול מי' ספירות, הרי י"פ ל"ב גי' ש"ך, והם ש"ך ניצוצין דבוצינא דקרדוניתא. והנה שם ניתנין י"ו לחכמה י"ו לבינה. וכן הל"ב של זו"ן, הם י"ו לז"א י"ו לנוקבא. אמנם נבין עתה, סוד הב' ההין אלו, כי הנה ה' תתאה נודע שצורתה ו' תחלה, וממנה נעשה ו' אחרת, ושניהן נעשין אות ד', הרי הם י"ב נתיב, ורגל ה' זה צורתה י', הרי כ"ב נתיב, שהם י"ו שלה, וו' הנותרים להוציא את ו' היכלין דתחותה. ואחר כך אנו מורידין ו' לגבי ה', והוא לתת בה כח ע"י ו' זו, להוציא הו' היכלין:

גם ה' עילאה יש לה כן, והוא צורתה תחלה, היא צורת י', וממנה מתפשטין ב' ווין, הרי ד' של אות ה', והם כ"ב נתיב, שהם ו' יתירים על הי"ו שלה, להוציא את ז"א שהוא ו"ק, שהוא רגל הה' זו שצורתה ו'. אמנם לפי שכוונתינו לעשותה סוד ריו"ו, שהוא ה' ר"ו, נמצא כי אות י' שהוא העוקץ שאחר הד' שזה אינו שם, לכן צריכין אנו להוריד י' לגבי ה' זו, למתק הדינין שהם בסוד ריו"ו. הרי לפניך ה' בחינות, שעולה המלכות בהם, ותכוין כי ד' בחינות, יאהדו"נהי, שהם עד החזה, עולים ע"י ה' לגבי ו', וע"י ה' לגבי י', עולה בחי' ה' שלה, וי"ה אדני שבחסד וגבורה:

הנה עתה כללות כל זה הוא, להוריד י' של הויה, הכולל ד' אותיות הויה כנ"ל, ולהורידה אל אלף של שם אדני, כדי להעלותה עד החזה, וג' אותיות דנ"י נכללין באות א', ואינן ניכרים שם. ותכוין כי יורד שם מלוי יודין דאהיה, ונעשין א זו של אדני, אהיה במילוי אלפין, וזהו כללות ברוך אתה:

אמנם תכוין, כי ה"פ יאהדונה"י הם גי' תנ"ה, וזהו אשר תנה הודך על השמים, ר"ת אשר תנה הודך, אתה. הנה הענין, כי כבר בארנו איך מלת אתה, ציור אהי"ה, והנה ג' מלוי אהי"ה, שהם - יודין, ההי"ן, אלפי"ן, הרי הכל בגי' תנ"ה, כי ע"י אלו המילוים היא עולה ה"פ יאהדונה"י הנ"ל. ותכוין,כי ה"פ הוי"ה סוד ק"ל, וה"פ אדני שכ"ה, גי' תנ"ה. הרי כל מציאות הדינין הם מתמתקים עתה, ועולין. גם תכוין, כי ד' בחי' הוי"ה אדנ"י שהם עד החזה, עולה ע"י ה' לגבי ו', ובחי' ה' לגבי י', ע"י עולה בחי' ה' של יאהדונה"י שבחו"ג, ועתה צריכין לזקוף כל בחי' אלו במלת יהו"ה, ופירושו כך, כי הלא עתה עולה א' של

אדני, עם י' של הוי"ה, וזו פי' כל הזוקף זוקף בשם. והנה תכוין, כי יוד אלף, גי' קל"א, והכוונה, להעלות עתה הק"ל שהורדנו במלת ברוך. ואח"כ תכוין, כי שם אדני בעצמו יש בו אות יוד אחרת, ותחבר יוד באלף, הרי קל"א אחר, הרי ב"פ קל"א, הוא רס"ב, וזה סוד רי"ו ומ"ו, והמ"ו הוא סוד עלייתו בשם ע"ב דמילוי יודין, כי המלוי שלו גי' מ"ו, חוץ מן השם עצמו, כי כמו שהיתה הכריעה בשם אהיה במלוי יודין, גם העליה על ידי הוי"ה במלוי יודין. גם תכוין, כי הרי י"א י"א, שהם ר"ת, י"י אלהינו, י"י אחד, והם גי' כ"ב, והוא סוד הורדת כ"ב אתוון שהורדנו במלת אתה. גם תכוין, כי עיקר אותיות אלו, אינם רק יא"י, שהם אלף וב' יודין, והם גי' אהיה, כי האותיות מבינה הם, והם כ"ב אתוון. ועיקר הכוונה בשם זה של הוי"ה, כי עד עתה בארנו, מענין כריעה י' לגבי ה', ו' לגבי ה', והם סוד הויה שבכללות הז"א בכל הי"ס שלו, אך שם הוי"ה זה, הוא בחי' הת"ת לבד, הנקרא הוי"ה, ושם אנו מעלין נקודות המלכות עד חזה הת"ת. והנה זקיפה ראשונה הוא ה' לגבי ו', הוא הגוף נקרא ת"ת, (צ"ל ה' עולה לגבי הו',) ה' עולה שהוא המלכות תחת היסוד, ובכללה עולה ג"כ נקודת המלכות הנקרא אדני, אמנם כשעולה ה' זו לגבי ו', זו היא סוד ת"ת, ז"א הנקרא הוי"ה, ותכוין כי עולה ג"כ ה' עד ראש ו', שהוא י' שבראש הת"ת, הוא סוד י' של הוי"ה שבת"ת דז"א. והוא, כי הלא שם הוי"ה גי' כ"ו, ואם תעשה לג' שלישים, הנה מקום החזה ששם עליית ה' זו, באה במדרגה היו"ד מן כ"ו אלו. והיא סיום היו"ד של הוי"ה שבת"ת דז"א, אשר יוד זו היא ראשית הוא"ו של הויה דכללות זעיר אנפין, ואז בזקיפה ה' לגבי ו', תכוין ציור ה"ו שהוא רי"ו:

אח"כ תזקוף ראשך, ותכוין לזקוף ה' לגבי י', והוא הבינה של ז"א בחכמה שבו, וגם תכוין בציור רי"ו אחר, ותכוין כי ע"י עלות הבינה דז"א גבי חכמה, הנה הם נעשין מ"ן לאו"א עלאין, ה"י עלאין, ואז יורד משם כח אל הז"א. והענין, כי כאשר המלכות נתמעטה בסוד נקודה, גם הז"א עליו נאמר נשחת מאיש מראהו, ואין בו כח לתקן פרצוף המלכות, כי נתמעט אורו. ולכן ע"י מ"ן אלו, גורמין לזווג או"א, ומורידין שפע בו לתקן את המלכות. והנה דע, כשעולה ה' לגבי י', וגם י' יורד לגבי ה', אז הוא לעשות מוחין לזו"ן. אך עתה שאנו מעלין ה' דאמא לגבי י' דאבא, ואין אנו מורידין את הי' לגבי ה' הוא, כי אין הכוונה רק בעבור המלכות לבדה, והנה תכוין, כי מחיבור או"א, יורד שם הוי"ה אהי"ה, להעלות את המלכות כמ"ש, ובתוך שמות אלו, מתלבשין שם הוי"ה במלוי אלפין, אשר הוא ענין חידוש ותיקון הז"א עצמו, אשר בו הוא סוד שם הויה מ"ה לעולם, ע"י כח בחי' י' אותיות שם זה, מתרבה עוד אור י' ספירות שלו ומתקן המלכות:

והנה דע, כי הלא ז"פ יש הויה אהי"ה, והנה הם חלוקים לב' בחי', ד' מהם הם בחי' א', והוא עליות ה' לגבי ו', שהם ד' בחי' הוי"ה אהי"ה שמן המלכות עד הת"ת בחזה. וג' בחי' אחרות משם, עד הכתר של זעיר אנפין. והנה כללות כולם, הם ז' פעמים י"א ה"ה ו"י ה"ה, כולם הם גי' שכ"ט, והם סוד הדינין של מנצפ"ך, כי תחלה בסוד הוי"ה אדנ"י, העלינו סוד הדינין של שכ"ה, ועתה אנו מעלין הדינין של מנצפ"ך, והם השכ"ט הנ"ל גי' פ"ר, שהוא סוד מנצפ"ך העולה פ"ר, והנשאר הוא מ"ט, והוא כללות הוי"ה ואהיה שהם גי' מ"ט, עם כוללים הב' שמות עצמן. ושכ"ה דינין יורדין מחו"ב דז"א, ופ"ר יורדין מדעת דז"א. והענין - כי אין המלכות עולה, רק עד בחי' קשר של תפילין של ראש, ואינה יכולה לעלות עד כל הכתר עצמה של זעיר אנפין, ולכן אין כאן רק מ"ט, כי שער החמשים שהוא הכתר עצמו, אינה יכולה לעלות. ואם תחלק ז' פעמים הוי"ה ואהי"ה לשני מדרגות, ד' וג', הנה ד"פ הם קפ"ח, והוא אהיה דיודין גי' קס"א, ומלוי דמילוי העולה כ"ז הרי קפ"ח. והג"פ הם גי' קמ"א, והוא מלוי אהיה של יודי"ן העולה קס"א, תסיר השם עצמו העולה כ"א, ישאר קמ"א ע"ה. עתה נבאר כל הז' בחי', תחלה עולה המלכות תחת היסוד, בסוד הוי"ה אהי"ה, והנה הוי"ה אהי"ה אלו ביודי"ן, ע"ב קס"א, גי' רג"ל, תסיר ממנו ריי"ו, נשאר י"ז, הם י' אותיות של מלוי הוי"ה ביודין, ואח"כ הז' ע"ה הם סוד ח' אותיות של הוי"ה אהי"ה. אח"כ עולה ביסוד, בשם הוי"ה אהי"ה, והנה הויה במלוי יודי"ן ע"ב, ואהי"ה בההין קנ"א, הרי רכ"ג, תסיר ריי"ו, ועוד ז' אותיות ע"ה שהם ח' אותיות של הוי"ה אהי"ה:

ואח"כ עולה בנה"י, בהוי"ה ואהי"ה, והויה ביודין ע"ב, ואהי"ה באלפין קמ"ג, הם ריי"ו ע"ה:

אח"כ בת"ת, עולה בהוי"ה ואהי"ה. והנה דע, כי כאן הוא סוד הכתר שלה, הנעשה מת"ת שלו, וכבר ידעת כי כל מציאותם הלא הוא שם ב"ן, והנה צריך לכוין לב' שמות הוי"ה, א' בת"ת שלו, וא' בכתר שלה. והוי"ה שלו הוא ע"ב, והויה שלה הוא שם ב"ן, ההין, שעולה ברבוע קמ"ד, כזה - יו"ד, יו"ד ה"ה, יו"ד ה"ה ו"ו, יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, הרי ריי"ו. וכל אלו הד' בחי', ע"י זקיפות ה' לגבי ו':

ועתה בזקיפה ה' לגבי י', עולה בסוד ג' בחי' אחרות, והם בח"ג הוי"ה אהי"ה, ושם הויה ברבוע מ"ה עולה ק"ל, ושם אהי"ה ברבוע עולה ד"ם. ואח"כ שם אהיה במלוי ומלוי דמילוי עולה מ"א אותיות וע"ה הם ריי"ו. ואח"כ בחו"ג, לפי שבדעת אינה יכולה לעלות, כי אין בה דעת עד אחר הזיווג. אמנם בחו"ב עולה בהוי"ה אהי"ה, ושם הוי"ה במלוי ס"ג ברבוע עולה קס"ו, וצורת אהיה זה הציור נעשה נ' - יוד, דו, י', דו, הרי הכל ריי"ו.

א ה י ה אח"כ עולה בכתר, ושם תכוין בכללותם הויות דעסמ"ב, העולים רל"ב, והם רי"ו, עם י"ו אותיות דד' שמות אלו, הרי עתה הגענו המלכות בבחי' נקודה אחת עד הכתר של ז"א בבחי' אבא. אמנם כבר הודעתיך, כי ביחוד ק"ש נעשו מוחין פנימים אל הז"א דאצילות, ואל הד' של קשר תפילין, והמוחין הפנימים של המלכות עצמה נשארו למעלה באות הד' של הקשר, והנה עתה חסרים ממנו א"מ אל המוחין האלו, וכל זה הוא בסוד הנשמות, שהם פנימית העולמות:

אמנם כוונתינו עתה, להאיר אור גדול בז"א, כדי לתת הארה גדולה בנוקבא דיליה, לעשותה פרצוף, והנה להוריד אלו המקיפים אל המוחין הפנימים, אנו צריכין אל זווג או"א עתה מחדש, אחר שכבר עשינו בק"ש בסוד מוחין פנימים אך עתה לצורך א"מ להם:

וזה ביאורו - אלהינו ואלהי אבותינו, תחלה תכוין כי אלהינו אמא, אלהי הוא אבא, ו' של ואלהי, הוא דעת המזווגם. אבותינו הם סוד המוחין של ז"א בסוד א"מ כמבואר, והנה הטעם שאנו מקדימין הבינה שהוא אלהינו, אל אבא הנקרא אלהי. הטעם הוא, כי הלא כיון שכוונתינו עתה לצורך הז"א, והכתוב אומר כונן שמים בתבונה, לכן אנו מקדימין הבינה. טעם ב', כי הלא המוחין של הז"א, הם נה"י של הבינה. טעם ג', לפי שכוונתינו עתה במלת אלהינו, לעשות כתר אל הז"א, וסוד הכתר נעשה מהת"ת של הבינה, לכן אנו מקדימין את הבינה. טעם ד', לפי שכוונתינו להקדים מ"ן של הבינה תחלה, כדי שיבואו אח"כ מ"ד של החכמה. טעם ה', לפי שכונתינו עתה לתת א"מ אל המוחין כנ"ל, וכל בחי' א"מ הוא מצד הבינה, הנקרא קו ירוק המקיף העולם, לכן אנו מתחילין בה:

והנה צריך לכוין, כי הנה הזווג זה של או"א, נעשה בסוד א"מ להם, וא"כ אנו צריכין לכוין בג' שמות המקיפים, באו"א ודעת. והנה שם ע"ב באבא, וס"ג באמא, ומ"ה בדעת. והנה יכוין, אלהינו היא אמא המזדווגת ע"י הדעת, שהוא הו' דואלהי, עם אבא שהוא אלהי עצמו, כמו שכתבנו לעיל. וממשכת המוחין העתידים לכנוס בברכה זו בראש זעיר אנפין, הנקרא אבותינו, כמ"ש לקמן גבי אלהי אברהם וכו', ששם הוא כניסת המוחין בז"א:

והנה באל מן אלהינו, תכוין ג' יודין ואלף שבס"ג שבבינה עולה אל, ואם תסיר אל משם ס"ג, ישאר ל"ב, והוא סוד א"מ אל ל"ב נתיבות שבמוחין. גם תכוין באות הינ"ו מן אלהינו, שהם ע"א, והוא ע' סנהדרין שבבינה, והנה כשתסיר משם ס"ג סוד הב"ל שהוא א"מ כנודע, ישאר כ"ו, והוא סוד ע"א מן אלהינו, שהוא הינ"ו שהם כ"ו הנ"ל, היורד למ"ה שבז"א, ושניהן הן ע"א:

ובאלהי תכוין, כי הוא חיבור חכמה ודעת, והנה אלהי שהוא החכמה הוא גי' מ"ו, והוא מלוי שם ע"ב, וו' של ואלהי רומז לדעת, כי יש בו שם מ"ה עד"ז, כי ופ"ו הם ל"ו כמנין אלה של אלהי, ותכוין עמה י' של אלהי הרי מ"ה, והכולל מ"ו. והטעם, כיון שמלת אלהי חיבור חכמה ודעת שלו, א"כ י' שלו תעלה לכאן ולכאן:

ורצוני לבאר לך איך נמשכין אלו המקיפין אל המוחין. דע, כי כבר בארתי לך, איך נמשך נימא אחת דשער מן הראש דא"א באחוריו, עד רישא דכתפין דיליה, והם מכים אחורי רישא דז"א, ונוסף אור במוחין פנימים שלו, ואז בולט במצח, ויוצא האור שלהם לחוץ בסוד א"מ, שהם התפילין כנודע. וכבר בארנו, כי רישי דכתפין דא"א, הם ב' עטרין עצמן של הז"א, אמנם כבר הורדנו בקריאת שמע פנימית אותן הב' עטרין בז"א, ועתה נשאר למעלה א"מ שלהם, שם ברישי כתפין דא"א, ואותו נימא דשערי של א"א אינה מגעת רק עד רישי דכתפין. אמנם שכמזדווגין עתה או"א, הם גורמין שירד אותו א"מ של רישא דכתפי למטה, ואז כשיורד אותו א"מ של רישא דכתפין, הנה גם ההוא נימא דשערי מתארכת, ומגעת עד למטה ברישא דז"א, ואז אותו א"מ מכח הכאת נימא באחוריו, נעשה תפילין במצח הז"א. והנה צריך שתכוין, בכ"מ שתמצא בתורה אותיות נ"ו בס"ת, כמו אלהינו אבותינו, הכל הוא סוד גבורה, והטעם, כי הלא כל הגבורות הם מנצפ"ך, והם ה' אותיות, ולכן אם תחלקם לה' חלקים, יהיה נ"ו כל חלק, כי ה"פ נ"ו גי' פ"ר, כמנין מנצפ"ך, ולכן בכ"מ שתמצא נ"ו, הוא דין:

והנה דע, כי כל אלו ה"ג של מנצפ"ך, כבר בארנו שהם ה' הויות העולין ק"ל, (עיין טעם לזה השם בספר מ"ש ש"ג ח"ב פט"ז ויונעם לך) אמנם מלוי כל הוי"ה מאלו, הוא, יוד הי וו הה, שהוא גי' נ"ז, כי הלא מנצפ"ך גי' פ"ר, ואם תחבר עמהם ה' של בינה, יהיה פר"ה, ואם תחלקם לה' חלקים, יהיה ה"פ נ"ז, כמנין אל הוי"ה:

והנה כבר ידעת, כי עתה אנו מורידין בחי' א"מ של תרין עטרין, שהם חו"ג, סוד הוי"ה אלהי"ם, הוי"ה נגד עטרא דחסד, אלהים עטרא דגבורה, והם ב"פ נ"ו של אלהינו אבותינו, שהוא גי' יב"ק, כמנין הוי"ה אלהים. ואע"פ שחד עטרא הוא חסד, עכ"ז לפי שעתה הוא בחי' א"מ אליו, וכל א"מ הוא מן הבינה והוא דינין, ולכן נרמזה באותיות נ"ו שהוא דין:

גם תכוין, כי הלא באלהינו שהוא בינה, יש בו נ"ו אחת, ובאבותינו נ"ו שני, והענין כי הלא יש בתפילין ד' מקיפי לד' מוחין, ואח"כ יש עוד מקיף א' לארבעתן מצד הבינה, ועוד יש מקיף ב' על כולם מצד החכמה, הנה הד' מקיפים נרמזו במלת אבותינו, שהם ד' מקיפים דמוחין הנ"ל, הנקרא אבות, סוד הקלפים שעליהם כתוב פרשיות התפילין. ונ"ו של אלהינו הוא מקיף מצד בינה, המקיף את כולם. ונ"ו של אבותינו, הוא המקיף

מצד החכמה. והנה כנגד זה אנו מוצאין בעשיית התפילין, כי יש ד' קלפים להקיף הד' פרשיות והם ד' מקיפי המוחין, ואח"כ הבית עצמו של התפילין הוא מקיף א' לכולם מצד הבינה, כי כל תפילין הם מצד אמא, אמנם נגד מקיף של החכמה, אין לו כנגדו בתפילין שום מקיף א', כי אין לנו בו שום השגה:

אלהי אברהם - הנה עתה עשינו כבר זווג או"א בסוד א"מ, להוריד אור מקיף התחתון שהוא למטה מן המוחין, בסוד תפילין של ראש. ואמנם כבר ידעת, כי הכלים המחזיקין את המוחין נגד חב"ד, הם סוד חג"ת של ו"ק הראשונים, שנתעלו אח"כ בסוד חב"ד, והיו כלים לקבל המוחין בתוכם, ואלו הכלים הם אברהם יצחק יעקב, ואלו המקיפים היורדין והנמשכין עתה מן או"א, נקרא אלהי אברהם. והנה ודאי, כי אלו המקיפים הם יורדין תחלה, ופוגעין בד' מקיפים הראשונים שנשארו בת"ת של הבינה, שהוא כתר הז"א. ואחר כך נכנסו בנה"י דבינה, לכנוס ברישא דז"א, לעשות מוחין פנימים. ועתה כשאלו המקיפים השנים יורדין, פוגעין ג"כ במוחין, ואח"כ חוזרין ויוצאין בסוד התפילין. נמצא שיש להם ג' בחי' - א' כשפוגעין במקום המקיפים הראשונים שהם למעלה, קודם שנכנסו בנה"י דבינה. ואח"כ, בהכנסתן במוחין. ואח"כ בצאתו במצחו בסוד תפילין. והנה בכל בחי' מאלו מקבלין אור משם, א"כ הוא מוכרח שיקחו בכל בחי' מאלו שם אור א' כמ"ש:

ועתה נבאר מהיכן יצאו אלו המקיפים. דע, כי הלא כאשר ירדו תחלה המוחין בקריאת שמע, הנה הם סוד חכמה ובינה דאבא ואמא וב' עטרין, וירדו משם אלו הד' מוחין עם ד' מקיפין שהיו להם שם בתחלה במקומן, ואלו ירדו בעת קריאת שמע למטה, והנה פשיטא כי אלו המקיפים האחרונים הם סוד התפילין, שהם יותר גרועים במעלה מן המוחין עצמם פנימים, כי הלא הם מקבלים אור מהם, ומכח אור שלהם הם מתנוצצים במצח כנודע, אם כן המקום ביאת המקיפים אלו, הם יותר למטה מהראשונים, כי אלו הם מחסד גבורה ת"ת דבינה, ואלו הם מנה"י דבינה, כנודע בסוד הצלם. וכן הוא מקיפי אבא העליונים, באים מחג"ת דאבא. וכאן הכוונה בשניהם, כמש"ל:

והנה כבר ידעת, כי ז' שמות ס"ג, יש בז' תחתונות דבינה, והנה במלוי כל שם ס"ג, יש בו סוד הבל, והם ז' הבלים דבינה הנקרא קהלת, והנה בשם ס"ג זה שבחסד דבינה, יש בו ג' יודין ואלף, שהוא אל. והנה כשיורד א"מ זה, מקיף מוח החכמה, היה הוא שם אל, ואם כן כשיורד בד' מקיפים ראשונים, ולוקח אור משם, הוא ממש לוקח ג"כ שם אל. והענין, שהוא מתערב שם, ולוקח מכל הד' מקיפים ההם ביחד, ומה שלוקח משם, הוא ג' יודין מן ג' מקיפים ראשונים, ולוקח אות אלף מן מקיף הד', שהוא סוד מקיף עטרא

דגבורה כמ"ש, והרי יש אל, וז"ס אל מאלהי אברהם, וכן זה הענין עצמו במקיף הב', וזהו אל מאלהי יצחק, וכן באלהי יעקב:

ונבאר עתה מה ענין אל זה הנעשה בג' מקיפין אלו, ואע"פ שד' מקיפים הם, הנה ב' מהם נכללין בא', עד אח"כ שיוצאין תפילין ע"י הכאת נימא דשערי דאחורי כתפין כנודע, ואז נעשו ד'. ואמנם סוד היודין שבג' מקיפים, הם ט' יודין וג' אלפין, והנה היודין מהם יורד אור אל הז"א, כי כולם באו מסוד ג' מוחין הראשונים, אך האלפין שבאו מסוד עטרא דגבורה, לכן הם יורדין במלכות לתקנה, ולעשותה פרצוף, כי לעולם המלכות ע"י עטרא דגבורה נעשית. והנה ט' יודין אלו, אחר שיצאו בסוד התפילין, הנה הם נמשכין בכל הט"ס דז"א, בסוד א"מ שלהם, בבחי' חיצוניות שלו והשלישית, כמו שידעת בסוד המקיפים:

וסדור חלוקם הוא זה - כי הלא מקיף הראשון מצד חכמה, כבר בארנו כי נטל חלק מכל הד' מקיפים. והנה הוא ג' יודין ואלף, והנה הג' יודין שקיבל מבחי' מקיף ח"ב וחסד, הן אח"כ מקיפים, אל חכמה חסד נצח, קו ימין דז"א, לפי שכולם הם מקיף א' של חכמה. אח"כ הג' יודין של מקיף ב', הם נעשין ע"ד הראשון, קו שמאל שלו, שהם בג"ה. אח"כ ג' יודין של מקיף ג', הם נמשכין בקו אמצעי של דת"י, והרי נשלם סדר ז"א. ועתה יורדין הג' אלפין, לתקן המלכות שהיא עתה אב"א נקודה א', ונמשכין בדרך זה - א' ראשונה נמשכה ונעשה ממנה ב' יודין עם ו', שהם צורת א כנודע, וממנה נעשית ב' הפנים שלה והחוטם. ואח"כ מן א הב', מן ב' יודי"ן וו', נעשין הב' ידים וגוף, שהם חג"ת שלה. אח"כ מן א ג', נעשית נה"י שלה, והרי נבנית עתה המלכות בג' אלפין, בסוד אב"א:

ועתה נבאר סוד ג' ההי"ן, שבג"פ אלהי אברהם וכו', מה עניינם, והוא, כי הלא אחר שאלו המקיפים השניים נכנסו במוחין, ונתערבו שם, וגם שם לקחו אור גדול, והם ג' ההי"ן אלו, והנה נבאר תחלה ה' ראשונה, שנטל המקיף הראשון, כי הנה תחלה נטל א"ל, שהם ד' אותיות ג' יודי"ן ואל"ף, לפי שסוד המקיפין הם ד', אך מוחין הפנימין אינם רק ג' כנודע, לכן אינו לוקח כי אם ג' אותיות, והם ג' ווי"ן באות ה', ו' עלאה מחכמה, ו' שנייה מבינה, וג' שהיא התלויה באות ה', מן מוח ג' הנקרא דעת. וכן הענין בכל ההין עד"ז. ונבאר טעם, למה וו זו מן הג' היא תלויה, ואינה מחוברת עם השנים האחרות, והטעם הוא, כי הנה ו' זו רומזת לדעת, והנה כבר ידעת, כי הדעת שבחכמה ובינה הוא עלם ואינו ניכר רק דעת הב' שבין חו"ג, כי כל עיקר אלו הם נקרא דעת, ואם ו' זו היתה מחוברת עם ב' ווי"ן הראשונים, היה ניכר בהם מציאת הכרעת הדעת, ולכן נחלק מהם, להורות כי אין הכרעת הדעת ניכר עד למטה בחו"ג, ולא למעלה. והנה דע, כי אע"פ

שצורת ה', אין בה רק ג' ווי"ן, עכ"ז יש בה ד' אותיות ג"כ, כמו שיש בבחי' אל הראשון, ג' יודי"ן ואלף, והם נחלקין על אותו דרך עצמו, כי ו' הג' הרומזת לדעת, יש בה בצורה סוד פסיעה לבר, כמו שידעת בה' ראשונה שבשם הוי"ה, נמצא כי נחלקת ו' זו לב', שהם חו"ג, ואותו הפסיעה הוא עטרא דגבורה שהוא למלכות דוגמת אלף שבא"ל כנזכר בגבורה, וניתנית למלכות וגו', וו זו רומזת לסוד עטרא דחסדים. והרי בכאן ג' ההי"ן, והם נחלקין ע"ד ג"פ א"ל הנ"ל, עד"ז, כי הלא צורת הה' הם ג' ווי"ן, הרי ט' ווי"ן הם, מלבד אותן הפסיעות שבארנו, והם נחלקין לג' קווין של הז"א. נמצא, כי אותו פסיעה אשר בקו הה' כנ"ל, הנה הוא נמצא מקומה אצל היסוד דז"א, לתת משם אל המלכות. וה' שנייה נתפשטה בג' קווי המלכות, וג' מתפשטות בסוד בחי' הדעת המחבר את זו"נ, וגם הוא צורת ג' קווין. והרי בארנו ג' ההי"ן של ג"פ אלהי, אשר לקחו המקיפין הנ"ל מן ג' מוחין:

אמנם נבאר איך נתפשטו תחלה אלו הג' ההי"ן, דע כי אלו נתפשטו תחלה בחוטמא דז"א, כי לפי שההין אלו מציאותן מהמוחין הפנימין הנ"ל, לכן הם נכנסין דרך פנימית עד החוטם שלו. וכבר ידעת, כי יש ג' קווין בנקבי החוטם, א' לימין, וא' לשמאל, וא' באמצע. ושם ירדו ג' ההי"ן הנ"ל, הימין בימין, וכן כולם. אח"כ משם נתפשטו למטה ע"ד הנ"ל:

אמנם נבאר ג' יודין שבג' פעמים אלהי, כי הלא אחר שנכנסו המקיפין במוחין, הנה יורד נימא דשערי דרישא דא"א, ומגיע עד עורף ז"א, והאיר שם, ומכח אותו האור יצאו אח"כ אלו המקיפין לחוץ במצח, אחר שהיו תחלה סתומים בתוך המוחין. והנה דע, כי סוד הגומא אשר משם יוצא השיער, הוא צורת י', והשיער הוא צורת ו', והאור היוצא הוא צורת י', וכל אלו הם צורת א יו"י, ולכן לפי שהאור היוצא מן השיער הוא צורת י', לכן האור שלוקחין המקיפין ממנו בהכאתו שם, הוא סוד יודין שבסוף ג' תיבות אלהי:

ועתה נבאר כל דבר ודבר בפרטות - אלהי אברהם, כאן יכוין ירידת מקיפי מוח אימא, שהם הל' והמ' דצלם שלה, בקו ימין שלהם, הנכנס עתה בז"א, בציור אותיות אלהי בדרך זה - א דאלהי הוא בצורת יו"י, וממנה נעשה ב' פנים שלה והחוטם שלה, הנעשה ממקיף עטרא דגבורה העומד בת"ת דאימא, כמ"ש לעיל. בל' דאלהי, הוא סוד חכמה חסד נצח, קו ימין דז"א, הנעשה מג' יודי"ן שמספרם ל', היוצאים ממקיפי ג' מוחין חו"ב ועטרא דחסדים כמ"ש לעיל, העומדים בת"ת דאימא, שבפגעו בו מקיף זה דחכמה ז"א, נטל אור מג' מוחין אלו כמ"ש לעיל. וג' יודי"ן אלו, נעשו מקיפין לקו ימין דז"א, כי כולן הם מקיף א' לחכמה דז"א:

פרק ד

אלהי יצחק - בכאן יכוין דרך ירידת מקיפי אימא בקו שמאל, שהוא מקיף מוח בינה דאמא, ג"כ נרמז בציור אותיות אלהי, בדרך זה - א דאלהי בציור יו"י, ומהם נעשה ב' יודין וגוף דנוקבא שהם חג"ת שלה, הנעשה ממקיף עטרא דגבורה, שלקח מקיף בינה, בעברו דרך ת"ת דאימא, כמ"ש לעיל. הל' דאלהי, הוא סוד קו שמאל דז"א, סוד ג' יודי"ן שלקח מקיף זה דבינה, ונתפשטו בקו שמאל דז"א. ה' של אלהי, הוא סוד ג' ווי"ן שלקח מקיף זה, בהכנסו במוחין פנימים כמ"ש לעיל, ומתפשט תחלה עד חוטם ז"א משמאלו. והבן השינוים בין זה למקיף הראשון. הי' הוא אור היוצא במצח ז"א, ממקיף זה דבינה, והוא ציור י' כמ"ש לעיל:

ואלהי יעקב - כאן יכוין דרך ירידת מקיפי אימא בקו אמצעי, שהוא מקיף מוח דעת דאימא בציור אותיות אלהי ג"כ ע"ד הנזכר, רק השנוי ביניהם הוא זה, א' צורתה יו"י, הוא סוד ב' ירכין ורחם דנוקבא, סוד נה"י שלה. ל' סוד דעת ת"ת יסוד, קו אמצעי דז"א. ה' מתפשטת תחלה עד חוטמא דז"א באמצעו, הכל כמ"ש לעיל. והרי נבנית עתה הנוקבא, בג' אלפין בסוד אב"א, והבן זה:

והנה נשאר עדיין לבאר, מתחלה כשבאין אלו המקיפין בת"ת דאימא, שבו שם ס"ג, למה אין לוקחין רק א"ל. כי הלא האמת הוא, כי כל מלוי שם ס"ג לוקחין, שהוא גי' הב"ל, לפי שסוד הבל הוא א"מ. אך הטעם הוא, דע, כי לעולם באלו הד' מוחין של ז"א, ובכל פרטי מקיפיהם, יש בהם סוד ב' דעות, וז"ס כי אל דעות ה', והם - דעת א' להכריע בין ב' מוחין חו"ב, הב' בין חו"ג. וכבר ידעת, כי הדעת של הבינה מתפשט בו"ק דז"א, ונחלק לו' חלקים, וסוד הדעת הוא אות ו' כנודע, ונחלק שם לו' ווין, והם סוד ו' יתירה של מלוי הב"ל שבו על סוד א"ל שבו, שהוא אות ו' מסוד הדעת, לכן סוד ב' ווי"ן שלוקחין המקיפין, מב' שמות ס"ג שבחו"ב בת"ת של הבינה כמ"ש לעיל, הם נשארים בסוד הדעת שמכריע ביניהם, ונעשים ו' אחת מסוד הדעת, כי הלא כל שרשם אינו כ"א ו' אחת, לכן הם עצמן אין נשארים רק בסוד א"ל א"ל מן הב"ל. וכן זה הענין עצמו, במקיף הג' הכולל חו"ג, נשאר בו ו' אחת בסוד הדעת שביניהם, ונשאר הוא בסוד א"ל לבד:

והנה כל אלו הב' דעות, נכללות בו' דואלהי יעקב, והטעם, כי אלהי יעקב הוא סוד מוח הג' הכולל חו"ג, והוא בכללו נקרא דעת, לכן אלו הווי"ן שהם בסוד דעת, כולם נכללים בו, וז"ס ואלהי יעקב בתוספת הו', כי הלא עיקרם אינם כ"א ו' אחת של דעת הבינה, שנחלק לו"ק שלה. גם ו' זו רומזת לד' מוחין וב' דעות, הם ו':

והנה כבר ביארנו, איך נחלקים היודי"ן והאלפי"ן של א"ל, אמנם סוד הדעת שנשאר, שהוא סוד ו' שנשאר מסוד הבל דס"ג, הנה הוא מתפשט ויורד עד פה דז"א, ושם יורדין הג' ווי"ן, שהם ג' מלואים של ג' שמות ס"ג, אשר מהם נתפשטו ג' א"ל, ונשארו ג' ווי"ן, והם נעשו אח"כ סוד נה"י שבפה, שהם ב' שפתיים והלשון, והבן זה מאוד:

העולה מזה הדרוש, שצריך לכוין בו' דואלהי, הוא מספר ו"ק דז"א, שדעת אימא מתפשט בו. וגם ו' זו רומזת לד' מוחין ולב' דעות שיש לו כמ"ש לעיל:

ועוד יכוין, כי ז' נשאר בכל מלוי, שלא לקחו המקיפים כ"א ג' א"ל כמ"ש, ונשארו ג' ווי"ן מג' מקיפים והם נכללו בדעת דבינה, ומשם ירדו בפה דז"א והבן זה:

הרי לפניך, שנכנסו כל מקיפי אמא, וגם מקיפים אבא נכנסים בעמידה זו, וצריך לכוין בשניהם. והנה כוונת מקיפים אלו, לא תכוין רק בשחרית דר"ה, ולא בערבית, כי עדיין בערבית אין נכנסים המקיפים כנודע. אח"כ גומר ברכת אבות עד מלך עוזר וכו':

מלך עוזר ומושיע ומגן - כאן אנו מחזירין את לאה פב"פ, וכשבאה פב"פ אז ג"כ לוקחת אור הט' יודי"ן בג' אלפין שלה, כי ג' אלפין שלה הם ט' אותיות, כי כל א' צורתו יו"י, הרי ט' בט', והיא מאירה יותר, ונחלקים הט' יודין בט"ס שלה. וכשלוקח הט' יודי"ן בג' אלפין שלה, אז היא בסוד ג"פ א"ל, שהם גי' מג"ן:

גם אלו הג' אלפין שהם בציור יו"י, סוד ג' הויות שהם גי' ע"ח, והם סוד לח"ם, כי עתה היא ראויה לזיוג בסוד כ"א הלחם אשר הוא אוכל. אמנם אחר כ"ז, מתעלים אלו הג"פ אל שבה, וכולם מאירים בפניה, א"ל א' בפן א', וא"ל ב' בפן ב', ואל ג' בחוטם שלה. והנה א"ל במלוי, הוא גי' קפ"ה, נמצא כי ב' אל שבב' פנים שלה, הם גי' ש"ע, כי יש לה עתה אור כל הש"ע רבוי נהורין שבפנים דא"א כנודע, ועתה הז"א אין לו רק ק"נ רבוא באנפוי, נמצא כי עתה גדול אור המלכות מן הז"א. וז"ס אדם, אשר לא יכול להסתכל בפני חוה, וזה גרם לה, לפי שלקחה סוד כל היודין וכל האלפין כנ"ל. אמנם אל הג' דחוטם, הוא סוד א"ל דאלהי יעקב, שהוא סוד הדעת שמכריע בין ב' הפנים, לכן יש בו כח הב' א"ל, לכן יש בו סוד ש"ע רבוא אורך החוטם כנודע. והנה ב' נוקבין אית בחוטמא, וכ"א ארכו ש"ע שהם ב' א"ל הכולל א"ל זה כמ"ש, והנה היותן שע"ה, הוא עם הה' שיש בנוקבא דפרדשקא, כי יש ב' ההי"ן בב' נוקבין, שהם נמשכין מג' ההין שבג' אלהי אברהם וכו' כמ"ש לעיל:

ואמנם דע, כי סוד ג' אלפים אלו, הם סוד וידבר ג' אלפים משל, כי מג' אלפין הנ"ל, נמשכו פניה לש"ע רבוא כמנין משל. וז"ס לשלג יאמר הוי ארץ, כי ג"פ אלף הוא גי' שלג, ומג' אלפין אלו נעשית המלכות כמ"ש לעיל, והיא נקראת ארץ כנודע. וכשנעשה פב"פ,

נעשה בסוד שג"ל לימינך, שהוא סוד חזרת פב"פ. וכשעונות גורמים ח"ו, אז אובדת כל אורות אלו. וזהו ותרד פלאים, אותיות אלפים והבן זה:

אח"כ חתימת הברכה מגן אברהם - והענין, כבר נתבאר לעיל, כי בברוך הכריעה ו' לגבי ה', ובאתה י' לגבי ה', והענין, כי ע"י הורדת ו' גבי ה', הוא נתינת הארה בחג"ת שלה, מחג"ת שלו, שהוא סוד ו' כמ"ש לעיל. וע"י הורדת י' לגבי ה', נמשך בהכרח הארה גדולה יותר, עד למטה בנה"י שלה. ובהוי"ה בזקיפה, אז אנו נותנין הארה במוחין שלה, ואז אנו זוקפין ג' א"ל הנזכרים שהם גי' מג"ן, המתפשטים בכל גופא, הם מתקבצים כולם, ומאירים בפנים כמש"ל, בסוד מגן א', וזה נעשה ע"י החסד, בסוד והוכן בחסד כסאו, סוד אברהם, לכן חותמין מגן אברהם, כמבואר בעמידה דחול:

ויכוין בברכה זו, א"ל שדי. ובברכה ב', אכדט"ם. ובברכה ג', כוז"ו. ובג' אחרונות - בראשונה, השתפ"א. בשנית, ב"ם. בשלישית במוכ"ן. סוד נה"י. ובחזרת עמידה דשחרית, עולים שניהם בעטרא דגבורה ודעת שלו. ודע, כי לעולם חזרת העמידה הוא בחג"ת, וחג"ת עולין לחב"ד, והוא סוד הקדושה, כנודע במקומו:

פרק ה

זה מצאתי מכת"י מורי זלה"ה. נתתי אל לבי לחקור, בענין תוספות זה בתפלת ר"ה ויה"כ, לעבוד את בוראו בעבודה שבלב זו תפלה, בימים נוראים אלו, אשר המלך עליון יושב על כסא דין. וראיתי כי התוספת בברכת מעין הימים בג' ראשונות ובג' אחרונות. כי באבות הוסיפו זכרנו, ובגבורות מי כמוך, ובמקום האל הקדוש, המלך הקדוש. ובהודאה, וכתוב. ובשים שלום, בספר חיים. וראיתי, כי בעבודה לא הוסיפו כלום. וראיתי שנוים בתוספות אלו, כי באבות הוסיפו זכרנו, ותקנו זכירה וכתיבה. ובגבורות מי כמוך, זכירה לבד בלי כתיבה, זוכר יצוריו וכו'. ועוד, כי באבות הוא זכירה בפני עצמה, ואינה חוזרת על הספר. ובשים שלום, חוזרת על הספר, שאומרים בספר וכו'. ובהודאה, כתיבה לבד. ובשים שלום, כתיבה וזכירה, נזכר ונכתב. ועוד באבות תקנו זכירה וכתיבה לחיים, זכרנו לחיים וכו', וכתבנו בספר החיים, ובהודאה כתיבה לחיים, ובשים שלום זכירה וכתיבה לחיים. ועוד, כי בתחלה אנו מתפללין בעדינו, ואומרים זכרנו לחיים. ואח"כ בגבורות, מתפללין על העולם, ואומרים זוכר יצוריו לחיים. ובהודאה אנו אומרים כל בני ברית. ובשים שלום, אנו חוזרים ומתפללין ואומרים, נזכר ונכתב אנו וכל עמך ישראל:

ועוד מה לנו לשאלה אל הזכירה, אחר שאנו שואלין על הכתיבה, שהוא עיקר. עוד, מה ענין זכירה בתחית המתים, שאנו סומכין לה ונאמן אתה להחיות מתים:

ונראה לי, כי בכל ר"ה חוזר האצילות לכמות שהיה בתחילת בריאת העולם, וכבר ידוע הוא דנוקבא דז"א, נפקי ומתדבקי מאחוריו דז"א, לעומת החזה, כנגד הת"ת שבו, בסוד אחוריים שהם דין, נפקי מסטרא דגבורה, והמוח הקודם בראשה הוא גבורה, שנעשה לבינה. ואחר כך חסד, בסוד חכמה, בסוד ה' על י', בסוד ה"י אלהים. ולפי שהמוח הקדם בראשה הוא גבורה סוד הדין, נעשה הדין ביום זה, ולכן נקרא ר"ה, כי גבורה הוא ר"ה, שהוא נוקבא דז"א, הנקראת שנה, וגבורה הוא ראשה, ונעשה לה בינה לנוקבא דז"א:

נמצא שר"ה הוא כנגד בינה דנוקבא דז"א, שהוא גבורה, וכנגדה נאמר אני בינה לי גבורה. והנה בז"א יש זכירה מצד החסד שבו, וכתיבה מצד הגבורה שבו, הוא ע"י הבינה, הנקרא כתיבה, וזכירה שמצד החסד, הוא על ידי היסוד ברית קודש, שממנו יוצאין הנשמות, ומתגלה חסד בפומא דאמה, וממנו תוצאות חיים. ואנו מתפללין אל הש"י, שיהיה מתגלה חסד עליון, לא לצורך הנשמות כדרך הזווג, אלא לצורך חיים, כדרך זווג חו"ב לצורך המלכים, שהוא לצורך לתת להם חיים נצחיים לבד. ולפיכך נקראים חו"ב חיים, כי מהם תוצאות חיים למלך, ונקראים חיי המלך כנודע, וזהו מלך חפץ בחיים:

והכוונה, כי כמו שהמלך עליון שהוא הז"א, חפץ בחיים, ומושך משם משך החיים לצורך עצמו, כך ימשוך משם חיים לנשמותינו, ותתגלה חסד ביסוד, שמשם נשמותינו, להמשיך לנו משם חיים, וזהוא זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים, וכל זה בסוד הנשמות שבנו. אחר כך אנו מתפללין להמשיך משם חיים לגופינו, בסוד הכתיבה התעבות הדברים, כדמיון הכתיבה, להחיות הנפשות בגוויתינו, וגם זה יהיה על ידי היסוד הנקרא ספר החיים כנודע, אלא שזה בסוד הפנימית לחיי הנשמות, וזה בסוד חיצוניות לחיות הגוף. והנה חיות הנשמה נמשך מחכמה לבינה, ויורד לחסד ומתגלה ביסוד. וחיות הגוף נמשך מבינה, ויורד לחסד, ומתגלה ג"כ ביסוד, ומפני שחיות הגוף נמשכים מבינה, אנו אומרים למענך אלהים חיים שהוא בינה, כנודע:

פרק ו

וכבר בארנו, כי מר"ה עד ש"ע, אין זווג לז"א עם המלכות, רק ז"א מזדווג עם לאה, שהוא קשר של תפילין, כמבואר אצלינו ענין זה, בחילוק תפילת היום, ובמנחה ובערבית ובאחר חצות, ולזה אנו מחזירין פב"פ בסוד מלך עוזר וכו', אמנם קודם שנחזירם פב"פ, צריך לעשות הנסירה תחלה, שהוא סוד זכרנו לחיים:

(להר"ר גדליה (זכרינו) לפי שהוא סוד הנסירה, ונעשית ע"י הדורמיטא דז"א, והשינה היא א' מס' במיתה, לכן אנו אומרים, שיהיה זו זכירה לחיים ולא למיתה. גם בארנו כי

למענך אלהים חיים הוא כנגד נה"י דז"א, ודע כי שם מדת המלכות, וזהו שאנו אומרים למענך, כי נסירת נה"י הוא למענך, כי הוא שיעור קומתך):
בזכרנו לחיים, יש בו מ"ח אותיות, כמספר הוי"ה אהי"ה, שהוא סוד מ"ח בגי', והוא סוד זכרנו עצמו, כנ"ל שבו רמוזין הוי"ה ואהי"ה:
(צמח - לכן אין לומר אל חי כדלקמן, מטעם זה ג"כ):
והנה י"א תיבות הם, זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבינו בספר החיים למענך אלהים חיים. והם כנגד י' אחוריים שצריך לנסר, ועוד בחי' אחרת, שהוא החיות לכולם, הרי י"א, וכמ"ש בי"א סמני הקטורת שהם נאחזים מאחוריים אלו, כנודע. ובכל יום מי' ימי תשובה, יכוין תיבה נגד הבחינה הננסרת ביום ההוא, והנה תחילה תכוין שאף על פי שאין ננסר בכל יום ויום מי' ימי תשובה רק ספירה אחת, עכ"ז צריך להוריד הדינין עד למטה, וכבר ידעת ענין לאה ורחל, כי לאה הוא מן הראש עד החזה, ורחל מהחזה עד הרגלים, ושניהן באחור:
א והנה לחיים, הוא כנגד כתר ז"א, אשר נקרא חיים, בסוד תפילין העליונים, שהם בסוד א"מ העליון, שעל ראש כתר ז"א. וכבר ידעת, כי תפילין נקראים חיים, הם כ"א אזכרות, וד' פרשיות, וד' בתים. והם אהי"ה הוי"ה אהי"ה, הכל גימטריא חיים, וזהו זכרינו לחיים. וענין, כי תפילין אלו הם נמשכין מזווג או"א, שהם הוי"ה אהיה במלוי יודין, שהם גי' רגל, ואח"כ נמשכין דרך נ' שערי בינה, וזהו זכרנו שהוא גי' רגל:
הגהה (א) והנה זכרנו, זכור עולה ע"ב קס"א, כי נמשך זה המתוק אל הנסירה, דרך נ' שערי בינה, סוד נ' דזכרנו, כמ"ש כל זה לעיל. לחיים הם המוחין אהיה הוי"ה אהי"ה שעולים חיים. וגם כתר ז"א נקרא חיים בסוד התפילין, שהם א"מ אל הכתר ז"א. ותכוין, כי תפילין אלו הם נמשכין מזווג או"א, שהם הויה ואהיה דיודין, ואח"כ נמשכין דרך נ' שערי בינה, וזהו זכרנו זכור נ'. ותכוין, כי כל תפילין הם מקיף, וז"ס הבל היוצא משם ס"ג, שהוא מלויו. וזהו בר"ת של זכרנו לחיים, שהוא מספר מלוי ס"ג דאימא, ובס"ת שהוא מספר מלוי ע"ב דאבא, שמזיווגם נעשים התפילין והמוחין. והרי נרמז כאן במלת לחיים, כתר ז"א, ששם עומדים המקיפים סוד התפילין, והוא ננסר ביום זה, ע"ד כתר דרחל, כמ"ש לעיל. מלך היא לאה, שעומדת נגד המוחין דז"א:
סברא אחריני מצאתי כתוב וזהו - זכור גי' רל"ג, ונ"ה אותיות כזה - יוד ויו דלת, הי יוד, ויו יוד ויו, ה"י יו"ד, הרי כ"ח אותיות דע"ב. וכן אהיה, אלף למד פא, הי יוד, יוד ויו דל"ת, ה"י יו"ד, הם כ"ז אותיות, ס"ה נ"ה, ועם רגל הרי רפ"ח, כמנין זכרנו עם ה' אותיות:
גם תכוין, כי כל תפילין, הוא נגד המוחין מחכמה ולמטה, וזהו מלך חפץ בחיים, פי' - כי גם לאה זו נקרא מלכות עלאה, וזהו מלך, והנה חב"ד הם היוצאין במצח, ושם נעשין התפילין הנקרא חיים. והנה המצח יש בו סוד הרצון והחפץ, וזהו מלך חפץ בחיים, כי

מלכות זו לוקחת החפץ והרצון מן מצח ז"א, שבו תפילין הנקרא חיים, כנודע כי ד' של תפילין יוצאת מהארה זו:

וכתבנו בספר החיים, הוא חג"ת דז"א, שהם הידים, סוד הכתיבה. וספר החיים הוא המלכות הב', הנקרא רחל, היוצאת בין הזרועות כנגד החזה, והיא נקרא ספר כנודע, והוא סוד התפילין בראש שלה, אשר שם נקרא ספר החיים:

למענך אלהים חיים, הענין, כי כל האחוריים הם נקרא אלהים, ומשם מתפשטין דרגין עד אלהים אחרים, ולכן לאלו אחוריים אנו קורין אלהים חיים, כי אותן החיצונים הנמשכין משם, נקרא אלהים אחרים. והנה אחוריים אלו, נקרא אלהים חיים. והנה רחל נגד נה"י של הזכר, גם סוד הענין, כי הלא נה"י של הזכר ושל נוקבא, וכל א' נקרא אל חי, בסוד היסוד, ושניהם יחד נקראים אלהים חיים, והבן זה. ולפי טענה זו, יש מקום לומר אל ח"י ב' פעמים כנ"ל, אך א"צ, ובפרט כי אין צריך להיות כאן רק י"א תיבות כנ"ל:

אח"כ אנו מחזירין את לאה פב"פ, בסוד מלך עוזר וכו'. ואמנם מן ג' א"ל שבארנו בכוונת אלהי אברהם כנ"ל, הם נמשכין למלכות ונעשה מגן, אך כבר בארנו שם, כי בכל א"ל מאלו יש בו ג' יודי"ן ואל"ף, והנה נחלקים ג' יודין בנה"י שלה, וג' בחג"ת, וג' בחב"ד שלה. גם א צורתה יו"י, ונחלקים הג' אלפין דוגמת הט' יודין שבג"פ א"ל הנ"ל. אח"כ אומרים בא"י מגן אברהם, והענין, כי כבר ידעת, כי בברוך יכוין ו' לגבי ה', ובאתה י' לגבי ה'. והענין, כי על ידי הורדת ו' לגבי ה', נמשך הארה בחג"ת שלה, מחג"ת שלו, שהוא סוד ו'. ואח"כ ע"י הורדת י' לגבי ה', נמשך בהכרח הארה גדולה יותר עד למטה, עד נצח הוד יסוד שלה. ובהוי"ה בזקיפה, אז אנו נותנין הארה במוחין שלה, אז אנו זוקפין ג' א"ל הנ"ל, שהם גי' מג"ן, המפוזרים בכל גופה, והם מתקבצין כולם, ומאירין בפניה, בסוד מגן א', כמבואר שם גבי אלהי אברהם וכו', וזהו ע"י החסד, כי הוכן בחסד כסא, והוא אברהם:

זכרינו לחיים, ר"ת ל"ז, וס"ת מ"ו, הם מלוי דע"ב וס"ג, כי כל זה נמשך ע"י זווג או"א כנ"ל, ויוצאין המלוין לחוץ. וי"א תיבות בזכרנו, נגד י"א סמני הקטרת, שהם נאחזים באלו האחוריים שננסרו עתה, ועוד בחי' א' שהוא חיות לכולם וכנ"ל. והנה עד כאן יש מ"ח אותיות, כמנין הוי"ה ואהי"ה ע"ה, והם סוד זכרנו עצמו כמ"ש לעיל:

והנה כללות תפלה זו של זכרנו לחיים הוא, לפי שהוא סוד הנסירה, ונעשה ע"י הדורמיטא כמ"ש לעיל, והשינה היא א' מששים במיתה, לכן אנו אומרים שתהיה זכירה זו לחיים ולא למיתה:

ואח"כ אנו מחזירין את לאה פב"פ, במלך עוזר ומושיע, כמ"ש בערבית דחול. ודע, כי ברכה זו היא נגד מח חכמה דז"א, והבן זה. כי הג' ברכות ראשונות לעולם רומזים לג"ר, והאחרונות לנה"י. לכן הויות החתימה היא בפתח, הרומזת לחכמה כנודע, וכבר נתבאר זה במקומו:

מי כמוך אב הרחמן, יש בו ח' תיבות, נגד הארת ח' תיקוני דיקנא דכהנא רבא, וכנגד ח' בגדי כהן גדול. והנה אלו הכוונות דזכרנו ומי כמוך, הם להר"א הלוי ממורי זלה"ה. במי כמוך תכוין לח' תיבות, נגד ח' בגדי כ"ג דיה"כ, הם סוד דכהנא רבא, וכבר הודעתיך, כי כהנא רבא הוא בעתיקא ולכן הוא רבא ולא זעירא, ואין הז"א צריך לח' בגדים, גם לכן הם בגדי לבנים, כי אותו דיקנא שערותיה לבנים כשלג. ודע כי בכל י' ימי תשובה יש לומר אב הרחמן, שהוא הז"א, אך במוספין צ"ל אב הרחמים, כי אז עולין עד או"א, ואבא נקרא אב הרחמים כולם. (א):

הגהה (א) צמח - אמרו חברי ז"ל, שצ"ל במנחת שבת אב הרחמים, כי אז עולה ז"א בדיקנא דא"א. וק"ל כי אבא נקרא אב, מטעם הכתוב בספרים, לכן נקרא אב הרחמים, ובדיקנא אע"פ שהוא יותר רחמים מאבא, אין הדיקנא נקרא אב, ונ"ל כי הנעילה בכלל מוסף, וצ"ל אב הרחמים:

וכונת ברכה זו, לפי שביום ר"ה אז הוא דין גילגולי נשמות לחזור לעולם, ולכן נזכר בברכת תחית המתים, כי גם זה בכלל תחייה הוא, וזהו זוכר יצוריו לחיים ברחמים, שהם הנשמות הנקרא יצוריו, ולזה לא אמר זוכר אותנו כנ"ל זכרנו לחיים, רק זוכר יצוריו דרך סתם, וז"ס מי לא נפקד כהיום הזה, ופוקד כל יצורי קדם:

והנה ע"י גלגול נשמות, אנו מאמינים כי כן יהיה לע"ל ענין ת"ה, כי הכל דוגמא א', ולזה אנו סומכין זוכר יצוריו לחיים ברחמים, לונאמן אתה להחיות מתים. ולפי שברכה זו נקרא גבורות, לכן כוונתינו למתקם במלת אב הרחמים, נגד אב הרחמים, גי' אב הרחמן. והענין, כי אב הרחמן גי' ש"ו, שהם ש"ו משופר, ושם בארנו כי עם הי"ד הם ש"ך ניצוצין דגבורות, ואנו קוראין אותם בסוד אב הרחמן, למתקם ולהחזירם לרחמים:

לחיים ברחמים, ר"ת ל"ב נתיבות ור"ת "יצוריו "לחיים "ברחמים גי' מ"ב, שהוא שם מ"ב שהוא גבורה. ור"ת "זוכר "יצוריו "לחיים "ברחמים, גי' מ"ט שערי בינה. וכללות ברכה זו, היא נגד מוח בינה דז"א, לכן הוי"ה דחתימה ברכה זו היא צירי, סוד בינה:

לדור ודור המליכו, הנה אין לומר בי' ימי תשובה, רק אתה קדוש וכו', יהללוך סלה וכו', המלך הקדוש. כי כל אלו ובכן הם בר"ה וביה"כ לבד, כי אין בחי' אלו נמצאים ומתגלין רק בר"ה וביה"כ. לדור ודור, יש בו ט' תיבות, נגד רחל ולאה, שהם ב' דלתין, וכללותן הם ט', ואלו הב' נקראים לדור ודור. ואנו ממליכין אותן, שהם סוד המלכות, וזהו לדור

ודור המליכו לאל, הם ב' שמות שבדור ודור הנ"ל עצמם, והוא כי א' שבאמצע לאל, תחברהו לב' צדדים, ויהיה ל"א א"ל, והענין כי ל"א הוא ברחל, וא"ל בלא"ה. והענין, כי ברחל הוא ס"ג ביודין, והנה מתחיל ביודין, ול' רומז לג' יודין, וא' לא', לכן הוא ל"א. אך דלאה הוא באהי"ה דיודין, וגם בו שם א"ל, ולפי שמתחיל באות א', ואח"כ נמשכין הג' יודין, ולכן נקרא אל, א' בתחלה. ואומר כי הוא לבדו, הוא רחל, אך מרום וקדוש הוא בלאה, כי היא עומדת למעלה בסוד יעקב משמש במרום. לבדו גי' מ"ב, והוא ברחל:

מן הר"ר גדליה, ובכן יתקדש שמך י"י, ר"ת ש"ך דינין, וס"ת שכ"ה, ה' יתירה של ה' אלפין, למתק הש"ך דינין. וכן אלהינו על ישראל עמך, ר"ת קנ"א אהי"ה בההי"ן, וס"ת פ"ו גי' אלהים. ובכן יתקדש שמך, כוונות ד' ובכן הם, הב' ראשונים לצורך לאה, הא' שמאלו תחת לראשי, והב' וימינו תחבקני. וב' האחרונים לצורך רחל, דוגמת הנ"ל. אמנם תחלה נבאר, כי בכן גימ' ע"ב, והראשון הוא הויה ביודין העולה ע"ב, והב' שם דס"ג עם י' אותיות העולה ע"ב, והג' שם מ"ה ועם השם עצמו שהוא כ"ו הרי ע"א, והכללות הם ע"ב. והד', הוא ע"ב ברבוע כזה - י', י"ה, יה"ו, יה"וה, הרי ע"ב. והנה ובכן גי' ע"ח, כמנין מזלא, לכן תכוין להוריד בכל שם ע"ב אלו, הג' הויות דיקנא שבמזלא עילאה, שהם גי' ע"ח כמנין ובכן. ובזה יש ח' תיבות נגד רחל ולאה, ב' דלתין:

שמך י"י היא לאה, שמך הגדול אלהינו על ישראל עמך, הוא רחל, שהיא עם ישראל תמיד. ותכוין במלת יתקדש - ת"ק שד"י, כי הוא שם שדי במלואו, העולה ת"ק, כי בלאה ורחל הם שם שד"י של תפלין, שהם ש של הבתים, וד' של הקשר, וי' של הקשר תחתון דיד, והמלוי לקחה לאה, ושדי פשוט לקחה רחל, ורחל ולאה הם הנקראות מלכות, וזהו לתקן עולם במלכות שדי:

פרק ז

בראש השנה, ד' ובכן, שהם ע"ב ריו"ו, כנודע ד' ע"ב - הא' ביודי"ן, הב' ס"ג וי' אותיות, הג' מ"ה וכ"ו, והד' פכמ"מ, והם כנגד ד' רגלי המרכבה. הא' ובכן יתקדש, נגד אברהם שקידש שמו יתברך בעולם, שהוא חסד, אותיות דפסוק ויסע. ובכן תן פחדך, זהו פחד יצחק, גבורה, נגד ע"ב אותיות דפסוק ויבא, שהוא למפרע. ובכן תן כבוד נגד יעקב, שאמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ולפי שהוא אוחז במדת גבורות יצחק למתוק אותה, לכן אנו אומרים אלהי אברהם וכו', ואלהי יעקב, לקשר אותו עם יצחק, ומן אחיזה שיש לו בגבורת יצחק, נקרא הוא נורא, לכן אנו אומרים האל הגדול הגבור והנורא, הגבור בלא ו', והנורא בו', ולכן בסוף ובכן תן פחדך דיצחק, אמר ושמך נורא על כל מה שבראת, שהוא יעקב המשתתף עם יצחק. והנה ובכן זה, נגד ע"ב אותיות דפסוק

ויט, והנה הג' אלו ובכן, הם נגד אותיות הנזכר לעיל, שהם רי"ו אותיות דבג' פסוקים הנ"ל. ובכן הד', ובכן צדיקים, הוא נגד דוד, רגל הד'. ולפי שלעולם יסוד ומלכות הם בהתחברות, לכן אמר צדיקים לשון רבים, צדיק וצדק, הוא נגד הע"ב שמות, שנמשכין מאותיות דג' פסוקים הנ"ל, שהם ע"ב שמות כ"א מג' אותיות, ולכן לא הוזכר בזוהר פרשת בשלח דנ"ג, אלא ג' ובכן, ששם מדבר מהג"ר, שהם נגד אותיות קודם שנבנה הבתים ונעשו תיבות. ובתיקונים הוזכרו ד', ששם מדבר אחר שנבנו הבתים ונעשו מהם שמות, כי זהו ברגל הד', במלכות המתעטרת עם כולם, וכל האותיות מאירין בה, ומצטרפות שם לתיבות. וזהו ג"כ נרמז בפרשת בשלח לעיל דקאמר ויסע מלאך האלהים, כדין מטרוניתא וכו', כד מתעטרא מכלהון, כלומר שנצטרפו האותיות ונעשו בה תיבות, כדין אתברכא. ולכן לא תיקנו לומר אלא ד' ובכן אלו באתה קדוש, כי ברכת האבות נגד אברהם חסד, ואתה גבור גבורות יצחק, ואתה קדוש נגד יעקב, הרי הרי"ו אותיות. ושמך קדוש, כנגד המלכות כי שם נעשו שמות. וקדושים בכל יום וכו', שהם י"ב שבטי יעקב, כי כולם היו קדושים. והענין ובכן יתקדש שמך, כבר בארנו, כי בכן הוא ע"ב דיודי"ן, ולפי שסודו בחכמה, נקרא קדוש, וזהו יתקדש שמך. גם כבר הודעתיך, כי קדוש שם ע"ב דיודין, כי ד' יודי"ן הם ת', וי' אותיות במלוי השם, הרי ת"י כמנין קדוש:

ובכן תן פחדך י"י אלהינו, פחדך גי' יב"ק, גי' הויה אלהים, וזהו ה' אלהינו. והם ב' פעמים נ"ו נ"ו. שהם ב' כוחות הדין, מן ה' דין של מנצפ"ך, כי ה"פ נ"ו גי' מנצפ"ך. אמנם תן פחדך, גי' ב"פ מנצפ"ך, שהוא נגד מנצפ"ך שבבינה, ומנצפ"ך שבמלכות, שהם בריאה ועשייה, שבהם הדינין. ולזה לא הוזכרה כאן רק בריאה ועשייה ולא יצירה, וזה על כל מעשיך, על כל מה שבראת, כל המעשים, כל הברואים. וצריך למחוק מלת כמו, רק צ"ל שידענו לחוד, ובברכה זו מ"ב תיבין, חוץ מן ובכן, שהוא הפחד והגבורה:

ובכן תן כבוד י"י לעמך, י"ל ותקוה טובה לדורשיך, וצמיחת קרן לדוד עבדך, מלכות רחל, שצומחת ממטה למעלה, שאין בה רק ב' יחודים, הוי"ה אדנ"י, הוי"ה אלהי"ם, שהם גי' באר. אך בלאה שהוא דוגמת בינה, יש בה ג"כ יחוד הוי"ה אהי"ה, ועם ב' יחודים הנ"ל העולין באר, הם בגי' נר, וזהו ועריכת נר לבן ישי, שממנה משיח בן דוד בן ישי:

ובכן תן כבוד, נ"ל ששמעתי ממורי ז"ל, שיש בו כ"ז תיבות, חוץ ממלת ובכן, לפי שאנו מוסיפין בו תיבות טובה כנ"ל. וצ"ל ותקוה טובה, והוא נגד שם הוי"ה, שעיקרו הוא בז"א, שבו הוא סוד שם מ"ה. וכבר בארנו כי ובכן ג' רומז למ"ה. ונלעד"ן, שאני אמרתי זה למורי זלה"ה, ולא הודה לי, ואני מסופק:

ותקוה טובה, לפי שבכן הג' הוא בז"א כנ"ל, שהוא שם מ"ה, לכן אנו אומרים בו ותקוה טובה, שהוא סוד ת"ק ו"ה, פי' יצירה ועשיה, תי"ק ונרתי"ק אל ו"ה של הוי"ה, וזהו ותקוה. ופי' - לפי שאומות העולם, אין להם רק בעשייה לבד, והוא נפש לבד, ואפילו זהו מצד הקליפה והרע שבה, אבל בחי' הרוח אין להם כלל, לכן אנו מתפללין שלא יהא להם שום חלק אפילו בנפש דעשייה, ולא יתפסו בקדושה שבה, וז"ס שאנו אומרים ולמלשינים אל תהי תקוה ע"ד הנ"ל, אמנם עתה אנו מתפללין, שיהא לנו תקוה טובה, שהוא לפחות נפש רוח מצד הקדושה, ונפש ורוח הם סוד ו"ה, וזהו ותקוה טובה, ולזה צ"ל ותקוה טובה, כי לעולם צריך לפרש לשון השאלה והתפלה, כנזכר בפסוק הצילני נא מיד אחי, ועיין בזוהר שם. ענין ויגבה ה' צבאות, נלענ"ד ששמעתי, כי הלא כל הזווג שבאלו הימים הם בלאה, וזהו ויגבה ה' צבאות, שהם סוד נה"י דאמא, שהם נגבהים למעלה בלאה. ענין ויגבה ה' צבאות שאנו אומרים בר"ה, לפי שהוא סוד הנסירה, וביום ר"ה ננסר הראש, כי ז"ס שנקרא ר"ה כנודע, ולכן צריך להגביה עצמה למעלה, כדי ליקח הדינין מראשה, ע"כ מהחברים ז"ל:

ברוך אתה ה' המלך הקדוש, היא לאה, שנקרא מלך, והיא נעשה ה', וזהו המלך. ומאירה מן המוחין פנימים דז"א כנודע, והם מלובשים בבינה ה' עלאה, הנקרא קדוש, וזהו ה' קדוש. וכללות ברכה זו נגד מוח דעת דז"א, לכן נקוד הוי"ה בתנועות האותיות:

ברוך אתה ה' המלך המשפט, בי' ימי תשובה, היא מלכות הנקראת רחל, ע"ד המלך הקדוש כנ"ל. וכתוב לחיים טובים, נלענ"ד ששמעתי ממורי ז"ל, שבראשונה אמרנו זכרנו לחיים, ולא אמר טובים, ועתה אנו אומרים וכתוב לחיים טובים, כי היא כדרך הכותי, ששואל תחלה מעט, ואח"כ מוסיף לשאול. וע"ד הסוד, לפי שאנחנו עתה בנה"י, שהם נעשין מוחין לרחל, וזהו שאנו אומרים טובים, ע"ד שאמרנו בגומל חסדים בברכת אבות. בכל י' ימי תשובה, יש לומר אחר העמידה השלום במרומיו, ולא עושה שלום, אלא השלום בה', ולכן כי השלום גי' ספריאל, (מ"כ וכן עושה גי' ספריאל) המלך ספריאל, והוא סופר וכותב כל בני אדם בספר החיים, בי' ימי תשובה. ושאר הכוונות שוות לערבית דחול:

וקודם קדיש בתרא, שלא יחסרו לו מזונותיו כל השנה, יאמר המזמור כ"ד בתהילים. אחר כך יאמר היתום קדיש, כי יש בו תועלת למת אף בי"ט, כמ"ש כבר כ"ז במקומו:

ובצאתו מבית הכנסת, ילך לביתו וישמח לבו, ויגל כבודו, ויבטח בהש"י, ויקדש בלב שלם ובנפש חפיצה, וירחיק ממנו כל יגון ואנחה, ויסדר שולחנו, ויאכל וישמח כי הוא י"ט. ויאכל רוביא, וכרתי, ותמרא, וקרא, וסלקא, כמשארז"ל ואנשי מעשה נוהגין לאכול

תפוחין בדבש, וגם נוהגין לאכול ראש כבש או איל, לזכר עקידת יצחק. וגם נכון לאכול דגים. וגם להאכיל עניים על שולחנו:

ויש לקרות על השולחן, ד' פרקים ממסכת ר"ה, נגד ד' אותיות הוי"ה, וכנגד ד' בחינת המלכות, שביארנו בביאור המשנה, ד' ראשי שנים הן ע"ש. וכן יעשה בליל ב' דר"ה, כמ"ש כ"ז לקמן היטב. ובלילה הזאת ישביע עצמו מד"ת, ושבע ילין בל יפקד רע. ולא ישמש מטתו בליל זה, אלא טבילת מצוה:

טוב לקרות על השולחן ליל ר"ה מסכת ר"ה, והם ארבע פרקים, נגד ד' אותיות הוי"ה, וכנגד ד' בחי' הנ"ל. וכמו שכתוב בביאור ארבע ראשי שנים, הן בחי' ד' ראשים, הנעשין לה ראש, לפעמים בבריאה, ולפעמים תחת היסוד, לפעמים נגד ת"ת, לפעמים נגד דעת, והם אלו ד' ראשים. ונלע"ד ששמעתי, כי ד' פרקים של ר"ה, נגד ד' אותיות אדני, לכן צריך לכוין קודם מים אחרונים בראש השנה בקריאותה:

יתגבר כארי לעמוד באשמורת זה ולעסוק בתורה כפי יכלתו, ובעליות השחר יכוין היחוד לזכירה, שנתבאר בשער היחודים, כי בזה יקנה הזכרון במוחו הטיב. ובבקר יעמוד וילך לבית הכנסת לבוש לבנים, ויתחיל להתפלל תפלת השחר בבכי ותחנונים, כי מי שאין בוכה בימים האלו, אין נשמתו טובה ושלימה:

טוב לומר בכל י' ימי התשובה, בין ישתבח ליוצר, מזמור ממעמקים קראתיך, כי סוד עומק גי' רי"ו, כי הוא גבורה, וכבר ידעת, איך בכל יום מאלו הי', מתעורר א' מי' עמקים, הנזכר בספר יצירה, עומק טוב, ועומק רע וכו'. וזה יום א', עומק ראשית. יום ב', עומק אחרית. יום ג', עומק טוב. יום ד', עומק רע. יום ה' עומק רום. יום ו' עומק תחת. יום ז' עומק מזרח. יום ח', עומק מערב. יום ט' עומק צפון. יום י', עומק דרום. כי כולם הם בסוד רי"ו:

והרמ"ע סידר, יום א' וב' עומק ראשית. (כתר חכמה) יום ג', עומק אחרית (בינה). יום ד', עומק טוב ורע. (דעת). יום ה', עומק רום. (חסד). יום ו', עומק צפון. (גבורה). יום ז', עומק מזרח. (ת"ת). יום ח', עומק רום ותחת. (נ"ה). יום ט' ו י', עומק מערב. (יסוד ומלכות):

בליל ר"ה ויה"כ, קודם קדיש בתרא, תקרא פעם א' מזמור, לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה, ותכוין באמרך ליהו"ה, נקודו ל' בפתח, י' בשבא, ה' בקמץ, ו' בשבא, ה' בקמץ. (נ"א) י' בשבא, ה' בסגול. ולא יחסרו כל מזונותיו כל השנה. ואם הוא בבית, יאמר אותו אחר קריאת התרנגול בלילות הנ"ל, וזה נקרא שם הפרנסה:

אבינו מלכנו קרע רוע גזר דיננו, תכוין במלת קרע, לשם מ"ב, קר"ע שט"ן, שעל ידו יקרע היום גזר דיננו:

מורי ז"ל, לא היה רוצה ליש אומרים ביום ר"ה וביום השבת אבינו מלכנו חטאנו לפניך, או אבינו סלח ומחל וכו', וכיוצא מפרטי הוידוי והזכרות עונות. וכן נראה מלשון הזוהר, ושאר שאינו וידוי היה אומר (א):

הגהה (א) צמח - הטעם לזה, מפני שיש לזה זמן קבוע, אבל מה שאומרים בכל יום תוך הזמירות, יהי רצון מלפניך ה' שתרחם ותכפר לנו וכו', ותמחול וכו', אין זה הקפדה אם יאמרו אותה בשבת וי"ט:

ליל ב' דר"ה, א"צ לחפש אחר פרי חדש לומר עליו שהחיינו:

מכת"י הרב ז"ל, בר"ה בשעת הוצאת הס"ת, יאמר י"ג מדות ג' פעמים, ואח"כ יאמר רבש"ע ג"פ, כנ"ל בהנהגות חודש אלול. וכן במוסף, וביום ב' כיוצא. ויכוין בכ"ד שמות, היוצאין מכ"ד ספרים כנ"ל בחג שבועות. מכת"י הרב ז"ל, בקשות רחמים בתקוני דעתיקין, שיר למעלות אשא עיני וכו', ואורח צדיקים וכו', כמ"ש בשערי ציון. אח"כ י"ג מדות, ואח"כ מי אל כמוך וכו', ואח"כ מי אל כמוך וכו', ואח"כ ט' ת"ד דז"א, י"י וכו'. (ועיין בסידור הר"י):

מ"כ בסידור של מורי ז"ל, שישאל אדם בר"ה ויה"כ במוסף, באי"ה מקום כבודו, כשיאמר הש"ץ, לבקש א' מג' דברים, או עושר מופלג לעבודתך, או בנים צדיקים וחכמים, או השגת רוח הקודש. ויאמר יר"מ ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שתמלא בקשתי בשם י"ה, בנקוד י' בשורוק ה' בקמץ, ניקודו גי' מ"ו, ואלו ב' אותיות י"ה, הם מאי"ה מקום וכו', י' בקיבוץ ה' בקמץ. אח"כ מ"כ שם כ"ד שמות של כ"ד ספרים, כנ"ל בשבועות, ונ"ל חיים שצריך לכוון בהם ג"כ:

שמעתי ממורי ז"ל, כי בודאי מי שיחזור בתשובה גמורה, ויתענה בעשרת ימי תשובה, ימחלו לו כל עונותיו, דהיינו אם חל א' מי' ימי תשובה ביום א', יתכפרו עונותיו אז מה שחטא בכל יום ראשון כל ימיו, וכן ביום ב' יתכפרו עונותיו שחטא מימיו יום ב' מהשבוע, וזה ודאי בלי ספק. סוד תענית עשרת ימי תשובה, וסוד תענית יה"כ בכל הענוים, וכן ט' באב, וסוד לילו כיומו, הכל נרמז בביאור זוהר פרשת אמור בר"מ, על סוד תב בתיובתא שוי גרמיה בתעניתא, עד דאתי יה"כ, ע"ש היטיב סוד עמוק:

שער השופר

פרק א

שער הכ"ו - שער השופר ויתחלק לה' פרקים:

פרק ראשון:

יכין עצמו אחר קריאת התורה לתקוע בשופר לעורר הזעיר אנפין משינתו. כי כבר ידעת, כי עתה בר"ה בכל שינה על ז"א, שיצא נה"י דאימא ממנו בראש לאה, ועתה מעוררים

הז"א משינתו על ידי השופר כמ"ש לפנינו, ויכנסו שוב נה"י דאמא בז"א, ויתן עתה הדינים מתוקים לרחל, כי נמתקו בשינתו ע"י השופר כמ"ש כבר, ויתבאר עוד כ"ז לקמן, בענין התקיעות בעזרת השם:

תחלה יאמר ששה פסוקים, שר"ת שלהם הוא קר"ע שט"ן, ואלו הם - קולי שמעת וגו', ראש דברך אמת וגו', ערוב עבדך לטוב וגו', שש אנכי וגו', טוב טעם ודעת וגו', נדבות פי רצה נא וגו'. ויכוין שקר"ע שט"ן ע"ה, הוא תש"ל, והוא בגימטריא אלהי"ם דיודי"ן שעולה ש', וה' אלהים פשוטים שעולים ת"ל, הרי תש"ל. גם תכוין, כי ש' הוא גי' מצפ"ץ, שממתיק לה' אלהים פשוטים שעולים ת"ל, הרי תש"ל:

והניקוד של שם זה, קרע שטן, כזה - אחר כך יכוין אותו משולב בב' הויות, שם קר"ע תוך הוי"ה א', ושם שט"ן תוך הוי"ה אחרת ובשניהם הי' דהוי"ה קודמת לאות של שם זה. ונקוד הוי"ה - היוד בקבוץ, ההי בחטף פתח, הו' סגול, ה' אחרונה חירק, והוא כזה - יקהרועה, ישהטונה. אחר כך יאמר, יהר"מ ה' או"א אלהי המשפט, שבזכות אלו השמות היוצאין מר"ת אל נא קרב תשועת מצפך, ויכוין אנקתם. פחדך סר תוציאם ממאסר, פסתם. פדה סועים פתח סומים ימינך מצפים, פספסים. דלה יוקשים וקבץ נפוצים סמוך ה' מופלגים, דיונסים. שתקרע המסכים והמקטרגים אשר הם מבדילים ביניך ובין עמך ישראל, ארוממך אלהי המלך המשפט שומע קול תרועת עמך ישראל ברחמים:

אח"כ יברך עליו בכוונה הראויה לברכת המצוה כמ"ש במקומו. וניקוד הוי"ה כמו שהוא בשילוב השמות הנזכר. ובאמרו תיבת קול, יכוין שהקול התחתון מעורר הקול העליון כמ"ש לקמן. ובאמרו מלת שופר, יכוין - הש' דשופר, הוא מספר אלהים דיודי"ן, ופ"ו דשופר מספר אלהים פשוט, ור' דשופר הוא מספר אלהים ברבוע, והרי ג' אלהים רמוזים בשופר:

ועוד יכוין, כי ש"ו דשופר עם י"ד פרקי היד האחוזין בו, הוא גי' ש"ך, סוד ש"ך דינים דבוצינא דקרדוניתא, והם דינין דוכרין כנודע. פ"ר דשופר הם גימ' מצפ"ץ, עם ה' אצבעות שאוחזין בו שהם עצמן שורש לה"ג עולה גימ' פרה, והם גבורות נוקבין, הרי מרומז בו גבורות דוכרין וגבורות נוקבין:

ושופר בא"ת ב"ש, מספרו הוי"ה אדנ"י, הממתיקים דינים אלו של הש"ך ופ"ר, וגם יכוין למלוי האותיות של שופר, הי' דשין, וא' דו', הי' דר', עולה אהי"ה, למתק אלהים פשוטה הנרמז בפ"ו דשופר. והנ' של שי"ן, והו' שני דמלוי ו', וש' של הר', מספרו קס"א וקנ"א ואהיה עם כ"ד אותיותיהם, למתק הג' אלהים הנרמזים במלת שופר כמש"ל:

אח"כ יקחנו בידו, ויכוין בו איך הוא קצר ורחב, ומקום הקצר יהיה אצל הפה למעלה, ומקום הרחב יהיה למטה, והוא צריך לכוון אל מציאת הדיקנא דעתיקא, אשר הוא הכופה כל הדינים, כי כל הכפאת הדינים אינו, אלא ע"י שרשם, כי הדיני עליונים הם עצמן מכפים את הדינין וממתיקים אותם. והדיקנא דעתיקא היא דינים כנודע, ובה עצמה נכפין כל הדינים כמ"ש לקמן. וכבר ידעת איך הדיקנא היא למעלה צרה, ולמטה מתרחבת,ויש בה ב' שמות י"ה י"ה, אשר נמשכים מב' פיאות הראש, כמ"ש זה בענין הי"ג מדות. הם באים מב' אלהים שבב' פיאות הראש, ושם ו"ה א', הוא במיצר הדיקנא, בתיקון א' דדיקנא, ושם י"ה הב' הוא במרחב הדיקנא, שהוא תיקון ו' כנודע. לכן מקום הצר יהיה למעלה דבוק אל הפה, ויכוון שעליון הצר, שם י"ה דתיקון ראשון שבמיצר הדיקנא, והתחתון הרחב שם י"ה הב' שבמרחב הדיקנא, להורידן לאכפיא הדינין כמ"ש לקמן, כי ע"י השופר נתגלה כמ"ש לקמן:

סוד השופר - צריך לידע, מי הוא התוקע, ומי הוא הפה, ומי הוא השופר, ומי הוא הקול. דע, שכבר הקדמנו לך, שעתה ביום ר"ה, הזו"ן בסוד אב"א, וכונתינו לנסר אותן ע"י הדורמיטא דאפילו או"א לז"א. וכבר ידעת סוד הדורמיטא, שהוא העלאת זו"ן הפנימית שלהם בסוד מ"ן בתוך הבינה. ועתה אנו מוציאין אותן ע"י השופר, מתוקנים עם המוחין. והנה סוד שופר, הוא סוד א"מ של ז"ס תחתונות של הבינה. והנה כבר הודעתיך, כי שם ס"ג הוא בז"ת של הבינה בסוד הפנימית, לא בסוד א"מ:

והנה הפה שבשופר, הוא פה הבינה, שהיא עתה תוקעת את הזו"ן לחוץ דרך פה, ואז הם יוצאים ונמשכים משם ולמטה, ואז הם עוברים תוך א"מ של ז"ת שלה, ואח"כ הם יוצאין מתוך השופר הזה. והנה פה שלה, הוא שם ס"ג עם כ"ב אותיות הנמשכין שם, והוא גי' פה. וסוד השופר, שהוא א"מ שלה. ודע, כי הלא כבר בארנו לך, כי ב' מיני דינין הם, א' הוא ש"ך ניצוצין של בוצינא דקרדוניתא, והב' היא מנצפ"ך. אמנם סוד א"מ, לעולם הוא סוד הדינין. והנה שופר זה, כולל ב' דינין אלו. והנה יד האוחזת בשופר, הוא משלמת אל החשבון, והוא, כי הלא אותיות ש"ו משופר, עם י"ד פרקין של אצבעות האוחזין בה, הם סוד ש"ך הניצוצין. ואותיות פ"ר, הם סוד מנצפ"ך שכן עולה בגי', והנה ה' אצבעות היד, הם משלימים לסוד פרה אדומה:

והנה כבר הודעתיך, כי בב' תפוחין דעתיקא, שם הוא סוד ואמת, מדה ז' מן י"ג ת"ד, ובארנו שהם סוד ז' שמות ס"ג, שהם גי' אמת, ומהם נמשכים ז' מלואים של ז' שמות אלו, שכל א' מהם הוא סוד הבל כנודע, והם ז' הבלים וז' מלואים הנ"ל, גי' ר"ס עם הכולל. וכבר ידעת, כי כל מלוי הוא דין, כי מלוי גי' אלהי"ם, ולכן ניתנו לבינה שהוא

דין, ואלו הז' מלואים הם בז"ת שבה, כי הודעתיך כי שם ס"ג הוא בז"ת דבינה. אמנם ע"י הקול שמוציא זה הפה תוך השופר, הוא סוד ז' הבלים אלו, שעל ידם נתקנו זו"נ, והם גי' ר"ס, ואחר שיוצאין אז נחלקים, חציו לו וחציו לה, והנה הז"א הוא אות ו' של הויה, והמלכות הוא אות ה' תתאה של השם, וכשהם מתחלקין ר"ס אלו, שהם ב"פ ק"ל, אז לוקחות ת"ת ק"ל א', ומלכות ק"ל א', ומצטרף זה הק"ל של ז"א עם ו' שלו, ונעשה קול. והקל דנוקבא מצטרף עם ה' שלה ונעשית קלה, וז"ס קול שופר. אמנם כשאדם תוקע, אז פניו מתאדמין, וזהו רומז אל מקור הקולות האלו, שהם ז' הבלים, שהם של ז' שמות ס"ג דבתרין תפוחין דעתיקא, ועי"ז הם מתעוררין הפנים העליונים דעתיקא, שהם ז' שמות דס"ג, ומאירין. וז"ס הארת פני התוקע, ומאירים גם ז"ת דאמא, שהם ג"כ ז' פעמים הבל כמו הפנים דעתיקא, שיש בהם ז' פעמים ס"ג כמ"ש לעיל, וזהו לשון שופר, מלשון שופרא, הוא יופי פנים דעתיקא, המתגלים ע"י השופר כשמתאדמין פניו כמ"ש: ויכוין להמשיך ש"ע נהורין מפנים דעתיקא, אר"ך אורות לא"א, וק"ן יורדים לז"א, ומשם יורדים לנוקבא כנודע:

העולה מזה, כי סוד הקול היוצא מן השופר, הוא סוד מלוי ס"ג שבז"ת דאמא, לכן כנגדם אנו תוקעין מאה קולות, נגד ס"ג ומלוי שהוא הב"ל, ובין הכל עולה מאה כמ"ש לקמן בפרטות:

העולה מזה הדרוש, כי ע"י הקול שאנו מוציאים מפינו, גורמין שיצאו זו"ן מן הבינה, שעלו למ"נ בתוכה, עתה יצאו מתוקנים דרך פיה, כי נמתקים בג' מקומות שבפיה כמ"ש לעיל:

ומה שתוקעין בשופר הוא, כי אחר שיוצאים מפיה, הן עוברין דרך ז"ת דבינה, והם סוד א"מ שלה מבחוץ, והא"מ הוא חלול כדרך השופר, להלביש מה שבתוכה, והוא סוד דין כמ"ש לעיל, לכן אנו תוקעין בשופר לרמז לזה:

ועוד הוא לשון שופר, כי נתגלה ע"י השופר, יופי פנים דעתיקא וממתיק הדינים דא"מ של ז"ת דבינה. ולכן אנו תוקעין בשופר, ולשון תקיעה הוא מלשון תקיעת יתד במקום נאמן, כי הבינה מוציאים מתוכה ותוקעת אותם תוך א"מ שלה, ואח"כ יוצאים משם ולחוץ, ודי בזה:

אמנם יהיה בידך הקדמה אחת, כי כל המתקות הדינים אינם אלא ע"י שרשם ממש, כי הדינין העליונים אשר הם נמתקים, הם עצמם מכפים את הדינין, וממתיקים און בכח אותו ההבל. ולכן אל תתמה מכל מה שכתבנו בענין זה, איך ע"י שרשי הדינין אנו כופין הדין ומבסמין אותו:

והנה תכוין בשופר, איך הוא קצר ורחב, בסוד מן המצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה. והענין, כי סוד המצר הוא, המקום הקצר יהיה אצל הפה יותר למעלה, ומקום הרחב למטה, כי כן הוא במקור שלו כמו שכתב, והוא, כי צריך לכוין אל מציאת הדיקנא דעתיקא, אשר הוא הכופה כל מציאת הדינין כנודע, והנה כבר ידעת, איך הדיקנא למעלה הוא מצר, ולמטה מתרחב. ויש בה ב' שמות י"ה י"ה, אשר נמשכין מב' שמות אלהים שבב' פאתי הראש, כמ"ש בסוד ויעבור די"ג מדות, והם היה"י מן אלהי"ם הנ"ל, ושם י"ה א' הוא במצר, והב' הוא במרחב, והראשון במצר והתחתון במרחב, לכן מקום קצר יהיה למעלה דבוק אל הפה, ויכוין כי על ידי הוצאת הקול זה, בשופר זה הקצר והרחב, תכוין אל ב' שמות י"ה י"ה שבמצר ורחב של הדיקנא, להורידן כאן, ולאכפייא הדינין:

ועתה נדבר בהוצאות הקול, בתחלה אנו מוציאין מן הגרון, אשר בו מתחברים ב' שמות מ"ב, א' מן החכמה, וא' מן אמא. ושניהם כלולים בגרון דאמא, וב"פ מ"ב הם גימ' אחה"ע, ובזה נכפין הדינין. גם תכוין אל סוד גיכ"ק, שהוא החי"ך הסמוך לגרון, שהוא סוד החכמה, המזדווג עם אמא שהוא הגרון שבו אותיות אחה"ע. (א) והנה אותיות גיכ"ק אחה"ע עולין ריו"ו, ותכוין אל סוד ריו"ו זה, שהוא זווג או"א ע"י החיך והגרון, בסוד אכלו רעים:

הגהה (א) והנה אחה"ע גיכ"ק שהם גי' ריו"ו, מצאתי לאיש א', כתב כונה אחרת, והיא זו - כי הנה הריו"ו הנ"ל עובר דרך השופר בתוכו, וממתיק את הדינין, שהם מ"ן וצפ"ך. גי' ע"ב ס"ג מ"ה עם י' אותיות של מלוי, גי' צפ"ך, שהוא קץ, וז"ס קץ שם לחושך, כי אלו הם קץ הניתנין לשכינה שהוא חש"ך, שם ב"ן דההי"ן, ושם מתחברין ג' שמות הנ"ל שהם דכורין, והם גי' קץ, עם שם ב"ן הנ"ל הנקרא חש"ך, והנה כשתוסיף כ"ו כמנין הוי"ה, שהוא שורש לג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה הנ"ל, יהיה הכל ריו"ו. וז"ס הריו"ו הנ"ל של אחה"ע גיכ"ק. גם יש ריו"ו אחר בסוד החניכים כמבואר אצלינו ע"ש, שהוא ריו"ו בשניים העליונים, וריו"ו בשניים תחתונים למטה, ושוחקים את המן לצדיקים, והם סוד מ"ש ג"כ מ"נ דמנצפ"ך, נשחק עם צפ"ך, העולין ריו"ו עם הוי"ה כנ"ל:

והנה יכוין עתה אל שם ע"ב שבאבא בח"ך, ולשם ס"ג שבאמא שבגרון, אשר ב' שמות אלו הם גי' קל"ה ועם כללותם הוא קול, והרי עתה לך רמוזים כאן קו"ל וקל"ה, וע"י ב' שמות אלו נכפין הדינין שבהם:

אח"כ אנו מעבירין קולות אלו שהם זו"ן, ע"י ב' שמות אלו ע"ב ס"ג להוציא מן הפה, ותחלה הם עוברין דרך הפה, שאינם סוד החי"ך, כי הח"ך אצל הגרון, שהם סוד החכמה, אבל החניכים שהם שרשי השניים, הם אדרבא דינין, והנה הם ב' חניכים, א' בלחי העליון, וא' בלחי התחתון, והנה חניכים אלו, הם סוד ב' אלהים, היינו אלהים ברבוע

העולה ר', והנה כשאלו הקולות יוצאין לחוץ דרך ב' אלהים אלו, הם חוזרין דינין, ואח"כ אנו טוחנין אותן על ידי השניים, והם אותיות זסשר"ץ, והם נמתקים.
ותחלה אבאר לך סוד השניים, דע, כי הלא מציאת השניים הם סוד אות א', וכבר ידעת כי א' ב' יודין וו' באמצע, והנה אות ו' היא כפולה, כנזכר בתיקונים, כי מחברה עם י' הראשונים ושניה, כזה - א הרי י"ו למעלה, י"ו למטה, והם ל"ב שיניים שבפה עליון של בינה, והבן אותה. וכבר בארנו, כי הקו"ל שיוצא, הוא ב' שמות ע"ב ס"ג, ובהם ז' יודין, ואמנם הב' יודין של אות א' של השניים הנ"ל, הם מתחברין ונכללים עמהם, ואז ט' יודין הם, והם סוד מ"נ דמנצפ"ך, שהם כחות הדין, כי ט' יודי"ן גי' מ"נ. ונשארין עתה סוד הב' ווי"ן שבאות א', רמוז אל ב' סדרי השניים. העשויין כעין ו" ו כזה, ואז נקרא שחקים, והם שוחקים אותו המ"ן העליון:
וסוד שחיקה וטחינה זו היא, כי הדין כדי לכפותו, צריך לטוחנו ולפררו, שלא יהא דבוק במקום א', ולפררו לפרורים דקין. והנה שם ע"ב ס"ג הנ"ל, היו שם הדינין מחוברין יחד, ועתה ע"י טחינה זו מתפרדין כל א' בפני עצמו, ובזה נטחנין הדינין, והם מתחברין אח"כ ע"י הב' יודי"ן של השניים ונעשין מ"נ. והרי עם זה נמתקו הדינין אלו, שהם ב' אותיות של מנצפ"ך הכלולים בשופר כנ"ל, שהם אותיות פ"ר משופר. והנה חזר זה המ"ן אחר שנמתק לטעם דבש, כמ"ש וטעמו כצפיחת בדבש. והוא סוד ש"ו משופר, שהוא גי' דבש:
וכבר ידעת, כי שם מ"ה הוא בז"א, והנה אם תסיר ג' מלוין של ע"ב ס"ג ב"ן, יעלו ק"ט, וכאשר תסיר מהם מ"נ הנ"ל, נשארו י"ט, והוא סוד מלוי דמ"ה שהוא י"ט, ואינו ניכר רק ע"י הבל הפה ע"ד הנ"ל, וזהו ויקראו שמו מ"ן, כי לא ידעו מ"ה הוא. והטעם, לפי שמלוי שם מ"ה שבו, הוא בהבלעה, ואינו בפירוש כמו מלוים אחרים. והנה נרמזו בו כל ד' מלוין של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. והענין - כי כל מלוי, הוא גי' אלהים, כי לעולם המלוי הוא דין, והוא סוד שרשי הדינין לאכפייא דינין תתאין כנ"ל. והרי אחר שעברו דרך השיניים נמתקו, והיו רחמים:
ואח"כ יוצאין דרך השפתיים להמתיק יותר, והם סוד אותיות בומ"ף. והענין - כי הלא כל ד' מילואים הנ"ל, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן גי' קכ"ח, גי' ב"פ די"ן, והנה אלה כשנמשכין דרך השפתים, נמתקין שם בסוד בומ"ף, שהוא גי' קכ"ח ג"כ, הרי עד עתה מיתקנו סוד המ"נ מן מנצפ"ך, ונשאר אותיות צפ"ך, והם גי' קץ. והסוד הוא - כי הם נמתקים ע"י ע"ב ס"ג מ"ה הנ"ל, שהם גי' ק"פ, ועם השורש שלהם שהם י' אותיות של המלוי, הרי ק"ץ, גי' צפ"ך. גם ענין אחר, כי כשתוסיף במנין צפ"ך, שם הוי"ה גי' כ"ו, אזי יהיה כולם סוד רי"ו.

ונחזור למעלה, כי אותן ב' חניכים, שהם ב"פ אלהים, אם תעשה אותן בצירוף פכמ"מ יעלה ר', ועם הי"ו שיניים שבסופם הרי ריי"ו, למעלה בשיניים העליונים, וריי"ו בשיניים התחתונים:

פרק ב

ענין השופר, מצאתי ביד הר"י ז"ן יצ"ו. שופר הוא ש"ו, וי"ד פרקין אצבעות האוחזין בשופר, הרי גימטריא ש"ך ניצוצין, דמתערין מבוצינא דקרדינותא, דינין דדכורא. ופ"ר הם ה"ג מנצפ"ך, דמתערין מבינה, ועם ה' אצבעות האוחזין בו הם פר"ה, כי ה' אצבעות עצמן, הם שורש הה"ג, דינין דנוקבא, וזהו מלת שופר:

להרח"ו ז"ל, כוונה לתקיעת שופר, דע, כי ג' שרים הם - שר המשקים, שר האופים, שר הטבחים. והם בקדושה, בגרון, ווש"ט, קנ"ה ווירידין, וש גי' אלהים ביודי"ן, וג"כ גימ' מצפ"ץ, ואלהי"ם ברבוע ר', הרי ש"ר, ואלהים פשוט, הרי שופר. וצריך התוקע לכוין, להוציא הויות הגנוזות בתוך ג' אלהים מגו השופר, ולכן נקרא מכילין דרחמי, כי מכילות הויות בתוכם, ובעבור שהם דינין נותנין הרחמים במדה, ולא בריווח:

מהחברים זלה"ה, סוד קנ"ה ווש"ט, דע, כי ש"ך דינין הם באמא עלאה, ונעשין בה מסוד ל"ב אלהים שבה, הנעשין מל"ב נתיבות חכמה, וכל א' כלול מי', גי' ש"ך דינין. והנה הבינה נקרא שופר, ש"ו, והם הי"ד פרקין האוחזין בשופר, גימ' ש"ך דינין. וסוד שופר זה, היא הקנה, המוציא ז' קולות, שהם קול ה' על המים וכו', שהם פנימית מוחין דזו"ן. ועל ז"ס נאמר על הקנה דבינה, עה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה, כי שם הם ז' קולות לבד. אמנם ושט נמשך למטה, כי קנה אינה נמשך רק עד ריאה, ששם מוציא ז' קולות, אך ושט מתפשט עד בני מעיים, ומשם יוצא מאכל ומשקה, ובו נכנס, והוא נגד עה"ז, שיש בו אכילה ושתיה, והוא נגד חיצונית זו"ן, ולכן ושט גי' שט"ו דינין, ועם ה' דבינה הרי ש"ך דינין, ושט"ו גימ' ז"פ אדם, שהם ז' מלכי אדום שנתבטלו, וז"ס שט"ו העם ולקטו:

סוד השופר ושיעורו, בארנו אותו בפרשת פנחס באומרו קנה שית עזקין בקנה וכו'. יקח שופר ביד ימין, ויכוין ששיעורו טפח, נגד י' שבחכמה. והשופר, נגד בינה. וכשיתקע, יכוין הוי"ה הנעשה בקול שופר - י', פיו קצר. ה', הבל המכניס. ו', קול הנמשך, כלול מחג"ת. ה', הבל היוצא. וז"ש בגמרא, שיראה לכאן ולכאן, הוא עליון הנראה נגד כתר, והתחתון נגד דעת המשפיע אל כל העולמות:

וניקוד שם הוי"ה דברכת שופר, יהיה - קיבוץ, שב"א, סגו"ל, וחיר"ק. וכשאומר קול שופר, יכוין, בקול תחתון שיעורר לעליון, ובשופר יכוין לכל הדינין - ש' דשופר, אלהים דיודי"ן. פ"ו, אלהים פשו"ט. ר', אלהי"ם ברבוע. וימתקו בקול הוי"ה אהי"ה אדנ"י י"ה,

ועוד ט' הנותרות, למתק ה' אותיות אלהים, וג' שמות אלהים הנ"ל, שפו"ר וכולל. גם שופ"ר בא"ת ב"ש, בפו"ג, גימ' הוי"ה אדנ"י, יוצאין משופר. גם בפו"ג גי' הוי"ה וס"ג וב' כוללים, ועיין במ"א. סוד השופר בר"ה, כי ביום ר"ה עולה א"פ של הזו"ן בתוך הבינה, להמתיק כל בחי' הדין בפה התוקע, וההבל היוצא מפיו ונכנס בתוך השופר, ופוגע בז' הבלים אשר בתוך הבינה, ומוציא ר"ס אורות, כמנין ז"פ הבל, ומתחלקין ק"ל לז"א שהוא ו' ונעשה קול, וק"ל לנוקבא שהוא ה', הרי קל"ה. ויכוין בז' שמות ס"ג, שהם גימ' אמת, תיקון ז' דעתיקא, תרין תפוחין. ותמשיך מאותן פנים עליונים שהם ש"ע נהורין, ארך מהם נשארין בא"א, וק"ן אורות יורדין לזעיר אנפין:

הפה הוא שם ס"ג וכ"ב אתוון, והבל היוצא ממנו ל"ז מלוי ס"ג, שהוא הפה הנ"ל:

השפתים - הם בומ"ף, מלוי ד' הויות, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם גי' קכ"ח, היוצאים דרך השפתים. החיך - גיכ"ק, והם ג' מלוים הנ"ל שהם קכ"ח, וד' כוללים של ד' מלואים, וא' כולל לכולם, הרי קל"ג הגרון - אחה"ע, ב"פ מ"ב, ותצרפם לאותיות של החי"ך והגרון, שהם אחה"ע גיכ"ק, הם גי' ע"ה רי"ו וא' יותר. וסוד תקיעות של ר"ה, שלושים מיושב, ול' במוסף בלחש, ושלשים בחזרת מוסף, ועשרה אחר הקדיש של תתקבל, הם מאה קולות, נגד שם ס"ג ומילוי ל"ז הרי ק'. (מע"ח, כוונת של תקיעת שופר דמיושב הם ככוונת תקיעת שופר בלחש:

הרמ"ז נ"ל, שיכוין בר"ת לשמוע קול שופר, גי' ת"ל, ה"פ אלהי"ם. וס"ת הוא ש', אלהים ביודי"ן, שם מצפ"ץ, הרי בין ר"ת וס"ת היא תש"ל, גי' קר"ע שט"ן אמר הרמ"ז, נ"ל, שסוד נקודת הוי"ה השופר, הוא סוד המרכבה - הוד, גבורה, נצח, חסד. וז"ס איהו בנצח, ואיהי בהוד. ודע, כי הוי"ה זו בנקודת אלו, היא העשירית של י' שמות, שהיה מזכיר כ"ג בי"ה ג"כ. ולפי סוד היא העליונה, ושם סוד הכסא והמרכבה:

עוד נ"ל עיקר, בד' נקודות אלו, רמוזים כל סוד התקיעות, דהיינו תשר"ת הנ"ל, וזה תכוין, בהשכילך סוד גדלות ז"א שבג"ר, דחסד עולין לחכמה, ושל נצח לחסד. ושל גבורה לבינה, ושל הוד לגבורה. וא"כ הוד וגבורה מתעלין, להיותם גבורה ובינה. וכן נצח וחסד מתעלין, להיות חסד וחכמה. באופן שיש בד' נקודות סוד המוחין, חכמה חסד ובינה גבורה. וזהו הכוונה דתקיעה, שכסא של ד' רגלים הם בתקיעה, ד' על ראש ז"א. ואח"כ בשברי"ם, נכללים גבורה ובינה בהוד אמא, היינו סוד ב' נקודת של י"ה, ולפי שנכללין בהוד דאמא, ונמשכין עד הוד ז"א, לכן הקיבוץ קודם ביוד. ואח"כ בתרועה, גבורות מתחברות עם החסדים, היינו נקודת ה"ו, ה' בשבא ו' בסגול. אח"כ נכנסין נצח

וחסד תוך ז"א היינו נקודה ו"ה ו' בסגול ה' בחירק, שהרי עדיין לא נכנסו עד הנה חסד ונצח, לכן רמזו הם, משא"כ בגבורה ובבינה שהם נכנסו, והבן זה היטב:
ואם תמנה הסך נקודות ב' הויות אלו, הנכללות בשם קר"ע שט"ן, תמצא שעולין עם קר"ע שט"ן רס"ד, והם סוד טרמוט, והיינו סוד ג' אלהים שסודם בגרון, וסוד שופר שבגרון, עם ה' אותיות אלהים עולה רס"ד:
וסוד שופר - ש', אלהים ביודין, פ"ו, גי' אלהים, ר' אלהים ברבוע. ש"ו עם י"ד פרקין, ש"ך. פ"ר, מנצפ"ך:
והנה תחלת הכל, תכוין לדיקנא, ששם שורש הדינין, כי מתפשטת ממ"ס שבתוכם, בכח גבורות דעתיק, ובכוחו נעשה מדות של רחמים, כי הדין עליון נותן מדה וקצבה, בסוד בוצינא דקרדינותא, והוא לישיבת העולם, לכן בדין עליון העיקרי לכל הדינין, בו נכפין הדינין, ועיקר כוונתך בדיקנא, יהיה בתיקון א', הנקרא א"ל, ובו' שהוא ורב חסד, שכולם סודם במידת גבורה, שהרי המקיפין מלכות גבורה, ובפנים בינה והוד. אמנם בב' תיקונים הנ"ל, יש ב' אותיות י"ה י"ה, ותיקון הא' במצר, והב' במרחב, וז"ס מן המצר וכו':
נלעד"ן, שיכוין זה בשופר, כי ש' שהיא בראש, סוד יו"ד פעם ה"י. וריש שהוא בסוף, הוא יו"ד פעם ה"ה שהוא י"ה שבתוך השופר, הוא פ"ו אלהים, שב' שמות של י"ה, ממנו ומשם אלהי"ם המתפשט בדיקנא. וסודו, אלהי"ם בנקודתו, עולה ע"ה גי' זק"ן, והשמות יקה רועה ישה טווה, ב' מוחין ימינים שהם בסוד א"ל, מושכין את השמאלים ונעשה כסא של ד' רגלים חו"ב חו"ג, בסוד המקיפים ע"כ מהרמ"ז:
כוונת התקיעות, הם סוד קר"ע שט"ן, שהוא עם הכולל תש"ל בגי', והוא שם אלהים ביודי"ן גי' ש', וה' אלהים פשוטים ת"ל, הרי תש"ל. גם תכוין, כי הוא גי' מצפ"ץ, שממתיק לה' אלהים פשוטים ת"ל, הרי ת"של. וצריך לחבר ולשלב זה השם, עם שם הוי"ה, כזה - יַקְהַרְוָעָהְ יַשַהַטוָנָהְ היא קיבוץ פת"ח שב"א חולם סגו"ל שבא חיר"ק:

פרק ג

נלע"ד, כי ב' שופרות הן, שופר קטן של עה"ז, בתבונה. ושופר גדול של לע"ל, בבינה עלאה. גם נלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, תקיעות דמיושב הן בתבונה, ושל מוסף בבינה, כי שם עלייתן במוסף. ובענין תקיעות שופר תשר"ת תש"ת תר"ת - נלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, כי תשר"ת בראש ז"א דאצילות, תר"ת בראש הבריאה, לפי ששם מקום הדינין, ומתקבצין שם, כי כבר נסתיים האצילות, ואע"פ שמלשון הזוהר פרשת אמור בסדרא תליתאי הוא תר"ת, הוא דאנו מסלקין ומחזירין אותן לעלות למעלה. הכוונה הוא, כי

אחר שתחלה היותו בז"ון אע"פ שהיה באצילות, כיון שעתה הוא בראש הבריאה, מיקרי עלייה:

או אפשר ששמעתי ממנו, כי תשר"ת באצילות ותש"ת בבריאה, תר"ת חוזר לאצילות. גם אני מסופק, אם כל אלו הפירושים אינם:

אך הענין הוא, כי בפעם א' שהם י' קולות, שהם תשר"ת תש"ת תר"ת הראשונים, הם באצילות. וי' קולות אמצעים, הם בבריאה. וי' קולות אחרונים חוזרים לאצילות. (או אם י' ראשונים בז"א דאצילות, וי' אמצעים בנוקבא, וי' אחרונים הם בראש הבריאה) ס"א (וכן בל' קולות אמצעים, וכן בל' קולות אחרונים. ואח"כ בי' קולות אחרונים, אנו מכוונים בראש ז"א דאצילות):

גם תקיעה גי' תקפ"ו ע"ה, וגי' שופר, והוא ג' מוחין דאלהים, א' ביודין, וא' דאחוריים, וא' פשוט, הכל גי' שופר. ויש ספק אם שמעתי מפי מורי זלה"ה, אח"כ זכרתי שהיה אומר מורי ז"ל, כי שברים הם דינא קשיא (ס"א, תקיעה ראשונה בז"א, והוא בחסד, והיא לאה. ותרועה הוא דינא רפיא, (ס"א תקיעה אחרונה חוזר לז"א) והיא רחל:

א"מ - כי לאה היא ס"ג, וע"ה גי' דין. ורחל אדני, תסיר א' נשאר דין):

וכוונתינו להמשיך מוחין אלו להם, ולכן אנו עושין תחלה תשר"ת, כנגד שתיהן. והיותו ג"פ תשר"ת, כבר אמרנו, שהוא א' באצילות, וא' בבריאה, וא' להחזירם באצילות. ואח"כ, מספק אנו עושין תש"ת, כי אין לנו עתה המשכה אלא ללאה (ס"א וג"כ ג"פ תש"ת ע"ד הנ"ל, באצילות ובבריאה ובאצילות) ואולי אין כל הכוונה אלא לרחל, שהוא סוף הכוונה, לכן עושין תר"ת. (ס"א וג"כ ג"פ תר"ת ע"ד הנ"ל):

ענין השופר, כבר בארנו שהוא א"מ של בינה, לכן נקרא שופר, מלשון שפופרת, כי הוא חלול, כי הוא א"מ המלביש הפנימי, והוא חלול כדי לקבל מה שבתוכה. גם הוא לשון שופרא, כי הוא יופי של פנים דעתיקא המתגלין ע"י השופר כשמתאדמין פני התוקע:

להרמ"ז - לפי מה שאנו נוהגין לתקוע במוסף, בלחש, יכוין כי בהם עולין זו"נ בגבורה דאמא. ובחזרה יכוין בתקיעות אלו, שהם בבינה דאמא, ששם עולין זו"נ. והכוונה בכלל, שבתקיעות מיושב, באים לזו"נ מוחין מתבונה. ובלחש, באים מוחין מהתפשטות ו"ק דבינה, מהמוחין שבהם. ובחזרה, משרשם הם מחב"ד דבינה. ויש לכוין בלחש ובחזרה, בכל תשר"ת הראשונים, לקבל חו"ב וח"ג, שיהיו אל ראש ז"א. ואין לכוין בשינה, כמו שמכוין בתשר"ת דמיושב, ובתשר"ת הב' דלחש, חזרה לבריאה, שהיא עתה במקום ז"א, שעלה הוא לבינה (היינו בלחש הבריאה עומדת בו"ק דז"א, ובחזרה עומדת בחג"ת חב"ד נה"י דז"א. ובתשר"ת הג' דלחש, חזרה לחזור למקומה לבינה, (או לגבורה דאמא,

או לבינה דז"א) ובתש"ת ובתר"ת דלחש, חזרה בלאה ורחל. ובי' אחרונים, בז"א ולאה ורחל, בהארה הכולל אותן. ולא יכוין בזה תשר"ת אחרון למוחין חדשים, אלא להארה הכולל במוחי ז"א ולאה ורחל בתש"ת ותר"ת, כמ"ש לפניך כל זה בפרטות. ולפי שנהגו חכמי צרפת שלא לתקוע בלחש, נלע"ד שכוונת שלושים השניים, שהם בחזרת עמידה תוספת מוחין לז"א וללאה ולרחל בבינה, ולצורך בריאה שעלתה באצילות, ותשר"ת א' בבינה, (היינו בגבורה דאמא) הב' לבריאה שעלתה באצילות, הג' לחזור לאצילות:

ותש"ת ותר"ת ללאה ולרחל. השלשים קולות שאחר עמידה, שנוהגין בני אשכנזים הם מבריאה שבאצילות, להשפיע ביצירה שגם היא באצילות, לפי שהבריאה במקום חב"ד דז"א, והיצירה במקום ו"ק דז"א, כנודע במנחת שבת. וי' אחרונים חוזר לזו"נ שבבינה, לחזור ולקשור המוחין במקומן, כמ"ש אי"ה עכ"מ. ועתה נבאר סדר התקיעות - תשר"ת, תקיעה ראשונה פשוטה, ויכוין כי תקיעה גי' עשר י"ה. פי' - שתמשיך ק"ן נהורין, שהם גימט' י"פ י"ה, מאבא הנקרא י"ה, לז"א, ומשם לנוקבא. ותכוין, כי תקיעה שיעורה ט' טורמיטין, סודם יתבאר באחרונה בע"ה. ותכוין, כי כל סוד התקיעות האלו, הם בסוד שם כ"ב של ברכת כהנים כמ"ש בע"ה. והנה תקיעה, הוא שם פסת"ם עם ד' אותיות והכולל. גם תכוין, כי זה נקרא תקיעה פשוטה, וכבר ביארנו מלת תקיעה. והנה מלת פשוטה, גימ' ת', סוד ד' יודין שמשם ע"ב דיודין, כי תקיעה פשוטה, הוא בסוד החסד, שהוא גי' הוי"ה דע"ב ביודי"ן:

שברים - ט' טורמיטין אחרים הם ח"י, עם ראשונים של תקיעה. שברים גי' אלהים דיודי"ן ש', אחוריים דאלהים פשוט גי' ר', וב"ן אותיות שיש באלהים פשוט ומלוי ומלוי דמלוי, הכל הוא תקנ"ב, כמנין שברים. ותכוין לכלול שם ב"ן זה של אלהים, עם שם ב"ן דהוי"ה דההי"ן, כי שם ב"ן דההי"ן, הוא סוד ים העליונה, וב"ן אותיות דאלהים הנ"ל, יורדין שם במלכות, ונעשין שם סוד גלי הים, ומתגעשים ורועשים שם, ומשם נאחזין החיצונים הנקראין אלה, בסוד אלה אותיות שיש בפשוט ומלוי ומלוי דמלוי של ב"ן דההין, שהם גי' לאה. והם סוד לאה טורמיטין, שיש בסימן תשר"ת, ד"פ ט' הם לאה. גם תכוין לשם פספסי"ם דיונסי"ם, שהם גי' תק"י, ותכוין עמהם מ"ב אותיות שיש בשם מ"ב אבגית"ץ, הרי תקנ"ב כמנין שברים. (ת):

(ת) הגה"ה, איני מבין דבריו של החשבון, כי שם ב"ן דההי"ן בפשוט ד' אותיות, ומלוי ט' אותיות, ובמלוי דמלוי כ' אותיות, וסימן כד"ט, הרי ל"ג אותיות, כמבואר בסוד ל"ג בעומר. ודוחק לומר בג' כוללים, ועיין בהל' ציצית. ונלע"ד בישוב, ע"ש שכתב בשער הזמירות בפסוק נפשינו חכתה לי"י, ר"ת

נח"ל, שכתב שם נלע"ד חיים, כשמשימין אות א' תוך הוא"ו, הרי ל"ו ע"ש, ומי לנו גדול ממנו שכתב בעצמו הפירוש:

תרועה, גי' תרפ"א, ועם ה' אותיות והכולל שלהם, הרי תרפ"ז, שהם גי' ד' הויות של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וג' אהי"ה דיודין דההין דאלפין. גם הוא גי' אדנ"י במלואו תרע"א, ועם י"ב אותיות המלואין שלה, וד' אותיות השורש גי' תרפ"ז. ובנוסח אחר מצאתי ג"כ, כי תרועה חסר ו', גי' אדני במלואו וד' אותיות מהשורש, גי' תרע"ה. ושעורה ט' טורמיטין. ומצאתי ג"כ (בנ"א) שנמחק בדיו והעביר עליו קולמס וכתב שם, כי תרועה הוא אדנ"י במילואו, עם כללות ט' טורמיטין. גם תכוין, כי תרועה גי' שם פסת"ם במילוי כזה, פא סמ"ך תיו מם:

א"מ, ואני הכותב אינו מבין דבריו של הרב, הלא סתם ת"ו בכל מקום בלא יוד, כזה ת"ו, כדמשמע בברכת המזון. א"כ השם פסת"ם במלוי עולה תרפ"ז, מכוון כמ"ש תחלה. תרועה עם ה' אותיות וע"ה, כמנין ד' הויו"ת מלאים וג' אהיה מלאים כנ"ל עכ"מ. ונ"ל חיים, כי הם י' יתירים, ומתוך זה הבנתי הנ"ל. וכך נ"ל פסת"ם במלוי הנ"ל, הוא תרועה, והעשר העודפים אליו תחברם עם אדנ"י במלואו, והוא ג"כ גי' תרועה, וזהו האמת כנלענ"ד מתוך כתבי:

תקיעה אחרונה, עם ה' אותיות והכולל, גי' שם אנקת"ם. גם תקיעה זו גי' פסת"ם, כנ"ל בתקיעה א'. כל המספר של הטורמיטין של תשר"ת הם גי' ב"ן. ונלענ"ד, כי בכל פעם יש לאה טורמיטין, שהם ל"ו אותיות דב"ן כנ"ל. נמצא כי ג' תשר"ת, הם ג' לאה, והם ח"ק טורמיטין והוא סוד כי חק לישראל הוא משפט, הנאמר בר"ה יום הדין. ותכוין שהם ב' שמות ס"ג מ"ה, שהוא סוד אמא עלאה וז"א:

תש"ת, תקיעה ראשונה פשוטה ע"ד הנ"ל, שהוא תקיעה גי' עשר יה, ר"ל י"פ י"ה הם ק"ן, להמשיך נהורין מאבא לז"א, ומשם לנוקבא. גם הוא גי' פסת"ם, ופשוטה גי' ד' יודין דע"ב, גי' ת', כנ"ל והם ט' טורמיטין:

שברים - אלהים מלא ביודין, ובאחור י', וב"ן אותיות כנ"ל, גם שם הוא פספסי"ם דיונסי"ם, עם המ"ב אותיות דשם מ"ב כנ"ל, והם ט' טורמיטין:

תקיעה אחרונה, עם אותיות והכולל, גימטריא אנקת"ם. כל מספר הטורמיטין דתש"ת, הם ז"ך טורמיטין, שהם כ"ז אותיות של המלוי דאהי"ה, וג"פ תש"ת הם ג"פ כ"ז טורמיטין, והם ג"פ ז"ך אותיות שיש במלוי המלוי דאהיה, שיש בג' מלוי שמות אהי"ה, א' דיודי"ן, ב' דיודי"ן ג"כ, ג' אלפין. ונ"לח, כפי זה נמצא שבתש"ת הא', יהיה כ"ז טורמיטין לאהי"ה ביודי"ן, ובתש"ת ב' לאהיה ביודי"ן גם כן, ובתש"ת ג' לאהי"ה

באלפי"ן. כל הטורמיטין שבג' פעמים תש"ת, שהם פ"א טורמיטין, ותכוין לבטל כח האף הגדול, בשם י"ה אדנ"י שהוא גי' אף עם הכולל. גם תכוין ליה"ו דשם מ"ה מלא באלפין, הוא ט"ל, ובשם ס"ג המ"ב שלו, נמצא מ"ב וט"ל גי' אף:

תר"ת, תקיעה ראשונה תכוין ע"ד הנ"ל, המשכת ק"נ נהורין כנ"ל, גם לשם פספסי"ם, גם במלת פשוטה לד' יודין של ע"ב כנ"ל:

תרועה, תכוין כנ"ל גם כן, ז"ך טורמיטין יש בתר"ת, ותכוין כמו בתש"ת. אבל כשתחבר ג"פ ז"ך טורמיטין דתר"ת שהם פ"א טורמיטין, לא תכוין כנ"ל בג' תש"ת, רק כוונה אחרת, והוא, כי תש"ת הם שברים דינא קשיא, ונקרא אף הגדול, ותר"ת הוא דינא רפיא, ואינו אף קשה, לכן מה שתכוין הוא, כי על ידי אף טורמיטין, יכנע אף רפיא, בסוד מ"ה דאלפי"ן ול"ו אותיות משם ב"ן כנ"ל, הרי אף. גם תכוין אל י"הו שם מ"ה דאצילות דאלפי"ן גי' ט"ל, ועם מ"ב דשם מ"ה גם כן, הרי אף ג"כ:

וג"פ תש"ת, וג"פ תר"ת, וג"פ תשר"ת, הם שלשים קולות דמיושב, תכוין שיש בהם ר"ע טורמיטין, ותכוין לבטל היצה"ר של עבודה זרה, בר"ע טורמיטין אלו. והל' קולות במוסף בלחש, תכוין לבטל היצה"ר של ג"ע, ונ"ל דחזרת מוסף לבטל היצה"ר דש"ד. והי' קולות אחרונים אחר התפלה בקדיש תתקבל, לבטל היצה"ר של לה"ר. כל מספר הטרומיטין של מאה קולות הם תת"ק, מנין שם שד"י במלואו, הם תתי"ד, ועם שם אלהים פשוט הרי תת"ק ויכוין לשבר כחות הדין של אלהים, ע"י שם שדי במילואו:

והק' קולות עצמן, הם ס"ג ול"ז מלוי כנ"ל, נחלק עתה התשר"ת לבדם הם י"פ תשר"ת, הם י"פ לאה טורמיטין, כמנין שט"ן עם כולל, ותכוין לבטל כח השטן, ע"י השטן דטורמיטין והכולל שיש בי"פ תשר"ת. י"פ תש"ת, הם י"פ ז"ך טורמיטין, כמנין ר"ע. ויבטל כח חיצונית הנקרא רע, הממונה על מצות ל"ת, דינין תקיפין שהם שברים כנ"ל. י"פ תר"ת, ג"כ י"פ ז"ך טורמיטין, גי' ר"ע, לבטל היצה"ר הממונה על מצות עשה לבטלם, ואינן דינין קשה התרועה כמו השברים:

ונבאר עתה שורש מלת טורמיטין מה ענינו, דע טורמיטין גי' ג"פ אלהים. ונלעד"ח, שהוא עם ה' אותיות והכולל. והנה בתקיעה א', שיעור ט' טורמיטין הם ז"ך אלהים פשוטים, והם גי' כ"ז פעמים פ"ו, שהם ה"פ דין, ויכוין להמתיקם בב' אהיה דיודין שהם שב"ב. ונלעד"ח פי' הדברים כי אחוריים של אדני במלואם גי' אלף תתקע"ח. (א) ומספר האותיות הם ל', תסיר י"ב אותיות המלוי, נשארים ח"י אותיות, ונקרא אותיות של אחוריים, תוסיף עליהם ד' אותיות אדנ"י הפשוט, הם כ"ב אותיות, תוסיף כ"ב על אל"ף תתקע"ח, הם ב' אלפים, תוסיף ש"ך ניצוצין, הרי ב"א וש"ך, ועם ב' כוללים של אדנ"י

וש"ך ניצוצין, הרי ב"א ושכ"ב. אחר כך תמתיק כל זה, בב' אהי"ה העולין שכ"ב, כי הלא כל חשבון הנ"ל היה בלתי כוללים, הם ב' אלפים משם אדנ"י וש"ך, והנה ב' אהי"ה הנ"ל שכ"ב, עם ש"ך תמתיק ש"ך דינין, ועם הב' תמתיק ב' אלפים דאדנ"י כנלע"ד:

הגהה (א) א"מ - מ"ש באחוריים של אדנ"י, איני מבין דבריו, כי כך הם דברי אר"י ז"ל, אחוריים דאדנ"י עולה י"ט מאות וע"ח, וכתב שעם אותיות של אחוריים במלואו, שהם כ"ד אותיות, שים כ"ד למספר ע"ח, יהיו ק"ב, דהיינו ב' אלפים י"ב, ועם ש"ך ניצוצין, הרי ב"א ושכ"ב. ומה שנפל כאן הטעות, הטעם הוא של אותיות, אבל כשנדקדק בדברי הר"י ז"ל, שכתב עם אותיות אחוריים, בלתי אותיות הפנים שהם י', נשארו כ' אותיות וד' פשוטות, עולה הכל יפה בביאור, ולי מאיר נראה ליישב בדברי הרב ז"ל, שנדייק בדבריו, כדי ליישב דבריו, מתוק ב' אהי"ה, שהוא נכון לפי דבריו בדברי הר"י ז"ל, שיחזרו מתוקים ב"א וק"ל, גם נתחלף להר"י ז"ל מלת מלוי במלת אחוריים, ומלת פשוט במלת פנים, וק"ל:

והנה נמצא בכל תקיעה היא ט' טורמיטין ע"ד הנ"ל, תכוין בתקיעה א', להמתיק ט' טורמיטין שהם ז"ך אלהים כנ"ל, ולמתוק גם אחוריים דאדנ"י, עם הש"ך דינין כנ"ל, והכל ע"י התקיעה הפשוטה שסודה בשם ע"ב דיודין שהוא גי' חסד, והוא ממתיק לכל הדינין הנ"ל, והוא רומז לכל מלה הפשוטה כנ"ל, שהיא גי' ד' יודין דע"ב, גימ' ת', ורומז אל החסד, ומתפשט וממתיק לכל הדינין הנ"ל:

אחר כך בג' שברים, תכוין כי הם הדינין העומדין בגרון, כנודע כי השבר הוא ג' טורמיטין ומג' שברים הם ט' טורמיטין. והענין כי תחלה שורש הדינין שבגרון, הם ג' אלהים, שהם סוד טורמיטין כנ"ל, וכן גרון גי' ג"פ אלהים, לכן כנגדן ג' קולות, ג' שברים, ואינם קול א' כמו תקיעה, רק ג' קולות, ג' שברים, כמנין ג' אלהים אשר שם בגרון כמנין גרון. ואח"כ מתפשטין, ונעשין ג' של ג'. שהם ט' טורמיטין, ותכוין להמתיק דינין אלו ע"י החסד שבגרון, והם אותיות אחה"ע גי' פ"ד, שהם גי' ב"פ מ"ב משם ע"ב דיודי"ן, שהם סוד ב' טיפין דמ"נ שבבינה בבחי' הגרון כמבואר, והוא משם ע"ב דיודין. אח"כ תקיעה אחרונה, תחזור ותכללם ביחד, כי אז נתפשט בבחי' קולות ג' שברים כנ"ל, ועתה חזרו לקול א' של תקיעה א' פשוטה:

פרק ד

אמנם עתה נשאר לבאר לנו, מציאת סדר התקיעות תשר"ת תש"ת תר"ת, ובזה נבאר מ"ש בזוהר פרשת אמור דנ"ד סדרא קדמאה, סדרא תנינא, סדרא תליתאי. דע, כי כבר בארנו, כי ביום ר"ה ננסרין הדינין, וסוד הענין, לפי שאחורים של ז"נ הם כולם דינין, כי כולם הם סוד אלהים, ולכך הם דבוקים זה בזה אב"א. וכשרצה המאציל העליון להחזירה פב"פ עם בעלה, הוצרך לנסר כל הדינין אשר באחור הז"א, ולתתם כולם אל הנוקבא, וישם חסדים במקומן, בסוד ויסגור בשר תחתנה, ואז יהיה הזכר כולו חסדים, והנוקבא כולה

דין, ובזה אין להם שום דבקות זה עם זה אב"א, ויפרדו איש מעל אחיו, ואחר כך יתבסם דיני הנוקבא, ויחזירה פב"פ:

אמנם קודם הנסירה, צריך שתקדים סוד השינה, וע"י השינה אז בא הנסירה, והנה סוד השינה הוא סוד הסתלקות פנימית הז"א למעלה, והוא סוד המוחין שלו, והם חו"ב חו"ג אשר נתלבשו בנה"י דבינה כנודע, ונכנסו בג' חללי דגולגלתא, ועתה חזרו לצאת ממנה נה"י דבינה, עם הד' מוחין המתלבשים בתוכה, ויצאו ממנו למעלה בראש ז"א, בסוד א"מ לבד, ואז נשאר הוא ישן:

אמנם כבר ידעת, כי הז"א בשורש שלו תחלה, היה סוד ו"ק לבד, ונתעלו אח"כ חג"ת שלו בסוד חב"ד שלו, כדי שבתוכם יתלבשו הנה"י דבינה עם המוחין, א"כ הרי כי בחי' חג"ת העיקרים הראשונים, אשר עתה יקראו חב"ד, הם ישינים עתה, כי נסתלקו מהם המוחין, ואלו הג' קוראם בזוהר אברהם יצחק יעקב:

ודע, כי אלו המוחין שנסתלקו מן הז"א, הנה הם חו"ב חו"ג, והם מתלבשים בנה"י דבינה. ודע כלל אחר, כי חו"ג אלו שהם ב' עטרין, בהיותן מלובשים ביסוד דבינה, יש בנתיים בחי' א' המחברם, והוא נקרא ת"ת, וז"ס הדעת המחבר שניהן. נמצא כי ב' עטרין אלו עם הבחי' המחברם נקראים חג"ת, והם מוחין של אברהם יצחק יעקב הנ"ל, ונקראים רישי דלהון:

ואמנם דע, כי כאשר נסתלקו אלו המוחין מרישא לז"א, נשארים על ראשו בסוד א"מ. אך דע, כי ב' מוחין לבדם שהם חכמה וחסדים נשארין בסוד א"מ, אך בהמוחין אחרים בינה וגבורה, נסתלקו עם הבינה עצמה מלובשים בה, ולא נשארו אפילו בסוד א"מ. והב' אחרים יצאו מנרתקן שהוא נה"י דבינה, ונשארו ברישא דז"א בסוד א"מ. וז"ס הנזכר פרשת אמור דצ"ט, תא חזי, כד האי שופר עלאה דנהירו דכולא ביה אסתלק, פי' - כי השופר הוא נה"י דבינה, אשר בתוכם מתלבשים המוחין, וז"ש דנהירו דכולא ביה אסתלק, ר"ל שנסתלקו עם המוחין למעלה, ויצא מתוך רישא דז"א, ובזה לא נהיר לבנין, ואז נשארים ישינים בסוד דורמיטא:

גם בזה תבין מ"ש בזוהר שם, אברהם לא איתדבק בהאי נהר כמו יצחק, פי' - כי סוד החסדים והחכמה, שהם מצד אברהם לא נסתלקו עד הבינה, רק נשארו בסוד א"מ. משא"כ ביצחק, שנסתלקו עם ההוא נהר שהוא בינה. אמנם עתה כוונתינו להחזיר אלו המוחין עצמן, שיצאו מכאן, ויתלבשו בשופר עצמו שהוא נה"י דבינה, ויחזרו להתלבש במוחין דז"א. ונבאר תחלה סוד תשר"ת הראשונה, היא תקיעה, והנה תקיעה בסוד אברהם, והנה תוקעין, ומעלין זאת התקיעה היוצאת מפיו, שהוא סוד ההבל שהוא מלוי

ס"ג, והנה כל הבל הוא סוד א"מ, ואז עולה ומטי לגבי דאברהם, פי' - שמגיע עד אברהם עצמו, שהוא חסד של ז"א, כי שנעשה אח"כ ממנו סוד חכמה חללא דגולגלתא אשר הוא ישן כנ"ל, ואז אח"כ עולה למעלה, בסוד ההוא עטרא דחסדים, מוח חכמה העומדים בסוד א"מ כמש"ל, ואז מושך אלו הב' מוחין בינה וגבורה שנסתלקו למעלה עם הבינה כנ"ל, ומורידין למטה אצלו בסוד א"מ, ובזה הם כל הד' מוחין בסוד א"מ. והוא עתה בסוד כסא עם ד' רגלים, וזה שאמר ואתער הוא ואתקין לכורסייא, כי ד' מוחין הם עתה בסוד ד' רגלים, וז"ס והוכן בחסד כסאו:

ולזה יאמר ומטי לגבי דאברהם, שהוא כלי לקבל המוח, ושרייא ברישא, היא המוח עצמו. אמנם לא תמצא ביעקב ויצחק שיאמר בלשון זה, ושרייא ברישיה, לפי שעתה הכוונה שלו הוא, שישרו וינוחו שם ממש, להוריד ב' המוחין אצלו בסוד א"מ. אבל ביצחק ויעקב, אין הכוונה לנוח ולישאר שם, רק להורידן בפנים בסוד מוחין:

והנה עם תקיעה זו, הוא אותיות תקעי"ה, כי לשון תקע הוא מלשון נתקע ביבמתו, שהוא לשון זווג. וי"ה הם או"א, הנה ע"י זווג ותקיעה זו, נמשכין מן חכמה שהם ב' מנצפ"ך גי' תקע, עם י"א, ונמשכין א' לבינה בנקודת יסוד שבה, וא' מנצפ"ך למלכות, וז"ס ה' בחכמה יסד אר"ץ, כי ע"י חכמה, נמשכין מנצפ"ך למלכות הנקרא ארץ ביסוד שבה, וז"ס יסד ארץ ולא אמר ברא ארץ, או יצר ארץ. והנה ב' מנצפ"ך אלו, הם א' לבינה וא' למלכות, נמשכין ע"י הב' מוחי שאמרנו, שהם בינה וגבורה, מנצפ"ך א' בסוד הבינה דז"א, מנצפ"ך ב' בעטרא דגבורה, שהוא עטרא דמלכות. (ס"א נמשכין אותן ב' מנצפ"ך בב' מוחין דז"א. א' לבינה דז"א, וא' לעטרא דגבורה, ועל ידו יורד המנצפ"ך הב' אל המלכות):

וענין המשכת המנצפ"ך מן החכמה, עם היותן גבורות, הטעם הוא, כי שורש החכמה הוא לעולם גבורה, כנודע כי גבורה דעתיק הוא בחכמה דא"א, הרי כי לעולם שורש החכמה הוא גבורה, והרי איך ע"י תקיעה זו שהיא סוד אברהם, ננסרו דינין דמנצפ"ך לתתא:

אח"כ סוד השברים הם בסוד יצחק. והענין הוא - להוריד אותן הב' מוחין בינה וגבורה בפנים, והטעם שאלו מקדימים לכנס, כי הוא יום דין, והם מקדימין תחלה. והנה אם היו נכנסין הב' עטרין ביחד, היו מתלבשין כדרכן ביסוד דבינה, שהוא הלבוש שלהם כנודע, אך עתה שאין החסדים יורדין עצמן, א"כ אין יסוד דבינה יורד עדיין. וא"כ כאשר יורד בינה וגבורה למטה, צריך שיוכללו שניהן בהוד של הבינה, וע"י התקיעה שברים אלו, יורד ההוד של בינה עם ב' המוחין, שהם בינה וגבורה בתוכם, ואז נעשית הבינה

בג' פרקין דילה עד הוד דז"א, שהם ג"כ ג' פרקין בג"ה, ואז ההוד של ז"א הוא מוח של המלכות, והרי עתה המלכות היא מאירה בסוד מוחין, כי עד עתה לא היה לה מוחין, כי הנה"י דז"א אשר הם מוחין אליה, אין עתה בתוכם סוד מוחין, שהם ג' פרקין תתאין של נה"י דבינה, הנכנסין בנה"י של ז"א. ועתה שנכנסה בבינה עם ב' מוחין, הרי האירו בו המוחין ג"כ:

וא"ת, והרי קרא אמר, ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם ויישן, ולא על הנוקבא, ואם גם הנוקבא לא היה לה הארת מוחין, א"כ גם היא היתה ישינה. והתשובה, כי אז היתה מאירה הד' קשר של תפילין ש"ר מאיר בה בסוד מוחין. וא"ת, כי גם אותו ד' של קשר, מנין יש לה מוחין, הלא אחר ששני מוחין בז"א ויוצאין משם אח"כ בסוד התפילין, ומשם אח"כ חוזר ויוצא סוד הקשר הזה, ואם הזעיר אנפין בעצמו אין לו מוחין, איך תהיה הארה אל הד' הנמשך משם. והתשובה, כי הלא ד' הוא סוד הארת מלכות של הבינה, והנה עתה כשנסתלקה בינה מן הז"א, הוא שנסתלקה מלהאיר בו, אך לזו המלכות שהוא סוד המלכות שלה עצמה, אדרבה עתה שיוצאת משם, תאיר יותר בה, ומשם למעלה יאיר בה בסוד א"מ אור גדול, ומשם נמשכת אל מלכות תחתונה, ואינה ישינה:

ונחזור אל הענין, כי בשברים, יצחק שהוא גבורה דז"א, הנעשה בינה, והוא הישן, עולה בהבל זה עד כלי מוח ז"א, ומושך בינה ועטרא דגבורה, תוך הלבוש שהוא הוד בינה, ויורד בקו שמאל דז"א עד הוד ז"א, ומשם נעשה מוח למלכות כמ"ש. וסוד התרועה, להעלות עטרא דגבורה מהוד, להכניסו ביסוד דבינה, וגם עטרא דחסדים ומוח חכמה נכנס בנצח דבינה, ונמצאו כולם בנה"י דבינה, כדרך הנחתן. ותקיעה אחרונה, להכניס כולם בחללי דגולגלתא דז"א, ומתפשטין של ימין בימינו, ושל שמאל בשמאלו:

נ"א, תרועה - יכוין, שיעקב ודוד שהוא הת"ת דז"א, הנעשה דעת, והוא הישן, עולה בהבל זה עד כלי מוח דז"א, ומושך חכמה תוך נצח דבינה, והחסד תוך יסוד בינה, ואז עולה עטרא דגבורה מתתא לעילא, מהוד דבינה, ונכנסה במקום הראוי לה שהוא יסוד בינה, וז"ס עלה אלהים בתרועה, והבן זה:

ויכוין, כי תרועה עם ה' אותיות והכולל, הוא גי' ע"ס מ"ב, וג' אהי"ה במלואיהם הנודעים, ויכוין כי פסת"ם במלוי כזה - פ"א סמ"ך ת"ו מ"ם, ואדנ"י מלא גי' תרוע"ה:

תקיעה, יכוין שיעקב מכניס נצח ויסוד אימא, עם המוחין בז"א, ומתפשטין המוחין בג' חללי דגלגלתא דז"א. הרי לפניך בקיצור, שבתקיעה ראשונה, עמדו כל הד' מוחין בסוד א"מ. ובשברים, נכנסו תחלה רק ב' מוחין בינה וגבורה דז"א, עם הוד אימא, ואין זה מקום הראוי להם. ובתרועה נכנסו ב' מוחין אחרים, רק בלבושם הראוי להם, שהם נצח

ויסוד אימא. ובתקיעה אחרונה, נכנסו אלו הב' מוחין בז"א הראוי להם. ועוד יכוין ג"כ שם פסת"ם עם ד' אותיות והכולל, כדלעיל בתקיעה א'. גם תקיעה עם ה' אותיות והכולל, גי' אנקת"ם. הרי נרמז בתקיעות אלו, כל שם דברכת כהנים. והנה מספר כל הטורמיטין דתשר"ת זה, הם לא"ה, ל"ו טורמיטין כמנין אותיות דפשוט ומלא ומלא דמלא דב"ן, שהווי"ן שבו מלאים אלפין במלוי המלוי, כי זה הב"ן הוא בלאה כנודע, כי ב"ן דרחל אין בו רק ל"ג אותיות, ששם הוא ד"ל מן האלפי"ן כנודע. ובזה נשלם סדרא קדמאה:

ועתה נתחיל סדרא תנינא דתשר"ת - תקיעה, תקיעה זו כמו תקיעה א' דסדר הא', רק יכוין כאן להכניס פרק ב' דמוח חכמה בחסד ז"א, כי נודע שכ"א כלול מג' פרקים, וימשוך הבל זה בבריאה, וכל הכוונות הנזכרות בתקיעה א'. שברים, הכוונה כמו בשברים דסדר קמא, רק יכוין להכניס פ"ב דמוח בינה בגבורה דז"א, וימשיך הבל זה בבריאה. תרועה, הוא כמו תרועה א', רק יכוין להכניס פ"ב דמוח דעת עטרא דגבורה בת"ת ז"א, וימשיך הבל זה בבריאה. תקיעה, יכוין להכניס פ"ב דמוח דעת דעטרא דחסד בת"ת ז"א, וימשיך הבל זה בבריאה:

סדרא תליתאי - תקיעה, יכוין להכניס פ"ג דמוח חכמה בנצח ז"א, ויחזור ההבל לאצילות. שברים, יכוין להכניס פ"ג דמוח בינה בהוד ז"א, ויחזור ההבל לאצילות. תרועה, יכוין להכניס פ"ג דמוח עטרא דגבורה ביסוד ז"א, ויחזור ההבל לאצילות. תקיעה, יכוין להכניס פ"ג דמוח עטרא דדעת ביסוד ז"א, ויחזור ההבל לאצילות:

פרק ה

בענין הוידוי של ר"ה, הנזכר בזוהר פנחס ח"ג דרל"א, דבעי בר נש לפרש חטאוי, ובמ"א אמר להיפך, היה אומר מורי ז"ל, ונהג להתודות בין שפתיו, שלא ישמעו דבריו, ואמר, כי מקום הזוהר שאוסר אינו אוסר אלא בקול רם, והמקום המתיר, הוא בלחש דווקא, ואפילו בלחש לא היה מתיר אלא בעת תקיעת שופר דמיושב, (ס"א והוידוי יהיה מעומד) והטעם, כי אז השטן מתערבב, ודברי הוידוי של אדם עולין למעלה ע"י קול השופר, ובאמצעותם לא יש קטרוג עליו. (בס"א, מ"כ צריך לכוין בסדר תקיעות כנודע, יכוין בשמוע אותם על ע"א ש"ד ג"ע):

גם היה מנהג מורי ז"ל לבכות בר"ה וביה"כ, ואמר כי מי שאינו בוכה בימים אלו, אין נשמתו טובה ושלימה. גם אמר, כי מי שבוכה אז מעצמו, ומעורר אז בבכיה גדולה מאליו, כי אותה שעה דנין אותו בב"ד של מעלה, ונפשו מרגשת, ולזה בא לו בכיה:

כבר נתבאר, כי בלחש דמוסף, עולים שניהם בגבורה דבינה, ויכוין בהוי"ה בנקוד שורק בו', נגד יסוד, הנקרא מוסף, כמ"ש כבר בשער השבת. ויאמר ג' ברכות ראשונות - אבות,

וגבורות, וקדושת השם, ומפני חטאינו וגו', ובחדש השביעי וגו', ואח"כ יאמר עלינו לשבח בכוונת שנתבאר כבר בתפלת חול ע"ש. ואח"כ יאמר אוחילה לאל כו', וישלם סדר עלינו שלו. ואח"כ יקדים פסוקי כתובים לפסוקי נביאים. ואח"כ אלהינו כו', מלוך על כל העולם כולו כו', ויחתום מקדש ישראל ויום הזכרון. ויתקע ג"פ תשר"ת. ויכוין בהם כמו מיושב, אלא ששלושים קולות אלו הם בבינה, ול' קולות אלו דמוסף דלחש, הם לבטל יצרה"ר דגילוי עריות. עקדת יצחק היום לזרעו תזכור, אמר לי הר"ר יצחק כהן, כי נראה לו ששמע מפי מורי ז"ל, שהסדר האמיתי הוא לזרעו, ולא כאותם שנוהגים לומר לזרע יעקב:

היום הרת עולם, סוד קיבוץ כל הדינין ברחם הנוקבא, הן דינין דכורין הן דינין נוקבין שהם שכ"ה ופ"ר כנודע, והיא גי' הרת, ולכן היום דין, והיום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים:

להרח"ו ז"ל, ענין זכרונות מלכויות ושופרות הוא, כי בר"ה נבראו זו"ן, בסוד זה היום תחלת מעשיך, והנה נוקבא דז"א, שיעור ט"ס שלה נגד נה"י דז"א. נמצא כי נה"י דז"א, הם ג' של ג"ג, וכנגדן ט' ברכות של ר"ה, ג"ר וג"א וג"ת. ואלו עצמן, הם סוד מלכיות זכרונות שופרות, אמנם י' למלכיות, לכלול נה"י דנוקבא דז"א בחג"ת שלה נקרא מלכיות כי הם שיעור קומתם מנה"י. וזכרונות, לכלול חג"ת שלה בדעת שלה. ושופרות, לכלול כולם בחב"ד. ונקרא שופרות, ע"ש בינה, הנקראת שופר. ע"כ מהרח"ו:

ומה שאנו אומרים בר"ה היום הרת עולם, ונחלקו רז"ל אם בתשרי נברא העולם אם בניסן, ואיך יחלקו במציאות במחלוקת זה, ואיך יצדק ע"ז אלו ואלו דברי אלהים חיים. והתירוץ לזה, כי יש עיבור ולידה, ומר אמר חדא ומ"א חדא ולא פליגי. כי בתשרי היה העיבור, וכן אותיות תשרי, והם אותיות ראשית. ובניסן היתה הלידה, שצריך נסים לצאת מן הבטן בעת לידתה, וכן מורה ניסן ענין נס, ובו היתה הגאולה בנס. וידוע כי כל יציאת מצרים הוזכרה בלשון לידה, ואעבור עליך וארא מתבוססת בדמייך. וכן אמר כאן, היום הרת עולם לשון הריון, ולא אמר נברא העולם, כי בתשרי היה הריון:

וכאן מדבר על אדם, אע"פ שאותו עולם עצמו בכ"ה באלול נברא, ומן האדם יובן העולם, ונקרא האדם עולם מלשון העלם, לפי שהנשמה מתעלמת בתוכו, שנמצא שגוף האדם הוא הנקרא עולם, וזשארז"ל כי הולך אדם אל בית עולמו, כי גם שם נתעלמה הנשמה לעה"ב, כמו שמתעלמת תוך הגוף בעה"ז, כי לכל צדיק וצדיק יש עולם לפי כבודו, והיא הלבוש שעשה לו במצותיו אשר סיגל בעה"ז. וכן הגוף בעה"ז, כמו לבוש אל הנשמה, וכן לכל א' וא' נותנין לו את אשר תיקן לעצמו, וזהו מה שאמרו לר"א בן פדת כשהקיז

דם, ולא היה לו אלא שום א', ונתעלף, ואמר לו הקב"ה אם תרצה אחריב את העולם וכו', וכי כל שאר הצדיקים שבעולם שהיו אז באותו הדור, מה תהא עליהם אם יחריב העולם בשביל ר"א, אלא העולם שאמר, היה על גופו של ר"א, שימות אז וישוב לעה"ז, ולכן אמר שמא יצא במזל עשיר שאם היה מחריב העולם כפשוטו, בהכרח הוא היה בורא אותו במזל טוב, אלא בהיותו מתגלגל, אז עדיין היה בו מסופק:

אח"כ יאמר אתה זוכר, ובי' פסוקים דזכרונות, יכוין לי' פרקין דרחל, ט' דקו אמצעי שלה שכנגד יסוד ז"א, ומלכותה הרי עשר. ויאמר ועקידת יצחק לזרעו תזכור, ולא כאותם הנוהגים לומר לזרע יעקב תזכור. וחותם בא"י זוכר הברית. ויתקע ג"פ תש"ת, ויכוין בהם כמו בתש"ת דמיושב. היום הרת עולם, ואח"כ אתה נגלית כו'. ובי' פסוקים דשופרות, לי' פרקין דרחל, ט' דקו שמאל שלה שכנגד הוד ז"א, ועם מלכותה הוא עשר. ואח"כ תקע בשופר גדול כו', וחותם שומע קול תרועת כו', ויתקע ג"פ תר"ת, ויכוין בהם כמו מיושב. היום הרת עולם וגו', ג' ברכות אחרונות די"ח:

אח"כ מחזיר הש"ץ התפלה ובחזרה עולה בבינה דבינה, כי דעתן של נשים קלה, לכן אין עולין בסוד הדעת, כי אין להם דעת, רק עולים בבינה דדעת, והיא גבורה דא"א כנודע. ואומרים בו קדושת כתר. ובאי"ה, אם ירצה ישאל או עושר מופלג לעבודתו, או בנים צדיקים וחכמים, או להשיג רוח הקודש. ובשלשים קולות דחזרה, שהם ע"ד הל' דלחש, יכוין לבטל בהם יצה"ר דש"ד. ובי' קולות דקדיש תתקבל, יכוין לבטל יצה"ר דלה"ר. וכבר נתבאר שהמאה קולות הם נגד ס"ג ומלואו. ומספר כל הטורמוטין של מאה קולות, הם תת"ק, לשבר כח הדין דאלהים פשוט, ושד"י מלא שעולים תת"ק, כי שד"י משבר הדין דאלהים. ויכווין עוד כי הטורמיטין של י"פ תשר"ת, הם מנין שט"ן ע"ה, ותכוין לבטל כח השט"ן ע"י טורמיטין אלו. והטורמיטין של י"פ תש"ת, הם כמנין ר"ע, לבטל היצה"ר הנקרא רע, הממונה על הלאוין, דינין תקיפין שהם שברים כמ"ש לעיל. וכן הוא מספר הטרמוטין של י"פ תר"ת, לבטל היצה"ר הנקרא רע הממונה על ביטול מצות עשה לבטלם, ואינו דינו קשה כמו השברים, והבן זה מאוד, ובזה נשלם סדר מוסף:

בענין השינה, נלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, שהטעם לפי שעד התקיעות הוא ישן, כמבואר אצלינו, ועתה התעורר, וכמ"ש הרמב"ם ורבינו יעקב בעל הטורים, כי תקיעות שופר לומר, עורו ישינים מתרדמתכם, והוא ע"ד הנ"ל. ונלע"ד כי הוא לשון מדרש רז"ל, שכוונו לדבר זה. וכבר בארנו, כי עד יום ב' נקרא עדיין ישן, וכוונתינו לעוררו, לכן ראוי שלא לישן בר"ה. אך לעד"נ ג"כ ששמעתי ממורי זל"הה, שאין זה אלא עד חצי היום, כי אח"כ כבר נתעורר ע"י המוסף והתקיעות, ואני ראיתי שהוא היה ישן אחר חצי היום:

ובמנחה דר"ה דיום א', חוזרים שניהם בגבורה דו"ק דמלכות. ובחזרה, עולים בבינה דמלכות שכנגד פ"א דהוד ז"א כנודע, כי גם היא מצד עטרא דגבורה כנודע, וגם היא דעתה קלה ואין בה דעת, לכן עולין בבינה שבה:

נכון לילך ביום א' דר"ה, קודם שקיעת החמה, אל מעיין ובאר של מים חיים, וטוב אם יהיה חוץ לעיר, ולומר שם (י"ג מדות) י"ג מכילין דרחמי של מיכה המורשתי, מי אל כמוך וכו', עד מימי קדם, שהם י"ג ת"ד דא"א. ומנהג טוב לומר אחר מנחה קודם שקיעת החמה, ולכוין אל פירושים איך הם נמנין לחשבון י"ג ת"ד, נגד י"ג מכילין, והיכן מקום כל א' וא' בדיקנא, שתכוין באיזה מקום בדיקנא הם רמוזים:

והנה מי אל כמוך, יש ב' תיקונים שהם - יכבוש עונותינו, ותכווין אותו ניקוד נוצר חסד די"ג מכילין. והב', ותשליך במצולות ים, ותכוין נגד תיקון לאלפים. והכוונה, כי מקום הדינין למעלה, הוא התיקון דלאלפים, כאשר בארנו בענין מצולות ים. ונוצר חסד הוא הכובש העוונות, והכוונה הוא, לכוין להמשיך מן נוצר חסד ההוא, מזל החסד, הוי"ה דיודין כמנין חסד, וממנו תאיר אור לאלפים, שהוא תיקון ט', והוא שם אהי"ה דההין, ועולה קס"א עם י' אותיות, והוא גי' אלפים, ונקרא כן, ע"ש ג' שמות המתחילין באלפין, שהם - אהיה, אלהים, אדני. ותכוין להמתיק אלהים אדני, הנקראים מצולת ים, כי אלהי"ם אדני"י הם שורש הדינין, הנקרא מצולת ים. והנה אהי"ה דיודי"ן העולה קס"א כנ"ל, ע"י השפע שהשפיע בו נוצר חסד, כנ"ל לאלפים העולה קס"א, הנה ממתיק אח"כ אלהים אדני"י, שהם מתחילין באלפין, הגם כי הם במנין קס"א העולה לאלפים, (ר"ל עם ט' אותיות וכולל) ואז ותשליך במצולות ים כל חטאתם, שהוא תיקון ט' של מי אל כמוך:

ואז, אותן החטאים שעשה האדם, שהם אותן המזיקים אשר ברא ע"י חטאו, הם יורדים במצולת ים, וסמאל ונחש שהם צלמות, אינם יונקים מלמעלה, שכבר נמתק שורש יניקתם שהם הדינין, והם אדנ"י אלהים, ואינם יונקים מהם. לכן תכוין באמרך ותשליך במצולות ים כל חטאתם, שהם הקליפות שבעון, ואינו משליך אותם, אלא כובש אותם, לכן אמר חטאתם שלא לנוכח, ולא אמר חטאתינו, שהכוונה להשליך הקליפות שבעון, ובזה יכבוש עונותינו, ותשליך אותה הקליפה במצולת ים. ולפי שאין חטאת וקליפה שאין בתוכה ניצוץ קדושה ע"י חטאת, לכן בהגיעך אל ונקה מזל י"ג, שהוא אהי"ה דיודין העולה קס"א כמנין אלפים, וכמנין אלהים אדני כנ"ל, הנה אז תכוין בונקה שהוא קס"א כנ"ל, ולשון ונקה לשון נקוי הכסף מן העופרת, והוא המברר והמנקה קדושה מתוך הקליפה. וכן צריך שתכוין, ג"כ באמרך ותשליך במצולת ים כל חטאתם, תכוין שתשליך

כל חטאת וכל מקטרג במצולת ים עליון, לכן טוב לאומרו על שפת הים, או באר מים חיים, או מעיין נובע כנ"ל, וינער שולי הבגדים כשאומרים ותשליך במצולות ים וכו':
כבר נתבאר הטעם, שאנו עושין ב' ימים דר"ה, אף בא"י. וביום זה הדינים דחכמה שלו עד ת"ת ז"א, שירדו בכתרה ביום א', יורדים ביום זה בחכמתה, הננסר מפרק עליון דנצח ז"א כנודע, וכל הדינים מושרשים בו, לכן הוא י"ט כמ"ש כ"ז לעיל. ויום זה הוא דינא רפיא:
ויכוין בכניסתו לבה"כ, הוי"ה בניקוד צבאות נגד רחל, וג"כ משולבת באהי"ה כמ"ש לעיל. ובערבית בליל ב' דר"ה, עולה בגבורה שבדעת שלה, שהוא נגד פ"א דיסוד ז"א כנודע, וה"ג של הדעת הם עדיין בכח בראשה, ועתידים להתפשט בה, כמו ה"ח בזכר כנודע. ובליל א' עולה עד הגבורה שבו"ק שלה, שהיא נגד הוד שלו כנודע, ומקבלת דרך חוץ ממנו, כי כבר נסתלקה האימא מז"א, ונשאר ישן, רק מגיע אליה דרך חוץ, בהיותה עומדת בהוד שלו, ואח"כ הוא נוטל בהוד שלו, והבן:
ואינו צריך לחפש גם בליל ב' אחר פרי חדש לברך שהחיינו. למחרת מתפלל כיום א' דר"ה. ובמזמור דמעמקים, יכוין ג"כ לעומק ראשית, אלא שהוא בבחי' חיצונית העולמות כמ"ש כבר. וכשתוקעים שופר ביום זה, נמתקים הדינים ברחל פעם ב', כמ"ש כ"ז באריכות ביום א' דר"ה. וכל העליות ביום זה, הם כמו ביום א', ואין הפרש ביניהם, וחזור בהם היטיב:
כבר נתבאר, הפעולה הנעשה בכל יום מימי תשובה, ויכוין בכל יום הנסירה השייך לו, כמ"ש כבר. ובימים האלה יעשה תשובה גמורה, כי בכל יום מוחלין לו מה שחטא ביום ההוא לעולם, ויתנהג בטהרה בכל מה דאפשר בימים אלו. וילמוד קבלה בהם, ללמוד ממנו תיקון הראוי לכל מה שפגם בעוונותיו. וכבר נתבאר תיקוני עוונות במקומם, לכל פגם ופגם:

שער יום הכפורים

פרק א

שער יום הכיפורים ויתחלק לה' פרקים:

פרק ראשון

מנהג מורי זלה"ה, לשחוט תרנגול לבן, ערב יום הכיפורים באשמורת הבוקר אחר הסליחות. ויהיה כפי חשבון בני אדם שבבית, זכר לזכר ונקבה לנקבה. ואם האשה מעוברת, שוחט עליה ג' - א' בעבורה, וב' בעבור הולד, או זכר או נקבה מספק, א' זכר

וא' נקבה. והוא סוד כפיית הגבורות, כי תרנגול נקרא גבר, והוא סוד הגבורות של יסוד, הנקרא גבר, הוא סוד נוקבא, והוא יום ט' נגד יסוד, ואנו שוחטין אותה למתק גבורות היסוד שבה, ולהכניעם. אך ביה"כ, אז הוא גבורות מלכות, שבה דינין קשין, וכנגדם שעיר המשתלח. נמצא כי התרנגול הזה, הוא דוגמת השעיר, רק שהוא נמתק יותר, ולכן הוא נמתק באשמורת, כי אז רחמים גוברים כנודע:

ענין כל האוכל ושותה בט' כו', מעלה כאלו התענה ט' וי'. והענין, כי הלא כבר בארנו, כי המלכות עולה ביוה"כ אצל הבינה ממש, לאכול ולשתות מאותן הקולות הפנימים, בסוד הבל. ואמנם הבינה נקרא אהי"ה, וגם המלכות נקרא גן נעול, כי חותם שלה וסיום שלה, הוא גי' חותם שהוא אהי"ה בכל מלואיו, שהם יודי"ן ההי"ן אלפי"ן, גימ' תנ"ה, ועם הכוללת של חותם ג"כ גי' תנ"ה, וחותם הפוכו חומ"ת, כי זהו חומת ירושלים. גם הוא צירוף חותם תחו"ם, כי עד שם הוא תחום המלכות. והנה הם ג' אהי"ה, וכל א' מתחיל באל"ף, לכן אלף הראשון שהוא אהי"ה יודין, היא מציאותה עצמה. אך הב' אהי"ה דאלפי"ן וההין, הם סוד ב' אלפים אמה דתחום שבת, אח"כ הוא מקום רה"ר של החיצונים:

ונחזור לענין, כי זהו מעין החתום, וביה"כ אז מעיינה חתום, ועולה לבינה הנקרא אהיה, כי הג' אהיה אלו יודין ההי"ן אלפין, הנמשכין לה משם. וע"י הג' אהי"ה אלו, הוא עולה למעלה. וגם מעיין, הוא גי' ד' מלואים, של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם גימט' קכ"ח, תחבר עמהן שם ב"ן כולו, כי הוא סוד המ"ן דמלכות, ואז היא מעיין גי' ק"פ. (ס"א ג' הוי"ה מלאים ע"ב ס"ג מ"ה, גי' ק"פ) כמנין מעיי"ן, הרי כי חיבור הויו"ת עם שמות אהי"ה, הכל גימ' מעיין חתום:

גם מעיין גי' מנ"ץ שהוא מנ"ץ מן מנצפ"ך, שהוא מקום המלכות. גם הוא ב"פ מ"נ, שהוא בסוד האכילה שהוא סוד מ"נ, ואח"כ ע"י הטחינה יש שם פעם אחרת מ"נ, הרי האכילה היא ב"פ מ"נ, כמנין מעיין:

והשתיה היא ג"כ סוד ג' אהי"ה כנ"ל, שהוא סוד חותם, הרי כי מעין חתום, הוא סוד אכילה ושתיה ברמז שלהם, כמבואר לעיל בסוד אכילה ושתיה. והנה ע"י אלו, הוא עולה למעלה תחלה ע"י אכילה ושתיה, ואחר שעלה למעלה אל הבינה, אז אינה אוכלת אכילה ושתיה זו, אלא יותר פנימית כנ"ל. וא"כ כל האוכל ושותה, כאלו התענה, כי התענית הוי סוד אכילה ושתיה פנימית:

ענין יוה"כ בקיצור נמרץ, וענין כל האוכל ושותה בט' וכו', וכבר נתבאר לעיל, כי בכל ימות השנה, ע"י אכילתו ושתייתו הגופנית, שאנו מברכין כמה ברכות, כמו המוציא

וברכת המזון וכיוצא בהם, הנה על ידיהן, אנו ממשיכין שפע ומזון אמא עלאה אל מלכות רחל נוקבא דז"א, (כי אכילה גי' אדנ"י ע"ה) וגם היא אכילה גופנית, מן חיצונית הבינה כנ"ל. אך ביוה"כ, אנו נותנין לה אכילה ושתיה, ושארי דברים מסוד הפנימית דבינה, שהם ה' קולות, כי אז עולה היא עד בינה ממש, לכן אנו מתענין ביה"כ, כדי להמשיך אליה אכילה ושתיה, בסוד ה' קולות הפנימית, שהם ה"ג מאימא ג"כ:

גם התענית נקרא צו"ם, וצו"ם גי' קו"ל, כי הוא ממשיך הקולות הפנימים עליונים, וז"ס מוצא פי' ה', שעליו יחיה האדם ביה"כ בלבד, כי צו"ם אותיות מוצ"א. ובשאר השנה יחיה במוצא פי ה', השם המעורב תוך הלחם הגופני, וז"ש כי לא על הלחם לבדו וכו', רק בשתוף מוצא פי ה', וז"ש כי לא על הלחם לבדו:

והנה צריך תחלה, שישלמו כל הבחי' הנ"ל דמלכות בסוד חיצונית, כדי שתוכל לקבל אח"כ פנימית. והנה עתה בעיה"כ, אנו צריכין לתקן יסוד ומלכות של הנוקבא, ואלו אינן נתקנין רק בסוד חיצונית, ע"י אכילה ושתיה החיצונית שלנו, ולכן צריך להרבות ביום זה באכילה ושתיה, משא"כ בשאר הימים. לפי שבכל יום מי' ימי תשובה, אינו נתקן אלא מדרגה אחת לבד, ועתה ביום ט', אנו צריכין לתקן מדרגתו שהיא בחי' הוד, הנתקנת וננסרת ביום ט', ומלבד זה צריך לתקן גם הבחי' המגעת ליום י', שהוא יסוד ומלכות, כי יסוד ומלכות הם מחוברים תמיד, ואין להפרידן, ונקרא מדרגה אחת. נמצא כי ביום ט' נתקנת מדרגתו, ומדרגת יום י', וכולם בסוד אכילה ושתיה חיצונית, ולכן צריך לאכול כפי ערך ב' ימים, כי אם לא יעשה כן, יצטרך ביום י' לתקן מדרגת של יסוד ומלכות, בסוד אכילה חיצונית, ולא תוכל לעלות לאכילה פנימית. הרי נמצא, כי האכילה ושתיה בט' גורם להתענות ביוה"כ, כי גורם לאכילה ושתיה הפנימית, וא"כ האוכל ושותה בט', הרי כאלו התענה גם בי', כי לולי אכילות הט', לא היה תענית בעשירי:

מע"ח - קודם שתתפלל מנחה, מלקות. ומורי ז"ל לא היה מקפיד, רק היה לוקה ד' מלקות, נגד יהו"ה ד' אותיות. ואחר המלקות טבילה, בסוד באנו באש ובמים:

ענין ליל יה"כ - הנה ליל יה"כ, מתחלת המלכות לעלות עד אמא, אחר שכבר ננסרה כולה, כדי להתעטר ולהתקשט שם, ולוקחת אז סוד ה"ג מנצפ"ך מאמא, בסוד ה' ענוים: אמנם אחר הנעילה דיה"כ, אנו אומרים ה' הוא האלהים. פי' - כי הלא נודע, כי הקטן נתלה בגדול, וא"כ היה לנו לומר, אלהים הוא ה', ר"ל אלהים שהיא הנוקבא, היא הוי"ה שהוא דכורא. אמנם הענין, כי הלא עתה אחר הנעילה, שגם הוא עולה למעלה עד מקום אשר עומדת הנוקבא, הנקראת אלהים. ואומרים ז"פ, נגד ז"ק, שכולן עולה הז"א למעלה מהן, ועלה למעלה ממקום חסד עד הבינה. אמנם ע"י כל זה, נמתקו הדינין של הנוקבא.

וז"ס שמאלו תחת לראשי, כנזכר בזוהר, מיום ר"ה ועד יה"כ, ואז חזרה להיות פב"פ, ואין חבוק רק עם שמאל:

וכבר הודעתי, כי הלא סוד הנסירה הוא לדחות הדינין אשר בדכורא אל הנוקבא, ונמצאת הנוקבא כולה דינים, ולכן מחבקה בשמאל. כי כבר הודעתיך, כי אין הדינין נמתקין אלא בשרשן, לכן כאשר השמאל דדכורא הוא שורש ומקום אל הדינים דנוקבא כנודע, וכאשר הוא מחבק האחוריים של הנוקבא אשר שם הדינין של כל הנסירה, הנה מתמתקין ונכנעים אז ע"י מקורם, שהוא גבורה ושמאל דדכורא:

להרח"ו ז"ל. סדר עליית יה"כ - הד' תחתונים בחי' רחל, עלתה בראש תבונה ע"י קדושת היום, בחי' ד"ת דאמא. ובתפלת ערבית, אנו מעלין את רחל למלכות שבבינה, שהיא ד"ת דאמא. ובתפילת שחרית, אנו מעלין לרחל לחג"ת דאמא, ובחזרה לדעת שלה, ובמוסף לחו"ב שלה, ובחזרה לכתר שלה. ובמנחה, עולה ז"א שעד עתה היה מזדווג עם בחי' לאה, ועתה אנו אומרים מלך עוזר ומושיע ומגן, ועתה עולה עם בחי' לאה עד ראש התבונה, ובחזרה עולין עד החזה דבינה. ובנעילה בלחש עולה ז"א ולאה עד ראש בינה, כי לעולם עולה ז"א כשעור מדתו. ובחזרה עולה ז"א ורחל ולאה עם בינה בדיקנא דא"א, ואז אומרים ה' הוא האלהים כדלקמן:

פרק ב

בענין שלשה ספרים, שמוציאין בליל יה"כ, ואומרים עליהם התרת כל נדרי. אמר לי הר"י משעון יצ"ו, כי ציווהו מורי ז"ל ליל יה" כ, שיקנה הוא הספר הראשון, הנקרא ספר כל נדרי, בכל ממון שיפסקהו עליו, כדי שתהיה באגר שלים, כי הוא צריך לו מאוד, ונתן לו כוונה רבה ע"ז, וכפי הנראה יש סמך גדול בספרים אלו:

מהחברים - וזהו הכוונה שיכוין כל דבר, כי הנדרים הם באמא עלאה, המשפעת בז"א, שהוא הז"ת. ואח"כ ז"א, משפיע באמא תתאה. והנה הוא פגם בנדרים, וגרם מניעת ההבל היוצא מפי ז"א לנוקבא. ונודע כי צריך שיהיה הזווג ע"י הנישוק והחבוק והבל, לכן יקח עתה הס"ת, ויחבקה בב' זרועות, לתקן עון החיבוק, שז"א יחזור ויחבק לנוקבא בב' זרועותיו, ויחזיר וישפיע השפע מאו"א בז"ת, ויוציא ההבל מפיו וינשק לס"ת, וכן יוצא ההבל מפומא דז"א להאיר לנוקבא:

וכנגד מה שפגם בענין קרי, יכוין להעלות אותו טפה מהקליפה להקדושה, בזכות הס"ת, מה שפגם בנדרים ובשבועות, ויכוין גי' ש"ם, שהוא כנגד שם י"י אלהיו, ותחזור המלכות למקומה הראשון. ויאמר פסוק אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה ויכוין כי ס"ת קר"ע. ולצדיק, גי' ע"ב קס"א, שמה שהיה צריך להתענות הנ"ל תענית, כמספר לצדיק ע"ה,

עתה יכוין לקרוע ולעלות מתוך הקליפה, אותן הטפות דאזדרקו למגנא, שיצאו מהיסוד הנקרא טוב, עתה יתעלו שנית בזכות התורה, ויתקן הטוב שהוא היסוד, וזהו ולישרי לב שמחה, ס"ת גי' טו"ב. סוד חכם מתיר את הנדר, משום דנדרים הויין בבינה, וחלין על דבר מצוה, אמנם בעלה שהוא החכמה בעל הבינה, מפר לה הנדר, דברשות בעלה קיימא. (להרח"ו ז"ל, ביוה"כ אומרים זכרנו אחר הנסירה, והוא בסוד בחי' נשמות שבאו להמתיק כי עד עתה היה כוונה להמתיק אותן הגבורות בעת שהיו הולכת אליה) ביה"כ לוקחת רהל הה"ג לצורך תיקון פרצופה, וז"ס ה' ענוים, וזה רמוז בזוהר פרשת פנחס דרל"ט ע"ב, כפורים לשון רבים, והם מלכות העולה עד אמא, ומתחברים שניהם. בענין כפור נלענ"ד ששמעתי, שהוא כ"ו פ"ר, שז"א נקרא הוי"ה כ"ו, ונוקבא לוקחת ביום זה ה"ג מנצפ"ך, גי' פ"ר, הרי כי הארת זו"נ ביום זה, הוא כפור כ"ו פ"ר. (מהחברים, כי ביה"כ היא עולה עד בינה, ואז כ"ו פ"ר, הה"ג שיש בשכינה מנצפ"ך העולה פ"ר, והשם העולה כ"ו ממתיק אותן.) מ"כ, אותיות כפור, הוא כ"ו פ"ר, כף וו מלוי גי' יב"ק, ופ"ר הם מנצפ"ך, כי כל זה מקבלת רחל עתה מבינה עצמה שלא על ידי ז"א:

מה שאנו מתעטפין בטלית גדול ליל יוה"כ, מפני שלעולם טלית הוא דבינה המקפת לז"א, אם בבחי' ג' גו ג', כשהוא בתוך העיבור בתוכה, והיא מקפת עליו. וזהו בחינת ציצית קטן, והוא נגד עשייה. ואם בבחי' ו"ק, שהוא ט"ג בסוד יניקה, ולכן ביה"כ בלילה, שאז שולטת המלכות רחל, לפי שמדת הלילה גוברת בלילה, ואז עלתה המלכות לראש התבונה, ואז בינה מקפת את המלכות לכך צריך ט"ג. אך בשאר הלילות, אין ציצית לנוקבא שהיא מדת לילה. ולפי שנעשה מעצמה למעלה, לכך א"צ לברך עליו. ואם יתעטף קודם הלילה, יברך עליו. הטעם שאנו אומרים ברוך שם כמל"ו בקול רם ביוה"כ, כי אז הנוקבא מלכות הנקרא שם, עלתה עד הבינה, הנקרא קול פנימי, ומקבלת השפע ממנה, על ידי התפלות, שהם בחי' קול. ולכן בהיותה שם למעלה, שם במקום קולות מים רבים, אין פחד לומר אותה בקול רם, כי המקטריגים אינן יכולין לקרב שם, במקום הקולות העליונים, שהיא שם עתה:

עוד טעם אחר, כי ענוי גי' צום, גי' קול, לפי שנמשכין ה' קולות העליונים במקום העינוים ביום זה, ומשם נזונית המלכות בסוד הבל הפה, לכן אנו אומרים בשכמל"ו בקול רם, להמשיכה ע"י קולות אלו, וכנגד זה הם ה' תפלות:

להרח"ו ז"ל - בליל יוה"כ אחר ערבית, נוהגין לומר ד' מזמורים ראשונים של תהלים, והכוונה הוא, כי באלו המזמורים יש תיבין כמנין קרי, ור"ת וס"ת של אלו המזמורים עם ד' כוללים והכולל, עולה מנין סמאל, ויכוין להשליך מעליו הסמאל ע"י המזמורים אלו,

כי מצדו בא הקרי. וזשארז"ל הרואה קרי ביוה"כ ידאג וכו', ונוהגין לומר מזמורים הנ"ל כדי להנצל מקרי, ע"י התיבות שלהם, ומסמאל, בכוונה דר"ת וס"ת שלהם כנ"ל. (מי שראה קרי ביוה"כ, טוב לומר ל' יום רצופים אחר יוה"כ, בכל יום ד' קדושות המסודרים לקלירי ביוה"כ, בהכנעה גדולה ובדמעות, וינצל. ואחר כך יאמר פסוק אמרתי אשמרה דרכיך, ובכוונה הידוע ביחודים):

בבוקר אצ"ל שעשה לי כל צרכי, שאז הכל אסורים בנעילת הסנדל. בשחרית קודם הוצאת ס"ת, יאמר י"ג מדות ורבש"ע ג' פעמים, וכן יעשה במוסף ובמנחה, מכת"י מורי ז"ל, בחזרת מוסף דש"ץ, על אי"ה מקום כבודו, הכוונה כנ"ל במוסף ר"ה ע"ש. גם מ"כ בסידור מוסף, וכתב מורי ז"ל, האוחז גי' הוי"ה כ"ו, ויוצא מפסוק אוחזה בסנסניו. הבחן צריך להגיה בלא ויו, והוא גי' אדנ"י, והוא שם מעולה על ע"א שמות. הגאל צריך להגיה הגאל, גימ' כוז"ו, גם גי' יהו"ה אחד, גם גי' ט"ל, וגם ידידי. וכולם טובים לגאולה וישועה. הדן וכו', ההגוי, גי' אזבו"גה. ונלענ"ד חיים, שאותיות הגוי לבד עולין כך, חוץ מה' ראשונה שהיא שימוש התיבה, וכן תבין מזה קצת שאר שמות הבאים אח"כ, הודאי וכו'. בסידור החתך, צ"ל חסר ו', שהוא שם הפרנסה. הטוב וכו'. בסידור היודע, גימ' המלך, והוא שם של כתר דהקב"ה, עד כאן מצאתי:

מהחברים - ניקוד הויות, הויה בניקוד אלהים. (נ"א) הויה ערבית, צירי פתח. שחרית, צירי קמץ. מוסף צירי שורק. מנחה, צירי שבא. נעילה, צירי סגול. (נ"א) בלילה, צירי ואהיה פשוט. שחרית, אי"ק, פי' - י"ג שמות דע"ב דא"א, דאינון גי' שלום, בסוד ס' דלמרבה המשרה הוא ו' מאות, ועוד ע"ב וס"ג ויה"ו דאלפין, הרי אלף ק"י, מנין אי"ק. במוסף, קמ"ג. במנחה קנ"א. בנעילה ע"ב קס"א, והויה בניקוד אלהים. וכשאומר יוה"כ, יכוין יוה"כ מלא, כ"ח אותיות דמלוי המלוי דהויות דיודין, וכנגדן דאהי"ה עם דלית במלוי יוד, דאינון ב' כפורים, וב"פ כ"ח גי' יום:

נ"א, יה"כ, אלהים, ב' הויות בצירי, ג' בניקוד פתח. ערבית צירי פתח, שחרית צירי קמץ, מוסף צירי שורק, מנחה צירי שבא, בנעילה צירי סגול:

בענין הזכירה, בין מי שבא מכתף ימין של אדה"ר, ובין מי שבא מכתף שמאל, יכוין לשם זה, והוא טוב לזכירה, כזה - י י ו ד ד, ה י יהי יו ו ד ד ה ה, וזמן כוונה זו, ביוה"כ במוסף ובנעילה, כשאומרים איה מקום כבודו, ותכוין זה במלת אי"ה, כי אלו השמות הם די"ה. גם בכל בוקר בעלות השחר תכוין בזה, ותכוין כי שם הא', הוא ה' ביודין, ותכוין כי הוא כתף ימין, הגובר על י"ה דההי"ן. אך השם ב' בכתף שמאל, אשר בו גובר מלוי ההין. ותכוין כי שם הא' הימיני, ניקודו גי' ע', וניקוד שם ב', ניקודו גימט' ק"ל, כי

כתף השמאל בו סוד ה"ג, שהם גי' ק"ל, ה"פ כ"ו, ה' הויות, ה' גבורות, ושניהן הם ר', סוד ומאתים לנוטרים את פריו, כי אלו הנקודות אשר גימ' ר', הם נוטרים ושומרים את הזכירה, וז"ס האלף לך שלמה, הוא שם י"ה שהוא גי' אלף. והוא, כי יה דיודין בכתף ימין, ויה דההין בכתף שמאל, וכתף גי' ת"ק, וב' כתפות גימט' אלף. ועיין לקמן ענף ד' שער היחודים גם כן יחוד זה באורך, ובספר מ"ש ש"ג ח"ב פ"ז תבין באריכות היטיב:

בענין י' נקודות שמזכיר הכ"ג ביוה"כ, אנא השם וכו', כבר נדפסו בספר מ"ח. (מע"ח - דע, כשהיה מזכיר כ"ג שם המפורש, היה יוצא מאליו מפיו, ולזה לא אמר כשהיה מזכיר, רק יוצא מפי כ"ג, כי מאליו יוצא, והיו כולם שומעים אותו, וז"ס בכל המקום אשר אזכיר וכו', ולא אמר תזכיר ר"ל אינו מזכירו.) עוד מ"כ, כשמזכיר כ"ג שם מפורש יוצא מפי כ"ג, פעם א', יכוין לשם מ"ה בניקוד חולם כל אות. פעם ב', יכוין למ"ב דאבגית"ץ, עם מ"ב דמ"ה כנודע. פעם ג', יכוין מ"ב דס"ג ומ"ב דאבגית"ץ. פעם ד', יכוין ע"ב ומ"ב שלו, ומ"ב דאהיה באלפין:

ויש לכוין באומרו אחת ואחת באופן זה - אחת, כתר. אחת ואחת, כתר ומלכות. אחת ושתים, מלכות ויסוד. אחת ושלש, מלכות והוד. אחת וארבע, מלכות ונצח. אחת וחמש, מלכות ות"ת. אחת ושש, מלכות וגבורה. אחת ושבע, מלכות וחסד. ונ"ל שאינו מהרב ז"ל, ובזוהר ובתיקונים משמע, אחת כתר, אחת חכמה, ואחת בינה. אחת ושתים, בינה וח"ג. אחת בינה, ושלש ת"ת. אחת בינה, וארבע נצח. אחת בינה, וחמש הוד. אחת בינה, ושש יסוד. אחת בינה, ושבע מלכות, עכ"מ:

פרק ג

תשמיש רחיצה וכו', ה' ענוים הם. ונבאר עצמות מציאות הה' ענוים שבי"כ מה הנה. דע, כי כבר בארנו איך בי' ימים אלו, ננסרו כל הדינין אליה, ואח"כ נמתקין קצת ע"י הז"א עצמו, אך עכ"ז עדיין צריכין מתוק אחר כדי שתוכל להיות עמו פב"פ, ולא יאמר הוא אליה, הסבי עיניך מנגדי, שהם הרהיבוני, דאינון מוקדין לי ברוב תוקף הדינין, ולכן עתה תתמתק מן הבינה עצמה. והנה עד עתה בכל השנה היה לה ולז"א, סוד אכילה ושתיה, רחיצה, סיכה, כולם מבינה עצמה שנותנת אליהם, אך עתה שהיא צריכה לקבל מיתוק הדינין שלא ע"י ז"א, א"כ היא צריכה להתעלות יותר ממנו, ועולה עד הבינה ממש, וכיון שהיא שם, אינה מתפרנסת מן הבינה, רק ממקום שהבינה עצמה אוכלת ושותה ורוחצת וכו', וכל ה' דברים הראשונים נתבטלו עתה, כי באים לה מלמעלה ממקום גבוה, ואותן שלמעלה ממנו אינן מושגות לנו, כי כולם בסוד הבל הפה לבד, ומשם ניזונית, ולכן אין

אנו יכולין לאכול ולשתות, כי כבר נתבטלו, אך כנגד ה' דברים ההם, באים אליה עתה בסוד הבל הפה, ולכן יש לנו כנגדן ה' תפלות ביום זה, בסוד ההבל:

וז"ס כי לא על הלחם לבדו יחיה אדם, כי על כל מוצא פי ה', שהיא ההבל, וכמ"ש בע"ה פסוק זה עצמו, כי לחם הוא גימ' ג' הויות, שהם גי' מזלא, ומשם נמשך הלחם, עתה ניזון במוצא פי ה', שהוא סוד ההבל לבד, כמ"ש כי כל אלו הה' דברים, הם נמשכין לזו"ן מן חיצונית חג"ת נ"ה של הבינה, אך עתה היא ניזונית מפנימית, שהם ה' קולות פנימית שבתוכן עצמן, והם סוד מוחין פנימים:

נמצא, כי סוד אכילה ושתיה ביום זה, הוא מפנימית מוחין אשר בחג"ת נ"ה של הבינה, הנקרא ה' קולות. וכן הענין ביום התענית, שאדם ניזון מן המוחין שלו כנודע, לכן תמצא כי ענוי הוא גימ' צו"ם, והוא גי' קול, והענין, כי אלו הה' קולות עליונים, שהם ה' תפלות שביום זה. והנה ז"ס מקולות מים רבים, כי הלא ר"ת אדירים משברי י"ם, "אדיר "במרום "יי, ר"ת אמ"י אב"י. ר"ל - כי יש קולות עליונים שמהם ניזונים או"א, אשר מאלו ניזונית עתה המלכות ביום זה:

אמנם אלו הה' קולות הם סוד נה"ר פר"ת, בינה הכוללת כל הד' נהרות כנזכר במדרש, ובו נכללין כל המים רבים. ולכן ה"פ קול, גי' פרת. ועתה ביום זה, אע"פ שהז"א אינו עולה ויונק משם, עכ"ז כיון שאין לנו יניקה מז"א, אלא ע"י הנוקבא, והנוקבא עצמה היא למעלה, לכן גם הזכרים מתענין ביום זה:

אמנם נבאר לך תחלה מזון או"א, שהוא מן הפה דא"א, וכולו בסוד האכילה ולא שתייה. אך למטה בזו"נ, הכל בסוד שתיה. וזה סוד אכלו רעים למעלה, שתו ושכרו דודים לתתא. (בזוהר ויקרא ד"ד) ודע, כי ב' אכילות הם למעלה, וב' שתיות הם למטה. והנה מן עתיק יומין דבגולגלתא דא"א, נמשך סוד אכילה ומזון לתתא, עד הפה של א"א, ואח"כ יצא משם ולחוץ, כי אינו יכול להיות מוגבל לכנוס בפנים, ואז יוצא דרך הפה לחוץ, ומשם נמשך דרך הדיקנא למטה עד נגד הפה של או"א, והוא מקיף אותן בסוד הבל, ומשם שואבים או"א, וניזונים ממנו ע"י שאיבה לבד, והוא מזון של ג"ר שלהם. ועוד יש אכילה שנייה, הנמשכת ממוח דא"א עצמו אל פיו, ומשם נכנס בפנימותו דרך הגרון, שהוא כתר דאו"א כנודע, ומתפשט עד הפה של או"א, ואז יורד בפנימית גרונם עד הו"ק שלהם, ואלו הם סוד ה' קולות הפנימים שאמרנו לעיל, שהמלכות ניזונית מהם ביה"כ, ושנים אלו הם סוד אכילה כנ"ל:

אך מהבינה נמשכת ב' מיני שתייה לזו"נ ע"ד הנ"ל, כי משם ולמטה הוא סוד המים. והנה ממה שיורד אל הבינה מלמעלה מא"א דרך המוח שלה עד פה שלה, הנה יורד דרך

גרון, דרך פנימית, ומשם ניזונים ג"ר דזו"נ. וממה שיורד מבינה ממוח שלה ממש, נמשך עד פה שלה, ומשם יוצא לחוץ ויורד, עד ו"ק של זו"נ, וניזונים ממנה. והנה זהו היפך מן הפה דא"א, כי שם היותר עליון יוצא לחוץ. ובכאן הוא היותר עליון, הוא יורד בפנים:
אך הטעם, כי כאן שהיא בינה אמא, אשר דינין מתערין ממנה, וכולה הוא סוד אהיה, סוד דינין, לכן אם מה שיורד מן הראש שלה עצמה יכנס בפנים בגרון שלה, ויעבר בכל גופה, הנה יהיה מים מלוחים ומרים, לכן הם צריכין לצאת מן הפה, ולא יכנסו בגופה, כי הלא הם מלוחים קצת, להיות בסוד הבינה עצמה, ואם יעברו בכל גופה, יהיו מרים, לכן יוצאים מן הפה. והם סוד הרוק שאדם מוציא בפיו. והנה רו"ק גי' ש"ו משופר, והנה נבאר בע"ה למטה בסוד השתייה מה ענייניה, שהיא נמשכת מט' יודי"ן שיש בד' מלואים של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ומן ה' יודין שיש בג' מלואי אהי"ה ביודי"ן בההין אלפין, הרי הכל י"ד יודי"ן, ואם תצרף י"ד יודי"ן אלו עם רו"ק, שהיא ש"ו משופ"ר, יהיה ש"ך, אשר בארנו בשופר, שנשלם ש"ו עם הי"ד האוחזת בשופר, והם הש"ך ניצוצין, שהם כח הדין כנ"ל, ובעברם בשפתיים שהם בומ"ף, והם סוד ד' מילואים של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם גי' קכ"ח, כמנין בומ"ף, ושם מתמתקין בד' מלואים אלו. כי אע"פ שהי"ד יודי"ן הם ג"כ מן הד' הויו"ת אלו, עכ"ז בהיותם מעורבים בג' מלואי אהי"ה הם מלוחים, אך עתה שהם עוברים בשפתיים לבד, מתמתקין שם:
וענין היותן מלוח, הענין הוא, כי הלא כאשר הד' הויו"ת הנ"ל מתערבים בג' אהי"ה הנ"ל, הנה הם מלוחים, אך השם האחרון של ב"ן, הוא נקרא מים מרים ממש, אך הויות ראשונים ע"ב ס"ג מ"ה, הם מלוחים ולא מרים. והטעם כי הע"ב לבד הוא מתוק, כי הוא בסוד החכמה, אבל האחרים משם ס"ג ולמטה, הם מבינה ולמטה, והנה הב' מהם ס"ג ומ"ה, אין כ"כ מרים כמו שם ב"ן, ולכן כאשר יצטרף שם ע"ב בס"ג ומ"ה, יתמתקו כולם יחד, ויהיה כולם מלוחים ולא מרים, כי שם ע"ב יסיר מרירותן, וישארו מלוחים לבד ג' הויות אלו, והנה מלח גי' ג' הויות, ובצאתן דרך השפתים יתמתקו כנ"ל, אך השתיה הנמשכות מלמעלה מן הבינה אל תוך הפה, הם מתוקים מאוד, ואפילו אם יתערבו בגופה, אינם נמלחים, לכן נכנסים דרך הגרון:
ועתה נבאר הה' דברים שהם דרך אכילה ושתייה וכו' הבאים אל הזו"נ מן הבינה, ואח"כ נבאר הה' קולות הפנימים. ואע"פ שבארנו, שאין לזו"נ רק ב' שתיות לג"ר ולו"ק שלהם, עכ"ז יש בחי' אכילה ג"כ, כמ"ש בע"ה. תחלה נתחיל בסוד אכילה, דע, כי כבר ידעת מ"ש בסבא פרשת משפטים ע"פ שארה כסותה ועונתה. והענין דע, כי האכילה זאת נמשכת ממוח בינה הנ"ל, והוא, כי הלא דע, כי יש הוי"ה בניקוד אלהים מבינה, ושם זה

יש בו ד' אהי"ה, כיצד - אהי"ה דיודי"ן שהוא קס"א א', באות יו"ד. ואהיה דיודין שהוא קס"א שני, באות ה'. ואהי"ה דאלפין בו', ואהי"ה ההי"ן בה', והנה האכילה נמשכת מן הראש שלה, שהוא אות י' הנ"ל, שמשם יוצא אהי"ה דיודי"ן קס"א, וממשיך קס"א הב' הרמוז באות ה', והוא מתפשט למטה עד החסד שלה, ושם נעשין סוד האכילה. ואמנם כי כבר בארנו לך, שאין שום שפע יורד אלא בהמשך החסד, והטעם הוא, כי כל מיני שפע הם משתנים ברדתן למטה, משא"כ בבחי' החסד שהוא אור קדמאה, שהיה מאיר מסוף העולם עד סופו, ואינו מתעבה ומתיש כחו, וכ"כ אורו גדול למטה, כמו למעלה, לכן כל מיני שפע צריכין להתלבש בו ולירד למטה, וז"ס יומם יצוה י"י חסדו:

(א"מ - כי ז"ס הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחס"ד) והענין, כי הלא החסד שבחכמה, הוא מתפשט בכל הבינה, ואח"כ חסד דבינה מתפשט בז"א, ועל ידו מתפשט השפע בכולהו. ואח"כ השפע של ז"א מתפשט במלכות כנ"ל, וזה החסד הוא שעליו נאמר, יומם יצוה י"י חסדו, יומא דכולהו יומא, דאזיל עם כולהו יומין, והבן זה:

ונחזור לענין, כי החסד שבחכמה, הוא שם ע"ב דיודי"ן, ומתלבש בו השם של אהי"ה דבינה, שהוא אהי"ה דמלוי יודי"ן הב' של אות ה', הנמשך מן אהי"ה הא', ושניהן יורדין למטה. וכבר ידעת, כי אהי"ה זה הוא בראש הבינה, ושם ע"ב דמלוי יודי"ן של חסד החכמה, הוא בו"ק שלו, ולכן כיון דאו"א נפקין כחדא ולא מתפרשין והם שוין יחד, א"כ גדול כח שם אהי"ה זה הנמשך מראש הבינה, יותר משם ע"ב הנ"ל כי הוא מן ו"ק ולא מן הראש, ואע"פ שהוא מן החכמה, ולכן אל תתמה אם מתלבש שם אהי"ה הנ"ל בשם ע"ב הזה:

וזה סוד הנזכר באברהם, והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו. פי' - כי הלא אכילה זו שבארנו, הוא סוד מ"נ, כמ"ש בע"ה, והוא מזון המלאכים ג"כ, ואינו נמשך רק ע"י החסד שבחכמה, הנקרא אברהם. והנה שם זה דע"ב הרומז באברהם, הוא יותר חיצוני מן שם אהי"ה של הבינה הנ"ל, כי שם אהי"ה דיודין מתלבש בו כנ"ל, נמצא כי שם ע"ב, הוא תחת שם אהי"ה דמלוי יודין, שהוא גי' עץ, וז"ס והוא עומד עליהם תחת העץ, ואז על ידי התלבשות זו נמשכת האכילה, ואז ויאכלו:

ונחזור לענין, כי הלא כשמתלבשין ב' שמות אלו זה בזה, יש בהם ז' יודי"ן, וא' של אהי"ה יש בה ב' יודי"ן, הרי הם ט' יודי"ן, גי' מ"ן, ואלו הז' יוד"ין הנ"ל, הם סוד ז' נקודות, שיש בשם הוי"ה שבבינה, המנוקד באלהי"ם, שהם שב"א וסגול חיריק חול"ם, הרי ז' נקודות, תוסיף הב' יודי"ן של א' דבינה, יהיו מ"ן כנ"ל, ואלו מגיעין ויורדין עד החסד שלה, כי שם סוד האכילה כמו שנבאר, וכיון שז' יודי"ן אלו הם נקודות אלהים, צריך שיהיה רומז שם

אלהים ג"כ עצמו במזון הזה, כי כיון שכל המזון הזה הוא מן הבינה שהוא בסוד הגבורה ונקרא אלהים, והנה כבר ידעת, כי אלהים במילוי, אלף למד הי יוד מם, גי' ש', הוא ש' דשארה. וכללות שם אלהים, א' של שארה. ואלהים ברבוע, גי' ר' של שארה. וה' אותיות של אלהים, הרי ה' של שארה. הרי שם אלהים במלת שארה בכל חלקיו, וכבר ידעת ששארה היא בינה, שהוא אשר ה', בסוד אשר הוצאתיך מארץ מצרים, וכמ"ש בע"ה. אמנם כבר בארנו, כי מזון זה הנקרא שארה, יורד עד חסד שבבינה, והנה כבר ידעת, כי שם מ"ב הוא מבינה, מחסד שלה ולמטה. ושם אבגית"ץ בחסד דבינה, והנה שארה גי' אבגית"ץ, כי המזון מצד החסד, הנקרא אבגית"ץ. גם ידעת, כי יש שם מ"ב יוצא מן בראשית עד ב' דובהו, נמצא כי שם אבגית"ץ, רומז במילת בראשית, שהם אותיות שאר בי"ת, ובית הוא בינה, הנקרא בי"ת כנודע, והיא ה' ג"כ, הרי כי שא"ר בי"ת, הם אותיות שארה, כי שאר בית ושארה הכל א':

נמצא כי אלו המזונות נקרא בראשית, ויורדין בחסד של הבינה, הנקרא ברא, והוא, כי כבר הודעתיך, כי זה המזון דז"א, הוא בחיצונית, הבינה. אך ביה"כ, הוא בפנימית הבינה הנקרא קולות כנ"ל, ודע כי החיצונית דבינה, הם ב' שמות הויה אהיה, הכל הוא במלוי ההין, שהם ב"ן וקנ"א, שהם גי' ברא, ומתפשט בכח חסד אבא בכולה, ואח"כ בהגיעו שם כל המזון הזה נעשה אלהים, שהוא סוד שארה כנ"ל, אשר הוא בגי' אלהים ע"ד צירוף הנ"ל, וזהו בראשית ברא אלהים:

ואל תתמה, אם שם ב"ן בחסד, כי הלא כמו שידעת, כי חסד גנוז בפומא דאמה, יסוד הזכר, גם חסד הבינה גנוז ביסוד הבינה, ולכן צריך כי שם ב"ן שהם מ"ן של יסוד הבינה כנודע, צריך שיהיה שרשם בחסד שלה, ומשם מתקבץ ביסוד שלה:

גם אל תתמה אם שם קנ"א בחסד, כי ע"ז כתיב, כי י"י אלהיך אל קנא, כי אל הוא בחסד, עכ"ז היא קנ"א:

ונחזור לענין, כי אכילה הוא סוד מ"ן כנ"ל, אמנם כמ"ש כי האכילה נקרא מ"ן הנקרא ט' יודין, הנה כל זה מציאת הוא ג"כ בשניים שבפה הבינה, אשר בהם נטחן המ"ן הזה, ודע כי א' של אהי"ה, הוא סוד הפה והשניים של הבינה, באופן זה - דע, כי הנה י' של הויה שבחכמה, היא עצמה א' של אהיה שבבינה, והנה א' הוא בצורת יו"ד כנודע, והנה מצינו כי יו"ד של חכמה, מן ו"ד שבה, נעשית צורת הבינה צורת ה', שהוא תחלה ו"ד, ואח"כ ד"ו, הרי בצורת יו"ד, נכלל יו"ד ו"ד, וכל אלו גי' ל', וצריכין להיות בצורת א' של אהיה ג"כ באופן זה - י"ו למעלה, ולמטה וד"ד, ודלת א' כלולה בחברתה, כזה א', הרי כולם נכללין בא' זו, הרי נרמז המ"ן בא' דאהיה, והוא כ"א, תחבר ב' דלתין יהיו

מ' סתומה, והב' ויו"ן אם תחבר זה על זה, הם צורת נ' פשוטה הרי נרמז המ"ן הזה, בא' דאהי"ה, והנה המ"ן זה שוחקים אותו השיניים דאימא אשר הם ל', כמספר ציור א' דאהי"ה הנזכר לעיל. ואלו הם ל' שיניים אשר בפה של הבינה:

ולפי שכל אלו המזונות נמשכין מן החסד של החכמה, ולא מלמעלה, ולכן חסרים בה ב' שיניים האחרים, כי הלא ל"ב שיניים הם, ואין כאן אלא ל', נגד חו"ב של חכמה שחסרו כאן. אבל על כ"ז, ב' שיניים אלו נעשין בכלל כל, כיצד - הרי אמרו כי א' זו צורתה יו"ד, והנה יוד הוא צורת א', וצורת ד"ו היא צורת ה', הרי ב' אותיות א"ה, נעשים מצורת א' זו בכללותיה, ואלו ב' אותיות משלימין הב' שיניים החסרין מן הפה, ובזה נשלמה. והנה אלו הב' אותיות של אהי"ה הראשונים, שהן א"ה, ואלו הם ג"כ אותיות א"ה, מן שארה, כי אותיות ש"ר הם ב' אלהים, שהם ב' החניכים, כמ"ש בע"ה:

והנה בארנו, איך ד' אחת כלולה בד' של א', שצורתו יוד, כי הו' שבנתיים נחלק לב', אחד למעלה ואחד למטה והרי כאן ד' נוספות, והיא ד' של אדני, והיא צורת א' שהוא יוד, הרי א"ד מן אדנ"י, והב' ויו"ן אשר בצורת א' כנ"ל, הם הראשונה בסוד ס', כי היא דבוקה אל י', י"פ ו' הרי ס'. והו' השנייה הוא ששה, הרי ס"ו, נגד שם אדני עם כולל, והוא גי' אכילה. גם אם הב' דלתי"ן תחברם כזה ם', יהיה ם' סתומה של מנצפ"ך, והב' ויו"ן הם ן' פשוטה, הרי מ"ן, שהוא סוד המזון עצמו כנ"ל. והנה נמצא, כי אות י"ו של אות א', הם י"ו שניים העליונים, ואותיות ו"ד עם ב' אותיות א"ה הנ"ל, הם י"ו שניים תחתונים הרי ל"ב שיניים. וכבר נתבאר עתה, ב' אותיות הנ"ל, הם י"ו שיניים, הם א"ה מן שארה. ועתה נבאר אותיות ש"ר מן שארה, הנה ידעת, כי בסוף החניכים העליון ותחתון, במקום אשר שם השיניים, הם נקראים ב' חניכים אלו, אלהים אלהים, ואלהים עליון במלואו יודין, גי' ש', הרי ש' של שארה למעלה. ואלהים תחתון, הוא ברבוע, גי' ר', והוא ר' של שארה:

ועתה נבין הדברים יותר, דע, כי הכתוב אומר, ממעונות אריות מהררי נמרים, ופי' בזוהר פרשת שמות ד"ג, שהם על השיניים, ופי' הענין, כי השניים עם שרשן שהם ב' חניכים, הם ב"פ ארי"ה, רי"ו רי"ו, וזהו ממעונות אריות, כיצד - כי הרי אלהים עליון בריבוע הוא ר', ועם י"ו שיניים העליונים הרי רי"ו. וכנגדו למטה, הרי ב"פ רי"ו. ואנחנו בארנו בכאן, כי למעלה הוא ש', ולמטה הוא ר', והענין הוא, כי למעלה הוא ש' באופן זה - כי כאשר תסיר רי"ו מן ש' נשאר פ"ד, והוא סוד אחה"ע בגי' שבגרון, שהוא הבינה, והוא נמשך בכאן מן החניכים שהוא סוף החכמה שהוא החיך, הרי נשאר רי"ו. ולמטה ג"כ אלהים ברבוע עם י"ו שניים תחתונים, הרי ב"פ רי"ו שבארנו, שהם ממעונות אריות:

ועדיין יש מקום שאלה, כי למעלה יש ר"ו מן ש' כנ"ל, ועוד י"ו שיניים עליונים הרי רל"ב, אך הענין, כי השניים הם ל"ב, נגד ל"ב נתיבות חכמה, ולכן כל מציאת ל"ב הם נמצאים בחכמה, לכן הם רל"ב, שהם אלהים ברבוע העולה ר', ועוד הל"ב שיניים הנכללין שם כולם. אך אח"כ נחלקים, וחציים נשארין למעלה, וחציים לקחה הבינה למטה, שהם י"ו שיניים התחתונים. גם דע, כי זה רל"ב, לפי שהוא בחכמה חניכים עליונים, לכן הוא רל"ב, נגד ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ששורש כולם בחכמה, הרי בארנו סוד אכילה:

פרק ד

ועתה נבאר ענין השתייה, הנה ה' ענוים הם, ואם תמנה שתייה הרי ו', אך לפי שהשתיה בכלל האכילה אינן אלא ה' לבד. והענין, כי הנה האכילה הוא סוד אותן הז' יודין של ע"ב ואהיה דיודין, ועם ב' יודי"ן של א' דאהיה, הרי מ"ן, והרי אותיות מ"ן ומים, הכל ענין א', הרי כי האכילה ושתייה הכל ממקום א'. גם הז' יודין הראשונים הם שתייה ג"כ, שהם גי' יין, אמנם אמרו שתייה בכלל אכילה, ולא אכילה בכלל שתייה, והוא, כי אותיות מ"ן שהם אכילה, הם יותר כפשוטין, ד' ביודין דע"ב הוא מ', וה' יודין דאהיה הם נ', הרי מ"ן כסדר. אך במלת מים, אינן כסדרן, ולכן אמרו שתיה בכלל אכילה. והנה אכילה ושתיה ממקום אחד באים, רק האכילה שנטחנה בשיניים נמתקה. אך השתיה שלא נטחנה, היא צריכה להמתיק בשפתיו כנ"ל ע"י בומ"ף. ודע, כי אכילה להיותה יותר גדולה, לכן אין מציאותה רק שמות העליונים הויה ואהיה מן הט' יודין שבהם. אך השתיה היא מכל כללות השמות, שהם ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם גי' רל"ב, והג' מלואים דג' אהיה דיודין דההין דאלפין, שהם גי' תנ"ה, וכולם הם גי' תרפ"ז. ושתיה גי' ש"ת י"ה, יש ביניהן כ"ח יתרים, מנין ח"ך, הם סוד השתיה שאינן נטחנות בשיניים כמו האכילה רק בחיך שהוא כ"ח, הרי שתיה גי' תרפ"ז וכ"ח:

אמנם נבאר זה יותר ונאמר, כי אותיות שתיה הם ת' למעלה, וש' למטה. י' למעלה ה' למטה. ותחלה נבאר ש"ת, כי ח"ך העליון הוא חכמה, לכן יש בו אות ת'. והענין כי שם כללות רל"ב, של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהם ד' הויות, ואם תסיר רל"ב מן ת', נשאר קס"ח, והם ב"פ אחה"ע. אחה"ע בבינה, אחע"ה בחכמה, ושניהן נכללין כאן:

והנה אותיות אחה"ע, הם דוגמת השתייה, שהם אותיות גרונית שאין בהם טחינה ולעיסה, הרי רל"ב וב"פ אח"הע גי' ת', ומב' אחה"ע אלו נמשך, א' מהם בבינה שהוא הגרון, והב' נמשך אל החניכים, כי חנו"ך גי' פ"ד כמנין אחה"ע, והוא סוף החכמה, והש' היא למטה, והוא סוד ג' מלוי אהיה שהוא בבינה, אך התחתון, והם עולין תנ"ה, והש' מהם הוא בכאן, ויתירים עוד קנ"ה, הוא סוד כי מהם נעשה הקנ"ה היורד לריאה, שהוא

שואב מבחוץ השתייה, ונמשך אל תוך הריאה, כי הריאה שואבת כל מיני משקה, אך אינם נכנסין בתוך פנימית הקנה. ואותיות י"ה, הם י' למעלה, ה' למטה, והענין - כי בד' הויות, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שבחך העליון, יש בהם ט' יודין והם סוד מים, ואם תשים י' של שתייה הרי ימים. ולמטה בג' מלואי אהיה, יש ה' יודין, ואם תשלים ה' של שתיה הרי י' יודין, כי כבר ידעת, כי כל מים, הם גבורות גשמים, וה' זו היא ה' מן אלהי"ם, אשר ה' זו מצטרפת עם י' שאצלה, הרי ה"פ י' גי' נ', והרי הכל הם י' יודין, והם גי' ימים. הרי ב"פ ימים, אחת למעלה ואחת למטה:

והנה הם סוד מים עליונים זכרים, מים תחתונים נקבות, והלשון הוא הרקיע, המבדיל בין מים למים. והנה כל המים עליונים הם סוד יודין, שבד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כנ"ל. ומשם אהי"ה דמלוי יודין כנ"ל, משם מתחילין מים תחתונים, כנודע כי סדרן יודין אלפי"ן ההי"ן, וזהו ויה"י מבדיל בין מים למים, כי אהי"ה דיודין יוצא ממנו שם א"ל, שהם גי' יודי"ן ואל"ף, והוא גי' ויהי. גם שם אחרון הוא בההין, אשר הוא סיום כל המים, וז"ס ולמקוה המים קרא ימים, שהוא אהי"ה דההין תחתון לכולם ומקוה לכולם, אשר אהיה בההין זה, גי' מקו"ה. והנה בארנו, כי ב"פ הם ימים ימים. אמנם נמצא, שהם ד"פ י"ם י"ם י"ם י"ם. והענין - כי הרי אח"כ, מב' י"ם הראשונים שהם זכרים, נעשה חו"ב של ז"א, כי חכמה הוא ים, ובינה היא מ"י, הרי ימים. וימים תחתונים חו"ב דנוקבא דז"א, הרי בארנו מלת אכילה ושתיה היטיב:

אמנם השאר, עדיין לא ביאר לי פתרם מורי ז"ל אלי, רק בקיצור, עכ"ז רצוני לבאר תחלה הואיל ואתא לידן מאמר הסבא, על שארה כסותה ועונתה, נבאר אותה - הנה שארה, כבר נתבאר היטיב. ועונתה, הוא סוד הזווג, והנה טפת הזווג אינו כמו המזון, שיורדת מן הע"ב ואהי"ה, שהם רק ז' יודין. אך אלו כוללים כולם, כי בארנו לעיל, כי יש ד' אהי"ה במלוים, נגד ד' אותיות הוי"ה, ב' הראשונים ביודין, הג' באלפין, הד' בההין. אמנם הראשון של אהי"ה ביודין, בהתחברם עם שם ע"ב דיודין, כנ"ל בסדר האכילה, ויהיה בהם ז' יודין, והם ע' של ענתה. וג' אהיה האחרים הם גי' תנ"ה, הרי כולם גי' ענתה. וענתה הוא גי' י"י צבאות, והענין, כי הזווג נמשך מנה"י, הנקראים צבאות. ובאלו נה"י דבינה, הם סוד ג' מלואי אהי"ה, דיודין ההין אלפין כנ"ל, וכשתחברם עמהן הויה אהיה דיודין העליונים הנמשכים שם, אז נעשה י"י צבאות:

והנה כמו שיש עונה זה בבינה, כן היא במלכות, לכן ב"פ ענתה גי' תשמיש, לרמז, כי כשיש ב' עונות, שהם עונת ז"א עם רחל, ועונת אבא עם אמא, אז יש תשמיש. אך

כשאינה רק א' לבד, שהיא עונה עליונה שהיא בינה, ולא יש עונה ב' של זו"נ, אז אנו אסורין בתשמיש המטה, הרי נתבאר תשמיש:

(מהחברים - תשמיש המטה בא"ת ב"ש, בגי' אלהים במילוי ההין. וידוע, כי תינוקות שנענשו בימי אלישע, נולדו כולם מביאה האסורה ביום הכפור, לפי שפגמו אבותיהן בב' ההין, כפורים תרי משמע, כמ"ש זהר. ונענשו הבנים ע"י ב' דובים, שנתלבשו בהם לילית ומחלת, וכבר חטאו אבותיהם ג"כ במעשה שפן וארנבת, לפיכך כתיב, ותצאן שתים דובים, שהיו מתהפכות והם זכרים לנקבות):

נעילת הסנדל של עור בי"ה אסור, דע, כי הקליפות הם מנעל השכינה, והוא סוד פסוק והדריך בנעלים. וגם ז"ס, על אדום אשליך נעלי. ואע"פ כי גם יש לה מנעלים אחרים, והוא סוד מטטרון וסנדלפו"ן, אמנם הם נעלים של שבת וי"ט. אמנם לטעם הנ"ל, התחייבנו ביה"כ ללכת מלובשים בגדי מלכות ויחפים, וסוד הענין, כי אז עולה המלכות עד הבינה בסוד הכפורים, ב' כפורים, אמא וברתא, כנזכר פרשת פנחס דרל"ג, להורות שאז אינה ננעלת בשום מנעל, רק שעולה כולה למעלה, ואין בה תפיסת החיצונים כלל, כנודע כי השטן גי' שס"ד חסר יום א' מימי השנה, והוא יום הכפרים, שאין בו אחיזה להחצונים, ולהורות זה, נאסר המנעל. אמנם לא נאסר רק מנעל עור, שהוא סוד כתנות עור של אדה"ר, משכא דחויא, שהוא החומר הזה, שהוא מצד הקליפות, כנודע אשר עליהן נאמר רגליה יורדת מות, אלו לבד נתבטלו, ואין כאן מקום ביאורו. אמנם שאר מנעלים מותרים, כי גם מנעל הקדושה לא נתבטלו ח"ו, שהם מטטרו"ן וסנדלפון:

צמח - נ"ל, מפני שאותו החטא הגורם כתנות עור, וגם נמשך המיתה וכל החרבן, לכן דין הנ"ל שייך גם באבל, ובט' באב אסור ג"כ במנעלים של עור:

נעל, גי' אהי"ה דמלוי ההי"ן, שהוא קנ"א כמנין מנעל ע"ה. סנדל, גי' קמ"ד, רבוע דב"ן, שהם קד"ם. סנדל גי' אהי"ה דאלפי"ן קמ"ג ע"ה:

סיכה, הוא כוללת אכילה ושתיה, כי אמרו במשנה, מנין לסיכה שהיא כשתיה ביה"כ וכו', וכשמן בעצמותיו. והענין, כי הוא נמשך מן אכילה ושתייה, שהם אותיות מן, והנה השם בחילוף מצפ"ץ, גי' ש', ועם מ"ן העליון הוא שמן, וזהו כשמן בעצמותיו:

מהחברים - סיכה עם המלה, גי' אל אדנ"י, בשמ"ן שגי' מצפ"ץ תמורת הוי"ה בחלוף, ויורה שהוא מעלה גדולה לפיכך אתי באתכסיא. מ"ן הם ד' יודין דע"ב, וג' דקס"א, וב' יודי"ן שבאלף שצורתו יו"י. אהי"ה גי' בי"ט, שהוא שמן בא"ת ב"ש:

רחיצה גי' י"ב הויו"ת, וכן קס"א קנ"א עם כולל א'. רחיצה גי' שי"ג, והוא שד"י ע"ה, והוא סוד ב' אהי"ה ביודי"ן ובההין, כי שניהם גי' רחיצה ע"ה. והענין, כי שם אהיה בההין

היא המקו"ה, כי כן אהיה דההי"ן גי' מקוה. ושם אהיה ביודין, המים שבתוך המקוה, כי לעולם המים נמשכין ממילוי יודי"ן, ויען אשר המלכות ניזונית ביום זה, מה' קולות פנימית, בסוד הבל, לכן אומרים ביום זה בשכמל"ו בקול רם להמשיכם ע"י קולות אלו. סדר שחרית דיה"כ - בברכת השחר אין לומר שעשה לי כל צרכי, כי יום זה אסור בנעילת הסנדל. ובמזמור ממעמקים, יכוון לעומק מערב, ועיקר כוונתו לתקן המלכות דנוקבא. בעמידה דלחש, רחל עולה לחו"ג דבינה. ובחזרה עולה רחל לדעת דבינה. ומוציאין ס"ת, וקורין ו' גברי, כי הנוקבא שהיא סוד ז' כנודע, עלתה באימא כמש"ל. אח"כ מתפללין מוסף בלחש, ורחל עולה לחו"ב דבינה, ובחזרה לכתר דאימא, כמש"ל, לכן אומרים קדושת כתר במוסף זה, וישאל באי"ה, התפלה הנזכרת בסדר תפלת ר"ה ע"ש היטב:

ועתה נבא לתפלת העבודה דיום הכפורים, וחברה יוסי בן יוסי כ"ג, ששימש בבית שני כנודע, והיא מיוסדת על סדר א"ב, "אתה כוננת עולם מראש, יסדת תבל, והכל פעלת, ובריות בו יצרת. "בשורך עולם תהו ובהו וחשך על פני תהום, גרשת אופל והצעת נגה. "גולם תבנית מן האדמה יצרת, ועל עץ הדעת אותו פקדת. "דברך זנח, ונזנח מעדן, ולא כליתו למען ארך אפיך "הגדלת פריו, וברכת זרעו, והפריתם בטובך, והושבתם שקט. "ויפרקו עול, ויאמרו לאל סור ממנו, והסרות יד, כרגע אומללו כחציר. "זכרת ברית לתמים בדורו, ובזכותו שמת לעולם שארית. "חק ברית קשת למענו כרת, ובאהבת ניחוחו, בניו ברכת. "טעו בעשרם, ובנו מגדל, ויאמרו לכו ונעלה, ונבקע הרקיע להלחם בו. "יחיד אב המון, פתאום כככב זרח מאור כשדים, להאיר בחשך. "כעסך הפרת בשורך פעלו, ולעת שיבתו לבבו חקרת. "לוית חן ממנו הוצאת, טלה טהור מכבש נבחר. "מגזעו איש תם הוצאת, חתום בבריתך מרחם לוקח. "נתת לו י"ב שבטים אהובי עליון, עמוסים מבטן נקראו. "שמת על לוי לוית חן וחסד, ומכל אחיו כתר לו עטרת. "עמרם נבחר מזרע לוי, אהרן קדוש ה' לשרתך קדשת. "פארתו בבגדי שרד, ובקרבנותיו הפר כעסך. "ציץ ומעיל חשן ואפוד כתנת ומכנסי בד מצנפת ואבנט. "קרבנות פרים, ועולות כבשים, ושחיטת שעירים, ונתוח אלים. "ריח קטורת רוקח מרקחת, וביעור גחלים וזריקת דם וכפרת יושר. "שועת קטורת ותפלות אמת, וקדושתו מכפרת עונותינו. "תוכן בוץ ועריכת אבן חגור בכולם, כמלאך משרת, ואחר כך מתחיל בסדר תשר"ק - "תכנת כל אלה לכבוד אהרן, כלי כפרה לישראל שמתו, ועל ידו סליחת עון נתת. תחת אהרן מגזעו יעמוד לשרת לפניך ביום הסליחה. תורת מעשה ועבודת היום, ז' ימים בזבולינו ילמוד, ומזין עליו ג' וז' "שלומי זקני עם, וחכמי אחיו הכהנים, תמיד יסובבהו עד בא יום העשור. וערב יוה"כ שחרית, משביעין אותו במי ששכן שמו בבית הזה, שלא ישנה דבר מכל מה שאמרו לו,

שמא יש בלבו צד מינות, הוא פורש ובוכה על שחשדוהו, והם פורשים ובוכים שחשדו למי שמעשיו סתומים, שמא אין בלבו כלום. ואומרים לו - "ראה לפני מי אתה נכנס, למקום אש להבת שלהבת. "קהל עדתינו עליך יסמכו, ועל ידך תהא סליחתנו. "צוותו והרגלוהו עד בא יום העשור, וערב יו"הכ היו מעמידין אותו בשער המזרח, ומעבירים לפניו פרים ואילים, כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה. "פרשו לו סדין של בוץ, בהגיע עת שחיטת כבש התמיד, לעשות מחיצה בינו ובין העם. "עשה מצוה באימה ויראה, ובודק עצמו מחוצצי טבילה. "שש על מצוה, לקיים דתו, ופשט בגדי חול, וירד וטבל, ועלה ונסתפג, כמו שהוזהר. "נתנו לו בגדי זהב, ולבש וקדש דיו מקיתון של זהב. "מיד מקבל את כבש התמיד, ושוחט בו רוב שנים, ומניח כהן אחר לגמור השחיטה, ומקבל את הדם וזורקו על המזבח כמצותו. "לפנים להיכל יכנס, להטיב ה' נרות, ולהקטיר קטרת הבקר, והטיב את ב' הנרות הנשארות, ויצא והקריב את הראש ואת האברים כמצותן, ומקטיר מנחת התמיד כמשפטה. "ככל יום יעשה מנחת סלת ומנחת חביתין. "ינסך את היין בכל כלי שיר, ואחר התמיד מקריב פר העולה, וז' כבשים של מוסף היום, וביום השבת מקריב קודם מוסף היום, שני כבשים של מוסף שבת, ובא מיד לבית הפרוה, ובקדש היתה, ויפרשו לו סדין של בוץ בינו לבין העם כבראשונה. "טרם יפשוט בגדי זהב, מקדש בנקיות ידיו ורגליו. "חל ופשט בגדי זהב, וירד וטבל כמו שהוזהר, ועלה ונסתפג. "זהבים מעביר ולבנים לובש, שעבודת היום בבגדי לבן. "ומיהר וקידש ידיו ורגליו, ובא לו תחלה אצל פרו, ופרו היה עומד בצפון כנגד, בין האולם ולמזבח, ראשו לדרום ופניו למערב, והכהן עומד במזרח ופניו למערב. "הוא עומד באימה לפני אל עליון, ואומר עליו דברי וידוי, וסמך ב' ידיו עליו והתודה:

וכך היה אומר - אנא השם, יהו"ה, חטאתי עויתי פשעתי לפניך אני וביתי. אנא בשם, יהו"ה, כפר נא לחטאים ולעוונות ולפשעים, שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך אני וביתי, ככתוב בתורת משה עבדך, כי ביום הזה יכפר עליהם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהו"ה תטהרו:

והכהנים והעם, העומדים בעזרה, כשהיו שומעים את שם המפורש, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יוצא מפי כ"ג בקדושה וטהרה, היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם, ואומרים בשכמל"ו. ואף הוא היה מתכוין לגמור את השם כנגד המברכים, ואומר להם תטהרו. ואתה בטובך מעורר רחמיך, וסולח לאיש חסידך. דרך ובא לו לשער נקנור, והוא למזרח עזרה, לצפון המזבח, הסגן מימינו, וראש בית אב משמאלו, ושם שני שעירים פניהם למערב, ואחוריהם למזרח, א' לימינו וא' לשמאלו. טרף בקלפי, והעלה ב' גורלות, גורל

ימין כשהוא של שם, יתנהו על השעיר, ואומר לה', יהו"ה חטאת, נ"א יהו"ה. והכהנים והעם העומדים בעזרה, כשהיו שומעין את השם המפורש יוצא מפי כה"ג בקדושה ובטהרה, שם מ"ב דאנא בכח כו', ושם מ"ב דמ"ה, היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם, ואומרים בשכמל"ו. ואף הוא היה מתכוון לגמור את השם נגד המברכים ואומר להם תטהרו:

בשעיר עזאזל לשון של זהורית, משקל ב' סלעים, בין קרניו יקשור, ויעמידהו בשער המזרח נגד בית שלוחו. אף בשעיר שהוא של שם, יקשור לשון של זהורית נגד בית שחיטתו בצווארו, ובא לו שניה אצל פרו, ואומר עליו וידוי ביתו, ווידוי אחיו הכהנים, וסמך ב' ידיו עליו והתודה:

וכך היה אומר, אנא השם, יהו"ה, חטאתי עויתי פשעתי לפניך, אני וביתי ובני אהרן עם קדושך. אנא בשם יהו"ה, כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים, שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושך, ככתוב בתורת משה עבדך, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהו"ה. וגם יכוון כאן מ"ב דס"ג, תטהרו:

והכהנים והעם העומדים בעזרה, כשהיו שומעין את שם המפורש יוצא מפי כה"ג בקדושה ובטהרה, היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם, ואומרים בשכמל"ו. ואף הוא היה מתכוין לגמור את השם נגד המברכים, ואומר להם תטהרו, ואתה בטובך מעורר רחמיך, וסולח לשבט משרתיך:

ומעתה נתחיל כ"ב בסדר א"ב. "אחר וידוי שקד בעצמו לעשות חטאתו וחטאת העם. "בדק סכין, ושחט פרו רוב שנים, ומרק אחר שחיטה, וקיבל דמו במזרק טהור. "גם לחבירו יתן מיד למרס בדמו שלא יקרוש. "דם זה הניחו ביד מי שממרס בו על הרובד הד' של היכל מבחוץ, ונטל מחתה של זהב אדום קלה מחזקת ג' קבין, וידה ארוכה ועלה לראש המזבח, ופינה גחלים שמחציתן גחלת, ומחציתן שלהבת, אילך ואילך, וחתה מן הלוחשות מצד מערב המזבח. "הורידה מלאה גחלי אש לוחשות, והניחה על הרובד הד' שבעזרה, הוציאו לו כף ריקן, ומחתה מליאה קטרת דקה מן הדקה. "וחפן ממנה מלא חפניו, לא מחוקות ולא גדושות אלא טפופות, ונתן לתוך הכף, ונותן בימינו המחתה של גחלים. ובשמאלו הכף של קטרת. "זרז עצמו ונכנס לקדשי הקדשים עד שמגיע לארון, והניח המחתה בין ב' בדי הארון, ובבית שני מניחו על אבן שתיה. "חפן כל הקטרת שבכף בחפניו, ונתן על הגחלים לצד מערב, וממתין שם עד שנתמלא הבית כולו עשן

"טהור לב פסע ושב לאחוריו, פניו לקדש ואחוריו להיכל, עד שיצא מן הפרוכת, ומתפלל בהיכל תפלה קצרה סמוך לפרוכת:

יהי רצון מלפניך ה' או"א, שתהא השנה הבאה עלינו ועל כל עמך בית ישראל, בכל מקום שהם, אם שחונה גשומה, ואל תכנס לפניך תפלת עוברי דרכים לענין הגשם, בלבד בעת שהעולם צריך לו, ושלא יצטרכו עמך בית ישראל בפרנסה זה לזה, ולא לעם אחר, שנה שלא תפיל אשה פרי בטנה, ושיתנו עץ השדה את תנובתם, ולא יעדי שלטון מבית יהודה:

"יצא ונטל דם הפר ממי שממרס בו, ונכנס למקום שנכנס, ועמד במקום שעמד, והזה ממנו לפני הכפורת בין בדי הארון, אחת למעלה, וז' למטה, ולא היה מתכוין להזות לא למעלה ולא למטה, אלא כמצליף:

וכך היה מונה. אחת, אחת ואחת, אחת ושתים, אחת ושלש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע:

"יצא מקדשי הקדשים והניחו על כן הזהב שהיה בהיכל. "כצאתו הביאו לו שעיר חטאת, שחטו וקבל דמו במזרק טהור. "לפנים יכנוס להזות מדמו בין ב' בדי הארון כסדר דם הפר, אחת למעלה וז' למטה, ולא היה מתכוין להזות לא למעלה ולא למטה, אלא כמצליף:

וכך היה מונה - אחת, אחת ואחת, אחת ושתים, אחת ושלש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע. יצא והניחו על כן הזהב הב' שהיה בהיכל:

"מיהר ונטל דם פר מן הכן שהניח עליו, וטובל אצבעו על כל הזיה, והזה ממנו על הפרוכת נגד הארון מבחוץ, אחת למעלה וז' למטה, ולא היה מתכוין וכו':

"נחץ והניח דם הפר, ונטל דם שעיר, ועשה לדמו כאשר עשה לדם פר, והזה על הפרוכת נגד הארון מבחוץ, אחת למעלה וז' למטה, ולא היה מתכוין כו':

"שש ועירה דם פר לתוך המזרק שבו דם השעיר, ונתן את המלא בריקן, כדי שיתערבו יפה זה בזה, ובא ועמד לפנים ממזבח הזהב, בין המזבח והמנורה, ומתחיל להזות מדם התערובות. "על ד' קרנותיו יתן כסדרן, מתחיל מקרן מזרחית צפונית, ומסיים בקרן דרומית מזרחית, וחותה הגחלים והאפר שבמזבח הזהב הילך והילך, עד שמגלה זהבו, ומזה מדם התערובות על טהרו של מזבח ז' פעמים:

"פסע ויצא לצד דרום חוץ לאולם, ושפך את השיריים על יסוד מערבי של מזבח החצון. "צעד ובא לו אצל השעיר המשתלח לעזאזל להתודות עליו אשמת קהלו, וסמך ב' ידיו עליו, והתודה:

וכך היה אומר, אנא השם יהו"ה, חטאו עוו פשעו לפניך עמך בית ישראל, אנא בשם יהו"ה, כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים, שחטאו ושעוו ושפשעו לפניך עמך בית ישראל, ככתוב בתורת משה עבדך, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהוה, ויכוון כאן מ"ב דע"ב ומ"ב דקמ"ג, תטהרו:

אכתריאל, והכהנים והעם העומדים בעזרה, כשהיו שומעין את השם המפורש יוצא מפי כה"ג בקדושה וטהרה, היו כורעין ומשתחוים ונופלים על פניהם, ואומרים בשכמל"ו. ואף הוא מתכוין לגמור את השם נגד המברכים ואומר להם תטהרו. ואתה בטובך מעורר רחמיך וסולח לעדת ישורון:

"קרא לאחד מן הכהנים המזומן מאתמול להוליכו, ומסרו לו והוליכו אל ארץ גזירה למדבר שמם, וכשהגיע לצוק, חולק לשון של זהורית, חציו קושר בסלע, וחציו בין קרניו, דחפו בב' ידיו לאחוריו. והוא היה מתגלגל ויורד, ולא היה מגיע לחצי ההר, עד שנעשה איברים איברים, ואומר כך ימחו עונות עמך בית ישראל:

רץ לו אצל הפר ואצל השעיר הנשרפים, וקרען, והוציא אימוריהן, ונתנם במגיס להקטירן ע"ג המזבח, ובשרן קלען במקלעות, ומשלחן ביד אחרים להוציאן לבית השריפה:

"שב לעזרת נשים, אחר שהגיע השעיר למדבר. מברך לפניה לקרות בת"כ הפרשה אחרי מות, ובאך בעשור, וגולל ס"ת ומניחו בחיקו, ואומר יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן. ובעשור שבחומש הפקודים קורא ע"פ, ומברך אחריהם ח' ברכות - על התורה, ועל העבודה, ועל ההודאה, ועל מחילת העון, ועל המקדש, ועל ישראל, ועל הכהנים, ועל שאר התפילה:

"תכן צעדיו ובא לבית הטבילה, וקידש ידיו ורגליו, ופשט בגדי לבן, וירד וטובל, ועלה ונסתפג, הביאו לו בגדי זהב, ולבש, וקדש ידיו ורגליו, ועשה שעיר הנעשה בחוץ, שהוא ממוסף היום. ובשבת עורכין לחם הפנים, ומקטיר הבזיכין, ועושה מנחת המוספין, ונסכיהם כמשפטן. ואח"כ מקריב את אילו ואת איל העם, ואח"כ מקטיר אימורי החטאת, ועושה מנחת המוספין ונסכה. ואח"כ מקריב תמיד של בין הערבים ומנחתו, והנסכים ומותר מנחת חביתין ועושה אותן כהלכתן:

אחר כלותו עשות כל אלה, עוד בא לו לבית הטבילה, ומיהר וקידש ידיו ורגליו, ופשט בגדי זהב, וירד וטבל, ועלה ונסתפג, הביאו לו בגדי לבן, ולבש, וקידש ידיו ורגליו, נכנס לבית קדש הקדשים להוציא את הכף ואת המחתה שהכניס בשחרית:

ועוד בא לו לבית הטבילה וקידש ידיו ורגליו, ופשט בגדי לבן, וירד וטבל, ועלה ונסתפג, הביאו לו בגדי זהב, ולבש, וקידש ידיו ורגליו, נכנס להיכל להקטיר את הקטורת של

בין הערבים, ולהדליק את הנרות של בין הערבים כשאר הימים, וקידש ידיו ורגליו, ופשט בגדי זהב, והביאו לו בגדי עצמו ולבש. ומלוין אותו עד ביתו. וי"ט היה עושה לאוהביו בצאתו לשלום מן הקדש, אשרי העם שככה לו, אשרי העם שה' אלהיו. ובכן כמו ששמעת תפלת כה"ג בהיכל, כמו כן מפינו תשמע ותושיע:

י"ר מלפניך שתהא שנה זו וכו', ועתה ה' אלהינו חרב מקדש, ובטלה העבודה, אין לנו לא אשם וכו', ואתה אמרת ונשלמה פרים שפתינו, יהי רצון מלפניך ה' או"א, שיהיה שיח שפתותינו, חשוב ומקובל לפניך, כאלו הקרבנו היום קרבנות חובתינו לפניך, ונאמר זאת התורה לעולה וגו', ונתת לנו ה' אלהינו את יום הכפורים הזה וכו', וירבה בסליחות ותחנונים. ובזה נשלם סדר העבודה:

פרק ה

מה שנעשה ביום הכיפורים היא, שהיא עולה עד כתר אמא, ושוה אליה, ולוקחת משם בחי' הה"ג ממותקות מאמא עצמה שלא ע"י ז"א. והנה סדר עלייתה הוא, במדרגות התפילות ממש, בקונטרס ה"ר גדליה יצ"ו, כי הנוקבא מתחלת לעלות בלילה, כי אז זמנה מדת לילה, עד חזרת תפלת מוסף, שאז היא בכתר אמא, ועדיין הז"א לא עלה, כי עיקר יום זה לצורך בנין המלכות ותיקונה מאמא עלאה דילה כנודע, ולכן היא עיקר ביום זה, והוא טפל אליה:

ואח"כ הוא מתחיל לעלות מן המנחה ולמטה כנזכר שם, עד חזרת הנעילה, שאז זו"נ ואמא שלשתן בדיקנא דא"א, וזהו חזרת הנעילה שאחר יו"כ, אומרים ז"פ י"י הוא אלהי"ם. ואני שמעתי ב' דברים ממורי ז"ל, כי י"י בעתיקא, ואלהים בז"א. ב', י"י הוא בז"א, ואלהים בנוקבא:

ונלע"ד ליישב, מה שאנו אומרים י"י הוא אלהי"ם ז"פ כפול, והענין - י"י הוא אלהים נגד ז"א, שעולה עד נוקבא, שהוא טפל אליה ביום זה, והיא עלתה תחלה, ואח"כ עולה הוא, וזהו י"י הוא אלהים, י"י הוא הז"א, שעולה לנוקבא הנקראת אלהים:

ואח"כ אנו חוזרים לומר י"י הוא אלהים לגבי עתיקא, י"י עתיקא, אלהים ז"א שחזר עתה להיות אלהים, כי ז"א עתה במקומו, וכבר ידעת באד"ר כי ז"א אתקרי אלהים לגבי עתיק, ובשם אלהים זה נכלל זו"נ ואמא, כי כולם נקראים בשם אלהים כנודע, הרי כי ב"פ שאנו אומרים י"י הוא אלהים, הכל נקרא פ"א, וצ"ל הוא י"ד פעמים שהם ז' כפולים, ואינן נקרא רק ז"פ לבד. ענין מה שאנו אומרים וחתמנו, וחתום בתפלת נעילה לפי שאינה לוקחת ה"ג דאמא, רק אחר תשלום ה' תפלות, לכן אז בנעילה, נשלמו הה"ג, ואז נעשה בה סוד היסוד נקודת ציון שבה, שנקרא חותם כנ"ל, והוא מה שנחתם בה"ק שלה,

מחסד עד הוד שבה, שמתפשטה שם ה"ג, והארתם נתקבצו ביסוד שלה, ונחתם החותם שהוא הכלי אשר שם נתונין קיבוץ המ"ן, והם ה"ג להעלותם לקבל מ"ד, וזה נעשה מג' אהיה דיודין ההין אלפין שבנה"י דאמא כנודע, והם בגי' חותם כנ"ל, וזה נגמר בתפלת נעילה. וחותם ב' שהוא המלכות שבה, נגמר ליל ה"ר. מע"ח - והנה חותם נעילה, נתבאר באורך שער ליל ה"ר על נכון, כל חותמות דר"ה וי"כ וה"ר דרשהו משם. אמנם בקיצור, כבר נודע, כי יש תחום, וחותם, וחומת. והנה ביום הכיפורים עולה רחל באמא, ונודע כי אהיה בבינה, ויש אהיה בג' מלואים, קס"א קנ"א קמ"ג גי' תנ"ה, ועם ג' כוללים גי' חותם. והוא ב' אלפין דב' שמות אלו, הם סוד ב' אלפים אמה דתחום שבת, כי אלף דאהיה דיודין שהוא עיקר ושורש, מורה על הילוך אלף אמה שבתוך העיר, וב' אלפים דאלפין וההין, מורה לאלפים אמה, שמותר לילך לכל רוח שירצה:

ופי' מעיין חתום, כי המלכות בעלותה ביום זה באמא, מקבלת ממנה הגבורה, הרומזת בה' אותיות מנצפ"ך, כי אע"פ שמקבלת ה"ג דז"א בזמן הנסירה, עכ"ז עתה יום זה מקבלת ג"כ ה"ג דאמא, שלא ע"י ז"א, שורש הגבורה שהם למעלה באמא, דמינה דינין מתערין. לכן תקח ממנצפ"ך, מנ"ץ עולה גי' מעיין. חתו"ם, נעשה ע"י ג' שמות דאהיה כנ"ל, וזהו מעיין חתום. ג"כ ב"פ מ"ן דמנצפ"ך, עולה מעיין. גם המלכות לוקחת ביום זה ד' מלויים דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והוא נקרא ב"ן, הרי מ"ו ל"ז י"ט כ"ו ב"ן, כמנין מעיין. ומעין שהם סוד השתיה, הוא חתום ביום זה, לכן אסור בשתיה ביום זה, כי המעיין חתום:

הטעם שאין מברכין מוצאי יה"כ, אלא על אור ששבת, מפני שמלת השטן עולה שס"ד, וימות השנה הם שס"ה, משום שאין לשטן שליטה ביום הכפורים, וכנגדו שס"ה גידין שיש באדם, וכנגד יום הכפורים הוא הקנה, שהוא מעין עה"ב, שאין בו לא אכילה ושתיה, וזה קנה חכמה קנה בינה, ב"פ קנה עולה י"ש, להנחיל אוהבי יש בעה"ב. ויום ט"ב, אז הוא לבדו שולט, וכנגדו באדם גיד הנשה, וע"כ אין לאכול בט"ב, שלא להנות ממנו, והאוכל, עונותיו חקוקים על עצמותיו, כי נהנו עצמותיו מכח הטומאה, כן ביה"כ, אין ראוי לאכול, שלא ליתן חלק ביום זה, כי האכילה זה הנאה לו, והנאה מצדו הוא. ואנו מברכין בורא מאורי האש כל מ"ש, מפני שנכנסין אז ימי החול לשלוט, וכולם נאחזים מן הגבורות דהיינו האש, ולכן אנו מברכין אל הבורא שבראם, כי הוא אלהינו ואין לנו חלק בהם, לכן עכשיו בי"כ שלא היה להם שלטנות, אין ראוי לברך על האש החדש, שהוא גופא דע"ז, כדי שלא יתגבר על אור ששבת, שהוא נכנע אל הקדושה:

שער חג הסוכות

פרק א

שער הכ"ח - שער חג הסוכות ויתחלק לד' פרקים

פרק ראשון:

והנה מן מוצאי יו"כ, עד יום ש"ע, הכל הוא סוד חיבוק הימין, וימינו תחבקני. כי מן מוצאי יה"כ עד ש"ע, תמיד עומדת רחל עם ז"א פב"פ ממש, ולא עם יעקב. והענין, כי כבר הודעתיך, כי בר"ה יצאו נה"י דאמא מראש ז"א, בסוד הפלת דורמיטא, ואז הוד דאמא לחודה, עולה ונכנסת בראש הנוקבא, עם מוח דהוד, שהוא בינה, ועם עטרא דגבורות, אך שאר המוחין, נשארין בסוד א"מ לראש הז"א, כנ"ל באורך. נמצא כי לוקחת הנוקבא עטרא דגבורות דידיה. והוא סוד חיבוק השמאל, והנה ביה"כ, כבר נמתקו הגבורות וחזרה להיות פב"פ, ועתה היא צריכה אל החסדים ג"כ, והוא סוד וימינו תחבקני, ואלו ניתנין אליה בסוד א"פ וא"מ, מיה"כ עד ה"ר כמבואר. וכל אלו החסדים הם שלוקחת מאמא, אמנם ענין חתימת נעילה, נבאר אותה בה"ר:

והנה גם היא צריכה להחסדים מן הדעת דז"א עצמו, ואלו לוקחתם המלכות, בסוד נטילת הלולב, אך החסדים של אמא, לוקחתם ממילא, בסוד סגולת הימים עצמן. וגם החסדים דדכורא יש א"פ וא"מ, ולכן גם בלולב יש נטילה בלתי היקף, ונטילה ע"י הקפת התיבה. וכל החסדים בין פנימים בין מקיפים, כולם הם לצורך תיקון הפרצוף שלה, כי לצורך הזווג הם בה"ר, וביום ש"ע, כמ"ש בע"ה.

ונבאר עתה בחי' החסדים שלוקחת מן אמא עצמה שלא ע"י הז"א, וכבר בארנו כי אלו החסדים היא לוקחתם בסוד הימים בעצמן, כי ימים בעצמן יש להם שלימות הזה, אך החסדים שלקחם מן הז"א, הם ע"י הלולב, אמנם החסדים שלקחם מן אמא, ודאי שהם דומים אל החסדים שלוקחת מן ז"א. כיצד - כי הלא לוקחת ה"ח, המתפשטות מחסד שלה, אח"כ הארת ה"ח האלו, מתקבצין יחד, וניתנין שם ביסוד שבה, שנקרא כל כנודע. אח"כ עוד הארה אחת מתפשטת אל המלכות שבה, והיא כוללת כל החסדים ג"כ, הרי הם ז' חסדים ג"כ. הרי הם ז' ספירות כל זה בבחי' א"פ. וכיוצא בזה הוא ג"כ בסוד א"מ, אל הז' בחי' הנ"ל:

ועתה נבאר סדר כניסתן בסוד הימים, כי הלא כתיב והוכן בחסד כסא, כי המלכות שנקראת כסא, אין עיקר תיקונה אלא בסוד החסדים, ונודע כי החסד נקרא ימין, וחג של סוכות, הוא בסוד וימינו תחבקני, הרי איך מן אחר יה"כ עד ש"ע, היא חיבוק ימין,

שהוא כניסת החסדים בנוקבא. אמנם אין החיבוק הנ"ל ניכר, אלא מן החג לבד ולא קודם, וכמ"ש:

והענין - כי הלא אין המקיפים של החסדים הנקרא ימין נכנסין בנוקבא, רק מי"ט ראשון של חג ואילך, ואין חיבוק רק בא"מ, שהוא חיבוק את הנוקבא מבחוץ בסוד א"מ, וזהו הטעם, שאע"פ שחסדים נכנסין תיכף קודם חג הסוכות, עכ"ז אינו נקרא וימינו תחבקני, רק בימי חג דווקא. והנה תחלה הם נכנסין החסדים הפנימים ואח"כ המקיפים, כנודע כי המקיף נכנס באחרונה בכ"מ. אמנם יש חילוק בענין אופן כניסת החסדים הפנימים, לכניסת המקיפים, כי כשנכנסין המקיפים הם נכנסין מעילא לתתא, כדרכן האמיתי, שקודם מתפשט החסד, ואח"כ יורד הגבורה וכו', עד שבאחרונה יורדין כללות החסדים המקיפים, במלכות שבו, וזהו הדרך הנכון תמיד. אבל החסדים הפנימים, נכנסין בחי' המלכות, ואח"כ בחי' היסוד וכו', עד שבאחרונה נכנס החסד הפנימי של ספירת החסד, וזהו אינו כדרך שהוא תמיד. והנה טעם לזה הוא, כי הלא רחל עתה היא כולה בסוד גבורות מכמה צדדין, אם בחי' גבורות דאמא, אם בחי' גבורות דז"א, באופן שכולה גבורות, כי הוא סוד שמאלו תחת לראשי כנודע, והנה נמשך זמן הרבה אליה, שלא היה בה רק גבורות לבדם, שהוא מר"ה עד יוה"כ, לכן נתחזקו בתוכה הגבורות הרבה, אמנם כוונתינו עתה למתק, שהוא סוד החבוק הימין, להמתיקם ע"י החסדים. ואמנם כשנכנסו בה החסדים, כל חסד מהם נכנס ביום א', כמ"ש בע"ה, כי כולם ביחד אי אפשר כנ"ל, כי אדה"ר גרם בחטאו, שלא תוכל המלכות לתקן, רק ע"י אורך הזמן, מן יה"כ עד ש"ע. באופן, שנמצא כי בכל יום, נכנס במלכות חסד אחד. ואמנם כשנכנס חסד א' תוך המלכות, שכולה מליאה גבורות, בודאי שמתבטל מתוק החסד, שהוא תוך אותן הגבורות הרבות וגדולות, א"כ אם יהיה נכנס החסד הגדול שבכולם, שהוא החסד שבחסד, אם יהיה הוא נכנס תחלה, היה הוא מתבטל באותן גבורות, ואח"כ אף אם נכנסו שאר החסדים הקטנים, ממש היו גם הם מתבטלים, כי החסד של יום ב', גרוע משל יום א', וכן הג' גרוע מהב', וכן כולם. ולפ"ז היו מתבטלין כולם, ולא היו נעשה חיבוק הימין:

ולכך הם נכנסין מתתא לעילא, כי הנה תחלה נכנס בחי' הז', ואף שהיא מתבטלת תוך הגבורות, עכ"ז איזה רושם היה עושה, ואח"כ ביום ב' שנכנס בחי' הו', שהוא יותר גדולה, היה נעשה הרושם יותר גדול, וכן ממדרגה למדרגה, עד שמתגברים החסדים, וכאשר יבוא יום האחרון, שנכנס בחינת החסד הגדול שבכולם, שהוא חסד שבחסד, ובפרט שכבר מוצא איזה הכנה, שעשו שאר החסדים הקודמין אליו, אז מתגברים החסדים

ומתמתקים גבורות. נמצא כי הפנימים נכנסין מתתא לעילא, ומקיפים מעילא לתתא, וכולם מבינה עצמה אל המלכות כנ"ל:

ונבאר עתה הסדר, הנה לעיל בארנו, כי עיה"כ אמרו עליו, כל האוכל ושותה בתשיעי, כאלו מתענה תשיעי ועשירי, ושם בארנו, כי ט' וי' הם בחי' יסוד ומלכות בסוד הנסירה כנ"ל. אמנם ג"כ נכנסין אז בו בחי' החסדים התחתונים, שהם כללות ה"ח שבמלכות, ובחי' כללותן ה"ח שביסוד, וז"ס כאלו התענה ט' וי'. נמצא כי בעיה"כ, נכנסין בו בחינתו, ובחי' יוה"כ שהם יסוד ומלכות, ט' וי'. ואח"כ בד' ימים שבין יוה"כ לסוכות, נכנסין ד' חסדים אחרים מתתא לעילא, שהוא בחי' ההוד ביום א', נצח ביום ב', ות"ת ביום ג', וגבורה יום ד', שהוא ערב חג הסוכות. אח"כ ביום הראשון של סוכות, נכנס בחי' חסד שבחסד, לכן אז אנו עושין י"ט, כי אז נכנס החסד הגדול שבכולן, כי הוא נקרא יומא, כי הוא יומא דאזיל עם כולהו יומין, והרי נשלמו לכנוס בה כל החסדים הפנימים:

ביום א' דסוכות, יכוין שנכנס חסד, נקרא יומא דכולהו, שהוא הוי"ה דיודין, בניקוד סגו"ל כל אות, ועיקרו בחסד, לפי שהוא יומא דכולהו יומין, ועיקר חג זה להביא שבע בעולם, וכן תמצא שם זה בניקוד גימ' שב"ע:

עוד תדע, שזה החסד שנכנס במקיף זה, הוא שם א"ל בניקוד ציר"י, גי' ע"א, שהוא כ"ו מ"ה, הרי ביום זה, כמו שנכנסו בכל יום מאלו הימים שבין יה"כ לסוכות, כי ביום א' נכנס אות א משם אבגית"ץ וכו', וביום זה נכנס אות ץ' במלואו, ועיין עוד לקמן:

והלא גם יש טעם אחר לשיהיה עתה י"ט, והוא, לפי שגם עתה מתחילין לכנס החסדים המקיפים, ועתה ביום א' של חג, נכנס החסד העליון והראשון מבחי' המקיפים כנ"ל, וז"ש בזוהר, כי החג סוד וימינו תחבקני, כי עתה מתחיל בחי' החיבוק שהוא בחי' א"מ. שהוא מחבק הנוקבא מבחוץ בסוד א"מ. וגם ביארנו לעיל, כי המקיפין נכנסין מעילא לתתא, וע"כ ראוי להיות עתה י"ט גמור, כי בשאר הימים נכנסים החסדים התחתונים, ועתה החסד העליון שבפנימים, והעליון שבמקיפין, ואמנם שאר המקיפין נכנסין בשאר הימים דחג הסוכות, והנה בוודאי כי א"מ גדול מאוד מן אור פנימי מאוד מאוד, ולכן תמצא כשנכנסו הפנימים קודם חג הסוכות, אז היה חול גמור. וכשנכנסו המקיפים שהם יותר גדולים, אז הוא סוד חול המועד. וביום א' דסוכות, כשנכנסו ב' בחי' ביחד, וגם שהם גדולים, אז הוא י"ט גמור. אמנם הכתוב אומר ולקחתם לכם ביום הראשון, אע"פ שכבר נכנס החסדים פנימים, אך כיון שביום זה נכנס הראשון של כל המקיפים, ולכן נקרא יום ראשון, והוא כי המקיפים הם העיקרים:

אכן תשובה זו צריכה למ"ש לעיל, כי הלא כל הכוונה של עתה הוא לעשות חיבוק, ואם כן היום ראשון של חיבוק, הוא יום ראשון של חג הסוכות, כי אור מקיף הוא בחינת החבוק כנ"ל. נמצא, כי בימי בגד"ה, נכנסו שאר המקיפים, שהם ארבע מן גבורה עד הוד, כסדרן מלמעלה למטה כנ"ל. אחר כך ביום ו' של חג הסוכות נכנס הארת כללות ה"ח המקיפים, בבחי' יסוד שבה. אח"כ בה"ר, כבר ידעת כי מעלת יום זה גדולה מכל שאר הימי ח"ה, והענין כי ביום זה נעשין בחי' רבות, אם בחי' ז' הקפות שבלולב, כמ"ש ע"ה בלולב ע"ש, ואם בחי' אחרת שבהם, כי הלא ביום הזה יכנס כללות הארות ה"ח המקיפים, בבחי' המלכות שבה. וגם כשנכנסו בחי' הה"ג ביסוד שבה כמ"ש בע"ה:

אמנם ענין ה"ג אלו, יש לי ספק, כי מצאתי להר"ר גדליה הלוי, כי הלא מר"ה עד יה"כ, הוא סוד שמאלו תחת לראשי, שהם ה"ג של ז"א עצמן שניתנין אליה, וז"ס שמאלו ממש, ואח"כ בה"ר אינם באים גבורות מחדש, רק שאנו מעוררים הגבורות, כדי לתת להם כח שיעלו מ"ן ביום עצרת לצורך הזיווג, וז"ס חבטת ערבה בקרקע, כדי לעורר הגבורות שביסוד שבה. אך מה שמ"כ אצלי, הוא ממה שזכרתי הוא זה, כי אחר שנכנסו בה כל החסדים, נכנסין בה כל הה"ג ביום ה"ר. ואמנם ה"ג אלו, אינן לצורך הזיווג, כי אלו ניתנין לו ביום ש"ע, אמנם ניתנין לה לצורך תיקון ובנין הנוקבא עצמה, כנודע שהוא ע"י הגבורות, והוא לצורך המלכות שבה:

וביאור הענין הוא - כדי לעשות בה בחי' כלי, כדי שתוכל להעלות מ"ן ביום ש"ע, באופן כי ה"ג אלו, הם הכלי של המ"ן שבה, וכמ"ש בע"ה בסוד החותם:

אמנם נבאר עתה, ענין ה"ג אלו, אימתי נכנסין. והענין, כי כבר נת"ל, כי החסדים שבמלכות שבה, הם נכנסין בבחי' י"ט עצמו, ובבחי' הסוכה כמ"ש בע"ה, אך בחי' ה"ג נכנסין ע"י הערבה של ה"ר, חוץ מאותו שבלולב. ובד' ימים שבין יה"כ לסוכות היא מקבלת ה"ח ממטה למעלה, כי עד עתה היתה התיקון דרחל כולו לבנותה, אם מן הנסירה שנטלה ממנו, ואם מן הגבורות ממנו ומאמא כאמור, ולכן היה בסוד שמאלו תחת לראשי, ומעתה מתחיל וימינו תחבקני, ליתן לה החסדים, מפני שהוא אומר לה הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני, לרבוי הדינין שבה, ולכן להמתיק אותה כדי שתהא ראוייה אל הזיוג ביום ש"ע, לכן ניתנין אליה החסדים כאשר נפרש:

והנה עתה באלו הד' ימים, מקבלת מהחסדים דאמא, ביום א' הוד, ובב' נצח, וביום ג' ת"ת, וביום ד' גבורה. והטעם, כי ידוע שהחסדים הם ה' כנודע, והם מתפשטים בחג"ת נ"ה, והם ז', כי יש להם ב' כוללים, א' ביסוד, ולכן נקרא כל, שהוא כולל כל הה'. ועוד כולל ב' במלכות, ולכן נקרא כלה, שהיא כללות הה'. וכבר כתבתי לעיל, שנטלה רחל

בעיה"כ הב' כוללים מן הה"ח דאמא, שהם יסוד ומלכות, ואף שבאו שלא בזמנן, כי עדיין היה לה לקבל תחלה הה"ג דאמא ביה"כ, אלא כי בעיה"כ קבלה רחל מאמא אורות שבנה"י שלה, אגב זה קדמה ונטלה כל אלו הב' כוללים קודם זמנם, שהוא במקום ההוד עצמו, ונמשך לה אורם, אגב האורות אחרים שהיתה מקבלת, לכן עכשיו מקבלת כסדר ממטה למעלה, כי כן התחילה ממטה למעלה בב' כוללים שהם התחתונים, לכן באלו הד' ימים אין אומרים תחנונים, לפי שמקבלת חסדים פנימים שלהם. ולא כן בימים שבין ר"ה ליה"כ, שהיא מקבלת גבורות וגבורות, לכן אומרים תחנונים.

וביום א' דסוכות, היא מקבלת אור החסד הפנימי, שהוא העליון והגדול שבכל ה"ח. ומקבלת המקיף ג"כ שלו, לכן הוא י"ט, שהיא מקבלת א"פ וא"מ דחסד אמא, וגם מקבלת א"פ וא"מ דחסד דז"א. והנה א"מ דאמא, אנו ממשיכין אותה לרחל, ע"י מצות הסוכה, כי היא סוכת שלם. ולפי שהיא בחי' וימינו תחבקני, ובזרוע יש ב' פרקין שלימים, ואחריהם הוד שהוא טפח, ולכן שתים כהלכתן, ושלישית אפילו טפח. וחסד דז"א, אנו ממשיכין אותו ע"י נטילת הלולב הפנימי, וע"י הקפה שאנו מקיפין בלולב בכל יום, אנו ממשיכין המקיף. הרי שביום א', קיבל אור גדול, חסד עליון דאמא א"פ וא"מ, וחסד עליון דז"א א"פ וא"מ.

וביום א' דח"ה, מקבלת היא מקיף דחסד ב' דאמא ע"י הסוכה כנ"ל, שהוא חסד המתפשט אל הגבורה, וגם חסד ב' דז"א, א"פ ע"י הלולב, וא"מ ע"י הקפה. וכן עד יום ז', הכל ממעלה למטה, ולכך הוא מועד, לפי שאז יש אורות מקיפין, כי גדול אור המקיף, ולא כן בד' ימים שאחר יה"כ, שאין בהם מקיף אלא א"פ לבד, ולפי שאינן מחסד העליון, לכך הוא חול המועד, ולא יום טוב ממש:

פרק ב

סוד הסוכה, מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי, בסוד דוד, שהוא בחי' המלכות, אמר זה, מכל - כי כל נקרא היסוד, והוא המלמד אותה, ומה שמלמד אותה הם ב' דברים, תורה שבכתב ותורה שבע"פ, שהוא ממשיך אליה הטפה מחו"ג דאבא, והיינו תורה שבכתב. ומאמא, דהיינו תורה שבע"פ. וזה מלמדי. והשכלתי - ע"י יסוד דז"א, שהוא המשכיל אותה כנודע, כענין משכיל על דבר, הגורם להיות המשכיל על דבר, שהוא המלכות. גם הוא יהיה לו חלק מאור הנשפע, וז"ס ימצא טוב. והנה היסוד עצמו, הוא המלמד, שהוא ה מתגלה אליה. ולפי שנכללים בו ב' היסודות - סוד אבא, שמגיע עד היסוד דז"א. וכן יסוד דאמא, המחיצות יורדות עד למטה וכלולים, לכן אמר מכל מלמדי השכלתי, לשון רבים:

ואמר כי עדותיך שיחה לי, עדותיך - הם הב' דעות, וזהו עדות, דעות, כענין אל דעות ה', שהם ב' היסודות דאמרן דאו"א, שיחה לי - הנה שיחה הוא הדיבור בלחש וחשאי ובהסתר, כענין שיחת אנשים. והכוונה, כשהדיבור דז"א מתגלה ומלמד אותה, גם ב' היסודות דאו"א, שהם עדותיה, הם מדברים ומשפיעים ומאירים בה בלחש ובהסתר, שהם אינם מתגלין, אלא הם בכח נעלמים ונסתרים בתוך יסוד של ז"א:

והנה יסוד דאמא שסיום שלה הוא בשליש הת"ת שלו, הוא סוד סכך הסוכה, והיא נקראת סוכת שלם. ואור המחיצות, יורדת ונמשכת עם החסדים המתגלים מיסוד שלה, הם דפנות שבתוכה. ולכן אמר ת"ק, המשלשל דפנות הסוכה מלמעלה למטה, הוא לצורך הז"א עצמו, כי לעולם הז"א נוטל האורות בדרך או"י מלמעלה למטה, והנוקבא נוטלת האורות בסוד אור חוזר. והנה אחר שחוזרים החסדים המגולין, ועולין למעלה בסוד אור חוזר, גם אור המחיצות דיסוד שלה, חוזרין לעלות ממטה למעלה. לכן מלמעלה למטה שהוא אור ישר לצורך הז"א, אם גבוה מן הארץ ג"ט פסולה, שאז לא נכנסת אמא בתוכה עד שליש ת"ת, אלא היא בראש ת"ת, או למעלה יותר, אז יש שיעור ג' מדות עד היסוד, ואין אור המחיצות נמשך עד היסוד אז. אבל כשאמא נכנסת תוך הזעיר אנפין, עד שליש ת"ת, אז לא יש עד היסוד, אלא שיעור קומת ב' מדות וב' שליש מדה, שהוא פחות שליש, ואז אור המחיצות דיסוד אמא נמשכת, עד היסוד שלו, דכל פחות מג' כלבוד דמי:

אבל ממטה למעלה, שאז האורות הם לנוקבא בסוד אור חוזר, אם גבוה י' טפחים, דהיינו המדה עצמה שאמרנו בו, שהוא פחות מג', כי זה כל שיעור קומתה, כי ראשה מתחיל משליש ת"ת שבו עד רגליו, והם שם כל י' מדות שלה, לכן די במחיצות שיעלו עד י"ט, דהיינו ממלכות שבה עד כתר שבה:

ור' יוסי אמר, דלעולם אף כשהוא אור ישר, הכוונה הוא להמשיך אל הנוקבא, לכן אזלינן לקולא, וכשם שמלמטה למעלה י"ט שהיא שיעור קומתה, כך ממעלה למטה די בי"ט כי הכל רומז אליה:

ואפשר דלא פליגי כפי הסוד, וזהו לפי שיש ג' מיני אור, במה שנמשך מיסוד אמא - יש בחי' אל הז"א, ויש בחי' אל הנוקבא. ויש בחי' לשניהן יחד. והנה ת"ק, דיבר בבחי' שלו לבדו, דהיינו מלמעלה למטה. ובבחי' שלה לבדה, ממטה למעלה. ור' יוסי דיבר, באומרו בבחי' שהוא לצורך שניהן יחד, וזהו בבחי' סוכה, הויה אדני שעולה כמנין סוכה, שהוא בחי' של שניהן יחד, וכיון שיש לה ג"כ חלק בבחי' זו, לכן בין מלמעלה למטה, ובין מלמטה למעלה, לעולם בעינן י"ט:

ומה שאמרנו שהסוכה שהוא למעלה מך' אמא פסולה, היינו כשאמא שהיא הסכך, לא נכנסה כלל תוך הז"א, אלא היא למעלה מראשו, ואז היא פסולה, שאינה ראוי לדירת אדם דהיינו ז"א. וזה סוד שאין אדם דר בתוכה, כי ז"א נקרא אדם, שעולה מנין שם מ"ה,ואין דר בה, כי היא למעלה ממנו:

פרק ג

ונבאר סוד הסוכה - כי הלא לעיל בארנו, כי ב' בחי' של החסדים הם - בחי' א' מן הז"א עצמו, וזה נעשה ע"י הלולב. ובחי' ב', הוא שלוקחת מן אמא עצמה. ושם בארנו, כי אלו החסדים נמשכין בה ע"י סגולת הימים עצמן הוא, כי הלא מי הגורם שימים אלו יהיה ימי חג וי"ט, ודאי הוא שהוא ע"י עשיית הסוכה, כי הרי חג הסוכת נקרא. וכן שבעת ימי הסוכה נקראו, ולא ז' ימי הלולב. א"כ נמצא, כי סגולת הימים אלו, נקשר עם עשיית מצות סוכה. וא"כ נמצא, כי אלו החסדים נמשכין אליה, ע"י עשיית הסוכה:

והענין - כי כבר בארנו, כי החסדים הנכנסים בה, בז' ימי הסוכה, הם המקיפים, כי הפנימים כבר נכנסו מקודם, ואז הוא סוד הסוכה, שאדם חייב לישב בה כל ז' ימים אלו, כי הסוכה הוא סוד א"מ אל הנוק' שבחי' חסדים, ואנו בני מלכים, בני הנוקבא העליונה רחל, אנו עושין כנגדה, ויושבים תחת הסוכה, לקבל א"מ ההוא, וישאר אור מקיף זה, יסכך אלינו ויקיפנו מכל צדדים, ולכן ישראל היו מוקפים במדבר בז' ענני כבוד, כי כבר ידעת, כי כל הענן הוא מצד החסד, כמ"ש כי ענן י"י עליהם יומם, ואין יומם אלא החסדים. יומם יצוה י"י חסדו, ולכן ענני כבוד בזכות אהרון איש החסד, הם המקיפים של החסדים, והם ז' עננים מחסד עד המלכות כמבואר לעיל בסוד ז' ימי הסוכה:

להרח"ו ז"ל - ארז"ל, כי הסוכה סודה למתק הדינין ובזה נבין מחלוקת רז"ל חד אמר, סוכה דירת קבע בעינן. וח"א, דירת ארעי. והענין, שיש במלכות ב' בחי' אחר הנסירה, ר"ל ב' אלהים כחות הדינין שננסרו ונתחברו לה, וב"פ אלהים, גי' קבע. וסבר האי תנא, כי לזה בא המיתוק. ומ"ס שהמיתוק בא, להמתיק הה"ג דמנצפ"ך, שעולין ע"ה גי' ארעי. וא"ת מאי נפקא מיניה, אך הענין, כי מר סבר כיון שבא להמתיק הב' אלהים, שהוא סוד החיבוק, ובזה לבד די. ומר סבר, שאינו אלא מתוק מנצפ"ך, שהוא ענין הזווג:

מ"כ, סוכה גי' אלהים, ולפי שהסוכה רומזת בבינה, שיש בה שם אלהים, שבו ק"ך צרופים. וכ' אמה, כל אמה בת ו"ט, הרי ק"ך טפחים. סוד הסוכה כי סוכה גי' כ"ו ה"ס, והם הויה אדני. והנה רוחב הסוכה ד' ומשהו, נגד ד' אותיות השם. (א) ו"ק. וקוץ היו"ד הוא משהו, כי אינו אות שלם. וגבוה י', נגד הוי"ה דיודי"ן, יו"ד ה"י וי"ו ה"י, יש בו י'

אותיות. ויכוין ע"י שם זה שעולה חסד, לחבר הויה אדני, בסוד חיבוק הימין, הנעשה בסוכה:

הגהה (א) צ"ע שהוא נגד הדין דהא הלכתא סוכה צריך להיות ז' טפחים כמבואר בפוסקים ראשונים ואחרונים וכ"מ לקמן ועיין בטור סימן תרל"ד. וברמב"ם פ"ד מהלכות סוכה:

והנה אמרו רז"ל צל סוכה בעינן, ולא צל דפנות. היינו - כי הכוונה להביא מקיפי אמא, שהם צל סוכה, וצל דפנות מקיפי ז"א, אינו כ"כ בהכרח לכוין. כי בכלל מאתים מנה, וכשבאים מקיפי אמא הגבוהים ממקיפי ז"א, ועומדין עליהן מלמעלה. ממילא הוא שכבר נעשו הדפנות, ונכנסו מקיפי ז"א. לכך צריך לעשות הדפנות קודם לסכך. (ב):

הגהה (ב) והוא כדעת לבוש ולא כדעת ב"ח שמכשיר בדיעבד וק"ל:

לכן מאחר שא"א כלל לשום דין ליינק ממקיפי אמא, כי עולם חסד ורחמים, לכן הסכך בדבר שאינו מקבל טומאה. אבל מהדפנות דהיינו זו"ן, מסיומי קוצוותיהן יונקים ישמעאל ועשו, ומקבלין טומאה. וטעם היות סוכה גבוה מכ' פסולה, בסוד י' הויות שבקומת ז"א בנקודותיהם, והם מלובשים תוך י"ס שהם הכלים, הרי כ'. ועד תכלית קומת ז"א יש השגה, אבל בבינה עצמה, אתר דקיימא לשאלה היא, ואין יודע מצל סוכה, ועיין בקונטרס מה שכתבתי אני חיים. סוכ"ה במלואו, סמך ו"ו כ"ף ה"ה, גי' רח"ל:

למהר"י ז"ל - סוד הסוכה, צריך לכוין בשם אהי"ה דיודי"ן, (ג) קס"א, לצד דרום. והסכך יכוין לשם קנ"ו, אלף הי יוד הה. בקרקע יכוין לשם קנ"ו הב', אלף הה יוד הי. במזרח יכוין לשם קמ"ג, אלף הא יוד הא. בצפון יכוין קמ"ז, אלף ה"א יו"ד ה"ה. במערב יכוין קנ"ב, אלף הא יוד הי. (נ"א אלף הה יוד הה.):

הגהה (ג) עיין בספר ל"א, שער עולם וכמ"ש בע"ה שער הנ"ל, ותבין הסדר של אהי"ה אלו, וגם בכוונת חנוכה:

ותכוין, כי שמות אהי"ה אלו, עולין תתקי"ד, ושם שדי במלואו גי' תתי"ד. והנה יש שם אל, ששרשו ג' יודין וא' שבשם אהי"ה. עוד יש אל, שהוא משורש שד"י. הרי ב' אל. ואל של הניקוף הם ג' אל, עם ו' אותיותיהן וע"ה, הרי ק', ותתי"ד דשד"י, הם תתקי"ד. ותתקי"ד דו' שמות אהי"ה הנ"ל, הם ביום זה:

וכמו שנכנסו בכל יום מאלו הימים, בין יה"כ לסוכות, כי ביום א' אחר יה"כ נכנס א' דאב"ג ית"ק וכו', וביום ז' נכנס אות צ' במילואו, גי' תתקי"ד, הרי ג"פ תתקי"ד, עולה אלפים תשמ"ב. וכן עולה שם מ"ב ב' אלפים, ושם ר"ת ז' מאות, ומ"ב הנותרים הוא עצמותו דמ"ב. כמשרז"ל שבכל יום מאלו הימים שבין יוה"כ לסוכות, נכנס אות א' עם החסד שנכנס, חוץ מאות א' שהיא כוללת כל השם כנודע. ולכלול כל החסדים, נכנס אות ץ' כנ"ל, עם החסד הגדול, שהוא חסד דכולהו יומא. והניקוף שלו א"ל של אל במלואו,

נקרא היקף, שכן בגי' היקף. ובשאר הימים יכוין ביום ב', לאות ב' של אבגית"ץ, וקר"ע שט"ן. וכעד"ז, עד צדי. ויגל פז"ק, פסוק ביומו, ואבגית"ץ, ושקוצי"ת שניהן משמשים ביום ז', כי אבגית"ץ כולו מנהיגו לשם מ"ב:

מיד אחר יה"כ, ישתדל בעשיות הסוכה, ויעשנה במקום נקי וטהור, ויזהר מדברים הפוסלים אותה כמ"ש רז"ל. וביום ד' שהוא ערב סוכות, יש להרבות בצדקה, והוא כי עתה עליות רחל, הנקראת צדק, ויש לחלק הקופה לעניים. וילך לטבול, ויכוין כונת הטבילה שנתבאר כבר:

ויתקן הסוכה בשלחן מסודר בד' רגלים, ומטה לשכוב בה. וישים שולחן בדרום, מנורה בצפון, והמטה ראשה למזרח, ורגליה למערב. וטוב להדליק ז' נרות, נגד ז' צדיקים הבאים בסוכה - אברהם, יצחק, יעקב, יוסף, משה, אהרן, ודוד. ויכוין, כי כל עליות סוכות, הם בבחי' חסדים, בין בחסד ז"א, בין בחסד או"א, ובין בחסד א"א, ובין בחסד ע"י. ודרך כלל יכוין בז' ימי החג, שם ס"ג, הזכרים בצירי והנקבות בפתח, ויתפלל ערבית כמו בערבית דפסח. ואח"כ יבא לביתו, ויכנוס לסוכתו:

פרק ד

ענין הסוכה, כבר נת"ל, כי סוד הסוכה הוא בחי' המקיפים של החסדים דאימא. והנה ראוי שתדע, כי הלא ארז"ל כי כמה מיני סוכות הם - סוכת גנב"ך ורקב"ש וכו'. אמנם שורש כולם, הם ג' מוחין, וכנגדם הוזכר בפסוק ג"פ סוכה, שנאמר בסכת תשבו שבעת ימים, כל האזרח בישראל ישבו בסוכת, כי בסוכות הושבתי וכו'. הרי ג"פ סוכת בכתוב, והוא, כי הלא מצינו בזוהר ובתיקונים בחי' שונות, כי פעם אחד אומר, כי סוכה, הוא אמא עלאה דמסככא על בנין. ופ"א אומר, כי סוכה, היא מלכות תתאה. ופעם אחד אומר, כי סוכה חיבור זו"ן, הוי"ה אדנ"י:

אמנם סוד הענין הוא - כי לעולם סוד הסוכה, היא בחי' אור הבינה, המסככת על בנין. אבל מציאות סיכוך זה, הוא בא' מג' בחי' הנ"ל, והוא, בחי' א"מ אל המלכות לבדה, ובחי' מקיף אל ז"א לבד, ובחי' א"מ לזו"ן ביחד. וכל ג' מקיפים אלו, הם מן הבינה, כי היא הסוככת ומקפת על הבנים:

אמנם לטעם זה, ג"פ נזכר סוכה בזה הפסוק, ב' פעמים הם חסרים בסכת, והג' מלא בסוכות. כי ב"פ החסרים, הן נגד מקיף ז"א, וכנגד נוקבא לחודיה. אך בסוכת הג' מלא, היא נגד הזו"ן ביחד. והענין, כי סוכה מלא, גי' כ"ו ה"ס. פי' - שהם הוי"ה אדנ"י, זו"ן ביחד, הסוככים ומוקפים מאמא עלאה, לכן הוא מלא בוי"ו. אך סוכה חסירה, הוא א"מ אל הז"א לבדו, אל הנוקבא לבדה, כי סוכה בלא וי"ו, וע"ה, גי' אלהי"ם, וזה סוד

המלכות הנקראת אלהים, המוקפת מאימא עלאה. או פי' אימא עלאה, הנקראת אלהי"ם, המסככת לז"א לבדו. אך סוכה מלא, הוא חיבור זו"ן:

אבל לעולם כל בחי' סוכה, אינו אלא א"מ של בינה על הבנים. והענין, כי הלא יש בחי' ז"א שהוא גבוה מן הנוקבא, כי הנוקבא מתחלת מחזה ולמטה, אך משם ולמעלה, נמצא הז"א מוקף מאמא הוא לבדו. גם יש בחי' זרוע ז"א המחבק את הנוקבא לבדה, וימינו תחבקני, ושם הם ביחד בסוד זו"ן. וכבר נודע, כי החבוק הוא אור מקיף. וגם יש בחי' א"מ אל הנוקבא לבדה מאחורי הז"א, וכמ"ש בע"ה, והרי הם ג' בחי':

ונבאר עתה ענין הסוכה המסככת לשניהן, שהוא בחי' זרוע ימין דז"א, המקיף את הנוקבא. כי הלא באותו הזרוע ימין, יש בו בודאי אור המקיף אותו, והנה כשהוא מחבק את הנוקבא, נמצא מוקפת ומסוככת בו, והנה נודע זה שארז"ל, כי עיקר הסוכה הם ב' דפנות כהלכתן, וג' אפילו טפח, והוא ענין חיבוק הזרוע הנ"ל, והוא, כשהאדם מחבק את אשתו, הנה היא עומדת פב"פ, ואז מתחבקת בזרועו. והנה בזרועו יש בו ג"פ, א' היא הפרק הסמוך לכתף, ופרק הזרוע עצמו, ופרקי של אצבעות. והנה כשאדם מחבק, הוא מחבק בצד שמאל של נוקבא, עם פרק העליון של הזרוע עצמו, אחר כך כופף זרועו יותר, ומחבק האחור של הנוקבא, בפרק ב' של הזרוע, הרי הם ב' דפנות גמורים, ואמנם עוד כופף דופן ג' שהוא פרק היד עם האצבעות לבדם, הנכפף ומחבק צד הפנים של הנוקבא, וזהו שתים כהלכתן, ושלישית אפילו טפח, כי צד הפנים של הנוקבא אינה בבחי' חיבוק כולה, רק בחי' שיעור טפח ממנה לבד, גם יש סוכה העשוי כמבוי מפולש, שצריך שיניח פס א' שיהיה בו טפח ומשהו, ומעמידו בצד א' בפחות מג' לדופן זה, ופחות מג' לדופן זה, ו עיד"ז נכשר. והענין, כי הלא רחל, בין בהיותה עומדת אב"א או פב"פ, לעולם אין ניכר יציאתה, אלא בקו אמצעי כנודע, כנגד החזה. ובינה, הנ"ה דבינה נודע הוא, כי הם מתפשטות עד סיום רגלי ז"א, והנה הנוקבא היא בנתיים בקו האמצעי. ונמצא מוקפת ב' דפנות שהם נ"ה, והוא כנגד קו האמצעי באמצע, והרי הוא כמבוי בב' דפנות זו כנגד זו, והחלל בנתיים, ששם עומד האדם בתוכם, שהוא הנוקבא. ואמנם נקרא מבוי מפולש, אך דינו הוא שיביא פס א', שיהיה בו טפח ומשהו ומעמידו וכו' כנ"ל, באופן שתהיה הפס זה מכוון בנתיים בין ב' הדפנות, ועי"ז נכשרת. וסוד הפס הזה, הוא סוד היסוד של אמא, שהיא כלה ונפסק בחזה דז"א, ושם ודאי הוא מובדל מנה"י דאמא עצמה, רק שהוא באמצע שתי הדפנות, והוא סוד הפס הניתן באמצע הדפנות בראש של מבוי, ובזה מוכשר:

אמנם זהו הפס שהוא היסוד, הוי שיעורו טפח. והענין - כי בטפח יש בו ה"ח או ה"ג כנודע, שהם ה' אצבעות שיש ביד, והוא שיעור הפס, הרי נתבאר צורת סוכה העשויה כמבוי שאינו מפולש, ע"י פס טפח. והענין - כי אותו אור של אמא אשר בתוך הז"א, יש כנגדו א"מ חוץ לז"א, ושם עומדת הנוקבא חוץ לז"א, ונמצא כי היא מוקפת מן אותו אור דאמא, בסוד מבוי שאינו מפולש כנ"ל. העולה מכל זה, כי הסוכה בכ"מ, הוא סוד א"מ של אמא, המסככת את הבנים:

(מע"ח - צריך שיעשה הסוכה, באופן שיראו הכוכבים מתוכה, כי הכוכבים הם ניצוצי החסדים, שדומה לכוכבים. ועיין בכוונת ופרוש ויובן):

אמנם ענין סכך הסוכה שאמרו רז"ל, אם הוא למעלה מכ' פסולה. הענין הוא - כי הלא הדפנות של הסוכה, כבר בארנו, שהם ב' קוין של נ"ה דאמא, העומדים באורך הז"א מלמעלה למטה. אמנם הסכך, הוא למעלה מב' קוין דנ"ה דאמא, והוא סוד ת"ת של אמא, שהוא הסוכך למעלה ע"ג ב' דפנות, שהם נ"ה. והנה נודע, כי חצי תחתון של ת"ת דאמא, הוא הכתר דז"א, והוא סוכך על הז"א, ומכ"ש על הנוקבא כנודע, והנה כתר לשון היקף וסובב וכותרת, כי הת"ת דאמא סוככת מלמעלה, בסוד סכך וגג הסוכה, והנה תחת סכך זה, עומדים זו"ן, וכל א' ארכה י"ס, הרי הם כ' ספירות, וסכך זה נמצא שעומד גבוה שיעור כ' אמה, כי למטה מסכך זה, יש כ' אמה, שהם כ' ספירות דזו"ן:

והנה עד כ' אמה, אדם יודע שהוא יושב בצל סוכה פי' - כי הזו"ן אינם משיגים למעלה ממדרגתו, והז"א הוא שם מ"ה, שהוא גי' אדם, וכן נוקבא נכללות בשם אדם, כנודע זכר ונקבה בראם, ויקרא שמם אדם. והנה אדם זה שהוא ז"א, אינו משיג למעלה מכ' אמה, שהוא למעלה מחצי ת"ת דאמא, ואינו מכיר האדם, באותו הסכך העליון למעלה מן הכתר, כי הוא גבוה למעלה מכ' אמה, שהוא למעלה ממנו, לכן שיעור הסכך עד כ' אמה ותו לא:

אמנם פי' מלת סכך הוא - כי כבר בארנו, כי הכתר כולל כל מה שלמעלה ממנו, ויש בו כללות כל מה שלמטה ממנו. גם ענין אחר, כי הרי הת"ת עצמו של אמא, בודאי שכל האורות שלה שמשם ולמטה, כולם עוברים דרך שם ודאי, א"כ נמצא, כי ת"ת של אמא אשר ממנו נעשה הכתר דז"א, יש בו כללות כל מה שלמטה, וכל האורות של מטה ממנו, כולם עוברים בה. והנה אורות של בינה הנכנסין תוך הז"א, כבר בארנו שהם ק' אורות, ק' ברכות, שהם ס"ג ומלוי ל"ז שהם גי' מאה, שהוא מקום המכוסה והמגולה, וכמבואר בסוד ששה בני לאה ע"ש והנה כולם הם למטה מכתר דז"א, שהוא ת"ת דאמא, לכן הכתר הזה נקרא סכך, שהוא גי' ק', כנגד ק' אורות דבינה הנכנסין תוך ז"א, וכולם

נכנסין דרך הכתר והסכך הזה, וגם כי כולם נכללין בו, ומניחים הרושם שלהם בו, רק שזה האור של הסכך הוא בבחי' א"מ כנ"ל, והוא בבחי' הסוכה שהוא א"מ:

שבעה ימי הסוכות, הזווג הוא בסוד ו"ק, וזווג יום ש"ע הוא בבחי' היסוד, אחר שנכללין בו כל הו"ק, לכן היסוד ו'. וז"ס הנזכר בזוהר בס"ת בזוהר פרשת בראשית ד"ט ע"ב, שחוזרת להעשות בעת הזווג בחי' ו', כי הו' קצוות שהם ב' גדפוי דא', והם סוד ב' יודין שבה, ומיטמרין ונכללין תוך ו' דא', ואינה ניכרת אלא ו' לבד, לכן הוא יום א'. אך פסח וסוכה הם ז' ימים שהם ו"ק. (צמח, הרח"ו ז"ל היה נותן בערב סוכות, הקופה לעניים, ואמר שאז מועיל הצדקה מאוד, מפני שאז רחל הנקראת צדק, עולה במקום הצדקה. ויזהר שלא לדבר בסוכה אלא בד"ת, כי מצות סוכה גדולה קדושתה, עד כי עצי סוכה אסורים בהנאה. ויהיו עניים מאוכלי שולחנו, כי חלק האושפיזין צריך לתת לעניים, כי זה תאוות צדיקים, שעניים יאכלו חלקן. ויעמוד על רגליו ויקדש, כמ"ש כבר בקידוש דפסח. ויברך לישב בסוכה, והוי"ה זו נקוד סגול ביום א' דסוכה. ויברך שהחיינו. ואחר סעודה נכון ללמוד מסכת סוכה, וצריך לישן בסוכה, ואין לפטור עצמו כ"א באונס גדול, ומותר לשמש מטתו בסוכה:

שער הלולב

פרק א

השער הכ"ט - שער לולב וד' מיניו ויתחלק לח' פרקיו

פרק ראשון:

ענין לולב ומיניו, הם ד' אותיות הוי"ה, וכולם בז"א, הנקרא הוי"ה, ואינם בנוקבא כלל, והויה זו היא בסוד ב"ן דההין, וכנגד ה' אותיות המלוי, בבחי' מלוי ההין דב"ן, הם סוד ג' הדסים, וב' ערבות, שהם ה"ח מחסד עד הוד, וכל הה' נוטלם הלולב, יסוד הנקרא כל, גי' יפ"ה, ה"ח הנ"ל, כל א' כלול מי', וניתנין לאתרוג הנקרא כלה, כל ה' הכלולה, והנה יוד יש בו ג' אותיות, נגד ג' הדסים, שהם חג"ת. (כי חג"ת כל א' יש בו ג' פרקין הרי ג' משולשים). וכל א' כלול מן הג', כי הם עבות, א"כ הם ג' של ג"ג הם ט', וכנגדם יו"ד וא"ו דלת מלוי המלוי של יוד דהוי"ה, הם ג' של ג"ג שהם ט', והטעם כי כל א' מהג' עבות, כלול משלשתן כנ"ל.

הה' ראשונה, בסוד ערבי נחל, יוצאין מנחל עליון, שהוא בבינה, והם נ"ה, דעד תמן אמא עד הוד אתפשטותה. והנה מלוי ה' זו בההין, ובהיותן ה' בסוד מלוי, הרי הם ב' ההין, נגד ב' ערבות. ובסוד מלוי המלוי, הם ד' ההין, כזה - ה"ה ה"ה. והם ב' נגד נ"ה דז"א, וב'

דנוקבא, ונכללין אלו באלו כנודע, כי מכח נ"ה דז"א נעשין של נוקבא, לכן שרשם הם ב' ערבות לבד, דוגמת ההדס אע"פ שכללותן ט', אינו אלא ג' הדסים. ושורש ערבות אלו מנ"ה דבינה, ה' עלאה המתפשטת עד שם, ומגדלת נ"ה לז"א, וכן לנוקבא כנודע, לכן נרמזו בה' ראשונה שבשם כנ"ל.

ו"ו דהוי"ה, בסוד לולב יסוד, ומילוי היא ב' וויו, והם סוד ו"ק דז"א, הוא ו' ראשונה, וו"ק דנוקבא הוא ו' שנייה, וכולם בסוד הלולב, שהוא השדרה הכולל כל הו"ק. ואח"כ מלוי המלוי, הרי ד' וויו, ו"ו ו"ו, והנה ב' וויי"ן ראשונים כבר נת"ל. אך ב' וויו של מלוי המלוי, הם סוד וויו זעירין, שהם יסוד דידיה דז"א, דכליל שית בקרטיפא חדא, וגם הוא נקרא ו' זעירא. וכן יסוד דידה דנוקבא ו' זעירא תנינא של מלוי המלוי:

ה' אחרונה, אתרוג, מלכות, והוא במילוי ב' ההין ה"ה, והם סוד העטרה של יסוד דז"א, ונודע שיש לה בחי' חסד בפ"ע כנודע, שאע"פ שהם ה"ח לבד, עכ"ז יש בחי' חסדים אל יסוד, הנקרא כ"ל. ובחי' חסדים אל הנוקבא כלה. וב' ההין אלו, הם סוד החסד הבא אל המלכות ושניהן שהם החסד והמלכות, הם סוד ב' ההין של המלוי, ובסוד מלוי המלוי, הם ההין אחרות, ואלו הם כנגד המלכות לבדה בהיותה נפרדת מז"א, היא אשתו, ואינה סוד העטרה. לכן העטרה רמוז במלוי. והנוקבא נרמזת במלוי המלוי, ויש בה ג"כ ב' ההין, שהם ב' הבחינות עצמן, הנזכרות בעטרה עצמה, שהם החסד והמלכות:

הרי כל סוד הלולב בשם הוי"ה פשוט, בסוד ו"ק דז"א, ובמילוי דב"ן, ובמלוי המלוי, לפי שכל כוונת הלולב, היא להמשיך החסדים לצורך הנוקבא, כנודע כי כל הגבורות ביום ר"ה, בסוד שמאלו תחת לראשי, וצריכין למתקם בחסדים, לצורך זווג ש"ע, לכן כוונת דהויה של הלולב ומיניו, בסוד ב"ן דההין שבמלכות:

הד"ס גי' חיים, שהם סוד החיים הנמשכים מבינה לז"א, בחג"ת בגופא דיליה.

סוד ההד"ס, ג' אבות כנודע, אמנם לולב, גם הוא גי' חיים, רק שהוא סוד החיים הנמשכין מן היסוד הנקרא לולב אל המלכות. לכן ב' מינין אלו, הם גי' חיים. משא"כ בערבי נחל ופרי עץ הדר. ולפי שהחיים נמשכין מבינה לז"א הם יותר גדולים מן החיים הנמשכין מן היסוד הנקרא לולב אל הנוקבא, כי חיות הז"א הוא מאו"א, הנקראים חיים כנודע, אך חיות המלכות, מכללות הארת של החסדים אשר נשארו ביסוד, ומשם חיי המלך, לכן ההדס יש בו א' יתירה על הלולב, כי הדס ס"ט, ולולב ס"ח.

ובזה תבין, כי הבינה נקראת אלהים חיים, כי הם ב' חיים מאו"א. אך היסוד נקרא אל חי, כי הוא חיות אחת לבד, ממנו אל הנוקבא. לכן תדע, למה נקרא היסוד אל חי, דוגמת הבינה:

הד' מינים, הם רמוזים בד' אותיות של שם, כי ג' בדי הדס, הם נגד י' ראשונה של שם, דאית ביה ג' קוצין - קוץ עליון וקוץ תחתון, וגוף הי', הרי ג'. ערבה, נגד ה' שבו, שיש בו ב' אותיות ד"ו, וכנגדן ב' בדי ערבה. ולולב נגד ו'. ואתרוג נגד ה':

ולהיות כי כל הכוונה, להמשיך אל הנוקבא, ושם ב"ן הוא הנוקבא, לכן הד' מינים הם רמוזים בשם ב"ן. כי ג' בדי הדס, נגד יוד מלא, שיש בו ג' אותיות, ומלוי המלוי הם ט' אותיות, לכן צריך ההדס שיהיה משולש, שהם ג' של ג"ג. וגם בדי ערבה נגד ה"ה במלואו, הם ב' ההי"ן, והוא שנחל שבבינה שהיא ה"ה, עד הוד אתפשטותא, לכן נקרא ערבי נחל, כענין מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש, כי יעקב קטן הוא ו' זעירא שבתוך ה', שאין לו ראש, ואחר שיונק מן הנחל, מרים ראש, ונעשה ו' עם ראש, ומיעקב נעשה ישראל, שהם אותיות לי ראש. לכן ב' בדי הערבה, הם נגד הה' במלואו, וגם מלוי המלוי הם ב' ההין אחרונות, שהם נ"ה דאמא ממש המתפשטים בו. והלולב ב' ווי"ן, שהם היסוד והדעת כנ"ל. והאתרוג נגד ה' האחרונה, והם ב' ההין שהוא מלכות שבו כדאמרן, וה' המלוי היא המלכות עצמה, שהוא הנוקבא:

צמח - אופן קשירת הלולב עם מיניו, תשים ג' הדסים, א' בצד ימין, וא' בצד שמאל, וא' באמצע. והלולב תקח אותו השדרה נגד פניך, כי צד הימין שלו הוא לימינך, והשמאלו לשמאלך. ואותו בדי הדס שתשים באמצע, תטה אותו לצד ימין, כי כבר ידעת כי הלולב הוא היסוד, המושך מן דעת דרך חוט השדרה, והבד ימין הוא חסד, והבד שמאל הוא גבורה, והבד האמצעי הוא ת"ת, כי היא מטה כלפי חסד, לכן תטה אותו אל הימין, וידעת כי ג' הדסים הם נגד חג"ת. וב' ערבות הם נ"ה, ותשים א' בימין, וא' בשמאל. כך שמעתי מהר"ן, שאמרו בשם הרח"ו, שאמר בשם מורי זלה"ה:

פרק ב

ונבאר סוד הלולב וד' מינים מה ענינם, הלא נודע, כי הוא רומז לד' אותיות הויה, והנה נודע אצלינו, כי ה' אחרונה שבשם, הוא סוד מלכות דז"א, שהיא העטרה שלו, ואינה הנוקבא ממש, כי לכן הה' דבוקה בשם, ואינה בפ"ע. אך הנוקבא, הוא אדני, או אלהים. וז"ס האתרוג, שרומז נגד עטרה דז"א, ונקרא פרי עץ הדר, שהיא עטרה הנקראת פרי של היסוד, הנקרא עץ הדר, כי היסוד נקרא עץ, ונקרא הדר, כנזכר פרשת תצוה, ברבי נהוראי סבא, כי היסוד הוא הדור הגוף, כי הסריס אין לו זקן, אין לו הידור. לכן אל תתמה, אם תמצא בזוהר כי האתרוג הוא היסוד, או אם הוא המלכות, כי הכל אמת, שהוא בעטרת היסוד, לכן אין ראוי להפריד את האתרוג בעת נטילתו מן הלולב, רק ב' ידיו סמוכות זו לזו, כי סוד העטרה דבוקה עם הז"א, ואינה נפרדת. וז"ס הנזכר ברקאנטי (מובא בב"י

הלכות לולב, סימן תרנ"א, ע"ש באורך) על אותו חלום של אותו חכם, שהיה מפריד האתרוג מן הלולב, והראהו בחלום, שהוא מרחיק ה' אחרונה משאר אותיות השם:
נמצא כי כל ד' מיני הלולב, הם בז"א עצמו הנקרא הויה, ואינם בנוקבא כלל. והנה עכ"ז צריך ליטול האתרוג בשמאל, כי הנוקבא בשמאל, ומשמאל אתיא, אבל יחבר את שניהם יחד כנ"ל, כי הלולב עצמו הוא בחי' היסוד, שהוא נמשך דרך חוט השדרה, וזהו שאמרו בלולב שדומה לחוט השדרה. לכן בתחתית הלולב בסיומו, שם הוא חיבור האתרוג עמו, בעת הנטילה, במקום שמסתיימין ההדס והערבה והלולב, כי שם הוא בחי' העטרה:
וכבר ידעת, כי היסוד הוא עולה עד למעלה, בסוד יוסף, ויורד עד למטה בסוד בנימין, כנזכר בהיכלות דפרשת פקודי. ולכן הלולב גדול מכולם, מן ההדס והערבה, כי היא עולה עד המוח, ליטול משם טפה זרעית, בסוד משכיל לאיתן האזרחי, כנזכר בסבא דמשפטים:
ג' בדי הדס, רמוזין לג' אבות, שהם חג"ת, ולפי שכל א' כלול מג', לכן יהיה הדס כשר, שכל בד בבד יהיה כלול מן ג' עלין. וב' בדי ערבה, הם נ"ה. והרי נמצא בד' מינים שבלולב, הם ז"ק ז"א, שהם חג"ת נה"י ועטרה. וסוד הענין - כי הלא החסד שאנו ממשיכין לנוקבא ע"י הלולב, הם מבחי' החסדים המתפשטים בו"ק דז"א, ולא מן החסדים שבדעת עצמן דז"א. והנה ד' מיני לולב, אינם הז"ק דז"א עצמו, רק ז' בחי' ז' החסדים המתפשטים בהם כנ"ל. ואמנם כדי להאיר מהם אל המלכות, אנו צריכין להמשיך להם בעצמן, אור עליון מן השרשים שלהם, שהם החסד שבדעת דז"א, ואחר שהם יקבלו ההארה משם, אז יוכלו הם לתת הארה אל הנוקבא. וא"כ נמצא עתה, כי סוד הלולב וד' מיניו, הם ז' בחי' חסדים המתפשטין בז"א, מחסד עד המלכות שבו, ואלו ז' בחי' אנו מנענין אותן, ומעלין אותן עד השורש שלהם, שהוא בדעת דז"א עצמו, וע"י נענועין הזה, הם מקבלין הארה משם, ואז אנו מורידין הארה מהם אל הנוקבא:
אמנם סוד הורדת הארה זו אל הנוקבא, היא כי כאשר תנענע ותוליך ותביא הלולב כנודע, תכוין להמשיך את סוף הלולב והדס וערבה ואתרוג, במקום החזה שלך, לכן כשתנענע ותוליך את הלולב כנגד המזרח, תכוין בעת הבאתו שתגיעו ותביאהו עד החזה שלך. וכן כשתוליכהו לשאר הרוחות, או נגד מעלה ומטה, שתמיד בעת הבאות, תגיע ותביא עד החזה שלך, כי שם הוא מתחלת פרצוף רחל כנודע. והאדם המנענע את הלולב, הוא דוגמת הז"א עצמו, והלולב ומיניו הם החסדים המתפשטין, והוא מנענע ומעלה אותן עד דעת, שיקבלו משם הארה. וכאשר יורדין תכוין שכל אותן החסדים שהם מכים בחזה, ויוצאה משם הארה שלהם, ונוחין על ראש רחל, שמתחלת מן החזה ולמטה, וניתנין בה

החסדים הפנימים. ואע"פ שנטילת לולב ניטל אחר העמידה, שאז הוא פב"פ, עכ"ז נודע הוא, כי בעמידה ראשונה אז בחזרה שלה, אינה עולה יותר למעלה מן החזה שלו, רק בתפלת מוסף כנודע:

להרח"ו ז"ל, דע, כי ה"ח שבדעת התחתון, המתפשט בו"ק דז"א, יש בהן בחי' א"פ וא"מ. ופנימים הם ז', שהם ה"ח וכללות הארתן ביסוד, ויש שם כללות החסדים אחרים. ועד"ז חוזרים להכלל כללות יותר במלכות, שהיא עטרת היסוד. והרי הם ז' בחי' פנימים, ואלו הם המתפשטין למטה, בחג"ת נצח הוד יסוד מלכות דזעיר אנפין עצמן. וכנגדן יש ז' חסדים אלו בדעת עצמו, והם שרשים לשבע ענפים אלו המתפשטין, והם נשמה להם, כנזכר בתיקונים שהדעת נשמת הת"ת, כי בדעת שרשים של ז' תחתונות, הנכללין בתפארת, שהוא הגוף דז"א, ואין גוף לבדו נקרא ז"א, אלא עם כל בחי', זרועות ושוקים ויסוד:

והנה שבעה קצוות העליונות שבדעת, הנקרא שרשים, הם ו' צירופי יה"ו, הנזכר בספר יצירה, שבהם נחתם העולם, דהיינו ו' קצוות זעיר אנפין הנקרא עולם, שהם ו"ק של ימי הבנין, והדעת מחיה אותן, כשמתפשט בהם, בסוד ו' צרופים הנ"ל. וטעם היות כל צירוף מג' אותיות אלו, כי כל אחד מג' מוחין כלול מג', ומכ"ש הדעת המכריע, שצריך שיוכלל מג' מוחין, שכיון שהוא נמשך מו"ק דאבא ואמא, יש בו ו"ק, וכנגדן ו"ק שבדעת, שהם שרשים, יש ו' קצוות חסדים תחתונים, המתפשטים בו"ק דזעיר אנפין עצמו, והם ג"כ ו' צרופים יה"ו הנ"ל ממש, והם ח"י אתוון בדעת, וח"י בחסדים המתפשטים בגופא, וביסוד ח"י, יען שמקבל הארת כל ו' צרופים הנ"ל, לכן נקרא יסוד ח"י:

ועדיין נשאר עטרת יסוד שהוא מלכות דזעיר אנפין עצמו, והיא בחי' ה' אחרונה שבכל צרוף יה"ו, ועמה נשלם כל השם, ונעשה הויה שלימה, ואמנם עיקר הפי', כי ה' זו שבסוף ו' צרופים, היא רחל שמקבלת מכולם, ומתפשטין להאיר בה, ואין נכנסין בה הארת השרשים, רק השרשים מאירין בחסדים המתפשטים בו, והארה המתפשטת נכנסת בנוקבא, ואז נקראת שלימה. והב' פי' האלו הם, א' כי עטרה שורש רחל:

והנה ו' צרופים אלו הם ג"כ במילוי, כמו שנחלקים בבחי' הצירופים יה"ו בחסד, והוא בע"ב, קו ימין, וכן נצח. ס"ג, בגבורה והוד. מ"ה בת"ת וביסוד. וכמו שכל צרוף הוא שלשה אותיות, לרמז לשלשה מוחין הנכללין בו, גם בכל אות מיה"ו, יוצא ממנו שם א'. נמצא כי בחסד, יש ג' שמות יה"ו. ובגבורה הו"י, וכן בו"ק. אך ההפרש, כי יה"ו שבחסד, גובר בו קו ימין, לכן מלוי ע"ב. הב' ס"ג. הג' מ"ה. ועד"ז כל הו"ק. וחסד של מלכות הב', יה"ו כולן בההין, כי שם ב"ן במלוי:

וכמו שכתבתי בחסדים הפנימים כן הוא במקיפים, שיש בחינת החסדים המקיפים בדעת, ועד"ז מתפשטין בו"ק דז"א. אמנם הפנימים בין בדעת בין בהתפשטות, הם הו' צירופים הנ"ל. אך המקיפים נחלקים לג' בחי':

ותחלה נבאר בחי' עליונה שבדעת, ובחי' המקיפים דחסדים, נקרא א"ל, לפי שא"ל במלואו גי' הקף. והנה נת"ל, כי יה"ו בחסד הפנימים, במלוי ע"ב ס"ג מ"ה, ואלו ג' יה"ו בפשוטן, הם גי' ס"ג א', שיש י"י א"י גי' א"ל, וגם ג' יודי"ן דיה"ו גי' א"ל עם כולל. והענין, ששם יש שם מ"ה, שבו ג' אלפי"ן, שהם ג' שמות אהי"ה, ואהי"ה גי' יה"ו. נמצא שהפנימים יה"ו, והמקיף אהי"ה, כי כל מקיף סוד נוקבא, סוד אהי"ה, רק שהוא מאלפי"ן דמ"ה עצמו. וג' אהי"ה כולן ביודי"ן, לפי שהן בחסד, וכללות ג' נעשה מהם ס"ג, ומהם יוצא א"ל ע"ד הנ"ל ייא"י דס"ג. וגבורה היא א"ל, גי' אהיה דההין, היוצא מג' אלפין דמ"ה ע"ד הנ"ל. ות"ת א"ל, מג' אהי"ה דאלפין עד"ז. ובנצח, ראשונים ביודי"ן, וב' באלפי"ן, כי הוא קו ימין, גובר בו בחי' הראשונה ביו"ד, ולפי שהוא יונק מת"ת, לפיכך ה' שניה באלפין. ובהוד קו שמאל, הא' בההי"ן, והב' באלפין, לפי שיונקת ג"כ מת"ת. וביסוד הא' באלפין, כי גם הוא קו האמצעי, והב' בההי"ן, כי הוא בחי' ההי"ן. ודע, שכל א' מהחסדים פנימים המתפשטין למטה, נמשך עמו צירוף הלבוש שהוא סוד תבונה, והוא אהי"ה באלפין, וכן בכל קצה. נמצא כי י' שמות אהי"ה באלפין, לבושים לז' חסדים המתפשטין בו"ק דז"א:

פרק ג

ועתה נבאר, למה צריך כל אותן הנענועין. והענין, כי הלא הם ו' נענועים לד' קצוות ומעלה ומטה. ובכל נענוע והולכה מאלו הו', אנו מחזירין ומביאין אל המלכות העומדת בחזה דז"א כנ"ל. אמנם נענועין עצמם הלא בארנו, כי כוונת הנענועים הוא, להמשיך הארה מן הדעת דז"א, אל החסדים המתפשטים בז"א. וכבר בארנו במקום אחר, כי כמו שאנו אומרים, שהחסדים המתפשטים הם ה"ח מחסד עד הוד, אחר כך יש בחינה אחרת שהוא כללות הארת ה"ח אלו המתקבצין ביסוד, והנה הם ו' בחינות. כך ממש למעלה בדעת דז"א, כי יש שם ה' חסדים, ועוד יש תחתיהן הבחינה הכוללת את כולם. כי אם לא היה כך בשרשם למעלה במקום הדעת, האיך היה למטה ביסוד ז"א, כללות הארת ה"ח נמצא, כי ו' בחי' החסדים הם בדעת דז"א, והם סוד ו' קצוות העליונים שיש בדעת דז"א, ונודע כי שורש הו"ק, הם כולם למעלה בדעת, וזה שאמרו בתיקונים, כי הדעת הוא נשמת הת"ת. ופי' - כי בדעת יש בה ו"ק, שהם שרשים אל ו"ק שבגוף, הנקרא ת"ת, כי הת"ת אינו הגוף עצמו, רק עם בחינת ו"ק. והנה נמצא, כי הו' נענועין שאנו עושין, הוא

נגד ו"ק הנ"ל שבדעת, להמשיך הארה משם אל הלולב וד' מינים הו"ק תחתונים כנ"ל. ועתה נבאר, ענין ו"ק שבדעת מה הם. הנה דע, כי סדר הנענועים לו"ק הם - דרום, חסד. צפון, גבורה. מזרח, ת"ת. מערב, יסוד, שבו מתערבין כל הארת החסדים, וכללותן אחר תערובתן, הוא הנשאר ביסוד כנודע, ולכן נקרא מערב. מעלה ומטה, הם נ"ה, וכן תמצא כתוב בתיקונים בפירוש, והענין, כי נ"ה הם סוד שחקים ורחיים העליונים, הטוחנין מן לצדיקים, והם ב' רחיים זה על גב זה, והעליון נקרא נצח, ותחתון הוד. גם הסוד הוא במה שידעת, כי יעקב ורחל כשמזדווגים, זה בנצח וזה בהוד, ואז יעקב אתי על רחל, לכן נקרא נ"ה מעלה ומטה. גם הענין במה שידעת, כי הם סוד שתי קרנים, והאחת גבוהה מחברתה, לכן הנצח נקרא עליונה וגבוהה, והוד נקרא תחתונה. גם זה סוד הרמוז בהיכלות פרשת פקודי, כי ב' היכלות הם נ"ה, היכל עצם השמים והיכל נוגה, והנה ראוי היה שיהיו סמוכים זה אצל זה, ועל כל זה אינו כן, רק היכל נוגה אשר הוא כנגד הנצח, למעלה מהיכל עצם השמים שהוא הוד:

וא"כ, צריך שתוליך הלולב בדרך זה - תחלה לדרום, ואח"כ לצפון, ואח"כ מזרח, ואח"כ מעלה, ואח"כ מטה, ואח"כ מערב, הם ו"ק ממש, חג"ת נה"י. ואחר שנענע בהוד, שהוא בחינה אחרונה שבה"ח שבדעת, אח"כ תנענע ביסוד הנקרא מערב, על שם שאין לו בחי' בפני עצמו, רק תערובת החסדים העליונים והארתן בו, ולכן נקרא מערב, ולכן תמיד רוח מערבי באחרונה מכולם:

אמנם נודע, כי ג' מוחין יש ברישא דז"א, והם חב"ד, ומבואר אצלינו, כי הדעת כלול משלשתן, כי הוא מכריע ביניהן, לכן יש בו כללות ג' מוחין. ובפרט כי אפילו כל אחד כלול משלשתן, מכל שכן הדעת לטעם הנ"ל, ואנו צריכין להמשיך הארה מכללות הג' מוחין, שהם בדעת דז"א:

ולכן הסוד נענועים הוא, שתחלה תנענע ג' נענועים נגד דרום, ותכוין בג' הולכת הנענועים ההם, להמשיך מבחינת הדרום שבדעת, שהוא מבחינת חסד כנ"ל. ולא תעשה ג' הולכות רצופים, ואח"כ ג' הובאות. רק הולכה, ואחר כך הובאה, הולכה והובאה, הולכה והובאה. אח"כ תוליך אל צפון, ותעשה ג' הולכות וג' הובאות. כנ"ל גבי דרום, ותכוין להמשיך מג' מוחין הכוללים בגבורה שבדעת, להמשיך אל נוקבא בחזה. וכן תעשה עד שתגמור כל הו"ק הנ"ל, ואז הם ח"י נענועים, כנגד ח"י עולמות, שהוא יסוד סוד ח"י כללות המוחין, הג' שבכל קצה מן הו"ק כנ"ל, לכן נקרא היסוד חי, כי מקבל משם, וכנגדן הם הו"ק תחתונים. הרי נתבאר היטיב סדר נענועין, וכוונתן:

ועתה נבאר כוונתן, בסוד השמות, כי הלא נודע, כי הג' מוחין הנ"ל שהם חב"ד, הם ג' אותיות יה"ו, י' חכמה, ה' בינה, ו' דעת כנודע. וכל קצה מן הו"ק כלול מג' מוחין אלו, ולכן בכל קצה וקצה יש בו שם א' של יה"ו, רק שאינן דומין זה לזה. והענין, הוא סוד ו' צרופים שיש ביה"ו, לכן כשתכוין בדרום לצרוף יה"ו. ולצפון, הו"י. ובמזרח וי"ה. ובמעלה יו"ה, ובמטה, הי"ו. ובמערב וה"י. וסוד הענין, שאע"פ שכל א' מהו"ק כנ"ל, הוא כלול מכל הג' מוחין, שהם ג' אותיות יה"ו, עכ"ז אינן שוין, כי החסד מקבל מוחין אלו באופן אחר, כי כיון שהוא חסד קו ימין, לכן אות י' גובר בראש כולם, והוא צירוף יה"ו. ובצפון, גובר אות ה', כי זה קו שמאל, והיא הו"י. ובמזרח, קו אמצעי שהוא ו', גובר אות ו', והוא וי"ה. אך בנצח שהוא מעלה, והוא ג"כ קו ימין, גובר גם כן אות י' כמו בחסד, ולכן צירופו יו"ה. אבל הוא משונה מן חסד, כי החסד ה' קודם לו' סדרו האמיתי, גבורה קודם לת"ת, שהוא ה' על ו'. אך בנצח, אות ו' על ה', כי תפארת גובר על הגבורה, לפי שנצח יונק מן התפארת, וגובר בו בחי' תפארת. וכן ההוד קו שמאל, וגובר ומתחיל בה, שהוא הי"ו, אך להיותן שאין דין גמור אינו גובר שלא כסדרן, לכן י' שהוא חסד הוא על ו'. אך גבורה צפון, שהוא דין גמור, הכל הוא למפרע, כי לא די שמתחיל בה', רק שאפילו הו' שהוא ת"ת גובר על י' שהוא חסד. אח"כ מערב שהוא יסוד, כיון שהוא בקו אמצעי, גובר בו אות ו', אבל להיותה יותר דין מן ת"ת, לכן ה' גוברת על י':

הרי נתבאר כל הצרופים שיש בו"ק עליונים שבדעת, וכן דוגמתן הן בו"ק תחתונים, כנזכר בתיקונים, ובהם נברא העולם בו' צרופים אלו. ואמנם אנו ממשיכין מג' אותיות יה"ו אלו בכל צירופיהם, עד החזה רחל, ה' תתאה, ואז נשלם שם הוי"ה:

אבל עדיין צריך לבאר, כי אלו הצירופים של יה"ו, תכוונם במלואם, כי בדרום תכוין כי יה"ו, יו"ד ה"י וי"ו. (א):

הגהה (א) צמח - ותכוין הי במלוי יוד דע"ב, בהגיעך לחזה, ועם יוד ה"י וי"ו, עושה הוי"ה דע"ב וכן בכולם:

ובצפון במלוי ס"ג, יו"ד ה"י וא"ו ובמזרח באלפין, יו"ד ה"ה וא"ו. ובנצח ביודי"ן, יוד ה"י וי"ו. ובהוד בס"ג. וביסוד באלפין, יו"ד ה"א וא"ו. ובכל ספירה תנקד כפי אותן ספירות דהיינו חג"ת נה"י, סגו"ל, שב"א, חול"ם, חירק, קבוץ, שורק. ענין הלולב ונענועיו, שהוא להמשיך אור משורש החסדים שבדעת דז"א, אל החסדים המתפשטים בו, להוסיף עליהם אור גדול משרשם שבתוך הדעת, כדי להאיר ממנו אל רחל. ולפי שהמוחין הם ג' חב"ד, וכל אחד מהם כלול משלשתן, לכן אנו מנענים ג' נענועים לכל רוח, נגד ג' אותיות של יה"ו:

מהחברים - מעלה, יה"ו בניקוד קמץ פתח קמץ. מטה, שבא צירי צירי. דרום, כולו פתח. צפון, כולו שבא. מזרח, כולו חולם. מערב, שבא קמץ חולם עד כאן:

והנה ביום א' של סוכות, אנו ממשיכין מן החסד שבדעת, אל החסד המתפשט בו, וכן ביום ב', מן שורש החסד של הגבורה, אל החסד המתפשט בגבורה שלו, וכן כל הז'. ואם כן לפי זה, היה ראוי לנענע בכל יום לרוח אחד לבד, דהיינו יום א' לרוח דרום, שהוא החסד. יום ב' לרוח צפון, שהוא גבורה, וכן כולם. אלא לפי שגם כל אחד מהחסדים, הוא כלול מכל החסדים, לכן אנו מנענעים בכל יום, לכל רוחות, להמשיך אור מכל הבחי' שבו. ובהלל אנו מנענעין בארבע מקומות - בהודו לי"י פעם אחד, שלושה נענועים לכל רוח, לכל ששה רוחות, הרי ח"י נענועים. (מכל הבחי' שבו) ובאנא י"י הושיעה, ב' פעמים, שכופלין אותו. ובהודו לי"י בסוף, פעם אחד, הרי ע"ב נענועין בכל יום בהלל, מלבד פעם ראשונה כשאנו מברכין על הלולב, מ"כ:

(וצ"ע, שהרי בתיקונים אמרינן ח"י, וז"ל, וצריך להיות ד' זמנין ח"י, חד בנטילת לולב, וחד באנא י"י. ותרין אחרנין בהודו לי"י תחלה וסוף וכו'. גם דף מ"ח, ואינון ח"י נענועין, בנטילת לולב ח"י זמנין, תרין זמנין בהודו תחילה וסוף, ח"י באנא י"י כו'. ואינון תליין מן ד', דאיהו שכינתא, וצדיק בה אתקרי וכו'. משמע דד' זמנין עם נטילת לולב, וכפי מקובל בידינו בדברי אר"י ז"ל, כי ההלל היא במלכות, וכן הלל גי' אדנ"י, וא"כ מהראוי היה כי כל ד' פעמים ח"י יהיה בהלל, שהוא בה, ולא בנטילת לולב, דלא שייך בה, והדברים צריכין תלמוד עד יערה עלינו וכו', ועיין ברישׁ תיקונים תירוץ ע"ז בשם הימין ע"ש):

והכוונה בענין שאמר הכתוב, יומם יצוה י"י חסדו, ולא אמר יום, אלא יומם, שהוא הולך עם כולם, וזהו יצוה, כשאמרז"ל כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה, שהוא לשון חבור, שמחבר החסד ומצוה לכולם, לכן אנו מנענעים בכל יום ע"ב נענועין בהלל, להמשיך אור החסד עם כולם, וגם ביום ראשון להמשיך אור החסד שבו, עם כל הבחי' שלו, שהוא יומא דכולהו, דכליל לכולהו:

והנה הלולב הוא רומז אל היסוד, שהוא ו' זעיר, וגם רומז אל הדעת, שהוא ג"כ בחי' ו"ו, והוא רומז לשדרה, והוא המעורר ומוציא טפה מן הדעת דרך חוט השדרה עד היסוד, ומוציא אותו לחוץ, לכן עיקר הברכה הוא על נטילת לולב, כי הוא העיקר שמוציא האור מן הדעת אל ה' חסדים המתפשטין, והוא המעורר כל איברי הגוף לענין זה. ומבשרי אחזה אלוה:

והנה ג' בדי הדס, הם כנגד האבות חג"ת, ולפי שכל אחד מהם כלול מג', צריך שיהיה הדס משולש, כי הם ג' של ג"ג, והוא דומה לעינים, כי האבות הם עיני העדה, והערבה

הוא נגד נ"ה, לכן צריך שתים, שהם כנגד נ"ה, ב' ירכין כאמור. והוא דומה לשפתים, כי כמו שיש י' בגופא, כך יש בראשו לחודיה יש בו י', וח"ג שבי' שבראשו הם העינים, ונ"ה שבראש הם השפתים:

וכן בסדר הנענועים צריך להתחיל מן הדרום שהוא חסד, ואח"כ לצפון שהוא גבורה, ואח"כ למזרח שהוא הת"ת, ואח"כ למעלה שהוא נצח, ואח"כ למטה שהוא הוד. כי להיות השפתים שהם זה למטה מזה, ואינן ב' ירכין ממש שהם זקופים, אלא השפתים שהם זה למעלה מזה, שהם השוחקים מ"ן למעלה, זה למעלה מזה, לכן הנצח הוא מעלה וההוד מטה:

וכיון שהכונה בנענועו ההיא, להמשיך מן הדעת העליון, אין להפוך הלולב בראשו למטה, ואין בנענוע למעלה, לבנענוע למטה, אלא בהיות זה מעט למטה מזה, אבל לעולם ראש הלולב צריך שיהיה למעלה, ואח"כ צריך לנענע למערב, שהוא היסוד, שבו מתערבין כל האורות יחד:

והנה הלולב רומז אל היסוד, והוא המושך הטפה מן הדעת דרך חוט השדרה, ולכן צריך שיהיה הלולב טפח אורך על ההדס וערבה, כי כן הדעת הוא טפח למעלה מחג"ת. ואתרוג הוא כנגד המלכות שבו, ולהיות בחי' נוקבא, אף שהוא בו, אין קושרין אותו עם שאר המינים, והוא העטרה שביסוד שבו, דהיינו מלכות שבו. וזשארז"ל, אתרוג זה הקב"ה וכו', לומר כי כל המינין, ואף האתרוג הם בו, ואנו מנענעין הלולב כנגדו, ומביאין אותו אל החזה, כי שם נגד החזה מאחוריו יוצאת רישא דנוקבא, כי כל הכוונה להמשיך האור לרחל כנ"ל. וכיון שכוונת הלולב להמשיך מן הדעת, לכן אמרו רז"ל, קטן היודע לנענע, אביו צריך לקנות לולב, כי כבר יש בו כח להמשיך מן הדעת:

סוד הלולב ואתרוג הדס וערבה, הנה כוונות אלו הם, להוריד בחי' ה"ח אל הדעת בז"א עצמו, ולהאיר מהם אל הנוקבא כנ"ל. והנה גם ה"ח אלו, יש בהם ב' בחי' - שהוא א"מ, וא"פ. והנה א"פ נחלק לז' מדרגות, כנ"ל בסוד ז' ימי סוכות, כי מחסד עד מלכות הם ז' בחי' חסדים פנימים, לכן ז' ימים הם נטילת לולב. ואע"פ שבכל יום ויום, אנו נוטלין לולב, להמשיך החסדים כמ"ש בע"ה, עכ"ז אינן נכנסין בו רק חסד א' לבד, ביום א' נכנס בחסד שלה, יום ב' בגבורה וכו', עד יום ז' נכנס הארת כללות ה"ח במלכות שבה, ונשלמו אז ז' בחי' החסדים הפנימים, וזהו ע"י נטילת הלולב. אמנם כל יום אנו מקיפים המזבח, או את התיבה, והוא להמשיך בחי' א"מ אל הנוקבא, הנקראת מזבח או תיבה כנודע. ולכן תחלה אנו נוטלין את הלולב להמשיך א"פ, ואח"כ אנו מקיפים להמשיך לה א"מ, כי א"מ נכנס אחר א"פ. כנודע:

א נמצא כי בז' ימים של חג הסוכות שאנו מקיפים את המזבח בכל יום, נכנסו כל הז' מקיפים. אמנם ביום ה"ר, אנו עושין ז' הקפות, והיה מספיק בהקפה אחת, ושם נבאר בע"ה טעם לזה. אמנם בנטילת לולב שהוא אור פנימי, אנו צריכין לנעענע כל אותן נענועים, כדי להמשיך החסדים מן שרשם שהוא הדעת, כמו שכתבתי בעזרת האל. אבל אח"כ כשמקיפים את המזבח, אז אין צריך לנענע, כי האורות הם מקיפים ומגולים, ואין צריך לנענע, רק להמשיך את אור פנימי שהוא סתום תוך היסוד דבינה, ואינו יכול לירד רק על ידי נענוע כמו שכתבתי כנ"ל. ובמקדש נוטלין כל שבעה ובמדינה יום אחד, כי משם ולהלאה אין בנו כח להמשיכו יותר, אלא נעשה מעצמו:

הגהה (א) מע"ח - (טוב לעשות ההקפות אחר שאומרים הלל בכל יום) (צמח, הטעם כדי להמשיך א"מ, אחר שכבר נכנס הא"פ כנ"ל, כי הנענועים להמשיך א"פ וההקפה לא"מ. וטוב לסמוך זה אחר זה בלי הפסק דברים בנתיים):

בענין נטילת לולב, צריך שתדקדק, שלעולם תטלנו, דרך גדילתו, ובפרט כשאתה מנענע לצד מטה, שהוא א' מהו' נענועים, אל תנענע כדרך בני אדם, שכופפין הלולב למטה לצד הקרקע, אלא תמיד ראש הלולב יהיה למעלה. אבל הלולב כאשר הוא ממש, תשפיל ידך למטה ג' נענועים, בהיותו דרך גדילתו, כי הלא תמיד אפילו בהיותו יונק מצד מטה של דעת, תמיד ראשו למעלה, כי המטה של דעת, הוא יותר גבוה מן הלולב, ואם כן איך תהפוך ראש הלולב ותכופפהו לצד מטה של הקרקע:

ענין נטילת לולב - טוב לברך תחלה קודם התפלה, בהיותך בביתך בסוכה עצמה. ואח"כ שאר הנענועים והקפה, יהיה בבית הכנסת. ויותר טוב לברך אחר העמידה קודם הלל בהיותך בסוכה, אך מפני הרואים תעשה כנ"ל:

ענין הנענועים - הם ארבע נענועים תוך ההלל, חוץ מן הראשון, שהוא בברכת על נטילת לולב. וכל נענועים מאלו הד', יהיה שלם בכל פרטיו, כמו נענוע הראשון של הברכה. אמנם סוד הד' נענועים אלו בעת ההלל הוא, שתכוין, כי הלא בכל פעם יש בו ח"י נענועים כנ"ל, והנה ד"פ ח"י הם ע"ב. וכן בהודו לי"י הראשון פעם א', ובאנא י"י הושיעה נא בכל ב"פ, ובהודו לה' שהוא בסוף המזמור, הרי ד"פ ח"י, שהם גי' ע"ב:

וסוד הענין, כי הלא בארתי לך, כי בכל יום נכנס חסד א', וכבר הודעתיך בסוד יומם יצוה ה' חסדו, כי חסד הראשון הוא הולך ומתפשט עם כולם בכל יום, וז"ס הד' נענועים של הלל, גי' ע"ב כמנין חסד, לרמז לחסד הראשון, שהולך ומתפשט עם כולם, כל יום ויום כנ"ל:

כוונת לולב, יכוין שעולה גי' חיים, וכשמנענע, אל יגע ראש הלולב לכותל, וישאר מקום חלל בין הכותל לראש הלולב, וזה החלל הוא בתוך המקיף, ומפני זה הוא אהיה הויה אהיה, גי' חיים, כזה - יהו"ה י' עשרה, ה' צורת ב' וויו וי', גי' כ"ב, הרי ל"ב. ו' הרי ל"ח, וה' אחרונה ג"כ ציורה כנ"ל הרי ס', וח' אותיות שבשם גי' חיים. ובברכת לולב, יכוין הוי"ה אדני בכל יום, ובברכת סוכה יכוין אהיה בכל יום, ויכוין בכל יום ניקוד המיוחד, סגול שב"א וכו':

להר"ר יוסף מערבי, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, זה אתרוג. כפות תמרים, זה לולב. ענף עץ אבות, זה הדס. ערבי נחל, זה ערבה. הנה רשב"י פי' בזוהר, שהם רמוזים לחג"ת נהי"ם. הדס הוא חג"ת, והם יו"ד במלואו, והם משולשים, שיוד במלואו יוד ואו דלת. ב' ערבות, הם נ"ה, והם ה"ה במלוי. לולב, יסוד, ו"ו במלואו וכו' כנ"ל. אתרוג הוא מלכות, ה' אחרונה. נמצא שהם ד' מינים, והם ז'. והנה לפ"ז, הכתוב לא מנאן, לא מלמלעלה למטה, ולא מלמטה למעלה, שהיה לו להתחיל ענף עץ עבות, שרומז לחג"ת, ואח"כ ערבי נחל, שהם נ"ה. או יתחיל באתרוג, ואח"כ הלולב כסדר, ויגמור הסדר, ויאמר ערבי נחל קודם עץ עבות. ועוד, הלולב רומז לח"י חוליות שבשדרה, והנה יסוד אינו מן השדרה, כי ת"ת הוא השדרה, ובו הם כל ח"י חוליות. ועוד, אם האתרוג א' מד' מינים, למה לא נאגד באגד א' עמהם. ועוד, בכל הנענועין אנו עושין לד' רוחות, מעלה ומטה. והם - דרום, חסד. צפון, גבורה. מזרח, ת"ת. מעלה, נצח. מטה, הוד. מערב, יסוד, שבו מתערבין כל האורות כנודע. וכנגד מלכות הוא האתרוג, אין אנו עושין נענוע. ובהקפות, מצינו שיש לה הקפה הז', ובכללות הימים יש לה יום פרטי, ובפרטי הנענועים אין לה. ועוד אמר אתרוג נגד הלב, ומלכות הוא למטה מהכל. וכשנפרש שהיא עטרה כמ"ש בע"ה. יש ג"כ קושיא, מה שייכות לעטרה עם הלב, זה מאברים פנימים, וזה מאיברים חצונים. ועוד העינים הם הדסים, ולמה הם ג', הלא עינים הם ב':

ולתרץ כל זה, צריך להקדים הקדמה אחת, והוא, דע, שספירות להם יש עצמות וכלים, כמו גוף ונשמה, ואין אנו מדברים עתה, רק במציאות הפנימית, ויש בו פנימי וחצון ואמצעי, ואותו הפנימי יש לו פנימים רבים עד בחי' הפנימי, הוא שורש בא"ס. אמנם אלו הג' בחי', נר"נ, נפש בחי' אלהים. רוח, בחי' הוי"ה. נשמה, הויות מלאות. וגם להם הוי"ה פשוטה, נשמה לו, ונשמה לאלו הויות במלוי, ונשמה לכולם י' פשוטה, ויתבאר במקומו בס"ד:

אמנם מה שמשקה תמיד לגוף ומגדילו, הוא בחי' החסדים שמהם טפת הזרע, ושרשה ומשכנה הם בדעת, ובדעת כתיב, ובדעת חדרים ימלאון, שהם מתפשטין - והשקות הגוף

להגדילו, וזה אינו ראוי אלא לדעת, ששורש כל הגוף, נרמז ונשרש בדעת. ולזה, כל מי שאין בו דעת אסור לרחם עליו, גם בלא דעת נפש לא טוב, שהנפש צריכה להחיות. וא"כ כל שורש הז', חיותם גנוז בדעת, ומשם יתפשט החיות, ומגדיל כל הז'. ולעולם העיקר והשורש נשאר, ואינו מתפשט, אלא במעשה התחתונים, והתעוררותם במעשה למטה, מתעוררים מדרגות עליונים, להוציא רבוי אור הדעת, ומרבוי אור שבגוף בו, משפיע ומוסיף התפשטות גדול לכל ז"ס. וז"ס הדעת כלול מחו"ג, וכל הזווגים אינו נעשים אלא ע"י אלו מ"ד ומ"נ, והם ה' הויות פשוטים. זכור לזכר לחג"ת נ"ה. אמנם יסוד ומלכות, פי' העטרה, אין להם חסד כמו הה', כי החסדים אינן אלא ה' וכן הגבורות. ומלכות שנתפשטים בחג"ת נ"ה שלה, כמו החסדים בזכר. אמנם י"מ, יורד להם כללות הארות הה' ליסוד, וכן לעטרה יורד ג"כ כללות, להיות להם הכנה לקבל החסדים עצמן. וכן י"מ דנוקבא, ג"כ יש להם הגבורות, כדי שיקבלו הגבורות עצמן. והנה זה בא להם מדעת, כללות אור המתפשט תוך היסוד, ועשה בו הכנה כדי לקבל אחר כך טפת זרע וכללות, שאם לא בא להם אותן כללות מהדעת, לא היו יכולין אחר כך לקבל החסדים עצמן, בסוד טפת זרע כנ"ל. וג"כ למלכות ממש בבינה מהגבורות, שהגבורות מגדילים אותה כמו החסדים לזכר. והנה עת דודים, לגלות לך סוד א', והוא שצריך לשאול, למה לא יש רק ה' חסדים לחג"ת נ"ה, ולי"מ לא יש רק כללות כנ"ל, יעשה המאציל שיהיה ז', לכל א' חסד א', וכן הגבורות. וסוד ענין - שכל איברי הגוף ידים ורגלים, הם עושין בהתמדי. אמנם היסוד אין בו מעשה גשמי אלא רוחני, ובעת קצוב מזמן לזמן אינו אלא אבר מת, רק בעת הזווג, לזה אמרו בפירוש אתיליד יוסף פי' כשרוצה להזדווג, ומתפשט בו כל האורות, אז אתיליד בכל עת הזווג, ולזה נקרא יוסף נער, ודוגמתו במט"ט, שנאמר עליו נער הייתי וכו', שכל מציאותו הוא בסוד רוחניות, וכלי שלו אינו משמש אלא לקבל אור בלבד לעת הזווג, בסוד פנימית. ולזה יש לו כח לעלות למעלה בדעת עצמו, שכמו שהדעת אינו אלא בית קיבול לאלו האורות ואין פעולתו ניכר, אלא בזווג, כך היסוד. ולא ככל האיברים כשמגיע היסוד אין התעוררות, וכשמגיע היסוד בידו, ששם ביסוד כללותן, מתעורר. ולזה לא, ש אבר צנוע ונסתר בכל הגוף, אלא זה, לפי שכל פעולתו הם בהסתר, ונקרא רקיע, שבו כוכבים ומזלות, שכל נשמות העולם בו מתגלים, והוא עולה ומוריד להם משרשם שבדעת, ומשפיע בהם למטה ע"י הנוקבא. ולזה, כל הד' מינים אנו קושרין בו, שעלייתו בנקל. אמנם הרוחנית שבשאר הספירות, הם בתוך כל א', וצריך התכללות זו בזו, שמאל בימין, ואח"כ עולה, וכולם אינם עולין אלא ע"י יסוד. וז"ס אלה תולדות יעקב יוסף, שאע"פ שהוא למטה מן שרשו שבדעת, הוא משפיע בכל הספירות,

שכל הה"ח מתפשטין מדעת, על ידי כללותן שבדעת, כללות שנתפשטין תוך היסוד, ע"י אותן הכללות יוצא מדעת, ומתפשט בהם, ואחר כך מתפשט ביסוד אותו כללות, ומקבל הארתו:

ולזה צריך שיצא בלולב טפח, ולמה, שכיון שכולם עולין באגודה אחת ליינק משרשם, אותן השרשים ע"י נענוע, למה הוא גבוה יותר מהם, והוא יותר למטה מהם, אדרבה ההדס היה ראויה להיות גבוה ואחר כך הערבה, ואחר כך הלולב, והענין דע, שכמו שמעשנו עולה עד המלכות, ומתעוררת בסוד נשמותינו, לזיוג עם ז"א, והם נעשין מ"ן לאו"א, שיעשו ולתת זווג ומוחין לזעיר ונוקבא, וכן אבא ואמא מתעורר למה שלמעלה מהם, וכן זה לזה עד א"ס, כי אין שום שפע יורד, אלא בהתעוררות זה לזה, כמו הקרבן. ואמנם אין בנו כח לעלות, אלא עד המלכות לבד, שהוא עני, ונשמותינו מצטיירים בה כנודע:

כך בענין הלולב, אע"פ שבמה שאנו עושין, אנו מעלין הרוחנית שיש בספירות, כנזכר במקומו שהד' מינים רומז לפנימית שמתפשט בהם, ואנו עולין לשרשן עליון שבאו"א, וכן עד פלגותא דשערי שבעתיקא, דאתפשט לתרי"ג ארחין, בסוד כל אורחות י"י חסד ואמת, מנין תרי"ג, רומז לשורש היסוד, ששרשו הם בסוד אל חי, (כזה אל"ף למ"ד ח"ת יו"ד) במלוי, גי' תרי"ג, והוא כללות כל המצות. ולזה ניתנה מצוה ראשונה לאברהם, מצות מילה, שהוא כללות תרי"ג, והוא אבר מאברהם, הוא יסוד, ה' ה"ח, ס' הוא יסוד דמלכות, שמקבל הה"ח בסוד טפה, וזהו אברהם. באופן שכשאנו עולין בלולב, מעוררין בחי' כללות של יסוד שבדעת, וגם הם אותן השרשים, עולין למעלה עי"ז הכללות לאו"א, וכן למעלה יותר, וכמו שהיסוד אמרנו, שהכלי שלו למטה מהם, אמנם רוחניות ושרשן בדעת, וגופא למטה אינו עושה פעולה, וכאלו אינו, וכשיורד שרשו, אז הוא אבר חי, עוד יוסף בני ח"י, ולזה נקרא חי. כך למעלה כללות היסוד שבדעת, הוא למטה מה"ח שבדעת, אמנם שרשו למעלה, ואינם עולין אלא ע"י, שהוא עולה לשרשו. א"כ אע"פ שהוא למטה, עיקרו קשור למעלה, ולזה צריך שיהיה קשור עם המינים, והוא גבוה טפח, להחסדים ששרשן למעלה, שעולה לשרשו שבדעת, שעולה ג"כ מהם, ולהמשיך להם, שיתנו לאלו שיעלו לקבל מהם. ולזה אינו צריך הורדה, להוריד ראש הלולב למטה, כמו שעושין קצת בני אדם שאין יודעין:

ובזה נבין, למה הסריס אין לו זקן, וזקן הוא הדרת פנים, והענין הוא, כי הדעת כולל ב' פנים חו"ג, פני זכר פני נקבה, ולזה ב' תפוחים הם תיקון א' מי"ג ת"ד, שעולה ז"פ ס"ג, והוא גי' ואמת, ומלוי של ז"פ ל"ז, גי' ר"ס, ב"פ ק"ל, שהם ה"ח עולין ק"ל, וה"ג עולין

ק"ל, כולם הויו"ת, ואלו מאירין בפנים מהדעת, וכשהדעת רוצה להתפשט למטה מקום הגרון, הוא צר, ומרוב אור חכמה המאיר בדעת, מתרבה אורו, ואינו יכול הגרון לסובלו, ומתבקע ויוצא ממנו הזקן, וזהו והדרת פני זקן. וכמו שאור מתפשט בפנים, ומהפנים יורד ליסוד, וכשאין אור הדעת מתרבה ואינו מתפשט לירד ליסוד, גם הזקן לא יתבקע: וזו אדירים משברי ים, שאדיר נקרא השערות, שהם קשים, אדרת שער, משברי ים העליון חכמה, שמתרבה אותו בדעת, כי משם הדעת מקבל אור גדול, מחכמה ובינה, חוץ מזה שבא לו בקו יושר לעצמו כנודע במקומו:

וכשתדקדק, תמצא לעולם דעת ביסוד, שיסוד עתיק דעת דא"א. ויסוד דא"א דעת דאבא ואמא. ויסוד אבא ואמא, דעת דזעיר אנפין. ויסוד דזעיר, דעת דנוקבא. נמצא יסוד הוא דעת, וזה נעלם:

ולזה נקרא אילנא רברבא, סוד רמז ליסוד אבא, המתפשט בכל פרצוף זעיר אנפין כנודע: ונחזור לענין, שלא יש אלא ה' חסדים לבד, שבהם נעשה המלאכה בגלוי, כל אבר אחד, חסד אחד. אמנם יש שכל פעולתן נעלם, ולא נתייחד להם חסד בפני עצמו, אלא כללותן, כדפירשתי. ולזה הברכה הוא על לולב, שכל הארתן בו, וכאלו מברך על כולם, ועל ידם מקבלים הארה כולם שהוא העולה ומעורר הכל, כדפירשתי. ולולב גי' חיים, רמז ליסוד כדפירשתי:

ופי' לולב - שהטפה יורדת מן המוח שהוא חכמה, ונכנס תוך חוט השדרה, ויורד תוך היסוד, והיא כלולה מה' הויו"ת, בח' ספירות - בחסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות, הרי ל"ב. ועיקר טפת הזרע, היא מציאת חסד, וחסד גי' ע"ב, ובזמן שבית המקדש היה קיים, היה הזיוג על כל פרצוף ז"א, היה חסד שלם. ובזמן שאין בית המקדש קיים, שאין הזיוג בשלימות, שישראל בגלות, שנגנז החצי ולא נשאר אלא ל"ו, ואפילו החצי אינו יורד אלא מנתיב הגנוז תוך הבינה, שלעולם נובעות ביחוד לקיום העולמות, ונקרא זווג חיצוני, כי הוא תוך הבינה. ופנימי הוא בתוך החכמה. ואלו הב' זווגים דוגמתן למטה, ביחוד זעיר ונוקבא, זווג שאינו שלם, ונקרא זווג חיצון, בסוד בנימין:

וזווג פנימי בסוד יוסף, וזה אינה נעשה בזמן הגלות. וזהו פירוש, לו חכמו ישכילו זאת, פי' - אלו היה עושין הכנה, להמשיך ל"ו הגנוז, ישכילו זאת, המלכות, ולא תהיה דלה, לומר עליה אשרי משכיל אל דל, שלא תהיה משכיל למה שלמטה הימנה, ויהיה אור הלבנה כאור החמה:

עוד, לולב רומז שמציאותו מתפשט עד טבורו דלבא, דעד שם מגעת עטרת היסוד, ובזה יתורץ משרז"ל אתרוג דומה ללב, והוא סוד עטרה דז"א, ואינו פרצוף מלכות במקומה,

ואיך יצדק שהוא עטרת והוא הלב, אלא במ"ש מובן, שעטרה שלו עד הלב שלה, ומאירין זה בזה, זה בפנימית וזה בחיצון נגד הלב, והכל אחד. וזהו הלולב, כי התחום והתפשטות בנוקבא, הוא עד הלב:

ועוד פי' - לולב רומז לח"י ברכות שאנו אומרים, והם ח"י חוליות שבשדרה, שהטיפה שהם שמונה עשר הויו"ת, שהם ע"ב אותיות בטפת החסד, שיורד ליסוד במלכות, ומהם נתפשט בימין ושמאל. פי' - בחסד גבורה תפארת נצח הוד הרי ד', ויורד בקו יושר ליסוד ס"ח, וכשעולה למעלה כוללים עמו, ועולה בסוד ע"ב שהוא חסד, ולזה נכללין כל הד' מינין, להשלים אותן לע"ב:

אתרוג הוא סוד עטרה דיסוד, והוא מציאות הרושם שהניחה נקודות המלכות, כאשר היתה דבוקה עם היסוד למטה ממנו, בעליות הנקודות ג' בג' כנודע. וכשנתפשטה נקודת המלכות ונעשה פרצוף, נשארה הרושם עם היסוד, ולזה מתפשט היסוד עד הלב, כדפירשתי. זהו שימני כחותם על לבך, פירוש שאני חתום בעטרה תשימני על לבך, הפרצוף שלי יתגדל, ויעשה פרצוף כנגד הלב מאחור שלו. וכשתתמעט משיעור פרצוף למטה, בסוד נקודה, ישאר חותמה נגד לב שלו, ומאיר בה הזרוע שלו, שהוא נגד הלב. וזהו כחותם על זרועך, שהוא נגד הזרוע שלו ממש, משם מציאותה בסוד תפילין:

ואתרוג גי' תרי"ג, שהוא העטרה שאין בה פרצוף, רק שש קצוות, שכן היתה המלכות בסוד נקודה, בחי' שש קצוות. ואין אנו קושרין אותה עם הלולב, שמה שנקשר עם הלולב אינו אלא בחי' זעיר אנפין עצמו, לולב וערבה הדס, חסד גבורה ת"ת נצח הוד יסוד, אמנם האתרוג בחי' העטרה היא אותן ו"ק דמלכות, שהיא ה' אחרונה שבהוי"ה שבז"א. אמנם המלכות עצמה, היא אדנ"י או אלהי"ם, לזה אין אנו קושרין אותה, כדי שלא יראה שהיא מציאת ז"א עצמו, והיא נקודה בפני עצמו, וז"א אין בו רק ששה נקודות כנודע. ומה שאין אנו מפרידין מן הלולב, כיון שנחתמה בו, אע"פ שאינה מלכות עצמה רק חותמה, אפ"ה אין ראוי להפרידה. נמצא מה שאין אנו קושרין אותה עם הלולב, כדי שלא יראה שהיא מז"א עצמה כנ"ל, ואין אנו מפרידין אותה, כי היא חותמה ודי בזה, ודו"ק ותשכח שכיון שנחתמה בה אין להפרידה, והיא המלכות הדבוקה בו, בסוד חותם הרמוז בכפות תמרים בזוהר, דלא סליק דא בלא דא:

ערבה גי' זרע, לרמז לזרע הגבורות, שאנו מעוררין לזיוג. ולזה בהושענה רבה, חובטין אותו ה' פעמים, לעורר ה' גבורות במ"ן שבה. ולזה הם ה' בדים. אמנם בלולב, אינה אלא ב' גבורות המכוסים, שאינם נמתקים אלא בדרך עליות החסדים כנ"ל, שאחר כך כשמתפשטין בו המלכות, ונכנסו אלו הב' בנצח הוד, וממתיקים בחג"ת שלה. ולזה

נקרא נצח הוד ב' בדי ערבה, ב' גבורות דנצח הוד. ולזה צריך לקשרם עם ההדס, שהם חסד גבורה תפארת להמתיקה. ולזה אינה גדילה אלא על המים, שהם חסדים, לכן נצח הוד דזעיר אנפין ושל נוקבא לבר מגופא, שהם חג"ת. נמצא שאין להם נצח הוד, ומאור הזווג הנעשה בפה דאבא ואמא, מתפשט אור גדול עד היסוד, ונגדלין נצח הוד, ולזה נקרא יסוד מוסף, שניתוסף האור:

וערבה. ע"ב ר"ה, ה' חסדים הממתקים, הם ע"ב, לבחי' הגבורות, שהם ר"ה. ר' מאחוריו שלו, וה' ה' אותיות אלהים. עוד אמרו רבותינו ז"ל, ערבה אין בה טעם וריח, שיש ד' חושים - השמיעה וראייה, אינם נרגשים כלל, שהם דקים, חכמה ובינה, ונכנסים בו נצח הוד, פרקין עלאין דזעיר אנפין, שהאור מתפשט בה בדקות גדול, על י' די ניבי דבוקא דאטמא בתוך העצם. וריח וטעם שהם נרגשים, אינם באים לה על ידי היסוד שלו שנעשה לה דעת, שהם סוד ח"ך ולשון שלה, וגם שם הוא החוטם כנגד היסוד:

הדס גי' חיים, ואחד יותר, כי אינו דומה חיים הבא מבינה, לחיים הבא מזעיר אנפין. לולב גי' חיים, הם חיים הבא מזעיר אנפין, ולזה הדס אחד יותר שהם באים מבינה. אמנם הטעם למה הם ג' בדים ולא ב', נגד ב' עינים שאמרו רבותינו ז"ל הדס נגד העינים. ובזה יובן מ"ש ר"ש בן יוחאי בתיקון י"ג, שלשה הדסים, ב' דרועין וגופא.והם לקבל עינא וב' כנפי עינא. ב' בדין, לקבל ב' שפוון, ולקבל ב' שוקיים. ואיך צודקין דברים הללו, אם הם עיניים, אינן דרועין. אם הם דרועין, אינן עיניים. ועוד איך הם לקבל עינא וב' כנפי עינא, עשה הג' כעין א'. ועוד אמר ב' בדי ערבה, לקבל שוקיים ולקבל שפוון. גם צריך לידע למה נקראו זרועות ולא כתפיים ולא שוקיים וירכיים, שכן קורין בכ"מ בירכין לבר מגופא. ונבין גם כן למ"ש לולב, רזא דלולב צדיק כתמר יפרח, מה פירוש רזא דלולב, ודא איהו כל בשמים, ותרגום אונקלוס דאחיד בשמיא וארעא, רצה לומר היסוד, שהוא כל, אחוז בשמים וארץ מלכות. והענין, צריך לידע והוא זאת, דע והבן, כי מוחי זעיר אנפין, הם יורדים מאבא ואמא ודעת, כנודע. וכמו שיש באצילות בכללות ה' בחי' - נפש, רוח, נח"י, כן יש בפרטות בכל פרצוף, נמצא כשיורד לזעיר אנפין מאבא, למוח חכמה שלו, יורד לו טפה אחת כלולה משלשה ראשונים דאבא, פירוש - כתר, חכמה, בינה, מבחי' עליונים שלהם, ומז' של אבא, פירוש מדעת שלו ולמטה מהם, יורדין חסדים לדעת זעיר אנפין, ופירוש הענין - שג' ראשונות דאבא, הם בחי' יחידה חיה נשמה, ולמטה הוא רוח דאבא, והוא גם כן כלול מעשר ספירות, בסוד ז' היכלות, שהיכל אחד כלול משלשה. וזה כלל, כל מקום שז' העליון, נעשו עשר למטה מהם, וג' ראשונות נשארו בדעת, ואינם מתפשטין כלל בכל הפרצוף, שמאיר בהם אבא, מג' בחי' עליונים, שהם כתר חכמה

בינה, מאירין בג' ראשונות של הדעת, וג' אלו מאירין בז' של הדעת עצמו. ואלו הג' סוד יה"ו, שאנו מכוונים בלולב, שהם ג' ראשונות של הדעת, מאירין בז' של הדעת עצמו, ואלו הג' שמאירין בהם כתר חכמה בינה עליונים כנזכר, ואפילו ז' של הדעת, שאמרנו שמתפשט בז' דאבא, אין מתפשט אלא ז' שבכל אחד. פי' - ג' ראשונות של כל אחד נשארין בדעת עצמו, והז' של כל אחד מהם, נשאר שרשם בדעת, לז' שנתפשטו בפרטות. ואלו הם שמתפשטים בששה קצוות דזעיר אנפין, והם ה' חסדים, וב' כוללים:

ולזה כל חסד יורד מהדעת דז"א, לז' דזעיר אנפין, אין בו אלא ז' בחי', כי ג"ר נשארו בדעת, כדפירשתי. ולזה אמר בדרוש העומר, כל חסד שבוע אחד ולא יותר, שאין בו אלא ז', שכך מקורו באבא, כל חסד הוא מז' תחתונות של חסדים, שעל ידו משפיעים הג' מוחין עליונים, ואלו הה' חסדים וב' כוללים שיורדין באבא, בדעת ז"א, נכללין כל אחד מי', אף על פי שעיקרם באבא הם ז', כל אחד מאלו הז' בז"א, נעשו כל א' י', שכך כל מציאת האצילות, הז' עליונים נעשו י' למטה, ז' דעתיק, נעשו י' באריך אנפין. וז' דאריך אנפין נעשו י' במה שלמטה ממנו. וכן אבא ואמא, כל א' ז' נעשו י' במה שלמטה ממנו, בסוד ז' היכלות כדפירשתי. וא"כ חסדים שיש בדעת, כל אחד מי' כפי מקומן בזעיר, אע"פ שמציאות שרשן באבא לא באמא, על כל זה הם כלולים מי' של כל אחד, וכשמתפשטים החסדים אל המדרגות של זעיר אנפין, ובדעת שלו, מניחין ג"כ ג' ראשונות שלהם בדעת, שע"י מקבלין מג' ראשונות דזעיר אנפין, כמ"ש באבא עצמו. אמנם כשמתפשטין אלו בזעיר אנפין, יש דבר אחד משא"כ באבא, כי כיון ששרשו נקודה אחת, כל החסדים כשנתפשטו בצדה בפרצופים מתפשטים כולם ביחד בחסד, אחר כך בגבורה, ואחר כך כולם, ועל ידי בניינא עמיקא, כדפירשתי פרשת בראשית בהקדמה. אמנם בזעיר אנפין אנו ממשיכין כל אחד לבדו מהדעת, כדפירשתי בדרושים שלי, וזה מהחסדים שנשארו בדעת ז"א, אחר שנסתלקו ממנו המוחין, ונשארו בדעת שלו לצורכו, ולא לצורך זווג, כי מה שצריך לזווג אחר כך בא, על ידי התלבשות תבונה. ולפי שאנו רוצין שיבואו המוחין לזווג יום ש"ע, אנו עושין בו הכנה, ממה שיש בכל פרצוף, שיתוסף אור הדעת, שיתרבו ויתפשטו בכל הפרצוף, בסוד הנענועים. להיות בכל המדרגות שלו הכנה לקבל החסדים של זווג אחר כך:

נמצא, שכל מה שאנו עושין, הוא לעלות כל מה שנכנס בכל המדרגות לצורך עצמן, לקבל מהדעת יותר אור, להיות בהם הכנה לקבל החסדים שהם יותר גדולים, ולזה צריך לכוין בשם יה"ו, לקבל הארה מג' שנשארו בדעת, והם יקבלו מלמעלה, כפי אותו הערך. ולזה, כיון שאנו אומרים שירד הכנה, א"כ לא ירד אלא הז' של כל אחד, ולא הג"ר,

כי הג"ר מאירין בהם, ולא הם עצמן. ולזה קראם זרועות ושוקיים, שהם פרקין שניים, לא קראם כתפיים וירכיים, כי כתפיים וירכיים הם ג"ר, ושניים ג' אמצעות, ואחרונים ג"ת. וכבר נודע, כי אלו החסדים, עיקרם ה' הויות ועולין ק"ל עי"ן, וכן הה"ג הויות ג"כ, וכשמתפשטין בז"א, שהוא ו', נעשה קול. והגבורות בנוקבא דעת ק"ל. נמצא כי ה"ח הם עי"ן א', כולם טפת א' עיקרי, וכל אחד מהם גי' עין, כי כ"א כלול כולם, ולזה ג' מהם שהם חג"ת, נקראו עינים, שכל אחד נקרא עין, ונקראו זרועות וגופא, להורות שאין בהם ג' ראשונות, והם לקבל שפתיים:

ואם תאמר, שכיון שכולם מציאת עין אחד, למה נקרא ג' עינים והב' שפתיים, וי"ל, העניין, שנ"ה הם לעולם בחי' דינין, כדפירשנו פ' צו, בסוד וערבי נחל, ואפילו למעלה בז' תקוני עתיק, אמרו שהם יוצאין השערות מתתא לעילא באור חוזר, באופן שהם בחי' דינין, לעולם כשמאירין בג' פרקין דזעיר אנפין באור פנימי, הוא בדקות גדול, כדפירשנו לעיל, בסוד ניבי בוקי דאטמא, ולזה רומזים לשפתיים שמחתכין ומגבילין הדיבור, שמכים זה בזה, לזה אנו מתפללין אדני שפתי תפתח, ויתמתקו, כי הדינין סוגרין. אמנם העיניים הם חג"ת, שנעשין אחר כך חב"ד, חשובים כאחד, לזה נקרא כולם עין אחד, בסוד ב' כנפי עינא ועינא:

נמצא, שהם ג' כנגד מקום שמאירין בו, שהם ב' דרועין וגופא, ואלו הג' נעשין לו ג"ר שהם חשובים כאחד, ושרשם עין אחד, שכך עולה ה' הויו"ת כנ"ל. ואם נעלה בשכלינו, נמצא ששרשם מעין אחד, שהוא עינא פקיחא דאריך אנפין, שאין שם ימינא ושמאלא, וכמו ששרשם משם מעין אחד, ולמטה כשמתפשטין בסוד היסוד, כמו טפה לזווג, חסד בפומא דאמה, נקרא עין אחד, כדפירשתי בסוד בן פורת יוסף עלי עין, ששרשו מעין עליון, עינא דאריך אנפין, עינא פקיחא. לזה אמר ר"א, אבא היכן רמיזא, אמר לנונים שבים, בסוד וידגו לרוב בקרב הארץ:

ולרמוז שאין לאלו העמדה אלא משם, לכן אנו עושין ג' הדס, נגד ב' עינים, ואחד כנגד השורש עינא פקיחא ושרשם, שהם גימטריא עי"ן, ולזה לא אמרו בתיקונים אלא ב' דרועין וגופא, ורמז למקום שמתפשטין בו. אמנם הם עצמן החסדים, הם בסוד עי"ן אחד, ב' כנפי עינא ועינא:

ודע, שאלו ח"ג, נעשין עינים לז"א, מנ"ה שפתיים שלה, והאזנים חו"ב, ומצח דעת, וחוטם ת"ת, ופה מלכות. ושפתיים נ"ה, ולשון יסוד, ולזה נעלם ומכוסה. ואין לשפתיים דיבור אלא על ידו. ולפי שהוא לצורך המלכות, כי פרצוף המלכות הוא מנ"ה יסוד, נכללין שלשתן בפה, בסוד הדיבור שהיא המלכות. ובהם מאירין אלו ה' חסדים, והם

כלולים בלשון ובפה. ואלו הז', הם עינים, ואזנים, וחוטם ולשון, ופה, הם שרשים. וז' שלמטה, ב' דרועין וגופא, וירכיים ובריות, דוק ותשכח:
וצריך לבאר, למה נקרא הדס, הנה דע, כי שורש המלכות באבא ואמא ודעת, אמנם אינה נתגלה שם בבחי' אדנ"י, כי שם אין הדין מתגלה, אלא היא היה שם בסוד ד' שבמילוי יו"ד, ובחי' ד' באמא, וכשמתפשט בחג"ת, אז מתגלה שם אדנ"י, כדפירוש בתיקונים, הוי"ה בחסד, אדנ"י בגבורה, וכן ג' תחתונות נצח הוד יסוד, לפי שמשם מתחלת המוחין שלה, בסוד המקיפים מחג"ת. אמנם שיעור קומתה, מחצי ת"ת ולמטה. ומה שאמר הוי"ה בחסד אדנ"י בגבורה, פירוש הדברים - מצד זעיר אנפין הוי"ה, ומצד נוקבא אדנ"י שמאל. נמצא כי הדס רומז למלכות, שהוא נגד חג"ת דזעיר אנפין, ונקרא הדס שהמלכות מקבלת ומאירה מהם, נקרא הדסה:
נמצא שד' דהדס, רומז למלכות שבחכמה, וה"ס רומז לבחינת אדנ"י, נגד חג"ת נצח הוד יסוד, נשמה, והכל נקרא הדס, והם נעשו בה חב"ד:
וג' פעמים הדס, גימטריא אור, לרמז ששרשה מכתר, כי כתר עולה ג' פעמים אור, והאמצעי יורד בדעת דזעיר אנפין וכוללם:
ואחר כך מתפשטים ביסוד דזעיר אנפין, ומשם למלכות בסוד לויתן, שהוא יסוד, ונאמר בו עטישותיו תהל אור, ת"ל הם ה"ג, הנעשה ה' אלהים בנוקבא, שבה מתגלין הגבורות, דינא דמלכותא דינא, והם בחי' נפש, העולה ת"ל, כמו נפש ה', הרומזת לה' חסדים, שרומז ה' באברהם, בסוד טפה היוצאת מאב"ר, לה' שהיא מלכות. ופתח אותה בסוד המים, שהם החסדים המבסמין דינין שלה, וזה סוד ד"ו, והבן זה שהמלכות נעשית עטרה על ראשו, כשעולה למעלה בזעיר אנפין, בסוד צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, ואור רומז לאברהם, שנאמר בו מי האיר ממזרח שמש, כדרז"ל קרי ביה האור, ועם כללות גימטרי' ר"ח, רומז ליצחק, תסיר כ"ה נשאר קפ"ג, רומז ליעקב, וכ"ה למלכות שנקראת כה, שיעקב הוא שמזדווג עמה, ויוצאת עמו דבוקה בת"ת, שהוא יעקב. וזהו אתי מלבנון כלה, אתי מלבנון תבואי. ונגלית הד', בד' של יהודה ומשם למלכות במקומה:
ודע שאור זה שאמרנו, שנתגלה ביסוד מחסד עליון, בסוד לויתן, הוא חוט של חסד שמאיר במלכות, אסתר שהיתה נסתרת למעלה באו"א, בסוד ד', ונקראת אחר כך הדסה שזכה לקבל ד' וס', והיא בחי' ה' אחרונה שבשם, ואחר כך נמשך לה חוט של חסד, וזה חוט הוא בחי' מלכות שבתוך החסד, ובאמצעות אותו השורש שלה בחסד, עולה סוד כוס של ברכה בימין, לקשור בג', שטיפות הזכר מוכרח שיהיה שורש לטפת הנוקבא, שאל"כ איך מקבלת הטפה, היא אש והוא מים, והיו מכבים זה את זה, וזה שאמר בזוהר

פרשת וארא, ענין הזווג אש ומים, באופן שיש בחסד בחינת גבורה שבחסד, והוא שם ב"ן, והוא אותיות מלוי המלוי, הם כ"ג, כחושבן חו"ט, וזהו חיה בכלל בהמה שעולה ב"ן, וחיה גימט' חו"ט, וזהו החוט נמשך לנוקבא מבחוץ, ומבפנים בסוד חוט השדרה, ונמשך ליסוד בסוד טיפה, ויסוד הוא חוט, הסר חו"ט מחסד, ונשאר מ"ט, מטטרו"ן, כי מט"ט דוגמת היסוד, ומצד הב' מ"ט, א' ז"א, ומ"ט א' נוקבא, וב"פ מ"ט גי' צ"ח, דודי צח ואדום, חו"ג נכלל יחד, דין ורחמים, ואותיות שם ב"ן פכמ"מ הוא ל"ו, בחושבן ל"ו שאמרנו, שהוא חצי ע"ב, ע"כ מצאתי:

לולב גי' חיים שהם חו"ג, לכן נפרצו עליו כשר, שהם חו"ג. אתרוג ע"ה בוגרת סודה נקרא תורה שבעל פה. הדס, במילוי ה"י דל"ת סמ" ך, גי' אברהם יצחק יעקב, וצריך ג"כ חשבון הדס. (שחרית יאמר י"ג מדות, ואח"כ רבש"ע, כנ"ל בחג שבועות):

פרק ד

ליל הושענא רבא, ועתה נבאר סוד ליל הושענא רבא, כי הלא צריך לדעת למה ג' זמנים אלו, שבהם נידונים בני אדם, אחד בר"ה, ב' ביוה"כ, ג' בליל ה"ר. אמנם אמרו רז"ל כי בר"ה נכתבין, ובנעילת יה"כ נחתמין, ובליל ה"ר נחתמין פעם ב'. וסוד הענין דע, כי בכל זמן שהגבורות מתעוררין, אז הוא זמן הדין בעולם. והנה ביום ר"ה, אז ננסרין הדינין מז"א, ונתנין אליה, ואז הדינים שולטים, אז הצדיקים גמורים דווקא, נחתמין ביום ר"ה, דינא קשיא. גם בנעילת יוה"כ, נעשין בחי' היסוד שבה, עם הכלי של גבורה. לכן אז העולם נדונים ג"כ. גם ביום ה"ר ניתן בה ה"ג, ולכן גם בזה העולם נידון, הרי זה כללות א' מג' זמנים הנ"ל:

ועתה נבאר פרטן, דע כי בר"ה עיקרה, אינה אלא בלאה העליונה כנ"ל, ואז ניתן החותם אל לאה, ונעשית בה בחי' החותם, שהיא נקודות ציון שבנוקבא. והנה הנוקבא העיקרית היא רחל, ולכן החותם העיקרי הוא בה, בפרט כשנכללת לאה ברחל, עיקר נקודת ציון היא ברחל ולא בלאה, ולכן בלאה נקרא כתיבה. והסוד הוא, כי היסוד שבה הוא בשליש העליון בת"ת דז"א, שהוא בין שתי הזרועות, שבהם סוד הכתיבה. אך היסוד של רחל, הוא למטה תחת רגלי הז"א, בג"פ תתאין שבנה"י דז"א, ושם נקרא חותם, שהוא תחום שבת, חומת, וסיום הרגלים כמ"ש בע"ה, והבן הסוד הזה שאמרנו היטב:

גם הענין הוא, כי בלאה כל עיקרה ופרצופה, הוא מן אותן אהי"ה, בד' מלואים כמבואר בכוונת ק"ש. אכן רחל, אינה נעשית מן אהי"ה עצמה, רק מנה"י דז"א. אמנם סוד אהי"ה הנ"ל, הם לצורך חותם שבה לבד כמ"ש בע"ה. ולכן בלאה אינה נקרא חותם, רק ברחל לבד. אמנם בנעילת יה"כ, אז אומרים חתמינו לחיים, והטעם, כי מן העת הזה ואילך,

כל התקונים הם לרחל, וז"ס החותם כמש"ל. ונמצא, כי הב' חותמות אלו, שהם נעילה דיוה"כ, ויום ה"ר, הם ברחל. וענינו הוא - כי בנעילת יה"כ כבר אמרנו, כי ביה"כ ה' תפלות וה' ענויים, נגד ה"ג הניתנין אליה, שלוקחת מאמא עלאה. ואמנם בנעילה, אז נתקן ונעשה בחי' יסוד שברחל, שהוא סוד הכלי והרחם ובית קיבול שבה, ולטפה הזרעית, וג"כ להיות שה"ג של המ"נ שבה:

אמנם החותם זה, נעשה בה מן הארת המלבושים של נה"י דאמא. והענין, כי כל שאר ספירות של הנוקבא, הם נעשין מן הפנימי עצמן דז"א, מן החסדים, ומן הנה"י שלו. אמנם היסוד והמלכות של רחל, אין להם על מה שיסמכו, כי אין כנגדן מקום בז"א, כדי לעשות יסוד ומלכות של הנוקבא כנגדם, וא"כ מהיכן נעשה היסוד והמלכות שבה, אבל סוד הענין, כי הלא נודע כי נה"י דבינה הם הלבושים שלהם לבדם, ובתוכם נכנסין המוחין דז"א. מכת"י הרח"ו זלה"ה, צריך שתבין מאוד, כי יש י"מ בנוקבא מפאת גופה עצמה, שהם ב' נקודות. אח"כ בעת שלוקח ז"א מוחין דגדלות, והאיר בה אב"א, האירו בחי' קיבוץ ה"ג דביסוד אמא, ונכללו תוך היסוד שבה בנוקבא דז"א, אחר שעיקרה נתפשט מחסד עד הוד שבה. והנה אותו הארה דה"ג עצמם, שביסוד שלהם הם המ"נ עצמם, ושם שכ"ה ניצוצין, ואז נקראת נערה, והארת לבושי יסוד דאמא הלובשים את ה"ג, הוא הכלי של המ"נ הנ"ל, חצי חותם הנ"ל, שהיא דל"ת אחת. אח"כ כשננסר שנכנס מוחי ז"א בנוקבא דז"א לבד ממש, אז אותן הה"ג המתקבצים ביסוד שלה, הם ג"כ מ"נ האמיתיים ועצמיים, והארת לבושים שנמשך מיסוד אמא, הוא כלי של המ"נ, ונקרא חצי חותם, שהוא דלת:

נמצא, כי הכלי הוא ב' דלתות הנעשים ס' סתומה אחת. ובהתחברם בין שניהן, הם חותם אחד, והם מכח כ"ב אתוון ראשונים, דל"ת אחת, וכ"ב אחרות דלת ב', והמ"נ ה"ג כפולים הם מנצפ"ך כפולים, זולת הפשוטים. אח"כ כל זה נקרא חותם א', בערך א' שבה נעשים באופן זה פעם אחרת, ונקרא חותם ב'. אך האמת, כי ב' חותמות כולם תוך יסוד לבד:

והענין, כי בנוקבא דז"א, אין מלכות בפ"ע כנזכר במ"א, רק עטרת יסוד שלה לבד, נמצא כי חצי חותם הא' הנ"ל, שנמשך מצד ז"א, הוא דלת א', והוא עטרת יסוד, ושם ג"כ מ"נ דינין שכ"ה, ב סוד נערה שהיא מלכות שבה הנקראת אדנ"י ג"כ, כנודע פרשת בא. וחותם הב' הוא חצי חותם לבד, והוא דל"ת א' פנימי, והיא יסוד עצמו, ונמשך ממוחין דאמא עצמה. והמ"נ הם מנצפ"ך, ולא שכ"ה, ואז נקראת נערה, שהם דינין יותר מבוסמים בבחי' יסוד, א"כ ב' הפירושים אחד. אמנם י"מ עצמן הם מגופה עצמה דמלכות כנ"ל,

נמצא כי חותם תוך חותם, ר"ל דל"ת תוך דל"ת, ובין שניהם אינם כי אם חותם א' לבד, שהם י"מ ב' דלתות, והבן זה:

וב' הצירים, הארת לבושי חג"ת אמא ע"ד הנ"ל, א' לז"א, וא' ע"י אמא בעת הנסירה, כנודע כי גם חג"ת כלולים בנה"י דאמא, בסוד באר חפרוה שרים כנזכר בפ' בראשית בפסוק הנצנים. כי ציר גי' ש', ג' וי"ן, חג"ת דאמא, שהם ג' ידים. וזהו שד"י, כי שד"י דיסוד, הוא ש' של ציר לבד, הנמשך מיד עליונה. ושם אדנ"י שבעטרת יסוד כנ"ל, הוא המ"נ שבה. א"כ הם ו' בחי' - א', יסוד ועטרה עצמם. ב', הדלתות אשר שניהם הם חותם אחד, ובדרך שאלה, נקרא חותם תוך חותם, והם ביסוד ובעטרה, ב' צירין, ביסוד ובעטרה. רוחא דשדי בגווה המעלה מ"נ, והוא ה"ג שנותן לה הז"א, בסוד זווג ממש בביאה הראשונה, ונשארין בה כעין שאור לעיסה, ו' בחי' מ"ן החדשים, מה שהיא מבררת מן המלכות, ומה שהוא ג"כ מברר, ונקרא מ"ד, כי הוא מברר חסדים דב"ן, הנקראים מ"ה דב"ן, והיא מבררת גבורות דב"ן, הנקרא ב"ן דב"ן). והנה נודע, כי הבינה נקרא אהי"ה, ואמנם כל אחד מי"ס, יש בו אהי"ה אחת, וא"כ בנה"י שלה הם ג' שמות אהי"ה. אמנם של נצח קו ימין, נמשך מחכמה, לכן מילוי שלו ביודין, ושל הוד מלוי באלפין, ושל יסוד מלוי בההי"ן. והנה נמשך הארה מן ג' אלו אהי"ה, ונמשכין ביסוד שלה, ונעשה מהם היסוד. ונודע כי בינה דינין מתערין מנה, ובפרט הלבושים שלה, ובפרט לבושי נה"י שלה, שהם לבר מגופא, וכולם דינין כנודע, לכן נמצא כי בחי' היסוד שבה הם דינין, ולכן בהיותן בה בחי' היסוד, העולם נידון ונחתם לחיים או למות:

אמנם בחינת היסוד זה, נמשך מן ג' אהי"ה הנ"ל, הוא הנקרא חותם, כי הלא ג' אהי"ה דיודי"ן דההין דאלפין, הם גי' חותם. אמנם סוד חותם זה, אשר עליו רמזו רז"ל גמרא ואמרו כי ד' דברים צריכין חב"ח, וסימנם חבי"ת, אמנם אין אנו עתה בביאורם, אך נבאר ענין חותם בתוך חותם מה ענינם, אמנם כבר בארנו כל הספירות של הנוקבא יש בהם ממש, לפי שיש להם על מה שיסמכו, חוץ מן היסוד והמלכות דנוקבא, שאין להם כנגדו בז"א על מה שיסמכו, לפי שקו אמצעי דז"א, אשר ממנו נעשית המלכות, הוא חצי ת"ת והיסוד, ומן חצי ת"ת דז"א נעשה כתר של נוקבא, ומן היסוד שלו נעשה דעת ות"ת בנוקבא, ושיעור היסוד ז"א מסתיים עד סיום הת"ת דנוקבא, נמצא כי יסוד ומלכות דמלכות, אין להם שורש להעשות, לכן אינה רק חותם בעלמא. פי' - כי הלא כמו הטבעת היא עיקר, אך כשחותמין בשעוה אינו ממשיות רק דמיון א' לבד, כן היסוד והמלכות של הנוקבא אינה רק הארה לבד וחותם מן הארות הראשונות, כנודע כי לעולם היסוד, הוא חותם העליון, כי כל האורות נכללות ונחתמין בו, וכן בחי' המלכות, הוא חותם אחד

גרוע יותר מן האחר, והוא, כי המלכות אינו חותם האורות עליונים שבגוף, רק חותם של החותם של היסוד, כי מן הארת החותם הראשון שהוא היסוד, ממנו נחתם חותם שני במלכות, מן הארת היסוד, והוא ע"ד משל, כי חותם היסוד הוא חותם הטבעת הנחקק בשעוה, והוא ג"כ חותם המלכות הוא חותם השעוה, כשמשימין עליו דיו, וחותמין בו בנייר. וז"ס חב"ח, כי החותם הפנימי הוא ביסוד, וחותם הב' החיצון הוא במלכות, וזהו חב"ח, שהם יסוד ומלכות, והם ציון וירושלים, כי ציון הוא יסוד, וירושלים הוא המלכות. לכן נקראו חותם, על שם שאינם האור העליון ממש, רק הארה היוצאת מן האור העליון, ונחתם למטה:

וגם נקרא חותם לסבה אחרת ג"כ, כי חותם זה הוא, כדי שלא ישלטו החיצונים באורות הנוקבא, כי נודע שעיקר אחיזתן הוא בנוקבא. והטעם הוא, לפי שהיא תחתונה מכל האצילות, וג"כ מפני שנוקבא כולה דינין ושם אחיזתן, ולכן ניתן חותם זה לשמור הדבר הזה, שלא יכנסו שם החיצונים:

וזה סוד גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום, כי המעיין שהוא היסוד של הכלה הנקראת מעיין כנודע, הוא חתום על ידי חותם הנ"ל, כדי שלא ישלטו שם החיצונים, כדרך הכלה שאוגדות פתחיה לבעלה, כדי שלא ישלוט זר בה, עד שתזדווג לבעלה ביום ש"ע, ולכן אחרי שאנחנו נותנין בה הה"ג ביום ה"ר, בסוד ה' בדי ערבה, אז צריכה אל החותם, בל יכנסו זרים לקחת מן הגבורות, כי שם הוא שרשם כנודע, ומשם נאחזין. והענין הוא - כי כבר בארנו, כי נקודת המלכות נחלקים לי' נקודות, א"כ נקודת היסוד או המלכות כבר היא בה, כמבואר בדרוש א"ט ב"ח:

גם יש בחי' אחרת לעשות בה יסוד ומלכות, האמנם שורש החותם הזה, אינו היסוד עצמו, רק חותם הניתן שם מן הארת נצח הוד יסוד דאמא, שהם אהי"ה כנ"ל, שהם גי' חותם, והוא השומר את החיצונים מלכנס תוך היסוד הזה, כי אין לה כח ליגע בהארת אמא. ולכן חותם אותיות תחו"ם, לומר עד תחום הזה יכולין החיצונים לדבק, אבל משם ולפנים אינן יכולין תוך התחום הזה:

גם חותם אותיות חומ"ת, כי הוא סוד חומה וגדר, שלא יכנסו בו החיצונים. ולהיותן ב' חומת, שהן חומת יסוד, וחומת מלכות, שהם ציון וירושלים. ולזה נרמזו שניהן בכתוב, כמ"ש חומת בת ציון וכו', על חומתיך ירושלים. כי יש חומת ציון, וחומת ירושלים, שהם חב"ח כנ"ל:

גם אותיות חותם, הוא חמות, כי בינה חמותה של רחל, ומג' אהי"ה שבה בחמותה, הכל נעשה סוד חותם לרחל, כמבואר, ואין להאריך בזה יותר:

ונחזור לענין, כי החותם העיקרי הוא ביסוד שבה, וזה נעשה מג' אהי"ה של הבינה, ואין ממשות שלהם רק מהארותן, עי"ז אין החיצונים נוגעין בה, וזה החותם נעשה בה בעת נעילה דיה"כ, וזה סוד נעילת שערים, כי באותו שער נעשה החותם של יסוד דנוקבא, והם דלתות הסוגרים פתח של היסוד ההוא, שלא יכנסו בו זרים. וז"ס נעילת שער ההיכל, שנועלת בעת נעילת דיה"כ, כי שערי היכל דנוקבא, הנקראת היכל גי' אדנ"י, והשערים שלה הם השערים של היסוד שבה כנודע, כי שם דרך הנכנסים מתתא לעילא. לכן בעת ההיא אשר ננעלין, השערים ההם נחתמין ונסגרים, כדי שלא יכנסו החיצונים, הנה אז יש מקטרגים הרבה, שרוצים לכנס שם מחמת עונות. ולכן אז חותם של הנשמות, בענין שכרם ועונשן, הן לחיים הן למות, ועי"ז אין כח בחיצונים לקטרג לכנס שם, כיון שכבר יש דין בעולם, ונמסרו בידם פתקי הרשעים הכתובים למיתה ח"ו, ואין להם אחיזה אחרת חוץ מזולתה בודאי. ולפי שהחותם הגדול שבכל החותמות הוא החותם של עתה, שהוא בחי' היסוד של רחל, לכן עיקר גזירות הן לטובה הן לרעה, הכל תלוי בעת נעילת יה"כ. אך של ר"ה היא בלאה, כי לכן נקרא ר"ה, כי לאה ראש רחל, כי עקב ענוה יראת ה' כנודע:

וכן חותם ה"ר הוא חותם החיצונית של רחל, הם גרועים מזה של עת הנעילה. אמנם היות חותם זה נעשה בנעילת יה"כ, כבר נתבאר הטעם, כי הלא ביה"כ נתקן בנין הנוקבא כנ"ל מן אמא, בסוד ויבן י"י אלהים את הצלע כנודע, וניתנו בה הה"ג של אמא, ולא ע"י ז"א, ולכן אז ניתנית בה סוד החותם, לשמור אותן גבורות מן החיצונים, כי שם שורש אחיזתן כנודע:

וגם זהו הטעם שאין חותם נעשה, רק בסיום יה"כ, כי בכל היום נתקנת, ובמלאות היום ההוא בעת נעילה, אז ניתן לה חותם זה. וגם זהו הטעם, שאז דנין הנשמות ונחתמות, כי כיון שאז ניתנו בה ה"ג, שהם ע"י ה' תפלות שיש ביה"כ כנודע, ולא נגמרת לכנס עד תפלה ה', שהיא תפילת נעילה, לכן אז הגבורות דנין את בני האדם ואת העולם:

והנה בשאר ימות השנה ודאי, שנעשו בנוקבא בחי' חותם זה, כי בכל יום ויום יש תיקון הנוקבא בסוד התפלות כנודע, רק ההפרש הוא, כי שאר ימות השנה, הם נעשין בה ע"י הז"א, ולכן אין בהם באותן גבורות כח לדין העולם, וגם אין חותם גמור לדחות את החצונים. אך עתה שנעשה ע"י אמא עצמה, יש בבחי' הזה כח לדחות את החיצונים כנודע, לכן היא דנה את העולם:

והנה החותם הג', הוא הנעשה בה בליל ה"ר, וסוד חותם זה, הוא חותם חצון, ונעשה מן הארות החותם אחד הפנימי של יסוד, ולכן הוא גרוע ממנו. והענין - כי חותם היסוד, מן

הג' אהי"ה עצמם, בג' מלואים, שהם גי' חות"ם. אך עתה אינה חותם גמור, כי סודם מהג' מלואים של ג' אהי"ה, שהם ג' - ק"מ, קכ"ב, ק"ל, הם שצ"ב, ועם כללות שלשתן, הרי גי' שצ"ה, והם גי' משנה של המלך, כי חותם העיקרי הוא ביסוד, אך זה הוא במלכות דנוקבא, שהיא עטרה שלה, והיא משנה אל החותם הראשון, וגרוע ממנו, וז"ס המלכות דלית לה מגרמה כלום, כי כמו שכל פרצוף נוקבא לית לה מגרמה כלום בערך הזכר, כן תקרא הבחינת של המלכות שביסוד דנוקבא, דלית לה מגרמה כלום בערך שאר הספירה שלה, והוא כי היסוד שבה, לקחה הג' אהי"ה ממש. אך המלכות שבה, אינה לוקחת רק הארתן לבד כנ"ל, ולפי שג' מלוים אלו הם של אהי"ה הנ"ל דבינה, לכן גם הם נקרא חותם, כי יש בהם כח לדחות החיצונים, כנודע כי אין החיצונים נדחין, אלא ע"י הבינה, והוא סוד משנה תורה, שהוא ספר ואלה הדברים, כי התורה הוא סוד ד' ספרים הראשונים, וספר ה' נקרא משנה תורה, והוא כופל כל הדינין שנזכרו בד' ספרים הראשונים ונכתבין פעם שנייה במשנה תורה, כי כשמאיר הז"א בנוקבא, נותנין לה הארת התורה, כי התורה הוא הז"א, ונותן הארה לנוקבא ביסוד שבה, ושם נקרא תורה ממש, כי כל מקרא הוא בנוקבא, כמבואר אצלינו, וכאשר נחתם חותם זה במלכות שבה, אז נקרא שם משנה תורה, כי הם ג' מלואים הנ"ל, שהם גי' משנה, וכבר פשוט הוא כי משנה תורה הוא במלכות, נזכר בזוהר. אמנם חותם זה, הוא מתחיל להעשות מליל ה"ר, ולכן בליל ה"ר הוא זמן החתימה של העולם לבני אדם אם לחיים אם למות, כנזכר בזוהר, וכן נבאר עתה ענין ליל ה"ר, כי הלא אז נעשה החותם החצון, ולכן נידונים הנשמות בליל הזה, וסדר הלילה הזאת זה, שבחצי ליל הראשונה, תקרא ספר משנה תורה מן אלה הדברים עד סוף, שהוא וזאת הברכה, אם תקראהו ותשלימהו קודם חצות, תעסוק בתורה, ובספר קבלה אם תצטרך, ולא בדבר אחר, כדי לעשות החותם של המלכות, שהוא גי' אדנ"י. (נ"ל צמח, נוהגין החברים מזמן הרב אפרים פאנצייר"ו ז"ל, לקרות אחר סדר באדרא זוטא וסתרי קבלה כנ"ל):

ולכן תמצא, כי עיקר הדין בחצי לילה הראשונה, כי לכן יוצאים אחר חצות, לראות את הצלם לאור הלבנה, כי אז כבר גזרה הדין, כי נסתיים לעשות חותם ההוא, והנה סוד הדין הזה, הוא סוד מסירת הפתקים, ביד השלוחים, אבל עכ"ז לא ניתן רשות בידם לפעול הדין כשנמסרים הפתקים ההם, רק עד יום ש"ע, כי הדבר תלוי תוך הזמן הזה, שאם יחזור בתשובה יחזרו ליקרע הפתקים ההם. ואמנם לכן אנו אומרים כי ביום ה"ר יש ג"כ דין. וז"ס הנזכר בזוהר, אשר הוקשה לרואה אותם, שהם מאמרים חלוקים, כי במקום אחד אומר, כי מסירת הפתקים הוא בה"ר, ולכן אז אתעדי צולמא מעל רישא. ובמקום

אחר הוא אומר, כי הוא ביום ש"ע, יומא תמינאה דחג. וביאור קושיא זו, נתבאר עם מש"ל, כי אחר שנמסרו הפתקין ליל ה"ר, הדבר תלוי עד יום ש"ע, אם יחזרו בתשובה. ולהיות כי מעט מזעיר ימצאו, מי שלא תיקן עצמו ושב בתשובה בר"ה ויה"כ ובכל החג, שיתקן עצמו בה"ר, ולפי שלא ימצאו זה על צד ההרחק, לכן אמר בזוהר, כי אחר מסירת הפתקין תו לא הדרי לבי מלכא. אבל ודאי שאם ישוב בתשובה גמורה, ודאי שיקרע גזר דין. וכנזכר בספר רקנאטי, כי נוסה הדבר באיש אחד שלא ראה צל על ראשו, וחזר והתפלל ושב בתשובה וחזר הצלם למקומו. ולכן נוהגין לומר סליחות ליל הושענא רבה אחר חצות קודם אשמורת הבוקר, אך לא יאמרו ויעבור ושום דבר כיוצא בו, רק כמו רחמנא וכו', וכיוצא בזה בלבד, כי ביום ה"ר יזהר אדם מאוד מאוד בתפלתו, ובכל מעשיו, כי הדבר תלוי בתשובה בזמן הוא, ומשם ולהלאה אין תקנה יותר:

אמנם מ"כ בקונטרס, כי הטעם הנ"ל, לפי שליל הושענא רבה אז נכתבין הפתקין, וביום הושענה רבה נמסרין הפתקין, לפי שאז נתקן בה' בדי ערבה כנ"ל, שהם ה"ג. וביום שמיני עצרת, הוא חותם בבחי' אחרת, והוא, כי אז ניתנין אליה בסוד הזווג, סוד הה' גבורות, ונותן ז"א לנוקבא, והם גבורות חדשות מן הזעיר אנפין, כי אותן של הושענה רבה הם גבורות דאמא, ולא ע"י זעיר אנפין, ולכן נמשכין הדינין עד יום ש"ע. אמנם אותן הגבורות של ש"ע, הם ממותקות כי הם ע"י הז"א, ולכן נקרא שמחת תורה כי הוא זווג הז"א:

פרק ה

סוד הצלם, שמסתלק מן האדם ליל הושענה רבא. כדי להבינו, נקדים לך מה שאחז"ל כי האדם יש לו בבואה ובבואה דבבואה. אך השדים אין להם בבואה דבבואה, רק בבואה לבדה. והענין, כי הלא כל הדברים שבעולם, כולם יצאו ונולדו מן זווג זו"נ בודאי. והנשמות של בני אדם, ואפילו נשמות השדים, כולם נבראים מהש"י, ע"י זווג זו"ן בודאי, כי הכל מעשה ידי הש"י הוא בודאי. וכבר בארנו, כי האדם כשמזדווג בנוקבא, מוליד נשמות בני אדם, וכשמוציא ח"ו זרע לבטלה, אז מוליד נגעי בני אדם, שהם רוחין וכו'. וכן הענין למעלה, כי לפעמים הז"א רוצה להשפיע בעולם, ומזריע הנשמות, ואם ח"ו בעת ההיא חוטאים ישראל למטה, וגורמים שהנוקבא עליונה תרד למטה, ותתרחק מבעלה, ואז החיצונים מקבלין אותן טיפין, ונעשו שידין רוחין ליליין, באופן כי נשמות בני האדם באים מזו"נ. אך השדים הם מדכורא בלתי נוק'. ולכן בני אדם, יש להם ב' צלליים, בבואה ובבואה דבבואה, שהם א' מן הדכורא, וא' מן הנוקבא. אך השדים, אין להם רק בבואה א' לבד, שהוא אותו של הדכורא כי של נוקבא לא יש להם:

ונבאר עתה מה הוא סוד הצלם, כי הלא כתוב אך בצלם יתהלך איש, ואינו אומר בצל, רק בצלם. ואמנם בפסוק אחד אומר, ונסו הצללים ואינו אומר הצלמים. גם במ"א נראה, שיש לו צל א', ושם נראה כי הם ב', ונסו הצללים תרי:

וכדי להבין ענינים אלו היטיב, ראוי לדעת, כי הלא בארנו, כי ה' בחי' יש לנשמה שהם - נפש ממלכות. רוח, מז"א. נשמה מבינה. ונשמת שדי תבינם, לשון בינה. חיה שהוא נשמה לנשמה, מן אבא. יחידה, מן א"א כתר. וכל ה' בחי' אלו, נקראים נפש אדם. אמנם ה' בחי' אלו, הם מצד האצילות, וכן מן הבריאה, וכן מן היצירה, וכן מן העשיה. אבל נדבר עתה באצילות, וממנו יובנו שאר העולמות:

אמנם גוף האדם, הוא מן הנוקבא בודאי, כי תוך ט' חדשי העיבור נגמר בחי' גוף האדם. ואמנם יש ג' בחינות האחרים באדם, והם ג' צללים שיש באדם, ואלו הצללים הם נחלקים לב' חלוקות, כי העליון שבהם נקרא צלם. וב' אחרים נקראו צללים, כי הם חסרים מ' מן צלם, ונשאר צ"ל:

וסוד הענין - כי אחר שהנר"ן של האדם, ניתנו תוך הרחם של הנוקבא בעת הזווג, ונוצר האדם תוך הרחם של אמו בתשע חדשי העבור, היה ג"כ צריך ליקח אותו הנשמה כח הארת החותם שמיסוד הנוקבא כנ"ל, שהוא בחי' ג' אהי"ה כנ"ל במלואם, שהם גי' חותם, ונחקק אותו החותם באותו נשמה. וכשיוצאת לירד לזה העולם, הנה היא באה עם אותו חותם ונשמרת מן החיצונים שלא יתאחזו בה:

והנה נגד ג' אהי"ה אלו, הם נחקקין בנשמה ג' צלמים הנ"ל, כי מכח אהיה הא' של יודין, נעשה בחי' צלם של אדם, כי אהיה דיודין גי' צלם. וזהו צלם של אדם, שעליו נאמר ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו, אך בצלם יתהלך איש. ומן אהיה דאלפין הב', נעשה בחי' צל. ומן אהיה דההין נעשה בחי' צ"ל ב'. והנה נקרא צ"ל ולא צלם, כי אהיה דאלפין גי' קמ"ג, ומלוי שלו קכ"ב, שהוא גי בצ"ל. כי אם נרצה נוכל לומר כי אהיה דאלפין גי בצ"ל אהיה. ומן ג' שהוא דההין, גי' קנ"א, הוא גי' בצל אל. וסוד הענין, איך הוא יוצא מן אהי"ה, ואנו אומרים שהוא א"ל, שהוא גי' בצל אל, אך תבין במ"ש אצלינו, כי שם א"ל הוא השורש של אהיה, כי אהי"ה גי' כ"א, ועם י' אותיות המלוי שלו, הרי אל:

ונחזור לענין, כי כמה וכמה צללים והארות יש - כי יש צל אהיה, וצל אל, וצל שדי, וכיוצא בזה. ובצלם עצמו, יש כמה בחי', שיש צלם י"י, ויש צלם אלהים וכיוצא בזה. לכן צריך לפרש כל צל וצל מהיכן נמשך, כי בצל אל מאהי"ה דההין, ובצל אהיה, מאהיה

דאלפין, ולכן תמצא, כי הצלם אינו רק אחד, וזהו אך בצלם יתהלך איש, כי הוא אהיה דיודין לבדו, שהוא גי' צלם. אך הצללים הם ב' דאלפין ודההין:
ונדבר עתה מענין ב' הצללים, כי הלא בב' צללים אלו, הם דכר ונוקבא, כי הצל של אהיה דאלפין הוא דכורא כנודע, ושל ההי"ן נוקבא. ואלו הב' צללים, הם הנקראים בבואה ובבואה דבבואה הנראה באדם, כי הצלם הוא עליון. ואינו ניכר:
אמנם השדים, אין להם רק הצללים דדכורים, שהם אהיה דיודין ודאלפין, שהוא בחי' הצלם, ובחי' הצל הראשון. והנה אהי"ה דיודין דאלפין, הם קס"א קמ"ג, גי' ש"ד, ולכן נקרא ש"ד, כי השדים אין להם רק ב' דכורין. אך בבואה דבבואה שהוא הצל ג' מאהי"ה דההין, שהוא נוקבא, אין להם, כי אינם רק מדכורא לחוד:
ובזה תבין הטעם, למה השדים רוחין בלתי גופים, והענין, כי חסר מהם צ"ל האחרון דנוקבא, וכיון שלא נשלמו הצללים כולם שהם יותר עליונים מן הגוף, אין בהכרח להעשות בהם בחי' גוף, בפרט כי עיקר הגוף אינו נוצר רק בכח אהיה דההין, כי הוא נוקבא לכן אין להם גוף:
ועתה נבאר, ענין הסתלקות הצלם ליל ה"ר, כי ודאי שאותו הצל שהוא מסתלק הוא בבואה דבבואה שלו, שהוא הצל של אהיה דההין, כי הצל נעשה החותם בלילה ההוא, ואינו נגמר עד חצות, ואז בחצות לילה יוצאת להאיר על הארץ, והיא דנה את העולם ע"י החותם ההוא כנ"ל, כי סוד הגבורות הם הדנין את העולם, ולכן כיון שהדינין נמסרין אז בידם, לכן היא המראה ומגלה הגזרות בעולם, ואינו ניכר אלא באור הלבנה עצמה. (צמח - שמעתי בשם הרח"ו ז"ל, שצריך להיות ערום ממש, כשמסתכל בצל הלבנה לראות הצל, וגם שצריך שעה המיוחד ללבנה כנודע) (מ"כ פי' לזה, דהיינו ע"פ שצ"ם חנכ"ל, אותו שעה המשמש כוכב הלבנה, וק"ל):
ודע כי הרי יש קושיא אחת, כי במקום אחד אומר בזוהר, כי הצל מסתלק ל' יום לפני המיתה. ופעם אחד אומר, שמסתלק בליל הושענא רבה. אך שניהם אמיתים, כי הצלם מסתלק ליל ה"ר, כדי להורות על גזירת המיתה שנגזרה עליו, וע"י הסרתו והסתלקותו אז, שולטין החיצונים עליו, ונמסר בידם למיתה, וכיון שנמסר בידם, תו לא חיישינן, ואז חוזר הצלם למקומו, כי זולת הצלם אין חיות לאדם כלל, ולכן אם נגזר על האדם המיתה, שימות אחר י' חדשים וכיוצא בזה, מהיכן יש חיים, אם לא ע"י שיחזור הצלם למקומו. ואח"כ ל' יום קודם שימות, אז נסתלק, ואז באותן ל' יום מתמעט חיות האדם, יום אחר יום עד שימות:

צמח - זה אינו מדבר ממי שאמר, שוב יום אחד לפני מיתתך, ואמנם שצריך לעשות תשובה, כל ימות השנה מפני שאינו יודע איזה יום ימות. והנה כפי הנזכר בזוהר, בליל ה"ר מסתלק הצ"ל וחוזר והולך לו, וא"כ הרואה שהצל חסר ממנו, ידע שימות, ויחזור בתשובה, כמו שעשה הנזכר ברקנאטי כנ"ל, וע"י הצל ישוב יום אחד לפני מיתתו, ומפני שאין כל אדם יודע בצל, ארז"ל שכל ימיו יעשה תשובה, וזה יותר טוב:

ומ"כ בקונטרס, כי ב' צללים הם, א' דאבא וא' דאמא, כנודע אצלינו, כי יש נה"י תוך הז"א, ואין להאריך. והנה ב"פ צלם, א' דאבא, וא' דאמא, של הלבושים של נצח הוד יסוד, שם הוא סוד הש"ך דינין, שהם גימ' ב"פ צלם, כי במוחין עצמן אינן דינין כלל, אלא בלבושים שהם צלמים, וזהו ענין הזה הוא מיותר באדם על השדים, ועל ידו נגמר ונשלם החותם, כדי לשמרו ממקרים רעים מהחיצונים. ואמנם בליל ה"ר כשגוזרין מיתה ח"ו על איזה אדם, וסוד מיתה הוא שתשמט הנשמה מן הגוף, ותשאר בלי גוף, לכן מסתלק ממנו אותו צל שהוא בבואה דבבואה, ועי"ז נחלש גופו ונאבד, כי הגורם קיום הגוף, הוא זה הצל ג' כנ"ל:

גם טעם אחר, כי עד עתה היה חותם שלם, ועתה נחסר ממנו אותו החותם, ועל ידי זה יכולים החיצונים לשלוט בו וליטול נשמתו, ונמסרו הפתקין של דינו בידיהם. אמנם ההסתלקות מן האדם הצל הזה, הוא אחר חצות לילה, כי אז מתחלת הלבנה להאיר, ולפי שאין גמר החותם נעשה עד חצות כנ"ל, ואחר כך נגמר הדין, לכן הסתלקותו הוא מחצות לילה, כי אז מתחלת הלבנה להאיר ליל ה"ר כנודע. ואין להסתכל אלא באור הלבנה ממש, וסוד הענין - כי הלא הלבנה רומז לנוקבא דז"א, שבה ונסו הצללים תרי. גם מצאתי כתוב, מן אהי"ה דאלפין נעשה צל, הנקרא בצ"ל שדי, כי בצ"ל הוא מילוי אהיה דאלפין. ונ"ל כי מה שכינו צל זה לשדי, כי חילוף שדי בא"ת ב"ש הרי קמ"ב, ועם כולל קמ"ג, כמנין אהיה דאלפין:

מ"כ להר"ר גדליהו, כי בליל ה"ר יקרא משנה תורה, ויכוין להמשיך מקיף לצורך הזווג. ונלע"ד, כי פי' הוא סוד המקיף של ה' בדי ערבה שאנו נותנין לה ביום, ואין לומר סליחות ביום ה"ר, ולא בלילה רק כנ"ל. (מע"ח - גוג ומגוג עולה ע', כנגד ע' אומות, כי אז ימלוך גוג על שבעים אומות, וכולם יבואו יחד על ישראל, וכשיגאלו מידם, אז יהיה תשועה רבה, כי עתה שנגאלו ממדי ויון גלו לאדום. וכן בכל יום ויום ניצולו מיד זה, ונופלים ביד זה, ויום הזה ניצולו מיד כולם, לכן הוא הושענה רבה:

ולפי שהם נמשלו למים, שע"כ היה ניסוך המים בחג, לכן אין אנו שואלין מים, עד שיעברו כל הז' ימים, שלא יתנו המים, בעוד שהם שולטים, שלא יהיה מים הזדונים.

וכבר ארז"ל טעם אחר, דומה לעבד שבא למזוג כוס וכו'. ולכן לולב עולה חיים, וד' אותיות הרי ע"ב, וכן הדס עם ג' אותיות עולה ע"ב, כמנין הע"ב שרים שהם שולטין בחג, שהם נאחזים בב"ד עליון, שהם ע' שרים וב' סופרים, אחד כותב זכות, ואחד כותב חובה:

פרק ו

יום ה"ר, ענין שבעה הקפות ביום ה"ר, כבר נתבאר בקונטרס שלנו, שצריך לכוין בשם א"ל, בסוד הקפה. והנה שם אל, יוצא מן אהיה שבבינה, ג' יודין וא' שבו. גם בכוונת ג' יה"ו הנ"ל, תכוין שהם בסוד מלוי ע"ב ס"ג מ"ה, עד"ז בכל ז' הקפות, חוץ מה"ר, ששלשתן במלוי ההין, שהם במלכות:

כבר בארנו, כי ה"ח שבמלכות, שבה הם נכנסין בבחי' הימים עצמן, ובבחי' הסוכה כנ"ל. אך בחי' ה"ג, הם נכנסין ע"י הערבה של יום ה"ר, חוץ מן אותו שבלולב, וחביט ולא בריך. וכה תעשה, תקח ה' בדים של ערבה במספר, ותכוין שהם ה"ג מנצפ"ך, ותכוין כי ערבה גי' זרע, שהוא סוד המ"ן, ה"ג נוקבין. והזהר שלא תחברם כלל עם הלולב, ולא תטלם כלל בידך, רק אהר שיאמרו תתקבל, אז קחם בידך. והענין, כי עד שישלמו כל בחי' החסדים, אין ראוי לעורר גבורות, וכמ"ש בע"ה, כי בז' הקפות של יום זה, הם נכנסים ה"ח, ואין ראוי לעורר הגבורות. נמצא, כי גמר החסדים אינם נכנסים עד קדיש תתקבל, לכן אחר הקדיש, אז תקח בידך הה' בדי ערבה, כי כבר הנחת הלולב מידך, וגמרת מצותו. ואחר שתקח בידך בכוונה הנ"ל, אז תחבוט ותכה בקרקע. והנה ב' דברים הם נעשין בחבטה, א' הוא הורדת והשפלת הגבורות וערבות בקרקע. ב' הוא העלאות והרמות הערבות אחר החבטה מתתא לעילא:

והנה כשתחבוט, תכוין כוונה אחת, והוא, שתכוין להוריד ולתת בה בחי' ה"ג, ולעורר אותן, כדי שיהיו מוכנים ונעשים מהם בחי' כלי, להעלות בו מ"נ ביום המחרת, שהוא ש"ע בעת הזיוג. ותכוין, ערבה גי' זרע, שהם מ"נ, וגי' עזר כנגדו, להכין אותה שתהיה עזר כנגדו, להעלות מ"נ לקבל מ"ד כנגדם, וז"ס הא לכם זרע, כי ה"א הם בדי ערבה, וערבה גי' זרע וכו':

ובעת שתחבוט הערבה בקרקע, תכוין לשם יה"ו במלואו אלפין, יו"ד ה"א וא"ו, גי' ט"ל. ואמר מורי ז"ל, שלזה ארז"ל חביט חביט ולא בירך, ואיני זוכר איך הוא, ואפשר כי חביט חביט גימט' ט"ל. (ואפשר כי חביט חביט ולא בריך, ס"ת גי' ט"ל) ושמעתי ממורי ז"ל שאמר, שתחבוט בקרקע ה' פעמים, נגד ה"א מנצפ"ך, כי ה"ג נגד ה' בדי ערבה. וצריך לחבוט ה"פ, כי בכל פעם נותן בה גבורה א', ולזה אמר חביט חביט לשון רבים, להורות על ה' חבטות הנ"ל. ואמנם א"צ ברכה, אלא די בחבטה, כי כיון שאינם ה"ג עצמן

לצורך זווג, א"כ א"צ לברך ולהמשיך ע"י ברכה, ובחבטה לבדו מספיק. (ראיתי בספרים אחרים, כי חביט חביט ולא בריך ס"ת ט"ל, וזה נכון מדברי רז"ל עצמן בלתי שנוי. וגם כי נכפל ב"פ חביט חביט, מורה על רבוי ההכאות, והם ה' כנ"ל. וכבר ידעת, כי ערבי נחל הם נ"ה, והם סוד הנביאים, וז"ש בגמרא, כי הוא יסוד נביאים.) גם ענין חבטה זו היא, הכאת הדינין בקרקע, שהוא המלכות, וליתנם בה. וגם הענין הוא, להקל ולהכות הגבורות ולמתקם. והנה כשאתה מגביה מן הקרקע, תכוין כי הוא סוד הנשיקין, כי כבר בארנו, כי הערבה דומה לשפתים, הם סוד הנשיקין, מתתא לעילא, ממנה אליו:

פרק ז

מכת"י, ביום ה"ר, אף שכבר קבלה החסדים דאמא, בלי א"פ וא"מ ע"י הסוכה, מ"מ אנו חוזרין להמשיך לה עוד משורש החסדים שבדעת דאמא, כולם א"מ ע"י הדיבור. ואף שגם קבלה החסדים א"פ ע"י הלולב, וא"מ ע"י הקפה של כל יום, אנו חוזרין להמשיך לה עוד משורש החסדים שבדעת ז"א, ע"י הז' הקפות שבלולב. (א) ועתה נבאר הז' הקפות דה"ר:

הגהה (א) א"מ, הקפה גי' ק"ץ, כי כחה לקצץ קליפות, קץ כל בשר,וזה ע"י שם החסד אל במלואו, עם האותיות גי' הקפה ע"ה. וקוצץ הדין, אלהים ברבוע גי' ר', ובהסרת אותיות אלהים פשוט, הכל גי' ק"ץ:

והענין כי הלא בז' ימי הסוכות, ע"י הקפות, המשכנו ז' מקיפים של החסדים, בו"ק דז"א התחתונים, וכן בחסדים של אמא פנימים נכנסים קודם חג הסוכות, והמקיפים שלהם נכנסין ע"י הסוכה המקפת כנ"ל:

אמנם ביום ה"ר, אנו מחברים כל בחי' המקיפים של כל החסדים ביחד, והוא כי הלא בהקפות של ה"ר, יש ג' בחי' - א' הוא בחי' אדם עצמו, המקיף בגופו את התבה. ב', הוא בחי' דבור, שאדם מוציא בפיו בעת ההקפה, שאומרים אותן סדר הפזמונים והבקשות המסודרים ממסדר התפלות, להזכיר זכות ג' אבות בעת הז' הקפות. ג' הוא בחי' לולב, שהאדם מוליך בידו בעת ההקפה. הרי ג' דברים, וכולם הם בשעה אחת, שהם - אדם, דבור, מעשה. ופי' המעשה שהיא הלולב, שהוא מעשה שהאדם מוליכו בידו ממש. ונבאר ג' מיני מקיפים שיש - א', הוא המקיפים של ה"ח דאמא. ב', הוא המקיפים של החסדים דז"א, בחי' השרשים העליונים שהוא בדעת דזעיר אנפין, ומשם אנו ממשיכין אותן המקיפים והארת המלכות שהוא התיבה. ג', הם המקיפים בבחי' התפשטות בו"ק שלו, והיה נלע"ד לומר, כי המקיפים האלו של בינה, הם מבחי' הדעת, כי אותן שנכנסין בסוד הסוכה הם מבחי' הו"ק שלה, או להיפך:

והנה הקפת גוף האדם עצמו, יכוין להמשיך המקיפין דגופא דז"א, שהוא שם מ"ה גי' אדם, כי אלו הם סוד וימינו תחבקני, שהוא זרוע גוף האדם עצמו, המחבק את הכלה. אמנם הדבור, הוא כנגד הבינה, כי הבינה היא המוציא קול ודבור ממנו. והלולב הוא לצד המקיפים של החסדים הדעת דז"א כנ"ל, כי סוד הלולב מעורר שרשים עליונים שבדעת דז"א:

והנה ז' הקפות הם, וכל אחת כלולה מג' בחי' המקיפים הנ"ל, אמנם הראשונה הוא מן החסד מלמעלה למטה, וצריך לכוין בה ג' מקיפים נגד ג' בחי' הנ"ל, רק שכולם הם מצד החסד. אמנם נתבאר אצלינו, כי כל המקיפין הם בחי' א"ל, כי אל במלוי גי' הקף, ועם ה' אותיות הרי הקפה:

וצריך לכוין ג"פ א"ל - ראשון נגד הבינה, והוא שם י"י א"י, היוצא מס"ג כנודע, גי' א"ל, כי ס"ג הוא בבינה, והוא נגד הדיבור. א"ל ב' נגד הדעת דז"א, והוא נגד הלולב. ותכוין בג"פ יה"ו, שהם גי' ס"ג, ותעשה ממנו שם ייא"י, וזה הוא כנ"ל:

או תכוין שיש בג' שמות אלו, ג' יוד"ין וע"ה ג' א"ל. א"ל ג' נגד ו"ק דז"א, ע"י גוף האדם, ויכוין כי אדם הוא שם מ"ה, ויש בו ג' אלפין, וכל אל"ף מורה אל אהיה אחת, הרי ג"פ אהיה, והם גי' ס"ג, ונעשה ממנו שם ייא"י כנ"ל:

אמנם אלו ב' יה"ו, תכוין כסדר מלואם ע"ב ס"ג מ"ה, להמשיך אל הנוקבא שהוא ב"ן, כמ"ש בהקפה ז'. אח"כ תכוין כי ג"פ א"ל, הם גי' מג"ן, ותכוין להמשיך מגן זה אל המלכות כנודע. גם תכוין, כי ג"פ אהי"ה, יהיה כולם מלאים ביודין:

הקפה ב' נגד גבורה, תכוין א"ל ראשון מן הדבור שהיא בינה בא"ל דס"ג כנ"ל, שהוא שם א"ל ייא"י. אל ב' נגד מעשה הלולב, מדעת דז"א, והם ג' צרופים הו"י הו"י הו"י, שהוא בסוד גבורה, כנ"ל כי לעולם הלולב ממשיך מן הדעת, הכולל ג' מוחין חב"ד, לכן יש בו ג' אותיות יה"ו, רק שמשתנין בסוד צרופים, וג' שמות הנ"ל תכוונם ע"ד ע"ב ס"ג מ"ה. א"ל ג', גוף האדם, מג' שמות אהי"ה, שיוצאים משם מ"ה כנ"ל, רק שיהיה כולם במלוי ההין:

הקפה ג' ת"ת, א"ל א' בינה, דבור, משם ייא"י דס"ג כנ"ל. א"ל ב', לולב, דעת, מג"פ וי"ה וי"ה וי"ה, במלוי ע"ב ס"ג מ"ה, כנ"ל. אל ג', מג' אהיה דמ"ה, רק שיהיו מלאים באלפין:

הקפה ד' נצח, א"ל א' בינה, דבור, שם ייא"י דס"ג. א"ל ב' לולב, דעת, מג"פ יו"ה יו"ה יו"ה, במלוי ע"ב ס"ג מ"ה. א"ל ג' מג"פ אהיה דמ"ה כנ"ל. אך מלואם תכוין, ה' ראשונה ביוד, וה' אחרונה באלפין:

הקפה ה' הוד, א"ל א' ייא"י דס"ג בינה. אל ב', מג"פ הי"ו הי"ו הי"ו, במלוי ע"ב ס"ג מ"ה. א"ל ג', מג"פ אהי"ה דמ"ה. רק שבכל אחד תכוין, ה' ראשונה מלוי בההין, וה' שניה באלפין:

הקפה ו' יסוד, א"ל א' מייא"י דס"ג, בינה. א"ל ב' לולב, דעת, מג"פ וה"י וה"י וה"י, בע"ב ס"ג מ"ה. א"ל ג', מג"פ אהיה דמ"ה כנ"ל, וכל א' מהן, הראשונה באלף, והב' יודין. והטעם הוא, לפי שיסוד מטה כלפי חסד, לכן ה' שניה ביודין, אך לפי שהוא בעצמו קו האמצעי, ושרשו הוא אלפין, לכן ה' ראשונה באלף. הקפה ז' מלכות א"ל א' ייא"י דס"ג. א"ל ב', ג' פעמים יה"ו יה"ו יה"ו, רק שהוא משם ב"ן שבמלכות, ותכוין כי הלא כ"א מהם הוא גי' מ"ב, הרי ג"פ מ"ב גי' קכ"ו, שהוא שם אדני ברבוע - א', א"ד, אד"נ, אדנ"י, שהוא סוד הכתר שלה, שאנו ממשיכין לה עתה א"ל ג', מג"פ אהיה דמ"ה, וכ"א מהם תכוין במלוי ההין, ראשונה באלפין שנייה בההין:

מכ"י הרמ"ע - סוד ההקפה לסוכות, הנה כוונת ההקפה יום א', להמשיך לרחל מקיף לאה. יום ב', מקיף יעקב. יום ג', מקיף ז"א. יום ד', מקיף תבונה. יום ה', מקיף הבינה. יום ו', מקיף יש"ס. ובה"ר, ממשיכין לה היקף אבא, אחר שהוא בא מכח עתיק, כופל השפעתו, ומחלק לכולם שפע באופן זה - הקפה א' מעתיק לאבא, נקודות מקיף לאה, מג"ת דעתיק. ואבא נותן נקודות לאה זו, ליש"ס, והיא הוית נקודה צירי שבא צירי שבא. הקפה ב' ממשיכין מעתיק לאבא, נקודות יעקב, ההויה כולם חולם, ואבא נותן ליש"ס, והוא נותן נקודות לאה כנ"ל, שהיתה בו תחלה לבינה. הקפה ג' נותן עתיק לאבא נקודות ז"א, הויה בד' ריבועיות בלי ניקוד. ואבא נותנה ליש"ס, והוא נותן נקודות יעקב לבינה, ובינה נותנת נקודת לאה הנ"ל לתבונה. הקפה ד' נותן עתיק לאבא נקודות תבונה, הויה בניקוד אלהים, ואבא נותנה ליש"ס, והוא נותן נקודות ז"א לבינה, והיא נותנת נקודת יעקב לתבונה, והיא נותנת נקודת לאה לז"א. הקפה ה' נותן עתיק לאבא נקודת בינה, הויה בצירי, ואבא ליש"ס, והוא נותן נקודת תבונה לבינה, ובינה נותנת נקודת יעקב לז"א, וז"א נותן נקודת לאה ליעקב. הקפה ו' נותן עתיק לאבא, נקודת יש"ס, כולו הויה בפתח, ואבא נותן ליש"ס, ויש"ס נותן נקודת בינה לבינה, ובינה נותנת נקודת תבונה לתבונה, ותבונה נותנת נקודת ז"א לז"א, וז"א נותן, נקודת יעקב ליעקב, ויעקב נותן נקודות לאה ללאה. הקפה ז' נותן עתיק לאבא נקודת הויה בניקוד קמץ. ס"א שורק (פתח קמץ) (ס"א שורק) והוא מחזיק אותו לעצמו. ודע, כי כל א' מז' הויות אלו, צריך להשתתף לה הוי"ה שכולה קמץ, מכח ע"ק שהוא מהכתר עכ"מ:

ענין ז' הקפות יום ה"ר כבר בארנו. ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, כי הלא ו' הקפות ראשונים הם ו"פ מג"ן, וכולם לצורך המלכות. ואח"כ יש עוד מגן אחד במלכות עצמה, בהקפה ז'. והנה ו"פ מג"ן ראשונים, גי' תקנ"ח, וכולם ברדתן אל המלכות, נעשה בה מג"ן ז', והוא במלוי, כי מג"ן הוא ג"פ אל, וג"פ א"ל במלוי ג"פ אלף למד, גי' תקנ"ה, ועם ג' כוללים תקנ"ח, הרי איך נעשה מגן זה, מן ו' מגן העליונים:

ורצוני לצייר לך היטב על סדר, שתכוין בו תחלה להמשיך החסדים מקיפים מן בינה, ומדעת דז"א, ומגופא דז"א. הקפה א' - חסד, יוד הי ואו הי, א"ל. יוד הי ויו, יו"ד הי ואו, יוד הא ואו, א"ל. יוד הא ואו הא. אלף הי יוד הי. אלף הי יוד הי. אלף הי יוד הי:

א"ל. (ג"פ א"ל גי' מג"ן) הקפה ב' - גבורה, יוד הי ואו הי א"ל. ה"י ויו יוד, הי ואו יוד, הא ואו יוד. א"ל. יוד הא ואו הא. אלף הה יוד הה, אלף הה יוד הה, אלף הה יוד הה, א"ל (ג"פ א"ל גי' מגן). הקפה ג' - ת"ת, יוד הי ואו הי, א"ל. ויו יוד הי, ואו יוד הי, ואו יוד הא, א"ל. אלף הא יוד הא, אלף הא יוד הא, אלף הא יוד הא, א"ל. (וג"פ א"ל גי' מג"ן). הקפה ד' - נצח, יוד הי ואו הי, א"ל. יוד ויו הי, יוד ואו הי, יוד ואו הא, אל. יוד הא ואו הא. אלף הי יוד הא, אלף הי יוד הא, אלף הי יוד הא, א"ל (וג"פ א"ל גי' מג"ן). הקפה ה' - הוד, יוד הי ואו הי, א"ל. הי ויו יוד, הי ואו יוד, הא ואו יוד, א"ל. יוד הא ואו הא. אלף הה יוד הא, אלף הה יוד הא, אלף הה יוד הא, א"ל. (ג"פ א"ל גי' מגן):

הקפה ו' - יסוד, יוד הי ואו הי, א"ל. ויו הי יוד, ואו הי יוד, ואו הא יוד, א"ל. יוד הא ואו הא. אלף הא יוד הי, אלף הא יוד הי, אלף הא יוד הי, א"ל. (ג"פ א"ל גי' מג"ן):

הקפה ז' - מלכות, יוד הי ואו הי, א"ל. יוד הה ו"ו, יוד הה ו"ו, יוד הה ו"ו, א"ל. א' א"ד אד"נ אדנ"י (קכ"ו כתר.) יוד הא ואו הא. אלף הא יוד הה, אלף הא יוד הה, אלף הא יוד הה. (וג"פ א"ל גי' מג"ן). ו"פ ג"ן גי' תקנ"ח כנ"ל ועוד מג"ן הז' וכו', כנ"ל:

פרק ח

ש"ע ושמ"ת. מנהג ישראל, שביום ש"ע עושין שמחה גדולה לפני הספרים, ומקיפין ז' הקפות עם הספרים, וקורין אותו שמחת תורה. וזהו שנזכר בזוהר פרשת פנחס דרנ"ב, ונוהגין בני ישראל למעבד עמה חדוה, ואתקריאת שמ"ת. ומעטרין לס"ת בכתרין דילה. ואני ראיתי למורי ז"ל, שהיה הולך לפני הספרים, והיה מרקד ומרנן ושמח בכל יכלתו בכל הז' הקפות בלילה, וביום לא ראיתיו. אחר כך כשהיה הולך לבה"כ אחרת, שהיו מתאחרין שם, והיו עושין ההקפות עם הספרים כנ"ל, ג"כ מורי ז"ל היה מסבב עמהן, ומרקד ומרנן בשמחה גדולה, וכן אם נתאחרו בבה"כ אחרת, היה עושה גם כן:

ביום ש"ע, נעשה זווג דרחל, במוסף בחזרה, לכן אומרים אז משיב הרוח ומוריד הגשם, כי אז יורדה גשם, כי אז הזווג והורדת טיפת הזרע כנ"ל. לכן בליל שמ"ת אסור בזווג, כי אין זווג אלא בתפלת מוסף, וזווג זה נמשך עד יום ז' דפסח. בליל ש" ת אסור בזווג, כי אין המטרוניתא מזדווגת עד הבוקר בתפלת מוסף, ואיך יזדווג האדם. ואע"פ שבשאר הימים שבין ר"ה לש"ת מותר הוא, כי יש זווג אחר של לאה. אבל עתה בש"ע, אין הזווג רק לרחל לבדה, ואינו רק במוסף:

אמנם ענין ש"ע כבר נת"ל, כי אז הוא הזווג עצמו, ונותן לה ה"ג של המ"נ שלה בסוד הזווג, וניתנין לה ע"י ז"א, ואחר כך בעת הזיווג, נותן בה טפה זרעית:

ונלע"ד ששמעתי, כי ביום ש"ע נותן לה ה"ג לבד, וזהו גבורות גשמים משיב הרוח ומוריד הגשם שאומרים ביום זה. אח"כ בפסח נותן בה בחי' ההי"ח, לכן פסח הוא בחסד. אך מה שמ"כ הוא זה, כי הלא ראוי לומר משיב הרוח וכו' בש"ע, כי אז הורדת טפת הזרע במעי הנוקבא, וכל הטפה תחלה בשרשה נקראת אור, ואח"כ מים ברחם הנוקבא, וז"ס מוריד הגשם ביום זה, ואח"כ נעשה רקיע, שנגמר הולד, כמ"ש בזוהר פרשת תרומה. אמנם מים אלו, הם באים מלובשים עם החותם שבנוקבא כנ"ל, אשר הם סוד הצללים כנ"ל, ולכן הגשם גי' ג' מלואים של ג' אהיה, שהוא סוד החותם כנ"ל ע"ש:

סוד ש"ע וש"ת, עצרת מלשון כי עצר עצר ה'. והענין - כי זיווג ישראל ורחל הוא ביום זה, והיא מקבלת זרע העליון, ואינה מפלטת ח"ו, ונקרא עצרת וקולטת את הזרע, לכן נקרא עצרת. וכאשר אינה עוצרת וקולטת זרע העליון, והיא מפלת אותן ח"ו, משם הם שורש הנפילים אשר הם בארץ בימים ההם, כי הפיצם המלכות בסוד נפילים, והבן סוד הגדול הזה, לכן היו משחיתים גם הם את זרעם על הארץ לבטלה דוגמתן, שבאו מהשחתת זרע שלא נקלט בנוקבא, וטעם הדבר לפי שידוע לפניו יתברך שאין בהם תועלת והם דינין קשים, לכן הפילתן:

ונחזור לענין, כי עתה עוצרת הזרע, לכן נק' עצרת. אמנם קליטת זרע הוא בג' ימים, הרי אם תפלוט הזרע ביום ג' טהורה, כמ"ש במשנה, כי היא נסרחת הזרע, ואינה ראויה:

(א"מ - כי עצרת גי' תש"ס, כמנין ה"פ חסד, שהם ש"ס, ות' היינו ד' יודין דע"ב. והנה ג' ימים אלו, הם סוד ג' מדות חג"ת, שמשם מקבלת המלכות טפה עליונה. ואלו הם ג' בני נח היוצאין מתיבה. ונגד ג' מראות הקשת, ואין להאריך):

הנה נגד ג' בחי' אלו צריכה ג' ימים, לקלוט ג' בחי' אלו. והנה היסוד ההוא, כי טפת הזרע, הוא החסדים, וחסד גי' ע"ב, ויש ג' בחי' ע"ב, שהם כ"ד כ"ד, הם ע"ב. וכנגדם ג' ימים לקליטה להצטייר שם ע"ב זה, וסוד שם ע"ב זה בציור (כמו שנדפס בע"ח) והנה

בזה השם יש כ"ד עיינין, המצטיירין כזה ג' הויות כאלו שהם ג"פ כ"ד כ"ד כ"ד, הם ע"ב אחד בחסד, ואחד בגבורה, ואחד בת"ת, הם ג' הויות של כ"ד כ"ד, וכולם בחי' חסד שהוא ע"ב:

והנה סוד אסרו חג, הוא קליטת הזרע, וכמבואר. אמנם יום א"ח, יש בו ג"כ שמחה כנודע, והוא כי הוא יום ב' לקליטת זרע, וקושרות שם ברחם הנוקבא, וזהו פי' א"ח, ר"ל - תקשרו ותחזקו אותו זווג שנעשו בחג. אך בהכנס יום ג' מקצת היום ככולו, וכבר נקשר ואין לעשות שמחה יום ג', רק יום ב', שהיא א"ח. וכל ו' חדשים חורף עד יום ז' של פסח, היא מעוברת מזיוג זה, ואז יולדת בסוד קריעת י"ס מן העיבור הזה. אך שאר העיבורים של אמצע החורף, אינן מתעכבין כ"כ. ואפשר כי בו ביום של העיבור היא יולדת, אך העיבור זה נמשך עד אז, כן נלע"ד ממורי זלה"ה:

נשלם ענף ראשון מן פרי עץ חיים. בעזרת האל בורא ארץ ושמים. ברוך הנותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה: